ПРАВДА

Телефон 821. | ЧЕТВРТАК 1 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI — 1909. — БРОЈ 4. | Телефон 821.

„ПРАВДА" честита својим читаоцима и пријатељима Нову 1909. Годину

Убојна снага Аустро-Угарске

упоређена са снагом Србије и Црне Горе

Други део: Србија и Црна Гора

од једног ђенералштабног официра

(наставак)

Сад да пређемо на излагање војне снаге наше отаџбине. Морамо пре свега напоменути, да ће ово излагање бити и веома кратко и површно из лако појмљивих разлога.

Наша се војска састоји из I. позива (сталног кадра са његовом резервом), II. позива, III. позива и последње одбране.

Служба у сталном кадру траје 18 месеци или 2 године, према роду оружја. Ђаци са сврше ним испитом зрелости и слушаоци извесних школа служе на скраћеном року.

Подофицири се добијају или из подофицирских школа за поједине родове оружја или производством из трупе. Већина је подофицира са сврше ном стручном подофицирском школом.

Официри се попуњавају производством питомаца из Војне Академије, унапређењем из трупе по положеном испиту и, ређе, активирањем резервних официра по положеном испиту.

Ремонтовање потребних коња за војску, бива у последње време средствима саме земље, услед јачег облагороћавања земаљских коња одличним приплодним грлима са стране и из саме земље. Извесан ограничен број коња, нарочито за артилерију, купује се са стране.

Територијална подела

Цела је земља у војном погледу подељена на 5 дивизијских области. Ове се области даље деле на извесан број пуковских округа, батаљонских и четних рејона.

Од сталног кадра имамо пешадије 20 пукова са по 4 батаљона у ратном стању.

Од коњице једну коњичку дивизију од 2 бригаде од по 2 пука.

Од артилерије потпуно потребан број јединица за сваку од 5 активних дивизија I. II. и III. позива.

Од инжињерије такође потребан број јединица за дотичне активне дивизије ратног састава.

Осим тога у II. и III. позиву има такође довољан број појединих трупних јединица ради ојачавања свију дивизија I. позива и ради што бољег оспособљавања истих, као оперативних трупа.

Укупно бројно стање наше оружане силе је ствар надлежних фактора. Али узевши у обзир ту околност да је наша војна управа успела да у сваком погледу искористи сву снагу, која јој стоји на расположењу, нећемо много погрешити ако кажемо, да наша целокупна војна снага у случају рата може изнети око 280.000 људи.

Наоружање

Наша пешадија наоружана је репетирком мод. 99. год. система шпанског, калибра 7 м. м. Метци су напуњени малодимним барутом, зрна су ојачана челичном кошуљицом. Ово је оружје потпуно савремено. Путања зрна је положена; пробојна снага зрна велика; брзина пуцања велика; пушка осетно лака; трзање по испаљеном метку скоро и не постоји. Тачност погађања врло велика. Издржљивост цеви и после дугог пуцања одлична. Резултати гађања, добивени и под ратним погодбама, потпуно задовољавајући. Известан мањи део наших резервних трупа наоружан је пушком берданком и кокинком.

Коњица је наоружана сабљом и репетирним карабином, мод. 1880. год. система Маузер-Кока.

Артилерија је наоружана брзометним топовима система Шнајдер-Кане, калибра 7,60 см. Један мали део допунских артилеријских трупа наоружан је топом система Дебанжовог, до сада у наоружању код сталног кадра.

Инжињерија је наоружана пушком мод. 1880. система Маузер-Кока.

Војна снага Црне Горе

Организација

Црна Гора има систем народне војске на основи чисто патријархалној. Стални кадар њен служи само као школа за њену народну војску.

Њена се војска састоји из 3 позива:

У I. позиву служба траје од 18 до 40 године. То је њена оперативна војска за извођење операција у земљи и ванње.

У II. позиву служба траје од 16—18 година и од 41—60 година. То јој је резервна војска.

У III. позиву служба траје од 61—75 год. То јој је последња одбрана

При подели војске на ове категорије не узимају се баш тачно у обзир године старости, него телесна способност. Често пута неко остаје у позиву у коме се затекао, и ако би по годинама требало да се из војске испише, само ако је здрав и физички развијен. Полу спос бни рекрути и са мањим манама у опште могу служити у војсци ако хоће, ма да су лекарским прегледом оглашени за неспособне, јер одмах иду књазу на жалбу, да би га примили за војника и редовно успевају.

Мухамеданци, црногорски поданици, ослобођени су од службе у сталном кадру, а од службе у народној војсци само у случају рата са Турском.

Црногорац војну службу никад не избегава, већ и из Америке чак радо долази на позив под заставу.

Подофицире за стајаћу војску добијају махом од њихових младића, који су свршили подофицирску школу код нас у Србији, или њихов подофицирски курс у стајаћој војсци. Подофицире за народну војску именују или због заслуга дотичног лица или његове породице. Сви су ови подофицири у последње време прошли кроз подофицирски курс њихове стајаће војске.

Официре у стајаћој војсци добијају од младића који су свршили какву стручну војну школу на страни, а у последње време, због указане потребе произведени су у чин официрски и они који су свршили њихов подофицирски курс.

Попуна официра бива у народној војсци или због заслуге у рату или по наслеђству. Пошто је ово на данашње време незгодно и опасно, то су ови официри подвргнути вежбама у стајаћој војсци. Сем тога има таквих официра у народној војсци који су свршили какву стручну школу на страни, па у земљи добили какву другу цивилну службу.

Ремонтовање, односно за попуну артилерију бива из Аустро Угарске а за бркцу артилерију из саме земље.

Земља се у војном погледу дели на 11 бригадних округа, ова на батаљонске срезове, а ова на четне рејоне. Бригадир, који је у исто време и саветник, командује за време мира својим бригадним округом.

Командири су срезова команданти батаљона. Некада их је бирао сам народ. Данас их поставља кнез из угледнијих и јуначких породица. У неким срезовима где има више таквих породица, избор бива наизменце.

Формација војске

У *миру* имају: I. чету перјаника и 2 батаљона од по 4 чете. Јачина чете укупно 125 људи. Свака чета има свој барјак. Барјактар је подофицир из угледне породице са лепом војничком прошлошћу.

У рату имају 11 бригада I. позива. Свака се бригада састоји из 4—6 батаљона I. позива, (према броју батаљонских срезова у бригади) и 1 резервног батаљона. Сем тога имају 11 бригада II. позива, истога органског састава као и бригаде I. позива, само са мањим бројним стањем појединих саставних јединица.

Јачина батаљона I. и II. позива народне војске није стална, јер зависи од јачине племена који је састављају Она варира од 400—800 људи.

(Наставиће се)

Аустро-Бугарска тајна конвенција

У лондонској „Пел. Мел. Газети" изашао је нарочити чланак једног балканског дипломате, који је изнео песимистичке закључке услед београдске вести да је Бугарска повећала свој гарнизон у Цариброду. *Ситуација у Македонији није ни мало умирљива, а младотурци траже журно да појачају тамошње гарнизоне* не зато да нападну Аустријанце у Босни, но да за извесне евентуалности задрже Македонију за туреку царевину. Опет оживљавају стари гласови о *тајној конвенцији између Аустрије и Бугарске*. Форејн Орис зна о томе више но што жели признати. Раније, од 1870., радила је Русија за присаједињење Македоније Бугарској и за стварање Велике Бугарске. Аустрија, која је мислила да ће већа Бугарска бити само руска сатрапија одупирала се томе и помагала српске претенсије на Македонију. У тајној конвенцији, закљученој 1881. г. с краљем Миланом обавезала се Аустрија да предложи присаједињење косовског вилајета и Македоније Србији, ако би за седам година, колико је трајала та конвенција, европски конгрес правио нов распоред балканских земаља. Од тог се доба много шта изменило, јер су српски радикали напустили Миланову политику а Бугарска је и поврај све благодарности за Русију показивала значајну незавиност, тако да су аустријски државници стекли уверење да што је јача Бугарска, у толико је мања опасност да Русија напорбује Бугарску. Бугарска и Србија развиле су активну пропаганду у Македонији, и ако су обе уверавале свет да су Македонци чисти Бугари, односно Срби. За време Миланово Аустрија је помагала српске агенте у Македонији, а последњих година бугарске.

Последње године Срби су се тужили да су аустријски официри у македонској жандармерији затворили многе српске школе. Од две три године српска и бугарска штампа надазе се у рату. Бугарски шовинисти радо прете Србима да ће им Бугарска у првом рату узети Пирот, Ниш и сву област између Тимока и Црног Врха. Та планина а не Тимок биће граница. Услед тога се утврђује вера у тајну конвенцију између Аустрије и Бугарске. *Прва тачка те конвенције јесте једновремено проглашење бугарске независности с проглашењем анексије Босне и Херцеговине.*

Остале су тачке ове:

Ако Турска нападне Бугарску, онда аустриска војска улази у Македонију. Ако Турска објави рат Аустрији, онда Бугарска објављује рат Турској, маршира на Једрене и буни Македонију.

Ако Србија објави рат Аустрији онда бугарска војска заузима Пирот и маршира на Ниш.

А ако се после рата састане европски конгрес, онда се Аустрија обвезује порадити *да Македонија*, осим југозападног дела који насељавају Грци, *припадне Бугарској* и **да ова од српског земљишта добије бар Пирот.**

Дали доказ за постојање те конвенције гледа тај балкански дипломата у томе, што се сада, кад је Србија порушила све мостове за собом и бесмомоћно гони на рат с Аустријом, чује о сумњивом кретању бугарских трупа у околини Пирота.

Компензација Србији

„Ехо де Пари" доноси разговор с једним високим меродавним политичарем, који је рекао да би се Француска само тако могла примити посредничке улоге, ако би Русија и Енглеска на то начелно пристале и заједно с Француском, проучиле основице евентуалног споразума. Француска би даље морала бити сигурна, да Немачка и Италија неће непријатељски примити посредничке покушаје. Аустро угарско-турским споразумом, који изгледа да је на прагу, били би олакшани сви даљи преговори.

Остало би да се реши питање о *српским и црногорским компензацијама. Најбоље би средство било да се брзо, готово неодложно сагради железница, која би Србију везивала с морем преко Босне, Херцеговине и Црне Горе.* Управа и надзор над железницом имали би бити српско-аустро-угарски и на простору од прилике за десет километара дуж железничке пруге не би се смела на аустро-угарском земљишту држати никаква војска. Кад би се такав пројекат у Београду, Цетињу и Бечу узео у оцену, споразум би релативно био лак и конференција би била вероватна, чак и сигурна, јер би [illegible] пред разним практичним решењима, која не би било тешко санкционисати.

Једна слика

из газдинства самосталског самоуправног окр. одбора окр. моравског

НАЧЕЛСТВО ОКР. МОРАВСКОГ
(полицијско одељење)
Бр 12135
28. новембра 1908 год.
у Ћуприји.

Шири окружни одбора округа моравског у седницама својим од 24 и 25 ов. месеца, поред осталог решио је, по предлогу — реферату — окружног деловође, да се о кружноме деловођи из окружне касе, а из партије на [illegible] журне посланика исплати *дамдесет динара*, на име [illegible] журне и то: тридесет ди[illegible]ш.а је на дан 19. ов. ме[illegible] ишао у Јагодину ради [illegible] даје стоке овд. пољопр[illegible] дне станице, а четрдесет [illegible] нара што је дана 24. и 25. ов. м. провео у Јагодини ради прегледа зграде за јагодински првостепени суд, па ми је ту одлуку у смислу чл. 113 закона о уређењу округа и срезова доставио на одобрење. —

На основу поменутог законског прописа

Решавам:

да се ова одлука ширег окружног одбора за округ моравски од 24. и 25. ов. месеца Бр. 1595, у колико се односи на исплату ове дијурне у 70 дин. *обуставн*, јер је противна одлуци окруж. скупштине и закону о уређењу округа и срезова, са ових разлога:

1., по уговору закљученом, на основу одлуке окружне скупштине између поменуте скупштине и окруж[illegible] воће г. Цветка С.

вића ... је уговор потврђен код ... начелства 15. децембра ... год. № 14360 окружни се деловођа обвезао, да послове самоуправног округа обавља по закону, за плату која је тим уговором утврђена — ни овим уговором, ни којим другим посебним решењем окружне скупштине, скупштина није признала о кружном деловођи, поред плате и друге какве додатке и дијурне, те према томе ове му не може досуђивати ни окружни одбор — чл. 108. т. 6. поменутог закона.

2., што је окружни деловођа, према извешћу ово окружне благајне од 27. ов. мес. КБр. 7601 изузео из окружног новца, за прошли десет месеци ове године **739 дин.** на име дијурне из предвиђеног предвиђеног за јагодински првостепени суд, непредвиђене потребе и дијурне чланова окр. скупштине, а из тих позиција није сме нити имао права примати дијурну као ни ову, коју сада тражи; јер је то противно чл. 9. закона од 31. јануара 1901. год., пошто у окружном буџету није предвиђена и позиција за дијурну деловођи.

3., што законски прописи на које се окружни одбор, у својој одлуци позвао, не односе се ниуколико на овај случај, нити дају одбору право да деловођи даје дијурну, пошто чл. 111. пом. закона говори о члановима одбора и стручним лицима, а не и о службеницима самоуправног округа; чл. 119. опредељује само дневницу члановима окр. одбора, а чл. 98. наведених правила говори о оном о чему и чл. 111. пом. закона, те је с тога ова одлука одбора противна чл. 88. правила о пословном реду у округ. скупштини и окр. одбору; и

4., што ни по закону о уређењу округа и срезова, ни закону о дневници и подвознини чиновника, не може се деловођи дати дијурна по *тридесет* односно по *двадесет* динара дневно, а ово ни по томе:

Што деловођа од продате стоке ни до данас није положио окружној каси добивени новац, ма да је то дужан учинити у року за 24 сата, а новац је још истог дана наплаћен од купаца у 1456·30 динара.

Што је већ издато чланови ма одбора на име дијурне *око продаје ове стоке* 136 динара (акт окр. благајне № 7635).

Што се окружни деловођа г. Цветко на дан 19. ов. м ца за који тражи и одбор му одобрава, да му се плати *тридесет динара* дијурне **возио у Јагодину на окружним колима**, по извешћу пољопривредне станице од дана шњег бр. 1342, те нема никакве стварне потребе, да му се ова и оволика диурна да је, ово тим пре што је Ђуприја од Јагодине удаљена свега 13 км. и пут железницом кошта: III. класа 0·60 дин. а II. класа тек један динар.

Што оволика диурна није призната ни самим г.г. инжињерима, који су као стручна лица чак из Београда долазила у Јагодину, па им је по закону припало за виши број дана, тек по 55·80 динара те кад би се деловођи ова и оволика диурна исплатила, значило би против законо издавање окружног новца, што је противно чл. 108. закона о уређењу округа и срезова.

Окружни начелник
Мил. Ђ. Вујичић

*

Ово решење окружног начелника које констатује ужасно распикућство одобрио је господ. министар унутрашњих дела 30. новембра 1908 год ПБр. 23615.

Окр. одбор и ако је ово решење примио 5. децембра, није се на исто жалио, дакле и сам је пређутно признао *харање* окр. имовине, мислећи (и опет велимо) да је окр. имовина „алај бегова слама".

У рукама имамо доказа, да је окр. деловођа вршио продаје неке 24. I. 1908. год., а новац предао окр. благајни 22 XI. *дакле после 9 месеци и 27 дана* ма да је по закону то требао да учини у року од 24 сата! Сад питамо где је та надзорна власт и примена закона??

Напредњак.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Шта је велеиздаја?

Благодарећи Франковом „Праву" сад знамо шта је „велеизда ја", због које у загребским там ницама труну толики невини Срби. Оно вели: „...А изнашамо ово и зато, да упозоримо државну власт, нека припази на све ово што се ту спрема, па нека један пут скрши главу тој змији срби јанске пропаганде. *Треба затворити све њихове конфесионалне школе, те ћирилицу избацити из школа, забранити заставу српбијанску, јер прије неће бити мира. Српство у Хрватској само је по себи велеиздаја".*

Дневне вести

Србија за рат. Угарски Коресподенц Биро послао је хрватским листовима телеграм, у ком се вели: „Новијим догађајима, нарочито могућношћу аустро-турског споразума, постао је рат с Аустро Угарском неизбежан, па и по мишљењу до сада најоптимистичкијих политичких кругова српских. Превладало је мишљење да Србија сада више но икада пре мора ући у рат, не да добије тражене концесије за себе, него да брани своју властиту угрожену слободу. Ван сваке је сумње да Србија мора тражити за упад најзгоднији час, јер ако закасни, изненадиће је Аустро-Угарска у најнезгоднije време. Покрај свих привидно рђавих изгледа, београдски су војнички кругови уверени, да је победа удружене Србије и Црне Горе сигурна, у толико пре, што ће сигурно у исто доба Италија напасти Аустро-Угарску, јер не сме дозволити, да се Аустро-Угарска уништењем Србије и Црне Горе сувише подигне и ојача".

Једна посета. Јуче пре подне Јован Форгач аустроугарски посланик био је код министра спољних послова и код њега се подуже задржао.

Одмах за њим дошао је код г. министра Миловановића и немачки посланик.

Побољшање односи. Париски „Тан" доноси да се замена новогодишњих депеша између њесара Франца Јосифа и Краља Петра у Београду сматра као почетак побољшања односа између Србије и Аустро-Угарске.

Нов зајам. „Пестер Лојд" јавља, да је српска влада успела закључити у Енглеској зајам од 30 милијуна динара.

Расположење у Црној Гори. „П. Лојд" је најмио неког, бајаги из Котора, те му јавио, како сад кнез Никола и црногорска влада више и не мисле на рат, а не нарећују разоружање само из обзира на раздражени народ.

Једна депеша. Синоћ је из Крезо-а у Француској послана једна подужа шифрована депеша услед чије је садржине настао читав лом у артилериском одељењу министарства војног. Одговор је послат тек после неколико сати.

Изјава неповерења. Неколико пута смо јављали како су београдски самосталци незадовољни данашњом самосталском управом у општини београдској „Одјек" нас је због тога једном и демантовао. Али је то незадовољство све више расло, док није најзад дошло до врхунца. Сад незадовољни самосталци скупљају потписе на изјаву неповерења преседнику општине г. Вуловићу и целој општинској управи. Од интереса је да ову акцију потпомажу и неколико кметова и одборници самосталски и да изјаву неповерења потписује скоро све општинско особље!

Како се лаже. Бечки и пештански листови неисцрпни су у измишљању лажи о Србији. Тако сад јављају, да је познати аустриски предлог пао у Београду као гром из ведра неба и направио читаву узбуну, па је решено да г. Стојан Новаковић поново иде у Цариград, те да поквари споразум на основици аустриског предлога! Наравно да од свега овог није ништа истина.

Укинуте карте. Министар грађевина одлучио је: да се у будуће никоме не издају не само бесплатне жељезничке карте, него ни у половини и четвртини цене као што је до сада издавано.

Дакле, сиротиња не може да се вози ни са спуштеним ценама а народни посланици поред дијурне од 15 динара имају и бесплатне годишње карте!?

Аустрија и Турска. Бечки и пештански листови доносе опширне извештаје о томе, да је Порта усвојила аустро угарски предлог о откупној цени од 60 милијуна динара за анексију Босне и Херцеговине. Они тврде, да је ово усвајање Портино *нагла основица за даље преговоре*, али с радошћу наглашују, да се *Турска тиме уједно одриче и својих суверених права на Босну и Херцеговину, дакле да признаје правно дејство несорове проклама ције од 23. септембра о. г.* Тиме створена ситуација утврдиће се споразумом или протоколом, којим ће се поништити конвенција од 1879. и изрећи признање новог стања. Али уз то ти листови наглашују и то, *да се остале концесије*, садржане у аустроугарском предлогу, *могу остварити само тако, ако на њих пристану и остале заинтересоване силе.*

Изгледи на мир. Услед турског пристанка на аустроугарски предлог, у париским владиним круговима надају се, да је сад *мир на Балкану обезбеђен.*

Срби и опште право гласа. У Великом Бечкереку држан је велики збор Срба. На том збору једногласно је усвојена, резолуција којом се тражи опште, тајно и подједнако изборно право.

Нова година у бугарском двору. Данас, на нову годину, како јављају бугарски листови, није био пријем дипломатског тела. На пријем и честитање позвани су само министри, народни посланици, који се налазе у Софији и официри софиског гарнизона.

Избијен кмет. Београдски кмет економ зло је прошао прекјуче на Цветном Тргу. Један касапин који на Цветном Тргу држи општинску продавницу, за коју како он вели плаћа уредно кирију и на то има уредне признанице. Не зна се зашто, кмет економ није хтео да чује о тим признаницама, већ је прекјуче сам отишао да наплати кирију. Касапин му је говорио да је кирију платио овлашћеном лицу и за доказ подносио признанице, **али кмет** економ није хтео то да чује, но је поново тражио наплату кирије, иначе је претио забраном. Кад је касапин видео да му непомаже казивање, он шчепа кмета економа и излема га. После овога кмет је оставио на миру касапина и тужио га. Шта ће бити, видећемо.

Из поште. У споразуму са италијанском и француском поштанском управом, министар грађевина решио је, да се од 1. јануара 1909. године (по новом) уведу *службе препоручених пошиљака на доплату и исплаћивање рачуна преко поште* са Италијом, а од 1. фебруара 1909. године (по новом) и са Француском. Највећа сума једне препоруке

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(14)

XXXII

Господин Пардајан старији

Најзад, кад паде ноћ, један коњаник стиже пред крчму и не силазећи с коња упита да ли је тога вечера какав путник дошао у крчму. Кад му одговорише да се у крчми заиста налази један господин са својим слугом он одјаха и уђе.

Тога човека изведоше пред Хенрија од Монморансија који учини неки тајанствени знак.

Кад нови гост учини исти знак маршал брижљиво затвори врата и упита живо:

— Ви долазите из замка Анжерског?

— Да, монсењеру.

— Шаље ли вас сам војвода?

— Који војвода, монсењеру? упита човек обазриво.

— Па... онај који је требао о вих дана да дође... у замак.

— Изволте казати име, монсењеру.

— Војвода од Гиза! рече Монморанси тихо.

— Тако је, монсењеру. Извините, монсењеру, што сам тако обазрив; на нас врло јако пазе.

— Добро! Је ли Гиз још у Анжеру?

— Није. Пре три дана отпутовао је у Париз. Војвода Анжујски отпутовао је јуче.

— Знате ли да ли су се њих двојица о чему договорили?

— Не верујем, монсењеру. Војвода Анжујски је неспособан да говори о озбиљним стварима.

— Јесте ли ми донели какву наредбу од војводе Гиза?

— Јесам, монсењеру, сво је:

Човек поче шапутати:

— Тридесетога марта, у девет и по часова у вече, треба да будете у гостионици Чаробници, у Паризу, у улици Св. Дениса. Хоћете ли запамтити, господине маршале.

— Запамтио сам.

— Питаћете за г. Ронсара, песника. Треба да будете под маском. За шеширом имаћете црвено перо.

— Тридесетога марта у вече, улица Св. Дениса, гостионица Чаробњица. Добро. Јели то све?

— Да, монсењеру. Могу ли да идем? Треба да се не опаза моје одсуство...

— Идите, пријатељу, идите...

— Бићу вам захвалан ако Монсењеру Хенрију од Гиза кажете да сам извршио његов налог и да сам му одан душом и телом...

— Учинићу. Како вам је име?

— Морвер, вама на службби. Кроз неколико дана и ја треба да пођем у Париз.

И, пошто се поклони, Морвер изађе.

После неколико тренутака маршал чу топот његовог коња, који се губио у правцу Авжера.

— Ово је озбиљан невољалац, мишљаше Хенри. Како Хенри од Гиза може да употребљава такве људе? Тај данас издаје своја господара. Ко зна да и нас неће сутра издати! Што се тиче тог састанка у сред Париза, отићи ћу, али ћу бити обазрив.

Наши су читаоци видели да је Хенри од Монморансија заиста присуствовао састанку у Чаробници оне вечери кад су Ронсар и остали песници приносили јарца на жртву, и кад су Хенри од Гиза и његови завереници хтели да принесу из жртву свога краља.

После одласка Морверова слуга се поче у собу маршалову која је била на горњем спрату и гледала у мало двориште у коме су се налазиле штале.

— Хоћемо ли да продужимо пут, монсењеру? упита слуга.

— Нећемо. Овде ћемо се одморити. Али сутра у свањење буди спреман. Сад ми донеси вечеру, јер сам огладнео.

Слуга оде брзо да изврши наредбу свога господара.

У том тренутку чу Хенри од Монморанција страшну псовку под својим прозором у малом дворишту.

— Ја вам кажем да га ту не нете увести, до ђавола! Јесам ли ја господар у својој крчми?

— А ја вам кажем да ћу га увести! Вуците ми и Пилата!

— Тај глас! рече Хенри уздрхтавши.

— Ова је штала заузета за коње ове господе, заурла крчмар.

— А ја вам се заклињем да ће коњ неће ући у шупу међу краве!

— Господине просјаче, избацићу вас напоље!

— Господине крчмару, ја ћу вас излемати!

— Излемати! Мене! Ах! то ћеш ми скупо платити...

Остатак реченице изгуби се у стењању, које се наскоро претвори у урлике, у јауке, па најзад у јецање...

Хенри брзо стрча у двориште и виде две сенке од којих једна лемаше другу.

— У помоћ! Убица! викао је крчмар видећи да долази помоћ.

Онај што је био под ногама био је заиста крчмар.

Други борац прекиде свој посао, поздрави учтиво Хенрија и рече му:

— Господине, по вашем мачу и држању видим да сте племић. И ја сам то и позивам вас да нам будете судија у овој ствари, ако ви на то пристајете.

(Наставиће се.)

уз доплату ограничена је по 1000 динара а укупна сума свих рачуна по једном писму не може бити већа од 1000 динара.

Пет година робије. Кондуктер поште београдске Видосав Станковић, који је пре месец дана „изгубио" један груп новца од 20.000 дин. у путу од железничке станице београдске до централне поште, осуђен је јуче у варошком суду на пет година робије.

Сукоб у Врднику. У угљеном руднику код Врдника у Срему, био је пре неки дан сукоб између тамошњих Срба и Мађара, који су се населили око рудника. Два су Србина погинули а седморица Мађара ухапшени су.

Престала излазити. „Српска Застава," орган народњачке странке, престала је од данас излазити због материјалних тешкоћа.

Мали лопов. Ми смо у неколико маха напомињали, како је Молерова улица без икаква полициска надзора, нарочито ноћу, али то није ни шта помогло. Благодарећи недостатку тог надзора један дечко навадио се, те је у сред дана готово из дана у дан вршио крађе у тој улици а никако да се ухвати. Пре неки дан је професору г. Сими Тројановићу украо из куће пар кољача, а пре тога још један пар. Једном комшији г. Тројан вићевом покрао је све опрано рубље које се сушило. Луче после подне украо је из дворишта г. Николе Тасића касапина секиру али га укућани опазе и појуре за њим. Но он благовремено умакне, оставивши као доказ своје кривице своју шубару. Жандарм стигао је тек пошто је лопов далеко умакао.

Провалили судницу. Непознати зликовци ноћу између 28. и 29. ов. м. провалили су судницу општине суботелске у срезу црногорском окр. ужичком и покушали да разбију сикиром касу, па не успевши у томе сва су акта разбацали по патосу и побегли.

Поведена је најстрожија истрага да се кривци похватају.

Одложен претрес. Д р Јевајировићу адвокату београдском одложио је суд варошки претрес за 5. јануар, те да се утврди дан бегства, пошто се то из досадањег испитивања није утврдило.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

)o(По решењу министарског савета, одмах по конституисању француске скупштине узеће се у претрес интерпелација о Мароку.

V Стање здравља бившег румунског министра председника Стурдзе, који се налази у Паризу на лечењу, све је неповољније.

§§ Цар Вилхелм ће целе зиме остати у Постдаму, а у Берлин ће одлазити само о великим свечаностима и у нарочитим приликама.

≶ Буланж Боден именован је за француског делегата у дунавској комисији.

?¿ Енглески министар војни Халдан држао је у Единбургу говор, у ком је рекао, ако ћаво не разуме садашње стање питања о горњем дому, онда то стање неће дуго трајати. Предузеће се кораци, да у тачен положај дође тежиште политичког утицаја, без којег не може постојати права демократија.

| Ђенерал Штесело и адмирал Ђебогатов, који су ухапшени у Петропавловској тврђави, поднели су цару молбу за помиловање. Цар још ништа није решио по тој молби.

Једна паланачка идила

Једно брајање у Андрином берберници у Лесковцу

(Од нашег дописника)

Лесковац, 27. децембра.

Ко непознаје у Лесковцу Андру берберина и његову да речем „фризерницу?" То вам је човек крупна, изразита лица, са црном несерастом брадицом, баш као Дон Хуарека. Поред његове фризернице, која му је главно занимање а у којој је „бријање шесет пара а два литра комињака џабе!" он се занима, то јест тргује и „сас дозови," како он вели.

Његова је радња мала сниска зграда, на ономе ћошку главу станице. Поред облигатних берберских жутих санова и дугачког везеног пешкира који је пребачен преко једне гвоздене шипке, под самим кровом стоји привучана једна велика дрвена табла, на којој крупним словима стоји написано: *„Берберинница и фризерница код Класну Лутрију!"* Истина, ово је написано „месном" бојом, али пошто табла стоји под самим кровом те је изложена кишници са „чандије," то се бар два пута годишње мора писати поново, и онда се назив можда и нехотично промени. А испод тога, доле, стоји: „Пријатељу, у овој радњи можеш наћи срећу, ако даш три динара!" По духовитости овога подпислова, изгледа, да га је писао сам Андра, ма да многи тврде да му је то сочинио овај мали практикант, чију слику видиш из захвалности држи у излогу, међу помадом и теглицама са натписом: „Леманова помада," те му служи као „украс" радње.

Унутрашњост радње је чиста, са добрим намештајем. Од персонала има: три момка за бријање и шишање, једно чираче за послушкивање и он сам, газда. Он не ради, њему је дужност да надгледа да ли је све у реду, и да ли је свака услужен. Он је „начинска" глава, добар, услужан а за весеље душа дво. Воле га он мало процумбусити по вароши и избацити који туфек, но Бог зна шта да му даш! Кад је млађи био чак је и странствовао, берберска сорта, научила па френтовање! Два пут си био на куде Београд, пет пут на куде Врање; а на куде Наш? — ти бре, ту си на он сам ни броја не знаје.

Једне суботе, када је комињак био у јеку, спратим ти ја код Андре да се обријем и да се дотерам у ред као човек за сутрашњи благ дан.

Отишао сам код Андре да се обријем а нашао сам у његовој радњи на чудо! Једнствена сцена која се ту, вако веле, често дешава, натерује ме да то опишем читаоцима.

Унутра беше прави џумбус: неки Николо, он си је магационер на штацију, коју виђају „наша работа!" Николу си па викају „Ћопа," а није да речеш да је изистински ћопав; није, него само мало нарамљује и мери улицом кад иде, а ове несреће лесковачке изденули му име „Ћопа!" Па га изабрали и за командира ов дашње већ образоване добровољачке „ћопаве" легије; њега за председника а чика Машу за позадину!

„Ћопа" седи на оној берберској столици што може да се окреће „на куде ћеш страну, а сатте с' ногама да си не мрднеш." Замотан у велики бели чаршав и насапуњен, лично је потпуно на оне берберске слике што су окачене по луварма Андрине радње. Момак му обријао десну страну лица и на леву, али се наш „Ћопа" ич за тој не секира; спокојно се он окрену на десну страну и тера чираче те му насипљује вино из „чамирље" (бокала) у једну велику чашу, коју он ревносно испољује.

Цигани, њих пет на броју, рачунајући и онога са блесавим лицем и отомбољеном доњом усницом, што свира у бас, свирају и певају ону познату:

„А ој, Роске, росно цвеће,
Бог га убио, ко те неће!"

Просто једна милина обузме човека кад стане да посматра то весеље! Никола кад виде да нема мезета, продера се својим крупним гласом:

— Андро, мори, сатте једно мезенце си искам? Његова крупна гласина одјекну и надјача дреку Цигана, а басиста који беше задремао, трже се и дуну главом о бас.

— Чирак бре, трчи си на куде Тому кеванцију, па си сатте донеси једн кебап, ама подобро нешто за г. Николу! викну Андра на своје чираче.

Чираче остави „чапрљу" па са великим кондурама заклопара и отрча да донесе ћебапчиће.

Никола седи и достојанствено се служи, с леве му стране чираче, у једном старом навештаном капуту који му допире до колена, а може комотно да му послужи и место зимског капута, толико је пространи. То је поклон од мајстора! На ногама му таткове кондуре, велике толико, да две његове ноге могу комотно стати у једну па их и поред тога обукао наопачке, десну на леву, а леву на десну ногу, те су услед тога шиљци отишли у страну. У левој му руци „чапрља" са комињаком, а у левој паница са лесковачким ћевапчићима, на једном крајичку панице, метут је мало „сол" и „паприка."

Никола само пије и присмаче а сиротo чираче не сме ни да мрдне; момак с десне стране, стрпљиво чека с тупом резигнацијом која му се огледа на лицу, чека да Ћопа подмири своје благоутробије, па да онда настави бријање. Андра сео на клупу, прекретно ноге и удара у „чунгур" и својим крупним баритоном пева ону севдалинку:

„Бајурко лепа,
Љубав ме гони,
На око твоје,
Што сузе рони"!

Цигани га прате тихим и складним брујањем. Никола завађен, полако склапа очи, и некако тихо, блажено се предаје душевном расположењу. Бријач лети и фијуче кроз ваздух, а момак га нешто и сасвим лако избријава. Опојни мирис растворене колонске воде, разних помада и осталих козметичких препарата, помешан са мирисом просутог вина и тазе ћевапчића, мешајући се са топлим, запарним ваздухом, распростре се по тескобној берберници те чисто запањује човека, дражи га и мами на уживање!...

Идилa!...

Посматрајући ово весеље, премишљах у себи: шта ви тамо по Београду? Какви наши модерни салони, какве фризернице, дворски салони, какви Стојковићи, Браћа Димићи и др. поред овог нашег Андре! Треба сви ти који траже велику модерност удобност елеганцију, где је све извештачено, укочено и намештено; треба сви они доћу овамо, па ем се јевтино обрију ем џабе попију два литра комињака!

Tullius.

Знамените тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Публика је у први мах од чаробница хтела да јој оне откривају будућност и помогну јој да пронађе благо. За то је било разних средстава, која су сва имала један циљ, да се „дух", дакле сатана, врачбинама и преклињањима изазове и каже тајно склониште.

„Једна жена — пише Ла Рејни — обично каква проститутка, која се налазила пред порођајем, носана је по једном кругу на патосу опкољеном црним свећама; ако је настао порођај, мати је давала своје дете да се посвети ђаволу. Пошто је „свештеник" изговорио бестидне речи прекљињања, он је, који пут и на очи материне, заклао дете; али је махом то вршио на страни, јер се већ дешавало да је узбуњена природа у последњем тренутку полагала своја права и несрећна мати своје дете истргла из наручја смрти. По неки пут је било довољно да се убије побачено дете, а чаробнице су увек имале такву децу на расположењу. Необазривим девојкама и лакомисленим женама наређивале су чаробнице да плодове својих недозвољених односа остављају на страну, шта више оне су имале своје сталне ливераншкиње, прима ље, које су се марљиво трудиле да узму побачај, деца су пошто су крштена убијана и онда ношена на гробље, а најчешће су у каквој шуми закопавана или у пећи спаљивана. А чаробница Бос на ово вели: „У Паризу има толико људи који траже благо, да је варош препуна њима".

Ови и други још страшнији обичаји нагнали су Ла Рејнија да пише: „Тешкоће само и замислити да су такви злочини могући, мучно их је изближе посматрати. Али они који их врше признају их и злочинци знају причати толике појединости о томе да је немогуће сумњати".

Алхемичари

Покрај чаробница и вештица долазе и алхемичари и филозофи, које престављају Ванан, Шастеј, Каделан, Рабел, Башимон. Већ смо поменули да је Луј од Ванана ухапшен 5. децембра 1677.

Ово друштво алхемичара и „филозофа", који су тражили камен мудрости, потиче из једног врло немирног времена. Франсоа Гало де Шастеј; други овог имена — он је припадао једној познатој породици из Лангедока, која је војсци, цркви и књижевности дала људе од високог значаја — био је старешина или, како кабалисте веле, „мајстор" њихов. Његов је живот био најпустоловнији. Рођен 15. новембра 1625. у Ексу, он је био други син Жана Галона де Шастеја, главног државног тужиоца рачунског суда у Ексу.

(наставиће се)

Из дневника залудног човека

— Бележено за „Правду" —

ДРУГИ ДЕО

БИБЛИОТЕКА „ПЕВНИЦЕ"

Ваљево, новембра 1908. год

2.

Раскалашна књегиница

(наставак)

Гледа се тако пустињаштво и живот, смрт тела и сладострасност, тајанственост и веселост.

— Прићи ми кћери! — чу се мукао и тежак глас — и погледај у дубину очију мојих!

Ја погледах и видех у њима нешто страшно, нешто што ме је одвратно привлачило, нешто што ме је одбијало и привлачило. Ја се тргох, али ме глас опет позва:

— Прићи ми кћери!

Ја се приближих и погледах у очи. Ја

Пријатељима Књижевности

Од 1. јануара 1909. године *Српски Књижевни Гласник* улази у девету годину свога излажења. За осам минулих година *Српски Књижевни Гласник* је био најбољи часопис у Српству. То потврђују многи српски, хрватски, бугарски, словеначки и словенски листови, као и огроман одзив публике у Србији и ван Србије.

Сталне рубрике *Српског Књижевног Гласника* јесу: 1) Приповетке, романи и драме (изворне и преведене), 2) Песме (изворне и преведене), 3) Огледи из књижевности, науке и друштвеног живота, 4) Одломци из српске и стране књижевности, 5) Ситни прилози, 6) Књижевни Преглед, 7) Научна Преглед, 8) Позоришни Преглед, 9) Уметнички Преглед, 10) Политички Преглед 11) Оцене и Прикази, 12) Белешке.

Претплата се шаље *увек унапред* и она износи: на годину *18 динара (круна)*, на 6 месеци *9 динара (круна)*, на 3 месеца *4·50 динара (круна)*. Претплату прима *Администрација Српског Књижевног Гласника, Београд, Скопљанска улица 9.* 713 4—5

Негујте зубе Кушаковића Калодонтом

СВОЈЕ СВОМЕ

СРБИНЕ БРАТЕ

Нека ти је сретна Нова Година, нека она донесе свако добро и срећу теби, твоме дому и Отаџбини. —

Пази у Новој години где ћеш дати пола марјаша при куповини твојих потреба, само га онда подај у туђе — шваиске руке, ако га никако не могу примити српске ако ли га даш у шваиске руке, Српство има пола марјаша мање а душманин више.

Знај да наука о здрављу (хигијена) саветује негу зуба, као неопходну потребу здравствену а српски патриотизам и девиза „свој своме" да ти и сви твоји негујете зубе српским производом *калодонтом Кушаковићевим.*

Веруј, да за сваки страни калодонт, који би унео у свој дом, купио би по један куршум више нашем непријатељу противу нас и Српства, а помагањем српске индустрије, помоћи ћеш економско а тиме и културно-национално напредовање Србије и Српства.

Уверен буди да је *Кушаковића Калодонт*, као одавно, средство за негу зуба, уста и десни, одобрен од Санитетског Савета, препоручен од многи лекара а награђен на светским изложбама у *Лондону, Паризу, Остенди, Бриселу, Ђенови, Хагу, Прагу и Атини* и зато ко српски дише, не треба српско установе и рад да богатеше.

Запамти, да је онај народ јак у чијој је руци трговина и индустрија, помажи дакле своје трговце и српске производе, помоћи ћеш српски народ, на понос своју у борби против душманина. —

Неоспорна је истина, да Швабе: *Сарг, Таусиг, Клајн, Волф, Лозе* и у опште *Јозефовци* никад нису и неће учинити ништа за добро Србије и Српства, док међутим *апотекар Кушаковић* и његов дом за кратко време рада и живота помогли су материјално и морално: *Врањски сиротињски дом, Црвени Крст, Народну Одбрану, Певачко друштво, Фонд гимназијски, Основне школе, Трговачко занатлиску омладину, Српско новинарско удружење, друштво за попуњаваше голети у Врању, Српски манастир Хилендар* у Светој Гори, и као свеки Србин помагаће и у будуће, по могућности, све оно, што ће нашој Отаџбини и општем добру донети користи.

Помагањем Српски произвођа и српске производње поштовањем идеје свој своме, васпитавањем својих мађи и упућивањем пријатеља томе правцу пут је, да се сваки Србин одужи Српству и отаџбини а економски ојачана Србија, лако ће се одупрети навали својих непријатеља и ујединити Српство. — Српско поздравље сваком Србину и Српкињи

ПЕРА К. КУШАКОВИЋ апотекар — Врање.

СВОЈЕ СВОМЕ

Негујте зубе Кушаковића Калодонтом

Ученик из боље куће са довршеном препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је конзијално-деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Краљ. Срп. Дворског Љеферанта. — Београд.

Нове музикалије

За гласовир

1. Велики избор музикалија сопственога и страног издања.

2 Нарочито за почетнице препоручујемо:

1. Албум 100 одабраних народних најновијих игара. Цена 5 динара.

2. Албум 138 српских народних песама. Цена 5 динара.

3. Албум песама Исидора Бајића: песме из „Сеоског Љеле," „Чучук Стане," „Ракије" и „Дивљуше." Цена 6 динара.

4. Збирка Композиција од I. Урбана, са 9 најновијих одабраних композиција. Цена 3 динара.

5. Албум песама из концерата Жарка Савића — 30 одабраних концертних и оперних мелодија. Цена 6 динара.

6. На те мислим фантазија од Свободе. Цена 2 динара.

Највеће стоваришше српских и страних музикалија.

ИЗДАЊЕ ДВОРСКЕ КЊИЖАРЕ

Мите Стајића — у Београду

Живела Срећа

На срећке Класне Лутрије продате из радње **Исака Ј. Ешкенази** добија се врло често

Премија од	*200 000*	дин.
Гл. згодитак	*100 000*	„
50 000	14 000	„
40.000	12 000	„
35.000	10 000	„
30 000	8 000	„
25.000	5.000	„
20.000	2.000	„
15.000	1.000	„ и т. д

тако да сваки купац који непосредно из моје радње купује срећке највероватније сачека срећу. Поруџбину извршујем одмах по пријему новаца. Моја радња без конкуренције продаје меније, марке и даје рабат на већу количину 2, 3 и 4 од сто. Купује акције, све државне папире као и заложнице свију зајмова Краљевине Србије и плаћа највољу цену.

С поштовањем

ИСАК Ј. ЕШКЕНАЗИ

мењач и овлашћени продавац срећака Класне Лутрије до „Руског Цара"

696 8—15

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16.

11.000 динара

Дају под интерес на мање суме на сигурне поднисе или непокретно имање.

Тражи се грунисано имање од 25—30 хектара за економију у околини Београда, Нша, Пожаревца, Смедерева и других места поред пруге железничке или Дунава, првенствено оно које дугује Управи Фондова.

Услове продаје и цену саопштити мени.

2—6 **Мишо** адвокат.

Продаје се намештај

Због селобе продају се 2 спаваће собе, 1 сала, 1 трапезарија и 1 пијанино. Све елегантно. Упитати у редакцији „Правде." 725 2 3

ПРИРОДНО

Вино црно и бело старо и ново продајем један литар по 0·50 п. д. на више јевтиније.

Добре сланине, пршуте, кобасице и осталих артикала јевтино.

С поштовањем

Добр. Т. Ђанацковић

Кнежев Споменик бр. 5. — Телефон 270.

707 6—10

Котел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима прна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

Музички инструменти

И ТО

виолине, флауте, кларинете, бандиске трубе, армонике и сав припадајући прибор.

Најфиније жице могу се добити у првој и највећој трговини ове врсте

АДОЛФА РЕШОВСКОГ

преће А. Путник, Београд

Богато илустрован ценовник шаље се на захтев бесплатно

Поруџбине из унутрашњости извршују се тачно и солидно. 22627—30

СРЕЋКЕ КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ

ЗА

I-ву класу 37-ог кола којих је вучење

10. јануара 1909. год.

Могу се добити у мојој радњи сировој „Хотел Славије" у свима деловима и великом избору бројева.

У прошлом 36 том колу добили су моји играчи од већих згодитака **50.000** и **40.000** као и велики број од **15.000, 10.000, 5.000, 2.000, 1.000, 500, 300** и **200 динара. Препоручујем поштованој публици да код мене купе срећке, — срећа ће и њих послужити, а призната солидност моје радње јамчи им да при исплати неће бити уцењивања.**

Поруџбине срећака и са страна по примеју уплате одмах извршујем.

Милорад С. Антонијевић

Овлашћени продавац срећака, Београд.

724 1—6

Готов је и већ се разашиље пријатељима илустровани

КАЛЕНДАР **„ГАРАШАНИН"**

који је ових дана изашао из штампе са одабраном садржином, као прва свеска: *„Библиотеке,"* коју ће од сада издавати:

КЛУБ СТУДЕНАТА НАПРЕДЊАКА

Календар износи пет штампаних табака, а цена му је свега пола динара. Поруџбине и новац ваља што пре упутити на адресу књижаре г. Игњата Даничића, Чика Љубина улица бр. 14.

Књижарима и продавцима 30 од сто рабата.

699 7—10

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ПЕТАК 2 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТ. ЈОВА ЈАДАРОВИЋ | ГОДИНА VI — 1909. — БРОЈ 2. | Телефон 821.

Убојна снага Аустро-Угарске

упоређена са снагом Србије и Црне Горе

Други део: Србија и Црна Гора

од једног ђенералштабног официра

(наставак)

Наоружање

Сваки борац сталног кадра наоружан је руском т. з. тринилијском пушком, калибра 7,62 мм. с бајонетом, а сваки пак борац I. позива народне војске има поред ове пушке и омиљено му народно оружје: јатаган и револвер.

II. позив народне војске наоружан је Берданком № II., калибра 10,60 мм., а остали борци пушкама система Вернди и Крнка.

Пушку и један део муниције чувају обвезници код себе још за време мира.

Одело и остала спрема, како код она 2 батаљона сталног кадра, тако и код обвезника у позивима, је чисто национална. То набављају сами обвезници. Држава им даје само оружје и муницију.

Сем тога, пре краћег времена, набављено је 12 машинских пушака из Италије, за сваку пешадијску бригаду по једна.

Артилерија

У миру имају 1 пољску (уџеону) батерију, калибра 8.7 см. система Крупповог, а 2 брдске (уџебне) батерије истога система, калибра 7.5 см. Све три су батерије у Никшићу. Батерије су јачине укупно по 80 људи и 30 коњ.

У рату Црна Гора има: 30 пољских топова, 42 брдска топа, 30 тешких опсадних топова, 10 мерзера и 4 хаубице, и једну брзометну батерију, добивену из Италије. У великом је изгледу да ће из Русије у најскоријем времену добити још брзометне артилерије.

Коњица

Од коњице за време мира Црногорци немају никаквих јединица, што им је према природи њиховог земљишта и непотребно. За време рата формираће се извесан број коњичких одељења за ордонансну службу и Књежеву Гарду.

Техничке трупе

Од њих имају само 1 чету пионира, која служи као школа за васпитање и обуку пионира народне војске. Осим тога на Цетињу постоји и војна лабараторија и радионица оружја на Црнојевића Ријеци.

У Црној Гори нема редовног возарског устројства. Извесан број товарних коња носи на себи муницију, профијант, воду и остале потребе, за сваки батаљон посебице. Коњоводци су неспособни обвезници или ти и саме жене. Остале се административне установе као: болнице, све врсте коморе и т. д. стварају кад потреба захтевала буде.

Пограничну стражу врше по караулама, дуж целе границе, обвезници I. и II позива наизменце.

Подела војске

У Црној Гори, за време мира, постоје 11 пешадијских бригадних команада и једна артилеријска бригадна команда. У рату имају 11 бригада I. позива. Свака је јака од 4—6 батаљона, 1. резервног батаљона, 1. брдске батерије и неколико ордонанса коњаника.

Није позната њихова формација II. и III. позива, али је фактор са којим се мора рачунати.

Бројно стање

Јачина је I. позива око 30.000 бораца.

Јачина II. позива око 20.000 бораца.

Јачина III. позива око 4.000 бораца.

Свега око 54.000 бораца.

Командни елеменат

За попуну старешинског кадра свога I. II. и III. позива Црна Гора има на расположењу веома мали број активних официра — [illegible] по неки са високом војном спремом, добијеном на ђенералштабним школама у Русији и Италији. Сем ових она има активних официра, који су свршили курс њихове подофицирске школе у Подгорици. Као што смо већ раније напоменули попуна официра у народној војсци бива давањем чинова појединцима због ратних заслуга или по наслеђству. Ово последње ће се многима учинити и непрактично и престарело. Али ономе, који познаје друштвени живот Црногораца, ово ће бити потпуно појмљиво. Црногорац и сада живи строго патријархалним животом. Природом своја земљишта одвојено од осталога света, он је сачувао потпуно оне племенске особине и живот, којим је живео од давне прошлости. Под вођством својих племенских старешина он је од памтивека ратовао и бранио слободу оне грудве кршне и стеновите, али њему тако миле земље. Васпитани по традицији као вође своје околине, њихове племенске старешине — официри народне војске — пуни поноса и ратничких традиција, представљају данас типове јунака, какви се данас скоро нигде не виђају. Ове су племенске старешине од увек уживале а и сада уживају необично велики углед у своме племену и околини. Сваки их у племену познаје и између њих и племена постоји дубоко укорењена душевна веза и узајамно поверење. Ово је у толико разумљивије ка кажемо, да скоро сваки од раслији Црногорац и самог књзза лично познаје. Вођен овим и оваквим вођама, модерним оружјем, муницијом осталим потребама набдевена, црногорска вка представља данас чиње у, о којој сваки њен непријатељ мора водити озбиљан рачуна.

О Црногорцу као орбеном елемент

О овоме је у некико мало час говорено, али истрамо да се на томе треба ало дуже задржати.

Црногорац је п природи живог темперамента схватљив, окретан и жилаво телесног склопа. Врло слаб упознат са занатима и послама ручне индустрије, у опште цео свој век проводиу природи. Кршна природ земљишта његове отаџбине учинила је те му је тело очврснало, а сиромаштво саме земље, оскудица трговине и индустрије и слаб утицај културе у опште учинили су, д се оригиналност и ратничке особине племене нису ни у колико умањиле, као што је то био случај код народа других, богатијих држава, где су култура и велики развој индустрије и трговине извршили већ свој негативан утицај на жељу за рзтовањем, а у највећој мери развила жељу за мирним и удобним животом, а страх од неизбежних незго да у рату. Он са пушком о [illegible] револвер му је ближе за појасом. Индивидуално образовање човека као борца, на које се тако много полаже у програмима за васпитање војника код свију војнички најнапредних држава, њему је традицијом укорењено. Нарочито у таквом начину борбе, где је остављено слободно поље и појединачној иницијативи и умешности, Црногорац је незаменљив. Гусле, некад тако омиљене у васколиком Српству, и данас у Црној Гори врше свој огроман утицај. И код куће и ван ње, при свима скуповима, он још из ране младости слуша само песме или приповетке о славним и јуначким делима својих земљака и њима напаја своју душу. На тај начин и природа, и друштвени живот и традиција учинили су у току векова то, да је данас сваки Црногорац одличан војник и борац. Треба му врло мало борављења у трупи на вежби, па да постане врло добар војник, јер је поред руковања оружјем домаћу дисциплину научио код своје куће.

Тек кад утицај културе измени садашњи друштвени живот и склоп Црне Горе, умањиће се и ратничке особине њених горштака, али за то треба да протече много времена. Али ће све дотле Црногорац бити одличан ратник а Црна Гора један велики војнички логор.

(свршиће се)

ГОВОР ВЕЛИКОГ ВЕЗИРА

Цариград 1. јануара 1909. год.

Велики везир Тахмил паша држао је јуче врло дугачак говор о спољној политици Турске царевине. Рекао је, да је политика основана на народној снази по здрављена од свију сила искрено и симпатично. Затим је изложио стање, које је створено услед проглаша независности Бугарске и анексије Босне и Херцеговине од стране Аустро Угарске. У даљем свом говору навео је како је Аустро Угарска влада место да напусти окупиране земље, напустила само Санџак Новопазарски а објавила своје решење, да анектује Босну и Херцеговину. Овим чином Аустро-Угарска је нарушила Берлински Уговор и стога је у Србији и Црној Гори почело да ври, јер се сматрало, да је овим нарушењем status quo у опасности будућност и Србије и Црне Горе, те су са тога у обема овим земљама биле почеле припреме за рат, да је већ било дошло и до тога, да се од њихове стране огласи рат Аустро-Угарској. Како су услед ових врења почеле долазити турској влади депеше из неких вилајета, у којима се изјављује жеља, да и Турска учествује у рату противу Аустро Угарске на страни Србије и Црне Горе, јер су налазили, да ће Турска хтела не хтела у акцију морати бити увучена, то је Турска влада прво писмено са српском и црногорском владом а доцније и са њиховим изасланицима водила преговоре шта се има радити. Како су Енглеска и њени савезници желели, да васпоставе сталан мир на Балкану и како је предвиђено и стављено у програм конференције, да се Србији и Црној Гори даду компензације али никако на штету Турске, то је турска влада убедила Србију и Црну Гору, да је потребно, да се чека на решење конференције, и по учињеном споразуму између Србије, Црне Горе и Турске, Црна Гора и Србија напустиле су намеру, да објаве рат Аустро-Угарској.

При свем том Турска је продужила започете преговоре са Аустро-Угарском о начину споразума у погледу Босне и Херцеговине. Ти преговори одужили су се неколико месеца услед затезања Аустро-Угарске, да пристане на услове турске владе. Најзад је Аустро-Угарска у пола пристала на услове турске владе а ускоро ће се стање и са Бугарском довести у ред.

„Геније" Србије

после аустро-турског споразума

Он („Геније"): А сад? Шта ћемо сад, враг му баби?!

Аустро-турски споразум

Како цариградски дописник „Н. Сл. Пресе" дознаје, споразум између Порте и Аустро-Угарске не обухвата само усвајање од стране Порте познатог аустро угарског предлога, но и цео комплекс привредних концесија које чини бечки кабинет.

Уговор нити је потписан, нити је његов нацрт израђен.

Експозе великог везира, који је у прошлу среду имао бити изнет турском парламенту, имао је просто између свих других послова спољне политике саопштити, *да је турска влада готова признати анексију Босне и Херцеговине под овим погодбама:*

1. Трајно напуштање новопазарског санџака од стране Аустро-Угарске.

2. Закључење трговинског уговора, којим Аустро-Угарска даје Турској познате привредне користи.

3. Накнада за бивша турска државна добра у Босни и Херцеговини.

У споразум није ушло питање о укидању аустро-угарског протектората над католицима у Албанији, но је остало *за доцније преговоре.*

Изгледа да је Тахмил паша обезбедио за ово већину у Скупштини.

У исти мах ово се сматра као победа конзервативно - либералне политике над младотурским комитетом.

Скандал у чаршији

Јутрос је наша чаршија била сведок једног не толико чудног колико карактеристичног разортачавања.

Павле Бајић радио је до скора ортачки са браћом Сасон и решио се једног дана да се с њима разортачи. Погодили су се како и на који начин да то изврше и данас је требало да се то приведе крају. Кад је Бајић јутрос дошао у радњу затекне једног од браће Сасон код отворене касе, у којој су чуване радњине књиге и учини му се да око њих нешто баје.

Да би се осигурао од сваке евентуалности, он затражи од Сасона кључеве од касе а кад му их овај не хте дати, он покуша да их отме. Око тога се изроди свађа и туча тако да је најзад морала полиција интервенисати.

Севте у новој 1909-ој години!

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Велеиздајничке цене

„Србобран" јавља, да су многи угледни грађани Срби у Новој Градишци добили уцењивачка писма, којима се позивају да на одређено место оставе по две хиљаде круна, иначе ће их анонимни уцењивачи доставити полицији и тужити као „велеиздајнике." Њима ће се, вели се у тим писмима, веровати, а уцењенима неће, јер су Срби. Ето докле је довела нијања политика бана барона Рауха.

Чатуља

Трећи дан Божића је у Трсту ненадно умро од срчане капи Ристо Шкуљевић угледна трговац, милијунар, председник српске православне општине тршћанске. Чинио је велика добра за напредак свога народа. Својим је трошком

довршио српску православну цркву подаривши јој многе скупоцене уметнички израђене црквене утвари. Хиљадама је издао на добротворне сврхе пан Трета. Мостару је поклонио једну кућу за српску школу, а тако исто и српској православној општини у Дубровнику. Његовим преласком од 400.000 круна сакупљена је српска кућа у Трсту. Чинио је пуно других добротворстава и помагао Српство свуда. Бог да му душу прости.

Једно незаконито искључење

У II. београдској гимназији извршена је једне ноћи крађа каталога ученичких оцена, пошто су ноћу обијена врата на згради гимназијској и врата на орману, у којем су стајали ти каталози. Истрагу по овој кривици водио је директор гимназије г. Миливоје Симић и на основу те истраге професорски је савет донео одлуку, којом је један ученик VI разреда те гимназије, на свагда искључен из свих средњих школа у Србији.

И ако је ова кривица такве природе, да њу *мора* водити надлежна истражна власт, директор гимназије г. Симић, невичан истражним пословима, водио је истрагу сам, и, наравно, према таквој истрази и његову реферату, професорски је савет и могао донети онакву одлуку, какву је донео.

Истрага, коју је водио за њу непозвани и нестручни директор г. Симић, нашла је кривца у ђаку, који би можда изишао и невин, да је истрага вођена зналачки и од истражне власти. Да је тако учињено, као што је требало учинити, истрага би имала да утврди и расветли једну околност, која истрагом г. Симићевом нити је утврђена, ни расветљена. А та је околност ова:

Обијање врата гимназиских и крађа каталога извршена је ноћу. Истрагом је требало утврдити, где је те ноћи био окривљени и сада већ искључени ученик. Ако би се истрагом утврдило да он те ноћи није био код куће, онда би то, покрај других околности, и могло потврдити сумњу да је дотични ђак учествовао у тој покрађи. Али ако би се пак утврдило, да је он те ноћи био код своје куће, онда би са њега морала отпасти свака сумња о његову учешћу у овој покрађи.

Међутим истрагом, коју је водио директор г. Симић, та најважнија околност за учешће у тој кривици, не само да није ничим утврђена, но г. директор „истражник" није ни покушао утврдити је.

Ма какве друге разлоге по казала истрага г. директора, они не вреде, кад није утврђено где је дотични ђак био те ноћи кад је извршена по крађа. И према томе је и одлука, коју је професорски савет донео о искључењу његову на основу истраге, *неправична и незаконита*, као што је неправично и незаконито решење министра просвете, којим је одобрио ту одлуку.

ЈЕДНА СВЈЕТСКА НАПАСТ

Одмах у почетку мојега чланка морам да изјавим, да се горњи надпис односи на филозофа и социјалног политичара грофа Лава Николајевића Толстоја. То морам да напоменем зато, да би се људи, који су већ сасвим подлегли сугестији овога пророка, још за времена оканили читања, те тако приштедили сувишне љутине. Написао сам га зато, јер држим да је већ крајње вријеме, да се дигне она копрена љубави и благости, под којом се крије несносна једностраност и несносљивост Толстојевих проповиједи; а поближи је повод публикација његових мисли о некој сији Босне и Херцеговине — које мисли је нашао за нужно одштампати један београдски лист баш сада, у вријеме оправданог огорчења народа српског.

Одње је познато да Толстој забацује и осуђује патриотизам, државу, сваку власт и организацију. Он вели да „тако звани виши слојеви народа" масама патриотизам и страх пред некаквим непријатељем само сугеришу, да би масе што драговољније плаћале порезе и служиле државу. У истину да непријатеља нема, и тако да је патриотизам исто тако суаишан као и држава. Али су господа измислила те појмове, те их једнако народу сугеришу, да би могла о његовом трошку удобно живјети. Већ од много година Толстој проповиједа, да је дужност сваког човјека да увиди цијели неморал овога стања, те да ради око тога, како би се оно порушило. Револуције не треба; јер, као што свака сила, тако је и револуција неморална. Да би се постигао циљ, за којим цијело човјечанство треба да иде, довољно је, да већи број људи увиди истинитост Толстојеве науке. За сада — у стању које до сада још постоји — акција просвијећених људи треба да се састоји у неплаћању пореза и у невршењу ма какве државне службе. Јер сваки, који плаћа порез или служи државу потпомаже неморал и чини се сукривцем свега зла на овој земљи. Како се види, пут, којим ћемо доћи до царства божјег на земљи, [illegible] дијељен: треба забацити све, што се Толстојевом мишљењу противи — па онда ће се само по себи распасти све, што нам живот чини борбом.

Патриотизам је неморалан, јер нас потиче на неправду према страним народима. Држава, која је на њему сграђена, разбојнички је продукт неморала; а, наравно, разбојнички и неморални су и појединци, који државу служе.

Ја нећу овђе да се упуштам у какву дугу полемику о патриотизму. Било је и паметних и племенитих људи, који су у њему видјали нешто узвишеног. Патриотизам није само ствар разума, већ и ствар осјећаја а о осјећајима најтеже је дебате водити. Толстој вели, да је скоро све, што се је досада на земљи догодило, резултат неке сугестије, којом су појединци безсавјесни и егоистични разбојници народе подвргли. Патриотизам не може бити нека племенита врста љубави, јер он на против спрјечава једину велику, племениту љубав: љубав према цијелом човјечанству, у којој се јавља љубав према Богу.

У овоме лежи једна од великих погрјешака Толстојеве дедукције: он увјек на земљи тражи савршенство, које човјек не може да постигне, јер за ово нема способности — као што н. пр. и у математици не може да схвати бесконачност. И филозофија, која није основана на материјализму види у нашем животу вјечиту борбу између добра и зла, између божанствене и земаљске нарави. И Гете није тражио хармонију у презирању наше земаљске нарави, већ у том, да се ова оплемењује онијем, што је у нама божанствено; као што и љубав не поштује, него уме и оплемењује сполни нагон.

Алкња за савршенством племени, те због ње не треба на Толст навађивати. Истина — али зато тежње нико и не навађује него он навађује са великом си, која је садржана у великом реду, што га је стекао као вели пјесник. Његова борба нијемо тежња за савршенством; и он оштро кори оне, који јошмаду смисла за оне осјећаје тежње које из људске. несавршенарави потичу. Може ли овај водити до усавршења? Сваки, душевни рад на овој земљи плаће несавршености.

Поништавањем свега што је земаљско поништавамо и живот. Наука, ка од нас то захтијева, нихилистна је. Све што нам живот пољепава, плод је борбе; а ова је боа, као све на земљи и

(свршиће се)

Дневне вести

Услон за мир. Говорећи о аусо-турском споразуму и условима за мир на Балкану, „Дели Телеграф" вели, да је мирнајвећи интерес енглески а у Европи неће бити сјајна, здава мира све дотле, докл год на Балкану буде ма и једна незалечена гнојава рана. Један поглед на карту доољан је па да се види да Србија и Црна Гора, с обзиром на аустриско непријатељство, не могу утврдити своју независну националну егзистенцију, коју им је дао Берлински Уговор ако обе те државе не добију везу и ако Србија не добије несависан излаз на море, те да своју индустрију која се развија, спасе од тога

и немилост једног потеза пера у Бечу. И овај лист вели да на Балкану неће бити мира, ако се не признају захтеви Србије на независну егзистенцију.

Кабинетско питање. Као што је познато, прекјуче, у прошлу среду, имао је у турском парламенту велики везир Тхамил паша изнети свој експозе о спољној политици. Како „Нова. Слоб. Преса" јавља, Тхамил паша је тада имао у парламенту ставити и кабинетско питање поводом турског усвајања предлога о куповини и продаји Босне и Херцеговине. У току данашњег дана јамачно ћемо имати извештаја, како је турски парламенат примио тај пазар.

Зиновљева изјава. Ако је веровати „Н. Сл. Преса," саветујући Турској да усвоји аустро-угарски предлог о продаји Босне и Херцеговине руски посланик Зиновјев изјавио је, *да се Русија не идентификује са Србијом и да безусловно жели да се на Балкану одржи мир!*

Није потписан. Споразум између Турске и Аустро-Угарске о продаји и куповини Босне и Херцеговине још није потписан, јер имају да се реше још неколико других питања.

Владина оставка. Г. Г. Велимировић, као председни министарског савета поднеће вечерас осавку Краљу. Та ће се владина оставка саопштити сутра Скупштини на првом састанку, и седнице ће се од разуме и да сва Србија стане ложити до састава нове владе. на њену страну.
Као што је познато. г. Велимировић је још пре Божића поднео био Краљу оставку, али су самосталци издејствовали код Краља да ту оставку не прими, него да се сачека састанак Скупштине. Скупштина је дошла и влада подноси оставку. Самосталци тек не могу силом натерати г. Велимировића да остане на управи, кад он неће.

Изјава повереља. Велики везир Тхамил паша изнео је у прошлу среду у турском парламенту свој експозе о спољној политици. Парламенат је једногласно изјавио поверење Тхамил паши. Сам експозе доносимо у данашњем броју.

Миловановићево мишљење. „Пестер Лојд" јавља да се министар спољних послова д р Милованчевић овако изразио о аустро турском споразуму: Споразум се може сматрати као добар знак за то, да је *Аустро Угарска пошла сад путем концесија и да хоће да задовољи оне државе, чији су интереси оштећени анексијом Босне. Испуњење турских захтева даје нам нове наде да ће и наши интереси бити очувани. Постигнутим споразумом наше гледиште није ни најмање измењено.*

Абдикација Бечки листови јављају да је Краљ Петар изјавио да ће абдицирати у корист Престолонаследника Ђорђа, да је услед тога жива телеграфска преписка Београда и Цетиња и да је кнез Никола саопштио Краљу Петру да ће и он абдицирати. „Нова Сл. Преса" донела је о томе и уводни чланак.

Последице споразума. И поврај све добре воље бечки листови нису могли сакрити факат, да је усвајање аустро-угарског предлога о куповини Босне изазвало сукоб између великог везира Тхамил паше с једне и министра спољних послова Тефик паше и министра унутрашњих дела Хилми паше с друге стране, и да ће услед тога ова последња двојица одступити.

Захтев Енглеске. Како из Берлина јављају, берлинска дипломатија држи, ако дође до конференције, да ће Енглеска за се тражити остро Крит и *да ће само у том случају признати анексију Босне и Херцеговине.* Сва је прилика да је овај глас бечка измишљотина.

Плаћање у ратама. Бечки листови већ јављају „како се чује," да ће Аустро-Угарска откупну цену за продају Босне и Херцеговине платити не од једном, но у ратама.

Крвав сукоб. Како из Велеса јављају, био је крвав сукоб између отоманских бугарских пристаница устава и пристаница независне Бугарске. У том је сукобу један Бугарин погинуо а многи су рањени.

Помиловање. И овога пута од помиловања не би ништа. Сва обећања остадоше на јалово, сва растезања била су проста заваравања. Напрезања појединих министара разбила су се о сталну и непоколебљиву пакост оних, који хоће да невини људи још једнако трунуу хапсанама. Влада није одговорила својој дужности; она је требала да прави питање од тога помиловања, па бар кад пада, да падне с чашу и да цео свет њен пад

Посредовање једне силе. Из дипломатских кругова добила је „Н. Сл. Преса" ово саопштење: Чим је прогласила анексију, Аустро-Угарска је, као што је познато, изјавила, да је готова дати Србији извесне привредне користи. После су у том погледу искрсли разни предлози. *Једна велика сила изјавила је своју готовост да, ако дође до конференције, пре тога узме на се улогу посредника између Аустро-Угарске и Турске.* „Н. Сл. Преса" мисли да је та сила Француска.

Комбинације. Ми смо већ у неколико пута искazивали наше мишље о шансности продужења ове кризе. Заиста одуговлачење највише носи одговорност самосталци, јер они теже да на метну своје жеље осталим партијама. Самосталци стављају непрестано такве услове, који не би били допуштени ни кад би имали већину, а не само 47 посланика.

Пошто су са свим искључили комбинацију о њима мрској коалицији из свију страна, те је ова идеја напуштена сад и од напредњака, самосталци су дотерали на једину, њима пријатну комбинацију: на спрегу са фузионашима. Али да не би њиховим бирачима пало у очи, то стално спаривање са фузионашима против којих они иначе толико вичу, они хоће пошто пото да искључе неке личности из листе министарске. Изгледа, да се напустила мисао о г. Пашићевом кабинету, и сад су самосталци пристали да нови кабинет састави г. Ст. Протић или г. Пачу. Само не пуштају г. Протића у министарство полиције. И ту је сад запело.

Приметно је: како се самосталци свом силом боре да обе диспозиционa фонда (спољни и унутрашњи) резервишу за њима наклоњене личности. Г. Миловановић је већ задобио један, сад ваља отети и други. Али ни фузионаши лако не напуштају те фондове из руку. За то се боре на смрт и живот да бар један „спасу".

Ваљда ће се погодити.

Руско мишљење. По једном петроградском телеграму у „П. Лоју", у петроградским политичким круговима надају се да ће се Аустро Угарска пошто је Турској учинила ве лике концесије, показати са

женерозна и према Србији! Зна се да у Бечу неће ни да чују о каквим територијалним концесијама, али се надају да ће *„економске користи" које су јој стављене у изглед, за Србију бити од велика значаја*, те се њима може умирити земља, која се сад налази у великом узбуђењу. Нарочито се надају да ће *Аустро Угарска тарифским повластицама, које ће дати Србији, омогућити јој да за извоз својих аграрних производа нађе пут на море.*

„Српски шпијун". Пештански листови јављају да је ухапшен „српски шпијун" Перишић. Он је, вели, српски официр и бајаги се шест дана бавио у Загребу!

Извоз стоке. Ђорђе Радосављевић, трг, из Крушевца извезао је у прошлом месецу 490 комада у Египат и Малту.

Овај извозник жали се да у Солуну немају гди српски трговци да сместе стоку до доласка лађе, а нашем конзулу дато је 6000 дин. да направи штале па он то није урадио.

И ако су цене веома добре, ипак би паше министарство спољних послова требало да изађе на сусрет жељама извозника и задовољи их у овом њихово праведном захтеву.

Стиди се. Јављајући да је Турска пристала на аустро-угарски предлог о куповини Босне и Херцеговине, „Н. Сл. Преса" и сама се стиди тог пазара и моралног пораза Аустро Угарске, па зато и вели да ту аустро угарску „тешку жртву" није изнудила политичка ситуација, но да она „одговара жељи јавног мишљења да се уклони и сенка учињене неправде а доприноси и обезбеђењу мира."

Веридба. Г-ђица Босиљка кћи нашег пријатеља Димитрија Ђорђевића помоћника начелства у пензији из Пожаревца верила се са г. Милошем Јовановићем окр. шумаром из Голупца.

Избор у Бадовинцима. У Бадовинцима највећој општини у Мачви, био је избор з председника општине, и изабран је Михаило Аничић напредњачак са 400 гласова против 300.

Овај избор има великога значаја, јер та општина има утицаја на околину. Ово је девета напредњачка општина у Мачви. Честитамо Бадовинчанима.

Ослобођен. Панчевачки лекар д-р Влада Алексић, који је био ухапшен због „велеиздаје," пуштен је у слободу као невин.

Исправка. Накнадно смо извештени да није истинита вест о тучи на Цветном Тргу. Нити је било туче, нити је кмет економ ишао на Цветни Трг.

Покварен „Делиград". Пре неки дан Српско Бродарско Друштво наредило је те је брод „Делиград" са зимовника отпловио до Чукарице и том приликом ударио на камење код „Краљевог купатила" и разгрувао се.

Туча на Божић. Други дан Божића, сељани села „Погледа" у срезу ариљском округу ужичком, скупили су се на играњку у своме селу на месту званом „Рид", па како су били већ весели а неки и напити омладина се око девојака посваћа те се изроди бој у који се умешају и старији, и неколицина добију тешке повреде.

Власт, извештена о овоме догађају отишла је одмах на лице места и повређенима указала лекарску помоћ, а против изгредника повела истрагу.

„Смртна тајна." Бечки Коресподенц Биро разаслао је телеграм, који су саопштили листови у Хрватској, како је једна одлична особа саопштила, да је између Аустро-Угарске и Црне Горе постигнут споразум у питању Босне и Херцеговине! На питање у чему је тај споразум, та је личност одговорила: То је сада смртна тајна!

Кажњени. Петар Стојковић, Јоца Костић и Милка Сарић, овд. беспосличари кажњени су због нереда са по три дана затвора.

Повреда ножем. Синоћ око 7. сати пред кафаном „Струга" на врачару, у бо је ножем у леву слабину неки „Пецијa" Васу Гајића надничара овд. па побегао.

Васи је одмах указата лекарска помоћ и пренет у болницу, а за Пецијом је наређена потера.

Вежбање војске. Данас ће ступити по појединим пешадијским пуковима старешине подофицири другог позива на петнаесто дневну вежбу.

Убијен. Прекјуче је убијен Антоније Јоковић из Кусића у округу чачанском ударом камена у главу од стране непознатом лица, близу суднице општине Гокчиничке.

Истрага по овом убиству предузета је.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

))) Руска влада ради на плану за интервенцију у Персији, који ће добити одобрење Енглеске. Најглавнија тачка тога је плана да Русија и Енглеска поставе цивилне саветнике шаху, који би имали сличне дужности, које и досадашњи цивилни агенти руски и аустро-угарски у Маћедонији. Ти би саветници помогли шаху да поврати ред.

(=) После божићних одмора 8. о. м. састаће се у прву седницу угарски државни сабор и одмах ће решити да као први предмет узме у расправу пореску реформу.

„ Немачки државни сабор састао се 30. пр. м. поново после божићних празника. Тог истог дана почела је рад и француска скупштина.

§ У Француској Академији Наука дошао је приступно предавање најновији њен члан, писац, политичар и дипломат Франсис Шарм, који је заузео место покојног хемичара Марселена Бертлота.

§ На целој америчкој северозападној обали осетио се јак земљотрес. На многим местима оштећења су кровови и прозори, водовод је прекао и куће поплављене.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Пријатељски указ

Јуче су се београђани са чуђењем питали: какве су то заслуге препоручиле г. Милана Мостића овд. адв. краљевској влади, да га она одликује орденом „Св. Саве" II реда?

Од свукуд је стизао један исти одговор: Нису заслуге. Али је то лепа другарска пажња. Г. Велимировић је данашњи пријатељ г. Мостића, па је хтео да му остави овај леп спомен о своме министровању.

То је лепо од г. Велимировића што се није у добру понео, него се сећа својих пријатеља, али има неко који треба да спречи давање одличија из таквих побуда. „Св. Сава" је установљен да се даје само људима заслужним за просвету, уметност и културу. Ордени се у опште дају само јавним радницима, који су за државу какве заслуге имали. Г. Мостић међутим има великих заслуга, али само за своје благостање. Он се као сваки добар домаћин целог свог века старао само да се обогати, па није право да сад он због таквог свога рада добије исту, па и већу, награду од оних који су цео век провели у служби државе.

Нарочито г. Мостић нема никаквих заслуга да би могао добити „Св. Саву" и то II реда, који се даје већ великим просветним радницима. Има пуно чланова Академије који тога степена немају. А познато је, да је г. Мостић умакао перо да се у јавности покаже, само кад је била у питању каква његова парница.

Нарочито мучно пада овај луксуз од ордена у данашњем тренутку, после ових гласова из Цариграда. Неки су та два догађаја довели у везу, па су се питали: да г. Мостић није играо какву улогу у овом „поравњењу" Турске с Аустријом? Јер сви знају, да је он бар тому послу вешт!

Из дневника залудног човека

— Бележено за „Правду" —

ДРУГИ ДЕО

БИБЛИОТЕКА „ПЕВНИЦЕ"

Ваљево, новембра 1908. год

3.

Анастасија, добра душа

Надам се, да сам са три претходне сличице покренуо радозналост читаочеву на читање црквених књига. Хоћу да додам само још једну кратку сличицу о Анастасији, „доброј души", како је зову свети оци, па да завршим и овај други део свога дневника.

Стари Мисирци имали су обичај, да се скупљају на тргове, управо на саборе поред разних светих места. На тим саборима и продавало се и куповало се, баш као што се и сада ради, и мени не би никад пало на памет, да о тим саборима пишем, да на њима није постојао један леп обичај, кога је давно нестало.

На те старе саборе, поред осталог света, долазиле су и лепе и младе женске, чији је морал био нешто шири, но код осталог света. Те су женске продавале мушкој публици дивне и сочне поморанџе. Чим би ко купио једну поморанџу одмах би лепа продавачица вадила из корпе један мали свилен шаторчић, у која могу стати само двоје, па га уз припомоћ купчеву намештала на самом месту продаје. Затим су обоје улазили у тај шаторчић и у њему остајали све дотле док се — поморанџа не поједе!

Разуме се, да би се могло ући у овај шатор љубави и наслађивати се даром природе, морало се имати пара, а ко није имао новца тај је са уздахом погледао на лепе продавачице.

Од тих продавачица одликовала се у III веку по Христу нека Анастасија. Рођена у имућној кући она се још из рана одала слободнијем животу, па се у својој двадесет трећој години уписала у продавачице поморанџи. Вађа зато, што је имала доста новца, или што је била нежна и добре душе она је по саборима позивала бесплатно под свој шаторчић све оне бедне људе, који су жељни љубави, а немају пара, да би је купили.

Прошло је тако неколико година, а Анастасија је била у највећем цвету своје младости. Сви су је волели, сви су је желели, сви су је хтели, али она је остала чедна и верна своме мужу, који је отишао у рат.

Једнога дана, кад је Анастасија била на пијаци, дође к њој један старац, па јој рече:

— Анастасија, ја сам ти отац!

Анастасија се зачуди, па му одговори:

— Ја немам оца, мајка ми је умрла, а отац ми је отишао у рат, па не знам ни да ли је жив.

— Ја сам ти отац, — рече старац, — ја сам Господ Бог, па ако хоћеш да ти будем отац, ја ћу ти бити отац.

Анастасија се поклони, па рече:

— Ако си ти Господ Бог, ја ћу ти бити кћи.

Господ Бог рече:

— Ако ћеш ми бити кћи, ја ћу ти дати све што ти срце пожели.

Анастасија се замисли, па рече:

— Ја немам ништа, ни куће ни имања, ни новца, ни одела, ни обуће, ни хране, ни воде, ни ништа, ништа, ништа.

Господ Бог рече:

—

Негујте зубе Кушаковића Калодонтом

СРБИНЕ БРАТЕ

Своје своме

Нека ти је сретна Нова Година, нека она донесе свако добро и срећу теби, твоме дому и Отаџбини. —

Пази у Новој години где ћеш дати пола марјаша при куповини твојих потреба, само га онда подај у туђе — шваиске руке, ако га никако не могу примити српске ако ли га даш у шваиске руке, Сриство има пола марјаша мање а душманин више.

Знај да наука о здрављу (хигијена) саветује негу зуба, као неопходну потребу здравствену а српски патриотизам и девиза „свој своме" да ти и сви твоји негујете зубе српским производом *калодонтом Кушаковићевим.*

Веруј, да за сваки страни калодонт, који би унео у свој дом, купио би по један куршум више нашем непријатељу противу нас и Сриства, а помагањем српске индустрије, помоћи ћеш економско а тиме и културно-национално напредовање Србије и Сриства.

Уверен буди да је *Кушаковића Калодонт*, као одлично, средство за негу зуба, уста и десни, одобрен од Санитетског Савета, препоручен од многи лекара а награђен на светским изложбама у *Лондону, Паризу, Остенди, Бриселу, Ђенови, Хагу, Прагу и Атини* и зато ко српски дише, не треба српско устаоиство и рад да багатељише.

Запамти, да је онај народ јак у чијој је руци трговина и индустрија, помажи дакле своје трговце и српске производе, помоћи ћеш српски народ, на поное свој у борби против душманина. —

Неоспорна је истина, да Швабе: *Сарг, Таусиг, Клајн, Волф, Лозе* и у опште *Језефовци* никад нису и неће учинити ништа за добро Србије и Сриства, док међутим *апотекар Кушаковић* и његов дом за кратко време рада и живота помогли су материјално и морално: *Врањски сиротињски дом, Црвени Крст, Народну Одбрану, Певачко друштво, Фонд гимназиски, Основне школе, Трговачко занатлиску омладину, Српско новинарско удружење, друштво за попуњавање голети у Врању, Српски манастир Хиландар* у Светој Гори, и као сваки Србин помагаће и у будуће, по могућности, све оно, што ће нашој Отаџбини и општем добру донети користи.

Помагањем Срнеки израђевина и српске производње поштовањем идеје свој своме, васпитавањем својих мајки и упућавањем пријатеља томе правцу пут је, да се сваки Србин одужи Сриству и отаџбини а економски ојачана Србија, лако ће се одупрети навали својих непријатеља и ујединити Сриство. — Српско поздравље сваком Србину и Српкињи.

ПЕРА К. КУШАКОВИЋ апотекар — Врање.

Своје своме

Негујте зубе Кушаковића Калодонтом

УРАЊЕНЕ СВЕЖЕ ЖИВИНЕ

Закланих и уређених: ћурака, пилића, пловака, гусака и разне дивљачи.

Свежег „ТЕЈ-БУТЕРА"

Павлаке „Милих-рама"

Изврсна Бела и Црна вина

Белог **брашна** за развијање *1 врећа 5 к.* Динара 1·95. **Свежих јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 ком. Најбоље српске и стране **Саламе**. Изврсног свежег **ајвара**. Карлсбадских облатни за торте. Карлсбадског цвибака и за децу. Конзервисаног сушеног поврћа „врло економно" Сушене Бораније, Младог Грашка, Жилијена за супу, Црвених Патлиџана, Сушених Печурака, Спанаћа и т. д. Свежих јабука.

Највеће и најразновршније стоваришше бомбона и колача за послуживање нарочито спремљено за свечаре.

Краставаца киселих 120—140 ком. у бурету, киселих **паприка**. Ораја очишћених врло добрих. Смоквa **смирна**. **Мандарина**. Поморанџи и т. д. Талијанских **макарона** Пармезана.

Француског вина белог: „**Graves**" „**Sauternes**", црно: „**Medok**", „**Bleye**", „**St. Emiljon**", 1 боца дин 1. Свежег **грожђа** из Италије 1 кило дин 1·40.

Највећи избор биљни и рибљи конзерви: разних сардина у већтину, и осталих роба у маринату и. т. д.

Препоручује колонијално-деликатесна радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашности шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 631 29—

ПРИРОДНО

Вино црно и бело старо и ново продајем један литар по 0·50 п. д. на више јевтиније.

Добре сланине, пршуте, кобасице и осталих артикала јевтино.

С поштовањем

Добр. Т. Атанацковић

Кнежев Споменик бр. 5. — Телефон 270.

707 7—10

11.000 динара

Дају под интерес на мање суме на сигурне подписе или непокретно имање.

Тражи се грунисано имање од 25—30 хектара за економију у околини Београда, Ниша, Пожаревца, Смедерева и других места поред пруге железничке или Дунава, првенствено оно које дугује Управи Фондова.

Услове продаје и цену саопштити мени.

3—6 **Мишо** адвокат.

Врачарцима!

Колонијално - Деликатесна Радња

ПЕТРА П. МИРКОВИЋА

Његошева 29. — Београд. — Цветни Трг.

Препоручује поштованим г. г. потрошачима за наступајуће Божићне празнике поред остале колонијално-деликатесне робе *Брашна* устајаног српског и сегединског. *Карлсбадске Облатне* и *Чоколаде* за торте. *Ораја* очишћених, *Бадема, Лешника, Грожђа, Смокава, Урми, Коре* од поморанче, *Бонбона* француских и колача за послуживање.

Чаја, Рума, Ликера и *Бисквита.*

Сира: Ементалер, Годомин и т. д. *Саламе.*

РИБЕ:

Сардина француских, *Марината* од јегуље, *Тонфиша, Руса, Пастрмки, Сардела, Ракова, Моруне, Јегуље* и *Харинги.*

Зејтина француског из Ниде без мириса *1 литар Дин. 2·40.*

ВИНА:

МАЛАГА бела.

Смедеревско бело и црно.

Врањско бело и црно.

Пожаревачко бело и црно.

Француско: **Гравес, St. Emilion, Медок.**

Ракија: **Шљивовица** и **Комовица стара.**

ЖИВИНЕ:

Уређене заклане сваки дан.

ЈАЈА:

Крупни под гаранцијом свежи.

Робу достављам г. г. потрошачима у Београду у кући а у унутрашњост испоручујем све пошиљке брзо и тачно.

Најумеренија цена, тачна и брза услуга.

106 ТЕЛЕФОН БР. 464. 10—15

Живела Срећа

На срећке Класне Лутрије продате из радње **Исака Ј. Ешкенази** добија се врло често

Премија од		*200 000*	дин.
Гл. згодитак		*100 000*	„
50 000	„	14 000	„
40 000	„	12 000	„
35 000	„	10 000	„
30 000	„	8 000	„
25 000	„	5.000	„
20.000	„	2.000	„
15.000	„	1.000	„ и т. д

тако да сваки купац који непосредно из моје радње купује срећке највероватније сачека срећу. Поруџбину извршујем одмах по пријему новаца. Иста радња без конкуренције продаје менице, марке и даје рабат на већу количину 2, 3 и 4 од сто. Купује акције, све државне папире као и заложнице свију завода Краљевине Србије и плаћа највећу цену.

С поштовањем

ИСАК Ј. ЕШКЕНАЗИ

мењач и овлашћени продавац срећака Класне Лутрије до „Руског Цара"

696 9—15

НОВА КЊИГА

Изашла је из штампе нова књига **Д-ра Савићевића**

Лепота тела

Неговање и улепшавање

Са 83 рецепта — Цена 1 динар.

Садржај: 1. Кожа — о депоти и улепшавању. 2. Кожне болести. 3. Коса. 4 Уста и зуби.

Ова је књига намењена женском полу и треба свака жена и девојка да је прочита.

ИЗДАЊЕ ДВОРСКЕ КЊИЖАРЕ

Мите Стајића — у Београду

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16.

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

ЦЕЛОКУПНОГ ЛЕКАРСТВА

Dr. Милан Пр. Мазнић

са седиштем у **Лешници** *отпочео је своју лекарску праксу.*

698 9—10

Музички инструменти

И ТО

виолине, флауте, кларинете, бандиске трубе, армонике и сав припадајући прибор.

Најфиније жице могу се добити у првој и највећој трговини ове врсте

АДОЛФА РЕШОВСКОГ

пређе А. Путник, Београд

Богато илустрован ценовник шаље се на захтев бесплатно.

Поруџбине из унутрашности извршују се тачно и солидно.

22628—30

СРЕЋКЕ

КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ

ЗА

I-ву КЛАСУ 37-ог кола којих је вучење

10. јануара 1909. год.

Могу се добити у мојој радњи сроћу „Хотел Славије" у свима деловима и великом избору бројева.

У прошлом 36-том колу добили су моји играчи од већих згодитака **50.000** и **40.000** као и велики број од **15.000, 10.000, 5.000, 2.000, 1.000, 500, 300** и **200 динара. Препоручујем поштованој публици да код мене купе срећке, — срећа ће и њих послужити,** а призната солидност моје радње јамчи им да при исплати неће бити уцењивања.

Поруџбине срећака и са стране по пријему уплате одмах извршујем.

Милорад С. Антонијевић

Овлашћени продавац срећака, Београд.

724 2—6

Новитети за балску сезону

Данас ми је приспео

КОМИСИОН

Женских балских хаљина

од једне велике енглеске фабрике

са условом: да вратим што се не прода до 28. децембра ове године.

Како су цене невероватно ниске, а израда особита: то упозоравам поштоване муштерије да се користе овом приликом.

Зл цену од 35 дин., добија се дивна балска хаљина, рађена на таланглету, са апликацијама и дугмадима.

Па како ће исте хаљине стајати на углед у мојој радњи врло кратко време, и то од данас до 10. јануара, то се моле п. муштерије, да се према овом огласууправљају.

Поред балских хаљина добио сам огромну количину свиленог **тафт-Јапан** за поставу истих хаљина и за жипоне и то у свима могућим бојама а у два квалитета. Једноме је цена 1·80 дин., а другоме 3·20 дин. метар. Иста је свила досад невиђена у Србији, одликује се малом ценом, издржљивошћу, а гарантујем да је издржљивија него икаква финија свила.

688 8—10

ПОМОДНА РАДЊА

ДИМИТРИЈА М. НИКОЛИЋА

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | СУБОТА 3 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI — 1909. — БРОЈ 3. | Телефон 821.

Убојна снага Аустро-Угарске

упоређена са снагом Србије и Црне Горе

Други део: Србија и Црна Гора

од једног ђенералштабног официра

(свршетак)

Неколике напомене о моралу код војске у опште

Пре него што будемо изнели опште упоређење војне снаге Аустро-Угарске са нашом и црногорском, а ради правилнијег разумевања и оцене саме ствари, нужно је да проговоримо коју о моралу код војсака у опште.

Морал једне војске је унутрашња, душевна ваљаност саме ње. За ону војску која иде у рат са тврдим поуздањем у себе и несаломљивом жељом за победом каже се да има у себи војничког морала. Може једна војска бити и добро наоружана и одевена и стројно извежбана, па да опет нема у себи тога морала. Воља за победом треба да је тако јака, да се за добијање ње жртвује и сам живот. У 18. веку и пре њега војске су биле најамничке и ишле су у рат за новац. За нат војевања је био призната професија. Дух времена је био такав, да тада никоме није било ни на крај памети да се запита: зашто се иде у рат и толике жртве подноси, као ни да ли је тај рат оправдан. Ратове су отпочињали и мир склапали апсолутни монарси без знања и питања народног, а сем тога тада и није народ у маси ратовао, већ за новац најмљени људи. Револуција француска на концу 18. века изменивши дотадашњи унутрашњи склоп друштва, изменила је, због тога, и унутрашњи склоп војсака. Народ француски, нагло узевши најживљег учешћа у спољним питањима новостворене републике, узео је највећег учешћа и у искрслим ратовима за одбрану тога система владавине. Дубоко убеђен у користе последице установљења републике, па према томе и у оправданост ратова за одбрану њену, а вођен својим генијалним Наполеоном, задивио је свет својим делима. Од тога доба учешће самога народа у спољним стварима своје земље, увођењем уставности у свима европским државама, бива све веће и веће. Данас објава рата не зависи искључиво од воље владара већ од воље народа, тог другог уставног фактора. Данас је дух времена такав, да народ и војска, као израз војничке снаге народне, треба да знају зашто се ратује и да су убеђени да је рат оправдан и да треба ратовати, па ће тек тада задагати свој живот ради постигнућа ратног циља и подносити све жртве једног рата. Ако ли ак војска — наоружани нард — не зна прави узрок рат, или ако га зна па га не сматра за оправдан, и ако у рат иде само за то, што га на то тони војничка дисциплина и страх од казне, неће се драговољно залагати ради постигнућа ратног циља, а страх од казне неће учинити да се храбро бори. Данашњи војник није проста машина за ратовање, као војник из времена Фридриха Великог, и изрека овога, да се војник више треба да плаши капларског штапа него противничког куршума, у данашње време више не вреди. Војник данас *мисли*, јер се и војска демократисала. Према свему горњем излази, да рат треба да буде у народу популаран и да је велики, прост и јасан узрок који је рат изазвао, па ће се онда и војска са пуном вољом и са више пожртвовања, па дакле и војничког морала излагати ратним опасностима и недаћама.

Од свију узрока за рат најпопуларнији су и најбоље народу разумљиви: рат за ослобођење од туђинског јарма и своју независност и рат за ослобођење своје једнокрвне браће испод туђе власти, као н. пр. наш устанак за ослобођење у почетку прошлог века и наш рат са Турцима за извојевање независности.

Непопуларни су у народу сви они ратови, чији је узрок или неоправдан, или тешко приступачан схватању масе народне, као н. пр. рат у циљу политичког завојевања туђих земаља, рат због трговинских разлога, рат због одржања политичке равнотеже и т. д.

Закључак

У евентуалном рату између Аустро Угарске с једне и Србије у савезу са Црном Гором с друге стране била би од прилике оваква физиономија обеју противника.

С једне стране видели би смо једну војску, састављену из разних народности, којој су старешине људи, које сем круте дисциплине никакве духовне везе не везује са војницима којима командују, и од којих већина не зна ни језик своје команде. Видели би смо даље, масу борачку, војнике који гину и који на својим плећима највише повлаче све текобе и муке једнога рата, необавештене о узроку рата и неке чак и противне самоме рату, а позитивно савршено равнодушне за исход рата.

С друге стране видели би смо наоружана два мала народа, загрљена два рођена брата, који слободу своје отаџбине љубе више од свега а којима тај противник покушава да отме услов за живот, две дичне земље Босну и Херцеговину. Видели бисмо, сем тога, јаку духовну везу, која везује старешине војске та оба народа са војницима — браћом својом — и код сви ју њих, од најмањег до највећег дубоко уверење о потреби рата и живо интересовање и жељу за добар исход рата.

Видели бисмо, у опште, једну модерно организовану, добро наоружану, и материјално добро снабдевену и на око лепу војску, коју нагоне да туђе отима и којој према томе оскудева морални покретач, тако потребан за тешке часове који свакога у рату очекују противу две војске, њој равне по броју и наоружању, али које бране оно што за њих вреди више од свега — слободу своје браће и своју.

Добивши на Берлинском Конгресу мандат од Европе за окупацију Босне и Херцеговине, Аустро-Угарска је за угушивање врло слабо организованог отпора једног дела њених становника, била принуђена да мобилише противу тих „бунтовника" преко 180 хиљада војника, и ако тада ни Србија ни Црна Гора нису могле ни прстом мрднути. Сада би за одбрану Босне и Херцеговине имала противу себе сву војну снагу Србије и Црне Горе.

Ратна је срећа истина промењљива и онај на чијој је страни право, не бива увек и победилац, али је изван сваке сумње да ће око 300.000 Срба и Црногораца, ако до рата дође, и хтети и умети крвљу својом бранити поносну Босну и дичну Херцеговину, и [illegible] каза, да су пуни животне снаге и духа, и да заслужују много бољу судбину, него што им спрема њихов грабљиви сусед.

Не у Беч!

Србија се опет налази на раскрсници. Луд и штетан пазар што га је Турска направила с Аустријом, узбунјао је и узнемирио духове у Србији, а осмелио до безобразлука оне у Бечу. Они сад већ држе, и ако не држе праве се да верују, да је Србија сад напуштена од свију и да се мора предати Бечу на милост и немилост. Зато већ из Беча кроз листове дају Србији на знање: да Србији остаје само један пут отворен — у Беч! Да Србија треба да иде у Беч да се погађа и да мољака, ако жели да што добије.

Ми скрећемо пажњу меродавнима, да не би учинили какву погрешку, која би била фатална по Србију. Србија не сме напуштати свога досадањега пута; она не сме ударити натраг ни у страну; она мора истрајати и ићи куд је пошла. У Бечу за Србију ни лека а камо ли спаса нема! Све зло и сву несрећу само је отуда добијала. Сва обећања која се отуда нуде, само су мамци, да би Србија напустила овај пут, који је води или победи или славној истрази.

Зато никако у Беч!

Владина оставка

Као што смо јуче јавили, министри су се јуче у 4 часа по подне састали у седницу, на којој је решено: да влада опет поднесе Краљу оставку, и то овог пута дефинитивну.

У 5 часова је председник министарства г. П. Велимировић однео оставку кабинета у Двор.

Данас је оставка владе саопштена и Скупштини.

Краљ до овога часа није још никоме поверио мисију за састав нове владе.

Изгледи за мир

Предвиђајући да ће између Аустро-Угарске и Турске доћи до споразума као што је и дошло, лондонска „Морнинг Пост" донела је један чланак, у коме се између осталог вели и ово:

„Други видљиви *разлог могућег рата је у односима између Аустро-Угарске и Србије и Црне Горе.* Срби обеју тих малих држава сматрају Босну и Херцеговину као део Serbia irredenta (целокупне Србије), јер и ако су становници тих двеју покрајина тридесет година уживали благодати аустриске управе, ипак су се српске државе надале да ће те земље једном бити српске како у политичком тако и у националном смислу. Анексија је била објава *да се та нада неће испунити докле постоји Аустро Угарска.* Разумљиво је што је анексија изазвала у Србији и Црној Гори велику узрујаност, али из тога не излази да те две државе хоће да се изложе уништењу, а рат против Аустро-Угарске би то значио. Од како је проглашена анексија обе су државе набавиле оружје и учиниле ратне припреме, али одатле па до рата је за те мале државе велики корак и оне су имале времена за размишљање. *Све најзнатније велике силе навалиле су на Србе да се уздрже* и да ни под каквим условима не нападну Аустро-Угарску или анектоване покрајине. Предлоге о европској конференцији пратили су разговори о форми одлуке, при чему се мислило да Црна Гора треба да добије слободан приступ на море, што не значи никакво уступање земљишта. *За Србију није изнет никакав предлог, чије би усвајање било вероватно, јер би проширење њене територије могло бити само на рачун Аустро-Угарске,* те се такав аранжман мучно и може узети у оцену.

Срби и њихова црногорска браћа по свој прилици знају, да *не могу рачунати ни на какву помоћ споља.* Енглеска објашњења о том предмету садржавала су такве опомене. Јасно је речено да британски интереси никсу додирнути, да Велика Британија нема ништа против Аустро-Угарске и да *ни једна српска влада неће мислити да се против Аустро-Угарске лати оружја,* што је она анектовала те две покрајине, које је с одобрењем великих сила пре 30 година окупирала и управљала. Британска се влада ограничила на иницијативу *да анексија пошто она садржи измену Берлинског Уговора, захтева санкцију великих сила,* која би се имала добити сретством европске конференције.

„За то би се могло веровати да *неће настати никакав озбиљан поремећај у сусеству Босне и Херцеговине. Али изјаве које у Бечу чине личности од политичка ауторитета и кретање трупа у границама двојне монархије чине те изгледа могуће, да је аустро-угарска влада узела у оцену иницијативу за даље проширење јужне границе на рачун Србије па, можда и Црне Горе.* Један чланак „Фосових Новина" показује да писац верује да Аустро-Угарска има политику, која ће сад споразумом с Турском бити олакшана, *политику коју у текст чланка означује као експансивну.* Не придајући сувише значаја речима једног новинара, који можда износи своје властито мишљење, ипак се може из тога закључити, да неколико *посматрача у Берлину приписују двојној монархији политику даљег продирања на Балкан. Ако аустро угарска влада има такве намере, онда се њене трупе могу кренути, чим престане зима. Али и најмањи рат у Европи изазива немир, дира осећаје народа који нису непосредно заинтересовани и увек може изазвати проширење сукоба.*

„Држање Бугарске није тачно познато, бар не публици, верује се да је краљ Фердинанд у блиским односима с бечком владом, и ова веома вероватна хипотеза одрав[illegible] зум између Аустро-Угарске и Бугарске, чији је текст „Пел Мел Газете" јуче објавила (види јучерашњи број „Правде"). Али је тај текст само хипотеза и можда само игра фантазије на основу ових познатих факата. Да ће Бугарска и Аустро-Угарска на случај непријатељства против Србије или Турске кооперисати, вероватна је версија политике краља Фердинанда. Национални осећај Бугарске није можда тако одлучно непријатељски ни против Турске ни против Србије, *али ако на случај рата има изгледа да Бугарска добије или округ пиротски или велики део Маћедоније, може определити Бугарску да помаже политику свога владаоца,* кога сад зове краљем или царем Својим централним положајем и јаком војском Бугарска као да је језичак на балканским теразијама. Њена одлука у сукобу неће бити у сагласности с осећањем које западне силе ће бити резултат рачунања њеног владаоца о интересима Бугарске. Краљу Фердинанду не фали ни лукавости ни стрпљења. За то, ако дође до борбе на Балкану, он ће свакојако веровати да је и за њега дошло време, па ма и волео бити на опрези и, ако може обуздати свој народ, да чека.

„То су латентне могућности поремећаја на југоистоку Европе. У Енглеској се мучно може оценити важан фактор, побуде одговорних државника у појединим земљама. *Јасно је само да би сваком поремећају била последица општа узнемиреност у Европи.* Време тражи од влада да процене своју политику а од свих јавних личности умереност и резерву у оце-

њивању и говору. Посета краља Едварда у Берлину и предлог тамошњег трговачког света да га позове да посети берзу, добродошли су оман за растеривање облака који су замрачили политичко небо."

АУСТРИЈАНЦИ ПРЕЛАЗЕ!

— телеграфски извештај —

Јуче у зору једна аустриска трупа изводила је ратну обуку (вађа „ратну службу") у Босни према нашем селу *Брасини*, (у коме наш Микаило Ранковић настава). Девет аустриских војника прешли су Дрину и ушли на наше земљиште за 200 метара, на „брасинској ади". Кад их је приметио наш финансиски стражар, он је на њих кидисао и припретио да ће да пуца, а они су се извињавали „да нису тачно знали границе" и одмах се вратили натраг, те тако није дошло до пушкарања.

*

Они су једни пробали: ако се може!

ЈЕДНА СВЈЕТСКА НАПАСТ

(свршетак)

Вјечити мир био би за човјечанство управо убитачан. Несрећа оплемењује човјека. Гђе је свјетло, тамо је и сјена. У свијету, каквог би га Толстој хтео да створи и он сам не би био онај велики човјек, за којега га данас толики људи држе. Он не би имао против чега да се бори — а неби било ни писма, ни књиге ни штампе. Он додуше може да на то одговори, да би му то и милије било. Али ја велим: не. Јер управо борба против свега, што се њему чини зло и разбојничко, управо ова борба сачињава садржину његовог живота; ова га садржина сасвим испуњава.

Неће ли се ко, те вели, да [illegible] стојевим списима може наћи само жеља за неким мирним блаженством. Ја то неверујем; али и да јест тако, довољно је одговорити: жеља једног 80-годишњег старца за миром неможе никако да буде мјеродавна за овај свијет.

У овће, осећај једнога човјека не може да буде мјеродаван за све и сва. Зар је тако тешко виђети све те велике разлике између осјећаја и мишљења, жеља и схваћања појединих људи, цијелих народа? Ове разлике произвађају вјечиту борбу, оне нам наносе много бола и несреће, али уједно и стварају све оно, што нас узвисује изнад ужасних, тривијалних појава свакдањег живота. Свеопћа једнакост уништила би вриједност свега и свачега. Само несреће, тешке околности могу да човјека учине јунаком. Знам да је појам јунака врло различит; али и та различитост говори против Толстојеве наде у побједу његове науке. Јунаци — прваци људског рода — врло различито схваћају ријешавање великих питања свог времена; а имаде и онаквијех, којима се Толстојево мишљење чини скроз одвратно. Не само оно што човјек чини, већ и „осјећај који га на дјело потиче, чини јунака: прије свега велика, несебична љубав према идеји, за коју ради; оно, што Карлајл (Gorlyle) зове „искреност." Али Толстој дошао је већ до таквог степена једностраности, а и обожавања свог сопственог светитељства, да се он „згражава" пред свим аспирацијама овога свијета, која се не слажу, потпуно с његовим мишљењем. Тако је он дошао до оног, управо нечувеног схваћања патриотизма; и тако је могуће, да је у његовим очима сваки мехкушасти назаренац већи од Леонида или од нашег Синђелића. Аустрија је, као и све остале државе, разбојник — али и српска је држава разбојничка, јер хоће, да се отмици силом противи.

Један од ученика Сократових ходао је у подрпаној кабаници да би показао како он немари за сујету овога свијета „Брате," рече му Сократ „из сваке рупе ове кабанице провирује твоја сујета." Овако неискрена — човјек може да буде неискрен, а и да сам не зна — чини ми се и Толстојева скромност и благост. Овће хоћу да споменем једну ствар, која ми се чини карактеристична, премда се односи само на једну ваљштину. Немарећи за сујету, Толстој носи сељачке хаљине и пушта дугу браду — а кад тамо, сваки час можемо да гледамо његову фотографију по илустрованим новинама цијелога свијета. Не без његовог знања: на сваког му се слици познаје његова светитељска самосвијест по изразу очију, којима као да хоће да пробуши леђу фотографског апарата, који је на њега наперен.

Могао би да питам, да ли Толстој плаћа порез, или дал сваки пут чека на извршење? Или, да о другој ствари говорим, како ли он помишља помоћ у случају елементарних несрећа, као н.пр. сада у Италији, без организације и власти? Да ли је велики гријех, ако се у овако вријеме оружаном силом спријечава пљачкање? Стотине примјера могао би да наведем, којима се Толстојева наука доводи ad absurdum. Али ја нити желим, нити се надам да ћу Толстоја осведочити о несносној досади, која би завладала свијетом у свијету Толстојевих жеља. Свак нека по свом фасону постигне блаженство — рекао је Фридрих Велики. А конфискације Толстојевих списа радо пропуштам аустриској влади. Ја само хоћу да доведем позорност на ону нелијепу контрадикцију, која лежи у том, да проповједник љубави све оне који другчије мисле називa разбојницима пред којима се он згражава. Овај некада велики пјесник, а сада конфузни социјални политичар злоупотребљава свој углед на то, да поремети својим агресивним начином полемике у многим главама оно мало мозга, што га имају; да потиче на мржњу против свих институција и на тежње без свике практичне вриједности. И тако је он под старе дане постао оно, чим сам га ја у наслову назвао: једна свјетска напаст. Ово је српски одговор на његове скроз неплодне проповиједи о анексији Босне и Херцеговине.

М. С. Б.

Из чиновничке статистике

Добили смо ово писмо за штампање;

Г. Директору листа „Правде",

Похвално је од Вас што сте у Вашем листу бр: 356 и 357 изнели статистику оних чиновника указних, пре 50 година који су још и сад у животу; али нисте све изнели. Да кажем за мене: Ја сам 17. новембра 1853 год: постао указни чиновник а када је се догодио онај значајан прелом у Србији (1858 год.) затекао ме је као стар. писара среза моравичког окр. ужичког и без икаква прекида у служби стављен сам у пенсију новембра 21. 1886. год. као помоћник начелства, онда бив. шабачког округа, у којој се ево и данас хвала Богу жив налазим. Госп. Блазнавац онда окр. начелник а и помоћник Тенка, које сте поменули, то су све моји другови и савременици и по годинама живота и по годинама службе. Па кад сте сву ту господу изнели у листу, мислим да треба и ја међу њима живим да будем. Овако многи моји пријатељи и познаници, држаће да не живим. Иначе са чега другог, мени би свеједно било. Сад како вам је воља; а да сам жив зна главна благајна, гди примам пензију, па и казани моји другови.

Примите уверење мога поштовања.

31. дец. 1908.
Београд

Живко Миливојевић
пензионар
стан: хотел Македонија
вел. пијаца

*

Данас сам се нашао са господ. Живком Стоиловићем, пензионаром, овде живећим, па у разговору о овој ствари каза ми, да је и он постао указни чиновник 1855. год. а оне значајне 1858. год. да је био овде у Београду руковоћа телеграфа, те на тај начин и он би требао да је међ живима објављен а то није учињено; а можда још који има.

Живко Миливојевић.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Светосавска беседа у Загребу.

С обзиром на тешке прилике које преживљује српски народ у Хрватској, српско певачко друштво у Загребу решило је, да из саучешћа према невиним страдалницима ове године не приређује уобичајену светосавску беседу.

Курјаци у Лици.

У Лици су се појавили многи курјаци, који су потаманили и тамане силну стоку.

Чудан случај.

У Митровици (Срем) десио се овај случај. Први дан Божића устао је тамошњи трговац Илија Верховац, обукао се и отпевао „Рождество." После тога се закашљао, сео на столицу и издахнуо, а после подне му се родио син. Заиста чудан случај!

Новосадске школе

Пошто је у Н. Саду опао шарлах, то је решено да се од 5. о. м. поново отворе основне школе.

Дневне вести

Комбинације. Г. Н. Пашић је озбиљно оболео и то не од политике него од изистинске физичке болести, и то знатно отежава преговоре и погодбе. Јер, као што знате, он је први мајстор у пазарима. Он је, тако рећи, „гросиста," а самосталци још тек само „на парче" раде.

Преговоре воде г г. Љ. Стојановић, Љ. Јовановић и Ст. Протић. Јуче су само за „коњски нокат" промашили. У мало се нису погодили. Самосталци су већ били пристали да г. Протић састави кабинет, али да г. Драшковић узме министарство полиције. Фузионаше мал' те није шлог ударио!

Па онда је сто пута боље да остане Тоза! помисле они, и цела се комбинација разби.

Од синоћ граде нову. Самосталци већ обзнањују комбинацију с Пашићем. Састављена је једна листа, која изгледа сасвим да би је могла оба клуба примити.

Пашић председник без портфеља, Љ. Станојевић просвете, Св. Милосављевић унутрашњих, Миловановић спољних, Пачу финансије, Драшковић правде, К. Стојановић привреде, М. Савчић грађевина и ђенерал Живковић војни.

Ако се и ова листа не прими, онда улазимо у сферу непознатога.

Несугласица међу самосталцима. Г. Љуба Стојановић као шеф странке, по овлашћењу клуба, непрестано преговара са фузионашима о саставу нове владе. Ова три самостална министра у кабинету виде: да се све то само о њиховој глави ради. Џаба ти било и таквог шефа, вели они, који гледа како ће нас оборити!

И како и они имају своје клијенте у клубу, то су сад две групе дошле у сукоб. Једна већа, иде за шефом г. Љ. Стојановићем а друга мања за седањим министрима. Против г. Стојановића су прилично устали сви они који воле да пије „на цуцлу" као што би рекао Микаило Ранковић.

Један симптом. Колико је овога пута ова криза озбиљна нека вам покаже овај један факат.

Према закону о буџету, чиновници па ergo и министри примају сваког првог у месецу плату за тај месец. Кад је благајник министарства просвете донео јуче плату г. Андри Николићу, овај је одбио да прими.

Можете замислити запрепашћење г. благајника.

Г. Андра није хтео примити плате за јануар, јер осећа да неће у овом месецу бити више министар, па к'о вели:

Што је туђе нећу...
Туђе не да срећу!

Једна али вредна. Кад је г. Велимировић пред Божић поднео био оставку г. Љ. Стојановић га је због тога јако интерпелисао: како је смео давати оставку кад по [illegible] влада има остати!

Г. Велимировић га тада упита:

— А јесте ли ви водили какве преговоре са осталим шефовима влади иза леђа, о саставу коалицијоног кабинета? Тим сте ви владу разрешили од сваке обавезе. Кад можете ви да обарате владу кад за добро нађете, и ја могу дати оставку кад нађем за потребно.

Г. Љ. Стојановић није на ово ништа одговорио.

„Шта хоће Енглеска." „Temps" од среде има један врло значајан чланак о расположају сила у Европи. У њему се, као и у свима досадањим, адвоцира само за Аустрију али се показује извесна узнемиреност због држања Енглеске, која се толико не подаје Аустрији. И како Енглеска не показује да пристаје радо на некакве комичне предлоге што их чини Француска из сујете „да би очувала општи мир," „Temps" љутито упућује овако питање: шта хоће Енглеска? Потребно је да се она отворено изјасни, хоће ли активно помагати одржање мира или има какве друге планове?

На то би неки енглески лист требао да довикне „Temps-у": Зини да ти кажем!

Новинарски митинг. Управа „Новинарског Удружења" била је решила на једној од прошлих седница: да сад у недељу сазове један митинг ради протеста против мрцварења и мучења похапшених Срба и Хрвата у Хрватској због измишљене „велеиздаје". Кад је митинг био пријављен власти, г. министар спољних послова је позвао председништво „Нов. Удружења" и изневши му све разлоге, молио га је: да тај митинг не сазивају. Ма да председништво није нашло да су ти разлози основани, ипак је изнело тај предлог пред управни одбор, који је решио на изрично тражење г. министра да се тај митинг одгоди.

Ми ценимо да су обоје погрешили. Г. министар је погрешио што улази и у послове који су сасвим ван његове надлежности и тиме даје повода Аустро-Угарској да у свакој сличној прилици тражи исту интервенцију. Још је горе, што тако радећи г. министар показује као да Србија непрестано зазире од Аустро-Угарске, што није тачно. Ми сад за Аустро-Угарску хајемо „к'о за дора свога". Пошто нам је узела Босну и Херцеговину, *она нама више ништа не може*. Сад само ми њој можемо да шкодимо, а она је већ исцрпела сва зла што кам их је могла нанети.

Управа „Нов. Удружења" је погрешила, што је примила молбу г. министра. Он гледа свој посао и своју политику, за коју и одговара. Овим се само показало Аустро-Угарској: да у Србији министар кад што хоће, може да спречи, а тиме ће се Аустрија хтети чешће користити.

Разочарани. По једној цариградској депеши „Н. Сл. Пресе", аустро-угарски кругови у Цариграду разочарани су експозеом великог везира Тахмил паше, јер није поменуо поједине тачке споразума с Аустро-Угарском а своју наду на повољно закључење преговора гарантовао само својом личношћу, док се међу тим зна да је он безусловно одан Енглеској. И у Бечу као да су разочарани. Прва радост услед гласа о аустро турском споразуму много је попустила после експозеа Тахмил пашина. Нарочито им се не допада Тахмил пашина манифестација за Енглеску.

Турско-бугарски преговори. „Н. Сл. Преса" јавља да Бугарска неће пре послати у Цариград свога делегата за преговоре с Турском док Турска у начелу не усвоји бугарску понуду да за источну железницу и капиталисани источно румелиски данак Бугарска плати 82 милијуна динара.

Хапшење у Земуну. Јуче је земунска полиција ухапсила једну индивидуу, која се издавала за српског официра. Учињени су кораци да се утврди идентичност дотичног лица, али се унапред може тврдити, да је то једна обична аустријска лаж.

Лажна вест. Из Беча је у неке листове протурен лажан глас, да војска чува у Београду турско посланство, јамачно услед „раздражености света због турско-аустриског споразума". Међутим свак, па и овдашњи аустро-угарски представник, може се уверити да је то лаж.

Накнадно о недостатку. Ми смо ономад донели белешку да је у срезу врачарском округу београдском пронађен дефицит од 1.200 динара у тамошњој депозитној каси. Сад смо у стању известити наше читаоце, да је писар наплатио оних 1200 динара обртног пореза на ис-

плаћену суму предузимачу за грађење нове среске зграде и рачунећи на награду од стране његове, није хтео предати каси.

Писар Милан Кузмановић, који је сад у Владимирцима позвао је да положи одмах новац у противном са њиме ће се поступити по закону.

Читуља. Стари и познат лекар београдски Казимир Гонзировски бив. управник опште држ болнице преминуо је јуче после дужег боловања у 71. години живота.

Гонзиоровски је родом Пољак, а дошао је у Србију после пољског устанка у 1863. години. Од то доба био је једнако у српској служби, и ма да је остао жарки пољски родољуб био је вазда добар Србин. Гонзиоровски је био као лекар одличан и једно време је у Београду имао највећу праксу и најбоље куће. Учествовао је у сва три рата. Другови су га јако ценили, пацијенти су га волели и веровали му, а сваки ко га је познавао поштовао га је. Он после себе није оставио никог ближег рођака сем једне синовице, која је била крај његове самртничке постеље.

Погреб му је био данас у 10. час. пре подне. Бог да га прости.!

Скупштина „Новинарског Удружења.“ Према статутима, скупштина „Новинарског Удружења“ треба да се одржи сваке године на Богојављење. Али ове године то се неће моћи учинити, јер нова правила нису готова, него ће се 4. ов. м. у недељу одржати *ванредна* скупштина, која ће донети нов статут, па ће се редовна скупштина за бирање управе састати за „Три Јерарха“ 30. ов. м.

Енглеска изјава. „Магдебуршке Новине“ јављају из Лондона, да је Енглеска изјавила у Београду да *рат Србије против Аустро Угарске не би био ни мало потпомогнут од Енглеске.* Овом изјавом вели, Енглеска је знатно скренула од своје досадашње балканске политике.

Концерат. Одбор госпођа и госпођица са Врачара за подизање ратне болнице приређује вечерас велики концерат са игранком у сали Официрског Дома.

† **Рожественски.** Руски адмирал Рожественски, командант руске флоте која је код Цушиме уништена у руско-јапанском рату а он био заробљен, умро је у Петрограду.

Лозови Црв. Крста. На јучерашњем извлачењу добио је лоз серија 9833 број 40 100.000 динара у злату. Купљен код г. Ж. Петровића главног заступника а други згодитак од 10.000 динара добила је серија 4023 бр. 44 и Народна Банка исплатиће срећним играчима оба згодитка без одбитка.

Смрт у кварту. Живан и Јован Радивојевић и Димитрија Станковић тежаци из Белог Потока, пошли су синоћ кући крагујевачким друмом у доста напитом стању, дерући се улицама и правити неред. Кад су били поред Стефановића кафане, жандарм Ивко Жупанац потера сву тројицу у кварт али му Димитрије побегне, те остану само Живан и Јован. Идући тако путем Живан од једном јаукне што год може и целим путем кукао је до кварта тако да је срикао цело грађанство. Кад су га у кварт дотерали констатовано је да га је жандарм тесаком ударио у десну бутину и пошто му је крви много истекло одмах је умро.

Илија Милић војник VIII батерије по сведочио да га је жандарм Ивко оштрим тесаком ударио у бутину и да је од тога умро,

Леш је пренет у болницу ради секције и сахране а жандарм Ивко разоружан и стављен у затвор,

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

| Из Софије јављају да ће бугарски министар спољних послова ђенерал Паприков због болести одступити и да ће га по свој прилици заменити садашњи министар финансија Салабамов.

V 31. пр. м. осетио се земљотрес у многим местима у јужне Аустрије и Италије.

() Француски академичар Жил Леметр опасно је оболео од инфекциозног запаљења плућа и цовеног ветра.

≋ У Диселдорфу образовано је друштво за саобраћај између Диселдорфа и Берлина ваздушним лоптама.

§ Код једног трговца у Тулону (Француска) нађена је велика количина опијума и списак купаца опијума, међу којима има много официра. Њихова су имена саопштена министру марине, који је наредио истрагу.

℘ У Лисабону се срушала грађевина једног позоришта. Нико није повређен ни погинуо.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

А, тако!

Господине Директоре,

Ви се јуче питате у Вашем листу зашто је г. Милан Мостић одликован орденом Св. Саве II степена и дошли сте до закључка да је то због тога, што је г. Мостић добар пријатељ са шефом владе г. Велимировићем, те га је овај одликовао у знак пажње и свога пријатељства.

Међутим то није тачно, јер је г. Мостић одликован из сасвим другог разлога. Он је, на име, пре неколико дана публиковао у „Самоуправи“ један напис у коме се жалио на несавесност у раду председника првостепеног суда за град Београд и Ви сте, г. Директоре, тај његов напис прихватили и прештампали у „Правди,“ тражећи да се изврши: је ли г. Мостић тим написом тврдио истину или не. Влада је поступила по Вашем захтеву, изыидила је ствар и нашла да је г. Мостић тврдио истину па, немајући куражи да удари на председника реченог суда, кога је, г. Мостић преко јавности изобличио, она је сматрала за своју дужност да г. Мостићу да сатисфакцију на тај начин, што ће га одликовати о Новој Години једним високим орденом, изјављујући му на тај начин и благодарност што је указао прстом на несавесност једног суда којим рукује председник самостаиац, а дајући му уједно и моралну накнаду за материјалну штету, коју је као адвокат претрпео од те несавесности реченог суда.

Ето због тога је г. Мостић одликован.

Ваш пријатељ
Н. Н.

Н. Б. Ових дана очекује се одликовање и г. Михаила Тадића, председника првостеп. суда за град, Београд кога г. Мостић оптужује за несавесност, и то орденом Св. Саве III степена, јер тај степен стоји према степену којим је г. Мостић одликован у истој пропорцији у којој стоји учешће самосталаца у данашњем кабинету према учешћу радикала.

Тиме ће ова афера бити скинута с дневног реда.

Горњи.

Из дневника залудног човека

— Бележено за „Правду“ —

ДРУГИ ДЕО

БИБЛИОТЕКА „ПЕВНИЦЕ“

Ваљево, новембра 1908. год.

4.

Ави Данило

(Свршетак)

Молитва Авијева мора да је била веома успешна, јер је млада Филотеја после кратког времена са усхићењем саопштила радосну вест своме збринутом супругу, да се осећа мајком.

У то доба у Александрији је било злурадих душа, којима је пало некако чудновато, што је Филотеја затруднила одмах после посете Ави Данилове.

За оправдање Александринаца хоћу да наведем ово: и ви читаоци некако сумњиво вртите главом на све ово, али вам ја часном речју тврдим, да у „Прологу“ пише, да је Филотеја затруднила само услед молитве Ави Данилове. У осталом видећете даље, да „Пролог“ не лаже.

Најпре се међу пријатељима шапутало, па после богме и гласније разговарало. Сви су тврдили, да је Филотеја набила рогове на главу лаковерном супругу. И онда је, баш као и сад, важило правило, да муж, напослетку дозна шта му се о жени говори. Млади и срећни супружник није о свему ништа знао и сав је срећан дочекао дан, кад му је Филотеја донела на свет једно злаћано детенце.

Тог дана породица је сматрала за нужно, да срећном оцу открије све. Дознавши оно, што цела Александрија говори, Лисандар — тако се звао исмејани супружник — јурне право Ави Данилу и плачевним гласом рекне му:

— Ави Данило, Ави Данило! Што ме унесрећи? Што слага, да си читао молитву?!

— Шта велиш, несретни и грешни сине?! одговори му Ави.

— Цела Александрија тврди, да си ти нешто друго радио!

Ави Данило уђута, уверен у најскривенијој својој унутрашњости. После дужег размишљања, које се Лисандору учинило као права вечност, он проговори тупим и муклим гласом:

— Добро, несретни мој сине! Видим, да и ти мислиш тако, али ћу те ја уверити, да ни ти, ни сви твоји Александринци нисте у праву. Слушај, што ћу ти рећи. Кад детету буде дванаест дана спреми богату гозбу и на њу позови сву своју родбину и све своје пријатеље из Александрије. На тој гозби уверићете се сви: ко је отац детињи!

Кад детету би дванаест дана Лисандор спреми гозбу и позва на њу сву родбину и све пријатеље. У подне дође и Ави Данило и заиска, те му се невинашце донесе. Узевши га у руке он проговори јаким гласом:

— Безгрешно дете, заклињем те живим Богом реци: ко ти је отац?!

Дете подиже своје беле ручице и пруживши их на Лисандра, на велико чудо свих присутних проговори слатким гласићем:

— Па ко ће други бити но ти татице?!

Сретан Лисандор обасуо дете пољупцима. Сва родбина и сви познаници посрамљени седоше за сто, чије чело, по једногласно исказаној жељи, заузе Ави Данило. Слатко и весело ручало се тада у кући Лисандеровој.

Ја већ видим, да се многи читаоци чудноватo згледају и неверују, да је дете, и то још дете од дванаест дана могло оно рећи. Али ја верујем и то верујем из пуно разлога, од којих нарочито истичем ова два:

1. Овако пише у „Прологу“, и
2. Због овог чуда, Ави Данило је и проглашен за свеца и празнује се у марту месецу.

Знамените тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Преводио је свете и профане писце, мале пророке, Петранија и дељао стихове. Шостеј је тек прешао четрдесету годину. Један савременик описује га као човека „средње величине, врло мршава, који увек јако кашље а кашаљ долази од неке ране коју је добио; леђа округлих, мало погрбљених, уста пуних, браде ретке, косе црне и глатке, лица бледа од сунца преплануле“. Морери допуњује ову слику: „Господин од Шостеја био је савршени племић који је на изуст знао Платонову философију.“

Ванан и Шостеј удружили су се с Робертом од Божимона, господином од Ла Нареа, који је за жену имао рођаку главног префекта Фукеа. Тај Башимон имао је у Паризу у околини Таппла једну кућу с четири топионице, једном већом на трећем спрату, две мање у споредној соби и једном великом доле у подруму, имао је стан у Комињењу, у „Ecu de France“, где се ништа друго није могло видети до пржуна, реторте, земљани и стаклени судови, дестилатори, топионице с отвореним и затвореним огњиштима, гвоздени роштиљи, авани, амоњијак, гвоздене струготине, хиљаде прашкова, паста и тинктура. Најзад је имао једну кућу у опатији Енеј-ској код Лијона, врло згодно удешену за топљење метала, дестилацију лековитих трава и друге алхемичарске послове. — После неког времена друштво се умножило једном важном личношћу, а то је Луј од Васконцелоса и Суза, гроф од Кастелмехора, који је пет или шест година био прави владалац Португалије као љубимац Алфонза VI. Башимон је рекао да му је Кастелмехор открио тајне црвене боје стакла. После смрти војводе Савојског преселио се Кастелмехор у Енглеску, где је стекао наклоност Карла II., једног страсног алхемичара и астролога. Он је присуствовао смрти енглеског владаоца и он је био тај који је довео католичка свештеника, који је краљу дао последње причешће.

Шостеј и његови другови тражили су камен мудрости, чији би додир метале претварао у злато и које су већина алхемичара мислили да могу наћи у згушњавању живе. „Присталице херметичне философије — пише Хијсман — и модерна наука данас више не одриче да су они имали право, открили су да су метали сложена тела, чији је склоп идентичан. Они се међу собом разликују само разним сразмерама елемената, који их састављају. Тако се од сада помоћу једне агенсе, која измењује те сразмере, могу тела међу собом мењати, тако на пример жива у сребро, олово у злато. А та је агенса камен мудрости, жива, не обична жива, која је за алхемичара само закржљавели метал (Хисман се служи другим једним изразом), него жива философа која се зове и „зелени лав“.

Међ хартијама Воазеновим налази се и једна песма, у рукопису, у почаст камена мудрости:

„Озарено злато, које у племенити метал претвара своју браћу“.

Тајна се састоји у једном елексиру, од којега једна једина кап!

(Наставиће се)

РАЗЛИЧНОСТИ

Париз и чиновници

Кад је у француској скупштини расправљан законски предлог о порезу на приход, статистичким подацима утврђено је да број чиновника само у Паризу и Сенском департману износи — 150.000! Од тог броја долази на полицискy префектуру 13.600, на Сенску префектуру 38.825. Али су рекорд однела министарства, она имају, — 50.00? чиновника!

ТЕЛЕГРАМИ

Цариград Јуче по подне продужени су преговори између аустријског амбасадора Палавичинија и Порте. Палавичини је конферисао са великим везиром 2 и по сата а били су присутни и министри: спољних послова и трговине, у циљу утврђења извесних тачака споразума.

Месина. Јуче се један дечко од 9 година извукао из развалина. Дрхтећи, слабим гласом испричао је, да се под развалинама налазе још и његова сестра стара 20 година и друга сестра стара 12 година. Одмах је приступљено отварању и нађене су обе девојке још у животу па су сви троје пренети на брод. На броду су девојке испричале, да су 19 дана живели једући лукац и пијући вино, зејтин и воду. Њихова мати убијена је зидом од куће, која се срушила, а њихов отац налази се у Америци.

Цариград. Листови јављају, да је велики везир Тахмил паша одликован I степ. мецедије у брилијантима као наградa за успех постигнут својим експозеом — „Шурај Умет“ престао је бити орган младотурака.

Пријатељима Књижевности

Од 1. јануара 1909. године *Српски Књижевни Гласник* улази у девету годину свога излажења. За осам минулих година *Српски Књижевни Гласник* је био најбољи часопис у Српству. То потврђују многи српски, хрватски, бугарски, словеначки и словенски листови, као и огроман одзив публике у Србији и ван Србије.

Сталне рубрике *Српског Књижевног Гласника* јесу: 1) Приповетке, романи и драме (изворне и преведене), 2) Песме (изворне и преведене), 3) Огледи из књижевности, науке и друштвеног живота, 4) Одломци из српске и стране књижевности, 5) Ситни прилози, 6) Књижевни Преглед, 7) Научна Преглед, 8) Позоришни Преглед, 9) Уметнички Преглед, 10) Политички Преглед 11) Оцене и Прикази, 12) Белешке.

Претплата се шаље *увек унапред* и она износи: на годину *18 динара (круна)*, на 6 месеци *9 динара (круна)*, на 3 месеца *4·50 динара (круна)*. Претплату прима *Администрација Српског Књижевног Гласника, Београд, Скопљанска улица 9.*

713 5—5

Светозар П. Јаношевић, новинар, не може, због слабости, примати посете о својој слави Св. Јовану.

5 1—3

УРАЊЕНЕ СВЕЖЕ ЖИВИНЕ

Заклани и урањени: **ћурака, пилића, пловака, гусака и разне дивљачи.**

Свежег „ТЕЈ-БУТЕРА"

Павлаке „Милих-рама"

Изврсна Бела и Црна вина

Белог **бранча** за развијање *1 врсна 5 к.* Динара 1·95. **Свежих јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 ком. Најбоље српске и стране **Сланине.** Изврсног свежег **ајвара.** Карлсбадских облатни за торте. Карлсбадског цвибака и за децу. Конзервисаног сушеног поврћа „врло економно" Сушене Боранije, Младог Грашка, Жилијена за супу, Црвених Патлиџана, Сушених Печурака, Спанаћа и т. д. Свежих јабука.

Највеће и најразноврсније стовариште бомбона и колача за послуживање нарочито спремљено за свечаре.

Браставаца киселих 120—140 ком. у бурету, киселих **паприка. Орања** очишћених врло добрих. Смокава **смирна. Мандарина.** Поморанџи и т. д. Талијанских **макарона** Пармезана.

Француског вина белог: **„Graves" „Sauternes"**, црно: **„Medok", „Bleye", „St. Emilion"**, 1 боца дин. 1. Свежег **грожђа** из Италије 1 кило дин. 1·40.

Највећи избор биљни и рибљи конзерви: разних сардина у уљу, и осталих роба у маринату и. т. д.

Препоручује колонијално-деликатесна радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта

Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 631 30—

Врачарцима!

Колонијално - Деликатесна Радња

ПЕТРА П. МИРКОВИЋА

Његушева 29. — Београд. — Цветни Трг.

Препоручује поштованим г. г. потрошачима за наступајуће Божићне празнике поред осталог колонијално-деликатесне робе *Брашна* устајаног српског и сегединског. *Карлсбадске Облатне* и *Чоколаде* за торте. *Ораја* очишћених, *Бадема, Лешника, Грожђа, Смокава, Урми, Кора* од поморанџе, *Бомбона* француских и колача за послуживање.

Чаја, Рума, Ликера и *Бисквита.*

Сира: *Ементалер, Годомин* и т. д. *Саламе.*

РИБЕ:

Сардина француских, Марината од јегуље, *Тонфиша, Руса, Пастрмки, Сардела, Ракова, Моруне, Јегуље* и *Харинги.*

Зејтина француског из Ницe без мириса *1 литар Дин. 2·40.*

ВИНА:

МАЛАГА бела.

Смедеревско бело и црно.

Врањско бело и црно.

Пожаревачко бело и црно.

Француско: **Гравес, St. Emilion, Медок.**

Ракија: **Шљивовица** и **Комовица стара.**

ЖИВИНЕ:

Урањене заклане сваки дан.

ЈАЈА:

Крупни под гаранцијом свежи.

Робу достављам г. г. потрошачима у Београду у кући а у унутрашњост испоручујем све пошиљке брзо и тачно.

Најумеренија цена, тачна и брза услуга.

706 ТЕЛЕФОН БР. 464. 11—15

ПОВРАЋАЈ НОВЦА

Према моме огласу **част ми је** известити г. г. потрошаче коју су

дана 16. децембра 1908.

у мојој радњи ма какву робу купили и платили да могу тај износ у новцу повраћен у мојој радњи примити уз повраћај благајничког купона од тога дана.

колонијално-деликатесна радња

Петра П. Мирковића

4 1—1

11.000 динара

Дају под интерес на мање суме на сигурне подписе или непокретно имање.

Тражи се грунисано имање од 25—30 хектара за економију у околини Београда, Ниша, Пожаревца, Смедерева и других места поред пруге железничке или Дунава, пречинство оно које дугује Управа Фондова.

Услове продаје и цену саопштити мени.

4—6 **Мишо** адвокат.

ПРИРОДНО

Вино црно и бело старо и ново продајем један литар по 0·50 п. д. на више јевтиније.

Добре сланине, пршуте, кобасице и осталих артикала јевтино.

С поштовањем

Добр. Т. Атанацковић

Кнежев Споменик бр. 5. — Телефон 270.

707 8—10

ЧИТАЈ ОГЛАСЕ

Готов је и већ се разашиље пријатељима илустровани

КАЛЕНДАР **„ГАРАШАНИН"**

који је ових дана изашао из штампе са одабраном садржином, као прва свеска: *„Библиотеке,"* коју ће од сада издавати:

КЛУБ СТУДЕНАТА НАПРЕДЊАКА

Календар износи пет штампаних табака, а цена му је свега пола динара. Поруџбине и новац ваља што пре упутити на адресу књижаре г. Игњата Даничића, Чика Љубина улица бр. 14.

Књижарима и продавцима 30 од сто рабата.

699 8—10

НОВА КЊИГА!

Др. Јов. Цвијића,

АНЕКСИЈА БОСНЕ и ХЕРЦЕГОВИНЕ И СРПСКИ ПРОБЛЕМ

(са 2 карте у боји). *Цена 1·50 дин.* (са поштарином *1·70 дин.*)

Изашла је из штампе. Са поруџбинама обратити се издавачу **С. Б. Цвијановићу** књижару у Београду, Кнез Михаилова ул. бр. 22. 702 2 2

Новитети за балску сезону

Данас ми је приспео

КОМПЛЕТ

Женских балских хаљина

од једне велике енглеске фабрике

са условом: да вратим што се не прода до 28. децембра ове године.

Како су цене невероватно ниске, а израда особита: то упозоравам поштоване муштерије да се користе овом приликом.

Зл цену од 35 дин., добија се дивна балска хаљина, рађена на тăланглету, са апликацијама и дугмадима.

Па како ће исте хаљине стајати на углед у мојој радњи врло кратко време, и то од данас до 10. јануара, то се моле п. муштерије, да се према овом огласу управљају.

Поред балских хаљина добио сам огромну количину свиленог **тафт-Јапан** за поставу истих хаљина и за жипоне и то у свима могућим бојама а у два квалитета. Једноме је цена 1·80 дин., а другоме 3·20 дин. метар. Иста је свила досад невиђена у Србији, одликује се малом ценом, издржљивошћу, а гарантујем да је издржљивија него икаква финија свила.

помодна радња

688 9—10 **ДИМИТРИЈА М. НИКОЛИЋА**

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћеван на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

ЦЕЛОКУПНОГ ЛЕКАРСТВА

Dr. Милан Пр. Мазнић

са седиштем у **Лешници** *отпочео је своју лекарску праксу.*

698 10—10

Музички инструменти

и то

виолине, флауте, кларинете, бандиске трубе, армонике и сав припадајући прибор.

Најфиније жице могу се добити у прој и највећој трговини све врсте

АДОЛФА РЕШОВСКОГ

пређе А. Путник, Београд

Богато илустрован ценовник шаље се на захтев бесплатно.

Поруџбине из унутрашњости извршују се тачно и солидно.

22629—30

ПРИЈАТЕЉИМА СРПСТВА

И СРПСКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Прва Повл. Ужичка Акц. Ткачка Радионица извештава своје пошт. потрошаче и пријатеље српске индустрије, да има на стоваришту велики избор тканина ваљкано доброг квалитета и постојане боје, које су по изради много боље од страних фабрика.

Да би се сад, у овој прилици, спречило уношење страних крпа, Управа Ткачке Радионице спустила је цену израђевинама тако, да су све знатно веће а квалитет много бољи од страних израђевина.

Молимо пошт. потрошаче, да се ради са поруџбинама обратити непосредно фабрици у Ужице или њеним продавцима, и то:

У Крагујевцу г. Сави С. Новаковићу; у Чачку г. г. Васи Гавровићу, у Ваљеву г. г. Недељку Павловићу, Антонију Јовановићу, Пајовићу и Јевтићу и Михајловићу и Стајојевићу; у Шапцу г. Ђорђу Танасијевићу; у Крушевцу г. г. Трајку Ристићу, Љуби Поповићу и Живку Белотрепићу; у Нишу г. г. Браћи Попић, Живојину Милосављевићу и Дугу, Милу Попићу и Јовану Величковићу; у Соко-Бањи г. Стојильку Миљићевићу; у Алексинцу г. Станисаву Хаџи Павловићу и Сину; у Трстенику г. Милосаву Мирићу; у Неготину г. Јеврему Рашићу; у Г. Милановцу г. г. Петру Маринковићу, Љуби Ђорђевићу и Танасију Милановићу; у Крајеву г. г. Браћи Матовић, Дим. Димитријевићу и Шапчићу и Радомиру Николићу; у Лозници г. Андрији Урошевићу; у Каменици г. Разовану Бошковићу; у Књажу г. Димитрију Михајловићу; у Параћину г. г. Миленку Благојевићу и Благоју Симовићу, у Пожеги г. г. Димитрију Каиђићу, Браћи Букић, Младену Крњићу и Милану Јеремићу; у Аранђелу г. г. Драгољубу Думбеловићу и Миленку Глишићу; у Рашки г. Бошку Марићићу; у Обреновцу г. Љубн Вукајловићу; у Варварину г. Стаиоју Милосављевићу; у Ћуприји г. г. Мијаилу Ђ. Миленковићу, Сими Симићу и Јевти Томићу; у Параћину г. г. Лазару Т. Миленковићу и Мити Ристићу и Сину; у Смедереву г. Николи Спасићу; у Александровцу (ж.) г. Настасу Јакшићу; у Књажевцу г. Љуби Јанковићу; у Гучи г. г. Алекси Протићу и Гавриловићу и Прелићу; у Б Башти г. г. Радисаву Митровићу и Нешку Нешовићу; у Рековцу г. Петру Перићу; у Бољевцу г. Миленку Ристићу; у Паланци г. г. Живанчевићу и Арсенијевићу, и Милану Прокићу и Брату.

Мустре наших израђевина могу се видети у Београду код г. г. *Димитрија Јањића* трг. на Теразијама, *Николе Маћовића* Дубровачка улица и код *Доброслава Атанацковића* преко пута „Коларца" подпуна колекција у комадима и парчетима свију израђевина (као пешкирима, чаршавима, салветама и т. д)

679 5—10

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | НЕДЕЉА 4 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI — 1909. — БРОЈ 4. | Телефон 821.

Уредништву ПРАВДЕ

Ми босански и херцеговачки емигранти свих вера плачемо због продаје наше Отаџбине Швабама највећим душманима и турским и српским. Ако наша Отаџбина и наше коже морају у двадесетом столећу доћи на телала да се за новац продају, ми емигранти уверени смо да би сам босанско-херцеговачки српски народ сакупио за свој откуп три пута више; а Србија би дала десет пута више него Шваба.

Браћо слободне Србије на митинге! Проклињимо јавно све наше непријатеље! О Мухамеде о Исусе видите ли како власници бездушно с народима поступају.

Хоџа Мехмед Хашимић.

Таште наде

Бечка и пештанска штампа, са својим Лексом Еренталом, топе се од радости, што је Турска пристала да за три нача-вих непуних шесет милијуна динара прода Босну и Херцеговину Аустро-Угарској. Они се услед тога одају веома ружичастим надама, а „Н. Сл. Преса" још се и нарочито теши, како је сад, после познатог потпомагања руског посланика Зиновјева да Турска прими аустро угарски предлог — *Србија усамљена, и како је сад мисао о балканском савезу само један лепи прошли сан!* Она изрично вели: „Кад се анексија призна и, као што је са свим природно (!), бојкот престане, мучно ће бити чега што би још могло спречити природну тенденцију да се она изврши. Једна реч ће учинити крај томе спору, око кога би се могао прикупити сав остали сукобни материјал. Та је реч изговорена, Турска ју је усвојила и уништено је језгро опасности".

Ето, таквим се ружичастим надама одаје свеколика бечка и пештанска штампа, коју инспирује барон Ерентал, који је у овој балканској кризи, коју је сам изазвао, извукао толико моралних шамара, да је најзад јавно морао признати што је до сада упорно порицао, како Аустро-Угарска апсолутно нема никакво право на Босну и Херцеговину, купујући то сумњиво право за паре, а заборављајући да у овом еминентно европском питању последњу реч немају Аустро Угарска и Турска, које су учиниле један пазар без крчмара, но Европа, т. ј. силе потписнице Берлинског Уговора, а оне су за „европејство" овог питања *и за оправданост захтева балканских народа толико ангажоване, да, хтеле не хтеле, морају колико толико искупити своју реч* и покрај све истинитости пословице српске да „врана врани не вади очи".

„Прожете мирољубљем и справедљивошћу", велике су нас силе саветовале да се стрпимо, да чекамо, и да не пренаглимо, но да сачекамо резултат конференције, која ће водити рачуна о нашим праведним захтевима и животним интересима. И ми смо и покрај свег досадашњег горког искуства мирно и стрпљиво чекали и — догурали сад до краја! Пустили смо да се погађају велике силе међу собом, велике силе с Турском, и сачекали смо да се Аустро-Угарска погоди с Турском, па ћемо најзад дочекати и то. да се све велике силе погоде — на наш рачун.

Трпели смо и чекали до сада, па ћемо сачекати и последњу реч „правичне и мирољубиве Европе". Али, ако та „правична и мирољубива" реч Европе не буде у истини правична и мирољубива, ако та реч не задовољи оправдане захтеве и најживотније интересе српских држава и српског племена; ако Европа и сад мисли да своје ситне и крупне рачуне подмирује на рачун интереса и будућности српског племена — онда се она грдно вара. Покрај све њене фарисејске правичности и мирољубивости; покрај све њене снаге и силе малена Србија, малени и расцепкани српски народ, свеколико српско племе мора запливати у крв, па или да извојује поуздане погодбе за свој национални опстанак и напредак, или да у крви утоне и пропадне као самостална засебна јединица.

Али ако до тога дође, а по свему изгледа да мора доћи, та ће крв бити толико велика и толико топла да ће се у њеној дубини потопити а од њене врелине запалити цела Европа. Настаће нов, европски потоп и пожар, из кога ће изићи свак са срећом и судбином, какву му је Бог досудио. Но нека се нико не вара, да ће Србија, ма и усамљена, за љубав лепих речи а још мање за љубав некаква себична европска мира, пустити да јој Европа и даље вршља трње над главом, као до сада. Варани смо и обмањивани доста; слепо смо на нашу властиту штету веровали доста; за љубав европског мира напуштали смо своје најсветије интересе доста — сад се нема више куд: *или у смрт или у слободан и независан, потпуно обезбеђени национални и државни живот.*

Турска је према својим интересима и према својим потребама могла и може чинити какве хоће погодбе, па и за тричарију продавати ово што нико не продаје — своје достојанство. И ако можемо жалити, ми то Турској не можемо замерити. Она има свој политику, добру или рђаву, то је њена ствар. Али тако исто и ми имамо своју политику, која у будућности мора најстрожа рачуна водити о *оваквој* турској политици и која ни за какве паре и ни за каква блага на свету не сме напустити свој национални правац, свој народни програм, тачно и јасно обележен у познатој скупштинској резолуцији, па ма шта нас стало и ма какве жртве морали поднети.

Могу се и Турска и Аустро-Угарска споразумети на што год хоће, и тај споразум благословити и сва Европа, али „малена и нејака" Србија ипак за то изјављује свој удруженој Европи, да *ни на Балкану ни у Европи дотле неће бити мира, да ће дотле бити крви и пламена, докле се год не задовоље правични захтеви и животни интереси српског племена.*

Све дотле су све ружичасте наде и бечке и европске штампе само таште наде.

Живи били па видили.

Харманиз.

Шта хоће самосталци?

Сви који се интересују за политички ток послова и за опстанак и развој ове кризе, знају: да су главна сметња од самог почетка самосталци. Међутим, нико живи не може да дозна: зашто они управо све то тако чине? Шта они хоће и шта је управо њихов главни циљ?

Ми смо на све стране тражили обавештења, код политичара из свију партија, па и код самосталаца, али нисмо могли дознати шта они хоће? Једва смо могли, парче по парче, похватати: шта све они неће.

Дакле, ево шта самосталци неће:

1.) Неће коалицију из свију странака ни по коју цену, и зато су истицали разноврсне услове, за које су држали да их нико неће примити. То се сад не усуђују признати и поједини виђени самосталски посланици. Тој комбинацији су се они одупрли свом снагом и успела су: да је са свим онемогуће.

2.) Неће да пусте фузионаше да сами образују владу. За тај случај они прете опструкцијом, па чак и *грађанским ратом*, као што рече „Дн. Лист."

3) Неће да приме да сами саставе владу, и ако су им фузионаши то нудили и пристајали да им чак и овај буџет за 1909 г. изгласају.

4) Неће спрегу т. ј. фузионашко-самосталску владу с Пашићем на челу. Природно је да фузионаши не могу пристати да им неко други искључи њихова шефа. Али кад је Пашић изјавио да не жели примати владу, фузионаши су истакли Ст. Протића.

5) Самосталци неће ни Ст. Протића т. ј. хоће га тако, и под таквим условима, под којима се не би примила ни једна баба, сем Кума — Владана. Самосталци „допуштају" Ст. Протићу да састави владу, али му не допуштају: *да у његовом министарству*, које као бајаги он саставља, може узети портфељ који хоће. Према томе, онемогућили су и ту комбинацију.

Закључите ли боље: погодите после свега овога, шта хоће самосталци.

А Србија у овако судбоносним приликама стоји обезглављена!

АУСТРО-УГАРСКА МАРИНА

Како пред собом имамо најновије маринске податке, то смо ради да читаоце „Правде," у кратким потезима, упознамо са аустро-угарском марином, т. ј. са бројем њеног ратног бродовља; затим са запремином, брзином, наоружањем и бројем посаде истог бродовља.

Међу великим поморским силама Аустро-Угарска са њеном флотом долази на осмо или последње место.

Пре ње су: Енглеска, Сјед. Америчке Државе, Француска, Немачка, Јапан, Италија и Русија. Аустро-угарска флота броји: 9 оклопњача, 3 оклопне крстарице, 6 заштићених крстарица, 13 разорних торпедњача и 18 већих и 24 мањих торпедњача.

Њене су *оклопњаче*: „Ерцхерцог Фридрих," „Ерцхерцог Фердиванд Макс," „Ерцхерцог Карл" (грађени 1903.—5.) са запремином по 10.600 тона. брзином по 20·5 морских миља или око 40 километара на сат. Наоружане су са по 34 топа разног калибра, са по 4 машинске пушке и 2 цеви за избацивање (лансирање) торпеда; посаде имају по 650—700 људи. „Бабенберг," „Арпад," „Хабзбург" (грађене 1900—2) са запремином од по 8340 тона, брзином по 19—20 морских миља или 35—37 километара на сат; наоружане су са по 33 топа разног калибра, са по 4 машинске пушке и 2 цеви за избацивање торпеда; посаде имају по 638 људи. „Беч," „Офенпест" и „Монарх" (грађене 1895—6) са запремином од по 5600 тона, брзином по 17 морских миља или око 32 километара на сат; наоружане су са по 24 топа разног калибра, са по 2 машинске пушке и 2 цеви за избацивање торпеда; посаде имају по 430 људи.

Оклопне крстарице су: „Св. Ђорђе" (грађен 1903.) са запремином од 7400 тона, брзином од 22 морске миље или нешто јаче од 40 километара на сат; наоружана је са 32 топа разног калибра, са 2 машинске пушке и 2 цеви за избацивање торпеда; посаде има 560 људи. „Цар Карло IV." (грађена 1898.) има запремину од 6300 тона, брзину од 20 морских миља или 37 километара на сат; наоружана је са 26 топа разног калибра, са 2 машинске пушке и две цеви за избацивање торпеда; посаде има 535 људи. „Царица и краљица Марија Терезија" (грађена 1893.) има запремину од 5270 тона, брзину од 19·5 морских миља или око 35·5 километара на сат; наоружана је са 28 топа разног калибра, са 2 машинске пушке и 4 цеви за избацивање торпеда; има посаде 502 човека.

Заштићене крстарице су: „Сигетвар," „Асперн," „Зента" (грађене 1897—1900) са запремином од по 2350 тона, брзином 20 морских миља или 37 километара на сат; наоружане су са по 18 топа разног калибра, са по 4 машинске пушке и 2 цеви за избацивање торпеда, посаде имају по 289 људи. „Царица Елизабета" (грађена 1890., оправљана 1906.) и „Цар Франц Јозеф I." (грађен 1889., поправљана 1905.) са запремином од по 4030 тона, брзином по 19 морских миља или 35 километара на сат; наоружане су са по 26 топа разног калибра, са по 2 машинске пушке и 2 цеви за лансирање; посаде имају по 420 људи.

Разорне торпедњаче (18 на броју) су од 350—540 тона запремине, са 20—28 морских миља или 37—49 километара на сат; наоружане су са 6—10 лаких топова и са 2—3 цеви за избацивање торпеда. Остале торпедњаче су мање запремине и мањег броја топова. — Осим ових бродова аустро-угарска марина има још 11 школских бродова (старих једрилица) и још неколико специјалних лађа.

За Дунав има *шест* — нама већ толико познатих — *монитора.*

У радионицама се налазе *три оклопњаче* од по 14600 тона, *једна оклопна крстарица, 12 торпедњача* и *две подводне лађе.*

Како је скоро број официра и посаде на свим аустро-угарским ратним бродовима повишен, то њена марина броји данас, које официра и других службеника, а које матроза на 13.066 људи. — За аустро-угарску марину одобрен је за 1909. год, кредит у суми од 63,480.000 круна.

Мих. М. Т.

Дневне вести

Одбијена оставка. Прексиноћ је Велимировићева влада поднела Краљу своју оставку, али је он није примио, пошто она ужива његово поверење, а Скупштина јој до сада ничим није показала да не ужива и њено поверење.

Из Скупштине. Јучерашња скупштинска седница могла је почети тек око 10 часова пре подне, јер се посланици нису могли искупити. Па и кад је почела, посланичка седишта су била веома проређена. Усвојени су записници прошла два састанка прочитане су молбе и жалбе, прочитана су три предлога министра финансија о уступању и продаји неких државних добара, стављена неколика кратка питања, прочитани извештаји одбора за молбе и жалбе, Скупштина подељена у секције, и тиме је завршен јучерашњи скупштински рад.

Партизанлук. У пркос настојавању министра полиције г. Свет. Милосављевића:

да се закон без обзира на партије врши свуд, ипак има органа у полицији, који не вермају вољу г. министра, него терају своје партиске ћефове.

Кметови у општини комирићској ср. рађевском, почињили су грдне зулуме, и после многих тужби, капетан је био натеран да узме тужбе у поступак и — све их решењем ослободио. Али је суд, та незаконита решења поништио, и нашао да има кривице.

Ма да је суд нашао да стоје кривице, ипак капетан већ три месеца, како ствар не узима у поступак:

Молимо г. министра да обрати пажњу на ову ствар.

Концесије Србији. Миланска „Коријере дела Сера" има из Беча вест *да ће Србија добити некакву накнаду.* Ствар се тиче *железничких концесија, које би Србији отвориле пут за море.* Аустро-Угарска би се обвезала да за извесно утврђено време *не прекорачи извесне тарифске ставове за транспорт српске робе од босанске границе до Метковића на Јадранском Мору.* Овај пут којим би се Србија послужила да изиђе на море, није потпун. За то би Аустро-Угарска за Србију саградила пет километара дугу железницу, колико има од Вардишта до српске границе, а Србија би опет морала извршити пројектовану пругу Ваљево—Ужице. Још кад се појавио пројекат дунавско-јадранске железнице, Аустро-Угарска је намеравала учинити ове концесије Србији, да би дунавско-јадранска железница постала излишном. Сад се опет јавља тај план, и то, како вели поменути лист у облику одлуке.

Код Краља. Синоћ су били у Двору код Краља г. г. Стојан Протић, Љуба Стојановић и Љуба Јовановић.

Државоправни положај Босне. По једном телеграму, у Сарајеву се с великом напрегнутошћу очекује резултат бечких конференција о новом реду у земљи и изборном закону. Мисли се, да ће за сада *Босна и Херцеговина бити стављене у положај сличан Галицији, али не ни под Аустрију ни под Угарску но засвим за се, док би израђени нацрт изборног закона имао осигурати у сабору већину, која ће примити закон о анексији,* ако се он у опште под несе босанско-херцеговачком сабору. А тврди се, *да босанско-херцеговачки сабор не ће бити компетентан за решавање о признању анексије,* пошто се султан одрекао својих суверених права на те покрајине.

Војни указ. Постављени су за команданта двадесетог батаљона пеш. пуковник Мирослав Наумовић; за команданта осме (пожаревачке) пуковске окружне команде пеш. потпуковник Алекса Радовановић; за команданта деветог пеш. пука „Књаза Николе I." пеш. потпуковник Сава Р. Димитријевић; за начелника економног одељења војног министарства ђенералштабни потпуковник Душан Ј. Поповић; за команданта четрнаестог пешадијског пука пеш. потпуковник Иван С. Павловић; за вршиоца дужности команданта једанаестог пеш. пука „Карађорђа" пеш. мајор Богољуб Младеновић и за помоћника команданта деветог пеш. пука пеш. мајор Василије Л. Новаковић.

Позвани рекрути. Јуче пре подне дошли су позвати рекрути на одслужење свога рока у војсци. Они су упућени у дотичне команде где ће се данас обући и од сутра одпочети служење свога рока у војсци.

Смењен. Јучерашњим указом министра правде премештен је и Сава Петровић начуновођа пожаревачког казненог завода у лознички суд.

Овај премештај задовољио је управника пожаревачког казненог завода, који је са Савом дошао у сукоб, али је највише задовољио осуђенике над којима је Сава вршио терор до крајности.

Одпуштене. Све женске које су радиле у министарству финансија на сређивању исплаћених купона, отпуштене су јуче из службе.

Комотан човек. Синоћ се могао видети Љуба Радосављевић рачуновођа варошког суда, који је ухапшен за грдне проневере државног и приватног новца да сам без спроводника иде из главне полиције у суд.

Уз пут је измењао мисли са једном својом пријатељицом.

Зна ли за ово комисија?!

Комбинације. Криза је отворена, а још нико нема ни појма како ће бити затворена. Фузионаши и самосталци на очиглед целе земље и свега народа терају комедију са државом у овом најсудбоноснијем часу. Сад се не прегњају око тога: како ће доћи до што бољег споразума и решења кризе, него: како ће један на другог превалити одговорност за овај скандал. А земља?

Не може жив човек да разуме: како је народ могао поклањати вере кроз читавих 25 година оваквом елементу?

Најлепше је у целој ствари што су извесни политичари опет почели подговарати Краља да ово или оно учини, а не да слуша одговорне факторе.

Разрешен. Ђока Богдановић, виши интендант прве класе, по својој молби разрешен је од досадашње дужности начелника одељења војног министарства и стављен на расположење министра војног.

Преведен. Артилериски капетан прве класе Ђорђе Ристић преведен је из артилерије у пешадију с истим чином и рангом.

Судиски указ. За судију првостепеног суда за град Београд постављен је народни посланик Михаило Радивојевић, судија пожаревачког првостепеног суда и за судију јагодинског првостепеног суда Рада Ј. Спасић, судија пожаревачког првостепеног суда, обојица по молби.

Настрадао посланик. Нишки посланик г. Никола Живковић мало је забављао јуче Скупштину, питајући министра грађевина и унутрашњих дела, како су га смели возовођа Владимир Неранџић, кондуктер и писар полиц. на ћуприској станици скинути с воза. А ево што је било у ствари. Користећи се својим посланичким имунитетом, г. Живковић је легао да спава на једној клупи треће класе, но га је кондуктер дигао како би други путници могли сести. Али је г. посланик опет легао. Кондуктер позове у помоћ возовођу Неранџића, и пошто се г. посланик противио казне га са 5 динара. Али г. посланик „нема паре" да плати. Они му кажу да ће га избацити из воза, ако не плати, а он им рекне да не смеју. Пошто није платио они га на ћуприској станици избаце, и док је он писао телеграфску жалбу поменутим министрима, воз је отишао а он остао на станици, те је тако „спречен у вршењу његове посланичке дужности." Питао је дотичне министре како је „тој" смело бити, а ако не добије задовољења (именовао је возовођу, кондуктера и полициског писара) припретио је да ће поднети интерпелацију. Министри нису били у Скупштини али кад чују за ово страшно питање, набраће кожу на шиљак, а Скупштина и публика слатко се насмејале чича Николи.

Леп дар Позната добротворка г-ђа Стана Пејићка из Лешнице, приложила је друштву „Црвеног Крста" 500 дин. Хвала јој!

Побегли наредници. Аустро-Угарска корпусна команда у Суботици јавља, да су помоћу Српкиње Верице Миловановићеве три наредника ондашњег пешадиског пука пребегли у Србију.

Самообмана. Господа из сарајевске Мусале варају себе, па обмањују и остали свет, како акције муслиманског првака Али бега Фирдуса падају, како га се одричу многе његове присталице и изјављују своје симпатије „напредној" (владиној) муслиманској страни. Нека их, нека се бар теше.

Пловидба. Срп. Бродарско Друштво почело је пловидбу од 1. Јануара: између Београда и Земуна, између Београда и Шапца, а од сутра почеће и између Београда и Дубравице.

„Српски шпијун". О ухапшеном „српском шпијуну" Перишићу у Земуну „Пестер Лојд" јавља ово: Име му је Љујић Перишић, родом из Сољета, аустриски држављанин, по занимању енжењер. Он се у Земуну налази од 25 септембра пр. год., пријавио се под својим правим именом, живео у једном хотелу са свим повучено, ни с ким се није дружио нити примао посете: Пре неки дан отишао је на кратко време из Земуна, како се сад утврдило, у Босну. Кад се пре три дана вратио у Земун ухапшен је по захтеву војних власти јер се сумња да је шпијун. Хартије које су код њега узапћене терете га. Из Петроварадина је у Земун стигла војна комисија да води истрагу.

Грађанска Касина, Приређује у понедељак 5. ов. м. у очи Богојављења, касинско вече са томболом за своје чланове и њихове породице. Улазна цена 1.50 за самца, а 1. дин. од особе у породици. Почетак у 9 час. у вече. —

Самоубиство једног дечка. Драгослав син Николе Јовановића из Рогојеваца у округу крагујевачком, стар 16 година извршио је над собом самоубиство из пушке и на месту остао мртав.

Незна се за узрок зашто је овај дечко одузео себи живот.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

| Угарски министар просвете гроф Апоњи конферисао је на Ријеци с ријечким гувернером грофом Након, послаником Зинском и известиоцем градског соколског одбора д ром Мартелом, па је онда отпутовао у Будим Пешту

V Неколики чланови хрватске странке права иступили су из српско хрватске коалиције, међу њима и д р Харамбашић.

)(Политичке прилике у Угарској наглашују министарску кризу садашњег коалиционог кабинета и већ се јављају гласови о образовању чисто Кошутовачког кабинета.

≋ Данас ће се у Будим Пешти држати протестни митинг против пореске реформе против које ће говорити и бивши министар Хијеролима и посланик Павле Шандор.

§§ Будимпештански „А. Полгар" предлаже да се министар председник Векерле оптужи због неуставна владања у Хрватској. Он је крив и за то, што ће Мађари морати да плаћају и дуг за Босну, од које неће имати ни марјаша користи.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Јунак наших дана!

Опет се јуче слатко насмејасмо у Скупштини.

Алекса испод Космаја — Шумски Бог! — кренуо у лов на министре.

— Пре је, вели у кратком питању, Алекса: влада трчала за посланицима, а ми сад морамо да трчимо за владом....

— Одавно ви за тим каскате, добаци му г. Павле Маринковић.

Скупштина гракну у смех, а Алекса срдито:

— А што се ви на ово љутите? Биће да вам је криво?

— Та не љутимо се, Бог те видео, него се на против

ФЕЉТОН

„Небесна Царица"

(необичан сан)

написала Даница

Ти си дошла!...

Ах! како често на тебе мислим, како си ми увек мила и љупка, поносна и величанствена. Ти и не знаш колико те волим! Трудио сам се, да све мисли посветим срећи и напретку отаџбине моје да престанем на тебе да мислим, да престанем да патим... Ти знаш ко воли — тај пати... И ако ми је разум диктовао да се махнем узалудних мисли, безнадежне љубави, срце — извор праве љубави куца за тобом... Ја те волим. Ја те желим.

Ти си дошла!... одакле нико не долази... од куда се нико не враћа... Ја осећам, ја читам из очију твојих, да си дошла да ме утешиш да ме убедиш, да на оном другом свету душе постоје — живе да чак и лебде над нама смртним, да нас обилазе, да су са нама и да се само у сну могу видети. Желиш ме, јер те безгранично волим и желим... ниси могла одолети мојој жељи и мојим патњама, сишла си с неба на земљу да те још једном видим, да осетим твој дах, да се топим на жару твојих очију, у којима се огледа милост и доброта надземног бића.

А сећаш — ли се, прошле године у мају месецу, кад си први пут дошла; била си тужна, заборавила си да је на земљи пролеће; згурена а увијена у извештало и поцепано рухо, које си око себе скупљала, да своје и избодено и исечено тело од мене сакријеш: личила си на хришћанску мученицу римског — амфитеатра, мученицу којој су бесни и гладни лавови раскидали месо, а само душа остала. Покидани прсти грчили су се, а крв је из њих цурила; на грудима више од педесет куршума усађених вирили су, а утроба просута и покидана немилостивим ударима сабаља, вукла се за тобом. Ох! ужасна слико грозне и горке истине.

Показивала си ми на места исечена, где су зјапиле грдне ране на телу твоме... плакали смо тада заједно. Ах! та те толико волим ах! ја те много желим... да моју жалост ни време не може да умањи и трајаће све дотле, док из твога пепела не васкрсне феникс осветник, који ће праведно и љуто да казни твоје мучке убице..

А данас?..

Данас си заносна, чаробна... Мила душо, чији дух шета по не испитаном небесном простору, где у цветном рају разноврсно цвеће непрестано цвета и мирише, а где се место цвркута тица, анђелске песме чују, а сунце благо обасјава душе праведника, где нема лажи и грубога материјализма, где људи живе само душом а заборављају на своје тело, где си му ти силом, пре времена отишла и ако си на живот тако много полагала..

Ти си дошла!... И ако је давно јесен застудила а зима се заогрнула својим белим — снежним плаштом, ти си ми донела пролеће. И ја осећам сада сву радост срећнога бића и изгледа ми као да сам увек овако срећан био, као да радост ни за секунду једну није напуштала душу моју.

Лежући у постељу мислим само на тебе, устајући пак јутром са освитком зоре, кад се краду сунчани зраци, ја видим како се на мене смеши *слика* твоја; како ме љупко гледа и слатким заносним осмејцима поздравља, па се онда полагано губи у светлости већ сванулог дана.

Ти си дошла!.. хвала ти много... изгледа ми, као да хоћеш нешто да ми рећеш? Па реци анђеле небесни.. реци.. говори. Ја волим да слушам анђелски глас твој... он ме опија, заноси.. Давно га нисам чуо.. Како си данас тек величанствена!... Одело ти је право — краљевско, па где и круну имаш... и ма колико да главом крећеш — чврсто стоји?

Да ниси и тамо краљица.

Небесна царица, тихо умилно и једва чујно протепаше уста њезина, разману крилима, прну и одлете.

Пренух се, протрљах очи, погледах у сахат, који ми на сточићу стајаше и видех да је 5 сх. јутра.

Глава ми покрај јастука лежала, покривач ми беше згужван на поду а у рукама чврсто држах укоричену Историју Света.

Дакле, то је хвала Богу био сан, рекох — полу гласно и пре крстих се и онда се сетих, да сам лежући у постељу прелиставао „Историју - Света" и у томе ме сан чврсто ухватио из кога сам се тек сада зором пробудио.

11|XI 1908. г. Београд.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

XXXII (143)

Господин Пардајан старији

Маршал климну главом у знак одобравања, али не рече ни речи.

— Дакле, продужи непознати трудећи се узалуд да у мраку распозна црте свога саговорника, овај гејак кога сам овако изломао вели да ја треба да утерам свога коња у шупу да проведе ноћ с кравама!

— Шталаче начињена само за три коња, јекну крчмар; тамо има места за два господинова коња и за једног коња вашега слуге.

— Где има места за три има и

тако слатко не насмејасмо још од анексије.

Ej, Алекса, Бог нека ти плати, за ово неколико веселих часова!

Из суда

Једна лепа слика

По пресуди државног суда осуђен је судија г. Мих. Радивојевић на премештај из ваљевског у пожаревачки окружни суд. И ако је о том његовом премештају по казни изашао и указ, г. Радивојевић ипак није хтео да се повинује пресуди и указу, него је заклоњен посланичким мандатом — јер је г. Радивојевић самостални посланик — седео у Београду и чекао реч Државног Савета коме се против пресуде над њим изрече не, жалио.

Не знамо шта је Државни Савет по овој ствари решио и да ли је у опште што решавао, али знамо да је г. Радивојевић у току ове године дана, од како се ова његова афера потеже, показао толико самосвести у игнорисању законске форме, да је најзад за то добио и заслужену награду: *указом од 30. децембра премештен је за судију у Београд.*

И сад имате ову лепу појаву: један судија бива по казни из једне вароши из унутрашњости премештен у другу. Тај судија огрнут тогом народног посланика не верма пресуду државног суда и не повињава јој се и зато што јој се не повињава, министар правде му дозвољава да тражи место какво хоће и кад он затражи Београд, он му га даје. На тај начин министар не само да је поништио пресуду једног државног суда без да је на то имао права, него је осуђенога и наградио премештајем у Београд.

И то се сад зове поштовање закона, суда и судске независности.

Ваљевска хроника

Крвав Божић. — Смрт једног вредног радника. — Један успели концерат. — Родитељска туга. — Убиство у забрану. — Нов патриотски лист. — Јаки мразеви. — Једна очита неправда.

(Редован извештај „Правди")

Ваљево 2. јануара

Код ваљевског трговца г. Марјана Кретића ради као калфа неки *Радосав Марковић*, родом из Горњих Црнића у срезу рачанском. Радосав је још млад те је о Божићу хтео и он да шенлучи. Узео је у руке неку револверчину и покушао да окреше, али му ни један метак не хоћаше опалити. Зато Радосав отиде у момачку собу и стаде око ревсдвера чепркати, да види што није хтео опалити. На његову несрећу револвер баш тада опали и погоди несретног младића више левог колена тако несретно, да му је ону ногу размрскао.

* * *

Међу ваљевским занатлијама познат је као врло вредан и частан човек стари чича *Милоје Гудовић* дугогодишњи ковачки мајстор. Чича Милоје био је неуморан радник и весељак човек и ако није пио. У последњим годинама прилично је осиромашио, јер је и сам малаксао, а после тога била га је конкуренција нових и млађих снага. У очи Божића оштрио је у своме дућану једну секиру, па је одједном погођен парализом пао на земљу и на месту остао мртав. За једног сиромашног човека у осталом боље смрти и нема. Пок. чича Милоје, који је као и сви Гудовићи припадао Напредној Страници, сахрањен је уз велико саучешће његових еснафлија начелних пријатеља и многобројног грађанства. Бог да га прости.

* * *

Ваљевски пододбор Црвеног Крста давао је други дан Божића један концерат, који је веома успео. Све просторије Секулићевог хотела биле су пуне и ако су улазнице биле доста скупе: динар од особе. Елита ваљевског друштва била је на овом концерту, а како неће и бити, кад су улазнице продавале вредне чланице ваљевског патриотског друштва. Музика V. пешад. пука „Краља Милана" одсвирала је с успехом неколико лепих комада, од којих је публика нарочито пљескањем пропратила Рендезов марш Престолонаследника Ђорђа, тај је марш морао бити неколико пута поновљен. Мени је мило, што је на овај начин ваљевска публика исказала своје симпатије спрам Престолонаследника Ђорђа, као представника опште струје о реваншу и као свог будућег владаоца. На каси је пало 400 дин.

* * *

Сиромног ваљевског лекара и одличног друга и човека г. д р Влад. Поповића, санитетског потпуковника, и његову породицу снашла је тешка жалост, јер им је несретна болест шарлах отела једног малог мушкарчића од 6. година. Ко год је познавао то слатко и лепо анђелче мора заједно са родитељима му оплакивати рану смрт његову. Ужасна болест шарлах, која коси невину дечицу по Ваљеву, дохватила се ево и дома једног лекара, који је понајвише изложен зарази и опасности, да изгуби своје мило детенце. Малом и невином створу Божијем Бог нека да рајско насеље, а његовим родитељима тако потребну утеху. А грех нека падне на главе свих оних општинских оцева, који су својим нередом омогућили да наше лепо Ваљево буде гнездо свих могућих заража.

* * *

Ономад се у селу Гвозденовићу познатом некад са доброга вина десило једно убиство. Неки Михаило Јаковљевић, обилазећи своју забран ваље у њему Ивана, Циганина из Тврдојевца и његова сина Миодрага, да ломе сувар и да их спремају да носе. Разуме се, да је Михаило усплаштео гневом и јурнуо на Цигане да им отме покрађена дрва. Цигани су знали за ону српску пословицу, по којој су јача двојица но сам Радојица, за то кидишу на Михаила, да побегну с покрађом. Кад се Михаило нашао на јуначкој невољи, он ишчупа једну врљику из ограде, па се стави у одбрану пред љутом војском циганском. Чим је наишао стари цига Иван Михаило га клепне врљиком тако несретно, да је Иван на месту остао мртав. Довршивши тако с оцем он јурне на сина, али овај добивши неколико удараца по леђима успео је да побегне. Ипак је и Миодраг озбиљно повређен. — Ето, шта се све дешава у некад богатој и питомој Тамнави за нарамак дрва.

* * *

Ваљевски Одбор Народне Одбране покренуо је патриотски лист „Прве Жртве" с намером, да у народу буди доста успавани дух патриотизма. Овај овако необичан назив листу дат је из успомене на прве жртве Велике Српске Револуције кнеза Алексу Ненадовића и кнеза Илију Бирчанина. Лист се врло лепо уређује и раздаје се бесплатно у 800 примерака. Уредник је листу млади професор г. Мих. Миладиновић, а власник неуморни г. Мил. Ж. Тадић, апотекар. Желим листу сваког успеха.

* * *

Предбожићни мразеви били су веома љути нарочито у подгорју Могленица, Ластре и Чубрипе. Јак ветар који у тим крајевима дува и при најмирнијем дану, допринео је, да ови мразеви буду толико јаки да се већ не могу сносити. Није редак случај да се у селима тога краја сваке зиме дешавају смрзњавања, па је тога било и ове године. Једна жена из куће Бесаровчеве на Стрмној Гори отишла у походе својој кћери у Стубо. При повратку ова жена, и ако растојање није веће од 3—4 км., није дошла својој кући. Под јаким ударима ветра и на мразу подлегла је и пала у снег, где су је забринути укућани нашли сутрадан смрзнуту.

* * *

Листови су нотирали у своје време један калуђерски инат, по коме је један професор свештеник из Београда премештен у неповреме, у Шабац, где му је дете на криво ни дужно платило главом, јер је у путу испрозебло и испустило своју невину душицу. То је била прва жртва тога калуђерског ината, а у Ваљеву умало што и друга жртва, ради истог ината, не оде Богу на истину. Ево шта је било. Да би се томе београдском професору отворило место у шабачкој гимназији премештен је овде г. Милан Шиљак, професор. Дошао је у Ваљево већ болестан и одмах је морао у ваљевску болницу, пошто овде нема никакве родбине. У болници је лежао дуго времена лебдећи између живота и смрти, јер је, услед великог назеба на путу, био савладан двема опаким болкама: тифусом и запаљењем плућа. Захваљујући својој телесној јачини и нези лекарској г. Шиљак је остао у животу, али је сломљен више душевно но телесно због неправде која га је снашла за љубав неког трећег. За његов случај потпуно се може применити она народна пословица: „Тукле се јетрве преко свекрве." То мора да боли и ја, појмљајући добро тај бол г. Шиљков, чиним добро дело кад свако јавно протестујем против очите неправде, која је г. Шиљку учињена његовим премештајем из Шапца у Ваљево.

Successor.

РАЗЛИЧНОСТИ

Ископавања у Јерихону

Немачко друштво за испитивање Истока издало је 39. свеску свога часописа, у којој професор Селине и његови сарадници износе извештај о својим ископавањима у Јерихону. Сваке се од нас себи оних прича из библије, сад су лопата и мотика потврдиле те приче. Град је заиста био опкољен високим каменом зидом. Сви техничари чуде се како су у те старо време умели сградити тако јаку грађевину. Иза тих зидина налази се тврђавица, окружена двоструким зидом и утврђена на ћошковима кулама. И ова тврђавица је сада ослобођена свега што ју је окруживало. Ископавањима је утврђено да се на месту Јерихона била развила јака култура, коју је за тим заменила рапија византиска култура.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Биоскоп „Бен Акиба"

Хотел „Булевар"

Данас две представе. Дневна у 3 сата по подне са спуштеним цегнма и вечерња у 9 сати. Слике су подпуно нови и врло интересантне, нарочито слика пењање на Монблан, највећи вис на свету, која је дуга 400 метара.

Бранино позориште

Вечерас је програм од 20 тачака, и посета, као и сваке недеље, биће огромна, тим пре, што су у програму одлични комади:

1. *Препредени тест,*
2. *Због лозова* и
3. *Артиљерија Рустикана*

ТЕЛЕГРАМИ

Цариград. Лист „Турска" изјављује, да дознаје из поузданог извора, да је Бугарска решила, да уступи Турској један део земљишта Источне Румелије, на коме Мухамеданци живе, место накнаде у новцу, коју Порта тражи.

Табелдот

Ручак и вечера

у

Хотел Империјалу

Ручак

Супа, говеђина, умокац и тесто са лебом 1·40 дин.

Супа, говеђина, умокац и печење са лебом 1·60 дин.

Супа, говеђина, умокац, печење и тесто са лебом 1·80 дин.

Вечера

Два готова јела по јеловнику са лебом 1·20 дин.

Два јела по јеловнику једно готово а друго по наруџбини са лебом 1·40 дин.

Вина најбољег квалитета 1·50.

Пиво Пилзенско Уркеле без конкуренције чаша 25 пр. дин.

Разни мезелуци са спуштеним ценама.

Чувене „Империјал" погачице у свако доба.

Сваке суботе за вечером кисео купус са пастрмом и пројом.

—Кујна отворена до 12 сати ноћу

за четири. Јели истина, господине?.. Тако лепа и добра животиња! Ако хоћете да вам је покажем господине. Кад је видите онда неће пресудити.

Крчмар уверен да ће путник, кога је он сматрао за неког богаташа, бити на његовој страни похита да упали фењер.

Али га Хенри од Монморансија одмах узе из руку крчмарених и окрете светлост на онога који је са толико енергије бранио свога коња. Он здрхта и по уснама му се развуче осмех."

— Он је! помисли Хенри. Познао сам га по гласу.

У исти мах Монморанси гурну врата од штале и бацивши поглед унутра одаси поред своја три коња једно страховито мршаво кљусе, коме су кости вириле кроз кожу. Тај коњ веома високих ногу, коштуњаве главе, дугачке гриве, изгледао је да за дуго ништа није окусио и његово тужно око изражавало је горчину дугих дана проведених без сена. Али је ипак изгледао веома снажан и добро се држао на ногама.

— Видите господине, узвикну непознати, видите ли каква је то животиња, како му је длака сјајна, како су му ноге танке и кажите ми да ли је право да таква животиња преноћи у шупи.

Монморанси се окрете и рече тихо:

— Имате право, господине Пардајане, коњ вам је диван!

Непознати зину и разрогачи очи. Један узвик, једна реч за мало му се не оте из уста. Монморанси га задржа једним погледом и рече.

— Господине, наш крчмар пристаје на ваш праведни захтев. А ви нећете ми учинити част да самном поделите моју вечеру. Немојте се опирати! Ми смо обојица племићи... Примате јел'те?

Говорећи тако на велико пренеражење крчмарево, маршал Дан вил узе под руку Пардајана и одведе га у своју собу.

Стари Пардајан пренеражен више и од самог гостионичара пође са маршалом не говорећи ни речи.

Ипак је без сумње у ходу од дворишта до собе размишљао; јер тек што су се врата за маршалом и за њим затворила, он се исправи ослони се левом руком на балчак свога мача и рече без и најмањег узбуђења:

— Срећан сам што вас видим у добром здрављу, монсењеру.

Па онда продужи:

— И ви сте мало остарели!... Ах! врага, па било вам је тек деветнаест година када сам имао срећу да вас последњи пут видим и ако знам да рачунам сад морате имати тридесет и пет или тридесет и шест. Онда сте били леп црномањаст дечко, монсењеру, и нико није умео удесити лепше, ни страшније своје брчиће. Како се човек мења!... Шта је то? Јесу ли то седе длаке што их видим на вашим слепим очима? Каква је то бразда поред уста? И лице вам је огрубело.. А ја сам, као што видите, увек исти... Кад преживимо неко извесно доба, ми, стари ратници не старимо више... У четрдесетој години био сам о вакав као што ме сад гледате и ако умрем као стогодишњак, као што се смем надати, умрећу овакав какав сам сада. Збиља, монсењеру, честитам вам. Често сам чуо да се о вама говори, и то увек као о неком страшилу, што рекао један мој друг разбојник: изгледа да сте мајстор у томе да располутите човеку главу и да нема броја хугенотима које сте ен побили.. Ех! ја сам вам, Пилата ми, метнуо први мач у руку и научио вас како се њиме влада. Да умем да будем горд и поносит, поносио бих се учеником као што сте ви. Али то, хвала Богу, нисам, а ипак се поносам. Извол'те? Нешто сте рекли, монсењеру? Зар ништа нисте рекли?... Дакле, монсењеру, усхићен сам, као што рекох, што сам вас нашао у добром здрављу... Допуштате ми сад да вам пожелим лаку ноћ и да се кренем на пут, јер је потребно да још ноћас будем у Божеу... Будите ми весели, монсењеру!... Допуштате ли?...

— Господине Пардајане, рече Хенри од Монморансија, учините ми задовољство и поделите самном моју вечеру.

Стари авантуриста, који већ беше одшкринуо врата, окрете се полукругом, по војнички. Његово око погледа искосице сто на који је крчмар, за време њиховог разговора, изнео укусна јела и трбушасте боце. Али то исто око пређе и на маршала и Пардајан одговори:

— Извините ме, господине, али морам да идем. Чекају ме... Допуштате ли?...

Један покрет Данвилов задржа опет Пардајана.

— Нако вас не чека, јер сте се мало час толико свађали да добијете у штали место за свога коња. Значи да сте намеравали да овде проведете ноћ. У осталом, ако не примите мој позив мислићу да сте се од мене уплашили.

Пардајан се исправи и прсну у смех.

— Уплашио се! рече он. Да се ја уплашим требало би да сретнем лично ђавола. Па и тада бих га, може бити, зграбио за рогове и извукао бих му уши говорећи: Господине сотоно, ви сте још млади. Поздравите свога господара. Видите, господине, ја се не плашим кад сам у вашем друштву, па ма ви били и сам ђаво, што ја мислим да нисте!

Говорећи тако стари Пардајан баци на постељу капу и огртач, откопча појас и спреми се да седне за сто. Свој дугачки мач наслони поред себе.

(Наставиће се.)

Гранд Хотел „СРПСКИ КРАЉ“

ДОБИТЕ КОД „СРПСКОГ КРАЉА“ КОД „ЂИДЕ“

На најлепшем месту Београда код „Калимегдана“ ново сазидани хотел „Српски Краљ,“ првога реда узео сам под закуп за више година од Врачарске Задруге.

Исти сам снабдео са *најмодернијим и најбољим намештајем* како *кафанским тако и собним* тако *да „Српски Краљ“* не уступа *ни једном нашем* хотелу првога реда а нимногим страним. У моме се хотелу точе,

сва српска и француска вина са ликерима

Исто тако точим чувено и јединствено ВАЈФЕРТОВО ПИВО

„ЕКСПОРТ“

које не уступа ниједном страном пиву.

У хотелу сам устројио најбољу *Српску и Француску кујну.*

Собе за путнике модерно, чисто и спретно намештене са ценом од 2·50 па до 12 динара.

Мојим пријатељима и познаницима позната је *моја пажљивост и тачност* у свему, јер је принцип моје радње да се одржи стално *строг ред код послуге, примерна чистоћа* по свима одајама и тишина око путничких станова, тако, да сваки путник који одседне у моме хотелу мора бити задовољен сасвим.

Јављајући ово пријатељима како у *Београду* тако и *у унутрашњости* молим их да ме удостоје својом посетом а ја јамчим да ће бити *услужени и дочекани боље него игде.* Молећи за многобројну посету остајем с поштовањем

4 —

Драгутин С. Тодоровић — „Ђида“
хотелијер код „Српског Краља.“

ДОБИТЕ КОД „СРПСКОГ КРАЉА“ КОД „ЂИДЕ“

Светозар П. Јаношевић, новинар, не може, због слабости, примати посете о својој слави Св. Јовану.

5 2—3

УРАЊЕНЕ СВЕЖЕ ЖИВИНЕ

Закланих и урањених: **ћураке, пилића, пловака, гусака и разне дивљачи.**

Свежег „ТЕЈ-БУТЕРА“

Павлаке „Милих-рама“

Изврсна Бела и Црна вина

Белог **брашна** за развијање *1 врећа 5 к.* Динара 1·95. **Свежих јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 ком. Најбоље српске и стране **Саламе**. Изврсног свежег **ајвара** Карлсбадских облатни за торте. Карлсбадског цвибака и за децу. Конзервисаног сушеног поврћа „врло економно“ Сушене Бораније, Младог Грашка, Жилијена за супу, Црвених Патлиџана, Сушених Печурака, Спанаћа и т. д. Свежих јабука.

Најбоље и најразноврсније стоваришће бомбона и колача за послужавање нарочито спремљено за свечаре.

Браставаца киселих 120—140 ком. у буретy, киселих **паприка**. Ораја очишћених врло добрих. Смокава **смирна**. **Мандарина**. Поморанџи и т. д. Талијанских **макарона** Пармезана.

Француског вина белог: **„Graves“ „Souternes“**, црног: **„Medok“, „Bleye“, „St. Emiljon“**, 1 боца дин 1. Свежег **грожђа** из Италије 1 кило дин 1·40.

Највећи избор биљни и рибљи конзерви: разних сардина у уљетину, и осталих роба у маринату и. т. д.

Препоручује колонијално-деликатесна радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

. г. потрошачима у Београду и унутрашности шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 631 31—

Врачарцима!

Колонијално-Деликатесна Радња

ПЕТРА П. МИРКОВИЋА

Његушева 29. — Београд. — Цветни Трг.

Препоручује поштованим г. г. потрошачима за наступајуће Божићне празнике поред остале колонијално-деликатесне робе *Брашна* устајаног српског и сегединског. *Карлсбадске Облатне* и *Чоколаде* за торте. *Ораја* очишћених, *Бадема, Лешника, Грожђа, Смокава, Урми, Кора* од поморанче, *Бонбона* француских и колача за послуживање.

Чаја, Рума, Ликера и Бисквита.

Сира: Ементалер, Годомин и т. д. *Саламе.*

РИБЕ:

Сардина француских, Марината од јегуље, *Тонфиша, Руса, Пастрмки, Сардела, Ракова, Моруне, Јегуље и Харинги. Зејтина* француског из Ницце без мириса *1 литар Дин. 2·40.*

ВИНА:

МАЛАГА бела.
Смедеревско бело и црно.
Врањско бело и црно.
Пожаревачко бело и црно.
Француско: **Гравес, St. Emilion, Медок.**
Ракија: **Шљивовица и Комовица стара.**

ЖИВИНЕ:

Урањене заклане сваки дан.

ЈАЈА:

Крупни под гаранцијом свежи.

Робу достављам г. г. потрошачима у Београду у кући а у унутрашњост испоручујем све пошиљке брзо и тачно.

Најумереније цена, тачна и брза услуга.

706 ТЕЛЕФОН БР. 464. 12—15

ПРИРОДНО

Вино црно и бело старо и ново продајем један литар по 0·50 п. д. на више јевтиније.

Добре сланине, пршуте, кобасице и осталих артикала јевтино.

С поштовањем

Добр. Т Ђтанацковић
Кнежев Споменик бр. 5. — Телефон 270.

Тражи се собарица

Упитати у радњи Душана Тодоровића трг. Теразија.

6 1—3

11.000 динара

Дају под интерес на мање суме на сигурне подписе или непокретно имање.

Тражи се грунисано имање од 25—30 хектара за економију у околини Београда, Ниша, Пожаревца, Смедерева и других места пред пруге железничке или Дунава, првенствено оно које дугује Управи Фондова.

Услове продаје и цену саопштити мени.

5—6 **Мишо** адвокат.

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је конолијално деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Краљ. Срп. Дворског Лиферанта. — Београд.

НОВА КЊИГА

Изашла је из штампе нова књига **Д-ра Савићевића**

Лепота тела

Неговање и улепшавање

Са 83 рецепта — Цена 1 динар.

Садржај: 1. Кожа — о лепоти и улепшавању. 2. Кожне болести. 3. Коса. 4. Уста и зуби.

Ова је књига намењена женском полу и треба свака жена и девојка да је прочита

ИЗДАЊЕ ДВОРСКЕ КЊИЖАРЕ

Мите Стајића — у Београду

Хотел „АЛБАНЕЗ“

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК“ продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

МЕЊАЧКА РАДЊА

Марка Баруха — Београд

Јавља својим пријатељима и играчима *Српске Државне Класне Лутрије* да је вучење срећака I. кл. 37. кола 10 Јануара 1909 год. и моли да се његовој радњи изволе обратити са налозима за куповину срећака.

Поруџбине из унутрашњости извршује најтачније, одакле је уплату извлачења најподеснije поштанском упутницом.

3 1—3

Готов је и већ се разашиље пријатељима илустровани

КАЛЕНДАР **„ГАРАШАНИН“**

који је ових дана изашао из штампе са одабраном садржином, као прва свеска: *„Библиотеке,“* коју ће од сада издавати:

КЛУБ СТУДЕНАТА НАПРЕДЊАКА

Календар износи нет штемпаних табака, а цена му је свега пола динара. Поруџбине и новац ваља што пре упутити на адресу књижаре г. Игњата Даничића, Чика Љубина улица бр. 14.

Књижарима и продавцима 30 од сто рабата.

699 9—10

СРЕЋКЕ

КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ

ЗА

I-ву класу 37-ог кола којих је вучење

10. јануара 1909. год.

Могу се добити у мојој радњи спроћу „Хотел Славије“ у свима деловима и великом избору бројева.

У прошлом 36-том колу добили су моји играчи од већих згодитака **50.000** и **40.000** као и велики број од 15.000, 10.000, 5.000, 2.000, 1.000, 500, 300 и **200 динара. Препоручујем поштованој публици да код мене купе срећке, — срећа ће и њих послужити, а призната солидност моје радње јамчи им да при исплати неће бити уцењивања.**

Поруџбине срећака и са стране по пријему уплате одмах извршујем.

Милорад С. Антонијевић
Овлашћени продавац срећака, Београд.

724 2—6

НОВА КЊИГА!

Др. Јов. Цвијића,

АНЕКСИЈА БОСНЕ и ХЕРЦЕГОВИНЕ И СРПСКИ ПРОБЛЕМ

(са 2 карте у боји). *Цена 1·50 дин.* (са поштарином *1·70 дин.*)

Изашла је из штампе. Са поруџбинама обратити се издавачу **С. Б. Цвијановићу** књижару у Београду, Кнез Михаилова ул. бр. 22. 702 2 2

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ПОНЕДЕЉАК 5 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI — 1909. — БРОЈ 5. | Телефон 821.

Европи на знање

Најпосле је публикован и тај тако дуго очекивани акт оптужбе противу „велеиздајника“ у тобожњој троједној краљевини Хрватској, Славонији и Далмацији. И као што је то плаћена бечка, пештанска и загребачка штампа већ унапред прорекла тај је акт поразио све оне који су у оптуженим „велеиздајницима“ гледали невине људе. Он им је показао да су се сви до сада у целој овој афери из основа варали, јер нису знали зашто се управо ти „велеиздајници“ оптужују. Све до објаве овог знаменитог акта оптужбе — који ће у историји света остати вечита ђага на образу Европе — ми смо држали да се једни Срби, који гладују по аустро-угарским затворима, оптужују за припремање буне, револуције, преврата и т. д. управљених противу Аустро Угарске монархије, и знајући добро дуготрпљивост наших сународника у тој невероватној монархији и наклоност ка мудричењу, која граничи са кукавичлуком савремених Срба у опште, ми смо били убеђени да су та оптужења неосновна и да су ти људи без разложно стрпани у тамнице. Ми смо дакле утврдо веровали да суд — кад до суда дође — мора те људе пустити на слободу, и да се баш с тога и развлачи толико са суђењем.

Из акта оптужбе, који је сад публикован у Загребу, видимо да се ти људи оптужују за сасвим другу ствар. Њих Аустро Угарска преко својих т. зв. иследних судија оптужује *да су Срби, и што су Срби*, и цео акт оптужбе управљен је само на то, да ту тешку околност по оптужене докаже. Кад се међутим парница противу њих на том основу поведе, ми смо убеђени, да је оптужени морају изгубити. Све док се није знало, да је сам факт: што је неко Србин и што се Србином назива, злочин и велеиздајство у Аустро Угарској монархији, могло се веровати да су оптужени невини и да се на суду не може ништа утврдити, што би их теретило. Сад је узалуд у то се и надати! сад смо ми на против, убеђени: да ће судови дати за право Акуртију и компанији, јер су оптужени заиста Срби. Ту извијања не помажу. Ми се не устежемо — па ма нам наши сународници то и пребацили — да то и јавно признамо. Ми можемо протестовати, можемо тврдити: да бити Србин није никакав злочин, али кад се противно утврди, кад се једном стане на гледиште на које је стала званична Аустро-Угарска, да је бити Србин злочинство и велеиздајништво, онда је јасно као дан, да су оптужени по загребачкој „велеиздајничкој“ афери криви. Све што се још може приметити, то је да они нису једини кривци, но да их има још око два милиона које у Угарској које у Аустрији, које би такође требало за исту „кривицу“, коју је лако утврдити, осудити, јер није право да педесет људи трпи за два милиона. Али је вероватно да ће културна Аустро Угарска убрзо отклонити и тај пригоовор стрпавши и остале Србе т. ј. велеиздајнике у своје тамнице. То је чак може бити оно аустриско решење српског питања о коме се у последње време овде онде у аустриској штампи говорило.

Сад када знамо зашта су оптужени похапшени Срби у Аустро Угарској узалуд је, дакле и дискутовати о томе да ли су они и криви или не. Једино што нам остаје то је да констатујемо, да је бити Србин злочин у Аустро Угарској, и да из тога извучемо консеквенце, па да потражимо пута и начина да и друге натерамо да из тога потребне консеквенце повуку. У ово ме моменту кад Аустро-Угарска тражи од Европе: да јој уступи Босну и Херцеговину у којој има милион и по Срба, потребно је да та Европа зна: *да је у тој Аустро Угарској злочин бити Србин* и да она, уступајући Босну и Херцеговину Аустрији, отвара *самим тим*, тамнице за милион и по људских створења! Нека се после не жали, да јој Аустрија није то на време казала.

Споразум

Између Србије и Аустро-Угарске

Како „Н Сл. Преса“ јавља, у бечким политичким круговима се поговара, да је на меродавном месту у Београду с обзиром на изравнање спора између Аустро Угарске и Турске искрсла мисао, да се такође потражи пут мирна споразума с Аустро Угарском. После онако страсне агитације, каква је месецима вођена у Србији, јасно је да преокрет не може наступити за неколико дана. Али и пак има неких знакова, да се спрема преокрет како у српској лади тако и у становништву. И ако би сад било прерано говорити ма о каквим конкретним предлозима ипак се још сад може рећи, да су предузети извесни кораци, да се најпре неслужбеним путем дође у додир. Српска влада данас зна да су немогуће концесије у територијалним изменама, али да монархија може дати привредне користи.

„У Србији је често изјављивана жеља да се добије железничка веза с морем. Није немогуће да се први знаци обрта покажу у преговорима између обеју држава, који обећавају могућност споразума“.

Босански устав

Заједнички министар финансија барон Бурјан рекао је бечком дописнику „Пестер Лојда“:

„У министарству се живо ради на законским пројектима, којима ће се у анектованим покрајинама дати устав е уредбе и преставништво. Израђују се *земаљски статут, изборни закон* за преставништво, *пословни ред* и *закон о окружним скупштинама*. Према варочитим приликама земље у изгледу је да се уведе *верисповедни катастар* — слично националном катастру у Моравској — те да се на тај начин створе верисповедне курије у заступничким телима; *католичка мухамеданска и православна курија*. Босанско-херцеговачко земаљско заступништво разликоваће се знатно од аустриских земаљских сабора већ и по томе што ће *босанско-херцеговачки сабор бити по стављен сам за се, а неће се над њим ставити, као над аустриским саборима централни парламенат као државно заступништво над њим неће бити никакво заступништво више категорије*. Израда ових законских предлога веома је тешка због осодина народних класа у верисповедном, социјалном и привредном погледу, за тим због уређених традиција и навика, о којима се мора водити обзира. Израда њихова не може бити сасвим самостална јер их морају прочитати и одобрити владе обеју држава монархије. За то довршење тих радова треба дуже времена. Али се надам да ћемо *на пролеће с њима бити готови и да ће се на лето 1909. моћи састати прво босанско-херцеговачко заступништво.*“

Ћамил-паша о погодби

— Извод из говора Ћамил-паше о погодби турско-аустријској —

Аустро угарска влада, место да се повукла из Босне и Херцеговине и учини крај привременој окупацији, задовољила се тиме, што је напустила Ново Пазарски Санџак и решила се. да анектира две поменуте провинције. То њено држање, противно сваком праву и противно уговорима, учинило је рђав утисак. Домаће становништво уложило је против тога своје жалбе. Србија и Црна Гора узрујане су због опасности, у које су дошле изменом status quo и почели да се спремају за рат против Аустрије, који тек што није оглашен. У отоманском царству била је узрујаност исто тако велика. Становништва неких провинција слала су влади телеграме, у којима су молили да стане уз царску војску и брани с њом заједно своја права. Услед тога што се показало могуће, да ће се хтела не хтела прикључити рату који Србија и Црна Гора намеравају, да огласе Аустрији, турска је влада била дошла у преговоре са владама поменутих држава.

Енглеска влада и њени једномишљеници, желећи да успоставе што трајнији мир на Балкану, и зато што је у програму за конференцију било поменуто, да се Србији и Црној Гори даду компензације, које не би ишле на штету турске царевине, ми смо били решили, да чекамо решење конференције, а по једном предходном споразуму, и владе тих двеју држава одлучиле су се, да обуставе свој напад на Аустрију. Висока порта ушла је поред тога у преговоре са Аустријом да дође с њом до споразума. Ти су преговори трајали неколико месеци зато што се аустриска влада устезала, да усвоји базу, коју смо ми били предложили и која би осигурала наша права.

Пошто је одустала од своје прве одлуке Аустрија је попустила општем јавном мњењу и саветима сила, које су њене пријатељице, и усвојила са неким мањим изменама те исте основе отоманске владе и зато се надамо, да ће бити постигнуте и компенензације за нашу земљу и осигурање политичких и верских права народа у Босни и Херцеговини.

Ми се надамо исто тако поуздано, да ће се скоро доћи до потпуног уређења овог питања, и тако исто и питањем нашим у спору са Бугарском, са којом смо још у току преговора.

БУЏЕТ ЗА 1909. ГОДИНУ

I

Као што смо још пре неколико месеци предвидели, у нову 1909. годину ући ћемо са дванаестином. То није добро ни у редовним приликама, камо ли сада, када је од *највеће потребе* било, да буџет државни буде на време готов. Али шта је, ту је; поправити се више не може, а што је најглавније сада се не могу ни подизати оптужбе, нити се може писати о буџету онаква критика, каква би се писала, да пред нама не стоји отворено спољашње питање. Тај ће разлог руководити и финансијски скупштински одбор, па и саму Народну Скупштину, те ће буџет за 1909 годину примити онакав какав јој је предложен.

Било да је због краткоће времена, било што је и сам министар финансија, с осталом владом, био заузет пречим државним пословима, тек ни овај предлог буџета за 1909., који је поднет Народној Скупштини, није израђен са довољно критике, и он је у самој ствари онај исти буџет из 1908. године са *повећаним цифрама*.

У прав мах, буџет за 1909. годину био је пројектован на 115 милиона динара, а сада је сведен на **99 милиона**. Даке, за *четири* милиона динара већи је од буџета за ову 1908 годину.

Наш државни буџет врло нагло расте из године у годину. Када би у сразмери рашћења буџета расла и привредна снага српскога народа, било би добро. Само из гледа да то рашћење не стоји у правилној пропорцији. То треба да буде озбиљна опомена не само влади, него и целој Народној Скупштини, јер, признајемо да државне потребе расту из године у годину, али и држава са своје стране треба све учинити да би и економна снага Србијиних грађана напредовзла и развијала се.

Далеко би нас одвело када бисмо се упустили да излажемо кретање и пењање нашег државног буџета; али ћемо ипак овде изложити како се пео буџет од 1903. године до данас.

За 1903. годину, није вотиран буџет, него је важио онај из 1902. Приходи за ту годину износили су 70,565 981 динар, а расход је био 72,983.134 24 динара. Дефицит је био: 2,417.153.24 динара.

1904. године: предвиђено је прихода 82,812.721·60 динара, а расход је предвиђен у 89,143.835,93 динара. Показат је дефицит у суми од 6,331,114,33 динара. Да би се тај мањак попунио установљен је за ту годину ванредан прирез од 40%; повишене су цене дувану и соли, и очекивао се вишак од царине због измена у закону о општој царинској тарифи али стварни приходи нису дали више од 87,902.496.54 динара. — Нагао ском између 1904. и 1903 године потекао је и отуда што је плаћање учитеља основне школе прешло са општина на државу, и за то је установљен посебан школски прирез, који је тада био 25%.

Године 1905. буџет је већ био мањи. Приходи су износили 88,046.000 динара, а расходи 87,632 278 72 динара. Предвиђен је дакле суфицит; али приходи за ту годину стварно су дали државној каси: 87,676.427.23 динара, а пошто сви расходи нису потпуно били утрошени, то је државна каса те године имала стварнога вишка.

У 1906. години буџет се опет попео. Приходи су предвиђени у суми од 89,207.072 52 динара, а расходи 89,165.095.75· Дакле и овај је буџет предвиђен са малим суфицитом; али како је скоро за *два* милиона динара мање утрошено, него што је буџетом предвиђено, и пошто је наплаћено 2,063.301.60 динара више него што је буџетом предвиђено, то је 1906. година закључена са вишком од 3,934.733 38 динара.

За 1907. годину предвиђено је прихода (редовног и ванредног) 90,452.752·04 динара, а расхода 90,387.226·60 динара. — Као што тврди завршни рачун за 1907. годину, приходи су донели државној каси: 94,824,117 52 динара, а утрошено је свега 86,689 952·90 динара, те је државној каси претекло вишка: 8,134.164·62 динара. Али како је у 1907. и у 1906., 1905. и 1904. години наплаћиван и приход од ранијих година особито дужан порез то је резервна *готовина* државне касе, при закључку рачуна за 1907. годину, износила око 23,000 000 динара.

За 1908. годину буџет је опет скочио. Приходи (редовни и ванредни) утврђени су у суми од 95,239.037·58 динара, а расходи 95,091.251·84 динара. Буџетом је предвиђен, као што се види, неки мали вишак; али према досадашњим резултатима, неизбежан је дефицит, о чему ће бити говора мало даље.

Охрабрена резултатом из 1907. године, а не водећи рачуна о стању у овој години, влада је поднела Народној Скупштини буџет, у коме су приходи (редовни и ванредни) предвиђени у износу од 99,031.444·03 динара, а расходи: 98,972.757·52 динара. Хоће ли се моћи и остварити овај предрачун? Да видимо! **Ver.**

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Суђење „велеиздајницима“

Из Загреба јављају да је председник суда заповедно да се суд-

ска дворница доведе у ред до почетка фебруара. Из овога се изводи, да ће суђење похапшеним Србима „велеиздајницима“ бити с почетком фебруара. Оптужени акт је готов и већ објављен.

Спроведени „велеиздајници“

У судском затвору у Загребу спроведени су похапшени „велеиздајници“ Стево Калембер из варађинског затвора, Доситије Кутузов, Јово Калфатић и Васо Вукдраговић из беловарског затвора.

Забрањена књига

Загребачка цензура забранила је књигу „Велеиздајнички процес“, у којој је изнет акт који су браниоци поднели суду против истражног затвора „велеиздајника.“

Дневне вести

Одлагање скуп. седница. Пошто је влада поднела оставку одложене су скупштинске седнице до 8. ов. мес. јер постоји нада да ће се до тада образовати нов кабинет.

Криза. Јуче је донекле кружио глас о некаквом министарству Андре Николића. У брзо се увидела апсурдност такве једне комбинације и зато се у толико с више вере прихватила вест о томе: како је Краљ поверио г. Ст. Протићу састав кабинета. У току дана дознало се да се и та комбинација разбила о захтев самосталаца: да њима припадне портфељ министра полиције, који би примио г. Драшковић. Али се јуче јасно видело да су све комбинације с г. Пашићем напуштене. Но ако ово лоцкање продужи, видећемо га како ће једног дана искочити он као Deus ex machina и постати „неизбежан“.

То развлачење кризе свакоме је досадило, и зато је са задовољством примљен глас: да је Краљ изјавио шефовима обеју група да тражи да му у понедељак предложе готов кабинет. Ако икад, сад је такав захтев потребан, јер ово гњављење и ценкање незрелих политичара прелази сваку меру! Земља живи у највећем узбуђењу услед националне кризе, а радикалски шефови праве пазаре са портфељима. Најзад се пред вече пронео глас: да је нова министарска листа готова и да ће ноћас бити однета Краљу у двор. По тој би листи имали бити: г. г. Ст. Протић председник и министар финансија, Св. Милосављевић унутрашњих, М. Миловановић спољних, А. Николић просвете, Ј. Жујовић привреде, М. Савчић грађевина, К. Тимотијевић правде, ђенерал Живковић војни и Марко Трифуновић унутрашњих.

И то би била та, толико жељена, јача влада!

Новогодишње честитке. „Н. Сл. Преса“ јавља да су између Краља Петра и ћесара Франца Јосифа о новој години измењане телеграфске честитке. Краљ Петар је честитао ћесару католичку нову годину, а ћесар Краљу Петру православну нову годину. „Н. Сл. Преса“ додаје, да је у овом краљ Петар узео иницијативу.

Споразум између Србије и Аустрије. Како „Н. Сл Преса“ јавља, на меродавном месту у Берлину ништа се не зна о намери Француске и Енглеске, да посредују између Србије и Аустро-Угарске. Али у Берлину још непрестано сматрају да *није немогуће да се непосредним споразумом реше спорна питања између Србије и Аустро Угарске*

Чудна вест. Берлински „Фосовим Новинама“ јављају тобож из Београда, да је аустро-угарски посланик гроф Форгач учинио преставке српској влади што је бајаги српски део савског железничког моста миниран динамитом и другим експлозивима, а то је противно одредбама међународног права. Српски владини кругови тобож правдају ово гажење међународног права тиме, што су је „легитимисани заступници двеју великих сила известили да ће аустроугарска војска у скоро пећи у напад.“ На ову чудну вест имамо рећи само толико: лаж је да је српски део савског моста миниран, па према томе ни гроф Форгач није могао чинити никакве преставке.

На опрезу! По некаквој уредби сви предмети који дођу као поштански аманети из иностранства царине се без шпедитера од стране царинских чиновника и то без присуства адресанта. Несавесни чиновници су већ умотрили у тој околности прилику, како би могли чинити злоупотребе. Десило се већ, да је један официр поручио са стране један доглед најновијега система у вредности од 200 динара а кад му је код куће предат као оцаринљен, он се показао неки изубијани позоришни дурбин! Официр је поднео тужбу надлежној власти.

Ми упозоравамо све оне, који добављају какве ствари из иностранства путем поште, да обрате нарочиту пажњу кад примају те испоручене ствари.

Суд части. Јуче је одржана ванредна скупштина Новинарског Удружења, која је усвојила поднети израђени предлог нових правила. Том приликом је ушла у правила и једна веома лепа новина о суду части, од које се очекују највеће користи за нашу журналистику. Усвојен је принцип: да је суд части обавезан за све чланове удружења, и да га ни један члан не може избећи; да су пресуде тога суда такође обавезне и одмах извршне. Али је и много новије и много важније то, што је допуштено сваком приватном лицу, које би се сматрало увређеним или оклеветаним да се обрати томе суду части, у место да се обраћа државном суду и излаже трошковима. Излишно је излагати све добре стране ове одредбе.

Због је поверио г. Павлу Маринковићу да он изради детаљну уредбу о суду части, која има бити готова до 30. ов. мес. када ће се одржати редовна, годишња скупштина за избор управе.

Чисти фузионаши. Јутрос се пронео глас: да су све комбинације између фузионаша и самосталаца пропале и да је Краљ поверио г. Пашићу да састави чисто фузионашку владу. У том случају ћемо имати нов кабинет до вечерас.

Кад човек погледа све што су самосталци радили, мора доћи заиста до закључка: да су они својим цицварењем на то ишли и да је крајњи циљ њихове паметне политике био тај: да доведу Пашића на власт!

То се зове: водити политику!

Турско-аустриски протокол. Како из Цариграда јављају, на конференцији аустро-угарског посланика Палавичинија с великим везиром Тамил пашом, министром спољних послова и министром трговине утврђен је у девет тачака протокол о споразуму између Турске и Аустро-Угарске о продаји и куповини Босне. Тај протокол имају најпре да одобре обе владе, па ће онда бити потписан.

Фабрика стакла. У селу Костолцу на Дунаву, где је угљени мајдан г. Борћа Вајферта, подигнута је фабрика стакла. Она је одпочела рад пре неколико дана и судећи по првим израђевинама ова ће фабрика имати лепог успеха. Осим стручних радника, фабрика узима из околине већи број радника, и на тај начин помаже наш сиромашни сеоски живаљ.

Абдикација. Бечким листовима требало је те су протурили у свет лажну вест најпре о абдикацији Краља Петра, а по том о абдикацији црногорског Кнеза Николе и то не у корист престолонаследника Данила, но у корист кнежевића Мирка. С Цетиња је та лаж демантована.

Нови чланови Новинарског Удружења. Од стране уредништва „Срп Заставе“, која до сада није била у удружењу пријавили су се седам сарадника за чланове Новинарског Удружења. Међу њима су г. г. Петар Деспотовић, д р Мих. Р. Поповић, Милмвоје Башић, протосинђел Платон. Пера Протић и други.

Обесио се. Симеун Адаревић тежак из Претака у округу крагујевачком, нађен је јуче изјутра обешен у своме вотњаку. Сумња је да се сам обесио. Власт је повела истрагу.

Једна породична драма. Синоћ се у Београду десио интересантан случај покушаја самоубиства.

Јосиф Пестић див. кафеџија отишао је у Америку још пре 6 месеци да тамо себи посла нађе а оставио жену Ленку која је са станом у улици Кнегиње Љубице бр. 43 на Дорћолу. Ленка се саживела са неким Димитријем Дедакилом столарским радником, уверавајући га да јој се муж неће враћати више. Међу тим Јосиф се јуче вратио с пута, а Ленка не најући то, позвала је Димитрија код ње у стан што је овај и учинио и дошао синоћ око 9 сати. Одмах после њега дође и муж кући а Ленка сакрије иза шифоњера Димитрија. Пошто је Димитрије био неко време у неизвесност и он се реши и изиђе из скривеног положаја Јосиф га примети и опали из револвера на Димитрија па му истера два зуба из вилице и куршум се задржи у гркљану, а за тим и на себе опали два метка.

Јосиф је тешко повређен а Димитрије лакше.

Власт је одмах дошла на лице места и указала обојици лекарску помоћ и повела истрагу.

Преминуо. Познати одлични глумац и редитељ Загребачког Казалишта Миша Димитријевић преминуо је јуче после дугог боловања у Загребу. У Миши Димитријевићу, који је родом из Србије, позоришна уметност губи једног од најбољих представника. Бог да га прости.

Клуб „Напредак“. Вечерас у 6 часова седница је управног и контролног одбора београд. клуба „Напредак“ на којој ће се донети коначне одлуке о „Напредњачком Вечеру“ а у вези са одлуком месног одбора о истој ствари. Седница ће се одржати у клубском стану — Свето Горска ул. бр. 4 (преко пута „Коларца“.)

Угушио се. Петар Нинић надничар из Ниша, прексиноћ у своме стану распалио је ћумур на мангалу у својој соби и грејао се, па кад му се придремало и заспао. Ујутру је нађен мртав поред угушеног мангала.

Кажњени. Петар Стојкић, Љубица Милетић и Стевзи Рајковић овд. беспосличари кажњени су са по три дана затвора због прављења нереда.

На преноћишту. И синоћ је у управи вароши било на преноћишту 14 лица, која нису имала где да ноће, него скитају београдским улицама.

Ако има кога од ових да није крив зашто се не упућују у Азил?

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

— У Берлину се још сада мисли о припремама, које ваља учинити за дочек енглеских краљевских супружника.

— Потврђује се вест да ће Порта за Крит предложати автономију какву има Самос.

— У Француски компониста и музички писац Ернест Рајер умро је у Тулону у 85. години живота.

— У околини Париза настала је велика имовна и лична несигурност.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(144)

XXXII

Господин Пардајан старији

Монморанси добро запази ову ситницу. Он скиде свој мач и баци га на постељу. Кад стари авантуриста виде то, он остави свој мач на исто место.

Маршал од Данвила седе и једним покретом позва свога госта да учини то исто.

— Покоравам се, монсењеру! рече Пардајан седајући. Охо! каква је ово гозба ноћас! Дивота! Овако диван сто, добра ватрица на два корака од стола док напољу дува ветар, а крчмар се дури и бури. Па још кад је човек прешао двадесет миља ногама... своја коња... и кад...

— И кад човек не зна где би спавао, пошто је вероватно мало или ни мало ручао, јел'те?

Пардајан удари у смех.

Бога ми је овај заборавио и мислио је он, да није већ предао заборав?... Тачно сте казали, рече он гласно. Ах! монсењеру, ја вам чешће спавам под ведрим небом него у гостионици.

Ма да је непрестано говорио Пардајан није престајао јести за четворицу.

Данвил га је посматрао замишљено.

— Шта ли, врага, смишља? мислио је стари авантуриста. Видим му на лицу неки пакостан осмех, који ми не наговештава ништа добро. Тући! Не допада ми се то! Мене ћутљивца доводе у забуну! Видећемо!

У тај мах Хенри поче говорити.

— Малочас сте ми честитали, рече он опоро, треба да и ја вама вратим. Ни ви нисте остарели. Познао сам вас по првом покрету. Истина, већито сам вас имао на уму! .. Једино вам је одело остарело. Изгледа ми да имате још ону исту капу коју сте имали онога дана када сте ме онако изненада оставили. Једна капа! Шта видим? И леви вам је лакат прогцепљен... подеротина на грудима .. закрпе... ох! ни броја им нема! А, чизме! Једне ваше чизме! Гле, једна вам је мамуза челична а друга гвоздена! Чак нису ни по дужини једнаке Па сте омршавели! Слушајте, скоро нисам видео коња мршава као што је ваш! Али ви сте још мршавији но ваш коњ! Како врага можете да путујете и један и други?

— Шта ћете, монсењеру, рече Пардајан горко, ја уживам у беди. Сем тога, кад би ми пало на ум да носим нове чохане огртаче нико неби могао распознати ваљане људе, људе од срца, од обичних зликоваца и неваљалаца. Вере ми, монсењеру дуго ћу се сећати овог нашег састанка!

Монморанси беше наслонио лактове на сто, а браду на длановe и посматраше укочено свога госта.

— Дакле, реците ми шта је било с вама од како смо се растали.

— Са мном, монсењеру? Видите шта је било, остао сам оно исто што сам био пре но што ме је ваш славни отац довео у свој замак.

— Знам, али шта сте радили?

— Живео сам, монсењеру!

— Где сте становали?

— На свим друмовима, под свим поднебљима: па ипак морам да кажем да сам становао у Паризу читаве две године.

— У Паризу? Ах! ах!... А за што сте га оставили?

— За што сам га оставио? рече Пардајан а у оку му засја лукавство. Да вам кажем и то, монсењеру. Био сам, дакле, у Паризу веома миран и спавао сам у једној доброј и лепој гостионици. Био сам срећан, гојио сам се, чак сам се често због тога и стидео... Једне вечери... то је било прошлога октобра...

Маршал задрхта.

— Једне вечери, дакле, опазих на углу једне улице некога... неког старог познаника. Треба да вам кажем, монсењеру, да никако нисам био рад да се састанем са тим човеком. Тај је човек хтео пошто пото да ме учини срећним и против моје воље. Рекох себи одмах: Ако останем у Паризу а пре а после ја ћу се морати наћи с њим! И тада због, моја бедо, коју толико волим! Мораћу да будем срећан, мораћу да говорим, да дајем обавештења, и... Бог зна шта још... У кратко, ја се мирно одселих и пођох живети старим животом. Да сам само ја био у питању можда бих и остао... али сам ја имао поред себе некога... кога сам много волео .. А мој познаник не би се задовољно да усрећи само мене, него би се постарао да то учини и са мојим сином... ах! измаче ми реч!

— Ја сам био у Паризу баш у то време, о коме говорите.

— Гле, гле! Како то да се десе, монсењеру! Што вас нисам срео у место тога човека!...

— Да, био сам тамо, продужи маршал, и сећам се нечега што ми се у то време догодило. Једно вече напали су ме разбојници и мало је још требало па да подлегнем када ми дође у помоћ неки непознати човек коме дадох на дар свога најбољег коња, мога доброг Галаора...

— Нека ђаво носи спасиоца, промрмља стари авантуриста. Лепу ми је услугу учинио...

За неколико минута настаде ћутање.

Маршал је размишљао.

(Наставиће се.)

(0) У фабрици барута војног лиферанта Франца Биндерленера у Хагу код Визелбурга на Ерлафу десила се 2. о. м. из непознатих узрока експлозија. Један радник је погинуо.

(о) У цариградском пристаништу су непажљом радника експлодовали динамитски патрони. Погинуле су пет душа а три рањене. Неистинит је пронет глас да је експлодовала бомба.

У државној фабрици дувана у Ле Мансу изјавили су свих 600 радника и радница да ће штрајковати, што су многим радница ма смањене зараде и што су кажњене 150 радница, које су се с њима солидарисале.

Обреновачки „кинстлер"

— Писмо „Правди" —

У Шапцу постоји на далеко чувена кројачка радња г. Св. Купке, коју је садашњи власник наследио од свога оца пок. Карла Купке. У тој је радњи дуго година запослен као први кројач г. *Јован Габлоћ*, један врло добар човек и мајстор и отац седморо ситне деце. Као повереник г. Купкин г. Габлоћ чешће пута иде у Лозницу, Ваљево, Обреновац и Уб, те тамо прима поруџбине и наплаћује новац за рачун свог принципала. Сад пред Божић отишао је г. Габлоћ у Обреновац и наплатио од разних муштерија 600 дин. Видећи толики новац у рукама једног сиромашног човека један од самосталских величина који шта више заузима врло почасан положај у тој варошици, направи план, по коме ће тај новац прећи из Габлоћевог џепа у његов. Седне лепо поред мајстор кројача, стане га уверавати о своме пријатељству и пити са њим заједно док га није опио, Кад је г. Габлоћ почео превртати очима, тај му кинстлер предложи, да се мало картају. И ако никад карте није узео у руке ипак се сиромах мајстор преварио и седне за картарски сто. После непуних пола сата сав његов новац био је у рукама обреновачког препредењака. Присутни грађани згадили су се на ово неваљалство, али нису могли „ништа учинити, јер је тај неваљали човек сада сила у Обреновцу, па ни ко није хтео рескирати, да због једног странца, коме и иначе не може помоћи, буде изложен разним шиканама. Како је сироти г. Габлоћ отишао своме принципалу, и како је са својом дечицом провео Божић не знам, али могу помислити, да је у себи клео свог обреновачког „пријатеља".

Љубав није шала ни у Скупљену!

Класификација сеоске љубави. — Села Скупљен и Трбушац. — Каква је изгледала Милева? — Цело село заљубљено. — Проеци са свих страна. — Милева бира ђувегију. — Скупљен постаје гнездо Отела и стршљенова. — Писма претње — Љубав побеђује. — Последње средство. — Размишљања у хапсу. —

(Опис једне сеоске драме спремљен за „Правду")

Шабац 16. Децембра

I.

Љубав је тешко у опште класификирати, ала је чини ми се, најтеже класификирати баш сеоску љубав, јер треба знати, да се варошка љубав много разликује од сеоске. Док се у варошкој љубави више сања и пишу стихови, дотле је у сеоској љубави овај период сањања веома кратак, јер се брзо прелази на дело. И мени изгледа, да нећу погрешити, ако кажем: да се суштина сеоске љубави и састоји у томе *делу*, и да је оно и главни атрибут њен.

У осталом можда би и варошка љубав, која се крајњим својим резултатима подудара са сеоском, била исте категорије, да у варошима има густих воћњака, зелених проплanака, кратког и честог збијеног лешја, где осим Бога и његовог сунашца нигде никог у близини нема, да би те видео са предметом своје љубави.

После тога у сеоске омладине брже струји крв кроз жиле и не треба јој много, да се запали. Тај жар — то је жар природне деце, која се игра, весели и смеје, мање се љуби, али је зато поверљивија и ближа једна другој.

II.

У нашем лепом посављу, недалеко од живописног Охрида, налазе се села *Скупљен и Трбушац*. То су лепа и примамљива српска села, која у себи имају лепоту мачванских равних села, а драж поцерских расутих насеља, где сваки брдељак кити по један низ белих кућа, што вире из зеленила, као бела љубичица из каквог жбуњића.

Оба ова села одликују се лепим типом свога становништва. Као год што је у крајгујевачком округу најлепши свет око Аранђеловца, у ваљевском око Причевића, у ужичком око Субјела, тако исто у подринском округу ретко где на другом месту до у Скупљену и Трбушцу има толико лепих девојака и младих невеста.

Још једна лепа особина краси тај дивни и примамљиви свет. Сви су лако заљубљиви, заљубљени у правом сеоском смислу те речи!

Села Скупљен и Трбушац јесу места, где се одиграо је један љубавни роман са драмским завршетком.

Задатак је мога слабог пера, да у што краћим речима опише тај догађај, из кога ће се најбоље видети, да љубав није шала, што рекао пок. Матавуљ, ни у Ребесињу, а камо ли у лако заљубљивом и још лакше запаљивом Скупљену.

III.

Кад сам се једном враћао са Думаче, где сам био у шетњи, застао сам на оној узвишици спрам вашариште. Био је леп јесењи дан, доба слатког вина и зрелога грожђа Сунце се спушташе на заранке, а много сеоски свет (био је тада петак) враћаше се кућама са пијаце шабачке.

Док сам ја уједно исто доба гледао и пролазнике и виске и плаве висове Цера, што се на југозападу подизаше, поглед ми паде на једну сеоску девојку, која је сама ишла из вароши, носећи у једној руди махраму са грожђем, а у другој сркву, тек исцеђеног вина. Још издалека паде ми она у очи, како са чистог и укусног свог одела, тако још више са правилног лица и стаса. И нехотице је дуго гледах како нежно и лако иде, те као велики познавалац Хајнеа осетих музику у њеном кретању.

Девојче је приметило да је посматрам, а по лепом српском обичају смешаше се на мене. Кад ми се приближи назва ми Бога, и ја не могох одолети срцу, а да је не заустављам на реч две. Девојче послуша и стаде, очекујући да види, што сам је заустављао.

(наставиће се)

РАЗЛИЧНОСТИ

Наполеон као писац

Као писац, Наполеон је био много поштат чак и за своје доба. Наравно, литерарна радња овог Корзиканца ограничила се само на године, кад је његова војничка слава била још у облацима. Као кадет у Бријену писао је басне, доцније малу причу „Пророчанска маска" и разне есеје, у којима је, под утицајем Русоа, изнесено сва којана психолошка размишљања. Уз то додаси и расправа „О срећи", писана као рад за награду за Лијонску Академију. Ту млади Наполеон додаси до уверења: „Човек је рођен да буде срећан. Срећа је само уживање живота, који највише одговара своме организму." У овом је спису нарочито од интереса пасус: „Осећај нас буни против зла и чини нас пријатељем добра и правичности, а непријатељем угњетача и оног што је ђаво." Наравно, победиоцу од Маренга није остала никаква успомена на ове школске задатке.

Знамените тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Шостеј и његови сарадници нису покушавали да уђу у траг згушњавању живе, која би дала камен мудрости, но да злато начине течним, чиме су мислили да ће добити универсално средство. „Течно злато (aurum potabile) по враћа здравље и снагу, даје старцу пуноћу стаса, младу девојку лечи од малокрвности, лечи од куге и т. д."

У недостатку згуснуте живе, да би претворили метале тражили су онај пројекциони прашак или уље, о којима је у оно доба толико говорено, и како што ћемо видети, они су имали најјачи разлог на свету веровати да имају у рукама кључ тајне бар у колико се тицало сребра.

Године 1676 настанили су се сви другови у Паризу, где су им се у својим разним својствима придружила три важна сарадника: емпиричар Рабел, чувени лекар свога доба; богати банкар Петар Каделан, секретар краљев и млади адвокат парламентског суда Жан Терон ди Клозел. — Овај је становао у Анжујској улици с Вананом у кући, која се звала „Мали Хотел Енглеска". Овај последњи је за друштво нарочито био важан због тога, што је слободно смео дестиловати, јер је за то добио дозволу.

Код Рабела је његова наука канда имала велику вредност. Та наука ни мало није фингирана; вода коју је он пронашао и којој је оставио своје име, и данас је у употреби а састоји се из једне смесе алкохола и сумпорне киселине, која при јаком кроволиптењу служи као средство за задржавање. Рабел је скувао други један еликсир, чија су безбројна преимућства хваљена огласима у прози и стиховима, који ни мало не изостају иза данашњих претерапних реклама. Што се Каделана тиче, он је био добро дошао због својих новчаних средстава. Боден се врло строго изражава о алхемичарима: „Они истина извлаче језгру из биља, умеју правити чуднова та, лековита уља и водице, говоре веома научно о особинама метала и њихову претварању, али су покрај свега тога фалсификатори новца". Кад је Каделан ухапшен са својим друговима, он се баш спремао да узме под закуп ковање новца града Париза. — Да ли је то учинио за то да би правио лажне луј идоре, као што мисле историчари? Ми смо пре склони веровати, да се радило о томе да алхемичарским производима својих дуугова нађе потрошњу, јер нису били више у сумњи о дејству Шостејових рецепата. Једна шипка сребра коју је истопио Ванан и Башимон однео у ковницу, примљена је по једанаест динара дванаест грама садржине сребра. Не треба ни рећи, да се то могло десити само због непажљивости ковничка чиновника. То чувено сребро, које су Ванан и Шостеј направили с бакром, није било ништа друго но вештачко сребро (нојсилбер, легура сребра, бакра и никла). Али је за наше алхемичаре то ипак био успех, којим им је дато право на највеће наде.

Кад је у јутру 5. децембра 1677. ухапшен Луј од Ванана, Лувоа је мислио да је ухватио каква шпијуна; а место шпијуна ухватио је алхемичара и брзо за тим цело друштво, Терон, Каделан, господин и госпођа од Башимона, Бартомина; назван Ла Шабоасијер, Вананов слуга било је ухапшен од чести у Бастиљи а од чести Пијеран Еиз. Пре тога је Шостеј мирно умро у Версаљу, Рабел от шао у Енглеску, где га је Карло II склонио, одењуо, хранио, обасуо поклонима и одредио му годишњу плату. Он се доцније вратио у Француску, и такође је ухапшен.

Сматрали смо за потребно да се због Луја од Ванана упознамо с овом групом алхемичара и „философа". Овај млади племић, „мршави, пријатна раста", имао је изврсних веза с двором, где је на поверљивој нози стајао с поноситом метресом краљевом, маркизом од Монтеспања. Осим тога био је чести гост Воазенове, једно време чак и њен „мајстор". Ванан је веза између чаробника и алхемичара. Он је био ватрени присталица фанатичких обичаја. Његов слуга. Ла Шабоасијер, признао је да је једном морао једне ноћи своја господина и једног свештеника пратити у шуми код Поасија, где су после преклињања и позивања „злога" копали благо. Као што је то био обичај, он је у Бастиљи морао с другима бити у једној соби. Он је имао код себе једног црног хрта с белим пегама. Имао је обичај у поноћи на трбуху тога пса вршити молитву и благослове. Затим узимао молитвеник, у ком је била насликана света Дева, ту слику држао иза псеће задњице и говорио! „Дођи, сатано, ево твоје драгане"!

(Наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Вавра

Синоћ је допутовала у Београд г њица Вавра глумица из Загреба Њу су на станици дочекали г. г. Р. Одавић и Б. Нушић. Г-њица Вавра ће играти први пут у четвртак 8. ов. м. у новом Нушићевом комаду „Јесења киша," који је још лане донио прву награду.

Интересовање је за овај комад велико.

ШАЛА И ЗБИЉА

На Ривијери

Која је она госпођа с којом сам те синоћ срео?

Моја друга жена.

А шта је било с твојом правом женом?

Оставио сам је код куће.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Јозефу Шпири. *Кафеџија.* Престолонаследник аустроугарски, Рудолф, био је у Београд 16. априла 1884 год.

ТЕЛЕГРАМИ

Цариград. Званичне новине објављују указ, којим султан, ценећи велике и осведочене заслуге великог везира — Тахмил паше, одликује га I. ст. меџедије бриљантима. — Бојкотаж према Грцима неће се вршити услед тешкоћа извршених а и због промене држања Грка.

Рим. Краљ је примио турског амбасадора Хали-Беја у свечану аудијенцију. Хали-Беј је предао краљу своја акредитивна писма.

Месина. Очишћено је корито обе реке, које се уливају у море, да би се избегла опасност од поплаве. Прошле ноћи било је неколико потреса од којих су се срушили зидови са неколико већ почетих кућа.

Табелдот

Ручак и вечера

у

Хотел Империјалу

Ручак

Супа, говеђина, умокац и тесто са дебом 1·40 дин.

Супа, говеђина, умокац и печење са дебом 1·60 дин.

Супа, говеђина, умокац, печење и тесто са дебом 1·80 дин.

Вечера

Два готова јела по јеловнику са дебом 1·20 дин.

Два јела по јеловнику једно готово а друго по нарудбини са дебом 1·40 дин.

Вина најбољег квалитета 1·50.

Пиво Пилзенско Уркеле без конкуренције чаша 25 пр. дин.

Разни мезелуци са спуштеним ценама.

Чувене „Империјал" погачице у свако доба.

Сваке суботе за вечером кисео купус са пастрмом и прасом.

—Кујна отворена до 12 сати ноћу.

Продаје се намештај

Због сеобе продају се 2 спаваће собе, 1 сала, 1 трапезарија и 1 пијанино. Све елегантно. Упитати у редакцији „Правде." 725 2 3

НАЈВЕЋИ ИЗБОР
Пера за писање

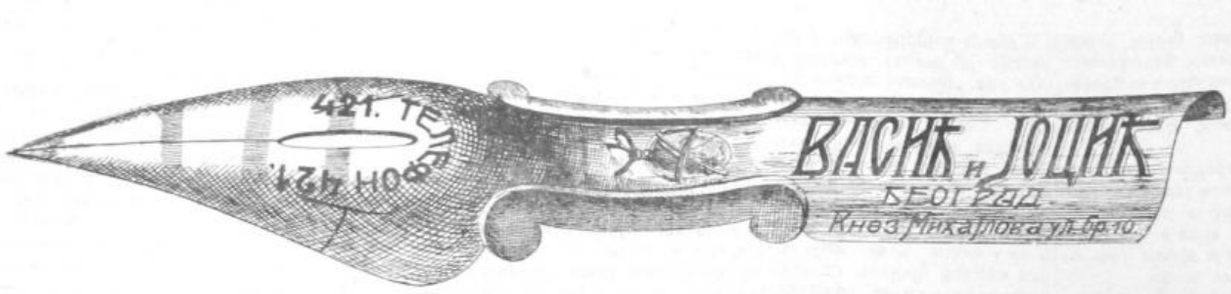

Хартије за писање, цртање, паковање и штампане новина и књига. 5—5

Јов. М. Маринковић пуковник, неможе примати посете о својој слави Св. Јовану због породичне жалости.
7 1—2

О мојој слави Св. Јовану немогу примати посете због жалости.

Светомир Ђуровић поштар.
9 1—2

Светозар П Јаношевић, новинар, не може, због слабости, примати посете о својој слави Св Јовану.
5 3—3

УРАЊЕНЕ СВЕЖЕ ЖИВИНЕ

Закланих и урањених: **Ћурака, пилића, пловака, гусака и разне дивљачи.**

Свежег „ТЕЈ-БУТЕРА"

Павлаке „Милих-рама"

Изврсна Бела и Црна вина

Белог **брашна** за развијање *1 врећа 5 к.* Динара 1·95. **Свежих јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 ком. Најбоље српске и стране **Саламе**. Изврсног свежег **ајвара**. Карлсбадских облатни за торте. Карлсбадског цвибака и за децу. Конзервисаног сушеног поврћа „врло економно" Сушене Боранije, Младог Грашка, Жилијена за супу, Црвених Патлиџана, Сушених Печурака, Спанаћа и т. д. Свежих јабука.

Највеће и најразноврсније стовариште бомбона и колача за послуживање нарочито спремљено за свечаре.

Краставаца киселих 120—140 ком. у буретy, киселих **паприка. Ораја** очишћених врло добрих. Смокава **смирна. Мандарина.** Поморанџи и т. д. Талијанских **макарона** Пармезана.

Француског вина белог: „**Graves**" „**Sauternes**", црно: „**Medok**", „**Bleye**", „**St. Emilion**", 1 боца дин 1. Свежег **грожђа** из Италије 1 кило дин 1·40.

Највећи избор биљни и рибљи конзерви: разних сардина у зејтину, и осталих роба у маринату и. т. д.

Препоручује колонијално-деликатесна радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 631 32—

Врачарцима!

Колонијално - Деликатесна Радња

ПЕТРА П. МИРКОВИЋА

Његушева 29. — Београд. — Цветни Трг.

Препоручује поштованим г. г. потрошачима за наступајуће Божићне празнике поред остале колонијално-деликатесне робе *Брашна* устајаног српског и сегединског. *Карлсбадске Облатне* и *Чоколаде* за торте. *Ораја* очишћених, *Бадема, Лешника, Грожђа, Смокава, Урми, Кора* од поморанче, *Бонбона* француских и колача за послуживање.

Чаја, Рума, Ликера и Бисквита.

Сира: *Ементалер, Годомин* и т. д. *Саламе.*

РИБЕ:

Сардина француских, *Маринада* од јегуље, *Тонфиша, Руса, Пастрмки, Сарделa, Ракова, Моруне, Јегуље* и *Харинги.*

Зејтина француског из Нице без мириса *1 литар Дин. 2·40.*

ВИНА:

МАЛАГА бела.
Смедеревско бело и црно.
Врањско бело и црно.
Пожаревачко бело и црно.
Француско: **Гравес, St. Emilion, Медок.**
Ракија: **Шљивовица и Комовица стара.**

ЖИВИНЕ:

Урањене заклане сваки дан.

ЈАЈА:

Крупни под гаранцијом свежи.

Робу достављам г. г. потрошачима у Београду у кући а у унутрашњост испоручујем све пошиљке брзо и тачно.

Најумереније цена, тачна и брза услуга.

706 ТЕЛЕФОН БР. 464. 13—15

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16.

Тражи се собарица

Упитати у радњи Душана Тодоровића трг. Теразија.
6 2—3

11.000 динара

Даћу под интерес на мање суме на сигурне подписе или непокретно имање.

Тражи се грунисано имање од 25—30 хектара за економију у околини Београда, Ниша, Пожаревца, Смедерева и других места поред пруге железничке или Дунава, превасходно оно које дугује Управи Фондова.

Услове продаје и цену саопштити мени.

6—6 **Мишо** адвокат.

ПРИРОДНО

Вино црно и бело старо и ново продајем један литар по 0·50 п. д. на више јевтиније.

Добре сланине, пршуте, кобасице и осталих артикала јевтино.

С поштовањем

Добр. Т. Атанацковић

Кнежев Споменик бр. 5. — Телефон 270.

Живела Срећа

На срећке Класне Лутрије продате из радње **Исака Ј. Ешкенази** добија се врло често

Премија од		*200.000* дин.
Гл. згодитак		*100.000* „
50.000	„	14.000 „
40.000	„	12.000 „
35.000	„	10.000 „
30.000	„	8.000 „
25.000	„	5.000 „
20.000	„	2.000 „
15.000	„	1.000 „ и т. д

тако да сваки купац који исто средно из моје радње купује срећке највероватније сачека срећу. Поруџбину извршујем одмах по пријему новаца. Иста радња без конкуренције продаје менице, марке и даје рабат на већу количину 2, 3 и 4 од сто. Купује акције, све државне папире као и за ложиште свију завода Краљевине Србије и плаћа највишу цену.

С поштовањем

ИСАК Ј. ЕШКЕНАЗИ

мењач и овлашћени продавац срећака Класне Лутрије до „Руског Цара"
696 10—15

ЧИТАЈ ОГЛАСЕ

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

Музички инструменти

и то

виолине, флауте, кларинете, бандиске трубе, армонике и сав прибор.

Најфиније жице могу се добити у првој и највећој трговини ове врсте

АДОЛФА РЕШОВСКОГ

пређе А. Путник, Београд

Богато илустрован ценовник шаље се на захтев бесплатно.

Поруџбине из унутрашњости извршују се тачно и солидно.
22630—30

Готов је и већ се разашиље пријатељима илустровани

КАЛЕНДАР **„ГАРАШАНИН"**

који је ових дана изашао из штампе са одабраном садржином, као прва свеска: „*Библиотеке,*" коју ће од сада издавати:

КЛУБ СТУДЕНАТА НАПРЕДЊАКА

Календар износи пет штампаних табака, а цена му је свега пола динара. Поруџбине и новац ваља што пре упутити на адресу књижаре г. Игњата Даничића, Чика Љубина улица бр. 14.

Књижарима и продавцима 30 од сто рабата.
699 10—10

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака наси гурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од венеричних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд*

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осип** *т. зв. фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви, проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% effer ves) који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пију. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести рађе јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством пошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

У требом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића. Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића. Крагујевцу Илића. 10 1—

ПРИЈАТЕЉИМА СРПСТВА

И СРПСКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Прва Повл. Ужичка Акц. Ткачка Радионица извештава своје пошт. потрошаче и пријатеље српске индустрије, да има на стоваришту велики избор тканина ванредно доброг квалитета и постојане боје, које су по изради много боље од страних фабрика.

Да би се сад, у овој приликн, спречило уношење страних крпа, Управа Ткачке Радионице спустила је цену израђевинама тако, да су оне знатно ниже а квалитет много боји од страних израђевина.

Молимо пошт. потрошаче, да се изволе са поруџбинама обратити непосредно фабрици у Ужице или њеним продавницама, и то:

У Крагујевцу г. Сави Ђ. Новаковићу; у Чачку г. г. Васи Гавровићу, у Ваљеву г. г. Недељку Павловићу, Антонију Јовановићу, Пајовићу и Јевтићу и Михајловићу и Станојевићу; у Шапцу г. Ђорђу Танасијевићу; у Крушевцу г. г. Трајку Ристићу, Љуби Поповићу и Живку Белотрешићу; у Нишу г. г. Браћи Попић, Живојину Милосављевићу и Другу, Милу Попићу и Јовану Величковићу; у Соко-Бањи г. Стојољу Милићевићу; у Алексинцу г. Станисаву Хаџи Павловићу и Сину; у Трстенику г. Милосаву Мирићу; у Неготину г. Јеврему Рашићу; у Г. Милановцу г. г. Петру Маринковићу, Љуби Ђорђевићу и Танасију Милановићу; у Краљеву г. г. Браћи Матовић, Дим. Димитријевићу и Шиваичићу и Радомиру Николићу; у Лозници г. Андрији Урошевићу; у Каменици г. Разовану Бошковићу; у Књиву г. Димитрију Михајловићу; у Пранјанима г. г. Миленку Благојевићу и Благоју С.имоновићу, у Пожеги г. г. Димитрију Кандићу, Браћи Ђукић, Мајсену Крњићу и Милану Јеремићу; у Ариљу г. г. Драгољубу Думеловићу и Миленку Глишићу; у Рашци г. Бошку Марићићу; у Обреновцу г. Љуби Вукајловићу; у Варварину г. Станоју Милосављевићу; у Ћуприји г. г. Мијалу Ђ. Миленковићу, Сими Симићу и Јевти Томићу; у Параћину г. г. Лазару Т Миленковићу и Мити Ристићу и Сину; у Смедереву г. Николи Спасићу; у Александровцу (ж.) г. Настасу Јакшићу; у Књажевцу г. Љуби Јановићу; у Гучи г. г. Алекси Протићу и Гавриловићу и Прелићу; у Б. Башти г. г. Радисаву Митровићу и Нешку Нешовићу; у Рековцу г. Петру Перићу; у Бољевцу г. Миленку Ристићу; у Паланци г. г. Живанчевићу и Арсенијевићу, и Милану Прокићу и Брату.

Мустре наших израђевина могу се видети у Београду код г. г. *Димитрија Јањића* трг. на Теразијама, *Николе Миковића* Дубровачка улица и код *Доброслава Атанацковића* преко пута „Коларца" подпуна колекција у комадима и парчетима свију израђевина (као пешкира, чаршавима, салветима и т. д)
679 6—10

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8, за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | УТОРАК 6 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI — 1909. — БРОЈ 6 | Телефон 821.

ПРАВО СТАЊЕ СТВАРИ

Тешко је наћи један народ, који је тако упечатљив као ми. Ни један народ не прелази тако брзо и тако нагло, често и без основаних и јаких разлога, из одушевљења у апатију, разочарење и обратно.

Та се наша особина и овога пута испољила у свој својој лепоти.

Српско јавно мњење је било склоно да се заварава надама, које нису биле ни на чему основане, и на које није имало права, па кад се те наде не остварише, што се морало и очекивати, Београдом је завладао некакав песимизам и скептицизам, који још мање има разлога и основа него и ове раније наде.

Не знамо због чега и на основу чега је наш свет толико рачунао на помоћ, на садејство Турске у овом *чисто српском питању?* Ми нисмо пропуштали ни једне прилике а да не нагласимо: да је босанско-херцеговачко питање чисто *српско* питање, да је то Аустро Угарска знала и да је баш зато она и сковала овакав план са проглашењем Бугарске независности, како би се направила ларма ван анексије, те да се тиме колико толико одврати пажња од главне ствари. Али смо ми вазда указивали на тај аустриски маневар и доказивали: да су и турско и бугарско питање само обичан „гарнирунг", а да је главно јело, које ваља офукати само српско питање.

Аустрија је хтела да се отворе у један мах неколика питања, јер су сва друга много лакша за решавање, па ће она одмах приступити решавању оних лакших и решивши их добити: прво морално, показујући свету, како јој све лако за руком иде, а друго: уморити Европу дугом кризом и тиме је склонити да нас натера на покорност.

Ми који смо прозрели аустриске планове и интриге од првог тренутка, упозоравали смо читаоце на ове маневрење и доказивали смо: да је у целој овој кризи главно само српско питање; да су и Турска и Бугарска само фигуранти у овој комедији и да ће их Аустрија врло брзо уклонити с позорнице, чим јој то буде било потребно; и најзад, да према томе, ми немамо шта очекивати од Турске и све што она буде дала хотимично или нехотично, све је то наш чист ћар, али кад она и са свим попусти. *наш се положај ни у колико не мења и ми све непрестано остајемо пред Аустријом и Европом на оном месту где смо били у почетку* и остаћемо дотле докле год ми то будемо хтели и будемо умели бранити наше интересе.

Аустрија је, као по унапред спремљеном програму, успела уњуткати Турску са неколико милијуна. Турска је продала по 28 динара сваку главу, а по то се не може купити ни најлошије говече, и шта онда?

По чему Србија ма шта губи том погодбом?

Ми налазимо да Србија више добија и тиме но што губи. Она том погодбом није изгубила никаквог *савезника*, то већ сад сваки зна. Тако исто сваки је знао: да се Турска већ одавно решила да за своје голо, формално суверенство прими неку суму у готовом. У питању је била само цифра. Турци су показали да су јефтинији но што смо и ми смели претпоставити. И најзад, сваки је и знао и осећао: да Турска није Европи ни мало опасна, нити да ће она смети учинити нешто, што би загрозило општем миру.

Према томе, све оно мотање око Турске, било је просто забашурivање главне ствари: српске ствари. Аустрија се нашла у послу око Турске, да би имала изговора не говорити о српском питању. У исти мах се тешила претпоставком: да ће Срби чим чују за њену погодбу с Турском, толико клонути духом да ће морати приклонити главу.

Али су Срби ипак толико свесни, да се не дају оборити којекаквим смицалицама. После неколико непријатних часова, Срби су брзо увидели право стање ствари: Оно што је било главно и једино у почетку и што се било затрпало другим споредностима, сад је на крају опет остало *главно и једино.*

Сад је пред Европом постављено чисто и бистро: срп. ско питање, слободно од свију осталих афера.

Положај Србије је сад још много јачи но у почетку, јер се сад у Европи очитије види; да је лакше било пребродити све друго, и да је главна тешкоћа: српско питање. Зато сад сви озбиљни листови и признају и пишу о „српско-аустриском" сукобу.

А тај сукоб постоји, ма да изгледа апсурдан толико је несразмеран. У српском се питању постављају два света, један према другим. На једној страни сила, на другој право; на једној страни принцип, на другој го, бруталан факт.

Ма колико се Аустрија правила луда, ма како европске дипломате затварале очи пред том јасном сликом, ипак неће спречити „да се сав цивилизовани свет запита: да ли ми још живимо у доба у коме државе продају народности? као што то дивно рече: „Journal des debats."

Србија је свесна своја права; Србија је свесна, да је њена снага у њеном праву; Србија зна да ће увек, ма како слаба била, бити довољно јака да своје право брани од насиља; Србија осећа да данас у Европи не решава све само груба сила; Србија зна да су европски народи просвећени и да желе мира, па кад га желе себи; морају га желети и другима. Србија је решена да покаже Европи да Србији нема мира док се босанско-херцеговачко питање не реши у корист српску, а кад Србији нема мира, неће га бити ни Европи!

И кад све то Србија зна, онда се Србија не боји ничега!

Или ће Европа натерати Аустрију да обезбеди мир Србији, или ће и Србија довести у питање мир у Европи!

БУЏЕТ ЗА 1909. ГОДИНУ

II.

Као што смо казали буџет за 1909. годину предвиђео је прихода, редовног и ванредног: 99,031.444.03 динара, а расхода: 98,972.757 52 динара, те излази да има вишка *динара 58.686·51.* Али како је у буџету расхода заборављено да се предвидн плата министру председнику у суми 12630 динара, то се тај вишак своди на 46.056 51 динар. У буџету је као ванредан приход предвиђено 250.000 динара од *нових* пореских књижица. Тај ће се приход и остварити; али како нове пореске књижице треба исплатити, а њихова исплата није предвиђена у буџету расхода, то онај вишак од 46.057·51 динара отпада. Ergo, буџет прихода и расхода поклапају се. То би још добро било, када се не би појављивала опасност, да ће се 1909. година завршити стварним дефицитом.

Мало раније казали смо да је влада, окуражена приходима из 1907. године склапала буџет за 1909. годину, не водећи рачуна о приходима из ове 1908. године, који нису најбољи.

Године 1907. стварно је наплаћено прихода 94,824.117·52 динара, а за 1909: годину предвиђа се прихода 99,031.444·03 дин., дакле 4,207.326·51 дин. више него што је стварно наплаћено у 1907. години, а за 3,792.406·45 динара више него што је био буџет прихода у 1908. години.

Када би ова, 1908. година дала у приходима онај исти резултат, који је дала и 1907. година, па би оволики буџет за 1909. годину био и сувише ризичан. Међу тим, као што је познато, и што ћемо мало даље утврдити, приходи у 1908. години знатно су заостали за онима из 1907. године, те је с тога требало имати много више обазривости при склапању буџета за 1909. годину, а требало је водити и рачуна о стању, у коме се данас налази земља, а с њом и грађани.

Па каква је потреба била да се буџет за 1909. годину попне на 99,000.000 динара? Да то повећавање није изазвала војска? — На против. Да је буџет војени појачан, било би са свим разумљиво, и нико ништа противу тога не би имао. Сада војсци мора да се да што год јој треба. Али буџет министарства војнога за 1909. годину мањи је за 505.306·76 динара него што је био у 1908. години. Мањи је и ануитет, јер су неки дугови државни већ измирени. Повећавања су, дакле, махом на личне потребе. Скочио је кредит на пензије; ресор министарства правде и судови са казненим заводима тражи вишка 124.094,12 динара: министарство просвете са универзитетом, гимназијама и школама увећало је расходе са динара 200 857·37; министарство унутрашњих дела 75.111·20 дин., а санитет 420 009·74 дин.; министарство иностраних дела 14.000: министарство финансија 502.405·20 дин, од којесуме иде на финансијску стражу 310.000 дин.; монополи траже повећање са 905·817·54 дин. Министарство грађевина 40.594.— дин.; Држав. Жељезнице са експлоатацијом шума у Буковику и Ражњу и експлоатацијом Сењ. Рудника 961.850 динара, а поште, телеграфи и телефони 833 366.80 дин. министарство привреде, са свима својима одељењима и установама тражи више у износу од 269.469.40 динара. Па када сви траже оволике вишкове, није изостала ни канцеларија краљевих ордена, јер и она је тражила вишак од 6000 динара за набавку ордена!

Јесу ли потребна била сва та повећања? — Далеко би нас одвело, када би смо се упустили у одговарање на такво питање, и када бисмо партију по партију, која је повећана, узели да претресамо. У осталом то није ни наша дужност. Казаћемо само толико, да има збиља партија, чије је повећавање било потребно, али их има много више непотребних. У осталом радикали су увек викали да треба штедети, а њихова владавина баш са свим противно доказује. Они не само да не штеде, него се под њима баш расипа. И ако чл. 18. финансијскога закона изреком наређује, да из „вирмана на личне издатке не сме бити о потрећавања будућега буџета, тога се не придржава ни један министар, па ни министар финансија. У буџету министарства финансија буџетом за 1908. годину било је предвиђено 5000 динара кредита на аванзовање чиновника, те би буџет за 1909. годину могао да буде увећан на чиновничке плате највише са 10.000. динара, а он је, на против, повећан се *18.053.20 динара!* Јасно је, дакле, да је овде повређен чл. 18. финансијског закона, и да га је поредно баш сам министар финансија!

Са расходима даље нећемо ићи, јер расходи би се могли увећавати у безконачност, само када би то допустили приходи, и за то је много важније знати: може ли се у 1909. години очекивати она сума прихода, коју је буџет предвидео?

Ver.

А ШТА ОВО ЗНАЧИ?

Са поуздане стране извештени смо, да је овд. дирекција аустријског дунавског паробродског друштва добила од свог инспектората у Бечу телеграм, у коме се дирекцији наређује: да све своје бродове и шлепове, који се налазе овде на зимовнику, спреми за полазак, тако, да кад дође телеграфска наредба, одмах крену Дунавом у Тису и да код Тителa чекају даљу наредбу.

Ово кретање има да се изврши без погледа на тешкоће услед кретања леда.

Јел, то онако шенлука ради?

Његовом Императорском Величанству Цару свију Руса

НИКОЛИ II.

Петроград.

Велики Царе,

Хтедосмо и требасмо, да Ти честитамо Ново Лето; хтедосмо Теби и свеколикој руској браћи најодушевљеније да пожелимо свако добро, хтедосмо — али не могосмо, јер нам се срце скамени, грло нам се стеже, а лице обли сузама... Порази нас вест, да се амбасадор Зиновјев *одрекао Срба* пред Турцима, и ове *нагонио, да продаду Аустрији Босну и поносну кршну Херцеговину*, колевку најзнаменитијег Србина Св. Саве Немањића! Зиновјев дакле черечи Српство исто онако, како га је черечио и упропашћавао највећи гробар српски свога времена злогласни Игњатијев! Зато се наша намеравана честитка претворила у тешку туговавку за злу судбину намученог српског племена!

Силни Царе!

Тужимо ти Зиновјева као *издајника* словенске заједнице, и као *гробара* српске будућности!

То је онај исти Зиновјев, што нам на превару оте нашу свету српску царску Лавру *Високе Дечане*, а сад живо сплетке прави, да нам отме и атонску светињу царску Лавру *Хиландар;*

То је онај исти Зиновјев, који је годинама ометао посвећење Србина Фирмилијана за скопљанског митрополита;

То је онај исти Зиновјев, који је недавно спречио, да се у Велешко-Дебарској Епархији, коју Срби још од V столећа насељавају, постави Србин за митрополита;

То је онај исти Зиновјев, који је увек, па и у најновије доба, био противан обнављању свете српске Пећске Патријаршије и Охридске Архиепископије;

То је онај исти Зиновјев, који се из свих сила упео, да спречи закључење савеза између Србије, Црне Горе и Турске;

То је онај исти Зиновјев, који је одмах после тога нагонио Турску, нагонио нову, подмлађену, *уставну* Турску, да се брука и да за новац продаје Швабама *српске земље*, које су Турци на мачу од Срба узели;

То је онај исти Зиновјев, који је уверио Турке, да Русија неће да зна за Србију;

То је најпосле онај исти Зиновјев, који је, потискујући Српство у Маћедонији говорио пређе: „Ово не дамо Србима, па ма колико да је етнографски и историски утврђено, да су то српске земље, *Србима ено Босне, Херцеговине и Далмације*" — а сада тај исти Зиновјев, кад су у питању баш та Босна и та Херцеговина, оберучке ради за Аустрију!

Изгледа по свему, да по политичкој карти амбасадора

Зиновјева неће Српство у будућности ни постојати!

Праведни и добри царе!

Помози свесрдно, помози срдачно праведној српској ствари, јер у томе лежи и прави руски и свесловенски интерес. Избави нас од беда и залечи нам ране, које нам тако нехришћански, тако небратски ствара амбасадор Зиновјев.

1. јан. 1909, год
Шабац.

Стари дрински добровољци.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Добротвор

Јавили смо да је у Трсту умро милијунар Ристо Шкуљевић. Оставио је иметак око 2 ипо милијуна круна, а за универсалног наследника оставио је српску православну општину цркве Св. Спиридона у Трсту. Покојник је био нежењен. Уживање тог иметка припада доживотно његовој сестри од стрица г-ђи Цвети Баракo, а петоро деце пок. вел. жупана вуковарског Петра Јурковића, по 100.000 круна. Даље свом трговачком саветнику и прокуристи Александру Милићу 100 000 круна; српским православним општинама у Задру, Дубровнику и Мостару по 20.000 круна и 20 000 круна добротворном тршћанском друштву „Beneficenza," за тим још раз не мање легате, свега око 700.000 круна, а све остало припада општини.

Дневне вести

Криза. Комедији овој нигде краја, а бруки и срамоти нашој нигде примера!

У пркос изречној жељи Краљевој да се кабинет што пре састави, у пркос свем јавном мнењу у земљи да се криза што пре закључи, самосталске и фузионашке главешине продужавају ова лонџања, која доносе српској спољној политици огромне штете а држави нашој излажу подсмеху и спрдњи.

Јуче изјутра је г. Ст. Протић — још непрестано, он, јер је г. Пашић искључен — поднео листу фузионаша, г. Ст. Протић председник, г. Љуба Јовановић просвете, г. Марко Ђуричић унутрашњих и г. Душан Вујић финансија. Одстављено је самосталцима да они попуне остала места. Наравно да су самосталци и ту комбинацију одбили. Они не престано: к'о Вла — ба!

У 10 часова су имали стари министри седницу. Јуче је у подне пукао глас: да цео досадањи кабинет остаје, само место г. д-р Мике Поповића узима финансије г. Ст. Протић. А то су ваљда самосталци потајно увек и желели!

Народна Скупштина. Пошто је председник скупштински после јучерашњег саопштења о оставци владиној заказао скупштински састанак за 8. о. м., држи се као поуздано да ће данас, најдаље сутра бити образована влада.

Г. Вујић у Риму. Већ је потпуно свршена ствар: да ће г. др. Миша Вујић бити постављен у Рим за посланика. Указ ће о томе изаћи кроз који дан.

Сваки мора само одобрити што се влада заузела да г. Вујића врати у активу, јер је његово повлачење било штетно за државу. Само би можда боље било да је г. Вујић одређен за какав тежи постао нпр. у Петрограду или Бечу. У сваком случају — добро је, и то је први указ на коме се г. Миловановићу може честитати.

Бечке лажи. Од како је услед анексије Босне и Херцеговине Аустро-Угарска натоварила себи на врат толике неприлике и невоље, Беч је постао главна ковница лажи које се не могу све ни забележити. Главније ипак увек забележимо. Сад су из Беча протурили нарочито кроз хрватске листове лаж, да је у Црној Гори буквула револуција! Не казује баба како је снила, но како би јој било мило свити га.

Отпуштен. Тек пре кратког времена постављени управник београдског гробља Михаило Каракашевић, отпуштен је из општинске службе што је дошао у сукоб с кметом економом. Г. Каракашевићу је нуђено друго место у општинској служби, али он није пристао, те је за то отпуштен. На његово место је постављен један столар из фабрике дувана. Они који имају посла с гробљем, жале одлазак г. Каракашевићев с овог места, јер је био завео ред како на самом гробљу, тако и у гробљанској администрацији и књигама, у којима је владао потпун хаос. Ово отпуштање г. Каракашевића изазива у толико веће изненађење, што је он био један од најјачих и најуспешнијих агитатора самосталских у Београду.

„Велико-српска пропаганда." Говорећи о оптужном акту против „српских велеиздајника" будимпештански „А Полгар" вели: да државно тужилаштво није навело ни једног случаја, којим би се доказивала кривица „велеиздајника". Позитивних доказа нема, већ само нагађања да „постоји пропаганда."

Како се то слаже? Пре неки дан ми смо донели телеграм из Беча, како је председник бечког парламента укорио посланика Снаберера о незгодним изразима које је употребио у говору о српском краљевском дому.

Међутим јутрос је дошла из Беча једна карта са овом садржином:

„Купили смо Босну за 55 милијуна круна. Нудимо је вама за 60 милијуна круна, за готов новац".

На карти потписали су Клофача — чеког посланика, и ако овај то никад не би учинио.

Ето шта се ради у Бечу а шта се говори у њиховом парламенту!?

Адакале. Како будим-пештански листови јављају, турско аустриски споразум коначно ће се решити и судби на Адакала, који ће припасти Угарској.

Нов проналазак. Загрепски иследник Акурти против Срба „велеиздајника" стекао је бесмртну славу, за коју ће му све светске Академије Наука подарити ловорове венце. Он је на име пронашао да су Срби у Хрватској — романске расе! Заслужио је за овај проналазак и похвалу и признање и награду!

Исмејавање Србије. Јутрос је бечки лист „Екстрблат" на челу листа донео једну слику, како испод једног кланца над ким се уздигла горостасна стена, тера пуна кола новца гроф Палавичини аустријски посланик у Цариграду и у њима 540.000.000 круна за откуп Босне и Херцеговине, а над стеном слику српског Краља и Престолонаследника како посматрају а Престолонаследник каже оцу: „Да пљунемо на она кола па да се осветимо.

Напад на судницу. Јуче су на ноћ напали непознати зликовци на судницу општине доњо топличке у окр. топличком и покушали сикиром да обију касу, па кад у томе нису успели, они су разбацали сва акта по патосу изгазили и мастилом полили. За тим упропастили акта новчане вредности око 1200 дин.

За зликовцима се трага.

Вратио се с пута. Г. Драгутин Тодорић, инспектор министарства унутрашњих дела, вратио се јуче из ревизије, коју је вршио у врањском округу.

Напредњачко вече у В. Извору. Пододбор напредне странке у В. Извору (окр. тимочки) приређује сутра 6 ов. м. напредњачко вече у кафани Јована Најдановића.

Оперисани обоје. Од пре кратког времена наши сликар г. Р. Вукановић и његова госпођа Бета, разболели су се доста озбиљно. Кад су пренети у болницу, констатована је потреба операције над обојима. Г ђа се прекључе оперисала од слепог црева и операција је срећно испала, а г. Вукановић ће бити кроз који дан оперисан.

Аустриска мобилизација. Неки будимпештански листови донели су вести о мобилизацији аустро угарске војске. Те вести сад службено демаитују.

Нове комбинације. Од некуд је у европску штампу протурена вест, да Бугарска као накнаду за Источну Румелију, данак и источну железницу нуди Турској један део територије Источне Румелије. Међу тим Турска за све то тражи 28 милијуна турских лира.

Мали број. Кад је отворена јучерашња скупштинска седница, на окупу је било једва триестак посланика и скупштински је председник њима саопшти о оставци Велимира Вићеве владе.

Један рачун. У чаршији насигурно рачунају да ће нова влада бити образована до 8. о. м., за кад је заказана скупштинска седница јер ће дотле — и Пашић оздравити.

Богојављење. Данас ће се из свију београдских цркава носити богојављенска литија за водицу по утврђеном распореду. Само је време толико одјужило, да на водицама не може бити крста од леда.

Новинарске вести. Од јуче је „Српска Застава" поново почела излазити.

Смањене плате. Због неодобрена буџета смањена је плата скоро свему особљу општине београдске.

Сиротињска књига. Нађена је изгубљена сиротињска књига општине београдске, која гласи на Персу Наумовић-Михаиловић, заједно с болесничком картом. Сопственица нека се обрати уредништву „Правде," где ће добити и књигу и карту.

Бегунци. Синоћ су преко савског моста прешла два војника из 46. пешачке регименте аустријске војске и предали се нашим властима. Обојица су Срби и причају о ужасима које официри аустријски над Србима у војсци чине.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

* У Вашингтону је потписан уговор о изборном суду између Америке и Аустро Угарске.

† У Чешкој се ради на једној анкети, која би установила споразум између Чеха и Немаца.

§ Француски министар Марине Пикар одступиће, али ће по жељи министра председника Клемансоа остати још неко време, док му се не нађе подесан заменик.

‖ Из Лисабона побијају гласове да су извршена многа хапшења из страха од завере против монархије, и да је услед тога појачан лисабонски гарнизон. Исто тако није истина да је обустављено испљачкивање интереса државног дуга.

** По јужној Русији врше се злонамерне паљевине спахијских добара.

( ) Немачка је на извесан начин дошла до врло важних тајана енглеске флоте.

— Између Америке и Венецуеле у изгледу је да ће се постићи споразум. Спорна питања предаће се на решење хашком изборном суду.

И ОПЕТ НАПАД

На општину шабачку

(Извештај „Правди")

Шабац, 1. јануара 1909 г.

Јуче је шабачка полиција у лицу једног полицијског писара, упала у благајну општине шабачке и на основу неког проблематичног судског решења, покупила из касе сва општинска новац који се у њој налазио, а то све због некаквог измишљеног дуга, који општина тобож дугује једном приватном лицу. Међутим стаар стоји овако:

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(145)

XXXII

Господин Пардајан старији

Он је са неким необичним задовољством посматрао безбрижно и неустрашиво лице свога госта.

— Драги мој Пардајане, рече он на један пут, јесте ли опазили једну ствар: нисмо се видели ево већ шеснаест година, ја вас држим пред собом већ два часа, а још вам нисам потражио рачуна за ваше издајство?

— Аха! ту смо! помисли Пардајан. Какво издајство? рече он гласно пипајући се с оне стране где му је стајао мач.

Но како Хенри ћуташе, устежући се можда да пробуди успомене које су спавале у њему.

— Сећам се! рече Пардајан пљеснувши се руком по челу. Господар без сумње мисли на онога бедника, на онога просјака што је убио јелена у шуми? Ви сте га обећали за једну ониску грану ке стењску која ми је још и сад пред очима. Лепо дрво вере ми! Морам да признам! Чим је господин отишао ја сам одрешио лопужу и он стругну не рекавши ми ни хвала. То ме је научило памети! То је заиста било издајство, признајем!

— То ми није било познато, господине Пардајане, рече Монморанси.

— До врага! Зар господин не мисли на то издајство? Заиста, међу толиким повешаним један више или мање не чини ништа.... Аха! сад се сећам: једне лепе вечери монсењер се договорио са неком великом господом да чим падне ноћ оду у једну сеоску кућицу, да отму неку невесту која се тога дана венчала и да је одведу пре но што муж.... знате већ.... Монсењер и његови пријатељи били су нашли колебу празну.... птица је већ била одлетела. Срамота ме је, али морам да признам да сам ја известио младожењу те невесте...

— Ја се не сећам ни птице ни колебе, господине Пардајане....

— Е, сад, монсењеру, не знам на шта мислите. Хоћете ли допустити, монсењеру? Пошто сам до бро вечерао, није ми могућно да сврим храну кад немам свој мач на крилу... то је стара навика..

Пардајан беше устао. Он живо дочепа свој мач и припаса га.

На лицу Монморансијеву указа се неки грозни осмех који га је чинио наказним.

— Сад сам сигуран да ће вам се памћење повратити, рече он.

— Заиста, рече хладно Пардајан; сећам се још неких издајстава, као што су ова која сам вам малочас поменуо. Можда монсењер мисли на догађај у Маржансију, после кога сам, на жалост, био принуђен да га оставим?

— Оставили сте ме зато што сте мислили да ћете бити обешени.

— Обешен! Којешта, монсењеру! Рашчеречен, метут на колац, тако штогод! Али обешен... то ипак није ништа. Што се тиче са ме те ствари ја је признајем као и друге. Тога дана издао сам вас и вратио сам дете мајци. Шта да радим! Чуо сам ту мајку како плаче, чуо сам речи од којих ми се кожа најежила; нисам знао да бол људски може имати такве изразе и нисам знао да може бити таквог бола. Био сам уверен да бисте ми и ви сами наредили да вратим дете, да сте чули плач мајчин. Ја сам само преухитрио вашу наредбу... затим сам у себи рекао да бисте се пред таквим болом и ви без сумње ужаснули злочина, који сам ја учинио укравши дете и да бисте ме бацили у мрачну тамницу, и с тога сам се уклонио. Допустите ми да се потпуно исповедим. Ево већ је шеснаест година како не прође ни један дан, а да се не покајем што сам вас послушао тога дана и што сам био узрок многих несрећа. А ви, монсењеру?

Хенри од Монморансија не рече ништа за неколико тренутака.

— Добро, господине Пардајане. Видим да имате добро памћење. Враћам се дакле на оно што сам вам већ рекао: ви сте ме издали. Ја не тражим и нећу да знам побуде вашег издајства, ја га само констатујем и то је све. Молим вас да имате на уму да вас ја не прекоравам за то издајство. Ја сам га заборавио. Хоћу да га заборавим.

Пардајан је слушао с највећом пажњом.

Маршал устаде и са неким суровим достојанством додаде:

— Ја ћу такође заборавити да сте ви пре неколико тренутака шчепали свој мач мислећи да хоћете се самном препирати; ја ћу заборавити да сте ви могли и помислити да ћу ја пристати да укрстим свој мач с вашим мачем.

Пардајан устаде и скрсти руке.

— Ваш мач, монсењеру, укрштао се са много горим мачевима но што је мој. Ја нисам од оне господе којима је занат да краду туђе жене или децу; ја нисам од оних војвода, који су на себе примили витешки чин да би штитили слабе и потлачене, а овамо принуђавају своје потчињено племство да подлачи кнежевима, па се за тим старају да своју подлост перу крвљу невиних жртава. Не, монсењеру!

(Наставиће се.)

Још пре две године, када су радикали били на општинској у прави, општина је извршила пример оних приватних земљишта, које је општина хтела одкупити за проширење улица и улепшавање вароши. — Међу премереним земљиштима, био је и један плац, својина Душана Ђукановића опанчара који је одређена комисија проценила са три хиљаде динара, но с тим, да се ова сума исплати сопственику плаца, онда кад општина буде приступила проширењу односно регулисавању улице, а дотле плац остаје својина самога сопственика Душана, који може њиме располагати по своме нахођењу. —

Од тога дана, па до данас, општина није приступала регулисању улице, уз коју се Душанов плац налази из чисто материјалних разлога, неспорени право својине плаца сопственику, пошто плац није још ни одкупила. — Али један шабачки адвокат, који у исто време игра улогу радикалног првака, подговори Душана, и овај подигне тужбу код шабачког првостепеног суда против општине, тражећи у исто време забрану са 3.000. дин., колико му по његовим наказним појмовима општина дугује. — И шабачки првостепени суд, као да је тога дана јео бунике, на просту реч Душанову (дакле без икаквих јавних доказа) донесе решење о забрани, и јуче као што мало пре рекох, шабачка полиција покупи сав новац општински који се у каси налазио наводећи као разлог своме поступку судско решење, —

Општина је тога истог дана изјавила жалбу вишим судовима, противу незаконитог решења шаб. првост. суда, и ја сам потпуно уверен, да ће она фамозна забрана а с њом и онај који је решење о забрани донео, претрпети ужасан фиаско. — Ја мислим да не би згорег било, кад би се и сам г. министар правде заинтересовао овом ствари, и оно лице, које тера шегу са земаљским законима, утути на своју дужност, јер ако се и даље буде претпостављала политика закону — онда можемо са свим комотно рећи правди — последње збогом. —

Маркиз

Љубав није шала ни у Скупљену!

Класификација сеоске љубави — Села Скупљен и Трбушац. — Каква је изгледала Милева? — Цело село заљубљено — Просци са свих страна. — Милева бира ђувегију. — Скупљен постаје гнездо Отела и стршљенова. — Љубав побеђује. — Последње средство. — Размишљања у хапсу. —

(Опис једне сеоске драме спремљен за „Правду")

Шабац 16. Децембра

(наставак)

Рекох вам мало час, да је у Скупљену најлепши тип подринског становништва. Замислите сад, да пред вама стоји најлепше девојче баш из тог Скупљена. Стаса веома правилног, средње величине, са дивном смеђом косом, белим лицем и великим плавим очима, чије је плаветнило тако ведро и нежно, као безоблачно небо у мајским данима. Уснице црвене и сочне а под њима се крију зуби, бели ситни и здрави зуби, за које наш народ пева: „ситни зуби два низа бисера." Обучена је у полулетње одело чија белина терала да помислим да предамном стоји Весталка, но у томе ме је разуверавала кокетна ципелица од лака, која је извиривала испод беле сукњице и несташно лупкала по трави на којој стајасмо.

— Одакле су ти, дијете?! упитам је ја, а не могу погледа да одвојим од ње.

— Из Скупљена, господине! одговори она а очи јој се враголасто смеше.

— Чија си?

— Матије Крстивојевића, из Скупљена.

— А како ти је име?

— Баш ти хоћеш све да знаш! насмеја се девојче. Добро, да ти кажем: име ми је Милева!

— Лепо и мило име, а и ти си, цура, и лепа и мила.

— Е?! рече она као мало постиђена и обори очи земљи, да их после неколико секунада поново подигне, и да ме погледа погледом који се лако не заборавља. У том погледу беше слатка мешавина од нежности, ђаволства и изазивања... кажу ми да сам лепа, али ја не верујем! говори она даље, а очи јој се топло и мило смеше... Због господине!

Рече и оде. За мало време па се изгуби за завијутком у ону долиницу крај баштованџиница.

IV.

Ово беше Милева лепа кћи Матије Крстивојевића, земљоделца из Скупљена, девојче најлепше не само у своме селу, него у целој Поссво-Тамнави. У њу се заљубише не само сви момци из Скупљена, него и сва момчад из околних села. Није било момчета коме срце не би закуцало при погледу лепе Милеве, а и старе сеоске севдалије нису могли одолети, а да јој при сусрету не добаце какву враголасту реч.

Лепота Милевина на далеко се чула.

Кад је о цару Константину и царици Јелени сабор у Скупљену, и кад лепа Мица изађе у коло, све то хита да дође се ухвати, да бар слатко одигра Поцерку, кад ништа даље не може.

Милева је поред своје лепоте имала и врло милостиво срце. Она је попут оне старе светитељке Анастасије, која се посветила зато, што је свакоме утовљавала жеђ љубављу, вршила и сама богоугодно дело, те су је Скупљенци волели као очи у глави.

V

Овака лепа девојка имала је пуно просилаца. Као што су пређе просили седам краљева и толико исто банова лепу кћерку од Јовока бана, тако исто сад просише Милеву преко двадесет младића. Из самог Скупљена облетало је око ње осам младића, а оних дванаест беху из Оранша, Трбушца, Охрида и Владимираца.

Изгледа, да је Милеви највише запао за око здрави као дрен и румени као сенабија јабука син Живојина Симонића из Трбушца. И збиља Мирко Симонић био је прави тип мушке лепоте и ја сам у себи честитао Милеви на избору, кад сам их једног дана видео заједно на шабачкој пијаци.

Овај избор Милевин није остао тајна осталим просиоцима; као ни њеним „курмахерима„ из Скупљена.

VI.

Једнога септембарског дана дођоше просци Симонића у кућу Крстивојевића.

Ту их по српском обичају лепо дочекаше и почастише.

Кад је Милева примила пристен и јабуку, нико не беше сретнији од њеног младожење. Заваравши мало старије он је крадом ушао у њен ајат, узео је у своја моћна наручја, те је љубио и миловао, да је Милева уживала у снази његовог загрљаја. Тада је Милева осетила, да је Мирко издвојен из свих осталих младића, да је то моћни дуб, око кога ће се она у будућности вити као нежни бршљан.

Њезине мирисне груди о бујми неки досад неосећани осећај. Сва јој снага набрекну и њојзи изгледаше као да ће пући од неког унутрашњег напона, да је Мирко својим пољупцима не умири и не баци у онај слатки занос, који се осећа, али који не може да се опише.

VII.

Да је бомба експлодирала у Скупљену не би већу сензацију произвела но глас, да је Милева примила јабуку, и да ће поћи за Мирка Симонића.

Све се у Скупљену побуни. Побунише се њени досадањи „курмахери" момци, побунише се скоро ожењени, чије младе и невесте не могаху ни прићи Милеви лепотом; побунише се најпосле старе севдалије, којима беше мило на ово девојче гледати и — надати се!

(наставиће се)

О САМОУБИСТВУ

Има ли човек право да себи одузме живот? Наравно да има, ако његова смрт никоме нечини неправду и ако је живот за њега зло.

Кад је живот зло за човека? Кад му дође само муке и патње. Али пошто се оне сваким тренутком мењају, онда нема ни једног тренутка у животу, кад би човек имао право на самоубиство: Тај тренутак долази тек на његовом самртном часу, јер тек тада добија доказ, да му се живот састојао само из несреће и патња.

Нема човека који чешће није осетио нагон да се убије, кад га притисну душевне муке. Али би га после неколико дана његово дело болело, јер су се промениле његово душевно расположење и његов положај.

Човек, који би се, рецимо, у понедељак убио, хтео би у суботу за тим да остане у животу. Међутим само се једном убија, човечји живот састоји се из прошлости, садашњости и будућности. За њега, дакле, мора бити несрећа, ако не за прошлост, садашњост и будућност, а оно за ове две последње. Недаља једног дана не даје му право да жртвује будућност. Право да себи одузме живот имао би само онај човек, чији је живот несрећан и онај, што је немогуће, који би имао јемство да се живот не може измислити, рецимо новим приликама, навикама, временом. Човек који себи одузме живот под теретом садашње несреће, чини неправду самоме себи. Из очајања и слабости он подлеже расположењу једног тренутка и томе расположењу жртвује сву своју будућност. Човек се никад неће наћати ако допусти да му одсеку руку, али би се увек нашао, што је себи одузео живот.

Знамените тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

На преставке својих другова по хапси одговорио је, „да га у томе не могу спречити ни Бог ни краљ". Да би се оценила значајна чврстота и поуздање ове вере, ваља помислити где се налази Ванан и да је он добро знао да су га оваке ствари могле одвести на гломачу. Значај личности Вананове још боље ће се разумети, кад се прочитају следећи редови, који се налазе у забелешкама Ла Реинијевим: „Да би смо се вратили на Ла Шабоасијера (Вананова слугу), не треба заборавити околност, да пошто му је прочитано његово саслушање, није хтео да се у њ запише, како Ванан није смео давати савете госпођи Монтеспан, због које је заслужио да се рашчеречи".

Чаробница Воазен

Уза саму слику алхемичара и сатаника ђака Ванана мора се ставити и слика чувене чаробнице Катарине Дехеј, удате Монвоазен, по надимку Ла Воазен. Она је та о којој Лафонтен пише:

„Une femme à Paris faisait la Ruthonisse..."

Ла Воазен је рекла Ла Реинију: „Једне су хтеле знати да ли ће брзо постати удовице, јер би се радо удале за другог, а скоро су све то питале и због тога долазиле. Ако они којима се гледа у руку питају што друго, то је било само за то, да најзад ипак дођу на ову тачку и да се ма кога ослободе. Пошто је навикла да онима који је ради тога посећују рече да ће они којих би се оне отарасиле умрети, чим то Бог усхтедне, добијала је одговор: „зар њено знање не иде даље од тога." Марго, слушкиња Воазенова, рекла је: „цео свет долази овамо", А даље је рекла: „Воазенова има данас читаву пратњу за собом, читава поворка људи из свих сталежа. У масама су парижлије одлазиле врачари. били су то прави излети. Весело разговарајући растурило се друштво по зеленој трави у врту, који је опкољавао кућицу у улици Ла Вињев-Гравоа. Вињев је био врло ненасељени простор између бедема и градског дела Сен Дени.

Врачару су позивали у кућне, у салоне, као што се то данас чини с омиљеним певачицама. Тада је Воазенова имала пуно новаца. Свако јутро, пре још но што би устала, чека је свет и тако је ишло непрестано по вас дан. Увече је давала вечере уз песму и свирање у виолину, и дивно се забављало, а то је трајало неколике године". Као што се види, овај живот није личио на живот преткиње, чаробнице коју је описао Мишле: „Њу ћете наћи у најпрљавијим, најудаљенијим, најизваканијим местима, у полупорушеним колибама. А где би и живела несрећница, гоњена, презрена, проклета тровачица, ако не на усамљеној пустари"?

Воазенова заслуживала је по 50,000 до 100.000 динара данашњег новца, али се та заслуга трошила на лупештва. Своје љубазнике издржавала је кнежевски, сматрала је да је ње недостојно да живе скучено, а тих љубазнике било је много. На првом је месту Андреја Гиљош, парички џелат, који је одсекао главу госпођи Бренвиљеровој и који је једним несрећним случајем готово приморан био да сам изврши погубљење Воазенове. — За тим виконт од Гусерана, гроф Лабаси, архитекта Фоше, један крчмар њезина кварта, чаробник Лезаж, алхемичар Леси и многи други.

Ваља поменути, да су јој Лезаж и Блеси измамили много много новаца под изговором да траже камен мудрости, јер је Воазенова много полагала на алхемију, помагала је велика предузећа, оснивање фабрика, јер се много интересовала научним и индустриским напрегима, али је често падала у руке пустоловима, који су је варали због њена новца.

(Наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Репертоар

Срп. Кр. Нар. Позоришта

Уторник 6 дневна представа: *Јован Капетан*, драма у пет чинова, написао Шарл Ломон, превео с француског М. Ђ. Глишић. — Вечерња: *Арлезијанка*, комад у три чина (пет слика) написао А. Доде, превео Ст. К. Павловић. Музика од Ж. Бизе а.

Четвртак 8. *Јесења киша* драма у четири чина, написао Бранислав Ђ. Нушић. (*Прва пут. — Г-ђа Нина Ваврa, ст. члан. Хрв. Зем. Казалишта, као гошћа*).

Субота 10. (*Јесења киша. (Г-ђа Нина Ваврa, ст. чл. Хрв. Зем. Казалишта, као гошћа*).

Недеља 11. дневна представа: *Заједнички живот*, водвиљ у три чина, написали Жил од Гастина и Хенрик Фежер. — Вечерња представа: *Јесења киша (г-ђа Нина Ваврa, као гошћа*).

Бранино позориште

Вечерас велики програм од 20 тачака, са интересантним комадом *Баксуз муж* и опером: *Последња ноћ*, поред сцене: *Богојављење*. — Посета ће и вечерас бити обилна, јер је програм веома забаван. —

ШАЛА И ЗАБАВА

Како је он ствар разумео

У сеоској механи седи газда Глиша и нешто прича своме друштву. Уједаред улази у механу његов синчић сав уплакан.

— Што плачеш роде, шта ти је? пита га газда Глиша.

— Зато што ћеш да продаш нану, једва изговара малишан.

— Ко ти то каже? пита га зачуђени Глиша.

— Видео сам. Ено га дошао касапин па пипа нану јел дебела.

Друштво у механи, знајући лепушкасту газда Глишину домаћицу, прсну у смех а газда Глиша клисну кући, оставивши синчића да друштву прича детаље о касапиновом пазару.

Дођи код Биде

Гранд Хотел „СРПСКИ КРАЉ“

ДОЂИТЕ КОД „СРПСКОГ КРАЉА“ КОД „БИДЕ“

На најлепшем месту Београда код „Калимегдана“ ново сазидани хотел „Српски Краљ,“ првога реда узео сам под закуп за више година од Врачарске Задруге.

Исти сам снабдео са *најмодернијим и најбољим намештајем* како *кафанским тако и собним* тако *да „Српски Краљ“* не уступа *ни једном нашем* хотелу првога реда а нимногим страним. У моме се хотелу точе,

сва српска и француска вина са ликерима

Исто тако точим чувено и јединствено ВАЈФЕРТОВО ПИВО

„ЕКСПОРТ“

које не уступа ниједном страном пиву.

У хотелу сам устројио најбољу *Српску и Француску кујну.*

Собе за путнике модерно, чисто и спретно намештене са ценом од 2·50 па до 12 динара.

Мојим пријатељима и познаницима позната је *моја пажљивост и тачност* у свему, јер је принцип моје радње да се одржи стално *строг ред код послуге, примерна чистоћа* по свима одајама и тишина око путничких станова, тако, да сваки путник који одседне у моме хотелу мора бити задовољан сасвим.

Јављајући ово пријатељима како у *Београду* тако и *у унутрашњости* молим их да ме удостоје својом посетом а ја јамчим да ће бити *услужени и дочекани боље него игде.* Молећи за многобројну посету остајем с поштовањем

5 — **Драгутин С. Тодоровић — „Бида“**
хотелијер код „Српског Краља.“

ДОЂИТЕ КОД „СРПСКОГ КРАЉА“ КОД „БИДЕ“

Јов. М. Маринковић пуковник, неможе примати посете о својој слави Св. Јовану због породичне жалости.
7 2—2

Светозар П. Јаношевић, новинар, не може, због слабости, примати посете о својој слави Св. Јовану.
5 3—3

Живела Срећа

На срећке Класне Лутрије продате из радње **Исака Ј. Ешкенази** добија се врло често

Премија од	*200.000*	дин.
Гл. згодитак	*100.000*	„
50 000	14 000	„
40.000	12 000	„
35 000	10 000	„
30.000	8 000	„
25.000	5.000	„
20.000	2.000	„
15.000	1.000	„ и т. д.

тако да сваки купац који непосредно из моје радње купује срећке највероватније сачека срећу. Поруџбину извршујем одмах по пријему новаца. Иста радња без конкуренције продаје менице, марке и даје рабат на већу количину 2, 3 и 4 од сто. Купује акције, све државне папире као и залошнице свију завода Краљевине Србије и плаћа највишу цену.

С поштовањем

ИСАК Ј. ЕШКЕНАЗИ
мењач и овлашћени продавац срећака
Класне Лутрије до „Руског Цара“
696 11—15

О мојој слави Св. Јовану немогу примати посете због жалости.

Светомир Ђуровић поштар.
9 2—2

Врачарцима!

Колонијално - Деликатесна Радња

ПЕТРА П. МИРКОВИЋА

Његушева 29. — Београд. — Цветни Трг.

Препоручује поштованим г. г. потрошачима за наступајуће Божићне празнике поред остале колонијално-деликатесне робе *Брашна* устајаног српског и сегединског. *Карлсбадске Облатне* и *Чоколаде* за торте. *Ораја* очишћених, *Бадема, Лешника, Грожђа, Смокава, Урми, Коре* од поморанче, *Бонбона* француских и колача за послуживање.

Чаја, Рума, Ликера и *Бисквита.*

Сира: *Ементалер, Годомин* и т. д. *Саламе.*

РИБЕ:

Сардина француских, Маринната од јегуље, *Тонфиша, Руса, Пастрмки, Сардела, Ракова, Моруне, Јегуље* и *Харинги.*

Зејтина француског из Ницце без мириса *1 литар Дин. 2·40.*

ВИНА:

МАЛАГА бела.
Смедеревско бело и црно.
Врањско бело и црно
Пожаревачко бело и црно.
Француско: **Гравес, St. Emilion, Медок.**
Ракија: **Шљивовица** и **Комовица стара.**

ЖИВИНЕ:

Уређене заклане сваки дан.

ЈАЈА:

Крупни под гаранцијом свежи.

Робу достављам г. г. потрошачима у Београду у кући а у унутрашњост испоручујем све пошиљке брзо и тачно.

Најумереније цена, тачна и брза услуга.
706 ТЕЛЕФОН БР. 464. 14—15

УРЕЂЕНЕ СВЕЖЕ ЖИВИНЕ

Заклани и уређени: **Ћурака, пилића, пловака, гуске и разне дивљачи.**

Свежег „ТЕЈ-БУТЕРА“

Павлаке „Милих-рама“

Изврсна Бела и Црна вина

Белог **брашна** за развијање *1 врећа 5 к.* Динара 1·95. **Свежих јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 ком. Најбоље српске и стране **Саламе.** Изврсног свежег **ајвара.** Карлсбадских облатни за торте. Карлсбадског цвибака и за децу. Конзервисаног сушеног поврћа „врло економно“ Сушене Боранije, Младог Грашка, Жилијена за супу, Црвених Патлиџана, Сушених Печурака, Спанаћа и т. д. Свежих јабука.

Најбоље и најразноврсније стовариште бонбона и колача за послуживање нарочито спремљено за свечаре.

Крставаца киселих 120—140 ком. у бурету, киселих **паприка. Ораја** очишћених врло добрих. Смокава **смирна. Мандарина.** Поморанџи и т. д. Тадијанских **макарона** Пармезана.

Француског вина белог: **„Graves“ „Souternes“,** црно: **„Medok“, „Bleye“, „St. Emiljon“,** 1 боца дин 1. Свежег **грожђа** из Италије 1 кило дин 1·40.

Највећи избор биљни и рибљи конзерви: разних сардина у зејтину, и осталих роба у маринату и. т. д.

Препоручује колонијално-деликатесна радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Ливеранта
Београд—Теразије

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 631 33—

ЧИТАЈ ОГЛАСЕ

Хотел „АЛБАНЕЗ“

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК“ продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

Са болом у души извештавамо сроднике, пријатеље и познанике: да је наш добри и никад непрежаљени

† СРЕТЕН МИЛОВАНОВИЋ

пешад. поручник у пензији и почасни капетан II класе, дугогодишњи председник и благајник Нишке Задруге за кредит и штедњу

испустио своју племениту душу 25. ов м. у 67. години живота после дугог и тешког боловања а смртни остатци сахрањени у породичну гробницу 26. ов. месеца.

Сматрамо за особиту дужност изјавити овим путем благодарност:

Г. д-р Драгутину Петковићу санитетском капетану I класе који га је за све време боловања обилазио употребљавајући сва средства да нам милог покојника што дуже у животу одржи.

Пријатељима и познаницима који га за време његовог дугог боловања свакодневно обилазише.

Команданту места ђенералштабном пуковнику г. Петру Бојовићу, који је и поред личне изјаве саучешћа са осталом г. г. официрима гарнизона нишког испратио милог нам покојника до вечне куће.

Члановима управног и надзорног одбора Нишке Задруге за штедњу и кредит на изјавама саучешћа и учествовању при погребу.

Суду и одбору општине града Ниша, који на одар покојников, као своме дугогодишњем одборнику венац положи.

Професорима и ђацима нишке гимназије који своме добротвору учествоваху при погребу.

Грађанству нишком: госпођама, господи, сродницима, пријатељима и познаницима, који нам изјавише саучешће и многобројно при опелу и погребу учествоваше.

Особиту благодарност дугујемо председнику Нишке Задруге за кредит и штедњу г. Светозару Рувидићу апотекару овд. који се у име завода, коме је покојник дуго година био председник и благајник, опростио, као и г. Панти Равићевићу ђаку VIII разреда гимназије на његовом лепом и утешном говору, који се у име сиромашних ђака нишке гимназије са покојником, као добротвором опростио.

Нишкој певачкој дружини која певањем учествова при погребу и испраћају до гроба.

Свима сродницима, пријатељима и познаницима који нам се на смртном часу нађоше у помоћи, као и свима онима, која нам лично, телеграмима и писмима изјавише своје саучешће у овој тешкој жалости нашој.

30. децембра 1908. г. Ниш

ОЖАЛОШЋЕНИ:

супруга: *Јана;* брат: *Милутин;* сестре: *Стана;* сваст ика: *Војкица;* сватичина: *Живка;* зет: *Михајло П. Јаношевић,* пешад. капетан I. кл.; унука: *Љубица* и остала родбина.

8 1—3

СРЕЋКЕ
КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ
ЗА
I-ву класу 37-ог кола којих је вучење
10. јануара 1909. год.

Могу се добити у мојој радњи спроћу „Хотел Славије“ у свима деловима и великом избору бројева.

У прошлом 36-том колу добили су моји играчи од већих згодитака **50.000** и **40.000** као и велики број од **15.000, 10.000, 5.000, 2.000, 1.000, 500, 300** и **200 динара. Препоручујем поштованој публици да код мене купе срећке, — срећа ће и њих послужити,** а призната солидност моје радње јамчи им да при исплати неће бити уцењивања.

Поруџбине срећака и са стране по пријему уплате одмах извршујем.

Милорад С. Антонијевић
Овлашћени продавац срећака, Београд.
724 3—6

„ПРАВДА“ прима огласе по умереној цени.

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | СРЕДА 7 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 7. | Телефон 821.

Једна пљачка
у министарству војном

Нови министар војни показао је уклањањем др. Душана Станојевића са места управника „Обилићева", да мисли колико толико водити рачуна о интересима и угледу војске, и зато му овим желим указати на један колико незаконит толико и нехуман поступак његова претходника на министарској столици, у нади да ће учињити што од њега зависи, да се тај поступак поправи и сведе у границе закона и хуманости.

Ствар је у овоме:

Августа месеца прошле године министарство војно наплатило је у име неке декретне, таксе због повишице плата, 2 од сто од целокупне годишње плате од свију послужитеља министарства војног и радника по свима радионицама, које ма у коме виду потпадају под министарство војно.

И ако се ни у једном другом министарству не наплаћује декретна такса од послужитеља и радника; и ако нема ни једног законског прописа по коме се изузетно министарству војном дозвољава да ту таксу наплаћује од својих послужитеља и радника, ја би ипак прешао ћутке преко овог незаконитог и нехуманог намета на људе који живе од 3—4 динара дневнице, односно 90—150 дин. месечне плате, да су се господа из министарства војног, која су тај намет ударила на сиротињу, држали бар неке форме законске, кад већ нису имали законска права на то. Али та господа нису ни то учинили, него су се задовољили да томе намету даду име „декретне таксе" и да му одреде процентуалну величину, па су је онда наплаћивали на један начин, који је јединствен чак и код нас у Србији. Та су господа на име наплаћивали ту таксу од свију радника и послужитеља без разлике, па и од оних који су добили повишицу плате пре 10, 15 па и 20 и више година.

Да су господа из министарства војног почели ову таксу наплаћивати само од оних радника и послужитеља који су добили повишицу плате оног дана кад је у министарству решено да се та такса наплаћује, ја бих то, као што рекох, и могао разумети и ако за ту наплату нема никаквог ослонца у закону. Могао бих мислити да се у министарству војном нашао неко који ма из каквог разлога сматра да министарство има права да ту таксу наплаћује и да је дотични решио да је у истини у будуће и наплаћује. Али, наплаћивати декретну таксу за повишицу коју су људи добили пре 10, 15 и 20 година, другим речима: дати једном по себи незаконитом решењу још и повратну силу, нешто је што превазилази сваку границу и што показује да је неко у министарству војном просто решио да опљачка послужитеље и раднике, који се налазе на буџету тога министарства, само зато да се црквицом тих људи попуни нека рупа у буџету, коју је нека пустахијска или глупачка рука у њему начинила.

„Правда" је против овог намета, и незаконитог и нехуманог, у два маха протестовала, али бивши министар војни није ни главе окретао на тај протест. Он је налазио, да он има права да са својим потчињеним ради шта хоће, па чак и да им брка по џеповима и одузима погођену и стечену зараду и да се војна дисциплина састоји у кушовању и онда кад старији истреса млађима џепове. Надам се, да нови министар не стоји на томе становишту и да ће се потрудити да ови људи, којима је бојазан од отпуштања запушила уста, те нису смели одупрети се овој отимачини, дођу до свога новца и да ни за у будуће неће дозволити, да се рупе у буџету његова ресора запушавају новцем који се отима од људи којима је сваки грош скуп — много скупљи од динара оних, који као пацови прогризају рупе у буџету министарства војног.

Будем ли се у овој претпоставци преварио, значи ће да се нисам преварио кад сам рекао: да је од доброг команданта дивизије до доброг министра војног врло далеко и имаћу права рећи, да је г. Михаило Живковић, можда, *био* добар командант али да је *сада*, несумњиво, рђав министар.

БУЏЕТ ЗА 1909. ГОДИНУ

III

Као што смо већ нагласили, по предлогу буџетском за 1909. годину, предвиђа се укупно прихода: динара 99,031 444 03, а то је динара 3,940.192·19 више, него што је предвиђено прихода буџета за 1908. годину, односно *динара 4,207 326,51* више него што је стварно наплаћено у 1907. години. Је ли могуће, да се такав резултат постигне у 1909. години?

Министар финансија, окуражен правилним и добрим утицајем прихода у државну касу, очекивао је, да ће приходи и даље расти. Такво мишљење треба да је правилно; али да такво мишљење и не обмане, дужност је министра финансија, да ухвати проценат, којим расту државни приходи и да води рачуна о свакој евентуалности, па да у сразмери тога процента у буџету прихода и повећава поједине партије, а не да их повећава произвољно и у јачој стопи.

Већ буџетом за 1908. годину приходи су знатно повећани, а према досадањем резултату, предвиђене цифре прихода не могу се остварити, те је за то и неизбежан дефицит у 1908. год. Један од најважнијих прихода — царина — за 11 месеца ове 1908. године подбацио је, према 1907. години са 1,509.671·63 динара, а узмемо ли да ће се царине у месецу децембру ове године наплатити онолико исто колико је наплаћено у децембру 1907. године, значи ло би да ће се свега у 1908. години наплатити царине динара 10,623.733·79, а како је буџетом предвиђено 11,394 000 динара значи да ће приход од царине у најповољнијем случају бити у дефициту са 770.266·21 динара, па се за то ипак буџетом за 1909 годину предвиђа прихода од царине 11,343.900 динара! — Па од куда да царински приходи подбацују? — Три су томе разлога: 1, што је општу царинску тарифу, са њеним високим ставовима, заменила уговорна тарифа; 2, што уговор са Аустро Угарском још није дефинитивно уведен у живот; и, 3., што је због политичких догађаја настала резервисаност трговаца, те они поручују само оно што им је најпотребније.

Монополски приходи, ценећи према резултату за првих 11 месеци ове 1908 године, једва — једва ако дају суму која је буџетом предвиђена, па ипак док је у буџету за 1908 годину предвиђено монополских прихода 26,789.683 динара за 1909 годину предвиђа се њихов приход са динара 28,045.726 а то је 1,256.043 динара више него у 1908 години., односно више од пола милиона, него што је стварно наплаћено у 1907 години. Из извештаја, који објављује самостална монополска управа, види се, да је за 11 месеци ове године приход од монопола дувана, петролеума и цигар папира растао добро; али је знатно подбацио монопол соли. Вредно би било испитати томе узрок.

Са приходом од непосредног пореза такође није најбоље, управо тај приход ће знатно подбацити и у овој 1908 години, али о пореским приходима проговорићемо мало ниже опширније.

Приход од таксених марака и меница предвиђа се буџетом за 1909 годину 4,715.500 динара, односно 429.000 динара више него што је буџетом предвиђено за 1908 годину. По завршном рачуну у 1907 години држава је од тог свога прихода добила 4,600.534.60 динара, те има изгледа да ће се овај предвиђени приход остварити, и ако налазимо, да би државни таксе знатну већу суму требало да донесу. Јача контрола и чешћа ревизија (а сада се она никако и не врши!) свију државних особито судских архива, знатно би повећала приходе од таксених марака. Ревизија би коштала државу једно 15—20.000 динара годишње; али би се то обилато исплатило.

Прихода од државне трошарине предвиђа се за 1909 годину 5,664 000 динара, а то је за 311.000 динара више него што је предвиђено буџетом за ову годину. — Предвиђена цифра, према приходу у овој и 1907 години, моћи ће се добити.

Од „државне привреде" буџетом за 1909 годину предвиђено је 19,533,545 03 динара, док је за 1908 годину било предвиђено 17,855.291 28 динара. Под називом „државна привреда" подразумевају се железнице и поште и телеграфи са телефонима. Од државних железница буџетом се предвиђа 10,544.000 динара, али динара 1,194 000 динара више него у 1908 години. Толики вишак прихода очекује се због нових железница. Као што се види овај је вишак условљен за нове железнице, а ако оне не буду готове, пошто се оне врло споро граде?

Од поште и телеграфа предвиђа се готово иста сума, која је предвиђена и за 1908 годину.

Од других привредних установа буџетом се предвиђа вишак од Управе Фондова, Народне Банке и Класне Лутрије, а од Државне Штампарије, државног сточног завода, топчидерске економије, лозних расадника, пољопривредних школа и војно-техничког завода мањак од 85.125 динара; али судећи по завршном рачуну за 1907 годину тај ће мањак бити још већи. И онда се с правом питати: зашто постоје такве *привредне* установе, које нису у стању саме себе издржавати?

Много је горе са „државним непокретним имањима". Буџетом за 1909. годину предвиђа се од тих имања 1,699.681·53. динара прихода, а то је за 59,421·85 динара више него у 1908. години. Да је та сума прихода несигурна, најбоље ће се утврдити када кажемо, да је буџетом за 1907. год. предвиђено од непокретних државних имања 1,607.500 дин. а стварно је наплаћено 1,488.952 33 динара, дакле 118 547·67 динара мање, па се за то ипак за 1909. годину предвиђа 210.629·20 динара више него што је наплаћено у 1907. години. — У исто време ово даје и врло ружну сведоџбу државној експлоатацији својих имања, јер ту улази експлоатација шума, у Буковику и Рожњу и експлоатација сеньског рудника.

Поред осталих прихода, у предлогу буџета за 1909, годину фигуришу и разни ситни приходи са сумом од 1.951.283. — динара. Тај је приход предвиђен и у буџету за 1908. годину у износу од 1.872 320 — динара, дакле сада се предвиђа за 78.963 — динара више. — Ова буџетска партија доста је сумњива, и несугурна а колика је њена сигурност нека нам каже завршни рачун за 1907. годину. У буџету за 1907. годину од њих „разних ситних прихода" било је предвиђено 1 781.016.66 динара, а стварно је наплаћено 1.681.099·81 дин. значи, да сама партија „разни ситни приходи" како је предвиђена за 1909 годину, прикрива у себи мањак од 270.184 динара. Да то не говоримо на памет доказује нам и завршни рачун за 1906. годину, који тврди, да је та партија подбацила са 51.505·25 динара, и ако је буџетом било предвиђено само 1.555.001.92 динара.

Као ванредан приход предвиђено је 1.562.640. — динара, и то 250 000 дин. од нових пореских књижица; 550.000 динара од интереса по депоу од новог зајма, и 762.640 динара из најновијег зајма на име грађења нових железница.

Ver.

КРИЗА

Шта је ово?

Криза још није свршена! Србија у најкритичнијем тренутку, кад мора све своје интелектуалне силе сконцентрисати на питања спољне политике, изнурава се у јаловим софизмима и погађањима; кад треба да сву пажњу обрати на спољнег непријатеља, Србија с ужасом види: да их у својим недрима има препуно! У Бечу сматрају за велику добит сваки час, у коме не стигне телеграм о свршеној кризи; Беч с радошћу посматра свога најопаснијег противника — Србију — како се сама спутава, како намиче на своје удове штранге, у место да напрегне сву своју снагу да раскине синџире и заробљеној Босни!

У јавном мњењу је незадовољство против оваквог рада партизанских шпекуланата порасло до правога узбуђења. Сав свет, без разлике партија, који није закучен гадним интересима за ове две грабљиве странке, с гнушањем се револтира против оваквог рада, које почиње личити на прикривено издајство. Аустрија је просула силне паре да би што више пријатеља стекла и да би што горе своје противнике смела, па није искључена могућност да њени прсти нису и у овим бескрајним „преговорима" помешани.

Нека се добро узму на ум они, који за овај кукавичлук и ову убиствену кризу одговорност носе. Српски народ није ни слеп ни луд, и он неће без казне оставити оне, који су најпре својим коцкарским и злочиначким радом омогућили анексију, који су својим непоштеним радом оставили Србију неспремну, те није била у стању ништа предузети на време, и који хоће сада својим из партиских интереса држањем да олакшају признања анексије.

За ову несрећу српску одговорност је огромна, па ће и за кривце и виновнике казна бити страшна и грозна!

Зашто?

Јавно мњење је са задовољством примило глас: да је Краљ узео иницијативу и изјавио шефовима радикалских група да му саставе владу до прошлог понедеоника. Владалац има и право и дужност да тако поступи, а и право и дужност се још више појачавају у овим судбоносним тренуцима.

Али фузионаши и самосталци не водише никаква рачуна ни о тој Монарховој жељи и не саставише кабинет до тога рока!

Па шта сад? Може ли се то тако и даље оставити? Јесу ли фузионаши и самосталци сами у овој земљи? или има у њој још народа?

Зашто је Краљ допустио да њиме одређени рок прође? Зашто је попустио да партизански шефови буду јачи, старији и јачи од стварних највиших државних интереса?

Зашто Краљ не употреб своје право, које му је Ус дао а које би земљу извело из ове вртоглавице? Да живи

Србија и Српство од радикалних паковања и пазара!

Опет ништа

И по седамдесет девети пут су се састали фузионашки и самосталски делегати да преговарају о саставу кабинета! И опет се нису могли споразумети о личном саставу кабинета и поделi портфеља!

Јадна им мајка! Зар они не виде, да је то апсолутно све једно: ко ће од њих на ком месту седети! Њихов рђав рад не долази од тога што су рђаву столицу изабрали, него што памети немају. Они потпуно опомињу на онај животињски концерат. Зграбила свака животиња по један инструменат па почела свирати и направиле ужасну, истинску мачју музику. Одмах се заустависше и пошто су се ваздан чудили: како то да им свирање тако лоше испада? они закључише да то долази отуд што су се рђаво распоредили и погрешно разделили инструменте. Зато измењаше места, и променише један с другим инструменте и отпочеше.

Наравно, да је галама као „чифутско вечерње" остала иста.

Тако сад раде ове две „радикалне групе" делећи портфеље!

Ставите ви оног пингвина из привреде ма где, он ће бити увек овакви.

Одлуке фузионашке

Фузионаши, којима су самосталци изашли на нос истјезавајући их, праве се као да им је досадило. Уверавају, да је фузионашки клуб решио: да прекине свако даље споразумевање са самосталцима и да тражи хомогену владу.

И ако би било тако решено, то би било само вента ради. Хоће фузионаши мало да плаше, али чим би им се пружила каква комбинација, одмах би они изменили решење свога клуба. Та зар су једном то радили!

Никакве друге владе у овој земљи не сме бити сем фузионашко-самосталске, јер ће самосталци иначе грађански рат!

Београдска чаршија и бојкот

један глас из публике

У првом броју овогодишњег „Трговинског Гласника," изашло је једно саопштење Српског Трговачког Удружења, које се односи на бојкот аустро-угарске робе, а које баца врло чудноватo сенку на београдску чаршију. Док је „Трговински Гласник" у последњим својим бројевима заступао идеју о бојкоту, и приликом продужења трговинског провизоријума изјавио, да ће чаршија београдска без обзира на одлуку владину да ли сматра за потребно да акцептира овај тромесечни провизоријум, или не од 1 ог јануара отпочети бојкот аустриске робе. А сад Српско Трговачко Удружење под утицајем јавног мнења и одбора за бојкот, држи седницу али решава да упита владу, да ли је она сагласна са бојкотом, па да се према томе определи. Као да може одговорна влада која је пре кратког времена потписала провизоријум, одобрити и потстрекавату и на бојкот, те тиме себи отежати већ и иначе тежак положај. Све је то прах у очи, или што рекли браћа Хрвати, за опсенити простоту. Српско Трговачко Удружење хоће да се сакрије за владина леђа, како би могло рећи: ето ми смо хтели али влада не да! као да је у Турској влада организовала бојкот! И у Турској нису трговци и влада хтели бојкот, али га је хтео народ. И овде га како изгледа неће чаршија, али га хоће народ и бојкотне организације не треба ни најмање, да се обазиру на комините Српског Трговачког Удружења, него треба најозбиљније и најенергичније да приступе бојкотовању све аустро угарске робе и свих оних наших трговаца без разлике, који хоће да своје интересе, метну изнад интереса целог народа.

Б. М. Ч

Турско-аустриски споразум

Како „Н. Сл. Преса" сазнаје, 5. о. м. потписан је у Цариграду протокол о турско-аустриском споразуму и послат бечкој влади на одобрење.

Пошто се у Бечу у преговорима између аустриске и угарске владе могу учинити измене у протоколу, можда ће проћи неколико недеље, те да се протокол ратификује у Цариграду и поднесе парламенту.

У цариградским преговорима *није било ни речи о томе, да се откупна цена за Босну и Херцеговину плаћа у ратама*, те за то и протокол говори да се та цена исплати одмах и од једном чим споразум буде потпуно готов. Али није немогуће да се у Бечу измени начин исплате, а тај ће начин можда зависити од даљег тока бојкота, који и *даље траје неослабљеном снагом*.

О садржини протокола чује се, да је Аустро-Угарска учинила концесију да *босански муслимани у верском погледу подпадају под цариградског шеик-ул ислама а босански свештеници да се моле за султана као калифу*. Остале тачке нису измењене. *Албански протекторат остао је да се доцније реши.*

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Акција за „велеиздајнике"

У једној седници бечког царевинског већа намеравао је посланик Рабарж говорити против поступања с ухапшеним Србима „велеиздајницима" и у Хрватској. Али на жалост, није могао доћи до речи. То је дало повода хрватским, српским и словенским посланицима, којима су се придружили и неки други Словени да приватно нешто ураде. Они су министру спољних послова барону Еренталу упутили меморандум у коме се описују прилике у Хрватској, осветљује „велеиздајничка" афера и апелује на владаоца да поводом свог јубилеја помилује Србе „велеиздајнике".

Обавезна настава

Како мостарски „Мусават" јавља, у муслиманском верско-меарифском статуту, који је ових дана извршни одбор свршао са земаљском владом, одређено је присилно похађање школа (мектеба) муслиманске деце. Истина је за присилно похађање потребан и довољан број школа, јер је немогуће детету похађати школу која му је далеко десет километара. Али да се и овоме стане на пут, муслимански извршни одбор израдио је план, по коме ће се у Босни и Херцеговини отворити толико мектеба, да ће сваком муслиманском детету бити дата прилика да нешто научи. Само да се браћа муслимани не преваре у овој својој вери.

НОБЛЕСА БЕЧКЕ ШТАМПЕ

(писмо „Правди")

Прије неколико дана дони јели су београдски листови вијест, да је у доно-аустријском земаљском сабору неки посланик Силберер напао на Краља Петра на простачки начин; те чак бечки листови, као н. пр. „Neue Freie Presse" и „Neues Winer Tagblatt" строго су корили и осуђивали оваково злоупотребљавање посланичког имунитета. И једно и друго је истина; и Срби имају сада разлога чудити се нобласи бечке штампе.

Али ствар није тако лијепа, као што изгледа. Г. Силберер није Јеврејин, као што су то овдашњи листови, судећи по звуку тога имена, мислили. Напротив: он је члан велике хришћанско-социјалне партије, која је у начелу строго антисемитска. Највећи бечки листови, и „Neue Freie Presse" и „Heues Wiener Tagblatt" опет су скроз жидовски — те само траже прилике, да куде антисемитску партију, која им је од свих највише нашкодила. Hinc illae lacrimae.

Што се г. Силберера и његовог простаклука тиче вриједно је спомена ово: он није можда какав незрели младић из простога свијета. Напротив, њему имаде 62 године, и врло је истакнута личност баш у отменим, спортским круговима аустријске пријестолнице. Он је у Бечу у своје вријеме основао „Winner Salonblatt," лист за отмено друштво; за ово друштво, које врло ниско цијени ниво српске културе.

М. Б.

Дневне вести

Српска нота. Како београдски дописник „Нове Сл. Пресе" сазнаје, ових ће дана српска влада учинити први корак после измене, која је у политичком положају наста ла турско аустриским споразумом. Тај ће се корак састојати у томе што ће се великим силама разаслати нота у којој ће се изнети држање Србије према анексији Босне и Херцеговине и изнети гаранције, које су потребне за слободоумни развитак Србије. Дописник дознаје из поуздана извора, да се та нота враћа на старе српске предлоге о компензацијама, јер сад отпада сам по себи захтев о аутономији под суверенством султановим, пошто се Турска одрекла тог суверенитета. Да ли ће се и у колико сад изменити захтеви о тим компензацијама, зависиће од одлуке новог министарства. Али се у мероданим круговима изјављује, *да се ни у ком случају не може одустати од територијалних компензација*, па ма како мале биле.

Турска и Бугарска. По једној депеши из Софије, последњих дана навалују заступници великих сила на бугарску владу да повиси Турској понуђену суму од 82 милијуна динара. Исто су тако предузети кораци и код Порте, да у својим захтевима буде попустљивија. По уверавању службених бугарских кругова, бугарски надлежни кругови мишљења су, да *своју понуду повисе* и покрај садашњег неповољног финансиског стања, ако се велике силе заузму код иностраних банака да Бугарска под повољним условима закључи зајам на страни.

Код Миловановића. Јуче пре подне били су позвани сви шефови странака код министра спољних послова Миловановића ради саветовања о спољној политици у којој се земљи налази.

Овоме позиву одазвали су се сви шефови политичких странака изузев г. Пашића који се извинио болешћу.

Полагање заклетве. Јуче су у граду положили заклетву ново-произведени официри Краљу и Отаџбини. Заклетву су положили и ново-произведени резервни официри.

Са Богојављенске литије. Јуче после службе Божије у Саборној цркви ношена је литија на Саву, где је освећен ледени крст Пред царинарницом била је постројена почасна чета са музиком на челу. Водоосвећењу је присуствовао Краљ и Престолонаследник. И ако је била мећава ипак је доста света било на Сави. Као и сваке године тако и овом приликом било је гужве око пунења судова освећене водице.

Интерпелација о Босни. У турској скупштини поднели су 13 посланика интерпелацију о босанском питању. Скопски посланик Саид предложио је, да се та интерпелација огласи као хитна. После кратке дебате одложена је расправа интерпелације. Она ће се прочитати и расправљати тек онда, кад влада изнесе скупштини протокол споразума с Аустро Угарском.

Порезничка скупштина. Јуче је у сали београдског пореског одељења одр-

---

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(146)

XXXII

Господин Пардајан старији

Ја немам шуме чија се дрвета могу претварати у вешала, нити села, по којима бих могао проводити свој бес, нити замке са ћелијама, нити покретне мостове, преко којих ипак пређе грижа савести у зимске ноћи, када фијукање ветра личи на јауке и вапаје за осветом. Према томе ја нисам оно што се назива великим господином. Али је по некад добро да велика господа, као што сте ви, чују глас, као што је мој. С тога вам и говорим без гнева и без страха, знајући да сте ви човек као и ја, знајући да мој мач вреди колико и ваш и ако вам у овом тренутку падне на ум да ме натерате на бјутање, ја ћу бити толико великодушан да заглушим многобројне успомене и да укрстим мој мач с вашим.

Хенри од Монморансија смаче раменима и рече:

— Господине Пардајане, изволите сести; ми треба да разговарамо...

Да ли је маршал хтео да разуме смисао речи витежевих? Без сумње. Али је можда мислио да те речи долазе са такве низине да до њега не може да допре њихов увредљиви смисао. Или му је можда држање Пардајаново улевало дивљење које га је учвршћавало у намери коју је имао.

Кад и сам седе на столицу он сасвим хладно продужи:

— Ја видим, господине Пардајане, да сте увек још готови на кавгу; али вечерас није време да потржете свој мач. Даће вам се за то доста других прилика. Ја вас сматрам као доброг и достојног племића и сада указујем вашему мачу сваку част. Ваше ме речи не вређају, јер су оне само израз храбра и честита човека. Слушајте ме, дакле, ако хоћете, јер хоћу да вам учиним предлоге које можете слободно примити или одбити. Ако их одбијете, ви ћете отићи на једну страну, а ја на другу, и тиме ће све бити свршено. Ако примите очекује вас само част и добра награда.

— То се зове говорити искрено, монсењеру!

И Пардајан рече у себи:

— Како време измени човека! Некада би ме за четвртину овога што сам му сад рекао напао ножем или мачем.. Али, шта ли то хоће од мене? Догађај у Маржансију изгледа да је заборавио и не љути се више. Ласка ми, обећава ми, без сумње сам му потребан!

— Господине Пардајане настави маршал после једног тренутка размишљања, знате ли ви да би младићи, и то најхрабрији младићи, позавидели оштрини вашег погледа и гипкости ваших покрета.. Некада сте били опасни, а сада сте страшни...

— Тхе! ја само знам добро свој занат и то је све!

— Али старост?

— Ах! монсењеру, ви сте ми сами казали да нисам остарио. Мени су године заиста лаке...

— Као оно кад сам вас видео да се борите са три човека...

— Ех! монсењеру, кад их нема више од тројице онда је лако...

— Ви дакле нисте изгубили ни шта од своје хладнокрвности, од гипкости и снаге којима сам се ја некад толико дивио?

— Монсењеру, кад човек лута по свету, човек се често среће са рђавим људима и кавгацијама, те мени није прошла ни једна недеља а да се не бијем. Нећу да вам пребацујем, али сам у вашем замку Монморансију био скоро захрђао. Од тога доба доста сам се вежбао, и хвала Богу надокнадио сам оно што сам био изгубио.

— Добро! рече маршал посматрајући га с дивљењем. А да ли још имате ону силну наклоност ка авантурама?

— Жеље су ми увек исте, монсењеру, али немам увек прилике да их задовољим.

Ове су речи биле изговорене тако обешењачки, да се маршал није могао уздржати да удари у гласан смех.

— Добро је! помисли витез, видим да се не љути на мене.

— Слушајте, продужи маршал уозбиљивши се опет, обратите сву своју пажњу, јер ово што ћу вам сада рећи од велике је важности.

За тренутак је изгледало да се устеже, па онда одлучивши се рече:

— Господине Пардајане, шта мислите ви о краљу француском?

Витез разрогачи очи.

— О краљу француском, монсењеру? А кога бих врага могао мислити о њему ја бедни витез, сем то да је краљ! Краљ! То значи оваплоћена свемоћ, бићe које је мало мање од Бога, али много више од човека, које човек не сме да погледа очима да не би ослепио.

— Пардајане, ја држим да ви нисте од оних људи које лако заслепљује величина. Ви сте имали храбрости да погледате. Рецте ми шта мислите, а ја вам дајем своју реч да нико никад неће дознати ваше мисли.

— Монсењеру, мени би било много лакше кад бисте ви први почели...

— Добро! рече маршал страховито мирним гласом, ја мислим да Карло IX није никакав краљ...

(Наставиће се.)

жана скупштина порезника и пореских помоћника. Овој скупштини присуствовали су око 30 порезника из земље који су за овај случај добили одсуства и повластице у вожњи. Удружење порезника образовано је у циљу унапређења пореске струке и побољшања моралног и материјалног стања чланова. На скупштини су измењана правила а у исто време одлучено је да се покрене и стручан лист са називом „Пореска Служба". Изабрана је и стална управа у којој су председник Јаша Големовић, чланови: Жика Милојевић, Ђока Димовић, Прока Поповић, Милован Борђевић, Светозар Стојановић, Љуба Андрејевић, Милутин Весић и Сима Петровић.

Ову порезничку скупштину посетио је и г. Срећко Тешић, председник пор. управе.

Народносни комитети. Порта је разаслала валијама телеграфски распис, да бугарски, грчки и српски комитети немају никакав службени карактер и да се због тога о њиховим поднесцима властима неће водити никаква рачуна.

Неистините вести. Како смо поуздано извештени, неистините су све вести о гомилању бугарске војске у Цариброду које су пронете ових дана кроз Ниш и Пирот. Неко је слагао окружног начелника у Пироту и шефа пиротске станице, како је у Цариброд доведена силна бугарска војска, а они то примили за готово, па, и не проверивши истинитост тих саопштења, то јавили даље. Ето, каквог имамо политичког старешину у једном пограничном округу.

Ухапшен анархиста. У Цариброду је 4. о. м. у вече ухапшен један руски анархиста. У његовом коферу у Софији нађене су бомбе, којима је јуче о богојављенској литији имао извршити атентат на кнеза Фердинанда. Он је из Цариброда спроведен у Софију с два инспектора и три жандарма.

Опет бегунац. Синоћ је прешао више аде Циганлије један Србин војник из аустроугарске војске из 23. пешачке регименте, која је у Петроварадину. Он се зове Крста Николић, а по занату је калфа пекарски.

Упаљени оџаци. Ноћас су у Београду упалили се оџаци на зградама Тадије Николића кафеџије у Видинској ул. бр. 5 и у кући Живка Мијатовића Страхиња Бана ул. бр. 67. Први се пожар десио у 8 и по а други у 11 часова пре поноћи. На оба места ватрогасци су стигли благовремено и одклонили ватру. Штете нема никакве.

Кажњени. Петар Стојковић, Љубица Брђански и Сима Кочоровић, беспосличари београдски, кажњени су са по пет дана затвора због скитње и прогонством у своја места рођења.

Повређен ножем. Синоћ око 8 сати Милан Бошњаковић Цигањин — свирач — из Рипња, удрио је ножем Мицка Трајковића кафеџију код „Парног Млина" у Шумадијској улици у леву плећку и опасно га повредио па по том побегао. Повређени је пренет у болницу да му се укаже лекарска помоћ а за Миланом је наређена потера.

Стављен у притвор. Решењем кварта дорћолског стављен је под кривичну истрагу и у притвор Димитрије Дедакин столарски радник за покушај убиства.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

)o(У угарском одбору за изборну реформу постала је криза неизбежном, пошто је већина чланова незадовољна председником Визоњијем због његова говора, који је пред Божић држао у свом изборном округу.

2ς У Бечу се био пронео глас да ће делегације бити сазване у месецу априлу. Али се с поуздане стране тај глас побија и тврди се, да ће се делегације, као и обично, састати на јесен.

Л Француски министарски савет решио је да се орденом почасне легије одликују сви они који су се истакли својим радом у ваздухопловству.

[›] Порта је рад узрујаног становништва изјавила да ће штитити турски суверенитет на Криту и да у погледу анексије Крита нису предузели никакав корак ни грчки краљ ни грчка влада.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Једна вуњара

Чувени српски „родољуб" и „првак" српског народа у Угарској, д-р Полит-Десанчић демантује преко свога „Браника" вести о пребегавању аустро-угарских војника у Србију и то на овај начин:

„Сматрамо за дужност да најкатегоричније демантујемо вести српских листова као да поједини наши Срби бегају из наше аустро-угарске војске и прелазе у Србију. Ми тврдимо да нема тога Србина који би изневерио свога цара и краља."

О једни излапели старче. Што си под старост таква вуњара постао кад ти то не треба.

ИЗ НАРОДА

Лепо понашање

Пре извесног времена — 22. децембра — дошао је у механу оструженичку п.поручник г. Бранислав Николајевић са два војника, заузео један сто и тражио од механџије ручак и по литра вина. Кад је ручао и вино попио (које још није платио) од једанпут скочи, преко војника дозва механџију, па му стаде псовати оца и матер цинцарску што му је вели донео у вину једну мрљу коју назва стеницом. Кад је свршио са механџијом обрте се присутним грађанима, међу којима сам био и ја подписати, говорећи: „ви сељаци попили би г..... у вину кад би вам механџија донео."

Ја, као стари ратник из свију ратова и, који сам сём српског буквара учио још и немачки, латински и француски, нисам се надао оваквом изразу од једног васпитаног човека, још мање од српског официра у које ми сад сви гледамо као озебао сунце.

29. децембра 1908. год.
Оструженица

С'поштовањем
Благоје Мишић
економ.

Љубав није шала ни у Скупљену!

Класификација сеоске љубави. — Села Скупљен и Трбушац. — Каква је изгледала Милева? — Цело село заљубљено. — Просци са свих страна. — Милева бира ђувегију. — Скупљен постаје гнездо Отела и стршљенова. — Писма претње. — Љубав побеђује. — Последње средство. — Размишљања у хапсу. —

(Опис једне сеоске драме спремљен за „Правду")

Шабац 16. Децембра

(наставак)

Они би могли још и допустити, да се Милева испросила и удала ту у њихово село. Била би им непрестано пред очима. Они би се свако дневно могли наслађивати њеном појавом, а у срећној прилици и њеном наклоношћу у потаји. Овако оде у друго село, где ће други у њој уживати, где ће се други користити њеном милостивом душом.

Узрује се Скупљен и завист и љубомора обухвати сво село. Скупљен се за час напуни све самим Отелима.

У гнездо стршљенова дарнуо је Марко Симонић и сваки је знао, да се неће лепо провести.

VIII.

Просидба Милевина највише је коснула срца *Цветка Влајковића* и *Станимира Кузмановића* из Скупљена и *Велимира Којића* из Трбушца.

Цветко и Станимир били су бесни, што им Мирко у граби девојку, а Велимир је завидио Мирку, што он није дошао до Милеве.

Њих тројица саставе један колегијум и реше се, да по што пото спрече Мирково и Милевино венчање.

Једног дана сели су те са ставили ратни план. Први део плана имао је да изведе Цветко, који је најписменији, а други део, коме би се приступило тек онда, ако први план не би успео, извршиће га сва тројица заједно.

IX.

Не прође ни два дана а сретни младожења Мирко нађе пред својом кућном једно писмо ове садржине:

— „Мирко, честитам ти на избору! Добијам добру младу! Да је *добра* посведочиће ти сви скупљенски момци!"

После неколико дана Мирко доби и једно овако писмо:

— „Мирко роде, што ми оте јараницу, која ми је свако вече излазила у Прошће на састанак?! Знаш ли ти, болан не био, да је она моја и била и остаће! Не узимај у кућу ђавола, да те не сраморити по потесима."

Треће је писмо било још црње и горе:

— Ти мислиш, да узимаш поштену девојку. Није она поштена колико је лепа. Питај Цветка Влајковића, шта је са њим радила у Гају о Малој Госпоћи. Може ти о томе рећи коју реч и Станимир Ковачевић. Упитај га, кад је последњи пут био са њом у вајату?! И твој комшија Велимир неће ти одрећи, јер се са њом више пута састајао у кафани код „Две буле" у вароши."

Три побратима хтели су да поколебају Мирка и да му сугестирају мишљење о Милевином непоштењу.

То је први део њиховога плана.

X.

Лако је појмити, шта се дешавало у души јадног младожење, кад је овака писма добијао. Било би му лакше, да их је смео показати оцу, али то није учинио из бојазни, да се стари Симонић не побуни и не поквари веридбу свога сина. Зато је све своје јаде крио у својим грудима, које су беснеле таком олујом, да је мало требало па да експлодирају. Сан му је са очију бегао, а тешке мисли роје му се кроз главу.

Једне ноћи, кад већ није могао више издржате, узео двоцевку и упути се у Скупљен с намером да Милеву убије ако се не могадне оправдати. После ће и са собом свршити, пошто без ње није могао живети.

Била је мрачна тајанствена ноћ са пуно звезда на небесном своду. Први петли тек беху отпевали своју поноћну песму, кад Мирко неопажен стаде код Милевиног вајата и полако закуца на мало стаклено окно од прозора.

(Свршиће се)

РАЗЛИЧНОСТИ

Црква на четрнаест спратова

У Питебургу ће се сградити црква на четрнаест спратова. Једна тамошња црквена општина има доста велико земљиште у сред града, па је решила да на њему подигне цркву, али да га у једно употреби и на трговачке циљеве. Ради тога ће се ту сградити зграда од четрнаест спратова чија ће фасада имати слику готске цркве. У средини зграде налазиће се велика црква а с леве и десне стране биће разне трговачке и друге просторије, које ће црква давати под киријом најбољим понуђачима.

Знамените тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Па онда поносита својим гласом као мудра жена, којој су се молећи примицале највише личности, које су на прегнуто ослушкивале сваку њену реч, Воазенова није застајала ни пред каквим издацима, који су могли послужити да повећају сјај њена заната. Своје аудијенције давала је у једној нарочито за њу изатканој хаљини, огртачем, за који је платила 15 хиљада ливара (75.000 динара). Краљица није имала лепшу тоалету од ове „царске хаљине", која је „изазвала у Паризу велико узбуђење". Огртач је био од затворено-црвене кадиве, украшен с две стотине и пет истински златник двоглавих орлова и постављен скупоценом кожом. Чак је и на ципелама било везених златних двоглавих орлова. Али је ткање тих орлова на огртачу коштала 1100 ливара (5500 динара).

Имамо о томе рачуне лифераната.

Али је Воазенова и испод те златне кише задржала своје простачке манире. Увек је пијана, грди се с Лезажом као пијарица. Латур, њен велики „мајстор", части је шамарима. С Босовом се бије. Једног дана кад је на бедему шетала с Латуром, наредила је те је овај ударио педесет штапова њеном мужу, кога је жалио, а за то време држи мајсторов шешир у руци. Том приликом је Латур ујео једна Монвоазена за нос. А уз то је пророчица имала веза с опатом Сен Амуром, ректором париског универзитета, строгим жансинистом, а госпоја де ла Рош Гијон била је кума њеној кћери. — Муж, кога је Воазенова наредила да тако душмански избију, изгледа да је био добар човек. У оно доба постојала је у Монмартру једна капела, која је била посвећена светој Урсули и која је имала повластицу да „поправља" мужеве. Они су тамо морали изаржати девет дана молитву и једног петка у јутру носити кошуљу рђава мужа. Наша чаробница је непоколебљиво веровала у ово средство и мора јој се одати правда, да је увек почињала тиме што је у Монмарту шиљала људе, који су јој долазили да јој се жале. Она је овај рецепат применила и у свом властиту браку и једни ђаво Монвоазен морао је пристати, да своју кошуљу испод руке сам тамо одн се То је био супруг чија је поправка мучно задавала велике бриге светој Урсули.

Лезаж, љубазник врачарин, саветовао јој је да се курталише мужа. Купили су јагњеће срце, с којим је Лезаж „нешто радио", затим су га закопали у врту иза уласка. Десило се да је Монвоазен добио жестоке стомачне нападе. Дерао се као кад би неко хтео да га убије, молио је да му куршум пројуре кроз главу но да се онако мучи. Мучена грижом савести, Воазенова појурила је у Августинску цркву да се „измири", то јест да се исповеди и да добије општи опроштај, причестила се и кад се вратила, приморала је Лезажа да скине чини.

(наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас је програм од 20 тачака, са одличним солима, дуетима и певањем комадом:

Преслан ручак и оперетом:

Човек у сандуку. — Уверени смо да ће и вечерас бити одлична посетт.

ТЕЛЕГРАМИ

Месина. Јак таласаст потрес осетио се јуче по подне у 3 сата и 30 минута.

Лондон. Упис енглеског дела руског зајма завршен је јуче по подне. Уписано је 4 до 5 пута више но што се тражи.

Цариград. Министар полиције дао је оставку, али му оставка још није уважена. — Наредбе, које је издала Порта у погледу бојкота, до сада су остале без резултата, те је са тога амбасадор аустро-угарске јуче на Порти чинио нове кораке, услед којих велики везир је преко министра унутрашњих дела издао нове наредбе у циљу спречавања бојкота.

Месина. Ноћас се појавио велики пожар, који је избио из порушених кућа. Покушано је, но узаман, да се пожар угаси, те се само ограничило на изолирање других кућа од пожара. Изгледа, да је ватра тињала већ неколико дана, па је услед ветра од једном букнула.

Рецио ди Калабрија. Јуче цело пре подне осећали су се потреси, од којих је један јак био у 6 сати, а други врло јак у 12 и 35 минута.

УРАЊЕНЕ СВЕЖЕ ЖИВИНЕ

Заклани и урањени: **ћурака, пилића, пловака, гусака и разне дивљачи.**

Свежег „ТЕЈ-БУТЕРА"

Павлаке „Милих-рама"

Изврсна Бела и Црна вина

Белог **бермша** за развијање *1 врста 5* к. Динара 1·95. **Свежих јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 ком. Најбоље српске и стране **Саламе**. Изврсног свежег **пивара**. Карлсбадских облатни за торте. Карлсбадског цвибака и за деду. Конзервисаног сушеног поврћа „врло економно" Сушене Боранije, Младог Грашка, Жилијена за супу, Црвених Патлиџана, Сушених Печурака, Спанаћа и т. д. Свежих јабука.

Највеће и најразноврсније стоваришше бомбона и колача за послуживање нарочито спремљено за свечаре.

Краставаца киселих 120—140 ком. у буретy, киселих **паприка**. **Ораја** очишћених врло добрих. Смоква **смирна**. **Мандарина**. Поморанџи и т. д. Талијанских **макарона** Пармезана.

Француског вина белог: **„Graves" „Souternes"**, црно: **„Medok"**, **„Bleye"**, **„St. Emiljon"**, 1 боца дин 1. Свежег грожђа из Италије 1 кило дин 1·40.

Највећи избор јелни и рибљи конзерви: раних сардина у зејтину, и осталих роба у маринату и. т. д.

Препоручује колонијално-деликатесна радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Ливеранта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашности шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 631 34—

Врачарцима!

Колонијално - Деликатесна Радња

ПЕТРА П. МИРКОВИЋА

Његушева 29. — Београд. — Цветни Трг.

Препоручује поштованим г. г. потрошачима за наступајуће Божићне празнике поред остале колонијално-деликатесне робе *Брашна* устајаног српског и сегединског. *Карлсбадске Облапде* и *Чоколаде* за торте. *Ораја* очишћених, *Бадема, Лешника, Грожђа, Смокава, Урми, Кора* од поморанче, *Бомбона* француских и колача за послуживање.

Чаја, Рума, Ликера и *Бисквита.*

Сира: *Ементалер, Годомин* и т. д. *Саламе.*

РИБЕ:

Сардина француских, Маринати од јегуље, *Тонфиша, Руса, Пастрмки, Сардела, Ракова, Моруне, Јегуље* и *Харинги.*

Зејтина француског из Ницце без мириса *1 литар Дин. 2·40.*

ВИНА:

МАЛАГА бела.
Смедеревско бело и црно.
Врањско бело и црно.
Пожаревачко бело и црно.
Француско: **Гравес, St. Emilion, Медок.**
Ракија: **Шљивовица** и **Комовица стара.**

ЖИВИНЕ:

Урањене заклане сваки дан.

ЈАЈА:

Крупни под гаранцијом свежи.

Робу достављам г. г. потрошачима у Београду у кући и у унутрашност испоручујем све пошиљке брзо и тачно.

Најумеренија цена, тачна и брза услуга.

706 ТЕЛЕФОН БР. 464. 15—15

Живела Срећа

На срећке Класне Лутрије продате из радње Исака Ј. Ешкенази добија се врло често

Премија од		*200.000*	дин.
Гл. згодитак		*100.000*	„
50.000	„	14.000	„
40.000	„	12.000	„
35.000	„	10.000	„
30.000	„	8.000	„
25.000	„	5.000	„
20.000	„	2.000	„
15.000	„	1.000	„ и т. д

тако да сваки купац који непосредно из моје радње купује срећке највероватније продаје меније, марке и даје рабат на већу количину 2, 3 и 4 од сто. Купује акције, све државне папире као и за ложиште свију завода Краљевине Србије и плаћа најбољу цену.

С поштовањем

ИСАК Ј. ЕШКЕНАЗИ

мењач и овлашћени продавац срећака Класне Лутрије до „Руског Цара"

696 12—15

ЧИТАЈ ОГЛАСЕ

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

Новитети за балску сезону

Данас ми је приспео

КОМИСИОН

Женских балских хаљина

од једне велике енглеске фабрике

са условом: да вратим што се не прода до 28. децембра ове године.

Како су цене невероватно ниске, а израда особита: то упозоравам поштоване муштерије да се користе овом приликом.

За цену од 35 дин., добија се дивна балска хаљина, рађена на тафлангету, са аплавацијама и дугмадима.

Па како ће исте хаљине стојати на углед у мојој радњи врло кратко време, и то од данас до 10. јануара, то се моле п. муштерије, да се према овом огласуправљају.

Поред балских хаљина добио сам огромну количину свиленог **тафт-Јапан** за поставу истих хаљина и за жилоне и то у свима могућим бојама а у два квалитета. Једноме је цена 1·80 дин., а другоме 3·20 дин. метар. Иста је свила досад невиђена у Србији, одликује се малом ценом, издржљивошћу, а гарантујем да је издржљивија него икаква финија свила.

ПОМОЋНА РАДЊА

688 10—10 **ДИМИТРИЈА М. НИКОЛИЋА**

МЕЊАЧКА РАДЊА

Марка Баруха — Београд

Јавља својим пријатељима и играчима *Српске Државне Класне Лутрије* да је вучење срећака I. кл. 37. кола 10. Јануара 1909 год. и моли да се његовој радњи изволе обратити са налозима за куповину срећака.

Поруџбине из унутрашности извршује најтачније, одакле је уплату уделати најодговорније поштанском путницом. 3 1—3

ПРИЈАТЕЉИМА СРПСТВА
И СРПСКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Прва Повл. Ужичка Акц. Ткачка Радионица извештава своје пошт. потрошаче и пријатеље српске индустрије, да има на стоваришту велики избор тканина ванредно доброг квалитета и постојане боје, које су по изради много боље од страних фабрика.

Да би се сад, у овој прилици, спречило уношење страних крпа, Управа Ткачке Радионице спустила је цену израђевинама тако, да су све знатно ниже а квалитет много бољи од страних израђевина.

Молимо пошт. потрошаче, да се изволе са поруџбинама обратити непосредно фабрици у Ужице или њеним продавцима, и то:

У Крагујевцу г. Сави С. Новаковићу; у Чачку г. г. Васи Гавровићу, у Ваљеву г. г. Недељку Павловићу, Антонију Јовановићу, Пајовићу и Јевтићу и Михајловићу и Станојевићу; у Шапцу г. Ђорђу Танасијевићу; у Крушевцу г. г. Трајку Ристићу, Љуби Поповићу и Живку Белотрепићу; у Нишу г. г. Браћи Попић, Живојину Мисовљевићу и Другу, Милу Попићу и Јовану Величковићу; у Соко-Бањи г. Стојильку Милићевићу; у Алексинцу г. Станисаву Хаџи Павловићу и Сину; у Трстенику г. Милосаву Мирићу; у Неготину г. Јевреју Рашићу; у Г. Милановцу г. г. Петру Маринковићу, Љуби Ђорђевићу и Танасију Милановићу; у Краљеву г. г. Браћи Матовић, Дим. Димитријевићу и Шваичићу и Радомиру Николићу; у Лозници г. Андрији Урошевићу; у Каменици г. Разовану Бошковићу; у Књиву г. Димитрију Михајловићу; у Пранањима г. г. Миленку Благојевићу и Благоју Симовићу, у Пожеги г. г. Димитрију Кандићу, Браћи Ђукић, Младену Крњићу и Милану Јеремићу; у Ариљу г. г. Драгољубу Думеловићу и Миленку Гашићу; у Рашци г. Бошку Марићићу; у Обреновцу г. Љуби Вукајловићу; у Варварину г. Станоју Милосављевићу; у Ћуприји г. г. Мијаилу Ђ. Миленковићу, Сими Симићу и Јевти Томићу; у Параћину г. г. Лазару Т. Миленковићу и Мити Ристићу и Сину; у Смедереву г. Николи Спасићу; у Александровцу (ж.) г. Настасу Јакшићу; у Књажевцу г. Љуби Јанковићу; у Гучи г. г. Алекси Протићу и Гавриловићу и Прелићу; у Б. Башти г. г. Радисаву Митровићу и Нешку Нешковићу, у Рековцу г. Петру Перићу; у Бољевцу г. Миленку Ристићу; у Паланци г. г. Живанчевићу и Арсенијевићу, и Милану Прокићу и Брату.

Мустре наших израђевина могу се видети у Београду код г. г. *Димитрија Јањића* трг. на Теразијама, *Николе Мићовића* Дубровачка улица и код *Доброслава Атанацковића* прево пута „Коларца" подпуна колекција у комадима и парчетима свију израђевина (као пешкирима, чаршавима, салветима и т. д).

679 7—10

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осип** *т. зв. фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви, проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves) који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пију. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести реће јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашности Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

У. требом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашности врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашности у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића. Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 10 2—

НОВА КЊИГА!

Др. Јов. Цвијића,

АНЕКСИЈА БОСНЕ и ХЕРЦЕГОВИНЕ

И СРПСКИ ПРОБЛЕМ

(са 2 карте у боји). *Цена 1·50 дин.*
(са поштарином *1·70 дин.*)

Изашла је из штампе. Са поруџбинама обратити се издавачу **С. Б. Цвијановићу** књижару у Београду, Кнез Михаилова ул. бр. 22. 702 2-2

Са болом у души извештавамо сроднике, пријатеље и познанике: да је наш добри и никад непрежаљени

† СРЕТЕН МИЛОВАНОВИЋ

пешад. поручник у пензији и почасни капетан II класе, дугогодишњи председник и благајник Нишке Задруге за кредит и штедњу

вечно своју племениту душу 25. ов м. у 67. години живота после дугог и тешког боловања и смртни остатци сахрањени у породичну гробницу 26. ов. месеца.

Сматрано за особиту дужност изјавити овим путем благодарност:

Г. д-р Драгутину Петковићу санитетском капетану I класе који га је за сво време боловања обилазно употребљавајући сва средства да нам милог покојника што дуже у животу одржи.

Пријатељима и познаницима који га за време његовог дугог боловања свакодневно обилазише.

Команданту места ђенералштабном пуковнику г. Петру Бојовићу, који је и поред личне изјаве саучешћа са осталом г. г. официрима гарнизона нишког испратио милог нам покојника до вечне куће.

Члановима управног и надзорног одбора Нишке Задруге за штедњу и кредит на изјавама саучешћа и учествовању при погребу.

Суду и одбору општине града Ниша, који на одар покојников, као своме дугогодишњем одборнику венац придожи.

Професорима и ђацима нишке гимназије који своме добротвору учествоваху при погребу.

Грађанству нишком: господи, господи, сродницима, пријатељима и познаницима, који нам изјавише саучешће и многобројно при опелу и погребу учествоваше.

Особиту благодарност дугујемо председнику Нишке Задруге за кредит и штедњу г. Светозару Рувидићу апотекару овд. који се у име завода, коме је покојник дуго година био председник и благајник, опростио, као и г. Пантн Рањеловићу ђаку VIII разреда гимназије на његовом лепом и утешном говору, који се у име сиромашних ђака нишке гимназије са покојником, као добротвором опростио.

Нишкој певачкој дружини која певањем учествова при погребу и испраћају до гроба.

Свима сродницима, пријатељима и познаницима који нам се на смртном часу нађоше у помоћи, као и свима онима, који нам лично, телеграмима и писмима изјавише своје саучешће у овој тешкој жалости нашој.

30. децембра 1908. г. Ниш

ОЖАЛОШЋЕНИ:

супруга: *Јана;* брат: *Милутин;* сестра: *Стана;* свастика: *Војкица;* свастичина: *Живка;* зет: *Михајло П. Јаношевић* пешад. капетан I. кл.; унука: *Љубица* и остала

8 родбина. 2—3

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* **Видинска ул бр. 22.**

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ЧЕТВРТАК 8 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI — 1909. — БРОЈ 8. | Телефон 821.

ОДЛАГАЊЕ КРИЗЕ

Пресбиро је издао јуче по подне званичан комуникe, који ми доносимо на другом месту и у коме се каже: да је г. Велимировић 2. ов. м. поднео Краљу оставку кабинета, да би се могла саставити друга влада, која би имала сигурнију парламентарну основу при вршењу државних послова, али како се две радикалне групе нису могле споразумети о саставу нове владе, Краљ је вратио г. Велимировићу поднету оставку, и изјавио му жељу, да и даље остане на управи, јер ужива његово потпуно поверење.

Сад се сваки живи у Србији пита: па зашто је било све ово? Кад се налази да ова влада може и даље остати зашто је држана Србија у министарској кризи већ пуних 20 дана?

Да би се то све добро разумело и да би се свачији рад тачно оценио, потребно је ово објашњење.

Кабинет г. Велимировића је постао у доба, кад нико у Србији од меродавних фактора није ни слутио да ће доћи анексија. После избора је те жиште било у унутарњој политици и зато се тражио кабинет, који ће у колико је могуће више повратити ред и увети мир у духове. Зато се за тај кабинет тражили људи помирљиви и без прошлости, која узнемирава, да би они што непристрасније посредовали између партија и извршили што слободније изборе.

Чим је анексија пала као гром, одмах је свако осећао: да г. Велимировићев кабинет није дорастао новим догађајима, а као што је он био образован ad hoc за унутрашњу политику, тако је ваљало одмах образовати други ad hoc за спољну политику док се ова национална криза не ли квидира.

Али самосталци, који су успели увести у овај кабинет своја три велика партизана, ценили су: да је за њихове партиске интересе овај кабинет најзгоднији, и нису допуштали никакве промене. Самосталци су при сваком покушају да се влада промени, толико затезали и претили непомирљивом борбом, да се од сваке промене одустало. Али су ипак, све партије, налазиле: да би било не само корисно него и потребно појачати кабинет. Па то су чак и сами самосталци у више прилика признавали.

Како г. Велимировићев кабинет није учинио никакво ружно дело због кога би изгубио поверење које од радикалних група, оне га нису хтеле *оборити* нарочитим вотумом неповерења, али му се дало познати: да не ужива потпуно поверење већине и да би требао да одступи. Г. Велимировић је то разумео и повукао се. Али се при преговорима видело; да је самосталцима преча њихова партија него ма какав виши државни интерес. Они су толике тешкоће правили од самога почетка, да су од целе ове кризе направили комендију и даље продужавање кризе по стало би опасно за битне интересе државне.

Сви ми, цело јавно мнење желело је и гласно тражило: да се криза што пре реши, те да се почне радити на великом задатку, који стоји нерешен пред Србијом. Потребу за брзим решењем нисмо осећали само ми, нити само јавно мнење, него и цела земља па и сви политички кругови на страни.

Чак „Temps", који нам је врло мало наклоњен пише у броју од уторника о кризи у Србији овако:

„Зар је потребно рећи: да у овом тренутку питања унутарње политике могу имати само споредне важности? Има већ три месеца како Срби упућују Европи један узбуђен и болан апел. Да би их ко могао чути, ваља им бити једнодушним. Ако и сад, као што се то већ сувише често дешавало, будемо гледали личне кавге између старих и младих радикала, ефекат би био бедан. Србија не сме приређивати једно позорје као опсађена Византија, ако хоће да остане достојна симпатија, на које она има права да рачуна. Допуштено је, дакле, надати се да министарска криза неће дуго занимати јавно мњење, и да ће се кабинет, на какав било начин, брзо реконструисати и да се у источној кризи Србија неће појавити као једна земља подељена и разривена".

Наравно, да је тако исто и код нас у Србији свака морао осећати. Чим се, дакле, та криза усљед пангерманских захтева почела отезати у недоглед, Краљ је пресекао свако даље терање комендије, закључио кризу задржавши и на даље исти кабинет г. Велимировића. И то је најбоље што је за сад могао учинити.

Али тиме ни мало није решено оно питање, које је још одмах после анексије постављено; том одлуком, коју је диктирала државна нужда, није задовољена она потреба, коју у почетку чланка нагласисмо: да Србија у овим приликама и за ове велике задатке треба да има јачу владу.

Овим, дакле, криза није дефинитивно затворена и скинута с дневног реда, него је само њено решење одложено.

А од тога може бити штете.

А за ту штету носиће одговорност и скупштина, која је непрестано неодређена.

СРПСКИ ЗАХТЕВИ

„Ехо де Пари" добио је од српског посланика у Паризу д-ра Весница обавештења о српским захтевима. По речима Весницевим, аустро-угарско-турски споразум ни мало не мења положај који су Србија и Црна Гора заузеле после анексије Босне и Херцеговине. Србији је потребна политичка и економска независност и хоће да се обезбеде против нових продирања Аустро Угарске на југ. Ту безбедност Србија и Црна Гора могу добити само аутономијом Босне и Херцеговине и уступањем оног парчета земљишта, који обема слободним српским земљама дозвољава да се сједине и Србији даје слободан излаз на море за њену трговину. Компензације које замишља барон Ерентал, а то су давање Србији места у дунавској комисији и железничка веза Србије с Босном, не дају легитимним српским захтевима ни сенку задовољења, Србија очекује пресуду Европе, пре но што сама донесе своју одлуку.

Тајна конвенција од 1877.

„Салцбургер Фолксблат" донео је, како вели, из поуздана извора до сада необјављена обавештења *о тајној конвенцији између Русије и Аустро-Угарске од 6 марта 1877. и њену постанку.*

Још године 1873. рекао је Горчаков у једном извештају руском цару, да Русија може мирно гледати растење аустриског утицаја у Босни; хришћански би народи могли само добити од те заједничке акције. Русија ће остати верна свом историском задатку, не спречавајући да се Босна и Херцеговина евентуално чак и иностраном помоћи развијају и за автономију оспособе. Дакле још тада је Русија признала аустриску интересну сферу на Балкану, док је пре тога суревњиво чувала свој искључиви утицај на њ. У лето 1875. почело је на Балкану силно да ври; у сада анектованим земљама букнуо је устанак; Србија и Црна Гора оружале су се. Тада је приликом његове посете у Далмацији *црногорски кнез Никола понудио Кесару Францу Јосифу своју помоћ за случај упада у Босну.* Велике су силе усвојиле Андрашијев реформни пројекат за Босну, али су га устаници одбили. Панславистички руски посланик у Цариграду Игњатијев мутио је против тог реформног пројекта који је петроградски кабинет живо фаворизирао, покушавајући да код султана изради, да устанак угуши концесијама Црној Гори. Строга упутства из Петрограда учинила су крај тој иницијативи Игњатијевљевој. Године 1876. изрекао је Бисмарк мисао да се Аустро Угарска заокругли деловима босанског земљишта, за шта би Русија могла добити извесне користи у Бесарабији; он не зна како ће цар Александар примити ову идеју. Немачка ће без тешкоће пристати, а и Енглеска ће пристати ради компензација у Египту. Горчаков не пристаје. Пошто се Немачка није хтела обавезно изјаснити о свом држању за евентуалан сукоб између Аустро Угарске и Русије, Русија је била принуђена на мирни споразум. У Рајхштатском уговору утврђено је, да на случај победе Ислама обе силе штите Хришћане; а на случај победе Хришћана да неће дозволити образовање велике словенске државе на Балкану. *Са Србијом се могу сједињити неке области на Дрини с Црном Гором Херцеговина, а зато ће Аустрија добити Турску Хрватску и неке делове Босне.* Русија би повратила свој део Бесарабије и Батум присаједињила својој држави. Тако пише руски историчар Гојајнов. А други историчар, Татишчев, пише како је углављено, *да Аустрија добије сву Босну и један део Херцеговине.* О узајамним обвезама оба цара није начињен никакав протокол. 19. септембра 1876. предао је гроф Сумараков Елстон цару Францу Јосифу писмо руског цара, који је за случај да Турска не усвоји реформне предлоге предложио: Аустрија ће заузети Босну и Херцеговину а Русија Батум. Флота великих сила једновремено би ушла у Босфор. Али је *Андраши одбио привремену окупацију.*

Новиков, руски посланик на бечком двору, од противника окупације на једном је постао одушевљени присталица те идеје и у том смислу писао је и канцелару Горчакову. Он се позива на вредност задобијања дела Бесарабије изгубљене 1856. У свом одговору цару Александру од 20. септембра 1876 цар Франц Јосиф одбио је привремено заузеће Босне; *он је усвојио само коначно заузеће, као што је и предвиђено Рајхштатским Уговором.* После тога је цар Александар у свом писму из Ливадије од 4. октомбра 1876 предложио да се закључи уговор за случај рата између Аустро Угарске или Русије и Турске:

Али је цар Франц Јосиф хтео да зна само о једновременој, а не и заједничкој акцији. Најзад су у Петрограду били принуђени да пристану на ове захтеве. Приликом преговора о закључењу тајна уговора долази до објашњења, јер по руском гледишту Аустро-Угарска може посести само Босну, док је аустро угарска монархија по Рајхштатском Уговору полагала право да и Херцеговину увуче у своју интересну сферу. *Непомињање Херцеговине у Рајхштатском Уговору Андраши означује само као просту погрешку у преписивању.* Он овако карактерише држање Аустро-Угарске: „Наша акција није заједничка с вама. Ми вам само не сметамо сметати и имамо вас бранити против сваке појављене коалиције, ако упаднете у Турску а Енглеска вам одговара шиљањем своје флоте у Дарданеле. Ако би нас јавно мишљење гонило против Русије, ми нећемо спречити све испаде у парламенту, избегавајући са свима државама прекид, али не придружујући се и никаквом кооперативном програму. Ако сада дође тренутак за заузеће Босне, ми нећемо то учинити с обзиром на потребу да бранимо наше интересе.

3. јануара 1877. потписана је војна конвенција између Русије и Аустро Угарске. Грофу Андрашију је остављено састављање друге конвенције, која би имала одредити последице рата на основу Рајхштатских конференција. 6 марта 1877. потписали су ову тајну конвенцију Андраши и Новиков у Пешти. Она садржи ове тачке:

„Прво: Обе стране решиле су побољшати судбину хришћана, стати на пут сваком плану за образовање словенске државе на Балкану и евентуална освајања земљишта ограничити на следеће територије: руском цару на Бесарабију у границама Европе, *аустриском цару на Босну и Херцеговину, осим оног дела који се налази између Србије и Црне Горе.*

„Друго: Обе се стране обвезују да се узајамно помажу и једна другој чине дипломатску потпору, ако би била потребна заједничка конференција великих сила поводом поделе као последице рата или поводом распада турске царевине.

„Треће: Обе стране потврђују чланове Рајхштанског Уговора предвиђене за случај територијалне поделе или распада турске царевине, *да не дозволе образовање велико словенске или друге које државе али* **да дозволе образовање независних држава Бугарске, Албаније и осталих делова Јерменије, сједињење једног дела Епира и Крита с Грчком и образовање слободног града Цариграда и околине.**"

У априлу 1877. објавила је Русија рат Турској; 20. фебруара 1878. године закључен је *санстефански мир, који је сав био диктован Игњатијевљевим панславизмом.* Пошто је ова панславистичка оргија свуда изазвала отпор, морала је Русија ићи на Берлинску конференцију. Али да би спасла што се још може спасти, она је потражила споразум с Енглеском и Аустро-Угарском. Плод ових последњих био је тајни уговор, којима је Русија признала Аустро-Угарској не само заузеће Босне и Херцеговине, но и новопазарског санџака и то „да коначно окупира" (a occuper definitivement). Овај се уговор не односи само на војничко заузеће санџака, као што је одређено на Берлинској конференцији у члану 25., *но на заузеће под истим погодбама, под којима и заузеће Босне и Херцеговине.*

Али је на седници Берлинске конференције од 27. септембра Енглеска изнела предлог, да се Аустро Угарској повери окупација Босне и Херцеговине. Бисмарк и Горчаков пристали су. А против отпора турских делегата нагласио је Биконсфилд, да се ствар не може тицати привремена, но само коначна заузећа. А кад је најзад, да би се сломио отпор Турске, усвојена *тајна клаузула, којом је окупација означена као привремена*, све учеснице сматрале су то као голу формалност. Дакле, завршује се чланак, ни Русија ни Енглеска немају право устајати против анексије и оптуживати Аустро Угарску.

РУСИЈА ХОЋЕ МИР...

Дакле амбасадори су препоручили Порти, да прими понуди Палавичинијеву? Аустрија хоће да купи Босну а Турска хоће да је прода... Зиновјев изјављује „да се Русија *сада* не идентификује са Србијом и — да хоће мир...

Хм; па има ли веће иро-

је? Има ли веће дрскости но што је појава овог срамног пазара дипломатских трговаца? Продају људи и купују оно што није њихово! А вама, који сте највише погођени овом преваром, овим беспримерним безакоњем, вама се вели: што се ви буните слаби и мали? Ми хоћемо мир!

— Русија хоће мир...

Извршен је један насилнички акт коме ни по дрскости ни по неправди нема примера; погажен је уговор, уговор части и достојанства „великих сила;" срамно и издајнички погажено је јемство за нас мале, јемство за наше право постојања, право развитка, право живота, погажен је пред очима целе Европе и цела та Европа зграњава се пред дивљачким подвигом једне „модерне," једне европске државе, а када ми Срби устанемо у одбрану наше народне, наше историјске својине и када нам цео свет даје права да босанско питање сматр мо и српским питањем; када нам сви слободни и срећни народи шаљу симпатије и стављају у службу наше праведне ствари и мишицу и крв своју — узданица Словенства и Српства, она велика и силна Русија хоће мир?!

Русија хоће мир...

А може ли бити миран српски народ када види изиграна она своја права, која му је *Европа* загарантовала чашћу својом? Може ли бити миран српски народ, када види како се две државе погађају и цењкају за кожу тога намученог и напаћеног народа, који је вековс сахранио у дугом — чекању? Може ли т.? — О, лако је рећи: ми хоћемо мир; лако је то... Али тај мир мрзи српски народ! Тај мир није мир него притајени вулкан у чијој утроби бесни бура, — а кад дође душа у подгрлац, избија језовита и страшна ерупција, која сатире све што је близу, све што је на мети!

Русија хоће мир...

А може ли се доказати „великој" Аустрији да Европа жели мир? Или ће се и у двадесетом веку признавати право јачега и бранити само слабима да чувају и бране права своја, а јакима одобравати разбојничке отимачине због којих би сваки појединац отишао под кривични суд? Или су зар немирни мали народи што хоће крвљу својом да бране права своја и сопственост своју? Зар су немирни мали народи што вапију за правдом и правичношћу а мирни су они, што подлом мирношћом тихо и незнано тек једним указом само отржу од целе Европе две српске покрајине, да их присаједине оној бедној монархији која је и састављена само неприродним и насилничким путем!? Па зар је мирна таква држава? Зар је миран онај комшија, који ти запали једну њиву а ти ако хоћеш да је спасеш, он ти прети да ће запалити и другу! Или је миран такав комшија који ти убија брата а ти ако покушаш брата спасавати виче ти се: мир! — Је ли то мир? — Како је ниска, како је бедна ова „цивилизаторска" ова „европска" политика!

Али има нешто друго што Европа навлаш неће да разуме. Један народ не може мирно гледати да се двоје, сасвим страних, погађају о цени његове слободе. Српски народ неће сам одредити цене, али оне не биће тако велике, тако крваве, да ће Европа муке имати да их намири. Нека се зарумени и небо и земља од крвене српске крви, али та крв не може се продати, та крв не може се купити! Чујте ви велики и силни! Одреците се части, одреците се правде, одреците се свију обзира према слабијима, купујте туђе земље, продајте туђе народе и гледајте како се гњеви и небо и Бог на мрска дела ваше подлости, али народ онај српски народ, побркаће вам погодбе мачем у руци и условиће крваве цене, тако крваве, да ће у крв да се утопе и ваши рачуни и ваши умишљаји. Па кад падну главе, кад већ ни једног Србина не буде више жива, — онда ено вам њиних разрушених домова, ено вам њихових гробова, ено вам њихове историје... Узмите све то, ако ће вам моћи требати; подижите на њиховим гробовима језуитске манастире да из њих ширите разврат по свету. — Али док и један српски живот дише, тај ће се живот заложити да вас омета, да вам се свети, да вас презире! Одреците нас се силни и јаки, вичите колико год хоћете да Европа жели мир — нас се не тиче! Ми хоћемо немир, ми хоћемо рат; хоћемо да запливамо у крв, па после једног страховитог истребљења, од кога ће да се потресе цела Европа — нека буде мир!

Русија хоће мир...

А зна ли та братска Русија какав нам нуди мир? Зна ли Русија да нам претпоставља мирну кукавичку смрт оној јуначкој и славној смрти у љутом боју за слободу златну!!

Зар да Србин умре у том нечасном миру што му га намеће Европа а протежира га наша сестра Русија? — Биће мира, кад се покрхају мачеви, кад се изломе пушке, када оглушну наши топови, када загазимо дубоко у крв па нас понесе струја тамо у неповрат, када крв прелије брда и долине, када потамни и небо и сунце од страшног рата, од српске освете и „када умре ко хоће да живи" а преко све ове страхоте опет падне бели ледени покров из кога ће овде онде да провири по која сломијена пушчана цев, или се уздигне по која хумка која у себи чува неколико хиљада живота, а у околу свуда завлада језовита, мирна и страшна пустош а преко ове мртве пустоши захуји уздах света и неба — онда ће бити мир.. Онда нека наша братска Русија са небратском резигнацијом одмахне руком и нека забележи црним словима у историји своје политике: Српско је питање решено; у Босни је мир...

Душан Карарић.

Турско-аустријски протокол

Како „Тајмс" јавља, протокол турско аустриског споразума, који је Порта предала маркизу Палавичинију, има ову садржину:

По чл. 1. *Аустро-Угарска се одриче новопазарског санџака.*

Чл. 2. одређује да се *мухамеданцима у Босни и Херцеговини за три године после потписа протокола неће чинити никакве сметње, ако хоће да се приселе у Турску* и да ће аустро угарске власти поштовати њихову заостalу покретну и непокретну имовину.

По чл. 3 *свима становницима Босне и Херцеговине гарантује се потпуна верска слобода.* Калифино име ће се и даље помињати у мухамеданским молитвама петком а верске поглавице босанских мухамеданаца и даље ће постављати шеих ул-ислам а потпадати под његову јуриздикцију.

Чл. 4 наређује да се *сума од 2 и по милијуна турских лира као накнада за босанска државна добра исплати Турској у злату за четрнаест дана после потписивања протокола.*

У чл. 5. обвезује се Аустро-Угарска да с Турском закључи трговински уговор; дотле Аустро-Угарска *пристаје на повећање турских царина од 11 на 15 процената од 1 марта,* као и на *увођење турског монопола за петролеј, цигаретпапир, жижице, ракију и карте.*

Чланом 6 *укидају се аустро угарске поште у Турској.*

Чл. 7. обезбеђује Турској аустро-угарску помоћ на конференцији.

Чланови 8. и 9. *неће се објављивати,* или садрже аустро-угарско одрицање од протектората над албанским католицима и извесне одредбе о извршењу горњих клаузула.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Мехкишко-франковачка обест

Из Куленвакуфа јављају мостарском „Мусавату," да је пре неки дан обесна мехкишко франковачка руља пролазећи ноћу кроз варош у напиту стању, блатом залепила фирме Хусејин аге Куртагића, јер им је она боља очи за то што је написана ћирилицом. Свак ко види ту фотографију франковачко мехкишких пропалица, гнуша се тог њихова дела, а поменути угледни грађанин и трговац Куртагић оставио је ту њихову фотографију да и даље стоји и приказује слику срдате немоћи куленвакуфских франко ademоваца.

Дневне вести

Црногорска изјава. Цариградски лист „Ла Тирки" јавља, да је црногорски отправник послова у прошлу суботу изјавио министру спољних послова Тефик паши незадовољство што је Порта решила да се за новчану накнаду одрекне Босне. С обзиром на пријатељске односе с Турском та је одлука начинила на Цетињу рђав утисак.

Министар спољних послова одговорио је, да је *Турска ставила Аустро-Угарској у слов да задовољи захтеве Србије и Црне Горе.*

Та се вест потврђује и с друге цариградске стране и вели се, да је црногорски отправник изјавио да је Црна Гора, којој је Порта обећала исплатити накнаду, била тиме спречена да изазове заплет, а сада кад се Турска споразумела с Аустро Угарском, *остале су јој руке потпуно одрешене.*

Посланик код Краља. Синоћ око 5 сати енглески посланик г. Уајхтед примљен је у аудијенцији код Краља. Аудијенција је подуже трајала.

Владин комуникеа. Председник министарског савета поднео је 2. ов. мца. оставку владе, мотивишући овај свој поступак жељом да се према одношајима у Народној Скупштини омогући таки састав владе који би створио сигурнију парламентарну подлогу за вођење државних послова. Њ. В. Краљ сматрао је да не може одмах дати своје дефинитивно решење и примио је поднесену оставку само условно, одобривши да се могу покушати преговори у циљу састава друге владе. Пошто покушаји предузети у овом погледу нису довели до резултата, Њ. В. Краљ је јутрос вратио председнику министарског савета оставку владе, изјавивши јој понова своје поверење и позвавши је да продужи рад, чему се министарски савет и одазвао.

„Temps" о процесу у Загребу. Аустрија је опет просула паре! Кад год има да сврши какав гадни посао, Аустрија увек гледа да коромпира европске велике листове. Тако је радила приликом Санџак Бана, тако приликом анексије, па тако и приликом овог скандалозног процеса у Загребу против Срба, због тобожње „велеиздаје".

„Temps" има једну кореспонденцију из Пеште тако одвратног карактера, да је морала свака реч бити врло скупо плаћена. У том се допису говори озбиљно о неком „процесу", о некој „велико српској пропаганди", о неким „доказима" па чак и о неком „суду" у Загребу. Као да је то некаква држава и као да у њој има некаквих закона и судова. За Французе је то срамота што не знају: да у Аустро-Мађарској нема ни судова ни закона, него има само жандара и робља!

Телефони. Служба се на телефонима веома рђаво врши. Са свију страна су стизале тужбе и протести, али није ништа помогло. Но од кад је на управу поште и телеграфа дошао један господин професор, од онда се свет престао и жалити. Зна да не би било никакве вајде!

„Наддежни" су то нежаљење узели као знак одобравања, као доказ да све иде потпуно и добро. Међутим, то је далеко од тога. У централи је служба веома лабава, треба звонити по десет пута да се дозове по каква „госпођица," а кад добијете број који сте тражили, врло често не можете ни онда говорити, јер вас известе: да је телефон покварен!!

Читуља. Прексиноћ је у Врању преминула г-ђа Лепосава — Савка Ивановић, супруга Јеврема Ивановића капетана.

Бог да је прости.

Бојкот. И покрај свих мера портиних, бојкот у Турској још непрестано траје свом снагом и даље, те је аустро-угарски посланик Палавичини предузео нове кораке на Порти да се бојкоту стане на пут.

Турско-аустриски споразум. Јуче је барон Еренталимао дати одговор на поједине тачке протокола, који је усвојио турски министарски савет. И ако је протокол израђен на основу ранијих преговора с маркизом Палавичинијем, ипак је Турска учинила неке додатке, због којих ће се мало протегнути усвајање протокола и његово подношење парламенту.

Мурдар - општина. Не можемо рећи да смо ми Срби баш у свему гори од осталих народа, али је несумњиво: да је Београд варош, која има најгору општинску управу на свету.

У свима гранама је посао потпуно занемарен, и није се ни у какав рад кључило од како је дошла нова управа, ето већ скоро година и по дана.

Ми говоримо о свакој грани, кад нам згода дође, а данас ћемо проговорити само неколико речи о служби чистења улица. Та служба као да је потпуно укинута у нашој општини!

Ових дана је било готово немогуће циркулисати по улицама. Најпре ужасно блато а одмах затим, после оног јужног снега, наступила је права поплава по улицама и свет је само шљапкао по води. Ни у једној се улици нису појавили чистачи, да сниг за време дигну или бар згрну на гомилу док се није отопио. Јутрос такође снег није почишћен ни разгрнут ни по најчистијим улицама!

Толики силан буџет тражи општина београдска, а београђани немају ни толико удобности колико једна селендра у суседству.

Шта је то? Још 24. пр. месеца наши пријатељи из Радујевца претплатили су код тамошње поште „Правду" за ову годину и та претплата ни до данас није стигла у Београд?

Питамо г. министра грађевина шта је ово? Живимо ли ми у уставној земљи или у Арабистанији?

Напад на судницу. Прексиноћ су у селу Жировници у окр. крагујевачком непознати зликовци напали на судницу општине жировничке и извели из општинске суднице касу, покушали да је обију и новац покраду, али нису у томе успели. За зликовцима је наређена потера.

Притворен. Решењем квартa варошког, стављен је под кривичну истрагу и у притвор Милан Николић столарски радник, за украдене столице Светозару Стефановићу ресторатеру на жел. станици.

Прегажен. Јуче око 11 сати пре подне, Драгомир Крстић војник возарског ескадрона пред војном академијом прегазио је са колима једнога старца.

Велики снег. Из Зајечара јављено нам је синоћ телефоном да тамо већ три дана пада тако велики снег да је сваки саобраћај са околином прекинут. Стари људи не памте да је овако икада падао снег.

Мртав пијан. Ноћас је полициска патрола нашла у снегу тако пијаног Јозефа Афорори овд. ликоресца, да није знао да каже како му је име. Да га нису однели он би се смрзао.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

(·) После дуге дебате турска је скупштина о захтеву великог везира решила да се ствар о поступању побеглих или похапшених турских великодостојника у рукама нарочитој комисији, те да она о томе донесе одлуку.

— С бугарске стране јављају да путовање у иностранство министра унутрашњих дела Такева који се сад бави у Бечу нема никакав политички циљ, но да је отишао једино да консултује доктаре.

≋ Поводом интерпелације о марокањској политици Француска је скупштина огромном већином гласова изјавила влади поверење, а по том одобрила накнадни кредит за Мароко.

*„ Вести о посети енглеског краља Едварда у Цариграду, по уверавању лондонских меродавних кругова, госе су комбинације.

*„ У будим пештанском народном позоришту букнуо је 5. ов. м. пожар за време преставе. Публика је полако без панике изашла. Публика с галерије није хтела изаћи док јој се не врати новац за улазнице, те је морала полиција посредовати. Пожарници су угасили пожар, штета износи 80 000 круна.

Из општине

О отпуштању надзорника гробља

Господ. Уреднику „Правде“,

У 6. броју Вашега листа „Правде“ од 6. ов. мца изашла је међу дневним вестима нотица *отпуштен*, која, у колико се на потписаног односи, не одговара истини.

Надзорник гробља г. Михаило Каракашевић отпуштен је из општинске службе не због сукоба самном, већ из других разлога, које г. Уредник може сазнати, ако жели, у општинском суду. Сва акта о томе стоје г. Уреднику на расположењу, и, ако хоће, може их и штампати по одобрењу суда.

Молим Вас, господине Уредниче, да ово неколико редака, на основи чл. 14. закона о штампи, изволите оштампати у наредном броју Вашега листа.

7. јануара 1909. год
у Београду.

Кмет економ
Свет. Ж. Михаиловић

Женски свет

„На балу“

Од Софије Шварц кројачице

„Пастурел — дамен соло“ командовао је баш сада аранжер игре. Црни фракови повукоше се скромно позади колоне и са естраде пружа се поглед на дугачки ред младих играчица. То је један од првих балова сезоне и све су хаљине још свеже, нежне и чисте: цветни прах недирнутости. Све девојке стоје моделне лутке. Но ваљаће на балу стоје нешто бојажљиво готово круто; док се оне друге пробијају несташно кроз колоне као „код своје куће.“ По где која весела девојка ухватила је свога играча и „визави“ за руку и окреће се са њима у вихорастом рингел-рингелреју. Ах, добро је, једанпут се разиграти!

Једва једном умири се оно живо ђаволче, те га можемо мирно посматрати као и остале. Дивно изгледа мала госпођица! Она носи шартреззелени маркизет, извезен росним капљицама, дабоме прилијајући се хаљину, која је са стране шлицована до две трећине дужине сукње. Кокетно заблиста при сваком покрету ножице сребрни тил доње хаљине. Вапредно привлачно изгледа та игра боја која се прелива под меким зеленилом маркизета. Принцессунља пружа се на горе до преко струка у коме се губе укрштени делићи фиши-а. На његовим ивицама повиваће се сребрне пруге, а сребрним шљокицама везен је пластрон који је неопходан између делова фишиа. Изгледа као да је спреда шаларанжман украшен шнолом. Једна „ла франс“ ружа утврђена је на грудима — не више. Мала зелена вила носи сребрне ципелице, које још и онда весело поскакују у такту, кад већ одавно треба да мирују. Мат беле, дугачке меке шведске рукавице обавијају у борама руку, јер мали рукав, који је лако повучен или припијен, завршава се већ на половини руке више лакта, такође је сребрном тилу и газе-ришу. Сребрнасто се блиста и у пуним, црвенкастозлатним таласима косе.

На челу кадрилске колоне стоји једна висока витка, црномањаста појава, под руку са једним старијим господином. По изгледу још млада жена. Она носи хаљину особите боје, која није ни кукурузно жута ни старозлатна — фина, отмена боја. Као цев нека, сва изједно кројена, права вилинска хаљина. Са деколтеа падају у широким луковима вапредне чипке на струк, које сачињавају и кратке рукаве. Исечак је четвртаст, лево је утврђена китица ватрено црвених цветића, доњу ивицу тоалете украшава композиција од свиленог крепа и траке у којој ту и тамо још по неки пурпурни цветић светли. Око врата носи та лепа жена црну сомотску пантљику, провучену кроз бриљантске гривне. Бриљантски обруч блиста се у коси, чији аранжман лежи дубоко на потиљку.

Балске мајке или „чуварке“ како гласи технички израз, ретко су изгледале тако младе а и отмене као у овој балској сезони. Нешто врло дискретно, отмено, достојанствено лежи овога пута у моди гарде—дама. Ту вам је једна дугачка шлепа принцес хаљина, у делу предњем са чувеном пакен бојом од браун свиленог сомота. Округли деколте са златним апликацијама, које падају дубоко преко отпуштено аранжираних лајбхена, на раменима се уско губе а позади опет се широко спуштају. Фино рађена златна шнола утврђује сукњу. — Балске мајке, како их ове године можемо видети, несравњене су препоруке за кћери што играју. Спокојно па и више но то, сасвим задовољно може поглед мушког света да почива на „чуваркама.“ Кад будућност садашњости, која се ту у кругу врти, овако изгледа, тако сјајно одржана, релативно још тако млада, онда..... па онда..... зашто да се не покуша срећа?

Још увек се носи уз тоалету одговарајућа обућа, али поред тога опет васкрсла златна ципела или пак сребрна. А иначе? ампир, принцес, принцес ампир у свиленом кашмиру, либертину, сатин екселзиору, а пре свега у креп де шину, који стоји на челу свију ових прилубљујућих се, меких, танких материја. Још се и сада воли игра боја на хаљинама, то нијансирање свакојаких пастелтонова који се узајамно губе; али и тоалете једне боје и то још више, носе се, не само зато, што су практичније, нео већином и боље пристају, ма да су мање апартне.

Љубав није шала ни у Скупљену!

Класификација сеоске љубави. — Села Скупљен и Трбушац. — Каква је изгледала Милева? — Цело село заљубљено. — Проси са свих страна. — Милева бира љубавницу. — Скупљен постаје гнездо Отела и стршљенова. — Писма претње. — Љубав побеђује. — Последње средство. — Размишљања (у хапсу. —

(Опис једне сеоске драме спремљен за „Правду“)

Шабац 16. Децембра

(свршетак)

— Ко је то? чу се изнутра јасан глас Милевин, од кога Мирко сав задрхта.

— Ја сам! Не вичи толико, већ отвори! рече Мирко шапатом.

— Шта ћеш у ово недоба? упита га тихо Милева, устаде брзо из топлих хаљина и пажљиво отвори врата од ваљата.

Мирко уђе.

И поред највеће своје воље да као новинар што боље одговорим своме задатку, ја нисам у стању да изнесем: како је текло објашњење између Милеве и Мирка. Ја могу само констатовати овај факт: Мирко је из ваљата изашао тек у зору, потпуно задовољан. Милева га испратила до капије, пољубила га, и рекла му:

— Не веруј, дико, ништа, што пси лају!

XI.

Видећи, да им први део плана није упалио, три завереника приступе остварењу другог дела, пошљу писмо, у ком овако напишу:

— „Мирко, ми не можемо трпети, да нам ти одведеш најлепшу девојку. Завлаћемо ти братски, да ће мо те убити, ако се Милеве не оканеш. Жао нам је да гинеш млад, кад у свету има пуно девојака. Свадбе нећеш дочекати, па да те чува сам капетан са свима својим пандурима!“

Мирко је ово писмо добио али се Милеве није окануо. Чувао се само боље и нигде није излазио без пуне пушке.

На недељу дана пред свадбу и Милева и Мирко добише по једну цедуљицу истоветне садржине:

— „Завлаћемо вам да знате и да се управљате. Ноћ дана, кад се будете венчали не ћете имати где провести прву брачну ноћ. Запалићемо све што се назвало Симонићевим, јер тако гори бес наш што нас наша драгана остављаше.“

XII.

Дође дан венчања.

То беху тако дивни и велики сватови, какви се ретко виде у томе крају. Из самог Шапца бејаше неколико фијакера са одличним гостима.

Као каква вила изгледала је лепа невеста и Мирко је једва чекао, кад ће ноћ пасти да би једном био на само са својом милом женицом.

И то већ доће. Ноћ се спушташе као какав таман вео, и обухваћаше собом неравни трбушачке. Са неба почеше сијати звезде, а по селу се разлегаше певање певаца. Ово рано певање предсказиваше или промену времена, или приближавање какве несреће. Тако сеоски свет верује. Тако се и сад деси.

Таман су гости сели за вечеру, кад букнуше сена, што су у једном потесу крај куће. Узбуни се и узмува све и потрча, да гаси запаљена сена. Док су се гости мајали око сена плануше и кошаре, и јати и друге ситније зграде. Мало проће па пожар обухвати и конак.

Те ноћи изгоре све имање Симонића и Мирко збиља не имађаше где провести своју прву брачну ноћ.

Скупљенски завереници беху дакле извршили оно, што су претили.

XIII.

Сутрадан на згаришту свога дома очекивали су Симонићи иследну власт, којој Мирко показа све пасквиле, што их је од своје веридбе добијао.

Иследник похапси сва три завереника. Суд одобри овај притвор, те ће завереници у скоро добити заслужну казну.

Ради утехе због оноликог губитка у имању Симонића живе не може лепше бити. Милева поштује старог Живојина, а ове дуге ноћи сладе своме Мирку.

Vitalis.

РАЗЛИЧНОСТИ

Покрала девојчицу

У Бечу се десила једна нечувена крађа. Нека мала осмогодишња девојчица шила је из школе кући. У путу је срете нека жена, која је наговори и обећа јој да ће јој дати јабуку, ако с њом пође у цркву. Девојчица је пошла с њом. Кад су дошли у цркву, жена рекне девојчици да јој је упрљано одело и да ће јој донети ново. Девојчица пусти те је жена скуче све до кошуље, и жена с оделом оде. Дете је полусмрзло напоље у цркви звонар и предао га полицији.

Знамените тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

С великом наивношћу причала је Воазенова Ла Реинији, како је почела своју каријеру. Њен муж сад не ради више. Он је био јувелир, затим ситничар на Маријину мосту. Изгубио је свој капитал и кад је видела да јој је муж пропао, она се решила да искористи дар који јој је Бог дао“. Нарочито — тако је рекла — вештину прорицања из линија на рукама и лицу, коју сам научила још у деветој години. Од четрнаесте године моје гоне ме, а томе су криви „мисионари.“ (Тако су се звали чланови једног братства, које је основао свети Виђентије од Павла, тада веома познато. Они живо раде на покајању грешника и уклањању свега, што је изазвало зађевице).

„Али сам ја — наставља Воазенова — дала ђенералним викарима рачуна о своју вештини, као и неколицким докторима Сорбоне, којима су ме упутили и који нису ништа нашли у томе.“ И Босова говори о времени ма, кад је њена пријатељица посећивала Сорбону да с професорима дискутује о астролошким питањима.

Тако се Воазенова прочула као пророчица (врачара) да опет поврати ред и благостање у својој кући. Једна од њених другарица Лелерова, опомињала ју је по који пут да се не упушта у тако велике злочине. „Ти си луда — одговарала јој је — времена су тако рђава. Како ћу иначе исхранити своју децу и своју породицу. Имам десет душа на врату“. И доиста све до свога хапшења Воазенова је помагала своју стару матер и недељно јој давала новаца.

Тврдећи да се њена вештина заснива на физиономију, Воазенова је говорила истину. Она је то из основа проучила. У њеним актовима налазимо масу бележака о том предмету и расправу о физиономији, која се заснива на непобитним начелима:

1, Узајамна дејства између духа и тела.

2. Односи између паметних и непаметних животиња.

3. Различност оба пола.

4. Различност нације.

5. Суштина тела.

6. Различност доба и не ослањати се на један једини знак, јер људи често имају по какав „фелер“, који, благодарећи милости, може се поуздано савладати снагом духа.

Кад је грофица Бофор од Каниљака консултовала врачару и пружила јој руку рекла је Воазенова, „да се не разуме у калифеним лицима, после чега је госпођа скинула маску“.

Воазенова је признала да је много чешће читала из лица но из линија на руци, јер је врло тешко скрити какву страст или какву велику бригу. Она је не само била вешта физиономичарка, но и фина психолошкиња те је тиме својим врачаријама давала неку основицу. Да међу многим другим случајевима поменемо овај један:

„Марија Брисар, удовица једног парламентског саветника, била је веома заљубљена у једног гардиског капетана, Луј Денија од Рибентена, маркиза од Мондетура, који је 1669. био ђенерал лајтант, и веома га је раскошно издржавала. Он је личност, о којој се строги цензор Сен Симон овако изражава: „Умео је презирати ниског и своју врлину ценити више од новца и добра“. Госпођа Брисар му је слала новаца, кад је био у рату, пошто га је најпре опремила од главе до пета. Али се десило да је витез према својој дами показао неку хладноћу. Удовица, која више није видела свога капетана, узнемирила се и похитала Воазеновој Потпомогнута Лезажом, Воазенова је почела своје врацбине.

(Наставиће се)

КОНЦЕРТИ И ЗАБАВЕ

Школска забава у Палилули

Одбор фонда сиромашних ученика ца основне палилуласке школе, одлучио је у последњој својој седници, да на дан Св. Саве приреди велику забаву у школској дворани. Да би приход са ове забаве, намењен фонду, био већи а сама пак забава лепша, одбор фонда ангажовао је нарочити одбор госпођа ради приређивања ове забаве. Умољена је и певачка дружина „Станковић“, да са својим мешовитим хором суделује а и војна музика ангажована је, те ће према томе ова забава по своме програму бити веома лепа. Још је одбор одлучио, да се обрати велика пажња на госте који ће на ову забаву позвани бити. Кад се узме у обзир и племенити циљ ове забаве, одевање сиромашних ученика ца ове школе, надати се да ће бити обилато и посећена.

Програм саме забаве саопштићемо се доцније.

ТЕЛЕГРАМИ

Рим. Јуче у Месини, приликом чишћења развалина на корзу Виторио, пошто су извучени неколико лешева, нашло се на два људска створа који су још дисали али су изгледали као сенке. Пренети су у болницу Маза.

Тражи се собарица

Упитати у радњи Душана Тодоровића трг. Теразија.

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је конодијална-деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Краљ.-Срп. Дворског Љеферанта. — Београд.

УРАЊЕНЕ СВЕЖЕ ЖИВИНЕ

Заклани и урањени: **ћурака, пиљића, пловака, гусака и разне дивљачи.**

Свежег „ТЕЈ-БУТЕРА"

Павлаке „Милих-рама"

Изврсна Бела и Црна вина

Белог **брамна** за развијање *1 врста 5 к.* Динара 1·95. **Свежих јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 ком. Најбоље српске и стране **Саламе**. Изврсног свежег **кајмака**. Карлсбадских облатни за торте. Карлсбадског цвибака и за децу. Конзервисаног сушеног поврћа „врло економно" Сушене Бораније, Младог Грашка, Жилијена за супу, Црвених Патлиџана, Сушених Печурака, Спанаћа и т. д. Свежих јабука.

Највеће и најразноврсније стоваришће бомбона и колача за послуживање нарочито спремљено за свечаре.

Краставаца киселих 120 140 ком. у буретy, киселих **паприка**. Орања очишћених врло добрих. Смокава смирна. **Мандарина**. Поморанџи и т. д. Талијанских **макарона** Пармезана.

Француског вина белог: **„Graves" „Souternes"**, црно: **„Medok", „Bieye", „St. Emilijon"**, 1 боца дин 1. Свежег **грожђа** из Италије 1 кило дин 1·40.

Највећи избор биљни и рибљи конзерви: разних сардина у зејтину, и осталих роба у маринату и. т. д.

Препоручује **колонијално-деликатесна радња**

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Љеферанта

Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 631 35—

Живела Срећа

На срећке Класне Лутрије продате из радње Исака Ј. Ешкенази добија се врло често

Премија од	*200.000*	дин.
Гл. згодитак	*100.000*	„
50 000	14 000	„
40.000	12 000	„
35 000	10 000	„
30 000	8 000	„
25 000	5.000	„
20.000	2 000	„
15.000	1.000	„ и т. д

тако да сваки купац који непосредно из моје радње купује срећке највероватније сачека срећу. Поруџбину извршујем одмах по пријему новаца. Иста радња без конкуренције продаје менице, марке и даје рабат на већу количину 2, 3 и 4 од сто. Купује акције, све државне папире као и заложнице свију завода Краљевине Србије и плаћа највећу цену.

С поштовањем

ИСАК Ј. ЕШКЕНАЗИ

мењач и овлашћени продавац срећака Класне Лутрије до „Руског Цара."

696 13—15

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

ЦЕЛОКУПНОГ ЛЕКАРСТВА

Dr. Милан Пр. Мазнић

са седиштем у **Лешници** *отпочео је своју лекарску праксу.*

698 10—10

ПРИЈАТЕЉИМА СРПСТВА
И СРПСКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Прва Повл. Ужичка Акц. Ткачка Радионица извештава своје пошт. потрошаче и пријатеље српске индустрије, да има на стоваришту велики избор тканина ванредно доброг квалитета и постојане боје, које су по изради много боље од страних фабрика.

Да би се свд, у овој прилици, спречило уношење страних крпа, Управа Ткачке Радионице спустила је цену израђевинама тако, да су ове знатно ниже а квалитет много бољи од страних израђевина.

Молимо пошт. потрошаче, да се изволе са поруџбинама обратити непосредно фабрици у Ужице или њеним продавцима, и то:

У Крагујевцу г. Сави С. Новаковићу; у Чачку г. г. Васи Гавровићу, у Ваљеву г. г. Недељку Павловићу, Антонију Јовановићу, Пајовићу и Јевтићу и Михајловићу и Станојевићу; у Шапцу г. Ђорђу Танасијевићу; у Крушевцу г. г. Трајку Ристићу, Љуби Поповићу и Живку Белотрепићу; у Нишу г. г. Брани Попић, Живојину Милосављевићу и Другу, Милу Попићу и Јовану Величковићу; у Соко-Бањи г. Стојильку Милићевићу; у Алексинцу г. Станисаву Хаџи Павловићу и Сину; у Трстенику г. Милосаву Мирићу; у Неготину г. Јевремy Рашићу; у Г. Милановцу г. г. Петру Маринковићу, Љуби Ђорђевићу и Танасију Милановићу; у Краљеву г. г. Брани Матовић, Дим. Димитријевићу и Швапчићу и Радомиру Николићу; у Лозници г. Андрији Урошевићу; у Каменици г. Разовану Бошковићу; у Књићу г. Димитрију Михајловићу; у Прањанима г. г. Миленку Благојевићу и Благоју Симоновићу, у Пожеги г. г. Димитрију Кандићу, Брани Ђукић, Младену Крњићу и Милану Јеремићу; у Ариљу г. г. Драгољубу Думбеловићу и Миленку Глишићу; у Рашци г. Бошку Марићићу; у Обреновцу г. Љуби Вукајловићу; у Варварину г. Станоју Милосављевићу; у Ћуприји г. г. Мијалу Ђ. Миленковићу, Сими Симићу и Јевти Томићу; у Параћину г. г. Лазару Т. Миленковићу и Мити Ристићу и Сину; у Смедереву г. Николи Спасићу; у Александровцу (ж.) г. Настасу Јакшићу; у Књажевцу г. Љуби Јанковићу; у Гучи г. г. Алекси Протићу и Гавриловићу и Прелићу; у Б. Башти г. г. Радисаву Митровићу и Нешку Нешовићу, у Рековцу г. Петру Перићу, у Бољевцу г. Миленку Ристићу; у Паланци г. г. Живанчевићу и Арсенијевићу, и Милану Прокићу и Брату.

Мустре наших израђевина могу се видети у Београду код г. г. *Димитрија Јањића* трг. на Теразијама, *Николе Миљковића* Дубровачка улица и код *Доброслава Атанацковића* преко пута „Коларца" подпуна колекција у комадима и парчетима свију израђевина (као пешкирема, чаршавима, салветама и т. д)

679 8—10

МЕЊАЧКА РАДЊА

Марна Баруха — Београд

Јавља својим пријатељима и играчима *Српске Државне Класне Лутрије* да је вучење срећака I. кл. 37. кола 10 Јануара 1909. год. и моли да се његовој радњи изволе обратити са наловима за куповину срећака.

Поруџбине из унутрашњости извршује најтачније, одакле је уплату изделати најподесније поштанском упутницом. 3 3—3

Готов је и већ се разашиље пријатељима илустровани

КАЛЕНДАР **„ГАРАШАНИН"**

који је ових дана изашао из штампе са одабраном садржином, као прва свеска: *„Библиотеке,"* коју ће од сада издавати:

КЛУБ СТУДЕНАТА НАПРЕДЊАКА

Календар износи пет штампаних табака, а цена му је свега пола динара. Поруџбине и новац ваља што пре упутити на адресу књижаре г. Игњата Даничића, Чика Љубина улица бр. 14.

Књижарима и продавцима 30 од сто рабата.

699 10—10

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најгурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд*

Са болом у души извештавамо сроднике, пријатеље и познанике: да је наш добри и никад непрежаљени

† СРЕТЕН МИЛОВАНОВИЋ

пешад. поручник у пензији и почасни капетан II класе, дугогодишњи председник и благајник Нишке Задруге за кредит и штедњу

испустио своју племениту душу 25. ов. м. у 67. години живота после дугог и тешког боловања а смртни остатци сахрањени у породачну гробницу 26. ов. месеца.

Сматрамо за особиту дужност изјавити овим путем благодарност:

Г. д-р Драгутину Петковићу санитетском капетану I класе који га је за све време боловања обилазно употребљавајући сва средства да нам милог покојника што дуже у животу одржи.

Пријатељима и познаницима који га за време његовог дугог боловања свакодневно обилажаше.

Команданту места ђенералштабном пуковнику г. Петру Бојовићу, који је и поред личне изјаве саучешћа са осталом г. г. официрима гарнизона нашког испратио милог нам покојника до вечне куће.

Чановима управног и надзорног одбора Нишке Задруге за штедњу и кредит на изјавама саучешћа и учествовању при погребу.

Суду и одбору општине града Ниша, који на одар покојников, као своме дугогодишњем одборнику венац приложи.

Професорима и ђацима нишке гимназије који своме добротвору учествоваху при погребу.

Грађанству нишком: госпођама, господи, сродницима, пријатељима и познаницима, који нам изјавише саучешће и многобројно при опелу и погребу учествоваше.

Особиту благодарност дугујемо председнику Нишке Задруге за кредит и штедњу г. Светозару Рувидићу апотекару овд. који се у име завода, коме је покојник дуго година био председник и благајник, опростио, као и г. Панти Ранђеловићу ђаку VIII разреда гимназије на његовом лепом и утешном говору, који се у име сиромашних ђака нашке гимназије са покојником, као добротвором опростио.

Нишкој певачкој дружини која певањем учествова при погребу и испраћају до гроба.

Свима сродницима, пријатељима и познаницима који нам се на смртном часу нађоше у помоћи, као и свима онима, који нам лично, телеграмима и писмима изјавише своје саучешће у овој тешкој жалости нашој.

30. децембра 1908. г. Ниш

ОЖАЛОШЋЕНИ:

супруга: *Јана;* брат: *Милутин;* сестре: *Стана;* сватика: *Војкица;* сватичана: *Живка;* зет: *Михајло П. Јаношевић* пешад. капетан I. кл.; унука: *Љубица* и остала родбина. 8 3—3

СРЕЋКЕ

КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ

ЗА

I-ву класу 37-ог кола којих је вучење

10. јануара 1909. год.

Могу се добити у мојој радњи сроћу „Хотел Славије" у свима деловима и великом избору бројева.

У прошлом 36-том колу добили су моји играчи од већих згодитака **50.000** и **40.000** као и велики број од **15.000, 10.000, 5.000, 2.000, 1.000, 500, 300** и **200 динара. Препоручујем поштованој публици да код мене купе срећке, — срећа ће и њих послужити,** а призната солидност моје радње јамчи им да при исплати неће бити уцењивања.

Поруџбине срећака и са стране по пријему уплате одмах извршујем.

Милорад С. Антонијевић

Овлашћени продавац срећака, Београд.

724 5—6

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

Правда излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ПЕТАК 9 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI — 1909. — БРОЈ 9. | Телефон 821.

Положај Србије

Од како је прокламовала анексију Босне и Херцеговине, аустро-угарска се дипломатија, више но икада до сада, бави преко своје плаћене штампе о међународном положају Србије. Док је одмах после прогласа анексије, прецењујући своју снагу а под цењујући снагу Србије и њене везе у Европи, била према њој управо бесна, одмах је почела о њој више водити рачуна, кад је видела да је услед Србијина јаука и енергична протеста сав свет устао против разбојништва, које је Аустро-Угарска извршила у српској Босни и Херцеговини.

Надувена и неприступачна при прогласу анексије, Аустро-Угарска је после почела све више спуштати дурбин, кад је видела да су Србија и Срби покренули сав свет противу ње, не престајући интригирати против Србије. Надмена и осиона према Турској, она је *једино услед држања Србије морала полизати што је пре тога попљувала.* Јер док је пре обесно изјављивала да неће ни да чује ма за какву новчану накнаду Турској, она је, услед држања Србије, била приморана да сама понуди Турској новчану накнаду од 60 милијуна динара. Само благодарећи Србији, Аустро-Угарска је од прогласа анексије па на овамо непрестано извлачила и извлачи моралне и материјалне шамаре, поразе и штете.

Доведена тако у теснац држањем Србије, Аустро Угарска је најзад посула главу пепелом, покајнички изишла пред Тамил пашу и са страхом и зебњом у срцу понудила Турској оно, што је дотле одбијала — понудила је сама Турској новчану накнаду. А кад је Турска, оцењујући своје интересе, своје прилике и рачуне, дала начелни — само начелни — пристанак на ту *изнуђену* аустро-угарску понуду, онда су и бечка дипломатија и њена штампа пливали у радости због тога „успеха" и — због међународне усамљености Србије!

Али није требало ни толико времена, колико да европски свет прочита цариградске депеше о аустро турском споразуму и о експозеу великог везира Тамил паше, па да се сва та бечка радост одмах претвори у право — запрепашћење. Беч је нарочито запрепашћен оним местима експозеја Тамил пашина, у којима се износе погодбе, под којима Турска пристаје на споразум с Аустро Угарском. А у тим погодбама прво место заузимају Тамил пашине речи о безбедности верског и привредног слободног развијања и напредовања босанско-херцеговачког становништва.

Бечки дурбин се после тога још ниже спустио, готово сасвим ниско, да се кроза њ скоро ниште више и не види. И после тога су, истина, у Бечу и даље наставили причати бајке о усамљености Србије, али су се отуда у исти мах, ма и заобилазним путевима, почели ширити гласови прижељкивања о — непосредном споразуму са Србијом. Наравно, ти су гласови увек били пуштани тако, као да од Србије потиче иницијатива, коју ће Аустро-Угарска „великодушно" прихватити и бити вољна да јој поред „економских користи" учини и све друге „могуће" концесије.

Притерана држањем Србије уза зид, Аустро-Угарска сад пристаје и на непосредни споразум са Србијом, и на „све могуће користи и концесије". А то је најочигледнији и најубедљивији доказ, да Србија у данашњим приликама не само да није усамљена, но да је чак и веома опасна за планове и рачуне Аустро-Угарске.

Али и кад би Србија у данашњем међународном положају у истини била усамљена, кад нигде у свету не би имала ни једног јединог пријатеља, Аустро-Угарска ни мало не би имала разлога да се радује. Јер и потпуно усамљена и без и једног јединог пријатеља на страни, Србија не би погнула главу и дозволила да је живу и здраву убијају. Неусамљена и с огромним симпатијама у свету, Србија ће то још мање дозволити. *Она ће или часно и јуначки пропасти, или ће извојевати погодбе за свој државни и народни слободни и независни живот и напредак.* Другога јој пута нема нити може бити.

На срећу, Србија није усамљена и без пријатеља, као што то очито доказују изјаве најмеродавније европске штампе, а свест и енергија народна и у Србији и у Српству толико су јаке, да српска праведна ствар мора победити, нити има жртве, која ће Србију и Српство заплашити.

С тим треба да су на чисто у Бечу, па ма какве планове ковали.

Харманиз

Бечке сцене

Измевања у орфеумима. — Неучтиве дописнице — разговор с једним хофратом. — Мишљење једног Мађара. — Српска прослава

(Писмо „Правди")

Беч, 4. јануара

Пробавши неколико дана у Бечу реших се, да вам напишем неколико речи о извесним сценама бечким, али сам то могао учинити тек по своме повратку из Дрездена, где сам ишао ради својих приватних послова. Данас дакле седох, да вам се по обећању јавим.

И ако је са аустриске полузваничне стране јављено, да је забрањен онај неучтиви комад, што се давао по бечким позориштима и у коме се вређао наш краљевски дом, ипак се по бечким орфеумима певају разне свињарије, у којима се узима на нишан Србија, и нарочито Престолонаследник Ђорђе, кога та безобразна чифутарија бечка назива „Шоршл." Од свих тих песама најбезобразнија је она, чији је рефрен: „Dort unten in der Tartarei".

* * *

Мало је и то Швабама. Да би дошли до јефтиног уживања они су наштампали читаву серију дописница, на којима блесави бечки карикатурист Рудолф Кристен хоће да исмеје Србију, а подигне углед Аустрије. Да би сте видели сву швапску неозбиљност ја ћу вам те дописнице описати. Прва носи наслов: „Мртвачка легија" и на њој су насликане разне индивидуе у оделима, која не постоје, и с пушкама, којима се пуцало за време Марије Терезије. Ту је скуп свега и свачега, и људи и деце и официра, а напред иде Швабама омрзнути Шоршл и свира у армонику. — Друга дописница, која представља ванредну седницу наше скупштине, нимало није духовитија, јер сав се „виц" састоји у томе, што посланици, обучени у кинеско одело, прете песницама, а председник скупштине, пред којим стоји литар ракије, дигао руку и вичe: „Браћа браћо, ми морамо чекати с ратом, док нам не стигне муниција, поручена у Угарској"! — На трећој дописници извалио се „храбри" аустриски војник, легао на међу „Аустро-Угарске, поред које плови „силна" флота аустриска, метнуо песницу на Босну и Херцеговину, којој се приближују посрћући загрљени Србијанац и Црногорац, а у крају седи Турчин са штаком, завијеном десном руком и везаних очију. Издалека све ово посматра Рус на доглед. — Четврта карта има овај цртеж: стоји аустриски војник од дрвета, а гађа га из дрвене стреле неки дечко у црној униформи. На врх слике стоји натпис „Ратоборни кнежић Шоршл од Србије", а мало ниже: „Рано се треба вежбати, ако се хоће постати добар мајстор". — Пета је карта још одвратнија. На врху је натпис: „Кад се два свађају, трећи се радује". Сниже натписа је карта Енглеске, на којој стоји Енглез са подигнутом десном руком. Један конопац, на коме пише: „рат или мир" вуку са једне стране „Црни Петар", а са друге „Шоршл". — Док се у ових пет карата на мало духовит, али на доста неучтив начин вређају само Срби, у шестој се карти пркоси Турској, Француској, Енглеској, Русији, Србији и Црној Гори. На једној пољани, која је ограђена црногоротом баријером испрсио се аустриски војник, а на леђима му једна бошча, из које вире Босанци и Херцеговци. Аустријанац раширио руку и наслонио палац на нос, те се руга Србима, Црногорцима, Енглезима, Русима, Турцима и Французима, који су с ону страну баријере и с подигнутим рукама прете и вичу. Испод раскреченог Енглеза провукао се „Шварце Петер" скруном и са стиснутом песницом, те кидише на баријеру. У самом крају баријере, али унутра, стоји са блаженим осмејком и у потпуном орнату „цар" Фердинанд.

Знајући, да вам ове карте неће доћи до руку, ја сам их навалице описао до детаљности, да бисте видели сву умну сиротињу Бечлија, кад им и овако нешто може изгледати духовито, и да би шири српски читалачки круговима јасно увидели сву неваспитаност швапску.

* * *

Имао сам редак за Србе случај, да ових дана говорим са једним хофратом Немцом. Чим је дознао да сам из Србије, одмах ме је упитао:

— Шта чекате? Што не ратујете?

— Чекамо прво, да вас материјално сломијемо! одговорих ја. Ви грдне суме бацате одржавајући на ратној нози толику војску, која се смрзава по гудурама босанско-херцеговачким. Касе вам се празне, и ви ту празнину немате чиме попунити, јер вас на све стране бојкотујемо. Кад будете потпуно малаксали ми ћемо шоли радо доћи да вас дотучемо!

Хофрот, чије име из појмљивих разлога нећу навести, замисли се мало, па после уздахнувши рече ми:

— Имате право младићу! Допада ми се ваша отвореност, па стога и хоћу, да вам дам један добар савет: Беч је пун шпијуна, и не говорите то више нигде! Ја ћу заборавити, да сам вас чуо!

Разуме се, да сам послушао доброћудног хофрата.

* * *

На путу између Пеште и Беча имао сам у купеу једног свештеника Мађара. То беше елегантно одевен и високо образован господин. Пошто смо били сами у купеу, отпочнемо разговор о Босни и Херцеговини. Поред осталог рече ми тада Мађар и ове симптоматичне речи:

— Кад се Аустрија примила да окупира те две земље, ми смо Мађари били томе противни, али су ипак наши синови послати да проливају своју крв на Добоју, Мајевици и Сарајеву. Сад је Аустрија анектирала те за нас крваве земље, хоће да их себи присаједини, а нашу је децу опет извела на касапницу босанско-херцеговачку. Али упамтите то добро, господине, неће Мађари бити више луди, да своју крв проливају за другога. Судбоносни дани приближују се и ви ћете се уверити у истинитост мојих речи!

* * *

Бадње вече провео сам веома пријатно у друштву српских студената. Пошто сам с једним од њих отишао у „Кертнерштрасе" те у једном излогу видео балску хаљину, на којој стајаше етикета да кошта 20000 крона, вратио сам се у ћачку кафану, где су нас очекивале све ћаконије, које се обично спреме за Бадњи дан. У песми и весељу провели смо до пола ноћи, кад смо сели за сто, на ком се пушила зеленилом окићена печеница, поклон љубазног студента г. Павла К. Куртовића. Сви запевасмо „Рождество твоје" и навалисмо на печеницу, коју смо залевали медоком. У зору сам отишао у свој стан веселу, што сам у сред лудог, али ипак живог Беча, провео овако пријатно Бадње вече.

Mercator.

ИЗЈАВА ПРЕДСЕДНИКА ВЛАДЕ

Као што смо јавили председник министарства г. Пера Велимировић дао је јуче у Скупштини изјаву о положају владином. Тај говор, по стенографским белешкама, гласи овако:

Господо посланици! Из саопштења председника Народне Скупштине на последњој седници сазналисте влада је заиста била дала оставку Његовом Величанству Краљу. Влада је ту оставку дала из разлога што је у више прилика могла опазити да нема код већине народних посланика оне подршке, која би била потребна за успешно отправљање државних послова. Краљ је одмах напоменуо како влада ужива потпуно његово поверење, и како он сам није уверен да Скупштина збиља нема поверења у владу, али је примио оставку условно. После неколико дана — то је јуче у јутру — Њ. Величанство ме је звало и вратило оставку владину с том напоменом, да влада и даље врши послове онако исто, као што је и до сада вршила. Она ужива његово потпуно поверење. Ако влада падне пред Скупштином, то ће бити друго питање онда може бити питање о образовању нове владе. (Скуп. тако је).

— Ја изнова да констатујем да је ова влада примила од Краља оставку натраг и она ће вршити и даље све послове као влада Њ. В. Краља, и докле год ужива поверење Народне Скупштине она ће те послове вршити. Нема, дакле, министарске кризе и влада моли Народну Скупштину да послове који су на дневном реду отправља што енергичније и што брже, и моли председништво скупштине да од одбора пред којима стоје многи законски предлози на решавању и предлагању, затражи, да што пре поднесу извештаје своје а нарочито да финансијски одбор поднесе извештај о буџету, који је код њега, те да би могла Народна Скупштина то питање благовремено да реши.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Пакрачка препарандија

Што је бан барон Раух претно, то је и остварио — српског препарандију у Пакрацу одузет је карактер јавности. Сад ће бар пијани Раух са својим госама из Пеште и Беча бити мирни од Срба „велеиздајника"; сад ће не само у Хрватској, но и у Угарској и у Аустрији бити све сами најлојалнији поданици.

Новинарске вести

Добро уређивани српски дубровачки лист „Дубровник" престо је за неко време излазити због разних узрока, а поглавито због материјалних незгода.

Истрага против учитеља

На предлог школског надзорника бечке жупаније наредио је угарски министар просвете дисциплинарну истрагу против српског учитеља у Силбашу Лазара Димића „због занемаривања мађарског језика у школи".

Дневне вести

Министарска седница. Синоћ је у министарству спољних послова одржата министарска седница, којој је председавао министар председник г. Велимировић.

Пријем дипломата. Јуче после подне био је уобичајени пријем дипломата код министра спољних послова г. Миловановића.

Тајна седница. Јуче је Народна Скупштина држала по захтеву владином кратку тајну седницу, у којој су прочитане две интерпелације посланика г. Трише Кацлеровића на министра војног.

Крагујевачка афера. На једно раније кратко питање посланика г. Рибарца о томе, што је рачуновођа пожаревачког казненог завода наваљивао на официре осуђене због крагујевачке афере, јуче је у Скупштини одговорио министар правде и признао да је рачуновођа то доиста радио „побуђен" разговором с Милорадом Карамарковићем тр. из Пожаревца и Стевом Лукавчевићем трг. из Београда! Рачуновођа је за казну премештен у лознички првостепени суд.

Српска нота. Како бечки и пештански листови јављају, на Богојављење је под председништвом министра др. Миловановића била конференција шефова странака, осим Пашића, који због болести није могао доћи. На тој конференцији, вели ће утврђен је текст ноте, која ће се упутити великим силама. О садржини ноте ништа се ближе не зна, али се држи да *она садржи минимум српских захтева, на који су се сложили сви шефови странака, који су уз то изјавили да су за рат ако се ти захтеви не испуне.*

Новопазарски Санџак. У турском парламенту је посланик Васфи из Плевља, тражио да се употребљени израз у експозеу великог везира „Новопазарски Санџак" исправи, јер данас не постоји обележје „Санџак". Он и Арнаутин Нециб Драга обележили су простор Новопазарског Санџака пре Берлинског Уговора и садашњу административну поделу његову, па су рекли да Аустро Угарска од права датог јој чланом 23. Берлинског Уговора није учинила употребу но је заузела само Плевље и Приепоље. Према томе се напуштање од стране Аустро-Угарске односи само на та два места, па се још чуде, како је тако стари државник као што је велики везир, могао учинити погрешку те говорити о напуштању целог Новопазарског Санџака, као да је Аустро Угарска вратила цео Санџак. Скупштина је решила позвати великог везира да то исправи и у протоколу споразума с Аустро-Угарском.

Један улаз. Да би један грађанин могао бити изабрати за посланика, треба да је на дан избора навршио 30 година. Као такав је ушао и Милутин Драговић из врањског округа, који је поднео неке доказе скупштини да има 30 година, и на то је положио заклетву ступајући као посланик у скупштину.

Међутим је јуче један посланик из опозиције поднео крштеницу тога Драговића из које се види: да он има само 27 година пуних.

Ето каквих ми посланика имамо! И како они схватају своју дужност.

Збор. У недељу у 9. сати пре подне одржаће збор у сали на „Булевару," удружени кројачки радници у Београду, на коме ће протествовати, што је држава дала фирми „Илић и комп." из Лесковца израду шињела и војне одеће, а они тај посао израђују *са робијашима у Београду.*

У своме апелу на другове они кажу, да им држава другим речима даје посао на овај начин:

„Крадите, па дођите у казнени завод, да вам дамо рада и хлеба."

Народни посланици треба да се заинтересују за овај о правдан захтев кројачких радника.

Помиловања. На кратко питање г. Рибарца, министар правде одговорио је у Скупштини, да је помиловао само три дефрауданта међу осталим *болесним* осуђеницима, а осуђенике из Баштованске улице није ни предлагао за помиловање, а можда је опште помиловање обухватило и кога од њих. Међутим г. Рибарац је утврдио да су и пре општег помиловања помиловани и многи *здрави* дефраудanti, међу којима и поштар Жанић, и неки из баштованске улице, док министар није нашао за потребно да предложи за помиловање и политичке кривце. Министар правде на ово није ништа одговорио.

Пограничин промет. На питање посланика г. Боке Марковића зашто Аустрија не врши одредбе трг. уговора о пограничном промету, док ми по тим одредбама пуштамо без царине предвиђене артикле, министар финансија одговорио је да ће учинити што треба, ако му се наведе специјални случај. Г. Марковић је одговорио, ако министру то треба, нека се за обавештење обрати својим царинским органима.

Први корак тријализму. Пред својим бирачима у Дебрецину рекао је мађарски посланик гроф Тодор Бањањи, да је у Сарајеву основана посебна банка, као самостални филијал аустро угарске банке. То је, вели, први корак тријализму, који је постао идеал мађарских противника, те за то Мађари оштро протествују против оснивања банке у Сарајеву.

Са Универзитета. Јуче после подне завршени су годишњи испити у свима факултетима на нашем Универзитету, по посебним предметима.

Дипломски испити почињу 10. а свршавају 13. ов. м.

Алексини питомци. Пре два дана 15 војних обавезника из среза космајског који су имали доћи у Београд на петнаестодневну вежбу, сели су на жељезнички воз да се довезу до Београда. Кад им је кондуктер затражио карте, они су га одбили, тврдећи да они иду на „Дрину" и да они не морају плаћати подвоз. Кондуктер им објашњаваше да то не може бити; да их он не може и не сме примити на воз ако не плате и да их мора скинути с воза, али то није помогло. Сељаци су и даље остајали при своме, тврдећи да их је њихов посланик Алекса Жујовић уверавао, да не треба да плате подво ; јер же љезница је државна а они иду да служе и гину за отаџбину. Један од њих био је при томе толико дрзак да је изазвао кондуктера и на тучу. Кад су ови питомци честитог Алексе стигли у Београд, командант окружне команде од мах их је узео под своје окриље и сад ће ови људи, које један народни посланик наговара да не поштују законе и законске прописе да искусе последице тога.

† **Михаило С. Протић.** Јуче изјутра преминуо је Михаило С. Протић, дворски а потекар. У пок. Протићу публика губи најваљанијег и најсавеснијег апотекара, који је са својих лепих особина био веома уважен и омиљен. Држава губи у старом Протићу исправна грађанина, који је у сва три наша рата учествовао. Публика је његовој, на далеко чувеној апотеци, поклањала велико поверење а владалац га је одликовао титулом дворског апотекара. Супрузи и синовима пок. Протића наше топло и искрено саучешће.

Погреб је данас у 2 сата по подне.

Плаше се и жена. Браћа Исаковићи из Новог Села код Лешнице имају удату сестру у Босни, у варошици Јању, за Петра Петровића. 5. о. м. они добију депешу да им је сестра умрла, да ће сахрана бити сутра дан, па се позивају да одмах дођу. Браћа Исаковићи пошљу своју мајку, жену од 78 година, и снаху, од 45 година. Оне пређу на Шепку, али их аустријске власти врате отуда, говорећи како никога не могу пустити који дође преко границе! Јамачно се грдно плаше и српских жена, кад им овако варварски забрањују да оду на сахрану својој најближој сродници !

VII партија. Јуче су допутовали резервисти I позива VII ме партије на 15 то дневну вежбу. Они ће данас бити примљени у одређене војничке јединице и одпочеће вежбу.

Турско аустриски протокол. Како „Н. Сл. Преса" јављa, у објављеном турско-аустриском протоколу су чланови 2. 3 и 7 наknадни захтеви Портини, а остали се чланови тичу концесија, које је Аустро-Угарска већ учинила Турској.

Спроведени суду. Данас је управа вароши спровела суду на осуду Нешу Стојановића агента и Зарију Стојковића б. приправника железничког, за фалсификат меница од 10.000 динара, према фирми Милан Живковић и комп.

Привредни институт. Скупштина је јуче на другом читању усвојила конвенцију о привредном институту у Риму.

Читуља На Бадњи дан преминула је Марта — Маца — жена г. Глише Новичића председника одбора напредне странке, за срез космајски.

Покојница је сарањена првог дана Божића уз саучешће целог среза.

Бог да је прости.

Нужна чекаоница. На врху Краљ Александрове улице где се укрштају трамваји према кафани „Лесковац" и где свет највише има посла због пијаце, нема трамвајско друштво чекаонице, те се грађани по овом мразу мрзну и од рђавог времена (кише и снега) немају гди да се склоне.

Како смо од многих грађана у тамошњем крају умољени да о овој потребној чекаоници проговоримо, то се надамо, да ће и трамвајско друштво и општина изаћи на сусрет овој потреби грађана.

Крађа накита. Г. Милошу Томићу, чиновнику Управе Монопола Дувана, који станује у улици Косанчићев венац бр. 32 увукло се непознато лице у његов стан, јуче по подне између 3 и 6 часова, и из истог украло накит женин у вредности преко 200 динара.

Наређено је трагање за лоповом.

Прекинут саобраћај. Усљед великога снега и сметова прекинут је поштански саобраћај између Чачка и Крагујевца. Учињене су потребне мере да саобраћај што пре одпочне.

Опасна крађа. Ноћас је непознато лице разбило шипне на вратима канцеларије Балкано-Трговачког Еснафа у улици краљ Милановој бр. 29 и из фијоке украло нека документа у вредности и у готову 22·50 дин.

За лоповом се трага.

Смрзао се. Јуче је власт среза ражанског у округу крушевачком нашла на друму Ражањ — Јовановац мртвог Лазара Ђорђевића радника, родом из Босне. Секцијом је утврђено да је се Лазар на путу смрзо од зиме и услед тога умро.

Кажњени. И јуче је управа града Београда казнила 17 лица разни бесослених радника за скитњу и прављење нереда.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

□ Из Мадрида јављају, да знаменитој готској саборној цркви у Толеду прети опасност да се у скоро сруши. Грађење ове знамените цркве трајало је 260 година, а за један тренут може бити сасвим порушена. На зидовима се опажају доста велике пукотине.

| На Северном Мору влада такав ветар, да је обустављен бродарски саобраћај.

§ Политички положај у Угарској постаје све критичнији.

(·) Побијају се вести да ће аустро-угарски ћесар и краљ овог месеца доћи у Беч.

V Турски министар полицајe поднео је оставку, али му није уважена.

† Чувени челиста Хаузман умро је у Бечу.

‰ У Бечу се воде међу парламентарним групама преговори о измени парламентарног пословника.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Наш привредник

Јуче је једна мала епизода показала огромно незнање нашег министра привреде, те се свако с болом упитао: па зар тај, наопако нам звонило, управља српском привредом и стара се о њеном напретку.

Посланик Драговић је питао г. министра привреде: хоће ли допустити ове године народу да може употребити *брстину* за израну стоке, нарочито коза ?

Г. министар привреде је устао, и са осмехом на устима какав доликује једном знаљцу, одговорио је: да је то питање безпредметно, јер је сад зима, те нема брста и стока нема шта брстити ! ! !

И посланик питач и сви његови другови привредници згранули су се на толико незнање г. министра! Зар он не зна, весели братац, да се баш сад и употребљава *брстина* од младих дрва, кад нема ни лишћа ни траве !

Да ли г. министар може да бар разликује церовину од тулиске ?

МАЛИ ФЕЉТОН

У окружној команди
или вештина доћи до пара

Београд, 7. јануара.

Греши свако онај који сумња у даровитост нашег народа. Наш је народ у збиљи врло даровит, и из његове се средине издвајају по неки врсни синови, који су од Уседа одређени да чине велика дела. Ја сам у својим прошлим фељтонима поменуо неколике српске великане, и позабавио се њиховим проналасцима, те је сваки могао увидети истинитост мога тврђења.

Сви ти велики српски синови, које сам споменуо, *цивилни* су људи. Из тога не треба закључити да сам ја против *војничкога* реда, кад не помињем проналазаче у мундиру. То у осталом не сме нико рећи, јер сам ја онамад споменуо и једног војника, чини ми се баш опште уважену личност г. д р Душана Станојевића. Знача да сам ја само претпоставио да прво похвалим цивилне великане, па онда оне мундирске.

За ово ми нико не сме нико замерати, јер сам се у томе поводио општом жељом да цивил има првенство над мундиром. Сви наши демократски листови, почев од „Дн. Листа" па до „Трубе" и „Самоуправе," одобриће, надам се, овај мој поступак. Ако би ме, и поред свега овога ко нипао напао ја се надам да ће ме већ натрешо умети да одбране не само дубокомислени г. Грол, већ шта више и теоријски најспремнији Србин г. Протић, који је са своје универзалне спреме не једном био кандидат за министра војног.

После овог кратког увода, којим сам хтео да се одбраним од могућих замерака и пребацивања, ја ћу да пређем на главну ствар: да опишем један догађај из окружне команде, из кога ће се видети ово двоје: *даровитост* једног Мареовог сина, и *вештина*, како се лако долази до новца. Овај други део далеко је важнији, јер у XX веку нема веће вештине но умети лако доћи до новца.

Одавно влада код наших интелигентнијех кругова погрешно мишљење да се у окружне команде упућују сви они официри, чија је теоријска и практична спрема недовољна за командовање трупом. То је једна од највећих неистина, коју су у последње доба створили паметни и заведљиви људи. *Завидљиви* велим с тога, што су те команде, за веште људе, веома рентабилне, нарочито за време регрутације.

Ја не познајем сву господу официре из свих окр. команди у Србији, али се надам да ће ми бити захвални што их узимам у заштиту и што овако јавно тврдим: да у окружним командама има врло бистрих, врло даровитих и врло практичних људи.

За ово моје тврђење има пуно података, који доказују, да су ти људи не само даровити, већ и проналазачког духа. Ево неколико примера:

Г. Влад. Кораћ пешад. поручник док је био у окр. команди, пронашао је начин: *како да се изврши преустројство српске пешадије укидањем батаљона;*

Г. Никола Ј. Матић, пешад. мајор, као командант једне окр. команде пронашао је, *да су по-*

дофицири једног пешадијског пука склопили заверу против команданта дивизије, те овога толико попашио, да никад није смео отићи у тај пук.

Г. Јеврем Петрић, коњ. капетан I. кл., написао је читаву расправу у којој је доказао, да су *турска седла далеко боља за нашу коњицу од бок-седала*. Веле, да се сам командант коњ. дивизије изненадно проналаском овог официра и да је на једном месту рекао: „Замислите, баш је даровит овај г. Петрић, кад га и окр. команда није убила!"

Г. Петар Михаиловић, артиљериски поручник, који је из возарског ескадрона ускочио у окр. команду, послао је „Ратнику" један чланак, у коме са пуно доказа тврди, да *коње* у брдским батеријама треба заменути *мазгама* јер се оне I боље пентрају на брда, II мање се хране и III не треба их често тимарити, те тиме мучити војнике."

Г. Никола Јоковић, пешад. капетан, умео је тако вешто наћи новаца на зајам, да су га због тога не само другови, већ и најпаначке ћафе назвали „ватром".

Г. Коста Костиоронски, пешад. пуковник, као командант једне окр. војске у једној пограничној вароши, пронашао је *начин на који се државна дрва стоварују у авлију командантову*. Тај је проналазак применио у дело, кад је постављен за команданта једног пешад. пука у западној Србији. Истина за ово је и одговарао, али је на крају крајева било „смути па проћи!"

Г. Тоша Гривнић, такође пуковник и командант окр. војске, пронашао је начин *како се може узајмити* прилична сума новаца *од човека, који у џепу нема ни паре*. Ово је тако генијалан проналазак, да вреди да се о њему опширније преговори.

У оно доба, кад су све окр. команде имале набављати потребан број кола за пуковску и дивизијску комору — а број тих кола беше доста велики — чувени коњар и мајстор од заната г. *Јоца Антовић* прими се на државној лицитацији, да ће ларферује сва та кола команди, којој је г. Гривнић био командант. Мајстор Јоца био је прилично имућан човек, те ни шта од новаца није тражио пре док и последња кола није довршио, а г. Гривнић био је опет човек, коме је новчаник био вечито прав.

Предавши сва кола јави се мајстор Јоца команданту са спремљеним рачуном и умоли га, да га овери и нареди да му се кола исплате. Г. Гривнић са највећим сажаљењем изјави, да у каси нема новаца. То се понављало неколико пута.

Једног дана мајстор Јоца добије писмо од команданта да дође код њега у канцеларију. Мислећи, да ће доћи до свога новца, мајстор пун радости похита, да се одазове овом позиву командантору.

Командант га дочека врло лепо, поручи каве, и рекне мајстору:

— Газда Јоцо, ја сам у моменталној неприлици и надам се, да ме нећете одбити, ако вас умолим да ми дате у зајам 500 дин.

— Ох, господине — стаде уњивати мајстор Јоца — дао бих вам с драге воље, али верујте да не мам. Да сам примио новац за кола врло бих вам радо учинио ту услугу.

— Прирез за кола још није покупљен, али у каси има једна хиљада динара од војнице. Напишите признаницу на хиљаду динара. Ја ћу наредити исплату, да бих вас само омогућио, да ми учините љубав. Видим, да се сикирате, што сте ме морали одбити.

Шта је знао друго учинити назад учтиви мајстор Јоца но написати признаницу и примљену хиљаду поделити са љубазним командантом!

После петнаест дана поновила се иста овака сцена. Мајстор Јоца примио је две хиљаде дин., али је од њих морао одвојити 600 дин., те их поново дати команданту у зајам.

На трећи командантов позив, који је следовао после других петнаест дана, мајстор Јоца није отишао. Не желећи да цело своје примање дели са командантом он се направи болестан и леже у кревет, из кога није никако устајао, док год командант није премештен. То се на Јоцину срећу десило свега пола месеца. Да је командант нешто дуже остао у команди Јоца би се морао још и озбиљно разболети.

Тек, кад се уверио, да је нови командант добро ситуиран човек, окуражио се мајстор Јоца да оздрави, и да оде у команду те прими ресто заређеног новца.

Признаницу г. Тоше Гривнића у 1100 дин, мајстор Јоца урамио је у златан рам и метнуо у своју намештену собу. Једном приликом, кад сам га посетио, показа ми је и рече:

— Хвала овој признаници! Нек ђаво носи 1100 дин.! Али ме је она научила, да ништа више не ћиферујем не само окр. командама, него и самом министарству војном! Доста се Јоца опекао!

Жорж Рамбо.

Знамените тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Чаробник је лутао по врту са штапом у руци, којим је шарао по земљи и уз то изговарао речи: „Per Deum sanetum, per Deum vivum!" А за тим: „Луј Денај од Рибантала, прекидањем те у име Свемогућег, потражи Марију Миру (девојачко име госпође Брисар), па нека само она господари његовим телом, његовим срцем и његовом душом и нека он не љуби никоју другу до њу."

Други пут је метнуо једну хартију, на којој су била имена Рибантела и госпође Брисар, у једну воштану куглу, бацио ју је на очи сво је клијенткиње у ватру, где се уз гласни прасак распрсла.

Ова лепа средства остала су без успеха, док Воазенова која је уживела у чем је ствар, није госпођи Брисар (која је кроз плач испричала, како „сваки дан пише Рибантелу и шиље своју слушкињу, али се он не да ни опепелити) рекла, да за њен циљ не треба сваки дан писати и слати му гласоноше. И пошто је „дама с тим престала, вратио јој се господин од Рибантела, који се сад побојао да му не пресуши издашан извор, а никаква друга средства нису употребљена, па ипак је дама поклонила дванаест пистола Воазеновој, јер је веровала да се она послужила особитом вештином".

Врачара је имала прилике чути свакојаких признања. — Час су то били блажени снови младих заљубљеница, које су под ватром узбуђења јуриле к њој, или су јој писале „срцепарајућа" писма да израде крај својим мукама, молећи да она омекша тврдо срце драгановo или да сломи отпор каква свирепа оца. За тим је опет долазила жилава, чулна страст зрелих жена, ко је су се ухватиле за драгане, који су их пренебрегли због млађих и свежијих. Најзад љубав частољубивих, за сјајем и величином жудних жена, које нас доводе до ужаса црне литургије.

У овим језовитим пословима Воазенову је потпомагао један стари, разроки свештеник „црвена, подбула лица, на ком су се укрштале дебеле, плавичасте жиле, страшни опат „Гибур." Некадашњи сиротињски старалац грофа од Монгомрија, он је тада био црквењак Сен Марсела у Сен Дењизу. Читао је литургију по црквеном обреду, одевен у хорској кошуљи, стихару и наруквицама. „Они, над чијим је телом вршена литургија, лежали су потпуно голи на једном столу, који је служио за олтар, испружених руку и ногу по једном свећом у свакој руци." „По који пут се нису свлачили, скидали су само хаљине до врата." Пехар се метао на голо тело. У часу подношења жртве убијало се по једно дете, крв жртве се купила у пехар, где се мешала с крвљу слепа миша и другим материјама, које су добијане одвратним манипулацијама. Онда се додавало брашно, да би смеса била гушћа, која је за тим добијала облик причешћа и освећавало се у тренутку, кад је за време подношења жртве Бог силазио на олтар. Овај опис саставио је Ла Реини по истражним актовима.

(наставиће се)

КОМУНАЛНА ПОЛИТИКА

Порезивање страних радника. У извесним пограничним општинама у Саксонској од неколике године се порезују иностране радници и раднице. У тим општинама раде многи радници и раднице, који станују преко границе, у Чешкој, те због тога не плаћају никакве општинске терете.

За беспослене раднике. Општинској управи и општинском одбору у Мајнцу поднео је занатлиски картел молбу, да се предузимањем што више градских радова да прилике беспосленим радницима за рад; да се одобри једна сума, којом ће се беспослени радници помагати у свако доба године и да се од чланова општинске управе, општинског одбора и организованих радника састави комисија, чији би задатак био да се стално брине о беспосленим радницима.

КОНЦЕРТИ И ЗАБАВЕ

Занатлијска забава

Велика забава занатлијског Савеза коју приређује Глав. Одбор у споразуму са старешинама београдских еснафа у суботу 10 ов. мес. у просторијама хотел „Булевара" — има особито леп програм. Концертираће војна музика, универзитетско - правничко тамбурашко друштво *Сремац* и Бен Акиба" биоскоп позориште са највећим сликама и играчка. Пошто је то занатлиска забава то ће нема спора, бити многобројно посећена.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерашњи програм одликује се одабраним пијесама и веома интересантним новитетом:

1. *Сликарски атеље*, који ће се приказати са великим успехом. У програму је и саврамена шала:
2. *Министарска криза*. — Посета је стално одлична.

ТЕЛЕГРАМИ

Цариград. Парламенат је једногласно одбио предлог да султан уступи народу своје имање. — Васфи посланик Србофил из Плевља, тражио је да се исправи термин „Санџак Новопазарски" употребљен у експозеу великог везира. Говорник је употребио непријатељски тон према А.-Угарској, велећи, да је Аустро Угарска била окупирала само Таслицу и Плевље и да се евокуација односи само на ова два места. Велики везир — вели он — учинио је велику погрешку говорећи да је Аустро - Угарска вратила Турској цео санџак. Парламенат усваја тражење исправке великог везира, као и у протоколу споразума.

Бриндича. Синоћ у 9 сати осетан потрес. Народ је провео ноћ под ведрим небом. Никаквих губитака није било.

Будим-Пешта. У Бањи је јутрос у $^3/_4$ сати осетио се потрес; у $2^1/_2$ два доста јака потреса. Штете није било.

ФЕЉТОН

Кроз живот

Песме и проза, од Жарка Лазаревића. Београд, 1908. 8°—63. —

Ми смо кратком белешком већ једном пропратили појаву ове књижице. Сад се враћамо на њу с намером да је детаљније прикажемо. За овај мах добро нам је дошла једна белешка која је пре неколико дана изашла у последњој свесци „Срп. Књ. Гласника". Белешка је у главном повољна и приближно тачна. Само што је у њој нарочито ударано гласом на оно што је слабије у књизи, а овлаш се дотакле њене врлине

Вели се: „После прочитане целе збирке ових стихова утисак остаје сасвим блед и неодређен, а ни једна нова мисао, ниједно оригинално осећање, ниједан крепак и рељефан израз не задржава се у сећању." —

Ако је ово тачно и ако су песме: „У црној ноћи", „Дођи мени", „Тајна", „У мајској ноћи", „Заборави" и још неколико, са свим бледе, онда кад се на такво гледиште ставимо могли би смо се одмах упитати: шта има да остане као добро од свих песама Ђурчинових, Рајићевих, Дучићевих или С. Д. Петровића? — а да о другима и не говоримо. Нигде оцена није релативнија него у поезији, и зато не треба бити сувише строг, нарочито код почетака

О вредности песама и прозних састава г. Лазаревића, о њиховим особинама и слабијим странама згодно је речено у предговору књиге, који је написао г. Гр. Берић.

Тамо се на једном месту за песме вели и ово:

„Често искрсне по које ново, живописно и јако поређење или друга каква неочекивана фигура која обећава много више него што нам је сад дато. Овда, онда затрепери која жица дубље, болније или страсније него обично"...

Да је ова примедба оправдана треба прочитати само целу књижицу и уверити се. Додуше, она је оправдана за један мањи део песама, као што казују и она ограничења па ипак то је довољно да се нарочито истакне. Колико њих немају ни тога!

Најзад треба се сетити да је г. Лазаревић глумац, члан нашег Срп. Краљевског Народног Позоришта, први и једини од својих колега који излази својом првом књигом пред публику, и то књигом од извесне литерарне вредности и са књижевничким претензијама. Глумци су наши, па и бољи међу њима увек били далеко од књижевности, и овај први покушај књижевни ваља у толико пре поздравити и похвалити. Г. Лазаревић је још врло млад а вредан је па нам може још много више дати; ако се добро сећам читао сам да му се за драмски либрето већ ради музика, и са много наде ми очекујемо ту нову српску оперу. Свакако за сад г. Лазаревић онакав какав је још данас чини част кући у којој дела а није ни мало на одмет нашој сиромашној књижевности, него је чак добит.

Ако се са г. Лазаревићем буде умело у позоришту радити, он нам може дати много више но што би смо и очекивали.

На крају нам остаје само још, да опет препоручимо читаоцима књигу.

5—I—1909 год.
Београд

Photos

ТРАГЕДИЈА ХРОМЕ ДЕВОЈКЕ

У Будимпешти се одиграо последњи чин трагедије једне девојке, с којом су и природа и људи поступали нечовечно.

Илонка Масањи била је кћи врло угледних родитеља. Али је јадница, рођена хрома. Да се у животу одржи, она се уписала у учитељску школу коју је успешно свршила. С добивеном дипломом тражила је учитељско место, али га није добила. Била је хрома, а толико је учитељица које нису хроме! То се исто десило и онда кад је тражила место васпитачице. Отмена се породица стидела те несрећне девојке и одбацила је од себе, као да је хромост срамота. Није јој дакле остало ништа друго но да оде у службу. Па ни њу није тако лако добила, а свуда се боје хромих људи да неће моћи толико радити. Најзад је ипак нашла службу у Пешти где никоје ни слутио из какве је отмене породице.

Ту је мирно служила, док је једног дана њена госпођа не обеди да јој је украла бриљантски прстен. То је тако дирнуло јадну девојку, коју су сви презрели да се — отровала. Сутра дан у јутру нашли су јадну девојку у кухини мртву. Пре самоубиства написала је писмо, у ком проклиње оне, који су је својом сумњом нагнали у смрт. Оставила је 90 пара у новцу, за који је наредила да се купе свеће на олтар мајци Божијој, а њена два прстена да се поклоне санитетском особљу који је однесе у капелу и на гробље. На крају писма још једном вели да је невина.

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

Кривична дела по царинском закону

Овако се зове прво дело које је изашло као прва свеска „библиотеке удружења царинских чиновника".

Дело је докторска теза Јована Лончарића, цариника београдске царинарнице и заслужује пажњу не само царинског чиновништва него и свих оних који имају посла са царинским пословима и властима.

РАСПРОДАЈА ДРВА

Буковa дрва прве класе ванредно добра 36 динара фат.
Испод Светосавског Дома — ћошак.
Купац се може лично уверити.
16 1 3 **М. Ивковић.**

УРАЊЕНЕ СВЕЖЕ ЖИВИНЕ

Закланих и уређених: **ћурака, пилића, пловака, гусака и разне дивљачи.**

Свежег „ТЕЈ-БУТЕРА"

Павлаке „Милих-рама"

Изврсна Бела и Црна вина

Белог **брашна** за развијање *1 врста 5 к.* Динара 1·95. **Свежих јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 ком. Најбоље српске и стране **Саламе**. Изврсног свежег **ајвара** Карлсбадских облатни за торте. Карлсбадског цвибака и за децу. Конзервисаног сушеног поврћа „врло економно" Сушене Бораније, Младог Грашка, Жилијена за супу, Првених Патлиџана, Сушених Печурака, Спанаћа и т. д. Свежих јабука.

Највеће и најразноврсније стовариште бомбона и колача за послуживање нарочито спремљено за свечаре.

Краставаца киселих 120 140 ком. у буретy, киселих **паприка**. **Грашка** очишћених врло добрих. Смокава **смирна**. **Маслина**. Поморанџи и т. д. Талијанских **макарона** Пармезана.

Француског вина белог: „**Graves**" „**Souternes**", црно: „**Medok**", „**Bleye**", „**St. Emiljon**", 1 боца дин 1 Свежег грожђа из Италије 1 кило дин 1·40.

Највећи избор биљни и рибљи конзерви: разних сардина у њ ј тину, и осталих роба у маринаду и. т. д.

Препоручује колонијално-деликатесна радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и у унутрашности шаље тачно а на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 631 35—

Живела Срећа

На срећке Класне Лутрије продате из радње **Исака Ј. Ешкенази** добија се врло често

Премија од	*200 000*	дин.
Гл. згодитак	*100.000*	„
50 000	„ 14 000	„
40.000	„ 12 000	„
35 000	„ 10 000	„
30 000	„ 8 000	„
25 000	„ 5.000	„
20 000	„ 2 000	„
15 000	„ 1 000	„ и т. д

тако да сваки купац који непосредно из моје радње купује срећке највероватније сачека срећу. Поруџбину извршујем одмах по пријему новаца. Ова радња без конкуренције продаје менице, марке и даје рабат на већу количину 2, 3 и 4 од сто. Купује акције, све државне папире као и заложнице свију земаља Краљевине Србије и плаћа највећу цену.

С поштовањем

ИСАК Ј. ЕШКЕНАЗИ

мењач и овлашћени продавац срећака Класне Лутрије до „Руског Цара.

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.
Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.
Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*
Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.
Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

ЦЕЛОКУПНОГ ЛЕКАРСТВА

Dr. Милан Пр. Мазнић

са седиштем у Лешници отпочео је своју лекарску праксу.

698 10—10

ПРИЈАТЕЉИМА СРПСТВА
И СРПСКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Прва Повл. Ужичка Акц. Ткачка Радионица извештава своје пошт. потрошаче и пријатеље српске индустрије, да има на стоваришту велики избор тканина ванредно доброг квалитета и постојане боје, које су по изради много боље од страних фабрика.

Да би се сад, у овој приликн, спречило упошљење страних крпа, Управа Ткачке Радионице спустила је цену израђевинама тако, да су ове знатно ниже а квалитет много боља од страних израђевина.

Молимо пошт. потрошаче, да се изволе са поруџбинама обратити непосредно фабрици у Ужице или њеним продавцима, и то:

У Крагујевцу г. Сави С. Новаковићу; у Чачку г. г. Васи Гавровићу, у Ваљеву г. г. Недељку Павловићу, Антонију Јовановићу, Пајовићу и Јевтићу и Михајловићу и Станојевићу; у Шапцу г. Ђорђу Танасијевићу; у Крушевцу г. г. Трајку Ристићу, Љуби Поповићу и Живку Белотрепићу; у Нишу г. г. Браћи Попић, Живојину Милосављевићу и Другу. Милу Попићу и Јовану Величковићу; у Соко-Бањи г. Стојильку Милићевићу; у Алексинцу г. Станисаву Хаџи Павловићу и Сину; у Трстенику г. Милосаву Мирићу; у Неготину г. Јеврему Рашићу; у Г. Милановцу г. г. Петру Маринковићу, Љуби Ђорђевићу и Танасију Милановићу; у Краљеву г. г. Браћи Матовић, Дим. Димитријевићу и Шваичићу и Радомиру Николићу; у Лозници г. Андрији Урошевићу; у Каменици г. Разовану Бошковићу; у Књићу г. Димитрију Михајловићу; у Прањанима г. г. Миленку Благојевићу и Благоју Симовићу, у Пожеги г. г. Димитрију Каиђићу, Браћи Ђукић, Младену Крњићу и Милану Јеремићу; у Аријељ г. г. Драгољубу Думбеловићу и Миленку Глишићу; у Рашци г. Бошку Марићићу; у Обреновцу г. Љуби Вукајловићу; у Варварину г. Станоју Милосављевићу; у Ћуприји г. г. Мијалу Ђ. Миленковићу, Сими Симићу и Јевти Томићу; у Параћину г. г. Лазару Т. Миленковићу и Мити Ристићу и Сину; у Смедереву г. Николи Спасићу; у Александровцу (ж.) г. Настасу Јакшићу; у Књажевцу г. Љуби Јанковићу; у Гучи г. г. Алекси Протићу и Гавриловићу и Прелину; у Б. Башти г. г. Радисаву Митровићу и Нешку Нешковићу у Рековцу г. Петру Перићу, у Бољевцу г. Миленку Ристићу; у Паланци г. г. Живанчевићу и Арсенијевићу, и Милану Прокићу и Брату.

Мустре наших израђевина могу се видети у Београду код г. г. *Димитрија Јањића* трг. на Теразијама, *Николе Миковића* Дубровачка улица и код *Доброслава Атанацковића* преко пута „Коларца" поднуна колекција у комадима и парчетима свију израђевина (као пешкирема, чаршавима, сазветима и т. д)

679 9—10

Обућарска радња код „**Пештанца**"

Данила Бошковића и Комп.

до ГРАНД ХОТЕЛА

Препоручује своје богато стовариште најелегантније и најбоље мушке, женске и дечије обуће.
Израда сопствена. 15 1—3

МЕЊАЧКА РАДЊА

Марка Баруха — Београд

Јавља својим пријатељима и играчима *Српске Државне Класне Лутрије* да је вучење срећака I. кл. 37. кола 10 Јануара 1909. год. и моли да се његовој радњи изволе обратити са налозима за куповину срећака.

Поруџбине из унутрашности извршује најтачније, одакле је уплату послати најподесније поштанском путницом. 3 3—3

ВИНА

Отворио сам овде у Београду стовариште ВИНА из мог винограда из Пожаревца, како би дао могућности потрошачима, да се снабду са добрим природним пићем за наступајуће празнике.

ВИНА имам стара и нова и то: **Малаге, Тамњанике, Ризлинг, Тохајца, Динка од Смедеревке, Португизеја, Прокупац, Црна и Слатка Пунтварја**, а сва су вина цењена без изузетка од самог врха, те је и квалитет одличан, а цене врло умерене.

Подрум за мање количине налази се у мом стану Браће Недића улица бр. 27, до (Ђурђевог вила) а главни подрум на Смедеревском друму ван реона трошаринског испод кафане „Ресаве," где продајем свако вино са 10 динара по хектолитру јевтиније.

Моја су вина одликована на Балканској изложби у Лондону 1907. год.

Децембра 1908 год у Београду.

МИХАИЛО Ђ. ИЛИЋ

644 16—20 винар и виноградар из Пожаревца.

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осипа т. зв. фирцигера код мале деце,** и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Благовременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести реже јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашности Србије

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jecoris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

У употреби овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашности вршће се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Оканковића и код „Гуслара."

У унутрашности у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тукера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 10 3—

СРЕЋКЕ

КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ

ЗА

I-ву класу 37-ог кола којих је вучење

10. јануара 1909. год.

Могу се добити у мојој радњи спроћу „Хотел Славије" у свима деловима и великом избору бројева.

У прошлом 36-том колу добили су моји играчи од већих згодитака **50.000** и **40.000** као и велики број од **15.000, 10.000, 5.000, 2.000, 1.000, 500, 300** и **200 динара. Препоручујем поштованој публи и да код мене купе срећке, — срећа ће и њих послужити, а призната солидност моје радње јамчи им да при исплати неће бити уцењивања.**

Поруџбине срећака и са стране по пријему уплате одмах извршујем.

Милорад С. Антонијевић

Овлашћени продавац срећака, Београд.

724 6—6

Наш непрежаљени и добри

† МИХАЈЛО С. ПРОТИЋ

дворски апотекар

преминуо је 8. ов. г. месеца у 5 сах. изјутра.

Погреб ће бити данас, 9. ов. мес., у 2 часа по подне.

Опело у Вазнесенској цркви.

Стан: апотека код Св. Саве.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

супруга: *Персида*; синови: *Сима* и *Милан*; кћи: *Емилија*; зет: *Милан Маринковић*, унучад и остала родбина. 14 1—1

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

...ада" излази сваки ... у Србији: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | СУБОТА 10 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI — 1909. — БРОЈ 10 | Телефон 821.

Да се забележи и не заборави

Од оног дана кад је аустро-угарска влада обзнанила свету присаједињење Босне и Херцеговине хабзбуршкој монархији, и када је српски народ устао да против тога атака на његова вековна права протествује, по Београду се почео проносити глас, како је Краљ Петар сав за ратну акцију против аустро-угарске монархије, и да би наша војска већ давно била на Дрини, кад би то зависило од Краљеве воље.

И ако је присталицама монархијског принципа и познаваоцима уставних режима морала изгледати у најмању руку чудноватa околност: да један владар, у тако једном важном и по државу судбоносном питању подчињава своју вољу вољи једне владе, за коју се не зна је ли израз народне воље или није, и то без икаква покушаја са његове стране да своме мишљењу и својој вољи прибави санкцију у границама својих права. И ако је, велим, то морало многе зачудити, ипак су људи били наклоњени да верују у истинитост тих гласова, — који су узгред буди речено потицали из доста поузданих извора — приписујући ту аномалију познатој фикс-идеји српског владара: да је потчињавање владаочеве воље вољи владиној, увек одлика уставног владара.

И ако та околност, што је Краљ био за рат а влада против рата па је он попустио влади, не би ни најмање умалила Краљеву моралну одговорност пред народом и историјом, ако би се показало да је нератовање дефинитивно упропастило српску ствар — јер ни једном народу па ни овом у Србији, не треба владалац који ће своју вољу увек и у сваком случају потчињавати вољи сваке владе, па и оне која се одржава на власти не поверењем народа него неповерењем једне политичке групе према другој — ипак би га та околност бар у неколико извињавала у очима оних, који хладно и непристрасно суде у политици. Његова морална кривица не би тада била умањена, али би била разумљивија и узроци би јој се тражили у мотивима мање опасним по његову личност и његову династију. Јер на крају крајева, ипак је боље за једног владара рећи да је слабог карактера и подложан утицајима своје околине или своје владе којој слепо верује, него кад се каже да је био глуп а при томе тврдоглав и осион.

За Краља Петра било би дакле много боље да је се веровање у његову наклоност према оружаној акцији могло утврдити у народу као нешто што у истини постоји. То га, истина, не би спасло одговорности ако се данас сутра утврди: да би за будућност Србије и српског народа боље било да је Србија своја права на Босну и Херцеговину бранила оружјем у руци, него што је се дала заваравати од оних којима је мир пречи од свега и сваčега, али би он ту одговорност могао у пуној мери делити са својим министрима који су, користећи се његовим непознавањем права и дужности уставног владара, успевали да раде и оно, што он иначе не би радио, и на шта не би пристао кад не би био потчињен веровању: да је потчињавање воље владара вољи владиној увек и у сваком случају уставан акт.

На жалост ти гласови — гласови о томе како је Краљ Петар лично за оружану акцију али да је против ње данашња влада — показали су се као скроз неистинити, јер их је сам Краљ ових дана демантовао. Он је вратио шефу данашњег кабинета, г. Великировићу, оставку коју му је овај у име целог кабинета поднео, изјавивши при томе да кабинет има његово пуно поверење и да ће он примити кабинетску оставку тек онда кад се констатује да влада нема поверење Нар. Скупштине, односно њене већине. Да се Краљ Петар није слагао са владом у питању како ваља бранити загрожене интересе Краљевине Србије и васколиког српског народа, он би и овакав какав је, прихватио владину оставку, и покушао би да добије владу која би делила његово мишљење у питању о одбрани српских интереса. У овоме би он успео тим пре, што је се странка, која има у Нар. Скупштини највећи број посланика, изјаснила приватисиме за одлучнију акцију у питању о одбрани српских интереса и што је по уверавању огромне већине јавног мнења народ за рат па куд пукло да пукло.

Краљ Петар није то учинио и тиме је демантовао све гласове о томе: како је он за одсудну, дакле оружану акцију, али да влада на то не пристаје. Својом изјавом: да ова влада (оваква каква је и после свега овог што се десило) ужива његово пуно поверење, он се не само у свему идентификовао са њоме, него је у моменту када му се пружила прилика да дође до јаче, хомогеније и у спољној политици одређеније владе, задржао свесно и намерно ову данашњу, која се од самог почетка овог по Србију и српски народ судбоносног питања показала слаба и недорасла пословима који се имају извршавати, и на тај начин констатовао да му је баш право и мило што је све овако било и што ће и даље овако ићи.

То ваља забележити и запамтити јер ће нам то ускоро свима требати.

ПИТАЊЕ
Г. Павла Маринковића
на г. министра привреде

Г. П. Маринковић упутио је на јучерашњој скупштинској седници овако питање на г. министра привреде:

Да ли је познато г. министру неуредност у одржавању тарифе при пловидби код Срп. Бродарског Друштва?

Појмљиво је кад брод закасни при доласку у неко место, јер су га на путу могле спречити разне незгоде, које не зависе од воље човечије. Тако исто и при поласку из места може бити задоцњења у случају магле; ни због тога не може бити друштву замерке. Али се врло често дешава — нпр. јуче — да брод у место да пође по тарифи у 7 часова, полази после 8 часова, због утовара. Па не само то, него је тај брод спречно локални брод из Земуна да пристане уз обалу, те је локал стајао више од пола часа на сред Саве. Путници који су хтели ићи у Шабац, пропустили су опет због лаће железницу и на тај начин, Бродарско Друштво ствара путницима пометњу и јако худи не само лобром гласу него и сообраћају и трговини.

Г. министру, који је надзорна власт, треба све то да је познато од његовог органа: капетана при станишта.

Мислили г. министар предузимати што: да склони Срп. Брод. Друштво, — које је повлашћено од Државе и у чију је корист ту скоро Н. Скупштина вотирала један важан законски пројекат, — да више води рачуна о тарифи, т. ј. о сообраћају и трговини?

Форгач и наши студенти

Јучерашњи „Дневни Лист" а за њим и „Политика" јавили су да је управа фонда за помагање сиромашних универз. студената, позвала и грофа Форгача на забаву, која се на Св. Саву приређује у корист касе тога фонда.

Међутим, ми смо извештени, да је та вест нетачна, јер је управа решила, да се на исту позове сем Краља и целокупно дипломатско тело, сем грофа Форгача и особља аустријског посланства. Дакле, Форгач нити је зват, нити ће на забаву доћи.

Са приватне стране дознајемо да је у управи постојао предлог о позивању Форгачевом, али да је одбачен апсолутном већином гласова, пошто су га поднели и за њега гласали свега два студента, који су у управу фонда ушли као представници *националног* и *социјалистичког* студентског клуба.

Господин „контролор"
(Синоћни догађај у Београду)

У непосредној близини министарства унутрашњих дела до кафане „Обилића", држи продавницу дувана Мијаило Александрић. Он је сада на вежби у VII пуку као поднаредник па је у дућану оставио једнога дечка од 12—13 година који продаје муштерији дуван, а Александрић, кад добије времена, пред вече, обиће радњу и покупи пазар.

Синоћ око 5 и по сати, кад је дете било само у дућану, уђе један човек, својих 45 година, риђ и затражи од детета 4 цигаре дувана, па кад је то добио рече му:

Мали, ја сам контролор дувана, хоћу да прегледам да ли имате све врсте дувана — вадећи том приликом неку књигу из капута.

Није овде газда — одговорио му је дечко, дођите сутра.

Каки сутра, сад одма! — осече се Мијаило Илић — „Трмбас" (тако се зове зликовац) и отвори насилно орман у коме се налазе наслагане кутије разног дувана и одпоче преглед, али не преглед него пуњење џепова разним кутијама цигарета. Дете кад је видело шта овај зликовац ради, почне да плаче, а у том наиђе један службеник министарства, и викне му:

Шта радиш то лопужо? Одмах да си вратио покрађен дувн. —

У место одговора „Трмбас" кидна врата, па побегне у кафану код „Обилића" а службеник министарства зове жандарма Зарију Гоњевца, који је био удаљен 100 метара пред кафаном „Лондон", на који се позив жандарм одмах одазвао.

За то пак време, лопов „Трмбас" побегне из кафане „Обилића" у авлију кафанску а одатле на сокак и оним сокачићем до Чиновничке Задруге почне да бега ка министарству финансија а жандарм се нада трком за њим и сустигне га код женске учитељске школе. У томе моменту „Трмбас" извади из џепа оштар перорез и што игда може ударі жандарма у леву судланицу и знатно га повреди, па почне опет да бега. У том стигну још два жандарма и једва ухвате лопова у парку министарства финансија, те га с му ком савладају, вежу, и натоваре на једне таљиге па дотерају у кварт.

У кварту се „Трмбас" толико драо на жандарме, да је дежурни писар једва могао да га умири. Сав поцепан отимајући се од жандарма псовао је што му је на ум пало.

Он је раније био осуђиван, а у последње време био је и службеник скупштински, па је опет због неке ситне крађе отауштен.

Кад је у кварт дотеран, стигао је и оштећени продавац дувана Александрић, и жандарми су муку имали да савладају „Трмбаса," јер је хтео да нападне Александрића, поред тога, што му је и дуван покрао и дете уплашио.

За све ово време на Теразијама се скупно силан свет и посматрао трку за овим зликовцем.

Кварт теразијски повео је одмах истрагу, и тако ће се друштво курталисати једног опасног зликовца који је могао и већу несрећу учинити.

† ЛАЗА КОМАРЧИЋ

Јуче је преминуо после дугог и тешког боловања Лаза Комарчић, новинар, и дугогодишњи уредник „Видела." Пок. Лаза и ако није био виши образованија човек, ипак се био доста израдио и својом трудољубивошћу подигао себе у ред ваљаних новинара. Нарочито се одликовао веома лепим чистим језиком. Он је целог свога века био политичко партиски новинар, па је зато под старост, кад је партије, којој је служио, нестало, запао био у беду и остао са свим без потпоре и посла.

Сем новинарског рада, Лаза је оставио за собом и приличан белетристички капитал. Он је написао многе приповетке, од којих су му неке, нарочито оне из младости, имале доста великог успеха. Међу њима ваља поменути: „Бездушници" и „Драгоцена огрлица," ма да су та оба рада тенденцијозна. Сем тога написао је једну чисто политичко-партиску причу: „Мој кочијаш," а у последње време неколико радова, који нису били политички обојадисани и које је Академија наградила.

Лаза је припадао напредној странци, ма да је неко време био и у Владовштини, и међу напредњацима је оставио велики број пријатеља, који ће га искрено ожалити. По природи је Лаза био добра срца и нарави дружељубиве и љубазне.

Бог да му душу прости!

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Издавање посланика

Влада хрватског бана Рауха тражила је од угарског сабора да јој се издаду посланици Прибићевић, Будисављевић и Бањанин, с тим да одмах после издавања у угарском сабору могу бити стављени у истражни затвор. Како јавља „П. Лојд", чланови имунитног одбора, нарочито известилац Лехел Хедервари, мишљења су да посланике хрватског сабора, који су делегирани у заједнички угарски сабор, и после издавања у заједничком сабору, штити имунитет хрватског сабора.

„Велеиздајници" туже

Сви Срби „велеиздајници", похапшени у Загребу, овластили су свога адвоката д-ра Хинковића, да поднесе тужбу против „Народних Новина" због лажне вести о њиховим узвицима при читању оптужног акта,

Дневне вести

Министарска седница. Синоћ је била у министарству спољ. послова министарска седница под председништвом краља. На тој седници, која је дуго трајала, истакнуто је и питање о распуштању Скупштине.

Неспособност „споразума." Овај пример, што га ова радикална Скупштина пружа целом свету од ова четири месеца — јединствен је у своме роду, броју и падежу!

За четири месеца она није одржала ни двадесет седница, влада није поднела ни једнога пројекта од значаја. Па и ако се због спољних прилика избегавало да се подносе пројекти о политичким законима,

има велики број пројеката законских, који нису у вези са дневном и партиском политиком, међутим су од великог значаја. Такви су пројекти: о закону о радњама, о адвокатима, о свештеницима итд.

Али влада није прстом мрднула. А Скупштина још мање!

Сад су посланици отишли још даље: они никако и не долазе у седнице. Већ два дана како се не могу седнице да одрже, јер нема довољно посланика за решавање. Фузионаши и самосталци направили споразум, да као бајаги, владају, а они од 131 посланика нису у стању да саставе „кворум," него Скупштина база, а посланици иду за ћаром. Овакве бруке и срамоте још ни једна Скупштина до данас није приредила! Радикалне групе су овога пута потпуно документовале да не само нису способне за владу, него да немају ни појма ни осећања за крупне интересе државне. Они су зграбили себично и искључиво власт државну у руке, али не да раде државне послове, него да лично ћаре. И зато су баталили сваки државни рад.

У овако судбоносним тренутцима, радикални посланици не показују чак ни толико интересовања за судбу ове земље, да бар дођу у Скупштину да чују: „шта има ново!" Све је то само прионуло, попут трудољубиве пчелице, па слаже на гомилу, беле паре за црне дане,

Србија је поверена добрим рукама!

Дотерани. Ноћас је дотерано неколико самосталских посланика невезано, да саставе кворум, како би Скупштина могла радити. Толико одушевљења, нису до данас никад показали посланици, ма које партије. Кад се мора онда: драге воље. То је баш у истини „морално"!

Распуштање Скупштине. Усљед овог скандалозног понашања фузионашких и самосталских посланика, почело се поговарати о распусту Скупштине. Изгледа да самосталци желе да искористе и ову прилику, те да распусте Скупштину под овим приликама и по овој зими, не би ли спречили агитацију, те да под протекцијом ове владе, којој су душу у носу задржали, добију кога посланика више

Ама, мрка капа!

У ово доба, кад ваља само мислити на догађаје с поља, не сме се Скупштина распуштати.

Погодба се квари. По вестима, које су у последње време стигле из Цариграда, изгледа: као да је тамо погодба са Аустро-Угарском наишла „на несавладљиве тешкоће" што рекли наши самосталци.

Преко 40 посланика турског парламента су се до сад изјаснили против погодбе са Аустријом и не пристају никако да признаду анексију. Неки су од тих посланика изјавили: да ће изазвати немире и буну ако Порта на то пристане у пркос свему.

Да ли има кога: који још држи вере у Турчина?

Како ће ова влада пасти? То је сад питање које постављају људи, који љубе спорт. Јер после ових силних оставака, што их је влада подносила, па јој никако неће да уваже, министарство је у опште изгубило наду: да ће се ма кад моћи отрести власти!

Па како ће пасти овај кабинет, кад иначе не може тражати ослањајући се на овако „одушевљену" већину?

Један посланик, коме никад не оскудева хумора, овако је предложио судбину и пад ове владе:

— Ова ће влада пасти у — ходнику! Посланика ће бити пуно по собама и ходницима, али никад у седницама. Влада ће разумети, па ће и она остати у — ходнику.

Српска нота. На јучерашњој скупштинској седници посланик г. Никола Узуновић питао је председника владе, да ли је истинит глас који је „Трг. Гласник" донео и у уводном чланку и у једној белешци, да српска влада спрема великим силама ноту о ширим и ужим захтевима српским. Председник владе г. Пера Велимировић одговорио је, да та ствар још није изношена пред министарски савет.

Положај Србије. Посланик г. Стојан Рибарац упутио је на јучерашњој скупштинској седници кратко питање министру председнику о политичком положају Србије, наглашујући да се турско-аустриском погодбом измењо положај, у ком је донета позната скупштинска резолуција о автономији Босне. Министар председник г. Велимировић одговорио је, да влада до сада није предузимала никакве кораке по тој ствари. Министар спољних послова није о томе подносио још никакав предлог, а кад га поднесе, министарски савет ће донети о томе своје решење, о ком ће се јамачно учинити саопштење и Скупштини.

Због магле. На једно кратко питање посланика г. Павла Маринковића о неуредној пловидби бродова Српског Бродарског Друштва, министар привреде одговорио је да је то „због магле."

Ухваћен голуб. Прекјуче је у кругу — двориште болнице за душевне болести ухваћен један голуб писмоноша са знаком „Е. К. = 43". Предат је министарству војном.

Има ли краја. Изгледа да нема краја дефицитима у У. Фондова. Сад је опет утврђен дефицит у крагујевачком филијалу Управе Фондова од шест хиљада динара. Ово је већ превршило сваку меру. Немогуће је просто разумети кикандонску равнодушност управног одбора Управе Фондова према управнику и гл. секретару, који су индиректни кривци за ове дефиците. Мисли ли министар привреде да заштити државну имовину од ових краћа. Само за не пун месец дана држава је ошћећена дефицитима са преко четрдесет хиљада динара. Страшно шта се све у овој земљи може дешавати.

Титонијево одступање. Из Беча јављају, како су тамо стигли гласови да је талијански министар спољних послова Титони отишао на осуство, што се сматра као знак његова одступања, које би било у вези с питањем о тзлијанском универзитету у Аустрији.

Против исељавања. Једна депутација цариградских Босанаца отиће ће ових дана у Босну, да наговори муха меданце да одустану од идеје о исељавању,

Бугарски деманти. Из Софије побијају париску вест да је бугарски министар Такав отпутовао у иностранство ради закључења зајма, из кога би Бугарска исплатила накнаду Турској.

Веридба. Наш пријатељ г. Јаков С. Давичо чиновник Управе Фондова верио се са г ђицом Софијом ћерком поч. Давида Фарки див. овд. мењача. Честитамо.

Дунавско Коло Јахача. Држаће свој редовни збор 25. ов. м-ца у 9 часова пре подне у хотел „Москви" на горњем спрату у засебној сали до трпезарије са утврђеним редом.

Геолошко друштво. Данас, 10. ов. мес. у 6 час. по подне држаће Српско Геолошко Друштво свој редовни месечни збор у слушаоници бр. 10 на Универзитету.

Изгореo у кући. Јуче на ноћ изгорео је у Шапцу Трифун Мишић - Брешић надничар, старац од својих 75. година на овај начин. Он је дошао у вече у своју собу, коју је затекао заложену, па легао на кревет од дасака, који је био уз саму фуруну, а на којој су вратанца била отворена а у фуруни доста дрва. Како је легао одмах је заспао, а ватра ухвати и запали сламњачу, па даске од кревета и онда букне у пламен све у соби што је било, те тако и старац изгори. Како је седео у забаченом крају Шапца, то се тек доцкан и притрчало у помоћ, али је све доцкан било, јер је старац већ био сав изгорео.

Кретање шлепова. На зимовнику мађарског-аустријског пловног парка више Чукарице опажа се кретање и извлачење шлепова и то сад кад му време није.

Нов магацин. До саме царинарнице на Сави, сазидан је нов магацин, у коме су сад усељене канцеларије поштанског царинског магацина.

Пад фирме. Дугогодишња трговачка фирма „Ранковић и Стефановић" у Дубровачкој улици пала је под стечај, усљед опште оскудице и кризе која у чаршији влада. Пасива је ове фирме до сада 1,200,000 дин. а актива 900,000. динара. Чује се да је трговачко удружење узело на себе иницијативу, да ову фирму изправна и сачува јој њен стечени углед и добар глас, јер ако би овако остало, ова би фирма повукла неколико мањих трговачких радњи из унутрашњости.

Несрећан случај. Владимиру Пештерцу, раднику на Чукарици у радионици Српског Бродарског Друштва синоћ око 8 сати у вече накотрљао се балван велики на леву ногу, и сву му раздробио.

Владимир је одмах пренет у болницу, где му је указана лекарска помоћ.

Убиство у механи. Војин и Милутин Костић из Бијоске у округу ужичком, напали су Мијата Митровића онд. у механи Тиосава Сретеновића и у свађи из револвера убили, па побегли.

За њима је учињена одмах полициска потера.

Умро од пића. Милан Радивојевић тежак из Витежева у срезу ресавском, нађен је прекјуче више своја сена мртав. Констатовано је да је умро од прекомерног пића.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

Посланик на бечком царевинском већу д р Либерман поднео је предлог, по коме се на посланичке дневнице не може стављати никаква забрана.

)o(Под председништвом бившег италијанског министра Луцатија држан је у Милану збор трговаца. Луцати је нагласио, да Италија апсолутно не мисли на проширење своје територије на штету Турске. Усвојена је резолуција, којом се захтева унапређење трг. веза између обе државе.

Ономад се после божићних празника поново састао бечки посланички дом.

Амерички председник Русвел прихватио је позив да дође у Берлин и да на тамошњем универзитету држи предавање. Другим сличним позивима Русвел се неће одазвати, те ће предавања држати само у Берлину, Оксфорду и Паризу.

Руски цар је одобрио статут сверуског друштва за ваздухопловство и дозволио да се по целој Русији скупљају прилози да се сагради ваздушна флота.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Пир пирују!

Од 160 посланика нема их у Скупштини на седницама ни 80!

То се зове јака Скупштина, у којој јака већина од две најјаче парламентарне групе, потпомаже јаку владу!

Кад упитате кога из те већине: зашто нема посланика, него Скупштина личи на неку трамвајску чекаоницу у којој се посетилац не задржава ни десет минута? он вам одговара:

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(147)

XXXII

Господин Пардајан старији

Пардајан задрхта. Учини му се да поред себе виде провалију и на дну те провалије неке сенке које се комешају и иду неком непознатом циљу.

— Монсењеру, рече он, ја не познајем његово величанство; кажу да је краљ слаб и ћав; кажу да пати од неке болести која га доводи у беснило; кажу да је без милосрђа као и без храбрости; ето шта каже свет... Али ја не знам ништа... знам само једну ствар: такав краљ није кадар да улије никоме истинску оданост.

— Ако тако мислите, онда ћемо се моћи споразумети. Ви сте слободни, снажни, пуни храбрости и вештине; у место што расипате та драгоцена својства у које каквим беспослицама по друмовима могли бисте да их употребите у једном великом делу. Ту има опасности. Али вама је опасност свиња. Шта бисте ви рекли кад би место тога блесавог, суровог и болесног краља дошао краљ који би био сушта племенитост, који би био велики и по срцу и по рођењу, млад, одушевљен, жељан славе, који би био кадар да да свима који га окружују прилике да се и сами прославе?...

— Монсењеру, ви ми просто предлажете да ућем у заверу против краља...

— Да! рече одлучно Монморанси.

Пардајан одмахну главом и звизну кроз зубе.

— Видите, продужи маршал, сва ваша издајства нису учинила да изгубим поверење у вама. Људи вашег кова ретки су и када се на једнога наиђе, онда човек осећа сву срећу што може да говори отворена срца...

— Не поричем, монсењеру, само та срећа може да одведе и на губилиште...

— Да се нисте уплашили?

— Чега бих се имао плашити, кад се чак ни вас не бојим?

— Па шта вас онда спречава, рече Монморанси осмехујући се. У осталом треба да вам објасним да од вас не тражим непосредно учешће, већ само помоћ.

— Објасните то, монсењеру, објасните. Чудновато је како тешко разумем кад се самном говори заплетено.

— Ево: ја сам ушао у ту заверу; ма какав јој био свршетак, ја ћу ићи до краја. Може настати тренутак када ће ми требати да имам око себе поуздане људе. У случају пораза, тешко ћу моћи да се браним сам или са недораслим људима. Најзад мени је потребан неко који ће бити нада мном да бих ја могао слободно да радим. Ако идем у бој тај неко биће поред мене, готов да одбије ударце који су мени управљени; ако будем заробљен, он ће се старати да ме ослободи. Нико нема више способности и потребне окретности за борбу такве врсте. Исто тако кад ми буде требао посланик ви ћете бити верни тумач мојих мисли и моћи ћете говорити у моје име...

— Почињем да разумевам, монсењеру. Ја ћу бити рука која ради, а нико неће моћи да зна који мозак управља том руком.

— Изврсно. Дакле, пристајете ли?

— Пристаћу, ако будем имао рачуна.

— Шта тражите? Говорите слободно. Немојте се устезати.

— За себе не тражим ништа.

— Даћу вам пет стотина талира месечно, до год будете остали у мојој служби Је ли доста?

— И сувише. Али, монсењеру, то је плата, а не награда.

— За кога тражите то, кад не ћете ништа за себе?

— За мога сина.

— Ах! Ви имате сина!

— Зар вам то нисам рекао, монсењеру?

— Јесте, заиста. Добро што тражите за њега?

— Ако посао не испадне за руком, суму од сто хиљада ливара.

— А ако посао испадне за руком?

— То значи ако на престо доведемо краља кога хоћемо? У том случају не тражим вам новаца, монсењеру. Али ми се чини да ће поручничко место са изгледом на капетанско бити достојна награда мога сина, сина човека који вас је у пслу послужио. У толико пре што ће нам тај син, ако се не варам, донети мач, који уверавам вас, није за одбацивање.

— Што се тиче сто хиљада ливара, рече маршал, на то одмах пристајем. А што се тиче капетанства обавезујем се да у ред погодаба које мислим да поставим, унесем и то.

— Врло добро, монсењеру, ваша ми је реч довољна... за сад... Кад ће почети рад? Другим речима: кад хоћете да дођем у Париз?

Маршал се мало замисли.

— Па, рецимо, кроз два месеца, рече он најзад. До тога доба неће се ништа озбиљно предузимати. Биће најбоље да будете у моме двору првих дана месеца априла.

— Биће, монсењеру, чак и раније.

— То не. Биће добро да се никако и не виђате у Паризу пре тога времена. Исто тако кад будете дошли биће најбоље да одете право у дворац Мем а да вас нико познат не види.

(Наставиће се.)

— То је за Бога због слáва! Не треба из тога ништа зло изводити. Многи посланици су свечари о Св. Јовану, па су сад запали неће те пију и пир пирују.

Право имају људи да мало проблагују. Држави иде добро, министри бдију; Србији иде још боље. Краљима вере у министрима а најбоље иде српском племену, коме је постављено питање: *бити или не бити!*

ШАБАЧКА ХРОНИКА

Тајанствена смрт једне старице. — Сеоски бал и напад на жандарме. — Посланик под стечајем. — Туча на Думачи. — Тешко рањен. — Светосавски говор у осн. гимназији.

(Редован извештај „Правди")

Шабац, 6. јан.

Одомаћ је нађена мртва у своме сиротињском стану једна баба просјакиња. Један њен удаљени рођак достави власти бабину смрт и том приликом каза да је баба пала од епилепсије, да је у болести пала, разбила главу и због тога и умрла. Тај његов исказ примљен је и мртва старица однета је у овд. болницу на секцију и сахрану. Међутим на секцији се видело, да сирота жена није могла никако умрети на онај начин, како то тврди њезин рођак. На секцији је наиме нађено, да јој је десна слепоочна кост, толико излупана, да се у десну страну мозга излила велика количина крви, која је полагано уништила можлану масу; између dura mater и лобање нађена је велика количина усирене крви. Овако повреде лобање и оволика деформација мозга никако није могла наступити услед епилептичног пада, јер је пок. старица била мала и слаба жена, која је ваше пузила но ишла, и њен пад не би никако могао проузвести толику повреду и излив крви. Пре ће бити случај, да је ударена каквим тупим оруђем по слепом оку, а ово се могло у толико лакше десити, што је непознати убица, мислио, да код бабе има пара испрошених о Божићу и Новој Години. Полиција је по овоме повела истрагу, али још није дошла до никаквих резултата.

* * *

У мачванском селу Рабарима био је пре неколико дана сеоски бал у механи, која се налази на самом путу Шабац—Лозница. Сељаци су играли и веселили се до неко доба ноћи, кад у механу уђе један жандарм, који је службеним послом ишао из Шапца у Лозницу и који је хтео, да се у механи одмори и попије кафу. Док је жандар седео у једноме углу и пио кафу, дотле се неколико сељана завади око једне младе снашице. Из свађе брзо произађе туча, за време које она снаша побегне у угао, где је седео жандарм. Тада жандарм као представник полицајске власти, скочи да утиша свађу и тучу, кад то није могла општински власт. Али се тада деси један неочекивани обрт. Сељацима не би право, што се у њихове послове меша омрзнута полиција, одмах престану с тучом и обе ратујуће стране, начинивши између себе примирје, јурну на жандарма. Видећи се у љутој невољи жандарм дочека своју мегданџику и почне пуцати. Стаде врисак женскадије и псовка сељака, све то полете на поље, неко на врата неко на прозоре. Срећом не би нико рањен ни убијен. У механи остадоше само механџија, жандари и сеоски ћата, који је једини био довољно храбар, да свршен из револвера остане у механи и да по свршеној пуцњави протествује противу жандарског мешања у њихове домаће послове, јер они кажу то ћата том приликом рече, и ако су се побили, опет би се као људи помирили и бал наставили. Услед ових протеста ћатиних жандарм устаде и оде на шор, којим продужи пут за Лозницу, проклињући и саму помисао, да сврати у ову негостољубиву механу.

* * *

Неки Никола Ж. Илић из Каменице из среза посавско-тамнавског чаи је наше окружне скупштине. Тај Никола имао је мајер да пре дужег времена падне под стечај. И ако у закону јасно стоји, да посланик под стечајем не може бити, ипак је Никола и даље заступник свога среза, и окр. скупштина и не помишља, да у срезу посавско-тамнавском нареди нов избор. Потврдимо ово само с тога да се зна и упамти.

* * *

Нова Година освануле је крвава за Николу Поповића, ковача са Мишара. Он је изјутра пио и весело се у механи на Думачи, па се у том весељу побије са Васом Илићем магазацијом, који га кљене по глави и сву му главу разбије. Никола је одмах тужио Васу, говорећи да га је Васа ударио с тога, што је он, Никола, радикал, и да ће се он Васи крваво осветити, јер ће га, вели, као пса убити. Међутим, у целој овој Николиној ствари, којој сам и сам био присутан, имају три омашке: *прво*, Васа га није ударио због партије, већ због свирача, које му је Никола хтео отети. *друго*, и Никола и Васа националци су, па сад Никола врда и прича да је радикал, да би — то се он надао — власт поступила са Васом строжије, и *треће* чим се сутра дан охладио Никола се предомислио, те не прети убиством, већ се са Васом помирио и пио кафу у тој истој механи, где му је глава била разбијена.

Свашта као о Новој Години!

* * *

Иван Владисављевић, младић из Бојића, хтео је о Божићу да шенлучи. Узео је очеву напиславу једноцевку, и кресао да опали. Пушка није хтела саставити, јер је била напуњена сеченицама од олова још летос, кад је Иванов отац чувао свој бостан од сеоских лопова. Иван спусти пушку на земљу, метне леву шаку на отвор пушчани, и загледа се у једно девојче, које је ишло шором, ћаволски се смешећи на Ивана. У том тренутку пушка састави и опали, и сав се метак сручи у шаку Иванову и провали је. Ивана стадо јаук, оно девојче побеже, а укућани Иванови дотрче и нађу га свога у крви. Брзо му како тако завију руку, па га сутра дан унуте у болницу, где је и сад на лечењу. Остаће жив и неће никад више, како то сам вели, пушци веровати.

* * *

Св. Сава свечано ће се прославити у шабачкој гимназији. Тог ће дана изјутра у гимназијској дворишти г. проф. Ж. М. Романовић држати предавање *„О пропадању Словенства по периферијама"*, и у том ће предавању изнети исцрпан извештај о пропасти Балтичких Словена, чија је историјска судбина тако слична са судбином Јужних Словена. На ово поучно и савремено предавање треба да дође што већи број Шапчана.

Vitalis.

Из Поште и Телеграфа

Исправка

„Правда" у броју од 5. ов. м-ца, штампала је једну нотицу, која носи мало узбуњив назив: *„На опрезу!"* у којој се износи, како је из овог магацина једном официру достављен стари *„изубијани позоришни дурбин"* у место новога, који кошта 200 динара, и тиме наноси поштанском и царинском особљу тешку клевету, као да они само мотре прилику да би могли чинити злоупотребе.

Магацин је тим поводом о свему повео истрагу и истрагом је утврђено само то, да је г. Чеди Михаиловићу санитет. мајору приспео један стари дворлед, који је био на оправци и као такав предат г. Михаиловићу, који није подносио никакве тужбе овоме магацину пре појављене нотице у „Правди".

Према овоме, магацин сматра, да је речена нотица потекла од каквог шпедитера у провидној намери, а коме је у интересу да ово надлештво не постоји. Може се само сажаљевати, што „Правда", као један одличан орган јавности са своје стране, без довољно проверавања, упозорава сао брађани свет на факта сумњиве природе и чини атак на част и савест поштених и часних поштанских и царинских посленика.

Да је поштовано уредништво „Правде" знало: да овом надлештву приспевају групови злата са означеном вредношћу од по 500 динара а садрже по петнаест пута толико; да приспевају и такви пакети, који немају никакве означене вредности а садрже поред робе и по неколико стотина па и хиљаду динара; да долазе адиђари од велике, а декларисани са врло малом и незнатном вредности, па се уредно и исправно испоручују примаоцима, не би на сваки начин, учинило онако груб напад на ово надлештво и не би дозволило да у једној анонимној белешци осумњичи савесност пошт. царинских чиновника.

Моли се уредништво, да на основу чл. 14 закона о штампи, изволи оштампати ову и исправку у првом наредном броју.

Бр. 110

6—I—1909 год.
у Београду

Из пошт. царинског магацина
управник
В. Петровић

Најновија фризура

У Паризу су недавно дошле у једну ложу три госпође, лепе, младе и одважне без — фризура. Рашчешљале су косу и расплетену је пустили по раменима. Ни једна пантљичица ни цвет нису красили њихове главе и косу. Наравно да је то изазвало сензацију. Нико више у позоришту није гледао на позорницу, свачије су очи биле упрте у рашчешљану косу лепих госпођа. И сутра дан су све новине писале о новој моди фризуре без фризуре. Почело се писати о томе, како се жене опет враћају природи да носе косу овако просто рашчешљану. Али фризери, који би услед тога изгубили своју зараду, насмејали су се и рекли:

— Не бојимо се те новине, јер је неизвршљива!

А имају право. Прво би се, тврде они, отворена и рашчешљана коса кварила, одело би се мастило а на енглеском костиму не да се ни замислити — рашчешљана коса! Према томе Парискиње нису ни прихватиле ову моду. Цео резултат сензације, које су изазвале ове три лепотице, јесте тај, што ће даме ове зиме на игранкама носити кратке кике до рамена, али ће уз то носити и фризуре на врх главе, као и до сада.

Али ако Парискиње нису усвојиле ову моду, како би било да с њом покушају наше лепотице.

Знамените тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Црне литургије нису били једини обичаји, чији је обред захтевао дечју жртву. За то је и био огроман трошак Воазенове и њених другарица, врачара. Деца из незаконита брака, напуштена од девојака, деца која су откупљивана од сиромашних матера, нису била довољна; многе су врачаре биле наведене да за такве прилике убијају своју властиту децу. Ево једног примера, који на страшан начин илу, струје тај детаљ: Воазеновичина кћи, која се налазила у очи пороћаја, побегла је и није се вратила кући пре, док није своје дете наместила на сигурно место. — Ла Рени пише Луваоу: „Не треба заборавити велику узрујаност у Паризу године 1676, разне гомиле народа и знаке устанка на многим местима у граду услед једног гласа, да краду децу те да их закољу, а није се тада могло објаснити како је тај глас постао. Па ипак је овде онде народ прелазио у екцесе против жена, на које је сумњао да краду децу. Отпочета је истрага (против оних који су се бунили против врачара), једна жена која је чинила насиља, осуђена је на смрт, али је једним краљевим тајним писмом помилована

Као и све врачаре, тако се и Воазенова разумевала и у медицини. У њеним се актовима налазе рецепти против бубуљица на лицу, лек против главобоље, подаци о „кукурековој есенцији, помоћу које је Вестминстерски декан живео сто шездесет и шест година". Она је била примаља, али се бавила поглавито о побацивању деце. „Изнад собе, у којој је Воазенова држала своје консултације, налазила се нека врста тавана, где су вршене те операције а иза њега једна соба с пећи, у којој су се нашле мале, изгореле људске кости".

У тој су пећи спаљивани мали лешеви. Једног дана у једном слабом тренутку призналa је Воазенова „да је у пећи спалила тела преко две хиљаде и пет стотина превремено рођене деце или их је закопала у свом врту". Овде опет наилазимо на једну значајну црту. Врачара је полагала велику вредност на то, да се та деца крсте пре њихове смрти. Једне вечери била је Леперова, другарица Воазенове, с врачариним мужем у чувену кабинету, кад се Воазенова, која је радила на тавану, сиђе сва радосна и весело повика: „Хвала Богу, дете се ипак могло крстити".

Такво је било ово чудновато створење — последња врачара, која је занимала Мишлетов дух, та особита жена, чији су члочини језом испуњавали Николу од Ла Реинија, који је имао прилике чути признања најгорих злочинаца свога доба.

Чаробник Лезаж.

Најактивнији сарадник Воазенове био је чаробник Лезаж, један карактер, који заузима особити положај у овом свету алхемичара, врачара и чаробница. Скептичар међ свесамим вернима варао је чаробнице, чији је помагач био, исто онолико колико и отмене даме, које су прибегавале његовој помоћи,

(Наставиће се)

КОНЦЕРТИ И ЗАБАВЕ

Дворжаков концерат

Дворжаков концерат, који је требао да буде приређен још децембра месеца прошле године и који је због неких непредвиђених тешкоћа морао бити одложен, биће приређен у петак 16. ов. м-ца. Цело вече заузеће само једна тачка: „Свадбени дарови", драматична кантата у 18 делова.

Извођиће: Београдско Певачко Друштво, Српска Музичка Школа и позоришни оркестар појачан члановима оркестра краљеве гарде. Цене ће бити огромне. Текст је штампан и може се добити у књижарама и на позоришној каси.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

„Скови"

Тако се зове нова драма из београдског живота у 4 чина од Мил. Ст. Предића. Одбор позоришта примио је драму и врло се похвално изразио о њој. Улоге се преписују већ, тако да ће се иста приказивати концем јануара.

ТЕЛЕГРАМИ

Цетиње. У скупштини министар спољних послова, одговарајући на интерпелацију о Босни и Херцеговини, рекао је: да везе природне и историјске везују цео српски народ и да услед анексије Босне и Херцеговине у којима живи српски народ, Црногорци су обузети ратном грозницом, коју је по савету пријатељских великих сила, могао донекле утишати једино Краљ Никола својим ауторитетом и утицајем на народ. Имамо пуно вере и наде, да конференција великих сила неће моћи на смрт осудити српску народност. Босна и Херцеговина су за српски народ оно, што је московска провинција за руски народ. Не верујемо, да ће конференција одобрити преговоре аустро турске, односно споразума помоћу милиона, јер су државе српске готове, да уложе њихове егзистенције за ове провинције. Анексијом је доведена у опасност независност обеју српских земаља.

Не можемо дозволити никакво друкчије решење овога питања до или присаједињење ових провинција Србији и Црној — Гори, или њихову потпуну аутономију. Ако нас наше наде, које полажемо у конференцију, преваре једина нам нада остаје, да се поуздамо у себе и у све Србе. Скупштина је усвојила резолуцију, којом се позива влада, да одржава што јаче и тешње везе са Србијом онако како то захтевају интереси Србије. Црна — Гора мора помоћу Божјом напред, јер нема више могућности ни разлога за узмицање.

РАСПРОДАЈА ДРВА

Букова дрва прве класе ванредно добра 36 динара фат.
Испод Светосавског Дома — ћошак.
Купац се може лично уверити.
16 2 3 **М. Ивковић.**

ВИНО

Српско и француске под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" дин 1.
Француско 1 Боца „Seuternes" Д. 1.
Француско 1 Боца „Medok" Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" Д. 1.
Француско 1 Боца „ Blayc" Дин. 1.
Од данас сваки дан **сеже урањене и заклане ЖИВИНЕ**
„Тај-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака и т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.
Саламе *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Камембертa, Брија и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Највеће и најразноврсније стоваришше* **Бомбона** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанџи црвених, „Марона Кестена итд
Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тонфиша, Мариниранних Харинги, Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица. Зечева, Фазана и т. д. Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.
Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Љеферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом
Телефон бр. 43. 13 1—

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је конолијално деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Краљ. Срп. Дворског Љеферанта. — Београд.

Живела Срећа

На срећке Класне Лутрије продате на радњи **Исака Ј. Ешкенази** добија се врло често

Премија од	*200 000*	дин.
Гл. згодитак	*100.000*	„
50 000	14 000	„
40 000	12 000	„
35 000	10 000	„
30 000	8 000	„
25 000	5.000	„
20 000	2.000	„
15 000	1.000	„ и т. д.

тако да сваки купац који непосредно из моје радње купује срећке највероватније сачека срећу. Поруџбину извршујем одмах по пријему новца. Ниска радња без конкуренције продаје меније, марже и даје рабат на већу количину 2, 3 и 4 од сто. Купује акције, све државне папире као и заложнице свију зајмова Краљевине Србије и плаћа најбољу цену.

С поштовањем
ИСАК Ј. ЕШКЕНАЗИ
мењач и овлашћени продавац срећака Класне Лутрије до „Руског Цара."

НОВА КЊИГА

Изашла је из штампе нова књига **Д-ра Савићевића**

Лепота тела

Неговање и улепшавање
Са 83 рецепта — Цена 1 динар.

Садржај: 1. Кожа — о лепоти и улепшавању. 2. Кожне болести. 3. Коса. 4. Уста и зуби.

Ова је књига намењена женском полу и треба свака жена и девојка да је прочита.

ИЗДАЊЕ ДВОРСКЕ КЊИЖАРЕ
Мите Стајића — у Београду

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16.

ЧИТАЈ ОГЛАСЕ

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.
Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.
Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Кеван на ражњу.*
Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.
Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

ЦЕЛОКУПНОГ ЛЕКАРСТВА
Dr. Милан Пр. Мазнић

са седиштем у Лешници отпочео је своју лекарску праксу.
698 10—10

Обућарска радња код **„Пештанца"**
Данила Бошковића и Комп.
до ГРАНД ХОТЕЛА

Препоручује своје богато стоваришше најелегантније и најбоље мушке, женске и дечије обуће.
Израда сопствена. 15 2—3

Готов је и већ се разашиље пријатељима илустровани

КАЛЕНДАР **„ГАРАШАНИН"**

који је ових дана изашао из штампе са одабраном садржином, као прва свеска: *„Библиотеке,"* коју ће од сада издавати:

КЛУБ СТУДЕНАТА НАПРЕДЊАКА

Календар износи пет штампаних табака, а цена му је свега пола динара. Поруџбине и новац ваља што пре упутити на адресу књижаре г. Игњата Даничића, Чика Љубина улица бр. 14.

Књижарима и продавцима 30 од сто рабата.
699 10—10

ПРИЈАТЕЉИМА СРПСТВА И СРПСКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Прва Повл. Ужичка Акц. Ткачка Радионица извештава своје пошт. потрошаче и пријатеље српске индустрије, да има на стоваришту велики избор тканина ванредно доброг квалитета и постојане боје, које су по изради много боље од страних фабрика.

Да би се свд, у овој ствари, спречило уношење страних крпа, Управа Ткачке Радионице спустила је цену израђевинама тако, да су све знатно наше а квалитет много боји од страних израђевина.

Молимо пошт. потрошаче, да се извозе са поруџбинама обратити непосредно фабрици у Ужице или њеним продавцима, и то:

У Крагујевцу г. Сави С. Новаковићу; у Чачку г. г. Васи Гавровићу, у Ваљеву г. г. Недељку Павловићу, Антонију Јовановићу, Пајовићу и Јевтићу и Михајловићу и Станојевићу; у Шапцу г. Борђу Танасијевићу; у Крушевцу г. г. Трајку Ристићу, Љуби Поповићу и Живку Белотрепићу; у Нишу г. г. Браћи Попић, Живојину Милосављевићу и Другу, Милу Попићу и Јовану Величковићу; у Соко-Бањи г. Стојљку Милићевићу; у Алексинцу г. Станисаву Хаџи Павловићу и Сину; у Трстенику г. Милосаву Мирићу; у Неготину г. Јеврему Рашићу; у Г. Милановцу г. г. Петру Марииковићу, Љуби Борђевићу и Танасију Милановићу; у Краљеву г. г. Браћи Матовић, Дим. Димитријевићу и Швапчићу и Радомиру Николићу; у Лозници г. Андрији Урошевићу; у Каменици г. Радовану Бошковићу; у Књићу г. Димитрију Михајловићу; у Прањанима г. г. Миленку Благојевићу и Благоју Симовићу, у Пожеги г. г. Димитрију Кандићу, Браћи Букић, Младену Крњићу и Милану Јеремићу; у Ариљу г. г. Драгољубу Думеловићу и Миленку Глишићу; у Рашци г. Бошку Марићићу; у Обреновцу г. Љубн Вукајловићу; у Варварину г. Стаиоју Милосављевићу; у Ћуприји г. г. Мијалу Ђ. Миленковићу, Сими Симићу и Јевти Томићу; у Параћину г. г. Лазару Т. Миленковићу и Мити Ристићу и Сину; у Смедереву г. Николи Спасићу; у Александровцу (ж.) г. Настасију Јакшићу; у Књажевцу г. Љуби Јанковићу; у Гучи г. г. Алекси Протићу и Гавриловићу и Прелићу; у Б. Башти г. г. Радисаву Митровићу и Нешку Нешовићу, у Рековцу г. Петру Перићу, у Бољевцу г. Миленку Ристићу; у Палапци г. г. Живанчевићу и Арсенијевићу, и Милану Прокићу и Брату.

Мустре наших израђевина могу се видети у Београду код г. г. *Димитрија Јањића* трг. на Теразијама, *Николе Мићовића* Дубровачка улица и код *Добросдава Атанацковића* преко пута „Коларца" подпуна колекција у комадима и парчетима свију израђевина (као пешкирима, чаршавима, салветама и т. д).

679 10—10

У четвртак 15. јануара тек. год. у 7 часова пре подне венчаће се у првој Св. Саве у Београду наша деца

Даринка са господином **Миланом Радивојевићем** инж. поручником

Милан са госпођицом **Даринком** сестром пеш. капетана Милорада Петровића

Извештавамо наше сроднике и пријатеље о овој нашој родитељској радости, молећи их да ово сматрају за позив, пошто засебних позивница неће бити.

Јулка удова пов. Драгутина **Ката и Владимир Радивојевић** Петровића бив. учитеља. трг.

Адреса: *Петровић—Радивојевић*, Молерова 25. — Београд.
12 1—3

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака наших гурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд* —

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осипа** *т. зв. фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести рђе јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jecoris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноји, очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама Субашића, Окановића и код „Гусларе."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевцу Илића. 104 —

С болом у души јављамо сродницима, пријатељима и познаницима да је наша добра и никад непрежаљена супруга, мајка, ћерка и сестра

† ЛЕПОСАВА — САВКА

испустила своју племенату душу 6. ов. мес. на Богојављење, у 41. години живота, после кратког а тешког боловања од заметања шлуна, оставивши нас да за њом до гроба тугујемо.

Смртни остатци покојнице предати су матери земљи 7. јануара, на Св. Јована, у овд. гробљу уз учешће многобројних грађана, свег чиновништва и официра овд. гарнизона.

Сматрамо за нарочиту дужност изјавити особиту благодарност:

Овд. официрском зору који је присуствовао погребу.

Доброј суми и суму: Сватани и Средоју Цветковићу пој. капетану, Михајлу Поповићу поштару, Јанку Пајевићу пој. капетану, побратиму Захарију Марковићу пој. капетану и г-ђи Љубици, Кости Миласављевићу трг. и жени Сети и осталима, који су болеснициу до смрти чували и надгледали и начин се при спреми у последњем часу кад је покојница Богу душу дала.

Свем грађанству оба пола, који су при погребу учествовали.

Свима сродницима и пријатељима који нам писмима или депешама изјавише саучешће у нашој прегољекој тузи, те нам таме у невољно нашу тугу и бол ублажише.

7. јан. 1908. г. Врање.

ДО ГРОБА ОЖАЛОШЋЕНИ:
супруг: *Јеврем Ивановић* војни капетан I класе; ћерка: *Загорка*; мати: *Санда*; сестре: *Васка* и *Зорка*; зетови: *Јован Крстић, Владимир Ђорђевић* и остала родбина.

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин, за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | НЕДЕЉА 11 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI — 1909. — БРОЈ 11. | Телефон 821.

Њ. В. ПРИЈЕСТОЛОНАШЉЕДНИКУ СРБИЈЕ, ЂОРЂУ

— Писмо из Босне —

Сарајево, 6. Јануара.

Височанство,

Турска нас продала!

Ах колико силна и страховита трагика лежи у ове цигле три ријечи! Прије 30 година дигли смо се да стресемо са себе ропство; поднијели смо великих жртава, само да се ослободимо, да се прикључимо својој слободној браћи, али нас тиранска Европа баци из једног у много веће и теже зло; извади нас из једног и баци у друго много црње ропство. Проклета Аустрија нас је 30 година кињила и мучила; 30 нас је година осиромашавала; 30 је година са нас кожу гулила док најзад није све то крунисала највећим злом: припајањем несретне Босне и Херцеговине својим земљама.

Тридесет смо година шутјели и трпјели, правије речено морали смо шутјети, нада јући се да ће доћи час ослобођења, да ће доћи задњи час свом насилничке владавине Аустро-Угарске у нашој чемерној отаџбини. Држали смо, да ипак неће моћи Европа дозволити, да један народ пропане и за увијек остане у ропству једне Аустрије, али смо се у надању грдно преварили. Изгубили смо вјеру у правду, изгубили смо вјеру у поштење читаве Европе, кад та „хумана“ Европа дозвољава да се у XX вијеку жив закопа један читав народ. Па и кад је анектирала нашу отаџбину, вјеровали смо у велике силе, да неће дозволити, да мрска Аустрија збиља остане у нашој отаџбини, али како изгледа данашња политичка констелација, према нама нема нико љубави; нама, бар, изгледа да нас је читава Европа оставила, осим двеју српских земаља: слободне краљевине Србије и слободне кнежевине Црне Горе.

Али нас је највише поразило, управо убило, то да Турска продаје своје поданике као марву. Па пошто нас је тек продала? Та и сами Муслимани више су давали за овна о скорашњем Курбан бајраму, него што је Турска примила за једног свог поданика. Али у томе великом злу има и једна велика добит: бар је јасно видио сваки Муслиман Босне и Херцеговине, да му нијесу браћа Турци.

Разочарали смо се на све стране и видимо да нам нема спаса док год Србин моли и проси, него нам је једини спас у Србиновој пушци и бајонети!

Височанство!

Чули смо за Твоје велико, патриотско и јуначко срце. Чули смо за Твоју храброст; чули смо за Твоју неустрашивост; једном ријечи чули смо, да си достојан потомак Великог Карађорђа! Заклињемо Те Богом, заклињемо Те оним што је Србину најсветије, заклињемо Те српском завјетном мисли, поведи нас у бој против нашег највећег душманина, поведи нас у свети рат, па или смрт или слободу читавоме Српству да извојујемо.

Преклињемо Те изради код мјеродавних и у Београду и на Цетињу нека јекне српски топ, нека засијају српске бајонете, нека загрокте српске пушке, нек одјекне у Европи, да Србин објављује душманину рат, не чекајући, када ће се на њега смиловати егоистична Европа. Поведи храбру српску војску у бој против душманина, стави се на чело српске војске, жељне крви душманина, учини то, јер је то Твоја света дужност; то ти налаже света српска завјетна мисао; на то Те сили већи дио Српства, који стење и у XX вијеку у ропству.

А ти то можеш учинити. У Теби има силе и моћи, у Теби има повјерења српска војска, у Тебе се узда Српство. Нестрпљиво очекујемо онај свети моменат, када неш на челу српске војске прелазити бујну Дрину, али и нама понеси пушака, с којима ћемо просвирати оне изванредне бирократске мозгове, који су 30 година једино мислили, како ће нам што више јада нанијети. Подијели нам бајонета, на којима ћемо разносити срца наших душмана и то она окорјела срца, која су нас из дна душе мрзила, ко ја у себи нијесу имала ни мрве љубави према ономе народу од кога живе, — једном ријечи дај нам средстава, да палимо, рушимо, убијамо, сијечемо и да буде тешко сваком ономе ко није Србин.

Височанство!

Србину нема спаса, док на бајонети не извојује себи слободу, а када загази у свети рат, Бог зна какве ће се онда створити политичке прилике, па и сама Европа друкчије ће онда гледати на Србију и Црну Гору и онда ће морати водити рачуна о Српству. Увјеравамо Те, узданице наша да је за Тобом четири петине народа јуначне Босне и кршне Херцеговине; увјеравамо Те да ће се и Муслимани заједно са својом православном браћом најодушевљеније борити. Понеси свети барјак ослобођења, за Тобом је одушевљено Српство, за Тобом је одушевљена и храбра српска удружена војска, и у томе очекивању кличемо:

Живио храбри Пријестолонашљедник Ђорђе!

Смрт Аустрији!

— њ.

О МИНИСТАРСКОЈ КРИЗИ

„Н. Сл. Преса“ има из Београда телеграм, да у овдашњим политичким круговима превлађује мишљење да је *останком Велимировића кабинета отежано мирно решење сукоба с Аустро Угарском.* И ако се не може сумњати у мирољубивост оба најјача и најмеродавнија члана кабинета, министра спољних послова д-ра Миловановића и министра унутрашњих дела Милосављевића, ипак не треба предвидети, да је овај кабинет са Скупштином пустио да га Пашић увуче у пустоловну политику и пошто влада мисли и даље радити с истом Скупштином, то се мора држати и познате скупштинске резолуције. Наравно, сад после погодбе Аустро-Угарске с Турском та се резолуција мора модификовати, јер се Пашић, творац те резолуције, показао као недалековиди политичар, тражећи у тој резолуцији аутономију Босне под султановим суверенитетом, и ако је сав свет могао знати, да неће изостати погодба Аустро-Угарске и Турске, а тиме и одустанак султанов од суверенитета. Али зато још *не мора отпасти захтев о автономији и већ се чује да се остаје и даље при том захтеву само отпада захтев о султанову суверенитету, а тражи се автономија под гаранцијом великих сила.*

Али чак и да се узме да ће, с обзиром на споразум између Аустро-Угарске и Турске, влада и Скупштина одустати од захтева о аутономији, и ће се одустати од осталих захтева у резолуцији. Истина су ти *захтеви само економске природе али је њихово испуњење могуће само добијањем територијалних компензација. А с погледом на чести и јавне изјаве меродавних кругова А.-У-гарске на њих није ни мислити.* Нова влада са старом Скупштином или стара влада с новом Скупштином истина би српској политици могла дати нов правац, али свакако остаје све по старом. Осим тога у рачун долази и та околност, да је кабинет Велимировићев из кризе изишао не оснажен, но пре о слабљен, јер је он остао на влади само зато, што се обе радикалне груде нису могле сложити и тиме онемогућиле образовање новог кабинета. Велимировић са својом владом биће дакле још више но до сада упућен на Пашића и његову слепо му одану већину, те неће моћи радити самостално. А на нове изборе не могу се решити ни краљ ни влада, јер би то у садашњим приликама био опасни експеримент: *Оваким решењем кризе* како је она решена, *неће се дакле олакшати ни мирно решење спорних питања између Аустро-Угарске и Србије, нити ће тиме нестати унутрашње кризе, на против је сад и унутрашњи и спољашни положај постао још критичнији.*

† ПОП БОГДАН ЗИМОНИЋ

Из Мостара јављају да је у Херцеговини преминуо чувени јунак из устанка 1875. године, поп Богдан Зимоњић, који је био усташки војвода.

Ма да је тај устанак био једна фатална погрешка и ма да је и донео несрећне последице српском народу, ипак се то не може у грех приписати тадашњим усташима, него ондашњим политичарима, које су сироти усташи слушали. Поп Богдан, као и сви његови другови су желели све најбоље својој земљи, а што је наопачке испало, то је зла и горка судба Србима донела. Поп Богдан се храбро борио и своју крв проливао за свој род, па зато је и право да му свако, од његова пространа рода пошаље и из даљине:

Бог да прости попа Богдана и лака му српска земља, коју је својом крвљу топио!

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

"Велеиздаја"

Свештеник јаворњански Матија Пауновић изјављује да он није рекао оно што му се подмеће у оптужном акту против похапшених Срба „велеиздајника.“ И сведок Цревар, на кога се позива оптужба вели да су и његове речи, које је рекао истражном судији, у оптужном акту лажно и зло намерно забележене.

Читуља

На Св. Јовања умро је у Мартоношу у 58 години живота Тоша Петаковић, пензионован учитељ. Био је и добар родољуб и ваљан школски радник.

„Српски дом.“

У Иригу је основано друштво за подизање „Српског дома.“ Поврај раније мале прикупљене главнице, на други дан Божића је у истом циљу држана и забава. Чист приход био је 200 круна.

ВАСКРС Г-ЂЕ ГИЛОТИНЕ

Велики спор о смртној казни. — Џелат побеђује. — Недоследност г. Клемансоа. — Бријанова беседа. — Социјалиста Вивијани. — Пад Крипијев. — Гилотина у Бетину. — Браћа Поле. — „Доле са свештеником!“ — „Живео џелат.“ — Последња молба.

(Писмо „Правди“)

Париз, 6. јануара.

Нешто мало задоцнио сам са овим писмом, али се надам, да ће ме поштовани г. директор „Правде“ извинити, ако ни због чега другог, оно због пуно занимљивости, што му их пратам у овом писму.

Франц. народна скупштина дуго је се спорила са министарством, па после сами министри између себе о томе: да ли треба укинути у Француској смртну казну или дати новог посла г-ђи Гилотини? Спор је решен у корист џелатову и овај господин, који је четри године седео скрштених руку, поново се сада враћа у активну службу. Са својим страшним апаратом послат је у провинцију, где је већ успео, да скине четри човечије главе.

На тај начин свршило се оно, у шта до последњег момента нису хтели веровати многи другови и пријатељи Клемансови. Зар да Клемансо допусти, да се под његовом управом врши смртна казна то „законско крвопролиће,“ то „законско убиство“?! Та против тога је Клемансо целог свог века војевао! Али, као што се види, и то се десило и Клемансо се, кроз званичан коминике брани, да је министарство морало прибећи тој мери, јер је узаман окушавало друга блажија средства. Ипак Клемансо даје да се по зна, да за најновија гилотинирања не прима он одговорност, већ ресорни министар Бријан, кога се као министра правде ова погубљења највише и тичу. Међутим министар правде Бријан само пре три недеље говорио је таку ватрену беседу противу смртне казне, да му је на тој беседи честитао и сам Жорес, који две године са њим није говорио, те су се том приликом и измирили.

У Клемансовљевом кабинету има још два министра, којима је због смртних казни веома незгодно пред парламентом и јавним мнењем. То су социјалиста Вивијани, који је остао министар те тиме одобрио смртну казну, и министар трговине Крипи, који ће на сву прилику одступити. Крипи је, пре но што је постао министар, био председник парламентарне комисије, која је имала да решава о смртној казни, па кад се комисија изразила за њу, Крипи је дао оставку, јер је ватрени противник смртне казне. Ако ће дакле да остане веран своме раније убеђењу, он ће морати у оставку, па ма колико га Клемансо задржавао.

Опозиција у парламенту веома је задовољна овим обртом у поступку Клемансоа, који је због тога много изгубио од своје популарности.

После овог увода, да пређем на сам опис гилотинирања, извршеног пре неки дан у Бетиму, у департману Паде Кале. Имали су да се побију четири разбојника, међу којима беху и два брата Поле, од којих је старији Авељ био вођа дружине.

Осуђени на смрт разбојници били су у тамници још од јуна месеца и нису могли знати, шта их очекује јер су се једнако надали да ће их председник републике помиловати. Та их је нада као што се види, преварила и већ у понедељник у зору почеле су припреме за њихово погубљење. Негледајући на врло рано доба ипак је грдна маса света опколила место погубљења. Густа магла, која је тог дана пала, сметала је љубопитљивцима, да све виде као што су желели.

Прво су кажњена два Авељова саучесника, чија сам имена заборавио. Они су били тако рећи донети на губилиште, јер беху толико поплашени, да беху ван себе од страха. Гилотином је руководио млади Дајблер, чији су отац, дед и прадед такође били џелати. Оба брата Поле показали су више храбрости, а старији Авељ, који је кажњен

последњи, чак се трудио, да буде и театралан.

Оба саучесника са пуно побожности и покајања слушали су реч и молитву свештеникову. Кад је свештеник приступио Авељу и кад га хтеде загрлити ради опроштаја, Авељ га је гурнуо у страну и викнуо: „Доле с поповима!" Затим се, учинивши неколико корака унапред, обратио присутнима и иронично им рекао:

— Ми нисмо вредили ништа, али ви, који сте се овде сакупили, не вредите ни толико!

У 7 ипо час. све је било готово. Светина, сакупљена око гилотине, понашала се као да је у позоришту: Кад се Дајблер и његов помоћник спремаху, да приступе казни, светина је клицала: „Живео Дајблер!" А кад су разбојничке главе пале под ударцима сикире публика је пљескала и певала. Целу ту ноћ, и ако је киша падала, ишла је светина по улицама и певала куплете, сачињене за овај случај.

Свет се око гилотине почео скупљати још око 2 сата по поноћи. Очекивало се, да ће народ протестовати противу казне, али тог није било. Само се у кавanама, кад је винце улегло у лице, теоријски доказивало, да смртну казну треба укинути.

При погубљењу беху присутни новинари. Сам акт погубљења фотографисан је за кинематограф.

Авељ Поле, пењући се на гилотину, мимогред се обратио полицијском комесару и рекао му:

— Надам се, господине, да ће се држава постарати за моју жену и моју сироту децу!

Ноћ у понедељник по погубљењу имала је у Бетину вид какве чаробне светковине.

δ.

Дневне вести

Тајна седница. И јуче је Народна Скупштина држала тајну седницу, на којој је министар војни учинио извесна саопштења,

Српска нота. У понедељак ће српска влада упутити великим силама ноту, у којој износи своје гледиште на питање о анексији Босне и Херцеговине и српске захтеве нарочито с обзиром на турско-аустриску погодбу.

Забрањена „Правда". Јучерашњи број „Правде" забранила је Управа града Београда због уводног чланка *„Да се забележи и не заборави"* у коме је нашла увреде за Краља.

Видећемо да ли ће исто мишљења бити и суд.

Питање г. П. Маринковића. На јучерашњој скупштинској седници г. П. Маринковић посланик питао је г. министра војног:

Је ли му познато како се резервисти после одслужене вежбе отправљају кућама?

Као очевидац присуствовао је врло ружним сценама. Велики број резервиста у повратку кућама навалили су на брод Срп. Друштва, али како је било време веома хладно, то су они са билетом III класе ушли у I класу и хтели истерати све путнике на поље, да би се они огрејали. Резервистима се заиста не може много замерити, кад се зна да су они на служби исцрпљени, па би било неправедно и свирепо тражити од њих да се још и цео дан мрзну на крову од лађе. Али није право ни да други путници страдају од њих.

Зато би требало да команда води рачуна о отправљању резервиста кућама, па да за њих узме засебан брод, кад их има више, и да их спроводи до извесне тачке са старешинама. Јер у гомили људи без надзора и власти увек су склони да праве изгреде.

Јели све ово познато г. министру војном? И јели вољан што предузети, да се одлазак резервиста правилније врши?

Постављен. Прексиноћ на министарској седници, потписан је указ којим се г. д-р. Миша Вујић поставља за посланика I класе у Риму, пошто је најпре добивен од италијанске владе пристанак.

Честитамо г. Вујићу, и радујемо се што је Србија добила једног тако достојног представника.

Комесар у Солуну. Министар спољних послова послао је комесара свог у Солун, који ће прегледати рачуне тамошњем српском конзулу Влади Љотићу, о чијој је неисправности у штампи ових дана било доста речи.

Скандал у Скупштини. Публика је јуче „уживала" у једном скандалу у Скуп. Посланик г. М. Радивојевић упутио је скупштинском председнику кратко питање због недоласка посланика у седнице, тражећи да председништво предузме мере против таких посланика. Познати Кода Милетић рекао му је на то, како и он лане није долазио у седнице јер је опструисао, и тако и он ометао рад. Радивојевић му је одговорио да то није истина, јер је тада био болесан, за што има лекарско уверење. На то му фузионашки посланик Јоца Селић добаци „лажеш", а Радивојевић му одговори: „Ти си ниткове!" Услед тога је настала велика ларма, која није престала и покрај свеколиког звоњења председникова, те је најзад седница морала бити прекинута.

Опет Форгач. Јуче пре подне посетио је министра спољних послова г. д-р Милановића, Форгач аустро-угарски посланик, и код њега се подуже задржао.

Отпуштени. Драгомир Арнаутовић писар сремски у Обреновцу и Милан Кузмановић писар сремски у Владимирцима отпуштени су на основу § а 76. из државне службе.

Интерпелација. Хрватски делегат на градском сабору др. Душан Поповић поднео је интерпелацију на министра председника Векерда о приликама у Хрватској. У интерпелацији се поглавито говори о „велеиздајницима" Србима.

Хладноћа у возовима. Жале нам се многи путници који путују нашим железницама да се вагони у дневним возовима не греју увек. Путници не могу да објасне себи узрок овоме неложењу, али би то требала дирекција да учини у свом сопственом интересу.

Читуља. На св. Јована умро је у Крагујевцу Драгиша Браловић, поштар у пензији. Покојник је био син пок. Милована Браловића. За со бом је оставио жену и двоје женске деце незбринуте.

Бог да му душу прости.

Одбор за анексиони предлог. Одбор у бечкомпосланичком дому за предлог о анексији Босне и Херцеговине конституисао се и изабрао за председника бившег министра Чека д-ра Пацака.

Нема седнице. Данас Народна Скупштина неће држати седницу.

Мразеви. После прилично јужног времена, од Богојављења су настали велики мразеви. У колико пред подне мало и отопли, у толико више стегне мраз пред вече и ноћу, све до сутра дан пред подне. Јуче је био највећи мраз у овој години.

Тамил пашин пад. Цаградски „Кукуку Ушумије" прориче пад кабинета Тамил пашина услед припремљене албанаске опозиције турско-аустриском пазару о Босни.

Деманти. Из Беча побијају садржину турско-аустриског протокола, који је донео „Тајмс", по коме смо га и ми саопштили.

Пуштени. Првостепени суд за варош Београд нашао је да нема места стављању под суд Неше Стојановића и брата му Захарија, који су били оптужени за дело фалсификата, па их је пустио на слободу.

Помрли од зиме. Министарство унутрашњих дела добило је телеграфски извештај, да су се прошле ноћи посмрзавали на путевима и од зиме помрли;

Радивоје Димитријевић тежак и Љуба Бугарчић столар из Сенаје у срезу грочанском,

Милан Мршевић тежак из Гривске у срезу арнљском окр. ужичком, и.

Малош Пауновић из Ждрела у срезу млавском окр. пожаревачком.

Лешеви су предати породицама на сахрану пошто је утврђено да су од зиме помрли.

Напредњачка забава. Месни Одбор Напредне Странке за град Београд, решио је у споразуму са београдским клубом „Напредак" да приреде овде у Београду заједнички партијску забаву. Забава (игранка) биће 31. ов. мес. у сали код „Коларца" а нарочити одбор, који је за ту дељ изабран, почео је да ради на припремању ове забаве која ће бити једна од најлепших у овој сезони.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

— У Малој Азији био је веома јак земљотрес а начињио велике штете. Земљотрес је сасвим уништио место Фуча. Срушене су 679 кућа. За људске жртве до сада се не зна.

□ Указом руског цара одобрава се емисија 4 и по процентног зајма у номиналном износу од 525 милијуна рубаља.

(()) Опсадно стање за Петроград и петроградску губернију продужено је још за пола године, т. ј. до 8. јула.

* Уважена је оставка руског министра марине Дикова.

† У Риму је умро ђенерал Салета, бивши шеф талијанског ђенералштаба.

[ ] У Угарској се очекује да ће бити министарска криза.

88 Мисирац Саба паша, који је био позван у Цариград ради реорганизације поште и телеграфа, дао је оставку.

(((Сандански и Паница, бивше бугарске војводе, како јављају из Солуна, добили су места код турске цивилне полиције.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Ругала се сова сеници!

Ваљало је видети јуче српски парламенат! У њему беше проговорио онај инстикт српског радикалног дрипца, који већ 30 година сапиње ову земљу, те она клеца на сваком кораку и унутарње и спољне политике.

Нашао се г. Мика Радивојевић да попује о дужностима!!

О чега ти нема у овој божјој штали! Но боље је и то чути но бити глув.

Г. Мика учествовао у три, и словом три опструкције, и пуно других опструкцијица; г. Мика био са свим напустио своју дужност судије у Ваљеву; г. Мика кажњен као судија од стране највишега суда — Касације, изиграва ту осуду и одлуку помоћу партизана министра на саблазан целе Србије, и тај речени г. Мика попује другима: како ваља вршити дужности!

То је опет згрозило другог једног честитог човека, уваженог г. Никодија — Коду — Милетића, те скочи и привиче: придржи ми мајко копиле, да се сита курве нагрдим! И тако је посрамио г. Мику, да је то било милина чути и видети.

А г. Јоца Селић је дотурио један „маст," као на конгену, наравно у грдњама, те су се браћа радикалци а господа парламентарци — баш као у Енглеској, како би то објаснио г. Ст. М. Пројић, — избрусили на пасја кола.

Један вели другом: „лажеве!" а други првом: „ниткове!" трећи се умеша и повиче обојици; „лопуже!" а они сви њему: „битанго!"

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(147)

XXXII

Господин Пардајан старији

Пардајан задрхта. Учини му се да поред себе виде провалију и на дну те провалије неке сенке које се комешају и иду неком не познатом циљу.

— Монсењеру, рече он, ја не познајем његово величанство; кажу да је краљ слаб и рђав; кажу да пати од неке болести која га доводи у беснило; кажу да је без милосрђа као и без храбрости; ето шта каже свет... Али ја не знам ништа... знам само једну ствар: такав краљ није кадар да уђе никоне истиниску оданост.

— Ако тако мислите, онда ћемо се моћи споразумети. Ви сте слободни, снажни, пуни храбрости и вештине; у место што расипате та драгоцена својства у које каквим беспослицама по друмовима могли бисте да их употребите у једном великом делу. Ту има опасности. Али вама се опасност свиђа. Шта бисте ви рекли кад би место тога блесавог, суровог и болесног краља дошао краљ који би био сушта племенитост, који би био велики и по срцу и по рођењу, млад, одушевљен, жељан славе, који би био кадар да да свима који га окружују прилике да се и сами прославе?...

— Монсењеру, ви ми просто предлажете да уђем у заверу против краља...

— Да! рече одлучно Монморанси.

Пардајан одмахну главом и звизну кроз зубе.

— Видите, продужи маршал, сва ваша издајства нису учинила да изгубим поверење у вама. Људи вашег кова ретки су и када се на једнога наиђе, онда човек осећа сву срећу што може да говори отворена срца...

— Не поричем, монсењеру, само та срећа може да одведе и на губилиште...

— Да се нисте уплашили?

— Чега бих се имао плашити, кад се чак ни вас не бојим?

— Па шта вас онда спречава, рече Монморанси осмехујући се. У осталом треба да вам објасним да од вас не тражим непосредно учешће, већ само помоћ.

— Објасните то, монсењеру, објасните. Чудновато је како тешко разумем кад се самном говори запетено.

— Ево: ја сам ушао у ту заверу; ма какав јој био свршетак, ја ћу ући до краја. Може настати тренутак када ће ми требати да имам око себе поуздане људе. У случају пораза, тешко ћу моћи да се браним сам или са недораслим људима. Најзад мени је потребан неко који ће бдити нада мном да бих ја могао слободно да радим. Ако идем у бој тај неко биће поред мене, готов да одбије ударце који су мени управљени; ако будем заробљен, он ће се старати да ме ослободи. Нико нема више способности и потребне окретности за борбу такве врсте. Исто тако кад ми буде требао посланик ви ћете бити верни тумач мојих мисли и моћи ћете говорити у моје име...

— Почињем да разумевам, монсењеру. Ја ћу бити рука која ради, а нико неће моћи да зна који мозак управља том руком.

— Изврсно. Дакле, пристајете ли?

— Пристаћу, ако будем имао рачуна.

— Шта тражите? Говорите слободно. Немојте се устезати.

— За себе не тражим ништа.

— Даћу вам пет стотина талира месечно, до год будете остали у мојој служби Је ли доста?

— И сувише. Али, монсењеру, то је плата, а не награда.

— За кога тражите то, кад не ћете ништа за себе?

— За мога сина.

— Ах! Ви имате сина!

— Зар вам то нисам рекао, монсењеру?

— Јесте, заиста. Добро шта тражите за њега?

— Ако посао не испадне за руком, суму од сто хиљада ливара.

— А ако посао испадне за руком?

— То значи ако на престо доведемо краља кога хоћемо? У том случају не тражим вам новаца, монсењеру. Али ми се чини да ће поручничко место са изгледом на капетанско бити достојна награда мога сина, сина човека који вас је у послу послужио. У толико пре што ће нам тај син, ако се не варам, донети мач, који уваравам вас, није за одбацивање.

— Што се тиче сто хиљада ливера, рече маршал, на то одмах пристајем. А што се тиче капетанства обавезујем се да у ред погодаба које мислим да поставим, унесем и то.

— Врло добро, монсењеру, ваша ми је реч довољна... за сад... Кад ће почети рад? Другим речима: кад хоћете да дођем у Париз?

Маршал се мало замисли.

— Па, рецимо, кроз два месеца, рече он најзад. До тога доба неће се ништа озбиљно предузимати. Биће најбоље да будете у моме двору првих дана месеца априла.

— Биће, монсењеру, чак и раније.

— То не. Биће добро да се никако и не виђате у Паризу пре тога времена. Исто тако кад будете дошли биће најбоље да одете право у дворац Мем а да вас нико познат не види.

(Наставиће се.)

И да видите, сви су били у праву!

Све за странку!

Слика радикалне правде и поштења

Хоћу да вам наведем пример, како у Србији нема правде докле се нема пријатеља, и да породица човека, који је имао 28 (и словом: двадесет и осам) година указне службе, који је био поштен и савесан чиновник може остати без пензије, на сокаку.

Реч је о мом оцу.

Мој отац је био ватрен радикал, кад је изишао из учитељске школе, која је тада „лиферовала" све саме радикале. Он је, као радикалски учитељ агитовао по селима и радио за радикале. Одговарао је под пок. краљем Милаином и био у затвору читавих шест месеци. Он је доцније, као учитељ у вароши Пожаревцу носио дуван и разне закуске појединим виђенијим члановима радикалне странке, док су они тамо издржавали своју казну а све то на ризик свој. Учитељ је био 19 година и никад није имао у своме животу ни једну мрљу која би га могла окарактерисати као немарна радника. Само је био велики партизан, и то му је најзад и дошло главе.

Године 1890., за време кабинета г. Владана Ђорђевића у коме је био и г. Вукашин Петровић, врло добар пријатељ очев наговорили су га да му овај изради да пређе у порезничку струку. То је био несмотрен корак мога оца. После 19 година учитељског рада, после толике борбе у животу, у мучном учитељском животу, почети све то поново са порезничком струком било је заиста неразмишљено.

Сећам се добро да су га и многи његови пријатељи саветовали да остане где је, али он није хтео то да чује. Говорио је: „Хоћу ова променим! И онако ми је већ досадио живот у овом проклетом учитељству, где сам увек на ратној нози. Хоћу да будем мало на миру!" Али се је варао. Г. Вукашин Петровић израдио му је указ и одједаред га поставио за порезника III класе. И то му је урадио један напредњак, против којих је он тако дуго био; против којих је и остао после тога, докле се није на крају свога живота освестио, разочаран због „поштења" радикала, те постао ако не прави „члан напредне странке а оно срцем напредњак.

Мој отац је и у новој струци био вредан и марљив радник. Немојте мислити да му ја то, као син ласкам. Не, то су доказале и многе комисије, које су изненадно долазиле да му прегледају к^су. Био је премештан сваког шестог месеца и то су све радили они за које се он и као порезник борио и за које је агитовао. Последњи премештај га је задесио опет у Пожаревац и он га је и у гроб отерао.

Нећу да кажем да и мој отац није имао мана. Та сви ми, како од најмањих па до највећих, имамо мана па их је имао и он. Некако око последњег избора послани ка и он је био председник у једном селу у округу пожаревачком (чијег се имена не сећам добро). Само знам толико да ми је казао: Ко ли ће сад изгурати радикалну кутију, кад идем у село коме су готово све сами националци!?" И у том истом селу он је истерао преко 60 и више фузионашких гласова. То је много за једно село. Дошао је кући и тужио се да му је тешко и на томе је прошло. После 15—16 дана изашао је указ од владе фузионашке којим два млађа порезника из истог одељења у коме је и отац био, добијају класу, док мој отац 9 година чека у III класи! То га је довело до очајања. Нешто то а нешто тешка судбина, мраз и непрестано идење по селима дошли су му главе.

Пред саму смрт један његов добар друг и пријатељ написао му је молбу, да му Народна Скупштина и то радикална већина, уважи 19 год. учитељске службе. Али, она није то хтела, она је одбила једног свог заслужног човека. То га је највише потресло и тај потрес му је можда и изазвао смрт. И он је умро, оставивши жену и тада малољетног сина без пензије, јер му је требало још само 6 (и словом шест) месеца па да има 10 година указне службе. А Народна Скупштина је прешла ћутке преко молбе, ваљда само због тога, што није било ни једног од главешина фузионашких да замоли (или још боље: нареди) за мога оца и за његову породицу. Двадесет осам година служити ову државу, умрети као частан и поштен чиновник, па оставити породицу без икакве помоћи, без игде ичега, то је доиста бедно и жалосно.

Сећам се да ми је ово рекао једног дана у својој тешкој болести: „ Само кад бих оздравио, ја би знао за кога бих и где радио." Примао је стално „Правду" а можда су његови противници и то доставили „где треба" те му је можда и то сметало и у напредовању и у свему.

И тако породица једног чиновника српске државе, слободне српске краљевине, који је пуних 28 година без прекорно служио, остаје на сокаку, без икакве помоћи.

Жалосно, заиста жалосно!

Молим вас, господ. Директоре, пустите у ваш цењени лист ово неколико редака, да се види поштење радикала, тих „поштених" људи и „спасилаца" земље.

У напред благодаран

М. Ђ. Иванић
мат. Трг. Академије

Из војске

Јел' грешка ил' нешто горе?

Из многих крајева Србије стижу нам жалбе на војне власти и њихов рад око позивања обвезника на војну вежбу. Док су се поједини обвезници позивали два па и три пута узастопце у прошлој и овој години за вежбу, дотле се други из истог позива и исте јединице или у опште нису позивали или ако су се позивали давала им се могућност да вежбу избегну.

И јуче смо добили једну такву жалбу из Пожаревца у којој се наводи и један конкретан пример:

Прошле године у септембру месецу позват је са осталим обвезницима и Борисав И. Савић, син Илије Белосавића трг. из Пожаревца, али он нити је на вежбу ишао нити је због тога узиман на одговор.

На овакве појаве требало би обратити најстрожију пажњу, јер оне утичу деморалишући на дух војске јер убијају вољу у сваконе да одговори својој војничкој дужности. Кад се једном у маси створи уверење да се на војне вежбе позивају само они, који немају протекције или немају новаца, онда је свршено са патриотизмом и одушевљењем.

То треба да имају на уму они којих се ово тиче.

ЗАТИШЈЕ

Тишина нема, у Спрству влада
Свуда се губи, најмањи шум.
Мисли се боје: чује их неко
Дрхће и стрепи, срце и ум.

Несносан задах, привидне мре
Гуши и стеже, притиском груд'
Укочен поглед, слеђена ока
Без циља блуди, у хладну студ'.

Дал' је пред буру, затишје ово
Пред страшни оркан, осветe пламˌ
Који ће смождит' душмане наше
Који ће спрати, лажу и срам?

Београд јануара 1909

Бошко Танасин

КРУШЕВАЧКА ХРОНИКА

Крушевљани за „Црвени Крст". — Практикантска лепта. — Забава Женске Подружине. — Крушевачко блато. — Братоубица.

Крушевац, 7.—1—1903.

Да и престоница Цара Лазара није остала ова остатих вароши у Србији а да не уложи свој протест противу отимачарског поступка Аустро-Угарске, то се само по себи разуме, али је Крушевац отишао још и даље. Поред раније образованих разних патриотских друштава, која боре дух и чеиче мишљу будућих српских ратника, иницијативом највећенијих грађана, ради се живо на томе: да Српском Црвеном Крсту и Народној Одбрани ставе на расположење што јача материјална средства. Ради тога, све јавне и приватне установе, новчани заводи и т. д. добар део своје добити намењују овим патриотским установама.

*

Вредно је нарочито забележити и одати достојну хвалу и признање „Удружењу практикованата свих струка вароши Крушевца" које је руковођено животним српским интересима а без обзира на бедно стање својих чланова, иницијативом свога председника Благоја Петковића практ. ср. расинског, цео свој друштвени капитал, дакле своју последњу пару, у 350 дин. поклонило друштву Црвеногa Крста с мотивацијом: да Црвени Крст набави заводни материјал од новаца оних људи, који су сваку пару натапали тешким радом у борби за опстанак, али ипак срећни што је могу принети на олтар отаџбине.

Колико топлине, колико жарког родољубља у срцима најзапосленијих државних службеника, на које би се, да је среће, требало да угледају многи наши набоби...

*

У низу разноврсних забава које смо у току ове сезоне имали прећи нарочито истаћи забаву Крушевачке Женске Подружине у заједници са Колом Српских Сестара, одржане у очи Нове Године, у корист касе Народне Одбране.

Забава је одржана у хотел „Таково", који је нарочито за ову прилику спремно и величанствено украсио, закупац истог г. Вајко Стефановић. Забавни део састојао из два дела:

I. део Arioso из опере Јоланта од Чајковског, певала је г-ђица А. Каралићева наставница женске школе, на клавиру ју је пратила симпатична и музикално образована г ђица Станислава Матићева ђак санитет. мајора г. Стевана Матића.

II. „Дринско звоно" призор из наших дана, у алегоричним сликама изводиле су ученице женске радничке школе и ученице основ. школе, оживљавајући успомене на некадашњу славу и величину сада поробљене Босне и Херцеговине у личностима: „Вила из Босне" (г ђица Добрила Павловићева) „Вила Херцеговка" (умиљата и лепа г-ђица Леопосава А. Шошићева) Краља Тврtка, Херцега Степана, Старине Новака, Марка Миљанова, Св. Саве (Милутина Јелића и

јуначког, са леденицама за појасом „Карађорђа" (приказног од красног детета, Милана Митровића — Цветића).

Две сестре: „Вила из Босне" и „Вила из Херцеговине," обучене у црнину, сузним очима описују несрећно стање своје браће, која их је задесила 30 годишњим робовањем, с пером и надом у Бога: да ће и Херцег-Босни синути дан старе српске славе и величине и да ће оне, виле, бити прве веснице братске једнакости и слободе.

Призор је био величанствен, а ентузијазам достиже врхунац, када се на позорници појави „Карађорђе" са речима:

„Којекуде, по матери га... Срби никад није тражио милости и помоћи до од Бога и своје мишице, — тамо је спас Србије — показујући руком на Босну... ко хоће и Србином се осећа... замном и... нишчезе са позорнице.

Вредна управа Женске Подружине и Кола Српских Сестара, као покретачи ове забаве заслужују сваку похвалу а уважене г-ђице Каралићева и Матићева опште признање на дивном певању и свирању.

Посета је била обилна, требала је бити и боља с обзиром на циљ, али несе *крушевачких трговаца* за ову забаву биле су затворене.

*

И Крушевац као и Шабац (по речима Вашег дописника) изобилује блатом и нечићотом. Шапуг се донекле да и опростити јер је на ниском и подводном земљишту, окољен баруштинама, али Крушевцу, месту са ванредним природним положајем — никади. И поред свекодникот настојавања предузимљивог председника општине г. Жике Илића и општинског санитета, благодарећи *само* неувиђавности грађана, Крушевац је био и остаје *једно прљаво место* из кога заразне болести никако не избијају.

На грађанству је да само себе у интересу *свога здравља* помогне.

*

Станоје и Душан браћа Максимовићи тежаци из Крвавице ср. расинског, одавна не живе у братској слози и љубави. Камен спотицања њихове свађе био је један забран, кога браћа нису поделила зато, што га је Станоје — како вели — купио новцем своје жене. Око тога долазило је до прао честих свађа и туче.

Сад пред Божић, Душан хтеде отићи у забран да га посече и гору собом понесе, али Станоје сазнав за то, предухитри брата и оде с колима и воловима да посечену гору однесе, док млађи му брат Душан не буде још дошао.

Несрећа је хтела да га Душан на делу затече. Не говорећи ни речи, Душан скиде кременьачу с леђа напуњену сеченицама и... сасече је своме брату у прса... „Нисвоје није," причаше хладнокрвно братоубилац Душан иследнику... „Закла га к'о пиле..."

Такви случајеви где брат брата, син оца и отац сина убија за којекакве ситнице нису ретки а све иде у прилог мишљењу: да наш сељак још није свестан самога себи, да мора стоји на најнижем ниво-у и да му треба јачег, конзервативнијег лека.

Загорица.

Знамените тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Црне литургије нису били једини обичаји, чији је обред захтевао дечју жртву. За то је и био огроман трошак Воазенове и њених другарица, врачара. Деца из незаконита брака, напуштена од девојака, деца која су откупљивана од сиромашних матера, нису била довољна; многе су врачаре б ле наведене да за такве прилике убијају своју властиту децу. Ево једног примера, који на страшан начин илу, струје тај детаљ: Воазеновичина кћи, која се налазила у очи порођаја, побегла је и није се пратила кући пре, док није своје дете наместила на сигурно место. — Ла Рени пише Луваоу; „Не треба заборавити велику узурјаност у Паризу године 1676, разне гомиле народа и знаке установка на многим местима у граду услед једног гласа, да краду децу те да их закољу, а није се тада могло објаснити како је тај глас постао. Па ипак је овде онде народ прелазио у екцесе против жена, на које је сумњао да краду децу, Отпочета је истрага (против оних који су се бунили против врачара), једна жена која је чинила насиља, осуђена је на смрт, али је једним краљевим тајним писмом помилована

Као и све врачаре, тако се и Воазенова разумевала и у медицини. У њеним се актовима налазе рецепти против бубуљица на лицу, лек против главобоље, подаци о „кукурековој есенцији, помоћу које је Вестминстерски декан живео сто шездесет и шест година". Она је била примаља, али се бавила поглавито о побацивању деце. „Изнад собе, у којој је Воазенова држала своје консултације, налазила се нека врста тавана, где су вршене те операције а иза њега једна соба с пећи, у којој су се нашле мале, изгореле људске кости".

У тој су пећи спаљивани мали лешеви. Једног дана у једном слабом тренутку признала је Воазенова „да је у пећи спалила тела преко две хиљаде и пет стотина превремено рођене деце која их је закопала у свом врту". Овде опет наилазимо на једну значајну црту. Врачара је полагала велику вредност на то, да се та деца крсте пре њихове смрти. Једне вечери била је Леперова, другарица Воазенове, с врачариним мужем у чувену кабинету, кад се Воазенова, која је радила на тавану, сиђе сва радосна и весело повика: „Хвала Богу, дете се ипак могло крстити".

Тако је било ово чудноватo створење — последња врачара, која је занимала Мишлетов дух, та особита жена, чији су злочини језом испуњавали Николу од Ла Реинија, који је имао прилике чути признања најгорих злочинаца свога доба.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас је једнчистван програм од 20 тачака, са интересантним комадима:

1. Сликарски атеље.
2. Прашак за буве и
3. Џек Трбојсек (нарочито захтеван).

РАСПРОДАЈА ДРВА

Букова дрва прве класе вапредно добра 36 динара фат.

Испод Светосавског Дома — ћошак.

Купац се може лично уверити.

16 3 3 **М. Ивковић.**

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
" 1 " црног " 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" дин 1.
Француско 1 Боца „Sauternes" Д. 1.
Француско 1 Боца „Medoc" Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emilion" Д. 1.
Француско 1 Боца „Blaye" Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урађене и закиване ЖИВИНЕ**

„Тај-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Бораније, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печуракa и т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Салаше *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Комемберта, Брија и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр дин. *Највеће и најразноврсније стоваришше* **Бомбона** и колача за послужавање. Мандарина, свежих Поморанџи црвених, „Марона Кестена итд *Француских Сардина* у зејтину најбољи избор. Тонфиша, Мариниранних Харинги, Марината од Јегуље, Русе и т. д. Динљавчи разне, Јаребица Зечева. Фазана и т. д. Зејтина француско за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конзервално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 13 2—

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је конзервалној деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Краљ.-Срп. Дворског Лиферанта. — Београд.

НОВА КЊИГА

Изашла је на штампе нова књига **Д-ра Савићевића**

Лепота тела

Неговање и улепшавање

Са 83 рецепта — Цена 1 динар.

Садржај: 1. Кожа — о лепоти и улепшавању. 2. Кожне болести. 3. Коса. 4. Уста и уби.

Ова књига намењена женском полу и треба свака жена и девојка да је прочита.

ИЗДАЊЕ ДВОРСКЕ КЊИЖАРЕ

Мите Стајића — у Београду

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16.

ПРИРОДНО

Вино црно и бело старо и ново продајем један литар по 0·50 п. д. на више јевтиније.

Добре сланине, пршуте, кобасице и осталих артикала јевтино.

С поштовањем

Добр. Т. Атанацковић

Кнежев Споменик бр. 5. — Телефон 270.

Са тужним срцем јављамо фамилији, пријатељима и познаницима, да ћемо давати, трогодишњи парастос, нашем рано преминулом сину јединцу

† МИХАИЛУ

бившем артилеријском капетану

у четвртак 15. јануара у цркви Свет. Марка у 10 и по сати пре подне.

Стан: Цетинска ул. бр. 10.

Београд, јануара 1909. год.

Тужни родитељи: *Јован* и *Станија Миланковић.* 19 1—3

У четвртак 15. јануара тек. год. у 7 часова пре подне венчаће се у прва Св. Саве у Београду наша деца

Даринка са господином **Миланом Радивојевићем** инж. поручником

Милан са госпођицом **Даринком** сестром пеш. капетана Милорада Петровића

Извештавамо наше сроднике и пријатеље о овој нашој родитељској радости, молећи их да ово сматрају за позив, пошто засебних позивница неће бити.

Јулка удова поч. Драгутина **Ката** и **Владимир Радивојевић** трг. Петровића бив. учитеља.

Адреса: *Петровић—Радивојевић,* Молерова 25. — Београд.

12 2—3

БАЛСКА СЕЗОНА

250 КОМАДА

Две стотине педесет комада најлепших балских тоалета, које сам добио из једне велике енглеске фабрике у комисион, у споразуму са истом, да их не би враћао

ДАВАЋУ НА ОТПЛАТУ

Цене хаљинама варирају од 35 до 360 дин. комад.

Јануара 1909.

Београд

Помодна радња

Дим. М. Николића

Кнез Михаилова број 19.

18 1—5

БАЛСКА СЕЗОНА

ЦЕЛОКУПНОГ ЛЕКАРСТВА

Dr. Милан Пр. Мазнић

са седиштем у **Лешници** *отпочео је своју лекарску праксу.*

698 10—10

Обућарска радња код „**Пештанца**"

Дажила Бошковића и Комп.

до ГРАНД ХОТЕЛА

Препоручује своје богато стоваришше најелегантније и најбоље мушке, женске и дечије обуће.

Израда сопствена. 15 3—3

Готов је и већ се разашиље пријатељима илустровани

КАЛЕНДАР **„ГАРАШАНИН"**

који је ових дана изашао из штампе са одабраном садржином, као прва свеска: „*Библиотеке,*" коју ће од сада издавати:

КЛУБ СТУДЕНАТА НАПРЕДЊАКА

Календар износи пет штампаних табака, а цена му је свега пола динара. Поруџбине и новац ваља што пре упутити на адресу књижаре г. Игњата Даничића, Чика Љубина улица бр. 14.

Књижарима и продавцима 30 од сто рабата.

699 10—10

ВИНА

Отворио сам овде у Београду стоваришше ВИНА из мог винограда из Пожаревца, како би ово моје пиће могло потрошачима, да се снабду са добрим природним пићем за наступајуће празнике.

ВИНА имам стара и нова и то: **Мајаге, Тамњанике, Ризлинг, Токајца, Динке** од **Смедеревке, Португизер, Прокупац, Црна и Слатка Пунтавји,** а сва су вина чећена без петељке од самог врха, те је и квалитет одличан, а цене врло умерене.

Подрум за мање количине налази се у мом стану **Браће Недића улица бр. 27,** до (Ђурђеве воде) а главни подрум на Смедеревском друму ван реова трошаринског испод вафаве „Ресаве," где продајем свако вино са 10 динара по хектолитру јевтиније.

Моја су вина одликована на Балканској изложби у **Лондону 1907. год.**

Децембра 1908 год. у Београду.

МИХАИЛО Ђ. ИЛИЋ

644 17—20 винар и виноградар из Пожаревца.

ЧИТАЈ ОГЛАСЕ

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави „**Биљни Сок**" може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„**Nerolin**" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„**Saparin**" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„**Биљни тај**" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* „**ЦРВЕНОГ КРСТА**" *Београд*

Са тешким болом јављам сродницима, пријатељима и познаницима, да је наша драга супруга, односно мати, кћи, снаха, сестра и т. д.

† ЈЕКА — ДУЊА

преминула у Брезови ноћу 13 ог децембра 1908. године; у својој 31-ој години, после петодневног боловања, а сахрањена истог дана по подне на брезовачком гробљу, оставивши мушко нејако чедо, да цвили до гроба и да пара срце ону, дедовима, бабама, браћи, сестрама и осталој родбини.

И овим путем изјављујемо дубоку благодарност лекару среза моравичког г. Милану Стојановићу Стојановићу, који се дању и ноћу, с највећом вољом, заузимао да нашу Јеку спасе од смрти.

Особиту благодарност дугујемо г. г. Ранку Узуновићу свештенику и Драгићу М. Поповићу учитељу брезовачком, који из почасти на погребу чинодејствоваше.

Захвални смо и свима пријатељима и познаницима, који нам изјавише саучешће лично и путем писама и телеграма.

Хвала и свима пријатељима, који нашу драгу Јеку испратише до вечне јој кућне.

Јануара 1909. год. Брезова.

Ожалошћени супруг: *Милун В. Стмбалић,* деловођа општине брезовске (срез моравички); деца: *Божидар, Бојана и Анђа;* свекар: *Вукашин* и *Миленко;* свекрва: *Милосава* и *Ана;* заове: *Ката, Сава, Миленија* и *Милица;* мати: *Јована;* отац: *Дмитар;* браћа: *Сава Поповић,* свештеник брезански, *Петар* ученик VII разреда гимназије и *Петроније;* сестре: *Мика, Даринка и Цвијета,* и остала родбина. 1—2

С болом у души јављамо сродницима, пријатељима и познаницима да је наша добра и никад непрежаљена супруга, мајка, ћерка и сестра

† ЈЕПОСАВА — САВКА

испустила своју племениту душу 6. ов. мес. на Богојављење, у 41. години живота, после кратког а тешког боловања од запаљења плућа, оставивши нас да за њом до гроба тугујемо.

Смртни остатци покојнице предати су матери земљи 7. јануара, на Св. Јована, у ов. гробљу уз учешће многобројних грађана, свег чиновништва и официра ов. гарнизона.

Сматрамо за нарочиту дужност изјавити особиту благодарност:

Ов. официрском кору који је присуствовао погребу.

Доброј куми и куму: Сутанџи и Средоју Цветковићу вој. капетану, Михајлу Поповићу поштару, Јанку Пајевићу вој. капетану, побратиму Захарију Марковићу вој. капетану и г-ђи Љубици, Коста Миласављевићу трг. и жени Сети и осталима, који су болесницу до смрти чували и надгледали и нашли се при спреми у последњем часу кад је покојница Богу душу дала.

Свем грађанству оба пола, који су при погребу учествовали.

Свима сродницима и пријатељима који нам писмима или депешама изјавише саучешће у нашој преголемој тузи, те нам таме у неподнико нашу тугу и бол ублажише.

7. јан. 1908. г. Врање

ДО ГРОБА ОЖАЛОШЋЕНИ:

супруг: *Јеврем Ивановић* пољни капетан I класе; ћерка: *Загорка;* мати: *Санда;* сестре: *Васка* и *Зорка;* зетови: *Јован Крстић, Владимир Ђорђевић* и остала родбина.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Сва уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ПОНЕДЕЉАК 12 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 12. | Телефон 821.

Управо онако како њему треба

Гледајући шта се ради са овим кабинетом г. Пере Велимировића како је свакоме на сметњи, како га нико неће а он ипак остаје на управи земље јер ни један од фактора не сме да прими на себе одговорност за његово обарање, како се потура владару да га он скине с управе земље а овај одговара мирне душе да је он са тим кабинетом потпуно задовољан; гледајући све то, паде ми на памет једна јеврејска прича, коју хоћу да испричам и мојим читаоцима.

Један стари, сиромашни Јевреји који се потуцао од једног галицијског села до другог, живећи од милостиње коју му даваху добри људи, нађе најзад склоништа код једне јеврејске породице, која му беше и нека далека родбина. Ту, код те породице проводио је он последње своје дане док се чланови породице не досади ранити га и држати код себе. Испочетка му почеше издалека наговештавати како очекују од њега да оде мало и код других рођака на исхрану; затим му почеше директно показивати своје незадовољство, па не одлази и најзад, кад видеше да то ништа не помаже, решише да га најуре. Да то пак не би пало у очи и да им се не би пребацивало да су немилосрдни, они се решише, да то најуривање удесе тако како би сам старац изгледао крив, то јест да им он сам да повода за то.

— Овако ћемо, жено, урадити. Кад сутра изнесеш на сто чорбу, ја ћу је први окусити и викнути да је пресољена, онда узми ти па пробај и реци да у опште и није сољена. Ја ћу остати при томе да је чорба пресољена а ти при томе да није ни сољена и посвађаћемо се. Ја ћу онда предложити да старац реши ко је у праву. Ако каже да је пресољена: ти се нађи увређена, назови га неблагодарним створом и најури га. Ако каже да није сољена онда ћу га ја напасти и најурити. Разумеш ли?

— Разумем.

И тако гостољубиви домаћини сутра дан и урадише. Посвађаше се око чорбе и мал те не побише, па онда позваше старца да им он реши спор.

Старац пак, и ако није знао да је цела ова ствар нарочито удешена да њега компромитује, ипак је видео да ће њега бити незгодно ако се изјасни за ма коју од завађених страна, а знајући да му је положај уздрман, реши се да да одговор којим ће једном за свагда скинути с дневног реда питање о својој егзистенцији. Кад га дакле позваше да да свој суд о чорби, он заити кашиком, скрну два-три пута па онда, оставивши кашику, рече: „За ово неколико година што ћу још код вас провести, чорба је таман оваква каква треба да је...“

— — — — — — — —

Ни једна од наших политичких група није задовољна са овом владом. Сви хоће да је оборе али ни једна од њих неће да јој се пребаци да је непатриотска и да сад у овом времену изазива министарску кризу. И зато су натерали владу да Краљу поднесе оставку те да је се на тај начин — уважавањем оставке од стране Краљеве — отресу. Али је Краљу добра ова влада и он је не мисли мењати, као што ни онај стари Јевреји не мисли напуштати кућу у којој је нашао склоништа. И зато је он и одговорио: да ова влада ужива његово пуно поверење, као што је и стари Јевреји изјавио да је чорба, оваква каква је, таман добра за оно неколико година које још мисли провести у кући из које га гурају.

А наше партије стоје и блену изненађене, као и онај муж и жена, кад су видели да старац није наишао на лепак који су му спремили.

Ђ-ћ

Шен о балканским питањима

У буџетском одбору немачког Рајхстага учињено је министар спољних послова Шен поверљива саопштења о стању у ком се налазе балканска питања. Како се говори, министар се опширно изјаснио о преговорима за савиз конференције и прецизирао следеће тачке Немачке о томе. За тим је говорио о положају Русије према балканским Словенима, о захтевима Србије и Црне Горе, о спорним тачкама између Аустро Угарске и Турске и о преговорима за споразум Турске с Аустро Угарском и Бугарском.

Он је дао своју оцену о садашњем положају, који му се не чини да је узнемирујан. На завршетку изнео је своја посматрања о томе, какве би последице имао рат на Балкану и изразио наду да ће се одржати мир.

Вођ центрума барон Хертлинг изразио је задовољство о датим обавештењима и о држању Немачке у балканским питањима. Он нарочито је одобрио што се чува најстрожија савезничка верност према Аустро-Угарској.

Национал либерал др Семлер придружио се тој оцени и изразио своју радост што је могао дубље загледати у мисли управника немачке спољне политике. Даље је рекао да *санџачка железница није само привредно предузеће, на против свака железница на Балкану има политички значај*, а то се види већ из тога, што је после пројекта о санџачкој железници, дошао пројекат о јадранској железници. Најзад је тражио обавештења о држању Немачке према састанку у Ревељу.

Говорили су још неколики посланици, од којих је један питао како стоји питање о конференцији. На сва та питања Шен је одговорио, да *мисао о конференцији није напуштена*. Променама на Балкану мора се дати извесна европска потврда. За тим је говорио о дарданелском питању и доменую поморску конференцију која се сад држи у Лондону. Истина се намерава да се турске царине повише од 11 на 15 процената, али се то повећање не може сматрати као тешка измена за немачки извоз. Кад дође време, од Рајхстага ће се тражити одобрење за потребне измене уговора. Турска је молила да се њени официри приме у немачку војску. То ће се одобрити тек кад се изравна сукоб између Аустро Угарске и Турске. На то је пристала и аустро-угарска влада, која је о томе извештена. Коначна одлука још није донета. У питању су можда двадесет официра.

Грејов говор

Грej је држао говор у Голдстрему. Изјавио је да је задовољан споразумом Аустро-Турским но ипак зато небо још није без облака, али се можемо надати да ће пример помирљивости који је показала Аустрија према Турској бити од користи за уређење осталих спорова. Држи да не Аустро-Турски споразум утицати много на успех рада конференције. Грej би хтео не само да се избегне рат између сила, било великих или малих које се нарочито интересују на блиском истоку, но би још волео да види како расте поверење између сила услед узајамних објашњења и дипломатских преговора поводом тешкоћа створених на блиском истоку. До сада постигнути резултати прилично су повољни узајамним радом и поверењем између Русије, Француске и Енглеске, па се Грej нада да ће се тако исто продужити и у будуће, тим пре што и савезнице Аустрије раде искрено на одржању мира, уклањајући сваку опасност судара. Ако питања источна која су на дневном реду буду изравната, Грej се нада и жели да се симпатије Аустрије за Енглеску поново појаве, јер Енглеска није никада радила на томе да заоштрава своје односе према Аустрији због балканских ствари. Оптужбе које су противу Енглеске изношене у Аустрији чисте су измишљотине, које не могу нашкодити пријатељским односима обе земље. Грej држи да је у општем интересу да се руководимо принципом поштеног испуњавања свију уговора и обавеза те ће се на тај начин одржати међусобно пријатељство и помоћи одржање мира и пријатељских односа са свима земљама. Посетом краља Едуарда у Берлину, Грej се нада да ће појачати поверење у енглеске добре намере и добре вође.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Цензура у Хрватској

Загрепски „Србобран“ од прошлог петка 9. ов. м. забрањен је, те је морао приредити друго издања, у ком су цела прва страна, трећој страни за пола ступца изишли бели.

Одложена седница

За данас је у Карловцима била сазвата ванредна седница саборског одбора српског народно-црквеног сабора. Али је та седница одложена, те ће се одржати доцније.

Пакрачка учитељска школа

Новосадска „Застава“ јавља да се није обистинила вест као да је загрепска земаљска влада одузела право јавности српској учитељској школи у Пакрацу. Земаљски школски надзорник Босанац посетио је ту школу и изјавио, да тој школи влада не мисли одузимати право јавности.

ПОЗОРИШНИ ПРЕГЛЕД

Јесења киша драма у 4 чина од Бр. Нушића.

Овога пута је Нушић озбиљно потегао; више но икад до сад! Први пут се сад усео да постави да обради и да реши један од оних душевних проблема, који су од увек привлачили и занимали велике писце и посматраче живота. Овај његов комад и ако не обележава епоху у његову раду као и комедија „Тако је морало бити“, ипак означава један знаменит прелом, који могу умотрити само ближи познаваоци његова рада. Али овај његов похвални напор ка вишему и бољему, није му донео ни исте а камо ли боље резултате у успеху код публике. Но то само доказује још једном више, да је публика често неправедна и да своју кривицу товари на леђа писцу. Публика се није хтела *потрудити* да мало више пажње поклони самом новом покушају, него се више зауставила на самој обради. Али ваља додати да је и писац дао материјала за замерке, јер драма има лако уочљивих мана, које олакшавају површну оцену.

Замерке ћу оставити за крај, а да почнем са добрим странама.

Катарина је једна жена, у материјалној сиротињи и моралној беди одрасла; без довољног васпитања а врло слабе дисциплине; слободна од предрасуда а темперамента импулзивног и склоног на уживање; жури се увек да што пре изађе из једног злог стања, не бирајући средства и не размишљајући, не предвиђајући: шта је очекује у новом, које ће сама створити средствима, нагло и непромишљеним избраним. Та је жена јунак ове драме.

Сирота као девојка, она жели што пре да се сиротиње спасе и пристаје да пође за човека, који је много старији од ње, који је болестан и упропашћен и кога она не познаје, не воли и не може волети. Али је он био имућан и она је то прегностављала свему осталом.

Само, чим се удала, чим је задобила удобност, она је забораила да јој је забрањено ма што друго очекивати него је почела желети, тражити и *све оно друго!* Како то није код мужа нашла, почела је гледати његову околину и угледала једног младог адвоката, за кога одмах поверује да би јој могао дати *све оно*, чега је жељна. И сад је стане морити жеља да га добије и брига да га освоји. Први је услов за то — да постане слободна. И како јој муж болује од срца, те може у тренутку умрети, ако она пропусти дати му лек, она — не пропушта прилику пропустити давање лека! И муж умре. Али она остаје свесна да га је *хотимично*, ма и негативним начином, уморила.

Њу оптужe, и адвокат Петровић, у ког је она заљубљена, успе одбранити је пред судом од сваке казне (што није било тешко) и тиме појача њену љубав.

Но и млади и лепи адвокат није остао равнодушан према својој клијенткињи, удовици од 23 године. Ал' само: није био равнодушан, јер га страст још није била запалила.

Катарина му после претреса открива своју љубав, и гоњена оном потребом, коју осећају сви кривци да се исповеђају, она се повери своме љубавнику признавајући му: да је то учинила из љубави према њему, да би само слободном постала. Она је рачунала на његову љубав и да ће јој та љубав све опростити. Међутим она се преварила. Адвокат се згрози на њено дело (Нушић вели да је тај адвокат из Београда!) и њена исповест уништава сву симпатију, што је дотле према њој осећао. Како га она кроз дуже време не оставља на миру, него се лепи узањ, намеће му се и компромитује и себе и њега у друштву, он се реши да то пресече — женидбом с једном девојком, и тражи од ње: да се она пред светом покаже, као да је баш она тај брак удесила. Она пристаје — јер га воли! Љубав може све!

По свршеној свадби, Катарина се увраћа к младенцима, жудно се распитује о његовој љубави и срећи у браку и одаје своју љубав. Раздражена и енервирана злобним алузијама; гоњена злурадим и индискретним очима; обрвана оговарањима — она као какав Толстојев јунак, ступа пред друштво, и исповеда се! Да би утекла од осуде света, она хоће да се преда суду на осуду; да би избегла из ужасног затвора, што је постало за њу друштво, она прибегава тамници. Али суду и закону, она није крива, тамница јој не даје уточишта. Она је крива само мужу своме и кажњена само савешћу својом, и она одлази своме мужу на гроб да се каје и испашта! Иде да се по гробу пружи безнадежно: „мртвија“ она на гробу, него он у гробу!

Као што видите, предмет велики, огроман, тежак. Писац је јуначки запео, али посрће под теретом, прво што је на сасвим новом терену, а друго што је предмет специјално за наше прилике незгодно изабран, на готово и несавладљив.

Комад није студија друштвених нарави, што се лакше схвата и више допада, него је студија психолошка. Цео је предмет један casus conscientiae. Морал је комаду: оно што се тим начином побере, не може се у срећи појести.

Комад је, у пркос свима манама, израђенији, литерарнији и боље склопљен од свих његових досадањих.

Па онда: зашто га је публика

НА ОБРОНЦИМА ЕТНЕ

Први поздрав у Венецији. — Општа туга. — Популарност талијанског краљевског пара. — Сцене у Месини. — Рад руских и енглеских морнара. — Апатија талијанске ескадре. — Разбојништва. — Католичство и Мухамеданство. — Један тужан призор.

(Оригинално писмо „Правди")

Парт Августа у Сицилији 5. јан.

Дубоко тронут страшном несрећом, која је задесила Италију, то моје омиљено боравиште за време ферија, одмах сам се решио, да паметно искористим своје осуство, и да одем право у Сицилију, да лично видим све оне ужасе, што се десише на обронцима Етне. Полазећи на пут ја вам обећах, да ћу из тог некадашњег раја написати неколико редака за нашу милу „Правду" и сад овим писмом искупљујем то своје обећање.

Већ у Венецији, где сам стигао 31. пр. мес., поздравише ме први весници појава што ће ме у Сицилији, нарочито у Месинији и овом убавом месташцу, свакодневно по неколико пута пратити. Одсео сам у „Bauer-Grunwald" хотелу и тек што бејах, око 12 и по час. легао, кад осетих јак земљотрес, који је трајао свега неколико секунада:

— Охо! помислих ја — чича Вулкан дође у походе и невести Нептуновој! (Овако поneки песници зову Венецију).

Земљотрес је узбунио цео хотел и ја чух пуно „Jesus Maria," што одлегаху из споредних соба, у којима беше одсела нека велика немачка породица из Диселдорфа.

Сутра дан сам из билетена опсерваторије видео, да је ове ноћи земљотрес био још и у целом Тиролу и северној Италији.

У Венецији, Риму и свима градовима, кроз које сам прошао, приметио сам две ствари, које не могу оставити непоменуте. То су *општа туга*, која је обузела целу нацију због сицилијске катастрофе и велика *популарност* талијанског краљевског пара. Талијани са великим одушевљењем причају о деловању, пуном пожртвовања које су показали и непрестано показују Виктор Емануело и његова витез-супруга лепа краљица Јелена.

У мало што још нешто не заборавих поменути. У Венецији сам видео симпатичног шабачког апотекара *др. Луку Панића*, који се такође спрема за Сицилију, и славног витеза од Бадовинаца *Вуловића Љубишу*, који ми је са правим песничким заносом објашњавао: шта је то земљотрес „илити по латински motus terrae"? Ко познаје Љубишу, тај ће тек појмити, колика се буџица речи лила са његових усана.

Нећу вам причати о даљем свом путу. У Риму сам се бавио свега пола дана, у Неапољу два сата; нешто сам се дуже задржао у Рецију, који је такође страдао од земљотреса, и хтедох у друштву неких Енглеза отићи на Аспромонте, планински венац, који се подизаше на истоку од Рецића, да видим поплашено становништво, како под ведрим небом бивакује, али ме од тога пута одврати врло љубазан позив др. Н. И., војног лекара на руској ратној лађи „Слава", мога школског друга из Берлина, који ми је издејствовао код бродског команданта, да на „Слави" могу ући у Месину. Морам овде рећи реч две о томе, зашто сам морао ићи на „Слави" у порушени град, а не на каквом другоме броду. Од Рецића до Месине нема више од 8 км. и још са рецијске обале виде се крај Месине италијански торпиљери, који свакоме, сем званичних лица, забрањују улаз у Месину. Месина је тако исто и са суве блокирана стражама. Ово је учињено све с тога, да би се спречио улазак у Месину пљачкашким и разбојничким бандама, које су том несретном граду биле опасније и од саме ономадашње катастрофе.

„Слава" се баш враћала из Неапоља, где је однела преко [illegible] сиских. У Месини је имала да стане, да би искрцала неколико талијанских лекара, па ће онда, по адмиралову наредби, ићи у пристаниште Аугуста, где су и остале руске ратне лађе.

Са највећом захвалношћу примио сам љубазан позив докторов и већ у 8 час. из јутра био сам на овом морском колосу. Заузевши место код предње бродске батерије ја сам са цигаром у рукама стајао, кад смо се приближавали месинском пристаништу, у коме видех две талијанске оклопнице. На кеју Виктора Емануила беше доста света, и судећи по величанственим зградама које беху подигнуте дуж кеја, изгледаше, да су сви описи о рушењу Месине преувеличани, јер све зграде, изузев једно две три, бејаху читаве и на њима се не познаваше ни најмањег трага од земљотреса. Али кад се погледа даље на варош, која се амфитеатрално подиже око пространог залива, онда се види сав пустош и сва несрећа, која је постигла ову лепу варош.

(Свршиће се)

Једно испуњено пророчанство

Лекарске кругове у Риму занима сад један случај болесна прорицања и задаје психозозима велику главобољу. Тај се случај расправља у интересном извештају, који је д-р Сарти, чувени клиничар у Риму поднео Академији Наука.

Једна дама римског друштва, која неколико месеци пати од живаца, још 19. новембра пр. год. *прорекла је катастрофу, која је Месину порушила а Калабрију опустошила.* Дама, која припада једној од најугледнијих племићских породица журно је позвала д-ра Сартија посла једне ноћи, коју је провела у страховито узбуђеном стању. Лекар је чинио све могуће да болесницу утиша, али је успео тек онда кад јој је обећао да ће краљу преда једно писмо, које тек што је написала. У том писму она преклиње краља да помогне варошн Месини којој прети некакав страшан елементарни догађај. „Видим како су се земља и море удружили, да униште ту лепу варош. Тај ужасни догађај десиће се 5. или 6. децембра." Лекар је био тврдо уверен да има посла с халуцина-[illegible] је метнуо писмо у џеп и рекао јој, кад ју је сутра дан посетио, да је писмо по прописаном реду предао. Болесница је тада постала мирнија и изјавила жељу да што једе и пије, и да узме прописану декарију.

Ноћу између 24. и 25. новембра добила је нов страховити хистеричан напад, грчила се од болова викала и непрестано питала, да ли је краљ наредио да се Месина напусти. Ноћи од 4. и 14. децембра протекле су не мање страшно а 14. децембрв живчана криза достигла је тако опасни врхунац, да је родбина сматрала болесницу за изгубљену. Тек 15. децембра настао је мир и болесница је заспала дубоким сном. Несрећа се била десила.

Пророчанско писмо је међу тим предато краљу, који с појмљивим интересовањем очекује резултат научних експеримената, које ће медицински факултет предузети с болесницом д-р Сартијевом.

Дневне вести

Неред. Синоћ око 6 часова, пред кућом Николе Спасића у Кнез Михаила улици беше се скупио силан свет, д радозналн пролазници распитиваху: шта се то десило? Један човек, вратар из те куће, са расцопаним носом причаше важно и разметљиво: како су три човека дошла и сакрили се у ходник те куће, пред станом г. Свет. Мило сављевића министра полиције, у намери да га убију! Може се судити о интересовању и изненађењу код слушалаца!

Кад у ствари, тај је вратар био само пијан, па му се до пала та прича, међутим је у истини било то: да се један дечко. који је био нешто раније украо, склонио био ту у ходник, и кад су га пронашли и почели вући у кварт, он је окрвавио нос вратару, не знајући за његову живу имагнацију.

Мали крадљивац је отеран у кварт.

Гласови. Јуче су валдан кружили по вароши разноврсни гласови, један чудноватији од другог. Причало се: како ће данас влада дати оставку; па како је већ потписан указ о распуштању Скупштине; па о повлачењу г. Пашића и позивању на владу г. Мише Вујића и т. д.

А то све, што је остао овај [illegible] говорићи о влади, јер свет не сматра да је криза закључена.

Отпутовао у Париз Г. д р Павле Поповић начелник санитетског одељења министарства унутрашњих дела, от путовао је у Париз да набави потребне апарате за дезинфекцију и остале потребе за суз бијање колере, ако би нас по несрећи и овај немио гост посетио.

Турско-аустриска погодба. Руски посланик Зиновјев рекао је цариградском дописнику „Новог Времена", да никад није саветовао Тамил паши да усвоји предлоге Аустро-Угарске. Кад га је Тамил паша питао за његово мишљење о понуђеној материјалној накнади за Босну и Херцеговину, он је одговорио да Порта сама најбоље зна шта је за њу корисно. Исти дописник сазнаје да је енглески посланик на замерке заступника балканских држава одговорио, да је енглеско министарство спољних послова саветовало Тамил паши да усвоји аустро угарске предлоге.

Енглески захтеви. О ономадашњој аудијенцији енглеског посланика код Краља Петра дознају „Фосове Новине", како веле, „с поуздане стране" ово: Посланик је отишао Краљу по налогу енглеске владе да му саопшти, да *Србија ни у ком случају не може рачунати на помоћ или потпору Енглеске, ако се упусти у какву непромишљену или ратничку акцију.* Енглеска је Србији дала довољно доказа о својој несебичној благонаклоности, те може захтевати да *Србија не учини ништа чиме би се мир на Балкану могао пореметити.* Осим тога рекао је енглески посланик, да *Енглеска саветује Србији да обустави своје прекомерно оружање*, које изазива веру да Србија помишља на какав ратни заплет, који не би имао никаква изгледа на успех.

Турска и српски захтеви. Рајтеров Биро јавља, да се у Београду ауторитативно тврди, да је турска влада уверила српску, да ће што је могуће боље на конференцији бранити српске и црногорске интересе.

Томановићев говор. „Н. Сл. Пресе" јавља да говор црногорског [illegible] председника није [illegible] никакав утисак, да су га већина листова саопштили без коментара, а „Политика" и „Правда" нису га никако саопштили. Међу тим су и та два листа саопштили Томановићев говор у колико га неки листови нису коментарисати, то је за то што је коментар био непотребан.

Разговор с Такевом. У Бечу је један сарадник „Н. Сл. Пресе" разговарао с бугарским министром унутрашњих дела Такевом, који му је, између осталог, рекао и ово: „Што се тиче држања Србије и Црне Горе, не могу се

примила мање топло него оне раније?

Ја ћу без зазора изнети све замерке, јер сам сигуран: да то излагање неће ни мало удити вредности комада, која је врло велика.

Мане су двојаке: стварне и оне што наша публика сматра као мане.

Прво сам наслов. Публика није схватила какве везе има ова драма са јесењом кишом? Има једна прича о томе, али право да кажем, ни ја нисам добро разумео ни шта се хоће с њом, ни зашто је тај наслов био потребан? Нушић је склон амфази. Он онако скептик, — лакрдијаш и помало циник воли да распали: „Тако је морало бити!" „Пучина!" „Јесења киша а-а...!" Воли да грми мора лом као какав јеврејски пророк! Чини му се даје симболистична фирма важнија и од саме обраде.

Друго, кривица те жене, као суштина драме, је сувише *суптилна* за схваћање нашег друштва. У Србији је дефицита, фалсификата, злоупотреба све више, и да не помињем харање поверилаца или жираната. Сви ти бешчасни, осуђени, људи се крећу у нашем друштву уздигнуте главе, отмено одевени, праве посете, носе декорације, и нико се више њих не либи. Између осуђенога и неосуђенога не постоје никакве *материјалне* разлике у српском друштву. Према томе, огромна већина сматра: да све што није по закону кажњиво — није кривица ergo није ни грех! Зато се свако чуди кад види оног *београдског* адвоката, како се гади на ту „кривицу", као да је у њој нашао длаку, а снебива се пред том женом, која се толико „једи", због такве „маленкости"! А колико има, које су, *не:* „*пропустиле дати лек*", него отровале своје мужеве, па ништа! Многи се људи у публици питају: „да ли би ја одбио ту лепу и младу удову, која ме толико воли, а има, боме и пара"? А и многе се жене питају: „Боже, Боже, да ли је могуће да се ова толико секира баш због тога?! Чудо Боже"!

Отуда учествовање у њеној „туги" није велико, и од тог комад трпи. Треће, мало је вероватно, да *онаква* жена, онако одрасла и васпитана, са оваким пожудама и инстиктом, гледа тако безнадежно у будућност и да се тако брзо одрекне света, Природа је јача од конвенционалних појмова. Жена у 24 година брзо заборавља и лако се теши. Ваљало је Катарину направити старијом, у јесени живота, како би се видело и познало: да јој је ова љубав последња нада, и после ње да нема више исцрпљен, пропуштен живот, празнина! Четврто, карактер Катаринин није јасно оцртан и гледалац не може да схвати, чему она управо подлеже и шта њу гони: да ли учињени грех, да ли фатум, бакрозум, грижа савести, љубав или назад Немезис? Ја осећам, да она има услова да живи, а нешто јој се не да. Шта је то „нешто"?

Сем тога још су и ове ситнице удиле потпуном успеху комада: протегнутост првог чина, која је била неизбежна, али није могла у накнаду пружити већини публике уживања у техничкој тачности приказаног претреса, јер велики део публике није оспособљен да се и за такве ствари заинтересује.

Нетачност у начину, којим се обавила она прошевина између Душана и оне девојке. Сваки је из публике посвећен био ма у једну прошевину у свом животу, и зна врло добро: „да се то тако не ради".

Најзад, и у овом као и у свим његовим досадањим радовима, има нечега вулгарнога, и у епизодицама извештаченога карикатуралнога, фељтонскога, што човеку не допушта ни да се занесе у комад ни да се загреје за идеју.

Али поред свих зановетења са разних страна, у пркос појединим омашкама од којих се неке дају и исправити, овај комад има велику драмску вредност, и остаће још дуго у репертоару као једини пример свога рада. Сваки писмен човек вала да посети ову представу. Нушић је њоме заслужио ону добивену награду, јер се њоме попео на још већи ступањ као писац и овај му комад све више утврђује положај: великог драмског писца па чак и творца српске модерне драме.

Spectator.

РАЗЛИЧНОСТИ

Наполеон о женама

У женском питању је Наполеон имао скоро мухамеданске погледе. Он их је и отворено изнео у једном малом напису „О женама." „Ми се у женама не разумемо као источни народи. Ми смо и сувише добрим поступањем с њима покварили на њима све. На једну жену, која нас надахне добрим, долазе стотине које нас наводе на глупости. Начела, која владају на истоку, заслужују потпуно одобравање. Многоженство има свој разлог у природи. Жена је дата човеку да рађа децу. Али за тај циљ једна жена није довољна човеку. Она му не може бити жена кад је трудна, ни кад је болесна. Она најзад престаје бити његовом женом, кад му не може више рађати децу. А човек због тих незгода не пати, не смета му ни природа ни доба живота. Више је дакле но оправдано, *да човек има више жена.*"

никад предвидети догађаји на Балкану. Захтеви Србије и Црне Горе, о автономији Босне и Херцеговине изгубили су своју основицу у Сриству, кад се Аустро Угарска споразумела с Турском. Те су две земље сад присаједињене Аустро Угарској. *И између Аустро - Угарске, Србије и Црне Горе моћи ће се наћи ретења, које ваља тражити у привредним концесијама. Предусретљивост у железничким питањима и тарифским олакшицама омогући ће споразум.*"

Једна шега. Г. Риста Одавић је поред добра хонорара обећао г ђи Нини Ваври за њено гостовање и неки орден. Својим гостовањем г-ђа Вавра свакако је заслужила хонорар који има да добије, али орден — чиме је орден заслужила? Својом игром свакако не.

Па ипак је министар просвете пристао на пазар г. Одавића и предложио г ђу Вавру за орден.

Ми налазимо да је ово једна ординарна шега и са умет ношћу и са орденима и дижемо свој глас против овакве једне појаве. Ако ће давање ордена почети улазити у овакве ординарне пазаре, онда ће се ордени убрзо почети појављивати и — тамо где се они не вешају.

Напрасно умрла. Синоћ је у Нишу враћајући се из шетње, у апотеци код „Црвеног крста" напрасно умрла г ђа Милица жена г. Милисава Симића подпуковника у пензији

Бог да је прости.

Гомилање војске. Бугари су за ово три дана избацили велику војску на турску границу. Поред ранијих утврђења која су тамо дуж границе још јесенас начињена, они сад шаљу у великим количинама сем војске и муницију и профијант.

Српски меморандум Бечка „Сидславише Кореспонденц" јавља, да је јуче или данас имао изићи објављени српски меморандум великим силама, у коме се тражи аутономија Босне и уступање једног земљишта за железничку везу с морем, па даље вели: „У меродавним се круговима изјављује да ће Србија жртвовати своје властите и специјалне интересе ако се за Босну створи широка и реална автономија. Али пошто Аустро-Угарска неће одобрити такву автономију, која би одговарала захтевима Србије, *то ће Србија морати да тражи у толико веће компензације.*"

Верени. Наш пријатељ г. Драгиша Ј. Матејић, чиновник кланичног друштва, верио се с госпођицом Александром, ћерком г. Новака Јовановића, благајника кланичног друштва. Честитамо.

Демантији. С Цетиња демантују вест, да ће кнез Никола сад ићи у Беч и Петроград. Он у овако немирном времену не може напуштати земљу. Исто тако демантују, да је црногорска влада овластила своја преставника да код Порте протестује против турско-аустриске погодбе.

Бугарско оружање. Бугарско министарство војно сазвало је неколике класе резервиста осме пешадиске дивизије на тронедељно зимско вежбање. Данас ће министар председник Малинов одговорити у собрању на једну интерпелацију, и том ће приликом по свој прилици објаснити те војне мере и њихове узроке. Службени кругови демантују гласове о мобилизацији тунџанске и старозагорске дивизије, али *признају да су издате потребне наредбе за брзу мобилизацију.* Ове се мере објашњују као евентуална против акција против тобожње турске намере да две важне стратеиске тачке у спорној области код Кроталија војнички заузме.

Нова железница. Из Милана су за рачун турско-талијанског комитета отишли неколики енжењери да проуче железничку трасу од Авлоне до Битоља.

Руски клуб и шапчани. Управа Руско-Српског Клуба у Београду приредила је прексиноћ велики словенски костимирани бал и разаслала је позивнице по целој Србији. Као што смо из Шапца извештени сви они шапчани, који су почаствовани позивом на овај бал, послаће клупској управи место прилога по један исечак из „Правде," на коме је штампано писмо, које су Дрински добровољци упутили цару Николи II.

У инспекцији. Др. Мита Николић инспектор санитета министарства унутрашњих дела отпутовао је јуче у Ниш у комисију, ради пријема ново сазидане окружне болнице у Нишу.

Убиство Сима Јовановић из Кудрема, пола сата удаљено село од Голупца, убио је јуче своју жену Даницу. Узрок убиства непознат. Убица је у рукама власти.

Крађа. Синоћ се непознато лице увукло у стан Живојина Игњатовића монополског надзорника Смиљанића ул. бр. 39. и украо један дењак ствари, у вредности 130. дин. За лоповом се трага.

Веридба. г. Васа Лазаревић члан кварта варошког верио се са г ђицом Зорком ћерком г. Ристе Параноса трг. на Сави.

Водени трговци. Ми смо пре кратког времена упозорили санитетско - полициску власт, да стане на пут сипању воде у млеко од стране сељака који из околине Београда доносе на продају млеко у Београд.

Понова тражимо да се ови водени трговци подвргну строгој контроли и осетно казне.

Нема дефицита. Јуче смо добили из Крагујевца депешу ове садржине:

Ваша нотица у данашњем броју „Правде" о дефициту у Крагујевачком филијалу неистинита је. Окончаним радом комесара Главне Контроле утврђено је потпуно исправно стање касе и рада потписаног, о чему је телеграфом извештена и Управа Фондова. Молим вас да на основу закона о штампи ову исправку оштампате у првом наредном броју.

С поштовањем

Славомир Ј. Петровић
шеф филијале

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

| Енглески краљ Едвард састаће се с председником француске републике Фалијером с краљем фебруара или с почетком марта.

(((Председник француске републике Фалијер путоваће ове године само у Шпанију, да врати посету краљу Акфонзу.

2ℊ Службени француски кругови ништа не знају о вести, да руски цар намерава на јесен путовати у Француску.

)o(Како „Франкфуртске Новине" јављају, француска и немачка влада уговориле су да избегавају све што би могло алармирати јавно мишљење, и у том смислу се у Паризу већ утицало на штампу.

27 Римски „Пополо Романо" побија гласове о одступању талијанског министра спољних послова Титонија.

0o Московски листови јављају да су 9. ов. м. извршена тринаест погубљења, и то у Томску 3, у Самари и Кијеву по 3, у Кременчугу и Ревељу по 2. Осим тога су изречене десет смртних пресуда, и то у Харкову 6, у Воронежу 3 и у Риги 1.

ИЗ ПУБЛИКЕ

Више вреди један шваба него цео јеснаф ковачко подкивачки

Тридесетог октомбра прошле године, улутијоје јеснаф ковачко-подкивачки молбу г. управнику Двора да одпусти швабу подкивача који се налази у Српском Двору Чудна је то појава кад нас, да Г. управник добије од стране јеснафа молбу са једанајест подписа и печатом јеснафским није довољно, него је молба спакована у фијоку и исти шваба заузима прво место; што и саматра да нема србина који ће га заменити па кад би исти шваба умро онда би морали ићи коњи боси, без подкова, имамо наше чланове мајсторе којиће се примити тога посла не само да подкива коње него и да оправља кола да штити интересе свога Господара а не као шваба да денбелише и да крка српско вино да изаушта трбух.

Исти шваба штетан је нашим члановима и нашој држави нити је обвезник наш нити члан нашега еснафа и противник наше вере види се из тога да он није још српски подајник и као таквог сместа би требала управа дага одпусти јер и поћашим црквеним законима несме бити друге вере у нашој првој српској кући, код нас је убрађено да штогод је страно боље је него српски шевер.

Члан јеснафа ковачко подкивачког.

Сотир Ћирић

ДРАГИ

Вид'о сам те кад су руже цвале,
Кад је земља пуна чара била;
Кад се песма о животу вечном
Преко гора и долина вила.

Ти си лепа била оку моме
Као мајска зора кад свиће,
А душа је твоја племенита
Заносила моје блудно биће.

И пошла си самном драге воље
Те с' подиела доста тешких рана,
Ал' никада дух ти није клон'о,
Ма да у нас бурних беше дана.

И тек што смо пакост победили,
А на врата наша кућну срећа —
Али авај мени, ти ми оде,
Оде тамо од куд се не враћа.

Шабац. **Ж.**

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас, у понедељак, програм је од веома забавних тачака, са новитетом:

„Летња кишa". Овај ће новитет привући обилну публику, а својим живим и веома комичним сценама необично ће се допасти. У вечерашњем је програму и комедија:

„Мица и Микица".

Јесења киша

Синоћ се и по трећи пут дао овај Нушићев комад, и кућа је била опет пуна пунцата. На каси је пало око 1000 дин. Публика је била мало загрејанија — у пркос овим мразевима.

Г. Богић је добио венац у почетку другог чина.

ТЕЛЕГРАМИ

Месина. Синоћ у 7 сати и 30 минута осетио се јак потрес. Становништво је јако узнемирено.

Келн. Телеграм из Берлина „Келнским Новинама" вели, да говор Грејов, који има мирољубиви карактер лаже се потпуно са мишљењем у Берлину у свему а нарочито што Грај налази да је споразум Аустро-Турске тако важан корак који ће изгладити постојеће тешкоће.

Ако продужи да дува овај ветар мирољубиви, надати се да агитација Србије и Црне Горе неће успети да се европске силе окоме једна према другу.

Табелдот
Ручак и вечера
у
Хотел Империјалу

Ручак

Супа, говеђина, умокац и тесто са дебом 1·40 дин.

Супа, говеђина, умокац и печење са дебом 1·60 дин.

Супа, говеђина, умокац, печење и тесто са дебом 1·80 дин.

Вечера

Два готова јела по јеловнику са дебом 1·20 дин.

Два јела по јеловнику једно готово а друго по наруџбини са дебом 1·40 дин.

Вина најбољег квалитета 1·50.

Пиво Пилзенско Уркеле без конкуренције чаша 25 пр. дин.

Разни мезелуци са спуштеним ценама.

Чувене „Империјал" погачице у свако доба.

Сваке суботе за вечером кисео купус са пастрмом и пројом.

—Кујна отворена до 12 сати ноћу.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(148)

XXXII

Господин Пардајан старији

— Доћи ћу по ноћи, првих дана месеца априла.

— Тако ће бити најбоље. Шта ћете дотле радити?

— Приближаваћу се полако Паризу.

— Треба ли вам новаца.

Не чекајући одговора маршал дозва свога пратиоца и рече му тихо неколико речи. Пратилац изиђе и врати се после неколико минута са пуначком кесицом коју спусти на сто.

— Е овако воће давно нисам јео, рече стари авантуриста.

И говорећи то узе кесу, која се за часак изгуби у једном од његових џепова.

На један час после овога призора све је спавало у гостионици. Једино су Монморанси и Пардајан још размишљали пре спавања, један у својој постељи, а други на сену у амбару где је себи изабрао стан.

— Углавио сам погодбу, мислио је први, за коју би војвода од Гиза дао читаво благо.

А други је говорио:

— Ја стављам на коцку своју главу, али обезбеђујем будућност свога детета.

XXXIII

Заробљенице

Првих дана априла, то јест у доба када се стари Пардајан, обучен у ново одело и измењен од главе до пете, приближавао Паризу, и када се његов син старао да дође у додир са Франсоом од, Монморансија, ми прелазимо у дворац Мем у коме су Јованка од Пајена и Луиза заробљенице већ двадесет дана.

Маршал од Данвила, туробан и нервозан, ходао је сам по пространој дворани на првом спрату.

Цео му је живот био помућен.

Нашавши Јованку Хенри је опет осетио како га силно обузимају осећања из младости.

Из претходних глава могло се видети да се снага његових осећања мало по мало губила, тако да према Пардајану није осећао ни мало љутине ни мржње.

Хенри је најзад био заборавио Јованку.

Бар он је тако мислио.

Али оног тренутка кад је опет неће, кад је наново виде, кад је оте, он увиде да је још љуби.

Та љубав није имала можда исти облик, у њој је било мало тврдоглавог поноса; али је Хенри јасно увиђао да је некад, да би задовољио своју страст, био кадар да учини злочин, а сад је био готов на све суровости и подлости.

Његова је страст остала незагашена.

— Некада мислио је он, кад сам је вребао кроз ограду колебе у кују се била склонила, када сам осећао како ми се срце надима и куца да искочи, говорио сам себи да јој се никад више нећу смети приближити. И све што сам желео било је да не нападне другоме.. њему! томе љупкоме варалици, који је умео да је заведе лепим речима, које ја никад нисам умео да нађем. Да, тада сам пристао да је никад више не видим, пошто је ни он неће више видети. Сећам се да је, у тренутку када ме је ранно, у тренутку када су ме сељаци нашли полумртва, мој изгледи бол био помисао да ће се они можда опет наћи и да је све што сам смислио и извео било бескорисно! На срећу до тога није дошло и када сам дознао да их је мој отац за навек р здвојио, ја у мало нисам умро од радости, као што сам пре хтео да умрем од бола. И то ми је довољно!.. Од куда да је ја сам нисам више тражио?

Маршал се заустави за тренутак, па онда одговори себи:

— То је с тога што сам мрзео њега више но што сам њу волео! Ето за што су године избрисале љубав, док је мржња остала увек жива! Мржња! Да, ја сам га увек мрзео! Мрзео сам и њу... И то је било из мржње, што сам желео да је савладам, да је смрвим, што сам био наумио ово страшно дело, које ће ми можда и главе доћи.

Па ипак љубав није умрла, и сад знам за што!

Он настави нервозно ходати и размишљати своје мрачне мисли.

— Да, али за што сам сад тако узбуђен, кад сам је нашао? За што осећам ту силну страст за коју сам држао да је угашена? Да је сад не волим више но што сам је некад волео?... Где ли је он?... Далеко до Пиразе, без сумње... Што не могу да му доставим да је она код мене, да је имам у својим рукама...

Кад Хенри у дубини душе изговори ове речи, неко закуца на врата.

Он учини један нестрпљиви покрет и оде да отвори.

На вратима се указа један човек.

— Монсењеру, рече он не очекујући да буде питан, једна озбиљна вест.

— Говори.

— Брат монсењеров је у Паризу.

Данвил преледе.

— Сам сам га ја видео, продужи човек, ишао сам за њим; он је у своме двору.

— Јеси ли сигуран да се ниси преварио?

— Видео сам га као што вас гледам монсењеру.

— Добро иди!

(Наставиће се.)

РАСПРОДАЈА ДРВА

Букова дрва прве класе ванредно добра 36 динара фат. Испод Светосавског Дома — ћошак.

Купац се може лично уверити.

16 3 3 **М. Ивковић.**

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
" 1 " црног " 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" дин 1.
Француско 1 Боца „Seuternes" Д. 1.
Француско 1 Боца „Medok" Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" Д. 1.
Француско 1 Боца „ Blayc" Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урађене и закиване ЖИВИНЕ**

„Тој-Бутера," Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака и т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Салаше *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ађамера, Кемемберта, Брија и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карбадаског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Највеће и најразноврсније стоваришше* **Бенбен** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи црвених, „Марона Кестена ит.д

Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тонфиша, Маринираних Харинги, Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица Зечева, Фазана и т. д Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Ликеранта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 13 3—

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је конолијал но деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Краљ.-Срп. Дворског Љеферанта. — Београд.

НОВА КЊИГА

Изашла је из штампе нова књига **Д-ра Савићевића**

Лепота тела

Неговање и улепшавање

Са 83 рецепта — Цена 1 динар.

Садржај: 1. Кожа — о лепоти и улепшавању. 2. Кожне болести. 3. Коса. 4. Уста и зуби.

Ова је књига намењена женском полу и треба свака жена и девојка да је прочита.

ИЗДАЊЕ ДВОРСКЕ КЊИЖАРЕ

Ште Стајића — у Београду

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16.

ПРИРОДНО

Вино црно и бело старо и ново продајем један литар по 0·50 п. д. на више јевтиније.

Добре сланине, пршуте, кобасице и осталих артикала јевтино.

С поштовањем

Добр. Т. Ђтанацковић

Кнежев Споменик бр. 5. — Телефон 270.

Са тужним срцем јављамо фамилији, пријатељима и познаницима, да ћемо давати, трогодишњи парастос, нашем рано преминулом сину јединцу

† МИХАИЛУ

бившем артилеријском капетану

у четвртак 15. јануара у цркви Свет. Марка у 10 и по сати пре подне.

Стан: Цетинска ул. бр. 10.

Београд, јануара 1909. год.

Тужни родитељи: *Јован* и *Станија Милановић.* 19 2—3

ЧИТАЈ ОГЛАСЕ

У четвртак 15. јануара тек. год. у 7 часова пре подне венчаће се у цркви Св. Саве у Београду наша деца

Даринка — са господином — **Миланом Радивојевићем** инж. поручником

Милан — са господицом — **Даринком** сестром пеш. капетана Милорада Петровића

Извештавамо наше сроднике и пријатеље о овој нашој родитељској радости, молећи их да ово сматрају за позив, пошто засебних позивница неће бити.

Јудка удова поч. Драгутина **Ката** и **Владимир Радивојевић** Петровића бив. учитеља. трг.

Адреса: *Петровић—Радивојевић,* Моперова 25. — Београд.

12 3—3

БАЛСКА СЕЗОНА

250 КОМАДА

Две стотине педесет комада најлепших балских тоалета, које сам добио из једне велике енглеске фабрике у комисион, у споразуму са истом, да их не би враћао

ДАВАЋУ НА ОТПЛАТУ

Цене хаљинама варирају од 35 до 360 дин. комад.

Јануара 1909.

Београд

Помодна радња

Дим. М. Николића

Кнез Михаилова број 19.

18 2—5

БАЛСКА СЕЗОНА

Обућарска радња код „Пештанца"

Данила Бошковића и Комп.

до ГРАНД ХОТЕЛА

Препоручује своје богато стоваришше најелегантније и најбоље мушке, женске и дечије обуће.

Израда сопствена. 15 3—3

=ВИНА=

Отворио сам овде у Београду стоваришше ВИНА из мог винограда из Пожаревца, како би дао могућности потрошачима, да се снабду са добрим природним пићем за наступајуће празнике.

ВИНА имам стара и нова и то: **Малаге, Тамњанике, Ризлинг, Тонаџа, Дикше** од **Смедеровке, Португизец, Пронупац, Црна и Слатка Пунтавја,** а сва су вина цењена без претеље од самог врха, те је и квалитет одличан, а цене врло умерене.

Подрум за мање количине налази се у мом стану **Браће Недића** улица бр. **27,** до (Ђурићеве воде) а главни подрум на Смедеревском друму ван реона трошаринског испод кафане „Ресаве," где продајем свако вино са 10 динара по хектолитру јевтиније.

Моја су вина одликована на Балканској изложби у Лондону 1907. год.

Децембра 1908 год у Београду.

МИХАИЛО Ђ. ИЛИЈЋ

644 18—20 винар и виноградар из Пожаревца.

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Против: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осипа т. зв. фирцигера код мале деце,** и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пију. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести саме по себи губе.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jecoris aromaticus cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноји очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 10 5—

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака наси гурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" *признато као изврсно средство противу кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" *одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести.* **Цена 2 динара.**

„Биљни тој" *противу нервозних болести.* Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд*

Са тешким болом јављам сродницима, пријатељима и познаницима, да је наша драга супруга, односно мати, кћи, снаха, сестра и т. д.

† ЈЕКА — ДУЊА

преминула у Брезовој ноћу 13 ог децембра 1908. године; у својој 31-ој години, после петодневног боловања, а сахрањена истог дана по подне на брезовачком гробљу, оставивши мушко нејако чедо, да цвили до гроба и да пара срце оцу, дедовима, бабама, браћи, сестрама и осталој родбини.

И овим путем изјављујемо дубоку благодарност лекару среза моравичког г. Милану Стојановићу Стојановићу, који се дању и ноћу, с највећом вољом, заузимао да нашу Јеку спасе од смрти.

Особиту благодарност дугујемо г. г. Ранку Узуновићу свештенику и Драгићу М. Поповићу учитељу брезовачком, који из почасти на погребу чинодејствоваше.

Захвални смо и свима пријатељима и познаницима, који нам изјавише саучешће лично и путем писама и телеграма.

Хвала и свима пријатељима, који нашу драгу Јеку испратише до вечне јој куће.

Јануара 1909. год. Брезова.

Ожалошћени супруг: *Милун В. Стмбалић,* деловођа општине брезовске (срез моравички); деца: *Боџидар, Бојана и Анђа;* свекар: *Вукашин* и *Миленко;* свекрва: *Милосава* и *Ана;* заове: *Ката, Сава, Миленија* и *Милица;* мати: *Јована;* отац: *Дмитар;* браћа: *Сава Поповић,* свештеник брезански, *Петар* ученик VII разреда гимназије и *Петроније;* сестре: *Мика, Даринка и Цвијета,* и остала родбина. 2—2

С болом у души јављамо сродницима, пријатељима и познаницима да је наша добра и никад непрежаљена супруга, мајка, ћерка и сестра

† ЛЕПОСАВА — САВКА

испустила своју племенату душу 6. ов. мес. на Богојављење, у 41. години живота, после кратког а тешког боловања од запаљења плућа, оставивши нас да за њом до гроба тугујемо.

Смртни остатци покојнице предати су матери земљи 7. јануара, на Св. Јована, у ово. гробљу уз учешће многобројних грађана, свег чиновништва и официра ово. гарнизона.

Сматрамо за нарочиту дужност изјавити особиту благодарност:

Ово. официрском хору који је присуствовао погребу.

Доброј куми и куму: Султани и Средоју Цветковићу вој. капетану, Михајлу Поповићу поштару, Јанку Пајевићу вој. капетану, побратиму Захарију Марковићу вој. капетану и г-ђи Љубици, Кости Милисављевићу трг. и жени Сети и осталима, који су болесницу до смрти чували и надгледали и нашли се при спреми у последњем часу кад је покојница Богу душу дала.

Свем грађанству оба пола, који су при погребу учествовали.

Свима сродницима и пријатељима који нам писмима или депешама изјавише саучешће у нашој преголемој тузи, те нам таме у некодико нашу тугу и бол ублажише.

7. јан. 1908. г. Врање.

ДО ГРОБА ОЖАЛОШЋЕНИ:

супруг: *Јеврем Ивановић* војни капетан I класе; ћерка: *Загорка;* мати: *Санда;* сестре: *Васка* и *Зорка;* ветови: *Јован Крстић, Владимир Ђорђевић* и остала родбина.

рада" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | УТОРАК 13 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДМОВИЋ | ГОДИНА VI — 1909. — БРОЈ 13 | Телефон 821.

Шта је Турска Аустрији продала?

Берлинским Уговором признато је Турској по чл. XXXIX. право накнаде за сва вакупска добра — државне домене — и по сили Берлинског Уговора, Србија је била прва која је ту обавезу поштено одмах испунила. И ако није имала свог новца она је тада закључила нарочити аграрни зајам и исплатила Турској њена потраживања за вакупска добра и државне домене, која су се налазила у четири, Берлинским Уговором добивена округа.

Али оно што је извршила савесно мала Краљевина Србија још пре 28. година, није на жалост извршила велика Аустро-Угарска, која је примила на себе да окупира и управља Босном и Херцеговином, са обавезом, да и она исплати Турској вакупска и остала државна добра и да расправи односе аграрне, него је тек сад, кад је доведена у тесnац због своје фамозне прокламације од 22. септембра пр. год. у којој је објавила распростирање својих суверених права и на Босну и Херцеговину, понудила Турској 54.000.000 дин.; и ова је пристала на ову понуду, сигурно рачунајући да је од зла дужника добра и коза без јарета.

Та иста Аустрија међутим, не само што није своје обавезе према Турској по Берлинском Уговору испунила у току ових 28. година, него је одмах по окупацији ушла са вешалима и секирама у Босну и Херцеговину, посекла све тамошње шуме српског народа и продала их фирми Марпурго Паранте за 27,000.000 форината; а то је равно динара 55,000.000.

Овај добивени новац, Аустрија је била дужна да преда *одмах* Турској; а не после 20 и више година да јој нуди 54.000.000 дин. јер на овај начин, Турска не добија ни главне паре добивене за исечене шуме, а камо ли интерес за 20 и више година, а да и не говоримо о своме праву које Турска овим пазаром једном за свагда на пушта.

Турска је у праву да прими за своје шуме — као државно приватно посед — динара 54.000.000, као што је и власна да Аустро Угарској то и поклони. Али, да продаје један народ од 2.000.000 душа, на то Турска нема права, као што нема права ни Аустрија да тај народ купује, пошто се у XX веку народи нити купују, нити продају.

Но, ако би Аустрија и остала при томе, да би задовољила своја владара за успомену на његову шездесетогодишњу несретну владавину, тај срам и неморал не може и не сме да дозволи цивилизована Европа ако има ма и дрма памети и хуманитарности. Јер, по принципима правним, предмет продаје могу бити са мо ствари, и права стварна, а лица и народи то не могу бити, осим продаје робља а у Европи је трговина с робљем забрањена.

Ако би се пак код српског народа одступило од ових општих принципа, онда не треба европске владаре да изненади ако српски народ стане јавно манифестовати као хуману и најнапредniју идеју, продају крунисаних глава; а за паре, наћиће се ко ће и са њима пречистити рачун. Јер кад се оваквом неморалном продајом иде на истребљење једног целог народа у XX ом веку; онда се и тај народ може сматрати разрешен од свију обавеза хуманитарности и кад он може бити за крунисане главе ствар за продају онда нека и крунисане главе постану за њега то исто. —

Кад је Берлинским Уговором по чл. XXV. Турска престала бити фактички држаоц и политички господар Босне и Херцеговине, онда су велике силе, које су то право на себе примили и дале своје пуномоћство Аустрији за окупирање и управу, дужне да воде бригу о Босни и Херцеговини, и да не дозволе, да се један цео народ, као мајгуп стока, продаје и купује од оних, који на то права немају.

Чим је Аустрија вратила Европи дато јој пуномоћство, одмах су велике силе биле дужне да се састану и да колегијално расправе судбину Босне и Херцеговине. Па, ако у начелу пристану и на тај неморал: да се један народ продаје једној династији за попуњење њеног политичког дефицита, онда тај свој принцип нека пре одобрења објаве, и тад ће се видети дал' ће српски народ дозволити ту нечувену бруку; ил' ће сам скупити и положити откупнину ономе кога Европа за то буде опуномоћила, или коме буде признала право на ту откупнину.

Само се тако ово питање може скинути са дневнога реда. Иначе, садањим пазаром између Турске и Аустрије, може се сматрати да је Турска продала Аустрији *само* своје приватно имање у Босни и Херцеговини; и то јевтиније, него што је Аустрија један мали део тог имања (шуме) продала пре 20. година фирми Марпурго Паренте; а никако да је за ту суму продала своја суверена права на те две земље.

Шабац Ф.

Турска
и територијална компензација

Софиска „Вечерња Пошта" добила је из Цариграда нарочити извештај, у ком се вели:

Под изговором исправке границе, *Турска и даље тражи територијалну компензацију од Бугарске.* Велики везир саопштио је цариградским посланицима, да *он новчану тражбину од Бугарске може свести на 125 милијуна динара само у том случају, ако се задовољи турски захтев о територијалној накнади.* Посланици који посредују у турско-бугарским преговорима, тражили су о тим турским захтевима мишљење бугарске владе. Из Софије дат је *категорички одговор да Бугарска пре воли рат но да пристане на уступање и најмањег парчета од свог земљишта.*

Посланици су чинили притисак на Порту да смањи своје захтеве, али изгледа да је у Портиним меродавним круговима, а нарочито у војничким круговима идеја о тражењу територијалне накнаде од Бугарске ухватила дубока корена.

ИЗЈАВА ПАПРИКОВА

На интерпелацију о бугарској мобилизацији одговорио је министар спољних послова ђенерал Паприков, а не министар председник Малинов. Тиме се хтело ствари дати важност другог степена.

Паприков је рекао да није извршена мобилизација осме дивизије, но само позив резервиста у циљу појачања дивизије и ради вежбе. Морало се приступити овој мери не у циљу агресивном, пошто немамо намере да реметимо мир као што смо то већ и доказали. Меру ову морали смо предузети да би спречили догађаје који би могли довести до турско бугарског сукоба. Пре смо јавили да су преговори на добром путу и да се надамо да ће делегати бугарски ускоро бити позвати у Цариград. Доиста концем прошлог месеца турски комесаријат у Софији саопштио је влади депешу великог везира, којом позива бугарске делегате да дођу у Цариград и довршe преговоре. Бугарски делегати пре но што су пошли из Цариграда саопштили су турској влади основе на којима је једино могуће утврдити споразум и ми смо сматрали за потребно да тражимо од Порте да се изјасни: пристаје ли на предложену основу.

Одговор Портин био је неопредељен, те зато нисмо поново ни слали наше делегате у Цариград. Међутим, искрсnуло је и ново питање о исправци граница, питање које у ствари има значај уступања територије, које до сада није никада потрзано. Испочетка нисмо придавали никакве важности овом питању држећи да они у Цариграду знају да цене последице таквог тражења. Из доцнијих саопштења дознали смо да су у Цариграду чињени извесни кораци по овом питању код страних амбасада, а исто тако дознали смо да су у исто време предузете извесне војничке мере у другом корпусу у Једрену.

Држали смо да се налазимо пред евентуалностима које смо раније навели, па шта би онда било, да нисмо учинили нашу дужност т. ј. да нисмо предузели нужне мере, које су само мере предохране, пошто желимо мир и споразум. На Собрању је да цени значај и нужност предузетих мера и одобравајући их показаће нам своје поверење, те ће нас одобрити да истрајемо за спас наших народних интереса.

Собрање је једногласно дало поверење влади.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Издавање посланика.

Угарски имунитетски одбор држао је седницу о захтеву хрватске владе да јој се изађу посланици Прибићевић, Бањанин и Будисављевић, јер их државни тужилац тужи због сумње „велеиздаје". Известилац је рекао, да се ова молба не може задовољити, пошто доказни материјал, који је приложен молби, не оправдава довољно молбу за издавање, па би издавање на основу овог материјала имало невсаторни значај. За то је предложио да се молба врати хрватским судовима с упутством да доказни материјал евентуално попуни, а дотле да се решење одложи. Члан Машуранић је против издавања, али пошто известиочев предлог не предрасуђује његово гледиште, гласа за тај предлог. Одбор је једногласно решио, да се решење одложи а акта врате у Загреб. Ово је решење саопштено свој тројици поменутих посланика.

Пакрачка учитељска школа.

„Застава" је јавила да није одузето право јавности српској учитељској школи у Пакрацу, док „Србобран" сад јавља, да се потврђује вест о одузимању права јавности тој школи.

НА ОБРОНЦИМА ЕТНЕ

Први поздрав у Венецији. — Оптата туга. — Популарност талијанског краљевског пара. — Сцене у Месини — Рад руских и енглеских мрнара. — Анатија талијанске ескадре. — Разбојништва. — Католиштво и Мухамеданство. — Један тужан призор.

(Оригинално писмо „Правди")

Порт Аугуста у Сицилији 5. јан.
(Свршетак)

Ја ван нећу описивати тај пустош и ту погибију, јер сте то већ читали у страним листовима, а можда је и „Правда" донела о томе какво извешће, али не могу, а да вам не изнесем једну потресну сцену, којој је био присутан Иван Јаковљевић Надеждин, кичман са „Славе". Љубазни и млади официр, кога сам веома заволео, исприча ми ово што иде:

— И ја сам изашао са матрозима на обалу, да колико толико олакшам људску беду. Унутрашњи квартови Месине били су сви у рушевинама, и ми се пентрасмо преко тих рушевина, не били смо спасли животе многих страдалника. Покрај једног од порушених домова видех једног Италијанца, где плаче. Рекоше ми, да су му затрпани жена и осмогодишња кћи, и нико се чак и не трућаше, да их одкопа. Ипак ја уђем у срушену кућу, провучем се испод срушеног крова, где чујем једва приметно јечање. Нехтедох ништа унапред јављати оцу, да га не бих можда џабе радовао. Дозовем матрозе и дам се на посао. После 6 и по часова напорног рада на дубини од 4 метра нађемо девојчицу, где лежи између кревета и једног ормана. Кад сам је узео на руке и однео к оцу он, не гледајући на своју сломљену ногу, поче ми од радости и захвалности грлити колена. Међутим у девојчице глава беше толико разлупана, да сам мислио, да ће одмах умрети. Представите, господине, мој положај, отац ми љуби ноге за спасење кћери, а ја видим да ми дете умире на рукама! У ствари то се десило, кроз 5 минута последњи уздах — и све беше свршено! По моме лаком дрхтању отац примети, да се нешто десило. Усправи се и упита ме: „Morte?" Ја га ћутећи само погледах. Он посрте, престаде плакати и прсну у дивље смејање. Беше сиромах полудео! У мени се све преврте; ја не могах издржати, те и сам бризнем у плач. И сад се са ужасом сећам те сцене.

Чим се катастрофа десила месинска и у опште италијанска администрација била је толико збуњена, да ништа није умела предузети за спасавање својих поданика. Да није било руских мрнара, који су откопавали рушевине и спасавали рањенике, и енглеских мрнара, који су указивали само лекарску помоћ, несрећа би била далеко већа. И ако је у Неапољу било неколико талијанских ратних лађа ипак ни једна не похита на место катастрофе. Шта више, по причању руских мрнара, било им је довекле и криво на толику активност руско-енглеску. И ако је талијанска влада изјавила руским и еглеским мрнарима топлу захвалност, ипак су односи између талијанских цивилних власти и руског и енглеског адмирала само званични и без икакве топлине. Шта више на фини начин достављено им је, да њихова помоћ није више потребна. Док се овако односи званична Италија, дотле народ са највећим одушевљењем поздравља Русе и Енглезе.

Ја се нисам могао искрцати у Месини, него сам на руској оклопници продужио пут даље. Пловили смо непрестано у близини обале. Одмах при проласку ушћа речице *Алкантере* приближили смо се непосредним узвишењима Етне, која се као каква страховита купа подиже у облаке. О самој Етни писаћу вам, ако доспем, у другом свом писму, а сад хитам да што пре будем готов, јер и сам видим да се ово моје писмо бестрага одужило. Прошав мале варошице *Каре, Ачи Реале*, чувену са свога универзитета варош *Катанију*, и ушће реке *Спљета*, која са јужне стране опасује Етну, стигосмо око подне у ово дивно местанце, из кога вам пишем

ово писмо. О порту Аугусти, у коме се, поред руске ескадре, налазе овог часа и две велике енглеске крстарице, писаћу вам други пут.

Изишао сам из руског брода и одсео у дивној вили „Esperanca". Чудновато, овде није велика скупоћа, и свет је врло учтив.

Пре но што завршим хоћу још две три речи да кажем, о једној појави, која ми је пала у очи.

Кад сам пре две године био у Бруси у Азији, десио се огроман пожар који је уништио читав крај вароши. У општој забуни, која је наступила, нико није ни покушао да се користи туђом имовином, већ је сваки гасио пожар и чувао покретности страдалника, којима домови горе. Бруси као што је познато јесте Турци.

Сад за време месинске катастрофе ишли су по улицама тога несретног града читави разбојничке банде, које нису презале ни од убистава. Све, што су могли дочепати, носили су, па чак су несретним жртвама секли и прсте са руку, да би се дочепали каквог скупоценог прстена! Као што се зна цело становништво месинско је католик, и пре катастрофе у Месини је било више од 1000 које католичких попова, које калуђера разних редова!

Кад упоредим ова два појава из мојих се груди и нехотице отрже узвик:

— Зар је католицизам једна тако ужасна религија, која од Божијих створова прави љуте звероше?!

Примите, драги г. Адамовићу, искрено поздравље од вашег увек **Душана**.

† Д-р Владислав Неринг

Пољску науку задесио је тежак удар. У Вратислави је умро 7. о. м. ондашњи универзитетски професор, учени слависта и литерарни историчар пољски д-р Владислав Неринг. Он се родио 1830. год. у Клечку код Познања. У Вратислави је свршио све школе и после положена доктората постављен је за професора словенског језика и филологије на вратиславском универзитету. Као научник написао је више научних дела, која долазе у дела првог реда. Дуго је година био Јагићев сарадник за „Archiw für slawische Philologie". Много је писао и о пољској књижевности на пољском и немачком језику. Био је почасни и редовни члан многих академија.

Дневне вести

Да купимо и ми. Бенет Барлеј ратни кореспондент „Дељи Телеграфа," пропутовао је цео Балкан ових дана. Обилазећи Новопазарски Санџак, он је проценио: да од тог парчета земље Турска никакве ваиде имати не може, него да јој још велике стратеиске тешкоће задаје, и да би зато било за Турску врло корисно, ако би продала Санџак Србији за 25,000 000 дин. Турска се не може још на то да реши из неког лажног частољубља и из предрасуда, али се Енглез нада да ће она доћи на ту идеју.

То је паметан предлог и за Турску би био од велике користи, јер је не би лишио никакве стварне хасне, а добила би у новцу и што је најглавније била би одвојена новом младом државом од Аустро-Угарске, њеног једног непријатеља.

Из Скупштине. У одбору за посланичке предлоге, синоћ је донета једногласна одлука, да се закони: о осигурању стоке и о пострадалима од града — као некорисни укину. Оба та закона донели су самосталци.

Меморандум. Онај меморандум о српским захтевима, што је руска влада препоручила Србији да га изради, готов је и по један концепт је послат у Петроград и Цетиње, да би се постигла потпуна сагласност у погледима на ову овако важну ствар. Те су примерке однели нарочити курири.

Степа. Свргнути министар војни ђенерал Степа Степановић изјавио је да се неће примити више никакве службе. Он се, вели, осећа толико осрамоћен оним падом у Скупштини, да више не може имати ауктиритета ни на ком положају.

И заиста је он оставио врло ружну репутацију као министар. А право има што неће више ништа да ради, кад се онако олако дочепао ђенералског чина! То нека буде за памет онима, који ђенералства дају.

Две депеше. Страни листови донели су под 10. о. м. две депеше из Цариграда. По једној се у цариградским дипломатским круговима упорно одржава глас, да је Турска споразумном протоколу с Аустро Угарском придала додатак, у ком изјављује, *да ће само у том случају признати анексију Босне и Херцеговине, ако Аустро Угарска испуни све захтеве Турске.* А по другој, на основу поуздана извора тврди се, *да се велики везир Тахмил паша заузео код маркиза Палавичинија за српске захтеве.*

Пропао споразум. Из Цариграда стижу неки гласови о томе, као да је у начелу закључени споразум између Аустро-Угарске и Турске, изненадно пропао, и да су Турци почели толико затезати при редакцији погодбе и стављати такве услове, да је цела ствар поново напуштена.

Да хоће Бог умудрити бар једанпут Турке!

Хипотекарна Банка. Изненадно и без нарочитог мотива искрснуо је предлог закона о Хипотекарној Банци пред Народном Скупштином. Ма да нико не увиђа потребу да се баш у овом тренутку и под овим приликама доноси тај закон, ипак се са великом журбом гура он да што пре дође на дневни ред.

Али ни једна ствар не остаје за дуго необјашњена. Тако се у брзо дознао и овај прави узрок журби, као што се дознало и за правог иницијатора овог пројекта.

Протектор овога чина је фамозни Ђорђе Генчић, који је за неко време напустио занат убијања краљева, и бацио се на друга, до душе, мање лукративна предузећа. Генчић је пронашао неко „друштво" које ће дати за ту банку капитал од 20 милијуна, али пошто се претходно добије концесија. Наравно, да ће у тој бити великога шапа, и колико смо могли дознати, просуле су се велике паре, а просуће се још и веће, само да овај пројекат, постане закон. Али ће се ваљада наћи савесних посланика у довољном броју, који ће ову скандалозну аферу онемогућити.

Прекинути преговори. Говори се да је синоћ стигла једна вест, како беле из врло поуздана извора, из Цариграда, да су преговори између Аустро Угарске и Турске потпуно прекинути. Та се вест до сада, на жалост, још није потврдила.

Мобилизација у Турској. Кроз месец дана извршиће се у целој Турској регрутовање, без обзира на веру и народност.

Мобилисана су три корпуса и упућена на бугарску границу. Бугарска је мобилисала две дивизије и истурила их на турску границу. Како изгледа — очекује се прва варница.

Кнегиња Милена. Црногорска кнегиња Милена због своје болести бавила се с кнегињицом Ксенијом дуго у Паризу. Сад су обе из Париза отпутовале натраг у Црну Гору.

Веридба. Коста Митровић писар среза колубар. окр. ваљевског верио се са Љубицом кћери Гаје Швабића, трг. из Тополе. Честитамо вереницима.

Одобрена забрана. Првостепени суд за град Београд, одобрио је решење управе града Београда, којим је забрањена „Правда" од прошле суботе.

О овом акту нашег суда и његова председника проговорићемо опширније

Полициски указ. У министарству унутрашњих дела ради се на једном омањем указу полицијских чиновника. Овим указом биће унапређења и размештаја.

Напад на стан. Ми смо у јучерањем броју донели вест о нереду, који се десио пред станом министра унутрашњих дела. Сад смо сазнали, да су два непозната лица, доста лепо обучени (имена им се не знају) били код „Српског Краља" на пиву и за тим тражили фијакер, сели у њега и наредили да их вози у стан министра г. Милосављевића. Кад су тамо дошли тражили су да их момак пријави, но пошто је већ било 8 сати, кад је време вечери, момак то није учинио и зато су га они истукли па за тим побегли, али је један ухваћен и налази се у рукама власти?

Незна се тачно, да ли су ова двојица хтели и зашто да нападну министра, а фијакериста није умео да да тачне податке о њима.

Погинуо домаћин. Прекјуче је била гозба у кући Јована Јовановића из Годечева у окр. ужичком. Кад су се гости доброг поднапили, домаћин из ње из собе у кујну и ту поги не од удара секиром у глав у. Поведеном истрагом утврђено је да га је убио *гост* Доброслав Радовановић, а да је у томе имала удела и жена убијеног Јована — Тиосава.

Обоје се налазе у притвору код истражне власти.

Ухваћен на делу. Јован Соколовић, познати „лопов," покушао је синоћ да украде један чамац испред радње Александра Поповића у кнез Михајла улици, али је на делу ухваћен и предат жандарму да га отера у затвор.

Убио брата. Милоје син Младена Вучковића из Лука у окр. чачанском, убио је превсиноћ из пушке свога брата Јована. Узрок је свађа око неког имања.

Убица је у рукама власти и признаје дело.

Опасна крађа. Ноћас је непознати лопов ушао у стан Владимира Васиљевића, радника у Бајлоновој пивари, разбио његов сандук и из истог украо 100 динара у готовом новцу — уштеђевину Владимирову.

Власт је наредила потеру за лоповом, кога нигде нема.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

Угарски министар председник д-р Векерле изјавио је у клубу независне странке, да нема кризе.

Градски одбор у Прагу решио је да протестује против наредбе, којом се као унутрашњи службени језик код поште уводи само немачки језик. Председништво одбора обратиће се чешким посланицима и министру др Зачеку за интерполацију.

Због познатих злоупотреба осуђен је познати руски ђенерал Алексејев на отпуштање из службе без губитка части и да маранскотехничком комитету плати 10.000 рубаља или да издржи годину дана затвора.

У Тотенхеву, северном делу Лондона, два по свој прилици полудела Талијана пуцали су из револвера на све стране и убили су или повредили двадесет и две душе, међу њима и једног жандарма. Оба су се Талијана за тим убили.

У Калифорнији су биле страховите провале облака које су изазвале велике поплаве. Варош Стантон је сва под водом.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(149)

XXXIII

Заробљенице

Кад остаде сам Хенри од Монморансија паде у наслоњачу. Он који је малочас себе уверавао да би желео да види свога брата, сад је дрхтао.

И већ је смишљао начин да избегне, да се склони испред тога човека.

Јер тај човек, његов брат, био је жива освета, која се сваког тренутка могла неумитна указати пред њим.

— Франсоа у Паризу! прошапта он стресајући се. Ох! ја осећам да је састанак неизбежан! Осећам да нас нека невидљива рука гони кобно једног ка другоме! Узалуд смо за шеснаест година били растављени! У залуд сам ја лутао по југу док је он био на северу! Оно што је неизбежно мора се догодити... За осам дана, можда још пуна сутра, ми ћемо се наћи један према другоме. И шта ће ми он тада казати? Шта ћу ја њему казати?

Он устаде, крочи неколико корака, искривљена лица трудећи се да савлада или да оправда пред самим собом тај огромни страх који је у њему произвела сама вест о доласку његовога брата.

У ходању он наиђе на мали сто и удари песницом по њему.

— Ах! кад бих ја био сам! викну он. Како бих га храбро дочекао! Не то само, пошао бих да га потражим, да га изазовем, да му викнем у лице: Јесте ли до шли у Париз да нађете мене? Ево ме! Шта хоћете?.. Али ја више нисам сам! Она је овде! И ја је љубим! Да нећу да је он овде нађе! Нећу да се састану! Ко зна, он је можда још љуби! Овде!.. Шта да радим? Куд да је сакријем?...

Читав час Хенри од Монморанција ходао је тако и мало по мало утишао се.

Најзад му се осмех појави на уснама.

Можда је нашао оно што је тражио, јер прошапта:

— Да... тамо ће она бити у безбедности... ја имам начина да себи обезбедим верност те жене... видећемо!

У исти мах он пође ка одељењу где су становале Јованка од Пијена и Лујза. Кад дође до врата он ослушну мало и не чујући никаква гласа отвори их полако једним кључем који је имао у за се, затим гурну врата и стаде пре бледевши:

Јованка и њена кћи биле су пред њим!

Наслоњене једна на другу, загрљене, као да су хтеле узајамно да се бране, бледе, дршћући, оне су га гледале са неисказаним изразом страха.

У првом тренутку он виде само Јованку...

Како је још била лепа!

Он учини један корак, затвори пажљиво врата за собом и приђе јој рекавши:

— Познајете ли ме, госпођо?

Јованка од Пијена стаде одлучно пред Лујзу.

Румен стида просу јој се по челу и она рече:

— Како се усуђујете да се појавите пред овим дететом? Како смете да ми се обраћате у њеном присуству?

— Сад видим да ме познајете! рече маршал са неким суровим подсмехом. Ја сам срећан, госпођо. Видим да нисам јако остарио као што ми недавно рекоше... неког се ви добро сећате... витез Пардајан!

Лујза тужно јаукну и покри лице рукама.

Материнска љубав занесе Јованку до крајњих граница смелости и удесетостручи њену снагу.

— Господине, рече она веома мирним и чистим гласом, није лепо што пред мојом ћерком спомињете тако одвратне ствари. Идите; то ће бити најбоље, верујте ми. Ви сте учинили последњу подлост, што сте нас отргли из нашег мирног, сиромашког живота! Ми смо ваше заробљенице, добро! али вам се заклињем да сам ја одлучена да своје дете сачувам од пр љавштине ваших гадних алузија.

Дрхтавица од беса обузе Монморансија. Песнице му се стегоше. Он беше већ скоро готов да пусти на вољу својим дивљачним осећањима који су у њему кипели. Али се савлада.

— Да, рече он, машући главом, и сад сте онакви, какву сам вас увек познавао. Увек када сам био са вама, ја сам на вашем лицу читао мржњу или ужас... Па и данас, после толиких година, које су требале да вам донесу бар заборав, ја у свакој вашој речи видим мржњу и ужас.. Али све вам то мало вреди. Ја имам да говорим с вама, госпођо. И као и ви, ја мислим да наш разговор не треба нико да чује. Молим, дакле, вашу кћер да се удали.

Лујза загрли Јованку око врата.

— Мајко, узвикну она, је та нећу оставити.

— Не, дете моје, рече Јованка ми се нећемо растајати. Ма шта овај човек рекао, твоја мајка је овде да те одбрани...

Хенри пошрвене и пребледе једно за другим. Његова намера да усами Јованку не испаде му за руком. За тренутак он се колебао да употреби силу. Али виде да је Јованка тако одлучна на све да се уплаши.

(Наставиће се.)

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Улетела јој мува!

На Аустро-Угарску је гракнуо цео цивилизовани свет, и цело јавно мнење у оба света је осудило њен разбојнички поступак над српским народом. Ван Аустро Угарске није било ни једнога гласила, које би имало добре речи за то аустриско неваљалство.

Па ипак се нашао један лист, за који нико живи није знао ни да постоји, и кога је од некуд ишчепркала Аустрија, који у у писању одобрава ово аусриско смотавање.

То је некаква крпа што излази међу кримским Татарима и зове се „Терџуман."

Наш народ вели за онога који се сасвим узуђури и о самољузи да му је и то неки ћар кад му мува улети у нос.

У такав је положај дошла и аустриска котерија. Отворише јој се рље, али сем ове муве ништа у њих не уђе.

Ерентал ће код све крађе остати гладан.

ЛЕСКОВАЧКА ХРОНИКА

Аустријски бегунци. — На забави у очи нове године. — Осведочење ученичке школе. — Наша читаоница.

Лесковац, 8. јануара 1909. г.

И нашој вароши послате су четири аустријска војна бегунца, Србима, на привремено становање. Општина их је примила и замислите где их сместила: у ону кућицу на старом гробљу, где нечег немају. За преме божићних празника обишао сам их, и нашао: да живе веома јадно и жалосно. Да није милостивих грађана, који приликом обиласка гробова својих милих и драгих, уделују им више из сажаљења по што год; они од оне мизерне помоћи, коју добијају од општине не би могли живети.

У овоме случају није крива то тако општина, колико држава, јер она их је послала амо, и натоварила на врат општини, која има и сувише сиротиње, те не може правилно одговарати својој дужности. А, међу тим држава је скинула бригу са себе, самим тим, што их је натоварила општини на врат, не водећи више рачуна о њима.

*

У очи нове године овдаш. певачка дружина „Бранко", приредила је своју уобичајену забаву са играном у просторијама гостионице „Круне".

Ова забава по самом свом разноврсном програму, спада у ред бољих забава. Али, овога пута није била онаква, какву смо очекивали да буде. А, нарочито када је даје певачка дружина „Бранко", која има могућности и материјала, да са својим предузимљивим председником и вредних хоровођом изведе ову забаву што боље, како би оставила што пријатнији утисак на посетиоце.

Презаузет преко концертног дела, у коме је било доста старих песама, задржаћу се на сцени која је изведена у понеђ.

Та сцена била је одлична, и оставила је на мене пријатан утисак. Деца, г. г. Тошаловића директора и Адамовића адвоката, обучена у босанско одело, веома су лепо изговорали пригодне стихове за ову сцену.

А, када је одјекивао дванаести час, са освитом нове године, судбоносне по Србина и све српске племе, на једном се из снажних грла мушког хора, проломи:

„Из мрачнога сину гроба,
Српске круне нови сјај"!

То беше васкрс српске химне, васкрс Христа.... у тим стиховима који стварно одјекнуше по пространој дворани, химна је полако сишла са трибине, доле у посетиоце, који је сви сложно певаху, све обујмаше једна жеља, једна мисао:

„Моћном руком, води, брани,
Будућности српске брод"!

Певајући ове стихове, свакога је прожимала језа од узбуђења, чујући, да се стара српска слава буди из мртвила! Код сваког посетиоца лице беше озарено, чудноватом радошћу! Силан пљесак посетиоца завршио је последњу строфу химне.

Игранка није могла бити добра; света је било истина доста, али је кафеџија звуштим столовима скучио простор за играње те је сала била недовољна за онолики број посетилаца.

Ред игара није био добар, то отворено велим. Певачка дружина из неког патриотизма — као да је то неки патриотизам (!) — није увела ни једну страну игру у програм. Нећу да речем да сам ја заступник шваборије и шваперских игара. Не, ја хоћу да речем бојкот се не састоји у игри, но у другим далеко важнијим стварима.

Сви ти трговчићи који се размећу патриотизмом по забавама, у кафани, за столом и при чаши пива; сви су они били посредно или не — не мења ствар — навукли аустријску робу по својим дућанима и њу продају по скупе новце, баш исто као неки београдски трговци; а овамо забрањују стране игре, које нису ни шваперске, ни наше, но интернационалне.

Мислите да је мк но од главнога приређивачког одбора био нажалио и предусретљив према госпама. Боже сачувај. Нико није нашао за нужно ни да нам покаже где ћемо сести а камо ли шта друго. Чак су поједини чланови били нетактични у многим стварима према госпама.

Желели би да се овако што више не дешава.

*

У недељу 4. т. м. било је свечано осведочење и отварање радничке школе. Осведочењу присуствовао је велики број чланица а чиноделствовао је г., прота Ст. Коменовић. Од самих грађана присуствовао је веома мали број. Упис је извршен и већ се јавило петнаест ученица.

Желимо успеха и истрајности у даљем раду.

*

Наша читаоница сваким даном све више напредује, чланови се умножавају, а број листова се повећава. За осуду је немарност поште, не овдашње, већ београдске, која нам стално задржава стране часописе. Те тек после многих реклама једна успемо да их добијемо.

Читаоница намерна је да у фебруару месецу приреди у гимназијској сали једну велику забаву. Судећи по припремама и личностима којима је поверено извођење ове забаве, изгледа да ће ово бити једна од најбољих досадањих забава у Лесковцу.

Tullius.

МАЛИ ФЕЉТОН

Исправка

Господине директоре,

У 352. броју Вашег цењеног листа „Правде," Ваш сарадник г. *Жорж Рамбо*, кога немам част познавати, изволео је у „Малом фељтону" нашалити се мало и мојом маленкошћу. Вашим поштованим читаоцима приказао ме је: *да сам пронашао неку врсту (!) шенице која не полеже и коју врапци не једу*, но да је нека и наравно уображена комисија „затекла ту шеницу још више полеглу, но што су остале биле полегле, а безбројни врапци беху се скупили у толиком броју, те зобали, као да их је неко позивом звао."

Ја бих, господине директоре, могао ову шалу и сам шалом да одбијем, кад бих знао ко је тај г. Рамбо, и кад би ствар коју је он тиме додирнуо, била за шалу.

Тежина је г. Рамбове шале у томе: да ме, ма и под туђим именом потцени, потурајући ми, да сам *пронашао* шеницу која не полеже. Он то свакако чини што не познаје ствар или што себе прецењује.

Мени је добро познат утицај светлости и осталога на развијање стрнина и шта пољопривредник треба да ради, те да ублажи полегање жита," али ми је исто тако познато и то, да ће између осталих сората шенице гајени у **једнаким приликама** пре полећи оне, *које имају дугачку сламку и које су бујнога раста*. Зато се у сваком бољем уџбенику, при опису сората и нарочито наглашава, да ли сорта која се препоручује *по леже* или *не*. Отуда су у немачким уџбеницима:..... „hat kraftiges Stroh, des zwar dem Lagern wiedezstcht," или... „Ziemlich lagerfest," или... „und ist lagerfest" и т. д.

На ибарској долини, која је у непосредној близини Краљева, сеју се стрна жита врло мало, зато, што им ова полежу. Ја сам хтео да у томе помогнем привредницима. Г. *Светозар Ж. Буњак* трговац из Краљева, дао је тога ради 1905. године Ратарској Школи својих 8 хектара земље преко Ибра, да се на њој засеје шеница коју сам за тај циљ изабрао а не пронашао. Да тај оглед изведем увелико, требало ми је више година за производњу потребне количине семена.

Оглед је испао како се само пожелети могло. И ако година није била погодна за стрна жита добило се по хектару на 2000 кгр. Школи је са накнадом семена за сетву припало на део око 9000 кгр. Ту шеницу требало је дати у замену привредницима који имају земље у Ибарској долини, и утицати на њих да је сеју, али на жалост, то није учињено. Ја сам био премештен а шеница је отишла право у млин. Продата је.

После оваквог стања ствари збивати још и какву шалу, значи: поносити се тиме што једна добра намера која је водила сигурном успеху није остварена може бити и само зато, што сам се ја за њу лично заузимао.

Захвалан сам вам господи не директоре на гостопримству.

11. јануара 1909. г.
Краљево

Благ. Д. Тодоровић
управник сточарске школе

РАЗЛИЧНОСТИ

Американски фондови у 1908.

Укупна сума јавних прилога и легата у години 1908, што су их дали амерички милијунари, мања је но прошле године. Она износи само 3.273,300,000 динара, док је у години 1907. износила 3.502,300.000 динара. Прилози и поклони износе 1.087,500.000 динара, а легати 1.124,300.000 динара. За наставне циљеве дато је 913,800.000 динара, на добротворне фондове 993,250.000 дин., за религиозне корпорације 110 350 дин., за музеје и јавне грађевине 235,050.000 дин., а за књижнице 21,362.000 динара. Највећу је суму дао А. Карнеци 185,940.000 дин.. па онда долази Рокфајлер с поклоном од 78 350.000, мистер Русел Саж с поклоном од 3,900 000 дин. и Пјерпон Морган с 4,800 000 динара.

* О овоме имам и опширан чланак „Полеглице стрнина" штампан у „Тежаку" за 188 . годину, који би г. Рамбо могао прочитати.

Знамените тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

Чаробник Лезаж.

Најактивнији сарадник Возеновe био је чаробник Лезаж, један карактер, који заузима особити положај у овом свету алхемичара, врачара и чаробница. Скептичар међ све самим вернима варао је чаробнице, чији је помагач био, исто онолико колико и отмене даме, које су прибегавале његовој помоћи,

Рођен у Бенов код Кајена, право му је име било Адам Кере. Вигуреова га овако описује: „Увек је имао риђу бароку, рђав стас и обично је ишао у сиву оделу с вуненим огртачем". Кера је био трговац вуном. И ако је у Нормандији већ имао жену, обећао је Возеновој да се ожени њоме ако остане удовицом. У први мах се звао Дибјсоном. Године 1667 осуђен због демонских навика на галије, утицајем Возеновe ослобођен је 1672. Галија којом је крманио, пловила је баш покрај Бенове, кад му је стигла вест о помиловању.

После свог ослобођења Кере се вратио у Париз под именом Лезаж и опет је наставио своје везе с врачаром.

Сва вештина Лезажова састојала се у ванредном таленту мађионичарства, којим је чак врачаре остављао за собом, уверавајући их да „влада свима тајнама кабале", те су му оне дозвољавале да учествује у њиховом лукративном занату. Саслушавање Возеновe даје о овој тачци ванредна обавештења: „Лезаж је у Вале де Мизер (на кеју Межесери где се продаје перната живина) купио једног живог голуба и спалио га у једној цинканој цименти. Пошто је просејао пепео, метуо га је у своју собу. То је био почетак четрнаесто дневна затвора, за време којег је сваки дан читао страдања Христова држећи ноге у хладној води и ако је било веома хладно. Затим је метуо бео чаршав преко стола, запалио две свеће, купио три кристалне чаше, које је, пошто је над њима учинио своје врагбине које су њој, Возеновој, биле непознате, с једном лаворовом гранчицом затворио у једном орману.

Пошто је она увек држала кључ код себе, тражио је Лезаж три чаше и лаворову гранчицу, али их није нашао, на шта је изјавио да јој никад ништа неће дати на чување, Затим јој је послао у врт, где је све три чаше нашла поређане у баштенској кућици- А кад га је она питала како је све то урадио, одговорио јој је да припада апостолату и друштву Сибила".

Други пут је служио литургију одевен као свештеник, при изношењу тајне преломио је два мала комада обичног хлеба и пошто је рекао Возеновој и њеном мужу да клекну, дао им по парче тог хлеба „онако исто као кад би их причешћивао, па их је онда натерао те су пили осведочену водицу, коју је, како је рекао, претворио у ликер, који је био веома пријатна укуса".

Кад је једног дана дошао један судски извршитељ да по захтеву трговца с намештајем попише Возеновој ствари, она позове Лезажа, рекне му да је изгубљена и да се у орману налази нешто што се мора уклонити; то је путир. За тим је Лезаж маркизи Луизињан, која је такође била код Возеновe, рекао да изиђе из собе, да иде кући и чим стигне да на свој кревет мете бели салвет за оно што ће јој послати И доиста путир се нашао код маркизе, а нико није видео ко га је донео.

(Наставиће се)

КОНЦЕРТИ И ЗАБАВЕ

Игранка Беог. Трг. Омладине

Београдска Трговачка Омладина приређује у суботу 17 ов. мес. велику игранку у сали код „Коларца," у корист „српских народних циљева."

Улазница је добровољни прилог.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас, у програму од 18 тачака, поред највећих сола и дуета, приказују се две увек радо гледане комедије:

1. „*Из свађе у свадбу*" и
2. „*У смрт*!" — Обе ове шале приказују се са великим успехом. Публика ће и вечерас наћи најпријатнију забаву у Бранином Позоришту. —

Биоскоп Бен-Акиба

Хотел „Булевар"

Вечерашњи програм заслужује нарочиту пажњу београдске публике, јер су слике потпуно нове, врло интересантне и дуге преко две хиљаде метара. Слике: Христов живот од рођења па до вазнесења, могу се видети још само вечерас и сутра. Посета је стално одлична.

ТЕЛЕГРАМИ

Цариград. Вест о мобилизацији бугарске дивизије изненадио је дипломатске кругове и произвело је овде узнемирење. Дипломатски кругови не знају ништа о нарочитим спремама турске војске. — Црногорски отправник послова Греговић изјавио је: да је његов корак код Тефик паше рђаво протумачен. Греговић је само питао Тефик пашу да ли ће Порта и даље бити расположена да помаже тражења Србије и Црне Горе и Тефик паша му је одговорио: да Порта жели да у опште избегне сукобе, али исто тако жели да Србија и Црна Гора буду задовољене и обећао је да ће потом ћи тражења Србије и Црне Горе код осталих сила или у Бечу.

АВРАМ Н. ХАЗАЛ

бив. инкасант, није више у служби осигуравајућег *Друштва „Србија“* и не може ништа предузимати ни радити за Друштво и у име Друштва.

22 1—3 **Управа.**

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves“ дин 1.
Француско 1 Боца „Sauternes“ Д. 1.
Француско 1 Боца „Medok“ Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon“ Д. 1.
Француско 1 Боца „ Blayc“ Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урађене и зимане ЖИВИНЕ**

„Тај-Бутера.“ Конзервираног површа: сушене Боранције, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печуракa и т. д. Киселих Краставаца у буради ма 100—120 ком. буре Дин. 4 50.

Салаше *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Комемберта, Брија и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Највеће и најразноврсније стоваришше* **Бомбон** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи првених, „Марона Кестена ит.д

Француских Сардина у зејтину највећи избор Тонфиша, Мариниранх Харинги, Марината од Јегуље, Руса и т. д. Дивлачи разне, Јаребица. Зечева. Фазана и т. д Зејтина француско за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 13 4—

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда **гимназије** потребан је конолијал но деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Краљ.-Срп. Дворског Лиферанта. — Београд.

НОВА КЊИГА

Изашла је из штампе нова [illegible] га **Д-ра Савићевића**

Лепота тела

Неговање и улепшавање

Са 83 рецепта — Цена 1 динар.

Садржај: 1. Кожа — о лепоти и улепшавању. 2. Кожне болести. 3. Коса. 4. Уста и зуби.

Ова је књига намењена женском полу и треба свака жена и девојка да је прочита.

ИЗДАЊЕ ДВОРСКЕ КЊИЖАРЕ

Мите Стајића — у Београду

Кувар који је раније дуго година био у Двору нуди се ако је коме потребно за свадбе, банкете и т. д.

Данило Костић

21 Цетињска улица број 1. 1-3

ПРИРОДНО

Вино црно и бело старо и ново продајем један литар по 0·50 п. д. на више јевтиније.

Добре сланине, пршуте, кобасице и осталих артикала јевтино.

С поштовањем

Добр. Т. Ятанацковић

Кнежев Споменик бр. 5. — Телефон 270.

Са тужним срцем јављамо фамилији, пријатељима и познаницима, да ћемо давати, трогодишњи парастос, нашем рано преминулом сину јединцу

† МИХАИЛУ

бившем артилериском капетану

у четвртак 15. јануара у цркви Свет. Марка у 10 и по сати пре подне.

Стан: Цетинска ул. бр. 10.

Београд, јануара 1909. год.

Тужни родитељи: *Јован* и *Станија Милановић.* 19 3—3

ЧИТАЈ ОГЛАСЕ

Хотел „АЛБАНЕЗ“

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо варочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК“ продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

ЦЕЛОКУПНОГ ЛЕКАРСТВА

Dr. Милан Пр. Мазнић

са седиштем у **Лешници** *отпочео је своју лекарску праксу.*

698 10—10

Обућарска радња код **„Пештанца“**

Дакила Бошковића и Комп.

до ГРАНД ХОТЕЛА

Препоручује своје богато стоваришше најелегантније и најбоље мушке, женске и дечије обуће.

Израда сопствена. 15 3—3

БАЛСКА СЕЗОНА

250 КОМАДА

Две стотине педесет комада најлепших балских тоалета, које сам добио из једне велике енглеске фабрике у комисион, у споразуму са истом, да их не би враћао

ДАВАЋУ НА ОТПЛАТУ

Цене хаљинама варирају од 35 до 360 дин. комад.

Јануара 1909.

Београд

Помодна радња

Дим. М. Николића

18 3—5 Кнез Михаилова број 19.

БАЛСКА СЕЗОНА

Готов је и већ се разашиље пријатељима илустровани

КАЛЕНДАР **„ГАРАШАНИН“**

који је ових дана изашао из штампе са одабраном садржином, као прва свеска: *„Библиотеке,“* коју ће од сада издавати:

КЛУБ СТУДЕНАТА НАПРЕДЊАКА

Календар износи пет штампаних табака, а цена му је свега пола динара. Поруџбине и новац ваља што пре упутити на адресу књижаре г. Игњата Даничића, Чика Љубина улица бр. 14.

Књижарима и продавцима 30 од сто рабата.

699 10—10

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ“ и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок“** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin“ *признато као изврсно средство противу кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin“ *одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести.* **Цена 2 динара.**

„Биљни тај“ *противу нервозних болести.* Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА“ у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА“** *Београд* —

„ПРАВДА“ прима огласе по умереној цени.

ВИНА

Отворио сам овде у Београду стоваришше ВИНА из мог винограда из Пожаревца, како би дао могућности потрошачима, да се снабду са добрим природним пићем за наступајуће празнике.

ВИНА имам стара и нова и то: **Мајаге, Тамњанике, Ризлинг, Тоинјца, Диниє** од **Смедеревке, Португизеј, Прокупац, Црна и Слатка Пунтвајн,** а сва су вина пићена без петљке од самог зрна, те је и квалитте одличан, а цене врло умерене.

Подрум за мање количине налази се у мом стану **Браће Недића улица бр. 27,** до (Кирћареве виле) а главни подрум на Смедеревском друму ван реона трошаринског испод кафане „Ресаве,“ где продајем свако вино са 10 динара по хектолитру јевтиније.

Моја су вина одликована на Балканској изложби у Лондону 1907. год.

Децембра 1908 год у Београду.

МИХАИЛО Ђ. ИЛИЋ

644 19—20 винар и виноградар из Пожаревца.

ПРИЈАТЕЉИМА СРПСТВА И СРПСКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Прва Повл. Ужичка Акц. Ткачка Радионица извештава своје пошт. потрошаче и пријатеље српске индустрије, да има на стоваришту велики избор тканина ванредно доброг квалитета и постојане боје, које су по изради много боље од страних фабрика.

Да би се сад, у овој пригици, спречило уношење страних ирја, Управа Ткачке Радионице спустила је цену израђевинама тако, да су оне знатно ниже а квалитет много бољи од страних израђевина.

Молимо пошт. потрошаче, да се изволе са поруџбичама обратити непосредно фабрици у Ужице или њеним продавцима, и то:

У Крагујевцу г. Сави С. Новаковићу; у Чачку г. г. Васи Гавровићу, у Ваљеву г. г. Недељку Павловићу, Антонију Јовановићу, Пајовићу и Јевтићу и Михајловићу и Станојевићу; у Шапцу г. Борђу Танасијевићу; у Крушевцу г. г. Трајку Ристићу, Љуби Поповићу и Живку Белотрепићу; у Нишу г. г. Браћи Попић, Живојину Милосављевићу и Другу, Милу Попићу и Јовану Величковићу; у Соко-Бањи г. Стојильку Милићевићу; у Алексинцу г. Станисаву Хаџи Павловићу и Сину; у Трстенику г. Милосаву Мирићу; у Неготину г. Јеврему Рашићу; у Г. Милановцу г. г. Петру Маринковићу, Љуби Ђорђевићу и Танасију Милановићу; у Краљеву г. г. Браћи Матовић, Дим. Димитријевићу и Швапићу и Радомиру Николићу; у Лозници г. Андрији Урошевићу; у Каменици г. Разовану Бошковићу; у Књиву г. Димитрију Михајловићу; у Прањанима г. г. Миленку Благојевићу и Благоју Симовићу, у Пожеги г. г. Димитрију Кандићу, Браћи Ђукић, Младену Крњићу и Милану Јеремићу; у Ариљу г. г. Драгољубу Думбеловићу и Миленку Глишићу; у Рашци г. Бошку Марићићу; у Обреновцу г. Љуби Вукајловићу; у Варварину г. Станоју Милосављевићу; у Ћуприји г. г. Мијаилу Ђ. Миленковићу, Сими Симићу и Јевти Томићу; у Параћину г. г. Лазару Т. Миленковићу и Мити Ристићу и Сину; у Смедереву г. Николи Спасићу; у Александровцу (ж.) г. Настасу Јакшићу; у Књажевцу г. Љуби Јанковићу; у Гучи г. г. Алекси Протићу и Гавриловићу и Прелићу; у Б. Башти г. г. Радисаву Митровићу и Нешку Нешовићу. у Рековцу г. Петру Перићу; у Бољевцу г. Миленку Ристићу; у Паланци г. г. Живанчевићу и Арсенијевићу, и Милану Прокићу и Брату.

Мустре наших израђевина могу се видети у Београду код г. г. *Димитрија Јањића* трг. на Теразијама, *Николе Маћовића* Дубровачка улица и код *Доброслава Атанацковића* преко пута „Коларца“ подпуна колекција у комадима и парчетима свију израђевина (као пешкирима, чаршавима, салветама и т. д)

679 10—10

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне жнпове и *најмодернија укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најскромније до најфинније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца свакој је дами слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је постигао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије глас најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашности, за коју ваља послати или му какву добро стојећу хаљину или меру но може цртаном упутству.

Цене су једне за свакога!

Мој муж

† ЉУБА МИРКОВИЋ

бив. писар Опште Државне Болнице

премину 5. јануара ове године.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

23 супруга: *Марија*; син: *Драган.* 1-2

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | СРЕДА 14 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ДАМОВИЋ | ГОДИНА VI — 1909. — БРОЈ 14 | Телефон 821.

Нова опасност

У запаљивој политичкој атмосфери, која је од септембра прошле године настала анексијом Босне и Херцеговине, појавио се нов елемената, који прети да изазове ратне сукобе много пре но што се у опште и могло очекивати.

Као што је познато, једновремено с анексијом Босне и Херцеговине проглашена је и бугарска независност и краљевина. Наравно, према том чину није могла остати равнодушна Турска, досадашњи сузерен Бугарске, и односи између те две државе били су постали веома запети, те је једно време изгледало да ће међу њима неминовно доћи до оружана сукоба. Али се и ту, као свуда и увек, умешала „мирољубива" Европа и успела да се на обема странама распусти војска колико је била мобилизована.

Између Турске и Бугарске отпочели су преговори о накнади, коју би Бугарска имала дати Турској за неплаћени дак Источне Румелије и за отимање источне железнице. Ти су преговори, после непрестаног уверавања да теку повољно, прекинути и бугарски делегат Љапчев вратио се из Цариграда у Софију, не свршивши ништа. После се опет почело радити на преговорима, али они нису одмицали ни за стопу напред, а уз то је дошао и експозе великог везира Тахмил паше с познатом изјавом о Бугарској кад је ново-проглашеног бугарског краља назвао „турским валијом".

Али све то није могло давати повода страховању да ће међ тим двема државама моћи, — бар не тако брзо — доћи до оружана сукоба, јер је непрестано постојала нада да ће се у преговорима између Турске и Бугарске ипак доћи до мирна споразума. Такво је уверење трајало све до онома. док телеграф није јавио да Бугарска мобилише војску према Турској.

Истина, с бугарске службене стране похитали су демантовати тај глас, наводећи само да је издата наредба да се припреми све како би се на случај потребе извршила брза мобилизација. Али и поврај тога демантија софиска „Вечерња Пошта", чије су везе с бугарским двором добро познате, тврди, да је бугарска влада не само наредила мобилизацију једног дела бугарске војске, но наводи и узрок зашто је то учињено.

Како тај бугарски дворски лист тврди, Турска би за проглашење бугарске независности и краљевине хтела да добије мало и територијалне компензације на јужној граници Бугарске. Та би се компензација састојала у ректификацији границе, управо Турска би хтела на јужној бугарској граници да заузме две важне стратегиске тачке. Да је Турска не би изненадила, Бугарска је наредила мобилизацију једног дела своје војске.

Могуће је да постоји и тај узрок, али он свакојако не би бугарску владу определио на такав корак, као што је мобилизација војске. Сва је прилика да Бугарска, решена да у преговорима с Турском не попушта, предвиђа неминовни сукоб, те за то хоће раније да је спремна. Ма како било, Балкан се, покрај српског питања, сад налази још пред једном новом опасношћу — и пред могућношћу рата између Турске и Бугарске.

Нема спора да ће европска дипломатија дати се живо на посао да „сачува европски мир", па можда и успети. Али је овај најновији појав најбољи доказ, да на Балкану ни из далека није обезбеђен мир и да сваки час, било на ма ком месту Балкана, може искрснути варница, која ће произвести големи пожар. Покрај нерешеног српског питања, покрај несвршеног турско-аустријског споразума о продаји Босне, Европи свакојако врло тешко пада овај невадни и опасни обрт у турско-бугарским односима; обрт који ако би се и даље развијао у правцу оружана сукоба, може убрзати догађаје и на осталим тачкама Балкана.

Хармакиз

БУГАРСКА МОБИЛИЗАЦИЈА

Како софиска „Вечерња Пошта" јавља, по првобитној наредби биле су позване седамнаест класа 18. (туцанске) дивизије. Али је доцније министарство војно ограничило ту наредбу само на 10 класа. Позвани војници, вели, дошли су на своје збориште веома одушевљени.

Политички кругови су доста уздржљиви у оцени све мере бугарске владе. Они су очекивали да најпре чују објашњење министра председника Малинова у собрању, па тек да утврде св је коначно мишљење о том питању.

Цанковисти се не плаше владиних мера и у њима не виде ништа опасно за мир. Пр ваци те странке вели, да је те мере требало предузети одавно.

У круговима народне странке не крију опасност Бугарској миру, коју може изазвати мобилизација осме дивизије.

Упитан о томе турски дипломатски преставник Рефик бег рекао је:

„Мерама бугарске владе циљ је или одбрана од какве опасности или су оне демонстрације да би се учинио притисак у извесном правцу.

„Или једно или друго; оба та значаја у један мах те мере не могу имати.

„Ако су те мере одбранбене, ја у њима не видим никакву опасност за мир, јер Турска неће предузимати никакву нападну акцију.

„Ако је сазивање резервиста демонстрација, онда ће, наравно, и турска влада предузети своје мере.

„Али како ја схваћам ствари, у Цариграду су потпуно мирни."

На питањекакво је мишљење у софијским дипломатским круговима, Рефик бег је одговорио: „да је то последњи „блеф" бугарске владе.

*

Бугарско министарство војно демантовало је пронесене гласове да је наређена мобилизација ма које од осталих пограничних дивизија (пловдивске, сливенске, дупничке), али као што је министар председник Малинов изјавио у клубу посланика већине собрања, *влада је решила да на случај потребе нареди општу мобилизацију.*

*

Територија, на којој по бугарском тврђењу Турска тражи исправку границе зове се Бештепе. То је место планинско, неплодно, сиромашно, али има доста села и колиба. Сточарство је све турско, те бугарска војна управа нема где да смести војску.

Али је стратегијски значај тога места велики. Јужна граница је тога места река Арда, која код самог Једрена утиче у Марицу. Турски војнички кругови тврде да овај који из Бештепа влада реком Ардом, влада дуж њеног тока целим левим крилом једренских положаја.

Бугарски стратегичари опет тврде да Бештепе, у рукама Турака, прети не само железничкој вези Хебибево Пловдив но и самој престоници Тракије — Пловдиву.

ЗАР И ТО КРИТИКА

Јуче је „Одјек" уступио читава три ступца своја једној називи критици Нушићеве „Јесење кише" изјављујући узгред: да уредништво задржава себи право да о истом делу г. Нушића донесе и суд свог редовног позоришног извештиоца.

И добро је „Одјек" урадио што је дао ту изјаву после онаквог једног конфузног написа какав је тај што носи шифру Д. Читаоцима „Одјека" потребно је сад објаснити не само вредност ове најновије Нушићеве драме, него и сам сиже исте, јер је то велико Д. у својој називи критици набацало толико глупости и противречности, да је "Одјек" сад дужан да своје читаоце изведе из забуне у коју ју је велико Д. својим написом бацило.

Да би пак и наши читаоци могли видети колико је то „Одјеково" велико Д. конфузно, доносимо неколико ставова из те његове називи критике:

Он на пример вели: „Сиже драме је један познат случај код нас.* Жена, из „жеље за животом" т. ј. из љубави изван брака** радује се смрти свога мужа, који ју је узео младу и сиромашну *и тридесет година несвесно и нехотице кињио...*"

Дакле тридесет година била је у браку са својим мужем пре но што га је уморила не давши му лек. Таман сте ви примили к знању ово тврђење, а велико Д. исповрти ову реченицу:

„Та иста практична жена, која је у браку провела *пуних десет година*" у непрекидној „чежњи за животом..."

Сад дакле није тридесет, него десет година провела у браку.

„Па добро, колико је у истини провела у браку: десет или тридесет година"? питају се „Одјекови" читаоци. „То нам треба да знамо да би разумели целу ствар."

О драги „Одјековци", није ни десет ни тридесет, јер то писац није ни рекао, пошто није имао потребе да то фиксира. То је велико Д. онако произвољно узео, па док се окренуо он заборавио шта је рекао.

Али има и лепших ствари. На пример ова о првом чину:

„Изузев првог чина који је и сувише верна копија***) једног претреса, управо један фотографски снимак, са дословним понављањем стереотипних фраза приликом судског испитивања у којима нема.." шта мислите да нема? „У којима нема ничег *оригиналног*."

О анатема га убила! Овамо сувише верна копија, фотографски снимак и стереотипно понављање, а овамо нема ничега оригиналног! Као да и *сувише* верна копија и фотографски *снимак* могу бити неоригинални.

Али то великом Д.-у није било довољно. Он је свај свој галиматијас хтео да подигне на кубус па је своју „критику" завршио овим ставом:

„Први чин. који је хронолошки тачна копија једног кривичног процеса, пун је таквих израза и речи које иоле књижевни образован судски писар избегава да употреби пишући пресуду."

Како вам се чини ово? Прво каже да је први чин *сувише* верна копија акта једног претреса у нашим судовима, а сад после пола минута вели да је само *хронолошки* тачна копија. Прво каже да је то један фотографски снимак, *са дословним понављањем стереотипних судских фраза*, а сад, после пола минута, вели да је тај фотографски снимак са дословним понављањем стереотипних судских фраза *пун таквих израза и речи које иоле књижевни образован судски писар избегава.*

Разумете ли ви све ово?

Ја не. А свакако није разумео ни „Одјек," кад је морао обећати својим читаоцима суд свог редовног извештача, који ће доцније објаснити шта је то велико Д. „с отим хтео кас'ти!"

* А још није то ни најмање познат случај. Напротив, то је непознат случај.

**) „Из љубави изван брака!" Разумете ли ви то, о читаоци? Хтео је да каже из жудње за љубављу, коју није нашла у браку, па спало код њега неписменог „из љубави ван брака".

***) Сувише верна копија! Ај моје велико Д! Копија може бити приближно верна; може бити потпуно верна, али сувише верна не може бити никад, то је једна глупост.

Наша Спупштина

Како да се кратко стави,
Овај хаос да с' представи,
И назове сав „рад" њен?
Ту бар није то вештина! —
Кад се између **скуп** *и* **штина**
Дода — само једно: **лен.**

Истиногоркић.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Маклаков у Сарајеву

Познати руски политичар и посланик у думи Маклаков, који се пре неки дан бавио у Београду, стигао је у прошлу суботу 10. о. м. у Сарајево. Он ће се у Сарајеву задржати неколико дана да се информише о положају, па ће онда отићи у Загреб.

Прилози

Уредништву сарајевске „Српске Ријечи" непрестано стижу са свих крајева Босне и Херцеговине новчани прилози за попуњење њене касице, која је знатно окрњена разним новчаним глобама.

Опет излази

Дубровачки „Дубровник", који је врло кратко време био престао излазити, почео је поново излазити и то сада два пута недељно.

Дневне вести

Министарска седница. Синоћ је одржана министарска седница у министарству спољних послова под председништвом Краљевим,

Народна Скупштина. Прекјуче и јуче Народна је Скупштина на првом читању усвојила неколике поштанске конвенције о размени разних поштанских пошиљака.

Пашићево повлачење. „П. Лојд" доноси из Београда телеграм, како се у радикалним круговима поговара да *Пашић намерава сасвим се повући из политичка живота.* Разлог би том његовом кораку био ово: Последња скупштинска резолуција о анексије Босне његово је дело. Он је саставио резолуцију и њено усвајање управо изнудио. Као што је познато, том се резолуцијом тражи автономија Босне и Херцеговине под султановим суверенитетом. Али после турско-аустриске погодбе султан се сам одрекао тог суверенитета, тако да је резолуција не само постала беспредметна, но је за Скупштину и Србију чак и велика бламажа. Пашић је то увидео и одмах се направио болесан, у нади да ће се међу тим цела ствар заборавити, Али су сад после овог великог фијаска чак и његови пријатељи изгубили веру у његову дипломатску способност, па су му саветовали да се сасвим повуче из политичког живота. Али, вели се у телеграму, нико ту вест не узима озбиљно; шта више уверени су да је Пашић сам пустио ову вест и да се иза тога крије некаква његова нова акција.

Кнез Никола и конференција. Из Котора јављају,

да је црногорски кнез Никола предао заступницима сила на Цетињу саопштење, у ком истиче потребу да се сазове европска конференција, која би оценила захтеве Црне Горе. Даље се вели да је кнез Никола у том саопштењу изјавио, *да се положај погоршао*. То саопштење није предато аустро-угарском посланику.

Претње. „Салецајтунг" саопштиле су једно писмо, за које вели да је потекло иницијативом барона Ерентала. У том се писму, између осталог, вели да даљи развој односа са Србијом зависи од тога, *да ратоборна странка у Србији не стављ а сувише на пробу стрпљење Аустро-Угарске. Ако у Београду одустану од захтева о територијалној накнади, онда ће у Бечу бити готови да Србији понуде извесне привредне концесије.*

Бугарска мобилизација. По вестима из Софије, војничке мере које је предузела бугарска влада, изазвале се у грађанству велику узрујаност. Тако исто и у софиским дипломатским круговима, који се боје да покрај раздражености пограничног бугарског становништва лако могу настати сукоби. У двору је држан ратни савет. Сви бивши чиновници и службеници источних железница, позвати су да одмах напусте своје службене станове због предузетих војничких мера, због којих железнице морају бити у рукама војске.

Краљеви ађутанти. За Краљеве ађутанте постављени су: артилериски мајор Обрад Јовановић, досадашњи Краљев ордонанс официр, а да и даље врши дужност команданта трећег дивизиона дунавског артилериског пука; ђенералштабни мајор Драгомир С. Цветковић и пешадиски мајор Драгољуб В. Јеремић, досадашњи командант другог батаљона једанаестог пешадијског пука „Карађорђе". А за Краљева ордонанс официра постављен је коњички капетан I. кл. Селимир Остојић.

Тако је морало бити! Г. Риста Одавић, драматург нашег Нар. Позоришта, сећајући се уметничке игре г це Вере пл. Хржићеве, чланице загребачког Казалишта приликом њеног гостовања на нашој позорници, измамио је од нашег министра просвете орден Св. Саве V степена и предао га г ђи Нини Ваври, чланици загребачког Казалишта, која сада код нас гостује.

Честитамо г-ци Хржићевој на одликовању које је добила у лицу своје земљакиње, жалећи што г. драматург није имао куражи да орден њој лично преда.

Али: Тако је морало бити!

Протест. Двадесет и седам турских народних посланика поднели су великом везиру Тахмил паши *протест против турско аустриске погодбе о Босни* и изјавили да ће га због тога интерпеловати. *Радикални младотурски вође живо агитују међ посланицима против те погодбе.* О чекују се бурне скупштинске седнице. Чак је могуће да ће се кабинету изјавити непове рење.

Мешовите комисије. Министар унутрашњих дела образовао је мешовиту комисију Милану Кузмановићу див. полицијском писару за почињене злоупотребе у срезу врачарском; а

Министар народне привреде образовао је такође мешовиту комисију Милану Павловићу див. шефу филијала Управе Фондова у Јагодини за недостатак од неколико хиљада динара.

Првоме ће радити комисија у Београду а другоме у Јагодини.

Грађевински одбор. За чланове грађевинског одбора за град Београд за ову 1909. годину постављени су: Мита Видаковић, инспектор железничке дирекције; Пера Поповић, архитекта министарства грађевина и д р Војислав Ж. Ђорђевић, секретар санитета; а за њихове заменике: Милан Јовановић, инжињер министарства грађевина; Драгутин Маслаћ, архитект министарства грађевина и д р Драгомир М. Николић, лекар општине београдске.

Крунисање. Како из Петрограда јављају, проглашени бугарски краљ Фердинанд намеран је на лето крунисати се, и том ће приликом прећи у православну веру(?!)

Химна у цркви. После пет година Нишлије су први пут чули народну химну 29. пр м., на дан прославе ослобођења Ниша. У саборној цркви, на благодарењу, многољепствију, певачка дружина „Бранко", мео „многаја љета", изненада је отпевала са хором: „Боже правде".

Химна је одшевљено поздрављена и шло загрејала родољубива срца нишлија.

Анексија Крита. Силе заштитнице Крта изјавиле су турским посланицима, да оне не дозвољавај да се Крит анектује Грчко и да ће се Крит и даље урављати под надзором њихоим.

У инспекцији. Г. Мијаило Јаковљевић, ревизор Пореске Управе, спутовао је у нишки и врањск округ, у ревизију код тамошњих пореских оделења.

Ватра у Алексинцу. Синоћ је у Алексинцу изгорела кућа г. Гоше Вуиновића там. пензионера, зато што су плехану пећ и сувише наложили, те је ватра од слундара за хватила таван, а а тим и целу кућу.

Поново ухапшен. Лазар Бачић, трговац из Јасеновца у Хрватској, који је био пуштен из затвора, где је био ухапшен због „ненаиздаје", а ипак је против њга дигнута тужба, ухапшен је пре четири дана поново.

Официрске оставке. Софиски „Дневник" јавља да су хиљаду бугарских млађих официра дали оставке услед тога, што се у бугарској војсци гледа само на протекцију.

Веридба. Наш пријатељ Бура Влајнић трг. из Уба, верио је г-цу Љубицу, ћерку г. Живка Илића, сапунџије из Лазаревца. Честитамо.

Томбола. У кафани код „Лондона" од пре неколико дана отпочела је ова игра увелико, ма да је до сада увек забрањивана била и ма да је и самим законом о установљењу класне лутрије забрањена. Што је пак најглавније сем кафане код „Лондона" ниједна друга не сме ни данас ову кокцку уводиту.

Газда Тоша пак ужива привилегије зато што му сама власт у лицу Мите Влашчета у кући станује.

Тражимо од управника вароши да законе према свима грађанима подједнако примењује, па ако по несрећи налази да ову игру не треба забранити кафани код „Лондона" онда бар дозволити и свима осталима.

Помрли од зиме. Дана нема а да министарство унутрашњих дела не добије извешће о помрлима од зиме. Тако су и предпрошле ноћи нађени мртви на путу од зиме: Мијаило Лукић, теж. из Рајинца у окр. крушевачком; и Алексије Марковић, из Брајковца, у окр. београдском.

Стари људи не памте оваку зиму, да је народ на путу умирао од зиме.

Напад на жандарма. Прексиноћ између 7 и 8 сати у вече пред механом у селу Дивцима у округу ваљевском, једна група сељака у напитом стању, без икаквог повода, напала је на жандарма Милорада Тодорића — који се послом затекао у тој општини и хтео заноћити — у намери да му отму оружје и да га бију. Жандарм се почео бранити и једнога од нападача — Душана Грчића, који је познат у околини као у бојица, а као такав и осуђиван — удари ножем од пушке у трбу тако да је овај Душан после једног сата у мукама умро. Сељаци видећи да је пала крв, дохвате жандарма, вежу га за једно дрво пред механом, па су га онда сви редом немилосрдно тукли, да га је једна председник општине отео од народа.

Извештен о овоме догађају сресни начелник, одмах је изашао на лице места, повео истрагу и жандарма упутио на лечење у болницу.

Турско-бугарска туча. У једном предграђу у Једрену постала је због спора око неког земљишта крвава туча између Турака и Бугара. Погинуло је десет душа а много их је рањени.

Смрзнут Дунав. Како бугарски листови јављају, Дунав код Свиштова замрзао се, те је граница с Румунијом слободна. Из Бугарске у Румунију и обратно прелази се преко леда.

Набавка коња. Цариградска „Јени Газета" јавља, да је Србија поново купила у Русији 1200 коња.

Пљушти сикира. У Авали и оно мало дрва хоће да нестане. Бело-поточани, Врчинци и Рипањци, који су у непосредном комшилуку са Авалом, навалили су и дању и ноћу да и оно мало шуме исеку. Синоћ је упућен један одред жандарма да стане овоме на пут, јер је шумска управа на Авали немоћна да одбије навалу.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

У Кулоарима угарског сабора повео је министар унутрашњих дела Андраши с члановима независне странке говор о банци и рекао како велике тешкоће сметају остварење самосталне угарске банке. Председник сабора Јуст одговорио му је срдито: „Ако ти дражиш моје верне, отиђи ћу у уставну странку, да тамо радим за самосталну банку".

У Милану, у Италији, био је јак земљотрес, а тако исто и у Месини. Људских жртава није било.

(о) Председник угарског сабора Јуст отпутовао је у Беч, где га је цар примио у аудијенцију.

Цариградски „Икдам" истиче потребу закона против незаконитих комитета. Да би у будуће комитети служили земљи, треба да се претворе у политичке странке или добротворна друштва.

У угарском сабору отпочела је дебата о пореској реформи.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Учвршћен споразум

После успешне мисије на Цетињу г. Владислава Вукадиновића, чиновника Управе Фондове о којој је „Звоно" тако опширно писало, јуче је, како нас „Дневни Лист" поверљиво извештава, отпутовао на Цетиње службеним послом г. Душан Протић, писар министарства спољних послова. Мисије ове двојице дипломата имаће историског значаја у овим историским данима. Сви људи од политике сматрају, да је сада дефинитивно и на дуго време учвршћен споразум између Србије и Црне Горе што у овим важним тренуцима много значи влади, а нарочито Милованy Миловановићу, може се само честитати на срећном избору делегата.

Drang nach osten-у је одзвонило.

Ускок

М. Ускоковић, eléve u homme de lettre, ускочиће ових дана за сталног дописника пресбиро а у Цариграду. Дугогодишњи рад г. Ускоковића на новинарском пољу, његово дуго бављење у Скопљу, као и његово свестрано познавање балканских питања, дају нам гаранције да ће његово бављење у Цариграду бити од огромне користи

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(150)

XXXIII

Заробљенице

Но ипак је хтео да говори с њом. Сва она силна страст његовог младог доба за коју је мислио да је угашена, појави се сад.

Поглед му је блудно. У глави му се мутило.

— Чега се бојите? рече он тихим и промуклим гласом, прекињући и претећи у исти мах. Да сам хтео да вас одвајам од ваше ћери ја сам то већ одавно могао учинити. Ја то нисам хтео. Реците и мислите шта хоћете о мени, али ми не можете одрећи да сам искрен. Да, ја сам према вама био суров и даље ћу, можда, бити тако. Али сам ја такав и не могу се изменити! Ја нисам од оних ништкова који се венчавају, па онда терају своје жене... Ах! ви се љутите! Противите се! Шта се то мене тиче! Ви не можете спречити да буде оно што постоји. А постоји да вас је Франсоа подло напустио, а ја сам вам увек остао веран!

Узвик ужаса и гнева оте се из груди Јованчиних. И не помишљајући Хенри је био изабрао најбољи начин да натера Јованку да говори.

За тренутак она заборави Луџу и све њене мисли пренесоше се на Франсоа.

— Бедниче, узвикну она силно, бедниче, ти си нас одвојио, твоја подлост, твоје неваљаство нас је раставило... Али знај да Франсоа и ако је далеко од мене тиче за мном као што и ја за њим плачем.

Јованка поче јецати.

— Мајко! мајко! ја сам поред тебе! узвикну Луџа.

Ове детиње речи повратише Јованци присуство духа.

Она стеже своју кћер у наручја.

— Да, дете моје, драго моје дете, ти ми још остајеш, и ти си сад једино моје благо.

Хенри је мрачним оком посматрао тај призор. Он увиде огромно погрешку коју је учинио тиме што их није раставио... Он увиде да ће све његове речи бити бескорисне, и да му једино још остаје сурова сила као последње средство.

— Добро, продужи он трудећи се да да своме гласу равнодушни израз. Доцније ћете судити праведније... да! кад дознате из какве сам вас опасности обадве спасао... онда ћете ме гледати, можда, са мање одвратности. А сад треба да дознате зашто сам к вама дошао. Ви не можете више остати у овоме двору. Иста опасност која вам је претила у улици св Дениса прети вам и овде... Спремите се дакле; кроз један час једна ће вас кола пренети у кућу, у којој ћете бити у потпуној безбедности... Збогом, господо!

Један неприметни израз радости оте се Јованци.

Али оштри поглед Хенријев спази тај покрет.

— Треба да вам кажем, рече он хладно, да ће вам сваки покушај, сваки узвик за време пута, бити бескорисан, а ако не буде чак и опасан.. за ваше дете

И он изиђе гунђајући за се:

— У осталом, и ја ћу се побринути да изаберем погодан тренутак.

После одласка Хенрија од Монморансија, мајка и кћи остадоше неколико минута ћутећи.

Извештачена храброст која је држала Јованку пред њеним страшним непријатељем изгуби се од једном. Она је осећала такав страх да су јој све мисли биле стале. Тако се исто осећала онога страшног дана када ју је у Маржансију пред њеним мужем Хенри оптуживао.

— Свршено је, мислила је она. Моја кћи је пропала, ја сам пропала.

Заиста, разговор који је она водила са Хенријем — ако се могу назвати разговором ове узајамне претње и изазивања — показа јој да је тај човек још исти онакав какав је некад био.

Ових последњих дана једна мајка се опет била почела надати.

А ипак је знала да је у власти Хенрија од Монморансија.

Читаоци се сећају да се тога дана, кад су Јованка и Луџа доведене у дворац Мем, Хенри од Монморансија изненада указао пред њима баш у тренутку кад су се оне разговарале и домишљале о овом чудноватом хапшењу.

Али тога дана Хенри није ништа рекао.

Можда је појава Јованчина произвела на њега силнији утисак но што се он томе надао.

Он тада није умео да јој каже ни речи.

Блед, муцајући речи без везе, он се уклонио после неколико тренутака.

Дани су пролазили, а он није смео да изиђе по други пут пред њу.

И онда када се Јованка надала да га је грижа савести почела мучити, маршал од Данвила почео је увећати да је његова страст јача но икад.

Та нада Јованчина сад се изгуби. То је био увек онај исти Хенри кога је она познавала, са мање очевидне суровости, али са много више подлости.

— Шта ли ће учинити с нама? питала се она полугласно.

— Будите храбри, мајко. Шта нам је стало куда ће нас тај човек одвести, само ако нас не растави.

(наставиће се)

отаџбини у овом критичном времену. Турцима се може честитати на овом избору.

О Миловане, Миловане!

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

Исправка

У 340. и 341. броју „Правде" од 13. и 14. децембра 1908. год., изашао је чланак: „Како се васпитава омладина — слика из Јагодинске Учитељске Школе."

У том је чланку, у нарочитој намери, скроз изопачено представљен званичан рад управитеља ове школе и изнете су неистине о реду у њој. То се на основи закона о штампи, овим исправља, а према званичним подацима — у циљу, да обманута читалачка публика сазна праву истину, и да се сузбију неоправдани напади на овај завод, који ужива леп глас не само у земљи већ и ван граница Србијиних.

Почетком овога месеца, децембра, заиста је управитељ ове школе испитивао ученике III. и IV. разреда, али не по свом ћефу како изгледа према реченом чланку, већ по акту бр. 1748., који је поднео један наставник ове школе молећи да се испитивањем утврди, да ли је он минуле школске године, водио с ученицима на часовима партијско-политичке разговоре, како је тврђено у „Моравском виделу", које је излазило ове године овде у Јагодини, или је то чинио који други наставник, на кога онда треба и да падне осуда.

При том испитивању није управитељ позивао „једног по једног ученика", већ је испитивање извршено што краће и са што мање ларме, у разредима, пред свима ученицима, свако за ¾ часа, док су остали разреди имали редован рад. Испит је извршен најсавесни је, и сваком је ученику било слободно казати све што зна, по реду пријаве на реч.

Тим је испитом, а по гласу акта бр. 1948. и 1949., доказано, а потом и на други начин, акт бр. 1951., утврђено, да дотични наставник није минуле школске године водио с ученицима политичке разговоре ни на часу ни ван њих, већ напротив да је то четње радио други један предаватељ наставник ове школе, који се у реченом чланку узима у заштиту, прота и професор, г. Милош Анђелковић („М. А." у том чланку). сада професор Нишке гимназије.

Горњим је испатом утврђено, да је заиста г. „М. А." на часу Руског језика. у IV. р., око 14. марта о.г., дакле о изборним агитацијама, нападао г. Настаса Петровића („Н. П." у чланку), ондашњег министра унутрашњих послова, за посланичку дајурну; да је други пут, у III. р., говорио како су сви радикали били социјалисте па и Пашић; да је трећом приликом на часу Хришћанске науке изразе „фарисеји" и „садукеји" објаснио, како су фарисеји били варошани а садукеји сељаци, и како се фарисеји могу упоредити са нашим напредњацима а садукеји са нашим радикалима, и т. д.

(Свршиће се)

Знамените тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Лезажове врачарије састојале су се дакле у вештом мађионичарству. Оно је било довољно да задиви његове муштерије. Тако их је на пример терао да своја питања ђаволу напишу на хартијици, коју је он бајаги, завијену у восак, бацао у ватру и после неколико дана опет је вадио, говорећи, да му је вратио ђаво, који ју је добио преко ватре.

17. марта 1679. Лезаж је по други пут ухапшен и ми ћемо још имати прилике да чујемо важне исказе, које је он учинио.

Усијана комора

Може се замислити како су били изненађени Луј XIV, његови министри и преседник полиције, кад су откривени ти злочини. Страх је био у толико већи, у колико су стручки лекари и паметари тада били неспособни да у лешевима рађу трагове отрова. Истрага је била повверена нарочитој комисији, у нади да ће она заобилазним алиенергичним поступањем бити у стању дт зло из корена иш чупа. Тај суд била је чувена „усијана комора".

За преседника те комисије наименован је Луј Бушера, гроф од Контоа — „љубазан и врло паметан човек" — вели госпођа Севиње. Био је доцније канцлер Француске. Луј Безон, коме је у друштву с Ла Реинијем стављено у дужност да буде известилац, био је члан Француске Академије Протоколиста је био Саго, тајни секретар Ла Реинијев и Лални протоколиста Шатлетски. „Комисија — пише Равесон — састављена је била из елите државног савета, и све су ове судије остављале за собом добар глас." Овај је суд назван „усијаном комором" за то, што су некада ванредне судије, позивање за нарочите проклетва достојне кривице, држали своје седнице у једној соби, обастрој црним материјама и фаљама од смоле и великим свећама осветљеној дневном светлошћу.

Суд се први пут састао 10. априла 1679. и решио да седнице буду тајне те да публика не сазна за појединости демономађиских обичаја и опасни састав отровних материја, о чијем дејству није сумњао ни један судија.

Цео поступак био је овако подељен:

Личности, које је истражни судија Ла Ремни сматрао као сумњиве, хапшене су на основу краљеве тајне наредбе, такозваног „Lettre de cachet", које замењује данашњи позив. Први протоколи саслушања предати су главном државном тужиоцу и тек по његовом предлогу приступило се суочењу оптужених и саслушању сведока, о ком су судски комесари подносили опширан извештај. После тога је државни тужилац подносио свој закључни предлог и суд је решавао да ли ће се оптужени „рекомандовати", то јест да ли ће на основу његова решења о затвору остати затворен. — У овом случају приступало се истрази. Кад се она доврши, сва акта која се тичу оптуженога предавата су судијама, државни је тужилац држао свој говор у корист ослобођења или осуде, оптужени је последњи пут саслушаван на оптуженичкој клупи и суд је доносио пресуду, против које није било апелате.

Суд је заседавао у Арсеналској згради. Од 10. априла 1679., дана кад се први пут састао, па до 21. јула 1682., кад су његова врата опет затворена, држао је две стотине десет седница пошто је из разлога, који ће доцније бити наведени, био суспендован од 1. октобра 1680. до 19. маја 1681.

Он је решавао судбину 442 оптуженика и издао 367 наредаба за хапшење Од ових су 218 остале у снази. 36 су осуђени на смрт и мучење од којих су двоје умрли у затвору природном смрћу, петорица су осуђени на робију на галијама, 26 грегнати. Али највећи кривци избузимали су тако високе положаје, да им се није ни могло почети суђење. Да још поменемо оптужене, који су у затвору извршили самоубиство, као Додеова, тридесетшестогодишња врачара, врло лепа појава, која је заједно ухапшена с Тријановом и Вињетијевој куми, после првог саслушања пресекла је себи грло. „Она је на рану метула своју кошуљу те је већи део крви у њу истекао". „Кад су јој сутрадан хтели однети доручак, нашли су је у њеној соби мртву".

Од многобројних случајева, о којима је суд решавао да поменемо неколике као типичне:

Госпођа од Дрекса, жена једног парламентског саветника. Није јој било још ни тридесет година, веома љупка и лепа, нежне и етарске лепоте, заносно љубазна.

(наставиће се)

Смедеревска хроника

Свргнута с председништва. — Дечурлијска посла. — Лажна хуманост. — Срећан пут.

Смедерево, 7. јан. 1909. г.

Ономад је овдашња женска подружина имала скуп ради избора нове управе, а нарочито да се смени њена досадања председница г-ђа Косара, жена познатог фабриканта жуте боје Бели Ерфог, аустро-угарског трг. конзула.

Г-ђа Косара је једногласно смењена са управе а остале чланице управе остале су већином старе.

Ова вредна и сложна подружина са својом школом веома напредује, те јој желимо да и даље греди срећи и напретку.

*

Пре пет дана син г. Милана Тодоровића трг. овд. тешко је из револвера по глави повредио Светозара Константиновића свога покућара. Прича се да је ово учинио из необазривости. Њих двоје у кући играли су карата и повређени Светозар добије сину г. Миланову 0·50 дин. Овај је тражио да му Светозар врати ових добијених 0·50 дин., па када Светозар то није хтео учинити, син г. Миланов дохвати револвер и управи на Светозара да га заплаши. Револвер случајно окине те Светозару метак пројури кроз горњи део главе.

Светозар је непрестано у агонији и како лекари тврде тешко ће остати жив.

Обојица су дечаци од по 16 година и веома су се волели и пазили.

Г. Тодоровић када је о овоме несрећном случају извештен толико је био потресен да је хтео извршити самоубиство само да за трен ока није спречен од г. Видановића студента овд. гимназије.

Родитељи, подаље држите оружје од деце. Овај случај нека вам је најбољи наук.

*

Суд и одбор општине смедеревске давао је пред Божићне празнике свима службеницима општинским по 1 метар дрва а учитељима и учитељицама по 4 метара (сигурно „реграције"). Око учитеља и учитељица била је повећа подвојеност у одбору, али како свугде већина, па ма какве памети била, влада, то је и овде победила. Напослетку хришћански је свакоме дати на чак и више него што треба, па макар тај „сваки" имао или 8 хиљада динара у заводу или играо клабера у 2·40 дин надања. Али као год што је хришћански дати некоме и за галантирање, мислимо, да је нарочито хришћански и човечански помоћи поштеног сиромаха.

Илија Јанићијевић старац од скоро 70 година са пуном кућом деце а при том и смртним случајевима у кући, писар је у општина смедеревској, при благајничком одељењу више од 15 година. Мењале су се редом партијске управе, вада исправног, поштеног, старог и породицом оптерећеног чича Илију нико није дирао.

Када је дошла ова садања управа нашла је за нужно, и ако је био општи протест, да овога чича Илију одпусти, остави њега, његову породицу и његово вазда савесно вршење службе и поштења, на соках, а да на његово место постави Хрњеченкова сина, познатог са дугачких пругиј које је испољио као књиговођа смедеревске штедионице тако да га је отац једва сачувао затвора.

И Јоца Нешић и Димитрије Огњановић хоће уједињење Срспства али ко хоће да говори и твори за уједињење Срспства не сме у овим и оваквим временима да има оваквв не српски и не хришћански ћуд и каприс! —

*

Наши апостоли Талије, овдашњи позоришни „уметници" давали су ономад последњу представу, на којој као и увек, никога није било, и данас већ, чујем, да су се, са све своје „уметништво" утоварили за у другу варош да је својом „уметношћу" обрадују као што су Смедерево обрадовали.

Нека им је са срећом пут, а од нас, хвала ам, на једној њиваши мање.

D.

НАШИ СТАРИ

— Дипломација —

И она је била оригинална на свој начин, као и средства и путови, којим се кретала у хаосу стварања слободе једног народа.

...Кнез Аксентије из Чибутковице и Вујица из Азање били су у Цариграду као делегати српског народа, који није био још слободан и српског кнеза, који се — тако називао! Њихов је положај био и тежак и чудноват, а као за пакост, баш у то време узаврела је крв Цариграђана и почела да се просипа улицама у буни против цара „свих правоверних". И док су се „правоверни" убијали између себе, два Србина „неверника" поштеђени су и ако су они били и против једних и против других.

Мислећи, да ће угушити буну за дан—два, затворили су Аксентија и Вујицу у један подрум без воде и хлеба а на врата набацали хрпу камења, како би били сачувани од гнева гомиле, која није знала за међународна права и обичаје.

Пролазио је дан за даном, улицама су се кретале гомиле, сударале, убијале, и док се је улицама већ могло ићи са леша на леш, наши су делегати трпели ужасну жеђ и глад, слушајући халакање и пуцњаву, која би се прекидала ноћу, да се изјутра опет настави. Тако је трајало седам дана и када је седмог дана отворена и последња сувишна количина крви, те завладао мир, одгрнули су камење са подрумских врата, вајкајући се, што нису оставили Србима бар воде, али су се изненадили видећи да су ови живи а још више начину, на који су се хранили.

До саме зграде, у којој су били затворени, налазио се један хан и ханџија, душеван човек, који је после три дана дошао крадом на подрумско прозорче и видећи да су Срби живи али без воде и хлеба, хранио их је сваког дана помоћу једног овчијег прева у које је сипао чорбу и дробио хлеб. Спустио би га у подрум кроз прозор а они су сисали.

...Када су полазили у Србију, добили су богате хаљине и ћуркове од цара као поклон — можда као накнаду за седам дана мука и страха.

Ника.

РАЗЛИЧНОСТИ

Толстој и Едисонов фонограф

По налогу Едисоновом, стигла су два његова пријатеља у Јасну Пољану грофу Лаву Николајевићу Толстоју. После дуга наговарања постигли су те је Толстој пристао да фонограф прими његов говор. Толстој, који се опоравио и опет шетао по парку Јасне Пољане, изговорио је у фонограф свој говор на четири језика: руском, немачком, француском и енглеском.

ШАЉА И З БАВА

Примљен савет

Ја ћу ти дати један добар савет: боље је бити сам, но бити у рђавом друштву.

Хвала и с Богом!

ТЕЛЕГРАМИ

Сарајево. Одговорни уредник „Српске Ријечи" Југовић и главни сарадник Шандор Омчикус, због једног дословно преведеног чланка из „Пестер Лојда", а према пресуди сарајевског окружног суда, осуђени су: Југовић на 7. месеци а Омчикус на годину дана тешке тамнице. Пресуда је одмах извршена. Чланак, због чега је изречена пресуда био је интервју „Лојдовог" дописника са Спалајковићем.

Цариград. У службеним војним круговима одлучно се побија вест, да су биле чињене ма какве припреме, које би могле изазвати мобилизацију неколико дивизија у Бугарској. Маршал Абдулан, који се налази на осуству, ни у каквом службеном послу није отпутовао у Једрене, већ је само отишао тамо, да посети свога пријатеља, команданта једренског корпуса Низима.

РАСПРОДАЈА ДРВА

Букова дрва прве класе ванредно добра 36 динара фат.

Испод Светосавског Дома — ћошак.

Купац се може лично уверити.

16 3-3 **М. Ивковић.**

Божа Јанковић

Ђенерал у пензији

не може о својој *слави* — Часне вериге апостола Петра — примати честитања.

26 1—3

АВРАМ Н. ХАЗАЛ

бив. инкасант, није више у служби осигуравајућег *Друштва „Србија“* и не може ништа предузимати ни ради ти за Друштво и у име Друштва.

22 2—3 **Управа.**

ВИНО

Српско и **француско** под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.

Француско 1 Боца „Graves“ црног дин. 1.

Француско 1 Боца „Seuternes“ бело Дин. 1.

Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.

Француско 1 Боца „St. Emiljon“ црног Дин. 1.

Француско 1 Боца „Blayc“ белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **снежe уграђене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера,“ Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака и т. д. Киселих Краставца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·5.

Сахаме *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајзамера, Комемберта, Брија и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпинама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Највеће и најразноврсније стовариште* **Бомбон** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи црвених, „Марона Кестена и т. д

Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тонфиша, Маринираних Харинги, Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица. Зечева Фазана и т. д Зејтина француско за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта

Београд—Теразије.

...г. потрошачима у Београду и унутрашности шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43 13 5—

Ученик на боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је конолијално деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Крал.-Срп. Дворског Лиферанта. — Београд.

НОВА КЊИГА

Изашла је из штампе нова ... га **Д-ра Савићевића**

Лепота тела

Неговање и улепшавање

Са 83 рецепта — Цена 1 динар.

Садржај: 1. Кожа — о лепоти и улепшавању. 2. Кожне болести. 3. Коса. 4. Уста и зуби.

Ова је књига намењена женском полу и треба свака жена и девојка да је прочита.

ИЗДАЊЕ ДВОРСКЕ КЊИЖАРЕ

Мите Стајића — у Београду

Кувар који је раније дуго година био у Двору нуди се ако је коме потребно за свадбе, банкете и т. д.

Данило Костић

11 Цетињска улица број 1. 2-3

ПРИРОДНО

Вино црно и бело старо и ново продајем један литар по 0·50 п. д. на више јевтиније.

Добре сланине, пршуте, кобасице и осталих артикала јевтино.

С поштовањем

Добр. Т. Атанацковић

Кнежев Споменик бр. 5. — Телефон 270.

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић,“ Бранкова ул. бр. 16.

Хотел „АЛБАНЕЗ“

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црног вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК“ продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

ОГЛАС

Према решењу управног и надзорног одбора фонда спроводних ученика ца основне школе на Крагујевачком друму од 4. јануара т. г. а на основу чл. 20 фондовских правила позивају се чланови фонда да изволе доћи на II редовну скупштину, која ће се држати на дан 39. јануара тек. год. у 2 сахата по подне у механи Милоша Гавриловића на Крагујевачком друму.

Право гласа имају чланови: добротвори, утемељачи, редовни и почасни.

Дневни је ред:

1. Читање извештаја управног и надзорног одбора и давање разрешнице на рад и рачуне за прошлу 1908 годину.

2. Избор управног и надзорног одбора

Решавање о предлозима појединих чланова, ако их буде било.

Упис у чланство ради стицања права гласа на скупштини вршиће се код благајника овога фонда до 29 тек. мес. у 5 сахати по подне.

Бр. 4, 5. јануара 1909. год. Београд.

25 1—1 **УПРАВА ФОНДА.**

БАЛСКА СЕЗОНА

250 КОМАДА

Две стотине педесет комада најлепших балских тоалета, које сам добио из једне велике енглеске фабрике у комисион, у споразуму са истом, да их не би враћао

ДАВАЋУ НА ОТПЛАТУ

Цене хаљинама варирају од 35 до 360 дин. комад.

Јануара 1909

Београд

Помодна радња

Дим. М. Николића

Кнез Михаилова број 19

18 4—5

БАЛСКА СЕЗОНА

Готов је и већ се разашиље пријатељима илустровани

КАЛЕНДАР **„ГАРАШАНИН“**

који је ових дана изашао из штампе са одабраном садржином, као прва свеска: *„Библиотеке,“* коју ће од сада издавати:

КЛУБ СТУДЕНАТА НАПРЕДЊАКА

Календар износи пет штампаних табака, а цена му је свега пола динара. Поруџбине и новац ваља што пре упутити на адресу књижаре г. Игњата Даничића, Чика Љубина улица бр. 14.

Књижарима и продавцима 30 од сто рабата.

699 10—10

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осипа** *т. зв. фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod 0.5% efferves) који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста“ у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести рђаве јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ“

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА“ Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара.“

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 10 5—

ВИНА

Отворио сам овде у Београду стовариште ВИНА из мог виногрда из Пожаревца, како би дао могућности потрошачима, да се снабду са добрим природним пићем за наступајуће празнике.

ВИНА имам стара и нова и то: **Мајага, Тамњанине, Рислинг, Токајца, Динке од Смедеревке, Португизеја, Прокупаца, Црна и Слатка Пунтавја,** а сва су вина пећена без петљања од самог грожђа, те је и квалитет одличан, а цене врло умерене.

Подрум за мање количине налази се у мом стану Браће Недића улица бр. 27, до (Каприћеве ваде) а главни подрум на Смедеревском друму ван реона трошаринског испод кафане „Ресаве,“ где продајем свако вино са 10 динара по хектолитру јевтиније.

Моја су вина одликована на Балканској изложби у Лондону 1907. год.

Децембра 1908 год у Београду.

МИХАИЛО Ђ. ИЛИЋ

644 20—20 винар и виноградар из Пожаревца.

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне **кишове** и *најмодернији укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најскромније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца сваког је дами слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је постигао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фасонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије глас најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашњости, за коју ваља послати или мах какву добро стојећу хаљину или меру по моме питаном упутству.

Цене су једне за сваког!

ПРИЈАТЕЉИМА СРПСТВА
И СРПСКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Прва Повл. *Ужичка Дел. Тканичка Радионица* извештава своје поштт. потрошаче и пријатеље српске индустрије, да има на стоваришту велики избор тканина ванредно доброг квалитета и постојане боје, које су по изради много боље од страних фабрика.

Да би се сад, у овој приличи, спречило употребе страних крпа, Управа Тканичке радионице спустила је цену израђевинама тако, да су оне знатно ниже а квалитет много бољи од страних израђевина.

Молимо пошт. потрошаче, да се изволе са поруџбинама обраћати непосредно фабрици у Ужице или њеним продавцима, и то:

У Крагујевцу г. Сави С. Новаковићу; у Чачку г. г. Васи Гавровићу, у Ваљеву г. г. Недељку Павловићу, Антонију Јовановићу, Пајовићу и Јевтићу и Михајловићу и Станојевићу; у Шапцу г. Ђорђу Танасијевићу; у Крушевцу г. г. Трајку Ристићу, Љуби По повићу и Живку Белотрепићу; у Нишу г. г Браћи Попић, Живојну Милосављевићу и Другу, Милу Попићу и Јовану Величковићу; у Соко-Бањи г. Стојилку Миланћевићу; у Алексинцу г. Станисаву Хаџи Павловићу и Сину; у Трстенику г. Милосаву Мерићу; у Неготину г. Јеврему Рашићу; у Г. Милановцу г. г. Петру Марипковићу, Љуби Ђорђевићу и Танасију Милановићу; у Краљеву г. г. Браћи Матовић, Дим. Димитријевићу и Швапчићу и Радомиру Николићу; у Лозници г. Андрији Урошевићу; у Каменици г. Разовану Бошковићу; у Књићу г. Димитрију Симовићу, у Пожеги г г. Димитрију Кандићу, Браћи Ђукић, Млађену Крњићу и Милану Јеремићу; у Ариљу г. г. Драгољубу Думбеловићу и Миленку Танићићу; у Рашци г. Бошку Марићићу; у Обреновцу г. Љуби Вукајловићу; у Варварину г. Станоју Милосављевићу; у Ћуприји г г. Мијалу Т. Миленковићу, Сими Симићу и Јевти Томићу; у Параћину г. г. Лазару Т. Миленковићу и Мити Ристићу и Сину; у Смедереву г. Николи Спасићу; у Александровцу (ж.) г. Настасу Јакшићу; у Књажевцу г. Љуби Јанковићу; у Гучи г. г. Алекси Протићу и Гавриловићу и Прелићу; у Б Башти г. г. Радисаву Митровићу и Нешку Нешковићу у Рековцу г. Петру Перићу, у Бољевцу г. Миленку Ристићу; у Паланци г г. Живанчевићу и Арсенијевићу, и Милану Прокићу и Брату.

Муетре наших израђевина могу се видети у Београду код г. г. *Димитрија Јањића* трг. на Теразијама, *Николе Мићовића* Дубровачки улица и код *Доброслава Атанацковића* преко пута „Коларца“ подпуна колекција у комадима и парчетима свију израђевина (као пешкирима, чаршавима, салветима и т. д)

679 10—10

Мој муж

† ЉУБА МИРКОВИЋ

бив. писар Опште Државне Болнице

премину 5. јавуара ове године.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

23 супруга: *Марија*; син: *Драган.* 2-2

„ЗАВА“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ЧЕТВРТАК 15 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 15 | Телефон 821.

БРАНИОЦИ КРАЉЕВЕ ЧАСТИ

Решење првостепеног суда за град Београд, којим је одобрена забрана 10 ог броја „Правде", због „увреде" нанете Краљу Петру у уводном чланку *„Да се забележи и не заборави"*, толико је у контрадикцији са свим оним појмовима који дају права судијама да поједине ставове у једноме чланку квалификују као непристојне, да сам сматрао за потребно да то решење покажем једном нашем виђеном правнику.

— Видите Ви господине, да ли је према нашем закону о штампи и по општим појмовима о непристојноме могуће да се један чланак оквалификује због ових цитата као увредљив за Краља и да се због тога забрани?

Мој експерт узе акт суда који носи потпис председника г. Мих. Тадића па га прочита лагано и с пажњом. Кад га је прочитао, он га остави на страну са речима:

— Могуће је.

— Дакле и Ви налазите, по речма г. Мике Тадића, да у „овим инкриминисаним изразима стоји дело увреде за Његово Величанство Краља, јер се изложеним непристојним изразима вређа част краљеви[illegible]

— А то не налазим. На против, ја бих јавно смео да тврдим да ни један од ових израза овде (он поново узе акт у руке и затресе њиме) нема ничег непристојног.

— Па како је онда могуће да суд одобри забрану?

— Тако, што је суд нашао *по своме* схватању да су ти изрази непристојни и да вређају Краља.

— Па Ви сад сами рекосте да ти изрази у истини нису непристојни.

— Да, рекао сам, али то је по моме схватању и резоновању, а суд, као што знате, не суди ни по мом ни по Вашем схватању, него по схватању судија који суд сачињавају.

— Па добро, налазите ли Ви као правник и образован човек, да су ови изрази такве природе, да неко од судија може после свестраног испитивања доћи до закључка да су они непристојни и увредљиви.

— Па ето, ово Вам решење самим собом казује да је тако.

— Извините, то није никакав одговор. Ово решење, истина, казује ми да има судија који ове инкримисане изразе могу прогласити за непристојне и увредљиве, али ја сматрам да је то једна незаконитост и питам Вас, као правника и поштена а образована човека: да ли су по Вашем нахођењу ови изрази такви, да их савесни судија ма из каквих законских разлога мора сматрати непристојним?

— Нису.

— Значи да су судије које су ово решење донеле били несавесни?

Мој експерт поче поново да чита судско решење. Кад га је прочитао, он га остави и опет на страну и поћутавши мало рече ми:

— Слушајте, господине! Судија се код нас не постаје по доказаној спреми и посведоченим интелектуалним способностима, него по годинама службе, стицајем околности у судској струци, по личним везама и протекцији, по партијским потребама, и тако даље и тако даље. Кад то доведете у везу са овим: да је један судија прошао кроз школу као пас кроз воду, а други учио и радио с вољом и разумевањем; да је један као судски чиновник радио као проста машина док је други отварао четворе очи; кад узмете да је један умно ограничен а при томе уображен да све зна и да је са школском дипломом стрпао у џеп и свеколико правничко знање, док други чита и ради без престанка и, најзад, кад узмете да је један племенита срца, отвореног карактера и у питању части скрупулозан до крајности, док је други ситничар, подмукао и површног карактера — кад све то узмете у обзир и доведете у логичну везу једно с другим, онда морате доћи до закључка да [illegible] бити људи глупих, недовољно образованих; људи слабе спреме и недовољног знања, па и — покосних слабог карактера и потчињених разним утицајима. А чим таквих судија може бити, са свим је природно да може бити и судских решења која су — оваква као ово овде.

— Тако је. То сам и желео да чујем од Вас. И Ви дакле налазите да је ово решење незаконито.

— А не, то нисам казао. На против, оно је законито јер је донето на основу закона.

— Е сад Вас тек не разумем.

— Збиља! А ствар је тако чиста и јасна. Ево да видите: Забрана је одобрена на основу члана 22. и 23. закона о штампи. Чл. 22. вели *„...А увреда постоји онда, кад се погрдним или непристојним изразима вређа част неке личности, или правног лица (корпорације) а не наводи се против ње никакав одређени факт"*.

Члан 23. истог закона, на који се решење позива, гласи: *„Клевета и увреда Краља, учињена једним од средстава побројаних у чл. 5. овога закона п начином тамо казаним казниће се затвором од 5 месеца до 3 године"*.

Као што видите, закон каже да увреда постоји кад се погрдним или непристојним изразима вређа част неке личности, али не каже који су то изрази погрдни и непристојни. Он је то дакле оставио судији да цени и овај то сад цени како зна и разуме. Полиција је нашла да је Ваш чланак увредљив по Краља и забранила га је; судије су стале на исто земљиште као и полиција и одобрила забрану, позвавши се при томе на чл. 22. и 23. закона о штампи који остављају њима да цене који је израз увредљив и непристојан а који не. Судије су дакле учиниле употребу од једног свог права, управо извршиле су једну своју дужност коју им закон прописује и нису се при томе о њега ни у чему огрешиле.

— Дакле ово решење није незаконито?

— Није.

— А инкримисани изрази које је суд означио као непристојне и увредљиве, нису по Вашем уверењу ни непристојни ни увредљиви по Краља?

— Нису.

— Па како се то двоје, доведено у везу, може и треба назвати?

— Својим правим именом.

— А то је?

— *Веран отисак спреме, савесности и карактера оних који су решавали.*

О ДАНИМА ПРОШЛОСТИ

Уредништво је добило ово писмо:

Уреднишшву „Правде"

У белешци о смрти великог јунака и бухушевићког [illegible] заслужног и сада већ покојног попа Богдана Зимоњића војводе херцеговачког писац се није јасно изразио наводећи како је устанак (1875.) био једна фатална погрешка и ма да је донео несрећних последица српском народу, ипак да се то не може у грех уписати устанцима, него ондашњим политичарима, који су сиротн устанци слушали.

Пре свега дубоко жалим и за умрлим попом и војводом Богданом, чија је смрт тежак удар за све Србство, нарочито у добу садашњег претешког искушења. Али као таденем устанку нека ми је дозвољено да белешку у неколико допуним ради боље јасноће. Овако као што је речено у белешци да је устанак био фатална погрешка и да се не може у грех уписати устанима што је устанак донео несрећних последица српском народу него ондашњим политичарима, даје се извести закључак, да су то наши ондашњи државници и да су они криви и за устанак и за несрећне последице што никако није у ствари.

Позната је ствар — бар сигурјем колену — да је прва невесињска пушка испаљена уз клицање: Живио Франц Јосиф! Живила Аустрија! Прави родољуби одмах су проникли подмукли и паклени смер. Још онда се намеравало да се у погледу Босне и Херцеговине изврши ово што је у садашњости извршено. Устанак су подигли најамници и измећари аустријски а народи српски обезбеђени да ће им њива бити већа, само ако узмогну Босну и Херцеговину подвести под погану и презрену црно жуту качету.

И народ се наш дао завести од тих народа, који су га умели и тада обманути како се лаћа оружја за своје ослобођење и уједињење, за чиме је још од Косова жудно и беспрекидно тежио. Да би се осујетио тај подли и пакленн смер, одмах су из личних побуда појединаца рашчињене мисе и свете требоље српске и уз грмљавину из пушака одјекнуло је да се и само небо продмало! Живио краљ Милан! Живио краљ Никола! Живила Србија! Живила Црна Гора! Живело Србство! Живило Славјанство! Живили сви пријатељи српски! — и устанак се распалио до највеће мере, добивши искључиво српско обележје и окренувши се једино у српску корист — за ослобођење и уједињење српско.

Не може се дакле ни из далеки пребацити родољубима политичарима како је устанак био фатална погрешка. Тај прекор сасвим иде на прно жуту адресу. Исто тако не може се политичарима — родољубима у грех уписати — и њима баш најмање — што је устанак донео несрећних последица српском народу.

И то иде на прво жуту адресу. Устанци су се дигли оружја одушевљени за своје ослобођење и уједињење српско и да би осујетили подли смер и сузбили паклену намеру проданих душа и презрених народа — прно жутих измећара и најамника. Најмање што су сироти слушали ондашње политичаре родољубе нарочито ако је писац бедевке ту хтео да подвуче [illegible] Напротив они су ишли за устанцима докле се на крају крајева није дошло дотле да је морала заиграти у рат и сама Србија са Црном Гором и напослетку и сама велика и силна Русија. Па што напи није било жељених последица морамо са Јапшићем узданути са разлнком не да није дао Бог али није дао онај исти њихо који се и сада најбесомучније залетео да нам прождере српску нам Босну и Херцеговину да ако му сад не преселне а богме пре сешће му у српски добри час.

Сматрао сам за дужност да ма само и оволико кажем у атар правог стања ствари.

11.—I.—1908.

Београд.

С поштовањем,
Светозар Деспотовић.

*

Овоме писму не треба никаквог коментара. Сама његова садржина утврђује — и ако посредно — оно што смо ми раније тврдили. Писац овог писма не само да нас, дакле овим не демантује него напротив утврђује оно што смо ми онако узгред рекли.

Ур. „Правде".

Србија и Аустрија

Као што смо јуче јавили, „Салецајтунг" донеле су једно саопштење, за које веле, да су, га на своје питање, добиле од бечког министарства спољних послова. То саопштење у целини гласи:

„Рат између Аустро-Угарске и Србије ни у ком случају не може се сматрати као неизбежан, а не може се тако сматрати већ и због тога, што Аустро-Угарска не само да нема никаквих агресивних намера према Србији, но је и решена да остане хладнокрвна према ровењима српских ратоборних странака, докле се год то буде слагало с чашћу и безбедношћу монархије. Даљи развој зависиће наравно од тога, да поменуте странке не стављају сувише у искушење стрпљење Аустро-Угарске. Докле се год у Београду држе само ратоборни говори, они се могу просто игнорисати. Али ако би се Срби упустили у непријатељске радње или нешто томе слично, онда ће се они моћи уверити о решености Аустро-Угарске да се енергично брани. *Али ако би у Србији постали увиђавни и ако би се према Аустро-Угарској служили другим тоном, онда би се у Бечу можда могла наћи одговарајућа предусретљивост.*

„Аустро-Угарска никад неће допустити да Србија добије од ње право на накнаду за анексију Босне и Херцеговине. Јер том анексијом краљевина ни мало није оштећена(!). *За то је сасвим немогуће да у Бечу могу пристати на српске захтеве о територијалним накнадама. Али ако се у Београду навикну на мисао да одустану од таквих концесија, онда ће се у Бечу наћи готовост за извесне* [illegible] је то барон Ерентал објавио још у свом експозеу у делегацијама, а *после ће бити задатак конференције или претходних преговора међу кабинетима да се утврди суштина и облик тих концесија.* На том путу не би било сувише тешко опет повратити нормалне односе између Аустро-Угарске и Србије и избећи могућност рата. *Од тога, да ли ће се у београдским круговима вратити разборитост зависи прави одговор на питање о рату или миру"*.

Калиф и филозоф

Док је влад'о у Багдаду
Кара-Ђутук звани,
Прича каже да су били
Врло црни дани.

Што је тако — питао се
Кара-Ђутук стари —
Кад се, ето, ја не мешам
У државне ствари?

Пошто ово сам објаснит'
Никад мог'о не би,
Позвао је једног славног
Филозофа себи.

Мој калифе — мудрац рече —
Чуј истину праву:
Ти си овој земљи глава,
Али немаш главу!

Међунар. Парламентарни Савез

Писмо Свет. Николајевића

председнику Скупштине

Г. Свет. Николајевић упутио је, као оснивач интерпарламентарне групе у Србији (1897 год.) и члан управнога већа Међународног Парламентарног Савеза, једно писмо г-

Љуби Јовановићу, председнику наше Скупштине, обраћајући му пажњу да би било у интересу наше земље и њеног угледа: да се *српска група* обно ви. У писму се моли председник да у том смислу поради код појединих посланика, без разлике странака. Г. Николајевић ће се поводом ове исте ствари обратити и председнику црногорске скупштине, како би се и тамо образовала слична група. Он је мишљења да би, можда, најбоље било, ако се образује једна, српско-црногорска група и да се на тај начин обе земље пред интерпарламентарним Савезом представе као целина. Г. Николајевић је са свога скорашњег пута по Европи донео уверење: да би у чешће Србије у Међународном Парламентарном Савезу било од велике користи.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Конференција посланика

Како новосадска „Застава" јавља, неколики радикални посланици ишли су у сремске Карловце патријарху Лукијану и замолили га, да у скоро сазове конференцију свих посланика српског народно-црквеног сабора. На тој конференцији посланици би заузели положај према познатој оптужби „велеиздајника" у Хрватској, која неоправдано и нечувеним начином беди српске автономне власти и све српске установе. Патријарх Лукијан обећао је да ће сазвати конференцију. По истој ствари је понедељак 19. о. м. сазвата и ванредна седница саборског одбора.

Дневне вести

Краљ и радикали. „П. Ллоја" има из Београда један телеграм, у коме се вели да ће Краљ Петар решен да на случај потребе распуштањем Скупштине учини крај ровењу радикала, који пасивном резистенцијом у Скупштини хоће да изазову министарску кризу. У очи Св. Саве пре подне рекао је министар председник Велимировић радикалима у скупштинским кулоарим са свим отворено *да има у чепу указ о распуштању Скупштине и да се он неће устезати да од њега учини упо требу*, ако радикали и даље буду ометали скупштински рад. Та је претња утицала, те је на онамадашњој седници био довољан број посланика и седница је прошла мирно.

Народна Скупштина. У данашњој скупштинској седници претресане су молбе и жалбе и предлози о разгруписавању општина.

Краљ на забави. Синоћну забаву са игранком код „Коларца" коју је приредила универзитетска омладина, посетио је Краљ са Престолонаследником.

Једно питање. Из управе монопола шире се по чаршији гласови да је монополска управа продала *знатну количину* гвоздених водоводних цеви, и да су те продате цеви *из подрума* монополске управе однете на Топчидерско брдо у *нечији виноград*.

Управни одбор, треба да нагна монополску управу да му објасни:

1. Коме су ове цеви и по коју цену уступљене?

2. Ко је констатовао неупотребљивост ових цеви; и учинио предлог за продају? и

3. Ко је усвојио предлог за продају као и ко је наредбодавац?

Ненадовићева изјава. У разговору с једним дописником „Тахидромоса" рекао је цариградски посланик Ненадовић, да *Србија и даље тражи једно парче босанског земљишта*, који би Србију везао с Црном Гором до Јадранског мора. Србија се за сада задовољава тиме да би силама доказала своје добре намере. *Али Србија не одустаје од автономије Босне и не усваја привредне компензације.*

Патријарх и „велеиздајници. Карловачки питријарх Лукијан Богдановић конферисао је онамад у Будимпешти [illegible] керлом па с министром за Хрватску Јосиповићем и најзад с хрватским посланицима о гоњењу Срба „велеиздајника" у Хрватској.

Бугарска нота. Бугарска влада предала је заступницима сила ноту, у којој објашњује последње бугарске војничке мере према Турској. Нота је написана у духу познате Паприковљеве изјаве.

Примљена болница. Новосазидану двоспратну зграду окружне нишке болнице, коју је народ тога округа о своме трошку подигао, примљена је јуче од комисије у Нишу — као исправна.

Биће смењен. Поред свих заузимања „пријатеља" својих, солунски конзул г. Влада Љотић биће ових дана пензионисан.

† **Коклен.** У Монпељеу у Француској умро је јуче напрасно чувени глумац француски, Коклен старији.

Султанова кћи. Најмлађа кћи султанова, принцеза Сами умрла је јуче.

Маклаков у Сарајеву. Члан руске думе Маклаков, после неколико дана бављења отпутовао је из Сарајева у Праг. За време свога кратког бављења у Сарајеву примио је потребне информације. У разговору нагласио је, да су промене на Балкану питање целог Словенства, изјављујући да сав руски народ поклања нарочиту пажњу и негује особите симпатије према српском народу. Службена руска политика мораће према томе владати се тако, како ће одговорити томе расположењу, а искључена је свака могућност да се уради противно.

Тачно књиговодство. Већ неколико дана, како се по Београду вија један ревизор царинарнице београдске на жељезничкој станици где иде по дућанима овд. трговаца, да се из трговачких декларација увери, која оцариљена и одчета роба није по царинским књигама разведена. Ако су књиге тачно вођене, што мора да буде, онда зашто ово обијање трговачких прагова? А ако су царинске књиге нако вођене, онда како је то смело бити и шта на то вели г. министар финансија?

Полицијска правда. Реч је о београдској полицији: док [illegible] каферијама допушта у радњи домбуле, конген и свакодневну коцку — другима не даје и хоће да их придави. То је ваљада опет какав партијски или, можда, чак, и звечећи разлог — два разлога који у овој земљи једини имају успеха. А кад се тиче дажбина и терета, државних и општинских, ту се увек они — сад привилегисани — (Лондон, Женева и др.) — изузуку а ми сиромашници извлачимо на својим леђима све.

Под једнаким условима ваља или свима забранити или свима допустити.

Пошта на коњу. — Услед великог снега, који је нападао у округу ужичком, прекинут је саобраћај на многим местима, тако да је немогуће вршити поштански саобраћај на колима него на коњима. Начелство је употребило све мере, да се путеви доведу у исправно стање.

Читуља. Цвета, мајка г. Ђоке Стојковића, рибара овд. умрла је јуче и биће сарањена данас у 3 сата по подне.

Бог да је прости.

Неред на Чукарици. Јован Бабић машиниста на „Стигу", Драгутин Ђокић ложач на „Шумадији" и Драгољуб Николић лађар, дошли су јуче у општинску кафану на Чукарици и пошто су се добро напили потукли су се, тако, да их је присутан свет једва развадио. Одмах је јављено полицији топчидерској, која је дошла и сву тројицу отерала у затвор и казнила. Сва тројица су лако повређени.

Вратио се Др Мита Николић инспектор санитета министарства унутрашњих дела, вратио се из Ниша, где се бавио службеним послом.

Пољевина. Нашем пријатељу г. Милутину Момировићу свештенику из Курјача у сресу рамском, непознати зликовци упалили су прексиноћ магазу и ар, тако да су ове зграде до темеља изгореле, заједно са свима стварима и храном која је у њима била. Жртава нема, а штета износи преко 1000 динара.

Поведена је истрага од полицијске власти.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

— Пошто је због здравља Стурза морао одступити, за вођу румунске народне-либералне странке проглашен је садашњи министар председник Брћано.

(У Оршави је 10. о. м. ноћу изгорела петролеумска рафинерија. Пожар је букнуо у парафинским просторијама фабрике па се раширио на машинске куће где је све опустошио. Штета износи на милијун и по крува. Људских жртава није било. Пожар је уништио и радничке станове.

‰ На Сицилији и Калабрији непрестано трају потреси земље, час јачи час слабији. Одомад се услед потреса срушио тунел између Вил Сан Ђованн и Сеила, те је због тога био прекинут железнички саобраћај, који је после васпостављен.

(:) „Фосове Новине" извештене су с добро обавештене стране: ће руски цар око половине марта посетити талијанског краља у Риму и тамо се задржати неколико дана.

У Тршћанско политичко друштво „Патрија" држало је збор, на коме се устало против владиног предлога да се у Бечу оснује талијански факултет. Збор је тражио да се у Трсту оснује талијански не факултет но универзитет.

КОНЦЕРТИ И ЗАБАВЕ

— Извештај са великог словенског костим бала Руско-Српског Клуба —

Руско-Српски Клуб, установа за ширење руског језика и руске литературе међу Србима и за забаву својих чланова постиже у овоме другом делу свога програма бриљантан успех. Излети, балови и остале забаве овог клуба увек испадају на опште задовољство посетилаца и остају у пријатној успомени. Како ми ђаво неда мира, већ се и ове године мислим да позабавим мало са извештајима о забавама из београдских друштава и изложим тиме чешће љутњи и незадовољству по неке лепојке, то ћу покушати да читаоцима „Праве" изнесем како је било на великом словенском костим балу, кога је Руско-Српски Клуб приредио 10. о. м. код „Коларца," представљајући да ће се веровати мојој познатој непристрасности.

Сала „Коларчева" пливала је у мору светлости, а по њој су се готово гушили Словени свих крајева. Ту вам је било и лаких козака, кршних Херцеговаца, горде шљахте Пољске, чедних Дубровчанки, као млеко белих Рускиња, живописних Скопљанка, Призренка са њиховим шареним шалварама као и Босанке. Поред њих, као симбол заштите, љути комита а одмах, као анђела спаситеља, видите једну лепу болничарку Српског Црвеног Крста. На словенском костим балу види се све богатство народне ношње код Словена, чија је лепота у крају, боји и кићењу несравњива; лепота која одскаче од ношње свих осталих народа. Већ сама лепота ношње Срба из свих крајева одржава превагу над Германима, Мађарима и др. и зато би се требало постарати да се та народна ношња одржи.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(151)

XXXIII

Заробљенице

Те ноћи мајка и кћи не легоше ни тренутка.

Али ноћ прође, а нико не дође да их тражи, ма да им је Хенри рекао да ће се одмах кренути на пут. И тек у јутру, савладане силним умором, оне заспаше једна поред друге.

XXXIV

Улица де ла Аш

Две ствари спречиле су маршала Данвила да те ноћи изврши своју намеру. Чудноватa ствар: излазећи од Јованке он се осећао скоро срећним. Издржао је срећно први разговор. Сем тога, оно што им је рекао да их је украо да би их спасао велике опасности, изгледало му је дивно смишљено.

— Почела је да ме проклиње. Доцније ће ме слушати без гнева...

Пун таквих мисли он се спремао да својим заробљеницама приготови безбедно прибежиште.

Њему је заиста било тешко да се одвоји од њих. Али извесност да је Франсоа у Паризу, неке нејасне слутње да му брат изненада може банути у двор, одлучише га на тај растанак, који, у осталом, и није требао дуго да траје.

Хенри је очекивао да падне мрак.

Око седам и по часова, у сумрак, он се уви у свој широки огртач, метну на главу шешир без пера, опаса оштар нож око паса и изиђе из двора.

После по часа био је у улици де ла Аш, на углу улице Траворсјер, пред једном кућицом са зеленим вратима... пред кућом Али се од Ликса.

Брзим погледом маршал се увери да га нико не вреба, па онда увуче кључ у браву.

Али се врата не отворише...

— Ах! ах! помисли он, да није изменила браве! То је паметна жена!

Тада се одлучи да лупа. У кући је једнако владала дубока тишина. Светлост коју беше опазио кроз пукотину на вратима брзо се угаси.

— Боји се нечега! прошапта он. Дакле значи да је у кући. Али, до врага, мора ми тек отворити!

И онда удари још силније. Без сумње се у кући неко б јао да лупа не привуче радозналост на ту кућу, јер Хенри чу на песку малога врта журне кораке и на скоро се крз врата чу опор глас:

— Идите својим путем, ако нећете да зовем полицију...

— Лаура! викну Хенри.

На ту реч одговори му пригушен узвик.

— Отвори Лаура, продужи маршал, или ћу ући преко зида!

Врата се одмах отворише.

— Ви, монсењеру! рече стара Лаура.

— Да, ја, чега ту има чудно ватог?...

— После читаве године дана..

— Тим пре треба да ме приме љубазније кад се враћам. Хоћу да говорим са Алисом.

— Она није у Паризу, монсењеру.

— Којешта! зацерека се Хенри. Чуо сам о њеном доласку пре неколико дана у Лувру, у ескадрону краљичине гарде.

Хенри беше подигао глас.

— Опет је отпутовала! рече одлучно Лаура.

— У том случају, ја ћу се настанити овде док се не врати, па макар морао чекати месец дана.

— Уђите, монсењеру, рече неки глас и у исти мах се на кућњем прагу указа нека бела прилика.

То је била Алиса; маршал је одмах познаде и поздрави је грациозно, али са неком дрскошћу, која је по његову мишљењу била допуштена тако великом господину.

Алиса уђе у кућу. Лаура запали буктиње. Маршал се окрете Алиси. Она је стојећи, мало бледа, оборених очију очекивала да Лаура изиђе.

— Слушам вас, господине, рече она тада; ви силом улазите у моју кућу; говорите гласно, поздрављате ме подсмешљиво, како сте само ви кадри И све то за то што сам била ваша љубазница. Шта имате да ми кажете?

Маршал је за један тренутак стајао зачуђен

У држању и изгледу Алисину видело се неко боно достојанство.

Он скиде капу и поклони се озбиљно.

— Шта имам да вам кажем! рече он Најпре да тражим од вас опроштај што сам овако изашао пред вас. Бојим се да нисам навукао ваш гнев у тренутку кад сам дошао да вас молим за услугу.

— Код мене нема гнева, господине, рече Алиса.

И заиста чим је увидела да маршал од Данвила не долази као љубазник који има неких права, чим је он поменуо неку услугу коју му она може учинити, присуство његово било јој је равнодушно.

Међутим Хенри пређе погледом ту собу коју је тако добро познавао.

— Ништа се није изменило, рече он, изузимајући две ствари.

— Које? господине.

(Наставиће се.)

Ценећи сопствену идеју и укус ја се прво клањам пред г-ђицом Милом Шајновићевом. Она је у духу времена, са пуно укуса изабрала одело болничарке Срп. Црвеног Крста. Црна хаљина, са белом, као снег, кецељом и марамом на глави и црвеним крстом на грудима, не само што је врло лепа већ је и особито хармонирала са лепим црномањастим ликом и као гар црним очима г-ђичиним. Г-ђица је, поред тога, имала и једну касицу Црвеног Крста где је то вече прикупила неколико стотина динара за будуће рањенике, те је на тај начин, поред лепог провода, учинила и једно хумано дело. Општи је суд да је г-ђица била најлепша.

Врло интересантан костим имала је г-ђица Даница Оклопџија, из Ирига. Обучена као словачки дротар са пуно малих лончића, шерпења као и прибора чиме се крпе корита око врата, изазивала је г-ђица живо коментарисање и допадање на сретној замисли, која је потпуно успела.

Са лепим, раскошним и сјајним костимима такмичиле су се Пољска и Црна Гора, и тешко ми је рећи ко је победио.

Док је г-ђица Вука Поповићева у зеленој плишаној хаљини, са белом атласном доламом и истом таквом атилом, обоје оперважено финим крзном, и са златним гајтанима, који су, мрсећи се са плавим локнама атилу а са лаковањем чизмицама, на којима су сијале сребрне мамузице, изгледала веома лепа и горда, као прави шљахтић, дотле је госпођица Луја Влајићева, као Црногорка изгледала, и поред свих сурових стена Црне Горе, веома нежна и пријатна. Сумњам да је која Црногорка понела онако лепу, као небо плаву (оно небо које вас летњих жарких ноћи мами кадним шприцерима) доламу, везену златним жицама, какву је имала г-ђица Влајићева. Преко лепе свилене црногорске капице висила је ниска дуката, чији се сјај надметао са сјајем црне косе.

Између многих дама у црногорским костимима г-ђа Агница д-р М. Марковића издвајала је лепотом свога костима као и самом појавом.

Веома пријатно били су изненађени посетиоци пажњом г-ђе Вајтхед, супруге енглеског посланика, коју је указала и овом приликом српском народу. Она је од словенских костима изабрала ношњу српске жене у вароши. Са лепом хаљином отворене боје, белим свиленим либадетом и тепелуком на глави г-ђа је изгледала у своме скупоценом оделу као права поносита Србијанка.

Г-ђин земљак г. Џемс Баучер, дописник „Тајмса“ и велики лични пријатељ бугарског кнеза Фердинанда, дошао је у костиму бугарског сељака. За опањено и смежурано лице овога већ постаријег господина веома је згодно дошло бело сукнено одело (уске чакшире и кратак гуњ) и груба јако отворена кошуља са јагњећом шубаром на глави и козјим опанцима на ногама. Господин је изазвао опште интересовање, у толико више што је у Београду врло мало познат.

Поносити Дубровник имао је ове године достојног заступника на овоме „Свесловенском Конгресу“ у нежној госпођици Нади М. Стефановићевој, чијем је витком стасу красно стајала лепа бела хаљина са везеним јелечетом на грудима и малом Конављанском капицом, преко које је бела колмована марама.

Од руских костима, којих је било веома много и врло лепих, одваја по својој скупоцености и лепоти костим г-ђе Сергијев, супруге руског посланика. Њеноме, увек свежем лицу, лепо стоји бела руска одећа са оним шареним и богатим накитом на глави. У великом мазуру г-ђа се показала и као најнеуморенија играчица.

Македонија је имала доста својих присталица као и Стара Србија, а свако ће ми допустити да од свих издвојим г-ђицу Вуловићеву, која је, и иначе позната као веома лепа девојка, тога вечера у оделу Пећанке, са зубуном горуће боје и тешким златом извезеним, засењивала, за тим не мање лепа и интересантна појава била је г-ђица Вука Рајковићева у црвеним шалварама, зубуну и ципелама од плавичасте свиле сребром везеним и црвеним фесчетом са дугом црном кићанком на глави, како се то већ носи око Битоља.

Г-ђица Лела Костићева, као Призренка, са шареним шалварама и тешким златом извезеним јелечетом била је и љупка и пријатна.

Г-ђице Андоновићева (кћи г. Андоновића професора) и Симка Јовановићева биле су веома симпатичне појаве и свакоје јурио давиди њихове јако интересантне и укусне костиме. Г-ђица Јовановићева била је красна као руски паж са атласном дугом шареном руском блузом, кратким панталонама и чизмицама атласним љубичасте боје са малом шубаричцм, на којој се вила перјаница. Г-ђица Андоновићева, дала нам је својим костимом, ако се варам, руског извошчика у црвеној атласној блузи, кратким црним атласним панталонама, чизмицама и ћошкастом капицом.

Г-ђа Драгица М. Спалајковића, кћи Босне, са свиленим шалварама и фесчетом на глави, била је веран представник свога потиштеног завичаја.

Као што је већ и цео народ словеначки тих и скроман, такав им је био и заступник овога вечера, али ипак веома пријатна и за Београђане потпуно нова појава. Г-ђица Катарина Захова у лепој љубичастој хаљини, са китњастим шалом преко рамена и веома интересантном капом (великом, белом, кошмованом) на глави пружала нам је тип праве Словенкиње.

Господа су била слабо костимирана. Леп изузетак чини г. А. Недељковић, правник, у своме белом сукненом комитском оделу са редењицама преко рамена и револвером за силавима, што је све као салливено стајало своме младом и снажном човеку.

Завршујући овај напис, ја жалим што морам да сам штедљив према ступцима „Правде“, те не могу да читаоцима опишем и остале лепе госпе и госпођице, а то је због штета, јер су биле све веома, веома лепе. Но, то другом приликом.

12—I—1909. год.
Београд

Р-а

Сутра „Правда“ доноси

О уклањању Дамјана Влајића

писмо једног пенз. официра

ЈЕДАН ВЕЛИКИ ПАД

догађај из чаршије

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

Исправка

(Свршетак)

Даље је овим испитивањем утврђено; да г. Милош Аћелковић („М. А.“ у чланку) није „водио поделемику из српског језика“ искључно због ћачког незнања језика“ при одговарању лекција, и то само неколико минута“, већ да су, напротив у свим разредима уместо обраде лекција из прописаних предмета, поћени с њима како крађи тако и дуги разговори о његову „Браничу српског или хрватског језика“, којом је приликом он на све начине, па и неистином, гледао да увери ученике да је све оно што он пише у „Браничу“ чиста наука, те да би ученице усвојили његове погледе. Шта је још у овоме смислу радио г. „М. А.“ не може се износити овде због ограниченог простора.

Питање о служењу или неслужењу свете литургије од стране г. „М. А.“ имаће да расправи Архијерејски сабор, те се овде не даје о томе даље обавештење.

Управник оне школе никада није био „са неким ћацима у дослуху“, нити он уопште тргa дошаптавања, и у томе тера он у крајност. Ала је сасвим противно томе радио баш г. Милош Аћелковић („М. А.“ у чланку), који се горњим чланком узима у заштиту у овом смислу. — Пошто је управитељ стао забрањивати појединим ученицима, који су му доносили што написано, да пишу речце „да“ и „не“ спојено с другим речима („дали“ место „да ли“ итд.), и друге неке накараде од речи, што је пак г. Аћелковић препоручивао у свом „Браничу“, онда је — према ученичким исказима на овом испиту — г. Аћелковић стао најпре сам вршити шпијунажу у овој школи, испитујући на својим часовима ученике на фини начин о томе с чим су незадовољни и бележећи то, а затим је изнесене ученике привукао к себи и у уредништво „Моравског видела“ па од њих начинио праве шпијуне. Да је тако најбољи је доказ и сам речени чланак на који се овде даје исправка.

И сувише је бесмислено и за свако презирање тврђење у реченом чланку, „да је млеко за доручак четвртком укинуто за инат неких ученика који не спадају у ред благочестивих управникових овчица“. Млеко за доручак није ни давато у овом заводу четвртком увек, и редовно преко целе године, па ни недељом није кад се год није могла добавити потребна количина. Ове је године морало оно до пролећа сасвим отпасти четвртком због повећане цене млеку услед суше, али се место четвртка даје оно празником, кад није одмах ни недеље. Осталом за 66 пара дин. колико од прилике стаје дневно храна једног ученика у овом заводу, не може се ни тражити млеко за доручак више него што се овде даје.

Трпезарија је и сада чиста као и увек досада, што је добро познато свим посетиоцима овога завода, па и самом писцу горњега чланка.

Није истина да је завод остао без лекара за време зимске вежбе школског лекара. Њега је замењивао општински лекар. Управитељ никога не шаље кући на здравствено опорављање без лекареве наредбе и без преке потребе.

Овим је довољно доказана неистинитост садржине реченог чланка.

Од управе мушке учитељске школе јагодинске, 18. децембра 1908. бр. 1973.

Управитељ
Срет. М. Ђурић.

Изгорео леш

Извештај „Правди“

Шабац 12. I. 1909.

Због оних великих мразева, који су се у последње време појавили настале су по вароши тако јаке поледице, да је грађанство просто страховало од каквог несрећног случаја, идући шабачким улицама. Шабачка општина да би могла још за времена отклонити сваку опасност, услед ових поледица, била је принуђена, да изда једну наредбу грађанству, да сваки испред своје радње односно стана, поспе пепео, како би пролаз грађанима био безопасан. У томе циљу, општина је одредила по једног позорника за сваку улицу, са задатком, да сваки у своме реону, иде из куће у кућу или из радње у радњу, и сопственицима саопшти усмено наредбу општинску.

Један од одређених позорника коме је припао реон вел. пијаца — Камичак, идући тако из куће у кућу и из радње у радњу, дође и до једног празног плаца, који се налази између куће г. Стеве Мэринковића с једне и г. Хаџи-Поповића апотекара с друге стране. На томе плацу налази се скоро на половини истог једна кућица од слабог материјала, у којој је спавао један чичица од својих 90 година Старац се звао Трифун Машић. Живео је од просјачења, пошто услед велике старости није био способан ни за какав други рад.

Када је дотични позорник дошао до те кућице, да и томе старцу саопшти општинску наредбу није кућицу затворену. Позорник тада провири кроз прозор, да види да ли у соби има кога и на његово велико запрепашћење, спази на поду једног човека, чији је горњи део тела све до кукова, био претворен у пепео, доњи део тела тињао је у слабом пламену. Позорник одмах отрчи у општину и саопшти надлежном чиновнику а овај опет полицији, и тако се образује комисија, која оде на лице места, да учини увиђај.

Када је комисија ушла у собу имала је пред собом страшну слику. У једном делу собице, стоји повећа количина гареже и пепела, а одмах до тога две човечије ноге које су остале до колена непогорене, а од колена, па цео горњи део тела, потпуно је изгорео. Претурајући по ономе гарежу, комисија нађе на обе цигерице и срце, али све печено. — Приликом увиђаја па и после овога, комисија није никако могла сазнати право стање ствари по овом језовитом догађају. — У опште постоје три верзије и у грађанству и код комисије поводом овог случаја, али се од ових само једној може поклонити вере.

По једној верзији, старац је морао бити прво убијен па затим спаљен, да би се на тај начин утро траг злочину. По другој верзији старац је извршио самоубиство у очајању за изгубљеном старицом, коју је у очи Божића, кад је се кући вратио, затекао у соби убијену. По трећој пак верзији, која се може сматрати као највероватнија, старац је нашао смрт у пламену, својом сопственом непажњом. — И ја сам мишљења, да је ова последња претпоставка најприближнија истини, а ево зашто: — У собици, у којој је несрећни старац становао, није се од ствари ништа друго налазило, осим једног простог кревета са ногарима преко којих су положене 3—4 даске а по њима једна сламњача и губер за покривање, и једне мале блехане фурунице, која се налазила уз сам кревет. Старац је имао једну повелику ману, — волео је да попије коју више. —

Тога дана, када ће се старац растављати са животом, враћао се из прошње кући добро накресан. — То потврђују и неки грађани, који су га тако пијаног срели на улици. — Како је накресан дошао кући и наложио мало ватре у фурунници, седне на кревет и припали своју лулу. — Пушећи тако њега ухвати сан, и са запаљеном лулом заспи. Лула му је морала испасти из уста и наћи склоништа у самој сламњачи, која се убрзо услед оне жари у лули, упали, и дохвати кревет, па с њим и самога старца. — Он је без сумње морао лежати преко кревета, кад је цео кревет изгорео и цео део старчевог тела изузев ногу до колена, које су биле ван кревета. Што је кућа остала поштеђена од ватре, разлог је тај, што месо и кости нису дале пламену да се нагло развије, и што под није био покривен даскама, него земљом.

Ето тако је бедни старац морао извршити свој живот.

Маркиз

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Ристина посла

Г. Риста Одавић као да се решио да створи себи пошто пото репутацију луда човека. После овог скандала са одликовањем г-ђе Вавре, он је сад ушао у још једну луђу ствар. Разаслао је једну масу позивница београдским госпођама, у којима их позива да образују одбор за приређивање једне забаве у корист глумачког пенсионог фонда.

Докле све корпорације и удружења позивају глумце и глумице да им ови помогну извести какву забаву, дотле г. Одавић позива београдске госпође да оне удесе забаву глумцима и глумицама, као да ови не знају шта је забава и како се оне приређују!?

Баталите ви то г. Одавићу! сити смо ми тих забава које приређују „петроснеси“ и разни одбори госпођа и госпођица. Оставите ви глумцима и глумицама да они сами удесе забаву за свој пенсиони фонд, јер хоћемо једном да уживамо у једној што рекли немци „flott“ забави, на којој нам се неће ребрити ова или она патроноса као да је све она дала и као да све од ње зависи.

Бранино позориште

Вечерас се на општи захтев приказује по други пут одлична шала:

1. „*Летња киша*“, која се на премијери необично допала. У програму је и „опера“:

2. „*Последња ноћ*“, и 18 најпријатнијих пијеса. —

ТЕЛЕГРАМИ

Солун. Сандански и Паница спремају нове комитске чете. Наређено је полицији да пази строго на обојицу.

Божа Јанковић

ђенерал у пензији

не може о својој *слави* — Часне вериге апостола Петра — примати посете.

26 2—3

АВРАМ Н. ХАЗАЛ

бив. инкасант, није више у служби осигуравајућег *Друштва „Србија“* и не може ништа предузимати ни ради ти за Друштво и у име Друштва.

22 3—3 **Управа.**

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves“ црног дин 1.
Француско 1 Боца „Seuternes“ бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon“ црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blayc“ белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урањене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Теј-Бутера.“ Конзервираног поврћа: сушене Боранје, Грашка млади, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака и т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·5.

Саламе *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Адамера, Комемберта, Бриа и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Највеће и најразновршније стоваришће* **Бомбон** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанџи црвених, „Марона“ Кестена ит.д

Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тонфиша, Маринираних Харинги, Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица. Зечева Фазана и т. д. Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта

Београд—Теразије.

г. г. потрошачима у Београду и унутрашности шаље тачно и из време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 13 6—

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је конолијално деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Крал.-Срп. Дворског Лиферанта. — Београд.

Кувар који је раније дуго година био у Двору нуди се како је коме потребно за свадбе, банкете и т. д.

Данило Костић

21 Цетињска улица број 1. 3-3

ПРИРОДНО

Вино црно и бело старо и ново продајем један литар по 0·50 п. д. на више јевтиније.

Добре сланине, пршуте, кобасице и осталих артикала јевтино.

С поштовањем

Добр. Т. Ђтанацковић

Кнежев Споменик бр. 5. — Телефон 270.

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић,“ Бранкова ул. бр. 16.

НОВА КЊИГА

Излази је из штампе нова [illegible] га **Д-ра Савићевића**

Лепота тела

Неговање и улепшавање

Са 83 рецепта — Цена 1 динар.

Садржај: 1. Кожа — о лепоти и улепшавању. 2. Кожне болести. 3 Коса. 4. Уста и зуби.

Ова је књига намењена женском полу и треба свака жена и девојка да је прочита.

ИЗДАЊЕ ДВОРСКЕ КЊИЖАРЕ

Мите Стајића — у Београду

Хотел „АЛБАНЕЗ“

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима прна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК“ продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне жакете и *најмодернији укусни суфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најскромније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед суфпуца сваког је дана слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је поетигао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонама, укусним суфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије глас најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашности, за коју ваља послати или му какву добро стојећу хаљину или меру по моме пртаном упутству.

Цене су једне за сваког!

БАЛСКА СЕЗОНА

250 КОМАДА

Две стотине педесет комада најлепших балских тоалета, које сам добио из једне велике енглеске фабрике у комисион, у споразуму са истом, да их не би враћао

ДАВАЋУ НА ОТПЛАТУ

Цене хаљинама варирају од 35 до 360 дин. комад.

Јануара 1909.

Београд Помодна радња

Дим. М. Николића

18 5—5 Кнез Михаилова број 19.

БАЛСКА СЕЗОНА

Готов је и већ се разашиље пријатељима илустровани

КАЛЕНДАР **„ГАРАШАНИН“**

који је ових дана изашао из штампе са одабраном садржином, као прва свеска: *„Библиотеке,“* коју ће од сада издавати:

КЛУБ СТУДЕНАТА НАПРЕДЊАКА

Календар износи пет штампаних табака, а цена му је свега пола динара. Поруџбине и новац ваља што пре упутити на адресу књижаре г. Игњата Даничића, Чика Љубина улица бр. 14.

Књижарима и продавцима 30 од сто рабата.

699 10—10

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ“ и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок“** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin“ признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin“ одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни теј“ противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА“ у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА“** *Београд* —

„ПРАВДА“ прима огласе по умереној цени.

ВИНА

Отворио сам овде у Београду стоваришће ВИНА из мог виногрда из Пожаревца, како би лако могућности потрошачима, да се снабду са добрим природним пићем за наступајуће празнике.

ВИНА имам стара и нова и то: **Малаго, Тамњанико, Ризлинг, Токајца, Динке ох Смедеревки, Португизеј, Прокупац, Црна и Слатка Пунтавји,** а сва су вина пећена без петљања од самог врха, те је и квалитте одличан, а цене врло умерене.

Подрум за мање количине налази се у мом стану **Браће Недића улица бр. 27,** до (Ћирићеве виле) а главни подрум на Смедеревском друму ван реона трошаринског испод кафане „Ресаве,“ где продајем свако вино са 10 динара по хектолитру јевтиније.

Моја су вина одликована на Балканској изложби у Лондону 1907. год.

Децембра 1908 год. у Београду.

МИХАИЛО Ђ. ИЛИЈЋ

644 20—20 винар и виноградар из Пожаревца.

ПРИЈАТЕЉИМА СРПСТВА
И СРПСКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Прва Повл. Ужичка Акц. Ткачка Радионица извештава своје пошт. потрошаче и пријатеље српске индустрије, да има на стоваришту велики избор тканина ванредно доброг квалитета и постојане боје, које су по изради много боље од страних фабрика.

Да би се сад, у овој прилици, спречило уношење страних крпа, Управа Ткачке Радионице спустила је цену израђевинама тако, да су оне знатно ниже а квалитет много бољи од страних израђевина.

Молимо пошт. потрошаче, да се изволе са поруџбинама обратити непосредно фабрици у Ужице или њеним продавцима, и то:

У Крагујевцу г. Сави С. Новаковићу; у Чачку г. г. Васи Гавровићу, у Ваљеву г. г. Недељку Павловићу, Антонију Јовановићу, Пајовићу и Јевтићу и Михајловићу и Станојевићу; у Шапцу г. Борђу Танасијевићу; у Крушевцу г. г. Трајку Ристићу, Љуби Поповићу и Живку Белотрелићу; у Нишу г. г Браћи Попић, Живојину Милосављевићу и Другу, Милу Попићу и Јовану Величковићу; у Соко-Бањи г. Стојилку Милићевићу; у Алексинцу г. Станисаву Хаџи Павловићу и Сину; у Трстенику г. Милосаву Мирићу; у Неготину г. Јеремеју Рашићу; у Г. Милановцу г. г. Петру Маринковићу, Љуби Ђорђевићу и Танасију Миљановићу; у Краљеву г. г. Браћи Матовић, Дим. Димитријевићу и Шпапчићу и Радомиру Николићу; у Лозници г. Андрији Урошевићу; у Каменици г. Разовану Бошковићу; у Књиву г. Димитрију Михајловићу; у Прањанима г. г. Миленку Благојевићу и Благоју Симовићу, у Пожеги г. г. Димитрију Кандићу, Браћи Ђукић, Младену Крњићу и Милану Јеремићу; у Ариљу г. г. Драгољубу Думбеловићу и Миленку Глишићу; у Рашки г. Бошку Марићићу; у Обреновцу г. Љуби Вукајловићу; у Варварину г. Станоју Милосављевићу; у Ћуприји г г. Мијаилу Ђ. Миленковићу, Сими Симићу и Јевти Томићу; у Параћину г. г. Лазару Т. Миленковићу и Мити Ристићу и Сину; у Смедереву г. Николи Спасићу; у Александровцу (ж.) г. Настасу Јакшићу; у Књажевцу г. Љуби Јанковићу; у Гучи г. г. Алекси Протићу и Гавриловићу и Прелићу; у Б. Башти г. г. Радисаву Митровићу и Нешку Нешовићу. у Рековцу г. Петру Перићу; у Бољевцу г. Миленку Ристићу; у Паланци г г. Живанчевићу и Арсенијевићу, и Милану Прокићу и Брату.

Мустре наших израђевина могу се видети у Београду код г. г. *Димитрија Јањића* трг. на Теразијама, *Николе Миловића* Дубровачка улица и код *Доброслава Атанацковића* преко пута „Коларца“ подпуна колекција у комадима и парчетима свију израђевина (као пешкирама, чаршавима, сеџаџетима и т. д).

679 10—10

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осипа т. зв. фирцигера код мале деце,** и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста“ у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пију. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести ређе јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашности Србије.

Цена једне флаше са упутством поштом 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ“

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноји очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашности врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА“ Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара.“

У унутрашности у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевцу Илића. 10 6—

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ПЕТАК 16 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI — 1909. — БРОЈ 16 | Телефон 821.

О уклањању Дамјана Влајића

са положаја

начелника артил. техничког одељења мин. војног

(Писмо Директору „Правде")

Господине Директоре,

Смена пуковника Дамјана Влајића са дужности начелника артиљеријско-техничког одељења министарства војног и његово стављање на расположење, не треба да остане без коментарисања у јавности.

Начелник артил. тех. одељења у министарству војном, од увек је врло важна чињеница у питањима око спреме и наоружања наше војске, а нарочито је то у данашњим приликама када треба и добро и брзо вршити спрему наше војске. Из тих разлога потребно је да на томе месту буде личност која је не само исправна у сваком погледу, но која је и технички образована, која познаје оружје, која има довољно искуства у раду а поред тога да располаже и знањем страних језика, како би могла опћити са странцима са којима посведневно долази у додир.

Писац ових редака, као и сви виши официри, зна пуковника Влајића од дужег времена. Он служи у војсци више од 40 година; учио је на страни, био је са службом у министарству, предавао је преко 20 година артиљерију у Војној Академији, био је неколико година управник војне фабрике у Крагујевцу, а два пута начелник одељења у министарству, и свуда је био тачан и исправан на дужности. У свима нашим политичким приликама и променама понашао се коректно и исправно и вршио само свој посао, као што и приличи једном војнички образованом човеку.

Према томе, није било ни разлога а ни време да се овај човек сад баш диже са овог положаја, на комеби сво јим искуством и саветима могао много користити, а најмање је то требало учинити на начин којим је то извршено; начин који се на жалост већ сасвим одомаћио у нашој војсци а који може бити само од штете и њој и држави.

Набавке које се врше преко артиљ. техничког одељења министарства војног огромне су, па се услед тога тамо укрштавају многобројни лични интереси и према томе није никакво чудо што се тамо развијају огромне интриге и што се исте наперавају на начелника тога одељења. У нас се данас цео свет дао на либерације и маса људи, у својству агената и представника фирми обија прагове тога одељења. Сваки од њих препоручује своју робу и сваки смара своју робу за најбољу, па ако начелник мора да гледа да смо државне интересе и да светује министру да узима само оно што је најбоље и за државу најкорисније, то није икакво чудо што се они који иде да не могу да проспериарају, служе свим могућим средствима, да тога начелника опањкају и оклевећају, ако се њихов пазар не закључи или, ако нађу да ће на тај начин моћи учинити нешто за себе.

Оваквим интригама пао је као жртва и пуковник Влајић а како и на који начин показаћу овим примером:

У неким овдашњим листовима протуране су у више прилика нотице како је пуковник Влајић као начелник министарства војног уступио израду *пешачке муниције* неким страним фабрикама грдећи га и ружећи због тога. Међутим цео свет зна да је Нар. Скупштина одредила нарочити одбор од 4 посланика који ће руководити и решавати набавку муниције и који је и ово питање и решавао.

Дакле за један чист и законит посао који је правилно извршен од стране најмеродавнијих: скупштинског одбора и министра, ружи се и клевета начелник Влајић који, и да је ова набавка погрешно извршена, за њу не може бити крив, јер је она, као што рекох, извршена по решењу скупштинског одбора и министра.

Кад се дакле и овако јасне и свима познате ствари извргну и на очиглед целом свету подмећу Влајићу, онда се може мислити колико се у извртању и подметању иде у питањима која су мање важна и мање позната широј публици.

Па ипак се оваквим и сличним интригама и смицалицама успело да Влајић буде уклоњен са положаја начелника. Министар војни безсумње је тиме учинио по вољи онима којима је Влајић сметао а и онима који су из необавештености и кратковидости веровали у оно што је против њега изношено, али јесу ли тиме задовољени и државни интереси, је ли тиме задовољена правда и морал? Да је нови министар војни мало више размислио о томе, он зацело не би тако брзо поверовао дошаптавањима појединих тајних и јавних агената и препричавањима очих, који су увек готови да прихватају и даље разносе приче и бајке, без обзира на то, јесу ли ове у каквој вези са истином или не.

Морамо признати да многе људе у веровању да до Влајића има неке кривице, утврђује та околност што се он од оптужаба у јавности не брани истим путем, и што га његов министар не узима ни на који начин у заштиту. Али, кад се има на уму да војни закони и уредбе забрањују официрима да пишу по новинама и да не смеју ни исправке писати без одобрења министровог, а кад се то доведе у везу са фактом да је Влајићу, у колико је нама познато у два три маха одбијана молба којом је тражио да публикује исправке на клевете управљене против њега, онда нам ћутање Влајићево постаје разумљиво а намеће нам се питање: зашто нови министар хоће пошто пото да остави публику у уверењу, да је Влајић неисправан и зашто му забрањује да се брани од клевета кад то није ни човечно нити одговара појмовима о официрској части? У другим земљама сами министри бране своје официре и залажу се за њихову част кад стекну уверење да су неправедно нападнути и оклеветани, а код нас је обратно: код нас министар *натерује* официра да носи жиг срамоте који му се неправедно удара на чело.

Наше је уверење, да је нови министар војни грдно погрешио што је овако на дохват сменио Влајића са положаја начелничког и да још више греши што тога човека сеца и неда му бранити се. Изгледа нам да министар није могао поцрпсти никакав наук из ових силних афера, које су се код нас одигравале и које су нас стале угледа и дисциплине наше војске и да он не помишља на то: да терајући зеца може врло лако једног дана истерати — курјака.

Благодарећи Вам. драги г. Адамовићу, на гостопримству уверава Вас о своме поштовању

један из „Пенсионополиса."

На све стране пљачка

(Посвећено министру војном)

Ових дана спрема се једна нова пљачка која ће стати државу у најмању руку 50.000 динара. Ствар са овом афером стоји овако:

Члан једне овдашње врло велике индустриске фирме — пиваре, оглашен је за неспособног кад је било питање о његовом регрутовању за војну службу. То још није чудо, јер и ако је овај способан за војну службу он у Србији има право да се прогласи као неспособан кад то добро плати, само је његова дужност да плаћа војницу и војне власти су позване да строго воде рачуна о извршењу ове наплате. Међутим овај пријатељ успео је да истовремено кад је проглашен за *неспособног* добије од команде (VII пук. округа) уверење да је суп. ревиз. комисијом оглашен за *полуспособног*, а такви не подлеже плаћању војнице. Овим уверењем успео је да завара војне и пореске власти те да се не врши наплата војнице од њега што није требало да буде, јер команда има у својим књигама тачне податке о својим обвезницима те је на основу ових, без обзира на ово лажно уверење имала да води строгог рачуна о извршењу наплате војнице.

Тако су пролазиле године, пријатељ је по годинама старости прешао у други позив, па, мислећи да је питање о плаћању војнице сада потпуно заборављено и скинуто с дневнога реда, јави се команди, са оним лажним уверењем, да га као полуспособног распореди. Прилике су се у команди измениле јер овде нису више они људи, који су, и мимо података о *неспособности* овога обвезника за војну службу, могли дати уверење да је *полу способан* — те се тако по књигама пронађе да овај обвезник као неспособан, кроз дуги низ година није плаћао војницу.

Сума неплаћене војнице, с обзиром на величину непосредне порезе и дужину времена, пење се на десетине хиљада. — Око 50.000 динара у најмању руку, и сада се ради и ногама и рукама да се ово плаћање избегне.

Ми не верујемо да ће се ово успети, али нисмо сигурни ни за противно; међутим ако би се једнога тренутка успело да се ово питање реши на штету државе, онда би било немогуће ствар поправити и држава би била оштећена огромном сумом, која јој је у овим озбиљним тренутцима у толико скупоценија.

За то овим редовима хоћемо да заинтересујемо министра војног г. Мих. Живковића, јер верујемо да ће он спречити ово ординарно харање и учинити све да се достојно казне они несавесници који су учинили да се ова сума у току последњих година не унесу у ону државну касу из које су се, по изричном наређењу закона, имале набавити оружје и обмундировне потребе за нашу војску.

ЈЕДАН ВЕЛИКИ ПАД

Изненадни пад. — Шта вели ортак Стефановић. — Најнепоштенији пад. — Услужне менице. — Варалиштво. — Све дубље. — Очајан покушај. — Крах. — Банкрот.

Изненадни пад

Ономад је изненадно пала под стечај једна од највећих фирама у Београду — фирма *Стефановић и Ранковић*.

Ма да се у најужем кругу чаршије одавно шапутало у поверењу о „извесним знацима," по којима се да више осетити и наслутити, но ма шта позитивно тврдити, ровито стање једне фирме, ипак се све то разбијало о одличан глас фирме *Стефановић и Ранковић*, који она већ толико година ужива. Честитост и савесност њеног главног ортака Стефановића и трговачке способности другог ортака Ранковића, која га је попела на највидније положаје у свима трговачким корпорацијама, биле су сигурна заштита о коју су се разбијали и ти тамни, неодређени, потмули гласови, који су пролетали с времена на време кроз чаршију. Садашње изузетне политичке прилике, које нису остале без утицаје и на трговачке односе, још су више заштићавале добар глас фирме, која се у ствари љуљала и грцала у самртничком ропцу.

И стога је као гром из ведра неба пао у чаршију глас, да је Миленко Стефановић био у Трговачком Суду и предао кључеве. Запрепашћеност је била неописана, али се ипак поред запрепашћености могла опазити на лицима многих трговаца и забринутост, коју су се трудили да сакрију један од другог.

— Ко би се томе надао?

— Људи, не могу да се повратим од чуда! Зар Стефановић и Ранковић падају под стечај! То је страшно!

— Рђавим данима идемо на сусрет. Не ваља то.

— Не ваља!

— Не ваља ни за *њих*, али, не ваља ни за *нас*.

Такви, и многи слични узвици, могли су се још истог вечера чути у Дубровачкој улици, код „Грчке Краљице," код „Круне" и код „Српског Краља."

„Не ваља ни за њих, али, не ваља ни за нас." Те су речи забринуле многе. Неки потајни страх огледаше се на лицима многих гросиста. Сви су осећали тежину тих речи, али нико им не сме објаснити прави значај. Сви су чекали да виде шта ће даље бити а од тога сви зазираху, сви себи.

Питање је било: *како су пали*. Од начина пада и узрока који су изазвали пад зависило је много. Сви су нешто наслућивали, али нико није слутњама хтео да верује. Зар *Стефановић и Ранковић* да нечасно падну.., Не!... Не!

Шта вели ортак Стефановић

Стефановић, главни ортак, изјавио је на суду, да је фирма постала неспособна за плаћање. Ортак Ранковић је болестан и није могао предстати суду те он у име фирме изјављује да фирма има;

Пасиве, која се састоји у дуговима у земљи и на страни дин. 1,300.000.

Активе: у робу за дин. 300.000, у потраживањима динара 500.000, у своме имању 50.000 свега динара 850.000. *Чисте пасиве динара 450.000.* Ранковић има непокретног имања, али њему није познато колико и на чије име, с тога нека га суд саслуша.

То је у кратким потезима изјава главног ортака Стефановића. Цифра од 450.000 динара је огромна, али је у ствари пасива још и већа. Али већ и то јасно казује, да је фирма требала много раније пасти и да се живот њен вештачки одржавао већ толико времена. А по коју се цену живот једне фирме вештачки одржава знали су добро сви у чаршији, с тога су сви очекивали страшне вести.

И нису се преварили.

Најнепоштенији пад

Опште је уверење да за последњих двадесет и пет година нико још није тако непоштено пао као што су пали *Стефановић* и *Ранковић*. Последице њиховог пада биће страшне.

У место да још пре четири године предаду кључеве па се или наравњају, пошто је

то *тада* било могуће, или поштено падну, они су приступили ономе што је најгоре; приступили су вештачком одржавању фирме до бољих времена. Од тада настаје доба не *трговања* већ кубурења. Не инвентарени радњу четири године и не знајући ни сами право стање своје имовине они су знали само за једну бригу: *тачно и на време одговарати својим обавезама па ма по какву цену.* Многима би можда то теже ишло али једној тако угледној и солидној фирми као што је њихова била, то није било баш тако тешко, само кад су се једном решили на тај корак. Све што је недопуштено у трговини они су употребљавали. И док је цео свет одавао пуну част уваженој старини Стефановићу а Ранковића Трговачка Омладина бирала за свога председника, Народна Банка препоручивала а министар привреде постављао за члана управног одбора Управе Фондова и најзад Краљ одликовао Карађорђевом Звездом — дотле су у истини то још тада била два десператора којима се у перспективи указивао казнени законик.

Услужне менице

Не могући одговарати својим обавезама на страни а не мајући више портфељских меница за задуживање код Банка, они су одмах у велико развили посао, који се врло ретко и само у доброј намери у трговини допушта, али које вазда солидни трговци избегавају. *То је послуга са такозваним „услужним" меницама.* Верујући у солидност фирме а још више у личну честитост представника фирме — што је у пословима ове врсте најважније — многи трговци из унутрашњости, као старе муштерије, одазивали су се њиховим захтевима и давали им своје акцепте на велике суме на послугу, ма да им ни у приближним сумама нису дуговали. Те услужне акцепте употребљавали су они за покриће нових Текућих Рачуна код Банака, које су исцрпљавали и њима регулисавали своје обавезе на страни. Држи се као поуздано да данас у разним заводима има тих услужних меница у вредности преко 150.000 динара. Падом фирме свих тих 150.000 дин. фиктивног дуга акцептната постали су реалан дуг, који акцептанти морају платити готовим новцем или ако то не могу, морају отићи и сами у Трговачки Суд и предати кључеве.

(наставиће се)

Извештај са границе

Кретање аустро угарских трупа

Шабац, 14 јануара

Примећује се да су аустријске патроле сада и *много чешће* и *много гушће* а нарочито се концентришу око Дрљаче, спрам нашег читлука. На дан 3. ов. м. отишли су из В. Зворника у Дрљачу до 200 војника са транспортом на 6 кола, а на два дана доцније око 11 часова ноћу, чула се отуда узбуна војничка и приметило се неко комешање. Одмах сутра дан долазио је обалом до наше страже на читлуку један аустриски официр са десет војника, дуго осматрао њу и околину догледом, па се после истим правцем вратио натраг, док су се за све то време чуле пушке или пранге.

Једна омања чета војника са једним официром, кренула се на Нову Годину из В. Зворника до у Козлук тамо је била недељу дана, па се тек 7. ов. месеца вратила у В. Зворник, док су за њом вођена два коња, натоварена сандучићима (сигурно муницијом).

У селу Тршићима у Босни, имаде сада још један вод војника, аустриских „штрафуна" са једним подпоручником, а станују у истој касарни, где станују и финанси са жандармима. Штрафуни на рукавима носе аустријску тробојку.

На Вратоломцу, брду спрам царинарнице мало зворничке, поред сталне страже од 15—20 људи, која се одавде не види, има са наше стране од смора једно шиљбочно место, које је у земљи, те се војник — кад при смени уђе унутра с поља не види.

Веома је жалосно било на Богојављење посматрати свечан спровод литије Срба у В. Зворнику, кад су се приликом освећења крста и водице, кренули, из цркве на Дрину. *Литију су ову спроводила два вода аустриске војске,* под подпуном ратном спремом Напред је ишао један а по задн литије други вод војске и докле су Срби певали побожне црквене песме, дотле су швабе стално нешто командовали Мађарима — војницима. Чудновато, да се швабе плаше Срба и кад се ови Богу моле, па и ако их је само најмањи део изашао на Дрину.

Од пре три дана аустријска војска увела је једну новину, да се са два удаљена места споразумева са града. У В. Зворнику, на дан 8-мог ов. м. од 7—8 часова увече, бацане су ракетле, ватре и осветљења у виду неких знакова, на које су опет са брда босанског ниже Брасине а у растојању од 15—20 километара, добивали одговоре на исти начин. Помоћу ових рефлектора мести мична места била су јако осветљена и ако је по Дрини била магла. Аустријанци су ово овде набавили, поред стратегијских обзира, вероватно још и с тога, да се граница може и ноћу лакше чувати, услед светлости услед упада Срба у Босну.

Официри аустријски веома ружно и нечовечно поступају са својим војницима у Босни. На дан 9. ов. м. једна чета пешадије из В. Зворника изводила је једно кратко време екзерцир на самој дринској обали спрам царинарнице мало-зворничке, па је се после окупила око једног свог официра, који јој је сигурно држао теорију. Из те групе официр је одвојио десет војника, па их распоредио дуж обале у растојању од сто метара једног од другог. Кад му је ускоро један од ових војника пришао и нешто рапортирао, официра је то толико раздражило, да је војника ударио у трбух и оборио га на земљу, а како је тамо хтео и своју теорију да заврши, покупио је војнике и одвео у касарну."

Gario.

ТУРСКА И БУГАРСКА

Како је софијском дописнику „Н. Сл. Преса" с бугарске меродавне одговорне стране саопштено, нису до сада ни у Цариграду ни у Софији учињене никакве дипломатске преставке. У Софији се тиме не узнемирују и изјављују да између појединих чланова разних споразумних група а и између ових самих потребна је измена мисли.

Као резултат те измене мисли очекује се *октројисање подесне суме за накнаду као основица за турско-бугарски споразум.*

До сада предузимане мере нису имале на уму тај ефекат, но су биле и јесу спонтане мере обазривости. Јер, рекла је поменута меродавна бугарска личност, ми можемо веровати уверавањима великог везира да турска влада нема никакве агресивне намере. Али ми имамо довољно доказа да је *извесна веома моћна царградска странка озбиљно помишљала на исправку границе,* па вероватно и даље мисли.

Али и после истека тронедељног рока влада не може распустити резервисте док што не постигне. *За то ће она морати већ ових дана наредити даље војне мере,* те да покаже своју чврсту намеру да коначно ликвидира турско-бугарски спор.

За то се предвиђа енергичнији корак Европе који у Цариграду као да очекују, јер радије попуштају притиску, који је увек био убедљиви аргуменат за турску јавност, и који ће радије бити прим љен но рат с Бугарском.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Патријарх и „велеиздајници"

Као што смо саопштили, карловачки патријарх Лукијан Богдановић конферисао је с угарским министром председником Векерлом и хрватским министром Јосиповићем због гоњења Срба у Хрватској Сад накнадно јављају да је патријарх рекао Векерлу да он као српски патријарх мора протестовати против тога што се српска православна црква сматра за велеиздајничку и да ће он и српски епископат против таквог поступка предузети најодлучнију акцију.

Интерпелација

Хрватски делегат на угарском сабору др. Ђуро Шурмин интерпеловао је министра председника Векерла због хапшења и осуде уредника сарајевске „Српске Ријечи" Југовића и Омчикуса.

Дневне вести

Министарска конференција. Јуче после подне одржана је министарска конференција у министарству спољних послова, на којој су претирана важнија државна питања, која имају да се реше у Народној Скупштини.

Аустриска претња. „Берлинер Тагеблат" јавља како у Бечу службено изјављују да је *садашњи однос са Србијом неиздржљив.* Аустро Угарска не може стално држати у Босни толико велику војску, да би српске пограничне државе држала у шаху. *Због тога ће оне морати да дају поуздане гарантије за одржање мира, јер иначе мора наступити критичан положај.*

Изјава великог везира. Велики везир изјавио је да Турска не намерава заузети никакву тачку на бугарској граници, нити ће услед бугарске мобилизације предузимати какве противне мере.

Демантн. Из Софије демантују вест да ће новопрокламовани краљ Фердинанд прећи у православну веру приликом свог крунисања.

Погодба турско-аустриска. Како лондонски „Тајмс" јавља, у својој одговорној ноти на турски нацрт протокола о турско-аустриској погодби, Аустро-Угарска устаје само против клаузуле, по којој су босански мухамеданци у верском погледу и у будуће потчињени цариградском шеих-ул-исламу. Као еквивалент за ову концесију Аустро-Угарска тражи изречно признање свог протектората над католичким Арбанасима.

Нови чланови управе. Ових дана извршиће се промена чланова Управе града Београда. На место досадањих чланова који ће се сменити довешће се на те положаје ова господа: Север Милутиновић, Миливоје Бранковић, Станоје Белић и Душан Николић срески начелници и Миливоје Петровић секретар министарства финансија, Миливој Бакић и Милутин Протић.

Ова ће се комбинација извршити чим се нађу погодна места за досадање чланове. Нарочиту муку муче са г. Митом Влашчетом, јер њега не знају где ће.

Загонетан излет. Синоћ је аустро-угарски посланик гроф Форгач са оба своја секретара Францом и бароном од Гауча, као и војним аташејом Габријелом Танцошом, отишао мађарским возом у 7'55 у Земун па се сви вратили у 10'38 брзим возом.

Звер мати. У своје време *јавили смо нашим* читаоцима да је звер мати Зорка Здравковићка из Шапца, пресудом апелационог суда ослобођена сваке казне за зверства које је чинила према своме детету — малом Стевици. Но ову пресуду поништио је касациони суд, и сада је апелаци ни суд, у смислу при-

---

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(152)

XXXIV

Улица де ла Јш

— Најпре ви, који сте лепши но икад... ох! Будите мирни, није ово љубавна изјава, већ просто констатовање.

— Затим? упита Алиса не сумњајући више о намерама Хенријевим.

— Затим, одговори он са доста благим осмехом, то празно место, место на коме се налазила једна слика...

— Ваша слика, господине. Ја ћу вам једном речи објаснити зашто ваша слика није више на том месту, зашто сте морали да чекате пред вратима, зашто вас молим да ми објасните брзо шта очекујете од мене, и зашто вас најзад молим да заборавите да ја постојим, да ова кућа постоји... ја имам љубавника!

То је било изговорено са таквом одлучношћу да би она изгледала тужна или узвишена у очима Хенријевим, да је он умео да чита у срцу своје старе љубазнице. Алиса од Ликса налазила се у једном од оних очајних положаја где је свлађивање немогућно, где искреност узима облик дрскости.

То код ње није било ни изазивање ни признање: то је била изјава која је ишла у част марталу, јер је она претпостављала да је он кадар да сачува такву тајну.

— Дакле, неко ме је замењо, рече Хенри и не помишљајући какву је грубост рекао. Ја сам вео ма срећан; не ради вас, ма да вам желим сваку срећу, госпођо, већ ради себе.

Алиса погледа маршала зачуђеним погледом.

— Да, продужи он, услуга коју од вас тражим таква је да је потребно да сте ме ви доста заборавили, па да можете разумети што од вас тражим, и да ме нисте сувише заборавили да ми не поклоните мало наклоности.

— Ви моју наклоност имате.

— Рећи ћу вам, дакле, сасвим отворено, продужи Хенри, и ји на један знак Алисин седе у наслоњачу.

Баш у том тренутку Алиса страховито пребледе и потмуло уз викну.

Она згради маршала за руку и са устострученом снагом, као да је била у некој страховитој опасности, одвуче га у један кабинет и затвори врата за њим.

У том тренутку појави се на прагу преплашена стара Лаура.

— Мир, викну Алиса промуклим гласом. Знам! Чула сам!...

То што је она знала, што је чула, било је да се неко зауставио пред кућном капијом и да ју је отворио. А само је један човек имао кључ од њене капије: гроф од Марљака!..

У два скока гроф пређе врт и створи се пред Алисом, која је стајала на сред собе, наслоњена на наслоњачу, бледа, збуњена.

— Ви, драгане мој! једва успе она да проговори.

Он јој прпће осмехујући се, пружених руку. Али одмах опази њену узбуђеност и бледоћу.

— Алиса! Алиса! узвикну он, да нисте болесни? Да није какво узбуђење?...

— Да, узбуђење, рече она изнемогло; узбуђење што сам вас видела, радост..

Она учини грчевити напор и успе да да природни изглед своме лицу.

Деодат је стајао зачуђен Истина је да је он дотле увек пазио да дође само у уговорене дане и часове. Алиса која га је посматрала са оном проницљивом пажњом која јој је била својствена, виде јасно шта се догађа у духу млађога човека.

— Баш сам као дете! узвикну она осмехујући се. Колико сам се изненадила што сам вас видела у четвртак, место сутра у петак! Али то је тако срећно изненађење, драги мој пријатељу... Ја имам само вас, мислим само на вас и кад год вас видим увек ми срце силно закуца.

— Драга Алиса! прошапта младић узевши је за руке и додирујући уснама њену мирисаву косу. Ни ја немам никог другог на свету... Када се приближим овој благословеној кући осећам како ми се срце шири, осетим неку силну радост, која ме полуди, која ме заноси...

Алиса се охрабри и помисли.

— Маршал ће чути... али шта је мени најзад до тога стало! Он неће видети Деодата... неће га познати...

— Опростите ми што сам дошао овако изненада, продужи гроф

— Драгане мој, зар да вам опраштам. Сад кад сам тако срећна!

— Ја сам срећан, али, на жалост, моја срећа неће дуго трајати... Дошао сам да вас известим да сутра нећу моћи да проведем поред вас слатки час на који сам тако навикао...

— Зар вас нећу сутра видети? узвикну Алиса са искреном тугом.

— Нећете. Слушајте ме, пријатељице... вечерас, кроз један час, присуствоваћу једном важном састанку на коме ће бити високе особе... али од вас нећу ништа да кријем..

Алиса се следи.

Она је разумела да ће још гроф казати неке политичке тајне

(Наставиће се.)

медаба касац. суда, изменио пресуду и осудио Здравковићку на *две године робије*. Ова ће пресуда свакојако остати у снази, али је штета што се осуђена сада налази у бегству, далеко изван домашаја власти, те неће моћи на робији да испашта своје грехове. Али ће бар, потуцајући се по свету, сигурно доживети заслужену казну у беди и незгодама које је само чекају, у толико пре што ће бити лишена онога имања које је својина малога Стевице, и због кога је она зверства и починила, да би по смрти његовој имање наследила.

Прибирање података. У министарству унутрашњих дела ради се на прибирању података оних полицијских чиновника, који по наредбама министарства у остављеним роковима нису извршили наредбе свога министра, а које су у духу закона издане.

Г. министар је решен да такве непослушне чиновнике уклони из државне службе.

Признање Бугарске независности. Бечка „Н. Сл. Преса" јавља да ће Русија признати бугарску независност и краљевину под условом, да, покрај престолонаследника Бориса, и остала деца новопрокламована краља Фердинанда пређу у православну веру.

Богојављење у Добоју. Како „Бохемији" јављају из Добоја у Босни, тамо су на Богојављење биле српске манифестације за време којих је један сељак „учинио кривицу увреде величанства". Једини присутни жандарм био је и сувише немоћан да ухапси тог опасног сељака, те је умолио присутног поручника Нојмајера да му стави на располагање неколико војника. Наравно, официр се одазвао молби, те се заједно са жандармом и војницима нагнао у лов на Србе, које је похапсио. Том је приликом жандарм добио неколике смртне убоде у трбух и умро. „Раздражени тиме", војници су хтели с натакнутим бајонетима јурнути на Србе, но их је официр једва уздржао.

Искључени. Загребачки „суд" искључио је од одбране бранионе оптужених „велеиздајника" д-р Пелеша и д-ра Стојановића, јер се „и на њих сумња" да су „учествовали у велеиздаји".

Забрањена игра. Управник Београда г. Душан Алимпић, издао је наредбу, по којој се забрањује играње „Томбола" у свима квартовима варошким, која је синоћ саопштена кафеџијама, с тим, да ће сваки бити кажњен, код кога се ухвати играње „Томбола."

На вежби. Синоћ су стигли резервисти IV коњичког пука који су позвати на 15 то дневну вежбу. Они ће да нас ступити у команду и одпочети вежбу.

Консул у Шапцу. За аустријског консуларног агента у Шапцу, аустријска влада поставила је Белу од Боднара, досадањег свога вице-консула у Батуму.

Прекинут саобраћај. Усљед великог снега, поштански и колски саобраћај прекинут је између Косјерића и Ваљева.

Покушај крађе. Ноћас око 3 сата по поноћи, непознати лопов покушао је да обије чекићем катанац на дућану Саве Мићовића бакалина на „Чукарици". У том послу наишао је Никола Милосављевић, финансијски стражар, и кад га је лопов спазио направио се пијан пошао му у сусрет и *прошао* мимо њега. Тек доцније патрола је појурила за њим, али га нигде није било, јер је побегао.

Веридба. Светислав Д. Бацевић пешад. капетан, верио се са г-ђицом Даром Т. Јовановићевом, њерком Т. Јовановића бив. трговца из Врање. — Честитамо.

Помрли од зиме. У крајинском округу нађени су мртви од зиме:

Ружа жена Пауна Кокоче из Топонице, која се враћала из гостију своје кћери; и Дина Николић тежак из Брзе Паланке, који је носио пошту па се у путу смрзао.

Лешеви су предати породицама ради сахране.

Крађа. Синоћ су: Светозар Стојадиновић, Драгутин Цинић и Радован Ђопа, познати београдски коцкари, украли један скупоцени шал испред радње Владе Благојевића трг. у краљ Милановој улици, али су одмах ухваћени и стављени у притвор.

Чотуља. г-ђа Ангелина супруга нашег администратора г. Нестора Нераниића, преминула је јуче после дугог и тешког боловања, и данас после подне у 3. сата биће сахрањена. Стан Ломина улица Бр: 13.

Бог да је прости.

87. Овољки број има притворених у Управи Града Београда, који су по разним кривицама, судским и полицијским стављени у притвор.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

(о) Чешки посланици у аустриском посланичком дому отпочеће опструкцију.

¶4 Радикални чешки посланици решили су на свом скупу да позову све чешке странке да се одлучно одупру увођењу немачког језика као службеног унутрашњег језика поштанског у Чешкој.

(((Између Енглеске и Русије воде се преговори да се кратким путем уведе реформа управе у Персији.

8¿ У палати угарског министра унутрашњих послова грофа Андрашија десила се експлозија. Слуга је био просуо у неку цев петролеја, који се ужегао и произвео експлозију унутрашњих гасова. Поразбијани су неколики прозори, иначе већих штета нема.

∴ Из Берлина службено јављају да ће енглески краљ стићи тамо 6. фебруара.

)((За повећање енглеске флоте утрошиће се 225 милиона динара.

— Услед штрајка слагача, парички су листови оном мали могли изаћи у веома малом обиму. Место штампарских радника узеће се раднице које ће радити на машинама за слагање.

00 Чешки сабор ће се најпре одложити па онда распустити.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Траже му парњака

За неки дан има да се изврши избор кандидата за два упражњена судиска места. Изгледа да овога пута неће бити тешко да се браћа радикалци сложе. Прошлога пута било је три места па је било лонце око тога ко ће уграбити два. Сада је свега два места па ће се лако погодити: поделиће их као браћа. А за кандидате? То је најлакша ствар. Сваки њихов ма и најгори бољи је од сваког туђег ма и најбољег. Што се тиче кандидата самосталског (односно Костиног, јер он сваки има своје личне кандидате) ствар је одавно већ чиста. Ту је чика Пера Р..уловић адв. из Смедерева, који моли да га *министар постави за судију* јер је већ 15 година без службе. Човек млад, свеж, тражи и нуди се за женидбу, крепак и оран за посао, а и како не би кад је већ толико година престао бити судија. Само има један малер: коса му је побелила и мора да је фарба таман од како је изван службе.

То је освежавање суд. струке од стране самосталаца. Сад треба чика Пери наћи парњака па ћемо одмах бити обрадовани новим и „свежим" судијама.

НАШЕ ПОШТЕ

Ово што се ради по нашим општинским и државним поштама не може се окарактерисати, толико су рђаве и неуредне. Тако се можда не ради ни у поштама по најзабаченијим крајевима Азије. Да имам право, ево вам најбоља доказа.

У општинској годовичкој пошти не памти се кад је имало поштанских марака за писма и дописних карата и ако се правилима строго наређује, да свака општинска пошта увек мора у довољном броју имати и марака и дописних карата. За то кад год имамо какве пошиљке, морамо општинском поштоноши давати готов новац за марке, те да их он преда државној пошти, А кад се тако предаје новац, па ма колико малу вредност престављао, никад није сигурно да ли ће он бити и предат те се тиме могу оштетити и појединци, и трговина, и држава.

У потврду ових мојих навода да наведем само овај један пример.

У понедељак 29. децембра пр. год. имао сам да пошљем једну пошиљку Браћи П. Радојловићима трг. у Београду. Па како, као што већ рекох, у нашој општинској пошти годовичкој редовно нема поштанских марака, био сам приморан по општинском поштоноши послати писмо с новцем за марке, те да га он преда државној пошти у Пожеги.

Али ова пошиљка није ни видела Београда. Поштоноша, коме немам разлога не веровати, рече ми да је писмо предао једном од млађих у пожешкој пошти.

Осим тога, ја сам редовни претплатник „Правде", на коју се редовно претплаћујем на пошти. Па опет за то од Нове Године, до данас примио сам само један једини — осми — број „Правде", а све остале бројеве „разнели су мишеви".

Овако више не може ићи. Ако ће поште, нарочито општинске, да одговарају своме задатку, оне треба да се удесе тако да раде као машине. Ако не, онда их боље укинути, те да се људи не штете и да послови услед тога не трпе.

Ако што помаже, господине директоре, молим вас дигните свој гласе да би се бар у нашим општинским поштама укинуо овај хаос, те да се више не штете ни појединци, ни држава, ни саобраћај, који је данас у свакој културној држави најважнија и најкорисинја установа.

12 јануара 1909 г.

Годовик

Миливоје М. Недељковић

Знамените тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Она је — прича Жолијева — једна врачара коју је суд осудио — она је толико љубила господина Ришељеа, да је чим је опазила да он и најмање интересовање има за коју другу, већ помишљала да се те личности курталише. Она је „осим тога" отровала господина Пажота и господина од Варена и још неке друге, једног свог љубазника — рекла је — пре свега за то, да уштеди себи непријатност раскида. Даље је покушала да с пута уклони свога мужа отровом а госпођу Ришељеову врачбинама. Све те појединости биле су познате у Паризу, где је отмени свет — тешко је веровити — дивно у томе уживао. Супружници су претрпани погрдним песмама које госпођа Севиње назива „божански амизантним". — Госпођа од Дрекса је била у истини љупка — и у исти мах рођака двојице чланова суда, господина од Ормесона и де Форсија. Тако су се судије ограничиле на то, да јој 27. априла 1680. као једину казну даду опомену.

„Госпођу од Дрекса — пише госпођа Севиње — однели су у тријумфу из суднице". После њена ослобођења младу је жену цело друштво славило и мазило. „Настала је радост и грљење од ње од њених сродника и познаника. Том приликом је госпођи Ришеље чуда чинио". Што невероватно изгледа јесте то да је госпођа од Дрекса, пошто је изишла из затвора, поново отпочела дружити се с врачарама, у језуитској се цркви састајала са Жолијевом, од ње тражила прашка и добила га да отрује некога, коме је господин Ришеље поклонио пажњу"

Ради истине ваља овде додати, да је Жолијева међутим опет ухапшена и да је услед њених открића поново издата наредба о хапшењу госпође Дрекс, али је она благовремено извештена те се склонила у безбедност. Суђење је вођено in contumaciam (у њену осуству), те се десило да су њену ствар бранили њен муж и Ришеље. 23. јануара 1682. госпођа Дрекс је осуђена на прогонство ван краљевине, али јој је краљ допустио да остане у Француској, али под условом да живи у Паризу и са својим мужем.

Преседница Леферон, која је такође припадала судском свету, даје другу, нешто грубљих боја слику. Кћи једног саветника, породично јој је име било Маргарита Галар, Њен муж преседник анкета — прве парламентске коморе. — описан је 1661 у Tableau du Parlement" као добар судија, правичан, који чврсто брани своје мишљење, које не мења без важних узрока, непоткупљив и некористољубљив". О независности његова карактера даје доказа његова благост коју је показао у Фукеову процесу. Госпођи Леферон био је он досадан, тврдица и иначе — како да се изразимо? — недовољан. А та госпођа је већ била прешла педесету, па ипак је била смртно заљубљена у некаква господина од Прада, кога су очет привлачили њени талири. Госпођа Леферон молила је Воазенову за прашак, који би је ослободио њена мужа, а де Праде за врачбину, која би срце његове драгане привезала за њ. Воазенова је дала и једно и друго, дами флашицу, кавањеру сличицу од недирнута воска, која је представљала госпођу Леферон. Та слика, која је била затворена у једној блеханој кутији, морала се од времена на време загревати, чиме се и срце дамино имало загревати.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас је одлучан програм, али од свију тачака за највећу је препоруку јединствен новитет:

„*Откривање споменика.*" Ту шалу треба сваки да види, пуна је духовитих сцена. Програм се завршује омиљеном пародијом:

„*Артиљерија Рустикана.*"

ТЕЛЕГРАМИ

Беч. Специјална комисија за ствари Босне и Херцеговине почела је дискутовање о законском пројекту који се односи на анексију Босне и Херцеговине. Пошто је одбијен предлог чешких радикала да се одложи дискусија, док се протокол аустро-турског споразума не поднесе парламенту, узео је реч председник министарства Бинерт. У свом дугом говору изложио је садање стање Босне и Херцеговине према Аустро-Угарској створено анексијом и изјавио је, да је право Аустрије да учествује у будућем уређењу Босне и Херцеговине несумњиво. Затим је говорник изнео основе будућег уређења Босне и Херцеговине, у којим земљама ће се уставом гарантовати све слободе. Односно заједничких послова са Аустро-Угарском, важиће закони који сада важе у А.-Угарској. Говорећи затим о преговорима Аустро-Турским, Бинерт је рекао: да је Турска у начелу пристала на понуду од 2½ милиона ливара као и на остале економске користи, а сада се још врше преговори о редиговању протокола који ће се поднети парламентима А.-Угарске и Турске на одобрење. Чим протокол тај буде ратификован исплатиће се Турској 2 и по милиона ливара. Турска је у последње време успела да спречи бојкот а.-угарске робе и министар се нада да ће се то енергичним мерама турских власти и постићи.

НОВА КЊИГА

Изашла је из штампе нова књига

Д-ра Савићевића

Лепота тела

Неговање и улепшавање

Са 83 рецепта — Цена 1 динар.

Садржај: 1. Кожа — о лепоти и улепшавању. 2. Кожне болести. 3. Коса. 4. Уста и зуби.

Ова је књига намењена женском полу и треба свака жена и девојка да је прочита.

ИЗДАЊЕ ДВОРСКЕ КЊИЖАРЕ

Мите Стајића — у Београду

Божа Јанковић
генерал у пензији
не може о својој *слави* — Часне вериге апостола Петра — примати посете.
26 2—3

ЈЕЛЕНА — ЛЕНА РАБРЕНОВИЋ
и
Славорад Јовановић
зубни лекар
верени 11. јануара 1909. год.
Аранђеловац. *Београд.*

ВИНО

Српске и француске под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.
Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blaye" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урањене и заклане ЖИВИНЕ**.

„Tej-Butera." Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака и т. д. Киселих Краставаца у бурадима 1:0—120 ком. буре Дин. 4·5'.

Сиреве *нова роба најбоље квалитета* Сирева: Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Комемберта, Брија и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибака у пакетима 0·85 пр дин. *Најбоље и најразноврсније стоваришше* **Бомбон** и колача за послужавање. Мандарина, свежих Поморанџи црвених, „Марона Кестена итд.

Француских Сардина у зејтину најбољи избор Тонфиша, Мариниранх Харинги, Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица Зечева Фазана и т. д. Зејтина француско за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Т. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом
Телефон бр. 43. 13 7—

50 000.000 ПРИТКИ (ТАЧКЕ)

од старих багрема цепане за виноградe имам на продају по умереној цени.

Продаваћу и на мање количине.

Ламбра Р. Димитријевић
27 Смедерево. 1—10

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је конолијално деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Краљ. Срп. Дворског Лиферанта. — Београд.

Кувар који је раније дуго година био у Двору пуди се ако је коме потребно за свадбе, банкете и т. д.

Данило Костић
91 Цетињска улица број 1. 3-3

ПРИРОДНО

Вино црно и бело старо и ново продајем један литар по 0·50 п. д. на више јевтиније.

Добре сланине, пршуте, кобасице и осталих артикала јевтино.

С поштовањем

Добр. Т. Атанацковић
Кнежев Споменик бр. 5. — Телефон 270.

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16.

АВРАМ Н. ХАЗАЛ

бив. инкасант, није више у служби осигуравајућег *Друштва „Србија"* и не може ништа предузимати ни радити за Друштво и у име Друштва.

22 3—3 **Управа.**

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне жиноне и *најмодернији укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најскромније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца сваког је дана слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је постигао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије гаће најстеније и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашњости, за коју ваља послати или мах њихову добро стојећу хаљину или меру по моме цртаном упутству.

Цене су једне за свакога!

Обућарска радња код „Пештанца"

Дакила Бошковића и Комп.

до ГРАНД ХОТЕЛА

Препоручује своје богато стоваришше најелегантније и најбоље мушке, женске и дечије обуће.

Израда сопствена. 15 3—3

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најгурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (astima), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од вандредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни теј" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд* —

=ВИНА=

Отворио сам овде у Београду стоваришше ВИНА из мог винограда из Пожаревца, како би дао могућности потрошачима, да се снабду са добрим природним пићем за наступајуће празнике.

ВИНА имам стара и нова и то: **Малаге, Тамњанике, Ризлинг, Токаџа, Динка** от **Смедеревке, Португизеј, Прокупац, Црна и Слатка Пунтавџ**, а сва су вина цењена без претеље од самог врха, те је и квалитте одличан, а цене врло умерене.

Подрум за мање количине налази се у мом стану Браће Недића улица бр. 27, до (Кирићове механе) а главни подрум на Смедеревском друму ван реона трошаринског испод кафане „Ресаве," где продајем свако вино са 10 динара по хектолитру јевтиније.

Моја су вина одликована на Балканској изложби у Лондону 1907. год.

Децембра 1908 год у Београду.

МИХАИЛО Ђ. ИЛИЋ
644 20—20 винар и виноградар из Пожаревца.

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

БАЛСКА СЕЗОНА

250 КОМАДА

Две стотине педесет комада најлепших балских тоалета, које сам добио из једне велике енглеске фабрике у комисион, у споразуму са истом, да их не би враћао

ДАВАЋУ НА ОТПЛАТУ

Цене хаљинама варирају од 35 до 360 дин. комад.

Јануара 1909.
Београд

Помодна радња
Дим. М. Николића
18 5—5 Кнез Михаилова број 19.

Готов је и већ се разашиље пријатељима илустрован

КАЛЕНДАР **„ГАРАШАНИН"**

који је ових дана изашао из штампе са одабраном садржином, као прва свеска: *„Библиотеке,"* коју ће од сада издавати:

КЛУБ СТУДЕНАТА НАПРЕДЊАКА

Календар износи пет штампаних табака, а цена му је свега пола динара. Поруџбине и новац ваља што пре упутити на адресу књижаре г. Игњата Даничића, Чика Љубина улица бр. 14.

Књижарима и продавцима 30 од сто рабата.

699 10—10

ПРИЈАТЕЉИМА СРПСТВА И СРПСКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Прва Повл. Ужичка Акц. Ткачка Радионица извештава своје пошт. потрошаче и пријатеље српске индустрије, да има на стоваришту велики избор тканина ванредно доброг квалитета и постојане боје, које су по изради много боље од страних фабрика.

Да би се свд, у овој прилици, спречило упошење страних ирша, Управа Ткачке Радионице спустила је цену израђевинама тако, да су оне знатно ниже а квалитет много боља од страних израђевина.

Молимо пошт. потрошаче, да се изволе са поруџбинама обратити непосредно фабрици у Ужице или њеним продавцима, а то:

У Крагујевцу г. Сави С. Новаковићу; у Чачку г. г. Васи Гавровићу, у Ваљеву г. г. Недељку Павловићу, Антонију Јовановићу, Пајовићу и Јевтићу и Михајловићу и Станојевићу; у Шапцу г. Ђорђу Танасијевићу; у Крушевцу г. г. Трајку Ристићу, Љуби Поповићу и Живку Белотрепићу; у Нишу г. г. Браћи Попић, Живојину Милосављевићу и Другу, Милу Поповићу и Јовану Величковићу; у Соко-Бањи г. Стојваљку Миљићевићу; у Алексинцу г. Станисаву Хаџи Павловићу и Сину; у Трстенику г. Милосаву Мирићу; у Неготину г. Јеврему Рашићу; у Г. Милановцу г. г. Петру Маринковићу, Љуби Ђорђевићу и Танасију Милановићу; у Краљеву г. г. Браћи Матовић, Дим. Димитријевићу и Шваичићу и Радомиру Николићу; у Лозници г. Андрији Урошевићу; у Каменици г. Разовану Бошковићу; у Књићу г. Димитрију Михајловићу; у Прањанима г. г. Миленку Благојевићу и Благоју Симовићу, у Пожеги г. г. Димитрију Кандићу, Браћи Ђукић, Млађену Крњићу и Милану Јеремићу; у Ариљу г. г. Драгољубу Думбеловићу и Миленку Гашићу; у Рашци г. Бошку Марићићу; у Обреновцу г. Љуби Вукајловићу; у Варварину г. Станоју Милосављевићу; у Ћуприји г. г. Мијаилу Ђ. Миленковићу, Сими Симићу и Јевти Томићу; у Параћину г. г. Лазару Т. Миленковићу и Мити Ристићу и Сину; у Смедереву г. Николи Спасићу; у Александровцу (ж.) г. Настасу Јакшићу; у Књажевцу г. Љуби Јанковићу; у Гучи г. г. Алекси Протићу и Гавриловићу и Прелићу; у Б. Башти г. г. Радисаву Митровићу и Нешку Нешовићу у Рековцу г. Петру Перићу; у Бољевци г. Миленку Ристићу; у Паланци г. г. Живанчевићу и Арсенијевићу, и Милану Прокићу и Брату.

Мустре наших израђевина могу се видети у Београду код г. г. *Димитрија Јањића* трг. на Теразијама, *Николе Мићовића* Дубровачка улица и код *Доброслава Атанацковића* преко пута „Коларца" подпуна колекција у комадема и парчетима свију израђевина (као пешкирама, чаршавима, салветима и т. д).

679 10—10

Моја добра супруга односно мати и сестра

† **АНГЕЛИНА**

преминула је 14. ов. м-ца у 9 часова у вече после дугог и тешког боловања у својој 34. години.

Погреб 16. јануара 1909. г. у 2 и по часа по подне.

Опело у Вазнесенској цркви.

Стан: Ломина ул. бр. 13.

Београд 16. јан. 1909. г.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

супруг: *Нестор Неранчић* администратор „Правде;" деца: *Миодраг, Предраг* и *Бранислава;* сестре: *Даринка Дим. Јанковића* и *Коаира Мих. Михајловића* и остала родбина.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | СУБОТА 17 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI — 1909. — БРОЈ 17. | Телефон 821.

Анције потлачених у Цариграду

(Оригинално писмо „Правди")

Цариград, 12 Јануара.

Чим сам дошао у Цариград одмах сам се уверио, да није истинит глас, што га је са радошћу пронела аустроугарска штампа о турско-аустријском споразуму. Споразум истина ту је, али дефинитивно још није готов и ко зна, какве се још евентуалности могу догодити док он постане fait accompli.

Нехотећи, да по тој ствари црпем обавештења од чланова српског посланства, које изгледа да је изгубило сваки компас, ја сам се нарочито упутио у старо стамболско предграђе, не би ли се састао са којим виђенијим чланом босанско-херцеговачке емиграције.

Био сам срећан, те сам се срео са *Ибрахим Ефендијом Хамишићем*, рођеним братом познатог са својих патриотских прегнућа шабачког хоџе Мехмеда Хамишића. Овај још сразмерно млад човек примио ме је одушевљено и на свом лепом херцеговачком наречју саопштио ми једну радосну ствар, која се састоји у овоме што иде.

Али Ефендија Почитељац, Србин мухамедове вере и емигрант из Херцеговине, саставио је један протест, који ће се у име свих босанско-херцеговачких емиграната предати турском парламенту, и у ком ће се протестовати не само противу најновијег турско аустријског пазара, већ и противу индолеције великих сила, које тај пазар одобравају. Тај ће протест кроз који дан однети у парламенат корпоративно, босанско-херцеговачки емигранти Мухамедовци којих у Цариграду има преко 800.

Овој величанственој манифестацији Босанаца и Херцегозаца присуствоваће велики број софта и осталог царградског становништва.

Један софта, са ким сам се, захваљујући љубазности Ибрахим ефендије, упознао, рекао ми је поводом тога дословно ово:

— Код нас се проноси глас, да је овај пазар извршен на наваљивање Енглеске, Француске и Алеманије (Немачке). Лупежи једни научили се отимати нам вилајет по вилајет, па и сад хоће да то учине, замазујући нам очи којим милијоном. Али верујте ми, драги брате Србијанче, да им то сада неће лако испасти за руком!

Достављајући све ово „Правди" хоћу, пре но што завршим ово писмо, да додам још један цариградски детаљ. И ако се по свима европским листовима труби, да је утицај Султанов на спољну политику минималан, и да су сви конци те политике усредсређени у рукама Тзмил паше и његове најближе околине, ипак сам у стању известити вас, да Султан и сада има пресудан утицај на ток државних послова. Један бивши члан турске мисије у Београду рекао ми је то, и у поверењу приметио, да је на Султана ђаво утицало, што је у своје време, као изасланик Србије послат у Цариград г. Ст. Новаковић, према коме је Султан одавно лично нерасположен. Ја ово достављам по својој новинарској дужности и ако сам уверен, да нико боље од г. Новаковића не би могао репрезентовати Србију. Ово нерасположење Султаново спрам личности г. Новаковићеве у осталом давно је позната ствар, и постало је услед сплеткара руских фукционера у Цариграду, од којих не заузима последње место амбасадор Зиновјев.

Још нешто кад већ споменух Зиновјева. Са његовим амбасадорством свршено је и само му се тражи заменик, јер је у очима турским постао смешан. Док је пре обраћајући се турској влади, увек био арогантан, сад је и свише сервилан. Оволику метаморфозу источњаци не могу да поједе, и за то је Зиновјев код њих у ђавољем угледу!

#

НЕК СЕ И ОВО ЗНА

Ради боље карактеристике доба у коме живимо износимо на јавност и овај случај „патриотизма."

Једна овд. угледна и једна од најбогатијих трговачких кућа пријавила је у своје време свога једнога члана — задругара, пореској власти као калфу четкарског, само зато да би избегла велико плаћање војнице, коју би тај члан имао плаћати држави према непосредној порези коју задруга плаћа (30 од сто од цел. год. нет. порезе) те га је пореска власт на основу тачне пријаве и задужила само порезом према његовој плати као четкарског, а војна пак власт према тој непоср. порези наплаћивала му војницу 30 од сто, која је сума једва [illegible] динара годишње.

Свеје то тако од тога члана задруге наплаћивано од 1895. па до 1906 год. Но благодарећи енергији команданта VII пук. окр. команде г. Лешјанина и његових потчињених органа, а нарочито порезника г. Ораховца ова ствар није остала неопажена, већ је брижљивим и енергичним трагањем изведена потпуно на чистину, и интереси касе државне потпуно заштићени. Заштићени велим за то, што је од тога члана наплаћена војница од 1895. па до 1906. год. заједно са кањеном војницом на део нет. пореза, који на њега као задругара пада, око нетих 15—20.000 динара, коју је дотични војничар на једвите јаде државној каси положио, јер је решење о наплати војнице одобрио и командант дивизије и г. министар војни као највеће инстанције, а у овом случају по чл. 34. правила за нап. војнице решење је командата дивизије одмах извршно.

Не знам по коме законском пропису услед жалбе овог „патриоте војничара" ствар се налази пред Држ. Саветом, покушава ваљда да му се ова војница из државне касе правично и на основу закона наплаћена врати.

У своје време саопштићемо читаоцима и одлуку Држ. Савета.

Војник.

ЈЕДАН ВЕЛИКИ ПАД

Изненадни пад. — Шта вели ортак Стефановић. — Нејнепоштенији пад. — Услужне менице. — Варалиштво. — Све дубље. — Очајан покушај. — Крах. — Банкрот.

Варалиштво

Друга „мера за спасавање" још је страшнија. Она је не само неморална већ и кажњива, те с тога апшење ове двојице ортака не би изазвало велико изненађење. Муштерије из унутрашњости, или како их „чаршија" обично зове *паланчани*, слали су у отплату својих меница извесан део њиховог износа и на тај начин смањивали вредност менице, које су лежале као покриће њиховог дуга за изузету робу. Међутим ова „угледна" фирма потврђивала је пријем отплата, али је менице у пуном њиховом износу залагала код завода. Падом фирме оштећени су паланчани са преко 100.000 д. Јер за можда 20.000 стварног дуга они имају да понова плаћају целокупан свој првобитан дуг у меницама од 120.000 дин.

Све дубље

Фирма је све више тонула. У место да погледају својој несрећи право у очи и подлегну, они су газили све дубље. Још је остало непоштених средстава, којима се могао „живот фирме продужити." Истина та „средства" повлаче кривичну одговорност, али они нису ни од ове презали. Загазило се дубоко. Морало се и даље и дубље загазити. Тако су бар они схватали. Требало је још кредита. За покриће тих кредита требало је још меница, много меница, На услужне се менице није више могло рачунати. А цео је портфељ већ употребљен. Остале су још менице са протеклим роком, које је требало [illegible] материјама замењене новим или исплаћене готовим новцем. Фирма је тада потврђивала пријем нових меница или готовог новца и обећавала „да ће кроз који дан старе вратити." Људи су веровали. Та зар један паланчанин сме посумњати у *Стефановића и Ранковића*. И док су сироти паланчани живели у уверењу, да се њихове исплаћене менице повлаче као невредеће хартије по набијеним касама *Стефановића и Ранковића*, дотле су, међутим, оне, лепо сложене лежале у портфељима разних Бајића, Фортуна, Анафа и њима сличних „банкара," којима је та врста меница најслађа јер се на њима поред „законске камате" добија још и провизија „за њутање." Падом фирме све те „невредеће хартије" постале су готов новац, јер до њих акцептанти, и ако су их о року исплатили, могу доћи само готовим новцем, а дати сада понова готов новац значи два пут платити исти дуг. Узалудно ће им бити свако објашњавање. Ништа им неће помоћи. Питање је само да ли ће ти сироти људи бити у стању да понова плаћају или ће и они морати, ни криви ни дужни, потегнути до Трговачког Суда, одакле ће се вратити материјално упропашћени са страшним именом *банкрот*, које ће незаслужено носити и оставити својој деци да због њега и она трпе и црвене.

Очајан покушај

Вода је дошла до грла. Дубље се није смело нити могло газити. Положај је био очајан. У томе очајном стању затекли су се *Стефановић и Ранковић* у јеку сезоне. Октобарски ultimo отаљан је. Новембарски се ultimo приближавао као авет, од које су, на улици мирни и ладни, а у дућану очајни ортаци, дрхтали као у грозници. Морало се, најзад, приступити очајном средству, средству које су они избегавали пуне четири године. То је средство: *признање свога правог стања повериоцима*. Повериоцима се морало дати на знање да им је потраживање у опасности и да им је „дужност" и рачун, да се фирма извуче из „непријатног положаја", у који је запала услед ове опште кризе и тешког наплаћивања вересије од паланчана, који увек мисле да београдским трговцима „носе кокошке наполеоне".

Повериоци у Београду [illegible] смели поверати. Остали су повериоци на страни. Најзад, са њима је било лакше и разговарати. И пред новембарски ултимо фирма *Стефановић и Ранковић* поднела је заступницима страних кућа биланс своје радње по коме је радња била активна са 200 хиљада дин. Тај је биланс у ствари био лажан. Он је одговарао приближном стању пре четири године. На основу оваквог биланса фирма је тражила од заступника страних кућа продужење рока своме дуговању и добила га. Ортаци су предахнули, да после кратког времена — издахну.

Оно чега су се бојали да ће наступити после *признања* — наступило је. Наступило је страшнијом силином и већом брзином но што су они можда и очекивали. Кроз чаршију и заводе пролетео је као мућа глас о тражењу продужења рока дуговања страним фирмама. Претерано исцрпљавање кредита у последње време пало је у очи многим нашим Банкама, које су се већ почеле резервисано опходити са фирмом *Стефановић и Ранковић*. Овај нови глас био је довољан да Банке извуку из резерве. У децембру месецу добила је фирма *Стефановић и Ранковић* писма из неколико Банака, које јој потврђују пријем послатих нових меница у депо, али се у исто време и извештава, да јој се старе менице не могу вратити, јер Банке сматрају да и поред довољних покрића према стању дуговања нису довољно обезбеђени новим меницама у чији „карактер" имају разлога сумњати.

Дакле, ушло се у траг!

Спаса више није било. Ранковић се „разболео".

Крах

И најзад се десило оно што се требало десити још пре четири године, само сада много страшније но што би то било пре четири године. Оно од чега су стрепили, оно од чега су се при самој помисли стресали; оно што их је из најдубљег сна трзало; оно што им је душу раздирало и мир душевни реметило; оно, најзад што им је страх кривца, који се о закон огрешио, задавало — наступило је.

Крах! Банкротство.

(Наставиће се)

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Муслиманска аграрна банка

Из Сарајева јављају да тамошњи велепоседници муслимани намеравају основати своју аграрну банку с основним капиталом од четири милијуна круна. Осивање ове банке уперено је против нове угарске аграрне банке у Босни.

„Велеиздаја"

Браниоци похапшених Срба „велеиздајника" у Хрватској поднели су жалбу против наредаба [illegible] тужног акта државног [illegible]ство

И на сарајевске „Српске [illegible]ћи" осим на тешки затвор Југовић на 7 а Омчикус на годину дана осуђени су и на прогонство из Босне и Херцеговине, пошто издрже казну.

КАКВИ СУ НАШИ СУДОВИ

Јавили смо јуче да је Апелациони суд осудио Зорку Здравковићку, звану „Звермати", на две године робије због злостављања и покушаја уморства над својим синчићем Стевицом.

Као што је познато, велики део заслуге што је ова жена стављена под суд припада „Правди", која је изнела дело на видело и својим писањем просто натерала власт да по овој ствари поведе истрагу. Да би уњуткала „Правду", Здравковићка је тада тужила уредника „Правде" због клевете и београдски првостепени суд, не обзирући се на то што се Здравковићка налази под судом баш за оно дело за које она тврди да јој се подмеће и због којег је и оп-

тужила „Правду“, осуђио је „Правдиног“ одг. уредника на 2 месеца затвора налазећи, да је све оно клевета што је „Правда“ за Здравковићку тврдила.

Сад је међутим Апелација нашла да је Здравковићка заиста крива, да дакле није клеветана, али је одг. уредник „Правде“ за то ипак у затвору.

И сад имате пред собом ову лепу слику: Зорка Здравковићка отићи ће у затвор што је мучила и злостављала своје дете и тамо ће наћи одг. уредника „Правде“ који је осуђен зато што је „Правда“ ишла на руку суду да дође истине дође.

Сваки би други суд у овом случају сачекао прво свршетак Здравковићкине парнице па би онда тек одредио претрес по њеној тужби за клевету, али суд коме је председник г. Михајло Тадић тако не ради. Он гура за свој рачун и осуђује људе за клевету и онда кад људи истину говоре.

Али г. Тадић има најзад и права кад тако ради. Он је независан председник независног суда и нас зависних новинара, Мостића и других лица, које он са свог положаја сеца.

Дневне вести

Курир из Беча. Едгар фон Вилденхов, из Беча, допутовао је ноћас брзим возом и донео важна упутства грофу Форгачу аустро-угарском посланику

Српско црногорски споразум. „Тајмс“ јавља, да је српска влада послала на Цетиње један комитет, да жеље и захтеве Србије и Црне Горе доведе у сагласност с нотом, коју ће Србија упутити силама.

Управа Фондова. Колико се о овој установи води рачуна и колико се њена важност цени код оних који су одређени да тим заводом руководе, најбоље казује ово: послове обе инстанције за све правни одбор управе јесте у

ва. Овај одбор састављен је из седам лица, од којих треба да је у седници присутно најмање петорица па да одбор може да решава. Данас пак ствар овако стоји:

Чланови одбора Пера Велимировић и Милош Савчић министри су и немају права решавати у седницама овог одбора. Спасоје Ранковић поднео је оставку јер је пао под стечај и тако остаје сад само четири члана т. ј. одбор је постао неспособан за свако решавање.

Место да г.г. Савчић и Велимировић поднесу оставке на чланство кад већ не могу да раде у одбору, они држе та места да би их имали за случај пада са министарске столице јер, за Бога 20 дин. је дијурна од сваке одборске седнице. А што послови Управе Фондова застају и што нико ништа са тим заводом не може да ради то се никога не тиче. Није Управа Фондова ту да публика с њом свршава своје послове, него да поједине главешине вуку добре дијурне.

Једна ситница. Сазнали смо из најпоузданијих извора да је Михаило Мишић свештеник из Мајдева и народни посланик продао једну своју шуму за једну ситницу од *пола милиона динара.*

Отпуштени. Краљ је подписао указ којим се из државне службе одпуштају:

Г. Петар Миливојевић, писар II кл. среза златиборског; и

Г. Никола Радуловић, писар III кл. среза косаничког.

Обојица на основу § 76. зак. о чиновницима грађан. реда.

Турско-француска лига. У Цариграду је образована турско француска лига за унапређење политичких и привредних веза између Турске и Француске. Та ће лига *бити у вези са сличном лигом* у Паризу.

Бојкот. Бојкотовање аустро-угарске робе по Турској још непрестано траје.

Турско-аустриска погодба. Како „Н. Сл. Преса“ јавља, за турско-аустриску погодбу о Босни осигурана је већина у турској скупштини.

Изјава великог везира. У разговору с једним дипломатом рекао је велики везир, ако Бугарска не може одмах платити накнаду, да ће јој Порта учинити олакшице у плаћању, па је најзад изјавио да силе у Софији треба да предузму кораке да Бугарска обустави своје оружање. Доцније, на балу код директора Отоманске Банке велики је везир рекао, да Порта није узнемирена, јер је из Софије добила умирљиве извештаје.

Портина окружница. Порта је упутила великим силама окружницу, којом им сврха пажњу на узрујаност, коју је у турском становништву изазвало бугарско оружање и на последице тога. Поговара се да су силе саветовале Порти и Бугарској да се споразуму и да је Бугарска војна платити Турској 100 милијуна динара,

Бугарска мобилизација. По једној софиској вести бечке „Југословенске Кореспонденције“, *у Бугарској су учињене припреме за општу мобилизацију*, на коју евентуалност рачунају бугарски војнички кругови. Војнички возови непрестано одвозе ратни материјал на границу.

За осуду. Сад о „Св. Сави“ у Бољевцу се одиграо је дан немио догађај, који баца врло ружну сенку на тамошње просветне раднике, а нарочито на управитеља основних школа Саватија Грбића. Обичај је од старина, да кад се сече славски колач у школи, да се одмах предаје новом домаћину за идућу годину. У место да је изабран какав тамошњи угледан домаћин, управитељ школа Саватије пред *свима гостима* понудио је славски колач неком *Почобају* Мађару који је управник рудника на Ртњу. Сви су се згранули кад су ово видели. И ако је овај Мађар нудио новац за одкуп, ипак је учитељ Саватије примио га за домаћина. Што је најглавније овоме чину присуствовали су и тамошњи свештеници па и *они нису уложили протест на* надлежном месту и сад ће се видети: да ли ово овако сме остати.

На г. министру је просвете да осуди ово мађарско домаћинство у сред Србије?!

Турски захтеви. По једној вести из Цариграда, Порта ће се задовољити да јој Бугарска плати 100 милијуна динара, ако да и накнаду за источну железницу.

Бугарски русофили. Бугарски су русофили незадовољни радом владиним, а њихов орган „Дењ.“ пише: „Нико не верује Паприковљевом причању о турским намерама за територијалну накнаду и у јавном се мишљењу веома сумња у потребу последњих владиних мера.

Убиство у Крагујевцу. Прошле ноћи је у Крагујевцу Михајло Несторовић, тежак из Ресника ударио три пута ножем у трбу Сретена Маринковића келнера из Крагујевца, зато, што му није дао пиће на вересију. Сретен је после неколико сати умро у највећим мукама а Михајло је ухапшен.

Веридба. Госпођица Рашела, кћи уваженог трговца шабачког и угледног члана напредне странке г. Аврама Аврамовића, верила се са нашим младим пријатељем г. др. Боривојем Берахом, лекаром из Књажевца. Честитамо!

Тешка повреда. Прексиноћ око 8 сати у вече Васа Филиповић чувар поља општине доњо-матејевачке у округу нишком, срео је на путу Величка Јоцића тежака из Сувог Дола и пуцао на њега три пут из револвера, тешко га повредио, услед које је повреде Величко сутрадан умро. Узрок непознат. Кривац је у рукама власти.

Спроведени суду. Управа града Београда спровела суду на осуду Глигорија Петровића овд. бакалина по тужби Цветка Марковића за дело јавне увреде.

Кажњени. Светозар Борђевић, Живојин Нешић и Најдан Петровић, кажњени суса по 5 дана затвора и прогонством у своја родна места.

На преноћиште. И ноћас је у управу града Београда потерани 10 сумњивих лица на преноћиште, са којима ће се данас по закону поступити.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

У Немачкој поклењају велику пажњу повећању енглеске флоте.

У Угарској је политичко положај због питања о самосталној банци још непрестано мутан. Говори се о образовању чисто Кошутовачког министарства.

Аустриски министар председник Бинерт изнеће министарском савету предлог о језичном закону и о подели округа.

Енглески краљ Едвард ће у половини марта отпутовати у јужну Француску, а пре тога ће два

три дана инкогнито пробавити у Паризу, али ће се ипак састати с председником француске републике Фалијером. За тим ће отићи у Бијариц, где ће провести три недеље.

Абисински краљ Менелик тешко је оболео.

Млади кинески цар је доста опасно оболео.

У стану познатог руског песника Корољенка у Петрограду извршен је претрес стана, али није нађено ништа сумњиво.

Руски министар трговине Шинов именован је за члана државног савета, а на његово место доћи ће бивши министар трговине, садашњи државни саветник Тимирјазов.

Из војске

Министру војном

Господине генерале,

Неко канда из интереса одлаже полагање испита за чин капетана.

Међутим комисије за чин мајора санитетског и судског раде, и

У изгледу је производство а у изгледу је и погинути за отаџбину.

Наредите пре овога да се изврши законска формалност и да поручници полажу испит за прошлу годину 1908 одмах, јер су ту кандидати исправни, који су испунили све услове за командира само им треба испит.

Молимо господина министра да нареди да се по закону поступи и комисије испите из прошле године доврше.

Кандидат

ПОЗОРИШНИ ЗАВРШНИ РАЧУН

Неколико листова донели су белешке о позоришном завршном рачуну. Те су белешке инспирисане из Позоришта и у њима се вели, како се рачуни прихода и расхода поклапају. Неверни према свему што садашња управа уради, разабрали смо се и дознали: да се збиља рачуни примања и издавања поклапају, само да су неисплаћени рачуни у 10000 дин. пренети у идућу годину. Рачунски би се то назвало дефицитом. Но дефицит не лежи само у овој суми, већ и у резултату целокупног рада, који се најбоље оцртава у целокупном билансу. Приходи од представа, који су за по-

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(153)

XXXIV

Улица де ла Јш

И од једном у њеном преплашеном духу појави се мучно питање:

— Како да га спречим да говори? Шта да чиним да Данвил не чује?

— Зар ви нисте срце мога срца, продужи Деодат, мисао моје мисли? Знајте дакле да ће вечерас..

— На што то, драгане мој... не, ћутите... ја хоћу да слушам од вас само речи љубави.

— Алиса, рече гроф осмехујући се, ви сте моја пратиља у животу, ја вас не волим само својим срцем, већ и својим духом, ви сте створење за кога ја немам тајне.

— Говорите тише, преклињем вас, рече она престрављена.

— Да говорим тише? За што?... Ко би нас могао чути...

Алиса скоро без свести. Имајте на уму да је моја тетка радознала... и брбљива... као све старе жене.

— Ах! имате право! На то нисам ни помишљао! рече гроф смејући се.

У том тренутку врата се отворише и Лаура се указа:

— Драго дете, рече она, ја ћу изићи из куће за неколико минута... Хоћу да се користим присуством господина грофова, а Лаура га је сад изговорила сасвим гласно, скоро је викнула!...

— Можете мирно ићи, рече Деодат.

— Не! не! Не идите! Немојте се удаљавати из ове собе, рече Алиса ван себе од страха.

— Ох! Алиса! прошапта ватрено младић, ви мени дакле не верујете?

— Ја! ја узвикну она, да не верујем вама!

Дршћући, уморна напором да се покаже мирна, она прошапта.

— Идите... Идите... тетка... али врло брзо...

— Ох! рече старица, кад је господин гроф овде ја...

После једног тренутка гроф од Мариљака чу како се врата са у лице са лупом затворише.

— Сад смо сами! рече он осмехујући се. Ја вам досађујем својим поверењем и својим тајнама...

Она учини још последњи очајни покушај.

Шчепавши Деодата за руку она покуша да га повуче и одлучивши се на очајан корак, на какав се човек одлучује у тренуцима очајања, она промуца

— Ходите... ви још нисте видели моју собу... Хоћу да вам је покажем...

Младић задрхта. Ватра му се појави у глави.

Али у том племенитом срцу поштовање према очој коју је сматрао као своју заручницу појави се од једном. Он прекоре себе због мисли која му је била пролетела кроз мозак и да би се спасао искушења, поче нагло своју

— Останимо овде, продужи он дршћући. Ја имам само још неколико минута на расположењу. Знате ли ко ме очекује, Алиса? Краљ од Навара! Да, сам краљ. И адмирал Колињи! И кнез Конде!... Вечерас имају састанак у улици Бетизи...

— Тешко мени, тешко нама! јаукну јадница у дну своје душе.

— Сем тога очекујемо још некога... маршала од Монморансија.

Алису обузе страховита дрхтавица. И да гроф у том тренутку није био заузет том дрхтавицом, он би можда чуо шум, нешто као пригушен узвик, са свим близу себе, иза врата...

— Шта вам је, Алиса! узвикну младић. За што сте тако пребледели?.. Ох! па вама је зло!...

— Мене? Није, није!... али, гле, збиља... не осећам се добро...

У тренутку Алиса се упита да ли би несвест била најбољи излаз из овог страшног положаја. Али са оном брзином мисли коју је имала у највећој мери, она одмах смисли да ће Деодат, ако се она онесвести одмах потрчати да тражи воде у кућу, да ће можда отворити врата на собу у којој се налазио Хенри од Монморансија!...

— Свршено је, продужи она, све је прошло.. често ме обузима нека несвестица...

— Јадни, драги анђеле! Ја ћу вам учинити живот тако пријатним и лепим да ће се све то изгубити...

— Да, да, говоримо о будућности, драги мој!

— Морам да вас оставим, Алиса! Ви знате ко ме очекује. Донеће се важне одлуке. Слушајте: ако нам план успе, биће учињен крај свима ратовима... и тада се, Алиса, више нећемо растављати... Ви ћете бити моја жена... биће мо за навек срећни... Алиса, Алиса, слушајте... имамо само да заробимо Карла IX и да му ставимо своје услове..'

Овога пута Алиси се оте потмуо узвик, она учини последњи напор, притрча вратима и рече:

— Ћутите! Ево моје тетке!..

(Наставиће се.)

следњих седам година износили најмању суму од 130.000 дин. у овој години не износе више од 120.000 динара. На персонал који је зарађивао раније најмање 130.000 динара издавано је до 150.000 дин., док је на садашњи персонал који је, поред ђавих представа, дао и најмањи приход, утрошено 220.000 динара. Кад се узме у обзир повећање државне субвенције за 62.000 динара и општинске за 5.000 динара, видеће се да је садашња управа располагала са огромним приходом од 266.000 динара, од којих је на најрђавији персонал какав је икад постојао за последњих 25 година просто бацила 220.000 динара а само 46.000 динара на декорације, гардеробу, тантијеме, хонораре за преводе, хонораре глумцима за ванредне игре, хонораре музикантима, канцелариске трошкове, огрев, осветљење, путне трошкове (који ове године нису мало изнели, с обзиром на гостовање г ђе Ваврe), набавку музикалија и библиотеке и т. д. све до венца г-ђи Ваври. Г. министар би могао у интересу свог тачног опредељивања узети у обзир и ове наше податке поред оних, које му је управа поднела.

Звер — дечко

Крвав догађај у Шапцу

(Извештај „Правде")

По шабачкој пијаци налази се већ од позужег времена једна повелика баруштина, која се ових дана јако заледила, те пружа лепо задовољство ђацима основних школа и нижих разреда гимназија, у заједничком клизању. Но то лепо уживање ђачко, беше кратког века. — Један језовит догађај ко ји се пре два дана одиграо на томе месту, учинио је, да се ни један дечко неће скоро сетити да слободно време проведе у томе заиста омиљеном спорту.

Једно после подне скупила се деца као обично, на залеђеној бари да се мало покližају. Међу осталом децом беху и Михаило сва Ђоке Петровића сензала, ђак III. раз. гим. и син Милована Стојановића пензионера из Шапца. Михаило, и ако сада тек у 13 ој години, прави је разбојник. — То напуштено и неваспитано дерле спремно је у свако доба као запета пушка, да се с ким побије да кога дарне или увреди, — Ако би прошао који дан, да му ни једна жртва не падне шака, он би постао страшно нервозан, и тражио би ма кога члана своје фа милије, да с њиме подели негдан.

И тога дана беше бацио око на сина Стојановића ђака II. раз. гим назије, и за све време клизања није га хтео остављати на миру, покушавајући, да га у сусрету обори. Кад је се маломе Стојановићу досадило непрестано задиркивање Михаилово, он га опомене да буде пажљивији према њему и да га остави на миру. — Када ни та опомена не поможе ништа, Стојановић упита Михаила:

— Шта би хтео самном Михаило?

— Ево шта би хтео, рече овај па у моменту извади пиштољ напуњен оловом, и опали на Стојановића. Стојановић се онесвешћен пружи на земљу, а из уста појурише млазеви крви. — Цела горња и један доњи део вилице разнело му је олово, па се онда задржало у десници и образу.

На страховит пуцањ, који је одјекнуо из пиштоља Михаиловог, скупи се цео комшилук, а одмах за тим стекоше се на лицу места и позорници општински помешани за жандармима да виде шта се то десило. Звер дечко, стајао је победоносно поред своје жртве са пиштољом у руци, и као какав најокорелији зликовац хладнокрвно посматраше радознали свет, који се окупио око онесвешћеног Стојановића и њега. Кад су жандарми покушали да малог зликовца потерају у начелство, овај се одлучно томе противио, казавши им, да ће сваки онај, ко му се буде приближио проћи горе, но што је прошао овај што поред његовог ногу лежи но жандарми су га једва савладали и потерали у начелство.

У моменту кад је мали разбојник у пратњи жандарма пошао у полицију дотрча и отац његов, коме су јавили за тај случај, па када виде свога сина у наручју жандарма, стаде наједанпут пред ове и поче се дерати. „Пустите ми сина ја сам му наредио да га убије па потерајте у затвор и онога тамо, што лежи на земљи!"

И сада настаде једно енергично објашњење између жандарма и родитеља малог убице, док се најзад то исто објашњење не претвори у узајамну тучу, која би се можда крваво свршила да жандарми, нису успели да малог дерзна отерају у затвор.

На саслушању код полицијске Михаило је казао, да га је на ово дело навратио његов отац и да му је дао напуњен пиштољ, са наређењем да Стојановића убије. — Ово исто признао је и отац убицин рекавши пред сакупљеним светом, да је и он сам хтео убити Стојановића али му није пао шака. — Мали Стојановић пренет је одмах својој кући, где се и данас бори у најећим мукама а звер дечко пренешно је у затвору и сутра дан пуштен кући.

Због чега је то полиција урадила непознато ми је, али тек видим да се и отац и син комотно шетају по вароши, док се један Стојановић бори са животом. Од једног наставника шабачке гимназије сазнао сам, да ће се ових дана одржати седница професорског савета, на коме ће се донети одлука о искључењу Михаиловом из свију гимназија у Краљевини Србији. — Моје је мишљење да се само на томе не треба заустављати. —

Маркиз.

ИЗ ШКОЛВ И ЦРКВВ

Пљачкаш сиротиње

Г. министру просвете

Београд.

Одбор школе мрчајевачке са наставницима сваке године приређује по једну забаву у корист сиромашних ученика. Поред тога добри људи и на сам дан св. Саве прилажу по нешто за сиромашне ђаке, и тако се скупи једна сума од 80—100 дин., те се за тај новац набави што од обуће и одела за те сиротане, да се колико толико сачувају од зиме.

То што је рађено ове године, није учињено ове године. То јест држана је забава, прикупљен је новац, али није употребљен за оно што је намењен. Тај се новац налази у џепу бив. школ. благајника Владимира Јовановића, а деца се мрзну на овом мразу гола и боса.

Управитељ школе правда се да је преко општ. суда позивао благајника Влајка да поред школ. рачуна за 908. год. положи и новац покупљен за сиромашне ђаке, али он то није хтео учинити. Услед тога извештен је о овоме и срески начелник па и окр. школ. одбор, али се још није нашло власти, које ће одузети новац и рачуне од овог бив. благајника.

Достављам Вам ово, и надам се да ћете Ви, г. министре, наредити шта треба, како би сиромашни ђаци ове школе, и ако овако касно, добили што од одела и обуће, чему је покупљени новац и намењен.

Не буде ли тога, грађани ове општине неће више ни шта ни давати за сиромашне ђаке, кад се то у ствари њима и не даје, него се други тим новцима служе. А да овим губе ови сиротави о томе сте, нема сумње и Ви, г. министре, уверени.

12 I 1909 године
Мрчајевци

Прилагач.

„Јесења киша"

— писмо једног паланчанина —

Господине уреднице,

Има у *„Јесењој киши"* још једно место, на које треба обратити пажњу, кад је реч о психолошком проблему, који је г. Нушић хтео да реши.

Ја Вама то саопштавам највише због тога, што сам на Spectator-ов реферат много полагао. Како ни у њему то место није, по моме мишљењу, довољно расветљено, ја се надам да ћете редовима, које Вам шаљем, наћи места макар и међу гармондом на трећој страни „правде", која је и културним, као и политичким питањима увек покла њала исту пажњу.

*

„Како га она кроз дуже време не оставља на миру, него се лепи узањ, намеће му се и компромитује и себе и њега у друштву, он се реши да то пресече женидбом с једном девојком, и тражи од ње: да се она пред светом покаже, као да је баш она тај брак уделила."

Реч је, као што видите, о адвокату Петровићу и о Катарини, јуначкој *Јелене кише.* Ја не могу да се помирим с тиме, да је један адвокат (и то београдски адвокат као што додаје Spectator) изабрао оваквог њачак да се ослободи једне жене, која се деци узањ, која му се другим речима, намеће.

Женидба, молим Вас, није тако проста ствар. И г. Адамовић*) и Spectator су нежењени људи; можда они сад мисле да је женидба као и све друго, што се дешава у животу, али ако да Бог да једнога дана стану пред олтар, они ће видети да све жене, које море: желе да нас добију и брига да нас освоје, апсолутно не учествују у томе важном предмету.

Женидба је један догађај, који доведе у питање сва лична, индивидуална својства наша. Кад хоће да се жени, човек толико уђе у себе, у своје планове, у своје намере у свој егоизам, да му апсолутно не остаје снаге да мисли и на ствари, које не састављају његов организам, и на лица, која су ма како везана с њим. Најмање још, проблематичне жене, које за живота мужевљеву, без сумње, превршу очима, које посредно убијају своје мужеве и које компромитују и себе и нас — могу у поетски акт женидбе унети свој ма какав у тицај.

Ја, због тога, не могу допустити, да је се адвокат Душан Петровић решио на женидбу, „да то пресече". Spectator је, истина стао је у цитираном пасажу једну паузу (—), али сам факт, да се један човек, један београдски адвокат *за то* жени, није довољно на глашен. Потребно је, како се мени чини, да се нарочито каже, да се г. Нушићев адвокат жени само за то да би се отарасио једне двадесетчетворогодишње удовице, која му се намеће. Ја не знам шта је г. Нушић замишљао под двадесетчетворогодишњом удовицом, али знам да би и он сам изабрао много рентабилнији начин да се од ње отараси.

Кад би сви, који имају веза са женама, морали на тај начин да се курталисавају удовица, које им се намећу, онда би и г. Љуба Стојановић био давно женељ, и нађи се за целибатере у опште, знало. Ја се, у опште чудим да је г. Нушић могао доћи на ту идеју, кад зна, из туђег искуства, да се људи у сличним приликама много лакше довијају. Најзад, као што је лепо приметио Spectator, крвни це те врсте и сувише су суптилне за схваћање нашег друштва. Зар се тај адвокат није могао оженити, а да Катарина не буде принуђена ићи на гроб својега мужа?

*

Морам, на завршетку, додати још нешто. Идеја: да једна жена, која је „крива само мужу своме и кажњена само савешћу својом", одлази своме мужу на гроб да се каје и испашта — није бар у нашем новинарству, нова. Под насловом *„Мртвачки кикот"* донео је *„Нишки Гласник"*, још 1900. год., једну причу, у којој девојка ожалила и нестала, одлази на гроб превареног драгана да га моли за опроштај. Драганов костур, страшан, излази из гроба и кикоће се, а због тога кикота, мртвачког кикота, превртала девојка пада и умире.

Није, држим, потребно да Вам нарочито напоменем да је писац те приче — писац ових редова. Иначе ме *Јесења киша* не би толико интересовала.

Осим тога и смрт Катарининог мужа није сасвим оригинална. У једном француском роману (чини ми се Vertige passionel) жена једног лекара поступила је слично нашој београдској Катарини.

Можда ће ове ситнице, покупљене овако узгред, објаснити донекле зашто г. Нушић није потпуно успео с једним покушајем, кога се ђуначки (као што каже Spectator) подухватио, и зашто београдска публика, иначе увек добро расположена према г. Нушићу, није *Јесењу киши* дочекала као обично.

14. јан. 1909. г.
у Нишу.

Ст. Ар. И.

P. S Молим Вас, да се добро разумемо: *Јесењу киши* и ја сматрам као културну тековину нашу. Овим саопштењима ја сам, као сваки сноб, желео да се нађем у гомили великих људи.

*) На своју жалост г. Адамовић је оженењен.

Знамените тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Флашица је учинила своје, Леферон је умро 8. септембра 1669; и вештана слика је постигла свој задатак, и госпођа Леферон удала се за господина од Прада.

20. фебруара 1680. Возенова је пре но што је ступила на ломачу, рекла Сагоу, судском актуару, да ју је госпођа Леферон после тога посетила „веома радосна што је удовица". На њено питање да ли је флашица дејствовала, одговорила је: „Дејствовала не дејствовала он је цркао"! Ни Прад изгледа да није био мање задовољан. Он је кућирао по вароши у једним сасвим новим колима, с три или четири лакеја за собом. Али је радост за мало трајала. Госпођа је брзо видела да је њеном новом мужу пре свега стало до „поклона" а муж је брзо опазио да је његова жена гледала да га отрује и њега. Он је побегао Турцима. 7. априла 1680. госпођа Леферон је осуђена — доста благо — на прогонство ван округа Париза и на 1500 ливара новчане казне, ма да су, као што је Лувоа писао Лују XIV тринаест до четрнаест сведока посведочили њен злочин.

За овај уочљиви обзир госпођа Дрекс и госпођа Леферон имају да благодаре госпођи од Пулајона. Рођена Маргарита од Теана, из једне племићске породице у Бордоу, она је одушевљена за алхемичарску науку, дошла у Париз да потражи алхемичаре. Ту се удала за главног шумара Шампање, Александра од Пулајона, далеко старијег од ње, али веома богатог. Савременици једнодушно хвале лепо лице, жив, оштар разум, дражесно, отмено биће млада жене. На своју несрећу познала је некога Ла Ривијера, који је имао велику већ штину да женама мами новаца из џепова. Као што се зна, у седамнаестом столећу овакви таленти нису уживали тако рђав кредит као сада. Муж, који је постао неповерљив, чврше је стегао кесу и затворио ормане. Госпођа од Пулајона прибегла је другим средствима Она је продала намештај у стану, столице, фотеље, „la grand lit aurore en moire d' Engleterre", сребрн чак и Пулајаново одело. Нађен — што му нико неће замерити — муж није давао својој жени више чак ни новац потребан за њену тоалету, но јој је сам куповао хаљине и пантљике.

У свом очајању млада жена ступи у везу с Вигуреовом, она мора одмах набавити новаца за свог љубазника и курталисати се свог мужа. Она је ради тога начинила најлући план. „Потребна су само два три снажна младића, па док Пулајон буде везан, могу се кесе с новцима избацити кроз прозор, сама ће она људима отворити врата".

ТЕЛЕГРАМИ

Месина. Синоћ у 9 сати и 20 минута био је јак потрес са тутњавом. Главна улица, која води станици очишћена је од рушевина. Време је рђаво и хладно.

Цариград. У Смирну су послати три батаљона да униште разбојништва, и 15 разбојника је већ ухваћено. У Сандикају близу Смирне била је борба између жандарма и Грка. Четири Грка је убијено а више рањено.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Сави Грбовићу. Ваш напис примили смо али му не можемо ухватити ни крсна имена. Напишите лепо и читко и на писаћој хартији шта хоћете, јер ми неумемо ни врачати ни ваше хијерографе погађати.

ЈЕЛЕНА — ЛЕНА РАБРЕНОВИЋ
и
Славорад Јовановић
зубни лекар
венчани 11. јануара 1909. год.
Аранђеловац. *Београд.*

ВИНО

Српско и **француско** под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Sauternes" бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok" белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урањене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Боранје, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печуракa и т. д. Киселих Краставаца у буради ма 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Салаше *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Еменшалера, Рокфора, Ајдамера, Комемберта, Брза и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Најеване и најразноврсније стовари ште* **Бенбон** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи црвених, „Марона Кестена ит.д.

Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тонфиша, Мариниранх Харинги, Маринатa од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица Зечева Фазана и т. д Зејтина француско за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Газије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 13 8—

5.000.000 ПРИТКИ (ТАЧКЕ)

од старих багрема цепане за виногради имам на продају по умереној цени.

Продаваћу и на мање количине.

Ламбра Р. Димитријевић
27 Смедерево. 1—10

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је конолијално деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Краљ.-Срп. Дворског Лиферанта. — Београд.

Кувар који је раније дуго година био у Двору нуди се ако је коме потребно за свадбе, банкете и т. д.

Данило Костић
21 Цетињска улица број 1. 3-3

ПРИРОДНО

Вино црно и бело старо и ново продајем један литар по 0·50 п. д. на више јевтиније.

Добре сланине, пршуте, кобасице и осталих артикала јевтино.

С поштовањем

Добр. Т. Атанацковић
Књежев Споменик бр. 5. — Телефон 270.

МОЈУ СЛАВУ св. Атанасија 18. ов. прославићу у кругу породичном.

Наум Димитријевић
13 1—1 мовинар

АВРАМ Н. ХАЗАЛ

бив. инкасант, није више у служби осигуравајућег *Друштва „Србија"* и не може ништа предузимати ни радити за Друштво и у име Друштва.

22 3—3 **Управа.**

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16.

Котел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за ручак.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне жакете и *најмодернији укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најскромније до најфинније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца сваком је дани слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је поетство *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије глас најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашњости, за коју ваља послати или ма какву добро стојећу хаљину или меру по моме пртаном упутству.

☛ Цене су једне за свакога! ☚

ПРИЈАТЕЉИМА СРПСТВА
И СРПСКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Прва Повл. Ужичка Акц. Ткачка Радионица извештава своје пошт. потрошаче и пријатеље српске индустрије, да има на стоваришту велики избор тканина ванредно доброг квалитета и постојане боје, које су по изради много боље од страних фабрика.

Да би се сад, у овој прилици, спречило уношење страних ирпа, Управа Ткачке Радионице спустила је цену израђевинама тако, да су ове знатно ниже а квалитет много бољи од страних израђевина.

Молимо пошт. потрошаче, да се изволе са поруџбинама обратити непосредно фабрици *у Ужицу* или њеним продавцима, и то:

У Крагујевцу г. Сави С. Новаковићу; у Чачку г. г. Васи Гавровићу, у Ваљеву г. г. Недељку Павловићу, Антонију Јовановићу, Пајовићу и Јевтићу и Михајловићу и Станојевићу; у Шапцу г. Ђорђу Танасијевићу; у Крушевцу г. г. Трајку Ристићу, Љуби По повићу и Живку Белотрепићу; у Нишу г. г. Браћи Попић, Живојну Милосављевићу и Другу, Милу Попићу и Јовану Величковићу; у Соко-Бањи г. Стојљку Милићевићу; у Алексинцу г. Станисаву Хаџи Павловићу и Сину; у Трстенику г. Милосаву Мирићу; у Неготину г. Јеврему Рашићу; у Г. Милановцу г. г. Петру Маринковићу, Љуби Ђорђевићу и Танасију Милановићу; у Краљеву г. г. Браћи Матовић, Дим. Димитријевићу и Шваљугу и Радомиру Николићу; у Лозници г. Андрији Урошевићу; у Каменици г. Разовану Бошковићу; у Книћу г. Димитрију Михајловићу; у Пранјанима г. г. Миленку Благојевићу и Благоју Симоновићу, у Пожеги г. г. Димитрију Кандићу, Браћи Ђукић, Младену Крњићу и Милану Јеремићу; у Аријељ г. г. Драгољубу Дамеловићу и Миленку Глишићу; у Рашци г. Бошку Марчићу; у Обреновцу г. Љуби Вукајловићу; у Варварину г. Станоју Милосављевићу; у Ћуприји г. г. Мијалу Ђ. Миленковићу, Сими Симићу и Јевти Томићу; у Параћину г. г. Лазару Т. Миленковићу и Мити Ристићу и Сину; у Смедереву г. Николи Спасићу; у Александровцу (ж.) г. Настасу Јакшићу; у Књажевцу г. Љуби Јанковићу; у Гучи г. г. Алекси Протићу и Гавриловићу и Прелићу; у Б Башти г. г. Радисаву Митровићу и Нешку Нешковићу у Рековцу г. Петру Перићу; у Бољевцу г. Миленку Ристићу; у Паланци г. г. Живанчевићу и Арсенијевићу, и Милану Прокићу и Брату.

Муштре наших израђевина могу се видети у Београду код г. г. *Димитрија Јањића* трг. на Теразијама, *Николе Митовића* Дубровачка улица и код *Доброслава Атанацковића* преко пута „Коларца" подупља колекција у комадима и парчетима свију израђевина (као пешкирима, чаршавима, салветама и т. д).

679 10—10

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака насигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд* —

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осипа** *т. зв. фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Oi Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пију. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести ређе јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Oi Jecoris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо престаје.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 10 7—

Са очајним болом мога рањеног срца, јављам са својом породицом свима пријатељима и познаницима, да је моја мила, драга и до смрти непрежаљена супруга

† **МИЛИЦА**

кћи почившег Сергија Николића, ректора Велике Школе

испустила напрасно своју племениту и узориту душу 10. овог месеца око 6 часова по подне у 50-тој години св га живота, и да је њено тело предато матери земљи 11 ог овог месеца у 5 сах. по подне.

Овом приликом сматрам за особиту дужност, да овим путем изјавим моју најсрдачнију захвалност и то:

1. Г. Dr. Михаилу Петровићу санитетском потпуковнику, који је одмах на телефонски позив дошао и свесрдно се трудио да милу ми покојницу од смрти спасе.

2. Помоћнику апотекарском г. Миливоју Живковићу и приправнику апотекарском г. Петру Нецићу, који су први покојницу прихватили, увели је у апотеку и пруј јој помоћ указали; телефоном позвали лекара а затим и даље са лекаром на спасавању покојнице радили.

3. Г-ђи Ержи Верож газдарици у кући г. Пере Аранђеловића апотекара, која је поред напред поменуте г. г. и своје услуге свесрдно покојница указала.

4. Г ђи Ленки Петровићки и њеној кћери г-ци Љубици; госпођама: Маци Пауновићки и Емилији Божановићки, које су се свесрдно старале око спреме покојнице.

5. Г. Пери Аранђеловићу апотекару од. у чијој је апотеци покојница примљена ради указивања помоћи и где је своју племениту душу испустила.

6. Г. Г. Радосаву Зечевићу инжињер. мајору, Сретену Ристићу пешадијском мајору, Тодору Станковићу окр. начелнику у пензији и његовој госпођи Перси, Пери Аранђеловићу апотекару, Панти Радосављевићу артиљер. поручнику и његовој госпођи Вукосави и Тоши Петровићу машиновођи, који су први дошли да ме у мојој превеликој тузи тјеше, и да се нађу на услузи и крај одра покојничиног.

Г. Г. Протојерејима: Тадији Костићу и Велисаву Милојевићу, који су из почасти чинодејствовали и покојницу до вечне куће испратили

8 Г ђи Даници Св. Јовановићки која се у име нишке женске подружине кратким и дирљивим говором опростила са покојницом пред црквом у име Кола Српских Сестара, износећи њене заслуге за подружину.

Г ђи Милани К. Поповићки, која се је кратким и лепим говором опростила са покојницом пред црквом у име Кола Српских Сестара, износећи такође заслуге покојнице за ову установу.

9. Нишкој женској подружини на положеном венцу на одар покојнице.

10. Нишкој певачкој дружини „Бранко" која је покојницу испратила до вечне куће.

11. Нишком официрском кору, чиновницима свију струка, професорима нишке гимназије, учитељима и учитељицама, грађанству, госпођама и госпођицама свију сталежа, који су својим многобројним присуством, указали покојници своју последњу почаст и испратили је до вечне куће.

12. Захваљујем свима сродницима, пријатељима и познаницима, који су ми телеграмом или писмом изјавили своје саучешће, и тиме ми моју превелику тугу у неколико ублажили.

Ожалошћени: супруг: Милисав Симић пуковник у пензији; деверн: Милосав и Мишко; синовци: Љубомир пуковник; Рајко полицијски писар; јетрва: Зорка; синовице: Милена и Љубица; зетови: Петар Зарић пенз, Мијаило Лукић капетан и Никола Вељковић писар министарства; унуци: Бошко, Ђорђе и Живојин; унуке: Видосава, Јелисавета, Босиљка, Јола, Драга и остала родбина.

☛ **„ПРАВДА"** прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* **Видинска ул бр. 22.**

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | НЕДЕЉА 18 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАНКОВИЋ | ГОДИНА VI — 1909. — БРОЈ 18 | Телефон 821.

Извртање факата

„Јуче је „Штампа“ на уводном месту донела један напис под насловом „Дупла мишљења, у коме је неко, коме је врло много стало до тога да се питање о Хипотекарној Банци што пре и баш сад реши, покушао да представи јавности како „Правда“ има неко „дупло мишљење“ о оснивању и потреби овог завода.

Да би то своје тврђење доказао, непознати а заинтересовани писац цитирао је две „Правдине“ белешке и једно писмо једног београдског трговца, које је у „Правди“ публиковано у своје време, верујући да је већ самим тим што је те белешке и то писмо у обрнутом реду цитирао, доказао „Правдино“ „дупло мишљење,“ а не обзирући се ни најмање на садржину тих белешака и реченог писма, која доказују баш противно ономе што је писац својим написом у „Штампи“ хтео доказати.

Да би показали читаоцима како људи губе појам о логици кад им се дирне у интерес, износимо овде сва три „Правдина“ написа о „Хипотекарној Банци“ која је писац „Штампиног“ чланка цитирао, само, разуме се оним редом којим су они писани и штампани, а не онако како их је „Штампин“ чланописац изволео саопштити.

У броју „Правде“ од 12. августа пр. год. изашла је међ' „дневним вестима“ ова белешка (белешка а не „чланчић“ како то „Штампин“ чланописац у два маха тврди):

„Министарство привреде добило је од једне велике стране гоуне понуду за отварање једне Хипотекарне Банке у Београду. Та група тражи од државе исте оне концесије у погледу извршења какве данас ужива Управа Фондова. Држава треба обе ручке да прихвати ову понуду, пошто Управа Фондова оваква каква је, ни приближно не одговара циљу, којем је намењена. Благодарећи крајњој неспособности данашњих управљача, које ће партизанство још дуго одржати на положајима, Управа је већ близу годину дана престала да издаје зајмове. Да би колико толико забашурила кризу она је ту скоро почела одобравати зајмове, али, тако, да их нико није у стању примити. На имања у Београду Управа даје ½—⅔ од процењене вредности а то је тамам толико да нико такав зајам нема рачуна примати.

С тога смо мишљења, да садашњи министар привреде који и сам неће бити у стању да доведе стручне и савесне људе у Управу, треба озбиљно да схвати ову понуду те да бар на другој страни учини користи и грађанима, који су данас и поред живе Управе Фондова упућени на поједине новчане заводе да по цену скупог интереса траже новац.“

Два дана после ове „Правдине“ белешке коју „Штампин“ чланописац назива „чланчићем“ (и то „химнопевским чланчићем“ ма да у њему — као што се види — нема ничег „химнопевског“) „Правди“ је упућено од једног угледног београдског трговца једно писмо, које је она публиковала и које гласи овако:

„Господине Директоре,

Пре неки дан једне престоничке новине, а данас и Ваш цењени лист доноси белешку да нека група са стране, тражи од наше државе повластицу да може основати у Београду Банку која би давала новац на хипотеке.

Тој групи, ако она заиста као озбиљна група постоји, није потребна никаква повластица од државе. Све оно што група може тражити и што јој држава може дати, налази се већ у повласт ци Трговачког Фонда и његове Хипотекарне Банке. Ни сама Управа Фондова нема већих повластица од повластица од реченог Фонда.

Сав до сада уплаћени капитал од близу 400 000 динара у злату, Трговачки Фонд је пласирао на имања у Београду и то све са антабулацијом на прво место. Разуме се да је то незнатна сума према тражњи и потреби. Овим хоћу да кажем да би се свака сума, ма како велика била, могла лепо пласирати. Због велике тражње новца, — па и у времену кад је и Управа Фондова издавала; — Управа Трг. Фонда размишља о начину да свој капитал повећа новцем са стране. У тој циљи пролетос су пропутовала два њена изасланика главније новчане пијаце на страни. За групу ће бити довољно јемство за солидност ове установе и рада у њој то, што су чланови овог Фонда сви први наши трговци у престоници и многи из унутрашњости. Но о томе не треба ни говорити.

Дакле, као што рекох, реченој групи не треба никаквих концесија; оне су ту; у Трговачком Фонду и његовој Хипотекарној Банци. Нека група изволи затражити споразум са Фондом и ствар ће врло брзо бити готова.“

Шта се види из ова два написа? Види се чисто и јасно ово:

„Правда“ је 12 августа пр. год. сазнала да је наше министарство нар. привреде добило од једне стране групе понуду за отварање једне хипотекарне Банке у Београду. Како наш једини хипотекарни завод — Управа Фондова — не одговара своме циљу и како се у њему не ради ни приближно како треба, а како ова група тражи исте концесије које има и Управа Фондова, то је „Правда“ била мишљења да треба прихватити понуду дотичне групе.

Сутра дан, један београдски трговац, који је члан у правног одбора Трговачког Фонда и његове Хипотекарне Банке, прочитавши ову „Правдину“ белешку, седе и написа „Правди“ писмо, у коме — као што видесмо — каже: да тој групи не треба давати никакве концесије, него ако група има озбиљне намере, нека затражи споразум са „Трговачким Фондом“ који има исте те па и веће концесије од Управе Фондова, па нек заједнички оснују велику „Хипотекарну Банку“,

Има ли у овоме какве контрадикције у „Правдином“ држању? Нема! „Правда“ је рекла да групи која тражи повластице за једну „Хипотекарну Банку“, треба те повластице дати с обзиром на нерад наше Управе Фондова, а један трговац из чаршије вели да постојећи један завод који има свеповластице за једну „Хипотекарну Банку“ и да ову групу која хоће да оснује такву банку, треба упутити да ступи везу са тим заводом. „Прада“ није даље улазила у ту ствар јер њој није било до тога, да неко добије или не добије неке повластице, него до тога да Србија добије један модерни и велики Хипотекарни Завод. Дал' ће тај завод основати нека нова група, са неким новим повластицима, или ће се тај завод основати на тај начин што ће се здружити „Трговачки Фонд“ са својим повластицама и страна група са својим капиталом у, то „Правда“ није улазила јер јој је то било сасвим све једно.

Од тога доба прошло је шест месеци. Питање о Хипотекарној Банци скинуто је с дневног реда у јавности и нико о томе није ништа ни писао ни говорио, и сад на' једаред излази пред Нар. Скупштину предлог закона о Хипотекарној Банци.

Од куд сад баш у ово доба и тако изненадно тај предлог? Дај да видимо у чему је ствар.

И кад смо видели у чему је ствар; кад смо видели да је ту г. Георгије Генчић и да се он „интересује“ за ову ствар, написали смо ову белешку:

„Хипотекарна Банка. Изненадно и без нарочитог мотива искрснуо је предлог закона о Хипотекарној Банци пред Народном Скупштином. Ма да ни ко не увиђа потребу да се баш у овом тренутку и под овим приликама доноси тај закон, ипак се са великом журбом гура он да што пре дође на дневни ред. Али ни једна ствар не остаје за дуго несбјашњена. Тако се у брзо дознао и овај прави узрок журби, као што се доцнало и за правог иницијатора овог пројекта

Протектор овога чина је фамозни Ђорђе Генчић, који је за неко време напустио занат убијања краљева, и бацио се на другу, до душе, мање лукративну предузећа. Генчић је пронашао неко „друштво“ које ће дати за ту банку капитал од 20 милијуна, али пошто се претходно добије концесија. Наравно, да ће ту бити великога шапа, и колико смо могли дознати, просуле су се велике паре, а просуће се још и веће, само да овај пројекат, постане закон. Али ће се ваљда наћи савесних посланика у довољном броју, који ће ову скандалозну аферу онемогућити.“

Били смо 12. августа 1908. год. за то да се једној солидној групи даду повластице за оснивање једне Хипотекарне Банке, јер наша Управа Фондова није оно што треба да је.

Један угледни трговац устаје и каже да је и он за Хипотекарну Банку, али да не треба давати никоме нове повластице, пошто већ постоји неко који те повластице има, и ко жели да уложи свој капитал у оснивање једне Хипотекарне Банке, нека се обрати томе који те повластице има и ето Хипотекарне Банке.

Сад наједаред излази пред Скупштину предлог закона о „Хипотекарној Банци“ о коме нико појма нема а који гура — г. Георгије Генчић.

Е извините, зато ми нисмо и нећемо да смо. Ствар коју гура и протежира тај господин не може бити по нашем у верењу солидна. Нисмо против Хипотекарне Банке; нисмо ни против тога да се једној солидној групи даду на ту цељ и потребне повластице, али прво да видимо ко тражи по властице и у чему се оне састоје? Не дамо да се то врши препадом а најмање онда кад иза свега тога стоји отац данашњег зла у Србији, г. Георгије Генчић.

Можда ми грешимо у томе; можда је група која стоји иза г. Генчића, ус пркос г. Генчићу солидна, али — жежен кашу лади и Србија, коју је г. Генчић 29 маја 1903 год. ужасно опрљио, мора добро да пази и да отвара четворе очи у пословима иза којих стоји овај у свакоме погледу црни господин.

Ето, то је тенденција ове наше последње белешке и писац „Штампиног“ чланка није је опазио само зато што му она — боде очи.

Бинерт о анексији

У одбору аустриског посланичког дома за анексију отпочео је предлог закона о анексији Босне и Херцеговине. Том је приликом, на примедбе појединих чланова одбора држао министар председник Бинерт говор, у ком је рекао:

Предлог има двогуби задатак: законодавно усвајање наредаба које је учинио носилац суверенитета, и обезбеђење континуитета владе и управе у Босни и Херцеговини. У првом погледу ваља поменути да прокламовање проширења суверенитета може бити предмет законодавна рада по његовој државноправној страни и по његовом дејству на унутрашњи правни ред. Законодавну радњу изазива даље владаочева наредба, по којој одредбе о наслеђу престола добијају снагу и за Босну и Херцеговину. Разлог за ово у томе је, што је ред наслеђа престола за ову монархију прописан у једном аустријском и једном угарском закону, а Босна и Херцеговина нису присједињене ни једном ни другом делу монархије. Нарочита редакција угарске Прагматичне санкције захтева сарадњу легислатива свако проширење на нове земље, нарочито кад се те земље не присједињују ни аустриским ни угарским земљама. Строго узевши, у Аустрији би било потребно само усвајање анексије. А кад се за проширење Прагматичне санкције и овде тражи легислативно одобрење, онда баш с гледишта аустриског парламента он нема ни какава разлога да устаје против паритета с угарским државним сабором. Што се тиче питања о обезбеђењу континуитета владе и управе у Босни, још је раније изнето, да се ту не ради о каквој новој тековини монархије, но само о томе да се у свима формама и споља прокламује трајна природа те везе и да се формално и правно декретује као коначна и дефинитивна. У територијално-правним односима тих двеју земаља није се ништа изменило. Из тих разлога остају и даље у снази досадашња меродавна начела за управу. У смислу тог закона ће тим земљама и даље управљати заједничко министарство уз учешће аустриске и угарске владе. Исто тако у пуној мери остаје у снази и надлежност обеју легислатива у досадашњем обиму, али је ипак дато јемство да се и у будуће свака територијално-правна промена односа Босне и Херцеговине може извршити на основи савеза које потиче из Прагматичне санкције само уз садејство законодавства краљевина и земаља заступљених у царевинском већу. У државноправном положају Босне и Херцеговине и у § 5. закона од 1880, прописано је да је у погледу односа тих земаља према монархији искључена свака једностране наредба и да одредбе које донесе легислатива једне државе и које се тичу тог односа, могу ступити на снагу само с претпоставком, ако је исте такве одредбе донела легислатива друге државе.

Истина су баш у погледу тог § 3. чињени многи приговори реалистичког карактера, али у том правцу, да се текстови предлога поднетих царевинском већу и угарском државном сабору не слажу и да према томе нема претпоставке, за коју је у смислу § 3. нацрта везано ступање на снагу оба закона. Али влада мисли да се јако прецењује и политички и државноправни значај поменуте разлике. То се може доказати тачка по тачку у учињеним преговорима. Оспорено обележје владаоца потиче из највишег писма од 2. новембра 1886, које су обе државе признале парламентарним усвајањем наслова тих државноправних уговора. Наслов обележава владаоца као заступника аустро-угарске монархије као целине свих краљевина и земаља уставно сједињених под владаочевим скиптром и одговара схватању монархије, које се истина у Угарској спори али у Аустрији се признаје као једна државна личност у погледу треће државе. Аустриски предлог усваја проширење суверенитетских права заједничког владаоца на обе земље; угарски га узима на знање. Разлике је суштаственa само у погледу традиције и праксе угарске законске технике. Правна релеванција не може јој се придати, јер какав јачи израз може наћи чињеница да угарски државни сабор узимајући на знање проширење суверенитета једновремено га и одобрава до тиме, што § 2. решава проширење Прагматичне санкције на те земље, јер је за то проширење неодходна претпоставка одобрење посе да?

У осталом, још сад бих могао рећи, да су изрази „проширење“, „пружање“ суверених права, који су употребљени на разним местима аустриског предлога, потпуно једнаке вредности. Ако § 1. угарског предлога анексију објашњује позивањем на историске везе, које су претке владаочеве на угарском престолу везивале за те земље, он то чини по честом обичају при текстирању угарских закона

да се законска форма изрази у заједници с мотивима. Као у толиким ранијим случајевима, тако и овде. Историско позивање у угарском законском тексту не садржи никакву диспозицију, но само једну мотивацију. А за замашај једног закона никад нису меродавни и одлучни мотиви законодавчеве воље, но једино и само изречена воља сама.

У свом диспозитивном делу угарски законски предлог даје само текст монархова прогласа о присједињењу, али, као и проглас владавочев позивањем на историске успомене обеју земаља не изриче никакву законску одредбу о

приндлежности обеју земаља Угарској, јер би таква одредба морала добити сасвим други облик. Формални законски захтев, као и правни положај обеју земаља, према томе није у § 1. Угарски предлог садржи историски наговештај а у § 3 вели се да однос Босне и Херцеговине према угарској држави није утврђен ни у старијим ни у новијим закоима Угарске и да је положај обеју земаља, у колико се тиче Угарске, меродаван закон још непрестано § 5. законског чланка VI. од 1880., да је дакле за промену тог односа потребно и одобрење царевинског већа.

(свршиће се)

ЈЕДАН ВЕЛИКИ ПАД

Паланчани — Чаршија — Позајмљивање робе — Банкари — Шта сад?

(Свршетак)

Паланчани

Последице оваког „трговања“ убрзо су се показале и то у много страшнијој мери но што се могло и претпоставити. Само на глас да су *Стефановић и Ранковић* пали овладала је паника у унутрашњости и још истог дана пало је неколико паланчана под стечај. Сваким даном падале су фирме за фирмама. У Београд је долетело преко стотине трговаца, који су се буквално бусали у груди и јаукали. Знајући за колике суме имају меница, они су одмах били начисто и о своме паду. Они су то јавно говорили, а многи су одмах отишли у суд и изјављивали своју инсолвентност.

Чаршија

Чаршија се запрепастила. Сви ти трговци из унутрашњости, који су јавно говорили о своме паду, — што — били су муштерије и многих других гросиста, који ће падом паланчана бити и сами оштећени. Та њихова запрепашћеност и страх нису били без разлога. До овога тренутка, када ове редове пишемо пало је преко двадесет трговаца, из унутрашњости који ће својим падом оштетити чаршију са преко 100.000 дин.

Позајмљивање робе

Да би ваљда скандал био већи, ова „уважена фирма“ служила се и таквим средствима за своје „одржање“, да им ми име нећемо ни дати, већ ће им га дати сам свако ко буде ове редове читао. На име, они су на личну веру, узимали робу на зајам, „да би могли задовољити своју моментану потребу“, обећавајући да ће је вратити чим своју подигну са царинарнице. Колеге су веровале и чиниле такве услуге. Међутим нису ни слутили, да су тада имали пред собом обичне варалице; који их са планом варају. Сума оштете извршена и на овај начин није мала.

Банкари

Док ће овим падом бити оштећене и многе Банке, дотле ће неколико „приватних банкара“ направити „велике послове“. У чаршији се тврди, да сам Павле Бајић, овдашњи банкар има за покриће свога потраживања од *Стефановића и Ранковића*, од 30—40 хиљада динара, паланчанских меница у суми 300.000 дин. Овај „банкарски посао“ Павла [illegible] како се бедним приликама налази наша трговина. *Наплата тих сума биће у ствари два пут наплата*, само такве врсте, да се неће моћи казнити.

Шта сад?

Овој страшној појави мора бити лека. Кажу да га према садашњим законима нема. Али се он мора тражити. Закон се мора мењати а и сами трговци, којима је у истини стало до трговања, морају предузети мере за онемогућавање оваког начина трговања.

У место, да сада „чаршија“ легне сва и спасава кривце од апса, треба, да настане сва, да криви повук пуну одговорност. Када се једном у овој земљи дође дуверења, да се за банкротств ове врсте иде у апс, онда ће доста добро размислити пр но што се реше на овакве праке. Наравно, да је ово сам једна, можда и најбезначајнија мера, али смо је ми морали пменути, јер ни она, ма да је законом предвиђена, није примењивана према свакоме.

Мегкиг.

БУДУЋНОСТ БАЛКАНА

Ушаци заде Хајцији претреса у цариградском „Сабаху“ будућност Балкана.

Он вели да се они, који су у погледу источног питања разноликог мишљења слажу у једној тачци — да Турци а пре а после морају напустит Европу. Западни народи, који, у њеним случајева, своју политику „воде у склад са својим религиозним осећањима, карактеришу појаву полумесеца у једном крају Европе као нешто нехармонично. Ту бисмо претенсију сматрали као основану, да исламизам није дао очигледних доказа о својој толерантности у религиозном погледу. На жалост, то се не признје и као једино средство за решење источног питања препоручује се прогонство Турака из Европе. Више но ма која друга држава Аустрија је поклоница таква решења. Она је то потврдила и својим држањем после прокламовања турског устава.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Сведоци о „велеиздајницима“

Саопштили смо већ изјаву попа Матије Пауновића, којом пориче истинитост навода у тужби државног тужиоца против оптужених Срба „велеиздајника.“ После тога истинитост оптужбе пореко је и правник Цревар. А сад су се појавили још два сведока, на које се позива тужба, и изјављују да су њихове сведоџбе лажно и злонамерно извртуте. Сведок Јовичић, који се више пута помиње у тужби да је рекао то и то, пориче да је рекао онако како се вели у тужби, па је врховном суду упутио писмо, замоливши га да га суд узме у заштиту од државног тужиоца Акуртија, који му подмеће оно што он није рекао. Други је сведок бивши посланик Петар Шорак, који је енергично протествовао што је његова сведоџба лажно изнета. Он вели да му није ни на крај памети било да каже оно, што му државни тужилац меће у уста.

Судија о тужби

О тужби, коју је државни тужилац изнео против Срба „велеиздајника“, рекао је један од најугледнијих загребских судија ово: „Тужба је с формалне стране једна бесмислица, а с материјалне стране франковачки памфлет. Објективнога дела нема, а кад би га било нема субјективне кривице.“

Дневне вести

Форгач код министра. Јуче пре подне аустро-угарски посланик, одмах по пријему бечког курира, отишао је у министарство спољних послова и био примљен од д р Миловановића код кога се подуже задржао.

Вратио се. г. Светозар Недељковић, директор железница, који се државним послом бавио у Паризу неколико дана, вратио се јуче с пута и примио дужност.

Умро од зиме. Младен Н. Денић из Врела у срезу нишком, нађење јуче на друму Ниш—Књажевац мртав. Констатовано је да је умро од зиме.

Протов зет. Већ неколико дана бави се у Београду Сава Петровић, премештени рачуновођа пожаревачког казненог завода у лознички суд. Он сад обија прагове министарства правде и тражи ма које друго место само да се не сели у Лознину.

У индат су му прискочили прото Ђурић и Стева Сарага.

Ерентал задовољан. Софиска „Вечерња Пошта“ са општава курзивом једну депешу свог париског дописника, да је аустро-угарски министар спољних послова барон Ерентал с великим задовољством примио вест о бугарској мобилизацији, јер мисли да ће та бугарска војничка демонстрација учинити у Цариграду утисак повољан на брзо завршење турско-аустриске погодбе. Но наравно, Ерентал се не само не може чудити на бугарску „мобилизацију“, но је она можда и настала под његовим непосредним утицајем.

Карактеристично. Сада већ није никаква тајна на какав су начин пали *Стефановић и Ранковић* и у којим су сумама оштетили целу чаршију и огроман број трговаца из унутрашњости. О томе паду већ пишу многи листови само „Трговински Гласник,“ орган Трговачке Омладине, који је први позван да узме у заштиту интересе трговаца — њих. Ово њихање пада свима у очи и коментарише се на најразноврсније начине. Због тога је међу трговцима овладало велико нерасположење према „Трговинском Гласнику.“

Један турски глас. Говорећи о односима између Турске и Бугарске, младотурски орган „Шурај Умет“ вели, да је а пре а после неизбежан турско бугарски рат. Они који су развили заставу полумесеца у Европи, не боје се Бугара, који им треба да даду накнаду за отоманска права или да уступе један део Источне Румелије. Турски су војници жељни да пођу против бугарских позиција и утврђења, која су слаба као цигарпапир.

Прогонство. Дирекција бугарских државних железница решила је да се сви чиновници источне железнице, који су остали у Бугарској, одмах истерају из станичних станова, које су до сада заузимали, и да се протерају у Турску!

Турска и Бугарска. У односима између Турске и Бугарске није настала никаква промена. Пре но што донесе коначну одлуку, бугарска влада по свој прилици хоће да се оријентише. На једно питање, министар спољних послова ђенерал Паприков рекао је ономад: Положај је добар.

Окупација Новог Пазара. Цариградски „Тахидромос“ и „Монитор Ориентал“ дознају, како веле из поуздана извора, да је ђенерал фон дер Голц послао једној личности у Цариград писмо, у ком, између осталог, износи мишљење, да предстоји евентуално заузеће новопазарског санџака од стране Србије.

Пашићев демант. У разговору с дописником бечке „Југословенске Кореспонденције“ Пашић је демантовао све гласове о својој намери да се повуче с политичке позорнице. Шта више, рекао је, он је решен да и даље задржи у рукама вођство радикалне странке. „Ја ћу“, рекао је, „и даље радити у интересу своје пријатељице. Као обично они се ту растадоше једним страсним пољупцем.

— Деодате, прошапта она тада дрхтећи, ово нерасположење које сте опазили код мене није без узрока. Већ је неколико дана како сам узнемирена и како сањам страховите снове... Неке ме црне слутње обузимају...

— Дете! Дете!..

— Волите ли ме? упита она уносећи сву своју душу у то питање.

— Да ли те волим! Како можеш да ме питаш то?

— Добро! рече она ватрено, да ли заиста твој живот и твоје срце припадају мени? Деодате, преклињем те чувај се добро! Ох! пази! пази свакога тренутка! А сад више но икад! Чувај се свакога! Да ти је ту отац, ја бих ти рекла: чувај се свога оца!.. Деодате, кажем ти: чувај се чак и своје ве-ренице!...

И кад он покуша да јој затвори уста пољупцем:

— Ко зна? рече она грозничав. Зар ми у сну, у лудилу, не може измаћи каква опасна реч? Ох! Деодате, закуни ми се да ћеш бити, да ћеш гледати калдрму по којој газиш, да ћеш се склањати изазивача који те путем сретну, да ћеш увек погледати око себе пре но што почнеш говорити, да ћеш пазити на воду коју пијеш, на воће које једеш .. да није о тровано .. закуни се, закуни ми се!...

— Добро, заклињем ти се! рече он уплашен њеном грозничавошћу. Али ти ћеш заиста и не уплашити. Да ниси што научила? Шта знаш?...

— Ја! Ништа, ништа, заклињем ти се! То су само слутње..

И необичним гласом она до даде:

— Али моје ме слутње никад не варају и увек се преобраћају у страховиту стварност... Деодате, ја имам твоје обећање, твоју заклетву да ћеш се пазити и ноћу и дању, да ћеш мислити о себи, као да си окољен смртним непријатељима...

— Да, драга душо, заклео сам ти се!... Буди без бриге... наскоро ће све то проћи...

Она га грчевито загрли. Пољубише се последњи пут и гроф од Мариљака изгуби се брзо у ноћи.

Алиса остаде један минут сама у врту да прибере мисли и да се спреми за састанак са Данвилом са оном хладном неустрашивошћу о којој је та необична жена дала већ толико пута доказа.

Положај је био страшан и у мислима које су јој пролазиле кроз мозак са страховитом брзином снова, она јасно виде, као по светломе дану, како Деодата хватају, окивају, мећу на муке мећу на точак и најзад му главу скидају.

За иста М нморанси је све чуо. Она је у то била убеђена. Он ће покушати да одриче, али је она добро знала да је он све чуо. Све!... Најпре име грофово, које је изговорила Лаура. За тим исповест коју је он казао у љубавном заносу. Дакле маршал је знао да је гроф Мариљак у завери против краља француског са кнезом Конде, са Хенријем од Наваре, са Колињијем, са Франсоом од Монморенсија!

Дакле, с једне стране, маршал од Данвила, приврженик Гизов, имао је користи да потказује хугеноте.

С друге стране мржња против његовог брата гонила га на оптужбу, чак и у случају кад би хтео да поштеди хугеноте.

Алиса је добро знала за ту мржњу.

Она је такође знала за тајне везе Хенријеве са Гизима.

Закључак је био страховит:

Право из њене куће маршал ће отићи у Лувр и показаће све, свога брата, Кондеа, Колињија, краља од Наваре.

Остало јој се указивало у истој, страховитој светлости:

Деодат потказан као и остали .. то је значило смрт...

Шта! Све што је она љубила, њена једина и последња нада, њен живот, тај човек ће умрети!..

Тако је размишљала Алиса од Ликса у малом врту у тренутку када се гроф од Мариљака удаљавао тако срећан, тако весео, тако задовољан што је својој драгани дао доказа о своме поверењу и љубави.

Изгледа да ништа није било изгубљено.

Обухвативши чело рукама, стегнутих зуба, Алиса се борила неколико минута против страховите потребе која јој је изгледала неопходна:

(наставиће се)

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Александра Дима

превод с француског

(154)

XXXIV

Улица де ла Јш

Она отвори врата и Лаура се заиста на њима указа.

Алиса је била изговорила те речи само да би задржала Деодата да даље не говори. Да је била мање узрујана, она би се упитала како то да није чула кад су се врата са улице отворила и од куда то да се појава Лаурина потпуно подудара са оним што је она казала.

Гроф је пак био уверен да се старица заиста вратила.

— Дакле, продужи он као да продужава започети разговор, сутра ћемо имати наше уобичајено вече; сад знате, драга пријатељице, да сам принуђен да идем...

— Идите, идите, господине грофе, промуца Алиса, и нека вам небо буде у помоћи!

Као обично Деодат стеже руку

тересу Србије. У приватан живот неће се повући, ту радост неће учинити својим противницима".

Једна наредба. На протест министра правде, да полициске власти веома лабаво врше предају пресуда и решења дотичним лицима, министар унутрашњих дела издао је најстрожију наредбу полициским властима, да ће сваког чиновника најстрожије казнити, ако се ове као и сваке друге његове наредбе неби придржавао.

Новинарске вести. С јучерашњим својим бројем „Српска Застава" поново је престала на неизвесно време због материјалних прилика.

Читуља. Јуче је преминуо Марко Попадић земљорадник из Прњавора. Покојник је био вођен члан Напредне Странке а цела Мачва губи у њему врсног грађанина. Бог да му душу прости.

Није у бегству. Извештени смо од пријатеља да Зорка Здравковићка осуђена апелационим судом на 2 године робије, није у бегству него да се налази овде у Београду.

Добро би било да се на њу припази да не побегне. Како нас уверавају госпођи се ту скоро десио и један малер због којег жене у њеном положају губе пенсију и без овакве осуде.

Непатриотски. — Одбор госпођа на Врачару, који врши набавке за „Црвени Крст" није хтео да набави извесне тканине у земљи и ако му је нуђено и по јевтиној цени и да паре остану у земљи, већ ће ту набавку учинити готовом робом, која је набављена из Аустро-Угарске.

Госпође би требале да се сете, да су новац синови ове земље дали, и да је право да се у првом реду потпомогне домаћа индустрија, па тек у недостатку страна.

Крашење цркве. Ново подигнута црква у селу Влашки ср. космајском округу београдском, добила је од својих сугрђана богате иконе и остале црквене утвари. Нарочитим се прилогом одужио син тога села Д-р Живота Јанковић оператор и његова госпођа. Црква ће у пролеће бити осве̂ћена.

Лаж. „П. Лојд" донео је телеграм бајаги из Београда, да је српска влада, по савету цариградског посланика Ненадовића и скопског конзула Балугџића, решила да српском посланству у Цариграду стави на расположење 5 милијуна динара, те да у турском парламенту изазове пад Тахмил пашин и тиме бајаги омете турско аустриску погодбу. О овакве неслане лажи могу измишљати и саопштавати само бечки и пештански листови.

Министарска седница. Синоћ је у министарству спољних послова одржана министарска седница под председништвом Краља.

Клуб „Напредак." Данас у 10 и по часова пре подне седница је управног и надзорног одбора београд. клуба „Напредак." Седница ће се држати у клупском стану — Македонска ул. бр. 4, (преко пута „Коларца"). На истој имају се донети последње одлуке, у договору са месним одбором Напредне Странке, о „Напредњачком Вечеру", које ће се држати 31. ов. м. код „Коларца." С тога је потребно да сви чланови неизостано дођу на седницу.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

69 У француским дипломатским круговима поговара се да и код Француске и код Немачке постоји воља да закључе међу собом уговор о Мароку и другим пословима. Службени преговори о томе још нису почети.

§§ У Чешкој бојкотују Немце и из свих чешких фабрика отпуштају немачке раднике.

| Пруски посланички дом одбацио је све предлоге о реформи пруског изборног права.

* Енглески краљ ће у скоро потписати указ о оснивању института за истраживање радијума. Институт ће имати и редовно одељење медицинско за примену радијума у циљу лечења.

59 По вестима из Хамбурга петоро деце ђака утопило се клизајући се на Елби.

67 Услед револуционарних манифестација на париској Сорбони били су 14. о. м. немири против професора Толамаса. Полиција је похапсила њих стотину, али су осим четворице сви пуштени.

38 При претресу стана руског књижевника Короленка ухапшен је у стану овога племић Мајаковић, кога је полиција тражила због неке политичке кривице.

Један предлог београђанима

Како ћемо најлакше помоћи хумана друштва

У многим београдским радњама уведен је обичај: да се купцу даје признаница на суму коју је пазарио, и купац по тој признаници има право на извесан проценат у готову, кад збир признаница пре ће преко 25 дин. Али много света или не прима ту признаницу или ако је прими у њиште је, не чинећи од ње никакву употребу.

Ако хоћете да помогнете ма које од хуманих друштава, онда при сваком пазару, тражите да вам се изда овакква признаница па је спустите у кутију онога друштва, које хоћете да помогнете.

На тај начин ви ћете, нарочито ви који ове признанице не примате нег их по пријему одмах уништавате, — пружити осетну помоћ друштвима, којима сви желимо успеха.

Припослано

Председнику Управног Одбора Београдске Банке

Београд.

Добра, 30. дец. 1908. г.

Поштовани Господине

Ја вас лично не познајем, а тако исто и ви мене, јер никада нисмо имали прилике да се упознамо, али ми један као правом Србину дужност налаже да вам откријем један тајан план који се спремо вашој Банки да се оштети са великом сумом новаца а можда ће се остварити да извесне профанисане личности до богатога капитала дођу. А ево ко и како:

Као шеф-стојник дрварске радње Васе Николића и сина Драгутина у Добри, дрварски трговац на Сави, а то је тај Николић господине председниче који је преварио српску државу, за шта ће скоро изнети на јавност, а што је превара приватна лица, узео дрва и украсно свој плаћ на Сави за која данас прима готове паре а ни до данас их није платио, читали сте господине председниче у листу „Правди" бр. 332 од 5 XII-908. г. — дошао сам летос у Београду за новац да наплатим дрва.

Драгутин син Васе Николића позва ме из његове канцеларије у хотел „Босну" где ми при кафи уз остали говор рече: хеј мој Светозаре, ништа се поштено не може стећи, све ове београдске капиталисте дошли су до капитала непоштењем, него ти мене Светозаре нешто да послушаш, На моје питање шта да те послушам, он ми рече: ја ћу ти казати само молим те да то останеш у тајности, кад сам га уверио да ће у тајности остати, он ми онда рече ја сам, вели, велики акционар Београдске Банке и купио сам мало акција. Ја ове акције писам куино што новаца имам већ ако могу да некако „Банки" подвалим и дођем до доброга капитала, али тако да акционари не сазнаду и да останем и даље на овом положају у „Банки", а за то сам и план вели спремио, даље рече ми: у тој Банки велико поверење уживам, ништа се без мене не ради, мој је глас решавајући, сада је прилика јер је вели г. Денић директор „Банке" на одсуству а ја га у дужности заступам, а сви мене слушају па и сам Директор, — план је мој овакав: Да заједно одемо у иностранство и са неком страном фирмом обавежем се да јој инферујем „прагове" а ја ћу, вели, бити посредник пошто ти не знаш страни језик, па ћеш, вели, са једним актом ту обавезу предати „Банки" и тражити на тај посао кредит од 70 000 дин., ја ћу ти у Банки кредит израдити тако да га примиш у три рате, I рата одмах 20 000— динара, II рата после један месец 25.000 динара и III рата после 2 месеца 25.000 дин. Отићи ћеш у Д. Милановац, купити 2—3 забрана и израдити неколико стотина (шлипера) прагова, тако да то неко: шта више од 1,000 дин., па ћеш онда известити Банку да даље не можеш радити, и отићи у иностранство, сав новац стајаће код мене на чувању, узећеш само 5—6000 динара колико ти треба за трошак, — а кад ја, вели, ре гулишем са акционарима да Банкину касу попунимо, јер те тужити нећемо, било би стидно да на јавност износимо. Позваћу те, ти дођи и тада ћу, вели, задржати себи 40 000 динара а рести дати теби, Светозаре, и тако ћемо доћи до доброга капитала.

Даље, рече ми, да је он за тај посао спремио друго лице које пристаје на његов план, али да он њега не верује, јер вели узеће из Банке новац и њему неће ништа дати.

Поред осталога рече ми да је он један план спремио и са неким „стругаром" у Обреновцу, где ће доћи до доброга капитала, и вели да ће тражити још неке послове око којих мора доћи на рачун Банке до доброга капитала.

Чим сам саслушао Драгутина сав сам се изгубио и уплашио ништа ми он примети, ти си се Светозаре уплашио но не плаши се ништа, промисли добро овај план, па ме довече извести, ја од тебе нечекујем повољан резултат јер једино тебе верујем, а сад ајдмо мало до „Банке" где је дошао и један акционар, код кога ме Драгутин представи као свога пријатеља.

Увече када сам се са Драгутином нашао одговорио сам му да ми се његови планови не допадају и на то не пристајем, он ми онда рече кад не пристајеш онда те молим да то остане у тајности.

Господине председниче,

Овај план Драгутина В. Николића достављам вама ради ваше га управљања, а нарочито с тога, да се уверите шта ваш акционар, који ужива у Банки огромно пов ерење спрема Банки, и да на рачун Банке дође до доброга капитала, а Банку оштети; а на јавност износим да би друштво у коме се он меша и заузима угледна места вишло њега чувати се, — ради бољега уверења а да би мени веровали изволите Господине Председниче уверити се од Председника Општине Добранске који ће вам казати име и презиме тога другог лица, јер се то друго лице о плану Драгутиновом поверило своме куму а овај нам председнику.

Остајем вам поштани

Светозар Мијатовић
економ из Добре.

Пред спомеником КНЕЗА МИХАИЛА

Заман Кнеже Мученике
Пружаш руку Дрини,
Дан пропасти примиче се
Босни и Херцеговини.

Протекоше бурни дани
Патриотског жара:
Да се Босна мачем брани
Од тог отимчара . . . . .

Прохујаше сви зборови —
Губе с' празне речи,
А Босна нам у окови
Још цвили и јечи.

Заман Кнеже Мученике
Пружаш руку Дрини,
Дан пропасти примиче се
Босни и Херцеговини.

Vivace

Знамените тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Други пут ствар се тицала тога да се главни шумар украде. Госпођа Пулајонова је била сасвим готова на то, али није нашла људе да јој помогну. Најзад се удружила с Маријом Босовом, која јој се чинила да има више предузимљивости. Али је госпођа Пулајонова показала толико нестрпљења да се курталише свог „старог филистра", да се Марија Босова забринула и покрај све своје огрубелости. Она потребан прашак није хтела дати од један пут, бојећи се да дама не употреби целу дозу и тиме изазове несрећу. За то је врачара држала за паметније да почне с кошуљом, једним од најодвратнијих проналазака ових мегера. Кошуље су пране у арсенику, а то се ништа није опажало. Онај, који је обукао такву кошуљу, за кратко време добијао је жестоко запаљење у трбуху и бутинама. И сваки се осећао дужан жалити једну жену, чији је муж патио од болести, која је дошла услед лакомислена живота. И при клистирању, које, као што је познато, савременици често употребљују, мешан је арсеник.

Садржина једне флашице, усута у вино или бујон, убрзавала је тај поступак. Госпођа Пулајонова и Босова договарале су се у Кармелинској цркви. За флашу отрова и препарирање кошуља плаћала је млада жена 4000 ливара — 20.000 динара. Једно анонимно писмо опоменуло је Пулајона; осим тога његова жена није нашла довољно потпоре код послуге. Она се у свом нестрпљењу обрати онда војницима, позове их да нападну и убију њеног мужа на једном уличном ћошку који је она означила, и где се — како је рекла — то лако може извршити." Војници су примили понуђени новац па главачке одјуре Пулајону и испричају му ствар.

Мужу је то сад било и сувише, па затвори своју жену у један манастир и подигне тужбу код Шамплета. У то време усијана комора издала је наредбу да се та дама ухапси.

Чим је Ла Ривијер, коме је госпођа Пулајонова жртвовала све, видео да се диже бура, побегао је у Бургундију, где се сакрио под кецељу госпође од Колињи, кћери чувеног Биси Рабитена. Удовица маркиза Колињија заљуби се у љубазника госпође Пулајонове. Ла Ривијер, који је извештаван о претресу, смејао се код своје нове пријатељице несрећи која је постигла његову бившу љубазницу.

И ако је до ушију, заљубљена у кавалера, она се осећала тиме увређена; „Кад ваше срце већ данас не дира несрећа елегантне светске даме, која, како веле има толика преимућства и која вас је тако жарко љубила, како онда могу ја себи ласкати да вас за навек задржим приве, зана?" — Тај сјајни кавалер, који се називао маркиз де Ривијер, господин од Куреја, био је у ствари природни син опата де ла Ривијера, владике од Лангра.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Венерас, програм [illegible] са новим комадима:

1. *Летња кућа*
2. *Откривање споменика* и о-миљена шала с певањем:

Мица и Микица. — Вечерас ће посета бити огромна; нужно је раније заузети места. —

ТЕЛЕГРАМИ

Беч. Политичка кореспонденција дознаје, да је министарство спољних послова примило јуче три циркуларне ноте, у којима се говори о ситуацији између Бугарске и Турске и односно војних мера, које је у последње време Бугарска предузела. Те ноте предате су од стране Русије преко отправника послова Свербеја; од стране Турске преко амбасадора Решид паше, и од стране Бугарске преко дипломатског агента Сарафова.

Табелдот

Ручак и вечера

у

Хотел Империјалу

Ручак

Супа, говеђина, умокац и тесто са лебом 1·40 дин.

Супа, говеђина, умокац и печење са лебом 1·60 дин.

Супа, говеђина, умокац, печење и тесто са лебом 1·80 дин.

Вечера

Два готова јела по јеловнику са лебом 1·20 дин.

Два јела по јеловнику једно готово а друго по нарудбини са лебом 1·40 дин

Вина најбољег квалитета 1·50.

Пиво Пилзенско Уркеле без конкуренције чаша 25 пр дин.

Разни мезелуци са спуштеним ценама.

Чувене „Империјал" погачице у свако доба

Сваке суботе за вечером касеа купус са пастрмом и пројом.

—Кујна отворена до 12 сати ноћу.

ЈЕЛЕНА — ЛЕНА РАБРЕНОВИЋ
и
Славорад Јовановић
зубни лекар
верени 11. јануара 1909. год.
Аранђеловац. *Београд.*

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.
Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok, белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урањене и заклане ЖИВИНЕ**.

„Тај-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печуракa т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Саламе *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Камембертa, Брија и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибака у пакетима 0·85 пр. дин. *Најеће и најразноврсније стовари ште Бомбон* и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи црвених, „Марона Кестена итд *Француских Сардина* у зејтину најбољи избор. Тонфиша, Мариниранх Харинги, Маринатa од Зеленуле, Руссе и т. д. Дивљачи разне. Јаребица Зечева Фазана и т. д. Зејтина француско за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конзервално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Гразиље.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 13 9—

50.000.000 ПРИТКИ (ТАЧКЕ)

од старих багрема цепане за винограде имам на продају по умереној цени.

Продаваћу и на мање количине.

Ламбра Р. Димитријевић
27 Смедерево. 1—10

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је конзервално-деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Краљ.-Срп. Дворског Лиферанта. — Београд.

Кувар који је раније дуго година био у Двору буди се како је коме потребно за свадбе, банкете и т. д.

Данило Костић
21 Цетињска улица број 1. 3-3

ПРИРОДНО

Вино црно и бело старо и ново продајем један литар по 0·50 п. д. на више јевтиније.

Добре сланине, пршуте, кобасице и осталих артикала јевтино.

С поштовањем
Добр. Т. Ятанацковић
Кнежев Споменик бр. 5. — Телефон 270.

ПРОДАЈА КРЕТНОСТИ

На дан *21. ов. мес. у 9 часова пре подне* власт кварта палилулског, по наредби београд. трг. суда, продаваће сав пописат баналски еспап стец. масе Драгомира В. Стевановића див. бакалина овд.

Продаја ће се обавити у дућану преминулог Драгомира, који постоји на углу Влидетина и Кнез Данилове улице. 28 1—2

ИЗДАЈЕ СЕ СТАН ЗА САМЦА

са намештајем и без у отменој кући. Засебан улазак Кнез Милетина бр. 7.

ПРОДАЈЕ СЕ НАМЕШТАЈ

Због себе продају се: 2 спаваће собе, 1 сала 1 трапезарија и 1 пајавнио; све елегантно. Може се видити од 10 до 12 пре подне. Кнез Михаилова ул. бр. 16 спрат. 32 1—5

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Кеван на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо нан радње по 30 п. дин.

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио *модерне жнпове и најмодернији укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најскромније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца сваког је дани слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је поставио *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије глас најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашњости, за коју ваља послати или ма какву добро стојећу хаљину или меру по моме пртаном упутству.

Цене су једне за сваког!

ПРИЈАТЕЉИМА СРПСТВА
И СРПСКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Прва Повл. Ужичка Акц. Ткачка Радионица извештава своје пошт. потрошаче и пријатеље српске индустрије, да има на стоваришту велики избор тканина ванредно доброг квалитета и постојане боје, које су по изради много боље од страних фабрика.

Да бисмо сами у свој продаји спречили употребу страних крпа, Управа Ткачке Радионице сачинила је цену израђевинама тако, да су ове знатно ниже а квалитет много бољи од страних израђевина.

Молимо пошт. потрошаче, да се наводе са поруџбинама обратити непосредно фабрици у Ужице или њеним продавцима, и то:

У Крагујевцу г. Сави С. Новаковићу; у Чачку г. г. Васи Гавровићу, у Ваљеву г. г. Недељку Павловићу, Антонију Јовановићу, Пајовићу и Јевтићу и Михајловићу и Стојковићу; у Шапцу г. Борђу Танасијевићу; у Крушевцу г. г. Трајку Ристићу, Љуби По повићу и Живку Белотрешићу; у Нишу г. г. Браћи Попић, Живојну Милосављевићу и Другу, Милу Попићу и Јовану Величковићу; у Соко-Бањи г. Стојилку Милићевићу; у Алексинцу г. Станисаву Хаџи Павловићу и Сину; у Трстенику г. Милосаву Мирићу; у Неготину г. Јеврему Рашићу; у Г. Милановцу г. г. Петру Маринковићу, Љуби Борђевићу и Танасију Милановићу; у Краљеву г. г. Браћи Матовић, Дим. Димитријевићу и Шваичићу и Радомиру Николићу; у Лозници г. Андрији Урошевићу; у Каменици г. Разовану Бошковићу; у Књићу г. Димитрију Михајловићу; у Пранањима г. г. Миленку Благојевићу и Благоју Симовићу, у Пожеги г. г. Димитрију Кандићу, Браћи Ђукић, Младену Крњићу и Милану Јеремићу; у Аранђелу г. г. Драгољубу Думбеловићу и Миленку Глишићу; у Рашци г. Бошку Марићићу; у Обреновцу г. Љуби Вукајловићу; у Варварину г. Станоју Милосављевићу; у Ћуприји г. г. Мијалиу Ђ. Миленковићу, Сими Симићу и Јевти Томићу; у Параћину г. г. Лазару Т. Миленковићу и Мити Ристићу и Сину; у Смедереву г. Николи Спасићу; у Александровцу (ж.) г. Настасу Јакшићу; у Књажевцу г. Љуби Јанковићу; у Гучи г. г. Алекси Протићу и Гавриловићу и Прелићу; у Б. Башти г. г. Радисаву Митровићу и Нешку Нешовићу. у Рековцу г. Петру Перићу; у Бољевцу г. Миленку Ристићу; у Паланци г. г. Живанчевићу и Арсенијевићу, и Милану Прокићу и Брату.

Мустре наших израђевина могу се видети у Београду код г. г. *Димитрија Јањића* трг. на Теразијама, *Николе Живковића* Дубровачка улица и код *Доброслава Атанацковића* преко пута „Коларца" недавна колекција у комадима и парчетима свију израђевина (као пешкири, чаршавима, салветака и т. д.)

679 10—10

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити *у апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" *признато као изврсно средство против кашља, катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" *одлично средство против нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести.* **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" *против нервозних болести.* Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд*

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, еспи** *т. зв. фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Oi Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести рђе јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Oi Jecoris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофуле које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покосинце.

У грабом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноји очиста и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.

Они препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гусара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 10 8—

Са очајним болом мога рањеног срца, јављам са својом породицом свима пријатељима и познаницима, да је моја мила, драга и до смрти непрежаљена супруга

† **МИЛИЦА**

кћи почившег Сергија Николића, ректора Велике Школе

испустила напрасно своју племениту и узориту душу 10. овог месеца око 6 часова по подне у 50-тој години св га живота, и да је њено тело предато матери земљи 11 ог овог месеца у 5 сах. по подне.

Овом приликом сматрам за особиту дужност, да овим путем изразим моју најсрдачнију захвалност и то:

1. Г. Dr. Михаилу Петровићу санитетском потпуковнику, који је одмах на телефонски позив дошао и свесрдно се трудио да милу ми покојницу од смрти спасе.

2. Помоћнику апотекарском г. Миливоју Живковићу и подправнику апотекарском г. Петру Нецићу, који су први покојницу прихватали, увели је у апотеку и првој помоћ указали; телефоном позвали лекара а затим и даље са лекаром на спасавању покојнице радили.

3. Г-ђи Ержи Верож газдарици у кући г. Пере Аранђеловића апотекара, која је поред напред поменуте г. г. и своје услуге свесрдно покојници указала.

4. Г ђи Ленки Петровићки и њеној кћери г-ци Љубици; госпођама: Мици Пауновићки и Емилији Божановићки, које су се својски старале око спреме покојнице.

5. Г. Пери Аранђеловићу апотекару овд. у чијој је апотеци покојница примљена ради указивања помоћи и где је своју племениту душу испустила.

6. Г. Г. Радосаву Зечевићу нижињер. мајору, Сретену Ристићу пешадијском мајору, Тодору Станковићу окр. начелнику у пензији и његовој госпођи Перси, Пери Аранђеловићу апотекару, Панти Радосављевићу артиљер. поручнику и његовој госпођи Вукосави и Тоши Петровићу машиновођи, који су први дошли да ме у мојој превеликој туги теше, и да се нађу на услузи и крај одра покојничиног.

Г. Г. Протојерејима: Тадији Костићу и Велисаву Милојевићу, који су из почасти чиводејствовали и покојницу до вечне куће испратили.

8 Г ђи Даници Св. Јовзновићки која се у име нишке женске подружине кратким и дирљивим говором опростила са покојницом пред станом, износећи њене заслуге за подружину.

Г ђи Милани К Поповићки, која се је кратким и лепим говором опростила са покојницом пред црквом у име Кола Српских Сестара, износећи такође заслуге покојнице за ову установу.

9. Нишкој женској подружини на положеном венцу на одар покојнице.

10. Нишкој певачкој дружини „Бранко" која је покојницу испратила до вечне куће.

11. Нишком официрском кору, чиновницима свију струка, професорима нишке гимназије, учитељима и учитељицама, грађанству, госпођама и госпођицама свију сталежа, који су својим многобројним присуством, указали покојници своју последњу почаст и испратили је до вечне куће.

12. Захваљујем свима сродницима, пријатељима и познаницима, који су ми телеграмом или писмом изразили своје саучешће, и тиме ми моју превелику тугу у неколико ублажили.

Ожалошћени: супруг: Милисав Симић пуковник у пензији; девери: Милосав и Мајько; синовци: Љубомир пуковник; Рајко полицијски писар; јетрва: Зорка; синовице: Милева и Љубица; зетови: Петар Зарић пенз., Мијанло Лукић капетан и Никола Вељковић писар министарства; унуци: Бошко, Ђорђе и Живојин; унуке: Видосава, Јелисавета, Босилка, Јола, Драга и остала родбина.

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Браћа Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Брианова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ПОНЕДЕЉАК 19 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 19 | Телефон 821.

ОД КУДА „ВЕЛЕИЗДАЈА"?

Ако се до сада и могло сумњати у порекло хајке на Србе „велеиздајнике" у Хрватској, сад, после одговора угарског министра председника д-ра Векерла на познату интерпелацију д-ра Полита о „велеиздајницима", несумњиво се утврђује, да је цела та „веленздајничка" афера удешена и намештена само за то, да би Аустро-Угарска имала изговор, којим ће да прави да незаконито протлашење анексије Босне и Херцеговине. Да и не говоримо о томе, како д-р Векерле није скоро ни улазио у суштину самог питања интерпелације, за горње наше тврђење најбољи је доказ тај, што је д-р Векерле употребио и ову прилику да брани оно што се неда одбранити: да правда разбојничку отмицу Босне и Херцеговине.

Побијајући да та „веленздајничка" афера има ма какве везе с проглашењем анексије Босне и Херцеговине, д-р Векерле сам најбоље доказује ту везу својом мотивацијом анексије. Он је рекао, како је после турског проглашења устава и Аустро-Угарска помишљати на увођење уставности у Босни и Херцеговини, али то није могла учинити док те земље не приседини својој монархији! А да би доказао како нема никакве везе између хрватске „велеиздајничке" афере и проклмовања анексије Босне, д-р Векерле је употребио такве аргументе, који и децу уверавају у противно ономе, што би он хтео утврдити.

Јер његове речи доиста ништа друго и не доказују до оно што смо ми у Србији не престано тврдили, и још и сад тврдимо — на име: да је сва „велеиздајничка" хајка у Хрватској удешена само за то да би се како тако могла правдати анексија. Шта би иначе могло значити тврђење д-ра Векерла, да се устав у Босни и Херцеговини не само не би могао увести док се те земље не присаједине Аустро Угарској, но да се још и пре анексије опажао покрет у два правца — у великосрпском и у великохрватском?! А зашто је требало д-ру Векерлу овакво једно тврђење, за које свак који се и најмање бави о политици зна и уверен је да је неистинито, или бар претерано и надувано? Требало му је просто за то, како би своје Мађаре могао уверити а осталом политичком свету бацити прашину у очи, како је тај покрет доводио у опасност интегритет Аустро-Угарске. А кад је у питању њен интегритет, онда који је тај паметан човек на свету, који ће Аустро Угарској замерити за анексију, којом је спасла свој интегритет!

Јединствена логика за коју ће Мађари са својим д-ром Векерлом морати да траже од европског ареопага дипломатски патенат, у толико пре, што тај интегритет, није ни с које стране био доведен ни у какву опасност.

Наравно, ми не можемо прописивати никоме, па ни угарском министру председнику д-р Векерлу, како ће говорити, на какав ће начин употребити извесне факте, да ли ће их изнети онакве какви су или их извртати и наврзати на своју воденицу. Али тако исто ће и д-р Векерле дозволити да свак има право ценити изнесене факте, а нарочито факте у оној боји, у каквој их је он изнео. А кад се ти факти непристрасно оцењују, онда је једини и неминовни резултат те непристрасне оцене овај:

Аустро-Угарској је пошто по то требало да анектује Босну и Херцеговину. За то јој је био потребан какав спољашни, ма и привидни разлог. Кад јој тај разлог нису могли дати сами истински догађаји, она га је измислила, створила те „догађаје", без обзира на то, да ли ће у целом свету бити иксана који ће том „разлогу" поклонити ма и најмање вере. Отуда „велеиздајничка" хајка у Хрватској покрет у два правца", отуда су и „суседне државе" доводиле у опасност међународни мир; отуда је и „краљ суседне државе био проглашен (??) за владаоца у неким деловима наше државе", а његова се слика „налазила у школама и општинским судницама (Ах! какав дивни разлог!); па је, најзад, замислите само, отуда и то, да је *ћирилица била увођена у разним надлештвима!...*

Кад један министар председник, један државник наводи овакве ништавне разлоге, којима правда анексију Босне и Херцеговине, онда је то, и покрај свег побијања сваке везе између анексије и „велеиздајничке афере", најбољи и најочитији доказ, да је аустро-угарским државницима „велеиздаја" била потребна да „оправдају" анексију.

Ако је ко до сад у то и сумњао, после говора д-ра Векерла биће о томе поуздано уверен.

Хармакиз.

Бинерт о анексији

(свршетак)

Влада мора изјавити да је тиме баш лојално признато потпуно право садејства државних земаља, јер је баш редакцијоми § 3. потпуно јасно одређено да присаједињене земље нису део угарске државне области и да то не могу ни постати без одобрења аустриске легислативе. С погледом на ово признање наших права у угарском законском предлогу, које је обезбеђено од сваког сумњичења, морају отпасти сигурносна која се изводе из споредних одступања у тексту.

Разлика оба ова законска предлога према Прагматичној санкцији потиче из разлике аустриске и угарске прагматичне санкције. Аустриска прагматична санкција одређује османски ред наслеђа престола тих земаља, којима влада Хабзбургов, па за то није потребан по бан пристанак за проширење важности Прагматичне санкције, већ је потребно само правно проглашено заузеће тих земаља.

Угарска прагматична санкција одређује право наслеђа угарског престола у женској лози тек на случај изумирања мушког колена владалачког дома, и нема одредбе за проширење суверенитета над оним земљама, које не припадају угарским или осталим земљама владаочевим. Баш за то се у угарском предлогу морало изречно нагласити да се и право, садржано у угарској Прагматичној санкцији, протеже и на анектоване земље. Према томе је сасвим свеједно да ли је анексија као акат воље и владалачког права влада рева проглашево да важи пристанком или решењем парламента. Обе те форме подједнако изражавају, да је међународни акат владаочев добио правну важност само споразумним пристанком оба парламента.

Не може се даље оспорити материјални правни значај закона. Ако је на име за потпуну државноправну вредност владареве одлуке потребна законска форма, онда је сасвим безначајно, да ли законодавна власт ту одлуку и према иностранству формулише као своју властиту вољу или, да и законодавна власт одлуци изражаја воље владаочеве у истој форми даје карактер своје властите исказане воље, подигнувши одлуку владаочеву до законске важности. Према томе је несумњиво да је оног часа, кад акат анексије постане закон у обема половинама монархије, анексија у државноправном погледу извршена.

Прелажења на будући државноправни положај тих двеју земаља према монархији, Бинерт је рекао, да би сувише рано било говорити о томе. *Анексија није извршена на основу неког историског права већ само из политичке нужде непосредне садашњости.* Аустрија и Угарска заједно су заузеле Босну и Херцеговину и у том су погледу подједнако овлашћени. Државноправни положај одложиће се до оног часа док се о томе споразуму обе легислативе.

Најзад је Бинерт изнео и неке тачке будућег устава за Босну и Херцеговину. Уставни елаборати нису још довршени, али покрај свега тога кад буду готове главне црте тог устава, упитће босанска влада и за мишљење људе, који уживају поверење боанског становништва. Тек кад с ове изјаве повереника босанско херцеговачког становништва сазнају, тек кад обе владе испитај те елаборате, онда ће се владаоцу поднети предлог да о њима донесе решење.

Тај ће се елаборат односити на босанско држављанство, на надлежност босанског сабора, на уређење окружних скупштина и на коначно грађанско и кривично законодавство.

Грађанске институције проширене се на све правне особе и сопственике а саборски статут, саборски изборни закон и саборски пословник водећи обзира о томе, да се обема земљама обезбеди покрајинска автономија, у колико се она не коси са заједничким интересима целокупне монархије. Сабор ће бити састављен из световних и свештеничких вирилиста и из изабраних посланика. Број посланика биће у сразмери 1:25.000, те ће тако на становништво од 1,800.000 душа пасти 72 изабрана народна посланика. Изборно ће право бити опште и непосредно и вршиће се у три курије. Прва курија обухватаће оне који плаћају највећи порез, све дипломисане личности и чланове трговинских и занатских комора. Друга ће курија обухватити градове, а трећа општине. У овим ће се куријама посланички мандати поделити међу веропсповести према њиховој бројној сразмери. Бирачи појединих вероисповести гласају свак за себе. Председништво саборско постаља владалац и то по турнусу вероисповести. Надлежност босанског сабора односиће се само на чисто босанске ствари, а за остале ствари важе само закони, који постоје за Босну и Херцеговину. Према томе уколико ће моћи бити Босна и Херцеговина.

Што се тиче *унутрашњих босанско херцеговачких прилика, о њима ће босанском сабору припадати потпуна легислативна надлежност као и контрола над управом. То вреди и за босански земаљски буџет, осим неких картелних обавеза, које захтевају обе државе монархије* у смислу § 3. закона од 9. фебруара 1880. *Окружне скупштине увешће се такође на основици вероисповедног преставништва, те ће се моћи да још на пролеће почети с њиховим увођењем.*

Најзад се министар председник Бинерт дотакао и односа Аустро-Угарске према отоманској империји који су настали услед анексије, па је рекао, да државним актом анексије није повређена међународна форма, већ само фактично стање тих земаља. Аустриска је влада пристала на захтев Турске да анектоване покрајине плате два и по милијуна турских лира, а има наде да ће се у скоро о томе начинити записник. Чим на ту накнаду пристану обе легислативе и чим се о том изврши ратификација, исплатиће се одређена сума.

18 дана под развалинама

Опис Луџи Барсина. — Једна несрећна породица. — Смрт мајчина. — Усиљавање заосталих. — Још једна смрт. — Наредба генерала Маци. — У последњем трекутку спас.

После свега, што се писало о катастрофи у Месини, људску радозналост могу још занимати само описа каквог изванредног догађаја. Такав је један догађај описао познати италијански новинар Луџи Барсини у „Corriere della Sera" под насловом „18 дана под развалинама". Ради његове велике интересантности ми износимо пред читаоцима „Правде" тај Барсинов извештај.

У месинској улици „Via del Purgatorio" беху засути мати и четворо деце. Становали су на доњем спрату. Горњи спрат пао је услед земљотреса и тако засуо доњи спрат, да се из њега никако није могло изаћи.

За време катастрофе провалио се плафон и оног одељења, где је живела мати са своје четворо деце. При тој провали мајка буде рањена и до половине засута. Када се, после ужасне ломљаве, беше све стишало, сирота жена стаде звати децу. Они јој се одазваше, те их мати поче храбрити и тешити. Али мало по мало глас јој постајаше све слабији и тиши, док га на послетку сасвим и неста. Деца се скупише једно уз друго и ћутаху у помрчини, у којој се не виђаше прст пред оком. Много су времена провели тако у ћутању, колико часова не знају ни сами, јер мртва тишина, која је око њих владала, не даваше им могућности да суде о времену.

После смрти материне најстарија међу овим живим закопаним беше Наталија, девојка од 21 годину. Она прикли на тишину и на мрак, али их веома мучаше глад и жеђ. Пипајући по помрчини они на срећу своју нађоше једну кутију са колачима, који беху спремљени за Божић, а мало доцније и једну флашу марсале. Али ова храна није могла сачувати здравље млађој сестри, дванаестогодишњој девојчици, и она се разболи.

Овим живо закопаним бићима пролажаше време бесконачно полако. Они нису имали ни појма о катастрофи, која је Месину задесила. Мислили су, да је несрећа само њих снашла и у чуду се питаху:

— Зашто ли нам већ помоћ не долази?!

Мртву тишину, која је око њих владала, сматрали су као знак, да још ноћ траје. Свега једном чули су приближавање људских гласова, те стадоше сви викати за помоћ. На жалост нико их није чуо.

Прође још нешто времена. Изненада закопани нађоше велику драгоценост за себе — једну кутију палидрваца. Осветливши на тренут свој мрачни гроб они пре свега угледаше помодреле ноге своје мртве матере. И затим одмах све поново потону у мрак.

При светлости другог палидрвца видеше иза претурног ормана собна врата, те се како тако провукоше у ходник. Кроз масу камења приметише тада више себе један мали отвор, кроз који се виђаше дневна светлост. Привезавши за неку мотку једно парче кошуље, они га провукоше кроз тај отвор и стадоше махати њиме, надајући се, да ће то неко опазити и притећи им у помоћ. Али их и та нада превари.

Почеше тражити други излаз, али на своју жалост увидеше, да су са свих страна одвојени од спољнега света.

Тада решише, да се наоружају стрпљењем и да камен по камен прокопавају спољни зид. При том послу са пуно економије расходовали су своја палидрвца. Кад би их морила жеђ они би се скупљали око једног буренцета са водом, што га беху пронашли спрам мртве матере.

Али дође време, кад неста и хране и воде и мала болесна сестра умре. Сахранише је поред мајке и одмах наставише свој посао. Морало је проћи још доста времена, док су успели, да прокопају зид, кроз који мали Франческо изађе на светлост дана. Тада је тек видео, да је свуд око њега све сама развалина. Франческо из свих сила стаде викати у помоћ. Опазише га и дођоше у помоћ.

То је било осамнаестог дана од катастрофе, оног истог дана, кад је ђенерал Маци на радио, да се престане са даљим радом на откопавању.

Отац спасених налази се као радник у Њу Јорку и одмах је телеграмом извештен о несрећи, која му је породицу задесила.

МЕЂУНАРОДНИ ПОЛОЖАЈ

Бечки и пештански листови доносе подједнако саопштење о међународном положају, што је доказ да му је порекло у бечком министарству спољних послова. У том се саопштењу између осталог вели:

На меродавним местима сада врло повољно оцењују ситуацију. Покрај скорог изравнања аустро-турских спорова завршен [illegible] између Турске и Бугарске, онда се признање краљевине Бугарске може извршити изменом мисли између те државе и сваке поједине силе посебице. Никако није потребно да силе једновремено изрекну то признање. У новијој повесници има доста примера, да једну државу нису све силе једновремено признале. Виктора Емануила, деду данашњег краља, западне су силе већ одавно биле признале за краља, пре но што су то учиниле средње-европске велике силе и Русија. Ни румунски Карол ни као кнез ни доцније као краљ није могао изradити код сила једновремено признање, а и кнежевску титулу бугарског Фердинанда Русија је признала много доцније но остале силе.

Што се тиче међународног признања анексије Босне она ће, чим се коначно сврши споразум између Турске и Аустро Угарске, бити у ствари већ фунгирана, али још није донета никаква одлука о формалном поступку, који ће се силе том приликом држати.

О конференцији се ућутало. У њену потребу се више не верује и мисли се да ће продрети првобитна мисао кнеза Билова, који никад није полагао важност на њен састанак.

Као једина црна тачка остаје Србија. Али се у дипломатским круговима ни с те стране не плаше никакве опасности. Србија зна да је њено потпуно изоловање решена ствар међу силама и да Аустро-Угарску, ако буде озбиљно изазвата, нико не може спречити да ту земљу брзо научи памети. Али се држи да ће се и у самој Србији брзо осветити и да тамо у унутрашњој ситуацији може наступити таква промена, да на њу може потећи чак и непосредни споразум између Србије и Аустро Угарске. Чак се веома жели да политика Србије скрене правцем, који ће јој дати могућности да се непосредно обрати Аустро-Угарској да добије извесне привредне и моралне користи.

У опште, у дипломатским круговима сада веома оптимистички схватају међународни положај.

Тешкоће савременог васпитања

Немамо намере да овде износимо икакве педагошке теорије. Хоћемо да укажемо на тешкоће васпитања под околностима опште корупције, потпомогнуте неколиким примерима.

Васпитачи, били они професионални или родитељи и старатељи, долазе често у дилему којим путем да ударе, које зло од два да изаберу. Сваки лаик може уочити ове тешкоће само ако је човек који осећа и посматра. Мора осећати извесну моралну депресију нашавши се у положају васпитача, на средокрађи између два зла. Јер — у то не треба сумњати — данас је веома тешко васпитати децу и спремити будуће људе и грађане. То је у истини, било животно питање свих времена и народа, само су некад околности биле повољније: поступало се како су то захтевале прилике и дух времена, како су обичаји налагали често варварски и неоправдано.

Данас је педагогија *наука* о васпитању. Она има своје прописе и формуле, по којима тежи да створи идеалног човека. Како је то све ништавно с погледом на број који подлежи таквом систематском васпитању! Био би из те гадог човека у овај свет пун преваре и лажи. Штета је што не можемо овде донекле, ма и најмање, да пратимо тог младог човека кроз овај свет, и да прођемо неколика страдања и разочарења која га на том путу чекају и недоспевши до очајања, којег ће на крају допасти тај педагошки објект, срећући се и будући жртва лажи, преваре, злочина и срама сваке врсте.

Према томе апсурдно је образовати таквог човека, ако не би било илузорно постићи идеал све да он и није релативна ствар. Онда лице које се нађе у положају старатеља и васпитача, будући човек савестан и кадар да оцени прилике, неће моћи лако да се реши којим путем да се крене у својем узвишеном и пуном одговорности задатку. Јер, као што горе рекосмо, апсурдно је и опасно у данашње време спремити једног човека по обрасцу педагогије ако би у опште тај васпитаник био погодан да оваплоти педагошки идеал. Колико би јада живот донео таквом младићу а још више његовом старешу, који би носио одговорност за те недаће и осећао се несвестан и кривац пред тим деспотом!

Кривац, јер му је пружио најружичастије илузије да му их свет отргне и најпримамљивије химере да их живот разбије, учинивши га тиме богаљем за даљи опстанак у средини која га окружава. За живот који је такав млад човек себи сновао апсолутно нема услова а за онај своје средине нема подобности. Према овоме рекло би се да младе људе треба упутити странпутица ма, што се у већини случајева догађа, не систематички по неком програму, него равим примером, што непосрено и поуздано утиче. Можа их треба повести путем праве, хипокризије или бар лукавства, испиришући им неје за борбу ради егзистенције и постављених циљева, безобзирна на начине и путеве; ад васпитач или старалац, а ма и не био апостол макијавелизма, уме да процени живот и тежње своје средине и кели да створи могућност угодног опстанка, прилагођавајући га обичајима и навикама које одговарају тој средини. Разуме се да то никакав скрупулозан човек не може усвојити. Онда за таквог човека настаје велика недоумица. Онсе налази на великој распутици, не могући да се одлучи којим ће путем ударити. Нади му срце допушта да својег васпитаника изложи злим последицама идеалног васпитања, нити му савест дозвољава да му осигура благодети једног скроз неисправног дела на себичног и несавесног живота.

(Наставиће се)

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Несрећа на железничком мосту

На железничком мосту на Орлави (пруга Земун Загреб) војници чувају стражу. Како је то викоградски крај, они војници што су доле у бараци напили су се и у несбазривости запалили баraку. Пошто сваки војник има 80 метака, настала је силна пуцњава, те су многи већ помислили на какав бој код моста. Неки дан се један војник исте страже утопио. Њих четворица клизали су се по леду [illegible]. Лед се под њима проломи, те како је вода ту дубока до два метара, један се утопио а четворица су једва спасени.

Дневне вести

Турски захтеви. По једном саопштењу „Келнских Новина" из Берлина, једновремено с руском нотом силама је предата и турска нота, у којој Порта пориче сваку намеру да нападне на Бугарску и изјављује, да *с обзиром на финансиско стање Бугарске свој ранији захтев од 150 милијуна динара своди на 100 милијуна динара.* Између захтева Турске и суме коју је раније понудила Бугарска остаје сада још разлика од 18 милијуна динара. Држи се да ова мала разлика неће омести миран споразум, у толико више што Турска у својој ноти не говори ништа више о регулисавању границе. Тиме се положај знатно поправио. *Сумњиво је да ли ће у таким приликама у опште бити потребан састанак конференције сила.*

Владавно предавање. Како из Берлина јављају, д-р Владан Ђорђевић, који се сад бави у Берлину, држаће тамо пред позваним гостима предавање о српском питању, у коме ће преоручити мирно изравнање спора између Србије и Црне Горе с једне и Аустро-Угарске с друге стране.

Турски одговор. На кораке силе да се задовољи са 100 милијуна динара накнаде од Бугарке, Порта је, како јавља „Јеи Газета", решила да одговори, да се у финансиском питању може постићи споразумако се признају Порти суверенитетска права на источну железницу и ако се источно-румелиска граница војнички исправи.

Расположење Бугара. „Н. Сл. Преса" јавља из Софије, да ни мало не одговара истини вест, како да је бугарско становништво одушевљено мобилизацијом осме дивизије, јер се нада рату с Турском. На против, у садашњим међународним тешкоћама бугарски је народ остао потпуно миран и трезвен и жели да се спор с Турском реши мирним путем. Овим је „Преса" демантовала софиске листове, који су говорили о силном одушевљењу Бугара за рат с Турском, а њој се бар, као великом пријатељу бугарском, мора веровати.

Читуља. Прексиноћ је после дуга и тешка боловања умро Пера Сотировић, сопственик радње код „Позоришне Каване", у 46 години живота. Покојни Пера спадао је у ред наших најинтелигентнијих и најспособнијих гостионичара. Био је веома добар и часан човек те је за живота стекао велики број пријатеља у свима друштвеним редовима. Пре но што је дошао са радњом у Београд, држао је механу на Умци где је био дуго време и председник општине, и као такав уредио ову општину тако да је служила као углед другима.

У пок. Пери гостионичарски ред губи једног свог најистакнутијег представника а пријатељи његови доброг друга. — Погреб ће бити данас у 2 сахата после подне. Стан: Митрополитова башта бр. 11.

Новинарске вести. Осим [illegible] „Српске Заставе" од јуче је [illegible] „Отаџбину", како вели, за неко време док се не расправи питање о забрани, која је стављена на штампарију тога листа.

Прослава. Јуче је у Врању на свечан начин прослављен 18. јануар, као успомена на ослобођење Врање пре 31 годину. Славио је I пешадијски пук „Књаза Милоша", а и општина врањска прославила је свечано своје ослобођење.

Одпуштен. г. Алекса Јанковић писар III класе среза посавског округа београдског одпуштен је из државне службе на основу § 76 закона о чиновницима грађ реда.

Ваљевске железнице. Путници који су јуче допутовали из Обреновца а дотле железницом жале се да се вагони не ложе те путници пропадају од зиме. Осим тога да су путовали 7 сати од Ваљева до Обреновца. Људи се ратосиљају овог пута, јер би пре колима дошли.

Железничка дирекција треба да доведе у ред ову пругу, да се путници по овој зими не злопате.

Послат протокол. Турски протокол, који је према споразуму порте с Палавичинијем о турској погодби за продају Босне био послат у Беч, враћен је у Цариград, пошто су у њему најпре учиње не неке измене. У Бечу се надеју да ће порта усвојити те измене.

Турско-бугарски преговори. Из службених цариградских кругова дознаје „Икдам", да ће Бугарска за недељу дана послати у Цариград делегата за преговоре с Турском.

Повреда границе. „Рајтеров биро," јавља с Цетиња да су четири аустриска батаљона с неколиким топовима, идући из Билећа, прешли црногорску границу код Вонтића и скоро за два километра продрли на црногорско земљиште, док их нису неколицина војника с једним официром претњама приморали да се повуку. Црногорска је влада уложила протест. У Бечу „не знају о томе ништа".

Гргеовићева изјава. У разговору с уредником цариградског „Тахидромоса" рекао је цариградски црногорски преставник Гргеовић, ако се једновремено с турско аустриском погодбом не задовоље и српски захтеви, да онда треба очекивати страшан рат. Да победи Црну Гору, Аустрији треба да изведе 250 хиљада војника и од њих да жртвује 50 хиљада.

Полициски указ. У министарству унутрашњих дела довршен је повећи указ о размештају среских начелника и писара. Указ ће за дан два бити потписан и публикован.

Нема лекара? И ако је општина објавила да се ноћу увек може у ма које доба наћи лекар, ипак зато ноћас га није било нигде. Једноме грађанину у Капетан Мишиној улици, због тешког порођаја био је потребан лекар и није га могао добити и ако је телефонирао неколико пута општини па чак и лично ишао.

Тек јутрос је успео да нађе лекара.

Председник општине треба да се заинтересује за лекарски одсек и казни дотичног лекара.

Опасна крађа. Ноћас је Коста Којић, звани „нопа" коцкар, удешеним калаузом отворио двориште од млекарице Данице Алексића у Немањиној улици бр. 34. обио сандук који је био затворен и из истог украо 100. дин. у сребру и никлу и један наполеон у злату па за тим побегао. Коста је ноћас ухваћен у реону кварта теразијског и приликом претреса код њега је нађено 110 динара. Дело је признао.

Веридба. Катарина кћи Марка Вукелића ћурчије а сестра Душана М. Вукелића кож. трг. верила се са г. Драгутином Кршљанским трг. из Младеновца.

Читуља. г ђа Марија мати Данила Милосављевића бив. окр. благајника, умрла је синоћ у селу Вашки срезу космајском.

Бог да јој душу прости.

Кажњени. Милан Зарић бив. келнер, Милан Милошевић, касапски радник и Зорка Јанковић собарица, кажњени су због прављења нереда са по 5 дана затвора.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

Аустриски министар председник Бинерт нада се да се може образовати парламентарна влада, чим се у парламенту сврши језично питање.

У Због питања о угарској самосталној банци настала је политичка криза у мађарским коалиционим странкама, те је сва прилика до ће она у скоро довести и да кризе коалиционог кабинета. У мађарској штампи се већ живо расправља о томе.

℅ У аустриском посланичком дому одбијени су сви предлози да се као хитни огласе закони језични и о националном спору у Чешкој.

□ 15. и 16. о. м. у јутру били су у Месини јаки земљотреси с подземном тутњавом, 16. о. м. у јутру осетно се земљотрес и у Барселони.

() У Ашабаду (у Русији) разбојници су из једних поштанских кола опљачкали 469.000 рубаља.

§ У Кајиру влада велика зараза од богиња.

(о) Напад трупа шаха персиског на Таврис одбијен је, те је командант обуставио непријатељства.

Из суда

Господине Директоре,

Кад сте већ у броју од 17. ов. мес. почели износити у Вашем листу „специјалитете" наших судова, молим Вас да ранијим случајевима додате и овај што ћу Вам ја саопштити, а све ради боље илустрације рада наших судова.

Ствар је у овоме: Актом од 12-I-909 г. тражио сам од пирот. прв. суда забрану на покретност Цуне Ђорђевића и ост. из Пирота и суд пиротски одобрава ову забрану решењем својим од 12-I-1909. бр. 554; чији диспозитив гласи: суд

Решава:

Да се тражена забрана на означену покретност дужника одобри и одмах удејствује, *а од тражења забране за обезбеду 24 динара на име писања акта по тражењу забране молилац се одбија као од тражења* **недоказаног**.

Потписани: Председав. Судија
Ср. Ковачевић
Писар
Д. С. Живановић

По логици овога суда изгледа да бих ја требао да тражим свагда уверење од надлежне власти да сам занста ја писао онај акт *кога суду подносим* како не бих био одбијен од тражења награде за писање истога *као од тражења недоказаног*.

Мислим да овоме не треба коментара.

Поштује Вас
Мих. Маринковић
адв.

КРУШЕВАЧКА ХРОНИКА

Једна жртва

Крушевац, 18. јан. 1909

Јуче је муњевитом брзином кроз све редове грађанства прохујала вест: да је овд. честита и опште уважена фирма „Јосиф Перовић", обуставила своја плаћања и предала кључеве суду. Ова фирма, која ужива неподељене симпатије свега грађанства и трговачких кругова, пала је као *прва жртва* несолидног рада фирме „Стефановић и Ранковић" б. трг. из Београда.

Пад су проузроковале *исплаћене меници*, које је горња фирма давно исплатила, али које су као „услужне" задржали „Стефановић и Ранковић" давши их у залогу П. Бајићу која је наплату и тражио.

Најзад и поред свега, пад би био отклоњен да Браћа Алмули трг. из Београда нису по меници *за 31. март тек. год.* од дин. 946·30 тражили наплату. Овакви трговци, који у овим нестетним приликама траже превентивне користи и пре рока на штету осталих поверилаца те тиме убрзавају пад, — као што је случај са Алмули јесу за сваку осуду и Трговачко Удружење одговорило би своме задатку, кад би се питањима ове врсте озбиљније позабавило, те да се слични *похвални* случајеви, на штету и углед солидних фирма, више не дешавају.

Опште је уверење и нада да београдски трговци, повериоци, призивом равнања ове солидне фирме, *неће чинити никакве сметње*, напротив, да ће сваки од своје стране допомоћи да се ова угледна фирма, позната са свога солидног рада што пре исправи и стане на своје старо место које је и раније на нашој пијаци заузимала.

На завршетку сазнадох да су у Трстенику, Краљеву, Чачку и Ужицу више многе фирме, чији је земљак Стефановић и који их је усрећио „услужним потписима".

Забринутост општа и сваки се пита: чему води ово.

Загорица.

Из војске

Несавесности

Из Крушевца нам пишу:

У овд. XII. пук. окр. команди није све у своме реду. Тамо се врше разне неправилности и злоупотребе у погледу позивања резервиста на вежбу, отпуштају се способни као болесни и т. д. а све за готове паре. О овоме постоје небројени докази.

Ова је појава у толико више за осуду, што се све ово врши на рачун одличног официра, потпуно часног и некористољубивог човека, потпуковника Лазара Белодидића, који о овоме ништа не зна, јер му и у сну не пада на памет да посумња у своје потчињене.

Скрећемо му овим пажњу на оно што се у његовој околини ради, а ако не помогне ово, изнећемо доказе.

Знамените тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Госпођа Пулајонова узета је на саслушање на покајничкој клупи 5. јуна 1679. Главни тужилац предложио је за њу мучење и погубљење на Гренском тргу, али успомена на онако славну смрт госпође Бренвиљеерове још је живела у срцима судија и у њима готово оставила прекор. Госпођа Пулајонова показивала је још више љубазности и вере у милост Божју, благу, радосну преданост. Потресеност ових људи правде била је толика да се нису могли одлучити да ову дражесну главу повере џелатовим рукама. „Ова дама — вели протоколиста Саго — која је имала бескрајно много духа, мало је марила за смрт и кад је видела да је не може избећи, показала је за све време саслушања такво присуство духа да судије нису имале куд но да јој се диве и да је у исти мах оплакују."

Ла Реини пише да су судије „биле дирнуте њеним умом и њеном лупкошћу, којима је она са своје покајничке клупе описивала своје бриге и своје злочине". Комесари — вели Саго — већали су пуна четири часа, јер се сваки од ове господе, нарочито они који су се интересовали за ту даму, промишљао шта би морао рећи жити ако не за оправдање Пулајонове, оно бар као олакшице за ствари, за које је била оптужена, а да се при том не учини очигледна повреда правде. Господин од Фјебела био је тај који се најдуже око тога бавио и употребио сву снагу своје речитости, а он је и спасао живот Пулајонове задобивши за своје мишљење тројицу судија, који су пре тога гласали за смрт, што је био повољан знак за даме Дрексову, Лефероонову и друге притворенике, и доиста је комора свом приликом била блага.

„Највећа тешкоћа — додаје Ла Реини — била је после тога у томе, да се госпођа Пулајонова утеши кад је видела да је осуђена само на прогонство а не на смрт, као што се сама надала па то рекла и пред судијама изражавајући већ своју радост, што ће тако покајати своје грехе и бити ослобођена свих својих мука". На властиту молбу младе жене њена је казна, по заповести краљевој, краљевским тајним писмом пооштрена премештајем у осуђеничку колонију у Анжеру". — Међутим Ла Ривијер, као да ништа није ни било, оженио се госпођом Колињијевом, пошто је постала матером Наравно Бифи Рабитен и његова кћи, којима су се поступно отворили очи о том чистом господину нису дуго радили да опет раскину ту везу, али се лукава лија бранила, те је госпођа Ла Ривијерова била принуђена да му одреди велику пенсију, само да га натера да је остави.

Отмени свет пљескао је од задовољства што је ослобођена госпођа Пулајонова, док се на против ситни грађани мрштила и то с толико већим правом, што је не дуго за тим госпођа Ребије, удовица Брине, осуђена с највећом строгошћу, и ако није била кривља од госпође Пулајонове, Дрексове и Лефе

Она је била удата за једног имућног грађанина из Пор-Сен-Ландри у Ситију. — Господин и госпођа Брине често су имали код куће гостију, јер се код њих лепо свирало. Флаутиста Филбер Ребије, прозван Филибер, краљевски дворски музичар, који је тада био веома омиљен, обично је код њих свирао. Брине је фантазирао за флаутисту што му се допадао његов талент, а госпођа Брине што јој се допадала његова личност. Пошто се код тог ваљаног мужа изврсно руча ло а жена му је била дражесна, уметник је на ову двогубу част одговорио веома о-

душевљено. Срећа би била потпуна и уз лупке тонове флауте дуго би трајала да Брине, у тежњи да се привеже тако пријатна музичара, није дошао на мисао да му понуди своју кћер са знатним миразом и да Филибер, одушевљен миразом и ћерком, није ту понуду примио с највећом радошћу.

(наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас се први пут даје новитет:

Српско-аустриски рат!

Свака је препорука излишна за овај новитет, јер је публика уверена, да ће имати да види веома интересантне сцене. Посета ће бити обилна. —

Руцовић код Бране.

У уторак, среду и четвртак гост је Руцовић са трупом у Браниноме позоришту. Репертоар донећемо накнадно. —

ТЕЛЕГРАМИ

Цариград. Велики везир изјавио је јуче неколицини балканских дипломата, да усвајање протокола споразума аустро турског неће у Цариграду наићи на тешкоће, као и да се нада, да ће се турскобугарска афера изравнати.

Из јучерање дебате у парламенту излази да је већина у парламенту састављена из противника Бугара. Више посланика су изјавили, да Младеновији оскудевају добро уређени судови.

Министар војни поновио је своје наредбе II и III корпусу, да строги надзор врше на бугарској граници но да из-

„Неологос" јавља, да су услед свађе у једном предграђу између Грка и жандарма Курда, Грци нападнути од Курда. Десет Грка је убијено, а Курди су још опљачкали и више кућа.

Беч. Протокол аустро-турског споразума са извесним изменама овде учињеним вратиће се данас у Цариград.

Цариград. „Сабах" доноси, да су војници, који су се побунили, тражили да им се изда остатак не издате плате. Више од 100 ђака војне академије биће спроведени војном суду.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(155)

XXXIV

Улица де ла Ош

Да спречи проказивање уништавајући потказивача.

Наскоро се помира са самом собом. Убиство је било усвојено, решено.

Она тада постаде чудновато мирна.

Цела је њена душевна борба трајала неколико минута. Смрт Монморансијева појавила јој се тако рећи у истом тренутку кад и смрт Деодатова. Она је себе видела како убија маршала у истом тренутку кад и свога пријатеља, свога драгана како се пење на губилиште.

Алиса уђе у кућу и у соби из које је мало час изашао Деодат, скиде са зида један оштар нож, не женску играчку, већ убилачки нож са јаким сечивом и сигурном дршком.

Она узе оружје у руку, као што је видела да ради Шпањолци кад је била на двору Јованке од Алберта: сечиво сакри у рукав са врхом окренутим на више.

И тада без устезања, без бледоће на лицу, она приђе соби у којој је Хенри био затворен и отвори је левом руком.

Маршал је био високог стаса.

С тога она беше одлучила да га удари кад обоје буду сели, једно према другоме и кад почну миран разговор. Тада ће се изненада дићи и пробошће човека од кога ће у том тренутку бити виша.

— Пази добро, рече она у себи он ће одрицати, уверавање да ништа није чуо и док буде тим узет ја ћу улучити згодну прилику.

Прва реч маршала од Данвила била је:

— Треба да вам кажем, Алиса, да сам чуо све што се овде говорило.

Она стаде пренеражена. Она је била предвидела све сем тога.

Један очајни покрет измаче јој се. У том покрету рукав јој се задеже и маршал виде како се засветли нож.

За једну секунду он се замисли. За тим јој приђе један корак и рече мирно:

— Треба да вам кажем такође да ја имам на себи панцирску кошуљу коју никад не остављам и о коју би се саломио ваш нож. Алиса, Алиса било би нескорисно да покушавате да ме убијете.

Али се нагло приближи вратима и затвори их Она се наслони на та врата и одговори:

— Јако жалим што сте видели нож јер ме то принуђава на тешку борбу, у којој ћу тешко победити али ја сам принуђен да вас убијем. Дакле, господине, ја ћу вас напасти. Ја више волим да умрем под вашим ударцим но да вас пустим да одавде живи изиђете.

Она више није кривала свој нож, већ га узе чврто у руку. И скрштених руку насањена леђима на врата, мало блед у својој белој вуненој хаљини, она погледа маршала неустрашним погледом.

Хенри од Монморансија задиви се.

Само то истинско ивљење није се односило толико на храброст младе девојке колик на необичну њену лепоту у том ренутку.

За тим погледавши око себе, он се из озбиљности намести тако да између њега и Алисе дође сто.

— Алиса, рече он тихо исход борбе међу нама не би био ни мало сумњив.

— Знам рече она страховито мирно; убијте ме ако хоћете; једно од нас двоје мора погинути.

— Нити ћу убити ја вас, нити ви мене. Ако будем морао да дигнем руку на вас да бих себи отворио пут, ја ћу се задовољити тиме што ћу вас разоружати и проћи ћу не учинивши вам никаква зла. Али се ништа немојте надати да ћу вас убити.

Она задрхта. Том речи он је показао да је појмио њено очајање.

— Али, продужи он, ако ме принудите да употребим силу, ја вам изјављујем да ћу се сматрати слободним да се послужим како ми се буде свидело тајнама које сам чуо, чим будем прешао праг ове куће.

Страховита дрхтавица обузе Алису. Али је то за мало трајало. Она опет заузе изазивачки положај и из очију јој сину варнице!

Истим својим мирним и снажним гласом Хенри продужи:

— На против, ако успемо да се споразумемо, ја ћу све предати потпуном заборав и даћу вам своју часну реч, коју никада нисам дао напрасно, да можете бити потпуно безбедни.. Чекајте Алисаа немојте се мицати с места, као што се ни ја не мичем, пустите ме да вам објасним све што мислим, па онда судите... Дакле ако вам дам своју реч да ћу све заборавити?

Она одмахну главом.

У том покрету косе јој се раздрешише и падоше на рамена.

— Ја не верујем у вашу реч, рече она испрекидано и кратко; да сте сам Бог не бих вам веровала!

Хенри лако пребледе

Он поче да осећа као неки нејасни страх пред том женом која ј била одлучена да убије или да погине.

Он дубоко уздахну и продужи:

— А кад бих вам дао јемство? Живот таоца! Слушајте, да разговарамо као пријатељи.

(Наставиће се.)

ЈЕЛЕНА — ЛЕКА РАБРЕНОВИЋ
и
Славорад Јовановић
зубни лекар
венчани 11. јануара 1909. год.
Аранђеловац. *Београд.*

ВИНО

Српско и француско од гарантованог чисто и природно ово дана добио сам велику количину.

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" црног дин. 1.
Француско 1 Боца „Senternes" бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже** уређене и закл**ане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене боранije, грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака т. д. Киселих Краставца у буради ма 100—120 ком. буре Дин. 4·5 —

Сиреви: Ементаљера, Рокфора, Ајдамера, Камемберта, Брија и т. д. и свих српских сирева. Свежих Јаја под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Чварка у пакетима 0·85 пр. дин. Најеће и најразноврсније стеварите Бомбон и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанџи црвених, „Марока Кестена итд.

Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тонфиша, Маринираних Харинга, Марината од Јегуље, Руса и т. д. Дивљачи разне, Јаребица Зечева Фазана и т. д. Зејтина француско за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конзервационо-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и у унутрашњости шаље тачно и на време по врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 13 10—

50.000.000 ПРИТКИ (ТАЧКЕ)

од старих багрема цепане за виногради имам на продају по умереној цени.

Продаваћу и на мање ко-

Ламбра Р. Димитријевић
27 Смедерево. 2—10

Учежик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је коподијално деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Краљ.-Срп. Дворског Лиферанта. — Београд.

Кувар који је раније дуго година био у Двору нуди се ако је коме потребно за свадбе, банкете и т. д.

Данило Костић
21 Цетињска улица број 1. 3-3

ПРИРОДНО

Вино црно и бело старо и ново продајем један литар по 0·50 п. д. на више јевтиније.

Добре сланине, пршуте, кобасице и осталих артикала јевтино.

С поштовањем
Добр. Т. Ђтанацковић
Кнежев Споменик бр. 5. — Телефон 270.

ПРОДАЈА КРЕТНОСТИ

На дан *21. ов. мес. у 9 часова пре подне* власт кварта палилулског, по наредби београд. трг. суда, продаваће сев пописат бакалски еспап стец. масе Драгомира В. Стевановића бив. бакалина овд.

Продаја ће се обавити у дућану преминулог Драгомира, који постоји на углу Влидетина и Кнез Данилове улице. 28 2—2

ИЗДАЈЕ СЕ СТАН ЗА САМЦА

са намештајем и без у отменој кући. Засебан улазак Кнез Милетина бр. 7.

ПРОДАЈЕ СЕ НАМЕШТАЈ

Због селбе продаје се: 2 спаваће собе, 1 сала 1 трпезарија и 1 пијанино; све елегантно. Може се видити од 10 до 12 пре подне. Кнез Михаилова ул. бр. 16 I спрат. 32 2—5

Котел „АЛБАНЕЗ"
Српска кућа без конкуренције

Наручити јеловник спрема се за празник.
Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.
Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*
Препоручујемо домаћи одлични бермт. Љубитељима пријатна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно пуштеној цени.
Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН
Софије Шварц
преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне шнирове и најмодернији укусни вуфпуц за све врсте женских тоалета које израђује од најскромнијег до најфинијег прете по умереној цени.

Прегледа вуфпуца сваког је дана слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је постављен да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним вуфпуцом, пажном израдом, тачним извршењем поруџбина задобија глас најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашњости, за које ваља послате мере свакад добро стојећу књижицу или меру по моме пређашњем упутству.

Цене су једне за сваког!

ПРИЈАТЕЉИМА СРПСТВА
И СРПСКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Прва Повл. Ужичка Акц. Ткачка Радионица извештава своје поштт. потрошаче и пријатеље српске индустрије, да има на стоваришту велики избор тканина ванредно доброг квалитета и постојане боје, које су по изради много боље од страних фабрика.

Да би се свд, у овој правици, спречило уношење страних ирпа, Управа Ткачке Радионице спустила је цене израђевинама тако, да су ове знатно ниже а квали-

Молимо пошт. потрошаче, да се изволе са поруџбинама обратити непосредно фабрици у Ужицу или њеним продавцима, и то:

У Крагујевцу г. Сави С. Новаковићу; у Чачку г. г. Васи Гавровићу, у Ваљеву г. г. Недељку Павловићу, Антонију Јовановићу, Недовићу и Јевтићу и Михајловићу и Станојевићу; у Шапцу г. Борђу Танасијевићу; у Крушевцу г. г. Тражу Ристићу, Љуби Поповићу и Живку Белотрепићу; у Нишу г. г. Брани Попић, Живојину Милосављевићу и Дугу, Милу Поповићу и Јовану Величковићу; у Соко-Бањи г. Стојилку Миљићевићу; у Алексинцу г. Станисаву Хаџи Павловићу и Сину; у Трстенику г. г. Милосаву Мирићу; у Неготину г. Јеврему Рашићу; у Г. Милановцу г. г. Петру Маринковићу, Љуби Ђорђевићу и Танасију Милановићу; у Крагујевцу г. г. Брани Матовић, Дим. Димитријевићу и Шиванчићу и Радомиру Николићу; у Лозници г. Андрији Урошевићу; у Каменици г. Разовану Бошковићу; у Књићу г. Димитрију Михајловићу; у Пранчанима г. г. Миленку Благојевићу и Благоју Симићу, у Пожеги г. г. Димитрију Кандићу, Брани Ђукић, Младену Крњићу и Милану Јеремићу; у Ариљу г. г. Драгољубу Думеловићу и Миленку Гашићу; у Рашци г. Бошку Марићићу; у Обреновцу г. Љуби Вукајловићу; у Варварину г. Стаиоју Милосављевићу; у Ћуприји г. г. Мијаилу Ђ. Миленковићу, Сими Симићу и Јевти Томићу; у Параћину г. г. Лазару Т. Миленковићу и Мити Ристићу и Сину; у Смедереву г. Николи Спасићу; у Александровцу (ж.) г. Настасу Јакшићу; у Књажевцу г. Љуби Јанковићу; у Гучи г. г. Алекси Протићу и Гавриловићу и Прелићу; у Б. Башти г. г. Радисаву Митровићу и Нешку Нешковићу. у Рековцу г. Петру Перићу у Бољевцу г. Миленку Ристићу; у Паланци г. г. Живанчевићу и Арсенијевићу, и Милану Прокићу и Брату.

Мустре наших израђевина могу се видети у Београду код г. г. *Димитрија Јањића* трг. на Теразијама, *Николе Мићовића* Дубровачки улица, а код *Добросава Атанацковића* преко пута „Коларца" пошшка колекција у комадима и парчетима свију израђевина (као пешкира, чаршавима, сајветима и т. д)

679 10—10

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и сабог стомака насигурнији је лек

БИЉНИ СЋК

који на пола сата пред грозницу узет, исти одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли у себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег изрода врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави „Биљни Сћк" може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду* Цена 2·50 п. д.

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство протиу нечисте крви, нарочито за она лица, који су патила или пате од ванредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета 4 дин. — Ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАЋМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд*

Музички инструменти
и то
виолине, флауте, кларинете, бандиске трубе, армонике и сав припадајући прибор.
Најфиније жице могу се добити у прој и највећој трговини ове врсте
АДОЛФА РЕШОВСКОГ
преће А. Шутник, Београд
Богато илустровани ценовник шаље се на захтев бесплатно.
Поруџбине из унутрашњости извршују се тачно и солидно. 22630—30

Јављамо тужну вест, да је
† ПЕРА СОТИРОВИЋ
кафеџија Позоришне кафане
преминуо после дугог и тешког боловања у 46-ој години свога живота.
Погреб ће бити у 2 часа по подне.
Опело: у Саборној цркви.
Стан: Митрополитова башта.
Понедељак 19. Јануара 1909. год.
Београд
Ожалошћени: супруга: *Цана;* брат: *Драгољуб,* чланови Нар. Позор.; кћи: *Дана;* сестре: *Ната* и *Зорка;* стрина: *Константина;* стрић: *Коста:* сватови: *Савка;* снаја: *Душица,* с осталом родбином.

Са очајним болом моја рањеног срца, јављам са својом породицом свима пријатељима и познаницима, да је моја мила, драга и до смрти непрежаљена супруга

† **МИЛИЦА**
кћи почившег Сергија Николића, ректора Велике Школе

испустила напрасно своју племениту и узорити душу 10. овог месеца око 6 часова по подне у 50-тој години св га живота, и да је њено тело предато матери земљи 11 ог овог месеца у 5 сах. по подне.

Овом приликом сматрам за особиту дужност, да овим путем изјавим моју најсрдачнију захвалност и то:

1. Г. Dr. Михаилу Петровићу санитетском потпуковнику, који је одмах на телефонски позив дошао и свеспасе.

2. Помоћнику апотекарском г. Миливоју Живковићу и приправнику апотекарском г. Петру Нешићу, који су први покојницу прихватили, увели је у апотеку и пруј јој помоћ указали; телефоном позвали лекара а затим и даље са лекаром на спасавању покојнице радили.

3. Г-ђи Ержи Верож газдарици у кући г. Пере Аранђеловића апотекара, која је поред напред поменуте г. г. и своје услуге свесрдно покојници указала.

4. Г-ђи Ленки Петровићки и њеној кћери г-ци ЉуСини; госпођама: Маци Пауновићки и Емилији Божановићки, које су се својски старале око спреме покојнице.

5. Г. Пери Аранђеловићу апотекару овд. у чијој је апотеци покојница примљена ради указивања помоћи и где је своју племениту душу испустила.

6. Г. Г. Радосаву Зечевићу инжињер. мајору, Сретену Ристићу пешадијском мајору, Тодору Станковићу окр. начелнику у пензији и његовој госпођи Перси, Пери Аранђеловићу апотекару, Панти Радосављевићу артиљер. поручнику и његовој госпођи Вукосави и Тоши Петровићу машиновођи, који су први дошли да ме у мојој превеликој тузи теше, и да се нађу на услузи и крај одра покојничиног.

Г. Г. Протојерејима: Тадији Костићу и Велисаву Милојевићу, који су из почасти чинодејствовали и покојницу до вечне куће испратили

8. Г-ђи Даници Св. Јовановићки која се у име нишке женске подружине кратким и дирљивим говором опростила са покојницом пред станом, износећи њене заслуге за подружину.

Г-ђи Милани К. Поповићки, која се је кратким и лепим говором опростила са покојницом пред црквом у име Кола Српских Сестара, износећи такође заслуге покојнице за ову установу.

9. Нишкој женској подружини на положеном венцу на одар покојнице.

10. Нишкој певачкој дружини „Бранко" која је покојницу испратила до вечне куће.

11. Нишком официрском кору, чиновницима свију струка, професорима нишке гимназије, учитељима и учитељицама, грађанству, госпођама и госпођицама свију сталежа, који су својим многобројним присуством, указали покојници своју последњу почаст и испратили је до вечне куће.

12. Захваљујем свима сродницима, пријатељима и познаницима, који су ми телеграмом или писмом изјавили своје саучешће, и тиме ми моју превелику тугу у неколико ублажили.

Ожалошћени: супруг: Милисав Симић пуковник у пензији; девери: Милосав и Миљко; синовци: Љубомир пуковник; Рајко полицијски писар; јетрва: Зорка; синовице: Милена и Љубица; зетови: Петар Зарић пенз., Мијаило Лукић капетан и Никола Вељковић писар министарства; унуци: Бошко, Ђорђе и Живојин; унуке: Видосава, Јелисавета, Босиљка, Јола, Драга и остала родбина.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добречине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | УТОРАК 20 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 20. | Телефон 821.

САВЕЗ БАЛКАНСКИХ ДРЖАВА И АУСТРИЈСКИ СЛОВЕНИ

од др. Николе Гјебовицког
галичког посланика у аустријском Рајхсрату

I.

Сам данашњи живот поставља нам питање:

— Како да се понашају аустријски Словени спрам савеза балканских држава, савеза што га пројектира руска дипломација?!

Покушаћу, да дам одговора на то питање.

Не гледајући на то, што сва антисловенска штампа из немачког и мађарског логора у Аустро Угарској већ неколико десетина година уверава своје читаоце, да „сви“ у Европи желе, да очувају на Балкану status quo, а само се Русија заноси дрским сном, да Балкан у што краћем времену створи својом губернијом — ипак нам горка стварност доказује друго нешто. Историјски догађаји из XIX и почетком XX века красноречиво нам тврде, да нико тако ватрено не жели што бржи распад турске империје, као што то желе ратоборни агенти немачког „Drang nach Osten.“

Рано или позно, тек једном ће Германија и политички покорити европски Исток, а то ће учинити онда, кад хладни немачки рачун буде нашао, да је томе време. Сада се та област и иначе налази под економском влашћу немачком, из које јој није лако извући се.

Кад је генијална политика Бизмаркова, са својом одличном цртом „дрскошћу у иницијативи“ (ово је особина политике наполеонида) изазвала не само уједињење Германије, већ и стављање Турске на чело немачког савеза, њој се у исто доба ваљало, по широко замишљеном плану, постарати и за противницу турске величине, за Аустрију. Та је политика спремила Аустрији Садову 1866 год.; уништила је значај Хабсбурга у немачком савезу и ишчупала Аустрију из тог савеза. Пруска је, као држава која хоће да има хегемонију у немачком царству, морала одгурнути Аустрију и учинити је другостепеном немачком државом. Али мудра Бизмаркова политика није хтела да кида са Аустријом, јер је Аустрија била потребна Пруској ради провођења германизаторских планова на Истоку. Берлински кабинет сматрао је, да ће свој положај у Немачкој најбоље утврдити, ако Аустрију гурне на Дунав на Турску, и ако убеди своју сусетку, да је и њој рачун, да се једном за свагда одрекне претензија, да буде прва немачка држава. Ова мисао чешће се пута појављива у немачким листовима седамдесетих година: Аустрија треба да германизује Словене, да створи нову дунавску империју, а Германију нек остави Пруској. Аустријским немачко-мађарским политичарима допала се та мисао тим више, јер су почели сневати, да губитке Венеције и Ломбардије надокнаде у дунавским државама. На основу овога аустро-немачки политичари ступили су у споразум са Мађарима. Тако је створен аустро-угарски дуализам, савез немачко-мађарских елемената, јединствених „озбиљних“ политичких фактора у држави.

Дуализам је имао циљ да створи хегемонију над потлаченим словенским становништем: у Аустрији у корист немачке мањине, а у Угарској у корист Мађара. Овај споразум је ужасан memento mori заборављеним, заплашеним и сплетеним у своје племенске свађе аустро-угарским Словенима.

У осталом овај систем дуализма није донео Аустрији никакве користи, ни у економном ни у међународном односу. Али је он принео несумњиву корист Берлину, јер је учинио Аустро-Угарску пригодницом за извршење германских планова. Аустро Угарска има да буде на Балкану авангарда немачког Drang a, и да из ватре вади кестење за рачун Прусије.

II

Што се тиче спољне аустријске политике, то се јасно види, да она, у току последних 30 година, стално ради за Берлин. Узмимо за пример ма какав, рецимо један од последних политичких догађаја рецимо санџашку железницу и анексију Босне и Херцеговине. Од ова два догађаја унутрашњи положај државе ништа се није побољшао. Напротив, барон Ерентал бацио је нову јабуку раздора међу Аустрију и Угарску. Слободно кажем, да ни највећи непријатељ државе Хабсбурга не би је запетљао у тако непријатну историју, као што је то учинила немачко-мађарска дипломатија.

Проглашење анексије Босне и Херцеговине произвело је код Јужних Словена утисак германизаторске вивисекције српског организма. Независна судбина њихове браће у Аустро Угарској није им предочавала ничега доброг ни утешног за будућност.

А међутим Аустро-Угарска није смела остати искључиво немачко-мађарска: *она мора бити и словенском, или је не ће бити.*

Народи нису дипломати. Лукавим сплеткама дипломата не одстрањују се народни болови. Народна жалост не лицемери; она је груба и грозна стварност, јер је правда, и тражи правду себи самој, не само у погледу саучешћа, већ и погледу дела. То су требали да имају на уму руски и аустријски дипломати не само при закључењу мирштетског договора, већ главном сада при решавању босанског питања, изазватог ћудством барона Ерентала.

Руски диплмати исправиће погрешке свох претходника спрам балканских Словена, ако употребе сав свој утицај, да се уз припомоћ Енглеске и Француске осари тако симпатична са словенског гледишта идеја: „Савез балканских држава“. Њи дужност нас аустријских Совена, да дајемо поуке наше браћи на Балкану, шта им ваља радити.

Њих је учинила снажним и енергичним тешка судбина, која их је посигла не само у њиховом политичко-културном развићу, већ и у питању њиховог опстана. Зато ће они умети остварит своје жеље. Сва лукавост дипломације и сва обећавања суседних кума и прија данас не постизвају код њих ништа већ их чине све више пажљивијим и оба зривијим.

Ако би се ми аустријски Словени питали за мишљење о намераваном зближењу балканских држава, ми бисмо, место сваког одговора, из дна своје душе пожелели, да се та мисао што пре оствари, и да тај савез буде искрен и братски, савез подједнако храбрих, и подједнако настрадалих народа на Балкану. Тај би се савез почеграо тек најбољи онда, кад би и брат Србин и брат Бугарин оставио на страну бар за часак, све прегонење, и кад би, чувајући сваки своју националво-културну независност, почео јавно исповедати, да је у свих њих један и исти *заједнички непријатељ*, коме је гесло „Slaviam delendam esse“. (Славију треба уништити).

Не подлежи сумњи, да ће и обновљена Турска са симпатијом примити ову мисао. И младотурски покрет, који из свих сила ради на унапређењу османске империје, прве непријатне ударце добио је са те стране, која прети будућности Словена. Гурци не треба много да мисле, па да донесу паметну одлуку. Турска из свег срца треби да поздрави овај савез, коме ће бити задатак, да избави Балкан од навале Михлове.

II

Однос Аустро-Угарске спрам будућег савеза балканских држава биће мењало односа Русије спрам Аустро Угарске, чија је политичка судбина у тесној вези са будућношћу Русије. Може бити доћи ће време, кад ће немачко мађарска дипломаија, која се до сада није обзирала на жеље већине народа, признати своју погрешку. Ни Русија, као највећа словенска *независна* држава, неће допустити, да аустроугарска дипломатија и даље, као што је до сад радила, интригира на Балкану.

Аустриски Словени треба да се спрам савеза балканских народа опреле по начелима новог, или боље рећи обновљеног словиског покрета — неословизма: Ми не смемо забравити, да ми (аустријски Словени) не смемо томе покрету дати ни најмањи тон аустрословизма, јер ће мо изгубити симпатије и помоћ браће из Русије и са Балкана. Треба овде одмах и то помислити, да се приближење Словена једним к другим може извршити само на основу равноправности и признања самосталности народних држава, у којима живе Словени.

Последњи догађаји стављају словенској већини у аустријском парламенту један о бавезан задатак, да употреби све силе, да аустроугарску дипломацију ослободи једном пруског туторства. После тог ослобођења доћи ће сами по себи добри односи не само са балканским Словенима и с њиховим савезом, него што је главније и с Русијом!

ЈУСТ И НАРОДНОСТИ

Садашњи председник угарског сабора Јуст, који све више задобија политички утицај, неколико пута изразио се у корист споразума и мира Мађара с немађарским народностима у Угарској. Сад румунска „Трибуна“ доноси разговор Јустов с једним румунским послаником. Према том саопштењу „Трибуне.“ Јуст је рекао: крени мир. Очекујем да ћете ме у том мом заузимању помоћи свом снагом. Шта велиш на то?

— Шта велим на то? — упита послзник. — То би била велика ствар. А ти знаш, пресветли, да кривица није до нас.

— Знам, — одговори Јуст, — кривица је до нас. Али ја желим с вама постићи споразум на основу права и демократије, па ћу владаоца известити о томе, да је једна од кардиналних тачака мога програма споразум с вама.

Јуст се тада упустио с послаником у дебату и неколико пута нагласио, да ће владаоца известити о том смеру.

Полуслужбена кореспонденција донела је на то саопштење овај демант:

„С меродавног места овлашћени смо изјавити, да председник сабора у последње време није разговарао с народним посланицима и да пред ником није дао никакве изјаве о томе шта ће рећи краљу.“

Тешкоће савременог васпитања

(НАСТАВАК)

Колико се духова тако борило и какве је мучне борбе издржало! Колико је њих страховало? Колико се родитеља кајало!

Извесно да нигде није тако тешко пронаћи ону многотражену „златну средину“ као у питању васпитања. Догађа се да је потрефе баш они људи, који су о томе најмање размишљали, сасвим без икаквих планова — по инстинкту.

Какву тешку ситуацију може да створи такав велики задатак у вези с посматрањем данашњег друштва и искуством, и у каквом душевном стању може да доведе какво интелигентно и осетљиво створење, које је кадро да појми ту велику задаћу и тешкоће њеног извођења, послужиће нам за пример смрт једне жене и белешке, које је оставила та интелигентна особа.

Да смо само те белешке овде изнели, без икаквог коментара, па би свак ко их прочита, могао добити слику данашњег друштва и осетити тешкоће велике задаће васпитачеве, пред чијом величином један дух ма чим уздрман, мора да клоне и да се склони на крајности, које не може свак да оцени правилно. Нећемо се упуштати у оцену душевног стања поменуте особе — оно ће се јасно видети из самог написа — нити узроке који су му претходили. Хоћемо да напоменемо само да нам се не пребаци што узимамо за пример лице, које — ако није било у абнормалном стању, оно је у ексклузивном. — Само то стање потврђује наше наводе, јер само једно савесно, осетљиво и интелигентно лице, могу околности у вези с тако великим позивом довести у извесно ексклузивно стање. А овде и јесте реч о таквим особама. Они што не бирају путеве и начине за васпитање своје деце није узгредно као споредне, пошто овај напис има за тему лица која озбиљно узимају и свестрано посматрају задатак васпитања.

Г ђа Х. у чији интелектуални живот нико није завирио, чије борбе и колебања свет није сагледао, па чак ни они који су јој били најближи, пише :

„Дело које предузимам, донеће ми ослобођење физичко, ослобођење морално, у противном — свршетак. Ја то добро знам и не бојим се, јер ми је познато да то могу бити муке од неколико тренутака на супрот мучењу целог живота, колико мени у опште још предстоји да живим. Колико ми је потребно да изразим своје мисли, осећање ових тренутака, толико желим да ми смрт не окружује лаж. Ако се кога тиче мој живот или смрт, ове белешке послужиће му да осветли последње тренутке моје и побуде на дело, које је било узрок ове пренагљене смрти.

Морам признати да имам неодољив страх од порођаја, али је он ништаван према страху од огромне задаће материнства. Ту се хоће велика мудрост.

Никад не бих могла пристати да ми дете буде какав му је отац, али тек не ни каква сам ја.

Што је најстрашније, у детету могу бити две супротне природе с противречним тежњама, с поступцима и осећањима која би вечито стајала у опреци. Атавизам мога детета био би кобан. Знам да би то дете, наслеђем од оца, инстинктивно падало у погрешке а после горко испаштало

под осудом своје савести коју би од мена наследио. Не бих могла поднети да гледам ту страшну и бескорисну борбу, то падање и мучно подизање преко кајања и страдања. Па ипак, кад бих ја ту била као потпора и помоћ али осећам да ми не предстоји дуг век. То дете остављено онако лакомисленом оцу! Тај човек без скрупула упутио би га животу какав је и сам прошао. Каква морална беда! То је мисао коју не могу да поднесем. То је ако буде син. Ако буде кћи чека је још жалоснија судба. Била би усамљена и остављена самој себи, вероватно с клицом рђавих склоности. Усамљена деца рано сазревају. Какве све невоље чекају сирочад?! Њих ништа не мимоилази осим среће. Све туге, сва разочарења њима су намењена. То је судбина сирочета. Сад ако то сироче има нечисту крв својег оца и не умољиву савест своје матере какви ту судари настају, какве моралне кризе.... Ако изузетно морал материн буде у превази, остаје вечито одрицање, покрај борбе са собом и светом: редом једно искуство више, један с н мање, док не остане сурова голотиња живота, без драži и смисла, што најзад одводи тупој апатији.

(наставиће се)

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Срби и Хрвати

У Загребу је држана конференција између преставника загребачких хрватских странака и далматинских посланика који се баве у Загребу, Срби нису дошли на конференцију. Далматински су посланици изјавили, да би за хрватски народ сада била велика штета искључио споразум. Због тога су предложили да се све хрватске странке на основу хрватског државног права уједине у једну власт ату коалицију, која би за тим имала ступити у везу са Србима те да их задобије да се заузму за присаједињење Босне и Херцеговине Хрватској на основу хрватског државног права, за шта би им се признало српско име, застава, емблеми, ћирилица и пот пуна црквена и школска автономија. Заступници Старчевићеве странке изјавили су да не могу примити те предлоге, јер пре тога мора о томе одлуку донети њихов клуб

Још једна жртва

Поштовани г. Директоре!

Поводом чланка, који је у Вашем цењеном листу под насловом „Један велики пад" изашао, молим Вас да у Вашем цењеном листу дате места и овим неколиким редовима.

Пад те београдске фирме повукао је собом и у нашој вароши једну дугогодишњу и уважену фирму: *Илија Димитријевић и Синови*. Узрок је паду овдашње фирме, нечастан поступак Стефановића и Ранковића. Служећи се услужним меницама, које јој је овдашња фирма могла дати само као уваженој и врло сигурној фирми, у вредности на 15.000 дин., она је то поверење проиграла, те су менице морале доћи овдашњој фирми на исплату, што она, разуме се, није могла учинити, те је и пре, но што су јој поменуте менице и дошле на исплату, морала у корист кредитора предати кључеве суду.

Ја само жалим, што је на овако невин начин морала пропасти једна угледна фирма у нашој вароши, јер је сумњиво да ће се до равнања моћи доћи, ако исте менице и даље остану као дуг.

Унапред Вам благодарим на предусретљивости и остајем с поштовањем

Пожаревац
18. јануара 1909. год.

Пожаревљанин.

Још једна слика

Из газдинства самосталског самоуправног одбора окр. моравског

Окр. одбор за округ моравски, продавао је 12 новембра 1908 год. у Ћуприји, а 19 новембра 1908 љопривредне станице јавном лицитацијом. Новац од добивене про даје, окр. одбор је послао благајни окр. 5 децембра 1908 год. ну без икаквих докумената, *већ само суму од 2402·40 динара*. Месна контрола за окр. моравски, ставила је своју примедбу, да треба продаји новаца приложити и протокол лицитације. Но окр. одбор за кога смо већ у две прилике, доказали, како мисли да је окр. имовина „влај бегова слама", — ни до данас није доставио протокол муштерије; већ сада, нашав се у небраном грожњу, позива по једине купце, те ове саслушава о куповини стоке и удешава нешто што ће заменатаротокол лицитације; јер овог р. одбор нема.

Како не желим да будем кум ове радње, остајем заинтересованим читаоцим да је крсте, а ову је лако прим именом назвати

На паша три анка, о газдинству овог одбор надзорна власт се чини невешт. Да не би овако и даље ишло, ми упозоравамо *народне послане окр. моравског* те да они од надзорног министра потраже рачуната ли за то зна надзорна власт; јеко се газдује у окр. одбору за кр. моравски. А ако зна, је ли га предузимала и мисли ли шта предузети, те да се заштити окр. новина, и врати јој се све оно то је из ње не праведно и безконо изузето. Као и то; ко ће икада ће вратити окр. каси *дијур од 739 динара*, коју је изузео ср. деловођа, када по решењу господ. мин. унутрашњих дела од 3 новембра 1908 г. ПБр. 23615 на су права није имао.

Напредњак

Дневне вести

Не даду. Све су партије биле скочиле на бив. министра ђенерал Степу Степановића: што није био довољно брз у спремању војске. Зато је г. Степа и пао под општом осудом Скупштине.

Сад кад је дошао ђенерал Живковић и почео предузимати најозбиљније мере за материјалну спрему војске — фузионаши се буне! И то баш фузионаши, који су се за последњих 4 месеца највише разметали својом ратоборношћу и расположењем за акцију, и чији је шеф предложио чак ону ратоборну резолуцију коју је Скупштина усвојила.

Сад кад ваља одобравати г. г. Пачу и Ст. Протићу устају отворено противу кредита!! Г. Пачу налази: да је финансиска снага земље исцрпљена јер се, вели, она налази у добром стању само кад је он, г. Пачу, министар!

Видећемо, како ће Скупштина примити ту „теорију" г. Ст. Протића, којој је инспиратор г. Пачу.

Опет почиње. Цео свет већ види да наша парламентарна ситуација клима к'о сврака на волу. Ње може никако да се нађе никакав излаз и да један пут престане тај говор о кризи, који одмах по влачи за собом и гласове о распуштању Скупштине. Тако да данас у опште нико не зна: шта ће бити сутра? Свет се чуди: шта је овим људима, те не гледају оно крупно питање у коме почива опстанак целе расе, него се зевзече око личних размирица? Да ли због радикали не умеју ништа друго, до муњкати некакве преговоре и споразуме партиске?

Сад влада осећа да Скупштина запиње на сваком кораку и појавила се жеља: да се увуче који јачи фузионаш у владу. Министар финансија г. Мика Поповић непрестано поговара да иде, и фузионаши жеље да на његово место утутњу г. Ст. Протића. Г. Андру Николића опет „жеље да виде отиће" све без разлике партије. Тај је дожи вео дивну слогу! Г. Андра ће се морати уклонити, али се само још труди да још „збрине" свога рођака г. Драг. Јанковића. Чим и за њега изађе указ, г. Андра ће моћи „умријети с миром!" На место г. Андре фузионаши одређују г. Љубу Јовановића.

Признаје Србе. У свом меморандуму о захтевима хрватске странке права, Стјепан Загорац говори у нарочитој тачци и о односима странке према Србима. У тој се тачци вели: То је (Срби) један део становништва хрватског од 60.000 душа мал не сви искључиво православне вере (23 процента укупног становништва у Хрватској), који не признаје као српски народ. Тај се део становништва служи језиком, који је с хрватским језиком идентичан. Хрватска странка права признаје том делу становништва српско име, као и право на црквену и школску аутономију, али од њега тражи да себе признаду као хрватске држављане, који су са свима силама равноправни."

Накнада Србији. По једној депеши из Петрограда, како се у тамошњим политичким круговима дознаје да је поново избила мисао, да се Србији да накнада у грађењу железнице преко Призрена у Бар, чим би Србија изишла на м ре.

Изјава вел. везира. Велики везир Тахмил паша изјавио је цариградским дипломатима, да неће правити никакве сметње да се коначно усвоји споразум између Турске и Аустро Угарске. Он се нада, да ће се мирним путем решити и сукоб, који постоји између Турске и Бугарске.

Ризов о положају. Бивши бугарски дипломатски преставник у Београду а сада у Риму, Дмитар Ризов, разговарао је с једним новинаром о турско бугарском спору. Између осталог Ризов је рекао, да је спор настао због тога што Турска присваја себи Кр алиски округ, па га је просто хтела заузети. Што се тиче вести „Винер Алгемајне Цајтуг" да је Бугарска вољна дати 200 милијуна оштете, Ризов је рекао да је Бугарска понудила 82 милијуна, а највише би била вољна дати 92 милијуна динара: Турска тражи 150 милијуна, а ако би бугарска влада толико дала, изазвала би жестоку реакцију у народу. А ако Турска није задовољна с 92 милијуна, но жели нећи „kasus belli", Бугари ће бранити своје а мобилизација ће се извршити уз народно одушевљење.

Ристина посла. Г. Риста Одавић и опет је измислио један начин да понизи глумачку уметност. Решио је да приреди у корист глумачког фонда — мислите какву ретку представу са каквим концертом? Боже сачувај! Не то него — бал и то бал у Позоришту. Знате нема београдска публика прилике да се наигра, па се решио г. Риста да јој прибави то ретко задовољство.

И тако ће сад за глумце и њихове породице да се — танцује, место да уживамо у каквом згодно инсцениранom комаду протканом лепом музиком, извођеном од комби- [illegible] позоришног оркестра.

„Хипотекарна Банка". Питање о „Хипотекарној Банци" које се мислило на брзу руку решити у Скупштини почело је све више интересовати нашу јавност и у колико то интересовање расте у толико јаче избија на светлост факат да они који траже повластице за ову банку нису никаква „солидна група са 200 милијуна, капитала" него једно обично командитно друштво са неуплаћеним капиталом од 2 милиуна које сад овде, код нас хоће да ограби флaстер у виду повластица за рану, коју је претрпело у Швајцар-

---

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРЏАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(156)

XXXIV

Улица де ла Јш

Ја сам дошао да тражим од вас услугу. Хоћу да вам кажем искрено шта сам мислио мало час и шта сад мислим. Ви ћете ме пажљиво саслушати, јел'те?... Да... ја то видим по скупљању ваших обрва... Дакле, ево у чему је ствар, Алиса: Ја видим да сте ви у страховитом љубавном очајању. Ви сте били моја љубазница. Док сам вас ја познавао ви сте били увек хладни и срце вам је било неосетљиво. Сад видим да сте се јако изменили. Кад сте према мени заузели тако непријатељски положај значи да љубите свом душом, свим срцем својим! Алиса, ви мислите да ја хоћу да се користим оним што сам чуо. Ја вам кажем ви нећете да спасете ни краља од Наваре, ни Колињија ни кнеза Кондеа... ни мог брата! Ви хоћете да спасете грофа Марињака. Ко је тај човек? Ја га не познајем. Тај човек је, Алиса, у мојим очима само човек којега ви у овом тренутку волите више но свој живот, за кога ви хоћете да умрете!... У вама је увек, до год сам имао част да будем ваш љубазник, била једна тамна страна која ме је катkада узнемиравала. Али у овоме часу ја читам јасно у вашој души шта је то. Ви љубите страсно, чудновато, лудо, ви сте постали сушта љубав, ватрена, неустрашива, дивља љубав!

Она га погледа ватреним, дивљим, салним п гледом.

И док је он говорио она се ни о чему другом није старала до да пази на сваки његов покрет.

После једног тренутка ћутања, он продужи.

— Алиса, потребно је да ми одговорите, јер ако се случајно варам, онда оно што хоћу да вам кажем нема никаквог смисла. Алиса, јесам ли вас разумео? Јесте ли ви заиста у томе стању дубоког очајања и бескрајне љубави који сам описао?

Она уздахну тешко и продужи:

— Да. Ја заиста тако љубим. И волим тога човека о коме говорите. Ја сам заиста у таквом очајању да морам или да убијем или да будем убијена.

— Добро. Она ћемо се моћи споразумети. Алиса, хоћете ли да се за тренутак одвојите од саме себе и да покушате да погледате оштрим погледом у душу човека који је пред вама?..

Она смаче рамењима са највећом равнодушношћу.

— То је потребно, продужи Хенри. Хоћете ли да се упитате за што сам ја тако стрпљив, ја, војник без стрпљења, који сам навикао да гледам тако све дрхти преда мном! Хоћете ли да се упитате зашто се ја старам да будем речит, ја који бих вас по своме темпераменту осада сто пута избацио одавде? а што сте ми потребни? Н јзад нарочито то, за што сам ја так добро разумео ваше очајање и вашу љубав?

Први пут од кад се почео овај грозни разговор, један људски зрачак појави се у узнемиреном и дивљем погледу Алисином.

М ршал опази тај зрачак.

— Почињем да се интересујем, рече он. И сад ћу заиста још јаче заинтересовати. На питања која сам поставио сам ћу вам одговорити. То ће ме ставити на муке и срце ће ми се цепати. Али је потребно! Тако мора да буде, Алиса, не за то што хоћу да вам покажем да ваш драган нема чега да се боји од мене, већ за то да бих задобио вашу помоћ која ми је неопходно потребна.. За што сам овако страшљив ја, војник, за, кога вели да је свирепа? За што сам разумео вашу љубав ја, који сам увек презирао љубав?.. Све је то за то што и ја љубим! Јер је и моја љубав, Алиса, исто та ко ватрена, исто тако силна као и ваша, и што је моје очајање тако дубоко, тако неизмерно, да ме несвестица ухвати кад ме оно обузме.. Јер човек кога ви љубите љуби вас! А жена коју ја љубим презире ме, гнуша ме се, мрзи ме! Јер ви имате љубав за љубав, а ја за своју љубав имам у замену страх и ужас..

Маршал се заустави, обузет једним узбуђењем да и Алиса задрхта

Она поче оживљавати.

Полако отпусти руке које јој клонуше низ тело.

Згрчени њени прсти отпустише се.

Из руку јој испаде нож и удари о под са металним звуком.

Хенри од Монморансија се осмехну. За њега је била велика, неочекивана победа да једино својом речи, једино причањем о своме очајању, доведе у такав положај жену као што је била Алиса, да њене убилачке мисли промени у мисли сажаљења и саучешћа...

Али овога пута Хенри је био искрен. И та искреност разоружала је Алису. Она се не би дала преварити обичном комедњом, она која је умела да погоди сваку мисао најпрепреденије жене тога доба, Катарине Медичијеве!

Али чим је могла да измери дубину љубави очајања Хенријева, она увиде да може с тим човеком и искрено разговарати.

Она пређе к њему и пружи му руку.

Маршал од Данвила прихвати жудно ту руку, из груди му се оте јецај, и две сузе стида кануше му из очију.

(Наставиће се.)

ској приликом грађења једне жељезничке пруге.

О овом „солидном“ друштву проговорићемо за дан-два опширније.

Управник позоришта. Као поуздано се говори да ће наступити у најкраћем року промена у управи Н. Позоришта. За управника ће бити постављен г. Бр. Нушић књижевник.

Жалбе. Железничко возно особље се жали сваком коме хоће да чује: да није још примило квартирину ни за новембар, и ако је децембар давно протекао. На овој љутој зими, кад све оде на огрев, лишавати службенике и праведне, законске зараде, то је врло неправедно и неумесно. Дирекција би требала то одмах да поправи.

Бечке лажи. Из Беча непрестано шире лажне вести о Србији. Тако је сад протурена у свет и лажна вест, како је пре неки дан под председништвом Краљевим бида министарска седница. Вођало се о ратном кредиту од 25 милијуна дин. Министар спољних послова д-р Миловановић био је противан томе кредиту, те је услед тога настао оштар сукоб између њега и војног министра ђенерала Живковића. Краљ је изјавио да је солидаран с Миловановићем. Ђенерал Живковић је услед озог пораза веома огорчен, те ће по свој прилици дати оставку. Кад се лаже нек се лаже на велико.

Лед на Сави. Усед великог мраза лед је на Сави ноћас стао.

Вратоломни тротоари. Услед мраза београдски су тротоари постали веома клизави, да је опасно њима ићи. Ту клизавост још повећавају деца тоцильањем. Полиција би ово требала најстроже да забрани и у исти мах да нареди, да се тротоари морају посипати пепелом или трњама.

Читуља. Пера Богдановић, рачуноиспитач Главне Контроле, бивши управник београдске царинарнице, умрое ноћас.

Смрзли се Богдана, жена Милана Симића и Радомир Јефтић, обоје из Нереснице, среза звишког, на путу од рудника Босмана до Нереснице смрзли су се од јаке зиме.

Исто тако и Смиљана, жена Танасија Симића из Раче, ср. рачанског, враћајући се 11. ов. м. са једне свадбе својој кући смрзла се на путу.

Мађарско незадовољство. Мађари, нарочито круговн независне странке, веома су незадовољни говором аустриског министра председника Бинерта о анексији, који смо ми саопштили. Референат саборског одбора за анексију Вишоњаји конферисао је о том питању с министром председником Векерлом и ургирао сазив анексионог одбора, да довесе одлуку о одговору Аустрији. У сабору ће се о том питању поднети неколике интерпелације.

Турско спремање. Турска влада већ два месеца купује у Бачкој коње за турску војску. До сада је набавила укупно 11 хиљада коња.

Сукоб на граници. Како софиској „Вечерњој Пошти“ јављају из Хасковa, 16 о. м. десио се први сукоб на турско-бугарској граници. Тога је дана бугарски стражар према Крцалијама опазио да су два турска војника прешли на бугарско земљиште да секу дрва. Турци се на позив нису хтели предати, но се почели одупирати. Настала је пуцњава. Један турски војник смртно рањен пао је иза граничне линије, а други, лакше рањен, побегао је.

Ћилимарске срећке. Српска Ћилимарска Задруга изложила је у хотел „Москви“ (дуњан) ћилимове у вредности 40.000 динара, које даје као згодитке на срећке којих је издала за 50.000 динара. Вучење је 30. јануара, а срећка стаје 1 динар. Како цељ ове дутрије није добит, већ потпомагање ове наше лепе индустрије, препоручујемо пријатељима да купе срећке за времена.

Странка права и Босна. Хрватски посланик Стјепан Загорац израдио је меморандум о захтевима хрватске странке права. У тим захтевима се између осталог вели: „Што се тиче Босне и Херцеговине, хрватска странка права признаје потребу да се окупиране земље анектују монархији и здруже с Хрватском. Због тога ће хрватска странка права побијати свако друго решење тога питања, нарочито ако би се то питање хтело решити помоћу евентуалне гравитације преко границе.

Опљачкани. Бранко Ђ. Павловић и Светислав С. Лазић, тежаци из Вел. Орашја, отерали су 17. о. м. у Паланку на пијацу волове на продају, и продали их први за 530 а други за 280 динара. Кад су се враћали с новцем кући, срету их између Крушева и Паланке два непозната човека и нападну Бранка и Светислава да су били у Младеновцу и некоме на кланици украли 700 динара и меницу од 1000 динара, тражећи да их претресу. Знајући да су невини Бранко и Светислав пристану. Непознате варалице имале су спремне пакете од хартије налик на банке. Спољна страна хартије била је банка а унутра хартије, па у претресу сељака вешто и брзо извуку паре а оставе те пакете, и оду говорећи како су се преварили. Кад су сељаци били мало изманкли они прегледају свој пазар и виде да су опљачкани, али је било доцкан — варалице су биле умакле.

Убиство. Пауи П. Ђурђић, тежак из Лознице, убио је из пушке 18. ов. м. у зору, на другу између Лознице и Мајдан-Пека, Павла Новаковића, тежака из истог села.

Убица је у рукама власти, а узрок убиства је за сада непознат.

Стављени у притвор. Милорад Чомор, Михаило Мојић, Вастомир Н. Васиљевић и Бранко Симић, дечаци између 14 и 16 година више пута су крали на опасан начин бакарне жице из шупе Трамвајског Друштва, и све те жице продавали Јакову Петровићу, њиговоји код Цветка Савчића, трг., који их је и наговарао да врше крађе. Исто тако је и Милан Стевановић, радник друштва крао ове жице и продавао Јакову.

Сва су ова лица стављена под кривичну истрагу и у притвор.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

Загрепска градска полиција прешла је у државне руке.

)o(Француски министарски савет решио је, да се број француских ратних бродова у марокапским водама повећа за три брода.

„ Универзитет у Женеви прославиће у јуну о. тристапедесе тогодишњицу своностанка.

У Поатијеру Француској) побунили су се двапаест потклинача 20. артилеријског пука и одрекли службу. Вој власт наредила је истрагу.

Немачки царИлхелм преко свог посланика у Риму положио је венац на Коклев гроб.

Француски мистар марине поднеће парламенту на одобрење предлог закона о грађењу шест нових оклопњача. Трошкови су прорачунати на 33 милијуна динара.

У прошли пак убијен је руски архимандрит у Јерусалиму.

Нова америчка царинска тарифа садржи одредбу да се вредност увезене робе цењује према енгро тржишној цени њиховој у Америци, те да се избегне стављање сувише ниске вредности.

Молба запосављених

Господину Министру Грађевина

Београд.

Познато Вам је господине министре да имаизвесан број службеника Жељезничке Дирекције, који су остали неунапређени, само зато, што се нису истакли као политичари било једне или друге радикалне групе, и ако су на та унапређења давно стекли право. Сами сте сво увидели, иначе без сумње не би ни обећали, да ће се то у најкраћем времену поправити. Па пошто прође прилично времена, а ово неучинисте, то смо принуђени, да Вас на овај начин опоменемо и тражимо да ову неправду одмах исправите; у противном, обратићемо се за заштиту Народној Скупштини са доказима у руци, и тада ће се расветлити многе ствари, које ни најмање неће ићи многима у прилог.

Надамо се, да ћете Вашу реч одржати, и ако сте обећали да ће то бити много раније, ипак ни сада није доцкан.

Неколико запостављених железн. чиновника.

РАЗЛИЧНОСТИ

Магла у Лондону

На Св. Саву Лондон се није пробудио, јер је у подне био мрак као ноћу. То је ове године био први „London fog“. „Лондон фог“, који се срећом дешава два или три пута годишње, јесте веома густа магла, жућкасте нечисте боје, пуна угљене прашине, која спречава гледање и отежава дисање. На неким местима сабраћај се морао сасвим обуставити, а на другим местима морало се ићи веома опрезно. Сва кола, аутомобили и возови сваке врсте морали су бити осветљени, а и улице су биле све осветљене. Многи су се возови морали зауставити, да би се избегла евентуална несрећа. Сјајне су послове правиле подземне железнице, на чијим се станицама морало чекати и преко пола сахата пре него што се добило место у возовима.

Знамените тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

нарађено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

Госпођа Брине јаукнула је од ужаса, Филибер је разложио да је питао папског бележника и да се за новац и добре речи могу добити канонска писма, која ће ту ствар уредити. И верење је свечано прослављено. У својој невољи госпођа Брине обрати се Возеновој: „И кад би морала десет година испаштати, мора је драги Бог ослободити Бринета, њена мужа, јер не може Филибера, кога тако страсно љуби, гледати у загрљају своје кћери“.

Она је сама одвела Филибера врачари. Филибер је пред судом рекао, „да га је она, под изговором да му покаже један врт, одвела једној жени, којој је знат да погађа по руци, да на зна ко је она, јер је та женагу томе тренутку била такопијана, да ни једне речи ни: могла проговорити“. Упитна о томе, Возенова је исписала о корацима које је пинила госпођа Брине, па је одала: „Има ту и других појединости, које свету не бих дала, пре би волела да ми ме пробуре кроз груди: то јествар исповеднкова, а не судија“. Прегледајући бастиљу архиву, наш претходник Вансоа Равесон објавио је ог интересну изјаву, па је око коментарисао: „Ове појединости доније Возенова саопштила Ла Реинију; оничине сваку част темперамент господина Филибера. Те појединости, које су судије извеле, увеле су флаутисту моду, те су се даме из дра и града отимале око ега, кад је изишао из затра“.

Па ипакије Возенова, но Мапија Босова ту ствар узела на себе за 2000 ливара (20 000 динара).

Отрован, Брине је умро 1673. године, а Филибер се оженио његовом удовицом. „Моји пријатељи саветовали су ми — рекао је он веома мирно пред судом — да је боље да се оженим матером но ћерком, што сам и учинио с милостивом дозволом краљевом који је брачни уговор потписао“.

Госпођа флаутистова осуђена је 15. маја 1679. Она је узалуд молила за дозволу да својег мужа и своју децу види још последњи пут. Још живој одсечена јој је рука, а она обешена о конопцу а тело јој је спаљено. Луј XIV., који је био веома наклоњен своме флаутисти, саветовао му је да оде из Француске, ако мисли да је крив. Али је Филибер био храбар човек, као витез без страха и прекора сам се пријавио Венсенском суду. Оније ослобођен 7 априла 1680.

Луј XIV и тровачке парнице

Све је већи постајао круг над којим је усијана комора проширивала своју истрагу, која се све више пружала у шире друштвене кругове. И поступно се све више опажао чудновати немир — унутрашњи страх — није се више имао страх од тровања ни од судија. Изрека једне даме из отмена света, која је рекла да целу парницу заједно са судијама треба спалити, свуда је понављана и нашла повољна одзива. Ла Реини је измолио стражу за своју заштиту кад је одлазио у Венсенски затвор, где је била смештена већина оптужених.

О великом полицискоме председнику господа Севиње пише: „Његов живот доказује, да нема тровача“.

14. фебруара 1680 јавља Лувоа председнику суда;

„Пошто је његово величанство дознало о разговорима који се од неколико дана воде поводом донесених судских декрета, његово ми је величанство заповедило доставити вам, да он жели да уверите судије о његовој краљевској заштити и да им ставите до знања, да он очекује да они и даље најодлучније врше своју дужност да служе правди“.

(наставиће се)

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

Изашла је из штампе и пуштена у промет књига:

„СРПСКА ЗВЕЗДА“

или

Српство у културној борби

Аутор је књиге Јован Миодраговић. Садржина књиге прештампана је из „Летописа“ Матице Српске у коме је оштампана 1885 године.

Књига је вредна пажње читалачке публике а нарочито ширег слоја, јер је писац у њој популарно разрадио питања, која треба сваки Србин да зна.

Цена је књизи дин. 1·20.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас гостује г. Богобој Руповић, са својом трупом, а у чувеноме Ђакометијеном комаду:

„Грађанска смрт.“

Уверени смо да је публика заинтересована Руповићевим гостовањем и да ће посета бити обилна.

ТЕЛЕГРАМИ

Цариград. Велики везир саопштио је јуче Палавичинију, да су све тешкоће које су стајале сметњи престанку бојкота уклоњене. Воће амала решиле су да отпочну радове преноса ако Порта преко листова изјави да је задовољна споразумом. Таква објава Порте очекује се данас.

Шеф комитета „Федакијаран“ и сви чланови који су били ухапшени, пуштени су на слободу. „Икдам“ доноси у листу једно приватно саопштење из Јањине у коме се вели де је у Маћедонији образована „Етника хетерија“ а нарочито у јањичком вилајету.

Париз. Суд је судио и осудио побеглог лажног фабриканта дијаманта Лемоана на 10 година затвора и 3000 франака новчане казне.

Контон. Кинеска флотила барака цвећа (проституткe радње) изгорела је. Нађено је до сада 170 лешева али многе особе још нису пронађене.

Сарајево. Није основана вест београдског листа „Политике“ да је посланик Думе Маклаков из Сарајева протеран.

ПРИРОДНО

Вино црно и бело старо и ново продајем један литар по 0·50 д. на више јевтиније.

Добре сланине, пршуте, кобасице и осталих артикала јевтино.

С поштовањем

Добр. Т. Ђтанацковић

Кнежев Споменик бр. 5. — Телефон 270.

ЛЕНА — ЛЕНА РАБРЕНОВИЋ
и
Славорад Јовановић
зубни лекар
венчани 11. јануара 1909. год.
Аранђеловац. *Београд.*

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.
Француско 1 Боца „Sedtemes" бедо Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урађене и закласне ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Саламе *нова роба најбољег квалитета* Сирева: Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Камемберта, Бриа и т. д. и свих српских сирева. Свежих Јаја под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Најеене и најразновр ије стовариште* Бомбон и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи црвених, „Марона Кестена ит.д *Француских Сардина* у зејтину најбољи избор Тонфиша, Мариниранх Харинги, Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивлачи разне, Јаребица Зечева Фазана и т. д Зејтина француско за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конзилвално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 13 11—

КУЋА нова са 5 соба предсобљем купатилом и у авлији друга кућа за ренту, обе са инсталацијом електр. осветљења продају се за 20.000 динара. Упитати у Уредништву овог листа.

Елегантан салон продаје се. Упитати у уредништву овог листа. 35 1—4

50.000. ПРИТКИ (ТАЧКЕ)

од старих багрема цепане за виногради имам на продају по умереној цени.

Продаваћу и на мање количине.

Ламбра Р. Димитријевић
27 Смедерево. 3—10

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је поноћивално деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Крал.-Срп. Дворског Лиферанта. — Београд.

Кувар који је раније дуго година био у Двору нуди се ако је коме потребно за свадбе, банкете и т. д.

Данило Костић
21 Цетињска улица број 1. 3-3

ПРОДАЈА КРЕТНОСТИ

На дан *21. ов. мес. у 9 часова пре подне* власт кварта палилулског, по наредби београд. трг. суда, продаваће сав пописат бакалски еспап стеч. масе Драгомира В. Стевановића див. бакалина овд.

Продаја ће се обавити у дућану презадуженог Драгомира, који постоји на углу Влидетних и Кнез Данилове улице. 28 2—2

ИЗДАЈЕ СЕ СТАН ЗА САМЦА

са намештајем и без у отменој кући. Засебан улазак Кнез Милетина бр. 7.

ПРОДАЈЕ СЕ НАМЕШТАЈ

Због скоре продају се: 2 спаваће собе, 1 сала 1 трпезаријa и 1 пијаћино; све елегантно. Може се видити од 10 до 12 пре подне. Кнез Михаилова ул. бр. 16 I спрат. 32 3—5

ЧИТАЈ ОГЛАСЕ

Котел „АЛБАНЗ"

Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се празник. Препоручујемо домаће КИСЕЛ МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Срки купус са пастрмом, Проја, Ћеван на ражу.*

Препоручујемо домаћи одличан бермет. Љубитељима црна вина обраћамо пажњу на њега као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА

Помодно Мануфактурна Трговина

АВРАМА Х. ГАБАЈА и Комп.

код Лубарнице

Вазина ул. преко пута Народног Позоришта

Распродаје

сву робу знатно јевтиније но до сад усед селидбе радње.

Распродаја ће трајати до 30 Априла 1909. год. а од 1-ог Маја исте године отварамо нову Мануфактурно-Платнарско-Галантериску трговину у згради *дом Анкера* на *Теразијама* где се сад налази апотека Викторовића. *Мустре на захтев шаљемо бесплатно.*

С поштовањем
33 1—20 **АВРАМ Х. ГАБАЈ и Комп.**

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне шаблоне и *најмодернији укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најскромније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца свакој је дами слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је постигао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије глас најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашности, [illegible] меру по моме пртаном упутству.

Цене су једне за свакога!

ПРИЈАТЕЉИМА СРПСТВА И СРПСКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Прва Повл. Ужичка Акц. Ткачка Радионица извештава своје пошт. потрошаче и пријатеље српске индустрије, да има на стоваришту велики избор тканина ванредно доброг квалитета и постојане боје, које су по изради много боље од страних фабрика.

Да би се сад, у овој прилици, спречило уношење страних крпа, Управа Ткачке Радионице наустила је цену израђевинама тако, да су оне знатно јеше а квалитет много бољи од страних израђевина.

Молимо пошт. потрошаче, да се изволе са поруџбинама обратити непосредно фабрици у Ужице или њеним продавцима, и то:

У Крагујевцу г. Сави С. Новаковићу; у Чачку г. г. Васи Гавровићу, у Ваљеву г. г. Недељку Павловићу, Антонију Јовановићу, Пајовићу и Јевтићу и Михајловићу и Стојојевићу; у Шапцу г. Борђу Танасијевићу; у Крушевцу г. г. Трајку Ристићу, Јови Поповићу и Живку Белотрепићу; у Нишу г. г. Брати Попић, Жарију Милосављевићу и Другу, Милу Попићу и Јовану Величковић; у Соко-Бањи г. Стојилку Милићевићу; у Алексинцу г. Станисављевић Павловићу и Сину; у Трстенику г. Милосаву Мирићу; у Неготину г. Јевреју Рашићу; у Г. Милановцу г. г. Петру Марипковићу, зубн Борђевићу и Танасију Милановићу; у Крајеву г. г. Брати Матић, Дим. Димитријевићу и Шварчићу и Радомиру Николићу; у Лозници г. Андрији Урошевићу; у Каменици г. Радосаву Бошковићу; у Ивању г. Димитрију Михајловићу; у Пранјанима г. г. Миленку Благојевићу и Благоју Симовићу, у Пожеги г. г. Димитрију Кандићу, Брати Букић, Млађену Крњићу и Милану Јеремићу; у Ариљу г. г. Драгољубу Думбеловићу и Миленку Глишићу; у Рашци г. Бошку Мачићу; у Обреновцу г. Љуби Вукајловићу; у Варварину г. Станојлилосављевићу; у Ћуприји г. г. Мијаилу Ђ. Миленковићу, Сими Симу и Јести Томићу; у Параћину г. г. Лазару Т. Миленковићу и Ити Ристићу и Сину; у Смедереву г. Николи Спасићу; у Александрцу (ж.) г. Настасу Јакшићу; у Књажевцу г. Љуби Јанковићу; у Г. г. г. Алекси Протићу и Гавриловићу и Прелићу; у Б. Башти г. г. Растасаву Митровићу и Нешку Нешковићу у Рековцу г. Петру Перу, у Бољевцу г. Миленку Ристићу; у Палапци г. г. Живанчевићу Арсенијевићу, и Милану Прокићу и Брату.

Мустре наших израђевина могу се наћи у Београду код г. г. *Димитрија Јањића* трг. на Теразијама, *Николе Миловића* Дубровачка улица и код *Доброслава Атанацковића* преко пута „Коларца" подпуна колекција у комадима и парчетима свију израђевина као пешкирима, чаршавима, салветима и т. д.)

679 10—10

Лазар Предић

Књиговођа Занатлијске Радничке Банке

венчаће се у понедеоник 26. Јануара 1909. год. у 8 часова пре подне у Саборној цркви са госпођицом

Александром Афанасијевном Глазуновом

о чему извештавам пријатеље и сроднике. Нарочити позивница неће бити, честитања примаћемо у цркви.

34 1—3

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака наши гурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од напредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета 4 дин. — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд*

Са очајним болом мога рањеног срца, јављам са својом породицом свима пријатељима и познаницима, да је моја мила, драга и до смрти непрежаљена супруга

† **МИЛИЦА**

кћи почившег Сергија Николића, ректора Велике Школе

испустила напрасно своју племениту и узорити душу 10. овог месеца око 6 часова по подне у 50-тој години свога живота, и да је њено тело предато матери земљи 11 ог овог месеца у 5 сах. по подне.

Овом приликом сматрам за особиту дужност, да овим путем изјавим моју најсрдачнију захвалност и то:

1. Г. Dr Михаилу Петровићу санитетском потпуковнику, који је одмах на телефонски позив дошао и свесрдно се трудио да милу ми покојницу од смрти спасе.

2. Помоћнику апотекарском г. Миливоју Живковићу и приправнику апотекарском г. Петру Нецићу, који су први покојницу прихватили, увели је у апотеку и прву јој помоћ указали; телефоном позвали лекара а затим и даље са лекаром на спасавању покојнице радили.

3. Г-ђи Ержи Верож газдарици у кући г. Пере Аранђеловића апотекара, која је пред напред поменуте г. г. [illegible] указала.

4. Г-ђи Ленки Петровићки и њеној кћери г-ци Љубици; госпођама: Маци Пауновићки и Емилији Божановићки, које су се својски старале око спреме покојнице.

5. Г. Пери Аранђеловићу апотекару овд. у чијој је апотеци покојница примљена ради указивања помоћи и где је своју племениту душу испустила.

6. Г. Г. Радосаву Зечевићу инжињер. мајору, Сретену Ристићу пешадијском мајору, Тодору Станковићу окр. начелнику у пензији и његовој госпођи Перси, Пери Аранђеловићу апотекару, Панти Радосављевићу артиљер. поручнику и његовој госпођи Вукосави и Тоши Петровићу машиновођи, који су први дошли да ме у мојој превеликој тузи тјеше, и да се нађу на услузи и крај одра покојничиног.

Г. Г. Протојерејима: Тадији Костићу и Велисаву Милојевићу, који су ми почасти чинодејствовали и покојницу до вечне куће испратили

8. Г-ђи Даници Св. Јовановићки која се у име нишке женске подружине кратким и дирљивим говором опростила са покојницом пред станом, износећи њене заслуге за подружину.

Г-ђи Милани К. Поповићки, која се је кратким и лепим говором опростила са покојницом пред црквом у име Кола Српских Сестара, износећи такође заслуге покојнице за ову установу.

9. Нишкој женској подружини на положеном венцу на одар покојнице.

10. Нишкој певачкој дружини „Бранко" која је покојницу испратила до вечне куће.

11. Нишком официрском кору, чиновницима свију струка, професорима нишке гимназије, учитељима и учитељицама, грађанству, госпођама и госпођицама свију сталежа, који су својим многобројним присуством, указали покојници своју последњу почаст и испратили је до вечне куће.

12. Захваљујем свима сродницима, пријатељима и познаницима, који су ми телеграмом или писмом изјавили своје саучешће, и тиме ми моју превелику тугу у неколико ублажили.

Ожалошћени: супруг: Милисав Симић пуковник у пензији; девери: Милосав и Милко; синовци: Љубомир пуковник; Рајко полицијски писар; јетрва: Зорка; синовице: Милена и Љубица; зетови: Петар Зарић пенз., Мијаило Лукић капетан и Никола Вељковић писар министарства; унуци: Бошко, Ђорђе и Живојин; унуке: Видосава, Јелисавета, Босиљка, Јола, Драга и остала родбина.

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола г. 8 за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин, за четврт год. 8 д. — Стан уредништва излази се на углу Краљице и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовић и Комп. Краинова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | СРЕДА 21 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВ. ДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 21 | Телефон 821.

Опасно ћутање

Пад фирме Стефановић и Ранковић, који је изазвао тако велики потрес у нашој мануфактурној трговини и оборио многе наше трговце по унутрашњости, а да и не говоримо о оним грдним штетама, које су претрпели они који стоје на чвршћим ногама, обратио је на себе пажњу и оног дела наше јавности, који до сада није залазио иза кулиса наше трговинске позорнице.

Из свега оног што је „Правда“ пре неки дан изнела о паду ове дугогодишње и како изгледаше солидне фирме, шира је публика са запрепашћењем констатовала једну масу њој до тада непознатих смицалица, којима се у трговини код нас замењује оно што се зове „капиталом,“ и видела да и у трговини није све злато што се сија, то јест: да много богатство и многи нагомилани капитал није у ствари ништа друго, до једна, на разне дозвољене и недозвољене начине сакупљена гомила еспапа, која је свачија, само не оног у чијем се дућану налази, и који је као своју продаје.

Као што пожар, који изненада букне ноћу у једној кући [illegible] осветли ноћну све оно што се у кући затекло и како се затекло, тако је и пад Стефановића и Ранковића осветлио закулисни рад ове сада тако злогласне фирме и сви ми, и трговци и нетрговци, видесмо сву ону мизерију и голотињу, која се крила иза рафова пуних еспапом и по бућацима комтоара, пуног разних мустара, књига, рачуна и каса.

И оно што смо сви видели, заиста оправдава оно запрепашћење и чуђење, које је овладало у широј маси. Лажни биланси, плаћене и полуплаћене менице које и даље фунгирају као неплаћене, услужни потписи на меницама које се есконтују и залажу као менице а рачунају као да ни су менице, несалтирани рачуни — све то ствара нетрговцу слику једног трулежа и неморала; слику која почиње бивати фатална по д бар глас наше трговине, и по поштовање, које су уживали и треба и даље да уживају наши трговци у очима широке масе.

Је ли тако радио само Стефановић и Ранковић, или тако раде сви трговци? Је ли фирма Стефановић и Ранковић пропала зато што је у оваквом раду претеривала, или су остале фирме, које се још држе, бољи мајстори од Стефановића и Ранковића?

Ово су питања која пролећу кроз редове оне широке масе, која с трговином нема никакве директне везе, али која прави јавно мнење и од које зависи глас и реноме сваког друштвеног реда, па и трговачког. Та се питања сама поражају и сама силом намећу и не добијајући на њих одговора од оних, који би требали да га дају, маса га сама тражи и налази у своме уверењу, основаном на ономе што види и чује — налази одговор који не иде ни најмање у прилог нашем трговачком реду.

Што је ово овако, не треба никог да чуди, па ни саме трговце. Оно што је падом фирме Стефановића и Ранковића одголићено пред очима масе, захтевало је објашњења од стране представника наших трговаца; од стране њихова органа „Трговинског Гласника“ и то је објашњење требало да буде и брзо и тачно. „Трговински Гласник“ је у многим приликама и у многим питањима подизао свој глас у име трговачког сталежа у Србији, тражећи да се о мишљењу српских трговаца води рачуна, по кад што и тамо где томе баш и није било места, и зато ћутање о оваквој једној појави, као што је пад фирме Стефановић и Ранковић и његове последице, пада у очи и коментарише се на начин веома неповољан по наше трговце.

Нико, па ни наши трговци не смеју тврдити да је оно што је претходило паду ове злосрећне фирме и што је изазвало ове последице, [illegible] последњих недаља у послу и стицаја ђавих околности. Све ово што нам је пад ове фирме открио, показује једну огромну несолидност у пословању; показује један страшан управо злочиначки неморал у крилу наше трговине, чији постанак и развиће ваља објаснити и чије моралне последице по нашу трговину ваља паралисати констатовањем: да наша трговина, управо наша чаршија, не почива сва на овој основи, на којој је последњих година почивала фирма Стефановић и Ранковић.

Представник нашег трговачког реда у јавности, „Трговински Гласник“, није до сада ни једном речи покушао ово учинити. Он је преко овог краха у крилу његових мандатора прешао ћутке, остављајући нетрговцима, и целом јавном мнењу на вољу да по своме разумевању коментарише овај догађај, и да на основу оног, што се види и чује, доноси суд о стању наше трговине и о моралу наших трговаца — суд који после оног што нам је пад фирме Стефановић и Ранковић обелоданио, неће бити ни најмање повољан кад се једном утврди.

А то је опасно, веома опасно по наш трговачки ред.

Против

Зиновјева и Извољског

Петроградско „Новое Время“ донело је врло оштар чланак против руског цариградског посланика Зиновјева и министра спољних послова Извољског.

„Новое Время“ љути се на Зиновјева, што на питање Тјамил паше о новој накнади Аустро-Угарске за њу и Херцеговину одговорио „Порта мора сама најбоље знати шта је за њу повољно или повољно“. Руски је посланик, — или тај лист, — као Пилат умио се у ванредно важном питању, чијег решења зависе у знатној мери не само интереси Русије и свих балканских народа. Тјамил паша и сам зна да се у том реду има обзирати на интересе Турске, па за то давати му такав наук знак је грубе нетактичности. Тјамил паша је хтео чути гледиште Русије о том питању у критичном тренутку, а место тога чује елементарни аформизам старачке равнодушне мудрости, лично мишљење старца Зиновјева, за кога се нико не интересује.

На против, дужност руског посланика је била, дати јасан и одређен одговор с гледишта руских интереса. Тај је одговор с ретком једнодушношћу већ раније била изразила руска штампа, јавно мишљење, па и министар спољних послова. Решава се судбина јужног Словенства и руског утицаја на Балкану; решава се о односима према нашем најсилнијем суседу у блиској Азији; решава се судбина српског народа, који нам је сродан и пријатељски, а ипак се по речима Зиновјева, то не тиче [illegible] вори Аустријанац, Прус, а не руски посланик! Поступак се његов мало разликује од несрећног потреса.

Изјава

Стефановића и Ранковића

Председник Срп. Новинарског Удружења добио је ово писмо:

Господине председниче,

Г. Милорад Т. Николић, трг. из Сарајева и још њих четрнаест на броју упутили су вам писмо датирано 16. ов. м., у коме су изнели да је наша фирма „Стефановић и Ранковић,“ паши под стечај оштетила трговце из Београда и унутрашњости са 1,000.000 динар. а њих потписнике са преко 400.000 динара, које је писмо одштампано у београдским листовима. Тражили су од Вас да овај пад наше фирме жигошете као несолидан и непоштен.

Потписници су из нама непознатих узрока изнели оно што у ствари не постоји.

Не стоји у истини да је наша фирма оштетила трговце из Београда и унутрашњости са 1,00000 дин. а још мање је истина да смо потписнике оштетили са преко 400.000 динар

Потписници од дужег времена, дугују нам како који и њиново дуговање износи око 40.000 дин. ам потписник Милорад дугу нам око 7.000 дин. Ни потписници а ни остали наши дуници, чије дуговање износ 300.000 дин., о роковима нису обвезе испуњавали, а ка им је дуг затражен изгорали су се на разне начине, да плаћање од године, а за ту циљ нудили су и давали услужне менице.

Неиспуњењем обвеза од стране већине наших дужника и услед нередовног стања у трговини, које траје од пре три године, и стизањем плаћања, фирма наша није могла даље издржати, већ је морала, предати кључеве.

Ово тврди, да ми нисмо никог упропастили, већ да смо од наших дужника доведени у немогућност, да наше обвезе на време испуњујемо, и да смо морали предати кључеве.

Потписници нису ништа говорили о нашој активи.

Актива наше фирме — еспап са вересијом — износи управо онолику суму, колика је и пасива. А ако би и био случај, да је пасива нешто већа од активе, није се чудити када се зна да је трговина издржала економску кризу.

Да су пак наши дужници водили рачуна о обвезама својим, као што су требали, не би нас довели до овог стања а још мање би могли износити, да смо их ми упропастили кад обрнуто стоји, који факт утврђује и то што никог од дужника нисмо тужили [illegible] већ им рокове по[illegible] обелоданити, приликом расправе масе, и тада ће се видети, да ми никог нисмо упропастили, већ да смо због другог — наших дужника — доведени у немогућност да на време одговарамо својим обвезама.

Господине председниче, молимо Вас да подејствујете да се ово писмо одштампа у листовима.

Примите, господине председниче — уверење нашег одличног поштовања.

Споштовањем

Стефановић и Ранковић

Једном мајка другом мајци

Као што је познато, фирма Стефановић и Ранковић закачила је својим падом масу наших трговаца и преко двадесет њих досада је пало под стечај, зато што су приморани да плаћају тако звање услужне менице и менице које су делимице отплатили.

Овај случај је узбунио цео наш трговачки свет, само „Трговински Гласник“ о томе ћути као заливен.

У Вел. Градишту је пао под стециште Божа Тршић там. трговац, пошто је претходно одстранио (стављењем интабулација на своје имање) неких 26.500 динара. „Трговински Гласник“ доноси читав чланак против овог несавесног трговца и његовог лажног банкротства, па напада чак и суд што није стао на пут томе одстрањивању имања, којим су повериоци Тршићеви оштећени.

Докле услед несавесног пада Стефановића и Ранковића падају трговци као снопови, „Трговински Гласник“ ћути као заливен, а овамо један трговчић закачио неког из чаршије са којом хиљаду динара и „Трговински Гласник“ устаје па грми против неморала и лажног банкротства.

Зашто то? Зато је орган наших трговаца једноме трговцу мајка а другоме маћија?

Ваљда зато што се и у свету новца велики лопови пуштају а мали вешају.

Тешкоће савременог васпитања

(наставак)

Апатија којој су претходила разочарења и скептицизам може да створи мизантропа, али апатија, која је последица једног низа рушења, борби и пожара, вечних сударa тежње и околности, наклоности и конвенција, неминовно је тиха агонија племенитих страсти, које су главне супстанце извесних живота — предсмртно стање једне беспутно истрошене егзистенције. Ја знам то боље него ико: мој удес био би удес тог усамљеног детета.

Код снажних природа догоди се да какав изненадни покрет изазове интенсивну реакцију из ове апатије, али тек она може бити кобна. Њој може дати импулса какво лице без скрупула, које ће експлоатисати једно велико [illegible]

Редак је случај да та реакција има за мотив какву значајну идеју која је руководи; која може консолидовати један буран и колебљив живот. Тај редак случај мимоишао је мене — мимоишао би и моје дете.

У мојим садашњим приликама само материнство било би мотив за једну узвишену реакцију. Мој нови позив требало би да среди мој живот и определи му циљ, али сам већ и сувише истрошена да то могу поднети: ја знам да ми нема дана и нећу да припремим један нов живот као што је био мој — да поновим — дакако бесмислено — једну тужну историју. Моје бриге биле би и иза гроба. Кад помислим још да би морао био у цвету да су повести само тужне али их у истини има ругобних и гаусних. Ја се сад стресем кад помислим да би моје дете — па било мушко или женско — било виновник или жртва каквог пређавог учина. Кад се сетим да би мој син остављен себи, јер мене не би било, ушавши у друштво разуздених младића постао циник и блазиран, с оскудицом доброг тона уз то. Како су бедно васпитани данашњи млади људи, бедно до невероватности! А они не осећају ту беду, па су срећни. И њихови родитељи здовољни су. Ако син прокоцка коју десетину динара само, отац ће га љуто прекорети, али ако проигра искрено повереље какве честите породице, тај исти родитељ тапшаће му вичући задовољно: Браво! Пада ми на ум како је породица С. у којој није било мушке главе

примила усрдно неколике младе људе, који су се с девојкама — домаћицама — и њиховим другарицама искрено и другарски забављали. После је многи од тих младих људи изнео о том дому по гдекоју ружну реч, не могући је — разуме се — потпрепити никаквим озбиљним тврђењем. Један тек само да што рече, говорио је за старију кћер: „А гурао сам ја њу ногом испод стола.“ Други опет, причао је једној госпођи, која је ту кућу боље и од дужег времена познавала: „Цело то друштво изгледа ми сумњиво. В. је по свој прилици „смотао“ Л-ку. (То се односило на једну рођаку која је у кући тојстановала). „Па зашто сте одлазили тамо, упита зачуђено госпођа, кад сте такво мишљење о тој кући имали?!“ „Па, лепо сам се забављао, а после — служили су увек изврсну чоколаду.“ Достојно нашег поколења!

Али се нигде пример тако безочног цинизма не може наћи какав пружа случај Н-е с мојом рођаком М. Накратко: она га је волела и после дуге борбе, коју је к дра да води девојка од осамнаест година, она му то призна по примеру Пушкинове јунакиње, с том разликом што му није написала него казала у очи једне поетске, летње вечери, обасјане месечином, негде у пољу на неком излету. Он је за тренутак био збуњен пред том неочекиваном изјавом, која му је исто толико импоновала колико га је изненадила. За тим се измигољио како је умео и после се удаљавали док се нису потпуно разишли. Он међутим оде да одслужи војску и у једном веселом друштву кад су се сви разме- ја, пошто је већ одслужио војску, ће се оженити. „Али да знате што сам се ја један пут провео са оном М.: сву сам је ништипао !...

(свршиће се)

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Епископска конференција и саборски одбор

У недељу 18. о. м. била је у Сремским Карловцима епископска конференција, на коју су дошли сви епископи. Не зна се о чему су се договарали, али се држи да је било озбиљних речи о оптужном акту загребског државног тужиоца Акуртија, којим се пориче прави карактер српске православне цркве и неће да зна ни за државне законе, ни за српске аутономне уредбе у погледу цркве, школе и ћирилице. У понедељак 19. о. м. држана је о тој истој ствари и ванредна седница одбора српског народног црквеног сабора. По тој истој ствари је у прошлу суботу сремски велики жупан Хидегхети посетио у Карловцима патријарха Лукијана.

Светосавска забава

Овогодишња светосавска забава у Дубровнику, коју је приредило српско певачко друштво „Слога“ испала је веома сјајно и на опште задовољство. Материјални је успех толики да је самом друштву „Српска Зора“ донео приход од преко 500 круна.

Дневне вести

Промене у кабинету. О делимичној измени у кабинету Велимировића, сазнали смо неке појединости, које потпуно потврђују нашу јучерашњу белешку о томе. Фузионаши хоће пошто пото да изгурају г. Мику Поповића, који говори да му се и онако не седи више, и г. Андру Николића, који ће добити једно посланство као „компензацију“

На њихова места долазе г. Ст. Протић у финансије, да би онемогућио давање кредита, што га тражи министар војни, и г. Љ. Јовановић. Самосталци су се већ са свим припитомили на г. Ст. Протића, за кога је „Одјек“ писао ту скоро „да је садељан од најчистијега неваљалства.

Како се времена у нас мењају, а људи остају исти!

Г. Андра у Лондону. [illegible] за три, по четири године, ушла је и накнада за источну железницу.

Чилска муниција. Г. министар војни је врло добро учинио што је предузео енергичне кораке да се извиди: има ли злоупотреба и несавесности у изради наше муниције и ли[illegible]ерације нашег наоружања. Али му тако исто ваља бити на опрези да сад не падне у другу крајност т. ј. погрешу.

Ни њему ни Држави није циљ био: да се отера једна компанија само зато да би је могла друга таква иста, замени. А то му се сад из далека спрема. Једно мисли гост, а друго механција. Једно мисли министар, а другоме се радују они прикривени, и полуоткривени агенти, који баш и ове прве добре кораке г. мин стра хоће да експлоатишу и сви су силом запели да новог министра одмах у почетку његова рада компромитују и да га представе као да је баш он извршилац њихових жеља.

Тако се сад већ чине врло јаке припреме да се брзо, непромишљено изврше извесни кораци како би се закључени уговор о набавци муниције раскинуо, а то има за циљ само тај: да се после изврши набавка некакве шкартиране муниције из Чили (Јужна Америка!) за коју су јако заинтересовани неки агенти, од којих је и један адвокат, који опет има јавних веза, са артилериско - техничким официрима!

Ми упозоравамо у најбољој намери г. министра на све ово и молимо га да напрегне сву своју пажњу, те да све његове одлуке буду само: у *интересу Државе и Војске!*

Скупштина. Јуче је опет скупштина радила као јехтичав човек: непрестано је на издисају! При свакој прозивци се види: да нема довољно посланика за решавање и седница хоће да се угаси, па тек изненада испадне из неког буџака по какав самосталац, који својим драгоценим присуством „спасе ситуацију“ и — скупштина наставља дремати.

То већ више није скупштина, него зевзекана!

А министри све једнако беже од интерпелација!

Тако је то кад се влада наслања на две тако јаке парламентарне групе!

Мандати. Ових дана ће о неким спорним мандатима: фузионаша Драговића бив. потшумара, који је још незрео па је „уврнут“ донесен у Скупштину, и самосталца г. Тасе Продановића, који је последњим указом унапређен за члана Апелационог Суда. Непристрасни противници тврде: да г. Продановић у овом случају не може задржати и мандат.

Исплата погодбе. Како „Н. Сл. Преса“ дознаје Аустро-Угарска ће од један пут исплатити Порти накнаду за Босну од два и по милијуна турских лира на четрнаест дана после ратификације турско-аустриске погодбе, а не у ратама као што се раније говорило.

Турска и Бугарска. По једној цариградској депеши, посланици великих сила учиниће Порти преставку у томе, да она у преговорима с Бугарском одустане од захтева исправке румелиске границе. Ако посланици доиста учине такав корак, вели се у поменутој цариградској депеши, онда ће он у турским круговима *учинити најнеповољнији утисак и изазвати отпор.* Тамил пашин кабинет ни под којим условима не сме одустати од исправке границе, јер му је она важнија од исплате накнаде, пошто од те исправке зависи обезбеђење европске Турске. Турска је решена, да питање о исправци границе изнесе пред конференцију, те да докаже своје мирољубиве намере.

Протест. Одбор српског народно црквеног сабора у Ср. Карловцима решио је, да у ствари хрватске оптужбе против Срба „велеиздајника“ уложи протест против оног дела, где се вређа и пориче српско име, српска црква, аутономија, ћирилица. Саборски одбор жели да уставним путем тражи лека и задовољење. Изабран је одбор који ће израдити преставку.

Турска порука. Како „Јени Газета“ јавља, велики је везир наредио софиском турском комесару да бугарској влади каже да не губи узалуд време у демонстрацијама и узрујавању јавног мишљења, но да изјави хоће ли или неће ступити у преговоре.

Епископска одлука. На ономадашњој конференцији епископа српских у Ср. Карловцима поводом познатог хрватског оптужног акта донета је одлука, којом се изјављује жаљење над оним местима оптужбе, где се противно и историјској истини и стеченим и признатим правима, лаком руком бришу и историска прошлост и карактеристична обележја српске цркве и народа, пориче име и порекло, и тим вређају најнежнији осећаји народни. Епископи најодлучније протестују против клевете, као да српска црква митрополије карловачке, њене установе и органи стоје у служби неке великосрпске

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(157)

XXXIV

Улица де ла Ај

Они су стајали једно према другом као два мученика љубави.

— Седите, господине маршале, рече она благо, и будите уверени да тајна вашега бола неће никад изићи из мога срца.

— Хвала вам, рече он потмулим гласом, трудећи се да буде хладно крван.

Они седоше једно према другом и погледаше се узајамно са истим изразом сажаљења. Тај злочинац и та шпијунка осетише једно од оних ретких опорављења душевних која за тренутак залечивају најљуће ране...

Маршал се стиша и продужи:

— Да нисам дознао за вашу тајну, да вас нисам видео одлучну да умрете или да ме убијете ја вам не бих говорио о тој љубави која ме мучи. А сад услуга коју од вас тражим постаје јемство за мене. Да вам објасним.

Ви сте једна од оних ретких жена којима се може све казати. Ја сам био ваш љубазник. Али ви врло добро знате да вас нисам љубио. Ви сте били моја љубазница а нисте ме љубили. Ја не знам какав је био ваш циљ кад сте ми се предали. Али је мој циљ био да се мало разонодим од страшне душевне муке, која ме мучи ево већ шеснаест година. Опростите ми што говорим овако суро искрено... таква је искреност потребна.

Алиса је била равнодушна.

— Дакле, ево како ствар стоји, продужи маршал. Ја сам отео жену коју љубим и држим је затворену, заједно са њеном ћерком, у моме дворцу. За неколико, највише за осам дана, та жена треба да буде ван моје куће а ја хоћу да будем сигуран да ми неће у мањи. Дошао сам да од вас за тражим услугу...

— Да будем њена чуварка! прекиде га Алиса гневно.

— Да, одговори оштро маршал. Они се опет одмерише погледима.

Сажаљење које их је било зближило изгуби се.

Борба се јави сад у новом облику.

— Слушајте ме добро, рече маршал: да нам дознао вашу тајну ја вам небих говорио ова ко искрено, ја бих вам сакрио истину, измислио бих какву причу. Сад је све то непотребно. Ја вам кажем: услугу за услугу, помозите ме у мој љубави, ја ћу вас помоћи у вашој. Да се изразим тачније: заржите код себе жену коју ја љубим па ја нећу рећи никоме ни речи о зверствима вашега љубазника. Видите ли да вам дајем јемство, таоца... Ако вас издам... Акорокажем вашега љубазника, ви ће од мене моћи начинити најнесрећнијег човека у краљевини тиме то ћете известити маршала од Миморансија да се Јованка од Пиња налази код вас, да је Јованка одвојена невина за злочинство за које је оптужена! да Јованка од Пиња још непрестано љуби Фрања од Миморансија... мога брата!...

Ова страховита открића, учињена дивљим гласом, произведоше на Алису неизвестан утисак.

Алиса у јасној светлости виде драму која се одиграла у породици Монморансијевој.

И при помисли да и сама узме учешћа у овом одвратном послу, она уздрхта.

— То вас чуди, јел'те? рече Хенри, што ја љубим жену свога брата! што сам успео да их раздвојим! што се моја страст за ту жену још није умањила! То још више мене самога чуди! Али је тако. Ја ту не могу ништа. Ево погодбе: сачувајте ми Јованку од Пињена, сачувајте ми је вёрн , будите јој мудра, храбра, неосетљива, неподмитљива чуварка... или иначе ..

— Иначе? прекиде га Алиса бледа као смрт.

— Чим будем изашао одавде проказаћу вашег љубавника Мариљака и послаћу га на губилиште.

Она га је гледала забленута, дршћући, можда са истом мало пређашњом помишљу о убиству и самоубиству.

Он додаде:

— Ми имамо једно другог у рукама. Ја вам дајем таоца и тиме вам јамчим за живот вашег драгана. Размислите се. Волите ли ви толико своја љубазника да сте кадри да га спасете једним срамним поступком? Ако не пристанете значи да га не волите.

— Ја! викну она. Ја! њега не волим! Спалила бих Париз само да њега спасем.

— Дакле, пристајете.. Оставите на миру свој нож. Ви и сувише волите да бисте се сами могли убити. А мени не можете наудити. Ево видите...

Он раскопча своју хаљину на недрима и Алиса виде честу пантцирску кошуљу која је била закопчана под самим грлом.

Алиса од Ликса устаде.

Она поче крштити руке.

Очи јој се дигоше к небу и уста јој се згрчише.

— Ох! љубави моја! зајеца она страшна, одвратна и узвишена, о мој Деодате, ради тебе сићи ћу низ последњу степеницу срама... до сад сам била само шпијунка, а сад постајем и тамничарка!...

(Наставиће се.)

пропаганде, којој је бајаги циљ насилни преврат и отцепљење од законите државоправне везе Краљевина Хрватске и Славоније, најзад су решили да се том престављком обрате владаоцу.

Легло заразе. Како „Српски Железничар“ јавља, у подруме београдске железничке станице излива се канална и нужничка нечистоћа, те је преплавила скоро све подрумске просторије. Шеф станице тражио је од дирекције да нареди да се та нечистоћа избаци, али по томе није ништа урађено. Из подрума се развија ужасан смрад а у подрум нико не може ни ући јер би пао у несвест од силног смрада, који кужи околни ваздух. Тако је данас ту легло заразе, која може нашкодити свима на станици.

Грађанска Касина приређује у суботу 24. ов. мес. „свечано Касинско Вече“, са нарочитим програмом, кога спрема уметнички одбор. Улазна цена 1.50 за самца, а 1 дин. од особе у породици. Почетак у 9 час. у вече. Свира војна музика. — У недељу 25. ов. мес. одржаће се XLI годишња скупштина Грађанске Касине у 9 час. пре подне у касинским локалима. Позивају се г. г. чланови да на ову скупштину дођу у што већем броју.

Смрзнут Дунав. И код Видина се Дунав толико заледио, да се преко леда прелази у Каларат (Румунија) и обратно.

Матурантски концерат. У суботу 24 ог ов. мца у вече, Београдско Матуранско Удружење приређује велики концерат са игранком у сали Официрског Дома уз пријатељско суделовање г. Добрице Милутиновића, члана краљ. срп. Народног Позоришта и г. Н. Стајића.

Улазна цена (2) два динара од особе, почетак у 9 час. у вече.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

)-(Париски „Екер“ добио је из Цетиња вест, да су се тамо пре неки дан укрцала приморска кнегиња Милева и кнегиња Ксенија, а нису се састале с краљицом Јеленом. Краљ Виктор Емануило, вели тај лист забранио је краљици Јелени да се састане са својом мајком и сестром, што су бајаги капети односи између Рима и Цетиња.

У руском руднику Шершнев код Јекатеринослава одвалио се огромни комад леда, који је убио 5 а ранио 22 радника.

Из Петрограда јављају као поуздано, да ће министар унутрашњих дела Столипин овај свој портфељ уступити досадашњем секретару министарства Крижановском а за себе задржати само председништво министарства.

Према информацијама минхенских политичких кругова, одступање немачког државног канцелара кнеза Билова готова је ствар. Цар Вилхелм жели да на то место доведе ђенерала Фон дер Голца, који је већ изјавио готовост да прими понуђени положај.

У разговору с члановима мађарске независне странке рекао је министар унутрашњих дела гроф Андрашн да није ни присталица ни противник самосталне угарске Банке, али ако финансиски стручњаци као д-р Векерле и Коломан Сел кажу да је сад дошло време за самосталну банку, он против тога неће имати ништа.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

С дуге на пиштољ!

Влада фузионашко - самосталска, пошто је „пуцала на Европу“ топовима највећег калибра и пунила их метцима тежине Новаковића и Пашића, сад је, као оно хајдук-Вељко, стала да тура у топове старо гвожђе и ђулад од кантара, па је послала „у Европу,“ као неког брбљивог изасланика, и доктора — Кума — Владана!

Сад је већ утврђена ствар: да се Владан не шпацира по Европи о своме руху и крху, јер се он већ одавно јако отрцао. Фузионаши су то питање у Скупштини поденули али су прогутали одговор, који је био и неискрен и без смисла.

Владан путује о трошку диспозиционог фонда, оног истог фонда, који је још препун његових признаница за приређиване ручкове, балове, за фијакере и ложе и т. д.

Међутим се „Самоуправа“ јуче њога и трабуња нешто о краљу Милану: како се под његовом владом не знамо шта радило!

Море, што ви идете чак до краља Милана? Ево вам ту Владана под носом, па вам се у брк смеје и ради оно што и пре. За овако крупне мисије није њега чак ни краљ Милан употребљавао. Сад сте на то спали ви, спарени фузионаши и самосталци!

И као бајаги: није вам право оно што он тамо беседи!

Море, није то што се штампа, ни *десети део* од онога, што он у истини тамо труња и булазни!

Ти само пошљи луда на војску, па седи онда код куће и плачи!

Смедеревска хроника

Свето-Савске забаве — Нечистоћа у кафани — Неиздавање помоћи — шарлах

Смедерево, 15. јануара 1909 г.

Код нас је Св. Сава прослављен на свечан начин. У очи и на сам дан Св. Саве почетак црквених обреда означен је пуцњавом из прангија. — Тога дана била је у овдашњој цркви свечана служба, али је на њој било само ђака са неколико наставника и нешто мало грађана. Све је остало одсуствовало, што свакако не може служити на част овд. грађанству.

Кад је свршена служба у цркви онда је почета свечаност у овд. народној школи. — Ова се школа налази у једној згради, у којој кад се улази може човек и врат да сломије. Чудимо се, да се нико од надлежних не нађе да нареди, да се на овој полеђини басамаци у тој школи поспу ма чиме те да публика не буде изложена разним непријатностима.

Можемо слободно рећи, да је свечаност у овој школи била добра. —

Пред многим посетиоцима ђаци су певали разне патриотске песме доста добро. Вредно је констатовати, да је се у овд. вароши чула први пут после неколико година стара „српска химна“, која је необично утецала на све присутне. Декламације појединих ученика биле су изврсне. — Нарочито су се одликовали са својим лепим држањем при декламовању: г-ђица Станка Стојковићева и син г. директора овд. гимназије. —

По овоме отишли смо у овд. гимназију, где смо затекли веома много света. Пошто је извршено сечење колача, држао је говор наставник овд. гимназије г. Лу ковић о „васпитању“. Због ларме, која је била завладела у публи-

ци, нисмо могли чути сав говор овога наставника те не можемо дати свој суд о томе. Узгред напоменућемо, да смо посматрали две ђице, које су биле на свечаности које су слатко разговарале, док дотични наставник држао своје предавање. Певање појединих ђака у овд. гимназији свакако није добро извршено, нити је пак блика са таким певањем могла ти задовољна. Потребне хармоније није било. Нас ово не чуди, знамо да је наставник пева недан бив. колар и тамбураш. — ада да пређемо на забаву, која је већ приредила управа „фонда сиромашних ђака“.

ова тачка концертног дела би ла: поздрав гостима од ученика I-вог разреда гимназије. Говоре био добар. Ну одмах примећемо, да је овај ђак требао, да оне ону ланчину са прсију, кад је изашао пред посетиоце ове забаве, јер је са њиме представљао неку са свим другу личност а не ђака.

Друга је тачка била „Химна Св. Саве“ коју су посетиоци стојећи саслушали. — Трећа, пета и седма тачка биле су декламације, које су извођене од стране ученика врло добро и то тако, да су на присутне учинили одличан утисак. — Четврте и пете тачке биле су песме, које су певали ученици, а које је свирање на присутне учинило врло ђав утисак, јер то није било певање, већ дерњава. — Вредно је похвалити, да је ђачки комбиновани оркестар добро одсвирао „српске песме“, које је садржавала седма тачка првога дела. — Ово је свирање било као прави мелем после онако ђавог певања. — Дакле свирање је у неколико спасло ситуацију у концертном делу. —

Други је део био играчка где су се посетиоци забављали дубоко у [illegible]

Прилога је на каси пало 730 динара. Ова сума није велика имајући у виду, да је посетилаца на забави било и сувише много. — Још нешто та да завршимо са овом забавом. Од свију госпођица на овој забави најпаче се одликовала по својој тоалети, понашању и лепоти госпођица Мица Манојловићева, и многи су са ове забаве отишли са уверењем, да је она била краљица забаве. —

*

Пре неколико дана путовали смо до Вел. Плане. Кад смо ушли у кафану, која се налази у близини железничке станице приметили смо толику нечистоћу, какве је можда нигде нема. Позната је ствар, да је чистоћа битан елемент за одржавање човековог здравља. — Ово је ван сваке сумње познато и начелнику среза орашког, и зато би требао, да се из своје канцеларије крене са лекаром и изврше преглед те кафане, па да са закуном поступи по закону.

*

Код нас су извештали пок. Дина Манчић и њега жена Љубица све своје имање овд. општини на добротворне цељи. Из тога фонда по одлуци надлежних фактора даје се помоћ сиротим, добрим ђацима. У два маха надлежни фактори нашли су за потребно, да се једноме ученику IV разреда године, који је одличан ђак издаје из тога фонда на име помоћи по 40 дин. месечно и то све дотле, докле не сврши школу. Г. Нешић председник општине, да у коме је одличена самовоља неће да изврши одлуку надлежних фактора, већ овога ђака због те помоћи кињи, неиздавају му помоћ, како треба. — Ми сматамо, да ће г. начелник окрнути моћи неће пута и начина да овој самовољи стане на пут и да на тај начин једном сиромашку обезбеди помоћ за даље школовање.

*

Ово последњих дана почели су се у вароши јављати код деце случајеви опасне болести „шарлаха.“ Не разумемо што општински лекар, који много „зна“ не распушта школе, сигурно чека онако по оријенталски, да се прво зараза укорени, па тек после да чини предохране.

Мирабо.

МАЛИ ФЕЉТОН

Јаван протест

Одговор г. Блаж. Тодоровићу

Ја бих овај свој напис могао назвати и *исправком*, јер њиме хоћу да исправим неке нетачности г. *Блаже Тодоровића*, управника сточарског завода. Али пошто желим, да противу једнога поступка г. Блажиног јавно протествујем, то сам му и дао наслов, који је горе исписан.

Пре свега, да утврдим овај факт: г. Блажа не одриче ову тврдњу, да је чинио покушаје са шеницом, која не полеже, и коју врапци неће да једу. Али он, ма да цитира неки текст немачки, ипак обилази око тог свога проналаска и око мога сарадништва, да чак вели да ме „нема част познавати“.

Врло лепо! Ви дакле г. Блажо немате част познавати мене, мене, који сам вам био стручан сарадник, и од кога сте ви крију̂ни посејали 8 хектара г. Буњаковог земљишта! Добро, видим ја да се морам користити уговором, потврђеним од Константиновића Лаће, и преко суда тражити о[illegible] од вас, за присвајање нашег *заједничког* проналаска.

И ако се из извештаја, што сте га ви поднели министарству о шеници „Мадони“ — тако се зове та наша новопронађена шеница — не види моје сарадништво, види се оно врло добро из горепоменутог уговора. Ту стоји црно на бело и овај члан:

— Чл. 8. Ако овај проналазак успе, то онда првопотписати (тј. г. Блажа) има право на сву славу, а другопотписати тј. Жорж Рамбо, кога г. Блажа нема сад „част познавати“) само на новчану награду и то у сразмери 1 : 1.

Ви сте, г. Блажо, услед ов г нашег *заједничког* проналаска постали у пољопривреди пор ед г. Паје Тодоровића-Баковчића *ауторитет*, добили сте Св. Саву, па сад сте и управник једне важне господарске институције!

А ја?!

Ја не само да нисам ни кусnуо ни скрнуо, него сад тек први пут чујем о 20 товара наше шенице, добијене са г. Буњаковог имања, шеницу, коју је *неко* самлео и — t. r ribile dictu — можда као цивару појео!

Страшно и грозно! Па ти сад седи и нешто проналази!

Ово ће ми у осталом служити за памет у будуће. Нећу ником помагати у проналасцима.

А да ви г. Блажо нисте могли пронаћи „Мадону,“ и ако сте са њом чинили даље „огледе“ у Лесковцу без моје стручне помоћи, ја ћу вам о вим простим начином доказати:

— Ето, сад сте управник сточарског завода! Ако хоћете, да вам свет верује, да ме не познајете, седите и пронађите нешто у вашој садашњој новој области рада. Пронађите нпр. начин, да наше колубарске краве теле швајцарску телад, па да вам скинем капу и да вам се поклоним. Дед, сад мајчин сине, ако сте јунак. Дајем вам рок од месец дана, па ако се дотле не јавите, ја ћу вам изнети *моје* и г. Свет. Љ. Гавриловића студије у том правцу.

Београд 1908 год.

Жорж Рамбо.

ПРИПОСЛАНО

Изјава

Поводом „Припосланог“ у јучерањем броју „Правде“ од стране Светозара Мијатовића, ја Вас, молим, господине уредниче, да изволите на основи закона о штампи, а у хатар истине, зарад мојих пријатеља и поштовалаца — отштампати ово што следује:

Све клевете и инсинуације у „Припосланом“ базирају на овејаној неистини, и предате су јавности у тенденциозној намери; с тога ћу писцу дата врло брзо прилике, да се кох суда оспести, за сва она учињена добра, која потписаноме дугује, а која је тако брзо заборавио, желећи уценом да се и даље користи мојом доброту.

20. јан. 1909. Београд.

Штује Вас

Драгутин В. Николић

дрварски трговац.

Из пољопривреде

Потреба буковог жира за семе

Једна семенарска трговина са стране, обратила се Српском Пољопривредном Друштву ради куповине буковог жира за семе. Она би платила за 100 кграма тесним — Београд до круна 28.— одмах по пријему понуђених количина. Семе треба да је од прене букве и здраво.

Иста радња већ је закључила погодбу за једну већу количину прево посредника у Шапцу, па би рада још буковог жира набавити хтела.

Обраћа се пажња нашим пољопривредницима, да пошто снег окопни буков жир покупе а раније је да Српском Пољопривредном Друштву јаве коју би количину жира понудити могли, како би оно благовремено могло известити горњу радњу, те да зна на колику количину рачунати може. Добро би било послати неку мању количину понуђеног буковог жира за углед.

По највишем решењу од априла 1869 године бр. 204 све поштанске пошиљке за друштво носе поште у Србији бесплатно.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас гостује г. Руцовић у комаду

„Мученштво једне жене“.

Скрећ мо пажњу на ову одличну представу.

Српско аустриски рат, приказан у понедељак у Браниноме позоришту пред пуном салом, необично се допао и изазвао је још веће интересовање код публике Одмах по гостовању г. Руповића поновиће се овај одлични новитет.

ПРИРОДНО

Вино црно и бело старо и ново продајем један литар по 0·50 п. д. на више јевтиније.

Добре сланине, пршуте, кобасице и осталих артикала јевтино.

С поштовањем

Добр. Т Ђтанацковић

Кнежев Споменик бр. 5. — Телефон 270.

ЛЕЊА — ЛЕНА РАБРЕНОВИЋ
и
Славорад Јовановић
зубни лекар
венчани 11. јануара 1909. год.
Аранђеловац. *Београд.*

ВИНО

Српско и француске под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.

Француско 1 Боца „Graves" црног дин. 1.
Француско 1 Боца „Sauternes" бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok" белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урањене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка млади, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака т. д. Киселих Краставаца у буради ма 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Салаше *нова роба најбољег квалитета* **Сиреваг:** Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Комемберта, Бриа и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Највеће и најразноврсније стоваришше* **Бомбон** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи црвених, „Марона Кестена итд. *Француских Сардина* у зејтину најбољи избор. Тонфиша, Маринираних Харинги, Марината од Јегуље, Руса и т. д. Дивљачи разне, Заребних Зечева Фазана и т. д. Зејтина француско за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале колонијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашности шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 13 12—

Живине!

Урањене и заклане добила је данас и у **будуће имаће сваки дан свеже** на стоваришту

Колонијално-Деликатесоа Радња

Петра П. Мирковића
БЕОГРАД.
Његушева бр. 29. *Цветни Трг.*

Телефон бр. 464.

КУЋА нова са 5 соба предсобљем купатилом и у авлији друга кућа за ренту, обе са инсталацијом електр. осветљења продају се за 20.000 динара. Упитати у Уредништву овог листа.

Елегантан салон продаје се. Упитати у уредништву овог листа. 35 2—4

50.000. ПРИТКИ (ТАЧКЕ)

од старих багрема цепане за винограде имам на продају по умереној цени.

Продавању и на мање количине.

Ламбра Р. Димитријевић
27 Смедерево. 4—10

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је колонијално деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Краљ.-Срп. Дворског Љеферанта. — Београд.

Кувар који је раније дуго година био у Двору нуди се ако је коме потребно за свадбе, банкете и т. д.

Данило Костић
21 Цетињска улица број 1. 3-3

ИЗДАЈЕ СЕ СТАН ЗА САМЦА

са намештајем и без у отменој кући. Засебан улазак Кнез Милетина бр. 7.

ПРОДАЈЕ СЕ НАМЕШТАЈ

Због особе продаје се: 2 спаваће собе, 1 сала 1 трпезарија и 1 предсобље; све елегантно. Може се видити од 10 до 12 пре подне. Кнез Михаилова ул. бр. 16 I спрат. 32 4—5

ЧИТАЈ ОГЛАСЕ

Котел „АЛБАНЕЗ"
Српска кујна без конкуренције

Наручити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима прна вина обраћамо наручиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ваг радње по 30 п. дин.

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА

Помодно Мануфактурна Трговина
АВРАМА Х. ГАБАЈА и Ком.
код Лубенице
Васина ул. преко пута Народног Позоришта

Распродаје

сву робу знатно јевтиније но до сад услед селидбе радње.

Распродаја ће трајати до 30 Априла 1909. га. а од 1-ог Маја исте године отварамо нову **Мануфатурно-Платнарско-Галантериску трговину** у згради *ом Анкера* на *Теразијама* где се сад налази апотека Викторовића. *Мустре на захтев шаљемо бесплатно.*

С поштовањем
33 2—20 **АВРАМ Х. ГАБАЈ и Ком.**

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН
Софије Шварц
преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр 11.

Извештава даме, да је добио модерне жипоне и *најмодернији укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најскромније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца сваког је дами слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је постигао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, чистим извршењем поруџбина* најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашности, за коју ваља послати или ма какву добро стојећу хаљину или меру по моме пртаном упутству.

Цене су једне за сваког!

ПРИЈАТЕЉИМА СРПСТВА
И СРПСКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Прва Повл. Ужичка Акц. Ткачка Радионица известитава своје пошт. потрошаче и пријатеље српске индустрије, да има на стоваришту велики избор тканина ванредно доброг квалитета и постојане боје, које су по изради много боље од страних фабрика.

Да би се сад, у овој прилици, спречило употребљење страних крпа, Управа Ткачке Радионице снустила је цену израђевинама тако, да су ове знатно ниже а квалитет много боља од страних израђевина.

Молимо пошт. потрошаче, да се изволе са поруџбинама обратити непосредно фабрици у Ужице или њеним продавцима, и то:

У Крагујевцу г. Сави С. Новаковићу; у Чачку гг. Васи Гавровићу, у Ваљеву г. г. Недељку Павловићу, Антонији Јовановићу, Пајовићу и Јевтићу и Михајловићу и Станојевићу; у Шапцу г. Ђорђу Танасијевићу; у Крушевцу г. г. Трајку Ристићу, Љуб По повићу и Живку Белотрепићу; у Ниишу г. г Браћи Попић, Живину Милосављевићу и Другу, Милу Попићу и Јовану Величковићу у Соко-Бањи г. Стојильку Милићевићу; у Алексинцу г. Станисаву Хи Павловићу и Сину; у Трстенику г. Милосаву Мирићу; у Неготину г. Јеврему Рашићу; у Г. Милановцу г. г. Петру Маринковићу, Љби Ђорђевићу и Танасију Миланковићу; у Краљеву г. г. Браћи Матић, Дим. Димитријевићу и Шпанчићу и Радомиру Николићу; у Лозници г. Андрији Урошевићу; у Каменици г. Разовану Бошковићу; у Јиһу г. Димитрију Михајловићу; у Пранјанима г. г. Миленку Благојевићу и Благоју Самоковићу, у Пожеги г. г. Димитрију Кандићу, Браћи Ђукић, Младену Крњићу и Милану Јеремићу; у Аријељ г. г. Јагољубу Думбеловићу и Миленку Гашићу; у Рашци г. Бошку Мајићу; у Обреновцу г. Љуби Вукајловићу; у Варварину г. Станоју Милосављевићу; у Ћуприји г г. Мијалу Ђ. Миленковићу, Сими Симу и Јевти Томићу; у Параћину г. г. Лазару Т. Миленковићу и Или Ристићу и Сину; у Смедереву г. г. Николи Спасићу; у Александрцу (ж.) г. Настасију Јакшићу; у Књажевцу г. Љуби Јанковићу; у Гн. г. г. Алекси Протићу и Гавриловићу и Прелићу; у Б. Башти г. Радисаву Митровићу и Нешку Нешовићу; у Рековцу г. Петру Пеју; у Бољевцу г. Миленку Ристићу; у Паланци г. г. Живанчевићу Арсенијевићу, и Милану Прокићу и Брату.

Мустре наших израђевина могу се дети у Београду код г. г. *Димитрија Јањића* трг. и *Теразијама, Николе Маћовића* Дубровачка улица и ко *Доброслава Атанацковића* преко пута „Коларца" подна колекција у комадима и парчетима свију израђевина (као пешкирима, чаршавима, салветима и т. д)

679 10—10

Обућарска радња код „Пештанца"
Данила Бошковића и Комп.
до ГРАНД ХОТЕЛА

Препоручује своје богато стоваришше најелегантније и најбоље мушке, женске и дечије обуће.
Израда сопствена. 15 3—3

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака насигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави „**Биљни Сок**" може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„**Nerolin**" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„**Saparin**" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„**Биљни тај**" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд*

ЦЕЛОКУПНОГ ЛЕКАРСТВА
Dr. Милан Пр. Мазнић
са седиштем у **Лешници** *отпочео је своју лекарску праксу.*
698 10—10

ВИНА

Отворио сам овде у Београду стоваришше ВИНА из мог винограда из Пожаревца, како би дао могућности потрошачима, да се снабду са добрим природним пићем за наступајуће празнике.

ВИНА имам стара и нова и то: **Малаге, Тамњанике, Ризлинг, Токајца, Динке од Смедеревке, Португизеј, Пролупац, Црна и Златна Пунтавја,** а сва су вина цењена без изузетке од самог врха, те је и квалитет одличан, а цене врло умерене.

Подрум за мање количине налази се у мом стану Браће Недића улица бр. 27, до (Ћирићеве виле) а главни подрум на Смедеревском друму иза реона трошаринског испод кафане „Ресаве," где продајем свако вино са 10 динара по хектолитру јевтиније.

Моја су вина одликована на Балканској изложби у Лондону 1907. год.

Децембра 1908 год у Београду.

МИХАИЛО Ђ. ИЛИЋ
644 20—20 винар и виноградар из Пожаревца.

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осипа т. зв.** *фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН
СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пију. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести саме по себи губе.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛО

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

У потребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 10 9—

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за полуд. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. в пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на уг. Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Енинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ЧЕТВРТАК 22 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ДАМОВИЋ | ГОДИНА VI — 1909. — БРОЈ 22. | Телефон 821.

Турски Шваба

У своје време био је судија у једној окружној вароши у Србији један Србин из прека. И ако је био пречанин, он ипак није хтео да носи европско одело које се онда звало швапско, него је носио антерију, џубе, фес на глави, па чак и турске јеменије. Зато што се овако носио, нико, ко га изближе није знао, није имао појма о томе да је он пречанин него га је свако ценио као да је Србијанац.

Једног дана оде му у походе један његов писар из суда и затече га како чита неку књигу. Кад је у току разговора судија изашао за неко време из собе и оставио госта сама, овај узе књигу коју је домаћин читао кад је он ушао па је онда оставио на миндерлук, и зачуди се кад виде да је то нека латинска књига. Кад се судија врати у собу он га запита:

— А зар ви знате латински, господин' судијо?

Старац се грохотом насмеја и кроз смех одговори писару:

Хо, хо, хо! Па зар ти не знаш да сам ја Шваба! — хотећи тиме рећи да је пречанин, пошто се тада и пречани Срби код нас називаху Швабама.

Ко је ма када слушао ову причу, морао је се сетити кад је прочитао прекјучерашњи уводни чланак у „Самоуправи", у коме се третира питање о емисарству Владана Ђорђевића и његовом одушевљењу за новог босанског краља Франца Јосифа.

О безјаци једни! кад вам човек мора већ тако говорити. Зар не знате да ивер никад не пада даље од кладе и зар нисте никад ништа слушали о временима Теје Радосављевића, свемоћног аустријског конзула у Београду и о његовом присном пријатељу и школском другу, Стефану Марковићу, тада књежевском представнику и министру спољних послова? А ако сте слушали, што се правите наивни и што се ишчуђавате чији емисар може бити Владан, кад није ваш?

У осталом, ако сте заиста слепи код очију као што се представљате, питајте унуке покојног Стефана Марковића, од којих је један министар просвете, други посланик у Петрограду а трећи краљев лични секретар, па ће вам они рећи за чији је рачун и о чијем трошку Владан предузео ово своје путешествије у ово оскудно новчано време и кога представља тај Голуховсков пријатељ, који од „курфиршатова" балканских прави „велике" владаоце.

Хо, хо, хо, јадни фузионаши, зар ви не знате, враг вам баби, да је једног Владана могао послати у овакву мисију само неки стари, прерушени Шваба у турским јеменијама? Сетите се само коме је Владан хтео да учини услугу, кад је измислио причу, како је Краљ Александар хтео да убије оца, па ће вам све јасно бити.

Хо, хо, хо!

Идила
на ваљевској железници*

Још као ђак, кад сам први пут прочитао Брет Хартову приповетку „Идила у Црвеној Долини", заволео сам наслов више но саму приповетку. Зашто? питао сам се више пута, али одговора нисам умео дати. Сад ми је тек јасна та моја симпатија. Она се у главном односила на прву реч у наслову, јер је предвиђала, да ћу чак доцније, са пуно љубави писати и сам о једној идили, и то о идили над идилама, једној ретко ј и необичној идили — идили на железници. А кад вам додам да је ова железница — чувена *ваљевска* железница, коју су саградили *српски* инжињери, онда ћете и сами увидети, да овај мој данашњи фељтон неће бити без својих нарочитих интересантности.

Ја сам имао задовољство, да будем један од првих путника те железнице, и то још онда, док она не беше предата саобраћају. То је била права милина возити се на њој. Растојање од Лознице до Лајковца, које је било чак 12 км., прошли смо за нешто краће време од једног и по часа. Свега смо три пута испали из шина. Г. Таса Ивковић, који је тада био шеф саобраћаја, куражио ме је, да се ништа не бојим, јер су на истом растојању сви шефови железничке дирекције испадали пре неколико дана четри пута, па им ни једном није ништа било. Чак су, после ових намера, славе вечерали и пили неготинац Секулићев.

И ја се у ствари нисам ништа бојао. А да бих то као ватрени патриота ваљевски, и посведочио, ја сам се користио љубазним позивом железничарским, да једне недеље направим излет из Ваљева у Обреновац, јер су они наиме аранжирали један воз који је из Ваљева имао поћи у 6 изјутра, стићи у Обреновац у 11, па се отуда вратити у 2 по подне. У томе возу, у коме сам ја заузео скромно место, било је доста породица ваљевских. Воз је сретно дошао у Обреновац, чак неколико минута пре из Обреновца пошао у одређено доба и у највећем реду дошао до Словца. Ту се машина нешто нељутила и није хтела даље. На ваљевској пруз и није било тада ни телефона ни телеграфа, да би се умолила друга машина да дође из Обреновца, пошто у Ваљеву тада не беше ни једне, да излетнике врати својим кућама. Морао се због тога послати један коњаник на Уб, да одатле телеграфише у Обреновац за другу машину. У очекивању те друге машине излетници су се склонили у Радивојеву кавану, која је у непосредној близини станице, и како беше увелико наступила ноћ реше, те приредише бал. Играло и певало све до подне сутрашњег дана, кад је обреновачка шина сретно докотурала у Свац, одатле са излетницима у њево.

Другом приком обреновачки воз имао је ст у Словцу застанак пет сатиесто пет минута. И тада се мајна, сигурно потплаћена од кнеџије Радивоја, у сиђила па ни хтела даље. Овом приликом нис приређивали бал, него смо уживали посматрајући звезде и слушајући како се свађају шеф станце и машиниста.

Има једна латинска пословица која гласи ts faciunt collegium. За овај случ она би се могла превести са „среће — среће", јер сам ја и по среће пут имао за задовољство да уживам у ваљевској железници. То је било оног истог дана, када се десила она опште позната катастрофа на Жутом Брду. (Ради истине изјављујем, да то није била никаква катастрофа, ал мој и лепи ваљевски Тораскомци воле да се тако изражавају). Воз је јурио пуном паром, прелазећи 7 и по километара на сат. Са силне хуке и лупе машиниста није чуо, да се побунио један аранжељовачки вагон, и да је испао из шина. Поплашени путници почели су кукати и преклињати машиниста да их не излаже опасној вожњи воза и да их не излаже погибији, али је машиниста био мањег романа, те није чуо сву путничку кукњаву. Тада сам се ја жртвовао за путнике. Метнуо сам главу у торбу, скочио са воза, и предузео трк поред пруге. После два три минута успео сам, да стигнем локомотиву и да каменицама одвратим машиниста од даљег читања. Кад је он срећом подигао главу и упитао је шта хоћу, ја сам му у неколико речи објаснио критичност ситуације, и он је зауставио воз. Путници су тада продужили пут пешке за Ваљево, а машина са вагонима остала је на лицу места, док из Београда није дошла *стручна* комисија, да извиди узрок ове катастрофе. Ја сам доцније имао једну непријатност: одго арао сам код полиције на тужбу машиниstову, који је тврдио, да сам му оном приликом нанео лаку повреду. Полицијеје, узевши у обзир моје пожртвовање, прекинула и истрагу и ослободила ме сваке одговорности.

Кад су после падати јесење кише и железнички насип почео се љутити, теје са локомотивама ступио у отворену побуну. Због тога се редовни саобраћај морао обуставити. Ћео је поново тек онда, пошто с се машине одмориле, а насиподмитио шодером јер није био довољан колубарским песком. Ло новом распореду вожње, ш га је израдио нов шеф „саобраја", ваљевска железница има зе са Обреновцом сваки други н.

Они Ваљевц, које је судба проклела да по ној земљи путују, да би били сурни од сваке евентуалности, спис се као да ће у Сибир. *Пр*понесу велику бунду, јер се ваги не ложе. *Друго*, спреме хране 48 сати, јер незнају где ће мини праснути ћеф, да стане, и *тће* сваки спреми по један пун ћугум, да би притекли у помоћ локомотивином квавну, ако би у њему нестало воде.

Ипак и овако путовање има своје занимљивости. Да наведем бар само једну. Ономад се један сеоски дера из Дивеца трка са железницом. Јахао је бедевију, коју му је отац о Михољском панаћуру купио за 75 динара. Није онда ни чудо, што је пустивши оружни кас побегао железници. Тако је дера радио неколико пута, па онда најућен што се железница не утркује са њим, почео викати машинисти Сими, једном пуном дежмекастом господину, који није ништа лакши од сто кила:

— Чика Симо, срам те било! Што не тераш брже ту твоју ћораву кобилу?!

Чика Сима је прилично флегматичан човек, али га је овај дера нов безобразлук страшно нељутио. Скочио је с воза и окупио јурити дера. Дера је бегао на бедевији, а машиниста се дао за њим у луначке брзине. На једној ћуприји пред Лозницом стиже га, и пошто га добро изудара, сврати у лозничку механу, да попије кафу док воз не дође. Чика Сима попио је две, а не једну кеву, и попушио три цигаре, кад ч писак локомотиве. То је ложач јављао чика Сими, да се већ приближава

Победоносно као Наполеон на Маренгу изађе чика Сима из мејдана, тестоватвеним...кораџима брекњући и стењући, милила по

22. јан. 1909. год.
Београд

Жорж Рамбо,

* Саобраћај на новој ваљевској железници такав је да се и путници и трговци куртализавају ове пруге. Мису протеста и жалби које смо у тогу последњег месеца од разних лица добили, упутили смо нашем дописнику из Ваљева да их среди и напише један озбиљан протест — он нам је послао овај напис, који и ако карикирано представља право стање у коме се ова пруга налази.

Питање
На г. министра полиције

Г. П. Маринковић посланик упутио је питање на г. министра полиције:

Шта је г. министар наредио да се уради у општини бубушиначкој среза и округа пожаревачког.

Милорад Карамарковић, који је некад имао некакву радњу у тој општини био је изабран прошлих избора за председника општине. У јуну пр. године, он је радњу продао и одселио се у Пожаревац, па су о томе и ускалне новине јавиле.

Сељани општ. бубушиначке одмах су тражиле од среске власти: да Милорада од дужности председника разреши, пошто је престао бити житељ те општине. Ни капетан ни начелник нису хтели поступити по закону. Шта више, Милораду је дато одсуство да може 4 месеца пробавити у иностранству и ту је одлуку одбора одобрио капетан.

Кад су се 160 грађана те општине пожалили министру онда је капетан поднео извештај: да је заиста штетно овако стање по општину и да у њој због тога послови не иду добро, али да он не може разрешити Милорада, док га не саслуша!

Министарство је наредило да се пише у Француску, те да тамошње власти хватају Милорада и да га по нашем закону о општинама саслушају!!!

Из оваког рада се види да је овај начелник срески неисправан службеник, јер није учинио оно што закон прописује, док му је Милорад био на домаку, него га сад хвата по белом свету, а оставља узнемиреност и незадовољство у општини.

Хоће ли г. министар полиције предузети какве мере против неисправног рада тога чиновника, те да грађани и закон добију праведног задовољења?

СТРАНА ПОЛИТИКА

Лопухиново хапшење. *Корупција. — Компромитујућа писма. — Сумња. — Терористи. — Злоупотребе.)*

У Петрограду се ненадно пронео глас, да је у свом стану ухапшен бивши шеф руске тајне полиције Лопухин, што је изазвало огромну сензацију. Пре тога су конферисали неки виши чиновници из министарства правде и министарства унутрашњих дела, па су пред подне отишли у Лопухинов стан с двадесет и пет жандарма. Руско друштво захватила је велика корупција, па се држи да и Лопухин спада у тај ред. При претресу његова стана [illegible] хапшењем тешка сумња пала и на кнезове Кутузова и Долгорукова и да су они већ ухапшени. Међу тим вест о њихову хапшењу до сада се није потврдила. Као главна оптужба против Лопухина износи се то, да је био у вези с терористима и тајним полицајцем и револуционаром Ацеовом и што се у тој афери држво двоично. Међу тим има и гласова, да је починио силне злоупотребе.

ЈЕДНО ПРЕДАВАЊЕ

У општој официрској касини у Петрограду држао је 13. о. м. капетан гардиског пука Ритих, који је ту скоро путовао по Балкану, предавање о својим војничким утисцима.

Аустро Угарска је својих пет наест корпуса повећала за један корпус. Ти су корпуси мобилисани, војни је буџет удвостручен, преоружање артилерије брзо довршено. Пре Извољскова говора Аустро-Угарска се мобилисала на две стране, али од како је Русија показала своје карте и од како је попустила узрујаност, која је услед анексије била настала у турском јавном мишљењу, аустро-угарска војска на југословенској граници повећана је за 100 хиљада људи. Аустро-угарски официрски кор добар је, али су нарочито у артилерији многи Срби, на које се на случај рата наравно не може ослонити. Подофицирски кор није потпуно задовољавајући, а редови су мало дисциплиновани, и ако технички довољно изучени. Вести о вој-

ним бегствима истините су али претеране.

Српске вести о снази српске војске мало су претеране(?!). *Српски официрски кор је одушевљен и тактички добро спреман. Подофицири су интелигентни, али бројно слаби, редови се и сувише употребљују на стражарску и гарнизонску службу.* Министар војни Живковић је човек гвоздене воље а шеф ђенералштаба Путник талентован и популаран(?!).

О бугарској се војсци изразито похвално, али је приметио да између официра који су се васпитали у Русији, и официра који су се васпитали у другим војскама, постоји антагонизам, који се озго пооштрава.

Аустро-турским споразумом, том продајом Словена, у Србији су узбуњени. По Ритиховој мишљењу, Русија мора спречити коначно закључење ове трговине, која доводи у опасност интегритет Србије и Црне Горе. Решеност Србије за рат разумљива је. С великим су допадањем примљене последње речи Ритихове, да Аустро Угарска својим оружањем хоће да понизи Русију.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Ужасно стање у Врднику

Од како је мађарска влада откупила угљене најдање у Врднику код манастира Раванице у Срему, она непрестано само насељава раденике све саме Мађаре, а домаће српске раденике потискује на најнижа места где се најмање зарађује. Ови Мађари тако су обесни према српским радницима, да често изазивају бој. Тако су 21. октобра навалили на српске раднике, који су били у другој соби и флашама убили једног радника, власт је отерала у апс српске раднике. 28. новембра прошле године Мађари су наоружани навалили на наше људе и испребијали их, а једнога изболи да још и сада лежи болестан. Три дана доцније Мађари су у пијаном стању дочекали радника Таидачког и на месту га убили. Али власти стоје на страни досељених Мађара. Тако се једва девојка одупрла једном Мађару, због чега је цела њена породица, која је у Врднику живела преко 26 година, протерана у Крањску. 6. децембра су пијани Мађари јурнули у собу неки Босанаца, те су једног испребијали а другог — ушкопили. И власт мирно гледа и повлађује сва та насиља!

Дневне вести

Комисија. На захтев министра унутрашњих дела јуче је министар правде одредио нарочиту комисију, која ће да извиђа злоупотребе и незаконитости које су обелодањене падом фирме Стефановић и Ранковић.

У комисију су одређени г. г. М. Нинковић судија и М. С. Вучковић писар. Комисија ће саслушавати Миленка Стефановића и Спасоја Ранковића као главне кривце а Павла Бајића као саучесника.

Настрадао. Јуче је Престолонаследник Ђорђе настрадао са својим аутомобилом као што је то било и очекивати. Када је враћајући се у варош био код фабрике монопола дувана, аутомобил ударио је један стуб тако силно да је Престолонаследник пао и сав се раскрвавио по лицу. Како аутомобилу није ништа од тога удара било, то Престолонаследник онако крвав продужи даље да га тера, али код Војне Академије и опет удари о један дирек али овог пута тако да аутомобил није могао више да функционише. Тада Престолонаследник узјаше на коња једног официра који је тада поред места догађаја пројахао, и тако на коњу а крвав по лицу оде својој кући.

Ми смо већ једном скренули пажњу надлежних на ово јурење аутомобилом и рекли смо да ће једног дана морати доћи до неке несреће, али изгледа да за ово нико није надлежан.

Вавилонска кула. Ко је штини, морао је црвенити за своју рођену земљу!

Ово није више Скупштина, али је врло тешко рећи шта је управо та гомила људи која диже толику вреву.

Кад је гостионичар био донео Хлестакову у „Ревизору," као рђавом платиши, неку печеницу, Хлестаков је поче је сти и у мал' у њој не остави све своје зубе.

— Шта је ово? узвикну он пренеражен. Ово није месо!

— А да шта је кад није месо? упита љубопитљиво келнер?

— Шта јераг би га знао шта је, самоидим да месо није. Можда нека ципела изпржена на сти.

Тако би свогло рећи и за ову нашу скупштину: да се не зна шта је, тек се зна да Скупштинише.

Јуче се ни није знало у њој:

да ли има цнице, да ли нема седнице

да ли има двног реда, да ли нема дневи реда?

да ли се мо што радити, или се не можишта радити?

Свак је друије мишљење имао и браниса на свој начин, да се чов није могао разабрати ни је ни шта се ради

Но брука јеж пукла, кад се приступило ком гласању!

Председник ваде, шеф кабинета гласа за његови министри г. г. Саић и Тимотијевић гласају *против!*

Noch nie da gewesen!

Па ипак сви еде у једном кабинету! Као уманице и бе лянце у јајету: никад се не помешају — до не постану сви скупа муњав

И опет! и опет! многа љета... Фузионаши су о пет јуче покренули питање у скупштини: ко тршкари кума Владана док се он луња по Европи и држи некаква пре давања из кулинарне вештине. Председник влад је катего рички изјавио: да му је ми нистар спољних посл ва ка зао, да влада куј — Владану није ни мисије ни пара дала.

Па да, не зна човек! Шта може друго да каже? Влада њему све казују!

Опет о чилској муницији. Дакле истина је оно што смо у прош. броју донели да се у министарству во ном налази читава једна кожа пранија, која се сва зал жила да упропасти српској држави неколико милиуна и што је најгоре: да у најкритичнијем моменту остави српску вој ску без муниције. Та компанија куди већ месецима све признате фабрике светске и ако је рад свију тих фабрика познат као солидан а њина муниција доказана као врло добра, а упелаце изпетних жи ла да већ закључени уговор за ливерацију муниције по квари у корист тропале и по злу познате „чилске муници је". Држимо да се министар г. Живковић неће дати ома ћијати од ових ливерантских агената, који ради личног ћара не презају ни од чега, и могу да компромитују г. ми нистра и нехотично га увуку у једну прљаву аферу. За сада поново упозоравамо г. Живковића да буде обазрив при куповини решења питања о набавци муниције, јер ће после бити доцкан и ствар се неће моћи поправити а он се ничим неће моћи опрати. Истина је то, да је у данашње време врло тешко спречити успех једној ливерацији као што је то она „чилске мувиције", која истина годинама лежи по неким магацинима, јер за њу нема купца, али чији су сопственици просули паре па на „дукате покупили" читаву војску протежеа и агената који свом силом јуришају на министра и око њега.

Изборни суд. Као што смо јавили, по споразуму Турске и Аустро-Угарске, немачки преставник у управи турског државног дуга Теста, био је изборни судија у питању о својини босанских добара. Теста је донео пресуду, да су *та добра за време окупације по турским законима била својина турске државе.*

Палавичинијева изјава. Аустро-Угарски посланик у Цариграду маркиз Палавичини рекао је једном новинару: Повећање турске увозне царине не зависи само од Аустро-Угарске, али ће она завршити све своје поште у Турској свуда, где их ни остале силе немају О турско-аустриском протоколу за две недеље ће се постићи споразум. Бојкот није шкодио нама (?!) но Турској. Пошто ће се и Бугарска ускоро споразумети с Турском, *једина цена тачка на Балкану остаје Србија. Међутим, Аустро-Угарски не покушати да јој концесијама изађе на сусрет и да јој железницом можда створи излаз на море.*

Један безобразлук. У лажима бечки и пештански листови не знају граница, али још никад нису дошли до овако дрска без образлука, као што је с измишљањем лажи дошао „Најес Винер Журнал". Он је донео тобож из Београда један телеграм, како је престолонаследник Ђорђе у прошлу суботу наредио да се на Дунаву испод града просече лед, па је приморао неколико војника да се свуку и загњуре у воду. Полусмрзнуте војнике су извукли из воде, а свој тој сцени је присуствовао Престолонаследник. Један се војник разболео и жалио се команди. Наша влада треба да против оваких безобразлука предузме најенергичније кораке, у толико пре што њихов Форгач непрестано протестује и за многе ситније и наивније али истините ствари.

Није одржана. Синоћна општинска одборска седница није одржата зато: што је исту председник одложио из бојазни да не дође до нереда, јер се на исту слегла велика маса радника.

Један мађарски захтев. Мађари су од некуда прорачунали, да њих има толико, да би им за босански сабор требало припасти три, а Аустријанцима два посланика. Сарајевска влада, веле, мисли да и они и Аустријанци долазе у католичку вероисповедну курију, али они то неће, јер не желе да им мандати зависе од милости новоосованих Хрвата. За то они преко „П. Лојда" траже власту мађарску курију на основу броја Мађара, насељених у Босни и Херцеговини!

Машинске пушке. По саопштењима страних листова, наше је министарство војно поручило код енглеских и француских оружаних фабрика 200 машинских пушака.

Нов дефицитлија. Ми смо добили извештај од нашег извештача из Лознице, да је откривен велики дефицит што га је учинио писар срески Комарчевић.

То је онај исти злогласни писарица, који је све до скора, а нарочито за време избора малтретирао народ у Јадру, као некад крџалије. Силне су тужбе биле подигнуте против њега, док се једва решио министар да га дигне, јер се Комарчевић беше грчевито ухватио био за Јадар, а фузија га листом поджаваше. Сад се бар јасно виде и разумеде, што му се није ишло из Лознице: чим се дигао, нашли су му на леглу — дефицит као полог.

Неки се фузионаши упињу да ствар забашуре, ама им неће испасти за руком.

Гучков. Данас или сутра стиже из Софије г. Гучков, посланик Руске Думе и шеф партије „октобриста." Његова је партија најважнија у це-

---

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(158)

XXXIV

Улица де ла Аш

Маршал се дубоко поклони пред њом. И заиста никад се он није поклонио са таквим поштовањем ни пред војводом, ни пред краљем, ни пред самом краљицом Катарином!

— Сутра, прошапта он; сутра кад падне мрачна ноћ биће овде! Спремите све што треба да примате своје заробљенице.

Он изиђе.

Алиса покри очи рукама, уста јој запенушише, она паде на колена и заједа.

— Пала сам на дно... ох! ко ће ме спасти из ове провалије срамо!..

— Ја! одговори један озбиљан, силан, претећи и сажаљив глас.

Алиса ужаснута скочи и окрете се.

— Калуђер! прошапта она скоро луда.

На вратима кроз која је маршал од Данвила изашао, појави се као статуа калуђер Панигарола, први љубазник Алисе од Ликса!

XXXV

Отац и син

Од прилике у исти час кад је Хенри изишао из улице де ла Аш и пошао у дворац Мем, то јест мало пре девет часова, један човек јурио је кроз улицу Сен Денис. У то доба кад су се дућани затварали рано и нису осветљавали улицу, где није било ни фењера ни лампи, у девет часова владао је дубоки мрак на улица ма. Тако да се тај човек, који је ишао врло брзо сударао са једним пролазником на кога је наишао не, видећи га.

Он опсова нешто, рече неколи ко речи, и не заустављајући се, продужи трку.

Пролазник не рече ни речи.

Човек о коме је реч заустави се за тренутак пред гостионицом Чаробницом, погледа је тужно и као да хтеде да уђе.

Али одмахну главом и продужи брзо пут шапћући:

— Не треба бити необазрив! имаћу времена да га видим.

Он окрете тада у уличицу која је водила ка Таппу.

После два минута он подиже великн звекир на ратима дворца Мема. Мали прозочић отвори се једно зачуђено лице појави се на њему и покретом главе упита.

Човек тада одгсори:

— Реците само господину Маршалу да је човек којим се срео у Пон де Се дошо и да жели да се с њим види

Врата се отворне у истом тре нутку.

Кућа маршала с Данвила, као и Гизова кућа, ју и куће многих великих племића била је начињена по угледу њЛувр. Маршал је имао своје двоне и официре. Он је у томе двцу био краљ као што је Карлобио у Луврю.

Све до Луја XIкраљ је, заиста, био само први пмић у краљевини. Ришење је дошије почео да уништава све те мале Луврс, да уништава и разго све те мале краљеве, тако да Луј XIV није само наследио краљевину, већ и идеју: апсолутна монарија.

У исти мах кадоружани слуга отвори врата, јави се и један официр и рече:

— Ва долазите из Пон де Се?

— Да; звобилазним путем.

— Онда значи да сте ви Пардајан.

— Ја заиста имам част да будем господин Пардајан. А ви?

— Добро; немојте се љутити. Ја сам човек који ће вас потсетити на нешто што сте заборавили.

— Изволте само. Не могу никако да се сетим вашега лица.

— Ја се зовем Ортес и виконт сам од Аспермонта. Стојим вам на расположењу кад год зажелите, господине Пардајане.

— Онда ћемо почети одмах! Баш ми је по вољи да се мало размрдам.

— Господо, господо! умеша се други један официр

Виконт од Аспермонта смаче раменима и рече Пардајану који већ беше исукао мач:

— Не брините се, господине, ја ћу вам већ учинити то задовољство. Али маршал не допушта да се овде бије. Стрините се мало, молим вас. И изволте уђи јер вас очекују.

Витез тада уђе у двор и за њим се тешка врата затворише.

— Господине, продужи тада Ортес, ја ћу имати част да вас одведем сам у собу која је за вас спремљена.

— То мени чини највећу част, одговори Пардајан.

Вођен једним служитељем који је носио буктињу виконт од Аспермонта пође са Пардајаном у веселом разговору, као да међу њима није ништа било.

Попеше се на други спрат дворца и уђоше у једну пространу, лепу собу.

— Овде сте у својој кући, рече Ортес. Хоћете ли да вечерате?

— Хвала вам лепо. Добро сам ручао кад сам дошао у Парнз.

— Онда вам могу само пожелети лаку ноћ.

— Заиста сам већ клонуо од умора и надам се да се нећу пробудити до ујутру. А господин маршал није у дворцу?

— Сад није код куће, али вам се надзо за данас или за сутра, и чим буде дошао јавићемо му за ваш долазак.

(Наставиће се.)

лој Думи, и зове се „октобристичка" по томе што је примила царев манифест из октобра 1905 године као базу за јавни поредак у Русији.

Г. Гучков је био у Цариграду, па се у повратку за Русију задржава у Софији и Београду. Надамо се да ће у престоници Србије наићи на дочек који ће бити достојан и госта и домаћина.

Ми га с наше стране поздрављамо с искреном добродошлицом.

Бојкот. Бечки и пештански листови с великом радошћу бележе изјаву великог везира да су престале све сметње обустављању бојкота и да ће бојкот престати.

Парастос. Сутра, 23. о. м. у 10 и по часова пре подне, у цркви св. Николе на новом гробљу, биће шестомесечни парастос пок. Софији — Цоци Ђорђевићки, бив. члапици Народног Позоришта.

Повољан пријем. Софиски владини кругови повољно су примили руски предлог, да се бугарска новчана накнада Турској исплати из турског дуга Русији, а да Бугарска толику суму дугује Русији. У Бечу и Берлину незадовољни су тим предлогом, јер налазе да ће Бугарска тиме постати финансиски зависна од Русије, што је много опасније од политичке зависности. Они подбадају и Турску да не прими предлог, уверавајући је како је њој потребан готов новац, а овако га неће имати. Француска Енглеска и Италија већ су пристале на тај руски предлог.

Венчање. Г. Димитрије Васиљевић општински извршитељ из Пирота, венчаће се 25 ов. м. са г-ђицом Стефанијом Ђерком г. Ђорђа Цветковића из Сукова. Честитамо.

Трговински уговор. У разговору с преседником букурешке општине, изјавили су преседник бечке општине д-р Луегер и преседник посланиког дома д-р Вајскирхнер, да ће се њихове странке из све снаге заузети да се дође до трговинског уговора с Румунијом и да помогну румунске жеље, *па ма се жртвовао трговински уговор са Србијом*.

Упад у Санџак. Бечки и пештански листови цркли би да бар једном дневно не слажу што о Србији. Тако су сад саопштили пресну лаж, бајаги из Земуна, да се српско маћедонска организација у Београду срема да упадне у Новопазарски Санџак, да заштити тамошњи српски живаљ. Нити таква одлука постоји, нити се ко спрема да упадне у Санџак, а провидно је смер овој вести: — да посеје неповерење између Срба и Турака.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

| На ономадашњој седници аустриског министарског савета чешки и немачки земаљски министри изнели су своје прегоовоое на поједине одредбе нацрта о језичном закону. Али те примедбе као неосноване, нису прихваћене, па је решено да се предлог свако јако поднесе парламенту на решење.

)(19. о. м. навршила се година дана од како је погинуо португалски краљ Карло у Лисабону.

(о) У француском министарском савету изнео је министар марине пројекат о реорганизацији управе ратне флоте.

96 У Берлину је отворен конгрес организације рударских радника. Присутно је око 150 делегата, који представљају преко сто хиљада радника.

† Бенедиктински прелат Александар Карл, члан аустриског господског дома, умро је у Бечу у 55. години живота од запаљења плућа.

0() Код филијала државне банке у Москви откривена је проневера од пола милијуна рубаља. Благајник је ухапшен јер је на њега пала сумња да је новац присвојио себи.

88 Социјалисти су приредили у Хановеру велику демонстрацију у корист изборне реформе. При демонстрацијама дошло је до сукоба с полицијом, која је употребила оружје и ранила 25 душа.

ПОСЛЕ ЈЕДНОГ ИСПАДА

Председник Трговачког Удружења, Коста Ризнић, напао је јуче, на конференцији чланова тога удружења, српско новинарство, назвавши га несавесним, подмитљивим и непатриотским, а све то зато што су београдски листови коментарисали пад фирме Стефановић и Ранковић и што су износили на јавност све оне несавесности и несолидне радње које су овим падом обелодањене.

Кад г. Ризнић не би био председник Трговачког Удружења, ми се на ове његове испаде не би ни обзирали јер он ту нашу пажњу ни по чему не заслужује. Али, српски трговци су овог човека истакли за председника свога удружења и он кад је говорио говорио је у име свих трговаца.

Кад ствар тако стоји онда ћемо се ми, „несавесни" „подмитљиви" [illegible] новинари упустити у испитивање оне „савесности" „неподмитљивости" и „патриотизма" који владају у нашој чаршији, а поглавито код њуди као што је г. Ризнић. Кад је изношење пређавих и лупешких подвига који се врше под фирмом честите и солидне трговине, несавесност и непатриотизам, онда да видимо како се може назвати држање екипажа, живљење у скупим купатилима, куповање вила и винограда, протежирање глумица с једне и узимање услужних меница, варање кредитора, невраћање исплаћених меница и т. д. с друге стране.

Нека Трговачко Удружење у лицу свога председника доказује „несолидност" и „непатриотизам" нашег новинарства, а ми ћемо доказивати „солидност" и „патриотизам" појединих наших трговаца, пакком објоци ком опанци.

Руцовић у Београду

Од два — три дана на овамо у Београду се налази нашој позоришној публици познати и одње цењени глумац Б. Руцовић, са својом трупом. Он даје представе у сали код „Коларца" и публика која је присуствовала двема првим представама: „Грађанска смрт" и „Мученичтво једне жене", имала је прилике да ужива у заиста уметничкој игри Руцовићевој и његове мале али веома солидне трупе.

Руцовић је, као што рекох, познат нашој публици као уметник — глумац и ма где се он појавио да игра, публика налази у његовој игри оно уживање које може да пружи само уметник глумац.

Овом приликом могли су се и ја[illegible] уверити да је Руцовић заиста уметник глумац, па ово две три године од како смо га ми Београђани убили из вида, од одличне шоњеткиње постала врло добра глумица која располаже са великом темпераментом и то у толикој мери у којој ми то већ одавно нисмо виђали међу нашим глумицама у нашем Нар. Позоришту.

Ово свакако долази отуда, што Нар. Позориштем управљају људи који не знају ни шта ће са добрим ни где ће са лошим глумачким снагама, док овом малом трупом управља један велики глумац.

Знаменити тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

нарено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Луј XIV позвао је у Версај председника Бушерата, оба известилца, Ла Реинија и Безона, као и главног државног тужиоца:

„При крајручка — пише Ла Реини — његово величанство ми је нова енергично и јасно препорчило правичност и вршење дужности и дало нам је разуети да у име јавног благостава захтева да што је могуће више и што дубље уђемо у тај овој несрећној тровачкој трговини, да је, ако је то могућ, у корену уништимо; крај нам је заповедио да најсвесније поступамо, без обзира на личности, сталеж или пол, и његово се величанство о томе изразило најживљим, најјаснијим изразима". Овако одлучно исказане намере краљеве, испуниле су Ла Реинија поуздношћу и појачале његову ревност, оне су му дале храброст за тешку задаћу, која му је пала у део. А та му је храброст била потребна, јер [illegible] Открића морао чути! Да ли су због тих открића наредба Версајског двора тако ненадно измењене? Пре кратког времена Вазенова је била осуђена на мучење, које је истина употребљено, али само по форми. „Вазенова никако није ни мучена — пише Ла Реини средито — за то није то средство ни имало никаква дејства". Борби су се ла врачица, која је до сада била веома ћутљива, у мукама не каже сувише много, те су без знања Ла Реинијева мучиоцима дата упуства. Иста су таква упуста била дата и судијама, теје њихова уздржљивост при саслушавању била тако велика да је Вазенова, из више савести, у тренутку тоуре дроговорио, пре но што су је предали исповедник, мислила да мора рећи: „...матра за дужност да ради сакшања своје савести кажеда се на њу обрачао велики број личности, свих сталка да добију средства те да по кога пошљу у гроб, а сима тим злочинима били су урок луксуз и разуздани живот".

Али је после погубљења Вазеновинастављено саслушање ње кума чаробника Лезажа, ина помагача опата Гибура, ине кћери Маргарите Монвоенове. 2. августа 1680. пио је Луј XIV из Ла Реинију:

„Поштсам прочитао исказе Маргате Монвозенове, хапсенице мом Вансенском замку, ко је дала дванаестог прошг месеца, пишем вам да бисвам рекао да је моја жељ да најбрижљивије испитате е наводе у поменутој изјави и да се побринете те да се у нарочиту свеску забележе чаробнички искази, суочења, као и све што се тиче истраге услед поменуте изјаве, даље да протоколе саслушања, Романсија и Бертрана не шиљете мом судијској заседава у краљевском арсеналу".

Романи и Бертран били су осуђеници Ckambre ardente, о којима ће бити веома много говора.

Луј XIV је дакле издао заповест да се саслушање кћери Воазоневе, Романија и Бертрана одвоје од аката, који се имају предати суду. Осим тога је Лувоа дао необазрив те је Лезажу обећао да ће спасти живот, ако све каже што зна. Лезаж је испричао страховите ствари. Издата је наредба да га више не саслушавају, јер је лажов. Али су ипак 30 септембра и 1. октобра за време мучења ти искази најпоузданије потврђени од стране врачаре Франсоазе Филастрове. Те су изјаве доставиоац као удар грома, па су дошле и до краљевих ушију. У регистрима државног савета стоји забеле жено:

„Краљ, који је наредио да му се поднесу акти процеса о саслушању за време мучења, из оправданих разлога не дозвољава да се извесни дотични уаесу у акте, који ће доћи у руке суда, па је његово величанство наредило да се нацрти и оригинални тих аката поднесе преко комисионог протоколисте господину канцелару и да поменути протоколиста у његову присуству пошље препис поменутих аката, у која нису унета поменути факти. Дато у државном савету, у присуству његова величанства у Версају 14 маја 1681. год.

потп. *Телије*

(наставиће се)

ИСТРАЖИВАЊЕ МРТВОГ МОРА

Ових дана кренула се у Палестину експедиција, којој је задатак истраживање Мртвог Мора.

Та се експедиција састоји из двадесет чланова, међу којима има девет доминиканаца и више калуђера из Француске, Белгије, Немачке, Холандије, Енглеске и Америчких Сједињених Држава. Воће су експедиције професори доминиканске библиске школе у Јерусалиму Они су за извесно време узели под кирију један параброд, који плови Мртвим Морем. Чланови експедиције становаће на том пароброду, те ће даљу предузимати разне излете и важну рад топографских, археолошких и природњачких испитивања.

Оправдана је нада да ће та експедиција знатно допунити досадашња истраживања Мртвог Мора, која су чинили Луј Лорте, Гирилам Реј, Вилије и други. Научно је већ утврђено да су исправни библиски подаци о градовима који су се налазили на месту где је сада Мртво Море и који су катастром уништени. Површина Мртвог мора још и данас лежи 463 метара испод површине Средоземног Мора.

Мртво је море дугачко 75 километара, а до 10 километара широко. У њему нема ни риба, ни биљака, ни корала, ни шкољака. Његово дно садржи много асфалта и соли. У његовој води има 23,25 процената соли, док иначе садржина соли у другим морима износи тек четири процента. Због тога је специфична тежина воде Мртвог Мора за петину већа од воде осталих мора.

Држи се да би управо због тога вода тога мора била веома употребљива за терапевтске циљеве, те ће експедиција сватити нарочито своју пажњу на уређење лечилишта и купатила на обалама Мртвог Мора.

Њ О Ј!

К'о што вене шарно мајских дана цвеће,
Што мирисом месец опија у ноћи,
И младост ће наша, дани миља, среће
Исто као ово увенути, проћи...

Ал' ја и кад будем већем једном ногом
Од старости сломљен, стајао пред гробом,
И тада ћу веруј, кунем ти се Богом,
Као ово данас чезнути за тобом...

Шабац

Кајмачић

РАЗЛИЧНОСТИ

Саблазна у руској аристократији

Ускоро ће се венчати један кнез из највише руске аристократије, коме је сад 70 година, с девојком од 16 година. Кнез је један од најбогатијих кнежева у Русији. Поводом ове женидбе износе новине разне догађаје из редова руске аристократије, код које је морални осећај пао веома ниско. Тако је кћи грофа Ј. водила љубав са слугом свога оца. Граф је своју кћер хтео да уда за једног свог суседа. Граф је сумњао да му кћи води љубав са слугом, па да то испита узео је неког детектива, који је преобучен био као слуга, и имао да изнеди шта је у ствари. Једног дана дојури детектив грофу с изјавом, да се млада пар сакрио у графичину собу. Граф дође пред врата и хтеде их обити. Кад је с детективом ушао у собу, затечени пар скочио је кроз прозор и обоје су остали на месту мртви.

Други слични догађај десио се код једне грофице удовице. И она је водила љубав са својим слугом. Али је слуга волео собарицу своје госпође, за шта је ова знала, али је слугу новцем држала привезана за себе. Она га је богато даривала и обасипала свима земаљским добрима. Једног дана поведе грофица свог слугу у Ницу, а собарицу постави кући. Али је слуга тражио од грофице, да у Ницу дође и собарица. Пошто грофица није пристала на то, он је напусти и отпутује у Петроград, где ће се ових дана венчати са собарицом. Женидбу је омогућила сама грофица својим поклонима слузи, који данас има већ мало имање.

АВРАМ Н. ХАЗАЛ

бив. инкасант, није више у служби осигуравајућег *Друштва „Србија"* и не може ништа предузимати ни радити за Друштво и у име Друштва.

22 3—3 Управа.

ЛЕЊА — ЛЕЊА РАБРЕНОВИЋ
и
Славорад Јовановић
зубни лекар
венчани 11. јануара 1909. год.
Аранђеловац. *Београд.*

Најбоље српске
САЛАМЕ
изврсног квалитета
НОВА РОБА — изврсне
Кобасице „ТУРИСТЕН"
„TURISTEN WURSCHT"
1 кгр. Дин. 3.
Препоручује радња
Душана Тодоровића
Краљ.-Српског Дворског Лиферанта
Београд — Теразије

ДРУШТВО ЗА ОСИГУРАЊЕ
„Србија"
поверило је *Подринској Банци* у Шапцу искључиво право за *народно осигурање* у Шапцу и подринском округу; међутим банка је овлашћена да врши и остала осигурања (живота и пожара) за рачун друштва. **Управа.**
38 1—3

Живине!
Ураћене и заклане добила је данас и у **будуће имаће сваки дан свеже** на стоваришту
Колонијално-Деликатесна Радња
Петра П. Мирковића
БЕОГРАД
Његушева бр. 29. *Цветни Трг.*
Телефон бр. 464.

КУЋА нова са 5 соба предсобљем купатилом и у авлији друга кућа за ренту, обе са инсталацијом електр. осветљења продају се за 20.000 динара. Упитати у Уредништву овог листа.
Елегантан салон продаје се. У питати у уредништву овог листа. 35 3—4

50.000. ПРИТКИ (ТАЧКЕ)
од старих багрема цепане за винограде имам на продају по умереној цени.
Продаваћу и на мање количине.
Ламбра Р. Димитријевић
27 Смедерево. 5—10

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је конодијално деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Краљ.-Срп. Дворског Лиферанта. — Београд.

Кувар који је раније дуго година био у Двору нуди се ако је коме потребно за свадбе, банкете и т. д.
Данило Костић
91 Цетињска улица број 1. 3-3

ИЗДАЈЕ СЕ СТАН ЗА САМЦА
са намештајем и без у отменој кући. Засебан улазак Кнез Милетина бр. 7.

ПРОДАЈЕ СЕ НАМЕШТАЈ
Због селобе продају се: 2 спаваће собе, 1 сала 1 трпезарија и 1 пијаћино; све елегантно. Може се видити од 10 до 12 пре подне. Кнез Михаилова ул. бр. 16 I спрат. 32 5—5

ПРИРОДНО
Вино црно и бело старо и ново продајем један литар по 0·50 п. д. на више јевтиније.
Добре сланине, пршуте, кобасице и осталих артикала јевтино.
С поштовањем
Добр. Т. Ђтанацковић
Кнежев Споменик бр. 5. — Телефон 270.

ЧИТАЈ ОГЛАСЕ

Лазар Предић
Књиговођа Занатлијске Радничке банке
венчаће се у понедеоник 26. Јануара 909. год. у 8 часова пре подне у Саборној цркви госпођицом
Александром Афанасијевном Глуновом
о чему извештавам пријатеље и сродке. Нарочити позивница неће бити, честитања примамо у цркви.
34 2—3

ВАЖНО **ВАЖНО**
КОРИСНА ПРИЛИКА
Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња
Браће Х. Габај код „Јруже"
Кнез Михаилова бр. 31

Извештавамо наше поштоване потрошаче да смо сву робу пустили са 25 од сто јефтиније с садашњих цена, што чинимо услед нагомилане разновр робе као:
Свиле и Атласа у врло лепим и најмодернијим дезенима и глат за венчанице и афтуце.
Атласа и Сатина за јоргане у 160 cm ширине у свима бојама.
Штофова за женске хаљине и костиме.
Авгепаст хаљина од тиланџел, свиле ифоне.
Филе и у тилу шпиценштофа, чипака ајнзеца.
Појасина и етамина у свима најновијим бојама.
Штофаних гарнитура (конертука)
Завеса вунених и чипканих. Сторева плиспраних.
Гарнитура кончаних и ланених за 6 и 12 персона белих и у боји.
Цвилиха за душеке и ролетне у лепим најновијим шарама и свеван постојаним бојама.
Платна у разним ширинама за све употребе.
Белог порхета пике и шир.
КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МУШКА ОДЕЛА са 40 од сто јевтиније услед искључења неког артикла. Решава врло јевтино.
Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — Поруџбине вршимо уз доплату.
С поштовањем
37 1—20 БРАЋА Х. ГАБАЈ.

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА
Противу: **шкрофула, отока жлезда, малокрвности, осип т. зв. фирцигера код мале деце,** и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН
СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod 0.5% efferves)
који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пију. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести реће јављају.
Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашности Србије.
Цена једне флаше са упутством поштом 2 дин.
У истој апотеци справља се и
„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"
Ol Jecoris aromaticae cum Creosotalo 10% effervecens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, костиног запаљења костију т. зв. покосинице.
Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.
Цена једне флаше 3 дин.
Поруџбине из унутрашности врше се брзо и тачно уз доплату.
Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**
Ови препарати могу се добити и то: у Београду дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара."
У унутрашности у апотекама и то: у Нишу код Рувидића Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 10 10—

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН
Софије Шварц
преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.
Извештава даме, да је добио модерне жиже и *најмодернији укусни ауфпуц за све врсте женских плета* које израђује од најекромније до најфиније врсте по уреној цени.
Преглед ауфпуца свакој је дами слободан без икакве обавезе за поруџбину.
Салон је постигао *да савршеним укусом, летом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тиком израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије гл најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.
Велику пажњу обраћа поруџбинама из украшености, за коју ваља послати или ма какву добро стојећкалыну или меру по коме тртаном упутству.
Цене су једне за свакога!

Хотел „АЛБАНЕЗ"
Српска кућна без конкуренције
Нарочити јеловник спрема се за празник.
Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.
Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Кеван на ражњу.*
Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црног вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.
Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

Обућарска радња код „Пештанца"
Данила Бошковића и Комп.
до ГРАНД ХОТЕЛА
Препоручује своје богато стоваришће најелегантније и најбоље мушке, женске и дечије обуће.
Израда сопствена. 15 3—3

=ВИНА=
Отворио сам овде у Београду стоваришће ВИНА из мог винограда из Пожаревца, како би дао могућности потрошачима, да се снабду са добрим природним пићем за наступајуће празнике.
ВИНА имам стара и нова и то: **Малаге, Тамњанике, Ризлинг, Токајца, Дикове** од **Смедерева, Португизеј, Прокупац, Црна и Слатка Пунтавја,** а сва су вина цеђена без петељке од самог зрна, те је и квалитте одличан, а цене врло умерене.
Подрум за мање количине налази се у мом стану **Браће Недића улица бр. 27,** до (Кирићеве виле) а главни подрум на Смедеревском друму ван реона трошаринског испод кафане „Ресаве," где продајем свако вино са 10 динара по хектолитру јевтиније.
Моја су вина одликована на Балканској изложби у Лондону 1907. год.
Децембра 1908. год у Београду.
МИХАИЛО Ђ. ИЛИЋ
винар и виноградар из Пожаревца.

ПРИЈАТЕЉИМА СРПСТВА
И СРПСКЕ ИНДУСТРИЈЕ
Прва Повл. Ужичка Акц. Ткачка Радионица извештава своје пошт. потрошаче и пријатеље српске индустрије, да има на стоваришту велики избор тканина ванредно доброг квалитета и постојане боје, које су по изради много боље од страних фабрика.
Да би се сад, у овој пређи, спречило уношење страних ирна, Управа Ткачке Радионице спустила је цену израђевинама тако, да су све знатно ниже а квалитет много бољи од страних израђевина.
Молимо пошт. потрошаче, да се изволе са поруџбинама обраћати непосредно фабрици у Ужице или њеним продавцима, и то:
У Крагујевцу г. Сави С. Новаковићу; у Чачку г. г. Васи Гавровићу, у Ваљеву г. г. Недељку Павловићу, Антонију Јовановићу, Најовићу и Јевтићу и Михајловићу и Станојевићу; у Шапцу г Борђу Танасијевићу; у Крушевцу г. г. Трајку Ристићу, Љуби Поповићу и Живку Белотрешићу; у Нишу г. г. Браћи Попић, Живојиу Милосављевићу и Другу, Милу Попићу и Јовану Величковићу; у Соко-Бањи г. Стојилку Милићевићу; у Алексинцу г. Станисаву Хаџи Павловићу и Сину; у Трстенику г. Милосаву Мирићу; у Неготину г. Јеврему Рашићу; у Г. Милановцу г. г. Петру Маринковићу, Љуби Ђорђевићу и Танасију Миљановићу; у Краљеву г. г. Браћи Матовић, Дим. Димитријевићу и Шварчићу и Радомиру Николићу; у Лозници г. Андрији Урошевићу; у Каменици г. Разовану Бошковићу; у Књиу г. Димитрију Михајловићу; у Прањанима г. г. Миленку Благојевићу и Благоју Симовићу, у Пожеги г. г. Димитрију Кандићу, Браћи Ђукић, Младену Крњићу и Милану Јеремићу; у Аранђу г. г. Драгољубу Думбеловићу и Миленку Глишићу; у Рашци г. Бошку Марићићу; у Обреновцу г. Љуби Вукајловићу; у Варварину г. Станоју Милосављевићу; у Ћуприји г. г. Мијаилу Ђ. Миленковићу, Сими Симићу и Јевти Томићу; у Параћину г. г. Лазару Т. Миленковићу и Мити Ристићу и Сину; у Смедереву г. Николи Спасићу; у Александровцу (ж.) г. Настасу Јакшићу; у Књажевцу г. Љуби Јанковићу; у Гучи г. г. Алекси Протићу и Гавриловићу и Прелину; у Б. Башти г. г. Радисаву Митровићу и Нешку Нешковићу, у Рековцу г. Петру Перићу; у Бољевцу г. Миленку Ристићу; у Палапи г. г. Живанчевићу и Арсенијевићу, и Милану Прокићу и Брату.
Мустре наших израђевина могу се видети у Београду код г. г. *Димитрија Јањића* трг. на Теразијама, *Николе Миљковића* Дубровачка улица и код *Доброслава Атанацковића* преко пута „Коларца" подпуна колекција у комадима и парчетима свију израђевина (као пешкирима, чаршавима, салветима и т. д).
679 10—10

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32 дин. а пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Краљ Милана и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видиса ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовић и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ПЕТАК 23 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИР. ЈОВА ЈАДОВИЋ | ГОДИНА VI — 1909. — БРОЈ 23 | Телефон 821.

ДВА ЂОРЂА

„Штампа“ се поново врати ла на своје тврђење: да „Прав да“ није остала себи доследна у питању о Хипотекарној Банци, и то се вратила тек прекјуче, четири дана после нашег одговора на њену прву замерку, учињену у овом правцу.

Ако је веровати „Штампи,“ односно писцу њеног јучерањег чланка, они т.ј. „Штам па“ и речени писац, потпуно су задовољни „Правдиним“ одговором, па јој чак и из крено захваљују што је и сво је читаоце упознала са оним што је раније писала о Хипотекарној Банци, будући уве рени да ће и „Правдини“ чита оци на целу ову ствар гле дати кроз наочари „Штампи ног“ анонимног пријатеља и видети оно што је он сам хтео да види.

После те „искрене благо дарности,“ „Правда“ не би шта имала рећи о овој ства ри, да речени анонимни при јатељ „Штампин“ није у свом е прекјучерашњем напису по ставио „Правди“ и једно пи тање, на које му, по његовом сопственом тврђењу само из „Правде“ може дати одгово ра и на које му она, ево и одговара, доследна своме при нципу да никоме, па ни „до тичноме“ (што рекао стари Риафлајш) господину не оста не дужна.

„Дотични“ господин — ко ме би „Правда“ с пуно раз лога могла довикнути као и Карло Мор разбојнику Шпи гелбергу, на кога „дотични,“ узгред буди речено, много ли чи: „Spiegelberg ich kenne dich“ — поставио је ово питање:

„Од куд сад да један Ђорђе (Карађорђевић) буде у „Прав ди“ протежиран, а други Ђор ђе (Генчић) обасипан мржњом, кад и један и други треба да су „Правди“ подједнаки са гледишта о 29. мају.“

Нас би далеко одвело кад би сад почели објашњавати „дотичном“ каква је разлика између њега, то јест, пардон, између Ђорђа Генчића и Ђор ђа Карађорђевића, са нашег гледишта о 29. мају, већ и због тога што ми то „дотич номе“ не бисмо могли никад ни чим доказати, пошто он за ту разлику, како изгледа *неће* да зна и што би, према томе, узалуд трошили и време и хартију. Али, да му не би остали дужни одговора и да би били толико јасни да нас *мора* и он разумети па ма колико се правио несхватљив, ми ћемо ту разлику, која по нашем мишљењу постоји између ова два Ђорђа у погледу о 29. мају, објаснити једним примером:

Г. Љуба Новаковић министар у кабинету пок. Цинцар Марковића, престависи бити министар и нашавши се на улици без пенсије и без икаква прихода, запао је био у велику материјалну неприлику. Таворио је јадник како је знао, док једне ноћи зликовци не нападоше на кућу његова таста у Паланци и не убише и таста и ташту, те Љуба, што но реч, преко ноћи поста богат човек, јер му је таст био трули газда а његова кћи — Љубина супруга — једина наследница. После кратког времена убице су ухваћене и суд је с њима поступио по закону, кад су при знали да су ова убиства из вршили да би убијене опљач кали.

Е, питамо ми сад „дотичног“ из „Штампе“: шта би он казао, кад би убице старога Матића и његове жене, чув ши пресуду која им је изре чена, поставили суду онако једно питање какво је он, „до тични“, поставио „Правди“, то јест, кад би запитали: „Од куд то да суду ни у сну не падне на памет да оптужи и Љубу Новаковића и његову жену, који су убијене наследили а нас осуђује на смрт? Откуд то кад и они као и ми треба да су суду подједнаки са његовог гледишта на ово убиство?“

„Дотични“ из „Штампе“ свакако би одговорио: да би то питање било лудо, јер Љуба Новаковић није имао никакве везе са убиством његова таста и таште, и да тек што је ступио у Палански тог убиства наследник [illegible] таста, не значи да га је он и убио или убице најмио.

Е па кад између убица старога Матића и Љубе Новаковића нема никакве везе са судског и сваћијег гледишта о томе убиству, какве везе има између Ђорђа Генчића и Ђорђа Карађорђевића са „Правдиног“ и сваћијег гледишта о 29 мају, и од куда то тврђење „дотичнога“: *да оба ова Ђорђа* треба *да су „Правди“ подједнаки са његог гледишта о 29 маіу?*

Је су ли осуђене убице убили старога Матића и његову жену?

Јесу.

Је ли Ђорђе Генчић са завереницима убио Краља Александра и Краљицу Драгу?

Јесте.

Је ли Љуба Новаковић после тог убиства наследио убијене?

Јесте.

Је ли Ђорђе Карађорђевић постао Престолонаследником после убиства краља Александра?

Јесте.

Је ли ма ко тврдио да је Љуба Новаковић имао ма каквих веза са убицама свога таста?

Није.

А је ли ма ко тврдио да је Ђорђе Карађорђевић имао каквих веза са убицама краља Александра?

Није.

Е па по чему онда „дотични“ из „Штампе“ може рећи да Љуба Новаковић, наследник убијених Матића, и убице наслеђених, не могу бити подједнако цењени са гледишта са кога ми сви ценимо та убиства у Паланци, а може да *тврди*: да Ђорђе Карађорђевић, наследник стола убијеног Александра и Ђорђе Генчић, убица леђеног Александра, *тр да буду* подједнако цењ са гледишта са кога ценимо 29 мај 1903. год.?

Колико ја знам стоји само један разлог због ког „дотичном“ из „Ште“ права да овако што тврди тај је разлог овај:

Што Љуба Новаковић није ничим показао се сматра обавезан убица свога таста кога је наследио што му ни у сну није пало на памет да се заузме за њ да не оду под суд или дабуду пуштени и што их суд осудио на смрт, а Ђорђе Карађорђевић не само није ништа радио да убице краља Александра оду по суд, него је с њима пријатељски опћио и после убиства Ђорђе Генчић, убица краља Александра и данас шета слободан, место да је стављен под суд као и убице старог Матића.

Ако овај разлог руководи „дотичног“ из „Штампе“, да себе, т. ј. пардон, Ђорђа Генчића ставља на равну ногу са Ђорђем Карађорђевићем у питању о 29. мају 1903 год., онда Ђорђе Карађорђевић тре[illegible] да прими к знању и [illegible] што пре: да Ђорђе сандра и краљице Драге пође трагом убица старог Матића и његове жене, т. ј. да и он, господин Ђорђе Генчић — затегне пајван.

Ово је „Правдин“ одговор „дотичноме“ из „Штампе“, на његово питање: „Одкуд сад да један Ђорђе буде у „Правди“ протежиран, а други Ђорђе обасипан мржњом, кад и један и други треба да су „Правди“ једнаки са његог гледишта о 29 мају“? На питање о грут која тражи по властице за Хипотекарну Банку, „Правда“ не рећи своју — као што је обећала — за дан два, док дође потребне податке.

Конференција

Чланова Трговачког Удружења

Прекјуче о подне одржана је у згради Трговачког Удружења конференција трговаца чланова Удружења. Ма да су питања о којима се имало деатовати била од велике важности и интереса, ипак је конференција била врло слабо посећена. Јер ако је било 50—60 трговаца. Ређе је пао у очи изостанак ових трговаца што је и сам председник констатовао.

Конференцији је председавао г. Коста Ризнић, председник Удружења, објавивши циљ конференције. Конференцију је управа удружења сазвала на писмени захтев г. И. Тајцаковића, усвојивши његове ране за сазив конференције, ке је он изнео у два писма окоијег читања било је подужег објашњења између г. Тајцаковића Ризнића.

Први је узео реч г. Тајцаковић, који је у своме несређеном дугом гову објашњавао рђаве трговинск односе при трговању код нас. Цео свој говор формулисао је у све три тачке:

Да треба размислити о начину да се спречи два пут наплата истих меница и наплата у већој вредности но што у ствари трговци дугују:

2) Шта би ваљало урадити, да се спречи употреба услужних меница и

3) Да се нађе начина да се употреба тих меница казни.

Г. Ризнић је објаснио г. Тајцаковићу да се употреба услужних меница не може спречити из простог разлога што се не може ни коме ни на који начин забранити да потписује менице.

Тајцаковић је почео да говори о непоштеном и неваљалом паду *Стефановића и Ранковића* али га је председник после дугог објашњења једва успео умирити и убедити да се о „личним питањима“ не може и не треба говорити много на конференцији.

Тајцаковић је једва тада прешао на ствар. Изнео је неколико падова за последње време и констатовао интересантну поступност у начину „трговању“ пред пад.

Једна је фирма пала због *фалсификованих меница*, па је после пада друге фирме констатована наплата отплаћених меница док се сада нису појавиле наплате меница са прошлим роком и услужне менице. Жалосно је што су се менице са прошлим роком нашле великих банака. [illegible] има закона, који овакво трговање кажњава? Удружење је неактивно и желетя је већу јавност у раду.

Председник одбија неактивност. Напада на нашу журналистику, која за љубав маријаша жртвује читаву земаљску трговину. Новинари наши не врше своју дужност савесно већ обелодањују ствари, које иду на директну штету државе. Назива тако држање штампе непатриотским.

М. Павловић је држао подужи говор који је оставио одличан утисак и наишао на потпуно одобравање. У своме систематисаном говору он је изнео где лежи прави узрок овако рђавим трговачким приликама.

„У нама самима, а не у рђавим законима. Ми немамо дораслих трговаца за модерно трговање. Код нас се тргује, *ко ће више да изгуби*. У другом свету овакве конференције не би могло ни бити“.

Говорећи о кредитним приликама код нас изнео је интересантне ствари. Док трговци из чаршије плаћају своје менице тачно о року и у целој суми, дотле код нас паланчанк немају ни појма о важности менице и од њих се не може наплатати о року ни десетина у готову.

Нема сумње да су нам и закони несавремени с тога, као једну меру за побољшање трговинских прилика, тражи доношење закона о стечајном поступку, закона о радњама, закона о трговачкој комори и најзад измену трговачког закона, ма да и овакав закон није рђав за добре трговце, али је рђав за овакве трговце и новчане заводе какви су код нас, за трговце, који се служе меницама са прошлим роком и заводе који их есконтују.

Док се ови закони не остваре предлаже, да управа сазове једну конференцију трговаца и представнике новчаних завода, те да се утврди поступак и употреба меница. Могло би се просто одговором утврдити, да заводи послате им менице у депо имају сматрати као менице послате за наплату, које би се у прво време имале отплатама регулисати код завода а доцније исплатама у целим сумама.

После подуже дискусије и многобројних напада државу, која је изгледа највише крива што код нас трговци овако тргују(!), донета на предлог г. М. Павловића одлука:

1) да удружење тражи доношење већ изрђеног закона о стечајном поступку;

2) да удружење израд и измене Трг. Закона у одељку о меници у смислу данашње дебате;

3) да се настане и званично и приватно да се остваре закони о радњама и комора.

Конференција је усвојила овај предлог и разишла се, пошто је председник очитао малу лекцију трговцима о њиховој немарности бранећи у исто време управу удружења.

Мег.

Тешкоће савременог васпитања

(свршетак)

Ту је био један млад човек кој[illegible] прилику да обнови тај разговор с Н. Њих двојица путовали су у престоницу за празнике и Н. постаде веома поверљив, па му исприча многе своје интимности а што се тиче М. понови исто. Онај млади човек како стиже с пута оде М. и не мога се уздржати да јој све не каже. То је М. тако згодило да није била на чисто да ли је гнуснije обесвећење оног таког великог тренутка њених осећања или увреда, њеној чедности нанесена. Без премишљања реши се да пита Н.-а само замоли тог младог човека, да ако онај буде одрицао, без обзира му рече у очи његово разметање, јер несумњиво да ће такав човек бити кадар да одриче. Тако је и било. Онда М. рече: „Али ја овде имам лице које ће Вам у очи рећи да сте то говорили пред њим и пред другима које ће именовати“. Н. се окрете, па кад спази својег сапутника, пребледе, задрхта, па онда као за себе рече: „Ко би то могао помислити да ће тај човек казати?!“ Окренувши се М.-и додаде цинички: „Сад ми је криво што сам му многе друге ствари испричао.“ Ни трага од забуне, ни трага од извињавања. Напокон рече: „Да сам знао какав је однос међу Вама не бих му ништа говорио“. — „То је друго молим Вас, реците зашто сте оно говорили, кад то апсолутно није истина?“ навaљивала је одлучно и жустро сва ускомешана М. Он мало поћута, па се осмехну чисто изазивачки и безобзирно рече: „Не треба да се чудите — то није ништа. Ви не познајете

мушко друштво. Тако се тамо разговара. То је још ситница. Треба да чујете шта други кажу". То би било нечувено оправдање и за какву искуснију жену, то ли за младу девојку. М. поражена окреће се само и оде. Заиста завидан почетак девојачког успеха у друштву!

Опомињем се колико ме је дирнуо тај случај кад ми је М. испричала. Остала сам више дана под тим утиском. Такве моралне ругобе увек су ми вређале сва осећања. Зар би моја кћи била неосетљива према њима? Или да мој син буде достојан јунак својег времена! Боље нека га није. Као год што не бих желела родити роба, не бих ни тиранина. Исто тако дрхтала бих да ми син не буде несрећан, али не бих могла пристати да другима несрећу доноси ма посредно.

А за жену шта значи тај живот вечитог одрицања? Међутим у таквој средини жена се мора повући у себе и вечно скривати шта осећа; мора се одрећи сваког полета, сваког одушевљења, сваког чистог задовољства, јер ће их срести скептицизам, поруга и срам. То је и мој удес. Пошто сам доживела много горких дана, навикла сам да живим усамљена, јер сам заиста усамљена и била. И поред свег искуства кад сам срела тог човека, помислила сам: лако је волети врлине у човеку; волимо човека с његовим слабостима. Ево једног који је много грешио и сад хоће да се поправи. Помозимо му!

То је била најкобнија од свих обмана мојег живота. Оно што је требало да све у мени подигне и оживи дотукао ме је сасвим. Што ми је још остало [illegible] и кразама. Сад ми остаје да окончам крај. Би ли било поштено да остварим један нов живот без утехе и потпоре, можда живот грешнички и сраман? Да рођењем предам новој индивидуи овако злехуде диспозиције, овако једно наслеђе — можда клицу болести?! То дете, можда и поред фриволног очевог карактера добило би у наслеђе неодољиву носталгију за једним вишим и бољим животом. Вукла сам јаде кроз цео живот, зашто да ме над живе и у новом бићу се продужавају? Зато ово што чиним сматрам као једно дело савесности и поштења исто толико колико и срце. Кад би мени предстојало да живим, и поред свих бедних околности данашњег друштва и свих тешкоћа и утанчаности потребног васпитања, моје дело било би морални недуг. Истина лекар ми је казао да ме порођај може спасти али ми није казао да ли нећу своју боју предати детету.

Ја не размишљам ни о каквом другом животу, нити се тешим тиме. Ако устреба да неком — који је силнији од мојег удеса — дајем рачуна о својем делању, јер нећу ни поцрвенити, ни узмаћи. А мој удес обнављаће се кроз векове можда док не дође нови месија да овај свет препороди. Он ће бити разуман да дела према духу времена. У оно време кад су пророци већ били овештали требало је да се један генијалан реформатор назове Син Божји па да свет за њим пође. Данас већ многима његова наука није могла пружити ни лека ни утехе. Зато ја бацам крст свој у подножју Голготе, а да се сапнем на њ једино је што ме преко оног што ми је одређено, може снаћи".

Т.

СТРАНА ПОЛИТИКА

Политички положај Угарске

(Гроф Андрашш. — Знаци данашњег режима. — Судбина коалиције).

Политичка криза у Угарској у подједнакој мери занима и аустриску и мађарску штампу. „Пешти Хирлап" вели, да се моментални звоштрености не сме придавати какав већи значај. Воће странке независности потпуно знају вредност министра унутрашњих дела грофа Андрашша. А како мисли министар председник д-р Векерле; доказују ове његове речи: „Без грофа Андрашија не могу владати ни три дана". Покрет у странци независности као да се поступно стишава. „Будапест", полузванични орган независне стран, ке, вели поводом једног чланка „Н. Сл. Пресе" о Андрашију, да је заблуда тога чланка у томе што грофа Андрашија истиче као објекат гоњења, док је супротно опште позната ствар. Свак зна да је независна странка грофу Андрашију увек указивала највећу љубав и поштовање. Садашњи мађарски режим има још неколике задатке, које ће вероватно и решити. Наравно, странка независности не тежа расцепу у коалицији, али ако коалиција остане неспособна за рад, што би се по свој прилаци могло десити само утицајем елемената из 1867. који се налазе у коалицији, онда ће странка независности тежити томе, да своје властите интересе изрази и брани

ПРЕТЊЕ ЗЕМНОМ ШАРУ

Претходни појави месинској катастрофи у својој унутрашњости. — Земљотрес на Филипинима. — Извештаји Пулковске и Бакинске опсерваторије. — Талијанствени земљотрес. — Мишљење Голициново.

(Оригинално извешће „Правди")

Петроград 15. јануара.

Хитам, да вас известим о мишљењу петроградских геолога о опасностима, којима је изложен наш земаљски шар. Њихова мњења, као и саме те опасности, састоје се у овоме:

Све спорадне околности и појави, који су претходили месинској катастрофи, мали су претећи, симптоматички карактер. То су у своје време са пуно плашње приметили талијански геолози.

Сви вулкани, као одушке земних сила, бејаху умукли. Сва земна енергија, која је дотле слободно излазила на те отворе, скрила се незнано где. Врло је лако могуће, да се у близини оне пукотине, што се пружа дуж целог геолошки младог Апенинског Полуострва, десила грандиозна промена тла, која је ту пукотину засула, те житка маса, тражећи излаза на другим крајевима, потреса и руши ломљиву и слабу земаљску кору!

Све нам говори, да ми ових дана ступамо к полу напрегнутих земних превrата. У најближој будућности конфигурација морског дна и острва у близини Апенинског Полуострва измениће се радикално. Оживеле су подземне силе, које су дуго дремале. Сад почињу свој живот на чудан и веома опасан за човечанство начин. Месина је већ дала рефлекс негде у средњој јер тако тврде последњи сеизмографа. — Глухрашно њутање мртвих ва, пресушивање топлих алних извора, — све сђњави и пуни претње зна Апенине.

Зем живот уздахнуо је нег својој дубини и прибирју снагу. Како ће он лаку себи излаза кроз слабу ину гору... Али где?! одговор на ово стоји нама огромни и тајанствзнак питања.

Јединто се са сигурношћу казати, то је да ваља очети нове грандиозне прир појаве и катастрофе, акупљена земаљска енер мора себи наћи одушке.

Послед извешћа потврђују ово роштво.

По изтајима, који су овде дос са Филипина, тамо је буо вулкан *Лагнос*. Интензивни избацивања ла ве неверона је, а притом се море сло потреса. Очевидно је, је напон унутрашње енеје толики, да је вулканскотвор и сувише мали, да бој одолео, те се због тога устима, која нису много удаља од *Лагноса*, дешавају стаи земљотреси.

Најосетљији апарати, који осећају и наања пулзацију земљине кој, *сеизмографи* поново су ѕележили једну нову грандиозну катастрофу. Био сам срета те сам из уста академика *кња Б. Б. Голицина* чуо у Пулковској опсерваторији оо:

— Данас у 4 часа и 55 м. изјутра сеизмографи су нам показали, да с на растојању 32000 км. од Петрограда десио један велики земљотрес. Чудновато је, да су сви наши апарати [illegible] дознао сам још ово. У Баку је фирма *Нобел* установила своју сопствену првокласну сеизмографску станицу. Истог дана, када је земљотрес забележен у Петрограду, бакински сеизмографа нотирали су велики потрес земљине коре на растојању од 1000—1500 км. од Баку.

Овај земљотрс морао се десити у Азији, јер сва места, која су на Југу, Западу и Северу на толиком растојању од Баку имају телеграфску везу са Европом, те би се до сада знало, да е био тамо земљотрес.

Овај тајанствен земљотрес, који је по кататрофалности сигурно био огрман, морао се, по Голицинском мишљењу, десити негде на Тибету.

СРПСКИ ЗЕМЉИ

Одлука саборског одбора

У ствари гоњења Срба у Хрватској донео је каловачки одбор српског народнодрквеног сабора одлуку, којомподиже свој глас против оних тђења и мотивација у оптужби рватског државног тужиоца, њима се не само вређају најсвети верски и народни осећаји српе православне цркве и народа митрополије карловачке, него се,на подсмех сваком правном редубез икаквих обзира и скрупула, што порчу и управо бришу основним државним и земаљским законима ујемчена животна права ске цркве и автономије. Непризнање имена, православне вере цркве, Србин, српске ћирилицегрба српске православне митрополије карловачке и доборне заве и представљање да је све тслод нека кве најновије пропаганде изазвало је код сваког верног сина српске православне цркве огорченост, пренераженост, која је повећана још и тиме што се такво порицање проповеда не само с тако висока места, но и у тако големом обиму, пошто је оптужба наштампана и у хиљадама примерака растурена. Такав је поступак нагнао саборски одбор, као врховну народно-црквену автономну управу, да се због тога обрати владаоцу с преставком и молбом да заштити цркву и автономију, чије се школе и власти и органи њихови са тог законитог темеља и ујемчених права у оптужби оквирљују, да као такви стоје у служби по божье велико српске пропаганде, која бајаги иде за насилним превратом целокупности наше отаџбине. Саборски је одбор најодлучније одбио такве оптужбе, јер је уверен и повесницом је доказано, да су сви синови те српске православне цркве били верни и одани престолу и својој отаџбини и да ће такви и остати и поред таквих клевета и тешких али неоснованих оптужаба. Ову ће пре ставку владаоцу предати нарочита депутација саборског одбора.

Дневне вести

Министарска седница. Синоћ је одржана министарска седница у министарству спољних послова под председништвом министра председника.

Скупштина продужава... Делегати из двеју владиних странака састадоше се, провећаше и решише: да ова Скупштина још тавори до прве смрти, и да гледа свим изможденим силама: да изгласа буџет за 1909. годину који је овој земљи јако потребан. Де[illegible] одобру, дискусија ће бити свршена и буџет може бити готов до 15. фебруара!

Како брзим темпом ова Скупштина ради, може, готово и пре!

Збиља, знају ли делегати: колико има од Божића до Ђурђева?

Владин повереник. Генерал Живковић који је постао министар нема још ни месец дана, те није ни радио на склапању новог буџета, него га је од другога примио, одредио је за свога повереника да пред Скупштином о бјашњава и брани буџет потпуковника Стеву Хаџића, начелника опште војног одељења.

Г. министар је врло добро учинио, што је оставио да буџет брани онај који је највише радио на његовом склапању, и што је баш г. Хаџића изабрао, јер је он не само способан начелник него је још и један од најспремнијих ђенералштабних официра, те ће моћи Н. Скупштини дати сва потребна и опширна обавештења о војсци, којих је Скупштина толико жељна!

Напредњачко вече. Крагујевачки напредњаци приређују забаву са игранком на Сретење 2 фебруара ове год. у просторијама „Прве Пивнице." Припреме се чине увелико да ова забава испадне међу најбољим ове сезоне.

Турска и Бугарска. Велики везир је о руском предлогу за исплату Бугарске накнаде Турској рекао, да тај предлог није довољан за Турску. Није сасвим јасно, да ли ова изјава великог везира значи одбијање или начелно усвајање руског предлога.

Турско-аустриска погодба. По једној цариградској депеши с крајом ове недеље објавиће се текст протокола о турско-аустријској погодби; пошто га Порта у свој. Турска у њему неће чинити знатне измене. Како цариградски дописник „Н. Сл. Пресе" сазнаје, најважније измене које је аустро-угарска влада учинила у протоколу ове су: Сасвим је отпао пробитни захтев Портин да се да рок од годину дана муслиманским Бошњацима, који б се хтели иселити у Турску, тако да су Босна и Херцеговина потпуно изједначене с осталим аустро-угарским покрајинама, те ће у обема земљама владати потпуна слобода исељавања. Од аустриских пошта одмах ће престати оне, где нема никакве конкуренције — као у Једрену, Галиполу и Родгету, а друге ће престати тек онда, кад се укину и друге стране поште.

Из пореске управе. Ми смо толико пута говорили о томе, како су у овоме надлештву затрпани пословима и како се тамо ништа не ради. Сад имамо да забележимо и то да има доста командитних новчаних завода, којима ни пореза за прошлу годину није још распоређена као што је то случај са Транспортном Банком.

Па сме ли ово да буде? јер док се према другим грађанима примењује егзекутивна наплата, другима а нарочито оваквим установама, које могу да плате порез кад *год се хоће* — још није ни разрезан порез?!

Г. министар финансија има дужност да натера ову госпо[illegible] да раде.

Портина нота. Како „Икдам" јавља" Порта је упутила својим посланицима на страни ноту, у којој изјављује да Бугарска, да би ступила у преговоре с Турском, мора се пре свега демобилисати.

Цесарово писмо. По гласовима из Беча, аустро-угарски посланик у Петрограду гроф Берхтолд, за време своје последње посете у Берлину, предао је немачком цару Вилхелму својеручно писмо цесара Франца Јосифа, које говори о балканским стварима.

Фердинандова абдикација. Софиски листови јављају да ће се после споразума с Турском кнез Фердинанд крунисати за цара бугарског, па онда абдицирати у корист престолонаследника Бориса, који ће у скоро навршити шеснаесту годину.

Један народни изабраник. Посланик г. Јова Стојковић је јуче задужио Скупштину. Он јој је прочитао неколико актиња, који су занимљивији од приповедака Марка Твена.

Г. Стојковић је прочитао оверени препис аката у којима се званично од надлежне стране оптужује један чувар шума: како је крао шуму, како је уцењивао сељаке, како је примао мито, како је криумчарио итд. итд. Требало би довести једног вештог исљедног судију, који би умео побројати све славне подвиге овога чувара шума, од кога није могао нико шуме сачувати.

Али фузионашки народ није толико неблагодаран као државна власт. Државна власт

тера тога чувара у хапс, а фузионашки га народ дотерао невезана у Скупштину. Тај се чувар шума за сад још зове Милутин Драговић и заседава у првој фузионашкој посланичкој клупи. Родом је из крушне Црне Горе!

Г. министар привреде упитан шта мисли предузимати против тога чувара, одговорио: да именовано лице већ више није чувар шума, него је сад чувар закона, док не постане чувар Државног Печата.

Врбовање добровољаца. П. Лојд" јавља, да је по наредби руске владе забрањено српском консулату у Москви да врбује руске добровољце за Србију.

Озбиљан протест. Због изгреда против мухамеданаца у Бугарској, Порта је предузела озбиљне кораке у Софији.

Демантији. Из Софије демантују петроградску вест као да извесни бугарски кругови желе да сва деца бугарског владаоца прећу у православну веру. Нити је Русија такву жељу изјавила, нити у Софији ко мисли на то.

Отпутовао у Рим. Синоћ експресом оријентом у 3 45 по подне отпутовао је на нову дужност у Рим наш посланик г. д р М. М. Вујић.

Разбојништво. Прексиноћ у први сумрак, непознати зликовци пресрели су на друму Драгутина Мужића из Радановца у округу ужичком и том приликом отели му 580 динара у банкама.

Наређена је потера за зликовцима.

Провалили апсану. Милан Јоксимовић из Здравчића у срезу ариљском бив. робијаш, Велимир Милошевић из Клинаца и Светозар Тодосић из Пољуте, опасни зликовци, који су били под истрагом код среске власти за разна злочина дела, провалили су прекјуче апсану среску, поскидали окове и побегли.

Свима полицискима властима у земљи саопштено је ово бегство и наређена потера.

Исклизнуће трамваја. Јуче по подне трамвај бр 30 силуштајући се низ ону низбрдицу код Калимегдана ка Свето-Савском Дому, а услед клизавости на пруги од поледице, исклизнуо је из шина, али после кратког времена враћен у саобраћај. Срећом нико није повређен.

Врли грађани. Будимир Илић, Миленко Петровић, Алекса Јелесијевић и Радојко Вуковић, трг. из Краљева жалили су се министру унутрашњих дела, што се и од њих купи прилог за пододбор народне одбране и тражили да их *влас заштити од ове невидовне беде.*

Живели *дични грађани!*

Клуб „Напредак" Г. г. чланови управног и надзорног одбора београдског клуба „Напредак" позивају се, да изволе неизостано доћи на клупску седницу, која ће се одржати вечерас у 6 сати у клупском стану (Македонска ул. бр. 4 — преко пута „Коларца"). На седници има се донети решење о једној веома важној ствари — од општег значаја а у споразуму са осталим клубовима београдским.

Стављен у притвор. Јуче је комисија која ради у Власотинцима на извиђају кривица Милана А. Маринковића бив. среског писара, овога ставила у затвор.

Сестра отровала брата. Максима, сина Саве Лацковића из Бобове близу Свилајнца, отровала је рођена сестра Анка девојка од 18 година, само зато, да би она наследила имање.

По достави тамошњег свештеника, који је опело извршио власт је предузела истрагу и секцијом је утврђено тровање.

Анка је одмах ухапшена.

Удавио се. Драгутин син Стојана Б. Адамовића из Петке, села испод Дубравице на Дунаву, хтео је прекјуче да пређе залеђени мали Дунавац испод Дубравице па се лед провали и он се удави. Рибари су га нашли и предали породици да га сахрани.

Хтели да се угуше. Синоћ око 8. часова у вече, у радњи хлебарској Младена Филиповића, која постоји у булбулдерском потоку, полициска власт нашла је Младена и његове момка у несвесном стању, јер су почели да се гуше од испарења дрва, која су била сирова и као таква наслагана у дољу фуруну да се суше.

Одмах им је указана лекарска помоћ, и по мишљењу лекара нема опасности за живот.

Душевно оболела. Милица Чобановић, удова пок. Гаврила Чобановића помоћника марвено-лекарског, упућена је јуче у болницу за душевне болести на посматрање, јер је на њој примећено душевно растројство.

Читуља. Г-ђа Розалија Палић, мати г. Петра Палића бравара овд. и браће му преминула је јутрос у 6 и по часово после дужег а тешког боловања.

Бог да јој душу прости.

Убиство у Нишу. Јуче је у Нишу Костадин поп Минић, познат као умно растројен човек, убио из револвера Усејина Ибишевића телалина тамошњег — без икаквог повода.

Усејин је пренет у болницу ради секције и сахране а Костадин упућен на посматрање, па кад оздрави према њему ће се применити кривични закон.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

Политичка криза у Угарској још непрестано траје. Дође се договори међ коалисаним владиним странкама, у партиским клубовима, појединн угарски министри непрестано трчкарају у Беч на подворење и референсање Његсару, али је криза све замршенија. Све су већи изгледи за образовање чисто Кошутовачког кабинета.

У Аустрији је због познате поштанске наредбе, по којој се у чешким поштама као унутрашњи службени језик има употребљавати немачки језик, настала озбиљна и парламентарна и народносна криза. Бинертову кабинету, и ако непарламентарном, већ су избројани дани због језичног питања, а тешко је предвидети како ће се образовати нови кабинет с обзиром на непопустљивост Немаца.

У аустриској старорусинској партији настао је расцеп.

Цар је санкционисао закон о изборној реформи за горњу Аустрију.

Др Јулије Варга, професор кривичног права на универзитету у Грацу, умро је од капље. Пре но што је дошао у Грац, био је на немачком универзитету у Прагу.

У Италији је јако скочила цена хлебу, те су због тога у свима већим градовима и народни зборови, који су веома узрујани. У Парми проклмован општи штрајк.

ВАЖНЕ ВЕС

Мелентијеве ће

Познати домаћин Стодин Мелентије из Краљ дознао је да се у овој зе дешавају грозне ствари

Чуо је да се наници у Плани кољу телад! мислите: кољу! па још на клци! Као да је кланица за творена, наопако нам звон!

Са свим прир да се газда Мелентије, к у своме веку није телета зао, згрозио на то свирепорјанство.

Ал' не само згро него се, боме, и забри Јер шта ће бити, вели, ака кланици покољу сву тел?! То ћемо ми, вели, оси без телећег подмлатка, сви можемо проценити: како би то зло било! Упути беше питање г. министр привреде: какве мере мисли предузети, е да би спречио националну несрећу?

Г. министар је сам човек који дано-ноћно ригу води и главу лупа, о збру овозмаљске стоке, паму није могла измаћи ни ов подмукла завера, коју је клаиица сковала против нашег телећег подмлатка. Он је отворио, вели, четворе оч и уши, само да му се не би промакла неопажено каква жртва или да не би, не дај Боже! пречуо телећу меку! Обећао је најстрожију законску заштиту угроженом телећем подмлатку.

Скупштина, у једном тренутку Мелентијевим открићем реводтирана и [illegible] службеном изјавом г. министра успокојена, опет се предаде слатком дремежу!

Не за обарачу!

Г. Стеван Турчић је почео у своме рукавичарском листу доносити некакве виџеве, који јако ударају на ужежену гушчу маст. Може му се само још овога пута проћи, али ако се то понови, нека се не згране кад га ми станемо мазати, јер ми место гушче масти имамо терентина! Мање смрди ал' тврђе држи.

Па да ти је око погледати,
Ти се, душо, неој препануги,
Док потегнем од бритку сабљу
И ошинем цар'ј делибашу:
Нека другог не не шаље к мени!

ВЕНЧАЊА І ВЕРИДБА

Г. Зарија М. арчевић, књиговођа фирме „Ј Михаиловић и комп." из Крагујевца, син нашег старог и уваженог пријатеља г. Миливоја Старчића, трг. из Ратара верио се с г ђицом Даром, ћерком г. Алекс Ратарца, трг. из Ратара.

Г. Војислав Нешић трг. члан фирме Бранков и Нешић. из Параћина, верио сса г цом Константинком, ћеркомком. Јанаћка Костића, бив. трг із Врање.

Наш пријате г. Лазар Предић, књиговођа Занаџ. Радничке Банке венчаће се понедељак 26. о. м. са г ђицом ександром Афанасијевом — Кзуновом.

Г. Лазар М. лкалај извозник из Шапца, вер се са госпођицом Розалијом, ћерм г. Нисима Б. Арона трг. из ограда.

Изјава Гла Бајића

Господиндиректоре,

У броју 22ашег уваженог листа, у ноћи: „Комисија" донели сте ю је образована нарочита једна комисија, која ће саслушавати Стефановића и Ранковића као главне кривце а мене као саучесника.

У интересу мога угледа, ја Вас молим да ово неколико реди донесете као исправку.

У односима мојим са поменутом фирмом нема ничега недопуштеног, пријавог и нечистог да би могао бити означен за саучесника чланова поменуте фирме.

Ваша нотица, према томе могла је потећи само услед непознавања ствари.

22. јануара 1909. год.
Београд.

С поштовањем.
П. П. Бајић

*

Ах не г. Бајићу, није наша нотица потекла из непознавања ствари него из факта: да је министар правде одредио комисију која ће саслушавати Стефановића и Ранковића као кривце а Вас као саучесника. Јесте ли Ви пак што криви и јесте ли Ви какав саучесник то је друго питање и иде на другу конту. *Ур.*

СЛОБОДНА ПРОДАЈА ХЛЕБА

Еснаф хлебарско пекарски у Београду упутио је свима хлебарским еснафима у Србији писмо ове садржине:

„Занати у Србији регулисани су еснафском уредбом од 1847. И занатлије и они, који нису занатлије, од министра до последњег грађанина, сложни су данас у томе, да еснафска уредба одавна не одговара своме задатку. Сви траже, да се она замени новим савременим законом, који ће загарантовао слободу рада и занимања и прописао односе између занатлија и њихових млађих с једне и потрошача с друге стране. Резултат тога јесте пројекат закона о радњама, који ће ускоро и законом постати.

За нас хлебаре важно је и да смо ми у своме занату ограничени више но и један други занат. Сем еснафске уредбе нас у нашем раду ограничава и закон о општинама, по чијем члану 97. тач. 7, општински суд са одбором пропасује таксу хлебу. Колико је ова законска уредба штетна по нас хлебаре и несавремена, није потребно нарочито наглашавати, јер је то свима нама познато. Довољно је напоменути, да смо ми тиме изложени често пута самовољи општинских часника, која таксу хлебу пропасују не на основу стварних чињеница, већ по самом расположењу и нестручном схватању. Услед тога хлебари су с једне стране принуђени да се свима начинима довијају, да би се услед рђаве таксе могли одржати а с друге стране изложени су великим казнама због „ексик" хлеба, што је последица рђаво одређене цене хлебу.

У свима земљама па и у нас прокламована је мисао слободе рада. Сав свет данас тражи слободу у раду, ради опстанка и напредовања у данашњем времену слободне утакмице — конкуренције. Стога је крајње време, да се и код нас упоредо са доношењем новог закона о радњама укине и законска одредба о таксирању хлеба од стране општин. власти.

Да би се то могло законодавним путем остварити, хлебарски еснаф у Београду сматра, да он у овоме питању као најпозванији треба да поведе прву реч и да договорно са свима еснафима у Србији порази код надлежних фактора, да се укине таксирање хлеба и да се место тога установи слободна продаја хлеба као и других животних намирница, чиме би се створила јака утакмица у овој врсти народне радиности, која би била од користи како произвођачима тако и потрошачима. Хлебац би се куповао и продавао не по утврђеној такси већ на основу утакмице, по квалитету и количини робе.

Тога ради, управа београд. хлебар. еснафа на својој седници од 9. овог месеца донела је одлуку, да заједничким са свима хлебарским еснафима у Кр. Србији одржи у Београду конференцију ради решења, шта и какве мере треба предузети код надлежних фактора да се озакони слободна продаја хлеба.

У смислу ове одлуке, управа београд. хлебарског еснафа обраћа се управи тога еснафа с молбом:

1. да иста сазове скупштину својих чланова и на истој донесе одлуку, да ли пристаје на овај предлог београ. хлебар. еснафа;

2. да, у случају ако се са истим слаже, набере из своје средине потребан број изасланика, који би имали доћи на конференцију, која ће се поводом овога питања обавити у Београду; и

3. да та управа о свему овоме изволи јавити потписатој управи најдаље до конца ове године, како би се благовремено могао одредити и обзнанити дан конференције.

Управа се нада, да ћете важност овог питања појмити и да ћете у томе имати пред очима изреку да је наш спас у нашим удруженим снагама.

С поштовањем, Управа хлебарско-пекарског еснафа у Београду:

Бр. 672
16. децембра 1908. г.
Београд.

Старешина
Трајко Трпковић

Помоћници:
Спира Мицковић
Ванча Бошковић

Управни одбор: *Дамњан Стојковић, Риста Крстић, Јован Аврамовић, Никола Ђ. Димитријевић, Стојан Миљатовић, Лозан Дабић, Нуфрија Вељановић, Тренко Бурић, Коста Максимовић, Митан Стефановић, Станоје Пешић, Јордан Јовановић.*

Надзорни Одбор: *Трајко Јанковић, Радисав Стефановић, Тома Гроздановић, Антоније Михајловић, Крста Бурић, Јордан Илић.*

На овај позив одазвали су се одмах готово сви еснафи у Србији, изјављујући солидарност у овом по њих животном питању.

Услед тога, управа еснафа одлучила је, да се на дан 5. фебруара ове год. састане у Београду конференција изасланика свих еснафа у Србији, која ће ово питање узети у дискусију и по том донети одлуку какве мере да предузму код краљевске владе, да се слободна продаја хлеба што пре озакони.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас приказује се по други пут одличан новитет:

„*Српско аустриски рат.*"

Места треба раније узузети, јер је после премијере ова комад стекао рекламу од публике, која га свакоме препоручује. — У програму је и „Сликарски атеље." —

Читаоцима у Пожези

Од данас обуставили смо шиљање „Правде" за то место зато: што ревизор Бран, Павловић не полаже обрачуне тачно и на време. Гледаћемо да за то место најемо новог ревизора.

ПРОДАЈЕ СЕ НАМЕШТАЈ

Због особе продаје се: 2 спаваће собе, 1 сала 1 трпезарија и 1 предсобље; све елегантно. Може се видети од 10 до 12 пре подне. Кнез Михаилова ул. бр. 16 I спрат. 32 5—5

ЛЕНА — ЛЕНА РАБРЕНОВИЋ
и
Славорад Јовановић
зубни лекар
венчани 11. јануара 1909. год.
Аранђеловац. *Београд.*

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" црног дин. 1.
Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урањене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера," Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печуракa т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Саламе *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Емеинталера, Рокфора, Ајзамера, Комемберта, Бриа и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Најбоље и најразноврсније стовариште* **Бомбон** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанџи црвених, „Марона" Кестена итд. *Француских Сардина* у зејтину највећи избор. Тонфиша, Мариниранихх Харинги, Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица. Зечева Фазана и т. д. Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом.

Телефон бр. 43. 13 13—

Отворили смо три дућана и то на Великој Пијаци, Зеленом Венцу и Палилулској пијаци

За продају говеђег цубока

Говеђе главе 1 кило 0·30 дин.
Црна џигерица 1 кило 0·30 дин.
Сденине 1 кило 0·30 дин.
Цела бела џигерица 1 комад 0·40 дин.
4 ноге говеђе 0·60 дин.

Продаја врши се сваки дан пре подне. 39 1—10

ДРУШТВО ЗА ОСИГУРАЊЕ

„Србија"

поверило је *Подринској Банци* у Шапцу искључиво право за *народно осигурање* у Шапцу и подринском округу; међутим банка је овлашћена да врши и остала осигурања (живота и пожара) за рачун друштва. **Управа.**

38 2—3

Живине!

Урањене и заклане добила је данас и у **будуће имаће сваки дан свеже** на стоваришту

Колонијално-Деликатесоа Радња

Петра П. Мирковића
БЕОГРАД.
Његушева бр. 29. *Цветни Трг.*

Телефон бр. 464.

КУЋА нова са 5 соба предсобљем купатилом и у авлији друга кућа за ренту, обе са инсталацијом електр. осветљења продају се за 20.000 динара. Упитата у Уреништву овог листа.

Елегантан салон продаје се. Упитати у уреништву овог листа. 35 4—4

50.000. ПРИТКИ (ТАЧКЕ)

од старих багрема цепане за виногради имам на продају по умереној цени.

Продаваћу и на мање количине.

Ламбра Р. Димитријевић
27 Смедерево. 6—10

ЧИТАЈ ОГЛАСЕ

У недељу 25 јануара тек. у 11 часова пре подне венчаће се у првој Св. Саве уради, наша деца

СОФИЈА са господином Живком артилеријским поручником

ЖИВКО са господицом Софијом кћер-ће Јелене и Дим. В. Божића адвоката из Шапца

Извештавамо наше сроднике пријатеље о овој нашој родитељској радости, молећи их ово сматрају за позив, пошто нарочитих позивница нећемо.

Честитања у првој.

Сеуп сватова у 10 часова уџи Јове Илића 27, (ваше бив. Стефановића механе — Крагачки друм).

Јелена и Димитрије Божић адвокат — Шабац
и Младен Лавадиновић економ — Београд

40 Телеграм: **Лавадиновићжић**, Београд 1—3

У недељу 1. фебруара ове год у 7 а по часова пре подне венчаће се у овдашњој Старој цркви

наша кћи **БОСИЉКА** са г. **Милошем Јовановићем** окружним подшумаром из Голупца

који син **МИЛОШ** са **Босиљком** кћерком Дим. Ђорђевића пензионера из Пожаревца

Нарочитих позивница неће бити Честитања примаћемо у првој.

Ићи ће се на колима.

Јулијана и Дим. Ђорђевић *Прванчева Јова Милојковића*

42 Пожаревац 1909. г. 1—3

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА

Помодно Мануфактурна Трговина

АВРАМА Х. ГАБАЈ и Комп.

код Лубенице
Васина ул. преко пута Народног Позоришта

Распродаје

сву робу знатно јевтиније но до сад след селидбе радње.

Распродаја ће трајати до 30. Априла 1909. год. а од 1-ог Маја исте године отварамо нову Мануфактурно-Платнарско-Галантериску трговину у згради *дом Анкера* на *Теразијама* где се сад налази апотека Викторовића. *Мустре на захтев шаљемо бесплатно.*

С поштовањем
33 3—20 **АВРАМ Х ГАБАЈ и Комп.**

ЗУБНОЛЕЧНИЧКО ОДЕЉЕЊЕ ЗУБАРСТВА

Dr. Милан Пр. Мазнић

са седиштем у Лешници отпочео је своју лекарску праксу.

698 10—10

ПРИЈАТЕЉИМА СРПСТВА
И СРПСКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Прва Повд. Ужичка Акц. Ткачка Радионица извештава своје пошт. потрошаче и пријатеље српске индустрије, да има на стоваришту велики избор тканина ванредно доброг квалитета и постојане боје, које су по изради много боље од страних фабрика.

Да би се сад, у овој прилици, спречило уношење страних крпа, Управа Ткачке Радионице пустила је цену израђевинама тако, да су све знатно јефтиније а квалитет много бољи од страних израђевина.

Молимо пошт. потрошаче, да се поље са поруџбинама обратити непосредно фабрици у Ужице или њеним продавцима, и то:

У Крагујевцу г. Сави С. Новаковићу; у Чачку г. г. Васи Гавровићу, у Ваљеву г. г. Недељку Павловићу, Антонију Јовановићу, Пајовићу и Јевтићу и Михајловићу и Станојевићу; у Шапцу г. Ђорђу Танасијевићу; у Крушевцу г. г. Трајку Ристићу, Јки Пл повићу и Живку Белотрепићу; у Нишу г. г. Браћи Попић, Живојну Милосављевићу и Другу, Милу Попићу и Јовану Величкови; у Соко-Бањи г. Стојићу Милићевићу; у Алексинцу г. Станисављаци Павловићу и Сину; у Трстенику г. Милосаву Мирићу; у Неџину г. Јеврему Рашићу; у Г. Милановцу г. г. Петру Маринковићу, Љуби Ђорђевићу и Танасију Милановићу; у Краљеву г. г. Браћи Мазић, Дим. Димитријевићу и Шваичићу и Радомиру Николићу; у Лесци г. Андрији Урошевићу; у Каменици г. Радовану Бошковићу; Ужицу г. Димитрију Михајловићу; у Прањанима г. г. Миленку Бојевићу и Благоју Симовићу; у Пожеги г. г. Димитрију Кандићу Браћи Ђукић, Младену Крњићу и Милану Јеремићу; у Ариљу г. Драгољубу Думићевићу и Миленку Гашићу; у Рашци г. Бошку Мићићу; у Обреновцу г. Љуби Вукајловићу; у Варварину г. Станојлијосављевићу; у Ћуприји г. г. Мијаилу Ђ. Миленковићу, Сими Сићу и Јевти Томићу; у Параћину г. г. Лазару Т. Миленковићу и Ристићу и Сину; у Смедереву г. Николи Спасићу; у Алексанлцу (ж.) г. Настасу Јакшићу; у Књажевцу г. Љуби Јанковићу; у ји г. г. Алекси Протићу и Гавриловићу и Прелићу; у Б. Башти г. Радисаву Митровићу и Нешку Нешковићу, у Рековцу г. Петру Пћу, у Бољевцу г. Миленку Ристићу; у Паланци г. г. Живанчевићу Арсенијевићу, и Милану Прокићу и Брату.

Мустре наших израђевина могу се дети у Београду код г. г. *Димитрија Јањића* трг. и *Теразијама*, *Николе Мићовића* Дубровачка улица и ко *Доброслава Атанацковића* преко пута „Козарца" подла колекција у комадима и парчетима свију израђевинаиво пешкирима, чаршавима, салветима и т. д).

679 10—10

Котел „АЛБАНЕЗ"
Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.
Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.
Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*
Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.
Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осипи** *т. зв. фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН
СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести рђе јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством коштa 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jecoris aromaticus cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 10 11—

Својим пријатељима и познаницима са болом у ду[illegible] и никада непрежаљена

† РУЖИЦА

11. јануара т. г. у 4 часа изјутра преминула у својој 55. години старости, остављајући нас за увек ујављене.

Грађанство града Чачка, обојега пола, изјављујемо велику захвалност на многобројном скупу и испраћају до вечне јој куће.

Тако исто и оним грађанима благодарност, који, у време спровода покојнице, затворише своје радње кроз улице, куда је покојница пронесена.

Тако исто изјављујемо велику благодарност онима, који нам путем писама и телеграма изјавише саучешће.

Велику благодарност изјављујемо и г. Настасу Илићу, трговцу овд., који покојницу као своју дугогодишњу гвардарку из захвалности уписа за добротвора у чачански Болеснички Фонд.

Чачак, јануара 1909. г.

Ожалошћени: супруг: Алекса Пушељић трг.; синови: Радомир и Стеван; кћерке: Зорка и Лепосава; сна: Љубомир; брат: Василије Васиљевић трг. и сна: Лепосава; зет: Андра Петковић судија; сестре: Мика, Драга и Јелена: зетова: Петроније Новаковић трг. и Антоније Вујевић трг.; 41 унучад: Коса и Аца и остала родбина. 1-3

Наша мила мајка, односно баба

† МАРИЈА

удова поч. Лазара Милисављевића бив. трговца из села Влашке у ср. космајском

преминула је 18. ов мес. после краткот а тешког боловања у својој 68. години старости.

Овај изненадан губитак наше мајке изненадно нас је и ми немоћемо а да не захвалимо у првом реду нашем рођаку г. Перу Поповићу свештенику и његовој супрузи г-ђи Милеви, г. Драгиши Буквићу учитељу и његовој госпођи Јелисавети, г. Лази Петровићу учитељу и његовој госпођи Танки, који су се први нашли и притекли у помоћ те нашу мајку спремили и обукли. Даље нашем стрицу Јовану Милисављевићу и његовој Милици, тети Кости Буквићу и тетки Јовани, браћи: Радојку, Милошу и Тахомиру, који су својски заузели се да погреб буде што свечанији.

Свима грађанима општине Влашанске који су нашу мајку до гроба испратили. Нека сви приме нашу најсрдачнију благодарност.

22. јан. 1909 г. Београд.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

син: Данило Милисављевић бив. окр. благајник; снаја: Јелисавета; унуци: Андра, Стева, Радован, Радоје, Војислав и Мила.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за полд. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32 дин. а пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углаасине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Виска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Длендића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | СУБОТА 24 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 24. | Телефон 821.

На што су нам?

Ми имамо многа дипломатска и конзуларна заступништва на страни, али од њих немамо скоро никакве ни политичке ни трговинске вајде, као што би требало да имамо, кад би срећом та заступништва, или боље они који их представљају, били дорасли своме позиву и свесни своје дужности. Изгледа да су та заступништва наша створена само као синекуре за разне наше ладолеже. Да то одмах и докажемо. Покрај толиких других ранијих примера, навешћемо само овај један најновији.

Некакав трговачки шпекуланат, свакојако не ни српски ни немачки, пустио је у „Хамбургер Фремдевблат" бајаги телеграм из Београда, у ком се вели како у свој Србији влада невоља а трговина застала. У нашим владиним круговима велику је запрепашћеност изазвала вест да је Немачка обуставила набавку кукуруза, због чега је цена пала од 12 на 10 динара. Исто тако је на 280.000 динара спао и извоз ужарије у Бугарску, који је раније износио милијун динара. Али је српско воћарство најосетније погођено застојем у трговини сувим шљивама. Тај артикал, који је раније нотирао 23—24 динара за метарску центу сад се продаје само за 7 динара. Велике количине остале су непродате.

У Немачкој ми имамо и дипломатска и конзуларна заступништва. И ни једно, а нарочито ова последња, којима је дужност бринути се о нашим трговинским и привредним интересима ни једном речи нису реагирала на ову лаж, скројену у очитом трговинско-спекулативном а можда и аустриском политичком смеру. Место тих службених српских заступништава нашла се да својој дужности одговори једна поштена немачка фирма и да у оправдану одбрану узме српску трговину.

На три дана после поменутог саопштења хамбуршка фирма Ферд. Флинш послала је листу „Хамбургер Нахрихтен" писмо, у ком се вели:

„Наша је фирма у живој трговачкој вези са Србијом. Услед тога смо тачно информисани о тамошњим приликама. За то сматрамо за своју дужност да по својој снази исправимо све изврнуте и не истините новинарске вести, па ћемо вам бити веома благодарни ако у вашем листу објавите ову нашу изјаву:

„Вест да је Немачка обуставила наруџбину кукуруза, да је услед тога настала велика запрепашћеност и да је цена спала од 12 на 10 динара, у овој сезони не одговара фактима. Целокупна берба кукуруза раније је скоро сва извезена у Антверпен, а тек у јесен 1908. појавила се немачка трговина у Београду као купац и купила 500 до 600 вагона, па је природно да је појавом новог купца уобичајена цена *скочила* од 10 на 12 дин. Пошто услед доласка прекоморске робе Немачка нема више никакве потребе за српски кукуруз, није наравно ни било више никакве потребе да се плаћа сразмерно већа цена у Србији. *Али тиме није изазван застој послова у Србији*, јер је целокупна берба већ пласирана у Белгији; али кукуруза још има у клиповима у Србији, те да се осуши, а за тим да се окрупни и пошље у Белгију, кад отпочне пловидба. Што је у овој сезони цена кукурузу у Београду 10 динара, то је за земљу срећа, јер је нормална цена, у којој сељак налази свог рачуна, између 6 и 7 динара франко Београд.

„У депеши поменуто опадање ужарија управо је смешно. Као што је познато, Србија производи велику количину конопље, која се извози (око 350 вагона.) Шкарт се поглавито у јужној Србији Лесковцу и Врању, прерађује неком врстом домаће индустрије у ужарију, која се извози у Бугарску и Турску због ниског фрахта. Кад би ма услед каквих прилика тај извоз престао, не би [illegible] поменуте округе значило никакву тешкоћу, јер пошто Београд увози ужарије за округло милијун динара, било би лако домаће производе пласирати у Београду, односно у Србији. Осим тога је опадање чак од 3—4 милијуна у овом артиклу за земљу, као што је Србија, без икаква утицаја, пошто је доказала да је без икакве финансиске ослабелости издржала опадање од округло 30 до 36 милијуна годишњег извоза у месу, што је било изазвано царинским ратом између Аустро-Угарске и Србије.

У целој сезони 1908. извезено је око 5000 вагона шљива у суми од округло 15 милијуна динара. Сваке године заостаје извесан део ситнијих, мање вредности шљива, који се употребљује у земљи и то делимично за фабрикацију ракије. И ове године остало је око 150 вагона таквих шљива, назване „меркантил" која се у јеку сезоне обично продаје по 6 динара од 100 кила. Целокупни мањак ових 150 вагона износи од прилике 90.000 динара. Кад се то упореди с извозом од 15 милијуна, такав мањак се не може ни узимати у обзир. Кад дакле један овдашњи лист вели, да се и сад шљиве продају по 7 динара, онда се то може тицати само те меркантилне робе и за произвођача је такође срећа, јер је та роба чак и у јеку сезоне била мала вредности.

Докле једна немачка фирма, која има веза са Србијом, овако устаје у одбрану српске трговине, дотле наша заступништва, дипломатска и конзуларна, у Немачкој ћуте и не раде ништа, — јамачно продају зјала.

ВЕРЛЕ О АНЕКСИЈИ

У онадашњој седници угарског посланичког дома мотивисао је послан Бозоки (независна левица) сву интерпелацију о последњем говору аустриског министра председника Бинерта у аустриском анексионом одбору. Бозоки је рекао како је већ интерпелисао због различности текстова у аустриском и угарском анексионом прилогу, али му министар председник није одговорио. Изјавио је да говор аустриског министра председника значи исмевање Угарске и нарочито му замера што је рекао да Аустро-Угарска представља према иностранству једноставну државу. У опште из изјава барона Бинерта излази да у Аустрији мисле да Босну начин заједничком. У режиму странк независности дотерало се дотл да се заједнички послови повећавају место да се смањују. Дужност је угарске владе да се томе најодлучније одупре.

На то је министар председник др Векерле одговорио, да је у погледу анексије Босне поднео законски предлог, који се односи на питања које је додирнуо интерпелант. Он ће још у току овог месеца а најкасније у [illegible] поднети један предлог. За то мисли да је неподесно ту ствар цепати у два дела и једно тако важно питање у напред расправљати у форми интерпелације. Код законског предлога о Босни нисмо могли игнорисати, да у смислу одредбе законског чланка 6. од 1800 о управи Босне можемо наређивати само у споразуму с Аустријом. У томе се слаже сваки поједини члан владе и ја молим господина интерпеланта и поштовани дом, да буду уверени да смо свану реч законског предлога и његове мотивације тачно проценили. Ми смо заузели гледиште, да нико код важности наших историских права не можемо издавати коначна наређења не напуштамо ништа од наших државноправни захтева. *Ја нисам солидаран с аустриским министром председником* Наша државноправна гледишта могу бити веома различна, као што у многом погледу и јесу.

Што се тиче истакнуог питања, да ли цела монархија чини две државне јединице или самосталну, интерпелант може бити уверена да смо и у заједничкој министаској конференцији утврдили угарско гледиште, па га и *одржали* Наша се права не могу збрисати. Ми стојимо на гледишту угарског државног права, али ми не гледишту не стварамо важност на тај начин што бисмо се уштали у одбијање или не знам какве полемике. Кад будемо расправљали законски предлог о Босни Херцеговини, онда ће се интелеант уверити да смо заузели гледиште које одговара угарском државном праву.

Ја ни мало не потцењујем замерке интерпелантове. Ал бих сматрао за најнеталнију тоду кад бисмо се уз неокрњен чување нашег властитог државноправног гледишта на основу новинарских вести упуштали у полику и тим путем хтели да створимо важност нашим правима.

Бозоки је изјавио да не може примити на знање одговор министра председника, јер није аустриске нападе одбио у парламенту где је томе место. Он апелује на странку неззависности да не прими одговор министра председника, јер није прецизно одговорио чак ни на питање о једнинству монархије.

У поновном свом говору Векерле је рекао: Молим за опроштење. Ја се овде не могу упуштати у побијања. Ја одлучно износим угарско гледиште. То је и моја дужност Рекао сам да не могу примити никакоју солидарност с аустриским министром председником ни о каквом његовом изразу или његовале државноправном схватању. А пошто је моје уверење да аустриски министар председник никако није говорио у подругљивој намери, но је са свог гледишта изнео само своје властито схватање, не могу се у даљу критику или чак и одбијање његова говора упуштати већ ни с гледишта парламентарне пристојности.

У одбрану напалнутог

Професор интернату и завидиму

У „Штампи" од 21. јануара, изишла је једна белешка под насловом „Спрема се у комисију" у којој се, тобож из официрских кругова из Крагујевца, безразложно напада на једног честитог и потпуно исправног официра — арт. мајора г. Љубомира Покорног.

У белешци се износи да г. Покорни „спрема кофер надајући се да опет оде у комисију за пријем пешачке муниције и ако је већ четири пута ишао до сад у иностранство" и да је то њему „могућно с тога што је зет пуковника М. Рашића."

Очевидно је, да ова белешка потиче од некога, који је јако заинтересован одређивањем чланова будуће комисије за пријем муниције и да тај неко, није ван круга оних, који су срећни да имају написмено о својим „војнотехничким" способностима.

Писцу је довољан разлог за неспрему г. Покорног то, што је он сродник пуковника Рашића и зато он не ваља.

И ако „Штампа" има заслуга, што је одголићена неисправност неких лица у војно техничкој служби (а о томе суд има да каже последњу реч) у овој прилици, она је указала и сувише предусретљивости једном злонамерном изношењу неистине и на то јој се мора прстом указати.

Техничке спреме г. Покорни можда нема у оноликој мери, колико је имају они, који у свакој згодној прилици ту своју спрему свему свету на видик износе, а који су од војно техничких надлештава и завода створили прибежиште нерада и свакојаких интрига, али је има толико, да му је она довољна, да успешно обавља онај посао, који му је као члану комисије за пријем муниције био поверан. А да г. Покорни у вршењу службе, која му се повери, зна пре свега за исправан и до скрупула савесан рад, то знају сви они који овога човека познају.

Најзад, ако се Србија није и сувише одужила својим „техничким спремним" официрима за њихову „спрему" онда не знамо која би то земља била?! А ако је поменута белешка у „Штампи" жалопојка неког техничког спремног официра који мисли, да се није још, што но кажу, добро „закопитио", онда он заборавља, да ће бар у Србији бити доста прилика, које ће му се као „стручњаку" дати, те да престане са вапијањем као што је ово у поменутој белешци.

У интересу истине написали смо ово неколико редака.

„дит".

СТРАНА ПОЛИТИКА

Оставка Коковцева *(Царско посланство. — Нелидов немогућ)*

Од неког времена непрестано се проносе гласови о одступању руског министра финансија Коковцева. По једном петроградском саопштењу „Фосових Новина", тај се глас сад потврђује с поузданошћу. Као разлог овом његовом кораку изводи се то што он врло песимистички мисли о финансиском стању Русије. Он би радо отишао за руског посланика у Паризу, пошто ће то посланичко место сад остати упражњено, пошто је немогуће да досадашњи посланик Нелидов и даље остане на том месту. Нелидову се десио један мали малер. Он је на име жени руског аташеја грофа Костића Американца по рођењу одрекао уобичајену учтивост, те га је за то њен уверени муж ишамарао. Наравно после овога Нелидов не може остати више у Паризу, а мучно да ће добити и друго које дипломатско место.

Изјава Игњата Ј. Бајлони

Поштовани г. директоре,

Вратив се с пута, пријатељи ми скренуше пажњу на чланак, који је изашао у 16. броју Вашег цењеног листа „Правда" под насловом „на све стране пљачка".

Како у Београду, од чланова велике индустриске фирме — Пиваре само ја могу бити тај, на кога се може односити поменути чланак, пошто сам се ја, октобра месеца пр. год. јавио са потребним документима VII. пуков. окр. команди и тражимо да ми се изда решење: где сам распоређен у народној војсци, то Вас молим, да у хатар истине, изволите донети ову моју исправку.

Није истина да ја располажем каквим лажним уверењем, и да се сад хоћу са таквим и да користим. Ја имам уредну „Објаву", која се заснива не Решењу Дунав. Дивизиске Команде и на супер ревизиском комисиском прегледу, о чему свакога и свакад уверити могу. А та исправа јасно тврди, да ја нисам војничар, како ме силом VII пук. окр. команда, издатим ми решењем, сасвим неправилно проглашава.

Најзад, као што се из самог чланка види, ја сам сам покренуо ту ствар, а то ваљда, никако не би учинио, кад бих хтео да нешто избегавам.

22. јануара 1909. г.
Београд.

Одлично Вас поштује,
Игњат Ј. Бајлони
индуст.

Господину

Јови Адамовићу

Директору „*Правде*"
Београд

Господине директоре,

У вашем цењеном листу број 22. од 22. ов. м. на трећој страни, изашао је један напис под насловом „После једног испада," у коме се новинарству и читалачком свету саопштава, како сам ја назвао српско новинарство: несавесним, подмитљивим и непатриотским, а све за то што су београдски листови коментарисали пад фирме Стефановића и Ранковића и што су износили на јавност сне оне несавесности и несолидне радње, које су овим падом о белодањене.

Све што је тамо речено да сам ја говорио скроз је неистина. То знају сви учесници конференције чланова Српског Трговачког Удружења.

На осталу садржину, која кипти неком жучношћу на моју особу, нећу ништа друго да одговарам до само то: ко, год познаје мој двадесетогодишњи рад као трговца и јавног радника тај зна, да тамо нема ничега истинитога.

Молим вас г. директоре да ову исправку изволите оштампати у вашем листу и да прибавите [illegible] поштовању.

Коста Др. Ризнић.

*

На ову изјаву г. Косте Ризнића имамо да изјавимо ово: Уредништво „Правде" апсолутно верује у истинољубље свога извештача са конференције о којој је овде реч, тим пре што ни уредништво „Правде," нити пак сам извештач нису имали апсолутно никаква разлога да г. Ризнићу мећу у уста речи које он није рекао. Извештај је написан веома објективно и без обзира на личности, које су на конференцији учествовале те се не може претпоставити да ће се према Ризнићу учинити изузетак и подметути му речи које није рекао. Но кад г. Ризнић овако категорички тврди да је све оно неистина што се у извештају вели да је рекао, онда ми то његово тврђење примамо као тачно, остављајући онима који су на конференцији учествовали да цене је ли се г. Ризнић у истини изражавао о нашем новинарству онако како је наш извештач изнео или није.

ДИРЕКТОРУ „ПРАВДЕ"

У месту.

Рад мој на конференцији Срп. Трг. Удружења од 21. ов. мес. неки овд. листови, као на жалост „Трговински Гласник" и „Београ. Новине," тенденциозно су преставили као ништаван.

Жалим што се журналистика наша у лицу горњих гласила служи и таквим средствима противу мога јавног рада. Да је мој говор био добар и смишљен, утврдила га је непристрасна штампа; а на самој конференцији г.г. К. Ризнић, Милорад Павловић и најпосле цео збор који је мој говор и саслушао. Хитам овим да Вама и Вашем извештачу, кога нисам имао част познавати, захвалим на поштеном раду.

Примите, г. директоре, и овом приликом изразе мог особитог поштовања.

23. јануара 1909. г.
Београд.

Ваш
Н. Д. Тајтацановић
трг.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Сведоци против „велеиздајника"

Осим свештеника Пауковића, правника Цревара, Петра Шолка, Јовезића и других изјавили су још Л. Фридман из Земуна, Срнић и Мркобрада, да они никад нису рекли оно што им подмеће државни тужилац у оптужби против Срба „велеиздајника".

Аболиција

У извесном делу мађарске и хрватске штампе јављају се гласови, да ће владар аболирати „кривицу" похапшених и оптужених Срба „велеиздајника".

Помен

20. о. м. на дан годишњице смрти пок. Милована Глушића, бив. књижевника, који је, као што је познато, сахрањен у дубровачком гробљу, Срби дубровчани учинили су помен на његову гробу.

Дневне вести

Кредит од 200 000 дин. Од јуче је на дневном реду претрес одобрење ванредног кредита г. министру иностраних дела од 200.000 дин. Наравно, да кад се у оваквим приликама то тражи, тешко је одбити. али би само том приликом требала Скупштина да [illegible] се упозна са трошковима које су познати „Аргонаути" учинили [illegible] не би требало да се овога пута неопажено промакне.

Курир за Беч. Бено Ретих чиновник аусто-угарског посланства, отпутовао је синоћ брзим возом у Беч, као нарочити Курир грофа Форгача, баруну Еренталу.

Миловановић о меморандуму. Мин. спољ. послова д-р Миловановић рекао је једном страном новинару да садржина српског меморандума, како је објављена у страним листовима, не одговара истини. О појединостима тога меморандума он не може да каже ништа, јер сам текст није коначно редигован. Пориче тврђење да је Србија истакла своје захтеве да се материјално користи. Овде се ствар тиче животних интереса Србије, о њеном: бити или не бити. Србија ће свом својом снагом бранити своје гледиште и радије пасти но попустити.

Аустрија и руски предлог. „Сирдајче Рајхекоресподенц" пише да споразум између Турске и Бугарске о њиховим узајамним захтевима још наилази на тешкоће, које се не могу уклонити непосредним преговорима између обе државе. Али је добро што баш сад долази једнодушно поступање великих сила. Француска, Енглеска и Италија одобриле су руски предлог, да се у Софији и Цариграду учине преставке у корист одржања мира. И Аустро-Угарска је изјавила да се слаже, њени заступници у Цариграду добили су упутства у духу руске ноте а њихове немачке колеге овлашћене су да им се придруже. Веома је радостан знак што је Аустро-Угарска пристала на руски предлог, јер то доказује да балканским питањима не стоји више руско-аустриска противност, као што не постоји ни немачко енглеска супарност.

Униформисане слуге. Ректорат великешколе наредио је момцима којим, да у најкраћем време набаве ново прописано сло — униформе о свом трошку иначе ће их одпустити?

Ово су сироти људи и ако то треба да буде, онима треба дозволити да униформе одплаћују а не овај одмах и да их избаце на улицу ни криве ни дужне. —

Русија и српски меморандум. Петроградски дописник „Таймсов" алашћен је изјавити да руска влада ни на који начин није одговорна ни за тон ни за садржину српског меморандума, па не одобрава ни појам меморандума.

Турско-аустрска погодба. По саопштењима неких цариградских листова протокол о турско-аустриској погодби потписаће с данас или сутра.

Велика поплава. Наш дописник из Франкфурта на Мајни послао нам је ноћас овај телеграм.

„*Франкфурту и околини, Мајна прети поплавом. Дек пристаништа отопљен*"

Према овоме и ми се овом немилом госту — поплави — можемо ускоро надати.

Пут у Солун. Министар спољних послова одредио је г. Саву Томића, чиновника министарства свог да као његов изасланик одмах одпутује у Солун ради прегледа рачуна у тамошњем конзулату а евентуално и на дужност конзула.

Г. Томић путује вечерас у Солун.

Разрачунавање на улици. Јуче је „Политика" донела критику на позоришни комад „Тоску" у којој се писац домакао и игре г-ђе Милутиновићке. Незадовољан овом рецензијом њен муж, г. Добрица Милутиновић, сачекао је јуче по подне око 3. сата г. Јефту Угричића чиновника и новинара пред кафаном „Коларац" и немилосрдно почео корбачем тући, тако да је један мимопролазећи ванредник умешао се и развадио их.

О овом догађају проговорићемо опширније.

Новитет у Прес-Бироу. До сада су наше редакције добијале телеграме најдаље до 9 сати. Сад је тамо заведен нов ред. Поред шефа Прес-Бироа, који је ту да прегледа телеграме који се имају предати редакцијама, сви ти телеграм имају да се однесу још на преглед и г. Дучићу његовој кући, па тек кад он прегледа могу се телеграми хектографисати.

У место да иде све брже оно иде све наопако.

Па окле ће ићи тако!

Весићева оставка. Страни дигови јављају да је српски посланик у Паризу д-р Милеко Весић поднео оставку, јер вели да му је положај у Паризу немогућ, кад српска штампа и јавно мишљење нападају француску владу, па народ француски, због њеног држања у балканском питању. Он је услед тога мотивовући консеквенце.

В војске. Јуче је у Београду војна комисија примала платно за санитет, које је ливеровала овд. фирма „Лимитед и комп." а којој је у своје време министарство војно уступило ову ливерацију, поред толиких домаћих индустријских радњи. Комисија је мерила платно динамометром и нашла да не одговара мустри, да је старо 6 година па је целу партију одбацила.

Сад се запело да друга комисија то исто платно прими и ако не ваља.

Скрећемо пажњу надлежних, да се заинтересују овом набавком платна.

Турска мобилизација. Докле „Икдам" демантује вест „Левант Хералда" о мобилизацији турске војске, дотле бечки листови јављају да је цариградско посланство једне велике силе добило депешу о мобилизацији битољске редифске дивизије.

Опозиција погодби. По саопштењима бечких листова, у турској Скупштини ће опозиција турско-аустријској погодби изгласати највише 70 гласова.

Искочио из шина. Јуче је опет један трамвајски воз искочио из шина на линији Ново Гробље, баш на углу Тркалишта где се сучељава линија са линијом из Душанове улице. Несреће није било никакове и воз је одмах поправљен, али ипак администрација би требала да пази.

Суд части. Као што смо јавили: Срп. Нов. Удружење створило је установу суда части, која ће важити и за лица ван Удружења. Правила за тај суд поверена су на израду г. Павлу Маринковићу, који је већ израдио предлог, и тај је на јучерашњој седници Управе Новинарског Удружења усвојен.

Објавиће се: кад ће суд ча-

Читуља. Нашег доброг пријатеља г. Алексу Пушељића трг. из Чачка и његова сина Радомира погодила је тешка несрећа. Г. Алексина супруга Ружица преминула је у 55 години оставив после себе ућвељена мужа, два сина и две кћери. Покојница је била примерна супруга и мати. Шаљемо наше искрено саучешће породици.

По Млави. Ова, дао Бог, никад није мирна, па ма ко начелниковао или министровао! Сад нам јављају из Кобиља: да се тамо већ неколико дана уселио срески писар Крста Петровић па станује у општинској судници, а храни га село. Само што му још не доводи „младе и девојке" па да буде баш прави Црни Арапин. Не зна се каквим је државним послом дошао, а зна се каквим се партиским послом потрудио. Ових дана ваља бирати једног кмета — благајника, па се писарица брине: да не прође напредњак и зато седи сад на овој зими, и кажњава где ког напредњака стигне.

Нек агује, кад тако милује.

Из суда. Јуче је био у варошком суду претрес по кривици Душана Антоновића кафеџије, који је оптужен био за опасну крађу. Суд је нашао да не постоји дело опасне крађе и пустио га као невиног. Душан је у притвору био скоро два месеца дана.

Егзекуција у Лозници. Из Лознице нам пишу да тамошње пореско одељење врши наплату порезе, на тај начин, што је притисло сиротињу па им и имања у попис узима, док према газдама који дугују по 1000 и 2000 динара порезе не предузима ништа,

Овако неправилан рад треба сузбити, јер су сви пред законом равни, па и у овом случају то треба да се примени.

Ранио га. Милан О. Стевановић из Паланке смедеревске, јуче око 9. сати пре поноћи, ранио је из пушке у десну руку Танасија Петковића онд. зато, што га је ухватио у своме забрану да краде дрва.

Танасије је упућен у болницу а са Милованом ће се поступити по закону.

Разбојништво на Гробљу. Јуче око 2 сата по подне на старом гробљу у Београду, три непозната зликовца отели су 500 дин. у банкама Митру Стојковићу, тежаку из Вите, који је новац добио јуче за продата два вола.

У овој отмици участвовао је и Васа Видосављевић теж. из Камен-Дола ср. грочанског, који је притворен и код кога је нађена горња сума, али он вели да му је тај новац од продата своја два вола. Васа је ухапшен а и за осталом двојицом наређена је потера.

Завејан у снегу. Још 4. ов. м. Јанићије Андрић, тежак из села Горње Трешњевице отишао је од куће пут Аранђеловца, да тамо сврши неки свој посао и од тога доба никако кући није долазио. Учињеном потерницом, Јанићије је тек 14 ов. м. дакле *после десет дана* нађен мртав у његовом селу а на месту званом „Честин Поток" смрзнут. Учињеном истрагом и секцијом утврђено је да је се на путу смрзо и умро од зиме.

Ухваћене лоповске дружине. Београдској полицији пошло је за руком да ухвати две лоповске дружине, које су у последње време вршиле у велико крађе по Београду. О овим дружинама и начину како су ухваћене донећемо опширан извештај.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

§§ У Вишију (Француска) ухапшен је пре петнаест дана трговачки путник Гилбертах, јер се на њега сумњало да је шпијун. Кривична истрага против њега сад је обустављена, јер тобож тајни документи о марини који су нађени код њега, само су белешке за роман који мисли написати.

| Међународна конференција за поморско право у Лондону постигла је споразум о неколиким најважнијим тачкама. Очекује се да ће конференција кроз кратко време бити у стању да резултат конференције изложи у једном документу који ће потписати пуномоћници.

(0) У Лондону су стигле вести да је непрестано исто стање абисинског краља Менелика, који дуже времена пати од артериосклорозе. Неосновано је мишљење да би на случај Менеликове смрти могао планути покрет против страница у Абисинији.

)(У Пожуну је 21. о. м. 26 сахати падао снег, те је трамвајски саобраћај морао бити обустављен. Снег је 50 сантиметара висок.

(?) У Ексу у Провансу (Француска) пред тамошњом хапсаном протествовало је онамад 4000 душа против помиловања двојице на смрт осуђених убилаца. Демонстранти су покушали да продру у хапсану и да линчују убице, али су их полиција и војска потисла.

Самоубиство

проф. Горди и његове госпође

— Сензационни догађај у Њу-Јорку. —

(Писмо „Правди")

Њу-Јорк, 5. јануара.

У једном од најотменијих квартова у Њу Јорку живела је мирно и срећно породица чувеног педагога и професора њу-јоршког универзитета *Џемса Горди*.

Професор је био ожењен једном врло образованом Немицом из Дрездe и имао је са њом само једну кћер. Мис Горди, под руководством свог оца, добила је одлично образовање. Концем децембра беше ступила у 21 годину. Отац, мати и кћи живели су срећни и задовољни, уживајући у литератури и имајући исти литерарни укус.

Пре две недеље Мис Горди назебе; доктор нађе, да је код ње лак случај бронхитиса. Из почетка болест неизгледаше озбиљна, али у суботу у вече стање Мис Гордијеве нагло се погорша. Буду позвани најбољи професори са универзитета. Консилијум нађе, да професоровој кћери нема спаса, и да смрт треба очекивати сваког часа.

— То није могуће! — узвикнуо је професор у очајању и обраћајући се својим колегама он их је преклињао: Ради Бога спасите ми дете, јер оно треба да живи!

Сву ноћ је болесница лебдела између смрти и живота; у зору умре.

Очајању родитељском није било краја. Једва су их одвојили од мртве кћери и увели у спаваћу собу. Овде је изненада наступила реакција: професор и његова госпођа постадоше готово равнодушни спрам свршеног факта.

— Хоћу да се прођем мало! рекао је професор. — Глава ме јако боли!

После четврт часа вратио се.

— Немојте нас будити за два сата. Жена и ја толико смо уморни, да нам је потребан и најмањи одмор! наредио је проф. Горди послузи.

Око подне дође добар пријатељ ожалошћене породице проф. Лоф, да изјави саучешће. Дуго је лупао на вратима Гордијеве спаваће собе. После пола часа проф. Лоф опет стаде лупати, па како не следова никакав одговор, то он позва бравара, да отвори собу. Кад је то учињено пред очима присутних показа се ужасна слика.

Горди и његова госпођа лежаху у постељи мртви једно до другога. На њиховим грудима стајаху две флашице хлороформа, којим се беху отровали. Из писма, које је нађено на столу, видело се, да се Горди и његова госпођа убијају, јер нису могли преживети смрт своје миле кћери.

Њу-јоршки универзитет губи у проф. Горди једну од најбољих својих снага, јер је пок. професор био аутор многих одличних радова у области педагогије, философије и историје америчке. а.

Из војске

Нерад испитних комисија

Испитне комисије за чин мајора пешад., артиљ., коњич. и инжињеријског, као и за чин капетана и потпоручника тих главних родова оружја, нећкају се хоће ли радити или не!

Тако, испитне комисије за чин вишег официра 1907.-8. није успела за 7 месеци да испита ни 30 кандидата, ма да за то време није имала никаквог разлога за одлагање, до једино уређени нерад.

У овој 1908.-9. од 1. октобра до сада успела је да испита свега 5 кандидата. Ако та комисија буде продужила овако да ради до 1. маја тек. год. докле теорија испита трају, испитаће вазда још 5 кандидата. А шта ћемо са оних 40 кандидата, који имају да полажу за 1907. годину? А шта ћемо с оним кандидатима, којима је одобрен испит за прошлу и ову годину?

Нека смо срећни и утешни. За прошлу и ову годину испоставали су и положили испите за мајоре сви од реда санитетски, марвени и војно судски кандидати ти главни [illegible] попрскати својом крвљу валовиту Дрину и за то пожртвовање добити чин. Ако пак не буде рата, онда ће опет у току ове године бити унапређени само зато, што других нема, а и да се види, да су и комисије нешто радиле.

Они официри, на које наша држава основа своје захтеве у садањем и будућем заплету са непријатељем отаџбине и Срспства; они официри, које и сам непријатељ поштује и цени — њи ћемо да запостављамо.

Хоће ли то нови министар војни да допусти? Надамо се да неће и зато га мол да нагна комисију на рад; бар да нареди да испити трају као и у Аустро-Угарској, исто време, док се испит не врши бар са оним кандидатима који одавна имају права на унапређења, дотле да не буде ни унапређења.

Надамо се да се министар неће оглушити о праведне захтеве својих официра, над ким да: „Правда држи земљу и градове."

Знамените ровачице и Црна Литургија

у време Лудвика XIV.

нађено по тајним архивама Бастиље

II

Тароб ниче

(наставак)

По други пуцакле наређује краљ да се склоне акти и да се суду подсу извесни документи с ном обавештењима. Он се ни могао отарасити уверења да је у њима садржана истина и да се њихово објављење не може спречити, ако с саслушање настави.

Документи, који су по наредби краљевој издвојени из аката закључани су у један сандук, овај запечаћен службеним печатом и депонован код Сагота, судског протоколисте, у његовој кући у улици Кенкамноакс Кад је Саго умро 10. октобра 1680., сандук је предат његову наследнику у Шатлеуи усијаној комори, Николи Годијову у улици Сент Кро де ла Бретонијер. 13. јула 1709. наредио је краљ те му је однет сандук и у присуству свога канцелара Поншартрена његову садржину спалио у камину своје собе.

„Пошто је концепте и акте, које му је господин канцелар поднео, прегледао и оценио и наредило да се у његову присуству спале, његово је величанство наредио, и то је његова краљевска воља, да по свима законским формама Годијон за то не буде крив."

Нисам [illegible] начке банде Луј XIV био је у срце погођен. Нападали су његово човечанско и владалачко достојанство, да чак ни француски престо није остао неукаљан. Колбер и Лувоа нису се могли одбранити од једног жалосног осећаја. Свемоћни владалац веровао је да ће уз помоћ оба своја министра моћи бацити у непровидну помрчину историју свога срама и своје брије. Али један се пламичак ипак није био угасио, њему се није поклонила никаква пажња. — А тај је пламен и даље горео, бивао све већи и простирао светлост око себе. Нашим ће се очима у потпуној јасности, показати шта се одиграло.

Госпођа од Монтеспан

Маркиза Франсоаза Атенеа од Монтеспана рођена је 1641 у замку Тонеј Шарант као кћи Гаврила од Рошуара, војводе од Мортмарта, господина од Бивона и Дијане од Грансења, кћери Јована од Марсиљака. До своје удадбе носила је име госпођице од Тонеј Шарант. „Њена мати — вели госпођа од Кајлија тежила је да јој у душу усади начела непоколебљиве побожности. Побожност госпођице Тонеј Шарант била је страсна, заносна". Именована 1660 за краљичину дворску даму, улила је краљици високо мишљење о својој врлини, јер је сваки дан ишла на свету службу Божју. Године 1679, кад је већ неколике године била метреса краљева, она је веома зачудила грофицу од Харкура, кад је од ње као новогодишњи поклон добила покајничку хаљину, једну камџију и један молитвеник украшен дијамантима.

(наставиће се)

ЗА СВАКУ ОСУДУ

„Друштво за чување народног здравља" расписало је конкурс за једно упражњено место чиновника који треба да руководи пословима друштвеним. Молби је било доста а нарочито од људи, који су остали без прихода и без занимања, као на пр. бив. чиновника, студената Универзитета и т. д. Па ипак управа овог друштва није умела да изврши избор. У место да је узела кога од млађих, вреднијих људи, који би могао одговарати условима траженим у конкурсу, они су узели једног човека који има пуну пензију поред других прихода, и који не може ни вршити ту дужност, јер даје приватне часове; док су међутим људи, који немају никаквих других прихода а довољно слободног времена да могу вршити дужност, одбијени у конкурсу. Оставили су толике људе без места да би узели једног директора у пензији који ће поред пуне пензије вући и ту плату, а дужност неће моћи отправљати.

Ми налазимо да управа поред одговорности за овај поступак заслужује и сваку осуду, тим пре што је унапред спремала оваквав избор испод жита, па је ипак расписала јавни конкурс, хтевши се пред светом показати као исправна! — к —

ЧЕЖЊА

У наручје ноћи пре дан суморан тоне,
А крај тебе душо боље стојим сломљен тугом,
Ти ми причаш ђуд неш ићи, када лето дође,
Жарко лето с' дивним цвећем и плавет'ним небом.

Ићеш тамо иза оних сиви дальних горја,
Тамо, где се земља, небо бајно осмејкују,
Где се виле белескају кроз зелене шуме
И лахори мирисави нежно подухују...

И ја слушам звонке речи, како тужно брује,
Кроз одају нашу скромну где се радост вила,
А у души плачем, како никад плак'о нисам,
Јер смрт беше руку своју на те већ спустила.

Ж.

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

Наставници школе чукаричке, на дан Св. Саве, приредили су забаву у корист сиромашних ученика исте школе. На забави приложили су:

По 10 динара: Стојан Димитријевић касапин и Наум Ђорђевић механџија; по 6 динара И. Станковић и Јован Букић: по 5 динара: Данило Тодоровић писар општински, Јован Новаковић индустријалац, Коста Лауташ хлебар, Стеван Антонијевић шупер, Панта Милосављевић трг. Љубомир Ђорђевић трг. Милан Милановић лађар, Ђорђе Ристић шеф бродарске радионице и Алимпије Јовановић; по 4 динара: Данило Петровић, Серафим Ристић трг. Веља Томић, Пера Јовановић учитељ и Јоца Поповић шупар; по 3 динара: Милош Перић, Михајло Јовановић, Карло Фаркаш, Светозар Антић, Милан Јовановић, Михајло Пејић, Мика Тоскић, Сретен Марић, А. Ружичка, Илија Кретић, Н. Н. Петар Николић, Јондршек и Јован С. Јовановић трг; по 2·50 динара: Трпуш Сотировић, Ладислав Трчко и Н. Н.

(Свршиће се)

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(159)

XXXV

Отац и син

Пардајан и Ортес се поздравише.

Ортес изиђе.

Пардајан чу како се врата на његовој соби закључаше.

Охо! рече он и задрхта. Затвараху ме! Шта ће то да значи?...

Он притрча вратима. Врата су била јака и брава је била непомична. Он тада притрча прозору. Прозор је био на другом спрату, што би према нашем значило четврти спрат. Са такве висине није било могућно скочити а да човек не поломи кости. Стари ратник баци бесно капу на постељу и дрекну:

— Матора будало! Ухваћен си!... Сад ми је све јасно: стрпљење, љубазност, обећања и талири Данвилови тамо у крчми у Пон де Сеу! Ах! подлаце! кукавице! Кад је био сам уплашио се! Претварао се да је заборавио догађај у Маржансију да би ме могао укебати! А ја сам као матори во увукао главу у јарам! Сад разумем све, чак и безобразлук Ортесов!... Знам: господар се боји да ме убије сам, па ме је предао својим слугама!... Пилата ми и Вараве! то ћемо тек видети!

Такве су биле прве мисли Пардајанове

Међутим размишљајући даље он дође до једне ситнице која му у први мах не паде на ум.

Маршал му је био отворено изјавио да је у завери против краља француског: страшно признање које га је могло одвести на губилиште. Значи да су његове намере у Пон де Сеу биле искрене

— Сем ако ту заверу, није сам измислио да би ми улио поверење... Како било да било, ја сам уловљен и ако нисам рад да будем задављен у сну, морам пребити сву ноћ.. А сан ме савла њује.

Пардајан поће нервозно корачати по соби да би се отео сну.

Али сваки пут када би прошао поред постеље уздахнуо би дубоко.

Прође тако један час.

Стари ратник изгледа је сад затворених очију и поспављи.

Од једном га сна издаде. Он извуче мач, стеже га добро па леже на постељу с дубоким уздахом задовољства и промрмља:

— Морам да спим!... На крају крајева два часа мирног сна вреде да човек буде задовољан... И најзад умрети у сну задављен или умрети од ножа све једно је... Смрт и сан су једно другоме и иначе слични!...

Ма да је био увен да ће бити преко ноћи нападнут он ипак задовољно склопи оч. После неколико секунада свао је дубоким сном.

После многих заиилажења стари Пардајан, пошто је купио ново одело и новог коња опази једнога дана да је седмаприл, да му је у кеси остало још неколико талира и да је налази на осамнаест миља одлариза.

Он пређе тих осмнаест миља за дан, дође у Пар у тренутку кад су се затворили градске капије и по наредби ршаловој, да би сачекао да падне потпуна ноћ, уђе у прву крчму и добро руча и испи две боце бордовског вина. Кад му рекоше да његов ручак с вином и храна за коња стају једанаест ливара, Пардајан остави свога коња у залогу и како је већ била ноћ пође брзо у дворац Мем.

Видели смо како је тамо дошао и како је слатко заспао, уморан од дугога пута.

Када се пробуди виде да је дан увелико.

— Гле! рече он, нисам мртав! У тренутку био је на ногама. Скоро у исти мах врата се отворише и на њима се указа маршал. Био је мало блед и очевидно провео је гору ноћ но његов заробљеник.

— Одржали сте своју реч и дошли сте на уречено време. Хвала вам, Пардајане.

— Вере ми, монсењеру, скоро се каjем што сам дошао.

— За што?... Ах! да, за то што су вас затворили. То сам ја наредно. Опростите ми ту обазривост, драги мој Пардајане. Хтео сам да спречим један непријатан сусрет. Чак сам помишљао да би се наши добри односи помутили кад би се догодио тај сусрет...

— Не разумем ни речи од свега тога што говорите, монсењеру.

— Није ни потребно да разумете. Главно је да сте ви овде. Тражим од вас две ствари, драги мој Пардајане.

— Ох! ох! помисли витез, „драги Пардајане... драги Пардајане"...

— Прва је, продужи Хенри, да останете још данас затворени у овој соби. Заклињем вам се да се немате ничега бојати и да ће ваше тамновање престати вечерас око једанаест часова.

Пардајан се намршти.

— Онда продужи Хенри, дајте ми своју реч да нећете покушавати да изиђете из ове собе док не дођу да вас позову од моје стране.

— Тако је боље, дајем вам своју реч, монсењеру. Али ви сте од мене тражили две ствари...

— Ево друге, Пардајане. Ја имам једно неоцењено благо. Оно није безбедно у овоме дворцу и ја сам рад да га пренесем... у једну кућу где ће бити склоњено. Тај ће се посао извршити вечерас у једанаест часова. Могу ли рачунати на вашу помоћ?

(Наставиће се.)

ЛЕНА — ЛЕНА РАБРЕНОВИЋ
и
Славорад Јовановић
зубни лекар
верени 11. јануара 1909. год.
Аранђеловац. *Београд.*

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" црног дин. 1.
Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blaus" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урањене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера." Конзервиранот поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Салаше *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Комемберта, Брна и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Највеће и најразноврсније стоваришше* **Бомбон** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанџи црвених, „Марона Кестена итд.

Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тонфиша, Маринираних Харинги, Маринната од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица. Зечева Фазана и т. д. Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашности шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 13 13—

Отворили смо три дућана и то на Великој Пијаци, Зеленом Венцу и Палилулској пијаци

За продају говеђег цубока

Говеђе главе 1 кило 0·30 дин.
Црна цигерица 1 кило 0·30 дин.
Слезине 1 кило 0·30 дин.
Цела бела цигерица 1 комад 0·40 дин.
4 ноге говеђе 0·60 дин.

Продаја врши се сваки дан пре подне. 39 1—10

МЕЊАЧКА РАДЊА
ИСАКА Ј. ЕШКЕНАЗИ

Купује купоне 2 од сто држ. дозова и плаћа 2 дин. комад.

Купује акције и заложнице свију завода Краљ. Србије, плаћа добру цену.

Продаје менице, марке таксене и поштанске и даје рабат 2 и по и 2 и три четврти од сто.

Срећке Класне Лутрије за II класу има на продају у свима поделама. Шаље сваком на захтев. Вучење 6 фебруара. Главни згодитак *30 000* динара.

43 1—10

Живине!

Урањене и заклане добила је данас и у **будуће имаће сваки дан свеже** на стоваришту

Колонијално-Деликатесоа Радња
Петра П. Мирковића
БЕОГРАД.
Негушева бр. 29. *Цветни Трг.*

Телефон бр. 464.

КУЋА нова са 5 соба предсобљем купатилом и у авлији друга кућа за ренту, обе са инсталацијом електр. осветљења продају се за 20.000 динара. Упитати у Уредништву овог листа.

Елегантан салон продаје се. Упитати у уредништву овог листа. 35 4—4

50.000. ПРИТКИ (ТАЧКЕ)

од старих багрема цепане за виногради имам на продају по умереној цени.

Продаваћу и на мање количине.

Ламбра Р. Димитријевић
27 Смедерево. 7—10

У недељу 25. јануара тек. год. у часова пре подне венчаће се у први Св. Саве у Београдшшта деца:

СОФИЈА са господином Живком артилеријским поручником

ЖИВКО господићем Сфијом ћерком г-ђелене и Дим. В. Божића адата из Шапца

Извештавамо наше сроднике и пријатеље о овој нашој родитељској радости, молећи их да обзиратрају за позив, пошто нарочитих позивница неће бити.

Честитања у први.

Скуп сватова у 10 часова у улици зе Илића 27, (више бив. Стефановића механе — Крагујевач друм).

Јелена и Димитрије Божић адвокат — Шабац

Цана и Владен Лавадиновић еком — Београд

40 Телеграми: **Лавадиновић Божи**, Београд 2—3

У недељу 1. фебруара ове године у 9 и по часова пре подне венчаће се у овдашњој Старој при

наша кћи БОСИЉКА са г. Милошем Јовановићем окружним подшумаром из Голупца

мој син МИЛОШ са Босиљком ћерком г. Д. Ђорђевића пензионеруз Пожаревца

Нарочитих позивница неће бити. Честитања примаћемо у први.

Ићи ће се на колима.

Јулијана и Дим. Ђорђевић *Прва* улса Јове Милојковића

42 Пожаревац 1909. год. 2—3

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА

Помодно Мануфактурна Тговина

АВРАМА Х. ГАБАЈА и Комп.

код Лубенице
Васина ул. преко пута Народног Позоришта

Распродаје

сву робу знатно јевтиније но до сад услед селидбе радње.

Распродаја ће трајати до 30. Априла 1909. год. а од 1-ог Маја исте године отварамо нову Мануфактурно-Платнарско-Галантериску трговину у згради *дом Анкера* на *Теразијама* где се сад налази апотека Викторовића. *Мустре на захтев шаљемо бесплатно.*

С поштовањем
33 4—20 **АВРАМ Х. ГАБАЈ и Комп.**

ЦЕЛОКУПНОГ ЛЕКАРСТВА
Др. Милан Пр. Мазнић
са седиштем у Лешници отпочео је своју лекарску праксу.
698 10—10

ПРИЈАТЕЉИМА СРПСТВА
И СРПСКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Прва Повл. Ужичка Акц. Ткачка Радионица извештава своје пошт. потрошаче и пријатеље српске индустрије, да има на стоваришту велики избор тканина ванредно доброг квалитета и постојане боје, које су по изради много боље од страних фабрика

Да би се сад, у овој прилици, спречило употребе страних крпа, Управа Ткачке Радионице спустила је цену израђевинама тако, да су ове знатно више а квалитет много боље од страних израђевина

Молимо пошт. потрошаче, да се изволе са поруџбинама обратити непосредно фабрици Ужице или њеним продавцима, и то:

У Крагујевцу г. Сави С. Новаковићу; у Ћуку г. г. Васи Гавровићу, у Ваљеву г. г. Недељку Павловићу, Антонију Јовановићу, Пајовићу и Јевтићу и Михајловићу и Станојевић; у Шапцу г. Борђу Танасијевићу; у Крушевцу г. г. Трајку Ристићу Љуби По повићу и Живку Белотрепићу; у Нишу г. г. Браћи Поиић Живојину Милосављевићу и Другу, Милу Попићу и Јовану Величковићу; у Соко-Бањи г. Стојљку Милићевићу; у Алексинцу г. Станиаву Хаџи Павловићу и Сину; у Трстенику г. Милосаву Мирићу; у Јагодину г. Јеврему Рашићу; у Г. Милановцу г. г. Петру Маринковићу, Љуби Ђорђевићу и Танасију Милановићу; у Краљеву г. г. Брапчатовић, Дим. Димитријевићу и Шваичићу и Радомиру Николићу; Лозници г. Андрији Урошевићу; у Каменици г. Разовану Бошковић у Книћу г. Димитрију Михајловићу; у Прањанима г. г. Милеву Благојевићу и Благоју Симовићу, у Пожеги г. г. Димитрију Кажићу, Браћи Букић, Младену Крњићу и Милану Јеремићу; у Ариљу г. г. Драгољубу Думбеловићу и Миленку Гашићу; у Рашци г. Боци Марићићу; у Обреновцу г. Љуби Вукајловићу; у Варварину г. Споју Милосављевићу; у Ћуприји г г. Мијаилу Ђ. Миленковићу, Сп Симићу и Јевти Томићу; у Параћину г. г. Лазару Т Миленковић и Мити Ристићу и Сину; у Смедереву г. Николи Спасићу; у Алексиновцу (ж.) г. Настасу Јакшићу; у Књажевцу г. Љуби Јанковић у Гучи г. г. Алекси Протићу и Гавриловићу и Прелићу; у Б. Баш г. г. Радисаву Митровићу и Нешку Нешовићу; у Рековцу г. Пеу Перићу. у Бољевцу г. Миленку Ристићу; у Палапци г. г. Живанчићу и Арсенијевићу, и Милану Прокићу и Брату.

Мустре наших израђевина могуое видети у Београду код г. г. *Димитрија Јањића* т. на Теразијама, *Николе Миковића* Дубровачка улица код *Доброслава Атанацковића* преко пута „Коларца" допуна колекција у комадима и парчетима свију израђевина (као пешкирима, чаршавима, салветима и т. д).

679 10—10

Котел „АЛБАНЕЗ"
Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

Обућарска радња код „**Пештанца**"
Данила Бошковића и Комп.
до ГРАНД ХОТЕЛА

Препоручује своје богато стоваришше најелегантније и најбоље мушке, женске и дечије обуће.
Израда сопствена. 15 3—3

Својим пријатељима и познаницима са болом у души јављамо, да је наша мила и никада непрежаљена

† РУЖИЦА

11. јануара т. г. у 4 часа изјутра преминула у својој 55. години старости, оставши нас за увек ојађене.

Грађанству града Чачка, обојега пола, изјављујемо велику захвалност на многобројном скупу и испраћају до вечне јој куће.

Тако исто и оним грађанима благодарност, који, у време спровода покојнице, затворише своје радње кроз улице, куда је покојница провежена.

Тако исто изјављујемо велику благодарност онима, који нам путем писама и телеграма изјавише саучешће.

Велику благодарност изјављујемо и г. Настасу Илићу, трговцу овд., који покојницу као своју дугогодишњу газдарицу из захвалности уписа за добротвора у чачански Болеснички Фонд.

Чачак, јануара 1909 г.

Ожалошћени: супруг: Алекса Пушељић трг.; синови: Радомир и Стеван; ћерке: Зорка и Лепосава; сна: Љубица; брат: Василије Васиљевић трг. и сна: Лепосава; зет: Андра Петковић судија; сестре: Мака, Драга и Јелена: зетови: Петроније Новаковић трг. и Антоније Вујевић трг.; 41 унучад: Коса и Аца и остала родбина. 2 3

Сломљена под тешким ударом судбине уцвељене душе и срца, јављам својим пријатељима и познаницима да је мој мили и незаборављени муж

† ПЕРА СОТИРОВИЋ

кафеџија Позориште Кафане

преминуо после дугог и тешког боловања 18. ов. мес. у 46. години живота.

Сматрам себе обавезном да и овом приликом изјавим топлу захвалност и то: нашем добром чика Кости Михајловићу који се и дању и ноћу налазаше око постеље милога ми болесника, тешећи га и уливајући му наде на оздрављење и на чијим је рукама мој добри Пера издахнуо.

Даље мојим унучићима г-ђи Јулки и г-ну Стеви Васиљевићу настојнику Бајаконе пивваре, који драгога ми покојника сваки час обилажаше и понуде доношше.

Нашим кумовима г-ђи Дари и г. Боки Димовићу управнику пореског одељења, који за време боловања мога милога Перу обилажаху чувајући га по читаве ноћи.

Г. Таси Миљковићу чиновнику Железничке Дирекције на услугама које нам сбом обилно указиваше и за последњи растанак милог Перу спремно.

Г. Милораду Наумовићу члану управе града Београда и његовој супрузи Драги, који свога пријатеља Перу често обилажаше, њега храбрећи а мене у мојој големој туги тешећи.

Нашим драгим момцима Ђури и Тришу који се за све време боловања њиховога доброг газде старали да својим радом и понашањем очувају углед радње на којој је висили својим неуморним трудом мој добри друг успео, а своју захвалност доказаше и тиме што на одар свога газде и венац положише.

Куми Зорки и куму Кости који нежаљаху труда да са Умке дођу, свога доброга кума у болести обиђу а мени моје боле олакшају.

Хвала од срца свима познаницама и пријатељима, који мога милог мужа у онако великом броју испратише, а тиме му последњу пошту — коју је он својим ленним опхођењем и добротом свога срца заслужио — одадоше.

Хвала г. г. лекарима који се трудише да моме јадном Перу болове олакшају, као и свима онима који су ми путем телеграма и писама своје саучешће изјавили и тиме унеколико моју голему тугу ублажили.

До гроба ожалошћена и неутешна:
44 1—1 супруга: **Цана** и кћи: **Дара.**

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. а пола год. 16 дин, за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се у углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављев* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. видовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | НЕДЕЉА 25 ЈАНУАР — БЕОГРАД | РЕКТОР ЈОВА ДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 25. | Телефон 821.

ТАШТА НАДА

Чудноватa је држава, ова Аустрија! Сваком трезвеном човеку, она по своме раду у толико чуднија изгледа што је не само велика држава него је и Велика Сила!

Она објављује целоме свету: како Србија нема апсолутно никаквих права на Босну и Херцеговину, а овамо засебним, тајним уговорима тражи само *од Србије* да јој у Босну не дира!

Она проглашава анексију правећи се да никаква рачуна не води о Србији, а удешава читаву серију узгредних афера, само да би Србију збунила, једино да би направила што већу ларму, те да се протест Србије не чује.

Она се ишчуђава што Србија протестује против анексије и прави се луда кад јој се помене: да Србија има права на накнаде, а барон Ерентал први изјављује да ће се Србији дати некакве „накнаде на економном пољу", и то чак улази као једна тачка у програм конференције. Какве „накнаде"? Зашто накнаде, кад Србија нема права на њих?

Аустрија најенергичније изјављује да не може примити ни дискусије о каквој од њене стране територијалној компензацији Србији, а цео свет види: како она непрестано само од те тачке стрепи.

Аустрија се жури да своју отмицу — анексију — озакони автономним законодавством, ма да зна, да она није још ни мало правни господар тих земаља, и баш да би забашурила то своје страховање од српских захтева, она се ужурбала и у земљи и на страни не би ли како било представила свој положај као јак и непоколебљив, а Србијин усамљен и ништаван.

Али се најзад толико енервирала, да напушта све своје „јаке положаје" па се као дете зноси некаквим таштим надама.

Аустрија више не рачуна, да ће јој одржати отете земље: ни њена дипломација која се овог пута пирамидално обрукала; ни њена убојна сила, од које ми баш нисмо много зазирали; ни њени моћни савезници; ни њени „закони" у оба парламента; ни њене „прагматичне санкције" и остале бургије, — у све се то она више не узда него се сад само нада: да ће у Србији наступити такве унутарње промене, које ће дати Србији такву владу, која би од садањих српских захтева одступила, и тиме Аустро Угарској отмицу санкционисала.

Чисто човеку дође да се сажали кад види једну велику силу каквим се утехама за носи!

Али у истини човек мора жалити ону државу, у којој су управљачи, у пркос огромним жртвама приметили за што боље обавештавање, овако страшно необавештени, и управо чак „насамарени"!

Да ли је могуће да је барон Ерентал умно здрав човек? А ако је здрав да ли је могуће да је до те мере стран свему што се на југу његове земље догађа?

Свако живи, који се о политици бави, који политичке догађаје прати, зна: да су захтеви Србије формулисани онако, по *једнодушном* тражењу целог Српског Народа.

Нема те силе, ни у Србији ни ван Србије, која би била у стању учинити, да Србија скрене с пута којим је пошла. Никаква промена режима, баш кад би она по унутрашњим приликама и била могућа, не би смела мењати заузети правац у спољној политици. На против, баш сваки други режим, да би оправдао извршену промену, паштио би се одмах да пође на сусрет општој тежњи у народу и да поведе енергичнију спољну политику против Аустрије, јер би тако постао популарнији. Аустрија би све то требала да зна боље но ма ко други. Зар јој ова прва лекција, коју је од Србије добила после објављене отмице није довољна? Зар они у Бечу нису видели: колико је силан патриотизам у Срба, кад су на сам глас о анексији могли у часу забравити све међусобне заваде у унутрашњој политици и прећи преко, као што се држало, непребродимих провала, као што је она од 29 маја, и ипак сложно и једнодушно стати на браник општих српских интереса? Нека се не заваравају у Бечу којекаквим глупим надама, него нека добро знају и утуде:

да је Србија у своме меморандуму, што га ових дана предадоше српски заступници на страни, казала своју *последњу реч*. После ње, ако се српски захтеви не задовоље, долази само очајна акција. Онај режим, ма какав био, који би покушао да тој струји на супрот стане, био би оборен и смрвљен.

Аустрија треба само да обрати пажњу: с каквим је одушевљењем поздрављен нов министар војни ђенерал Живковић, јер се он од првог часа показао енергичан у спремању убојне силе Србијине, па ће одмах по томе моћи оценити стање духова у Србији.

Најунутарње основније промене у Србији за сад нико и не мисли, но кад би их било, свака би била све несрећнија за Аустрију.

А Аустрија ваљада није потпуно излудила те да мисли да је у Србији још могућ долазак, ма по чијој милости, каквог Владана, Вукашина или Генчића!

Разговор с Престолонаследником

„П. Лојд." у свом јучерашњем броју, донео је разговор Бранка Шандора Петровића с Престолонаследником Ђорђем. Из тог разговора саопштавамо ове речи Престолонаследникове.

„Мени се чини чудно што ми пребацују за је држање у анексионом питању. Анексија је нанела српском народу тешку увреду и повредила његове националне и моралне осећаје. *Наш је народ осећа као неправду и срам* и тврдо је решен да против очигледне повреде међународно заједничких права и захтева својих *ако мора бити, одлучи и с оружјем у руци протесте.*

Данима и недељама је овај горки осећај уврео и понижења налазио одушке бучним манифестацијама. Хиљаде и хиљаде долазиле су предмој дом и бучно и бурно питал ме како осећам и мислим ја, наследник престола и будући вођ субине тог народа; да ли имам срца за његове патње; да ли ће разумети покрете његове душе? И ја и тренутка једног нисам оклевао да томе народу, *своме* народу, којим сам решен и дужан сам поделити жалост и радост, колико је до мене стајало, улијем утеху и поуздање. Рекао сам народу, је сам му морао рећи, *да сам ја део од његова меса и крв од његове крви.* За мене би било срамно да у том тешком судбоносном тренутку говорим друкчије и радим друкчије. Српски би народ још унапред морао очајавати кад би његов Престолонаследник у моје доба и у мом садашњем, у веку руку неодговорном положају, почео мудрити и бивати мек кад треба викнути и јурнути.

Осим тога ја лично осећам да је положај, створен анексијом за Србију и српски народ *просто не-*

*смемо трпети да нам пресецају наше животне да маре и да нас у политичком и народно привредном погледу доведу у потпуну, срамну тешку зависност. Народ је Србије ову груду српске земље ослободио тако рећи голих руку, он никад не сме напустити своју крвавo извојевану слободу, а који тако што од нас тражи, *тај нас намерно и свесно гони у неминовну очајну борбу. Данас је моја озбиљна можда жалосна дужност да себе и свој народ припремим за ову очајну борбу.* У нас нема суваше великих класних разлика; сви смо једнаки у свом мишљењу и осећању, у својим врлинама и порокама.

Ја сам Србин и волим свој народ и *у овом тешком тренутку за мене нема никаква друга избора но да своју част заложим за успех наше животне борбе и да свој живот посветим и жртвујем тој борби. Далеко је од мене помисао да према Аустро Угарској или другом ком показујем непоштовање и мржњу*, ја само тражим, као и сав мој народ пре свега наше право. За сада смо своју ствар поверили чедној Европи. Тражили смо њену пресуду, па ћемо видети да ли може бити правична.

Онај разговор завршен је овим Престолонаследниковим речима:

„Рат, рат. Па рат не мора одмах планути. Али ако икад дође до рата, онда верујте ми да *не ћемо остати усамљени! Ми и мамо пријатеља, чије пријатељство и држање не зависи од ове или оне владе, то је засновано у дубинама живих душа читавих великих и моћних народа. Ја с поуздањем гледам у нашу будућност и наш национални напредак, ја их с поносом очекујем*".

УХВАЋЕНА ПЉАЧКА

— Телеграм „Правди" —

Јуче смо из Кладова добили овај телеграм:

„Порезник Алексић по достави пронађе да је суд општине ђердапске издао 47 лажних уверења о немаштини те су кмет, неки одборници и многи фузионаши ослобођени дугујуће порезе.

Чим су сазнали да се овоме ушло у траг одмах су отрчали кабадахији у Кладово и тражили да их спасе, и овај им изради да дуговани порез измире па да на тај начин цела ствар легне.

Овако што могу урадити само Бркићевци. У народу огорчење. Сад има реч министар финансија.

Радомир Поповић
учитељ

СТРАНА ПОЛИТИКА

Тајна Лопухинова хапшења.

(Лопухин и велики кнежеви. —Зашто цар неће у Петроград. — Столипинове намере).

Као што смо већ јавили, у Петрограду је ухапшен бивши шеф руске тајне полиције, те се о томе говори на дугачко и на широко. Лопухин је знао не само за све тајне руске револуционарне организације, већ и за све сплетке на двору. Тако се вели да је он радио по овлашћењу и двојице великих кнежева. О томе се сазнало сасвим случајно. Министар председник Столипин саветовао је цару Николи да за време зиме пређе у Петроград. Цар је одговорио да у Петрограду није безбедан. Столипин је на име тиме хтео да докаже, да је у Русији настао мир. То је казао и у јавности. А у ствари је Столипину била намера, да политичким а нарочито социјално револуционарним круговима покаже, да цар не влада и не наређује, већ његова реакционарна околина, пред којом он није ни најмање сигуран. Али Столипин није успео наговорити цара да пређе у Петроград, јер је цар рекао да се не узда ни у кога. Столипин је међу тим наћушио да су све буне и атентати у Русији, а нарочито у Петрограду, махом производ руске полиције. За то ступи у ужу везу с тим полициским надлештвима и открије сву махинацију Лопухинову. То је и био разлог што је наредио те је Лопухин одмах ухапшен.

Експлозија барута у Лесковцу

Милионар и барут. — Од куда му тај барут. — Експлозија. — Како је било. — Гори кућа. — Помоћ рањеницима. — Жртве. — Осуда јавног мњења.

Милионар и барут

Овдашњи газда и милионар Трајко Ђорђевић „Кукар", држи у чаршији готово на најживљем месту гвожђарску радњу, у којој свагда има повећу количину барута, мимо свих законских прописа.

Газда Трајко, „Кукар", један је од оних, трговаца који не бира средства за зараду, и на сваком кораку дере кожу лесковачкој сиротињи, упо требљавајући је и за оне послове, које апсолутно не сме ни у ком случају да ради. Ово што рекосмо, хоћемо и да докажемо.

„Кукар", је у својој радњи држао, једну повећу количину барута у џаковима а не у бурадима. Како он сам прича: џакови су лежали у свињском обору, па су их свиње изгризле и барут просуле, те се овај помешао са песком и оборском прашином. Лесковачкој сиротињи стављено је у задатак, да тај барут очисти и доведе у ред, како би га Кукар после по скупе новце продавао! За тај рад плаћао је пола динара од једног килограма Сиротиња, као свака сиротиња, жељна хлеба, а мраз стегао што но каже пуца и дрво и камен, а огрева нема ни од куда; с'тога је ревносно прионула на овај рад и са опасношћу свога живота, богатила џепове овога милионара!

Од куда тај барут?

„Кукар" има обичај и да шверцује по мало. На тај начин он готово увек тргује са Црногорцима и Арнаутима, којих има доста у јабланичком срезу. У таквом једном шверцу, он је ухваћен пре два месеца, са 16 бурадi барута, али то дело још није испеђено код *[illegible]*. У барут у свињцу прича се да је шверцован, па када је наишла полиција да изврши преметачину, да је сакривен у песак, а сада се чисти, да би га „Кукар" доцније по скупе новце продавао по вароши.

Експлозија.

У уторак у вече спустила се над нашим градом таква магла, да не можеш познати човека на два корака пред собом. Мраз је стегао као што Бог оће. Електричне сијалице просипале су мутну светлост, осветљавајући згурене мимопролазнике, чији су бркови и коса били бели и залеђени од наватаног иња. Свако је журио кући, да се од овог мраза одкрави поред топле пећи.

Око 5 часова у вече, тишину у вароши проломи један ужасан пуцањ.

— Шта је па тој, саг? питали су мимопролазници један, другог.

— Не знам си! одговарали су други.

Свако је потрчао тамо, одакле је пуцањ долазио! На мах се свет окупио око једне сиротињске кућице у побочној улици „Панаћуриште", из које је, кроз разбијене прозоре и попуцале зидове куљао густ, загушљив дим, који је заударао на барут.

Како је било?

Неки сиромашак Светозар Јанковић раденик, — поред многих других, — узео је од газда „Кукара" 25 кграма барута, да га од песка очисти. Доневши кући тај барут, он позове своју жену Савету и њеног братића Властимира, дечка од својих десетак година, да му помогну да овај посао изврши што пре.

Како се већ било смркло, а он није имао лампу у кући, то запали једно преостало парче од славске воштанице, па пошто неколико пути кану воском на дрвену таблу њиховог јединог стола, он добро залепи воштаницу и разлије по столу око пет кила тога барута, а ресто у џаку, остави испод самог стола.

Није много времена прошло а они сви троје онако задубљени у посао, нису ни обраћали пажњу, на свога највећег непријатеља, на славску воштаницу! Она је полако догоревала, капљући врео восак који је полако клизио низ њу, на сто, подривајући своје слабо постоље.

Заложено кубе у соби, тутњало је и стењало, журећи се да што пре изгори дрва. Ваздух је био запаран и сувише топао. Цела соба правила је утисак, једне сиротињске избе!..

Баш када су они задубљени у посао, ревносно требили песак из барута, а несрећни Светозар мислио, како ће сутра примити зараду, и набавити хлеба и остале намирнице, воштаница се претури и запали сав барут који је био на столу? Велики и јак пламен суне им у лице, и уништи све: и очи и обрве и косу и бркове, једном речи цело лице.

Жени се у то запале и сукње те је сву обузме пламен, и она јаучући, онако насумце излете на поље, а за њом, и остали те сви троје зарију главе у хладан снег, који се под њима топио, цврчао и пиштао!

Гори кућа.

Тек што су они изашли из куће када се од стола запали сламњача и кревет, те пламен [illegible] се проломи јак пуцањ, од кога попрскаше прозори, врата и зидови, а густ, загушљив дим јурну на поље.

— Гори кућа! гори кућа! чуше се узвици окупљеног света али, нико неимаћаше храбрости, да уђе унутра и спасава ствари. Сваки се бојао да нема још барута у кући, јер повређени немогаху говорити. И, тако унутрашњост куће сва изгоре а када је пожар локализован, и ја ушао унутра, видех да од оног сиротињског намештаја нема више ни трага. Све је изгорело, само су остали црни зидови и нагорели прозори и врата!

Помоћ рањенима.

Помоћ лекарска указана је рањенима доста брзо, само од полиције није било ни трага! Одмах су одатле пренети у другу кућу, где су превијени. Мати онога дечка, једна сирота жена из гласа је кукала, и пробивши код њих целе ноћи, мазала их некаквом жутом машћу да би им олакшала болове.

Опште је мишљење свију присутних о томе догађају: да је било мало више пажње, да је било мало више умешности код надлежних, повређени су могли још те исте вечери, бити пренесени у нишку болницу, где наравно не би наступиле никакве компликације и опасности по њихов живот.

Жртве

Сутра дан отишао сам да видим рањене, и кад сам их видео ја сам се запрепастио. Били су ужасни; човек је био црн као Арапин, главе су им биле отечене као бурад, лице и руке све су у ранама, са којих се цепала и падала кожа на земљу. Очи, обрве и нос, нису се познавали, јер је све то било ужасно отекло, подбуло, и добило некакву форму, коју не умем именовати! Само се код усница видео један мали прорез, као каква мала црта, а уснице су им набубреле као песнице.

Жртве су лежале, и тек по која на махове, пуштала је од себе, некакве неартикулисане гласове, који би требали бити некакво стењање!

Изгледа да човек неће преболети ове ране, јер он је највише опечен и повређен. У подне идућег дана, упућени су сви у врањску болницу.

Осуда јавног мнења.

Сви у чаршији осуђују газда Трајка „Кукара" што је држао такав барут, а нарочито што је давао овим сиромасима, толике количине барута, кад је знао да то не сме да буде и да је то кажњиво.

Полиција треба да предузме енергичне мере, да се овоме злу стане на пут, нарочито „Кукару" радњу да претресе и да не дозволи Баба — Милкину („наша работа") да ма шта предузима по овој ствари, јер онда ће бити: „појео вук магарца!"

Tullius.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Преставка саборског одбора

По вестима из сремских Карловаца, ових ће дана отићи изасланство саборског одбора у Будимпешту да преда и препоручи министру председнику преставку саборског одбора, која је упућена владаоцу а тиче се хрватског оптужног акта због „велеиздаје", у коме је нападнута српска држ. чланове изасланства су одређени патријарх Лукијан, д р Красојевић, прота Божа Поповић, д-р Жарко Миладиновић и д р Мита Мушицки.

Парница о манастиру Ходошу

Одбор српског народно-црквеног сабора повео је преко свог заступника парницу пред будимпештанским делегованим судом за повраћај манастира Ходоша. Услед те тужбе поднео је један од румунских заступника приговор да будимпештански суд није надлежан да суди у овој ствари. Ових је дана будимпештански суд донео одлуку, којом је одбио Румуне и себе прогласио за надлежна. Румун ће се против ове одлуке по свој прилици жалити.

Забрањен састанак бирача

Хрватска полиција забранила је народном посланику попу Паји Обрадовићу састанак бирача, који је сазвао у Грачацу

Дневне вести

Министарска седница. Синоћ је одржана министарска седница у министарству спољних послова. Овој седници присуствовао је Краљ.

Одпуштени. У Дирекцији је спремљен предлог да се одпусте 55 службеника због прекорачења кредита.

Народна Скупштина. Данас нема скупштинске седнице, а сутра ће на дневном реду бити одговор министра привреде на народњачку интерпелацију, што је Прометној Банци уступио сечу шуме испод таксе. У посланичким круговима држи се, да ће министар привреде г. Главинић на овом питању пасти.

Мешовита комисија. Министар финансија одредио је мешовиту висију г. Милану Достанићу управнику пореског одеља јадранског, против кога јових дана у штампи било што, да има разних неисправности. И сам г. Достанић лио је г. министра за овуомисију.

Биће пенсионисан. Г. Драгутин Ж. Ђорђевић, шеф месне контролу Управи Државних Монопа биће пензионисан зато то је дозволио да одговорни рачуноиспитачи оштетеержавну касу са 62,000 дин.

Југовина. Јнас је трећи дан како је оџжило и киша пада. Сад се ијбоље види, како су надлеже власти биле нехатне кад ниг наређивале да се у своје ieме снег почисти с тротоај. Тај се снег смрзао и залеђ, а сад кад се отопочео тоати, поледица се на непочишћним местима таква, да су се еколики пролазници оклизули и пали. Никакво чудо ће бити, ако се неко у такој паду и повреди. У другомсвету се снег и са улица одниси и тротоари добро почите од снега и посипају тријаи да не може бити поледице, код нас нико о томе и не води рачуна, те за то кад у овкква времена идемо тротоарим ми страхујемо да не скрхаю врат.

Бугарски војници протестују. Софика „Вечерња Пошта" јавља о једном интересном протесту Бугарски пешадиски војница, спремили су министру војном телеграм, којим протестују да се Турској плати ма и једна пара и изјављују како су решили да ударе на Турке. Али по савету официра тај телеграм није послат:

„Бугарски предузеће кораке Турске о демобилизацији бугарске тунџанске дивизије, бугарска влада још није одговорила. Али, како јавља „Вечерња Пошта" о демобилизацији не може бити ни говора, јер је влада решена да сазване резервисте држи на окупу док неистекне недељни рок, на који су резервисти сазвани на вежбање.

Мандат Тасе Продановића. По предлогу посланика Јована Стојковића, верификациони одбор а потом и Народна Скупштина имају одлучити, да ли Таса Продановић може и даље остати народни посланик, пошто је од преседника првостепеног суда постао члан Апелације. Стојковић мисли да је Продановић унапређен и да не може и даље бити посланик, те је због тога и поднео овај предлог.

Галантан човек. Газда Станко Кућа, по занимању народни посланик, чувен је са своје галантности и издашности. За то он кад год на своје приватне послове употреби скупштинске послужитеље, а употребљава их често као да их сам плаћа, увек их богато награди. Тако је пре неки дан слао једног скупштинског послужитеља некуд чак иза Сењака да му од некога донесе неких 70 динара и овако га обдарио:

„Ево ти овај двајеслук да се одвезеш сас трамвај, а ево ти овај двајеслук па да се вратиш". Кад се послужитељ усудио рећи да трамвај до тог места кошта по 15 пара тамо и натраг, Станко Кућа му је узео и тај грош и рекао: „Е, сад иди пешке"! И једни послужитељ шта је знао друго, ако неће да изгуби место, но да жипчи пешке иза Сењака и донесе газда Станку паре. Али је газда Станко срџа милостива, те је послужитељу ипак дао — грош.

Једна неисправна радња. На жељезничкој пруги Краљево — Ужице дошло је до сукоба између шефа секције г. Луке Ивковића инжињера и појединих трговаца, чија су имања експлоатисана за пругу.

Поводом тога г. министар грађевина, послаће своја комесара да ово извиди.

Порезнички указ. У министарству финансија ради се на једном омањем порезничком указу, који ће за дан два бити потписан и за тим пуб кован.

Разбојништво. Бранко Павловић и Светислав Лазић из В. Орашја били су јуче у Паланци и продали волове и то Бранко за 525 а Светислав за 280 динара.

Око 2 сата по подне крену се из Паланке пешке кући и тамам су изашли у поље крај железничке пруге пресретну их три непозната лица и отму им новац

Учињена је потера за лоповима да се пронађу.

Шарлах у Крушевцу. Заразна болест шарлах отела је толики мах у Крушевцу, да су се морале распустити не само све основне школе но и сви разреди гимназије.

Инфлуенца. У Београду је и ове године инфлуенца узела доста велике размере али нема опасан карактер као ранијих година.

Убиство на Морави. Милутин Станковић и Михајло, син Васе Станковића, оба младића из Лапова, прешли су мери да насеку у врбаку прућа за плетење котарица,

Туда је наишао на њих Светозар Васиљевић из Гложана, пандур општински и хтеде да их поплаши те окрене пушчану цев на Милутина и убије га на месту.

Власт је одмах притворила Светозара и над њим повела кривичну истрагу.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

У Риму је од запаљења плућа умро у 76 години живота Кр динал Серафим Кретони. Он је био папски посланик у Мадриду.

У политичком положају Угарске није настала никаква важнија промена. И даље се говори о фузији странака, али не с ранијом упорношћу, но више у академском смислу.

Угарски саборски војни одбор одобрио је после дуже дебати рекрутски контингенат, али без икаквог повећања броја.

Ухапшени шеф руске тајне полиције Лопухин држи се у затвору мирно. Одбио је све бранилачке понуде чим је сазнао да га не оптужују за велеиздају. Он не једе ништа што не долази од његове куће у закључаним судовима, од којих он има кључеве. Боји се да га не отрују. Држи са да ће Лопухин одати ствари, којих се руска јавност управо боји.

Из хартија нађених код Аџева и Лопухина види се да је Аџев убио попа Гапона.

Турски министар војни спрема законски предлог, да се друга и трећа армада турског домобранства позове под оружје и активира. Тиме би се добило 23 дивизије с 368 батаљона.

По једном лондонском саопштењу, три се министра спремају да иступе из енглеског кабинета, што би наравно изазвало кризу целог кабинета. Министар који ће одступити јесу министар за Индију Морли, министар финансија Џорџ Лојд и министар трговине Черчил. Узрок тој оставци био би, што они сматрају да је предлог адмиралитета о реорганизацији флоте отишао сувише далеко, те га они не могу одобрити.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Којешта!

Ђорђе Генчић, кога је најурила „Штампа", јер се стидила да под тим потписом доноси написе, нашао је прибежишта у „Веч. Новостима"-

Јуче је написао нешто безграмотно, презирући граматику, а марећи за синтаксу к'о за дора негдашњега свога „једино зато: да би по стоти пут препричао једну глупу измишљотину, и да би казао, да он неће напустити обзинути нар, који је наћушио у „Хипотекарној Банци",

Као да смо ми у то сумњали! Знали смо ми да је Генчић тврд на зубу и да не пушта што дохвати. Само се по некад нађе нешто и од зуба тврђе.

Лепо је то од тога финог лисца што нама каже: како се упињемо не би ли се примакли *„оном* (којем?) обетованом пуном валову"... и то баш у тренутку, кад је он сиромах ставио папак на ову скандалозну операцију од динара 20,000.000.!!

Један нов

МЕЂУНАРОДНИ ПРИНЦИП

Из Аустро-Угарске штампе.

Познато је, да је Рајтеров биро ових дана донео вијест о том, како су четири аустријска батаљона с топовима код Билећа прешла преко црногорске границе; да је једна црногорска патрола Аустријанце опазила и да су се они одмах повратили, пошто им је црногорски официр запријетио, да ће на њих отворити ватру. По обичају аустријски и мађарски листови су с почетка изјавили, да се о цијелој тој ствари „у Бечу ништа не зна", дакле да није ничега било. Али сада се већ и нешто знаде. И ево шта „Pester Lloyd" пише у свом броју од 2 фебруара (20. I п н.):

„Као сваке нељеље — прича — вјежбала се и 20. јануара брдска бригада из Билећа — овај пут у близини црногорске границе. У овом изрично крашном земљишту (Karstterrain) граница није означена истакнутим линијама, као што су токови вода, горске косе, правци комуникације већ од једне висине до друге пирамидама од камена. Тачно опредјељивање границе између појединих пирамида било би овђе могуће богме само помоћу геодетских инструмената; *а у пракси то у овом неплодном и некултивисаном предјелу у опште није од никакве важности.*

Даље прича „P. L.", Како су Аустријанци сасвим нехотице прешли преко границе и како су се одмах повратили, пошто их је једна црногорска патрола — један официр и осам војника — *упозорила* на њихову заблуду *тиме је циљели тај догађај свршен*", вели „Лојд. *Све вијести о некаквој пальби с једне или с друге стране плодови су фантазије*".

Овако пише „Pester Lloyd". У неплодном земљишту није од никакве важности, ако се граница оружаном силом прекорачe. Ову сасвим нову међународну стратегичну науку треба добро запамтити и у Србији и у Црној Гори. Јер ове двије државе примају сву своју културу и све своје знање из Беча и из Пеште — тако бар они кажу. Нек се и ово последње узме ad notam.

Но пошто су Срби тврдоглав народ, то Аустријанци треба да саслушају овај пријатељски савјет:

1. Нека аустријске воће боље науче читати карте. Јер они су већ и преко Дрине прешли а да нијесу ни знали. (Подсјећам на ону познату аферу, како је једна аустријска коњичка патрола тако брзо увиђела своју погрешку, да је у тој брзини изгубила једну капу, сабљу и један доглед. У оно вријеме у Аустрији много су се ругали Србима, *како су се ови преплашили већ од једне аустријске капе!*)

2. Ако аствријски официри баш никако не могу да се оријентишу по карти у брдовитом крају — а они нека носе са собом геодетске инструменте, јер :

3. Не треба се надати, да ће ови дивљи људи, Срби, тако скоро научити и усвојити премудрост „Пестер-Лојда"; да ће се они напротив држати оне застарјеле науке, по којој прекорачење границе оружаном силом није без сваке важности.

Најпослије „Пестер - Лојд" каже: није било пуцњаве и сви који то веле, лажу. Ја баш ничеме нисам ни читао, да нетко тврди да је пуцњаве било. На против: црногорски је официр најучтивије замолио Аустријанце, нека изволе повратити се — иначе да ће он на њих пуцати. Овај посљедњи аргумент освједочио је Аустријанце одмах о правичности црногорског становништва — *и без геодетских инструмената* — те су се као поштени људи овом захтјеву одмах покорили Justitia Fundamentum Regnorum — тако гласи надпис на царском двору у Бечу.

М. С. Б.

Примерна општина
(посвећено Министру Правде)

Господине Директоре,

Бавећи се својим трговачким послом у Младеновцу отишао сам и до оближњег села Влашке у срезу космајском и како сам рано изјутра у 8 сати дошао у село, срео сам децу из школе да се враћају кући, па их упитах зашто тако рано иду кући, на шта ми деца одговорише: „немамо дрва". Заинтересујем се за ову школу и на велику жалост сазнао сам: да су грађани овога села *изкрили* за прошлу годину *цео школски буџет*, али да ниста није предат школском благајнику, и да сада нема дрва. Даље, да школа није радила *16 дана* у месецу новембру, да тако исто у децембру и овом месецу не ради по неколико дана, јер *нема дрва* а сем тога наставничко особље *нема ни потребног школског материјала*. Све ово достављано је полицијској власти, па ништа није помогло. По буџету је за 1908 г. предвиђена сума од 2600 дин. а издато школи свега 520!? дин.

За овај хаос у школи крив је председник општине Обрад Јабучић, који има *масу злоупотреба у дужности*, али му полиција *не сме ништа* јер стоји под заштитом Алексе Жујовића посланика.

Господин министар треба *одмах да пошље свога изасланика* на лице места, да се увери о овим неуредностима и што пре их отклони, јер нису криви родитељи ђачки да им се деца мрзну у школи, кад су они платили благовремено сав дуван општински буџет.

Благодарећи Вама Господине Директоре, на гостопримству, молим Вас, да верујете у моје одлично поштовање.

21. јануара 1909. г.
Београд.

Ваш поштовалац
М. К. С.

СРБИ, КУЛТУРА И КАБИНЕТИ
Одговор једном немачком научару

Када се чувени *Талејран* попео на врхунац своје моћи, досађиваху му осиротели у револуцији племићи непрестаним молбама, да им даде какво место у дипломацији.

Један од њих, чувши од министра да никаквог празног места нема, узвикнуо је у очајању:

— Па мени, љубазни кнеже, ваља живети !

— Не видим никаквог разлога зато, драги господине! — одговори му велики дипломата.

Нама је пао на памет овај немилосрдни Талејранов одговор, кад смо у часопису „Preussische Jahrbücher" прочитали неке напомене власника тог листа *Ханса Делбрика* о српском тражењу слободног излаза на море.

Проф. Делбрик признаје, да је тај излаз потребан Краљевини Србији као насушни хлеб. Признаје даље, да су Срби постављени у такав незгодан положај, да по цену највећих жртава морају тежити мору и раширењу своје територије до Јадрана. Али одмах за овим признањем долази употреба немилосрдног Талејрановског тезиса: *да Србија, као самосталан државни организам, никоме није потребан*. Светска култура, по речима ученог немачког професора, неће изгубити ништа, ако „државна ситнеж" Српства (Србија и Црна Гора) буду лишена могућности водити самосталну политику „која тако често узнемирује Европу",

У политичко - философским као и у политичко-историјским радовима, што су их у XIX веку написали врло виђени земљаци проф. Делбрика, могао би учени професор наћи пуно дивних аргумената, који говоре у корист великог значења за светску културу баш тих „државних ситнежа", у којима се крије ембрио великих националних држава.

Не само Пијемонт, већ и Бранденбург, бејаху некада мањи од данашње Србије, па је ипак светска култура добила несумњиво много од тога, што ти ембриони данас великих држава Италије и Немачке нису били лишени могућности да воде самосталну политику, која је можда и тада „узнемиравала" Европу!

Али у томе не лежи суштина српског питања. Европа не треба да улази у то, да ли ће српска „државна ситеж" обогатити некад светску културу својим јачим државним животом, већ Европа треба да зна, да у решењу српског питања лежи и најбоље решење балканског питања.

Зато су европски кабинети вољни да чују и Србију и Црну Гору, па ма шта о томе писали учени немачки професори и недсучени бечко-пештански „културтрегери."

УЖИЧКА ХРОНИКА

Велики снег. — Нардна војска. — Разговор са „Ћумуром". — Сигурни поштар. — Заклетва регрута.

Ужице 18. јан. 1909. г.

Од пре неколико дана, па овамо пада и напао је већ тодико велики снег, и стегла јака зима, да је на многим местима прекинут и саобраћај поште и путника. Усљед тога је у опште све поскупило, нарочито дрва и остале нужне кућне намирнице, да људи такву скупоћу одавно не памте нити знаду. Замислите само то, да је данас у Ужицу јаје 15—20 пара!?....

*

Трећи позив народне војске, непрестано долази из целог пуковског округа, ради смотре и оштрења ножева, а резервни официри и остале старешине из II. позива по партијама се непрестано позивају и вежбају. И у колико сам могао приметити и уверити се, сви су без разлике расположени и одушевљени за рат противу онога несретнога Швабе; само им је нешто криво, и претећи главом један другог питају и управо загонетно им је: што се ово шута??!!... Ко ли ово задржава и за чији ли се рачун и несу ово ради??!!

*

Пре неколико дана, имао сам част, подуже разговарати се са неким старим сељачким политичарем и дипломатом званим "Ћумуром", који је много година био радикалац, а пре неке године постао стални самосталац. Између многих политичких ствари, расправљали смо и питање о анексији Босне и Херцеговине, као и о томе, да ли ћемо ратовати са Швабом или не, а ако баш не би ратовали зашто?...

На овако од моје стране стављено питање стари сељачки политичар и дипломата „Ћумур" одговори ми овако:

„Турска што неће да ратује са Швабом то је јасна ствар. Она хоће шесет милиона, дакле за новац да прода те две српске земље и народ, онако као кад сељак прода на пијацу или вашару своје волове или другу какву стоку; јер, шта се тиче Турчина за толики српски народ, он просто на просто хоће паре па то ти је... Али Господине, ако ми и Црна Гора, не би ратовали и онај јадни српски народ из Босне и Херцеговине, курталисали и од швапског јарма ослободили значило би да смо и ми тај јадни народ — као и Турци, продали, а ко би од наших то само и помислио, па ма и неуradио, да Бог да за добивене паре сам себи конопац за свој врат купио." Пошто овако леп одговор Ћумуров саслушах, почастих га у механи кафом и ракијом, па се затим поздрависмо „Ћумур" оде да продаје шајтрму?

Ја мислим, да није згорег, поред наших школованих људи и интелигентних дипломата, интервјуисати овако и по кога од сељачких политичара, какав је овај Ћумур, те да се види и чује, шта и они о овако важнијим стварима мисле....

*

Пред Божић, један овдашњи служитељ — разносач поштански, ухваћен је, где у нужнику канцеларије среза ужичког, цепа приватна писма. Приликом отварања и цепања изговарао је само речи: „овде нема", „и овде нема", и „овде баш нема", и тако редом. И доиста је био гоше среће, јер не само што ни у новцу ни у марками, у поцепаним и у нужним бачеиим писмима, није ништа нашао, но је одмах ту на лицу места ухваћен од стране једног среског чиновника, који је у другом нужнику за све време био. Сва су парчад од поцепаних писама у нужнику покупљена, у присуству среског начелника и управника. Служитељ је одмах дело признао, али му се сва кривица свела на то, што је из службе отпуштен. Да ли ће само на томе и остати идемо да видимо, јер овај „честити" и „исправни" служитељ, припада фузионашкој „легији"....

Данас је овде била заклетва регрута, а после заклетве, држао је уобичајену беседу поп Лазо. По свршеном чину, два заклета регрута пила су соком па се онако безазлено разговараху и чуђаху што их закидну кад су војници — веле — и без заклетве свагда верни Краљу, а официри газе заклетву и убијају свога Краља проклети да су.

Ето какво мишљење о заклетви, међу простим војницима влада.

Другом приликом, писаћу вам и о другим важнијим овамо стварима.

Трепов.

Знамените тровачице и Црна Литургија
за време Лудвика XIV.
израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Госпођица Тонеј Шарант удала се 28. јануара 1663. за једног племића своје провинције, Л. Х. од Пардајана, маркиза од Монтеспана, који је за годину дана био млађи од ње. Претпостављајући да га је у опште икад љубила, ипак љубав није дуго трајала. Као краљичина дворска дама, развијала је и заслепљивала сјајем, који је опкољавао Лујзу де ла Валијер, коју је краљ љубио и која је и покрај све своје повучености, свог мирног, благог бића била предметом велике мржње и срџбе. Нарочито се госпоја од Монтеспан у својој завидљивости одликовала ситним пакостима и увредама. Као што је познато, она је брзо заузела место своје супарнице.

Лујза де ла Валијер држала се у позадини, избегавала је спољашни сјај и почасти. У свом поносу госпоја Монтеспан хтела је заслепити очи свију.

„Дивотно лепа и свесна", пише госпоја Севиње помињући госпоју од Монтеспана у сред сјаја версајског двора. На другом једном месту даје ову слику овог двора, на ком краљева фавориткиња развија своју раскош : „У три часа скупили су се у дивним краљевим приватним собама, краљ, краљица, господин, госпоја, госпођица, све што има, принчева и принцеса, госпоја од Монтеспана, њихова цела свита, сва дворска господа и дворске госпође, једном речи све што се у Француској назива двор. Све је то највеличанственије накинђурено. Госпоја од Монтеспана у чипкама из Point de france, коса фризирана у хиљаду коврџа коврџица, које низ слепе очи падају на образе, с црним пантљикама на глави, претрпана бисером и драгуљима, једном речи победоносна лепота, идол свих посланика. Она је знала да је оптужују, да она спречава целу Француску да види краља. Сад га је, као што видиш, о нет вратила и не можеш имати ни појма, каква радост због тога влада и како то доликује сјају двора."

„Њена је лепота дивотна — пише госпоја Севиње други пут — а њена тоалета не мања од њене лепоте, њена веселост не мања од њене тоалете. На још већем гласу био је њен дух. Увек је била изредна дружбеница — вели Сен Симон — такве љупкости, која је пристајала њеној поносу, који се због ње заборављао. Није било могуће имати више духа, гипкости, оригиналног начина изражавања природна разума, што јој је у лаку руку давало нарочити говор, који је био усхитљив и који се навиком тако јако пренео и на друге, да су њене нећаке и све личности, које су често с њом општиле, њене подворкиње и они које је она васпитала, усвојили тај говор и који се и данас још може опазити код оне неколицине који су још у животу."

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

(Свршетак)

Наставница школе чукаричке, на дан Св. Саве, приредили су забаву у корист сиромашних ученица исте школе. На забави приложили су:

По 2 динара.: Мика Спасојевић, Јован Манијак, Богосав Лазић, Јаков Јаковљевић, Секула Новаковић, Васа Катић, Милан Манчић, Васа Љубичић, Сима Бојић. Н. Н. Калапиш фамилија, Никола Димитријевић, Скипалова. Димитрије Танасијевић, Станко Паскуљевић, Величковић поручник и Сава Бабић нафеџија; по 1·50 динара: Јован Тошић, Катица Гобец, Лука Лазаревић, Корпинер, Бранко Станимировић и Никола Дукић; по 1·40 дин.: Драгутин Јовановић и Матеја Кесовић; по 1 дин.: Коста Живковић, Михаило Николић, Алекса Јаковљевић, Никола Николић, Павле Суботић, Стојан Симић, Ставра Хаџи Ристић, Маргарета Штај, Стеван Поморишац, Ђурђија Ђирковић, Марија Зашина, Лудвик Шкрабал, Вељко Зрнић, Станко Лазић, Никола Бранковић, Сава Дракулић, Боривоје Бурда, Јоца Видаковић, Зарије Максимовић, Наталија Поповић, Тодор Максимовић, Драгојло Живковић, Карло Вабик, Радован Анђелковић, Антон Хелфер, Миша Монашевић, Иван Тодоровић, Жика Митровић, Будимир Марковић, Штај, Скокан, Васа Станишић, Милан Гавриловић, Обреи Васић, Павле Крачун, Жарко Ђурачић, Мутић, Живојин Мојсиловић, Љубомир Радивојевић, Обрен Петровић, Димитрије Здравковић и Л. Малинковић

Неколико сиромашнијах приложника дало је по 0·60, 0·50, 0·40 и 0·20 динара. Чистог прихода остало је 220·50 динара.

Свима именованим приложницима, у име сиротних ученика и ученица ове школе, изјављују захвалност њихова наставници.

18. јан. 1909. г.
Чукарица.

Наставнице школе Чукаричке

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

„Бранино Позориште"

Вечерас, у недељу, огроман програм са комадима:

„*Максим!*"

„*Артиљерија Рустикана*" и новитет:

„*Српско аустријски рат.*"— Вечерас ће бити већа посета но икад до сад. —

Ženio bih se udovicom, raspuštenicom ili devojkom crnomanjastom sa dobrim mirazom. Ja sam četrdeset godina star, Srbin Dalmatinac i živim u Trstu, zaslužujem preko trideset hiljada kruna godišnje.

Ponude slati fotografijom u Sarajevo, Posterestante sub A. A.

48 1—4

Najbolje srpske

SALAME

izvrsnog kvaliteta

NOVA ROBA — IZVRSNE

Kobasice „TURISTEN“

„TURISTEN WURSCHT“

1 kgr. Din. 3.

Preporučuje radnja

Dušana Todorovića

Kralj.-Srpskog Dvorskog Liferanta

Beograd — Terazije

Otvorili smo tri dućana i to na Velikoj Pijaci, Zelenom Vencu i Palilulskoj pijaci

Za prodaju govečjeg cubka

Govečje glave 1 kilo 0·30 din.
Crna džigerica 1 kilo 0·30 din.
Slezine 1 kilo 0·30 din.
Cela bela džigerica 1 komad 0·40 din.
4 noge govečje 0·60 din.

Prodaja vrši se svaki dan pre podne. 39 2—10

MEŠAČKA RADNJA

ISAKA J. EŠKENAZI

Kupuje kupone 2 od sto drž. zajmova i plaća 2 din. komad.

Kuuuje akcije i založnice svih zavoda Kralj. Srbije, plaća dobru cenu.

Prodaje menice, marke takse ne i poštanske i daje rabat 2 i po i 2 i tri četvrti od sto.

Srećke Klasne Lutrije za II klasu ima na prodaju u svima poslednjima. Šalje svakom na zahtev. Vučenje 6 februara. Glavni zgoditak *30.000* dinara.

43 2—10

Učenik iz bolje kuće sa dobrom preporukom koji je svršio najmanje dva razreda gimnazije potreban je kolonijalno-delikatesnoj radnji **Dušana Todorovića** Kralj.-Srp. Dvorskog Liferanta. — Beograd.

Živnje!

Uranjene i zaklane dobila je danas i **u budnje imaće svaki dan sveže** na stovarištu

Kolonijalno-Delikatesna Radnja

Petra P. Mirkovića

BEOGRAD.

Nečguševa br. 29. Cvetni Trg.

Telefon br. 464.

KUĆA nova sa 5 soba predsobljem kupatilom i u avliji druga kuća za rentu, obe sa instalacijom elektr. osvetljenja prodaju se za 20.000 dinara. Upitati u Uredništvu ovog lista. Elegantan salon prodaje se. Upitati u uredništvu ovog lista. 35 4—4

50.000. PRITKI (TAČKE)

od starih bagrema cepane za vinograde imam na prodaju po umerenoj ceni.

Prodavaću i na manje količine.

Lambra P. Dimitrijević

27 Smederevo. 8—10

DRUŠTVO ZA OSIGURANJE

„Srbija“

poverilo je *Podrinskoj Banci* u Šapcu isključivo pravo za *narodno osiguranje* u Šapcu i podrinskom okrugu; međutim banka je ovlašćena da vrši i ostala osiguranja (života i požara) za račun društva. **Uprava.**

38 3—3

U nedelju 25. januara tek. god. u 11 časova pre podne venčaće se u crkvi Sv. Save u Beogradu, kćerka deda

SOFIJA sa gospodinom **ŽIVKOM** artiljerijskim poručnikom

ŽIVKO sa gospođicom **Sofijom** kćerkom g-đe Jelene i Dim. V. Božića advokta iz Šapca

Izveštavamo naše srodnike i prijatelje o ovoj našoj porodičnoj radosti, moleći ih da ovo smatraju za poziv, pošto naročitih pozivnica neće biti.

Čestitanja u crkvi.

Skup svatova u 10 časova u ulici Joze Ilića 27, (više biv. Stefanovića mehane — Kragujevački drum).

Jelena i Dimitrije Božić advokat — Šabac

Cana i Milden Lavadinović ekonom — Beograd

40 Telegram: **Lavadinozić Božić** Beograd 3—3

U nedelju 1. februara ove godine u 7 i po časova pre podne venčaće se u ovdašnjoj Staroj crkvi

naša kći **BOSIĆKA** sa g. **Milošem Jovanovićem** okružnim podšumarom iz Golupca

svoj sin **MILOŠ** sa **Bosićkom** kćerkom g. Dim. Đorđevića penzionera iz Požarevca

Naročitih pozivnica neće biti. Čestitanja primaćemo u crkvi.

Ići će se na kolima.

Julijana i Dim. Đorđević Prvana udova Jove Milojkovića

42 Požarevac 1909. god. 3—3

Hotel „ALBANEZ“

Srpska kujna bez konkurencije

Naročiti jeloviik sprema se za praznik.

Preporučujemo domaće KISELO MLEKO.

Od danas pa svake subote *Srpski kupus sa pastrmom, Proja, Ćevap na ražnju.*

Preporučujemo domaći odlični bermet. Ljubiteljima crna vina obraćamo naročitu pažnju kao i ostalo domaće vino po znatno spuštenoj ceni.

Ovogodišnji „KOMIĆAK“ prodavaćemo van radnje po 30 p. din.

VAŽNO **VAŽNO**

KORISNA PRILIKA

Pomodno-Manufakturna i Platnarska radnja

Braće K. Gabaj kod „Kruže“

Knez Mihailova br. 31

Izveštavamo naše poštovane potrošače da smo svu robu popustili sa 25 od sto jeftinije od sadašnjih cena, isto činimo usled nagomilane raznovrsne robe kao:

Svile i Atlasa u vrlo lepim i najmodernijim dezenima i glat za venčanice i šafjuze.

Atlasa i Satina za jorgane u 160 cm. širine u svima bojama.

Štofova za ženske haljine i kostime.

Avgepast haljine od tilangiea, svile i file.

Filo i u tilu šivicen štofa, čipaka i ajnzeca.

Popelina i etamina u svama najnovijim bojama.

Štofanih garnitura (kopertuka).

Zavesa vunenih i čipkanih. Storova aplaciranih.

Garnitura končanih i zanesnih za 6 i 12 persona belih i u boji.

Cvilika za dušeke i rolete u lepim najnovijim šarama i sasvim postojanim bojama.

Platna u raznim širinama za sve upotrebe.

Belog perkata pike i šnir.

KONAČNO RASPRODAJEMO ŠTOFOVE ZA MUŠKA ODELA sa 40 od sto jeftinije usled isključenja istog artikla. Ređova vrlo jeftino.

Mustre na zahtev šaljemo besplatno. — Poručbine vršimo uz depešu.

S poštovanjem

37 2—20 **BRAĆA K. GABAJ.**

Protiv dugotrajne „GROZNICE“ i slabog stomaka nasi gurniji je lek

BILJNI SOK

koji na pola sata pred grozuicu uzet, istu odmah uklanja. Hiljadama njih koji su od iste patili, našli su sebi spasa i ovom leku. Kako je ova bolest — grozuica — kod našeg naroda vrlo često, to bi trebalo ovaj lek svaka kuća da ima u slučaju potrebe da ga upotrebi. — Pravi **„Biljni Sok“** može se dobiti u *apoteci kod Crvenog Krsta u Beogradu.* **Cena 2·50 p. d.**

„Nerolin“ *priznato vrlo izvrsno sredstvo protivu kašlja katara pluća, teškog disanja* (asthma), *začetka tuberkulose i plućnog kraja.* **Cena 4 dinara.**

„Saparin“ odlično sredstvo protivu nečiste krvi, naročito za ona lica, koja su patila ili pate od zaviedenih tajnih bolesti. **Cena 2 dinara.**

„Biljni tej“ protivu nervoznih bolesti. Cena jednog paketa **4 din.** — Svi ovi lekovi mogu se dobiti u apoteci kod „CRVENOG KRSTA“ u Beogradu.

ŠALJE SE SVUDA DOPLATOM

Adresa: *Apoteci kod* **„CRVENOG KRSTA“** *Beograd*

Lazar Predić

Knjigovođa Zanatlijske Radničke Banke

venčaće se u ponedeonik 26. Januara 1909. god. u 8 časova pre podne u Saborној crkvi sa gospođicom

Aleksandrom Afanasijevnom Glazunovom

o čemu izveštavam prijatelje i srodnike. Naročiti pozivnica neće biti, čestitaća primaćemo u crkvi.

34 2—3

Hladna i neumitna smrt otrže nam našu nikad nezaboravljenu

MARTU — MAĆU

24. prošlog mes. u 47 oj godini svoga života, a sahranjena je 25 og istog meseca u ovdašnjem groblju, ostavljajući nas da za njom večito tugujemo. Potreseni ovim za nas nikada nenadkadnim gubitkom ne možemo a da ne izjavimo našu srdačnu zahvalnost g. dr. Milanu Krstiću lekaru ovd., koji se zauzimaše da našu Maću od smrti spase. Veoma blagodarimo g. Taši Vukosavljeviću sveštenika rogačkom, koji ne požali truda da na veliki praznik Božić iz počasti činodejstvuje i do večne je kuće otprati. Naročito blagodarimo g. Aleksi Žujoviću narodnom poslaniku, koji se dirljivim govorom sa pokojnicom na pragu večne joj kuće oprostio i u kome je iznio njene vrline i zaslage, kojih ćemo se s poštovanjem večito sećati. Hvala i g. Mihailu Milojeviću sveštenika nemenikućkom, na njegovom utešnom govoru i ostalim g. g. sveštenicima, koji pri opelu činodejstvovaše i sprovodu prisustvovaše. Ne manje zahvalni smo g. Dimitriju Mihailoviću učitelju ropočevačkom i njegovoj g-đi, koji sa đacima pokojnicu iz počasti ispratiše i u neколико našu tugu ublažiše. Hvala i g-đi Anki Protićki i našem Ivanu i Sari, koji se pri spremi najviše i pomogoše, kao i svima onima, koji u bolesti Maću obilazivše i tešiše.

Toplo blagodarimo svima našim prijateljima kako ovdašnjim tako i onima sa strane, koji opelu naše dobre pokojnice prisustvovaše i do večne kući ispratiše i svima onima, koji nam telegramima i pismima saučešće izjaviše.

Januara 1909. g. — Sopot

Ožalošćeni: mati: Đuka Rad. Nikolića, supruga: Gliša Nikolić, trg., sinovi: Milan i Dragi, kćeri: Zorka i Mica, braća: Jakov i Pera, snaha: Rada, zet: Pavle Nikolić, unuci: Ljuba i Aca i ostala rodbina.

Porodica poč.

Mihajla S. Protića

dvorskog apotekara

i ovom prilikom zahvaljuje;

Gospodinu *Velimiru Markoviću* sveštenika koji se sa lepim i punim utehe govorom oprostio sa nezaboravljenim pokojnikom;

Uredništvima *„Pravde“*, *„Politike“* i *„Večernjih Novosti“* koji smrt pokojnikovu objaviše;

Prvom Društvu Fonda Poslužiteljskog i vojnom apotekaru gospodinu *Ljubi Jovanoviću* i *Gospođi* koji na odar pokojnikov venac položiše.

Svima svojim rođacima, prijateljima i kolegama pokojnikovim koji telegrafski, pismeno ili usmeno izjaviše svoje saučešće, tako isto zahvaljuje i svima onima koji mlogo pokojnika do večne kuće ispratiše i time mu poslednju počtu odadoše. 1—2

Povodom smrti svoje matere

Rozalije Palić

udove poč. Jovana Palića biv. bravara ovd.

Petar Palić bravar, sa sestrom i braćom izjavljuje najdubljuju zahvalnost svima prijateljima i poznanicima na izjavama saučešća i pažnji koju su ukazali pokojnici ispravivši je do večne kuće.

Svojim prijateljima i poznanicima sa bolom u duši javljamo, da je naša majka i nikada neprežaljena

† RUŽICA

11. januara t. g. u 4 časa izjutra preminula u svojoj 55. godini starosti, ostavivši nas za uvek ucveljene.

Građanstvu grada Čačka, obojega pola, izjavljujemo veliku zahvalnost na mnogobrojnom skupu i ispraćaju do večne joj kuće.

Tako isto i onim građanima blagodarnost, koja, u vreme sprovoda pokojnice, zatvoriše svoje radnje kroz ulice, kuda je pokojnica prenesena.

Tako isto izjavljujemo veliku blagodarnost onima, koji nam putem pisama i telegrama izjaviše saučešće.

Veliku blagodarnost izjavljujemo i g. Nastasu Iliću, trgovcu ovd., koji pokojnicu kao svoju dugogodišnju gazdaricu za zahvalnosti upisa za dobrotvora u čačanski Bolesnički Fond.

Čačak, januara 1909 g.

Ožalošćeni: supruga: Aleksa Pušelja trg.; sinovi: Radomir i Stevan; kćerke: Zorka i Leposava; sin: Ljubiša; brat: Vasilije Vasiljević trg. i sin: Leposava; zet: Andra Petković sudija; sestre: Mika, Draga i Jelena: zetovi: Petronije Novaković trg. i Antonije Vujević trg.; unučad: Kosa i Aca i ostala rodbina. 3 3

41

„Pravda“ izlazi svaki dan. — Pretplata je za Srbiju: za godinu 16 din. za pola god. 8. za četvrt god. 4 din., mesečno 1·50 din. Za inostranstvo: za godinu 32. din. za pola god. 16 din. za četvrt god. 8 d. — Stan uredništva nalazi se na uglu Vasine i Dobračine ulice. — Vlasnik i odgovorni urednik *Radisav M. Radosavljević* Vidinska ul. br. 22.

„Branko Radičević“ Štamparija Gavr. Davidovića i Komp. Brankova ul. br. 16. Telefon br. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ПОНЕДЕЉАК 26 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 26. | Телефон 821.

ПОТЕРА ЗА АКТИМА

Пре двеста дана — 7. јануара — упозорио сам новог министра војног на једну пљачку која се под фирмом наплаћивања декрета за добивене повишице врши над послужитељима и радницима који подпадају под министарство војно, и замолио сам га, апелујући на његово правдољубље, да тој пљачци стане на пут, ако му је то икако могуће.

Двадесетчетири сата после овог мог апела, министар је издао једно решење које је публиковано у „Службеном Војном Листу“ и које гласи овако:

„Обустављам распис од 30. јула 1907. године ФМ№ 8392. („Службени Војни Лист“ страна 501.) и наређујем: да се по њему не поступа до даље наредбе.

Чиним то из разлога, што је оспорено објашњење господина министра финансија од 4. јула 1907. године Пр. Бр. 14182, на коме је распис основан, и упућен предмет Државном Савету на решење. Што на крају буде одлучено саопштиће се.

Распис се односи на издатак уверења о постављању неуказним лицима при војсци и о наплати таксе, из тачке 25. таксене тарифе на та уверења.

9. јануара 1909. год.
Београд.

министар војни
и т. д.

Михајло Живковић.“

Видећи из овог акта да министар војни жели да учини од своје стране све што може, да спасе ону масу радника и служитеља од плаћања једне таксе, која је и неправедна и незаконита, а знајући велико је тим људима стало ко тога да дођу до свог новца, који им је раније већ узет, интересовао сам се и даље за ву ствар и желећи убрзати ое, послах свога човека у Држ. Савет да се распита: је ли по том предмету што рађено и ако није, хоће ли се скоро узети у поступак.

Може се мислити колко сам био изненађен кад ми човек дође и јави: да тога предмета нема у Државном Савету и да га тамо није ни било.

Узех поново да прочитам напред цитирано решење министра војног, да видим да ли нисам случајно погрешно разумео онај став у коме се говори о томе, да је тај предмет упућен Држ. Савету. Погледам и видим да је министар изрично рекао:

„Чиним то из разлога што је оспорено објашњење господина министра финансија од 4. јула 1907. год. на коме је распис основан и *упућен предмет Државном Савету на решење.*“

Дакле министар војни тврди у једном званичном распису и под пуним својим потписом да је предмет упућен Држ. Савету, а Држ. Савет после тога тврди, да тога предмета код њега нема и да га није ни било.

Па где је онда тај предмет? Ко не говори истину: дал' министар који вели да је предмет упућен Држ Савету, или Држ. Савет, који вели да нема појма о томе предмету?

Да бих могао утврдити право стање ствари, послао сам једног свог сарадника у Држ. Савет да изврши уверење о томе како тога предмета нема у Савету.

Тога дана мој ми је сарадник поднео овај реферат:

Секретар Држ. Савета није му могао из извесних разлога издати тражено уверење али му је усмено изјавио: да предмет који је у питању, није у Држ. Савету, да није ни раније био и да би за исти ваљало питати председника Пореске Управе.

Мој сарадник послушао је овај савет и отишао председнику Пореске Управе. И овај је изјавио да тај предмет није код њега, да није ни био у Пореској Управи и да он зна за њега само отуда што је питан из министарства војног: да ли жалбе неуказног војног особља, изјављене против решења које је цео овај спор [illegible] таксе или не?

На крају свог разговора са мојим сарадником председник му је дао овај савет: да оде у министарство војно и да тамо код начелника благајничког одељења затражи тај предмет.

Мој сарадник је послушао и тај савет. Отишао је у министарство војно, пријавио се начелнику благајничког одељења и кад га је овај примио запитао је и њега да ли је предмет о коме је реч код њега?

И шта мислите шта му је начелник одговорио?

— Јест, код мене је. Ево га, и диже са стола један свежањ аката те га показа моме сараднику.

Ја нећу да улазим у питање: одкуд тај предмет код начелника благајничког одељења министарства војног, онда када министар тврди да је он послат Држ. Савету. Ја верујем да министар није намерно тврдио неистину у своме распису, нити хоћу некога да сумњичим да је министру ма због чега у овој ствари подваљивао. Али ја се питам: каква је то администрација у којој се овако што дешава и шта треба да мисле они људи које ова ствар интересује, кад виде да се њихов предмет налази у министарству, а министар тврди јавно да је у Држ. Савету?

И онда се министри и начелници чуде: одкуд долазе гласови о смицалицама, ујдурмама, и подвалама и на основу чега људи после причају и верују, да је овај или онај начелник несавесан и да му овај или онај министар иде на руку.

СТРАНА ПОЛИТИКА

Енглеска марина. *(Диференције. — Дефицит. — Захтеви маринских стручњака)*

По једном лондонском саопштењу „Фосових Новина“, чесге седнице министарског савета у последње време настале су услед великих диференција о ванредном кредиту за грађење ратних бродова, јер Мак Кена, од како је примио портфељ министра марине, тражи шест милијуна фуната стерлинга више, док министри Морли, Черчил, Берне и Лојд Џорџ одобравају само половину те суме. Нарочито се министар финансија звузима за штедњу, јер се очекује дефицит од 16 милијуна. И ако још никаква одлука није донета, ипак је по „Дејли Хроникуе“ сигурно, да у кабинету због тих диференција неће настати криза. Марийски су стручњаци тражили, да се до године почне грађење шест нових бродова типа „Дреадноџт“, а четири друга брода истог типа после тога. Трошкови око грађења тих нових бродова изнели би за две године девет милијуна фуната стерлинга,

БОСАНСКИ УСТАВ

Н. С.“ Прес“ јавља из Сарајева, да ће се данас у Сарајеву састати анкета под председништвом цивилног адлатуса барона Бека, да већа о будућем босанско херцеговачком уставу. Позвати су двадесет и четири преставника свих странака из целе земље, и то девет муслимана, девет православних Срба, пет католика и један Јеврејин. По округима долазе на Сарајево петорица, на Мостар шесторица, на Травник тројица, на Доњу Тузлу тројица, на Бањалуку петорица и на Бихаћ двојица представника. Пошто се ови представници изјасне, тај нацрт устава коначно ће се редиговати у заједничком министарству финансија. Тако готов нацрт поднеће се аустријској и угарској влади, да се добије пристанак обеју влада. Ако не буде каквих сметња, *устав у Босни и Херцеговини објавиће се већ на пролеће. Први босански сабор састаће се пред крај лета или око половине јесени.* Разлог је томе што за одређивање бирача нема друге базе но попис становништва од 1895. године, те ће политичке власти имати силна посла да тај рад савладају.

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОМПАНИЈЕ

Доба дегенерације. — Узнемирена полиција. — Фаталне краће. — Траг „Ћопин„. — Ноћни сусрет.

Криминална хроника није скоро забележила имена професионалних коцкара као што беху некада чувена имена прослављених коцкара: „Чапкун“ Марка, Илије Гавриловића, „Гене“, „Гајтан Паше“, „Сме деревца“, Жарка и многих других који су у своје време задавали велике муке целој полицији у Београду и унутрашњости, а и давали интересантних материјала Таси Миленковићу за његов „Дневник“. Изгледало је као да је наступила дегенерација коцкарског реда. Ситне и на најобичнији начин извршене крађе, нити су задавале страх грађанима нити су забрињавале много полицију, Али, од прошле године па до јесени ове године јављају се учестане, и по начину извршења интересантније, крађе. Вешт полициски нос осећао је, да се јављају необичнији „талентованији“ коцкари. Опазило се да се јавља нова „омладина“, која послове врши са извесном интересантношћу по начину извршења, као што је крађа у по дана код Анафа, мењача на сред Теразија; крађа код Александровића, дуванџије — ускакањем кроз прозор; крађе масе ствари испред излога разних дућана па чак дућана преко пута самог кварта и маса других опасних крађа бакрача, тепсија и друге гвожђарије, које су вршене калаузима и обијања полугама.

Полиција се беше већ узнемирила, Потере на скитнице учесталe a детективи, који су се већ били олењили, добише нов посао. Један младић сар нарочито се заинтересовао овим крађама и сав се баци на проналажење лопова. Он је био начисто, да се ту крије нека организирана компанија. Требало је само имати среће ухватити ма једног важнијег члана па би после већ лакше ишло.

Случај је приломогао Савићу да уђе у траг читавој компанији.

Једнога дана у подне уђоше у авлију Николе Јовановића, бакалина у Сремској улици, двојица младића и сасвим слободно приђоше једној вази, која је лежала у авлији; сагоше се и понеше је. На капији их срете један комшија и запита их: где носе вагу.

— Казао нам газда да унесемо вагу у дућан — у глас одговорише оба коцкара и наставише пут лагано, а комшија уђе у кафану где затече Николу.

— Шта? Ти склањаш вагу у дућан. Вала, одавна си то требао учинити, јер је право чудо да је до сада нису украли — упита комшија Николу.

— Какву вагу? — зачуди се Никола.

— Па твоју вагу, која већ толико времена лежи у авлији. Сад је однеше твоји момци.

Николи је одмах било јасно шта је у ствари. Брзо истрчи напоље и чим је стао на ноше спази двојицу младића који беху одмакли од кафане „Жировни Венац“. Вичући мимопролазећима: држите лопове, стушти се низ брдо за њима. За Николом се нађаде радознала светина, која подиже толику ларму, да је и лопови чуше. Као по команди спустише вагу и нађадоше да беже по већ утврђеној лопов ској пракси један право Господском улицом а други на Саву. Онај што беше изабрао пут ка Сави био је боље среће, јер га је за час нестало. Овај други увидевши да ће бити брзо ухваћен уђе у кафану „Царица Милица“ и ладнокрвно поручи кафу, употребивши то крајње средство. Али га је жандарм, који се био придружио потери, спазио кад је ушао у кафану и после неколико тренутака лопов је у пратњи жандарма и радозналa светa, спроведен у кварт. На саслушању је изјавио, да се зове *Боривоје Стојановић*:

Боривоје је био раније жељезнички приправник. Још из детињства био је склон крађи. Из школе је истеран због крађе зимског капута.

— Тај ме је зимски капут просто отерао у лопове — објашњавао је Боривоје. Где год сам био у служби трпели су ме све док не би дознали моју прошлост: Чим би дознали најуривали би ме. Нигде станка а мора се живети. Ново „друштво“ ме је привлачило и кад сам био без новаца — помагало.

Стара коцкарска историја. „После дужег сакривања свога „колеге„, који је успео да умакне. Боривоје је најзад је био Коста Којић, „Попо“, који је већ пођавна забележен код полиције као препреден коцкар и лопов. Био је већ раније осумњичен као саучесник при крађи извршене Димитрију Наумовићу, казанцији, али се „извукао“ код суда. Полиција га тада казни као скитницу са тридесет дана затвора и полициски надзор. „Ћопа“ је молио да казну издржи у Пожези и буде му одобрено. Али чим је казну издржао вратио се у Београд- Полиција није то знала, али је осећала присуство његово по учестаним крађама, које су „мирисале“ на „Ћопину“ вештину. С тога је писар Савић одмах био на чисто, да је сада најважније уложити све силе да се „Ћопа“ ухвати. Ухватити „Ћопу“ значило је похватати или бар разбити целу дружину.

Наређена је потерница за „Ћопом.“ Ангажовани су сви детективи београдске полиције. Потере на скитнице учесталe. Међутим крађе се низаху једна за другом. Крало се испред носа полиције. Писар Савић се већ беше нервирао. Завлачио се по кафаницама и млекаџиницама тражећи „Ћопу“ Али „Ћопе“ нигде. Савић је већ почео губити веру, да ће се у опште „Ћопа“ моћи ухватити. То га је веома једило. И већ је био изгубио веру, кад му пуки случај донесе оно што се није могло свом полицијском вештином постићи.

Отпративши Краља са забаве Трговачке Омладине, Савић сврати са двојицом својих колега код „Такова“ и пошто је мало поседео пође са колегама кући, у улицу Краља Александра. У живом разговору са колегама о класама,

о чему обично писари између себе разговарају, Савић није ни гледао унапред, већ је жив о објашњавао неправду, која се према њему чини од стране надлежних. Није ни слутио, да иде у сусрет класи[1]. За то су се време могле спазити на приличној даљини нејасне контуре двојице људи, који им иђаху у сусрет. На десет корака одстојања ова двојица на мах застадоше, погледаше се и набивши шешире на главу кренуше се напред убрзаним корацима. Њихов ход обрати пажњу писара, који за тренутак прекинуше свој разговор и погледаше ову двојицу познних шетача, који већ промицаху поред њих. Полицајци наставише прекинути разговор а Савић се окрете за шетачима. Један му се учини познат.

(наставиће се)

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Словенски ђаци против гоњења Срба

Хрватски ђаци у Граду сазвали су за 27. о. м. велику скупштину на коју су позвати сви Словени ђаци и словенске породице. Говориће се о стању у Хрватској, о гоњењу Срба.

Пуштен

Како јављају загребске новине, пуштен је из затвора правник Љубомир Јовановић. Он је затворен 28. септембра пр. год због „велеиздаје" а доцније оптужен је и због ремећења јавног мира и пребачен из тамнице загребског суда у тамницу пожешког суда. У истражном затвору одлежао је ни крив ни дужан преко четири месеца.

Дневне вести

Дипломатски указ. Г. ма један дипломатски указ, али не може никако да га на чисто изведе, јер су се сродничке везе тако укрстиле, да их он не можа све да измири, а да у исти мах не затражи још 2,000.000 дин. повећања буџета. Он се упиње сиромах, и рада све што може, али су захтеви и очекивања већа и од његове најбоље воље.

Мораће и он њима рећи, као онај свецима: одступите бар половина!

На мацкама. Данас је на дневном реду у Скупштини интерпелација о фамозној планини Тари.

Та је планина од увек славна, само су је пре метали у песме, а у данашње, нешто мање херојско време, мењу је у концесије.

Сећате се оног поносног усклика једног „горског цара."

Док је мени
Пушка шара,
Овца гара
И планина *Тара* —
Не бојим се ни цара!

Видећи како је у њој лепо, настани се пре извесног времена у ту гостопримљиву средину г. Радисав Митровић и као њен велепоседник постане „граф од Таре."

Дуже времена он је био јунак савремене литературе, али га нису још били стављали у песме

Па дођоше неки дивљи и истераше питоме.

„Прометна Банка," та цуцла наших самосталаца, узела је на се дужност: да те дивље крајеве цивилизира и једном за свагда онеспособи за хајдучију. После њене родољубиве сече, неће се моћи у тој планини скрасити ни један хајдук, јер неће бити ни дрвцета на које би своју заклонио главу.

Либерали, као људи старински и страшно консервативни, хоће ту шуму да сачувају и поднели су интерпелацију.

Г. Главинић је данас бачен у воду и он, као прави утопљеник, ухватиће се за сламку — Миљоша Савчића.

Видећемо резултат.

Крцка. Као што смо известили избиле су јаке несугласице у кабинету између појединих министара и то баш у основним питањима. О тим несугласицама је било већ глас их ми за сад не разгребавамо да нам се не би пребацило за злурадост. У сваком случају, те несугласице показују да владина кола крцкају и да неће моћи превалити прво брдо — буџет.

Сарајевска анкета. Као што на другом месту јављамо, земаљска је влада за данас сазвала анкету од 24 представника свих странака и вероисповести, да им се саопшти нацрт земаљског устава и начелно гледиште земаљске владе и да они изнесу своје мишљење и своје жеље. Али како вели „Н. Сл. Преса", *влада неће дозволити никакву дискусију с пуномоћницима*, но ће њихово мишљење о уставу узети за предмет даљег проучавања

Бугарске војне мере. По вестима из Софије, бугарске војне мере на граници нису обустављене. Трупе се попуњују. На граници се копају шанчеви.

Демант. Из Софије поново дементују вести о намери кнеза Фердинанда да после крунисања за цара абдицира.

Непосредан споразум. Ако је веровати „Н. Сл. Преси", једна сила, пријатељица Аустро-Угарске а повољно расположена према Србији, саветовала је српској влади да гледа да се непосредно на миран и пријатељски начин споразуме с Аустро Угарском, јер ће тада сигурно добити велике привредне повластице! Она ће, рекла је та сила, много више добити ако се пријатељски обрати непосредно Бечу, но ако с меморандумом изиђе пред Европу као тужилац Аустро-Угарске. Није немогуће да у томе посредује једна или друга сила, или и читава група сила. За посредницу се као најподеснија сматра Француска.

Турски резервисти. Турско министарство војно, наредило је, по једној солунској вести, да се предузму мере за сазив резервиста. Чим прве наредбе стигну, ови треба да су готови за маршовање.

Одужује своје чиновнике. Цесарова влада измишља све могуће начине како ће у босанско-херцеговачком становништву што више омрзнути анексију. Сад је решила да одужи презадужене босанске гладнице, који су у Босни и Херцеговини постали [illegible] би им за исплату дугова позајмила новац из пупилних маса!

Турско-аустриска погодба. Из Цариграда јављају да ће турски министарски савет с неким малим изменама усвојити аустриски предлог о протоколу за турско-аустриску погодбу.

Черчил о положају. Енглески министар Черчил држао је у Њукастлу говор о европском положају и рекао како не верује да ће доћи до рата, јер промене у источној Европи нису од таквог великог значаја, да би правдале одлуку „оружјем.

Напредњачко вече. За „Напредњачко Вече", које приређују *месни одбор Напредне Странке за град Београд и београдски клуб „Напредак"*, 31. јануара ове године у сали „Коларац", чине се велике припреме. Улазак у салу биће нарочито осветљен; сала декорисана а ангажована је музика краљеве гарде (штрајх), која ће свирати најодабраније српске и стране игре. Прошлогодишње „Напредњачко Вече" оставило је најпријатнији утисак на све посетиоце, те се одбор постарао, да посетиоцима и ове године остане у пријатној успомени. Долазак је у обичном оделу а улазница: добровољни прилог. Сви напредњаци из Београда треба да се одазову позиву месног одбора и својом посетом увеличају ово вече, јер ће користећи се пријатностима извршити и своју партиску дужност.

Читав арсенал. У кварту теразијском је читав арсенал покрадених разних ствари, што је она разбојничка банда покрала у Београду.

Кварт је учинио потребан корак да позове сопственике, у колико је то могуће да пронађу тужбе, и докажу своју ствари.

Пожар. Ноћас око 2 сата по поноћи појавио се пожар у Сарајевској улици бр. 57. Ватрогасци су одмах стигли на лице места и пожар угушили. Штета је незнатна. Узрок пожару непознат.

Траже заменика. На једној од прошлих седница у министарском савету, одлучено је да се и Раша Милошевић управник државних монопола пензионише, због рђавог газдинства.

Сад му траже заменика, за који положај има неколико кандидата.

Турски против-предлог. Турски министарски савет већао је о руском предлогу за исплату бугарске накнаде Турској. Руски посланик Зиновјев информисао је великог везира, да Русија нуди Турској за Бугарску 120 милијуна динара и то тако, што ће се за 16 година одређи наплате турске ратне накнаде Русији. Белики везир је поднео министарском савету овај предлог: Турска се користи овом приликом да ликвидира целу ратну оштету. Прихватањем руског предлога, она може закључити зајам од 5 милијуна лира, па ако Порта капитализире ту суму, коју има платити Русији, остало би још 3 милијуна лира па да се исплати цела ратна накнада. Ради исплате те суме могла би се употребити и сума од 2 и по милијуна лира, колико ће платити Аустро-Угарска.

Знаци растројства. На једном бившем књиговођи једног угледног новчаног завода примећени су знаци душевног растројства. Тако он иде из дућана у дућан и купује ствари од велике вредности, а вели платиће их док прими новац од „Хотел Москве" јер је његова својина.

Фамилија његова требала би да припази на њега и да га склони од ових испада.

Турско-аустриска погодба. Турски министарски савет одбио је измене, које су у Бечу учињене у протоколу о турско-аустриској погодби. Као што је познато, те су се измене састојале у клаузулама у погледу аустриског пристанка на турско повећање царина од 11 на 15 процената вредности и о увођењу монопола. Даље је Аустро-Угарска хтела пристати на укидање капитулација само под условом ако се доиста изведу реформе, које су обећане уставом. „Јени Газета" тврди да турска влада тражи да се Муслимани који живе у Босни и Херцеговини сматрају као турски поданици. Али ће се ово тицати по свој прилици босанско-херцеговачких муслимана који живе ван своје домовине. У осталом, у Бечу се надају да ће се те диференције између Турске и Аустро-Угарске изравнати.

Једна саблазан. У београдској „Грађанској Касини" почиње се примећивати једна појава која врло лако може пећи у јавну саблазан, ако јој се за времена не стане на пут. Ово, што се последњег касинског вечера могло видети, не сме се ни по коју цену више догодити јер Београд није Версаљ да се од „Грађанске Касине" направи нечији „Hirschpark." Ко то хоће, нек прави забаве код своје куће па нека се према *својим* гостима понаша како хоће, а „Грађанску Касину" и њене посетиоце нек остави на миру.

Паљевина у селу. Петру Јовановићу, економу у Комирању округу подринском

[1] Т. ј. ако се ко од надлежних" сети, да учини бар један изузетак и вредног и способног чиновника награди за успех.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(160)

XXXV

Отац и син

— Монсењеру, од онога тренутка када сам ушао у вашу службу, ја сам пристао да се поред вас излажем свима опасностима. Рачунајте, дакле, на мене. Али, изгледа да се ви бојите да вам то благо не буде отето за време премештања...

— Да, тога се бојим, рече Хенри туробно. Ја имам поверења само у вама у једном храбром, верном своме официру, виконту од Аспермонта.

Пардајан се осмехну.

— Ево како сам ја смислио. У једанаест часова кола ће изићи из дворца...

— Ах! благо ће бити у колима?

— Да. Аспермонт ће управљати колима; ја ћу јахати на коњу напред, а ви ћете ићи пешице позади с мачем у једној и пиштољем у другој руци, спремни да убијете без милосрђа свакога ко би покушао да се приближи колима. На тај начин нико сем вас, Аспермонта и мене неће дознати где је кућа у коју хоћу да сакријем своје благо.

— Добро, монсењеру. Само једно питање: имали тај посао какве везе са... послом о коме смо говорили у Пон де Сеу?.. Другим речима, је ли то благо метал?.. или да није то благо од меса и костију?...

Хенри пребледе и погледа оштрим погледом Пардајана право у очи.

— Шта хоћете тим да кажете? викну он. Да нисте већ дознали..

Он стаде и угризе се за усну.

— Ја? Ништа нисам дознао, одговори Пардајан, посматрајући пажљиво маршала; ја питам само да то благо није... на пример... круна... додаде он тихо.

— Он мисли да је то краљ! рече у себи маршал и лице му се одмах расветли.

— Јер у том случају, довршн Пардајан, морам удвојити своју обазривост, монсењеру.

— Слушајте, Пардајане. Ја вам не могу рећи ко ће бити у колима... али чините као да сте у пратњи какве круне...

— Добро! помисли Пардајан. Већ су украли краља!.. Дивота! То нам обећава диван рат! Биће боја, а биће и пара!.. Али од куда да је Париз тако миран?...

У тај мах појави му се изнена да једна мисао и он упита:

— Дакле, монсењеру, ја сам био затворен од свога доласка у овоме двору да не бих дознао ко је заробљен?

— Тачно! рече маршал.

Тога пута није слагао.

Он се заиста бојао да Пардајан не дозна да је у двору Јованка од Пујена са својом њерком.

— Добро, рече одлучно Пардајан; нећу се мећи одавде целога дана, а вечерас у једанаест часова биће сарман.

Кад маршал после овога изиђе, стари витез рече у себи:

— Кад није хтео да дознам ко је овде заробљен, зашто је дошао да ми каже то? И сад, пошто то знам, за што ме приморава да останем целога дана затворен у соби?.. Не, није краљ овде затворен! И ко зна да ли има само један заробљеник?... Очевидно је да се од мене нешто крије.. што ја не треба да дознам до довече... Али ја то морам дознати одмах!

Рекавши то Пардајан приђе вратима да види да ли је затворен. Врата нису била закључана и водила су у ходник у који он изиђе и дође до широких мрамор них степеница које су водиле у двориште.

Он се одмах врати натраг боје ћи се да не сретне кога.

Дошавши до врата своје собе он пође даље у ходник с друге стране и дође до једних врата која отвори. Та су врата водила на једне завојите степенице.

— Ово је добро! прошапта он.

И задовољан овим открићем врати се у своју собу.

Јутро прође без икаквог догађаја. Пардајан је ходао по соби, размишљао, звиждукао, лупкао прстима у прозоре, у кратко било му је страшно досадно.

Око једанаест часова један слу житељ уђе у собу, постави сто и донесе јела и вина.

Док је витез седео за сто и навалио на јело са најећим апетитом, служитељ изиђе и врати се наскоро са једном кесом талира.

Уста Пардајанова развукоше се у задовољан осмех.

— Охо! Шта је то? рече он.

— Плата за први месец коју вам је послао благајник монсењеров.

— Ово је учтив слуга! поми сли Пардајан. Добро, рече он гласно, господин благајник је добро учинио и господин витез је задовољан. Но, реците ми, пријатељу знате ли ви шта има у тој кеси?

— Знам, господине: шест стотина талира.

— Шест стотина! Мени припада само пет стотина!

— Тако је, господине. Али је урачунат и путни трошак: тако ми је казао благајник да објасним господину витезу.

— Сто талира за пут! Хвала, пријатељу. Будите љубазни и оставите кесу.

— Врло радо, господине, рече служитељ.

— Узмите пет талира.

— Узимам, господине.

— Добро. Метните их у џеп. Сад идите и пошаљите их у моје здравље.

— Хвала, господине, рече служитељ клањајући се до земље. Обећавам вам да ћу их сутра попити све до последње паре.

— А за што сутра, пријатељу? За што не данас? Зваш ли шта ће сутра бити с тобом? Пиј, пријатељу, пиј данас!

— Нарећено ми је да данас цео дан будем на служби господину витезу.

— А, то сам хтео да дознам, прогунђа Пардајан. Дакле теби је стављено у дужност...

— Да не остављам господина витеза, да му будем на служби и да се не удаљавам.

— А, збиља, рече од једном витез. Шта ли је с мојим коњем? С мојим јадним коњем! Пријатељу, завуци руку у кесу.

— Учинио сам, господине.

— Узми још пет талира.

— Узео сам.

(наставиће се)

упаљена су прексиноћ 3 сена и 1 стог сламе. Не зна се ко је паљевину извршио, али се мисли да је дело личне о свете.

Власт је наредила потеру за зликовцем и повела истрагу.

Најревноснији. Приликом претреса предлога о изванредном кредиту од 200.000 дин. којим се повећава „диспозициони фонд" сви су с радошћу приметили, да су најревноснији браниоци те добротворне институције били г. г. Драг. Јоксимовић и Драг. Аранђеловић.

Свак има своје симпатије!

Отпутовао. Г. Стева Мокрањац композитор и виши учитељ музике отпутовао је у Италију на дуже време, ради својих музичких студија.

Последице помиловања. Нема ни пуна два месеца како је министар правде осуо пљусак помиловања над многим осуђеницима, па помиловао и оне из „Баштованске улице." Читаоцима ће бити позната ова афера о којој је било речи и у Народној Скупштини.

Ноћас пак, дежурни писар у кварту палилулском наишао је у кафани код „Два Јаблана" Марка Ђорђевића, Драгољуба Димитријевића, Милана Димитријевића и Милана Стојановића, покућаре, сву четворицу у *женском оделу* где се аче и певају скаредне песме. Сву четворицу отерао је у затвор и данас ће бити кажњени.

А сва ова четворица одговарали су пред судом за кривину у „Баштованској улици.

Један предлог. Управник града Београда г. Душан Алимпић, ценећи устаоштво у кривичним делима писара управног г. Александра Савића предложио га је г. министру за унапређење, што је његовим устаоштвом курталисао Београд 22 опасна лопова и разбојника.

106 Оволики број лица има у управи града Београда који по судским и полицијским казнама издржавају затвор, а судски до расправе њихових кривица код судова.

Опроштајна представа. Вечерас приређује Руцовић своју опроштајну представу. Даваће се на општи захтев публике: *Грађанска смрт*, од Павла Такометија. Све досадашње представе, које је Руцовић дао са својом трупом биле су одлично посећене од стране публике а уметнички изведене. Препоручујемо публици ову представу.

Кажњени. Петар Стокић, Сима Јовановић и Перка Костић овд. беспосличари кажњени су са по 8. дана затвора и прогонством у своја места.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

— Седнице аустриског парламента закључене јесаровим указом.

() У аустриским парламентарним круговима поговара се, да је министру председнику Бинерту сад поверено да образује коначну чиновничку владу, чији чланови не би били ни парламентарни ни бирократи.

(о) Персиска колонија у Цариграду задржала је од пута новопостављеног персиског посланика у Бечу, јер га је шах поставио без сарадње парламента.

(*) Овлашћени од грофа Вита и министра трговине Тимирјазева, „Биржевија Вједемост" демантује вест, да је Тимирјазев покушавао задобити Вита да уђе у кабинет. Вите енергично одбија мисао о уласку у Столипинов кабинет.

(0) Из Петрограда демантују вест да је руски париски војни аташе граф Ностиц ишамарао посланика Нелидова и да је Нелидову, због тога немогућан и даљи опстанак у Паризу. Сви су ти гласови измишљени.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Г. Г. Г.

Г. Георгију Генчићу цивилном заверенику, коме се од некуд дало јако на жао што „Правда" више не слика мајмуна, изгледа да слава Љубе Костића, директора песковите Балкан. Банке, није дала мирно спавати, и он је прегао да пошто по то усрећи Србију јефтиним капиталом и решио се баш као оно некад Љуба Неговић да „бесплатно" овој земљи помогне дајући јој паре на зајам а по јефтин интерес.

Бојећи се зар, да једнога дана не затегне пајван ако продужи стари занат убијања владаоца, г. Г. Г. решио се да са парама убијених жртава оснује банку. Мустру за овај посао узео је од свог злочиначког сабрата из Балкан. Банке.

Правди опет не да ђаво мира па у место да велича ово најновије дело овог славног мужа коме се земља ни за ранија чуда још није одужила, нашла се да саветује владу и нар. посланицима да отворе четворе очи кад буду већали о ономе што им овај велики муж буде предложио, имајући вазда на уму ону класичну изреку старих Јелина: (која је постала после опсаде. Троје, а који гласи:) Timeo Danaos et donna Ferrentes! Што би на српски значило од прилике ово: Бојим те се о Георгије Генчићу и кад поклоне доносиш!

Заиста, да је пок. краљ. Александар имао на уму ову изреку и мање веровао заклетви коју је овај нечовек у свом дому и за својом трпезом, а пред својим некадашњим краљем изговорио, а 29 маја на тако сраман начин погазио, он пок. краљ Александар, био би вероватно и данас жив а Србија можда не би имала потребе да је овај заслужно муж својим услугама усрећава.

Шабачка хроника

Просјакиња у Румској. — Ратоборни ђаци. — Из ратарске школе. — Молба општина. — Време у Шапцу. — Матине шабачког жен. друштва. — Награђена ученица. — Знак захвалности

(Редован извештај „Правди")

Шабац, 18. јануара

У поцерском селу Грушину живеле су две просјакиње, мати и кћи. Мати је била немица тј. нема, а кћи слепица. Ишли су по селима и просили, мајка је кћер водила, а ова јој је служила као тумач, пошто мати није умела ништа говорити. И једна и друга беху Циганке и зваху се *Стана и Јана Маринковић*. — Пре неколико дана, за време ових јаких мразева, просили су по Румској, где их је и ноћ ухватила. Узалуд су ове две сиротице молиле по селу, да их на преноћиште приме, окорела срца сељачка бејаху тврђа од камена и ове две јадне жене мораћаху наставити пут својој кући у Грушић, која је била удаљена за сат и по пешачког хода. У путу је Стана малаксала и пала у снег. Видећи, да се не може спасти, она је говорила кћери: „иди, дијете! Бегај ти кући, да и ти не страдаш! Јана је запомагала за помоћ, али пошто је дуго није нико чуо, она је оставила већ полусмрзнуту мајку и батргајући се по смрзнутоме сеоском путу дошла у Грушић у неко доба ноћи. Како ли је страхотан морао бити пут ове јадне слепице у тамној и леденој ноћи! Стана је сутрадан нађена мртва. Лекарска секција утврдила је да се смрзла.

* * *

У Шапцу је све ратоборно, па су и ђаци ратоборни. Један основац потегао је ножем Ђорђа Станојевића, уч. I раз, и мало је недостајало, па да га на месту убије. Ударио га је више леве сисе и што нож није дубље продро има се захвалити Ђорђевом зимском капуту, који је задржао силину ударца. Побили су се око тога, ко ће први захватити воде на артерском бунару.

Други случај је још гори. Милутин Петровић, уч. II раз. беше дошао на дрварску пијацу, да се клиза. Ту је био направио лепо клизалиште Милутин Стојановић. уч. III раз. Ко год је хтео клизати се морао је Стојановићу платити десет пара за његов труд око чишћења и удешавања клизалишта. То Петровић не хтеде учинити и између њега и Стојановића отпоче свађа. Видећи, да је Стојановић јачи, Петровић потрчи својој кући вичући:

— Сад ћеш ме упамтити!

Другови, који су знали какав је Петровић прзница, саветовали су Стојановића, да иде са клизалишта и да не чека Петровића, али Стојановић, који је такође био добар мегданција, не побеже са мегдана, већ са једном гвозденом штанглицом очекиваше нељућеног Петровића. Овај убрзо и дође и прва му је реч била:

— Хајд' сад отерај ме са клизалишта!

Стојановић му приступи и гурне га. На то Петровић извади из недара један пиштољ и опали га у уста Стојановића. Стојановић је пао крвав на земљу, а Петровић побегао својој кући.

Ране Стојановићеве срећом нису смртоносне. Избијени су му три зуба и неколико дрмљија, којима је пиштољ био напуњен, остале су му у вилици.

* * *

„Правда" је у своје време изнела сву немар надлежних фактора у Београду односно подизања зграде за учионицу ратарске школе. Мило ми је, што могу изнети да је та „Правдина" нотица имала утицаја, јер је у буџет стављена сума од 40.000 дин. за подизање потребне зграде. Кроз који дан држаће се и лицитација.

* * *

Овдашња агенција дунавског паробродског друштва поднела је молбу суду општинском; да јој допусти, да на обали савској подигне једну грађевину, у којој ће бити друштвене канцеларије и становиште. Не знам, да ли је општина дала тај допуст, али свакако не би погрешила, да то учини, јер би се парободско пристаниште украсило још једном лепом грађевином.

* * *

Јутрос је пао диван сух снег, који ће се дуго одржати, јер је пао на слеђено земљиште. Услед овога се попела температура, која је ових дана била спала на 22 степена испод нуле. У Шапцу је овако ниска температура била готово неспошљива, јер је увек духао ветар, који је смрзњавао.

* * *

У Шапцу су биле до сада две велике забаве: забава Женског Патриотског Друштва и Светосавска забава. Обе су биле одлично посећене. Шабачка Подружина Женског Друштва, о чијем ћу вам обилатом раду послати нарочити извештај, неће ове године давати своје забаве, већ ће место тога приредити једну новину за наш град: *матине*, које ће се одржати у недељу 25. ов. мес. по подне. На овом матинеу, поред више занимљивих тачака, нарочито се истичу две: предавање *г. проф. Романовића*, и жива слика „Херцеговачко Робље", коју ће у савременом жанру аранжирати *г. П. Х. Поповић*, апотекар. Ја овај матине из свег срца препоручујем пажњи поштоване шабачке публике.

* * *

У почетку школске године у обе овд. гимназије, и у мушкој и у женској, биле су дате теме за обраду. У мушкој гимназији беше тема „*Гусле у народној поезији*", а у женској „*Дужности жене уопште, и као Српкиње напосе*". Награда за најбоље обрађен темат беше 10 дин. Ту је награду у мушкој гимназији добио Драгомир Самокресовић, уч. VII раз., а у женској Јелена М. Стефановићева, ученица IV раз. Честитам им од свег срца.

* * *

У своје време, још 1874 год., основао је пок. *Јеврем Панић*, трг. из Београда један фонд, из кога се имало давати по 40 дин. месечне помоћи добрим ђацима из Шапца и шабачког округа, док год су се школовали на вишим школама. Досадашње стипендисте тог фонда беху ови виђени грађани и грађанке: г-ђа д р Драга Љочић; г. г. Влада Илић адв; Дража Павловић, адв.; д р Мих. Полићевић, адв ; Душан Стојићевић, проф.; Тоша Радивојевић, проф.; Ст. Фотић, проф ; Љуба Вуловић начелник срески, и *г-ђица Божица Јовановићева*, наставница овд. женске гимназије.

Г ђица Божица је, из захвалности спрам оснивача овог фонда, сад о Св. Сави уписала пок. Јеврема за члана добротвора „фонда сиромашних ученица жен. гимназије" и положила улог. Заиста леп пример захвалности

Vitalis

ИЗ НАРОДА

Отворено писмо

Г. Министру Унутрашњих Дела

Још пре годину дана оптужио сам Павла Редића и остале чланове суда општине манастиричке за издато лажно уверење и тужбу сам власти среза млавског предао али власт ни до данас кривце суду на оруду не спроводи. Сигурно то чини на партијски разлога. Ја мислим да смо сви пред законом једнаки и да се према законска и према овим оптуженима има извршити. Обраћао сам се за то неизвршење два пут вама, један пут Њ. В. Краљу па и среској власти али по тим поднетим жалбама не добих никаквог задовољења нити саопштења.

Остало ми је још да се и овим путем обратам вама не би ли до био од вас једном, задовољења.

С тога вас господине министре, молим: да изволите наредити надлежној власти среза млавског да по мојој тужби, кривце спроведе суду и у исто време извиди шта је узрок досадањем неизвршењу и ко је зато одговоран.

Примите господине министре и овом приликом уверење мог особитог поштовања.

15. Децембра 1908. г. Манастирица.

Понизан Паун Рајић тежак из Манастирице среза Млавског

РАЗЛИЧНОСТИ

Какви су руски писци?

Поводом смрти грофа Е. Садаса, познатог руског писца, познати руски књижевник Владимир Короленко износи у „Кијевским вестима" интересан чланак под насловом: „Стереотипно у животу руског писца". У том чланку Короленко вели: „Кад умре руски писац, онда на питање каквог је калибра био морамо најпре одговорити на питање: да ли је био на робији? да ли је био у Сибиру? Или је можда био тек под полицијским надзором тајним или јавним? А ретко који од нас одговараћући на то питање, може метути руку на срце и рећи да није доживео ни једно од тога... Таква је већ судбина руског писца, које име једно од горњега само собом доноси."

Убио жену из милосрђа

Ономад се париској полицији пријавио механичар Дод, тражећи да га ухапсе јер је убио своју жену. Његова је жена дуже времена боловала од астме и трпела страшне болове. У прошлу недељу он ју је чувао од рана јутра до мрака, негујући је. Она је имала толике болове, да га је молила да је убије. Он је после дуга премишљања узео револвер пуцао на њу и убио је. После тога је отишао у полицију и сам се пријавио. Наравно да је ухапшен и Париз ће ускоро имати једну сензациону парницу више, чији се резултат још сада очекује с великим интересовањем.

ТЕЛЕГРАМИ

Букурешт. Митрополит Гргоријан умро је јуче на ноћ, а председник сената Аурелијан јуче изјутра.

Цариград. Порта је јуче послала свој против-предлог турској амбасади у Петрограду. У против-предлогу се излаже, да оно што Бугарска треба да плати Турској приближно се изједначује са оним, што Турска дугује Русији као ратну оштету, јер та сума не прелази више од 138 милиона. Остали садржај против-предлога није познат. С руске стране тај против-предлог сматра се као неозбиљан. „Јени Газета" јавља, да су амбасадори: француски, енглески и немачки изјавили јуче Тефик паши, да њихове владе налазе: да Турска треба да прими руски предлог.

Табелдот

Ручак и вечера

у

Хотел Империјалу

Ручак

Супа, говеђина, умакљ и тесто са лебом 1·40 дин.

Супа, говеђина, умакљ и печење са лебом 1·60 дин.

Супа, говеђина, умакљ, печење и тесто са лебом 1·80 дин.

Вечера

Два готова јела по јеловнику са лебом 1·20 дин.

Два јела по јеловнику једно готово а друго по наруџбини са лебом 1·40 дин.

Вина најбољег квалитета 1·50.

Пиво Пилзенско Уквеле без конкуренције чаша 25 пр. дин.

Разни мезелуци са спуштеним ценама.

Чувене „Империјал" погачице у свако доба.

Сваке суботе за вечером кисео купус са пастрмом и пројом.

—Кујна отворена до 12 сата ноћу.

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16.

Ženio bih se udovicom, raspuštenicom ili devojkom crnomanjastom sa dobrim mirazom. Ja sam četrdeset godina star. Srbin Dalmatinac i živim u Trstu, zaslužujem preko trideset hiljada kruna godišnje.

Ponude slati fotografijom u Sarajevo, Posterestante sub A. A.

48 2—4

Otvorili smo tri dućana i to na Velikoj Pijaci, Zelenom Vencu i Palilulskoj Pijaci

Za prodaju govečjeg cubока

Govečje glave 1 kilo 0·30 din.
Crna cigerica 1 kilo 0·30 din.
Slezine 1 kilo 0·30 din.
Cela bela cigerica 1 komad 0·40 din.
4 noge govečje 0·60 din.

Prodaja vrši se svaki dan pre podne. 39 3—10

MENJAČKA RADNJA
ISAKA I EŠKENAZI

Kupuje kupone 2 od sto drž. dozova i plaća 2 din. komad.

Kupuje akcije i založnice svih zavoda Kraljevine Srbije, plaća dobru cenu.

Prodaje menice, marke takse ne i poštanske i daje rabat 2 i po i 2 i tri četvrti od sto.

Srećke Klasne Lutrije za II klasu ima na prodaju u svima poslednjima. Šalje svakom na zahtev. Vučeće 6. februara. Glavni zgoditak *30.000* dinara.

43 2—10

Učenik iz dobre kuće sa dobrom preporukom koji je svršio najmanje dva razreda gimnazije potreban je konzilijalno-delikatesnoj radnji **Dušana Todorovića** Kraljevsko-Srp. Dvorskog Liferanta. — Beograd.

VINO

Srpsko i **francuzko** pod garancijom čisto i prirodno *ovo dana dobio sam veliku količinu.*

Srpsko 1 litar belog Din. 0·75.
„ 1 „ crnog „ 0·75.

Francuzko 1 Boca „Graves" crnog din 1.

Francuzko 1 Boca „Seuternes" belo Din. 1.

Francuzko 1 Boca „Medok, belog Din. 1.

Francuzko 1 Boca „St. Emiljon" crnog Din. 1.

Francuzko 1 Boca „Blayc" belog Din. 1.

Od danas svaki dan **sveže uranjene i zaklane ŽIVINE.**

„Tej-Butera." Konservviranog povrća: sušene Borovnje, Graška mladog, Zelenjena, Spanaća, sušenih Pečuraka t. d. Kiselih Krastavaca u burad. ma 100—120 kom. bure Din. 4·50.

Salame *nova roba najboljeg kvaliteta* **Sirева:** Ementalera, Rokfora, Adamera, Komenberta, Brie i t. d. i svih srpskih sireva. **Svežih Jaja** pod garancijom u korpicama po 50 komada. Karpadaski Ubibaha u paketima 0·85 pr. din. *Najveće i najraznovrsnije stovarište* **Beibeh** i kolača za poslužavanje. Mandarina, svežih Pomoranči crvenih, „Marona" Kestena it.d.

Francuskih Sardina u sejtinu najveći izbor. Tonfiša, Mariniranih Haringi, Marinata od Jegulje, Ruse i t. d. Divljači razne, Zarebina, Zečeva, Fazana it. d. Sejtina francuzko za jelo od din 2·40 do 3·60 p. d. 1 litar.

Pored ostale konzilijalno-delikatesne robe preporučuje radnja

Dušana Todorovića
Kraljevsko-Srp. Dvorskog Liferanta
Beograd—Terazije.

G. g. potrošačima u Beogradu i unutrašnjosti šalje tačno i na vreme sa vrlo solidnom cenom i uslugom

Telefon br. 43. 14 13—

50.000. PRITKI (TAČKE)

od starih bagrema cepane za vinograde imam na prodaju po umerenoj ceni.

Prodavaću i na manje količine.

Lambra P. Dimitrijević
27 Smederevo. 9—10

Živinе!

Uranjene i zaklane dobila je danas i u budуće imaće svaki dan sveže na stovarištu

Kolonijalno-Delikatesna Radnja
Petra P. Mirkovića
BEOGRAD.
Neguševa br. 29. Cvetni Trg.
Telefon br. 464.

Hotel „ALBANEZ"

Srpska kujna bez konkurencije

Naročiti jelovnik sprema se za praznik.

Preporučujemo domaće KISELO MLEKO.

Od danas pa svake subote *Srpski kupus sa pastrmom, Proja, Ćevap na ražnju.*

Preporučujemo domaći odlični bermet. Ljubiteljima crna vina obraćamo naročitu pažnju kao i ostalo domaće vino po znatno spuštenoj ceni.

Ovogodišnji „KOMIŠAK" prodavaćemo van radnje po 30 p. din.

VAŽNO **VAŽNO**

KORISNA PRILIKA

Pomodno-Manufakturna i Platnarska radnja

Braće K. Gabaj kod „Kruge"

Knez Mihailova br. 31

Izveštavamo naše poštovane potrošače da smo svu robu poništili sa 25 od sto jeftinije od sadašnjih cena, isto činimo usled nagomilane raznovrsne robe kao:

Svile i Atlaza u vrlo lepim i najmodernijim dezenima i glat za bevanđe i afuze.

Atlaza i Satina za jorgane u 160 cm. širine u svima bojama.

Štofova za ženske haljine i kostime.

Avgenast haljine od tilanglea, svile i fele.

File i u tilu šlapen štofa, čipaka i ajnseca.

Popelina i etamina u svima najnovijim bojama.

Štofanih garnitura (kopertuka).

Zavesa vunenih i čipkanih. Storova aplaniranih.

Garnitura končanih i zanenih za 6 i 12 persona belih i u boji.

Cvilixa za dušeke i rolete u lepim najnovijim šarama i svesim postojanim bojama.

Platna u raznim širinama za sve upotrebe.

Belog porhета pike i šnir.

ČUO RASPRODAJEMO ŠTOFOVE ZA MUŠKA ODELA sa 40 od sto jevtinije usled isključenja istog artikla. Recidova vrlo jevtino.

Mustre na zahtev šaljemo besplatno. — Poruzbine vršimo uz doplatu.

37 3—20 S poštovanjem BRAĆA K. GABAJ.

PAŽNJA RODITELJIMA

Protivu: **škrofula, otoka mlezda, malokrvnosti, osipa** *t. zv. fircigera kod male dece,* i ostalih kožnih bolesti, koje od nečiste krvi proističu najbolje je i najsigurnije sredstvo za decu i odrasle:

RIBLJI ZEJTIN

SA JOD. GVOŽĐEM (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves)

koji se od duže godina spravlja u apoteci kod „Crvenog Krsta" u Beogradu. Isti je zejtin vrlo prijatnog ukusa i mirisa, jer je spravljen tako, da ga i najmanja deca mogu bez ikakve odvratnosti vrlo rado piju. Dugovremenom upotrebom ovoga zejtina, deca se naglo poprave, dobiju svetlu i rumenu boju lica, jednom rečи krv se prečisti, a kad je krv u organizmu čista, onda se i bolesti reče javljaju.

Ovaj zejtin preporučen je od g. g. Lekara kako u Beogradu, tako i u unutrašnjosti Srbije.

Cena jedne flaše sa uputstvom košta 2 din.

U istoj apoteci spravlja se i

„AROMATIČNI RIBLJI ZEJTIN SA KREOZOTALOM"

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, protivu škrofula koje gnoje, škrofulozni otoka kože, kožnog zapaljenja kostiju t. zv. pokosnice.

Upotrebom ovog zejtina sa Kreozotalom rana se ubrzo gnoja očisti i zaraste, a zapaljenje brzo prolazi.

Cena jedne flaše 3 din.

Poruzbine iz unutrašnjosti vrše se brzo i tačno uz doplatu.

Adresa: **Apoteci „CRVENOG KRSTA" Beograd.**

Ovi preparati mogu se dobiti i to: u Beogradu u drogerijama: Subašića, Okanovića i kod „Guslara."

U unutrašnjosti u apotekama i to: u Nišu kod Ruvidića Palanci Jovanovića, Smederevu Tajsića, Zajčaru Tunera, Kraljevu Nikolića, Lozници Todorovića, Kragujevcu Ilića. 11 12—

KONAČNA RASPRODAJA

Pomodno Manufakturna Trgovina

AVRAMA X. GABAJA i Komp.

kod Lubenice

Vasina ul. preko puta Narodnog Pozorišta

Rasprodaje

sву robu znatno jevtinije no do sad usled selidbe radnje.

Rasprodaja će trajati do 30. Aprila 1909. god. a od 1-og Maja iste godine otvaramo novu Manufakturno-Platnarsko-Galanteriske trgovinu u zgradi *dom Ankera* na *Terazijama* gde se sad nalazi apoteka Viktorovića. *Mustre na zahtev šaljemo besplatno.*

S poštovanjem
33 5—20 **AVRAM X. GABAJ i Komp.**

Lazar Predić

Knjigovođa Zanatlijske Radničke Banke

venčaće se u ponedeonik 26. Januara 1909. god. u 8 časova pre podne u Saborној crkvi sa gospođicom

Aleksandrom Afanasijevnom Glazunovom

o čemu izveštavam prijatelje i sroднike. Naročiti pozivnica neće biti, čestitanja primaćemo u crkvi.

34 3—3

Protiv dugotrajne „GROZNICE" i slabog stomaka najsigurniji je lek

BILJNI SOK

koji na pola sata pred grozницu uzet, istu odmah uklanja. Hiljadama njih koji su od iste patili, našli su sebi spas u ovom leku. Kako je ova bolest — grozница — kod našeg naroda vrlo česta, to bi trebalo ovaj lek svaka kuća da ima u slučaju potrebe da ga upotrebi. — Pravi **„Biljni Sok"** može se dobiti u *apoteci kod Crvenog Krsta u Beogradu.* **Cena 2·50 p. d.**

„Nerolin" priznato kao izvrsno sredstvo protivu *kašlja katara pluća, teškog disanja* (asthma), *začetka tuberkulose i pljuvanja krvi.* **Cena 4 dinara.**

„Saparin" odlično sredstvo protivu nečiste krvi, naročito sa ona lica, koja su patila ili pate od napredних tajnih bolesti. **Cena 2 dinara.**

„Biljni tej" protivu nervoznih bolesti. Cena jednog paketa **4 din.** — Svi ovi lekovi mogu se dobiti u apoteci kod „CRVENOG KRSTA" u Beogradu.

ŠALJE SE SVUDA DOPLATOM

Adresa: *Apoteci kod* „CRVENOG KRSTA" *Beograd*

U nedelju 25. januara tek. god. u 11 časova pre podne venčaće se u crkvi Sv. Save u Beogradu, naša deca

SOFIJA sa gospodinom **ŽIVKOM** artilerijskim poručnikom

ŽIVKO sa gospođicom **Sofijom** kerkom g-đe Jelene i Dim. V. Božića advokata iz Šapca

Izveštavamo naše sroднike i prijatelje o ovoj našoj roditeljskoj radosti, moleći ih da ovo smatraju za poziv, pošto naročitih pozivnica neće biti.

Čestitanja u crkvi.

Skup svatova u 10 časova u ulici Jove Ilića 27, (više biv. Stefanovića mehane — Kragujevački drum).

Jelena i Dimitrije Božić advokat — Šabac

Cana i Mladen Lavadinović ekonom — Beograd

40 Telegram: **Lavadinović Božić**, Beograd 3—3

NAJNOVIJI BEOGRADSKI MODE SALON

Sofije Švarc

preko puta Trgovačke Banke, Ljubičina ul. br. 11.

Izveštava dame, da je dobio moderne šnjpone i *najmodernији ukusni auftuc za sve vrste ženskih toaleta* koje izrađuje od najskromnije do najfinije vrste po umerenoj ceni.

Pregled auftuca svakoj je dami slobodan bez ikakve obaveze za poruzbinu.

Salon je postignuo *da savršenim ukusom, lepotom kroja, najmodernijim fazonima, ukusnim auftucom, tačnom izradom, tačnim izvršenjem poruzbina* zadobije glas najotmenijeg i najeleganijeg salona u Srbiji.

Veliku pažnju obraća poruzbinama iz unutrašnjosti, za koju valja poslati ili ma kakvu dobro stojeću haljinu ili meru po moje pitanom uputstvu.

Cene su jedne za svakoga!

Porodica poč.

Mihajla S. Protića

dvorskog apotekara

i ovom prilikom zahvaljuje;

Gospodinu *Velimiru Markoviću* sveštenniku koji se sa lepim i punim utehe govorom oproštio sa nezaboravljenim pokojnikom;

Uredništvima *„Pravde", „Politike"* i *„Večernjih Novosti"* koji smrt pokojnikovu objaviše;

Prvom Društvu Fonda Poslužiteljskog i vojnom apotekaru gospodinu *Ljubi Jovanoviću* i *Gospođi* koji na odar pokojnikov venče položiše.

Svima svojim rođacima, prijateljima i kolegama pokojnikovim koji telegrafski, pismeno ili usmeno izjaviše svoje saučešće, tako isto zahvaljuje i svima onima koji milog pokojnika do večne kuće ispratiše i time mu poslednju počast odadoše. 2—2

Povodom smrti svoje matere

Rozalije Palić

udove poč. Jovana Palića biv. bravara ovd.

Petar Palić bravar, sa sestrom i braćom izjavljuje najdubљu zahvalnost svima prijateljima i poznanicima na izjavama saučešća i pažnji koju su ukazali pokojnici ispративши je do večne kuće.

„Pravda" izlazi svaki dan. — Pretplata je za Srbiju: za godinu 16 din. za pola god. 8. za četvrt god. 4 din., mesečno 1·50 din. Za inostranstvo: za godinu 32. din. za pola god. 16 din. za četvrt god. 8 d. — Stan uredništva nalazi se na uglu Vasine i Dobračine ulice. — Vlasnik i odgovorni urednik *Radisav M. Radosavljević* Vidinska ul br. 22.

„Branko Radičević" Štampарija Gavr. Davidovića i Komp. Brankova ul. br. 16. Telefon br. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | УТОРАК 27 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 27. | Телефон 821.

Руске анархисте у Енглеској

Напад на благајника. — Бегство. — Предграђе Тотенхем. — Борба револверима — Заузети трамвај. — Један од разбојника гине, други се барикадира. — Жртве гоњилаца. — Ко су разбојници Руски анархистички клуб. — Гласање у њему. — Шта раде Енглези?

(Извештај „Правди")

Лондон, 15. Јануара.

У почетку овог месеца на лондонским улицама одигран је један незапамћен догађај за ову светску варош.

Два радника Руса, који су радили у фабрици *Шнермановој* у предграђу Тотенхем, знајући да фабрични касир доноси суботом новац за исплату радника, причекали су га пред фабриком, и кад је касир изашао из аутомобила јурнули су на њега и отели му 100 фуната штерлинга (2500 дин.). Затим су са неколико метака свалили шофера, сели у аутомобил и дали се у бегство.

Револверски пуцњи скупише масу света а међу њима и два жандарма. Све се то даде у потеру за нападачима. Не умејући управљати аутомобилом Руси су бегали пешке, али по методу Куропаткиновом: одступали су и у одступању бораху се. Један је пунио револвере, а други је пуцао. Задржавајући тако потеру они се надаху докопати се оближње шумице и у њој се сакрити. Пред самом шумом жандарм Тајлер у мало једног га није ухватио, али га овај са два револверска метка сравни са земљом.

Међутим оволика пуцњава привуче још већу масу свету. Видећи, да ће бити похватани, разбојници отпочеше све живље пуцати. Том приликом убију једно дете од 10 година, које је из љубопитства било изашло на улицу. Револверски метак прошао је једном детету кроз оба слепа ока. У бивши ово дете они засташе на железничком мосту, где су се мало одморили једнако пуцајући.

За то време стигли су на лице места нови жандарми, наоружани револверима. Разбојници покушаше да се склоне у шуму, али отуда припуцају на њих неки ловци. Нису ранили ни једнога, али овим пуцњавом успеше да их одбију из шуме.

Гоњени жандармима и свет тином разбојници приспеше у Чикфорд Род, где угледаше један празан трамвајски вагон, који се спремаше да пође. Брзо ускоче у њ и натерају кондуктера да потера. Видећи револвере наперене на своје груди кондуктер пусти трамвај. Тако се трамвај кретао преко шина, а за њим је трчала светина. Један од разбојника држао је револвер наслоњен на чело кондуктерово, а други је непрестано пуцао на гониоце. Жандарми докопају први фијакер, који су срели, седну у њега и пођу за трамвајем. Разбојницима пође за руком да убију једног фијакерског коња, те тиме присиле жандарме, да их пешке гоне.

На једној скретници жандарми дођу до једног трамваја, на који седну они и још 40 фабричних радника. Сад отпоче дивља трка двају трамваја. Та трка није дуго трајала. Видећи, да ће бити достигнути они искоче из трамваја, седну у једне таљиге и продуже бегство споредном улицом. И сад су једнако пуцали. Таљиге су споро одмицале, те су се гониоци све више приближавали. Тада разбојници напусте таљиге и почну поново пешке бегати. Одмах се приметило да је један од њих изнемогао. Жандарми припуцаше на њега, али га не погодише. Знајући и сам, да већ више не може побећи, разбојник опали револвер себи у главу. Кад су му жандарми притрчали и кад су га дигли, видеше да му је лице све крваво и одело поцепано.

Онај други разбојник користио се овим застанком жандарма и потрчи у једну напуштену кућу да се сакрије. Уз пут је убио једног радника, који је покушао да га задржи. И ако се разбојник забарикадирао у тој кући, опет се није могао спасти, јер су жандарми опколили кућу са свих страна, и почели пуцати у њу. Разбојник је нађен у њој мртав са прострељеном главом.

* * *

Ово крвопролиће, које се десило прошле суботе у Тотенхему, подигло је на ноге сву тајну лондонску полицију. Јавно је мњење веома узрујано и сви се питају: да ли су ова два разбојника извршила онај напад за свој рачун, или за рачун руских револуционарних организација у Лондону.

Рањени разбојник *Павле Хефелд* пренет је у болницу и ту је умро. Онај други, који је убијен у оној напуштеној кућици, звао се *Јаков Лапидус*. Секцијом је утврђено, да се и он сам убио. Оба су из Риге. Лапидус је био лепо одевен младић од својих 25 година и изгледао је да је студент. За њега говоре да је син једног врло богатог трговца из Риге, и да се од пре неколико година сав посветио револуционој пропаганди. Он се први пут појавио на лондонском хоризонту пре четири године у комунистичком друштву у Шарлот-Стриту У Лондону је штампао разне револуционарне брошуре, а учествовао је у познатој демонстрацији попа Гапона у Петрограду.

Извесно је, да су и Лапидус и Хефелд припадали тотенхемском анархистичком одељењу лигванске социјал раволуционе партије. Лондон соц-револуционари из Русије међутим тврде, да су их они нерадо гледали као чланове своје партије, пошто су на њих сумњали, да су извршили неки злочин у Русији. Три дана после тотенхемске трагедије литвански социјал-револуционари држали су седницу у једном лондонском локалу на којој су говорили о нападу Хефелдовом и Лапидусовом. При гласању две трећине осудили су њихов чин, а једна трећина одобрила га. Значи, да су они ипак радили у споразуму са извесним члановима партије.

Још нешто о Лапидусу. Пре две године био је ишчезао из Лондона. Тада му је погинуо старији брат услед бомбе која му је у џепу експлодирала. Један од његових енглеских познаника тврди, да је Лапидус врло енергичан човек, и да се у последње време жалио, да не може да дође до средстава за живот.

О другом анархисту Хефелду још се мање зна. Док је био у болници тешко га је било задржати у постељи, јер је једнако покушавао да побегне. За тим је правио мину као да пуца и виче на енглески: „Пуцајте! Пуцајте! Шта чекате?" У смртној агонији једнако је: „Јавите мами у Ригу!"

У Хефелдовом новчанику није нађено ништа, а у Лапидисовом око 120 дин. у сребру. Није нађена ни благајникова касета са 100 фунта; њу су разбојници сигурно бацили у бежању.

* * *

Енглези су практични људи. Чим је јавно мнење скочило на емигранте услед тотенхенског крвопролића, одмах су надлежни фактори решили, да се промени закон о иностранцима, који живе у Енглеској.

Новине много говоре о овом догађају. „Daily Mail" тврди, да је главни центар руских револуционара у предграђу Commercial Road недалеко од полицијске станице Arbour-Square. Ту анархисти имају и своју штампарију. Руске анархисте имају још једно седиште у Лондону, у близини Западно-индиског Дока.

Сад су енглески новинарски Шерлок Холмси пуни извештаја о тајанственим бурдељима анахристичким, где се праве бомбе и пије неко пиће, које је јаче од вискија. Али о тим производима новинарске маште други пут.

Smith.

ПОПЛАВА
у Франкфурту на Мајну

(Специјалан извештај „Правди")

Франкфурт, н. М. 23. јан. 1909 г.

У 11 сати ноћу вратих се са станице железничке Hauptbahnhof — одалле вам послах телеграм који сте свакако добили.

Већ има два три дана од како је овде велики снег, који је прошле недеље пао готово у целој Немачкој, почео да се топи, и од како листови доносе телеграме и извештаје да многе планинске реке у околини Франкфурта нагло надолазе. Ми смо овде јуче имали кишу с јаким ветром, а Мајна је била брза и мутна: од синоћ је почела полако да надолази.

Кад сам данас око 2 сата по подне прешао преко „Вилхелмовог моста" на другу страну Мајне, у Sachsenhausen (део вароши који подсећа на бечки Leopoldstadt), Мајна је била надошла за 20 сантиметара. Дуж кеја и у пристаништу било је доста живо: роба је извлачена и ношена журно даље, на сигурна места. Из житног магацина је храна за времена склоњена. После подне око 3 сата Мајна је почела нагло да надолази, тако да је у 5 сати, дакле у размаку од два сата, била надошла за пола метра. Од огромне количине песка која је на обали стајала у више гомила, није спасен ни десети део; такође је и неште дрвене грађе вода однела те је сопственицима нането доста штете.

Предузете су све мере за спасавање. Како је вода врло брза и како руши све пред собом, на кеју су изваљени већ и сви гвоздени стубови од уличног осветљења. Све до пред вече свет је хватао гвозденим моткама дрва и греде, које су по води пловиле; али је сад све престало, јер вода све више надолази. До вечерас у 10 сати Мајна је надошла готово за један метар. Дупла железничка пруга на кеју поднуно је у води и сао брађај је на истој обустављен. Леви франкфуртски парк на кеју, звани „Ница" лежи под водом. Код стварог дела вароши вода је већ допрла до кућа.. Општинско одељење за канализацију гради брзо по улицама, које су у непосредној близини обале, сплавове на којима ће становништво моћи да се спасава кад вода у улице нађе. На кеју је поред великог броја жандарма и одред пешадије. Становништво на кеју је узнемирено; сви стоје на прозорима обучени и чекају. Из вароши долази непрестано маса радозналих да виде поплаву. „Гвоздени мост" је полиција затворила, пошто је једна страна која, на крају моста, дубоко под водом. На улицама у близини кеја обешене су табле, од стране канализационог одељења, написане великим читким словима којима се становништво у непосредној близини опомиње да буде у приправности; јер ће Мајна надолазити свакако још до сутра (субота) на ноћ.

Из Нирнберга је стигао после подне телеграм о великој поплави, каква се тамо давно не памти. Има и људских жртава.

У месту Ханау, које је удаљено сат од Франкфурта, такође је велика поплава: школе су затворене.

Време је вечерас овде: ситна киша праћена јаким ветром. Температура је 7° С.

У случају потребе слаћу вам и наднадна извешћа.

Мих. М. Т.

Сутра излази у „Правди"

ХИПОТЕКАРНА БАНКА

један стручни поглед предлог закона о Хипотекарној Банци

Обраћамо пажњу нашим читаоцима на овај напис.

СТРАНА ПОЛИТИКА

Оступање Коковцева. *Сукоб с Тимирјазевом. — Столипин. — Последњи зајам. — Нови министар)*

По вестима из Петрограда, потврђују се гласови да ће ускоро одступити руски министар финансија Коковцев. Узрок том његовом оступању није толико у приватним разлозима, колико је у сукобу с министром трговине Тимирјазевом. Тимирјазев тражи да се ресор за фискалну трговину ракије из министарства финансија пренесе у министарство трговине, и у томе га помаже и министар председник Столипин, а Коковцев је противан томе. Па и неповољни услови последњег руског зајма јако су уздрмали положај министра Коковцева. Он сам није вољан да портфељ министра финансија замени положајем руског посланика у Паризу. Као наследника Коковцевљева помињу бившег помоћника министра финансија, члана државног савета Димитријева. Али се још непрестано мисли, да ће Коковцев још неко време издржати на свом месту.

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОМПАНИЈЕ

Доба дегенерације. — Узнемирена полиција.— Фаталне краће. — Траг „Ћопин„. — Ноћни сусрет.

(наставак)

— Ћопа, сену кроз памет Савићу и нагло се упути двојици шетача, који измицаху. Није их растављао ни један корак а Савић промењеним гласом викну:

— Добро вече „Ћопо"!

Шетачи се нагло окретоше и чим спазише „црвену чоју" прснуше у бегство на две стране. Савић звизну у пиштаљку и не спазивши на ћошку стражара, који већ беше потрчао за оним што бегаше ка „Моссви." Другимеђутим, који је Савићу личио на „Ћопу" бегаше ка хотелу „Таково". Савић се надеде за њим довикнувши стражару, кога беше пред собом спазио, да ватају овога а онога нека пусте. Стражар се тада упути „Такову". Бегунац улете у авлију „Такова" и ту се изгуби. Авлија је имала и други излаз у Дечанску улицу. Савић нареди неким стражарима који су се за то време скупили да трче, а он задржа једнога да претресе авлију и виде, да се није где сакрио. Летња позорница му се учини као најзгоднije место где се бегунац могао сакрити. Одмах се даде на посао. Нису се дуго мучили тражећи. У првом ћошку натрапаше онако у мраку на бегунца, који се за час нађе у рукама стражара, који га чврсто држаше.

— Држи чврсто! Тај хоће да бега. Лисице узвикивао је сретни писар.

— На свечлост, — нареди Савић, кад је видео на рукама бегунчевим лисице, које и сам притезаше.

При светлости прве сијалице погледаше се у очи.

— Здраво, „Ћопо!" Од кад те само вребам. Како си! А? ћераташе Савић.

— Добро није чим с тобом разговарам. Али, сад шта је, ту је.

— Нигде се, брате не виђаш. Просто сам те се зажелео. Хајде, сада у кварт па да се сити наразговарамо... Него... ти чини ми се имаћаше мало пре неку бошчу под мишком. Кажи где је, да се не би понова морали враћати да је тражимо.

— Нисам имао ништа под мишком. Мора да се то вама учинило, — покуша да одрече „Ћопа."

— Море, батали ти одрицање. Не помаже то ништа. Бошча ће се наћи у авлији само ћеш ти дуже бити у ладној апсани док је ми будемо тражили. Него кажи па да одмах идемо у канцеларију на кафу.

Увидевши и сам да писар има право, „Ћопа" рече место где је бошчу сакрио и за час је жандар донесе, те се крену уше у кварт. Ћопа ладна срца а писар пуних груди. Његова давнашња жеља испунила се баш онда кад се најмање надао.

После неколико тренутака седели су у топлој соби кварта теразиског писар Савић заваљен у канабе а према њему на плетеној столици, леђима окренут фуруни, „Ћопа".

— Ево нас најзад, опет заједно, „Ћопо." Одавно се нисмо видели:

— Ја, право да Вам кажем, господине Савићу, нисам желео ни да се икад више у животу видимо. Некако ми није баш згодно кад се *са Вама видим.*

„Ћопа" је нарочито нагласио речи: „са Вама видим".

Савић је осетио подвлачење тих речи и заинтересован запита:

— Зашто баш „Ћопо" са мном. Писар је писар. Теби је сасвим све једно ко ће те ухапсити и ко ће ти натаћи лисице на руке. Ја или који други писар, то је теби сасвим све једно?

— Ама није, господине Савићу, све једно.

— Зашто „Ћопо"?

— Како само то да вам кажем? „Некако кад ме ви саслушавате ја сам... ја сам.., много искренији. Други, знате употребљују „исте мере", па им ништа не помаже. Али, ви ме просто победите својом љубазношћу, па морам, да вам признам.., а ја знам, да ви сви хоћете од нас само признање. Ми обично признамо па се после у хапси каје мо што смо признали, јер и сами увидимо, да би много мање били кажњени да нисмо признали.

— Ово и ти имаш право. Али ти знаш да ја нисам као они. Ти, бре брате знаш да ја вас коцкаре волим. Т. ј. не волим вас зато што сте коцкари.. него... онако... ви сте бре, неки *талентовани* људи Ваша ми се препреденост допада. Ја да нисам, срећом, свршио школу био би коцкар, Очију ми, „Ћопо".

„Ћопи" је ласкало ово повлађивање и величање његове вештине, на коју је он био горд.

— Него, пре но што почнемо сваки разговор, да видимо шта сте ноћас „пазарили" — и писар Савић устаде и поче дрешити бошчу. Из бошче почеше испадати: калауза, нов чанице, менице, нека документа и друге ситнице.

— Збиља, поче Савић, прегледајући документа, која су испадала из торбе, ко беше други, онај који кидну на Саву?

— Један мој друг... није бог зна шта.... обичан.... поче отезати „Ћопа."

Код Савића већ изазва сумњу ово одуговлачење и несигуран тон, који се осећао код „Ћопе."

— Ах, није никоl Лажеш „Ћопо!" Читам те да ме лажеш., Само ми је криво: што мене лажеш. Ако ти је ико пријатељ — ја сам ти то. После, и њега ће ухватити жандарм, па ти неће ништа помоћи одрицање. И мене и све ће наљутити.... Ја би да сам на твоме месту био каваљер, и признао све. То би и на мене и на све учинило утисак, који би ишао само теби у корист.

„Ћопа" је увидео, да писар има право, с тога се осе ћало, да је већ готов на признање.

Савић је то приметио и наставио брзо:

— Ти се решаваш. То ти ништа не помаже. Па баш ништа да не дознам ти се из апсе нећеш макнути. Чим те пусте, ја ћу те ухапсити за скитњу. И то ће непрекидно тако трајати. Признаш ли ми, ти ћеш у мени наћи и пријатеља и — заштитника. Ти бар знаш шта то значи ако ти је писар пријатељ.

„Ћопа" је све више увиђао, да писар има право, с тога се реши да призна.

(наставиће се)

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Изазивање Срба

Како „Дубровник", јавља „Жи вела Аустрија! Крепала Србија и Црна Гора", — то су усклици ко јима су ових последњих дана у Дубровнику почели изазивати Србе, кад се нађу у друштву за столом, па да их после одмах денунцирају. Али се Срби и покрај свих тих изазивања држе мирно и хладно.

Дневне вести

Министарска конференција. Јуче пре подне, пре састанка седнице скупштинске, министри су се састали у кабинету министра председника и већали и о томе каква средства треба употребити и на какав начин да се одклоне кратка посланичка питања у скупштини?

Као да то они могу да учине?!

Тара! Јуче је почео претрес по интерпелацији о Тари. Г. Мин. привреде је признао: 1.) да је његовим поступком изгубила држава дин. 320.000 т. ј. добила је од сечења горе за толику суму мање но што би добила, да он није спустио ценовник. 2.) да је спустио ценовник само „Прометној Банци"! Али је то учинио за то: јер се уверио да по старом ценовнику, та банка не би имала никаква ћара. А он се човек привредник — брине за банчин ћар!

Интерпелант г. Радуловић није био задовољан са одговором.

Говорила сујош г. г. К.Илић, Б. Јеличић и Р. Митровић, доказујући: да је министар радио противно закону.

Опет дефицит. Откриво се са свим случајно још један дефицит, али овога пута су то свете паре.

У Тимочком духовном суду показује се дефицит, али се развлачи и оклева са истрагом. Не воле људи скандал, те да се ружне речи чују о суду, који стоји под заштитом владике Милентија, онога, коме „не ваља српска штампа, него злоупотребљава дату јој слободу".

Не ваља штампа онима који хоће да краду државну имовину, па би ради да се то заташка и да се не чује.

Изеде га брига. Г. Алекса припитомљени хајдук, опет се забринуо за шуме што их његов народ посече. Он ту види неку перфидну замку против њега. Не зна народ шта ће с њим и како да га се ослободи, па као онај очајник који је запалио кућу, да би се спасао пацова, космајски народ сече шуму не би ли отуд изгонио Алексу. — Па шта ћу? и где ћу ја? пита се болно Алекса. Где под старост да своју седу а дугу косу заклоним?

Министар привреде г. Главинић рече: да не може ништа да чује његове жалопојке.

Унапређење подофицира. У инспекторату пешадије и артиљерије ради се живо на унапређењу оних подофицира који су давно требали бити произведени али се на то мало гледало. Тако ће за неколико дана бити унапређено преко 100 пешачких поднаредника у чин наредника а око 50 поднаредника артиљеријских у чин наредника — активне војске.

Одложен збор. Јуче је у хотелу код „Русије" требао да се одржи збор свију оних трговаца из унутрашњости који су општећени *услужним меницама* пале под стечај фирме „Стефановић и Ранковић" али како је свега њих 25 дошло, то се збор није могао одржати него је одложен.

Њих око 20 предали су писмене тужбе одређеном иследнику, који води истрагу о овом лажном банкротству.

Нови чланови Академије Наука. Академија Наука изабрала је на јучерашњем главном годишњем скупштини за своје нове чланове ову господу: *Саву Урошевића*, досадашњег дописног члана, за редовног члана Академије природних наука; *Лазу Костића*, досадашњег почасног члана, за редовног члана Академије уметности. За *дописне* чланове изабрани су: *Александар Ив. Сабоњевски*, професор петроградског универзитета и академика, *Павле Поповић*, ванредни професор универзитета, — за Академију филозофских наука: *Никола Јорга*, професор букурешког универзитета и академик, *Карло Кадлец*, професор пражког универсисета, и *Јован Радонић*, ванредни професор универзитета, — за Академију друштвених наука; *Урош Предић*, сликар, — за Академију уметности.

Тврђење „Дневног Листа" да је за дописног члана изабран и Урош Петровић није тачно.

Железница Авлона—Медуа. У Бечу су дознали да су у Авлону стигли талијански енжењери који ће по налогу напуљског „итало турског консорција" извршити трасирање железнице из Авлоне у Медуу. Тај је конзорцијум састављен заузимањем бившег талијанског министра финансија Луцатија, да потпомаже и унапређује трговинско-политичке односе између Турске и Италије, а располаше капиталом од 60 милијуна динара. Овом железницом би се Цариград преко Солуна везао с Јадранским Морем. За тим би Италија ради већег промета саградила своје пристаниште у Отранту те преко тог пристаништа и Авлоневаспостављала жив сваобраћај.

Правда — „Правди" Наш лист је у неколико бројева скретао пажњу надлежнима на злоупотребе и неправилности што се врше у окружном одбору окр. моравског, по су те злоупотребе биле потврђене чак и у исправци окр. начелника. Али се ипак, и при свем том, и у пркос свему томе, то трпело и даље.

Јуче је посланик из окр. моравског г. Андра Цветковић секретар скупштине, упутио једно питање г. министру унутрашњих дела: је ли што после ових изношења предузимао? јер је г. Цветковић изношења „Правдина" проверавао па је нашао да су сва тачна.

Г. министар је обећао одмах ствар извидети.

И тако ће се имати „Правди" благодарити што се стало на пут једној злупотреби.

Г. Тасин мандат. Г. Јов. Стојковић народњачки посланик опет је питао председништво: зашто се одуговлачи те се не износи на решавање питање о мандату г. Тасе Продановића? Г. Таса је унапређен за члана Апелације, па већина држи да он не може остати и као посланик.

Верење. Г. Драгољуб М. Величковић чин. желез. Дирекције, верио се са госпођицом Даницом, ћерком, г. Данила Стевановића контролора мин. финансија у пензији.

Честитамо вереницима.

Оружање муслимана. Из Скопља јављају софијској „Вечерњој Пошти" као поуздано, да су турске власти раздале оружје и муницију свима муслиманима у скопском вилајету и да су у исти мах наредиле да се у хришћана покупи све оружје.

Опет хапшење. Како загребски листови јављају, у Загребу је још на св. Саву у највећој тишини ухапшен Босанац Димитрије Закић, правник на загребском универзитету. То хапшење није досад било ником познато, но је о њему тек сад јавио један студент из Прага, који је заједно с њим ухапшен, па после пуштен. Не зна се зашто је ухапшен.

Претрес „велеиздајницима". У загребачком суду биће претрес похапшеним Србима „велеиздајницима" по свој прилици у првој половини фебруара. Мађарски листови били су јавили да ће сва прилика да ће владар аболирати њихову „кривицу", али су се како сад вели, предомислили, те ће пустити да „суд каже своју".

Тридесетогодишњица. У Подгорици, у Црној Гори, данас се свечано прославља тридесетогодишњица ослобођења Зете.

Побегао из апсане. Антић бив. књижар из Врање, који је под судом био за гнусно дело бешчашћења једне девојчице, провалио је прошле ноћи судску апсану и побегао.

За Антићем је наређена потера, поред тога што се сумња да је подлатио апсанџију, јер је доброг стања.

Нађен сумануг. Синоћ око 6 часова, нађен је на улици бос и гологлав неки Младен Вељковић бив. кочијаш. Младен је од пре три године сумануг, али га фамилија крије од света а он се искрао синоћ и побегао. Полиција га је спровела државној болници на лечење и посматрање.

Душевно оболео. Илија Петровић, родом из Пожаревца, шев књиговодства осигуравајућег друштва „Србија на коме су од дужег времена примећени знаци душевног растројства, и о коме смо ју че донели вест да је оболео, спроведен је синоћ у болницу за душевне болести на посматрање.

Покушај самоубиства. Синоћ је у Обреновцу покушао да се убије из револвера Милан Митровић абаџија онд. али се само лако обранио, те је од породице одмах спречен да не пуца даље. Узрок је туга за болесним дететом.

Указана му је одмах лекарска помоћ.

Самоубиство. Јован Борђевић, теж. из Извора у округу пиротском, нађен је прекјуче у подруму своје куће о једну греду обешен. Извршеном секцијом и учињеним истрагом утврђено је да је Јован још за живота био јако растројен и да је то учинио у несвесном стању.

Упао се ојак. Синоћ око 7 и по сати упало се ојак на кући Пере Новаковића, рентијера у Светогорској улици Бр. 22 Ватрогасци су одмах стигли на лице места и пожар угушили.

Штета је незнатна.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

| Талијански министарски савет донео је одлуку да се талијанска скупштина, којој мандат истиче тек у новембру, распусти сад и да се нареде нови избори или крајем марта или прве недеље у априлу. Разлог је овој мери веле, у томе, да министар спољних послова Титони избегне потребу да се још сад упушта у дебату о спољној политици.

(!) Закључене су седнице и чешког земаљског сабора.

* У круговима посланика руске думе поговара се да је тобожњи револуционар а у ствари полицијски агенат Ацеа ухваћен и затворен у Петропавловској тврђави. Службени кругови одлучно побијају вест о хапшењу.

V Зграда немачког посланства у Чилу сасвим је изгорела. Под рушевинама нађено је угљенисано тело секретара Бинерта.

§ Талијански министарски савет решио је да се укине опсадно стање, проглашено над окрузима Месине и Реџије ди Калабрија.

(⁀) Председник румунског сената и бивши министар председник Аурелијан умро је 24. о. м. у Букурешту.

§§ Румунски митрополит Јосиф Георгијан умро је после кратког боловања у 80. години живота.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Одговор „Штампи"

„Штампа" се и опет љутнула на „Правду". Овог пута зато што је указала гостопримство једноме напису, у коме се брани артиљ. мајор Љ. Покорни од неких напада у „Штампи"

„Штампа" нам почиње бивати загонетна оваквим својим замеркама. Изгледа нам као да неко у њој живи у уверењу: да „Правда" мора у свима питањима ићи у корак са њоме и да онај, кога „Штампа" нападне, не сме у

„Правди" добити места за своју одбрану, а ако га добије, да зато „Правда" треба бити прекорена или чак и изгрђена.

Ако у „Штампи" заиста има неког који тако мисли, онда се он грдно вара. Нико, па ни господа из „Штампе" немају права захтевати од „Правде" да се управља по симпатијама или антипатијама „Штампиних" сарадника, као што ни из „Правде" нико не тражи да се „Штампа" управља по њиховим симпатијама и антипатијама.

Али кад је „Штампа" и преко овако просте и јасне истине прелазила и покушавала да утврди оне који се преко „Правде" бране, замерајући им што обијају „напредњачке прагове" и служе се напредњачком „Правдом" а она „Правду" покушавала утицати оптуживањем да иде руку под руку са „Самоуправом" онда ћемо јој објаснити зашто смо дозволили оптуженима да се бране, и да јој покажемо да смо ми на то имали много више права, но она кад их је грдила и нападала.

Поводом интерпелације

О бубушиначкој општини

Господине Директоре,

У броју 22. „Правде" од 23. т. м. штампали сте *питање на г. министра полиције, од г. Павла Маринковића посланика односно општинске управе и председника у општини бубушиначкој среза пожаревачког.*

Хвала и вама и г. Павлу посланику, што сте ово питање покренули, те ће се ваљда исто расправити што пре.

Овим хоћу само да вас известим, како је стање општ. управе у овој општини и власт трпи то тако неправично стање.

Милорад председник ни иначе није долазио на дужност, а кад је прошле године продао своје имање и одселио се у Пожаревац на стално борављење, те је услед тога изгубио квалификацију по чл. 100 зак. општ. да може бити председник у овој општини, неколико сељана предају жалбу капетану, да Милорада разреши од председника дужности и да се одреди нов избор.

Полиц. власт то није хтела учинити.

После овога послата је једна жалба г. министру унутр. дела, коју су од 230 правних гласача у селу, потписали 136, дакле већина из целе општине, и по тој жалби до сада није ништа урађено.

Међутим у општини је овако стање:

Председник на одсуству у иностранству, заступа га члан, а овога заступа један одборник. Другог члана, који је болестан у постељи одавна и поднео оставку, заступа такође одборник; два су одборска места празна. (помрли)

Цела општинска управа је: је дан бирани кмет и шест одборника.

Одбор општински је пуноважан, кад су у седници две трећине чл. 83 зак. оп. дакле треба 7. одборника (пошто их је свега 10), а овде их је свега шест.

Цела општина дакле има само једног изабраног кмета и то неписменог и има само *6* одборника.

(Узгред буди речено: општина има, два писара и ако је према малом послу и један сувишан).

Управа општинска је непотпуна и не одговара закону.

Питање се поваља: какав је то рачун надзор. власти, да подржава овакво неправилно стање у општини.

Одговор је јасан, да су то само партизански погледи.

Ми верујемо, да данашњи министар не одобрава такве поступке полиц. власника, па се надамо повољном решењу. Видећемо.

вам поштовалац
Л. С. Ђ.

Знамените тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Она се опколила луксузом каквоме нема равна. Ко је видео само ма и једну од хаљина које је описала госпођа Севиње: „Злато на злато, златом везена, златом опточена, преко тога крецаво злато златом проткано и измешано с неким извесним златом, што све укупно даје једну најдивнију тканину, каква је икад била измишљана, морале су виле тај посао радити у највећој тишини."

На њеном имању у Клањију, с пространим бескрајним парком видело се како се подиже други Версај покрај Версаја Краљ је наредио те је тамо за његову љубазницу подигнута најпре једна „мала кућа", летњиковац. „Она може бити довољна за какву даму с позорнице" — рекла је она. Кућа је порушена, па је подигнут замак по Мансардовим плановима. У Версајском двору заузимала је госпођа Монтеспан двадесет соба првога спрата, а краљица једанаест соба на другом спрату. Данго помиње да је шлеп на хаљини госпође Монтеспанове носила прва дворска дама од Ноаја, а шлеп краљичине хаљине један обичан паж.

Утицај младе жене био је срећа, нада, ужас министара, дворјана и ђенерала. Њен отац био је гувернер Париза, њен брат маршал Француске. У њеном салону, у ком се скупљало све најбоље што је могла дати аристократија по духу и пореклу, развијао се духовни правац сасвим особите, фине, оригиналне а ипак природне, пријатне врсте, како су га савременици чешће хвалили. Чудноватом случајношћу њена владавина, која је трајала тринаест година, па да баш у доба, кад је Луј XIV достигао највиши врхунац своје славе.

У њеним шетњама, госпођу Монтеспан пратили су телесни гардисти, у целој држави, где год се појавила, чинили су јој с великим сјајем подворење гувернери и интенданти, градови су слали депутације. У каруцама, у која су били запрегнути шест коња а пратила их друге каруце, такође запрегнуте са шест коња и у којима су седеле њене почасне даме, она је путовала по покрајинама. За тим су долазила кола с пртљагом, седам мазги и дванаест товарних коња. Као у бајци о хиљаду и једној ноћи.

Она је Лују XIV. дала седморо деце, коју је парламентски суд морао признати као рођену децу краљеву. Најстарији син, војвода од Мека, добио је кнежевину Домбе и грофовство. И, 1675. године као петогодишње дете пешадиски пук Маршал од Тирена; 1682. подарио му је краљ Лангедочку гувернију, 15. септембра 1688. достојанство ђенерала галија и главну команду над источном флотом. Најстарија кћи принцеса од Нанта, удала се за војводу Бурбонског, друга, принцеза од Блоа, направила је још сјајнију партију. „Краљ — вели Сен Симон — хтео је госпођицу од Блоа, другу кћер госпође Монтеспанове удати за војводу од Шартра. Овај је био крвни и једини нећак краљев, високо изнад принчева по пореклу".

(наставиће се)

ИЗЈАВА БЛАГОДАРНОСТИ

Школа кнежевачка ср. врачарског и ове је године свечано прославила своју славу Св. Саву. Поред ђачког лепог певања и одабраних патриотских деклемација и после говора управитеља ове школе о животу и раду Св. Саве — *приложили су* „фонду сирот. ученика", који је прошле године и основан — и то:

Г. г. Браћа Пантелићи, г. Бока држав. саветник у пензији и г. Стеван, ђенерал у пензији из Београда — дин. 100; Јовица Голубовић, трг. овд. „Грб" за школу у вредности дин. 80; Милан С. Поповић, пред. општ. кнежевачке 16; Стеван Самарџић, свешт. кнежевачки 12; Параскева К. Васић, овд. 10; Димитрије Н. Бошковић, предузимач из Београда 10; Јован Ј. Брабец, чиновник из Београда 10; Милан Д. Дукић, проф. из Београда 10; С. Терзић, марвени лекар из Београда 10; Коста Васикић, учитељ из Кнежевца 10; Светозар Стефановић, хотелијер из Београда 10; Браћа Бојановски каф. из Рановице 5; Јанко Степановић служитељ ове школе 4; Зака Зарић, земљод. овд. 4; Петар Бугарчић, кмет. овд. 2; Стеван Самарџић, свешт. приход од вод 3·05; Љубисав Андрић, бив. ђак школски 2; Јован Димитријевић, одборник школски 1; Илија Зарић, земљоделац овд. 1; Миле Душановић, земљод. овд. 2; Ђока Поповић, земљод. овд. 2; Љубинко Петковић, деловођа општ. 1; Спасенија П. Зорића, земљод. овд. 0·50; Љубица Н. Бугарчића, земљод. овд. 1; Петрија П. Бугарчића, земљод. овд. 1; Марија Р. Михатовић, земљод. овд. 0.50; Јелена К. Поповића, земљод. овд. 2; Марија С. Поповића, земљод. овд. 0.50; Драга С. Илића, земљод. овд. 0.20. Свима овим приложницима „фонда сирот. ученика" изјављује благодарност — Одбор школе кнежевачке.

ИЗ ПУБЛИКЕ

Изјава

До данас сам био самостасац. Видећи да су то људи који су повели отаџбину у суноврат, прелазим од данас у напредњаке чији ћу члан до гроба остати, јер сам се уверио да су самосталци људи без начела.

18. јануара 1909 г.
Кучево

Станоје Стојчевић
ковач

сведоче:
Дим. Миленковић
Раденко Адамовић

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

„Бранино Позориште"

Вечерас, у уторак, у програму од 18 тачака, приказује се први пут нов комад:

„*Потера,*" поред нове шале.

„*Откривање споменика.*"

Г ђа и г. Хајдушковић ангажовани су у овоме позоришту. —

Гостовање у Нишу

„Г ђа Софија Боршнакова, одличан словеначка уметница, првакиња љубљанског позоришта, приредила је у Нишу, да као гост позоришта „Савељић" игра у својим најбољим улогама. Прва је представа у уторак 27. о. м. Нора.

Месни Одбор Напредне Странке за град Београд
и
Београдски Клуб „Напредак"
приређују у суботу 31. Јануара т. г. у 9 часова у вече

НАПРЕДЊАЧКО ВЕЧЕ

Приређивачки Одбор учинио је све да и на овом, као и прошлогодишњем, Вечеру, посетиоци нађу пријатне забаве. Свирање штрајк оркестар музике Краљеве Гарде. Улазак у салу и сала биће нарочито осветљени.

Позивају се сви напредњаци да испуне своју партиску дужност и ово Вече посете.

ДОЛАЗАК У ОБИЧНОМ ОДЕЛУ
УЛАЗНИЦА: ДОБРОВОЉНИ ПРИЛОГ

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(161)

XXXV

Отац и син

— Добро. Отићи ћеш одмах у крчму код „Телета што сиса." Знаш ли где је то?

— Знам. Близу Луврa.

— Тако је. Платићеш тамо мој рачун који сам јуче заборавио да платим. Остатак узми себи и доведи ми коња. Иди, пријатељу, иди. А кад се будеш вратио пази да ме не пробудиш. Јер сам ноћас рђаво спавао и хоћу да се одморим после ручка да бих био чио и расположен за једну шетњу коју ћу ноћас приредити.

Служитељ се не маче с места.

— Шта је? упита Пардајан.

— Ићи ћу сутра, господине.

— Гле, молим те! А ако је мени коњ данас потребан?

— Штале монсењерове су вам на расположењу.

Пардајан погледа око себе не би ли нашао какав штап да га сломи о леђа безобразног слуге, али га једна изненадна мисао умири.

Он удари у смех и како се ручак приближавао крају он насу чашу вина и понуди је своме тамничару. Јер је тај слуга заиста био његов тамничар.

— Како се зовеш, пријатељу, упита он.

— Дидије, вама на службу, витеже.

— Врло добро, Дидије, попиј онда ову чашу кад не можеш никуд из двора да загасиш сву ју жеђ.

Слуга одмахну главом и одговори.

— Господин управник ми је рекао да ћу бити бачен у тамницу ако примим ма и једну чашу вина од господина витеза.

— Нитков! Бедни подлац који ме убија својом пажњом! рече у себи витез. Добро, продужи он гласно, ти си веран и послушан. Отићићеш право у рај.

У исти мах он устане пређе два три пута по собу, док је слуга уређивао сто. За тим приђе вратима и окрете кључ два пута у браву. Па онда приђе служитељу, спусти му руку на раме и рече:

— Дакле, ти ћеш остати поред мене целога дана? Досађиваћеш ми и спречаваћеш ме да спавам?

— Тоне, господине. Ја ћу бити у ходнику, пред вратима.

— А, ако би се мени свидело да изиђем одавде ти ћеш ићи заммном као сенка?

— Не, господине витеже, само ћу отићи да известим господина дворуправника.

— Дидије, пријатељу, шта би ти рекао кад бих ја покушао да те удавим?

— Не бих рекао ништа, господине витеже, само бих викао.

Толика простодушност није била довољна да обезоружа старога авантуристу, који је у толико више желео да обиђе дворац у колико му се више то спречавало.

— Викао би? А не питаш да ли бих ти ја дао времена да вичеш!

У исти мах кад изговори те речи Пардајан дохвати брзо свој појас који је био скинуо и пре но што је несрећни слуга могао да учини и један покрет он му га обави око уста и причврсти га. У исти мах он извуче нож и рече хладнокрвно.

— Ако се макнеш, ако писнеш, мртав си!

Дидије паде на колена и не могуће да говори склопи руке.

— Добро! рече Пардајан. Видим да си паметан. А и ја сам се спасао твојега туторисања. Сад ме слушај добро. Јеси ли се одлучио да будеш послушан? Размисли пре но што почнемо.

Јадни слуги климну главом и начини израз лица, који је значио највернију послушност.

— Врло добро. Учини ми задовољство и скини то своје шарене одело... Обућићеш мој прсник и чизме, а ја ћу обући твоје скупоцено одело, које ти тако лепо приличи. То је само ради шале. Хоћу само да видим како ћу изгледати као служитељ господина дворуправника монсењерова.

Говорећи тако витез је помагао Дидију да скине одело, јер јадни човек, који је сав дрхтао, не би то могао сам учинити. За неколико минута промена је била извршена. Дидије је био обучен као Пардајан, а Пардајан као служитељ.

— Сад лезите, господине витеже, рече Пардајан.

Слуга послуша и баци се на постељу. Пардајан га покри по глави као што се чини кад човеку смета светлост.

— Ако чујеш да се врата отворе, додаде он, ти ћеш хркати и нећеш се ни мањи, ако ниси рад да ти осечем оба уха...

Тужно стењање показа му да је Дидије готов на потпуну послушност.

Он тада изиђе из собе и нађе се у ходнику.

У ходнику је владала нека полутама.

Пардајан се упути обазриво ка завојитим степеницама које смо напред поменули. Али тек што учини два корака, а та се врата отворише и на њима се указа један човек, кога Пардајан одмах познаде: то је био онај што је пратио Хенрија кад се састао са Пардајаном у Пон де Сеу.

Витез се одмах окрете. После једног тренутка човек му приђе.

(наставиће се)

Ženio bih se udovicom, rastuženicom ili devojkom crnomanjastom sa dobrim mirazom. Ja sam četrdeset godina star. Srbin Dalmatinac i živim u Trstu, zasluživem preko trideset hiljada kruna godišnje.

Ponude slati fotografijom u Sarajevo, Posterestante sub A. A. 48 3—4

МОДЕ САЛОНУ

Софије Шварц

Љубичина ул. бр. 11.

потребни су женски шегрти из добрих кућа и неколико раденица.

54 1—6

Изашла је из штампе

од

Г. Стој. М. Протића

министра на расположењу

„ТАЈНА КОНВЕНЦИЈА"

између

Србије и Аустро-Угарске

Цена 0·50 п. д.

Може се добити у књижари

Геце Кона

49 1—3 Београд.

Отворили смо три дућана и то на Великој Пијаци, Зеленом Венцу и Палилулској пијаци

За продају говеђег цубока

Говеђе главе 1 кило 0·30 дин.
Прса цигерица 1 кило 0·30 дин.
Слезине 1 кило 0·30 дин.
Цела бела цигерица 1 комад 0·40 дин.
4 ноге говеђе 0·60 дин.

Продаја врши се сваки дан пре подне. 39 4—10

МЕЊАЧКА РАДЊА

ИСАЊА Ј. ЕШКЕНАЗИ

Купује купоне 2 од сто дрм. долова и илаћа 2 дин. комад.

Купује акције и заложнице свију завода Краљ. Србије, плаћа добру цену.

Продаје менице, марке таксене и поштанске и даје рабат 2 и по и 2 и три четврт од сто.

Срећке Класне Лутрије за II класу има на продају у свима поделама. Шаље списак на захтев. Вучење 6. фебруара. Главни згодитак *30 000* динара.

43 3—10

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је коноџијално-деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Крал.-Срп. Дворског Љиферанта. — Београд.

Занатлијска Кредитна Банка

у Београду

држаће свој II-ги редовни годишњи збор 22. фебруара ове године у 9 час. пре подне у локалу „Хотел Булевара"

Са дневним редом:

1. Избор два члана за овераче записника који ће уједно бити и бројачи гласова.
2. Избор поповође за вођење зборског записника.
3. Извештај Управног Одбора, читање биланса и извештај Надзорног Одбора.
4. Давање разрешнице Управном и Надзорном Одбору за рад рачуна у прошлој години.
5. Решавање о предлозима Управног Одбора и Надзорног као и појединих акционара ако су под несени Управном Одбору најмање но најмање на десет дана пред збор.
6. Решавање о изменама и допунама банчиних правила.
7. Избор три члана за Управни Одбор и пет чланова за Надзорни Одбор.

Ко жели учествовати на збору дужан је положити код Банке сво је акције најмање на три дана пре збора, на положене акције добија признаницу и улазницу, акције се враћају одмах по саршетку збор*. 1—3

8. јануара 1909. год.

Београд. УПРАВА.

Одложена

продаја залога *Занат. Кредитне Банке*, зака ата за 28. ов. м. *одложена је.*

26. I 1909.

Београд. **Управа.**

50 1—3

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празнике.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима прва вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиродин** и одлично утиче код инфлуенце, обољења органа за дисање, катара плућа и свију њима сродних болести, где се **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЈЕЛТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шифоидозу, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца рад узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са соју по Мозу, за трајање код назеба или услед промаје, креши и снажи мишиће, јача горење коштаних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 1—50

Приспео нам је шлеп

УГЉА I. врсте

за ложење пећи и продајемо и то:

Садон угља по . . . . . дин. 5·20
Садон кокс „ . . . . . дин. 5·75

од 100 кгр. франко наш плац на Сави.

Телефон 391. Српска Индустријска Банка

52 1—4 **Владислава Костовића и Комп**

ВАЖНО ВАЖНО

КОРИСНА ПРИЛИКА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај код „Круже"

Кнез Михаилова бр. 31

Извештавамо наше поштоване потрошаче да смо сву робу пустили са 25 од сто јефтиније од сазнатих цена, што чинимо услед нагомилане разноврсне робе као:

Свиле и Атласа у врло лепим и најмодернијим дезенима и глат за венчанице и вуалне.

Атласа и Сатина за јоргане у 160 см. ширине у свима бојама.

Штофова за женске хаљине и костиме.

Авгедаст хаљине од тилавглеа, свиле и филе.

Филе и у тилу шивен штофа, чипака и вијенца.

Пеперина и етамина у свима најновијим бојама.

Штофених гарнитура (копертуна).

Завеса вушених и чипканих. Стерева апликираних.

Гарнитура покривача и јастука за 6 и 12 персона белих и у боји.

Цвилиха за душеке и ролетне у лепим најновијим шарама и сталним постојаним бојама.

Платна у разним ширинама за све употребе.

Белог пороката лане и шифер.

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МУШКА ОДЕЛА са 40 од сто јефтиније услед искључења истог артикла. Ресловљ врло јефтино.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — Поруџбине пуштамо уз доплату.

С поштовањем

37 4—20 БРАЋА Х. ГАБАЈ.

Нашој доброј и племенитој мајци

† Розалији

Даваћемо седмодневни помен у петак 30 ог месеца у 9 сати у овдашњој римокатоличкој цркви.

Молимо сроднике, пријатеље и познанике да изволе присуствовати овом тужном помену.

Ожалошћени: кћи *Илка*, синови: *Јован Палић* столар, *Петар Палић* бравар, *Шандор Палић* главни прегледач С. Д. Ж. и остала родбина. 53 1—3

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА

Помодно Мануфактурна Трговина

АВРАМА Х. ГАБАЈА и Комп.

код Лубенице

Васина ул. преко пута Народног Позоришта

Распродаје

сву робу знатно јевтиније но до сад услед селидбе радње.

Распродаја ће трајати до 30. Априла 1909. год. а од 1-ог Маја исте године отварамо нову **Мануфактурно-Платнарско-Галантериску** трговину у згради *дом Анкера* на *Теразијама* где се сад налази апотека Викторовића. *Мустре на захтев шаљемо бесплатно.*

С поштовањем

33 6—20 **АВРАМ Х. ГАБАЈ и Комп**

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне шипоне и *најмодернији укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најекромније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца сваког је дами слободан **без икакве** обавезе за поруџбину.

Салон је постигао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије глас најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашности, за коју ваља послати или мањи капар или меру по моме путашом упутству.

Цене су једне за свакога!

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство против *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и плућних крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од напредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни теј" противу нередовне болести. Цена једног пакета **4** дин. — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотека код „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд* 1658 16—

Сломљена под тешким ударом судбине ушењене душе и срца, јављам својим пријатељима и познаницима да је мој мили и незаборављени муж

† ПЕРА СОТИРОВИЋ

кафеџија Позоришне Кафане

преминуо после дугог и тешког боловања 18. ов. мес. у 46. години живота.

Сматрам себе обавезном да и овом приликом изјавим топлу захвалност и то: нашем добром чика Кости Михајловићу који се и дању и ноћу налазаше оно постеље милога ми болесника, тешећи га и уливајући му наде на оздрављење и на чијим је рукама мој добри Пера издахнуо.

Даље мојим укућанима г-ђи Јулки и г-ну Стеви Васељевићу настојнику Бајдонове пиворе, који драгога ми покојника сваки час обилажаше и покуде доношше.

Нашим кумовима г-ђи Дари и г. Боки Дамовићу управнику пореског одељења, који за време боловања мога милога Перу обилажаху чувајући га по читаве ноћи.

Г. Тасе Миљковићу чиновнику Железничке Дирекције на услугама које нам свима обилно указиваше и за последњи растанак милог Перу спремило.

Г. Милораду Наумовићу члану управе града Београда и његовој супрузи Драги, који свога пријатеља Перу често обилажаше, нега храбрећи а мене у мојој големој туги тешећи.

Нашим врлим комшијама Ђури и Трпши који се за све време боловања најновијег доброг газде старали да својим радом и понашањем очувају углед радње на којој је цвсни својим неуморним трудом мој добри друг усшео, а своју захвалност доказаше и тиме што на одар свога газде и венац положише.

Кум Зорки и куму Кости који нешкадаху труда да са Умке дођу, свога доброга кума у болести обиђу а мени моје боле олакшају.

Хвала од срца свима познаницима и пријатељима, који мога милог мужа у знатно великом броју испратише, тиме му последњу пошту — коју је он својим лепим опхођењем и добротом свога срца заслужио — одадоше.

Хвала г. г. лекарима који се трудише да моме јадном Перу болове олакшају, као и свима онима који су ми путем телеграма и писама своје саучешће изјавили и тиме унеколико моју голему тугу ублажили.

До гроба ожалошћена и неутешна:

44 1—1 супруга: Цана и кћи: Дара.

Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Сви уредништва налазе се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видински ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | СРЕДА 28 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 28. | Телефон 821.

ХИПОТЕКАРНА БАНКА

Стручан поглед на предлог закона о Хипотекарној Банци

Поводом поведене полемике у нашој јавности о концесији која се има дати Лосту и Компанији за оснивање једне Хипотекарне Банке у Србији, хтео сам, чисто са финансијске стране да укажем на извесна факта, која нико до сада додирнуо није, а која међутим расветљавају узрок и циљ овако великог заузимања заинтересованих.

Наша публика не зна на какав се начин оснивају слична друштва, јер она у таквим оснивањима и не учествује. А не учествује због тога што се код нас таква друштва и не оснивају, јер за њих немамо капитала.

Међутим, ово је врло корисно знати, јер је овде полазна тачка рада и Лоста и Комп. и остале господе. Морам узгред приметити да врло смешно изгледа навођење онога разлога о патриотизму и пружању помоћи нашим сугрђанима, у моменту када се има зарадити невероватно много.

Дакле, да пређем на ствар:

У Француској, Енглеској и Белгији има велики број хипотекарних банака основаних у циљу инвестирања њихових капитала ни страни, као: Шпанији, Канади, Египту, Аргентини и т. д. Већина од ових банака имају капитала од 10 до 30 милиона франака и са малим изузетком све су оне пласирале велике суме новаца на основи првих хипотека, у поменутим државама.

Све ове побројане земље напредују изванредно у њиховом економском развијању и нема спора да су хипотекарне банке овоме много допринеле. Али исто тако неоспорно је да ни једна од ових банака не пласира новац по 4% но је каматна стопа далеко већа, т. ј. варира између 6 и 8%.

Међутим сви ми без разлике знамо да постоји уверење: да ове земље дају много веће гаранције за сигурност страних капитала но Србија. Може бити да ово није тачно, и ја сам склон у то и да верујем, али у то не верују ни Французи, ни Енглези, ни Белгијанци; сви они стављају Србију на једно од последњих места у погледу гаранција за сигурност страног новца. Због овога и видимо да је српска државна рента једна од најниже котираних на страним берзама. У нашу ренту пласиран капитал даје читавих 5·3% интереса (рента 4% од 76).

А г. г. Лост и Комп. хоће да пласирају у приватна предузећа и непокретности тај исти француски капитал по 4%. — Аномалија!

Аномалија, велим, јер иоле паметан човек волије да заради сигурних 6 до 8% но несигурних 4%. Треба имати toupet једнога несвршеног јункера па бацити нашем свету једну овакву лаж у очи.

Но да пођемо даље, да укажемо још на неке аномалије и безочности.

Да би се једно анонимно друштво основало треба у Француској:

1) да је цео капитал уписан;

2) да се уплати 10% од капитала, и

3) да има 7 особа најмање.

Обраћам нарочиту пажњу на другу тачку, где се вели да треба 10% од капитала уплатити.

Раније сам рекао да све овакве хипотекарне банке имају *релативно* велике капитале; али то код једне овакве банке не значи много. *Стварно* оне имају врло мале капитале. Једна оваква банка рецимо номиналног капитала од 20.000.000 уложи стварно 2,000.000 свога новца (10%) у послове, ресто 18,000.000 неуплаћених служе као гаранција у случају ликвидације друштва.

Напред сам напоменуо да су ове банке пласирале велике суме новаца на основи првих хипотека у тим земљама. Рећи ћете, па на какав начин. Ево вам одговора:

Без изузетка све хипотекарне банке издају обвезнице. Новац који их по тим обвезницама (облигацијама) кошта 4—5% оне пласирају по 6—8%; разлика је 1—4% то је друштвена добит. Кратко и јасно те хипотекарне банке зарађују једино на разлици интересне стопе, друге зараде оне немају.

Sommes-nous d'accord Messieurs Lost & C°?!

Е па сад, молим вас, новац за који та Господа морају да плате у најмању руку 4% они хоће да пласирају код нас такође по 4%.

А куда ћемо са режијским трошковима, куда са амортизацијама: концесије, трошкова око изучавања трошкова „de premier établissement"?! А шта ћемо с тим што је немогуће издати обвезнице по 4% за Србију? (наша држава која је свакојако сигурнија но Lost & C° и г. Генчић плаћа као што смо видели 5·3%).

Изволте г. Генчићу, дајте нам одговора; мало одговора ми тражимо. Нећете, зар, тврдити да ће ти ваши Лостови поклањати паре нашем свету. А?

Да би овоме доброћудном свету још више уочио немогућност нађи на страни новац по 4% за Србију, ја ћу навести овај пример.

Најсигурнија наша новчана институција то је свакојако Управа Фондова, — ја бар лично у њу имам исто толико, ако не и више вере, колико у Credit Lyonnais и. пр. јер наша Управа Фондова даје зајмове само на основу првих хипотека (и то сразмерно врло мали део од вредности непокретности) а затим све њене операције гарантоване су државом. Она има, дакле, дуплу гаранцију; она је „јака као град".

Ето та наша Управа Фондова тражи на све стране зајам од 20—30,000.000 и не може да га нађе, јер неће да плати више од 5%; она која је исто толико солидна као и све француске банке, она не може да нађе зајам по 5%, а господа Лост & C° може да даје по 4%.

Али не, не. Спрдали су се они који у божићњем броју „Штампе" рекоше, како ће та банка новац пласирати у Србији по 4%. То је узгред али тенденциозно добачено, мислећи тиме да нас заварају како би лакше концесију добили.

(Свршиће се)

Једно објашњење
са „Штампом"

Као што смо јуче рекли, „Штампа" нам је за последњих петнаестак дана у два-три маха замерила што дајемо у листу места одбранама људи које је она нападала, и да би нас од тог одвратила, она је покушавала да онога, који се усуди преко „Правде" бранити се, представи као човека који је „спао" на то да „обија напредњачке прагове" и да се преко „напредњачке" „Правде" брани, а нас је покушавала сумњичити као неисправне напредњаке, зато што „имамо исте пријатеље са „Самоуправом."

Нас, свеједно, разуме се, ни најмање не дира и ми се на ове неумесне „Штампине" замерке не би ни осврнули, кад у њима не би било нечег што нам причињава задовољство констатовати, т. ј. кад у тим замеркама не би било нечега што казује: да ако би ко коме у овом питању о нападању и одбрани људи о којима је овде реч, имао што замерити, онда те замерке не би могла чинити „Штампа" „Правди" него би „Правда" била она која би имала права замерити „Штампи." То задовољство, које нам „Штампа" мимо наше воље пружа, хоћемо да искористимо, ако низашта друго а оно за то да нам га „Штампа" други пут не би приређивала.

Сваки који је читао оно што је у „Правди" излазило у виду одбране људи о којима је овде реч, могао је видети да се „Правда," односно њена редакција, ни најмање не интересује тим људима и да је свима тим одбранама извор ван редакције. И ако „Правда" има несумњива права да брани сваког оног који је преко јавности нападнут, ако само неће да напад није оправдан, исто тако као што и „Штампа" има права да нападне сваког оног, за кога она мисли да је напад заслужио, ипак редакција „Правде" није улазила у одбрану пуковника Влајића, мајора Покорног и поручника Милана Ђорђевића — јер је о овима реч — него је пуштала друге, са стране, да их бране, остављајући њима и моралну одговорност за оно што у одбрани наводе. Разуме се, да су они који су те одбране писали морали давати редакцији „Правде" и неке гаранције, да је оно што они износе у ствари онако како тврде, и та се гаранција увек састојала у часној речи оног који је одбрану писао.

„Штампа" међутим није хтела респектовати ову „Правдину" резервисаност, него ју је критиковала и замерала јој што брани те људе, дајући јој тиме на знање да она, „Штампа," сматра да све те одбране потичу од саме редакције а да су писане онако као да потичу од неког ван редакције, само зато да би редакција, бранећи неисправне људе, скинула са себе сваку евентуалну одговорност.

Када се „Штампа" већ ставила на то становиште, онда да видимо јесу ли те одбране у истини такве природе да се редакција „Правде" мора од њих ограђивати и да ли су оптужбе против оних који су се преко „Правде" бранили доиста такве, да их поштен новинар не може оповргавати. „Правде" се није тицао ни пуковник Влајић, ни мајор Покорни ни поручник Ђорђевић, нити је се ма ко из њене редакције мислио заузимати за те људе, од којих је сваки довољан себи за личну одбрану, али кад нас „Штампа" баш хоће силом да престави као људе који бране „чак" и једног Влајића, Ђорђевића и Покорног, онда да видимо чега има у тим одбранама нечасног, управо: да видимо шта је часније, да ли те људе нападати или бранити их.

Ћ

Покушај убиства из љубави
Синоћни догађај

Шта вели жандарм. — У кварту Теразиском. — Ко је Драгољуб. — Ко је Перка. — Шта вели Драгољуб. — Шта вели Перка.

Шта вели жандарм

Синоћ у 7 сахата у вече чуо се пуцањ из Добриње улице. То је она низбрдна улица, која води од зграде Чиновничке Задруге ка теразиској гимназији. Жандарм при Државном Савету, који се случајно десио на ћошку, потрчи у правцу одакле се чуо пуцањ. На сред улице видео је двоје, који су се гушали. Кад им је пришао видео је, да се један младић отима са једном женском о револвер. Стао је да баци на њих и отме им мали, белих корица, револвер и потера их у кварт. Девојка је изјавила, да се зове Перка Симоновић а младић Драгољуб Стојановић. Перка је уз пут причала да је три пут пуцала на Драгољуба зато јер ју је напустио после петогодишњег ванбрачног живљења. Не одриче да га је хтела убити. Драгољуб је, пак, тврдио, да га је и обранила.

Тако гласи „реферат" жандарма.

У кварту Теразиском

Писар Александар Савић, који изгледа да је сређенији у пословима него у класама и ако није био дежурни истражио је дело до 11 сах. ноћу. Чим је саслушао жандарма видео је да има пред собом интересантну ствар. Са највећом вољом приступио је истрази. Прво је позвао вештаке, који су имали да утврде колико је опасности било по Драгољуба од пуцања Перкиног. После неколико тренутака дошли су вештаци г. г. А. Викторовић, електротехничар и Марко Јовановић, пушкар.

Вештачењем је утврђено: на левом рамену зимског капута нађене су две подеротине од два метка. Куршуми су, избачени са десне стране пролетели испод врата и закачили капут на десном рамену и окрзнули га и одлетели даље. У висини витих ребара, на левој страни налази се прогоретина у величини дводинарца. На сакоу у истој висини налази се мања рупа, кроз коју је метак прошао и задржао се у џепу сакоа где је нотес био, који је и задржао метак, јер се и на ивици нотеса видео тачно отисак куршума који је нађен у џепу. На кожи тела могао се приметити црвен отисак, који је изазивао мали бол.

Ко је Драгољуб

Драгољуб је сада жељезнички приправник на београдској жељезничкој станици. Раније је био практикант крагујевачког првостепеног суда. Ту се упознао са Перком и он јој је био њена „прва љубав". Годину дана Драгољуб је водио „платонску љубав". Перка је и сама пристала на силна обећавања Драгољуба, да ће је узети. После четворогодишњег ванбрачног живота, Драгољуб је изгубио службу и дошао у Београд где је добио за жељезничког приправника.

Драгољуб је лепе спољашности. Правилно развијен. Дрског погледа: На саслушању је дрзак. Одговара безобразно, дрско — цинично. Био је адвокатски приправник код Чеде Радовића адв. код кога се „изшлифовао". Одриче све што Перка искрено прича. Само се по кат кад сплете, кад га Перка утера у лаж позивајући се на личности. У опште, даје слику мангупа, којима је искључиво занимање, да, користећи се својом спољашношћу, варају младе девојке.

Ко је Перка

Перка је кћи Ђорђа Симоновића, бојаџије из Крагујевца, који се остав удовац понова оженио и довео у кућу себи жену а Перки — маћеху. После дугог облетања Драгољубовог, пристала је на његове „захтеве". Доцније је морала напустити и кућу и оца, јер је имала да бира између Драгољуба и оца. Изабрала је Драгољуба. На позив његов дошла је у Београд. После дугог шиканирања довео ју је до очајања и учинила је — што је учинила,

Перка је веома симпатична млада девојка. Говори отворено, искрено. Види се да је Драгољуба волела. Не каје се што је урадила. Жали што га није убила. Стара историја сиротих „палих" девојака.

(свршиће се)

„НАПРЕДЊАЧКО ВЕЧЕ"

Позивнице за „Напредњачко Вече" како за пријатеље у Београду тако и из унутрашњости испослате су. Ако који од пријатеља, због познате неуредности на нашим поштама, није примио позивницу, нека се пријави канцеларији „Месног Одбора Напредне Странке" за варош Београд (Македонска ул. бр. 4) или редакцији „Праве" те да му се иста испошље. У осталом прави напредњаци сматраће за свој свету дужност да на ово вече дођу, и не очекујући позивнице.

Прилоге из унутрашњости треба слати на адресу г. Татомира Петронијевића, трг. чл. фирме „Радовић и компанија".

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОМПАНИЈЕ

Доба дегенерације. — Узнемирена полиција. — Фатална крађа. — Траг „Бошић". — Ноћни сусрет.

(наставак)

— Па добро, господине Савићу, ја ћу да га издам. Видим, да ми ништа не би помогло ако би и даље крио. Али, само тражим од вас једно: да не искате од мене ништа више, него само име његово.

— Е, то ти не могу учинити. Јер може ствар бити интересантна, па ако ти дам реч, онда је морам и одржати. А ја нећу према теби да будем неисправан, као што и од тебе тражим, да ти према мени то не будеш, — поче се резервисати писар.

Ама, чим вам будем казао име ви нећете бити задовољни.

Савића заголица ова резервисаност „Ћопина". Чисто се покаја што није трчао за оним другим. Али, сакривши вешто, своју радозналост, пристаде на „Ћопиве" услове.

— „Тутун!"

Писар скочи. Та ово је био срећан дан за њега. Од једном ухватити два тако чувена, или боље, имена од будућности, значило је срећу за једног полицајца, или бар најмање, класу. На страну амбицију и репутацију, од које нико у овој земљи Србији није видео вајде.

— „Тутун" — понови он са свим механички.

— „Тутун" — одговори спуштеним гласом „Ћопа".

„Тутун" — Радосав Тутуновић — је стари коцкар. По занимању је шлосер. Осуђиван је више пута за крађе. Чувен је са своје вештине отварања и најкомпликованијих брава и то калаузима, које сам прави. Та вештина му је подигла ранг у његовом друштву. Без „Тутуна" се није ишло на посао. Писару је одмах било јасно да се ова два препредена коцкара враћају са неког „посла". С тога се обрати „Ћопи":

— Дакле са „посла" идете?

— Са посла, — одговори „Ћопа!"

— Одакле?

— Од млекарије преко пута касарне „Краљеве Гарде."

— Хајд, причај! Ти знаш да просто уживам кад ти причаш. Вешто брате, крадете! Допада ми се ваша вештина и...

— Сви ви тако говорите, али, на крају крајева ми опет извучемо своје, па често и више но што би иначе извукли кад не би признали. Него, сад се нема куд — расприча се „Ћопа."

— Ономад смо као што већ знате хтели дићи вагу. Боривоја ухватисте! али вам ја умакох. Одмах сам се нашао са „Тутуном." Ручавали смо по кад кад код овога млекарије. Наравно, да смо добро размотрили, да ли му се шта може придићи. Упознали смо се са распоредом соба и ноћас око 12 сати упадмемо у авлију. Ноћ је мрачна. То је за нас било згодно. Тутун својим калаузима полако отвори врата из авлије и упадосмо у собу. Из ове собе или предсобља, једна су врата водила десно у собу где је млекарија спавао а друга лево у дућан, у коме смо знали, да се налази неки војнички сандук и чекмеже. Спољна врата притворимо и подупремо их једном гвозденом штанглом, тако, да се, ако би ко наишао мора саплести и направити ларму те да лакше умакнемо.

Чим смо извршили те мере предострожности, уђемо у дућан и за трен ока обијемо чекмеже у коме нађосмо не што мало ситнине. „Тутун" скреса нешто крупно млекарији и приђе оном војничком сандуку рачунајући да ће ту бар шта од вредности наћи. Сандук је за час био отворен и у њему нађосмо 110 дин. у разним врстама новца. Покуписмо новац и неке хартије, које нисмо имали кад ни прегледати, па се нечујно извучемо и пођемо Крунском улицом на Врачар. Ишли смо лагано и разговарали трудећи се, да се ничим не одамо. На један мах, задржа нас патрола. Ми у мал не нагосмо да бегамо. Али се одмах тргосмо јер нас патролија запита ладно колико је сати. Ми преданусмо и одговорисмо, да је дванаест и продужисмо пут даље, оставивши патролију да гуња што још нема смене. Чим смо мало одмакли завијемо за прво ћошке и решисмо се, да идемо на Дорћол и поделимо паре. „Тутун" предложи, да не идемо по будацима, јер тада сумњивији изгледамо, већ да ударимо Теразијама и Кнез Михаиловом улицом. Овај ми се предлог учини практичан и ми пођемо ка Теразијама. Кад смо били код сељачког суда чусмо вас и, одмах познадосмо, Погледасмо се да ли да бегамо.

(наставиће се)

СТРАНА ПОЛИТИКА

Афера Лопухин Ацев. *(Велико интересовање. — Истрага и суђење Лопухину. — Лопухинов меморандум. — Поступање у затвору).*

Афера Лопухин-Ацев захвата све шире кругове, те се сматра као врло важан политички догађај. Нарочито је у круговима руске думе ова афера једини предмет разговора међ посланицима. Сви се у томе слажу, да се тој непријатној афери може учинити крај само што скоријим објашњењем њеним. Истрага против Лопухина отпочеће крајем фебруара, а суђење у месецу мају. Лопухин је својим рођацима нарочито забранио да ма шта предузимају ради његова пуштања у слободу. Он сам ради опширан меморандум да се оправда. У том меморандуму биће докумената, који ће изазвати нове политичке сензације. Лопухин изјављује да је задовољан са својом ћелијом и поступањем према њему. Дозвољено му је да пише и да чита. Као што је познато, пошто је отпуштен постао је адвокат и имао велику клијентелу, нарочито међ енглеским индустријалцима. Један део његових пословних списа предат му је, а дозвољено му је и да прима посете.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Ослобођен

Адвокатски конципијенат Никола Цвијановић, кога је загребачка полиција оптужила за увреду величанства, пуштен је на слободу. Акти његове кривице упућени су котарском суду на надлежни поступак. Цвијановић је крајем октобра пр. г. стављен у истражни затвор.

Поштански аутомобили

Већ је почео саобраћај поштанских аутомобила између Котора и Цетиња и Подгорице, као и једног за аманетну пошту. Од 1. фебруара почеће редован поштански превоз аутомобилима, јер ће се њима саобраћати до Никшића, као и између Подгорице и Плавнице. Поштански аутомобили удешени су за црногорски терен а имаће 35 коњских снага. Они ће, осим одељења за поштанске пошиљке, имати, осим шофера, и седам седишта за путнике.

Дневне вести

Оставка министра војног. Синоћ је министар војни, ђенерал Михаило Живковић поднео оставку Њ. В. Краљу. Узрок је оставци одуговлачење кредита, који је још раније тражио министар за наоружање.

Министарска седница. Синоћ је у министарству спољних послова одржана министарска седница под председништвом г. П. Велимировића.

Претрес о Тари. Ова по изгледу безначајна интерпелација, постала је врло знаменита. Дискусија је узела неочекиване и огромне размере, и дала повода јединственим и скандалозним откровењима. Тако се видело са колико су цинизма извесни министри упрезали државу у службу приватних интереса, и како се немилице давало државно имање. Чула се чак и ова јединствена исповест са министарског места:

„Ја сам навукао Прометну Банку у то предузеће на Тари, па сам се морао трудити да је одатле без штете извучем", узвикнуо је г. Милош Савчић.

Али није овај претрес испољио само материјална факта, него и читаве нарави код извесне категорије људи и карактерне особине извесних посланика. Тако се видело колико може бити нескрупулозан један народни посланик као Милутин Станојевић, који безочно устаје да брани „Прометну Банку" под изговором „што она није присутна". Као да је њу требала скупштина позвати да одреди свога заступника. А оне силне писаре и капетане, које сваког дана нападају посланици, нарочито самосталци и који су сви осутни, ко њих „заступа"?

Посланик М. Станојевић је покушао бранити „Прометну Банку" тиме што је сва друга предузећа нападао, па и шећерну фабрику, коју су самосталци оживели.

Најзначајнији је говор у јучерашњој седници био г. Боре Поповића, који је тачно окарактерисао рад радикала из обе групе.

Ћесарово писмо. Одмах после повратка са свог осуства у Петроград, аустро угарски посланик гроф Бертолд посетио је руског министра спољних послова Извољског. Још ове недеље Берхтолда ће примити руски Цар, коме ће предати својеручно писмо ћесарово.

Састанак конференције. На питање једног уредника цариградске „Ла Тирки" да ли ће се међународна конференција скоро састати, рекао је руски посланик Зиновјев: „Без сумње. Што је учињено, мора се санкционисати".

Турска повлачи предлог. Како „Франкфуртским Новинама" јављају из Цариграда, Турска је повукла свој противпредлог на руски предлог о споразуму између Турске и Бугарске.

Одликован. Султан је ноћу муслиманске опозиције Али бега Фирдуса одликовао орденом меџидије трећег реда. Други муслимански првак Шериф ефенди Арнаутовић позват је код султана у Цариград. По једној вести из Сарајева, то се чини тобож за то, што из Цариграда хоће да утичу на босанске мухамеданце да се помире са закљученом турско аустриском погодбом.

Једна нова интрига. Аустрија је почела ковати нову, сасвим провидну интригу — о панславистичком покрету на Балкану. Сад је пустила у „Франкфуртске Новине" вест бајаги из Скопља, како се тобож потврђују те вести. Ти планови, вели, потичу од руских панслависта а смер им је уједињење балканских словенских племена те да се потисну Турци!

Клемансо о балкан. пословима. У разговору с једним сар диником париског „Сиекла" говорио је француски министар председник Клемансо о спољној политици, па и о балканским пословима. О њима ће се, вели, скоро постићи споразум. Сад је ствар више финансијера но политичара. Најзад ће се сложити о једној или другој цифри.

Напуштају га. Напаћени министар народне привреде г. Главинић је већ осуђен: он још само чека да се над њим изврши пресуда и да га сврзну с оног места, на које ни је никад ни требао доћи.

Кад је г. М. Трифуновић предложио мотивисан дневни ред, којим се осуђује рад г. министра, огромна већина је потпомогла тај предлог. По једини министри су изјавили: да се они не солидаришу са својим колегом из привреде, јер је он све то радио на своју руку и без њихова знања.

Најкуриозније је то, што смо ми с галерије видели: кад скочи огромна већина посланика потпомажући предлог дневнога реда, г. Главинић се нешто наже ка г. Андри Николићу као да му нешто каже, а овај се трже од њега са мином, која хоћаше рећи:

— Море скани ме се чо вече и одиђи даље од мене! Зар не видиш да си пропао, него хоћеш и мене са собом у пропаст да повучеш.

Око г. Главинића остадоше места пуста!

Још 20 говорника. Јуче је закључена листа говорника, који су се јавили за реч у интерпелацији о Тари. Јавило се још 20 говорника и међу њима: Драшковић, Павле Маринковић, Јаша Продановић и Ст. Рибарац.

Претрес ће свакако трајати и сутра, а прексутра ће се већ г. Главинић звати „бивши министар"!

Ал' чудна ми чуда! Он бар није никад за министарском столицом жудио! Њему је само жао оног фијакера, јер се беше јако на њ навикао!

Одпочео рад. Јуче је у Управи Града Београда одпочео свој рад г. М. Нинковић одређени судија, који има да иследи кривицу фирме „Стефановић и Ранковић" због њеног банкротства.

Сви они који су падом фирме „Стефановић и Ранковић" оштећени треба у управи да се пријаве г. Нинковићу.

Скандал од нечистоће. У сокачићу до кафане „Новог Света" којим се сви путници служе из Босанске улице за пречи прелаз ка железничкој станици, таква је нечистоћа да се туда не може проћи а да човек не метне мараму на уста.

Овај источњачки мурдарлук треба што пре отклонити ако ни зашта друго а оно бар ради здравља оне деце, која у непосредној близини пролазе за школу, а срамота је и од странаца који редовно туда пролазе за железничку станицу.

У ревизији. Г. Драгутин Тодорић инспектор министарства унутрашњих дела, отпутовао је синоћ у окр. крагујевачки да изврши ревизију полицијских послова.

Сарајевска анкета. Комедија с уставном анкетом у Сарајеву отпочела је Као што смо јавили, у прошли понедељак састала се та анкета. Осим цивилног адлатуса барона Бенка, присуствовао је и шеф правосуђа барон Шен. Од двадесет четири позватих „повереника" дошли су њих осамнаесторица, а шесторица су изостанак извинили личним разлозима. Баров Бенко је изнео задатак анкете. Влада жели да чује мишљење „повереника" о политичким основним правима која у начелу мају ући у устав, о изборном праву и о изборном реду, па апелује на њихову сарадњу. „Повереници" су тражили да им се да препис говора Бенкова, па су предложили да се дотле одложе седнице. Друга седница биће сутра у четвртак.

Убиство у Гочу. У планини Гочу на Копаонику Милисав Богдановић момак на стругари Богдана Богдановића у Гочу, 23. ов. м, убио је из пушке Јована Алексића сељака из истог села. Узрок убиства непознат, а власт је крвица ставила у притвор.

Срушила се кућа. Ноћу између 25. и 26. ов. м. усљед дотрајалости срушила се кућа Владислава Нинића, тежака из Буковице у окр. ваљевском и том приликом погинула је, Анка жена Марка Филиповића из Санковића која је тамо била у гостима, а поред ње повређена су још три лица, која су тамо спавала.

Срески чиновник одмах је упућен на лице места да учини потребан извиђај.

Пакрачка препарандија. Најпре новосадска „Застава" а по том загребачки „Србобран" демантовали су вести да је српској учитељској школи у Пакрацу одузето право јавности. Сад из Карловаца телеграфишу „Застави" да је властима стигла наредба да

је тој школи ипак одузета јавност.

Бугарска демобилизација. Синоћ се у Софији очекивала наредба бугарске владе о распуштању резервиста тунџанске дивизије, који су били послати на турску границу.

Бојкот. И покрај свег обећања, бојкот у Турској, нарочито у Цариграду, никако не престаје. Аустриски се кругови теше, да ће бојкот коначно престати тек онда, кад се потпише турско-аустриска погодба.

Бугарске чете. Бугарски харамбаша Чавдаров појавио се у Кратову с једном четом од 15 људи. Послата је турска војска потеру за њом.

Српско оружање. Бечка и пештанска штампа поново се почела опширније бринути о српском оружању и надама њезаним за њ.

Свршава вежбу. Данас прва партија коњице завршује петнајесто дневну вежбу и сутра ће бити пуштени војници својим домовима.

Убиство у Хомољу. Синоћ између 6 и 7 часова, погинула је код своје куће Милојка жена Николе Стојадиновића из Милановца. Убица је ухваћен и налази се у рукама власти.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

)о(Мађарски посланик Самуел Келемен, који је после хрватског бана Рауха био код министра Кошута, рекао је новинарима, да је бан Раух пољуљан и да су његови дани избројани.

У мађарским политичким круговима поговара се да ће у току ове недеље настати велике промене у мађарском политичком животу. Независна ће странка неминовно сама примити владу. О фузији за сада нема говора а независцији веле: Кад ми примимо владу не бранимо никоме да приступи нама.

Председништво пољског клуба на аустриском царевинском већу заузело се да се што пре сазове царевинско веће, те да се спречи владавина на основу § 14.

Аустриска хришћанска социјална странка издала је комуникe, у ком се вели да није било никакве потребе да се затвори парламенат.

За немачког ћенералног конзула у Трсту постављен је тајни саветник Шифер секретар државног канцелара кнеза Билова

МАЈСТОР ГАЦИН НОС

Крушевачки догађај

Један колико интересантан толико и смешан случај догодио се ових дана у нашој вароши. Милан Коцић, кројач овд. врло вредан и честит занатлија, али мали и врло неразвијени човек, често је пута предмет задиркивања и разних исмејавања од стране појединаца, својих другова и познаника, све на рачун његове неразвијености. Он је знао за шалу и свагда је шалу шалом одбијао те се тако шала увек свршавала „без крви." Али, као што се у понеким случајевима и овца може наљутити, тако богме и мајстор Милану дође некад до грла, и онда, шале нема, постаје доста опасан.

По самом природном закону, сваки божји створ, па тако и човек, има по неко одбрамбено оружје, које у крајњем случају употребљава према непријатељу. Са истом особином располаже и мајстор Милан само с том разликом, што он у место револвера, ножа и другог смртног оружја, употребљава друго праисторијско средство, које не убија, не наноси ни тежу телесну повреду, али, од кога остаје успомена кроз цео живот, без обзира на фластере и друга асептична средства.

То су зуби... крупни као лешници, оштри као бријач и тешко ономе, чији део тела западне међу њих. Кажем Вам ту не помажу после никакви мелеми и фластери или какве хируршке операције.

Просто опасни зуби... Ради тих опасних зуба, ради тих моћних фактора, који врло често долазе у употребу, — мајстор Милан, прозван је још и „Цапула" т. ј. „цап" „цап" хоће да уједе.

Елем, једнога вечера у кафани код „Гледстона" поред осталих гостију, беше и Јевта Младеновић звани „Гаца" њурчија овд. човек доста у годинама, прилично развијен, али позната шаљивчина. За истим столом сеђаше и мајстор Милан „Цапула" на чији рачун мајстор „Гаца" прављаше разне мале и неслане вицеве. Коцић је донекле био пријатно расположен, али кад дара преврши меру, севну очима направи се љутим, премери „Гацу" од главе до пете изабра на њему најлепши део... скочи на сто... и... у трен ока... мајстор „Гацин" нос, поче се грчити и скупљати на патосу, тужно шиштећи...

Не верујући самом себи, мајстор „Гаца" пипну се за нос, али га тамо не нађе... у место њега стајаше само један окрављени патљак који високо штрчаше у вис.

Резиме: Мајстор „Гаца" оптужио је мајстор Милана на челству окружном тражећи на име накнаде 5000 дин. јер вели, нос му је био орловски, тако, да је рибу у води и птицу у ваздуху могао на далеко да осети, а сада је остао без овога преимућства. Нос је опет отишао хируршком операцијом на своје место, а равнање за 5 банака(!!!) је у изгледу.

Како се ова афера с носем мајстор „Гациним" буде свршила, разуме се, ако не наступе какве компликације, (не у носу него у процесу) известићу Вас нарочитим писмом.

ПРИЧЕ О ДУХОВИМА

(Собарички дух. — Привиђење у библиотеци. — Мртвац пријатељ. — Махараџа Дулеп Синг. — Жена на тераси. — У ритерском замку).

„Странд Магазин" доноси, како вели, аутентичне доказе о егзистенцији духова, а ти су докази из збирке енглеског „друштва за психичну науку." Први случај, који се десио мис Катлин Лајт Хунтовој, није ништа необично. Мис Хунтова прича:

„Пре две године становала сам у кући једног мог сродника на тргу Хајд-парка. Једног јутра после доручка пела сам се уз степенице на први спрат. Над два степена изнад мене опазим неку женску појаву, за коју сам мислила да је собарица. Појава је ишла испред мене и на платформи првог степена нестало је ненадно, као да је пропала у земљу. Зачуђена ја сам стала, јер ми је изгледало немогуће да је могла ући у стан а да ја не опазим. Ипак сам разгледала све собе да се уверим да девојка можда није унутра. Али ње нигде није било. Та појава није имала ништа неприродно. Носила је кецељу отворене боје и машину у коси. То је несумњиво била собарица. Тај ме случај веома узнемирио, али сам о ствари ћутала. Две или три недеље после тога звонили на кућној капији. Био је дан собаричина изласка, па је било несумњиво да то она звони. Чекала сам да она дође горе, па сам оставила врата у пола отворена да видим да не доводи каквог мушког посетиоца. Али сам се веома зачудила кад сам видела девојку како се пење уз степенице а не чујем јој кораке. Била је сама, чекала сам да отвори врата од своје собе, али нисам чула никакав такав шум. Онда сама загледам у њену собу. У њој није било никог. Одем куварици, која је седела у кујни приземног спрата и упитам је да ли је коме отворила кућну капију? „Нисам." Собарица је седела у кујни, онаје већ одавно била дошла сама. Онда испричам ствар своме сроднику и он ми потврди да је и он већ неколико пута видео исту појаву. Додајем још да сам тада била потпуно здрава и нисам тако што доживела ни раније ни доцније.

Интересније је прича једног библиотекара, који неће да му се зна име: „Примио сам," прича он, „библиотеку 1880. Мој претходник био је неки господин К., о коме нисам чуо ништа ближе, нити сам знао какав је изгледао. У марту 1884. хтео сам једне вечери путовати. Али сам се у послу закаснио и био сам у опасности да ми воз измакне. Брзо узмем неколике књиге, које сам још морао наместити, у леву и једну лампу у десну руку, па сам хтео ући у споредну собу. Тада у светлости своје лампе сплазим у ходнику који везује обе собе једну човечју главу. Одмах сам помислио да је то какав лопов, одступим један корак назад, мутним лампу на сто и извадим свој револвер из џепа. За тим пријем појави. Глава је вирила из једне уске пукотине између зида и полице за књиге. Било је немогуће да тело, које припада глави стане у пукотину. Глава те појаве била је ћелава, лице бледо, очи упале. Док сам се ја приближавао појави, човек је поступно изишао из пукотине, широке колико прст, и нечујно прође вратима једне споредне собе. Пођем за њим, али њега на једанпут нестаде. Врата су остала закључана, прозори затворени. Претресао сам сваки крајичак библио еке. Али нигде никога. Одмах изиђем из стана. Сутра дан испричам ствар једном старијем чиновнику библиотеке. „Па то је био господин К.!" рекао је чиновник, кад сам му описао лице тајанствена посетиоца. И он ми показа фотографију мога претходника. Сличност између овога и човека који је изишао из пукотине, била је фењантна. У доцнијим годинама та ми се појава показала још неколико пута."

(Свршиће се)

„ЗИМСКОЈ РУЖИ"

Трагедија душе

Данас сам те видјело, дуго и без јава,
Милово те гледом, а уздахом звао.
Ти си равнодушно крај прозора возла
Ох, а ја сам горко — горко заједао.

Узео сам лиру — перо јадиково,
Задрхташе гласи, срећни, растужени
Кроз мекану свирку јецала је душа
Дрхтале су груди од уздаха њени.

Пјесма је се вила буна осећаја
Ах без наде само! — — — —
— — — — — — — — — — — — — —
Ко мртвачки ропац кад свијећу пале
Прасколе су жишке љубавнога жара:
— — — — — — — — — — — — — —
Ох, ах' даље, даље! — — — —
На мојој су лири струне попуцале.

Рајко

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

„Бранино Позориште"

На захтев великог броја публике која је била спречена да види одличан новитет:

„Српско аустријски рат".

Тај се комад вечерас приказује, поред такође захтеване шале:

„Летња киша"

Месни Одбор Напредне Странке за град Београд

и

Београдски Клуб „Напредак"

приређују у суботу 31. Јануара т. г. у 9 часова у вече

НАПРЕДЊАЧКО ВЕЧЕ

У сали код „Коларца"

Приређивачки Одбор учинио је све да и на овом, као и прошлогодишњем, Вечеру, посетиоци нађу пријатне забаве. Свираће штрајк оркестар музике Краљеве Гарде. Улазак у салу и сала биће нарочито осветљени.

Позивају се сви напредњаци да испуне своју партиску дужност и ово Вече посете.

ДОЛАЗАК У ОБИЧНОМ ОДЕЛУ

УЛАЗНИЦА: **ДОБРОВОЉНИ ПРИЛОГ**

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(162)

XXXV

Отац и син

— Шта ради господин Пардајан прошапта он.

— Спава! рече тихо Пардајан.

Човек полако отшкрину врата, виде лажног Пардајана на постељи, чу га како хрче и затвори врата рекавши тихо:

— Добро је не мичи се од врата. Чим се буде пробудио дођи да ме известиш.

Човек оде даље на прстима и сиђе низ велике степенице.

Пардајан одахну.

— Зној ме је пробио, прошапта он. Али сад ћу без сумње бити на миру за један сат. Нека ме ђаво однесе ако не откријем тајну, то јест личност која је затворена у овој кући и коју толико од мене крију. Напред!...

Он брзо прође степеницама и поче силазити.

— Не види се ништа као у гробу, прогуња он. Бојим се да не пођем погрешним путем.

Баш кад рече те речи он дође до ходника на првом спрату. Ту су била једна врата кроз која се улазило у одељење маршалово.

Пардајан хтеде да прође, кад кроз та врата чу неки шум и глас.

Он брзо наслони ухо на браву.

И тада чу сасвим јасно како неко изговори неколико пута његово име.

— — — — — — — — — — — —

Скоро у истом тренутку кад је Пардајан везивао Дидија, пред дворцем Мемом заустави се једна носиљка без грба и из ње обазриво изађе неки човек и утрча у дворац.

Без сумње је то била нека висока личност, јер је одмах уведоше у кабинет маршала од Данвила.

Маршал одмах притрча у сусрет своме госту и са неким узбуђењем рече му тихо:

— Од куда ви!... Каква необазривост!...

— Необазривост би била још већа да сам отишао монсењеру од Гиза или Тавану. А ствар је тако озбиљна да сам морао да вас што пре известим. Од јуче сам на смртничким мукама. Нисам одмах могао да изиђем из Бастиље, а да не побудим сумњу. Све ћу вам казати; треба још данас известити монсењера од Гиза. У питању су наше главе...

— Ви претерујете, Гиталенсе, рече Данвил, који је ипак био збуњен и преплашен изгледом свога госта и није могао да не пребледи.

Тај гост заиста није био нико други до Гиталенс, управник Бастиље.

— Да видимо! Шта има? упита маршал.

— Јесмо ли сами? Јесте ли сигурни да нас ко неће чути.

— Потпуно сам сигуран. Али, ако баш хоћете, ходите овамо.

Маршал уведе Гиталенса у једну малу собу која је била у продужењу кабинета.

— Сад смо одвојени од свију мојим кабинетом, оружницом и једним предсобљем. Ова врата воде на једне тајне степенице Једино ја и Жил, мој двороуправник, можемо да прођемо туда. А ви знате да је Жилу позната наша завера. Говорите, дакле, без бојазни.

— Добро, рече Гиталенс, клонувши у наслоњачу. Ми смо свакојако пропали. Има један човек у Паризу који зна нашу тајну! узвикну маршал, и који нас по својој доброј вољи може послати на губилиште или спасти.

— Неки човек зна нашу тајну! узвикну маршал пребледевши. Пазите шта говорите!

— На жалост то је цела истина! Тај човек је присуствовао нашем састанку у „Чаробници." Кажем вам да он све зна.

— Ко је тај човек? Како се зове?

— Пардајан, рече Гиталенс.

— Пардајан! узвикну Хенри пренеражен. Човек који изгледа да нема ни педесет година, ма да има више од шездесет, висок, мршав, коштуњав, проседих бркова?

— Није. Пардајан о коме вам говорим јесте младић. Тешко да има више од двадесет и две до двадесет и три године. Оштра ока, са осмехом на уснама, час пријатан час заједљива гласа, витак, широких плећа, руке увек готове да се прихвате мача, ето тако изгледа мој Пардајан.

— Онда је то његов син, о коме ми је говорио!

— Његов син! рече Гиталенс не разумевајући.

— Да, то ја разумем, Продужите.. рекоше да је тај Пардајан присуствовао нашем састанку у „Чаробници." Једну реч најпре: Јесте ли ви сигурни да тај младић једини зна за заверу?

— Јесам. Ја бар тако мислим.

— Онда можемо бити и без бриге. Ја знам начин да добавимо тога Пардајана и да га приморам да ћути. Али како сте то дознали!

— Био је неколико дана код мене у Бастиљи. Довела су ми га и препоручили да га његова добро пазим...

— Па онда је ствар врло проста, рече маршал.

— Како тог?

— Зар у Бастиљи нема ћелија?

— Он је слободан! Он није више у Бастиљи! Ја сам га пустио да оде! Шта говорим! ја сам му сам отворио врата!...

(наставиће се)

Ženio bih se udovicom, raspuštenicom ili devojkom crnomanjastom sa dobrim mirazom. Ja sam četrdeset godina star, Srbin Dalmatinac i živim u Trstu, sasluživam preko tri deset hiljada kruna godišnje.

Ponude slati fotografijom u Sarajevo, Posterestante sub A. A 48 4—4

БОНА старија нуди се за децу, овде у Београду или у унутрашњости. Децу може да поучава немачком језику а уме и да шије.

Обратити се Рајићева ул. бр. 8, код г ће Јовановићке. 58 1 3

КВАРТ ВРАЧАРСКИ, продаваће 31 ов. мес пре подне, пред кафаном Браће Димитријевића, на углу „Његушеве и Даничићеве" улице: дућанске рафове и бакалски еспап стецишне масе Драг. Стојановића. 57 1—2

Ученик из боље куће са добром препоруком који је спршио најмање два разреда гимназије потребан је новоотвореној деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Краљ. Срп. Дворског Љиферанта. — Београд.

Занатлијска Кредитна Банка
у Београду

држаће свој II-ги редовни годишњи збор 22. фебруара ове године у 9 час. пре подне у локалу „Хотел Будимпешта"

Са дневним редом:

1. Избор два члана за оверач записника који ће уједно бити и бројачи гласова.
2. Избор перовође за вођење зборског записника.
3. Извештај Управног Одбора, читање биланса и извештај Надзорног Одбора.
4. Давање разрешнице Управном и Надзорном Одбору за рад рачуна у прошлој години.
5. Решавање о предлозима Управног Одбора и Надзорног као и појединих акционара ако су под несени Управном Одбору најмање но најмање на десет дана пред збор.
6. Решавање о изменама и допунама банчиних правила.
7. Избор три члана за Управни Одбор и пет чланова за Надзорни Одбор.

Ко жели учествовати на збору дужан је положити код Банке своје акције најмање на три дана пре збора, на положене акције добија признаницу и улазницу, акције се враћају одмах по свршетку збора. 2—3

8. јануара 1909. год.
Београд. УПРАВА.

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.

Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.

Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.

Француско 1 Бова „Medok, белог Дин. 1.

Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.

Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урањене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилавјена, Спанаћа, сушених Печурака т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Саламе *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Адамера, Кемемберта, Брина и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Најбоље и најразноврсније стовариште* Бомбон и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи црвених, „Марона" Кестена ит.д

Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тонфиша, Мариниранх Харинги, Маринат од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица, Зечева. Фазана и т. д. Зејтина француско за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Љиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 14 14—

Одложена

продаја залога *Занатл. Кредитне Банке*, заказата за 28. ов. м. *одложена је.*

26. I 1909.
Београд. **Управа.**
50 2—3

Продаја кретности

По наредби Београд. Трговач. Суда, кварт Дорћолски, *на дан 29. Јануара ове године*, продаваће сав пописати мануфактурни еспап стечајне масе преззадуженога Леона Мачора бив трговца овд.

Продаја ће се вршити у дућану преззаduженога Леона, који посто ји у Душановој улици преко пута кварта Дорћолског, а почеће у 9 часова пре подне. 59 2—2

МОДЕ САЛОНУ
Софије Шварц
Љубичина ул. бр. 11

потребна су женска шегрти из добрих кућа и неколико радница. 54 2—6

МЕЊАЧКА РАДЊА
ИСАКА Ј ЕШКЕНАЗИ

Купује купоне 2 од сто дуж. дозова и плаћа 2 дин. комад.

Купље акције и задужнице једну завода Краљ. Србије, плаћа добру цену.

Продаје мењице, марке такође и поштанске и даје рабат 2 и по и 2 и три четврт од сто.

Срећке Класне Лутрије за II класу има на продају у свима поделама. Шаље сваком на захтев. Вучење 6. фебруара. Главни згодитак *30 000* динара.
43 3—10

Отворили смо три дућана и то на Великој Пијаци, Зеленом Венцу и Пашинудској пијаци

За продају говеђег цубока

Говеђе главе 1 кило 0·30 дин.
Црна џигерица 1 кило 0·30 дин.
Слезине 1 кило 0·30 дин.
Цела беда џигерица 1 комад 0·40 дин.
4 ноге говеђе 0·60 дин.

Продаја врши се сваки дан пре подне. 39 4—10

У недељу 1. фебруара ове године у 7 и по часова пре подне венчаће се у Крагујевачкој Новој цркви наша деца

СТАНА
са
Радомиром М. Анђелковићем
лицем из Крагујевца

РАДОМИР
са
СТАНОМ
ћерком г. Маре и Косте Савића баштована из Крагујевца

Нарочитих позивница неће бити. Честитања примаћемо у цркви.

Ићи ће се на колима.

Мара и Коста Савић баштован — Крагујевац. *Катарина и Милоје А. Јовановић - Сељачки — Крагујевац.*

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА
Д-ра Јована Ђурића
у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиролин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиролин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2 динара.**

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Молу, за тражење код назеба или услед промаје, врени и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 2—50

ВАЖНО ВАЖНО

КОРИСНА ПРИЛИКА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће К. Габај код „Круже"

Кнез Михаилова бр. 31

Извештавамо наше поштоване потрошаче да смо сву робу пустили са 25 од сто јефтиније од садашњих цена, исто чинимо услед нагомилане разноврсне робе као:

Свиле и Атласа у врло лепим и најмодернијим дезенима и глат за венчанице и вфуре.

Атлаз и Сатина за јоргане у 160 см. ширине у свима бојама.

Штофова за женске хаљине и костиме.

Авгепаст хаљине од таланглеа, свиле и филе.

Филе и у тилу шивцен штофа, чипака и ајнзеца.

Попелина и етамина у свима најновијим бојама.

Штофаних гарнитура (копертук).

Завеса вунених и чипканих. Сторова вилиџираних.

Гарнитура кончаних и лањених за 6 и 12 персона белих и у боји.

Цвилиха за душеке и ролетне у лепим најновијим шарама и свима постојаним бојама.

Платна у разним ширинама за све употребе.

Белог порхета пике и шнир.

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МУШКА ОДЕЛА са 40 од сто јевтиније услед искључења истог артикла. Реслова врло јевтино.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — Поруџбине вршимо уз доплату.

С поштовањем
37 5—20 БРАЋА К. ГАБАЈ.

Котел „АЛБАНЕЗ"
Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Јеван на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима пријатна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

Приспео нам је шлеп
УГЉА I. врете
за ложење пећи и продајемо и то:

Салон угља по . . . . . дин. 5·20
Салон кокс . . . . . дин. 5·75

од 100 кгр. франко наш плац на Сави.

Телефон 391. Српска Индустријска Банка
52 2—4 **Владислава Костовића и Комп.**

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА

Помодно Мануфактурна Трговина
АВРАМА Х. ГАБАЈА и Комп.
код Лубенице
Весина ул. преко пута Народног Позоришта

Распродаје

сву робу знатно јевтиније но до сад услед селидбе радње.

Распродаја ће трајати до 30. Априла 1909. год. а од 1-ог Маја исте године отварамо нову **Мануфактурно-Платнарско-Галантериску** трговину у згради *дом Анкера* на *Теразијама* где се сад налази апотека Викторовића. *Мустре на захтев шаљемо бесплатно.*

С поштовањем
33 7—20 **АВРАМ Х. ГАБАЈ и Комп.**

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака наши гурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од заперелних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* „ЦРВЕНОГ КРСТА" *Београд* 1658 17—

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН
Софије Шварц
преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне шницле и *најмодернији укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најскромније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца сваког је дами слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је постигао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије глас најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбикама из унутрашњости, на коју ваља послати или му какву добро стојећу хаљину или меру по моме цртаном упутству.

Цене су једне за сваког!

Нашој доброј и племенитој мајци
† Розалији

Даваћемо седмодневни помен у петак 30 ог месеца у 9 сати у овдашњој римокатоличкој цркви.

Молимо сроднике, пријатеље и познанике да изводе присуствовати овом тужном помену.

Ожалошћени: кћи *Илка*, синови: *Јован Палић* столар, *Петар Палић* бравар, *Шандор Палић* главни пређедач С. Д. Ж. и остала родбина. 53 2—3

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију, за годину 16 дин. за пола год. 8, за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин, за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ЧЕТВРТАК 29 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 29. | Телефон 821.

ХИПОТЕКАРНА БАНКА

Стручан поглед на предлог закона о Хипотекарној Банци

(Свршетак)

Па где је дакле истина која се од нас крије? Ево је.

„Да под условима и погодбама *које ће она одредити**) у сваком акту, даје све врсте хипотекарних зајмова"....

Ево вам истине, ето вам текст законског предлога, ја вам апсолутно ништа нећу објашњавати, јер је ово и сувише јасно.

А да би нам та Хипотекарна Банка давала позајмице „под условима и погодбама које ће она одредити, српска Народна Скупштина има да је ослободи: *„сваке врсте пореза, такса и фискалних дажбина, које постоје или би се доцније завеле"* и та се повластица даје за 65 година.

Али и ово није све. Да видите драги читаоци куда све ови „ловци концесија" циљају.

Они имају према повластици да се ослободе од ових пореза, такса и дажбина за све врсте њихових послова, а у ове спадају и

„све есконтне и банкарске операције" (тачка 4. други део, куд га чак тамо забацише, — сигурно да не би пало у очи) и *„да оснива све врсте заложних завода* monts de piété)"... „Ови заложни заводи уживаће све оне повластице предвиђене овим законом које захтева сама природа њихових послова".

Ево где лежи цело тежиште концесије; они хоће да врше све банкарске операције т. ј. добро да зараде а за то ми имамо да их ослободимо дажбина. Они имају иста права (и већа) као сви остали наши новчани заводи међутим ослобођени су свију обавеза.

Другим речима то значи: утући ово нешто мало наше црквице, коју смо сачували и дати странцима један монопол на банкарске операције.

Јер ови не плаћају држави порезу, а наши заводи плаћају. У толико ће они моћи дати јефтиније свој новац. Што држава на овај начин буде изгубила надокнадиће другом каквом посредном порезом, коју ће дакле опет наш свет платити, те ће бити: скини блато с једног образа па га баци на други.

А то се међутим ни најмање не тиче ни листа ни компаније ни Генчића ни осталих будућих акционара. Главно је за њих да добро зараде.

*

Сад да пређемо на најглавнију тачку Лостова и Генчићева рада.

Када се добије једна овакова концесија она, нема сумње, вреди доста. За име света добити монопол за банкарске операције у једној земљи од близу 3 милиона становника, то је леп гешефт, — а то треба и наградити. Ту смо дакле!

Та награда то је и побуда и циљ заинтересованих. Та награда у најгорем случају може бити једно тричавих два милиона франака; она је сразмерно мала, 10% од капитала! Боже мој, шта је то 10%, знамо ми једно друштво овде које је наградило доносиоце концесија са милион франака на првобитном капиталу од три милиона, што чини 33%. И заиста 10% у сравнењу са 33% много је солидније, то је још најмања награда која се може дати!

Немојте поштовани читаоци мислити да су та два милиона у новцу. Не. Они ће то добити у акцијама истога друштва, али те акције биће не уплаћене за 10%, него ће бити потпуно уплаћене. Оне ће одмах вредети, ако је номинална вредност 500 фр. од комада, свих 500 фр.; они ће вештим маневрисањем на берзи и у њиховој штампи подићи постепено курс тим акцијама и у згодном моменту продати их.

Да резимирамо: два милиона франака (у најмању руку) довољан су подстрекач и Лост-у & С° и Генчићу да запну из петних жила да ту моно полисану концесију добију. А што се тиче каматне стопе која ће и у будуће бити скоро исто оволика, о томе се тек они ваљда неће бранути.

*

Пре но што би завршио морам да додам следеће:

Сумњам да ће се наћи који међу нама који би био противан уношењу страног капитала у Србију. Ми имамо све оно што је природа могла дати једној земљи за њен економски развој, једино што оскудевамо у новцу; према томе треба сви да потпомогнемо оне који хоће у српска предузећа свој новац да инвестирају. Ми ћемо сваком таком предузећу и срдачније на сусрет изаћи.

Али с друге стране ми нећемо никад дозволити да се под фирмом уношења страних капитала обмањује наш свет и упропашћују наши новчани заводи који су и иначе јако оптерећени разним државним дацијама.

Нека наша држава да страним капиталима што више гаранције за њихову сигурност. То је главно и једино. А ти страни капиталисти нека раде овде само под условима као што и ми радимо; јер не заборавимо да је интересна стопа у нас тако велика, понајвише с тога што они који зајме не дају довољно јемства да ће позајмљену суму вратити, пошто је потпуно природно да онај зајмодавац који у тако великој мери рескира мора више интереса и да наплати.

Једном речи ми хоћемо слободну утакмицу.

Ако ли пак ви и тим начином хоћете да фаворизирате стране капитале онда морате да им одредите максималну каматну стопу за све њихове операције, која ни у ком случају не сме бити већа од оне коју нам даје наша Народна Банка или наша Управа Фондова.

Marquis.

*) Курсив је наш.

Једно објашњење са „Штампом"

Мајор Покорни — поручник Милан Ђорђевић

Пре неколико дана — 21. ов. мес. — изашла је у „Штампи" једна белешка у којој се са подсмехом говори о артиљ. мајору Покорном: како спрема кофере да и опет иде у неку комисију и како он за члана комисије нема никаквих других квалификација, осим те једне што је зет пуковнику Рашићу.

„Правда" није обраћала никакву пажњу на ову нотицу, јер нико у редакцији није познавао Покорног те није имао разлога обзирати се на овај испад против његове личности. „Правда" је дакле прешла преко нотице о Покорном као што је прелазила и преко многих других — без икаква интересовања.

Два дана доцније директор „Правде" добије поштом један рукопис са овим пропратним писмом:

Господине Уреднице

Изношењем јучерашње „Штампе" о човеку кога сви наше артиљеријски официри познају као узор ваљаности, ја сам побуђен да Вас лепо замолим за гостопримство у Вашем цењеном листу.

Ја Вам шаљем једну белешку као одговор „Штампи" на њено изношење — с молбом да је предате јавности а ја ћу Вам бити за то особито захвалан.

Из узрока што је нама официрима забрањено ма какво писање по новинама ја Вас молим за потребну дискрецију.

Особито Вас поштује Господине Уреднице

(долази име и ранг)

Нашавши да белешка о којој је реч, уљудно написана, „Правда" ју је публиковала, као што би је несумњиво публиковали и други листови па сигурно и „Штампа", да је она била на месту „Правде" а „Правда" на месту њеном.

Имали ту сад чега компромитујућег или недопуштеног од „Правдине" стране? Нема, па ипак „Штампа" пита „Правду" на што ће јој то „адвоцирање", додајући: да је и овај напис о Покорном као и онај о Влајићу писан само због тога „да се види како „Правда" и „Самоуправа" имају заједничке пријатеље". —

Други човек за кога „Штампа" тврди да га је „Правда" бранила а није по „Штампину" мишљењу требала ни смела да га брани, јесте Милан Мих. Кр. Ђорђевић артиљ. поручник.

Па је ли га „Правда" у истини бранила? Да видите.

„Правда" је прва донела белешку како је тај Милан Мих. Кр. Ђорђевић тукао неке војнике; како је због тога стављен под суд и похвалила је то стављање под суд као посве умесно дело. После неколико дана спољни сарадник „Правдин", а друг из академије, оптуженог Ђорђевића, поручник у оставци Д. Ц. написао је под својим пуним потписом једну изјаву у којој је узео у одбрану своја друга и доказивао: да кривица озога није тако велика и да је цела ствар и сувише надувана. „Правда" је ову изјаву одштампала као што би је одштампала и „Штампа" да је била према њеном писцу у моралној обавези као „Правда", и нико паметан не би пао на мисао да оптужи „Штампу" да је бранила Милана Ђорђевића.

После нелокико месеца један официр, кога „Штампа" врло добро познаје, саопшти директору „Правде" као сигурно, да је спремљен указ којим се Милан Мих. Кр. Ђорђевић преводи у дипломатску службу и да је ова ствар са свим свршена. „Правда" је то сутра дан саопштила и осудила то превођење као један акт протекционаштва. Чим је та белешка изашла у „Правди," Милан Ђорђевић је дошао у редакцију и на часну реч изјавио ово: да он апсолутно ништа не зна о томе превођењу у дипломацију, да није никад ни од кога то превођење тражио ни усмено ни писмено, а кад му је речено да је вест ова из сигурног извора, он је и опет на часну реч изјавио: да ће у случају ако буде преведен у дипломацију поднети оставку јер се не осећа способан за ту службу.

„Правда" је ову изјаву г. Ђорђевића без икаква коментара саопштила као г. Ђорђевићеву исправку и никад више није ни једне речи, ни добре ни рђаве написала о њему.

Е може ли се сад то назвати „Правдином" одбраном Милана Ђорђевића и ако може има ли у оваквим одбранама чега нечасног и недозвољеног?

Па ипак „Штампа" пита „Правду" нашто јој то „адвоцирање" и удара гласом на то да је пуштала Милана Ђорђевића да се у њеним ступцима брани, као да је „Правда" лист коме је дужност само да напада, без погледа на то јесу ли ти напади оправдани или не, и као да врши неки грех кад дозволи да се нападнути преко ње и брани. —

Сад да видимо како стоји са одбраном, пуковника Влајића која „Штампу," како сама признаје највише и интересује.

Положај у Србији

„Н. Сл. Преса" пише, како с растењем ратоборног расположења у нашој војсци и ширим масама, које иде упоредно с ратним оружањем, опет се истиче напред и личност Престолонаследника Ђорђа, око кога се групише официрски кор. Престолонаследник води неку врсту споредне владе, а то је ситуација којој се Краљ Петар мирно покорава, јер је импулсивна природа Престолонаследникова учинила да његова популарност и покрај неких младићских испада нарочито данас достигла веома велики ступањ, који је династији помогао да преброди једну можда критичну ситуацију.

Управо грозничаво оружање у многоме је плод утицаја Престолонаследникова. Краљ Петар се до последњег времена трудио да политику Србије скрене у мирољубиви колосек и у тиме га је помагао министар Миловановић. Меродавна ратоборна странка у Србији с Престолонаследником надвладала је Краља, чији је положај врло неједан. Краљ је управо сит владања и није у стању да господари ситуацијом. Престолонаследников дворац све више постаје центар и скоро сваки дан Престолонаследнику кличу по улицама.

Ситуација је у Србији врло озбиљна, расположење очајничко и одлучно. У Бечу мисле да опасност положаја лежи и у потцењивању догађаја од стране иностранства.

Добро вам се господо — мало и прибојавати!

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Оболео „велеиздајник"

Пенсионовани шумар и поседник Ђорђе Ђурић, који већ пет месеци лежи у загребском истражном затвору због „велеиздаје", озбиљно је оболео од плућа. Тражио је да буде премештен у болницу. Дакле, треба прво болест да постане опасна за живот, па тек онда да се спроведе у болницу.

Нова истрага

У Вргинмосту поново се води истрага о „велеиздајницима", јер у Вргинмосту постоји некаква „завера".

Крвава трагедија

Јутрос у 7 часова ујутру убио је ножем своју жену Зору, чланицу Краљ. Српског Народног Позоришта, Тоша Премовић, типограф Државне Штампарије. По извршеном убиству отишао је у стан свога брата Васе Премовића, типографа у Јакшићеву ул. бр. 11 и пошто је удалио снају, тражећи чашу воде, испалио је на себе три револверска метка у главу и на месту остао мртав. Оба су леша пренета у болницу.

Пок. Зора је била симпатична млада глумица, која је поред приличних успеха у глуми, имала доста успеха и код људи, који се глумицама интересују са другог гледишта.

Око ње је облетало много младих људи, што је њеног мужа направило љубоморним до раздражљивости. Ранији њихов миран домаћи живот претворен је у живот вечите свађе па у последње време и — туче.

Ономадашња представа „Ашиковање" у којој је Зора играла једну несташну и раскалашну девојку решила је њену судбину. До лудила раздражени, љубоморни муж после дуге свађе, која је дубоко у ноћ трајала, истукао ју је. Зора се сутра дан жалиле кварту. Мужа је то све више

једило. Дете га је уздржавало те није раније учинио оно што је јутрос учинио. После свађе, која је почела после синоћне пробе „Дорћолских послова“ па се завршила јутрос снажним ударцем ножа у лево раме, од кога је сирота Зора одмах издахнула.

Зора је кћи покојног Лазе Поповића, чувеног глумца а сестра г. Луке Поповића, чл. Народног Позоришта.

Штета је за ова два млада живота, која су се схватајући сасвим различито циљ живота, овако трагично угасила.

СТРАНА ПОЛИТИКА

Немачко-француски споразум. *(Интегритет Марока — Привредна равноправност — Заштита француских интереса.)*

У Берлину су немачки државни канцелар кнез Билов и француски посланик Камбон потписали међу собом споразум о Мароку у форми изјаве. У том се споразуму вели“. Влада француске републике и царска немачка влада, прожете подједнаком жељом да олакшају извршење Алгесираског акта, споразумеле су се да прецизирају значај који придају том акту, те да у будуће избегну узрок сваком неспоразуму. Према томе републиканска влада изјављује да чврсто остаје при одржању интегритета и независности шерифске државе, па је решена да тамо очува привредну равноправност и да не чини сметње индустриским и трговинским интересима Немачке. Царска немачка влада, која у Мароку има само привредне интересе, признаје да су нарочити политички интереси Француске тесно везани с консолидовањем реда и унутрашњег мира решена је да тим интересима не чини никакве сметње, да неће предузимати или помагати никакве мере, којом би у своју корист или корист друге силе створила привредне повластице и да ће се трудити да њени држављани учествују у пословима, које би могли добити.

Покушај убиства из љубави

Синоћни догађај

Шта вели жандарм. — У кварту Теразиском. — Ко је Драгољуб. — Ко је Перка. — Шта вели Драгољуб. — Шта вели Перка.

(свршетак)

Шта вели Драгољуб

На саслушању Драгољуб је изјавио:

— Вечерас око 6 сахати по подне пред кафаном „Албанија“ испала је пред мене Перка Симоновић, кћи Ђорђа Симоновића, бојаџије из Крагујевца, с којом сам живео у недопуштеним — ванбрачним — односима, и заустави ме. Пожалила ми се, да нема ни пет пара, да је гладна и трашко [illegible] вечеру. Казао сам јој да и сам немам новаца, она ме је за молила да је мало испратим. Ја сам пристао, и пошли смо Балканском улицом, па смо онда ударили Босанском улицом и из ње скренемо у Добрињску улицу. Ту на један мах Перка потрже револвер на мене и стаде пуцати на мене. Збуњен, изненађен и уплашен зграбим Перку за руку и станем јој отимати револвер. У томе отимању пали смо обоје на земљу, али сам ја ипак Перку снажно за руку држао, да не би још пуцала. У томе је дошао жандарм и обоје нас довео у кварт.

У почетку сам мислио, да сам рањен, услед тога што сам осећао бол више ребара, али, кад сам се скинуо, видео сам да немам на себи ране.

Тужим Перку за покушај убиства, и молим власт, да с њом по закону поступи.

Последњи пут сам имао односа са Перком 30. децембра прошле године.

Шта вели Перка

На саслушању Перка је изјавила:

Вечерас око 6 и по часова у Добрињској улици, заиста сам пуцала на Драгољуба Стојановића, али га нисам ранила. На пуцање је дошао жандарм, отео ми револвер и нас привео кварту.

Кривицу признајем, али желим да објасним свој поступак, који сам из очајања учинила.

Још пре пет година, када сам била девојче од својих 16—17 година, млада и лакомислена, пуна снаге и живота, у пуној кући доста имућног оца, врло сам се често састајала са Драгољубом, који је био писар код адвоката Вељка Рајковића.

Тада се зачела наша љубав. После годину дана ја сам се преварила и пристала на његове захтеве. Он ме је већ имао у својим рукама. Он ми је обећавао да ће ме узети за жену. Наша је љубав постала јавна, а именом мога, дотле честитог оца, испирао је свет уста. Отац му је чак нудио 1000 динара да ме узме, али он је одуговлачио ствар, док ми једног дана мајка не умре од туге и ја морадох напустити кућу, радећи дан и ноћ не за себе већ за њега, јер ми је он све паре узимао. Ишла сам за њим чак у Неготин, где је Драгољуб био премештен. Доцније сам се вратила у Крагујевац, где ме је Драгољуб посећивао, проводећи самном ноћи обећавајући ми да ће ме узети. Била сам за време његово испрошена, али је он покварио прошевину, обећавајући ми, да ће ме он узети. Сав накит ми је одузео. Ја сам му с поверењем давала.

О Божићу је дошао у Крагујевац и код мене је пробавио до 29. децембра. Позивао ме је непрестано у Београд говорећи ми како је он сада агент друштва „Росије“ са добром платом како ме сада може издржавати и да ме сада може узети.

Сва сретна, одвојила сам нешто од ствари и продала, да бих дошла до потребног новца за пут и 4. јануара дошла сам у Београд. Ствари сам предала на повуку.

Ја сам га у Београду питала где му је стан, али ме је он све лагао и одуговлачио с дана на дан док не прими плату и упућивао ме је да идем код својих рођака.

Од 4. ов. мес. па све до данас, лагана, очајна, мучећи се гладна и напуштена живела сам са њим у Београду, јер је он увек уграбио да се наужива самном.

Данас сам била гладна, без ручка и вечере, решила сам се да га потражим и тражим од њега рачуна. Наишла сам на њега пред кафаном „Албанија“. Тражила сам од њега да вечерам, пребацујући му, што ме је наговорио, да долазим у Београд, кад ме не може помагати. Уз пут је настало узајамно пребацивање. Он је био немилосрдан. Ја сам иначе била у очајању. У тренутку раздражености зграбила сам револвер и опалила. Шта је даље било знате већ. Судите ми, али ја нисам крива. Бог ми је зато сведок.

Читај сутра ПРАВДУ

Историја једне изнуђене менице

Закулисне операције једне београдске Банке — Ухапшен члан Управе — Сатански план директоров — Хапшење другог члана Управе — Изнуђавање у хаисани — Изнуђена меница — Покајан грех — Операција почиње — Фалсификат на есконтној листи — Чудан суд — Шта вели апсанција — Последња нада — Исповест једног ђенерала.

Дневне вести

† **Краљ Милан.** Данас се навршило осам година од трагичне смрти првог српског краља после Косова, Милана М. Обреновића IV.

Оставка Министра Војног. На жалост она је истинита и дефинитивна! Ђенерал Живковић је дао мотивисану оставку, али не да би утекао са почасне и мртве страже у најсудбоноснијим тренутцима, него што се уверио да неко иде да омете спрему и наоружање српске војске. Ђенерал Живковић је хтео показати: да неће за такво стање у војсци да носи одговорност и да би извео на чисто пред Србијом: ко то неће спрему и наоружање војске, *данас*, после оне скупштинске резолуције!

Српско оружање. Цариградски „Икдам“ јавља да су у последње време у Солун стигли 975 сандука топова и муниције, па је дозвољено да се та по[illegible]ска превезе у Београд.

Ђенерал М. Живковић код Краља. Прексиноћ је Министар Војни предао мотивисану оставку Председнику Владе г. П. Велимировићу, а јуче изјутра је изашао пред Краља и саопштио му потанко узроке, због којих је оставку поднео.

Краљ гд је одвраћао од тог корака и није му још уважио оставку.

Тара и Босна! У овом тренутку кад би требала сва пажња да је концентрисана на спољне догађаје, Скупштина мора да се заноси по читаве дане око једнога недопуштеног ћара једне банке! Самосталци не маре што министар војни пада на најчаснијем посту и што се тиме омета наоружање и спрема војске, али су зато скочили сви као један човек, да би одбранили једног и два неисправна министра, и сачували незаслужени ћар Прометној Банци!

Одбио позив. Синоћ је била Министарска седница, на коју је био позват и ђенерал Живковић, али је он одбио да на седницу иде, и остао цело вече у Министарству, где је са шефовима радио.

Решење владе о Тари. Министарски савет је решио да се не солидарише са министром привреде због Таре пред Скупштином. Другим речима: пустили су поштованог колегу низ воду — што је и право. Влада је решила, ако Скупштина обори г. Главиниħа, да позове самосталску групу да одреди другог члана у кабинет, према писменом споразуму.

Како играм да играм:
Само да се наиграм!

Одлука самосталаца. Самосталци, знајући слабост и кукавичлук фузионаша, решили су да не пусте г. Главиниħа да падне, него да натерају фузионаше да, у име споразума прогутају и Тару са свима њеним ограницима!

Самосталски клуб је услед тога решио: да ће у случају да Скупштина обори г. Главиниħа, повући из кабинета и она друга два члана и иступити из споразума.

Чим они прете!!

Бош као онај говедар.

Напредњаци у Вражогрнцу. Клуб напредњачке омладине у Вражогрнцу (окр. тимочки) приређује данас 29. ов. м. „Напредњачко Вече“ у кафани Жике Павловића. Улаз добровољни прилог.

Новинарске вести. После непуна два месеца излажења, престао је и лист „Патриота.“ Ово је четврти лист, који је за ово последње време у Београду престао излазити.

Чудна наредба. Загребска полиција издала је српској штампарији у Загребу акат у ком вели да ће затворити штампарију, ако се „Србобран“ и даље буде држао „велеиздајнички!“ Овакве наказадне и сваком праву и приличности противне наредбе може издавати само полиција пијаног бана Рауха.

Узапћена једрилица. Једна једрилица, која је из Млетака пловила за Бар с црногорским железничким машинеријама, морала је због невоље пристати у Шибеник, где су је аустријске власти узаптиле. Црногорска је влада протестовала противу тога.

Наш Прес-Биро. Ми морамо поново да протестујемо што је у нашем Прес-Биро-у почео завлашлук да узима маха. У место да г. Дучић, као чиновник Прес-Бироа дође *бар у 9 сати* пре подне у канцеларију, он дотле још спава и све редакције морају да чекају да се он смилује и у постељи прегледа депеше.

Јел' то та реформа г. Савића?

Стављена забрана. Јуче је извршен попис целокупне имовине г. Раше Милошевића, управника Државних Монопола, по захтеву Гл. Контроле због недостатка од скоро 62 000 динара, по државним рачунима, што г. Раша није оправдао у своје време издатке, по примедбама Главне Контроле.

Патријаршисте и егзархисте. Битољске власти послале су једно одељење војске у Крушево, где су избили немири између патријаршиста и егзархиста, због тога је тргт затворен. Један Грк је погинуо. Мир је повраћен.

Балони над Београдом. Јуче пре подне око 11. сати, пролетела су два балона над Београдом.

Комерс. Синоћ су београдски лекари приредили својим колегама, који су били овде на курсу другарски „комерс“ у хотел „Москви“.

Велики концерат Срп. Новинарског Удружења. Као што је раније јављено Срп. Новинарско Удружење приређује 2. фебруара велики концерат у Нар. Позоришту у корист пострадалих од земљотреса у Италији. Синоћ је дефинитивно утврђен програм који ће посетиоцима концерта пружити пријатне забаве. Нарочито је обраћена пажња музикалном делу и посетиоци ће тога вечера чути пијесе које се дотле у Београду нису изводиле.

У сутрашњем броју саопштићемо цео програм.

Из Грађанске Касине. Наша ономадашња белешка о немилој појави која се била почела примећивати на вечерима Касинским, није игнорисана од стране надлежних. Управа Грађанске Касине одмах је учинила шта треба да се тој појави стане на пут и ономе који је долазак Престолонаследников у Касину мислио да експлоатише на један полтронски начин за своју личност, дато је на један видан начин на знање: да Грађанска Касина није место за штребере који на тај начин мисле да праве каријеру.

Управа Грађанске Касине заслужује похвалу за овај свој поступак јер је тиме уштедела чланови Грађанске Касине једну велику непријатност и сачувала добар глас ове лепе установе.

Нехотично тровање. Синоћ око 10 сати Димитрије Балабичић, пијар у Савамали дошао је својој кући на [illegible]спавање, и како је био жедан, довати флашу са цећом мислећи да је вода и попије неколико гутљ ја, услед чега добије одмах јаке грчеве. Породица је одмах позвала лекара те му је указана лекарска помоћ.

Мешовита комисија. — Министар унутрашњих дела образовао је мешовиту комисију г. Николи Радуловићу бив. писару среза рачанског, за почињене злоупотребе у званичној дужности.

Вежбање војске. Данас је стигла VIII партија резервиста, који ће већ ступити данас у одређене пешадијске пукове на петнаесто дневну вежбу.

Исто тако и коњица II партије дошла је на вежбу од 15. дана.

Погинуо због козе. Илија Павловић земљоделац из Црнајке у округу крајинском, убио је прекјуче из пушке Николу Бранковића из Рудне Главе, убио га је зато, што је Никола продао дан раније Илији једну козу па кад је дошао за новац, или да му козу врати, Илија није дао ни једно ни друго. Никола је покушао да отме своју козу, али Илија потегне из пушке и на месту убије Николу.

Кривац се предао власти и дело признао.

Како је јефтин живот код нас?

Без посла. Преко 70. трговачких помоћника одпуштено је из разних трговачких радњи зато што послови не иду како треба.

Трговачко Удружење треба да се постара да се ови људи поново врате у радње, јер су они томе најмање криви.

Судови у служби партије. У в. градиштанском и

ћуприском првостепеном суду одиграле су се ових дана такве ствари, које бацају врло рђаву сенку на рад тих судова и целог судства у Србији. У једној од тих афера умешан је и један народни посланик. О овим аферама, које су већ у последње време компромитовале и судску независност, биће речи и у Народној Скупштини, а и ми ћемо опширније о њима проговорити.

Умро од ране. Виден Јовановић из Грлишта у окр. тимочком ранио се прекључе из свога револвера нехотично. Одмах је однет у окружну болницу да му се укаже лекарска помоћ али је после два сата у болници умро.

Кажњени. Стеван Грушић и Радомир Шалетић, кажњени су са 15. дана затвора, а последњи и са 4 месеца полицискот надзора, за крађу жица и осталих разних алата трамвајском друштву.

Концерат. Певачко друштво „Хара", које је пре кратког времена образовано од студената из свих Београдских певачких друштава, приређује на Сретење 2. фабруара свој први концерат са игранком у хотел „Славији".

Хором управља г. Свет. Тодоровић, техничар. Почетак у 3 часа по подне. Улазница 1 дин.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

Бивши посланик у немачком рајстагу, дворски проповедник у пенсији Адолф Штекер умро је у Берлину. Штекер је у своје доба играо велику политичку улогу и био од велика политичка утицаја.

)o(Данас можда, најдаље сутра прекосутра, аустриски министар председник барон Бинерт образоваће ново министарство, у коме ће он бити председник, барон Хертл министар унутрашњих дела, фелдцајгмајстор Георги министар земаљске одбране, д р Шрајнер немачки земаљски министар, д р Зачек чешки земаљски министар, Абрахомовић пољски земаљски министар гроф Штирок просвете, д р Леон Билински финансија, д р Вајскирхнер финансија.

00 Енглески краљевски супружници стигли су у Берлин у службеној посети немачком цару и царици.

Немачки академски сенат у Прагу поднео је оставку, која му је уважена.

Познати француски књижевник Катил Мандес постао је жртвом једне железничке несреће у Паризу — погинуо је.

На недељу дана после свог старијег брата Коклена умро је у Паризу и Коклен млађи.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Прво да се објаснимо

„Штампа" вели да се образовала „Правдиној" изјави: како ће доказати да има више права кад брани извесне официре него што га има „Штампа" кад их напада па изјављује наду: да ће „Правда" „која већ и судским примерима затрпава ова (?) своја доскорашња мишљења о 29. мају и главним лицима његовим" објаснити и постанак свога доброг расположења према оним официрима које је она под разним маскама почела да брани.

„Правда" ће се радо одазвати овој жељи „Штампиној" само ако се и она одазове „Правдиној" жељи: да јој објасни постанак *свог рђавог* расположења према тим истим официрима, које она под разним маскама напада.

И још нешто: ако „Штампи" по чем није стало до замршивања целе ове полемике која се њеном кривицом развила, онда нека нам каже где је то „Правда" и када бранила Душана Станојевића, Живка Касидолца, Ђ. Јовановића и осталу како она вели компанију. Колико ми знамо, реч је до јуче била само о Покорном, Милану Ђорђевићу и Влајићу а о горе именованој господи није било ни помена. Мањ ако „Штампа" не мисли да у овој полемици на место Покорног постави г. Душана Станојевића а на место Ђорђевића Ђоку Јовановића и Комп. У том случају ми би се повукли јер немамо о чему полемисати, пошто о г. Станојевићу имамо исто оно мишљење, које има и „Штампа", а г. Јовановића и Комп. непознајемо.

Гроф од Таре

Радисав Митровић из Раче украј Дрине, гледајући како му Прометна Банка разноси Тару планину, у којој је он одрастао и која га је одхранила; гледајући како горе нестаје као лој на угљену, болно узвикну у Скупштини:

Мене зову гроф од Таре
А Главинић мота паре!

То је баш оно право: на курјака повика а лисица месо једе.

А јес' Радисав стари курјак!

ПРИЧЕ О ДУХОВИМА

(Собарички дух. — Привиђење у библиотеци. — Мртвац пријатељ. — Махараџа Дулеп Синг. — Жена на тераси. — У ритерском замку).

(свршетак)

Часни отац Г. М. Танди викар у Вестварду код Вигтон Кумберланда прича ово: „Док сам још био са службом у Ловенватеру, одем једног дана једном свом пријатељу. Он ми рече: „Ви мало читате новине," па ми даде једне да понесем кући. У вече истог дана седео сам у својој соби за рад и писао: Морао сам нешто потражити у једној књизи, па одем у своју библиотеку да донесем књигу. Тада у библиотеци иза једног прозорског стакла на једном видим лице једног мог пријатеља из Кембриџа, с којим се нисам видео ни говорио већ десет година. Нисам ни помислио да тај човек није лично ту, па изиђем на поље да га уведем у собу, али никога нисам нашао. Забринут вратим се у собу и узмем новине које ми је пријатељ дао данас. Мој поглед је одмах пао на једну белешку, у којој се јављало да је мој пријатељ из Кембриџа јуче умро."

Сличан случај прича принц Виктор Дулеп Синг: „У октобру 1893. био сам с лордом Карнароном у Берлину. У вече смо били у позоришту и око поноћи вратили смо се кући. Одмах сам легао у кревет, завртао све електричне сијалице осим једне и посматрао једну слику у боји, која је висила на зиду преко пута од мене. На једном из рама слике изиђе глава мог оца Махараџе Дулеп Синга. Али не слика, но глава пластична и опипљива. Глава ме је из рама гледала и посматрала чврста погледа. Моје изненађење било је тако велико да сам скочио из кревета и пришао слици да је видим изближе. Али је главе било нестало. Видео сам још само слику, која је представљала неку младу девојку на балкону, девојкина је глава била сувише мала, док је глава мога оца испунила цео рам. Сутра дан испричам лорду Карнарону шта ми се десило. У вече истог дана добијем две депеше, у којима ми јављају да је мој отац прошле ноћи у поноћи напрасно умро од капље у срцу.

Мистрис Алдерсон прича: „Била сам са својим сином преко лета на острву Вајту. Наш стан био је на мору, испред прозора пружала се баштица. Било је дивно вече. Седела сам крај отворена прозора и гледала на море, а мој син је читао неку књигу. Глава ми је била пуна чудноватих мисли, јер сам од своје кћери добила писмо у ком ми јавља да се „стара" опет појављује послуги. Мислила сам дакле на духове и спиритизам и томе слично, те сам се за то веома зачудила кад сам на баштенској тераси, која је висила над морем, опазила једну стару жену где стоји прекрштених руку. Пажљиво сам посматрала жену и онда позовем сина. „Видиш ли што тамо?" упитам га. „Непријатна појава," рече он и описа ми жену тачно онако како сам је ја видела. Ја онда позовем домаћицу и она је видела то исто. За тим одемо на терасу, а у том тренутку појаве нестане."

Такве је природе и интересна прича леди Б., пријатељице мистрис Кавендиш Блахландс-Хала. „Са својим мужем путовала сам кроз Нормандију. На другу нас једне вечери изненади страховита непогода, те смо били приморани да свратимо у једну стару кућу и да замолимо за преноћиште. Кућа је несумњиво некада видела боља времена. Можда је то био какав ратарски стан. Али је сад опала и запуштена. После дуга цењкања укућани су пристали да нам уз сувише велику накнаду уступе једну собу за спавање. Та је соба свакојако била стара трпезарија. Била је велика, имала је четири прозора и низак таван. А сав њен намештај састојао се из два дрвена кревета и две сломљене столице. Било је страшно. Бојала сам се да нас ноћу не нападну и не опљачкају, па замолим свога мужа да добро закључа врата. Он заврне кључ а осим тог барикадира врата нашим великим куфером. Ја онда легнем у кревет, али је била месечина после непогоде, да нисам могла заспати. Лежала сам дакле отворених очију. На једаред кроз затворена и барикадирана врата у собу уђе неко створење. Био је то човек у витешком оделу огрнут великим огртачем и с пером на шеширу. Он приђе близу мом кревету, за тим прође и нестаде га кроз једна мала споредна врата. У мени је крв застала а од страха ни речи нисам могла изустити. Најзад удахнем ваздуха и довикнем свом мужу: „Едуарде! Јеси ли видео? Он одговори: „Дакле и ти си видела ритера?" За тим скочи и најбрижљивије претресе собу. Ништа се сумњиво није могло наћи. Врата и прозори били су затворени и све је било на свом месту. Сву ноћ нисмо спавали, сутра у јутру распитивали смо код укућана и у вароши шта може значити та појава. Али нас нико није могао известити. Нисмо никад добили разјашњење тог случаја."

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОМПАНИЈЕ

У топлој соби кварта теразиског. — Ко је саученик? — „Ћопина" авантура у Софији. — Хватање на легалу.

(наставак)

— Не бегај, јер ће нас похватати. Видео си колико има у овом крају патролција — убрза „Тутун".

— Да се сагнемо да нешто тражимо — рекох у забуни.

— Ти си луд! Наби шешир па напред — просто наређи „Тутун" и ја послушах.

Даље знаш шта је било.

— Добро то су само две краће. Али, брате, за ово два три месеца десило се толико краћа у којима си морао и ти учествовати.

— Нисам, Бога ми, не бих те лагао.

— Па ти си, брате, признао само оно што и сам знам.

— Нисам.

Још су дуго разговарали. Писар је непрекидно навaљивао на „Ћопу" да призна, али се „Ћопа" добро држао. Нарочито није хтео да изда где „Тутун" станује.

Док се истрага водила, писар је често са „Ћопом" разговарао и „Ћопа" је сваким даном био поверљивији. Причао је разноврсне своје доживљаје, али је непрекидно вешто крио да не ода „Тутуна". Међутим Савићу је баш до тога највише и било стало

„Ћопа" је врло препреден и дрзак, ма да на први поглед изгледа туњав. Радо је причао о својој првој краћи. Прва му је краћа била „дудук, а највећа 2700 лева у Софији. Према свему обећава да постане други Илија Гавриловић, који му највише импонира.

Краћа у Софији заинтересова писара и он га замоли да му је исприча.

На „Ћопином" се лицу осетило задовољство и нека гордост при самом помену ове суме од 2700 лева, с тога се одмах реши на причу.

— Притеран у теснац од београдске полиције, решим се једнога дана да одем у Софију. Тамо сам познавао неколико бугарских коцкара, са којима сам стајао у вези. Они би ме често пута звали, да им помогнем при некој већој краћи. Увек сам се враћао из Бугарске пун пара. Свет је тамо лакомисленији и лако се вара. Једино сам се бојао полиције. Бију и муче. С тога бих после сваке краће одмах бегао у Србији. Чим сам мало дошао до пара, ја јавим једном свом другу у Софији да ћу доћи, и он ме збиља дочека на станици.

— Како ти се звао тај друг — радознало запита Савић.

— Е, то вам не смем ни пошто рећи, јер се не бих смео никад навратити у Софију. За издајство друга тамо убијају. Зато ме не питајте, молим вас.

— Добро, добро! Ја само тек онако питам. Волео бих, да бар по имену знам кога бугарског коцкара, али, кад ствар тако озбиљно стоји, онда те нећу приморавати, поче се поправљати писар.

— Еле, — настави „Ћопа" чим смо се састали мој бугарски колега ми саопшти, да је одавна бацио око на једног кафеџију. Могло би се доста нарити. Само му треба поуздан друг Ја му се дабоме, одмах препоручим, и већ у вече око десет сати седели смо у тој кафани и пили вина. Гости су се већ били разишли а кафеџија је седео за столом и бројао неке паре. Ма да смо били подаље од њега ипак смо приметили да има много банкнота, које је кафеџија пребројавао и слагао у фијоку, која је стајала отворена. Бугарину се отвори апетит, да их некако одмах смотамо. У кафани је био још само један келнер, који је нешто петљао око келнераја. И код мене се појави исти прохтев и ја први предложих:

— Да га сад покрадемо! — рекох.

(наставиће се)

Свилајначка хроника

Играње домбола и коцка. — Опасне краће. — Убица своје кћери.

Свилајнац, 25. јануар.

Пре неки дан објавили сте у „Правди", како се у неким београдским кавanама играју домболе, и то сте с разлогом нотирали. А одмах после тога јавили сте да је управник града Београда знао сваког кавеџију посебице и саопштио му, да у својим кавanама не смеју ништа дозвољавати домболе. Тако и треба јер тако закон наређује. Међу тим, у нас у Свилајнцу као да важи други неки закон а не онај који важи за Београд, или га власти више како се којој свиди. У појединим свилајначким кавanама играју се домболе већ три месеца, а ни среска ни општинска власт ни мукајет за то. Па не само то, но је овди јако развијено и коцкање на новац; има људи који од коцке само и живе, но опет власт на то обраћа пажњу као на лањски снег. Што је најжалосније, коцкање је јако развијено и међу интелигенцијом, која би добрим примером требала да претходи простијем свету.

*

Ноћу између 23. и 24. о. м. разбијен је дућан Пауте Цокића касапина, и однето му око 60 динара које у новчаницама које у сребрном и ситном новцу. Исте ноћи разбијен је и дућан Драгутина Костића, трг. и однето му робе колико је лопов могао узети и понети, а до новаца није ни дошао. Лопови још нису похватани.

*

Станоје звани „Јеврејче" нападне 24. о. м. своју жену Савету, с којом живи раздвојено, и ноћне је туђи секирчетом. У одбрану своје матере устане њихова дванаестогодишња девојчица, Станоје потегне секирчетом те јадно девојче удари тако несрећно да ће мучно остати у животу. Станоје је одмах ухапшен.

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

„Србин". *Бачки календар са белешкником за 1909. год.*

Вредна издавачка књижара С. Цвијановића издала је овај календар који с пуно воље препоручујемо нашој школској омладини. Календар је израђен у виду бележника и потсетника т. ј. сваки дан у години обележен је једним значајним догађајем који се тога датума догодио у прошлости. Осим тога, календар је украшен сликама наших великана, књижевних и научних, са назначењем када се који родио а када умро.

Најзад, календар је систематски подељен за разне потребне нотице, потсетне белешке и т. д. тако да сваки ђак у једној једином књижици коју увек има при себи, може имате при руци потребне а систематски уређене белешке.

Цена је овој практичној књижици 1.20 дин.

ШАЛА И ЗАБАВА

Аха!

— Какав је оно момак што се онако вуче као пребијена мачка?

— То је разносач експрес писама.

Све за осам дана

Један војник јавља се на рапорт команднру и тражи 8 дана осуства да иде кући, јер му се сестра удаје.

— Па вар ти за то треба осам дана?

— Хтео бих да присуствујем одмах и крштењу, господине капетане.

Ženio bih se udovicom, raspuštenicom ili devojkom crnomanjastom sa dobrim mirazom. Ja sam četrdeset godina star, Srbin Dalmatinac i živim u Trstu, sasluživem preko tri deset hiljada kruna godišnje.

Ponude slati fotografijom u Sarajevo, Posterestante sub A. A. 48 4—4

БОНА старија иуди се за децу, овде у Београду или у унутрашности. Децу може да поучава немачком језику а уме и да шије.

Обратити се Рашићева ул. бр. 8. код г-ђе Јовановићке. 58 2 3

КВАРТ ВРАЧАРСКИ, продаваће 31 ов. мес пре подне, пред кафаном Браће Димитријевића, на углу „Његушеве и Даничићеве" улице: дућанске рафове и бакалски еспап стецишне масе Драг. Стојановића. 57 2—2

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је конодијално-деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Краљ.-Срп. Дворског Љиферанта. — Београд.

Занатлијска Кредитна Банка
у Београду

држаће свој II-ги редовни годишњи збор 22. фебруара ове године у 9 час. пре подне у локалу „Хотел Будимпешта"

Са дневним редом:

1. Избор два члана за оверач записника који ће уједно бити и бројачи гласова.
2. Избор перовође за вођење зборског записника.
3. Извештај Управног Одбора, читање биланса и извештај Надзорног Одбора.
4. Давање разрешнице Управном и Надзорном Одбору за рад рачуна у прошлој години.
5. Решавање о предлозима Управног Одбора и Надзорног као и појединих акционара ако су поднесени Управном Одбору написмено најмање на десет дана пред збор.
6. Решавање о изменама и допунама банчиних правила.
7. Избор три члана за Управни Одбор и пет чланова за Надзорни Одбор.

Ко жели учествовати на збору дужан је положити код Банке своје акције најмање на три дана пре збора, на положене акције добија признаницу и уланиницу, акције се враћају одмах по свршетку збора. 3—3

8. јануара 1909. год.
Београд. УПРАВА.

Најбоље српске
САЛАМЕ
изврсног квалитета
НОВА РОБА — изврсне
Кобасице „ТУРИСТЕН"
„TURISTEN WURSCHT"
1 кгр. Дин. 3.
Препоручује радња
Душана Тодоровића
Краљ.-Српског Дворског Љиферанта
Београд — Теразије

50.000. ПРИТКИ (ТАЧКЕ)
од старих багрема цепане за виногради имам на продају по умереној цени.

Продаваћу и на мање количине.

Ламбра Р. Димитријевић
27 Смедерево. 10—10

Изашла је из штампе
од
Г. Стој М. Протића
министра на расположењу
„Тајна Конвенција"
између
Србије и Аустро-Угарске
Цена 0·50 п. д.
Може се добити у књижари
Геце Кона
49 2—3 Београд.

Одложена
продаја залога *Занатл. Кредитне Банке*, заказана за 28. ов. м. *одложена је.*

26. I 1909.
Београд. **Управа.**

Продаја кретности
По наредби Београд. Трговач. Суда, кварт Дорћолски, *на дан 29. Јануара ове године*, продаваће сав пописати мануфактурни еспап стечајне масе презаљуженога Леона Мачора быв. трговца овд.

Продаја ће се вршити у дућану презаљуженога Леона, који постоји у Душановој улици преко пута кварта Дорћолског, а почеће у 9 часова пре подне. 59 2—2

МОДЕ САЛОНУ
Софије Шварц
Љубичица ул. бр. 11.
потребни су женски шегрти на добрих кућа и неколико радница. 54 3 6

МЕЊАЧКА РАДЊА
ИСАКА Ј ЕШКЕНАЗИ
Купује купоне 2 од сто дрл. дозова и плаћа 2 дин. комад.
Купује акције и заложнице свију завода Краљ. Србије, плаћа добру цену.
Продаје менице, марке таксене и поштанске и даје рабат 2 и по и 2 и три четврт од сто.
Српске Класне Лутрије за II класу има на продају у свима поделама. Шаље сваком на захтев. Вучење 6. фебруара. Главни згодатак *30 000* динара.
43 4—10

Отворили смо три дућана и то на Великој Пијаци, Зеленом Венцу и Палилулској пијаци
За продају говеђег цубока
Говеђе главе 1 кило 0·30 дин.
Црна џигерица 1 кило 0·30 дин.
Слезине 1 кило 0·30 дин.
Цела бела џигерица 1 комад 0·40 дин.
4 ноге говеђе 0·60 дин.
Продаја врши се сваки дан пре подне. 39 5—10

Котел „АЛБАНЕЗ"
Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.
Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.
Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*
Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.
Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

Пристела нам је партија
КАРБИДА БОСАНСКОГ
У комадима и гранулираног и то:
У тобошима од по 110 кгр. и
„ „ „ „ 50 „
За цену и услове изволите се обратити главном стоваришту БОСАНСКОГ КАРБИДА
Српској Индустријској Банци
Владислава Костовића и Комп.
Телефон 391. 60 1—2

У недељу 1. фебруара ове године у 7 и по часова пре подне венчаће се у Крагујевачкој Новој цркви наша деца

СТАНА са **Радомиром М. Анђелковићем** ливцем из Крагујевца

РАДОМИР са **СТАНОМ** ћерком г. Маре и Косте Савића баштована из Крагујевца

Нарочитих позивница неће бити. Честитања примаћемо у цркви.

Ићи ће се на колима.

Мара и Коста Савић баштован — Крагујевац. *Катарина и Милоје А. Јовановић - Сељачки — Крагујевац*

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА
Д-ра Јована Ђурића
у Београду
ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:
СИРОФЕН
који потпуно замењује **стрни сиродал** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиродал** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.
Цена је једној боци 3·50 дин.
РИБЉИ ЈЕЗГИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ
који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2 динара.**
ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН
са сољу по Молу, за трајање код назеба или усљед промаје, кречи и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 3—50

Приспео нам је шлеп
УГЉА I. врсте
за ложење пећи и продајемо и то:
Салон угља по . . . . . дин. 5·20
Салон кокс . . . . . дин. 5·75
од 100 кгр. франко наш плац на Сави.
Телефон 391. Српска Индустријска Банка
52 3—4 **Владислава Костовића и Комп.**

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА
Помодно Мануфактурна Трговина
АВРАМА Х. ГАБАЈА и Комп.
код Лубенице
Васина ул. преко пута Народног Позоришта
Распродаје
сву робу знатно јевтиније но до сад услед селидбе радње.

Распродаја ће трајати до 30. Априла 1909. год. а од 1-ог Маја исте године отварамо нову **Мануфактурно-Платнарско-Галантериску** трговину у згради *дом Анкера* на *Теразијама* где се сад налази апотека Викторовића. *Мустре на захтев шаљемо бесплатно.*

С поштовањем
33 8—20 **АВРАМ Х. ГАБАЈ и Комп.**

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА
Против: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осип** и сл. *фирцигера код мале деце*, и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:
РИБЉИ ЈЕЗГИН
СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% effervesc)
који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је језгин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Дуговременом употребом овога језгина, деца се изгледа поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести рећи јављају.

Овај језгин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и
„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЈЕЗГИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"
Ol Jeceris aromaticae cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

Употребом овог језгина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Туцера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 1657 9—

ВАЖНО ВАЖНО
КОРИСНА ПРИЛИКА
Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња
Браће Х. Габај код „Круне"
Кнез Михаилова бр. 31

Извештавамо наше поштоване потрошаче да смо сву робу попустили са 25 од сто јефтиније од садашњих цена, исто чинимо услед нагомилане разноврсне робе као:

Свиле и Атласа у врло лепим и најмодернијим дезенима и глат за венчавање и афиуце.
Атласа и Сатина за јоргане у 160 см. ширине у свима бојама.
Штофова за женске хаљине и костиме.
Авгепаст хаљине од тиланџеа, свиле и филе.
Филе и у тилу шивећи штофа, чипака и вајзеца.
Поплина и етамина у свима најновијим бојама.
Штофаних гарнитура (копертука).
Завеса вуненх и чипканих. Сторова аплицираних.
Гарнитура кончаних и ланених за 6 и 12 персона белих и у боји.
Цвилиха за душеке и ролетне у лепим најновијим шарама и сасвим постојаним бојама.
Платна у разним ширинама за све употребе.
Белог порхета пике и шнир.

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МУШКА ОДЕЛА
са 40 од сто јевтиније услед искључења истог артикла. Реслова врло јевтино.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — Поруџбине вршимо уз доплату.

С поштовањем
37 6—20 БРАЋА Х. ГАБАЈ.

„ПАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8, за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ПЕТАК 30 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОСА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 30. | Телефон 821.

Министар Војни

Ово што се сад у Србији дешава, просто је скандал!

Пет пуних година од народа се купе огромне суме за војску и њену спрему, па кад је јесенас избила највећа несрећа што ју је Србија од 1813 године доживела — утврдило се да српска војска није спремна за догађаје и није у стању испунити своју мисију и оправдати оне наде, које већ 30 година народ на њу полаже.

Народно Представништво и све јавно мњење било је огорчено против виновника, али није имало кад истраживати кривце и утврђивати одговорности. То је остављено за повољније прилике. Само је једнодушно захтевало: да се приступи најенергичније и најбрже спремању српске војске, како би била спремна за најгоре и најтеже евентуалности. Народно Представништво се није зауставило ни пред каквим обзирима, није хтело да чује ни за какве тешкоће и није презало ни од каквих жртава. Кредит остављен министру војном био је — неограничен.

И ђенерал Степановић није умео разумети расположење Скупштине и целе земље; његов спор и развучен рад није одговорио очекивањима народних посланика и он је у једној седници био одуван са свога високог места.

Побуде за његово обарање, биле су готов *програм*, а његов је пад био најбољи наук.

Његов заменик, ако је имао иоле подобности за ту страшну дужност, налазио се пред сасвим чистом ситуацијом. Он је имао само да изради програм, по коме би српска војска била што боље и што брже потпуно спремна.

И Србија је овога пута била преко обичаја сретна. Избор је пао на једнога већ давнашњега кандидата, али који је одмах у почетку свога рада показао: да ће моћи одговорити задатку који га у најтежим приликама за отаџбину очекује.

Нов министар војни ђенерал Живковић је јасно схватио своју дужност и одмах најенергичније настао да јој потпуније одговори. У том је нашао једнодушан одзив код Народног Представништва.

Програм што га је у тајној седници развио, наишао је на одушевљено одобрење у Скупштини.

И ђенерал Живковић је одмах после тога приступио послу.

Ваљало је најпре подићи морал у војсци и повратити поколебану веру у врховну власт. Зато је министар војни наредио најстрожију и најнепристраснију истрагу у војнотехничком одељењу, те да се види: да ли има каквих злоупотреба. То је он учинио потпуно лојално. Ако се нађе да постоје злоупотребе, да се са виновницима по закону поступи, и да се тиме стане на пут даљим, новим злоупотребама. Ако би се пак утврдило да злоупотреба нема, да се поврати у редове војске спокојство и потребна вера, без које нема одушевљена рада.

Али то се неком није допало!

Министар војни је одмах приступио остварењу једне по обиму мале, а по значају и последицама огромне реформе: поднео је предлог да се заведе јавно суђење у војсци. Већ од више година све јавно мњење тражи ту реформу јер је досадањи начин суђења уливао највеће неповерење грађанству и одржавао стално зло крв између војног и грађанског реда.

И то се неком није допало!

Најзад је нови министар војни прионуо, да изведе потпуну спрему и наоружање војске.

А то се још најмање неком допало!

И зато су почели новом министру подметати ногу на сваком кораку и правити смицалице сваког дана. Нико му није смео у начелу оспорити оно, што му је цела Скупштина одобрила — нагомилавати тешкоће у извршењу, да су му готово онемогућили рад.

Кабинет, чији је он био, члан, показао се и овог пута апсолутно неспособан и недорастао ма за какав озбиљан посао, а нарочито немогућ за послове у овим размерама започете.

Сплетке са свију страна почеле су обмотавати новог министра. И кад је он приметио да се иде на то да се његов рад изигра и омаловажи, он је једним енергичним актом пресекао цео плет интрига и здерао маске свима.

Тако је дао оставку!

Али његов процес још није свршен. Интриганти нису победили! Србија и њено представништво неће допустити да се такав пазар прави са најсветијим интересима отаџбине. Примајући његову оставку влада није закључила тешкоће и решила питање. Има других фактора, који ће моћи увидети: где је интерес земље и државе!

Јавно мњење увиђа да Србија може без ове и овакве владе, али да би јој било тешко без оваквог министра војног!

Са једног опроштајног вечера

— Извештај „Правди"

Цетиње 22.I 1909. год.

На дан 20-ог ов. м. Књаз Никола је упутио са Ријеке депешу Народној Скупштини и заблагодарио народним представницима на њиховом раду, који је у свему био у интересу отаџбине.

По том је прочитан указ, којим се седнице скупштинске закључују. Истога дана у вече пре растанка била је приређена народним посланицима вечера у „Grand Hotel-у," којој су присуствовали сем чланова владе и народних посланика и владини повереници г. г. Милој К. Јовановић начелник министарства финансија и Ф. Јеротић нелник минист. унутрашњих ра. Поред овога на вечеру су ли позвати и стенографи које је послала Народна Скупштина атске Краљевине Србије г. г. Поповић и Радовановић.

За ове вечере пало је неколико лих и значајних здравица:

Прве узео реч г. председник министарства г. др. *Томановић* и заблагодарио у име владе народнимословницима на њиховом раду иомоћи, које су указали влади ним тешким приликама по отаџбину. „Све што смо ми урадили овим приликама ваша је заслуга господо народни посланици" рши је реч г. др. Томановић.

Послије Томановића, у име народних представника говорили су г. г. *Жико Драговић*, који је напио господару Црне Горе књазу Николи *Јанко Дрљевић* члан великог суда, који је наздравио влади, и пи Илије Копе, који је наздравио Србству.

Господин *Милоје Ж. Јовановић* проправљући изјаве које су дали у народном представништву носиоци пољне политике у Краљевини Србији и Књежевини Црној Гори, указао је на писање плаћеничке штампе, која свима средствима покушава да раздвоји Србију и Црну Гору, и поремети ову лепу слогу између две српске земље, и да код Срба у Србији и у Црној Гори поколеба уверење у искреност намера једне и друге државе.

Против тако недостојне агитације и протурања лажи од којих је А. Угрска узек живила, треба се борити у првом реду на тај начин, што ће се код сваког Србина бити он у Србији, Црној Гори или ма где, створити уверење у искренот заједничког рада свију Срба. Зато име, ја Вас господо народни посланици, молим завршио је реч г. *Јовановић*, да врћајући се међу своје сироте али часне, поштене и јуначким духом задахнуте бираче, однесете им поздрав раће испод Копаоника, Ргња, Златибора, Рудника, Цера и Авали других српских планина и саопштите им, да они сви до једнога стоје верно уз браћу испод Дрине, и да ће сложно у одбрани Србства поћи тамо, где интерес Србства захтевају. Уверите их, господо, да српска слога нкад није била већа, него у овимтренуцима, у којима је наш опти непријатељ отворио чељуст да прогута две лепе српске земље: Босну и Херцеговину.

После овога говорили су г. г. *Живко Јраговић*, ректор богословије ко је наздравио српској слози и ђедничком раду и *Јанко Милићлан* великог суда, који је назрво српском Краљу Петру.

Минтар финансија г. *Душан Вукот* наздравио је оној идеји, која сва све Словене и у овим прилика позива их на заједнички рад одбрану словенских интереса' то име он поздравља у првомеслу браћу *Чехе* и *Словене*, и на свакоме кораку указују њу и симпатије својој словној браћи Србима у борби против општег непријатеља за правеј српску ствар. Затим је држао врло леп говор председник Народне Скупштине г. Вукановић.

По том су између појединих посланика на пасе вођени патриотски разговори о приликама у којима се Србство налази, певала се црногорска и српска химна и гудили су уз гусле и певали јуначке песме министар унутрашњих дела г. *Лакић Војводић*, члан великог суда *Јанко Милић* и поп *Илија Копе*, који је доцније узео реч, и наздравио братској Русији, за коју мисли, да у овим приликама неће напустити Србство и остави га на милост и немилост његовим угњетачима.

Посланик *Кадија Карађузовић* Србин Мусломанин позвао је све посланике, да упру своје погледе на ону страну, где су тужна Босна и Херцеговина, које данас цвиле у ропству, и кад чују глас пе сме „онамо, намо", да знају, да је то „онамо, намо", тамо где робује српски народ у Босни и Херцеговини.

У свима говорима пало је много лепих и патриотских израза и одушевљених речи. Нарочито се истиче говор г. посланика *Дрљевића*, који је завршен речима: *„Брату, Брат, а Швабу рат"*, и говор посланика г. Д-р *Радуловића*, који је опраштајући се са друговима изјавио жељу, да се што пре пређе у борбу а престане са говорима, и узвикнуо: *„до виђења на бојном пољу"*.

На завршетку је узео реч г. *Д-р Томановић*. Пожелевши сретан пут господи посланицима он је завршио са речима: „Влада Црне Горе и даље ће радити у правцу", који јој одређују традиције, и ако се оправданим захтевима Србства од стране Европе не да задовољења, онда ћемо, у име Бога, са надом у боље дане, у правду, и у оправданост наших захтева поћи у бојно поље.

Сви су га присутници после овога говора громко поздравили са „живео".

У 12 сахати посланици су се растали и рукујући се узвикивали један другоме „до виђења на бојном пољу".

Историја једне изнуђене менице

Закулисне операције једне београдске Банке — Ухапшен члан Управе — Сатански план директора — Хапшење другог члана Управе — Изнуђавање у хапсани — Изнуђена меница — Покајан грех — Операција почиње — Фалсификат на есконтној листи — Чудан

Београђанима је сигурно још у сећању скорашња афера Николе Премовића, бив. трговца, који је најзад осуђен и на робију. Премовић је извршио много разних превара и проневера. Између осталих била је и крађа извесних акција у вредности око 4000 динара, које је био заложио код Заложне Банке. Премовић је био члан управе „Београдске Банке" (некадашње „Народне Акционарске Задруге"). За вре ме свога дежурства у банци он се на непознат начин дочепао тих акција и заложио их стрпавши новац у џеп. У полицији при саслушању Премовић је признао и ово дело. У „Б. Банци" су се згранули кад су чули, да је и њих Премовић закачио. Управни одбор се одмах састао, да реши шта да се ради и како да се банка спасе оштете. Било је разних предлога, али су се сви разбијали, јер је штета била очигледна и није се могла никако отклонити. Директор је био у најнепријатнијем положају а и председник управног одбора био је у брзи. Код њега се налазио други кључ од велике касе, од које је један кључ био код дежурног члана те се није могла отворити без његова, председникова присуства. Та га је околност могла начинити и саучесником Премовићевим. Управни одбор је то знао, али се држао резервисано према своме председнику, који је био раније на највидњем положају у војсци. Директор, који је био интиман пријатељ председников још из војске, трудио се на све могуће начине, да отклони и сенку сумње са председника. Али, када се у ствар почело дубље залазити, свима је све јасније, да највећи део одговорности и материјалне накнаде штете, треба да поднесу: директор и председник управног одбора. Поједини чланови управе то су шапутали између себе и у приватним разговорима бацали кривицу на њих, али се још нико није био одважио, да им то у седници отворено каже. То шапутање допрло је до ушију директорових и задавало му све већу бригу. Требало је наћи некога на кога би се сва кривица набацила и који би сву штету поднео. Прво зато што би се на тај начин директор спасао одговорности и моралне и материјалне, а друго што би извукао и председника, чије му је пријатељство још требало. Размишљао је дуго шта да ради, и после дугог размишљања пао је на „идеју", коју у прво време није никоме поверавао, али која му се доцније све више допадала и чинила све изводљивијом.

Имајући одличних веза са свима друштвеним београдским круговима па и са полицијом, а користећи се својим положајем директора банке, чији се члан управе налази у притвору, он је успео, да се једнога дана састане у апси са ухапшеним чланом управе — Премовићем. Састанак је био у четири ока, ма да то није иначе законом допуштено.

Интиман из раније са Премовићем, он се решио, да њега употреби, као помоћника за спасавање незгодне ситуације у коју је био доведен крађом хартија од вредности. Он је рачунао на Премовића, јер овај ништа више није имао да изгуби. С тога се беше решио, да му поверн „свој

план", унапред уверен, да ће Премовић пристати. Требало је само да Премовић означи саучесника и ствар би била одмах готова. Свака сумња била би отклоњена, а саучесник, кога је он већ био изабрао, таквог је материјалног стања, да ће лако моћи поднети и материјалну штету.

Сав загрејан овим својим планом, као што рекосмо, директор се нашао у четири ока са Премовићем. Разговор је био дуг и опширан. Сву своју речитост и ауторитет који је и раније имао над Премовићем, чланом управе а који је сада порастао над Премовићем, апсеником, беше директор уложио, да га наговори и ангажује за своје смерове.

(наставиће се)

САРАЈЕВСКА АНКЕТА

У познату сарајевску анкету позвани су од православних Срба и Васо Р. Црногорчевић, Цвјетко Пејичић, д-р Никола Стојановић, Стеван Николић и Ђорђе Калаба. Пошто они на то нису овлашћени од српске народне организације, саслушавши мишљења угледних људи из народа, они нису учествовали у тој анкети и дали су ову изјаву:

I. Земаљска влада, као иницијатор ове анкете, није, по нашем убеђењу, требала позивати поједине личности, него се требала обратити на законите репрезентације народа, означујући им евентуално само број њихових делегата, а ствар је организација, да оне изаберу своје изасланике.

II. Земаљска влада требала је једнако важности саме ствари обавестити позване у много дужем року, дајући им пројекат на претходно проучавање а нарочито с обзиром на чињеницу, што је ствар у многим питања мање важности, на тај начин поступала.

III. Земаљска влада требала је осигурати позваним личностима имунитет, јер је једино тако могуће у овој прилици чути отворену критику и право мишљење народа.

IV. Земаљска влада требала је одредити много већи број личности из српске и муслиманске организације него сада, јер оне представљају претежну већину народа у Босни и Херцеговини.

С тога смо добили уверење да једино анкета сазвана на изложени начин може бити прави израз народне воље.

СРБИЈА И АУСТРИЈА

На Бечкој берзи пронео се 28. о. м. глас да су односи Аустро-Угарске према Србији добили непосредан опасан карактер. Како с бечког меродавног места уверавају, ти су гласови заснови на неоснованим комбинацијама. *У ситуацији у погледу Србије није се ништа изменило.* Односи су као и пре још не престано затегнути, али се, нису толико заоштрили да би конфликат могао добити акутан карактер. Не треба превидети, вели бечко саопштење, да поједине вести, које дају повода ратоборним гласовима, потичу посредно из српског пресбироа, чији су чиновници често дописници иностраних листова или коресподенција.

Поводом тих гласова доноси и „П. Лојд" ово саопштење из Беча:

С дипломатске стране дознаје ваш дописник о затегнутој ситуацији између Аустро-Угарске и Србије ово: У ситуацији, која ни сада као ни пре не искључује изненађење од српске стране, није се последњих дана ништа изменило. Али је једно поуздано, да *Аустро-Угарска не може дуго трпети изазивачко држање Србије.* За то ће аустро угарској влади бити дужност да *што пре створи чисту ситуацију* и ни мало ни је немогуће *да оча, ако необуздани ратоборни говор Срба не престане, у Београду учини енергичне преставке, па ако је потребно, евентуално да предузме и демонстрацију.* Није немогуће да се последњи руски предлог о бугарској накнади Турској схвата, и ако наравно погрешно, као подбадање да Србија остане при захтеву о тражењу накнаде од Аустро-Угарске.

СТРАНА ПОЛИТИКА

Оптужба Фејерваријева кабинета. *(Вишонтајев предлог. — Предлог за оптужбу. — Одбијена оптужба).*

Правни одбор угарског посланичког дома држао је седницу, на којој је расправљано о предлогу да се чланови Фејерварјева кабинета ставе под оптужбу. Референат Вишонтаји предложио је да одбор одбаци тај предлог и да се пресуда о повреди закона и устава остави народној свести. Посланик Ђорђе Нађ изјавио је да не прима предлог референтов, па је предложио да одбор у тој ствари узме иницијативу. Одбор је усвојио предлог референтов. Ђорђе Нађ је остао ипак при свом предлогу, па је пријавио о томе посебни вотум. Ради коначног текстирања предлога, одбор је изабрао један пододбор, у коме су председник Холош а чланови Дезидер Нађ и Акузије Бизоњи с упутством да изради кратак и мотивисани предлог за посланички дом, да се одбије предлог о оптужби.

ПАЖЊА НАПРЕДЊАЦИМА

Моле се сви напредњаци из Београда који нису случајно добили позивницу за **Напредњачко Вече**, *које приређује Месни Одбор клуб „Напредак" у суботу 31. о. м. код* **„Коларца"**, *— да се изволе обратити уреднишству „Правде" за позивницу или сматрају ово за позив, јер се могло, и поред највеће пажње десити да неко не добије позивницу.*

Добровољне прилоге ваља слати или редакцији „Правде" или г. Татомиру Петронијевићу, трг. члану фирме „Радовић и Комп."

Месни одбор апелује на све напредњаке из Београда, да ће се одазвати и посетити ово „Вече".

Крвава трагедија

Историја јучерашњег догађаја

Јуче смо једва стигли, да на брзу руку саопштимо својим читаоцима страшну трагедију, која је стала живота два млада бића. То је била последња сцена велике породичне драме, која се протезала већ пуних десет година.

Почетак историје је обичан: брак између младе, и сувише младе, неискусне шипарице и једног лепушкастог „феш" типографа.

Зора је кћи некада чувеног глумца Лазе Попов чија се готово цела фама посветила глуми. Као мачко дете, још из раног дјетства, она је волела Позорје. Изгледа, да се та њељубав према Позоришту соме и родила да ју је са чиним млеком посисала. И да шипарица Зора чезнулава Позориштем. Непреки је њену младу душу раздла чежња за позоришцомлаузима и свима оним дим почастима, које прате ну добру глумицу.

Та је чежња није пуштала ни после њене уд за Тодора Премовића, слаа. Она није волела Тодора ити се радо за њега удал али је морала поћи за њег јер су је сироти родитељжелели видети удомљену. ала је сирота мати шта је счека у Позоришту, с тога јоачунала да ће је после удбе проћи воља за Позорицм. Зора се није много бру обра довала, али, се нијени несрећном осећала.

Добивши лепог синћа, она је готово и заборавил на некадање своје снове ниеше се сва посветила својој ући.

То су били срећнидани и њени и њеног муж ,који ју је необично волео.

То је тако трајало вколико година. Не може се рци шта је код среће Зоре завало понова њену стару жељу за Позориштем. Вероваво, да су на њену одлуку д оде у глумице утицале и матоијалне неприлике. Тоша је мло зарађивао а са тим маим било је тешко излазити на кра. Оскудица је обично пви повод за рђав домаћи живот. Због ње је често долазило до расп ре, изећу њих. За околност у своју корист и за остварење своје давнашње жеље, и почела је наговештавати мужу: како би и она требала што да зарађује; н. пр, кад би била ангажована у Позоришту, могла би и сама уносити у кућу око сто динара и на тај би начи обезбедили себи спокојан живот.

Тоша се увек плашио, кад год би му жена изнолила тај предлог. Он је свој жену много волео, да не би могао остати равнодушан прма свему ономе чему је једа глумица изложена. Зар да он мирно гледа, како се ео свет његовој жени удвара.. па бе зобразно опхођење лумаца према глумицама..... пажљиве ње на позорници.... п... не... При самој помисли би е стресао, вазда је одбија њене предлоге.

Међутим је у Зорине више сазревала жеља з Позориштем. Свакога је ана она проналазила разлоге мо да почне са мужем разовор о томе. Али је муж био све одлучнији у одбијањушто је она више навалювала. ада су обично избијале стране свађе, које су им обломачеле бивати досадне.

Зора је још тада почела мрзети мужа. Код Тора је бивало обратно. Баш тстрах, да не изгуби жену, ко тако силно воли, потенцираје његову љубав.

Али је и свађама орало бити краја. Зора је једог дана изашла пред мужа отвореним картама.

— Или ћеш ми достити да будем глумица или мо се раставити — гласио њен категорички захтев.

Тоша је познавао добро своју жену. Покушавао је још једном све, да је одврати од њене намере, од које је он чисто предосећајући катастрофу, тако зазирао; молио је, преклињао, плакао, претио, али му ништа није помогло. Зора је остајала при своме.

И он је попустио. Попустио је предвиђајући шта ће наступити.

(Наставиће се)

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Изазивање у Лицу

Госпићски „Србин" јавља: „Некоме би ишло у рачун, да ми Срба учинимо какав непромишљени испад. Из запетих односа између наше монархије и Краљевине Србије, који су настали услед анексије Босне и Херцеговине, наши непријатељи хоће на наш рачун да обилато заслуже пара. Почеше ниткови да залазе међ српски народ по селима да га изазову на — буну! Претварају се да су Срби, па ће као такви вађати и дрвље и камење на нашу монархију и нашег краља, на Мађаре, на Хрвате, како нас Србе хоће да затру, да покатоличе и свашта тако и још горе. Мисле тим навући српски сељачки народ, да и он рече коју невољну реч, за коју би доцније одговарао пред казненим законом. Мисле узрујати српски народ да се дигне против монархије и краља, како би ти ниткови имали доказ о нашој српској невери према краљу и отаџбини."

Дневне вести

О министру војном. — Вест о оставци министра војног произвела је у Скупштини најнепријатнији упечатак. сан начин испољавали своје незадовољство и нису га крили од владе. Влада је одмах оценила сву тешкоћу свога положаја, ако би ту ствар оставила овако како је почета, зато је одмах давала сваком уверења: да ће влада од своје стране све учинити да г. Живковића задржи на своме досадањем положају.

Видећемо!

Седнице. Данас нема седнице у Скупштини, а сутра ће се решавати најпре о сокобањској концесији, па о диспозиционом фонду, па ће ваљада доћи ред и на интерпелацију о Тари. На реду су да говоре: г. г. Павле Маринковић, Јаша Продановић и Ст. Рибарац

У недељу и понедељак таће нема седнице.

Страх Миловановић. Г. Миловановић је у јучерањој седници тражио пошто-пото да се предлог о накнадном кредиту за диспозициони фонд одмах и пре свега стави на дневни ред и право је од тога питања поверење.

Образлажавајући тај свој захтев он се није устезао наговестити: како могу из ове интерпелације наступити свакојаке перипетије, т. ј. може Влада пасти, па г. Миловановић неће да остави непокривене оне поверљиве издатке за које тражи 200.000 дин. Не треба у то загледати!

Живковићева оставка. Бечки и пештански листови опширно се баве о оставци министра војног ђенерала Живковића, и доносе о томе опширне извештаје и не могу да скрију своју радост што је дошло до тога.

Положај Србије. Како бечка „Н. Сл. Преса" јавља, у бечким дипломатским круговима држи се да ће се о српској ствари одлука донети тек на пролеће. Све зависи од саме Србије. Сва говорничка и слична изазивања то је свршено. Аустро-Угарска ће и даље игнорисати и тек тада приступити делима, ако Србија од речи пређе на дела. У европским државним канцеларијама, нарочито у Петрограду, зна се сасвим тачно да *Аустро Угарска*, ако би била принуђена да се према Србији лати оружја, *своју победу ни у ком случају не би употребила на повећање својих земаља.* Ако је Србија делима изазове да мора приступити акцији, онда би *Аустро-Угарска пре тога из властитих побуда дала изјаву у том смислу* и држи се као поуздано *да ће се Русија, потпуно верујући томе уздржати од сваког мешања.* Србима је и иначе већ познато *да се на случај рата против Аустро-Угарске ни с које стране на могу надати помоћи.* Али се ипак не напушта свака нада да ће се српски политичари у последњем тренутку освестити.

Оратори. У јучерањој скупштинској седници су се одликовала два оратора. Не треба нарочито наглашавати: да су оба из радикалних група, јер

Из окола великога лафу
тешко изах' није....

Та два велика имена јесу ова: г. Благоје Илић и г. Станко Петровић. У говору г. Благоја, сем ситница језикословних, највише се примећило силно викање при говору. Није се слушало шта је он говорио, али се силно чуло да је говорио.

Кад су та питали за узрок тој дреци, он је одговорио:

— Па ја морам оволико викати, да би ме г. Главинић чуо, јер нека ме цела Србија чује, шта ми је фајда, ако ме он не чује!

Док се код уваженог г. Станка, тог старослуженог рабације приметило: да како по његовој аргументацији, тако и по мирису који сваки око себе простире он спада у надлежност санитетској полицији!

Обраћамо надлежнима пажњу на ово.

Поћушнута интерпелација. Као прве и јаке знаке фузионашког попуштања имамо да забележимо ово: што су пристали, да се измени дневни ред и да се две друге тачке ставе пред претрес о овој интерпелацији о Тари. У суботу ће се најпре решавати о концесији за Соко Бању, јер концесије пре свега! а затим о диспозиционом фонду од 200.000 које тражи г. Миловановић. А и диспозициони фонд је не мање мио обема радикалним групама.

Само да интерпелација о Тари не остане на овај начин за Куково лето?

„Друк". Оно што смо ми предвиђали и што смо у прошлом броју и нагласили — догодило се. Самосталци су почели претити фузионашима да ће, ако би ови оборили Главинића, покварити споразум и гурнути у опструкцију, јер они не допуштају никакве друге владе сем ортачке између фузионаша и самосталаца. Фузионаши су се од тога прилично уплашили, и јуче су већ били много попустљивији и мирољубивији, а самосталци дрски ји и осиони ји. Чак је и онај г. Главинић показао

јуче зубе, за које се већ држало да су му у грло сасути.

Не зна се да ли ће само сталци успети да фузионаше сасвим препадну, те да ови прогутају још и овакву пилулу, али нас ни такав обрт од стране фузионаша не би изненадио. Неки чак помињу: да би у том случају г. Миша Трифуновић морао бити искључен из странке „јер квари споразум"! А познато је: да већина фузионаша „теже уједињењу радикалне странке и то на моралној основи"!

Читуља. Наш драги пријатељ *Андра Станојевић* уметељ из Лешнице, преминуо је прекјуче овде у Београду, где је дошао ради лечења и сахрањен је јуче по подне уз пратњу личних пријатеља. Покојни Андра је рођени брат г. Љ. Станојевића адвоката из Шапца. Одликовао се увек примерном савесношћу у послу и спадао је у ред најбољих учитеља. Бог да му душу прости, а његову породицу нека утеши.

— Иванко Вељковић трг. из Пирота преминуо је 28. ов, м. у дубокој старости у кругу своје породице у Пироту. Покојник је био ваљан човек и припадао је напредној странци. Бог да га прости:

Турско аустриска погодба. Протокол о турско аустриској погодби с турским изменама послат је у Беч на оцену и одобрење.

Смедеревци на забави. „Напредњачко Вече", које београдски напредњаци приређују у суботу 31. о. м, код „Коларца" посетиће велики број напредњака из Смедерева и околине.

Полициски указ. Краљ је подписао синоћ указ којим се постављају:

Г. Милић Боричић, писар III класе среза власотиначког за полициског писара исте класе среза косаничког;

г. Атанасије Павловић, пређашњи полициски писар, за полициског писара III кл. среза власотиначког; и

г. Александар Ломић, практикант среза таковског, за полициског писара III кл. среза црногорског.

Оснажена пресуда. Касациони суд оснажио је поротну пресуду првостепеног суда за варош Београд, по којој су Богдан Ст. Лукић и остали из кулонске афере осуђени робијом а двојица затвором.

Они су јуче спроведени дотичним казненим заводима на издржање казне.

Обесио се. Јанићије Милуновић, из Жегрове у срезу косаничком окр. топличком обесио се прекјуче у својој кошари.

Чињеним увиђањем и секцијом утврђено је, да је то Јанићије учинио услед оронулог материјалног стања.

Нетачни гласови. Гласови о томе: тако је Раши Милошевићу стављена некаква забрана на имовину по примедбама Главне Контроле, по уверавању са надлежне стране скроз су неистинити, и протурени скроз београдске листове од извесне стране која већ од дужег времена протура сличне гласове.

Молба трговаца. Три наесторица трговаца из унутрашњости подписали су молбу Народној Скупштини, у којој моле народне посланике, нарочито трговце народне посланике, да им се помогне у овим тешким приликама у којима се налази српска трговина, које су погоршане падом фирме „Стефановић и Ранковић." Та би се помоћ могла учинити зајмом од 200000 дин. из Класне Лутрије, који би трговци покрили својим меницама и интабулацијама на њихова непокретна имања. Молба је прочитана јуче у Скупштини и упућена одбору за молбе и жалбе.

Нађен топ. Јуче су телефонски радници копајући кабл на Зеленом Венцу ископали и један брдски топ, мали који се на коњу носи. Мисли се, да је ово старина још из доба Турака. Топ ће бити предат војном музеју као старина на чување.

Селе се у Фијуму. Многи кројачки радници који су остали без посла селе се у Фијуму, јер веле да тамо има за њих посла, пошто им овде веле — не да ни држава посла.

Убиство на комишању. Позната је ствар да се у наших имућнијих задруга зими комиша-круни-кукуруз и да се ту највише омладина купи. Тако је било и прекјуче у дому Љубисава Стојковића из Крчегова у округу ужичком. На том комишању, посвећају се — кад су кући пошли — Радоје Секулић и Драгојло Симовић онд. и Радоје опали три метка на Драгојла од којих овај падне тешко рањен, тако да су га једва однели живог у болницу, где му је лекарска помоћ указана.

По мишљењу лекара Драгојло ће умрети јер су повређене смртоносне, а са Радојем власт је учинила своје.

Командири. Старешине чувара казнених завода, има ли су до скора називе „педесетари", — али, најновијом наредбом министра правде, њихови су називи замењени именом „Командири" а и плате им повишене од 90 на 150 дин. месечно.

Паљевине оцака. Ноћас, кад је овај силан ветар дувао, упаљено је девет оцака у разним улицама и срећом свуда једно за другим, те је ватрогасна чета јурила са једног пожара на други. Нигде није било знатне штете, и сви су пожари угушени.

Наши пожарници заслужују похвалу.

Смрзао се. Никола Јовановић тежак из Дагоља у окр. топличком, враћајући се ноћу између 26 и 27 ов. м. са свадбе своје сестре, смрзао се на путу и сутра дан нађен је мртав.

Читаоцима. Због пренеког материјала данас је морао изостати из броја напис о пуковнику Влајићи и његовим „кривицама", подлистак и Две лоповске компаније.

Повређен ножем. Илија Миладиновић бив. келнер и Вукашин Андрејевић радник, посвађали су се ноћас у кафани „Херцеговини" на Чукарици и у тој свађи, Илија је повредио Вукашина по левој руци доста опасно.

Вукашин је упућен у болницу а Илија отеран у затвор да се с њим по закону поступи.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

— Интерпелациони одбор руске думе једногласно је усвојио интерпелацију о Ацењевој афери. Интерпелација социјалиста и радничке странке одбијена је. Интерпелација ће се у думи расправљати 4. фебруара. У име владе одговориће помоћник министров Курлов.

(!) Биперт је образовао ново аустриске чиновничко министарство.

↪ Немачки Цар и енглески Краљ раздвали су многа одликовања енглеским и немачким државницима и официрима.

)(Берлинеки радници који су остали без посла правили су демонстрације баш кад је у Берлин стигао енглески Краљ. Оне су начинише врло тежак утисак.

§§ Мађарска странка независности усвојила је предлог о рекрутима, те му је тако обезбеђен и пријем у државном сабору.

(?!?) Португалски краљ Мануел отићи ће на неколико дана у Виламицозу. Говори се да ће га ту посетити шпански краљ Алфонсо.

Знамените тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Мадам Палатин вели о маркизи Монтеспановој: „Она је пре частољубива но нечасна". Примедба је ова тачна. Била је прекомерно поносита. Луј за де ла Валијер љубила је краља као љубазница, госпођа од Ментон као дворска госпођа, а госпођа од Монтеспан као господарка.

* * *

У години 1666. откривају историчари прве наступе код госпође од Монтеспан, која жуди закраљевом љубављу. И баш у то доба Ла Реини у својим коментарима актова усиљене шоморе, ставља њену прву поету код Воазенове.

Маргарита Монвоазенова, кћи Воазенове, вели пред судом: „Чек кад се госпођи Монтеспан десило што ново и бојаласе да не ослаби краљевска милост, она је то саопштавала мојој матери, те да се ова побрине за какво средство, и моја је мати одмах узимала у помоћ свештенике, који су читали молитву, и давала прашак који је краљ имао узимати".

Воазеновичина кћи признаје да је ај прашак био љубавни прашак, састављен час на овај час на онај начин, према разним рецептима врачарске вештине. Ту су били: шпанске муве, прашак од и сушених птица, крв од слепих мушица и одвратни домеци. Из ога се правило тесто, које с на литургији за време жрт метало под путир и светеници га освештавали. Тамеса метата је у јело Луја IV.

„Моја ми — вели Маргарита Моовазенова — често је госпођи Монтеспановој носила љубавни прашак у Сен Жерм, Версај или Клањи, а праш је дилимично метат под пир а делимично није ни биосвећен; она јој га је слала преко госпођице Дезеје, једног собарица краљеве љубице, а ја сама сам га по који пут предавала госпођи Монтеспановој у Августинској цри, или на путу за Сен Кл

Искази Маргарите Монвоазенове су јасни. Она није учествовала врачбинама своје матере, а је знала о њима. Ла Реинвели, да се из њених призња види извесна наивна искрст, или би, ако те ствари ни биле истините, свак могбити преварен. „Она наводголике појединости и приче, које никад нису у супрости, да је из паметних рога немогуће сматрати ихо измишљене, у толико ви што није била д вољно ора да их измисли, а још ање да логички изведе ошто је измишљено. Појеи од тих појава, доказану, она цитира живе личност Истражни су-

ија вели дал, да је пор иање врачарс , коју је М аргарита Монвоазенова означила као саучесницу госпође Монтеспанове, њена забуна, контрадикција, неодговарање, кад би се видела притерана у теснац, само даља потврда.

Кад је Маргарита Монвоазенова дала своје исказе, њена је мати већ неколико месеца пре тога била скончала на спаљишту. У њеном саслушању од 12, јула 1680 година читамо:

„Зашто није раније јавила о тим злочиначким плановима против краља?

„Није могла о томе ништа јавити а да не баци своју мајку у несрећу, није се осећала обавезном на признање, никога није питала за савет, све је рекла што зна".

„Зар не зна да је на то била обвезана и да је велики злочин прећутати нешто, па ма шта било"?

„Знала је врло добро од какве су важности ствари, које овде наводи, разумела је то још пре но што их је рекла и разуме врло добро и сад кад их је рекла, па чак и да није дозвољено говорити о таквим стварима, ако нису истините или ако се о њима не зна, као што увиђа и то, да у овој ствари нема ничег што не би било важно".

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

Појем Богу мојему за — готове новце

У недељу 25. о. м. требао се венчати после јутрења у ваљевској цркви Милан Калабић, ткачки радењик; али га наш *поп* не хтеде венчати док не положи у напред 12 дин. (Истога је Мила на испитао прота ваљевски, пошто је до скора припадао протиној парохији.) Ту је се цењкало и погађало. Почето је од 6 дин. па ић више. Најзад је ђувегија понудио 8 дин. — јер је толико одредио у буџету на тај церемонијал, — али поп ипак не пристаде. Тада ђувегија са кумом и старим сватом оде на телефон да се пожали владици Сергију.

Владика саслуша јадног ђувегију и обећа да ће наредити да се венчају младенци или је на томе и до данас остало.

Ну ђувегија је паметнији и од попа и од владике. Он се пратио кући, повео младу са собом која је и дан дањи код њега — и ако невенчана, и проводе прве дане меденог месеца.

Ђувегији је издала општина ваљевска уверење о сиротном стању под Бр. 1024. 28. јануара о. г. на основу кога је подигао тужбу противу овога *тазе попа*.

Има ли кога у овој благословеној земљици да води рачуна о овоме?... И ми се још чудимо што нам из дан у дан опада вера и морал?....

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Дорћолска посла

После дугог натезања и одлагања синоћ су представљана „Дорћолска посла." Комад је пун лепих епизода из старо — дорћолског живота, који Чича, као савременик тога доба, одлично познаје. Света је било пуно и биће га увек, јер су типови изнети у комаду лепо израђени и свакоме од нас познати. Декорације су биле лепе бар за наше прилике. На литерарну вредност самог комада сигурно ни сам писац није ни полагао, с тога о њој не сме ни бити речи. Чичу сви знамо а и он нас. Ми смо били задовољни синоћ и са Чичом писцем а и Чича нема разлога не бити и нама задовољан, јер смо му се слатко смејали и пљескали. Глумци су играли врло добро. И вечерас су у Позоришту „Дорћолска посла."

Ударила га капља

Мику Рисантијевића, сталнога члана Народног Позоришта ударила је синоћ капља. Желимо Мики што скорије опорављење.

Спиријена код „Коларца"

Вечерас даје Руцовићева трупа код „Коларца" комад „Разведимо се". Дечинског игра Руцовић, коме је то једна од најбољих улога а Спиријену игра г-ђа Илинка. За ову представу интересује се сав позоришни свет, нарочито с обзиром на ономадашње гостовање г-ђе Таборске у Спиријени.

Руцовић остаје и даље у Београду и даваће своје представе код „Коларца". Ова ће вест обрадовати београдску публику, која је жељна и добре глумачке игре и лепо изведених представа.

ТЕЛЕГРАМИ

Берлин. Краљ Едуард лако је назебао, те је због тога одустао од пројектоване посете маузолеума у Потсдаму, али је ипак јуче пре подне присуствовао доручку у двору. У току јучерашњег дана краљ Едуард учинио је посету драгонском пуку, за тим је ишао у музеј цара Фридриха где су већ били и краљица, цар и царица. Синоћ у 7 сати био је породични ручак код престолонаследника, на коме су били краљ и краљица и цар и царица, а за тим су ишли на гала представу — оперу —, којој су сем владалачких парова присуствовали чланови царскеп ородица, дипломатско тело и великодостојници.

Месни Одбор Напредне Странке за град Београд

и

Београдски Клуб „Напредак"

приређују у суботу 31. Јануара т. г. у 9 часова у вече

НАПРЕДЊАЧКО ВЕЧЕ

У сали код „Коларца"

Приређивачки Одбор учинио је све да и на овом, као и прошлогодишњем, Вечеру, посетиоци нађу пријатне забаве. Свирање штрајк оркестар музике Краљеве Гарде. Улазак у салу и сала биће нарочито осветљени.

Позивају се сви напредњаци да испуне своју партиску дужност и обо Вече посете.

ДОЛАЗАК У ОБИЧНОМ ОДЕЛУ

УЛАЗНИЦА: **ДОБРОВОЉНИ ПРИЛОГ**

БОНА старија нуди се за децу, овде у Београду или у унутрашњости. Децу може да поучава немачком језику а уме и да шије.

Обратити се Рајићева ул. бр. 8. код г ђе Јовановићке. 58 3-3

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је конолијално деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Краљ.-Срп. Дворског Лиферанта. — Београд.

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.
Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emilion" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blaye" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урађене и заклане ЖИВИНЕ**.

„Тај-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Бораније, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печуракa т. д Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·5/.

Саламе *нова роба најбољег квалитета* **Сирева**: Ементалера, Рокфора, Ајдамерз, Комемберта, Брза и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Најеће и најразноврсније стоваришће* **Бомбон** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Помораџи црвених, „Марона Кестена итд *Француских Сардина* у зејтину најбољи избор. Тоњевина, Мариниранх Харинги, Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица. Зечева Фазана и т. д Зејтина француско за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конзијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 14 15—

У МОДЕ САЛОН
Софије Шварц
Љубичина ул. бр. 11.

потребни су женски шегрти из добрих кућа и неколико рађенаца.
54 4 6

МЕЊАЧКА РАДЊА
ИСАЋА Ј. ЕШКЕНАЗИ

Купује купоне 2 од сто држ. дозова и плаћа 2 дин комад.
Купује акције и заложнице свију завода Краљ. Србије, плаћа добру цену
Продаје менице, марке таксене и поштанске и даје рабат 2 и по и 2 и три четврти од сто.
Срећке Класне Лутрије за II класу вам на продају у свима поделима. Шаље сваком на захтев. Вучење 6. фебруара. Главни згодетак *30 000* динара.
43 5—10

Отворили смо три дућана и то на Великој Пијаци, Зеленом Венцу и Палилулској пијаци

За продају говеђег цубока

Говеђе главе 1 кило 0·30 дин.
Црна цигерица 1 кило 0·30 дин.
Слезине 1 кило 0·30 дин.
Цела бела цигерица 1 комад 0·40 дин.
4 ноге говеђе 0·60 дин.
Продаја врши се сваки дан пре подне.
39 6—10

Изашла је из штампе
од
Г Стој М. Протића
министра на расположењу
„Тајна Конвенција"
између
Србије и Аустро-Угарске
Цена 0·50 п. д.
Може се добити у књижари
Геце Кона
Београд.
49 2—3

ФАБРИКА БОНБОНА И ШЕЋЕРНИХ ПРОИЗВОДА

Радомира Рашковића

одликована Златном Медаљом на Балканској Изложби у Лондону 1907. године

Препоручује своје одликоване производе и то:

Слатко од Орашчића. Шљива, Ружа, Јагода, Малина, Лубеница, Лимуна и Трешања, Поморанџа и Вишања, Ваниле и Чоколаде.
Бонбона и Чоколаде фина филованих, сведених, сувих, разних Роксова, обично проминпле беле и црвене.
Ратлука Цариградског филованог са бадемом, пеливованог и српског у таблама и сувоку
Халве Цариградске и Буреке. **Шећера** жутог и црвеног.
Коњака српског и француског. **Рума** „Јамајка" и обичног.
Сока природног од Малине.
Ликера разних и то: „Шетрес", „Кам" Ракоточић, Ваниле и т. д.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло умереном ценом и бзом услугом. — Продаја на више и на мање. 61 —4

Телефон 869 Београд — Васина ул. бр. 6. Телефон 869.

Г. РИСТА Д. МАРЧИЋ
путник г. Стојана Милића и Брата

Венчаће се у недељу 1. фебруара у Нишкој Саборној цркви са госпођицом

ЛЕПОСАВОМ Д. ПЕТРОВИЋЕВОМ

ћерком Димитрија Ж. Петровића трговца из Ниша

Сматраћемо за особиту част, ако и ви са вашим поштованим породицом будете учесник ове наше родитељске радости. После венчања ићиће се у Врању. 62 1—1

Котел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.
Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.
Од данас па сваке суботе *Српски кулус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*
Препоручујемо домаћи одлични берме. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно сувтеној цени.
Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

Приспела нам је партија

КАРБИДА БОСАНСКОГ

У комадима и гранулираног и то:

У тобошима од по 110 кгр. и
„ „ „ „ 50 „

За цену и услове изволите се обратити главном стоваришту БОСАНСКОГ КАРБИДА

Српској Индустријској Бзни
Владислава Костовића и омп.
Телефон 391 60 2—2

ВАЖНО ВАЖНО

КОРИСНА ПРИЛИКА

Помодно-Мануфактурна и Платнарскрадња

Браће Х. Габај код „Куке"

Кнез Михаилова бр. 31

Извештавамо наше поштовање потрошача смо сву робу попустили са 25 од сто јефтиније одлашњих цена, исто чинимо услед нагомилане разноврсробе као:

Свиле и Атласа у врло лепим и најмодернијим дезенима и ћаг за венчанице и вафуље.
Атласа и Сатина за јоргане у 160 ширине у свима бојама.
Штофова за женске хаљине и костиме.
Авгепаст хаљина од тилангаса, свиле итд
Филе и у тилу шпиџеи штофа, чипака ињи.ца.
Попелина и етамина у свима најновијим бојама.
Штофаних гарнитура (конертука)
Завеса пуњених и чипканих. Стерова ајераних
Гарнитура кончаних и лањених за 6 2 персона белих и у боји.
Цвилиха за душеке и рогетне у лепшјинвијим шарама и свсвим постојаним бојама.
Платна у разним ширинама за све ушбе.
Белог порхета пике и шпир.

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МА ОДЕЛА са 40 од сто јевтиније услед искључења и ртикла. Ресдова врло јевтино.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно Поруџбине вршимо уз доплату.

С поштем
37 7—20 БРАЋА ХАБАЈ

„ПРАВДА" прима огс по умереној цени.

Приспео нам је шлеп

УГЉА I. врсте

за ложење пећи и продајемо и то:

Салон угља по . . . . . дин. 5·20
Салон кокс . . . . . дин. 5·75

од 100 кгр. франко наш плац на Сави.

Телефон 391. Српска Индустријска Банка
52 4—4 **Владислава Костовића и Комп.**

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује страни **сиролин** и одлично утиче код инфлуенце, обољених органа за дисање, катара пауна и свију оних болести, где се **сиролин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2 динара.**

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са солју по Моау, за трајање код навеђа или услед промене, креши и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 4—50

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА

Помодно Мануфактурна Трговина

АВРАМА Х. ГАБАЈА и Комп.

код Лубенице

Васина ул. преко пута Народног Позоришта

Распродаје

сву робу знатно јевтиније но до сад услед селидбе радње.

Распродаја ће трајати до 30. Априла 1909. год. а од 1-ог Маја исте године отварамо нову **Мануфактурно-Платнарско-Галантериску** трговину у згради *дом Анкера на Теразијама* где се сад налази апотека Викторовића. *Мустре на захтев шаљемо бесплатно.*

С поштовањем
33 9—20 **АВРАМ Х. ГАБАЈ и Комп.**

У недељу 1. фебруара ове године у 7 и по часова пре подне венчаће се у Крагујевачкој Новој цркви наша деца

СТАНА са **Радомиром М. Анђелковићем** лицем из Крагујевца

РАДОМИР са **СТАНОМ** ћерком г. Маре и Косте Савића баштована из Крагујевца

Нарочитих позивница неће бити. Честитања примаћемо у прни.

Ићи ће се на колима.

Мара и Коста Савић баштован — Крагујевац *Катарина и Малоје А. Јовановић - Сељачки — Крагујевац*

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осип т зе. фарицигера код мале деце,** и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

(A JOД. ГВОЖЂЕМ (Oi Jecoris C. Ferro-Jod. 0·5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се најпре поправе, добију свежу и ружичасту боју лица, једном речју крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести рећи ће јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Oi Jecris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

У употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Ћуприји Тодоровића, Крагујевац Илића. 1657 9—

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32 дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Сви уредништва налази се на огласне и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Вска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давида и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | СУБОТА 31 ЈАНУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 31. | Телефон 821.

Готов с'!...

— Писмо једног родољуба —

Господине Директоре,

Ја нисам политичар по занату и дипломата по професији, те често не могу ни да знам какав значај имају речи, изговорене кроз уста мирољубивих представника данашњих држава.

Али ја имам српску крв у жилама и волим ову земљу „где ме је сунце зрацима први пут обасјало и звезде с небесна свода први пут ми затрептале". Ја, због тога, осећам бол од операције, која се над мојим племеном почиње да врши. И кад би било за добро, ја бих, као Срби сви и свуда, поднео тај бол јуначки и без једне речи.

Али Аустрија није човекољубиви хирург, који сече да би од смрти спасао; она сече да би смрт убрзала. Моје ми племе изгледа као савладани и спутани живот, над којим се витла нож. Свуд унаоколо нека мрка, густа атмосфера, и нигде пријатеља „да пожали ка' да би помога'".

Шта ће наша данашња парламентарност урадити у овој националној невољи, ја не знам, али чујем са свију страна: „спремајмо се!" Чујем, али не разумем, јер знам, из једне старе историје, да је 1806. год., „кад Падиша беше тврдо наумио, да Србе опет сужњима учини", Кара-Ђорђе сву војску кренуо к Мишару, издавши заповест да сваки пешак по два прошца, а коњаник по један, из Добраве код села Жабара повесе, а неке војводе, као Мутап, Милош Обреновић и Цинцар-Јанко одоше напред да кавгу замеђу.

Зар није, још с анексијом, дошло време да се овом народу командује: „готов с'...." — питам се ја, сад кад чујем да треба да се „спремамо"? Зашто да се спремамо: Шта има да се спрема човек, оборен и придављен? Зар треба томе човеку нешто више, сем да се напрегне, да скочи и да се ухвати у коштац с нападачем?

Кажем вам, господине директоре, ја нисам ни политичар ни дипломата, али — не ваља што радимо. Ми смо увек друкчије радили, а зашто данас овако радимо — не знам и не умем да знам. Наши стари не би писали Титонију, Извољском и Греју, него би, као што сам навео, узели пешаци по два прошца, а коњаник по један, па би ишли да траже „економске" и „територијалне" користи од Швабе.

Мушицки би тек данас, могао истински да запева:

Сазива с Штурца мудра вила
К обрани земље јунаке српске:
„О храбри! Чујте! Глуво је доба сад
За вас бдим јадна; са плачним очима
Под бледосјајном луном гледим
Лево на Дрину, на Тимок десно".

27. I 1909. г.
Ниш

Ст. Ђр. И.

„Кривице" пуковника Влајића

једно објашњење са „Штампом"

Спорећи нам на један неколегијалан начин право да се у питањима, која се јавно третирају, опредељујемо по нашем схватању и разумевању, „Штампа" нас је и мимо наше воље натерала да се ангажујемо у једном питању, а по ствари у коју нисмо ни желели ни мислили улазити.

Немајући никаква позитивна доказа о томе, да је пуковник Дамјан Влајић био неисправан као начелник техничког одељења министарства војног, а сматрајући га као човека који људе око „Правде" ничим није задужио, да они од своје стране учине нешто што би ишло у његову корист, „Правда" је прелазила ћутке преко свега оног што се за Влајића писало и говорило, рачунајући да му је — ако је заиста крив — доста и то што га је „Штампа" спопала а ако није крив да је он сам у првом реду позван да се брани.

Али, када је кампања против Влајића била у највећем јеку и кад је услед његова разрешавања од дужности изгледало као да је и његов претпостављени (министар војни) стекао уверење да је Влајић крив, „Правди" се обратио један њен пријатељ, (пенсионисани виши официр) са молбом да у њој штампа један напис, у коме се Влајић узима у заштиту од напада у штампи. „Правда" као што рекосмо, није била ни за ни *против* Влајића и [illegible] гла је комотно да уступи своје ступце напису у коме се без увреде ма за кога, доказује Влајићева исправност. Истина, директору „Правде" није било разумљиво што се Влајић сам не брани, али кад га је дотични официр уверио: да се Влајићу *недозвољава* писање исправки, онда је он сматрао за дужност да своје ступце уступи човеку који на своју одговорност хоће да брани част једног пријатеља, коме министар *не да* да се брани.

Тако је изашло у „Правди" писмо једног пенсионисаног вишег официра, у коме се доказује неумесност свега оног што се против Влајића износи и због чега се оптужује. Они који су Влајића нападали — свакако у уверењу да је заиста крив, јер би иначе били непоштени људи — место да су обратили пажњу на ово, што је у томе писму изношено у корист Влајићеву, па то критиковали и обарали, окомили су се на „Правду" што се ангажовала за Влајића, као да је главно ко га брани, а не како га и чиме брани.

Да је остало само на овој неумесној и неозбиљној замерци ми би преко ње прешли с равнодушношћу али два господина, блиска „Штампи", нису се задржали само на овој и оваквој замерци, него су отишли и даље, тврдећи пред сведоцима да је Влајић крив за све оно што се оптужује, да је о његовој кривици уверен и директор „Правде", али да је узео од Влајића хиљаду динара и да је онај пенсиновани виши официр, који је Влајића узео у одбрану, измишљена личност иза које се крије сам директор „Правде".

На ову инсинуацију од стране људи којима он зато никад никаква пода није дао, директор „Прав" је одговорио поруком: да би таком сумњичењу само онда било места, да су та господа покушала да преко „Правде" по бију оно што је у њој у одбрану Влајићеву речено па да их је директор „Правде" одбио, не хтевши им штампати њихов напис. Ако та господа заиста верују и имају доказа о томе да је све оно истина што се о Влајићу пише и говори, зашто напишу и пошљу „Правди" па ако им „Правда" то не штампа онда ће имати права да помињају у њену непристрасност имаће разлога веровати да је Влајић заиста платио „Правду" да га крива брани.

Али се господа овом позиву нису одазвала. Они су истина и даље тврдили да је Влајић крив, али доказе о томе нису износили нити су хтели ово своје мишљење преко јавности отворено да заступају. Шта више, један од те господе, активни официр, да би поткрепио своје тврђење да је Влајић неисправан, испричао је ово: да је Влајић у своје време поднео своме министру реферат, у коме је предлагао да се стара топовска ћулад која се налазе у нишком граду продаду као старо гвожђе а као купца за то потурио је свога шурака, Милана Милојковића бив. војно-судског мајора.

Овакво држање поменуте господе, у вези са „Штампином" испалима против „Правде," изазвало је код директора „Правде" вољу да ућe детаљно у целу ову аферу и да види: је ли истина све оно што се о Влајићу прича и износи, или је у праву онај пензионисани виши официр, који је преко „Правде" бранио Влајића као исправна човека.

И сад да видите колико је тачно оно што се против Влајића износило.

Истирија једне изнуђене менице

Закулисне операције једне београдске Банке — Ухапшен члан Управе — Сатански план директорова — Хапшење другог члана Управе — Изнуђивање у хапсани — Изнуђена меница — Покајан грех — Операција пиње — Фалсификат на есконтној листи — Чудан суд — Шта вели апсанција — Последња нада — Исповест једног ђенерала.

(НАСТАВАК)

План директоров био је заиста препреден. Тешко је и [illegible] ликих положаја — тако ви соког образовања, могу за тако [illegible] чинити и такве ствари. Као што рекосмо раније, директор је већ имао у џепу саучесника, кога је само још Премовић требао да означи.

После дужег увода у разговору са Премовићем, директор је почео навраћати разговор на ствар због које је и дошао.

Премовићу је годила посета директорова. Од како је у хапси стекао је горко искуство о томе како је све пролазно: и другарство, и поштовање и пријатељство. Он је знао, да на ње то није имао права да рачна од када је у хапси, али, ипак да је приметио сажаљење код толиких својих пријатеља. Ова директорова посе пала му је као мелем на рану, с тога је са великим пажењем примао све речи директорове.

— Ви нете саучесника у злоупотребама акцијама, које сте узели у Банке — запитао је директор Премовића.

— Нема— одговорио је суво Премић.

— Би ли пристали, да га добијете? -настављаше директор.

— Незна како то мислите? — чуди се одговорио је Премовић.

— Ево шо:

И ту је ректор нашироко и надуко почео објашњавати Првићу, како би и по њега сг корисно било и како биме обавезао све своје пријеће, ако би на саслушањувио, да је имао саучесник тој проневери. Тим призем он би постигао двоје

1.) Банка би одустала од тужбе, јер би тај саучесник одмах положио проневерену суму те не би био материјално одговаран, а

2.) спасао би себе и крвине одговорности, јер би се тужба повукла.

Предлог је био опасан, али и примамљив.

Премовић се замисли. И после дугог размишљања одсечно одговори: да он неће да греши душу и невина човека тереши.

Узалуд је директор навалиивао. Премовић није никако пристајао.

Али, директор није губио наду. Поче попуштати.

— Добро, — почео је убеђивати Премовића — ако нећете, да означите саучесника, онда изјавите просто на саслушању, да је тај и тај члан управе знао, за тај ваш акт. Та изјава неће изазвати хапшење његово а вас ће спасти сваке одговорности. После, кад чујете ме човека, ја сам уверен, да се нећете много двоумити....

Премовић се колебао, само га је интересовало, ко је тај члан управе.

Директор није губио стрпљење. Сву своју речитост употребио је, да сиротог апсеника убеди. Он се сиромах колебао.

Директор му је тада обећавао и друге услуге код полиције, која је дело ислеђавала, па му чак предвиђао и потпуно ослобођење.

Дављеник се и за сламку хвата.

Ко је тај члан?... нагло прекиде Премовић директора, који беше запенушио говорећи.

— Давид Барух — добаци директор.

Премовић није имао никаквих обавеза према Баруху. Избор личности дакле, био је погодан. Али се он још колебаше.

Ову колебљивост вешто је запазио директор. С тога и опет навали на бедног Премовића.

— Па добро! Само, обећава те ли ви мени, да ће те кад Барух положи паре дигнути тужбу против мене? — запита Премовић, који сад није ни ништа више мислио но на свој спас и већ почео себе замишљати слободним.

— Не у име своје, већ у име целог управног одбора, у чију реч ви немате разлога сумњати..., тврдио је убедљивим гласом директор.

(наставиће се)

СТРАНА ПОЛИТИКА

Говор виртембершког министра. (*Савезни одбор за спољне послове. — Спољна политика државног канцелара. — Немачка и Аустро Угарска. — Мирољубивост Немачке*).

У другој виртембершкој комори држао је виртембершки министар председник д р Вајцсекер говор, у ком је с радошћу поздравио реактивирање савезног одбора за иностране послове и позивао се на историску седницу у прошлом новембру, у којој је државни канцелар квез Билов дао опширне умирујуће изјаве. Сви министри, рекао је министар председник, могли су изјавити државном канцелару своје потпуно поверење у његову спољашњу политику. Сви смо ми, рекао је министар председник даље, с радошћу поздравили држање Немачке према свом аустро-угарском пријатељу. Сва је прилика да ће се реактивисани одбор за спољне послове састајати у редовним периодама, из чега ће иностранство увидети, да је како спољна тако и унутрашња Немачка одлучно мирољубива.

Крвава трагедија

Историја јучерашњег догађаја

(НАСТАВАК)

И тако се Зори испунише њене наде, њени снови. Још при првом ступању на позорницу допала се и публици и управи и брзо је напредовала. Управа је полагала наде за будућност на младу почетницу Зору и просто је претрпавала улогама. Али се успех Зорин није ограничио само на бини. Својом примамљивом спољашношћу она је стекла велики број обожавалаца и међу колегама и у публици, тако, да ни у гардероби, ни иза кулиса ни на улици није била без некога, који јој се удварао. Младој Зори то је импонирало. Ко зна да у својим сновима за позорницом није и обожаваоце замишљала. С тога се није много осврtала на то што је жена, већ је и сама својим поступцима давала права свету да их на најразноврсније начине тумачи. И до ње су ти гласови допирали, али се она није на њих осврtала.

У прво време Тоша је непрестано допраћао и отпра-

ћао жену у позориште. Често је за све време представе седео на позорници. Тада је имао много пута прилике, да примети многе ситнице, које су му изазивале сумњу према жени. Био је страхотно љубоморан. Ту своју љубомору није крио, већ ју је отворено жени исказивао молећи је и претећи јој у исто време да пази на своју и његову част и понашање. Али, Зора није озбиљно узимала те примедбе, јер је већ била огуглала на њих. Што је код Тоше више расла љубомора то је Зора била равнодушнија према њему и безобзирнија. Та њена равнодушност све га је више дражила, тако, да јој је почео отворено претити убиством. Зора се у прво време томе смејала, али, се доцније почела бринути, јер је Тоша почео био остваривати своје претње.

Тоша је просто беснео од љубоморе, кад му се жена љубила на позорници са глумцима. Изгледало му је, да се то нарочито удешава, да се његовој жени деле улоге, у којима се много љуби. После сваке такве преставе развила би се код куће љута свађа. Зора је објашњавала, да је то љубљење предвиђено у улози и да се она осећа сасвим равнодушна према свима колегама у тренутку кад се са њима љуби. Али то Тоши није никако ишло у главу, и доказивао је како она сама претерује, јер јој то годи. Те су се свађе у последње време завршавале тучама.

Тошину су љубомору распаљивали неки покварени глумци шаљући му анонимна писма у којима су му као „пријатељи", скретали пажњу да боље чува своју жену. Једно такво анонимно писмо пађено је после његове смрти међу његовим хартијама. Слова су цртана црним мастилом. Писмо је датирано 21-I-909 год. и гласи:

„Тошо,

Ако хоћеш, да видиш како ти се жена забавља са (ту цитира име и презиме) а ти дођи довече између чинова тј. 21. ов. м., гвоздена врата код управника биће отворена — јер... Н... Н... не игра, већ само због ње долази, те је већ свима пало у очи. А то је увек тако кад год она сама игра."

Како су страшна дејства ових анонимна писма лепо се види из забележака, које је на овоме анонимном писму Тоша писао.

Ево тих забележака:

„Ово је друго писмо што сам добио од неког из позоришта „Expres" као и прво.

Прво писмо, које је Зора са осталим дневником у фуруну бацила, именовало је две личности.

Тоша Премовић"

* * *

„Сачувај, боже, овакве напасти и судбине свакога.

Тоша"

* * *

„Сама ми је говорила, да неће да се љуби а на против не скида уста по три минута. Прелази преко целе позорнице са уснама на уснама.

Видим мога бога. — Ја не могу имати такву жену — а како ми је говорила лепо док није ступила. Лагала ме.

После пикантне улоге, које се само могу у позоришту дати као „Мизета" у „Чергаштву", Ката у „Карловој Тетци" а нарочито Мица у „Ашиковање".

Ко осуђује тај нека да сво ју жену у позориште.

Тоша

* * *

„Зора ми је причала, да јој један професор универзитета нуди 10000 динара, чим прими мираз од 40000 динара, који ће добити одмах после венчања. Одмах јој је нудио 400 динара.

(Свршиће се)

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Драгојловићево хапшење

На телеграфски захтев загребског државног тужиоца бечка је полиција ухапсила студента ветерине Жарка Драгојловића који има 23 године, јер се на њ сумња да је „велеиздајнички [illegible]". Како [illegible] бечки листови, у Бечу узео је под кирију стан где је становао осам дана и његове књиге газде нису могли на њему опазити ништа сумњиво, али је дању бивао сам у стану. Колико се могло опазити, он је редовно пре подне излазио из стана па се пред вече враћао. Међу његовим стварима није се нашло ништа сумњиво. Није примао никакве посете, а није добијао ни писма. На дан селидбе оставио је стан око подне, па се није вратио ни ноћу ни сутра дан. Тек у понедељак у вече се вратио се, те се могло зити да је нешто узрујан. Рекао да ће се иселити јер иде неком стрицу. Сутра дан је покућ ствари и с очигледним задовољством напустио стан. Ето такбечки листови веле.

Дневне вести

Опет преговори. У Србији већ више нем ништа важно нити има каква рада! Главна је ствар за државни и политички живот Срп преговори између двеју радикалних група! Оне и данас реговарају и траже начин да се спасе г. Коста Главиић, који по својој спреми и особности таман толико вреди да због његовог опстан на управи један кварталија проведе један дан без рака.

Опет се ништа не ади; опет се преговори воде између фузионаша и самостаца; опет се тражи „основа" за развијање чистог парламентаризма.

Страшно је искуење навалило на ову јадну земљу!

Парастос добротвору. Данас у 11 часова био је одржан парастос пок. Велимиру Тодоровићу, вликоме добротвору, који је овоме народу оставио 2,00.000 дин. од којих су злови овог народа већ оглодали 1,000.000 динара.

Љуба Негоје, ода лего је!

Пада у очи да је овај парастос приређен у Васнесенској цркви. Међутим, велики добротвор је баш толико заслужио да му се одржи парастос на гробу његова славна ота блаженопочившег Кнеза Мученика.

Али можда се није ни хтело да парастос буде у Саборној цркви баш због тога што је пок. Всеплатр био сиц ис за Михаила!

Вандализам на Универ[illegible] је клуб београдске напредњачке омладине послао својим партијским пријатељима члановима клуба студената напредњака, позив нице за вечерашње „Напредњачко Вече". Т су позивнице донете у Универзитетску зграду, али, ниу предате а дресантима, већ су уништене од стране студе ата политичких противника. Ово је збиља жалосна појва, која се можда још самона нашем Универзитету може видети.

Што се онда чудимо што сеоски ната цепа писма својих противника кад се то ето дешава на самом Универзитету.

Србија и Аустрија. Јамачно по овлашћењу с бечког Балплаца „Н. Сл. Преса" доноси ово саопштење: Сви данас (29. јануара) пронети гласови о скором дипломатском кораку Аустро Угарске у погледу Србије, потпуно су неистинити. Аустро-угарска влада и даље мирно посматра непрестано вреење у Србији. Наравно, ако у Србији не настане озбиљно кретање од ратоборне политике, мора доћи тренутак, у ком се те прилике у нашем непосредном суседству не могу више трпети, те ће Аустро-Угарска проучити питање да ли да се предузме такав корак, који се тешко може избећи ако потраје садашње стање.

Порезнички указ. Готов је порезнички указ, на коме се неколико дана радило. Он ће за дан два бити подписан и публикован.

VIII партија. Синоћ је допутовала VIII партија резервиста, на 20 дневну вежбу, коју ће издржати по својим пешадијским пуковима.

Бојкот. У Турској никако да престане бојкотовање аустриске и угарске робе. Тим поводом аустрофилски немачки цариградски трговачки лист вели, да продужење бојкота и прилике које га прате могу изазвати ратне заплете и с апсолутном поузданошћу довести до реакционарних покушаја.

Турска и Бугарска. По подацима које је турски министар трговине дао „Јени Газети", Турска и даље тражи од Бугарске накнаду од 150 милијуна динара. Капитализање 74 рате руске ратне [illegible] с 5 и по процената даје, према интересу већине [illegible], 0,262.912 лира и потпуно би се покрило са 150 милијуна бугарске накнаде. Министар трговине се нада да ће Русија водити рачуна о истинским интересима Турске и да ће усвајањем турског противпредлога дати материјална доказа о свом пријатељству.

По закону или по ћефу. Пок. Тоша Премовић, који је ономад убио своју жену Зору, оставио је за собом неколико писама. Кварт савамалски, где се та писма налазе, никоме неће да покаже садржину тих писама. Да се не говори у вароши, да се у тим писмима налазе имена виђених фузионаша, који су користећи се утицајем својим на садашњу управу, допринели овако страшном свршетку два млада живота, ми би били начисто, да кварт овако поступа са тим писмима, што је то по закону. Али, овако ми сумњамо у кварт и протествујемо: што се законске одредбе злоупотребљавају за рачун партиских људи. Овакве ствари не би требале да се дешавају под управом г. Алимпића, који, у осталам са пуно разлога, рефлектује на име модерног префекта.

Са једне седнице. Јуче после подне имао је седницу управни одбор удружења пореских чиновника, на којој је одлучено, да се одмах покрене лист „Пореска Служба" и да се оштампа потребан број чланских и уложних књижица. И тако ће мо за неколико дана имати још један стручан лист.

Егзекутивна наплата. Г. министар финансија наредио је пореским одељењима да најживље наплаћују дуговни порез и да врше продаје покретности.

То је на закону основано. Али, нека г. министар нареди да се и жалбе грађана расправе, па ће онда његова наредба имати смисла, јер овако не иде: дај порез, а кад стигнем, расправићу.

Русија и Бугарска. У обавештеним софиским круговима поговара се, да бугарска влада покрај осталих саопштења из Петрограда очекује и саопштење, да се одреди рок кад ће се признати независност Бугарске и нова титула њезина владаоца. Влада ће после тога од собрања тражити овлашћење да закључи зајам, који јој је понудила Русија, те је вероватно да ће се сазив собрања због тога продужити.

Почасни чланови. Српско Новинарско Удружење јуче на своме годишњем скупу, уважавајући рад у корист српске ствари г. г. Веселицког, дописника руских новина у Лондону, Маклакова, члана Руске Думе, Кијеза, талијанског посланика, Грофа Бобринског, члана Руске Думе, Табурна уредника „Вечера", Клофача, чешког посланика, Холачека, чешког публицисту, Бар-

---

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(163)

XXXV

Отац и син

Маршал се упита за тренутак да Гиталенс није полудео.

— То вас чуди? продужи управник Бастиље. И ја се сам чудим. Али тај је човек држао мој живот у својој руци и ја сам га морао пустити.

— Умирите се, драги мој Гиталенсе. Објасните ми све потанко. Ако је тај младић заиста онај за кога га ја држим, зло није можда тако велико као што вама изгледа.

— Нека би вас Бог чуо! рече Гиталенс.

И он поче причу о трагикомедији која се десила у Бастиљи и којој су присуствовали наши читаоци.

— Шта велите ви на то? додаде он завршивши.

— Велим да је то извршно и да је потребно да по сваку цену придобијемо тога младића. То ја узимам на себе.

— Ви га дакле познајете?

— Не, али познајем некога ко њега познаје. Идите, драги Гиталенсе, и будите без бриге. Ја ћу известити војводу од Гиза ако буде какве опасности... али опасности неће бити: данас или сутра млади Пардајан биће у мојој власти...

— Ваше поуздање ме теши, рече Гиталенс; почињем да се повраћам. Ако вам тај обешењак падне шака доведите га к мени. Још има ћелија у Бастиљи...

— Будите без бриге, сутра ћу вам га довести везаних руку и ногу, сем ако се не могне учинити с њим што боље.

Гиталенс изиђе из куће и пажљиво се попе у своју носиљку.

У истом том тренутку стари Пардајан отрча у своју собу, обуче брзо своје одело, нареди Дидију да обуче своје и рече му.

— Добићеш сто талира ако не кажеш ни речи о свему што се међу нама догодило, или ударац ножа у груди, ако ма кад и ма коме кажеш једну реч. Бирај.

— Примам сто талира! рече Дидије срећан што је тако јевтино прошао.

И без устезања ће вадити таларе из кесе.

— Сад, рече Пардајан, иди јави г. двороуправнику да сам се пробудио, као што ти мало час наредио у ходнику и но што је отворио врата да ци да ли за иста спавам, као ш си му рекао... Иди, глупаче Зар не разумеш?

— Разумем, разум! Господин Жил је од вас мисл да сам ја... Идем да га извести.

Пардајан седе у лоњачу, опружи ноге, напуни вој чашу као да хоће да пијенекаше.

Оно што је чуо малим сте пеницама потпуно је менуло његове намере. Наши аоци знају да је Пардајан чуо занимљивији део разговора к се водио између маршала и вника Бастиље.

Он беше заборав каквом је циљу пошао по дво

Сад га се није ло имали маршал у дворцу к творених или не. Опасност које био изложен његов син об га свега и он поче размишљати о средствима и начинима да што пре спасе младога витеза.

Та случајност учинила је више но сва опрезност маршалова да витез не дозна да су у дворцу затворене Јованка од Пијена и њена кћи.

Да ли би он покушао да ослободи Јованку да је зна да је она у дворцу Мему?

Како немамо намеру да наше јунаке приказујемо лепшима но што су, морамо рећи да у то сумњамо.

Шта је био тај стари Пардајан? Обичан авантуриста.

Моралног васпитања он апсолутно није имао. Што је имао сазнање о добру и злу то је сасвим природна ствар, јер то сваки човек има.

Али једно је што се мора признати: стари Пардајан је из свег срца волео свога сина.

Његов страх и бол, у тренутку кад је дознао да му син може опет доћи у Бастиљу, добио је израза у страшним клетвама и псовкама које је он тихо гунђао.

Закључак је из свега извео овакав.

— Одмах ћу изићи из дворца и отићи ћу у гостионицу „Чаробницу." Ако ко покуша да ме спречи у томе убићу га!

Он припаса мач и пође к вратима кад Данвил уђе у собу.

— Дакле, рече маршал, јесте ли добро спавали? Јесте ли спремни да вечерас пођемо на посао?

— Видим, монсењеру, да сте добро обавештени. Ви имате слуге који умеју да виде све и да саопште све.

— Није баш ни тако, рече Данвил поцрвеневши мало. Хтео сам да дођем к вама малочас, но како су ми казали да спавате нисам хтео да вам прекидам сан и наредио сам да ме известе чим се будете пробудили...

— Будите без бриге, монсењеру, сад сам кадар да пробдим три ноћи узастопце, ако је то потребно.

— То вам не тражим; до поноћи све ће бити свршено.

— И тада ћу бити слободан, монсењеру?

(наставиће се)

булеска, проф. универзитета у Јашу и Драг. Живнија уредника „Парламентера“ — изабрало их је све за *почасне* чланове Удружења.

Наредба за саобраћај. Нв захтев министра грађевина, министар унутрашњих дела издао је наредбу свима полициским властима у земљи, да одмах све путеве доведу у исправно стање, гди то до сада услед силног снега није учињено.

Сахрањен без попа. Тодор Премовић типограф, који је убио своју жену Зорку, сахрањен је синоћ без свештеника, пошто фамилија није хтела да плати „*благослов*“ 60. дин.

Опет лаж. У Бечу и Пешти не могу да живе, ако што не слажу о Србији. Покрај последњих претња целокупне бечко-пештанске штампе, упућених Србији, бечка „Југословенска Кореспонденција“ опет је донела једну лаж, тобож из Београда. У тој новој лажи вели се, како је наше министарство војно извршило поруџбину пушака и муниције, као и експлозива за израду ручних бомби, а све то да се наоружају комите. У Бечу знају чак и то, да је началник министарства спољних послова Спалајковић предао „маћедонском комитету“ већу суму новаца!

Сарајевска анкета. Мостарски „Мусават“ доноси саопштење, по коме се и муслиманска народна организација солидарише с познатом изјавом православних Срба у погледу сарајевске анкете. Од позватих православних Срба одбили су позив и Перо Шантић из Мостара, Радо Стефановић из Крупе и Јово Јеремић из Фоче. Према томе су од православних Срба у анкети остали д р Лаза Димитријевић, поп Милош Библија и Лазар Милић подначалник из Бањалуке.

Дуван од 0.50. Ми смо толико пута писали против тога, да се дуван у кутијама од 0.50 дин. пакује тако, да никад у кутији нема означене тежине дувана од 0.20 грама. Тако су јуче нађене три кутије, измерен дуван и у свакој нађено по 17 грама дувана.

Зашто управа монопола не контролише кога треба, да се ово више не дешава?

Запаљен димњак. Синоћ око 6 и по часова запалио се димњак на кући Јована Петровића абаџије у балканској улици бр. 36. Ватрогасци су одмах стигли на лице места и пожар угушили.

Претрес „велеиздајницима“. По вестима из Загреба, претрес „велеиздајницима“ почеће по свој прилици 16. фебруара.

Кошава! Кошава, што већ трећи дан дува као бесна, натерала је београђане да о њој говоре као о каквој политичкој афери или породичном скандалу. Али је у истини то лико ретка да већ постаје несносна. Спречила је по готову сваку циркулацију по вароши, а ноћу не може човек да заспи од њеног фијукања. Синоћ је правила сметове по улицама као да је Београд постао Дервен.

Данас је трећи дан њеног дувања. Народ вели ако не стане после трећег дана дуваће 7 дана, а ако и то прегони дуваће 14, па ако и тад не стане дуваће 21 дан.

Лепа парада!

Новинарско Удружење. Јуче је био годишњи скуп Новинарског Удружења, који је трајао цело после подне. Примљени су извештаји управног и надзорног одбора. Капитал Удружења износи дин. 23 000. Изабрана је нова управа, која ће се сама конституисати.

Смрзао се. Јанко Петровић, теж. из Лазнице у срезу хомољском нађен је прекјуче на путу између свога села и Салаша смрзнут у снегу. Истрагом је утврђено да се смрзо и од тога умро.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

?¿ Извршена је давно објављена реконструкција турског кабинета: за министра војног постављен је Назим паша, командант једренског корпуса, а досадашњи министар војни Реза паша постављен је место Муктар паше за главног комесара египатског, за министра просвете Зија паша досадашњи шеф катастара, а досадашњи директор поморске школе Хусни паша привремено за министра марине.

)(У Италији са страхом очекују изборе, јер после њих очекују реконструкцију кабинета из којег може испасти садашњи министар спољних послова Титони.

§§ Од 25. марта до 9. априла о. г. држаће се у Кајиру под председништвом једног Абас Хилме други међународни археолошки конгрес.

Л Московска је полиција забранила нову брошуру грофа Лава Толстоја, која је у Москви изашла под насловом „Где је излаз“? Толстој је ту описао непрестано сиромашење сељака и све јаче растење реакције у Русији, па је дошао до закључка да тако стање ствари мора довести до ових катастрофа.

[illegible] краљ Фердинанд Бугарски тако је несрећно пао на степеницама свога дворца у Дрездн, да изгледа да му је садрљена средња ручна кост. Али нема бојазни ни за какву опасност.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Опет мемоаристи

Ми смо већ једном приликом говорили о нашим мемоаристима и њиховим мемоарима. Шта нећете код њих наћи! Тако у „Вечерњим Новостима“ неки Ђ. Б. а под натписом: „Аустрија на ивици пропасти“ прича о пруско-аустријском рату године 1866. тобож као неки очевидац, па између осталог вели: „како му је неки мајор Ржа, у мађарској легији, говорио, да је Пруска нудила пок. кнеза Михаила да пређе војском у Банат и Срем, но да кнез Михаило по савету Илије Гарашанина, није се том позиву одазвао, и да је главни кривац у томе поред Гарашанина било оно „псето“ *Радосављевић*“, аустријски консул у Београду, који је тако рећи, спавао пред кнез Михаиловим вратима, не пуштајући га ни стопе без себе, само да би осујетио састанак кнежев, с којим другим саветодавцем, који не би делио његово и Илије Гарашанина мишљење.“

Међутим зна се, да консул Радосављевић, није никад био консул аустријски за све време владе кнеза Михаила и министра Гарашанина, јер је Радосављевић био консул за време Карађорђевића, и да је још 1858. године кренут из Београда. Ђ[illegible]воме нека сваки оцени ко се вере може поклонити за остало што прича овај мемоарист. Он је сирома слу[illegible] нешто о конзулу Радосављевићу (Теји), али није до[illegible] или разумео или упамтио мисли да је пруско-аустрски рат био Бог зна кад, те [illegible] ништа о њему не зна. [illegible]осталом, овај мемоарист, м[illegible] да је какав Србин из пр[illegible], кад вели да је и он био [illegible]устријској војсци тада; а [illegible]има пречанима, нарочито [illegible]има Милетићеве багре, [illegible] су нешто и мртви кнез Милош и Илија Гарашанин наиту. Да њих двоје није било давно би они васпоставили [illegible]шаново царство, јер ето, [illegible]ај мемоарист вели, да би Аурија још онда пропала. Сиро[illegible] они, по њима кнез Михаи[illegible] изгледа да је био нека шта, који није смео да се одн[illegible] од аустријских консула [illegible] да је само по савету њихом земљом управљао.

ИЗ НАРОДА

Одговор на клевету

Поштовани г. уреднче!

У вашем цењеноцисту од 24. тек. месеца бр. 23 у рубрици дневне вести, изашла је једна нотица без потписа, од наслова „Врли Грађани“ у којој се вели да су се Будимир Ић, Миленко Петровић, Алекса Јлесијевић и Радојко Вуковић, жалили министру унутрашњих дел, што се и од њих купи прилог за народну одбрану — па се она иронично кличе: живели дични грађани!

Безимени дописник, сигурно је ишао на то: да нам патриотизам оспори, — и ако му ми нисмо дали повода за то. А да је потпиша да му нисмо дали повода да нас сумњиче дао ве[illegible]патриоте, сведочи то: што се д[illegible] нотице није смео [illegible] подписати, већ кукавички бије изв[illegible]уније, пошто се осећа неспособи да издржи кратку своје нотице. А да смо ми заиста врли и обри грађани, и у свему исправи трговци, то ће посведочити, св[illegible] они грађани ове земље, па чак они ван ове, који су имали дотанас пословне везе са нама, о је ван сваке сумње. А безимени дописнику нотице, да је стварно истине, да ли смо ми патриге или не, могао је се уверити код овд. пододбора друштва [illegible] Црвена Крст, коме смо ми доделисати, и ако не спадамо у богатије грађане ове вароши, ак дали прилог већи за 60—80[illegible] сто од најјачих овд. гађа. Ато није случај и код одбора знародну одбрану, то остављамозаменом дописнику нотице, да сто објасни, и при том објашну моли ли би га да се подпишкако би знали ским имамо частиемисати, и онда ћемо бити [illegible]рни.

Стога вас господиноедниче лепо молимо да свој напоштампате, као исправку изгледно место у вашем цењеноисту, а на горе речену нотацу,пта смо вам у напред благодар

Јануара 1909. год.

Краљево.

Будимирић
Миленкстровић
Алекса сијевић
Радојко уковић

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОЊИ

У топлој соби кварта тихог. — Ко је саучесник? — Ћопикућура у Софији. — Хватање талу.

(наставак)

— То би добро , али, како? — прихватиарин.

— Ево, како! Отиди ти напоље па направи у ходнику неку ларму. Газда ће скочити да види шта је. И келнер ће сигурно то исто [illegible]учинити. Ја ћу, међутим, зграбити целу фијоку и побећи на спољна врата — предложих ја.

Бугарину се допаде предлог. Полако се извуче у ходник. Ја сам узбуђен чекао како ће се ствар развити, и већ сам прорачунавао како ћу скочити, извући фијоку и побећи на врата. Полако устанем и отшетам до врата па их нечујно отворим. Таман сам се враћао своме столу, у ходнику се зачу паклена ларма. Нешто је пуцало веома слично шамарима. Газда скочи а келнер пође у ходник. Ларма је била све већа. Кафеџија потрча ка ходнику оставивши фијоку отворену. Чим је ухватио за кваку од врата Бугарин нада да бега. Газда потрча за њиме. За то време ја сам притрчао столу, извукао фијоку и у три корака био на улици.

На заказаном месту дочекао ме је Бугарин, који је гореo од нестрпљења и бриге, да ли сам успео да се дочепам фијоке. Чим ме је угледао, притрча ми. Ја му показах пун џеп банака, јер сам фијоку уз пут бацио. Пребројасмо „пазар“ и нађемо 2700 лева. Бугарин је све пљускао и непрестано хвалио српске коцкаре. Читав месец дана смо се трошкарили и крили, али мене после не ухвате као сумњивог. Сумњичили су ме за крађу тих 2700 лева, а ја сам све одрицао. Али ни они нису лако пуштали. Пре но што ће ме пустити употребили су последња средства.

„Ћопа“ се промешкољи. Изгледа да га је узнемирило и само сећање на та „средства“.

[illegible] Србији нас [illegible]ину. Али, у Бугарској... не... не... не би отишао више у Бугарску, па да знам, да ћу опет направити тако добар посао. Чим сам уведен чиновник ме погледа оштро и запита:

— Не признаваш ли?

— Немам шта да признам кад....

Он ми не даде да довршим. Зграби столицу и док сам ја трено, наби ми је на главу. Ја се скљоках, тада ме зграбише два жандарма и одведоше у неку мрачну собу.

На зиду је прикуцан на ексер висио један гвоздени обруч ширине човечије главе. Прислонише ме уза зид, расклопише обруч и утурише ми главу. Обруч ми је окружио главу преко чела.

Пре но што почеше „операцију“ затражише од мене да признам све шта сам починио по Софији. Станем лагати. Одрицао сам све и клео се. Та зар сам смео сад признати кад сам дошао до толиких пара. Да боме, да ми нису веровали. Почеше да полако, неким справама стежу обруч. Испочетка није много болело, али, што су више стезали ја сам осећао како ми жиле по глави трну а на очи ударају свитци. Већ сам се био почео решавати на признање, али ми паде на памет обичај бугарских коцкара. Они су немилосрдни према издајици. Често су издајнике просто убијали. Са мном, као са странцем, то би сигурно учинили. Имао сам, дакле, да бирам: или, да признам и издам друга па да изгубим и новац и слободу а изложим опасности и свој живот због освете, или да не признам и сачувам новац и слободу а можда и живот, али, да претрпим ужасне муке. Решим се да трпим. Ко зна, да ли бих то могао, да у један мах не престадоше са стезањем. Глава ми беше већ утрнула и болови нису били сада тако страшни, да се не могаху издржати. То ме мало окуражи, али сам се ја превијао и стењао као да трпим три пут јаче болове.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Руџовићево Позориште.

Због тога што је сала „Коларац“ заузета, Руџовић даје вечерас своју представу на „Булевару.“ Представљаће се „Тоска.“ Сутра по подне, на захтев омладине представљаће се „Грађанска Смрт.“

Продана невеста.

Од недеље почињу у Народном Позоришту у велико пробе чувене Сметанине опере „Продана невеста“.

Ангажована.

Госпођа Таборска, чланица Осечког Казалишта ангажована је за редовног члана Народног Позоришта. Поред г ће Таборске ангажован је и њен муж. Г-ђа ће се већ идуће недеље појавити пред публику као члан куће.

Није га ударила капља.

Мика Ристантијевић нас известитава, да га није ударила капља. Ми Мики верујемо и радујемо се његовој исправци.

ТЕЛЕГРАМИ

Цариград. Хасан Фехми паша председник државног савета изјавио је да даје оставку, јер је поступак великог везира некоректан. Министри Хилми паша и Тефик паша дали су оставке, а министар финансија поднеће данас оставку после подношаја буџета. Овдашњи младотурски комитет јединство и напредак решио је једногласно, да обори великог везира – Тзмил пашу.

Париз. Скупштина је примила законски пројект о амнестији онако како га је поднела влади.

Месни Одбор Напредне Странке за град Београд

и

Београдски Клуб „Напредак“

приређују данас 31. Јануара т. г. у 9 часова у вече

НАПРЕДЊАЧКО ВЕЧЕ

У сали код „Коларца“

Приређивачки Одбор учинио је све да и на овом, као и прошлогодишњем, Вечеру, посетиоци нађу пријатне забаве. Свираће штрајк оркестар музике Краљеве Гарде. Улазак у салу и сала биће нарочито осветљени.

Позивају се сви напредњаци да испуне своју партишку дужност и ово Вече посете.

ДОЛАЗАК У ОБИЧНОМ ОДЕЛУ

УЛАЗНИЦА: **ДОБРОВОЉНИ ПРИЛОГ**

* Курсив је наш.

ВИНО

Српско и француске под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.
Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok, белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урењене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Tej-Butera." Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка млађог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печуракa т. д. Киселих Краставаца у буради ма 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Саламе *нова роба најбољег квалитета* Сирева: Ементалера, Рокфора, Ајзамера, Комемберта, Брка и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибака у пакетима 0·85 пр дин. *Најведе и најразноврсније стовариште* Бомбоњ и колача за послужавање. Мандарина, свежих Поморанча црвених, „Марона" Кестена ит.д.

Француских Сардина у зејтину најбољи избор. Тонфиша, Маринираних Харинги. Марината од Јегуље, Руса и т. д. Дивљачи разне, Јаребица Зечева Фазана и т. д. Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашности шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 18 15—

У МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

Љубичина ул. бр. 11.

потребни су женски шегрти из добрих кућа и неколико радница.

54 5—6

МЕЊАЧКА РАДЊА

ИСАКА Ј. ЕШКЕНАЗИ

Купује купоне 2 од сто држ. зајмова и плаћа 2 дин. комад.

Купује акције и заложнице свију завода Крал. Србије, плаћа добру цену.

Продаје менице, марке таксене и поштанске и даје рабат 2 и по и 2 и три четврти од сто.

Срећке Класне Лутрије за II класу има на продају у свима поделама. Шаље сваком на захтев. Вучење 6. фебруара. Главни згодитак *30 000* динара.

43 6—10

Отворили смо три дућана и то на Великој Пијаци, Зеленом Венцу и Палилулској пијаци

За продају говеђег цубока

Говеђе главе 1 кило 0·30 дин.
Црна цигерица 1 кило 0·30 дин.
Слезине 1 кило 0·30 дин.
Цела бела цигерица 1 комад 0·40 дин.
4 ноге говеђе 0·60 дин.

Продаја врши се сваки дан пре подне. 39 7—10

Изашла је из штампе
од
Г. Стој. М. Протића
министра на расположењу

„Тајна Конвенција"
између
Србије и Аустро-Угарске
Цена 0·50 п. д.

Може се добити у књижари
Геце Кона
49 3—3 Београд.

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

НОВА РОБА — изврсне
Кобасице „ТУРИСТЕН"
„TURISTEN WURSCHT"
1 кгр. Дин. 3.

Препоручује радња
Душана Тодоровића
Крал.-Српског Дворског Лиферанта
Београд — Теразије.

ФАБРИКА БОНБОНА И ШЕЋЕРНИХ ПЗВОДА

Радомира Рашкоћа

одликована Златном Медаљом на Балканској Изложби у-ну 1907. године

Препоручује своје одликоване произ: и то:

Слатко од Орашчића, Шљива, Ружа, Јаголадина, Лубеница, Лимуна и Трешања, Поморанџе и Вишања, ово и Чоколадо.
Бонбона и Чоколаде фина филованих, свих, суших, разних Роксова, обичне промешане беле и прене.
Ратлука Цариградског филованог са баде нефилованог в српског у таблама и сандуку
Ялве Цариградске и Курске. **Шећера** жутог овеног.
Коњака српског и француског. **Рума** „Јама и обичног.
Сока природног од Малине.
Ликера разних и то: „Шатрес", „Кем" Растан, Ванила и т. д.

Г. г. потрошачима у Београду и унашњости шаље тачно и на време са врло умереном цен и брзом услугом. — Продаја на више и на мање. 61 2—4

Телефон 869 Београд — Васина ул. бр. 6 **Телефон 869.**

Котел „АЛБАНЂ"

Српска кујна без конкунције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛ МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Срки купус са пастрмом, Проја, Кеван на ражњ.*

Препоручујемо домаћи одличибермет. Љубитељима црна вина обраћамо пречиту пажњу као и остало домаће вино по зтно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" издајемо ван радње по 30 п. дин.

ВАЖНО ВАЖНО

КОРИСНА ПРИЛИКА

Помодно-Мануфактурна и Платарска радња

Браће Х. Габај код „Круне"

Кнез Михаилова бр. 1

Извештавамо наше поштоване порошче да смо сву робу попустили са 25 од сто јефтиње од садашњих цена, исто чинимо услед нагомилане разноврсне робе као:

Свиле и Атласа у врло лепим и најмодернијим дезенима и глат за венчанице и афпуне

Атласа и Сатина за јоргане у 160 см. ширине у свима бојама.

Штофова за женске хаљине и костиме.
Авгепаст хаљина од тиланглеа, свиле и филе.
Филе и у тилу шивен штофи, чипке и зјечи
Штофаних гарнитура (копертука)
Завеса вунених и чипканих. Стфева вилиперапих.
Гарнитура кончапих и вунених за 6 и 12 персона белих и у боји.
Цвилиха за душеке и ролетне лепим најновијим шарама и сасвим постојаним бојама.
Платна у разним ширинама за све употребе.
Белог порхета пике и шнир.

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МУШКА ОДЕЛА са 40 од сто јевтиније услед искључа истог артикла. Реслова врло јевтино.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — Поруџбине вршимо уз доплату.

С поштовањем
БРАЋА Х. ГАБАЈ.

37 8—20

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђрића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЈЕ:

СИРОФИН

који потпуно замењује **страни сирун** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа дисања, катара плућа и свију оних болести, где **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен одличитеског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДН ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на широфулозаалоевну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и деца као и деца радо узимају и добро подносе. Цена једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРИЈАН

са сољу по Молу, за трајање код ба или услед промаје, хреци и снажи мишиће, јача не коспих влакана и спречава опадање косе. Мања бо 20 динара, већа **2** динара. 46 5—50

„ПРАВДА" приюгласе по умереној цени.

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА

Помодно Мануфактурна Трговина

АВРАМА Х. ГАБАЈА и Комп.

код Лубенице

Васина ул. преко пута Народног Позоришта

Распродаје

сву робу знатно јевтиније но до сад услед селидбе радње.

Распродаја ће трајати до 30 Априла 1909. год. а од 1-ог Маја исте године отварамо нову **Мануфактурно-Платнарско-Галантериску** трговину у згради *дом Анкера на Теразијама* где се сад налази апотека Викторовића. *Мустре на захтев шаљемо бесплатно.*

С поштоваљем
АВРАМ Х. ГАБАЈ и Комп.

33 10—20

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Протиау: **широфула, отока жљезда, малокрвности, оспа** *т. зв. фарцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Благовременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи кра се пречисти, а кад је кра у организму чиста, онда се и болести реће јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашности Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jecoris aromaticae cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозна отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

У... требом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Палапци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 1657 9—

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пре грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљаде њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од заиредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд* 1658 19—

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне жнпоне и *најмодернија укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најскромније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца свакој је дами слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је поспгао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије глас најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашњости, за коју ваља послати или ма какву добро стојећу хаљину или меру по моме пртаном упутству.

Цене су једне за свакога!

Приспео нам је шлеп

УГЉА I. врете

за ложење пећи и продајемо и то:

Салон угља по . . . . . дин. 5·20
Салон кокс . . . . . дин. 5·75

од 100 кгр. франко наш плац на Сави.

Телефон 391. Српска Индустријска Банка
Владислава Костовића и Комп.

52 4—4

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 динпрла год. 8, за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32 дин. за пола год. 16 дин, за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази с углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавриловића и Комп. Брамкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | НЕДЕЉА 1 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВАН ДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 32. | Телефон 821.

Организација Српскога Народа

(Од нашег нарочитог дописника)

Скопље, 30. јануара.

И српски народ у Маћедонији и Старој Србији почиње постепено, али поуздано да се организује, онај исти народ чију су егзистенцију Турци, са својег завојевачког гледишта, порицали, а Бугари, окорели у своме националном егоизму, нису само Србе порицали као народ, него су ишли у тој својој шовинистичкој заблуди чак тако далеко, да су тврдили да Срба уопште и нема у тим класичним српским земљама. Јулска револуција у Турској демантовала је и једно и друго неосновано тврђење. Турци васкрсавањем Митад-пашина Устава, удављена пре тридесет година, Бугари својом малаксалошћу која их је, после те револуције, нагнала на пређутне концесије према Србима.

Да би та народна организација била заснована на чврстој основи, вође српскога народа у Маћедонији и Старој Србији решиле су, у договору с народом, да у Скопљу, одрже једну скупштину на којој ће се дефинитивно утврдити принципи који ће руководити српски народ у борби за своја права.

Српској Народној Скупштини биће један од првих задатака да утврди какво политичко држење треба српски народ да заузме у Турској услед промена које су, јулском револуцијом, настале у политичком животу отоманске империје. Српски ће народ с правом тражити да буде равноправни учесник у решавању свих питања, која се њега нарочито тичу. Те његове тежње и те његове жеље нашле су израза у Уставу Српске Народне Организације, који Скупштина има да претресе и, ако се слаже с њиме, да га прими.

Али организовање српскога народа у једну чврсту заједницу, има данас и један други врло карактеристичан значај. Тај вечито гањани и непризнавани народ био је присиљен да годинама, путем делимичног револуционисања, води очајну борбу за своја права, која Турци нису хтели признавати, а која су, опет, Бугари, у слепилу својег националног егоизма, цинички газили, не би ли застрашивањем натерали српски народ да одустане од борбе за своја права, како би, и на тај начин, доказали, да у Маћедонији и Старој Србији и нема Срба. Срби су зато били нагнани, а у томе је лежала и мудрост политичког рачуна, да се ипак организују у једну тајну заједницу и да тако постепено освајају стопу по стопу својих права. После јулске револуције Срби су, уверени у савршену искреност младотурског покрета, претворили своју тајну организацију у јавну, износећи свему свету своје захтеве и своје тежње: да се српском народу у Маћедонији и Старој Србији створи сношљивији и слободнији живот.

Скупштина, која је требала да се састане 20. јануара, али која је морала бити одложена због неизвршених избора у Приштини, Пљевљу и Гиљанима као и због неизвршених избора војвода растурених по реонима, састаће се 2 фебруара. Посланици већ у велико стижу.

Скупштину сачињавају три врсте посланика. Има посланика по положају: архимандрити који управљају манастирима, изасланици професорских колегија из пет гимназија (битољске, солунске, призренске, пљеваљске и скопљанске) пет изасланика целокупног учитељства у Маћедонији и Старој Србији; посланици које је народ изабрао и три посланика које су изабрале војводе.

Наравно да ће се на тој првој скупштини српскога народа појавити и некаква опозиција, коју, више него поуздано, неће руководити принципи, него младићева тежња да се извесни смутљивци истакну и који хоће да пречишћавају извесне личне рачуне међу посланике. Срећом сви народни посланици, прожети љубављу према својем народу, одсудно су противни тој мегаломанској опозицији, чија су средства, у овај мах, лаж, клевета и издајничко тврђење, да српским покретом у Маћедонији и Старој Србији управља — српско министарство иностраних дела! Та „опозиција" протура по Скопљу аутографисане пасквиле и позива посланике да устану против народних непријатеља, који — зобљу српске наполеоне.

Скупштина ће се држати у српској гимназији.

Скопљанче.

„Кривице" пуковника Влајића

Једно објашњење са „Штампом"

Као што је читаоцима „Правде" познато, прва оптужба која је путем јавности подигнута против пуковника Влајића, јесте та: да је он као начелник артиљеријско-техничког одељења министарства војног, држао на положају управника „Обилићева" др. Душана Станојевића, и да је он због тога главни кривац што је овај на томе положају чинио оно због чега га је јавност оптуживала.

Колико је ова оптужба неумесна најбоље се види из тога: што се управник „Обилићева" поставља Краљевим указом, а не министарским претписом и што „Обилићево" не подпада под контролу начелника артиљеријско техничког одељења, него своје послове самостално ради и о њима извештава министра, који за примање израђеног барута увек одређује нарочиту комисију. Кад стоји овај факат, онда настаје питање: по чему је Дамјан Влајић крив што је министар војни држао Душана Станојевића на положају управника „Обилићева" по чему треба он да носи главну одговорност за неисправан тога управника, кад он сам не никаквих веза нема?

Друга опт ба којом се оптужује пуковник Влајић јесте та: да је он на своруку поручио код страних фабр 50 милијуна пушчаних метака није хтео дати да се ови изе код нас у крагујевачкој фаци.

На ову оптбу одговорила је полузванична „Самоуправа" ово:

Није истинда је то урадио Влајић, а најме је он то урадио на своју руку,у је муницију поручно у споразуму са министром војним нарочи одбор, који је Нар. Скупшти из своје средине изабрала, и ко врши све оне поруџбине које сматају плагити из оних 16 милија динара, које је Скупштина вотрала.

Трећа оптужба која се у јавности подигла против Влајића, јесте та: да је он мимо скупштинског одбора поручио авесан број шрапнела за наше брометне топове и да их је платио по 62·50 дин. по комаду, т. ј. мною скупље но што их је наша држав раније плаћала.

По подацима које смо добили са најмеродавније стране, ствар са овим шрапнелима стоји овако:

Те шрапнеле није поручио „мимо скупштинског одбора", пуковник Степановић својом властитом иницијативом, а поручио их је „мимо скупштинског одбора" зато што је ова поруџбина извршена на рачун ранијих кредита са којим скупштински одбор никакве везе нема и са којим министар војни сам по своме нахођењу располаже. И најзад: шрапнели нису поручени по цену од 62·50 дин. по комаду, него по 55 дин. т. ј. *по 5 динара јефтиније но што их је држава раније плаћала.*

Четврта је оптужба ова: да је пуковник Влајић добио неко писмо од белгијске фабрике код које је пушчана муниција поручена; да је то писмо веома компромитујуће по Влајића и да је то писмо видео „један нижињерски пуковник".

Међутим факт је ово: да Влајић на часну реч изјављује да од те фабрике никакво писмо није примио; да на пошти нико не зна: ко је то писмо примио нити ко га је Влајићу предао и што је најглавније, нико не може да нађе тог „једног инжињерског пуковника" који је то писмо видео, ма да се инжињерски пуковници у Србији могу на прсте избројати.

Пета оптужба која се диже против Влајића ова је: да је он крив што наша војска није снабдевена како треба, а међутим и најмлађи потпоручник зна: да начелник артиљ техничког одељења нема права ни једну потковицу да купи, а камо ли да снабдева војску потребама. Да је пак Влајић као начелник чинио оно што му је дужност налагала, види се из тога: што и данашњи министар војни врши поруџбине по рефератима које је за собом оставио Влајић.

Шеста оптужба, којом се оптужује Влајић вели: да је он летос вршио јавне пробе са новим топовима тек пошто је извршио тајне пробе и помоћу ових пробрао оне топове који добро фукционишу, а сви војници и официри из III батерије знају да су јавне пробе вршене оним истим топовима са којима су се они вежбали и учили.

Најзад долази она оптужба коју, је један активни официр преко једног пријатеља доставио директору „Правде", а у којој се тврди: да је пуковник Влајић у својству начелника артиљеријско — техничког одељења, предлагао министру војном да продаду стару ћулад као старо гвожђе и да је као купца за то пријавио свог шурака, војносудског мајора у пенс. М Милојковића.

Из акта по овоме предмету видели смо ово: Да је септембра месеца прошле године, неки Зарија Челебоновић из Ниша упутио министарству војном један акт, у коме тражи да му се нека топовска ћулад, која се налазе у нишком граду уступе по 100 дин. за 10 000 килогр. као старо гвожђе. Ову понуду начелник Влајић упутио је на мишљење *баш овом истом официру који сада Влајића оптужује да је ову ствар удешавао за свога шурака*, и кад је та официр дао мишљење да ту ћулад не треба продавати, Влајић је у томе смислу поднео реферат који је од стране министра и акцептован.

Милан Милојковић у целој овој ствари није имао никаквог удела, а Челебоновића је у овоме послу подржавао Веса Миловановић.

Ето тако стоји ствар са оптужбама које се преко јавности а поглавито преко „Штампе" подижу против Влајића.

Е па реците сад ви, којима није стало ни до Влајића ни до оних који су против њега подигли кампању, реците ко је у праву: дал' „Штампа" која напада Влајића, или „Правда" која је — како „Штампа" рече — бранила Влајића. И реците: ако неко некоме нема шта пребацивати; дал' то „Штампа" има права пребацивати „Правди" што брани кривога Влајића или би пак, „Правда" имала права пребацивати „Штампи" што напада невиног Влајића?

Историја једне изнуђене менице

Закулисне операције једне београдске Банке — Ухапшен члан Управе — Сатански план директорова — Хапшење другог члана Управе — Изнуђавање у хапсани — Изнуђена меница — Покајан грех — Опелања почиње — Фалсификат на есконтној листи — Чудан лог генерала.

(НАСТАВАК)

— Добро... пристаде Премовић, и не размишљајући како тежак грех узима на душу.

— Сутра ћу на саслушању изјавити све, како сте ми рекли. Али, и ви ћете ваљда одржати своју реч.

— У то не сумњајте. Имате реч и моју и целог управног одбора. Само не морате ствар одлагати за сутра.

Премовић је већ био изгубио главу и не падаше му у очи ова брзина и пристаде.

После неколико тренутака Премовић је на саслушању изјавио: да је за крађу хартија од вредности знао и Давид Барух, коме је он као дежурном члану ствар поверио.

Сутра дан већ је полиција саслушала Давида Баруха и одмах по саслушању донела решење о притвору.

Београд је био изненађен, кад је сутрадан сазнао из новина, да је ухапшен Давид Барух, рођени брат Марка Баруха.

Сиромах Давид беше се пренеразио кад се једнога дана створио ни крив ни дужан у затвору. Узалуд је сиромах доказивао, да је невин. Кварт варошки, који је дело истраживао донео је 12. децембра 1905. год. решење о притвору мотивишући га:

1) што га је Никола Премовић, који је своју кривицу признао, означио за саучесника (§ 123. тач. 4. крив. суд. пост.) и

2) што је према признању Николе Премовића, био у стању да ово дело изврши, јер је према представци председника управног одбора Народ. Акц. Задруге г. Најдановића и [illegible] ан кључ од касе у томе времену. (§ 113. трч. 7. крив. суд. пост.)

На своме саслушању Премовић је изјавио, да је заложницу, по којој су акције заложене код Заложне Банке, предао Давиду, и да се она сигурно и сада налази у његовим рукама.

Кварт је одмах наредио претрес стана Давидова и још истог дана претрес је извршен. Најсавеснијим претресом тражена заложница није нађена.

Давид је изјавио жалбу суду, али је суд одобрио решење кварта Давид је дакле, остао у затвору.

Може се лако појмити у каквом се душевном стању налазио овај човек. Затворен као најобичнији крадљивац а невин. Па срамота од света. Шта ли ће само мислити о њему Београд, у коме он толико година ужива тако леп глас. Како ли је то био тежак удар и за његову породицу.

Маса црних мисли пролетала му је кроз главу. Целе ноћи није могао ока склопити. Очајање је све више обузимало његову душу.

У таквом душевном стању затеко га је сутрадан директор задруге, који га је посетио.

— Шта се ово самном чини, ако Бога знате, господине директоре? — поче Давид чим је угледао директора. — Та ви ме бар знате и мене и моју породицу. Зар сам ја био способан за овакву ординарну крађу? Јел'те? говорите!

— Па баш зато, што сам уверен, да сте невини, ја сам и дошао да покушам на сваки начин, да вас спасем. Могу вас уверити, да исто овако

као и ја мисли цео управни одбор, и да је и његова жеља да се спасете беде невидовне, која вас је снашла.

— Хвала вам! Још, дакле има поштених људи на овоме свету. Хвала вам. Ви имате јаких веза и пријатељства. Спасите ме ове срамоте, ја ћу вам целога живота бити благодаран — кумио је сиромах Давид.

— То је и наша жеља. Ми смо дуго размишљали о начину на који би вас могли спасти, и нашли смо начин.

Давиду засија у очима зрачак наде.

— Говорите г. директоре, ја ћу вас послушати — уверавао је Давид.

— Морам вам у напред рећи да за овај план зна само неколико ваших пријатеља. Са њиме нисмо упознали цео управни одбор, јер вам у поверењу могу рећи, да на жалост има и таквих чланова, којима је главна ствар само накнада штете причињене крађом. И ствари које будем сада од вас захтевао морате у чинити због њих, како би их могли уверити, да су интереси задруге обезбеђени.

— Ја вам благодарим господине директоре. Учинићу све само да се курталишем ове беде. Говорите само — мољаше нестрпељиво Давид.

— Ево нашег плана. Увидећете лако, да је остварљив, чим вам га саопштим. Дакле, чујте:

— Да би добили пристанак управе, да одустане од тужбе и да бих лакше порадио код суда, да одмах будете пуштени, потребно је да управа добије сигурну гаранцију, да ће се штета покрити. Ми *ривизиони* одбор, и изабрали смо: меницу. Ви ћете нам дати ваш акцепт од 4400 дин. и писмену обавезу да ћете тај акцепт исплатити чим будете пуштени. Међутим, чим ви будете пуштени ја ћу вам меницу и обавезу вратити на уништај а нас неколико у друштву са вама ефенски ћемо платити оштету. Тако је најзад и право. Јер, ако ћемо по праву, председник је највише крив што се крађа могла и десити, пошто је други кључ од касе био код њега.

(Наставиће се)

СТРАНА ПОЛИТИКА

Енглески краљ у Берлину. *(Багдадска железница. — Повољан резултат. — Зближење.)*

О политичком резултату посете енглеског краља Едварда у Берлину дознаје „Берлинер Тагсблат" ово: Иностране су листови јавили да немачка влада намерава за време бављења краља Едварда у Берлину преговарати с енглеским државним подсекретаром сер Чарлсом Хардингом о багдадској железници, те да у том питању постигне споразум с Енглеском. Као се сада може утврдити, те су вести биле основане на заблуди. Државни канцелар кнез Билов конферисао је неколико сахата са сер Чарлсом Хардингом, те су опширно претресени политички односи између те две земље, као и циљеви енглеске политике. У том разговору питање о багдадској железници није ни додиривано. Обе су стране веома задовољне резултатом тога разговора. Не упадајући у оптимистичка улепшавања, може се још сад рећи да је берлинска посета краља Едварда и конференција државног канцелара кнеза Билова сер Чарлсом Хардингом знатно унапредила зближење између Немачке и Енглеске и да су ових последњих дана нестала извесна страховања с којима су у нас посматрани циљеви енглеске политике. Већ веома уљудни срдачни и пријатељски тон, којим је краљ Едвард говорио у својој здравици на свечану ручку, био је знак тога непретка.

Крвава трагедија

(свршетак)

По овим забелешкама најбоље се може оценити у каквом се душевном стању налазио сиромах Тоша. Гнев љубоморе у њему се распламтио и он се све више мирио са својом старом идејом о убиству. Случај је хтео, да је можда прво што је мислио остварио. У уторак се у позоришту представљало „Ашиковање" у коме је гостовала Таборска. Зора је играла једну разуздану и раскалашну девојку, која се много љуби. Он је био у позоришту. За време њених сцена он је дрктао и бледео. Глумци, који су знали за осетљивост Тошину, нарочито су обраћали пажњу на њега при свакој сцени када се Зора љубила, и приметили су силну узбуђеност Тошину, која би свакоме ко би га посматрао пала у очи. Сви су знали да ће Зора „појести ватру" за оволико цмакање.

И нису се преварили. Зора је после представе имала страшну ноћ Пребацивањима није било краја. Она се бранила. Свађа је расла, док се није претворила у тучу.

Та туча није била прва. Пре извесног времена у наступу љубоморе Тоша је ударио пе *ушкрсао претпр. Зорин* спала. Зора је тада побегла од куће матери. Мати се жалила кварту, где јој је препоручено да подигне тужбу. Али, после силног мољакања Тошиног, Зора се вратила натраг мужу. Тоша јој је тада дао написмено да се сме на позорници љубити. Од тога доба увек је спавала са синчићем, верујући да ће јој он бити заштита од мужа.

Прекјуче у вече око 10 сахата у вече, после свршене пробе Чичиних „Дорћолских послова," Тоша је сачекао жену код позоришта и упутио се са њом кући свађајући се.

Зора је била још око 8 сах. отпратила синчића код матере.

Како је сирота провела ту ноћ, то само Бог зна. Са првим зрацима сунца она је испустила душу од снажног удараца ножем, од руке човека, који ју је истински љубио.

* * *

Стара историја љубоморног мужа и лакомислене жене са свима епизодама, које обично убрзавају и потпомажу овако трагичан свршетак. Тешко је окривити ма које од њих, сем оне ниткове, који су употребљавајући и анонимна писма, довели ствар дотле.

Овако неприродан брак, два створа, подједнако осетљива, са различитим погледима на живот и морал, морао се овако трагично развести.

* * *

Позориште је у пок. Зори изгубило једну вредну и савесну чланицу, која није била без будућности. Зора је требала позоришту нарочито сада када је женски персонал тако прорећен. Сви позоришни посетиоци ипак ће зажалити за сиротром, која је тако рано и тако трагичан начин, завршивши глумачку каријеру

Мш.

СРПСКЕ ВИЈЕСТИ

Велики народни збор

По позиву с радикалне странке држаће данас у Вел. Кикинди велики Срба из Угарске, на коме ће претресати питање о изборној праву и заштити мањине.

Пенсионан

Лазар Мијушко, председник црногорског државног савета, пензионован је.

Сарајевска анкета

На првој седници познате „сарајевске анкете" разио се начелник града Сарајева и владина пришипетља Есафендија Куловић — против уза. Замачно је мислио да ће се ме још боље удворити својим зама.

Одбијеноз

Из муслиманскнародне организације били су звати у „сарајевску анкету". А бег Фардус и Дервиш бег Мирем, али не као чланови организације но као приватне особе. Об ова народна правака телеграфи су одбили позив.

Дневне вести

Министарска седница Синоћ је одржна министарска седница у министарству спољних послова, под председништвом Краљевим.

Овој седници био је присутан и министар војни ђенерал г. Мих. Живковић.

Пријем дипломата. — *Јуче је пре подне био код* министарству спољних послова, код министра д-р Милована.

„Престолонаследник против Русије". Под овим насловом донео је „Пест. Лојд" тобож из Београда телеграм, у ком јавља како је Престолонаследник Ђорђе 29. јануара у вече посетио руског посланика Сергијева, код кога се задржао три сахата. Престолонаследник је, вели, у највећој узрујаности изишао из посланства и отишао начелнику министарства спољних послова д-ру Спалајковићу. Даље се у том телеграму вели како се из околине министра Миловановића, „чује", Престолонаследник је најоштријим изразима напао Русију и издајничку политику њену према Србији. Престолонаследник се, вели телеграм, изразио о својој посети код руског посланика овако: „Исказао сам господину Сергијеву своју најдубљу срдбу због бесмислене политике Извољскове и унапред га известио да ја и одбор за народну одбрану ни у ком случају нећемо дозволити, да се Србија спречи да великим силама пошље меморандум." Већ сама садржина овог телеграма јасно показује да је од по четка до краја лажан и да је измишљен у Земуну.

Вреди завештавати! Велики српски добротвор Велимир Тодоровић, син бесмртнога Кнеза Мученика, оставио је Српском Народу 2,000.000 дин. Заслужио је по томе, да му се бар једном годишње приреди леп помен у цркви. Јуче је био заказан парастос у Вазнесенској цркви, као што смо јавили, али Скупштина није нашла за вредно да присуствује помену. Скупштина налази да је корисније и лепше и достојније присуствовати некаквом двадесет левом „личном објашњењу" поводом похаране јаднице Таре!

А Србин трпи, трпи и чека...! Ово сад већ више нико и ништа не разуме!

Мин. војни ђенерал Живковић с чијим радом је цела Србија задовољна: сва Скупштина, целокупно јавно мњење, цела војска — пада, даје оставку, приморан је да иде, а г. Привредник Главинић, с чијим радом нико у овој земљи, сем „Прометне Банке" није задовољан — седи, скопчао се грчевито за столицу и не можеш га отерати ни батином!

Док онога првога *доброга*, пуштају да иде, па чак не распитују ни зашто оде такав човек? дотле се око другог *лошег* направило Косово! Самосталци су устали јаче у одбрану „Прометне Банке" и ђенога г. Главинића, него што су се залагали кад су секли народне посланике на сред Теразија!

И сад се не зна: је ли пао ђенерал Живковић? Зашто је отишао Министар Војни? Има ли кризе? Нема ли кризе? Због чега је криза? Зашто се све ово оволико мучи, мућка, истеже, петља, натеже, кубури, и — ништа у ствари не ради!

Да ли је у истини Србија постала мува без главе?

Турске војне мере. Два коњичка пука у Цариграду добили су наредбу да буду спремни за евентуални одлазак у област другог корпуса.

Посета. Јуче у 2 сахата после подне преседник министарства спољних послова, код министра д-р Милована.

Биће опојан. Нашу јучерашњу белешку „сахрањен без попа", имамо да исправимо у толико, да је пок. Тоша Премовић сахрањен без свештеника не за то, што његова породица није хтела платити 60 дин. за благослов, већ за то што није могла наћи митрополита да да благослов. Како је било већ касно у вече, сахрана је извршена без свештеника, па ће се опело накадно извршити на гробу чим се добије благослов.

Сарајевска анкета. У прошли четвртак састала се друга седница сарајевске анкете, али је и она одложена на захтев Муслимана Куловића (владине пришипетље), да би се Муслимани могли договорити о неким важним питањима и израдити свој елаборат.

Палилулски самосталци. Ми смо неколико пута јављали о незадовољству међ врачарским самосталцима, а „Одјек" нас је демантовао. Међутим, последња два збора врачарских самосталаца дали су нама за право. Сад имамо да јавимо да и међу палилулским самосталцима влада велико незадовољство, које поглавито потиче отуда што су незадовољни радом општинске управе. Најугледнији самосталац у Палилули, Бошко Чупић, који за собом повлачи гласачку војску из Палилуле, повући ће се због тога и неће се на идућим изборима кандидовати ни за каква општинска часника. То значи да ће поред Врачара, за самосталце и Палилула бити ако не изгубљена оно веома ослабљена.

Из суда. Јуче пре подне завршен је претрес по кривици Живка Ивића б. чиновника жељезничке дирекције. — званог „Пикантерије". Суд је нашао да је Ивић, извршио 10 фалсификата и за то га је казнио три године, а за 15 извршених превара 1 годину, свега 4 године затвора.

Саопштење пресуде примио је Ивић сасвим равнодушно као да се то неком другом саопштава, а не њему.

Прете му смрћу. Загребачке „Новости" од некуд су дознале, да се Пашић жалио министру унутрашњих дела, како добија многобројна писма у којима му се прети смрћу, ако одмах не оде у иностранство. У једном се писму вели да убиство Пашића намерава одбор за народну одбрану „по жељи једне високе личности, а то је Престолонаследник". Ми овде у Београду не знамо ништа о томе и безбрижни смо за драгоцени живот Пашићев, у толико пре што је очигледно да је и ова вест потекла из земунске ковнице лажи.

Злостављања у војсци. Из поузданог извора имамо извештај, да се у XVII пешадијском пуку врше злоставе над војницима. Тако је пре неки дан један поручник тако немилосрдно истукао једног војника, да га је свега крв облила.

Убиство у селу. Ноћу између 29. и 30. о. м. Радоје Секулић, из Крчагова у окр. ужичком, пуцао је из револвера и тешко повредио у главу Драгојла Симовића теж. онд. кад су се враћали са комишања кукуруза од куће Д. Јевтића. Стојановића онд. Драгојло је тешко повређен и по мишљењу лекара неће остати у животу.

Кривац је дело признао и налази се у рукама власти.

Прекинут саобраћај. — Поштански саобраћај на пруги Параћин—Бољевац—Зајечар поново је прекинут.

Исељавање кварта. Г. министру правде потребна су и доња одељења кварта теразијског. Поводом тога наређено је да се кварт од 1. маја ов. г. исели, и у том циљу учиниће се кораци, да се потребна зграда нађе.

Погинуо. Јуче најутро случајно својом пушком погинуо је Светозар Благојевић надничар из Крагујевца, копајући бубре на реци Жировљину, услед чега се обала сурвала па га претрпала и угушила.

Наређено је да се ископа и секција изврши.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

| 30. јануара навршило се сто година од рођења чувеног природњака Дарвина, чији су радови из основе променули науку о постанку.

V Аустриски министар председник ће у скоро опет ступити у преговоре с појединим странкама ради образовања парламентарног кабинета.

„„ Потврђују се гласови да ће шпањски краљ Алфонсо посетити португалског краља Мануела у његову ловачком летњиковцу Вилавициозе. И ако ће шпански краљ учинити ову посету инкогнито, ипак јој се придаје политички значај.

)o(У француској скупштини отпочела је дебата о Бријанову предлогу за амнестију.

≋ Руска дума решила је да се

предлог о укидању смртне казне упути правничком одбору думином и тиме се изразила против смртне казне.

Француски сенат усвојио је предлог закона, којим се одобрава хашка конвенција од 1905. Предлогом су регулисани односи између Француске, Немачке, Белгије, Данске, Шпаније, Италије, Луксембурга, Норвешке, Холандије, Португалије, Румуније, Русије, Шведске и Швајцарске на многим пољима међународног приватног права у погледу грађанскоправног поступка.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Знамо зашто

Г. Главинић се налази ових дана у страшној прпи! Бадања се он прави да не чује, до њега ипак допиру гласови незадовољства, који му кваре сан и планове. Јер г. Главинић као добар привредник, тежио је целог века да што себи привреди, и сад се таман нашао на положају где му је то могуће, а дође ова интерпелација која одголити један користан рад. Јер у пркос свему причању самосталаца, они су се ипак показали као одлични печалбари па чак мало нестрпељивији него и сами фузионаши, као што то признаде г. М. Ф. Ђосић.

Г. Главинићу је до Бога тешко раставити се са мини старском столицом. Он ће се, рече у Скупштини, бранити до последње капи крви. Спремио се да говори читав дан. И право има; то је најсигурнији начин да продужи своје министровање, које је на умору. Што дуже буде говорио, све ће дуже остати министар.

Како би било да он удеси, те да „говори" целе ове 190 девете, после Христова Рођења, године?

Страна Хипотекарна Банка

(Допис из Шапца)

Шапчани су, као што и сами знате, људи врло просвећени. Они живим интересовањем прате све појаве у Србији и Српству.

Тврдим Вам, да до овога тренутка, када Вам ово пишем, *нема ама баш ни једног јединог шапчанина, који би сматрао за корисну по народ, какву страну Хипотекарну Банку, па још са државним повластицама.*

Тако мисле и сви они шапчани који не дају свој новац под интерес сељацима ни непосредно нити кроз какав новчани завод.

Говор се водио и међу трезвеним сељацима од којих ми један рече: Последњих година опажа се имовно опадање код сељака те је сваки онај који даје сељацима новац под интерес, могао, само ако је хтео, да за мали низ година и за мале паре састави спахилук од неколико стотина хектара.

Тај сељак набраја ми одмах неколико трговаца и неколико адвоката — спахија — па поменуо и Лендербанкин филијал, тако звану српску Кредитну Банку, чији је представник такође као и поменути трговци и адвокати расељио села и створио спахилук, да вајући новац под интерес.

Не долазе страни капитали у нашу земљу да се о нас осеваће већ да насупропасте и начине туђим спахијским робљем, — рече други једанпут.

Страни капитал није ништа друго него шмк који ће ти извући и сржи из котлића, па однети у туђину, — вел Коста Брајић економ из Штипара.

Нека узмускупштинари преда се књигу којије написао д-р Драгиша Станојевић још пре четврт столећа, а који је назив: *„Интереси Србије"*; нека тамо виде колики су ови страни капитали за овакав нард, па нека онда добро размисле *смеју ли и од Бога и од народа давати ма какве повластице страним хипотекарним банкама* — рече ми Милој Терзић Шитарац.

Слагали се Ви с овим или не, право је да усваком случају пустите у лист.

Мар. Лукић

Један од најгледнијих бечких политичара, познат под псевдонимом „Peregrinus" написао је један значајан чланак под насловом:

„УЈЕДИЊЕНЕ БАЛКАНСКЕ ДРЖАВЕ"

и послао га директору „Правде" са молбом да га публикује у своме листу.

Тај чланак који ће изаћи и у бечком часопису „Ostereichische Rundschau", донећемо у броју од понедеоника.

Истога дана почиње у „Правди" излазити и расправа:

„СРПСКА ХИПОТЕКАРНА - ЗЕМЉОРАДНИЧКА БАНКА"

од

др. Богдана Марковића

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОМПАНИЈЕ

У топлој соби кварта теразиског. — Ко је саучесник? — „Ђопина" авантура у Софији. — Хватање на легалу.

(наставак)

— Почеше ме опет запитквати и наговарати да признам. Ја сам погруже, слабим гласом, изнемогла човека, одбијао све зашта су ме окривљивали. Већ сам почео веровати, да су стекли уверење о мојој невиности, кад ми приђоше двојица и почеше нешто клопарати око ногу.

За неколико тренутака биле су ми и ноге притегнуте.

— Шта да Вам дуљим. Болови су били страшни и несносни. Али сам се јуначки држао.

Кад су видели да ја никако не признајем, оставише ме самог, и сигурно су на пољу чекали, да их позовем кад се будем решио на признање.

После мало времена почео сам губити свест. Тело ми обамираше и... ја не знам колико сам остао тако прикован уза зид, јер кад сам дошао к себи нашао сам се у постељи.

Пустили су ме. Безобзирце сам кидњо у Србију зарекавши се, да се више никада не вратим у Бугарску.

Писар је слушао ову интересантну причу „Ђопину" са великом пажњом. Знао је, да „Ђопа" по мало и „гарнира", али он је умео да одвоји истину.

— Ето, и сам сад видиш, колико смо ми бољи и пажљивији према вама од наших колега у Софији—поче Савић.

— Знам, знам, господине Савићу, али, морате признати, да не би било пошто издати друга. — „Ђопа" је тако озбиљно подвукао реч „пошто" да се Савић у мало није насмејао.

— Пре свега, ја ти дајем реч, да нећу „Тутуну" рећи ко га је одао. После ти сам знаш, да ћемо ми „Тутуна" сада лако наћи. Цео ћемо Дорћол претрести, па да се у прах претвори неће се моћи сакрити. Само што би ти олакшавањем хватања „Тутуновог" обавезао полицију, а понајвише мене, те би и ти на тај начин што учарио. Овако ћемо сви са тобом морати најстрожији поступати. Међутим, кад би признао, ја бих наредио жандармима, који те иначе мрзе, јер си им у последње време толико досађивао, — да са тобом морају лепо поступати, а бога ми ни у дувану не би оскудевао.

Савић је знао вредност дудана за једног коцкара у хапси, с тога је очекивао од „Ђопе" признање.

Међутим се „Ђопа" колебао. То је писар приметио, с тога настави:

— Ето, да не мислиш да те лажем, ја ћу ти дати и у готову што год. Колико тражиш?

— Банку.. одсече „Ђопа". Увидео је да писар има право и да му је боље одати „Тутуна" и ћарити, но прикривати га и навлачити на себе гнев полиције, са којом ће он још дуго имати посла.

— Ех, ала ти одреза као на пању. Ти бар знаш колико ја имам плате и колико морам трошити новца јурећи вас, и ти опет од мене запишеш банку — као устезаше се Савић.

— Знам, али неш ти зато добити класу, па имаш рачуна, да даш једну банку — одговори „Ђопа".

— Слушај, „Ђопо". Ти пре свега знаш, да нећу добити класу, јер се зато код нас не дају класу; Знаш да сам и сам сиромах човек и на послетку, знаш да ти ја могу дати банку само да издаш „Тутуна", па да наредим онима у управи да те тамо претресу и одузму банку. Ја бих можда према другом тако и поступио, али, према теби нећу, јер те волим....

(наставиће се)

„ЗИМСКОЈ РУЖИ"

Ти

Једне зоре из пупољка
Ружиног си процвејала
Рујзорим те сличио.
А руже ти мирис дала,

Зато лупко као зора
Лице твоје чаром сија,
А душа ти мир просипа
Што заноси, што опија.

Рајко

РАЗЛИЧНОСТИ

Русвел управитељ циркуса.

„Дејли Телеграф" јавља, да је власник циркуса „Атлас" понудио председнику америчком Русвелу, коме скоро истиче рок службовања, ангажман за 30 недеља за 50,000 динара недељно, уз услов да предводи групу јахача, који ће се звати „Русвелови јахачи". Писмо, којим је г. „Атлас" понудио Русвелу ову необичну службу, наводи како је Русвел већ примио службу новинара, али да поврај овог ангажмана може радити на новинама, шта више, власник ће му у циркусу уредити редакцију. Ништа се не јавља, да ли је Русвел примио ту љубазну понуду.

ПРОГРАМ КОНЦЕРТА

СРП. НОВИНАРСКОГ УДРУЖЕЊА

У Кр. Срп. Народ. Позоришту на дан 2. феб. ове год.

I. ДЕО

1. Ник. Римски-Корсаков: Фантазија из српских мотива изводе уједињени оркестри: Позоришни, Краљеве Гарде и VII. пука — *Диригује г. Покорни.*

2. Стев. К. Христић: Симфонијска фантазија, G mol, за велики оркестар; виолин соло изводи *г. Сакс*, члан Кр. Срп. Нар. Позорш. оркестра — *Диригује: Комполитор*

3. И. Бајић: Из српске градње изводи мешовити збор друштва „Станковић" = *диригује г. Ст. Бинички.*

4. Чајковски: V. симфонија II. став, изводи позоришни оркестар — *диригује г. Покорни.*

— ОДМОР —

II. ДЕО

5. В. Дрост: Шоља теја, комад у I чину, превод с француског, изводе чланови Кр. Срп. Народ. Позоришта — *редитељ г. Сава Тодоровић*

III. ДЕО

6. Тотаво Giordani: Каго mio ben, уз пратњу гласовира и чела *соло пева: г-ђа* бароница Олга Петеани-Штајнберг;

7. Верди: I. сцена II. чина из опере „Трубадур"; Циганки Хор (за соло, мешовит збор и оркестар изводи „Станковић" диригује Бинички — *приказује се као сцена т костимима.*

8. Чајковски: Увертира 1812. изводе уједињени оркестри; диригује г. Покорни.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

„Бранино Позориште"

Вечерас у недељу, нов програм од 20 тачака, са новим комадима:

1. *Мадам Сан Жен* (први пут).
2. *Ах—ох!* (љубав једног народног посланика) први пут и
3. *Потера* (ново. Други пут).

ТЕЛЕГРАМИ

Цариград. Службеним саопштењем младотурског комитета категорички се демантују вести, да Младотурци имају намеру, да султана свргну с престола у корист принца Јусуфа Изедина а да су са тога министри војни и марине смењени. Младотурски комитет, који се до сада показао тако умерен, обвезао се и у свом новом програму, који је израђен на скорашњем конгресу, да штити живот и права султана докле год он буде веран уставу. Одбија дакле од себе лажи, које су управљене од непријатеља човечности и отачанства.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(164)

XXXV

Отац и син

— Слободан као ваздух; слободни да идете куд хоћете; али разуме се ова вам соба стоји на расположењу за све време док сте у мојој служби. Почећемо тешку борбу, кажем вам у напред. И што нас буде више биће боље... Збиља, ви сте ми нешто говорили о вашем сину...

— Јесам, монсењеру, рече Пардајан уздрхтавши

— Мислите ли да би он био кадар да у згодној прилици послужи добро својим мачем?

— Ох!... Тај само мисли на бој и рат.

— Добро, доведите ми га сутра на сваки начин. Где станује он?

— Код свете Геновеве.

— Чудновато. Да неће ваш син да се калуђери или да постане доктор?

— Не, монсењеру. Он воли ђачко друштво, јер су ђаци весељаци, брбљивци, пијанице и убојице.

— У добри час. Дакле, могу рачунати на тога младића?

— Кзо на мене.

Маршал изиђе.

— Ово сад даје свему други облик, рече у себи витез скидајући мач. Пошто мисли да ћу га сутра довести, он данас неће ни шта предузимати. Вечерас у по ноћи, чим будем свршио посао, отићићу мало до „Чаробнице" и онда ћемо видети шта ћемо. А дотле не треба предузимати ништа што би нам навукло подозрење. Да се спава.

Овога пута Пардајан леже на постељу и заспа безбедним сном.

Спавао је до вечере.

У десет часова Хенри од Монморансија издаде последње наредбе.

Жил, његов дворуправник, његов повереник, знао је једини где Јованка од Пијена и њена кћи треба да буду пренесене. Он је био одаслан у напред да се нађе у улици де ла Аш и да пази на кућу са зеленом капијом.

Виконт од Аспермонта требао је да тера кола до уласка у улицу де ла Аш. Ту је он имао да скиче с кола, а маршал да поведе коње за узде и да доведе кола пред улазак у кућу.

Пардајан је имао да иде као пратилац за колима и да се заустави на истом месту на коме и Аспермонт.

На тај начин маршал и његов дворуправник били су једини који су знали тачно на коме месту ће се кола зауставити. Пардајан још никако није знао ко ће бати у колима.

У једанаест часова Ортес виконт од Аспермонта уђе у собу Пардајанову и рече му:

— Ако је по вољи, господине.

— Готов сам.

Обојица сиђоше заједно низ степенице. За време силажења Ортес саопшти Пардајану шта је маршал одлучио.

— Још једну, последњу, реч, драги мој противниче рече Пардајан: знате ли ко се налази у колима?

— Не знам. А ви?

— Немам ни појма.

У дворишту дворца очекивала су кола спремна за полазак.

Без сумње је особа која је имала да буде пренесена била већ у колима, јер су врата била затворена и завесе навучене.

Аспермонт брзо заузе своје место.

Хенри, на коњу, издаде последње наредбе Пардајану.

— Ићићемо ходом! ви ћете бити на десет корака иза кола и ако ко покуша да се приближи, не устежите се... јесте ли разумели?

У место одговора Пардајан показа го мач, који је држао скривен под огртачем.

Сем тога био је наоружан још пиштољем и ножем.

На један знак маршалов велика капија на двору отвори се. Хенри изиђе први, кола за њим и најзад Пардајан, који се трудио да својим оштрим погледом сагледа што у густоме мраку.

— Ако нас ко и [illegible] нас напасти ов[illegible]

У то[illegible] у ул[illegible]

Од једном одјекну пуцањ и сену у мраку.

— Напред! дрекну маршал.

Аспермонт коме је метак био упућен ма да га није погодио ошину коње и кола се са великом тутњавом крену трком.

— Подлаци! крадљивци жена! дрекну неки промукли глас из мрака. Станите! станите!

Кола и маршал одјурише у мрак.

Све се то догоди за једну секунду.

Тек што пуцањ одјекну, тек што кола појурише, тек што се ти узвици чуше у тишини, Пардајан спази једну сенку како трчи за колима.

— Сад на посао! помисли он. Овај разојник и не зна да узалуд трчи, да има некога за њим који трчи брже од њега и који ће га стићи...

Он погледа врх свога мача и јурну за непознатим који је бесно трчао трудећи се да сустигне кола.

(наставиће се)

Сима М. Алексић чинов. Општ. београдске

СЛАВИ

3. фебруара Св. Симеона Богопримца.

Капетан Мишина ул. бр. 15.

65 1—2

Прва српско-циганска Задруга

за узајамно помагање у болести и смрти

одржаће на дан 9. марта т. г. у 9 часова пре подне, у дворани кафане „Нова Београд" — Мачванска улица бр. 43. своју годишњу скупштину са овим дневним редом:

1., Избор секретара, три бројача гласова и три потписника скупштинског записника;

2., Извештај управног и надзорног одбора о раду и стању за друге у 1908. години;

3., Давање разрешнице управном и надзорном одбору;

4., Измене и допуне правила;

5., Избор чланова управног и надзорног одбора, који ће због истека мандата изаћи, и

6., Читање молби и жалби појединих чланова, које су поднете на 3 дана пред скупштину.

Право гласа имају сви чланови мушки, који су платили улог за месец Децембар 1908. год.

Бр. 1
25. Јануара 1909 г.
Београд.

Управа

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

НОВА РОБА — изврсне

Кобасице „ТУРИСТЕН"

„TURISTEN WURSCHT"

1 кгр. Дин. 3.

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљ.-Српског Дворског Лиферанта

Београд — Теразије

У МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

Љубићина ул. бр. 11.

потребни су женски шегрти из добрих кућа и неколико раденица.

54 6 6

МЕЊАЧКА РАДЊА

ИСАКА Ј. ЕШКЕНАЗИ

Купује купоне 2 од сто државних зајмова и плаћа 2 дин. комад.

Купује акције и заложнице свију завода Краљ. Србије, плаћа добру цену.

Продаје менице, марке таксене и поштанске и даје рабат 2 и по и 2 и три четврти од сто.

Сребрне Класне Лутрије за II класу има на продају у свима поделама. Шаље сиком на захтев. Вучење 6. фебруара. Главни згодитак *30 000* динара.

43 7—10

Отворили смо три дућана и то на Великој Пијаци, Зеленом Венцу и Палилулској Пијаци

За продају говеђег цубока

Говеђе главе 1 кило 0·30 дин.
Црна џигерица 1 кило 0·30 дин.
Слезине 1 кило 0·30 дин.
Цела бела џигерица 1 комад 0·40 дин.
4 ноге говеђе 0·60 дин.

Продаја врши се сваки дан пре подне. 39 7—10

50.000. ПРИТКИ (ТАЧКЕ)

од старих багрема цепане за винограде имам на продају по умереној цени.

Продаваћу и на мање количине.

Лампра Р. Димитријевић

27 Смедерево. 10—10

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је конолијално деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Краљ. Срп. Дворског Лиферанта. — Београд.

ФАБРИКА БОНБОНА И ШЕЋЕРНИХ ПРОИЗВОДА

Радомира Рашковића

одликована Златном Медаљом на Балканској Изложби у Лондону 1907. године

Препоручује своје одликоване производе и то:

Слатко од Орашчића, Шљива, Ружа, Јагода, Малина, Љубеница, Лимуна и Трешања, Поморанџа и Вишања, Ваниле и Чоколаде.

Бонбона и Чоколаде финих филованих, свилених, сувих, разних Роксова, обичне премијене боје и прене.

Ратлука Цариградског филованог са бадемом нефилованог и српског у таблама и сандуку

Ялве Цариградске и Бурске. **Шећера** жутог и белог.

Коњака српског и француског. **Рума** „Јамајка"и обичног.

Сока природног од Мадине.

Ликера разних и то: „Шетрес", „Ким" Ракетчи, Ванила и т. д.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло умереном ценом и брзом услугом. — Продаја на више и на мање. 61 3—4

Телефон 869. Београд — Васина ул. бр 6. **Телефон 869.**

Изашла је из штампе

„Тајна Конвенција

између

Србије и Аустро-Угарске"

(Један лист из новије историје Србије)

од

Стој. М. Протића

Државног Саветника и бившег Министра Унутрашњих Дела

ДРУГО ИЗДАЊЕ

Цена 0·50 п. д.

Може се добити код издавача у књижари

ГЕЦЕ КОНА — Београд 63 1 3

ВАЖНО ВАЖНО

КОРИСНА ПРИЛИКА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај код „Круне"

Кнез Михаилова бр. 31

Извештавамо наше поштоване потрошаче да смо сву робу понуђали са 25 од сто јефтиније од садашњих цена, што чинимо услед нагомилане разноврсне робе као:

Свила и Атлаза у врло лепим и најмодернијим дезенима и глат за венчанице и афијуе.

Атлаза и Сатина за јоргане у 160 см. ширине у свима бојама.

Штофова за женске хаљине и костиме.

Авгепаст хаљине од тилангеа, свиле и филе.

Филе и у тилу шпицен штофа, чипака и аџнеца.

Попелина и етамина у свима најновијим бојама.

Штофаних гарнитура (копертук).

Завеса вунених и чипкавих. Сторева вилиџераних.

Гарнитура кончаних и даневих за 6 и 12 персона белих и у боји.

Цвилиха за душеке и ролетне у лепим најновијим шарама и сасвим постојаним бојама.

Платна у разним ширинама за све употребе.

Белог порхета пике и шнир.

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МУШКА ОДЕЛА

са 40 од сто јефтиније услед искључења истог артикла. Реслова врло јефтино.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — Поруџбине вршимо уз доплату.

С поштовањем

37 9—20 **БРАЋА Х. ГАБАЈ.**

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиродин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара пауна и свију оних болести, где се **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају к добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Мозу, за трајање код назеба или услед промаје, крепи и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца 1·20 динара, већа **2** динара. 46 6—50

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућна без конкуренције

Наручити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Кеван на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одличан бермет. Љубитељима црног вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА

Помодно Мануфактурна Трговина

АВРАМА Х. ГАБАЈА и Комп.

код Лубенице

Васина ул. преко пута Народног Позоришта

Распродаје

сву робу знатно јевтиније но до сад услед селидбе радње.

Распродаја ће трајати до 30. Априла 1909. год. а од 1-ог Маја исте године отварамо нову **Мануфактурно-Платнарско-Галантериску трговину** у згради *дом Анкера на Теразијама* где се сад налази апотека Викторовића. *Мустре на захтев шаљемо бесплатно.*

С поштовањем

33 11—20 **АВРАМ Х. ГАБАЈ и Комп.**

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осипа** *т. зв. фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтни врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести реће јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покосинце.

Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адресе: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 1657 9—

С болом у души јављамо да је наш мили и никад непрежаљени син односно брат и т. д. десетн по реду мезимче

† Танасије

ђак IV. разреда основне школе

неретним случајем после кратког боловања испустио своју анђелску душу у својој 11 години; 22. јануара ове год., када требаше тек да живи међу својом добром браћом и родитељима.

Велико саучешће сродника, пријатеља и познаника из места и са стране гануло нас је до дна душе. Зато хатамо да све умолимо да приме нашу топлу захвалност.

Нарочито смо захвални нашем свештенику г. Милану Милановићу, који је за време болести покојникове долазио и у неколико утехе даде покојнику. Не мање смо захвални господину Архимандриту Симеону Болманцу старешини манастира Грнчарице, Стевану Милановићу свештенику брзанском, који не жалише труда; дођоше и наше мезимче до вечне куће испратише. Тако исто настављицима школе: г. г. Михаилу Костићу и Ђорђу Илићу учитељима, који лично дођоше и свог ученика до гроба испратише. Не мање Новаку Михаиловићу учитељу ботуњском, који нам поможе те наше мезимче што боље испратисмо до вечне куће.

Благодаримо свима још једанпут.

У Баточини 26. Јануара 1909. год.

Ожалошћени: родитељи: Аница и Димитрије Танасковић бив. народни посланик и дугогодишњи председник општине баточинске; рођена браћа: Владимир, Драгољуб, Андреја, Војислав, Милисав, Миладин, Милутин, Петар и Павле; сестра: Милева; ујак: Новак учитељ ботуњски и остала родбина. 64 1—1

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 д. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ПОНЕДЕЉАК 2 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 33. | Телефон 821.

„Уједињене дунавске државе“

Један предлог за решење балканских питања

од Перегринуса

Ови редови биће само један подстак, и ништа више. Иза њих не стоји нико до писац с веровањем да се о његовој идеји може дискутовати и да ова у себи садржи решење многих тешкоћа како садашњих тако и будућих. Извршење те идеје била би ствар дипломата и народних представништава; али претходни рад припада публицистици, која изнесе мисли мора народима тако објаснити, да њихово остварење буде сасвим природна ствар.

Српске државе с правом се туже на судбину, коју им је доделила Европа и надмоћност аустро угарског суседа. Само они своје прекоре упућују на погрешну адресу, јер за љубав њихових оправданих експанзионих потреба Аустро Угарска не може престати да буде велика сила и држати чврсто оно што је њено. Ако српски родољуби хоће да „умру“ за то што се као сапунски мехур разбила њихова таштa нада на распад хабсбуршке монархије и на задобијање земаља према Јадранском Мору, они тиме својој земљи неће учинити ни какву услугу. Европа неће за самоубицама заплакати, већ ће преко националне катастрофе прећи на дневни ред. Можда ће се дакле родољуби још размислити пре но што се баце на мачеве. А осим тога слатко је и живети за отаџбину, кад се има од чега живети! А да им се то да, то је смисао самог предлога.

Не само њима, него свима дунавским државама. Има један политички облик, који ће трајно обезбедити мир у источној Европи, хришћанским балканским државама омогућити сваки привредни напредак, а опет им од њихове националне самосталности не би одузео ни најмање. То би било тесно, нераздвојно придружење хабсбуршкој монархији у облику једног савеза држава са заједничком банком, заједничком царином, с правом на слободно исељавање и војничком конвенцијом. Кад би се данас Србија, Црна Гора, Бугарска, па можда и Румунија хтеле драговољно придружити Аустро-Угарској уз одржање свог државног величанства и својих династија, као што су се јужно-немачке државе придружиле Пруској, не напуштајући ништа од своје самосталности, онда би постала једна велика, свима могућностима снабдевена привредна област, која мучно да би могла бити више изложена и политичком и војничком сукобу и која би мирно могла живети својим културним напретком.

Замишљање те слике тако је природно, да се оно само собом намеће унутрашњем погледу, само кад се човек уме уздићи изнад танких преграда и пенушавих таласа политичких једнодневних страсти. А та слика и није нова, јер она непрестано избија на површину ма у ком облику. Још Лајош Кошут хтео је своју дунавску федерацију на супрот ставити хабзбуршкој Аустрији, а Владан Ђорђевић па у последње време и Извољски подстакли су образовање балканског савеза, наравно с Турском и против Аустро-Угарске. Све ове концепције биле су или су погрешне, јер не одговарају природним интересима балканских народа, но су постале из полемичке намере, и управљене су против оне државе, која им је урођени вођ. Ваља само пластички замислити те федерације, па одмах увидети, да оне културно не би биле корисне но штетне.

Придружење Аустро-Угарске дољним дунавским државама не би ове придружило Западу но Угарску истоку и уништило културно дело Светог Стевана. Балкан би био повећан Угарском и ништа више. То исто важи и за идеје Владана Ђорђевића о Балканском савезу с Турском на челу био би оружно можда довољно јак, да задржи експасионе прохтеве других сила. Али да би он ујемчио унутрашњи мир на Балкану, после искуства у Маћедонији било би више но сумњиво а Турска позидано не би својим новим савезницима имала што поудити културно и привредно. Турска је за садаискључена из свих могућних комбинација, јер је још сувише слаба и заистала да би могла бити вођ, а ипак сувише јака да би се задовољила улогом онога кога воде. Културно учитељство не може припасти ни једној другој држави но с Немачком тесно везаној привредно напредној, као народносно толерантној држави културно јакој Аустрији. У времену апсолутизма и централизма могла се још и разумети одвратност према Аустроугарској, јер би се придружење или савез с једном надмоћном силом могло замислити само као потчињавање под једну централну власт и уз напуштање националне самосталности. Али пример Немачке и увођење парламентаризма навикао нас је на сасвим нове форме политичка живота. Један балкански краљ не би ништа ни најмање изгубио од свог достојанства, кад би према цару у Бечу ступио у исти однос, у какав су краљеви баварски, виртембершки и саксонски ступили према цару у Берлину, и собрање, комора или скупштина остали би после уласка у федерацију тачно оно исто што су и данас. Сувереност, самосталност, само би смањила своје трошкове и повећала своје привредне културне користи. То је тако природно и тако јасно, да се човек с највећим чуђењем може питати, какве управо, сметње стоје на путу том савезу, те он већ није остварен.

(Свршиће се)

„СРПСКА ХИПОТЕКАРНА - ЗЕМЉОРАДНИЧКА БАНКА“

од

др. Богдана Марковића

Министарство народне привреде поднело је предлог за закон о повластици акционирског друштва „Српска Хипотекарна и Земљорадничка Банка.“ Пре но што пређемо на расматрање саме повластице задржаћемо се напоминући оне побуде, које су руководиле меродавне, да овај пројект изнесу да се изгласа у закон. Он ће нам и послужити као основа за наше мишљење о овој повластици. Побуде за повластицу, о оснивању ове Хипотекарне Земљорадничке Банке, налазе се у ово неколико речи: да се оснује Земљорадничка Банка, која би, пружајући нашим земљорадницима што јевтинији кредит, помагала развитак наше домаће привреде и других привредних грана.

Земљорадничка Хипотекарна Банка, располаже са најмањим капиталом од 20 милијуна у злату. Она би вршила следеће послове:

1., давање хипотекарних зајмова на непокретности, зидане или не зидане, на *пољопривредна земљишта*, мајдане и да на подлози ових зајмова издаје Заложнице, које ће се амортизовати путем извлачења;

2, давање позајмица држави ради подизања јавних грађевина;

3., давање зајмова окрузима, срезовима и општинама за све врсте радова;

4, закључивање свију врста погодаба са Управом Фондова: да јој даје зајмове на подлогу заложница, хипотекарних или других обвезница.

5. осниваље свих врста заложних завода;

6. вршење свих есконтних и банкарских послова. И напослетку предвиђа се да би ова банка била посредник између наше земље и француских капитала, за извршење ових послова, као и послова који ће се, предвидети у банчиним статутима а на име: извођење катастра, кредитоване већих маса, разноврсна осигурања итд.

Кад смо узели и прочитали овај пројект (предлог) закона, одмах нам се појавила два питања, од чијег решења и зависи одговор, да ли је овај пројекат закона у месан — да ли ће он донети земљи користи? Та два питања су следећа: Да ли има потребе, и да ли је корисно, да се у земљу унесу у овоме облику ове огромне суме, и ако има зашто и из којих разлога? Друго питање, које је специјално за нас, од велике и највеће важности, да ли ће земљорадници видети користи од овога кредита, који ће наћи код Хипотекарне Земљорадничке Банке?

Потреба за што већим капиталом осећа се у врло јакој мери. Како наша индустрија тако и наша трговина су у повоју. И сасвим је природно, за њихов повољан развитак треба створити ону првобитну основицу, а на име, створити повољне капитале за индустриска предузећа и повољне капитале, који ће се стављати у службу трговине, Колико за данас имамо ових капитала, они су срећени по новчаним заводима. А да је њихова потреба данас већ осетна, види се већ и по томе, што су многи заводи променили у последње време правац у своме раду т.ј. многи су заводи увидели, да им је од велике користи, да престану са обичним сензалским и зеленашким пословима, те да своје капитале улажу у разна предузећа. А ову промену у раду ових банкарских завода изазвала је на првоме месту појава разних корисних индустриских и трговачких предузећа, а на другоме месту и то, што је у многим банкарским заводима управа, која руководи тим капиталима, у своју средину добила људе интелигентне, са вишим образовањем, који су у могућности, да са разумевањем и са успехом улазе у разна предузећа, те да корисно послуже народној привреди, а и уложеном капиталу, којим они рукују.

Србија и Аустро-Угарска

„Н. Сл. Преса“ добила је 30. пр. м. од свог петроградског дописника овакву депешу.

„На меродавном месту у руском министарству спољних послова вашем је дописнику изражено чврсто уверење, да у *Србији не постоји комитски покрет.*

А чим се у Србији утврди ма каква чињеница, која би претила миру, *Русија и друге силе одмах би у Београду учиниле притисак и Србија ће послушати, као што је то и раније чинила.*

Свакојако *док је на управи садашњи кабинет с д-ром Миловановићем, не треба се бојати за мир.*

Зато је неоснована тренутна узнемиреност због Србије, у опште је погрешно мишљење да постоји сукоб између Аустро-Угарске и Србије, *јер анексијом Босне и и Херцеговине нису тангирани интереси Србије. (!?)*

Али за то постоји једно европско питање, које ће решити силе потписнице, а *Аустро-Угарска никад није пристала да ће при решењу тог питања видити рачуна о интересима Србије*, а она ту мисли на *обезбеђење привредних користи.* У почетку су у Србији били мишљења да је Србија анексијом Босне оштећена у својим правима, *али сад превлађује друго једно мишљење (!?) и хоће мир.*

Немачко - француски мароканski споразум је добар пример за решење источног питања. И у Мароку су постојали разни супротни интереси.

Посета краља Едварда у Берлину од великог је значаја за европски мир.

Историја једне изнуђене менице

Закулисне операције једне београдске Банке — Ухапшен члан Управе — Сатански план директорова — Хапшење другог члана Управе — Изнуђавање у хапсани — Изнуђена меница — Покајан грех — Операција почиње — Фалсификат на есконтној листи — Чудан суд — Шта вели апсанција — Последња нада — Исповест једног ћенерала.

(наставак)

Давид се за тренутак замисли.

— Да није ово неки швиндл — помисли у себи.

Али зар може и сме посумњати у таквог човека од угледа какав је био директор. Ово његово устручавање било је у осталом разумљиво код човека, који се јуче тако разочарао у једном Премовићу.

Директор је приметио ову колебљивост Давидову и брзо настави:

— Ја знам, да ви, после овога искуства које сте стекли, морате бити према свакоме неповерљиви. То је потпуно разумљиво. Али, наше пријатељство није скорашње. Везе моје и ваше фамилије давнашње су, и ви ми морате веровати. Најзад, како хоћете. Ја сам сматрао за свету пријатељску дужност, да учиним све да вас спасем беде у коју сте запали. Другог начина није било. Ми смо га усвојили и ја вам га предлажем као последње средство. Ваше је, да ли ћете га усвојити или се решити на друго страшније: затвор, робија, срамота и најзад, ви сте човек имућног стања од кога ће суд моћи наплатити оштету. Плаћање вам, дакле, не гине. Решити се морате одмах, јер би моји доласци код вас могли изазвати сумњу и на мене. Ја сам се решио и на ову посету само зато што сам сматрао за пријатељску дужност, да све покушам, да вас спасем.

Давид је све више увиђао колико је директор имао право. То је, у осталом, било лако разумљиво код човека, који је био у очајању, збуњен, сплетен а при томе имао пред собом једнога другога, старијег пријатеља свога и своје куће.

— Добро, господине директоре. Ја вам верујем.... Ја сам вам благодаран... Ја вас молим, да ме извините што сам се и за тренутак колебао.... Пристајем. Само једно питање: да ли ћу одмах бити пуштен?

— Одмах. То вам могу гарантовати часном речју — потврди директор убедљивим гласом.

После пола сата било је

све у реду. Директор је имао у џепу акцепт Давидов од 4400 дин. који је мало доцније потписала и Давидова жена и писмену обавезу Давидову, којом се Давид обавезује: *да ће меницу платити и у томе случају, ако буде ослобођен сваке кривичне одговорности као саучесник Премовићев.*

Давид је пак умирен, пун чежње и слатког надања за слободом, која му се тако близу указиваше, лежао на апсеничкој постељи, и не слутећи, да је био жртва једне најординарније преваре, достојне професионалних варалица а не човека, који је у овој земљи бивао на највишим чиновничким положајима, па чак и министар. Овај страшан злочин најбоље илуструје у каком доба живимо.

Време је пролазило. И Давид и Премовић су живели у нади, да ће свакога тренутка бити пуштени из затвора. Међутим од ослобођења не беше ни помена. Благоглаголивога директора не беше ни од куда. Давид се беше почео прибојавати, да није опет био жртва какве вештe преваре. Премовић се, на против, све више раздраживао због овога одуговлачења.

Од како је учинио лажну изјаву на саслушању, због, које можда ту до његове собе, испашта невин човек — он је постао нервозан. Тиштала га је та његова лажна изјава.

Ни сутра дан нико не дође.

Давид је понова пао у очајање, само сада много веће, јер поред грдне срамоте сада мора и плаћати туђе покраће.

Премовић пак бесан од лутине што су га на тако непоштен начин изиграли и на[illegible] иследника.

То је било 15. децембра 1908. г.

— Молим вас, господине иследниче, да ме понова саслушате. Ја сам збиља учинио неколико непоштених дела, али, што ови из Задруге раде, то не раде ни најоко. релији зликовци, поче још са врата љутитим тоном Премовић.

(Наставиће се)

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Сарајевска анкета

Како сарајевска „Српска Рајеч" јавља сарајевска је анкета заседавала у прошлом четвртку од 10 до 12 часова пре подне. Највећи део анкетног рада био је испуњен тумачењем Шеновим и Бенковим на што је један од Срба (зависних) замерио курјавном систему избора и тражио да број посланика буде према бројној снази вероисповести и уједно је изјавио жаљење што је та анкета тако крња, јер је веома мален број православних Срба заступљен, а од независних Срба није баш ни један. Муслимани (зависни) с Есад ефендијом Куловићем на челу тражили су да се седница одложи, јер се још нису сложили у неким важним питањима и израдили свој елаборат. После тога је седница одложена. После седнице равно се необавезан разговор између присутних, те је са свих страна изражено мишљење, да би ову анкету требало проширити узевши у обзир захтеве Срба, али у том погледу није донет никаквн закључак.

СТРАНА ПОЛИТИКА

Турска министарска криза.
(Удар уставности. — Повреда устава. — Држање министра војног).

Цариградски „Шурај Умет" вели да је турска уставни живот апсолутистичким поступком великог везира Камил паше уздрман. Таме Камил паша губи многе пријатеље у скупштини, па чак и своје сјене пријатеље. И младотурски „Танин" напада великог везир Камил пашу и обележава министарску промену као противну уставу. Великог везира бране „Јени Газета" и „Икдам". Као узроке промена у управи министарства „Шурај Умет" и „Танин" наводе то, да је водећи везир пре неколико дана писмено позвао министра војног, да три сељачка батаљона, који се налазе у Цариграду, пошаље трећем корпусу у Јоаниму, где је било потребно појачање а министар војни у споразуму с ђенералштабом одбио је то, позивајући се на то како је избор и број трупа ствар министра војног.

Дневне вести

Концерат Новинарског Удружења. Вечерас је у Народном Позоришту концерат Новинарског Удружења, који се приређује у корист пострадалих Талијана од земљотреса. Програм концерта је обилан и интересантан а циљ је племенита и хумана, с тога и одзив публике треба да буде сјајан, а нарочито с тога, што се приходом од концерта помаже народ, који је на глас о анексији ставио нама Србима на расположење 14000 живота. Концерат ће посетити и двор. Улазнице се још могу добити

[illegible] министра војног. Учињени су сви покушаји и дата су сва обећања: да се ђенерал Живковић задржи на положају министра војног. Влада пристаје да му да све што иште, само сад тражи начина за покриће свих потребних кредита.

Једно због тог тражења покрића а друго и због ове криве, услед интерпелације о Тари, чека се на решење опште ситуације у влади, па ће се том приликом решити и питање о личности министра војног. Ако идућа влада неће начина да задовољи садањег, министра он ће остати, ако не, не!

Шегање. Ушло се у ћорсокак, те нико више не види никаквог излаза из ове глупе ситуације. Самосталске министре ухватили као пацове у кључи, са комадом сланине међу зубима, али им ништа не смеју, јер су самосталци пронашли камен мудрости у овом „Светом Стању", помоћу кога овом земљом владају, или боље: дрмају! Чим њима ко што замери, или им на прилику кажу: да више дижу но што им по рангу и снази припада, они одмах дрекну и попрете — опструкцијом. Они млађи оду један корак даље па помену и грађански рат. А сви носиоци „Светог Стања" таки стукну. Тако је и овога пута. Самосталци траже да се г. Главинић и г. Савчић огласе за чесне и некористољубиве државнике, а по ту цену пристају да опет уђу у неке преговоре о саставу какве „јаче владе". К'о вели: пошто су се једни нагумали, нек дођу мало други на ред. Фузионашима мило за јаре а жао за паре. Хтели би да ишћушкају самосталце, али тако да се самосталци не љуте, него да им се још захвале на патриотизму. Јер фузионаши од неко доба пуцају само на патриотизам, а баталили су снагу: Сад се налазе у знаку проте Бурића и њиме ће победити.

Али да се не би видело одмах где обоје циљају, они су опет почели причати о некој општој коалиционој влади!

Но ипак треба једно да имају на уму: да они могу терати шегу са земљом јер то народ не уме да спречи, и са државом, јер нема никог да им то брани, али са осталим партијама, они се немогу шалити, јер то оне неће допустити.

Сама себе тепи. Поводом ономадашњих својих претња упућених на адресу Србије, „Нова Сл. Према" даље себи јавити „из Београда", како су те претње, и у Београду нарочито у политичким круговима изазвале велику пажњу. Неки листови, вели говоре о њима с поругом и сматрају их као претњу, које се Србија не боји, јер и она сама жели рат. Али су се меродавни кругови „замислили" због тог чланка и изјава у другим бечким и пештанским листовима. Општи је утисак да ће скоро бити крај трпељивости аустријске владе и да почиње бивати озбиљно, а под тим утиском као да стоје и радикалне странке, које су 30. пр. м. ненадно поново изабрале своје делегате да изравнају све диференције и да се избегне министарска криза. Али се веома сумња у успех тих преговора.

Општо, кебо!

Председник Академије. [illegible]ен је и за даље три године за председника Академије Наука г. Стојан Новаковић, академик и досадашњи председник.

Војна диктатура. У Лондон је стигла једна депеша како се по Цариграду проносе гласови, да министарска промена значи осујећење државног удара, који је намеравао извршити младотурски комитет. И ако није наперен непосредно против личности султанове, том је државном удару био циљ, увођење војне диктатуре.

Коалициони кабинет. „Н. Сл. Преса" јавља из Београда, да се између обе радикалне групе воде преговори о образовању коалиционог кабинета.

„Европски мандат". „Н. Сл. Преса" јавља да се са живим интересовањем расправља питање да ли је у међународним дипломатским круговима пао предлог да Аустро-Угарска, на случај крајне потребе, добије европски мандат против Србије. Али се, вели, у бечким дипломатским круговима држи да би Аустро-Угарска тешко примила такав мандат, но ће себи задржати слободу одлуке. Кисело је грожђе!

Ћамил пашин пад. Турска скупштина изјавила је неповерење великом везиру Ћамил паши, те је овај морао поднети оставку. Држи се да ће за великог везира бити постављен досадашњи министар унутрашњих дела Хилми паша, бивши ђенерални инспектор у Маћедонији.

Сарајевска анкета. У прошлу суботу држана је трећа седница познате сарајевске анкете. Муслимани (зависни) поднели су писмену изјаву, у којој су изнели своје гледиште. Они желе да се у земаљски статут унесу извесне гаранције за неприкосновеност аграрног поседа од насилне промене садашњих аграрних прилика. Они желе да се шеријатски послови изузму из надлежности земаљског сабора, да свештенство свих вероисповести нема никакво пасивно изборно право, да се активно изборно право прошири и на женске поседнике и да се Босна и Херцеговина прогласе за нераздељиве. После је настала дебата о извесним постулатима начрта устава. Дебата ће се данас наставити.

Енергичне мере. Како „Н. Сл. Преса" јавља, парески политички кругови увераваају, да су силе извештене да ће Аустро-Угарска непрестаним српским ровењима, којима последица може бити узнемиравање аустро-угарске области и ремећење реда, бити приморана да предузме енергичне мере. Све силе разумеју оправданости таквих мера и не би против њих имала ништа, у толико мање што се зна, да аустроугарској политици ни мало није стало да каква проширења земљишта, да она нема никакве ни јавне ни тајне планове освајачке. У том погледу бечки је кабинет дао и изјаву великим силама. У Паризу као да су наклоњени конференцији, пред коју би се изнело српско питање.

„Минирање" савског моста. „Н. Сл. Преса" „зна", да су наши војници ноћу између прошлог четвртка и петка минирали савски железнички мост!

Бугарске чете. Из Кра[illegible] појавиле три бугарске чете, Против њих су послата два батаљона војске. Бугарски сељаци помажу потеру против чета.

Дунавски Кредитни Завод. Како се акционари Дунавског Кредитног Завода, нису одазвали позиву управе да положе заостале недељне уплате, то ће се по решењу управног одбора поништити све акције оних акционара који уплату нису положили.

Последњи је рок уплате 15. фебруар 1909.

Читуља. Ноћас је умро стари познати београдски трговац и члан напредне странке Анастас Павловић. Погреб ће бити сутра пре подне.

Парастос. Породица пок. Јеврема М. Рајића, бив. пензионара, даваће му полугодишњи парастос у четвртак 5. ов. мес. у 11 часова пре подне у цркви Св. Николе на новом гробљу.

На вежби. Старешине подофицири II позива, који нису руковали најновијим оружјем наше војске, позвати су на 15-то дневну вежбу, и јуче су ступили на службу.

Паљевина у Рипњу. Ноћу између 26. и 27. ов. мес. непознати зликовци запалили су 4 стога лисника Павлу Смиљанићу, из Рипња у округу београдском.

Власт је наредила истрагу.

Сребрници од 1875. године. Нема радње у Београду која нема по 10—15 ком, ових сребрника који су из течаја истиснути, а у унутрашњости код сеоског света и данас има знатна количина.

Како је Народна Скупштина на окупу, не би било згорега да министар финансија поднесе законски предлог за продужење замене овога новца, како се не би многи грађани оштетили.

Ухваћен шпијун. Јуче после подне у трамвају бр. 7. ухваћен је један врло сумњив човек, који се издавао за свештеника црногорског, а био обучен у суро бугарско одело са аустријским панталонама. Он је предат синоћ полицији која ће с њим поступити по закону.

Свети Трифун. Јуче је у целој земљи на најсвечанији начин прослављен Св. Трифун — патрон виноградарски и у сваком месту извршено је сечење колача славског и резано по 2—3 чокота. Нарочито се овај дан прославио у смедеревским виноградима.

Покушај крађе. Прексиноћ око 8 сати Милорад Којовић познати коцкар београдски, покушао је испред радње Ђорђевића да самог кварта терезијског, да украде неке ствари, али га је полиција на делу ухватила и одмах притворила.

Експлозија у Прокупљу. Синоћ око 8 часова у вече, експлодирао је барут у кући Петра Мијаиловића, бакалина из Прокупља, услед које се експлозије срушила кућа и тешко му повредила жену и дете, који су се у кући затекли.

Штета је велика а узрок експлозије непознат. Истрага је поведена.

Убиство на задушницама. Прекјуче је у селу Цветкама близу Горњег Милановца, код цркве на гробљу, Станимир Дуловац, теж. онд. ударио ножем у прса Миленка Ристовића теж. онд. од кога је ударца овај на месту остао мртав. Убијен је међусобна ранија свађа.

Кривац је у рукама власти.

Напредњачко вече. „Напредњачко вече" приређено у пр. суботу код „Коларца" испало је преко сваког очекивања! Посећено је било више но икад, па не само то, но цене, да је било више света на овој забави, но и на једној другој у овој сезони. Услед тога је и расположење било необично, те је игранка трајала до зоре. На каси је пало преко 2000 дин. На забави смо приметили, сем многих активних чланова у Напредној Странци још и г-ђу М. Гарашанина са ћерком и сином, г-ђу Д. Маринковића с ћерком и г-ђу Светомира Николајевића с ћеркама.

Г. Стојан Новаковић послао је прилог, пошто је у жалости те не посећује забаве.

Оволики успех овогодишње забаве отворило је вољу приређивачима да до године у много већим размерама приреде напредњачко вече.

Месни напредњачки одбор и клуб „Напредак" могу бити потпуно задовољни успехом, који им стиче једну заслугу за странку.

Брат убио брата Прекјуче је Ђурађ Алексић из Цветуље у округу подринском, у свађи око деобе имања ударио једним дрветом по глави свога брата Милана тако силно, да је овај на месту остао мртав.

Кривац је у рукама власти.

110 Оволики број лица има у хапсанама управе града Београда за разне кривице по судским и полицискиим пресудама.

Кажњени: Марко Јовић, Сима Туцић и Катица Хилек, беспосличари овд. кажњени су са по 10. дана затвора за беспосличење и прогонством у своја места.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

)) Младочешки чланови чешког градског преставништва држали су скуп на ком су решили, да се зазму те да се будући градоначелник изабере из њихових редова.

::: Мароканци уроћеници огорчени су против француско-немачког мароканског споразума, а незадовољна је и шпанска колонија. Мулај Хафид је још непопуларнији од свог претходника што се слепо бацио у наручја Француске. Тек ће сад настати права борба између уроћеника и француског „мирног продирања".

§§ Шпански краљ Алфонсо от путовао је у Валавициозу у посету португалском краљу Мануелу.

):) Енжењери који су прегледали панамски канал поднели су америчкој влади извештај и предлажу да се наставе радови али да се смањи висина насипа код Гатуна за 20 стопа.

)(За руског министра саобраћаја постављен је члан државног савета Рохлов.

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОМПАНИЈЕ

У топлој соби кварта теразиског. — Ко је саучесник? — „Ћопина" еванђура у Софији. — Хватање на легалу.

(наставак)

— Знате шта, господине Савићу, дајте ми два динара да поделим међу ове коцкаре, јер сам се и онако решио да ти и џабе признам. Другоме можда не бих то учинио, али, теби хоћу.

Савић извади два динара и даде их „Ћопи".

— Дакле, која улица?

— Вечерас сигурно неће тамо бити. Ко зна где је сада он шмугнуо. Него, сутра у вече.

Писар увиде да „Ћопа" има право.

Сутра дан био је дежуран Савић. Око 12 сахата призове себи „Ћопу". После малог устезања, које је прешло у навику свима коцкарима. „Ћопа" призна, да „Тутун" станује у Скендер Беговој улици број 5.

Савић нареди да му се доведе фијакер. За неколико тренутака фијакер је дотеран. Савић позва детектива и „Ћопу" да полазе. „Ћопа" се устезаше. Није био рад да га види „Тутун", али, на обећање Савићево, да га „Тутун" неће приметити, најзад, пристаде и седе у фијакер.

Целог пута је писар био неповерљив према „Ћопи". Бојао се да не умакне.

Тако стигоше пред означену кућу.

Савић издаде наредбе: „Ћопу" је оставио са жандармом на капији. Детектива намести код прозора собе, коју је „Ћопа" означио а он, са револвером у руци, пређе вратима и закуца.

— Ко је?... чу се одмах глас сањива човека.

— Отвори! викну заповедним тоном Савић.

Врата се отворише и пред Савића испаде човек, сањив, у потпуној спаваћој тоалети.

— Кога имаш у стану? — одсечно питаше Савић.

— Самце. Једног човека и једног дечка... поче да муца газда од стана.

Савић тада упаде у собу и пређе кревету, на коме се мешкољио један потпуно обучен човек.

Спавач скочи и Савић при слабој светлости лампе, која је чкиљила, одмах познаде „Тутуна".

— Како се зовеш? запита га строго.

— Милош Николић — сасвим ладно одговори спавач, који се беше већ прибрао.

— Лажеш!

— Не лажем!

— Ја те познајем.

— Онда ме не познајете кад не знате како се зовем.

Савић беше нервиран. Заповеди детективу да дозове жандарма и „Ћопу".

Мало после зачу се глас „Ћопин", који протестоваше што га воде пред „Тутуна".

Жандар уведе „Ћопу".

— Познајеш ли ти „Ћопо" овога човека? — запита га Савић.

— Што ме питате кад га и ви познајете — љутну се „Ћопа", коме беше веома не пријатан овај сусрет.

— „Тутун" — изговори први Савић.

— Па да боме „Тутун" кад то „Ћопа" каже — промумла „Тутун" нарочито подвлачећи реч „Ћопа".

Немамо кад за узајамно пребацивање. У кола.

После по сата били су сви у кварту.

У кварту је, наравно, „Тутун" све одрицао. После дужег објашњавања „Тутун" је признао крађу ваге и крађу код млекарије. Даље се ништа није могло од њега дознати. Писар нареди, да му даду „засебну" собу а к себи позва „Ћопу".

„Ћопа" је био намрштен. На њему се видело, да је љут на Савића што није одржао реч и сачувао дискрецију, коју му је обећао.

КРУШЕВАЧКА ХРОНИКА

Заразне болести и школа — Клање стоке — Потера за скитницама — Звер родитељи

Заразне болести, а нарочито шарлах, шире се необичном брзином и то, молим Вас у Крушевцу, најздравијем месту. Али шта ће те, кад само грађанство неће одржавањем чистоте и претходним предохранама само себи да помогне. Шта може на 10.000 становника да учини један д-р Марић, за кога се збиља може рећи да трчи и дан и ноћ, али без успеха.

Школе су основне распуштене, што је у осталом најпаметније и урађено. Овом приликом нека нам не замери управитељ школе, што му морамо рећи, да се на малу децу приликом изласка из школе не обраћа готово никаква пажња, те деца долазе кућама са зимским капутићима преко рамена, јер их сама не могу обући, а г. г. суседи „немају кад". Разуме се да је и запаљење под ове деце у великој размери.

Овај ко пледира на то да се назове: „учитељ на родитељ" — мора то у ствари бити.

*

Веома се слаба пажња поклања и прегледу стоке која се на клање доводи али од марвеног лекара прије. И ако постоји хигијенски уређена кланица, многи касапи и други грађани који са закланом стоком тргују, не воде стоку на кланицу, већ је кољу где стигну, нарочито ситну. Да се под видом здраве, протури и болесна стока која се на кланицу не води, мислим да је излишно помињати, у толико пре што је пантљичара болест која је у Крушевцу најшире раширена.

Да би се злоупотреба несавесних продаваца меса сузбила, дужност је полицијских и санитетских власти да строго мотре на то, да се стока ван кланице не коље. Нарочито треба ставити под санитетско полицијс. прегледа село Бивоље из кога се месо од оболеле стоке и доноси.

Надамо се, да нећемо имати више прилике пратити се на ову ствар.

*

Једна реткост у Крушевцу, десила се ових дана. Питаће те како. Та за Бога, начелство — ово окружно извршило је прошле ноћи потеру на скитнице „беспослена лица" ухватило преко 50 лица, разне категорије, махом кесароша и других проблематичних типова. И још нешто. Начелство је решено да у будуће два пута недељно врши потере, како би једанпут заувек очистило од ових лазарона, који просто досадише Крушевцу. Дижу што стигну.

Овакав корак начелства за сваку је похвалу, желети је да само не посустану, или да ова умесна наредба начелства, не доспе у „adeacta".

*

У лепом, на самом подножју Јастребца, селу Дворана, где су по народном предању били дворови цара Лазара, живи једна звер мати, по уређу на г ћу Здравковићку из Шапца. Павлија жена Стојана Тодоровића из истог села, наочита и једра сељанка, тако око својих 38 год. мати четворо ситне деце, од којих је најмлађем 6 месеци, има за јармак, поред мужа, још и Тому Радуловића из Лова ка, она троје, такође ситне деце. Поред потеса и гајева, салаша и њата, љубавници зажеле ширу слободу и зато реше да своје брачне другове оставе и изневере, а децу пруже на милост и немилост природе, на како им Бог да. Што наумише то и учинише. Павлија одбеже Томи, а овај отера своју пенчану жену, која као права мати поведе и своју децу.

У њих остадоше само љубавници потпуно слободни, без и најмање гриже савести за својим породом. Опака болест шарлах захвати и Павлијину децу, а над јој ту неет комшије саопшташе, она хладно слегну раменима и рече: „шта ме се тичу деца, нек помру главно је да је мени топло!.."

Ко зна докле би љубавници ужасали изод ове мрске љубави, да им начелник ср. расинског не по нуди своју заштиту и ено их сада где се у мрачним ћелијама одмарају без и најмањег знака кајања или гриже савести, Павлија се још љути што је раздвојише, јер вели све јој се чини да чује његов глас, као да је зове, па су јој страшне дуге ноћи.

Знамените тровачице и Црна Литургија

за време Лудвика XIV.

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

„Зар не зна да је злочин додавати ма и најмање од ствари о којима прича?

„Зна, и они, о којима је говорила, могли би о томе много рећи, али је она пре рекла ублажено но појачано, рекла је само истину, јер се нема шта више бојати за своју мајку, а ако јој што падне на памет или ако се чега сети, они ће рећи све како је у истини".

Неки су писци мишљења да су врачаре пред судом изнеле прва имена само у нади да спасу свој живот тиме, што су у вези с личностима од тако висока положаја, ко је нико неће смети дирнути. Сасвим на против, ми видимо Воазенову где све до последњег тренутка пред своје погубљење таји своје односе с краљевом љубазницом, јер се веома бојала да се њу може применити ужасна казна, прописана за краљоубиство. У једном слабом тренутку рекла је стражарима који су је чували у Венсену: „Највише се бојим да ме не питају за извесно путовање у двор". — Доцније ће бити много говора о овом путовању, које је врачара предузела била по наредби госпође Монтеспанове.

Тек у последњем тренутку, пошто је саслушала своју — неопозивну — пресуду 30. септембра и 1. октобра 1680., учинила је Франсоаза Филастре исказе, којима је била последица да је преплашени Луј XIV морао обуставити седнице судске.

Исказе Маргарите Монвоазенове потпуно потврђују искази опата Гибура, с којим није могла никако општити од како је ухапшена. „Тако је дакле — вели Ла Реини створен правни доказ".

Сад историја има још и даљих доказа. Мало час смо чули да је Воазеновичина кћи рекла: „Увек кад се госпођи Монтеспановој десило што ново и бојала се да не ослаби краљева милост, она је то саопштавала мојој матери. Ако загледамо у преписку госпође Севиње и прегледамо у дворској хроници немирни ток односа госпође Монтеспанове ка Лују XIV од 1667, до 1680., и с тиме упоредимо исказе оптужених, онда ћемо наћи тачну потврду навода Маргарите Монвоазенове. Ла Реини је неколико пута учинио опажање: „Време које наводи оптужена терети госпођу Монтеспан."

Како је и помоћу кога је поносита љубимица краљева доспела у врачарине јазбине? Историчари су учинили неке хипотезе о томе; искази Ла Шабосијера, Вананова слуге, били су им непознати: „Да је кавалјер Ванан заслужио да га четири коња разнесу на комаде због савета, које даје госпођи Монтеспановој". Чим је том човеку измакло на уста то признања, хтео је сав узрујан, опозвати те речи, па је кроз плач молио да их не помињу у његову саслушању. Ла Реини издваја ово признање из хаоса парничких актова и изречно га подвлачи као полазну тачку драме.

Односи госпође Монтеспанове према врачари почињу дакле одмах с постанком њене љубави према краљу. Године 1667. налазимо у улици де ла Танери прво од седморо деце, којима је обдарила Луја XIV. Ако је дотле што и сумњала у снагу дејствовања демонских врачбина, од тога дана је тврдо веровала у то.

НА ГРОБУ КОКЛЕНОВОМ

Чувени француски писац Ростан стигао је са својом женом и са своја два сина у аутомобилу на погреб Коклену у последњем часу. Као што се зна Коклен је био први представљач Ростанових комада. Дрхтавим гласом изговорио је Ростан ово:

Ах! Како жалим данас што нисам тренирао у племенитом а свирепом журналистичком занату те да бих могао наћи одмах, и у најгорим несрећама, потребне речи! Него сам само способан да будем очајан пријатељ, који не уме дисциплинисати своја бола. У осталом *сви*, који сад плачу овде а који врло добро знају у каквим ми је до трагичности рафинираним приликама отргнут најбољи од пријатеља и најнеће од тумача, — не би допустили да ја могу имати снаге за суване дуго опраштање.

Јест, Коклен беше уметник засењене ћенијалности. У овом тренутку то му веле Молијер и Бомарше; Иго и Банвин му благодаре што је био Дон Цезар и Грегоар. Али, што је још дивније било од уметности његова органа, то је вера његове душе; херојско убеђење са којим Коклен дизаше неко дело. И чим би он усвојио које од наших сиротних савремених дела он би му се посветио са ентузијазмом и не могаше трпети да ма ко у њ' посумња, он га је страсно наметао целоме свету.

О, Боже мој, зна ли ја, таквих дела, којима сте се ви и суване дивили, Коклене! и која дела Ваше дивно пријатељство није хтело оставити на пристојној даљини од правих ремек дела. (Ово је скромна изјава на његовог „Сирана". Пр.) Али, ја немам храбрости да Вам то пребацујем јер осећам дивно да ми више никада нећемо наћи таквих ватрених глумаца, чија би једина мана била да се и суване диве ономе што имају да кажу.

Ах, неустрашиви пријатељу! Највећи су Вас државници волели. И ја зна зашто: јер су били узбуђени, очарани, засењени свим оним што сте Ви од њих без престанка тражили, никад за себе, увек за друге и свима оним праведним и добрим стварима што их Ваш заповедни и весели глас принуђаваше да их изврше. Они, који су владали, волили су Вас јер су, по свему што сте тражили, видели Вашу величанствену незаинтересованост.

Ах, али је био жив овај човек! И он је сад ту! Нек спава у овој лепој башти. Његови га стари глумци чувају. (Он је сарањен на имању на ком је подигнут азил за сиротне глумце. Коклен га је основао. Пр.)

И песници су сањине сарањили вездан јунака својих снова, којима не хтеђоше дати живота.

Због ом, пријатељу! Ја се утешити нећу. Листине оне пођеме што Вам је дадох, сав дирнут видевши Вас да јој Ви дајете такву цену, коју ја не могох разумети; те листине што их предистанасте још на дан Ваше смрти, листови који су ми допринели велику а жалосну част да сте им поклонили последње своје радости — те су листине Ваше, то јест, сад су Вашег сина Жана. Кад он буде плачући предистано Ваше хартије и буде набасао на мој рукопис, Ваш ће син решити о његовој судби.

Због ом, пријатељу, коме ја толико дугујем! Пре неколико дана на оној дивној позорници, којој сте Ви пратили сав њен сјај гледао сам ја Ваше младе другове како пробају и како се групишу око једног празног места које је на Вас чекало. И ка томе празноме, које мистериозно мењаше места према кретањима сцене; ка томе празноме, где нам уобразиља стављаше Вашу драгу и славну силуету, сви се погледи и реплике усредсређиваху. Сад живот оних који су Вас волели личи на ту тужну пробу; ми се крећемо али има ту по среди нас једна празнина, о којој ми не можемо никада престати да говоримо!

Милан Миловановић

АДВОКАТ

Од 1-ог Фебруара т. год. примаће и приватну клијентелу у својој канцеларији у партеру нове зграде Београдске Задруге и пре и после подне. 68 1—5

Сима М. Алексић чинов. Општ. београдске

СЛАВИ

3. фебруара Св. Симеона Богопримца.

Капетан Мишина ул. бр. 15.

65 2—2

Прва српско-циганска Задруга

за узајамно помагање у болести и смрти

одржаће на дан 9. марта т. г. у 9 часова пре подне, у локалу кафане „Нова Београд" — Мачванска улица бр. 43. своју годишњу скупштину са овим дневним редом:

1., Избор секретара, три бројача гласова и три потписника скупштинског записника;

2., Извештај управног и надзорног одбора о раду и стању за другу у 1908. години;

3., Давање разрешнице управном и надзорном одбору;

4., Измене и допуне правила;

5., Избор чланова управног и надзорног одбора, који ће због отпадају, и

6., Читање молби и жалби појединих чланова, које су поднете на 3 дана пред скупштину.

Право гласа имају сви чланови мушки, који су платили улог за месец Децембар 1908. год.

Бр. 1
25. Јануара 1909 г.
Београд

66 2—3

Управа

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

НОВА РОБА — изврсне

Кобасице „ТУРИСТЕН"

„TURISTEN WURSCHT"

1 кгр. Дин. 3.

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљ.-Српског Дворског Ливеранта

Београд — Теразије.

У МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

Љубичина ул. бр. 11.

потребни су женски шегрти из добрих кућа и неколико раденица.

54 7—6

МЕЊАЧКА РАДЊА

ИСАКА Ј. ЕШКЕНАЗИ

Купује купоне 2 од сто држ. зајмова и плаћа 2 дин. комад.

Купује акције и заложнице свију завода Краљ. Србије, плаћа добру цену.

Продаје менице, марке таксене и поштанске и даје рабат 2 и по и 2 и три четврт од сто.

Срећке Класне Лутрије за II класу има на продају у свима поделама. Шаље сваком на захтев. Вучење 6. фебруара. Главни згодитак *30 000* динара.

43 8—10

Отворили смо три дућана и то на Великој Пијаци, Зеленом Венцу и Палилулској Пијаци

За продају говеђег цубока

Говеђе главе 1 кило 0·30 дин.
Црна цигерица 1 кило 0·30 дин.
Сланине 1 кило 0·30 дин.
Цела бела цигерица 1 комад 0·40 дин.
4 ноге говеђе 0·60 дин.

Продаја врши се сваки дан пре подне. 39 8—10

50.000. ПРИТКИ (ТАЧКЕ)

од старих багрема цепане за виногради имам на продају по умереној цени.

Продаваћу и на мање количине.

Дамбра Р. Димитријевић

27 Смедерево. 10—10

ФАБРИКА БОНБОНА И ШЕЋЕРНИХ ПРОИЗВОДА

Радомира Рашковића

одликована Златном Медаљом на Балканској Изложби у Лондону 1907. године

Препоручује своје одликоване производе и то:

Слатко од Орашчића, Шљива, Ружа, Јагода, Малина, Љубичице, Лимуна и Трешања, Поморанџи и Ванила, Ваниле и Чоколаде.

Бонбона и Чоколаде фанси филованих, сувих, разних Роксова, обичне промешане беле и црвене.

Ратлука Цариградског филованог са бадемом, нефилованог и српског у табли и сандуку

Ялве Цариградске и Турске. **Шећера** жутог и црвеног.

Коњака српског и француског. **Рума** „Јамајка" и обичног.

Сока природног од Малине.

Ликера разних и то: „Шетрес", „Кам" Расточени, Ванила и т. д.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло умереном ценом и брзом услугом. — Продаја на више и на мање. 61 4—4

Телефон 869. Београд — Васина ул. бр. 6. **Телефон 869.**

Изашла је из штампе

„Тајна Конвенција

између

Србије и Аустро-Угарске"

(Један лист из новије историје Србије)

од

Стој. М. Протића

Државног Саветника и бившег Министра Унутрашњих Дела

ДРУГО ИЗДАЊЕ

Цена 0·50 п. д.

Може се добити код издавача у књижари

ГЕЦЕ КОНЯ — Београд 63 2 3

ВАЖНО ВАЖНО

КОРИСНА ПРИЛИКА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај код „Круже"

Кнез Михаилова бр. 31

Извештавамо наше поштоване потрошаче да смо сву робу попустили са 25 од сто јефтиније од садашњих цена, што чинимо услед нагомилане разноврсне робе ово:

Свиле и Атласа у врло лепим и најмодернијим дезенима и глат за венчанице и вфпуце.

Атласа и Сатина за јоргане у 160 см. ширине у свима бојама.

Штофова за женске хаљине и костиме.

Авгепаст хаљине од тиланглеа, свиле и филе.

Филе и у тилу шивеци штофа, чипака и ајнеца.

Попелина и етамина у свима најновијим бојама.

Штофаних гарнитура (копертуа).

Завеса вунених и чипканих. Сторова аплицираних.

Гарнитура кончаних и ланених за 6 и 12 персона белих и у боји.

Цемлиха за душеке и ролетне у лепим најновијим шарама и свевим постојаним бојама.

Платна у разним ширинама за све употребе.

Белог порхета пике и шнир.

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МУШКА ОДЕЛА са 40 од сто јефтиније услед искључења истог артикла. Ређова врло јевтино.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — Поруџбине вршимо уз доплату.

С поштовањем

37 10—20 **БРАЋА Х. ГАБАЈ.**

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиролин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиролин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЈЕЗИТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Моху, за трајање код назеба или услед промаје, вреди и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 7—50

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Кеван на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима прве вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА

Помодно Мануфактурна Трговина

АВРАМА Х. ГАБАЈА и Комп.

код Лубичице

Васина ул. преко пута Народног Позоришта

Распродаје

сву робу знатно јевтиније но до сад услед селидбе радње.

Распродаја ће трајати до 30 Априла 1909. год. а од 1-ог Маја исте године отварамо нову **Мануфактурно-Платнарско-Галантериску** трговину у згради *дом Анкера* на *Теразијама* где се сад налази апотека Викторовића. *Мустре на захтев шаљемо бесплатно.*

С поштовањем

33 12—20 **АВРАМ Х. ГАБАЈ и Комп.**

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака насигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од напредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд* 1658 20—

Наш добри, мили и никад непрежаљени муж, отац, син, брат и зет

† Андра В. Станојевић

учитељ и управитељ основне школе у Лешници, и резервни пешадијски поручник

преминуо је после кратког али тешког боловања 28 ог ов. мес. у 42 години живота, овде у Београду где је био дошао да потражи лека својој тешкој бољци. Тело нашег драгог покојника погребено је 29. ов. мес. у београдском новом гробљу.

Извештавајући о овоме нашем ненакнадимом губитку своје и драгог нам покојника рођаке, пријатеље, другове и знанце, ми сматрамо за дужност изјавити нашу усрдну благодарност:

Лешничкој стрељачкој дружини, која је свога првог председника уписала за члана утемељача фонда основне школе у Лешници, смрт његову у Лешници где је учитељ био огласила и венац му на мртвачки одар положила.

Г-ну Љуб. Марковићу ђакону, који је из почасти при спроводу и на опелу чинодејствовао.

Г-ну Дим. Глигорићу — Сокољенину — учитељу овд. на утешном и патриотском говору одржаном пред вазнесенском црквом.

Грађанима лешничким г. г.: Љуби Исаковићу трг., Свети Пантелићу учитељу, Паји Пејићу трг. и Ради Бањцу председ. општ. суда, који су Андру за време болести обилазили и сваку нам услугу чинили.

Свима онима који нам у овој нашој великој жалости своје учешће депешама и писмима изјавише, као и свима грађанима, чиновницима и официрима, који својим присуством спровод нашег драгог покојника увеличаше и тиме нам у неколико тугу ублажише.

31.-I-1909 год. — Београд

Ожалошћени: супруга: Даница, деца: Олга, Загорка и Михајло, отац: Вукашин П. Станојевић економ из Лознице, мати: Милка, браћа: Младен, Петар и Милан, сестре: Љубица М. Настића судије, Анка Милка Михајловића адв., Косара А. Мијушковића мајора и Лепосава Тих. Вељковића чиновника, пуница: Лепосава Павловићка удова и остала родбина. 67 1—3

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32 дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Брајкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | УТОРАК 3 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 34. | Телефон 821.

„Уједињене дунавске државе"

Један предлог за решење балканских питања

од Перегринуса

(свршетак)

Било је и има таквих сметња. Најјача је сметња била Русија, која би конфедерацијом дунавских држава с Аустро-Угарском на челу била одсечена од Цариграда. Али је Русија *била* сметња, а сада више више. Она се већ морала навикнути на самосталност Бугарске и Румуније и не може никад више отпочети борбу с огромном силом немачко-аустро-угарског савеза, који би још био појачан војскама доњих дунавских држава. Теже је савладати унутрашње сметње. За балканске државе би то продужење имало вредност само тако, ако би им оно обезбедило заједницу царинске области, новца и пресељавања. Али би аграрци Аустрије и Угарске из све снаге устали против тога, а као што се зна, отпор те господе не треба узимати олако. Осим тога би се у Угарској породила суревњивост, да се не смањи Угарска тежина на повећаним теразијама. Али су сви ти отпори једном већ савладани при окупацији и анексији Босне и Херцеговине и могли би се поново савладати снагом круне з још више аргументима. Јер повећање привредне области с отварањем Црнога Мора ипак би било добро дошло и Аустро Угарској, њеној индустрији и њеној земљорадњи, а безусловна слобода пресељавања постала би покретач културе, те би источни трговни тек онда добили значаја. И балканске државе имале би неизмерне користи од поправке свог новчаног стања, заједничке банке, јевтиниjег кредита, царинске заједнице и смањења војних терета. Онај који зна да румунски спахија данас плаћа 12 до 20% интереса на инвестирани капитал, тај ће разумети да би се тамо могућност придружења Аустро Угарској осетило као спасење.

Шта би на то рекле Европа, Енглеска, Италија? Не би рекле ништа, апсолутно ништа, јер не би могле рећи ништа. Немачкој би умањење тешкоћа њене аустроугарске савезничке било само добро дошле, а Енглеска и Италија би само трајне користи имале од културног напредовања Истока. Турска би лако могла наћи према конфедерацији савезнички однос који јој не би био опасан.

Остало би дакле само да се нађе форма, којом би балканске државе учествовале у заједничком царинском парламенту и банци. Ја не верујем да би решење овог питања било сувише тешко за стручњаке. Једна установа слична немачком савезном већу морала би се и иначе увести већ и ради поштеде суверенитета, а из ње би остало дошло само по себи. Да Аустро-Угарска гарантује династијама њихово одржање била би такође једна претпоставка, без које се ни једна држава не би могла задобити за придружење; исто тако независност законодавстава, у колико се оно не односи на заједничке послове војске, царине банке и слободе пресељавања (наравно, са слободом пресељавања и безусловно право на задобијање држављанства према заједничким правилима).

Је ли та мисао утопистичка? Ја у то тако мало верујем да ми се чини да је њено остварење, овако или онако, само питање времена. Данашње време за дискусију сматрам да је подесно за то, што су анексијом, српско-црногорским захтевима и бугарским суверенитетом који је Аустрија већ признала и иначе балканске ствари ушле ток, а нико не може тврдити да се таким предлогом устаје против политичког новог закона quieta non movere (не реметити мир). Још више за то, што се Русија данас не може мешати у тај процес, не може претити пре свега не може ништа дати. А сматрам за корисно предлог потиче од једногзаженог органа аустро-угаре монархије, јер се у балканским стварима тешко когод сме надати да би Аустро-Угара као primus inter pares (првом међу равнима) била готова млађе и неразвијеније сусе примити себи. Али ако с та готовост изрекне, онда ће сусели свакојако радо доћ и закључити ланац, који и придружује западу и брани их од сваке случајности, иначе је он без вредности и неможе трајно издржати.

„СРПСКА ХИПОТЕКАРНА - ЗЕМЉОРАДНИЧКА БАНКА"

од

др. Богдана Марковића

(наставак)

У последње време број новчаних завода у Србији нагло се умножио. Ги су радили почетком 1908. године имали су капитала преко 126.245 000 динара.

Преко 120 завода, са горњим капиталом, радило је те године. И сви ти заводи готово и искључиво, бавили су се есконтовањем меница — већина њих помагала је потрошачки кредит. Врло мало капитала — или готово нимало, улагали су они у разна индустриска и трговачка предузећа. Услед тога, не само да нису корисно послужили домаћој привреди — индустрији и трговини, но су још и неразмишљеним давањем потрошачког кредита штетно утицали и на материјално стање грађана. Па не само то, но и услед тога што су ницали многи заводи са малим основним капиталом, они су морали, увођењем разних такса повећати и законски интерес од 12 од сто, да би подмирили режијске трошкове и да би акционарима обезбедили пристојни приход од уложеног капитала. И сама Народна Банка, припомогла је оснивање овако несолидних завода. Она је отварала овим заводима кредит, те су они новац који су од ње добијали, по ниској интересној стопи, давали по скуп интерес. Сасвим је природно, да су се ови заводи под оваквим околностима ограничили само на издавање меничних зајмова и на давање зајмова на залоге.

Велика интересна стопа показује нам, да код нас ни за данас, а камо ли у будућности није ни приближно задовољена потреба за капиталом. Па да је само и 15 од сто интересна стопа, па је то ужасна слика наших новчаних прилика. За кратко време наша нова железничка мрежа биће готова. У разним крајевима Србије, који су чекали на железничку везу — на боља саобраћајна средства, појавиће се разна нова и корисна рударска и индустриска предузећа. Исто тако и у тим крајевима, оживиће у јачој мери трговина. А данас се још осећа у јакој мери тежња, да наша прије ради. Па како горња предузећа, која ће изазвати савршенија саобраћајна средства, тако и за овај интезивнији рад на развитку целокупне народне привреде, изазваће потребу за што јачим капиталом. Али тај капитал не сме бити тако скуп, као што су данас капитали у Србији. Привредним предузећима, као и трговини, потребни су што јевтинији капитали. Потребно је подићи и разне установе на основу којих ће тек трговина моћи рачунати на успешнији развитак (пристаништа, атрпоти, тржишта). А и интензивнији рад у пољској привреди, потребује неке претходне радове — услове, па да се може са успехом остварити. Па напослетку, крајње је време да се једном, са законима и државним властима спречи зеленашки рад појединих завода новчаних, који се не задовољавају ни са 15 од сто интересном стопом на узајмљени капитал. Уношењем великог страног капитала, нема сумње, да ће се спречити овај зеленашки рад појединих новчаних завода, наравно и само, ако се он буде употребљавао друкчије, но што се капитали данас у нашој земљи употребљавају. Овим до сада уједно смо и одговорили на прво постављено питање.

Да одговоримо на друго питање. У спроводном писму упућеном Државном Савету, министар народне привреде вели: „да се потреба за што јевтинијим кредитом за наше земљораднике која се још пре неколико година осећала, осећа се још и данас, још и више. Осим Управе Фондова и Савеза Земљорадничких Задруга, ми немамо вели господ. министар ни једне друге новчане установе, која би земљорадницима пружила кредит под условима који могу конвенирати оним радовима, који се баве пољопривредним пословима."

Прво да расчистимо питање са Управом Фондова. Управа Фондова је хипотекарна установа. У Управи Фондова су сконцентрисани народни новци: државни и други јавни фондови, као и пупилни и депозитни новци, општински, срески, окружни, црквени, манастирски и капитали других корпорација. Она даје и зајмове на основи непокретне залоге: на земљишта пољопривредна: њиве, ливаде, виногради, воћњаке, забране, баштованџинаце и томе слично. Према овоме изгледа, и требало би да буде, да Управа Фондова помаже развитку земљорадничког кредита. Велимо да тако у ствари и треба да буде, јер је капитал којим располаже Управа Фондова, сакупљен од народног новца, омање суме новаца, које би некорисно лежале по државним и другим јавним фондовима, општинским, сресним, окружним манастирским, — црквеним и касама других јавних корпорација, растурене, ваљало је груписати и тако груписане, управити онамо, где би оне служиле корисно бољем и успешнијем развитку пољске привреде.

(наставиће се)

Историја једне изнуђене менице

Закулисне операције једне београдске Банке — Ухапшен члан Управе — Сатански план директоров — Хапшење другог члана Управе — Изнуђавање у хапсани — Изнуђена меница — Покајан грех — Операција почиње — Фалсификат на есконтној листи — Чудан суд — Шта вели апсанција — Последња када — Исповест једног ђенерала.

(наставак)

— Ја сам на прошлом саслушању изјавио, да је за утају од вредности знао и Давид Барух. Међутим, то је лаж. Није Давид ни појма имао о томе. Ја сам то признање учинио из два разлога: прво, што сам хтео са себе не Давид одмах скидам, а друго, што сам хтео да ја сам жити и целу ствар загладити, те да обојица будемо пуштени. Али, ја нећу више ни за чију љубав да лажем и да себи товарим тако крупан грех на душу као што је: упропашћење једног невиног човека.

Утају сам извршио сам. Давид није ни појма имао о њој. До акција сам дошао на овај начин:

20. јуна, као вршилац дужности управника задруге, отишао сам са председником задруге г. Најдановићем у Кредитну Банку ради залагања неких хартија од вредности. Кредитна Банка нам није хтела примити у залогу акције Младеновачке Задруге, с тога ми је председник дао други кључ од касе, који се налазио код њега, да одем у задругу и да оставим акције Младеновачке Задруге у касу и донесем друге, које ће нам банка примити у залогу.

Ја сам отишао у Банку, оставио у касу враћене акције, узео друге и том приликом сам изнео из касе и хартије од вредности, које сам сам заложио у Заложној Банци. Ово знају и Најдановић и благајник Кредитне Банке Константин Крстић.

— Молим вас саслушајте их и пустите онога невиног човека — завршио је узбуђеним гласом Премовић.

Иследник је одмах дозвао и Најдановића и Константиновића, који су на саслушању потврдили наводе Премовићеве.

Иследник је донео решење, којим се над Давидом Барухом прекида кривична истрага и пушта из притвора.

Сутра дан је суд одобрио решење кварта.

Премовић је покајао грех који је навалио на своју душу и Давид се спасао беде, у коју је запао.

Они у заводу били су згранути кад су чули, да је Давид ослобођен.

Настало је притискање и дорник Најдановић били су зато да се сума заложени хартија или постепено отпише, или, да је управни одбор рефенски надокнади, док они, који нису са целом операцијом били детаљно упознати, категорички захтеваху, да се цела сума наплати од Баруха. Директор је подржавао страну овим другима и тражио, да ствар остане њему а он зна како ће већ ствар окончати. И после дугог лонцања ствар се реши онако како је директор хтео. Узалуд је Барух објашњавао на који су му начини меницу просто извудили и позивао се на обећања, која му је директор давао у хапси. Ништа није помогло.

Ствар се нарочито отезала, док рок меници није дошао.

И сад настаје права „операција" оних из банке а нарочито директорова, за коју би одавна неко требао, да лежи у хапсани, када би у овој земљи било закона.

Да би меници дао што обичнији карактер, требало је наћи трећег потписника.

С тога је тражено од Драгутина Тодоровића, да он само формално меницу потпише. Драгутин се није много предомишљао и сам верујући људима са којима већ толико заједнички ради, и одмах је меницу потписао, не потписавши као подносилац и есконтну листу.

Меница је протестована 14. марта 1905 год. јер јој је рок пао у празнични дан. Да би могли рефлектовати на камату од 10% завод је морао Трговачком Суду поднети и есконтну листу. Пошто листе нису имали, то они у заводу

набавка обр... чешким банкама. Гроф Сајле

купе листу и *фалсификују на њој потпис Драгутина Тодоровића као подносиоца.*

(наставиће се)

СТРАНА ПОЛИТИКА

Резултат берлинског састанка. *(Искрено задовољство — Узајамна лојалност — Сагласност у балканским питањима — Нов режим у Турској.)*

Како је берлински дописник Рајтерова бироа поуздано дознао, немачки државни канцелар кнез Билов изразио се с пуно пажње поводом посете енглеског краља у Берлину, па је рекао да је ток конференција између енглеских и немачких државника на немачкој страни изазвао искрено задовољство и дао разлога уверењу да је посетом енглеског краља у Берлину учвршћена вера у узајамну лојалност и вољу за политички споразум обеју држава. При претресању балканских питања показала се велика сагласност, како у погледу тежње Енглеске и Немачке за одржање мира, тако и у погледу држања обеју влада према новом режиму у Турској. Државни канцелар нада се да ће се јавно мишљење у обе земље угледати на пример који су дали владаоци и државници часним, мирољубивим намерама и узајамним искреним споразумом.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Две промене.

Како сарајевска „Српска Рајеч" сазнаје, барон Кучера биће по мол би пензионисан а и Коста Хер ман ће отићи из Босне, само се не зна да ли ће бити пензионован или ће бити премештен у Беч у министарство.

Потврђена оптужба. Суд [illegible] хаца „великодајника" и потврдио оптужбу, а главна расправа биће одређена око половине овог месеца.

Дневне вести

Министарска седница. Синоћ у 5 сати после подне, одржана је министарска седница у министарству спољних послова, под председништвом г. П. Велимировића. Предмет саветовања био је политичка ситуација, у којој се влада налази.

Краљев прилог. За синоћни концерат који је Срп. Новинарско Удружење приредило у корист пострадалих у Италији Краљ Петар приложио је пет хиљада динара.

Кандидати. Ма да цело јавно мнење и сва војска жели да ђенерал Живковић остане и даље као министар војни, ипак му влада на све стране тражи заменика. За сада се помињу тројица: пуковник Милутин Мариновић, пуковник Божановић, активни завереник и потпуков. Хаџић.

Но опште је мишљење: да се после оваквог одступања ђенерала Живковића, ни један частан официр не сме примити за министра војног, јер оно што он није могао „прогутати" не сме нико други примити. Иначе ко се год прими значи да је пристао на скандалозне услове, због којих може наступити катастрофа национална.

Официри о овоме треба озбиљно да промисле, пре но што се полакоме на министарски положај.

Разговор са Пашићем. Један наш пријатељ разговарао се јуче са г. Николом Пашићем о политичкој ситуацији и тај разговор ставио на хартију те ће мо га у сутрашњем броју „Правде" саопштити.

Ко поткопава. Како смо с поуздане стране извештени један од главних узрока што је министар војни ђенерал Живковић оборен је и тај: што је ђенерал Живковић ударио на Душана Станојевића, који је блиски рођак председнику владе г. Велимировићу, и овај је свом снагом запео да ђенерал Живковића сруши.

Форгач код министра. Јуче пре подне посетио је Јо [illegible] Форгача у његовом кабинету, и код њега се подуже задржао.

Оставка министра војног. Погрешно је јавио један овдашњи лист: као да су диференције између владе и министра војног изравнате, те да је он повукао оставку и да је чак присуствовао једној министарској седници.

Ђенерал Живковић није повукао оставке, на против, он је сад у још већој супротности с владом но што је у почетку био, и узроци његове оставке су много дубљи, но што се зна и мисли. Он, од како је оставку поднео, није присуствовао ни једној министарској седници, него само чека да се нађе заменик. Али је положење у скупштинским круговима такво, да се ће, да ће ђенерал Живковић морати бити задржан у њем кабинету, који ће немино морати доћи.

Кнез Мирадиби. Од пре два дана налази се у нашој срни грузински кнез Амир ади пређашњи васпитач деце ка персиског и кореспондевеколиких руских листова. Последњој персиској револији за мало што није главе платио своје дописе, које ни по чему нису допада генералу Љахову, који јовај чин добио у Персију који је у поменутој револији имао веома истакнути пожај.

„Реч", сан познатог депутата у ркој Думи г. Миљукова, око пише о незаслуженим тњама кнеза Амираџиба: „Зворен је био без икаквог оправданог разлога, а одмах зати окован најтежим гвожђем ивезан гвозденим беочугом о врата.

И ако кез није активно суделовао уперсиској политици, његов потпуно објективни допис довели су га до тамнице и живања. — Тек петога дана после утамничења саопштио м је козачки саранг (пуковник): „Знате ли ви да је писање по новинама — шпионирање Према томе шах има потпуно право да вас удави или обеси. Зар је за то потребна јошкаква кривица?"

Само неочекивана милост спасла га је од извршења овако грозне претње. Казна је замењена прогонством, без [illegible] границе руско-персијске спровођен је кнез Амираџиба са гвозденим беочугом око врата и оковима на ногама. На самој граници откован је и пребачен у Русију..."

У сутрашњем броју доносимо реферат кнеза Амираџиба о новом комаду „Дорћолска посла" и обраћамо пажњу својих читалаца на импресије које је писац понео са ове премијере г. И. Станојевића.

Низ воду. Кад је влада видела да су је дотерали до дувара: те да ваља или бацити као баласт г.г. Главинића и Савчића или пропасти срамно с њима, онда се она решила за оно прво.

Јуче у 5 часова по подне сазвана је министарска седница, те да се потражи начин како би се без великог скандала избацили г.г. Главинић и Савчић из кабинета а да влада остане и споразум продужи.

Зауставили су се као на овој солуцији: и скупштина не изриче никакве осуде приликом решавања по интерпелацији о Тари, него само да министри даду оставке, а Скупштина да одреди једну анкету, која би целу ствар одложила па после сахранила.

Доста лукаво, а наравно, врло неваљало.

Прекинути преговори. Као што смо били јавили: били су почети неки преговори између фузионаша и самосталаца преко одређених кандидата. Тражио се начин: да се козе засите и да купус остане читав.

Али се у том „фокусу" није успело, и преговори, почети на лажној основи прекинути су.

Српска скупштина у Скопљу. После службе Божје у цркви Св. Спаса, јуче се у скопској гимназији састали посланици народа српског. После очитане молитве митрополит Вићентије отворио је скупштину говором, у ком је истакао зло стање српског народа пре јулске револуције. Проглашењем устава српска је народност у Турској призната и уживаће сва уставна права. Уједињени у чврсту народну организацију, Срби у Турској треба свим силама да раде на бољитку живота и обезбеђењу политичких и економских права. За привременог председника динама Петар Костић, а за секретара Ранко секретар призренске богословије. Изабран је верификациони одбор. Као валијин изасланик присуствовао је Нуфек ефендија. Личну ће опозицију представљати Буктић, чије је гледиште да у Старој Србији и Маћедонији нема ни Срба ни Бугара, но само Словена.

Бегунци. Јуче су пребегли овамо из Вардишта у Босни два аустријска војника из 86 регимента а XI компаније у војничком оделу — без оружја и предали се нашим властима. Побегли су због великих штрапаца и хладноће и траже нашу заштиту. Једноме је име Вујо Јанковић родом из Мана у Бачкој — Србин је. Други је Мађар и зове се Нађант, родом из Суботице. Они причају, да аустријска војска издржава велике штрапаце на граници да се *сваки дан* разболевају, и да је шпиталь у Вишеграду пун болесника. Осим тога, да су се пре три дана три војника Мађара убили, јер не могу више да издрже штрапаце. Оба бегунца спроведена су дринској дивизији.

Са једне скупштине. Јуче цео дан одржали су годишњу скупштину кројачки радници, на којој су изменили своја правила и изабрали нову управу. Овој њиховој скупштини присуствовали су и делегати из целе земље.

Пао с тавана, Синоћ око 7 сати, Младен Николић, коњички жандарм, на служби у касарни жандармеријској у Дечанској улици, скидајући сено с тавана за коње, омакне се и падне на калдрму и тешко се повреди. Дежурни лицисар одмах је дошао на лице места и са лекаром указао му помоћ. Пренет је у болницу на лечење.

Смрзао се. Прекјуче у суботу, Манча Љубисављевић тежак из Котлајинаца у округу врањском, враћајући се својој кући у напитом стању, смрзао се код суво долске њиприје, и ту на путу сутрадан нађен мртав.

По извршеном увиђају леш је предат породици да га сахрани.

Савестан кондуктер. — Иван Марковић кондуктер на трамвају, који ради на пруги Калимегдан—Душанова улица, придржавајући јуче једну отмену даму да уђе у трамвај, примети, да јој је из муфа испала златна гривна украшена дијамантима и рубинима, чија је вредност велика. Како је било у трамвају доста публике, госпођа није ни приметила да јој је нестало гривне но тек кад јој је предао кондуктер гривну.

Тронута пажњом кондуктера госпођа је заблагодарила кондуктеру, али га није наградила.

Износимо овај леп пример честитога Ивана кондуктера.

Покушај убиства. Јуче пре подне, покушао је макзама да одузме себи живот Димитрије Аранђеловић, дечко од 14 година шегрт у

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(165)

XXXV

Отац и син

Ова луда трка трајала је један минут.

Пардајан сустиже непознатога и потеже мачем да га прободе.

Али овај је без сумње чуо да неко трчи за њим.

У тренутку кад Пардајан стиже до њега он се окрете, одскочи у страну и избеже страховити ударац који му је намењио његов на падач.

Пардајан се користи тим покрет том непознатога и стави се између кола и њега.

На тај начин беше му препречио пут.

Непознати јурну напред уздигну те главе.

У истом тренутку мачеви им се укрстише.

Чим челик зазвекета, противници заћуташе, јер сваки од њих упознаде у другоме страховитога борца. Мрак је био тако густ да су се једва распознавали.

Стари Пардајан само се бранио јер му је циљ био да задржи непознатога док кола што даље измакну.

Непознати је на против хтео да прође, и то да оде што брже.

Он удари два три пута мач свога противника и покуша један силан, муњевити прави бод.

Чу се шуштање челика које личи на шум свиле која се цепа.

Ударац је био одбијен.

Непознати јурну напред оборене главе:

— Пилата ми, прође ћу! гр мну он.

— Вараве ми, нећеш! дрекну у истом тренутку Пардајан.

Тек што изговорише те речи мачеви им у исти мах клонуше и чу се узвик:

— Оче мој!

— Сине мој!

Они спустише мачеве у корице Стари Пардајан био је у забуни Млади Пардајан осећао је неки потмули гнев, управо очајање.

За тренутак настаде ћутање. Млади Пардајан напреже слух не би ли чуо у ком правцу су отишла кола.

Али се више ништа није чуло!...

— Пропале су! прошапта он у очајању

Стари витез смишљао је за то време шта да каже своме сину. Он је осећао неку нејасну потребу да се правда и увиђао је да је витез у праву да га прекорева

Он се стави у положај увређеног достојанства и наслонивши се на балчак поче:

— После толиког растанка нашао сам вас, сине. И како сам вас нашао? Видим да ни мало не поштујете моје савете, ма да сте ми се заклели да ће ге их слушати. Мешате се у оно што вас се не тиче, нападате на људе који, вас могу уништити, указујете помоћ људима које не познајете и које чак никога и не зову у помоћ. Видим да чините све противно ономе што сам вам ја препоручио! Зар се тако користите мојим искуством?....

— Оче, рече витез промењеним гласом од кога стари Пардајан задрхта, ваш поступак бацио ме је у најцрње очајање. Но ма колико било то очајање што нисам могао да успем у ономе што сам тако ватрено желео, моја је жалост у толико већа што видим да се ми налазимо у два непријатељска табора...

— А ко вам смета да пријете нама? То би вам било у корист. Сто хиљада ливара вам је обезбеђено, а можда и капетански чин...

— Ћутите, ћутите! узвикну витез. Ах! оче мој, зар ви не видите колико ја патим и каква ме туга мори кад вас чујем да тако говорите!... Ви идете једним путем, а ја идем другим!... Због ом оче.... ја вас остављам с тешким болом што знам да сте и ви међу мојим непријатељима!

— Остављате ме! рече стари Пардајан гласом, који мало за дрхта. Али за што ме остављате?

У томе питању појави се сва нежност старога витеза.

— За ме ви не гоните на то? узвикну младић дршћући. Помислите, оче, да се ове ноћи могла догодити страшна несрећа: ја сам потегао мач на вас! Да сам вас ударио, да је врх овога мача, који сте ми ви дали, обојен вашом крвљу, ја бих отишао право да скочим у реку. Ах! оче мој, срце ми се цепа. Да не да Бог да се више овако састанемо!... Због ом, због ом, оче!...

Витез пође назад брзим корацима.

Стари Пардајан посрну и клону на један камен поред тротоара.

Главу наслони на руке.

— Шта то значи? јекну он. Мој ме син оставља. Ми смо непријатељи?... Па нашто ће онда мени живот?... Шта ћеш ти стари бедниче? Живео сам у нади да ћу му створити сјајну будућност... да ћу га видети као славног војводу... да ће ми он заклопити очи на смрти... И све то пропаде!... Шта, зар је истина?.. Ја сам његов непријатељ?... Наши су путови различити!... Он ме оставља...

Две крупне сузе склизнуше низ увело лице старога витеза и заустависе се на проседим брковима: то је било други или трећи пут како је стари Пардајан у своме животу заплакао.

(наставиће се)

радњи Алексе Цветановића кројача на Врачару, али га је мајстор у томе спречио, и предао полицији која га је у болницу послала на лечење, јер се знатно повредио. Упитан зашто је то учинио, одговорио је због патње у животу и да се пати и мучи од кад за себе зна.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

У Рим су 31. пр. м. два ре подушконара смртно ранила револверима председника руског ратног суда ћенералмајора Кошељева. Један атентатор смртно рањен ухваћен је, а други је побегао.

(!) О састанку краљева шпанског и португалског неће се давати никаква саопштења.

§ Бечка влада носи се мишљу да једнички закон поново подвеже парламенту кад се састане, али не пословичком но господском дому.

(ѧ) Седнице бугарског сабрања закључене су кнежевим указом.

Енглески краљ и краљица вратили су се у Лондон из Берлина.

V Енглеска ће влада у скоро изселовати на народ, јер је реши ла да укине право вета горњег дома.

)0(У Рељија ди Калабрија био је 31. о. м. веома јак земљотрес, који је трајао десет секунада. Срушиле су се многе зграде које су биле остале после великог земљотреса. И у Месини се осетио јак земљотрес.

Син и наследник Вестминстерског војводе, четиригодишњи гроф Едмонд Гросвенор умро је од запаљења слепог црева.

::: У Копенхагу је умро дански професор Хемије Јулијус Томзен.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Из нашег пресбироа

Пресбиро (препорођени и уређени) издао је јутрос редакцијама београдских листова једно „саопштење" у коме има и овај пасус:

„Те је вести немогуће побијати само зато што су бечки и берлински листови неисцрпни у својим измишљотинама, али је потребно нагласити: да је свима тим лажним вестима крајњи смер да што дубље компромитују Србију, да представе Београд као поприште анархијских нереда и да на тај начин оправда европско јавно мишљење. Мере, које Аустро-Угарска намерава да предузме према Србији или Србима у својој монархији".

Овај галиматијас завршен је фразом да то све „помрачава односе између Србије и Аустро-Угарске који су и тако постали затегнути октобарских догађаја" рачунајући у те октобарске догађаје анексију Босне и Херцеговине која је извршена септембра месеца.

Дакле октобарски догађаји који су се одиграли у септембру.

ЖЕНСКИ СВЕТ

МАТИНЕ
Шабачког Женског Друштва

(Извештај „Правди")

Шабац 26. јануара

Веома ми је пријатно, што вам могу послати ма и кратак извештај о сјајном матинеу, што га је јуче у 3 часа по подне приредило Шабачко Женско Друштво.

Ово вредно и радно друштво коме на челу стоји поштована госпођа *Полексија А Фотићка*, не само да је једна корисна и хумана установа, која од сиротих девојчица ствара вредне и поштене раденице и домаћице, већ својим унутрашњим редом, својом заузимљивошћу и јаким резултатима свога рада, служи као пример свима шабачким хуманим удружењима.

Нехотећи да ове године прирећује своју вечерњу забаву, која спада међу најсјајније забаве шабачке, оно је шабачкој публици пружило јуче једну у истини отмену и сјајну забаву, у виду једног матинеа, који је новост за Шабац.

Велика дворница хотела „Касине" била је дивно декорисана; на врочито се одликоваше њен централни део око великог огледала и бифеа; цела дворница беше претворена у једну лепу и егзотичну зимску башту.

У три часа по подне све просторије биле су пуне најотменијег шабачког света. Поред врло великог броја дама, обучених у укусне тоалете, нарочито је падао у очи велики број господе у цивилу и у униформама.

Концертни део матинеа отворио је г. *Богдан Н. Борић*, студент технике, који је на виолини прецизно и са пуно разумевања одсвирао „Серенаду" од Вењавскога. Поздрављен бурним аплаузима г. Борић је одсвирао још једну ствар од Брила, што му је публика захвалила бурним аплаудисманима.

Другу тему испунио је предавањем г. проф. *Ж. Романовић*, који је држао говор *„О женама у историји."* Пошто говорити о женама у историји не значи ништа мање но претрести целу светску историју, то се г. проф. Романовић задржао само на једном делу светске историје и изнео знамените жене старог [illegible]

Нешто се дуже задржао око два симпатична типа античког женскиња: на *Береници*, младој жени краља Птолемеја III Евергета, и на „Музи Александријској" божанственој и ученој *Хипатији*. Г. професоров говор био је и занимљив и пригодан, те га је публика на свршетку говора, кад је изрецитовао Лекон де Лиљеве стихове, посвећене успомени Хипатциној, поздравила с неподељеним и бурним пљескањем.

Трећа тачка беше *„Италијански концерат"* за флауту. Ову је тачку на опште задовољство уметнички извео *г. Дим. Николић*, проф. Ратарске Школе. На бурно пљескање морао је је поновити.

И г. Николић и г. Борића пратила је на клавиру г-ђица *Софија А. Фотићева*. Г-ђица Фотићева прави је мајстор на клавиру и г. г. Николић и Борић имађаху особито задовољство, што их је она пратила. Публика је г ђицу Фотићеву поздравила са неколико врло бурних и одушевљених апладисмана.

Четврту тачку матинеа публика је очекивала са највећим нестрпљењем. Кад се подигла завеса на провизорној бини пред очима гледалаца показала се дивна, а уједно тужна жива слика „Херцеговачко робље." Слика је ова удешена по познатој Чермаковој слици. Осветљена бенгалском ватром ова жива слика учинила је на гледаоце највећи утисак. По целој дворници осу се бурно пљескање, прекидено с часа на час одушевљеним узвицима: Живела Босна! Живела Херцеговина."

За извођење ове живе слике, у којој су учествовале госпођице Јованка Бодијева, Зорка Давидовићева, Лепосава Рекалићева, Хермина Рајтова, Даринка Самокресовићева и Мила А. Фотићева, и г. г. Пера Х. Поповић апотекар и Свет Павловић трговац, има највише заслуга неуморна благајница Жен. Друш г-ђа *Љубица Х. Поповићка*. ника јој је била у пуној мери зална, што јој је приређивање ове живе слике пружила ди призор и за око и за душу.

За време ве између треће и четврте тачкукла је се томбола, којом су сано знања и умешности управи шабачки апотекари г.г. Ха Поповић и Гашић. Главни згодак, лоз Црвеног Крста, добила симпатична госпођица Зорка раносова.

Друштво било веома амнирано, те је живом и пријатном разговору пило чај, колаче и цигарете, шу послуживале неуморне члане Жен. Друштва госпође: Катина Д. Лазаревићка, Љубица Х. поовићка, Зорка Л. Самуровић Нада Д. Гановићка, Анка Г. Гаћка, Љубица М. Глишићка, Лесава Ст. Којадиновићка и Пеида Св. Павловићка, опкољене својим штабом од госпођица. Аа челу свих тих отмених госпа и госпођица била је председница друштвена г-ђа Пола Фотића, која се старала, да ништа не осне непопуњен и непочашћен.

Било је со 8 час. у вече, кад се публика очела разилазити. Сви су били захвални управи Женског Друштва, то ам је овом приликом пружила вавредну и дивну забаву, и ви је заједно са вашим извештачем моле, да не стане на овом почеку, већ да нас у току поста обрзује са чешћим прирећивањем сличо пријатних и лепих дневних збава.

На касије пало преко 700 дин. при улазној цени 1 дин. од особе. Према томе можете судити, колико је јако био посећен овај матине.

*

Колико је шабачко Женско Друштво [illegible] за Шабац и у опште види се из ових неколико редака, што их придајем уз свој свој извештај.

Шабачко Женско Друштво основано је у јуну 1882. год. До 1891. год. постојало је као подружина Београдског Женског Друштва, али се 1. јануара те године одвојило и ради самостално под именом Шибачко Женско Друштво.

Од оснивања своје Радничке Школе у год. 1883. па до данас наградило је шиваћим машинама до 100 ученица. Данас су главне раденице нарочито оне што шију по кућама, свршене ученице ове школе.

За време бугарског рата чланице су радиле у овд. болници као болничарке. Све године је друштво о свом трошку спремило за болничарке неколико сиромашних жена, које су овд. болн. свршиле болничарски курс, и сад стоје грађанству на расположењу у случају тешких и заразних болести. Сем тога овегодине је дато Народној Одбрани десет пребука и десет пари буће за добровољце.

Добротвора друштво има леп број: 63, а у овој години примиће 1000 дин., легат пок. Љубе Павковића, бив. трговца из Шапца. Редовних чланица има 70, а друштвени је капитал 16.000 дин. У управном су одбору сем горепоменутих госпођа и ове госпође: Јелена Љ. Стаојевићка и Јулка Ђ. Кика.

Међ госпођама, које су чланице управног одбор или које су редовне чланице, има их које уз друштву раде десет, петнаест, па и пуних двадесе година.

П.

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОМПАНИЈЕ

(наставак)

Савић је топриметио, с тога заузе сасвим озбиљну позу, и званичним гласом ослови га:

— „Ћопо", ти ниси био према мени искрен. Лагао си ме.

— И ви нисте били према мени искрени. Обећали сте ми, да „Тутун" неће дознати ко га је издао, па ето...

— Јесам погрешио, али, и ти немаш да жалиш сада, после „Тутуновог" исказа — и Савић се направи тајанствен.

— Зашто? запита „Ћопа".

— Зато што је „Тутун" све признао и није ни он тебе штедио. Можда је то учинио за инат, али је учинио. Ја сад знам све ваше крађе и видим, да си многе сакрио од мене. И ти си, дакле, мене преварио. Као што видиш сви смо ми један према другом били неискрени и немамо шта један другом пребацивати. Такав нам је посао, и ваш коцкарски и наш полицијски.

„Ћопи" се учини ово добајашњење писарево тачно и о расположи се мало.

Савић је приметио повољно дејство свога говора и гледаше да га искористи. Промењивши тон, ослови га:

— Седи „Ћопо", па да се лепо разговарамо. Баш ме интересује, да ли је „Тутун" говорио истину. Он ми је причао толико крађа, да ја просто не верујем да сте их могли толико починити за тако кратко време. Или се хтео хвалисати или је за инат те би признавао и крађе, које ви нисте учинили, да би те што више теретио.

„Ћопа" је био и сада неповерљив и одрицао је све, али га је копкало да дозна, шта је то „Тутун" признао. С тога заинтересован запита:

— Па добро, коју вам је то крађу признао, јер ја знам да их нема више.

— Ти знаш, зашто да ја тебе признајем, кад ти треба мени да признајеш, — одговори Савић.

— То је најбољи доказ, да вам није ништа признао... Али ето, кажите ви само ђедну крађу па ако сам је збиља учинио ја ћу признати — натоциља се „Ћопа" да каже.

— Дакле, значи, да их има још а мало пре, а и сада си тврдио, да их више нема. То ти је најбољи доказ, да ја сада истину говорим — убрза Савић.

— Него, ја ти ни једну крађу нећу поменути. Од тога ћеш сам ти имати највише штете. Али ћу те подсетити на нешто, из чега ћеш видети да све знам. Ти си био на Св. Саву код „Хајдук Вељка" и трошио? Чије си паре трошио А?

„Ћопа" виде, да Савић зна. Љут на „Тутуна" поче признавати.

— Јесте, трошио сам паре оних животиња бакала Мирковића и друга на „Цветном Тргу". Мували смо се цело после подне око дућана јер нисмо могли никако да уђемо због неке дечурлије, која се ту клизала. Тек око 4 и по сахата успели смо, да се увучемо у авлију а „Тутун" калаузом отвори дућанска врата. Нашли смо свега 26 динара без гроша а новине донеле, да смо украли 400 динара. Кад сам то прочитао у новинама чисто сам волео да ме ухвате, па да видим на суду, да ли би се они и заклели да смо им ми украли 400 динара. Сигурно је ортак, који је први видео да је радња покрадена искористио прилику и повећао суму крађе и на тај начин он смотао ортака на наш рачун. Животиња!" — љутио се „Ћопа".

— Ето видиш, да има још краћа. Ја знам да има још — тврђаше Савић.

(наставиће се)

Знамените тровачице и Црна Литургија
за време Лудвика XIV.

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Један догађај, чије су последице могле бити веома злокобне, помутила је неко време тако топло измољену срећу. Маријет и Лезаж имали су Воазеновој благодарити за тако издашна муштерију као што је госпођа Монтеспанова. Али су они били неблагодарна створења и терали су толико далеко да чине прекињања за маркизу а као помоћницу за то нису узимали Воазенову, но једну њену конкурентскињу, Дивержерову. Воазенова се на то нађути и „нада ларму" — као што пише Ла Реини: „Ствар је учинила нешто узбуђења и краљ, који је дознао да ти људи раде срамне, давно заборављене ствари, наредио је да се они ухапсе. Маријет и Дибијсон — та је имена навео тада Лезаж — ухапшени су и у марту 1668. бачени у Бастиљу".

Из Бастиље су спроведени у Шатле под оптужбом за врађбине. Дворски хроничари не знајући разлоге, јављају из оног доба, да је госпођа Монтеспанова ненадно напустила Париз. Али су Маријет и Лезаж имали и сувише интереса да ћуте, „А и процес није сасвим извршен — пише полицијски председник, јер је први судија, покојни председник Менски, тада председник Турнелски, који је имао њиме да руководи, због своје жене био Маријетов сродник другог степена, а Воазенова је својим утицајем спајала под заштитом заинтересованих личности и ове несрећне ствари још нису биле познате. Главно је било видети како се ствар може удесити да се Маријет због његове породице спасе". Оно мало што се и покрај најбоље воље није дало заташкати, однео је Лезаж на галију а Маријет у прогонство.

(Наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бубе једнога глумца

Читаоци знају да је ту пре неки дан преминуо и други брат Коклен, т. зв. Коклен млађи, који, и ако не беше величине свога старијега брата, ипак уживаше врло велики глас не само у Француској него и у целој Европи. Он је написао и многе песме, а тако рећи створио нарочиту врсту глуме и литературе: *монологе!*

Сад дугогодишњи управник комедије француске Жил Кларти, износи једну врло куриозну епизодицу из живота Коклена млађег. Коклен старији је био врло велики пријатељ с Гамбетом, и та окол ност га у мал не беше увукла, у политику. Али се Коклен млађи беше кандидовао за *сенатора!*

Срећа, те је пропао! Срећа и за њега и за округ!

Милан Миловановић

АДВОКАТ

Од 1-ог Фебруара т. год. примаће и приватну клијентелу у својој канцеларији у партеру нове зграде Београдске Задруге и пре и после подне. 68 2—5

Сима М. Алексић чинов. Општ. београдске

С Л А В И

3. фебруара Св. Симеона Богопримца.

Капетан Мишина ул. бр. 15.

65 2—2

Прва српско-циганска Задруга

за узајамно помагање у болести и смрти

одржаће на дан 9. марта т. г. у 9 часова пре подне, у локалу кафане „Нови Београд" — Максимијева улица бр. 43. своју годишњу скупштину са овим дневним редом:

1., Избор секретара, три бројача гласова и три потписника скупштинског записника;

2., Извештај управног и надзорног одбора о раду и стању за друге у 1908. години;

3, Давање разрешнице управном и надзорном одбору;

4, Измене и допуне правила;

5. Избор чланова управног и надзорног одбора, који кошком отпадају, и

6., Читање молби и жалби појединих чланова, које су поднете на 3 дана пред скупштину.

Право гласа имају сви чланови мушки, који су платили улог за месец Децембар 1908. год.

Бр. 1

25. Јануара 1909 г. 66 3—3

Београд

Управа

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

НОВА РОБА — изврсне

Кобасице „ТУРИСТЕН"

„TURISTEN WURSCHT"

1 кгр. Дин. 3.

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљ.-Српског Дворског Ливеранта

Београд — Теразије.

У МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

Љубичина ул. бр. 11.

потребни су женски шегрти из добрих кућа и неколико ученица.

54 7—6

МЕЊАЧКА РАДЊА

ИСАКА Ј ЕШКЕНАЗИ

Купује купоне 2 од сто држ. дозвола и плаћа 2 дин. комад.

Купује акције и заложнице свију завода Краљ. Србије, плаћа добру цену.

Продаје менице, марке таксене и поштанске и даје рабат 2 и по и 2 и три четврти од сто.

Срећке Класне Лутрије за II класу има на продају у свима поделама. Шаље сваком на захтев. Вучење 6. фебруара. Главни згодитак *30.000* динара.

43 9—10

Отворили смо три дућана и то на Великој Пијаци, Зеленом Венцу и Палилулској Пијаци

За продају говеђег цубока

Говеђе главе 1 кило 0·30 дин.
Црна цигерица 1 кило 0·30 дин.
Слезине 1 кило 0·30 дин.
Цела бела цигерица 1 комад 0·40 дин.
4 ноге говеђе 0·60 дин.

Продаја врши се сваки дан пре подне. 39 9—10

50.000. ПРИТКИ (ТАЧКЕ)

од старих багрема цепане за виногради имам на продају по умереној цени.

Продаваћу и на мање количине.

Лампра Р. Димитријевић

27 Смедерево. 10—10

Изашла је из штампе

„Тајна Конвенција

између

Србије и Аустро-Угарске"

(Један лист из новије историје Србије)

од

Стој. М. Протића

Државног Саветника и бившег Министра Унутрњих Дела

ДРУГО ИЗДАЊЕ

Цена 0·50 п. д.

Може се добити код издавача у књижари

ГЕЦЕ КОНЈА — Београд 63 3 3

ВАЖНО ВАЖНО

КОРИСНА ПРИЛИКА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај код „Куће"

Краљ Михаилова бр. 31

Извештавамо наше поштоване потрошаче да смо сву робу пустили са 25 од сто јефтиније одавајући цене, исто чинимо услед нагомилане разноврсне робе као:

Свиле и Атласа у врло лепим и најмодернијим дезенима и глат за венчанице и афузе.

Атласа и Сатина за јоргане у 160 см. ширине у свима бојама.

Штофова за женске хаљине и костиме.

Авгепаст хаљине од тиланглеа, свиле и фе.

Филе и у тилу шпицен штофа, чипака и извеза.

Попелина и етамика у свима најновијим ијама.

Штофаних гарнитура (конертуса)

Зајеса вунених и чипканих. Сторова ападираних.

Гарнитура кончаних и дневних за 6 и 12 персона белих и у боји.

Цилиха за душеке и ролетне у лепим иновијим шарама и сасвим постојаним бојама.

Платна у разним ширинама за све употреб.

Белог пордета пике и шир.

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МУШК. ОДЕЛА са 40 од сто јевтиније услед искључења истог артикла. Реслова врло јевтино.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — Поруџбине вршимо уз депешу.

С поштовањем

37 11—20 БРАЋА Х. ГАБАЈ.

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака насигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду*. **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство против *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви*. **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство против нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од напредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" против нервозних болести. Цена једног пакета 4 дин. — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд* 1658 21—

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиродин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију њих болести, где се **сиродин** до сада успешно употребљивао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЈЕЗИТИН СА ЈОДНИМ ГВОЗДЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Молу, за трајање код набоја излуђеј промаје, крепи и снажи мишиће, јача корење косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 8—50

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

Дунавски Кредитни Завод

Позива све своје акционаре да положе заостале недељне уплате, јако не би претрпели последице чл. 10. заводских правила, јер ће им се акције поништити.

Управни Одбор.

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА

Помодно Мануфактурна Трговина

АВРАМА Х. ГАБАЈА и Комп.

код Лубарде

Васина ул. преко пута Народног Позоришта

Распродаје

сву робу знатно јевтиније но до сад услед селидбе радње.

Распродаја ће трајати до 30 Априла 1909. год. а од 1-ог Маја исте године отварамо нову **Мануфактурно-Платнарско-Галантериску трговину** у згради *дом Анкера* на *Теразијама* где се сад налази апотека Викторовића. *Мустре на захтев шаљемо бесплатно.*

С поштовањем

33 13—20 **АВРАМ Х. ГАБАЈ и Комп.**

Наша мила и никад непрежаљена мајка и мама

† СТОЈНА

Супруга поч. Аксентија Марковића б председника суда у пензији.

После дугог и тешког боловања преминула је јуче у 85 година живота.

Погреб ће бити данас. Одело у цркви Св. Марка.

Стари косовска улица бр. 41

3 фебруара 1909.
Београд.

ОЖАЛОШЋЕНИ

Син *Ђока Марковић пуков.* у пензији, снаја *Анка*, унука *Јованка*

Нашем драгом оцу

Ђорђу Ј. Цветковићу

судији у пензији

Држаћемо *трогодишњи помен* у четвртак — 5. овог месеца — у *11 часова пре подне* у цркви Св. Николе — *на Новом Гробљу*.

Молимо пријатеље и поштоваоце покојникове да изволе присуствовати овом тужном чину.

Београд.

ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦА:

супруга: *Љубица;* синови: *Душан*, инж. и пуковник, *Бранко*, директор орфеума и *Добривоје*, техничар; кћери: *Смиљка, Даринка* и *Лепосава*; зет: *Павле Стевановић*; снаје: *Даринка, Каја* и *Зора*; унуци и унуке.

Наш добри, мили и никад непрежаљени муж, отац, син, брат и зет

† Андра В. Станојевић

учитељ и управитељ основне школе у Лешници, и резервни пешадијски поручник

преминуо је после кратког али тешког боловања 28 ог ов. мес. у 42 години живота, свде у Београду где је био дошао да потражи лека својој тешкој болји. Тело нашег драгог покојника погребено је 29. ов. мес. у београдском новом гробљу.

Извештавајући о овоме нашем ненакнадимом губитку своје и драгог нам покојника рођаке, пријатеље, другове и знанце, ми сматрамо за дужност изјавити нашу усрдну благодарност:

Лешничкој стрељачкој дружини, која је свога првог председника уписала за члана утемељача фонда основне школе у Лешници, смрт његову у Лешници где је учитељ био огласила и венац му на мртвачки одар положила.

Г-ну Љуб. Марковићу ђакону, који је из почасти при спроводу и на опелу чинодејствовао.

Г-ну Дим. Глигорићу — Сокољанину — учитељу овд. на утешном и патриотском говору одржаном пред вазнесенском црквом.

Грађанима лешничким г. г.: Љуби Исаковићу трг., Свети Пантелићу учитељу, Паји Пејићу трг. и Ради Бањацу председ. општ. суда, који су Андру за време болести обилазили и сваку нам услугу чинили.

Свима онима, који нам у овој нашој великој жалости своје учешће депешама и писмима изјавише, као и свима грађанима, чиновницима и официрима, који својим присуством спровод нашег драгог покојника увеличаше и тиме нам у неколико тугу ублажише.

31.-I-1909 год. — Београд

Ожалошћени: супруга: Даница, деца: Олга, Загорка и Михајло, отац: Вукашин П. Станојевић економ из Лознице, мати: Милка, браћа: Младен, Петар и Милан, сестре: Љубица М. Настића судије, Анка Миљка Михајловића адв., Косара А. Мијушковића мајора и Лепосава Тих. Вељковића царинника, пунице: Лепосава Павловићка удова и остала родбина 67 2—3

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8, за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Вининска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | СРЕДА 4 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 35. | Телефон 821.

Један разговор са г. Пашићем

Јуче се један наш пријатељ случајно нашао у једном друштву, са г. Николом Пашићем шефом групе старијих радикала и с њиме разговарао о данашњој политичкој ситуацији. И како је вођени разговор о данашњим приликама у земљи важнији од дискреције за разговоре ненамењене јавности, наш пријатељ претпоставио је јавност дискрецији и разговор о актуелним политичким питањима данашњих дана саопштава нашим читаоцима.

На питање нашег пријатеља: како ће се влада извући из ове неприлике у коју је запала интерпелацијом г. Разнића о познатом смањивању таксе Прометној Банци за горосечу у Тари, г. Пашић је одговорио:

— Налазим да је та интерпелација у Скупштини пала у врло незгодно време, јер су питања, у којима се данас земља налази, много јача и важнија од тог питања. Ја не знам колика је некоректност г. Главиниħа у томе смањивању таксе, и колико је тиме земља оштећена, јер мене, у овај мах, занимају питања наше спољне политике, од којих зависи будућност Србије и Српства, али, под претпоставком, да је г. Главинић својом некоректношћу у истини оштетио државу, ако хоħете и са милијуном динара, мене ни најмање не би бунило, кад би се то питање за сада, скинуло с дневног реда и уступило места питањима која данас непосредно засецају у биħе Србијино. Тиме не мислим да би кривицу, ако би је г Главинић имао. требало уништити, но само одложити за времена, када третирање тога питања не би тако осетно утицало на развој догађаја ван земље.

— Изгледа, господине Пашићу, да би такво ваше мишљење, кад би га и Народна Скупштина примила, осигурало опстанак данашњој влади, која би могла на питању о Тари, да падне. Ако би ово влада оваква каква је данашња, својом политиком претрпела фијаско, ко би понео моралну одговорност за неуспехе који би се из тога појавили? — питао је наш пријатељ.

— То је већ друго питање, одговори г. Пашић. И мени се чини да то питање постоји код свију политичара, без обзира партија, а да оно налази одговора у самом скупштинском раду. Ужи партијски обзири наших странака, мање више укорењени код појединаца, не дају маха да се том питању загледа слободно у очи. Међутим, оно постоји у ваздуху и најбоље се огледа у овој жучности са којом се води борба око питања о Тари, јер од решења тога питања очекује се решење питања о влади, која би понела и пуну одговорност како за успехе, тако исто и за неуспехе, ако би их било. Што се мене лично тиче, ја и данас стојим на том гледишту: да би вођење државних послова, све до дефинитивног решења питања о анексији Босне и Херцеговине требало поверити коалиционој влади састављеној из свију странака у коју би ушли најјачи људи. Таква влада била би стварни израз неподељеног мишљења целокупног народа, а таква влада била би јача у раду, јер би и моралну одговорност носила заједно са целокупним народом. Ето таква влада имала би одрешене руке да и најтежа питања реши, јер би њен ослонац био целокупна Народна Скупштина, иза које стоји целокупан народ српски. Наравно да би таква влада у унутрашњој политици стајала на строго законском земљишту према свима и свакоме, јер не би могло бити сепаратних партиских прохтева.

— Ако не би питање о личностима омело састав таквог кабинета? упита наш пријатељ

— Е, видите, тако и наша штампа на то питање гледа. Али то је гледиште из основа погрешно. Ево зашто: Коалиционну владу састављају све четири странке са нарочитим задатком, који повлачи и пуну одговорност странака у коалицији. Та морална одговорност, која лежи на странкама, даје им одмах и права да у владу пошљу људе у које имају пуно вере, да ħе умети владом уздиħи углед земљи и странци. Та морална одговорност странака даје право самоопредељења свакој странци у избору личности за састав владе, и то право не сме ни једна коалициона странка крњити другој странци, одбацујући ова или она лица. На овај начин чим странке стекну уверење (а то мора бити ако не данас оно сутра) да је за данашње прилике коалициона влада једини спасоносан лек земљи, приступа се саставу коалиционе владе из лица која саме странке свака за се одреди. Не треба да нарочито наглашујем, да би такав акт манифестовао једнодушне тежње најширих слојева снаге народа а такав акт дао би и другу парону нашим тежњама ван земље.

— Значи, да би таква влада била влада живог рада, који би нас могао одвести брзо у оружани сукоб са нашим партнером, упита наш пријатељ.

— Моменат за оружан сукоб прошао је, ма да и данас не искључује могућност таквог сукоба. Али ја и данас жалим што је пропао зајам од 110 милиуна динара, који је радикална влада тражила, јер би се њиме Србија благовремено оспособила да у моменту анектирања Босне и Херцеговине одговори сличном мером. Ну, да је Србија била спремна, моје је уверење да би и питање о анексији Босне и Херцеговине још било само предмет жеље појединих аустријских политичара. Али, желети је, завршн г. Пашић, да бар данас партијска заношијавања не оду тако далеко, како би главна тежња Србијина била потиснута партијским бујицом. —В.—

„СРПСКА ХИПОТЕКАРНА - ЗЕМЉОРАДНИЧКА БАНКА"

од

др. Богдана Марковића

(НАСТАВАК)

Данас сваки зна, да је Управа Фондова промашила свој циљ. Она не служи земљорадничком кредиту — земљораднику, већ искључиво варошком становништву а у првоме реду београд становништву, на непродуктивне циљеве. Услед чега је Управа Фондова промашила свој циљ? Зато што нису испуњени они услови, које тражи земљораднички кредит да се испуне, па да може корисно да послужи земљорадничкој производњи.

На првом месту, земљораднички кредит тражи, да он буде земљораднику приступачан т.ј. другим речима, да процедура око добијања кредита не буде сувише дуга, са разним сметњама. Уређење Управе Фондова није задовољило ову потребу земљорадничког кредита. Многи и многи крајеви наше земље не могу ни помислити на то, да код Управе Фондова траже кредита. Они су и на даље упућени да га траже, код најближих варошких новчаних завода, наравно по скуп интерес, или да се обрате месном зеленашу. Земљорадничке потребе нашега земљорадника су у главноме тренутне — земљорадник оскудева у обртном капиталу. Зашто и како видећемо мало доцније. Процедура око добијања зајма код Управе Фондова траје дуго, она је испуњена разним несносним формалностима. И из овога разлога се земљорадник није могао користити кредитом код Управе Фондова. Трећи узрок био је од пресудног значаја, што Управа Фондова није користила развитку земљорадничког кредита. Свакоме је познато, да је наша земљорадничка производња, мала производња. Од 100 сељачких газдинства 54·65 од сто, дакле више од половине су газдинства, чија величина износи до 5 хектара земље Па и та земљорадникова производња је још врло примитивна — земљорадник не обрађује своје земљиште интензивно. Његове земљорадничке потребе своде се на потребе у теглећој и приплодној стоци, земљорадничких справа, семену, ђубрету итд. Земљорадња наша оскудева у обртном капиталу. А на другом месту долази потреба у земљишту. Дакле земљорадничкн кредит, ваља на првоме месту да буде упућен на набавку обртног капитала у земљорадњи, на тек онда на набавку сталнога капитала. Да се оствари набавка обртног капитала, око набавке стоке, пољопривредних справа, семена, потребне су мање суме. Ово је последица малога газдинства и примитивне производње. Међутим, Управа Фондова зајмила је само суме не мање од 1000 динара. Услед горњега увидело се, да је земљораднику немогуће послужити се таквим кредитом, те је ова сума најмање позајмице спуштена на 500 динара. Али и са овом мером нија се ништа успело. Услед многих и многих формалности, процедура око закључивања позајмица је врло скупоцена, те за овако малу суму нико није имао и нема рачуна да поднесе трошкове. А и онај који би трошкове подносио, не би задовољио потребу за што јевтинијим кредитом. Према овоме, и у овоме правцу Управа Фондова није задовољила потребу у земљорадничком кредиту. За подмирење горњих потреба земљорадничких, потребно је организовати тзв. земљораднички *лични* кредит. Он тражи нарочиту организацију, тражи испуњење нарочитих погодака. Овај и овакав лични земљораднички кредит у стању су корисно да организују само месна удружења у виду *Земљорадничких Задруга*. А ево зашто и из којих разлога. Да на првоме месту будемо начисто с тим, да је успех земљорадничког кредита условљен природом и начином производње и личним особинама онога, који тражи кредита. Кад смо са овим начистo, одмах смо готови и са одговором.

(наставиће се)

Историја једне изнуђене менице

Закулисне операције једне београдске Банке — Ухапшен члан Управе — Сатански план директорова — Хапшење другог члана Управе — Изнуђавање у хапсани — Изнуђена меница — Покајан грех — Операција почиње — Фалсификат на есконтној листи — Чудан суд — Шта вели апсанција — Последња нада — Исповест једног ђенерала.

(НАСТАВАК)

Одмах после протеста тражена је забрана од *свих* потписника.

Кад је Тодоровићу саопштен акт о забрани он одмах отрчи у суд, да се и сам уверн у чему је ствар. На своје запрепашћење виде: да га је неко потписао на листи и он одмах одрекне потпис.

Позват у суд директор на саслушању изјави: да збиља потпис Тодоровићев на есконтној листи није оргиналан, већ да га је неко из завода потписао само зато, да би се могла тражити већа каматна стопа. *Али, да задруга сада одустаје од тражења већег интереса и трже листу натраг задовољавајући се законом предвиђеним интересом.*

И на запрепашћење сних читалаца ових редака, који иоле познају законе ове земље, суд изда листу — тај корпус деликти једног срдинарног фалсификатора — заводу на уништај и остане при донетом решењу о забрани.

За то време беше већ протекао рок, у коме је завод био дужан подићи и тужбу.

Тодоровић се тада користи овом околношћу и изјави жалбу касационом суду, у којој је тражио: *да га ослободе плаћања пошто је он испао из обавезе, јер тужба није била подигнута.* И касациони суд донесе решење у његову корист.

Онима у заводу беше добро дошло ово решење касационог суда. У Баруху и његовој госпођи имали су довољно гаранције за обезбеду меничне суме, а Тодоровићевим испадањем из обавезе курталисали су се једног сведока, који је могао обелоданити пред вишим судовима лажност есконтне листе, на којој је фалсификован његов потпис!

Барух се, међутим, бранио на све могуће начине. Доказивао је: да му је меница изнуђена док је још био у затвору. Да је потпуно разумљиво како је он очајан и преплашен морао ту меницу издати, само да би се хапсе ослободио. Да су они у заводу чисто радили зашто би му узимзли и ову писмену обавезу, која најбоље уцењивачке намере оних из завода. Али, трг. суд није хтео узимати ни један навод у обзир, већ је просто стао на гледиште: да се вредност менице као формалне исправе не може спорити и остао је при својој одлуци,

Давид је поднео жалбу апелационом суду и апелациони суд стао је на гледиште трговачког суда и оснажио његово решење.

У задрузи су ликовали. Нарочито је директор био задовољан и смејао се оним „неверним Томама" у задрузи.

Давид је сиромах већ почео губити наду. Није то нишали. Већ се пуне две године копрца, па нигде спаса, ма да је очигледно било право на његовој страни.

Учињан је последњи покушај. Изјављена је жалба касационом суду. Сва нада беше положена у његову одлуку. Веровао је Барух, да ħе бар он, који изгледа да једини суди по закону, схватити његову ствар како треба и поделити му правду.

И није се преварио.

(наставиће се)

СТРАНА ПОЛИТИКА:

Чешки дом у Бечу. (*Блиско остварење. — Скупљено 400.000 круна. — Остатак од 300.000 круна — Чешки родољуби. — Пропаст*)

Чешки план да у срцу Беча, у господској улици, оснују чешки дом и у њему чеш. позориште приближује се остварењу. Од целокупног капитала у 700.000 круна већ је прикупљено 400.000 круна. Остатак од 300 000 круна надају се чешке организације да ħе прикупити за врло кратко време, јер су уз њих јаки капиталисти у чешким банкама. Гроф Сајлери по-

трудао се у аристократским круговима за издашне прилоге. С друге стране се за тај чешки дом у Бечу скупљају прилози у Чешкој и у најнижим класама. Чешко женско друштво у Пизину приложило је о ново: години 8500 круна, једно женско друштво у Прагу приложило је 30.000 круна и појединци су дали велике прилоге од по 200 и 100 круна, осамнаест бечких Чеха прикупили су 2150 круна. Бечки се Немци љуте на оснивање чешког дома у Бечу, те се спремају да у бечком општинском одбору уложе протест.

СРПСКА НАРОДНА СКУПШТИНА

(од нашег нарочитог дописника)

Скопље, 2. фебруара.

Сви народни посланици, и изузимајући неколицине из горњих крајева, које су великим сметова спречили да дођу на прву српску скупштину у Турској после битке косовске, с нестрпљењем су очекивали почетак седнице, јер не могу да верују да је српском народу, који до јула месеца није у Турској имао никаквих права допуштено да се организује и да јавно уствје у одбрану својих права. На два три дана пре него што ће се састати скупштина беше се по Скопљу провео глас, даје валија услед интрига од стране Бугара, тражио од Хилми паше да се скупштина забрани, јер ће, тобож на њој бити говора о анексије Босне и Херцеговине. Може се замислити како је тај глас утицао на овдашње Србе, који су, иначе, имали мало вере у искреност младотурског покрета.

У 8. часова сви су посланици отишли у цркву св. Спаса, а када су се отуде вратили, митрополит Вићентије, један врло симпатични црквени великодостојник, окружен својим свештенством очитао је молитву. Митрополитје после тога отворио скупштинске седнице једним пригодним и језгровитим говором, у којем је, с неколико живих слика, оцртао несрећно стање Срба у отоманској Империји пре јулске револуције. За српски народ рекао је, настали су бољи дани, јер је њихова народност сада призната и јер имају сада иста права као и остали поданици отоманског царства. Срби треба да буду свесни својега положаја и својих права, зато, ма како иначе разноврсна била њихова мишљења у појединим питањима, не треба ни у којем случају да забораве да је иначе врло рђав занат и да само слога Србина спасава.

За привременога председника изабран је г. Петар Костић, секретар рашко-призренске митрополије.

После дуге и савршено излишне дебате, која нешто дошла од ината једног чиновника страног конзулата који за Србство исто толико мари као и његов газда, а нешто, опет, од непознавања парламентарога механизма, изабрат је верификациони одбор, који ће сва како, у току данашњега дана, прегледати посланичка пуномоћија.

Прочитане су поздравне депеше из свих крајева Маћедоније и Старе Србије у којима се, врло великим одушевљењем, изјављује нада да ће ова прва скупштина до јуче непризнаватог српског народа донети обилне користи за цео неослобођени народ у отоманској империји.

Опозиција се већ на првој седници почела испољавати. Али њу, срећом, представљају неколицина несрећних скопљанских букача, који су ову прилику једва дочекали да расправљају своје личне ствари. Воћа је те личне опозиције некакав Буквић, чиновник једног овдашњег страног конзулата, који је, у своје време, врло много шуровао с Бугарима, који је кварио српске забаве овде, и који је држао предавања да у Маћедонији и Старој Србији нема Срба, него има само Словена. Његов врло ревносни помагач је један жустри младић Александар Илић, чиновник овд. филијала Београдске Задруге, који се диже у једном београдском листу, против Србије, за коју вели да нема права да се меша у српски покрет у Маћедонији и Старој Србији.

Скопљанче.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Немачки језик у Босни

Како сарајевска „Српска Ријеч" јавља, на ономадашњи састанак, који су адвокати држали ради конституисања адвокатске коморе, позвати су адвоката са стране позивницама на немачком језику.

Посетио кнеза Николу

Српски посланик на Цетињу Јован Јовановић посетио је 27. пр. м. на Ријеци црногорског кнеза Николу и истог се дана вратио на Цетиње.

Лако оболео

Црногорски министар просвете Јован Пламенац лако је оболео, те последњих дана не долази на дужност.

Одустао од тужбе

Црногорски бригадир Јанко Вукотић телеграфским путем је одустао од тужбе, коју је код сарајевског окружног суда био поднео за клевету и фалсификат.

Дневне вести

Кратка питања. Јуче је, поводом пронетих гласова о упропашћених 62.000 динара, у Управи Монопола, упутио неколико кратких питања Р. Агатоновић на министра председника и министра финансија. Министру председнику као и увек, није ништа било познато, а министар финансија, као и увек, није био у скупштинској дворани. Агатоновић је обећао, да ће о овој ствари поднети и интерпелацију.

Дебата о Тари. Јуче је настављена дебата о Тари. Први је говорио г. Павле Маринковић. Говор г. Маринковића учинио је велики утисак и оцењен је баш од самосталаца као објективан. Пошто је врло духовито паралисао дејство Пећићевог говора г. Маринковић је очигледно доказао да је министар не кривично већ политички, одговоран, и да с тога *мора ићи*. Не криви Банку, која је имала права и рачуна да тражи шта хоће, али криви министра што се противно државним интересима повољно одазвао тој молби. Министар је морао имати само у виду државне интересе с тога не прима министрову одбрану, да је он спустио таксу због тога што је увидео, да Банка не може шуму и даље сећи под старим условима. Та одбрана министрова није ништа друго до признање своје кривице. С тога је свака одбрана министрова рада излишна. Гласаће за Рибарчев прелаз на дневни ред.

На службу. Г. Коста Катић, новопостављени члан Управе вароши Београда, одређен је наредбом управника г. Алимпића, за старешину кварта савамалског.

Сарајевска анкета. „Н. Сл. Преса" јавља, да седнице сарајевске анкете теку повољно. У седници од 2. о. м. велика се већина изразила за изборни систем на вероисповедној основици. Муслимани су истакли жељу да се њихова вера законски призна. Цивилни адлатус барон Бенко изјавио је да су и код аустриске и код угарске владе у том погледу већ учињени кораци

Самосталски прелаз на дневни ред. Драшковић је у име самосталаца предложио, да се после свршене дебате о Тари, образује скупштинска анкета, која ће цело питање свестрано проучити и поднети Скупштини извештај Потпомогли су га само самосталци.

Шпијунажа у министарству. „П. Лојд" јавља тобож из Београда, да су у нашем министарству иностраних дела открили, да су сви подаци о акцији одбора за народну одбрану, нарочито о организацији чете, издати једној страној сили. Сумња је пала на једног чиновника политичког одељења, једног пријеђеног Србина Због тога је министар Миловановић наредио да се сви пријеђени Срби уклоне из дипломатске службе. Да је ово једна ординарна измишљотина, довољно је рећи да одбор за народну одбрану нема никакве везе с министарством спољних послова, те према томе ни оно није могло имати каквих података тога одбора, који би се могли некоме издати.

Где ћемо га бацити? И Главинић и Савчић седе на оним министарским столицама као два сужња на оптуженичкој клупи. Виде јасно као дан, да не могу живи изљести из ове провале у којој су упали, ама им се мили још живети. Види им се мријет' им се не ће, а јес' нешто што их држи, за она седала. Биће сама част?

Министри њихови другови већ су се од њих потпуно одлемили и предали их парламентарном Молоху, који ће бар једном у животу добро „фрустуковати". Министри у Србији ретко падају пред скупштином, али кад ко гекне, чује му се оно „хан" — кроз сву Србију и ломну Гору Црну.

Самосталци би их најзад пустили, али им жао бацити их тако с висока, него би хтели да их спусте лагано на траву, те да се не повреде.

А фузионаши баш запели да их баце преко себе чак тамо у Недођин. Ове друге две партије само гледају: којом ће их смрћу уморити?

Ми и цела Србија смо овога пута присуствовали страшном призору: *разортачавања*. Фузионаши су јасно и необоримо доказали: како су самосталци пљачкали државне шуме у своју корист, кад им је власт пала шака, а самосталци су им вратили мило за срам и доказали: да Тара није ништа горе прошла од Копаоника. Да су фузионаши тако исто погазили законе да би само дали концесије Божи Јеличићу, који на тај начин од јавнога паланчанског ситничара постаде милионар.

Док они један другог у пљачки ухватише — шума у Србији нестаде!

Сад се брину само о томе: како да на што згоднији начин скину државу с врата Главинића и Савчића? А што се не брине: како ће се загладити и накнадити она грдна штета што је ови „подкорњаци" задаше шумама у Србији?

Србија и Аустрија. „Берлинер Тагсблату" пишу из Петрограда, да се руско јавно мишљење узнемирило због намера Аустро Угарске пре Србији. И у дипломатским круговима влада немир. Оштрим чланцима аустриске штампе придају у Петрограду највећи значај. Аустро-Угарска је, по свој прилици изабрала садашњи тренутак да Србији зада удар, јер како се мисли, ратна акција може сваки час почети. Аустро-угарска дипломација се сада труди да увери силе да Аустро-Угарска нема никаквих агресивних намера али да су заинтересоване силе без успеха исцрпле сва средства за умирење Србије. У том се смислу схвата и рад аустро угарске дипломатије у Петрограду и с тим се доводи у везу и једна дужа посета аустро-угарског посланика грофа Берхтолда код министра председника Столипина.

Опет снег. У западном делу Србије и једном делу источне, ово два дана падао је опет снег тако да је саобраћај на неколико места опет прекинут. Наређено је шта треба, да се путеви очисте од снега и саобраћај поново васпостави.

Интересантна понуда. Прекључе је Прометна Банка

ФЕЉТОН

„ДОРЋОЛСКА ПОСЛА"

(из записнице једнога кореспонденца)

У колико је време 30. јануара — дан мога доласка у престоницу Краљевине Србије — било тмуло и неугодно, у толико више били су пријатни утисци које сам однео из Народнога Позоришта.

И ако нисам сујеверан, ипак предосећам да су ми ти пријатни утисци у исти мах и мили весници да ће Београд — срце и кумпулс гостољубиве Србије — и својим осталим особинама остати исто тако драге успомене као што их је оставио његов храм Мелпомени.

Али ето, зливао сам, чини ми се, у лиризам, а треба да се одужим оном чиме сам задужен.

„Дорћолска Посла", драмске сцене г. И. Становчића, читав је низ слика из живота, необично живих и пунах боја, које преносе гледаоце у прву половину седамдесетих година прошлог века.

Фабула, као и све фабуле сличних драмских дела, није компликована: зло и добро, смех и суза, ситне бриге а понегде и драмска дубина, што све чини свакодневни живот читавих поколења, — спаљу се и обмањују и уопште рељефно приказују особине живота, етнографије и топографије целокупног шареног и разнородног насеља. Читав живот једног људског мравињака ниже се испред очију гледалаца, као у калеидоскопу.

Слике су израђене реално, сочно и живо, и до најмањих детаља показују оне полуготичне нијансе, којима још тако раскошно блиста Балкан Исток.

Не кажем да свему овом не би били потребни још бољи приказивачи, још у нијансама осетљивија режија, који би удруженом акцијом и историјски и етнографски део још боље пређочили у савршенијем mise en scène.

Па ипак, без икаквог увеличавања, изнећу што сам тога вечера гледао и осећао. Једна напомена свакако није излишна: ја сам пупокрвни источњак и знам га скоро потпуно, од Персијског Залива до Средње-Азијских Пустиња, од Босфора до врхова Арарата и древног Загроса. Мени је цео тај живот близак и добро познат, тако да ћу опазити сваки недостатак и брже и даље од сваког просечног који се први пут нађе у областима Истока. А то ми и даје права да своје мишљење изразујем, без мало категорички.

Дефеката поле уочљивијих нисам запазио ни у изразима живота, који струји кроз овај комад, ни у његовој декоративној опреми. Шта више, и радње масе и радње појединаца изведене су прекрасно, местимице и сјајно.

Од нарочитог је ефекта други чин, који је потпуно реално, опипљиво живо изнесио слике базарног живота старога Дорћол. Доиста је то био живи крајичак Блиског Истока, давнашњи познаник, без мало базар мога завичаја. То је он, то је доиста он са усним рђаво поплочаним улицама и тргом, који је у исти мах и клуб и политичка арена. На том се тргу живо и оштро дебатује питање: колико је и од кога господин чаи или чувар јавне безбедности правио левицом „бакшиша" док је уздигнутом десном руком одржавао „ред"? У исти мах износе и перспективе које могу због тога наступити и изазвати политички катаклизам локалног значаја. — Ту је и неизбежни берберин — тај источни Фигаро брбљав исто онолико колико и његов еснафлија са Запада, похлапан на женска срца и трубадурства, а иначе добар, несумњиво добар деран. Тамо у позадини, низ је дућанчића подигнутих у захлађу џамије, тог неизбежног украса и још увек сачуваног споменика негдашњих тешких, ропских времена једног читавог народа. Ено и ракџиница и кафанице, без којих не могу бити ни лениште ни посленици. А сву ту жанр-слику оживљује најразноврснија гомила, која се скоро грозничаво гура и пробија горе доле по базару, као да је заузета Бог зна каквим важним пословима, а у самој ствари све то чини из нерада и празног времена, а највише из немирног источњачког темперамента и урођене навике да највећи део дана проводи изван дома, далеко од својих чеката.

Посматрајући ову ефектну и живу слику, чинило ми се као да сва позорница мирише њеним балзамом, тимотом, сувим каранфилом и другим источњачким мирисима који се сливају у један специфичан буке, који се осећа на свима источњачким базарима. Својом реалношћу и целокупном интересантношћу све ме то опомиње на поједине странице из Сервантеса.

Што се тиче приказивача, сваки од њих био је на висини свога позива, а ансамбл је давао утисак потпуно уобличеног и савршеног израза.

Г. Димитријевић, која је имао улогу Цинцарана бакалина: Паша-Наска, био је живи, реални и потпуно обрађени Паша-Насно, који би се могао окарактерисати изреком „У седој коси, а њаво га носи!" Његова позна љубав према младој Кајн (г-ђа Спасићка) направила је од њега чудног Дон-Жуана са масним фесом, сладосрасног и скоро животињског карактера. Одлична је била и сцена 4. чина: исказивање љубави Паша-Наска Ромеа стародорћолској Јудији.

Веома је карактеристичан и потпуно израђен тип Марјоте, коју

учинила интересантну понуду г. Божидару Ц. Јеличићу, индустријалцу и народном посланику. Пошто је Јеличић у Скупштини тврдио, да је Прометна Банка смањивањем таксе за сечу дрва у Тари, доведена у завидан положај искључивости на штету осталих конкурената, то му Банка нуди тај свој „положај искључивости" на тај начин: што приставе, да му цело своје предузеће са свима инвестицијама уступи по цени стајања а од њега прима цело његово предузеће, такође по цени стајања. Као прође даје Јеличићу још 100.000 динара у готовом. Како се говори, Јеличић спрема једно изненађење Прометној Банци. Он је, кажу успео да склопи конзорцијум у коме би били: Пачу, Протић, Пашић, А. Цветковић, Радисав Митровић и други, који ће да прихвати понуду Прометне Банке.

Турско-аустриска погодба. Како „Н. Сл. Преса" јављања, Турска је својим изменама у протоколу о турско аустриској погодби тражила да Аустро-Угарска закључи с њом конвенцију, у којој ће се обезвати да ће бранити Новопазарски Санџак од евентуалних напада српских или црногорских! „Преса" наравно одмах додаје да Аустро-Угарска никад неће дозволити да Србија или Црна Гора заузме Санџак.

Педесетогодишњица. Свештеник Станча Стевановић из села Чинилгавца среза нишавског прославио је 2. ов. мес. педесетогодишњицу своје свештеничке службе. Прославу је свечковао у кругу своје породице и својих парохијана међ којима се и родио и толико година као свештеник служио цркви и народу.

Поништена пресуда. Касациони суд поништио је пресуду апелационог суда, по којој је Благоје Спасић, београдски трговац, кажњен пет година робије, за фалсификате меница, и наредио апелационом суду да другу пресуду у смислу примедаба касационог суда доне е.

Један нечувен скандал. Колико се трули осећају они у шумарском одељењу због оне афере са Таром, види се најбоље по томе што су потпуно изгубили главу, па с њом и образ и апсолутно не знају више шта од беснила да раде.

Један фузионашки посланик се обратио министру Главинићу да му допусти разгледати и копирати нека акта из предмета о Тари, јер му је то потребно у дискусији. Министар је био дужан дати му, али му он не хте дати, него му рече: да тражи актом то од шумарског одељења и да плати таксу. Посланик и тако поступи и пошаље са актом и маркама секретара председника скупштине г. Предића, симпатичнога писца „Голготе", у шумарском одељење. Кад се г. Предић пријавио онако безазлен начелнику тога одељења, који је дошао од коза у министарство, овај пред момцима изгрди доносиоца најгорим речима пред момцима и и сведоцима, шаљући га у „тјело мамино", како то рече једна глумица, и поцепа акт на паран парче.

Г. Предић се пренеражен врати у скупштину и подиђе тужбу код суда против тог дивљег чиновника, посланик је у скупштини протестовао, а министар Главинић је обећао да ће ствар извидити, и „ако то буде у ствари тако стојало", он ће чиновника казнити.

Да Бог да!

Само оваквих свињарлука није било од како се Београд законао.

Прављење лажног новца. Од кратког времена примећено је у Пожези и околини, да у саобраћају има лажних сребника са ликом краља Петра и краља Александра. Луче је пошло за руком полицији у Пожези да ухвати тога мајстора Он се зове Радосав Стаковић из Пожеге и протурао је одлично овај новац, али је јуче ухваћен заједно са калупима и прилично сумом лажног новца.

Власт га је притворила и над њим отворила кривичну истрагу.

Кратио се. Драгутин Тодорић инспектор министарства унутрашњих дела, који је вршио ревизију полицијских послова у округу крагујевачком, кратио се синоћ с пута.

Једна шетња. Петар Станковић, старац од 70 година, убоги сиромах јавио се синоћ кварту полицијском око 8 сати и изјавио да је толико немоћан, да не може да иде, па је молио да га упуте у болницу. Кварт га је послао, али га у болници нису примили јер вели *„нема места"?* Грешни старац, враћен је у кварт понова, гди је целу ноћ у конку на клупама преседео.

Убиство. Синоћ је у селу Поповићу, близу Крагујевца, убијен из пушке у својој авлији Александар Поповић, тамошњи угледан домаћин, али се не зна ко га је и зашто убио.

Власт је повела истрагу, да похвата убице.

Парастос. Сутра у пола једанајест пре подне, на Новоме Гробљу биће трогодишњи помен Браниноме оцу пок. Ђорђу Цветковићу судији.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

§§ Очекује се да ће академски сенат немачког универзитета тргнути своју оставку.

4ђ У команди француске ескадре у Мароку наступиће промена.

(0) Од новембарске кризе немачки цар Вилхелм ће први пут присуствовати заклетви рекрута ван Берлина.

) (Француски ројалистички посланик Делахај предао је истражном судији оптужбу против десет именованих личности за убиство бившег председника француске републике Феликса Фора. Оптужби је циљ да изазове истрагу, те да се тако спречи застарелост, која је имала настати 3. о. м.

[?] После преноса у болницу у Риги, ухапшени атентатор на ђенерала Кошељева умро је у болници. Он је чинио утисак интелигентна човека. Опште је мишљење да је атентат акат осветe због последњих извршених многобројних погубљења.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Генчићева прокламација

Г. Г. Генчић је штампао и издао о своме трошку једну књижицу од 50 страна, о „Хипотекарној и земљорадничкој банци". Тај свој јуначки поклич, посветио је народним посланицима и јавном мњењу. Јавно мњење је, као што знате већ на чисто с тим: што г. Г. Генчић брани, то морају бити честита посла!

А и већина посланика је одмах сврatила колосалан профит од ове афере, само их има који су силно лакоми на пару, па се још праве луди, корсем не виде у чему је ствар. Кад се проспу паре, а овде је у питању велики пазар, може се и међу посланицима наћи по неки бранилац овог „патриотског предузећа". Бар ћемо их видети: који су то.

Јер, ви знате, да су код Г. Г. Генчића чисто патриотске побуде. Он хоће пошто пото да обогати Србију и зато је прегао свом снагом, да у Србију дотера 20 милијуна динара, и не жали ни друга ни трошка само да то постигне Тако је и ову књижицу из своја џепа платио.

НАРОДНА СКУПШТИНА

Ма да је на дневном реду интересантна дебата о Тари, ипак седница није могла почети пре 10 часова Изгледа да су се и посланици уморили долазећи на седнице, на којима се већ толико времена решавају само лична питања, док су толика крупна државна питања бачена у запећак. До сада су млађа браћа викала на сва уста на старију због силних концесија, које су између себе поразделивали богатећи се на рачун државе. Али, ево, где заигра мечка и пред њиховом кућом. Како, зашто, са колико права, то је за нас овога тренутка споредно, тек дознало се, да је самостални министар смањио таксу за сечу дрва Прометној Банци. Старија браћа зграбила су ову ствар што но веле, као пас муву и осули пуном пажњом на млађу браћу. И сад се води очајна борба. Најкрупнија имена, најсвежије памети и најречитији говорници крхају се већ толико дана око тога: ко је већи лопов. На једној страни видите једног пресамићеног старијег брата са концесијом у руци, око кога су се скупили 84 посланика и бране га на сва уста а на другој страни видите збуњеног, сметеног, црвеног од стида министра око кога се окупило 47 свежих младих људи, који се деру, прете, који осамдесетчетворици, браненом га. Оно тридесет посланика, којима није до свега овога, гле(дају, крсте се и чуде. Слушају једне а слушају и друге. Виде очигледно да су обе групе у праву т. ј. да и једни и други очигледно краду ову једну земљу баш у овако тешким приликама којима се она налази.

— Ово је, господо, очигледна штета по државне интересе! Интересима партиских пријатеља жртвују се најбитнији државни интереси! — узвикује један од старије браће, који је заборавио да седи баш до *Јеличића*, који се нешто живо разговара са Радисавом, називаним „гроф од Таре".

— Тако је — као најдисциплинованији хор, запеваше у глас оних 84 посланика!

— Оно што је дато Јеличићу може се назвати пре државним поклоном но концесијом. Државна се имовина расипа као пред банкротством — узвикује патетичким гласом један млади брат.

— Тако је — секундира му четрдесет и седам другова.

— Само кад сте ви поштени!

— А и ви ми миришете на млеко!

У сред те граје из које се чује тек по која реч као: лопов... крађа... милион... концесија... врамилук.... скаче један посланик и надвикује све. Он се обраћа председнику. Сви начуљише уши.

— Господине председниче, молим вас да ме саслушате. Ствар, коју хоћу да вам доставим тиче се предмета о коме се дискутује. Мени је г. министар обећао, да ће ми допустити копирање свих акта из шумарског одељења, која се односе на овај предмет. Ја сам мало пре послао једног свог пријатеља, код начелника шумарског одељења да копирам нека акта, која су ми требала због ове дискусије, и начелник не само да није хтео допустити копирање акта...

— То није истина унапред вичу млађа браћа ...

— Не само да није хтео допустити копирање акта, већ је мога пуномоћника....

— Већ шта је радио? иронично му добацују..

— већ је мога пуномоћника отерао.....

— Где га је отерао? кажите, молим вас?

— Отерао га је,....То.. се на овоме месту не би смело рећи....

— Што то? Реците само? Каквo место?

— Не може се рећи... јер... није. пристојно...

— А.. а.. а.. Дакле.. није га отерао!.... Признајте ...

— Немојте ме приморавати. ..

— Приморавамо те!... Не може, да се врда... А.... а...

— Па добро! Отерао га је самном заједно, као народним послаником у....

У!... У ..?

— У... п... у м....., у!..

— — — — — — — — — — — —

— Господо, ако је то истина онда ће тај чиновник повући пуну одговорност за свој поступак — завршио је свечаним гласом *Гоз сподин Министар.*

И сад је то парламентарни мир.

је приказивала одлична глумица г ђа Павловићка. Врло су добри били и г ђа Гавриловићка и г. г. Тодоровић, Сотировић, Турински, или краће: сви остали приказивачи.

Да напоменем још једну не тако честу појаву у позоришима: у комадима као што су „Дорћол са Посла" врло је тешко не пасти у карикирање на штету уметности. Овај камен спотицања српски приказивачи обишли су врло срећно. Заслуга је за ово не само у разумевању приказивачких дужности него и у умешном и пажљивом вођењу режије.

На крају да кажем и неколико речи о музици, коју је за ове сле не удешено г. П. Крстић. Строго говорећи, ово су музикалне скице, нацрти према источњачким мотивима, који не хармонују потпуно, те због тога остављају утисак ни потпуности ни савршености, и ако су местимично врло мелодични и оригинални. Не задовољава потпуно ни оркестрација која не одговара источњачкој употреби и распореду гудачких и дуваћких ин струмената. Изгледало ми је да у оркестру недостаје обоа, који у источњачким мотивима, заједно са кларинетом, има најистакнутију улогу а можда и најглавнију. Али ови ситни недостатци могу се лако поправити и поправити.

Хорови су били одлични. Има збиља ретких гласова. Оркестар је свирао без заморке, јер га води капелник Покорни, човек са несумњиво потребним темпераментом за овакве послове.

Ето такви су били моји утисци примљени у Народном Позоришту 30 јануара.

Кнез Амирџибић

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(166)

XXXV

Отац и син

Он принесе руку грудима као да је хтео да задржи уздах и јецање које му се отимало.

— Свршено је! рече он очајно.

У том тренутку он осети како га две руке дохватише и он цикну од радости, јер виде над собом свога сина.

Млади витез рече тихим гласом.

— Ето, не могу!... Не могу да вас оставим тако!... оче, треба да се објаснимо!... Умрећу од туге ако останем у уверењу да сте ви мој непријатељ!... Ходите...

— Најпре да се загрлимо; то је најбоље објашњење, рече стари Пардајан осећајући како му се живот враћа.

Отац и син се загрлише.

— Пусти ме да те мало гледам! узвикну тада стари витез... Ма да је мрак, ја добро видим, ја сам као мачка... а старом оцу и не треба много светлости да види свога сина... ја те видим својим пстима... Ма ти ниси више онакав! .. Јак си као лав!... Какав је то стас, каква снага!... А рука! Богме не бих желео да још једном наиђем на таквог борца, Ходи, хајде самном; с тобом у друштву не бојим се целога света.

— Хајдемо у мој стан, оче.

— А где је тај твој стан? Кладио бих се да је у „Чаробници."

— Јесте, оче.

— Добро! А знаш ли ти шта је „Чаробница" за тебе у овом тренутку? Кључа, замка, где би био ухваћен, избоден, убиен, сем ако ти не би то учинио са онима који су послати да те ухвате, што ме не би много зачудило.

— Дакле, ви мислите?...

— Ја мислим да треба да се клониш „Чаробнице." Ја знам некога Хиталенса, који лудује за тобом и који би био усхићен да те уведе у једну ћелију у Бастиљи... Ходи са мном...

Млади витез пође без одупирања.

После двадесет минута отац и син ућоше у једну сумњиву крчму, звану „код чекића," која је за поједине госте била отворена целе ноћи и противу свих полицијских наредаба.

На првом спрату крчме у једној тесној собици они седоше за сто, где им се донесе вечера, и стари Пардајан отварајући прву боцу бургоњског вина узвикну весело.

— Сад ми испричај све! Све од мог одласка из Париза. Почни сине... А да, зашто си вребао она кола? Ваљда си знао да ће изићи и кад ће изаћи?

— Знао сам, одговори витез.

— Знао си и које у њима?

— Знао сам! рече опет витез, само сад тишим гласом.

— Онда си знао више но ја! Ја сам пратио кола, а нисам знао ко је у њима.

Витез се осмехну.

— Јутрос, рече он, наумим да видим шта се ради у двору Мему. Разуме се да сам се спремио као да полазим у рат. Изиђем из куће. На улици видим Хигету... ви се сећате Хигете?...

— Лепе госпође Хигете! Како не! То се не заборавља!

— Дакле, ја сам с њом у добром пријатељству. То је добра жена, веома нежна срца. У кратко ја је стигнем и прођем мимо њу поздравивши је осмехом, када ме она запита да ли ћу јој учинити част да је пратим. Она је носила малу котарицу покривену белим платном и била је свечано одевена. Из учтивости ја је запитам куда иде. И она ми одговори да, као и сваке друге суботе, носи јаребице госпођи од Невера, војводкињи од Гиза и маршалу од Данвила.

(наставиће се)

Милан Миловановић

АДВОКАТ

Од 1-ог Фебруара т. год. примаће и приватну клијентелу у својој канцеларији у партеру нове зграде Београдске Задруге и пре и после подне. 68 3—5

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16.

МЕЊАЧКА РАДЊА

ИСАЊА Ј ЕШКЕНАЗИ

Купује купоне 2 од сто држ. дозова и плаћа 2 дин. комад.

Купује акције и заложнице свију завода Крал. Србије, плаћа добру цену.

Продаје менице, марке таксене и поштанске и даје рабат 2 и по и 2 и три четврт од сто.

Срећке Класне Лутрије за II класу има на продају у свима поделима. Шаље сваком на захтев. Вучење 6. фебруара. Глава вредности *30 000* динара.

43 10—10

Отворили смо три дућана и то на Великој Пијаци, Зеленом Венцу и Палилулској Пијаци

За продају говеђег цубока

Говеђе главе 1 кило 0·30 дин.
Црна цигерица 1 кило 0·30 дин.
Слезине 1 кило 0·30 дин.
Цела бела цигерица 1 комад 0·40 дин.
4 ноге говеђе 0·60 дин.

Продаја прши се сваки дан пре подне. 39 10—10

Повраћај новца

Према моме огласу част ми је известити г. г. потрошаче који су

дана 10. јануара 1909.

у мојој радњи ма какву робу купили и платили да могу тај износ у новцу повраћен у мојој радњи примити уз повраћај благајничког купона од тога дана.

колонијално-деликатесна радња

ПЕТРА П. МИРКОВИЋА

71 1—1

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је конолијално-деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Крал. Срп. Дворског Ліферанта. — Београд.

Народна Банка

Двадесет пети редовни збор акционара Привилеговане Народне Банке Краљевине Србије биће 7-ог марта 1909. год. у 9 сати пре подне у згради Народне Банке.

ДНЕВНИ РЕД:

1.) Извештај Управног Одбора о раду и полагање рачуна за 1908. год.
2.) Извештај Надзорног Одбора.
3.) Одобрење биланса и радње Управног и Надзорног Одбора за 1908. год.
4.) Предлог о подели добити.
5.) Предлози акционара, ако их буде поднесено по пропису статута (чл. 66.)
6.) Бирање три члана за Управни Одбор.
7.) Бирање два члана за Надзорни Одбор.

Акционари који желе да учествују на овоме збору, треба да поднесу своје акције као и друге исправе, где и оне требају, најдаље десет дана пре збора, дакле до закључно 24. фебруара све год. и то:

У Београду Народној Банци одељењу за зајмове на залоге и оставе.

У унутрашњости новчаним заводима.

После дана кад се збор закључи може сваки акционар своје акције (и остале њима приложене исправе) на повратак признанице узети натраг где их је положио.

На основу чл. 25. ж. закона о Нар дној Банци напомиње се, да је код суда тражено уништење акција под бројевима 11.607 и 13.264.

№ 3 406

Београд, 3. фебруара 1909. год.

Гувернер Нар. Банке
Тих. Ј. Марковић

72 1—3

Дунавски Кредитни Завод

Позива све своје акционаре да положе заостале недељне уплате, иако не би претрпели последице чл. 10. завођених правила, јер ће им се акције поништити.

Управни Одбор

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА

Помодно Мануфактурна Трговина

АВРАМА Х. ГАБАЈА и Комп.

код Лубарде

Васина ул. преко пута Народног Позоришта

Распродаје

сву робу знатно јевтиније но до сад услед селидбе радње.

Распродаја ће трајати до 30. Априла 1909. год. а од 1-ог Маја исте године отварамо нову **Мануфактурно-Галантериску** трговину у згради *дом Анкера* на *Теразијама* где се сад налази апотека Викторовића. *Мустре на захтев шаљемо бесплатно.*

С поштовањем
АВРАМ Х. ГАБАЈ и Комп.

33 14—20

ВАЖНО **ВАЖНО**

КОРИСНА ПРИЛИКА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај код „Круше"

Кнез Михаилова бр. 31

Извештавамо наше поштоване потрошаче да смо сву робу почустили са 25 од сто јефтиније од садашњих цена, што чинимо услед нагомилане разноврсне робе као:

Свиле и Атласа у врло лепим и најмодернијим дезенима и гајт за венчанице и кафуше.

Атласа и Сатина за јоргане у 160 см. ширине у свима бојама.

Штофова за женске хаљине и костиме.

Ашпепест хаљине од таламгаса, свиле и фасе.

Фиде и у тилу шпиген штофа, чипака и аџиза.

Попелина и етамина у свима најновијим бојама.

Штофаних гарнитура (конертура).

Завеса вунених и чипканих. Сторова вландирних.

Гарнитура покућних и дасених за 6 и 12 персона белих и у боји.

Цилиха за душеке и ролетне у лепим најновијим шарама и свевим постојаним бојама.

Платна у разним ширинама за све употребе.

Белог пирхета чаше и шпир.

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МУШКА ОДЕЛА са 40 од сто јевтиније услед искључења истог артикла. Редовна врло јевтино.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно — Поруџбине вршимо уз пажњу.

С поштовањем
БРАЋА Х. ГАБАЈ.

37 12—20

Изашла је из штампе

„Тајна Конвенција

између

Србије и Аустро-Угарске"

(*Један лист из новије историје Србије*)

од

Стој. М. Протића

Државног Саветника и бившег Министра Унутрашњих Дела

ДРУГО ИЗДАЊЕ

Цена 0·50 п. д.

Може се добити код издавача у књижари

ГЕЦЕ КОНЈА — Београд

63 3 3

Љубица М. Бошковића са децом даваће своме драгом и добром другу, оцу, брату и зету

† Мији Бошковићу

бив. учитељу из Шапца

годишњи помен 6 ов. м. у 11 ч. пре подне у цркви св. Николе на Новом Гробљу.

73 1—2

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.

Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.

Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.

Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.

Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.

Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урађене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера," Конзервираног поврћа: сушене Бораније, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Саламе *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Комемберта, Брија и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр дин. *Најеђе и најразноврсније стоваришше* **Бомбон** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи црвених, „Марона" Кестена итд.

Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тонфиша, Мариниранних Харинги, Маринати од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица Зечева Фазана и т. д. Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Ліферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашности шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 15 15—

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне жипоне и *најмодернији укуси ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најскромније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца свакој је дами слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је постигао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије глас најотменијег и најелегантнијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашности, за коју ваља послати или ма какву добро отојећу хаљину или меру по моме цртаном упутству.

Цене су једне за свакога!

Нашем драгом оцу

Ђорђу Ј. Цветковићу

судији у пенсији

Даваћемо *трогодишњи помен* у четвртак — 5. овог месеца — у *11 часова пре подне* у цркви Св. Николе — на *Новом Гробљу*.

Молимо пријатеље и поштоваоце покојникове да изволе присуствовати овом тужном чину.

Београд.

ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦА:

супруга: *Љубица;* синови: *Душан*, инж. и пуковник, *Бран*, директор орфеума и *Добривоје*, техничар; кћери: *Смиљка, Даринка* и *Лепосава*; зет: *Павле Стевановић*; снаје: *Даринка, Каја* и *Зора*; унуца и унуке.

Наш добри, мили и никад непрежаљени муж, отац, син, брат и зет

† Андра В. Станојевић

учитељ и управитељ основне школе у Лешници, и резервни пешадијски поручник

преминуо је после кратког али тешког боловања 28-ог ов. мес. у 42 години живота, свде у Београду где је био дошао да потражи лека своју тешкоћу бољци. Тело нашег драгог покојника погребено је 29. ов. мес. у београдском новом гробљу.

Извештавајући о овоме нашем ненакнадимом губитку своје и драгог нам покојника рођаке, пријатеље, другове и знанце, ми сматрамо за дужност изјавити нашу усрдну благодарност:

Лешничкој стрељачкој дружини, која је свога првог председника уписала за члана утемељача фонда основне школе у Лешници, смрт његову у Лешници где је учитељ био огласила венац му на мртвачки одар положила.

Г-ну Љуб. Марковићу ђакону, који је из почасти при спроводу и на опелу чинодејствовао.

Г-ну Дим. Глигорићу — Соколъанину — учитељу овд. на утешном и патриотском говору одржаном пред вазнесенском црквом.

Грађанима лешничким г. г.: Љуби Исаковићу трг., Свети Пантелићу учитељу, Паји Пејићу трг. и Ради Бањцу председ. општ. суда, који су Андру за време болести обилазили и сваку нам услугу чинили.

Свима онима који нам у овој нашој великој жалости своје учешће депешама и писмима изјавише, као и свима грађанима, чиновницима и официрима, који својим присуством спровод нашег драгог покојника увеличаше и тиме нам у неколико тугу ублажише.

31.-I-1909 год. — Београд

Ожалошћени: супруга: Даница, деца: Олга, Загорка и Михајло, отац: Вукашин П. Станојевић економ из Лознице, мати: Милка, браћа: Младен, Петар и Милан, сестре: Љубица М. Настића судије, Анка Миљка Михајловића адв., Косара А. Мијушковића мајора и Лепосава Тих. Вељковића царинника, пунаца: Лепосава Павловићка удова и остала родбина.

67 3—3

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32 дин., за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ЧЕТВРТАК 5 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 36. | Телефон 821.

ЧУВАЈ СЕ ИДА МАРТОВСКИХ!

— Писмо „Правди" —

— *Чувај се Ида мартовских!* поручује „Нова Сл. Преса" Краљу Петру и његовом дому.

— *Чувај се Ида мартовских!* прети она српском народу, хотећи га поплашити, да не стоји на браніку својих угрожених интереса, свога живота и свога опстанка.

— *Чувај се Ида мартовских!*

Страшна претња још грознијих успомена на онај трагични догађај, када се у својој крви окупао велики Цезар, победилац народа и светова.

Те *Иде*, крваве и грозне *Иде*, предстоје по „Нов. Сл. Преси" и нама, и целом српском народу. Оне нам прете, висе над нашим главама, као Дамоклов мач, и само зависи од нашег „благоразумија", да ли ће Ерентал, или чак Његово Католичко Височанство Франц Фердинанд, у виду модерне Парке, пресећи конац о коме тај мач виси, или ће нас пардонирати по своме познатом великодушју. Ако будемо мирни и послушни они ће нам animo maximo дати „економне користи", а ако и даље будемо „подстицали фанатизам код народа", „куповали пред њеним очима коње", „довлачили муницију и топове", она ће наредити својој победоносној војсци са Солферина и Кениграца, да умарширa у Србију!

— *Чувај се Ида мартовских!* довикује за овај случај „Нова Сл. Преса", јер ће тај аустријски поход бити проста шетња кроз Србију, пошто ће Србија, остављена од целе Европе, бити у немогућности, да даде и најмањег отпора.

— *Чувај се Ида мартовских!* као ехо брује нам из Беча, у коме увијени у топле огртаче клизе по леду, у друштву добродушних бечлика, „храбри и спремни" Франьини официри, жељни крви и — аванзмана!

— *Чувај се Ида мартовских!* као memento mortis кроз сва српска срца, кроз срж костију наших пролази ова Данајска опомена, која чини, да на овој зимској студи живље заструји топла крв у организму, и да се скочањена рука чврсто хвата каме и оштрог јатагана!....

Иде се мартовске прибли жују! Та не раздваја нас од њих ни честите две недеље. Са сваким даном, са сваким сатом, са сваким минутом све су ближе и ближе. Прикучује се све више тај злокобни дан, када ће нови Цезар, када ће некада победоносни српски народ поћи у — сенат! Сенат крви, сенат грозе, сенат ужаса!

* * *

— Videant consules ne quid res publica detrimenti capiat! хори се уз глас „Нове Сл. Пресе" још један други глас, глас моћнији, ближи нашему срцу, глас разумљивији и примичивији:

— Пазите, конзули, да држава не би какве штете имала!

И на радост целога изучености нашег племена, а на тешку тугу грабљиве сусетке, наши „конзули", наши управљачи, наши јавни људи, политичари наши, из свих се сила труде, да одговоре и једном и другом покличу: по кличу Срба где их год има, и покличу непријатеља а где их опет нема!

— Отаџбина је у опасности! Hannibal ante portas! као аугури сашаптавају се наши политички радници, значајно нас погледају и тим погледима тврде, да се они брину, да они раде, да будемо спремни за нову Голготу, за *Иде мартовске!*

* * *

Диван је и величанствен тај ред наших конзула, наших управљача, који треба да бдију, да се држава што не оштети.

У Народној Скупштини, у коју је цео српски народ упро своје погледе, пада један *ђенерал Живковић*, чије само име значи читав програм, а очајно се брани, не да, отима, уз целокупну помоћ самосталне групе, Главинић који главу даје, ал' Таре не даје!

Говорници се један за другим редају, лепе фразе, сусрећу се и преплећу речи око злокобне Таре, Господ је убио, и у ватри заслепљене и запаљене борбе нико се не сећа Ида мартовских, крвавих, злокобних, тајанствених Ида, које се ближе, расту, бујају као тихи поноћни талас мора, што све гута!

* * *

— Hannibal ante portas! Ханибал је пред капијама! јекћу црне тице, што буру предсказују, а наши конзули, наши државници из обе радикалне групе, држе даноноћне конференције, састанке, преговоре, договоре.

— Хој, помоз', Боже, јадњем Србима! Та на тим се конференцијама ради, мисли, домишља: како да Србија што спремнија или јача дочека Иде мартовске!

Али авај! Све би то било лепо, кад би било тако:

Нашим конзулима, нашим државницима „далеко је важније, прече, животније расправити најпре о неком војном „државном програму", и о томе, да ли ће министар бити Протић или Главинић, Јовановић или Савчић. Не расправи ли се то на задовољење обе ортачке странке, не буде ли потаман и Станку Петровићу и Мики Радивојевићу, онда немо у име Бога у опструкцију, или што је још лепше — на изборе.

А нико не помишља на Иде мартовске, крваве, злокобне, тајанствене Иде, које се ближе, бујају, страхотно расту, као тихи поноћни талас мора, што све гута!

* * *

Отаџбина је у опасности! Непријатељ је пред вратима! хори се кроз целу Србију, кроз цело Српство.

На овај поклич хита, диже се и богато и сиромашно, и здраво и слабо, и мушко и женско, оружа се и мачем и одушевљењем, да све своје, животе своје, положи на олтар Отаџбине.

И међутим силним народом, међу тим хиљадама и милијунима српских бића, која се користе правом, да бране Отаџбину и дужношћу, да за њу погину, истиче се и ступа међу њих и један млад човек, са одушевљењем које даје српски осећај и са храброшћу, која је наследна и силна, — младић, коме је *срамота* изостати иза целог народа, и коме је *дужност*, да буде први међу тим народом, младић који је и по своме положају и по својим осећајима гласник правог народног расположења!

И шта сад бива, наопако нам не звонило!

Место, да се похвали самопрегоревање и кураж тог младог човека, који хоће да погине заједно са својим народом, устаје у Народној Скупштини један *народни* посланик те право, које има и најбеднији и најнеобразованији сиротан: да послужи и погине за своју Отаџбину, одриче српском Престолонаследнику. То чини члан једне чисто монархиске странке српске, странке, чији су највиђенији представници, зато што су знали историју и психологију, увек претпостављали владаоце партијским трибунима, јер су у владаоцима и њиховим наследницима гледали праве носиоце народног величанства и народне моћи!

И кад је то учинио тај је *народни* посланик сео задовољан на своје седиште и не помишљајући на Иде мартовске, крваве и злокобне Иде, које су сваким даном све ближе, све сличније тајанственом и тихом поноћном таласу мора, што све гута.

* * *

Videant consules!

Наши политичари и државници „раде".

Нек раде! И Господ Бог им помогао како раде.

Али нека само ово не забораве:

— *Кад пропадне Србија* — а то не дај Боже да буде — *неће бити ни радикала ни самосталаца, ни напредњака, ни националаца, ни Устава, ни „државног програма", ни Таре ни, Јелице. Биће само тужног српског робља, које ће на развалинама своје државе, проклињати ситничарење и непрему оних, коме је раније као слободан народ био поклонио своје поверење.*

Срђа Злопогледа.

„СРПСКА ХИПОТЕКАРНА - ЗЕМЉОРАДНИЧКА БАНКА"

од

др. Богдана Марковића

(наставак)

Наш земљораднички произвођач потребује на првоме месту кредит, који ће му у свако доба одмах и брзо бити приступачан. Затим потребује га у мањим сумама и са свим природно, да буде што јевтиниј. Напослетку њему је потребан такав кредит, који ће водити рачуна о исходу у његовој производњи (подешавање рокова отплате у оно време, кад земљорадник уновчи своје производе — продужење рока отплате у случају неродице, суше, поплаве, града, помора у стоци). То су ти услови које поставља природа — суштина саме земљорадничке производње. Земљорадничке задруге су једино у могућности, да испуне ове услове, које поставља земљораднички лични кредит. Оне су месне установе, које се налазе у најближој средини земљорадниковој: кредит који пружа Земљорадничка Задруга, свакоме земљораднику и у свако доба приступачан је. Њени трошкови око управљања сведени су на минимум — јевтина им је организација. Према томе, земљорадник може добити кредит јевтин и у најмањим сумама. Па напослетку, те месне организације, у могућности су да воде рачуна о томе, да рок отплате буде у времену кад земљорадник уновчи производе, и да му тај рок у случају привредних незгода и несрећа продужи.

Рекосмо, успех и корисност земљорадничког кредита, зависи и од личних особина онога, који тражи кредит Земљорадника ваља контролисати, да ли је он кредит употребио на оно, на шта га је и узео. А ово је врло важно и од пресудног значаја по корисност земљорадничког кредита. Ако тога нема, земљораднички кредит биће убитачан по земљорадника, јер ће се претворити у потрошачки кредит. Да ову контролу извршују, једино су у стању локална удружења. Личним јемством, по природи ствари, иде у рачун, да и они сами контролишу, да ли је кредит употребљен у потрошњу или у производњу. Ово, напомињемо, важи нарочито за нашег земљорадника, који је још на ниском ступљу образовања и коме треба, више но и једном другом земљораднику, још у свачему контрола, а камо ли контрола употребе кредита. Ако ове контроле нема, овај кредит биће убитачан за нашег земљорадника.

Према свему овоме, поставља се питање, да ли ће као и Управа Фондова, „Српска Хипотекарна Земљорадничка Банка," бити у стању, да садовољи потребу оваквога земљорадничког кредита.

(Свршиће се)

СРПСКА НАРОДНА СКУПШТИНА

(од нашег нарочитог дописника)

Скопље, 3. фебруара.

Јуче цело по подне до касно у ноћ држале су се конференције. Посланици су били подељени у две групе: већину називају овде, пола у шали пола у пакости, владином странком, друга је група тако звана опозиција, чија је вођа Александар Буквић, чиновник једнога овдашњег страног конзулата, којем је циљ да, према опструкцијама својег шефа, устане против званичне Србије, која се, како он, и његова „група" уверавају, не само меша у политику српскога народа у Маћедонији, него је чак инспирише и управља њоме. Тој групи припада и један чиновник овдашњег филијала Београдске Задруге, Александар Илић, који сваки дан по Скопљу агитује против овдашњег српског консулата и против његовог тобожњег утицаја не само на изборе посланика Српске Народне Скупштине, него и против његове акције у корист Србије.

Према тој „опозицији" постоје у данашњој Српској Народној Скупштини две струје: једна, коју представљају двајица несрећена човека жељни да се на јевтин начин, популаришу код турских власти и страних конзулата, непријатељски расположених према Србима; њој је задатак да протестује против свакога мешања Србије у српском покрету у Маћедонији и Старој Србији. Друга је може се рећи, чисто патриотска која сматра за своју дужност да Српска Народна Скупштина утврди једну основицу за будућу акцију српскога народа, која треба да извојује српском народу потпуна политичка права у отоманској империји.

Јучерашње, синоћње и данашње конференције биле су посвећене преговорима између једне и друге групе како би се, на Скупштини постигао један савршено споразуман рад. Већина која има пред собом једну микроскопску мањину од два три човека, чију акцију инспиришу туђи утицаји, хоће да буде до краја предусретљива, како се и овом приликом не би могло рећи, да је Србима пречи инат од патриотизма. Али та „опозиција" је врло непомирљива. Она ствара детињске сметње, износи савршено несрпске захтеве и — тражи од централног одбора, који је, пре јулске револуције, управљао четничком акцијом, да поднесе Скупштини рачуне о својем раду и новцу, који је утрошен у тој акцији.

Овде се, у посланичким круговима, сматра да ту „опозицију" инспирише овдашњи руски конзулат, чији је чиновник вођ те опозиције, како би се српски покрет у овим странама савршено компромитовао, као један велеиздајнички покрет којем је задатак — анексија Маћедоније и Старе Србије од стране Србије.

Цело пре подне упропашћено је у бесплодним конференцијама на којима је „опозиција" доказивала да су избори незаконито извршени и под притиском — централног одбора. За по подне у четири часа, заказана је јавна седница.

Скоп.

„Тан"
за балканску конференцију

Парески „Тан" донео је уводни чланак, којим би хтео позвати европску штампу на заједничку акцију за сазивање међународне конференције о Балкану.

„Француско-немачки споразум — вели „Тан" — допушта сада да се може слободно расправљати о свима питањима од општег интереса, нарочито о онима који се односе на на Исток. Вести које нам стижу упућују нас, да се позабавимо о питању да ли би било упутно да се опет поведе реч о конференцији, која је пре но што се родила претрпела разне перипетије."

Пошто је изнео историју мисије руског министра спољних послова Извољског и неуспех заузимања да се дође до конференције „Тан" вели даље:

„Бојати се да у Србији, Црној Гори, а можда и у Грчкој не дође до нових опасних инцидената. У Цариграду размирице Младотурака стварају заплете које би било неразборито дозволити. Дакле моменат оправдава активније посредовање Европино.

„Аустрија као да намерава послати великим силама окружницу да објасни свој садашњи положај, који је много коштао и који се не може продужити у бесконачност. То је нека врста „ултиматума." Аустриска штампа заузима скоро претеће држање према Србији, а у Србији док влада искazује своја мирољубива осећања, узбуђење све више расте. Није то први пут да се у аустро-српском спору прети да ће се од речи прећи на дело, али су ове узајамне грађе рђаве припреме за пријатељско решење.

„Србија је желела да се конференција састане, готова да се покори њеним одлукама и онда кад би јој дала непотпуно задовољење. Да ли би било опортуно одбити јој тај „минимум" који она тражи?

„А да ли Аустрија можда ризикује што год, остављајући Европи да реши спор, који би иначе био без изласка? Исто се разлагање може применити и на критско питање. Обраћамо се дакле питањем Аустријанцима, који знају да се у целом овом послу француска политика показала према њима сасвим непристрасна. Обраћамо се и другим великим силама, међу којима је измена мишљења оличена француско-немачким споразумом и путовањем Едварда VII у Берлин. Ради се о томе да се зна, да ли консилидовање источног мора заслужује мало бриге од стране Европе, најзад о томе да се дозна да ли ће се пустити да над Европом виси опасност сукоба, од којег нико не би могао имати трајних користи."

Историја једне изнуђене менице

Закулисне операције једне београдске Банке — Ухапшен члан Управе — Сатански план директорова — Хапшење другог члана Управе — Изнуђивање у хапсани — Изнуђена менаца — Покајан грех — Операција почиње — Фалсификат на есконтној листи — Чудан суд — Шта вели апсанција — Последња нада — Исповест једног ђенерала.

(наставак)

Касациони суд узео је ствар у озбиљнији претрес и наредио је апелационом суду, да, преко трговачког суда, изврши дослеђење и да све доказе, које је Давид навео, узме у оцену а нарочито *писмене*, којима се утврђује, да је Давиду узета меница када је био у притвору. У својој одлуци нарочито је нагласио, да се испитају сведоци, на које се Давид познао, да ће тачно утврдити начин, на који је постало писмено којим се Давид обавезује да ће меницу исплатити и у случају да буде потпуно ослобођен сваке кривичне одговорности као Премовићев саучесник.

Тражење Касационог суда било је не само на закону основано, већ и врло потребно, да се цела опака радња разголити и тада би било и кривичне одговорности за оне у заводу.

Давид је у својој жалби тврдио двоје:

1. *да се из испуњеног преноса Банчиног више потписа Тодоровићевог јасно види да је меница издата за време док је био у притвору и*

2. *да је тај пренос антидатиран, дакле учињен после извршеног протеста позивајући се на оригинални протест издат од стране Трговачког суда.*

Ма да је Трговачки суд по закону био дужан, да просто изврши наредбу Касационог суда, он је из необјашњивих разлога игнорисао ту наредбу и одбио да узима у оцену писмене доказе из којих се по његовом мишљењу(!) не види да је меница издата у времену када је Давид био у затвору а одбио наредбу о испитивању сведока по основу: да се противу садржине исправе не могу испитивати сведоци.

Међутим, да видимо, шта би све Трговачки суд тврдио, да је послушао наредбе Касационог суда, које је *морао* по закону извршити.

Он би утврдио двоје:

1. да је збиља меницу Давид издао у затвору и

2. да је пренос задругин више потписа Тодоровића антидатиран, што би уништило важност менице и довело на оптуженичку клупу учиниоце тога дела.

Да докажемо то:

Меница је датирана 12. децембра 1905. г. Тога је дана Барух био у затвору, управо тога је дана Давид био затворен. Али завод изјављује: „да меницу није добио на есконт 12. децембра већ 15. децембра и позива се на свој пренос, који је тога дана и извршен што се види на меници". Да је Трг. суд поступио по наредби Касације он је могао из књига заводских да се увери: кад је меница поднета на есконт (књига цензуре), кад је исплаћена (из књиге благајнице и ликвидатуре) и што је најважније и очигледно: „да је Давид Барух и 15. децембра 1905. год. био у затвору јер је првостепени суд 16 децембра 1905. год. одобрио решење кварта варошког којим се прекида кривична истрага над Давидом".

Даљим испитивањем писмених доказа Трговачки суд би утврдио:

„Да 14. марта 1906. г. на меници није било задругиног преноса више имена Драгутина Тодоровића, који се сада налази, јер га у оригиналном протесту, који је исти Трг. суд писао — нема; а зна се, да је судски протест веран препис менице — што све значи, да је пренос извршен после већ учињеног протеста — дакле антидатиран."

А за ово антидатирање по нашим се законима иде једноставно у — хапс.

(наставиће се)

СТРАНА ПОЛИТИКА

Енглеске трупе на Криту. *(Редукција иностраних трупа. — Заштита муслимана. — Замењен батаљон. — Међународне трупе).*

Као што је познато, 1906. године уговорено је да стране трупе до јула о. г. напусте Крит, а пре кратког времена углављени су споразуми да се за последњих шест месеца стране трупе смање на половину досадашњег стања. Осим тога још у јануару Енглези су требали напустити Кандију а Руси Ретимно. Док је у јануару стање руских, француских и талијанских трупа доиста смањено на 250 људи, Енглези су изјавили да не могу извршити редуцирање, јер је мухамеданцима у Кандији још потреб на заштита, и 5. пр. м. заменили су досадашњи свој батаљон новим батаљоном који је дошао из Енглеске, и од тог су батаљона оставили у Канеји 60 људи. У први мах требало је цео батаљон да остане у заливу Суда, али услед узбуђења, које је та намера изазвала код осталих критских сила, употребили су изговор да је мухамеданцима у Кандији још потребна заштита. Енглеске трупе на Криту износе 520 људи, дакле два пут више но контингенат осталих сила. Целокупно стање међународних трупа износи 1330 људи. Стање оба батаљона критске народне војске износи округло 1160 људи.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Сведоци против „велеиздајника"

Све се више утврђује да је цела тако звана „велеиздајничка" афера у Хрватској рђаво измишљена а још горе намештена смицалица бана Рауха и његових скутоноша. Толики Срби похапшени су на основу сведоџаба „сведока", на основу њих стављени под суд и на основу њих оптужени. Али кад су ти „сведоци" из оптужног акта видели шта им се подмеће да су сведочили, они, редом један за другим, поричу да су казали све оно што им оптужни акт меће у уста. Тако сад и „сведоци" Стеван Јеринић и Илија Пуцар из Дубице тврде да није истина да су они рекли оно што оптужни акт вели да су казали. И тако Раухова „велеиздајничка" афера све се више своди на своју праву вредност — лаж.

Дневне вести

Министар код Краља. Јуче после подне у 5. сати министар финансија г. др, М. Поповић, био је примљен у аудијенцију код Краља.

Поднеће интерпелацију. Народњачки посланик г. Агатоновић, поднеће за дан два интерпелацију на министра грађевина, о неисправностима и злоупотребама у поштанско телеграфском одељењу.

Комплот противу владе. У своме јучерашњем говору у Скупштини Јаша Продановић назвао је држање фузионаша у дебати о Тари комплотом противу министра народне привреде, кога хоће да обори а преко њега и целу владу. То се најбоље види из тога што прву реч воде фузионашки „ополченци" док се прваци, Пашић, Протић, Пачу крију и не долазе у Скупштину. Овако држање фузионаша назвао је издајом споразума и изјавио, да ће самосталци умети извући конзекvенце из њега.

— Ми борбу нисмо изазвали али нећемо је примити кад тако ви хоћете — завршио је Продановић свој говор.

После ове изјаве Продановићеве може се очекивати пад целе владе, која се до сада држала на узајамном споразуму.

Пут г. Сергијева. Неки листови су донели као да је овд. руски посланик г. Сергијев отпутовао у Петроград у нарочитој политичкој мисији. То је нетачно. Госпођа Сергијев је отпутовала са сином у Петроград и г. Сергијев их је отпратио само до Беча. Сутра се враћа натраг у Београд.

Читуља. Панта Дробњак бив. окр. начелник преминуо је јуче у болници, камо је пренет ради операције. Кад му је отворен трбух констатован је већ давнашњи рак у цревима, и одмах после операције је подлегао. После себе оставио је једницу сина официра.

Пок. Панта је био од почетка напредне странке њен врсни члан. Као службеник државни се одликовао вредноћом и строгошћу. Бог да га прости.

Забашуривање. Дебата о фамозној Тари продужава се скандалозно. То бива из два разлога: што има много брбљивих говорника, који причају од Кулина Бана а не говоре о ствари и што пред седништво развлачи дебату да би дало времена фузионашима и самосталцима не би ли се како год погодили, па ма опет нека друга Тара платила „цех".

Али се до сад није успело. Данас је још имао говорити фузионаш Узуновић и мини стар Главинић, па да се приступи гласању. Али изгледа да се ни данас неће до тога доћи. У влади се породио згодан план: да се скупштина одложи за месец дана, те да се добије времена да се „страсти стишају". Како би било да за ту работу позову Владана или ону критију Бэку Стефановића Зеленка; они су томе послу вештији!

Другови из детинства На јучерашњој седници дошло је до оштрог сукоба између Јаше Продановића и Настаса Петровића. Јаша је, ређајући незаконитости и повредеу става од стране фузионаша поменуо и 16. септембар тврдећи да је касациони суд о гласио као кривца Настаса Настас, који се страшно нервира при самом помену тога датума, одмах је устао и то тврђење Јашино назвао простом клеветом, која долази од човека, коме је клеветање навика још из детињства а у политици једино оружје.

— Ја сам већ једном делио мегдан са Јашом, који је јуначки побегао, али, ћу имати скоро прилике, да га прикујем за зид — завршио је патетичким гласом Настас.

— Мени мегдан у Скупштини са Настасом Петровићем не чини никакву част, али од мегдана на улици имам пуно разлога да се бојим — иронично је добацио Продановић.

Хилми пашин предлог. Нови велики везир Хусејин Хилми паша изнео је јуче у отоманској скупштини програм свог кабинета. О спољној политици вели се да ће се она кретати оним мудрим и поузданим правцем, који важи од васпостављања уставног режима. Кабинет ће тежити да се мирним путем брзо и правично реше међународна питања. Као и у прошлости, отоманска влада и сада рачуна на благонаклону и пријатељску потпору великих сила. Сав труд владин биће посвећен консолидовању пријатељских односа, који постоје између сила и високе Порте. Хилми паша је уверио све посланике да ће се нови кабинет држати досадашње пријатељске политике према свима силама и намерен је да одржава добре односе са свима балканским државама.

Повређен динамитом. Светозир Брковић, тежак из Бабаћа у округу ваљевском, разбијајући камен у своме мајдану динамитом услед своје несмотрености, повредио се тешко по рукама тако, да су му четири прста са леве руке однета а и десна рука тешко повређена.

Пренет је у болницу да му се укаже лекарска помоћ.

Криза. Из јучерање дебате се разумело: да са падом Главинића наступа општа министарска криза, јер је г. Јаша Продановић изјавио да се с њим цела самосталска група солидарисала.

Тако су самосталци примили на своја леђа један ружан „кшефт," који је коштао српску државу, по признању самог министра Главинића, око 320 000 динара, а подигао дивиденду акцијама „Прометне Банке."

Сад народе „српски гласај за „невину и чисту самосталску листу!"

Треба је благовремено спречити. Како нас један наш пријатељ из Шапца уверава, комисија, која за рачун окружног одбора шабачког, прима шлипере за подринску железницу, чини такве несавесности у примању шлипера, да постоји оправдана бојазан за сигурност вожње на тој прузи. До сада је та комисија примила око 5000 шлипера од којих половина није ни за какву потребу.

Да се доцније, када се стану извртати читави возови из шина, не би надлежни вајкали, ми им благовремено скрећемо пажњу, те да учине све, да сачувају животе толиких путника, који ће се на тој прузи возити. Једна стручна и *савесна* супер — комисија не би била излишна.

Три ескадрона. Јуче пре подне аустријска коњица од три ескадрона изводила је вежбања испод савског моста према царинарници њиховој. Њихови официри дерали су се као да би хтели рећи: „Видите ли да смо ту."

Иш не праши?

Поновa враћени. Оних 55 преписача у дирекцији, за које смо ми јавили да су отпуштени, дирекција их поново вратила у службу, само је неке од њих заменила новима.

Миловановићева изјава. Како бечка „Југословенска Кореспонденција" јавља, министар спољних послова др. Миловановић рекао је на једном дипломатском журу, у сасвим јасној форми, да ће *Србија тежити мирном решењу садашњих диференција.* И покрај несумњиве озбиљности положаја, ти кругови у по-

следње време верују у одржање мира. О меморандуму нису предузети никакви службени кораци.

Српски меморандум. Париски посланик Весић рекао је „Пти Журналу", да није истина да је предавање српског меморандума одложено на посредовање Русије. После једног свог разговора с француским министром спољних послова Пишоном, он је сам молио своју владу да предају меморандума одложи док се не реши турско-бугарски и турско-аустриски спор. Тада ће се моћи боље и више пажње посветити Србији.

Бугарска независност. Сви бугарски министри отпутовали су 3. ов. м. у вече у Трново, да тамо, како „Н. Сл. Преса" вели, у тишини посвршавају текуће послове, а осим тога да с обзиром на промењену ситуацију у Цариграду израде нов акциони план. У министарским круговима, вели исти лист, тешко се прикрива нервозно нестрпљење и врло је вероватно да ће бугарска влада још до сутра, кад се очекује повратак министара из Трнова, предузети нове кораке за брзо решење турско бугарских спорних питања, нарочито да се коначно призна бугарска независност. У овоме ће је помоћи руска дипломација у Цариграду.

Грчка мобилише. С обзиром на положај на Балкану, грчка влада, како јавља „Акрополис", намерава наредити делимичну мобилизацију.

Нађени мртви. Цветко Миладиновић из Прилика у окр. чачанском, а на путу Ивањица—Пожега нађен је јуче изјутра мртав. Исто тако нађен је мртав на путу и Бошко Михаиловић из Тврдојеваца у окр. београдском.

Обојица су били алкохоличари па као такви на путу од зиме помрли, што је и полициским увиђајима утврђено.

Закашњење. Због великих сметова на железничкој прузи, јутрошњи нишки брзи воз, који је требало да стигне у Београд јутрос у 5 часова стигао је тек у 9 и по часова пре подне.

Убиство у Колубари. Јуче после подне Петроније Кошић и Миленко Костић, оба из Црменца, посвађала су се у механи сеоској, и Петроније извади нож и зари појасе и на месту убије Миленка.

Узрок је ранија мржња међу собна. Петроније је одмах стављен у притвор.

Одобрено решење. Варошки суд одобрио је решење комесара топчидерске полиције, којим је овај ставио под кривичну истрагу и у притвор Илију Миладиновића келнера, за покушај убиства над Василијем Андрејевићем овд. радником.

Кажњен. Милан Матић, бакалин у Топчидеру, кажњен је са 50 динара новчане казне за безправно крчење пића.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

69 Базари су у Техерану у Персији затворени. Козаци крстаре кроз варош. Проглашено је поопштрено опсадно стање.

Чешког посланика Клофача саслушавао је истражни судија због дражења на непријатељство међу народностима. За исту такву ствар оптужен је и чешки посланик Хок.

)o(Турска је скупштина упутила одбору предлог да се оптуже маршал Едем паша, ћенералисим у грчко-турском рату од 1897., и маршал Омер Рузиди паша, што су у старом режиму потврђивали лажне извоље о официрима.

§§ Услед поверљивих пријатељских престава аустро угарске владе, из Лавова је позван руски ћенерални конзул државни саветник Пустошкин.

[[[У Вијарећију извршено је у најужем кругу грађанско венчање доне Марије Бурбонске с талијанским поручником Лином де Прете. Принцеза, којој је сад 32 године, разведена је жена принца Фридриха од Шенбург-Валденбурга.

≋ На једном накнадном избору у Чешкој кандидовали су чешки радикали једну госпођицу за чешки земаљски сабор.

„ Француски историчар Шарл де Коста де Боргор, члан француске академије наука, умро је 2 о м.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Српски Солон

Србија има врло шарену историју, она је већ све видела и све доживела, па је дочекала да има и једнога великога мужа, који ће јој по пут древних мудраца, прописивати уставе, како би овај народ што боље процветао у овоме Светом Стању, кад падају печене шеве и голе девојке.

Тај врли муж, који судећи по мудрости, може имати 2500 година, одзива се на звучно име Сретена Којића. Он хоће према своме стасу и пасу да среже један устав за Србију и зато је предложио укидање и измену неких 200 чланова а данашњи их Устав има 202!

Најпре, вели господар Којић ваља изменити чл. 1. Устава који за сад, не знамо зашто, овако гласи: „Краљевина је Србија наследна уставна монархија с Народним Представништвом".

Господар Којић, који скрива Вучићевске нагоне, нагиње ка изборној монархији, и нада се да би њега благодарни савременици изабрали за монарха, из захвалности за ову лепу реформу.

Бургија је изгледала тако колосална, да се фузионашки клуб морао оградити од ње, и та је ограда изашла јуче у „Самоуправи".

Којић остаде сам, а „усамљени су људи најјачи" вели Ибзен.

Теслими човек.

Кад је јуче Јаша Продановић пребацивао фузионашима, да њима није стало до чувања закона и државних интереса већ до тога, да оборе ову владу и заседну сами на власт, узвикнуо је својим звонким гласом, који резни од силног шиња, Алекса Жујовић:

— Нећемо ми власт. Ми хоћемо, да је вама самима предамо.

— Је л' то Алекса што дели власт? — упита у чуду П. Маринковић.

Посланици прснуше у смех.

— Јесте, Пајо, ја сам. Вршим теслим — добаци Алекса.

Осуђен на смрт.

Јуче је претписом министра просвете постављен за шефа коректора Државне Штампарије Драгутин Илић, песник овдашњи. Изгледа да је овај песник досадио и новоме режиму, кад су и ово последње средство морали употребити противу њега. Зна се да до сада нико није саставио две године живота на томе месту. И пок. Ђура Јакшић, и пок. Јанко Веселиновић, и пок. Рада Домановић, и пок. Лаза Комарчић поумирали су на томе положају, те је очигледно, да се министар просвете морао руководити том околношћу при постављању Драгутиновом на положај шефа коректора.

Нека је дакле хвала министру просвете а Драгутину лака земља, коју је он тако свесрдно црпео.

ПРОТИВУ ШАБАЧКЕ ОПТУЖБЕ

(Телеграфски извештај „Правди")

Клубови старих и самосталних радикала одржали су онамад заједничку седницу, на којој су до нели одлуку: да заједнички наста ну свим силама и збаце садашњу напредњачко - либералну општинску управу јер, јер су дошли до уверења да им партије слабе и у вароши и у округу у корист либерала и напредњака.

На тој седници изабрана је депутација која је већ била примљена од г. министра унутрашњих дела са задатком, да приволи министра за свој план, коме ће они дати законску форму. У тој су депутацији били поред начелника окружног Милоша Ђорђевића и Бока Јовановић, првак самостал ски и Божа Миланович, старији радикали.

Према утврђеном споразуму на тој седници, сутра ће се на седници општинског одбора, која нема да решава о социјалистичком одбор нику Душану Пирошком, повести опструкција. Ма да Пирошки пре ма закону, иска квалификације за одборника ;пошто је аустриски подзник, ипак ће они повести оп струкцију.

Из свега овога се види да су у Шапцу и подринском округу и старији и млађи радикали увели у танке нити.

НАРОДНА СКУПШТИНА

Ја знам да многи добри Срби и поштени људи, нарочи то они из унутрашњости, очекују радознало вести из Скупштине. Времена су тако озбиљна, тако важна, да они не могу ни веровати у мој извештај из Скупштине, јер сви ти добри људи жељно очекују вести о томе, како ће се једном решити ово несносно стање створено анексијом. Али, узалуд ће они превртати новине као мајка Југовића, руку Дамњанову. Неће у њима моћи наћи оно што би желели, јер се у Скупштини „наставља и даље дебата о Тари". Каква Босна, Херцеговина, аутономија, пад великог везира, посета енглеског краља у Берлину, рат, мир, наоружање.... све је то лук и вода. *Тара, Копаоник, Звезда, Црни Врх, концесија, Прометна Банка, Савчић, Главинић, Јеличић....* То је у Србији на дневном реду... Тиме се српска Скупштина већ десет дана занима. Док они лудаци у Русији, Француској, Немачкој и Енглеској уображавају како од Србије прети опасност по европски мир, дотле ни ова бедна српска влада ни још беднија српска Скупштина и не стиже, да о тако „ситним стварима" и мисли.

Тара! Тара! Тара!

Зар вас звук ових речи не подсећа на лупњаву добоша на лицитацији.

То радикали и старији и млађи лицитирају и последње остатке имовине земље Србије.

Али су се лицитанти љуто завадили.

Слушајте их само:

— Ово што старија браћа раде не може се другојаче назвати но комплотом. Овде се ради о глави владе. Узалуд тај комплот кријете. Он је очигледан.

— Па ко тај комплот прави. Мислите честити људи? Не то чине људи, који су ову земљу довели до пропасти. Никада до сада ни једна влада у редовним приликама, а за тако кратко време, није толико закона погазила и не ваљалстава починила, као што је то чинила радикална влада. Две године у овој се земљи само газе устав и закони. Чујте: закон је погажен:

када је ваш министар војни поставио Ђоку Богдановића за начелника министарства војног;

када је ваш министар финансија поставио Саву Кукића за начелника министарства финансија;

када је министар народне привреде дао масу концесија Николи Пашићу;

када је ваш министар финансија ослободио фабрику шећера царине;

када је ваш министар унутрашњих дела постављао партизане начелнике среске без законских квалификација;

када је министар противно мишљењу своје комисије повећао откупнину Добре од 250 на 500 хиљада динара;

када је ваш министар грађевина противно мишљењу комисије повећао накнаду Шиферу;

када је ваш министар привреде одобрио уговор о зајму Управе Фондова, који је Управа раскинула плативши оштету од 200.000 диинара.

Устав је погажен:

Када је ваш министар правде противно уставу стављао на расположење независне судије;

када је ваш председник скупштине у споразуму са владом закључивао скупштинску сесију пре но што је влада одговорила на поднете интер пелације;

када је ваша влада уносила у буџет Краљеву апанажу;

када је ваш министар просто убијао људе по апсанама а Касација то оглашавала као злочин;....:

...И ко зна да ли би биле довољне две седнице, да се само региструју ординарна гажења устава и закона.

Старија се браћа врпоље. У Скупштини се гради као у друмској механи. Крупне речи падају.

— То је лаж! клевета! А, дакле тако!

— Није лаж! Сушта истина! Факта говоре! Да боме, тако!

— Чули сте млађег брата! Све су то клевете! Клевета нас човек, који је клеветник од детињства. Млађа ми браћа личе на оног коцкара на вашару, који је, кад га је покрађени ухватио на делу, почео викати: држите лопова! Клевете лопова само су похвале за нас! Све што је предговорник рекао само је лаж и клевета!

Тако је!

Није тако!

И то тако непрекидно траје већ пуних десет дана. Трајаће управо све дотле, док их из Скупштине не истерају — аустриски официри, који већ шкљоцају пушкама око савског моста.

Има ли кога ко ће их раније отерати?

мц.

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОМПАНИЈЕ

У топлој соби кварта теразиског. — Ко је саучесник? — „Тюпина" авантиура у Софији. — Хватање на легалу.

(наставак)

— Па ја већ видим, да све знате и нећу више ни да кријем. Трошим само џабе време у иследном притвору, с тога ћу вам све признати, али под једним условом.

— Под каквим.

— Да што пре довесете решење и спроведете нас суду. Пре нећемо изаћи из апсе.

— Е, сад си рекао паметно. Ја ти то не треба ни да обећавам, јер иначе имам пуне руке посла, па и сам гледам, да скинем један „предмет" с врата.

Тюпа одреши врећу:

— Ја, Моша Леви, звани „Буки" и Миодраг Мићић — „педераста" крали смо на разним странама Београда, одело, ципеле и друге ситнице, Један пут смо на Дорћолу смотали у сред подне цео аџиџуг једном Јеврејину, који је за то време са фамилијом ручао у другој соби. Пошто би се „сортирали" ми би ресто продавали телалима.

Ја и „Буки" украли смо у сред дана Тоши Ђорђевићу један велики казан. Детективи су нас гледали како га једва носимо. Кад смо казан продали, ја сам се поново вратио у исту кућу и смотао један мањи казан, који сам запазио. Хтео сам да избегнем „рефену" са Букијом који се стално свађа при рефени.

— Украо сам једну женску „мачку" испред врата Александра Поповића, трговца.

— У Ломиној улици бр. 4. обили смо нека три подрума ја и „Буки" и смотали сав бакар. Ту у мало нисмо заглавили.

Нека жентурача изашла је Бог би је знао зашта, у авлију и чује неку лупу у подруму. То смо ја и Буки петљали око једног великог бакрача, који је био пун воде. Ми испустисмо бакрач, који направи ларму. Жена пође ка подруму. Чули смо јој кораке, одмах зграбимо бакрач и пођемо.

— Ко је? — раздера се жена.

— Ми смо! Идемо, да наточимо воде, — довикнух јој.

— Али, она нађаде дреку и ми немадосмо куд, већ бацимо бакрач и киднемо.

(Наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас одличан програм са интересантним комадима:

1. „*Палилулска посла*" и
2. „*Прегажени аутомобилом*".

Обраћамо пажњу публици на вечерашњи програм. —

Руцовићев репертоар

Четвртак 5. фебр. *Сипрајена*. комедија у 8 чина. Написао В. Сарду.

ТЕЛЕГРАМИ

Цариград. Рифат, виши чиновник министарства финансије, наименован је за министра финансија. Турски листови доносе, да је Рифат паша амбасадор у Лондону одбио портфељ министра спољних послова. „Икдам" жали што се Рифат паша није примио. „Сабах" јавља, да је председник парламента Ахмед Риза био примљен у аудијенцију код султана, и да се у аудијенцији бавио читав сахат.

Милан Миловановић

АДВОКАТ

Од 1-ог Фебруара т. год. примаће и приватну клијентелу у својој канцеларији у партеру нове зграде Београдске Задруге и пре и после подне. 68 4—5

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16.

МЕЊАЧКА РАДЊА

ИСАКА Ј ЕШКЕНАЗИ

Купује купоне 2 од сто дуг дозова и плаћа 2 дин. комад.

Купује акције и заложнице свију завода Краљ. Србије, плаћа добру цену.

Продаје менице, марке таксене и поштанске и даје рабат 2 и по и 2 и три четврт од сто.

Срећке Класне Лутрије за II класу има на продају у свим недељама. Шаље сваком на зах тев. Вучење 6. фебруара. Гла ни згодитак *30 000* динара. 43 10—10

Отворили смо три дућана и то на Великој Пијаци, Зеленом Венцу и Палилулској пијаци

За продају говеђег цубока

Говеђе главе 1 кило 0·30 дин.
Црна џигерица 1 кило 0·30 дин.
Слезине 1 кило 0·30 дин.
Цела беда џигерица 1 комад 0·40 дин.
4 ноге говеђе 0·60 дин.

Продаја врши се сваки дан пре подне. 39 10—10

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршао најмање два разреда гимназије потребан је конфекционо деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Краљ. Срп. Дворског Лиферанта — Београд.

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

НОВА РОБА — изврсне

Кобасице „ТУРИСТЕН"

„TURISTEN WURSCHT"

1 кгр. Дин. 3.

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљ.-Српског Дворског Лиферанта

Београд — Теразије

Прва српско-циганска Задруга

за узајамно помагање у болести и смрти

одржаће на дан 9. марта т. г. у 9 часова пре подне, у локалу кафане „Нова Београд" — Макензијева улица бр. 43. своју годишњу скупштину са овим дневним редом:

1., Избор секретара, три бројача гласова и три потписника скупштинског записника;

2., Извештај управног и надзорног одбора о раду и стању за другу у 1908. години;

3., Давање разрешнице управном и надзорном одбору;

4., Измене и допуне правила;

5., Избор чланова управног и надзорног одбора, који ће због истека времена отпадају, и

6., Читање молби и жалби појединих чланова, које су поднете на 3 дана пред скупштину.

Право гласа имају сви чланови мушки, који су платили улог за месец Децембар 1908. год.

Бр. 1
25. Јануара 1909 г. 66 3—3
Београд.

Управа

50.000. ПРИТКИ (ТАЧКЕ)

од старих багрема цепане за винограде имам на продају по умереној цени.

Продаваћу и на мање количине.

Ламбра Р. Димитријевић

27 Смедерево. 10—10

Кафана „ЛЕПИ ИЗГЛЕД"

(Кнез Милошева ул. ћошак)

Издаје се под киринју од 1 маја све год., а може и раније. Јавити се Стојану Пајкићу Косанчићев венац или у кафани. 75 1—10

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује стрени сироп и одлично утиче код инфлуенце, обољења органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се сироп до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозу, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса чим га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Молу, за трајање код надбн или услед промиље, креши и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 9—50

ВАЖНО ВАЖНО

КОРИСНА ПРИЛИКА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај код „Круне"

Кнез Михаилова бр. 31

Извештавамо наше поштоване потрошаче да смо сву робу попустили са 25 од сто јефтиније од садашњих цена, што чинимо услед нагомилане разноврсне робе као:

Свиле и Атласа у врло лепим и најмодернијим дезенима и глат за венчање и афуше.

Атласа и Сатина за јоргане у 160 см. ширине у свима бојама.

Штофова за женске хаљине и костиме.

Авгепаст хаљине од тиланглеа, свиле и филе.

Филе и у тилу шивен штофа, чипака и аџнеца.

Попелина и етамина у свима најновијим бојама.

Штофаних гарнитура (конертук).

Завеса вунених и чипканих. Сторова апликираних.

Гарнитура кончаних и ганених за 6 и 12 персона белих и у боји.

Цвилиха за душене и ролетне у лепим најновијим шарама и сасвим постојаним бојама.

Платна у разним ширинама за све потребе.

Белог порхета пике и шпар.

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МУШКА ОДЕЛА са 40 од сто јевтиније услед искључења петог артикла. Реслова врло јевтино.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — Поруџбине вршимо уз доплату.

С поштовањем
37 13—20 БРАЋА Х. ГАБАЈ.

Котел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

Анастас Павловић

трг.

преминуо је јутрос у 2 часа после кратког боловања у 88 години живота.

Погреб сутра у 2 часа по подне.

Опело у Саборној Цркви.

Стан: Кнез Михаилова ул. бр. 21.

2. Фебруара 1909. у Београду.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

супруга: *Персида*; син: *Милан*; кћери: *Милева* и *Полексија*; сестре: *Савка* и *Љубица*; снаха: *Мица*; зет: *Ђорђе Гинић* са унуцима и праунуцима

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА

најбољи алкални киселјак

Награђен највећом наградом „Grand Prix" у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим извором, при чему се не губи ни најмање угљене киселине нити вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стовариште код

г.г. Глише Андрејевића и Брата

Варош-Капија — Телефон бр. 282.

Поруџбине из Србије и иностранства прима и одмах извршује

Аранђеловачка Конзорција

Краљ. Срп. Двор. лиферанти

Аранђеловац. 1 60

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне шапоне и најмодерније укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета које израђује од најсрамнније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца свакој је дами слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је поштено да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина задобије глас најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашњости, за коју ваља послати или мах какву добро стојећу хаљину или меру по меме цртаном упутству.

Цене су једне за свакога!

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака наши гурнији је лек

БИЉНИ СОК

који за пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља, катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд* 1658 22—

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отоци жљезда, малокрвности, осип** *т. зв. фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Oi Jecoris C. Ferro-Jod. 0·5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Дугогодишњом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести саме по себи губе.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Oi Jecoris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

У потребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноји очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гусларе."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 1657 9—

Љубица М. Бошковића са децом дављаће своме драгом и добром другу, оцу, брату и зету

† Мији Бошковићу

бив. учитељу из Шапца

годишњи помен 6. ов. м. у 11 ч. пре подне у цркви св. Николе на Новом Гробљу.

73 2—2

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ПЕТАК 6 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 37. | Телефон 821.

ПАПА НА ПОМОЛУ

Земља без сабије. — Многи хоће, да је се докопају — Дом Ниоли — Његова истраживања у архиву. — Папа противу Аустрије. — Наде кардинала Мери дел Вала. — Папа Пије наследник босанског престола.

(Писмо директору „Правде")

Рим, 23. јануара

Наша несретна Херцег-Босна постала је, што но рекли наши стари, права Алај-бегова слама. Султан је се за добар бакшиш одрекао, Европа је пустила да буде плен прножуте орлушине, а Србија и Црна Гора устежу се, да скоче на оружје и да је са мачем у десници спасу немилога господара.

По оној старој босанској пословици: „јараби ко што загради" подигли су се сви на те дне несретне земље, да докажу своја историјска права, да би тиме Херцег-Босна постала њихова. Главну бор бу у овоме погледу воде Мађари и Хрвати, те и једни и други доказују, да они на Босну и Херцеговину имају првенствено историјско право. Аустрија, која и сама полаже нека права; посматра ову борбу мађарско хрватску и у себи се смешка: beati possidentes.

Међутим Аустрији се, у погледу Босне и Херцеговине, појавио један нов противник, и што је главно: један опасан противник.

Римски историк и научар *Дом Ниоли* прегледајући и стоти пут гробницу Aracoeli у Риму пронашао је докумен та на основу којих тврди, да законитим господарем Босне, а са њом и Херцеговине, не може бити нико други до — папа!

Гробница Aracoeli — гробница је *Катарине*, последње босанске краљице, сестре Степана Херцега од Св. Саве. Катарина је била удата за последњег босанског краља Томаша. Томашев и њен син Жигмунд отишао је заједно са сестром Катарином у Турке, потурчио се, па је заједно с Турцима напао на оца. У том сукобу свршио је трагичном смрћу последњи краљ босански.

После ове катастрофе краљица Катарина побегне у Рим, где ју је веома лепо примио папа Павле II Од њега је добила на уживање дворац Св. Марка, у коме се данас налази аустријско посланство, а који се у то доба обично звао „венецијански", јер су у њему одседали венецијански посланици, кад год би у Рим дошли. Сем овог дворца папа Пије одреди Катарини и апанажу у износу 1200 дуката годишње. Његов наследник Сикст IV потврди и сам ову Павлову дарежљивост.

Краљица Катарина прживела је у Риму пуних дванаест година. Умрла је у својој 53 години у Октобру 1478. год. и оставила је завештање, које је својеручно потписала. У њему поред осталог има и ова клаузула:

— Како су се моја деца Жигмундо и Катарина, прешав у мухамеданску веру, лишили права на престо босански, то из захвалности спрам Св. Столице, што ми је дао владалачко издржавање, а из жеље, да престо босански, не пређе у руке непријатеља Христових и оних, који на њега немају права, — преносим моја законита права на босански престо на данашњег првосвештеника Сикста IV и на његове канонски изабране следбенике. Они ће м ћи поступати са босанским краљевством и титулом, како хоће и како хтедну као са својом сопственошћу. Али, ако би Божјем Промислу било угодно, да моју децу врати из мухамеданског ђубришта (?) у крило истините вере, то онда да им се поврате и сва права на босански престо.

Деца Катаринина нису се вратили у Хришћанство, нити су њихови потомци икада полагали право на босански престо. Папска Св. Столица, по речима Ниолијевим, једини је законити наследник краљевског босанског престола и са дашњи папа Пије X формални је монарх Босне.

Ово завештање написано је латински. Сад је прештампано у „Летописима Цркве" (Annali Ecclestiaci).

Као сведок на завештању фигурише кардинал Амонати, кога је краљица Катарина позвала, да са целим њеним двором присуствује писању и читању завештања.

Штампање овог завештања произвело је велики утисак у римским црквеним круговима. Световњаци се злурадо осмејкују и веле:

— Шта ли ће на све ово рећи Његово *Апостолско* Величанство Франја Јосип?

Кардинал Мери дел Вал, који је велики присталица световне папске власти, нада се, да ће, ако не код старог Франје, оно сигурно код његовог наследника Франца Фердинанда, који је познат као затучани бигот, испословати, да папа постане и фактички, а не само формални господар Босне. Изгледа, да ће то кардиналу и поћи јер је Фердинанд, који ни у лов не иде без свог исповедника, у стању, да уз инат Мађарима, учини и то чудо.

Све ће се ово, разуме се, учинити, ако у Србије и Црне Горе не буде олова, и ако српски државници буду и даље спавали, као што сада спавају.

Д.

„СРПСКА ХИПОТЕКАРНА - ЗЕМЉОРАДНИЧКА БАНКА"

од

др. Богдана Марковића

(Свршетак)

Ми мислимо, да смо овим, што довде рекосмо одговорили на ово питање. Према томе, неће се овом банком користити, као што г. министар вели, *огромна већина земљорадника, која је ван задруга и која ће за дуго времена ван задруга и остати.* Па и ако се користи, имаће исте оне користи, које је имао од Управе Фондова — скуп кредит. А што је најглавније у овој ствари, то је, да ми предвиђамо од ове установе по нашега земљорадника и велике штете. Господин министар вели, да ће развијање земљорадничког кредита, кога остварују земљорадничке задруге иди споро и да је још велики број земљорадника ван ових задруга. То је истина. Развитак земљорадничког кредита и мора иди споро, јер решење питања о земљорадничком кредиту није само економско но и социјално питање. Решење земљорадничког кредита није обична финансиска операција, те мислити, ако се да много новаца, да је питање о земљорадничком кредиту решено. Развитак земљорадничког кредита мора иди упоредо са самом спремом земљорадника — земљорадника ваља спремати за земљорадднички кредит, иначе ће он бити за њега убитачан. А да је све ово истина, дају нам многе земље очигледне примере. Многе земље: Русија, Румунија, Бугарска, давале су огромне суме земљорадницима у зајам, и то баш на овај начин, на који се мисли хипотекарном банком, да се задовољи потреба у земљорадничком кредиту. А јесу ли тиме помогле развитку земљорадничког кредита. Напротив, помогле су на првоме месту, да се земљорадник задужи и презадужи — јер су помагале на тај начин не земљорадднички кредит, већ потрошачки кредит, а на другом месту, помагале су, да се развије зеленаштво. Бугарска Земледељска Банка, дала је земљорадднику преко 50 милијуна лева, а данас тај новац повлачи и помаже стварање месних организација, преко којих тежи да реши питање о земљорадничком кредиту.

Исто тако прошла је и наша Управа Фондова са својим земљорадничким кредитом. Сопствени ци кућа, по варошима а нарочито у Београду, подизали су зајмове из Управе Фондова, да их после дају народу по зеленашки интерес. Земљорадник је нередовно давао отплате, те је на тај начин на крају крајева долазило до продаје имања. Ово ће исто бити и са „српском хипотекарном земљорадничком банком" само у већој размери.

На крају напоменућемо, да хипотекаран кредит, који је заступљен у Управи Фондова и који би организовала ова нова хипотекарна банка, може корисно послужити земљорадњи само онда, ако он буде искључиво *земљишни кредит*, кредит око набавке земљишта, кредит око подизања земљорадничкој производњи потребних зграда, мелиорациони кредит, кредит за велике мелиорације, чија се амортизација врши за дуг низ година. У противноме, не само да ће се овом хипотекарном банком промашити циљ, у погледу на земљорадњу, но ће она за земљорадњу и земљорадника бити убитачна.

СТРАНА ПОЛИТИКА

Хилми паша и Бугарска. (*Неповољан утисак. — Удешавање избора. — Руски предлог. — Брза споразум — Промена система — Екстремни младотурци — Бугарофоби.*)

Општи утисак због промене великог везира у софиским службеним круговима није најповољнији јер је Хилми паша у преговорима за споразум био према Бугарима веома предусретљив, док није свесем сигурно да ће такав бити и Хилми паша. Полуслужбено „Време" вели да је Хилми паша као ђенерални инспектор Македоније показао сјајне способности, али је дошије мајстор ски руководио изборима против мађедонских Бугара. О Хилми паши говори се и да је противник руског предлога. За то ће се бугарска влада морати најпре орјентовати о држању новог турског кабинета. Желети је да он увиди потребу брзог споразума с Бугарском „Вечерња Пошта" вели да промена великог везира не значи само промену личности но и промену система. Екстремни младотурски елементи су с Хилми пашом опет добили превагу. Осим тога, осим великог везира, и други чланови кабинета су познати као Бугарофоби, нарочито министар војни. Бугарска се може само тиме тешити да сад стоји пред отвореним противницима, а с њима се често може постићи бољи споразум но с тобожњим пријатељима.

Историја једне изнуђене менице

Закулисне операције једне београдске Банке — Ухапшен члан Управе — Сатански план директора — Хапшење другог члана Управе — Изнуђавање у хапсани — Изнуђена меница — Покајан грех — Операција почиње — Фалсификат на есконтној листи — Чудан суд — Шта вели апсанција — Последња нада — Исповест једног ђенерала.

(свршетак)

Овакав рад суда изгледао би необјашњив, када се не би знало, да су у питању крупна имена, која би дошла на оптуженичку клупу.

Трг. суд је, дакле, остао при својој одлуци, коју је по нова оснажио и апелац суд.

Сада се предмет налази пред Касацијом.

Досадањи рад Касације не даје ни мало повода сумњи у правичност и објективност, да би имали нарочитог разлога да сада апелирамо на њега. С тога се уздржавамо свега што би могло изгледати на прејудицирање и чекаћемо његову последњу реч, да се после понова вратимо на ову ствар, која тако очигледно показује: како код нас људи не презају ни од чега па ни од криминала у борби за богаћењем.

Једна напомена неће бити излишна. Њу не чинимо ни Давида ни суда ради, већ ради карактеристике наших банчиних прилика. О њој би могло да размисли министарство народне привреде.

Из целокупног спора могло се приметити, како банка из бегава, да својим књигама уврди као је меница есконтована и кроз књиге спроведена. Давид је то нарочито захтевао, и банка је била дужна, ако не баш по закону, а оно у интересу свога јавног угледа, да стави суду своје књиге на расположење. Ово избегавање баца сенку на целокупан рад банке и министарство народне привреде би требало, да о овој околности води рачуна, а нарочито при шиљању свога комесара.

* * *

Овакав развој парнице није остао без утицаја на председника управног одбора Најдановића. Седи ђенерал није ни слутио, да ће се ствар овако развијати. Он је био међу онима који су пристајали, да целу оштету рефенски поднесе управни одбор. Али с друге стране није могао да одоле навељивањима свога пријатеља за каквог је дотле сматрао директора. Та његова слабост дошиле га је коштала морално много. Тиштила га је невоља Давидова јер је се осећао индиректним кривцем за све патње Давидове, чији је био пријатељ. Ту своју грижу савести он није крио. Често је он директору причао како га боле што се ствар на овај начин развија и покушавао, да га приволи на то да банка одустане од тужбе и сама подносе штету.

Али, директор није попуштао. Он је непрекидно остајао при своме мишљењу и говорио:

— Оставите ви ствар само мени. Ја сам је отпочео па ћу је ја и довршити. Натраг се не сме а напред може.

Ђенерал је давнашњи пријатељ Марка Баруха брата Давидовог.

Одавна је мислио, да се на неки начин оправда пред њиме за све непријатности, које је Давид преживео, а које су морале пасти тешко и Марку као брату Давидовом.

С тога се једно вече реши и сврати у дућан Марков, који се налази одмах до банчине зграде.

Марко је био изненађен овом посетом. Зар ђенерал Најдановић још има образа да њему излази на очи?

Ђенерал му пружи руку и повуче га да седну на канабе.

Марко седе радознало чекајући почетак разговора.

После мале паузе поче ђенерал:

— Слушај, Марко! Не треба ништа да ми пребацујеш. Ја знам шта ми сада све ти можеш рећи и шта *имаш права* рећи. Баш зато што то

знам ја сам и дошао, не зато да то чујем, већ да ти ја то кажем. Крив сам, огрешио сам се о тебе и твоје, али ме не осуђуј, јер ко зна да не би и ти на моме месту исто урадио.

Директор је крив. Он ме је на све натоциљао, а то му није баш тако тешко било, кад знаш наше односе

Какав је он нека ти најбоље послужи то, што он сада мени пребацује како ме је спасао апса...

И ђенерал развезе.

После дуге исповести ђенералове Марку је јасно било све. Снажно је стискао руку ђенералову и растао се са њиме као са старим пријатељем, решен да употреби све и истера на чистину ону непоштену компанију, која је тако безочно кидисала на част његову и његове фамилије.

Сви су изгледи, да му труд неће бити узалудан.

Мил.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Претрес „велеиздајницима"

Како из Загреба јављају претрес оптуженим Србима „велеиздајницима" у загребачком окружном суду биће 18. фебруара о. г.

Добротвор

У Врањеву је после кратка боловања умро адвокат др Владимир Гавриловић у 75 година живота. Адвокатску праксу никад није вршио нити се иначе женио. Све што је непокретно имање у вредности од 80 000 круна оставио је већином жељом српској православној црквеној општини, а није ни сиротињу заборавио.

Прилози

До сада је уредништву „Србобрана" послато 255 круна прилога ради попуњења каушије, из које су наплаћене новчане казне за штампарске кривице.

Дневне вести

Пад владе. Пад владе не може се, према свему, очекивати данас, јер ће данашњу скупштинску седницу испунити посланици, који ће говорити ради личног објашњења. После њих говориће министар привреде, па ће се тек тада приступити гласању за прелаз на дневни ред.

Пут министра војног. Г. министар војни ђенерал Живковић отпутовао је јуче изутра изненада у Крушевац, да се и лично по могућству увери о извесним радњама фамозног Душана Станојевића у „Обилићеву". Министру су стигле многе жалбе, како Душан омета на све могуће начине рад комисије, па је хтео да се што боље обавести и да комисији омогући посао.

Министар је отпутовао без икакве пратње.

Разговор с Пашићем. Бечки и пештански листови саопштили су у изводу „Правдин" разговор с Николом Пашићем.

Србија и Црна Гора. Из Земуна је опет послата једна лажна вест. Министар Миловановић је бајаги саопштио Краљу и члановима кабинета, како је, поверљиво дознао, да се црнобрски кнез Никола обратио у Лондон с изјавом, да је за Црну Гору непреста на ратна приправност неиздржљива, те ће се упустити у преговоре с Аустро-Угарском. Сад српска влада чини све да Црну Гору поново привеже за себе. Што је коме мило, оно и говори. — Наш пресбиро је ову вест већ демантовао.

А! То је један пат! Јучерашњи одговор Николе Узуновића Јаши Продановићу подсећа на одбрану оне бугарске младе, коју је напуштени вереник почео подсећати пред свима сватовима на љубавне састанке, које је са њом имао. Млада, видећи да се не може врдати, јер вереник тачно означава и место и време, збуњена одговара на сваку тврдњење:

А?! Па то је један пат!

У таквом се положају наш ао и Узуновић бранећи своје партије.

— Па шта баш да се министар војни огрешио о закон? Па он је војник!

— Шта зајам Управе Фондова? Штете има, али, у Управи има и самосталаца...

Само што не каже:

А?! Па то је један пат!

Трећи прелаз на дневни ред. Никола Узуновић у јучерашњем своме говору предложио је трећи прелаз на дневни ред. Он у томе прелазу тражи пад и министра грађевина за чији је рачун — као главног акционара Прометне Банке — министар народне привреде и учинио безаконља о коме је реч. Вероватно је, да ће се Узуновић и Трифуновић споразумети и комбиновати своја два предлога у један.

Аудијенција. Први подпредседник Народне Скупштине г. Љубомир Давидовић синоћ у 5 сати био је примљен у аудијенцију код Краља, која је трајала више од пола сата.

Форгач код министра. Синоћ око 5 сати посетио је Форгач аустро-угарски посланик, министра спољних послова д-р Миловановића у његовом кабинету и код њега се подуже задржао.

Трампа. Афера о Тари не престаје занимати целу јавност, а прети да постане фаталнa „Прометној Банци". Највише је банка насела са оном понудом Божи Јеличићу, у којој је понудила Божи да трампи Тару за Копаоник.

Јеличић је пристао, и сад Банка — њути!

А многи су се већ радовали добром алвалуку!

Судар возова. Ноћас се сударио мешовити воз бео градски, који полази у вече у 7 са нишким мешовитим возом. Судар се десио на параћинској станици, којом приликом полупана су два вагона и прозори на њима. Узрок судара је тај, што је скретничар пустио нишки воз на четврти колосек у место други.

Путници који су имали да продуже пут за Београд, сачекали су брзи воз и њим допутовали, који је дошао јутрос задоцњењем од два часа.

Аустријске интриге. „Temps" има из Петрограда овај врло значајан телеграм: „Грозничава активност што је развија аустриска амбасада у Петрограду, јако се коментарише. Амбасадер доказује да Аустрија нема других нападачких намера, него само сматра, да пошто су сва средства према Србији исцрпљена, *једна одлучна мера постаје неопходна*".

Наравно, нико не сумња да и Србија на ту меру може равном мером одмерити.

Карактеристично. Цела је Србија незадовољна данашњом владом, не што би она рђава или зла била, него што је *недовољна*. Али што је за нас недовољно то је за Аустрију таман! „Temps" пише да би успокојио оне, који су за мир пошто-пото: да док је год ово садање министарство на управи, мир је осигуран и Србија безопасна. Али чим би се коалицијони кабинет образовао, онда би спокојство њихово било мање.

Па то смо и ми вазда тврдили!

Нарочито наше противнике јако теши и оспокојава оставка министра војног ђенерала Живковића, кога називају „шовинистом". Наравно, њима је сваки шовиниста, који није роб.

Ослобођен. Госп. Милан Срећковић, члан кварта тераиског, који је био оптужен за нестала акта због двапут наплате дуга као капетан среза азбуковачког, решењем министра унутрашњих дела ослобођен је сваке кривичне одговорности, пошто је доказано, да г. Срећковић није одговоран по овоме делу.

Рат. По једној депеши из Берлина тамо је стигла из Петрограда вест, да је руски министар спољних послова Извољски изјавио у круговима политичара, да је *рат између Аустро-Угарске и Србије постао неизбежан*. По његову уверењу у опште су прилике на Балкану врло мутне. И „Новоје Времја" вели да је општи рат на Балкану постао неизбежан. Под изговором да Србија и Црна Гора хоће да заузму Новопазарски Санџак, Аустро Угарска ће поново упасти у Санџак. Аустрија се ништа не сме веровати. Она игра ва банк, па може добити али и изгубити.

Ко прима апанажу. Кад је јуче Узуновић у скупштини рачунао колико се годишње штети држава у корист Прометне Банке и израчунао, да та оштета износи 360000 динара, раздера се Станко пасуљ из свега грла:

— Ето, ко поједе апанажу! Зато ви и недате краљу апанажу!

Скупштина се слатко смејала овоме Станковом вицу а Станко, коме није виц био ни на крају памети већ је иностински зајаукао за апанажом, гладио је задовољно брке, који, сваким даном све више дају његовом лицу физиономију кинеског мандарина.

Оградили се. Кад је јуче у своме говору у Скупштини Никола Узуновић цитирао јучерашњи чланак „Дневнога Листа," у коме се замерало и Савчићу самосталној странци због његовог примања замини стра грађевина, самосталци су се свечано ограђивали од писања „Дн. Листа." Међу личностима, које су ту ограду изјавили био је и Драгољуб Јоксимовић самосталски посланик и главни сарадник „Дн. Листа." Ова ограда није остала без утиска на све присутне посланике.

Демонстрација самосталаца. Јуче су отишли из скупштинске дворане, да не би слушали говор Узуновићев, сви самосталски прваци. Ово демонстративно игнорисање самосталских првака најбоље карактерише на како чврстим ногама стоји споразум, на коме почива данашња влада. Из овога се изводи, да је споразум дефинитивно прекинут и према томе нема више изгледа на делимичну кризу већ пад целе владе. Шта ће после наступити то нико не може знати.

На одусуству. Г. Срећко Тешић, председник пореске управе, добио је 15-дневно одсуство, ради издржавања вежбе. За то време, заступаће га у дужности члан пореске управе г. Андра Петровић.

Пожар. Синоћ око 8 сати појавио се пожар у пољарској радњи Стевана Недића, пољара у Скопљанској улици бр. 14 Ватра се појавила услед сувише наложене пећи. Ватрогасци су одмах стигли на лице места и пожар угушили.

Штета износи до 300 дин.

Попуњен недостатак. Г. Брана Будић управник поштанске станице на Сави, коме је комесар министров нашао недостатак у каси од 2000. дин. и за то му је образована мешовита комисија, попунио је недостатак пре састава комисије.

Дужност његову примио је г. Васа Петровић, чиновник београдске поште.

Музика Краљеве Гарде у Скопљу. Ноћас у 10 часова отпутовао је Сташа Бинички са целокупном музиком Краљеве Гарде у Скопље да суделује на концерту, који 7. о. м. приређују професори скопљанске гимназије.

„Велеиздајнички" претрес. Како „Србобран" *поуздано* дознаје, претрес оптуженим Србима „велеиздајницима" почеће у загребачком окружном суду у среду 18. фебруара.

Депутација код министра. Синоћ су београдски

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(167)

XXXV

Отац и син

Чини ми се, оче, да у своме животу нисам осетио такво узбуђење. Чинило ми се да ће то бити нешто што ће ући у дворац Мем.

— Добра, госпођа Хигета! рече стари витез. Ти си баш срећан, младићу!

— Е, оче мој, срећа прође десет пута дневно поред сваког човека: само је треба видети и ухватити. На велику радост госпође Хигете, која је била сва срећна што је ја пратим, ја јој рекох да сам и сам хтео да се понудим да је пратим. Дођемо у дворац Гизов, затим код г-ђе од Навера и најзад код маршала Данвила. Иза дворца налази се врт. Тај врт има једна врата. Кроз та врата улази госпођа Хигета и иде у кухиње које су позади дворца. У тренутку кад Хигета уђе у врт, уђох и ја с њом.

— Шта то чините? узвикну она.

— Видите; хоћу да вас отпратим до кухиње. Ви нећете рећи да сам вам рођак, или брат, или што хоћете; али ја желим да уђем.

— Ах! господине витеже, ако господин управник..

— Опет тај управник! узвикну стари Пардајан. Тај ми је човек постао досадан. Нека се добро чува. Ако се не буде добро владао у твојој причи, уши ћу му отсећи. Продужи, сине!

Витез зачуђен у први мах овим прекидом продужи.

— Ако господин управник дозна, забраниће ми приступ у дворац, довршн Хигета. Али како ја нисам хтео да одустанем од своје намере, она само уздахну и пусти ме да идем за њом. С леве стране биле су кухиње, с десне, одаје за оставу и подруми. Хигета пође десно и у тренутку кад хтеде да уђе ја јој рекох чекаћу вас овде! Уплашена и брижна, она уђе у кућу, а ја се упутим једним оближњим вратима, отворим их, уђем у једну одају и затворим се. Прође десет минута. Чух како Хигета изиђе из куће.

— Где ваш рођак није више овде? рече неки млад и свеж глас.

— Дознао му је било да ме чека, одговори Хигета. Без сумње је у врту.

— Није, госпођо, јер бих га ја видела кроз прозор да је изашао као што сам га видела кад је ушао.

— Можда је изашао у тренутку кад сте отворили орман...

— То је могућно, госпођо, одговори свежи глас...

— Ја се надам, драга Жанета, да се нећете на мене љутити?

— За што? Што сте довели сво га рођака? Ни најмање; на против! А ко би то и дознао? Овај део дворца у вези је са предњим одељењима само једним ходником који је увек затворен, сем кад је време ручку и вечери. Мени би било мило да га и други пут видим..

— Хвала вам, Жанета, рече госпођа Хигета мало одорим гласом.

— Чуо сам их кад обадве изиђоше у врт и користио сам се тим да уђем у одају за оставу.

— Хм! рече стари витез. Опасан положај, сине мој! Зној ме је већ пробио од страха! Шта је даље било, говори брзо!

— Било је, оче, да сам кроз прозор видео служавку са господом Хигетом како ме траже по врту. Кад ме нигде нису нашле Хигета оде. Али сам ја имао времена да добро разгледам Жанету, да се уверим да је млада, лепа и да има најлепше очи на свету...

— Ах! ах! за то ли си ти ишао у дворац Мем!

— Далеко је од тога, оче мој Ја сачеках Жанету и кад она уђе у одају ја је загрлих и пољупцем јој задржах проплашени узвик. Нећу да вам говорим шта је даље било. Тек после по часа једна Жанета била је уверена да сам до лудила заљубљен у њу. У исто време дознадох да она треба да се уда да би учинила по вољи управнику..

— Ах! сад је готов! Отсећи ћу му уши! узвикну стари Пардајан.

— Да би учинила по вољи управнику она је требала да се уда за његовог нећака, који је био коњушар код маршала Данвила. Дознао сам да се управник зове Жил, а нећак Жило. Дознао сам да Жанета не воли господина Жилота и да презире господина Жила, а то је за мене било таман како ваља. И ми почесмо тада нежне изливе, миловања и тепања, кад се од једном зачуше кораци из ходника. Жанета отвори један велики орман и гурну ме у њега у тренутку кад се врата отворише.

— Ух! узвикну стари витез. Кладио бих се да те је нашао онај глупак Жило!

— Није, ушао је његов ујак.

— Жил! Е, досадно ми је тај човек с његовим мртвачким лицем. Али, све једно, уши ћу му одсећи!.. Ах! јадни мој синко, био си у страшном положају у томе твом орману! Како си изишао?

— Сад ћете чути, оче. Дакле, управник уђе. То сам одмах увидео по првим речима Жанетиним. Ево какав се разговор међу њима повеле:

— Жанета, рече управник, јесу ли ти заробљенице рекле што јутрос?

— Заробљенице! узвикну стари Пардајан.

(наставиће се)

хлебари послали једну депутацију министру унутрашњих дела, која је молила, да се београдским хлебарима дозволи слободна продаја хлеба.

Г. министар је примио депутацију и обећао да ће учинити све оно, што им се по законима земаљским може дозволити.

Депутација је отишла задовољна одговором министровим.

Грађанска Касина. У суботу 7. ов. мца имаће своје касинско вече за своје чланове и њихове породице са концертним делом и игранком. Свираће војна музика. Улазна цена 1·50 дин. за самце, у породица 1 дин. Гости из Београда не могу се доводити. Почетак тачно у 7 часова.

Извештавају се чланови „Касине" да ће се отворити часови играња и то уторником и петком од 5—8 часова у вече. Плаћа се за исте 10 дин *месечно* благајнику „Касине". Први час биће 6. ов. мца.

Погинуо у лову. Прекјуче је погинуо у лову Миленко Милићевић, тежак из Наупаре, у округу крагујевачком зато, што је своју пушку капслару и сувише напунио, па кад је опалио цев се од пушке сва распрсла у стотине комада, и њега на месту убила.

Покушај тровања. Синоћ око 6. сати Јелена жена Саве Лазаревића пиљара овд. попила је чашу цеђа, у намери да себи одузме живот, али јој је благовремено притечено у помоћ од стране лекара и упућена у болницу. Узрок је стална свађа и рђав живот са мужем.

100 Овогодишњи број ашеснника било је ноћас у Управи Београда, који су по разним судским и полицијским пресудама у притвору.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

(-) Поводом отварања енглеског парламента З. о. м. сифражетска миса Матере пошла се после поноћи у ваздушној лопти, да би могла пловити изнад парламента и овго бацати маси пакате. Али је ветар натерао лопту сувише високо, да је гомила није ни опазила.

(-) Позориште Флорес у Акапулку Мексаца (Америка) изгорело је за време преставе, која је давана у част гувернера. На преставу је било на хиљаду душа најстаријих и најбогатијих породица из провинције. Паника је била велика, те су многи угњављени.

§§ У Паризу је умро Емануел маркиз од Новја, бивши посланик републике у Берлину.

∞ Академски сенат немачког универзитета у Прагу решио је да тргне своју оставку.

(!) Америчка скупштина усвојила је законски предлог, по коме се територије Аризона и Њу Мексико проглашују као савезне државе.

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОМПАНИЈЕ

У топлој соби кварта теразиског — Ко је сачесник? — „Ћопина" авантура у Софији. — Хватање на легалу.

(наставак)

Састанак смо заказали код „Гинића" али „Буки" не дође. Љут, вратим се натраг и смотам све што сам могао понети.

— Па добро, — прекиде га Савић, коме сте те гвожђарије продавали. Одело кажеш продавали сте теладима а ове бакраче, сикире, коме сте њих продавали?

— Те смо ствари обично још исте ноћи носили у плац Панте Милића, трговца са старим гвожђем и сутра дан их на кило продавали његовој жени Марији, са којом кобајаги Панта не живи. А то је само маска, јер он непрестано долази код ње, а овамо се ко сањим раздваја.

Он то ради зато, да не би он био крив ако их ухвате, да купују крађене ствари, и што она просто кајишари на мери.

— Море мислите ви, да само ми другога крадемо. Краду и нас, те још како нас краду. Само ми немамо коме да се жалимо — заврши „Ћопа" са извесном резигнацијом.

— Још... заусти Савић.

— Нема више! — одговори одсечно „Ћопа".

— Добро! Сад можеш ићи. Видићеш да ли ћу реч одржати — заврши разговор Савић и устаде.

„Ћопу" одведе жандарм а писар се изврну уморан на канабе, да задовољан сања о — класи.

II

Међутим Савића је интересирала крађа извршена у стану бакалског еснафа, који је био одмах друга кућа до кварта. Ни „Тутун" ни „Ћопа" нису признали ту крађу. Немогуће је било претпоставити да су они то нарочито крили. Признали су толике опасне крађе, па зашто не би признали и ову. Јасно је да постоји друга компанија лопова, која није имала везе са овом. Требало је, дакле, учинити све, да се уђе у траг тој другој компанији. Али, како? Учињено је већ све, па се није могло ни на траг наићи. А дани пролазе и што год више времена протекне све ће бити теже пронаћи кривце. Кад би се успело и њих похватати то би значило ослободити Београд од крадљиваца за дуже време.

У таквом је стању затекао Савића жандар, када је извео пред њега Срету Поповића коцкара, који је раније био шинтер а у последње време бавио се прошњом. Срета се налазио у притвору због неких ситних крађа. Тражио је да га изведу пред Савића, да га нешто замоли.

Жандар саопшти Савићу зашто је довео Срету и оде.

— Господине писару — поче Срета просијачким гласом ја сам дошао да вас молим, да моју ствар свршите што брже. Ви знате како је тешко овде издржавати затвор а ја сам болестан, Или — или.

— Немој, брате, ништа да ме молиш љутну се Савић. Сви ви тражите, да вам се чини а ви нећете ништа да вратите.

— Па кад сте ви штогод тражили од мене? ја бих вама учинио, али како. Шта ја вама могу да учиним — увијао је Срета.

— Можеш. Да богме, да можеш. Само нећеш. Ето ти сигурно знаш и где станују и где се састају коцкари, а ћутиш као риба. Нећеш ни шта да кажеш. Е, па нећу ни ја теби да чиним. Танте за танте — љутито је готово викао Савић.

(наставиће се)

НАРОДНА СКУПШТИНА

Јучерашња скупштинска седница потсетила ме је на једну сцену, коју сам некада посматрао са прага своја стана, који сам држао у једној великој авлији. Било нас је много кирајција. Ко ти ту све није становао Са улице су становали један богат трговац и један виши чиновник министарства а што су станови били дубље у авлији биле су све сиромашније кирајције. То су оне дугачке а уске авлије, чије фронтове сачињавају станови од по собе и кујне, у којима можете наћи најразнородније друштвене елементе које је беда и невоља ту сјурила.

У тој авлији, баш преко пута мене становала је једна женска, чију прошлост није нико од комшија знао, али, чијом би се садашњошћу могла комотно забавити полиција. До мога стана становала је друга једна женска врло слична њој. Разликовале су се само мало. Док је код прве био „долазак у кућу" и сувише велики, а нарочито ноћу, дотле је друга имала само једног посетиоца кога нико од комшилука није примећавао кад долази, али, кога је цео комшилук гледао кад је умивен, очешљан и потпуно очишћен одлазио од ње. Тај „један" се чешће мењао. Младог, ушторљеног официрчића замењивао је дебели, мали, трбушати рентијер, да би после њега дошао какав бакалин.

Комшије су их обе избегавали те су се ваљда и због тога њих две спријатељиле. Једна другој нису просто избијале из куће.

То је тако трајало подуже времена, док једног дана није, што наши кажу, пукла тиква између њих.

Засмрдела је цела авлија.

Сећам се као данас те сцене.

Обе стоје пред својим вратима. Једна држи метлу у рукама и њоме млатара по ваздуху и прети вичући из свега гласа. Друга стоји на прагу, подбочила се а језик јој се разиграо.

— Охо! Видиш ти ње чистунице. Почисти прво блато пред својом кућом па после дођи пред туђу — дерала се једна.

— Сама си блато. Блато ти и долази у кућу. Није те ни срамота од комшилука. Чудим се само како те и трпе. Та то више није ни стан но јавна кућа — одвраћаше друга.

— Ха! Ха! Ха! Јавна кућа. А је ли, Бога ти, да ти није онај официрчић брат од тетке?

— Ћути ти само! А да теби нису оне девојчице, које сваког дана довлачиш, сестричине. Нешто их много имаш?

Препирка је расла. Ви је већ, драги читаоци знате. Знате већ ко су биле те женске и знате им речник.

Комшије су склањале женску чељад у собе и навлачиле завесе на прозор, да не чују и виде ову срамоту, па су после протествовале код газде све дотле, док овај није ове две истерао из стана.

На запрепашћење целог комшилука, оне су се још пре свеобе измириле и помагале једна другој при свеоби.

Е на ту ме је сцену, коју нећу никада заборавити, подсетила ова „дебата о Тари" коју воде стари ја и млађа браћа.

Скупштина трешти од силних скандала, које браћа износе једно другима. Свет слуша и види да су обоје у праву исто онако као што је и онај комшилук знао да су и оне две комшике биле у праву.

Само изгледа да овде нема газде, који би им обема подвикнуо сиктер. Изгледа као да газда — народ — живи негди на страни па и не види и не чује шта му се по кући ради. А док он дође дотле ће се ове две женске сигурно помирити.

То није било ништа необично ни код оне две комшинице, па неће сигурно ништа необично бити ни код ове завађене браће.

ИЗ ПУБЛИКЕ

Господину

Василију Матићу

Рачуноиспитачу Главне Контроле, секретару „Грађанске Касине", по мало фудбалашу, по мало самосталцу, сваком кандидатуру за жеандарску и т. д. и т. д.

Овде

Три месеца је, мислим, довољно било да према твоме обећању, датом мени и Николи, твојим жирантима, регулишеш твој менични дуг од дин. зл. 450. — који си, на начин по све некавалерски, бацио на наша леђа. Ја сам ти и усмено па ето морам и писмено да ти кажем, да то не неш моћи учинити докле год не скинеш забрану коју си ставио на своју плату за рачун твоје г-ђице сестре. Цео свет увиђа да ти твојој сестри не можеш ништа друго дуговати до само обзире пажљивог брата, а зато се тек не ставља забрана на половину плате. Свако види да си се ти још раније осигурао а жирантима како Бог да и сада нико није луд да те и даље кредитира. Ја и Никола, у име Бога, преживећемо и ову „пажњу" с твоје стране али је у твоме интересу да ову забрану скинеш те да у моменту опет какве твоје женидбене комбинације, можеш наћи пара и поћи да тражиш „према себи ћевојку". Ђ во те знао, куд ти код толико твојих старих пријатеља међу данашњим и дојучерашњим силницима, наиђе на мене?! Ја очекивах да ћеш се користити бар најновијим пријатељем, али видим, све је узалуд. Мора бити да се у себи смејеш и велиш: „Нек плаћа реакционар, што бих ја се својим пријатељима замерао"! Једина ми је утеха: искуство и жеља да ти то са мало интереса — па ма и не сходно закону и обичајима — вратим.

5.—II 190 .
Београд

Рада.

„ЗИМСКОЈ РУЖИ"

Крај чесме

Још жубори жубор чесме
Кроз камен се вода снива.
Слушам жубор пјесму њену
Ах, а душа прошлост снива.

Давно, давно жубор исти
Шумио је ко и сада,
И шапто ми: „Љуби само!"
А сад шапће: „Доста јада!"

Ох, прошло је срећно доба,
Сад од чежње срце пати
Па што шапћеш: „Доста јада"
— Кад не можеш срећу дати

Рајко

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

ЗА ВРЕМЕ ЛУДВИКА IV

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

Казну овога последњега краљ је поштрио робијом, али је хапсеник побегао из Сен Лазара, где су га били сместили. Што се тиче Лезажа, благо дарећи својим везама Воазенова је умела брзо му израдити слободу. У једном извештају за Лувоа изводи Ла Рејни закључке, који се дају извести из процеса од 1668 Пошто је с много стручна знања сратио пажњу на то да се у исказе оптужених у толико мање може сумњати у колико потичу из доба (март 1668.), кад се у публици још ништа није знало о односима између Луја XIV и госпође Монтеспанове, и односима који су се тек рађали — вели полициски преседник, да су Лезаж и Маријет о тим односима могли дознати од саме маркизе, па онда вели: „Из процеса 1668. излази да је госпођа Монтеспанова још од 1667. општила с Воазеновом и њеном се помоћу састала с Лезажом и Маријетом, исто тако да је Маријет у присуству Лезажову и то у његовој, Маријетовој соби, читао јеванђеље над главом госпође од Монтеспана" — „Изгледа дакле да је још тада постојао какав план. — Пошто сам о томе саслушао оба саучесника — обојица су од тог доба били одвојени — они су рекли да је томе плану био циљ да се добије наклоност краљева, да је Воазенова у том циљу дала прашак и метула га испод путира, па је после дат госпођи Монтеспановој, која је при том говорила једну формулу преклињања, у којој су била имена краљево и њено властито, да је она даље у Сен Жермену вршила и друге церемоније. У Сен Северену дала је читати литургију над два срца, у Маријетовој соби радила и друге безбожне ствари, из ког разлога а — како један вели — и из разлога да госпођица де ла Валијер умре, док други тврди да се она само уклони. — (Ова су преклињања вршена над људским костима.)

Ни Лезаж ни Маријет нису ништа рекли све дотле, док нису били приморани на признање први изречном заповешћу да каже истину, а Маријет фактима.

(Наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас је одличан програм, са новитетом:

Чаробно канабе и нарочито захтеваном шалом:

Српско — аустрицки рат.

Канцеларисko време

Тако се зове нов сатиричан позоришни комад који ће се у току овог месеца престављати у Нар. Позоришту. Писац је овог комада познати приповедач Чеда Поповић, чији досадањи литерарни радови гарантују за успех овог комада.

Синоћни бал у позоришту

Синоћни бал у Народном Позоришту, који је приредила Управа Позоришта са масом „патронеса" — пропао је. Бал је посетила цела фамилија драматургова, један извесан број патронеса и 50—60 радозналих грађана, који су дошли да виде, како ће то изгледати. Чист приход тешко да ће прећи једну хиљаду динара, која ће се сума употребити у отплату уложеног капитала за патос. Према томе, ако Управи и после овог искуства, нису избијене даске из главе, те остане и даље при својој, „идеји" глумачки фонд може очекивати приход од тих забава тек после 10, година. А дотле породице глумаца и остарели глумци могу и гладовати.

Ристо, Ристо,
Јадни Ристо!
Шта ће с тобом бити?

ТЕЛЕГРАМИ

Беч. Бугарски кнез Фердинанд, који се овде инкогнито бави, није никога званично посетио нити је примио званичне визите. Кнез ће вероватно данас отпутовати у Софију.

Цариград. Службено се саопштава да је Ихсан бој, турски посланик у Мадриду постављен за турског посланика у Београду.

Милан Миловановић

АДВОКАТ

Од 1-ог Фебруара т. год. примаће и приватну клијентелу у својој канцеларији у партеру нове зграде Београдске Задруге и пре и после подне. 68 5—5

МЕЊАЧКА РАДЊА

ИСАКА Ј ЕШКЕНАЗИ

Купује купоне 2 од сто држ. дозова и плаћа 2 дин. комад.

Купује акције и заложнице свију завода Крал. Србије, плаћа добру цену.

Продаје менице, марке таксене и поштанске и даје рабат 2 и по и 2 и три четврти од сто.

Српске Класне Лутрије за II класу има на продају у свима поделама. Шаље сваком на захтев. Вучење 6. фебруара. Главни згодитак *30 000* динара.

43 10—10

Отворили смо три дућана и то на Великој Пијаци, Зеленом Венцу и Палилулској пијаци

За продају говеђег цубока

Говеђе главе 1 кило 0·30 дин.
Прса цигерица 1 кило 0·30 дин.
Слезине 1 кило 0·30 дин.
Цела бела цигерица 1 комад 0·40 дин.
4 ноге говеђе 0·60 дин.

Продаја врши се сваки дан пре подне. 39 10—10

Ученик на боље иуће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је конзилијално-деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Крал. Срп. Дворског Лиферанта. — Београд.

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.
Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok, белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урањене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера," Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка млађог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·5 .

Салаше *нова роба најбоље квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Комемберта, Брза и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр дин. *Највеће и најразноврсније стоваришше* **Бомбона** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи првених, „Марона Кестена ит.д *Француских Сардина* у зејтину највећи избор. Тонфиша, Мариниранх Харинги, Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица Зечева Фазана и т. д Зејтина француско за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конзилијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашности шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 15 15—

ОБЈАВА

Издаје се један стан од 1. маја о. г. у улици Милоша Великог бр. 67. са улице, од три собе, предсобљем, кујном и одељење подрума и

ЈЕДАН СТАН у авлији у истој кући од 1. Марта о. г. од 2 собе и кујне.

За погодбу обратити се старацу масе Светозару Спасићу у фирми Николе Спасића и компаније у улици Кнез Михајловој.

5. Фебруара 1909. г.
Београд. 76 1—3

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне жипоне и *најмодернији укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најскромније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед куфуцна сваког је дана слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је постигао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобио је све најотменији и најсолиднији салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашности, за коју ваља послати или ма какву добро стојећу хаљину или меру по моме цртаном упутству.

Цене су једне за сваког!

Изашла је из штампе

„Тајна Конвенција

између

Србије и Аустро-Угарске"

(Један лист из новије историје Србије)

од

Стој. М. Протића

Државног Саветника и бившег Министра Унутрашњих Дела

ДРУГО ИЗДАЊЕ

Цена 0·50 п. д.

Може се добити код издавача у књижари

ГЕЦЕ КОНА — Београд 63 3 3

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА

Помодно Мануфактурна Трговина

АВРАМА Х. ГАБАЈА и Комп.

код Лубенице

Васина ул. преко пута Народног Позоришта

Распродаје

сву робу знатно јевтиније но до сад услед селидбе радње.

Распродаја ће трајати до 30. Априла 1909. год. а од 1-ог Маја исте године отварамо нову Мануфактурно-Платнарско-Галантериску трговину у згради *дом Анкера* на *Теразијама* где се сад налази апотека Викторовића. *Мустре на захтев шаљемо бесплатно.*

С поштовањем

33 15—20 **АВРАМ Х. ГАБАЈ и Комп.**

Дунавски Кредитни Завод

Позива све своје акционаре да положе заостале недељне уплате, иако не би претрпели последице чл. 10 заводских правила, јер ће им се акције поништити.

Управни Одбор.

Анастас Павловић

трг.

преминуо је јутрос у 2 часа после кратког боловања у 88 години живота.

Погреб сутра у 2 часа по подне.

Опело у Саборној Цркви.

Стан: Кнез Михаилова ул. бр. 21.

2. Фебруара 1909. у Београду.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

супруга: *Персида*; син: *Милан*; кћери: *Милева* и *Полексија*; сестре: *Савка* и *Љубица*; снаха: *Мица*; зет: *Ђорђе Гинић* са унуцима и праунуцима

Народна Банка

Двадесет пети редовни збор акционара Привилеговане Народне Банке Краљевине Србије биће 7-ог марта 1909. год. у 9 сати пре подне у згради Народне Банке.

ДНЕВНИ РЕД:

1.) Извештај Управног Одбора о раду и полагање рачуна за 1908. год.
2.) Извештај Надзорног Одбора.
3.) Одобрење биланса и радње Управног и Надзорног Одбора за 1908. год.
4.) Предлог о подели добити.
5.) Предлози акционара, ако их буде поднесено по пропису статута (чл. 66.)
6.) Бирање три члана за Управни Одбор.
7.) Бирање два члана за Надзорни Одбор.

Акционари који желе да учествују на овоме збору, треба да поднесу своје акције као и друге исправе, где и оне требају, најдаље десет дана пре збора, дакле до закључно 27. фебруара ове год. и то:

У Београду Народној Банци одељењу за зајмове на залоге и оставе.

У унутрашњости новчаним заводима.

После дана кад се збор закључи може сваки акционар своје акције (и остале њима приложене исправе) на повратак признанице узети натраг где их је положио.

На основу чл. 25. ж. закона о Народној Банци напоминје се, да је код суда тражено уништење акција под бројевима 11.607 и 13.264.

№ 3.406

Београд, 3. фебруара 1909. год.

Гувернер Нар. Банке
72 2—3 **Тих. Ј. Марковић**

Кафана „ЛЕПИ ИЗГЛЕД"

(Кнез Милошева ул. ћошак)

Издаје се под закупу од 1 маја ове год., а може и раније. Јавити се Стојану Пајићу Косанчићев венац или у кафани.

75 1—10

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА

најбољи алкални киселјак

Награђен највећом наградом „Grand Prix" у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим изворот, при чему се не губи ни најмање угљене киселине нити вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стовариште код

г.г. Глише Андрејевића и Брата

Варош-Капија — Телефон бр. 282.

Поруџбине из Србије и иностранства прима и одмах извршује

Аранђеловачка Конзорција

Крал. Срп. Двор. лиферанти

Аранђеловац. 2 60

ФАБРИКА БОНБОНА И ШЕЋЕРНИХ ПРОИЗВОДА

Радомира Рашковића

одликована Златном Медаљом на Балканској Изложби у Лондону 1907. године

Препоручује своје одликоване производе и то:

Слатко од Орашчића. Шљива, Руша, Јагода, Малина, Љубеница, Јамува и Трешања, Поморанџи и Ванила и Чоколаде.
Бонбона и Чоколаде фених фалованих, свилених, сувих, разних Роксова, обичне произведе осле и првене.
Ратлука Цариградског фалованог са бадемом, нефилованог и српског у таблама и сандуку
Ялве Цариградске и Бурске. **Шећера** жутог и првеног.
Коњака српског и француског. **Рума** „Јамајка" и обичног.
Сока природног од Малине.
Ликера разних и то: „Шетрес", „Кин" Растопчан, Ванила и т. д.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло умереном ценом и брзом услугом. — Продаја на више и на мање. 61 4—4

Телефон 869 Београд — Васина ул. бр. 6. **Телефон 869.**

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака насигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од озбиљних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПАТОМ

Адреса: *Апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд* 1658 22—

„Правда" излази сваки дан — Претплата је за Србију за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·60 дин. За иностранство: за годину 32 дин. за пола год. 16 дин. за четврт год 8 д. — Број уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | СУБОТА 7 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 38. | Телефон 821.

Пад владе

Као што је цела Србија очекивала: Скупштина је осудила неисправан и по државне интересе штетан а по јаван морал скандалозан, рад министра г. Главинића. Јуче је он гавао пред Скупштином последњу одбрану, и ма да је успео, да својом очајном мином изазове извесно милосрђе код посланика, ипак му нису могли примити одбрану као довољну извину и поимеричним гласањем је жигосан.

Но приметно је: да и ако је формално вотумом оборен г. Главинић, у ствари као главни кривци су погођени г. г. Савчић и Драшковић.

Две ствари врло карактеристичне ваља запамтити са јучерање седнице:

1) И ако је г. Савчић био означаван као главни виновник у овој скандалозној „афери Тари," и ако је он поцрпео главни ћар из неисправног делања г. Главинића; и ако је јавно у сред Скупштини означен као тајни ортак „Прометне Банке" — ипак није ни речи у своју одбрану проговорио!

Не значи ли ово ћутање: да се нема шта рећи? Није ли то потпуно признање?

2) Ћутање и десолидарисање владе са министрима Савчићем и Главинићем.

Самосталци су најватреније па чак и најогорченије бранили рад г. Главинића у овој афери, доказујући не само да није пређав ни користољубив, него чак да није ни незаконит ни некоректан.

А међутим, министри у чије они поштење потпуно верују, као што су г. г. Велимировић, Милосављевић, Миловановић и Поповић, *нису се хтели солидарисати* са тим коректним радом г. Главинића. У име самосталаца г. Пећић је на рочитим питањем изазвао владу: да се изјасни солидарише ли се она са својим чланом г. Главинићем? И добио је негативан, хладан одговор.

Тај одговор је ставио црн печат на ову аферу. Ни сами другови г. Главинића не верују више у исправност његова рада. Веће сведоџбе не треба!

Како се самосталска група солидарисала са г. Главинићем, то су сва три самосталска министра дали оставке.

Влада ће најпре позвати самосталски клуб да одреди друга три члана — мало вештија — за министре, па ако самосталци одбију, и г. Велимировић ће поднети оставку.

То ће бити данас.

На тај начин споразум ће бити прекинут и ми улазимо у општу кризу.

О испитима
За резервне официре

Господ. Министру Војном

Вама је, Господине Министре, без сумње, познато да су већ отпочели, а код појединих родова оружја и завршени испити за чин резервних официра код ђачких-подофицирских школа. Али Вам Г. Министре свакако није познато, да код свих комисија, пред којима се ови испити полажу, *не влада* подједнако поступање, а нарочито не влада подједнако *мишљење* о томе: да су нам у овом критичном добу неопходно потребни интелигентни и способни резервни официри. За потпуно разумевање овога навешћемо Вам, Господине Министре, ово што следује:

У артилеријској ђачкој батерији у Крагујевцу од пријављених 34 кандидата за полагање испита за чин резерв. потпоручника, положило је са одличним успехом њих 33, а само један одбијен, што је доказ, да су сви ти младићи схватили потпуно своју дужност кад су за време од 6 мес. постигли овако сјајне резултате Али за овакав успех највећа част припада команданту подофицирске артиљер. школе, као и г. г. официрима, који су ове младиће спремали за узвишени позив, који њих и Србију очекује.

Да су сви ови одиста заслужни похвале, доказ је тај, што је Ваш изасланик, при полагању ових испита ђенерал, г. Никодије Стефановић, био потпуно задовољан, управо изненађен, овако сјајним успесима, а то је сигуран знак, да наше подофиц. школе могу *у року од 6 мес.* да нам дају ваљане и способне резервне официре.

Такав је исход, како смо обавештени, и у пешадијској ђачкој чети, у којој је било на одслужење рока око 80 њих на броју.

Међутим, на жалост, у ђачкоме воду код коњичке подофицирске школе почетак већ показује, да се на све младе и школоване људе, као и на њихову спрему, не полаже много, јер их, без обзира на ову њихова комисија немилосрдно обара, јер иста, не знамо по коме праву, јасно исказује своје мишљење и у напред даје на знање кандидатима, да проведено време од 6 мес. *није довољно*, па да један школован и интелигентан младић може да постане резервни официр и према том комисијском мишљењу и од њих 18 ђака једва да ће и један моћи положити испите за чин резер. потпоручника.

Такво наопако мишљење дотичне комисије, ако одиста резултат испита испадне неповољан, даће ружну оцену о способности и спреми командата као и официра те школе, који су, по сазнању, фактички уложили и сувише труда око спреме и обуке дотичних младића. То би, Господине Министре у исто време била и једна жалосна појава, да по овако накарадним појмовима, ови младићи немогу положити испите, кад по спреми ни мало не изостају иза својих сретних другова из осталих родова оружја.

Износећи Вам ову очиту неправду, ми Вас молимо Господине Министре, да обратите пажњу на рад ове комисије и да не дозволите, да ради њеног погрешног схватања, ови младићи неправедно страдају и да као нека пасторчад буду запостављени иза својих другова у осталим родовима оружја.

Писмо из Скопља

Скопље, 5. фебр. 1909.

Нетачни су извештаји са скупштине наше, који су објављени у „Правди". Мало је то још рећи да су нетачни, него су неистинити и намерно извитоперени. Ако те извештаје шаље „Правди" онај господин што је дошао из Београда као известилац да ли неког листа или прес бироа, онда се није морао трудити ни да долази овамо, јер ни сами чланови зло-познате которије овдашње не би могли више оклеветати поједине посланике који им нису у вољи.

Ако је „Правди" стало до истине, а ја држим да јесте, онда нека зна:

да у скупштини има велики број посланика који су незадовољни радом наметнутог Централног Одбора;

да су међу тим посланицима најугледнији људи из народа и најјача интелигенција наша;

да ти људи воде начелну а не личну опозицију;

да је А. Буквић интелигентан човек, добар Србин и угледан грађанин:

да је Александар Илић млад, интелигентан човек, добар говорник;

да је рад Централног Одбора, из којега су иступила три члана његова (међу њима и Буквић, који је био потпредседник Централног Одбора), не само испуњен погрешкама, него одсев пакости и злоће појединих чланова Одбора:

да се которија упиње свом снагом и служи се свим средствима да спречи претрес о раду Централног Одбора;

да је Скупштина блокирана гомилом најмљених, на зло готових људи, а посланици окружени шпијунима;

да из Скопља не може ни штом ни телеграфом бити отправљена ни једна вест, која не би годила которији;

да су многи посланици прости људи, изненађени и поражени притиском који се врши над њима, па би радо побегли и са скупштине и из Скопља, само кад би могли измаћи испод надзора шпијуна — сталних пратилаца.

То је на брзу руку написан извештај. који неће бити и последњи. —ц.—

СТРАНА ПОЛИТИКА

Хилми пашин експозе. *(Изјава поверења. — Јавна безбедност. — Настава. — Миролубиви међународни односи. — Коран. — Немотивисање пада Тамилова).*

Експозе великог везира Хилми паше, који се у скупштини појавио само у пратњи новог шеикулислама и министра полиције, на предлог неколико посланика усвојен без мотивације с изјавом поверења. Нарочити је утисак изазвало уверавање да је кабинет готов одступити и на најмањи знак неповерења, даље обећање да ће свом строгошћу повратити јавну безбедност и унапредити просвету према финансиским срествима. С допадањем је примљено и место, у ком се вели: „Ми хоћемо с целим светом да живимо у миру и надамо се да садашње и будуће сукобе решимо без ратне опасности и да помоћу пријатељских нам сила у скоро на конференцији пријатељски решимо и најновије спорове". После експозеа настала је кратка дебата. Најпре је хоџа Мустава протестовао против примедбе Хилми пашине, да ће за узор узети иностране законе, јер, вели, довољан је религиозан закон. Исмаил Кемал, арбанашки вођ либерала, предложио је изјаву неповерења, што кабинет Хилми пашин противно уставу још није образложио пад Тамил пашин и што је поново узео у кабинет министра војног, чија је неспремност позната. Услед тога је настала велика ларма и предлог о неповерењу је одбијен.

Злочин гардијског поручника

Убиство у кући бр. 14. — Две жртве. — Гардијски поручник Ландсберг. — Признање хотимичног убиства. — Записка Ландсбергова. — Мрачни пародокси — Злочинац у официрском мундиру. — Жеља да се ожени. — У очи убиства. — Пресуда.

Ноћу 25. маја у Фридлендерову апотеку у Петрограду ушао је један блед и изнемогао због губитка крви официр, и замолио је, да му се привеже дубока рана на шаци леве руке; рана је била опасна, јер је артерија повређена.

Сутрадан је тај официр, који се звао *Карло Ландсберг* и који је био поручник у инжињерском гардијском батаљону, обратио се своме команданту с молбом за осуство, јер је, како сам рече, добио депешу о напрасној смрти своје мајке, те мора одмах на своје имање, што се налазаше у Ковенској губернији.

После четири дана неки молер, који је фарбао с поља кућу бр. 14. на Гроденском проспекту, угледа кроз један прозор на трећем спрату у соби крвав труп неке женске. Становнике тог одељења придворног саветника Власова и његову куварицу Семенидову видели су последњи пут 25. маја. Од 26. маја њихов стан беше затворен и сви су мислили, да су отишли на летњиковац, што га је Власов у зео био под киријУ. Кад је полиција отворила закључани саветников стан *нашла је заклане* и Власова и Семенидовну. Дубоке ране, нанете оштрим оружјем, зјапиле су им на врату.

На поду, пошав умиваонику и к вратима, била је маса крвавих трагова, што је сведочило, да је и сам убица био рањен; крвав пак новчаник Власовљев, у коме је поред разних вредећих папира било и 14.000 рубаља у готовом, осветљаваше и мотив овог двојног убиства.

Полиција одмах отпоче истрагу и на првом свом кораку утврди, да је 25. маја поручник Ландсберг био последњи гост побијених. На прегледу извршеном над поручником на његовом имању, констатовало се, да сем оне велике ране на левој шаци, има и неколико огреботина, за које је он објаснио, да су постале кад је једном непажљиво метнуо сабљу у канију.

Поручник буде ухапшен и већ 9. јуна призна да је убио Власова. Дуговао му је 5000 рубаља, а рок плаћања беше 25. мај. Тога дана молио је Власова, да промени меницу, а кад га је овај грубо одбио, он је симулирао малу слабост и послао Семенидову за лимунаду. Док се Семенидова бавила ван, он је заклао Власова, па то је исто учинио и са куваричом кад се вратила. Из портфеља Власовљевог узео је своју меницу и неколико банака, да би му се нашле у џепу.

После три дана Ландсберг је предао исљеднику једну интересантну записку, у којој покушава да изнесе анализу свог душевног стања пред убиство и за време убиства.

Задавши себи питање, да ли је он то све учинио у наступу очајања, изазваном тешком и безизлазном ситуацијом, или га је напротив сав начин светског живота, којим је живео, неприметно спремао и убеђивао, да у намераваном убиству нема ничега за осуду човека, који би био у положају у ком се он находио — Ландсберг је овако одговорио:

— Првог дана, кад сам ступио у војну службу, мене су стално почели учити владати сабљом и револвером. Пошто сам био у инжињерији то сам се природно учио, како ћу правити замке кроз земљу, како ћу се прикривено приближавати, да бих само побио што више непријатеља.

Непрестано бавећи се читањем војне историје Ландсберг је увидео, да једна трећина државних буџета иде на војне циљеве. Наполеон III. да би уздигао свој углед, који се почео клонити паду, започео је рат са Пруском, рат, који је Француску, сем две изгубљене провинције и плаћања оштете у неколико милијарди, стао толике хиљаде живота. Немачка је, изгубивши такође хиљаде хранитеља породичних, примила те милијарде, на место да из раздела пострадалим, бацила их је све на даља спремања за једну нову војну, која ће прогутати нове хиљаде својих жртава. Да ли је то мрско дело кажњено или не? Не... Круп добија масу новаца, а официри одликовања „за храброст". „И ја сам сам добио Св. Ђорђа, кад сам под командом Скобељева, браћећи себе лично код Маграма у Коканду, припомогао да се побију последњи остаци бра-

нилаца своје домовине! При повратку у Петроград с ове војне, у којој је побијено преко 10000 људских живота, светина нас је награђивала цвећем и ловоровим венцима. И за сва ова убиства ми смо били награђени, место да су нас казнили."

— Ми војници — продужује даље Ландсберг — једнако понављамо речи „противник" и „непријатељ". Али при свем том нико памети неће мислити, да војници противничког логора гаје лично мржњу спрам свог једника, кога ће сутра или прекосутра убити. Сваки од тих војника убеђен је, да тим убиствима не само што не чини казнимо дело, већ врши јуначтво, о коме ће се потомству приповедати.

— И ево моје „речи" — завршио је он — ако се т. ј. убици може допустити да даје реч — је сам о свему овоме мислио 25. маја изутра. Мислио сам с тога, да бих себе убедио, да је правилан и беспрекоран мој план убиства.

(Свршиће се)

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Читуља

Један од муслиманских најодличнијих народних првака, члан земаљског одбора, Салихага Макелић умро је у Мостару.

Покатоличавање

„Мусават" јавља, да је у Требињу извршено покрштење једног муслиманског дечка у католичку веру. Опширнији извештај о томе још нема.

Забрањен „Нови Васпитач"

Раухова полиција у Хрватској и Славонији забрањује и књиге и листове српске, које је влада до јуче преворучивала. Наредбом хрватско-славонске земаљске владе од 1896. било је наређено овим основним школама, које полази већина српске деце, да држе српски „Нови Васпитач." Садања Раухова влада издала је наредбу, којом се забрањује учитељским и ученичким књижницама да се претплаћују на овај лист, пошто се његово писање „противи узгојним и наставним задаћама хрватскога учитељства!"

Дневне вести

Пуштен под лед. После завршене дискусије о Тари устао је Драг. Пећић и питао председника Скупштине: да ли који од прелаза на дневни ред влада прима као број. Председник је одговорио, да не постоји никаква владина изјава сем изјаве министра привреде, коју је учинио у својој завршној речи. Другим речима то значи: да се влада није солидарисала са радом министра привреде, већ га је оставила самог његовој судбини. Главинић је дакле пуштен под лед и од својих колега у кабинету.

Жртва Савчићева. Из целог говора Главинићевог види се, да је он био просто жртва Милоша Савчића. Главинић је јуче у сред Скупштине пред Савчићем рекао, да није знао да је Савчић ортак Прометне Банке али, да му је највише „објашњења." на основу којих је и донео онакво решење, давао Савчић, на кога се он као на колегу обраћао. Савчић није демантовао ову изјаву Главинићеву. Јасно је, да је Савчић експлоатисао лично и партиско пријатељство Главинићево, који силази са министарске столице политички убијен.

Шта сад? Пошто је влада пала, и пошто је споразум фузионашко самосталски раскинут, свет се пита: Шта сад? Какав ће излаз, какво ће решење бити све кризе?

Многи с разлогом налазе: да би било у духу парламентаризма да оне групе које су ову владу оборише, дају сад нову владу. Али ми увиђамо да би за то било тешкоћа са своје стране.

Фузионаши на ову прилику неће смети сами примити власт и зато ће и приступити опет неком пазару са самостацима. Направиће се неки нови „споразум" па ће остати ова спрега и даље, која је са мостацима тако дрега. Опште је мишљење: да ће самостални за љубав власти прогутати и ову кнедлу, па ће то мотивисати после „патриотизмом" и другим крупним речима.

Кратка питања. Јуче су пре преласка на дневни ред, који се очекивао с највећим интересовањем, неки посланици постезавали опет Скупштину са некавим кратким питањима. Међу њима се одликовао нарочито пожаревљанин Милан Марјановић, који обично поставља таква питања, да им нико не може ухватити смисла нити се зна шта хоће с њима. Чак председник није могао разабрати: да ли је то било усмено или писмено питање? Па што је најлепше то није знао ни сам питач! Он се дигао, тек да се и његова нешто чује!

Заклан човек. Јуче у подне је наше уредништво примило из Краљева телеграм ове садржине:

„Ноћас зликовци заклаше одличног грађанина Јована Весовића из Качулице."

Јован је заклан пред својом капијом кад је хтео ући у своју авлију.

Тражимо, да власт најенергичније предузме кривичну истрагу и похвата зликовце.

Против-разлози. Апелациони суд дао је своје против-разлоге, на примедбе II одељења касационог суда, које је поништило пресуду апелационог суда по кривици Благоја Спасића трговца овд. за фалсификовање меница. И тако ће овај кривични спор решити општа седница касационог суда.

Сергијев у Бечу. „Нова Сл. Преса" јавља, да је руски посланик у Београду стигао у Беч с нарочитом мисијом, која се тиче односа између Србије и Црне Горе. Шта би управо био задатак његове мисије, „Нова Сл. Преса" не казује.

Размештај у дирекцији. Наредбом дирекције премештени су ови чиновници:

г. Мијаило Гутеша саобраћајни чиновник из Младеновца, за благајника брзовозне робе II реда у Београд;

г. Никола Илић, благајник из Марковца за саобраћајног чиновника у Младеновац;

г. Милан Варјачић, приправник из Младеновца, за саобраћајног чиновника у Марковац; и

г. Милан Спасић, чиновник дирекције, за резервног чиновника V-ог одељења.

Унапређење у војсци. Министар војни наредио је да се унапреде 96 поднаредника у чин наредника у пешадији и 38 поднаредника у чин наредника у артиљерији и ради на указу којим ће унапредити 32 наредника у чин потпоручника.

Јадни ми. Телеграм „Коресподенц Бироа" у коме се јавља: да су Енглеска, Немачка и Француска признале Бугарској независност и да је краљ Фердинанд отпутовао у Петроград на погреб В. Кнезу Владимиру, што је могло бити само по одобрењу царевом — направио је дубок и тужан упечатак у Београду. Не због тога, што би ми завидели Бугарској или што би јој каква зла желели, на против, ми њој желимо добро и напредак, него што не можемо, а да не сравнимо нашу бедну судбу с њеном! Кад погледамо њену и њеног владаоца активност, и нашу учмалост и нехат према највишим интересима националним — онда видимо зло сопственим очима и сваком Србину то тешко пада.

Јадни ми! Јадна земља!

Али сад бар имамо једну добру кризу!

Упечатак. Одлука Народне Скупштине којом је одобрила министра привреде, изазвала је врло велику сензацију у публици. То је било изненађење. Свет је једнако држао, да Скупштина неће имати куражи да жигоше то кшефтовање, и веровало се да ће се фузионаши са самосталцима споразумети да ствар забашуре „у име слоге".

Зато је публика са највећим задовољством примила вест: да је Скупштина казнила министра, коме су пречи интереси његових партијаша, од интереса државних.

Ефекат је тако велики због тога, што је ово први министар, који је због овакве ствари пао у сред Скупштине, кога је Скупштина стрпљиво саслушала, па онда хладно осудила.

То ће ваљада утерати памет у главу другима.

Скандал у суду. Јуче се десила једна врло ружна ствар у Првостеп. суду за град Београд.

Г. Милан Мостић адвокат је већ од дужег времена у непријатељству са г. председником суда, па је најзад то непријатељство избило и у јавност.

Јуче је г. Мостић дошао у пријавницу суда и чим је ушао, одмах му је пријавник у име г. председника наредио да се удали, јер не престаје грдити г. председника, а ако се не удаљи својевољно, онда ће га удалити власт. Пошто г. Мостић није хтео изаћи милом, пријавник позове два жандарма, који су ту били доведени и они слодбију г. Мостића под мишке и „черенбе" извуку из суда.

Г. Мостић се због овога жалио министру правде, али му је овај изјавио: да је у оставци.

Па онда?

Отпутовала комисија. Јуче после подне убрзаним возом, отпутовала је комисија из Дирекције железница у Параћин, да на лицу места изврши: до кога је кривица, што се прошле ноћи десио судар мешовитих возова у Параћину.

Пребегао војник. Синоћ је више „Аде Циганлије" пребегао један аустријски војник и предао се нашим властима.

Делиград у Шапцу. Више од 20 дана брод нашег бродарског друштва „Делиград" налази се на зимовнику у Шапцу, у место да је на своме месту код осталих бродова на Чукарици. А зашто? Зато, што за повратак није имао *угља*, па је морао тамо остати.

Непознато лице. У општини крепачкој у месту званом Реке у округу тимочком, нађено је јуче смрзнуто у снегу мртво тело једног непознатог човека. Предузете су мере, да се његова идентичност утврди.

„Потпора." Јеврејско друштво „Потпора," чији је задатак да морално и материјално помаже сиромашне младиће и девојке, а српске поданике, у изучавању заната, вештина, средњих и виших наука, приређује у недељу 8. о. м. у „Грађанској Касини" посело са игранком. На забавном делу учествоваће неколико наших одличних љубитеља уметности. Улазна цена 1,50 од особе. Почетак тачно у 3 часа по подне. Детаљни програм добиће се на каси. Нарочитих позивница неће бити.

Кажњени: Стеван Катић, слуга, Милица Петровић служанка и Пера Несторовић надничар, кажњени су са по 10 дана затвора, за беспосличење и прогонетаом у своја места.

Обесила се. Љубица жена Јосифа Р. Вељковића из Смрдана, у окр. крагујевачком, обесила се синоћ о једну греду у својој кући. Узрок самоубиству срчана мана и неслагање у кући са својом јетрвом Агном.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

Главни књиговођа у турском министарству финанасија, Рифат постављен је за министра финансија.

Лађари и светина у Хамфи побацали су сву аустриску робу у море.

§ Полиција у Прагу извршила је многе претресе станова, па и код народних посланика. Узапћени материјал разгледају четворица истражних судија.

† У Петрограду је умро у 62. години живота велики кнез Владимир Александровић, стриц цара Николе и најмилији брат пок. цара Александра III. Он је међ члановима царске породице имао највећи утицај и у повесници Русије играо је знатну улогу. У руско турском рату командовао је дванаестим корпусом. Умро је од астме.

У Паризи полициски суд осудио је око тридесет студената на затвор од 1—5 дана, што су учествовали у демонстрацији против професора Веманса.

*** У Паризу је отворено међународно здравствено надлештво.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Министар који плаче и министар који се смеје

За тридесет година скупштина није била сведок трагичнијег тренутка неко јуче кад се г. Главинић са говорнице бранио.

Он је осетио био своју кривицу, он је приметио био опасност у којој се налазио и то га је било силно узбудило. Узбуђење га је толико освојило да се загрцнуо и учинило се публици као да је зајецао.

Сви су били дирнути!

За то време г. Савчић седећи на министарској столици смешкао се, као велећи:

„Ајд ти гризи ватру, а ја ћу с мојом банком да кркам. Мени стиго!"

Цабаните се!

Сиромах г. Главинић!

Њега су за ових десет дана били сколили са свију страна као лисицу. Па ипак је он приметио и осетио: да му сви противници нису били тако тешки као они партиски пријатељи који су га бранили!

Зато је он јуче с говорнице болно и плачевно узвикнуо:

„Ја молим моје пријатеље, господу посланике самосталце, да ме не бране! Нека ме остане, јер ме њихове одбране упропастиће. Они ме тако бране: као да сам ја какав огроман кривац".

Цела је скупштина у том тренутку саучествовала г. Главинићу.

Сачувај нас Боже, лудих пријатеља!

НАРОДНА СКУПШТИНА

На јучерашњој седници држао је свој завршни говор у дебати о Тари министар народне привреде Коста Главинић.

Говор Главинићев ипре се може назвати опроштајним говором но одбраном. То није била одбрана једнога министра већ јадовања једног несрећног човека, који се срозао под ударцима зле судбине.

— Мој је положај тежак и незгодан. Ја пред скупштином не стојим као министар већ као оптужени, за гажење закона и општу државне имовине.

— Мене, господо посланици тешко пада овај положај. Ја вас уверавам, да сада држим свој први говор као министар али и последњи.

— Ја знам, да се пред десницом не могу оправдати, не зато што не бих био у стању свој рад одбранити, већ зато што је мени већ изречена пресуда пре но што сам саслушан.

Сиромах Главинић. Он у својој наивности држи да ће тронути своју старију браћу. Али се грдно преварио. Браћа му са свих страна почеше добацивати. Председник, који је изгледа тронут овим јерархијом уводом министровим, енергично луња у звонце и утишава ларму — кроз коју проби глас министров:

— Ја вас молим, господо посланици, да ме не прекидате. Ја вас већ девет дана мирно слушам, ма да сам често био изазван разним увредама, на које сам имао права да одмах реагирам. Саслушајте и ви мене.

— Ја не говорим вас ради. Вама то није ни потребно, јер ми разлози не би ништа помогли. Али, ја говорим за историју. Нека доцније непристрасни људи цене колико сам ја имао права радећи ово због чега ме оптужујете и колико ви.

— Ја, вам дајем реч поштена човека, да сам радио само по савести и по закону. Није ме жао, већ шта више, радујем се што имам прилике да о томе своме раду и у скупштини говорим.

— Једно ме је само жало. Ту глас министров задрхта браћа му заиграла као у детета, које тек што није заплакало.

— Жао ме је, господо, што сам ја тај, који сам и нехотице дао повода, да се Скупштина у овако важним тренутцима, кад је отаџбина у опасности, ради овако бескорисан посао, напуштајући за ова важна и за земљу судбоносна питања. То ме... тишти... и ту се министар заплака као мало дете.

У скупштини завлада тајац.

Ово је јединствен пример у српском парламенту.

Скупштина је била тронута.

Само једна окорела душа. Чије име нећемо ни поменути, цинички добаци:

— Не помаже то ништа!

После овог великог увода министар је приступио својој одбрани. То управо није била одбрана већ одговори на замерке ранијих

говорника или одговор говорника слабо аргументаран. Виделе се да говори човек, збуњен, сплетен, човек, који и сам осећа да у његовим поступцима има кривице, или човек, који зна да све то није радио ни као партизан, ни као заинтересован.

На завршетку тражио је да га пре но што га осуде предају суду.

Пошто је Узуновић у најчешћој јарми рекао нешто што можда ни стенографи нису могли чути и Рибарац потписао своје гачење, прешло се на гласање.

Од 94 присутних посланика гласало је за Драшковићев предлог на дневни ред 34 а за Трифуновићев, којим се рад министров не одобрава, 60.

Интересантно је да се председник Љ. Јовановић повукао из седнице за време гласања.

На вратима га дочека Драшковић и жучно му добаци:

— Ви као председник скупштине морате имати своје мишљење. Али, није успело да га задржи.

Седница је закључена у 2 сата по подне.

Међу посланицима је велика узрујаност. Док су старија браћа весела и радосна, дотле су млађа браћа жучна и ратоборно расположена.

МШ.

СИТНИЦЕ ИЗ НИША

Окружна Банка

25. пр. м. био је збор друге Балканске Банке, која је основана у Нишу пре две године. Пошто је београдска Балканска Банка овековечила своје име смедеревским леском, то је ова нишка именашкиња једва чекала свој годишњи збор да откачи то име. Збор је једногласно решио да се друга Балканска Банка од сада зове: *Окружна Банка.*

Нишка електрика

Једва једном приступљено је инсталирању електричног осветљења у Нишу. Досад су се јавиле три фирме за инсталацију и предузимају рад. Официрски Дом и хотел „Европа" већ су увели електрично осветљење.

Нов лист

Ниш је врло рђаве среће са представницима јавне речи. Ниједан озбиљан лист није се могао овде за дуго одржати, а осећа се потреба за једним ваљаним и добро обавештеним листом. Од нове године покренула је овд. трговачка омладина лист „Трговину", која се поред трговачких ствари бави и политичким питањима, искључујући партијску политику. Лист је добро уређен и желети је да га свесно грађанство одржи.

Жалбе на народне оце

Као и у целој земљи, и овде је врло велика повика на народне оце што одуговлаче рад и губе се у ситницама и међусобицама Слушали смо окомад једног разбарутог старца из Доњег Међурова, где једнакује овако:

— Наши посланици свађају се у Београду, а о нама нико не води рачуна. Ево прошле 30 година од ослобођења а наше две општине киш—селска и међуровска, које сачињавају осам села, још немају ни једне једите школе. Омладина нам расте како стока! Ето тако се наши посланици брину о нама!

Женска политика

Од пре четири месеца престале су партијске теревенке у Нишу и наслало је извесно затишје. Али зато је увела маха „женска политика." Жене су нам се љуто завадиле у њиховом женском друштву и сад имамо два полодбора женске подружине: две управе и две председнице. Где ступу, где стигну, једне друге кратикују, оговарају и вербују у чланство своје подружине. На св. Саву имале су две славе и два колача, а сад 5 т. м. имају две забаве: једна код „Руског Цара," а друга у „Касини." Жалосно је што се оне свађају и гоне и данас, у овим судбоносним данима, али је и жалоснije и смешније кад слушате и озбиљне људе кад вдвоцирају за једну или другу групу. По свима знацима пре ће се решити босанско-херцеговачко питање, но питање о нишкој подружини.

„НАПРЕДЊАЧКО ВЕЧЕ"

31. јануара 1909. код „Коларца"

Сходно обичајима, који код београдских Напредњака од последње реорганизације владају, да се годишње једанпут састану и у друштву са својим породицама и пријатељима проведу, Месни Одбор Напредне Странке и клуб „Напредак" приредили су и ове године своје „Вече" код „Коларца." Како је било посећено и каква је ани мираност владала нека послужи као доказ факат: да се тога вечера једва могло играти услед великог броја посетилаца, да је на каси пало преко две хиљаде динара и да ниједан од посетилаца није отишао док се и последња игра није одиграла.

На главноме улазу дворане „Коларчеве" блистао је двоглави бели орао — символ Краљевине Србије, поносно дело сјајне напредњачке владавине — састављен од многобројних сијалица, испод њега натпис „Напредњачко Вече" од крупних, дугачких сијалица, које су бацале силну светлост на све стране. Више уласка у салу светлила је круна Краљевства начињена од тробојних сијалица. По сетиоци су тога вечера, порел пријатне забаве, уживали и у ретком осветљењу — дело вредног вештака електротехничара г. Филипа Стојановића.

Већ после 8 сати почели су долазити гости. То су били они млади људи, чија је и заслуга што је ово вече тако добро испало. Они су хитали да виде још једном јели све у реду и да се нађу пред дочеку својих драгих гостију. Ја бих их, из захвалности, требао све именовати али ја добро знам њихову скромност а поред тога и њихов број није мали, јер је напредњачка омладина у Београду многобројна. Рећићу само да је ту било и млађих трговаца и универзителија, професора, студената Трговачке Академије, чланова Народног Позоришта, младих богослова, лекара и др.

У 9 сати владала је у сали највећа живост и само се очекивао долазак г-ђе Гарашанинове и да се полети у коло. Штрајх оркестар Краљеве Гарде засвира омиљени „Гарашанинов Марш"јшто је био знак да је г-ђа Гарашанинова већ ту, коју су млади напредњаци поздравили са силним: „Живела" и клицајући „Слава Гарашанину!" Лепа одлика напредњачка, да се увек сећају свога великог учитеља, и овом приликом документовала се. Г-ђа је дошла са г-ђицом ћерком и сином. Одмах затим повео је лепо и весело „Напредњачко Коло" г. Милорад. М. Павловић, председник Месног Одбора, који је дошао са својом г-ђом

У место описа појединих тоалета (доста сам већ због тога стекао непријатељица!), који је било и веома лепих и веома укусних, ја ћу овом приликом само поменути оне који су састављали ову лепу китку из београдског друштва. „Напредњачко Вече" по броју и по отмености својих посетилаца стекло је глас једног од најбољих балова у Београду.

Г. Стојан Новаковић, спречен жалошћу свога дома, није дошао већ је прилог послао. Од старе гарде напредњачке били су г. Никола Стефановић, бив. министар, г. Бока Богдановић, рентијер са г-ђом, г. Тића Марковић, гувернер Народне Банке. г. Алекса Биба, трговац, г. Живадин Живановић, адв., г. Димитрије Бодин, судија у пензији са г-ђицом ћерком и др.

Г-ђа Св. Николајевића дошла је са својим ћерима, г-ђа Д. Маринковића са г-ђицом ћерком као и г-ђа Ј. Поповића, пуковника у пенз. са ћерима.

Председник београдског клуба „Напредак" г. Јова Адамовић, директор „Правде" дошао је са г-ђом, г. Ј. Илкић, инспек. министарства грађевина са ћерима.

Од многих универзитеткиња поменућу најбољег агитатора за „Напредњачко Вече" г-ђицу Лепосаву Маринковићеву, филозофкињу.

Г. Димитрије Лазаревић, индустријалац дошао је са својом младом г-ђом као и г. Милисав Миливојевић трговац са г-ђом.

Г. г. Павле Маринковић, Мих. Л. Ђурић, трговац и др. Војислав Маринковић, такође су посетили забаву.

Из унутрашњости било је доста напредњака, међу њима и импозантна појава Пере Радојчића, економа из Голобока, који је дошао са својом домаћицом и ћерком. Из Аранђеловца био је г. Коста Јовановић, апотекар са г-ђицом ћерком. Од Шапчана, који нам ове године нису дошли са Цицварићима јер нема више чика Паје Јовановића, дошао је г. Мита Гановић, трг. Иначе из свих крајева стизали су телеграфски поздрави.

У овако лепоме друштву време је и сувише брзо прошло, аниминаност је постигла врхунац за време одмора, који је попунио лепом песмом комбиновани хор наших омладинаца. Тек у зору почели су се разилазити гости, поневши пријатне успомене и уверење да је „Напредњачко Вече" једно од најлепших забава.

Месни Одбор и Клуб „Напредак," који су се и на партијском послу показали као најбоља посленици заслужили су сваку хвалу и признање за ово лепо провело.

3. II 1909.

Београд. Р—а

КОНЦЕРТИ И ЗАБАВЕ

Народњачка забава

У суботу 7. фебруара приређују народњаци у Београду у сали хотел „Булевара" своју партијску забаву. На првом делу забаве приказаће се нов немад г. Добр. Милутиновића чл. Нар. Позоришта под насловом: „Усрећитељ" (хуштуртрегер). То је верна слика данашњег јадног стања, пратиса и патњи, што их трпе наша браћа од разуздане солдатеске аустријске. Сем тога учествоваће у извођењу програма и чл. нар. поз. наш омиљени чича Илија и правничко тамбурашко друштво „Сремац". Забава ће као и прошлих година носити национални карактер.

Умољени смо од приређивачког одбора да објавимо да ће се позивање радо послати свакоме ко их случајно није добио.

РАЗНИЧНОСТИ

Нов телефон

Два руска проналазача, електротехничког института Р. М. Трошчински и инжењер А. Кузњецов, изнисливши су нов телефонски апарат. Недавно су с тим апаратом прављени покушаји на пруги међународног телефона Петроград—Москва и како јавља „Руско Јутро", добивени су изврсни резултати. Нови апарат састоји се у главноме из два дела: телефонског апарата и телефонског преноса гласова. Тај апарат даје могућности да се за један и по пут повећа даљина међу онима који разговарају на телефону, а да се њихов сасвим јасно чује говор. Други део апарата, телефонски пренос гласа, даје могућност да се разговор може преносити сасвим јасно на два пута већој даљини но до сада. Помоћу тог апарата моћи ће се по гвозденим жицама разговарати на даљини од 900 врста, а по бакарним жицама на 1800 врста. Тај ће проналазак знатно проширити делатност међународног телефона.

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

„Горски Вијенац". Вредна издавачка београдска књижара Св. Цвијановића и опет је пружила читалачкој публици једно лепо дело. Издала је Његошев „Горски Вијенац" са коментаром од Милана Решетара, који је овог пута проширен и попуњен.

Ово је дело веома елегантног издања као и сва дела овог издавача.

Цена је књизи 2·50 дин.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Опера у Народном Позоришту

Целе идуће недеље представљаће се у Народном Позоришту Сметанина „Продана Невеста". Јеника (тенор партија) певаће нашој публици већ позната витез Камарота. Кецеда (баритон партија) певаће Маријан-Јулијус-Кондрацки, члан Осечког Казалишта, који је већ приспео у Београд а Марженку певаће г-ђа Спасићка. „Продана Невеста" је најбољи Сметанина опера, која се пева у свима већим операма.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(168)

XXXV

Отац и син

— Да, оче. Тако је гласило питање управниково. Ја сам био пренеражен и узбуђен јаче но ви. Срце ми је ударало тако силно да је чудо како га он није чуо! Тако ми је бар изгледало у оном тренутку.

Ту витез испи чашу вина, обриса зној са чела, па продужи:

— Не, господине управниче, нису ми ништа казале, одговори Жанета. Не јутрос као никад до сад. Те су госпође тужне, то је све што вам о њима могу казати.

— Надам се, продужи управник, да никоме нисте ни речи казала о присуству ових странкиња у двоцу, никоме, па чак ни моме нећаку!

— Ох! господине, ви сте ми тако запретили да и не помишљам на то.

— Добро. Имај на уму да ће ти монсењер дати добар мираз ако будеш паметна и послушна..

— Монсењер је веома добар. Моја је дужност да будем послушна и за то не заслужујем никакву награду.

— Врло лепо, кћери моја. Ти си достојна да пођеш за Жилота и бићеш му жена. Не заборави да обратиш пажњу на све што оне говоре и што буду радиле кад им сад однесеш ручак...

— Ох! господине, унапред све знам. Оне само плачу и скоро ништа не једу. Жао ми их је, верујте. Мени је увек тако тешко кад дође час да им носим јело.

— Данас је последњи дан Жанета. Сутра оне неће бити овде Монсењер их пушта на слободу. То су рођаке маршалове Он је хтео да уда млађу за једнога племића кога она не воли. Чињио је све што је могао да је приволи. Али кад су и мајка и кћи тако тврдоглаве и он је дигао руке. Сутра ће их пустити... све ово нека остане међу нама.

— Будите без бриге, господине. Ја сам задовољна што те госпође одлазе....

— Још вечерас ће отпутовати. Монсењер је већ изгубио стрпљење. До виђења, Жанета, ти си паметна девојка и удаћеш се за Жилота.

— Да! само се ти надај, матора будало! прекиде стари Пардајан. Та Жилота ми изгледа и сувише паметно девојче да би се удала за тога типова. Како би било да и томе отсечем уши? Продужи, сине. Твоје ми приповедање очарава. Какве су биле то рођаке? те заробљенице?

— Дознаћете, оче, подужи витез. Тек што сам осетио да се управник удаљио ја изиђох из свога орманa.

— Брзо, рече ми Жанета, иди те сад. Дођите опет сутра у јутру ако... ако вам се допадам.

— Допадаш ми се, Жанета. И за то ћу остати. За што ме тераш?

— За то што је време кад ће... мој будући дође да ми се удвара. Идите, прекињем вас. Ако вас буде затекао сва ће се кућа искупити на његову вику. Ви не знате како се овај дворац чува. И саме слуге шпијунишу једни друге.

— Жанета, рекох јој ја одлучно, ја нећу ићи...

— Али Жило ће доћи...

Ђаволи сине! прогунђа стари Пардајан. Ако ми пређнеш шака...

— Не само што нећу ићи, већ ћеш ме ти одвести...

— Куда?

— Куда? Код госпође о којима је говорио управник... код рођака ... код заробљенице!

— Ах! ви сте полудели, узвикну Жанета.

И тада јој први пут паде на ум да ме упита ко сам и шта тражим у дворцу. Ја навалих да ме води, али она то љутито одби. У кратко, ја увидех да сам предузитрио и да сам једним махом изгубио све њено поверење. Био сам у очајању. Моја нова пријатељица узвикну од једном горко:

— Ви без сумње волите ту госпођицу и она вас воли! Сад разумем зашто она неће да се уда за племића кога јој је намењио монсењер. Али ту немојте рачунати на моју помоћ!

И онда бризну у плач Тада ми кроз мозак сину као муња једна мисао... Жанета је била љубоморна!

— Добро девојче! рече стари Пардајан.

— Ја тада похитах да је разуверим продужи витез Закунем јој се да госпођица вола једног високог господина, који ме је послао да покушам да јој се приближим и да јој кажем његове поруке. Како би то било, продужих ја, да једна госпођица, као што је Монморансијева, воли оваког сиромаха као што сам ја... Ово је убеди више но све моје уверавање.

— Имате ипак право! узвикну она....

— Ах! ах! рече стари Пардајан добро си измислио.

Витез се намршти и замисли се.

— Оче, рече он, како вама изгледа мишљење Жанетино?

— Које мишљење? Да једна Монморансијева не може волети сиромаха као што сам ја?

— Да, господине.

Стари Пардајан смаче раменима и испразни чашу.

(наставиће се)

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

НОВА РОБА — изврсне

Кобасице „ТУРИСТЕН“

„TURISTEN WURSCHT“

1 кгр. Дин. 3.

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Крал.-Српског Дворског Лиферанта

Београд — Теразије

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић,“ Бранкова ул. бр. 16.

Милан Миловановић

АДВОКАТ

Од 1-ог Фебруара т. год. примаће и приватну клијентелу у својој канцеларији у партеру нове зграде Београдске Задруге и пре и после подне. 68 5—5

МЕЊАЧКА РАДЊА

ИСАКА Ј ЕШКЕНАЗИ

Купује купоне 2 од сто држ. дозова и плаћа 2 дин. комад.

Купује акције и заложнице свију завода Крал. Србије, плаћа добру цену.

Продаје менице, марке таксене и поштанске и даје рабат 2 и по и 2 и три четврт од сто.

Срећке Класне Лутрије за II класу има на продају у свима поделама. Шаље сваком на захтев. Вучење 6. фебруара. Главни згодитак *30 000* динара.

43 10—10

Отворили смо три дућана и то на Великој Пијаци, Зеленом Венцу и Палилулској Пијаци

За продају говеђег цубока

Говеђе главе 1 кило 0·30 дин.
Црна џигерица 1 кило 0·30 дин.
Слезине 1 кило 0·30 дин.
Цела бела џигерица 1 комад 0·40 дин.
4 ноге говеђе 0·60 дин.

Продаја врши се сваки дан пре подне. 39 10—10

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је конодијалној делікатесној радњи **Душана Тодоровића** Крал. Срп. Дворског Лиферанта. — Београд.

Прва српско-циганска Задруга

за узајамно помагање у болести и смрти

одржаће на дан 9. марта т. г. у 9 часова пре подне, у локалу ка фане „Нови Београд“ — Макензијева улица бр. 43. своју годишњу скупштину са овим дневним редом:

1., Избор секретара, три бројача гласова и три потписника скупштинског записника;

2., Извештај управног и надзорног одбора о раду и стању за другу у 1908. години;

3., Давање разрешнице управном и надзорном одбору;

4., Измене и допуне правила;

5., Избор чланова управног и надзорног одбора, који коцком отпадају, и

6., Читање молби и жалби појединих чланова, које су поднете на 3 дана пред скупштину.

Право гласа имају сви чланови мушки, који су платили улог за месец Децембар 1908. год.

Бр. 1
25. јануара 1909 г. Београд

66 3—3

Управа

50.000. ПРИТКИ (ТАЧКЕ)

од старих багрема цепане за виногради имам на продају по умереној цени.

Продаваћу и на мање количине.

Ламбра Р. Димитријевић

27 Смедерево. 10—10

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осипа *т. зв. фирцигера код мале деце*, и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0·5% effervesc)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста“ у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пију. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести рађе јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ“

Ol Jecceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

У потребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА“ Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гусларя.“

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића Паланци Јовановића. Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевцу Илића. 1657 9—

Дунавски Кредитни Завод

Позива све своје акционаре да подоше заостале недељне уплате, јако не би претрпели последице чл. 10 заводских правила, јер ће им се акције поништити.

Управни Одбор.

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује стрвни сиродин и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се сиродин до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну дечу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Моху, за трљање код навала или услед промаје, врши и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 10—50

ВАЖНО ВАЖНО

КОРИСНА ПРИЛИКА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај код „Круне“

Кнез Михаилова бр. 31

Извештавамо наше поштоване потрошаче да смо сву робу попустили са 25 од сто јефтиније од садашњих цена, исто чинимо услед нагомилане разноврсне робе као:

Свиле и Атласа у врло лепим и најмодернијим дезенима и глат за венчанице и вафуце.

Атласа и Сатина за јоргане у 160 см. ширине у свима бојама.

Штофова за женске хаљине и костиме.

Авгепаст хаљине од тиланглеа, свиле и филе

Филе и у тилу шпицеи штофа, чипака и вајнеца.

Попелина и етамина у свима најновијим бојама.

Штофаних гарнитура (конертуна).

Завеса пуених и чипканих. Сторова апликираних.

Гарнитура кончаних и ланених за 6 и 12 персона белих и у боји.

Цилиха за душеке и ролетне у лепим најновијим шарама и сасвим постојаним бојама.

Платна у разним ширинама за све потребе.

Белог порхета пике и шир.

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МУШКА ОДЕЛА

са 40 од сто јефтиније услед искључења истог артикла. Реелова врло јефтино.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — Поруџбине вршимо уз доплату.

С поштовањем

37 14—20 **БРАЋА Х. ГАБАЈ.**

Кафана „ЛЕПИ ИЗГЛЕД“

(Кнез Милошева ул. ћошак)

Издаје се под кирију од 1 маја ове год., а може и раније. Јавити се Стојану Пајкићу Косанчићев венац или у кафани. 75 1—10

Хотел „АЛБАНЕЗ“

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК“ продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне жипоне и *најмодернији укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најскромније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуна свакој је дами слободан без икакве обавезе на поруџбину.

Салон је постигао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуном, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије глас најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашњости, за коју ваља послати или мах какву добро стојећу хаљину или меру по моме пртању упутну.

Цене су једне за сваког!

Изашла је из штампе

„Тајна Конвенција

између

Србије и Аустро-Угарске“

(Један лист из новије историје Србије)

од

Стој. М. Протића

Државног Саветника и бившег Министра Унутрашњих Дела

ДРУГО ИЗДАЊЕ

Цена 0·50 п. д.

Може се добити код издавача у књижари

ГЕЦЕ КОНА — Београд 63 3 3

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА

Помодно Мануфактурна Трговина

АВРАМА Х. ГАБАЈА и Комп.

код Лубенице

Васина ул. преко пута Народног Позоришта

Распродаје

сву робу знатно јевтиније но до сад услед селидбе радње.

Распродаја ће трајати до 30 Априла 1909. год. а од 1-ог Маја исте године отварамо нову **Мануфактурно-Платнарско-Галантериску трговину** у згради *дом Аккера* на *Теразијама* где се сад налази апотека Викторовића. *Мустре на захтев шаљемо бесплатно.*

С поштовањем

33 16—20 **АВРАМ Х. ГАБАЈ и Комп.**

Анастас Павловић

трг.

преминуо је јутрос у 2 часа после кратког боловања у 88 години живота.

Погреб сутра у 2 часа по подне.

Опело у Саборној Цркви.

Стан: Кнез Михаилова ул. бр. 21.

2 Фебруара 1909. у Београду.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

супруга: *Персида*; син: *Милан*; кћери: *Милева* и *Полексија*; сестре: *Савка* и *Љубица*; снаха: *Мица*; зет: *Ђорђе Гинић* са унуцима и праунуцима

„Правда“ излази сваки дан — Претплата је на годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32 дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Сва уредништва налазе се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | НЕДЕЉА 8 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 39. | Телефон 821.

ЈЕДАН ОПАСАН ПРЕСЕДАН

„Es wäre eine Freude zu leben, wenn jeder die Hälfte von dem thäte, was er von anderen verlangt"*)
(*Peter Sirius: „Tausend und Ein Gedanken"*).

Августа месеца прошле године, два-три дана после састава г. Велимировићевог кабинета, у који је ушао г. Милош Савчић, „Правда" је донела под горњим насловом овај уводни чланак:

„За чудо је, колико осећаја о дужностима имају људи кад је у питању дужност других".

Ове речи немачког списатеља Петра Сириуса падоше ми на памет кад прочитах указ којим се г. Милош Савчић поставља за министра грађевина, и када чух: да су га посланици просто натерали г. Савчића да се овог портфеља прими.

И заиста, за дивно је чудо колико су осећаја о дужностима министара имали самосталци, кад су биле у питању дужности фузионашких министара. Треба се само сетити колико су се самосталци згражњавали на неморалну појаву: да један министар буде истовремено и министар и концесионар рудишта, или да нар. посланик буде у исто време и ливерант, па то њихово тадање згражњавање упоредити са мирном душе којом су одредили г. Милоша Савчића да буде њихов представник у данашњој влади, а у својству министра грађевина.

Као што је познато г. Милош Савчић је један од главних акционара Прометне Банке и њен ортак у пословима око грађења београдске канализације, којим је пословима врховна надзорна власт министар грађевина. Г. Милош Савчић поставши дакле министар грађевина, постао је сам себи надзорна власт тако да ће у случају каквог спора између Прометне Банке и београдске општине, г. Савчић у својству министра грађевина играти у логу оног кадије из народне пословице, који сам тужи и сам суди.

Г. Милош Савчић појмио је као паметан и поштен човек неприродност и несолидност положаја у који ће доспети ако се прими за министра грађевина, и зато се и опирао томе, али узалуд. Његови партијски пријатељи успели су убедити га да то није ништа тако страшно, и да ће се све сметње — разуме се моралне — отклонити ако он, г. Савчић, поднесе оставку на положај члана управног одбора Прометне Банке.

И г. Савчић је послушао своје другове: поднео је оставку на место члана управног одбора Прометне Банке, разоротачио се са банком у канализационим пословима и примио се за министра грађевина; примио се дакле да својим досадашњим ортацима а у пословима које је он за њихов рачун закључивао и за које је он правио предрачуне, буде врховна надзорна власт и последња инстанца у евентуалним споровима.

Г. Милош Савчић је један од наших најбољих, најспособнијих и најсолиднијих предузимача и ја веома жалим што није успео да се одбрани од својих начелних пријатеља, који су га за љубав својих партијских рачуна попели на оно исто место, на коме је до јуче стајао г. Никола Пашић, а на кога су они толико пљували баш зато што се на то место налазио. *Истина, политичка ситуација изгледа да је данас таква да ће фузионаши поштедети г. Савчића за неко време од онога што је г. Пашић морао трпети од самосталаца, али то ни најмање не чини г. Савчићев положај угоднијим, јер „одгођено није то исто што и уклоњено" а „ћутање не значи увек и одобравање."*

Господа самосталци, који су натерали г. Савчића да се за љубав странке жртвује и прими за министра грађевина, лажу се варају ако мисле да су г. Савчића сачували од судбине г. Пашића тиме, што су га наговорили да да оставку на положај члана управног одбора Прометне Банке. Шта више, они су му положај тиме и погоршали, јер тиме што су га саветовали да поднесе ту оставку, они су посредно признали да г. Савчић као министар грађевина не сме да има са Прометном Банком никакве везе, које би га могле представити свету као заинтересованог у пословима овог завода, а то је г. Савчић и данас, када је поднео оставку на чланство у управ. одбору Прометне Банке, и то у истој оној мери као да ту оставку није ни поднсио.

Мени је збиља чудо како господа самосталци не виде ту просту и јасну ствар, да г. Савчића за Прометну Банку не везује само чланство у управном одбору и ортачина у канализационим радовима, него нешто много веће и много важније — велики број акција тога завода, које се налазе у г. Савчићевим рукама. Ја не могу да разумем да људи, који имају те претензије да рукују државним пословима, не знају једну такву просту ствар, као што је опште познати факт: да се за интересованост једног човека за неки новчани завод не цени по томе да ли је он члан управног одбора тога завода или не, него по томе да ли је он и колики акционар тога завода. Акционар једнога завода није у ствари ништа друго до ортак тога завода, а акција је признаница на ортаков уложени капитал. У колико дакле неки акционар има више акција једног завода, у толико је већи капитал који је уложио у тај завод и према томе у толико је већа и његова заинтересованост за послове тога завода, без обзира на то: је ли он и члан управног одбора или не. Како се међутим зна да је г. Милош Савчић један од највећих акционара Прометне Банке, дакле један од њених најглавнијих ортака, онда је апсурдно тврдити: да је г. Савчић, давши оставку на чланство у управном одбору, престао бити материјално заинтересован у пословима овог завода.

Ако је дакле тачно мишљење: да министар грађевина не може бити истовремено и министар и предузимач, т. ј. да не сме бити материјално заинтересован у пословима Прометне Банке, онда г. Милош Савчић не може да буде министар.

Ја бих најзад и разумео резоновање господе самосталаца: да г. Савчић може бити министар грађевина ако не буде више у управном одбору Прометне Банке, кад би постојала бојазан да Прометна Банка не учини министру грађевина или државу неку услугу, која би била од штете по акционаре тога завода. У том би случају било са свим умесно да г. Савчић поднесе оставку на чланство у управном одбору тога завода, да му се не би пребацивало да ће свој положај као члана управе употребити на то, да на остале чланове утиче да учине оно што је њему лично или држави од користи, а заводу од штете. Велим да би та оставка била са свим умесна, јер министровим иступањем из управног одбора завода нестаје онога који је лично заинтересован да се њему или држави учини оно што би било од штете по завод, па дакле и по саме чланове одбора. Али овде је са свим обратно; овде постоји бојазан да министар грађевина који је као главни акционар заинтересован у пословима које Прометна Банка ради за општину, не учини нешто што би било корисно за завод — дакле корисно за све акционаре па и за самог министра — а од штете по општину. Ту дакле министар грађевина може и бити и не бити члан управног одбора Прометне Банке, па да опасност од бојазни: да он не учини нешто за банку, ипак остане, јер министар остаје главни ортак банчин и после своје оставке на чланство у управном одбору, пошто је он њен главни акционар. За отклањање ове опасности има дакле само један једини лек: да ни један од главних акционара Прометне Банке не буде министар грађевина.

Ако дакле господа самосталци стоје на становишту: да ни један српски министар не сме да буде ни у каквим новчаним односима са људима и заводима, који се налазе према држави у положају лиферанта и предузимача, онда су се огрешили и о интересе државе као и о добар глас г. Милоша Савчића, кад су овога натерали да се прими за министра грађевина. Г. Милош Савчић је несумњиво поштен човек и више је но сигурно да неће злоупотребити свој положај као министар грађевина, али..

Да, али! Једно велико „али".

Али ако се овакви односи између министра и предузимача уобичаје и једног дана постану обична ствар, хоћемо ли увек имати на положајима министара Савчиће?

Размислите господо самосталци о овом вашем председану!

*

Тако сам писао 18. августа 1908. год. Догађаји који су се ових дана одигравали у Скупштини, показали су да сам имао права кад сам тако писао, а „Прометна Банка", која у целој овој афери није тражила ништа друго до оно што би тражио сваки други индустријалац, осетила је на себи т. ј. на својој репутацији, колики јој је удар задан онда када је њен главни акционар место да гледа своје послове отишао у министре.

Дај Боже да све ово послужи као наук и нашим политичким странкама и људима који мисле да су овој земљи потребнији као политичари но као вредни и поштени радници на пољу трговине, индустрије или привреде.

Турско-аустриска погодба

Како је „Н. Сл. Преса" с нарочитог места у Цариграду извештена, споразум између Аустро-Угарске и Турске може се сматрати као свршен. Тачке, у којима су у последње време постојале диференције, тицале су се искључиво привредних питања.

У погледу будућих трговинских односа протоколом је сад утврђено да ступа у важност повећање царине за 15 процената с претпоставком да на то пристану и друге силе. Али се Аустро-Угарска обавезала, чим се донесе турска автономна царинска тарифа, да с Турском на основу те тарифе ступи у преговоре за закључење царинског и трговинског уговора.

Споразумом Аустро Угарска пристаје на увођење монопола за цигарпапир, палидрвца, карте, петролеј и шпиртус, али се Турска обавезује да за своју монополску управу извесну количину тих артикала набавља у Аустро-Угарској. Та ће се количина утврдити према просечним количинама последњих година.

Турска је тражила да се измени аустриски предлог о формулисању одредаба за ревизију капитулација. Али бечка влада није пристала на те измене.

Што се тиче питања о гаранти ји Аустро-Угарске за положај Турске у новопазарском санџаку, велики је везир у првим својим разговорима с маркизом Палавичинијем покренуо говор о тој тачки, али је после Порта сама напустила ту ствар.

Међутим „Франкфуртским Новинама" телеграфишу из Цариграда, да се у посвећеним турским круговима потврђује вест, да је Турска желела да с Аустро-Угарском закључи конвенцију ради одбране новопазарског санџака од евентуалног српско-црногорског напада. На то се примећује да је Аустро-Угарска приликом прогласа анексије у својој усменој изјави дала Порти уверења у смислу неутралисања новопазарског санџака. Порта је, већ и ради умирења Арбанаса, много полагала на то, да се та изјава писмено фиксира било као засебна конвенција било као додатак протоколу. Бар пре неколико недеља Арбанаси су се озбиљно бојали да ће без таквог споразума они у будућности платити рачун за анексију и да је једина заштита против тога обезбеђење неутралитета новопазарског санџака.

Где је излаз?

Један наш сарадник разговарао је са једним угледним фузионашем о новој створеној ситуацији и питао га: какав он излаз види из ове кризе, и какво решење можемо очекивати?

Тај му је господин одговорио:

Има у опште свега четири солуције:

1. Општа коалиција из свију четири скупштинских група, као што смо ми још пре Божића предлагали. Та комбинација не наилази на одушевљени пријем ни код једне групе, а самосталци су јој још и одлучно противни, ма да то неће јавно да признаду и ма да то набацују нама — фузионашима. Они неће такве коалиције, али то не одбијају начелно, него само постављају такве услове, које ми фузионаши не можемо примити. Од те дакле, комбинације ништа, ма да би она била најбоља за сад.

2. Коалицијони кабинет између фузионаша, народњака и напредњака. То би било потпуно у парламентарном реду, јер су те три групе и оборile ову владу, а имају огромну већину од 111 посланика. Али тој је комбинацији противан Двор, те нема ни за њу никаква изгледа, а при том у дотичним клубовима подељена су мишљења.

3. Чист фузионашки кабинет, што би било најприродније и најлогичније, јер ми имамо већину. Тај би кабинет свршио буџет, па закључио Скупштину, док се не реши криза у спољној политици. Одмах после тога, могли би доћи нови избори. За ову су солуцију сви чланови нашег клуба, сем — Пашића. Ви не верујете? А то је међутим истина. Пашић се уморио и страхује од одговорности. Он је непрестано за општу коалицију.

4. Кабинет као и овај досадањи: на основу споразума између фузионаша и самосталаца под председништвом г. Светозара Милосављевића или чак и Др. Миловановића. Још под овим би било најбоље, пошто је он и носилац целе данашње спољне политике.

Ако би самосталци на ово

*) Радост би била живети кад би сваки чинио пола од онога што тражи да други чини.

пристали, криза би била убрзо решена и ми би имали јаку владу. Ако не пристану — криза ће дуго трајати и ја не знам како ће се свршити.

То фузионаш рече, па се опрости и оде.

Зашто то?

Цела је Скупштина била сведок како је г. Пећић у име самосталаца тражио од председника владе да се изјасни:

да ли и влада тражи дневни ред, на који је пристао г. Главинић? т. ј. да ли се солидарише са својим чланом? и цела је Скупштина могла констатовати: да г. Велимировић није хтео ништа одговорити, што значи: да се влада није хтела солидарисати са г. Главинићем.

Тако смо и ми били јуче забележили.

А јучерањи „Одјек" у уводном чланку вели:

„И док се г. А. Николић уклонио из Скупштине г. Велимировић, и ако старији радикал и члан гл. одбора, солидарисао се са својим ресорним министром у питању мотивисаног дневног реда. И не само да је *допустио* да г. Главинић у име владе (sic!) изјави да прима предлог г. Драшковића, него је и гласао за њ. Тиме је цео кабинет г. Велимировићев дошао у отворену опреку са скупштинском већином и мора се одмах повући."

Међутим све то не стоји.

На јучерањој седници је посланик Јосиф Бојновић питао председника владе: јели се влада солидарисала са радом г. Главинића?

Председник владе г. П. Велимировић је изјавио: *да влада није усвојила ни један дневни рад и да јуче није правила питање поверења.* Он је лично само као посланик гласао за предлог г. Драшковића.

Па је тако влада и поступила: она јуче и после гласања није дала оставке.

Па зашто „Одјек" представља ствар са свим обратно?

Како то може бити да један партиски орган изопачава овако званична акта?

Злочин гардијског поручника

Убиство у кући бр. 14. — Две жртве. — Гардијски поручник Ландсберг. — Признање хотимичног убиства — Записка Ландсбергова. — Мрачни пародокси. — Злочинац у официрском мундиру. — Жеља да се ожени. — У очи убиства. — Пресуда.

(свршетак)

Испричавши опширно историју своје успешне службе у Средњој Азији и свога познанства са највиђенијим тамошњим породицама, „јер нисам волео младићски живот, а карте ми беху одвратне". Ландсберг је изнео, како је доцније запао међу карташе, којима је дао око 4000 рубаља, узетих у главном на зајам. У Петрограду је, захваљујући своме веселом карактеру, ушао у прве породице, које су га примале врло радо као човека, који није пио и коме је „најслађе задовољство „било весело играње."

За живот, којим је он тада почео живети, требало је доста новаца. Ваљало је имати засебан стан за примање визита, ићи чешће у оперу у прве редове, и одевати се код првог кројача. Бивајући чешће у дому једног генерала, који је поред историског имена имао и висок положај, он се заљуби у једну од његових кћери, која му одговори љубављу, те је Ландсберг стао мислити о скорој женидби. Морао је дакле живети на великој нози и како није имао новаца, то је узајмио 5000 од свога старог познаника Власова. Међутим 25. мај као дан плаћању приближавао се, а од генерала још не беше добио одговора на тражење руке његове кћери.

Ландсберг је знао, да Власов уме бити добар и пријатан, али да у исто доба уме бити и ужасно зао, ако види да је преварен; не само, што ће, ако му се о року не врати новац, писати команданту, него ће и разгласити, да је сјајни гардијски официр, који се размеће својим богатством, једна обична презадужена варалица. Тада ће Ландсбергу пропасти све, изгубиће и службу и наду на брак. И ето у таквим часовима појавила се код њега мисао, да Власова убије.

У очи убиства, 24. маја, Ландсберг је био код Власова, али га тог дана не уби. Сутра је се морало вратити Власову 5000 рубаља. Идући 25. маја у вече у стан Власовљев, без паре у џепу, Ландсберг је у себи мислио:

— Кад сам у рату убијао људе, који ми ништа не беху криви, зашто да сада не убијем Власова, који ми грози целом мом животу?!

Одговор на ово питање био је у томе, што је понео нож и леворвер, да би себи кур шум просвирао кроз мозак, ако би се десио и „најмањи скандал. Заклавши Власова и Семенидову, и метнувши овој јастук под главу, да не би крв прошла кроз патос на доњи спрат, Ландсберг је узео из Власовљевог портфеља своју обавезу и гомилу банака, тврдо убеђен, да би била ужасна глупост не користити се новцем, кад је већ убиство извршио.

Претрес је Ландсбергу био 5 јула. Света се скупило грдно много. Суд је имао при зрењ спрам Ландсберга и *осудио га на 15 година робије* и на лишење свих права и ордења, међу којима су били ордени Св. Станислава и Св. Ане с мачевима и лентом.

* * *

Овај крвави догађај, који се десио 1879. године, узели смо из „Руске Старине", свеска за децембар 1908. год. У тој је свесци целу ствар детаљно описао познати руски криминалиста А. Ф. Кон.

Као епилог овом злочину гардијског официра може послужити ово што иде:

Ландсберг је издржао сву робију на Сахалину. На том дивљем острву истакао се као енергичан и уман човек. Изучивши природу острва, он се почео бавити индустријом и трговином и сада као власник стоји на челу једног предузећа, које храни 10.000 радника и њихове породице. Кад му је пре неколико година било допуштено, да се врати у Европу, он се одрекао те милости и остао и даље на Сахалину. С њим су се ту упознали А. П. Чехов и В. М. Дорошевић, који му је посветио неколико сјајних листова у својој чувеној књизи „Сахалин".

а.

СТРАНА ПОЛИТИКА

Ситуација у Аустрији. (*Ванредна министарска седница. — Акција чешких радикала. — Сазив делегација. — Деманти*).

Ономад, 5. о. м. многи аустриски провинцијски листови, па и неки бечка листови, донели су вест, да је дан пре у 5 и по часова у вече држана ванредна министарска седница, на коју су министри привреде и земљорадње позвани телеграфским путем. Тврдило се да је прашка акција чешких радикала у вези с низом других ствари, била на тој седници предмет вођења и да о тим пословима има да се бави земаљско и заједничко министарство војно, као и министарство спољних послова, а те су ствари такве природе да изазивају потребу брзог сазивања обеју делегација. Ти су гласови и на берзама изазвали сензацију. Наравно, с меродавног места одмах су похитали те демантовали те гласове. Јесте истина, вели, тога је дана држана министарска седница, али није имала никакав ванредни карактер, јер је била сазвана још на недељу дана пре тога. Није истина да је који министар телеграфски позван, јер се министарска седница није састала ad hoc. Што се тиче саопштења да се том приликом радило о неким иностраним стварима, тврде да о томе у толико мање може бити говора, што се за последњих десет дванаест дана на међународном пољу није десило ништа особито.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Суровост једног стражара

Пре неки дан јавиле су загребачки листови, како је једног дана један стражар у таминици загребачког судбеног стола тешким кључевима два пута ударио једног „велеиздајника" и окривљено гл. Новије вести о томе гласе: Ради суровости дотичног стражара (име му је Иван Цекулић) настала је међу оптуженим „велеиздајницима" врло велика узрујаност. Поштo су изза разговора са својим познаницима били сви на окупу у неком таминичком дворани, пријавили су одмах ову нечувену полицајску суровост надзорнику затвора загребачког судбеног стола већнику Фанку. После њиховог енергичног протестовања да неће ући у таминичке ћелије док се дотични стражар не склони, Већник Фанк је склонио дотичног стражара привременo удаљено с дужности. Тиме је стражар „кажњен за своју суровост!"

Дневне вести

Министарска конференција. Синоћ у 5 сати, одржана је министарска конференција у министарству спољних послова, а у присуству чланова главног одбора старијих радикала, на којој је расправљано питање о ситуацији створеној изласком из кабинета три самосталска министра.

Пријем дипломата. Јуче пре подне био је уобичајени пријем страних посланика у министарству спољних послова код министра г. др. Миловановића.

Јучерашња скупштинска седница. Очекивало се да ће се на јучерашњој скупштинској седници прочитати владина оставка, међутим не само да није влада дала оставку, већ је Велимировић изјавио на питање Јове Стојковића: да самим тим што не постоји никаква владина изјава, влада није правила питање од пада министра привреде. Од последица пада министра привреде зависиће и даље одлуке владине — завршио је председник своју изјаву.

Корак великих сила. „П. Лојду" јављају из Беча да код великих сила као да постоји намера да озбиљно приступе српском питању, чим се турско-аустриска погодба коначно сврши и изравнају турско-бугарске диференције. Силе на име мисле да у Београду учине преставке у корист мира.

Узнемирљиви гласови. Из Беча најпре пусте разне узнемирљиве гласове, како непомирљиво престоји скори напад Аустро-Угарске на Србију, па после то демантују. Сад и „Рајтеров Биро" мора јављати, како у Лондон нису стигла никаква узнемирљива саопштења о односима између Србије и Аустро Угарске.

Деманти. Из Беча деман, тују своју ранију вест, да је београдски руски посланик г. Сергијев отпутовао у Беч у политичкој мисији.

Накнадно о судару. Комисија која је отишла у Параћин да извиди судар мешовитих возова утврдила је да није било људских жртава, но да је сва штета у поломљеним вагонима. Комисија и даље ради.

Разговор са бегунцима. Јуче пре подне један наш сарадник, посетио је у Управи града Београда, аустријске војнике, који су пребегли у Србију: Вују Јанковића и Ђура Антале из 28. регименте, Алексу Главишевића поднаредника из VI и Павла Пшеничића драгонера који је синоћ пребегао преко леда. Они су једно обучени. Шињели су им исцепани, а на ногама имају цокуле закрпу на закрпи. Они веле да их аустријски официри ужасно злостављају сваки дан, а сем тога да им је и храна рђава па да су због тога побегли. Нас — веле употребљавали су да вршимо патролирања према граници, и ми смо ту прилику употребили и побегли. Не могу да се нахвале пријемом од српских сељака кад су границу прешли, јер су лепо почашћени па чак и трошак добили.

Сва четворица биће одкомандовани у унутрашњост Србије.

Страна питамна о данашњем митингу. Стране новине, па чак и „Тан," донеле су вест из Србије да је влада забранила омладински митинг противу злочиначког процеса противу похапшених Срба за велеиздају, који ће почети ускоро у Загребу. Ту забр ну сви ти листови сматрају као успокојавајући акт и знак мирољубиве политике српске владе. Међутим вест тих листова није истинита, јер српска влада није митинг забранила већ је он из разлога приватног карактера само био одложен за данас, те према томе и закључци, које су ти листови из те лажне вести извели, нису тачни.

Два мишљења. Међу самосталцима постоје два мишљења о томе шта сада, после овога фијаска, који су претрпели у Скупштини, ваља радити. Док се прваци још колебају и нагињу томе, да даду три нове личности у кабинет и на тај начин одрже досадашњи споразум са старијом браћом дотле су готово сви виђени посланици из народа, противни сваком даљем заједничком раду и не пристају да деташирају ни једног свог човека за заједничку владу. Прва за бране своје мишљење „виших државним интересима" а други неће да допуштају више, да им се компромитују прваци. Сви су изгледи, да ће преваги мишљење ових других.

Криза. Г. Пера Велимировић као председник министарства сматрао је: да вотум од пет ка не значи неповерење Скупштине према целој влади, него само према г. Главинићу, кога су и другови у кабинету осудили. Али кад су се и друга два самосталска министра солидарисали, па сва троица поднели оставке, онда је г. Велимировић позвао самосталски клуб: да одреди другу тројицу за попуну места у кабинету.

Тек кад су самосталци одбили ту понуду, г. Велимировић је сматрао да је споразум на коме је влада стајала, раскинут и поднео је оставку кабинета

Комесар у селу. Усљед силних тужби, поднетих против Обрада Јабукића, председника општине Влашанске у Космају, за учињене злоупотребе са школским прирезом, — министар просвете послао је свога комесара да учини извиђај. Комесар је радио три дана и утврдио жалбене наводе као истините, а о томе поднео извештај министру.

Сад је ред да се овај крајњи смени и узме на кривични испит, јер само његовом кривицом деца су давгубила од школе, јер ни дрва на овој зими нису имала да се огреју, а родитељи су сав прирез измирили!

Бугарска царска титула. Руски министар спољних послова Извољски упутио је руској академији наука писмено питање да ли је историски оправдано да се бугарском Фердинанду призна царска титула. Академија је за оправдање тог питања одредила једну комисију, која је ставила себи задатак да испита да ли садашњи територијални простор Бугарске одговара оном простору, који је Бугарска имала при равијем, већ два пута извршеном прокламовању царства. Тај ће рад захтевати много времена.

Бојкот у Београду. Букурешка „Минерва" донела је слику из оних дана Београда, кад су бојкотоване овдашње аустро-угарске фирме. Слика представља једну даму која је купила робу у једној бојкотованој фирми, па кад је изишла за њом се надала велика гомила света лармајући и звиждећи, те је дама бацила робу и побегла.

Поднеће интерпелацију. Да би пред судом оправдали свога министра, самосталци ће поднети интерпелацију на министра привреде у којој ће тражити: да држава раскине уговор са Прометном Банком пошто је он од скупштинске већине оглашен не само као штетан по државу, већ и као незаконит. Од тога они очекују рехабилитацију свога министра и своје странке, који су овом осудом скупштине компромитовани.

Преминуо. Јуче је преминуо Гаја Ранковић, пенз. учитељ из Раче. Покојни Гаја био је врстан члан напредне странке још од њеног оснивања. Нека је лака земља доброме Гаји. Његовој породици наше саучешће.

Нови киосци. Општина београдска дозволила је трамвајском друштву, да може отворити киоске за продају дувана и новина у чекаоницама на Теразијама и на великој пијаци. Друштво је издало под закуп ове киоске.

Поведена истрага. Против онога поручника, који је злостављао једнога војника у XVIII пешадијском пуку, о коме смо ми неки дан донели белешку командант пука повео је истрагу.

Пуцала на мужа. Милена, одвојено живећа жена Стојана Милијћа из Врбнице у округу пожаревачком, јуче пре подне око 12 сата, на путу између Жабара и Ракинца, срела је свога мужа, пуцала на њега из револвера и тешко га повредила.

Милена је дело признала и стављена у притвор.

Нађена мртва. На државном друму Лозница—Крупањ, а на међи среза јадранског и рађевског, нађена је мртва Василија удова Митић из Коренте у окр. подринском.

Не зна се ко ју је убио и власт је повела истрагу.

Завршила рад. Мешовита комисија, која је у Гроцкој испитивала злоупотребе Јоковића писара и капетана Жујовића, завршила је свој рад и послала акта министру унутрашњих дела на даљи поступак.

И Јоковић и Жујовић остали су и даље у притвору.

Из суда. Јуче је у варошком, суду био претрес по кривици Марка Анфела, спедитерског помоћника за нанету увреду царинским органима у звичној дужности. Суд га је осудио десет дана затвора, и да плати све трошкове.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

— У Берлину је све већи страх од атентата, који се ножевима врше над женама и девојкама по главнто у трбух. Нема дана да се не јави о каквом новом таквом атентату. Сав досадањи труд и јавне и тајне полиције остао је без успеха. Злочинцима никако да се уђе у траг.

„* Енглески професор д р Ламаш изабран је као изборни судија у изборни суд од пет чланова, који ће решити спорна питања која постоје између Енглеске и Америчких Сједињених Држава о риболову на обалама Њуфундланда.

У Черновицу је умро „цалкелнер" Михајло Самјенук. При прегледу леша нашло се, да је то женска обучена у мушко одело, и да има од прилике 26 година. Она је у Черновицу дванаест година носила мушко одело и била позната као цалкелнер.

V Из Рима демантују вест о прогонству руског писца Максима Горког из Италије. Нити је руска влада тражила какву истрагу нити га талијанска влада мисли протеривати.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Мираз

Самосталци, у овом светом стању, обогатили су наш државни живот још једном новином. Они су установили *мираз* за чиновнике који хоће да се жене. Тај мираз састоји се у класама, некад једна некад две.. како кад. Тако је јуче публикован указ, датиран 3. фебр. т. год., којим се *Мика Табулар* унапређује са *две класе* и из Смедерева доводи у Београд за чиновника мин. правде, а то је био услов да дође до ђевојке.

Акакије Акакијевић (К. Тимотијевић) дуго је „размишљао" о овом унапређењу, па најзад није имао куд него се решио да учини ово добро своме интимусу, рескирајући да доведе у питање свој углед који је стекао потпуно објективним и непартиским радом у свима указима по судској струци, и познатим актима помиловања чиновника дефрауданата.

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОМПАНИЈЕ

У топлој соби кварта теразиског — Ко је саучесник? — „Јопина" авантура у Софији. — Хватање на легалу.

— Па ви ме, господине писаре, нисте никада ни питали. Да сте ме питали ја бих вам казао..

— Шта би ти казао. Знам ја вас добро. Сви се ви тако превијате кад вам неко од нас писара треба, а кад се ми преваримо и учинимо вам, ви нам се после смејете и хвалите се како сте нам подвалили.

— Ја не знам какви су други, али ја писам таки.

— Па добро. Хајде, да видимо, да ли си и ти као и сви. Ето, ја ти обећавам, да ћу твој предмет свршити сутра, ако ми кажеш ма једног коцкара и где га могу ухватити. Ја те нећу издати. Примаш ли.

— Примам — одговори Срета. Само и ви да одржите реч, јер ми већ досади ова шетња од кварта до управе.

— Говори!

— Ја не знам да ли и сада тамо долазе, али, да су долазили то знам.... поче увијати Срета.

— Нема ту увијања. Мени треба права истина, и ако ми је кажеш ја ћу одржати реч, иначе ми немој ништа ни говорити — прекиде га Савић.

— Не увијам ја, него ви знате од кад сам ја у притвору, па можда су они промењули место састанка. Док сам ја био у слободи виђао сам се са многим коцкарима код Седам Кућа код „Цвеног Крста". Можемо заједно да одемо па ћемо видети. Ја ћу вам показати кућу. Најбоље је отићи око 6 сах. у вече — расприча се Срета.

— Добро, довече ћемо отићи. Ако ма кога нађемо ја ћу одржати своје обећање. Не нађемо ли никога, онда значи, да си лагао и не можеш рачунати на моју помоћ.

Пред вече око 5 часова крену се од кварта теразиског фијакер, у коме су били Савић, детектив, један жандарм и Срета.

После подуже вожње фијакер се заустави у једној уској улици код места званог „Црвени Крст".

Из фијакера искочи прво жандарм а за њим детектив и писар. Срета је остао у колима и показао једну удаљену кућицу.

— То је та кућа. Ту сам их често виђао. Ту су стално долазили — утањи Срета све у прошлом времену. Он се бојао, да неће писар затећи никога и тада би на њему искалио сав свој гњев.

(Наставиће се)

„ЗИМСКОЈ РУЖИ"

Чежња

Мјесец сија, ружа мири,
Пољаном се мирис шири,
Звијезде дрхте, славуј пјева,
Крин о своме крину сниева.
Ноћ просипа бисер росу,
Да оките виле косу.
Цвјет заљубљен цвјетак љуби,
Слатки дах те кроз ноћ губи.
Кроз тишину срећа плива,
Ноћ у себи миље скрива.
У њој живот љубав слади,
Само мене море јади.

Слатка чежња срце грије,
Душа буди моја није.
Слушам шумор витих грана, —
Тај одисај мојих рана.
Па јецањем молим тиха,
Маленога славујића:
Да запјева славопоје,
Те разгали срце моје.
Да запјева клике нове,
Тебе пјесмом да дозове.

* * *

Тебе нема славуј пјева,
Заљубљена душа сниева:
Да сам цвјетић, дивни мила,
Ил' звијездица или вила,
Цвјетић љубим па га кидам,
Сјајне звијезде с' неба скидам.
Вилу тражим — виле није,
Отров туге срце пије.

Рајко

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

ЗА ВРЕМЕ ЛУДВИКА IV

Враћено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробњаци

Ла Реини вели још, да су Лезаж и Маријет навели извесне појединости, које су доцније потврђене и о којима су могли дознати само од госпође Монтеспанове.

Ми смо навели разлоге, због чега се мора поклонити вера изјавама Маргарите Монвоазенове, а исто тако заслужују пажњу и догички искази Лезажови. 8. октобра 1689. године писао је Лувоа Лују XIV: „Господин де ла Реини рекао ми је како је уверен да ће се Лезаж, ако му говорим, ипак одлучити да каже све што зна. Он на то полаже важност у толико више што је тај човек, који се не може оптужити да је сам извршио какво тровање, тачно обавештен о оним тровањима која су се у Паризу десила за седам или осам година. Јуче сам био у Венсену и говорио с њим у смислу жеље господина де ла Реинија, дао му наду да ће га наше величанство помиловати, ако да потребна обавештења, те да суд сазна све што се тиче тровања. Он ми је обећао учинити то, па је изјавио сво је чуђење што га позивам да све каже". У једном писму од 11. октобра 1679. нав.љује Лувоа понова да се Лезаж побуди да безобзирце призна све. Чаробник је одуговлачио, избегавао, наглашавајући по ново да је веома изненађен што толико навиљују на њ.

Али је тај његов отпор у толико више подбадао Ла Реинија. — Он му никако није давао мира, па му је као и Лувоа стављао помиловање у изгледу. Најзад је Лезаж прекинуо ћутање. Његови најважнији искази налазили су се у актима, која је, као што је већ поменуто, Луј XIV спалио у камину своје собе; за то немамо више потпуни текст, али из бележака, које је истражни судија оставио Ла Реинију и из одломака протокола, који су сачувани и који ће даље поменути, знамо да се Лезажова откривења потпуно слажу с исказима Маргарите Монвоазенове.

* * *

Ова најновија љубавна афера Луја XIV изазвала је у толико веће узбуђење, у колико млади маркиз од Монтеспан није имао на себи ничег од попустљива мужа, а то је за оно доба и за ону средину била необична појава.

„Он је био особит, чудноват човек — вели госпођица Монпансије — који се свакоме тужио на наклоност краљеву према његовој жени". Он се због тога свађао са својом женом и шамарао је. Чак је и краљу правио прозире. „Он је често долазио к мени — пише госпођица Монпансије — јер смо сроднци, и ја сам га боцкала.

(наставиће се)

РАЗЛИЧНОСТИ

Лечење изгладнелих

Леди Кампбел Кларк поклонила је 75.000 динара за уређење „операционих" просторија за изгладнеле људе у вестминстерској болници: — Ту се примају мушкарци и женскиње који су оболели од глади. Операције се врше јаким јелима из добре кујне. Успеси су огромни.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас, у недељу програм од 20 тачака са новитетима:

1. *Чаробно канабе*
2. *Убио жену!* и
2. *Палилулска посла.* — Недељом је огромна посета, за то треба раније доћи и заузети места.

Руцовићев репертоар

Недеља 6. фебр. после подне *Велики Галеото*, комад у 3 чина с предигром. Написао Х. Ечегарај.

У вече. *Коштана*

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(169)

XXXV

Отац и син

— Тако би било мишљење сваке неуке девојке и неуког младића. Треба да знаш једну ствар: љубав не зна разлике међу људима, ако у опште има разлика. Нема велике даме која не би пристала да се уда за каквог писарчића, само ако јој је по вољи Али, продужи стари витез, према томе изгледа да је једна од заробљеница била Монморансијева?

— Да, господине.

— То постаје занимљиво, рече стари Пардајан и замисли се. Продужи. Твоје ме причање све више и више занима.

— Дакле, продужи витез са уздахом, кад се Жанета убедила да једна Монморансијева не може волети сиромаха као што сам ја, она поче полако да пристаје на оно што сам тражио. Али, додаде, да ме може одвести заробљеничкам тек у вече, око осам часова. Ја се побојах да то не буде лукавство и мишљах да ће ме Жанета замолити да дођем пред вече, кад ми она стидљиво и руменећи рече:

— Дотле ћете, господине, остати у мојој соби, куда ћу вас одвести и где ћу вам донети да ручате. Ја то чиним само због великог сажаљења које осећам према тој госпођици, која плаче да човеку срце пуца и бићу веома задовољна ако јој могнем помоћи да се уда за онога кога воли... Похитајмо, јер ће Жило брзо доћи.

Ја јој захвалих што сам боље умео. Она ми затражи да јој се закунем да ћу се сећати услуге коју ми је учинила. Ја јој се радо на то закунем. Тада ми рече да пођем за њом. Она брзо прође кроз трем, а ја за њом.. Она отвори једна врата и уђе у мрачни ходник налик на свод. У тај мах појави се неко на другом крају ходника...

— Опет тај проклети Жил! узвикну стари Пардајан.

— Не, господине, то је био Жило.

— И један и други су одвратни и заслужују вешала. Ах! јадни мој витеже сад је све пропало, а? А како си се извукао?

— Видећете, оче. У ходнику сам опазио с десне стране једно удубљење, које смо тек били прошли. У том удубљењу била су једна врата. Док је Јованка стајала као окамењена ја се закренух иза ње и вратих се до удубљења. Јованка се окрете и виде мој покрет. Она поче да разговара гласно с Жилотом који се брзо приближавао. За то време ја отворих врата и нађох се на степеницама подрумским. Полако затворим врата и ослушнем.

— Куда си ти пошао, Жило?

— Најпре у кухињу да те загрлим, Жанета.

Ту чух пољубац

— Знаш да ми је ујка Жил наредно да за довече спремим велика кола са завесама и два добра коња. Све то треба да буде спремно у једанаест часова у вече. Но како се колима одавно није служило и како ће ми требати бар два часа да их доведем у ред хоћу да потражим једну боцу вина да се мало подкрепим.

— Шта? Да изеш у подрум? А, ако дозна подрумар?

— Ко ће му казати? Ваљда нећеш ти?

— Па и врата су затворена.

— Ја сам их малочас отворио, Жанета.

— Ходи ти к мени у кухињу. Имаш времена.

— Напошто! Морам да пожурим да вратим кључ на његово место.

На то се врата отшкринуше и ја видех преплашену Жанету како скрива лице рукама. Почех да силазим низ степенице. Како је Жило силазно тако сам се ја повлачио. Најзад дођем на дно подрума и прибијем се уза зид у нади да ме Жило неће опазити и да ћу моћи да извиђам док он буде тражио вино. Али тај глупак запали буктињу.

— Ух! узвикну стари Пардајан.

— Он ме опазм и стаде за тренутак пренеражен, разрогачених очију од ужаса. Најзад дође к себи и хтеде да дрекне. Али доцкан! Ја га већ бејах шчепао за гушу. А и било је крајње време!..

Јер у истом тренутку чух на врх степеница некога где грди подрумара због његове немарности! То је био ујак Жил. Чух како се кључ у вратима окреће!.. Жанета је без сумње побегла...

— До ђавола! прогуњи стари Пардајан. Проклети упрашњ! Жао ми је што има само два ува!.. Дакле, затворен си у подруму!.. Како си се, враго, могао спасти?

— Па, господине, кад сам пред вас, рече витез са простодушним осмехом, значи да сам могао да се спасем!

— Тако је, тако је; али ми се ипак кожа јежи.

— У кратко, продужи витез, врата су била закључана. Ја сам држао непрестано Жилота за гушу да би га спречио да се дере. Он поче бечити очи и пенушати. Тада пустих. Он одахну и паде ми пред ноге говорећи:

— Милост, господине разбојниче! Пустите ме да живим, нећу вас проказати!

— Мислио је да сам разбојник! узвикну стари витез.

(наставиће се)

Кафана

која одлично ради; услед промене занимања

Предаје се

За услове обратити се на

Ивана Радовановића

у ливерцијској радњи *Мих. Димића* на Вел. Пијаци.

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.

Француско 1 Боца „Graves" црног Дин. 1.

Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.

Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.

Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.

Француско 1 Боца „Blaus" белог Дин. 1.

Од данас свака дан **свеже урањене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печуракa т. д Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Саламе *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Камемберта, Брица и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карлобадског Цивибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Највеће и најразноврсније стовариште* Бомбон и колача за послуживање. Мандарина, свежих Помораних црвених, „Марона Кестена итд *Француских Сардина* у зејтину најбољи избор. Тонфиша, Мариниранних Харинги, Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица Зечева Фазана и т. д Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и у унутрашности шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 15 15—

ОБЈАВА

Издаје се један стан од 1. маја о. г. у улици Милоша Великог бр. 67. са улице, од три собе, предсобљем, кујном и одељење подрума и

ЈЕДАН СТАН у авлији у истој кући од 1. Марта о. г. од 2 собе и кујне.

За погодбу обратити се старацу масе Светозару Спасићу у фирми Николе Спасића и компаније у улици Кнез Михајловој.

5. Фебруара 1909. г.
Београд 76 2—3

Отворили смо три дућана и то на Великој Пијаци, Зеленом Венцу и Цалиндулској Пијаци

За продају говеђег цубока

Говеђе главе 1 кило 0·30 дин.
Црна џигерица 1 кило 0·30 дин.
Слезине 1 кило 0·30 дин.
Једа беза џигерица 1 комад 0·40 дин.
4 ноге говеђе 0·60 дин.

Продаја врши се сваки дан пре подне. 39 10—10

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је конолијално деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Крал.-Срп. Дворског Лиферанта — Београд.

МЕЊАЧКА РАДЊА

ИСАКА Ј. ЕШКЕНАЗИ

Купује купоне 2 од сто држ. дозова и плаћа 2 дин. комад.

Купује акције и заложнице свију завода Крал. Србије, плаћа добру цену.

Продаје менице, марке таксене и поштанске и даје рабат 2 и по и 2 и три четврт од сто.

Срећке Класне Лутрије за II класу има на продају у свима поделама. Шаље сваком на захтев. Вучење 6. фебруара. Главни згодитак *30 000* динара.

43 10—10

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиродин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара пућа и свију оних болести, где се **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца рад узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Молу, за тражење код наслеђа или услед промаје, врели и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе Мања боца **1·20** динара. већа **2** динара. 46 11—50

ВАЖНО ВАЖНО

КОРИСНА ПРИЛИКА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће К. Габај код „Круне"

Кнез Михаилова бр. 31

Извештавамо наше поштоване потрошаче да смо сву робу понуђивали са 25 од сто јефтиније од садашњих цена, исто чинимо услед нагомилане разноврсне робе као:

Сомоте и Атлазе у врло лепим и најмодернијим дезенима и глат за венчанице и вафруше.

Атласа и Сатина за јоргане у 160 см. ширине у свима бојама.

Штофова за женске хаљине и костиме.

Авгенпаст хаљине од тиланглеа, свиле и феде

Феде и у тилу шиљен штофа, чипака и ајнсеца.

Попелина и етамина у свима најновијим бојама.

Штофаних гарнитура (копертура).

Завеса пунених и чипканих. Старова аплицираних.

Гарнитура покривача и лавених за 6 и 12 персона белих и у боји.

Цвилиха за душеке и ролетне у лепим најновијим шарама и сасвим постојаним бојама.

Платна у разним ширинама за све употребе.

Белог пирхета пике и шир.

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МУШКА ОДЕЛА са 40 од сто јевтиније услед искључења истог артикла. Реслова врло јевтино.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — Поруџбине вршимо уз доплату.

С поштовањем
37 15—20 БРАЋА Х. ГАБАЈ.

ФАБРИКА БОНБОНА И ШЕЋЕРНИХ ПРОИЗВОДА

Радомира Рашковића

одликована Златном Медаљом на Балканској Изложби у Лондону 1907. године

Препоручује своје одликоване производе и то:

Слатко од Орашчића, Шљива, Ружа, Јагода, Малина, Лубеница, Лимуна и Трешања, Поморанџи и Вишања, Ваниле и Чоколаде.

Бонбона и Чоколаде фини филованих, свилених, сувих, разних Роксова, обичне промијене беле и црвене.

Ратлука Цариградског филованог са бадемом, нефилованог и српског у табљама и сандуку

Ајве Цариградске и Бурске. **Шећера** жутог и црвеног.

Коњака српског и француског. **Рума** „Јамајка" и обичног.

Сока природног од Малине.

Ликера разних и то: „Шетрес", „Ким" Растопчин, Ванила и т. д.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло умереном ценом и брзом услугом. — Продаја на више и на мање. 61 4—4

Телефон 869. Београд — Васина ул. бр. 6. **Телефон 869.**

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака наши гурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена ½ динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, наочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **½ дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд* 1658 22—

Дунавски Кредитни Завод

Позива све своје акционаре да положе заостале недељне уплате, иако не би претрпели последице чл. 10. заводских правила, јер ће им се акције поништити.

Управни Одбор.

Кафана „ЛЕПИ ИЗГЛЕД"

(Кнез Милошева ул. поштак)

Издаје се под кирију од 1 маја све год., а може и раније. Јавити се Стојану Пајкићу Косанчићев венац или у кафани. 75 3—10

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осипа** *т. зв. фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пију. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести реће јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноји, очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 1657 9—

Изашла је из штампе

„Тајна Конвенција

између

Србије и Аустро-Угарске"

(Један лист из новије историје Србије)

од

Стој. М. Протића

Државног Саветника и бившег Министра Унутрашњих Дела

ДРУГО ИЗДАЊЕ

Цена 0·50 п. д.

Може се добити код издавача у књижари

ГЕЦЕ КОНА — Београд 33 3 3

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА

Помодно Мануфактурна Трговина

АВРАМА Х. ГАБАЈА и Комп.

код Лубенице

Васина ул. преко пута Народног Позоришта

Распродаје

сву робу знатно јевтиније но до сад услед селидбе радње.

Распродаја ће трајати до 30 Априла 1909. год. а од 1-ог Маја исте године отварамо нову **Мануфактурно-Платнарско-Галантериску трговину** у згради *дом Анкера* на *Теразијама* где се сад налази апотека Викторовића. *Мустре на захтев шаљемо бесплатно.*

С поштовањем
33 17—20 **АВРАМ Х. ГАБАЈ и Комп**

„Правда" излази Сваки дан. Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32 дин. за пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Сва уредништва излази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ПОНЕДЕЉАК 9 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 40. | Телефон 821.

Ултиматум Србији и Аустро-Угарској

Од два дана на овамо воде се преговори између Енглеске, Француске, Немачке и Италије око састава једног ултиматума који ће се једновремено упутити и Србији и Аустро-Угарској и у коме ће ове четири силе истаћи услове под којима ће се несугласице између Србије и Аустро Угарске морати изравнати.

Овај корак ових великих сила објашњава ратоборно држање бечке штампе. У Бечу хоће да створе мишљење да сад треба Аустро-Угарску умиривати да би на тај начин добила што веће уступке.

Интересантно је да се све ово ради, пре но што је српска влада и разаслала свој меморандум и да се утврђују услови за изравнање спора између Србије и Аустро-Угарске пре но што се и знају захтеви Србије.

Зло рађење, готово суђење

Двадесет четвртог јануара 1902. год. потписао је пок. краљ Александар, на предлог свога министра нар. привреде д-р Милована Миловановића, сада министра спољних послова, указ којим се акционарском друштву „Београдска Прометна Банка" даје повластица „за подизање модерне сушнице, ради сушења сваковрсног дрвета за разноврсне индустријске и грађевинарске потребе и модерне струге за израду дрвене грађе сваке врсте", с тим да та повластица траје десет година.

По тој повластици (тач. 5.), Прометној Банци дозвољава се да у планинама: „Борина" (у подринском округу) у Мирочу, у државним шумама које се налазе у срезовима брзопаланачком, књучком и пореченском и у планини „Тари", ради подизања потребних јој зграда за ово подузеће и ради прераде у истом, може сваке године исећи *по такси која буде у вредности*, најмање 2500 а највише 15.000 дрвета и то: борових и чамових од 40—80 см. дебљине а растових од 30 см. дебљине па на више."

Ту таксу по којој је Прометна Банка имала да плаћа грмове, утврђује сваке године министар народне привреде, једним ценовником који важи за целу земљу, односно за све оне, који од државе купују ма у ком виду гору, и све до прошле године министар народне привреде није тај ценовник мењао, него га је остављао онаквог какав је био оног дана када је потписана повластица Прометној Банци.

Концем 1907. год. министар народне привреде г. Коста Стојановић, наједаред измени тај ценовник и то тако, да су Прометна Банка, а поред ње и сви други, који од државе купују ову гору, морали плаћати грмове скупље са 77 од сто но што су их до тада плаћали.

Ово изненадно и огромно повећавање цене министар је мотивисао тиме, што се је услед безуговорног стања између Србије и Аустро-Угарске, морала применити на увезену грађу из Аустро Угарске општа царинска тарифа, по којој се на стругаве греде наплаћивало 21 дин. царине од 1 кубног метра, а на даске, штафле и летве по 24 дин. од кубног метра, дочим се је раније, по трговинском уговору плаћало за греде само 7·50 дин. а за даске и остало по 9 дин. од кубног метра.

Увиђајући оправданост овог разлога, Прометна Банка као и сви остали купци државне горе пристали су прећутно на ово повишење ценовника, надајући да ће имају рачуна и под њим радити своје послове, пошто им је поскупљавање грађе која се довозила из Аустро-Угарске, давало могућност да и они повише цену своје робе.

Међутим, 18 Августа прошле године, ступио је на снагу трговински уговор између Србије и Аустро Угарске по коме се наплаћује на име царине за стругане греде по 7. 50 дин (а не по 21 дин. као до тада), а на даске, штафле и летве по 9. дин. (а не по 24. као до тада) по кубном метру.

Пошто је ова огромна разлика у царинској стопи морала јако утицати на нашу дрварску трговину т.ј. оборити цену дрварске робе, то је „Прометна Банка," као најјаче ангажована у тој бранжи, упутила један акт министру нар. привреде, у коме је тражила смањење цене у ценовнику по коме је она плаћала држави грмове, указујући на факат: да је ступањем трговинског уговора између Аустро-Угарске и Србије у живот, нестало оног разлога који је неколико месеца раније изазвао ову промену ценовника и да је сад време да држава смањивањем свога ценовника, омогући смањење цене српске дрварске робе, кад је већ смањивањем царинске стопе у трговинском уговору са Аустро-Угарском, смањила цену аустро-угарској роби, која долази на српску пијацу.

Сваки онај који има поле здраве појмове о индустријским подузећима, о њиховим циљевима и о односима који треба да постоје између једне државе и индустријских подузећа у њој, мораће признати да је Прометна Банка имала права не само тражити него и очекивати да се повраћањем редовних прилика у нашој дрварској трговини, смањи ценовник по коме је она куповала државну шуму, кад га је држава повисила само због тога што су у своје време биле настале ванредне прилике које су повишавање ценовника диктовале.

На томе је становишту без сумње стајао и г. Коста Главинић дојучерашњи министар народне привреде, када се одазвао молби Прометне Банке и смањио ценовник, и нема сумње да би он и данас седео на министарској столици да је смањивање ценовника извршио онако, како је то требао и морао извршити, т. ј. да га је смањио за све купце државне горе без разлике (као што га је његов претходник за све и повисио) а не само за Прометну Банку. Али г. Главинић није то учинио, него је ценовник смањио само за Прометну Банку и тиме је не само оштетио интересе осталих купаца државне горе, него је компромитовао у очима света и себе као министра и Прометну Банку као индустриско подузеће, давши једном њеном очитом и законитом праву без потребе облик недозвољеног и незаконитог гешефта, који партизан министар изводи за рачун својих партиских пријатеља.

Ко је пратио дебату која се у Нар. Скупштини водила поводом овог подвига министра нар. привреде и ко је пажљиво слушао оно што су г. Главинић и његови пријатељи износили у одбрану овога, могао је доћи до уверења: да је г. Главинић, смањивши ценовник државних шума, (на овај начин) то урадио у уверењу да ради онако како треба да ради. То разуме се ни најмање не умањава неправилност његова поступка, али то нама непристрасним, приказује целу ову кампању око овог питања у сасвим другој светлости но што је она у којој би и једна и друга заинтересована страна желела да је ми гледамо, а то и јесте оно што ме руководи да о овој афери са Таром и после њеног окончања у Скупштини проговорим коју реч.

Опет чете у Македонији

Писмо од нашега сталног дописника

Солун, 6. фебруара

Заузети домаћим бригама и тешким приликама које су наступиле из анексије Босне и Херцеговине, ви, Срби у Краљевини, можда и не слутите шта се овде спрема и шта нам све може донети са првим пролећем. Али ми, овамошњи Срби, ма колико да нас интересује развој догађаја у међународном положају Србије и Српства у вези са аустриским разбојништвом, — ми, по природи свога положаја, не можемо остати неосетљиви и слепи према најближој околини својој, и у стању смо а и дужност нам је, да вас упозоримо на необично потмуло време, које је настало у свима деловима становништва Турске.

Да ли то и у колико има везе са ровењима безбројних агената аустриске и бугарске владе и са током решавања бугарског и аустриског питања, — остављам вам да сами судите. Вашем дописнику за сада је од значаја факат да је четничка стихија на помолу и да су многобројна убиства последњих дана, која су се догодила у разним крајевима Турске, стварни знаци њезиног почетка.

А за то нам дају довољно потврде, поред осталога, и поуздана уверавања, да је велики број разних чета већ посео поједине важније позиције у унутрашњости.

Нарочито су Грци почели развијати акцију у костурском, муриховском, леринском и јеновацевардарском крају, где, су за непуних месец дана извршили читав низ убистава.

Бугари су, од како су настале „слободе", успели да неопажено довуку у Македонију читаве арсенале, тако, да су попунили сва тајна скровишта, са којима то нису могли учинити ни за све време четничке акције под стрим режимом. За овај вилајет највећа количина убојнога материјала бугарског смештена је у кукушком крају, који је најбоље организован и готов за устанак. Није гора организација ни у дојранском ни *ђевђелиском* крају, само, што су овде и Грци довољно јаки, да би могли ако не осујетити, бар ометати сваки правилан рад у бугарском вилајету *Демир Хисар* представља једну доста јаку позицију бугарску, која је довољно снабдевена свима ратним потребама, а у скопском крају *Кочани* су са својом околином најзгоднија операциона тачка бугарских комита и тамо су у последњих месец дана већ прешле три чете из Бугарске од по 25 момака, које ће још боље припремити терен.

Турци, који су, изгледа, осетили шта Бугари спремају, поред тога што су *Јанета Сандански*, свога пријатеља послали на бугарску границу, да са својим другом *Панцом* и 30 четника стиша погранично бугарско становништво и похвата конце бугарској организацији, — поред тога Турци су растурили велику количину оружја у народ, међу Турке, из чије се средине почињу организовати такође комитске чете, са задатком да паралишу Бугаре, од којих се као и од Грка непрестано одузима оружје и муниција.

На тај начин Младотурци мисле да једним метком убију два зеца: да осујете, или угуше још у почетку сваки покрет од стране Бугара, и да, у исти мах старотурским пријатељима, који су им припремали добар колач, скрену пажњу са себе на сасвим другу страну.

Прчетак буне у Епиру и врење у Албанији нису мањи предзнаци евентуалне буре, која ће још једном уздрмати Турску. *Ту су умешани и неки виђенији младотурци, о чему ћу доцније писати.*

За сада, још имам да истакнем то, да наша српска организација, као да не осећа неопходну потребу за што бољом спремом, како је догађаји не би затекли неспремну да се стави у одбрану српског елемента. За све ово време, од јуна месеца прошле године на овамо, Грци су се надметали са Бугарима, ко ће више оружја довући. Срби нису у томе погледу ни прстом мрднули.

Српство је и иначе у тешком положају, и наша пажња поглавито треба да је управљена према Аустрији, али би и ово био један удар више, за чије се одбијање треба унапред постарати; у толико пре, што су, изгледа, и овде умешани прсти Аустрије. Нама предстоји борба на свима линијама.

Енглеска и окупација Србије

Лондонски дописник „Нове Сл. Пресе" разговарао је с једном личношћу, којој је врло добро познато мишљење енглеске политике.

„Ми", рекла је та личност између осталога, „верујемо у одржање мира, јер знамо да Аустро Угарска, било у рату било као експедиција за казну, никад у Србију не би дошла на свој трошак, а у Србији најзад ипак мора превладати разум. Министар д-р Миловановић учинио је код нас најбољи утисак. Ми не верујемо да ће он на се примити тешку одговорност за један рат, а поштo чак и српски екстреми знају да д-р Миловановић у западној Европи ужива поверење, па верујемо да ће Миловановић у последњем тренутку имати и довољно утицаја. Као што ви у Бечу знате, садашња балканска политика Аустро-Угарске не ужива симпатије Енглеске, што је и Лансдаун у свом говору изразио учтиво и кратко али часно. Али ми се сећамо да *у тој ствари првенство припада Русији* и њено држање ће по могућности за нас бити меродавно.

„О панславистичким наклоностима енглеске политике не може бити ни говора. Извесне штампарске гласове енглеске узели су у Бечу сувише озбиљно, а нарочито једног листа у чијим су уводним чланцима у Бечу пошто по то хтели гледати расположење енглеског министарства спољних послова. За то вам могу најпоузданије рећи, да је његово србофилство било сасвим неофициозно. Тако би се исто и за Црногорце могао овде распламтити популарни покрет. Енглеска и данас безусловно ради у интересу мира. *Мешање Аустро-Угарске одлучно бисмо жалили, јер би се тиме узрујао цео Балкан*, а ми се непоколебљиво држимо помагања новог режима у Турској. Преко тога даље ми смо посредно заинтересовани.

„Ми се надамо у мирно изравнање, јер то желе све велике силе, и ми ћемо у том погледу поступати у потпуном споразуму с нама блиским силама. *Али наша стара сумња у мудрост поступања Аустро-Угарске и Бугарске, коју су нам тако узели за зло у Бечу, добила је на жалост нову потврду, а тако исто и наше уверење да је потребна одлука европског*

areopaga, te da se stvari tamo dole ponovo dovedu u kolosek".

СТРАНА ПОЛИТИКА

Признање бугарске краљевине. *(Кнез Фердинанд као суверен у Петрограду. — Руска иницијатива).*

По једној софијској депеши, у Софији се признање бугарске краљевине и независности од стране Енглеске, Француске и Русије сматра као већ свршена ствар, тако да ће бугарски државни поглавар на погребу руског великог кнеза Владимира у Петрограду учествовати већ као суверен. Као што је познато, Русија је изјавила готовост узети на себе иницијативу за то признање, али као што у бечким и берлинским круговима уверавају, тек тада пошто се сврши споразум између Турске и Бугарске. Сад изгледа да је тај споразум несумњив и да због тога руски двор хоће кнеза Фердинанда да прими с краљевским почастима. Кнез Фердинанд је био пријатељ с пок. великим кнезом Владимиром, који га је у септембру 1907. посетио у Софији и присуствовао откривању споменика цара ослободиоца.

АУСТРИСКИ УЛТИМАТУМ

У Будимпешти се 6. о. м. у политичким круговима пронели поново узнемирујући гласови о ултиматуму Србији.

Тим поводом је будимпештански дописник ишао на меродавно место да се обавести о истинитости тих гласова. На том меродавном месту речено му је да ти гласови означују да таква акција непосредно предстоји, али према правом стању ствари још ни је отпочета.

Несумњиво је да се Србија држи изазивачки и претећи, а исто је тако поуздано да Аустро-Угарска не може то посматрати скрштених руку.

Али *за сада о ултиматуму нема ни говора*, јер Аустро Угарска намерава да своје мирољубиве намере оствари до „крајњих граница могућности".

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

„Велеиздајнички" претрес. Како „Обзор" јавља, на претресу оптуженим Србима „велеиздајницима" председавање потпредседник судбеног стола Тарабошић а судиће још четворица судија, па онда вели: „Карте улазнице се за ову расправу неће давати, јер су већ сада све предбиљежене од чиновника, тако да ће бити онемогућено од суђелованић код расправе искључено." Претрес ће се држати сваког дана од 8 и по часова пре до 2 часа после подне с малим прекидом од 11 и по до 12 часова.

Дневне вести

Криза. Оставком кабинета г. Пере Велимировића отворена је општа криза, али ипак нема изгледа да ће се моћи дефинитивно затворити, јер пред новом владом стоје огромни започети послови, а досадањи кабинет није умео да их ликвидира. Тако буџет и нови кредити стоје нерешени пред Скупштином, ова досадања туђава влада није била у стању то посвршава, па да остави наследницима часту ситуацију. Зато сад не сме ни ко да се прими. Јачи људи неће да се троше на овако бескорисним стварима, а од „фотростепених" величина није вајде, јер смо то и до сад имали.

И тако ће опет с црниша на гориша.

Шефови у Двору. Јуче у 9 и по часова пре подне Краљ је био позвао сва четири шефа парламентарних група: г. г. Ст. Новаковића, Ст. Рибарца, Н. Пашића и Љуб. Стојановића, на саветовање о ситуацији. Само овога пута није консултирао сваког посебно, него их је примио све заједно, и од њих свих тражио да се споразуму и да саставе владу у року од 24 часа.

Шефови су брзо доказали: да тако брзо решење није могуће, а да коалициони кабинет није згодан за овај час. Краљ је изјавио: да ако се шефови не споразуму да саставе владу за 24 часа, да ће се он обратити већини.

После конференција од часа и по, шефови су се разишли не донеши никакве одлуке.

Ултиматум. Већ неколико дана, како по Београду кружи некакав глас о ултиматуму, који је тобож поставила Аустрија Србији. Ту су вест, потпуно лажну, пустили аустриски агенти, најпре у Европу, и оданде су стигле депеше овдашњим кореспондентима с питањима: да ли је ултиматум предат?

У ствари нема ништа слично. Нити је ултиматум предат, нити Аустрија то намерава, нити сме то покушати. Она се сад налази у ћор-сокаку, јер види да мора попуштати Србији, а то није раније никако хтела, па сад прети и лаже не би ли Србију запрашила.

О каквом ултиматуму и нападу од стране Аустрије не може бити ни помена.

Положај. По једној будимпештанској депеши „Н. Сл. Пресе" у односима између Србије и Аустро-Угарске ништа се није десило, што би правдало гласове о офанзиви против Србије. Пре марта се не очекује знатна промена положаја, која ће тада добити нов облик и одвести новим корацима.

Француски кораци. У бечким информисаним круговима поговара, се да се Француска веома заузела у Бечу за мир. У исти мах се обраћа јака пажња на појачано напрезање „руских панслависта," који као да хоће да изврше притисак на руску политику која показује знаке извесног колебања. Међ силама које желе одржање мира, Француска данас игра прву улогу.

Признање краља Фердинанда. Из Берлина јављају да је прерана вест као да су неколике силе већ признале краљевску титулу кнезу Фердинанду. Међу тим је бугарска влада службено извештена из Петрограда, да је цар Никола решио да призна бугарску краљевину и да краља Фердинанда прими с краљевским почастима, и да ће Русија у погледу признања узети иницијативу на себе.

Милосављевић. Изгледа да се неће моћи саставити никакво комбиновано министарство, и да ће према томе влада бити поверена фузионашима. Али се чини као да г. Н. Пашић неће смети да прими мисију и да образује кабинет. Његова је већина сувише слаба, да би смео он, који опозицију дражи, изаћи пред огорчене самосталце, а лишен потпоре народњака у напредњака, морао би примити велику борбу, и то би онемогућило брз рад на кредитима у Скупштини и ослабило акцију с поља.

Зато се верује: да ће фузионаши замолити г. Свет. Милосављевића да он састави владу из чистих фузионаша, те да таква влада протури кроз Скупштину буџет и кредите, и да закључи спољно питање.

Г. Милосављевића би цела опозиција дочекала с највећим поверењем, и то не би биле ви мало рђ не компликације. А и фузионаши би се задовољили јер би добили хомогени фузионашки кабинет.

Владина оставка. Председник Скупштине саопштио је јутрос оставку владину и одложио седнице до образовања нове владе.

Пашићева изјава. Пашић је изјавио синоћ у клубу да не жели ући ни у какву комбинацију. Кандидати су Пачу и Протић.

Посредовање сила. Француски министар спољних послова Пишон примио је 7. о. м. руског посланика Нелидова, пошто је дан пре конферисао са заступницима Немачке, Енглеске и Италије. Те су се конференције тицале питања да ли је могуће учинити заједничке савете за изравнање српско аустриског сукоба. Али, вели париски дописник „Н. Сл. Пресе", држење Русије као да је изазвало промену у поступку великих сила. Ако би се нашло да је могућа заједначка акција сила, она би морала имати општији карактер и у њој би морале учествовати силе потписнице Берлинског Уговора, *а то би могло бити у форми једне конференције.* У Берлину су у прошлу суботу очекивали кораке посланика Енглеске, Француске и Италије код берлинског министарства спољних послова, да се утврди да ли има услова за заједничку пријатељску акцију кабинета париског, лондонског, римског и берлинског за изравнање источних тешкоћа.

Мирољубиве изјаве. Из Земуна телеграфишу „Н. Сл. Преси", да Краљ Петар хоће од новог министарства унапред да добије обавезу, да чим ступи на управу упути силама ноту, у којој ће дати обавештења, да тражени војни кредити немају никакву ратоборну намеру, но само да се обезбеди спрема српске војске, која је за неколико деценија била веома занемарена. Тиме се хоће да се без икаквих нападних намера постине равнотежа са суседним државама Краљ Петар се нада да ће таква изјава моћи умирити силе у погледу правих намера српске владе и да се нарочито избегава сваки сукоб с Аустро-Угарском.

Турско-аустриска погодба. Турска и Аустро-Угарска најзад су се коначно споразумеле о продаји Босне и Херцеговине. Протокол тога споразума потписаће се чим се Лондона стигне нови министар спољних послова Рифат паша.

Напредњачко вече. У Књажевцу је клуб „Напредњачке Омладине" приредио 7. ов. м. „забаву са играном" у гостионици „Хајдук Вељко". Извештени смо да је та забава врло добро испала.

Читуља. Мита Николајевић, члан Управе Народне Банке преминуо је после дужег боловања прекјуче и јуче је сахрањен. Пок. Мита је целог живота уживао глас честита трговца, и био је врло доброг имовног стања. После себе оставио је једног сина Јована доктора медецине.

Бог да прости пок, Миту, а његову породицу нека утеши.

Вратио се. Министар војни ђенерал г. Живковић, вратио се јуче изјутра брзим возом из Крушевца где је у Обилићеву вршио преглед вођене истраге о баругу.

Из суда. Прекјуче је био претрес у првостепеном окружном београдском суду Драгољубу Станојевићу чувару шума на Авали, који је оптужен био, да је убио 18 маја пр. год. Љубомира Кнежевића из Врчина у срезу грочанском, који је био познат као највећи горосечац и који је оштетио државу преко 6000 динара. Суд је и на петом претресу нашао: да је Драгољуб невин, и зато га је ослободио сваке казне. Драгољуб је за ово дело лежао пуних 6. месеци које у полициском које у судском притвору.

Смрзао се. Милан Лукић из Баца у округу топличком, нађен је јуче на друму, близу своје општине завејан и мртав у снегу. Утврђено је истрагом, да је био алколичар и као такав заспао у снегу, па се смрзао и умро.

Поплава у крајини. Село Мокрања лежи на самом Дунаву у округу крајинском. Ономад се излила речица сеоска и направила грдне штете. Доста стоке је подављено а

Књижевно-уметничке ситнице*

Франсис Томсон. — Ниче. — Улога романа у народном животу. — Књига Жака Дорна. — Храм код старих народа. — Леонардо да Винчи. — Стогодишњица Едгара По. — Нове пјесме Л. Амбрежева. — Велика слика Рјепинова.

(Десетодневни извештај „Правди")

Београд 1. фебруара.

):(Недавно је умро у Лондону, у болници за душевне болести, један песник, који је не само својим животом већ и својим стиховима веома сличан знаменитом Четвртому. То је *Франсис Томсон.* Као син чувеног у своје време манчестарског лекара, он је хтео пошто пото постати писац и напустивши родитељску кућу поче живети веома бедним животом. Једно време, не могући друкчије зарадити насушни хлебац, био је продавац шалиграда на после онај који публици, по свршетку позоришних представа, доноси фиш и перите. Мучећи се тако њему дође један живот и једном, баш кад је хтео на Ковенхарденској пијаци свршити са собом и узети отров, паде му на памет Четвртом, који је умирао у том моменту, када му је, и сувише доцкан, дошло главом, да му један пријатну вест о његовом бољем и осигураном будућем животу. Под утицајем овога Томсон се реши, да прича са смрћу још један дан два. Сутрадан до бије писмо од уредника једног часописа, који је примио његову поему, па га сад позива да му исплати хонорар. Од тог дана Томсон је писао не брињући се за свој опстанак, те је и могао израдити „Сунце што се раја", које је, по речима великог критичара Блонта, једно од највеличанственијих дела енглеске поезије. Иначе раније његове муке беху веома штетно утицале на организам Томсонов. Бедни песник почео је све више падати у мисли, који га је најпосле одвео у лудницу.

* * *

Ту скоро издана су на свет писма знаменитог немачког филозофа *Ничеа.* Из њих се, поред осталог, види да је Ниче веома мало ценио свој рад „Генеалогија Морала". У писму, упућеном баронци Мет, овако се он о томе изражава:

— После годину дана, од како је одштампана, поновa сам прочитао своју „Генеалогију Морала". Никако не могу да појмим, да сам тако нешто могао написати. Читава пропаст сада дели мене од тога мога рада.

* * *

А Амерички белетрист *Паркер* написао је један чланак о улози романа у националном животу. Он, вели, да прве основе романа треба тражити раније од века Луја XIV, раније од Дефоа и Бочација, чак у старом Мисиру на нет хиљада година пре хришћанске ере.

— Роман је — вели Паркер — један од главних фактора, који утичу на развиће човечанства, ако је разуме се уметничко дело. Као такав он се такмичи са живописом, скулптуром и музиком.

* * *

Ту скоро изашла је на свет књига *Жана Дорни* „Le roman italien contemporain" у којој пи-

сац вели, да се у италијанском роману најбоље огледа италијанска душа, далеко боље но у драми, поезији и сликарству. Из њега се лако може видети, како је италијанска душа примила у се идеје, што су јој дошле са оне стране Алпа, и како их је предзадила своме темпераменту и национал ном карактеру. Дорни, који је сјајан критичар и стилист, сматра оцем италијанског романа *Манконија,* који је био и гарибалдијски војник и добар католик уједно. *Нијеви* је први открио огањ нових идеја и у његовим делима први пут је блеснула „душа Италије која васкрсава". *Едмондо де Амичис* почео је радити 1870. г. с девизом: „Италија је уједињена, сад треба ујединити Италијане". Паралелно са њим радио је *Ципролamo Ровета.* У своме роману „Mater Dolorosa" он се старао, да реши проблем новог васпитања. У њиним Дорнијевој заузима женo место и *Фогацаро,* нога Дорни сматра да је слабији по таленту од *Д' Анунција,* али је дубљи од њега мислима. *Матилда Серао* бледи под јаким зрацима славе Д'Анунција, тог великог супарника Фогацаревог, противника хришћанства и спиритизма и апостола обновљења многобожачког, у коме је, по његовим речима, лично „ја" владајаи свету.

— На небу италијанске литературе — вели Дорни — Д' Анунцијо нема пратилаца. Он светли без друштва као планета Сатурн.

Као представнике нових школа: хумористе, симболисте и феминисте Дорни нарочито хвали Пазинијa, Пазмаринијa, Ожета и Бутија, и читав низ женскиња: Нееру, Роселијеву, Рецну, Лоанто и обе Ломброзе. Иначе му се најбоље допада нов правац даровитог *Бованија Чоне,* који је у литературу увео нов тип: радника мислиоца. На једном месту његов главни јунак романа овако вели:

— Ја на смрт гледам као на обичан догађај. Истина не знам шта је тамо после ње, али несматрам смрт као свршетак снега.

Дорни напоследку о италијанском роману овако закључује:

— Има четврт века, како се Италија кроз своје писце колеба између Јелинизма и Хришћанства. Њој је тешко, да се одједном одрекне једног или другог, и с тога

* Под овом рубриком „Правда" ће сваки десет дана доносити извештај о књижевно-уметничким новостима у целоме свету. Ко буде редовно пратио ове извештаје моћи ће сазнавати на време о свима новинама на пољу књижевности и уметности.

и неколико кућа које су крај реке биле, срушене су. Штета износи преко 2500. динара.

Кад је сад било штете од излива мале реке, ја шта ли ће бити кад се овај силан снег отопи.

Прекинут саобраћај. Услед силног снега, који пада већ три дана на многим местима прекинут је поштански саобраћај, те је издата наредба, да се у колико је могуће и што пре саобраћај васпостави.

Читуља. Јуче је у Краљеву сахрањен Аврам Крстић, тамошњи угледни трговац и један од најјачих извозника. Покојник је до смрти своје био искрен члан Напредне Странке.

Бог да му душу прости.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

— Чешки земаљски сабор због неуспеха преговора неће се сазвати, а одложено је и сазивање царевинског већа.

** У Паризу очекују 19. о. м. долазак енглеског краља Едварда. Он ће се у Паризу задржати два три дана, па ће онда наставити пут за Бијарицу.

V Међу чешким војницима у Чешкој откривена је антимилитаристичка пропаганда и узапћени су многи антимилитаристички списи, који су веома растурени међ војницима. Многи су војници похапшени.

() Талијанска краљица удова Маргарита намерна је путовати у Јапан, о чему је јапанска влада већ извештена.

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОМПАНИЈЕ

У топлој соби кварта теразиског — Ко је сачески? — „Бопина" авантура у Софији. — Хватање на легалу.

(НАСТАВАК)

— Добро! Добро! Виђење-мо-већ — рекао га Савић.

Пошто је оставио детектива, да чува Срету, Савић се брзим корацима упути показаној кућици.

Кућа је била мала, сниска са два прозора на улици. На прозорима су биле спуштене завесе од неке ретке материје кроз коју је пробијала светлост.

Савић даде знак жандарму да стане код капије а он се полако прикраде до прозора и тражаше какво место незаклоњено завесом кроз које би могао видети шта се дешава у соби и кога има. На другом прозору на левој страни беше се завеса мало подвила али таман толико, да се кроз ту празнину, кроз коју продираше зрак светлости из собе, могаше видети велики део собе.

Савић се лагано приљуби уз прозор и прислони око на рупу.

На своју радост угледао је ову сцену:

На сред собе, око једног малог астала, са кога је скинут чаршав, седела су тројица људи. На столу је горела једна мала дуварска лампа, око које беше поређано неколико флаша и чаша пивских. Пред сваким од њих лежала је мала гомилица пара. Играло се карата.

Савић се лагано одмаче од прозора и прође жандарму.

— Ти ћеш са револвером ићи замном. Спреми лисице — нареди Савић и лаганим кораком уђе у авлију.

Из авлије су била на кући само једна врата, која су водила у кујну, из које се на лево улазило у собу са улице а на десно у собу из авлије.

— За мном — тихо добаци Савић жандарму и нагло отвори кухинска врата. У кухињи је био мрак. Само кроз кључаоницу лених врата пробијаше мало зрак светлости, који показиваше пут. Савић прође томе месту, ухвати за кваку и гурну врата. За њим је као сенка следовао жандарм са револвером у руци.

Играчи скочише зграбивши нагло новац испред себе. Сви погледаше на врата и на лицу им се огледаше запрепашћеност кад угледаше писара.

— Добро вече, господо! Немојте се ништа узнемиравати. Можемо наставити, јер вам иначе „фали четврти" — поздрави их са осмехом на лицу Савић.

— Хвала лепо! За клабер нам није требао четврти. Можете ићи — добаци један од играча, који је одмах „схватио ситуацију."

(Наставиће се)

Са Новинарског Концерта

— 2 фебруара 1909. у Нар. Позоришту —

Београђанима се ретко указује прилика да уживају у лепој, правој музици. Да је они воле и да има људи ко ће им то моћи пружити, доказ је Велики Уметнички Концерат кога је у Народноме Позоришту приредило 2 о м. Новинарско Удружење, у корист пострадалих од земљотреса у Јужној Италији. Поред снажног и извежбаног мешовитог хора друштва „Станковић" под вештим диригованьем г. Биничког и поред великог штрајк оркестра, састављеног од самих мајстора у музици а под управљањем увек сигурног капелника г. Покорног Београђанима се указује годишње једанпут, највише двапут прилика да уживају у лепој, пријатној и мајсторски извођеној музици. За такво једно пријатно вече задужило је Новинарско Удружење Београђане. Томе удружењу захвална је публика што је омогућено младоме композитору г. Христићу да изађе пред публику са великим оркестром те да га ценимо као композитора и диригента теже музичке ствари, као и на томе што нас је упознало са добром и школованом певачицом, нашом сугрђанком г ђом бароницом Олгом Патеани-Штајиберг, коју смо до сада познавали само по чувењу Све то Београд има, али не зна да има.

Мешовити хор Певачког Друштва „Станковић" последње три године — после дуге занемарености — у толикој се мери оправио и уздигао да је данас, несумњиво, најбољи певачки хор код Срба. Управа друштва успела је да за своје чланове прилобиље музикално доста добро спремну господу и даме из наших најотменијих породица, који под управом г. Бинички изводе и најтеже ствари сигурно и лепо на потпуно задовољство публике. Програм концерта попунило је друштво „Станковић" са Бајићевим „Из српске градине" и Верлијевим „Цигански хором" (сцена из „Трубадура"). „Из српске градине", сплет песама лепо хармонираних и живахних отпевао је „Станковић" тачно и са пуно осећаја, те их је публика изазвала јаким пљескањем да понове ону најлепшу песницу из тога сплета: „С ума си ђох за чарне очи, шејтан девојче"! У другоме делу програма певали су „Цигански Хор" уз пратњу оркестра. Певали су без замерке: прецизно и лепо. Па не само да су лепо певали, већ су и радње изводили правилно. Г-ђа Бинички певала је своју соло партију онако, како то само може и уме певачица високе школе. Аплауз, на самој сцени, била је награда за хвалне публике. Хор, у леним шареним циганским костимима, пред чергом а поред ватре и наковања, певао је у толикој мери лепо и тачно и са толико успеха да је тога вечера однео победу и био награђен најбурнијим аплаузима и изазиваньем. Али је г. Бинички, свестан свога успеха, био горд и неумољив и само нам се појавио са својим вредним певачима.

Г ђа Патеани певала је уз пратњу виолине, чела и гласовира од Tomaso Giordani „Caro mio Ben", песму нежну, сентименталну. Г-ђини је глас чист и пријатан али не и довољно снажан за веће просторије. И ако је тога вечера први пут изашла пред публику певала је сигурно и тачно. Публика јој је наградила топлим аплаузима и буктетима цвећа.

Г. Христића публика је живо поздрављала, који је већ из раније задобио симпатије са својом успелом композицијом „Чучук Стане". Овога вечера дириговао је г. Христић своју „Симфонијску фантазију G. Moll", соло виолина са пратњом оркестра. Говорећи о утисцима које ова г. Христићева композиција оставља на човека који воли и зна шта је лепа музика (за стручну критику ја уступам место позванијим) ја не претерујем кад кажем да је веома добра, местимично одлична; пуна је душе и топлих осећаја. Кад би у њој било који више словенски акорд (свега је један, којим почиње симфонија и који се неколико пута понавља) свакојако да би била приступачнија и разумљивија и широј публици. Њоме је г. Христић постао пред публиком и већи и симпатичнији. За свој лепи успех млади композитор као и публика има да захвале и г. Саксу вредноме солисти позоришног оркестра, који је мајсторски извођо своју соло партију.

Великим оркестром, комбинованим члановима позоришног оркестра, музике Краљеве Гарде и VII пука, дириговао је г. капелник Покорни.

Као што се и могло очекивати од извежбаних и школованих свирача и од мајстора капелника обе своје тачке у програму извели су ваљано, мајсторски. Дубок улепатак оставила је на слушаоце Чајковскова увертира „1812". Г. Покорни са својим оркестром речито нам је представио замисао славног Чајковског. Публичка је у музици јасно могла да замисли како је лагано али потпуно уништавана сила Француске (Марсељеза) по непрегледним снежним пољима Русије. Триумф победне Русије јасно је исказан завршним „Боже Царја Храни". Г. Покорни пожњео је велики успех и признање.

Посетилаца, с погледом на племенити циљ и ваљаност самога програма, могло је бити још и више.

Р М К.

РАЗЛИЧНОСТИ

Сензациони проналазак

Из Њујорка стигла је вест о сензационом проналаску, који ће учинити велики преокрет на пољу телеграфије без жица. Д р Ли Форест јавља да је направио нову машину за телеграфисање без жица, које превазилази све досадашње методе Помоћу те машине биће могуће за један сахат телеграфисати 4004 речи. Форестов апарат даје се употребити и за телефон без жица. Сваки брод, који плови преко океана, моћи ће телефоном разговарати с копном. У скоро ће, рекао је Форест, моћи путници на трансатланским параброднма да слушају све опере у великим позориштима јевропских великих градова, а исто ће тако бити могуће да путници на целом путу остану у телефонској вези с родбином и познаницима. Форестов апарат тако је прост, да ће сваки поморски официр бити у стању да руководи његовим функционисањем.

„ЗИМСКОЈ РУЖИ"

Тебе нема

Више нема твога лика,
Да ми надом живот слади,
Усахло је живи извор,
Вјечно, мојој слаткој нади.

Више нема твога ока —
Мога сунца, да ми сија.
Више нема тебе мила,
Душу моју туга свија.

Сад дањини око блуди
Ће сам тебе често гледо.
И душа ми успоменом,
Тебе слика дивно чедо.

Ох, ал' залуд око блуди.
Тражи тебе, тебе нема.
Узаман те душа слика.
Тебе нема. — Нема, нема.

Рајко

ТЕЛЕГРАМИ

Париз: „Тану" јављају из Берлина да се данас у министарству спољних послова, очекују кораци амбасадора Енглеске, Француске и Италије ради расправе услова под којима би Француска, Енглеска, Италија и Немачка могле предузети пријатељску акцију у циљу изравнања тешкоћа на истоку. По службеном саопштењу Пишон је прекјуче, јуче и данас конферисао са амбасадорима, Енглеске, Италије, Немачке и Русије о источном питању.

Париз. Уверавају да ће и руска влада учествовати у посредничкој акцији великих сила, пошто је изјавила намеру да интервенише у Београду у корист мира.

претпоставља синтезу и једног и другог.

* * *

(.) Удова ученог *Адолфа Фуртвенглера* издала је у Минхену најновију књигу свог пок. мужа, у којој се говори о грчкој уметности. Нарочито су интересантна места, у којима пок. научник говори о значењу храма код старих Грка. Храм се градио не с тога, да би се у њему скупљали верни на молитву, већ једино ради божанства. Храм је био дакле дом, у ком су се на тајанствен начин сусретали божанства и уметност.

* * *

)(Досад је *Леонардо да Винчи*, који је својим малонама давао загонетне осмејке, као рефлекс њихових слатких снова земаљски сматран донекле као гласник „противухришћанских идеја. Сада се на да Винчија почело гледати и са другог гледишта. *Паладан* у „Mercure de France", прегледајући рукописе знаменитог уметника, вели да је Леонардо прави аријски ниње скоро други Тома Аквин . У будућности, кад прва у ни буде васељенска, Леонардо о речима Палладиновим, бити проглашен за једног од најважнијих привених отаца.

(!) Коншем прошлог месеца прослављена је код Енглеза стогодишњица *Едгарап Адлана Пое*. Поводом овога у Америци је био читав литерарни бој. Американци се с таким предубеђењем односе спрам свога Пое, као Енглези спрам Бајрона и Немци спрам Хајнеа.

* * *

)о(Поред „Човека" и „Црних Маски" *Леонид Андрејев* написао је и пијесу у четири чина „Студентска љубав". О овој најновој комедији говорили су многи критичари и овог пута хладно су дочекали нови рад свога полубога. А Исмаилов вели, да је пијеса обичан догађај, од кога није направљено уметничко дело; други рецензент уверава, да је њему већ одавна Леонид Андрејев изгледао „голи краљ" и да је овом комедијом доказао, да има амбиције, да се по земљишту руске славе шета у костиму праоца Адама. Још је суровија г-ђа Љ. Гурјевић: „Андрејев постаје без иманног дара, кад зажели да буде омчан. Да буде обичан Андрејев је зажелео оног дана, када је у Москви гледао бечовљеве комаде. И у самој ствари „Студентска љубав" није ништа друго до подражавање најслабијим радовима Чеховљевим".

* * *

℅ Најславнији руски сликар *И. Е. Рјепин* довршује своју огромну историјску слику „Поход Козака на Цариград". Лица, која су била сретна да виде ову слику, са похвалом пуним одушевљења говоре о тачном цртежу, о експазивности лица у појединих фигура и о мрачном колоратуру, која веома згодно пристаје самој идеји слике. Крој целу слику, и ако је историјска, веје дух садашности, те се донекле може сматрати и за симболичну.

Г.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Шта ће бити од Аустрије?

Вечерас се у Бранинноме позоришту код „Коларца" приказује сензационн новитет: „кад узме сваки што је чије, шта ће бити од Аустрије"? — Комад је јединствен. У публици је велико интересовање. Места су многа већ заузета.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(170)

XXXV

Отац и син

— Имао је и зашто, господине. Сем мача имао сам за појасом нож и пиштољ. Уосталом ја се и нисам трудио да га разуверавам. Али да бих био безбеднији ја му запуших уста.

Стари Пардајан прште у смех.

— А у колико часова велиш да се то догодило?

— Могло је бити око једанаест часова у јутру, господине.

— Баш кад сам ја вевао Дидиђа! Ах! Тако раде Пардајани! Дворац Мем их је добро познао, и то истога дана.

— Не разумем вас, оче.

— Причаћу ти то. Продужи. Дакле, запушио си уста Жилоту..

— Да. Можете мислити у каквој сам неприлици био. Прође један час, прође два! И поред своје узнемирености, ја осетих како ме мучи глад и жеђ.

— Што се тиче жеђи, примети стари витез, ту се није имао чега бојати, јер си био на самом извору, то јест у подруму.

— Тако је, господине.

— А што се тиче гладн?...

— Пођем по подруму и нађем на место где стоје шунке, и наједем се добро... Да, али пошто сам шунком умирио глад и боцом старог вина загасио жеђ, паде ми на ум да нахрањен и напојим мојега заробљеника. Потражим га и нађем га... где? На врх степеница, баш кад је хтео да удари рукама и ногама у врата. Једним скоком ја га сгигнем, шчепам га и свучем на дно подрума говорећи: Бедниче! Хтео си да ме издаш!... Како су му уста била запушена није могао ништа да ми одговори. Дрхтао је целим телом.

Ја тада рекох: Ти заслужујеш да умреш овде од глади. Али ја осећам према теби сажаљења. Ски дох му завој са уста и дадох му шунке. Кад се најео, ја му опет запуших уста и почех га везивати.

(наставиће се)

Кафана

која одлично ради; услед промене занимања

Предаје се

За услове обратити се на

Ивана Радовановића

у анверзиској радњи *Мих. Димића* на Вел. Пијаци.

Прва српско-циганска Задруга

за узајамно помагање у болести и смрти

одржаће на дан 9. марта т. г. у 9 часова пре подне, у локалу кафане „Нови Београд" — Макензијева улица бр. 43. своју годишњу скупштину са овим дневним редом:

1., Избор секретара, три бројача гласова и три потписника скупштинског записника;

2., Извештај управног и надзорног одбора о раду и стању задруге у 1908. години;

3., Давање разрешнице управном и надзорном одбору;

4., Измене и допуне правила;

5., Избор чланова управног и надзорног одбора, који коначно ступају, и

6., Читање молби и жалби појединих чланова, које су поднете на 3 дана пред скупштину.

Право гласа имају сви чланови мушки, који су платили улог за месец Децембар 1908. год.

Бр. 1
25. јануара 1909 г. Београд 66 3—3

Управа

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

НОВА РОБА — изврсне

Кобасице „ТУРИСТЕН"

„TURISTEN WURSCHT"

1 кгр. Дин. 3.

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљ.-Српског Дворског Ливеранта

Београд — Теразије

ОБЈАВА

Издаје се један стан од 1. маја о. г. у улици Милоша Великог бр. 67. са улице, од три собе, предсобљем, кујном и одељење подрума и

ЈЕДАН СТАН у авлији у истој кући од 1. Марта о. г. од 2 собе и кујне.

За погодбу обратити се старацу масе Светозару Спасићу у фирми Николе Спасића и компаније у улици Кнез Михајловој.

5. Фебруара 1909. г.
Београд 76 3—3

Ученик из боље куће са добром препоруком који је свршио најмање два разреда гимназије потребан је новоотвореној деликатесној радњи **Душана Тодоровића** Краљ. Срп. Дворског Ливеранта. — Београд.

МЕЊАЧКА РАДЊА

ИСАКА Ј ЕШКЕНАЗИ

Купује купоне 2 од сто држ. зајмова и плаћа 2 дин. комад.

Купује акције и заложнице свију завода Краљ. Србије, плаћа добру цену.

Продаје менице, марке таксене и поштанске и даје рабат 2 и по и 2 и три четврт од сто.

Сређује Класне Лутрије за II класу има на продају у свима поделама. Шаље сваком на захтев. Вучење 6. фебруара. Главни згодитак *30.000* динара.

43 10—10

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16.

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиролин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиролин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЈЕЗИТ СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца рад до уживају и добро подносе. Цена је једној боца **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Молу, за трајање код наслеба или услед промаје, крепи и снажи мишиће, јача корене косних нарвина и спречава опадање косе. Мањи боца **1·20** динара, већа **2** динара.

46 12—50

ВАЖНО **ВАЖНО**

КОРИСНА ПРИЛИКА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај код „Круже"

Кнез Михаилова бр. 31

Извештавамо наше поштоване потрошаче да смо сву робу пустили са 25 од сто јефтиније од садашњих цена, исто чинимо услед нагомилане разноврсне робе као:

Сајла и Атлаза у врло добим и најмодернијим дезенима и гајт за пенчанице и афпуце.

Атлаза и Сатина за јоргане у 160 см. ширине у свима бојама.

Штофова за женске хаљине и костиме.

Авгепаст хаљине од тилангаса, свиле и фиде.

Фиде и у тилу шпиген штофа, чипака и ајнзенца.

Попелина и етамина у свима најновијим бојама.

Штофаних гарнитура (копертука).

Завеса вунених и чипканих. Сторова аплицираних.

Гарнитура кончаних и памених за 6 и 12 персона белих и у боји.

Цилиндра за душеке и ролетне у лепим најновијим шарама и сасвим постојаним бојама.

Платна у разним ширинама за све употребе.

Белог перкета пике и шир.

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МУШКА ОДЕЛА

са 40 од сто јевтиније услед неажурења истог артикла. Ресдова врло јевтино.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — Поруџбине вршимо уз доплату.

С поштовањем

37 16—20 БРАЋА Х. ГАБАЈ.

ФАБРИКА БОНБОНА И ШЕЋЕРНИХ ПРОИЗВОДА

Радомира Рашковића

одликована Златном Медаљом на Балканској Изложби у Лондону 1907. године

Препоручује своје одликоване производе и то:

Слатко од Орашчића. Шљива, Ружа, Јагода, Малина, Лубенаца, Лимуна и Трешања, Поморанџи, и Вишања, Ваниле и Чоколаде.

Бонбона и Чоколаде фини филованих, свилених, сувих, разних Роксова, обичне проминуће беле и првене.

Ратлука Цариградског филованог са бадемом, нефилованог и српског у таблама и судуку.

Ајве Цариградске и Бурске. **Шећера** жутог и првеног.

Коњака српског и француског. **Рума** „Јамајка" и обичног.

Сока природног од Малине.

Ликера разних и то: „Шетрес", „Ким" Растопчин, Ваниле и т. д.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло умереном ценом и брзом услугом. — Продаја на више и на мање. 61 4—4

Телефон 869. Београд — Васина ул. бр. 6. **Телефон 869.**

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду*. **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви*. **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од венеричних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни чај" противу нервозних болести. Цена једног пакета 4 дин. — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд* 1658 22—

Дунавски Кредитни Завод

Позива све своје акционаре да положе заостале недељне уплате, како не би претрпели последице чл. 10. заводских правила, јер ће им се акције поништити.

Управни Одбор.

Кафана „ЛЕПИ ИЗГЛЕД"

(Кнез Милошева ул. ћошак)

Издаје се под кирију од 1 маја ове год., а може и раније. Јавити се Стојану Пајкићу Косанчићев венац или у кафани.

75 4—10

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Против: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осипа** *т. зв. фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЈЕЗИТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% **efferves**)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је језитни врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Дуговременом употребом овога језитина, деца се нагло поправе, добију свежу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести саме по себи губе.

Овај језитни препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством поштом 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЈЕЗИТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

Употребом овог језитина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо прође.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гусарa."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића. Палинци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 1657 9—

Изашла је из штампе

„Тајна Конвенција

између

Србије и Аустро-Угарске"

(Један лист из новије историје Србије)

од

Стој. М. Протића

Државног Саветника и бившег Министра Унутрашњих Дела

ДРУГО ИЗДАЊЕ

Цена 0·50 п. д.

Може се добити код издавача у књижари

ГЕЦЕ КОНА — Београд 83 3 3

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне жнипоне и *најмодернији укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најскромније до најфинније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца сваког је дами слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је постигао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије глас најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашњости, за коју нађа послати или мк какву добро стојећу хаљину или меру по моме дртавом упутству.

Цене су једне за сваког!

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину 32. дин. пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | УТОРАК 10 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 41. | Телефон 821.

ШТА САД?

Самосталци су прекинули споразум са радикалима, и влада г. П. Вилимировића, која се на тај споразум наслањала дала је оставку. Тиме је у најнезгодније и најопасније време створена министарска криза. Неоспорно је и несумњиво да интереси наше земље налажу да се ова што је могуће брже затвори.

Али како?

Одмах у првом моменту по владиној оставци истакнуто је са најмеродавнијег места спет питање о општој коалиционој влади, које се повлачи од септембра месеца. Вође странака, који су се у Двору састали морали су, после начелних изјава о томе да је коалициона влада заиста била потребна у овим тешким приликама, признати да је моменат за образовање такве владе прошао. Таква влада имала је смисла у октобру месецу па још и у почетку децембра, док наша дипломатска акција није била дефинитивно ангажована, а тада се успело да се из разлога унутарње политике та комбинација разбије и одржи хибридна влада г. П. Велимировића. Данас би таква влада имала смисла само непосредно пред улазак у рат и кад би се питање о рату и миру већ преломило.

Та је, дакле идеја одмах напуштена.

Са самосталске стране истакнута је затим друга комбинација: савез радикално-народњачко-напредњачки. Ту је комбинацију истакао „Одјек“ још одмах у суботу, правдајући је тиме, што су те три групе својим гласањем и обориле владу г. Велимировића.

Међутим та је комбинација данас исто тако мало могућна као и она прва. Разлог који „Одјек“ за њу наводи, само је привидан. У ствари питање на коме је влада оборена није никакво опште политичко питање да би могло гласање о њему послужити као база за ново груписање странака. То је чисто ресорно питање, које је решено падом г. Главиниића. Што су самосталци од тог питања направили питање споразума, то нису криве остале странке.

Коалиција радикала, народњака и напредњака била би пак још и специјално незгодна у овом моменту. Пошто се спољна питања регулишу и кад буде ваљало консолидовати наше унутарње односе може бити да би таква једна комбинација, ако би се за њу нашла позитивна база, била врло корисна. Али би она данас кад је спољно питање отворено, бацајући самосталце у отворену опозицију могла изгледати као борбена комбинација, што би врло штетно могло да утиче и на морал грађана у земљи и на наше ствари на страни.

И та је комбинација, дакле, моментано немогућна.

Остаје још једна једина: хомогена радикална влада.

Али и та је комбинација само тако могућа, ако би прво, остале странке биле вољне да и ту владу помажу у питањима спољне политике и да продуже и под њом ово какво такво политичко примирје; и друго, ако би радикали дали гаранције да не мисле злоупотребити свој нови положај и покушати да, пошто се питање, које је данас на дневном реду сврши, од тог кабинета направе неки изборни кабинет.

Ми се надамо, да ће све странке имати довољно патриотизма да такво решење омогуће. Земља се у осталом с правом томе од њих нада. У томе случају ми бисмо могли имати још данас владу, која би се могла одмах посветити тешким питањима спољне политике.

Надајмо се, да ће тако и бити.

Криза мира

Како париски дописник „Н. Сл. Пресе“ јавља, службени кругови париски показали су у прошлу суботу 7. о. м. велику узнемиреност због могућег обрта у односима Аустро-Угарске према Србији На меродавном службеном париском месту дописнику је ситуација овако представљена.

Ми сад пролазимо кроз несумњиво критичан тренутак. *Тежиште ситуације као да је мање у Бечу а више у Петрограду.*

У Европи се зна да је аустриска политика прожета мирољубивим намерама(?!) и да она не тражи никакву пустоловину.

У Петрограду се од ово 48 сахати показују симптоми, који се до сада за време источне кризе нису могли опазити. *Политика Русије још није јасна*, ни у својим узроцима ни у својим циљевима. Али се појављује јака *тенденција да се заузме за Србију*. То држање Русије чини веома деликатном мисију других сила, нарочито Француске, да се заузму за мир.

Француска ће се политика сва заложити да се избегне сукоб и ради истине мора се признати, да и берлински кабинет свом снагом помаже француске тежње. Ми у Паризу хоћемо одржање мира, јер *постоји могућност заплета, који би могли довести до озбиљних последица*.

Али је посредовање сила, заинтересованих за мир, веома отежано необичном ситуацијом, у којој се налазе стране које су у сукобу.

Аустро-Угарска увек наглашује своју мирољубивост и тим се уверавањима безусловно верује. Србија изјављује да неће реметити мир и да је вдада немоћна да се бори против народног незадовољства. Овде се увиђа да Аустро-Угарска стоји пред апсолутном *немогућношћу да испуни жеље Србије о територијалним накнадама*, а друге концесије Србија одбија.

Да ли да се лансира идеја да се Турска задобије за територијалне концесије Србији, на пример у новопазарском санџаку? Такав би предлог мучно имао успеха. О обрту расположења у руској престоници мора се мислити.

Француска неће престати у Петрограду и Бечу указивати на то да пролазне користи једне или друге државе у источној политици не претежу вредност, коју за све европске државе мора имати одржање мира. Овде мисле да се може очекивати, да ће тај општи аргумент бити саслушан и у Бечу. То би било у толико важније, што се руска политика сад труди да одговорност баци и на Аустрију.

Француска и немачка дипломатија живо раде на одржању мира. И ако хоризонат није без опасних симптома, ипак се поуздано на дамо у одржање мира. Још непрестано се верује да ће садашња криза проћи без ремећења мира. У целој се кризи показало да је оптимизам одговарао правом развоју ствари. Не треба га напустити ни данас, нити треба падати у песимизам, који већ сам по себи садржи у себи опасности.

Аустриска војска код Чукарице

Јутрос смо добили овај телефонски извештај са Чукарице:

Аустрија је довукла један батаљон пешадије на зимовник спрочу аде Циганлије и сместила их у два велика шлепа по 60 вагона.

У штеку који је у своје време стојао на панчевачкој обали сместила је официре тога батаљона и од тог штека направила официрску касарну.

Како је Сава покривена дебелим ледом те се преко њега може слободно прелазити и како је код зимовника Сава широка највише 50—60 м., онда излази да је аустриска војска само толико удаљена од српске границе и то спрочу Чукарице, врло живог места те и најмањи неспоразум или непажња може да учини те да плане пушка.

Скрећемо пажњу надлежним на ово и позивамо их да благовремено осигурају нашу обалу како би се евентуални напад могао одбити.

СТРАНА ПОЛИТИКА

Признање бугарске независности. (*Одговор енглески и француски. — Заједничко признање. — Руска одлука и Турска*).

Како париски „Тан“ сазнаје, на ноту бугарске владе пријатељски су одговориле владе енглеска и француска, да су оне и сада као и пре мишљења, да се признање бугарске независности, против чега оне немају ништа, мора извршити на основу заједничког једнодушног акта сила потписница Берлинског Уговора. Одлука руске владе да бугарског краља Фердинанда прими у Петроград с краљевским почастима изазвала је према томе у Европи изненађење, а у Цариграду очигледно нерасположење. Турска је мишљења да би чак и посредно признање независности Бугарске имало дођи тек онда, пошто се коначно изврши финансијски споразум који је предложила Русија.

На зор женидба

— Истинит догађај у Нишу —

Г. А. је леп официр. Бар за таквог су га сматрале и госпођица М. и госпођица Ј. према којима је г. А. показивао и сувише пажње. То добро расположење двеју лепих нишлика г А. је подједнако искоришћавао. Своју љубав, која му је преостајала од његове љубави према отаџбини, — а зна се да официр мора прво љубити своју отаџбину — он је просто поделио на две равне части. Мора се признати да је г. А. био врло скрупулозан у деоби. Ако би у четвртак, рецимо, пољубио М. осам пута у уста а шест пута угризао за уво (то му је била страст) на за живу главу не би у суботу мање или више пута пољубио њену комшику Ј.

А Ј. и М. биле су комшике. Становале су у истој авлији. Због те несретне околности г. А. је имао грдних неприлика. Испочетка му је та околност била добро дошла, јер се поред Ј., код које је свакога дана долазио, био упознао и са М. са којом се врло брзо спријатељио. Долазећи једној он се једновремено виђао и са другом. Једним ударцем погађао је дакле, две муве. Испочетка му је, као што рекох, та близина била згодна. Али доцније, када је загазио дубље у ствари обе лепе госпођице, увидео је у каквом се незгодном положају налазио. Ј., која је морала једног лета отпутовати у Алексинац да не би „нанела срамоту Нишу“, била је у последње време веома љубоморна на М.

— Ја или она! Ти се мораш једном определити — љутила се сирота Ј. гледајући својим рођеним очима како г. А. излази из стана госпођице М.

— Ти си једна мала луди ца — говорио би г. А. Зар ти мислиш да би ја био луд да узмем М. Па она је кратковида и мени таква жена не треба. После М. се по цео дан скита по вароши због чега је и зову М. „скитачица“. Но, то би ми још као официру требало, да узмем жену коју свет зове „скитачица“. Не би је могао ни у официрски дом довести. Ти си луди ца па нећеш ни наша ни да мислиш — убеђивао је г. А. загрливши је снажно.

Ј. би се умирила за неко време увиђајући да г. А. има право, али би после неколико дана заплamтела још већом љубомором.

А, Бога ми, ни М. није била равнодушна гледајући како се г. А. често врло дуго задржава код Ј.

— Ако ти и даље будеш одлазио код оне судопере Ј., онда је између нас све прекинуто. Но, још би ми то требало, да ми буде алапача Ј. супарница — стављала би М. свој ултиматум.

— Па, дабоме, кад ти ништа нећеш да мислиш. Пре свега, Ј. је и сувише сирота, да би је ја могао узети. После њен је језик и сувише познат, да бих ја рескирао да је узмем. Алапача ми не треба у кући. Одлазити код ње морам, јер немам никаква разлога за прекидање. После, то би и теби шкодило, јер би Ј. сматрала, да не долазим више код ње због тебе, и тада би пред целим комшилуком испирала уста мојим и твојим именом. А то нити теби нити мени треба — убеђивао би је г. А.

М. би и сама увидела, да г. А. има право и попуштала би.

То је тако ишло подуже. Само са једним нису били начисто ни Ј. ни М., а то је: до које је мере интимности г. А. био загазио. Знајући свака за се да им је г. А. муж пред Богом и да се чека само тренутак кад ће то постати и пред људима, оне нису биле начисто једна за другу.

Међутим г. А. је био блажен. Док су се његови другови мували по шаптанима и пајзловима, он је живио „киц цар“ како је имао обичај да узвикне чим би се напио.

(Свршиће се)

Варшавско писмо

Први утисак. — Северни Париз. — Дорошке. — Маршалковска улица. — Чудновата живост. — Варшавско женскиње. — Хотел „Бристол“. Јунак дана. Пољска опера. — Пшибишевски и Тетмајер. — „Смет“. — Сећање на Београд. Једно пријатно познанство.

(Оригинална кореспонденција „Правди“)

Варшава 25. јануара

Седећи у топлом и загрејаном купеу брзог воза једва сам чекао кад ћу већ једном ући у Варшаву, тај северни Париз, који се одликује не само лепим улицама и булеварима, већ још више милокрвним и слатким женским светом. Било је 10 и по, час. у вече, кад јак писак са локомотиве објави, да се приближујем циљу свог путовања. Кроз неколико минута воз је, идући све лакше и лакше, стао у величанственој Warszawsko-Wiédenskи станицу, и ја, немајући много пртљага, искочих брзо из воза, пун жеље, да што пре станем на варшавско земљиште.

Прво, што ми је пало у очи, беху нарочитог типа фијакери звани *дорошке* (dorożka). То су узана и мала кола на федер, у која ипак могу стати три лица, и која су тако јефтина, да сам се за 20 копејки на њима одвезао у хотел „Бристол“.

Први утисак, што га је Варшава на мене учинила, био је врло повољан, управо чаробан. Возио сам се кроз величанствену Маршалковску улицу, која је далеко шира, но што су наше Теразије код „Росије“, а сва је потонула у море дивне и благе Ауерове светлости, која је много боља и лепша од електричног осветљења. Улицом су јурили трамвајн, дорошке и аутомобили, а по тротоарима и ако је било већ 11 сати, врвио је толики мушки и женски свет, да га

је било више но на београдском корзу у најлепшем за шетњу дану. Све радње бејаху отворене, а по колачарницама тискаше се маса посетилаца. Ове су колачарнице особитост варшавске: имају врло велике стаклене излоге, да зида готово никако нема; унутрашњост је богато намештена с дивним фрескама из Митологије по дуварovима. У тим колачарницама, где је збориште лепог и духовитог света, поред осталог продаје се и специјалитет варшавски: бон боне од чоколаде зване *праline*. Ове су омиљене нарочито код женског света, који ми са своје услужности и расположености изгледа слађи и од самих пралина.

Кад већ спомену женске неће бити згорег, да о њима одмах речем реч две. Оне су све обучене с највећим шиком, али у приметно скромне тоалете. Ципеле су им ванредне и тако се пријубљују уз грациозну ножицу, да се потпуно могу сматрати као тријумф обућарске мајсторије. Како сам се доцније известио варшавски обућари лиферанти су ципела дамама из највише аристократије у Петрограду, Москви па чак и Паризу.

Женскиње је махом смеђе и плаво, приманљастих има ретко. Све су изванредно беле и одликују се темпераментом лица и интелигенцијом образа. Струк им је тако танак, да изгледа да ће се пребити.

Сирам странаца су закопчане. Ако не знате пољски или бар француски, сматрајте слободно да им се не можете приближити, јер после немачког највише мрзе руски језик.

Одсео сам у хотел „Бристолу." То је најелегантнији али и најскупљи хотел у Варшави са толиким конфортом, да му ја и ако сам много путовао — не могу наћи супарника. Нарочито се одликује великом читаоницом и раскошно намештеном трпезаријом, која је највећа, у Варшави, и којом управља чувени мајстор у кувању мсје Деспаре.

Чим дођете у Варшаву ви имате грађу кубуру са уређењем свога пасоша. Администрација „Бристола" све то сама уради, па чак је љубазна, да вам набави које желите седиште у опери или у ком од варшавских позоришта.

Кад сам јутрос добро одморен и испаван седео у читаоници и прелиставао варшавске листове није било скоро ниједног листа, а да у њему није било или нешто од *Жеромском*, или да се о њему није говорило. Жеромски је литерарни јунак дана, таленат врло близак генију, ако не и сам геније, а и о њему се сада исто толико говори, као што се некад говорило о Максиму Горком, кад је био на зениту своје славе. Жеромсково песничко дело „Dzieje Grzechu" („Историја греха"), кад је пре две године изашло из штампе, произвело је толики покрет да се тај покрет ни сада није стишао, нити је што изгубио од своје интензивности.

У Варшави, у колико сам могао дознати, има сем опере још шест главних позоришта и сила још мањих, а да не говорим о врло многих кабаретима и другим етаблисманима за забаву. Из листова сазнадох, да се у опери даје чувена „Халка" од Моњушког и да ће у њој певати пољски певачи. Ово је потребно да вам напоменем с тога што у опери певају увек Талијани и што се, пре позватог царевог манифеста није смело ни мислити ни о пољској опери, ни о пољским певачима.

Али ја ипак нисам отишао у оперу, јер сам волео отићи у позориште, где се овог вечера дава ху две ствари „Снег" од *Пшибишевског* и „Сфинкс" од Тетмајера Пшибишевски и Тетмајер, а нарочито Пшибишевски, чију сам божанску ствар „Homo Sapiens" не читао већ гутао, јесу моје симпатије и онда ништа није чудо, што сам једва чекао, када ће се дигнути уметнички украшена завеса и кад ће наступити комади почети.

„Сфинкс" је познат српској публици, јер га г. Руцовић, по моме преводу, даје по Србији, то ће с тога рећи коју само о „Снегу" тој сјајној поеми чежње, којој ништа не може стати на пут. Кад сам сам летос с љубазним кардом г. Петровићем, чланом Нар. Позоришта у Београду био у секретаријату позоришном, видео сам да је управа већ имала „Снег" у одличном преводу г ће Руж: Ви навер. Гледајући вечерас ову славну ствар у варшавском позоришту и слушајући бурне аплодисмане публике великој уметници *Пшибицко Потоцкој*, која је играла главну јунакињу Бромку, ја сам се у чуду питао: зашто наша позоришна управа већ није „Снег" до сада ставила на репертоар. Рекох „главна јунакиња", а то сам погрешио, јер у овом комаду, у коме има свега пет лица, сви су са подједнаким правом „главни", јер су сви тако рељефно истакнути, да изгледа, као да су изрезани од мрамора. Ипак је мени најсимпатичнија Бромка, те је за то и истичем пред све остале.

„Снег" је драма у 4 чина и у њој се описују два типа пољског женскиња: добродушна и пуна осећања шљахтанка са села Бронка и жена демонског темперамента Ева. Главни јунак Тадија, који са својим братом Казимиром представљају два супротна типа интелигенције пољске, бори се између једне и друге. Најзад Тадијина жена Бронка, немогући да се еманципује од демонске моћи Евине, од које се и Тадија узалуд брани, удави се у баштенском риту заједно са Казимиром, који се дави њеној лепоти и њеној доброти, и који је платонски воле.

Комад је врло ефективан и симболичан. Завршетак је мистичан (нарочито рељефно истакнута Бронкина дадиља Макрина). Овај мистицизам донекле потсећа на Метерлинка, али је лепше верније и појетсиje документован но код овога. Стил је у комаду као кристал; богате компарације, пуне поезије, сваки час падају као што падају пахуљице снега при мећави.

За време саме представе, нарочито кад се развија велика сцена између Казимира и Бровне, моја сусетка у партеру, једно плаво и мало девојче, плакало је. То ми је дало прилике, да почнем са њом говор о самом комаду и да јој се разуме се преставим. Госпођица се зове Ванда Потоцка и блиска је рођака чувене гљумице Пшибицко-Потоцке. Захваљујући протекцији г ђице Ванде имао сам задовољство, да исте вечери будем претстављен великој уметници и да јој између осталог рекнем и то, да и ми имамо „снег" преведен.

— Како се допао публици? упита ме уметница са приметном радозналошћу.

— Није се још ни играо, госпођо! одговорим ја сконфужено.

— Зашто?! упита ме она у чуду.

— Сигурно се не допада господи у управи!

— Онда та господа имају врло мало литерарног укуса! рече ми Пшибицко-Потоцка пружившими ради опроштаја своју белу руку, коју сам са највећим задовољством пољубио.

М. Р.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Српски грб

Последњи број одлично уређиваног загребског хрватског листа „Савременика," месечног часописа друштва хрватских књижевника, донео је из пера хрватског историчара проф. д-ра Ферда Шишића врло лепу историским подацима снабдевену расправу о српском грбу.

Сарајевска анкета

Пошто је барону Бењу додијало слушати преклапање и зановетање појединих анкеташа, који управо и не знају шта хоће а још мање у чије име говоре, то је како вели „Српска Ријеч." као бивши војник изгубио свако стрпљење, па није могао расправљати до прошле суботе у вече како је било одређено, но им је још у четвртак казао да могу слободно ићи кућама, јер му њихово саветовање „није више од потребе." Тако се, као што се и могло предвидети, без икаква стварна резултата растурила ова крњава анкета, на којој осим тројице владиноваца није учествовао нико од православних Срба.

Дневне вести

Изјава г. Љубе Стојановића. На изјављену жељу Краљеву да нову владу поно ва образују обе радикалне групе одговорио је г. Љ. Стојановић: да самостална странка не жели ни под каквим условима, улазити у споразум са старијим радикалима. Али, ако би се шефови свих странака изјаснили за коалицију он може изјавити, да се ни његова странка неће одвајати с обзиром на озбиљне спољне прилике у којима се земља налази. Сваку владу, било чисто радикалну било владу троје коалиције, његова ће странка помагати у свима питањима општег значаја.

Понуде за коалицију. Ма да је још на првом састанку шефова странака у Двору, покушај за састав опште коалиционог кабинета пропао, о чему се и Краљ могао одмах уверити, ипак је г. Пашић у име фузионашког клуба упутио писмену понуду шефовима осталих група да образују једну заједничку владу.

Сазнали смо да је г. Новаковић у име напредњачке групе одбио учешће и у опште к алиционом кабинету и учешће у кабинету који би се имао саставити из фузионаша, народњака и напредњака.

Према томе кад су комбинације све за заједнички кабинет од разних група пропале, остаје још једини излаз: да фузионаши приме сами владу. У фузионашким круговима уверавају да се г. Пашић не мисли примати владе, зато би он требао да омогући г. г. Милосављевићу или Миловановићу.

Мишљење М. Миловановића. Миловановић је изјавио: да криза неће дуго трајати, јер се Србија у овоме тренутку налази у тако озбиљној ситуацији, да би свако одуговлачење било опасно по опште земаљске интересе. Себе пак искључује из сваке комбинације за председника владе.

Шта жели Краљ? У овакvим замршеним и тешким приликама, Краљ има највећу улогу. Он има да посредује између партија и да узме у многоме иницијативу те да исту идеју спроведе и оствари. Само је потребно имати неки план. У овој приличи јавности није познато: какве су намере и тежње Краља и какву би он солуцију желео? Међутим, избили су гласови да је г. Пашић референсао фузионашким посланицима у клубу: као да би Краљ највише желео образовање једнога опште коалиционога кабинета.

То би био један врло значајан и карактеристичан обрт, јер се све до сада знало да Краљ није био такве идеји наклоњен.

Напредњачки Главни Одбор. Данас у 9 часова пре подне сазван је целокупни Гл. Одбор Напредне Странке у „Гранд Хотелу." Гл. Одбор ће решити о учешћу Напредне Странке у будућој влади.

Пресли посланици. Чим се ова криза отворила огромна већина посланика је пресла на све стране Србије, јер се држи да ће криза дуже трајати и да седница неће још за дуго бити.

Ако би фузионаши примили владу, то би била једна од највећих тешкоћа за њих, јер они не би никад могли држати под руком довољан број посланика за „кворум", и због тога би се непрестано натезало.

Расцеп међу београдским самосталцима. Услед онаког пада самосталских министара наступио је формалан расцеп међу самосталцима у Београду. Велики број самосталаца, нарочито оних, који су били противни Главиничевом и Савчићевом уласку у кабинет не само да отворено негодују већ и напуштају странку. Прекључе је један угледан самосталац трговац вратио „Одјек" изјављујући, да га више не жели примати. Због тога је морао ићи к њему Јаша Продановић не би ли га умирио, али није успео. Овај расцеп и напуштање странке биће од велике штете при изборима, јер баш најагилнији људи напуштају странку.

Повратак министра војног. Министар војни ђенерал Живковић вратио се прексиноћ с пута из Крушевца. Како изгледа, он се тамо и de visu уверио о многоме непривидноме раду Душана Становића и он је предузео мере да се комисији одређеној за извиђај злоупотреба, омогући рад, који је Душан почео јако ометати.

По расположењу у Скупштини, ђенерал Живковић ће морати ући и у нов кабинет.

Двобој. На балу у корист глумачк г пензионог фонда, који је био 5. ов. м. у Нар. Позоришту, дошло је до сукоба између г. Милана Марковића бив. министра и директора Грађанске банке и коњичког поручника Кузмановића. Г. Марковић се веома грубо и неоправдано понашао према поручнику, који је због тога био приморан, јер је било много сведока, позвати га на двобој. Г. Марковић није хтео примити двобоја, него је одговорио: да ће се он тући са тим поручником тек кад овај промени презиме, јер је оно нед стојно да се бије са једним таквим човеком, какав је г. Марковић.

На томе се за сад стало, али не изгледа да ће ствар бити с тим и свршена.

Задоцнење возова. Услед великог снега у Бугарској а и код нас, јуче је убрзани воз имао закашњење 1 сат и 40 минута, а експрес оријент 6 сати.

Узданица. Овај војни часопис не излази већ неколико месеци, а командири чета наплатили су за шест месеци *у напред* претплату од подофицира у свима пуковима и осталим родовима оружја. Умољени смо, да протествујемо што се или лист не шаље претплатницима, или им се новац не враћа.

Једно или друго ваља одмах учинити.

Забринутост. Наши пољопривредници забринули су се за сточну храну које је већ понестало у доста имућнијих сељака а камо ли код сиротиње. Они су принуђени да и своју храну — кукуруз, а нешто и овса и јечма употребе за исхрану стоке.

Допутовао. Синоћ је допутовао из Беча Вукашин Петровић, министар у пензији.

Спроведен суду. Радивоје Ускоковић, б. жељезнички приправник, који је пре кратког времена покушао да отме новац у хотелу „Петрограду" Антонију Томићу трг. из Крагујевца, — спроведен је јуче суду на осуду.

Наредба. Издата је наредба да се пасоши на дуже време могу издавати само оним лицима, која су стално неспособна и која су прешла у трећи позив.

Ова се наредба не односи на објаве, за краће време од 2—3 дана.

Сасвим умесно.

Велики сметови. По унутрашњости падао је велики снег а сметови завејали путеве, тако, да је саобраћај у појединим селима немогућ. Начелник среза у Златибору већ 15 дана нема извешћа из једне општине, која је од среске канцеларије удаљена 6 сати. Поводом тим, наређено је да се што брже путеви доведу у исправно стање.

Последњи рок. Сутра је последњи рок за жалбе оних пореских обвезника, који су у своје време пропустили да се жале на разрезани порез за прошле три године.

Скрећемо пажњу нашим пријатељима и читаоцима, код којих има овакав случај, да не пропусте овај рок, већ да изјаве благовремено жалбе.

Из Сењског рудника. У Сењском руднику догодило се једно убиство, које не карактерише најбоље тамошњу полицију. У једној колиби а на месту званом „Равна Река" нађен је убијен Петар Буљубашић, тежак из Бигренице, који је ту на својој појати чувао стоку. Учињеном истрагом и секцијом, утврђено је да га је убио жандарм Крста Н који је на служби при Сењском руднику.

К месар полициски ставио је у притвор жандарма и над њим отворио кривичну истрагу.

Остају министри. Ма како се ова криза свршила мишљење је свих политичких људи, да у нови кабинет морају ући Миловановић и Живковић.

Читаоцима. Свршетак јучерашњег чланка, Зло рађење готово суђење," изаћиће у сутрашњем броју.

Кажњен Жика Стојановић Цигански овд. украо је прексиноћ вешт из дворишта Милорада Николића трг. овд. и зато је кажњен са 30 дана затвора, а за тим да се протера у своје место рођења.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

„Руско Слово" јавља из Персије о једној крвавој битци, у којој су владине трупе заузеле

Таврис и Сатар кана заробите, пошто му је најпре Ен-Ед-Даулех лично задао тешку рану.

— Руски министар финансија одобрио је финансиску помоћ персиском шаху од стране руске банке у Техерану.

(0) Руска царица је преко руског посланства у Риму послала талијанској краљици Јелени орден црвеног крста, који је основао цар Александар III. 1878. У спроводном писму вели царица, да на тај начин хоће да изрази краљици своје дивљење на брзи, коју је показала према рањеницима за време последњег земљотреса.

V Из Лисабона стижу све узнемиравајући гласови о здрављу краљице удове Марије Пије.

^^ Абисински краљ Менелик подарио је 30 000 талира као помоћ жртвама од земљотреса у Италији.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Самосталском „прваку"

Марјановић, пожаревачки посланик, да је јуче неко писмо „ради објашњења" у „Дн. Листу", у коме се јада, како је „Правда" изнела „неке ружне потворе против самосталских првака", па у једној се нотици и о њега закачила!!! па то објашњава неким алузијама, које се нас апсолутно не тичу. Његово објашњење као што му и приличи ништа не објашњава: да ли је његово „питање" о коме је било речи у нашем листу, и које нико живи није разумео, било усмено или писмено? Или у опште како је то питање било? Ми о његовој некаквој „мисли" и неким тобожњим „дужностима" ван Скупштине не водимо рачуна, а изнели смо само да се види: како он бистро врши своју посланичку дужност у Скупштини, те да виде у бирачи каквог бетресника бирају.

Што је дикда навикда

„Јесте ли приметили ко је у последњој дискусији о Тари расјапио највећа уста против Косте Главиниħа и самосталаца?"

Тако се јутрос питају они питомци диспозиционог фонда око „Дневног Листа", па онда одмах додају и свој одговор:

„„Правда" са браћом Маринковића."

Дакле целу кампању против самосталаца поводом питања о Тари водили су браћа Маринковићи и „Правда". Није је водио ни Стојан Рибарац, који је поднео интерпелацију о Тари, ни фузионаши који су ту ствар прихватили и водили као мало коју, него су је водили Маринковићи, од којих један није ни речи проговорио о тој ствари, а други држао свега један, и то врло објективан говор без икаквих увреда по Главиниħа и самосталце.

А Узуновић, Јеличић, Станко и остали, шта су они радили?

Јао клипани једни, што сте полтрони и онда кад вам то ништа не треба!

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОМПАНИЈЕ

У топлој соби кварта теразиског — Ко је сачесник? — „Болина" авантура у Софији. — Хватање на легалу.

(наставак)

— Свеједно! Може се клабер играти у четворо. Многи чак више воле у четворо. На пример, ја волим да играм клабера у четворо. И, ево, ја вас позивам, не позивајући се на закон, да одемо овако сви код мене у кварт, где можемо наставити игру у четворо — расприча се Савић, коме се беше допао виц онога који му је са свим учтиво изјавио даму није потребан „четврти."

Нису се дуго објашњавали. Сви драге воље пружише руке и за час лисице беху на рукама.

Савић се још окретао по соби. Тражио је газду.

— А где вам је домаћин? — запита их пре но што пођоше.

— Није овде, животиња. Сигурно се нализао. Никад није трезан — одговарао је онај први.

— Добро, за њега ћемо лако.

Чим су изишли на улицу Савић писну у пиштаљку и фијакер у трку дојури. Из фијакера искочи детектив.

— Ти ћеш са жандармом правити друштво овој господи — обрати се Савић детективу а ја одох у кварт колима.

Детектив прије оној тројици а Савић ускочи у фијакер, који одјури.

Срета се беше увукао у једно ћоше фијакера као у мишију рупу, да га не би „колеге" приметиле. Чим кола кренуше он се исправи.

— Добро је Срето! Сутра је твоја ствар готова. Можеш рачунати на моју реч — поче први Савић.

— Хвала, господине Савићу. Само не морате им казати ко вам је казао где се састају...

Да, да! Разумем, Неђу.

После четврт сата Савић је раскомоћен седео у својој канцеларији и чекао своје партнере за клабер.

После подужег чекања приспеше најзад жандарм и детектив у друштву похватаних коцкара. Жандарм уђе са детективом и јави за долазак.

— Уведи их одмах сву тројицу — нареди Савић.

— Разумем! — послуша жандарм и мало час уведе сву тројицу у канцеларију.

Савић се уозбиљи. Направи званично лице, преви плав табак хартије и отпоче претходно саслушање.

— Како се ти зовеш обрати се једноме.

— Божидар Николић — Филиповић — одговори упитани.

— А ти? — обрте се другоме.

— Александар Петровић а зову ме *Шандор*.

— А ти? — обрати се Савић трећем, који најбеднији изгледаше.

— Ја те зовем Јован Милошевић — „Дака."

— Јован Милошевић „Дака" — понови Савић. Ти си већ био осуђиван — запита Савић.

— Јесам. Скоро сам пуштен са робије. Болестан сам.. поче „Дака".

— Добро, добро. После ћемо разговарати — прекиде га Савић и зазвони.

Уђе жандарм.

— Изведи ову двојицу у ходник па нека чекају, а ти „Дако" остани.

Жандарм изврши наредбу и у канцеларији остадоше сами Савић и „Дака".

(Наставиће се)

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

ЗА ВРЕМЕ ЛУДВИКА IV

пређено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

Једне вечери дошао је поново и причао о говору који је држао краљу и у коме је навео безбројна места из светог писма, цара Давида, једном речи рекао му оштре ствари да га побуди да му врати жену и да се боји казне Божије." — „Ви сте луди — рекла сам му. Сутрадан била сам у Сен Жермену и рекла госпођи од Монтеспан да сам нашла њена мужа у Паризу луђа но икада, и да сам га изгрдила и рекла му, ако не пути да ће заслужити да га затворе". — „Он је овде — одговори она — и не може боље приређује своје комедије у двору. Стидим се што мој папагај и он занимају фукару".

Али је трајна појава тог чудноватог мужа Лују XIV ипак била непријатна. Вађало се како се он, свемоћни владар, крије, да га не виде, као обична љубавника. Његово је страховање све више расло, кад је његова метреса постала матером. Луј XIV је нежно љубио своју децу, нарочито ону коју му је родила госпођа Монтеспанова. По закону су та деца припадала мужу и Луј XIV дрхтао је од страха да Монтеспан, из осветe или да му се наруга, не одведе сина и кћер.

Монтеспан је нашао помоћи код свога ујака, архиепископа од Санса. „Кад је краљева страст постала позната вели опат Боало, песников брат — наредио је једној жени у граду, која је као и његова нећака, маркиза, живела јавно у ванбрачном животу, да изврши јавно црквено покајање, па је у својој дијецези наредио да се саопште старе наредбе о повреди религиозних дужности".

У дијецезу Санску спадао је и Фонтенебло, где је тада становао двор. Госпођа Монтеспанова осећала се тиме погођена, те је сва збуњена отпутовала. Чинило јој се као да прстом показују на њу. Тек после архиепископове смрти, 1674., усудила се она опет отићи у архиепископију.

Кад је маркиз од Монтеспана најзад увидео да је њихово заузимање узалуд и да ће Луј XVI с висине свога престола одговорити само својом тајном заповешћу, обукао се у одело за жаљење, сву кућу претворио у црнину и у каруцама црнином превученим отишао на двор да се опрости са сродницима, пријатељима и познаницима. Овај пут муж није изгледао смешан, шала је умукла, а улога, коју је краљ играо на своме престолу, није била ни мало завидна. Један ђенијалан човек притекао је краљу у помоћ. Молијер напише „Amphitrion". Комад је представљан исте године (1668) и они који се смеју опет су били на страни краљевског двора

„Un partage avec Jupiter
N'a rien, du tout, gui dés honore"*)

(наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Са огромним одушевљењем поздравила је публика синоћни новитет:

„Шта ће бити од Аустрије?"

и на нарочити захтев најотменије публике, која и овим путем жели да покаже своју мржњу према Аустрији, приказује се тај довитет и вечерач, поред шале:

„Јуриш на мираз!"

ТЕЛЕГРАМИ

Беч. Званично се побија вест пронета на берзи да је рат са Србијом постао неизбежан. И ако је ситуација озбиљна, влада није ништа предузела што би потврдило да она намерава напуштати своју досадању мирољубиву политику.

Беч. „Фремденблат" коментаришући вести о намери неких великих сила да у циљу мирног решења аустро-српског спора посредују и учине кораке и у Бечу, сматра те вести за неразумљиве и невероватне, јер би се оне могле оснивати само на томе да је Аустро-Угарска променила правац своје политике према Србији, Међутим то не стоји. Правац наше политике остаје исти, што потврђује и јучерашња званична изјава на берзи. Изгледа да она места одакле потичу те вести не прате развој последњих догађаја.

ОДЛУКА НАПРЕДЊАКА

Главни Одбор Напредне Странке решио је на данашњој својој седници да Напредна Странка узме учешћа у оснивању нове владе.

Према томе је вероватно да ће се још у току данашњег дана саставити кабинет под председништвом г. Новаковића.

*) Ортачана с Јупитером ништа не бешчасти.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(171)

XXXV

Отац и син

Кад сам га добро увезао метнух га међу шунке и кобасице, тако да је и сам изгледао као кобасица...

— Дивно! дивно! узвикну стари Пардајан одушевљено. Добро га ниси метнуо у димњак.

— Није ми пало на ум, господине. Обезбеђен сад са те стране ја покушах да отворим врата. Али су све муке биле узалуд. Преко свега још је и буктиња бацала своје последње зраке и најзад се угаси. Ноћ ме је у дубоком мраку. Седео сам на степеницама, ослушкујући, очекујући да подрумар дође по вино, те да себи отворим пута. У једној руци држао сам пиштољ, а у другој нож.

Али су сати пролазили. Нисам чуо ништа. Помишљајући оно што је Жило рекао Жанети, помишљајући на кола која су имала да буду спремна у једанаест часова, ја се питах у највећем болу да ли ће заробљенице бити одведене и да ја и не знам куда их воде немоћан да их ослободим!

— Јадни витезе! прекиде га стари Пардајан смејући се.

— Ви се смејете, оче? рече витез прекорно.

— Немој обраћати пажњу на то; ја мислим на нешто друго, на оног глупака Жилота, који је био везан као кобасица и лежао међу шункама... Ах! то ти је била дивна мисао.

И поред свога бола витез се није могао уздржати, а да се не осмехне.

— Што се тебе тиче, продужи стари витез, признајем да ти положај није био весео. Али си, најзад, ипак отворио врата.

— Нисам ја... отворила ми их је Жанета.

— Добра Жанетица.

— У тренутку кад сам почео истински да очајавам чух како се кључ полако окреће у брави. Ја се спремих да јурнем. Врата се отворише и на њима се указа Жанета.

— Брзо, брзо, рече ми она. Успела сам да се дочепам кључа за један минут. Бежите!

— Колико је часова? упитах је ја нагло.

— Нешто више од десет.

Ја одахнух: кола су имала да се крену у једанаест часова.

Загрлих и пољубих Жанету из свег срца.

— Ви ћете опет доћи? упита ме она.....

— Разуме се! Како бих те могао заборавити!

— А Жило? рече она од једном сетивши се свога заручника.

— Жило? Он једе шунке у подруму.

Она на то стрча у подрум. Ја се дохватих врата. Прећем га у неколико скокова. Врата су била затворена. Прескочим зид и обиђем у наоколо око дворца. Видећи да је доцкан да идем да известим кога треба, одлучих се да сам чекам кола... Нисам дуго чекао. После по часа видех како се велика врата на дворцу отворише. Ја сам стајао на углу суседне уличице. Кола уђоше у њу. Видех да пред колима иде само један коњаник. План сам овако начинио: да оборим кочијаша једним метком из пиштоља, да скинем коњаника с коња и да га принудим да се бије са мном, да га убијем или раним, затим да разваљим врата на колима и да ослободим заробљенице.. Опалих на кочијаша... и промаших!...

— Јадни пријатељу!

— Шта ћете, оче! Био сам изгубио памет. Нада страх узбуђење, хиљада других осећања обузимали су ме и све ми је то учинило да сам изгубио хладнокрвност. На пуцањ мога пиштоља кола појурише трком. Ја потрчах за њима. И стигао би их! Ах! без сумње би их стигао... али чух како неко трчи замном; окретох главу и видех за собом човека с мачем у руци... Остало знате. Тај човек били сте ви, оче!...

То је била прича коју је витез испричао старом Пардајану у малој соби те сумњиве крчме за искрхањим столом за којим су вечерали и пили.

— Ето како ми је прошао дан, доврши витез после дугог ћутања, за којега је време отац кришом посматрао са неком чудноватом мешавином забуне и дивљења.

— Али, рече тада стари витез надајући се да ће извући сина из тужних мисли, ја сам тражио да ми испричаш све што ти се догодило од кога одласка, а ти си ми испричао само један дан. Опажам да си почео с краја.

— Ах! господине, важност овога дана казује вам колико је важно и све остало. Што сам хтео да уђем пошто пото у двораца Мем, што сам употребио лукавство и силу да дознам најпре да ли су те жене у дворцу, за тим што сам им се приближио, најзад што сам покушао да их ослободим, то је све за то што је мој живот везан за живот те две жене! Ја их морам или ослободити или умрети!.. Али, оче, ми смо дошли овамо да се објаснимо о нашем узајамном положају... Најпре једно питање, питање на које вас преклињем да ми одговорите.

(наставиће се)

Коме је потребко

Предајем одмах радњу ужичких производа због одласка на моје имање у Мачкат.

Богдан Златић
80 1—6 златиборац

Продаје се

Премија Ћилимарске Задруге продаје се.

Ради прегледања и цене обратити се у авлији куће Македонска ул. бр. 46. од 9—12 пре и од 3—5 час. по подне.

79 1—3

Кафана

која одлично ради; услед промене занимања

Предаје се

За услове обратити се на

Милана Радовановића
у дуванској радњи *Мих. Димића* на Вел. Пијаци.

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам великој количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
" 1 црног " 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.
Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok, белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урађене и заклане ЖИВИНЕ**.

„Тај-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилавења, Спанаћа, сушених Печурака т. ј. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·5.

Салате *нова роба најбољег квалитета* **Сирева**: Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Комемберта, Брка и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр дин. *Највеће и најразноврсније стоваришше* Бомбон и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи црвених, „Марона Кестена итд *Француских Сардина* у зејтину најбољи избор. Тонфиша, Мариниранних Харинги, Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица Зечева Фазана и т. д Зејтина француско за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 15 15—

ОБЈАВА

Издаје се један стан од 1. маја о. г. у улици Милоша Великог бр. 67. са улице, од три собе, предсобљем, кујном и одељење подрума и

ЈЕДАН СТАН у авлији у истој кући од 1. Марта о. г. од 2 собе и кујне.

За погодбу обратити се старацу масе Светозару Спасићу у фирми Николе Спасића и компаније у улици Кнез Михајловој.

5. Фебруара 1909. г.
Београд. 76 3—3

МЕЊАЧКА РАДЊА
ИСАКА Ј ЕШКЕНАЗИ

Купује купоне 2 од сто држ. дозова и плаћа 2 дин. комад.

Купује акције и заложнице свију завода Краљ. Србије, плаћа добру цену.

Поодаје менице, марке таксене и поштанске и даје рабат 2 и по и 2 и три четврти од сто.

Срећке Класне Лутрије за II класу има на продају у свима поделама. Шаље сваком на захтев. Вучење 6. фебруара. Главни погодитак *30 000* динара.

43 10—10

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА
Д-ра Јована Ђурића
у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиролин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара пауља и свију оних болести, где се **сиролин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Свештеског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца рад узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Мозу, за трајање код навеба или услед прехладе, врши и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца 1·20 динара, већа **2 динара.**

46 13—50

ВАЖНО ВАЖНО

КОРИСНА ПРИЛИКА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња
Браће К. Габај код „Круне"
Кнез Михаилова бр. 31

Извештавамо наше поштоване потрошаче да смо сву робу понуђену са 25 од сто јефтиније од садашњих цена, исто чинимо услед нагомилане разноврсне робе као:

Свиле и Атласа у врло лепим и најмодернијим деземима и гајт за ивичење и аранже.

Атласи и Сетина за јоргане у 160 см. ширине у свима бојама.

Штофова за женско хаљине и костиме.

Аегепаст хаљине од тиланџета, свиле и фоле.

Филц и у тилу шпиценштофа, чипака и аранжа.

Појасина и етамина у свима најновијим бојама.

Штофаних гарнитура (конертура)

Завеса вунених и чипканих. Сторена вишеперних.

Гарнитура кончаних и памучних за 6 и 12 персона белих и у боји.

Цаклина за душеке и ролетне у лепим најновијем шарама и сасвим постојаним бојама.

Платна у разним ширинама за сва употребе.

Белог перкета врло и шифр.

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МУШКА ОДЕЛА са 40 од сто јевтиније услед искључења истог артикла. Реслова врло јевтино.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно — Поруџбине вршимо уз доплату.

С поштовањем
37 17—20 БРАЋА Х. ГАБАЈ.

ФАБРИКА БОНБОНА И ШЕЋЕРНИХ ПРОИЗВОДА
Радомира Рашковића
одликована Златном Медаљом на Балканској Изложби у Лондону 1907. године

Препоручује своје одликоване производе и то:

Слатко од Орашчића. Шљива, Ружа, Јагода, Малина, Лубеница, Лимуна и Трешања, Поморанџи и Ваниле и Чоколаде.
Бонбона и Чоколаде фаних филованих, свилених, сувих, разних Роксова, обичне промијене беле и прелне.
Ратлука Цариградског филованог са бадемом. нефилованог и српског у табљама и судуку
Ајве Цариградске и Бурске. **Шећера** жутог и црвеног.
Коњака српског и француског. **Рума** „Јамајка" и обичног.
Сока природног од Малине.
Ликера разних и то: „Шетрес", „Кем" Ратопчин, Ванила и т. д.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло умереном ценом и брзом услугом. — Продаја на више и на мање. 61 4—4

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА

Помодно Мануфактурна Трговина
АВРАМА Х. ГАБАЈА и Комп.
код Лубенице
Васина ул. преко пута Народног Позоришта

Распродаје

сву робу знатно јевтиније но до сад услед селидбе радње.

Распродаја ће трајати до 30. Априла 1909. год. а од 1-ог Маја исте године отварамо нову Мануфактурно-Платнарско-Галантериску трговину у згради *дом Анкера* на *Теразијама* где се сад налази апотека Викторовића. *Мустре на захтев шаљемо бесплатно.*

С поштовањем
33 18—20 **АВРАМ Х. ГАБАЈ и Комп.**

Дунавски Кредитни Завод

Позива све своје акционаре да положе заостале недељне уплате, иако не би претрпели последице чл. 10. заводских правила, јер ће им се акције поништити.

Управни Одбор.

Кафана „ЛЕПИ ИЗГЛЕД"
(Кнез Милошева ул. њошан)

Издаје се под кирију од 1 маја ове год., а може и раније. Јавити се Стојану Пајкићу Косанчићев венац или у кафани.

75 5—10

Хотел „АЛБАНЕЗ"
Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жлезда, малокрвности, осипа** *т. зв. фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН
СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтни врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести саме губе.

Овај зејтни препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jecoris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења, ностиљу т. зв. покосвице.

У потребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо прође.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевцу Илића. 1657 9—

Овим извештавамо наше цењене потрошаче, да смо и ове године нарочито спремили чувено

ЦРНО ПИВО

оно исто, које смо ранијих година продавали под именом

„Српски Салватор"

То *Црно пиво* одлежано је и изврсног је квалитета, те га зато најтоплије препоручујемо свима нашим потрошачима.

Потрошња тог *Црног пива* одпочеће 15. фебруара о. г. и трајаће само кратко време, а цена му је скупља од белог пива са 4·— дин. по хектолитру и 6·— динара по 100 флаша.

Парна пивара
И. Бајлони и Синови

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН
Софије Шварц
преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне жипоне и *најмодернији укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најспромније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца свакој је дами слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је постигао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије глас најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашности, за коју ваља послати или му какву добро стојећу хаљину или меру по моме пртаном упутству.

Цене су једне за свакога!

„Правда" излази сваки дан. — Пр[illegible]ата је за Србију за годину 16 дин. за пола год. 8. за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство: за годину [illegible] пола год. 16 дин. за четврт год. 8 д. — Сва уредништва налази се на углу Гавриле и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Брankова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | СРЕДА 11 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 42. | Телефон 821.

Зло рађење, готово суђење

У јеку борбе коју је самосталиа странка водила у току последњих година против радикала, једно од главних оружја у рукама самосталаца био је факат: да су многи радикални посланици па и сам шефте странке, г. Никола Пашић стајали према држави у односима ликвераната и концесионара.

Самостална странка, као и свака начелна странка стајала је тада на правилном становиштву: да ни један од активних министара и нар. посланика не сме бити ни ликверант ни концесионар и с правом је дизала свој глас против оних својих противника, који се нису устручавали да за свој министарски портфељ или пословички мандат привежу по коју концесију или ликверацију.

У том свом протесту самосталци су ишли тако далеко да су са говорничке трибине и кроз ступце својих листова називали те концесионаре — министре и ликверанте — посланике лоповима, тако да је било једно време када је по причању самосталаца изгледало као да у радикалној странци нема ни једног поштеног човека.

Политичке прилике, створене међусобном борбом самосталаца и радикала, у вези са тежњом да се одржи власт по сваку цену у рукама, натерале су обе радикалне групе да и мимо оног страшног међусобног оптуживања, узму заједнички управу земље у своје руке и самосталци, не водећи рачуна о ономе што су раније причали и осуђивали, пошљу у ту заједничку владу човека који је и по својој професији и по својим везама са Прометном Банком био већи концесионар и предузимач у односу према држави и београдској општини, но и један радикалски министар и посланик.

Не мислим улазити у истраживање разлога који су руководили самосталце да баш тога човека, г. Милоша Савчића угурају у кабинет г. П. Велимировића, ма да би ми то истраживање несумњиво пружило прилике да говорим о једној врло интересантној ствари — о интелектуалној снази самосталне странке која тако важну улогу игра у политичкој историји Краљевине Србије, за ових последњих десет година. Мени је за овај мах довољно то што су самосталци — ови исти самосталци који су г. Николу Пашића и његове начелне пријатеље називали и кусим и репатим зато што су имали неке концесије — истакли себи за представника у једном кабинету са радикалима, баш оног човека, који је собом више но ико оличавао оно, што су самосталци у Пашићу осуђивали и жигосавали.

Овај факат разуме се да није могао остати неопажен од стране старих радикала. Али, као што сваки човек воли да види свог противника како ради оно што је јуче осуђивао, и само вреба прилику када ће ту неконзеквентност свог противника приказати и осталом свету, тако су и фузионаши ћутећи пристали на Савчићев улазак у кабинет, у нади да ће им се кад тад указати прилика да открију самосталце у свој њиховој наготи.

И на то се није морало дуго чекати. Шепртљанство г. Косте Главинића у брзо је дало радикалима потребни материјал а како су га они употребили и искористили видели смо ових дана за време скупштинске дебате о Тари.

Има наивних људи који и данас, после свега оног што се одиграло у Нар. Скупштини, верују да је се афера о Тари развила до ове мере само зато: што су радикали с једне стране хтели да заштите државне интересе од самосталске пљачке, док су с друге стране самосталци пошто пото хтели да извојују својим начелним пријатељима око Прометне Банке нешто нашто они нису имали никаква права. То је међутим скроз погрешно мишљење. Нити је у овом питању било старијим радикалима до каквих државних интереса, кад су прихватили интерпелацију г. Стојана Рибарца и напали свом жестином на самосталце, нити је пак самосталцима било до Прометне Банке, кад су бранили Главинића од жучних напада радикалских говорника. Радикалима је било стало само до тога: да прикажу свету самосталце као људе који док су у опозицији друге називају шићарџијама, а чим се дочепају власти сами грабе и пљачкају, а самосталцима је било стало само до тог, да се извуку из гліба у који су упали онда када су г. Милоша Савчића угурали у Велимировићев кабинет. Да се самосталци нису у своје време бацали дрвљем и камењем на старије радикале због г. Пашићевих концесија и разних других ликверација појединих радикалских корифеја, интерпелација г. Стојана Рибарца о Тари остала би глас вапијућег у пустињи и напредњаци и народњаци могли би проскикати говорећи — празним клупама у Скупштини.

Није дакле кабинет г. Пере Велимировића пао због тога што су радикали штитили интересе државе и што су самосталци хтели да иду на руку Прометној Банци него зато што су самосталци дошли згодно под руку фузионашима те им ови на један рукопипателан начин вратили жао за срамоту. То је у приликама у којима се земља налази за сваку осуду, али је разумљиво јер ништа није тако слатко као гледати како пада у јаму онај који је јаму за тебе ископао.

ДИПЛОМАЦИЈА ЖИВОТА

Књига лорда Честерфилда. — Писма к сину. — Опхођење с људима. — Катихизис политичарев. — Улога жена. — Каријеристи и аристократи.

На западу је обичан појав, да се појављују књиге, којима је задатак, да науче човека: како ће имати успеха у свету. Ако бих хтео, да о овом појаву направим игру речи, рекао бих: књиге о успеху имају највише успеха.

Ових дана, скоро у исто доба, изишла је у Енглеској и у Немачкој књига, у којој су наштампана „*Писма лорда Честерфилда к своме сину*". До данас су та писма, штампана у дивот издању, била доступна само отменијим и богатијим круговима, а сада су она, издана у јефтином издању, општа својина, те се Честерфилдовим саветима може користити сваки. Надам се, да ће то учинити и поштовани читаоци „Правде" ради којих се и пише овај чланчић о „дипломацији живота".

Да би се имало успеха у животу мора се располагати извесном количином енергије и веселости, сувише озбиљан не сме се бити никако. Лорд Честерфилд и сам је био човек од успеха; био је сјајан беседник, виртуоз у светском понашању, славан политички радник и одличан дипломат; у својој каријери дотерао је до положаја министра краља. Он може лакше говорити о успеху и интересантно га је о тој теми слушати.

По мишљењу Честерфилдову кључ успеха лежи у *пажњи*. То је најбољи знак доброг карактера, а немир и непажљивост одају некарактерност. Ништа не може учинити онај, ко у даном моменту не може сасредсредити сву пажњу на предмет, који га интересује.

Честерфилд даље саветује свакоме, да се снабде потпуним образовањем. Полуобразовање је горе од необразовања, јер води човека на лажне путеве. У свакој литератури ваља изабрати најбоље књиге и бавити се само најбољим представницима песништва, историје, беседништва и философије. Све остало није потребно.

Сваки треба да ради посао за који се осећа способним. Од људи се може добити све или убеђењем, или духовитошћу или здржаном иронијом. Познавање живота лежи у томе, да човек уме да се користи једним од та три средства, где му које буде било потребно. Никада не треба веровати спољашности, а треба се трудити, да нико не дозна: шта се баш скрива под вашом спољашношћу.

Будите љубазни, нарочито кад некоме имате да саопштите неку непријатност, или кад морате да га одбијете. Гипкост у животу тако је исто потребна као и у политици. Да би се победило, мора се по неки пут уступати, да би се човек увисио, мора се кадшто и понизити. Једном речју мора се имати способност хамелеона и узимати на себе најнежнију нијансу боје онога, са киме говоримо, био он мушко или женско.

Ко хоће да буде јавни радник тај по Честерфилду мора умети владати собом. Он треба толико да се извежба да пажљиво слуша и најглупље говоре. Треба да зна да одбије молиоца, а да га не увреди, и да учини нешто, неподлачећи услугу, што ју је учинио. Мора да уме да прећути истину не прибегавајући лажи. Сем тога потребно је, да зна читати људска лица и да буде у стању, да веселошћу прикрије своје мисли. Умети владати собом то је дар, који је неопходан за успех. Ако осећате, да не можете да будете равнодушни, старајте се, да вам се то на лицу не позна. Најбоље је да у том случају ћутите.

Никада немојте допустити, да онај, који с вама говори, примети да га слушате са недовољно пажње. Није само важно, шта ће вам неко рећи, него како ће вам то рећи. Најбоље је, кад слушате некога, направити се, да вас то толико интересира, као да први пут о томе слушате.

Највећег значаја за човека, који хоће да има успеха у животу, има ју, по мишљењу Честерфилдову, жене. Човек, који жели сјајну каријеру, не може је без њих учинити.

Жене су, каже Честерфилд, о драсла деца; нису без способности водити занимљив разговор, чак и духовит, али не воле да улазе сувише у саму суштину ствари. Нема жене, која може дуже да остане на једном предмету, и која је у стању да у току 24 сата зада собом. Чим се увреди њено самољубље, одмах плане њена страст и руши сваку систему и сваку доследност.

Паметан човек шали се са женскињем, брижући се увек, да по годи њено расположење. Разговор са женскињем не треба никад да је сувише озбиљан. Улазити у дубину неке ствари значи жену збунити. Али са њом не треба говорити ни лакомисленим тоном, јер ће то жена узети за знак нељубазности ња или чак и презирања. Најбоље је понашати се спрам жене тако, као што би се човек понашао према бићем, које је ниже од човека, а више од детета. У озбиљним случајевима никад се жени не треба обраћати за савет, нити јој се поверавати, али се морате правити да чините и једно и друго, иначе ћете је увредити. Не треба забораврити, да жене имају страст да се плету у јавне послове.

Жена је тип општији него човек. Код свих њих преовлађују две основне страсти: самољубље и љубав. Ко им више ласка, тога више воле. Ма којој од њих слободно хвалите у једно исто време и њен дух и њену лепезу — неће се наљутити. Женама, које су неоспорно лепе или бескрајно ружне, хвалите њихов ум и духовитост. Оне које нису ни лепе ни ружне, хвалите као лепе или бар као симпатичне.

Похвала лепоте јесте такав облик ласкања, од кога се неће одрећи ниједно женско, па ма колико ласкање било претерано. Нема женске, па ма колико била образована, коју не би веселили комплименти. Ако је у ње рђав стас, она се тешки, да јој је лице лепо. Ако се не може похвалити ни стасом ни лицем, то она опет себе уверава, да код ње има нешто, што је чини веома интересантном.

Али све ове тактичне тајне треба крити и недати, да их женско опази. Са њима човек увек мора бити пажљив, учтив и љубазан. Од њих зависи репутација и будућност човека и тешкоћа ће ме, ко не уме бити спрам жене љубазан, ко не уме ласкати, и ко покаже да их презире. За њега нема у свету равног пута.

Ето тако изгледа женско такса је психологија успеха, изведена од најбољег дипломате живота од XVIII века. Колико се карактер жена измењао од тог доба до данас нека сам читалац оцени.

Велики француски државник Талејран не дели у свему ово мишљење лорда Честерфилда, јер тврди да има људи, који су, захваљујући себи самима, постали оно, што су. То нису парвени или скороједићи, већ људи, који су сами дошли до свога циља. (Ce n'et pas un parvenu, c'est un arrive). Те Талејран зове *аристократима*.

Не обзирући се на ово мишљење Талејраново могу слободно рећи, да су погледи лорда Честерфилда о дипломацији живота и данас тачни, као што беху 1774. год., када је лорд писао своја писма, јер људи су — људи!

Д.

Јучерањи дан

Преговори

Цео дан јуче прошао је у преговорима.

У понедељак по подне је био састанак шефова група у Скупштини, на коме је покренуто директно питање о коалиционој влади. Изашло се на ново са истим предлогом као у Децембру: да председник владе без портфеља буде г. Ст. Новаковић. Тада су ту комбинацију осујетили фузионаши, који су као највећа група, са свим природно, тражили председништво за себе. Но овога пута су од тога захтева одустали и одмах пристали на два уступка: и да г. Новаковић буде председник и да г. Пашић прими портфељ грађевина. То је већ са свим олакшало посао и направило комбинацију вероватном. Али је искрсла нова тешкоћа, што је, како нас уверавају, г. Новаковић одбио да се прими. Но то одбијање присутни нису примили као дефинитивно и непоколебљиво, него су одложили преговоре за јуче пре подне.

Код Краља

У понедељак у 9 часова у вече Краљ је позвао г. Новаковића у Двор, и склањао га да се прими председништва владе, на што је он, како вели, и пристао, те је отуда и пукао глас свуд по вароши у понедељак ноћу: да је коалициони кабинет готов.

Одлука напредњака

Јуче у 9 часова г. Новаковић је позвао у „Гранд Хотел" цео Главни Одбор Напредне Странке и питао за мишљење: да ли да се прими поверење му владе? Наравно, да је Главни Одбор одобрио г. Новаковићу да се прими.

Ко све да буде?

Г. Новаковић је отишао из „Гранд Хотела" у Скупштину,

где су га већ у 11 часова очекивали остали преставници група и почела се срећивати листа. Најпре је састављена овако: Новаковић без портфеља, Пашић грађевина, Рибарац правде, Љ. Стојановић просвете, Жујовић привреде, Ст. Протић полиције, Пачу финансија, ђенерал Живковић војни, Миловановић спољних. На ту су комбинацију напредњаци, народњаци и самостални направили ову примедбу: да остане г. Св. Милосављевић у полицији, а самостални су још додали: да би иначе тражили тај портфељ за своју групу.

Пачу неће

Наравно да то г. Ст. Протићу није било право, и он се одмах повукао тражећи тада само привреду. Али је сад настала друга тешкоћа: г. Милосављевић одбија. Једва се најзад склонио, и право да кажемо: Хвала му!

Но сад се спотакоше на другу препреку: Пачу никако не пристаје, и при том је остао, што је чудно, кад се зна како мало он држи реч.

Један шаховски цуг

Онда су навалили да г. Ст. Протић прими финансије, али то није лако ишло. И једва је он пристао, али таман је он пристао, а самостални представише да су они по споразуму с њиховим главним одбором учинили измену и да место г. Жујовића предлажу неодступно г. Јашу Продановића. То у мало није покварило целу комбинацију, кад се зна однос г. Ст. Протића и г. Јаше Продановића. Но и то се како тако утанча, и г. Јаша оде у привреду да и он што привреди. Самостални су хтели да загладе Главињичеву ствар и метли у привреду једног чистог човека, који није акционар никакве банке. Јер се тек за г. Јашу не може рећи да има каквих акција.

Још мало па готово

И тако се како — тако догура до краја. Изгледало је сад са свим природно: да се потпише указ још по подне. Али тек онда видеше: да ђенерал Живковић неће даље да остане. Г. Новаковић међутим јако полаже да он остане, знајући расположење Скупштине према ђенералу. Г. Новаковић је имао два састанка још по подне с ђенералом, и овај није никако хтео пристати изговарајући се на слабост здравља (болест у срцу), али је у ствари ту са свим други разлог.

Уторник

И тако ствар синоћ остаде нерешена. У вароши се пак пронео глас: да је министарска листа са сним готова, али да није потписана, јер Краљ не потписује ништа у уторак.

Шта сад?

Међутим није сама листа готова, пошто се надају привољети ђенерала Живковића, који се опет, чујући да га поново траже, некуд склонио. Ако и данас не буде успеха са ђенералом, узеће се пуковник Мариновић или ђенерал Никодије Стефановић.

И тако ће се најзад склопити то фамозно коалиционо министарство из свих шефова странака, о коме се толико говорило и дискутовало.

СТРАНА ПОЛИТИКА

Аболиција „велеиздајника".
(Векерлове речи. — Векерле и Косојевић. — Обуставља. не суђења.)

Како из Будимпеште јављају, у тамошњим политичким круговима јако су пале у очи оне завршне речи министра председника д-ра Векерла, које је изговорио изасланству саборског одбора, кад му је предало преставке српског епископата и саборског одбора против загрепске државне оптужбе. Те завршне речи гласе: Парница није покренута против српског народа. То мора нарочито нагласити за то, јер што постоји тежи положај у спољној политици, тим више треба ићи за тим, да са сугрђанима српског народа идемо рука под руку и да се према њима одржи неповређено мирољубиви одношај. Ове речи у вези с оним што је Векерле рекао д-ру Ђури Крсојевићу врло многи тумаче тако, да ће се суђење због „велеиздаје" пак обуставити, т. ј. да ће изићи владавчева аболиција,

Дневне вести

Пашић и завереници. „Н. Сл. Преса" јавља, да су Авакумовић, Мишић, Машин и Генчић изјавили Краљу, кад их је питао за савет да ли да Пашићу повери састав кабинета, да су они солидарни с Пашићем и да ће га они помагати ради одржања династије. Ма колико да је и иначе у публици велика потреба за миром, ово саопштење изазвало је прекорет у мишљењима, те се Пашићеви непријатељи упели да осујете образовање радикалног кабинета. Пошто се поново везао са завереницима, Пашић је рђаву услугу учинио ствари коју заступа, те је питање да ли у таким приликама у опште и може доћи његов кабинет. Нарочито самостални и напредњаци замерају Пашићу што тражи наслон на завереника, чиме и Краља штети у очима народа. Завереници су готови да с Аустро-Угарском закључе мир.

Руска мобилизација. „П. Лоја" јавља да се од десетак дана на руско-аустријској граници врши дислокација трупа која изазива узбуњење. Свуда се концентришу веће војне масе. Више су официри непрестано на путу да припреме трупе евентуално за брзу мобилизацију. Појединим општинама објављено је шта им је дужност на случај мобилизације и свуда се врши уписивање и новачење. Нови ђенерални губернатор и главни командант кијевски непрестано прегледа тврђаве и гарнизоне. У Кремјењу је губернатор рекао официрима та мошњег гарнизона: „Молим вас да се тако спремите, као кад би сте сваког тренутка морали поћи у рат. У Прушуву у близини аустријске границе појачаће се ових дана гарнизон за 500 људи.

Указ. Министар финанса пред свој пад, поднео је на подпис Краљу два омања указа по царинској и пореској струци. Оба та указа биће да нас публикована.

Уважена оставка. Боривоју Бераху и д-р Миши Михајловићу среским лекарима уважена је оставка коју су поднели на државну службу.

6 месеци 11. августа године образовао је кабинет г. Велимировић а данас замењен коалиционим кабинетом. Равно даке 6 месеци владао је Велимировић.

У каквим се приликама земља налазила и то је много.

Не да Аустрија изјаву. Услед подстака париског да да бечка влада објасни силама какве би концесије била готова учинити Србији, у бечким политачким круговима веле се како у Бечу и не мисле упуштати се у расправу око тога, докле год Србија остаје при својим политичким захтевима, који су потпуно „неоправдани". Аустро-Угарска је вели, још од самог почетка изјавила готовост да Србима да привредне користи, али ће сад тек онда бити готова да те користи ближе прецизира, *ако Србија изјави да одуставе од захтева, који „немају никакву правну основицу", ако напусти своје претеће држање и ако у Бечу добију јемство да ће Србија пружити руку да се мирним путем постигне споразум.*

Опет лаж. У Бечу знају, како је у Београду држан тајни скуп шовинистичких првака, на коме је решено да се у Аустрију пошљу комите да изврше атентате на поједине личности. О тим плановима „знају" чак и аустриске власти!

Отпутовао. Јуче после подне отпутовао је у Беч гроф Форгач аустро-угарски посланик.

Требован Намештај. Дирекција је требовала нов намештај за железничке станице на пруги Аранђеловац Пајковац која ће се пруга везати са ваљевском железницом, а ова са главном пругом преко Аранђеловца и Младеновца.

Исто тако требован је нов намештај и за станице од Сталаћа до Чачка.

Завршени испити. Код железничке дирекције завршени су испити саобраћајних приправника из: телеграфске, саобраћајне и комерционалне службе Од 44 кандидата, испит је положило њих 23 са добрим и врло добрим успехом, а остали ће накнадно полагати.

Према овоме изгледа, да ће дирекција до отварања нових пруга имати спремно особље.

Једна наредба. Министар унутрашњих дела издао је наредбу свима полицијским властима у земљи, како ће се управљати на случај да наступе поплаве, ако се снег поступно не отопи.

Нестале девојчице. Надежда кћи Марије Благојевић овд. и Даница кћи Андрије Петровића подмагационера Државне Штампарије девојчице од по 13 година и ученице раденичке школе, јуче после подне како су отишле у школу нису се вратиле кућ ма. Забринути родитељи јавили су полицији, која је наредила потеру у целој вароши ради њиховог проналаска.

Умро у планини. Светозар, син Стојче Дојчиновића из Јелашнице у округу врањском, отишао је прекјуче у шуму, па се из ње није вратио. Сутра дан нађен је мртав. Секцијом и увиђајем на лицу места утврђено је, да је се у шуми смрзнуо и од зиме умро.

Нове станице. Железничка дирекција инсталирала је нове станице: Предејане. Долац и Чифлик на пиротској и ристовачкој прузи. Тиме је учињена олакшица у мимоилажењу возова, јер су скраћена велика одстојања између појединих станица.

Душевно оболео. Светозар Васиљевић, виши чиновник Народне Банке у пензији, на коме су одавно примећени знаци душевног растројства, синоћ је упућен у болницу за душевне болести на посматрање и лечење.

Продаја дивљачи. Шумска управа у Роготу, а по одобрењу министра народне привреде, потући ће све платане (јелене) и од њих месо продати по 0·50 дин. килограм. Ко би хтео купити нека се обрати шумској управи у Роготу актом *без таксе* па ће му се послати где хоће. Експедиција ће се вршити на железничкој станици у Лапову.

Још један митраљез. Јуче је скупштина среза крагујевачког донела једногласну одлуку, да се из готовине среске купи једна машинска пушка са целим прибором и поклони XI. пешадиском пуку. Ово разумевање своје патриотске дужности шумадинаца заслужује сваку похвалу.

143. Оволики број лица било је новац у апсанама београдске полиције, који по разним судским и полицијским пресудама издржавају казну.

Потера на скитнице. Јуче је Управа вароши Београда учинила потеру на скитнице у Београду, и том приликом ухватила 37. беспосличара, који нису могли доказати да ма какав посао раде. С њима ће се поступити по закону.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

() Париска дописнаик бечког „Цајта саопштава, како се каже од Моана заузима да се немачки пар

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(172)

XXXV

Отац и син

— Говори, дете моје, рече стари Пардајан нежно.

— Ви сте пратили кола, јел'те?

— Јесам, витеже. Имао сам дужност да убијем сваког ко би покушао да им се приближи.

— Дакле, продужи витез боно, ви знате куда су отишла кола!... Ви то морате знати, оче! Мало час сте ми казали да не знате ко је био у колима...

— То је права истина! Господин Данвил не пати од брбљивости...

— Али знате куда су кола отишла.

— Не знам, дете моје! Кажем ти. Ти ми верујеш, јели? Ти нећеш свог старог оца увредити толико да мислиш да хоће тебе да превари.

— Верујем вам, оче рече витез тужно.

Његова последња нада нестаде.

— Али, продужи стари витез, ако ти ја и не могу казати куда је отишао неваљали маршал, ти мени можеш казати ко су биле те заробљенице које су тако тајанствено уклоњене. Ти нешто помену једну Монморансијеву. Које су то маршалове рођаке, које ја не познајем?

— Оче, сетите се онога што сте ми рекли при растанку, сетите се оне жене чије име нисте хтели да ми кажете, јер је то ваша тајна. Сетите се оне жене којој сте некад отели кћер...

Стари витез пребледе и задрхта.

— То дете, ту девојку, Луизу од Пијена или боље, Луизу од Монморансија...

— Ти љубиш!...

— Да, господине.

— Зла коб! Судбина! рече стари Пардајан, замисли се и обори главу.

— Љубим је, продужи витез Љубим је без наде. Па ипак хоћу да је ослободим! Она је била у тим колима!... Она и њена мајка!..

— Знаш ли то поуздано?

— Знам! Сећате ли се шта ми је казала мала Жанета? Те речи се потпуно слажу са сликом мајке и кћери... Оне су украдене пре петнаест дана. Ја сам сумњао на маршала Данвила. Сад знам поуздано!.. Али куда их је одвео? Зашто их премешта из свога двора?

— Ах! Сад све разумем! Разумем за што се још и данас на мене толико пазило Маршал није хтео да ја дознам де су ове заробљенице и ко су те заробљенице! Бојао сеl И имао је разлога да се боји! Јер да сам ја дознао истину, ја бих покушао то што сам ја покушао!

— Од куда то, оче, да сте ви сад у служби маршаловој? Од када сте ви у његовом двору?

— Тек од јуче. И ту су ме добро чували. Маршал ми је рекао да сам после поноћи слободан. Ја сам намеравао да тада тебе потражим.

Стари Пардајан исприча тада своме сину састанак са Данвилом у Пон де Се и све шта је после тога било. Витез са своје стране допуни своје причање главним догађајима из свога живота од одласка старога Пардајана.

Када су један другоме испричали све што су имали и зора поче да свиће.

Би одлучено да се стари Пардајан врати у дворац Мем и да послужи маршалу у његовој политичкој борби.

То је био најбољи начин да сазна шта је било са Јованком од Пијена и њеном ћерком.

— Има некога сем маршала ко зна куда су кола отишла. То је онај који је био кочијаш: неки виконт од Аспермонта. А тога ћу ја принудити да проговори. Буди миран; наскоро ћемо знати на чему смо.

— Ја ћу отићи да известим маршала од Монморансија о свему што се догодило. А за тим ћу вас чекати у „Чаробници"... можете мислити са каквим нестрпљењем!..

— У „Чаробници," несрећниче! Ти, дакле, хоћеш да се вратиш у Бастиљу!

— Да, заиста, на то нисам ни помислио.

— Остаћеш овде. Ја сам одавна у најбољим односима са газдарицом ове крчме. Сем тога она је крчма на веома рђаву гласу, тако да шпијуни и полицајци неће радо у њу улазе. Ту си у потпуној безбедности. Ја ћу наредити да ти се спреми пристојна соба.

Отац и син тада се загрлише.

Стари витез пробуди крчмарицу и изда је ој наредбе. Она се закле да ће витез бити безбеднији у њеној крчми него краљ у своме Лувру.

Витез испрати свога оца на улицу. У тренутку кад су се растајали он рече:

— Оче, оставио сам у „Чаробници" некога... једног пријатеља... отидите да га потражите, јер немогу сам да одем.

— Добро! Како се зове тај пријатељ?

— Пипо... то је мој пас.

XXXVII

У Лувру

Витез проспава два три часа на рђавој сламњачи, коју је крчмарица звала „постељом." Сламњача се налазила у једном њумезу, који је она називала „кнежевском собом."

(наставиће се)

нахели састане с председником француске републике Фалијером. Немачки цар то одавно жели и држа да је за то згодniji тренутак сад после споразума о Марокy.

19. марта навршиће се сто година од рођења великог руског писца Н. Гоголя. Тај ће се дан у свима руским круговима и у свима руским крајевима свечано прославити.

Бугарски цинез Фердинанд посетио је у Петрограду велике кнежеве и министра председника Столыпина. У понедељак га је имао примити цар.

Угарски сабор успојио је предлог о контингенту регрута. Горњи Дом ће га успојити још у тоју ове недеље.

Енглески краљ Едвард обишао је по повратку из Берлина, те је услед тога морао одустати од намере да путује у Бијарриц.

НОВ КАБИНЕТ

Председник министарства (без портфеља) **Стојан Новаковић**.

Министар грађевина: **Никола Пашић**.

Министар просвете: **Љуба Стојановић**.

Министар правде: **Стојан Рибарац**.

Министар спољних послова: **Милован Миловановић**.

Министар полиције: **Свет. Милосављевић**.

Министар финансија: **Стојан Протић**.

Министар привреде: **Јаша Продановић**.

Министар војни: **ђенерал Мих. Живковић**.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Парастос

Српска православна општина у Дубровнику приредила је у прошлу недељу четрдесетодневни помен великом народном добротвору Ристу Шкуљевићу,

Чудо над чудима

Како сарајевска „Српска Ријеч" јавља. Штадлерови муслимани тражили су у познатој сарајевској анкети „изравно и опште право изборa", а неколико редака даље стоји у њиховом захтеву чудо над чудима: „да се женама великим посједницама и порезовницама да де право гласа у посебној, дотично првој курији тако, да могу преко *пуномоћника* гласати односно да се њихов цензус рачуна с оним од мужа и деце." Дакле изравно изборно право преко пуномоћника!

На зор женидба

— Истинит догађај у Нишу —

(свршетак)

Али осване и њему цркне петак или тачније речено Св. Трифун. Св. Трифуна, за кога вам не бих могао објаснити од куда је стекао симпатије виноградара те су га од толиких светаца изабрали за свога патрона — прослављао је и ове године нишки лозни расадник. Гостију је било много. Г. **А.** се беше договорио и са М. и са Ј. да и оне са фамилијом посете славу.

И збиља и Ј. и М. дошле су са породицама у расадник. Играло се, певало се, по већ утврђеном шаблону, по коме се овакве славе прослављају. Било је и здравица, које су заливане одличним вином из подрума расадника, који је чувен са свога подрума

Г. **А.** је играо и са М. и са Ј. све док се није напио. Кад се добро угрејао црњаком, у њему се породиле разни прохтеви. Међу тим Ј. и М. гледале су се као пас и мачка. Према г. **А.** биле су просто неодољиве једна другој за инат. Г. **А.** је то приметио и уживао.

Око 4 сата, загрејан вином, он пође М. и поче јој нешто шапутати. М. је испочетка одмахивала главом као да не пристаје на оно што г. **А.** предлаже, али после обори главу и узевши г. **А.** за руку изгуби се у авлију.

Да се не бих огрешио о истину морам напоменути, да је и госпођица М. волела да повуче по неки пут.

Није протекло ни четврт часа како су се г. **А.** и М. изгубили у авлији, а сав свет који је било на слави, ускомеша се. Настаде једна забуна и метеж.

Отац госпођице М. беше се обукао са женом и пошао да тражи кћер да иду кући, јер беше мало више повукао. Узалуд је обишао све одаје. Ње не беше нигде. Он нађе дреку.

— Где ми је кћи? А? викао је из свега гласа.

Сви се дадоше у потеру. Обиђоше све одаје али М нигде ни од корова.

— Да не буде изашла у авлију — добаци једна удовица, којој није било измакло испод ока кад је М. изишла у авлију, јер је и сама била заинтересована, пошто је знала „нарав" г. **А.** кад се напије.

Сви гости излетеше у авлију.

— Да не буде у оној кућици — иронично примети удовица, која је већ била на чисто са „ситуацијом".

Сви гости предвођени оцем нестале госпођице допадоше до кућнице. Отац први рупи на врата а за њиме остали.

Врата беху отворена и он упаде унутра.

Гостима се указа занимљива слика. На поду је лежала госпођица М., поред ње је клечао г. **А.** а на неколико корака лежала је његова сабља.

Лом се направи. Шта је свету пало речи и узвика није тешко погодити. Највише се чуо глас очев:

— Да је узмеш, синко! Ја како! Мислиш ти да сам ја децу нашао на сокаку! Немам ја децу за бацање!

Шта је знао сиромах г. **А.** Морао је заложити своју часну официрску реч, да је он готов узети госпођицу М., коју је у шетњи препала мука, те ју је он морао склонити у собу, да не назебе.

После такве каваљерске изјаве ствар беше загл'ађена и сви су били задовољни.

Г. **А.** који је проклињао час кад је и дошао на славу, правио се задовољан.

Само је Ј отишла кући плачући и жалећи што се њој тај мајер није десио.

У Нишу се са нестрпљењем чека свадба.

Мане

Смедеревска хроника

Лекарски спор око уверења. — Официрска забава. — Осуђен дефраудант.

Смедерево, 1. фебр. 1909. г.

На дан 17. јануара ове године дошао је Милан Новаковић цигањин из Вучака код среског лекара г. Максима Ердељца и поднесеће му уверење о немаштини, молио је да изврши преглед над његовом женом, коју је такође привео лекару и за коју наводи да је тучена. — Срески лекар одавно се његовој молби, извршио преглед и констатовао, да на жени нема повреда. — Стање о нађеном прегледу констатовао је лекар на самом уверењу о немаштини.

Милан незадовољан овакним стањем, које је срески лекар нашао, одведе своју жену код општинског лекара г. Боре Радосављевића, који му нађе уверење, да на његовој жени има повреда — модрице.

Кад је срески лекар дознао за овакво уверење општинског лекара, јер је Милан предао сведоџбу општинског лекара исследнику среза подуваског у тренутку, кад је се овај десио у самој канцеларији — поново је извршио преглед на дотичној жени у присуству исследника среског писара — и није могао констатовати повреде, које се спомињу у уверењу општинског лекара.

Срески лекар да бих дао задовољења своме уверењу частољубљу одмах је известио среског начелника и молио да заштити његов рад, а то ће учинити, ако одреди лекарску комисију. Начелник срески одредио је комисију у коју су ушли ови лекари: окружни, срески и општински. — Овима је стављено у дужност, да преглед над Милановом женом изврше и о нађеном стању да поднесу извештај. Овоме позиву општински лекар није се одазвао. Окружни и срески лекари извршше преглед над дотичном женом и констатују, да на њој нема повреда. — Ми износимо ово на јавност, те да читаоци „Правде" виде са коликом „савешћу" располаже општински лекар г. Радо сављевић, кад издаје овакво лажно уверење. Ова се ствар сада налази пред надлежним министром и ми се надамо, да ће он донети по овој ствари такву одлуку, како овоме лекару неће више пасти на памет, да чини злоупотребе овакове врсте.

*

На дан 25. јануара ове год. у вече била је забава, коју су приредили официри овд. гарнизона. Како чујемо забава је неома лепо испала, а то можемо судити по томе, што су два бив. окружна начелника: један политички хамелеон, а у последње време фузионаш и један самосталац све раздрагани у 7 сах. у јутру, загрљени уз велику дерњаву прошли кроз варош. Сигурно, да утврде: да је фузионашко самосталски споразум чврст и непоколебљив и да га ни чак ни Та ра не може покварити!!

Како је опхођење овд. грађанства према војсци, тако и војске према грађанству за сваку похвалу, што се може с правом да учини једна замерка на једној не пажњи од стране г. г. официра, која и ако је случајна опет треба да се констатује. Наиме: на ову забаву нису били позвани поједини грађани, које због њиховог порекла и васпитања као и због њихове осведочене љубави на војсци, није требало игнорисати.

*

Пре пет дана био је претрес Свети Радовановићу бив. писару среза орашког за дефицит односно утају 3100 дин. Осуђен је 6 година робије.

Ово је онај Света чије је злоупотребе „Правда" износила и на основу којих је министар наредио истрагу, па се ево и доказало истинито. Света је одличан фузионаш, но ништа неће сметати г. К. Л. Тимотијевићу, да га само ако остане и даље министар предложи за помиловање заједно са оном „господом" која су пре неки дан у Београду код „Два Јаблана" ухваћени у женском костиму и плавим дугачким чарапама. А вероваће се, да противу тога ама баш ништа не би имао ни Света „буцов" јер је и он после годину дана издржавања робије помилован и ако је био осуђен 12 година због дефраудације.

Leo

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОМПАНИЈЕ

У топлој соби кварта теразиског. — Ко је саучесник? — „Лопина" авантура у Софији. — Хватање на легалу.

(наставак)

Дака је био познат као опасан коцкар. Поред силних крађа, које је по унутрашњости вршио, био је познат у своме друштву као немилосрдан човек. Он је, кад не би имао „посла" био Циганима лиферант деце за прошњу. Крао би децу и ослепљавао, па их продавао Циганима као богаље за прошњу. У Аранђеловцу је тако ослепио једно дете продао Циганима и био ухваћен. Осуђен је био на робију. И сам је већ био прави богаљ. Сув, слаб, туберкулозан, шкрофулозан и епилептичан. Просто наказа. Послење помиловање Тимотијевићево обухватило је и њега. Чим је био пуштен ударио је у крађу јер ни за какав други посао није ни био. Неспособан физички он је одмах образовао компанију којој су били на челу он, Божидар и Шандор.

Савић је раније слушао за њега, и одмах се заинтересовао њиме, с тога га је и задржао, да са њиме почне саслушање.

— Ми смо Дако стари познаници, зато држим, да се нећемо дуго објашњавати. Ти као искусан коцкар знаш, да ја имам при руци сто начина да дознам истину зато немој много затезати, већ причај.

— Ја сам, господине писаре, толико болестан да нисам способан ни за какву крађу — поче по старом коцкарском рецепту Дака да одговара.

— Иха, Дако! За каквог наивног полицајца ти мене сматраш. Знам ја те ваше марифетлуке. Него, да се ја и ти не објашњавамо дуго. Ти нећеш лепо све причати, а ја ћу тад се за то одужити. Ја знам све твоје крађе. Теби робија не гине те не гине. Али ако одмах признаш, ја ћу ти учинити код управника казненог завода да будеш динарац. Иначе ћу му казати да те сеца на све могуће начине тако, да нећеш дуго издржати тако болестан. Теби је иначе душа у носу.

— Па није да нисам никако крао. Крао сам. Ето, пре неколико година украо сам у Смедереву на илици један сребрн сат. У Ваљеву на вашару одсекао сам једном сељаку јаницик у коме је било 100 динара итд. Док је Дака ређао неке ситне, давнашње крађе Савић је размишљајући све више долазио до уверења, да је Дака морао имати учешћа у покрађи бакалског еснафа. По вештини и дрскости морало се претпоставити, да су крађу извршили стари мајстори. „Ђупа" и „Тутун" према свему нису. Дакле мора, да су ту умешани прсти „Дакини."

— У последње време крали смо новчанике женама на Великој пијаци — ређао је „Дака" правећи пријатно лице.

— Слушај Дако. Ја немам кад да се са тобом на дугачко и на празно разговарам. Мени је јасно да ти лажеш и кријеш. Да би ти доказао, да мени нису непознате твоје крађе, ја ћу теби рећи кад ти нећеш мени. Видиш ли ову њускињу! Познајеш ли је? Треба ли да ти кажем где је нађена? А? — И ту Савић показа једну гвоздену њускију.

Дака обори погледи збуни се.

— Не би нам много времена требало, да одемо на лице места — зачикиваше га Савић.

— Видим да знате све. Боље ми је признати. Јесте, нас тројица, ја, Шандор и Божа извршили смо крађу ту у бакалском еснафу.

— Тако те хоћу. Мени твоје признање није ни било толико потребно јер ја имам доказе у рукама. А и Божа и Шандор би признали. Него ја волим, брате, ствари брзо да свршавам — правио се важан Савић.

— Седи и запали, па лепо испричај тачно, како је било.

(наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранин Орфеум

Бранино је позориште било и синоћ пуно и ако су га прикљештили с једне стране позориште с опером а с друге стране Руповић—Гавриловић на „Булевару." Ова конкуренција изазвала је Брану на рад и већ имамо од њега један новитет: „Шта би било од Аустрије..." који публика френетички поздравља.

„Продана невеста"

Синоћ је пред пуном кућом певана Сметанина опера „Продана Невеста." Главне партије биле су добро заступљене. Гђа Спасићка, Камарота, Кондрацка и Турански врло су добро певали али ипак нису потпуно успели да покрију недостатак, који се осећао у хору. Заслужују пуну похвалу Велкић и И. Динуловић, који су у својим епизодним улогама били врло добри.

Из Руповићевог позоришта

И „Булевар" је био препун публике. Гавриловић, који је тога вечера гостовао бурно је био поздрављен.

Бранино позориште
Огроман успех

Бранино Позориште приказало је синоћ по други пут најновију Бранину шалу: „Шта ће бити од Аустрије?" Успех је био огроман. То није обична шала, то је за одне дане права подстрек за одушевљење и младог и старог. Треба чути и видети шта ради публика при појави Чеха, Црногорца и Србијанца и при пропасти Аустрије! — Тај комад треба често давати нарочито сад. — Вечерас се приказује по трећи пут и већ је до подне звуче огроман број седишта. У програму је и *„бесплатна невеста"*.

ТЕЛЕГРАМИ

Цариград. Министарски савет потврдио је протокол аустро — турског споразума и умолио султана да изда потребну ираду.

Париз. „Тан" објављује да је Немачка одбила учешће у интервенцији у аустро-српском сукобу. Тим поводом он изјављује да као једини пут још остаје заједничка интервенција других сила у Београду, коју налажу не симпатије но општи интереси Европе. Протести из Србије били би без последица када би Европа дала своју реч.

Отворили смо три дућана и то на Великој Пијаци, Зеленом Венцу и Палилулској Пијаци

За продају говеђег цубока

Говеђе главе 1 кило 0·30 дин.
Црна цигерица 1 кило 0·30 дин.
Слезине 1 кило 0·30 дин.
Цела беда цигерица 1 комад 0·40 дин.
4 ноге говеђе 0·60 дин.
Продаја врши се сваки дан пре подне. 39 10—10

Походна одела

ОФИЦИРСКА И ВОЈНИЧКА

израђује кројачка радња

Стојана Симића и Брата

Београд (спрам „Коларца")

83 1—10

Грађанска Банка

Има **искључиву продају портланд и роман цемента** из рајачке и поповачке фабрике цемента.

Купци нека се за све поруџбине не цемента изволе обраћати Грађанској Банци. 82 1—5

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

НОВА РОБА — изврсне

Кобасице „ТУРИСТЕН"

„TURISTEN WURSCHT"

1 кгр. Дин. 3.

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљ.-Српског Дворског Лиферанта

Београд — Теразије.

Коме је потребко

Предајем одмах радњу ужичких производа због одласка на моје имање у Мачкат.

Богдан Златић

80 2—6 златиборац

Продаје се

Премија Тилимарске Задруге продаје се.

Ради прегледања и цене обратити се у авлији куће Македонска ул. бр. 46. од 9—12 пре и од 3—5 час. по подне.

79 2—3

Кафана

која одлично ради; услед промене занимања

Предаје се

За услове обратити се на

Милана Радовановића

у кафанској радњи *Мих. Димића* на Вел. Пијаци.

У МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

Љубичина ул. бр. 11.

потребни су женски шегрти из добрих кућа и неколико раденица

54 7—6

ОБЈАВА

Издаје се један стан од 1. маја о. г. у улици Милоша Великог бр. 67. са улице, од три собе, предсобљем, кујном и одељење подрума и

ЈЕДАН СТАН у авлији у истој кући од 1. Марта о. г. од 2 собе и кујне.

За погодбу обратити се старацу масе Светозару Спасићу у фирми Николе Спасића и компаније у улици Кнез Михајловој.

5. Фебруара 1909. г.
Београд 76 3—3

МЕЊАЧКА РАДЊА

ИСАКА Ј ЕШКЕНАЗИ

Купује купоне 2 од сто држ. дозова и плаћа 2 дин. комад.

Купује акције и заложнице свију завода Краљ. Србије, плаћа добру цену.

Продаје менице, марке таксене и поштанске и даје рабат 2 и по и 2 и три четврт од сто.

Сређа Класне Лутрије за II класу има на продају у свима поделама. Шаље сваком на захтев. Вучење 6. фебруара. Главни згодитак *30.000* динара.

43 10—10

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиролин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиролин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЈЕЗИТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на скрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Привратног унуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са соју по Мозу, за трајање код навеба или услед промаје, врена и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мањк боца **1·20** динара, већа **2** динара.

46 14—50

ВАЖНО **ВАЖНО**

КОРИСНА ПРИЛИКА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај код „Круне"

Кнез Михаилова бр. 31

Извештавамо наше поштоване потрошаче да смо сву робу понуђили са 25 од сто јефтиније од садашњих цена, исто чинимо услед нагомилане разноврсне робе као:

Свиле и Атласа у врло лепим и најмодернијим дезенима и плат за венчанице и вуалне.

Атласа и Сатина за јоргане у 160 см. ширине у свима бојама.

Штофова за женске хаљине и костиме.

Августаст хаљина од тилавгарн, свиле и фиде.

Фиде и у тилу шпиценштофа, чипака и пијеса.

Поплина и етамина у свима најновијим бојама.

Штофаних гарнитура (конертука).

Завеса пуних и чипканих. Сторова вилиџарних.

Гарнитура-кончаних и лавених за 6 и 12 персона белих и у боји.

Цилиндра за душеке и ролетне у лепим најновијим шарама и сасвим постојаним бојама.

Платна у разним ширинама за све потребе.

Белог пергета пике и шнир.

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МУШКА ОДЕЛА са 40 од сто јевтиније услед искључења истог артикла. Реслова врло јевтино.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — Поруџбине вршимо уз доплату.

С поштовањем

37 18—20 БРАЋА Х. ГАБАЈ.

ФАБРИКА БОНБОНА И ШЕЋЕРНИХ ПРОИЗВОДА

Радомира Рашковића

одликована Златном Медаљом на Балканској Изложби у Лондону 1907. године

Препоручује своје одликоване производе и то:

Слатко од Орашчића. Шљива, Ружа, Јагода, Малина, Љубеница, Лимуна и Трешања, Поморанџи и Вишања, Ваниле и Чоколаде.

Бонбона и Чоколаде фини филованих, свилених, сувих, разних Роксова, обичне промешане беле и првене.

Ратлука Цариградског филованог са бадемом, нефилованог и српског у таблама и судуку

Ялве Цариградске и Бурске. **Шећера** жутог и првеног.

Коњака српског и француског. **Рума** „Јамајка" и обичног.

Сока природног од Малине.

Ликера разних и то: „Шетрее", „Кем" Растопчин, Ваниле и т. д.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло умереном ценом и брзом услугом. — Продаја на више и на мање. 61 4—4

Телефон 869. Београд — Васина ул. бр. 6. **Телефон 869.**

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд* 1658 22—

Кафана „ЛЕПИ ИЗГЛЕД"

(Кнез Милошева ул. ћошак)

Издаје се под кирију од 1 маја ове год., а може и раније. Јавити се Стојану Пајкићу Косанчићев венац или у кафани.

75 6—10

Народна Банка

Двадесет пети редовни збор акционара Привилеговане Народне Банке Краљевине Србије биће 10 ог марта 1909. год. у 9 сати пре подне у згради Народне Банке.

ДНЕВНИ РЕД:

1.) Извештај Управног Одбора о раду и полагање рачуна за 1908. год.

2.) Извештај Надзорног Одбора.

3.) Одобрење биланса и радње Управног и Надзорног Одбора за 1908. год.

4.) Предлог о подели добити.

5) Предлози акционара, ако их буде поднесено по пропису статута (чл. 66.)

6) Бирање три члана за Управни Одбор.

7.) Бирање два члана за Надзорни Одбор.

Акционари који желе да учествују на овоме збору, треба да поднесу своје акције као и друге исправе, где и оне требају, најдаље десет дана пре збора, дакле до закључно 27. фебруара ове год. и то:

У Београду Народној Банци одељењу за зајмове на залоге и оставе.

У унутрашњости новчаним заводима.

После дана кад се збор закључи може сваки акционар своје акције (и остале њима приложене исправе) на повратак признанице узети натраг где их је положио.

На основу чл. 25. ж. закона о Нар дној Банци на поминье се, да је код суда тражено уништење акција под бројевима 11.607 и 13.264.

№ 3 406

Београд, 3. фебруара 1909. год.

Гуверинер Нар. Банке

72 3—3 **Тих. Ј. Марковић**

Котел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА

Помодно Мануфактурна Трговина

АВРАМА Х. ГАБАЈА и Комп.

код Љубинице

Васина ул. преко пута Народног Позоришта

Распродаје

сву робу знатно јевтиније но до сад услед селидбе радње.

Распродаја ће трајати до 30. Априла 1909. год. а од 1-ог Маја исте године отварамо нову **Мануфактурно-Платнарско-Галантериску** трговину у згради *дом Анкера* на *Теразијама* где се сад налази апотека Викторовића. *Мустре на захтев шаљемо бесплатно.*

С поштовањем

33 19—20 **АВРАМ Х. ГАБАЈ и Комп.**

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне жипове и *најмодернији укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најскромније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца свакој је дами слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је постигао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије глас најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашњости, за коју већа послати или ма какву добро стојећу хаљину или меру по моме цртаном упутству.

Цене су једне за сваког!

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ЧЕТВРТАК 12 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 43. | Телефон 821.

Коалицијона влада

Оно што је још од почетка националне кризе тражила цела земља и -све српско јавно мњење; оно што је најпримитивнији патриотизам налагао нашим политичарима још пре шест месеци; оно што је изгледало свакоме Србину као једина гарантија за успех — десило се тек сад, једва у дванаестом часу, ако чак није и прехукало подне!

Коалицијона је влада требала осванути сутра дан по прогласу анексије. Што то тако није било — била је штета, за коју ће носити одговорност и кад-тад платити они интриганти, који су поштопото задржали полумртви кабинет Велимировића на управи. Изгубљено не да се више повратити. Србија има од владавине Велимировића, од фузионашко-самосталске спреге чисту штету.

Али се данашњом комбинацијом у влади може спречити бар даља штета и несрећа па можда и сама катастрофа, којој је Велимировићева влада ишла на сусрет.

Она није одговорила никаквом очекивању ни у спољној ни у унутарњој политици. То је долазило од њене апсолутне неподобности за посао, али јој је много већи грех: *кукавичлук*, што га је показала у питању помиловања.

Кад је добро загазила, она је пала после једне пљаве аферe, и оставила другима да спасавају што се још спасти може.

Коалициона влада значи пре свега признање немоћи двеју радикалних група, па тек за тим: опште расположење да се из ове кризе изађе с чашћу.

Данашња влада има огроман задатак пред собом. Земља и народ нису тражили коалиционy владу само параде ради, него да би се ујединили напори у борби против спољњег непријатеља Данашњи коалициони кабинет дошао је по жељи и тежњи целе земље, и он оличава жељу и захтев целог народа: *акцију!* Акцију што енергичнију и што очајнију. Народ српски је зрео за велике напоре и велике жртве, које условљава његова велика будућност. Србија је, створивши ову владу доказала да је дорасла за велику улогу на Балкану, јер је на сва комична измотавања и фанфаронске претње обешчашћене бечке владе и на њена бунцања о ултиматуму, одговорила: Дела! Изволи ако смеш!

И Аустрија неће смети! Стара је то кукавица!

Данашњој влади и то нека послужи као наук. Она само тако може оправдати поверење које народ полаже у њу и само тако постићи велике резултате, које има права очекивати од великог српског родољубља, ако има јасно један велики циљ пред очима, ако иде право, неустрашимо томе циљу и ако буде предузела све мере, да би се тај циљ постигао.

Циљ је народа српскога, кога данас у истини оличава ова влада: ослобођење Босне и Херцеговине! Средства су за то: акција, неминовна, неизбежна и очајна! а припрема за акцију: унутарње потпуно измирење у земљи, (зашто је први корак опште помиловање) и најенергичнија најпотпунија војна спрема.

Кабинет г. Стојана Новаковића, не сме ни за тренут скренути с тога пута, нити на том путу застати из буди каквих разлога. Само ће га тако и под тим условом пратити оно велико поверење и одушевљење које је и дочекало његову појаву. Цела земља и све јавно мнење у земљи готови су да на томе путу овај кабинет подрже и да му ставе на расположење сва средства, све жртве, које у интересу Отаџбине буде захтевао.

Али ће опет, у накнаду за то, цела земља и све јавно мнење будрим оком пратити рад владин и у колико су веће жртве, које се приносе у толико ће бити и већи захтеви од ње и строжија контрола.

Ништа јој се неће ускратити и — ништа опростити!

Бугари пљачкају народ

Писмо од нашега сталног дописника

Солун, 8. фебруара

Бугарске арамије још једнако врше свој стари пљачкашки занат и становништву у Македонији још и данас пуца кичма под теретом ужасних недела која они чине.

Писмо, које је вашем дописнику пало у руке и које вам он, поред тачнога превода, шаље по самоме оригиналу, може посведочити на какве је муке осуђен овај народ од стране тих зверова, и поред слобода и уставом огарантоване заштите.

То писмо, писано руком бугараша, опет бугарашу Спространову, виђеном члану бугарскога комитета и које је баш због тога од значаја, јер њиме сами признају свој паклени рад, гласи:

„*Господину*

Јевт. Спространову

Солун

Помоћу терора, оружја и штампе, успели смо да извојујемо уставна права, ослободисмо народ од бегова, пољака и других притисака старога режима, али ко ће данас да ослободи овај народ од наших бегова?

Четници, војводе, које је затекао устав овде, постали су неограничени господари. Они терају сељаке да прикупљају чланске улоге и узимају им то из каса, не дајући никоме рачуна.

Осим тога, ступили су у ортаклук са компанијама паробродских друштава за Америку и немилосрдно пљачкају незаштићено становништво.

Ево шта се јуче догодило:

Г. *К. (Коста) Стрезов**) из Ресна скупно је 30 сељака за Америку, којима је дао по 5 наполеона да им се нађу у Америци, а овде им је продао билете преко неке компаније.

Карта (билет) одавде до Буенос Ајреса-а кошта (11 и по) једа наест и по наполеона, рачунајући ту и храну, а он им је урачунао карте по 15 турских лира (данас 115 динара скупље! — Ур). На тих 15 лира удара им 3 од сто месечног интереса и за 6 месеци узима им признанице на по 25 лира. То је сто на сто, г. Спространове. Исто је то јуче било и са *Калајом Татарчевим***) *и Наумом Туџаром* опет из Ресна, који су спремили по 15—20 душа, опет за Буенос Ајрес, али они не по 15 лира, него по 14; значи, не по сто на сто, него 90 на сто.

Ужаси се врше и нема ко да се заузме за ово незаштићено становништво. Ишао сам у „конституц. клуб" и јавно сам о томе, али они ми одговоришe да то није њихов посао. Комитет, као што знате, не постоји. Клуб не обраћа пажњу, и зеленаши деру ли деру...

Ја вас молим, ако волите, ако вам лежи на срцу овај народ, у чему ни најмање не сумњам, пишите где треба***) да се предузму брже мере, јер ће за ова два месеца отићи маса света у Америку.

Овим се питањем бави г. Борће Петров, па не би било с горег да и њему јавите о томе.

Битољ 22 I 1909. г.

Поздрав
Сп. Олчев.

* То је један од првака ресанских бугараша, који је, са својом браћом, у комитету играо доста видну улогу арамиског карактера, који, ет'о, и сад врши јавно, без зазора и без стида, само данас у другом облику. Напоменућемо да их околина ресанска — прости сељаци, па чак и простији ресанци — и сад називају Стрезовићима, — што је довољан доказ, да су ти изроди пореклом Срби. Ур.

**) Браћа Татарчеви, опет из Ресна, ни са какву су улогу играли у бугарском комитету за време његова стихијног рада, — нарочито д-р Христо. Као трговци, зеленаши они су одрали целу ресанску околину. У томе су им нарочито ишле на руку комитске војводе, са којима су ђар братски делили. Калија се опет и иначе одликује као никакав карактер, због чега га Ресанци зову „расиан чоек." — Ур.

***) Значи да се обрати врховном комитету. — Ур

РУСИЈА И АУСТРИЈА

Један политичар, који је с меродавном личношћу енглеског министарства спољних послова говорио, овако је представио лондонском дописнику „Н. Сл. Пресе" службено енглеско схватање ситуације:

Од неког времена су у току преговори међ незаинтересованим силама. *Али је нов фактор измењено држање Русије.* Према извештајима које има Форењ Офис, панславистичко је расположење данас у Русији јаче но 1876., а покрај тога влада жели по сваку цену *васпоставити руски престиж на Балкану.* Тачно је да је Русија наговестила Србима *да ће остати усамљени на случај самоубилачког напада на Аустро-Угарску.*

Али је последњих дана *Русија изјавила силама, ако би ма каквим другим поводом дошло до рата између Аустро-Угарске и Србије, нарочито поводом тим што би Аустро-Угарска одбила да се покори одлукама европске конференције о компензацијама за Србију, да ће се Русија заједнички борити са Србијом.*

Из ових разлога Форењ Офис сматра ситуацију моментално као погоршану.

Нема ни говора, бар што се тиче Енглеске, *о једностраној акцији сила против Србије да је нагнају на демобилизацију.*

Али можда није тако у погледу других сила. У Лондону су нарочито задовољни држањем Немачке. Због тога ће акција сила бити срачуната на то, *да у првој линији учини притисак и на Аустро-Угарску.* (Као што смо већ јавили од тога се одустало. „Правда".)

СТРАНА ПОЛИТИКА

Нова француска царинска тарифа. *(Ревизија тарифе. — Повишени ставови. — Трговина с другим државама. — Одговорност целе владе)*

Француски министарски савет бавио се онамад једино о питању ревизије царинске тарифе, која ће се у скоро поднети скупштини на одобрење. На предлог министра трговине донео је министарски савет коначну одлуку о свом положају према изменама које је предложио тарифски одбор. По једначно су утврђене позиције, код којих је влада противна повећању како жели одбор. У погледу извесног низа артикала влада је мишљења, да тарифско повећање може нашкодити трговинским односима с многим страним државама, и да из царинских питања може настати штетан утицај и на иностраној политику. Влада је због тога решила, да сву одговорност своју заложи против таквог повећања царине. Министри трговине, спољних послова, земљорадње ишли су после тога у тарифски одбор, те му саопштили одлуке министарског савета.

Полудела од — радости!

Сцена на шабачкој улици. — Лепи Штитарац — Дом Василија Ракића. — Девојче из Липолиста. — Мајка свему крива. — Бегство у Штитар. — Повратак кући. — Мајка даје присташак. — Душеван потрес. — Мишљење лекарско.

(Извештај „Правди" о једном истинитом догађају)

Шабац, 25. јануара.

Пре неколико дана враћао сам се са Камичка и пред кућом г. др. Андре Јовановића лекара видим, где се скупила велика маса света. И ако је било ђавољски хладно ипак, веран своме новинарском позиву, сватим и сам, да испитам, због чега се скупио толики свет.

Чим сам се приближио кући г. др. Андриној чуо сам неку тужну песму, испрекидану чешћим хистеричним смехом. Поглед ми паде на једне сељачке саонице, у којима беху упрегнута два добра мачванска коња. У санкама је седела једна омлађа снаша и држала рукама губер и нову поњавицу, са којима је покривала неко створење, које је, лежећи у санкама, час певало час се смејало. Песма полуделе, јер сам одмах видео да је сирота певачица луда, тужно се разлегаше по улици и до тицаше се наших срдаца.

Упитам једног од познаника, које је то јадно створење, што јеца, пева и смеје се, заклоњено од наших погледа и доведено лекару, да би му он помогао ?!

— То је најлепше девојче из Липолиста, које је ненадно полудело, полудело — од радости!

— Полудело од радости? упитах ја у чуду.

— Да, од радости! одговори ми пријатељ. — Но хајдемо са ове зиме у „Европу", па ћу ти цео догађај испричати на тенане.

При нашем поласку полудело девојче диже са себе губер и поњавицу, са којима беше покривена. И пријатељ и ја, и цео онај свет видесмо једно младо, у истини врло лепо створење од својих 18 година, очију плавих као небо, али пуног неког очајног израза. Кроз те плаве и широко отворене очи видела се пометена душа, у чијој су дубини видео хаос од страха и очајања.

Жао ми би посматрати овај створ Б жији и слушати, како се са помодрелих усана разлеже песма, коју сам некада радо слушао по потесним воћајским и гајшачким:

Стани гарава!
Остаде ти код твог дике бела марама!

* * *

Седећи у топлој дворници хотела „Европе" слушао сам тужну историју љубави, што ми је причаше мој пријатељ. Она ме је својом интензивношћу, а још више својом простотом толико дарнула, да је ја дословно предајем читаоцима „Правде". Оваке историје врло су честе по селима, само ипак не са овако трагичним завршетком.

У селу Штитару, постојбини Марка Штитарца, живи једно лепо момче по имену *Милан Мишковић.* Висок као бор, суха и опаљена лица, очију пуних израза, права мушка сеоска лепота, он је, по одслужењу свог двогодишњег рока у војсци, дошао у село кући и унесрећавао све редом сеоске девојке. Унесрећавао их у толико, што су се све у њега позаљубљивале, али он није ни једну гледао, већ им је говорио:

— Мени треба девојче бело као млеко, мало и пуначко, да га могу понети у џепу од кабанице Хоћу, да ми уме лепо певати, да би ме на раду веселило!

Овако девојче разуме се да Милан није могао у Штитару наћи, те је за то чешће ишао по сеоским заветинама и саборима, хватао се у кола, а био је диван играч, и меркао себи прилику.

* * *

Док је Милан овако јорданио по своме селу, и док је трчао по околним селима, дотле је у *Липолисту*, селу нарочитог типа под Петковицом, расло једно особито девојче,

То је била *Роса, кћи Василија Ракића*, земљорадника из Ляполиста.

Роса је била баш ових особина, какве је за своју невесту тражио Милан: омалена, пуначка као јабучица, лица нежног и белог, и великих дивотних плавих очију. За Росу су говорили не само њени сељаци и сељанке, да је најлепша девојка у целоме Поцерју, него су чак и калуђери петковачки тврдили, да не могу веровати да је једно тако нежно девојче сељачка кћи. Роса не беше свесна своје лепоте, била је скромна као љубичица и смерна као голуб. Њен чист девојачки осмех тако се пријатно косне човека, да му изгледа, да га је, на овој зимској студи, запљуснуо чи тав сноп сунчевих зракова.

(наставиће се)

СРПСКЊ ЗЕМЉЕ

Опет „велеиздаја"

Како из Загреба јављају, котарски суд у Копривници повео је истрагу против трговца Ђуре Бошњака, оптужујући га да је викао: Живео Краљ Петар!

Вратили се на Цетиње

Црногорски престолонаследник Данило и престолонаследниковица књегиња Милица вратили су се с Ријеке на Цетиње. А књежевић Мирко и књегиња Наталија, који су краће време боравили на Ријеци, отпутовали су на Крушевац.

Разрешен од дужности

Директор цетињске гимназије М. Мијушковић, који је као народни посланик за клевету нанету црногорској влади тужен суду, разрешен је актом министра просвете до даље наредбе од дужности, која је привремено предата професору Томановићу.

Дневне вести

Дочек коалиционе владе. Не само сви листови, него и све српско јавно мњење дочекали су глас о саставу коалиционе владе с одушевљењем и обновљеном вером у победу. Грађани су узели то као знак општег измирења и настало је једно пријатељско опхођење које није запамтио Београд.

Нико се не вара у значају ове владе, и свак је радостан што види: да се ни мало не зазира да се влади даде тај значај. Наравно да се нико живи не обзире на сно неколико пудљиваца и гатрица, који су злурадо и пакосно примили вест о коалицији, и који су гледали осмести је.

Министарска седница. После положене заклетве, одржана је министарска седница у министарству спољних послова, под председништвом г. Новаковића, на којој је утврђен програм рада владиног, који ће се данас саопштити Народној Скупштини.

Народна Скупштина. Данашња седница Народне Скупштине заказана је за 11. сати пре подне и на њој ће се нови кабинет представити Скупштини и изнети програм свога рада.

Декларација нове владе. Данас у 11 часова прочитана је декларација нове владе. У декларацији се нарочито истиче ова лепа слога и толеранција свих странака, која је омогућила састав коалиционог министарства, кога чекају крупни задатци за чије је остварење ова слога била веома потребна.

Скупштинско часништво. Познато је да је г. Љуба Давидовић први потпредседник Скупштине, дао оставку на тај положај после оставке самосталских министара, па су с њим дали оставке и секретари самосталци. Сад усљед новоствореве ситуације, ваља бирати часништво из свију странака, и то ће се свакако још сутра учинити.

Ванредно издање „Срп. Новина". Јуче по подне издато је ванредно издање „Српских Новина" у коме је публикован указ о новој влади.

Нетачна вест. Јуче је је дан београдски лист довео вест како је потписан указ којим су помиловани сви осуђени по крагујевачкој афери, Та вест међутим није тачна јер до овог момента нова вла да није подносила никакав у каз Краљу

Да пак ово помиловање треба да буде што пре то се са свим по себи разуме, јер је баш данашњи министар правде био онај који је у Скупштина то помиловање ургирао.

Српски меморандум По саопштењу „Н. Сл. Пресе" у београдским владиним круговима говори се да ће се о вих дана меморандум предати силама потписницама берлинског уговора. У меморандуму се тражи уступање једног пар чета босанско-херцеговачког земљишта ради везе с морем. У једном разговору, у ком је покренуто питање, да ли се Србија може задовољити привредним концесијама, министар председник Новаковић је рекао, да је за Србију животно питање непосредна веза с морем али преко властитог земљишта. У том погледу *Србија не може попустити.*

Посредовање у Београду. По једном берлинском телеграму, решење питања о посредовању сила у Београду није се ни мало помакло на пред, јер су многи посланици поднели извештај својим владама и тражили од њих упутства. Берлински дописник „Н. Сл. Пресе" дознао је, да ако би дошло до посредовања, силе ће у Београду изјавити да територијални захтеви Србије нису наишли на повољан пријем, и да би у таким приликама за Србију било најбоље да сачека конференцију. У дипломатским круговима берлинским у опште се држи да опасност кризе није више тако велика, као што је била последњих дана.

Коалициона влада Сви бечки и пештански листови опширно се баве о образовању коалиционе владе у Србији и коментаришу га. Колико им је тај кабинет неприятан, може се видети по томе што „П. Лојд" назива чланове коалиционе владе шкартираним политичарима.

Немачки предлог. Немачка је предложила да силе, заједно с Русијом, најпре утичу у Београду да српска влада према својим службеним мирољубивим уверавањима у тиче на држање народа и штампе, те да се тиме добије основица на којој се код евентуалног посредовања сила Аустро-Угарска може умолити да уђе у преговоре са српском владом. Сад силе имају да донесу одлуку о овом немачком предлогу

Држање Русије. Римски дописник „Н. Сл. Пресе" питао је једну меродавну личност, да ли је могуће да је Русија саопштила силама своју одлуку да ће помоћи Србију у рату с Аустро,Угарском. Та је личност одговорила: „Ми такво саопштење нисмо добили. Русија моли само за пријатељско посредовање сила да се сазове конференција „ А „Берлинер Локал Анцајгер" јављају из Петрограда из ауторитативна извора да је руска влада ових дана поново озбиљно одвраћала Србију од смелих корака који би довели мир у опасност. Русија не жели рат и неће помагати Србију у њеним агресивним намерама.

Положили заклетву. Јуче после подне нови министри са председником г. Новаковићем отишли су у двор гди су положили заклетву Краљу.

Једна посета. Јуче пре подне посетио је француски посланик г. Деко министра спољних послова г. др. Миловановића у његовом кабинету и код њега се подуже задржао.

Скупштина у Скопљу. Јуче је закључена Српска Народна Скупштина у Скопљу. Листа Богдана Ранковића изгласана је огромном већином гласова. Избор листе поздрављен је бурно.

Иселио се Јосиф Пантелић, посластичар овд. јуче се иселио са свим из Београда и напустио радњу. Овај председник аустриске колоније у Београду, тражио је чак и поданство српско — а сад се сели?

Срећан пут Швабо.

Читуља. Нашег пријатеља г. Милана Стојчевића, члана Народног Позоришта задесила је голема несрећа. Јуче по подне преминуо му је његов јединац син Марко у 7 година свога млађаног живота. Шаљемо пријатељско саучешће нашем пријатељу и његовој госпођи, а малом Марку нека Бог да рајско насеље.

Напад ножевима. Ноћас око 2 сата по поноћи, четири непозната зликовца, напали су ножевима Лазара Цицића и његовог рођака Милана Ђорђевића, обојицу по занимању столарске раднике, и Милана ударили ножем у трбух а Лазара по руци повредили. Овај напад десио се у улици Краља Александра више механе „Ваљево". Оба повређена свратили су у механу код „Ваљева", опрали ране и известили дежурног чиновника, који је одмах са лекарм стигао и указао им помоћ.

Они не познају нападаче нити су се са њима свађали. Полиција је наредила потеру за зликовцима, а оба повређена упућена су у болницу на лечење.

Нађене девојчице. Оне две девојчице што су ономад нестале: Надежда Ристић и Даница Петровић, ученице радничке школе, нађене су јуче у кварту палилулском. Оне су изјавиле, да их је пре три дана један човек, кога оне никад нису виделе, одвео у његов стан, па их у вече затворио у подрум, где су биле све до јуче у подне, па онда ограбиле прилику и побегле. Девојчице су упућене одмах у општу државну болницу ради стручног прегледа, да се утврди да нису дефлорисане, а за оним човеком, који их је одвео, наређена је најжив ља потера у свима кварто вима.

Један збор. Данас после подне у 2 сата одржаће збор све кафеџије и механџије у Београду, у хотел „Булевару" на коме ће — поред осталих својих послова протестовати против бесправног крчмења пића у свима другим радњама а на штету њихових интереса.

Овај збор посетиће и неколико народних посланика.

Похватани зликовци. Јуче је начелник среза жичког ухватио Милана Јанковића одбеглог робијаша из Здравчића и Велимира Милошевића из Клинаца, који су пре кратког времена развалили ансаму среску у Ваљеву и као при творенници побегли. Они су оптужени за више казнимих дела.

Кажњени. Зорка Тимић служавка, Јован Петровић бив. покућар и Сима Селинкић бесповлчар, кажњени су по 5. дана затвора, а затим да се протерају у своја места рођена.

Седница Клуба. Клуб Студената Напредњака одржаће своју VI редовну седницу данас у 6 час. у вече у стану Месног Одбора Напредне Странке, Македонска ул. бр. 2. преко пута „Коларца". Пошто ће се на овој седници између осталих важних ствари говорити и о логовору са осталим клубовима о избору нове управе у „фонду," то је потребно да сви чланови клуба овој седници присуствују.

Нађена мртва. Анка, одвојено живећа жена Николе Мијаиловића опанчара из Осечине у окр. ваљевском нађена је прекјуче мртва у једној коњушарници у селу. Утврђено је да је умрла услед прекомерног пића и мраза.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

Љубљански општински одбор донео је резолуцију, којом се влада позива, да се у будуће градској управи пишу словеначким језиком сви акти у стварима преносног дејства.

*** Аустриско царевинско веће неће се још сазвати како због нејасне унутрашње политичке ситуације, тако и због нерашчишћених спољних односа.

У Турски министар црквених послова д р Холо и по други пут је поднео оставку, али му је она опет одбијена.

)o(Из Петрограда демантују вест да ће бивши руски министар Витте бити оптужен због својих односа с револуционарима.

?¿ Лондонски „Дејли Мел" јавља да се руски велики кнез Димитрије Константиновић дефинитивно решио да се закалуђери.

(~) У Берлину не престаје атента и ножем на жене и девојке.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Eigenes Lob stimct

У јучерашњем броју „Штампе" изашла је ауто биографија г. др. Велимира Бајкића, директора Б. Трговачке Банке.

Судећи по тој његовој ауто биографији, која има велику литерарну вредност за наш трговачки и банкарски свет, изгледа, да г. доктору што но веле: „висе ноге" у Б. Трг. Банци.

Мангупска посла

Диспозиционци око „Днев. Листа", оног сталног заверенички органа, направили су од свог листа, праву циган ску торбу, у коју ко год завр не пусти по нешто.

У бр. 41. а у уводном чланку они веле: „једног јединог такмичења може бити у овај мах међу нашим политичким групама, *такмичења у трпељивости објективности, шир рокогрудости и племенитости*".

И док тако на првој страни листа и на уводном месту говоре, дотле су на истој страни у четвртом ступцу, осули највећу грдњу, на лист „Правду" и браћу Маринковиће, а на другој страни листа изгрдили г. Рибарца.

Ето какво је њихово такмичење у „објективности и трпељивости".

Права мангупска посла.

Шта раде наши посланици?

На ово питање одговара један наш пријатељ:

Од министарства до министарства по цео дан тумарају и траже службе за своје људе. Сељак оставио плуг, занатлија занат и све то потрчало у пандуре и стражаре. У министарству финансија сваког дана виђају се читаве руље које посланици воде тражећи од надлежних да их поставе за финансиске стражаре.

Имао сам више прилика да видим, како су они финанси ски стражари које је царинска управа због крађе, пијанства, ортаковања са шверцерима и сличних подвига отпустила, као недостојни државне службе, посланичком протекцијом поново враћени у службу, често и са унапређењем и повишицом.

Овом злу треба једном на пут стати. Посланике ваља упутити на њихову дужност, а надлежне факторе позвати да у будуће ни једног од оних које посланици протежирају не приме ни у какву службу. То је најпречи пут да се једном прекине са овим протекторима и њиховим сумњивим протежеима. Тада ће онај који је већ у служби државној водити боље рачуна о својој служби, и тад ће много мање бити злоупотреба и крађа — јер ће посланици онда гледати своју дужност за коју су послати, а не израђивати службе за куглицу или и за — банку.

Љубоморна жена

Хистерични испади једне лесковачке госпође

Када су прва грађани вароши Лесковца оснивали читаоницу нису ни слутили, да ће она бити поприште личног рачунавања љубоморних жена. Намењена гајењу друштвености, држању јавних предавања и ширењу лепе књижевности наша читаоница се претворила у циркуску арену у којој се продукује једна госпођа позната у Лесковцу под именом „Лорфа".

„Лорфа" је жена једног чиновника. И иако је ушла у године када се што но веле, не да. Године су оставиле дубоког трага на њеном лицу, али, ее госпођа решила на борбу са „зубом времена". Што зуб времена уреже на њеном лицу то све она попуни разним „венусима", „крем симонима" и „раје пудерима". Борба између неодољиве силе и козметике била је све жешћа и жешћа док није достигла свој врхунац. Страхота те борбе, у којој је козметика све више подлегала, могла се најбоље огледати на лицу госпође, која је сваким даном све више губила изглед живог бића а све више личила на лорфу. Ма како да се „није давала" госпођа је ипак све више упадала крај борбе, с тога је постајала све нервознија и раздражљивија. Ни шлингерај, ни прописно задизање сукње, ни нешто избачена прса и кукови, нису јој више доносили никакве успехе код омладине. У

последње време чак је примећивала код шетача на корзо-у пропичне погледе. Па чак ни њен муж један мали, округао као половача, човечуљак изгледа да ју је почео напуштати.

То ју је довело до бесиила. Не могући ништа „свесној омладини", која ју је са свим напустила, она се почела светити женама и девојкама, које јој нису указивале никакву пажњу, коју је она очекивала од њих с обзиром на чиновнички положај њеног мужа.

У својим хистеричним нападима њој су се привиђале супарнице, које су јој преотеле мужа. Тада би нишанила на њих причајући где год стане о љубавним авантурама свога мужа са овом или оном девојком. Сироте девојке браниле су се а њен један човечуљак трчао је од једне до друге оклеветане девојке и нанивавао се за те непријатности, које су им причињаване злим језиком његове жене.

Свет је слегао раменима и почео је избегавати.

Међутим, сада ће популарна Лорфа уврстивши себи у главу неверство мужевљево, које јој је поставо фикс идеја, почела је да хвата „на делу".

Пошто је њен муж често посећивао читаоницу а тамо су сваког дана одазивале и неколике госпођице а нарочито једна млада, нежна учитељица, то је госпођа „Лорфа" разнала читаву шпијунажу. „Детектив" је био њен момак, који је под разним изговорима одлазио у читаоницу и враћао се рапортирајући кога је све затекао тамо.

Рапорт је сваки гласно, да је у читаоници била г-ђица *Б.* лепа нежна учитељица, што је било лако разумљиво, јер је г-ђица *Б.* немајући а и не желећи велика познанства, најпријатније проводила време у читаоници.

— Аха, дакле, опет она — хистерично би свакада узвикнула раздражена „Лорфа", и не размишљајући о немогућности каквих љубавних веза између оне симпатичне девојке и њеног дефорсираног и матерог мужа.

28. јануара гласно је детективски рапорт: „две госпођице, млада учитељица и чича Манча."

Уверивши позу „увређене жене" или „разјарене тигрице" госпођа „Лорфа" је као фурија одјурила у читаоницу. Пошто се мало пред вратима задувала и провирила кроз кључаоницу она нагло отвори врата и уђете у читаоницу.

— Добар дан, госпођице! — раздера се разјарена „Лорфа".

— Оне две госпођице подигоше главу и ладно је отпоздравише а млада учитељица и не подиже очију са књиге у коју се беше удубила.

— Добар дан, госпођице — понављала је тон „Лорфа". Вама се обраћам, Вама, госпођице учитељице.

Лепа учитељица подиже главу и суво одговори:

— Добар дан, госпођо. Само вас молим да ме поштедите ваших поздрава. После свега онога што сте о мени говорили, ја не желим ваше ништа са вама да имам.

— Али ја имам посла са вама. Пре но што прекинемо наше везе имамо ми да пречистимо рачуне. Или ћете ва напустити мога мужа или.. свитала је „Лорфа".

— Госпођо, ја вас молим, да престанете једном са тим клеветама, јер.... и сирота учитељица бранву у плач.

— Но, то је лепо. Ја њу клеветам. Јесте ли чули... Аспида...

И подиже прва муф, па пепеоваша, па укорчено „Дело"...

Госпођица учитељица поче вриштати, а оне две госпођице једва успеше да изгурају напоље разјарену „Лорфу", која је дерући се на свега гласа одјурила у среску канцеларију да поднесе тужбу за браколомство.

Чича Манча, који беше васпао са цигаром у зубима и новинама у руци, пробуди се усред дуге и приспе и онако сањив у чуду новина:

— Шта је на сав ово, џанум?

Па кад спази како „Лорфу" избацују из читаонице подвикну онако лесковачки:

— Уљ! „Лорфа"!

Цео Лесковац брује после овога догађаја. Сви су на страни сироте настрадале учитељице, која је после овога скандала од једа пропљувала врх. Цео Лесковац, па и сам муж љубиморне „Лорфе", осуђује овај „Лорфин" поступак.

— Море нек се она, ова нета „Лорфа" не ама много, зашто кад ју привежемо ми лесковчани канту, неће се зауставити чак до њојзин Београд. Како мисли она. А?

Перче.

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОМПАНИЈЕ

У тољоју соби кварта теразиског — Ко је саучесник? — „Копина" авантура у Софији. — Хватање на легалу.

(наставак)

Дака запали цигару, седе и поче да прича:

— Пролазећи Теразијама више пута приметио сам у канцеларији еснафа бакалског једну сандучару. Интересовало ме је да дознам шта се држи у тој сандучари, с тога сам често по неколико пута дневно пролазио поред дућана. Једнога дана спазио сам како један господин мене у сандучару новац.

— Дакле, паре — рекох у себи.

И одмах почнем да испитујем распоред куће. С поља се није дало ништа учинити. Прво с тога што је дућан удаљен неколико корака од кварта, пред којим увек шета патролција, а друго, што се врата дућанска затварају ролетном.

Дакле, морало се „радити" изнутра из авлије. Није ми било тешко увући се у авлију, јер у њој никада никога ни је било, а после, баш да ме неко и затекне, ја бих просто тражио милостињу јер сам иначе просио по кућама чим бих се ошворцирао.

Распоред је био врло згодан. Једна обична врата, која су се закључавала обичним кључем, водила су у једну собу из које се улазило у дућан са сокака, у коме је била сандучара. У најгорем случају требало је обити двоја врата. То ми није задавало никакве тешкоће, јер са том њушкијом ја сам обијао најја ча тешка храстова врата.

Одмах сам саопштио друштву и решимо, да што пре приступимо послу, јер смо били страшно шворц. Рачунали смо и на велику суму с тога смо били нестрпљиви.

И једне ноћи после 12 сахати, чим су се смениле патроле, увучемо се један по један у авлију и дамо се одмах на посао. Врата су била веома слаба и готово без икакве ларме била су обијена. У првој соби ненађосмо ништа.

Шандор прође вратима дућанским, али, и она беху закључана. То нам не би право, али, натраг се није могло.

Ђут прође вратима и направим приличну ларму обијајући их.

Божа и Шандор беху се уплашили. Ућутасмо се сви и очекнусмо мало, да би чули да се ко не приближава, јер сам био направно приличну ларму.

Али, се ништа не чу. Владала је гробна тишина.

Прођосмо каси. Она је била закључана једним великим катанцем, који је за час био о бијен.

Шандор упали лојаницу, чију светлост заклони Божа и почесмо баратати по каси. Кад смо претресли све нашли смо свега 22 и по динара ситнине.

— Шандор је псовао све што му је на језик падало.

— Опасна краја за 22 и по динара. Мајку им бакалску. И ти ми ту баљезгаш: „велика сума", „бакали имају паре", ето ти паре. Муфљузи као и ти.

Били смо заиста баксуз. Тога дана је било скупљено у сандучари 2500 дин., али су унети у главну касу.

Бесни од љутине извукли смо се нечујно из авлије и на Тркалишту поделили по 7·50 динара.

— Таман за штрангу, да се обесимо — лармао је Шандор.

(Наставиће се)

РАЗЛИЧНОСТИ

Спавала 32 године

Из Штокхолма јављају да се тамо нека госпођица Каролина Карлсдатер пробудила из летаргична сна, који је трајао 32 године. У тај сан пала је у својој 13 година а пробудила се сад, кад јој је четрдесет и пет година.

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

ЗА ВРЕМЕ ЛУДВИКА IV

Израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

Висока господа и даме на златним седиштима пљескали су од допадања заједању а шале су наградили гласним смејањем. Краљево је достојанство ипак остало нетакнуто, нарочито у очима париског грађанства. И он је то осетио и једном је чак рекао својој љубазници, „кад би она напустила кућу, мужа и децу па пошла за њим, он би напустио свој углед, који је тешко оштећен, јер је љубио жену, коју не гледати, као што је он то учинио, значи да је за то имао врло важних разлога.

Монтеспан је отпутовао у своју провинцију. Неки људи чете, којом је он командовао, посвађали су се с потпрефектом у Перпињану. Ствар је била доста незнатна али она дође до ушију министрима, и Лувоа одмах напише интенданту: „21. септембра 1669. Не знам како да нађем речи те да изразим своје чуђење да се могла десити једна ствар такве природе, као што се десила код господина од Монтеспана, а да ја о томе не будем извештен. Прилажем једно писмо краљево за врховни суд Роисињонски, којим његово величанство наређује да се поведе истрага. Ма какву употребу суд учинио од тога, једно не сме заборавити, команданта чете (Монтеспана), било при саслушању Перпињанског потпрефекта, било због непристојности коју је учинио у Иљу, и што је могуће више коњаника увући у аферу, те да им се улије страх и да већина, нарочито командант, дезертирају, те да се чета потпуно растури, а то неће бити веома тешко. Ако знате имена коњаника, који су увредили потпрефекта, треба их одмах похапсити, те да се другима да пример и да се њиховим исказима добије више доказа против капетана, а њега на ма који начин уплести у истрагу, те да се он, без повреде форме, може касирати. Ако можете дотле дотерати да га тако оптеретите, да би суд имао довољно разлога да га осуди, било би врло добро. Мотиве за ово лако ћете погодити само ако сте колико толико обавештени о догађајима у земљи".

Бруталност Луја XIV и његова министра прелази сваке границе. Монтеспан је морао побећи у Шпанију, али је Луј XIV ипак доста брзо увидео да се његов положај према увређену мужу, место да се побољша, само погоршао. Из иностранства је Монтеспан с више слободе могао полагати право на краљеву децу и пред целом Европом изазвати скандал.

(наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас одличан програм нарочито захтеван од најотменије публике. У програму 18 тачака, са комадима:

1. Сметењак и

2. Шта ће бити од Аустрије? — овај новитет стално пуни кућу — посета је одлична. —

Бајаџо

Идуће недеље певаће се у Народном Позоришту „Бајаџо." Поред њега певаће се и чешка опера „У бунару." Гостује Камарота.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(173)

XXXVII

У Лувру

Око девет часова витез је био на ногама.

Он оде право у дворац Монморансијев и нађе маршала у највећем нестрпљењу.

Цео прошли дан и целу ноћ Франсоа је провео у највећим мукама.

Час се кајао што није извршио своју прву намеру да нађе свога брата.

Час је увиђао да млади витез има право у да је у овом послу лукавство корисније но снага. Кат када је осећао неку необичну дрхт, помишљајући да има седамнаесто годишњу кћер за коју није знао ни да постоји! Тада би се осмехнуо и очи би му се напуниле сузама. Често је помишљао на ту дивну мајку, на Јованку, и представљао себи њено мучеништво од његове последње походе у Маржансију. Тада је увиђао да је још увек воли... Јованка му се указивала онаква какву ју је видео на њиховом последњем састанку у шуми, срећну, у цвету младости, окружену цвећем...

Кад витез дође он не сме да га упита, али његов ватрени поглед говорио је за њега...

Пардајан је био запрепашћен изгледом тога човека који му се још показао у некој природној величанствености. Сад је то био сломљен, малаксао човек. У очима му се видела изнуреност и малакселост.

— Монсењеру, рече му витез, ниссам се преварио, оне су заиста биле у дворцу Мему.

— Биле су! узвикну маршал.

— Значи да више нису тамо. Ах! монсењеру у свему томе има нека зла коб. Мало је требало па да их ослободим... један метак који је промашио, рука која је задрхтала... све је покварила... и сад треба поново почети...

— Ви сте се дакле тукли? узвикну Франсоа.

— Да, монсењеру, али нисам успео. Шта ћете! Има тренутака кад смелост, лукавство, снага, смишљеност изгледа да су обезбедили победу... па се све саломи распе...

— Тукли сте се за мене!... Ви теже, ја сам вам већ толико захвалан да не знам како да вам изразим своје дивљење. За мене је велика срећа што сам наишао на човека тако храбра, тако одана и тако пуна пожртвовања...

Витез мало порумене.

Маршал му је изгледао тако несрећан, тако достојан наклоности, да би му се у том тренутку ставио на услугу да и није било Луизе.

— Дакле, продужи маршал стежући песнице, мој брат је увек мој непријатељ. И тај човек је из моје породице, од моје крви!... Испричајте ми све што знате... Јесте ли видели тигра!... Је ли он вас видео?... И ви сте још живи!...

— Монсењеру, стишајте се. Мржња је дивна ствар кад човек њом управља, и кад не допусти да она њим влада. Ја нисам видео монсењера од Данвила. Ни он мене није видео. Ево шта се догодило...

Витез поче причати исто што је био испричао своме оцу. Разуме се да је причање овог пута било много краће. Он и остави све оне појединости на које се весело смејао његов отац, па чак не помену ни старога Пардајана.

Причање витезово задиви маршала.

— Ви сте то учинили узвикну он.

— Да, монсењеру, одговори скромно витез; то нам је у осталом послужило једино за то да се уверимо да је маршал од Данвила отимач. Куда су отишла кола?

И то су за кратко време до знали

Франсоа дохвати нагло за руку Пардајана.

— А ја вам кажем, младићу, да то морам дознати одмах!..

— Монсењеру, монсењеру! шта сте наумили?

— Јесте ли ви човек који би поновно то што сте предамном казали и у том случају кад би то за вас било опасно, и пред мојим братом?...

— Јесам! рече хладнокрвно Пардајан. А што се тиче опасности, мислим да сам доказао да ме она само забавља. Сиромах као што сам ја, који само своју кожу доводи у опасност не боји се мача...

— Пристајете ли да пођете самном краљу?

— Пристајем рече витез, али се не могаше уздржати да не задрхти.

— Добро. Хајдемо одмах у Лувр! Нека краљ изрече пресуду: то је једини начин да се избегне страховити скандал.... А ако краљ не хтедне ...

— Шта ћете онда? упита витез узбуђено

— Онда ћу тражити божји суд*).

Маршал отрча у своју собу.

— До врага! прогунђа Пардајан. Краљу!... То значи отаћи у походе доброј краљици Катарини! честитој жени која ме је отерала у Бастиљу и која ће сад почитати да ме опет затвори!... Мора бити да ми је било суђено да живим под надзором Гиталенсовим!.. Али нема се куд.. Ићи ћу у Лувр!

После четврт часа маршал уђе у собу.

Био је одевен у своје свечано одело и имао је на себи орденје.

(наставиће се)

*) То је старинско име двобоја.

Походна одела

ОФИЦИРСКА И ВОЈНИЧКА

израђује кројачка радња

Стојана Симића и Брата

Београд (спрам „Коларца")

83 2—10

Грађанска Банка

Има **искључиву продају портланд и роман цемента** из рајске и поповачке фабрике цемента.

Купци нека се за све поруџбине цемента изволе обраћати Грађанској Банци. 82 2—5

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *сво дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" црног вина 1.
Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok" белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blaye" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урађене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Бораније, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печуракa т. д. Киселих Краставаца у буради ма 100—120 ком. буре Дин. 4·5'.

Салаше *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Камемберта, Бриа и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карабадског Цвибака у пакетима 0·85 пр. дин. *Најеђе и најразноврсније стоваришше* Бомбон и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанџи црвених, „Марона Кестена ит.д *Француских Сардина* у зејтину најбољи избор. Тонфиша, Мариниранх Харинги. Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица. Зечева Фазана и т. д. Зејтина француско за јело од дин. 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конзервално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Ливеранта

Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом.

Телефон бр. 43. 15 15—

Коме је потребко

Предајем одмах радњу ужичких производа због одласка на моје имање у Мачкат.

Богдан Златић
златиборац

80 3—6

Продаје се

Премија Ћилимарске Задруге продаје се.

Ради прегледања и цене обратити се у авлији куће Македонска ул. бр. 46. од 9—12 пре и од 3—5 час. по подне.

79 3—3

МЕЊАЧКА РАДЊА

ИСАЈА Ј ЕШКЕНАЗИ

Купује купоне 2 од сто држ. дозова и плаћа 2 дин. комад.

Купује акције и заложнице свију завода Крал. Србије, плаћа добру цену.

Продаје менице, мрвце таксене и поштанске и даје рабат 2 и по и 2 и три четврти од сто.

Срећке Класне Лутрије за II класу има на продају у свима поделама. Шаље сваком на захтев. Вучење 6. фебруара. Главни згодитак *30 000* динара.

43 10—10

Кафана

која одлично ради; услед промене занимања

Предаје се

За услове обратити се на

Исана Радовановића

у дипердиској радњи *Мих. Дамића* на Вел. Пијаци.

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиродин** и одлично утиче код инфлуенце, обољења органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те ју одрасли као и деца рад до узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Моху, за трајање код назеба или услед промаје, кропи и снажи мишиће, јача корење косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара. већа **2** динара.

46 15—50

ВАЖНО ВАЖНО

КОРИСНА ПРИЛИКА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај код „Круне"

Кнез Михаилова бр. 31

Извештавамо наше поштоване потрошаче да смо сву робу попустили са 25 од сто јефтиније од садашњих цена, исто чинимо услед нагомилане разноврсне робе као:

Свиле и Атласа у врло лепим и најмодернијим дезенима и гласт за венчанице и вафиље.

Атласа и Сатина за јоргане у 160 см. ширине у свима бојама.

Штофова за женске хаљине и костиме.

Авгепаст хаљине од тиланглеа, свиле и филе.

Филе и у тилу шивен штофа, чипака и аинзеца.

Попелина и етамина у свима најновијим бојама.

Штофаних гарнитура (копертуја).

Завеса пуплених и чипканих. Сторова вилиџираних.

Гарнитура кончаних и ланених за 6 и 12 персона белих и у боји.

Цвилиха за душеке и ролетне у лепим најновијим шарама и сасвим постојаним бојама.

Платна у разним ширинама за све употребе.

Белог порхета пике и шир.

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МУШКА ОДЕЛА са 40 од сто јевтиније услед искључења истог артикла. Реслова врло јевтино.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — Поруџбине вршимо уз доплату.

С поштовањем

37 19—20 БРАЋА Х. ГАБАЈ.

ФАБРИКА БОНБОНА И ШЕЋЕРНИХ ПРОИЗВОДА

Радомира Рашковића

одликована Златном Медаљом на Балканској Изложби у Лондону 1907. године

Препоручује своје одликоване производе и то:

Слатко од Орашчића. Шљива, Ружа, Јагода, Малина, Лубеница, Лимуна и Трешања, Поморанџи и Вашања, Ваниле и Чоколаде.

Бонбона и Чоколаде фаних филованих, свежених, сувих, разних Роксова, обичне промишље беле и црвене.

Ратлука Цариградског филованог са бадемом. нефилованог и српског у табљама и сандуку

Ајве Цариградске и Бурсе. **Шећера** жутог и црвеног.

Коњака српског и француског. **Рума** „Јамајца" и обичног.

Сока природног од Малине.

Ликера разних и то: „Шестрес", „Ким" Растопчин, Ванила и т. д.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло умереном ценом и брзом услугом. — Продаја на више и на мање. 61 4—4

Телефон 869. Београд — Васина ул. бр. 6. **Телефон 869.**

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни теј" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд* 1658 2—2

Кафана „ЛЕПИ ИЗГЛЕД"

(Кнез Милошева ул. њошан)

Издаје се под кирију од 1 маја ове год., а може и раније. Јавити се Стојану Пајкићу Косанчићев венац или у кафани.

75 7—10

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Кеван на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима прна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА

Помодно Мануфактурна Трговина

АВРАМА Х. ГАБАЈА и Комп.

код Лубенице

Васина ул. преко пута Народног Позоришта

Распродаје

сву робу знатно јевтиније но до сад услед селидбе радње.

Распродаја ће трајати до 30 Априла 1909. год. а од 1-ог Маја исте године отварамо нову **Мануфактурно-Платнарско-Галантериску** трговину у згради *дом Анкера* на *Теразијама* где се сад налази апотека Викторовића. *Мустре на захтев шаљемо бесплатно.*

С поштовањем

33 20—20 **АВРАМ Х. ГАБАЈ и Комп.**

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне жипоне и *најмодернији укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најскромније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца свакој је дами слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је поетигао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије глас најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашњости, за коју ваља послати или на њиху добро стојећу хаљину или меру по моме пртаном упутству.

Цене су једне за свакога!

Овим извештавамо цењене наше потрошаче, да смо и ове године нарочито спремили чувено

ЦРНО ПИВО

оно исто, које смо ранијих година продавали под именом

„Српски Салватор"

То *Црно пиво* одлежано је и изврсног је квалитета, те га зато најтоплије препоручујемо свима нашим потрошачима.

Потрошња тог *Црног пива* одпочеће 15. фебруара о. г. и трајаће само кратко време, а цена му је скупља од белог пива са 4·— дин. по хектолитру и 6·— динара по 100 флаша.

Парна пивара

101 3-10 **И. Бајлони и Синови**

† Марија (Маца)

удова почив. Милоша Јосифовића бив. учитеља Београдске основне школе на Западном Врачару

преминула је 10. фебруара тек. год. у Врзој Паланци, после кратког боловања у својој 75 години живота

Ову по нас тужну вест јављамо свима рођацима, пријатељима и познаницима.

Сарана биће 11. фебруара у Брзој Паланци.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

синови: Милован Јосифовић пенсионар из Лознице, Љубомир Јосифовић пенсионар из Београда; снаје: Алексија, Јелица, Катарина; унук: Драгутин и праунук: Јован са осталом родбином.

84 1—3

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. 4 дин., месечно 1·50 дин. За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радивоје М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ПЕТАК 13 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 44. | Телефон 821.

Како ће Аустрија ратовати са нама

Рецепт Франца Фердинанда

Познати аустро-угарски војни лист: „Danzer's Armee Zeitung" *који важи као орган аустро-угарског престолонаследника Франца Фердинанда, донео је у броју од 4. ов. мес. чланак под насловом:* **„Како бисмо ратовали са Србима"**, *који гласи од речи до речи овако:*

Познато је, да је за *право вођење рата неопходно потребно познавати тактику непријатељеву* и начин извођења његових операција. О овоме трупа *мора да буде благовремено* информисана, пошто би се у противном случају тек на бојном пољу могле извршити студије, што је на сваки начин врло непробитачна ствар.

Изнећемо скицу оних прилика, о којима би се морало водити рачуна, ако поведемо оружану акцију против Србије и Црне Горе.

Српске су регуларне трупе до душе извежбане, но ипак ће, у случају рата, бити веома помешане са војницима из народних позива. Њихова ће тактика с тога имати доста сличности са бурским вођењем рата — вођење борбе на врло великим просторима, слаба офанзивност, покушај опкољивања. Ови се покушаји могу спречити на тај начин, ако се на извесним тачкама бокова оставе јача одељења, и ако се разним покушајима опкољивања, који су врло често слаби и само демонстративне природе, не придаје велика важност. Напад се, до борбе на бајонет, мора извршити. Нерегуларне чете не могу овоме нападу одолети, пошто немају резерве. На непријатељске препаде морамо бити спремни, али ипак нема смисла одвећ их прецењивати. Уз то треба и непријатеља чешће нападати.

Организовањем српских чета, доћи ће — као у средњем веку — до народног рата. И овде се мора обратити пажња на тактику народних ратова; чак шта више, треба је и употребити. То је онај страх, о коме се толико говори. Страхом непријатељевим већ је у пола задобивена победа. (Хуни, Хусити, Наполеон 1806. и т. д.). Народни је рат безобзиран и страшан! Због тога би требало, *да ми још сада у Београду предузмемо мере против организованих чета* — али не да забрањујемо њихово оснивање, него да и ми *истим средством припретимо.* Тада ће пречи *наши добровољачки одреди преко Дунава, Саве и Лима,* и предузети исту акцију, као и српске чете, и још више: *они ће запалити читава места;* разорити важније објекте, друмове и железничке пруге у унутрашњости земље, и ширити страх било бомбама и динамитом, било без њих. Тако се кажњава народни рат народним ратом. Акција оваквих одељења и чета, које ће бити послане у непријатељеву земљу, биће много страшнија од акције српских чета, јер војник врло лако огруби и подивља и постаје свиреп.

Погрешно би било, да на једној линији упаднемо с великом војском као што су то Турци против Црногораца учинили. Поједине колоне — и ако по неку од њих непријатељ сатре — продиру напред, нападају непријатеља са свих страна и опкољавају га. Чим непријатељ примети, да му иза леђа прети опасност, одмах се повлачи и губи храброст. *У туђој земљи, што-год је запаљиво, не треба штедети.* Ми морамо на разним линијама са самосталним колонама да вршимо упаде.

Нашег војника треба поучити, *да се никако не предаје, јер само свиреп противник улива устаницу респект. Дакле, не треба никога штедети,* па *ма се и о женевску конвенцију огрешило. У*станак 1882. год. тек је онда престао, кад су устаници своје куће у пламену видели, и кад нису могли више рачунати, да ће бити поштеђени.

Црногорци су сада већим делом Срби, а само су мало потомци старих хајдука Црне Горе. Њих треба дуж целе границе напасти у самосталним колонама које треба, на сваки начин, да одржавају међусобну везу, али ипак свака да буде толико самостална и предузимљива, да може и без контакта оперисати. Храброст и препади импонују брдским народима и задају им страх.

Треба спремити и довољно сигналских средстава (оптичких, акустичких, електричних), и поново увести спору говорну трубу (Sprachrohr). Морзеов систем треба задржати. Осим тога, требало би увести двеастак знакова заставицама и пиштаљкама.

Генералштабу се овде пружа велико поље корисног рада; у колико се боље и на време трупе спреме за будуће задатке, у толико ће за обе стране бити боље.

Општи карактер српског народа *одликује се сентименталним идеализмом, али без велике дубине.* Он је последица обичаја и њихове вере. *Србин се лако узруја, али је несталан, и лако се да уплашити.* Неколико метака на Београд, неколико већих пожара у унутрашњости, па чак и рђаво време, знатно ће умањити ратно расположење. Пошто се код Србина уверење врло лако мења, — он је као политичар адвокат, — те ће се његов гњев, чим буде дошло до неуспеха, убрзо окренути против унутрашњих виновника рата: против официра, владе и т. д. Ништа не кошта правити ларму, а она може користи донети; то треба у борби са овим народом на уму да имамо. Наше ће трупе обилно бити снабдевене муницијом и топовима. Добро би било кад би свака чета могла добити и малу хаубицу, која је потребна и за сигнализирање и за мерење одстојања.

Трупе треба да се исхрањују онако, како допуштају прилике земљишта, на коме се боре, дакле сасвим просто и скромно. Војник мора преко недеље (за 7 дана) да живи од сира, хладног овчијег меса, мало хлеба и лука. При извесним операцијама (од прилике за време једне недеље) мора се задовољити само сиром, брашном и луком. Трупе треба чајем обилно снабдети. На овај начин остаје војник здрав и способан за отпор.

Ми се, дакле, морамо прилагођавати земљи и непријатељу.

*

На сва ова резоновања органа Франца Фердинанда, Срби имају само један одговор: Изволте, чекамо вас!

НЕМАЧКА И ФРАНЦУСКА

у балканској кризи

Париски дописник „Н. Сл. Пресе" јавља, да преговори о европском посредовању у сукобу између Аустро-Угарске и Србије као да су престали. Европском је кабинетима јасно, да бечко министарство спољних послова не би дозволило интервенцију сила у Бечу и да су *Петроград и Београд места, на којима треба да се осети утицај Европе.*

Барон Ерентал није оставио француско министарство у сумњи о свом мишљењу, да би ствар Француске била да утиче на савезни кабинет у Петрограду, као и немачке владе да у Бечу учини преставке, ако би такве биле потребне.

Мора се нагласити да у Паризу потпуно разумеју ово држање аустро угарске владе. Али ово по себи беспрекорно држање бечког кабинета одузима силама основицу за преговоре са српском владом. За то се у Паризу и Лондону жели да аустро-угарска влада прецизира концесије, које би била готова учинити Србији. Та би нота после служила као основица преговорима у Београду и силе би могле доказати Србима да је Аустро-Угарска ишла до граница могућности.

Ради се само о привредним концесијама. У Европи нико не мисли у могућност аустро угарских територијалних концесија Србији, а нарочито је француској влади јасно да се и таквим концесијама не може ни говорити с Аустро Угарском, јер је француска влада прва искључила територијалне компензације Србији.

Цео српски покрет који држи данас Европу пред тешком кризом настао је отуда што је Извољски у Лондону без знања француског и енглеског кабинета осакатио програм тада предложене конференције. Као седму тачку програма конференције Извољски је тада уметнуо: „Територијалне компензације за Црну Гору и Србију." У току преговора о конференцији никад није било говора о таквим компензацијама, па ипак је Извољски пустио да се преко Агенције Хавасове објави тако измењени нацрт програма. Пишон је најлојалније дејствовао да се васпостави истина и одмах исправио денатурисану тачку 7. програма која је у истини гласила: „Накнаде које се имају учинити Србији и Црној Гори." Али програм, како је првобитно објављен, садржи очито подбадање Србије да остане при немогућем захтеву, који вређа част и интересе Аустро-Угарске, и распалио страсти народа изгледом на прираштај земљишта. Тада су зли духови играли у Србији и у првом је реду дужност руске политике да их сад обузда.

Преговори сила још трају те да се нађе основица за посредовање. Немачка нагиње мишљењу бечког министарства спољних послова, *да би се прво морало посредовати у Београду,* те да се тамо опет врати нормални дух, што је претходни услов за повраћај нормалних односа, које би Аустро Угарска радо помагала. Аустро-Угарска ће бити готова на привредне концесије, али време измиче — 31. марта *истиче привремени трговински уговор са Србијом, а онда се граница мора затворити за српски увоз и провоз,* јер се не [illegible] влада може од законодавних тела у Бечу и Будимпешти тражити да коначно усвоје уговор са Србијом, док у Србији трају данашње ненормалне прилике.

Као што је из Берлина јављено, посланик Кидерлен Вахтер је 10. о. м. саопштио посланицима Камбону и Гошену одговор Немачке на предлог о колективним корацима у Бечу и Петрограду. Тај је одговор готово што и одбијање предлога да се у Бечу посредује. Немачка изјављује своје жаљење што се не може придружити намераваном кораку у Бечу. Она је мишљења *да се анексија двеју балканских покрајина ни мало не тиче Србије,* те се дакле ставља на гледиште бечког кабинета.

Ову одлуку и белешку „Келнских Новина", којом је та одлука предвиђена, коментарише „Тан" на начин врло симпатичан по мир Европе, па вели:

„Немачка је потпуно готова да ради у споразуму с осталим силама, али она хоће да се посредује само у Београду. Та је одлука условљена не само њеним савезничким односом према Аустро-Угарској, но и начином на који она у основи процењује ствар. Јер је немачка државна канцеларија мишљења, да *српски захтеви немају никакву правну основу,* да Србија није изгубила ни стопу земљишта, те *нема ни права на ма какве компензације,* да се Аустро Угарска благонаклоно држи према Србији кад јој нуди привредне користи и да су најзад *српске провокације несносне за једну велику силу.* Немачка води рачуна о осећајима руског мишљења, али тражи и да Русија води обзира о јавном мишљењу Аустро-Угарске и Немачке.

За тим „Тан" вели, ако се хоће да спречи пожар, *мора се прво обратити онима који подстичу пожар а не онима чија је кућа у опасности.* Једном речи: *„Немачка не да Србима за право и хоће да се Србији учине озбиљне опомене".*

„Тан" пристаје уз ово мишљење и вели: „Ма колико да је Србија интересна, ма колико да нам улива симпатије, *она ипак не вреди једног рата, који би лако могао постати општим. Ни једна влада неће тај рат, те ба било злочиначки подбости га.* С обзиром на цивилизацију морају се интереси разволико оцењивати. *Мора се бирати између прошарена српских граница и слома Европе.* Наш је избор учињен".

Дневне вести

Министарска седница. Синоћ је у министарству спољних послова одржана министарска седница, којој је председавао Краљ.

Руска мобилизација. Из Петрограда одлучно демантују гласове о мобилизацији кијевског округа. И ако руско министарство спољних послова сматра положај на Балкану као веома озбиљан, ипак мирољубивост службене Русије остаје у свима приликама непоколебљива.

Изазивања. И јуче је гу[illegible] пешка имала вежбања и то два ескадрона коњице и један батаљон пешадије према Остружници. При томе су се тако дерали, да се овамо на нашој страни чуле грдње и псовке, којима обасипљу своје војнике.

Честитка кнеза Николе. Бечки листови јављају да је црногорски кнез Никола једном депешом Краљу Петру поздравио нову владу и честитао Краљу. Србија и Црна Гора, једно јако јединство на Балкану, под утицајем родољубивих људи мораће постићи свој циљ.

Руско оружје Црној Гори. Бечки листови јављају да је Црна Гора добила од Русије оружја и муниције.

Наде у мир. Сви лондонски листови сматрају стање као веома запето, али се „Дејли Мел" нада у одржање мира из два разлога. Прво, црногорски кнез, коме су Срби поверили вођење рата(?!) дао је реч да ће сачекати европску конференцију. Друго, кад крајем марта истекне трговински уговор са Србијом, има барон Ерентал прилику *учинити Србији царинске концесије и дати јој право да своје производе у запечаћеним вагонима извози аустријским железницама на море. Само још фали практична основица за преговоре. Сви територијални захтеви Србије и Црне Горе искључени су,* нити ће их помагати пријатељске силе. Енглеска, Француска и Италија ће и даље радити за мир. И Русија је дала практичних доказа за то, али њеном заузимању смета антипатија која влада између Извољског и Ерентала.

Преглед тунела. Пре три дана жељезничка дирекција извршила је преглед свију тунела на пруги и нашла све у потпуно исправном стању. Осим тога, дирекција је поставила сталне надзорнике који сваки дан врше преглед тунела.

Сасвим умесно.

Први акт. Не треба ни да кажемо да смо ми од ове владе, у којој су заступљене све четири групе које су се изјасниле за опште помиловање, а нарочито г. г. Новаковић и Рибарац, — очекивали као њен први акт, којим би ушла у послове: указ о општем помиловању свих политичких кривца. То не само да би био акт политичке мудрости и у овом тренутку целисходности, него и акт правде, пошто су ти кривци махом неправедно осуђени.

Радујемо се што сви изгледи казују да се у том очекивању нисмо преварили и да се г. Рибарац заинтересовао тим предметом чим је у канцеларију ушао. Како смо дознали нови министар правде је још прексиноћ потписао акт којим тражи извештаје од казнених завода о политичким осуђеницима, који се на издржању налазе.

То је био први потпис новог министра и ми му на томе честитамо.

Шеснаесети. Самосталци сваком променом створе нове министре. И овом приликом, и ако се било надати, да ће ући све стари, већ искусни политичари у кабинет, самосталци су заминистрили новог човека г. Јашу Продановића. То је за ових 5 година *шеснаести* министар из њихове групе!

Они истичу као главни разлог да су морали дати једног Савчића — Гавана, Јаша — Јов!

Конференција. Јуче у 5 часова по подне нови министри су имали прву конференцију, на којој су решавали о најпрешнијим пословима и утврдили ред, којим ће послове у парламенту кретати.

Митраљези. Дознајемо, да је одбор општине београдске вољан да купи један повећи број машинских пушака — митраљеза: којим би се наоружала војна одељења, која ће бранити Београд. Ми поздрављамо ту родољубиву намеру код наших едила!

Српски листови. Ова се недеља може у Европи слободно назвати *српска недеља*, јер се највише о српској ствари у целој европској а нарочито аустро-угарској преси писало. Ми за толико интересовање Европе за наше ствари имамо благодарити погламите Аустријанцима, који су узбунили светско јавно мнење, с овом њиховом кваком о ултиматуму!

Сад пак, после образовања коалицијске владе, бечки и пештански су листови изгубили главу, а раскречили перо! За њих више ништа друго на овом земљом шару и не постоји, него само Србија и њена коалицијона влада! Таквим се чему они чак ни од Србије нису могли ни надати! Ко би у опште могао што веровати Србијанцима! Таман човек помисли да су се докватили за косе и да хоће да се искрве, а — они се сложе! Зато се може рећи за „Н. Сл. Пресу" и за „Пестер Лојд"; да су то *српски опозицијони* листови, који излазе на немачком језику у Бечу у Пешти!

Пажња окр. начелнику. Друмови око Београда су постали у правом смислу речи непроходни, тако да је да је данас теже ући или изаћи из Београда но из какве насеобине на најкрајњој тачки света. Обраћамо на ово пажњу начелника окр. београдског и молимо га да нареди да се друмови учине колико толико комуникативним Све су механе друмске пуне беспослених сељака и кад би само имао ко да води о томе рачуна нашло би се пута и начина да се њихова беспосленост доведе у везу са непроходношћу друмова.

Са збора. Јуче после подне одржали су збор кафеџије и механџије из Београда у хотел „Булевару" који је био одлично посећен. Збору је председавао Светозар Боторић кафеџија, а за секретаре изабрани су г.г. Милан Лазаревић адв. и Јоца Поповић адв. приправник. После конституисања збора говорили су многи говорници па је за тим прочитана резолуција којом се изражава нада: да Краљевска Влада и Народна Скупштина помогну њихове праведне захтеве, да се забрани крчмење пића по бакалницама, фурунцинницама па чак и дуванџиницама.

Бурно пљескање изазвао је говор Драгољуба Аврамовића кафеџије, званог „Бертолда", који је казао, да кафеџије имају колеге у свима државним надлештвима, који не само да кувају кафу, шербет и точе пиће, него да деле по мало и конген.

Управном одбору стављено је збор у дужност да се резолуција збора преда Влади и Скупштини онда, кад буде згодне прилике.

Књига претплатника. У Државној Штампарији ради се нова књига телефонских претплатника, које већ две године нема.

Афера Кузмановић-Марковић. Пре неки дан јавили смо да је поручник Кузмановић позвао на двобој Милана Марковића управника „Грађанске Банке", због увреде коју му је нанео на балу у позоришној згради. Како нас уверавају са меродавне стране Марковић није одбио Кузмановићев позив на двобој, него је одредио своје сведоке, који су са сведоцима Кузмановићевим овај спор регулисали.

Нађен мртав. Божидар Сарамандић, родом из Лужевца у срезу јасеничком, нађен је прекјуче мртав затрпан у снегу у атару општине врбоначке један сат удаљене општине од Смедерева. Увиђајем и секцијом утврђено је да је Светозар пре 3 дана пошао у лов са још 6 другова, па се изгубио од другова, смрзао се и умро.

Зеленашки интерес. Јуче нам је један наш пријатељ показао једну заложницу једне банке, по којој му је та банка наплатила равно 24% на име камате и „трошкова". Наш пријатељ се жално министру привреде и ми се надамо да ће министар предузети енергичне мере противу ове банке и прибавити законске важности своме распису по коме ни једна банка не сме „ни у коме виду" наплаћивати више од законске камате.

Биће оштампана. Декларација нове владе, по предлогу председника Скупштине, биће оштампана и разаслата по целој Србији.

Нађена документа. Јутрос су у нашу редакцију донета изгубљена документа; војничка исправа, чланска карта и уложна књижица, која гласе на Милентија Димитријевића из Аранђеловца среза јасеничког окр. крагујевачког. Сопственик нека се обрати редакцији нашег листа да прими изгубљена документа.

Грађанска касина. У недељу 15 ов. м. у Грађ. Касини даваће се за чланове и њихове породице касинско вече, на коме ће председник Касине г. М. Цукић држати предавање: „шетња по енглеском парламенту." Гости из Београда не могу се доводити, а са стране само по нарочитој дозволи Управе.

Улазница за самце 1,50 дин. у породици 1 динар од особе. Свира војна музика. Почетак тачно у 9 часова у вече.

У недељу 22 ов. м. по подне у 2 ипо часа даје се „костим — бал" са занимљивим програмом *за децу* чланове Касине.

Цена за децу 0·50 дин. за одрасле 1 дин.

Уторником и петком сваке недеље од 5—8 час. по подне држе се часови играња. Цена 10 дин. месечно.

Краља столица. Ноћас је дежурни чиновник ухватио: Никоду Павловића, дротара, Христофора Радовановића, свитицу и Милорада Дравића, обућара, који су из авлије кафанске код „Кинеског Цара" украли 12 ком. столица и почели да носе. Сва тројица су отерани у затвор и данас ће бити кажњени.

Спроведени суду. Драгутин Карановић обућар овд. спроведен је јуче суду варошком по тужби Милорада Стевановића бакалина због клевете и тужби Петра Гоуљића због лаке повреде тела.

Парастос. Сутра у 11 часова пре подне, биће парастос у Саборној цркви који приређује царско-руско посланство преминулом књезу Владимиру, који је пре кратког времена умро у Петрограду.

108 У хапсанама Управе вароши Београда ноћас је био оводнки број криваца, по разним судским и полицијским пресудама.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

Л У Прагу су под председништвом надвојводе Евгена држали скуп сви аустриски ђенерали. Вели се да је предмет разговора овог састанка била реформа ратног важбања.

„.." Шпански краљ и краљица с принцем од Астурије и инфантом Цемом отпутовали су у Севиљу, где ће остати до велике недеље.

§ 11. о. м, у Немачкој је прослављен осамдесети дан рођења књижевника Фридриха Шпилхагена.

Немачки цар ове године неће путовати на Крф због политичке кризе на Истоку.

*** У Милану у Италији ухапшена је једна међународна дружина за прављење лажног новца.

'.'. Из Петрограда поново најенергичније побијају све вести о бившем министру грофу Виту.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Клипина духовитост

На глас, да Аустрија смера да прогута (хоће, ако јој не треба) све дунавске државице и да на тај начин створи силом дунавску федерацију, веома су се узбунили руски листови, и један од њих — „Бирж. Вјед." — послао је свог сарадника у бугарско, румунско и наше посланство.

Румун му је одговорио, да је за ту намеру сазнао из новина, и потврдио је, да се она не може остварити из 99 разлога, од којих наводи само један а тај је: да Румуни не желе тај савез под аустријском хегемонијом.

Бугарин је био опширнији. Он је ту аустријску намеру назвао фантазијом, на коју Бугари неће никако пристати, а то не жели ни сам „цар" Фердинанд, јер и он и бугарски народ знају, да би овај савез био противан Русији, којој су они захвални за своје ослобођење.

Наш *Клипа* био је веома кратак.

— Дунавска федерација?! Хм!... То значи, да нас Аустрија прогута и да јој ми пожелимо пријатан апетит!

Ништа више сем ове породичне духовитости, коју ће сигурно нотирати и „Српски Књиж. Гласник", интервјувер није могао чути од Клипе. На сва његова даља питања Клипа је одговарао са dixi и значајно га гледао својим водњикавим очима.

У редакцији речених новина влада услед овога велика забуна, јер се сви боје да ова Клипина изјава нема и какво друго, симболично значење.

Чудна случајност

Читамо у руским листовима, да је пре неколико дана велики кнез Михаило Александровић давао ручак, на који су имали част да буду позвани: *португалски* посланик, чије је име врло дугачко те га с тога не наводимо, и *српски* посланик, чије је име толико непознато, да је књежев маршал двора морао питати у посланству: ко је сад српски посланик.

Оба су господина веома слатко ручала.

НАРОДНА СКУПШТИНА

Јучерашња скупштинска седница може се без претеривања назвати историском.

На јучерашњем дневном реду стајало је, да ће се скупштини представити нова влада са Новаковићем на челу; влада какву већ четири месеца траже сви прави родољуби.

Око 10 и по часова биле су пуне обе галерије а и у саму скупштинску дворану пуштена је публика, која је попунила заледе посланичких клупа и уласке у скупштинску дворану. Неколико страних дописника добили су столице и седели између посланичких клупа.

И посланици, који су се између себе живо објашњавали, и публика нестрпљиво су очекивали почетак седнице.

Седници су присутни сви угледни посланици свију странака.

Ј. Жујовић, Драшковић, Пећић, Љ. Давидовић, Савчић, Тимотијевић, М. Лазаревић, Пера Великировић, А. Николић, Н. Петровић, прота Ђурић, Михаило Поповић, Воја Вељковић, Б. Самуровић, Мих. Ђорђевић, Бојиновић, Рафаиловић, Павле Маринковић, д р Вој. Маринковић и Милорад Павловић... све то беше још раније на окупу. Пао је у очи изостанак Лазе Пачуа и Жив. Перића.

У 11 часова објави председник почетак седнице.

Поче читање записника што нервира публику, која једва чекаше појаву нове владе. И секретар је био нервозан и нестрпљив јер просто прогута а не прочита записник.

— Молим вас, господо, да чујете указ Њ. В. Краља о новој влади, и председник притисну у звонце, које јављаше министрима читање указа.

Тек што је секретар прочитао речи: „Ми Петар I." отворише се врата од министарске собе и на њима се појави маркантна појава председника нове владе г. Новаковића.

Из неколико стотина грла зачу се узвик: „Живио"! праћено дуготрајним пљескањем.

„Живела Босна и Херцеговина" — хорило се кроз скупштинску дворану док су улазили у седницу остали министри.

Предпоследњи уђе ђенерал Живковић.

— Живела војска' Живео ђенерал Живковић — грмнуше посланици и публика.

Деветорица српских министара, у које је сва Србија и цео Српство упрло очи изгледајући од њих спас земље и њеног образа клањаху се узбуђени.

Оно председничко звонце, које је до сада служило као опомена разузданим посланицима, који су заборављали на свој положај и место где се налазе, одјекиваше радосно кроз салу, да опомене одушевљене посланике и публику, да за тренут притаје своје одушевљење и саслушају председника владе.

Наста тајац.

Одмах с десне стране председника скупштине стајаше седи Новаковић, крупна маркантна фигура и држаше у руци неку хартију. До њега, наслоњен благо на столицу стојаше Пашић, блед, озбиљан, чак достојанствен. Мало у десно, грчевито стиснувши министарску столицу, стајао је шеф самосталаца Љ. Стојановић. До њега одмах Св. Милосављевић па Стојан Рибарац, шеф либерала. До Рибарца наслоњен лактом на столицу стојао је министар иностраних дела Миловановић. Случај и ранг је хтео да се нађу један до другога Ст. Протић и Јаша Продановић, који су и опет отпочели новинарски дуел. За леђима њиховим за читаву главу виши, стојао је лицем окренут шефу владе, ђенерал Живковић, наслоњен на сабљу, озбиљан и достојанствен.

Као маџоничарским штапом са купљени најоше се до јуче завађени и на очајну борбу спремни, људи један поред другог. Сва родољубива срца затреперила су радосно гледајући ову ретку слику.

Дршћућим, старачким, али ипак јасним, гласом прочитао је Новаковић владину декларацију. Био је често прекидан и од посланика и од публике узвицима:

Хоћемо! Тако је! живио!

Чим је декларација прочитана овације се настависе још бурније и силније, министри се погледаху и клањаху. Пашић и Рибарац прилазе Новаковићу а на лицу им се одгледаше да су узбуђени и осмех, весео, раздраган пратио је њихов жив разговор.

Први Новаковић а за њим остали министри удаљише се из сале отпраћени френетичним узвицима: „живели!"

* * *

— Па ипак смо људи!

— Да чујемо сад Аустрију! Нека изволи сад са ултиматумом!

— Ах, како ми је топло око срца!

— Видиш ли како је све то узбуђено, раздрагано загрејано...

Такви су се, и многи други, узвици могли чути.

„Загрејано"... Загрејано!... почех и нехотице понављати ове речи а, као нека црна слутња, на ум ми падоше приче о „плеханој фу-

руни," која ми мућаше лепо расположење.

— Та ваљда није све ово лаж. Не... не — изговорих гласно и почех се осврнати око себе, да ме није неко чуо.

Миш.

Полудела од — радости!

Сцена на шабачкој улици. — Лепи Штитарац. — Дом Василија Ракића. — Девојче из Липолиста. — Мајка свему крива. — Бегсшво у Штитар. — Повратак кући. — Мајка даје прасшанак. — Душевни потрес. — Мишљење лекарско.

(Извештај „Правде" о једном истинитом догађају)

Шабац, 25. Јануара.

(наставак)

Само похвале могле су се рећи и чути о овој примерно девојци. То се на жалост не могаше учинити са њеним родитељима.

Отац јој је био алкохоличар и сав под папучом своје жене Иконије. Иначе није био рђав човек, али у кући није имао никаквог утицаја. У његовом дому као каква царица Савска, владала је неограничено Иконија, која је имала жељу, а на томе је живо радила, да своју јединицу уда за неког трговчића мачванског.

Њезина жеља била је за Василија и Росу заповест, јер се ни једно не усуђиваше, да се успротиви овој жени господарици!

По њеним рачунима венчање Росино за оног трговчића имало је да се изврши сад о Месојеђама, и оно би се у истини и извршило, да се није томе на пут ставио један осећај — осећај који је јачи од свега и који руши све преграде, као набујала вода слабе уставе. Тај куражни противник беше љубав, која се зачела у прсима Росиним, која је чинила да јој под јелечетом нешто јаче куца и заиграва, и која је дала храбрости, да се понесе са ауторитетом своје строге мајке.

* * *

Историја није побележила, где су се први пут видели Милан и Роса. Прва варница, што је изашла из запаљивих очију Миланових била је довољна, да покрене љубав код овог плавоког девојчета. Та љубав бејаше толико силна, да је Роса изгубила толико присебности, да је мајци и признала и да изјави, да ни мртва ни жива неће за оног трговчића, што га је мати изабрала.

— Е нећеш ни за тог штрангова штитарског! дрекну Иконија, дочепа Росу за косе и поче је тући.

Роса се није отимала ни викала. И батине јој беху слатке, кад их је добијала ради онога, кога је заволела свом силином своје младалачке душе.

Међутим узвик Иконијин, да је „Милан штрангов" није имао места, јер је лепи Штитарац био момак на своме месту и радник, да му пара не беше од Каоне до Вишкупије, ни од Дреновца до Лешнице.

Од овог дана за Росу су настали тешки дани. Ко зна, шта би са њом било, да једне ноћи не дође пред њихову кућу Милан и уговореним знаком не изазва је напоље. Кад су се састали иза чардака Милан јој предложи, да одбегне, јер је Иконија на други начин неће дати.

Роса после кратког размишљања, пристаде на овај предлог, и би уговорено, да Милан с колима дође у суботу 10. ов. мес. и да је води своме дому. Дотле ће она крију̂ћи спремити ствари и приготовити се за растанак с родитељском кућом.

* * *

Била је мрачна и хладна јануарска ноћ.

На крају Липолиста стајала су Миланова кола, у којима је седео Миланов кардо Илија и очекивао Милана са девојком. По селу су нообично лајали пси, а из циганског краја чујаше се промукла пијаничка песма.

Дрхтећи од страха више но од зиме Роса је изашла из родитељске куће и сва се предавши заштити изабраника свога срца хитала је кроз липолиски шор, да се што пре дохвати Миланових кола. Срце јој је лупало као у поплашене кошуте; није осећала да иде; пут од њене куће до на крај шора учини јој се права вечност.

И таман они беху сели у кола, кад се са врх шора чу један бесан глас, од кога и најмањи мишић заигра на телу нежног девојчета.

— Причекај мало, младожења, да те даривам! јечи глас кроз ноћ, праћен револверским пуцњима.

— То беше глас разљућене и побеснеле Иконије.

Миланов кардо ошину коње, Роса се сјежи и сва потону у Миланово крило. Милан је покри својом кабаницом и беше готов, да се са паклом бори за своју невесту.

И сад отпоче једна бесна трка.

Лете кола са Миланом и Росом, као Купкин аутомобил и сваки час прете, да се изврну, а за њима се на беломе коњу надала Иконија, пуца из револвера и кликће:

— Почекај мало, младожења, да ти дадем дарове!

Ноћ је мрачна. Милан се с часа на час окрене назад и види само белог коња, како за њима јури, и ватру од револверских метака.

Ова страхотна ноћна трка трајала је дуго и веома несретно утицала на психику једног девојчета.

Брзи Миланови коњи успели су да побегну, а Иконија, видећи да их не може стићи окренула је у Богатић, где је успела код власти, да ова нареди, да се Роса одузме од Милана и преда натраг својој мајци.

Све се то догодило у недељу у 10 часова.

Роса изнајпре није хтела ни мртва ни жива натраг кући и једнако је Милана молила, да узме сикиру и да је убије. Милан то није хтео учинити, него је стао Иконију преклињати, да се смилује на своју јединицу.

Наставиће се.)

ИЗ НАРОДА

Молба г. министру унутрашњих дела

Од пре неколико месеца дошао је овамо код нас за писара среског, познат у своје време са по штених дела Мирко Гавриловић, кога не знамо зашто зову „Паула". За себе вели — а нарочито кад се понапије што код њега врло често бива — да је краљев комесар, да га је Краљ и министар овамо послао да побије напредњаке и либерале, којих, нека је хвала Богу овде доста има, — напада и бије, везује и псује људе, потрже сабљу на мирне грађане, једном речју, ради све оно што није добро. По поступцима које овај човек чини изгледа да је шенуо памећу.

Ми вас молимо господине министре, да о нашем трошку пошаљете лекара г. Данића, те да подвргне прегледу овог господина, па, ако се утврди да је душевно здрав онда плаћамо трошкове а ви тада имате реч, утврди ли се да је душевно болестан, онда га стрпајте у лудницу где му је одавно место.

Учтиви молиоци
грађани ср. прокупачког

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОМПАНИЈЕ

У топлој соби кварта теразиског. — Ко је саучесник? — „Топина" авантура у Софији. — Хватање на легалу.

(наставак)

После те крађе морали смо седети дуго мирни, јер смо знали, да ће се сва полиција дићи на ноге, да нас похвата, нарочито због тога што се крађа десила баш поред самога кварта — завршио ја „Дака".

— Добро „Дако", ја ћу одржати реч и учинићу све код управника казненог завода, да те узме за динарца, али, брате десило се у Београду толико ситних крађа у којима си свакако и ти морао бити умешан. После, знаш за ону крађу на Косанчићевом Венцу. Тамо се тако вешто обијало, да ту мора да су и твоји прсти умешани — пи таше Савић.

— Нису г. Савићу. Ту је крађу извршио Бајић са „Патком", „Кариком" и „Црногорцем". Знам за ту крађу, само ме чуди, да они нису признали кад се налазе у затвору.

— Дакле, они. А мене лажу. А, то ће мо већ дознати. Чекај само Бајићу, — вртио је значајно главом Савић звонећи у звонце.

Уђе жандарм.

— Води „Даку" са овом двојицом, а доведи ми одмах Бајића — нареди Савић.

За неколико тренутака била је извршена наредба.

Милорад Бајић је стари коцкар. Чувен је био са своје крађе за откладу у Митрополији. Та се крађа често прича међу коцкарима.

Сакупљени коцкари у некој забаченој кафаници препричавали су разне своје доживљаја. Сваки је гледао стварп да улепша и представи себе као вештака. Каквих све дрских „подвига" није препричавано. Један од коцкара ваљао се како је неколико пута покушавао да покраде митрополију, али, никада није успео.

— Просто је немогуће тамо продрети — завршио је он.

— Ех, немогуће. Нема ничега немогућег — тврдио је Бајић.

— Море, лако је то казати: нема ничега немогућег, него треба и доказати. Ево, ја нудим сваком од вас откладу ко је у стању ма шта украсти из митрополије — зачикаваше онај.

— Примам откладу! И не само да ћу нешто на брзу руку смотати већ, ево, дајем реч, да ћу се опоганити у прву читу на коју наиђем у митрополији.

Сви присутни прснуше у смех.

— Вала, и ја пристајем. Ево у наполеон.

„Губериране" паре и наставише терати шегу са поповским читама.

(наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас је одличан програм, са новитетом:

„Лепо друштво," у коме се износи како се долази до — председника општине. — На нарочити захтев многих овдашњих Чеха, прилазује се и:

„Шта ће бити од Аустрије?..."

Тако ће и вечерас сала „Коларац" бити пуна.

Мистификација

Два иначе добра глумца, али потпуно каботенског карактера, упели су се ових дана да изведу једну мистификацију над Београђанима. И прилично су успели.

Руцовић и Гавриловић дају представе, па том приликом праве такве америчанске рекламе, да се човек чисто пита: дешава ли се то у Београду? Као да ми не знамо те глумце, но је потребно да нам се то у објавама прича!

Најзад су удесили те на представи Руцовић поклони венац са најбомбастијим натписом Гавриловићу, а Гавриловић Руцовићу, анонимно и са скромнијом посветом.

Имаш мртав паднут' од смијеха!
Али се београдској публици и то допада!

ТЕЛЕГРАМИ

Беч. Цар Фрања Јосиф, примио је јуче Форгача у нарочиту аудијенцију.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Александра Дима

превод с француског

(174)

XXXVII

У Лувру

Он даде витезу знак да пође за њим.

У дворишту су очекивала кола и послуга.

Маршал и Пардајан седоше у кола. Према њима, на доњем седишту, седоше четири млада пажа у оделу од белог сатина са Монморансијевим грбовима на грудима.

Огромна кола кретоше се полако кроз капију, и упутише се Лувру.

За време вожње Монморанси и Пардајан не проговорише ни речи.

Маршал је био удубљен у тешке мисли, а витез засењен богатством и госпоством маршаловим беше узбуђен при помисли да ће наскоро изићи пред краља.

Стигоше у Лувр.

Вест о посети коју је маршал Монморансија чинно краљу пронесе се брзо по целоме двору. Овај непредвиђен долазак Монморансијев, који је већ неколико година живео далеко од двора, произведе у двору читаву узбуну.

Тога јутра било је код краља примање. Сви дворани били су у његовим одајама. Млади краљ изгледао је добро расположен. Дворани су били ушли с њим да виде једну нову дворану, коју је он подигао тачно изнад својих одаја.

То је била доста пространа соба, али у упоређењу са огромним дворанама мала. Карло је намеравао да од ње начини ловачку и оружничку собу.

Прозор од ове собе гледао је на Сену и био висок само неколико стопа над површином воде.

На том месту није још било кеја. Сена је текла слободно градећи окуке и запљускујући на понеким местима темеље двора.

Прозор је био широм отворен и лепо априлско сунце просипало је над Паризом своје веселе зраке.

У тренутку кад ми улазимо у дворану краљ Карло држао је у руци нову пушку, коју му је донео његов оружар Крусе, и гле дао веселим погледом предео који је био пред њим. Поетска лепота Сене и њених пошумљених обала заносила га је и он прошапта тихо:

— Мирија!...

— Сире, рече Крусе, нови систем ове пушке даје могућности да се необично тачно нишани.

— Ах! заиста! рече краљ тргнувши се из сањарија и поче разгледати оружје.

— Заиста, продужи Крусе. Замислимо на пример да неки непријатељ Вашег Величанства пролази у овом тренутку испред двора. Претпоставимо да је то једна од ових тополa. Нишанећи одавде Ваше Величанство би га без сумње оборило, а било би потпуно заклоњено. Хоће ли Ваше Величанство да покуша?

— На што? Ја мислим да немам непријатеља, рече Карло а чело му се набра и поглед му се помути.

— Без сумње да Ваше Величанство нема непријатеља, рече Крусе, али ово оружје ванредно добро гађа...

— Да видимо! рече од једном краљ.

И почне нишанити једну тополу. Дворани се приближише да виде.

— Војводо продужи, краљ, видите да ко не иде обалом. Било би страшно да првим метком из ове пушке убијем некога...

Војвода од Гиза, коме се краљ обратио наже се брзо кроз прозор.

— Нема никога, сире! рече он.

Тада краљ узе на око једну тополу, која се налазила на триестак метара од прозора. Млади војвода од Гиза приближи се са запаљеним фитиљем.

— Пали! рече краљ.

Војвода принесе фитиљ, пуцањ одјекну и соба се напуни димом.

— Погодили сте! узвикну Крусе. Погледајте, сире... чак одавде се види рана на тополи... Ах! то је дивно оружје!

— Али је и мој брат стрелац прве врсте, рече један немарни глас.

То је био војвода Анжујски.

Тада се у дворани развеселише. Два три дворанина војводина који су се ту нашли запљескаше рукама.

— Око краљево је непогрешимо! узвикну Келис.

— Краљ је први ловац у краљевини! додаде Можирон.

Један човек мрачна лица који је стајао са стране рече смејући се:

— Да је у место тополе случајно био какав хугенат, сад би му било „вјечнија памјат".

— Браво, Морвеље! узвикну један други дворанин. То је био Сен Мегрен који је пре неколико дана прешао од војводе Гиза војводи Анжујском.

Док су се ове речи говориле краљ је блед и узбуђен гледао „рану" коју је нанео тополи. Он остави нагло пушку у један угао и рече озбиљно.

— Нека не да Бог да икад пуцамо на живе тополе!...

Дворани се поклонише и одједном заћуташе. Карло IX дозва старога песника Ронсара који је седео и разговарао са Дорагом и упита га:

— Шта ви о томе мислите, оче?

Он га је тако називао из наклоности да би указао песнику нарочиту част.

(наставиће се)

Коме је потребно

Предајем одмах радњу ужичких производа због одласка на моје имање у Мачкат.

Богдан Златић
80 4—6 златиборац

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

НОВА РОБА — изврсне

Кобасице „ТУРИСТЕН"

„TURISTEN WURSCHT"

1 кгр. Дин. 3.

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљ.-Српског Дворског Лиферанта

Београд — Теразије

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16. Такође јављам г г. кафеџијама и хотелијерима да има на продају готових **јеловника.**

18000

Осамнаест хиљада комада зрелих калемова разне винске и а сталске лозе на свима америчким подлогама продаје у свом лозном расаднику.

фебруара 1909 год.
Сићево

Железничка станица Сићево

Тодор Ђ. Раденковић
86 1—10 економ

Кафана

која одлично ради; услед промене занимања

Предаје се

За услове обратити се на

Милана Радовановића

у хиперцинској радњи *Мих. Димића* на Вел. Пијаци.

У МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

Љубичина ул. бр. 11.

потребни су женски шегрти из добрих кућа и неколико радница.

54 6—7

МЕЊАЧКА РАДЊА

ИСАКА Ј. ЕШКЕНАЗИ

Купује купоне 2 од сто држ. дозова и плаћа 2 дин. комад.

Купује акције и заложнице свију завода Краљ. Србије, плаћа добру цену.

Продаје менице, марке таксене и поштанске и даје рабат 2 и по и 2 и три четврти од сто.

Срећке Класне Лутрије за II класу има на продају у свима поделама. Шаље свакоме на захтев. Вучење 6. фебруара. Главни згодитак *30 000* динара.

43 10—10

Продаје се

Премија Тилимарске Задруге продаје се.

Ради прегледања и цене обратити се у авлији куће Македонска ул. бр. 46. од 9—12 пре и од 3—5 час. по подне.

79 3—3

Кафана „ЛЕПИ ИЗГЛЕД"

(Кнез Милошева ул. ћошак)

Издаје се под киriју од 1 маја све год., а може и раније. Јавити се Стојану Пајкићу Косанчићев венац или у кафани.

75 8—10

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА

најбољи алкални киселњак

Награђен највећом наградом „Grand Prix" у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим изворм, при чему се не губи ни најмање угљене киселине, нити вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стовариште код

г.г. Глише Андрејевића и Брата

Варош-Капија — Телефон бр. 282

Поруџбине из Србије и иностранства прима и одмах извршује

Аранђеловачка Конзорција

Краљ. Срп. Двор. лиферанти

Аранђеловац. 3 60

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Против: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности,** осипа т. зв. *фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести ређе јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. локосивице.

За употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 1657 10—

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиродин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца рад узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2 динара.**

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Молу, за трајање код назеба или услед промаје, крепи и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2 динара.**

46 16—50

Персиди Анастаса Павловића и Милану А. Павловићу трговцу, част је изјавити усрдну захвалност свима који су им приликом смрти почившег Анастаса изјавили саучешће, као и свима онима, који су покојнику при сахрани указали последњу почаст.

1—3

Дунавски Кредитни Завод

Позива све своје акционаре да положе заостале недељне уплате, како не би претрпели последице чл. 10. заводских правила, јер ће им се акције поништити.

Управни Одбор.

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућна без конкуренције

Наручити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима прих вина обраћамо нарочиту пажњу као и осталo домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

ВАЖНО ВАЖНО

КОРИСНА ПРИЛИКА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће К. Габај код „Круже"

Кнез Михаилова бр. 31

Извештавамо наше поштоване потрошаче да смо сву робу допустили са 25 од сто јефтиније од садашњих цена, исто чинимо услед нагомилане разноврсне робе као:

Свиле и Атласа у врло лепим и најмодернијим дезенима и ткат за венчанице и афтуце.

Атласа и Сатина за јоргане у 160 см. ширине у свима бојама.

Штофова за женске хаљине и костиме.

Авгепаст хаљина од таланглеп, свиле и фиде.

Филе и у тилу шпицен штофа, чипака и ајвеза.

Пеленина и етамина у свима најновијим бојама.

Штофаних гарнитура (шпортуи)

Завеса пуновних и чипканих. Сторова апликираних.

Гарнитура кончаних и лавених за 6 и 12 пересона белих и у боји.

Цвилиха за душеке и розетне у лепим најновијим шарама и свеким постојаним бојама.

Платна у разним шарамама за све употребе.

Белог перхета ките и шнир.

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МУШКА ОДЕЛА

са 40 од сто јевтиније услед искључења истог артикла. Реслова врло јевтино.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — Поруџбине вршимо уз доплату.

С поштовањем

37 20—20 **БРАЋА Х. ГАБАЈ.**

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне шаблоне и *најмодернији укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најскромније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца свакој је дами слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је постигао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазоницма, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије глас најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашњости, за коју ваља послати или ма какву добро стојећу хаљину или меру по моме пртаоцу упуству.

Цене су једне за сваког!

---

† Марија (Маца)

удова почив. Милоша Јосиповића бив. учитеља Београдске основне школе на Западном Врачару

преминула је 10. фебруара тек. год. у Врзој Паланци, после кратког боловања у својој 75 години живота

Ову по нас тужну вест јављамо свима рођацима, пријатељима и познаницима.

Сарана биће 11. фебруара у Врзој Паланци.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

синови: Милован Јосифовић пенсионар из Лознице, Љубомир Јосифовић пенсионар из Београда; снаје: Алексија, Јелица, Катарина; унук: Драгутин и праунук: Јован са остатом родбином.

84 2—3

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1·50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | СУБОТА 14 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 45. | Телефон 821.

СРПСКА ЗАГОНЕТКА

— Слика скоре прошлости и скоре будућности —

У овим тешким и облачним данима човек не може, а да се — не насмеје! А насмејао би се и мртав кад би само могао видети, шта све сад ради Аустрија, када је in flagranti ухваћена на делу најобичније крађе. То је у осталом судбина свих ординарних лопова. Доведени на испит они преврћу очима, љуте се, прете, лажу, те се све више заплићу, у своје сопствене исказе; над њима се све јаче склапа мрежа коју у рукама држи вешт иследник. А дужност иследника у овоме лоповском аустриском процесу врши цео културни свет. У тој се мрежи узалуд копрцају тако велики и лакомислени деликвенти, као што су његово католичко Височанство Фердинанд и његово излапело превасходство барон Ерентал, за чије се турове придржава вечито пијана фигура жалосног хрватског бана Дима.

Гласник овог копрцања аустриског није нико мање до „Нова Слободна Преса", која нам — хвала јој на томе — даје и сувише материјала, да се на овој облачини, држећи запаљене бомбе у рукама, бар слатко насмејемо.

Најпре нам је претила, грдила и викала на нас, па кад је видела, да се ми грдњи и вици њених не бојимо, а на претње се таман толико осврћемо као на тртичину песму она је, зачуђено откуда нам толика кураж, која је непозната бечким Јеврејима и њиховим штићеницима, почела тражити: *ко се то иза нас крије, ко нас то ћушка и наговара, да трљамо рен под нос царству, што почива на стакленим ногама?!*

— Нисмо ми слепи! — кличе на једном месту „Нова Сл. Преса" — Видимо ми ко се крије иза ове ратоборности, *Српска је загонетка решена*: Сродство не сме ићи пред државне интересе!

Овде је Аустрија прво посумњала на своју „савезницу" *Италију*!...

Није прошло ни неколико дана и „Нова Сл. Преса", због њена од ударца које добија, узвикује гласом, у коме је пола страха а пола ината:

— Врло добро! Сад знамо оно, што се од нас тако пажљиво крило. Она „пријатељска сила", што подржава Србију није нико други, до Енглеска. *Српска је загонетка решена* и нико нам не може одрећи, да Енглеска није она, што подстиче Србију. Али нека и Енглеска зна, да аустроугарска монархија.... (сад ту долазе „Пресине" претње, које нико жив ни у шта не зарезује.)

Опет прође неколико дана. Видећи, да јој се мрежа све више скупља над главом, Аустрија и даље тражи „наговарача српских дрскости". „Нова Сл. Преса" опет га је и нашла:

— *Српска је загонетка решена:* то је Русија. Али нека не заборави Русија, да први члан савезног уговора са Немачком гласи: „Немачка ће помагати Аустрију, ако би је Русија напала".

Хајд сад Русијо, и нападни Аустрију после ове страшне претње са 1. чланом савезног уговора! То је „Преса" колико јуче рекла и сад се побеђоносно одмара.

Али не лези враже, догађаји се тако брзо нижу један за другим, да сирота „Преса" и ако хоће не може се одмарати колико хоће. Пишон предлаже међународни суд, кога би Аустрија оберучке примила само да свој тур не би крвавила, да се не боји, да тај цео Пишонов предлог није само један вешто бачени мамац, на који би се Аустрија као какав шмокљан упецала! Због тога је више но сигурно, да ће кроз који дан „Преса" поново јаукнути.

— Не, у том предлогу нешто се крије. Ми нисмо малоумни, да не видимо српске прсте, који су толико дугачки, да чак и у Париз досежу!

И приступајући опрезно томе предлогу „Преса" ће као гласник једног тако бистрог господина, као што је г. Хотековић, са доста неповерења погледати и на Берлин, где се непрестано конферише са енглеским и француским амбасадором. Она по својој урођеној подлости истина неће смети то јавно рећи, али ће у најужем кругу прошаптати:

— Нису чиста посла. Едуард није џабе долазио у Берлин, а Виљему су се осладиле немачке покрајине нашег царства. И ту изгледа, да су умешани српски прсти. Vigilandum est.

Пошто ће на тај начин осумњичити у скорој будућности и *Француску* и *Немачку* као што је раније учинила са *Италијом*, *Русијом*, *и Енглеском*, једна „Нова Сл. Преса" односно Аустрија, окреће се на све стране, неће ли игде наћи пријатеља „да сажали, ка да би помога!"

У земљи јој ври од силнога пријатељства; не зна се ко воли више Аустрију: или Немци или Чеси, ил' Мађари или Пољаци, Румуни или Словаци-Словенци или Срби с Хрва, тима? У Петроварадину буна, у Прагу подофицирска завера, комешање у Галицији и Сибињу. Са свих страна у земљи, баш као и из иностранства долазе тужни и тешки гласови. И као год, што су у иностранству тражена разјашњења „српске загонетке", тако исто и унутра у земљи свуд се траже српски прсти, српске комите и српски официри. У своме грдноме страху Аустрија види већ све поткопано, све минирано и слична човеку, што са запаљеног брода скаче у море, где ће тако исто сигурно угинути, она бедница једна фукће и звоца о неким Strafexpeditionen, неким казненим походима на Србију!

Српска загонетка збиља је разрешена, и то разјашњење није ни Италија, ни Француска, ни Немачка ни Русија, ни Енглеска, већ *усамљеност и распад Аустрије*. Трула јабука, која већ дуги низ векова пркоси времену и пробуђеној свести народа, тек што није пала. У предсмртној агонији она се трза и грчи, те код тврђих срца изазива смех, а код мекших само сажаљење.

Једини, који још стоје чврсто уз ту и такву Аустрију јесу његово католичко Височанство Фердинанд Хотековић и његово излапело превасходство барон Ерентал, за чије се турове поред пијаног хрватског бана држе још само неколико њима сличних људи, међу којима се нарочито истичу „јуначне" фигуре, маркиза Балавичинија и грофа Јоргача. △

Зима суду!

— Један интересантан случај из судске праксе —

Ваљево, 10. фебруара

Сад сам дознао за један случај из кога се најбоље види, да и славном суду може бити зима. Због тога и достављам овај случај „Правди", тврдо уверен да ће ми бити захвална за овај курио зитет.

У своје време, некако летос, убијен је председник општине марковачке у ваљевској Колубари *Светозар Панић*. Убијени је имао три одличне особине: био је добар газда и давао новац на мали интерес: једну каву на банку дневно; био је добар самосталац, те је витлао по свим самосталским зборовима, и био је добар женскарош, те је још више витлао за сеоским женама и девојкама.

Од све ове његове три похвалне особине, природно је да је било и последица. Панић се још више обогатио и поство сила самосталска, да је био озбиљан кандидат за посланика. То су биле последице првих двају особина. Трећа је била трагична. За време једне игранке, приређене о сеоској преслави код његове куће, Панић је убијен у своме вотњаку, где је, по мишљењу целог села, био изашао на какав нежни састанак.

Тешко рањен Панић је жив дочекао власт, али није хтео казати: ко га *уби*!

— Ако останем жив — рекао је тада — ја ћу се сам са њим кусурати, а ако умрем онда ником ништа!

Из тога факта, што самртник није хтео именовати убицу, и ако га је знао, свет је у велико почео веровати, да је истинит онај глас, што се селом проносно, да је Панић погинуо од руку неког свог рођака, чијој се жени почео удварати. Ону његову предсмртну појаву је свет овако протумачио:

— Ако будем жив бели ће му пресести, да узнамти на кога је пушо, а ако умрем — онда зашто да срамотим и себе и породицу?!

Самосталци су увек проповедали, да је глас народа, глас сина Божијег, и да оно мора бити истина, што народ рекне. У овом специјалном случају, нису се држали тог свог учења, него су на сва уста почели викати, да је убиство Панићево политичко убиство, и да треба судија да га изледи.

Да не улазим даље у детаље, већ да кажем финале истраге: ухапшене су као убице или саучесници ове личности: *Пантелија Маринковић* и *Бурића Бурић* из Вировца, и *Марица* жена *Живана Ненадовића* из Придворице, љубазница убијеног Панића.

Ови људи тамнују у Ваљеву још од летос и неколико им је пута претрес био заказиван и одлаган Напослетку беше одређено, да 17. пр. месеца суд изађе на лице места у Вировце, и да на лицу места види, где је и на који начин погинуо Панић.

Тих дана стегну мраз у Ваљеву и поче падати сув и ситан снег. Из својих топлих канцеларија са страхом погледаху судије напоље. Ко ће по овој зими ићи чак у Вировце? (Ово „чак" не треба мислити да је баш право „чак"; од Ваљева до Вировца нема колима сат и три четврти, а може се и железницом до Словца, па одатле пола сата колима. Изгледа, да су се судије више плашиле ваљевске железнице но снега и мраза!)

И кад је судијама зима, онда није чудо, што је и суду било зима! Одмах се накити „лист књиге бијеле", и јави се у Мионицу, и у Вировце, да извиђаја неће бити одређеног дана.

Сироти апсеници уздахнуше и остадоше и даље у затвору. Сада ништа друго нераде, већ једнако метанишу и моле се Богу, да што пре духне југ и нестане мраза, да би суд могао извршити извиђај.

И ја се придружујем тој њиховој молби.

Голубарац

Полудела од — радости!

Сцена на шабачкој улици. — Лепи Штитарац — Дом Василија Ракића. — Девојче из Липолиста. — Мајка свему крива. — Бегство у Штитар. — Повратак кући. — Мајка даје присјанак. — Душевни потрес. — Мишљење лекарско.

(Извештај „Правди" о једном истинитом догађају)

Шабац, 25. Јануара.

(свршетак)

— Добро! рече после кратког ћутања Иконија: ја ћу Росу водити кући, а ти дођи сутра у Липолист, да се са њом испиташ. Кад се будеш испитао води је опет себи. Друкчије неће, јер не дам да ми се лоповски дете води.

Шта је знао Милан него пристати на овај Иконин предлог. Како је било у души јадне Росе, која је мислила да је све ово само маневар њене мајке, може се лако појмити!

Седајући у кола са својом намрштеном мајком она је цептела, као да је у највећој грозници.

Целим путем Иконија је ћутала, и то ћутање беше Роси теже но најстрашнија казна.

Дошав кући Иконија је заповедила Роси, да оде у оџаклију и да одатле не излази, док јој она не каже. У тој оџаклији провела је Роса од подне у недељу, до 10 сати изјутра у понедеоник.

За све то време, које се Роси учинило као бесконачност и које је најштетније утицало на њену психику, Иконија се мислила шта да ради. Напослетку победи ипак мајчина љубав.

У подне дође Милан са својим братом и снахом и са још троја кола просилаца.

Изврши се верска церемонија, за време које Роса бејаше веома узнемирена. После церемоније седе се за ручак, а око 3 сата по подне крећуше се просиоци са Росом Милановој кући.

Још тада се приметило, да Роса граби, да што пре седне у кола. У мајку није смела да погледа.

— Лакше, лакше, дијете! вели јој у шали отац — тамо ћеш вековати... Не хитај!...

Али Роса узневерено испод очију гледа око себе, бојећи се стално неке ненадне напасти, нечег што она не зна шта је, али о чему она осећа, да ће је свакојако снаћи. И сам хладни ваздух мирише јој на несрећу.

— Милане, мили мој Милане, хајдемо што пре, што брже! говораше му она кроз сузе.

Милан пришапта нешто ономе, што ће му бити стари сват, а овај викну:

— Хајд' да се седа у кола!

За часак на сва четвора кола бејаху поседнута од својих путника. Роса седе са јетрвом, а кола тераше сам Милан.

Пукоше бичеви и полетеше лаки и чили мачвански коњи. Зврје кола по слеђеном путу као топови, а поцрвенели образи код просилаца играју од силног трцања.

Росу бејаше обузео силан страх. „Све је ово шала" шапташе она у себи и очекиваше само, кад ће чути овај страшан узвик њене матере.

Овако се брзо возило и оне страшне ноћи у суботу!

Миланов брат поче пуцати из револвера.

Роса врисну:

— Милане, не дај ме, ето мајке!

Милан испусти дизгине и скочи ка Роси. Док ју је он утишавао, дотле су научени мачвански коњи летели даље и нечекајући, да их управља чврста рука Миланова.

— Не бој се, душо! Ти си сад моја! Нико те од мене отети не може, па ни мајка твоја! Зар не знаш, да је и сама пристала на наш брак, и да ти је данас дала благослов!

Ове речи напречац умирише Росу. У њеној се души деси преокрет, напрасан и неочекиван преокрет. Оваки се преокрети дешавају само при јаким душевним потресима, при којима се или оседи или се — полуди!

Росино цело биће потону у неку непојамну радост, у

силну, ватрену и сагорљиву радост, што види, појми, осећа, да је сад сва Миланова. У њеном срцу заигра се вулкан од усхита, вулкан који мораше експлодирати у песми, у коју се душа унесе, у смеху, којим се цело биће смеје.

И Роса прсну у грохотан смех, смех каквим се смеју мала и невина деца, кад им се даде омиљена играчка. За тим се из њених груди изви дивна сеоска песма, певана на мачвански начин, песма чији је стални рефрен:

Стани гарава!
Остадеш код твог дике бела марама!

Од тог тренутка до данас Роса није престала певати и смејати се. Узалуд су сва напрезања Миланова, да је поврати: *Роса беше од радости полудела!*

* * *

Ганут овом тужном историјом једне лепе сеоске девојке упитао сам г. д-р А. Јовановића, одличног шабачког лекара, код кога су довели Росу на лечење, да ли има наде за њено оздрављење.

— Потпуно — одговори ми љубазни г. доктор. — Ти јаки и изненадни душевни потреси ишчезавају тако исто брзо, као што су и дошли.

— Дај Боже! рекох у себи, јер ми у истини беше жао сироте Росе.

Vitalis

СТРАНА ПОЛИТИКА

Признање краља Фердинанда. (*Бугарско питање — Однос према Турској. — Користење мртвацем. — Дипломатски неуспех*).

Младотурски „Танин", који се сматра као орган великог везира Хусејна Хилми паше, говорећи о признању бугарског краља Фердинанда вели: „Изјаве сила а нарочито Русије да неће без пристанка Портина признати независност Бугарске, дефинитивно су уништиле лажни аларм, узнемиреност и кризу. Али је ипак за то бугарско питање ступило у нову фазу. Однос Бугарске према Турској промењо се. Кнез Фердинанд, добар дипломата, хтео се користити чак и једним мртвацем, мислећи да цар неће одбити молбу једне жене и да ће руски министар спољних послова употребити ту прилику да Бугарску привуче Русији. Кнез Фердинанд надао се да ће се силе угледати на пример Русије, па је кнез Фердинанд осим тога под изговором кризе у Турској тражио од сила признање. То би био један велики успех. Али Фердинанд није рачунао с Портом и за то је тај његов дипломатски корак претрпео неуспех. Нови турски кабинет је своју каријеру отпочео овом бриљантном дефинитивном победом и бугарски владалац остао је у смешној ситуацији: „Један краљ без краљевине".

Од понедеоника „ПРАВДА" почиње доносити:

РАЗГОВОР СА

БОРЂЕМ ХРИСТИЋ-ОБРЕНОВИЋЕМ

— Историја једног „претендента" —

Сензационални плакат — Родна Варјиште — 13 тачка — Претендент жонглер — Његова песма — Кроз пустен јабуку — После предстаје — Интервју — Атентат у Цариграду — Напуштен од света — Пашићева подвала — Шта га чека? — и т. д. и т. д.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Претрес

Како госпићки „Србин" јавља, 29. јануара изненади мирне и поштене укућане честитог Србина Дамјана Војводића жандармска патрола с општинским надредаром, да у његову дому изврше претрес. Претрес је дуго трајао, све је у кући и стајама покренуто с места, наравно, немилице њушкајући и превртући што је за кретање. Преметачи су имали шта наћи и видети: права сељачка кућа, пуна свега у изобиљу, а највише српског поштења. Од оружја нашли су једну пиштолицу двоцевку, зарђалу, без пиштоља и кремена. Да ли ће им то бити доказ „велеиздаје", чућемо у скоро.

Дневне вести

Скупштинске седнице. Данас и сутра нема седнице у Скупштини, него тек у понедељак. За ово време ће влада одабрати најважније и најхитније послове, које ће изнети Скупштини на решење. Међу првима приступиће се решењу буџета,

Шта би? Ми смо пре неколико дана писали о невиђеном безобразлуку начелника шумарског одељења, према секретару г. председника Народне Скупштине, безобразлуку, које се граничи са дивљаштвом. О томе је било речи и у Н. Скупштини и тадањи бедни министар привреде беше обећао: да ће ту „ствар" извидити и кривце казнити. Али нико томе министру није веровао, као ни свему осталом што је он говорно, јер је начелник био достојан тога министра. То је закрпа на врећи.

Али је дошао сад нов министар и под другим околностима. Г. Продановић се вазда издавао, па је код многих људи, као такав и важио: да је строг и начелан човек. Не можемо претпоставити, да ће он заклонити тога чиновника и после тако гнусног скандала, само зато што је самосталац. Тај разлог је довољан за каквог Грола или Главинића, али за г. Продановића, то не сме бити разлог.

Ми очекујемо што брже решење по тој ствари, и пратићемо најмарљивије њен ток, да се не би она заташкала.

Ручкови у двору. У четвртак 12 ов. м. био је опроштајни ручак члановима кабинета г. Велимировића. На тај ручак је био звао и г. Главинић. У понедељак ће бити дат ручак новој коалиционој влади.

Страни кореспонденти. Услед ларме, што је дигла на своју рођену штету аустро мађарска штампа буцајући о некаквом ултиматуму, у Европи се јавно мњење јако узбудило и почело се озбиљно веровати у могућност рата. Зато су многи европски листови послали на врат на нос своје кореспонденте у Србију, те их је сад доста по Београду, Сви су они дошли, надајући се: да ће овде у врло кратком времену наступити крупни и судбоносни догађаји. Као куриозан детаљ бележимо, да је ратни кореспондент „Дејли Телеграфа" из Лондона, који се од неког времена бави у Београду добио питање од своје редакције: којој ће се војсци придружити, српској или аустриској?

Они тамо држе да се ми овде већ тучемо!

Кретање руске војске. По једној депеши из Лавова, и покрај уверавања петроградске телеграфске агенције да су потпуно неосновани гласови о кретању руских трупа у кијевском војном округу, лавовским листовима је поново јављено из Подволоције да по тамо добијеним извештајима, у Проскурову пет ђенералштабних официра попису станове и уписују војнике и да су ономад на ноћ засебним возом у четрдесет вагона стигли 1600 људи о ренбуршког козачког пука и смештени у нове касарне. Са друге стране јављају, да ће Русија на руско-галицискоj граници послати један извиднички корпус.

Произведени. Сви поднаредници из пешадије и артиљерије, које је инспекторат пешадиј.-артиљеријски предложио за унапређење, произведени су у чинове наредника и распоређени по командама.

Крајње је време и било.

Премештена. VI регимента у Варадину, у којој се десила пре неколико дана пуцњава а у којој су махом Славени, премештена је у Галицију, а на њено место доведен је један пук Пољака.

Комисија. У мешовиту комисију која има да изврши неправилности г. Милана Достанића пенсионованог порезника у Лозници одређени су и то: за председника Срета Михајловић управник одељења у Лозници, за чланове Лазар Кречковић там. срески писар и Тодор Стевановић писар судски

Кретање аустро-угарске војске. Јуче после подне око 5 часова, кретала се једна велика маса аустријске војске од села Бежаније које је близу Земуна, ка железничком мосту на Сави. Кад су били пред мостом на 600 метара прешли су железничку пругу, па поред њихове царинске стражаре, вратили се ка Земуну.

То ваљда плаше мечку с решетом.

Једна посета. Синоћ је министар спољних послова г. д-р Миловановић, посетио господина Сергијева царско-руског посланика и код њега се подуже задржао.

Размештај у Дирекцији. Наредбом железничке дирекције премештени су:

г. Богољуб Лазић, саобраћајни чиновник из Кусатка, за саобраћајног чиновника у Раљу;

г. Дим. Благојевић, приправник, за саобраћајног чиновника у Кусадак, и

г. Илија Протић, саобраћајни чиновник из Раље, за саобраћајног чиновника у Младеновац.

Привредне концесије. По једном саопштењу „Најес Винер Тагблата", бечка је влада упутила изјаву силама потписницама Берлинског уговора, *да је Аустро Угарска и сад као и пре готова, да Србији учини неке привредне концесије*, али да не може ближе обележити те концесије због тога, што би то изазвало дуге преговоре и садашње скоро несносно стање протегло у бесконачност.

Војничка демонстрација. „Н. Слоб. Преса" има из Београда телеграм, у ком се вели како њен дописник и поред свих службених демантија дознао да су у министарству војном предузете опширне мере за мобилизацију дунавске и дринске дивизије. Мобилизација ће се свршити за неколико дана и једновремено с тим ће српска влада предати европским силама изјаву, да мобилизација нема никаквих агресивних намера, но је само мера обазривости против евентуалног напада од аустро угарске стране.

Рањен из пушке. Јуче после подне у 3 сата, Радојица Јовановић, шумар манастира Раковице, рањен је из пушке Миливоја Богојевића тежака из Ресника, кога је ухватио у шуми манастирској да сече дрва.

Куршум је прошао кроз обе ноге у доњем делу, а повређени је упућен у болницу.

Шумар Радојица стављен је под кривичну истрагу и у притвор.

Тукли их криглама. И кочијаши у Бечу воде своју политику. Они нису хтели пре неки дан да возе Србе студенте, зато ови дођу у један хотел и пошљу момка да позове те кочијаше све да их возе. Кочијаши дођу а Срби затворе кафану па све криглама по глави гди су кога стигли, и ко зна како би још прошли, да се полиција није умешала и развадила их.

Стављен у притвор. Решењем квата паланулског, стављен је у притвор Коста Савић бив. кафеџија за извршено убиство над Костом Миладиновићем бив. општ. служитељем, кога је убио 20 јануара ове године у кафани код „Жагубице."

Суд је одобрио притвор.

Нађен мртав. У кафани Милинка Томића из Брезрака, у округу подрињском, нађен је мртав Дамњан Филиповић из Брезјака, секцијом и увиђајем утврђено је да је умро од прекомерног пића.

Спроведена суду. Стана жена Александра Тријковића овд. спроведена је јуче суду варошком на осуду, за дело клевете по тужби Радована Лавренског овд. црквењак.

Биоскоп „Олимпија" Обраћа се пажња п. публици на програм слика које приказује биоскоп „*Олимпија*" код „*Такова*", нарочито задавас и сутра, поред природних и комичних слика приказују се — данас и сутра — и две драме: „*Грешница*" и „*Манон Леско.*"

Улазна цена I ред. 1 дин. II ред. 0.60 п. д. Почетак у 9. час. у вече. Дневна представа недељом и празником у 3. час. по подне у пола цене.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

69 Бечки листови јављају да ће се у скоро повећати тиролски гарнизон.

V Бразилијански посланик који заступа француске интересе у Венецуели, тражио је да се поништи декрет, којим је у своје време протеран Бран управник француског каблског друштва.

§ У једној дворани лондонског националног музеја један човек опасно је револвером ранио своју пратњу, а после је избацио себи један метак у уста и одмах умро.

У горњој Аустрији појавили се многи курјаци.

(·) Португалски краљ Мануел вратио се у Лисабон.

§4 Тулски архијепископ Порфеније посетио је ових дана у Јасној Пољани грофа Лава Толстоја, те листови живо расправљају о тој посети, нарочито кад се зна да је синод Толстоја одлучио од цркве.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Само гола факта

Наравно да ћемо се ми послужити аргументацијом и логиком оних пувоплаћених шпијуна из „Дн. Листа", и то искључиво према њима. Њима само и припада та част.

Кад ми истичемо факт: да је г. др. Јован Скерлић један прост књижевни кесарош, који живи од туђих написа као мољац од хартије;

да је г. М. Грол један ординаран измећар свакоме за добре паре, и

да је г. Сима Поповић један вулгаран кретен, који продаје своје име једном срамном предузећу за клеветања, и полусвестан тога хода по свету — онда се ми питамо: од куд они могу говорити о каквој неправилности у раду г. В. Маринковића и г. Ст. Рибарца?

Како може судити о нечијем поштењу: лопов и плаћени агент? и о нечијој памети: кретен?

Ми износимо гола факта и ништа више, те на то не ће требали штребери из „Дн. Листа" да се љуте.

ШАБАЧКА ХРОНИКА

Један интересантан претрес. — Ухваћен зликовац. — Манифестације за време концерта. — Забаве. — Управник баште. — Нешто из поште. Патриотске одлуке. — Незапамћена жалост.

(Редован извештај „Правди")

Шабац, 3. јануара

Ових дана биће у лозничком првостепеном суду један интересантан претрес. Судиће се нашем пријатељу г. Спасоју Јеринићу, економу из Клубаца за „клевету" коју је „нанео" полицајском писару Комарчевићу. Начелник срески, познати бадованчански витез Вуловић бејаше у своје време добио доставу, да је писар Комарчевић примио 500 динара као награду, да изврши једно решење окружног одбора. У тој достави именован је г. Јеринић као сведок, у чијем је присуству Комарчевић примио новац. Вуловић је саслушао г. Јеринића и место да поделује да се Комарчевић стави под суд, он га наговори да тужи г. Јеринића, за клевету. Интересовање за овај претрес, о коме ћу вам послати детаљан извештај, веома је велико код лозничких грађана, који г. Јеринића позна у као имућног, озбиљног и сталоженог човека, те им никако не иде у главу да ће он тек онако „клеветати" којекакве политичке ренегате.

* * *

Шабачкој полицији пошло је за руком да ухвати једног опасног зликовца. Драгутина Марковића из Бојића. Изгледа да ће се Драгутиновим хапшењем скинути овај тајанствени вео, који је скривао неколико загонетна убиства, што се у тому неколико година догодише у Поцерини и ваљевској Подгорини. О овом злочиначком типу, као и о свима његовим жртвама, послаћу вам у најкраћем времену опширан извештај.

* * *

Забава шабачке трговачке омладине испала је и ове године веома сјајно. Да би забава била што лепша доведено је из Београда једно одељење музике Краљеве Гарде. Та је музика сад у суботу приредила свој концерат у просторијама хотел „Европе." У једном потпурију дотакла се и Краљеве химне, у коме тренутку сви присутни одадоше почаст неки устајањем, а неки пљескањем. Тако исто бурно је поздрављено и „Хеј трубачу с бојне Дрине." Музика је морала ту пиесу поново одсвирати, а публика је одушев-

њено клицала „живела Босна и Херцеговина!“

* * *

Овдашње учитељско удружење приређује сад у суботу велику забаву са врло одабраним и обилним програмом, у коме има неколико тачака из савременог политичког живота. Сав је програм екрос патриотски и почиње са химном „Боже правде“... Међу играма најважније место заузимају: Босанка, Херцеговка и Сарајевка; оне ће се играти уз песму.

* * *

Ни једно овдашње удружење, које је приредило или које ће још приредити забаву, није пропустило а да се не сети шабачког одбора за Народну Одбрану и неговог значајног позива, одређујући му увек један део свога прихода. А и иначе патриотско шабачко грађанство редовно и са пуно воље шаље одбору своје месечне прилоге.

* * *

Бањски одбор бање Ковиљаче расписао је стечај за управника те бање. Сва компетентна лица за овај положај могу се пријавити бањском одбору у Шапцу најдаље до 20. ов. м. Плата је за овај положај до 3000 дин. годишње са 2 од сто од бруто бањског прихода, бесплатним станом, огревом и осветљењем. Разговарао сам са врло многим шапчанима о овоме стечају и сви су мишљења да за овај положај не би било погоднијег лица од г. *Мате С. Ненадовића*, бив. председника општине ваљевске, индустријалца и познатог угоститеља. За овај положај потребан је човек јаче интелигенције, који сем стручне спреме има и светског шмрца, а све то у највећој мери има г. Ненадовић. Сем тога г. Ненадовић перфектно влада са три страна језика, немачким, француским и енглеским, прошао је скоро целу Европу, те би с тиме био најбољи управник, кога би Ковиљача у опште могла добити. Господин Ненадовић налази се сада у Бору, као секретар рударске дирекције. И ако му је за сада тамо добро, ипак се надамо, да би се он, као осведочени пријатељ наших српских институција, радо примио ове управничке дужности, те би у најкраћем времену од Ковиљаче створио праву европску бању.

* * *

Чуо сам, да у овдашњој пошти ради нека комисија и извиђа неправилности неког поштара. Не хотећи, да улазим у појединости и износим у чему су те неправилности тога осумњиченог поштара, и да ли је он крив или не, ја ову ствар само региструрам с обећањем да ћу се њоме опширније позабавити, кад комисија буде довршила свој посао.

* * *

Дом Живка Вуковића, честитог домаћина из Орашца спаљен је несрећа, каква се у опште не памти. Од Божића до Св. Саве у томе дому помрло је *петоро*, све од тифуса. Прво су умрле две ћери домаћинове, од којих је једна удата а друга за удају. Затим син Живков од 28 год., па унуче, па напоследку и сам Живко у својој 57 години. Зараву је у кућу донела једна ћер Живкова, која је била у гостима у селу Дреновцу. Од Шапца до Орашца је 10 км., а толико исто и до Дреновца. Оба су та села крај Саве, само је Орашац низводно, а Дреновац узводно од Шапца. Vitalis.

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОМПАНИЈЕ

У топлој соби кварта терасијског — Ко је саучесник? — „Бопина“ авантура у Софији. — Хватање на легалу.

(наставак)

После неколико дана цело се друштво веселило и отпратило на пут Бајића са двојицом другова. Бајић је частио, јер је био добио опкладу. Поред чите, коју су морали оправи, која је лежала на столу, покрао је Бајић 60 пари веша.

— Сад ћу ко дипломата сваког дана, да пресвлачим веш — весело је ћеретао Бајић.

Та га је краћа веома популарисала и он је био горд због ње.

Жандари уведе Бајића, који је био изненађен овим позивом. Пролазећи кроз ходник спазио је „Даку“ и то му се учинило сумњиво, с тога је радознало погледао Савића.

Савић је био намрштен.

Бајићу то није измакло испред очију с тога се беше узнемирио.

Ћутали су подуже.

— Дакле, тако, господине Бајићу — поче љутитим гласом Савић. Лажемо. Е, кад је тако онда ћемо од сада ја и ти друкчије да разговарамо, теби тај разговор није непознат. Ја нисам хтео већ ти сам. Па, добро, кад само ти то хоћеш.

— Ја вас не разумем, господине Савићу. Шта сам вас слагао... претвараше се Бајић, ма да му беше ладно око срца.

— Разумећеш ти већ мене и то тако добро да ћеш запамтити докле год си жив — грмео је Савић.

— Не разумем, Бога ми, господине Савићу. Кажите ми само у чему је ствар па ћу вам онда казати истину.

— Истину, као и ономад. Је ли? Ти и истина — љутио се Савић.

— Па морао сам, да по штогод и сакријем, али, сад кад сте дознали, онда...

— Па да, онда ћеш казати; само треба ја прво да дознам истину, па тек онда ти да признаш.“

— Па мора се по нешто и сакрити, али, кад ствар тако стоји ја ћу признати све иначе ми се досади ово одуговлачење са истрагом.

— Добро, Бајићу. Само те опомињем да кажеш или све или ништа. Мени твоје признање није толико потребно, јер доказа имам и сувише. Али хоћу све да знам — уцењиваше га Савић.

— Све — одговори кратко Бајић, који се беше узнемирио због енергичне претње Савићеве. Знао је шта га све чека ако буде и даље лагао.

— Дакле, како је и ко је био с тобом у друштву при крађи на Косанчићевом Венцу.

— Једнога дана седели смо беспослени у кафани „Сребрна Кугла“ ја, „Патак“, „Зелембаћ“, „Карика“ и „Црногорац“. Око 3 сахата после подне беше нам већ досадно и ми се договоримо, да изиђемо у шетњу. Таман смо корачили неколико корака а мени паде поглед на једну госпођу, која је излазила из куће бр. 32 са једним дететом. Госпођа закључа капију и оде некуд.

(наставиће се)

ЈЕДНА НОЋ

На своду плавог неба трептаху звијезде јасно,
Мјесец је кроз њих бдио озбиљан, сјетан, суморан.
Оне су га зраком миловале стрсно.
Ја сам тебе чезнуо мила. —
А ноћ је спавала тајанствен сан.

Лаки је вјетрић пирко, веселу пјесмицу своју
Кроз ноћ, — опалог лишћа шумом је шумио плач.
На небу сам гледо живот. — Прошлости слику моју. —
А вјетрић ми судбу незнану, —
Шумором увелог лишћа, — шапташе ко злобни врач.

Рајко

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

ЗА ВРЕМЕ ЛУДВИКА IV

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Луј XIV наредио је да се Шатлеу преда тражбина госпође Монтеспанове за раздвајање од стола и постеље и за искључење заједнице имања. И покрај молаба краљевих и министара, који су наваљивали да се та ствар сврши, ствар је остала у току. Судије се нису могле одлучити на неправду која је од њих тражена. Најзад су попустили, од чести по наговору Новијонског преседника, кога су задобили обећањем да ће га поставити за министра правде. Развод је изрекао 7. јуна 1674. главни државни тужилац Ахит од Харлаја у присуству шесторице судија. — Предлог је стављен на основу расипања заједничке имовине од стране господина од Монтеспана, на основу неслагања међу супружницима и на основу злостављања маркизова према својој жени. Ова је пресуда била акат насиља, каквоме нема равна. Пошто је обећчастио своју круну, Луј XIV обећчастио је и правду, али ипак има једно више право, које, као што ћемо видети, није могао избећи.

У осталом пресуда од 7. јула 1674. ни мало није обезбедила мир краљев. Године 1678. морао се Монтеспан због једног процеса привремено бавити у Паризу. Одмах је Луј XIV писао Колберу: „Чујем да Монтеспан дозвољава себи непристојне говоре: он је будала, кога ако ми га уклоните с очију учинићете ми задовољство, а да не би имао повода да се бави у Паризу, говорите с Новијоном да парламенат мало похита. Ја знам да је Монтеспан претио да посети своју жену, а пошто је он за то способан и пошто се ваља бојати последица — непрестано питање о деци — ја се у тој ствари о слањам на вас, те да он не говори. Не заборавите појединости ове ствари, а пре свега се побрините да оде из Париза“, — Такве су природе били кораци до којих су се морали понизити један Колбер и Лувоа а и таква природа гнусобе и брига од којих се чело Луја XIV покрило срамом и у коме је бол брзо начинио своје боре.

* * *

Луј XIV. није љубио своју метресу за љубав њену, но за љубав сама себе. Нова је страст трајала три године. Можда ће се рећи да је то дуго време. Године 1672. суревњивост, која је непрестано мучила поносити дух госпође Монтеспанове, изазвала је буру, о којој госпођа од Севиње говори овим речима: „Она је необично ћудаво расположена, пише од јутра до вечери и све опет поцепа, пре но што легне у постељу. Њено стање ме дира. Нико нема према њој сажаљења, ма да је многима учинила добра. — Госпођа Монтеспанова поново је потражила Возженову и ми не без саучешћа видимо како се та лепа жена од неодољиве лукскости и необичног дара, све дубље заплиће у злочине, којима је већ учинила први корак. — Из руку опата Маријета, који је над њеном главом читао литургије а над голубијим срцима вршио преклињања, пала је у руке опаоа Гибура. који је држао црне литургије. — Гибур се издавао за природна сина куће Монморанси. Био му је седамдесет година, лице модро-црвено, једно му се око пвтпуно окретало у очној дупљи, те се видео само белац. — За своје језовите церемоније побио је своју властиту дацу, коју је имао са својом метресои, једном дебелом женом црвене косе, по имену Шанфрен.

(наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Последњи пут

„Шта ће бити од Аустрије?“

Та сензациона, патриотска сцена, приказује се вечерас последњи пут у Браниноме позоришту Ко није гледао овај сјајни новитет, нека то учини вечерас, јер ако пропусти и ову прилику може потпуно рачунати да је много изгубио. —

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(175)

XXXVII

У Лувру

Требало је поновити питање, јер је Ронсар, као што знамо, био потпуно глув, тако да је једва и пуцањ чуо. Показаше му пушку и тополу, и кад је најзад разумео питање он рече:

— Ја мислим, сире, да је жалост видети тако унакажено дете природе. Тој тополи тече крв, она плаче; будите у то уверени, сире и она се с тугом пита какво је зло могла учинити да је постигне тако страшна казна...

— Добро је! зацерека се Гиз, песник хоће да нас увери да и биље има душу. Али то је богохуљење!

Ронсар не чу, али разумеде подсмешљиву намеру по лицу Гизову. Његове беле обрве се набраше и он поче громогласно:

— Исто ћу то рећи и о ловцу који убија јелена или срну: то је злочинство. И ко год може ради свог задовољства да убије невину животињу, чије га лепе и благе очи моле за милост, тај је исто тако кадар да убије и човека. Ловац је по природи дивљачан. У залуд он скрива своје дивљаштво лепим спољашњим изгледом које му даје васпитање: ако је кадар да убије значи да је убица...

Ове су речи биле и сувише смеле пред краљем, који је и сам био ловац.

Али Карло се само насмеши и прошапта:

— Песник!...

Пажња свих дворана била је у томе тренутку окренута на другу страну. У собу је био ушао краљев собар, дакле званична личност, која је у извесним приликама служила као пријавник.

Собар стаде на два корака испред краља.

— Шта је? упита Карло.

— Сире, господин маршал од Монморансија овде је и моли за милост да буде изведен пред ваше величанство.

— Монморанси! узвикну Карло као да није веровао својим ушима. Значи да је маршал дознао да се спрема измирење. Престао је да се љути. Добро, нека уђе.

Карло IX седе одмах у једну велику наслоњачу од абоносовог дрвета. Сви присутни уреднше се с десне и леве стране.

Тада се врата широм отворише, четири пажа маршалова уђоше у салу и стадоше двојица с једне двојица с друге стране.

За њима уђе маршал у пратњи витеза Пардајана.

Франсоа од Монморансија застаде на три корака пред краљем и дубоко се поклони.

За тим се исправи очекујући да га краљ запита.

Карло IX ћутећи погледа за тренутак племенито и достојанствено лице маршалово. Слабачак и неразвијен он се дивио и завидео високом стасу и широким плећима свога противника.

Дворани су очекивали да краљ проговори, готови да се осмехну на Монморансија а готови и на дрско, изазивачко држање, према томе како га њихов господар буде примио.

Једини је Хенри од Гиза посматрао маршала презривим, скоро дрским погледом.

— Пријатељ јеретика! зацерека се он кад га виде да уђе.

— Будите ми добродошли, маршале, рече најзад Карло IX. Тако је одавно како сте напустили двор француски да нисмо више знали ни да ли сте живи, а катkада смо се питали да ли је у Сен Денису умро ваш отац или ви.. Срећом сад видим да сте живи и здрави.

Пошто је задовољно своју љутњу овим поцкањима Карло поче озбиљно:

— Главно је да сте сад овде и да сте се вратили. Још једном: добро ми дошли.

Тада се сви дворани сем Гиза обратише маршалу са најљубазнијим осмесима и весели жубор проће кроз дворану као да су сви осетили необичну радост због маршалова повратка.

— Сире, рече Монморанси, ја сам дошао да замолим ваше величанство да ме саслуша.

— Говорите слободно...

— Сире, ја сам слободан умолити вас да ме насамо саслушате...

— Хоћете да останемо сами?...

— Ако ваше величанство допусти.

— Добро; нека буде...

Тек што краљ изговори те речи сви дворани заједно са војводом Анжујским, братом краљевим, поклоније се и пођоше вратима.

— За што овај младић не излази? рече краљ показујући на Пардајана.

Витез задрхта и погледа Карла IX. Док су се краљ и маршал разговарали догодно се један нем призор.

Чим витез уђе у дворану поглед му паде на Келуса, Можирона и Морвера и он се осмехну подсмешљиво. Без сумње су га дворани Анжујскога такође познали, јер га и они почеше гледати дрским погледом.

Витез се непримстно почеша по десној руци гледајући дрско Можирона. (Читаоци се сећају да је у оном ноћном сукобу у улици Сен Д ниса витез ранио Можирона у руку.)

(наставиће се)

Походна одела

ОФИЦИРСКА И ВОЈНИЧКА

израђује кројачка радња

Стојана Симића и Брата

Београд (спрам „Коларца")

83 3—10

Грађанска Банка

Има **искључиву продају портланд и роман цемента** из рајске и поповачке фабрике цемента.

Купци нека се за све поруџбине цемента изволе обраћати Грађанској Банци. 82 3—5

ВИНО

Српско и **француске** под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.

Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.

Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.

Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.

Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.

Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урањене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Теј-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печуракa т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·5⁰.

Салаше *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајамера, Комемберта, Брна и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Каребадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Највеће и најразноврсније стоваришше* Бомбон и колача за послужавање. Мандарина, свежих Поморанџи црвених, „Марона Кестена ит.д *Француских Сардина* у зејтину највећи избор Тофиша, Мариниранихх Харинги. Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Заребина. Зечева Фазана и т. д Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта

Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 15 15—

18 000

Осамнаест **хиљада комада** зрелих калемова разне винске и а сталске лозе на свима америчким подлогама продаје у свом лозном расаднику.

фебруара 1909 год.
Сићево

Железничка станица Сићево.

Тодор Ђ. Раденковић
економ

86 1—10

Коме је потребно

Предајем одмах радњу ужичких производа због одласка на моје имање у Мачкат.

Богдан Златић
златиборац

80 5—6

Кафана

која одлично ради; услед промене занимања

Предаје се

За услове обратити се на

Милана Радовановића

у инверцвеној радњи *Мих. Димића* на Вел. Пијаци.

Кафана „ЛЕПИ ИЗГЛЕД"

(Кнез Милошева ул. ћошак)

Издаје се под кирију од 1 маја ове год., а може и раније. Јавити се Стојану Пајкићу Косанчићев венац или у кафани.

75 9—10

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА

најбољи алкални киселјак

Награђен највећом наградом „Grand Prix" у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим изворком, при чему се не губи ни најмање угљене киселине нити вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стоваришше код

г.г. Глише Андрејевића и Брата

Варош-Капија — Телефон бр. 282.

Поруџбине из Србије и иностранства прима и одмах извршује

Аранђеловачка Конзорција

Краљ. Срп. Двор. лиферанти

Аранђеловац. 4 60

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жлезда, малокрвности, осип** *т. зв. фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5⁰/₀ efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и бо лести рађе јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10⁰/₀ effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покосинце.

Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноји очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама Субашића, Оковановића и код „Гуслера."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 1657 10—

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиродин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одавчно утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2 динара.**

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са соју по Молу, за тражење код назеба или услед промаје, крепи и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2 динара.** 46 17—50

Персиди Анастаса Павловића и Милану А. Павловићу трговцу, част је изјавити усрдну захвалност свима који су им приликом смрти почившег Анастаса изјавили саучешће, као и свима онима, који су покојнику при сахрани указали последњу почаст.

216 2—3

ПАЖЊА

Занатлиска Кредитна Банка

Позива овим све *своје акционаре као и чланове отсека — за куповину држав. лозова* — који су задоцнили са месечним уплатама, да исте измире пре конца овог месеца; како им се удели не би према правилима поништили.

Београд
10. фебр. 1909 88 1—3 **УПРАВА.**

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

Дунавски Кредитни Завод

Позива све своје акционаре да положе заостале недељне уплате, како не би претрпели последице чл. 10. заводских правила, јер ће им се акције поништити.

Управни Одбор.

Овим извештавамо цењене наше потрошаче, да смо и ове године нарочито спремили чувено

ЦРНО ПИВО

оно исто, које смо ранијих година продавали под именом

„Српски Салватор"

То *Црно пиво* одлежано је и изврсног је квалитета, те га зато најтоплије препоручујемо свима нашим потрошачима.

Потрошња тог *Црног пива* одпочеће 15. фебруара о. г. и трајаће само кратко време, а цена му је скупља од белог пива са 4·— дин. по хектолитру и 6·— динара по 100 флаша.

Парна пивара
191 4-10 **И. Бајлони и Синови**

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне жипове и *најмодернији укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најскромније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца свакој је дани слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је постигао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије главе најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашњости, за коју ваља послати или ма какву добро стојећу хаљину или меру по моме пртаном упутству.

Цене су једне за свакога!

Своме милом и непрежаљеном покојнику

Михајлу С. Протићу

Краљ. Срп. дворском апотекару

даваће породица четрдесето дневни помен у понедељак 16. ов. мес. у 11 часова пре подне у Вазнесенској цркви.

Моле се пријатељи и познаници да присуствују овом тужном помену. 87 1—2

† Марија (Маца)

удова почив. Милоша Јосимовића бив. учитеља Београдске основне школе на Западном Врачару

преминула је 10. фебруара тек. год. у Врзој Паланци, после кратког боловања у својој 75 години живота

Ову по нас тужну вест јављамо свима рођацима, пријатељима и познаницима.

Сарана биће 11. фебруара у Врзој Паланци.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

синови: Милован Јосифовић пенсионар из Лознице, Љубомир Јосифовић пенсионар из Београда; снаје: Алексија, Јелица, Катарина; унук: Драгутин и праунук: Јован са осталом родбином. 84 3—3

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1·50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | НЕДЕЉА 15 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИТОР ЈОВА ЈАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 46. | Телефон 821.

К од Х
или
Зашто неће доћи до рата аустро-српског

Пре неколико година у септембру 1905., обратио сам пажњу на једног аустро угарског ђенерала, од кога је војска тада све очекивала: на Франца Конрада од Хецендорфа, кога скраћено зову „К. од Х.", јер под том је шифром написао неколике врло мудре књиге.

Кад сам га први пут видео био је командант инсбрушке дивизије, Сад је шеф ђенералштаба.

Оног септембарског дана 1905 он је водио јужни део војске (на тиролским планинским вежбањима), и сузбио противника преко клапца Роче и — гоњећи противника узастопце, стигао у три сахата после подне у Санзеноне. (То се село можда и друкчије зове.) За десет минута он је у једној шупи санзенонској са специјалном картом у руци, диктовао с коња диспозиције за сутрадан — дакле без много отезања донео је одлуке, које у рату стају крви многих хиљада, а у царским маневрима често стају човека службе и положаја. За тим је оставио карту и учинио излет на Монте Роџен.

Он има у себи нечег од Еделсхајм-Булаја, нашег великог кавалеристе, који је и као ђенерал по који пут изводио по коју јахачку бравуру, (дело што се од једног ђенерала никад не тражи), нечег од Галифета, који је као старац коњем препливао Сену. Што К. од Х. и покрај својих продукција није сматран као ништа особито, није никакав доказ, али је симтом за његову вредност.

Још тада 1905., био је он престолонаследников човек, и то је остао и до данас. Ако се сме закључивати по спољним знацима (на пример померање трупа у Тирол, форсирано грађење Тауерске железнице, и т. д.), онда се од дана ступања *К. од Х.* у службу оперативног бироа, ђаволски много радило. Величина његова утицаја (према утицају министра војног Шенајха) служи људима из даљине као барометар, по коме они читају колебање аустро-дворског времена.

Босанска пустоловина завршује се сад једном депресијом. Кад је Еренталу — с Балплаца води често употребљавана телефонска веза у Франц Фердинандову палату Белведере — изнео на већање анексију Босне с њом се одмах сложио *К. од Х.* Али с једним малим условом: да се једновремено мобилизују пет корпуса.

И то овако:

Ратни Ordre de bataille:

Врховни командант војске
Франц Фердинанд
(шеф ђенералштаба *К. од Х.*)

I Армија:
Фелдцајгмајстор **Албори.**
7. Корпус (Темишвар).
13. Корпус (Загреб).

II Армија:
Генерал кавалерије **Клобучар** *са на два корпуса појачаним 15. корпусом (Сарајево).*

Ова четири корпуса на својим стратегиски необично драгоценим операционим базама на граници, угушили би и најмањи писак Србије. За сузбијање Црне Горе било би довољно једно мало мито Николи. Књаз Никола се ту скоро, приликом крвава сукоба у Гацком (губици: Аустрија — једног поручника, два војника; Црна Гора — осамнаест војника) показао као сувише кулантан и кривицу за аустриско прекорачење границе на себе примио за једну богатељну суму. Ако би Никола и мимо очекивања постао тврдоглав, онда би још увек били на расположењу осамнаеста дивизија (која је на херцеговачком кордону) и далматинска територијална команда (Задар) — а остаје могућа и диверсија Трст—Ујлцињ. Људски разум налагао је пре тога [illegible] клапац, и растурене предстраже за времена прикупити.

Ти лепи планови отишли су у мутву Марицу з Аустрија је постала трибутарна Турској. Мобилисати пет корпуса па после две три недеље разоружати то би импоновало, дејствовало би и на крају — ко зна колико ће сад ствар трајати? — једва би више коштало но садашња латентна рат на приправност босанског корпуса плус 55 милијуна трибута младотурцима. Цар је равнодушан, ах, врло равнодушан — њему хукање аустриских, а нарочито угарских возара (после шесет и једне године вожње) није ништа друго до служитељска ларма. Не сме се ремети спокојство његове старости и неко време, да би имао мира пустио је Франца Фердинанда да тера државна кола. А шта би се могло још и десити? Друм је раван; на боку руских конкурентних кола седи извошчик Извољски. Али после, кад је вожња постала сувише бесна, цар је (опет да би имао мира) још једном узео узде у своје руке и сад их држи чврсто.

Докле живи стари господар, неће никад више смети Франц Фердинанд прихватити узде аустриске историје. А Србија може — она мора не престано ларматн — од нас отети леву обалу Дрине Јер „хоћу да имам мира"?

Како дакле ствари стоје, до рата између престолонаследника Франца Фердинанда и Ђорђа Карађорђевића неће доћи. Неколики рачуни (Угарска, Србија), које би Франц Фердинанд радо исплатио из готовине старе фирме, остаће за сада неизравнати.

(März) **Рода Рода**

Званичнаправка

Игњат Ј. Бајлонд, индустријалац дајући изјаву у 24. броју „Правде" на чланак који је изашао у 16. броју тог листа под насловом: „На сврабе пљачка," поред осталога вели: „Како ме силом VII пуковскокружна команда, издатим решењем, са свим неправилно сматрала."

Да се неби смало да га ова команда заиста *сиромашна* проглашава за војничара, дајемо ову исправку:

Бајлони је рођен 1876. год. а рекрутован 1896. г. те је био дужан да од 1897 од. одслужи свој рок у сталном кадру, или да од тада почне плаћати војницу; јер чл. 3. тадањег 2 ог садањег) закона о устројству војске гласи: *„Сваки српскограђанин дужан је да служи лично у војсци од навршене 20 годи старости,"* а чл. 4. истог закона гласи: „Ко и докле *не служи лично*, плаћа од навршене 20-те до навршене 45 те године старости војницу износећу 30 од сто сложупног годишњег непосредног пореза."

Бајлони није одслужио свој рок у кадру, нити је до сада био распоређен као обвезник, а није ни војницу плаћао, и због тога сада има да плати војницу за све ово време, за које до сад *није лично није потрсбно тражити од Србије да се изричпо одрекне територијалних накнада.*

Решењем Команданта Дунавске Дивиз. Области од 8.—VIII 1895. год. № 4338, које је ова команда добила 9.-VII 1897. год. под №3026. III гардиског батаљона, Бајлони је оглашен за *стално неспособног*, према чему је *војничар*,

Позивање његово на објаву коју код себе има неосновано је због тога, што је он баш и по тој објави (ако би се она примила за исправну) био дужан да за све ово време служи као *лични обвезник* I и II позива народне војске; јер су његови другови, врштаци, у то време служили и у сталном кадру као полуспособни, — а он 12 година нити служи као лични обвезник, нити плаћа војницу. Па како је према предњим законским наређењима сваки српски грађанин *дужан* да од навршене 20 године (по тадањем закону) испуњава увек своју војну дужност *личном службом* или *плаћањем војнице*, то је по томе сваки дужан да *сам* води рачуна о тој дужности *и да увек зна своје определење у војсци*, — исто овако, како је дужан да се *сам* пријављује за плаћање пореза, држави. Ко тако не чини, и не води рачуна о овим својим дужностима, кажњава се чим се дочније ухвати, поред редовног дужног плаћања.

К.№ 2785.
26 јануара 1909. год.
Београд.

Командант VII пуков. окр. команде
Мајор
Мил. М Лешјанин

Мирољубива уверавања Русије

Париски дописник „Н. Сл. Пресе" дознао је из службених кругова да има знакова, по којима се може очекивати мирно решење источне кризе. Још није познато шта је Русија одлучила поводом предлога Немачке о колективном посредовању у Србији. Али вест која је дошла из Лондона да је енглески кабинет решио придружити се посредовању сила ако на то пристане Русија, као и расположење француског кабинета за посредовање у Београду показује да се предвиђа повољан одговор Русије, који ће омогућити колективни корак сила у Београду.

Да не би оставио никакву сумњу о својим намерама руски кабинет изјавио је и у Паризу и у Берлину, да он на Истоку види само мирољубиву политику и да *неће моћи одобрити територијалне ревиндикације Србије.*

Осим тога је Русија поновила уверавање да она не пристаје у Београду саветовати умереност.

Из Београда има вест, да се српски кабинет у томе узда у посредовање сила, да ће интереси Србије бити заштићени. У Паризу као главно сматрају обнову уверавања Русије, *да неће повлашћивати захтев Србије о територијалним накнадама.* Кад тако ствари стоје у Паризу мисле да аустро угарском кабинету *Србије да се изричпо одрекне територијалних накнада.* Тражење таквог одрицања значило би *да се Србија одриче једног права, а ни у Паризу ни у Петрограду не признају такво право на територијалну накнаду.*

Садашње држање Аустро-Угарске да спремна сачека догађаје, у Паризу се потпуно одобрава. Налазе да је чак и врло мудро да Аустро Угарска стављањем ултиматума у Београду не предухитри догађаје. Тиме је било могуће добити времена и припремити посредовање сила, које ће се учинити ма у каквом облику, Париски кругови потпуно верују у мирољубиво држање руске политике. По мишљењу меродавних кругова, то би држање могло претрпети измену само ако би аустро-угарске трупе заузеле српску област.

Али сад као да се не ради о том питању. *Главна је ствар да Русија не помаже територијалне ревиндикације Србије*, а то, као што „Тан" поново наводи, не стоји. „Тан" понавља алтернативу: *Никакво повећање земљишта Србије или ратни заплет* и верује у избор који ће силе учинити. „Тан" прихвата „Тајмсов" предлог да се конференција употреби као средство, које ће учинити крај сукобу.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Нов „велеиздајник"

Из Истрије јављају да је сељак Бранко Јајић спроведен суду у Загреб, оптужен за „велеиздају".

Хрватски добротвор

У Загребу је умро титуларни бискуп Павао Гугор у 90 години живота. За живота дао је знатне прилоге многим хрватским просветним установама. Као искрен родољуб био је врло омиљена личност у хрватском народу. Тестаментом је разним хрватским друштвима оставио 40 000 круна.

Српске муарифатске школе

Прешевски најмаким тражио је од српског намесника податке о пет школа у Кази, тврдећи да је муарифат решио да те српске школе у будуће издржава он сам. Кајмакаму су послати подаци, али је намесник изјавио да он тражи да новац за те школе иде из муарифата преко њега, те да он плаћа учитеље.

КРВОПРОЛИЋЕ ПОЧИЊЕ

Писмо од нашега сталног дописника

Солун, 12. фебруара.

Као што сам у прошлом допису нагласио, чете се нагло организују у свима крајевима и већ су отпочеле убијати своје противнике без икаква страха и милости.

У току последњих дана извршено је неколико злочина, који, по своме карактеру, дају повода да се са основом мисли и верује да се неће на њима остати.

Прва је жртва пала у Крушеву, у битољском вилајету од бугарске руке, а као помагачи тројице се да су били Власи. *Стеван Зиси*, трговац, по народности Грк, на комаде је искасапљен новом врстом оруђа, које су бугарске терористе изабрале за подмукло нападање својих жртава у новом злочином покрету — нарочитом врстом секирица налик на полумесец, које носе обично турски дервиши.

У леринском селу Горничову једна је бугарска чета ухватила сеоског грчког попа Ђорђа са двојицом сеоских првака, одвела их у околину *Јенице-Вардара*, па пошто је од сељака узела реч, да ће прећи на бугарску страну, пустила их, а попа је на комаде исекла.

Иста чета похватала је после неколико дана седморицу сељака из грчких села око Јенице Вардара, који су се са пазара враћали кућама и све их је на месту побила.

У мегленској кази, у једноме селу на граници исте и воденске казе поклана је цела једна породица. Убијен је домаћин *Дине* са женом и ћерком. О убицама се досад ништа не зна, а жртве су патриаршисте.

У околини Караџа-Абада у селу *Пребоју* ту скоро је искасапљен грчки попа *Атанас Димо* са породицом. Убиства су извршена сикирама и доказало се да је тај ужасан злочин извршила бугарска чета, која је дошла из оближњег села *Сопотског*, а која се данас налази у планини, смишљајући нова крвопролића.

Све је то још више озлоједило овамошње Грке те су се нагло почели одметати у планину, ради осветe Бугарима. Одавде је, из саме вароши Солуна, побегло до данас пре-

ко 30 младића; пре пет-шест дана одједан пут је побегло седам младића: отишли су да се придруже чети грчкога војводе *Харалампоса*, који је са 18 душа почео да крстари око Струмнице, где је до сада већ извршио неколико убистава.

У Серезу је ономад тешко рањен бугарски војвода централиста *Ташко*. Атентат су извршили Грци из освете. То је толико озлоједило Бугаре, да су по вароши приредили неку врсту демонстрације против Грка и сутра дан већ се појавила бугарска чета у близини самога Сереза. Како у тој околини има јака грчка чета, то су сви изгледи, да ћемо ускоро имати сукоба.

Овдашње су власти необично забринуте због ових недела. Војска непрестано одлази у унутрашњост у потеру за комитама.

Чак се чуло да ће Грци у самом Солуну извршити неколико атентата, те је због тога сва полиција на ногама а патроле једнако крстаре по свима улицама у свима деловима вароши.

При закључку писма дознајем да је у Битољу у Бајир махали сикирама искасапљен један сељак из Демир Хисара.

Сељак је био донео на пазар масло. Један Бугарин пошто је бајаги купио масло, позвао је сељака својој кући „да му плати" и тамо га је са још неколико бугарских терориста, који су жртву очекивали, на зверски начин убио, па су га после у џаку изнели и бацили у оближње винограде. Убили су га за то, што је поднео молбу да му се изда српски пуфуз, јер је хтео да пређе на српску страну, пошто је увидео да је Србин и мислио да се сада нема чега бојати, те слободно може исповедати своју народност.

У идућем броју опширније.

Од понедеоника „ПРАВДА" почиње доносити:

РАЗГОВОР СА БОРЂЕМ ХРИСТИЋ-ОБРЕНОВИЋЕМ

— Историја једног „претендента" —

Револуционо плакат — Рођал Варијете — 13 тачка — Претендент жонглер — Његова песма — Кроз пречен јабуку — После представе — Интерју — Аментат у Цариграду — Напуштен од света — Пашићева подвала — Шта га чека? — и т. д. и т. д.

Дневне вести

Министарска седница. Синоћ је одржана министарска седница у министарству спољних послова, под председништвом министра председника г. Ст. Новаковића.

Реактивисање. У министарству војном ради се најживље на једном повећем указу о реактивисању виших официра. За сада се не може тачно одредити ко ће бити реактивисан, али судећи по информацијама изгледа да ће сви спремни официри добити одговарајуће положаје у војсци.

Србија и санџак. Из Беча су успели протурити у цариградску „Тирки" лажну вест, да ће *Србија пре почетка непријатељстава окупирати новопазарски санџак!*

Разочарење. Вест, да је Русија дала пристанак да колективно са осталим великим силама посредује код српске владе за немачки предлог, којим се тражи од Србије, да се разоружа и пристане на економске компензације — изазвала је грдно негодовање у свима круговима. И највећи русофили сада су начисто, да ће нас Русија и овога пута продати. Сада је јасно сваком Србину, да се у званичну Русију, коју још и данас представља дегенерисано и развраћено немачко племство, не можемо поуздати. Све је дакле, била лаж и обмана. И пријем Престолонаследников и Пашићев.

Цела се Србија данас слаже у томе, да се више не смемо заваркивати неким празним надама у помоћ са стране, већ да морамо приступити очајним мерама, којима ћемо спасти и част и углед земље.

Ратовати се мора, па куд пукло да пукло. И тој трулој Европи морамо показати, да смо били мирни само зато што смо веровали у њену правичност. Сада смо начисто са њеном правичношћу. Па бар нека и она осети шта то значи пропаст једног народа. Европског мира не може више бити. Он је у нашим рукама.

Пашићева изјава. У разговору са сарадником „Матена" рекао је Пашић, ако се не може састати конференција да узме у српско-црногорској вези преко једног јужног босанског парчета земљишта, онда ће *Србија тражити од* [illegible] *ју и питање оставе отворено.*

Форгач не верује у рат. По једној бечкој депеши личности, које су имале прилике говорити у Бечу с грофом Форгачом, добиле су уверење, да он апсолутно не верује у могућност рата између Србије и Аустро-Угарске.

Парастос в. књазу Владимиру. Руско посланство приредило је јуче у 11 часова пре подне парастос у Саборној цркви за покој душе в. књаза Владимира, најстаријег стрица царевог.

На парастосу је био Краљ с Престолонаследником, у пратњи целе своје војне и цивилне куће. Краља је на уласку у цркву дочекао посланик г. Сергијев са особљем посланства.

Чиводејствовало је Њ. Високопреосвештенство г. Митрополит Димитрије са двадесет свештеника.

Били су присутни: сви чланови владе сем г. г. Протића и Продановића („партнери"), председник Скупштине са великим бројем посланика, држ. саветници, представници свију надлештава и официрски кор.

Конференција у Берлину. У парискиим дипломатским круговима влада мишљење, да би у садашњим приликама Берлин био најподеснији место за конференцију и да би под председништвом Билова ишло све глатко и по програму. Потребна претпоставка за састанак конференције била би да сва српско-аустроугарска и турско-бугарска питања буду мериторно решена, пре но што се конференција састане.

Привр концесије. Цриој Г[illegible]ска „Вита" уверава д[illegible]усија пристала на колектокорак сила под условом, привредне концесије, ко учине Србији, учине и [illegible] Гори. Услед ове вести [illegible]лијанским берзама скоч[illegible]су све вредности.

Укинуће. Поштанско-телеграфска[illegible]ница у Рогачици у окр[illegible]ужичком укинуће се, з[illegible] што општина рогачичка испуњава обавезе према њи, које је обећана кадова станица отворена.

Није имеђало ни давати.

Нетачвест. Вест неких листова је јуче подписан указ помиловању осуђених официра по крагујевачкој пери неистинита је. Г. Минар још није добио ни побене податке од Управе Казних Завода, које је по њиним кривицама тражио.

Турскоустриска погодба. Саопштењима бечких листова јуче су маркиз Палавичинвеликн везир Хилми паша министар трговине имали потписати протокол турскоаустриске погодбе о продаји куповини Босне и Херцегоине.

Држан Русије. По једној депеши из Париза изгледа да је Русија свој пристанак на „посредовање у Србији условила тиме, *да ју се само саветује да одустане од својих територијалних захтева.* А „Берлинер Тагсблат" јавља да *Русија не само није дала Србији никакву наду, но је све учинила да расхлади српскородољубе. На случај рата она неће помагати Србију.* [illegible] жи да се сва балканска спорна питања изнесу на решење пред европски суд, јер ди пломатски споразум међу појединим силама неће довести ни до чега.

Суђење „велеиздајницима." Из Пеште се био пронео глас да ће суђење „велеиздајницима" у Загребу бити одложено, јер ће бити делегован други суд. Међу тим службено се ништа не зна о томе, те ће суђење по свој прилици почети 18. о. м. пред загребским судом.

Завршује рад. Мешовита комисија која извиђа зло употребе Љубе Радосављевића бив. рачуновође варошког суда на завршетку је свога рада, и за неколико дана биће готова. До сада је утврђен дефицит од 70,435.16 динара. Овој комисији придодат је и један рачуноиспитач Главне Контроле.

Пажња полицији. Од једног угледног грађанина савиначког краја добили смо писмо, у коме нам се у име целог оног краја жали на немар полицијске кварта врачарског, пред чијим се очима у кафани „Чубура" свакодневно игра нека нова коцкарска игра „премија." За те коцкаре нема ни празника ни светаца. Та је игра постала просто страст масе људи, жена, па чак и дечурлије. Међутим у целом том крају дешавају се посведневно краће, којима полиција никако не може да уђе у траг.

Ми обраћамо пажњу управнику вароши на овај факат и молимо га, да се одазове овој оправданој жалби грађана савиначког краја и нађе начина на који ће натерати своје органе на вршење своје дужности.

Од куда то? У славопојкама које је Велимир Бајкић написао сам о себи има и хвале о томе, како је он развио цементну индустрију и како Трговачка Банка има њему да благодари што је тај посао рентабилан. Како је г. Бајкић, свакако из скромности заборавио рећи одакле тај рентабилитет долази, то ћемо ми то изнети, не би ли и ми допринели нешто Бајкићевој слави.

Отклоњене сметње. Све сметње на нашим железницама, које су биле усљед великих сметова одклоњене су и пруга је доведена у потпуно исправно стање, тако да ће од сада возови редовно саобраћати, без икаквог дужег задоцњења.

Пријешће војске. Јуче пре подне причестила се сва војска у гарнизону београдском у цркви Ружици у горњем граду. Тако исто причестила се и остала војска у свима гарнизонима београдским.

„Српска Пчела." Решењем просветног савета и актом министра просвете препоручена је „Српска Пчела" за школске књижнице.

Ухваћени шпијуни. Јуче после подне ухваћена су у горњем граду на делу два аустриска шпијуна на снимању градских утврђења. Они су одмах спроведени Управи Града Београда, која ће са њима по закону поступити.

Прегажен старац. Јуче пре подне у Краља Александра улици, један фијакерист прегазио је једног старца који је био глув и није чуо топот коња. Старац је доста повређен [illegible] а са фијакеристом поступиће се по закону.

Кажњени. Радисав Дравић и Видосава жена Благоја Илића кречара, кажњени су са по 10. дана затвора, зато, што су продавали крадене ствари.

125. Оволики број притвореника има у управи вароши Београда, који издржавају затвор по разним судским и полициским пресудама.

Читуља. Нашег одличног пријатеља г. Светозара П. Дамјановића, економа из Смедерева задесила је велика жалост. Његова добра супруга Љубица преминула је остављши троје њихове деце. Нашем пријатељу г. Светозару и његовој породици изјављујемо саучешће а покојници Бог нека душу опрости.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

| Како „Танин" јавља дефицит целокупног турског буџета не прелази милијун лира. Буџет ће се [illegible]дуће недеље поднети скупштини.

)o(По молби официра из Једрена, ћенерал Назим паша прима̀ће команду другог корпуса.

[illegible] Петроградски двор добио је депешу из Лана да се велики кнез Михаило Николајевић налази тамо на умору. Велики кнез Михаило је још једини живи брат пок. цара Александра II. и има 77 година.

V Из Берлина побијају вест да ће немачки престолонаследник путовати у Америку.

∴ У буџету за 1910. год. француски ће министар војни тражити кредит од милијун и по динара за повишицу плате поручницима.

.·. 22 сифражетке које су ухапшене при покушају да уђу у парламенат осуђене су на затвор од месец до два месеца.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Одушевљеним плаћеницима

Т. зв. уредници „Дн. Листа" једе се што је „Правда" само као кроз зубе процедила поздрав коалиционој влади, а није одушевљена као на пример „Дн. Лист".

То је „Дн. Лист" рекао само колико да би остао веран својој девизи: слагати сваки дан бар по један пут.

У истини „Правда" је срдачно и искрено поздравила коалициону владу, али достојанствено, као што се прилкује једном истински и политички и материјално независном листу. „Правда" нема разлога да никоме пева химне; то може радити само „Дн. Лист", чији су т. зв. уредници на јаслима диспозиционог фонда и на буџету канализације општине београдске.

Зато г. Скерлић и г. Грол бране само г. Миловановића и Савчића.

Отуда и њихово одушевљење за сваку владу у којој је министар г. Миловановић.

Ош' љуцки!

Господин доктор Велимир Бајкић, више директор Београдске Трговачке Банке, генијални српски финансијер и берзијанац, прокрчитељ пута српској меници у иностранство, творац српског Credit-Lyonnais-a и српске Deutche-Bank, иницијатор огромних индустриских предузећа у Србији и т. д. и т. д. за стечене заслуге за банку, чији је био вице-директор а о којима је било речи у ономадашњем уводном чланку „Штампе" и економском делу „Политике" отишао је на — неограничено осуство.

Овај глас пролетео је као мућња кроз целу чаршију и одјекнуо у свима београдским банкама а на берзи направио пачарис.

Све су банке одмах сазвале седнице управних одбора, на којима су дубоко у ноћ претресали питање: на који би се начин могао задобити овај генијални човек за дотични завод.

Цифре годишње плате, које су одредиле поједине банке да би *Га* само придобиле за себе, достижу невероватну висину.

Велико Градиштанска Штедионица, на сам глас о иступању свога генијалног земљака из Трговачке Банке упутила *Му* је телеграфски позив у коме *Га* моли, да заузме место њеног директора, апелујући на његову ваздашњу љубав према завичају.

Акционари Београдске Трговачке Банке пали су у очајање и на сва уста грде Туцаковића, који је из чисте пакости према супарнику изазвао овај скандал.

Акције Београдске Трговачке Банке нагло падају. На рипањској фабрици цемента истакнут је црн барјак.

Одређену депутацију акционара Б. Трговачке Банке, која је отишла да *Га* умоли да се врати у банку, да их не напушта у овом критичном моменту и не оставља на несретном Туцаковићу, *Он* је примио хладно, ма да су депутирци плачућим гласом узвикивали:

„Врати нам се! Врати!"
Он је остао неумољив.
Ош' љуцки, Туцаковићу!

ЖРТВА СВОЈЕ ДУЖНОСТИ

трагична смрт једног веселог брата

Ко се занима читањем огласа као ја, могао је пре неколико дана наићи у београдским новинама на један оригиналан оглас „Бекриског Друштва," које позива све своје чланове и једномишљенике, да изволе посетити славу Бекриског Друштва — *чисти понедељак*. Многи ће се од читалаца зачудити од куда бекрије изабраше себи баш тај дан за славу. Сва друштва, као и појединци, обично узимају каквог свеца за патрона а бекрије узимају за свога патрона не свеца већ *дан*. Међутим кад се човек добро размисли и узме у обзир све околности мора доћи до уверења: да је избор тога дана потпуно логичан. А, ево, зашто:

Прво и право сваки светац сам собом оличава нешто. Н. пр. св. Никола познат је и чувен као морепловац отуда сви лађари славе св. Николу: Е, сад реците ми молим вас, кога би свеца могли бекрије изабрати, који би бар донекле оличавао њихов позив. Оно није да се баш не би могао наћи ни један светац, који није „упражњавао" њихов „позив." Било је њих доста, судећи по тајној вечери, на којој су апостоли под именом „крви Христове" цевчили одлично азијатско вино, али, све је то рађено дискретно, без компромитирања имена. И сад шта је остајало сиротим бекријама, који су после силних напора и борбе са бившим својим колегама, који су основали друштво антаолкохолиста претрпели но да траже дан своје прославе. После силних напора и најразноврснијих предлога, усвојен је *чисти понедељак*. Тај предлог усвојен је једногласно из три са свим умесна разлога: прво, понедељак је чувен као бекриски дан не само у уском кругу наше отаџбине већ и на страни, у културном свету. Та зар сви шустери, шнајдери, молери, тишлери не прослављају сваке недеље тај дан — Blau Montag; друго, сама реч *чисти* зар није тако примамљива за све бекрије, који су ангажовали све своје слободно време проналазећи кафане тражећи *чисто* вино и *чисту* ракију и најзад зар се после сваког бекријања не враћају кући *чистих* џепова.

Но како му драго, било из оправданих или неоправданих разлога, тек и ове као и сваке године друштво је прославило своју славу на најсвечанији начин. Сва елита, као и последња бараба, која се занима овим по здравље корисним спортом, слегла се у стан, управо у кафану, друштва.

Пошто су отворили апетит добро темперираним пивом, а запржили га чистом старом шљивовицом и мало прозалогајили тек да се не рекне да није било ручка, кидисало се на вино. Пило се боговски. Већ после неколико сати осетиле су се последице доброг расположења. Здравице су држали пред говорници, оперске партије певали су људи са прозуклим гласом, најстиљавији чланови њу били су се а најмирнији кавгу за метали.

Само је председник седео у зачељу стола подбочен на леву руку и са сузама у очима од радости гледао и уживао у несумњивом напредку друштва за време његовог кратког председниковања.

— Ово је дело мојих непробде[ли]саних ноћи — шапутао је и извртао чашу за чашом.

Весеље је сваким тренутком расло. Бре, грлило се, бре љубило се, бре тепало се, бре псовало се целе ноћи.

А председник је извртао чашу са чашом док се у један мах и сам није изврнуо под астал.

Расположење је било тако велико, да нико није приметио „пад" председников. И ко зна, да ли би га ко и потражио, да не устаде један нов члан, који је ту скоро дошао из прека, да наздрави здравицу личном председнику.

— Браћо моја! Ми се сви, касти, веселимо, па смо у тој касти, нашој веселости заборавили, да одамо достојну пошту нашем личном председнику, кога нека нам милостиви Бог поживи на дику и понос нашег милог Српства.

— Ж..и..в..е..о..оо! — разлеже се по кафани.

Сви погледи беху управљени зачељу, али, нико и не примећиваше, да је зачеље стола било празно. Само један новајлија кога још нису очи потпуно издале, чисто жениралући се, примети, да председника нема и добаци.

(Свршиће се)

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОМПАНИЈЕ

У топлој соби кварта теразиског — Ко је сачесник? — „Јопина" авантура у Софији. — Хватање на легалу.

(наставак)

— Море, људи, видесте ли ви ону жену, да закључа кућу и оде. У кући мора да нема никог чим је закључава. Ту би се дало нешто урадити. Судећи по оделу господњином кућа није празна — сапоштих својим друговима.

— Све је то лепо. Само се без калауза не може ништа урадити. Није тешко прескочити, треба обијати кућна врата[,] већ живе[ј] имају обично позакључавају врата нама собама — објашњаваш Патак".

— Па и баш немогуће набавити кзе. Треба неко да отрчи Тркалиште до „Тутуна" и их позајми. Обећаћемо мешто — саветоваше „Зекан".

— А ако да припретимо му. Не оставите ви то мени. Идите код „Кугле" а ето и мена калаузима о час — зави саветовање „Црногорац" одлете у правцу Тркалиш[та].

— Неће дати калаузе она животиња „Тутун" — поче се вајкати Патак".

— Море, а неће? Дође, бели, као по[д] Иначе ако га развуче ова црногорчина не ће ваљати нико ни људима — куражо нас је „Зелембаћ", које већ раније и мао једно „обрљење" са Црногорцем, пое којега је сасвим изгубио[ла] вољу за објашњавање са им

— Добро, идећемо баш. Ти си се заплашио од црногорске песни[ц]е па држиш да цео свет зазир[е] од ње. Опа сан је и „Тутун"... поче „Карика".

— А ти то бог оног „бокса" „Тутуново". Е, признајем, да ти боље познајеш „Тутуна" — подрцну се „Зелембаћ".

Прснусмо у смех.

У разговору нам прође брзо време. Није прошло ни непун сахат, а поред прозора прође „Црногорац", кресну нам оком и ми сви изиђосмо.

— Море вешта је ова „Црногорчина".

— Чекај прво, да видимо. Приђосмо „Црногорцу" рукова[ли]смо се. Он је из џепа до пола извукао калаузе и рукујући се, шапутао:

— Погледај леви џеп.

Погледасмо сви и угледасмо калаузе.

— Ко ће? — упитасмо сви у један глас.

— Ја! — одговори „Патак".

Патак се увек грабио, да врши краће сам, како би добио већу рефену.

— Где ћемо се састати?

— Довече у стану.

— У вече је „Патак" донео: три златне брезлетне, два пара минђуша, два прстена, један дугачак женски ланац и једну стару парицу.

Отвјет

Г. Цвијетку С. Милошевићу

Окр. деловођу за округ моравски и у мај' не управнику пожаревачког каз. завода

Мото:

Исус Христос, рече својим ученицима: „Чувајте се злих људи". Они га упиташе: „А по чему ћемо их Господе познати?" Христос им одговори: „*Биће обележени*". (по народном предању).

Господине Цвијетко,

У 26 бр. „Одјека" од ове године, ти си на мене управио једно отворено писмо, у коме се верно огледа поставка једног научара француског „да стил писања, открива душу и тело човека".

У твом натпису постављаш масу питања, па тражиш одговора, да би била „мирна Бачка". Ја ћу ти редом одговорати, не ради тебе — јер ово не заслужујеш — већ ради праве истине и мојих пријатеља, а дал ће после овог бити мирна Бачка, то се мене слабо тиче.

У првој алинеји твог писма — питања — велиш; како сам ја без надлежног одобрења изменио кров нове судске зграде у Јагодини, те и ако нећеш да будеш кум овој мојој радњи, велиш; зна се шта сам ја овим хтео.

Сад драги Цвијетко, или је тебе издало памћење, или си пак хтео јавно и отворено под својим потписом, да истину сакријеш не знам и не могу да те разумем? Зар се господин Цвијетко не сећаш, да си као члан комисије — за преглед радова на судској згради, — на дан 24 новембра 1908 год. у 4 часа *по подне*, у твојим рукама имао, и твојим очима прочитао одобрење господина министра грађевина од 4 априла 1908 год. бр. 2649, да се одобрава измена крова по мом предлогу. И вако је истина, да си ово одобрење читао *после ручка*; али се ваља сећаш, да си извештај коми сијски прочитао и потписао 25 новембра пре подне — дакле *нашитину*.

Па сад, када све ово господине Цвијетко знаш, требало би да ти отпевам, ону песму:

„Како да те зовем,
Како име да ти дам".

Ну то нека ти кажу, твоји протектори и суфлери.

Сва три дописа у „Правди", под псевдонимом „напредњак", ја сам писао, и у њима изнео твоју недовољену и неправилну радњу, за које доказа у рукама имам, а ван сваке сумње, да ти је то твој протежер давно и давно казао, дакле што се буниш и шта ће ти мој одговор.

Питаш, ко плаћа кирију за канцеларију у Јагодини, ја или општина јагодинска?..

Па господин Цвијетко, по обавези општине јагодинске од септембра 1901 год. општина даје кирију за канцеларију, дрва за огрев, осветљење и послужитеља, тек на основи те и такове обавезе господин министар грађевина решењем од 21 октобра 1901 год. бр. 7869, отворио је II грађевински одељак са седиштем у Јагодини. Ја верујем господин Цвијетко, да ти ово ниси знао, али *онај*, који ти је остале ствари дошапуо могао је баш и ову, а не да те на овај овако танак лед натоцињава.

У истој кући, у којој је моја канцеларија, налази се и канцеларија Симе Перића предузимача зграде за јагодински првостепени суд, коме сам ја надзорни инжињер. Господин Цвијетко, у специјалним условима, када се неки већи посао ради, уноси се да је предузимач дужан, надзором инжињеру ић стан да да. Дакле овде то случај није, а што су канцеларије под истим кровом, не може ме и не[ће]сме нико сумњичити. Па зар предузимач свилајначке болнице, није гостионичар, па зар код њега не одседа надзорни инжињер, па зар код њега у кафани неће ваљда одсести и комисија, када буд дошла да зграде прима? Али опет за то нико нема права, нити сме спорити чесност и рад ових људи.

Што питаш, дајли мислим да је државна каса „алај бегова слама", када тражим да ми се да награда, за надзор и рад над оправкама војних зграда у Јагодини!

Ја мислим да је много часније и поштеније тражити, да ми се да награда, на коју према распису господина министра грађевина од 21 септембра 1902 год. бр 7146 неоспорна права имам — него да ову нечасним путем и уценама преузимача себи изделствујем. То је много часније, него рецимо кад, неко погоди један посао за 45 динара, а тражи да му се изда рачун на 70 динара, као што си ти госп. Цвијетко учинио, приликом штампања окр. буџета, на набавкама неких ствари за окр. пољопривредну станицу и остало.

(свршиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

1. Српско-аустриски рат.
2. Ал' се мала-другом обећала!

(први пут.)

3 Прија Аустрија! (на нарочити захтев) да ће посета бити огромна по себи се разуме. —

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Александра Дюмаа

превод с француског

(176)

XXXVII

У Лувру

Дворанин потпуно разумеде покрет и погледа га гневним погледом, на који витез одговори зачуђеним, простодушним погледом као питајући се: што се овај човек љути?

Тада се окрете Морверу и како га је овај изазивачки посматрао, витез се олако додирну по образу. (Читаоци се сећају да је витез ошинуо по лицу Морвера, тако да су му се још и сад видели о жиљци)

Дворанин стеже песнице и пребледе од беснила.

— Нећи ћемо се! рече он тихо.

— Кад год хоћеш! одговори Пардајан.

Излазећи из дворане Келус и Можирон почеше да шапућу нешто са војводом Анжујским и овај се окрете Пардајану, осмехну се тако претећи да јадни витез узвикну у себи:

— Охо!... Сад сам пропао! Кад ме је Господин познао неће изићи жив одавде, сем ако ме не одправе у Тампл или у Бастиљу!

За то се Пардајан трже кад се краљ обрати питањем на њега.

Монморанси похита да одговори:

— Сире, витез Пардајан је сведок свега онога што имам да Вам кажем. Ја молим за њега исту милост, коју сте мени указали.

Карло IX климну главом у знак одобравања.

— То није све, сире, продужи тада маршал. Пошто видим да је ваше величанство према мени тако добро расположено ја се усуђујем замолити вас да наредите да маршал од Данвила буде одмах позват у Лувр.

— То значи да ви хоћете да држите у нашем присуству породични савет?

— Да, сире, рече Франсоа необичним гласом, породични савет. И како је краљ француски отац свију својих поданика, појмљиво је што се савет држи у присуству очеву.

Карлу IX била је врло добро позната мржња која је делила ова два брата. Али јој он није знао узроке. Он је имао предосећање да ће дознати узроке које су браћа држала у тајности за толики низ година. Чудновати глас и израз маршала од Монморанси ја, присуство тога сведока, озбиљност целога разговора на њега су јако утицали и он одлучи да истера до краја.

Он удари у сребрно звонце и кад се на вратима указа његов собар он му нареди да позове Косена, капетана краљевске гарде.

— Ваше Величанство је заборавило да је капетан Косен добио одсуство за три дана, рече собар.

— Збиља, то сам заборавио.

— Али овде је капетан гарде Његног Величанства, и ако Ваше Величанство жели:

— Нансеј?... Добро. И он ће моћи да изврши мој налог.

После неколико тренутака капетан Нансеј уђе у дворану.

Ма како да је била велика моћ етикеције, Нансеј стаде пренера жени разрогачених очију кад виде витеза Пардајана кога је он сам везао и одвео у Бастиљу.

Пардајан је изгледао удубљен у посматрање једне пушке која је висила о зиду, а кад га Нансеј и даље продужи посматрати витез се окрете, осмехну се на њега и поздрави га руком пријатељски, скоро покровитељски.

— Шта вам је, Нансеју? упита краљ набравши обрве.

— Опростите сире, опростите! промуца капетан, збунио сам се....

— Ако овако продужи, помисли Пардајан, ствар ће се тако заплести да ћу ја још имати изгледа да се извучем.

— Добро! продужи краљ. Иди те одма у дворац Мем и реците маршалу од Данвила да хоћу да говорим с њим.

— Заповеда ли ваше величанство да идем сам?... или с пратњом?

— Сам, разуме се сам! Није реч о затварању. Ви мислите да сте у кабинету моје госпође мајке!

Карло IX. је често чинио овакве испаде.

Капетан се дубоко поклони и изиђе.

— А сад, сире, рече Франсоа од Монморансија, треба да кажем вашем величанству да сам дошао да тражим правду и да ћу пред вама оптужити маршала од Данвила за клевету, лаж и отимачину. Ах! сире; рече Франсоа жестоко видећи покрет краљев, ја већ погађам вашу мисао! Ви хоћете да ми кажете да у Паризу има судија и да њима треба да поднесем своју жалбу. Али ви сте сами судија у краљевини, сире! Но ја се не обраћам само на вашу владалачку правичност! Ја се обраћам и на вашу част! Страховите ствари које морам да вам испричам треба да остану тајне. И пре но што бих то изнео пред радозналe судије, пре но што бих допустио да падне у блато част мога имена за које сам поднео толике жртве, да бих сам себи дао задовољења... Ваше величанство ће ме одмах разумети .. У питању је једна жена .. две жене... две мученице... Једно је кћи, коју је још од рођења постигла најстрашнија несрећа, јер ју је отац напустио... друго је мајка, достојна сажаљења због дуготрајне неправедне казне, коју је њутећи поднела, достојна дивљења...

(наставиће се)

Први пут!

Од данас 15 о. м. отпочеће се точити само у

Хотел „Балкану“

Чувено пиво

СТ. САЛВАДОР

Ово се пиво точи само један пут годишње, а трајаће *само* неколико дана. Осим чаша има га и у *флашама*. 91 1—1

Походна одела

ОФИЦИРСКА И ВОЈНИЧКА

израђује кројачка радња

Стојана Симића и Брата

Београд (спрам „Коларца“)

83 4—10

Грађанска Банка

Има **искључиву продају портланд и роман цемента** из рајаче и поповачке фабрике цемента.

Купци нека се за све поруџбине цемента изволе обраћати Грађанској Банци. 82 4—5

Коже је потребно

Предајем одмах радњу ужичких производа због одласка на моје имање у Мачкат.

Богдан Златић
златиборац

80 6—6

Кафана

која одлично ради; услед промене занимања

Предаје се

За услове обратити се на

Жика Радовановића

у дикерџијској радњи *Мих. Димића* на Вел. Пијаци.

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

НОВА РОБА — изврсне

Кобасице „ТУРИСТЕН“

„TURISTEN WURSCHT“

1 кгр. Дин. 3.

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Крал.-Српског Дворског Лиферанта

Београд — Теразије

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић,“ Бранкова ул. бр. 16. Такође јавља г г. кафеџијама и хотелијерима да има на продају готових **јеловника.**

18000

Осамнаест хиљада комада зрелих калемова разне винске и и сталске лозе на свима америчким подлогама продаје у свом лозном расаднику.

фебруара 1909 год.
Сићево

Железничка станица Сићево

Тодор Ђ. Раденковић
економ

86 3 10

Кафана „ЛЕПИ ИЗЕД“

(Кнез Милошева ул. број)

Издаје се под кирију од 1 маја ове год., ако и раније. Јавити се Стојану Пајкићу Косанчићев венац у кафани.

75 10—10

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ДА

најбољи алкални кисељ

Награђен највећом наградом „Grand Prix“ у Лиу и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим рационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим извором, при чему се не губи ни најмање угљене киселине и вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стоваришт**ед**

г.г. Глише Андрејевића Брата

Варош-Капија — Телефон бр. 2

*Поруџбине из Србије и иностранс*тва *прима и одмах извршује*

Аранђеловачка Конзрција

Крал. Срп. Двор. лиферанти

Аранђеловац. 5 60

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШНА

Д-ра Јована Ђурић

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиролин** одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију онах болести, где се **сиролин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашних дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЈЕЛТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на скрефулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли но и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Моју, за трајање код пијења или усљед промаје, хрипа и сналя кијање, јача корене осећих плаћања и спречава опадање косе Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 18—50

ВАЖНО ВАЖНО

КОРИСНА ПРИЛИКА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај код „Круне“

Кнез Михаилова бр. 31

Извештавамо наше поштоване потрошаче да смо сву робу поцутили са 25 од сто јефтиније од садашњих цена, исто чинимо услед нагомилане разнокрсне робе као:

Свиле и Атласа у врло лепим и најмодернијим дезенима и глат за венчање и жалује.

Атласа и Сатина за јорган у 160 см. ширине у свима бојама.

Штофова за женске хаљине и костиме.

Авгенпст хаљине од тиланглеа, свиле и фиде.

Фиде и у тилу пиквен штофа, чипака и аџиза.

Попелина и етамина у свима најновијим бојама.

Штофаних гарнитура (конертуна).

Завеса вунених и чипканих. Сторена вилиперових.

Гарнитура кончаних и ланених за 6 и 12 персона белих и у боји.

Цвилиха за душеке и ролетне у лепим најновијим шарама и сасвим постојаним бојама.

Платна у разним ширинама за све употребе.

Белог пирхета шире и шпир.

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МУШКА ОДЕЛА са 40 од сто јевтиније услед искључења истог артикла. Распова врло јевтино.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — Поруџбине вршимо уз доплату.

С поштовањем

37 20—20 **БРАЋА Х. ГАБАЈ.**

ПАЖЊА

Занатлиска Кредитна Банка

Позива овим све *своје акционаре као и чланове отсека — за куповину држав. лозова* — који су заложили са месечним уплатама, да исте измире пре конца овог месеца; како им се удели не би према правилима поништили.

Београд
10. фебр. 1909. 88 2—3 **УПРАВА.**

Хотел „АЛБАНЕЗ“

Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бериет. Љубитељима пива обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК“ продаваћемо ваш радње по 30 п. дин.

Телефон 869. Београд — Васина ул. бр. 6. **Телефон 869.**

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ“ и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок“** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin“ признато као изврсно средство против *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и плућања крви.* **Цена ½ динара.**

„Saparin“ одлично средство против нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од венередних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај“ пакета ½ **дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА“ у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА“ Београд* 1658 2—2

Овим извештавамо цењене наше потрошаче, да смо и ове године нарочито спремили чувено

ЦРНО ПИВО

оно исто, које смо ранијих година продавали под именом

„Српски Салватор“

То *Црно пиво* одлежано је и изврсног је квалитета, те га зато најтоплије препоручујемо свима нашим потрошачима.

Потрошња тог *Црног пива* одпочеће 15. фебруара о. г. и трајаће само кратко време, а цена му је скупља од белог пива са 4·— дин. по хектолитру и 6·— динара по 100 флаша.

Парна пивара

191 5-10 **И. Бајлони и Синови**

Своме милом и непрежаљеном покојнику

Михајлу С. Протићу

Крал. Срп. дворском апотекару

даваће породица четрдесето дневни помен у понедељак 16. ов. мес. у 11 часова пре подне у Вазнесенској цркви.

Моле се пријатељи и познаници да присуствују овом тужном помену. 87 2—2

Са неизмерним болом у души јављамо својим сродницима, пријатељима и осталим познаницима да је наша добра и никад непрежаљена супруга, мати, кћи и т. д.

† Љубица

Преминула 11. овог месеца у Смедереву у 30 години после дугог и тешког боловања а 12. истог месеца сахрањена је у породичној гробници уз велико учешће овдашњег грађанства.

В ома смо захвални овдашњем грађанству, које нашу малу покојницу отпратн до њене вечне куће, а тако исто и свима осталим сродницима, пријатељима и познаницима који се сетише те нам у овој великој несрећи даваху утехе лично, путем телеграма и писама.

18. фебруара 1909. год. у Смедереву.

Ожалошћени: супруг: Светозар П. Дамјановић, економ из Смедерева; деца: Јелица, Божидар, Александар, Миланка и Радмила; мати Милица; сестре: Миленија Јов. Месаровића и Косара Богићка; свекар Петар М. Дамјановић, економ; св крва Станица; девер Јеврем; зова Савка; јетрва Ружица и остала родбина.

89 1—3

Персиди Анастаса Павловића и Милану А. Павловићу трговцу, част је изјавити усрдну захвалност свима који су им приликом смрти почившег Анастаса изјавили саучешће, као и свима онима, који су покојнику при сахрани указали последњу почаст.

216 3—3

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8, за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1·50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ПОНЕДЕЉАК 16 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 47. | Телефон 821.

Службено саопштење наше Владе

Пошто је међународни положај због јесенашњих догађаја на Балканском Полуострву непрестано мутан и очекује коначну међународну расправу, природно је, што се, тога ради, на све стране проноси гомила узнемирљивих и раздражљивих гласова једна за другом. Краљевска Влада је с потпуном свешћу о својој одговорности примила на се тешко бреме старања за интересе и тековине српског народа и посведневно чини кораке да се приликом расправе међународног положаја на Балканском Полуострву и српске жеље саслушају и расправе на европском суду. Ослањајући се на досадашње од Европе признато потпуно коректно држање, Краљевска Влада не престаје уздати се у справедљивост Европе и у њена добра расположења према Србији, дубоко уверена, да је Србија, својим понашањем, одговорила очекивањима Европе.

У исто време Краљевска Влада очекује од грађанства да с потпуном резервом предусреће разне узнемирљиве гласове, којима је често веома сумњив извор, тим пре што може бити уверено да Краљевска Влада будним оком мотри на ток догађаја. Поред свега што суседна монархија предузима знатније војне припреме и покрете на граници, Србија је с њом све до сада сачувала правилне односе, и Краљевска Влада жели да се они сачувају и у будуће!

Сви гласови о прекаду наше границе, Београда, и других положаја на граници немају места, пре него што би се чуо глас Европе, у који Србија гледа с највећим поверењем. С тога се свако умољава да узнемирљиве, по највише са свим лажне гласове предусреће са заслужним неповерењем. Краљевска Влада је одговорна пред Европом за правилно држање на границама, и с тога се очекује од свачијег понашања да следује овом захтеву интереса српских и да у свему, и речима и делом, помогне Краљевској Влади у овим озбиљним тренутцима најкоректнијим држањем и потпуном умереношћу.

ТАЈНА КОНВЕНЦИЈА С АУСТРО-УГАРСКОМ

Господину Директору „Правде"

Драги Господине Адамовићу,

Поводом чланака г. Стојана Протића у „Делу" и чланака у „Дневном Листу" о Тајној Конвенцији с Аустро Угарском од пре 28 година, ја сам написао не толико одбрану те конвенције, колико објашњење политичких прилика, у којима је она закључена, политичких побуда из којих је потекла, политичких циљева, које је желела да постигне, а изложио сам у томе напису и како је она закључивана и потписана и шта управо у њој има.

Имао сам намеру да са вашом дозволом штампам тај напис у вашем праведно уваженом и популарном листу.

И ако сам ја писао тај напис просто као беспристрастан и истинољубив историк, а не као интересовани политичар, и ако тенденциозност и неправедност горе поменутих чланака нису нимало помрачила моју свест да ја за то дело, за које сам свагда узимао и сада узимам пуну и искључиву одговорност, дугујем народу српском и његовој историји чисту истиву и само истину, и ако дакле тај мој напис не би с разлогом могао дати повода каквој горкој и дуготрајној полемици, опет ја сад налазим да штампање тога написа, који би бар индиректно био и одговор поменутим чланцима, треба да одложим за неко време. А ево зашто.

У објашњавању прилика, које су мене одредиле да тражим бар привремени пријатељски споразум с Аустро-Угарском, неизбежно је било описати карактер и резултате ондашње руске политике на Балкану. У данашњим моментима, у којима Србија може доћи до колико толико повољних резултата, тек само акцијом Русије чини ми се да би од мене било и некавалерски, и нетактично, и неполитично да јавно причам о Сан-Стефанским неправдама српском народу.

Објашњавање побуда, из којих сам ја пре двадесет осам година држао да је у интересу народа српског да се бар привремено води политика пријатељских односа са суседном нам великом силом, могло би се у садашњим моментима, у којима фаталност једна потискује и Србију и Аустро-Угарску у један за њих обе неизбежно фатални рат, тумачити као тенденциозно. Ја не желим да се излажем томе. Још мање могу у садашњим данима желети да од мојих идеја и историских причања пада ма само и једна празна и ништавна сенка на пут, којим влада српска мисли да јој је дужност да води народ српски. Образовање коалиционог кабинета, коме је г. Стојан Новаковић председник, коначно ме је одлучило да моју реч о тајној конвенцији с Аустро Угарском одложим на времена у којима ћемо се хладније, искреније и правичније и за опште интересе безопасније моћи о томе разговарати. А надам се да ће ми и тада „Правда", без предрасуде и без предубеђености, учинита љубазност коју ми чини данас објављујући ово моје писмо.

12. фебруара, у Лондону.

Ваш искрен поштовалац,
Чеда Мијатовић

ФРАНЦУСКА ШТАМПА

Последњих дана код српске читалачке публике завладало је јако огорчење против француске штампе. Њено писање је оквалификовано код нас као просто *неморално*. Француска, која је била у српском народу омиљена као ни једна западна сила, изгубила је од симпатија за ових последњих неколико месеци све што је за 50 година текла.

И ако смо и ми јако дирнути тако неочекиваним држањем париске штампе, ипак налазимо да је овде њено држање погрешно схваћено, и сувише брзо осуђено.

Пре свега, публика је побркала француску штампу са оним листовима само, који у Београд стижу. То није све једно. У ствари је велики, највећи део француске штампе наклоњен Србији, и ако не оволико колико њена праведна ствар заслужује, а само „Temps" стоји на страни аустриске политике. На жалост, „Temps" је баш лист, који од свих француских листова, у највећем броју долази у Србију, а уз то има репутацију: да исказује мишљење француске владе. Но ово последње није сигурно, а нарочито није тачно.

Најзад и сам „Temps" није писао у тако непријатељском смислу, последњих дана, као што се овде разумело. Срби су сад мало раздражени и нагли, па их свака резерва боли и буни.

„Temps" је у главноме казао ово:

Аустрија неће ни пошто да да Србији територијалне компензације; шта више, њу та српска претензија вређа, и она хоће да натера, ма и оружјем Србију, да од тог захтева одустане. Србија те захтеве истиче, једино што се нада у помоћ које од великих сила. Ако Србија не одустане, Аустрија може заратити, а то ће довести до европског рата, а ако велике силе одбију да Србију подрже у њеним претензијама — Србија мора од својих захтева одустати, и тиме ће се мир сачувати, али ће зато силе настати да, Аустрија да што веће *економске* компензације Србији. „Temps" жали Србију, њена га судба интересује, Француска је пријатељ Србима, али ради *територијалног повећања Србије* на које Србија правно, легално, нема права, Француска не може ратовати ни пристати на европски рат. У том случају кад треба жртвовати претензије Србијине или мир Европе — избор је у Француској учињен.

На такве идеје је баш *париска* штампе реагирала! „Debats" су казале: да они не траже од једне ма и слабе државе, да се пред силом поклоне и своје право и идеале напусте, а „Echo de Paris" је рекао: да таквом политиком „Temps" иде, да поквари савез с Русијом

„Temps" се бранно и допунио своје мисли:

Ми не мислимо, вели, да је у питању опстанак Србије или њено крњење, него само њене претензије. Србија не губи анексијом у ствари ништа, сем *илузије*, за које ће јој се платити економски што се може скупље. Ми не кваримо савез с Русијом јер се она није ангажовала да подржава претензије Србији на територијалне компензације. Русија није то обећала Србији, а ако би се Русија ангажовала и за то, Француска би стојала чврсто уз Русију!

Ето то је све

А ми на то само ово велимо: Србија не може, не сме и није у стању послушати савете никоје па ни свију сила и напустити своје „претензије." Велике силе могу пресирати Србију, па ће ипак до рата доћи. Србија може пропасти, али попустити не може. Мир ће бити нарушен, ако се Србији не учини правда Ако је Француској, Европи стало толико до мира: нека утичу на Беч, од њега зависи хоће ли Србија остати мирна!

И још ово: није тачно да се Русија није ангажовала за територијалне компензације Србији. На против, Русија је у више прилике и на разне начине, то Србији обећала; то Србији обећава цео руски народ.

Србија дакле, неће натраг, па ма какве кораке Европа предузимала. Што више навалује — све ће јаче пући!

СТРАХ У ПЕШТИ

— телеграм „Правди" —

Шабац, 14. фебр.

Мало час једна велика пештанска фирма упутила је на једног врло виђеног грађани на шабачког, чије име из познатих обзира, прећуткујем телефонско питање:

— Је ли истина, да је у Србији наређена општа мобилизација?

Тај шабачки грађанин, који од дужег низа година стоји са том фирмом у трговачкој вези, одговорио је овако:

— Није наређена мобилизација. Чекамо да ви то први учините. Изволите, ако је по вољи

После овога одговора пештански трговац, који је видно био поплашен, откривао се и рекао:

— Хвала Богу!

Српски поверљив меморандум

Из обавештених париских кругова доноси дописник „Н. Сл. Пресе" да је нова српска влада приликом примања управе земаљске, послала важну поверљиву циркуларну ноту. Али је тај меморандум предат само кабинетима у Паризу, Лондону, Риму и Петрограду, а не и у Берлину и Бечу.

О садржини тог меморандума дописник вели:

Српска влада почиње изјавом *да ће наставити политику своје претходнице*, жељећи да мирољубивим средствима заштити интересе Србије и њене животне потребе.

Влада се обвезује да ће сачекати надлежну одлуку сила и *избегавати све што би могло довести до оружана сукоба између Србије и Аустро-Угарске.*

Новаковићев кабинет даље објављује *да не мисли предузимати никакве војне мере*, и ако би такве мере биле оправдане оружањем Аустро-Угарска и претњама аустриске штампе.

Меморандум завршује тиме, да ће се поновити већ издате наредбе, којима је задаћа да се избегне сукоб и да се на граници одржи ред.

ФРАНЦУСКИ ПРОГРАМ

ЗА ПОСРЕДОВАЊЕ

Како париски дописник „Н. Сл. Пресе" дознаје, Француска ће за посредовање сила у Београду предложити силама овај програм:

1. *Србија се позива да се одрекне свих захтева о територијалним компензацијама.*

2. Силе обећавају Србији *помоћи је да од Аустро-Угарске добије привредне користи.*

3. *Србија се журно позива да престане с даљим оружањем.*

4. Ако Србија престане на ове предлоге сила, ове јој обезбеђују услуге у даљим преговорима.

Најзад се изјављује, ако Србија безусловно одустане од захтева о проширењу територије и ако одустане од даљег оружања, *обезбеђују јој готовост* (le bon vouloir) *Аустро Угарске да са Србијом преговара.*

Пошто се мора претпоставити да је француска државна канцеларија, истичући овај програм, већ обезбедила пристанак главних заинтересованих страна, нарочито Аустро-Угарске и Русије, то ће се лако постићи једнодушност сила за помирљиву акцију у Београду.

Што се Немачке тиче, дописник уверава да сме изјавити, да она потпуно дели француско гледиште о начину поступања у овом питању. Пошто је саветовала посредовање у Београду, Немачка није мислила само на једностраву акцију, *Ако Срби дају потребне изјаве о свом одрицању и пристану на мирољубиво држање. Немачка би желела предложити да се почну преговори између Беча и Београда.*

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Нови „велеиздајници"

Како јављају загребски листови, осим Бранка Јајића сељака из Петриња, ухапшен је због „велеиздаје" још и Живан Јовановић из Сланкамена. Веле да је код Живана Јовановића нађено 34 динамитска патрона.

Штрајк у Босни

У руднику Бреза у Босни букнуо је пре неки дан делимички штрајк због рђаве радничке плате. Између радника и власника рудника посредује руднички капетан Гринер. — У долачкој фабрици жижица почели су штрајковати свих 152 радника. Штрајкаши се држе мирно. Штрајк су отпочели за то, што је отпуштена једна радница.

Дневне вести

Вести из Петрограда. По једној петроградској депеши, у руском министарству спољних послова не поричу начелну готовост Русије за заједничку преставку у Београду, али се додаје да Русија у садашњим преговорима навађује да корак сила буде у што је могуће блажој форми,

те да се штеди достојанство Србије. Због тога још није утврђено време кад ће се учинити преставка, али је потпуно оправдана умиреност која је од онамад настала, јер нико неће рат.

А Агенција Хавасова, која је јавила да је Русија пристала на заједничко посредовање, сад јавља да пошто се још ништа незна о диспозицијама нове српске владе, *Русија ће се промислити, па можда чак и отезати да се коначно придружи немачком предлогу о заједничком кораку сила у Београду.*

Руско посредовање О пристанку Русије на колективно посредовање Русије у Београду јављају из Петрограда парискоj „Либерте", да је руски министар спољних послова Извољски изјавио жељу, да се предмет и форма посредовања јасно утврде, јер ће се Русија придружити посредовању само за то, што од њега очекује повољан резултат за Србију.

Неистинита вест. Јуче се по варошн пронео глас да је Турска забранила провоз ратног материјала за Србију, што не стоји у ствари.

По споразуму који постоји између нашег и турског министарства војног, мора се свака пошиљка пре но што приспе у Солун авизирати турском министарству које у том случају издаје наређење за претовар и експедицију. За извесну пошиљку која је стигла у Солун то није било учињено, према чему није ни дошло наређење станици солунској за пропуст из кога разлога није пошиљка ни експедована. Ово је учињено накнадно и за 2—3 дана пошиљке ће приспети у Србију.

Вера у успех посредовања. Један берлински телеграм париском „Тану" потврђује, да се још воде преговори међ силама о заједничкој акцији у Београду и да *у Берлину веома верују у успех те акције.* Тај службени оптимизам, вели „Танов" дописник, заснива се на мирољубивим уверавањима добијеним из Беча.

Ситуација у Београду. Бечка „Југословенска Кореспонденција" овако описује ситуацију у Београду: Ситуација је у главном иста, расположење политичких кругова и штампе врло поуздано. Једна министарска седница бавила се о телеграмима српског петроградског дипломатског заступништва. Изгледа да су извештаји из Петрограда трајно повољни. За оцену ситуације значајно је то, да *у Београду без нервозности очекују евентуални заједнички корак сила и да се учешћу Русије у таквој акцији не придаје онај значај, који се у иностранству придаје таквој акцији сила.* Многи моменти казују *да је Русија дала Србији извесна обећања позитивне природе, због којих су у Београду тако сигурни.*

Српски меморандум. Београдски дописник „Н. Сл. Пресе" дознаје „из поуздана извора", да ће се меморандум послати силама тек кроз који дан, јер влада мисли у њему учинити неколико измена редакционе природе. *Делимично оштар тон ублажиће се.* Те измене учиниће влада по савету руског посланика Сергијева.

Турско-бугарски споразум. „Н. Сл. Пресе" добила је из Софије вест, која до сада ни с које стране није потврђена, да је између Турске и Бугарске постигнут споразум на основици бугарске исплате Турској од 125 милијуна динара.

Селе се. Јуче је у Земуну добио наредбу командант 71. регименте генерал Филиповић — Србин, да са својом регименто у року од 2 дана буде спреман за полазак у Галицију. На место ове регименте долазе у Земун пуковн у којима су Пољаци и Мађари.

Формула за посредовање. У Берлину је израђује формула за посредовање сила у Београду. Та ће се формула после саопштити француском кабинету и после прочуења и евентуалне допуне, тај ће се немачки предлог поднети петроградском кабинету. Берлински кабинет ће свој предлог саопштити и у Бечу.

Бинерт о ситуацији. У конференцијама с немачким посланицима изјавио је аустриски министар председник **Бинерт**, да се спољни положај поправио.

Поткупљују Србију. „Најес Винер Журнал" има из Берлина вест, како су из Берлина дали миг у Бечу, да Србију задовоље накнадом од 30 милијуна круна и да барон Ерентал није противан томе.

Оптимистичко схватање у Берлину. Берлинском дописнику „Н. Сл. Пресе" саопштено је с берлинског меродавног места, да *у Берлину није стигао још никакав извештај да се Русија службено придружила кораку сила.* Али се то очекује кроз најкраће време, и услед тога је у Берлину трајно оптимистичко расположење.

Коминике. Влада је данас издала званични коминике у коме објашњава политичку ситуацију Србије, у којој се она данас налази.

Пуцали на финансе. Јуче изјутра једна аустријска патрола „штрајфуна" а на месту званом „Беле воде" у округу подринском, кад је опазила наше финансијске страже — свега двојицу — опали плотун на њих али није ни једног повредили. Ватром из пушака наши су одговорили, услед чега се њихова патрола повукла.

Дупли колосек. На прузи Земун — Инђија ради се грозничавом брзином дупли железнички колосек, који ће бити за неколико дана готов, а осветљен великим богн лампама из земунске електричне централе.

Био у заблуди. Наши се читаоци сигурно још сећају оног скандала који је пре две године избио у глав. благајни министарства финансија, када је благајник Андра Петровић оптужио своја начелника г. Панту Маноиловића, да му је овај украо из касе пакет банака од 10.000 динара. Тај је скандал пуцао по своj нашој штампи и Маноиловић је због њега пенсионисан, да би му се бар пенсија спасла.

Андра Петровић је тада причао све детаље о овој крађи тако верно и логично да је цео свет био његовој страни и веровао, а сад је на суду — коме га је Маноиловић тужио због клевете — изјавио, *да је био у заблуди* кад је о Маноиловићу све оно причао и говорио.

Дакле у заблуди! И због те његове „заблуде" толики скандал и брука и по државу и по Маноиловића? Е нећемо тако г. Андро Петровићу, има ту нечег другог а не само заблуде. Наћићемо ми то не брините.

III-ћа партија. Данас ће ступити на вежбу трећа партија резервиста другог позива у поједине пешадијске пукове, артилерију и коњицу. Они ће бити свега 15 дана на вежби.

Распуштене школе. Све основне школе у Земуну распуштене су и оне ће се употребити за болнице.

Кажњени. Марко Јанковић бив. слуга, Катица Петровић служавка и Сима Тупић беспосличар кажњени су са по 10 дана затвора због скитње.

Мртвороћенче. Синоћ око 6 и по сати ноћни стражар бр: 341. нашао је на Грантовцу у једној финој кутији од папундекла мртвороћено дете. Он вели да га је нашао на первазу куће г. Косте Тимотијевића бив. министра. Дете је предато бабици, а полиција је предузела трагање.

Дунавски Кредитни Завод. Последњи је дан данас за полагање заосталих седељних уплата свију акционара Дунавског Кредитног Завода, и сваки акционар који је изостао са 10 недеља биће избрисан и његове акције по ништаће се, ако још данас уплату не положи.

Биоскоп „Олимпија" Обраћа се пажња п. публици на програм слика које приказује биоскоп *Олимпија" код „Такова,"* нарочито за данас и сутра: поред природних и комичних слика приказују се — данас и сутра — и две драме *„Грешница" и „Манон Леско."*

Улазна цена I ред. 1 дин. II ред. 0.60 п. д. Почетак у 9. час у вече. Дневна представа недељом и празником у 3. час. по подне у пола цене.

Најновије. Само три дана код „Такова" биоскоп позориште приказиваће најновије доживљаје најчувенијег детектива „полицајца" *Шерлока Холмса.* У програму су још *шест тачака,* слике су из природе и комичне а досад невиђене у Београду.

Препоручује се п. публици да посетом изволи се уверити да се само код „Такова" могу видети невиђене и врло интересантне слике.

Улазна цена I ред 1. дин. II-0.60 почетак у 9. час. у вече.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

Председник француске републике Фалијер изјавио је преко француског посланика у Берлину цару Вилхелму своје задовољство што је закључен немачко француски споразум о Мароку.

У Угарски посланик Карл Кмет намерава у угарском сабору поднети интерпелацију, којом тражи да се роман руског песника Арцибачева „Сањин" забрани због његове тобожње неморалне и нерелигиозне тенденције.

§ У Паризу је од капље у срцу умро у 49. години живота познати карикатуриста Каран д' Аш. (Карандаш писаљка). Право му је име Маноило Повре.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Зарад истине

У јучерашњем броју нашег листа донели смо вест, да је српски посланик у Петрограду, коме нико живи не зна име, био позват на ручак код великог кнеза Михаила Александровића. Сад ту нашу вест у толико исправљамо, што изјављујемо, да тај ручак није био код великог кнеза, већ код г. Извољског. На своју велику жалост његово царско височанство велики кнез Михаил, једини брат царев, још није имао то ретко задовољство, да упозна нашег посланика.

РАЗГОВОР СА
ЂОРЂЕМ ХРИСТИЋ-ОБРЕНОВИЋЕМ

— Историја једног „претендента" —

Сензационни плакат — Ројал Варијете — 13 тачка — Претендент жонглер — Његова песма — Кроз пречен јабуку — После представе — Интервју — Атентат у Цариграду — Напуштен од света — Пашићева подвала — Шта га чека? — и т. д. и т. д.

Пре неколико дана отпутовао је у Пешту један београдски трговац ради састанка са једним трговцем из Беча, који се баш у то време бавио у Пешти.

Бечлија је био одсео у најелегантнијем пештанском хотелу „Угарија", који се по своме уређењу и елеганцији може мерити са првим хотелима највећих вароши.

И наш србијанац није био баш штедљив човек. И сам је волео луксуз, нарочито луксуз на страни, с тога је био веома задовољан и по мало горд што бар за кратко време може уживати све удобности и пријатности једног луксузног и добро уређеног хотела.

Пошто су се сити наразговарали и о пословним и о приватним стварима, јер је бечлија живео дуже време у Београду где је научио добро српски, сиђоше из собе и уђоше у елегантну трпезарију, јер је већ било време вечери.

Вечера је текла весело. Сваки трећи залогај заливан је дивним токајцем. Што су били ближе крају вечере расположење је све више расло а, у већ другој флаши токајера, једва ако је било остало толико вина, да дно флаше покрије.

Пријатељи се погледаше и за час се обрте пред њима и трећа флаша.

— Наравно, да нећемо у кревет — рече бечлија и погледа испод ока нашег србијанца.

— Па... како хоћете... Ви знате, да сви ми из Београда мало спавамо кад дођемо код вас „горе" — одговори наш србијанац смејући се.

— Штета би било не одштетати овако лепу вечеру и не искористити ово расположење после одличног токајца. — Је л' те? И ви тако мислите! просто се умиљаваше бечлија, који је имао великих симпатија према своме пријатељу из Србије.

— Па наравно! Ја вам стојим на расположењу, чак шта више је сам вам благодаран на предлогу и сигуран сам, да ћемо се пријатно провести.

И после неколико тренутака обојица шетаху широким пештанским улицама.

У живом разговору, где да најпријатније проведу вече, најпре се пред великим хотелом „Ројал".

Обојици се задржа поглед на једној малој згради, израђеној у сецесионе стилу, осветљеној хиљадама сијалица. Са десне и леве стране украшеног уласка, беху на великој за плакате удешеној табли, два огромна плаката — рекламе.

— Ово је „Ројал Варијете". Ту се човек може пријатно провести. Хајдете баш да видимо програм! — говораше бечлија.

Прињоше плакату.

Наш пријатељ не знађаше мађарски, с тога није ни могао ништа сазнати из плаката, али, му се задржа поглед на крупним словима, којима беху латиницом исписане ове речи:

Ђорђе - Милан Христић – Обреновић

— Шта значи, Бога вам, ово? Да ли ја ово тачно читам? Не пише ли овде: Ђорђе Ми..лан.. Христић... Обре... новић? запита наш пријатељ сричући ове речи.

Тачно, тачно, Ђорђе — Милан Христић — Обреновић... „претендент на српски престо" продуцираће се вечерас у „Ројал Варијете-у". Он се већ петнаест дана продуцира у вариетеу и за његово „ступање на позорницу" чињене су огромне рекламе, које су заинтересовале целу Пешту а нарочито отмен женски свет. Ево, једне забаве за вас. Ако хоћете могли би ту провести вече.

— Лагао бих вас кад вам не бих признао, да ме овај плакат није заинтересовао. Ако вам, дакле, не би било досадно, могли бисмо извадити карте.

Бечлија одмах дође свој пристанак. Чак је био задовољан што му се дала прилика, да учини нешто пријатно своме пријатељу.

Одмах одоше на касу. Сва боља места у партеру беху већ распродата једва су могли добити два места у ложи на првој галерији.

Било је осам часова. Имали су, дакле, још пун сахат на расположењу до почетка представе.

(наставиће се)

ЖРТВА СВОЈЕ ДУЖНОСТИ

трагична смрт једног веселог брата

(Свршетак)

— Ја не видим председника. Ohy да га видим!

— Шта да га видиш, Ђорчо! Ево га колики је — поче један његов комшија, али се трже, јер сад и сам примети да председника нема.

— Утеко, животиња! Да се збаци — раздера се из свег гласа. Сви скочише на ноге.

— Издаја!

— Слаботиња!

— Животиња!

— Кукавица:

И маса других узвика стаде се разлегати по кафани.

— Ево га! Мортус! — Раздера се наједаред један члан који беше нагазно председника.

— Дижи се!

— На руке!

И двадесет руку подигоше председника у тријумфу. Почеше га обнашати око астала певајући мртвачки марш.

— Мртав пијан — узвикну један испустивши председникову главу. Онај до њега сплете се и испусти председника. Глава се отомбоши и председник лупи о патос али се и не помаче.

Остали га оставише и оборише

пиће. Пило се док се није попадало.

Ујутру наиђоше неки гости на кафу. Друштво се почело разилазити. Отишли су сви, који су се још могли на ногама бар толико држати да се добатргају до фијакера.

Остало је само њих четворо. Седели су за столом блenули и — пили.

Келнер праће палом председнику да га дигне, али се председник већ беше одладио.

— Мртав човек — дрекну келнер и узбуна целу кафану.

— Ко је м-ртав?.. Помумлаше она четворица и сасуше још по једну.

Скупише се гости.

Председник се заиста беше одладио.

— Како се зове, знаш ли — упита један гост келнера — треба јавити полицији и фамилији.

— Не знам! Они ће ваљда знати.

Гости приђоше оној четворици и запиташе их за име мртваца.

— Ко? — запиташе у квартету.

— Па овај господин што је умро...

— Ко умро?

— Па овај ваш друг, ваш председник!

— Ко ум-ро... Зар он?! Претвара се животиња, само да се извуче.

— Па добро... није умро... али, како се зове?

Сва се четворица замислише.

— Не знам!

— Ни ја!

— Ни ја! Ни ја!

Пиха! Ала су се ови нализали.

За то време беше један од оне четворице пришао председнику и лупио га ногом:

— Дижи се, бре, животињо. Шта се претвараш.

Али је председник мирно лежао.

— О, људи, да не знају ни име своме другу! То нисам никад видео, да се човек може тако напити! Чудно се један гост.

— Море људи, баталите, видите ли да је човек умро па...

— Па... ш..шта... ако је... у..мро.. умро је на дужности. То... је... његова... дужност и... била... ја како.

Узалуд су се сви мучили да дознаду име мртваца. Она четворица су се непрекидно исчуђавали и досећали, али, узалуд. Нико није могао да се сети.

Председник, који је умро на дужности, лежао је одавна у капели, а она четворица су се још вајкала о имену председниковом. Пило се и даље а с времена на време лупио би се по челу по неки од њих и узвикнуо:

— О, оца му, како му беше име? Не могу никако да се сетим.

Ко зна да ли му се могло дознати име, јер она четворица још се не трезне.

Мш.

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОМПАНИЈЕ

У топлој соби кварта теразиског — Ко је сауческих? — „Топина" авантура у Софији. — Хватање на легалу.

(наставак)

— А новаца? — запитах „Патка" не верујући му.

— Што си животиња? Ја да сам хтео нешто да кријем ја не бих морао показати три брезлетне и два пара манжетуша, али, ја нисам никада био такав, па нећу ни сада — љутну се „Патак".

— Добро, добро, шалио сам се — почех се ја правдати, јер сам увиђао, да ми не би ништа помогло ако би терао ствар у крајност. Него шта ћемо да радимо са тим драгуљима, које вреде толике паре, а које се тако тешко продају.

— Продаћемо Марији — предложи „Црногорац".

— Море мани је. Та нас жена просто упропасти. Ми крадемо за њу а не за себе протествоваше „Карика", који је страшно мрзео Марију.

— Ја бих покушао, да заложимо у Заложној Банци — предлагао је „Зеленбаћ".

— Боље, да покушамо у Занатлиској Задрузи. Тамо ће у нас мање посумњати, јер тамо одлазе занатлије — предложих ја, и сви се сложише.

Сутра дан однео сам све ствари у задругу, али ми нису хтели примити, јер нису имали пара, због ове новчане кризе.

Шта смо знали радити морали смо отићи оној аспиди Марији. Ни она није имала пара, већ нас упути неким женама и ми их продамо њима будзашто.

Бајић је слатко причао ову крађу. Правно је расположио лице само да одобровољи Савића. Међутим се Савић непрекидно правно озбиљан и љут.

— Добро, Бајићу. Али има много ситних крађа од којих је највећа крађа жица у телефонској централи. Те крађе нису извршили ни „Ћопа", ни „Тутун", ни „Дака", дакле, мора да сте их ви извршили. То је очигледно, и мене само чуди што их не признате — питаше Савић.

— Па јесте, те ситне крађе смо ми вршили. Где год се шта могло дићи испред дућана дизали смо.

И Бајић поче ређати дућане испред којих су дизали ствари. У Кнез Михаиловој ул. испред тог и тог дућана, у Коларчевој улици испред тог и тог, на Теразијама испред тог и тог, а кад је дошао на Васину улицу и почео ређати он погледа Савића и насмеја се:

— У Васиној улици нема ни једног дућана испред кога нисмо ма шта дигли.

— А жице? запита Савић.

— И њих!

— Коме сте продали?

— Марији.

— Пошто!

— 40 динара а вреде преко 100.

— Е тако те хоћу. Сад имам података о свима крађама и дању се на посао. А што пре будем ја готов, то ћете и ви пре изићи из затвора— расположено поче Савић.

— Са робије — поправи га Бајић.

Па сад видићемо!

Наставиће се.)

Отвјет

Г. Цвијетку С. Милошевићу

Окр. деловођи за округ моравски и у мал' не управнику пожаревачког казненог завода

Мото:

Исус Христос, рече својим ученицима:
„Чувајте се злих људи". Они га упиташе:
„А по чему ћемо их Господе познати?
Христос им одговори: „*Биће обележени*". (по народном предању)

(свршетак)

Много часније и поштеније, него кад ти господ. Цвијетко, узмеш из окр. благајне *120 динара*, да у архиви начел. окр. моравског нађеш један акт.

Па најзад г. Цвијетко, много часније, поштеније и са више разлога, него кад ти за продају окр. плаца у Јагодини, задржиш себи као њену награду *35 динара*, а имао си посла око издавања тапије, таман толико колико и цар гинеси.

Па узгред г. Цвијетко, да те упитам, како се разуме и цени твоја радња? Када се нареди извршној власти — начелнику среза беличког, да прода округлини плац у Јагодини. Извршна власт ово учини, и пошаље новац 13. фебруара 1908. год., ти пак од тог новца задржиш 85 динара и то: на име неке „евентуалне" таксе 50, а на име твоје награде *за рад око издавања тапије* 35 динара. Па на примедбе месне контроле — стављене оног дана, када си горњу суму задржао, — тек после годину дана шаљеш, начелнику среза беличког оних 50 динара, које ти начелник среске одмах и враћа као непотребну. Дакле, вар дотле допире твоје *правничко* знање, да треба нека „евентуална" такса, за послове који се врше по званичној дужности и коју таксу по закону купац плаћа?! А ја шта ли си намеравао са оних 85 динара, да којом срећом не постоји контрола!

Тражио сам награду од окр. одбора, за надзор при грађењу зграде за јагодински пространени суд; јер на ову по чл. 26. б закона о уређењу министарства грађевина, а на основи тач. 10. правила о додацима и особеним наградама техничког особља министарства грађевина од 1. августа 1907. г. КБр. 6235, *неоспорна права имам*. А да заиста права имам, у твојим је рукама г. Цвијетко, решење господ. министра грађевина од 23. јуна 1908. год. Бр. 4812, где је баш на питање окр. одбора господин министар грађевина одговорио да мени припада награда од 90 динара месечно, за све време док траје надзор над грађењем.

Ја сам пак г. Цвијетко Богу хвала и *душевно и телесно здрав*, те ми не треба никаква милостиња, ни ухљебише о коме ти говориш, како је окр. одбор дао — поклонио 600 дин. да се само не омета рад на грађењу.

Питаш, зашто не тужим, лице које ме је пре неког времена, на јавном месту питало, откуда ми нов фијакер и павилон летос подигнут??

Да некога тужим треба да је урачунљив човек, човек частан са којим би требао пред суд да станем. Па како је то лице стално њихано, то ево ти г. Цвијетко моје речи: како си ти већином у друштву тог човека, па и овом приликом — ако је то у опште могуће — када то лице буде трезно нека у присуству два пуноправна грађанина, каже откуда ми фијакер и павилон, тада ће мој стварбити, како ћу и на који начин себи сатисфакције добити. А буди уверен да се нећу као то лице, заклањати за кафански трошак, а најмање се заклањати за механско-кафанску уредбу.

Ја сам господ. Цвијетко имао свој фијакер и коње онда, када ти нисам имао да платиш кост Кости кафеџији од 36 динара. Ја сам господ. Цвијетко имао фијакер и коње онда, када си ти остао дужан Драгутину Михаиловићу 30 дина, а које ни сада нисо човек у недином положају — секретар и пуномоћник окр. одбора — платио нисам.

А но ће господине Цвијетко, да сад платиш трошак, који си ти учинио куповином етражарь Пантићевих за окр. зграду — начелство, када нисам сачекао да се ова куповина надлежно одобри; већ си у хитњи да ти се „*кишефт*" непоквари извршио већ и пренос тапија??

— *Сирота окружна каса!!*

Сад господ. Цвијетко, ако ти и овај одговор не буде довољан, и *уздрма се Бачка*, сачекај нека одређени комесар — на основи интерпелације у скупштини — прегледа твој рад, па ћемо ее онда поново разговарати.

8. фебруара 1909. год.
Јагодина

„Јако те цени и поштује"
Стев. Д. Губеревац
инжињер

РАЗЛИЧНОСТИ

Година 1909.

Календарџије од заната не знају ништа особито причати о новој 1909. години. Они причају само о „простој години", да те године влада планета Сатурн, која опошљавају многи месеци и три престе на. Што 1909. година почиње и свршава се петком, то се не допада праиоверним људима. Нова је година веома богата стогодишњицама; тридеска борба на слободу, Дарвин, Гледстон, Линколн, Вује славе стогодишњицу, Шилер 150. Калвин 400. дан рођења. Многе успомене на велике музичаре одликују нову годину; Шопен и Менделсон родили су се пре ето година, Хајди је умро 19. маја 1809. године. Тим поводом ће међународна музички конгрес бити у Бечу.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Госпођа с камелијама

Код Бране, у сали „Коларац" вечерас се приказује „Госпођа с камелијама" наравно с гостом. Гостује г. Аиђелко највећи српски фурунџија. У програму је и „телефон без жица."

ТЕЛЕГРАМИ

Париз. „Хавасу" јављају из Букурешта, да је румунска влада са обзира предострожности наредила спрему мобилизације корпуса на граници Србије.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Матиса Зенжо

превод с француског

(177)

XXXVII

У Луврy

Господине маршале, рече краљ са збуњењем које није могао да савлада, кад ви тако хоћете ја ћу бити судија у тој ствари. Ваше речи и ваше узбуњење показују ми да је у питању нека озбиљна ствар ваше породице која треба да остане у тајности. Говорите без страха. Ја вам обећавам правду и њутање.

— Ваше величанство је веома милостиво и ја се питам како да вам изразим захвалност којом ми је срце пуно.. Али, сире, да ли би било боље да целу ствар изложим у присуству свога брата због тога што су оптужбе против њега врло тешке.

— Имате право, маршале имате право!

Дуго њутање настаде после оних речи и прође скоро четврт часа у очекивању. Краља је му чила радозналост. Пардајан се питао како ће се све ово свршити. Маршал је непрестано гледао у врата.

Најзад краљ упита:

— Можете ли ми бар рећи ко су те две жене?

— Могу, сире. То су две сиромашне раденице.

— Две раденице? узвикну Карло IX пренеражен. Какве раденице?

— Сире то су везиље; од тог рада живе.

Рекавши те речи маршал учини очајнички покрет.

— А где станују? упита краљ. Ја сам и сам давао да ми се везу неке ствари и познајем неколико раденица у Паризу које раде тај посао.

— Сире, оне станују у улици Св. Дениса.

— У улици Св. Дениса! узвикну краљ. Према гостионици?

— Према гостионици „Чаробници" сире.

— Тако је! узвикну краљ пљеснувши руку о руку. Познајем је! то је несумњиво највештија везиља у Паризу.

Маршал је стајао пренеражен и узнемирен овим непојмљивим одговором.

— То вас изненађује? рече краљ туробно. Истина је. Ја волим да ходам сам по Паризу у грађанском оделу. Каткада је у Лувру веома досадно, господине маршале. Имате и ви својих невоља али имамо и ми наших. И тада тражимо онамо где мислимо да га можемо наћи искрени осмех, срдачан пријем, усне које не лажу, чело са кога можемо да читамо као са отворене књиге... У тим шетњама ја сам имао прилике да потражим какву вешту раденицу која... би ми израдила један посао. Ту раденицу нишао сам баш онакву какву сам желео њутњину, вредну и способну... Она је становала на месту које сте назначили.

Франсоа од Монморансија био је страшно узбуђен и блед.

Речи краљеве бацише нову светлост на тужне и бедни живот оне коју је он обожавао... оне коју је он напустио, отерао, осудио на мучне радове!

Грижа савести, очајање, љубав, освета, све се то ковитлало по његовој памети.

Дршћући, са хладним знојем на челу, он саслуша ове речи краљеве.

И када Карло IX, удубљен у сањарије о Марији Туше, додаде:

— Звали су је госпођа у црнини...

Маршал се даље није могао савладати. Из грудн му се оте јецање. И гласом промуклим од очајања он одговори.

— Госпођа у црнини!... Отето јој је и име и положај! За то што су је један несрећник и један зликовац слепо осудили! Несрећник је мој брат! А зликовац сам ја!.. Ја, која је љубомора заслепила! Ја који сам поверовао спољашним изгледима! Ја који за седамнаест година нисам предузео ништа да дознам је ли она жива или мртва!... Госпођа у црнини, сире, зове се Јованка, грофица од Пијена и од Маржансија! Она се звала војвоткиња од Монморансија!...

Пред овим открићем краљ застаде намрштен и замишљен.

Обрве му се набраше.

Он је о Јованци од Пијена знао оно што и сви остали: да се тајно венчала са Франсоом од Монморансија! да је брак његов разведен на наваљивање војводино код Хенриха II код папе.

Сем тога је знао да је његова природна сестра од како се удала за Франсоа живела од њега раздвојено.

По лицу краљеву Франсоа разумеде шта се догађало у његовој души.

— Сире, узвикну он, у овом тренутку није питање ни о каквом браку, који треба раставити или саставити. Ја сам дошао једино да од вас затражим правду... за две јаднице, које су после толиких несрећа истргнуте од једине среће која им је остала. Сире, када сам увидео да имам да поправим једну велику неправду, да изгладим једну страшну заблуду, у исти мах сам дознао да ће све моје старање бити узалуд: мајка и кћи сире, ишчезле су! Биле су украдене!... Само за то ја тражим правду! Дошао сам да тражим слободу за ту јуначку мученицу! Дошао сам да оптужим једног отимача... а тај отимач је овај човек!...

Први пут!

Од данас 15 о. м. отпочеће се точити само у

Хотел „Балкану“

Чувено пиво

СТ. САЛВАДОР

Ово се пиво точи само један пут годишње, а трајање *само* неколико дана. Осим чаша има га и у *флашама*. 91 1—1

Походна одела

ОФИЦИРСКА И ВОЈНИЧКА

израђује кројачка радња

Стојана Симића и Брата

Београд (спрам „Коларца“)

83 5—10

Грађанска Банка

Има **искључиву продају портланд и роман цемента** из рајске и поповачке фабрике цемента.

Купци нека се за све поруџбине цемента изволе обраћати Грађанској Банци. 82 5—5

Коме је потребно

Предајем одмах радњу ужичких производа због одласка на моје имање у Мачкат.

Богдан Златић
златиборац

80 6—6

Кафана

која одлично ради; услед промене занимања

Предаје се

За услове обратити се на

Илана Радовановића

у хиперцској радњи *Мих. Димића* на Вел. Пијаци.

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

НОВА РОБА — изврсне

Кобасице „ТУРИСТЕН“

„TURISTEN WURSCHT“

1 кгр. Дин. 3.

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Крал.-Српског Дворског Лиферанта

Београд — Теразије

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић,“ Бранкова ул. бр. 16. Такође јављам г г. кафеџијама и хотелијерима да има на продају **готових јеловника.**

18000

Осамнаест хиљада комада зрелих калемова разне винске и аталске лозе на свима америчким подлогама продаје у свом лозном расаднику.

фебруара 1909 год.
Сићево

Жељезничка станица Сићево.

Тодор Ђ. Раденковић
економ

86 4 10

Кафана „ЛЕПИ ИЗГЛЕД“

(Кнез Милошева ул. ћошак)

Издаје се под кирију од 1 маја ове год., а може и раније. Јавити се Стојану Пајкићу Косанчићев венац или у кафани.

75 10—10

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА

најбољи алкални киселац

Награђен највећом наградом „Grand Prix“ у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим извором, при чему се не губи ни најмање угљене киселине нити вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стовариште код

г.г. Глише Андрејевића и Брата

Варош-Капија — Телефон бр. 282

Поруџбине из Србије и иностранства прима и одмах извршује

Аранђеловачка Конзорција

Краљ. Срп. Двор. лиферанти

Аранђеловац. 6 60

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиродин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЈЕЗГИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одавно утире на шкрофулозну, малокрвину и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца рад узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Молу, за трајање ног знојења или услед промаје, хрипи и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 19—50

ВАЖНО ВАЖНО

КОРИСНА ПРИЛИКА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај код „Круне“

Кнез Михаилова бр. 31

Извештавамо наше поштоване потрошаче да смо сву робу попустили са 25 од сто јефтиније од садашњих цена, исто чинимо услед наручивање разноврсне робе као:

Свиле и Атласа у врло лепим и најмодернијим дезенима и глат за венчанице и вуалне.

Атласа и Сатина за јорган у 160 см. ширине у свима бојама.

Штофова за женске хаљине и костиме.

Авгепест хаљина од тиланглеа, свиле и феле.

Феле и у тилу шпиген штофа, чипака и вјенаца.

Попелина и етамина у свима најновијим бојама.

Штофаних гарнитура (конертук).

Завеса пуплених и чипканих. Сторова вилиширани.

Гарнитура ручних и ланених за 6 и 12 персона белих и у боји.

Цвилиха за душеке и ролетне у лепим најновијим шарама и сасвим постојаним бојама.

Платна у разним ширинама за сне употребе.

Белог перхета пике и шнир.

КОНАЧНО РАСПРОДАЈЕМО ШТОФОВЕ ЗА МУШКА ОДЕЛА са 40 од сто јефтиније услед искључења истог артикла. Реелова врло јефтино.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно. — Поруџбине вршимо уз доплату.

С поштовањем

37 20—20 **БРАЋА Х. ГАБАЈ.**

Дунавски Кредитни Завод

Позива све своје акционаре да положе заостале недељне уплате, како не би претрпели последице чл. 10. заводских правила, јер ће им се акције поништити.

Управни Одбор.

ПАЖЊА

Занатлиска Кредитна Банка

Позива овим све *своје акционаре као и чланове отсека — за куповину држав. лозова* — који су заложили са месечним уплатама, да исте измире пре конца овог месеца; како им се удели не би према правилима поништили.

Београд
10. фебр. 1909. 88 3—3 **УПРАВА.**

Хотел „АЛБАНЕЗ“

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црног вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК“ продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

Телефон 869. Београд — Висина ул. бр. 6. **Телефон 869.**

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ“ и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави „**Биљни Сок**“ може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin“ *признато као изврсно средство против кашља, катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin“ одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од извредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај“ противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА“ у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА“ Београд* 1658 2—2

Овим извештавамо цењене наше потрошаче, да смо и ове године нарочито спремили чувено

ЦРНО ПИВО

оно исто, које смо ранијих година продавали под именом

„Српски Салватор“

То *Црно пиво* одлежано је и изврсног је квалитета, те га зато најтоплије препоручујемо свима нашим потрошачима.

Потрошња тог *Црног пива* отпочеће 15. фебруара о. г. и трајаће само кратко време, а цена му је скупља од белог пива са 4·— дин. по хектолитру и 6·— динара по 100 флаша.

Парна пивара

191 6-10 **И. Бајлони и Синови**

Са неизмерним болом у души јављамо својим сродницима, пријатељима и осталим познаницима да је наша добра и никад непрежаљена супруга, мати, кћи и т. д.

† **Љубица**

Преминула 11. овог месеца у Смедереву у 30 години после дугог и тешког боловања а 12. истог месеца сахрањена је у породичној гробници уз велико уч шће овдашњег грађанства.

Вама смо захвални овдашњем грађанству, које нашу малу покојницу оторати до њене вечне куће, а тако исто и свима осталим сродницима, пријатељима и познаницима који се сетише те нам у овој великој несрећи дадоше утехе лично, путем телеграма и писама

13. фебруара 1909. год. у Смедереву.

Ожалошћени: супруг: Светозар П. Дамјановић, економ из Смедерева; деца: Јелица, Божидар, Александар, Миланка и Радмила; мати Милица; сестре: Миленија Јов. Месаровића и Косара Богићка; свекар Петар М. Дамјановић, економ; свекрва Станица; девер Јеврем; заова Савка; јетрва Ружица и остала родбина.

89 2—3

Персиди Анастаса Павловића и Милану А. Павловићу трговцу, част је изјавити усрдну захвалност свима који су им приликом смрти почившег Анастаса изјавили саучешће, као и свима онима, који су покојнику при сахрани указали последњу почаст.

216 3—3

„ПРАВДА“ прима огласе по умереној цени.

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | УТОРАК 17. ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРИКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 48. | Телефон 821.

Србијин одговор

Сад је ствар изашла јасно на чисто: Европа хоће да се заклони за Србију!

Познато је да су све велике силе, одмах по прогласу анексије, изјавиле, да то не може бити једнострани акт Аустрије, него по принципу проглашеном на Лондонској конференцији 1871 године, за измену status quo-a, су надлежне све силе потписнице. Положај Босне и Херцеговине је међународни акт, који се има регулисати кондертно. То су изјавили и Асквит и Грej, то је прогласио Извољски, па су тако говорили и Пишон и Титони. Извољски је чак додао: да ни споразум Аустрије с Турском не мења карактер њеног положаја, него само у неколико олакшава решење.

Турска и Србија су биле тим разбојничким актом Аустрије, оштећене, и одмах су протествовале. Аустрија је признала Турској право на накнаду и најзад јој дала неколико небушених гроша, а Србији није признала права на накнаду, али је изјавила да ће јој учинити некакве економске уступке. Србија није ни до данас главе осврнула. Она нема с Аустријом ништа. Србија је стајала од првог тренутка на становишту, које су све неполовске силе заузеле. она је поверовала изјавама одговорних министара осталих великих сила, (и то је била њена главна погрешка!) и изјавила: да пошто је питање Босне и Херцеговине међународно, то ће оно доћи пред међународни суд — конференцију. Конференција ће имати да решава о свима правима и интересима, који се односе на те земље, па ће Србија пред тај суд изнети и своје документе и своје захтеве.

То је гледиште Србије, оцењено од стране целе Европе као правилно: Али Србија није тајила: да ће пред суд Европе изићи са захтевом автономије за Босну и територијалних компензација за себе.

Аустрија је на то ћутала, док јој је горео тур на другој страни. Али од кад се поравнала с Турском, она се окреће Европи и претећи изјављује: Ако Србија не повуче свој захтев о територијалној компензацији, коју од мене тражи, него остане и даље на томе, ја ћу то сматрати као casus belli!

Држ' се гољо!

Европа се изгледа уплашила од те претње, па је пристала да од своје стране уплаши и Србију.

Европа не криви онога који је узрок снему овом поремећају, него криви онога, који је поремећен тим поремећајем. Европа не сме на Аустрију због Немачке, ма да је она узрок овој целој кризи, него се обрће Србији и чини њој неке представке! Европа не чини оно што је право, него оно што је лако. Аустрија је крива, али јој не можемо ништа, а Србија није крива, али њој можемо како хоћемо.

Узортирала се Француска, обесила нос Италија, приклонила главу Енглеска и издала Русија, па су све скупа заборавиле на своја гледишта и своје изјаве, које је Србија само прихваћала и којих се тачно држала, те се сад окреће на Србију и траже: да она одустане од својих захтева!!

Али оне треба пре свега да изјаве: јесу ли све оне већ одустале од својих захтева? Траже ли још да Европа решава о анексији Босне и Херцеговине?

Србија нема са Аустријом ништа да расправља нити што од ње да тражи.

Србија сматра да је питање о анексији питање међународно и да ће само Европа решавати о судби тих земаља, те ће према томе имати права уступати извесне делове босанске територије и пустити границе Србије до мора. А Европа има права да одузме целу Босну и Херцеговину од Аустрије или да јој те земље даде, има ваљда права да и Србији уступи известан део, који је оцењен као неопходно потребан за живот и независност Србије.

Према томе: Србија се не боји никаквог ултиматума од стране Аустрије, која је запала у блато и мисли да ће се лудим и каботенским претњама извући. Србија неће ратовати пре решења Европе, и према томе нико нема права да јој саветује уздржљивост. Али се не боји рата, ако би је Аустрија напала. Аустрија, која толико полаже на своје традиције, мора им и овога пута остати верна и извући батине.

Али Србија не може примити никакве представке од стране великих сила, јер оне имају пре свега да учине себи *представку*: о томе како то питање да реше. Ако ко разваљчи и позлеђује то питање, то су силе, а не Србија. По Србији би се то питање још у септембру решило, да је од ње зависило, као што то зависи од сила.

Србија се дакле, не само неће никад и ни под каквим условима и ни под каквим притиском, одрећи својих захтева, него не прима ни разговор о томе.

Ни једна српска влада не би смела такве захтеве примити, а ова данашња влада не сме на то ни помислити. Србија је узела ову владу да је што енергичније брани, а не да је што подлије изда. Г. Миловановић сад више није сам, да би могао поновити своју погрешку, која све више мирише на издајство из месеца августа пр. г. Уз њега седе на управи представници свију странака, који врло добро знају:

да може бити има силе која ће моћи савладати цео српски народ, али да нема те силе под небом, која ће моћи натерати Србију да одустане од својих захтева.

Још мање има људи у Србији, који би се смели усудити да подлегну и таквим захтевима.

Србија се не боји рата, то њена влада зна, она се данас може бојати само срамоте, коју јој може нанети само издаја!

Продаја

Белог робља у Америци

— Оригинално извешће „Правди" —

Њу-Јорк, 31. јануара

У дан, кад је прослављена сто годишњица рођења председника Линколна, који је ослободио црне робове, десио се у презбитеријанској цркви Парксајд један свршено необичан догађај: *продато је на јавној лицитацији две стотине белих робова, радника без посла!*

Ова продаја има своју историју у кратко у овоме, што иде. Пре десет дана у органу Хирстовом „American" изашао је један оглас, у коме се објављује: „продаје се један врло вешт машинист од 55 година".

Овај је оглас дао секретар Трговачке Коморе у Бруклину *Лаухлин*. Купац се врло брзо нашао и од то доба Лаухлин од беспослени радника добија једнако писма, у којима га они моле, да и њих прода, да би бар на тај начин осигурали себи сигурно парче хлеба. На тај начин Лаухлину је пошло за руком да нађе места десеторици радника без посла.

Кад се број молилаца толико увећао, да је прешао цифру 200 онда се Лаухлин реши, да их јавно прода у цркви. Тиме је мислио олакшати судбину тим двема стотинама бедних људи, а уједно произвести што јачи утисак на друштво и државу, да би се они постарали за масе радничке, које су без посла. Говоре, да је ово идеја не Лаухлинова, већ самога Уиљема Хирста.

Овзке јавне продаје људи нису у противуречности са америчким законима о ропству, јер се ова продаја врши не противу воље оних, који се продају, већ са њиховим потпуним пристанком, само на неодређено време и на неодређене послове.

Пре но што ће отпочети лицитација црква Парксајд била је препуна света. Када се првих тридесет људи, сви у црним маскама, појавише на платформи и кад се „№ 1" попе на дрвено постоље, музика засвира погребни марш из времена војне за ослобођење. Многе присутне даме ударише тада у плач и јецање.

Лицитацију је вршио сам Лаухлин. Имена продаваних људи нису казивана, већ су сви носили бројеве од 1 до 200.

— Нумера 1, каменџар, 24 године стар, здрав, без посла је осам месеци, жењен, има двоје деце, не пије! — објављује Лаухлин и лицитација почиње.

Купац, који је највише дао, излази са купљеним у пратњи секретара Лаухлиновог у споредну собу. Ту продани човек скида маску и са својим господаром потписује уговор о најму.

Од 200 душа продато је на овај начин њих 165 по средњој цени, која није ништа друго до плата проданоме, 50 дин. на недељу. То је минимална сума, са којом се у Њу-Јорку може колико толико живети.

Ова идеја наласка рада на овакав начин без сумње ће се развијати све даље. Сам Лаухлин рекао ми је, да ће овај посао предати у руке једног грађанског одбора, који ће покушати да образује у току идућег месеца.

Б.

ИЗ НАШЕ ДИПЛОМАЦИЈЕ

Наш лондонски представник

Ових дана могли су редовни читаоци енглеских новина прочитати у листовима велико британске престонице ове две белешке:

„Новонаименовани турски министар спољних послова Рифат паша, који је до сада био овде турски посланик отпутовао је јуче у Цариград да прими своју нову дужност. Он је намеран да сврати у Париз, Беч и Петроград на договор. По заповести краљевој изашао је да испрати новог турског министра иностраних дела први церемони мајстор фон Волш, који у име краљево поздрави Рифат пашу пожеливши му срећан пут. По том се са Рифат пашом поздравише: руски, грчки и турски отправници послова, као и сви чланови турског посланства и представник енглеске амбасаде у Цариграду. При самом поласку воза стиже на станицу јерменски свештеник у Лондону Мезроб Дер — Мезробијан у пратњи једног одборника овдашње јерменске црквене општине и поздрави на турском језику Рифат пашу, наглашујући да су сви отоманси овдашњи грађани најзадовољнији били за време Рифат пашиног посланиковања, а нарочито Јермени. Рифат паша се у кратко заблагодарио на говору и добрим жељама."

*

Представник Краљевине Србије у Лондону господин Славко Грујић, није нашао за вредно да испрати новог турског министра спољних послова. Он је свакако био задржан од овога много важнијим послом.

* * *

„Велики број присутника скупише се у руској цркви у Велбековој улици у 12 часова у подне (прошле недеље) када после литургије отпоче паростос за покој душе великог кнеза руског Владимира. На парастосу чинодејствоваше руски прота Е. Смирнов, капелан овдашње руске амбасаде. Краљ енглески послао је да га на парастосу заступа дворски маршал Викот Алтроп а од чланова овдашњег дипломатског тела били су присутни: отправник послова руске амбасаде М. Севастопуло, принц мирски, М. de Сиберт, барон Мајендорф, капетан Бер, капетан Поклевски — Коцијел, М. Дутковски, — Сви чланови овдашње руске амбасаде. Гроф Луји Чегењи и принц Фирстенберг од стране аустро-угарске амбасаде и бугарски отправник послова у Лондону. Изасланик краљев као и сви чланови дипломатског кора, који беху присутни били су у пуној гали. Остали присутни били су г-ђа Новиков, Луји Меликов изасланик руски на овд. интернационалној поморској конференцији. Г-ђе Грес и Смирнов, г ца де Медо и господа Александар Смирнов и Ц. Фокс.

*

И на овом парастосу, као што се види није било представника Краљевине Србије у Лондову, г. Славка Грујића. И од тога га је задржао много важнији посао — посета код госпође Грифитс.

Добро би било кад би г. министар спољних послова умолио овог свог протежеа, да бар колико толико обрати пажњу дужности за коју се плаћа и да не посвећује све своје време само реченој дами.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Деманти

Страна и сарајевска штампа донела је бајаги из Цариграда телеграм у ком се вели: „Овамо позвани вођа муслиманске опозиционе странке у Босни Шериф Арнаутовић упутио је извршном одбору телеграм, којим саветује одбору да се прилагоди промењеним приликама и да иступи из српско-муслиманске опозиције, пошто непосредно предстоји потписивање протокола о споразуму." Сарајевска „Српска Ријеч" овлашћена је с меродавне стране изјавити, да поменута вест није истинита. Шериф Арнаутовић у опште се и не налази више у Цариграду но у Сарајеву, где је пре неки дан стигао.

Суђење „велеиздајницима"

Сутра 18. фебруара има пред загребским судом отпочети суђење оптуженим „велеиздајницима." По свима знацима изгледа да се Раух постарао да шира јавност не дозна ништа друго о суђењу тим „велеиздајницима," но оно што хоће он и његов Акурта. Али и покрај тога независна европска штампа наћи ће пута и начина да ту мистериозну „велеиздајничку" аферу изнесе у чистој и јасној светлости пред велику европску публику и одголити све махинације и смицалице Раух-Акуртјеве против невино похапшених Срба.

Краљев говор

На синоћњем ручку који је у Двору дават у част нове владе, Краљ је одржао овај говор:

Господо министри,

Као владар, а на првом месту као Србин, ја поздрављам зближење партија у Србији, из којег је изашла данашња влада.

То зближење је доказ, да сви појмају тежину ситуације, у којој се отаџбина налази, грађанску одговорност

која на свима нама лежи. Прилике су, без сумње, тешке, али, Ја, и самном и мој народ, са поуздањем гледамо у будућност, кад вас, прваке народне, видимо сближене и у спарazуму на пословима државним.

Прожман, као и ви, као и цела земља, жељом да у овим судбоносним тренутцима, баце у заборављу све увреде и све нападе, Ја ево изјављујем да дајем помиловање свима политичким кривцима, молећи владу да ми о томе поднесе предлог.

Ступајући у Србију, „Ја сам већ једном изјавио да праштам све увреде нанете" мени и моме Дому. Тај мој акт, изгледа, многи нису хтели да разумеју, јер су убрзо почели неосновани напади на ново стање.

У озбиљним тренутцима, у којима се Србија сад налази Ја се поново користим правом које ми је Устав дао, праштам кривице у нади да ће тај мој владалачки акт боље разумети и достојније оценити.

Изјављујем међутим, да ово помиловање дајем само због изузетних прилика осуђеницима, који се греше о основе политичког порекла.

Нека од овог тренутка не стане, дакле, међу нама свих несугласица; нека груди наше не испуњава више никаква мржња, ни каква себична жеља, те да сви као један човек испуњени само истом великом љубављу према отаџбини, изиђемо на браник угрожене будућности њене.

Ја сам уверен, да ће влада, састављена из признатих патриота и људи, који су до данас увек стојали на челу послова народних, умети и хтети одговорити надама које на њу полажем Ја и самном и Србија и Српство

Живела Србија! Живело Српство.

Дневне вести

Министарска седница. Јуче после подне у 5 сати, одржана је министарска седница у министарству спољних послова, под председништвом министра председника г. Ст. Новаковића.

Вечера у двору. У част нове владе Краљ је синоћ давао вечеру у двору којој су присуствовали чланови новог кабинета са госпођама и дворско часништво.

Помиловани. Ноћас у 10 сати Краљ је потписао указ, којим су помиловани сви официири и подофициири по крагујевачкој афери. Исто тако помиловани су и сви политички кривци.

Управи Казненог Завода издат је одмах налог те је ова највиша милост с места и извршена. Само један од подофицира упућен је у болницу на лечење пошто је болестан.

Хаџи-Лоја у Скопљу. На телеграфски позив скопљанске општине још ове недеље отпутоваће у Скопље г. г. Бран. Ђ. Нушић, књижевник и Милорад Петровић, члан Народног Позоришта, да у позоришту Љубе Рајичића — „Чврге", које даје своје представе у Скопљу — приреде представу Хаџи-Лоје. О успеху ове представе донећемо извештај.

Одметнуо се од власти. Председник смедеревске општине Јоца Нешић одметнуо се од власти па не верма више ни начелника окружног ни наредбе министра унутрашњих дела. Већ неколико пута је начелство смедеревско тражило од општине, да му изда акта, по којима је ослобођен као невин шеф филијале Кредитне Банке од дубарацискe оптужбе „за проношење обеспокојавајућих гласова" коју је против њега био по наредби и по дигао један члан смедеревске општине, али, председник општине није хтео ни да чује за то тражење. На изјављену жалбу министру унутрашњих дела, министар је наредио општини, преко начелства, да општина одмах изда акта. Али овај званични хајдук не верма ни ову наредбу.

Сад се намеће питање: да ли министар има права и могућности, да прибави важности својим наредбама. У добру вољу министрову ми не сумњамо, али се намеће питање: да ли ће он имати моћи противу овога човека. Причекаћемо неколико дана да види мо како ће се овај сукоб између министра и председника општине окончати, па ћемо се поново вратити на ову ствар!

Како смо заступљени. Србија преживљује најкритичније тренутке. Сколили су је са свих страна као рањеног звера, и треба да се сва напрегне те да се од напасти и пропасти спасе. Док нас Аустрија сапиње са свију страна, дотле код Турака ради, да нам и једини излаз затвори, и успела је донекле, да нам провоз оружја кроз Турску отежа.

И зато је било потребно да наши представници у Цариграду раде и дању и ноћу, да копају и рукама и ногама да би одолели интригама аустриским.

Међутим, вајни српски посланик у Цариграду Јаша Ненадовић, пробавио је, за све ово време очајне борбе у Цариграду, овде у Београду „ради својих приватних послова"!!

Не треба боље карактеристике од овога, па да се схвати: у какве је бедне руке предана Србија после 29 маја!

Полициски указ. У министарству унутрашњих дела ради се на једном омањем полициском указу који ће за дан два бити подписан и публикован.

Предат властима. Драгољуба Миливојевића, тежака из Кличевца, предале су јуче земунске власти нашој полицији, који је ухваћен пре 20 дана да сече гору у Островској шуми — Ади — преко пута Кличевца. Он вели да су га власти аустријске тукле у апсанама, и да су му за свих 20 дана дали свега 5 пута да једе, да није имао код себе пара, вели, да би умро гладан.

Грејање вагона. Путници који су и синоћ и јутрос допутовали нашим возовима жале се да се вагони никако не греју.

Шта је то дирекција? да не чекате да прође зима, па онда да се постарате да вагони буду загрејани?!

Главни командант аустриске војске. Како мађарски листови јављају, у случају рата између Србије и Аустро-Угарске врховни командант аустро-угарске војске биће коњички ђенерал Вилхелм Клобучар, садашњи главни заповедник угарско - хрватског домобранства. Ђенерал Клобучарје родом Хрват из Госпића.

Неправилности. У управи варошке болнице у Београду, нашло се на неке неправилности, поводом којих ће се образовати једна комисија, да извиди: стоји ли шта у истини или не.

Половину плате. Служ беници трамваја и осветљења махом су српски синови. И они су на вежбањима али зато, друштво им даје само половину плате у место целу, као што и сва остала друштва помажу своје службенике.

Ми апелујемо на просвећеност директора друштва да нареди да се свима службеницима који су били на војним вежбањима врати задржата половина плате, јер су то све сироти људи, а друштву се то не би ни познало.

Дислокација трупа. Г. министар војни наредио је, да VI пук иде у Шабац на становање, као место своје територије из које се рекрутују војници.

Пук је јутрос отпутовао.

Суђење „велеиздајницима". Сутра у загрепском суду почиње претрес похапшеним Србима који су оптужени за „велеиздају". Како „Обзор" јавља, суђење ће се вршити сваки дан од 9 сах. пре до 2 сах. по подне с малим одмором. Улазнице за публику даваће се сваки дан после подне за сутра дан. Саслушаће се 272 сведока на које се позвала државна власт, а бранноци су се позвали на 350 сведока. Суд још није решио да ли да се саслушају сведоци на које су се позвали бранноци. Међу тим ће и држ. тужилац и бранноци моћи у току суђења позивати се на нове сведоке.

Земљотрес. Ноћу између 15. и 16 о. м. осетили су се у Јамболу у Бугарској три слаба земљотреса. 16. о м. у 9 часова пре подне, с интервалима од пет минута, била су још три подужа земљотреса, од којих су два била јака. Распуштене су све школе и неки заводи.

Самоубиство. Јулка, 19 то годишња кћи Андрије Албина кочинара у Дубљанској ул. бр. 69. покушала је јуче да одузме себи живот тиме, што је попила приличну количину сирћетне есенције, али јој је брзо притекнуто у помоћ и спашена је смрти.

Узрок тровању је тај, што њен вереник није хтео са њом да се венча, док му се не положи обећани мираз од 600 динара.

Кажњени. Петар Јовановић беспосличар и Марко Катић бив. слуге кажњени су са 10 дана затвора и прогонством у своја места.

Спроведен суду. Иван Павловић трг. овд. спроведен је јуче варошком суду на осуду, а по тужби Јевте Ђемића кафеџије овд. за нанету му увреду.

Неред. Ноћас је у кафани код „Женеве" један гост случајно разбио прозор. Кафеџија га је зато затворио у једну собу и није га хтео пустити све дотле, докле полиција није дошла и пустила га.

Пододбор Црвеног Крста. Грађани варошког и савског дела Београда, држаће збор у четвртак 19. т. у 11 часова пре подне у сали „Коларац," ради оснивања пододбора Црвеног Крста.

Најновије. Само три дана код „Такова" биоскоп позориште приказиваће најновије доживљаје најчувенијег детектива „полицајца" *Шерлока Холмса.* У програму су још *шест тачака,* слике су из природе и комичне а досад невиђене у Београду.

Препоручује се п. публици да посетом изволи се уверити да се само код „Такова" могу видети невиђене и врло интересантне слике.

Улазна цена I ред 1. дин. II-0.60 почетак у 9. час. у вече.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Чудан човек

Прекјуче је Д. Ђ. Окановић бив. одговорни уредник завереничког „Новог Покрета" а сада активни мајор — или како он вели „војник под заставом" — штампао неку изјаву, на коју је бајаги изазван разговором директора „Правде" са Престолонаследником, а у коме се разговору насрнуло „директно на његову част" те је сматрао за потребно да је једном конфузном и неписменом изјавом опере.

И знате у чему овај „војник под заставом" налази „нарстања" на његову част? Што је директор „Правде" у разговору са Престолонаследником рекао овоме да су они које је двор плаћао, клеветали људе око „Правде" називајући их Чивутима и крадљивцима, а он, тај „војник под заставом" био је тај који је те клевете писао и штампао. Ја сам — вели тај „војник под заставом" који „тражи" своју част —, ја сам тај који сам клеветао те људе и за које ме је клевете суд осудио, и према томе све оне речи о плаћеним људима односе се на мене а то је „нарстање на моју част".

Дакле, тога човека част не пати под тим што је за кле-

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(178)

XXXVII

У Лувру

Француса од Монморансије пружи стегнуту песницу вратима, која се у тај мах отворише и на њима се указа маршал од Данвила.

Хенри је био блед као смрт.

Браћа се за тренутак погледаше.

Тај им је тренутак обојици изгледао као вечност.

Да је мржња могла да убије као гром та би два човека пали под страшним погледима којима су се стрељали...

Чим је Хенри од Монморансија затворио за собом врата он се на њих наслонио као да га је снага издала.

Па ипак долазећи у Лувр он је знао да ће ту затећи својега брата.

Био је спреман за тај састанак.

Предвиђао је све шта Француса може да каже и чак је нашао један страховити одговор да упропасти свога брата, јер му се у тренутку кад отвори врата на згрченом лицу указа пакостан осмех.

Али кад спази Француса, тај се осмех изгуби с лица.

Хенри је био тако пренеражен као да му Наксеј није ништа казао, као да га није ни о чему обавестио.

Седамнаест година нису се виделе!...

Од оне ужасне ноћи када су у шуми код Маржансија кидисали један на другог с голим мачем у руци!...

За тај дуги низ година када би год помислио на свога брата, Хенри га је видео нагнута над собом при црвеној светлости буктиња које су држали дрвари.. видео га је страшна, унакажена лица, с ножем у руци...

Та страшна слика остала му је у очима.

И то исто виде кад уђе у собу краљеву.

Француса је имао оно исто лице, унакажено од очајања и мржње, исте неумољиве очи, уста искривљена уста са мало пене у угловима.

Али он учини силан напор и прибра се.

Хенри окрете главу од свога брата и приђе Карлу IX.

И тада му се на лицу указа онај исти победнички осмех који је имао кад је ушао у дворану.

— Сире, рече он својим отсечним и звонким гласом, ви сте ми учинили част и позвали сте ме: ја сам на служби вашем величанству.

Пред овим страховитим призором витез од Пардајана повуче се у један угао.

Хенри га и не опази.

Он је смишљао како ће да каже оно чим је требало да упропасти свога брата.

А шта је хтео да каже?

Шта је то смислио чиме је хтео не само да спречи Француса да га оптужи, већ да га у тренутку упропасти, да га пошаље у Бастиљу, а можда и на губилиште?

То је просто и ужасно:

Хтео је да прокаже тајну коју је чуо код Алисе од Ликса, тајну за коју се заклео да је неће казати.

Хтео је да каже да су краљ од Наваре, кнез Конде, Колињи и други у Паризу, да се Француса с њима састајао и ковао завере против краља Хенрија!

Отуда је из његовим уснама био тај дрски и победнички осмех!

— Господине од Данвила, рече краљ узбуђен пред трагедијом која се разигравала пред његовим очима, ја сам вас дозвао на изрични захтев вашега брата. Слушајте дакле, молим вас, стрпљиво и достојанствено што ће вам казати господин маршал од Монморансија. Ви ћете после одговарати... Говорите, маршале...

Од како му је брат ушао Француса се није ни макао с места. Он је изгледао као стена. Покуша да говори. И његов глас допре до краља као из неке даљине.

— Сире, рече он, нека ваше величанство буде добро да упита господина од Данвила шта је учинио са Јованком од Пијена и са Луизом, њеном њерком... мојом њерком...

За тренутак настаде гробна тишина.

Маршал додаде.

— Ако хтедне да одговори на то и ако да реч да неће више гонити та племенита и несрећна створења ја од њега нећу тражити другог задовољења.

— Одговараћете, маршале од Данвила, рече краљ.

Хенри се исправи

Његов поглед паде на Француса. Тај је поглед био црвен, оштар, самртнички.

И ево шта одговори:

— Сире, да бих могао одговорити како треба нека ми ваше величанство допусти да упитам маршала од Монморансија је ли био у једном дворцу у улици Бетизи, с ким се тамо састао и шта је тамо уговорено...

Француса пребледе као смрт. Он осети како му се глава њиха на раменима као да је се целат већ дотакао. Хтеде нешто да одговори, али му се речи не могоше отети из грла.

— Бедниче! прошапта он тако тихим гласом да га краљ и не чу.

— Кад маршал не одговара, продужи Хенри, ја ћу одговорити.

(наставиће се)

вету осуђиван, него под оптужбом да је те клевете вршио за паре. Он признаје да је клеветник али не за паре него онако, за — љубав према (ваљда) Краљу и отаџбини. У осталом, он паре није примао и вели, да је и сад још дужан за лист који је издавао".

Јадник!

А то што је цео српски официрски хор био приморан да купује и плаћа његов лист — то он не сматра плаћањем.

А то што је он изгрдивши и оклеветавши у овој земљи све што је честито и што није радило онако, како је то његов ограничени ум замишљао да треба, враћен у војску и ако је од стране суда осуђен за клевете, — то он не сматра плаћањем.

А то што нико не сме да изврши судску пресуду т. ј. да га стрпа у затвор и наплати трошкове од њега, и ако су бајаги „сви Срби пред законом једнаки" — то он не сматра плаћањем.

А то што он као активни официр сме да вичe „живео Престолонаследник Александар" па да га ни глава не заболе, док други робијају за много невиније ствари — то он не сматра плаћањем.

И најзад, то што он сме да пише овакве изјаве, и што му министар војни дозвољава штампање исте, онда када не дозвољава пуковнику Влајићу да „брани своју оклеветану част — и то тај „војник под заставом" не сматра плаћањем. Он би био плаћен по његовом резоновању само онда, кад би му утрапили у шаку кесу с наполеонима па му рекли: на честита душо, ово ти је од нас мали дарак за твоје велике услуге.

А он то не би узео ни у ком случају. Не би јер он не мари бити клеветник, али неће човек да му се каже „да је „плаћен".

Чудан светац.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

∴ Кардинал архиепископ Сиракуз Марија Санче од Херваса, архиепископ толедски, примат Шпаније и патријарх Западне Индије умро је.

— Аустриско царевинско веће сазвано је са 25. март.

(()) 19 о. м. ће досадашњи амерички председник напустити Белу Кућу у Вашингтону и уступити је новоизабраном председнику Тафту.

| Бивши грчки министар правде Калогеропулос постављен је за министра финансија на место Гунариса, који је поднео оставку.

69 У једном разговору са шахом персиским добио је техерански дописник „Тајмса" утисак, да шах идентификује парламентат с анархијом најгоре врсте и да ће преставке Енглеске и Француске остати безуспешне.

|| Председник француске републике Фалијер путоваће 4. априла у Ницу, да присуствује откривању споменика.

„ Поговара се да ће се председник француске републике Фалијер и немачки цар Вилхелм састати 5. априла у Милану код кнеза од Монака.

РАЗГОВОР СА ЂОРЂЕМ ХРИСТИЋ-ОБРЕНОВИЋЕМ

— Историја једног „претендента" —

Сензационо плакат — Роjал Варијете — 13 тачка — Претендент жонглер — Његова песма — Кроз прстен јабуку — После представе — Интервју — Атентат у Цариграду — Напуштен од света — Пашићева подвала — Шта га чека? — и т. д. и т. д.

(наставак)

— Могли би се још прошетати. Време није тако хладно — предложи бечлија.

— Можемо — прихвати србијанац готово расејано.

Ишли су лагано, ногу пред ногу, као људи, који не знају како да утуцају време. Бечлија је био расположен. Загледао је мимопролазеће даме обраћајући пажњу своме пријатељу на по где коју, која би се издвајала лепотом или елегантном тоалетом.

Наш се србијанац беше замислио. На њега је онај плакат оставио дубок утисак. Трудио се да себи објасни поступак овога младића, који, према веровању целог света, носи с извесним правом име једне краљевске породице и у коме је текла краљевска крв. На ум су му падале све верзије које су у последње време летеле широм целе Србије. Сећаше се појединих разговора са озбиљним људима, који су га уверавали, како „неко" „негде" озбиљно ради на томе, да се учини могућним довођење на престо овога младића. Чак су и његове слике у масама растуране по Србији у циљу агитације. И сад, после свега тога он налази тога младића у варијете-у где се продуцира пред публиком као сваки најобичнији жонглер. Какав је то преокрет наступио у животу овога опасног човека? Та то је читав роман. Интересантно би било упознати се са тим чудноватим романом.

Што је више размишљао све је бивао нестрпљивији. Неколико пута је загледао у часовник.

Бечлији није измакла из очију ова нестрпељивост свога пријатеља, с тога предложи, да се врате и уђу у дворану „Варијете-а".

Наш србијанац прихвати предлог одмах и после четврт часа обрете се са бечлијом у једној елегантној ложи на првој галерији.

Варијете Роjал је један од најотменији орфеума у Пешту. Сазидан је у стилу бечких Варијетела — врло раскошно. У партеру су били распоређени мали, елеганти столови израђени у секесион стилу за четири особе. Партерских ложа није било већ су на томе месту намештени столови за дезерт. На првој и другој галерији биле су елегантне ложе иза којих су била седишта за публику. Дворана је бљештала у мору електричне светлости. У опште, дворана је чинила врло пријатан утисак.

Поред отмене пештанске публике „Роjал" су најрадије посећивали странци.

Дворана је била препуна публике. На први поглед могло се приметити велико присуство женског света, који се нарочито интересовао тринаестом тачком.

После једне кратке увертире завеса се подиже. Све су пијесце извођене лепо. Публика је бурно поздрављала сваког представљача, јер су заиста сви били прави вештаци.

Али се могло приметити, да је у публици било велико интересовање за последњу тринаесту тачку.

Наш србијанац, ма да га је свака тачка интересовала, јер је заслуживала интересовање, ипак беше нестрпљив. То се могло приметити по врпољењу његовом на столици.

Најзад даде се знак за тринаесту тачку.

У публици наступи тајац. Маса дограда беше већ унапред уперена на позорницу.

Завеса се диже. Позорница беше празна.

После мале паузе музика засвира један куплe а на позорницу ступи један крупан, плећат, отменог држања, у елегантном фраку са белим рукавицама на рукама, младић. Он се елегантно поклони прелетевши својим орловским погледом целу публику и отпоче сонорним чисто молећивим гласом, рецитовати на мађарском језику један куплe.

У куплеу се он јадаше на своју злу судбу, која га је дотерала дотле, да мора он, човек у коме тече краљевска крв, зарађивати насушни хлеб као сваки обичан жонглер на позорници.

Публика је огромно аплаудирала.

Пошто се неколико пута грациозно поклонио публици, он узе са малог сточића једну пушку и преко нарочито намештених басамака сиђе са позорнице у публику.

Док се провлачио кроз уски пролаз између столова и дошао на дно сале, био је предмет пажње свеколике публике.

У дну сале био је намештен један повећи сто, на коме је било неколико кутија са метцима.

Он приђе столу, загледа пушку, напуни је метцима и поклони се публици.

За то време на позорници су ливренсани послужитељи наместили на једном повећем столу шест пивских флаша и обесили о конац једну јабуку.

У публици завлада гробна тишина. Сви погледи беху упрти у вишањицу.

Он се благо насмеши, подиже пушку и нанишани.

Једно за другим зачуше се шест пуцња и шест грлића на шест пивских флаша распрскоше се.

Осу се силан аплауз.

(наставиће се)

Из војске

Пажња министру војном

Из чисто политичких разлога, одмах после 29. маја, премештено је неколико жандармериских официра на разне службе при магацинима и војним слагалиштима а на њихова су места доведени пешадиски официри. Ови су разместаји учињени чисто на уштрб службе. Јер је жандармериско-полициска служба лишена људи, спремних, искусних, који су се ва ту службу нарочито спремали па чак и стручне испите полагали, а и редовна војска изгубила је неколико командира и водника, који су јој тако потребни.

Министру војном, који је до сада у више прилика на делу показао да му интереси службе збиља леже на срцу, ми обраћамо пажњу на ову грешку ранијих министара и надамо се, да ће је имајући у виду само интересе правилне службе, поправити и упутити сваког на своје место.

ДВЕ ЛОПОВСКЕ КОМПАНИЈЕ

(свршетак)

Савић се беше већ затрпао послом, с тога се реши, да приступи саслушавању сауесника. Њих је било мало. У притвору су се налазиле три женске. Сви су највише теретили Марију Милић, жену Панте Милића ,трговца са старим гвожђем. Све гвоздене и бакарне ствари они су носили к њој и продавали у бесцење. Поред Марије притворене су Даринка Давидовић и Стана Поповић, које су поред гвоздених ствари најрадије куповале бели веш и одело.

Ма да Марији није први пут што одговара за ову врсту кривице, ипак она све одриче. Она је врло отресита женска, средњих година, лепа, обучена елегантно са мачком о врату и елегантним шеширом на глави.

За све време од кад је у притвору протестује што је ни криву ни дужну држе у затвору, бецајући сву кривицу на мужа кога беди да јој све ово пакује. Међутим муж је посведневно посећује и доноси јој колаче и друге понуде.

Код ње је нађено маса покрадених ствари, које су сопственици познали а коцкари признали, где су их покрали и кад су јој продали.

— Па добро, Марија Ти велиш, да ниси куповала ствари. Лепо. Али, ако бих те ја суочио на пример са „Тутуном", који тврди, да ти је ствари продавао. би ли га ти познала? — запита је једанпут Савић.

— Ја, господине Савићу, не познајем ни једног коцкара па ни тога „Тутуна".

— Добро, сада ћемо видети — и Савић звизвони и нареди жандарму, да му доведе „Тутуна".

Мало после жандарм уведе „Тутуна".

„Тутун погледа у писара па у Марију и намигну.

Марија га погледа и начини глупо, равнодушно лице.

— Е, госпођа Марија, познајете ли овога господина — и Савић показа на „Тутуна".

„Тутун" упиљи очи у Марију жмиркајући, а Марија га погледа испод ока и одсечно рече:

— Не познајем!

— А ти „Тутуне"? Познајеш ли ти ову госпођу овде?

У место сваког одговора „Тутун" прође Марији и онако по мангупски, поздрави је.

— Добар дан, госпођа Марија. Како сте? Одавна се нисмо видели? Ја сам баш мислио да замолим господина писара, да пошље жандарма код вас, да ми пошљете оних осам динара што сте ми остали дужни за онај казан што сам вам га продао. Али, пошто су и вас упеглали, то сад могу слободно да их запишем црном кредом у одак.

Писар се насмеја а Марија намрштн.

— Ја не познајем овога човека. Он мора да је наговорен од мога мужа да овако говори.

— Добро, добро. Ја видим да си ти „искусна жена" и да ти није непозната вредност одрицања. Али, има времена кад неш ти то нама лепо признат... — и Савић нареди жандару, да их изведе.

Даринка и Стана су у прво време одрицале, али су после све признале.

Код њих три нађена је маса крадених ствари. Чега ти ту нема: аванa, мачака, бо-а, ципела, сребрних кутија за кафу, тепсија, ваздушних пумпа за пиво, капуљача, шалова, марама, свилених шалчића, заложница разних златних ствари, кошуља, сукања, жипона, канат-а, лонаца, бакрача, лавора, папуча, чаршава, шустихли, ватраља, пржуља за кафу и маса других ствари.

Ено у кварту, у соби истражиниковој једна грдна гомила ствари, које немају сајбије.

Ко зна колико кука каква баба за њеним „лепим" аваном, а њега ено где лежи у кварту, где само чека на газду.

* * *

Београђани могу бити бар за извесно време спокојни, јер ће се осуство похватаних лопова осетити.

Али онога дана када буду из затвора пуштени, освежени, са једним стеченим искуством више, нека добро закључавају подруме, и добро чувају џепове, јер ће тада опасност бити већа.

На какву доцнију поправку нека не рачунају, јер су у Србији апсане школе за лопове.

Mill.

„ЗИМСКОЈ РУЖИ"

* * *

О, да ли је твој рођен-дан
Вишњег Бога тајну знао,
Те те тако божанствену,
Ко анђела извајао!

Ал' те дражи, та дивота,
Што те красе у немару.
Од куд њему, ко позајми
Недостижном твом вајару?

Ах сад знадем. — Очи твоје,
Два смарагда дивна вила. —
Звијезде су. — А те звијезде
Небо му је позајмило.

А усташца, ружин пупољ —
Од куд су ти знашли мала?
Тај пупољак, — крв румену,
Мајска му је ружа дала.

А то лице као пурпур,
Ко зорино руменило; —
Ко му даде? — Јел' му небо
Своју зору позајмило?

Ил' су можда ти образи
Баш истински крин и лала.
А међ њима руј румени,
Јел' то ружа процветала?

Ил' је сунце. Ах сад знадем!!!
Од сунца ти лице створи.
Зато њиме подпаљена,
Љубав моја страсно гори.

Рајко

ИЗ ПУБЛИКЕ

Духовном Суду епархије шабачке

Поднео сам томе суду тужбу 25 августа 1906. год. противу старешине манастира Боговађе, због његових богомрских дела и почињених скандала, који је по злу познат читалачком свету.

Тужба је заведена под Ел. бр. 288 и 904 и по истој још нисам добио никаква решења, и ако су прошле две и по године дана, од поднете тужбе, видим да се врло хитро суди, па може лако наступити случај да га г. Епископ за његова пређава дела још и награди — одликује!!!

12|II-909 год. Београд

Димитр. Протић
пензионер.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Покварен рандеву

Интересантна шала под тим насловом приказује се у Браниноме Позоришту код „Коларца," поред новог „Цека Трбосека!"

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16. Такође јављам г г. кафеџијама и хотелијерима да има на продају готових **једњака.**

Походна одела

ОФИЦИРСКА И ВОЈНИЧКА

израђује кројачка радња

Стојана Симића и Брата

Београд (спрам „Коларца")

83 6—10

Кафана

која одлично ради; услед промене занимања

Предаје се

За услове обратити се на

Исана Радовановића

у дућанчићу радње *Мих. Димића* на Вел. Пијаци.

ВИНО

Српско и француске под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.

Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.

Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.

Француско 1 Боца „Medok, белог Дин. 1.

Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.

Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урађене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера," Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Салате *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Комемберта, Бриа и т. д. и свих српских сирева. **Свежих јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибака у пакетима 0·85 пр. дин. *Највеће и најразноврсније стоваришше* Бомбон и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи црвених, „Марона" Кестена итд.

Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тонфиша, Мариниранох Харинги, Маринате од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица. Зечева Фазана и т. д. Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конзервално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошача у Београду и унутрашности шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 15 15—

Српске музикалије

за гласовир и певање

1. *Српска Народна Химна* за мушки збор, мешовита збор и гласовир од Д. Јенка дин. 2·—
2. *Увертира Видо* од Д. Јенка дин. 2·50
3. *Увертира* од Д. Јенка дин. 2·50
4. *Увертира Косово* од Д. Јенка дин. 2·50
5. *Српска Дворска стража* марш дин. 2·—
6. *Осу се небо звездама* варјације од Крстића дин. 2·—
7. *Са српског села* скица од Крстића дин. 2·—
8. *По полу је киша — Слава мома — Зејнаби* три композиције Ст. Биничког комад по дин. 1·50
9. *На те мислим*, фантазија од Свободе дин. 2·—
10. *Албум 100 српских најнов. игара* дин. 5·—
11. *Албум песама* И. Бајића дин. 6·—
12. *Албум 138 српских народ. них песама* дин. 5·—
13. *Збирка композиција* Ј. Урбана дин. 3·—
14. *Албум песама* из концерата Жарка Савића 30 разних оперних и концертних мелодија дин. 6·—

Осим српских имам на стоваришту и велики избор страних музикалија.

Ко пошиље новац у напред шаљем „franko".

Издавачка књижара

МИТЕ СТАЈИЋА

94 1 10 у Београду

ПРОДАЈА ЗАЛОГА

Задруга Занатлија Краљ. Србије продаваће у своме стану Македонска ул. бр. 22 горњи спрат на дан 16. и 17. марта т. год. све залоге, којима је рок прошао 31. децембра 1908 године а није обновљен.

Позивају се залагачи, да своје залоге са горе означеним протекли роком најдаље до 7. марта т. г. закључно или продуже или откупе, како им залоге не би биле изложене продаји, јер ее после овога рока никоме неће моћи примати продужење, сем једино откуп.

Све залоге продаваће се означених дана у стану задругином — сем хартија које се котирају на берзи — од 9—12 сати пре и од 3—5 сати по подне.

Ово се јавља како залагачима тако и купцима.

25. јануара 1909. год.
Београд 95 1—5 **УПРАВА**

НА ЗНАЊЕ

Као и сваке године тако и ове у пивници хотел „Такова", „Лондона" и „Орача" отпочеће се точити

Салватор пиво

из пиваре Мих. Ј. Косовљанина из Јагодине 22 ов. мца па за крат ко време што се доставља п. публици ради знања.

97 1—5 **Стоваришше Јагод. Пиваре**

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жлезда, малокрвности, осипа** *т. зв. фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтий врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести реће јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. поносиште.

Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 1657 10—

Са неизмерним болом у души јављамо својим сродницима, пријатељима и осталим познаницима да је наша добра и никад непрежаљена супруга, мати, кћи и т. д.

† Љубица

Преминула 11. овог месеца у Смедереву у 30 години после дугог и тешког боловања а 12. истог месеца сахрањена је у породичној гробници уз велико учешће овдашњег грађанства.

Веома смо захвални овдашњем грађанству, које нашу милу покојницу отпрати до њене вечне куће, а тако исто и свима осталим сродницима, пријатељима и познаницима који се сетише те нам у овој великој несрећи даваху утехе лично, путем телеграма и писама.

13. фебруара 1909. год. у Смедереву.

Ожалошћени: супруг: Светозар П. Дамјановић, економ из Смедерева; деца: Јелица, Божидар, Александар, Миланка и Радмила; мати Милица; сестре: Миленија Јов. Месаровића и Косара Богићка; свекар Петар М. Дамјановић, економ; свекрва Станица; левер Јеврем; заова Савка; јетрва Ружица и остала родбина.

89 3—3

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

ПАЖЊА

Занатлиска Кредитна Банка

Позива овим све *своје акционаре као и чланове отсека — за куповину држав. лозова* — који су задоцнили са месечним уплатама, да исте измире пре конца овог месеца, како им се удели не би према правилима поништили.

Београд
10. фебр. 1909 88 3—3 **УПРАВА.**

Дунавски Кредитни Завод

Позива све своје акционаре да положе заостале недељне уплате, како не би претпели последице чл. 10. заводских правила, јер ће им се акције поништити.

Управни Одбор.

Наш добри и непрежаљени син, унук, муж и отац

† Божидар А. Божић

писар II кл. среза драгачевског

После кратког боловања премину 1. ов. м. у Гучи, у 29 година свог младаног живота; а сахрањен 3. у гучком гробљу уз велико учешће чиновништва, свештенства и учитеља свд., грађана гучких и великог броја народа среза драгачевског.

Сматрамо за дужност да изјавимо најтоплију благодарност г. г. Сави Јел. Јовановићу начелнику среском, Божи Голубовићу и Стеви Здравковићу писарима среза, Андрији Протићу председнику општинском и њиховим госпођама, који за све време боловања нашег милог нам покојника непожалише труда и пожртвовања, надгледајући га у његовој болести.

Благодаримо г. г. лекарима: Кости Ристићу, Неду Нешковићу, Венцеславу Стенскалу и Сајферту, који не пожалише труда око милог нам покојника, а особити смо захвални г. Драгутину Владисављевићу лекару из Гуче, који се неуморно трудно, да нам милог Божидара спасе од смрти.

Благодаримо свештеницима: г. г. Филипу Мијатовићу, намеснику; Милети Јовановићу, Теофату Симићу, Арсенију Ђенђићу, Урошу Опоколићу и Милану Недовићу; учитељима: Љубу Цвркићу, Тодору Цветићу, Танасију Константиновићу и Радомиру Цвијовићу, — који сви из почасти и поштовања чињодејствоваше и испратише драгог нам покојника до његове вечне куће.

Нека је топла и велика хвала начелнику среском г. Сави, управнику пор. одељења г. Милану Јанковићу, г. Душану Дољићу поштару, г. Властимиру Петровићу порезнику, г. Љубомиру Савићу ср. економну и г. Божи Голубовићу ср. писару, који на рукама — без промене, носаше смртне остатке милог нам Боже. Веома смо благодарни г. г. Неофиту Симићу свештенику, који се у цркви са покојником прикладним говором опростио; Андрији Протићу председнику општине гучке, који се у име народа среза драгачевског, пријатељским и дирљивим говором опростио, пред среском кућом, са пок. Божом; Божи Голубовићу, писару среза, који се, у име другова и чиновништва — опростио са нашим драгим Божом на гробу његову, и тиме нам у неколико ублажише превелику тугу и бол.

Благодаримо целом грађанству општине гучке обојег пола, и осталим пријатељима из среза г. г. Милисаву Р. Тајсићу економу из Пухова, Тиосаву и Мићи Јаковљевићима из Горачића и и свима осталим, који не пожалише труда доћи по овом злу времену — леду и снегу — на последњи опроштај са њиним драгим Божидаром. Нека је велика хвала и свима онима, који нам путем телеграма и писама изјавише своја саучешћа за изгубљеним нам милом Божидаром.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

несретни отац поп Андрија Божић из Дубнице, баба Станија, ујна Милица, супруга Перса, деца: син Мирко, кћери: Данила и Загорка са осталом родбином.

1—3

С болом у души јављамо нашим сродницима, пријатељима и познаницима, да је наш добри и никад непрежаљени

Михајло (Мика) Великић

арт. кап. 1 кл.

Преминуо 10. фебруара 1909. год. у Пашу, у 44 години свога живота, после дугог и тешког боловања и остављајући нас да вечито за њим тугујемо.

Благодаримо г. г. друговима и пријатељима покојниковим, који га за време болести обилазише као и сродницима, који се нађоше при последњем часу и опремише покојника. Нарочиту захвалност изјављујемо чика Стојану Јовановићу, који га је за време болести обилазио, и о погребу се старао. У исто време благодаримо г. г. официрима као и грађанству оба пола, који га у великом броју испратише до вечне куће.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

супруга: *Даница*, син: *Коко*, сестре: *Љубица Андрејевић* и *Мица*, брат: *Мића*, мајеха: *Цајка*, сестрићи и сестрићине, зет: *Пера Андрејевић* трг., *Рада Томић* инжињер, баба: *Катарика — Дада*, ташта: *Стефана*, стрина: *Цана*, шураци: *Коста Стојановић* бив. министар, *Мијаило* трговац, *Ристо* трговац, *Тодор* судија, свастине: *Христина, Даринка, Перка, Ана* и *Љубица*, шурџаја: *Љубица*, пашеноз: *Мита* срески начелник, *Пера Савић* марвени лекар, *Мика Тоскић* трговац, свастичне и остала

92 фамилија. 1—3

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8, за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16 Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | СРЕДА 18. ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 49. | Телефон 821.

Народима хумане Европе

Sic transit gloria mundi.....

Столећима стајали смо као тврд непробојан бедем према најездама азиског племена да Вам сачувамо једну створену културу.

Столећима чувасмо капије загонетног Истока да их не би отворили они који су уништили нашу величину, нашу културу, која је, ако не боља и већа била од Ваше, била је бар на истом степену. Чувасмо капије и чврстом мишицом држасмо кључ Истока да и Ви не паднете кад смо ми били осуђени већ да паднемо.

Столећима трписмо и сносисмо јарам ропства да га после пет стотина година збацимо са наших плећа без Ваше помоћи, те да се поново почнемо развијати.

Столећима пропадаху наше најјаче снаге, наша народна младост, наша стечена култура само ради Вас и опет ради Вас. А вио народи Европе, просвећене Европе? Ви, у засенку мирног напретка, тихе безбрижности смејали сте нам се и кад и кад само сажаљевали, да сажаљевали сте нас, али не из неке хуманости него због страха, пред оним, пред ким смо већ саломљени, високо дигнуте главе нашег [illegible] ма на губилиште.

И све због Вас. — А Ви? Ви ћутасте!!

Можда сте и онда само слушали о нама? Можда сте имали веровања да такав народ не може пропасти. —

И иако га нисте имали ми ипак нисмо пропали. Ми живесмо да се из пепела силних жртава роди Геније, да својом тешком и суровом руком тргне зарђали мач из корица и да гласно, са поносом и болом викне над сарањеном прошлости:

Устајте мртви. — Последњи сати одкуцавају...!

И стресоше се петстољетне кости наших праотаца, заниђаше се камене крстаче древних времена, и кроз народ прозуја силни позив: „Устајте мртви!"

И они устадоше!

Карађорђе стаде пред легије мртвих, који кликнуше пољубећи или да понова оживе или да се за вјечна времена спусте у своје древне гробове.

Он, велики унук прадједова, слушаше гласове из древних гробова... Слушаше о европски народи, зато да Вас ослободи вјековног страха а свој народ да из гробног пепела уздигне на највиши пиједестал и да с њим заједно узвикне:

„Не бој се Европо — ми смо још живи!

А Ви чули сте за њ и задрхтасте од помисли да су се доле негде на Истоку дигли мртваци из својих гробова, и да учинише једно велико дело — пробудише се, да пробуде идеју, која је код Вас била пала.

И онда Вас чувасмо, и онда се заложисмо мртви за Вас.,.

Да, тај Геније мртвога народа носио је име Великог Вожда од кога дрхташе горди Стамбол као што Ви дрхтасте тада од Великог Императора француског народа — од корзиканца Бонапарте Наполеона.

И мину једно столеће. Ви се ослободисте туђом и својом помоћу. Уједињисте своје силе и нације. А ми?

Да ли смо се ми ујединили, да ли је наша слобода и независност потпуна?..

Није, није довршена замисао великога Генија српске нације.

Чујте нас! Наши ће гробови опет да проговоре, наша ће звона са ускрслих звонара да пробуде стару славу нашу, наши ће свештеници сузних очију и опет читати из древних типика посмртну пјесму над нама, и наше ће мајке заплакати али не од бола, него од радости.

Наша ће историја бити крвљу исписана на почетку овога XX. века, али онда...

Онда ће пасти вјековне заблуде о хуманости Европе. Ви ћете опет патити. Наша ће крв бити усијана жеравица која ће вас сагорети. Ми ћемо звуке трубе, која ће вас позивати да бранимо Исток од Запада само зато, да бранећи своју независност бранимо и онога, који нам је ту независност пре 500 стотина и неколико година на Косову закопао. —

Ми ће мо бити они који ће сарањујући себе саранити и хуманост Европе.

Знајте да у нама има крви, да у њој утопимо ту хуманост. Не заборавите да народ који се бори за одржање, сличан је појединцу који се бори за одржање расе.

Ми смо на ивицама гробова; ми ћемо можда посрнути али не и пасти, а ако паднемо, гробови ће живети да вас подсећају на лавовску борбу је дне нације, која борећи се за идеју пропада због хуманитости Ваше.

Последњи часи откуцавају. Потомак Генија је међу нама и он нам са поносно уздигнутом главом гласно и гром ко довикује:

„Ко хоће да живи нека мре!"

— — — — — — — —

Европо, наша ће бити последња реч па ма она долазила и са мртвачких усана. Умирући викаћемо: Ave imperator, morituri te salutant! и тим узвиком поздрављати оног који нас буде водио против тебе...

С. Д.

РУСКИ ОДГОВОР
на српски поверљив меморандум

Петроградска телеграфска агенција јавља:

Нови српски кабинет под председништвом Новаковићевим обратио се руској влади саопштењем, у коме уверава о искреној миролубивости српске владе, да она нема никакве агресивне намере и да је чврсто решена да се уздржава сваког изазивања и да великим силама оставља да већају о интересима Србије који су повређени садашњом кризом.

Као одговор на ово саопштење руска је влада упутила свог посланика у Београду, да српској влади пријатељски саветује да одржи с искреним задовољством примљену одлуку о њеном миролубивом држању.

Петроградски је кабинет уверен, да у садашњем политичком положају таква одлука одговара животним интересима Србије. Једновремено је петроградском кабинету познато, да *изјава Србије о територијалном проширењу неће наићи код сила ни на симпатије ни на потпору и да Србија њихову наклоност може добити само тако, ако не остане при тим захтевима, који би могли изазвати оружани сукоб с Аустро-Угарском.* У погледу изјављене намере српске владе да ће водити рачуна о жељама великих сила, *Русија јој саветује да категорички изјави да не тражи територијалне накнаде и да се у свима питањима која су на дневном реду ослања на одлуку сила.*

АМНЕСТИЈА

Ми смо јуче саоп[illegible]вицу у којој је Краљ објавио помиловање свих политичких кривваца.

Јуче је израђен и потписан указ потпуне амнестије, за све политичке кривице, за све штампарске кривице, за све кривице због противстајања и увреде власти, увреде Краља итд. После овог указа, нема више дакле ни једног осуђеника ни оптуженог због политичког преступа.

Ми чин амнестије у опште — искрено поздрављамо, а поздрављамо га још радосније и с тога што има најшири значај. У овој жалосној и за српски народ трагичној кризи, ово је једини светао тренутак.

Добро је што се бар у последњем тренутку разумела не само корист од таквог чина него и пре[illegible] потреба. Ми потпуно разумемо мотиве, који су тај чин инспирисали, и зато жалимо што је племенитост овог акта донекле ослабљена оним тоном који проневерава кроз краљеву здравицу и који оставља за собом утисак претње и жаљења што је дотле морало доћи.

Владаоцу Србије чини само част што је пристао на помиловање и обим му проширио, али се не могу превидети ни заслуге оних саветника Круне, који су Краља у ово благородно расположење довели.

Указ којим су амнестирани сви политички кривци гласи овако:

„Желећи дати доказа Нашега Краљевског милосрђа и потврдити Нашу веру у родољубиву једнодушност драгога Нам народа, а по праву, које нам дају чл. 50. и 51. Устава:

Опраштамо и предајемо заборављу: све увреде и клевете, учињене до данас Краљу и члановима Краљевског Дома; све штампарске кривице, изузимајући увреде и клевете, које се кажу по тужби приватних лица; сва дражења на отпор законима и законитим наредбама власти, противстајања власти и остала кривична дела предвиђена у §§ 92. до 104. г., закључно, казненог законика; и све кривице по чл. 166. зак. о општинама.

Ова амнестија обухвата све поменуте кривице, било да су оне већ пресуђене, било да се налазе у току испитивања и суђења, било да тужба по њима није до данас ни поднесена.

Ослобођавамо: од даљег издржавања казне на које су осуђени пресудом Великог Војног Суда од 17. јануара 1907. године Бр. 51. ове осуђенике пожаревачког и београдског казненог завода.

Војина Максимовића, Милутина Грковића, Јаниђија Миђића, Здравка Михајловића, Светозара Максимовића, Драгића Михаиловића, Драгутина Дрндаревића, Богдана Стојановића, Војислава Миловановића, Андрејуа Николића, Сретена Средојевића, Илију Бор[illegible]ша Танасијевића.

Наш министар правде нека изврши ову Нашу милост".

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Барон Бенко у Бечу.

Пошто је позната „сарајевска анкета" на задовољство „свршила поверени јој посао", барон Бенко отишао је у Беч да поднесе извештај о „раду" те анкете. Како је у Бечу примљен извештај барона Бенка, не зна се ништа поуадано, али по свему изгледа да нису ни мало задовољни оним што су урадили Бенко и његова „анкета."

Стогодишњица.

5. ов. м. навршило се сто година од рођења Божидара Петрановића, једног од народних преподилаца на нашем Приморју. Пок. Петрановић ударио је темељ „Матици Далматинској" и био јој председник до своје смрти.

ИСПРАВКА.

Поводом дописа из Ниша: „На зор женидба" — истинит догађај у Нишу —, који је штампан у 41. и 42. броју „Правде" од 11. и 12. ов. мца, ради угледа подручног ми расадника, а у интересу правде и морала изјављујем следеће:

Расадник је у заједници са ниш[illegible] виноградарима и ове године славио своја патрона Св. Трифуна, на дан 1-ог ов. мца. Пре подне у 11 часова извршена је свештенорадња и орезивање лозе у присуству многих овдашњих виноградара и позваних гостију, који су се по свршеном свечаном чину и послужењу, разишли.

После подне су, као и сваке године до сада по уобичајеној пракси — такође дочекивани гости, играло се и веселило све до 6 сахати у вече, када су се гости у реду, миру и повољном расположењу разишла својим домовима.

Све остало што је у поменутом допису изнето без и најмање скрупула по углед подручне ми установе, у колико се то доводи у вези са расадничком славом и расадником у опште, апсолутна је неистина, јер тог целог дана у расаднику није ни један активни официр ни дошао, сем заступник команданта места, који је присуствовао само сечењу колача.

Молим уредништво „Правде", да ову исправку у првом наредном броју, на одговарајућем месту изволи одштампати.

Руководилац лозног расадника,
Цвет. Ђ. Гроздановић

Дневне вести

Министарска седница. Синоћ је у министарству спољних послова одржана министарска седница под председништвом Краљевим.

Србија „одустала". Париски „Ле Журнал" јавља, да је француско министарство спољних послова службено известило, да је *српска влада известила Аустро-Угарску како одустаје од свих територијалних захтева.* Услед тога је аустро-угарско министарство у Немачкој и Италији да је њино уступање на Србију излишно и *да ће Аустро Угарска ступити у непосредну везу с Београдом да заједнчи привредне концесије које Србија тражи.* Ми у ово саопштење не верујемо.

Аустро-угарски захтеви. Аустро Угарска тражи да се Србија разоружа и да *изречно* одустане од територијалних ревиндикација и автономије Босне и Херцеговине. А париски „Матен" јавља да Аустро-Угарска тражи од Србије и гарантије да неће слати чете у Босну.

Посредовање Русије. Русија није пристала да с осталим силама колективно посредује у Београду у корист мира, но је то учинила посебно.

Миловановићева изјава. Министар спољних послова д-р Миловановић рекао је дописнику „Тана": „Потпуно је неистинито тврђење француских листова да смо ми одустали тражити парче босанско херцеговачког земљишта, које би Србији обезбедило излазак на Јадранско Море. *Србија чврсто и даље остаје при територијалним ревиндикацијама.*"

Слободна Француска. Слободна и велика Француска Република, која је прокламовала слободу и једнакост свету још пре 110 година, сад се спрда с тим својим „тековинама". Она је забранила провоз кроз своју територију ратног материјала што га је Србија поручила у Белгији.

Слободна Француска Република иде тако далеке у сер-

вилности према Аустрији да спречава један мали народ да се наоружа за своју одбрану.

Гадња улога није могла припасти француској нацији, која се некад називала „la granbe Hation"!

Дипломате. Јуче пре подне стране посланици: руски, италијански, француски и енглески посетили су г. др. Милововића министра спољних послова и код њега се подуже задржали.

Отпутовао. Јутрос брзим возом одпутовао је у Загреб г. Павле Маринковић народни посланик као изасланик Новинарског Удружења, да присуствује суђењу по срамној „велеиздајничкој" афери у Загребу.

Изјавили благодарност. Сви помиловани подофицири по Крагујевачкој афери јавили су се данас министру правде и заблагодарили му на поднетом предлогу за њихово помиловање. У исто време они су молили да г. министар у име њихово однесе захвалност њихову и Краљу. Министар им је то обећао да ће учинити.

Руска нота. У свом посебном кораку код српске владе, Русија је, како јављају „Н. Сл. Преси" у својој ноти рекла много шта пријатељског и симпатичног за Србију, али одлучно устаје против захтева о територијалној накнади. Одустанак је од тих захтева предуслов за привредни споразум између Србије и Аустро-Угарске. Успех руске ноте у Београду сумњив је.

Привредне користи. Како „Н. Сл. Преса" дознаје, Русија је тражила од српске владе да дефинише привредне концесије на које рачуна. Тада ће се посредовањем Немачке ако се Србија одрекне територијалних накнада.

Притисак. Јуче у 11 часова пре подне дошао је у министарство спољних послова руски посланик Сергијев и саопштио министру спољних послова поруку руске владе: да Србија треба да одустане од својих захтева, да се покори потпуно Аустрији и да призна анексију Босне и Херцеговине.

Кад се чуло за тај неочекивани и неописани ударац братске нам Русије, утисак је био грозан!

Ми ћемо нарочито говорити о овом чуду!

Непосредни преговори. „Н. Сл. Преса" узда се да ће ускоро моћи између Србије и Аустро Угарске отпочети непосредни преговори за решење међусобних спорова.

Исправка. Наша белешка у јучерашњем броју, коју смо донели о неправилностима у болници, не односи се на управу варошке болнице, него на управу болнице „Краљице Драге" — гди је гинеколошки одсек.

80 вагона. Јуче је специјални воз из Босанског Брода пругом Индија—Пешта одвукао 80 вагона *болесних војника* из босанских трупа, које су на граници према Србији и Црној Гори, јер су тамо болнице препуне, па су морада их пренесу у пештанске болнице.

Воз до моста. Јуче пре подне, један војнички воз аустријски, довео је полубатаљон војника до моста железничког и ту их истоварио. Војници су отишли у шлепове аустријских лађа које су на зимовнику преко пута аде Циганлије. Воз се за тим празан вратио.

Несрећан случај. Јуче око 2 сата по подне Косара, девојчица од 5 година, кћи Јеремије и Љубице Милосављевића налбантина, остала је сама у соби и играла се око загрејане плехане фуруне. Варница из фуруне запали јој хаљинице и пламен обухвати све одело на њој и она удари у вриску. Тек кад се дете знатно опекло по телу притекнуто јој је у помоћ. Дете је однето у општу државну болницу да му се укаже лекарска помоћ.

Родитељи, пазите на своју [illegible] голуб Ј. Тасић арт. поручник и слушалац В школе Војне Академије положио је испит за артиљеријског капетана.

Грађанска Касина. У недељу 22 ов. м. по подне у 2 и по часа даваће се дечији „костим бал" са занимљивим програмом.

Улазница за децу 0.50 дин.; за одрасле 1 дин. од особе.

Карактеристично. Морамо забележити, чак и ово доба „слоге" тек колико да се не заборави и овај детаљ.

Све док су били саветници круне просејане демократе као г. г. Тимотијевић, Савчић и Главинић, биле су у влади главне бриге: Тара и концесије, а судови претрпани политичким и штампарским процесима и апсане препуне политичких осуђеника. Требали су да уђу у владу народњаци и напредњаци па да свима у Србији подједнако гране сунце слободе, да се политички и штампарски осуђеници помилују.

То је једно обележје наше „демократије."

Нађен смрзнут. Прекјуче је нађен мртав у атару општине доњо-шаторњачке у срезу крагујевачком Филип Митровић ондашњи. Секцијом и увиђајем на лицу места утврђено је да је био алкоголичар, и као такав на путу заспао, смрзао се и умро.

Душевно оболела. Љубица Јовановић бив. куварица, на којој су одавно примећени знаци душевног растројства, синоћ је спроведена управи болнице душевне на посматрање и лечење.

Спроведени суду. Сава Петровић радник, по тужби Милоје Крављанца због поништаја ствари, Влада Васиљевић по тужби Драг. Јоксимовића за лаку повреду телу — спроведени су јуче варошком суду на осуду.

Кажњени. Мита Костић, Стојан Николић и Љубица Јовановић кажњени су са по 5 дана затвора због пијанчења и скитње.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Догорело му до поката

Г. г. Генчић, коме је за његово племенито дело: задобијања концесије за т. зв. „Хипотекарну Банку" „Штампа" галантно отворила своје ступце, јако је незадовољан разплачењем рада у Н. Скупштини. Генчић у томе није до чекања; хтели би да се то реши одмах, пре свега.

Шта анексија Босне и Херцеговине! Шта ултиматум и пресија Европе! шта војни кредити! шта буџет! шта наоружање! Све су то ситнице и спрдње! Главно је: да скупштина одмах реши концесију за „Хипотекарну Банку", јер њен протектор г. Генчић ту има добар провизијон.

Али се ми надамо да ће му се све то измаћи. Н. Скупштина није са свим изгубила памет и образ. И као што је „Штампа" љубопитљива да дозна за имена оних посланика који ће гласати против те „банке", тако би ми радо видели оне, који ће смети гласати за ову скандалозну ствар, и тиме се јавно пред светом открити, као љубитељи „шапа"!

Кроз редове

— Како ти се чини ова здравица?

— Добра, бар је искрена.

— У чему искрена?

— Прочитај још једном па ћеш видети. Онај пасус у коме се вели, да се помиловање даје „само због изузетних прилика," значи просто речено ово: „Море да мени није сада овако тесно око гуше ..... би ви добили помиловање. Него до терала орла зла година па нема куд. Али рачунаћемо се ми други пут."

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

4½ Садашњи амерички медицински факултет у Бејруту похађа преко 800 студената разних народности.

*§_ У Иркуцку (Сибир) петнаест политичких кривица покушало је извршити самоубиство, попивши веће количине отрова. Сва петнаесторица покушали су пре неког времена побећи, али су спречени, па су покушали самоубиство. Један је већ умро, а четворица леже у смртним мукама, док су остали спасени.

Л Са свих крајева Европе јављају о необичној зими и снежним мећавама. У северној Француској зима је 15 степени испод нуле. А у јужној Француској нападао је тако велики снег, да је местимице обустављен сваки саобраћај. У Паризу је такође било непогоде.

РАЗГОВОР СА ЂОРЂЕМ ХРИСТИЋ-ОБРЕНОВИЋЕМ

— Историја једног „претендента" —

Сензациони плакат — Рођал Варијете — 13 тачка — Претендент жонглер — Његова песма — Кроз прстен јабуку — После представе — Интервју — Атентат у Цариграду — Напуштен од света — Пашинова подвала — Шта га чека? — и т. д. и т. д.

(НАСТАВАК)

Узвицима одушевљења не беше краја. Даме су највише аплаудирале.

Он се клањао на све стране љубазно се смешећи.

Кад се аплауз стиша, он скочи на велики сто и пружи се по њему на леђа, главом окренут позорници. Подиже главу, погледа у шест нових пивских флаша, које су послужитељи наместили, и леже поново. Левом руком придржавајући цев пушке, коју је наперио у правцу флаша, он десном руком стаде окидати пушку.

Шест голица опет прснуше у пиварі парче.

У публици наста урнебес. Дворана се проламала од аплауза.

Он хитро скочи на ноге. За све време овација он се клањао.

У тој ларми није се ни чуо глас редитеља, који је позивао једног господина из публике, а нико није ни приметио кад се на позорницу попео један господин из публике.

Кад се ларма стишала редитељ замоли господина, који се попео на позорницу, да узме у руке прстен и да га држи у правцу јабуке, која је висила на концу.

Господин прими прстен и прије на корак одстојања јабуци. Подиже руку, у којој је палцем и кажипрстом држао прстен, и задржа је у висини на којој је јабука висила.

Редитељ прије прстеау и кроз прстен гледаше јабуку. Пошто му је наместио руку како је требало, редитељ се удали молећи господина, да мирно држи руку.

Христић је међутим нишанио и довикивао нешто редитељу за време удешавања око намештања руке.

— Хало! — одјекну кроз салу и јабука се заниха на концу. У јабуци се задржао метак.

Господин беше стегао прстен и показиваше га публици у првим редовима.

Погодак је био сигуран.

Достојанствено, са изразом гордости на лицу пролазио је кроз публику Христић, праћен огромним овацијама и честитањима.

На позорници се клањао одушевљеној публици и морао се неколико пута враћати изазиван од публике.

Тек после десет минута стишала се публика.

Остали артисти, чије су та-

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(179

XXXVII

У Лувру

— Једну реч, монсењеру! рече од једном један мирни, силан, оштар глас од кога Хенри побесне Франсоа задрхта од наде, а краљ од радозналости.

Витез Пардајан приђе наслоњачи и стаде између два брата. И пре но што је ико и помислио да му закрати да говори, пре но што се Хенри повратио од чуда у које је дошао с појавом овога странца, витез продужи:

— Сире, молим за опроштај ваше величанство, али пошто сам позван као сведок морам да говорим. Ја сам слободан да кажем монсењеру маршалу од Данвила да одговор на његово питање не би могао ни у чем интересовати његово величанство..

— А зашто? дрекну Хенри. Кос те ви што се усуђујете да говорите пред краљем пре но што сте питани?

— Ко сам ја? То је без значаја.. Главно је да је потпуно бескорисно говорити о улици Бетизи, ако најпре не говоримо о улици Св. Дениса!... о гостионици „Чаробници"... о задњој дворани у тој гостионици!... о песницима који се ту скупљају!...

Док је Пардајан говорио Хенри од Монморансија је савијао рамена, обарао главу, клецао је, као да је свака реч избацивала на њега неки тежак терет..

— Шта значи то? узвикну Карло IX.

— Значи да питање господина од Данвила није имало места и да не доприноси ништа ствари ради које смо се сакупили. Ја се позивам на самог њега да каже је ли тако..

Витез на то крочи корак у назад.

Био је тако одлучан, тако поносит, тако диван да се краљ није могао уздржати а да се не осмех не из њега задивљен.

— Је ли истина, Данвил", што рече витез? упита Карло IX. Је ли истина да је ваше питање бескорисно и да нема везе с послом ради кога сте ви и ваш брат овде?

Хенри дубоко уздахну и одговори:

— Истина је, сире!..

Франсоа погледа витеза погледом дубоке захвалности.

— Ви сте ми спасли живот, говорио је тај поглед; никада вам то нећу заборавити.

Али је сад радозналост краљева била пробуђена... а можда и његове сумње. Окружен вечитим заверама и сплеткама, навикнут да у свакој речи тражи знак за убијство, у свакој руци која се покрене нож који ће га ударити, Карло намршти обрве. Његово мраморно чело набра се.

— Па ипак, рече он са неким притајеним гневом, ви сте то говорили са неком извесном намером. Поменули сте улицу Бетизи... О каквом је то дворцу реч? Говорите! Ја заповедам.

Било је очевидно да је краљ мислио на дворац Колињијев, у коме су се морали скупљати хугеноти.

Хенри увиде да му сад од брзине зависи живот.

Ако не буде нашао брз одговор брат му је сигурно пропао; али проклети странац, који га није испуштао из очију, био је готов да њега самог упропасти!... Учешће Франсоа во у завери није било поуздано, али његово је било.

Он учини надчовечански напор да се прибере. Бес га је обузимао при помисли да је принуђен он сам да измишља лаж да би спасао свога брата.

— Сире, рече он, имао сам на уму дворац војвоткиње од Гиза. То је једна љубавна историја...

— Аха! узвикну Карло осмехујући се.

— Признајем, сире, да би ми било тешко да причам ту историју ја који сам пријатељ војводин..

Карло IX презирао је из свег срца Хенрија од Гиза. Њему је у осталом било добро познато владање Гизове жене која је сваког дана мењала љубазнике.

Он удари у смех и рече гласно:

— Говорите тише, Данвиле, говорите тише... Гиз и Сен Мегрен су ту... у другој соби.

— Ви разумете у чему је ствар, сире?

— Још како разумем! узвикну краљ смејући се од свег срца. Али, рече он од једном, какве везе има с тим гостионица „Чаробница"?

Пардајан баци на Хенрија поглед који је значио: „Ви сте спасли нас, сада ћу ја вас спасти!" и одговори:

— Сире, ако допуштате ја ћу вам казати да је „Чаробница" место где се сакупљају песници да говоре о песништву... И госпође, високе госпође долазе тамо те говоре о песништву и о другим пријатним стварима... само се по каткад деси да песник има огртач од сивог сатена, прсник од плаве свиле и чакшире с тракама...

То је била слика Сен Мегренова.

Краљ поново удари у смех и рече кроз зубе:

— Дао бих сто талира да Гиз може ово да чује!

Тако се у овај страшни догађај унесе случајно шала и учини га још страшнијим.

(наставиће се)

чке долазиле на ред, дочекивани су хладно, ма да су својом вештином заслуживали пажњу од публике.

Наш Србијанац беше зловољан.

— И зар је овај човек могао служити некоме као претендент — процеди кроз зубе.

— Хајдмо одавде у бифе — предложи бечлија.

Бечлија пристаде и они сиђоше у елегантан бифе где наручише вина.

Тек што је келнер донео вино и отворио флашу на вратима бифеа појави се Христић.

Он беше обучен у црно жакет одело. Леп, наочит, мало повијена носа, орловског погледа, слободног кретања упути се једном празном столу за који седе и наручи вечеру.

Наш србијанац не скидаше поглед са њега. На његовом лицу огледаше се јасно узбуђеност. Он се бораше сам са собом, да ли да му приђе. Радозналост га беше обузела свега. Копкало га је да дозна историју овога мистериозног младића, о коме је тако много слушао. Никако му није ишао у главу овај преокрет у животу једнога човека, кога је тако рећи до јуче цео свет сматрао за претендента, а који се одједном обрео у улози једног обичног орфеумског жонглера.

Христић, који је посматрао сву присутну публику, беше приметио радознале погледе нашег Србијанца. С тога је и он чешће погледао на сто наших пријатеља.

— Слушајте, пријатељу — ослови наш србијанац бечлију, који је за све време ћутао не хтевши узнемиравати свога пријатеља — ја бих желео да проговорим коју реч са овим младићем, да чујем из његових уста његову романтичну судбину.

— То није тако тешко — одговори бечлија.

— На против! Ја се, ево, већ по сахата домишљам не би ли измислио начин, на који би могао са њиме ступити у разговор.

— Што ми нисте одмах рекли о чему мислите па би вам сав ваш труд уштедео.

— Како мислите?

— На врло прост начин. Господин Христић поред свега тога што је члан једне отмене породице и како веле, од „краљевске крви“ — данас је један обичан жонглер и сваки има право, да га као таквог третира. Зар не?

— Па да...

(наставиће се)

Господину МИНИСТРУ ПРОСВЕТЕ

Београд

Већ је три месеца како школа мрчајевачка ради „с мене на уштап“. Мало који дан а да не стревимо ђаке да се око 9 сати враћају кућама. Сваки дува у руке надувен и помодрео од зиме.

— Што сте се вратили? — питамо ми.

— Нема дрва да се школе подложе! — одговарају прозебли ђаци, китајући кућама да се огреју.

Чујемо да се неколико ђака већ и поболело од назеба, шетајући се по овоме мразу од куће до школе и натраг.

Кад смо упитали управитеља: зашто се овако ради са нашом децом? — он се брани да није кривица до њега. „Извештавао сам и жалио сам се свима надлежним властима — правда се управитељ — па ипак никакве помоћи“.

Грдна је брука и срамота, кад је наша општина, као најбогатија у округу, дошла дотле, да не може за школу дрва да набави. Зар код толиких ванредних општ. прихода које општина прикупља, као од два вашара преко 1200 дин; кирије на траву око 600 дин; меканског акциса око 400 дин; квантарске аренде и од пекмезара око 1200 дин; дућанске аренде око 1000 динара касапске аренде око 600 дин; оборије око 120 дин; утрининског прireза око 500 дин; такса разних и других прихода, — зар дакле и поред прихода од преко 6000 дин годишње општина није у стању да купи дрва за школу.

Још се жале учитељи да од јуна пр. год. нису примили додатке и станарину, ни послужитељ плату. Сем тога — вели — немају хартије, сунђера, креде, па ни деловодник, па чак ни школ. дневник и ако је већ фебруар месец. Кад им затреба хартије или креде, то — вели — купи сваки за своје паре. О свему овоме — вели — извештавана је толико пута надлежна власт, али као да у овом округу нема власти, јер им ништа није поможено.

Нужник школски само што није пао. А ако се и то догоди несрећа је неизбежна. Ко ће за то да одговара? Још у априлу пр. год. решено је да се оправи, па никако нема новаца!! И о овоме је власт извештена, али ћути!

Неће бити на одмет да Вам изнесем један жалостан и сраман догађај, који се данас десио:

Дође управитељ у механу, па замоли кмета — који заступа председника — да му од оних неколико сахоница дрва, што су била пред механом, купи бар једна или двоја, јер нема чиме свој стан да загреје, осем да гори ограду.

— Пазари ти дрва — вели му кмет — а ја одох да донесем паре.

Управитељ пазари двоје сахонице дрва за 7.80 дин, и сељаци стоваре дрва у школ. двориште. Кад су се сељаци вратили и затражили новац, кмет рече управитељу: „Бога ти, плати ти дрва, јер ја сад немам новаца, него ћу ти данас, сутра дати“. Како ни управитељ, коме општина дугује 200 дин. није имао новца да дрва плати, то рече оним сељацима: „Ево вам, браћо, пола динара што сте се крпали, па идите до школе, натоварите своја дрва и продајте другоме. Кмет ме је преварио, нема новаца да вам дрва платимо. Опростите, ја нисам крив!

Сељаци љутити одоше школи те узеше своја дрва, и тако је управитељ, поред сраморте коју је претрпео, опет остао без дрва, те опет мора горети ограду.

Г. Министре,

Ја Вам укратко износим жалосно и бедно стање наше школе, како сам чуо, и молим Вас да најоштрије наредите подручним Вам органима да се постарају да се све доведе у ред. Жалосно је да поред толиких општ. прихода и поред школ. буџета преко 4000 дин. наша школа оскудева у најнужнијим потребама. Чудновато је то како је се могло набавити новаца да председник и кметови приме плату и за јануар, а школа ни дрва нема!! Зар је у месецу јануару пало општини преко 500 дин. разних прихода (320 дин. само од касапске аренде, без акциса и дућанске аренде, што се унапред наплаћује), па опет наша школа у свему оскудева и не ради?!!

Занимљиво је да је писар срески г. Катић извршио преглед општин. касе на три дана после примљених 320 дин. касапске аренде, па у каси нашао свега 85 пр. дин!!!

Или доведите школу у ред, или је затворите, кад већ иначе не ради, да не дајемо џабе школ. прирез, и не мучимо децу по овоме мразу.

Мрчајевци

Бачки родитељи

У рукама кавкаских револуцкохара

Нереди на Кавказу. — Незадовољство са кнезом Воронцовом. — Тифлиски милијунар Ајвазов. — Напад у најживљој улици. — У потсету револуционарском — Ослобођење. — Протест штампе.

(Писмо „Правди“)

Петроград, 2. фебруара.

Још се нису утишали на Кавказу немири, који су били планули 1906. год. и толико плашње нанели руској влади. У Петрограду се бојаху, да на Кавказу не плане буна, коју би, с погледом на општи покрет у Русији, било тешко угушити. Ипак се срећом све само по себи смирило, без икакве веће заслуге генерал-губернатора *кнеза Воронцова*, са којим су незадовољни, што се на Кавказу и сада, с времена на време, појављују нереди и врше злочини, који много потсећају на стару хајдучију и качаклук код балканских народа.

Руско јавно мњење нарочито се узрујало због једног догађаја, чија је жртва био познати тифлиски милијунар *Ајвазов*. Њега су разбојници напали усред улице тифлиске, одвели у ропство, у коме су га држали равно седам недеља. Несретни човек препатио је у овоме ропству много и пуштен је из њега тако болестан, да се сумња, да ли ће се у опште икада моћи опоравити како треба.

Сам догађај текао је овако:

Ајвазов је у почетку децембра око 8 час. у вече изашао из своје куће, која се находи у најживљем делу Тифлиса. У непосредној близини Ајвазовљеве куће налази се полицијски кварт, губернаторско интенданство и канцеларије жандармеријске управе. Кад се Ајвазов био удалио 15 корака од своје куће, из оближње дуванџинице изађоше два млада Грузина, одевена у омиљено на Кавказу одело „ослободитеља“ (црна блуза, црни горњи капут и црна мека капа). Одмах се упутише Ајвазову. Пред многим кућама стајали су у то доба кућни вратари.

— Ви сте Ајвазов? упита милијунара руски један с јаким грузинским акцентом.

— Да! Шта хоћете?

— Хоћемо вас. Ви сте сада наш заробљеник.

Ајвазов је испочетка мислио, да су младићи пијани и почео их терати, али ови изјавише, да му је противљење бескорисно, шта више и опасно, и за потврду својих речи извадише револвере. Не губећи присуство духа Ајвазов се поче отимати из чврстих руку младићских и викаше за помоћ. Али помоћи не беше ни од куда. Истина један од вратара покуша да се приближи, али брзо одустаде од те намере, кад виде уперене на себе револвере. Сви остали вратари побегоше, то исто учини и дуванџија, из чије дуванџинице беху Грузини изашли. На улици у том моменту не беше ни једног стражара.

Нападача је било сада свега четворо. Све су то били младићи до зуба наоружани. Без икаквих даљих церемонија докопаше милијунара и баците га у један фијакер, који је стајао пред дуванџиницом. Та да кочијашу заповедиште, да што брже вози. Видећи, да Ајвазов не престаје викати и покушавати, да искочи из кола, нападачи га везаше и запушише му уста марамом. Ајвазов се тада онесвести. Колико су се времена возили — он се не сећа. Дошао је к себи услед јаке зиме, коју је осетио. Видео је, да је због брзе вожње и борбе, коју је водио са нападачима, изгубио уз пут каљаче, капу и башлику, и да му је све одело исцепано.

(свршиће се)

Бесмртна си, чим те пјесник љуби

О, ти дивна црнооко мала!
Ти којој се ова пјесма вије!
Опрости ми, ал ти морам рећи:
Теби мјесто међ смртнима није!

Бесмртна си чим те пјесник љуби.
Моја машта јача је од смрти. —
Љубав жели да те вјечном славом
Лира моја пјесмом обесмрти.

Ја кад оћу, — сва природа мора
Своје драги да са себе свуче.
Зв царицу себи да те призна,
И са својим дражима обуче.

Мајско јутро прежалиће зору
Да пурпурни ореол ти даде.
Сви славују робоваће теби
Само пјесмом да ти живот сладе.

Сви цвјетови земљинога шара
Од мириса престо ће ти свити.
Горски зефир покупиће росу,
Да ти престо у бисер окити.

Небо ће те сунцем окрунити.
Ти ко сунце да свијету сијаш.
Ноћ за пехар луну ће ти дати,
Да севдахе из њега испијаш.

Ах ја тада пред престо ћу доћи.
Пјевајући уз пјесничку лиру,
На колена пред тобом ће пасти
Уживајућ у слађаном миру.

Жељан сласти, жељан миловања.
Роб ћу бити и кад престо кара.
Лира моја ко робиња права.
Што год хтједнеш то ће да ти ствара.

Нек ме само миљем обасјава.
Око твоје што пламеном гори.
Па захтјевај да свијетом владаш.
Пјесма моја и то ће да створи.

Рајко.

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

ЗА ВРЕМЕ ЛУДВИКА IV

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(НАСТАВАК)

Да би се на црној литургији постигао жељени резултат, она се морала држати три пута узастопце. Три су литургије биле године 1673., с четрнаестодневном или недељном паузом. Прва је била у замку Виљбузен, у варошици ди Менил код Монжерија. Госпођица Дезеје, собарица госпође Монтеспанове, била је у тесном пријатељству с Леројем, гувернером пажева Птит Екири, који је у Менилу имао кућу. У том је замку становао Гибур као Моморанси милостињар. Ж. Лер га овако описује: „Грађевина из четрнаестог столећа, у осталом чисто створена за врашбине и сличне ствари, замак је од Париза био удаљен пола сахата, на другу за Орлеан. опкољен великим јарковима воде. Лерој је потражио опата Гибура у Сен Денију и обећао му педесет пистола (пистол пет златних талира), дакле 500 динара и свештенички доходак ок 2000 ливара.

Уречена дана састали су се у Вилтбузену госпођа Монтеспанова, опат Гибур. Лерој, једна „велика личност“ без сумњегоспођица Дезеје, и једна личност непозната имена, која је рекла да је аташирана архиепископу санском. У замачкој капели свештеник је очитао литургију над голим телом љубимичиним, која је лежала на олтару. Он је при изношењу тајне изговорио формулу прекињања, чију је садржину саопштио судијама усијане коморе: „Астароте, Асмодеусе, ви владари љубави, прекињем вас да жртву, коју вам приносим од овог детета, примите за ствари, које од вас молим, а то су: да ми се одржи пријатељство краљево, господина дофена, да будем уважавана од принчева и принцеса дворских, да ми се ништа не одбије што замолим у краља, било за моје сроднике, било за моје слуге“.

„Гибур је за један талир (петнаест динара) купио једно дете, које је на овој литургији принео на жртву — пише Ла Реини — а то му је учинила једна велика личност. Пошто је дете ударио перорезом у врат, прикупио је крв у путиру, па је онда дете однето и смештено на друго место.“

Појединости менијске литургије открио је Гибур, а потврдила их његова метреса Шофренова.

Друга иста таква литургија била је две али три недеље после прве, у Сен Денизу у једној пола порушеној колиби. Трећа у једној кући у Паризу, у коју је Гибур везаних очију уведен и исто тако изведен до капије општинског дома.

Из тога доба јавља здравствени извештај, Лују XIV., који је издао његов лични лекар Аквен, да краљ пати од ужасне главобоље. „При крају године 1673. имао је такве нападе несвестице, да за неколико тренута ништа више као није видео и мислио да мора пасти.“ „Да ли је сувише дрско — вели Лоазелер — тачно — у овим мигренама и у овој несвестици гледати дејство Возенова прашка?“ Поставку Лоазелерову најбоље потврђује једно признање Лезажово, које ће се доцније још поменути.

(Наставиће се.)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

На захтев

Шта ће бити са Аустрајом? нарочито је захтевао за вечерас ту представу. У програму је и *Претрес од 16-ог септембра.*

ТЕЛЕГРАМИ

Лондон. У седници доњег дома, Асклеј је питао Греја, да ли он може да каже, да ли Енглеска било сама или колективно са другим силама ради на томе да мирним путем исправна спор између Аустро-Угарске, Србије и Црне Горе. Грej је одговорио да су извесна саопштења између сила у циљу мирног решења тога питања. На поновно питање Асклеја да ли Грej може без штете за започете преговоре да извести дом о току и успеху тих преговора, Грej је одговорио да то не може, јер преговори између сила имају информативан карактер, па о њима за сада још не може ништа да каже.

Млеко са АДЕ ЦИГАНЛИЈЕ

под надзором царинског ветеринара

разносиће се од 1. Марта о. г. по Београду. — Литар 0·30 п. д. — У фламаѕ 0·35 п. д. — Пријаве слати дописницом до 28. Фебруара са тачном адресом и потребном количином млека, на адресу:

ЧУКАРИЧКИ МЛЕКАРНИК

Београд — Чукарица

98 1—10

Походна одела

ОФИЦИРСКА И ВОЈНИЧКА

израђује кројачка радња

Стојана Симића и Брата

Београд (спрам „Коларца")

83 7—10

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16. Такође јавља г г. кафеџијама и хоте лијерима да има на продају готових **једовника.**

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

НОВА РОБА — изврсне

Кобасице „ТУРИСТЕН"

„TURISTEN WURSCHT"

1 кгр. Дин. 3.

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљ.-Српског Дворског Лиферанта

Београд — Теразије

Српске музикалије

за гласовир и певање

1. *Српска Народна Химна* за мушки збор, мешовити збор и гласовир од Д. Јенка дин. 2·—
2. *Увертира Бидо* од Д. Јенка дин. 2·50
3. *Увертира* од Д. Јенка дин. 2·50
4. *Увертира Косово* од Д. Јенка дин. 2·50
5. *Српска Дворска стража* марш дин. 2·—
6. *Осу се небо звездама* варјације од Крстића дин. 2·—
7. *Са српског села* сцена од Крстића дин. 2·—
8. *По полу је киша — Слава мома — Зејнаби* три композиције Ст. Бинички комад по дин. 1·50
9. *На те мислим*, фантазија од Свободе дин. 2·—
10. *Албум 100 српских најнов. игара* дин. 5·—
11. *Албум песама* И. Бајића дин. 6·—
12. *Албум 138 српских народ. них песама* дин. 5·—
13. *Збирка композиција* Ј. Урбана дин. 3·—
14. *Албум песама* из концерта Жарка Савића 30 разних о перних и концертних мелодија дин. 6·—

Осим српских имам на стоваришту и велики избор страних музикалија.

Ко пошиље новац у напред шаљем „franko".

Издавачка књижара

МИТЕ СТАЈИЋА

84 2—10 у Београду

18000

Осамнаест хиљада комада зрелих калемова разне винске и а сталске лозе на свима америчким подлогама продаје у свом лозном расаднику.

фебруара 1909 год.

Сићево

Железничка станица Сићево.

Тодор Ђ. Раденковић

86 5 10 економ

У МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

Љубичина ул. бр. 11.

потребни су женски шегрти из добрих кућа и неколико раденица.

54 7—7

Дунавски Кредитни Завод

Позива све своје акционаре да положе заостале недељне уплате, како не би претрпели последице чл. 10. завођских правила, јер ће им се акције поништити.

Управни Одбор.

Кафана „ЛЕПИ ИЗГЛЕД"

(Кнез Милошева ул. ћошак)

Издаје се под кирију од 1 маја ове год., а може и раније. Јавити се Стојану Пајкићу Косанчићев венац или у кафани.

75 10—10

ПРОДАЈА ЗАЛОГА

Задруга Занатлија Краљ. Србије преузеће у своме стану Македонска ул. бр. 22 горњи спрат на дан 16. и 17. марта т. год. све залоге, којима је рок протао 31. децембра 1908. године а није обновљен.

Позивају се залагачи, за своје залоге са горе означеним протеклим роком најдаље до 7. марта т. г. закључно или продуже или откупе, како им залоге не би биле изложене продаји, јер ће после овога рока никоме неће моћи примити продужење, сем једино отуп.

Све залоге продаваће се означених дана у стану задругином — сем хартија које се котирају на берзи — од 9—12 сати пре и од 3—5 сати по подне.

Ово се јавља како залагачима тако и купцима.

25. јануара 1909. год.

Београд 95 2—5 **УПРАВА**

НА ЗНАЊЕ

Као и сваке године тако и ове у пивницу хотел „Такова", „Лондона" и „Орлча" започеће се точити

Салватор пиво

из пиваре Мих. Ј. Косовљанина из Јагодине 22 ов. мца па за кратко време што се доставља п. публици ради знања.

97 2—5 **Стовариште Јагод. Пиваре**

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА

најбољи алкални киселњак

Награђен највећом наградом „Grand Prix" у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим изворном, при чему се не губи ни најмање угљене киселине нити вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стовариште код

г.г. Глише Андрејевића и Брата

Варош-Капија — Телефон бр. 282

Поруџбине из Србије и иностранства прима и одмах извршује

Аранђеловачка Конзорција

Крал. Срп. Двор. лиферанти

Аранђеловац. 7 60

8—10.000 хиљада хектара под гором

Управа манастира Манасије по одобрењу Господина Министра Просвете и Црквених Послова од 12. ов. мес. Цбр. 320. држаће другу оферталну лицитацију у канцеларији Духовног Суда епархије београдске *на дан 2. априла 1909. год* за давање у експлоатацију шуме манастира Манасије у срезу деспотовачком.

Гора је у главноме букова, разне старости, употребљива за грађу и гориво.

Оферти се могу поднети раније, а и истог дана до 12 часова у подне, а отвориће се означеног дана у 4 часа по подне, у присуству нарочито изабране комисије. Отварању оферата могу бити присутни и оференти.

Лицитација ће важити, кад је одобри Господин Министар Просвете и Црквених Послова.

Сва остала обавештења и услове, могу интересовани добити, како у црквеном одељењу министарства просвете понедеоником, средом и петком од 11—12 часова пре подне, тако и сваког дана у Духовном Суду епархије београдске и код старешине манастира Манасије. 240 1—5

Телефон 869 Београд — Вазина ул. бр. 6. **Телефон 869.**

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од вандредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд* 1658 2—2

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црног вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

С болом у души јављамо нашим сродницима, пријатељима и познаницима, да је наш добри и никад непрежаљени

Михајло (Мика) Великић

арт. кап. 1 кл.

Преминуо 10. фебруара 1909. год. у Нишу, у 44 години свога живота, после дугог и тешког боловања и остављајући нас да вечито за њим тугујемо.

Благодаримо г. г. друговима и пријатељима покојниковим, који га за време болести обилазише као и сродницима, који се нађоше при последњем часу и опремише покојника. Нарочиту захвалност изјављујемо чика Стојану Јовановићу, који га је за време болести обилазио, и о погребу се старао. У исто време благодаримо г. г. официрима као и грађанству оба пола, који га у великом броју испратише до вечне куће.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

супруга: *Даница*, син: *Кока*, сестре: *Љубица Андрејевић* и *Мица*, брат: *Мића*, мајеха: *Цајка*, сестрићи и сестричине, нет: *Пера Андрејевић* трг., *Рада Томић* инжињер, баба: *Катарина — Дада*, ташта: *Стефана*, стрина: *Цана*, шураци: *Коста Стојановић* бив. министар, *Мијајло* трговац, *Ристо* трговац, *Тодор* судија, сестриће: *Христина, Даринка, Перка, Ана* и *Љубица*, турњаја: *Љубица*, пашеног: *Мита* срески начелник, *Пера Савић* марвени лекар, *Мика Тоскић* трговац, сватовске и остала

92 **фамилија.** 2—3

Наш добри и непрежаљени син, унук, муж и отац

† Божидар А. Божић

писар II кл. среза драгачевског

После кратког боловања премину 1. ов. м. у Гучи, у 29 години свог младог живота; а сахрањен 3. у гучком гробљу уз велико саучешће чиновништва, свештенства и учитеља сид., грађана гучких и великог броја народа среза драгачевског.

Сматрамо за дужност да изјавимо најтоплију благодарност г. г. Сави Јел. Јовановићу начелнику среском, Божи Голубовићу и Стеви Здравковићу писарима среза, Андрији Протићу председнику општинском и њиховим госпођама, који за све време боловања нашег милог нам покојника непожалише труда и пожртвовања, надгледајући га у његовој болести.

Благодаримо г. г. лекарима: Кости Ристићу, Неду Нешковићу, Венцеславу Стеисављу и Сајферту, који не пожалише труда око спаса милог нам покојника, а особити смо захвални г. Драгутину Владисављевићу лекару из Гуче, који се неуморно трудио, да нам милог Божидара спасе од смрти.

Благодаримо свештеницима: г. г. Филипу Мијатовићу, намеснику; Милети Јовановићу, Тесфату Симићу, Арсенију Ђенђићу, Урошу Опсколићу и Милану Недовићу; учитељима: Љубу Цвијићу, Тодору Цветићу, Танасију Константиновићу и Радомиру Ђорђовићу, — који сви из почасти и поштовања чиноједјетствоваше и испратише драгог нам покојника до његове вечне куће.

Нека је топла и велика хвала начелнику среском г. Сави, управнику пор. одељења г. Милану Јанковићу, г. Душану Долићу поштару, г. Властимиру Петровићу порезнику, г. Љубомиру Савићу ср. економу и г. Божи Голубовићу ср. писару, који на рукама — без промене, носише смртне остатке милог нам Боже. Весма смо благодарни г. г. Неофиту Симићу свештенику, који се у цркви са покојником прикладним говором опростио; Андрији Протићу председнику општине гучке, који се у име народа среза драгачевског, пријатељским и дирљивим говором опростио, пред среском кућом, са пок. Божом; Божи Голубовићу, писару среза, који се, у име другова и чиновништва — опростио са нашим драгим Божом на гробу његову, и тиме нам у неколико ублажише превелику тугу и бол.

Благодаримо целом грађанству општине гучке обојег пола, и осталим пријатељима из среза г. г. Милисаву Р. Тајсићу економу из Пухова, Тиосаву и Мићи Јаковљевићима из Горачића а и свима осталим, који не пожалише труда доћи по овом злу времену — леду и снегу — на последњи опроштај са њиним добрим Божидаром. Нека је велика хвала и свима онима, који нам путем телеграма и писама изјавише своја саучешћа за изгубљеним нам милим Божидаром.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

несретни отац поп Андрија Божић из Дубнице, баба Станија, ујна Милица, супруга Перса, деца: син Марко, кћери: Даница и Загорка са осталом родбином.

2—3

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ЧЕТВРТАК 19 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВ АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 50. | Телефон 821.

Са претреса у Загребу

телеграфски извештај „Правди"

Загреб, 4. часа по подне.

Процес почео данас. Интересовање огромно. Страних новинара пуно али улазак отежан. Оптужени се сви декларирали као православни Срби одбијајући од себе назив из оптужбе: „грчко-источни".

Државни тужилац Акурти тражио да се искључе многи браниоци јер су тобож и они компромитовани у афери. Суд према томе искључио адвокате Стојановића, Миладиновића и Добричића.

Почело читање оптужбе. Сутра продужење.

Милош

ИЗМЕЂУ СМРТИ И СРАМОТЕ

Руски посланик, представник православнога руског цара и братскога словенског руског народа у име свих великих сила тражио је од српске владе да — одустане од својих захтева! У случају да српска влада не испуни његово тражење изгледа да је изјавио, да ће нас Аустро Угарска од мах напасти и да ћемо ми у тој борби остати усамљени.

Једном речи од нас се тражи да полижемо што смо пљували.

Тај акт Русије и великих сила само је логичка последица несретне и кукавичке политике, коју је у име ове земље од августа месеца до данас водио г. др. Милован Миловановић.

Ми знамо да ће већина од нас, гракнути на Русију, која нас је продала — и ми је заиста нећемо бранити — али налазимо да треба бити праведан, па потражити правога кривца. А прави смо кривац ми сами, и политика коју смо досад водили. Кад једна земља којој је „доведена у питање екзистенција и независност", којој су „угрожени животни интереси", која је „погођена у најосетљивије место", нема у тренутку, кад јој се доводи егзистенција и независност у питање, кад јој се угрожавају животни интереси, кад се погађа у најосетљивије место, свету ништа друго да каже него, да тражи компензације и да чека „стрпљиво" на праведно решење сила, онда она нема права ни разлога да очекује да други буде за њене болове осетљивији.

Ми смо врло добро знали и пре као и сада да велике силе гледају само своје интересе и да им је право и правда последња рупа на свирали, ако у опште на својој свирали такве рупе и имају. Приповетка о некаквим „пријатељским силама" и о праведном решењу сила и т. д. може поднети за сокак, за сељаке и за друге наивне људе, али су наши министри и политичари морали знати, да је то само једна прича за матору децу. Код држава је правило, да је свака пријатељ само себи и да се управља искључиво по својим интересима. То чак ни једна држава озбиљно и не крије, пошто је и иначе цела историја ту, да то докаже. Пријатељска Енглеска је дуче крхала врат па га и скрхала у Манџурији пријатељској Русији. Пријатељска Француска је сломила хегемонију у Европи пријатељској Русији. Пријатељска Енглеска припремила је пријатељској Француској пре само неколико година Фашоду, а пријатељска Француска пријатељској Италији Адис-Абабу. Најпосле пријатаљска Италија налази се и данас у савезу са Аустро-Угарском с којом се три пута за двадесет година тукла, и коју је избацила из Италије, као што ју је друга драга савезница избацила из Немачке. Једини смо ми тај идеално срећан народ који имамо сталне „пријатеље": Русију, која је закључила Рајхштатски уговор и хтела нам отети Ниш, Енглеску, која је предложила кад је то њен интерес захтевао, да Аустрија окупира Босну и Херцеговину; Француску и Италију које су тај предлог подржале! Код свега тога ваља бити луд па рачунати на неко пријатељство и магарац па очекивати неку „праведну одлуку Европе".

И кад су сви људи иоле верзирани у политици све то знали, онда им је морало бити јасно, да Србија не сме рачунати ни на чије пријатељство, да не сме чекати ничију „праведну" одлуку, да не сме слушати ничије очевидно заинтересоване савете, но да мора гледати само свој сопствени интерес и рачунати само са интересима осталих држава. Она је имала да оцени да ли интереси осталих сила допуштају да Аустрија заузме поред Босне и Србију, и да ли то смеју те силе допустити *у свом* интересу. И кад јој је угрожена независност и екзистенција онда је она у првом реду била позвана да у одбрану своје независности и екзистенције потргне мач.

Она то није учинила, и онда је морало доћи ово што је дошло. Европске силе, које више воле још мир него наше захтеве, шиле су се да потраже одмах *у свом* интересу, да сеих захтева одрекнемо. И та се друго могло и очекивати. С каквим смо правом м могли очекивати од Француске да за наше захтеве рат и ставља своју екзистенцу на коцку, кад ми којих се ствар директно тиче нитимо за њу ушли у рат нити жели да и ову „угрожену еквистенцију" рескирамо? Како смо могли ми, који због „непреме" нисмо могли угазити у рат, очекивати да ће у њега загазити тако исто „неспремна" Русија? Све су силе разумеле да ми трајимо само *изговор* да не ратујемо, па се према томе и понашају. Пошто и оне нису раде рату, и пошто виде да смо вољни да чекамо, то нас обавештавају како ћемо најсигурније рат избећи, и упућују нас на стрпљење до прве боље згодне прилике, док будемо „боље спремни."

Српски народ треба да разуме ову лекцију. Он је видео докле нас је довела политика г. др. Милована Миловановића. Ту политику г. др. Миловановић није водио зато, што је њима веровао у неке „пријатељске силе" и у „праведну одлуку великих сила" него зато што није имао куражи да узме одговорност за једну одлучнију и достојнију политику. Он је изабрао оно што је мекше. И тај нас је његов избор довео до тога да бирамо између смрти и срамоте какву ни један народ није доживео.

Сад кад српски народ поново има да бира — наравно под много горим околностима него у септембру — ваља да добро пази шта ће изабрати. Јер он ће имати да бира. Ни једна влада па ни коалициона не сме узети сама на себе да ту ствар преломи на страну срамоте. Др. Миловановић који је већ једанпут самовласно упутио српску политику како не треба, не сме — ако му је стало до сопствене коже — још једанпут то учинити и овога пута још и обешчастити земљу без њеногa питa. Народ ће се дакле питати. И он тада мора гласно казати да на све пристаје само не на срамоту. Па ако се већ дотерало дипломатисањем, чекањем на „праведну одлуку Европе" и мудричењем до пропадања, онда бар да пропаднемо часно, достојно људи чији су преци оставили за собом једно Косово.

Рекли смо да има да се бира између срамоте и смрти. Не; бирање се у ствари између срамоте за којом ће сигурно доћи и смрт, и борбе која у најгорем случају значи смрт, а која ће може бити донети нов живот.

Ми смо изабрали, што је као „Тан". На тражење да се одрекнемо наших захтева подупрто претњом да ће иначе аустријска војска ући у Србију, Србија може дати само један одговор: Нека дође!

То нека знају сви они који управљају данас судбином Србије, и нека добро пазе шта раде. Јер се дан разрачунавања приближује. Ко нема куражи за мушке одлуке, нека се склања с места за које није.

Српски одговор

Како „Н. Сл. Преса" јавља, српска ће влада у свом одговору на руски савет да одустане од територијалних захтева, заузети ово гледиште: После анексије Босне и Херцеговине Србија се, слушајући пријатељске савете великих сила, ограничила на то да формулише српске захтеве, чије је задовољење животна потреба српске државе, и да чувајући мир сачека да велике силе о њима расправе на конференцији. Србија је ово своје обећање строго одржала. А кад се изјављује да територијални захтеви не могу рачунати ни на какву потпору великих сила, онда српска влада нема куд но *да дефинитивну одлуку о тим захтевима и сад као и пре остави великим силама*. Пошто су се српски правилни захтеви кретали у границама неопходних животних потреба српске државе и српског народе, влада гаји највеће повереље у праведну одлуку великих сила, у толико пре што од њих зависи коначно решење спорних питања. У исти мах је српска влада прожета уверењем да одлука Европе, која не би водила рачуна о фактичким приликама на Балканском Полуострву, никако неће допринети учвршћењу мира, који све силе желе.

Посредовање сила у Београду

Пошто је најпре Немачка одбила француски предлог да силе учине колективни корак у корист мира и у Бечу и у Београду, силе су се сложиле да тај корак треба учинити само у Београду, јер би се иначе вређало достојанство и перфидијама, неверством и гажењем међународних уговора умрљани образ Аустро-Угарске.

Наравно за сад се још не казује садржина и форма тога колективног корака великих сила, али ако се сме веровати бечкој полуслужбеној штампи, међ силама се воде преговори на тој основици, да Србија изјави како одустаје од сваких захтева о територијалним накнадама, и да одмах обустави свако даље оружање. А Европа јој за то „обећава" ставити своје „добре услуге" те да Аустро Угарска пристане преговарати са Србијом о привредним користима, које би јој могла дати, а осим тога јој, опет, „обећава" да ће „помоћи" те привредне користи Србијине.

Пре свега, нема никаква, апсолутно никаква разлога за посредовање у Србији, јер она никог не изазива, никоме не прети, нити гомила своју војску на границу као што то чини Аустро-Угарска, једном речи: ничим не доводи у опасност мир Европе. Слушајући савете „мирољубиве" и „правдољубиве" Европе, Србија мирно и стрпљиво чека решење конференције великих сила, које су јој обећале узети у одбрану њене праведне интересе. Ако игде треба посредовати, онда то треба учинити у Бечу, јер је Аустро-Угарска, по свечаном и једногласном признању те исте Европе, насилнички и самовољно погазила један међународан уговор, на ком је засновано политичко стање и равнотежа сила на Балкану, јер се непрестано оружа и гомила војску на српској граници и прети да доведе у опасност независност и опстанак Србије.

Али врана врани очи не вади, те и Европа налази да не треба притегнути курјака, но јагње.

Па нека изволи Европа! Нека дође да посредује кад хоће и како хоће, њу већ чека једино могућан одговор:

Европо! Упућивала си нас да не пренагљујемо, да будемо мирни, да будемо стрпљиви, да не изазивамо, док ти на конференцији праведно не пресудиш ствар. И ми смо те, Европо, послушали и с највећим напором одржали и одржавамо мир, на штету наших интереса и успеха наше ствари.

Ти си се, Европо, заједно с нама сложила да је насилничко и разбојничко извршење анексије једностраног гажење међународног уговора и свечано си обећала, да то без твог пристанка нити може нити сме бити. А кад то буде, ти ћеш водити рачуна о нашим праведним и законитим интересима.

Па зашто сад не испуниш своја свечана обећања, но си навалила на нас да нас удавиш?

Ми нећемо, ми не можемо, ми не смемо одрећи се својих захтева, јер би то значило одрећи се за навек своје националне будућности. Ми своје оружање не смемо, не можемо и нећемо обуставити баш због твоје вероломности, Европо. На против, ми се морамо потпуно спремити за одбрану својих права и својих интереса, па ако видимо да нам нема правде, поуздати се у своју снагу, у своје јуначко срце и своју праведну ствар, и загазити у рат па куд пукло да пукло. Натраг нити можемо нити хоћемо, напред морамо.

А ако до тога дође, ако до тога мора доћи, онда, Европо, буди уверена да ћеш букнути сва у пламен и потонути сва у крв, те ћеш столећима имати крваву успомену: шта може један мали, до очајања доведени народ.

Можемо ми у тој борби тренутно и подлећи, али ће то тебе, Европо, најскупље и најкрвавије коштати. А ако и подлегнемо, то ће бити само за то да се поново дигнемо оснажени, поткрепљени, народно уједињени.

Ето, Европо, то ти је једини одговор на сва твоја

посредовања, па сада изволи! који ти влада Краљевине Србије може и сме дати. Ако он пак буде гласио другчије супротно овоме, онда тешко њој и свима онима који с њом заједно носе одговорност.

Хармакиз

Осуда аустриске политике

Аустрофилски „Тан“ се тужи на аустриску политику непомирљивости, која тражи непосредне преговоре између Србије и Аустрије и на њима настојава. Бечки листови, вели „Тан“, теже од Србије покајање.

Ако се у Бечу, вели „Тан“, мисли да Србе доведу дотле да одбију руске предлоге а помирљива акција Француске, Русије и Енглеске постане узалудна, онда се не може другчије говорити. Мора се одмах сигнализовати опасност, која лежи у том расположењу. Аустрија је увек наглашавала своју мирољубиву политику. Сад је дошао час кад она мора доказати, да су та уверавања искрена. У тренутку кад се Срби обвезују да неће тражити проширење земљишта и одустају од захтева о автономији Босне, немају никакву другу непосредну обвезу да приме на себе. Тражити од њих обећање коректнијег држања и пријатељства не значи ништа друго но *бескорисно понизити их и згазити их ногама, једном речи изазивати их.* То је *необазрива политика*, која, надамо се, неће бити политика барона Ерентала. Кад се тврди да су преговори са Србијом унутрашње аустриско питање и ако се тиме хоће да изрази да Европа нема шта да се меша у ову ствар, *онда се при томе заборавља да једно питање које пет великих сила може увући у рат, не може бити никакво чисто унутрашње питање.*

Ово се питање не може издвојити из целине тешкоћа које је аустро-угарска политика делимично изазвала јер Европа има право да га ратификује. *Данас је завршује „Тан“, за мир Европе одговорна Аустрија.*

ИЗВЕШТАЈИ СА ЗАГРЕБАЧКОГ ПРОЦЕСА ЗА ВЕЛЕИЗДАЈУ

Упозоравамо читаоце „Правде“ на оригиналне извештаје са овог сензационог процеса, који ће открити сву покварености Аустро-Угарске у овој афери, а који ће „Правда“ доносити сваки дан из пера свог дописника нарочито изасланог од стране редакције у Загреб.

Извештаји ће бити телеграфски и у виду писама.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Примећање у Санском Мосту

Из Санског Моста јављају да тамо не престају претреси станова и редња и да су у последње време претресене још три муслиманске куће, а све то услед подвала и денунцијација којекаквих проналаца.

Суђење „велеиздајницима“

На суђење „велеиздајницима“ у Загребу отишли су многи страни новинари, да о том чудовишном процесу обавесте европско јавно мишљење.

Деманти

Црногорски кнез Никола неће ићи у Хајделберг у Немачку на лечење, и према томе неосновани су гласови о његовом путу у иностранство сад у ово доба.

Дневне вести

Србија остаје при својим захтевима. *На пријатељску усмену представку Русије, коју је прекјуче учинио овд. руски посланик Сергијев: да би интереси Србије захтевали, да се Србија одрекне захтева територијалне компензације, влада је јуче предала свој писмени одговор г. Сергијеву. У томе писменом одговору се опширно разлаже зашто се Србија не може одазвати жељи Русије и не може се одрећи ни једног свога истакнутог захтева.*

Посланик код министра. Г. Уајхтед енглески посланик, посетио је синоћ д-р Миловановића, министра спољних послова у његовом кабинету и код њега се подуже задржао.

Позив на збор. Велики број најугледнијих трговаца из чаршије позивају све грађане варошког и савског дела Београда на збор, који ће се одржати у четвртак 19. о. м. у 11 часова пре подне у сали „Коларац“, ради оснивања подобора Црвеног Крста за те крајеве Београда. Сви добри Срби, треба да се одазову овоме позиву и дођу на збор.

Јапански принц. Синоћ је допутовао у Београд са свитом јапански принц *Куни-Гочи-Куни* и одсео у „Гранд Хотелу“. Принц ће бити примљен у аудијенцију код Краља.

Суспендовање закона. Јуче је Народна Скупштина на првом гласању суспендовала законе о „накнади штете за угинулу стоку“ и закон о „градобитини“.

Кандидати. И Касациони суд изабрао је за своје кандидате за председнике прокупачког суда г. г. Драгутина Нешковића судију пожаревачког суда и Крстића судију варошког суда.

Како је г. Нешковић један од најстаријих судија првостепеног суда у земљи, а тако исто и најспремнији, то ће по свој прилици он бити и потврђен на положај председника суда.

Нетачна вест. Многи листови донели су белешку, да ће г. Стева Којић, управник царинарнице београдске бити постављен за начелника царинске управе. Међутим, то не стоји у истини, коју вест и сам г. Којић демантује.

Парастос пок. М. Гарашанину. Месни Одбор Напредне Странке за град Београд приређује помен покојном Милутину Гарашанину на гробу његовом у суботу 21. тек. месеца у 11 часова пре подне, о чему има част известити пријатеље и поштоваоце пок. Гарашанина.

Добрањски рудници. У срезу голубачком, обратила се министарству унутрашњих дела и молила, да јој једног пенсионованог полициског писара постави за комесара у њиховим рудницима кога ће сама управа плаћати. Ових дана министарство ће поставити комесара.

Патриоте. Браћа Анастасијевићи закупци бање „Селтерс“ у Младеновцу нису хтели уступити своје локале бањске, који им сада нису потребни за државне потребе. По поводом тога наређено је, да се најстрожије казне локали употребе.

Изливи река. Министарству унутрашњих дела стигли су телеграфски изштаји из унутрашњости, да снег почео нагло топити а се долазе тако:

У Чачку и Ужма пада киша већ два дат *Морава* синоћ порасла позодомеру са 0·75. *Ветиња* Ужицу испунило корито једнако придолази.

У Прокупљу *Топица* излази већ из кори и у Ваљеву *Колубара* при такође поплавом.

Јабланица и *етерница* код Врање, такођагло придолазе и *Тимок* тиње расте.

Издате су наредбе да се склања стока и ње што је крај река смештен од сточне хране.

Допутовао. Синоћ је брзим возом допутао у Београд граф Форгач, аустро-угарски посланик.

III партија. Јуче су пуштени кућама сви војници II позива III ће партије који су издржали 15 то девну вежбу у пешадијским пуковима

Строг преглед. Један од народних посланика упутиће данас питање министру војном и тражити да се извршс строг преглед свих оних обвезника војних, које су разне комисије ослободиле служења у војсци, јер вели, да их има велики број поддпуно способних.

Злостављање војника. Јуче је у „Господарској Механи“ на другу топчидерском један наредник из XVIII пука тукао у кафани једног војника тако немилосрдно, да су га једва грађани одбранили.

Тражимо од команданта пука да овога дахију настрожије казни за пример другима, јер су данас животи српских војника најпотребнији отаџбини.

Нар. Позориште. Вечерас се у Нар. Позоришту игра први пут *„Канцеларијско време“* позоришна игра у једном чину од Чеде Поповића.

После овог новитета певаће се *„Бајаџо“* драмска опера у два чина са прологом од Руђера Леонкавала. Канија ће певати г. Камарота а Тонија г. Кондрацки.

Деда и унук. Милан Лазаревић из Миросављца у округу чачанском спавао је са својим унуком Рајком у колеби код стоке а фуруну плехану наложили много, да је она упалила постељне ствари, а они обојица угушени од дима заједно са колибом изгорели.

Читуља. Г-ђа Анца супруга Милорада Богдановића трг. из Голубца и ташта г. г. Мирковића и Лучића трговца на Сави, преминула је јутрос после дугог и тешког боловања. Погреб сутра после подне: стан војводе Миленка улица Бр: 16.

Веридба. Наш пријатељ Момчило М. Радовић, трговац из Уба верио се са госпођицом Јованком Ђерком поч. Михаила Штерића, бив. кафеџије из Смедерева. Наше пријатељско честитање верењима.

Ослобођена. Перка Симоновић, која је ту скоро пуцала на Драгољуба Стојановића, железничког приправника, због тога што је после вишегодишњег ваљбрачног живота напустио и која је била стављена у притвор за покушај убиства — пуштена је из затвора. Вештаци, који су вештачили револвер и метке утврдили су, да је било немогуће убити човека ни из најближег остојања.

Напредњачко веће у Ротину. Пододбор Напредне Странке за село Ротину, приређује у недељу 22. фебруара т. г. напредњачко веће у кафани Јеремије Здравковића. Улазница је добровољни прилог.

НАРОДНА СКУПШТИНА

Јуче је прочитан извештај одбора за оцену зак. пројекта о обустављању данашњих закона: о накнади пострадалим од града и осигураној стоке, који су поднели Скупштини тридесеторица посланика из народа. Сви су се говорници, па и сам творац тих закона Милорад Драшковић, сложили у томе, да закони овакви какви су нису потпуни и да су због њаве примене немогући. Интересантно је било јуче слушати људе како говоре са свим супротно ономе што су пре три године говорили. Самостални који су целом свету пробили главу говорећи о тим законима, како су благодет божији за народ и доношење њихово употребљавала као једно јако средство у агитацији пред изборе, били су јуче просто покуњени. Што је дебата текла хладно има се благодарити садашњим околностима у које је Скупштина доведена саставом коалиционе владе. Предлог ће по сигурно бити усвојен и у појединостима.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

У Бечу је умро д-р Леонард Пјентак, бивши галички министар у кабинетима д ра Кербера, Гауча и Хоенлеа. Умро је у 68. години живота.

)o(У Софији се с поузданошћу говори да ће се између Русије и Турске у скоро потписати протокол, који ће садржавати комбинацију која ће омогућити да капиталисањем неколика анунтета турског ратног дуга Турска добије 125 милијуна динара, а да при томе Бугарска с руске стране не буде оптерећена више од 82 милијуна.

?¿ Пруско министарство војно навршило је 16. о. м. сто година свога постанка, и том је приликом цар раздао многа одликовања.

≷ У Чешкој не престају хапсити војнике због антимилитаристичке пропаганде.

ȣ Папа је лако оболео.

()0 Вођ немачких социјалиста, посланик на државном сабору Август Бебел тешко је оболео од бубрега.

„* Париски суд је осудио на четири године затвора келнера Матија због познатог напада на председника француске републике Фалијера.

≷ Уважена је оставка шпанског министра војног Прима де Ривера а на његово је место постављен ђенерал Ливрес.

У рукама кавкаских револуцконара

Нереди на Кавказу. — Незадовољство са кнезом Воронцовом. — Тифлиски милијумар Ајвазов. — Напад у најживљој улици. — У ропству револуционарском — Ослобођење. — Протест штампе.

(Писмо „Правди“)

(Свршетак)

Стали су негде у пољу. Нигде се невиђаше никаква кућа. Била је мразевита и савршено мрачна ноћ.

— Силази, буржоа! викну на Ајвазова један од нападача.

Кад су сишли с кола нападачи почеше туђи кочијаша.

— Полако си возио, гаде, и хтео си нас упропастити!

Изударавши кочијаше „другови“ узеше Ајвазова под руку, јер сам није био у стању ићи, и поведоше га. Блато је било скоро до колена и полагано се смрзњаваше. Милијунара доведоше у једну земуницу без прозора. Светлост и ваздух допираху у овај бурдељ кроз мали отвор на вратима. На зидовима земуничиним бејаше повешано разно оружје: пушке, револвери и ножеви. У једном ћошку беше повише бомби, две паклене машине и врло велика количина патрона. У земуници очекиваху свој плен још петнаест људи, тројица нмаћаху око 30 година, а остали беху млађи од 15—22 године; четворица су били Руси, типични чланови социјал-револуционарне странке, остали беху Грузини.

У овој земуници милионар је провео *четрдесет и осам* дана. За све то време спавао је на голој земљи, имајући за узглавник једну кладицу. Са њим су заједно ноћивали у земуници тринаест револуционара, а остали су чували стражу. Несрећног милиунара хранили су врло рђаво. Сем тога свакодневно су га чашћавали исмевањем и батинама. Једног дана су му објаснили, да су они анархисти и да су решили, да долазе до новаца заробљивањем имућних људи.

Чланови ове разбојничке дружине водили су са Ајвазовом сваки дан разговоре о „друштвеном уређењу“ и о „борби“ за слободу. Исмевање религије и грађа руске владе биле су свакодневне тачке програма. Са заробљеником су поступали варварски, понижавајући његово људско достојанство. Ајвазов је очекивао сваког тренутка да ће га убити. Господа „социјал-анархисти“ наслађивали су се мученјем немоћног човека.

Четрдесет деветог дана ропства Ајвазову чврсто везаше очи неком марамчином и рекоше му, да ће га убити, ако би покушао да је скине с очију. Затим га поведоше. Било је тамно и хладно. Ишли су дуго. Напослетку Ајвазов осети под својим ногама место блата чврсто и равно земљиште.

— Стани, несрећо! Мараму с очију скинућеш онда, када ти ми будемо командовали.

Прође неколико страшно дугих тренутака. Чу се јака команда: „Скидај мараму!“ Ајвазов је скиде и угледа, како на два лепа фијакера у дивљем касу измичу нападачи.

Руска полиција показала се овом приликом да је права сестра наше полиције по унутрашњости. За цело време двомесечног скоро ропства милионарево, она је непрестано „трагала“, али разуме се, ништа није могла пронаћи. Због овога оправдано руска штампа протествује противу ове немоћи и неспреме руске полиције на Кавказу.

Ајвазов је тешко болестан донет својој кући. Позвани лекари констатовали су врло јако нервно растројство и малаксалост целокупног организма.

В. Н.

УЖИЧКА ХРОНИКА

Ужице, 30 јануара 1909 г.

Пре неколико дана, ми ужичани имали смо једну крупну новост, управо једно велико и чудновато изненађење. Сваки се живи иксан дивио и у себи питао: да ли је тако што могуће?

Овдашња иследна полицискa власт, стављала беше под истрагу и у притвор Тана Павловића, овдашњега угледнога грађанина и трговца, за фалсификат, а ствар и кривица, по којој је Тане притворен и под истрагу стављен, у колико сам дознати могао, састоји се у овоме: Он — Тане — имао је по једном предмету, који је био на извршењу код овдашњег начелства, да плати једном овдашњем угледном адвокату 70 динара, и кад је власт хтела приступити извршењу наплате, Тане је изјавио да је ту суму непосредно самоме адвокату платио, подневши у исто доба власти и једну својом руком писану квиту, садржине онакве, какву је Тане поднео, — то је, наравно, исљедна власт одмах одредила на основу закона стручне вештаке, који су утврдили: да је исту квиту писао сам Тане, и да је према томе утврђен фалсификат. На основу тога исљедна власт и ставила је била под кривичну истрагу и у притвор поменутог Тана, али га је по изјављеној жалби противу решења иследне власти — прво степени суд поништивши исто решење одмах пустио у слободу, те смо услед тога сви сада дошли к' себи, честитајући један другоме, што се овако и брзо и лепо овај посао сврши, те да нам се као ужичанима, који смо и иначе овоме бједноме свету — три у оку — душмани не свете..

До душе: „печење је" дивно и лепо испечено, али је „ражањ" знатно нагорео!..

*

Државна Штампарија, по обичају и ранијој практици, шаље свима механицијама и кафеџијама званичне новине, а тако исто шаље им се и „Полициски Гласник" у коме већином излазе и слике којекаквих пробисвета и коцкара. За оба ова листа, траже се механцијама и кафеџијама паре, али многи немају да плате, јер им тако слабо рад иде, да једва осветле и порезу плаћају, а има амо и таквих јавних локала, о чему сам се и сам лично уверио, у које скоро нико и не долази, а сопственик разње, са обе песнице гурнуте под појас, шета по истој, и хукће без рада!! Па онда, је ли право, таквоме натурити званичне новине и „Полициски Гласник" ако Бога знате???

На послетку, бар у „Полициском Гласнику" пред оним кокошарима и ситним крадљивцима, требало би да се доносе редовно слике и очи који краду милионе, па за те паре зидају трокатнице по Београду, нарочито оних по Енглезовцу, па да и најсиромашнији човек не жали плаћати.

Трепов

РАЗГОВОР СА ЂОРЂЕМ ХРИСТИЋ-ОБРЕНОВИЋЕМ

— Историја једног „претендента" —

(НАСТАВАК)

— И зар би било нешто необично, да се један господин из публике заинтересује за једног вештака, а нарочито са земљака.

— На то нисам ни помишљао — одговори србијанац. Имате право. У осталом, ако одбије мој учтив позив у наше друштво, у толико горе, јер....

— Јер ће изгубити једну добру вечеру, заливену боцом француског шампањера, коју му морате понудити с обзиром на његово „краљевско порекло" — прекиде га бечлија смејући се.

Србијанац се убеђен и расположен бечлијиним вицом диже и прође столу за којим је седео Христић.

Христић као да је очекивао ову посету. Развуче лице на осмех и поче се лагано, тромо подизати са столице, да стојећи дочека непознатог господина, јер му није измакло из очију непрестано фиксирање нашег србијанца.

Овај његов покрет још више окуражи нашег србијанца и он му сад са свим слободно приђе.

— Пардон, господине Христићу! Вама може бити и непријатан овај прилазак непознатог човека, али вам морам пре свега рећи, да сам ја ваш земљак — Србин, и да ме је ваша особа морала заинтересовати, с тога сам се и решио, да вам овако непознат приђем и замолим, да будете љубазни и прихватите нашем столу на један пријатељски разговор.

— Т..а..к..о...! Драге... воље,.. господине! — одговори љубазним оном Христић. Говорио је рло рђаво српски и развлачи речи. Видело се да се напже у говору.

— Веом се радујем вашој готовости,са којом сте прихватили му молбу. Изволите, дакле! господин, који седи за мом столом мој је добар пријатељ — Немац, који је дуже времена провео у Србији и који говори одлично српски —расприча се наш србијанац,очигледно задовољан што је нашао.

Он прсусти тад интересантног младића и не скида ше ока с његове елегантне појаве.

Христића свим слободно приђе сто за којим је седео бечлија и чтиво се поклони бечлији. Бечлија устаде и одговори напоздрав.

Србијанац беше стао између њих и тече их представљати:

— Господин М. В., трговац из Беч, као што вам мало пре рекох, мој добар пријатељ и пријатељ наше отаџбине — орте се Христићу.

— Господин Милан Христић — човек кога вероватно први пут видите а о коме сте без сумње много чули и читали — представљаше Христића.

Нови познаници пружише један другом руке и пошто их снажно стиснуше седоше.

На Христићевом лицу се огледаше задовољство. Било је очигледно, да му је годила алузија, на његово порекло о чему је бечлија морао — „чатати" и „чути".

Пријатељи су пустили Христића, да седне у зачеље. Србијанац седе са десне а бечлија са леве стране. Понудише га чашом вина и он пристаде. Србијанац му понуди српске цигарете, које он врло радо прими.

(наставиће се)

Из војске

Не треба тако

Жале нам се многи обвезници другог позива како са њима официри грубо поступају и псују их. Кад се узме у обзир, да међу обвезницима другог позива има људи, који по осамнаест година нису били на вежби, онда је толерирање официра према њима потребно, јер се код њих не може тако брзо постићи успех у обуци као код кадроваца. После у овоме тренутку, када су нам потребни одушевљени војници не би требали официри, да их озлојеђују и праве незадовољним. Уверени смо, да ће господа официри примити ову нашу напомену к срцу и поправити своју грешку.

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

ЗА ВРЕМЕ ЛУДВИКА IV

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(НАСТАВАК)

Остаје још да се расправи питање, како је госпођа Монтеспанова успела да прашак, који је добијала од чаробника, дода јелу Луја XIV., кад је над тим јелима водио надзор нарочити пехарник. О томе дају жељено обавештење два исказа, оба од 8. новембра 1860., један Лемеров, који је с Гибуром становао у Венсену и други Лезажов.

У белешкама које је Ла Реини записао себи као потсетник читамо: 8. новембра 1680. рекао ми је Лемер, који је желео говорити са мном, да им је Гибур, с којим је и још једним трећим био у једној соби, причао тако чудноватe ствари нарочито о госпођи Монтеспановој, да управо не зна шта да мисли о томе, и ако дође ма какав официр у питање, то би могао бити Дишен, пехарник, који је раније био у служби господина од Обреја, по тим код господина Бонтана и на послетку код госпође Монтеспанове, која му је веома наклоњена и изградила му пехарништво и код које он непрестано чини подворење." — А даље: „Од последњих саслушања Лезажових, нарочито од 8. новембра 1680., изгледа да је и Жилоу била поверена дужност пехарника и од 1668. учествовао у гадним предузећима и да је он био тај, који је Лезажа препоручио за планове госпође Монтеспанове."

Криза у години 1675. била је озбиљније природе. Луј XIV добијао је ненадне наступе побожности. Оштроумнији духови увиђали су да му његова метреса поступно постаје одвратна.

У четвртак Лазареве недеље (11 априла) морала је госпођа Монтеспанова доживети, да јој је један свештеник њене општине одбио опроштење. Ван себе од љутине, она је похитала Версајском свештенику и жалила се, али је свештеник одобрио поступак свога викара.

И моћни глас Босијетов, који никад није престајао подизати против двогубог раскида брака, чуо се с поновљеном јачином. „Док се двор за време ускршња поста задржавао у Версају — пише госпођица Монпансије — госпођа Монтеспанова отпутовала је.

Наставиће се.)

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

„Високи Дечани под туђином"

Тако се зове књига о Дечанима коју је написао Г. Д. Мораћанин, бив. деловођа Управе Високих Дечана а издало Монашко Удружење. У овој књизи писац износи начин којим су Дечани одузети од српских калуђера и предати руским и прича шта се после тога дешавало. Ово је дело веома интересантно за све оне који се баве нашом националном политиком и који још нису начисто са руским аспирацијама и тежњама на Балкану.

Цена је књизи 1 дин.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Објава рата

Вечерас се у Бранином позоришту код „Коларца" приказује под тим насловом сензациона шала. Посета ће бити огромна. У програму је и „Мадам Сан Жен". —

ТЕЛЕГРАМИ

Цетиње. Вест „Фосових Новина" да је кнез црногорски вољан да се одвоји од Србије и да призна анексију Босне и Херцеговине, ако му Аустрија уступи Спич потпуно је измишљена. Званичне коминике вели: Те су вести инсиауације противу којих наводимо експозе министра председника и резолуцију црногорске скупштине, из којих се види да солидарност између Србије и Црне Горе није никада била већа но што је сада.

Главни овлашћени продавац за Београд, г. Исак Ешкенази мењач од данас продаваће све монополисане артикле, као: менице, марке таксене и поштанске и све монополисане артикле од 5 дин. до 500, рабат два и по од сто, на веће количине два и три четвртине. 106 1—10

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(189

XXXVII

У Лувру

За ита Хенри који је кипио од беса, Хенри који је био обузет ужасом од смрти, осећивао се да би до краја извео своју улогу и свој лаж, али је тај смех био мртвачки смех

Франсов коме је толико исто било до смеха покушавао је тако ће да се смеје под погледом краљевим.

И Карло IX смејао се оним страховитим смехом који се код њега често свршавао нервним нападом.

Једини је Пардајан у целом друштву био прибран и озбиљан.

Када се краљ престаде смејати Франсов обриса зној који га је био облио по челу и продужи:

— Сире, усуђујем се да потсетим ваше величанство да сам дошао овамо надајући се у вашу правду да тражим слободу две несрећне жене које су украдене и које леже затворене против своје воље.

Карло IX погледа Монморансија зачуђено.

Његове мутне очи са свим се замутише.

Краљ је већ био уморан и неспособан за сваки озбиљан разговор.

Он притиште чело обема рукама и поче трљати слепе очи, као што је чинио увек када се бојао да га не сналзе његова болест.

— Да, заиста, промуца он сећајући се. Монморанси, реците шта желите.

— Сире, ја сам већ рекао вашем величанству: Јованка, грофица од Пијена и Луџа, њена кћи, украдене су из свога стана на силу, оне су заробљенице, и ја тврдим да је маршал од Данвила отимач!

Франсов је говорио уздржљиво и није гледао у свога брата.

— Чујете ли, Данвиле? рече краљ. Шта ви на то одговарате?

— Одговарам да то није истина' рече Хенри. Ја не знам о чему је то реч. Има седамнаест година како нисам видео личности о којима се говори. Ја треба да тражим правду и заштиту. Сад се испољила сва мржња мога брата противу мене. Не смеју да ме нападну лице у лице, већ употребљавају потвору и оптужују ме за нека измишљена неваљалства.

— Сире, рече Франсов одлучно, ово што сам предузео било би одвратно да немам доказа о ономе што тврдим. Ево господина Пардајана који је прошао цео јучерашњи дан и део ноћи до једанаест часова у двору Мему. Ако ваше величанство допусти витез је готов да каже шта је видео и чуо.

— Прићите, господине, и говорите, рече краљ.

Витез приђе и поклони се достојанствено.

Данвил се немогаше уздржати да не задрхти. Он увиде да је витез од оних људи који увек иду до краја у својим предузећима. Али га је храбрило што је витез изгледао и сувише млад.

— Ах! помисли он, то је дакле син... Али тешко да вреди колико отац...

— Сире, рече витез, кад се већ постављају питања, хоћете ли ми допустити да упитам монсењера од Данвила с које стране да почнем своју причу.

— Ја вас не разумем, господине, рече Данвил

— То је врло лако. У свакој причи налази се почетак, средина и крај. Ако пристајете, монсењору, ја ћу почети с краја, то јест, почећу причом о тајанственом изласку кола из вашега дворца; ако хоћете да почнем из почетка, почећу причом о глупостима вашега двороуправника Жила; или најзад ако хоћете из средине, причаћу вам о једном разговору у коме се поред разних других ствари и лица помиње и ваш службеник витез од Пардајана, причу коју вам је причао неко који је дошао из Бастиље, само рада тога разговара.

На ове последње речи које су очевидно показивале да је витезу био познат разговор између Данвила и Гиталенса, Данвил посрте и пребледе као мртвац.

— Ох! демоне! јекну он у себи. Па промуца:

— Почните како хоћете, господине!

— Победа је наша, помисли Пардајан.

И уверен да ће овако скривеним претњама постићи све што хоће, он већ отвори уста да почне своју причу, кад се врата на дворани одједном отворише. Речи му застадоше у грлу и очи му се укочише кад видеше лице које у тај мах уђе.

— Ко то сме да уђе док га ја не зовем! викну Карло. Шта! То сте ви, госпођо?

То је била Катарина Медичијева.

Она крочи напред остављши за собом отворена врата.

За њом, у суседној соби видео се војвода Анжујски, његови дворани, капетан Нансеј и дванаестина гардиста.

— Ево буре! помисли Пардајан и баци око себе брз поглед.

Краљица мати уђе са неким необичним осмехом на лицу, који је давао њеној физиономији израз свирепости.

(наставиће се)

Кафана

„Царица Милица"

на Зеленом Венцу

издаје се одмах под кирију. Упитати сопственика.

Сима К. Наумовић

105 1—5 месар

ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА

ДРАГУТИНА ДЕНИЋА

Добила је одличан **Карловачки Бермет** и продаје 1 литар 2 динара, а такође и **Карловачко Бело Вино** и продаје 1 литар 1 динар.

Телефон бр. 49.

100 1—3

МУЗИЦИ VII. пешад. пука „Краља Петра I". потребан је 1 Басфагота хорниста, 1 Еф Басиста и 2 Хориста.

Јавити се капелнику г. Покорном. 104 1—3

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дама добио сам великоу количину.*

Српске 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.

Француско 1 Боца „Graves" црног дин. 1.

Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.

Француско 1 Боца „Medok, белог Дин. 1.

Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.

Француско 1 Боца „Blaye" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урањене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печуракa т. д. Киселих Краставаца у буради ма 100—120 ком. буре Дин. 4·90.

Салаше *које робе најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајламера, Комемберта, Бриа и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибака у пакетима 0·85 *пр. дин. Највеће и најразноврсније стоваришше* **Бомбон** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанџи прикених, „Марона" Кестена итд.

Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тонфиша, Мариниранх Харинги. Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица. Зечева. Фазана и т. д. Зејтина француског за јело од дин. 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Пред остале конзервирано-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Либеранта

Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашности шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом.

Телефон бр. 43. 18 15—

Кафана

која одлично ради; услед промене занимања

Предаје се

За услове обратити се на

Мизана Радовановића

у империјској радњи *Мих. Димића* на Вел. Пијаци.

Млеко са АДЕ ЦИГАНЛИЈЕ

под надзором нарочитог ветеринара

равносиће се од 1. Марта о. г. по Београду. — Литар 0·30 п. д. — У флашама 0·35 п. д. — Пријаве слати дописницом до 28. Фебруара са тачном адресом и потребном количином млека, на адресу:

ЧУКАРИЧКИ МЛЕКАРНИК

Београд — Чукарица

98 2—10

Походна одела

ОФИЦИРСКА И ВОЈНИЧКА

израђује кројачка радња

Стојана Симића и Брата

Београд (спрам „Коларца")

83 9—10

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за киријције могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16. Такође јавља г.г. кафеџијама и хотелијерима да има на продају готових **јеловника.**

С болом у души јављамо нашим сродницима и пријатељима и познаницима да је наш добри и никад непрежаљени

Гаврило (Гаја) Исаковић

трговац из Новог Села и бив. председник општ. новоселске

Преминуо после кратког и тешког боловања 2 фебруара 1909. године у 12 сати у подне у 47 год. старости остављајући нас да вечито за њим тугујемо; благодаримо г. г. друговима и пријатељима покојниковим којих за време тешке болести обилазаше као и сродницим који се најпре при последњем часу и опремише покојника. Нарочиту захвалност изјављујемо свештенику шинчком г. Филипу Томићу који се са дирљивим говори са покојником опрости, у исто време благодаримо дару лешничком г. Милачу Мазићу који се око покојника за живота његова трудио само да му живот спасе.Не мање благодаримо нашим пријатељима и грађанству што својим присуством сировод увеличаше и испратише нашег милог Гају до вечне куће, те тиме нам у некиме тугу ублажише.

Фебруара 1909. год. Ново Село — Лешница

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Мати: Станија, супруга: Милица, браћа: Љубомир и Милинко, сестре: Станка, Јинка и Јелка, синовци: Ђорђе, Милинко, Исак, Милан, Пера, Мита, Паја, Милоша Митар, синовице: Зорка, Љубица, Загорка, Вукосава, Јеленсава, Мара, Милка, Даница и Милица, зетови: Милан Д. Стефановић, Милан Тешић, Милан Грубановић и шалом Јеринић са осталом родбином.

101 1—3

Са болом наше потрешене душе и ојађеним срцем јављамо нашим сродницима, пријатељима и познаницима да је наш мили и никад незаборављени супруг, отац и дет

† Аврам Ж. Крстић

трговац — извозник из Краљева

напрасно преминуо 7. ов. месеца у 3 часа изјутра у 44 години свога живота оставивши нас да вечито за њим тугујемо и жалимо.

Не можемо пропустити а да овим путем не изјавимо нарочиту благодарност г. др. Рафаилу Бијерову лекару среза жичког који није жалио труда и који је на наш позив одмах дошао и својски се заузимао да би на нашег милог покојника од неумитне смрти спасао а који је за све време спреме око покојника настојавао.

Особиту благодарност дугујемо нашим сродницима г. г. Николи Кнежевићу и Јовану Продановићу, Лазару Стефановићу и Милану Тодосијевићу који се у моменту смрти код нашег драгог покојника нађоше и помогоше при спреми и погребу нашег милог покојника.

Нарочиту благодарност изјављујемо:

Краљевској Трговачкој Омладини, Жичком Позоришном Друштву члановима Напредне Странке, Добрачком Удружењу, Друштву госпођа и госпођица за сузбијање туберкулозе, г. г. Кнежевићу и Радовановићу, Николи Бугарчићу, Димитрију Димитријевићу Швабчићу, Јовану Продановићу и Милану Тодосијевићу који приложише венце на одар покојников.

Особиту благодарност дугујемо г. Петру Николићу трг. из Чачка и његовој госпођи, који не заказаше труда доћи, да свог рођака Аврама, до вечне куће испрате и одаћу покојников венцем украсе.

Благодаримо Колу Јахача „Кнез Михаило" за округ чачански и руднички, који се сетише свог члана утемељача и велику поштаницу са трамвај послаше.

Благодаримо Краљевачкој Певачкој Дружини „Св. Сава" која нашег милог покојника а свога члана утемељача са својом заставом свечано до његове вечне куће испрати.

Нарочиту благодарност изјављујемо г. Петру Богавцу председнику Краљевске Трговачке Омладине, који се у име исте дирљивом беседом са покојником као добротвором Трговачке Омладине на Краљевском Тргу опростио; г. Стојану Миливојевићу учитељу који се у име Српске Напредне Странке, чији је члан покојник био пред радњом покојниковом опростио; г. Саватију Божићу свештенику, који се у први краљевској дирљивом беседом са покојником опростио; и г. Милошу Коларевићу економу из Грдице, који се у име сељака-произвођача са покојником на гробу опростио изневши заслуге покојникове за извоз произвођачки.

Благодаримо г. г. Милутину Петровићу и његовим друговима — касапима из Чачка као и г. Милосаву Мирићу трг. из Трстеника, који не жалише труда доћи, да увеличају овај тужни и величанствен сировод.

Благодаримо чиновништву и грађанству вароши Краљева обојег пола као и сељанима околних села, који у непрегледној маси испратише нашег милог покојника до његове вечне куће и тиме нам у неколикo тугу за драгим нам покојником ублажише.

Благодаримо свима свештеницима и учитељима који при сироводу и опелу нашег милог покојника из почасти бесплатно чинодејствоваше.

Особито благодаримо свима сродницима, пријатељима и познаницима нашим и покојниковим који нам лично, путем телеграма и писама изјавише своје саучешће у нашој превеликој жалости за изгубљеним милим нам покојником.

Фебруара 1909 г. Краљево.

ЗА ВЕК ОЖАЛОШЋЕНИ:

супруга: *Драгиња*, синови: *Живан, Предраг* и *Душан*, кћери: *Наталија, Зорка, Радмила* и *Милица*, ташта: *Милка* и остала многобројна породица

102 1—3

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

8—10.000 хиљада хектара под гором

Управа манастира Манасије по одобрењу Господина Министра Просвете и Црквених Послова од 12. ов. мес. Цбр. 320. држаће другу оферталну лицитацију у канцеларији Духовног Суда епархије београдске *на дан 2. априла 1909. год.* за давање у експлоатацију шуме манастира Манасије у срезу деспотовачком.

Гора је у главноме букова, разне старости, употребљива за грађу и горриво.

Оферти се могу поднети раније, а и истог дана до 12 часова у подне, ја; отвориће се означеног дана у 4 часа по подне, у присуству нарочито изабране комисије. Отварању оферата могу бити присутни и оференти.

Лицитација ће важити, кад је одобри Господин Министар Просвете и Црквених Послова.

Сва остала обавештења и услове, могу интересовани добити, како у црквеном одељењу министарства просвете понедеоником, средом и петком од 11—12 часова пре подне, тако и сваког дана у Духовном Суду епархије београдске и код старешине манастира Манасије. 240 2—5

С болом у души јављамо нашим сродницима, пријатељима и познаницима, да је наш добри и никад непрежаљени

Михајло (Мика) Великић

арт. кап. 1 кл.

Преминуо 10. фебруара 1909. год. у Нишу, у 44 години свога живота, после дугог и тешког боловања и остављајући нас да вечито за њим тугујемо.

Благодаримо г. г. друговима и пријатељима покојниковим, који га за време болести обилазише као и сродницима, који се најпре при последњем часу и опремише покојника. Нарочиту захвалност изјављујемо чика Стојану Јовановићу, који га је за време болести обилазио, и о погребу се старао. У исто време благодаримо г. г. официрима као и грађанству оба пола, који га у великом броју испратише до вечне куће.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

супруга: *Даница*, син: *Кока*, сестре: *Љубица Андрејевић* и *Мица*, брат: *Мића*, мајеха: *Цајка*, сестрића и сестричине, вет: *Пера Андрејевић* трг., *Рада Томић* инжињер, баба: *Катарина — Дада*, ташта: *Стефана*, стрина: *Цана*, шурани: *Коста Стојановић* бив. министар, *Мијајло* трговац, *Рајто* трговац, *Тодор* судија, свастине: *Христина, Даринка, Перка, Ана* и *Љубица*, шураја: *Љубица*, пашеноз: *Мита* срески начелник, *Пера Савић* марвени лекар, *Мика Тосић* трговац, свастичне и остала 92 фамилија. 3—3

Наш добри и непрежаљени син, унук, муж и отац

† Божидар А. Божић

писар II кл. среза драгачевског

После кратког боловања премину 1. ов. м. у Гучи, у 29 години свог младаног живота; а сахрањен 3. у гучком гробљу уз велико саучешће чиновништва, свештенства и учитеља свд., грађана гучких и великог броја народа среза драгачевског.

Сматрамо за дужност да изјавимо најтоплију благодарност г. г. Сави Јел. Јовановићу начелнику среском, Божи Голубовићу и Стеви Здравковићу писарима среза, Андрији Протићу председнику општинском и њиховим госпођама, који за све време боловања нашег милог нам покојника непожалише труда и пожртвовања, надгледајући га у његовој болести.

Благодаримо г. г. лекарима: Коста Ристићу, Неду Нешковићу, Венцеславу Стеисалу и Сајферту, који не пожалише труда око спаса милог нам покојника, а особити смо захвални г. Драгутину Владисављевићу лекару из Гуче, који се неуморно трудио, да нам милог Божидара спасе од смрти.

Благодаримо свештеницима: г. г. Филипу Мијатовићу, намеснику; Милети Јовановићу, Тесфату Симићу, Арсенију Ђенђићу, Уроту Оцокољићу и Милану Недовићу; учитељима: Љубу Цвприћу, Тодору Цветићу, Танасију Константиновићу и Радомиру Цвијовићу, — који сви из почасти и поштовања чинодејствоваше и испратише драгог нам покојника до његове вечне куће.

Нека је топла и велика хвала начелнику среском г. Сави, управнику пор. одељења г. Милану Јанковићу, г. Душану Додићу поштару, г. Властимиру Петровићу порезнику, г. Љубомиру Савићу ср. економу и г. Божи Голубовићу ср. писару, који на руками — без промене, носише смртне остатке милог нам Боже. Веома смо благодарни г. г. Неофиту Симићу свештенику, који се у први са покојником прикладним говором опростио; Андрији Протићу председнику општине гучке, који се у име народа среза драгачевског, пријатељским и дирљивим говором опростио, пред среском кућом, са пок. Божом; Божи Голубовићу, писару среза, који се, у име другова и чиновништва — опростио са нашим драгим Божом на гробу његову, и тиме нам у неколикo ублажише превелику тугу и бол.

Благодаримо целом грађанству општине гучке обојег пола, и осталим пријатељима из среза г. г. Милисаву Р. Тајсићу економу из Пухова, Тиосаву и Мићи Јаковљевићима из Горачића а и свима осталим, који не пожалише труда доћи по овом злу времену — леду и снегу — на последњи опроштај са њеним добрим Божидаром. Нека је велика хвала и свима онима, који нам путем телеграма и писама изјавише своја саучешћа за изгубљеним нам милим Божидаром.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

несретни отац поп Андреја Божић из Дубнице, баба Станија, ујна Милица, супруга Перса, деца: син Мирко, кћери: Даница и Загорка са осталом родбином.

3—3

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | СУБОТА 21 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 52. | Телефон 821.

Истину на среду!

Краљевско српска влада којој је на челу г. Стојан Новаковић, ни до овог часа није обавестила српски народ о томе, шта је одговорила руском посланику на његов савет: да се Србија одрекне својих захтева у погледу територијалне компензације. По целој Европи разглашено је да је српска влада послушала овај савет, а по Београду још једнако кружи глас пуштен испод руке, да је тај савет одбачен.

Где је истина? Хоћемо истину, јер се тек неће помисли ти да је српски народ стока без репа, коју господа шефови политичких странака могу вући за брњицу како хоће и замазивати јој очи празним фразама и лажним гласовима.

Ако се и могло веровати да ће бечка и пештанска штампа неверно представљати решење српске владе, зар да верујемо да ће то чинити и „Петроградска Телеграфска Агенција," и „Хавасова Агенција" и толики неаустриски листови који сад јављају оно исто што и бечко пештанске новине? Зар да верујемо да цео свет лаже онда, када српска влада нема храбрости да каже истину?

Што ћути влада? Што нам не каже у чему је ствар, те да знамо на чему смо? Или господа Новаковић, Пашић, Љуба Стојановић и Рибарац мисле да је довољно ако они знају право стање ствари а Србија и српски народ нека мисли шта хоће. Нека се та господа узму на ум и нека се не титрају са осећајима овога народа, јер ако је овај и био вољан да иде за њима онда када се они отимаху око министарских фотеља, неће бити вољан да му они сада без питања уништавају егзистенцију.

Или та господа можда мисле да је српски народ тражио коалицију зато, да би све четири странке у лицу својих шефова могле учествовати у сарањивању Србства?

Ако је то, онда се господа шефови грдно варају. Српски народ сматраће напуштање српских захтева као отворено издајство и тешко издајницима, па било да их је са *главним* само један или још троје.

Истину дакле на среду и немојте чекати да је народ сам потражи, јер тешко кривцима ако је он буде тражио и нашао онакву каква не треба да буде.

Велеиздајнички процес у Загребу

— 18. Фебруара 1909 год. —

(Оригинални извештај „Правди")

Физиономија вароши

Не може се разумети: каква је фаталност нагонила Аустрију на једну овако колосалну глупост, као што је ова т. зв. „велеиздајничка афера", која се сад сва окреће немилосрдно против ње, и у исти мах изврсно допуњује велики покрет Србије, против те, колико анахроничне толико тиранске, — или тиранске јер анахроничне — монархије. Управљачи аустриске политике оскудевају не само у најелементарнијим познавањима народа којима управљају и са којима раде, него и најобичније психолошке законе у ма каква народа. Они су хтели да измишљеном афером о велеиздаји мотивишу свој насилнички акт анексије, па су само допринели да се цео народ српски што боље разбуди, па ма то и не било код свих делова изнетих узрока.

Овај процес је доказао Србо-Хрватима: прво, да је аустриска бирократија и сила веома слаба да сапне један цео народ, а друго, да то није ништа страшно водити борбу с Аустријом, и да је то на против не само часно него и доста ласно.

Зато смо ми дошавши из Београда затекли Загреб као у некој свечаности! Варош је препуна дошљака, које из унутрашњости Хрватске, које са стране и изгледа веома анимирана. На свима лицима се види расположење, па чак и веселост, јер сваки осећа пред собом сигурну победу над аустриским властима! После овога процеса је свршено са престижом Аустрије! Њени сопствени држављани не вермају више ни у што њен ауктоpитет нити се боје њених гоњења.

Примећава се велики број адвоката и преко двадесет страних кореспондената. Сви су ти представници стране штампе већ потпуно обавештени о мотивима и циљу процеса, као и о средствима, која су у њему употребљена и нико од њих не крије одвратност коју осећа према таквом поступању, од стране једне тобожње државе, која се у конвенционалном говору назива од некуд „велика сила"!

Једна велика сила, чија је снага у — Акуртију! Али ја ћу вам после описати тај знаменити индивидуум.

Страног света има толико много у Загребу да су сви хотели препуни, и да нисмо раније задржали собу у хотел „Croatia", остали би без стана. Али смо зато бар настањени у једном модерном хотелу са потпуним конфором.

Сав тај свет са стране и одавде, сви ти новинари, адвоката, политичари и књижевници, који се никад не би познали и које никаква сила не би саставила — срели су се као стари знанци и пријатељи, весели и расположени, одушевљени за исту идеју и сигурни у успех свете ствари. За све то одушевљење има заслуге само Аустрија. Пала је чак мисао: да се пошље поздрав Ерентралу да му се благодари за ову племениту иницијативу што је бар овом приликом уједињио не само Србе него и Србе са Хрватима.

Али је то остављено за други пут.

Но у колико су Срби и Хрвати веселији у толико је полиција тужнија, и повећала је становништво Загреба са огромним бројем шпијуна. Тога се гада накотило толико последњих дана, да је у Загребу храна нагло поскупила. Сваки странац има по једног поучасног пратиоца, преобученог, за разлику од Франка, кога чувају униформисани жандарми да му не би народ овацијама досађивао.

Аустриска се влада запањила на оволики број страних новинара. Она је међутим учинила све: да њихов долазак спречи. Сем што сваком досађује у колико је год могуће на граници због царине и пасоша, она је била још упутила свима редакцијама у Европи циркулар, објашњавајући им; да ће процес сувише дуго трајати, да ће редакцију врло скупо стати изашиљање кореспондената, него да ће њен прес-биро слати редовно детаљне извештаје с претреса.

То је таман раздражило редакције те су послале нарочите кореспонденте.

Почетак претреса

Власт је учинила све да би судила без сведока. Пре свега изабрала је најмању, која постоји у судској струци, салу за суђење, само да би што мање у њој могло света стати. Међутим има 53 оптуженика и преко 60 бранилаца. Додајте томе неколико стотина сведока, па нете видети да за новинаре и непристрасне гледаоце не остаје ни два квадратна сантиметра. Страни новинари су набијени у један ћошак у коме су подвргнути притиску од 18 атмосфера, на име казне што су се усудили доћи непозвани на процес који их се не тиче и који је повела Аустрија само и искључиво против народа српског! Лишени су притом сваког писаћег материјала и продавцима је забрањено да их снабдевају у довољној мери. Дошло је време да ови странци стану викати као некад Браћа Недићи:

„За фишек му ево по жут дукат"
„Ајо му се и то мало чини
„За фишек му два дуката дајем!
„Доста блага ва' —

нема канцелариског материјала!

Жао ми је што је „Правда" за ову монархију забрањена, те не може нико да прочита ове моје жалбе и оптужбе.

Оптужени

Као што је познато њих је свега 53 на броју. Али и тај мали број је довољан па да се уплаши једна овако силна монархија од 48.000.000 душа. Аустријанци тврде: како су почели били ова педесеттројица, да их је Акурти пустио још који дан — пропаде велика и силна монархија!

Ови мученици за српско име заслужују да им имена дознаду сви читаоци „Правде." Ево их: А. Прибићевић чиновник, протосинђел Прибићевић, Орешчанин учитељ, Лукач трговац, Н. Милић парох, Животић трговац, П. Петровић учитељ, Р. Малобабић трг., Ђ. Јовановић сељак, А. Срнић уч. М. Момчиловић учитељ, М. Дмитар Миљевић трг., М. Бороjевић уч., Душан Трбуховић уч., Ред. О гризовић шумар, Н. Ерцеговац проф., Никола Ребрача трг., Станко Ребрача прив. чин., Ђуро Кончар трг., Љуб. Вилић кројач, Дим. Гајић трг., Б. Ристовић чин., Ст. Кончар бријач, П. Бекић трг., С. Живковић мл. свршен правник Симо Живковић ст. гостиони, чар и економ, Ђ. Ђурић шумар, Т. Облаковић уч., Ст. Качар бележник, М. Ђорић општ. начелник и ратар, П. Матијашевић учитељ, Ст. Радовановић трг., Мојо Рваћанин економ, Дм. Рваћанин начелник и посједник, Душ. Рваћанин трговац, Ђуро Ерак трг., Гл. Васић економ. Стево Калембер трг., др. Ђурић, П. Соларић (64 г. стар) парох, др. Душ. *Аџаковић* лечн., Никола *Чудић* бележник, Лаза Баић трг., Васо Вундраловић учитељ, Миле *Митрић* ратар, Д. Подунавац капелан, Ђ. Јагнић трг., Ст. Зукановић гостиничар, Симо Вуксан учитељ, К. Драгосавац учитељ, Доситије Кутузов калуђер и упр. парох., М. Вукелић уч., Јован *Калафатић* трговац.

Међу њима су се нарочито истакли као штрајкачи глађу о. Валеријан Прибићевић, и о. Милић.

Оптужени су излазили: измучени и омршавели, почађавели и у длаке обрасли али уздигнуте главе, јуначка, светла ока и насмејана лица. Цела им се публика дивила! Но за то су у толико више судије оборите биле нос! Само га још Акурти држи напред и њушка!

При прозивци су сви јасно нарочито наглашавали да су „Срби вере православне". Председник их је поправљао да су они вере „грчко-источне", али су они то одбијали велећи да им је та секта непозната.

Валеријан је после шест месеци гладовања и тамновања још тако расположен, да је успео ужасно наједити господина Акуртија. На име: узео је свој црвен свештенички појас и од другог свештеника плав појас, и поред та два ставио табак беле хартије, па то троје положио по клупи и направио *српску заставу!*

Г. Акуртија у мал' те није шлог трефио!

Наређено је одмах да се и тај corpus delicti велеиздаје конфискује.

Прва смицалица

После те „афере" са заставом Акурти је пронашао једно средство, како би после публике могао удалити из сале и саме адвокате. Он је тражио да се адвокати: Пелеш, Стојановић, Ж. Миладиновић и Бугарчић искључе из реда бранилаца, „јер су и они помешани у заверу", вероватно као и цео остали српски народ. За прву двојицу је рекао да их неће ухапсити јер га у томе спречава једна „формалност" то је што су посланици на сабору. Акурти, директни потомак Атиле по женској линији, налази да је бити под посланичким имунитетом једна „формалност", А ону другу двојицу не хапси ради хармоније: кад не хапси прве не хапси ни друге. О каквим законским разлозима он и не сања!

Против тога безобразног и жандарског захтева протестовао је бранилац д-р Хинковић, најенергичније и најразложније. Он је доказивао да Акурти може на тај начин оптужити све браниоце и искључити их из процеса, па оставити у Тројединој Краљевини само дентиста Франка да он брани оптужене.

Али судије, напуњене сламом, дале су за право Акуртију, и он је због тога врло горд, и адвокати су искључени. Остаје да се искључе још само 57 адвоката!

После тога је почело читање оне фамозне оптужбе. То је једна колосална бургија, написана таквим језиком, да је не би разумео ни овај који немушти језик говори!

Читало се пролетњи дан до подне и остало је да се продужи сутра.

δ.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Још један „велеиздајник"

У Брињу је 17. о. м. ухапшен шездесетогодишњи старац Мане Маричић, главни шумар у пенсији из Лучана, због „велеиздаје". Деунцирао га је неки крчмар Орлић из Лучана да је 14. о. м. препирући се нешто са својим комшијама Овчарићима (Хрватима) између осталог рекао и то, да је он Србин и да му је краљ Петар I Карађорђевић. Његове наводе потврђује некаква Јулчика Крмпотић (Хрватица), која је иначе непозната особа; док исти Овчарића (Петар, Марко, Ивица и жене им) доказују противно, да он то није рекао, већ само да им је добацивао обичне псовке сокачке. Сведоци ухапшеног тврде да он ништа није рекао, осим што им је пребацивао да им је мати рођена Брибирка. Орлић је већ више година у дичној завади с Маричићем.

Мишљење једног дипломате

Један берлински дипломата, који тачно зна мишљење српске владе, рекао је берлинском дописнику „Н. Сл. Пресе" ово:

„Мени је до сада само из новина познато да Србија неће да послуша савете сила потписница Берлинског Уговора. Због тога о томе не мо-

гу ништа рећи. На против моту изјавити, *да је кључ ситуације сада у рукама бечке владе*, која би, пошто је Србија поновила своје мирољубиве намере, врло добро учинила да силама саопшти концесије које хоће да учини Србији.

„У осталом Србија стоји на гледишту *да анексијом Босне и Херцеговине окупација није само просто претворена у дефинитивно стање, но да је њоме знатно поремећена сва сразмера снага на Балкану.* Силе потписнице Берлинског Уговора, као они фактори који су створили досадашње стање, *морају сад то решити с потребним обзирањем на интересе Србије.* Ако Аустро-Угарска мисли да је сигурна од стране свих других сила да *доиста одбијају територијалне захтеве Србије*, па да ће их дакле одбити и на конференцији, онда се не види разлог зашто се она тако жестоко противи сазиву конференције, пред коју Србија хоће да изнесе своје захтеве.

„*Ма какве прилике настале, конференција ће се састати*, а мисао о конференцији истиче се нарочито услед енглеског подстицања последњих дана".

Дневне вести

Стигао одговор. Одговор руске владе стигао је синоћ царско руском посланику г. Сергијеву. Он ће га данас предати министру спољних послова д р Миловановићу.

Зар и то? Да Аустрија употребљава све могуће начине, да Србији што више наштети ево још једног примера: Сви вагони којима се експедује месо са кланице за Беч и даље, задржавају се по месец и више дана и не враћају се чак и онда кад се траже.

Пре дан два враћени су осам вагона полупати, у којима се чак и војска возила по „богатој царевини".

Одговор српске владе. Влада још не објављује садржину ноте, коју је предала Сергијеву, те се због тога осећа велика узрујаност у народи. Док једни тврде, да је одговор написан у духу скупштинске резолуције, дотле други уверавају, да је Србија дала пристанак на тражење Русије, да одустане од тражења територијалних компензација. *Ми смо се распитали и из поузданог извора сазнали, да је тачно тврђење ових других и да баш због тога влада и не објављује садржину ноте.*

Незадовољство. У официрским круговима од јуче живо се коментарише одговор српске владе на руску ноту и опажа незадовољство. Они се чуде да кабинет овакав какав је може одступати од јасне резолуције Народне Скупштине и доводе у везу чак и последњи коминике владин.

И јесте за чуђење.

Страх од Срба. У Нови Сад је доведено изневада 150 жандарма и 200 хусара а тако исто је доведено 150 жандарма у село Жабље недалеко од Новог Сада. Осим тога наређено је свима општинским властима у Срему да одмах ухапсе сваког Србијанца, који би дошао ма зашто у које српско село.

Све ово чини се зато што се бечко-пештанске госе боје ди се Срби не побуне.

Бечко саопштење. Бечка је влада известила силе о гледишту, које заузима у погледу услова за евентуалне преговоре о Србији. Садржина тога саопштења још није позната.

Није стављен под суд. Неки београдски листови донели су пре извесног времена вест да је пуковник Дамјан Влајић стављен под суд. Умољени смо, да ову вест демантујемо, јер г. Влајић нити је стављен под суд вити има зашто бити стављен.

Посетио министра. Азријан-Ефендија царско турски посланик посетио је јуче после подне министра спољних послова г. Миловановића у његовом кабинету и код њега се подуже задржао.

Сусрет на улици. Граф Форгач, аустријски посланик, сусрео је јуче по подне око 5 сати г. Ст. Новаковића, министра председника на углу Ресавске улице више куће Ристићеве и са њим дуго време разговарао.

Мешовита комисија. За извиђај злоупотреба почињених у хируршком одељењу болнице на Врачару и гинеколошком одсеку, министар унутрашњих дела образовао је мешовиту комисију у којој је поставио: за председника г. др. Миту Николићу, инспектора санитета, за чланове: г. г. Богољуба Вучићевића, комесара савске полиције и Павла Шарчевића, рачуноис питача Главне Контроле.

Извоз стоке. Наша рогата марва нагло се извози за Египат и Италију а цене су повољне. Кад влада забрањује извоз сточне и људске хране, добро би било да се размисли и о томе: да се извоз стоке ограничи, нарочито у овим данима, када је и за наше потребе нужна.

Скупштина шумара. Сви окружни шумари из целе земље дошли су у Београд да одрже своју годишњу скупштину на којој претресају и специјална питања из шумарства. Седнице се држе у згради Пољопривредног Друштва, Скупштина је јуче имала прву седницу, а данас ће продужити даљи рад.

Прекинут саобраћај. Између Свилајнца и Марковца прекинут је саобраћај на моравском мосту, јер су два стуба изломљена од ледених санти.

Исто тако прекинут је саобраћај и на окружном другу Зајечар и Књажевац, јер се *Тимок* излио преко друма у ширини од 80 метара.

Отац и син. Колико је одушевљење и у интелигенцији за рат, нека послужи и овај пример. Један срески начелник у пензији, који је у III позиву, а син му се јединац уписао у добровољце, обратио се са молбом да се и он прими у исту чету добровољачку где му је и син да са њим заједно гине.

Па може ли бити већег патриотизма од овог?

Лажна оптужба. Прекјуче је из министарства војног пуштен глас да сопственици и закупници бање „Селтерс" у Младеновцу нису хтели уступити своје бањске локале за државне (војне) потребе и да је наређено да се због тога најстрожије казни.

Шта је са овим људима рађено и како се према њима поступало нећемо за сада да износимо али можемо рећи да сви ти људи нису никоме противили но само писменим путем разложили своје становиште и да није ни часно ни поштено људе истерати из њихове куће, избацити им ствари (тридесет соба намештаја) па их онда називати још и непатриотама.

Нар. Позориште. Вечерас се у Н. Позоришту играју: „Дорћолска посла", шала у четири чина са певањем од Чича Илије Станојевића.

Кренули лађе. Јуче после подне око 4 сата кренули су аустријанци њихов пловни парк, који је био на зимовнику више савског моста у Земун. Само су остала три шлепа, у којима је остала и по сада граничног полубатаљона.

Стављен у притвор. Решењем кварта савамалског, стављен је под истрагу и у притвор Тихомир Авејић, радник за извршену опасну крађу Миши Костићу овдашњем.

Суд је одобрио притвор.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

— На конференцији аустриског министра председника Бинерта с младочешким посланицима, младочеси су се изразили против издавања „Шајнова", јер је та операција опасна пошто нико не може јемчити, какав ће после истека рока од три године бити курс ренте.

— Познати уметник Алберт Матковски опасно је оболео у Берлину од срца.

— Како из Париза јављају, неко је пре неку ноћ унаказио и умрљао споменик Шедер Кестнера у Луксембуршкој башти. Води се истрага. Држи се да су то учинили ројалисти.

— Руска балтичка ескадра у скоро ће приспети у немачко пристаниште Кил.

— Варшавски ратни суд изрекао је последње недеље петнаест смртних пресуда, и то једанаест једног јединог дана. Пет су пре суда извршене; осталим осуђеницима је смртна казна замењена робијом од десет до петнаест година.

ИЗЈАВА Г. СТ. КОЈИЋА

Београд, 19. фебруара

Уважени г. Адамовићу

Врло сам Вам благодаран, што ми у данашњој нотици Ваше цењене „Правде" даосте повода, да и ја кроз њу демантујем гласе о мојем постављању за начелника царинске управе, које „Звоно" од неког времена перманентно доноси.

Ја бих овај демант учинио одмах чим је први глас о томе у „Звону" изишао, да нисам знао, да га са нарочитим планом кроз њега протура Данило Стевановић управник савске царинарнице са једном „компанијом," али знајући то, ја сам до сада ћутао јер бих бадава говорио: „*па људи Божији за начелника царинске управе захтева се факултетска сведоџба, а ја је немам*" јер би „Звоно" опет чинило своје, пошто тако поменутој компанији треба.

Но, кад је већ споменута компанија, *свакодневним задржавањем на мојој личности*, почела „Звоном" да малтретира и читалачки свет, потребно је категорички да кажем: *да су гласови које „Звоно" о мојој начелничкој кандидацији проноси лажни и измишљени намерно.* Нити сам ја кад год претендовао на тај високи положај.

У осталом, чудно је и истицати кандидата за начелника царинске управе, кад је њен начелник г. Сава Р. Кукић, још здрав и жив; и кад, ако већ г. Кукић отиде са тога положаја, стоји иза њега, готов, природни наследник му г. Душан Јосимовић, шеф те управе.

Ја сам уверен, да ме споменута компанија ни после овога мога писма неће оставити на миру, јер ме мрзи, али јени главе на њу обрнути нећу више, јер ја њу презирем, јер је се гнушам.

Уверен, да ће те дати места овоме моме писму у Вашој „Правди," ја Вам господине Адамовићу унапред лепо благодарим, и молим: да верујете да Вас врло ценим и поштујем

Ваш
Ст. Којић.

Жена убила мужа

Село сиво-влашко: типа. — Целати. — Љубав у Гладовићима. — Непретан дан. — Одсета се спрема. — Жена убија мужа. — Полицијски рад. — Признање.

(наставак)

Сад већ покојни Јован цело лето провео је на радовима негде у Шумадији. Као и сви Гладовићи, отишао је ту зидају куће шумадијским крајевима, тако је учинио и Јован, оставивши код куће своју младу женицу. Он сенио бојао, да ће му је неко, за време његовог одсуства преотети, јер је Тиосава, као права аристократкиња, с висине гледала на људе из осталих чемата сеоских.

Међу Гладовићима био је и неки *Рајко Гладовић*, жењен и млад човек. И он је, одмах по Ђурђеву дану отишао на рад у ваљевску Тамнаву, али се отуда вратио од-

---

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(181)

XXXVII

У Лувру

— Господо, рече Карло IX пребледивши, ја сам одобрио господи Монморансију и Данвилу да буду овде насамо са мном, и нико овде па ни ви немате права...

— Знам, сире, рече мирно Катарина; али се десило нешто веома озбиљно што ме је принудило да прекршим вашу наредбу, и кад вам будем казала шта је то уверен сам да ћете ми и ви сами бити захвални. Овде се налази један непријатељ ваше мајке краљице, вашега брата, војводе Анжујског и ваш!

Данвил увиде да је спасен и одахну.

Франсоа је мислио да ће он бити оптужен па подиже поносито главу.

Пардајан остаде потпуно миран.

— Шта хоћете тим да кажете, госпођо? узвикну Карло IX, који при помену речи непријатељ погледа око себе запрепашћеним очима.

— Хоћу да кажем да се овде налази неко који је имао ту нечувену дрскост да уђе у Лувр пошто је увредно војводу Анжујског, вашега брата, пошто је подигао на њега своју злочинску руку, пошто је увредио до срца мене саму!

— Кажите ко је то, до врага!

— Тај човек се зове витез Пардајан! Ево га!

— Овамо! дрекну краљ устајући. Гарда!.. Капетане, вежите то га човека!

Пре но што је краљ изговорио последње речи дворани Анжујског и Морвера јурнуше у салу урлајући:

— На смрт! на смрт!..

У исти мах они извукоше своје мачеве.

Келус је био на челу. За њим је био Можирон, Сен Мегрен и Морвер, па онда Нансеј и гардисти.

Франсоа и Хенри били су пренераженi Док је Франсоа мислио како ће спасти витеза, Хенри је блед од радости увиђао да га пропаст Пардајанова спасава.

Пардајан се стављао у одбрамбени положај чим је краљица ушла.

Његов поглед који је у овако страшним приликама постајао необично оштар обухвати цео призор у свима његовим појединостима. У истом тренутку он виде и краља како стоји и краљицу која је прстом указивала на њега и Франсоа од Монморансија који се беше обратио Карлу IX и Хенрија од Данвила који се одмицао да начини места нападачима и Келуса са исуканим мачем који је урлао из свег гласа.

И све је то трајало само један тренутак.

У тренутку који за тим настаде видело се како витез дочепа мач Келусов, истрже му га, сломи га преко колена и баци комаће у лице нападача, који овом страховитом, нечувеном ствари стадоше, погледаше се забленути, па онда сви наново јурнуше.

За то време, ма да је било врло кратко, Пардајан смисли и изврши нешто што је само он био кадар.

Келус је био са шеширом на глави... И тада се зачу заједљиви глас:

— Скините капу пред правдом краљевом!...

Келус у исти мах јаукну од бола.

Пардајан му беше скинуо шешир, поломивши дугачке игле којима је био причвршћен, и у исти мах му ишчупа неколико пramенова косе.

Шешир паде пред ноге Катарининe,

У том тренутку сви нападачи јурнуше на витеза.

Али овај скочи у назад, дође до прозора и узвикну:

— До виђења, господо...

И скочи кроз прозор.

Прозор није био висок.

Али је испод њега био јарак... пун воде, широк и дубок.

— Ако паднем у воду, помисли Пардајан, остаћу за навек смешан.

Други би помислио: пропао сам!

Пре но што ће скочити Пардајан измери погледом простор, згрчи се и одскочи као лопта.

У том тренутку Морвер и Можирон дођоше до прозора.

Они га видеше како паде на супротну обалу и дочека се на ноге, па се онда окрете, скиде шешир, дубоко се поклони и оде мирно.

— Пушку! Пушку! дрекну војвода Анжујски.

Пардајан чу али се не окрете.

Морвер који је сматран за доброг стрелца дохвати напуњену пушку и узе витеза на око.

Пуцаћ одјекну.

Пардајан се не окрете.

— Ох! демоне! дрекну Морвер. Промашио сам..

И лађари који су пловили Сеном видеше зачуђени како се на једном прозору Лувра указаше пет шест племића са стегнутим песницама, урлајући псовке и претње.

У том тренутку витез Пардајан замаче за угао.

Тек тада он поче трчати.

— — — — — — — — — —

За неколико минута у краљевој дворани настаде забуна и свако одсуство етикете. Сваки је давао своје мишљење не слушајући другога.

— До врага, узвикну војвода од Гиза, то је онај млади вепар са дрвеног моста.

А у себи помисли:

(наставиће се)

мах, јер се бејаше нешто разболестио.

Овај Рајко беше онај Парис, који се ставио међу годечевског Менелаја и Јелену, те је он и прави узрочник ове сеоске трагедије.

* * *

Док је Јован зидао куће негде доле у шумадијској равници, дотле је Рајко на овој планинској висини успео да једним препадом отме срце Тиосавино.

Женске су уопште сличне тврђавама, али свака пада под ударима вештог нападача. Разлика је само у томе, што се нека више, а нека мање бране. Има добрих такмичара, који нападе врше препадом кад је градска посада постала уморна од дневних напрезања. Такав је један такмичар био и Рајко.

Једне лепе јунске ноћи, кад је ваздух мирисао на зрелу пшеницу и на скоро покошено сено — парфем који је ваљда из чистог инстикта данас тако јако у моди — младић и пун жуди Рајко, наоружан одлучношћу и страшћу, рупи изненада у вајат Тиосавин, и пре но што је Тиосава могла и помислити да запомаже за помоћ, подвласти је себи, као некада Скобељев тврдо Топхане. Као награду за овако вешто изведени напад Рајко је добио допуштење, да вајат до пред саму зору не напушта.

* * *

Од овог знаменитог дана низаху се све лепши и лепши часови за љубавнике. Поред велике жуди, што осећаху једно за другим, чињаше им нарочиту драж факат, што своје односе морађаху крити, јер и једно и друго имађаху своје законите супруге. У томе сакривању и лежи прави чар оваких односа.

Састајући се једне ноћи у Тиосавином вајату, друге код колебе на Јасеновцу, а треће у каквом шеварју под оманом или на Зарошкој страни, они са доста страха погледаху како се лето измиче а јесен примиче. Са наступелом јесени вратиће се Јован из аргатлука, те ће обоје морати рећи нешто слично ономе:

— Ах, прођоше наши лепи дани, у Аранђуеју!

Једне иђиндије седели су загрљени у једноме од јасеновачких „зелених вајата".

Чобани називаху тим именом планинске пропланке од 2—3 квадрат. метра, опкољене са свих страна шеваром. Таквих пропланака на јасеновачким и повленским странама има читав лавиринат. Сви су они обрасли меком као смиље травом и врло су пријатна места за љубавне састанке нарочито у мају месецу, кад славуји певају, и у топлу летњу ноћ, кад под звезданим небом изгледа да земља дише. Уморени од слатког миловања разговараху шта да раде кад се Јован врати.

— Да бегамо у свет! рече Тиосава.

— Јест, па да ми те неко у том свету отме! одговори јој Рајко, који се као и сваки планинац плашаше непоуздане даљине.

— Онда ћемо се пажљивије крити! умириваше Тиосава Рајка.

* * *

Јован се вратио с пута и донео својој женици пуно поклона: дивну жуту махраму за косу, полусвилени шал и један жакет. За то се она одужила са неколико знакова пажње, који су довољни да човеку заврте мозак.

Састајања са Рајком настављена су и даље. То није тешко ишло, док снег није завејао за читав метар по бреговима и дубодолинама годечевским. Онда се морало чекати по неколико дана, док се укаже згодна прилика за састанак, и она се могла указати само онда, кад би Јован отишао у механу на Варду, која је удаљена за једно пола часа од Јованове куће.

Ово је механа Ђукановачка, а Ђукановићи имају још једну особину, поред оних, што их у почетку овога написа набројах. Неволећи љубавне авантуре, за које треба трошити а њима трошити значи умрети, они су веома пишман да врше дужности Јагове.

Једног дана један од Ђукановића, који је због своје жене нешто врчао на Рајка Гладовића, исприча Јовану за Тиосаву све и што је видео и што није видео, и што је чуо и што није чуо.

Бесан од љутње, а угрејан од ракије Јован из тих стопа полети својој кући, да се са Тиосавом наплати.

(свршиће се)

ЈЕДНА НЕПРАВДА
у занатлијским школама

Господин министар народне привреде једном својом наредбом од 15. пр. м. смањио је хонорар наставницима занатских школа. И то онима, који предају у вишем и нижем течају од 4 дин. на 3·50 од једног часа (а то су г. г. професори). А онима који предају у приправном разреду од 4 дин. на 2·50 дин.

Да би читаоци „Правде" што подробније знали о овим занат. школама, нека нам је дозвољено овде саопштити ово:

2. јануара ове године навршило се четири године како постоје три занатске школе. Две овде у Београду и једна у Нишу. А прошле године установљене су још 2—3 овакве школе у унутрашњости Србије. Ове се школе деле на више и ниже течај, а њима претходи *приправни разред* за оне младиће (шегрте и калфе) који нису свршили основну школу. У нижем течају који траје *три* године предају се они предмети: српски и немачки језик, аритметика, геометрија, земљопис, физика, хемија, цртање, хигијена и моралне поуке. А у вишем течају, који траје две године предају се још и ови предмети: техничко конструктивно цртање, познавање робе и законодавство.

Предавање се држи од 6 до 8 понедеоником, средом и петком. И недељом од 9 до 12 часов. Другом приликом говорићемо о програму и уређењу ових школа, а сад да се вратимо на *неправду*.

Ако је г. министра руководила штедња те је смањио honorare, онда му је погрешна рачуница. Сем тога учињо је грдно велику неправду, што једне исте трудбенике двојако награђује:

Да је г. министар наредио да се смањи хонорар по 1·50 дин. онима што раде у нижем и вишем течају имало би се што и уштедети, јер тамо у пет одељења (разреда) има 190 часова месечно, а у приправном 36 часова месечно. Овако сад унета је само мржња између г. г. учитеља и професора, а што је најгоре унижен је цео учитељски ред.

Г. министар се јако вара ако мисли да г. г. учитељи у овим школама мање вреде од професора. На против, они су далеко способнији у предавањима код оваких ђака те је неопростан грех што их г. министар овде понижава.

Да је г. министар у интересу штедње смањио сниме плате по 1 дин. од часа, онда би и више било уштеде и далеко јаче воље за рад, овако ко зна шта ће на крају бити.

Да г. г. учитељи с већим успехом раде у овим школама на то што боље познају елеменат који обучавају, каже и тај факт, што у министарству привреде нема ни једне учитељске молбе којом се тражи укидање од овог посла, а молби г. г. професора има и то много. Мора се признати, да је врло тегобно радити у школи пуној шегрта разних заната, равног васпитања различитог интелекта. Али баш зато треба водити рачуна о оним наставницима, који ове тегобе с више успеха савлађују.

Задивљује нас и то: што је у београдским занатским школама већи хонорар но оним наставницима који раде у истим школама у унутрашњости.

Наше је скромно мишљење да би требало с хонораром изједначити све г. г. наставнике занатлијских школа без разлике на њихове титуле и да им треба повисити плату а никако смањивати.

Један стари професор.

РАЗГОВОР СА
ЂОРЂЕМ ХРИСТИЋ-ОБРЕНОВИЋЕМ
— Историја једног „претендента" —

(настављен)

Христић је за време говора вртео главом, и сигурним гласом одговори:

— Ваша су питања сасвим умесна ма да бих имао права на њихне дати одговора, јер, најзад, с каквим правом долазите ви, један странац, који ничега заједничког самном нисте имали, да ми таква питања стављате? Моја је судба само моја и ја њу је исто тако куражно подносити ћу, као што сам уживао онда, када сам је гледао кроз ружичасте наочаре... Ја вас молим, да ме извините за ову искреност. Утолико пре, што ја на вас нећу управити ова пребацивања. Нећу зато што осећам, да из вас говори радознао добар и поштен а не покостан човек.

— Христић је говорио брзо, узбуђеним гласом. Видело се и на лицу, у тону његовог гласа и у нервозним покретима, да је узбуђен.

— Да, господине! Са свим је објашњиво ваше чуђење — зашто ме је мајка, која је у истини богата жена, — напустила. И ја сам се чудно. Али, када би ви познавали моју мајку можда се не би тако много чудили. Ах, Боже мој! Видите ли у какав све тежи и тежи положај ја долазим. Има ли тежег положаја, но бити *принуђен*, без своје крвице, говорити противу своје мајке. Али ја морам. Та, да је она *мајка* зар би се могло десити све ово што се десило... Немојте од мене тражити да вам много говорим о својој мајци! Доста ће бити ако вам кажем, да није било давно, када сам био најнежније мажен од ње. Та ми је нежност тако слатко падала. То су били дани мога срећног детињства. Далеко би ме одвело кад бих вам све причао. А и нашто вам та трагедија једног пропалог живота? Једнога дана приметио сам, да у кући нису више тако нежни према мени. У колико је та нежност више слабила у толико сам је више осећао код мога, сада већ покојног, добротвора, грофа Зичија. Оно што ми се од куће ускраћивало то ми је мој добротвор надокнађивао. А ја сам био жив дечко. Много ми је требало. Испочетка сам се и сам чудио овом чудноватом преокрету. Али ми је доцније било све јасно. *Ја сам био просто оруђе и своје матере и свога добротвора.* Док сам својој мајци требао за остварење њених планова, дотле сам уживао све њене материнске милоште. Једнога дана био сам продан, као што се продаје најобичније марвинче и сва је мајчина милошта ишчезла у касу султанових наполеондора за које су купљени сви докази о моме пореклу. Вама та историја није непозната.

Како тако, тек ја сам се једног дана нашао код свога добротвора. Он ме је дао на универзитет у Колошвару. Уписавши се на универзитет морам признати, да га нисам сувише заволео. Кафану, пријатно ћачко друштво, путовање на страну, све сам то вазда предпостављао учењу. Средстава сам имао доста на расположењу, јер граф Зичи није био човек тешке руке. Вероватно је, да сте могли са времена на време прочитати по неке париске или берлинске новине, у којима се на сензациони начин препричава каква моја младићска авантура. Тада бих се и сам тек из новина подсетио, да у мени тече краљевска крв и да сам ја неки ваљни „претендент".

(наставиће се)

РАЗЛИЧНОСТИ

Нечувени љубавни роман. Ових је дана у Авганистану умрла 80 годишња старица Емилија Ликона. Било јој је већ 70 година кад се упознала с неким индиским мухамеданцем, који је дошао да у Дублину учи медицину. Он је становао код старе удовице и она се, покрај све своје старости, страшно заљуби у њега. Кад је младић добио место приватног секретара авганистанског емира, његова стара драгана отишла је за њим у Авганистан. Ту је она прешла у мухамеданску веру и прилагодила се животу, какав је тамо прописан за жене. Од тога доба није више видела свог младог пријатеља. Једно јој је било дозвољено: да с њим разговара иза танког зида, али га видети није смела. Старица је писала кући писма пуна разочарења и тужила се на самоћу. Најзад је и умрла, завршивши верном љубављу свој живот у осамдесетој години.

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

Висока војничка дисциплина

Овако се зове најновије дело у нашој војној књижевности, које је написао бив. министар војни, пуковник у пензији Милош. М. Васић.

О овом делу проговорићемо доцније опширније али га сада већ препоручујемо војничким и политичким круговима.

Цена је књизи 4 дин. и може се добити у свима књижарама.

ЗИМСКОЈ РУЖИ

Љуби ме, љуби!

Пјесма тебе диже на облаке
Твојим сјајом гаси сунцу зраке.
А зар без ње на небу би сјала!
Ох, па зато љуби мене мала,

Дан се тули, угасит се мора.
Кад ти сијаш вјечита је зора.
Пјесма моја, ту је моћ ти дала.
Ах, па зато љуби мене мала.

Лира моја роб ће теби бити.
Чим год хтједнеш да те тим окити
Љубав моја лиру ти је дала.
Ох, па љуби, — љуби мене мала.

Рајко.

Главни овлашћени продавац за Београд, г. Исак Ешкенази мењач од данас продаваће све монополисане артикле, као: менице, марке таксене и поштанске и све монополисане артикле од 5 дин. до 500, рабат два и по од сто, на веће количине два и три четвртине. 106 3—10

Српска Банка
у Београду

продаваће у своме локалу 23. ов. мес. велику количину разне робе мануфактурне, књижарске и мешовито ситничарске.

Купци могу и пре дана продаје, робу прегледати и ближа обавештења од Банке добити.

Изјава српске владе

Из Пресбироа добили смо ову владину изјаву:

У вези са преговорима, који су се водили између сила потписница Берлинског Уговора, да се Србија у интересу одржања општег европског мира склони да повуче свој захтев о уступању једног дела босанско-херцеговачке територије њој и Црној Гори, Русија је, у намери да се у пуној мери очува углед и достојанство Србије, засебним пријатељским кораком изложила српској влади разлоге, који је нагоне да јој најживље посаветује да се изјасни у томе смислу, те би престао повод ма каквим колективним корацима сила.

Српска влада је **решила одазвати се** *у границама које јој допуштају обзири према српским народним интересима, тим пријатељским* саветима, којима су се накнадно, сваки за се и из властитих побуда, придружиле Енглеска, Француска и Италија, дајући на тај начин нов доказ своје мирољубивости и своје искрене жеље да остане у пуној хармонији са назорима и смеровима сила, чија правичност и пријатељство чине саставни део наших народних уздања.

Не могући ни помислити да се одриче ма у ком смислу српских аспирација, влада српска потврђује поново да је у њезином срцу босанско херцеговачко питање европског карактера и *категорички уверава, да ће верно* **следовати иницијативи, коју буду узимале велике силе у току његовог даљег развоја и избегаваги сваки повод конфликтима за време трајања ове тешке кризе.**

Милан Миловановић
адвокат (Добрачина ул. 15).
од 1-ог маја издаје под кирију:
ДУЋАН „на Зеленом Венцу" у коме је сада Делинијева апотека, са три магацина, две собе и подрумом.
ЕЛЕГАНТАН СТАН над овим дућаном са четири собе, великим предсобљем, кујном, собом за младе, вешерницом и подрумом.
109 2—5

Кафана
„Царица Милица"
на Зеленом Венцу
издаје се одмах под кирију.
Упитати сопственика.
Сима К. Наумовић
105 3—5 кесар

ВИНО
Српско и француско под гаранцијом чисто и природно ово дана добио сам велику количину.
Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" црног дин. 1.
Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok, белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.
Од данас сваки дан **свеже уранење и заклане ЖИВИНЕ.**
„Тај-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијева, Спанаћа, сушених Печуракa т. д. Киселих Краставца у буради-ма 100—120 ком. буре Дин. 4·5'-.
Салаше нова роба најбољег квалитета Сирева: Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Комемберта, Брија и т. д. и свих српских сирева. Свежих Јаја под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Шећерца у пакетима 0·85 пр. дин. Најеће и најразноврсније стоваришше Бомбон и колача за послужавање. Мандарина, свежих Поморанчи црвених, „Марона" Кестена итд.
Француских Сардина у зејтину најбољи избор. Тонфиша, Мариниранih Харинга. Марината од Јегуље, Русе и т. д. "Дивљачи разне, Јаребица. Зечева Фазана итд. Зејтина француско за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.
Поред остале конзервално-деликатесне робе препоручује радња
Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд — Теразије
Г. г. потрошачима у Београду и унутрашности шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом
Телефон бр. 43. 15-15—

МУЗИЦИ VII. пешад. пука „Краља Петра I". потребан је 1 Басфагот-хориста, 1 Еф Басиста и 2 Хориста.
Јавити се капелнику г. Покорном 104 2—3

Млеко са АДЕ ЦИГАНЛИЈЕ
под надзором нарочитог ветеринара
разносиће се од 1. Марта о. г. по Београду. — Литар 0·30 п. д. — У флашама 0·35 п. д. — Пријаве слати дописницом до 28. Фебруара са тачном адресом и потребном количином млека, на адресу:
ЧУКАРИЧКИ МЛЕКАРНИК
Београд — Чукарица
98 4—10

Походна одела
ОФИЦИРСКА И ВОЈНИЧКА
израђује кројачка радња
Стојана Симића и Брата
Београд (спрам „Коларца")
83 10—10

ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА
ДРАГУТИНА ДЕНИЋА
Добила је одличан **Карловачки Бермет** и продаје 1 литар 2 динара, а такође и **Карловачко Бело Вино** и продаје 1 литар 1 динар.
Телефон бр. 49.
100 2—3

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16. Такође јављa г г. кафеџијама и хотелијерима да има на продају готових **јеловника.**

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА
најбољи алкални киселјак
Награђен највећом наградом „Grand Prix" у Лондону и Бриселу.
Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим извором, при чему се не губи ни најмање угљене киселине нити вода долази у додир са ваздухом.
У Београду је главно стовариште код
г.г. Глише Андрејевића и Брата
Варош-Капија — Телефон бр. 282
Поруџбине из Србије и иностранства примa и одмах извршује
Аранђеловачка Конзорција
Краљ. Срп. Двор. лиферанти
Аранђеловац. 8 60

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА
Д-ра Јована Ђурића
у Београду.
ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:
СИРОФЕН
који потпуно замењује стрвни сироп и одлично утиче код инфлуенце, обољења органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се сироп до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.
Цена је једној боци 3·50 дин.
РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ
који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.
ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН
са сољу по Мозу, за трајно кол-нак или уседе промиље, крепи и снаже мишиће, јача нерве чешће влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 20—50

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА
Противу: шкрофула, отока жлезда, малокрвности, осипа т. зв. *фрцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:
РИБЉИ ЗЕЈТИН
СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod 0·5% effervesc)
који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмањa деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести саме по себи губе.
Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашности Србије.
Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.
У истој апотеци справља се и
„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"
Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.
Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.
Цена једне флаше 3 дин.
Поруџбине из унутрашности врше се брзо и тачно уз доплату.
Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**
Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гусларе."
У унутрашности у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 1657 10—

Наша добра и никад непрежаљена мати, супруга, кћи, ташта и баба и т. д.
† Аница М. Богдановић
После дугог и тешког боловања преминула је ноћас у 2 сата по поноћи у 57 годину свога живота. Погреб ће бити сутра у 2 сата по подне. Опело у Вознесенској цркви. Стан: Војводе Миленка улица бр. 36.
Ову по нас тужну вест и претешки губитак јављамо нашим и покојничиним пријатељима.
19. фебруара 1909. год. у Београду.
ОЖАЛОШЋЕНИ:
Супруг: *Милорад Богдановић*; кћери: *Тина* и *Лепосава*; зетови: *Јован Лучић* и *Станимир Марковић*; мати: *Катарина*; тетка: *Стоја*; браћа: *Андра*; и *Алекса Т. Благојевић*; сестре: *Велика* и *Савка*; снаја: *Савка*; унучад: *Косара, Димитрије, Загорка, Милица*, и *Аница*; зетови од сестре: *Светозар У. Стојадиновић* трговац, *Коста Стефановић* адвокат и остала многобројна родбина.

С болом у души јављамо нашим сродницима и пријатељима и познаницима да је наш добри и никад непрежаљени
Гаврило (Гаја) Исаковић
трговац из Новог Села и бив. председник општ. ново-селске
Преминуо после кратког и тешког боловања 2. фебруара 1909. године у 12 сати у подне у 47 год. старости остављајући нас да вечито за њим тугујемо; благодаримо г. г. друговима и пријатељима покојниковим који га за време тешке болести обазирање као и сродницима који се нађоше при последњем часу и опремише покојника. Нарочиту захвалност изјављујемо свештенику зеничком г. Филипу Томићу који се са дирљивим говором са покојником опрости, у исто време благодаримо лекару лешничком г. Милану Мазићу који се око покојника за живота његова трудио само да му живот спасе. Не мање благодаримо нашим пријатељима и грађанству што своjим присуством спровод увеличаше и испратише нашег милог Гају до вечне куће, те тиме нам у неколико тугу ублажише.
Фебруара 1909. год. Ново Село — Лешница.
ОЖАЛОШЋЕНИ:
Мати: Станица, супруга: Милица, браћа: Љубомир и Милиној, снахе: Ставка, Јинка и Јелка, синовци: Ђорђе, Милинко, Исак, Милан, Перa, Мита, Паја, Милош и Митар, синовице: Зорка, Љубица, Загорка, Вукосава, Лепосава, Мара, Милка, Дринка и Милица, зетови: Милан Д. Стефановић, Милан Тешић, Мелан Грубановић и Милош Јеринић са осталом родбином.
101 3—3

Са болом наше потрешене душе и ојађеним срцем јављамо нашим сродницима, пријатељима и познаницима да је наш мила и никад неизборљиви супруг, отац и зет
† Аврам Ж. Крстић
трговац — извозник из Краљева
напрасно преминуо 7. ов. месеца у 3 часа изјутра у 44 година свога живота оставивши нас да вечно за њим тугујемо и жалимо.
Не можемо пропустити а да овим путем не изјавимо нарочиту благодарност г. др Рафаилу Бањерону лекару среза жичког који није жалио труда и који је на наш позив одмах дошао и својски се заузимао да би нашег милог покојника од неумитне смрти спасао а која је за све време опреме око покојника настојавао.
Особиту благодарност дугујемо нашим сродницима г. г. Николи Кнежевићу и Јовану Продановићу, Лазару Стефановићу и Милану Тодосијевићу који се у моменту смрти код нашег драгог покојника нађоше и помогоше при опреми и погребу нашег милог покојника.
Нарочиту благодарност изјављујемо:
Краљевској Трговачкој Омладини, Жичком Пољопривредном Друштву чланoвима Напредне Странке, Лозничком Удружењу, Друштву госпођа и госпођица за сузбијање туберкулозе, г. г. Кнежевићу и Радовановићу, Никола Бугарчићу, Димитрију Димитријевићу Швабчићу, Јовану Продановићу и Милану Тодосијевићу који преложише венце на одар покојников.
Особиту благодарност дугујемо г. Петру Николићу трг. из Чачка и његовој госпођи, који не заказаше труда доћи, да свог рођака Аврама, до вечне куће испрате и одар покојников венцем украсе.
Благодаримо Коду Јакчића „Кнез Михаило" за округ чачанске и рудничке, који се сетише свог члана утемељача и велику воштаницу са тракама послаше.
Благодаримо Краљевачкој Певачкој Дружини „Св. Сава" која нашег милог покојника а свога члана утемељача са својом заставом свечано до његове вечне куће испрати.
Нарочиту благодарност изјављујемо г. Петру Богавцу председнику Краљевске Трговачке Омладине, који се у име исте дирљивом беседом са покојником као добротвором Трговачке Омладине на Краљевском Тргу опростио; г. Стојану Миливојевићу учитељу који се у име Српске Напредне Странке, чији је члан покојник био пред радњом покојниковом опростио; г. Саватију Божићу свештенику, који се у први краљевској дирљивом беседом са покојником опростио; и г. Милошу Коларевићу економу из Грдице, који се у име сељака-произвођача са покојником на гробу опростио изневши заслуге покојникове за извоз производачки.
Благодаримо г. г. Митутину Петровићу и његовим друговима — касапима из Чачка као и г. Милосаву Мирићу трг. из Трстеника, који не жалише труда доћи, да увеличају овај тужни и величествен спровод.
Благодаримо чиновништву и грађанству вароши Краљева обојег пола као и сељанима околних села, који у непрегледној маси испратише нашег милог покојника до његове вечне куће и тиме нам у неколико тугу за драгим нам покојником ублажише.
Благодаримо свима свештеницима и учитељима који при спроводу и опелу нашег милог покојника из почасти бесплатно чинодејствоваше.
Особито благодаримо свима сродницима, пријатељима и познаницима нашим и покојниковим који нам лично, путем телеграма и писама изјавише своје саучешће у нашој преведној жалости за изгубљеним милим нам покојником.
Фебруара 1909. г. Краљево.
ЗА НАВЕК ОЖАЛОШЋЕНИ:
супруга: *Драгиња*, синови: *Живан, Предраг* и *Душан*, кћери: *Наталија, Зорка, Радмила* и *Милица*, ташта: *Милка* и остала многобројна породица
102 3—3

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ПЕТАК 20 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 51. | Телефон 821.

Са претреса у Загребу

телеграфски извештај „Правди"

Загреб, 19. II 4. часа по подне.

Данас завршено читање оптужбе. Кад је прочитан потпис Акуртијев оптужени га поздравише са „вјечнаја памјат". Сутра почиње испит оптужених. Први говори Адам Прибичевић.

Милош.

Незванични званичним у Русији

Петроград, 16. фебруара. 1909.

Петроградско „Слово" донело је данас чланак *А. Н. Брјанчанинова*, који заслужује пажњу и српске читалачке публике те га с тога ми и саопштавамо.

Ево шта пише г. Брјанчанинов:

У дипломатској игри, коју изигравају пред лицем целога света барон Ерентал и хоф мајстор Извољски последњи успех ове или оне стране зависи не само од објективних услова положаја но и од личне психологије самих играча. Та је психологија потпуно различита: један смео до дрзости, други опрезан и нерешљив до потиштености. У једнога има много, како веле Енглези, „кичме", у другога тако мало, или, тачније речено „кичма" му је тако мека и гипка, да у критичким тренутцима са свим ишчезава. Такав критичан тренутак ми преживљујемо данас. „Кичма" нам је данас нужнија но што је ма када била. Аустро-турски договор је потписан. Законити поседник Босне и Херцеговине продо је своје „посед ништво" своме увредиоцу и насилнику. Да смо ми имали „кичме" у октобру месецу, ми не бисмо то допустили, но бисмо потпомогли енглеско-турску иницијативу за у скорени сазив конференције, не обраћајући ни најмање пажње на гримасе госпође Аустрије

Ну, у нас тада није било „кичме," и ми смо благословили барова Еренталa на сепаратне преговоре, који су морали довести и довели су до рђавих последица словенску ствар. Тако смо ми бесплатно уступили барону Еренталу крупну фигуру наше шахматне игре.

Друга фаза игре — бугарско-турски споразум, као да се окреће у нашу корист, ма да не без жртава и мало одоцњено. Али, по души речено, заслугу за тај пријатни преокрет треба записати у активу цара Фердинанда и његовог опитног дипломатског представника у Петрограду, који је брзо и смело инсценирао руско бугарско зближење, послуживши се случајем смрти великог кнеза Владимира.

Кроз 2—3 дана допутоваће овамо из Беча турски министар спољних послова Рифаат-паша и тада, понављамо, не без жртава, биће потпуно решено руско-бугарско-турско новчано питање и споразум. Ту ћемо ми, по свој прилици, и с извесним губитком исправити положај. Ну, да смо имали „кичме" ми бисмо до тога положаја дошли и раније и то без икаквих жртава, да смо само своје посредништво предложили *до*, а не *после* турско-аустријског споразума, као што су нам и саветовали. Ну, ми нисмо умели користити се саветом. Најзад, настаје трећа и најоштрија фаза наше игре и ту нам је „кичма" нужнија но ма где на другом месту. Нужна нам је *тврда* кичма, која ће дати могућност Русији, да држи главу високо и с достојанством, које доликује једној великој држави, као што је наша. То достојанство у овом случају састоји се у томе, да се *Русија не унизи пред непријатељем и да не изда брата у невољи*. Брат тај — брат млађи и слабији — јесте Србија. Србији у овом тренутку прете са свим отворено и не скривајући привлаче на њене необезбеђене границе војску и понтоне. Почујте само *с каком спокојношћу и достојанством говори пред Европом стари и изванбени политичар Новаковић!* Он, као и ми као и сви осим барона Еренталa *не жели крви но мира, но он зна де, да је за сваки народ, који себе уважава, светије и драгоценије од мира* — **народно достојанство**. Боље је умрети но изгубити славу... Да, у Новаковића има „кичме", ма да он говори у име малога народа, којему прети огромна војска... И с тога сви, шта више и врло паметни људи у Аустрији гледају на њега с уважењем. А ми? Заиста, зар ни у таком тренутку наш министар спољних послова не уме да нађе у свом речнику речи, да Европа и Словенство чују тврд и спокојан глас, који доликује достојанству Русије? У сваком случају наше министарство неће ваљда поновити погрешку, коју је учинило са аустро турским споразумом, оно *неће саветовати Србији, да води сепаратно преговоре с Бечом*. Знајући *државничко искуство Новаковића, ми смо уверени, да ће он разумети истински смисао ласкања Беча и да неће пасти међу нокте аустријске мачке: да неће повести сепаратне преговоре с Бечом*. Сви европски кабинети, који су одобрили енглеско-руски програм конференције, морање признати, да Србија има потпуно право, да одбије предлог о сепаратним преговорима са Аустријом. У томе програму о конференцији, на који се (с примедбом о Турској) *сагласила и Аустрија* има тачка: „des avantages á accerder à la Serbie". На тај начин, сагласивши се, да питање о „аванатажама за Србију" постане предмет решавања европског ареопага, Аустрија је баш тим дала право Србији, да одбије сваки предлог за сепаратне преговоре, у којима би се Србија сусрела обезоружана са аустриским ултиматумом. Отказ Србије да сепаратно води преговоре, мораће, као што поменусмо, све државе признати као законит и правилан поступак. Од руске дипломатије у овом тренутку очекујемо једно: да она тоном својим покаже да говори у име велике државе, која заузима situation qui oblige.

* * *

Овај чланак г. Брјанчанинова, не само да је врло поучан за српске политичке кругове но уједно служи као јасан пример, како руско јавно мњење будним оком прати рад своје дипломације и строго критикује сваки њезин погрешан корак, учињен на штету Русије и Словенства. Баш због тога, што у самој Русији има врло много озбиљних критичара официјалне руске политике, наше је скромно мњење: да би српска штампа требала да се уздржава од критиковања Русије, *особито од грубих нападаја и грдње*. Наша ларма Русију и руске политичаре неће поплашити и може само нанети штете — *српском народу*. Будимо ми задовољни с критиком Брјанчанинова, Егорова, Табурна, Пиленка и др. Заштитника ми овде имамо доста. По штујмо их само.

Др. Ив. С. Шврковић

Шта је ово?

„Н. Сл. Преса" која је у Бечу изашла јуче после подне а Оријент Експресом стигла јутрос у Београд, пуна је телеграма, по којима се српска влада одрекла територијалних накнада и захтева о аутономији Босне, па је о томе донела и једно „аутентично" саопштење, које ми на другом месту саопштавамо.

С обзиром на глас који је пуштен из околине српске владе: да она није одустала од српских захтева и да чврсто остаје при скупштинској резолуцији, и с обзиром на то да да она текси своја одговора руској влади није саопштила јавности, ми питамо: Шта је ово? Јер није могуће да је „Преса" необавештена и шако крупне ствари донела нешачно и непотпуно.

Дужности је српске владе да одмах о томе обавести српску јавност, па је за то и питамо: Шта је ово?

„АУТЕНТИЧНО" САОПШТЕЊЕ

„Нова Слободна Преса" доноси с бајаги обавештене стране саопштење о одлуци српске владе.

После ономадашње министарске седнице српски министар председник посетио је руског посланика Сергијева, и предао му одговор на питања која је посланик ставио у име руске владе. Новаковић је Сергијева поверљиво известио да је српска влада решила послушати савет Русије и да је готова *одрећи се територијалних захтева и автономије Босне, као и разоружати се ако се и Аустро-Угарска према Србији разоружа*.

О овом поверљивом саопштењу руски ће посланик известити своју владу и руски ће кабинет решити да ли српске предлоге сматра као довољну основицу за даље преговоре. Ако Русија на то питање повољно одговори, српска ће влада силама, које су потпомогле корак Русије у Београду, упутити ноту, којом извештава велике силе *да ће се покорити саветима сила да се одрече својих територијалних захтева и автономије Босне* а; под условом да Аустрија укине ратно стање на граници, *разоружати се*. После међусобних преговора, велике силе обратиће се бечком кабинету и саопштити му одлуку Србије.

Даље „Преса" вели како се у информисаним круговима верује да ће аустриска влада кад се тако створи могућност за даље непосредне преговоре са Србијом, ублажити своју одлуку о непосредном преговарању са Србијом а кораком великих сила биће уравнат пут за преговоре између Аустро Угарске и Србије и за непосредни споразум са Србијом.

Бечки информисани кругови не крију да се у даљим преговорима са Србијом имају савладати још велике тешкоће, али су уверени да је кораком српске владе ситуација знатно побољшана. Нарочито се позивају на то како је Русија саветом који је дала Србији, јасно показала да не стоји изван српских захтева о територијалним рекомпензацијама и да не помаже такве захтеве.

СУКОБ НА ГРАНИЦИ

Телеграми „Правди"

Љубовија 19. фебруара.

Јутрос је царинарница известила начелника среског, да је на Оклетцу у срезу рачанском јуче била борба између наших финансијских стражара и аустријских војника, који су први напали на наше. Један је наш стражар рањен. Цариник је отишао на Оклетац ради истраге, а извештен је и начелник среза рачанског, да то исто учини. У народу велико огорчење.

Лозница 19 фебруара.

Јуче је један аустријски батаљон изашао на саму обалу дринску у селу Козлуку и пуцао из машинских пушака. На ово изазивање са наше стране није реагирано.

Шабац 19. фебруара.

Вечерас дође у Шабац трећи батаљон шестог пука. Скоро цео Шабац изашао ван вароши у сусрет и одушевљено поздравио војску.

Једна напомена Војној Управи

У тренуцима, кад је нашој војсци потребан сваки официр ради обуке војника, који се повремено позивају на вежбу, војна је управа допустила, из недовољне пажње или нехотице, да се четрдесет младих официра тове и беспосличе, на велику штету војске и подсмех бризи, коју управа поклања спреми војске.

За свакога је данас у Србији јасно, да смо пред догађајима, који треба да реше опстанак нашег самосталног државног живота; сви увиђају, да се сва ова дипломатска ловцања морају најзад завршити крвавом сечом између српског племена и оних несрећних народа из којих је напабирчена аустријска војска; сви знаци показују, да је рат српско-аустријски, или ако хоћете српско-светски, ако се наши праведни захтеви незадовоље, на прагу, па ипак војна управа нестиже, да исправи многе и многе грешке заостале из раније, када се гледало пре на све друго, само не на спремност наше војске.

Склони смо да верујемо да данашња војна управа, у журби да поправи све грехе ранијих, није у стању, да постигне све одједном; верујемо, да од пречих послова иде мање важним али неверујемо, да је она толико наивна, да држи да ће се све и поред све ратничке хуке свршити на миру:

Са таквим уверењем, ми и хоћемо да укажемо војној управи на једну ствар, убеђени, да се о њу неће оглушити јер то захтева данас интерес војске наше, којој можемо желети само добро.

Ствар је у овоме:

Вишу школу Војне Академије посећују у обе класе око четрдесет официра, спремајући се за будуће више команде положаје у војсци. С обзиром на такав циљ школе, њима је учињено све што је потребно, те да из школе понесу истинску спрему — ако су разуме се приљежни — при одласку у трупу. Брига за ваљану спрему ових официра оличена је у томе, што се госп да за две године откомандују из трупа, где су били на служби, и за то време они се посвећују само предавањима у школи, необављајући уз то још и какву другу службу а за наставу им се одређују професори, који за то имају потребних квалификација. Од ових, поред неколицине грађанских професора за изучавање језика, слушаоци курса имају махом професоре — официре, који често имају по неколико дужности било у трупи било у војним надлештвима.

Од времена проглашења анексије настала је ужурбана радљивост свих органа војске у циљу њене ваљане спреме. То је имало

за последицу да велики број професора буде често одвајан од својих школских предавања, која су постала на тај начин нередовна па чак и немогућа. У последње пак доба предавања су постала у толикој мери нередовна, да би било боље и потребније да и са свим престану.

Тиме би се учинило то, да трупа добије четрдесет војничких наставника (а овај број је знатан према бројном стању официра) који би тиме користили војсци појачав наставнички кадар, слушаоци би избегли несистематску спрему за своје будуће положаје у војсци и привикли би се, у неколико већ одвикнути, трупним напорима а официри — професори би успешније обављали своје важније послове, него што им је професура.

Од оваквога рада на парче, као што је сада, неће имати нико ваиде а најмање ови млади људи, који су најмање криви, што се војна управа хоће тако мало да позабави њиховим данашњим положајем у војсци.

Ми обраћамо пажњу онима којих се тиче на то, да међу слушаоцима курса има доста артилеријских официра, који ће сутра у рату командовати можда новим брзометним материјалом, који познају исто толико колико ма који невојник а грех би био, да на својој души носе толике људе који им се поверавају.

Упућивањем у трупе и официра с вишег курса и питомаца с нижег изгубила би се можда, једна школска година, али зар би то била каква жртва онда, кад народ жртвује све да поведе борбу на живот и смрт?!

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Српска пакрачка преверавања

Као што смо већ јавили, хрватска је влада српској учитељској школи у Пакрацу одузела право јавности. Разлози су јој бајаги што наставници немају потребне квалификације, што се у њу примају несремни ђаци из Србије и Црне Горе и што је збирка физичког кабинета непотпуна. Српски школски савет протествовао је против ове одлуке, који су диктовали чисто политички разлози.

Читуља

У Петрограду је 10. о. м. умро Филип (Сјеро) Маркишин пламенац, који је учествовао у руско-кинеском и руско-јапанском рату.

Дневне вести

Министарска седница. Јуче после подне одржана је министарска седница у министарству спољних послова, на којој је председавао Краљ. Седница је трајала пуна два сата.

Одговор. Влада српска послала је свој одговор страним силама на руску ноту, али се њена садржина крије од нашег новинарства. Међу тим, сарадник париског листа „Матена" казао је синоћ својим пријатељима да до рата између Србије и Аустрије неће доћи и у том смислу известио своју редакцију.

Дакле истину пре сазнају страни дописници него београдске редакције.

Миловановићева изјава. Београдски дописник „Берленер Локал Анцајгера" јавља како му је министар спољних послова д-р Миловановић бајаги рекао: Србија је своју националну бригу толико дуго стрпљиво сносила, да се најзад може одрећи испуњења својих жеља и још малчице причекати. А дописник софиске „Камбане" вели да му је Миловановић рекао да ће Србија сачекати одлуку Европе и да не мисли бити агресивна према Аустрији. Србија је с Бугарском у добрим односима и сваким су даном све бољи. Ми се радујемо, рекао је Миловановић, независности Бугарске и желимо споразум с Бугарском. То ће доћи доцније, кад се Београд и Софија ослободе садашњих брига.

Француска штампа против Аустрије. Сви париски листови одлучно нападају аустриску политику, којој пребацују непомирљивост и надувеност према маленој Србији. „Журнал де Деба" вели да Ерентал хоће да примора Србе на једну конверзацију с њим, те да се из тих преговора покаже више или мање неприкривени васални однос Србије. Концесије би биле само награда за политичку потчињеност. И „Тан" вели: Србија заступа моралну силу, с којом Аустрија мора рачунати.

Сукоб на граници. Поузdана је вест, да је на Бакканима код Дрине било прекјуче оружаног сукоба између аустријске војничке патроле и наших финансијских стражара. Аустријанци су отворили паљбу на наше стражаре, који су ватром из пушака одговорили. Са наше стране погинуо је један сељак и једно дете, а са аустријске стране један војник. Сигурне аустријске нишанџије не би никога ни погодиле да се није онај сељак случајно без оружја нашао у битци са малим дететом, док би више аустријских нишанџија било отправљено Богу на истину, да нису побегли.

Друштво „Србија". Осигуравајуће друштво „Србија" поверило је *Подринској Банци* у Шапцу, искључиво право за *народно* осигурање у Шапцу и целом округу подринском, међутим, банка је овлашћена да врши и остала осигурања (живота и пожара) за рачун друштва.

Нашим читаоцима и пријатељима препоручујемо ова осигурања као врло корисна.

Јапански принц. Јуче пре подне око 10 сати, посетили су сви амбасадори страних сила јапанског принца Куни-а у „Гранд Хотелу" где је одсео. После пријема дипломата принц се одвезао на дворским колима у двор, где је био примљен од Краља, а затим се вратио у свој стан. Неколико минута касније Краљ је вратио посету јапанском принцу.

После подне се принц извезао на дворским колима и обишао: војну академију, касарне VII пука, војни музеј и Горњи град.

У вече је давао свечан ручак у двору, коме су присуствовали министри и дворско особље.

У свити принчевој налазе се три генерал-штабна официра, који су учесници били у руско јапанском рату и један њихов чиновник министарства спољних послова.

Принц је ноћас одпутовао брзим возом за Цариград.

Несрећан случај. Ноћас су седели у кафани код „Црвеног Петла" г. Јелесије Корезановић, чиновник Управе Фондова у друштву с г Владимиром Кујунџићем, медецинаром из Беча и пријатељски разговарали. Владимир је имао код себе револвер система „Лебеловог" за појасом, и кад се сагао да дохвати цигару која му је пала, револвер му испаде и један метак експлодира те повреди Јелесија у леђа врло тешко.

Јелесије је одмах пренет у хируршко одељење варошке болнице да му се куршум извади, а са г. Кујунџићем поступиће се данас по закону.

Из војске. Један официр из IX пешадијског пука у Пожаревцу, разбио је ономад вилицу једноме војнику и избио му два зуба. Сад се гледа да се ова кривица заташка и да ствар легне.

Молимо г. министра војног, да нареди најстрожију истрагу по овоме и кривца осетно казни.

Одликовања. Позната добротворка из подринског округа г ђа Стака Пејићка, удова из Лешнице, одликована је орденом Св. Саве III степена.

Пенсионисан. Милан Шевић професор стављен је у пенсију по својој молби.

Прекинут саобраћај. Усled излива река у округу врањском, прекинут је већ три дана сваки саобраћај са општинама: бањском, тулар ском, реткоцерском, бувском, пругоначком, медвеђском и бучуметском. — Све су ове општине у срезу јабланичком.

Реке расту. По накнадним извештајима о изливу река, јуче је стање воде овако било:

Нишава нагло долази;

Дрина код Љубовије надошла је са метар и по;

Белица код Драгачева излила се из корита;

Лугомир између Јагодине и Ћуприје излио се из корита у дужини 70 метара и пресекао пешачки саобраћај;

Топлица код Прокупља излила се из корита,

Морава по водомеру надошла је са 1·85.

Ванредна Скупштина. Јуче је одржана ванредна седница среске скупштине у срезу врачарском, на којој је одлучено да се из среске касе одмах изда сума од 11,650 динара, за набавку једне машинске пушке, која се има поклонити VII пешадијском пуку Краља Петра.

Пододбор Срп. Друштва Црвеног Крста. На збору држаном 19. т. м. изабрани су у Пододбор Црвеног Крста за варошки и савски део Београда г. г.: Димитрије Ћирковић; Коста Николић; Ђорђе П. Радојловић; Александар Ђ. Биба; Соломон Азријел; Драгутин Н. Ђукановић; Таса Неранџић; Тадор Т. Ђурић и Живко Р. Богдановић трговци.

Грађанска Касина. У суботу 21 ов. м. даваће се касинско вече за чланове и њихове породице. Гости из Београда не могу се доводити, а са стране само по нарочитој дозволи Управе. — Свирала ће јна музика. Улазница за самца: 1,50 дин. у породици 1 дин. од особе. Почетак у 9 часова.

Убила се. Ракила кћи покојне Илије Матовића из Богутовца у округу чачанском, девојка од 20 година, убила се прекјуче из пушке набодивши је зато, што је напустио њен вереник Милорад Томић онд. са којим је била у недозвољеним односима.

Разбојништво. Светислав и Доброслав Јовановић из Стублина у окр. ваљевском, напали су прекјуче на другу Кузмана Лазаревића из истог места, злостављали га и том приликом отели му 105 динара у новцу.

Кривци су похватани и налазе се у рукама власти.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

Турски министар војни упутио је окружницу свима командантима корпуса, у којој им сврха пажњу на пристојно и уставу сообразно понашање официра. Устав тражи да се свака непослушност најстроже казни. Забрањује се официрима да могу бити чланови друштава, да се баве о политици, да пишу чланке по новинама. Исто се тако забрањује војним питомцима да посећују концерте и позоришта.

)o(Аустриски министар пољопривреде др. Браф бавио се неколико дана у Прагу, па је за то време преговарао с неким партиским вођама и политичарима како би чешки земаљски сабор могао радити.

§ Између Мађара и Румуна води се жестока изборна борба у Оравици. Сами Мађари признају да ће победити кандидат румунске странке.

ꝏ Турски парламенат је решио позвати владу да поднесе законске предлоге о организацији министарства и о извршењу смртне казне. Парламенат је одбацио предлог о употреби народносних језика тамо где се не говори турски.

РАЗГОВОР СА
БОРЂЕМ ХРИСТИЋ-ОБРЕНОВИЋЕМ

— Историја једног „претендента" —

(наставак)

За тренутак наступи тишина као и свакад у сличним приликама. Сваки је посебице желео да први отпочне разговор, али се устручаваше.

Најзад се први откраи бечлија и прекиде ову досадну ситуацију:

— Господин се — отпоче бечлија показујући на србијанца — веома заинтересовао вашом особом. Њега, који је много слушао о вама у Србији, беше изненадио плакат, на коме се рекламирала ваша тачка у вечерашњем програму. С тога је био навалио на мене, да посетимо вечерашњу представу. Али му то није било доста, већ је после свршене представе гореo од жеље, да се са вама упозна и разговори. Ако сте обратили случајно пажњу на наш сто, могли сте приметити како је био узнемирен и како се дуго ресавао, да вам приђе и упозна се са вама.

— То ми није измакло из очију. Само за мене то није било ништа ново, јер се многи интересују мојом личношћу. Та, директор орфеума прави такве америкаиске рекламе, да сам већ навикао на те радозналце погледе и загледања од стране публике. То је интересовање, у осталом, потпуно разумљиво. И самог би ме, морам признати, интересовала појава једног „претендента" на позорници.

Ову реч „претендента" Христић је изговорио подвлачећи је са ироничним осмехом на уснама. У тону се осећаше нека горчина. Могло се приметити, да говори човск који није задовољан својом судбином.

— Погодили сте, господине Христићу. Чак и да оставимо на страну претендентство, ви сте иначе човек из тако одличне и чувене породице. Ваше фамилијарне везе са тако одличним и богатим људима, биле би довољне да заинтересују цео свет о овоме преокрету у вашем животу — одкрави се и наш србијанац.

— Знам! — процеди кроз зубе Христић.

— Овај ваш поступак, — морате ме извинити за моју отвореност — мери се са... са... скандалом.

— Скандал... да скандал.. немојте се ништа женирати... Знам ја то и сам... Али до скандала је морало доћи. Он је дошао полако... сам по себи.. И сад, кад је пукао... нема се куд. Мора се напред — поче говорити овај младић више за себе. Погледа му беше бесциљан... замишљен, а у тону се осећаше бол и горчина.

— Па добро, молим вас, господине Христићу: како је све то наступило? Да оставимо на страну, као што сам вам већ рекао, „претенденство". Оно човеку ништа не доноси; од тога се не живи; шта више, оно кошта и то много. Али, пре свега ваша је мати врло богата жена. Њен муж је, бар како сам ја обавештен, министар. Зар је она могла допустити, па ма шта да се између вас догодило, да се њен син у борби за насушни хлеб мора лаћати и ових крајњих средстава. После, за цео свет није тајна, љубав графа Зичи према вама. А Зичи је умро као велики богаташ. Па и барон Бајић и барон Николић су вам наклоњени. Они су били уверени, бар тако сам ја слушао, у ваше краљевско порекло, с тога су се дуго времена са вама опходили као са својим рођаком. Па, кад се све зна, онда изгледа загонетно, како вас нико од њих није одговорио од те ваше намере, која ће стати угледа и вас и њих. И сами рекосте: скандал пуца. Да, скандал пуца али, и њих погађа. Зар не?

За све време говора србијанац је нетремице гледао у Христића праћећи сваки покрет на његовом лицу. Хтео је да види, какав ће утисак учинити на њега цео овај говор.

(наставиће се)

Покушај

Самоубиства угљеном диоксидом

Јучерашњи београдски догађај

У Краља Александра ул. бр. 86 седи поодавно Алекса Влаинић, бив. сапунџија са својом женом. Алекса је постарији човек. Има три жива сина од којих се један оженио и „засновао своју кућу", те према томе није могао потпомагати свога старог оца и мајку, а друга двојица су просто „дунули" од куће и нису хтели ништа да чују за кућу.

И Алексу и жену његову болело је што су их деца тако немилостиво напустила. Али су запели да раде. И он и она одлазили су рано ујутру на посао, да се тек пред вече уморни врате са посла. И док су заједно могли радити животарили су као тако. Али, од неког времена Алекса није имао рада те цео трошак куће паде на бедну женину зараду. Жена је радила као кртица.

Међутим Алексу је тиштила ова невоља. Њега је болело што, поред своја три жива сина, мора живети од десет новата своје

жене. Сваким даном бивао је све нервознији гледајући како жена одлази зором рано на посао а враћа се увече мртва уморна. Помисао на децу доводила га је до очајања. С тога је у последње време постао веома замишљен. По цео дан би пресеђао размишљајући.

У њему је сваким даном сазревала мисао о самоубиству.

И он се јуче реши на тај корак.

Чим је жена ујутру рано отишла на рад и он изиђе из куће. У првој пиљарници купио је десет килограма ћумура и вратио се кући. У кујници нађе једну стару канту у коју баци ћумур и запали. Врата беше закључао.

У соби се брзо осети задах ћумура.

Алекса седе за сто и поче писати писма, која је упутио полицији, жени и неким пријатељима.

Ко зна колико је трајало то писање писама. Ћумур се разгоревао споро, правећи велики густи дим, који је сиротог Алексу постепено опијао, док га није занео и он се срушио на патос.

Синоћ око шест часова жена се вратила са посла уморна и једва чекаше, да се у својој собици одмори: Ухвати за кваку врата али она беху затворена. То јој се учини сумњиво. Брзо отрча к прозору и на своје запрепашћење виде, да је соба била пуна густа дима од кога се ни једна ствар у соби није могла распознати.

Сирота жена нададе дреку и ударн у врисак. Скупи се цео комшилук и одмах иставише врата и отворише широм прозоре. Кад се дим беше толико разредио, да се могло у собу ући, уђоше унутра и на поду нађоше обнесвесног сиротог Алексу.

Изнесоше га на ваздух и почеше трљати. Неки одоше по лекара.

Чист ваздух и трљање повратише Алексу, који још не беше мртав, и по наредби лекареној пренеше га у болницу, где се потпуно опоравио. Писма су предата кварту. Из писма се види, да га је на овај корак нагнало рђаво материјално стање.

Саромах Алекса! Нити је био прва нити ће бити последња жртва беде и невоље, јер Београд сваким даном постаје све више велика, модерна варош са свима лепим одликама и са свима грозотама велике вароши.

Mill

Жена убила мужа

Село сеоско-влашког типа. — Целати. — Љубав у Гладовићима. — Несретан дан. — Освета се спрема. — Жена убија мужа. — Полицијски рад. — Пријаве.

Косјерић, 13 фебруара

Једно од најбреговитијих села у срезу црногорском, округу ужичком, јесте село *Годечево*. Испресецано потоцима и поточањима, а речицом Рогачицом, а опкољено високим висовима, оно вас потсећа на извесне партије Јулијских Алпа. *Плоска* је толико каменита и гола, да ми је увек наличила на карстну област алпијску. Годечево је село старовлашког типа са многим целатима. Интересантно је поменути једно два-три годечевска целата, јер становници тога села битно се разликују и карактером и иначе по целатима, у којима живе.

У најјужнијем целату *Крушчица* живе Ђукановићи, соју људи којима је новац Бог. Они зеленаше, цимријају и способни су, да пронађу начин како се лако дошли до пара. У целату *Ракића* живе Алексићи, који су добри људи, али имају махну што много пију. У целату *Плосци* живе Тошићи и Тејићи, људи са врло мало скрупула и опаснији од хајдука. Најинтересантнији је целат *право Годечево*, у коме живе Гладовићи. Овај је целат центар целог села, а Гладовићи су најстарији становници сеоски. Они су сви од реда занатлије: качари, столари, зидари, и у опште су културнији људи. Пролазећи кроз свет они се шлифују и важе за сеоску аристократију. Имају особеност да се врло лако заљубљују и они су оно годечевско племе Азра, „што умире, када љуби".

* * *

Када сам прошле јесени, ради студија, путовао западним делом Србије, те извесно време провео на дивним ливадама повленским, попео сам се и на гранични вис годечевски Јасеновац, са кога је божанствени изглед на Босну и на цео рачански срез. Са Јасеновца сиђох у Годечево и свратих у гостољубиви дом *Јована-Јовеље Јовановића*.

Јовеља ме је лепо дочекао као што већ приличи једноме Гладовићу, јер је и он из тог сеоског племена, и ако се презива Јовановић. Кућа му је била нова са живописним кровом на забат, чиста и лепо уређена, што све уписивах у заслугу његовој младој и лепој домаћици *Тиосави*.

Ко је био у селима тај може рачунати, како госту може пријатне бити домаћице, које послују да би госта што боље угостиле. А кад је та домаћица једна црнпураста вижљица од својих 25 година, са очима црним као гар и мишићима, који су тврди као камен, онда се она мора допасти свакоме, а камо ли нама етнографима, који имамо читаву страст за општавањем и компаровањем.

Седећи за скромном трпезом мена су били слатки они залогаји, којим ме је нудила Тиосава, више девојче но жена. Тада, разуме се, нисам могао ни помислити, да ћу кроз три месеца писати о лепој и симпатичној Тиосави, као о *убици свога мужа*.

Међутим то се и десило: Тиосава је збиља убила свог мужа, и задатак је ових редака, да пред читаоце „Правде" изнесу ма и најкраће извештај о овој планинској љубавној драми.

(Наставиће се)

ИЗЈАВА

Андре Петровића

благајника министарства финансија

Господине Директоре,

У једном од прошлих бројева „Правде" Ви сте се дотакли и мога имена поводом афере коју сам имао са г. Пантом Манојловићем бив. начелником министарства финансија.

По тужби мојој, да ми је г. дигао 10.000 динара кварт терезијски није водио довољну истрагу, већ тако лабаву, да је у кратком времену прекинуо сваки рад. После годину дана, г. Манојловић ме је тужио за клевету, по којој сам ја код судова био ослобођен. Ну, по примедбама Касационог Суда, на поновном претресу суд ми је поставио питање: „Време је да се овај предмет скине с дневног реда и једном окончa" ја сам овако казао: како мој бранилац нареди ја онако пристајем, но само тако, да моја част остане на висини, што сам неколико пута поновио и кад сам потписивао, а што се тиче мојих 10,000 дин. казао сам: Бог да прости, јер знам да их никад не могу добити.

Суд је, по предходном споразуму заступника г. Манојловићевог и мога адвоката прекинуо даљи рад по овој ствари, на шта је г. Манојловић *кроз плач* изјавио, да није задовољан са протоколом који су бранноци саставили пошто му тиме није дато никакво задовољење велећи: мене је г. Петровић морално упропастио, и најзад, после једне оштре примедбе судске пристао и протокол подписао, — а после свега овога отрчао у редакције листова и неумесно се правдао.

И не упуштајући се у ову некоректну радњу г. Манојловића, који је молио, да ја дам пристанак да се ова ствар једном оконча и ако сам ја и оштећен, до кога новца никад не би ни дошао, ја констатујем: да је г. Манојловић преухитрио што је погрешно обавестио вашу редакцију, да је победилац док у ствари то није. И ако сам оштећен са 10.000 дин. ја сам по савету адвоката учинио крај овој афери, само зато, да се она скине једном са дневног реда. Ако г. Манојловић продужи да и даље износи неистине ја ћу бити принуђен да штампам сва акта воћеног ислеђења, која не говоре у прилог части г. Панте Манојловића.

19. фебруара 1909. г.
Београд

Ваш поштовалац
Ђ. Петровић
благајн. мин. финансије

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

ЗА ВРЕМЕ ЛУДВИКА XIV

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Веома су се чудили овом њеном кораку. Ја сам отишла у Париз и потражила је у кући где су била њена деца. — Код ње је била госпођа од Ментнон. Она се није дружила ни с ким. Пошто су сви с великим интересовањем очекивали њен повратак, и ако се привидно о томе нико ни је бринуо, дознало се да ју је сваки дан посећивао Боси је некадашњи васпитач Монсењеров, сада владика у Моксу, сав огрнут једним сивим огртачем". — Имамо и даљих обавештења од опата ле Дије, Босијетова приватна секретара. Луј XIV је наредио да се његова љубазница уклони. Кад је Босије посетио прогнаницу, „ова га је обасула прекорима, рекла му је да га је само његова надувеност нагнала да учини да је отерају, он хоће да сам постане господар над душом краљевом". Кад је за тим увидела да се њена жестина разбила о ведар мир и чврстоћу прелатову, она је покушала да га за себе задобије обећањима и ласкањима, пустила је да пред њом сјаје највиши достојанственици цркве и државе".

Ово прогонство трајало од 14. априла до 11. маја. — На једном саслушању од 16. новембра 1680. г. рекао је Лезаж да „и кад би лежао на самртној постељи, не би могао рећи ништа друго до оно, што је рекао с почетком пролећа 1675: — датум се тачно слаже — да су за госпођу Монтеспанову, која је гледала да се учврсти, радиле Возенова и госпођица Дезеје, или су бар чиниле нешто слично, али у ствари нису биле у стању да јој сачувају краљеву љубав, те су јој давале прост прашак, који кад би се давао у извесним дозама, могао би бити отрован". Тако је причао Лезаж а искази кћери Воазенове, које је скупио Ла Реини, потпуно се слажу с тим: „Прашак који је њена мати слала госпођи Монтеспановој, био је „љубавни прашак", намењен краљу. Кад је њена мати једном однела прашак у Клањи, пратили су је њен велики „мајстор" (Латур) њен најстарији брат, она, кћи, једна служавка по имену Марија, која је доцније умрла, Фернанд, добар пријатељ Латуров, и Вотије, али они нису ушли у Клањи. Она не може рећи да ли је мајстор добио приступ с њеном матером, али су се у „Холу" опет сви састали, тамо доручковали при свирању виолине, те је између обоје била настала мала свађа.

Њен брат, који јој је то причао, рекао је да је мајка донела педесет људора. Осим прашкова, које је сама предавала госпођи Монтеспановој није их слала ни преко кога другог осим г-це Дезеје, која се о томе бринула. Што се тиче прашкова који су лежали испод путира, они су били од једног свештеника, кога су називали пријором (Гибур) а прашкови који нису били о свећени, чувала је њена мати у фијоци једног ормана, од кога је кључеве њена мати носила са собом. То су били црни, бели и сиви прашкови, које је мешала у присуству Дезејеве. Њен отац хтео је једном обити тај орман, говорећи да ће он донети какву несрећу."

Наставиће се.)

Све због жене

ИСТОРИЈА ЈЕДНЕ СЕОСКЕ ТРАГЕДИЈЕ

У ваљевском округу у селу Попадићу, из кога је чувени са свога беседништва радикални посланик Светозар Михаиловић, славно се са својих четних ексцеса нени *Милорад Обрадовић*, који није пропуштао ни један сабор, ни један вашар, ни једну седељку крај казанице, а да се с ким не побије. Но Милорад није био само са те стране чувен. Био је још чуванији са своје лепе и младе жене Лепосаве, коју су сви желкали, али којој нико није смео приступити боље се Милорадове песнице.

Једног дана Милорад дође нешто љутит кући и не имајући на коме искалити свој гнев јурне на свог слабог и немоћног оца, кога душмански тако испребија, да је један страхат умро после два месеца.

Милорада осуди ваљевски првостепени суд на две године робије, а полиција га спроведе у Београд „на васпитање".

* * *

Лепосави је било досадно само код куће. Још јој је досадније падало, што је у вече морала пуштати своје зле и планинске самсове, да би је одбранили од многих и врло честих посета попадићских кавалера.

Због тога она врло радо прими понуду *Томе Милића*, сеоског из Врачевића, и да пређе к њему у Врачевић, да заједно живе и да се доцније и венчају, кад Лепосава буде добила развод брака.

Тома Милић је крупан и развијен човек и он је могао ово учинити не бојећи се ни вражине, а камо ли песнице Милорадове.

* * *

Лепосава и Тома живели су као два голуба, те у том лепом животу заборавише, да треба тражити развод брака. Година и по прохујаше, као сладак и леп сан из кога се Лепосава пробуди оног дана, кад јој Милорад, пративши се с робије, поручи да одмах дође кући у Попадић.

— Нек дође да је води! одговара Милорадовом гласнику Тома у пола Леонида, над је исту поруку давао Ксеркси.

Милораду се није ишло у јаке као менгеле мишиће Томине, те се реши, да кријући се дође Томиној кући и да Лепосаву поштено испребија.

* * *

Једног дана беху су у кошари Лепосава и њена свекрва и полагали стоци. Изненада појави се на кошарским вратима Милорад и угледав Лепосаву рече јој:

— Ходи амо Лепосава, да ти дадем дарове!

Лепосава је сва претрнула видевши како дивље севају очи Милорадове и брже се сакри за свекрву. И сада се деси ово, што се ретко кад дешава: свекрва стаде у одбрану своје снахе. Милорад јурну на њих и почне их душмански тући.

Одјекну кроз врачевачки поток запевка у два гласа: једаше нежан сопран Лепосавин, а крупан алт свекрвин јаукаше и проклињаше.

* * *

Ову запевку чу Томин сиромах Владимир и полете кошари да види шта је.

Између њега и Милорада отисне очајна битка, за време које Лепосава изађе на поље и поче запомагати:

— Ај.. Томо... у помоћ!

Тома је био негде у селу и чувши запомагање дође кући и дочека пушку. Наоружан тако похита кошари.

За то време Милорад и Владимир беху изашли из кошаре и пљескаху се на пољу. Милорад је видео да Тома трчи у помоћ, на повуша да се отме од Владимира, али га је овај чврсто држао. Осећајући, да се не може лако истргнута из руку Владимирових, он извади нож и сјури га Владимиру у плећку. Владимир задрхта и паде, а Милорад заиди преко потеса, не тражећи прелаза.

Као бесан вук наже за њим Тома псујући и вичући. За мало па оба замакоше за тодорнидолски вис.

* * *

Тешко рањеног Владимира однели су у ваљевску болницу. Једва је остао жив.

Од тога дана за Милорада Обрадовића ништа се не чује. Нико па ни власт, не зна: или је *пегли*но или је од страха *побегао* у свет главом без обзира? Међутим власти је било у дужности да то сазна. Милорад је пуштен условно са робије и власт по закону мора водити рачуна о њему као је т. ј. жив. А ако је мртав опет је дужна власт, да пронађе ко га уби?

И сва ова сеоска трагедија или драма, назовите је како хоћете, десила се због једне младе и лепе женице, која, док ово ви читате, можда музе краве у сеоном повученом Врачевићу, и не сањајући, да се о њој у новинама пише.

С.

Српска Банка

у Београду

продаваће у своме локалу 23. ов. мес. велику количину разне робе мануфактурне, кињижарске и мешовито ситничарске.

Купци могу и пре дана продаје, робу прегледати и ближа обавештења од Банке добити.

Главни овлашћени продавац за Београд, г. Исак Ешкенази мењач од данас продаваће све монополисане артикле, као: менице, марке таксене и поштанске и све монополисане артикле од 5 дин. до 500, рабат два и по од сто, на веће количине два и три четвртине. 106 2—10

Милан Миловановић

адвокат (Добрачина ул. 15).

од 1-ог маја издаје под кирију:

ДУЋАН „на Зеленом Венцу“ у коме је сада Делинијева апотека, са три магацина, две собе и подрумом.

ЕЛЕГАНТАН СТАН над овим дућаном са четири собе, великим предсобљем, кујном, собом за млађе, вешерницом и подрумом.

109 1—5

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

НОВА РОБА — изврсне

Сваки дан

свежег „Тај Бутера“ и за мешење

Милихрама и Српска Сира

такође за мешење

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Крал.-Српског Дворског Лиферанта

Београд — Теразије

Млеко са АДЕ ЦИГАНЛИЈЕ

под надзором нарочитог ветеринара

разносиће се од 1. Марта о. г. по Београду. — Литар 0·30 п. д. — У флашама 0·35 п. д. — Пријаве слати дописницом до 28. Фебруара са тачном адресом и потребном количином млека, на адресу:

ЧУКАРИЧКИ МЛЕКАРНИК

Београд — Чукарица

98 3—10

Походна одела

ОФИЦИРСКА И ВОЈНИЧКА

израђује кројачка радња

Стојана Симића и Брата

Београд (спрам „Коларца“)

83 10—10

Кафана

„Царица Милица“

на Зеленом Венцу

издаје се одмах под кирију. Упитати сопственика.

Сима К. Наумовић

105 2—5 месар

ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА

ДРАГУТИНА ДЕНИЋА

Добила је одличан **Карловачки Бермет** и продаје 1 литар 2 динара, а такође и **Карловачко Бело Вино** и продаје 1 литар 1 динар.

Телефон бр. 49.

100 1—3

Мојој доброј супрузи, нашој милој матери

† АНГЕЛИНИ

Даваћемо четрдесето дневни помен у суботу 21 ов. месеца у 9 и по часова у цркви Св. Николе на новом гробљу, о чему извештавамо наше и покојничине пријатеље и познанике.

20 фебруара 1909 год.
Београд

Ожалошћени:

Супруг *Нестор Нераниħ*, администратор „Правде“ са децом *Миодрагом*, *Предрагом* и *Бранislавом*.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Наш никад незаборављени

† ВЛАДИМИР ЛЕКИЋ

писар општ. аранђеловачке

Преминуо је 5 ог ов. м, у својој 38 години старости а предат матери земљи 6 ог уз учешће родбине и великог броја грађана оба пола.

Овом приликом сматрамо за дужност изјавити највећу благодарност, Сви Димитријевићу председнику општине аранђеловачке, на његовом искреном заузимању и труду за време болести покојникове и око сахране.

Не мању благодарност изјављујемо фирми Илић—Теокоровић и Петровић фабрикантима из Лесковца која, цењећи покојников рад у њиховим пословним везама у знак признања и поштовања поред учешћа послаше 100 динара за спрему и сахрану покојникову.

Искрено благодаримо Кости Недељковићу каф. овд. који је у знак поштовања и вечног растанка положио венац на одар покојников.

Аранђеловачкој певачкој дружини и господину Љуби Миливојевићу учитељу врбичке школе који из почасти увелича ше чинодејство и спровод покојников до вечне куће.

Свом грађанству оба пола који га пратише као и онима који писмено учешће изјавише,

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Супруга: *Драга*, деца: *Војислав* и *Даница* и остала родбина.

107 1—1

Наша добра и никад непрежаљена мати, супруга, кћи, ташта и баба и т. д.

† Ања М. Богдановић

После дугог и тешког боловања преминула је ноћас у 2 сата по поноћи у 57 години свога живота. Погреб ће бити сутра у 2 сата по подне. Опело у Вознесенској цркви. Стан: Војводе Миленка улица бр. 36.

Ову по нас тужну вест и претешки губитак јављамо нашим и покојничиним пријатељима.

19. фебруара 1909. год. у Београду.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Супруг: *Милорад Богдановић*; кћери: *Тина* и *Лепосава*; зетови: *Јован Лучић* и *Станимир Мирковић*; мати: *Катарина*; тетке: *Стоја*; браћа: *Андра*; и *Алекса Т. Благојевић*; сестре: *Велика* и *Савка*; снаја: *Савка*; унучад: *Косара, Димитрије, Загорка, Милица*, и *Ања*; зетови од сестре: *Светозар У. Стојадиновић* трговац, *Коста Стефановић* адвокат и остала многобројна родбина.

С болом у души јављамо нашим сродницима и пријатељима и познаницима да је наш добри и никад непрежаљени

Гаврило (Гаја) Исаковић

трговац из Новог Села и бив. председник општ. ново-селске

Преминуо после кратког и тешког боловања 2. фебруара 1909. године у 12 сати у подне у 47 год. старости остављајући нас да вечито за њим тугујемо; благодаримо г. г. друговима и пријатељима покојниковим који га за време тешке болести обилазише као и сродницима који се најбоље при последњем часу и опремише покојника. Нарочиту захвалност изјављујемо свештенику лешничком г. Филипу Томићу који се са дирљивим говором са покојником опрости, у исто време благодаримо декару лешничком г. Милану Мазићу који се око покојника за живота његова трудио само да му живот спасе. Не мање благодаримо нашим пријатељима и грађанству што својим присуством спровод увеличаше и испратише нашег милог Гају до вечне куће, те тиме нам у неколико тугу ублажише.

Фебруара 1909. год. Ново Село — Лешница.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Мати: Станица, супруга: Милица, браћа: Љубомир и Милиној, снахе: Станка, Јинка и Јелка, синовци: Ђорђе, Милинко, Исак, Милан, Пера, Мита, Паја, Милош и Митар, синовице: Зорка, Љубица, Загорка, Вукосава, Лепосава, Мара, Милка, Даница и Милица. зетови: Милан Д. Стефановић, Милан Тешић, Милан Грубановић и Милош Јеринић са осталом родбином.

101 2—3

Са болом наше потрешене душе и ојађеним срцем јављамо нашим сродницима, пријатељима и познаницима да је наш мили и никад незаборављени супруг, отац и зет

† Аврам Ж. Крстић

трговац — извозник из Краљева

напрасно преминуо 7. ов. месеца у 3 часа изјутра у 44 години свога живота оставивши нас да вечно за њим тугујемо и жалимо.

Не можемо пропустити а да овим путем не изјавимо нарочиту благодарност г. др. Рафаилу Бићерону лекару среза жичког који није жалио труда и који је на наш позив одмах дошао и својски се заузимао да би нашег милог покојника од неумитне смрти спасао а који је за све време спреме око покојника настојавао.

Особиту благодарност дугујемо нашим сродницима г. г. Николи Кнежевићу и Јовану Продановићу, Лазару Стефановићу и Милану Тодосијевићу који се у моменту смрти код нашег драгог покојника нађоше и помогоше при спреми и погребу нашег милог покојника.

Нарочиту благодарност изјављујемо:

Краљевској Трговачкој Омладини, Жичком Пољопривредном Друштву члановима Напредне Странке, Лоначком Удружењу, Друштву госпођа и госпођица за сузбијање туберкулозе, г. г. Кнежевићу и Радовановићу, Николи Бугарчићу, Димитрију Димитријевићу Швабчићу, Јовану Продановићу и Милану Тодосијевићу који приложише венце на одар покојников.

Особиту благодарност дугујемо г. Петру Николићу трг. из Чачка и његовој госпођи, који не жалише труда доћи, да свог рођака Аврама, до вечне куће испрате и одар покојников венцем украсе.

Благодаримо Колу Јахача „Кнез Михаило“ за округ чачански и рудничке, који се сетише свог члана утемељача и велику воштаницу са тракама послаше.

Благодаримо Краљевачкој Певачкој Дружини „Св. Сава“ која нашег милог покојника а свога члана утемељача са својом заставом свечано до његове вечне куће испрати.

Нарочиту благодарност изјављујемо г. Петру Богавцу председнику Краљевске Трговачке Омладине, који се у име исте дирљивом беседом са покојником као добротвором Трговачке Омладине на Краљевском Тргу опростио; г. Стојану Миливојевићу учитељу који се у име Српске Напредне Странке, чији је члан покојник био пред радњом покојниковом опростио; г. Саватију Божићу свештенику, који се у име краљевског дирљивом беседом са покојником опростио; и г. Милошу Коларевићу економу из Грдице, који се у име сељака произвођача са покојником на гробу опростио изневши заслуге покојникове за извоз производа.

Благодаримо г. г. Мизгутину Петровићу и његовим друговима — песама из Чачка као и г. Милосаву Мирићу трг. из Трстеника, који не жалише труда доћи, да увеличају овај тужни и величанствен спровод.

Благодаримо чиновништву и грађанству вароши Краљева обојег пола као и сељанима околних села, који у непрегледној маси испратише нашег милог покојника до његове вечне куће и тиме нам у неколико тугу за драгим нам покојником ублажише.

Благодаримо свима свештеницима и учитељима који при спроводу и опелу нашег милог покојника из почасти бесплатно чинодејствоваше.

Особито благодаримо свима сродницима, пријатељима и познаницима нашим и покојниковим који нам лично, путем телеграма и писама изјавише своје саучешће у нашој превеликој жалости за изгубљеним милим нам покојником.

Фебруара 1909. г. Краљево.

ЗА ВЕК ОЖАЛОШЋЕНИ:

супруга: *Драгиња*, синови: *Жаван*, *Предраг* и *Душан*, кћери: *Наталија*, *Зорка*, *Радмила* и *Милица*, ташта: *Милка* и остала многобројна породица

102 2—3

„НЬУ-ЈОРК“

ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

Председник: Darwin P. Kinpsley

— 64. Билансија Највеће Осигуравајуће Друштво на свету.

Призната актива	франака у злату	2,888.000.000
Целокупни приход у 1908 години преко	. . .	530,000.000
Математична резерва	. . .	2.379,000.000
Резерва за дивиденду	. . .	416,000.000
Нова осигурања у 1908 години	. . .	722,000.000
Мешовита осигурања у снази преко	. . .	3.116,000.000
Сва осигурања у снази	. . .	10.331,000.000

Дивиденда која је платљива 1909. год. износи фран. у зл. 39,402.056 противу фран. у зл. 2,126 362 која је исплаћена 1908. године.

Ово је највећа дивиденда коју је друштво до сад исплатило.

Годишња дивиденда, платљива 1909. г. на полице издате у 1907. на фран. у злату 10.000.

Осигурање на случај смрти				Ограничено осигурање на 20 г.				Мешовито осигурање на 20 г.			
старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909. г. фр. у зл	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије
25	247.00	3540	14.8	25	378.00	4720	125	25	52700	6880	13·0
40	373.00	540	14.7	40	488.00	6610	135	40	57100	7930	13·9
55	650.00	10070	15.5	55	715.00	10740	15·00	55	73600	11200	15·2

64-та детаљна билансија шаље се на захтев и она садржава све трансације у току 1908 г.

Дирекција друштва „Њу-Јорка“ за Краљ. Србију.

БЕОГРАД, Кнежев Споменик бр.

103 1 12

„ПРАВДА“ прима огласе по умереној цени.

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Сви уредништва излази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радован М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16 Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | НЕДЕЉА 22 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 53. | Телефон 821.

22. Фебруар

Равно је 27. година данас од како је до скора васална, по том независна кнежевина Србија проглашена за краљевину.

Какве су наде, каква уздања везивана како за сам чин проглашења краљевине, тако и доцније кад је прослављана успомена на тај дан, то знају само они, који су тада живели и делали.

Бесправно турско робље својом властитом снагом и голих шака ослободило се, засновало мало државна темеља, који је поступно изидан у величанствену државну зграду независне краљевине Србије. И кад је то бесправно ненаоружано робље могло успети да тако рећи голих шака створи независну краљевину своју, природно је што се код организоване нове државе српске за чин проглашења краљевине везивале наде и уздања за даље напредовање и успех српске народне мисли. У успомени на проглашење краљевине црпили смо веру и снагу да ћемо постићи и остварити свој народни задатак.

И баш сада, 27 година од дана прогласа краљевине настало је било доба, настао је тренутак да се сва снага Србијина заложи за остварење тих нада — за успех српске народне ствари. У том погледу није се оскудевало ни у готовости и одушевљењу народном да се прегне, да се учини све што треба, да се учини и последњи очајни корак те да Србија и Србство живе слободним и независним животом. Ни народно преставништво, ни политичке странке, ни целокупно јавно мишљење српско није се у том погледу ни мало колебали, сви су били сложни у томе да се мора учинити одлучно: или — или!

И кад је у овим тешким и за Србство судбоносним приликама на управу Србије дошла коалициона „велика" влада, целокупна српска јавност и све европско јавно мишљење дочекали су је као акциони српски кабинет, који ће одлучно и енергично прибавити важност познатој скупштинској одлуци о автономији Босне и територијалним накнадама за Србију и Црну Гору.

На жалост, разбијене су све наде, пропала је сва вера — у ту „велику" владу Краљевине Србије.

Она се одрекла у име Србије, српске националне будућности, пристала је околишно на анексију Босне и Херцеговине, одустала од оправданих захтева о територијалној накнади, пристала чак и да се разоружа под изговором да нашу свету ствар поверава Европи — оној истој Европи која нас је пет стотина година гледала у ропству и којој ево већ сто година служимо као монета за поткусуривање.

О „велика" владо, „велика" владо! Да ли си бар свесна тешкога удара који си том изјавом задала Србији и Србству?

Данас је 27. година како је проглашена Србија за краљевину. Тужно и жалосно дочекујемо тај дан, јер ово што се око нас дешава казује нам да нећемо дуго тај дан славити у слободној краљевини, јер нема ко да је брани и штити.

Хармакиз.

Велеиздајнички процес у Загребу

(Оригинални извештај „Правди")

У тамници

18. фебруара

Данас после подне ми Београђани зажелели смо посетити оптужене у тамници, јер нам је речено да је и то чудо у Аустрији могуће. Само како је Аустрија једна земља односно држава од реда, (а то је бар позната ствар!) то је допуштено учинити ту посету само између 4 и 5 часова по подне, и пошто се добије дозвола од, за ту службу, нарочито постављеног лица. Чувени хрватски писац Ђалски, који је у исти мах и народни посланик, пошао је са осталим колегама, који су били тако љубазни да нам показују тајне путе, којима се може допрети до тамнице.

Ми смо, дакле, били тачно у 4 часа пред вратима тамничара, али су она била и глуха и слепа. „Куцајте, па ће вам се отворити" — демантовано је. Није нам се отворило, јер чиновник, који једини у монархији има дужност одобравати посете, није био још дошао. Као што видите: посете су допуштене само између 4 и 5 часова, па онда ако вас пусте, можете ући!

Чекали смо пун час, док у зло доба стиже тај чиновник аустро-угарске монархије, хрватски Кербер!

Пошто су нас спровели кроз један лавиринт од ходника и басамака сиђемо у једну авлију влажну и блатњаву о грађену са сва три стране високим зидом. Ту су били сви оптужени на одморишту.

За све наше чекање, били смо награђени самом појавом оптужених. Вреди направити пут из Београда до Загреба само да би човек видео: како Србин подноси јуначки муку љуту!

После дугог истражног затвора од 7 месеци, које су време провели више у гладовању, ови сиротани, чија је кривица једино у томе што се не стиде и не боје звати „Србима" — још су тако живахни, расположени, весели пуни духа и препуни храбрости, да смо ми били просто на просто *задивљени!*

Ми, који смо сишли к њима пуни пијетета и саучешћа, нашли смо се очас у једној љубазној дружини, где је један био предусретљивији од другог, тако да смо по готову и заборавили да се налазимо међу мученицима! У место да се уморе и клону, они су се у затвору прекалили и наоштрили, да су сад још много одушевљенији Срби, но што су пре хапшења били. Ако је Аустрији био циљ да спрема борце — постигла га је! А ако јој је био циљ: да апса изгуби сваки значај и да престане бити страшило за политичке људе — и у томе је још боље успела!

Док смо ми били онако у гомили и најпријатељскије живо разговарали, дотле се један фотограф попео на врх суседне куће и поставио фотографски апарат, те нас све онако заједно сликао. Страни новинари су одмах тражили по један снимак, и тако ће у скоро изаћи у многим европским листовима ова слика аустриских слобода!

Други дан суђења

— 19 фебруар —

Данас се продужило читање оптужбе, којом приликом је запажен један детаљ. На првој седници је читао оптужбу: бележник (деловођа), и [illegible] то и до сад радило. Али то није било право председнику: ишло се с читањем сувише брзо. Зато је узео да чита сам. Тенденција: да се овај процес продужи што више, како би се сачекало решење питања са Србијом. Ако се зарати: процес ће се одложити и оптужени ће остати у затвору за све време рата, а ако се са Србијом наравна, овај ће се процес запушити каквом аболицијом, али никако се неће свршити јасно и редовним путем, јер би пресуда морала регулисати положај ових јадника и ударити жиг на државу аустриску.

Читао је, дакле, председник, и док он гњави слушаоце својим монотоним гласом читајући оптужбу, која је штампана и коју је већ цео свет читао, ја посматрам по сали.

Председник Тарабоки пореклом Талијан има оно без лично лице извештаних канцеларијских ствари. Апсолутно без икакве индивидуалности, него прост механизам, који је на сваком месту и положају функционисао подједнако бездушно и бесвесно! То је најбољи услов за каријеру и зато је његова бриљантна. Био је државни тужилац, па је прескочио све своје другове и постао председник. Овај ће му процес донети још једно унапређење. Може чак заменити временом и Ерентала, јер није ни мало глупљи од њега.

Поред њега седе још четири судца: — Финк, Цекуш, Мајкснер (замислите: каква имена!) и Павишић, а поред њих још некаква два заменика и деловође.

Акурти, држ. тужилац, седи сам за се. На левој страни председничког стола браниоци махом самосталци и Хрвати коалиционаши. Пада јако у очи одсуство радикала адвоката. Том приликом да поменем један карактеристичан детаљ за овдашње политичке прилике: — Акурти је тражио и суд уважио: да се четири адвоката искључе из реда бранилаца, као што сам јуче јавио, јер су и они у завери компромитовани. И они су требали бити у затвору са осталима рекао је Акурти, али двојицу од њих *самосталце* Добричића и Пелеша штити једна „формалност" имунитет, а другу двојицу? Кад њих ништа не штити што они нису у затвору? Они су *радикали!* Жарко Миладиновић адвокат из Руме, приликом прогласа паревог јубилеума и прогласа анексије добио је — орден.

Док је председник читао ону оптужбу (о којој ћу вам сутра говорити, дотле су оптужени, којима је већ она пробила уши, читали новине. Председник им строгим гласом то забрањује: јер они тиме показују багателисање према том акту, а председник би хтео да га они поштују и да им он импонује!

Читање оптужбе је завршено у 2 часа по подне.

[illegible] испит оптужених.

δ

Аустриска порука

Из поузданог извора дознајемо, да је гроф Форгач добио од своје владе налог да достави српској влади, да аустриска влада не може изнети пред парламент претрес трговинског уговора, јер је држање Србије према Аустрији непријатељско. Тек онда, када Србија промени своју политику моћи ће између две суседне монархије наступити пријатељски односи и тек тада ће се моћи трговински односи дефинитивно утврдити.

Против аустриске политике

Римска „Трибуна", која је као орган талијанске владе у овој балканској кризи увек стајала на страни Аустро-Угарске, пише:

Ко је, као ми, увек признавао право Аустрије, на анексију Босне, тај ће искрено сажаљевати претећи говор Аустрије, у тренутку кад Србија напушта своје захтеве. У Бечу морају најзад увидети да тај груб и осион тон може изазвати излив очајања једног народа који је с правом или без права несумњиво часно уверен да му је учињена штета. Али и покрај то га *нетачно је мислити да Европа у овом питању нема шта да каже. Анексијом је једно привремено стање, које су створиле силе, претворено у ново правно стање и Аустрија је Европи дужна бар толико учтивости да не тера до краја и да Србију поштеди од понижења, које би било једна бескорисна свирепост*

ИЗЈАВА[1]

пуковника Дамјана Влајића

„Штампа" је у броју 11. од 11. т. м. донела нотицу: „Тајанствено писмо", у којој јавља да сам ја „примио на своју личну адресу једно писмо од Херстанске муниционе фабрике, у Белгији, којој је противно сваком разлогу дато на израду 25,000.000 патрона наше пушчане муниције". Даље се наводи „како је то писмо видио код разносача један инжињерски пуковник и рекао да је то „писмо врло сумњиво, пошто Влајић нема и не сме имати никакве приватне везе са ліферантима."

На ово имам да одговорим да је лаж да сам ма какво писмо добио од поменуте фабрике, као што је лаж и то, да је испорука муниције уступљена истој фабрици „противно сваком разлогу."

Израда муниције уступљена је Херстанској фабрици зато, што је на држаној лицитацији понудила најповољније услове.

Штампање ове исправке одобрио је г. министар војни решењем ФАБр. 395 од 21/I 1909. год.

Пуковник Д. Влајић.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Муке „Српске Ријечи"

До 11. фебруара о. г. сарајевска „Српска Ријеч" огласбења је с 3437·47 круна. Последња је глоба износила 250 круна.

Чудновата наредба

Новосадска „Застава" јавља, да су све которске власти у Срему издале расине општинским властима, у коме им се строго наређује да сваког странца који хоће у њихово место и на ког сумњају да би могао бити из Србије, сместа ухапсе и спроведу которској власти. Не сме се водити обзир о томе да ли тај човек путује приватним, трговачким или каквим другим послом. Главно је, ако је из Србије треба га одмах ухапсити!

Дневне вести

Министарска седница. Синоћ је у министарству спољних послова одржана министарска седница, којој је председавао Краљ.

Форгач у министарству. Јуче пре подне посетио је граф Форгач аустро угарски посланик министра спољних послова др. Миловановића и код њега се подуже задржао.

Бечки глас. Из Беча јављају полуслужбено „П. Лојду", да се тамо зна само садржина руске ноте, али се ништа поуздано не зна о српском одговору. Што се о том одговору зна, то су само приватни извештаји из појединих европских центара, из којих излази да *Србија сву своју судбину, своје политичке и*

[1] Ову је изјаву г. Влајић послао у виду исправке „Штампи" још 24. пр. мес. али је ова до данас није хтела штампати, те је г. Влајић умолио „Правду" за гостопримство. Ур. „Правде".

привредне аспирације остављa на душу великим силама, а тиме српска влада хоће да се према народу свом за свој одустанак заклони ветом Европе.

Конференција. Једно полуслужбено саопштење „Келнских Новина" вели да је врло опасно позвати Аустро-Угарску на међународни суд. Она се само ратом може натнати да измени своју вољу. Али је опасност само привидна. Само мешањем какве великe силе сукоб са Србијом могао би се претворити у недогледни пожар. А таква сила једино би могла бити Русија, али ова не сме загазити у рат. Прва је потреба сада хладнокрвни мир.

Одазвао га. Јуче после подне имао је седницу клуб старијих радикала у којој је био и г. Пашић, кога је из седнице одазвао г. Др. Миловановић мин. спољних послова, и са њим конферисао до у дубоку ноћ.

Бурне седнице. Клубске седнице обеју радикалних група, на којима су шефови странка изјавили: да влада није одустала од својих захтева, већ да и на даље остаје на становишту скупштинске резолуције од 22. децембра пр. год., — биле су веома бурне.

Нечувени бесни. Од како се пронео глас да је Србија, без обзира у каквој форми, одустала од свих својих захтева, бечка Јудеја је од радости побеснела. Том њиховом бесилу нема граница, испрпен је сав речник безобразлука и погрда против Србије и свега што је српско, а чланове српске владе називају просто разбојницима.

железничка из одељења за грађење нових пруга одпустила је 27. службеника из службе, зато што је прекорачен кредит по тој партији.

А шта вам ради месна контрола у Дирекцији?

Миловановићев експозе. У понедељак ће министар спољних послова Миловановић изнети свој експозе о садашњој политичкој ситуацији Србије.

Ухваћен шпијун. Јуче је у подне муњевитом брзином прохујао глас да је београдска полиција ухватила у шпијунажи за рачун Аустро Угарске једног артиљеријског мајора. Уредништво „Правде" одмах је учинило потребне кораке да се на надлежном месту информише о тачности ове вести и добила је ове податке:

Полиција је у петак у вече ухватила Живка Јанковића артиљ. мајора у пенс. баш када је излазио из куће Карла Милера овд. трговачког агента за кога се зна да је у служби аустро-угарског посланства. Одведен у управу Живко је на саслушању признао да доставља посланству ствари које сазнаје и да га за то плаћају.

Кад га је управник сав узрујан запитао зашто је то радио, он је цинички одговорио да му је мала пенсија (260 д. месечно) и да је хтео на тај начин да повиси свој приход. На питање: колико му је за то плаћано, одговорио је да му је давано — *20 динара месечно*.

Ово обавештење добили смо с тим да од њега не правимо никакве употребе у јавности, но како је „Штампа" ово већ саопштила у једном свом ванредном издању, то и ми износимо ову ствар на јавност ради обавештавања наших читалаца.

Морамо напоменути да овај Живко није могао ништа доставити нашем противнику што овај не би и иначе могао дознати, јер је Живко један пропали тип, који није имао нигди приступа нити га га је ко узимао озбиљно јер је веома ограничен човек.

Једна посета. Г. Стојан Новаковић министар председник посетио је јуче по подне енглеског посланика г. Уајхеда и код њега се подуже задржао.

Перионица. У Београду постоји парна перионица, коју је изазвала сама потреба у престоници. Међу тим, многи грађани жале се да врло дуго морају да чекају на њихов веш, тако, да га и телефоном морају да траже. Желети је, да се отклоне сметње ако их има а одговорна лица ако не уклоне оно бар казне, да не убијају вере грађанства у ову добру и корисну установу.

Накнада у санџаку. Из Беча су преко Берлана пустили вест, како је могуће да се за Србију потражи територијална накнада у новопазарском санџаку, те да се тако Србија и Црна Гора опет споје! Смер ове вести веома је проводан, да би га требало на врочито објашњавати.

Српска ратна средства. Како „П. Лојд" јавља, министар финансија Стојан Протић изјавио је у једној министарској седници *да за рат може дати средства за три месеца*.

Прекинут саобраћај. Услед великог излива реке Белице код Чачка, пресечен је Пожега, пут за другу Чачак—рита излила.

Исто тако, прекинут је саобраћај и између Трстеника и Крушевца; због излива Пепељушког потока, тако, да је прелаз за неколико дана немогућ.

Вода долази. Поред тога, што су се реке у земљи излиле, вода још више долази, тако:

Морава је надошла са 1·85.
Дрина са 1·80.
Сава са 2·40, и
Дунав са 0·75.

Учињене су потребне мере крај обала ових река за спасавање стоке и осталог мала.

Завршила рад. Скупштина окружних шумара у земљи, завршила је синоћ доцкан свој рад и о томе донела своју резолуцију, коју ће мо ми у наредном броју саопштити нашим читаоцима.

Ухваћен. Ранко Ђурђић, тежак из Скрафана у округу подринском, пошао је јуче преко Кленка за Београд својим послом и понео писма, од којих је једно упућено и на г. Рибарца министра правде.

Њега су аустриске власти претресле, писма одузеле, и спровеле котарском суду.

Како то сме да буде?

Изгореле канцеларије. Ноћас је упаљена среска зграда у Власотинцима на горњем спрату, где је смештено тамошње пореско одељење. И ако је пожар брзо локализован, ипак зато нанео је знатне штете, која износи до 1500 динара.

Узрок пожару непознат а власт је отпочела истрагу.

Несрећан случај. Јучерашњи брзи воз, одгурнуо је са пруге железничке код церовачког моста у Мораву једног војника, који је чувао пругу. Војник се у Морави удавио и леш још није нађен.

Прослава ослобођења. 19. о. м. у Софији је свечано прослављено ослобођење Бугарске. Том приликом у цркви св. краља Милутина била је свечана служба с благодарењем. Од дипломатског тела служби је присуствовао само руски дипломатски агенат с особљем агенције.

Српске добровољке. Букурешка „Минерва" донела је лепу слику, како се српске добровољке вежбају у ратној служби.

Нар. Позориште. Данас по подне игра се у Нар. Позоришту *Руј Блаз* драма у пет чинова од Виктора Ига, а вечерас „Дорћолска посла", шала у четири чина са певањем од чича Илије Станојевића.

Лозови „Црвеног Крста" Обраћамо пажњу наших читалаца на оглас г. Жикa Петровића које је смештен на четвртој страни нашег листа а у коме се објављује продаја и план вучења лозова „Црвеног Крста"

Циљ и дужност „Црвеног Крста" свакоме су познати те није потребно наглашавати да се овој установи пружа помоћ куповином њених лозова.

Исправка. У полицискoм рапорту од 15. ов. мес. који је публикован и у „Правди" изнето је да су Радисав Дравић и Видосава жена Благоја Илића кречара кажњени са по 10 дана затвора зато што су продавали крадене ствари.

Овај рапорт није тачан јер именована лица нису продавала никакве крађене ствари, него су биспитано казну зато што су купили неке ствари које су биле крадене, а они нису знали да су крађене.

121. Оволики број има притворених у Управи Вароша Београда који издржавају затвор по судским и полициским пресудама.

Однет мост. Услед тога што је Нишава јако надошла, однела је на Мрамору мост, услед чега је и саобраћај између Ниша и Алексинца на томе месту прекинут.

Из суда. Јуче је у варошком суду био претрес Мати Новаковићу пескару овд. за лаку повреду тела нанету Милану Миленковићу овд. Суд је нашао, да је Милан за ово дело крив и казнио га са 20. дана затвора, и да плати све трошкове као и бранноцу награду.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

| Нови председник америчке републике Тафт свечано је примио дужност 19. о. м. пре подне.

)o(У близини краљевске палате у Мадриду нађена је нека експлозивна материја. Шпанско министарство унутрашњих дела изјављује да је то била петарда, која је намештена била у крајњем крају дворске баште, од прилике 500 метара од самог двора.

„ Враћајући се у Софију, кнез Фердинанд стигао је 19. о. м. у Букурешт, где је био гост краљев, па је сутра дан отпутовао даље за Софију.

„ Аустриски пољски земаљски министар Абрахамовић мораће да одступи а на његово место доћи ће по свој прилици национал-демократ др. Дудемба.

§§ У Бечким станионима чешких националних посланика извршен је претрес.

РАЗГОВОР СА БОРЂЕМ ХРИСТИЋ-ОБРЕНОВИЋЕМ

— Историја једног „претендента" —

(наставак)

Христић се беше сам загрејао својом причом, коју су наша два познаника са највећом пажњом слушали и сва га туга беше оставила. Могло би се рећи, да је постао расположен, чак и весео.

— „Претендент"! којешта! Ја само не знам коме је то пошло у рачун, да ме пред светом тако представља, али знам, да ми је то често користило. Јер кад год би остао без новаца сваки се утркивао, да ми их позајми, помишљајући сигурно на моју будућу „цивилисту".

Христић се насмеја па настави.

Само ипак нису грешили што су ми давали. Бар не сведонде док је мој добротвор био у животу. Па и од кузена барона Бајића и барона Николића давало се по што год искамчити с времена на време.

Као што видите, ја сам искрен. На вашем лицу видим да сте изненађени. Али, ја то разумем. И вама су у Србији пунили уши о мојим плановима. Међутим то је била сама гола лаж или можда су то биле махинације ваших политичара. Сећам се да ме је повекад у шали називао мој добротвор „страшилом двеју династија".

Морам вам признати, да је ипак пре, још за живота краља Александра, било једно време када се међу мојима говорило о неким „смеровима" и „радовима на остварењу давнашњих планова." То је било после женидбе краља Александра. Говорило се да народ не би примио ни Лучићевиће ни црногорског престолонаследника Мирка за престолонаследника српског престола. То народно расположење после женидбе мислило се искористити. То је после изазвало куповину мојих докумената од стране султана а за рачун краља Александра.

Од тада ми нико није чинио никакве предлоге, а нарочито после мога одласка од мајке.

— Збиља кад већ спомену сте султана, колико има истине у скорашњој вести о атентату на вас у Цариграду. Томе се атентату придавала велика важност — запита српкињанац.

Христић се осмехну.

— „Атентат"! Њега је истина било, али, само формално Ја се нисам погађао са „атентатором" те вам не бих могао тачно означити суму, коју је он добио, да на мене изврши „атентат" ножем под два услова: прво, да ме удари тачно са леве стране по сред срца по дебелом кожном новчанику, који сам ваздан носио у џепу и друго, да ми ни нотес не сме покварити пошто је био врло скупоцен а уз то и презент.

Христић се слатко смејаше за време ове приче.

— Те сензационе вести о мени ја не знам, да ли су доносиле користи онима, који су их прирећивали, али, мени су ваздан биле од користи. Мој би кредит после сваке такве сензације рапидно растао.

— Да, тада је још добро било. Али ми се све то доцније љуто светило. За време живота грофа Зичија добро ми је било. Он се увек мало опирао, али, пошто би ми очитао по коју вакелу, ја бих био миран од својих поверилаца.

— Па, ви сте, ако се не варам, ипак нешто наследили после смрти грофа Зичија. О томе се говорило у Бечу, умеша се први пут у разговор бечлија.

Наставиће се.)

И опет Балканска Банка

Писмо „Правди"

Ниш, 12 фебруара 1909 г.

Господ. Директоре,

Уверен сам да ће вас интересовати, још једна пљачка Песковите Балканске Банке, и ствар је у овоме:

Министарство народне привреде, подигло је овди у Нишу (на земљишту које је купило за 12.000 динара) једну велику шталу која кошта скоро 60 000 дин., у намери, да се оснује у Нишу сточни трг.

Прошле године, (дознав за предњу намеру министарства), — песковита банка помоћу својих пријатеља издејствује у министарству, да се иста штала са земљиштем уступи њој, с тим, да она Балканска Банка, подигне модеран сточни трг у Нишу, озида још неколико таквих штала, подигне кланицу и т. д. У тој цељи, издејствовала је код овд. среза, да јој уступи земљиште среског расадника, (које се граничило са речном шталом) по куповној цени.

Од тог доба прошло је до сада скоро цела година дана, срески је расадник скоро уништен а пре неки дан предата је и државна штала на руковање Балканској Банци а од подизања сточног трга нема ни помена. Овдашњи окружни и срески економи, убише се писајући Балканској Банци и министарству, да им се одговори: хоће ли банка остати при томе, да земљиште среског расадника прими по процени; — јер је аконто тога јесенас сав расадник уништен — али и до сада никаквог одговора, нити министарство, нити банка.

Одбор, који је у Нишу постојао за подизање тог трга, и кога је банка наименовала, одавно је поднео оставку, јер види да се ништа не ради.

Али сада тек долази једна по све срамна и ординарна пљачка:

Нишој војсци нашој узданици, у овом критичном добу, потребује штала за ново купљене коње. Штали која је подигнута на државном земљишту и за државне новце, појављује се као газда Балканска Банка, и уцењује државу за њену, државну шталу, и тражи од државе први пут усмено на име кирије 1750 дин. месечно, а сада по други пут ступила је у погодбу, и тражи 750 дин. месечно кирије.

Молим вас лепо, дајте штампати ову бруку, позовите у помоћ сва уредништва, да ту бруку даду јавности, позовите у заштиту све народне посланике, и целу данашњу патриотску владу да се том нечувеном пљачкању стане на пут, тим пре, што Балканска Банка, ни једне кршене паре, није ни на шталу ни на земљиште утрошила, па одкуд сада, да јој држава плаћа кирију на шталу која грдне новце кошта државу, да државу?

Балканској Банци може се тек онда уступити државна штала, када она буде подигла модеран трг у Нишу, а овако није луда трошити паре, када се налазе будале да јој унапред гурају државну и-

мовину, без паре и динара, и још да јој се дође кирија. *Имали где год још што год овако у свету, зна ли наша држава шта ради.*

Због ове уџене од стране Балканске Банке, принуђена је држава да узима приватне штале по Нишу под кирију, само да би могла сместити коње који долазе у ову дивизију, а нико не зна нити јамчи да су те приватне штале здраве.

Зар је сада време, да се овако газдује са државном имовином?

Верујте господине директоре, да Балканска Банка, никад неће поћи сточни трг и кланицу, јер за то треба велике паре, а паре, нема ко њој да повери, јер је себе проиграла. Нишлије се ње чувају као ватре.

Я —

Жена убила мужа

Село сиваро-влашког типа. — Целати. — Љубав у Гладовићима. — Непријатан дан. — Освета се спрема. — Жена убија мужа. — Полицијски рад. — Признање.

(Завршетак)

Сад наступа finale, јер приступам опису последње појаве последњег чина ове сеоске трагедије.

Рајко тек беше ушао у вајат, кад примети, да озго низ пут трчи Јован. Тиосава љутита, што Јован, кад је већ дошао није дошао по свршетку Рајкове посете, изађе пред вајат, и скривајући своју љутњу упита Јована:

— Шта је теби те толико трчиш?

— Сад ћеш видети, духа ли ти твога! одговара љутито Јован и хоће у вајат, као да је осетио, да је у њему Рајко.

— Стој! викну одједном Тиосава гласом који није био сразмеран њеном малом телу... Стој и реци најпре шта ти је?!

— А? рикну Јован... У вајату је дакле! и поуми даље у вајат.

Око њега се као менгели склепташе две жилаве и јаке ручице. Јован се једним јачим ударом ослободи њих, а тада Тиосава, у махнитом страху за живот онога, кога воле, угледа на оближњем дрвљанику секиру, која је као сва ка зидарска секира била као змија оштра. Једним и брзим покретом, скоком леопарда или дивље мачке, она се нађе код секире, издиже је па је свом силом спусти на свог мужа Јована баш у моменту кад је овај поумио, да прекорачи преко прага од вајата, где га је опет, стојећи у самоодбрани, чекао Рајка са исуканим ножем.

Јован паде. Ни земља га жива не дочека.

* * *

Извршивши убиство Тиосава дође к себи и виде, шта је урадила. Из очију јој ударише сузе. Са пуно прекора погледа у Рајка, који је као окамењен стајао и рече му глухо:

— Иди сад!

Рајко се повинова као дете и оде брзим кораком пут Јасеновца.

Не јављајући никоме ништа Тиосава се обуче у своје стајаће одело. Затим позва једну од удаљенијих својих рођака опет из Јовановића и кад је ова дошла она јој рече:

— Бога ти припази на кућу, ја морам часом у Косјерић.

— Шта ћеш тамо сад у недоба?! упита је зачуђена рођака.

— Убила сам Јовељу! ратко одговори Тиосава и оде путем ка Варди.

Рођака Тиосавина остаде запањена услед ове њене изјаве. Несмејући сама отићи у кућу, да провери речи Тиосавине, она стаде да кликће остале Гладовиће, те се за час искупи маса људи и жена. Све се то упути кући Јовељиној, кога најпре мртвог баш на самом прагу од вајата. Са главе му зјапљаше велика рана, а снег уоколо свуд бејаше обојадисан свежом Јовељином крвљу.

* * *

Полиција је примила исказ Тиосавин и по њему отпочела свој рад.

Одмах је ухапсила и Рајка.

И једно и друго признају све, само се и једно и друго труде, да потврде, да је Тиосава убила мужа, без икакве помоћи Рајкове.

Тиосава дакле хоће, да се жртвује за свога љубазника и да сама понесе сав крст судбине.

*

Љубави, чудни и загонетни осећаји човеков, како су чудна и загонетна дела твоја!

РАЗЛИЧНОСТИ

Нечовечна маћеха

У чешком селу Душнику откривено је нечовечно убиство једног детета. Неки Сатериус оженио се као удовац с Маријом Веверком. Она је децу прве жене гонила необичном мржњом. Пре неки дан је нагло умрло најмлађе дете, двогодишњи мушкарац. Суседи су сумњали у природну смрт детињу те је услед тога дете секирано и нашло се да је умрло насилном смрћу. Бездушна маћеха је натерала дете те је прогутало дрвену трешчицу, па је умрло од унутрашњих повреда. Трешчица је допрла у плућа, па се констатовало да је дете умрло у највећим мукама.

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

ЗА ВРЕМЕ ЛУДВИКА IV

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(НАСТАВАК)

А резултат свих ових махинација био је подесан да улијеверу у моћ врачбина. Госпођа Монтеспанова вратила се краљу. Госпођа од Ришељеа вели: Ја сам непрестано трећа". Али и покрај ове „трећине", имала је госпођа Монтеспанова у оним годинама грофа од Тулузе и принцесу од Блоа. „Твоја оцена о Квантови" врло је тачна; она прошлост не може поправити, али без икакве гриже савести целе године тежи да своју моћ и величину дигне у облаке, да буде љубљена. За сада је још сав двор око ње, страхопоштовање бесконачно". — 31. јула пише опет госпођа Севиње: „Љубав је за Квантову још непрестаио велика, брзо ће се дотерати чак тако далеко, да нађуте свештеника и цео свет".

Године 1675. госпођа Монтеспанова уклоњена је из религиозних разлога, 1676. из разлога, који су је могли огорчити, требала је бити одбачена. Краља је ненадно обузела необично жестока потреба за пролазним, непрестано новим љубавима. Госпођа Севиње бележи ово стање лепом изреком: „У земљама Квантовиним мирише на свеже месо".

Брзо једно за другим имале су част делити ложницу са својим краљевским господаром принцеса од Субиза, госпођа од Ловињија, госпођица од Рошфор-Теобон, госпођа од Лудра, а вероватно и још неке друге.

У галерији краљевских љубазница дејствује као слика која освежава. Она је љубила Луја XIV из љубави према своме мужу. — Пошто је стекла жељена достојанства, чинове и златне талире, она је скупила свој пртљаг и повукла се у највећу скромности. Она је ствар што је могуће мање чинила уочљивом и код куће је затекла мужа, који ју је примио с усхићењем због њених авантура. Принц од Субиза био је песничка мишљења, да ортачина с Јупитером нема ничег нечасног... у колико је Јупитер умео плаћати потребну цену за то!

(наставиће се)

* Госпођа од Монтеспан

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

Вук. Стеф. Караџић

и

Законодавство о порезу у Србији

Ову своју расправу штампао је њен писац Данило Живаљевић у XXVIII књизи „Годишњици" па одатле прештампао у засебну брошуру.

Препоручујемо ову расправу порезницима и свима онима које ова тема интересује.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас у недељу, програм од 20 тачака, са новитетима:

1. Лепо друштво

2. Објава рата и

3. Прија Аустрија! (на општи захтев.) Прошле недеље била је толика посета да око 300 особа нису могли добити места,

Гостовање у Делинијевом позоришту, Госпођа Драга Спасићка члан. Народног Позоришта гостоваће у Делинијевом Позоришту у Нишу у уторак 24. и среду 25. о.м. Госпођа ће певати арије из „Кавалерије Рустикане," „Продане Невесте" и „Бајаца" и играти у „Марији кћи луковиње". Нишлијама препоручујемо ове две представе, у којима ће наћи уживања у у метничкој песми ће Спасићке ко ја ужива симпатије београдске пу блике.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Г. Милану Павловићу поч. мајору. — **Врања.**

Чл. 14. алинеја 9. закона о штампи вели:

„Право на штампање исправке застарева за 30 дана од дана кад је објављен спис који ју је изазвао."

Шпијунска афера

У вези са горњом белешком шпијунажа имамо да додамо и даље развијање целе шпијунске афере како је текло у току јучерашњег дана.

Одмах по објави „Штампиног" телеграма, полиција је одмах предузела најенергичније мере, да се, поводом прерано објављене вести, не би истрага осујетила.

У четири и по часа по подне, г. Живко Лазић члан, упао је у кућу Карла Милера агента, где је извршио претрес. Светина, иначе узбуђена телеграмима, окупила се око куће Милерове, верујући да је полиција на леглу ухватила све шпијуне, очекујући да их при њиховој појави линчује.

Ухваћени шпијун Јанковић побегао је у управу вароши да поднесе документа, која би га правдала, а у ствари он се на тај начин склонио од линчовања.

До синоћ утврђен је у полицији списак шпијуна, који још није потпун, али међу којима има и врло угледних чиновника.

Синоћ се упорно одржавао глас, да се међу шпијунима налази и један коњички капетан и два потпуковника. Ове гласове ваља приписати фами коју је појава Живка Јанковића као мајора сасвим природно изазвала.

Све појединости о целој овој необичној афери „Правда" ће у идућем броју донети детаљно и о овом срамном догађају опширније проговорити.

Главни овлашћени продавац за Београд, г. Исак Ешкенази мењач од данас продаваће све монополисане артикле, као: менице, марке таксене и поштанске и т. д. и даваћу рабат од 5 дин. до 500, два и по од сто, на веће количине два и три четвртине. 106 4—10

Српска Банка

у Београду

продаваће у своме локалу 23 ов. мес. велику количину разне робе мануфактурне, књижарске и мешовито ситничарске.

Купци могу и пре дана продаје, робу прегледати и ближа обавештења од Банке добити.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(182)

XXXVII

У Лувру

— Каква штета што неће да буде мој! Али чији је он?

— Нека им се изда наређење, узвикну Морвер, и тај ће човек вечерас бити у власти његовог величанства.

— Имате наређење! рече Катарина.

Морвер истрча са дворанима сем Келуса који се тужио да га боли глава.

Краљ је гунђао и ударао о наслон столице на којој је седео.

— Хоћу да се претресе цео Париз! Хоћу да бунтовник одмах буде у Бастиљи! Хоћу да му суђење почне још сутра! Ах! господине Монморанси, честитам вам на људима које собом водите.

— Господин маршал треба да води мало више рачуна о људима с којим се дружи, рече Катарина леденим гласом. Маршал веома ретко долази у Лувр. Он на другој страни тражи себи пријатеље...

Хенри од Данвила блажено се осмехивао.

Франсоа је чекао да пређе бура.

— Господин од Монморансија дружи се с непријатељима краљевим, рече бесно војвода од Гиза.

— Пазите, војводо, одговори Франсоа. Вама који нисте ни краљ ни краљица лако ми је одговорити.

И онда додаде полако:

— Још нећу да говорим; али се чувајте!

Гиз се одмаче пренеражен и уплашен.

— Сире, продужи Катарина, тај витез Пардајан увредио ме је у једној прилици и то ћу испричати вашем величанству. Он се усудио да дигне руку на вашег брата... Је ли истина, Хенриче?

— Истина је! одговори војвода Анжујски немарним гласом, чешљајући чешљањем своју ретку браду.

И окренувши се Келусу:

— Како је твоја глава, пријатељу?

— Рђаво, монсењеру, врло рђаво... Тај ми је разбојник ишчупао читаву шаку косе.

— Не брини се; ја ћу ти дати поуздан лек; моја га је мајка наручито за мене справила.

Зато време Катарина Медичијева продужи:

— Сире, тај човек је опасан наш непријатељ...

— То је довољно, рече Карло IX. Наређујем да га затворе и да му се одмах почне суђење.

Хоћу да тиме дам пример и осталима.

И са неким болесним осмехом додаде:

— Тако ће се видети да ја волим своју породицу... јер ја заиста волим своју породицу колико и она мене воли...

Задовољан овим пецкањем своје мајке и свога брата краљ се расположи и даде знак да жели да остане сам.

Катарина изађе са војводом Анжујским Остали присутни изиђоше такође. Али Франсоа од Монморансија остаде непомичан на своме месту. Видећи то и Хенри од Данвила остаде.

Краљ их погледа зачуђено.

— Чини ми се да сам рекао да је примање завршено, рече он.

— Сире, рече Франсоа одлучно, ваше величанство ми је обећало да ће ми дати праву: ја очекујем!

— Да, да, тако је... Говорите...

— Пошто витез од Пардајана није више овде ја ћу казати шта је он видео и чуо... Ноћас у једанаест часова изишла су једна кола из дворца Мема. У њима су кришом и насилно биле извезене две жене. То се не може порицати...

— Ја и не поричем, рече хладно Хенри.

Франсоа стеже песнице.

Крв му појури у лице.

— Кад ме приморавате ја ћу овде испричати нешто што никад не бих учинио.

Он погледа немирно ка вратима и рече тајанствено:

— Сире, једна млада војвоткиња и њена пратња затражиле су у мене гостопримство и молиле су ме да их отпратим у њихов стан. Захтева ли ваше величанство да кажем име те високе даме?

— А, то не! узвикну Карло смејући се.

Франсоа је у бесу ломио руке. Он увиде да се од краља нема ничему надати и обори главу, побеђен.

— Видите да сте се преварили, маршале, рече краљ. Идите, господо, идите... А, чекајте један тренутак; мени је тешко што видим да је у једној од најплеменитијих кућа француских настао раздор.. Ја се надам да ће то све наскоро престати... Чујете ли ме, господо!

Браћа се поклоните и изиђоше Хенри весео, Франсоа убијен.

У суседној соби маршал од Монморансија спусти руку на раме своме брату.

— Видим да се служите увек истим оружјем, рече он промуклим гласом, лажју и нитковлуком!

— Ни ви нисте бољи! рече Хенри.

Франсоа баци на свога брата крвави поглед.

(наставиће се)

Милан Миловановић

адвокат (Добрачина ул. 15).

од 1-ог маја издаје под кирију: ДУЋАН „на Зеленом Венцу" у коме је сада Делинијева апотека, са три магацина, две собе и подрумом.

ЕЛЕГАНТАН СТАН над овим дућаном са четири собе, великим предсобљем, кујном, собом за младе, вешерницом и подрумом.

109 3—5

Кафана

„Царица Милица"

на Зеленом Венцу

издаје се одмах под кирију. Упитати сопственика.

Сима К. Наумовић

105 4—5 месар

МИТЕ СТАЈИЋА

84 2—10 у Београду

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

НОВА РОБА — изврсне

Сваки дан

свежег „Тај Бутера" и за мешење

Милихрама и Српса Сира

такође за мешење

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљ.-Српског Дворског Лиферанта

Београд — Теразије

ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА

ДРАГУТИНА ДЕНИЋА

Добила је одличан **Карловачки Бермет** и продаје 1 литар 2 динара, а такође и **Карловачко Бело Вино** и продаје 1 литар 1 динар.

Телефон бр. 49.

100 3—3

Млеко са АДЕ ЦИГАНЛИЈЕ

пед надзором нарочитог ветеринара

разносиће се од 1. Марта о. г. по Београду. — Литар 0·30 п. д. — **У флашама** 0·35 п. д. — Пријаве слати дописницом до 28. Фебруара са тачном адресом и потребном количином млека, на адресу:

ЧУКАРИЧКИ МЛЕКАРНИК

Београд — Чукарица

98 4—10

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави „Биљни Сок" може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду*. **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља, катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви*. **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од венредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни теј" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* „**ЦРВЕНОГ КРСТА**" *Београд* 1658 2—2

ПРОДАЈА ЗАЛОГА

Задруга Занатлија Краљ. Србије продаваће у своме стану Македонска ул. бр. 22 горњи спрат на дан 16. и 17. марта т. год. све залоге, којима је рок прошао 31. децембра 1908. године а није обновљен.

Позивају се залагачи, да своје залоге са горе означеним протеклим роком најдаље до 7. марта т. г. закључно или продуже или откупе, како им залоге не би биле изложене продаји, јер ће после овога рока њиноме неће моћи примити продужење, сем једино откуп.

Све залоге продаваће се означених дана у стану задругином — сем хартија које се котирају на берзи — од 9—12 сати пре и од 3—5 сати по подне.

Ово се јавља како залагачима тако и купцима.

25. јануара 1909. год.

Београд 95 3—5 **УПРАВА**

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ражањ на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

НА ЗНАЊЕ

Као и сваке године тако и ове у пивници хотел „Танова", „Лондона" и „Орача" одпочеће се точити

Салватор пиво

из пиваре Мих. Ј. Косовљанина из Јагодине 22. ов. мца па за крат но време што се доставља п. публици ради знања.

Стовариште Јагод. Пиваре

97 3—5

Дунавски Кредитни Завод

Позива све своје акционаре да положе заостале недељне уплате, како не би претрпели последице чл. 10. заводских правила, јер ће им се акције поништити.

Управни Одбор.

ПАЖЊА

Занатлиска Кредитна Банка

Позива овим све *своје акционаре као и чланове отсека — за куповину држав. лозова* — који су задужили са месечним уплатама, да исте измире пре конца овог месеца; како им се удели не би према правилима поништили.

Београд

10. февр. 1909. 88 3—3 **УПРАВА.**

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерне жнпоне и *најмодернији укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најскромније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца свакој је **дами** слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је постигао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије глас најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашњости, за коју ваља послати или ма какву добро стојећу хаљину или меру по моме пртаном упутству.

Цене су једне за свакога!

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА

најбољи алкални киселњак

Награђен највећом наградом „Grand Prix" у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим извором, при чему се не губи ни најмање угљене киселине нити вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стовариште код

г.г. Глише Андрејевића и Брата

Варош-Капија — Телефон бр. 282.

Поруџбине из Србије и иностранства примају и одмах извршује

Аранђеловачка Конзорција

Краљ. Срп. Двор. лиферанти

Аранђеловац. 9 60

„НЬУ-ЈОРК"

ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

Председник: Darwin P. Kinpsley

— 64. Билансија Највеће Осигуравајуће Друштво на свету.

Призната актива	франака у злато	2,888.000.000
Целокупни приход у 1908 години преко		530,000.000
Математична резерва		2.379,000.000
Резерва за дивиденду		416,000.000
Нова осигурања у 1908 години		722,000.000
Мешовита осигурања у снази преко		3.116,000.000
Сва осигурања у снази		10.331,000.000

Дивиденда која је платљива 1909. год. износи фран. у зл. 39,402.056 противу фран. у зл. 2,136.362 која је исплаћена 1908. године.

Ово је највећа дивиденда коју је друштво до сад исплатило.

Годишња дивиденда, платљива 1909. г. на полице издате у 1907. на фран. у злату 10.000.

Осигурање на случај смрти				Ограничено осигурање на 20 г.				Мешовито осигурање на 20 г.			
старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909. г. фр у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр у зл.	проценат од премије
25	247.00	3540	14.8	25	378.00	4720	125	25	52700	6880	13 0
40	373.00	540	14.7	40	488.00	6610	135	40	57100	7930	13 9
55	650.00	10070	15.5	55	715.00	10740	15 00	55	73600	11200	15 2

64 та детаљна билансија шаље се на захтев и она садржава све трансакције у току 1908 г.

Дирекција друштва „Ньу-Јорка" за Краљ. Србију.

103 2 12 **БЕОГРАД, Кнежев Споменик бр.**

СРПСКО ДРУШТВО

ЦРВЕНОГ КРСТА

на свом лутријском зајму добило је

Дин. 2,000.000 у злату

„ 1,000.000 „ „

Депоновано је код Народне Банке као гарантни фонд за исплату згодитака и амортизације *„Лозова Црвеног Крста"*.

У случају рата и за случај мораторије, Лозови Црвеног Крста извлачиће се и исплаћиваће с и у случају ако Србија загази у рат и прогласи мораторијум, јер је за тај случај предвиђен нарочити фонд од **1,000.000 динара у злату**, поред осталих великих фондова.

Зато Родољубиви купујте наше *Лозове Црвеног Крста*, уложен новац не губите већ помажете нашу хуману стварн и можете само добити.

ЧЕТИРИ ИЗВЛАЧЕЊА ГОДИШЊЕ

Јануара, Априла, Јула и Октобра

Идуће изучење Априла, главни згодитак 150.000

		други	15.000
10	згодитака	по 1000	10.000
20	„	„ 200	4.000
100	„	„ 50	5.000
900	„	Аморт. 22	19.800

Ко упутницом новац пошаље дин. 22·50. Доплатом 23 динара. Даје се и на 12-то месечну отплату по 2 дин. месечно и 1 динар од лоза једаред за свагда на име уписнине и поштарине с правом на игру. Новац се шаље искључиво

266 1-10

Повереницима припада за њихово заузимање 1 динар од лоза, а то је од уписнине — поштарине.

Главном заступнику

Живку Петровићу

Београд — Кнез Михајлова 33.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8, за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1·50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Браниова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ПОНЕДЕЉАК 23 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 54. | Телефон 821.

Велеиздајнички процес у Загребу

(Оригинални извештај „Правди")

Претходна питања

20 фебруар

Јутрос тачно у 8 и по часова сви су били на свом месту и претрес се продужио. На оптуженичкој клупи сам Адам Прибићевић као прво-оптужени, до кога седи један жандарм под капом с пушком у руци. Адамови су браниоци др. Хинковић адв. коалиционаш Хрват и др. Душан Поповић Србин адв. из Митровице. Др. Хинковић је човек средњих година, али свакако највећи хрватски адвокат. Он је не само веома велике адвокатске спреме, него још и човек врло високог образовања. Пробавио је много година у Француској и говори перфектно неколико страних језика и са свим је упознат са дотичним литературама. Он је у својим говорима не само вешт као адвокат него врло интересантан и као говорник, а при том је у своме говору необично, врло необично љубазан, учтив да изгледа чак мек. Али је сва та привидна мекост само једно адвокатско средство, помоћу кога он успева да протури врло енергичне протесте и да своје погледе импосира суду. Он је био јунак данашње седнице.

Душан Поповић је са свим млад човек, тин Стеве Поповића овд. касационог судије. Душан је по изгледу личан и врло симпатичан, изгледа увек насмејан, доброђудан па чак наиван, али је у ствари до крајности дрзак и духа врло живог. Ако је Хинковић први тактичар, који државног тужиоца Акуртија спутава, Душан је прави чаркаш, који Акуртија стално узнемирава, изазива, задиркује и енервира да га по готову прави смешним. Акурти против његових примедаба најбешње реагира.

Др. Хинковић је одмах пре почетка испита окривљеног изашао с претходним предлозима. Прво је утврдио: да званични стенографи изврше адвокатске одбрзне, да незграпно и неверно бележе најглавније мисли. Како њихове белешке излазе као додатак званичним новинама, тражно је: да им се говори достављају на преглед. То је суд формално одбио, „јер су стенографи заклети", али је у ствари обећао адвокатима учинити по њиховој жељи.

Затим предлог други: да уђе у записник повреда казненога поступка од стране државног тужиоштва, јер је по закону инструкција тајна и тужба држ. тужиоца има се прочитати суду без присуства сведока, а овог пута тужба држ. тужиоца је разаслата у хиљаде примерака као додатак званичних и полузваничних листова. Држ. тужилац се бранио од тога, велећи да то није његово дело. „Онда сте требали тај напис конфисковати, као што сте и адвокатски одговор конфисковали", добацују му браниоци. Том приликом је Душан Поповић упао у реч Акуртију добацујући му: да се види његова пристрасност у том што је пре претреса заклео Настића. Душан је у говору назвао држ. тужбу „страначки акт", мислећи да је при процесу државни тужилац једна браниоца друга страна. Али је Акурти узео као да је Душан назвао тужбу „партиским актом" и протествовао код суда.

Суд се повукао да реши и одбио предлог Хинковића а издао укор Душану Поповићу.

Затим Хинковић истиче други предлог: да се измени ред испита сведока и да се најпре пита Настић, па како није ту, да се одмах спроведе суду. То је потребно прво да би се видело да ли он остаје при своме исказу, јер је његова сведоџба једна на којој почива цео процес, ако би он то порекао, "цела би парница пала и велеиздајничке афере не би било, претрес би био одмах закључен у место да траје два месеца. Други: што Настић мења и допуњује своје исказе према приликама и кад буде дознао шта се све овде на претресу збива и шта је потребно још рећи, он ће свој исказ подесити тако како ће шкодити истини. Петребно је дакле да се његова сведоџба пре свега фиксира. Томе се предлогу придружује и адвокат Тушкан, па Медаковић шеф самосталаца и председник Сабора у Хрватској који вели узбуђено: да је ово парница целом српском народу који се оптужује за велеиздају. Чудно му изгледа да председник за све време претреса прима инструкције од Акуртија. Акурти на то добацује: да господа браниоци мисле да су у Сабору те држе политичке говоре.

Душан Поповић се такође придружује предлогу Хинковића јер вели, да су његови клијенти врло жељни да виде једанпут тога Настића, који их прави тако страшним револуционарима и који зна боље и од њих самих шта су они радили. Вели да није за служио укор суда јер под речју „страначком" није разумевао „партијским", пошто и незна којој партији Акурти припада.

Акурти изјашњујући се о предлогу Хинковића вели да је био разложан. Овде браниоци говоре о политици а не о казненом поступку. Настић у процесу није *све*, није основа него круна процеса. Не оптужује се за велеиздају цео српски народ, који је лојалан, него само самосталска странка! (бурно протестовање). Велеиздаја постоји у свима срезовима, и то Настић не доказује него он само сведочи везу између велеиздајничке организације у Хрватској и Србије. Противан је предлогу Хинковића.

Хинковић реагира: како је очекивао ову изјаву од Акуртија о српском народу пошто је Векерле на протест Патријарха дезавуисао државно тужиоштво, које је оптуживало цео српски народ. Сад се и оптужба своди од народа на највећу странку.

Суд се повукао и решио да одбије предлог Хинковића, ма да је утисак на све слушаоце био тај: да је захтев Хинковића био и праведан и законит и целисходан.

Испит Адама Прибићевића

Адам је брат Светозара уредника „Србобрана", Валеријана протосинђела, такође у затвору и Милана који је официр у Србији. Адам је плав и слабуњав човек од 27 година, сврш. правник и бив. админ. чиновник. Његови су одговори мало збунили слушаоце јер мису били одлучни, као што се очекивало, ма да он није ни мало мање храбар био но што смо имали права надати се. Он се, насмејен, упустио у дискусију и ерготаже с председником, те је извео из сваког стрпљења и председника и Акуртија. На свако постављено питање, он је умео избећи да да ма какав одговор. Председник га је почео хватати: да призна да је Србин !!! Адам је пре одговора тражио да му се одговори: да ли је кривица не казнимо бити Србин? На питање: да ли је чуо и разумео тужбу зашто се тужи? одговорио: да је чуо и није разумео, па зато моли да му држ. тужилац објасни тужбу од 106 страна, што је изазвало смех код слушалаца а разјарило Акуртија. На питање: хоће ли „признати" да је био члан самосталске странке? он одговори: да су ту нема шта „признавати" јер то и није никаква ствар која се крије, но се он тиме поноси и т. д. На питање: да ли је он покренуо у своме месту организацију: читаоница. земљор. задруге, банке и т. д.? Одговори: да су све те установе биле организоване још пре његова доласка у то место итд.

Из питања председникових се јасно види: да против Адама стоји у главноме: да је Србин, да је члан самосталске странке и да је радио на организовању српске читаонице, земљ. задруге, књижевне задруге, срп. сокола, и т. подобно. Ни слике од какве противзаконе радње нема. И кад би се место речи „Србин" и „српство" ставиле речи „Хрват" или „Мађар", могла би аустриска власт похапсити апсолутно целу монархију све због оваквих „дела".

По овом првом испиту види се већ: какав је овај процес а каква ће бити пресуда!

Да забележим још само ово: за све време суђења, председник гледа само у Акуртија. Претрес иде без примедаба, док се Акурти не накашље не *промешољи* или не протестује. Председник чим опази те знаке: одмах употребљава своју власт и пошто не што уради, погледа увек у Акуртија: да ли овај одобрава?

Што је најсмешније: док председник гледа тако у Акуртија, Акурти гледа на галерију у Кошутића истражног судију и све ради по његовом мигу. Ми сви налазимо: да би боље било кад би сам председник одмах гледао у Кошутића, те би се мање губило времена.

Сутра се продужава испит Адама.

Б

Објашњење српског одговора

По једном београдском телеграму „Н. Сл. Пресе" садржина српске ноте коју је објавила петроградска Телеграфска Агенција у српским политичким круговима објашњује се тако, да *Србија исти на од Аустро Угарске нити тражи нити ће тражити познате компензације, али од правичности Европе с поузданошћу очекује добијање тих концесија*, јер после одрицања Турске од Босне и Херцеговине само силе потписнице Берлинског Уговора, које су А. Угарској дале мандат за окупацију, могу решавати о даљој судбини тих земаља.

Одржавајући *извесне* своје захтеве, *Србија је своју ствар изнела пред једини надлежни форум великих сила*, те према томе може мирно чекати даљи развој ствари. Самосталним посредовањем Русија се сама понудила као бранилац Србије. *Србија нема никаква разлога сумњати у успешно заступање њених захтева.* Тежиште спорних питања је српским одговором пренесено из Београда у Петроград,

У исто време је српска влада и своју одговорност пред српским народом пренела на Русију, која анексију Босне и Херцеговине не може признати пре, док се не задоволе српски захтеви. Али ако би признала анексију без обзира на српске захтеве, онда би Србија била разрешена свих обавеза према Русији и према европском миру. *Према томе је успех српског одговора у томе да се српски захтеви посредовањем Русије изнесу пред велике силе, чиме је Србија ослобођена бриге да то сама чини*

Шта је Форгач тражио

О питањима, која је Аустроугарски посланик гроф Форгач ставио српској влади, добила је „Н. Сл. Преса" из бечких информованих кругова ова саопштења:

Питањима грофа Форгача је пре свега намера да се што пре створе јасни односи и да се с пута уклоне све дипломатске сметње, које су између Београда и Беча подигли српски политичари и њихови саветници. Манзафларије српских политичара и оних који су иза њих, нејасности и двосмислености, изјаве српске владе које личе на помози Бог чаршију с обе стране, имају једну исту намеру: да политички односи на јужним границама монархија остану заплетени и да пред нашим капијама и даље траје узнемиреност, те да тако перманентно алармно стање непрестано заноси аустро-угарску политику.

Питања грофа Форгача морају сад створити чисте прилике. Аустро-Угарска је питала: *хоће ли Србија ступити у преговоре с Аустро-Угарском о трговинском уговору и другим привредно-политичким питањима, и Србија ће на то морати да одговори.* Пошто српски трговински уговор истиче крајем марта, Србија има три недеље рока за које се време мора одлучити да ли ће примити пријатељски пружену јој руку.

Али ће питања грофа Форгача и у другом погледу донети чисто стање. Теже да се између Аустро-Угарске утрпају велике силе, да се спрече непосредни преговори између Аустро-Угарске и Србије и да се сва српско аустриска питања изнесу пред европски трибунал, у последње се доба опет веома јако опажају, док Аустро Угарска, коју савезна Немачка најснажније потпомаже, жели да са Србијом о привредним питањима непосредно преговара. Питања грофа Форгача су позив Србије да се о привредним питањима непосредно споразуме с Аустро-Угарском, без пуномоћника и мандатора. Србија треба да говори Аустро-Угарској без посредовања великих сила. Службени комунике јемчи да ће Србија бити пријатељски примљена и да ће њене жеље с великом предусретљивошћу бити проучене.

МИСИЈА СЕРГИЈЕВА

Берлинске „Фосове Новине" јављају: „Како се из београдских дипломатских кругова чује, одлука Србије да одустане од свог држања датира се из времена кад се београдски руски посланик Сергијев вратио са свог последњег информативног пута.

У Бечу је Сергијев после дуга разговора с тамошњим руским отправником послова дошао до уверења, *да Аустро Угарска сматра да је дошло време да српско питање реши оружјем.* Њега је у исто време бечки руски војни ататше обавестио о ратној спреми Аустро-Угарске. Сергијев ни мало није крио да су о свему томе у Београду потпуно неоријентовани и да Србија не верује у озбиљност намера Аустро Угарске.

Он је своја бечка обавештења саопштио како краљу Петру, тако и мин. председнику и мин. спољних послова и журно их *позвао да Србија промени своје држање у босанском питању.* Највише што Русија може, то је да мобилише три армиска корпуса. Ако Аустро-Угарска потегне оружје, Србија ће у садашњим приликама не само бити смрвљена, но ће Балкан бити сасвим изгубљен за право Словенство. Али је све до последњег доба један део министарства Но-

ваковићева опонирао енергичном захтеву Русије да одустане од агресивне политике, јер је претпостављао и војнички пораз Србије дипломатском поразу. Тај део је био мишљења да ће дипломатски пораз исто толико оштетити право Словенство на Балкану.

Шпијунска афера

Прва вест

Прекјуче у 3 сахата по подне добила је наша редакција извештај, да је полиција ухапсила Живка Јанковића, почасног мајора у пензији баш у тренутку када је улазио код Карла Милера, агента, који је одавно сматран за аустриског шпијуна. Пре но што би донели ову вест, која би могла бити од штете по рад полиције на хватању шпијуна, и која би рђаво одјекнула на страни, отишао је одмах један наш сарадник код г. Душана Алимпића, управника вароши да се тачно информише. Управник је узбуђен скочио са столице кад је чуо због чега га је наш сарадник посетио.

— Па зар се то већ дознало, ако Бога знате! Ко вам је то рекао! Кажите ми молим вас!

— За вас је то са свим све једно. Главно је овде: да ли је вест истинита или није.

— Јесте, господине. На жалост вест је истинита. Нашао се као што видите један бедни српски официр, који је за још бедњију награду, вршио шпијунажу за рачун Аустрије. Ја ћу вам дати тачна обавештења, само вас молим, као доброг Србина, да у интересу земље не објављујете за сада ништа о овом догађају. То је, у осталом, потребно и због полиције, која је већ на путу, да открије велику шпијунску дружину, која је тако вешто организирала свој рад, да је Аустрија имала тачне извештаје о свему што је хтела. Објављивање овог апшења покварило би цео рад полиције, јер би то био сигнал за све, који се баве тим срамним послом, да буду на опрези.

Увидевши и сам оправданост ове молбе управникове, наш сарадник обећа управнику да за сада неће чинити никакву употребу од онога што буде чуо од њега. Тек тада управник отпоче:

Шта прича управник

У Београду постоји веома вешто организирана аустр. шпијунажа. Та је шпијунажа већином у рукама аустр. поданика, који се баве разним пословима. Новцем, који им стоји на расположењу, они су успели да за своје циљеве придобију и наше људе из свих друштвених класа. Ви би се згранули када би прочитали списак људи, о којима наша полиција води рачуна и прати сваки њихов корак, јер се ничега поузданог није имало у рукама и што је наше законодавство непотпуно и не предвиђа казне за кривице ове врсте. Полицији није остајало ништа друго но да све те бедне типове држи непрестано на оку и да их спречава у њиховом прљавом послу. Немогуће ми је казати шта је све полиција предузимала против тих издајника отаџбине, да би их спречила у њиховом издајничком раду.

Полиција је одавно бацила **око на** Карла Милера агента. Она је била начисто о његовом прљавом раду, с тога је успела, да му потури једног свог детектива, за његовог шпијуна. На тај начин дознали смо многе ствари. Између осталих, дознали смо за Милерове односе са Живком Јанковићем. Живко је био, као бивши официр, у могућности да многе важне ствари изда, с тога смо решили, да према њему предузмемо енергичне мере.

Знали смо тачно време његова одласка код Милера, с тога смо блокирали Милеров стан детективима, који су Живка при повратку са рапорта одмах, без ларме ухапсили.

Живко је на саслушању испочетка одрицао али је по после, када је увидео да ми све знамо, признао, да је редовно сваког дана долазио Милеру на рапорт и достављао све што је чуо и мислио, да би Милеру могло бити од користи. За сваку важнију вест плаћао му је Милер 20 динара. Згранут на дрска, цинична признања овога бедника, запитао сам га:

— Па зашто сте то све радили. Знате ли да је то издајство отаџбине, која је и на вашу помоћ рачунала у овим важним временима.

— Сиротиња ме је нагнала. Са пензијом нисам могао издржавати жену и четворо деце. Он ме је плаћао.

Шта да вам даље објашњавам. И сами видите да је то једно пропало створење, које ја постало неосетљиво за све.

Ми се надамо да ћемо од њега дознати много ствари важних и тиме спасти земљу у овим важним тренуцима, тих опаких људи. С тога држим, да могу рачунати на ваше обећање, да у листу нећете ништа донети.

Наш сарадник заблагодарио је управнику на обавештењу и поновио своје обећање.

Али, док је наш сарадник водио разговор са управником, дотле су по вароши растурани телеграми, у коме се цео ток апшења Живковог описивао.

Лом у полицији

Вест о телеграму изазвала је лом у полицији. Сви су били запрепашћени од куда је редакција „Штампе" могла сазнати за овај догађај. Цео план полиције био је поремећен, с тога се морало спасавати што се још могло спасти.

Хапшење Милерово

Главни задатак полиције био је дочепати се Милера. Али како? Ничега позитивног није се имало у рукама. Пошто наша полиција није усвојила у оваквим стварима „принципе" своје аустриске колегинице, то се дуго тражио модус на који би се Милера дочепала а да не повреди ни један законски пропис. Сам Милер им је ишао на руку. Њему је у последње време полиција чешће вршила забране по меницама извесних официра, које је Милер потписивао. Милер би сваку такву меницу одмах исплаћивао готовим новцем. Тако је ту скоро исплатио близу 2000 динара меница. Потражиште и најоше једну забрану Милерову и после неколико тренутака писар је вршио попис ствари Милерових, пошто Милер није имао при себи новаца.

Милер је протествовао. Приликом пописа писар је нашао неколико официрских меница, које је Милер исплатио и нашао извесна документа, која су Милера компромитовала и давала разлога за притвор.

И већ после неколико тренутака Милер је саслушаван у Управи вароши.

Он је све одрицао и протествовао против лишавања слободе.

Рад полиције, из са свим разумљивих разлога, држи се у тајности, али, по свој прилици ови зликовци неће проћи без заслужене казне.

Верзије по вароши

По вароши круже најразноврсније верзије. Помињу се многа имена саучесника.

Зна се поуздано, да је полиција приликом хапшења Живковог затекла у ходнику Милеровог стана једног активног коњичког официра, који се одмах повукао чим је спазио полицију.

Са поузданошћу се тврди, да је један од најактивнијих чланова дружине неки поштар у пензији.

Има људи, који тврде, да су чешће пута виђали једног вишег официра, који је се и сувише експонирао у догађају од 29. маја, како често одлази у аустриско посланство, чему се сада, после овог открића ове компаније, придаје велика важност.

Многима сада бивају многе ствари објашњиве. Једна госпођа официрка сва узбуђена прича, како је увек у купатилу затицала и жену Милерову, која би је запиткивала о томе шта њен муж мисли о рату.

Сада су објашњеним они дугачки шифровани телеграми Танцоша, војног аташе-а овд аустриског посланства, које је посведневно слао на адресу аустриског ћенералштаба у Бечу.

По разним новчани заводима налази се велики број меница официра и људи високих положаја, које је потписивао и есконтовао Милер. Ма да се не смеју изводити најгори закључци због овога, ипак постоји велико огорчење противу ових људи, који суподржавали тако интимне везе са овим шпијуном.

Ко је Милер?

Милер живи већ близу тридесет година у Србији. Био је некада банкарски чиновник а већ пооодавно отворио агентурску радњу. У последње време учествовао је у свим ликвидацијама министарства војног. Ни једна се лицитација није могла одржати без њега због чега није избијао из министарства војног. Послови су га довели у додир са великим бројем официра, којима је чешће чинио разне услуге и тиме стекао њихово поверење и на тај начин сазнавао за многе тајне из министарства. На дан апшења у 9 часова пре подне био је у министарству.

У својој служби држао је велики број шпијуна, којима је стављао у задатак да дознају поједине ствари које су му требале и за сваки извештај раздавао награде. Сваког дана примао је рапорте својих детектива и одлазио у посланство на реферисање.

Утисак у вароши

У вароши је велико узбуђење због откривања ове срамне афере. Цео се свет гнуша ових бедника, који су продали своју отаџбину непријатељу за новац: Грађани очекују да ће ови издајници искусити најсрашнију казну. Живко се морао склонити у полицију, да би спасао живот, јер га је свет на све стране тражио да му он суди. На све стране само се о томе говори.

Са грозничавим нестрпљењем очекује се резултат полиције истраге, која се енергично води.

мш

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Нов „велеиздајник"

Како загребски листови јављају, на денунцијацију „Хрватског Права" ухапшен је и „велеиздајник" Светислав Марковић, општински начелник у Малој Влашци. Загребски листови дају јављају, да ће се у Малој Влашци извршити још неколика хапшења, све због „велеиздаје".

Мамутов костур у Босни

У Лалинцима, не далеко од Босанске Градишке, нађен је потпун мамутов костур. Босанско-херцеговачки музеј послао је свог изасланика на лице места. Ископани костур пренеће се у Сарајево. Костур је потпун.

Дневне вести

Форгачева мисија. Како „Н. Сл. Преса" јавља, у бечким дипломатским круговима задовољни су кораком који је аустро-угарски посланик гроф Форгач учинио у Београду по налогу своје владе. Ти кругови мисле, да ће Форгачева мисија знатно допринети поправци и расчишћавању ситуације. Саопштења, вели „Н. Сл. Преса", која је Форгач учинио српској влади са свим су у мирољубивом тону. Србија која се сада спрема да силама на њихове представке преда одговорну ноту, коју је Русија истински прередигова*ла*, ускоро ће добити одговор од Енглеске, Француске, Русије *и Италије, да те силе ништа не могу учинити за Србију. Србија ће онда приступити непосредним преговорима с Аустро-Угарском* а тај ће јој корак веома олакшати пријатељска саопштења грофа Форгача. *Али ће Србија при почетку тих преговора изјавити жељу да се извесна питања, која се не тичу непосредно трговинско политичких односа између Аустро Угарске и Србије, изнесу пред европску конференцију, пошто се о њима споразуму обе државе.*

Санкција Европе. Римска „Трибуна" пише, како се преговори између Аустро-Угарске и Србије морају водити непосредно, *али, у колико ти преговори мењају стање створено Берлинским Уговором, као и други споразуми углављени између Цариграда и Софије, морају добити санкцију Европе.*

Конференција. Како из Париза јављају, само се главни интерес поклања поновном предлогу о конференцији. Од Извољскова предлога није остало ни трага. Хоће се да се у мало збијених речи јасно изнесе *да се анексија сад просто има узети на знање, али да се признаје начело да Србија и Црна Гора имају право на накнаду.* Нада пријатеља мира оснива се на томе, да ће брзи бечко-београдски преговори створити чињенице, које би конференција могла одобрити. У француском министарству спољних послова верују да се Аустрија неће одупирати, да се у програм конференције унесу саобраћајни путеви, који су од интереса за целокупни источни саобраћај, *а нарочито дунавско-јадранска железница и пруга Ниш-Солун са Солуном као слободним пристаништем.*

Пруга Београд—Смедерево. У суботу је на првом читању примљен предлог *г. Милорада М. Павловића* да се закон о грађењу нових железница измени у толико, што ће се предвидети и пруга *Београд—Смедерево*, чијем се грађењу мора првенствено приступити. Пруга ће бити нормалног колосека. У начелној дебати предлагач г. М. Павловић је образложио свој предлог и истакао огромну важност те пруге по целокупан наш саобраћај, са чиме су се сложили и други говорници и министар грађевина, па је затим предлог поименичним гласањем једногласно усвојен.

Конференција. Јуче после подне у министарству спољних послова одржана је министарска конференција на којој је решавано поред осталог и о даљим законским предлозима, који се имају поднети овој Скупштини на решење.

Полициски указ. Краљ је подписао указ којим се постављају:

за полициског писара I класе среза јабланичког округа топличког Димитрије Протић срески писар у пензији; и

за полициског писара III класе среза драгачевског окр. чачанског Милоша Мајсторовића, практикант начелства округа чачанског.

И он. Полиција је јуче ухапсила Валтера сина Карла Милера по шпијунској афери, јер се нашло доказа, да је и он заједно са оцем Милером вршио шпијунажу.

Разрешен. Потписан је указ, којим се Живко Јанковић, разрешава од дужности резервног официра и одузима му се титула почасног мајора. Ово је прва казна овом беднику, који је за неколико аустриских круна издавао своју отаџбину.

Обешен. Јуче се у Београду пронео глас, да је Цветко Фртунић, аустриски агенат за арнаутске ствари обешен у Петроварадину.

Збор раденика. Јуче пре подне око 10. сати одржан је збор раденика у кафани код „Такова" на коме је говорио Лука Павићевић и том приликом раздао листиће радницима, да упишу оне другове који су без посла, како би им се посао могао наћи. По свршеном раду збор се у миру разишао.

Један излет. Граф Форгач аустро-угарски посланик са целим својим особљем, учинио је јуче излет до Земуна, па су се у вече возом у 10. сати сви вратили у Београд.

Прекинут саобраћај. Услед излива Дунава, који је надошао са једним метром, прекинут је саобраћај на државном друму Доњи Милановац—Мајдан Пек.

Исто тако Морава се излила из корита између Осипаонице и Пожаревца, те је и ту немогућ пролаз.

Опасна крађа. Јуче после подне увукло се непознато лице у стан Николе Павловића у Ресавској улици, и том приликом украло у разним стварима и новцу око

300 динара. Наређена је потера за лоповом.

Повређен струјом. Драгољуб Матовић келнер у кафани код „Скопља“ наишао је синоћ код монопола дувана на прекидну жицу електричне струје која га је одбацила и том приликом палац на левој руци сагорела му.

Драгољуб је упућен у болницу на лечење, а власт је повела истрагу.

Нађен смрзнут. Никола Милићевић војник I чета граничне трупе, нађен је прекјуче мртав на путу за село Читаље у срезу косаничком округу топличком. Увиђајем је утврђено да је се смрзао од зиме и због тога и умро на путу.

Само три дана. Свакоме је познато да је о *Шерлоку Холмсу*, издата књига и распростртa широм целога света.

Како се сада и оригиналан живот и рад приказује у биоскоп позориште код „*Такова*“ од данас па до 25. ов. месеца свако вече, то није потребно већих реклама, већ препоручујемо свакоме да треба да види.

У програму су још 5 тачака из природе и шаљиве и 2. тачке (драме) „*Разносачева кћи*“ и „*Љубавни напитак*,“ врло интересантне а досад невиђене у Београду.

ИЗ СУДА

Један тип из „канцеларијског времена“

Г. Раде Гаталовић, адвокат из Ћуприје, дао је архиварју ћупријског првостепеног суда 12·60 дин. у новцу, да за исти набави 63 ком. таксене марке и утисне на 63 прилога у препису. Архивар Драгутин М. Станојевић не учини то, већ од старих акта скине старе већ једном употребљене марке и то два ком. од по 5 дин. а место од по 0·50 дин. и утисне на једном примерку, тако, да ово важи и за остале прилоге. Ухваћен на делу, а према наредби г. председника Мих. Ђорђевића истрага се води над овим маркашем. Испитом г г. Рад. Гаталовића и осталих утврђено је, да је Станојевић ову таксу примио у новцу с тим, да таксу сам набави и утисне, а вештачењем утврђено је, да су прилепљене марке већ једном употребљиване. Драгутин све пориче као и то, да је таксу у новцу примио, али је доказано, да његовом поricању нема места.

О овоме Драгутину постоје ови податци:

1. Решењем крушевачког првостеп. суда од 22. јануара 1894. год. Бр. 1075 отворен је стечај над целом имаовином презадуженог Драгутина М. Станојевића, опанчара из Крушевца;

2. Решењем ћупријског првостеп. суда Бр. 12340 1901. год. кажњен је Драгутин М. Станојевић, прак. истог суда за примање мита пето дневном платом (акта уништена);

3. Према документима Драгутин М. Станојевић практикант првостеп. ћупр. суда издавао из суда по взроши исправе од важности, без ичије наредбе и одлуке.

По делу употребе лажних — употребљених такс-марака води се истрага, ну у последње време, т. ј. од 9. ов. месеца од како су вештаци утврдили, да су марке већ биле једном употребљене, рад је стао, а шта се очекује видећемо.

У поменутом суду чешће се дешава крађа акта нарочито са неповинштеном таксом што је и г. председнику познато, и то у времену када је овај Драгутин у истоме суду као званичник дејствовао.

§ §.

НА ЗОР ЖЕНИДБА

Једна изјава

Поводом написа који је под овим насловом излазио у „Правди“ изјављујемо на основу добивеног обавештења од меродавних лица да је достављач догађаја, описаног у томе напису, целу ту аферу измислио по свој прилици зато да би напакостио лицима на која је у напису циљао а чија имена уредништво из предострожности није штампало.

Уредништво жали што у Нишу има и таквих људи, који под маском бранилаца морала и под видом критичара неморалних појава, пакосте својим познаницима и својој околини, сумњичећи им част и излажући их без икаквих разлога незаслуженим увредама.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

| Чим је нови председник америчке републике Тафт примио дужност одмах је образован нов кабинет.

))) Из Берлина побијају вест, да ће се немачки цар Вилхелм у Монаку састати с председником француске републике Фалијером.

*„ У Угарској се криза све више заоштрава. Поговара се о могућности да Лукач образује кабинет.

⩒ Енглеска краљица Александра оболела је.

§§ У јужној Италији опет се осетио јак земљотрес.

(?) Енглески краљ Едвард стигао је 20. о. м. инкогнито у Париз, одакле је отпутовао у Биарриц.

— Јапански принц Куни бавио се у Софији.

РАЗГОВОР СА ЂОРЂЕМ ХРИСТИЋ-ОБРЕНОВИЋЕМ

— Историја једног „претендента“ —

(наставак)

— Да, господине. Наследио сам 40.000 динара. Али их је брзо нестало. Од те суме један приличан део отишао је у отплату мојих дугова а остатак сам за непуна два месеца потрошио а већим делом прокоцкао. Та ми сума није могла вечно трајати. Ни од кога се ничему нисам имао надати. А требало је себи о безбедити будућност. Решио сам се на нешто можда најгоре. Или постати одмах богат човек или бити одмах начисто са својом бедном будућношћу. Коцкао сам се на велике суме! Наравно, да сам сав новац изгубио и нашао се једнога дана потпуно шворц у Бечу. Од тада сам почео живети бедно. Било је дана када сам се морао склањати од полиције која ме је вијала за дугове, које сам на све стране правио и не размишљајући о начину, на који ћу их вратити.

Добро расположење, које га је за часак обузело, поче напуштати Христића и на његовом челу набраше се две боре.

— То су били најтежи дани у моме животу. Узалуд сам се обраћао на све стране за помоћ. Мајка није хтела ни да ми одговара на моја писма. Барон Николић и барон Бајић били су неумољиви. Мога добротвора Зичија не беше више а његова породица није хтела, да зна за мене. Бејах напуштен од целога света. Мене поче обузимати очајање. Разне црне мисли падале су ми на памет. Мисао о самоубиству сваким даном сазреваше у мени. И ко зна како би се све свршило, да ми једнога дана не дође један човек из Србије и пробуди наду у бољи, срећнији живот.

Христић мало одахну па настави:

— Једнога дана седео сам у котелу, у коме нисам плаћао преноћиште, које је износило суму од осам динара. Бејах се дубоко замислио размишљајући о своме бедном положају. Из тога дубоког заноса трже ме лагано куцање на вратима моје собе. Ја се пренух. Ослушнух јер нисам могао ни веровати, да то неко куца на мојим вратима. Уплаших се, да то не буде какав поверилац, који је дознао за мој стан.

— На вратима се зачу поновa сад јаче, куцање.

— Слободно — изговорих сасвим механички.

У собу уђе један елегантно обучен господин.

Ја устадох и радознало погледах непознатог господина.

— Имам ли част поздравити господина Милана Христића — запитанајучтивијим гласом непознатог, поклонивши се.

— Да, господине.....

— М,... В...., господине Христићу, који је дошао у пријатељску посету,

Понудих странца да седне. Његово име није ми било сасвим непознато, јер се у последње време чешће помињало у бечким новинама.

— Чему имам да благодарим за вашу посету? — отпочех ја први разговор.

— Једној срећној идеји једнога човека, који се већ одавна интересује вашом особом одговори г. **М.**

(наставиће се)

ИЗЈАВА

Г. Данила Стефановића

Поштовани г. Адамовићу

Молим Вас, да у хатар истине пустите ово неколико редака у вашем цењеном листу, поводом изјаве г. Ст. Којића у „**Правди**“ од 21. т. м.

„Правда“ заступа правду, па је и право — audiatur et altera pars — да се чује и друга страна.

Ја тврдим, да г. Којићева изношења у дот. изјави, у колико се мене тичу, не одговарају стварности, те према томе и нису ништа друго до измишљотина. Ну, потписати је тврдо убеђен, да узрок тој нетачности, једино лежи у нетачном обавештењу његовога писца јер се не да ни замислити да би честит и исправан човек из других мотива ма што нетачно представио.

Надајући се, да ћете дати места овоме одговору у Вашем цењеном листу, ја Вам на томе гостопримству лепо и унапред благодарим и молим Вас, да примите уверење о моме поштовању.

23 фебруара 1908. год.
у Београду

Ваш
Д. В. Стевановић
управник београ. царинарнице на Сави

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Велика пародија

Вечерас се у Браниноме Позоришту код „Коларца“ приказује велика пародија у шест слика: „*Шилерови Разбојници*“ поред шале:

„*Отрована због љубави.*“

Главни овлашћени продавац за Београд, г. Исак Ешкенази мењач од данас продаваће све монополисане артикле, као: менице, марке таксене и поштанске и т. д. и даваћу рабат од 5 дин. до 500, два и по од сто, на веће количине два и три четвртине. 106 4—10

Српска Бажка у Београду

продаваће у своме локалу 23. ов. мес. велику количину разне робе мануфактурне, књижарске и мешовито ситничарске.

Купци могу и пре дана продаје, робу прегледати и ближа обавештења од Банке добити.

Кафана

која одлично ради; услед промене занимања

Предаје се

За услове обратити се на **Исана Радовановића**

у лимарској радњи *Мих. Димића* на Вел. Пијаци.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(182)

XXXVII

У Лувру

Рука му грчевито паде на бал чак мача. Али можда је помислио да кад би убио Хенрија у том тренутку не би дознао где су скривене Јованка и Луја.

— Слушај, рече он. Оставићу ти времена да размислиш. Али када се ја појавим у дворцу Мему све ће бити свршено. Ако ми тада не пустиш на слободу јаднице које, си украо, пази се добро! У твом дому у Лувру, на улици ма где те будем нашао убићу те. Чекај ме!

Чекам те! одговори Хенри.

XXXVIII

Први љубавник

Враћајући се два дана у назад ући ћемо у кармелитски манастир који је заузимао велики простор на брегу Свете Геновеве, недалеко од места где је доцније под Лујем XIII подигнут храм Вал-де Грас.

Сем тога манастира кармелита су имали још један манастир на подножју брега, на тргу Коберу. Доцније су добили једну кућу у улици Вожирар, где је у почетку седамнаестог века подигнута црква.

Манастир о коме је реч имао је две особености које немају други манастири.

Прва је била једно дете.

Друга калуђер који је имао дужност да позива остале на мртвачке молитве.

Дете је имало четири до пет година. Било је бледо, слабачко, изнурена лица. Није волело да игра по врту. Избегавало је друштво калуђера. Звали су га час Жак час Клеман. Био је бојажљив, мало суморан и веома дивљачан.

Дете је волело само једног калуђера.

Тај калуђер је по ноћи ишао сам по манастиру, блудио је као душа на муци.

У једној руци носио је луч којим је себи осветљавао пут, а у другој звонце којим је звонио с времена на време. И тада би се чуо његов суморни глас:

— Браћо, молите се Богу за душе покојника!

Ма да су његове дужности у манастиру биле веома скромне сви су га поштовали и чак су га се бојали. Игуман га је често позивао у своју ћелију и с њим се на само разговарао.

Међу калуђерима се говорило да је тај брат дошао у манастир са неограниченим пуномоћствима од папе.

Сем тога то је био редак беседник, необично смео и одушевљен.

Звали су га пречасни отац Панигарола, ма да још није имао потребне титуле да се може назвати пречасним.

Млади калуђери мислили су да Панигарола никад не спава, јер кад би се год ноћу приближили његовој ћелији чули би јецање и молитве.

Панигарола је у манастиру говорио једино са игуманом.

Изгледао је још врло млад.

Те вечери Панигарола узе мирно своје звонце и изађе из манастира.

Он је обично ишао тако као да није знао циља своме ходу.

Те вечери пође право ка Лувру. Пређе сену и уђе у тесне улице које су биле око двора.

Наскоро дође до улице де ла Аш.

Застаде пред једном кућом са зеленом капијом и чекаше у једним вратима.

Није он сад први пут дошао на то место. Често је по ноћи кад није било месечине после дугог лутања по Паризу долазио ту, као ноћна птица, која после дугог лутања уморна падне на врх стене која је при лачи и тада тушно закликне... Само се глас његов није чуо; он је јецао.

Обично се трудио излазећи из манастира да избегне улице које би га могле одвести у улицу де ла Аш. Покаткада би у томе успевао и тада би се победоносно враћао у манастир; али је чешће бивало да се после дугог опирања кретао изјкраћим путем тој улици.

Ту је проводио често по целу ноћ, до три и четири часа у јутру и када је осећао да даље не може издржати одлазио би звонећи у звонце и узвикујући као у ропцу:

— Молите се за покојнике!..

— Ја сам покојник! додавао би он у себи.

Те вечери као што смо видели Панигарола оде право у улицу де ла Аш.

Он угаси свој фењер и остави звонце кад уђе у улицу.

Дошао је у непоколебљивој намери да одмах уђе у кућу. Целим путем од манастира до те куће смишљао је жестоке речи које ће казати Алиси од Ликса.

А кад дође, кад стаде у свој заклон, он уви де је тешко ударити звекиром у врата.

Устежући се тако и смишљајући да ли би било боље прескочити зид, или се просто вратити у манастир, он виде како се врата отворише... чу неко шапутање...

Оно чега се највише бојао догоди се: он чу пољубац.

Овај слаби шум, овај слаби одјек љубави, одјекну у њему као пуцањ грома.

Хтеде да јурне...

Али у тај мах човек брзо оде и врата се за њим затворише.

(наставиће се)

Српске музикалије

за гласовир и певање

1. *Српска Народна Химна* за мушки збор, мешовити збор и гласовир од Д. Јенка дин. 2·—
2. *Увертира Бидо* од Д. Јенка дин. 2·50
3. *Увертира* од Д. Јенка дин. 2·50
4. *Увертира Косово* од Д. Јенка дин. 2·50
5. *Српска Дворска стража* марш дин. 2·—
6. *Осу се небо звездама* варијације од Крстића дин. 2·—
7. *Са српског села* скица од Крстића дин. 2·—
8. *По полу је киша — Спава мома* — *Зејнаби* три композиције Ст. Биничког комад по дин. 1·50
9. *На те мислим*, фантазија од Свобоге дин. 2·—
10. *Албум 100 српских најнов. игара* дин. 5·—
11. *Албум песама* И. Бајића дин. 6·—
12. *Албум 138 српских народних песама* дин. 5·—
13. *Збирка композиција* Ј. Урбана дин. 3·—
14. *Албум песама* из концерта Жарка Савића 30 разних оперних и концертних мелодија дин. 6·—

Осим српских имам на стоваришту и велики избор страних музикалија.

Ко пошаље новац у напред шаљем „franko".

Издавачка књижара
МИТЕ СТАЈИЋА
94 3 10 у Београду

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" црног дин. 1.
Француско 1 Боца „Sauternes" бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok" белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урађене и закдане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Бораније, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Саламе *нова роба најбољег квалитета.* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Комемберта, Брза и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Најеће и најразноврсније стоваришше* **Бомбон** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи чрвених, „Марона" Кестена итд.

Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тонфиша, Мариниранх Харинги, Маринати од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица, Зечева Фазана и т. д. Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конзијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Черазије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом.

Телефон бр. 43. 15 15—

18000

Осамнаест **хиљада** комада зрелих калемова разне винске и а сталске лозе на свима америчким подлогама продаје у свом лозном расаднику.

фебруара 909 год.
Сићево

Железничка станица Сићево.

Тодор Ђ. Раденковић
86 6 10 економ

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16. Такође јавља г.г. кафеџијама и хотелијерима да има на продају готових **јеловника.**

ПРОМЕТНА БАНКА

Позива **акционаре II. кола** да положе банчиној благајници 1. априла ове год. уплату IV рате од 20 динара у сребру по свакој акцији.

Београд
21. фебруара 1909. 116 1—3 **Управа**

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **стварни сироли**н и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара пућа и свију оних болести, где се **сиролин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, младоврвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Моху, за трајање код назеба или услед промаје, кречи и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 21—50

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности,** осипа *т. зв. фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви пронстичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пију. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести рађе јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 1657 11—

8—10.000 хиљада хектара под гором

Управа манастира Манасије по одобрењу Господина Министра Просвете и Црквених Послова од 12. ов. мес. Цбр. 320. држаће другу офертални лицитацију у канцеларији Духовног Суда епархије београдске *на дан 2. априла 1909. год.* за давање у експлоатацију шуме манастира Манасије у срезу деспотовачком.

Гора је у главноме букова, разне старости, употребљива за грађу и гориво.

Оферти се могу поднети раније, а и истог дана до 12 часова у подне, а отвориће се означеног дана у 4 часа по подне, у присуству нарочито изабране комисије. Отварању оферата могу бити присутни и оференти.

Лицитација ће важити, кад је одобри Господин Министар Просвете и Црквених Послова.

Сва остала обавештења и услове, могу интересовани добити, како у црквеном одељењу министарства просвете понедеоником, средом и петком од 11—12 часова пре подне, тако и сваког дана у Духовном Суду епархије београдске и код старешине манастира Манасије. 240 3—5

ПРОДАЈА ЗАЛОГА

Задруга Занатлија Крал. Србије продаваће у своме стану Македонска **ул. бр, 22** горњи спрат на дан 16. и 17. марта т. год. све **залоге**, којима је рок прошао 31. децембра 1908. године а није обновљен.

Позивају се **залагачи**, да своје залоге са горе означеним протеклим роком најдаље до 7. марта т. г. закључно или продуже или откупе, како им залоге не би биле изложене продаји, јер се после овога рока никоме неће моћи примити продужење, сем једино откуп.

Све залоге продаваће се означених дана у стану задругином — сем хартија које се котирају на берзи — од 9—12 сати пре и од 3—5 сати по подне.

Ово се јавља како залагачима тако и купцима.

25. јануара 1909. год.
Београд 95 4—5 **УПРАВА**

Дунавски Кредитни Завод

Позива све своје акционаре да положе заостале недељне уплате, иако не би претрпели последице чл. 10 заводских правила, јер ће им се акције поништити.

Управни Одбор.

НА ЗНАЊЕ

Као и сваке године тако и ове у пивници хотел „Такова", „Лондона" и „Орача" отпочеће се точити

Салватор пиво

из пивара Мих. Ј. Косовљанина из Јагодине 22. ов. мца па за кратко време што се доставља и. публици ради знања.

97 4—5 **Стоваришше Јагод. Пивара**

ПАЖЊА

Занатлиска Кредитна Банка

Позива овим све *своје акционаре као и чланове отсека — за куповину држав. лозова* — који су заостали са месечним уплатама, да исте измире пре конца овог месеца; како им се удели не би према правилима поништили.

Београд
10. февр. 1909 88 3—3 **УПРАВА.**

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Јеван на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одличан бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

НАЈНОВИЈИ БЕОГРАДСКИ МОДЕ САЛОН

Софије Шварц

преко пута Трговачке Банке, Љубичина ул. бр. 11.

Извештава даме, да је добио модерно женске и *најмодернији укусни ауфпуц за све врсте женских тоалета* које израђује од најевромније до најфиније врсте по умереној цени.

Преглед ауфпуца сваком је дами слободан без икакве обавезе за поруџбину.

Салон је пестигао *да савршеним укусом, лепотом кроја, најмодернијим фазонима, укусним ауфпуцом, тачном израдом, тачним извршењем поруџбина* задобије главе најотменијег и најсолиднијег салона у Србији.

Велику пажњу обраћа поруџбинама из унутрашњости, за коју нама послати или ма какву добро стојећу хаљину или меру по моме цртаном упутству.

Цене су једне за свакога!

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је *лек*

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од вапредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд* 1658 2—2

Своје сроднике и пријатеље извештавамо да ћемо нашој драгој

† АНЂИ

давати недељни помен 24. овог месеца у 10 сати пре подне у цркви Св. Николе на Новом Гробљу.

ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦА

Супруг: Милорад Богдановић; кћери: Тана и Лепосава; зетови: Јован Лучић и Станимир Марковић.

115 1—1

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1·50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | УТОРАК 24 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 55. | Телефон 821.

КИРАЏИЈЕ

Савремена прича

У једној огромној кућерини коју не знам по чему зову *Европом*, постоји маса станова за издавање. Ту станује Француз, па Рус, па Немац па Аустријанац, па Талијан и Бог те пита какових ти ту типова нема. Међу осталима ту станује у једном омањем стану, који се гранично са станом Аустријанца и неки кирајџија звани Србин.

Као и свугде где има много кирајџија тако је и у овој *Европи* било сваког дана свађе међ кирајџијама. Час се Рус свађао са Турчином, час Француз са Немцем, час опет Аустријанац са Талијаном а врло често су се по двоје и троје удруживали против једног или више њих.

Узроци овим свађама били су разноврсни: час је неко некоме рекао нешто непристојно, час је опет други узео трећему нешто па није хтео да врати а после опет један није хтео другоме нешто да да, једном речи: било је стотину ствари које су изазивале свађу, али је готово у сваког био умешан прст *Енглеза*, човека који је становао у својој кући, која се налазила у непосредној близини *Европе* и који је уживао да слуша и посматра свађу и тучу у *Европи*.

А ових је туча испочетка бивало врло често. Чим би се двојица посвађали, одмах би се и потукли, и онда би одјекивала цела Европа. Остале кирајџије би се скупиле око оних који су се тукли, да сеире; једни би пристали уз једног а други уз другог и није било ретко да се и од посматрача неко не умеша и напрзи још већи вашар.

Доцније су те туче постале ређе, јер су кирајџије у *Европи* увиделе да се штета од туче не ограничава само на оне који се туку, него да сви од реда морају да осете на себи рђаве последице од ње. У току времена кирајџије су се међу собом били поделили на котерије и чим би се ко од њих посвађао, чланови његове котерије прискакали су му у помоћ, тако да је свака свађа могла врло лако да изазове тучу у којој би учествовали сви од реда.

Све ово учинило је да су кирајџије *Европе* почеле зазирати па и отворено страховати од туче и чим би се где двојица ма око чега почавељали одмах би остали прискакали да их развађају и мире.

Али једнога дана ипак дође до густог.

Аустријанац, који је становао зид до зида са Србином, заузме своме преко иоћ једно оделење од стана и прогласи га за своје. Србин стане протествовати против тога насиља, доказујући да је то оделење од увек било његово, да су ствари у њему његове и да се Аустријанац тим оделењем само привремено служио, с тим да га мора одржавати у реду. Али му то није ништа помогло: Аустријанац, који је био од њега и већи и јачи, подвикну му да држи језик за зубе јер ће му их са сути у грло, и Србин изненађен оваквим поступком а голих шака повуче се и оде на жалбу осталим комшијама. Ови се одмах искупише и стадоше већати о томе ко је у праву. Једни су били мишљења да је Србин у праву а други опет да је Аустријанац али се и на једнима и на другима опажало да им је стало до тога да ова ствар легне.

Међутим је Србин, дошав ши себи, увидео да му стан не вреди без оног оделења које му је комшија Аустријанац преотео, да ће му и ствари заједно са оделењем узети и упропастити и реши се да брани своју својину па ма шта се десило. То своје решења саопшти одмах свима комшијама са поруком: ако му Аустријанац не врати што је његово, да ће да направи пачарис.

Аустријанац се испочетка смејао Србину и заједљиво га питао: дал' неће почем да се туче, рачунајући да Србин не сме ни помислити на тучу с њим, колосомод човека. Али, кад му Србин сав зајапурен стаде показивати песницу и брису, комшије се брзо умешаше и развадише их те се Аустријанац склони у страну да одмахујући главом слуша претње и грђење Србинове.

Видеше остале комшије да ће да се направи брука јер је комшија Енглез већ био дотрчао, бајаги да види шта је, а у ствари да шане Србину да се не боји и да гура даље, а и комшија Рус се беше намрштио и почео да мумла нешто о мајци швапској.

Хо људи, шта се направи сабаље! вајкаху се комшије, трчећи од Србина Аустријанцу и од Аустријанца Србину, и наговарајући их да се измире. Аустријанац изјави да пристаје да се мири, али да не враћа оно заузето оделење него да Србину дозволи да кроз исто оделење проноси свој лавор и друге сличне ствари, а Србин опет изјави да пристаје да оделење буде ни његово ни аустријанчево, него да буде засебно и да служи као сместиште оних Србинових ствари које се у њему налазе.

Ама људи нећете се тако никад споразумети! викаше Француз сав узбуђен, јер му је сваки кирајџија у *Европи* дуговао по нешто, па се бојао да неће доћи до својих пара, ако дође до туче.

— Ја тражим своје! — дераше се Србин — и запалићу целу кућу, ако ми се не да бар оно што тражим.

— Ја сам то оделење читво толико година а Србин га пређао и сад га више не дам. Ко хоће да га узме нека дође па ћу му нос разбити.

— Ама људи хајде да нађемо пута и начина да их изравнамо, окреће се нервозни Француз осталим комшијама. Побиће се па ће бити бруке.

И комшије одоше у страну да се саветују шта да раде.

Док су се они саветовали Србин оде негде из куће — Немац је после причао да је био код комшије Енглеза — и после неколико минута врати се са неким буренцетом, које унесе у свој стан и тамо се затвори.

Аустријанац који је то гледао, познаде да је буренце пуно барута, зграну се и одлете комшијама да им јави: како је онај лудак Србин унео у кућу барут, да ће га запалити и да ће бацити целу кућу у ваздух.

Комшије, које су таман биле решиле да Србина умоле да попусти а да му зато обећају да се код Аустријанца заузму те да му овај да неке накнаде за узету одају, полете да виде шта је, погледају кроз Србинове прозоре и имају шта видети: Србин наместио буре с барутом на сред собе, сео на њега, метуо лулу у зубе а оцилом креше да је запали.

— Ама шта радиш то ако Бога знаш? дрекнуше сви.

— Радим у мом стану шта хоћу.

— Ама одлетећеш у ваздух, будало једна!

— Шта вас се тиче.

— Ама како шта нас се тиче! И ми ћемо с тобом.

— Кад ви не марите за мене не марим ни ја за вас.

— Ама како не маримо човече божији! Немој да си луд. Изађи овамо да се разговарамо као људи.

— Јок. Натерајте Швабу да врати што је моје па ћу изаћи.

— Ама изађи па да ствар решимо на тенане.

— Уредите прво па ћу изаћи.

— Ама одлетећемо сви у ваздух несретниче.

— Шта ме се тиче! Ако ми Шваба не врати моју одају ја иначе немам куда излазити. Боље ми је да излетим и овако, него да црknем овако затворен.

— А ми несретниче ?

— Ви ? Ви у тјело мамино.

— Хо људи што је лудо. Направиће нам несрећу. Ено га истреса лулу! кукне Француз.

— Ах Србо, да ми је да изађеш, измесио би те па да не ваљаш ни Богу ни људима, сикне сав блед Немац.

А Србин седи на буренцету, пуни лулу и креше оцилом, а варнице скачу на све стране и падају око бурета, кроз чије саставке испада с времена на време по које зрно барута.

— Ама зови га ти комшија Рус; зови га, зар не видиш да ће мо да пропаднемо! вречи Француз скачући с ноге на ногу.

Рус закуца на прозор,

— Чујеш бањушка !

— Чујем.

— Изађи да ти кажем.

— Батали.

— Ама изађи, не бој се!

— Јок.

— Ама изађи па ако ти не учине по вољи, ти се опет врати. Ласно ти је увек погинути.

— Ј'ој да ће да изађе! шапну Аустријанац и Немац, а стегли песнице и зубе. Кожу би му одрали. —

И ми велимо: ако изађе тешко њему. А изаћи ће лудак: изаћи ће јер ће га Бањушка, за љубав Француза који му сваки час узајмљује новце измамити. Видећете.

Српско-бугарски споразум

Београдски дописник софиске „Камбане" дознаје из службених српских кругова, да је за време последњег бављења кнеза Ферди нанда у Петрограду, руска влада саветовала кнезу *српско-бугарски споразум на основи економских концесија, једном речи с поновним царинским савезом.*

По свему изгледа да су преговори почети преко руских посланика у Софији и Београду. У својим захтевима Србија ће тражити за своје производе слободан пролаз на бугарска приморска пристаништа с најнижом тарифом.

Тим новим споразумом Русија хоће да олакша тешку судбину Србије и да унесе нову струју у тако наоблачено политичко небо у Европи. У замену за то Русија је обећала своју помоћ у Цариграду и Европи за признање бугарске независности. У политичким и службеним круговима верују, да ће започети преговори довести до повољних резултата.

Велеиздајнички процес у Загребу

(Оригинални извештај „Правди")

Шпијунажа

21 фебруар

Загреб, варош мила и пријатна, укусна и кокетна постаје прави пакао због шпијуна, који су се накотили као црви. Па од професионалних човек и не трпи и не страда, толико колико од ових „добровољних". Јуче је међу слушаоцима Волтер, који је као и сваки други поштен човек био индигниран држањем суда и радом у њему, па је то и казао онима око себе. То је чуо и његов школски друг млађи син озлоглашеног *Франка*, те га је одмах денунцирао, и др. Волтер је био још истог дана ухапшен. Данас у судници извештач симпатичног „Pokreta" органа хрватских коалиционаша, г. Вилдер умотривши и старијега Франковог сина кога зову због његове ружноће, душевне и телесне, „Хадес" (пакао), упозорио је публику: да се чува од „патриотских шпијуна", јер су они много опаснији од професионалних. Тај је апел направио сензацију, „Хадес" се склонио.

Продужење испита над Адамом

Данас се наставило испитивање Адама и то на исти начин као и јуче, да то већ постаје права пародија на правосуђе. Председник је усвојио као тачну апсурдну поставку држ. тужиоца: да је српски народ велеиздајник, па је услед протеста ту велеиздају свео само на самосталну странку. Према томе, он сад не тражи елементе, који би утврђивали дело велеиздаје, него само тражи учиниоце, и везе између оптужених и дела велеиздаје, као да је ово већ потпуно доказано и утврђено. Зато се и цео интерогатоар састоји у томе: јесте ви Србин? јесте ли самосталац? јесте ли род Светозару Прибићевићу? јесте ли се виђали с њим? и т. п.

Јутрос је председник питао Адама:

Је ли Вам познато (sic) да су певали химну Краља Петра? Како „познато"? Ко да је певао? Какву химну? Ништа се то не објашњује, него поставља таква генерална и неодређена питања, да оптужени не зна с кога краја да почне одговарати и не зна на шта се иде оваквим питањима. Зато је и одговорио: не само да није то слушао, него он зна да у [illegible] ни Србије нема своје химне. У публици смех!

Председник прогута, па пита даље не мање глупо: Знате ли ко је растурао **слике** краља Петра, тробојке, чутуре са српским грбом, чаше с патриотским натписима и т. д? Адам одговара: да не зна ни да су такве ствари парочито „растуране", нити зна, ко их је растурао, нити пак да је то забрањено, а нарочито да би то била велеиздајничка радња. Председник му вели: Ви се истина, за све то не оптужујете лично, али су многи због тога окривљени, с којима сте Ви у вези, *па се закључује да сте и Ви као и они.*

У публици урнебес !

Ни у офенбаховим оперетама тога нема !

Затим пита председник: јесте ли ви у друштву с Томом Орешчанином основали „Српски Соко"? а Адам одговара: не само с Томом него са много њих смо основали „Српски Соко" у мом месту. А зашто? Зато, што такве дружине оснивају и Чеси и Хрвати и сви словенски народи у монархији, па им се то не забрањује. И нама је власт одобрила то удружење. Њему је циљ: телесно развијање код чланова.

Државни тужилац фалсификатор

Сад председник поставља питање према држ. тужби: шта значи оно писмо Ђуре Цревара Томи у коме се каже: „да Адам треба да се чува те да не открије прави значај друштва „Сокола" и осталих културних установа"?

Адам тражи да се то писмо прочита у оригиналу цело.

Председник даје 5 минута одмора ради саветовања и кад се суд враћа, председник чита писмо *преписано* латиницом. Браниоци траже да се прочита оригинал, али ни председник нити ико од судија не зна читати ћирилицу. Зато дају на читање самом оптуженом Адаму.

У општте се примећава да председник и Акурти не знају ни „хрватскога" а камо ли „српскога" језика, јер као што се зна, ови аустријанци врло често, просто малтретирају српски језик, бркајући падеже и сакатећи синтаксу, па то називају „хрватским". И председник и Акурти говоре највише немачки и у суду.

Кад је Адам прочитао пом. писмо, цео суд и публика су могли констатовати: да тога пасуса, па ни саме мисли ни што слично у том писму нема, што је међутим наведено у тужби, као да је тобож из писма изваћено!

То је произвело прави скандал!

После оваквог фалсификата ухваћеног овако јавно, сви странци сматрају овај процес као окончан. „Оптуженима" више не суди суд, него прости егзекутори, који имају грубу силу и хоће да упропасте из политичких побуда 53 живота.

Приметило се: да што се суд више брука, све строжије поступа са окривљеним Адамом. Сад жандар не допушта да му адвокати прилазе за време одмора! s.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

С црногорске границе

Загребском „Обзору" пишу из Бока: Црногорски топови који су окренути према Херцеговини, други према Спичу. На њима је талијанска марка: Венеза. На Цетињу је више официра талијанских и руских, који управљају артиљеријом. Ових је дана овуда прошао и један талијански капетан. Имао је туристичке погавице, ишао је на Цетиње бајаги ради зимског спорта! Црногорска је војска на граници те једва чека час да букне рат, па погинули или остали. Неће бити по томе чудо, ако се чете сукобе и пре но што буде проглашен формални рат. Данашње стање не може дуго потрајати.

Дневне вести

Измењена нота српска. Како из Париза јављају, енглески краљ Едвард отпутовао је отуда у Бијариц тек у недељу 22. ов. мес. За то је време француски министар спољних послова Пишон упознао краља Едварда с новим изменама, које су у Петрограду учињене у нацрту српске ноте. *Најважнија од тих измена тиче се обећања о распуштању резервиста.* што Аустро-Угарска сматра као предуслов да ступи у преговоре.

Схватање у Немачкој. „Франкфуртске Новине" саопштавају из Берлина телеграм у ком се вели: Одговор Србије на помирљиви корак Аустро-Угарске (Форгачева мисија) биће пробни камен за њену добру часну вољу. Што је Аустро Угарска прва пошла путем споразума, то ће код свих истинских љубитеља мира изазвати задовољство и *Србији отежати да истраје на досадашњем гледишту.* Форгач је свој предлог изнео у пријатељском тону, а не у форми ултиматума. *Ако Србија не пристане онда ће и силе, које су до сада указивале Србији симпатије, знати на чему су.*

Посетио га. Г. Др Милановић министар спољних послова, посетио је синоћ у руској амбасади г. Сергијева царско-руског посланика и код њега се подуже задржао.

Примљен закон. У прошлој скупштинској седници примљен је у начелу и на првом гласању закон, о грађењу железничке пруге Осипаоница — Пожаревац са нормалним колосеком.

„Ехо де Пари" саопштава из Петрограда да је аустро-угарски посланик гроф Берхтолд, од како је почела балканска криза, сад први пут ступио у непосредну везу с руским министром спољних послова Извољским. Он је на име лично предао Извољском потврду пријема руске ноте Србији. Разговор је текао повољно и *изгледа да супротности нису више непомирљиве.*

Бугарски добровољци. Софиска „Камбана" јавља, да су у Старој Загори, од како се чуло да ће настати рат између Србије и Аустрије *стотине старозагорских омладинаца решили да се упишу у српске добровољце.*

Форгачева посета. Јуче је Форгач посетио руског посланика Сергијева. Посета је трајала свега петнаест минута.

Уважена оставка. Господин Здравку Здравковићу чиновнику Управе Фондова уважена је оставка, коју је поднео на државну службу. Господин Здравковић је изабран за вишег чиновника Београдске Задруге. Сви бољи и способнији чиновници управини напуштају је и одлазе у приватне заводе, тако, да ће једног дана остати управа на Милована и Стејскалу и тада ће министарство привреде моћи слободно ударити кључ у ону кућетину, која ће још само по имену постојати као модерна установа.

Одговор „Одјеку." Одговор на јучерашњи чланак „Одјеков", у коме замера „Правди" и „Политици" на њиховом држању према данашњој влади, доносимо у сутрашњем броју.

Дахилук. Од Ђуре Мајсторовића трговца из Сопота, добили смо јуче по подне овај телеграм:

„Данас добих позив општине ропочевачке и одох у Ропчево. У пола један сат председник ме без саслушања у хапси а у два сата изрече пресуду и казни са 3 дана затвора. Био сам сат и по у затвору без саслушања. Питајте надлежне да ли ово може да буде?"

Молимо окр. начелника да види у чему је ствар.

Из дирекције. Наредбом железничке дирекције постављени су:

Г. Венко Павловић чиновник приправник, за својег[ај]ног чиновника IX кл. у багрданској станици;

Г. Илија Костић саобраћајни званичник за сталног саобраћајног званичника у дирекцији; и

Уважена је оставка Јовану Јелисавчићу саобраћајном чиновнику у Раљи, због одслужења свога рока у сталном кадру.

Нетачна вест. Многи листови саопштили су јуче да је стигао одговор од руске владе. Ми смо се синоћ известили у министарству спољних послова, које демантује те гласове као неистините.

Биће пенсионисан. Један од осумњичених официра у шпијунској афери, за кога се утврдило само то, да је имао материјалне везе са Милером и никакве друге, биће пенсионисан.

Тајна конвенција. Све је вероватнија верзија, да између Аустрије и Румуније постоји тајна конвенција, Њоме се сада објашњава зашто Румунија није допустила провоз наших коња кроз Румунију, докле је допустила провоз ратног материјала за Бугарску.

Из болнице. У „Правди" од 21. ов. мес. саопштено је да је министар унутр. дела одредио комисију да извиди неке злоупотребе у хируршком и гинеколошком одељењу Држ. Болнице. Ова је вест нетачна у толико што та комисија није одређена за хируршко него само за гинеколошко одељење.

Родитељима на знање. Дечје забавиште за квартпалилулски, којим управља Емилија Јовановићева, преселило се из Мађедонске улице у нову просеченој Јанићевој улици број 10 преко пута „Трговачке Академије".

Поновни упис наставиће се од 1. марта.

Редован саобраћај. Од данас на ваљевској прузи радиће воз сваки дан у *оба правца*, што до сада није било јер је једнога дана ишао воз до Ваљева а други дан се враћао.

Ово је дирекција учинила зато, што је пруга доведена у потпуно исправно стање, и зато, да задовољи трговачке *захтеве* у Ваљеву и околини.

Рањен. Прекјуче је тешко рањен из пушке председник општине бадњевачке. Пада у очи да се у оном крају врло често дешавају кражје па и убијства а полиција их не проналази.

Први брод. Данас је отпутовао први брод Српског Бродарског Друштва за Смедерево и Дубравицу и обратно, — пошто је Дунав чист и нема више сметњи за пловидбу.

Пожари. Ноћас су запаљени димњаци на кући Београдске Задруге где је „Земаљска Банка" на кући г. Николе Пашића министра, на Теразијама и на згради Хаџи Поповићевог имања. Сви су пожари угушени јер је пожарна чета имала времена да на сваки пожар стигне и да га локализује,

Опадање воде. Према накнадним извештајима, *Морава* је јуче опала са пола метра. Исто тако и *Нишава Тимок* се све више шири а тако исто и *Млава*, која је равнице богатога *Стига* поплавила.

Промовисани. Миливоје и Светозар браћа Цермановић промовисани су ових дана на бечком универзитету за докторе целокупног лекарства.

Покушај тровања. Загорка, жена Петра Крајиновића електротехничара код Вајферта, јуче у подне покушала је да се отрује испивши једну чашу салц-гајса. Тровала се зато, што је њен муж Петар у недељу после подне изашао у *варош без ње.* Указана јој је одмах лекарска помоћ и пренета је у болницу на лечење.

Само три дана. Свакоме је познато да је о *Шерлоку Холмсу*, издата књига и распростра широм целога света.

Како се сада и оригиналан живот и рад приказује у биоскоп позоришту код „*Такова*" од данас па до 25. ов. месеца свако веће, то није потребно већих реклама, већ препоручујемо свакоме да треба да види.

У програму су још 5. тачака из природе и шаљиве и 2. тачке (драме) „*Разносачева књи*" и „*Љубавни напитак,*" врло интересантне а досад невиђене у Београду.

Грађанска Касина. У суботу 28 ов. м. даваће се касинско вече за чланове и њихове породице. Гости из Београда не могу се доводити а са стране само по нарочитој дозволи управе. Моле се чланови да младо летње синове не доводе на забаве. Улазница за самце 1.50 дин за породице 1 динар од особе. Свираће војна музика, почетак у 9 часова увече.

Нађен мртав. Милан Мијаиловић одборник општине пеличевачке у округу крагујевачком, нађен је јуче мртав на пругу из Чачка за Крагујевац. Истрагом и секцијом утврђено је, да је Милану враћајући се из Чачка са воловима и санкама, угинуо један во, *а он се сам упрегао са* другим волом и вукао по снегу саонице, и том приликом подлегао мани срца, од које је патио.

Друштво „Савинац." Друштво „Савинац" за међусобно потпомагање у случају смрти и болести, позива врачарце и савинчане на упис у ово друштво. Друштво стоји под покровитељством г. митрополита.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(183

XXXVIII

Први љубавник

Тај човек био је гроф од Маљавка.

— Човек кога она љуби! прошапта калуђер. Он одлази срећан, блажене душе; а ја, бедник, ја!....

Дуго се Панигарола борио са својим болом од љубоморе, као да га је сад први пут осетио.

Најзад, можда после једног часа, коју одлучно вратима.

У тренутку кад хтеде да закуца врата се поново отворише.

Панигарола је имао само толико времена да се прибије уза зид.

Опет изађе неки човек и брзо се изгуби у мраку. Ово је сад био маршал од Данвила.

Калуђер га не познаде. Можда није ни обратио пажњу на то да је после једнога човека од Алисе изашао други.

Он силно одгурну врата у тренутку кад су се хтела затворити уђе благо.

Стара Лаура, која је испратила Хенрија није била жена која се да уплашити. На први поглед она познаде Панигаролу и осмехну се.

— Ћути! рече калуђер ухвативши је за руку.

И убеђен да служавка неће покушати ништа против њега, он пође право у кућу.

После одласка маршалова Алиса савладана стидом и очајањем беше пала на колена јаукнувши: „Ко ће ме спасти из овог бездна срама!..."

Панигарола чу ове очајничке речи, отвори врата и одговори:

— Ја!...

Алиса скочи пренеражена, преплашена овом изненадном појавом. У истом тренутку она познаде маркиза Пани-Гаролу, свога првог љубавника. Њена прва помисао — помисао која јој прође кроз мозак као муња — била је да се калуђер предомислио од њиховог последњег састанка и да се можда сажалио!... можда је узео од Катарине Медичијеве оно страшно писмо!... можда јој је донео то писмо!

Она савлада своје узбуђење и рече благо:

— Ви Клементе!... Ви овде!... Чули сте шта сам казала, јел'те?... Појмили сте моје очајање... Она строгост коју сте према мени показали у цркви промењена се у сажаљење, јел'те? Ах! Клементе, ако има човека који ме може спасти од мене саме и од других, то сте заиста ви!

Док је она то говорила Панигарола је био ушао и затворио за собом врата. Слушао је хладан, леден, непомичан.

Па онда упита:

— Ко је онај човек што је изишао одавде?

Један неприметан победнички осмех појави се у очима Алисиним; калуђер је био љубоморан, волео ју је још! дакле она је и мала утицаја над њим!

Она му се нагло приближи.

— Тај човек ме је најстрашније понизио, рече она.

— Његово име?

— Маршал од Данвила! одговори без узтезања Алиса.

— Један од ваших љубавника? рече он са бесним осмехом.

Она уздахну и склопи руке:

— Клементе, рече она, будите племенити... иначе нећу појмити ваше присуство овде под мојим кровом..

Он учини један жесток покрет јер осети да је љубомора опет почела да га савлађује, и употреби сву снагу да одстрани од себе питање да дозна шта је Данвил радио у кући Алисиној.

Посматрао ју је усхићен, очајан... Она му је изгледала лепша но икад.

— Клементе, рече она охрабрена и узе га за руку, Клементе, ви сте се дакле вратили к мени... Хтели сте да видите моју несрећу... она је страшна... Знате ли зашто је маршал од Данвила долазио к мени?..

Очи калуђерове замутише се. При додиру њене топле, меке руке његова се страст распали.

И не слушајући шта је Алиса говорила, он прошапта:

— Дошао сам са једним предлогом.

— Са предлогом? рече она следивши се одједном.

Калуђер се замисли.

Хтео је да каже ове речи:

— Будите моја још једанпут па ћу вам вратити писмо!

Те су речи звониле по његовој глави, али се он не усуди да их изговори. Да ли га је стид задржавао? Или је увиђао како је гнусна та понуда?

Панигарола је осећао да и душом и телом пропада Алиси и да је његово бегство у манастир био само узалудни покушај да се спасе! Није он желео само једну ноћ љубави...

Он је хтео целу љубав Алисину!...

— Предлог? понови Алиса. Какав предлог? Говорите...

— Зар сам рекао предлог? промуца калуђер. Опростите, веома сам збуњен.. Хтео бих нешто да вам кажем... ја сам веома несрећан, Алиса!

Једна изненадна мисао осветли ноћ његове љубави и постаде за њега као нека звезда водиља.

Лице му доби мирнији израз. Збуњености сасвим нестаде.

— Алиса, видео сам наше дете... видео сам га данас.

(наставиће се)

РАЗГОВОР СА БОРЂЕМ ХРИСТИЋ-ОБРЕНОВИЋЕМ

— Историја једног „претендента“ —

(наставак)

— А та је?

— Е, то ћете дознати тек ако будете показали добру вољу да се одазовете жељама које ћу вам ја овде изложити — одговори непознати.

— Па лепо, да чујем шта се то од мене тражи, кад већ не смем одмах знати личност, која нешто од мене тражи — пристадох ја на предлог непознатог, који је заголицао моју радозналост. Понудих га да седне што он без великог женирања учини. И ја седох.

— Шта ли хоће овај човек? размишљао сам док је он вадио кутију са српским цигаретама, које ми галантно понуди. Можда ће ми његова посета нешто донети а ја сам као што рекох био у великој неприлици а нарочито у тренутку његове посете.

— Ствар, о којој желим са вама разговарати, деликатне је природе. Ма да немам разлога сумњати у вашу дискрецност, ипак ми већете замерити што вам на њу морам обратити пажњу — отпоче непознати.

— Ја вам је гарантујем, унапред верујући у искреност побуда, које су изазвале вашу посету.

— Лепо! Задовољан сам. Само ћете ме извинити што вам морам, пре но што бих прешао на главну ствар, поставити неколико питања, која су вама потребна саме ствари ради.

— Изволите их само ставити — рекох већ нестрпљив овим уводом непознатог.

— Дакле — поче странац у каквим односима стојите у овом тренутку са својом мајком и својом фамилијом.

Ја бејах изненађен овим отвореним и дрским питањем.

— Ко је овај човек и са каквим правом он мени ставља оваква питања, која задиру у мој приватан породичан живот — сену ми кроз главу.

Непознати беше приметио утисак, који су на мене оставиле његове речи, с тога и не сачекавши мој одговор брзо настави:

— Ја видим, да се ви чудите овоме моме питању. Вас чак, како ми изгледа, оно и женира. То је разумљиво, али када будете сазнали циљ моје посете, ви ћете увидети потребу овог питања. Да би колико толико задобио ваше поверење, морам вам изјавити две ствари: прво, да од успеха моје мисије ви можете имати велике материјалне користи и друго, да мени није непознат ваш садашњи положај, који вам задаје много бриге. Не успем ли пак у својој мисији, ви никакве штете нећете претрпети. Ви ми морате веровати и бити искрен јер без тога никаквог споразума између нас не би могло бити.

— Ви од мене тражите да вам верујем и да будем према вама искрен. Па, добро. Ја ћу се прво одазвати вашој другој жељи — бићу искрен. Пре свега, ваша тајанственост и неодређеност мене зачуђава и даје ми права да и сам од вас затражим више искрености и одређености, а после, да ли би се ви у моме положају могли тако лако, без резерве поверити једном сасвим непознатом човеку, и то човеку, који би вам стављао онакво питање какво сте ви мени стављали — одговорих ја.

— Ваша је резерва потпуно разумљива, али не и оправдана. Питање, које сам вам ставио као и питања, која ћу вам ставити, ма да на први мах изгледају дискретна, она то у ствари нису. Нека вас то ништа не зачуђава. Ја ћу вам ово што рекох одмах и објаснити. Ваш приватан живот и породични односи нису у оној мери дискретни у којој су код обичних људи. Сам ваш положај заинтересовао је широке масе и данас није ништа необично читати у новинама ваше чисто породичне ствари. Да није мени потребно, да баш из ваших уста чујем о поремећеним добрим односима између вас и ваше мајке, ја бих се задовољио оним што сам у новинама прочитао о тим односима и оним што сам сазнао из поузданих извора, који мени стоје на расположењу.

(наставиће се)

Афера Манојловић—Петровић

писмо Панте Манојловића

Господ Директоре,

У 51 бр. Вашег цењеног листа Ви сте указали гостопримство г. Андри Петровићу, благ. мин. финансија за једну изјаву која стоји у непосредној вези са познатим нашим спором, а нарочито његовим завршетком у првостепеном суду за град Београд 14. ов. м.

С обзиром на конфузности и субјективних закључака, којима је испуњена ова изјава г. Петровића, ја се не бих на њу осврнао. Али, како г. Андра, са провидном тенденцијом, нетачно и непотпуно износи ток и прекинуће испитивања по његовој тужби против мене, с једне, и по мојој тужби против њега, с друге стране, — ја Вас, г. директоре, молим да ми дозволите, да у име исправке свих нетачности и непотпуности у наведеној изјави г. Петровића, преко Вашег цењеног листа, публикујем следеће:

I. По тужби г. Андре Петровића против мене, вођена је истрага од 2. децембра 1906. до 30. марта 1907. год., дакле пуна 4 месеца. А за ово време исцрпно се испитују и много завршење ствари.

Резултат ове истраге довео је до тога, да је против мене прекинуто испитивање које је суд одобрио, одлуком својом од 9. априла 1907. год. Бр. 14557 са оваквом констатацијом.

1. „Да се дело краће утврђује *једино* изјавом Андре Петровића:“ и

2. „Да нема никаква доказа ни основа подозрења, да је учинилац овог дела оптужени г. Манојловић; јер сви основи изнети, истрагом обеснажени су и отпали“.....

II. По мојој тужби против г. Петровића за клевету, коју сам поднео власти 4. децембра 1906 год. (дакле напоредо са његовом тужбом а не „после годину дана,“ као што он тврди), предузето је испитивање против г. Петровића одмах чим је са његовом оптужбом свршено на његову штету.

Вођеном истрагом утврђено је, да има казнимог дела, и г. Андра је стављен под суд.

На првом претресу г. Петровић је пуштен испод суђења, јер се није нашло доказа да постоји намера за клевету.

По мојој жалби, у којој сам наглашавао и извесне сведоке, који ће још јаче утврдити намеру г. Петровића за клевету, Касациони Суд поништио је решење првостепеног суда и наредио да се испитају сведоци, на које сам се на крадно позвао, па да онда суд — донесе друго решење.

На основу ових примедаба Касационог Суда, првостепени суд имао је да суди ово дело 14. ов. месеца.

Пре почетка испитивања на овом претресу, на коме су имали дати своје сведоџбе моји 8 сведока, који су за то дошли и у судском ходнику чекали, г. председник суда, по својој званичној дужности, позва нас на „измирење.“ Разуме се да то „измирење“ рече г. председник, мора имати за циљ, да ја одустанем од тужбе ако би ми тужени Андра дао довољно моралне сатисфакције, те на тај начин да се једном сврши и са овим спором.

Овај предлог г. председника усвојисмо у начелу и ми (ја и г. Андра) и наши бранноци. И за изналажење модуса за „измирење,“ који би г. Петровић могао дати и из који бих ја пристао, одмах су отпочела преговарања између наших бранилаца — адвоката пред пленум суда и у присуству г. Андре. Овим преговарањима ја нисам присуствовао. Мени је саопштен готов резултат њихов и ја сам на њ пристао, изјављујући, доиста, да је и *то* недовољно, јер је г. Петровић, безобзирним и неоснованим својим поступцима, као што је и истрага показала, нашао на то, да ме морално упропасти.

Сама пак *изјава*, коју је г. Андра пред судом дао и на основу које сам ја одустао од тужбе и свих тражења по овом предмету, гласи од речи до речи, а без икаква условљавања, овако:

„Да је он, Андра, раније подигао тужбу противу тужиоца Панте и говорио речи за које је оптужен, на основу навода у својој тужби. Али се сада уверио — а то је и истрага показала да је био у **заблуди**“.

Овакву своју изјаву, која је унета и у судски протокол претреса бр. 5246, г. Андра је сам потписао и суд оверио.

И сад, после ових факта ја остављам Вама, г. директоре, и Вашим читаоцима, да дате достојну квалификацију карактера г. Петровића, када он, и поред овако непобитних доказа, има смелости да онако драстично истиче своју част ad hoc и да јавно тврди, како ја поступам „некоректно“ и говорим „неистину“ када редакцијама дајем нотице за публиковање горње његове изјаве у његовом правом значају.

На завршетку дозволите ми, г. Директоре, да кажем још и ово:

Врло је карактеристична лутња г. Петровића поводом тога што је изјава о његовој *заблуди* изашла у јавност. Па да он даде такву изјаву није нагнан апсолутно никаквом силом нити се то може некоме десити пред судом. Њега је без сумње нешто морало да тишти после свега што је видео да је истрага показала. И његов бранилац, који је познат као изврсан правник и савесан адвокат, на сваки начин да је знао шта је ту било најцелисходније за његова клијента па то је и своме клијенту саветовао. И одкуда сада да је г. Петровићу овакав исход неповољан? Ако и то није његова *заблуда*, онда је оно што је и од заблуде горе.

А на оно тенденциозно тврђење, као да сам ја на дату изјаву г. Петровића о његовој заблуди пристао „кроз плач“ и на некакав „оштар прекор суда“, и да га је неко за то молио, имам да кажем, да је то његова пука измишљотина. Међутим он ће вероватно тврдити, да је и то његова заблуда, јер иначе њему ће за ту неистину сваки од присутника тада у суду пљунути у лице.

За све остале претње, што би он урадио и што би на моју част могло бацити и најмању сенку, г. Петровић нека похита да учини ако мисли да ће тиме задовољити своју клеветничку амбицију. Само нека у напред зна, да према њему неће бити тада великодушан па ма он своју *заблуду* крстио и *лудилом*.

Поводом, пак, нових алузија за кашање моје части, које г. Андра чини у последњим својим изјавама, публикованим у „Правди“ и „Малим Журналу“, ја сам се већ решио, да г. Петровића поново изведем пред суд, те да и физички осети последице своје заблуде и необузданости, када на њега морална казна, види се нема никаква дејства.

— Са нарочитим наглашавањем г. Петровић врло често поставља питања: где су његови 10 000 динара? Уочљива али и потпуно излишна питања. — Да г. Петровић није остао и даље на положају благајника после ове афере, несумњиво је да би се и то сазнало. А што је то још и данас остало непознато јавности, г. Андра има да благодари онима који су га задржали а и сада држе на ономе месту и поред деклариране неспособности: за руководиоца државном имовином. — Али ће јарко сунце једног дана ипак показати шта је било са оних државни 10.000 динара — чији *застанак* није утврдила ни једна надлежна власт (ни административна ни рачунска, па ни иследна), а које је, по његовом причању, његов отац „накнадно“ држ. каси, „да би само сину сачувао част, службу и чиновничка права“. —

А да г. Андра ни на који други начин и ни на какву другу своју потребу не би добио од свог оца оволику суму, познато је свакоме ко иоле познаје г. Ристу „Сировицу“ и његову издашност. —

21. фебруара 1909 г.
у Београду

Са особитим поштовањем
П. Манојловић
начел. мин. финанс. у пенз.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

„ Пошта, која је отишла уз обичну жандармериску пратњу, нападнута је између Лороса и Јањине и опљачкане све вредносне пошиљке.

| Пох председништвом руског министра председника Столипина одређена је комисија за реорганизацију министарства марине.

7/ Холандска влада чини припреме за намеснишство за време, док је краљица Вилхелмина у благословеном стању те је спречена да учествује у државним пословима.

§§ У среду се састаје аустријско царевинско веће.

Л Потпредседник угарског сабора Навај, оболео је од запаљења слепог црева.

9в Генерал Штесел, бивши командант порт-артурске тврђаве, који је интериран у Петропавловској тврђави, тешко је оболео. Ударила га је капља и изгубио моћ говора.

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

ЗА ВРЕМЕ ЛУДВИКА XV

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Ове интриге нашле су свој двогуби одјек, један у перу госпође Севиње, други у актима усијане коморе. — 2. септембра 1676 пише госпођа Севиње: Госпођа од Субизе прошла је муњевитом брзином као каква визија; све је опет у колоскеу. У игри је Кванто поново наслонила главу на раме свог пријатеља, чисто као да би тиме хтела рећи: „Стојим боље но икада“. — Али већ 11. септембра ситуација се поново изменила. „Сви су мишљења да је звезда госпође Монтеспанове почела бледити. Ту су сузе, јавна брига, извештачене веселости, мрштење, једном речи, моја се љубав примиче крају. Једни дрхте, други ликују. Једни вели да остане по старом, већина је пак за промену декорације. живи се у очекивању једне кризе, према мишљењу видовитих духова“. — „Свак је уверен да се љубав краљева угасила — читамо у једном писму од 30. септембра — и да се госпођа Монтеспанова колеба између последица, које је донео повраћај удварања, опасности да се мало ради и страховања да су очи окренуте на другу страну.

Осим тога с пријатељством није још ни мало свршена ствар, толика лепота и толики понос не могу се потиснути на друго место. Суревњивост је врло ж ва. Па ипак да ли је кад год могла спречити што? — Најзад 15. октобра 1676: „Да ли би се Кванто на Ускрс оне године, кад се вратила у Париз, решила на резигнацију, да није у немиру, у коме се сада налази; то би била мудра одлука, али је иак људска слабост и сувише велика; хоће се да се обезбеде лепи остаци, али таква штедња пре сироти но што богати“. — На место госпође од Субиза дошла је од Лидра.

Наставиће се.)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Шпијуни

Тако се зове вечерашњи први комад у Браниноме Позоришту код „Коларца.“ Други је омиљена сцена: „да те преслишам српску историју!“... Посета свако вече огромна. —

ТЕЛЕГРАМИ

Загреб. Старчевићеви легионари напали су и ранили посланике: Бањанина, Прибићевића и Супила. Узрок нападу је, што је Супило у Фијуми наредио да се уврреди посланик Влаховић због ношења значке легионарске.

Цетиње. Званичне новине доносе комунике: да је руски отправник послова на Цетињу, 3. марта по новом календару предао влади копију ноте, коју је Извољски упутно српској влади са познатим саветима.

Париз. „Хавас“ има вест из Цариграда, да је Порта на захтев француског амбасадора допустила провоз за Србију преко Солуна 15 тона динамита намењеног за бакарне мајдане у Србији.

Главни овлашћени продавац за Београд, г. Исак Ешкенази мењач од данас продаваће све монополисане артикле, као: менице, марке таксене и поштанске и т. д. и даваћу рабат од 5 дин. до 500, два и по од сто, на веће количине два и три четвртине. 106 5—10

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

НОВА РОБА — изврсне

Сваки дан

свежег „Тај Бутера“ и за мешење

Милухрама и Српса Сира

такође за мешење

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљ.-Српског Дворског Лиферанта

Београд — Теразије

Месарска Банка

Исплаћивање почев од данас 25. фебруара ове год. по својим акционим књижицама на име дивиденде за 1908. год. од сваке акције по:

Динара 6. у сребру

Једновремено издаваће сваком акционару у замену за акционе књижице сталне акције.

25. фебруара 1909. г.
у Београду.

Управа
Месарске Банке

25 1—3

Млеко са АДЕ ЦИГАНЛИЈЕ

под надзором нарочитог ветеринара

равномерно се од 1. Марта о. г. по Београду. — Литар 0·30 п. д. — У флашама 0·35 п. д. — Прима се сатн дописивањем до 28. Фебруара са тачном адресом и потребном количином млека, на адресу:

ЧУКАРИЧКИ МЛЕКАРНИК

Београд — Чукарица

98 5—10

Кафана

„Царица Милица“

на Зеленом Венцу

издаје се одмах под кирију.

Упитати сопственика.

Сима К. Наумовић
месар

105 5—5

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић,“ Бранкова ул. бр. 16. Такође јављам г.г. кафеџијама и хотелијерима да имам на продају готових **јеловника.**

8—10.000 хиљада хектара под гором

Управа манастира Манасије по одобрењу Господина Министра Просвете и Црквених Послова од 12. ов. мес. Цбр. 320. држаће другу оферталну лицитацију у канцеларији Духовног Суда епархије београдске *на дан 2. априла 1909. год.* за давање у експлоатацију шуме манастира Манасије у срезу деспотовачком.

Гора је у главноме букова, разне старости, употребљива за грађу и гориво.

Оферти се могу поднети раније, а и истог дана до 12 часова у подне, а отвориће се означеног дана у 4 часа по подне, у присуству нарочито изабране комисије. Отварању оферата могу бити присутни и оференти.

Лицитација ће важити, кад је одобри Господин Министар Просвете и Црквених Послова.

Сва остала обавештења и услове, могу интересовани добити, како у црквеном одељењу министарства просвете понедељником, средом и петком од 11—12 часова пре подне, тако и сваког дана у Духовном Суду епархије београдске и код старешине манастира Манасије. 240 4—5

СРПСКО ДРУШТВО ЦРВЕНОГ КРСТА

на свом лутријском жребу добило је

Дин. 2,000.000 у злату

„ 1,000.000 „ „

Депоновано је код Народне Банке као гарантни фонд за исплату згодитака и амортизације *„Лозова Црвеног Крста“*.

У случају рата и за случај мораторије, Лозови Црвеног Крста извлачиће се и исплаћиваће се и у случају ако Србија загази у рат и прогласи мораторијум, јер је за тај случај предвиђен нарочити фонд од **1.000.000 динара у злату**, поред осталих великих фондова.

Зато Родољубиво купујте наше *Лозове Црвеног Крста*, уложен новац не губите већ помажете нашу хуману ствар и можете само добити.

ЧЕТИРИ ИЗВЛАЧЕЊА ГОДИШЊЕ

Јануара, Априла, Јула и Октобра

Идуће вучење Априла, главни згодитак 150.000
други „ 15.000
10 згодитака по 1000 10.000
20 „ „ 200 4.000
100 „ „ 50 5.000
900 „ Аморт. 22 19.800

Ко упутницом новац пошаље дин. 22·50. Доплатом 23 динара Даје се и на 12-то месечну отплату по 2 дин. месечно и 1 динар од лоза једаред за свагда на име уписнине и поштарине с правом на игру. Новац се шаље искључиво 265 2—10

Повереницима припада за њихово заузимање 1 динар од лоза, а то је од уписнине — поштарине.

Главном заступнику

Живку Петровићу

Београд — Кнез Михајлова 33.

Дунавски Кредитни Завод

Позива све своје акционаре да положе заостале недељне уплате, иначе ће би претрпели последице чл. 10 заводских правила, јер ће им се акције поништити.

Управни Одбор

НА ЗНАЊЕ

Као и сваке године тако и ове у пивницу хотеља „Такова“, „Лондона“ и „Орача“ одточено се точити

Салватор пиво

из пиваре Мих. Ј. Косовљанина из Јагодине 22. ов. мца па за врат ко време што се доставља и. публици ради знања.

Стоваришше Јагод. Пиваре

97 5—5

У винограду пок. Краља Александра у Смедереву има на продају

1) Резнице америчких лоза — за подлогу:

а) Рупестрис дп лот I класе 15 дин 1000 ком.; II класе 10 дин.
б) Рипарија Портолис I „ 15 „ 1000 „ ; II „ 10 „

2) Резнице домаће лозе за калемљење — калем грањчице

а) Хамбург и малага по 50 динара 1000 комада;
б) Све остале сорте „ 10 „ 1000 „ „ ;

3) Калем са жилама:

а) Хамбург и малага по 50 динара 100 комада;
б) Све остале сорте „ 30 „ „ 100 „ „

При наруџбини треба послати унапред половину вредности.

Ради наруџбине обратити се **Управи винограда у Смедереву.**

122 1—2

ОТМЕНИ МОДЕ-САЛОН

СОФИЈЕ ШВАРЦ

Љубичина ул. бр. 11 преко пута Беогр. Трговачке Банке

Добио је за пролетну моду нове модерне дуплуше из Француске и Швајцарске.

Израђује све врсте тоалета од скромне до најфинније врсте.

Сем мојих идеја, стоје муштеријама на расположењу велика светска базара.

Преглед мога великог стоваришта дуплуша, шнирова и свега осталог материјала свакој је даме слободан.

Тоалете могу се и укупно са материјом поручивати.

Поверење муштерија самом задобија тачним извршењем по рубрика, лепотом и елеганцијом кроја, тачном израдом, модерним и финим дуплушом и шпарглама уобичајеним укусом.

Особита се пажња поклања поруџбинама из унутрашњости. Мера се узима по моме нарочитом упутству.

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА

најбољи алкални киселљак

Награђен највећом наградом „Grand Prix“ у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим изворм, при чему се не губи ни најмање угљене киселине нити вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стоваришше код

г.г. Глише Андрејевића и Брата

Варош-Капија — Телефон бр. 282.

Поруџбине из Србије и иностранства прима и одмах извршује

Аранђеловачка Конзорција

Краљ. Срп. Двор. лиферанти

Аранђеловац. 9 60

„НЬУ-ЈОРК“

ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

Председник: Darwin P. Kinpsley

— 64. Билансија Највеће Осигуравајуће Друштво на свету.

Призната актива	франака у злату	2,888.000.000
Целокупни приход у 1908 години преко		530,000.000
Математична резерва		2.379,000.000
Резерва за дивиденду		416,000.000
Нова осигурања у 1908 години		722,000.000
Мешовита осигурања у снази преко		3.116,000.000
Сва осигурања у снази		10.331,000.000

Дивиденда која је платљива 1909. год. износи фран. у зл. 39,402.056 противу фран. у зл. 2.136.362 која је исплаћена 1908. године.

Ово је највећа дивиденда коју је друштво до сад исплатило.

Годишња дивиденда, платљива 1909. г. на полице издате у 1907. на фран. у злату 10.000.

Осигурање на случај смрти				Ограничено осигурање на 20 г.				Мешовито осигурање на 20 г.			
старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909. г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије
25	247.00	3540	14.8	25	378.00	4720	125	25	52700	6880	13 0
40	373.00	540	14.7	40	488.00	6610	135	40	57100	7930	13 9
55	650.00	10070	15.5	55	715.00	10740	15 00	55	73600	11200	15 2

64-та детаљна билансија шаље се на захтев и она садржава све трансакције у току 1908 г.

Дирекција друштва „Ньу-Јорка“ за Краљ. Србију.

103 3 12

БЕОГРАД, Кнежев Споменик бр

Моме милом супругу

† ПЕРИ СОТИРОВИЋУ

кафеџији „Позоришне Кафане“

Данашњу четрдесетодневни парастос у цркви Св. Николе на Новом гробљу у 9 и по часова пре подне у среду 25. фебруара 1909. год.

Молим познанике, пријатеље и сроднике моје и мог Пере да учествују на овом тужном помену.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Супруга: *Цана П. Сотировић*, кћи: *Дара.*

Наша добра и незаборављена

† МАРИЦА

удова пок. Луке Милетића быв. предузимача из Ужица

преминула је после дуже болести 23 њег текућег месеца у 62 ој години своје, а сахрањена 24 ог овог месеца у гробљу ужичком.

Извештавајући о овој нашој жалости покојничине и наше пријатеље и познанике, сматрамо за дужност најавити нашу пуну захвалност свима онима који нам лично или писмено својим суделовањем у жалости тугу убламшше.

25. Фебруара 1909. год. у Ужицу.

ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦА:

кћи: *Милева П Савића*, унуци: *Даница*, зет: *Милан Вуковић* поћички поручник, праунук *Богољуб.*

117 1—3

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1·50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | СРЕДА 25 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 56. | Телефон 821.

Садржина српске ноте

„Нова Слободна Преса" саопштава из аутентичног извора да садржина српске ноте гласи овако:

Србија поверава одбрану својих интереса Русији и пријатељским силама.

Србија не тражи ништа од Аустро-Угарске.

Српска влада, верна Скупштинској резолуцији не одриче се својих захтева.

Уз пркос оваквом саставу ноте — вели „Нова Сл. Преса" — у Београду се верује да ће се опасност рата моћи избећи.

Пред питањем: бити ил' не бити?

I.

ОДГОВОР „ОДЈЕКУ"

У прекјучерашњем свом броју, „Одјек" је донео уводни чланак под насловом *„Не судите брзо"*, у коме је осудио „Правду" и „Политику", због њихова писања поводом тврђења европских гласила: да је српска влада прихватила савет Русије и одустала од тражења територијалних компензација.

„Одјек" налази да је то писање „Правде" и „Политике" било и сувише оштро и да је њиме без стварна разлога и датог повода нанета увреда члановима данашње владе, јер им је тим писањем оспорено не само знање и умење у послу који данас раде, него и сам њихов патриотизам.

Да се је „Одјек" у овом свом чланку задржао само на објективној критици „Правдиног" и „Политикиног" нестрпљења и — како „Одјек" мисли — њихове неумесне наклоности да више верују страним листовима кад нешто категорички тврде, но српској влади кад упорно ћути, ми на то не би реагирали, као што нисмо реагирали ни на чланак „Београдских Новина", које су нам такође замериле што не чекамо мирно док влада проговори, као да би влада потрчала да се похвали, да је урадила оно за што зна да јој се неће одобрити.

Али „Одјек" се није задржао само на томе, него је отишао много даље и, представљајући с једне стране разлоге који су „Правду" и „Политику" руководили да пишу онако како су писали, као једну ситницу, једну „непријатељску лаж", а с друге стране, давши томе писању облик изречене пресуде над владом, употребио је и једно и друго као разлог, да се обрати лично г. Рибникару и мојој маленкости с питањем: по чему вас два новинара смемо да судимо да не само више волимо Србију и српски народ, него да умемо и боље руковати судбином ове земље него њени први државници и најпризнатији јавни радници?

Када бих ја имао ту болесну амбицију да важим као патентирани патриота или као какав велики државник, којих има пуно око редакције „Одјека" и „Дневног Листа", ја бих „Одјеку" могао одговорити врло згодно на ова тако неумесно постављена питања. Ја бих му одговорио овако: „Сматрам да сам већи патриота од све те господе у данашњем кабинету, зато што си ти сам толико година причао о сваком од њих посебице да је и глуп и непоштен и непатриота. Ти си то писао а твоја су људи то јавно говорили и о Н. Пашићу и о Стојану Рибарцу и о др. Миловановићу па и о Стојану Новаковићу, и према томе баш ти немаш права да ме питаш: по чему то ја смем да сумњам у њихов патриотизам и да немам вере у њих и њихов рад кад се он од мене и јавности крије?

Али, као што рекох; ја немам те амбиције да будем „патриота". У земљи у којој се дизање буна, прављење завера, удешавање атентата и убијање владара, од читавих странака па и од Народних Скупштина, квалификује „патриотизмом", у тој земљи паметан и поштен човек клони се назива „патриота" и задовољава се да буде само исправан грађанин, који у границама закона даје цару царево, Богу Божије, а песницу ономе који се маша туђега. Ја дакле немам те амбиције да будем нешто више од исправна грађанина, и према томе није ми ни на ум падало да сумњичећи чланове данашње владе представим себе као нешто више и боље од њих.

Па из чега је онда „Одјек" закључио да има права поставити горње питање?

Из тога што је „Правда", како „Одјек" вели, поверовала „једној непријатељској лажи" и „једној нејасно стилизованој депеши" па на основу тога напала владу као непатриотску и издајничку. „Правда" је на категоричко тврђење великих европских листова: да је српска влада пристала да се одрекне свога захтева о територијалним компензацијама, у два маха упутила влади питање да ли је то, што европски листови саопштавају, истина и тражила одговор, наглашујући да би то било издајство ако би влада заиста од својих захтева одустала.

То, што су велика европска гласила тврдила да је српска влада послушала савет руског посланика, и то тврдила категорички и неколико дана узастопце; то се не може квалификовати као „једна непријатељска лаж" и „једна нејасно стилизована депеша", а још се мање узбуђење, које су та тврђења изазвала код људи који знају како се велики европски листови уређују може назвати, истицањем свог а подцењивањем владиног патриотизма. Када се у европској штампи пет дана категорички тврди да је српска влада прихватила савет руског посланика, а та српска влада ћути као заливена, онда само затупани партизани или у сваком погледу индиферентни новинари могу ћутати и не питати: јел' истина то што се тврди, или није. А кад томе ћутању следује и један онакав комунике, какав је био онај који је наша влада написала и послала редакцијама, па га онда тргла натраг, онда је сваки поштен новинар који правилно схваћа свој позив, имао права да поверује тврђењу европске штампе и да у узбуђењу и оправданој срџби довикне тој влади: „да се одрекла у име Србије српске националне будућности и пристала околишно на анексију Босне и Херцеговине".

Али, ја сам склон веровати да „Одјеку" није била намера да лажно оптужује „Правду" и „Политику" и да је цео његов чланак имао само ту тенденцију: да и г. Рибникару и мени објасни: како не треба да смо нервозни и да треба да поклонимо апсолутну веру данашњој влади, која ће и хтети и умети да одбрани наша општа права. Верујући у то, ја прекидам овде ову донекле личну полемику и прелазим на оно што ми и „Одјек" признаје као моје право, т. ј. да кажем моје мишљење о томе шта нас све може снаћи у овом тешком питању и судбоносном моменту а што ми не да да будем миран и спокојан као писац „Одјекова" чланка и они у „Београдским Новинама."

Гласи са Дрине

— извод из једног писма —

Дрлаче 19. фебруара 1909. г.

Драги Чика.....

„.....Имам да те известим шта се код нас догодило 17. ов. м. Аустријски војници њих петоро, опалили су плотун на нашег једног финансијског стражара, који је био у патроли на стражи оклетачкој. Овај, пошто је на њега плотун за плотуном из пушака обаран, заседне иза бусије, и једног швапског војника на место убије, а њега је — нашег војника — 8 метака ударило, али га ни један није докачио у месо, но само у аљине и све одело избушило. Два метка прошла су кроз саму шајкачу али до главе нису ни закачили, и тако је срећно прошао.

Сад је овамо на граници велика заоштреност, па је сумњиво пролазити поред Дрине, јер се често дешавају оваки сукоби између наших и аустријских војника.

И ако смо близу границе, ми смо ипак кураж, јер се не плашимо и надамо се да ће нас и у рату срећа послужити. Овамо је народ за рат расположен и одушевљен, како се ни замислити не може.

Швапске војске има доста али се *ипак крију, плашљиви су као козе*, и чим спазе једног нашег војника плаше се и бегају, а наочито од комита, па шта више оним тамошњим Србима представљају наше комите, као опасне људе који само кољу и убијају, — ми у колико можемо обавештавамо их да они неће да убијају Србе него Швабе и да хоће да ослободе Србе, а само у том случају, ако се који од Срба покаже кукавица, да ће и њега убити, јер треба сви сложно да бранимо част и понос српски и да се ослободимо.

Јави ми чича, шта се тамо у опште мисли, ми овамо с дана на дан погледамо и чекамо кад ће се објавити указ о мобилизацији.

— — — — — — — —

Грли те твој синовац

Н. Н. Н.

Велеиздајнички процес у Загребу

(Оригинални извештај „Правди")

Банкет

— 21 фебруара —

У суботу су загребачки новинари из коалиције приредили велики банкет у хотелу „Кроација" у част својим гостима: страним новинарима и браниоцима оптужених. Било је преко 80 особа, међу којима је било близу 20 страних коресподената. Банкету је председавао г. д-р Мацура директор „Обзора". Карактеристично је: да су на банкету пале здравице на српском, хрватском, француском, енглеском, руском, бугарском, чешком, талијанском и немачком језику.

Благодарећи идиотској политици Беча, Загреб је постао познат целом свету и добио до сад невиђену важност. Сад се може рачунати да је по рангу *четврта* варош у монархији: Беч, Пешта, Праг — Загреб!

Нека Ерентал продужи!

Мучки напад

Оно што се прекјуче у недељу 22 ов. м. десило у сред Загреба прелази сваку меру безобразлука и варварства!

Чувени Хрват Супило, уредник Ријечког „Новог Листа" и посланик на Сабору, најватренији поборник српскохрватске слоге, и најбриљантнији поборник коалиције, дошао је био у суботу да присуствује банкету о коме поменусмо. На банкету је држао један диван говор о српскохрватској слози изјавивши: да се Хрвати неће више никад одвојити од Срба, јер он сматра да су Срби депозитори гарантија за слободу Хрватске и Југословена.

Франковци и Рауховци наочито мрзе Супила јер је врло популаран, јер је главни стуб коалиције. Зато су му исценирали мучки напад.

Јуче по подне Супило је седео у „Народној Кафани" са друговима: посланицима, браниоцима и новинарима. Франковци су знали да је он ту био и сачекали су га кад је око 5 часова изашао. Кад је у пратњи посланика Јове Бањанина, Св. Прибићевића и Срђ. Будисављевића, наишао Супило, онда се на њ устреме њих десеторица мангупа наоружаних окованим мачугама, и почну га тући. Супило се најпре збуни услед изненадног неочекиваног напада, али се одмах прене и како је физички веома јак, рине двојицу, који су га одвајали од друштва и достигне другог, који му притекну у помоћ. Али мангупарија навали још жешће, као што чине бандити, који знају да неће бити за злочин кажњени, и повреде по оку посланика Бањанина. Но тада се свет беше већ искупио и револтиран против оваквог дивљаштва нагрне на мангупе, који стругну куд који. Полиције, која се иначе на сваком кораку овде налази, наравно да није нигде било ни од корова.

Јутрос Франковски органи ликују због овог разбојништва и хвале се јунаштвом мангупа, чија чак имена нису смели поменути.

Загреб се под владом бана Рауха враћа, не само по правосуђу, него и по наравима, и по догађајима на улици, у средњи век!

Данас су била важна открића на суду, о чему ћу вам сутра писати.

S.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Претрес у Руми

У осуству д-ра Жарка Миладиновића, војвођанског радикалног првака, и његове госпође полиција је у његову стану извршила претрес због „велеиздаје". На осуству је био и његов конципијенат, а његови писари тражили су да претресу стана по закону присуствују као сведоци. Полиција им то није дозволила но је претрес извршила сама без иједног присутног сведока. Претрес је вршен у понедељак 23. о. м., када је д р Жарко Миладиновић с госпођом био у Новом Саду. Чим је о овом извештен, д-р Миладиновић је одмах отпутовао својој кући у Руму.

Један непристрасни суд

чланак „Франкфуртских Новина"

Под овим насловом донеле су „Франкфуртске Новине" велики чланак о српско-аустриском спору.

У чланку се истиче да ово питање није ново, већ да га је Европа одуговлачила а две српске државе показале су се према њему до сада доста немарне. Ово је питање у сада у толико важније, што су у њему ангажоване силе, иза којих стоји цела Европа. Аустро-Угарска је моћни сусед Србије, а Русија њен патрон.

Решење овог питања се увек одуговлачило зато, што се непрестано рачунало на распад отоманског царства. Али се то није догодило услед јулске револуције. Србији се замера неморална политика. А где је могла бољу научити? Није ли Европа до сада увек на Балкану и према Турској водила најнеморалнију политику, нарочито Енглеска:

Аустро Угарска је застарело право Турске на Босну и Херцеговину купила, па сад пита, од куда српски захтеви? *А зар баш Србија и Црна Гора нису прве отпочеле рат за ослобођење тих покрајина, а тада им је симпатисала и Аустро Угарска.* После ратних незгода Србије, Берлински је Конгрес поверио Аустро-Угарској окупацију Босне и Херцеговине, *али тиме ово питање није било решено, већ одгођено. Окупацијом Србији није уништено право на те земље.* А кад се Аустро-Угарска већ погодила с Турском о тим земљама и дала лепу суму новаца за бледо право Турске, за које Турска непосредно претога ни од кога не би добила ни марјаша, онда би *било право да Аустро-Угарска награди и накнади живо право Србије,* а не да се њена штампа онако руга Србији да не вреди барута већ захулина (прашак за стенице).

Барон Ерентал може победити Извољског и Русију, али тиме још није решено српско питање.

Аустро-Угарска ће имати пред својим вратима једну очајну завереничку државу а Европа увек једног непријатеља њене безбедности и мира. Свакако је сада време да се ово питање озбиљније узме у претрес. Србија овако даље по вољи Беча не може егзистовати — то је нечовечно и неправедно.

Како је ово питање европско, — треба да се овако и реши:

УБИСТВО У ЈАЈЧИЋИМА

Срез пун убистава. — Капетан не зна општине. — Јајчићски ноћни напад. — Жртва зна шта је очекује. — Неће да и други страда. — Мртвац на путу. — Шта прича трговац Павловић.

(извештај правди)

Цветановци, 20 фебруара

Пут ме нанесе у ово село, које би судећи по имену, изгледало и цветно и сретно. У ствари је сасвим другчије, јер су Цветановчани не само много осиромашили, већ су се донекле и толико проневаљали, да се међу њима може наћи доста знатан број очајних егзистенција, које су готове на све. О овоме, што реноx, могао би навести много примера, и ја бих то у збиљи и учинио, да немам овом приликом већи задатак: да опишем погибију једног честитог човека и нађеног домаћина.

* * *

У селу Јајчићима, које није далеко од цветановачке пруге, живео је до пре неколико дана добар и честит домаћин, одличан члан Напредне Странке *Чеда Маринковић.* Најбољи доказ, колико је он, Чеда био уважен човек, јесте тај, што су га чланови Напредне Странке тога краја при изналази за свога првака, и ако су сви они били писмени; поштени отресити и имућни људи, те се тим својим особинама одвајали од чланова осталих странака, а нарочито од радикала и самостаца дапа.

Чедина кућа и својом спољашњошћу одликоваше се од осталих. Беше лепо окречена, чиста и с поља и изнутра, двориште увек помотено, њиве сијају као изрибане, кошеви оправни, баштица пуна цвећа, штале нису напуњене ђубретом, ни обори нечистоћом, стоке отимарена као да је окупана.

Једном речју дом Чеде Маринковића бејаше прави српски дом, дом онога времена, кад су се цениле старе врлине.

* * *

Једне ведре фебруарске ноћи, пре неколико дана, закуцаше неки непознати људи на вратима овог доброг човека. Несумњајући ни о каквом злу — јер за Бога ко би могао напасти и на једног Чеду Маринковића?! — домаћин устаде и отвори врата, мислећи, да то дупа какав путник или намерник.

Ни корака да се није макнуо! брекнуше се одједном четири индивидуе наоружане до зуба. Сва четворица наперише своје дуге пушке у прса изненађеном домаћину.

— Добро, добро, немили госте! одговори им Чеда оним својим благим гласом, који се тако допадаше његовим сељацима.

— Био ти мили или не мили, нас се ништа не тиче! викну му један од њих. — Паре брзо дај овамо, иначе ћемо ти побити све по кући.

Видећи, да се сам, још при том голих руку, не може носити са четворицом добро наоружаних људи Чеда им изјави, да ће им дати, што има.

— Јуче сам у Ваљевској Штедионици узајмио 600 динара, да помогнем и себи и овој јајчићској сиротињи што је самном. Али кад ви нећете, да хоћете или живот или новац, и да трећег избора нема, онда је најпаметније да вам новац дам, само се надам, да ће те и ви одржати своју реч.

То рече Чеда, и са једним од разбојника уђе у собу и даде му свих шесет банака.

— Е, сад да нас водиш кући твога брата од стрица, да и њега мало опљачкамо! рече му вођа разбојнички.

Једном Чеди сену одједном у глави једна страшна мисао.

— Кад сте ви сами — рече — могли наћи моју кућу, можете бе ли наћи и кућу мога рођака. Него ви овим хоћете, да ме изведете из куће, и да ме негде у потесу убијете. Мени није жао умрети, а кад хоћете и моју крв, убите ме молим вас овде у кући, да ме мртвог зверови не би на пољу погањали.

— Нећемо те убити! — викну му вођа разбојнички... Напред са нама!

И Чеда, хтео не хтео, мораде из куће и не поздравивши се са својим милим и драгим.

Разбојници не одржаше што обећаше.

Тек што су изашли из авлије, двојица опале на њега из пушака. Чеда је на месту остао мртав. Његови га нађоше где лежи пресамрћен преко ћуприје, која се налази на самом путу сеоском, недалеко од његове кавије.

* * *

Убиство овог одличног сељака изазвало је велико узбуђење у целој ваљевској Колубари. Нарочито су огорчени напредњаци, којих има врло велики број у томе крају.

Наша мионичка полиција трепће. А шта друго може радити, кад капетан не зна ни где су му општине у срезу. Од како се он закапетанио десило се у овоме срезу *пет убистава* (у Рокарима, Дучићу, Г. Мушићу, Пецељевцу и Вировцима) и ово *шесто.* Ни за једно од ранијих пет убистава глава никог није заболела, па сигурно неће ни за ово. Трговац из Моравица г. Вожа М. Павловић, враћајући се оне ноћи из Београда својој кући, срео је четири наоружана човека, али г. Божу нико не узимаше на испит. А и што ће? Једна напредњачка глава мање — на то ти је.

Јадног нашег пријатеља Чеду Бог да прости и вечан му помен!

Колубарац.

Дневне вести

Министарска седница. Синоћ је одржана министарска седница у министарству спољних послова, под председништвом Краљевим.

На овој седници прочитан је одговор руске владе и о њему вођена начелна дебата, а одлука ће бити донета у току идућих министарских седница. Одговор руске владе стигао је јуче изјутра.

Нису присуствовали. Синоћној министарској седници нису присуствовали г. Милосављевић министар унутрашњих дела због смрти своје синовице и г. Рибарац министар правде због слабости, јер већ три дана не напушта собу.

У министарству. Јуче пре подне посетио је г. Деко француски посланик г. д-р Миловановића министра спољних послова и код њега се подуже задржао.

Народна Скупштина. Јуче је у Скупштини продужена дебата о законском предлогу за повластицу свиларском друштву у Лапову. Г. Васа Гавровић посланик из Чачка, доказивао је, да се свиларство у другим земљама боље плаћа, но што је овом концесијом предвиђено. По његовом предлогу редиговани су изасени чланови у томе закону. Данас ће се продужити дебата о истој концесији.

Успор. Код моста „Љубићевског" ледене санте нагомилале су се око гвоздених стубова тако много, да се Морава услед тога излила са обе стране у атарима појединих општина кроз које протиче. Опасност највише прети селима Куличу и Шаголцу, које ретко које године да не плави Морава. Наређено је спасавање стоке а и људства на случај потребе.

Стара гарда. Данас на „Бањици" има једно-дневну вежбу III. позив свију родова оружја.

Денунцијација. Јуче су „Београдске Новине" донеле једно саопштење о нашем суграђанину др. Давиду Алкалају овд. адвокату, које се мора сматрати као ординарна денунцијација. Тврди се на име, да ће Алкалај „по дужности" као адвокат аустро-угарског консулата по „кривичним" стварима, бранити Карла Милера, оптуженог за шпијунажу, а што у ствари не стоји.

Умољени смо да изјавимо: да др. Алкалај није адвокат аустро угарског консулата по „кривичним стварима", да неће ни „по дужности" ни иначе бранити Карла Милера и да је то саопштење просто измислио један човек у редакцији „Београдских Новина", који преко тога листа стално клевета поједине наше јеврејске суграђане, а који кад га туже суду бега, и даје изјаве које га жигошу као некарактерна човека и лажова. И са овим лажним саопштењем ишао је на то, да др. Алкалаја денунцира као аустријског човека, који по дужности хоће и мора да брани и једног Карла Милера.

Још један. Јуче после подне извршила је полиција претрес стана Петра Ђорђевића коњичког капетана у пензији због познате афере о шпијунажи, пошто се доказало, да је и он одлазио у аустријско посланство. Претресу Петар није био присутан, јер је за то време био у кафани код „Атине" на Теразијама. Тек после извршеног претреса стана у сами мрак дотрчала је његова жена у кафану и сва узрујана известила га шта је код куће било, али једновремено стигао је и одређени детектив који је Петра одвео у Управу. Данас ће се узети на испит и са њиме као и са осталима поступити по закону.

Снег. Већ два дана пада велики јужни снег у округу ужичком, поред тога, што реке у томе округу нагло долазе.

Русија се спрема. У тајној седници руске Думе која је одржана пре два дана, одобрен је ванредни кредит од 7,485.000 рубаља за „неодложне потребе Балтичке флоте".

Новинарски банкет у Загребу. Редакције загребачких листова „Покрета", „Србобрана" и „Обзора" приредиле су банкет свима страним новинарима, који су дошли у Загреб на претрес велеиздајницима.

Банкет је одржан у елегантном загребачком хотелу „Кроација".

Од страних новинара били су присутни дописници: „Дељи Телеграфа", Тана", Њујорк Хералда", „Журнал де Деба-а", „Коријера дела Сера", „Одеских Новости", „Народне Политике", „Народних Листи", „Часа", „Руског Слова", "Искре" и др.

Од српских новинара били су присутни: Павле Маринковић за „Правду", Гребенац за „Штампу", Кацлеровић, народни посланик за „Радничке Новине" и Драгољуб Јоксимовић за „Дн. Лист".

Банкету су присуствовали и браниоци оптужених.

Здравице су држали: д р Шиме Мацура, најстарији хрватски новинар. На француском језику д-р Хинковић адвокат, а на енглеском језику посланик Лупис.

Од словенских новинара говорили су: кнез Амирацибић о слози Срба и Хрвата; Павле Маринковић о тријумфу народне мисли, Чех Схак о тенденцији процеса, који је уперен противу словенства и најзад Фрањо Супило о братству Срба и Хрвата.

Жандарми у Н. Саду. Новосадски „Браник" јавља, да је у Н. Сад стигло 112 жандарма, који су распоређени на становање у просторијама Ружичкине гостионице на пробродској станици. Сви ови жандарми биће разаслати у Тител, Жабаљ, Паланку и т. д. да одмах угуше незадовољство, које би услед евентуалног рата могло настати међ Шајкашима.

Преговори о конференцији. Енглеска, Француска и Русија непрестано су мишљења да се *међународне спорне тачке између Аустрије и Србије морају решити на конференцији.* У том смислу воде се преговори међу силама које су за конференцију. Услови под којима ће се поднети предлог о конференцији водиће обзира о аустриском гледишту. У створеним политичким фактима конференција неће ништа мењати.

Још у првом програму конференције босанско питање било је искључено из дискусије и она би имала само да региструје свршене факте и на тај начин створи извршеној анексији правну основицу потребном изменом чл. 25. Берлинског Уговора. Пошто ће се Аустрија појавити на конференцији с турско-аустриским споразумом, у толико је више искључено да босанско питање може на конференцији доћи у обзир као материјалан начин.

Предлог о конференцији. Из Париза јављају „Берлинер Локал Анцајгер" да ће бечки посланици Русије, Енглеске, Француске и Италије у току ове недеље објаснити барону Еренталу потребу састанка конференције. Ствар се у првом реду тиче тога да се документарно утврде велике измене Берлинског Уговора, које су већ настале и *још предстоје.* Поменуте силе нарочиту важност полажу на то да се у дунавску комисију узме као један члан српски представник и да се конференцији изнесу на коначну одлуку предлози за грађење дунавско-јадранске железнице.

Министарска криза. „Берлинер Локал Анцајгер" јавља да у Србији у скоро предстоји нова министарска криза, јер је кабинет Новаковићев немоћан према ратоборности земље. Нова би влада покушала да изврши *мирољубиве намере краљеве,*

Повредио се. Тома Поповић таљигаш дошао је синоћ пред магацин Николе Кики трг. на Зереку да товари извесну робу, па како магацин и подрум нису били осветљени, Тома се омакне и падне у подрум, којом приликом тешко се повреди.

Одмах је упућен у болницу да му се укаже лекарска помоћ.

Опадање Дунава. Дунав је код Доњег Милановца јуче опао са пола метра, и услед тога васпостављен је саобраћај између *Милановца* и *Мајдан-пека.*

Судар с трамвајем. Јуче пре подне трамвај бр. 24 који се спуштао од Калимегдана на Сави, а према самој кафани код „Националa" сударио се са товарним колима, која је терао кочијаш Љубомир Стојановић код Мирковића и Лучића трг. овд. и превртнуо товарна кола а ова пригњечила Љубомира који је *синоћ у болници умро.* Љубомир је младић од својих 25 година и био је вредан и поштен.

После подне је нарочита комисија утврдила да су узрок овоме судару трамвајска ко-

ла јер нису *имала исправну бремзу*.

Разбијена каса. Прошле ноћи непознати зликовци провалили су судницу општине жидињске у срезу деспотовачком, разбили општинску касу и из ње украли 319·46 динара државног и општинског новца. Сутра дан кмет рачунополагач Димитрије Пауновић попунио је каси сав новац. И ако је сумња пала на општинског служитеља, ипак је зато наређена потера и за осталим зликовцима, којих је било више.

Каменицом у прозоре. Ноћас око 3 сата Петар Јеремић бив. практикант убацио је један повећи камен у собу и разбио прозоре на стану г. Чеде Рајића писара кварта палилулског на побегао. г. Чеда вели да га је добро видео кад је побегао. Данас ће се са њим поступити по закону.

Нађен мртав. На месту званом „Шипачко брдо“ у атару општине бистричке у округу чачанском нађен је мртав Владимир Ђорђевић из Мура затрпан у снегу.

Увиђајем и секцијом утврђено је да је био алкохоличар и као такав смрзнуо се и на путу умро.

Кажњени. Учињеном потером на скитнице, полиција је синоћ пратворила 17 сумњивих лица и све кажнила за беспосличење и скитњу.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

Турски министар спољних послова Рифат паша посетио је аустро-угарског посланика у Петрограду грофа Бертолда.

§§ Деветнаестогодишњи техничар у Бечу Мирко Црнковић Доњски, син хрватског подбана, пуцао је на себе из револвера у слепе очи и тешко се ранио. Не зна се шта га је навело на тај очајни корак. Оставио је два писма.

У вашингтонском часопису „Утлок“ изашао је први чланак доскорашњег америчког председника Русвела, који је ступио у уредништво тог часописа. У овом свом чланку Русвел говори о новинарству, о његовој дужности, озбиљности и части.

)оС Лавине су у Корушкој начиниле многе несреће. Порушене су многе куће. У Телезној капели погинула су три радника. У Бистрици на Драви било је опет више жртава. Из једног другог места јављају, да је погинула једна сељанка с дететом.

РАЗГОВОР СА БОРЂЕМ ХРИСТИЋ-ОБРЕНОВИЋЕМ

— Историја једног „претендента“ —

(наставак)

— Али, треба да имате на уму, да многе ствари са свим другојаче изгледају но што их новине представљају прекидох га ја.

— Зато сам ја и дошао лично до вас, да се обавестим и према добивеним обавештењима учиним вам понуде, од којих ће те ви имати великих користи — рече непознати.

Ја сам се колебао. Није ми било пријатно упуштати се у разговор са овим човеком, који је имао нечег дрског, охолог и у држању и у тону свога гласа. Али, на жалост морам вам признати, моје су ме материјалне околности довеле у такав непријатан положај, да сам морао прихватити све што би ми макар наде давало за излазак из тог несносног положаја. Овај ми је човек наговестио велике материјалне користи! Требало га је слушати, па ако ми буде учинио такве предлоге, које бих могао усвојити ја ћу бити спашен. Учини ли ми немогуће предлоге, ја ћу га одбити.

После кратког размишљања ја пристадох, да одговарам на питања.

— Дакле? — Запита непознати.

— И са мајком и целом фамилијом нисам у добрим односима. Узрок томе свакако вам није потребно знати. Доста је то кад вам кажем, да већ неколико месеци нисам ни од кога свога примио ни паре, ма да сам се неколико пута обраћао за помоћ.

— Дакле, значи, да су у главноме тачне моје информације.

— Да, ако сте тако извештени.

— Шта мислите сада предузимати. Вама као човеку тако угледне породице неће приличити лаћати се сваког посла. А живети се мора — запита непознати.

— За сада још немам одређеног плана. Имам неколико комбинација, али, држим да вам не би ништа користило ако би их вами поверио. Видећу...

У том тренутку нисам имао у џепу ни пребијене паре, нити икаквог плана. Био сам као тица у ваздуху и једина ми нада беше — случај.

— Ево, *случаја*, — рекох у себи. Само га не треба испустити.

Непознати ме фиксираше. Изгледаше ми као да се решава како да прећу на ствар због које је дошао. Реших се да му помогнем, с тога ја прекидох ћутање.

— Али, све те своје планове, ја бих радо напустио за љубав вашег, који ми ставља у изглед лепе користи. С тога можете говорити слободно.

— Па, добро. Само имајте на уму, господине Христићу ваше обећања да нећете повредити дискрецију, коју сте ми обећали. Пристанете ли на моје предлоге онда нема бојазни за њу, јер ће вама самоме бити од користи; не пристанете ли, онда не смете заборавити ни за часак, да у вашим жилама тече краљевска крв.

(наставиће се)

Личи ил не личи?

Уметничка парница због једног рељева

Вкица из судске сале

Стара пословица вели: „док једном не смркне другом не може да сване.“ Ако се нко могао уверити о тачности ове пословице то су се могли уверити вајари а специјално српски вајари. Јер док рецимо не смркне неком трговцу из чаршије и после смркнућа не остави какав велики легат Трговачкој Омладини дотле не свиће ни једном вајару, јер ни трговцу ни његовој фамилији неће никад пасти на памет да свој лик овековечи уметничким израђеним рељефом. Тек кад он умре и остави велики легат онда се из благодарности за његов племенити поступак а да би се одужили сени великог „добротвора“ тражи уметник вајар, који ће израдити „покојникову бисту или „рељеф, који ће се наместити на угледном месту у стану корпорације која је легат примила. Истина из овога се види да је двојици свануло кад једноме смркне али тај факат не само да не компромитује тачност пословице већ чак шта више подиже јој вредност.

Еле, једног дана фебруара месеца смркне једном санитетском пуковнику и то му смркне изненада — на пречац или како је имао обичај рећи покојни Ружа сајџија: „прза на рука.“ Вест, да је једном човеку тако високог положаја смркло одјекнула је одмах повољно у вајарским круговима, јер треба знати, да сви српски вајари најсавесније прате „читуље“ у „М. Журналу.“ Ако се ништа српским вајарима мора признати, та им се ревност у читању „читуље“ мора признати. У том погледу они су ревноснији и од самих попова.

Уметници се дакле узнемирише. Сваки је рачунао као у воску да ће ту бити посла. Сав је био виц у томе: изабрати начин, на који ће се најлакше задобити поруџбина за себе. Сваки је правио комбинације. Један је почео инспирисати нотице у појединим београдским листовима, како је нека госпођа неког француског санитетског пуковника за спомен своме покојном мужу поклонила неки војној болници, којој је покојник толико година био управник, уметнички израђену бисту, коју је радио не знам који велики француски уметник — вајар. Други, кад је прочитао ту нотицу у листовима и по њој познао свог колегу и тачно разумео циљ белешке, проченуо је пут, којим се свакодневно шетао, и сваког дана шетао по пола сата пре а пола сата по подне поред стана г-ђе пуковниковице.

Трећи је одмах изложио у згради школе код Саборне цркве један свој неоткупљен рељеф и после првог дана изложбе, на коју су дошли само неколико његових колега и скресавши му сваки по једну пре молерску, но уметничку псовку, што их је натоцијало да по десети пут гледају тај његов „најновији рад“ љутито отишли, — написао је читав низ стручних критика, у којима се нарочито у дараше на срећно потрефљену сличност са покојником. Једна се критика завршавала овом уметничком фразом:

„То већ није више сличност; то је што но наши вели: „пљунути покојник.“

Четврти је протурио једној редакцији једну вест „из уметничких кругова,“ у којој се хвали поступак једне санитетске мајорице што је поручила рељеф свога скоро преминулог мужа код једног од најбољих наших вајара и т. д.

Пошто су тако предузели потребне мере они су се тих дана много дуже бавили у својим ателијеима, како би их муштерија заметла у атеље-у. Један је од њих, који је био учитељ цртања у гимназији*), тражио да му директор премести часове у место пре подне од 3—4 по подне, и у томе успео, ма да му је директор објашњавао како у то доба дана нема у учионицама довољно светлости за рад.

(Наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Аустријски човек

Један официр пао је власти у очи због — шпијунаже, и изроди се читава сцена, која се вечерас приказује у Браниноме Позоришту, код „Коларца“ поред руске шале: *„Бити ил' не бити?...“*

ТЕЛЕГРАМИ

Беч. Шеф босанске владе генерал Винзор, дао је оставку на свој положај, јер не зна потпуно земаљски језик. О оставци му је уважена и он је смењен са положаја, а на његово место биће постављен војни командант Задра, ђенерал Варешанин. Приликом смене ђенералу Винзору подарено је баронство.

Париз. „Либерте“ сазнаје да ће српска нота бити предана свима великим силама, па и А Угарској, и да ће у кратај поред осталога, вероватно бити говора о последњем кораку Форгачевом код српске владе, т. ј. о могућем директном споразуму између А-Угарске и Србије, који би претходио сазиву конференције.

*) А који то није? Ур.

Главни овлашћени продавац за Београд, г. Исак Ешкенази мењач од данас продаваће све монополисане артикле, као: менице, марке таксене и поштанске и т. д. и даваће рабат од 5 дин. до 500, два и по од сто, на веће количине два и три четвртине. 106 6—10

Четкњара

Борова, јела, смрча, туја, сребрнестих јела до 1 метра висине има на продају у Шуматовачкој улици број 146. (Чубура) тромзринска стражара. 126 1—4

Кафана

„Царица Милица“

на Зеленом Венцу

издаје се одмах под кирију.

Упитати сопственика.

Сима К. Наумовић

105 5—5 месар

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(184)

XXXVIII

Први љубавник

Млада жена пребледе и задрхта.

— Моје дете! промуца она! Где је?... Ох! реците ми... и пошто изгледате сад милостивији, дајте ми бар ту утеху да могу да загрлим то невинашце које сам држала за мртво...

— Рекао сам вам: дете је у једном манастиру...

— Париски манастири су без бројни и затворени као тврђаве, рече она горко. Ако ми само толико кажете, онда значи да сте дошли да ме мучите... Јављате ми да ми је син жив, па онда кажете: Видео сам га! — Где? — У манастиру! — Тражи добра мајко! Ах! господине оне вечери сте ме мучили као љубазницу и били сте само свирепи; вечерас ме мучите као мајку и сад сте одвратни!

— Да ли она заиста воли своје дете? помисли калуђер уздрхтавши од силне радости.

Па продужи полако:

— Данас сам видео, Алиса. И знате ли шта ми је рекао? Питао ме је за што сва деца имају оца, а он га нема...

Алиса скочи.

Она узвикну бесно:

— И ви сте могли поднети тако питање а да вам срце не пукне! Ви сте могли да слушате да вам ваше дете тако говори, а да га не узмете на своје руке и да му не кажете „Сине мој, ја сам твој отац!“ О, ви сте прави калуђер! Маркизе од Панигарола, ја сам мислила да сте ви обукли само црну одећу, а сад видим да вам је и душа црна.

— Није ме само то питао, рече он страховито мирним гласом, питао ме је зашто нема мајке!... И ја вам кажем да је глас тога детета био страховит када ми је рекло: ја сам сам, потпуно сам; ја немам ни мајке... Те су речи биле страховите, тужне...

Алиса је ломила руке. Она је тек сад увиђала да је то дете била освета коју јој је њен први љубавник спремао.

Те вечери казао јој је да је дете тражило мајку... представљао јој је дете само, тужно, јадно, напуштено... А други пут дођи ће да јој прича о сузама и очајању детињем... а за тим можда да је једниче од туге умрло.

— Да! То је морао бити план калуђеров, кобни план који би ју скрхао судећи по тузи коју је у том тренутку осећала.

— То дете је учинило да сам почео о вама другше мислити, рече од једном калуђер. Заиста, Алиса, ја сам вам смишљао страховиту освету... али сад се питам да кажњавајући вас не бих казнио и дете. Ма да сам постао калуђер у мени је остало још доста човека кога сте ви познавали... Ви знате како је он био брз на сажаљење.. можда се и сад узбудио јер је дошао да вам каже. Алиса, хоћете ли да видите свога сина... нашега сина!

Алиса склопи руке.

— Ох! кад бисте то учинили!... Опростите ми, Клементе; мало час сам била сурова, занесена, заиста чини ми се да постајем пакосна због своје несреће... Сад је то прошло... Ви ми дакле допуштате да видим свога сина... Ах! Клементе, ако то учините... рећи ћу...

— Шта ћете рећи? прошапта калуђер.

— Рећићу да сте светац и по штоваћу вас као таквога, одговори Алиса.

Панигарола спусти очајно главу.

— Светац! промрмља он горко. Заиста то је све чему се сад могу надати.

— Шта то говорите, Клементе? Прекините вас, говорите јасније... Ја сам уморна, страховито уморна да погађам мисли оних с којима говорим... Ах! како би дивно било слушати људе који говоре оно што мисле!

— Дакле, рече калуђер исправивши се, ви хоћете да знате шта мислим?

— Да, рече Алиса одлучно.

— И ви имате истинску, искрену жељу да видите своје дете?

— Ја бих радо дала свој живот само да оно буде срећно и да моји греси не падну на то невинашце!

Алиса је говорила потпуно искрено.

Али Панигарола опази да она није одговорила тачно на његово питање.

Он пређе преко тога и скрсти руке пошто је оборио своју капуљачу. Лице му се сад појави у потпуној светлости, лепо и поред све мршавости, лепо не оном идеалном и верском лепотом, већ лепотом живог, младог и страсног човека.

— Ево шта мислим, рече он. Ви сте ми се исповедили. Ја ћу се сад вама исповедити. И закнем вам се да ни Бог никад није чуо искреније исповести. У овоме што ћу вам казати неке ће вас ствари можда изненадити. Саслушајте ме до краја па онда судите. Ја мислим, Алиса, да вам нећу рећи ништа ново кад вам речем да вас још увек љубим. Ви то знате, јел'те?

— Знам, рече одлучно Алиса.

— Добро! То ће нам заштедети многа излишна и бона објашњења. Ипак је потребно да вам ја сиње обележим смисао нашег разговора у Сен Жермену! Оксерoа. Мало је требало те вечери, Алиса, па да вас убијем. Десет пута борио сам се са дивљом жудњом да вам забодем нокте у грло.

(наставиће се)

Дојкиња

потпуно здрава стара 20 година, која је родила пре 20 дана нуди се. Обратити се Ломина ул. бр. 8.
1—3

МУЗИЦИ VII. пешад. пук „Краља Петра I“. потребан је 1 Басфлаута-хорниста, 1 Еф Басиста и 2 Хорниста.

Јавити се капелнику г. Покорном. 104 3—3

18000

Осамнаест хиљада комада зрелих калемова разне винске и а сталске лозе на свима америчким подлогама продаје у свом лозном расаднику.

фебруара 1909 год.
Сићево

Железничка станица Сићево.

Тодор Ђ. Раденковић
економ

86 7—10

ВИНО

Српско и француске под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves“ црног дин 1.
Француско 1 Боца „Seuternes“ бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon“ црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blayc“ белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урађене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера.“ Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печуракa т. д. Киселих Краставаца у буради ма 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Саламе *нова роба најбољег квалитета* **Сирева**: Ементалера, Рокфора, Ајламера, Комемберта, Бриа и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Најеђе и најразноврсније стоваришше* Бомбона и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи црвених, „Марона“ Кестена итд.

Француских Сардина у уљу најбољи избор. Тофиша, Мариниранх Харинги, Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица, Зечева Фазана и т. д. Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конзервирано-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Либеранта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашности шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом.

Телефон бр. 43. 15 15—

Српске музикалије

за гласовир и певање

1. *Српска Народна Химна* за мушки збор, мешовити збор и гласовир од Д. Јенка дин. 2·—
2. *Увертира Бидо* од Д. Јенка дин. 2·50
3. *Увертира* од Д. Јенка дин. 2·50
4. *Увертира Косово* од Д. Јенка дин. 2·50
5. *Српска Дворска стража* марш дин. 2·—
6. *Осу се небо звездама* варијације од Крстића дин. 2·—
7. *Са српског села* скица од Крстића дин. 2·—
8. *По пољу је киша — Спава мома — Зејнаби* три композиције Ст. Биничког комад по дин. 1·50
9. *На те мислим*, фантазија од Свободе дин. 2·—
10. *Албум 100 српских најнов. игара* дин. 5·—
11. *Албум песама* И. Бајића дин. 6·—
12. *Албум 138 српских народ. песама* дин. 5·—
13. *Збирка композиција* Ј. Урбана дин. 3·—
14. *Албум песама* из концерта Жарка Савића 30 разних оперних и концертних мелодија дин. 6·—

Осим српских имам на стоваришту и велики избор страних музикалија.

Ко пошаље новац у напред шаљем „franko“.

Издавачка књижара
МИТЕ СТАЈИЋА
у Београду

84 4 10

Народна Банка

Двадесет пети редовни збор акционара Привилеговане Народне Банке Краљевине Србије биће 10-ог марта 1909. године у 9 сати пре подне у згради Народне Банке.

ДНЕВНИ РЕД:

1). Извештај Управног Одбора о раду и полагање рачуна за 1908. год.
2.) Извештај Надзорног Одбора.
3.) Одобрење биланса и радње Управног и Надзорног Одбора за 1908. год.
4.) Предлог о подели добити.
5.) Предлози акционара, ако их буде поднесено по пропису статута (чл. 66.)
6.) Бирање три члана за Управни Одбор.
7.) Бирање два члана за Надзорни Одбор.

Акционари који желе да учествују на овоме збору, треба да поднесу своје акције као и друге исправе, где и оне требају, најдаље десет дана пре збора, дакле до закључно 27. фебруара ове год. и то:

У Београду Народној Банци одељењу за зајмове на залоге и оставе.

У унутрашњости новчаним заводима.

После дана кад се збор закључи може сваки акционар своје акције (и остале њима приложене исправе) на повратак признанице узети натраг где их је положио.

На основу чл. 25. ж. закона о Народној Банци напомиње се, да је код суда тражено уништење акција под бројевима 11.607 и 13.264.

№ 3.406
Београд, 3. фебруара 1909. год.

Гувернер Нар. Банке
Тих. Ј. Марковић

72 3—3

ПРОМЕТНОЈ БАНЦИ

потребна су **два стална чиновника.**

Ко жели да компетује на та места, треба да је:

1. свршио Трговачку Академију овде или на страни.
2. да је већ радио у коме од новчаних завода или индустриских предузећа, и
3. да поред српске зна добро водити и немачку кореспонденцију;

Плата ће се одредити према способности.

Рок пријаве је до 14. марта ове год. закључно.

Београд
23. фебруара 1909 125 1—3 **УПРАВА.**

Кафану звану

Јанчину

у Врањској Бањи

са собама и осталим принадлежностима од 1. Априла ове године издајем под закуп, ко жели исту узети под закуп нека се јави подписатом.

Врање. **ТАНАСИЈЕ Т. СТАЈИЋ**
1—5 тгг.

Чиновничка Задруга

плаћа купон са својих акција

број шест — дивиденду за 1908. годину

144 по пет динара од комада 1-3

ОТМЕНИ МОДЕ-САЛОН

СОФИЈЕ ШВАРЦ

Љубичина ул. бр. 11 преко пута Београ. Трговачке Банке

Добио је за пролетњу моду нов модерни ауфпуц из Француске и Швајцарске.

Израђује све врсте тоалета од скромне до најфиније врсте.

Сем мојих идеја, стоје муштеријама на расположењу већина светских базара.

Преглед мога великог стоваришта ауфпуца, шипона и свега осталог материјала сваког је дани слободан.

Тоалете могу се и укупно са материјом поручивати.

Поверење муштерија салон задобија тачним извршењем порудбина, укусом и елеганцијом кроја, тачном израдом, модерним и финим ауфпуцом и шпартним урођеним укусом.

Особито се пажња поклања порудбинама из унутрашности. Мере се узима по моме нарочитом упуству.

НА ЗНАЊЕ

Као и сваке године тако и ове у пивници хотел „Такова“, „Лондона“ и „Орача“ одпочеће се точити

Салватор пиво

из пиваре Мих. Ј. Косовљанина из Јагодине 22. ов. мца па за врат ко време што се доставља п. публици ради знања.

97 5—5 **Стоваришше Јагод. Пиваре**

Дунавски Кредитни Завод

Позива све своје акционаре да положе заостале недељне уплате, како не би претрпели последице чл. 10 заводских правила, јер ће им се акције поништити.

Управни Одбор.

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује страни **сиролин** и одлично утиче код инфлуенце, обољења органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиролин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2 динара.**

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

ев соду но Моду, за трајање код назеба или усљед промаје, крепи и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20 динара**, већа **2 динара.** 46 22—50

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осипи т. зв. фирцигера код мале деце,** и осталих кожних болести, које од не чисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста“ у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пију. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести рађе јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашности Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ“

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10%, effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашности врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА“ Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама Субашића, Окановића и код „Гуслара.“

У унутрашности у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 1657 11—

Хотел „АЛБАНЕЗ“

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима пића вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК“ продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

Наша добра и незаборављена

† МАРИЦА

удова пок. Луке Милетића быв. предузимача из Ужица

преминула је после дуже болести 23 ног текућег месеца у 62 ој години својој, а сахрањена 24 ог овог месеца у гробљу ужичком.

Извештавајући о овој нашој жалости покојничине и наше пријатеље и познанике, сматрамо за дужност изјавити нашу пуну захвалност свима онима који нам лично или писмено својим суделовањем у жалости тугу ублажише.

25. Фебруара 1909. год. у Ужицу.

ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦА:

кћи: *Милева П. Савића*, унуци: *Даница*, зет: *Милан Вуковић* коњички поручник, праунук *Богољуб.*

117 2—3

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ЧЕТВРТАК 26 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 57. | Телефон 821.

ПОЧЕТАК СВРШЕТКА

I

Пријатељска преставка руске владе, учињена српској влади

6. (17 ог) фебруара ове године

Ми констатујемо са задовољством да Краљевска Влада остаје при својој одлуци: да не напушта своје мирољубиво држање, да избегава све што би могло изазвати оружани сукоб између Србије и Аустро Угарске и да не предузима војне мере на граници. Ми смо уверени, да животни интереси Србије, којима смо увек указивали најискреннју симпатију, диктују јој императивно такав правац држања, који једино одговара општим данашњим потребама.

Ми смо се, осем тога могли уверити да Силе нису расположене да укажу своју помоћ идеји о територијалној добити у корист Србије. Српска Влада треба из тога да закључи, да ће сви њени напори, да приволи силе да подрже њене претензије у том смислу, остати без резултата и да она може сачувати симпатије сила само ако одустане од наваљивања са захтевима, који би је могли довести до оружаног сукоба са Аустро-Угарском.

Нама лежи на срцу, да сачувамо Краљевску Владу од сваког таквог држања, које би је могло изложити таквој опасности.

Ми се надамо да ће Србија, као што је већ изјавила, остати верна својим обећањима да следује саветима Великих Сила; ми држимо у исто време, да би Српска Влада у садашњим приликама требала да изјави отворено тим силама, да она не остаје при својим територијалним захтевима и да оставља одлуци Сила све што се односи на решење отворених питања. Тада ће Силе моћи употребити сав свој труд у корист Српских интереса.

II

Циркуларна депеша

коју је г. Миловановић упутио 25/II—10/III ове год. посланствима Србије у Петрограду, Берлину, Лондону, Паризу, Бечу, Риму и Цариграду.

Одазивајући се пријатељским саветима Царске Руске Владе, Српској Краљевској Влади је част упутити Вам следећу изјаву с молбом да је изволите саопштити Влади код које сте акредитовани.

„Србија, сматрајући да је правни положај њен према Аустро-Угарској после проглаа анексије Босне и Херцеговине остао нормалан, нити има намеру изазивати рат са суседном Монархијом, нити жели мењати своје правне односе према њој, продужујући да врши, на основу узајамности, своје суседске дужности и да одржава са њоме као и у прошлости, односе, који потичу из међусобних материјалних интереса."

„У духу становишта коме се ваза почињавала, да је питање босанско - херцеговачко европско питање, те да припада силама потписницама Берлинског Уговора да донесу решење како односно анексије тако и односно нове редакције чл. 25-ог Берлинског Уговора, Србија ослањајући се на мудрост и правичност сила предаје њима, без резерве, као надлежном суду, своју ствар и не тражи, следствено, од Аустро-Угарске, тим поводом никакве накнаде, ни територијалне ни политичке, ни економске.

Бојкот је стао

(Писмо од нашег сталног дописника)

Солун, 18. фебруара

Бојкот је стао. Бар званично стао.

У недељу 15. т. м. дошловила је у овдашње пристаниште, а јуче је истоварена прва аустриска даћа од како је бојкот објављен — „Буковина".

Целог оног дана, када је дошловила даћа је парадирала са многобројним заставама прно жуте боје, као какав симбол сраног живовања победе аустриског варварства и покварености у савезу са слабим разумом кратковидих турских шићарција над згаженим али још живим правом и слободом једнога народа; целога је дана лебдела пред очима честитих грађана содунских слика срамне трговине са бесправним робљем Херцег Босне, као живи доказ о неспособности и моралној смрти Турске и наговештај неизбежне пропасти њезине.

За нас Србе, свршетак ове трговине сам [illegible] више [illegible] на коленима [illegible] једна [illegible] свој

Што се тиче овамошњега народа, он је згодно карактерисао тај чин турске владе, згодније не може бити.

Једна згодно избачена досетка представља собом диван израз народног расположења према томе чину. Непознати шаљивчина тако је вешто умео да погоди најосетљивију жицу народне душе, да је та његова досетка постала општe омиљена, те је можете чути на сваком кораку, чим год се поведе реч о званичном обустављању бојкота и продаји Босне и Херцеговине. Та досетка, која је страшна пропаст на младотурску слободу, и која на доста хумористичан начин карактерише целокупну политику Турске, тако да се може са свим применити и на прошлост као и на будућност, састоји се просто из ове две речи:

— Јашасун бакшиш! — А то ће рећи: — Живео бакшиш!

Али је њено значење у толико теже кад се изговара као одјек одмах иза летошњих познатих узклика:

— Јашасун хуријет (слобода) и јашасун ватан! (отаџбина).

Наравна ствар, да међу овда шњим младотурцима има људи који се етиле тога срамног акта своје владе, видећи у томе демантовање самих себе, али то је етад после извршене бестидности.

Јуче сам се сео са једним својим познаником младим поручником, који је за њеме младотурског покрета играо улогу курира. Среди смо се, али није имао куража да ми у очи погледа, већ окрете главу на супротну страну. Мора ли се сетио шта ми је све говорио пре кратког времена, а шта је данас наступило.

Покушао сам да га баш задржим.

— Јашасун бакшиш! — довикнуо сам му на што се он заиста устави, те се поздрависмо доста хладно.

— Је ли оно што сте тако искрено обећавали? — упитао сам га показујући на заставу аустриске лађе.

— Ништа вам не могу рећи — одговори он. — Политика.

— Бакшиш политика, а? То су младотурски идеали!

— То није наша кривица.

— Дакле признајете да је то кривица?

— Збогом! Журим се.... — И официр оде и не одговоривши на моје последње питање.

Интересантно је писање овдашњих листова. Чим је утврђена погодба између Турске и Аустрије, а у исто доба и пре тога, али чим је то свршено, овдашњи су турски листови избацили силу одвратности против Србије. Заслепљени аустриским златом, они у своме бесу иду тако далеко, да позивају турску владу на са аустриском неже не само царински већ и војни савез и да „словенској змији" која је почела да поново диже главу, заједнички дохакају, јер су, вели, Словени подједнако непријатељски расположена и према Аустрији и према Турској и да ови у њима никад не могу имати пријатеље. Још саветује да турска влада забрани Србима провоз оружја и муниције, јер се све то спрема против „најприроднијег савезника" њеног Аустрије.

У таквом плаћеничком писању предњачи „Јени Аср" лист сумњиве репутације који има непосредних веза са овдашњим аустриским консулатом а и грчки лист „Фарос" који је постао орган овдашњега аустриског консула.

*

Овдашњи су Срби у великом узбуђењу због гласова о понижавајућој и недостојној интервенцији сила и сви су готови да полете тамо да изгину у борби против Аустрије, јер су сигурни да ће Србија на све те увреде одговорити једино ратом.

Српске аспирације и српски захтеви

Г. Живан Живановић нашао је за добро да у свом чланку „Русија"*) окади данашњу владу и, посредно и непозван, узме је у одбрану од прекора, које јој нико и нигде није учинио, на име, од прекора да се данашња коалициона влада одрекла српских — *аспирација!*

Г. Живановић мора бити да воли да се прави великом наивчином кад се претвара да не уме да постави разлику између српских *аспирација* и српских *захтева* истакнутих ad hoc. Српске су аспирације велике, тешке, јаке, и простране, оне су уроћене сваком Србину, њих је он посисао тако рећи с мајчиним млеком. И онај који би се у име Србије одрекао српских аспирација, ако би се у општe и могло наћи такво чудовиште, таман би доказао да је дозрео за лудницу или вешала.

Међу тим, овде је говор о српским *захтевима*, који су истакнути поводом једног конкретног случаја, поводом проглаа анексије Босне и Херцеговине, где је насилно погажен један међународни уговор, где су разбојнички уплачкане две најлепше српске покрајине, где су доведени у питање најживотнији интереси Србије и Српства — услови опстанка Србије. *Поводом тог конкретног случаја* Народна је Скупштина, дакле сав српски народ, донела познату скупштинску резолуцију, у чијој су изради учествовали сви чланови данашње владе, и у њој *као минимум српских захтева истакли захтев о автономији Босне и Херцеговине и захтев о територијалним накнадама, како би Србија могла тиме добити излаз на море.*

У саопштењу српског пресбироа, које је после повучено, стоји да се српска влада *одазвала* пријатељским саветима Русије и других пријатељских сила. А шта траже од нас ти „пријатељски" савети? Да се одрекнемо својих захтева, истакнутих у скупштинској резолуцији. Значи, српска је влада, усвајајући савете пријатељских сила, одустала од захтева које је усвојио сав српски народ.

Од интереса је да сва велика европска штампа и данас стоји на гледишту, *да је српска влада одустала од својих захтева*, а српска влада још ни до данас није стигла да обавести узрујану српску јавност шта је у истини.

До душе и влада у тргнутом саопштењу и г. Живановић у свом чланку тврде да је Србија своју ствар *поверила правичности Европе али то је она иста Европа, која од нас тражи да одустанемо од својих захтева.*

У осталом, колико је та иста Европа „праведна" и „правична" према нама, ми смо то најгорче искусили. А ако г. Живановић о томе није ништа слушао из живих уста свог пок. великог пријатеља и добротвора Јована Ристића, могао се уверити бар [illegible] гових списа.

Дакле не треба бркати две ствари — српске аспирације и српске захтеве — и тиме доводити у заблуду српску јавност. Питање је о српским захтевима, истакнутим у скупштинској резолуцији, и с њега се не сме скретати у страну.

Хармакиз.

*) Види „Трг. Гласник" бр. 42., уторак, 24. фебруар.

Велеиздајнички процес у Загребу

(Оригинални извештај „Правди")

Погоршање

— 24. фебруар —

Ситуација се овде све погоршава. Влада је запала у један ћор сокак, цела се ова ствар с „велеиздајом" окреће против ње, и њени су власници сад у забуни и лађају се очајничких средстава, не би ли како год испливали или пажњу одстранили. Зато су сад решили да продуже и прошире гоњења. До сад су гоњени самосталци, да би се Раух осветио за неуспех, и да би се припремила анексија, а сад се почињу гонити и остали да би се припремио рат против Срба. Изненада су претресли дом Жарка Миладиновића адв. из Руме, и то у његову одсуству и без присутника; ушли су у кућу као лопови. Анонсира се перзекуција на широкој основи у свима крајевима Хрватске. Усљед тога су многи адвокати похитали с претреса кући ради спасавања. У самом Загребу се спремају многа апшења, и сваки ко долази у додир са странцима, осумњичен је. Црни дани настају....

VI дан

Данас је продужено испитивање Адама, у истом бесмисленом смислу као и до сад. Председник га пита:

— Знате ли за једну установу у Србији под именом „Коло Српских Сестара"?

— Знам.

— У каквим везама оно стоји са „Словенским Југом"?

У публици смех! (То ме опоминье на ону Нушићеву тобожњу збуњеност: „Коло Јахача Српских Сестара").

Одговор: не знам, шта ме се тиче. Председник забрањује смех!!!

— Знате ли да је „Сл. Југ" припремао какве излете, изложбе?

— Знам за уметничку изложбу у Београду онакву исту као и у Загребу, Љубљани и Софији.

— Знате ли за лист који излази у Америци „Амерички Србобран"?

— Знам.

— Је ли истина: да он има исти циљ као и „Сл. Југ"?

— Не знам и не тиче ме се.

— Постоји тежња: да се све српске земље из разних држава уједине под Краљем Петром, те би према томе и неке аустриске земље имале бити одцепљене. На томе су радили „Сл. Југ", „Амерички Србобран" и други. Шта знате о том?

— Ништа.

— Знате ли да је Маћедонски револуционни комитет у вези са „Сл. Југом“?

— Не знам и не тиче ме се,

— Кад сте ухапшени и требали бити спроведени суду, ви сте покушали себи живот одузети? Зашто? Јел вас гриза савест?

— Налазим да г. председник нема права питати ме и о мојим душевним расположењима. То је нечовечно. Могао сам то покушати, јер сам се осећао уврећен, пошто знам да сам невин.

Адвокат Тушкан довикује: хтео се убити да би избегао неправду.

Председник забрањује да се такви изрази „робе“ (употребљују) и кажњава Тушкана са 50 круна глоба. Против тога нема места жалби.

Председник је исцрпео питања и уступа судијама да питају окривљеног ако хоће. Ни један ништа не зна као сом. Павишић га пита: је ли му заиста крштени кум католик? Адам признаје, а Павишић тиме хоће да докаже да су се и пре ове „козлиције“ Срби и Хрвати лепо живели. Којешта.

Некакав Финк судија пита Адама за програм самосталне странке. Оптужени вели: пошаљу вам штампан. Смех!

Акурти

Председник предаје оптуженог Акуртију да га он пита. Пореклом Талијан, без материњег језика, Акурти је тип правог „Естерајхера“. Висок, танак, може се рећи кицош, шиљатог носа а тичије физиономије, његово би лице било свирепо да није смешно. Његовој фигури даје комичан тон нарочито један чуперак из ногавице који стоји као у пиаске реп, те човек не може да гледа у Акуртија без смеха. Иначе, то је фигура без очију, а боје модро-црвене, које одаје сгрсног алкохоличара. Бан Раух му грдно симпатише, јер као што је познато Раух не воли да пије „пандурски“ него хоће увек да се с неким кућне. Акурти говори једним немогућим језиком! У њему нема ни синтаксе, ни граматике, ни дијалекта. То је је један шарабија, испреплетан немачким изразима, који праве такаву линитвистичку групу, која се сад може чути још само у Хрватској. Али Акурти није толико глуп, колико изгледа. На против његова пакост му даје талента, те његова питања постају праве замке, а сви његови закључци су пуни инсинуација, од којих се мора непрестано бранити и оптужени и његови браниоци.

Акурти је пре свега реагирао на одговор Адамов, који је одмах у почетку изјавио: да је тужбу чуо али је није *разумео*. Ма да у то не верује. Акурти је узео да му у тужби тачку по тачку објасни. „Ваша и ваше странке радња састављена из читавих серија ситних дела, стојала је у тесној вези са „Сл. Југом“, који је имао циљ да све делове „Срспства“ уједините, и да према томе отргнете неке аустриске земље. Ви сте почели учити сав грчко-источне вере живаљ, да је „српски“ и идентичан оном народу у Краљевини Србији, а међутим то нису Срби нити су се раније звали Срби, нити их споменици зову Србима, него се зову *Власи*, тако их у старим споменицима помињу, па се тако и сами називају. У ствари су они *романског порекла*“!

Ви из овога видите довољно: каква је страшна буржија овај процес! Кад се званично у Аустрији могу доказивати и овакви апсурдуми онда се неће нико зачудити, што су ови људи названи „велеиздајницима“: и може се очекивати смртна пресуда! Може се само, ради саучешћа, рећи: тешко Србима у оваквој држави!

После тога је Акурти доказивао: да се српској православној вери није никад признавао тај назив, него се увек звала у званичним документима Угарске! „грчко источна неуједињена вероисповест“! Буди Бог с њим!

Затим је доказивао: како Срби немају никакве заставе у Хрватској, него да је та застава, коју они свуд истичу застава Краљевине Србије, и да су то велеиздајнички акти. Наводи случајеве: како су Срби, под утицајем те пропаганде унижавали „сироту хрватску заставу!“

Наравно, да на све те квакe адвокати нису могли остати равнодушни, него су упадали у реч. Зато су строго кажњавани, па чак и најмирнији Хинковић је кажњен, као за први пут, укором! Акурти је довикнуо Душану Поповићу: да јако жали што није и њега могао довести на опт. клупу, те да му да прилике да све ово лепо објасни, као што види да има вољу.

После одмора је Акурти тужио нозинаре, који су стојећи иза њега правили неке примедбе, па је прешао на даље испитивање. Питао је Адама: да ли зна каква веза [illegible] — а мора знати, јер је и сам хтео ићи у Америку за уредника — између српских листова у Америци и оптужених? Кад је Адам то одрицао, Акурти је то доказивао читајући некакве чланке из америчких новина у фебруару ов. г.! ма да су оптужени похапшени још у августу 1907. године. Ништа то није сметало безочности Акуртија да изводи закључке против оптужених.

Затим је Акурти читао некакав чланак из „Америкапског Србобрана“ о „српској народној мисли“ и питао Адама шта мисли о томе?

Адам је рекао да га се такво писање у потпуно туђем листу не тиче и сматра такво питање као извзивање. Може, вели, држ. тужилац прочитати неки напис Симе Лукин-Лазића у коме је овај доказивао да је Христос био Србин, па ме питати и о томе шта мислим?! Смех.

Адвокат Медаковић најенергичније протестује против таквог поступања. Држ. тужилац не испитује чињенице него мишљења оптуженога. А за мишљења по закону не може одговарати, па ма их каква имао. Поводом тога дигла се велика граја, и како је било већ 2 часа, председник је закључио седницу s.

Господину Министру Унутрашњих Дела

Молим Вас запитајте капетана колубарског, зна ли где му је председник и благајник општ. боговаћске, јер се о њима за ових скоро 15 дана не зна где су?

Мијоница Ж.

Дневне вести

Министарска седница. Јуче пре подне од 9 до 10 часова, одржна је министарска седница у министарству спољних послова под председништвом г. Ст. Новаковића — министра председника.

Конференција. Синоћ је одржана конференција народних посланика из свију група у Народној Скупштини. Конференцији су присуствовали сви наридни посланици.

Турско-бугарски споразум. У Петрограду су 24. о. м. у министарству финансија турски министар спољних послова Рифид паша, руски министар финансија Коковцев и један делегат Отоманске Банке и други финансиски експерти држали коначну седницу о русю-турско бугарском финансиском аранжману. Поговара се да је споразум већ и потписан.

Грејо конференцији. У енглеском доњем дому питао је ирски националиста Д лон министра спољ. послова Греја, какви су кораци предузети за састанак европске конференције, која би се бавила о питању које је створено анексијом Босне и Херцеговине и кад се може очекивати састанак конференције. Грејје одговорио да се међу силама непрестано мењују мисли о томе те да се ствар сврши заједнички. Пошто су интереси других сила јако ангажовани, он у садашњем тренутку не може дати никаква даља обавештења. А осим тога ни преговори нису толико одмакли, да би се о времену састанка конференције могло рећи што поузданије.

Турско-аустриска погодба. [illegible] аустриској погодби у турском парламенту тек ако отпочне у понедељак, пошто је најпре упућена одбору за спољне послове, који има о њој да поднесе извештај парламенту. Како бечки и пештански листови јављају, опозиција тој погодби износе највише 50 до 60 гласова.

Напад на магацин. Прошле ноћи 4 непозната зликовца, покушали су у Нишу да магацин бр. 1, у коме је смештен барут на вису „Вину“ више Ниша запале и тиме учине несрећу. Стражар их је брзо приметио и опалио неколико метака. Они су побегли у правцу ка Алексинцу, и за њима је послата одмах једна коњичка патрола, али до сада нису похваћани.

Суспендовани закони. Јуче су у Народној Скупштини и на другом читању укинути закони о „накнади штете за угинулу стоку и о „градобитини.“

Издата је наредба да се по овим законима не врше више наплате ових прирева од народа.

Са Бањице. Јуче је био на Бањици прозив и једнодневна вежба III-ћег позива свију родова оружја. Још рано изјутра стизали су у групама војници, а имућнији долазили су колима. У редовима старе гарде могли су се видети угледни београдски трговци: г. г. Драгомир Радуловић, Алекса Биба, Татомир Петровијевић и т. д., а тако исто и виши чиновници, занатлије и радници. Све је то весело и с највећим одушевљењем очекивало да му се име прочита те да прими пушку са муницијом. И поред све пажње, у логору се приметило, да се није практично радило, јер у место да се прозив вршио бар по батаљонима ако није могло по четама, прозивало се свега на два места, и многи нису чули, него су их други довикивали. Логор су посетили: енглески војни аташе и дописник „Тајмса“ и многи руски дописници. Они су прилазили појединим групама војника и са њима разговарали. Њих је изненадила једнодушност старих бораца како се сви братски опходе један с другим без обзира на положаје који их раздвајају. Лепо је било видети када су се стари ратници нашли на оном истом месту одакле су пре 24 год. пошли у рат. Напослетку да напоменемо да је се сваки војник постарао за јело и пиће, те је весеље настало још од подне.

Народно Позориште. Вечерас се представља у Народном Позоришту *Стара врлина*, драмска кажа у једном чину, написао А. Амфитеатров, превео Р. Ј. Одавић. — *Чикина кућа*. шала у три чина, од М. М. Мјасницког (прерада), превео с руског Јанко М. Веселиновић.

Покушај убиства. Новак Марковић радник. Живан Стојановић и Урош Јовић пекари, ноћас су измамили из стана Рајка Ивковића радника, преваром увели у порту савиначке цркве и ту га са моткама грозно испребијали, тако да га је крв свега облила и пао онесвешћен. Мислећи да је Рајко мртав они су побегли. Тек после два сата Рајко се освестио и запамагао, те полициска патрола нашће и однесе га у болницу. На саслушању Рајко именује своје убице, који су одмах похватани и похапшени.

Први добровољац. Ноћас је допутовао г. Абрахамовић руски официр у Београд.

Тровање. Ана Новаковић служавка Петра Петровића, војвог капетана у студеничкој ул. бр. 53. попила је синоћ једну шољу од 200 гр. растворене соде, мислећи да је у флаши кисела вода, — услед чега је одмах наступило тровање. Чим је г-ђа приметила шта је служавка урадила позват је лекар и указана јој је помоћ, а за тим је упућена у болницу на лечење.

Ступио у редакцију. Г. Милан П. Савчић, секретар Опште Привредне Банке дао је оставку на свој досадашњи положај и ступио у нашу редакцију за главног сарадника.

Похватани сељаци. Миладин Миловановић, Петар Животе Милановића и Тома Илије Вељковића из Кличевца — село крај Дунава, прешли су чамцима прекјуче у аду звану „Пикету“ и „Чепљин“ ради краће дрва. Тамо су их аустро-угарске власти похватали и са аде отерали у затвор одакле се до данас нису вратили кућама.

Сишла у корито. Морава је јуче код моста љубичевског сишла у корито, и услед тога пут Осипаоница—Пожаревац доведен је у исправно стање и саобраћај васпостављен

Нехотично убиство. Милисав 16 то годишњи синчић Радисава Јосифовића из Доње Сабанте у округу крагујевачком, убио је прексиноћ нехотично из пушке десето-годишњу Вукосаву, кћер Живојина Ђаковића онд.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

)о(Амерички посланик у Бечу министар Француске поднео је оставку.

V У Чешкој се још непрестано врши хајка због антимилитаристичке пропаганде.

†† Угарске службене новине публиковале су санкционисане законе о регрутима.

§§ Руски посланик у Цариграду Зиновјев интервенисао је у ствари турско персиских пограничних афера. Персиски посланик тражио је од Порте да се поруши турска царинарница која је подигнута на персиском земљишту код Урмије.

„* У Рио де Џенеру (јужна Америка) умро је чувени ботаничар Барбароса Родригуеш, писац изврсног дела о бразилијанској флори.

„* Енглески краљ Едвард стигао је у Бијариц.

Личи ил не личи?

Уметничка парница због једног рељева

скица из судске сале

(наставак)

Међутим, господи пуковници ма да је прочитала у новинама вотицу у којој се хвали поступак оне њене колегинице из Француске која је поверила израду рељефа свога покојног мужа оном великом француском уметнику вајару; ма да је сваког дана два пут љубазно отпоздрављала оног вајара, који је шетао поред њене куће; ма да је једног дана, пошто је пазарила неке ситнице у чаршији, онако узгред свратила на уметничку изложбу оног вајара, који је изложио свој „најновији рад“ и најзад ма да је прочитала ону изазивачку нотицу о оној мајорици, која је поручила рељеф свога рано преминулог мужа — није ни на памет падала идеја о поруџбини рељефа свога покојног мужа.

Уметници су почели већ губити [illegible] Беше, протекло пуна два месеца. Пуковниковица је већ почела по мало заборављати на тешки удар, који јој је задала смрт њеног мужа, а од поруџбине ништа.

Изгубивши сваку наду вајари су почели међусобно задиркивати се правећи алузије на нотице по новинама, шетње пред „њеном кућом“ и изложбу „најновијег рада.“ Само се један од њих онај на чији су рачун највише виђени прављени и палили, доброћудно смешкао гладећи своју проседу браду, и увек им као одговор на све шале добацивао.

— Ама само, да ја доживим 1. мај, па ћемо после лако.

Сви би тада прснули у смех, ма да нису ни појма имали шта је он хтео са тим очекивањем првог маја

Најзад дође и 1 мај.

Пред кућу пуковниковичину стадоше још рано ујутру велика шпедитерска кола натоварена масом биста, рељефа и најразноврснијих скулпторских радова.

То се у стан из авлије досељавао онај вајар са проседом брадом, који је тако жељно очекивао 1 мај.

Увече на пиву уз грохотан смех причао је онај вајар, што је сваког дана два пут шетао поред куће г-ђе пуковниковице, шта је видео.

— Животиња! Шта све њему неће пасти на памет!

— Е, тај нас је све претекао! Морамо му одати заслужено признање!

И маса других узвика, праћена огромним смехом, могла се чути, тога вечера.

Нећемо препричавати шта је свештенник кирајција радио, да би своју газдарицу придобио за идеју о изради рељефа. Тек једног дана

изашла је у свима београдским листовима ова нотица:

„Г-ђа К. пок. Д. К. поклонила је уметнички израђен рељеф свога покојног мужа војној болници.

Рељеф је израђен уметнички, руком нашег признатог академског вајара У. П. Што се код овог рада може највише истаћи то је велика сличност. Овај најновији рад нашег признатог уметника У. П. биће изложен само неколико дана у излогу посластичарске радње Ј. П.“

У новинама се хвалило „племенити поступак“ добротворке, на журовима се оговарала г-ђа пуковниковица, која не може да живи без сензација а за вајарским столом у кафани код П.... хорио се смех осталих колега.

— Па добро; јеси ли бар био вешт да се наплатиш кад си тако вешто ствар извео — запиткивале су га колеге.

— Па него шта ви мислите. Кад сам умео да израдим поруџбину, ваљда сам умео и да се наплатим.

(свршиће се)

РАЗГОВОР СА
БОРЂЕМ ХРИСТИЋ-ОБРЕНОВИЋЕМ

— Историја једног „претендента“ —

(наставак)

Ја се насмејах усиљено и у смеју изговорих:

— „Краљевска крв!“ Пошто се може продати килограм те „плаве“ крви? Да ви нисте купац? Јел' те? Кажите само молим вас. Та самном се тако дуго трговало! Пара је пало доста, али, у туђе џепове. Сада је дошла на ред краљевска крв! Врло добро! Ја вам је нудим, али само под том погодбом да мени оставите бар толико крви колико би ми било довољно, да поживим бар толико времена да могу потрошити новац, који будем добио за њу.

— Врло добро! — озбиљно рече непознати. Вама је видим досадило то трговање вашим пореклом. Хоћете ли да се једном престане са том трговином? Реците само: хоћу и никоме више неће ни на памет пасти, да вам прије у тој намери.

— Па шта би ми ви предложили ако бих вам одговорио да хоћу?

— Потребно је прво, да ви ту реч озбиљно изговорите.

— Добро. Ево, ја је изговарам: *хоћу*. Само под једном погодбом.

— Каквом?

— Да сте у стању своја обећања испунити јер ја сам већ сит обећања.

— То зависи од вас — одговори непознати — ако се споразумемо и ви не одрекнете онда не може бити речи, јер ја не бих ни долазио код вас ради празног разговора.

— Добро, дакле, ево, ја сам вољан одрећи се свих својих „претензија“ и све своје краљевске крви, која ме већ почиње пећи у жилама, ако само ваши предлози буду такве природе, да их могу усвојити.

— Сад, дакле, можемо прећи на главну ствар.

Ако ви пристајете да дате писмену изјаву, у којој ћете се одрећи свих аспирација на српски престо и обавезати се, да ћете обуставити сваку акцију у будућности, вама се нуди прво: материјална помоћ у тој мери, да можете бити обезбеђени за цео живот и друго: положај у Србији, којим би се ви задовољили.

Непознати ме гледаше право у очи. И ја то исто учиних. Погледи нам се сукобише.

— Понуда је примамљива. Ја друго не бих ни желео, до да себи обезбедим будућност. И када би ви мени дали довољно гаранције, да ћете обећање испунити, онда се ми не би дуго разговарали — одговорих ја после подуже паузе.

— Понуда је озбиљна и ја сам у стању уверити вас у њену озбиљност и према томе можемо отворените разговарати.

И непознати се маши руком за џеп, извади нотес и из њега једно писмо, које мету на сто и покри га руком.

— Ако, дакле, пристајете на предлог, који сам вам саопштио, вама ће се из државне касе исплатити 100.000 динара и дати извесан положај у војсци српској.

— Ко ми то нуди? — запитах ја.

— Нуди вам човек, који је у стању то обећање и да испуни.

— А то је?

— Никола Пашић — и непознати извади из коверта једно писмо, на коме је стајао жиг министарства иностраних дела.

— Знате ли читати српски? — запита ме.

— Знам. Учио ме је један Србин, студент Трг. Академије у Лајпцигу.

(наставиће се)

ИЗ ПУБЛИКЕ

Господину
Раши Милошевићу
управнику Држ. Монопола

Ма да сам Управи Монопола у путио писмену жалбу, ипак Вас и овако јавно молим, да предузмете најстрожије законске мере противу магационара соляског стоваришта Јована Јанчића.

Да би и јавност упознао каквих још чиновника имамо, ја ћу испричати како је догађај текао, те да на тај начин спречим овог несавесног чиновника од лажне одбране.

Још 17. о. м. обратила се наша фирма за 2000 кгр. соли али је тада нисмо могли подићи, јер је није било у магацинима.

Јуче сам ја лично дошао и платио со молећи г. Јанчића да ми је изда, јер је он позвао другог једног господина, да му прекорадно изда со, ма да сам ја већ био довео кола за пренос соли што други господин није учинио.

Г. Јанчић се просто на мене изderao:

— Он је јутрос јавио и прво њему издати.

Ја сам опоменуо г. Јанчића да се на мене не издире, јер ја ни сам његов служитељ већ трговац, нашта ме је он стао грдити, изживајући ме животињом, гуланфером, зеленашом завршујући овај скандалозан речник псовком оца и матере. Но овај ваш чиновник није се задржао само на речима већ полете на мене и удари ми шамар; који сам ја хтео да вратим да ме нису спречили раденици. Док су мене раденици држали он се кукавички приближио мени и лупио ме ногом у стомак, ваљда револвер, који су му једва отели из руку.

Тек кад је дошао г. благајник стоваришта ово мучко разбојништво било је прекинуто.

Ја сам изнео тачно истину, и са своје стране нећу додати ништа, сем што ћу учинити овако јавно апел на вас: *да у интересу др жавне службе и безбедности пу блике учините потребне кораке, и склоните овај тип из свога ресора*, а ја задржавам себи право да употребим законска средства, те да га ни кривична одговорност не мимоиђе.

С поштовањем
Бранислав П. Новаковић
чл. фирме „Здравковић и комп.“

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

ЗА ВРЕМЕ ЛУДВИКА XV
израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Брига госпође Монтеспанове још је појачана свакодневним све већи сјајем једне нове звезде на Версајском двору. При свом рађању проступала је само бледу, сасвим скромну светлост, опажала се овде онде како брзо засја. Удовица Скарон, дојкиње госпођа од Ментон, постала је васпитачица деце краљеве и госпође Монтеспанове. — Како су се шансе гувернантини за неколико година изменили! „Али говоримо о „пријатељици“ (госпођи од Ментон) — пише госпођа Севиње 6. маја 1676 — Она је још свесија победе но она (госпођа Монтеспан), Све се њој покорава. Све дворске даме њене сусетке одане су њој, једна јој клечећи држи суд за шминковање, друга јој пружа рукавице, трећа је води да спава; она ни за кога нема поздрава и ја мислим да се у потаји од срца смеје овој услужности.

Тако гласи извештај госпође Севиње о ономе што се одигравало на двору, а Маргарита Воазенова ће нам рећи шта се дешавало код врачара.

„Кћи Воазенове — пише Ла Реини — признаје да је присуствовала онаквим литургијама, какве је Гибур читао над телом какве личности. Она је помагала својој матери при потребама нужним за то: један душек намештен на две столице, покрај тога су стајале две ниске столице са свећама, па је онда из једне мале споредне собе долазио Гибур у свом литургиском орнату, па је онда Воазенова уводила госпођу, над чијим се телом имала држати литургија. Пре три године (дакле управо 1676) наредила је госпођа Монтеспан те је ова литургија држана код њене мајке и у другом случају, сунце се појави силније и светлије... јер је било само скривено; неки јадни лудаци можда помисле да је сунца нестало. Тако је и моја мржња, Алиса, сакрила моју љубав, и ја сам лудак мислио да је моја љубав умрла. Али када се опет појавила, ја сам себе почех обасипати погрдама, јер видех да вас више не мрзим, али вас презирем и мислим да презрење неће никад изаћи из мога срца.

Алиса опет одобри главом.

То презрење није јој било тешко; јер се она није бојала ни мржње ни презрења већ љубави калуђерове.

— Борио сам се, Алиса, борио сам се страховито против те љубави, која је била јача од презрења. Био сам побеђен, и ево ме пред вама! рече Пањигарола пришавши корак ближе.

Алиса увиде да је дошао тренутак кад ће се открити права мисао њеног старог љубавника.

— Мало час, када сам ушао, продужи калуђер, видео сам колико сте несрећни. Ваш је положај страховит. Има три створења која подносе страховите муке: ја, ви и дете.

На ову реч мајка задрхта.

— Ја, продужи калуђер, који сам увидео немогућност да живим без вас; дете које умире без милоште материне; ви који се по вашим сопственим речима сурвавате у бездну срама. Дошао сам дакле да вам кажем ово: Хоћете ли да изиђете из тога бездна? Хоћете ли да дете остане у животу? Хоћете ли да ја сам изиђем из пакленог круга у који сте ме ви затворили? Реците, хоћете ли?...

— Како? промуца она.

— Пођите замном, за својим дететом! Ја сам богат. Тамо у Италији ја сам угледан човек и по својој породици и по своме богатству. Италија је земља љубави Италија је земља снова. Ако вам се Италија не свиди, хајдемо на другу страну..

Дубоко ћутање Алисино охрабри га.

Нека неизказана нада обузе га. Он ухвати девојку за руку.

— Слушај, рече он страсно, ићи ћемо куда ти хоћеш. Ми још можемо бити срећни. Моја је љубав још толико силна да може уништити сећање на прошлост, презрење у мојој души и да те могу сматрати као чисту девојку каква си некад била...

Алиса је непрестано ћутала.

Љубавник опијен надом, надајући се да ће она попустити, продужи још ватреније:

— Ти си ме издала; ја ћу то заборавити! Продала си своје тело; и то ћу заборавити! Ја сам само твој страсни љубавник, или боље, твој нежни муж, који те поштује колико те и љуби. Ја ти дајем своје име. Дајем ти своје имање. Дајем ти свој живот. Ти примаш је ли? Ради тебе, ради мене, ради нашег детета!... Хоћеш ли?...

— Не, одговори Алиса.

— Не? загрме калуђер.

— Слушајте, Клементе, рече она озбиљно и мирно. Ви ме мучите износећи ми такве предлоге који нису ништа до неостварљив сан...

— Зашто сан? Зашто неостварљив? Зар ти сумњаш у моћ моје љубави? Или се бојиш да ће се љубомора једнога дана у мени појавити? Слушај... хоћеш ли да ти се закунем?... Добро, заклињем ти се да се никад ни једна мисао о прошлости неће појавити у моме срцу... убићу се пре но што ти кажем и једну прекорну реч.

— Ја не сумњам у твоју љубав, Клементе! Не сумњам ни у твоју душевну снагу. Ја верујем да си ти кадар да све заборавиш!... Али од нас двоје једно никад неће заборавити.. а то сам ја!...

— Шта хоћеш да кажеш?

— Да љубим! узвикну она дивље. Љубим толико да могу да постанем злочинац; да ништа на свету не може ишчупати из мога срца ту једину истинску љубав, да ћу онога дана кад будем казала за навек због моје драгане казати због живота!.. Клементе, тражи моју крв; је сам готова да је излијем до последње капи, ако то може загладити мој злочин. Да бих обезбедила мир и срећу моме једном детету ја пристајем да издахнем на мукама... Али да заборавим Деодата!...

Она удари у страховит, лудачки смех и протресе жестоко руку калуђерову.

(наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

На захтев публике вечерас ће се приказивати новодија:

Шилерови разбојници и веома забавни шала:

У смрт! (једна нова „легија смрти“).

ТЕЛЕГРАМИ

Беч. И седници Рајхстага председник владе, говорећи о спољној политици рекао је и ово: Политички односи монархије са Србијом и Црном Гором, које су изнеле потпуно неостварљиве захтеве (о добрављање) нису још расчишћени. А.-Угарска, сходно методу, који је примењена према Турској, још од почетка жели и дејствује да склони Србију, дл са њом директно преговара ради повраћаја нормалних односа.

Изводећи ту идеју влада монархије није се дала поколебати у свом мирном и резервисаном држању поводом вести које су долазиле из Србије. Тако, влада монархије ту скоро кораком своја посланика у Београду г. Форгача, дала је прилике Србији да се са њом директно споразумева.

Благодарећи саветима великих сила није искључена могућност, да се у Србији изврши преокрет у смислу стварније и практичније политике, и ако би се то догодило А.Угарска је готова да са Србијом са највећом наклоношћу отпочне нове преговоре по питањима економске природе.

Четкњара

Борова, јела, смрча, туја, сребрнестих јела до 1 метра висине има на продају у Шуматовачкој улици број 146. (Чубура) трошаринска стражара 126 2—4

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(185)

XXXVIII

Први љубавник

И да сам вас убио, Алиса, то би било из љубави. Сад појмите да су све моје суровости биле различити облици те љубави, јер сам желео да вас убијем а нисам то учинио!..

Алиса климну главом.

— Треба још да вам кажем, Алиса, продужи калуђер, да сам чинио све што људска снага допушта да бих заборавио своју љубав. Изгледа да сам вас силио и искрено волео кад нисам успео да вас заборавим. Мрзео сам вас, то је истина, неком чудноватом мржњом коју ви не можете појмити. Али је моја мржња била као она црна пора која покрије небо натмурених летњих дана, али иза које се крије сво сунце. Некада из те пор[illegible] настане бура, а некада се [illegible] себе растури... И у једн[illegible] све

Дојкиња

потпуно здрава стара 20 година, која је родила пре 20 дана нуди се. Обратити се Ломина ул. бр. 8
2—3

ПРОДАЈА · кварт пали · луденк, продаваће 28. ов. мес. пре подне пред кафаном „Гундулићев Венац" Баштованска улица, сву покретност стеците. дужника Боривоја Д. Тасића, бакалина. 127 1-2

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

Сваки дан

свежег „Тај Бутера" и за мешење

Милихрама и Српска Сира

такође за мешење

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљ.-Српског Дворског Ливеранта

Београд — Теразије

Милан Миловановић

адвокат (Добрачина ул. 15).

од 1-ог маја издаје под кирију:

ДУЋАН „на Зеленом Венцу" у коме је сада Делиријева апотека, са три магацина, две собе и подрумом.

ЕЛЕГАНТАН СТАН над овим дућаном са четири собе, великим предсобљем, кујном, собом за младе, вешерницом и подрумом.
109 4—5

Млеко са АДЕ ЦИГАНЛИЈЕ

под надзором нарочитог ветеринара

разносиће се од 1. Марта о. г. по Београду. — Литар 0·30 п. д. — У флашама 0·35 п. д. — Пријаве слати дописницом до 28. Фебруара са тачном адресом и потребном количином млека, на адресу:

ЧУКАРИЧКИ МЛЕКАРНИК

Београд — Чукарица

98 6—10

18000

Осамнаест хиљада комада зрелих калемова разне винске и а сталске лозе на свима америчким подлогама продаје у свом лозном расаднику.

фебруара 1909 год.
Сићево

Железничка станица Сићево.

Тодор Ђ. Раденковић

86 8 10 економ

СРПСКО ДРУШТВО ЦРВЕНОГ КРСТА

на свом лутријском зајму добило је

Дин. 2,000.000 у злату

„ 1,000.000 „ „

Депоновано је код Народне Банке као гарантни фонд за исплату згодитака и амортизације *„Лозова Црвеног Крста"*.

У случају рата и за случај мораторије, Лозови Црвеног Крста извлачиће се и исплаћиваће се и у случају ако Србија загази у рат и прогласи мораторијум, јер је за тај случај предвиђен нарочити фонд од **1.000.000 динара у злату**, поред осталих великих фондова.

Зато Родољубиа купујте наше *Лозове Црвеног Крста*, уложен новац не губите већ помажете нашу хуману ствар и можете само добити.

ЧЕТИРИ ИЗВЛАЧЕЊА ГОДИШЊЕ

Јануара, Априла, Јула и Октобра

Иduће жучење Априла, главни згодитак		150.000
	други „	15.000
10 згодитака по	1000	10.000
20 „ „	200	4.000
100 „ „	50	5.000
900 „ Аморт.	22	19.800

Ко упутницом новац пошаље дин. 22·50. Доплатом 23 динара. Даје се и на 12-то месечну отплату по 2 дин. месечно и 1 динар од лоза једаред за свагда на име уписнине и поштарине с правом на игру. Новац се шаље искључиво
265 2-10

Повереницима припада за њихово заузимање 1 динар од лоза, а то је од уписнине — поштарине.

Главном заступнику

Живку Петровићу

Београд — Кнез Михајлова 33

У винограду пок. Краља Александра у Смедереву има на продају

1) Резнице америчких лоза — за подлогу:

а) Рупестрис дп лот I класа 15 дин 1000 рези.; II класа 10 дин.
б) Рипарија Портолис I „ 15 „ 1000 „ ; II „ 10 „

2) Резнице домаће лозе за калемљење — калем граничце

а) **Хамбург и малага** по 50 динара 1000 комада;
б) Све остале сорте „ 10 „ 1000 „ „ ;

3) Калем са жилама:

а) Хамбург и малага по 50 динара 100 комада;
б) Све остале сорте „ 30 „ „ 100 „ „

При наруџбини треба послати унапред половину вредности. Ради наруџбине обратити се **Управи винограда у Смедереву**
122 2—2

Дунавски Кредитни Завод

Позива све своје акционаре да положе заостале недељне уплате, иако не би претрпели последице чл. 10 заводских правила, јер ће им се акције поништати.

Управни Одбор.

ПРОМЕТНОЈ БАНЦИ

потребна су **два стална чиновника.**

Ко жели да компетује на та места, треба да је:

1. свршио Трговачку Академију овде **или на страни.**
2. да је већ радио у коме од новчаних завода или индустриских предузећа, и
3. да поред српске зна доброводити и немачку кореспонденцију;

Плата ће се одредити према способности.

Рок пријаве је до 14. марта ове год. закључно.

Београд
23. фебруара 1909. 125 2—3 **УПРАВА.**

ОТМЕНИ МОДЕ-САЛОН

СОФИЈЕ ШВАРЦ

Љубичина ул. бр. 11 преко пута Геогр. Трговачке Банке

добио је за променну моду нов модерни ауфпуц из Француске и Швајцарске.

Израђује све врсте тоалета од скромне до најфиније врсте.

Сем мојих идеја, стоје муштеријама на расположењу ве ћина светских базара.

Преглед мога великог стоваришта ауфпуца, шапона и свега осталог материјала сваког је дани слободан.

Тоалете могу се и упупно са материјом поручивати.

Поверење муштерија салон задобија тачним извршењем по рудбина, лепотом и елегантијом кроја, тачном нарадом, модерним и финим ауфпуцом и апартним урођеним укусом.

Особита се пажња поклања поруџбинама из унутрашњости. Мера се узима по моме нарочитом упутству.

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Кеван на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

Кафану звану

Јанчину

у Врањској Бањи

са собама и осталим припадлежностима од 1. Априла ове године издајем под закуп, ко жели исту узети под закуп нека се јави подписатом.

Врање. **ТАНАСИЈЕ Т. СТАЈИЋ**
2—5 тгг.

„НЬУ-ЈОРК"

ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

Председник: Darwin P. Kinpsley

— 64. Билансија Највеће Осигуравајуће Друштво на свету.

Призната актива	франака у злату	2,888.000.000
Целокупни приход у 1908 години преко	„ „ „	530,000.000
Математична резерва	„ „ „	2.379,000.000
Резерва за дивиденду	„ „ „	416,000.000
Нова осигурања у 1908 години	„ „ „	722,000.000
Мешовита осигурања у снази преко	„ „ „	3.116,000.000
Сва осигурања у снази	„ „ „	10.331,000.000

Дивиденда која је платљива 1909. год. износи фран. у зл. 39,402.056 противу фран. у зл. 2,136.362 која је исплаћена 1908. године.

Ово је највећа дивиденда коју је друштво до сад исплатило.

Годишња дивиденда, платљива 1909. г. на полице издате у 1907. на фран. у злату 10.000.

Осигурање на случај смрти				Ограничено осигурање на 20 г.				Мешовито осигурање на 20 г.			
старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909. г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије
25	247.00	3540	14.8	25	378.00	4720	125	25	52700	6880	13 0
40	373.00	540	14.7	40	488.00	6610	135	40	57100	7930	13 9
55	650.00	10070	15.5	55	715.00	10740	15 00	55	73600	11200	15·2

64-та детаљна билансија шаље се на захтев и она садржава све трансакције у току 1908 г.

Дирекција друштва „Њу-Јорка" за Краљ. Србију.

103 3-12 **БЕОГРАД, Кнежев Споменик бр**

Наша добра и незаборављена

† МАРИЦА

удова пок. Луке Милетића биз. предузимача из Ужица

преминула је после дуже болести 23 ћег текућег месеца у 62 ој години својој, а сахрањена 24 ог овог месеца у гробљу ужичком.

Извештавајући о овој нашој жалости покојничине и наше пријатеље и познанике, сматрамо за дужност изјавити нашу пуну захвалност свима онима који нам лично или писмено својим суделовањем у жалости тугу ублажише.

25. Фебруара 1909. год. у Ужицу.

ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦА:

ћи: *Милева П. Савићка*, унука: *Даница*, зет: *Милан Вуковић* ковачки поручник, праунук *Богољуб.*
117 3—3

Наша добра мајка

† АНКА

удова Милана Дамјановића, касац. судије

преминула је јуче по подне. Погреб данас у 4 часа по подне. Опело у Вазнесенској цркви. Стан хотел „Солун" до железничке станице.

26. февр. 1909.
Београд ОЖАЛОШЋЕНИ:

синови: *Стојан, Василије, Коста;* снаје: *Мара* и *Станислава* и унучад.
128 1—1

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1·50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Врачкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ПЕТАК 27 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 58. | Телефон 821.

ЈЕДНА ТРАГИКОМЕДИЈА

Представа коју српски народ плаћа

Има већ десет дана како се по целој Србији говори о припремама, које влада у велико чини за приређивање једне представе. У публици је било живо интересовање за ову представу. Наслов комада није објављен али се знало, да се пробе држе у министарству спољних послова и руском посланству. Подела улога такође се није могла дознати. Публика је већ била постала нестрпељива и почела је протестовати преко јавности, с тога су приређивачи били приморани објавити плакатима, које је растурио владин биро за рекламу: да ће се 24. ов. мес. у 8 часова у вече држати генерална проба у скупштинској дворани а представа сутра дан. У томе плакату су изнети у кратко најважнији пасуси из комада. Публика се почела умиривати и занимати критиковањем изваљених места из комада.

И прексиноћ је одржана генерална проба, на коју, по уобичајеној пракси, нису били позвани новинари и критичари. О садржини комада и игри глумаца није се ништа могло дознати, али сам ја успео да набавим позоришну листу. Ево како је та листа изгледала.

У Београду, 26. Фебруара 1909. г.

Представа 4. | Ван претплате

НЕОДРИЦАЊЕ

Политичка комедија у 1 чину. Написали: Рус и Србин. Редитељ: г. председник Скупштине. Кореквизитер: Танцош.

Лица:

Главни јунак	г. Миловановић
Интригант	г. Ј. Жујовић
Церемонијал-мајстор	г. Љ. Јовановић
I гост	г. Кабинет
II „	Сва Скупштина
Дух	г. „ „

Догађа се у Народној Скупштини. Време садашње.

Комад ће се представљати без г-ђе суфлерке Ружице, јер је комад измењен, многим пробама.

Улазак: бесплатан

Почетак у 9 часова пре подне

Већ око 8 часова ујутру почела се публика скупљати око позоришне зграде. Улазнице су биле све раздате. У дворани је била гробна тишина. Сва публика је са грозничавим нестрпљењем очекивала почетак представе. Ту гробну тишину за часак наруши улазак једног господина у дипломатску ложу Сви се погледи управише нањ и сви њиховом познадошће драгомана „суседне нам монархије".

Тачно у 9 часова даде се знак и завеса се диже.

На позорницу ступи *церемонијал-мајстор* и седе за један сто покривен зеленом чохом. Чим је сео одмах зазвони прво у једно па у друго електрично звонце, чији се одјек чуо у левој и десној соби иза леђа његових. Из леве собе покуњена лица у лази *Други Гост* и заузима место у клупи према председнику. На његовом се лицу примећује нека туга, намотиња. Подбочи се лактовима, пљушка на длан па кад се наљуље довољну гомилу он а се сагне и чини вам се као да ће рећи у Београду. Но како би се ... ниже оно што је наљуља ... њих

Из десне собе улази *Први Гост*. На његовом се лицу примећује првенило на образу као кад се човек застиди. Покрети су му нервозни, као у човека који осећа да је нешто крив, па се брани од нечега. Очима по дворани шара и не сме никога да погледа право, као грешник који је свестан учињеног греха.

На споредна врата улази *Интригант*. Хладан као стена. Мрачна погледа, сигурна корака, дрско погледајући испод ока на све стране, он седа на леви крај клупе и вади из џепа једну малу цедуљицу, коју узима у леву руку. Сваки поглед, сваки покрет одаје дрског, смелог, на борбу увек спремног човека.

Први Гост и *Други Гост* се узнемире, њима овлада као неки страх и они сасвим механички погледаше један у другог.

У публици настаде тишина као увече на гробљу.

На једном нагло се отвори врата десне собе. На позорницу ступи један човек јуначког изгледа. На њему се могло приметити, да се труди да изгледа хладан и миран. Међутим из целокупног његовог држења примећава се, да се савлађује.

Први Гост [illegible] Подиже своје, дотле оборене очи, и погледа га чисто молећивим погледом, који као да говораше: спаси нас, спаси!

Други Гост устаде поклони се понизно, ропски, неспретно и понова седе.

Интригант се накострешио и одмераваше га прождрљивим погледом. Изгледало је као да само чека тренутак па да се устреми на њега.

То беше ушао *Главни Јунак*.

Церемонијал-мајстор удари снажно у звонце, које одјекну тужним самртничким звуком кроз дворану у којој владаше гробна тишина, као да оглашаваше нечију смрт.

Први и Други Гост стресоше се као да им нека језа прође кроз жиле а Интригант скочи и заједљивим гласом, развлачећи сваку реч отпоче:

У српску и страну штампу продро је глас: да је Русија учинила неку представку српској влади и да је српска влада већ дала свој одговор. Питам владу: колико има истине у тим гласовима.

На сред позорнице ступи *Главни Јунак*.

Господо, — отпоче он свој експозе. — Од неког времена а нарочито од када је потписан аустро-турски споразум, постали су односи између Аустро Угарске и Србије затегнутији и ако Србија није томе дала повода. Та заоштреност определила је европске силе, које су по сваку цену хтеле одржати мир, да започну преговоре о отклањању опасности рата, који су одмах и настали. Први фазу тих преговора представља њихова одлука: да учине заједнички корак у Београду и Бечу а за тим да те кораке учине само у Београду. Но како би се тим кораком вређало достојанство Србије, то је царска руска влада узела иницијативу на себе, да у циљу отклањања опасности, учини у најпријатељскијем тону корак код српске владе, те да сазна: шта она жели, како би учинила представку код европских сила. Та представка гласи:

(Ту Главни Јунак чита представку Русије, у којој се у најпријатељскијем тону, саветује Србија, да изјави отворено тим силама да она *не* остаје при својим територијалним захтевима, и да оставља одлуци сила *све* што се односи на решење отворених питања).

Први и Други Гост се померише са својих седишта. У публици наста комешање. Чу се: пс..с..с..

— Србија се одазвала на ту представку — настави *Главни Јунак* — и упутила је преко својих посланика на страни, европским силама ову ноту.

(Главни Јунак прочита ноту у којој се, поред осталог, вели, да Србија сматра босанско-херцеговачко питање европским и она сила оставља и да га реше. Србија ослањајући се на мудрост и правичност сила, предаје [illegible] суду своју ствар, и покорише се њиховој одлуци).

Наста тајац.

Главни јунак сав озној повуче се неколико корака у назад, бришући марамом зној са чела.

Први Гост управи поглед на интриганта очекујући шта ће он одговорити.

Интригант беше љут, бесан. Правио се као да му је цео план пропао и презривим погледом гледаше, да ли ће се Други Гост, кога се све ово тицаше, бар са места помаћи.

Али, узалуд је очекивао.

Други Гост је као убијен седео. Никаква знака живота није давао од себе. Као, да се скаменио. Пљувачке беше испред њега нестало као да је језиком полизана.

Публика је била забезекнута.

Нико и не примети како се застор иза леђа церемонијал мајсторових заниха и иза њега се за трен појави *Дух*, који се иронички искезио и исчезе.

Тишину наруши звонки глас Интригантов:

— Задовољан сам одговором Господина Министра. Влада је успела, да по цену популарности, одржи нормалне односе са суседном монархијом. Не одричући се српски права а не очекујући никаквих дарова од Аустро Угарске она је достојанствено одговорила и одржала мир, поверила ствар најнадлежнијем суду за решење питања о повреди Берлинског Уговора. Праведна је српска ствар! Мудар је корак владе! Сад је ред на европским силама, да покажу: јесу ли мудре, — јесу ли праведне.

У дворани тишина као у соби када чувају мртваца. Сви покуњили главе. Само се чу један пљесак из дипломатске ложе и узвик: No, jetzt, ist est gut!

То беше драгоман „суседне нам монархије".

— Комедија ће се, господо, наставити — последњи чин играће се на Бал-Плацу. Наслов ће комада бити: „Пут у иностранство". Мени је част позвати вас на ту представу. Улазак бесплатан — свечаним гласом изговори церемонијал мајстор.

Да је ко од присутних подигао очи и погледао у церемонијал мајстора могао би спазити како иза његових леђа стоји *Дух* и кези зубе.

Завеса се лагано спусти и оркестар под диригентством Танцоша, засвира мелодију, чији тужни тонови продираху у душу и срце:

„Ајвај Босно сиротице клета".

Floridor

КРВОПРОЛИЋЕ У ЗАГРЕБУ

(оригинални извештај „Правди")

Ноћни напад

Ја сам вам јуче јавио, да се дознало за читаву заверу Франковаца, који хоће помоћу својих „легијонаша" — [illegible] стране новинаре из Загреба. Ситуација је врло критична и сваки који не одобрава Франку и Рауху рескира да изгуби главу. "Легијонаши" се зову они, који су се уписали у Франкову легију, да као комите иду у рат против Срба. Та би Франкова легија била утук нашој „Легији Смрти". Али пошто „легијонаши" још нису нашли траву „стискавац", јер она не расте ни на „Тушканцу" ни у „Максимиму", зато нису пошли на Србију него су се ограничили само на убијање мирних противника под саштитом полиције. Легијонаши су веома храбри кад знају да неће бити за злочин кажњени.

Миле Старчевић, шеф странке „Чистих Хрвата", видећи да Франк краде више него што му по рангу припада, и да иде на просто упропашћење хрватске народности — одвојио се са 9 посланика од Франка и његове „странке права" чији је орган „Хрватско Право", те је Франк остао са 13 посланика. Старчевић је основао лист „Хрватска Слобода", и јако напао Франка. То је озлоједило Франка, који и њега уврсти у „црну листу" својих противника.

Синоћ су Старчевићанци имали конференцију код „Рајнингхауза", која је трајала до поноћи. Тада су се сви кренули да испрате Мила Старчевића до куће, који станује на „Зрињевцу". Кад су око једног часа по поноћи били пред кућом Старчевића, они повичу „лаку ноћ" и „живио", а на то искоче „легијонаши" из парка, који су тамо прикривени лежали и опале револверима на гомилу Старчевићанаца. Испаљено је преко 50 метака у сред Загреба!

Рањени су студент Шолић у прса, и јутрос је опе[illegible]сан, те му је исечено једно ребро, д-р Живко Петричић у леву слабину, Пеховац, Булић и Лука Старчевић.

Полиција је била на том тргу, али није интервенисала „јер није имала налога"! Старчевићанци су сами ухватили тројицу и предали их власти.

Узбуђење је у Загребу огромно, а у исто време се очекују и други напади.

Објашњење у радикалном клубу

„Н. Сл. Преса" јавља, да је министар спољних послова д-р Миловановић у клубу старијих радикала учинио ова саопштења о одговору српске владе:

„Српска влада у овој ноти изјављује да *од Аустро-Угарске не тражи никакве компензације ни у територијалном ни у привредном погледу*. Овакво држање потиче као логичка последица, јер *Србија не признаје аустро-угарској влади никакво босанско-херцеговачко питање. На против, Србија тражи да то питање реши европска конференција и тек ће тој Србија преко свога застушника изнети своје жеље*".

Д-р Миловановић је рекао: да Русија, Енглеска и Француска *потпуно одобравају садржину српске циркуларне ноте*.

Посланик Узуновић питао је шта влада мисли чинити, *ако се конференција не састане*.

На ово је одговорио Пашић, да се *по изузетним уверавањима Русије босанско-херцеговачко питање може свршити само путем европске конференције*. Ако се конференција не састане, *онда ће то питање остати отворено*, што значи да *Русија изузетно неће признати анексију*, а то би за Аустро Угарску било од голема замашаја *Србија*, рекао је Пашић, *не мора хитати; што се дуже отеже решење овог политичког питања, толико Србија добија више времена да се спреми за одлучни тренутак. Србија већ капитулирала пред Аустријом нити ће то учинити, докле год код Русије налази помоћи, као у последње време.*

Ухваћени у крађи

— Телеграфски извештај „Правди" —

Градиште, 26—II 3 сата по подне

Господин Илија Ђорђевић адвокат овдашњи познат у округу и месту као спреман савестан и заузимљив адвокат, као пуномоћник Месаровића и Павловића трговца из Београда вешто је пронашао прикривен еспап пре пада под стечај Боже Тршића банкротираног трговца овдашњег. Учесаким доказима предаде суду кривичну тужбу противу дужника Боже за лажно банкротство и саучасника му Јоце Селића предузимача и народног посланика ов-

дашњег коме је Божа пред пад под стечај издао лажне исправе у суми 20500 динара, а које је исправе Јоца на дан пред стечај обезбедно интабулацијом и забраном на апсолутну штету свију повериоца Божиних и Арсенија Миленковића трговца и кмета овог општинског суда код кога је претресом нађена прикривена роба Божина.

Грађанство а нарочито овдашњи трговачки сталеж благодаран је господину Ђорђевићу на његовом енергичном раду код суда противу дужника Боже и саучасника му Јоце и Арсенија, јер је уверен да ће услед лажног пада Божиног под стечај у сумњу доведен њихов кредит остати на истој висини код страних фирама, на којој је био и пре пада Божиног под стечај.

Одштампајте ову депешу у вашем цењеном листу да свет види трговачки морал дужника Боже, морал нашег посланика Селића и кмета Миленковића.

Милан Гавриловић

Велеиздајнички процес у Загребу

(Оригинални извештај „Правди")

Брука од суда!

28. фебруар

Данас је судство у Аустрији доживело катастрофу! Из овога што ћу изложити, непристрасно и аутентично, сваки ће се уверити: да у Аустрији данас нема суда и да се најординарнији швиндлерлуци врше баш од стране самога суда.

Продужено је испитивање Адама Прибићевића, али се сад прешло на његове везе са Србијом. Председник је у питао Адама: познаје ли Настића? а Адам је изјавио, као и раније, да ни на једно питање које стоји у вези с Настићем одговарати неће, него ће дати по њима одговор тек кад се Настић саслуша, јер би он иначе све извртао и удесио. Но председник се направио луд и продужио стављати разна питања Адаму, који се није преварио, те баш ни на једно одговорио није. Најзад се председник дуснe и пребаци оптуженоме што не одговара, јер му то неће помоћи, нашто браниоци у глас повичу: „то је наша ствар"!

радно ради одбране, али овде није реч само о њему већ о многима па и о самој странци, коју оптужују за велеиздају.

Председник му је ставио још двадесет питања, и оптужени ни речи не рече.

Кад је председник почео питати: ко је давао новац за „револуцију?" браниоци прснуше у смех. Председник се обрецне на њих и попрети казном за смех. Медаковић, председник Сабора протестује: какав је то начин! нисмо ми деца у школи! Председник га осорљиво опомиње, а Мазура опомиње њега речима: немојте бити осорни с нама. Суд кажњава због тога израза Мазуру са 60 круна а Медаковића и Лукинића укором.

Кад је председник читао копију писма Милана Прибићевића Настићу, адвокат Хинковић тражи да се цело писмо прочита, јер су две стране остале из штампања у „Финале". Председник одбија.

Председник чита писмо Адамово Настићу и пита га: шта вели на то? Адам одговара: да ће баш то писмо убити Настића, кад дође.

Кад је председник прешао на читање других писама, адвокат Хинковић тражи да се читају оригинали, а Акурти се томе нервозно опире! Кад Адам неће да одговара, не дамо ни ми писма! Као права деца!

Хинковић тражи да суд реши и суд решава да не чита оригинале!!! Тада је Хинковић тражио: да се оригинали покажу макар само оптуженом! И то је суд одбио! онда је Хинковић тражио, да само суд изјави да је сам видео и прочитао та писма, па је суд и то примио за увреду, а кад је Хинковић замолио: *да му се бар каже нумера под којом су ти оригинали у досијеу заведени*, па суд није хтео ни то, из простог и чистог разлога: што их суд и нема! То су сви адвокати казали суду. Суд међутим зна јући, да их нема у рукама *свесно лаже* и хоће да осуди невина 53 човека на основу неких неверодостојних преписа. Вели: да су писма код Настића, али да их неће дати јефтиније од 50.000 форинти, како би после тога могао „као поштен и миран човек", живети!

Хинковић је најзад тражио: не да се чита оригинал! не да им се оригинал стави на увиђај, не да им се каже да су га судије читале, него само, просто и једино: *да им се каже под којом је нумером у досију, као доказни акт заведен тај оригинал*, те да се види, да суд суди на основи аутентичних доказа.

Суд није хтео ни могао ни то дати

сведоковог, била је у публици права експлозија од револта, гнушања смеха и презрења!

После тога тренутка, тај је суд престао у очима свих присутних, бити *суд*, и у њима смо гледали просто пет злочестих људи, достојних сваког презирања.

После свега тога, са испитом је ишло стрмоглавце: Председник је питао ма шта, оптужени није хтео ни на што одговарати, авокати су са презривим смешењем гледали на тај „суд", а публика је без икаква учешћа према претресу, почела општити међу собом.

За четврт часа, био је цео испит готов!

Адам Прибићевић је већ био осуђен, и сад се само са једним самртником прави комедија, „Судије" су прости месари, као у Фландрији за време Албино!

„Седница" је завршена у 2 часа, и заказана за сутра у 8 и по, на којој ће браниоци оптуженог Адама стављати питања.

Погром!

Опште гнушање је дочекало вест о нападу посланика Супила. Нападаче су познали присутни, и привадили их власти, али ова није хтела ништа предузети. Кад је посланик Душан Поповић бранилац Адамов известио полицијског комесара: да и против њега спремају напад, овај му је одговорио: — „Хе шта ћу вам?! Браните се како можете!" Можете судити по том одговору у каквом се стању налази Загреб!

Франковци и Р ауховци су страшно озлојеђени обртом, који је процес узео. У место да они туже, они су постали оптужени пред целом Европом, благодарећи присуству страних кореспондената. Зато су они ужасно љути на њих и прете им. Сад се дознало: *да банови легијонаши спремају један општи мангупски уличи напад на све стране новинаре не би ли их растерали из Загреба.* Не воли Аустрија да се зна шта она ради, и каква срећа међу њеним народима влада!

Као што видите, ваш се дописник баш Бог зна како не проводи! Ваљало би друге београдске редакције да му пошаљу кога у индат!

s.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Лепи изгледи

Шеф босанске владе ђенерал Винзор пензионован је по својој молби јер „не зна потпуно земаљски језик" и том приликом добио је баронство. На његово место постављен је командант Задра ђенерал Варешанин. Ђенерал Варешанин сматра се као крут војник „јаве руке", који зна само за војничке прописе и правила и ни за шта друго. Према томе се у Босни и Херцеговини стварају лепи изгледи за слободу и уставност!

Доњо тузланска митрополија

Сарајевска „Српска Ријеч" дознаје да земаљска влада ради сад на томе, да обезлог митрополита Живковића пензионише и путем попуни митрополитску столицу у Д. Тузли. Да је ова вест основана на истини види се из тога, што влада проучава акте по којима је пок. митрополит Косановић пензионован а у исти мах пензионован Николајевић. Изгледа да земаљска влада већ има по десна кандидата за митрополитску браду руку намести сад у овом обилном времену, не сазнавши епархијски савет дотичне митрополије.

Дневне вести

Код Краља. Г. Стојан Новаковић, председник министарског савета, синоћ у 5 часова био је примљен у аудијенцију код Краља и реферисао му о текућим државним пословима.

Предат и Аустрији. Српски посланик у Бечу Симић предао је јуче барону Ерентолу одговор, који је српска влада поводом корака Русије упутила силама потписницима Берлинског Уговора. Од проласа анексије Босне и Херцеговине у септембру прошле године ово је први пут да је Симић ишао у бечко министарство спољних послова.

Изборскова изјава. Берлинском дописнику „Н. Сл. Пресе" саопштено је с дипломатске стране, како се у дипломатским круговима прича, да је Изволски *изјавио да ће се дипломатским преговорима за четрнаест дана створити чиста ситуација.*

Нов план о конференцији. По саопштењима из Париза, пошто је предата српска одговорна нота, силе ће изићи пред Аустро Угарску с предлозима о конференцији за уређење међународних проблема. Али пре но што би се конференција састала, треба Србија непосредно да преговара с Аустро-Угарском о питањима која се тичу само њих. Састанак конференције, на коју Аустрија мора у начелу при стати, зависиће дакле од претходних непосредних преговора између Србије и Аустрије. Наравно, ти ће се преговори тицати само трговинског уговора и тарифских олакшица.

Са једног збора. Пре три дана је у Лесковцу одржан збор свију произвођача дувана у тој околини. На томе збору одлучено је да се умоли Народна Скупштина и Краљевска Влада, да им се дуван откупљује као и прошлих година, јер је откупна цена за ову годину веома ниска. Они стављају до знања, да ако се цене одкупа дувана не по бољшају, да ће напустити даљу производњу дувана и латити се других послова.

Ову њихову праведну резолуцију треба узети у обзир и правично ценити.

Француско посредовање. Француска дипломатија држи да ће у скоро доћи време да помирљиво и успешно посредује између Русије и Аустро-Угарске у српском питању. Барон Ерентал хоће са Србијом сам да преговара бар о питањима која се тичу само Србије и Аустро Угарске. Изволски хоће да спречи српско-аустриски tête-à-tête (разговор у четири ока). У Паризу мисле да ће бити могуће у блиској будућности наћи *форму, којом ће се моћи измирити оба гледишта*, а да при том не буде повређеног побеђеног и тријумфујућег победника.

Задовољна. Бечка и пештанска штампа, дакле и бечко министарство спољних послова од чијим инструкцијама та штампа пише, у главном је задовољна одговором српске владе на „пријатељске" савете Русије.

[illegible] У министарству Унутрашњих дела ради се на једном полицискоме указу, који ће за неколико дана бити готов. Тим указом биће реактивисани неколико пензионованих полициских чиновника, који за собом немају никаквих кривица.

Из суда. По одлуци опште седнице Касационог Суда, Апелациони Суд донео је другу пресуду и преиначио раније по кривици Благоја Спасића трговца из Београда, за фалсификате меница, па га је казнио са *једном годином* дана затвора и да изгуби грађанску част за годину дана. Одлежани притвор до сада не рачуна му се у казну.

Поднели молбу. Неколико трговаца из Београда, поднели су молбу Управи града Београда, да им дозволи: да са десет својих аутомобила могу возити публику на пруги Београд-Бањица Торлак-Авала. По тој њиховој молби, није још донета одлука.

Хидрографски музеј. У Базјаш је стигло једно одељење аустријских официра, за мерење воде о паду Дунава. Мисли се, да ће они дуж границе мерити воду у сасвим другом циљу — војничком.

Буџет. Јуче је Народна Скупштина примила у начелу и на првом гласању закон о државном буџету за ову 1909 годину, државних прихода и расхода. Министар финансија г. Протић у своме говору објасниио је потребу ванредног државног прираза 25 од сто који ће вредети само за ову 1909 годину.

Клуб посланика. Синоћ је у Народној Скупштини одржана седница посланика странке радикалне групе. У тој седници расправљано је питање о уговору трговинском са Аустро-Угарском.

Државна готовина. У своме јучерашњем говору у Скупштини г. Стојан Протић, министар финансија изјавио је: да поред претрпљене економске и политичке кризе у земљи има државне готовине у касама *20,500.000 динара* и да се он о томе лично уверио.

Производство. Сви наредници из трупе, који су положили испите за чин потпоручника, биће ових дана произведени за официре и распоређени у родовима оружја из које су трупе и полагали испите.

Ратна служба. Јуче су београдски добровољци на цео дан имали ратну службу у правцу ка Вишњици, и тек синоћ око 6 сати вратили се у касарне.

Шпијунска афера. Првостепени суд за варош Београд, *одобрио је решење* исљедне полициске власти, којим су стављени под кривичну истрагу и у притвор Петар Шахин поштар у пензији и Петар Ђорђевић — Нушић коњички капетан у пензији.

Отпуштене. Из одељења за грађење нових пруга, дирекција је отпустила све женскиње. Осим тога, отказана је служба и странцима, зато, што су многи радови на железничким новим пругама довршени.

Смена. И Јуче после подне, један војнички воз аустроугарски довезао је до моста железничког на Сави једно одељење војске, које је дуж границе на томе месту распоређено да стражу чува, а одвезао војнике који су ту чували стражу.

Грађанска Касина. У суботу 28. о. м. на касинском вечеру пре игранке представљаће се „Капетанова женидба" шала у једном чину, коју ће изводити чланице и чланови касине. Како су г ђице и г. г. који изводе овај комад унели довољно воље и труда, то се надамо да ће ово вече бити једно од најпријатнијих касинских вечери. Гости из Београда не могу се доводити а са стране само по нарочитој дозволи управе. Моле се чланове да младолетне синове не доводе на забаве. Улазница за самце 1.50 дин за породице 1. динар од особе. Свираће војна музика, почетак у 9 часова увече.

Кажњени. Зарија Цветковић портир, Младен Илић носач, и Борисав Јоксимовић надничар, кажњени су са по 3. дана затвора због скитње.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

— Енглески доњи дом усвојио је ефективно стање војске према владином предлогу. Одбијен је предлог радикала да се војска смањи за десет хиљада људи.

)o(Суд у Орану осудио је вођу побуњеника страних легионара Феликса Пала (Фрица Падура) на двадесет година тешке робије и дегредирање.

§§ До сада је познато 477 изборних резултата у Италији. Изабрани су: 214 досадашњих владиних и 61 нов; 40 досадашњих чланова уставне опозиције и 2 нова; 22 досадашња радикала и 9 нових; 12 досадашњих републиканаца и 5 нових; 18 досадашњих социјалиста и 10 нових; 4 досадашња католика и 11 нових. У жих избора биће 69. Према томе влада је добила већину и, како „Трибуна" вели, све остаје по старом, само треба унети више радне снаге у спољну политику и земаљску одбрану.

БАДОВИНАЧКИ ЗЛОЧИН

Пресуда првостепеног суда

(извештај „Правди")

Шабац, 25. фебр.

Синоћ, доцкан у ноћ, изречена је у овд. првостепеном суду пресуда по фамозној бадовиначкој афери, по којој су већ неколико месеци у притвору бивши бадовиначки председник познати либерални трибун *Алекса Врачарић* и његова два саучесника *Милан* и *Јован Јевтићи*, онд. земљоделци.

Као што је познато у томе „излету" Алексином *погинули су* кмет бадовиначки Живко Тошић и Милисав син Марка Јевтића онд; Марко је тешко рањен и скоро два месеца прележао је у болници, а његов други син Маринко само је лако повређен.

Алекса је, поред свих лажних сведока, које је нарочито лако наћи у Бадовинцима, *осуђен* на *шест месеци затвора*, Милан на *десет година* робије а Јован на *девет* година.

Кад се узме у обзир још, да су Милан и Јован осуђени и на велика плаћања од читавих десет хиљада динара, и да у њиховој кући нема више мушке главе, већ само женскиње и нејач, онда је потпуно разумљив писак јадне жене Миланове, кад је пресуду саслушала.

Пресуда је опширно и пажљиво израђена и обухватила је све моменте, који су у овој ствари од важности били и њоме су многе потајне зебње разбијене.

Пада у очи само, што је главни виновник ове касапнице Врачарић веома благо кажњен, кад је већ и сама пресуда гласно и јасно казала и доказала, да је цео његов рад по овој ствари неправилан и незаконит.

Надамо се, да ће већи судови, по жалби заинтересованог, поправити ову слабу страну пресуде, јер се не сме допустити, да власти, па ма то биле и општинске власти, под тогом закона изливају своје нефосе и бесове на главе грађана ове земље. =

ИЗ ПУБЛИКЕ

Исправка

У неким овдашњим листовима последњих дана, Поштовани Г. Уредниче, изашла је анонимна белешка о држању неке годишње скупштине Београдског Сокола на дан 28. о. м., па с тога Вас молим, да овим редовима дате места у Вашем цењеном листу.

Као оснивач, дугогодишњи члан и потпредседник Б. Сокола, у име управног одбора истог друштва и штитећи интересе соколске установе у Србији, — по дужности изјављујем:

1. да поменута скупштина није сазвата од стране надлежне управе Б. Сокола;

2. да је сазив исте противан основним одредбама статута Б. Сокола, нарочито његовом члану 57., а статути су закон за друштво и њима се сваки члан у друштву мора покоравати;

3. да „стара управа" Б. Сокола од 28. фебруара прошле године, није никад могла нити може пуноважно радити, јер су у њу ушла неколика нова лица, која до тада нису никад били чланови Б. Сокола, — а то је очигледно противно логици и др. статутима. Услед таквих околности, морао је настати и нарочити шаховски рад, и завршити се завођењем

т. д. С тога се најпосле морала сазвати, сходно статутима, ванредна скупштина, да томе учини крај, — а њу су сазвали чак нечлани најстаријих и правих активних чланова Б. Сокола, неки још из првих десет година др. живота, а други из 1905. па на овамо, који су се дакле годинама жртвовали за њега и стварно му користили, и од чијег капитала, у најширем смислу те речи, Б. Соко живи и може живети. Та ванредна скупштина и одржата је на дан 14. октобра пр. године, у присуству полицијског комесара и 94 пуноправних чланова Б. Сокола т. ј. огромне већине. На овој скупштини сазвато ј, дакле, због изузетних прилика у друштву и у земљи, поред других посвршаваних послова, изабрата је легална управа већином на најстаријих пуноправних чланова, која од тада једино може представљати Б. Соко, с одређеним програмом рада све до 1912. године; да она стално ради и сама се попуњује с тим, да се дотле има организирати и проширати развијање соколске установе.

Према томе, доставља се члановима Б. Сокола: да се на дан 28. ов. м. не може одржати никаква легална скупштина Б. Сокола, нити би могла важити њена решења ако је ко шпак буде хтео одржати, управо њоме парадирати, то тако ради своје амбиције само изазивати пометњу, невадовољство и раздор, — и то још у овом времену!

25. фебруара 1909. г.
Београд

У име Сокола: председник пом. ванредне скупштине и потпредседник Б. Сокола
Др. Воја. В. Рашић

РАЗГОВОР СА
БОРЂЕМ ХРИСТИЋ-ОБРЕНОВИЋЕМ

— Историја једног „претендента" —

(наставак)

Два пута сам прочитао писмо. Непознати за то време извади из џепа једну слику и показа ми је чим сам прочитао писмо.

— Ево, испод ове слике г. Пашићеве стоји и факсимил његов. Можете упоредити потпис испод слике са потписом на писму. Он се потпуно слаже. Зар не?

И збиља, потписи се тачно подудараху. Очигледно је било, да је неки политички интерес ваших из Србије исчекивао моју изјаву, јер ми се у писму нудило све оно што ми је и непознати нудио. За часак сам се предомишљао, да ли да дам последњу реч.

— Па баш и да не испуне обећање, ја овом изјавом, коју ћу дати не губим ништа. Ја јој вредност могу увек спорити а, после зашто за одрицање онога на шта нисам никад ни помишљао, не бих примио тако богату награду. С тога се реших.

— Ма да сам до сада више пута обмањиван, ево, ја хоћу, да вам верујем. Диктирајте ја ћу писати — рекох одлучно.

Непознати није успео да сакрије радост која му се на лицу видела, ма да се могло лако запазити, како се труди да сакрије од мене ту радост.

После пола часа непознати је отишао од мене очигледно задовољан. Он је у своме џепу однео моје писмено а ја сам у џепу звецкао са пет наполеона.

Христић се намршти. На лицу му се дало приметити, да се и сада узбуњује када се сети тога догађаја, и настави:

— Шта, да вас даље замарам свим оним што се после одигравало. Непознати се једнога дана изгубио из Беча и не дошавши да затражи својих пет наполеона, које ми је позајмио, и од тога доба ни јава од њега није било. Ја сам и овога пута био изигран; ја сам и овога пута био оруђе другога.

Христић је био озбиљан. Тутао је подуже и наш србијанац, да би прекратио ту непријатну паузу, гледаше, да скрене разговор на друго питање, с тога прекиде први паузу.

— Па шта сада намеравате чинити. Тек ваљада не мислите вечито остати ово што сте сада.

— Не мислим, али, када сам се једном решио на овај корак, онда хоћу бар да га искористим. Вечерас сте видели мој „тријумф". Свако вече ја „берем лаворике" и пуним кућу. А то се свуда плаћа. Директор орфеума плаћа ми хонорар 600 круна од вечери. Моје је име већ чувено у артистичким круговима и свакога дана добијам понуде од директора орфеума из Беча, Париза, Берлина, Лондона и Њујорка. За сада сам примио ангажман у Берлину у Винтергантену. Из Берлина идем у Лондон па у Америку. Ангажован сам од 1. јануара 1911. г.

— Зашто нећете ићи у Беч. Бечка би вас публика с интересовањем дочекала.

— У Бечу нећу. И сувише сам познат у Бечу а... и... мој... краљ Милан дуго је живео у Бечу... па... не..ћу...

— Да, да, са свим је умесна ваша одлука — упаде му у реч бечлија само да би га извукао из непријатне ситуације у коју је запао. Него допустићете ми једно питање господине Христићу. Оно је ве ома дискретно, али ви нећете замерити.

— Питајте само. Ја ћу бити искрен према вами и изјавити, да се веома пријатно осећам у вашем, и мога земљака друштву. Погледајте само у сат и видећете да је већ три сахата по поноћи а мени се чини као да смо тек отпочели разговор — одговори већ расположење Христић.

— И вама посигурно, јер сте дуже времена пробавили у Бечу, није познато како бечки двор поступа са људима, који су рођени у незаконитим браковима, које су водили племићи са особама нижих друштвених класа. Ја н. пр. знам врло много људи високог положаја у двору, војсци и дипломацији, који су чеда тих бракова. О тим људима да би се скандали спречавали, двор је водио рачуна и подржавао их.

— Па на шта биx ја могао и са каквим, у осталом, правом рачунати на потпору двора и то бечког двора — чуђаше се Христић.

(Свршиће се)

Личи ил не личи?

Уметничка расправа због једног рељева

скица из судске сале

(Свршетак)

— Колико?

— Не говорим ништа!

— Само ја сматрам, да је средство, које је употребио наш колега У., пре достојно једнога агента шиваћих машина но једног уметника — добаци један.

Сви прснуше у смех.

Цех је платио „славујеник," како тога вечера назваше У.—а.

Протекло је пуних 8 месеци од 1. маја. Друштво је већ почело заборављати на овај догађај, кад једне вечери упаде у кафану **У.** По поздраву другови познадоше да је **У.** нешто љут. Не говорећи ни речи испио је на искап чашу пилзена.

— Ти као да си нешто љут? — Ослови га вајар **Ћ.**

— Мани ме, молим те! Да ме змија уједе отровала би се од мене! — одговоир љутито **У.**

— Зашто? Зашто? Заграјаше сви радознало. Знали су унапред да ће бити материјала за шегу.

— Зашто? Зато! — одговори збуњено **У.**

— Е сад знамо — прсну у смех **Ћ.**

— Молим те кажи ти: зар не личи? — лупну изненада **У.**

— Ко не личи — углас запиташе сви прснувши у смех.

— Па, онај рељеф? Чисто чуђени се раздера се **У.**

— Који рељеф?

— Та, шта се правите луди. Рељеф. Сањим не знате, који рељеф.

— А? Онај „мајски рељеф" — добаци **Ћ**, који се први беше сетио и који беше наслутио у чему је ствар.

— Море, тебе је до срдње, а ја бих пукао од љутине. Замисли, кад је поклањала рељеф онда је личио а сада када треба платити, онда не личи — љутио се **У.**

— Па ти бре, ниси наплатио новац? запита један.

— Нисам! Мислио сам да одбијем од кирије.

— Па ниси требао, да јој плаћаш кирију и сад би просто извршили компензацију.

— Оно, ја и нисам платио кирију, само што она хоће да ми стави забрану на ствари. Ја њој да плаћам кирију а она мени неће бисту. Али ја знам шта ћу,

— Шта ?

— Тужићу је суду, па нека суд оцени, да ли личи или не личи. Не личи? Зна она шта личи а шта не личи! љутио се у **У.**

— Е па немој ни ти баш тако. Ваљда жена боље зна, да ли рељеф личи на њеног мужа којега је гледала двадесет година, него ти, који си га видео само на слици — отпоче шегу **Ћ.**

— Та шта слику! Знам га ја брате, лично и то пре него што га је она и познала. Она га зна од када се удала за њега, а ја га знам још из детињства — бранаше се сиромах **У.**, и не схвативши виц.

Наста смех.

— Е, брате, и мене то почиње љутити. Сад ни појма нема о вајарству а она зна да ли личи или не личи — задеваше се **Ћ.**

— Е личило не личило, платиће га мајци. Узећу адвоката још колико сутра, па нека јој он по каже, да ли личи или не личи.

— Кога мислиш да узмеш?

— Има, читам у новинама неки Мишо адвокат, који се скоро доселио у Београд, Сигурно је добар кад се толико рекламира. Узећу њега.

Друштво прсну у смех.

— Па зар код толиких твојих познаника адвоката теби треба да дознаш из новина за Мишу адвоката и њега тражиш. Ја не кажем ни за њега да је рђав адвокат, на против чујем да је спреман. Али, брате, куд се не сети ни једног београђанина. То само теби може да падне на памет цеђенако се **Ћ.**

— Знаш ти! Ови су наши скупи и прескупи. А овај је човек дошао из унутрашњости и сигурно је јефтин, — одговори са убеђењем **У.**

Цело се вече шегачило. Смеху не беше краја. А кроз смех могао се чути љутити глас **У-оз**:

— Личиће! Личиће, ђерко!

* * *

Тужба је подигнута.

У тужби адвокат Мишо тражи на основу 707, 708, 710 и 712 суд. поступка 1500 дин. за слику, 6 од сто интереса од дана тужбе, 60 динара за вештачење и 100 динара за остале трошкове.

На завршетку тужбе узвикује адвокат Мишо:

„Господња је била великодушна и учинила поклон. Лепо је то бити великодушан и племенит али не на рачун труда и зноја једног сиромашног вајара.

Мој је властодавац са своје стране лепо свршио тај вештачки рад и предао туженој и она га је по клонила, што је најбољи доказ да је посао повољно свршен.

За суд подносим ову фотографију а за удову подносим ову копију, која нека се не љути за овакву израду јер је нисам могао другојаче израдити а морао сам по захтеву суда постати и сликар.

И уз тужбу се прилаже покојникова фотографија и на флиспапиру мастилом израђена копија фотографије.

Адвокат оптужене дао је писмен одговор у коме изјављује:

„Не дугујем ни по каквом основу, само обраћам пажњу суду, да је г. **У.** пало на памет да од мене тражи награду тек пошто сам га ја била тужила за осмомесечну кирију, из чега се јасно види циљ његове тужбе."

Ствар је пред судом.

Ни из тужбе ни из одговора не види се још, да ли; личи или не личи, али се јасно виде две ствари: да госпоја није слику платила вајару, а он њој осмомесечну кирију.

Од решења тога спора зависиће да ли рељеф личи или не личи.

ЗИМСКОЈ РУЖИ

Ја те љубим...

Из дубине твог погледа,
Буји живот пун милина.
Сласт се топи сласт најслађа,
Из твог ока из дубина,

Кад развучеш поглед мио,
Око трепти у свом сјају.
И ко да ми шапће, шапће:
„Ја сам сунце у твом рају".

У дубини душе твоје
Рај почива препун слади.
За њим чежња срце мори,
У обмани и у нади.

Из тог раја извор дражи.
Тече миљем са усана.
Ах, слатко бих пољубио,
Тај цвијетак јоргована.

Из извора са тог врела,
Пољупцом бих миље пио.
И како бих радо душу,
У то врело утопио.

Ја те љубим силно, страсно.
Па нек умрем. — Љубав мори. —
Ал' на смрти усне би ми,
Твој пољубац да их згори.

Рајно.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Ујкино дете

Тако се зове вечерашњи веома интересантни комад. „Ујкино дете" необично ће се допасти публици. У програму је и нова шала: *Потера*!

Главни овлашћени продавац за Београд, г. Исак Ешкенази мењач од данас продаваће све монополисане артикле, као: меница, марке таксене и поштанске и т. д. и даваћу рабат од 5 дин. до 500, два и по од сто, на веће количине два и три четвртине. 106 7—10

Дојкиња

потпуно здрава стара 20 година, која је родила пре 20 дана нуди се. Обратити се Ломина ул. бр. 8.
3—3

ПРОДАЈА:

кварт пазидуљски, продаваће 28. ов. мес. пре подне пред кафаном „Гундулићев Венац" Баштованска улица, сву покретност стецишн. дужника Боривоја Д. Тасића, банкалиџ. 127 2-2

МАГИСТЕР ФАРМАЦИЈЕ

који има квалификација за администратора апотеке, потребан је апотеци пок. А. Шохаја у Јагодини. Оферте слати закључно до 10. марта.
131 1—3

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.
Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урањене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера," Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печуракa т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Саламе *нова роба најбољег квалитета.* **Сирева**: Ементалера, Рокфора, Ајамера, Комемберта, Брна и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карабадског Цимбаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Најбеље и најразноврсније стоваришше* **бомбона** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи црвених, „Марона" Кестена итд.

Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тонфиша, Маринираних Харинги, Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица. Зечева. Фазана и т. д. Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашности шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 15 15—

Српске музикалије

за гласовир и певање

1. *Српска Народна Химна* за мушки збор, мешовити збор и гласовир од Д. Јенка дин. 2·—
2. *Увертира Бидо* од Д. Јенка дин. 2·50
3. *Увертира* од Д. Јенка дин. 2·50
4. *Увертира Косово* од Д. Јенка дин. 2·50
5. *Српска Дворска стража* марш дин. 2·—
6. *Осу се небо звездама* варијације од Крстића дин. 2·—
7. *Са српског села* свита од Крстића дин. 2·—
8. *По полу је киша — Слава мома — Зејнаби* три композиције Ст. Бинички комад по дин. 1·50
9. *На те мислим*, фантазија од Свободе дин. 2·—
10. *Албум 100 српских најнов. игара* дин. 5·—
11. *Албум песама* И. Бајића дин. 6·—
12. *Албум 138 српских народ. них песама* дин. 5·—
13. *Збирка композиција* Ј. Урбана дин. 3·—
14. *Албум песама* из концерта Жарка Савића 30 разних оперних и концертних мелодија дин. 6·—

Осим српских имам на стоваришту и велики избор страних музикалија.

Ко пошаље новац у напред шаљем „franko".

Издавачка књижара
МИТЕ СТАЈИЋА
84 5 10 у Београду

ГРАНД ХОТЕЛ у Пожаревцу — **ГРАНД ХОТЕЛ** у Пожаревцу

„ГРАНД ХОТЕЛ"

у Пожаревцу

Јављам поштованим путницима, да сам узео под закуп

„Гранд Хотел"

који се налази на најлепшем месту вароши Пожаревца, у близини поште, телеграфа и свију надлештва, и исти сам реновирао у свему, тако да ће сваки путник бити задовољан, а нарочито са добрим собама за преноћиште, чистим постељама, добром кујном природним пићем, а све по врло умереној цени. Молим за обилну посету.

С поштовањем
МИЛАН МИЋОВИЋ — МИЋА
гостионичар.

ГРАНД ХОТЕЛ у Пожаревцу — **ГРАНД ХОТЕЛ** у Пожаревцу

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиродин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца рад узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2 динара.**

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Молу, за тражење код назеба или услед промаје, крепи и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2 динара.**
46 23—50

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и плућања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни теј" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд* 1658 2—2

8—10.000 хиљада хектара под гором

Управа манастира Манасије по одобрењу Господина Министра Просвете и Црквених Послова од 12. ов. мес. ЦБр. 320. држаће другу офертално лицитацију у канцеларији Духовног Суда епархије београдске *на дан 2. априла 1909. год.* за давање у експлоатацију шуме манастира Манасије у срезу деспотовачком.

Гора је у главноме букова, разне старости, употребљива за грађу и гориво.

Оферти се могу поднети раније, а и истог дана до 12 часова у подне, а отворице се означеног дана у 4 часа по подне, у присуству нарочито изабране комисије. Отварању оферата могу бити присутни и оференти.

Лицитација ће важити, кад је одобри Господин Министар Просвете и Црквених Послова.

Сва остала обавештења и услове, могу интересовани добити, како у црквеном одељењу министарства просвете понедеоником, средом и петком од 11—12 часова пре подне, тако и сваког дана у Духовном Суду епархије београдске и код старешине манастира Манасије. 240 4—5

ПРОМЕТНОЈ БАНЦИ

потребна су два стална чиновника.

Ко жели да компетује на та места, треба да је:

1. свршио Трговачку Академију овде или на страни.
2. да је већ радио у коме од новчаних завода или индустриских предузећа, и
3. да поред српске зна добровољити и немачку кореспонденцију;

Плата ће се одредити према способности.

Рок пријаве је до 14. марта ове год. закључно.

Београд
23. фебруара 1909. 125 3—3 **УПРАВА.**

Чиновничка Задруга

плаћа купон са својих акција

број шест — дивиденду за 1908. годину

144 по пет динара од комада 2-3

ПРОМЕТНА БАНКА

Позива **акционаре II. кола да положе** банчиној благајници 1. априла ове год. уплату **IV рате** од 20 динара у сребру по свакој акцији.

Београд
21. фебруара 1909. 116 2—3 **Управа**

ПРОДАЈА ЗАЛОГА

Задруга Занатлија Крал. Србије продаваће у своме стану Македонска ул. бр. 22 горњи спрат на дан 16. и 17. марта т. год. све залоге, којима је рок прошао 31. децембра 1908. године а није обновљен.

Позивају се задагачи, да своје залоге са горе означеним протекшим роком најдаље до 7. марта т. г. закључно или продуже или откупе, јер ће залоге не би биле издожене продаји, јер ее после овога рока никоме неће моћи примити продужење, сем једино откуп.

Све залоге продаваће се означених дана у стану задругином — сем хартија које се котирају на берси — од 9—12 сати пре и од 3—5 сати по подне.

Ово се јавља како залагачима тако и купцима.

25. јануара 1909. год.
Београд 95 5—5 **УПРАВА**

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

ОТМЕНИ МОДЕ-САЛОН

СОФИЈЕ ШВАРЦ

Љубичина ул. бр. 11 преко пута Геогр. Трговачке Банке

добио је за пролетњу моду нов модерни ауфпуц из Француске и Швајцарске.

Израђује све врсте тоалета од спромне до најфиније врсте.

Сем мојих идеја, стоје муштеријама на расположењу нечина светских базара.

Преглед мога великог стоваришта ауфпуца, шилона и свега осталог материјала свакој је дами слободан.

Тоалете могу се и укупно са материјом поручивати.

Поверење муштерија салон задобија тачним извршењем по рубрици, лепотом и елеганцијом кроја, тачном израдом, модерним и финим ауфпуцом и шпартним уређеним укусом.

Особита се пажња показања поруџбинама из унутрашњости. Мера се узима по моме нарочитом упутству.

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Против: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осни т. зв. фирцигера код мале деце,** и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пију. Дугосрсменом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести саме по себи губе.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашности Србије.

Цена једне флаше са упутством поштом 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10%, effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покосинце.

Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 1657 11—

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50. За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Те-

ПРАВДА

Телефон 821. | СУБОТА 28 ФЕБРУАР — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 59. | Телефон 821.

Како сад стојимо?

Да би се тачно могао констатовати положај у коме се Србија налази сада, пошто је њена влада дала онакав одговор на представку руске владе, ваља нам летимичким погледом прећи све оне фазе, кроз које је наше питање последњих дана пролазило и кроз које мора још пролазити. Само онда када будемо сваку ствар поставили на своје право место, моћићемо видети право стање ствари, то јест, моћићемо видети како су нам уз пркос свему причању и обећавању, нашу ствар потпуно и дефинитивно — *упропастили*.

Питање које данас у тако великој мери занима Европу и од којег зависи судбина Србије, има се ценити, и цени се са три разне тачке гледишта: Са гледишта чисто српског, са гледишта чисто аустро-угарског и са гледишта опште европског.

Гледиште чисто српско — дакле гледиште свију нас, како грађана тако и владе Краљевине Србије ово је:

Ми Срби не смемо ни по коју цену дозволити да анексија Босне и Херцеговине постане свршен и од Европе признат чин, све дотле док Србија не добије оне територијалне компензације — да задржимо овај израз и ако не одговара правом стању ствари — које би јој колико толико омогућиле даљи опстанак као независне државе, у склопу у који је анексија Босне и Херцеговине од стране Аустро Угарске затвара.

Али, тиме, што ми пристајемо на анексију под овим условом, ми се не одричемо наших претензија и не сматрамо ову територијалну компензацију као неку накнаду, која нам се плаћа за наше право на ове две провинције, но само као потребно средство за одржавање наше егзистенције као слободне државе, која нам је анексијом Босне и Херцеговине угрожена.

Гледиште аустро - угарско ово је:

После прокламовања анексије Босне и Херцеговине, Аустро Угарска не сме дозволити ни један чин, ни један акт, који би могао довести у питање пуноважност извршене анексије и натерати је, да се према Босни и Херцеговини врати у исти онај положај, у коме се налазила пре прогласа анексије. Да би се ове, по њу несрећне евентуалности спасла, Аустро-Угарска не сме признати ничије право на Босну и Херцеговину па ма каквог облика оно било и не сме дозволити да се прокламована анексија третира друкчије но као свршен чин који се има само примити к знању.

Треће гледиште: гледиште опште европско или како се то прецизније вели: гледиште великих сила, ово је:

Да се по сваку цену избегне рат, који би могао да захвати целу Европу и да се на неки начин поврати важност и поштовање Берлинском Уговору, који је Аустро Угарска прокламованом анексијом погазила, како његово гажење не би послужило доцније некоме као преседан.

Као што се види, ово последње гледиште — гледиште опште европско т. ј. тежња европских сила да одрже мир, и да прибаве Берлинском Уговору његову првобитну важност није ни у колико у супротности са нашим т. ј. српским гледиштем, пошто ми немамо ништа против тога да се одржи мир и да се Берлинском Уговору врати његова важност, само ако тај мир и то прибављање важности Берлин. Уговору не буде изведено тако да анексија постане свршен чин а ми не добијемо оно што тражимо. Исто тако и Аустро Угарска нема ништа против мира, а не би могла имати ништа ни против рехабилитовања Берлинског Уговора ако би се та рехабилитација могла извести тако, да њој, т. ј. Аустро-Угарској остане Босна и Херцеговина и за за то не мора давати Србији никакве накнаде.

Када дакле имамо пред собом тај захтев да на овом опште европском гледишту не стоје само велике силе, него и Србија и Аустро-Угарска, онда је сасвим природно што се при решавању питања о анексији Босне и Херцеговине и о захтевима Србије полази са тог гледишта, и што је сва пажња сконцентрисана на то: да се очува мир и прибави важност Берлинском Уговору, а не на то хоће ли се учинити по вољи Србији или по вољи Аустро Угарској.

И сад, према свему овом, ми имамо пред собом ову ситуацију:

Аустро-Угарска је извршила анексију Босне и Херцеговине, и тиме довела у питање опстанак Србије и прекршила Берлински Уговор.

Србија је против овог акта Аустро-Угарске протестовала и, видећи да су силе потписнице Берлинског Уговора склоне да ову анексију признаду као свршен чин, категорички изјављује: да ће она пристати на ову анексију само онда, ако јој се испуне захтеви које је пред Европу изнела.

Аустро-Угарска на то изјављује: да не признаје Србији никакво право на ма какве накнаде за извршену анексију и тражи од Европе да одбије Србију од њеног тражења јер га она ни у ком случају неће испунити.

Србија остаје при своме а Аустро-Угарска при своме и последица је овога обострано оружање и спремање за рат.

Да се дакле мир, који је Европи толико потребан, сачува, потребно је да или Србија напусти своје захтеве или Аустро-Угарска пристане на давање компензација Србији.

Србија нити може, нити хоће, нити сме да попусти од својих захтева и да напусти гледиште које сам напред изложио, а Аустро Угарска, како изгледа, неће да пристане на оно што Србија тражи и сад је на великим силама: да нађу пута и начина да једну од завађених страна склоне на попуштање, ако јој је стало до тога да њено гледиште победи, т. ј. ако јој је стало да онемогући рат од којег толико страхује.

Па како би она могла то постићи?

Да видимо.

„Тан" против Немачке

Француски полуслужбени „Тан" бави се о узнемирљивом држању бечке штампе, изјављујући да ништа не оправдава песимизам, који показују немачки листови.

У чланку се живо брани Извољски. „Русија је", вели „Тан", „с великом коректношћу саветовала Србима да одустану од својих територијалних ревиндикација. У објављеној ноти Срби су у главном своје захтеве о земљишном проширењу жртвовали пријатељским и оправданим саветима. Кораком грофа Форгача Аустрија је показала своју готовост да приступи преговорима са Србијом под погодбама које се могу примити. Овај тренутак изабрала је немачка штампа да непрестано говори о рату, да објави како је дошао тренутак како се мора решити питање, да ли ће на Балкану претегнути Русија или Аустрија.

У томе је несумњиво акција наперена против Петрограда, а она се без тешке опасности не сме продужити. Из немачких листова види се намера и циљ, да се у особи Извољског понизи Русија. Та се игра не може усвојити ни у Паризу ни у Лондону. *Ма шта се говорило у Бухловици, европски проблем који је покренут анексијом не може тиме бити додирнут*".

За тим даље вели: „Теза Русије не може се нападати. Извољски је у праву кад тражи да силе потписнице морају ратификовати напад на Берлински Уговор. Ако је та истина непријатна барону Еренталу, онда за то није крив Извољски, *а ако у Берлину уображавају да ће силе, које имају обавеза према Русији дозволити да ток, који је дала дипломатска дискусција, доведе до понижења њихова савезника или пријатеља, онда су они у великој заблуди.* Француска и Енглеска су у последње време показале највољу вољу, јер су држале да цео свет искрено хоће да ради на споразуму. Ако то не би био случај у Берлину или Бечу, онда тамо желе лични успех против онога министра, који је одржао руско француски савез и запечатио руско-енглеско пријатељство. У овом случају као да су промењене претпоставке, те се и држање сила мора променити.

„Ако се хоће да припреми часна погодба, онда су Енглеска и Француска готове да не одбију никога, да са сваким преговарају. *Али ако се, на против, истина неће рат — јер би у њему Немачка и Аустрија много изгубиле — но дипломатски сукоб, онда Француска и Енглеска не знају више ништа друго до својих дужности према Русији. У осталом Аустрија зна, да ће се тројном споразуму на терезијама политичких снага додати и други тегови на југу и истоку.* Излишно је дакле правити блефове. Русија се исто тако не да понизити, као што се није дала ни Француска у новембру прошле године. Интерес мира нас обвезује да говоримо овако јасно, те да растурямо узнемирљиве облаке, који се гомилају у Берлину, а и да обезбедимо споразум, који и данас као и јуче желимо и сматрамо да је могућ и вероватан."

Велеиздајнички процес у Загребу

(Оригинални извештај „Правди")

Узбуђење

Јутрос кад смо дошли у судницу, суђење је било изгубило већ свако интересовање! Говорило се са највећом индигнацијом само о ноћашњем разбојничком, хајдучком нападу. Престоница Хрватске је постала као некаква шума у Малој Азији, у којој наоружане чете убијају мирне мимопролазнике ноћу. Сви политички кругови су до врхунца узбуђени том одвратном и скандалозном појавом. Сваки види очигледну провокацију од стране владе: да би дошло до каквога оружаног отпора, што би дало влади прилике, да направи нову аферу те да заташка и затрпа овај кретенски процес.

Сви страни кореспонденти су се скупили јутрос и потписали заједнички протест на лоој европској штампи. Овакав протест још није доживела ни једна држава, сем — Аустро-Угарска, чијем дивљаштву Велике Силе хоће да предаду Босну и Херцеговину.

Хрватски новинари рачунају: да ни данашњи дан неће проћи на миру.

Продужење испита

И данас је Акурти продужио гњавити и оптуженог Адама и слушаоце, својим питањима, којима нема ни главе ни репа.

Питао је Адама: зн али он да је народ у Лици и Банији певао химну Краља Петра? и ко га је томе учио? Адам му је одговорио: да Краљ Петар нема химне, па чак да не постоји ни српска химна.

— Али народ зове ону Милетићеву песму „оро кликне" краљевском химном.

— Ако се нађе ма и један сељак у Лици или Банији, који би умео певати не само ту, но ма коју *вештачку* песму, ја дајем своју главу.

И суд и Акурти прогуташе то!

Акурти: Сведоци тврде да су људи ваше странке говорили: „ово је српска земља", и да сте ви томе народ учили, и учили их да мрзе Хрвате.

Адам: На против, ми смо проповедали љубав према Хрватима. Срби и Хрвати су се мрзели пре коалиције много више.

Акурти: Они нису ни знали да се зову Срби.

Адам: То ви кажете!

Акурти: То сведоци кажу.

Адам: Само они које сте ви научили. (Смех!)

Акурти: Немојте се смејати. То је више трагично но смешно. (Урнебес од смеја!)

Адам: Ваши су сведоци плаћени, ето вам Шурминове интерпелације. То су све сами агенти изазивачи. На те се речи Акурти страшно нљутио, што је опет изазвало смех у публици.

Акурти предлаже читање неких 100 чланака из „Србобрана" и „Кола", у којима се велича Србија и из којих бије револуционаран дух.

Душан Поповић пита: је ли који од тих чланака забрањен?

Акурти признаје да није.

Душан вели: да држ. власт мора бити увек *једнака* као и сам *закон*, а из овога се види: да се окривљени оптужују *сад* за нешто, што је раније, у доба кад је писано, било допуштено. Променом режима, постале су свршене раније допуштене ствари, казнив. Протестује и против тога, као и против тога што се оптужени пита о делима за које се не тужи.

Акурти сам мрда, а председник забрањује Душану реч.

Акурти изјављује: „да се не да критизирати"!

Адвокати узвикују: охо!

Бранилац *Хинковић* не одобрава читање свих тих чланака, који се не импутирају туженоме. Тиме би се узалудно гњавили слушаоци.

Председник: Забрањујем реч „гњавити". (Смех!)

Хинковић: Боље забраните *ствар*. (Сензација!)

Председник одобрава читање свих тих чланака, што ће трајати до сутра.

Публика се разилази говорећи само о ноћашњем нападу.

ПИТАЊЕ О КОНФЕРЕНЦИЈИ

Једна меродавна личност лондонска рекла је дописнику „Н. Сл. Пресе," да ће можда још пре непосредних преговора између Србије и Аустрије једна од западних сила или Русија сондирати остале силе о сазиву конференције. У Лондону се надају да ће се Аустрија показати готова да пристане на састанак конференције.

Ствар отежава то што се још не зна какве ће концесије бити које би Европа евентуално учинила Србији што је унутрашња међусобна ствар Србије и Аустро Угарске. Али по лондонском уверењу, Аустрија је заштићена од непријатних изненађења опште признатим фактом, да се Србији најзад неће дати више, но што Аустрија хоће.

Осим тога се у Лондону не зна тачно ни то, шта би Србија најрадије желела имати, али се нагађа да Србија транзит своје робе

кроз Аустро Угарску осећа као животно питање и да у том погледу излази безбедност само у одлуци Европе. Срби на име осећају, да ће њихов привредни живот бити веома мучан све дотле, докле год њен извоз робе у иностранство зависи од тога да ли у Аустрији верују или не, да у Србија постоји сточна заразе.

То исто важи и о железничким везама. О свим овим тачкама ништа се још не зна. Тако исто и о питању дунавско јадранске железнице, где покрај Аустрије у рачун долази и Турска. „Али у главноме," завршила је та личност, „ми се очевидно приближујемо општем попуштању."

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Siamo nostri

„Србобран" јавља, да је у недељу у вече село потпредседник загребског суда Тарабокија с већником Павешићем у првој соби загребске регистрације Рајнингласа. У другој соби седело је повеће друштво франковаца. Кад је један из овог друштва, познати франковац, кандидат на прошлим изборима, излазио напоље, заустави га Тарабокија и показујући простом према овом друштву упита: „Siamo nostri" (Јесмо ли своји?). Кад му је овај то потврдно, почео је Тарабокија причати талијански живо и задовољно о познатом наводу на хрватске народне посланике. Исти тај господин — док је био у Госпићу, грдио је у друштву коалиционаша сваког ко није за Супила. А сад? Сад је суди „велеиздајницима", па је постао већи франковац и од самог Франка.

Дневне вести

Министарска седница. Синоћ је у министарству спољних послова држана министарска седница, под председништвом Краља. Седница је трајала пуна три часа.

Код министра. Граф Форгач аустро-угарски посланик, јуче пре подне око 11 сати био је примљен код др. Миловановића министра спољних послова, и код њега се подуже задржао.

Кратко питање. На јучерашњој скупштинској седници упутио је Стеван Јанковић народни посланик кратко питање министру грађевина да ли зна: да је дирекција издала *56 бесплатних годишњих карата народним посланицима*, и то три 1 а 53 II класе, и зашто је то урађено кад посланици имају диурну.

Поводом овога питања у скупштини се *дигла граја*, да питач није могао довршити питање.

Г. Пашић мин. грађевина одговорио му је, да ће се то питање у првој министарској седници расправити, а да министар грађевина има права да даје бесплатне карте коме за сходно нађе.

Ратне наредбе. Из Загреба нам јављају: Овде се јутрос прочео глас: да је Аустрија решила да зарати! Издате су наредбе свима пуковима: да из мирнодопског прећу у ратно стање. Послате су наредбе 13 кору да упути своје трупе на границу; позват је остатак резерве и одузети су од друштва поморског „Угаро-Кроат" 20 лађа ради преноса војске.

Данас овде сви верују да смо у очи рата.

Дај Боже!

Лондонско мишљење. Поводом српске циркуларне ноте лондонски меродавни кругови мисле да је најбољи пут да се спор реши *изборним судом* и да је српска нота знатан корак напред за постизање тог циља, који све силе желе. Једна енглеска мер одавна личност рекла је лондонском дописнику „Н Сл Пресе": Истина је да српска нота ни посредно ни непосредно не говори о непосредним преговорима с Аустро Угарском ма само и о појединим тачкама. Али се не сме заборавити како споро и с много формалности раде дипломати. Као што је познато, Срби су до скора у опште одбијали сваки непосредни преговор с Аустријом, те се за [illegible] да она у свом одговору на руски савет да напусте територијалне захтеве и да се уздају у силе, пресеку питање о непосредним преговорима, за шта они, дипломатски речено, нису имали никаква повода. Тај ће повод дати одговор српски на Форгачеву ноту. У том одговору ће *српска влада по своју прилици пристати на непосредне преговоре о шрговинском уговору и томе слично, а о Босни и питањима која су с тим у вези позваће се на садржину своје ноте силама.*

Војне конвенције. Из *Земуна* јављају страним листовима да се од неколико дана у нашем министарству војном држе војне конференције под председништвом министра војног ђенерала Живковића. У тим конференцијама учествују виши официри главног ђенералштаба и виши официри министарства војног. До сада је *учињен избор команданата за случај рата*, а решено је и то да се уклоне неколики виши официри трупни команданти. У једној седници саопштио је ђенерал Живковић, *да су Краљ Петар и влада чврсто решени да се доврши потпуно наоружање* војске. У скоро ће се довршити и ратно наоружање уписаних добровољаца, а за њихову спрему поступно ће се сазивати резервни официри.

Учиниће питање. Српска влада учиниће питање бечком кабинету, зашто је у њиховом парламенту скинут са дневног реда трговински уговор са Србијом, кад је српски парламенат примио трговински уговор са Аустро Угарском. Ово се чини зато, како би се и овај разлог поред осталих изнео великим силама, како је Аустрија и у овом чисто економском питању правила сметње Србији.

Обазривост. Издата је наредба свима војним надлештвима да се за време канцеларијских часова не може ни код једног официра или чиновника прајавити пре но што командат зна: *каквим се послом дошло* и ако је приватан, да се врши ван канцеларије, *па ма ко то био.*

Саветничке плате. На јучерашњој скупштинској седници приликом претреса буџета код партије „Државни Савет" један посланик тражио је да се у овим оскудним временима смање плате државних саветнике, тражећи да га у томе потпомогне довољан број посланика.

Радикална већина, која је у своје време по зборовима протестовала против установе Државног Савета није помогла овај предлог, и тако су плате остале исте.

Оздравио. Г. Ст. Д. Рибарац министар правде оздравио је и од јуче почео долазити на дужност.

Нов председник суда. Г. Драгутин Нешковић судија пожаревачког суда постављен је за председника првостеп. суда у Прокупљу.

Мешовита комисија. Министар унутрашњих дела образовао је мешовиту комисију за извиђај злоупотреба у званичној дужности, које су починили *Милан Комарчевић и Милош Антонић* писари среза јадранског окр. подринског. Комисију састављају Коста Тушаковић секретар начелства подринског, Драгомир Милојевић писар шабачког првост. суда и Душан Вељковић порезник среза јадранског.

Комисија ће радити у Лозници.

Шпијунска афера. Синоћ је полиција ухапсила Наталију Миловановић блудницу, по шпијунској афери. Код ње су становали у квартиру на крађе време од 10—15 дана странци који су имали везе са главним шпијуном Милером, те се овај ту код Наталије са њима састајао и гранао шпијунажу.

Како је она синоћ доцкан ухапшена, то ће се данас узети на испит.

Код ње су на стану били раније и неки наши официри самци. Наталија је жена од својих 26 година и врло сумњиве прошлости.

Друга партија. Скрећемо пажњу свима љубитељима доброг пива *Ст. Салвадор* у пивници Хотел „*Балкана*". И заиста је Ст. Салвадор најпризнатије пиво и сваке поруке вредно. Због тога је горња пивница отпочела точити и *другу партију* овог одличног и признатог пива.

Смрад на Калемегдану. Прођите главном алејом на Калемегдану, са које се посматра пристаниште и осетиће те ужасан смрад од цибре јер се пече ракија у калемегданским лагумима, који су издати за смештај вина и ракије у *бурадима* а не да се ту пече и ракија.

Зна ли за ово општина београдска и ако зна зашто томе не стане на пут?

Опадање воде. *Сава* је јуче опала са 5 см. а *Дунав* стоји на истој висини као и јуче. *Ибар* и *Тимок* нису још сишли у своја корита. Исто тако и *Пек.*

Самоубиство. Глиша Исаковић тежак из Узвеђа у округу подринском, извршио је јуче над собом самоубиство вешањем. Узрок је непознат, а власт води истеђење по овоме делу.

Нар. Позориште. Вечерас се представља у Народном Позоришту: *Чича Мартин хамалин*, драма у три чина, написали Ч. Корман и Ч. Гранже, превод с француског. —

Извршила крађу. Мајка Дамитријевић служавка, покрала је своју газдарицу г-ђу Јелицу Весовићну у разним стварма, и пошто је на делу ухваћена кажњена је са 10 дана затвора и прогонством у своје родно место.

Кажњен. Тамотије Тапасковић бакалин у Палилули, кажњен је са 50 динара новчане казне, због крчмења пића.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

(—) Кћи демократског кандидата за америчког председника Брајана, која се 1903. као девојка од 18 година удала за тридесетогодишњег уметника Лавита, тражи развод брака с њим, јер ју је већ две године напустио и ништа не даје за издржање њено и њихове двоје деце.

§§ Јапански принц Куни стигао је у Цариград

(о) „Матен" саопштава писмо руског револуционара Рутенберга, који тврди, да је он тај коме је централни одбор револуционара у своје доба поверио мисију, да изврши убиство попа Гапона.

≷ Руски министар председник Столипин озбиљно је оболео.

(≷) Енглески министар председник Асквит држао је на једном збору говор у ком је тврдио да би заштитна царина била штетна за Енглеску.

„ Из Рима побијају вест да је министар спољних послова Титони коначно поднео оставку.

БЕОГРАДСКА ХРОНИКА

Моћ једне уложне књижице

Њих су се двоје волели. Он је био келнер а она — девојка. Пошто се обоје нису много устезали а уз то били обоје „живљег темперамента" то је о тој њиховој љубави говорило убрзо цео комшилук.

— Е па ово је и сувише. Ја не могу допустити, да моја женска деца гледају ову јавну саблазан — љутила се једна дебела комшика, која се венчала тек пре годину дана са својим „човеком" са којим је имала девојчицу од 14 година.

— Оно ним у свету и тога,

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(186

XXXVIII

Први љубавник

— Он није мој љубазник, чујеш ли? Он није и никад неће бити мој муж. Али ја сам његова вечита вереница. Ако будем морала сићи у пакао да му кажем да га *љубим*, сићи ћу радо! Ја, твоја грешна љубазница, одбијам те! Ја, незаконита мајка, нећу да пођем за својим дететом! Учинићу све што хоћеш, Клементе, али никад нећу заборавити своју љубав! А ако он дозна за мој срам, ако ми пљуне у лице, ако ме обаспе грдњом и презрењем, ја ћу умрети задовољна, јер ми од њега смрт долази... Умрећу у очајању ако умрем далеко од њега!...

У очима јој заиста неки лудачки сјај.

Утрнуо, луд од бола, Панигарола разумеде да је све свршено.

Он је погледа равнодушно, без мржње, и зачуди се што себе виде тако мирна.

Најзад му се дубок уздах оте из прсију.

У једном несвесном навикнутом покрету он диже руке к небу као да се Богу обраћа.

Али Панигарола није веровао...

Руке му полако клонуше... И тихо пође, изгуби се у ноћи као авет. После једног тренутка Алиса чу звонце и његов глас у даљини где виче:

— Молите се за покојнике!...

Она се сруши на под онесвешћена.

XXXIX

Опсада

После разговора у крчми са својим сином стари Пардајан оде весео и збуњен. Радостан је био с тога што је нашао свога сина и што се ноћни сукоб тако срећно свршио. Збуњен је био с тога што се на крвју крајева стари Пардајан налазио у партији Данвиловој, а млади Пардајан у партији Монморансијевој.

— Који га је ђаво носио! гунђао је стари витез. Ето сад се заљубио у малу Луј зу! Као да у Паризу није било друге девојке у коју се човек може заљубити! Баш је морала да буде та, а не која друга!... Да није тога све би добро ишло.... За што није послушао моје савете! Шта му је то требало?... Сад ми паде на ум како сам метнуо малу у постељину Јованову онога дана кад сам је украо.... заспала је на његовом рамену... хм! ако је онако лепа као што јој је била мајка, онда разумем његову љубав... Али зашто да се не заљуби у неку другу? И од куда њему те наказне мисли?... Шта ми оно рече ноћас?... Да... да би скочио у воду да ме је ранио у сукобу... Као да једна кап моје изванбрачне крви вреди колико његов живот!.. Од куда му, врага, такве мисли?... Каквога сам ја то орлића излегао?...

Стари Пардајан смаче раменима.

— Ипак, рече он, нећу оставити Данвила и старају се о будућности витежевој и против његове воље, ако тако мора бити. Донеш ћу ја њега на паметније мисли. Та он има све што је потребно! И да није те чудноватe осетљивости која га гони да се меша у ово што га се не тиче... та, видећемо...

Било је већ потпуно свануло кад витез дође у дворац Мем.

— Монсењор вас с нестрпљењем очекује, рече му слуга који отвори врата.

— Нека ђаво носи људе који не знају кад је време разговору, а кад спавању! промрмља Пардајан, али ипак одмах оде у одељење маршала од Данвила.

Хенри је после својега ноћног похода провео остатак ноћи у ходању и размишљању. Нестанак Пардајанов није га много узнемиравао; он је знао да је витез био кадар да се извуче из најтежег пол жаја... али је можда нападач који је пуцао нешао издалека за колима...

— Монсењеру, рече витез ушавши у собу Данвилову, морам вам одмах рећи да сам мртав уморан.

— Шта се догодило? рече живо маршал. Ви сте били нападнути?

— Да, управо вас су напали, али је било добро што сам се ја ту нашао.

— Али, ко ме је напао? Јесу ли хтели да нападну лично мене, или кола?

— Ја мислим обоје.

— И ви сте успели да задржите онога или оне који су нападали? Говорите за Бога!

— Ех! монсењеру, види се да сте се ви добро испавали Па сад сте расположени за шаљење. А, како је мени који сам јурио целе ноћи?. Ево, у кратко, у чему је ствар. Тек што смо се одмакли две стотине корака од дворца од јекнуо је пуцањ. Кола појуре а ја се окренем у страну. И спазим једног човека где јури за колима. Стигнем га и станем између њега и кола.

— С пута! викну ми он.

— Добро, добро! одговорих му ја, ако хитате, пријатељу, покушајте да прођете. Ја се не мичем одавде.

Он на то ће рече ништа, већ исука мач и појури на мене... Видећи да је човек одлучан и веома вешт борац ја му упутих неколико мојих удараца, али га се не дотакох. Одједном он одскочи у страну и поче бежати. Није се уплашио, али је хтео да обилазним путем сустигне кола.

(наставиће се)

али не седе заједно и не боду свету очи. Разумем и ја те ствари. Воле се воле али нека седи свако за себе па нека праве једно другом физите — повлађивала би јој једна распуштеница, којој су правили физите један артиљериски поручник и један полицијски писар.

Ти и такви гласови допирали су и до њихових ушију. Он се кад год би то чуо једио и тада би из њу навaљивао да се венчају. Међутим она је била глува на сва та оговарања.

— Шта ме се тиче шта свет говори. Пас лај ветар носи! Нека оне гледају себе. Ја се нећу венчавати до год ме не осигураш. Без пара се нико не жени Набави паре па се онда можемо разговарати одговарала би она.

Шта све није сиромах радио да би дошао до новаца. Покушавао је да штеди па му се то учинило и сувише споро. Тада би одлазио код „Гиниња“ или „Зоре“ и по целе се ноћи коцкао, али би се свакад у јутру враћао кући шворц. Већ је почео губити наду, да ће се икад венчати, јер је она била непоколебљива у својим захтевима. Док му једног дана не паде срећна идеја. Претурајући свој сандук нашће на једну уложну књижицу, по којој је остало уложено свега један динар.

— Ако пред ову једницу напишем рецимо 46 то ће онда изгледати, да сам уложио 461 динар. То би била довољна сума па да се она реши на венчање — размишљао је он.

Одмах је извршио што је наумио. Отвори књижицу, па испред оне једнице напише 46 и стрпа је у џеп.

После неколико дана у најбољој свађи због његовог долажења доцкан кући, он из вади из џепа ону уложну књижицу и баци је пред њу.

— Ево, зашто долазим доцкан. Да сам седео код куће зацело не бих данас имао ово што сада имам. Ако умете да читате а ви изволте прочитати.

Она узе књижицу и загледа у њу. Чим је прочитала суму она се открави.

— Па што то не кажеш. Знам ја шта ти радиш по целу ноћ и са каквим се вуцараш — поче попуштати она.

И после неколико дана комшилук није више имао разлога да критикује њихов приватан живот.

— Ево ти књижице! Чувај је добро јер знаш како пословица вели: чувај беле паре за црне дане. То нека нам буде резерва за не дај Боже болест или смрт у кући — свечаним гласом јој је говорио на дан венчања предајући јој књижицу.

Време је пролазило. Њих су двоје животарили. Првих дана није избијао из куће, као и сваки младожења. После извесног времена почео је задоцњавати и због тога наступи доба свађања. Он је испочетка псовао, грдио, док није морао прибећи оштријим мерама. Она је испочетка трпела али јој ове свакодневне свађе досадише, а, Бога ми, и „оштрије мере“ није хтела више подносити.

И она се једног дана реши да кида.

Пошто је спаковала нешто мало прња она узе књижицу на коју је он већ био и заборавио и крене се у завод, да је наплати. Даде књижицу чиновнику. Чиновник загледа у књижицу погледа у књигу улога, и, наравно, одмах виде у чему је ствар.

(свршиће се)

Резолуција

Хлебара из Краљевине Србије

На конгресу свих хлебара из Краљевине Србије који је био 5. фебруара ове године у Београду донета је следећа резолуција;

Скупштина изасланика свих хлебарских еснафа у Краљ. Србији, одржана данас у Београду, ради решавања о томе, на који начин да се укине таксирање хлеба од стране општинске власти, које она врши по тач. 7. члан 97. закон о општинама, узев у обзир; да се таксирање хлеба од стране општинске и полициске власти врши пристрасно, партиски и нестручно, без познавања прилика под којима се данас врши производња и продаја хлеба, донела је ову резолуцију:

1) Да је члан одредбе тач. 7. чл. 97 закона о општинама застарео и да се примењује само према хлебарима.

2) Да се умоле; Народна Скупштина, министар народне привреде и министар унут. дела, да се ова одредба законска укине законо давним путем и да се хлебарима као и осталим произвођачима, о стави слободна продаја хлеба.

3) Да ову резолуцију доставе Народној Скупштини, министру народне привреде и министру унут. дела, нарочити одбор изабрат на данашњој скупштини и замоле их, да се ова резолуција што пре о закони;

4) Да се даљи рад око извођења ове резолуције повери управи београдског еснафа, који ће се старати, да надлежнима представи, да је ово жеља и давнашња потреба свих хлебара у Краљевини Србији.

5 фебоуара 1909 г.
Београд

Председник збора
Трајко Трпковић
Деловођа
М. Голубовић

Потпредседници:
Милан Ковачевић из Краље ва **Стојан Стефановић** из Параћина.

Оверачи зборског записника:
Арса Аћимовић из Крагујевца *Димитрије Станковић*, из Ниша *Сима Борацијашевић*. из Чачка *Јованче Тошић*, из Смедерева *Светозар Крстић*, из Шапца *Стојан Црњански*, из Ћуприје.

РАЗГОВОР СА БОРЂЕМ ХРИСТИЋ-ОБРЕНОВИЋЕМ

— Историја једног „претендента“ —

(свршетак)

— Па вама нису непознати пријатељски односи царева са краљем Милавом и ја држим, да кад би се ви лично обратили на њега, да се не би вратили празних руку — говораше са убеђењем бечлија.

Христић се насмеја.

— Ма да сам мали отишао из своје отаџбине и, искрено да вам признам, за њу немам никакве љубави нит чежње, јер је мени потпуно индиферентно да ли ћу живети у Цариграду или Њујорку, Петрограду или Женеви, ипак на то се не бих решио. Сматрам да би ме то више понизило но што ме понижава мој садашњи положај.

Бечлија уви де, да његов предлог није учинио повољан утисак на Христића, с тога прекиде разговор о томе и извадивши сат погледа у свога пријатеља.

Србијанац климну главом и пре но што позва келнера окрете се Христићу и рече:

— Вама можда није био овај разговор пријатан. Али ви сте свакако појмили моју радозналост и извинићете ме ако сам вам какву непријатност учинио, јер...

Не, не. Уверавам вас. На против, могу вам изјавити, да сам веома пријатно провео у вашем друштву. Само бих вас молио, да ме извините што вас морам напустити, јер је већ доцкан — а ја морам ваздa бити свеж како би сутра дан био што сигурнији у своју руку.

Пошто су изменили учтиве поздраве и заказали други састанак за сутра у вече на истом месту, Христић отиде.

Пријатељи остадоше сами. Ћутали су подуже размишљајући о свему што су вечерас чули. Нису ни приметили да су остали сами у ресторану.

— И од оваквог човека зазирали су они наши у Србији. И због оваквог једног човека Србија нема мира, благодар ћи несавесним политичким шпекулантима, који само његово име употребљују за страшило краљева и обману народа — размишљао је србијанац.

— Потребно би било да се одморимо. Јер треба сутра у вече поседети — прекиде ћутање бечлија, уставши са столице.

— С киме? — запита расејано његов пријатељ.

— Па зар нисте мало час заказали вашем земљаку rendes-vous за сутра у вече овде.

— А! Да... Јесам. Али могу вам рећи, да сам променуо своју одлуку и да нећу сутра доћи на заказани састанак.

Отпутоваћу у јутру. Иначе ме чекају послови у Београду.

Бечлија не одговори ништа. Приметио је на лицу свога пријатеља, да му овај састанак са Христићем није останио пријатан утисак, те га с тога није хтео узнемиравати у размишљању.

Обукоше капуте и изађоше на улицу.

Напољу је падао снег у крупним пахуљицама. Ускочише у кола наредивши кочијашу где да тера и завалише се сваки у своје ћоше ћутећи.

Кад су дошли у ходник хотела Бечлија се први опрости и одоше сваки у своју собу.

Ујутру рано кренуо се наш србијанац за Београд, испраћен својим пријатељем.

Брзи воз је јурио кроз мацарску равницу, која је личила на бескрајно залеђено море. У вагону завађен на седишту седео је наш србијанац и склопљених очију размишљао о своме изненадном сусрету с Христићем. Најразноврсније слике будућности прелетале су му кроз главу, а са времена на време излазиле су му пред очи крупним словима на плакату исписане речи:

Претендент—жонглер

Тада би се тргао из заноса запалио нову цигарету труд ећи се, да нађе нов предмет о коме би размишљао.

У вече чисто одахну када чу глас кондуктерев:

— Београд.

Ниш ка хроника

Напад на барутану. — Безбедност. — Гугутке. — Здравље. — Смрт од ракије

Напад на барутне магацине

24. т. м. у 11 сати у вече некакви туђински агенти напали су на једни барутни магацин на Винику. Хтели су да се привуку магацину, а стражар их је опазио и пуцао Онда су се повукли и пуцали и они. Пушкарање је трајало неколико минута. — Овај догађај изазвао је узбуну у гарнизону и за пола сата сви родови војске били су на ратној нози и спремни за полазак.

Сутрадан одређена је комисија да овај догађај изврши, а учињена је и потера за зликовцима који су, како вели, умакли пут Топонице.

У грађанству је велико узбуђење и гњев против туђинштине..

Безбедност

Ниш се не може похвалити с безбедношћу. И општинска и полицијска власт врло су мало рачуна водиле о безбедности грађана. Да ли немају средстава или расипају снагу на другу страну, ми не знамо, тек слушамо да се људи жале, где се двојица састану: на скитнице којих има пуно на све стране, а нико нити их гони нити разбира кад овде долазе, а кад одлазе. Овде има људи који немају никакве радње нити каквог занимања, па ниједна власт се не сећа да их припита: од чега живе ти људи, нити да мотри на њихово кретање. Отуда су многе крађе, преваре, пљачевине и др. злочина дела. Ту скоро за једну ноћ покушато је да се запале два луђана у најглавнијој улици (Ђ. Мунца и М. Антоглића) и само се случају има захвалити што зликовци нису успели.

Ових дана дошла је власти срећна мисао да се да у потеру за скитницама. Само једног дана уловила је око четрдесет коцкара. Ако овако продужи моћи ће се данути душом.

Гугутке

Чувене ишке гугутке пропевале су у половини т. м. знаци: пролеће је ту. Добри Бог спасе нас од великих поплава од којих смо сви страховали, због великог снега који је био напао (вели да је само бугарског рата био оволики снег). Сад је већ отишао сав; само га има нешто по планинама, али и он ће скоро низ Нишаву.

Здравље

По положају свом Ниш треба да буде здрава варош. И доиста овде су врло ретки случајеви да се каква епидемија укорени и за дуго пустоши чини, као што је н. пр. шарлах владао по две три године у Крагујевцу, Крушевцу и др. варошима. Али куд и камо би била здравија да се више рачуна води о чистоћи у вароши. Док су главније улице чисте и имају своје чистаче, док власт води неки надзор над чистоћом у механским и кафанским авлијама — дотле је дигла руке од споредних улица. У Немањиној улици, Цара Лазара, Југовића, Кр. Марка и Катићевој леже читава језера и блатишта, да човек није у стању туда проћи без ризика да у блату не остави ципелу. Житељи тих улица бацају у та језера ђубре из својих авлија, разне отпатке, цркнуте животиње и другу нечист. Како сад настају топли дани, испилиће се из тих сметлишта милијарде бацила од разних болести, и онда благо становницима поменутих и околних улица. Да ли има власти да ово зло отклони за времена?

Смрт од ракије

24 т. м. десио се у селу Грки њи овај случај: Један домаћин пекао је ракију комовицу и препао је да би имао што јаче пиће. По обичају искупило се неколико сељака на казанишу те су пијуцкали и разговарали се. У томе стању се прегонити колико ко може попити да му не шкоди, па се стану и кладити. Тамошњи сељак Андрија Петровић, (за кога вели да га нису нигда пијана видели), опклади се са сељацима да ће попити пун литар препечене комовице, вруће испод казанице, која је имала око 30 гради јачине. И заиста нагне литар и од двапут га попије. Одмах затим изгубио је свест, те су га сељаци однели кући мирно чекајући шта ће с њим бити. После један сат Андрија је издануо.

У тој дружини што је правила овај опит с кукавним Андријом, био је и месни кмет.

Да ли ће власт разабрати за овај случај и по њему штогод предузети? Или ће рећи да за овака убиства нема параграфа у кривичном закону!

Из војске

Пажња г. министру војеном

Господин Василије Матић, рачуноиспитач Главне Контроле био је до пре неки дан обавезњак I позива VII пешадијука. Вероватно, да тај витез не би имао ништа противу тога да и даље то остане, да се ситуација није у толикој мери заоштрила, да ћемо ускоро, по свој прилици у име Бога поћи на границу. И сад овај досатљиви човек поимајући потпуно своју велику вредност по друштво и државу, изашао је пред некакву „савесну“ комисију (интересантно је дознати; ко сачињава ту гњилу дружину?!) и ова је нашла да „чесни г. Матић“ пати од реуматизма у левом палцу и с тога је неспособан за борачки строј, већ се употребљује за рачуноиспитача при дунавској дивизији у времену рата. Ово се противи законској одредби, која вели: у случају рата за рачуноиспитаче при појединим дивизијама одређују се *старији* рачуноиспитачи (т. ј. стари људи), у које г. Матић, свакако не спада. Ја, пак као човек коме је начело ред, рад и законитост оченаш, сматрам за своју грађанску дужност да г. министру војеном обратим пажњу на ово очито гажење законских одредаба. Ко год познаје г. Матића, а он се већ потрудио да га познаје „од Будима до Солуна, где год српских њери има,“ знаће, да је г, Матић, хвала нека је Богу, здрав као јелен, и онда је и по људској и Божијој правди право и по закону да он не заузима место старим и изнемоглим људима, који су већ јесампут испунили своју дужност према отаџбини на бојном пољу, већ нека купи мало „чиста веша“ и пође на границу са уверењем да „неће гром у коприве!“ и да ће милостиви Бог сачувати овај драгоцени тип на срећу и задовољство српских покољења.

Ако дознам да је ово писмо имало корисног утицаја на г. министра војеног, ја ћу му се ово дана обратити са још неколико драгоцених извештаја а све у чистој и доброжељној намери према нашој Народној Одбрани.

28.-II-1909. г. Београд.

Ковачина Рамо.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Милер

вечерас се приређује он — Милер, поред одавне шале:

Бомбе! —

Руковићево позориште.

Вечерас је у овом позоришту омиљена енглеска шала „*Мали Лорд*“. Г-ђа Олга први пут се приказује у насловној улози. Г. Милорад Гавриловић игра грофа Дорминура.

ПРОЛЕТЊИ ШЕШИРИ

Најмодернији пролетњи шешири за господу, дечаке и децу приспели су у огромном избору

МАРКУ ВУЛЕТИЋУ И ГАВРИЛОВИЋУ

У БЕОГРАДУ

Цене су врло умерене

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

Сваки дан

свежег „Тај Бутера“ и за мешење

Милихрама и Српска Сира

такође за мешење

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљ.-Српског Дворског Лиферанта

Београд — Теразије

Продаја меса

Од данас почели смо продавање меса на Војеним Касапницама за г. официре, за административне чиновнике, и подофицире. Говеђе и телеће месо сваки дан свеже.

Продаја се врши сваки дан по подне у 5 сати на Великој Пијаци и Цветном Тргу. Јелно меко 0.80 и д.

С поштовањем

Лиферанти меса

за гарнизон београдски

МАГИСТЕР ФАРМАЦИЈЕ

који има квалификација за администратора апотеке, потребан је апотеци пок. А. Шохаја у Јагодини. Оферте слати закључно до 10. марта.

131 2—3

Гатермајстор

Мојој стругари у Лозници потребан је гатермајстор са потпуним знањем свога посла. Плата добра, место стално.

Обратити се мени у Лозници или г. Димитрију Перовићу у Београду.

130 1—2 **Марјан Катић**

Четкњара

Борова, јела, смрча, туја, сребрнастих јела до 1 метра висине има на продају у Шуматовачкој улици број 146. (Чубура) тромеђинска стражара. 126 3—4

Милан Миловановић

адвокат (Добрачина ул. 15)

од 1-ог маја издаје под кирију:

ДУЋАН „на Зеленом Венцу“ у коме је сада Делинијева апотека, са три магацина, две собе и подрумом.

ЕЛЕГАНТАН СТАН над овим дућаном са четири собе, великим предсобљем, кујном, собом за млађе, вешерницом и подрумом.

109 5—5

Дојкиња

потпуно здрава стара 20 година, која је родила пре 20 дана нуди се. Обратити се Ломина ул. бр. 8

3—3

РАСПРОДАЈЕМ

ВЕЛИКУ ПАРТИЈУ

ШТОФА за женске хаљине и блузе.
ШТОФА за мушка одела.

По знатно спуштеној цени

Михаило Р. Живковић

133 1—10 **БЕОГРАД — Кнез Михаилова улица 33.**

ВАЖНО

за г-ђе, г-ђице и кројачице

Ко год жели да зна шити препоручујем најновији број *Енглески* и *Француски*. Свако ко год жели може да изучи за 15 дана крој и може да шије фине енглеске костиме, даље, учи кројити стручне рашне и шукље разне сорте — *Реформе, Принцес клајдове и Жакете* — Палетове и Штаубмантлове и разним формама крагне. Све зројење научи се за 15 дана и може фино и лепо да шије све *тоалете*.

Препоручује се *Шабачким* Госпођама и Кројачама. Ко год жели учити нека се јави картом:

Даници Николић — Моде Салон

Васина ул. бр. 11. — Београд.

Долазим у Шабац 2. Марта

НЗ. За учење награда врло мала. 129 1 2

ГРАНД ХОТЕЛ у Пожаревцу — ГРАНД ХОТЕЛ у Пожаревцу

„ГРАНД ХОТЕЛ“

у Пожаревцу

Јављам поштованим путницима, да сам узео под закуп

„Гранд Хотел“

који се налази на најлепшем месту вароши Пожаревца, у близини поште, телеграфа и свију надлештва, и исти сам реновирао у свему, тако да ће сваки путник бити задовољан, а нарочито са добрим собама за преноћиште, чистим постељама, добром кујном природним пићем, а све по врло умереној цени. Молим за обилну посету.

С поштовањем

МИЛАН МИЋОВИЋ — МИЋА

гостионичар.

ГРАНД ХОТЕЛ у Пожаревцу — ГРАНД ХОТЕЛ у Пожаревцу

„НЬУ-ЈОРК“

ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

Председник: Darwin P. Kinpsley

— 64. Билансија Највеће Осигуравајуће Друштво на свету.

Призната актива	франака у злату	2,888.000.000
Целокупни приход у 1908 години преко		530,000.000
Математична резерва		2.379,000.000
Резерва за дивиденду		416,000.000
Нова осигурања у 1908 години		722,000.000
Мешовита осигурања у снази преко		3.116,000.000
Сва осигурања у снази		10.331,000.000

Дивиденда која је платљива 1909. год. износи фран. у зл. 39,402.056 противу фран. у зл. 2.136.362 која је исплаћена 1908. године.

Ово је највећа дивиденда коју је друштво до сад исплатило.

Годишња дивиденда, платљива 1909. г. на полице издате у 1907. на фран. у злату 10.000.

Осигурање на случај смрти				Ограничено осигурање на 20 г.				Мешовито осигурање на 20 г.			
старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909. г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије
25	247.00	3540	14.8	25	378.00	4720	125	25	52700	6880	13 0
40	373.00	540	14.7	40	488.00	6610	135	40	57100	7930	13 9
55	650.00	10070	15.5	55	715.00	10740	15.00	55	73600	11200	15·2

64-та детаљна билансија шаље се на захтев и она садржава све трансакције у току 1908 г.

Дирекција друштва „Њу-Јорка“ за Краљ. Србију.

103 5-12 **БЕОГРАД, Кнежев Споменик бр**

У винограду пок. Краља Александра у Смедереву има на продају

1) Резнице америчких лоза — за подлогу:

а) Рупестрис дe лот I класа 15 дин 1000 резн.; II класа 10 дин.
б) Рипарија Портолис I „ 15 „ 1000 „ ; II „ 10 „

2) Резнице домаће лозе за калемљење — калем граљчице

а) **Хамбург и малага** по 50 динара 1000 комада;
б) Све остале сорте „ 10 „ 1000 „ „ ;

3) Калем са жилама:

а) Хамбург и малага по 50 динара 100 комада;
б) Све остале сорте „ 30 „ „ 100 „ „

При наруџбини треба послати унапред половину вредности.

Ради наруџбине обратити се **Управи винограда у Смедереву.**

122 3—3

Чиновничка Задруга

плаћа купон са својих акција

број шест — дивиденду за 1908. годину

144 по пет динара од комада 3-3

За напред ожалошћена породица Косте Јовановића, књижара из Ниша, извештава сроднике и пријатеље: да ће своме рано преминулом мелем сину и брату

† БОГОЉУБУ К. ЈОВАНОВИЋУ

благајнику млина „Захарија“

Давати у уторак 3. марта ове год. у 10 и по часова пре подне место месечних помен у нишкој саборној цркви.

136 1—3

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16 Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | НЕДЕЉА 1 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 60. | Телефон 821.

Како сад стојимо?

II.

Први покушај који су велике силе учиниле за измирење Србије и Аустро-Угарске, на основу свог, опште европског гледишта, био је предлог, да се сазове једна конференција великих сила, на којој би се решила сва она питања, која су поводом проклamовања анексије Босне и Херцеговине искрсла и стављала се на дневни ред.

Ни Србија ни Аустро-Угарска нису у начелу имале ништа против такве једне конференције, али, кад се приступило фиксирању програма, по коме би ова конференција радила, свака је страна почела вући себи. Један део сила потписница Берлинског Уговора, тражио је да у програм рада ове конференције уђе и питање о томе: да ли се анексија може у опште допустити, проклamујући самим тим факат да силе потписнице акт анексије не сматрају обавезним за себе. Србија и Црна Гора тражиле су са своје стране да у програм рада ове конференције уђе и питање о давању накнаде једној и другој, на случај да се анексија призна, а Аустро-Угарска опет, стојећи чврсто на своме гледишту, да се анексија има сматрати као свршени чин и да нико никаква права мимо ње на Босну и Херцеговину нема, тражила је да се из програма избаци све оно, што би било у опреци, са овим њеним гледиштем.

Више је но сигурно да би велике силе одустале од свог захтева: да се питање о анексији третира на конференцији као отворено, само кад би се тиме могле задовољити оне две друге стране т. ј. Аустро-Угарска и Србија. Али како су Србија а с њом и Црна Гора тражиле, да им се за тај случај даду неке накнаде, на што опет Аустро-Угарска никако није хтела пристати, то је сазив једне конференције постао не само бесмислен, него и директно опасан, јер излазак на једну конференцију, великих сила, без утврђеног програма на основи претходно постигнутог споразума, значило би изиграти и последње средство, које је Европа има у рукама, за отклањање оружаног сукоба.

Тиме, дакле, што се план о раду конференције није могао израдити у сагласју са свима заинтересованима, питање о уклањању ратне опасности вратило се и опет у првобитну фазу. Конференција се имала сазвати ради решења спора између Аустро-Угарске и Србије; спора који је претио да пређе у оружани сукоб, а та се конференција није смела сазвати зато што ни Србија ни Аустро Угарска нису хтеле да попусте од својих захтева — оних захтева, који су у себи садржавали клицу рата.

Требало је дакле посао почети изнова и то овог пута енергичније и без околишања.

Једна страна се морала или натерати силом или преваром на попуштање.

Да та страна не буде Аустро Угарска, то су европске силе решиле у самом почетку. Њу би на попуштање могао натерати само сигуран изглед на рат, а баш тај рат је било оно што су силе хтеле да спрече. Уз Аустро-Угарску стоји чврсто Немачка, а свакако и трећи члан Тројног Савеза (Италија) и вршење притиска на њу значило би изазивати и ове две њене савезнице, те тиме само проширавати опасност то јест: од питања српско-аустријског: питања локализованог, направити питање опште; питање европско.

Остаје дакле само да Србија попусти.

Да је српска влада остала на своме гледишту; да је на захтеве Европе, без обзира на овог који јој је те захтеве подносио, изјавила кратко и јасно: *да Србија ни по коју цену и ни у ком случају не ће одступити од својих захтева*, ми би данас били на прагу рата али би наша ствар стајала много боље. Европа која је запела из петних жила да отклони опасност рата, запела би после једне такве наше изјаве још и више, али то запињање не би се овог пута ограничило само на Србију, него би било проширено и на Аустро Угарску. Великим силама би оваква категоричка изјава од стране Србије, потпомогнута њеним озбиљним припремама за рат и одушевљењем у земљи, био довољан знак да се Србија налази у положају дешперадора, који је решен на све, па и на један рат, који га може урнисати, и окренула би се другој страни, да код ње нађе оно, што код Србије није могла наћи т. ј. већу љубав према европском миру односно већу бојазан од рата.

Ни ја, нити ико други на свету, није у стању са позитивношћу тврдити да би у овом случају Аустро-Угарска попустила, као што нико не може тврдити ни противно овоме. Али, ја претпостављам оно што је горе по нас: претпостављам да Аустро Угарска не би попустила и да би ми морали угазити у рат са њоме. Да ли би то за нас било нешто непредвиђено? Ја држим и тврдим да не би, јер сваки српски грађанин кад је чуо за резолуцију Нар. Скупштине, у којој се траже територијалне компензације, веровао је да Србија мора или добити те компензације или угазити у рат. Нико дакле у Србији не би речи рекао против српске владе, да је она остала при оној резолуцији, јер је сваки био начисто с тим, да Србија мора остати при своме тражењу, па ма шта наступило, и свакога је у томе уверењу одржавало учестало позивање народне војске на вежбање, убрзано наоружавање и остало припремање за ратну акцију.

Дакле, и да су сви изгледи били зато: да наше непопуштање значи улажење у рат, нас то не би ни због тога ни изненадило, јер смо то и предвиђали. Али овако готови за рат као ми, није била ни Аустро-Угарска, а још мање велике силе и то је оно што је наша влада стално требала да има на уму, па и онда када је давала овај несрећни одговор.

(Следује трећи чланак)

Ликвидација

Маћедонског питања

Нарочити дописник софиске „Вечерње Поште" јавља из Петрограда, да је бављење турског министра спољних послова Рифат паше у Петрограду у вези с другом једном тежом мисијом, на име да сондира владе великих сила о ликвидацији маћедонског питања.

Ако у Петрограду успе у сондажи, Рифат паша ће одмах отићи у Берлин, Рим и Лондон. У истој мисији ишао је у Беч. За сада је спољна политика младотурака и новог турског кабинета управљена тим правцем. Руковођени том политиком младотурци су пожурили с јулском револуцијом пр. год., којом су успели да спрече резултате састанка енглеског краља Едварда с руским царем Николом у Ревељу, који су хтели да поставе генералног гувернера у Маћедонији. Држе да је сада најподеснији тренутак да паралишу свако будуће мешање сила у Маћедонији.

Берлински Уговор одређује у свом 23. члану автономију Маћедоније. Проглашењем бугарске независности и анексијом Босне и Херцеговине, Бугарска с једне а Аустрија с друге стране повредиле су тај уговор.

Сад Турска тежи да било решењем међународне конференције било другим којим начином добије пристанак да се укине та одредба о Маћедонији.

Успех Рифат паше у Петрограду је врло вероватан, јер у последње време петроградски политички кругови непрестано говоре о скором сазиву конференције.

Французи о конференцији

По једном саопштењу „Н. Сл. Пресе," париски службени кругови сматрају да српска нота потпуно одговара саветима Русије. *Аустриска дипломатија постигла је успех.* Париски владини кругови налазе да је *сад уравнат пут за конференцију*, при којој се и даље остаје.

Полуслужбени „Тан" наглашује *неопходност конференције*. Специјални споразуми, који по жељи Аустрије морају предходити конференцији јесу закључење погодбе турско-аустриске и турско-бугарске. По мишљењу „Танову", ти споразуми имају друкчији карактер, но аустриско-српски споразум, који тражи Аустрија. Тај споразум нема ничег заједничког с конференцијом. За то је претерано доводити конференцију у зависност од таквог споразума. *Шта се конференције тиче трговински уговор?* Тарифски спорови између Аустрије и Србије датирају из времена још кад није била букнула источна криза. С друге стране *питање о дунавско-јадранској железници не захтева никакав споразум између Аустро-Угарске и Србије.* Могућности за грађење те железнице не могу се оценити између Беча и Београда. *То је опште, а никако српско-аустриско питање.* „Ако се сад хоће конференција," завршује овај полуслужбени орган француске владе, „можемо је имати, а кад је можемо имати, онда је морамо имати."

Много оштрије против Аустро-Угарске говори „Журнал де Деба." Он налази да *после српске ноте не постоји никакав аустро-српски сукоб*, који би могао дати повода за нарочите преговоре између обеју држава. Захтев да се нарочити преговори са Србијом морају завршити пре конференције, потпуно је неоправдан. Сасвим је необично да једна држава позива на преговоре другу државу, која од ње ништа не тражи, претећи јој прекидом или ратом. Пошто Србија не тражи чак ни привредне концесије, око којих се правила толика ларма, *нема се о чему преговарати.*

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Нова „велеиздаја"

Из Ст. Сланкамена јављају, да су за јуче, 28. фебруара, позвати пред краљевски суд у Сталу Пазову оптужени као „велеиздајници" ови Соби: Мита Живић и његов син Драгутин, Паја Грегурић и његов син Аца, Паја Прелић, Гліша Попадић, Никола Јовановић и Јоца Прелић, сви из Сланкамена. На реду су још и више њих, који ће за који дан пред судом одговарати. Дакле је и мирни Срем усрећен „велеиздајом". Видећемо шта ће бити с овим новим „велеиздајницима".

Велеиздајнички процес у Загребу

(Оригинални извештај „Правди")

Ванредно стање

— 26. фебруар —

Сам овај смрдљиви велеиздајнички процес постаје једна епизода у огромној компликацији „Српског Питања", које се силом намеће и развија све више на супрот вољи бечких власника. То сад сав свет и овде у самом Загребу осећа и усљед тога сноси лакше ову муку љуту, која је обавила као змија овај делић српског народа. Гоњење због „велеиздаје" показало се недовољно оштро, те су власници прибегли свирепијим средствима према Србима и Хрватима, који са Србима иду у ногу. Власт је почела организовати уличне нападе, који су *физички* повредили нападнуте Србе и Хрвате, али су се морални ударци, много тежи, окренули против саме Аустрије и бију је у главу. Зато сад власт хоће пошто пото да угуши целу ствар ужасним средствима и да растера странце, непристрасне сведоке, из Загреба, и да остави невине српске жртве у мраку, на милост и немилост аустриској тирањи. Влада је дошла, дакле, на идеју: да огласи *ванредно стање* у Загребу, а с тим стањем иду упоредо и преки судови. Ти ће судови лакше и боље свршити са Србима — велеиздајницима, само што ће им се још више круг проширити и у место 53 биће жртава на хиљаде!

Синоћ је изишао овај „оглас" од „Редарственог Повереништва" (полиције):

„За кратко време десили су се јавно на улици три случаја где су поједине особе и скупине појединих странака по својим странаčким противницима из разлога, који се имаду тражити у начину страначке борбе, творио злостављани таквима средствима и у толикој мери, да се може оправдано узети, да је јавна сигурност особе у већој мери угрожена.

Из извињаја произилази: као да се на тај начин кани, твормини нападаји на противнике ништи страховање, какво је по постојећих законих сроз не допустиво и забрањено.

Таков тероризам дошао ма с које стране, и био наперен проти коме, не може се ништо у интересу јавне сигурности дозволити ни трпети.

У ту сврху подузело је редарство већ обсежне сигурностне мере, а не буде ли то достајало, **посећи ће се и за изнимним сигурностним мерама.**

Нарочито стављa се до знања да су редарственим органима издане сходне упуте гледе уредовања проти оним особама, за које дознаду да беспоштено носе оружје или тољаге, боксере и оно оруђе прикладно за навале и тучњаву.

У Загребу 10 Ожујка 1909

Управитељ:
Спорчић"

То већ сваки зна и разуме: шта ово значи!

Влада помоћу мангупа прави изгреде и ремети мир, па после на основу тих факата: прибегава изнимним мерама! Ваља томе још и то додати: да власт није ништа предузела против оних досадањих нападача, ма да су они познати полицији, но забрањује тек сад ношење оружја, кад су оружје почели носити и они којима се прети,

Комендија у суду

У суду се продужава она жалосна комедија, која се претворила у просто мрцварење невиних жртава. Адаму Прибићевићу због храбрих и дрских одговора метули су гвожђе на ноге за казну.

Председник је данас већ у продужењу и духу полицијског „огласа" објавио: да не може више подносити адвокате, јер ни опомене ни казне не помажу, него наглашава *да ће их удалити из суднице*; и баш у одсудном часу оставити оптужене без одбране.

Међутим се браниоци понашају не само учтиво но чак и покорно. Али је председник постао све осорљивији и нетрпељивији. Чим се бранилац који дигне да ма шта примети или пита, председник се на њ издере и забрани му даљи говор.

И данас је Акурти истјезавао оптуженог Адама. Пронашао човек врло важан документат: једну белешку руком Адама писану ове садржине:

„Док је нама Милоша јунака,
„Не боје се Срби од Хрвата

Како то да тако Адам пише, кад, вели, да је проповедао слогу с Хрватима!? Па се онда иронично смеје. Међутим и то је прост фалсификат, који је Адам одмах на суду обелоданио. Испод тих стихова стоји Non plus ultra т.ј. не може горе бити. Адам објашњава доказима: да је те стихове чуо од неког свог кума и згрануо се, па их прибележио и поводом тога реагирао против таквог расположења према Хрватима. Слушаоци су пљескали.

Овде се десила једна бедна сцена.

Бранилац Душан хоће да упути једно питање, а председник одмах не допушта. Али се Душан обраћа Акуртију који допушта, па тада — и председник допушта.

После тога питања Душан чини предлог да нешто уђе у записник. Акурти се томе противи и председник то не одобрава!!

То изазива сензацију у публици.

У осталом, нико живи више и не верма овај суд, који мрцвари невине људе због неких туђих општих фраза по страним новинама, а не суди прекиноћне нападаче, који су убијали људе!

Остатак је седнице употребио адвокат Хинковић да оборі раније наводе Акуртијеве, на име: да докаже да су у Банију и Лику дошли Срби свесни свога имена и порекла из Босне и Херцеговине, и да су као Срби вазда били признавани, да су тако званично били називани и да им је застава била не само призната него и штићена. Зато је навео један класичан пример.

1995. године дошао је цар Фрања Јосиф у Загреб, и Срби су том приликом окитили своје домове српским заставама. Хрвати скоче и подеру те заставе, а прозоре поразбијају и куће свима Србима оштете. Тадања је власт све изгреднике похватала, оптужила и осудила: што су напали на *српску православну општину*. Дакле српско православна, а не грчко-источна!

Затим су се Срби тргли и нису истицали тих дана својих застава, па ни на самој цркви. Али пошто је цар хтео походити и српску цркву, као што је походио и остале, Бан, највиша власт у Хрватској, *нареди писмено:* да се на српску цркву истакне српска застава!

Не, дакле, само што није била гоњена, не само да је била призната, него је била и нарочито штићена. Сад после 12 година иста власт гони оно, што је пре штитила. Скандал!

Најзад је Хинковић оборио и оно тврђење Акуртијево: да Срби у Хрватској нису Срби него Власи и да су се тако сами називали. Навео је гомилу званичних старих докумената у којима их власт од вајкада зове Србима и објашњено је постанак погрдног надимка „Влах".

Сутра почиње питати Адама бранилац Душан.

s.

Дневне вести

Министарска седница. Јуче после подне одржана је министарска седница у мин. спољних послова.

О конференцији. У једном чланку о конференцији пише римска полуслужбена „Трибуна": И ако нису довршене припреме за конференцију а дипломатија још није нашла начина да разлоге за конференцију доведе у склад с правом, ипак се не може увидети, *како се Аустро-Угарска може одупирати да силама потписницама Берлинског Уговора призна право да даду целокупну санкцију резултатима њених непосредних преговора*, који би по претходном споразуму између Беча и Петрограда имали бити пренудија конференције. Српска је нота уклонила и последње тешкоће. Према томе је рад који је преостао дипломатији више формалне но суштаствене природе. Европи треба и она хоће мир. Ми се, вели „Трибуна", не можемо помирити с мишљу да је барон Ерентал незадовољан до сада постигнутим успесима и да хоће Европу да доведе у тежак положај да мора бирати између достојанства и мирољубивости, место да он сам, као јачи, олакша онај део дипломатског рада који је још преостао.

Одговор на Форгачеву ноту. „П. Лојд" јавља да је нота грофа Форгача о трговинском уговору упућена министарствима финансија и привреде. Чим ова два министарства израде нацрт одговора, министарски савет ће се бавити о коначној редакцији одговора. У одговору ће се изнети, да је Србија своје гледиште у питању о анексији прецизирала у својој цирку ларној ноти, да је то питање европско и да српска влада због тога није у стању ући у то питање. По једном саопштењу угарског Кореспонденц бироа, одговор на Форгачеву ноту предаће се у току ове недеље.

Код министра. Г. Деко француски посланик, посетио је јуче пре подне министра спољних послова г. Др. Миловановића и код њега се подуже задржао.

Српске наде. „П. Лојд" је од некуд дознао, да је у Скупштини велико задовољство услед владина „успеха". Свима партиским клубовима саопштено је, да је српска влада добила од Русије поуздано уверење, *да ће Србија и Црна Гора добити компензације у новопазарском санџаку*. Састанак конференције — рекао је скупштински председник Јовановић — питање је најскоријег времена. *Русија, Француска, Енглеска и Италија изнеће конференцији пројекат територијалних компензација Србији и Црној Гори у новопазарском санџаку.*

Шта се чека? Више од 15 дана има, како је Главна Контрола оптужила кметове из В. М. Луга за утају државног новца око 5000 дин. који им је недостатак нашао комесар Главне Контроле, и начаљник среза врачарског још није нашао за нужно да их узме на одговор.

Има реч г. министар унутрашњих дела.

Српске наручбине. Као немачки листови јављају, келнска фабрика медецинских завоја Утермелен и комп. добила је пре шест недеља телеграфски налог за ливеровање њених патентованих асептичких завоја за српску војску. Поруџбина је експедована пре две недеље.

Ухапшен. Д р Жарко Миладиновић, један одвођа војвођанских радикала, ухапшен је у Загребу за „велеиздају". Он је из Беча сам отишао у Загреб и пријавио се суду. Међутим је властима у Руми био издат налог, да га, чим стигне у Руму, ухапсе и *везана* стражарно спроведу у Загреб.

Арбанаси и аустро-турски споразум. Посланици арбанашког клуба решили су да турско-аустриску погодбу приме уз неке модификације. Арбанаси траже *да се ново пазарски санџак прогласи за неутралан и да се сума од 2 и по милијуна турских лира*, колико ће Аустрија платити за Босну *употреби искључиво за босанске емигранте*. Уз њих пристају и арапски посланици.

Забрањена књига. Новосадски истражни судија фискловао је књигу, штампану у Београду под насловом „Анексија Босне и Херцеговине и српски проблем". У исти мах је угарски министар трговине објавио, да је та књига забрањена за целу Угарску.

Нов шеф. За шефа пореског одсека за кварт савскотеразијски одређен је г. Давило Мунижабић порезник истог одсека, на место г. Љубе Андрејевића, који је отишао на положај секретара пореске управе.

Једна агентура. Има више од 20. дана како је редакцијама београдским разаслат ектографисан плакат, да су неки фабриканти из Енглеске, Француске и Белгије, одсели у хотел „Паризу" и да примају поруџбине за машинске пушке, али да предходно треба јавити се газда Светозару Боторићу. Одмах после тога одржане су среске скупштине и одлучене су набавке а и суме потпране.

Ми налазимо да само министарство војно требало би да обрати пажњу јер само оно може вршити поруџбину машинских пушака и нико други.

Одпуштен. Милорад Радовић, писар II класе управе вароши Београда, отпуштен је из државне службе на основу §-а 76. зак. о чинов. грађ. реда.

Нов ред вожње. Од 1. маја ове године, завешће се нов ред вожње на нашим железницама, као што је и раније био. Овим новим редом вожње укидају се мешовити возови, који су по досадањем реду вожње саобраћали из Београда јутро 7·35 из Ниша 11·55 пре подне.

Коцкари у возу. Путници који су јуче допутовали ноћним возом, жале се да су их извесни коцкари на путу од Ћуприје до Београда узнемиравали и насртали, тако, да су путници од жандарма који се у возу десио тражили заштите. Жандарм, који је сакрио нумеру своју одговорио је лаконски: „Стално их апсимо па нема вајде".

Сме ли ово да буде?

Искочио из шина. Трамвај бр. 27. који саобраћа на прузи Топчидер—Теразије, искочио је јуче пре подне из шина баш према министарству војном. Срећом од публике нико није повређен.

Самоубиство. Јуче је извршио над собом самоубиство из револвера Јаша Марковић, насељеник из Царнице у округу врањском. Узрок самоубиству крајња сиротиња.

Стављени у притвор. Решењем кварта врачарског стављени су под кривичну истрагу и у притвор Живан Станојевић и Урош Јовић хлебари и Новак Марковић и жена му Јелена овд. за извршени покушај убиства над Рајком Ивковићем овд.

Суд је одобрио притвор.

Удавио се. Јосиф Протић из Прогорелаца у округу чачанском удавио се јуче у Морави. Узрок непознат.

Италијанска коњица. Препоручује се пошт. публици данашњи једнствени програм у биоскоп позоришту код „Такова". Обраћа се нарочито пажња на тачку: **Модерни центраурус** (јахање) које изводи коњица у Италији; и на тачку: **Очева љубав према своме детету**, врло дирљива позоришна слика.

Почетак у 9 час. у вече.

Недељом дневна представа у 3. час. по подне у пола цене.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

Султановим хатихумајумом, седнице турског парламента продужене су до 30. јуна о. г.

У Услед рђаве жетве и српске забране извоза жита у скопском вилајету је настала страховита невоља. У Горњој Албанији влада формална глад и тифус од глади.

— Петроградска „Рјеч" сазнаје из најпоузданијих извора, да ће се закључити нов енглеско-руски споразум о Персији.

Порта је решила да за заштиту турских консулата у Персији и либерала који су у њих побегли, пошље тамо 30 војника.

* На свом имању у близини Алгира убијена је ту скоро једне ноћи на најсвирепији начин грофица Флерс. На њеном су лешу многобројни убоди ножа. Посумњало се на четири уроћеника, међу којима је и један надничар кога је гроф Флерс ту скоро отпустио, те су ухапшени.

§ Немачки канцелар кнез Билов имао је онамах аудијенцију, у којој је цару Вилхелму поднео извештај о спољним приликама. Подношење извештаја трајало је пуна три сахата.

БЕОГРАДСКА ХРОНИКА

Моћ једне уложне књижице

(свршетак)

— Седите ви ту госпођо, док ја не напишем налог — рече јој чиновник направивши важно лице и изгуби се у другу канцеларију.

— То је фалсификат, покушај преваре! Молим вас известите одмах полицију а њу задржите. Само пазите да не примети — наређивао је дежурни члан.

Њој сиротој није ништа пала у очи ужурбаност у канцеларијама. Само је била нестрпљива, јер јој је било стало да што пре одбегне. Није обратила пажњу на полицискога писара и жандарма, који су прошли поред ње и отишли у канцеларију.

После неколико тренутака покуљаше из једне собе, директор, дежурни члан, писар, жандарм и још двојица људи. Сви чиновници провукоше главе кроз шалтере и гледаху ју.

— Изволите поћи самном, госпођо, до кварта ако нема те шта против — ослови ју писар правећи се важан као то само један писар уме.

— Зашто, молим Вас..

— Де, де. Није упалило. Шта ћете. Нисте имали среће — прекиде је писар.

Она беше згранута. Ухапала се, викала, протествовала али јој ништа није помогло. Морала је отићи у кварт. Писар јој је говорио како је књижица фалсификована и како по њој има уложен само један динар. Оптужује је завод за покушај превзре Дело је очигледно и ништа јој неће помоћи одрицање. Апса јој не гине.

Она је сиротица објашњавала од куда јој књижица. Причала је о „црним данима и белим парама". Али јој нико није веровао.

— Па зовите „њега". Он ми је дао. Ја нисам ништа знала.

Доведоше и њега. Он се изненади кад спази своју жену и ноге му се одсекоше кад спази уложну књижицу у писаровим рукама. Одмах му би јасна цела ситуација.

После краткот саслушања ствар је била објашњена. Сви су се слатко церекали.

— Е сад треба да се лепо измирите пре но што одете одавде. Никако друкчије — рече један присутни грађанин.

— Ко! Нас двоје. Ја се ни жива ни мртва не враћам кући. Па још сада када ме је овако обрукао. Ни за живу главу — сиктала је она разјарена.

— Па баш то је доказ колико те је волео — објашњаваше присутни грађанин.

Она заћута. Подиже очи и погледа га. Он је гледаше право у очи. Присутни су их посматрали са осмехом на уснама.

Он се први насмеја и проговори:

— Хоћеш пара? А?

И она се насмеја. Писар узе књижицу и предаде је њему. Он је узе, па је даде њој говорећи:

— Само је добро чувај.

Сви прснуше у смех.

Наравно, истрага је прекинута и њих двоје измирени одоше кући.

— И ти тако да ме превариш. Не бих се никада од тебе томе надала.

— Па ни ја се нисам надао, да ћеш ти без мога знања ићи у завод.

— Е па сад смо квит.

— Квит.

Floridor

Новости из Солуна

Од нашега сталног дописника

Солун, 19. фебруара

У прошлом писму јавио сам о убиству једнога Србина, које су бугарске терористе извршиле у Битољу на превару. Сад је ваш дописник у стању да читаоцима „Правде" изнесе о томе још неке појединости.

На дан 9 фебруара три сељака из Демир Хисара дотерају у Битољ неколико мехова масла. Међу њима је био и Србин Павле, кога су Бугари, због његовог отвореног држања одавно ставили на око. Пред подне дођу два бугараша, од којих један одмах купи од Павла све масло, које је овај продавао и да му онолику суму, колико је и тражио, ни мало се не цењкајући. Чим је погодба сврш-

шена, онај други бугараш одмах ишчезе, а тобожњи купац поведе Павла да оде до његове куће, где ће му платити, јер рекао је, нема новаца при себи.

Пошто су оба остала сељака узалуд очекивала свога друга, помисле најзад да је отишао у хан, и не јавивши им се. Продаду и сами своје масло, па оду у хан. Али како су се зачудили кад им је ханџија казао да Павле од јутра никако није долазио.

Тада сељацима паде на памет изненадни одлазак онога бугараша и сумњиво познавање купца, те се одмах упуте у полицију. Захваљујући енергији полиције ствар је одмах откривена, онако како сам раније јавио: леш Павлов нађен је у близини Бакр-махале у винограду, а убијен је у кући онога бугараша, који је одмах ухапшен и са њим и два његова саучесника, који су познати као најгоре бугарске терористе.

Последњих дана десило се још неколико убистава. Бугари и Грци једнако потпирују ватру, која ће, свакако, морати избити у страшан пожар.

Пре недељу дана једна је бугарска чета заробила у грчкоме селу Копинову пет сељака и једнога је заклала, а остале је пустила узевши реч да ће они прећи на бугарску страну и запретивши им да ће, ако изневере, отићи братом свога убијеног друга.

Друга бугарска чета у којој је било и влашких четника опколила је ноћас на ноћ кућу грчког попа Христе у селу Лумници и позвала домаћина да изиђе. Кад је попа, осетивши ко су ти незвани ноћни гости, почео викати у помоћ испаливши неколико револверских метака, чета је испалила на кућу неколико плотуна и тешко ранила попадију, па се повукла испред војске, која је притрчала у помоћ.

На дан 10. т. м. у атару бугарског манастира Зографа у Светој Гори грчки су четници убили два манастирска чувара, који су властима били прокажали рад грчкога комитета у Светој Гори и неко грчко оружје са муницијом, које су евзони недавно чамцима донели у грчки манастир.

*

Данас смо чули да се српска влада одрекла територијалних компензација и пристала на некакве економске повластице. Ми још не верујемо, али та је вест као сињи камен притиснула груди сваког Србина овде причинивши, неисказани бол. Ипак, ипак нас теши нада да није онако како смо чули, и да ћемо ускоро сви полетети у бој до истраге, или наше или аустриске. Дај Боже да нам се нађе и жеље остваре.

ШТРАЈФУНСКИ БЕС

Штрајфуни нападају. — Борба код проска. — Српски извиђај. — Штрајфуни нападају комисију. — Напад на надзорника. — Оптта несигурност на путу

(Извештај „правди")

Лозница, 26. фебр.

Док Србија одговара помирљиво на посредовање Русије и осталих великих сила и прави се, на нашу тугу и јад, мањом од макова зрна, дотле Аустрија на све начине изазива и хоће, да што пре добије casus belli. Ради тога она је напустила своје штрајфуне, који су поселе целу леву обалу Дрине, те бесне тако, да се на њом страном апсолутно не може проћи без опасности за свој живот.

Ономах сам вас из Лознице и Љубовије известио о нападу штрајфуна на наше финансијске стражаре у близини Одметца, а сад с болом у души јављам, да је 21. ов. мес. била читава борба више Свхара на месту званом Просек.

Тог дана наша два финансијска стражара пошли су по дужности друмом, који је поред саме Дрине. Дрина је ту уска, и с оне стране иде босански друм, који је ограђен зидом. Одједном једна штрајфунска патрола од 19 дина искочи из каруше, заседне за онај зид од друма и опали плотуном на наше стражаре. Срећа је била за наше стражаре, што је у близини било великог камења за који стражари западну, те и сами отпоче пальбу.

Резултат ове борбе, која је трајала читав сат, био је овај: од наших није нико погинуо, а штрајфуни су имали два мртва и три рањена.

Сутрадан отишли су одавде је један поручник и један полицијски писар на дате места, да учине извиђај. Кад су дошли близу Просека изашле опет штрајфуни и отпочну пальбу на наше. И писар и поручник, као и два стражара, који су са њима били, скоче у једну кречану и тако избегну куршумима штрајфунским. Из кречане нису нуцали и ако су могли сравнити са земљом још ког штрајфуна. Штрајфуни су једнако пуцали. Чувши ту пальбу полете у помоћ нашима са својих караула наши финансијски стражари. Видећи, да долази помоћ штрајфуни се, као сваке кукавице разбегну. Овом приликом наши нису испалили ни једног метка.

Докле иде штрајфунски бес ни да се врло лако из овог најновијег догађаја.

Окружни надзорник дувана враћао се јуче на пошти из Љубовије. Кад је био код Цупана у близини читаоце стражаре стиже једног нашег финанса, где иде у Лозницу без оружја, јер је био отпуштен. Нису прошли неколико метара кад са босанске стране излете пет штрајфуна и заузму позицију обале Дрине, наперивши пушке на пошту. И поштар и окр надзорник, као и онај отпуштени финанс побегну у један поток који је био обрастао шумом, јер неимаћаху оружја да се бране. Штрајфуни су чекали једно четврт сата, да мислећи, да су наши побегли преко потока, напусте своје позиције и пођу уз Дрину. Кад су се измакли за једно 5—600 мет. наши истрче из потока, седну брзо у кола, која су за време ове сцене стајала на путу, и јуре у дивљем касу караули у Читалуку. Штрајфуни су то приметили, од мах су застали и на наше опалили по неколико метака, али срећом нису никог погодили.

Услед оваких учестаних напада штрајфунских друм Лозница—Љубовија постао је опасан за путнике, и њиме је престало готово сваки саобраћај.

Апелујемо на владу и молимо је, да овом несносном стању учини једном крај.

Граничар

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

ЗА ВРЕМЕ ЛУДВИКА IV

нађено по тајним архивама Бастиле

II

Чаробнице

(наставак)

„Пошто је Воазенова навела све ближе околности, место, личности — она је познавала госпођу Монтеспанову — Гибурове припреме у његову орнату, текст преклињања, у коме су, како акти вele, изговорена имена Луја Бурбонског и госпође Монтеспанове — она је на крају додала, да је на литургији, коју је госпођа Монтеспанова наредила да се чита за њу, за клато једно дете.

„Кад сам постала старија — прича Маргарита Монвоазенова даље — моја ми је мати више поверавала и ја сам смела присуствовати тим литургијама. Видела сам да је дама сасвим гола лежала на душеку, главе оборене доле, подржавана једним јастуком на једној изврнутој столици, ноге су висиле, тело је било покривено белим чаршавом а на чаршаву, и околини трбуха, крст, путир је стајао на трбуху". Та дама била је госпођа Монтеспанова" — додала је.

На другом једном саслушању рекла је Маргарита Монвоазенова даље, „да је за литургију госпође Монтеспано, ве донето једно по свој прилици превремено рођено дете, које су метули у један леген. Гибур га је убио, прикупио крв у путир и осветио с причешћем, довршио своју литургију, па је онда хтео извадити утробу детињу. Сутра дан је моја мати крв и причешће однела Дименилу да их дестилише у једној стакленој флашици, коју је госпођа Монтеспанова понела са собом".

— Ове је појаве 23. октобра 1680. потврдио Гибур на суочењу с Маргаритом Монвоазеновом, само с том разликом, што се Гибур трудио да кланье детета пребаци на Воазенову.

„Гибур је рекао, како није истина, да је он дете распорио, јер би тиме сасвим покварио своју одежду, он је дете већ нашао распорено".

„На против ки Воазенова остаје при томе, да је он отворно срце, прикупио крв, метуо је у флашу, у коју је била већ метута друга крв и све остало, и што је госпођа Монтеспанова однела са собом.

„Гибур је рекао, да он груди није отворио, али кад их је нашао отворене, из њих извадио дроб и расекао срце те да од њега добије крви, и он је то с неколико комада осве ћена причешћа метуо у једну чашу, што је после све са собом однела дама, над чијим је телом читао литургију и коју је увек држао за госпођу Монтеспанову".

Овај опис даје такву језовиту слику да би се морало сумњати у његову истинитост, да исказе Маргарите Монвоазенове и опата Гибура не потврђују даља признања, која су измамљена другим кривцима уплетена у овај злочин као што су Лезаж, Лакудреј, Делапорт, Вертемар, Франсоаза Филастр, опат Котон, који су похапшени у разно доба и појединце саслушавани, да их не потврђују изјаве разних сведока, који су пре процеса и не на истом месту нити у исто доба слушали говоре оптужених. Ла Реини изречно помиње, да се потпуно сагласни искази Лезажови и кћери Воазенове учињени посебице и да међу њима није могло бити никакве везе.

(наставиће се)

Из суда

Једна допуна

Поводом неисправности Драгутина М. Станојевића архивара њу пријског првостеп. суда, о којима је било речи у овој рубрици умо љени смо да објавимо да рад на истрази тих неправилности није стао, него су акта истраге заједно са мишљењем председника суда послата министру правде одмах по закључењу ислеђењу.

Према томе нетачно је тврђење да је рад по овој ствари стао, или: ако је стао, онда је кривица до оних у министарству.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас, у недељу, огроман програм са комадима:

Шпијуни

Слезина и

Аустријски човек.

Гостовање

У идући четвртак гостоваће „из љубави према позоришту" у Предићевој „Голготи" г-ђица Софија Смиљанић, из Новог Сада. Ми се не можемо просто да начудимо овој управи, под којом свако ко хоће може играти у позоришту главне улоге. Да се бар публика обавести раније о тим незнаним уметницима.

Којешта!

Седница позоришне управе

Прексиноћ је држана седница позоришне управе, на којој је утврђено:

1) да се материјално врло рђаво стоји;

2) да не може у току ове године бити никаквих унапређења, и

3) да се мора у најкраћем времену приступити редукцији персонала.

Отпуштена

Сви ће се позоришни посетиоци изненадити кад чују, да је из позоришта отпуштена г-ђица Дана Поповићева, јер им је то име сасвим непознато. Да та госпођица постоји као чланица знао је само Риста Одавић, који ју је и ангажовао ни сам не зна зашто.

Тражила пензију

После четрдесетседмогодишњег рада у Народном Позоришту и тридесето годишњег непрекидног улагања у пензиони фонд, г-ђа Јулка Јовановићка тражила је пензију. Опроштајна представа биће: „Две сиротице," у коме комаду г-ђа Јовановићка игра одлично већ тридесет година *Фрошаревицу*.

Главни овлашћени продавац за Београд, г. Исак Ешкенази мењач од данас продаваће све монополисане артикле, као: менице, марке таксене и поштанске и т. д. и давању рабат од 5 дин. до 500, два и по од сто, на веће количине два и три четвртине. 106 7—10

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16. Такође јављам г г. кафеџијама и хотелијерима да има на продају готових **јеловника.**

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(187)

XXXIX

Опсада

— Је ли их стигао? узвикну маршал узнемирено.

— Чекајте, монсењеру. Ја пођурим за њим. То је било тргнање! Изгледа да су ми ноге још добре, јер га набрзо стигох, али не могох да га дохватим...

— Побегао вам је!

— Чекајте! Обећењак пређе на другу страну Сене...

Маршал одмахну. Пардајан то опази.

— Добро! помисли витез. Кола нису прешла на другу страну реке. Ипак сам нешто дознао. Тада, продужи он гласно, настаде јурњава, која се завршн тек у зору. Најзад сам дотерао обешењака до Бордетске капије. Видећи да не ма куд он стаде и стави се у одбрамбени положај. Ја тада употребих један од оних удараца којима сам вас некада учио... и при ним махом приковах га за капију. Штета је, јер је био веома добар борац...

— Убили сте га?

— Умро је у тренутку, тако да нисам имао времена ни да га упитам ко је нити зашто је пошао против вас.

— Како је изгледао? Је ли био млад или стар?

— Био је четрдесетих година, густе браде, сав у црном оделу.

— Пардајане, рече маршал, ви сте ми учинили огромну услугу. И како та услуга нема ничега с борбом ради које сам вас узео у службу, наређу моме дворопрувнику да вам изброји...

— Жилу! рече витез осмехујући се и сећајући се приповедања свога сина.

— Да. Од куда ви знате његово име?

— Постарао се сам да ми га каже. У осталом у овоме двору цео свет помиње непрестано његово име... Почели сте, монсењеру, да говорите о једној веома пријатној ствари...

— Наредићу Жилу да вам изда две стотине талира од шест ли вара. Идите одморите се, драги мој Пардајане, идите...

— Још једну реч. Је ли монсењеру испао посао добро за руком?

— Јесте.. Захваљујући вама, драги мој, и оном честитом Ортесу...

— Ах! г. од Аспремонта?

— Да, он је терао кола. То је добар друг, као и ви. Постарајте се да се спријатељите с њим.

— Стараћу се, монсењеру! одговори Пардајан, па се поклони и изиђе.

Стари витез оде у своју собу и леже обучен на постељу. То је била његова навика од давних времена да спава обучен и обувен.

Но пре но што ће заспати он упита Дидија, који му је био одређен на службу:

— Налазили се у дворцу некакав Жило?

— Налази се, господине, то је први коњушар.

— А има ли ту каква Жанета?

— То је служавка у кухињи.

— Добро. Доведи ми Жанету и Жилота. Хоћу да их видим.

Ма да се веома зачуди слуга похита да изврши заповест, јер је знао да је Пардајан у највећем пријатељству са Монсењером. После десет минута уђе у собу дивна, кокетна девојчица и поклони се.

— Јеси ли ти Жанета? упита Пардајан ослонивши се на лакат.

— Јесам, господине официру.

— Добро; задовољан сам што сам те видео. Узми ова два талира с камина и иди. Жанета, ти си добра девојчица.

Ма да је била забуњена девојка прими дар и изиђе осмехнувши се љубазно.

После пет минута појави се један велики клипан са глупачким осмехом на лицу.

— Зовеш ли се ти Жило? упита Пардајан мрштећи се.

— Да, господине, рече коњушар.

— Е, Жило, пријатељу мој, звао сам те да ти кажем да ми се твоја њушка не допада.

Жило разрогачи очи.

— То те чуди? викну витез. Ти си безобразан, пријатељу.

— Опростите, господине, рече Жило пребледивши, неће ме више чудити.

— У добри час; овога пута опраштам ти. Иди и не заборави да имам вољу да ти одсечем оба ува....

Жило се дохвати врата и побеже колико га ноге носе, а Пардајан мирно заспа.

Када се пробуди после неколико часова спавања, он дознаде од Дидија да је маршал отишао у Лувр на позив краљев.

— Хм! помисли Пардајан, то је част које би се иаш маршал радо отарасио. За што ли га је звао? И то ћу ја дознати...

Кад скочи с постеље прво што опази била је гомила од две стотине талира коју је Жил метнуо на камин док је он спавао.

— У овој кући падају талири као киша! рече он у себи. То постаје већ озбиљно и обећава тешку борбу. Ипак ћемо за сада узети ово, док не почне сипати нешто друго сем талира... а онда ћемо видети!

Рекавши то стари витез доведе у ред своје одело, уми се, па онда остави талире у кожни ћемер који је носио око појаса. Пардајан је као мудрац из старих времена носио увек уза се све што је имао...

(наставиће се)

Гатермајстор

Мојој стругари у Лозници потребан је гатермајстор са потпуним знањем свога посла. Плата добра, место стално.

Обратити се мени у Лозници или г. Димитрију Перовићу у Београду.

130; 2—2 **Марјан Катић**

Четкњара

Борова, јела, смрча, туја, сребрнестих јела до 1 метра висине има на продају у Шуматовачкој улици број 146. (Чубура) трошаринска стражара. 126 4—4

Продаја меса

Од данас почели смо продавање меса на Војеним Касапницама за г. официре, за административне чиновнике, и подофицире. Говеђе и телеће месо сваки дан свеже.

Продаја се врши сваки дан по подне у 5 сати на Великој Пијаци и Цветном Тргу. Једно кило 0.80 п. д.

С поштовањем

Либеранти меса

за гарнизон београдски

МАГИСТЕР ФАРМАЦИЈЕ

који има квалификација за администратора апотеке, потребан је апотеци пок. А. Шохаја у Јагодини. Оферте слати закључно до 10. марта.

131 3—3

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.

Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.

Француско 1 Боца „Sauternes" бело Дин. 1.

Француско 1 Боца „Medok, белог Дин. 1.

Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.

Француско 1 Боца „Blaye" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урађене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Боранџе, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака т. д. Киселих Краставаца у буради ма 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Салаше *нова роба најбољег квалитета.* Сирева: Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Комемберта, Брза и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Најбеље и најразноврсније стоваришше* **Бомбона** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанџи црвених, „Марона" Кестена итд.

Француских Сардина у зејтину најбољи избор. Тонфиша, Мариниранних Харинги, Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Заребиша. Зечева, Фазана и т. д Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Чеграјије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашности шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом.

Телефон бр. 43. 15 15—

Привилегована Народна Банка

КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

До одређеног дана није депонован довољан број акција да се двадесет пети редовни Главни Збор акционара Народне Банке може држати на дан 10. Марта о. г.

С тога ће збор на основу члана 63 ег статута банчиних бити 14. Марта о. г.

28. Фебруара 1909. год.
Београд.
№ 5864.

Гувернер Народне Банке
ТИХ. Ј. МАРКОВИЋ

ВАЖНО

за г-ђе, г-ђице и кројачице

Ко год жели да зна шити препоручујем најновији број *Енглески* и *Француски*. Сваки ко год жели може да научи за 15 дана број и може да шије фино, енглеске костиме, даиде, учи пројити струкове разне и сукње разне сорте — *Реформе, Принцес клајдове и Жакете* — Пазетоне и Штвубиштлове и разним формама крагне. Све дројење научи се за 15 дана и може фино и лепо да шије све *тоалете*.

Препоручује се *Шабачким* Госпођама и Кројачицама. Ко год жели учити нека се јави картом:

Даници Николић — Моде Салон

Васина ул. бр. 11. — Београд.

Долазим у Шабац 5. Марта.

НЗ. За учење награда вело мала. 129 2 2

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиродин** и одлично утиче код инфлуенце, обољелих органа за дисање, катара пауна и свију оних болести, где се **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Моху, за тровање код наседа или услед промаје, крепи и снажи кишење, јачи корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 24—50

Котел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Јеван на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црног вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

НАЈВЕЋИ ИЗБОР ШТОФОВА

За женске костиме хаљине и блузе у најмодернијим бојама и разним квалитетима.

НАЈНОВИЈЕГ УКРАСА (ауфпуца) и цео прибор (шугер) за женске хаљине.

Препоручује се поштованој публици

Помодно Мануфактурна Трговина

Михаила Р. Живковића

133 1—10 *Београд — Кнез Михаилова улица 33.*

ЦЕМЕНТ

ГРАЂАНСКА БАНКА

Има **искључиву продају портланд и роман ЦЕМЕНТА** из Рајске и Поповачке Фабрике Цемента и то на *вагоне и на ситно* по *фабричкој цени.*

Купци за све поруџбине нека се обраћају *искључиво* Грађанској Банци. 140 1—10

ЦЕМЕНТ

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осип** *т. зв. фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одаратности врло радо пију. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести реће јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашности Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашности врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Ниишу код Рувидића. Пазанци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 1657 11—

Чиновничка Задруга

плаћа купон са својих акција

број шест — дивиденду за 1908. годину

144 по пет динара од комада 3-3

СРПСКО ДРУШТВО ЦРВЕНОГ КРСТА

на свом лутријском зајму добило је

Дин. 2,000.000 у злату

„ 1,000.000 „ „

Депоновано је код Народне Банке као гарантни фонд за исплату зајмодитака и амортизације *„Лозова Црвеног Крста".*

У случају рата и за случај мораторије, Лозови Црвеног Крста извлачиће се и исплаћиваће се и у случају ако Србија загази у рат и прогласи мораторијум, јер је за тај случај предвиђен нарочити фонд од **1.000.000 динара у злату,** поред осталих великих фондова.

Зато Родољубиви купујте наше *Лозове Црвеног Крста,* уложен новац не губите већ помажете нашу хуману ствар и можете само добити.

ЧЕТИРИ ИЗВЛАЧЕЊА ГОДИШЊЕ

Јануара, Априла, Јула и Октобра

Идуће жучење Априла, главни згодитак 150.000

		други „	15.000
10	згодитака	по 1000	10.000
20	„	„ 200	4.000
100	„	„ 50	5.000
900	„	Аморт. 22	19.800

Ко упутницом новац пошаље дин. 22·50. Доплатом 23 динара. Даје се и на 12-то месечну отплату по 2 дин. месечно и 1 динар од лоза једаред за свагда на име уписнине и поштарине с правом на игру. Новац се шаље искључиво 265 3-10

Повереницима припада за њихово заузимање 1 динар од лоза, а то је од уписнине — поштарине.

Главном заступнику

Живку Петровићу

Београд — Кнез Михајлова 33.

За нашег ожалошћена породица Косте Јовановића, књижара из Ниша, извештава сроднике и пријатеље: да ће своме рано преминулом мелом сину и брату

† БОГОЉУБУ К. ЈОВАНОВИЋУ

благајнику млина „Захарија"

Давати у уторак 3. марта ове год. у 10 и по часова пре подне шесто месечни помен у нашој саборној цркви. 135 2—3

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Брашкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | УТОРАК 3 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 62. | Телефон 821.

Како сад стојимо?

III.

Кад доведемо у везу све ово што данас видимо да се ради, са оним што је свему овом претходило, ми се и преко воље морамо запитати: па што је српска влада напустила оно тачно означено српско гледиште па *без резерве* пристала да јој велике силе — оне силе, којима је, као што смо видели, пошто пото стало да спрече оружани сукоб — решавају судбину, т. ј. да оне кажу да ли Србији треба дати или не дати тражене компензације?

Одговор на ово питање може бити само двојак: Или се српска влада уплашила од могућности рата, или је стекла уверење да ће велике силе у истини се заузети за српску праведну ствар и досудити нам тражене компензације.

Ако је оно прво, т. ј. ако се српска влада уплашила од рата, онда настаје питање: па чему се то српска влада управо вадала, кад је пустила да се догађаји довде развију и зашто је толико звекетала оружјем, кад је знала да ратовати не може или не сме? Ако је веровала да ће се Аустро-Угарска и Европа уплашити од рата па попустити у своме држању према Србији, онда она није смела ни сада, после пријатељског савета руске владе попустити, него је морала и тај корак учинити т. ј. и тај савет одбити. Јер, ако би била тачна претпоставка: да се Аустро Угарска и Европа плаше рата, онда би било тачно и то, да би оне попустиле тек онда, када би настала таква ситуација из које се не може другчије изаћи него само ултиматом у рат или пристајањем на српске захтеве. Рачунати на нечију бојазан од ратне опасности а не довести ситуацију до пред саму ту опасност, значи и сам се бојати од рата и ту своју бојазан испољити пре противника, те на тај начин изгубити игру.

Ако пак Србија при овом свом ратоборном држању није рачунала на страх Аустро-Угарске и Европе од рата, него је само „онако“ мислила да јој њени интереси диктују да се тако понаша, онда се сваки нормалне памети човек мора у чуду питати: какви су то њавољи интереси који диктују ратоборно држање једној влади, која нити мисли ратовати, нити мисли тим својим држањем утицати на свога противника?

Даље: ако је Србија, истичући своје захтеве, рачунала да ће јој се ови испунити само онда ако Европа стекне уверење: да неиспуњавање српских жеља значи рат, *онда влада Краљевине Србије није смела од својих захтева одустати ни на који начин, све дотле, док се не нађемо пред ратом.* А ако није рачунала на ту околност а и сама није мислила улазити у рат онда није смела чинити оно што је до сад чинила, јер се са осећајима једнога народа у положају нашем, не сме нико некажњено титрати.

Ако је дакле онај одговор српске владе руској влади, диктовао страх од рата, онда српска влада заслужује најжешћу осуду, што је водила такву политику као да ће ратовати, а никаквим се последицама од такве политике није надала јер ју је без икаква плана водила.

Други разлог због којег је српска влада напустила српско гледиште и тргла своје захтеве може бити — као што рекосмо — у владином уверењу да ће се велике силе заузети за нашу праведну ствар и досудити нам тражене компензације.

У колико онај први разлог, ако би био тачан, сведочи о глупости и несавесности оних који су до сада руководили нашим државним пословима, у толико овај сведочи о наивности и кратковидости наших државника на крмилу државном.

Знати с једне стране да Аустро Угарска ни по коју цену — па можда ни по цену рата — неће пристати на наше захтеве. Знати с друге стране да ће европске силе учинити све што могу само да отклоне један рат, који би загрозио целој Европи. Примити к знању саопштење званичне Русије: *да ни једна велика сила неће подпомоћи српске захтеве*; уз пркос томе поверити тим истим силама *без резерве* судбину наших захтева, па поред свега тога веровати да ће те силе уз пркос Аустро-Угарској иза које стоји Немачка; уз пркос бојазни од рата, који би могао врло лако букнути ако се Аустро Угарска не задовољи и најзад уз пркос изречне изјаве тих великих сила да неће подржати српске захтеве; уз пркос свему томе веровати да ће наши захтеви бити испуњени, значило би бити не лакомислен, не наиван, него директно луд.

Дакле ни веровање у наклоност и добру вољу великих сила да се заузму за нас, ни изненадни страх од рата, није руководио српску владу да напусти српске захтеве о територијалној накнади, него нешто са свим треће; нешто што је горе и од једног и од другог.

(Следује четврти чланак)

Државни Савет
и позитивни закони

У вашем цењеном листу било је неколико пута говора о Државном Савету и његовим решењима. Да би слика била што потпунија, допустите ми да са своје стране изнесем читаву поворку његових решења, из којих ће се до очигледности видети, како овај Савет за ових пет година гази законе. Управо он је за ово пет година више погазио позитивних закона но што је случај за све остало време од како је код нас установа овога тела уведена у живот. Веома је карактеристично, да је данашњи Савет заплавао без икаквог зазора у гажење позитивних закона.

За данас ћу изнети само овај пример:

По закону о устројству Војне Академије од 1884. године редовни су професори изједначени чл. 10. с професорима Велике Школе а њихови помоћници с професорима гимназије. За једне и за друге вреди дакле закон од 28. фебруара 1875. године, што се тиче плате и периодних повишица.

Кад је г. Андра Ђорђевић, бив. министар просвете, донео закон о средњим школама, онда је он по њему плату само оним професорима средњих школа који су као такви постављени за професоре гимназије, реалне гимназије и реалке, према чл. 2. тога закона, а све остале професоре, који су до тада били изједначени с платама с њима, искључио је чл. 145. тачка 5. прелазнога наређења, која гласи:

„чл. 145. Овај закон ступа у живот 10. августа 1898. године, и тада престају важити:

... 5. Закон о регулисању плата професорских од 28. фебруара 1875. године, у колико се тиче плата професора средњих школа, именованих у чл. 2. овога закона.“

Шта значи ова одредба?

За свакога, ко има и трунке фосфора у глави, значи просто то, да већу плату према чл. 72. закона о средњим школама могу имати само професори гимназије, реалке и реалне гимназије, који су именовани у чл. 2. тога закона. Сви остали професори а то су професори богословије, учитељске школе, ратарске школе, трговачке академије и професорски помоћници војне академије, који су до 10. августа 1898. г. били изједначени по плати с њима, не могу се користити том већом платом.

Има реч г. Андра Ђорђевић, сада државни саветник у пензији, који је тај закон, као министар просвете написао, и ја сам сигуран, да ће се он с тиме сложити. У осталом да је ово тачно, признаће сваки разуман човек, осим правника, на жалост бившег касационога а да нас чак и члана Државног Савета г. Ст. Петковића.

Да је међутим г. Петковић, а пре ко њега и Државни Савет „клот“ погазио један позитиван закон и тиме грдно државу оштетио, навешћу овде један факат, који мањем биће г. Петковића по глави и све његово правно знање. — Кад би било онако, како он „тумачи,“ онда га питам, зашто и професори учитељске школе од 10. августа 1898. године до 10. маја 1902. године нису се користили том већом платом. Просто зато што је свакоме од њих било јасно, да према чл. 145. тачка 5. немају право, и што још на њихову несрећу није у Државном Савету бриљирао својим „правним знањем“ г. Петковић. Место тога они су изједствовали, те се је променио закон о учитељској школи, и збиља у тим изменама од 10. маја 1902. г. а у чл. 14. тих измена они се у свему изједначују наново с професорима средњих школа. За професоре ратарске школе, за професоре богословије, трговачке академије и професорске помоћнике војне академије нема тих измена ни до дана данашњега. За њих и данас вреди закон од 28. фебруара 1875 године.

Шта сад велите г. Петковићу? Да се нећете извињавати, како за то нисте знали, али немојте заборавити, да незнање закона никога не извињава. Ко треба за све то да одговара, морално и материјално? Кад би наша главна контрола била на своме месту, као што није, и кад би вршила своју дужност према уставу и своме уређењу и кругу рада, онда се не би могла држава немилосрдно штетити.

Збиља, г. Петковићу, шта вас је руководило, да погазите тај закон први пут и да наведете и Државни Савет на то? Ми верујемо да је томе узрок онај прикривени, због којега сте то погазили, али се уздамо у садашњег министра војног, да ће са своје стране све учинити, да спречи Државни Савет у гажењу позитивних закона. Чекаћемо и његово решење, па ћемо се још једанпут вратити на ову ствар, а дотле се надамо, да ће и г. Андра Ђорђевић, који је као министар просвете поднео овај закон, казати сада смисао тачке 5 чл. 145. закона о средњим школама, што га најсво молимо да то преко овога листа у интересу закона и учини, на чему му унапред благодарим.

Исто тако надамо се, да ће г. Андра Николић, као народни посланик, тражити у Скупштини, да се та незаконитост обустави.

Толико за сада.

Велеиздајнички процес у Загребу

(Оригинални извештај „Правди“)

Све горе

— 27. фебруар —

Што се више заоштрава однос између А. Угарске и Србије то се све више погоршава судбина ових јадника, који су оптужени за „велеиздају“ према пијаному Рауху. То је сад постало очевидно свакому и Аустријанци су збацили маске па делају као горски разбојници: целом свету на видику. Кад у Србији јекне — овде одјекне! Кад се тамо сукобе — овде заболи! И Аустријанци то не крију, но отворено овуда признају овом сиротом и напаћеном свету: како су им за све ове муке и патње Србијанци криви. Кад се Србија буде смирила, веле аустриски агенти, и ваша ће се судба у Аустро-Угарској побољшати. Па ипак зато сав српски живаљ овде једнодушно у глас вапија нама у Србији: „не попуштајте!“

И с надом у Бога Србија попустити неће.

„Ми стојимо постојано, као клисурине.....

Аустријанце само жуље ови сведоци, који су из свих крајева Европе долетели: да виде и чују аустријску бруку! Међутим, Аустрија је просула силне паре, да у европској штампи ствар загуши и удави. Она на разне начине плаћа све велике европске листове. Наравно да је најлакше успела са немачком, аустријском и мађарском штампом, јер су оне најјевтиније; поште су у чинутским рукама. До сад на овом тако сензационом и интересантном процесу: *ни једнога немачкога, бечкога и пештанскога новинара није било!* Није ли то довољан доказ?

Овде нарочито пада у очи држање париског „le Temps“-а. Тај се лист у целој француској штампи највише бави о иностранима стварима — има највећи глас, па се зато свако живи чуди: да он ћути о овом процесу. Али сад се и та загонетка одгонетнула. Кевенхилер аустријски амбасадор у Паризу, добио је кредит од 1,000.000 динара, да ућутка француску штампу. Плаћање је на разне начине и у разној форми. Н.пр. чувени *Тарди*је, писац уводних чланака у „Temps“-у је постао изненада (о чујте!) сарадник — „Најес Винер Тагблата“!!! А та се сарадња, знате, врло добро плаћа.

И зато „Temps“ ћути.

„Quand Auguste avait bu, la Pologne était ivre“. Овај кога се тиче — разумеће.

Кад је већ реч о пићу, треба да вам признам, да је оно јако у моди данас у Загребу. То је обележје данашњег режима. Има крвавих а има пијаних режима. Овај је овде сад пијан, и у пићу крвав.

Бан Раух пије и дању и ноћу. А по томе и своје сараднике бира: све по пушци и крвавој руци, а нарочито по доброј чаши. Акурти, прекаљени алкохоличар, је главна банова симпатија. Он оде к бану у вече, па изађе односно изнесу га у јутру. А и председник Таробоки, па и судија Павишић су у пићу древне пијанице. Кад се њих четворо састану — вино поскупи.

Председник врло често дође тако накресан, да се једва дотетура до столице, и тада трабуња просто којешта. Ја кад га таквог угледам дође ми на уста да му викнем:

Председниче, јада допануо!
Рашта пијеш рашта се опијаш,
И у пићу грдно проговараш!

Ове се пијанице све више драже и све свирепији постају. Сад су читаву серију строгости применили на апсенике. Поставили су пред судом јаку стражу, читаву роту пешака и врло много коњаника. На вратима жандарми, у ходнику жандарми, на басамацима жандарми, а пред сваким вратима војници с пушкама. Чак и у судници има пуно жандарма у униформама, а поред оптуженога стоји војник с пушком и на њој бајонет! Оптужене су одвојили и усамили по ћелијама; никог к њима не пуштају, но допуштају посетне састанке у кан-

целарији пред чиновника. По ступање се према њима знатно погоршало од почетка претреса.

Јуче по подне су дотерали и одмах ухапсили Жарка Миладиновића адв. из Руме, и вele: да ће га ставити под војни суд, јер је куцио добровољце за Србију. То се види из једног писма, што су у његовом стану нашли! Дакле: види се у писму, а добровољци се не виде! Њих је Жарко држао у џепу. Ја налазим: да је то сувише дуга процедура с њим изводити га чак пред војни суд. Лакше би им било: да су га одмах, још при спроводу убили!

Сем Жарка, похапсили су још читаву гомилу људи и хапшења се продужују без престанка. Покрет се све више шири и монархија ће се преполовити: једна ће половина поданика бити у хапсу а друга ће је половина чувати.

Малтретирање адвоката

Јутрос је председник нарочито зловољан на адвокате; не да им уста отворити. У овој једној седници изрекао је *десет* казни. Иначе је добар човек!

Бранилац Душан Поповић покупио је све документе из историје, којима се утврђује: и долазак Срба у Хрватску и признање њиховог имена и признање њихове цркве и признање њихова барјака и њихова грба. Кад је Душан врло вешто уплео и прочитао „царски патент" којим се 1848. године признаје равноправност Срба у монархији, и придаје цару титула војводе српског, па затим „одлука Хрватског Сабора" којом се признаје равноправност Срба и изјављује жеља за најчвршћом братском слогом — то је председника толико наждрало, да је пресекао Душана и није му више допустио ни речи рећи. Други су адвокати покушали протестовати, али их је председник казнама уњуткао. Данас је био дотерао: да на претресу и нема браниоца!

Наређено је да се уведе протосинђел Валеријан Прибићевић. Уведоше Валеријана, који се за ову прилику беше свечано обукао и сав се сјакти у новој мантији с црвеним појасом. Улазећи, он се насмешен стаде здравити с адвокатима. На то се председник просто збеси! У мало што све не похапси! „Нека се рукује напољу" виче председник. „Па пустите га само напоље"! добацује адв. Луканић. (Урнебес!)

Колико је год Адам одговарао озбиљно и с грдним напорима тражио аргументе да разбије подметања од стране оптужне власти, с толико је Валеријан лакоће и безбрижности давао своје одговоре, терајући беспрекидно шегу с целом ствари. Ни један његов одговор није био без ироније.

— Јесте ли читали оптужбу и јесте ли разумели зашто се тужите? Пита председник.

— Читао сам, али нисам разумео.

— Није могуће! Ви као интелигентан човек, морали сте разумети ако сте је пажљиво прочитали.

— Управо, што сам је више читао, све сам је мање разумевао! (Смех).

Акурти се наљути и оде из сале. Председник поче објашњавати тачку по тачку оптужбе.

— Јесте ли Србин? — Јесам. — Јесте ли сарадник „Србобрана"? — Још од 1884 године. — Јесте ли самосталац? — Нисам био до 1905 год. јер нисам био за то да се и политички и аутономни програм странке потписују заједно. Ја сам за потпуно одвајање цркве од државе и политике. Кад се то у странци примило — уписао сам се и ја. —Јесте ли ви радили на организацији? — Колико сам могао. — Ви се тужите: да сте стајали у вези с Томом и тд. који су прокрчавали организацију? — То су добро урадили! (смех) — Јесте ли писали у „Српском Аолу"? — Ја сам дао идеју за њ и био један од главних оснивача. — Оно је писало у револуционарном духу. — Нисам запазио ту тенденцију. — Јесте ли члан „Сокола"? — Био сам главни оснивач, док се друштво ни је подигло. Сад кад је стало на ноге, и има пуно ваљаних чланова, нема потребе од моје сарадње, и нисам више. Али је за то патријарх тамо, који је поклонио друштву кућу и сви су епископи чланови утемељачи. (Смех). Ваш је брат Светозар држао у Пакрацу скупштину с грчко источним живљем? — Не верујем. Какав је то „живаљ"? Колико ја познајем Светозара, он не би апсолутно ни у какве везе долазио с тим живљем. (Смех). — А са Србима? — А, са Србима држи често скупове, то је факат.

И то све тако, док није прешао на питања у вези с Настићевом сведоџбом. Тада више није хтео ни на једно питање одговарати, ма да му је председник ставио преко 50. Председник се ужасно „кренковао" и закључио седницу да се договоре: шта да раде? И каквом ће смрћу уморити овога несрећног попа!

Б.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Карактеристична осуда

Мостарски окружни суд осудио је Хаквју Чишића, бив. одговорног уредника „Мусавата" на 200 круна глобе због једног чланка, због кога га је исти суд и исти сенат пре четири месеца ослободио, не нашавши никаква „злочина" ни „преступка". Заиста карактеристична осуда, која много казује.

Страна штампа о „велеиздајницима"

Страна штампа врло много пише о „велеиздајничком" процесу у Загребу и то наравно неповољно по загребске власнике. Последњи број француског часописа „Ле Курије Еропен" донео је опширан и исцрпан чланак о том суђењу из пера једног Мађара. У чланку се одлучно бране Срби.

Дневне вести

Деманти. Министар спољних послова наредио је посланику Србије у Цариграду, да најенергичније демантује код Порте распростре гласове о намерама Србије, да упадне у Новопазарски Санџак и изјави, да Србија и не помишља на такве авантуре.

Посетио министра. Азријан Ефендија турски посланик, посетио је јуче министра спољних послова г. др. Милановића у његовом кабинету, и код њега се подуже задржао.

Мишљење Аустрије. С добро информисане стране стигла је из Беча у Петроград вест, да ће Аустро Угарска још једном покушати да предузме кораке те да се спор са Србијом реши мирним путем. Бечка влада не узима озбиљно последњу српску циркуларну ноту, но ће поново затражити непосредну изјаву Србије Ако Србија не да такву изјаву, онда је рат неизбежан.

Опет лаж. Из Беча је опет у новине протурена лажна вест, како ће српске устаничке чете 14. о. м. упасти у Новопазарски Санџак. А да би та вест изгледала што вероватнијом, они су је гарнирали додатком, да ће те чете упасти тога дана преко Дрине и у Босну! То би Аустро Угарској дало повода да Србији објави рат.

Бога ми зло!

Нису дошли. Јуче после подне око 1 сата искупио се силан свет да дочека руске добровољце но они нису дошли, јер су по разним станицама дуж пруге остали па ће после дан два доћи и у Београд.

Уважена оставка. Г. Марку Петровићу, протојереју београдском, уважена је у казом оставка на почасно чланство у великом духовном суду.

Скинута забрана. Одлуком министра финансија, скинута је забрана за извоз кукуруза из земље зато, што га има у довољној количини у земљи и за сејање и за исхрану.

Наручен барут. Из Берлина јављају да је српска влада телеграфски наручила код једне саксонске фабрике велику количину барута.

Наше војводе пред судом. Ових дана било је у Велесу суђење нашим војводама Трбићу и Бабунском, које је бугарски војвода Дича оптужио да су га хтели убити. Суђење се није могло свршити, јер сви сведоци нису могли бити испитани. Ово што се до сад чуло од сведока, које је позвао војвода Дича само потврђује раније мишљење о њему да је он — обична кукавица.

„Вођ младе радикалне странке". М. Харизанов, дописник софиске „Камбане", разговарао је с неколиким личностима у Београду о могућности српско бугарског споразума, па и са Скерлићем. Бугарима се нису допали погледи Скерлићеви о том питању, па о томе пишу на дугачко и на широко, у толико пре, што је то мишљење „једног од вођа младе радикалне странке", па сасвим природно и саме странке. Нека се не брину Бугари. Скерлић не само није „један од вођа младе радикалне странке", но у опште није никакав вођ никакве странке у Србији.

Турско-бугарска погодба. Из софиских владиних кругова чује се, да је у Петрограду постигнут споразум између Извољског и турског министра спољних послова Рифат паше о турско бугарској погодби. Турска се задовољава с накнадом од 125 милијуна динара. Од те суме ће се најпре исплатити вредност бугарског дела источних железница (око 40 милијуна динара). Турска ће за то признати бугарску независност.

Конгрес за примењену хемију. У мају месецу о. г. држаће се у Лондону међународни конгрес за примењену хемију. Конгрес се сазива под покровитељством краља Едуарда, а почасни председник биће принц Уелски — син краљев. Све културне земље учествоваће на конгресу. Наша влада треба да води рачуна да Србија не изостане а да не буде достојно заступљена. Ко зна какав значај имају о вакви конгреси, не само за предмет који се ту третира, него и за национални углед земаља, које су на њима заступљене, тај ће разумети овај наш захтев.

Командант војске. За команданта земунске целокупне аустријске војске постављен је пешадијски потпуковник *Андрејан* — по народности Румун. Он је пре три дана дошао у Земун и примио команду.

Самоубиство у купатилу. Јуче после подне у 3 и по сата, убила се у кабини бр. 10 у купатилу Душана Гавриловића — пређе Крсмановића у Душановој улици — *Софија Чобановић* овд. модискиња. Она је ушав у купатило узела засебну каду, и чим је ушла у кабину села на канабе и испалила на себе два револверска метка у прса, у леву сису и на месту остала мртва. Код ње је у ташни нађено у готову 2·40 и једна цедуљица са натписом „ О Muter hilf, o Marija hilf !" Извршеним претресом у њеној радњи није нађено ништа.

Уверење је, да је Софија извршила над собом самоубиство због љубави. (Види о овоме данашњу хронику).

Инспекција. Г. Драгутин Тодорић, инспектор министарства унутрашњих дела, отпутовао је ноћас возом у пиротски округ, ради инспекције полициских послова у томе округу.

Искочио трамвај. Јуче пре подне искочио је из шина трамвај, према кафани код „Лондон". Поводом тога, пре кинут је саобраћај на пруз скоро читав сат.

Новорођенче. Јутрос рано нађено је једно мушко новорођенче у Јаворској улици које је одмах предато општинској бабици на негу и чување.

Сталаћ—Крушевац. Најдаље за 15 дана биће готова пруга и намештен колосек на пруз Сталаћ — Крушевац, и 1. априла ова ће се пруга предати саобраћају.

Прегажен локомотивом. Јован Р. Барабај, родом из Радујевца у округу крајинском, машиниста на железници индустријског белгијског друштва, јуче пре подне услед своје непажње пао је под локомотиву која је била у кретању, и машина га свега измрцварила.

Глад. Из Новопазарског Санџака јављају, да у целом санџаку влада глад и велика невоља. Већ је пало доста жртава.

Удавио се. Јосиф Златић, тежак из Прогорелице у окр. чачанском удавио се прексиноћ у реци *Ибру*. Констатовано је: да није било насилне смрти, него да је то Јосиф учинио у наступу душевног растројства.

Обесио се у апсу. Лазар Јевтовић из Стојаћа у округу ужичком, притвореник канцеларије среза црногорског, обесио се предпрошле ноћи у апсани начелства ужичког, кајишем од опанака, који је везао за шарку од великих апсанских врата. Узрок вешању непознат.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

Ништа се поуздано не зна да ли ће немачки цар Вилхелм и ове године путовати по Средземном Мору. Јахта „Хохенцолерн" спремна је за пут, али ће царево овогодишње путовање зависити од развоја политичких прилика на Балкану.

))) Из Берлина побијају вести о канцеларској кризи.

Λ Између француских министара финансија и морине постигнут је споразум о кредиту за флоту, те је на тај начин избегнута министарска криза.

)o(У Петрограду се пронео глас, да ће руски министар председник Столипин, по савету лекарском, поднети оставку, и да ће председништво министарства привремено предати министру финансија Коковцеву.

☆ Услед великих немира у Персији, Русија ће послати у Техеран једну сатнију Козака.

„ У Бечу је умро познати вајар Јосиф Лакс у 59. години живота.

БЕОГРАДСКА ХРОНИКА

Једно мистериозно самоубиство

Ма да пок. Пера Сотировић није био човек, који се интересирао много књигом ипак се могао похвалити, да је успео да у свој локал прикупи „људе од пера". Убрзо после његова уласка у „Позоришну Кафану", прочуло се, да у њу долазе новинари, књижевници и уметници. Није било никакво чудо што су се за „Позоришну Кафану" заинтересовали сви људи, који су волели новине, књиге и уметност. Отуда је пажљиви посматрач могао приметити како су, поред редовних гостију, почели посећивати „Позоришну Кафану" људи, који нису били ни новинари, ни књижевници, ни уметници. Па чак су и неке госпође, за које би цео свет веровао, да би нашле више забаве и у „Москви" и у „Гранд Хотелу" напуштале те локале и предпостављале скромну „Позоришну Кафану", чији је једини украс био молерај господина Инкиострија Појава тих госпођа или госпођица вазда би изазивала интересовање сталних посетиоца, који иначе нису имали другог интересовања сем за чисто пиће и брзу послугу. Чисто пиће волели су због стомака а брзу послугу због нервозе, која је уроћена свима који воле „чисто пиће".

Вино, нервоза... просто су изазивале потребу за — женама. С тога би свака женска глава изазивала интересовање чим би се појавила у кафани.

Такво једно интересовање изазвала је једна мала групица господе и госпођа, који су били готово редовни гости „Позоришне Кафане". Један млади господин са својом госпођом, својом сваствицом и двојицом пријатеља изазвали су пажњу нас редовних гостију „Позоришне Кафане". Из честих погледа, који су бацани из сјајних очију лепушкастих дама, били смо начисто, да ни оне нису биле равнодушне према нашем столу. Очигледно је било, да смо и ми били предмет њихове пажње, као што су и оне биле предмет наше пажње. Не знам поуздано да ли је њима наша пажња годила, али смем поуздано тврдити, да су њихови погледи за наш сто остављали известан утисак. Да ли

је то била гордост уметничка или лична амбиција то вам не бих смео гарантовати, тек чим би се наше две „комшике" — како смо их у шали звали — појавиле овладало би целим друштвом пријатно расположење и тада би се обично дуже поседело у кафани.

Нико од нас не би вам умео тачно рећи ко су и шта су биле те две симпатичне даме. Неко је једном рекао у друштву да су машамоде и то је било све што смо о њима знали.

И ко зна да ли би ја икада што више о њима сазнао, да се нисам јуче шетао до 7 место до 6 часова.

Прошетавши се кроз цео западни Врачар за који су ми везане успомене мога детињства, ја сам се вратио на Теразије. Једва сам се провлачио кроз густе редове шетача, који су измилели из заторених, угрејаних зимских соба, да искористе први пролетњи дан, — кад ме неко ухвати изненада испод руке и рече ми:

— Вас ће као новинара интересовати ова вест, ако је већ не знате. Данас у 3 часа по подне убила се у купатилу г-ђица Софија Чобановићева, модискиња из „кнез Михајлове улице".

— Хвала. О томе ћемо сигурно добити већ извештај — заблагодарих своме пријатељу и пожурих да стигнем свога директора са којим сам шетао.

Саопштих директору вест коју сам чуо. Он одмахну главом и почесмо се гурати кроз густе редове шетача.

Мене је копкало да дознам зашто се може једна млада девојка убити па још у купатилу. С тога рекох директору:

— Ја одох у полицију да дознам детаље овог интересантног самоубиства.

— Па идите кад вас не мрзи — одговори директор окренувши се на лево круг.

После неколико тренутака добио сам овај извештај из полиције:

Госпођица Софија Чобановићева, која има модиску радњу у кнез Михајловој улици под фирмом „Мелинија Варагић", отишла је око 2 часа по подне у радњу Матковића гвожђара, купила револвер, мали, систем „Булдок" и за тим отишла у купатило Крсмановићево, узела засебну кабину и чим се у њој закључала она је скинула шешир, раздрљила груди и убила се са два револверска метка. Код ње није нађено ништа. Узрок самоубиству непознат.

У полицији сам затекао једног свога колегу. Када смо узели податке кретосмо се у варош.

— Збиља, знаш ли ко је та Чобановићева — запита ме мој колега.

— Не — одговорих готово љутито што сам се узалуд толико штрапацирао.

— Па то је наша лепа модискиња из „Позоришне Кафане."

— Ја се згранух.

— Зар она лепа, млада незнана комшика, неће више долазити, да нас осрасположи, да нам оживи друштво.

— Слушај, колега. Ја бих се кладио, да знам узрок самоубиству. Ту мора бити по среди какав љубавни роман. Девојка, која се интересирала стварима, које су њу интересовале морала је волети...

— Па ја чујем, да је нађено у њеном стану велики број анзиктс карата, везаних једном врвцом. На једном парченцету хартије беше њеном руком написано „моме Милану".

— Па дабоме. Ја сам одмах и помислио.

Пожурих у кафану да известим друштво о нашем заједничком губитку.

— Па знате ли ко нам се убио? — запитах још са врата.

— Знамо. Наша лепа комшика.

Они беху већ сазнали. Разговор се водио дубоко у ноћ.

Лепа комшика била је искрено ожаљена од својих незнаних пријатеља.

Нека јој то буде награда за све оне пријатности, које нам је чинила својим посетама у „Позоришну Кафану" и оним милим погледима, којим нас је стрељала.

Floridor

ПРИПОСЛАНО

Милошу Нешићу тишлеру, сада послови за грејање вагона и другу му

В.....ћу

Господине Милоше,

Ти се хвалиш на сваком кораку како је „гаравa маса" уз тебе и твога друга В. а агитујеш већ сада да на збору „Железничке Задруге" уђете у Управни Одбор, т. ј: твој верни друг за председника надзорног одбора, а ти за члана управе те тако да наша једина установа од које ми живимо и у коју ми сву нашу наду полажемо „процвета" као и наше „Железничко Удружење", друштво „Конститути" и његова за кирију продата инструмента?!

Ми знамо г. Милоше да си ти био на неколико места члан управе и да си „добар". а твој друг члан „Уколног Друштва" и да сте само због ваше доброте излазили из тих друштава.

Баш нама ако се и ви на ваш иницијативом будете увукли у одбор „Железничке Задруге"! Али знајте: ми вас не требамо, наша задруга толико напредује да се чак и ви морате поносити с њоме, и само борбом са нама можете ући у управни одбор „Железничке Задруге" т. ј. ако будете јачи. Што кажете да је „гаравa маса" уз вас то није истина, ја чинам да ви имате стотину гаравања уз вас а од дожинског особља немате ни по десет.

Г. Милоше дошло је време да потражимо рачуна о вашем раду у Железничком Удружењу јер у исти сумњамо, зато што не можете трпети у управи удружења Аџу Стевановића, председника Милана Станојевића и остале, а то је зато, што један од вас жели да заузме место председника, па да ни рукујете нашим крвавo уложеним улогом а и фондом за подизање железничког дома, па шта више да и преко наше грбаче добијете неке звање и класе, које сте већ једном добили. зато што вам је надлежни неровао да је цео персонал и удружење уз вас двојицу и ако немате ни стотину ваших присталица.

Овим хоћу да изнесем вашу намеру мојим друговима и поборницима наше задруге, па да вас ниво не праве ни за члана а камо ли у управу, јер ви се борите само за ваш положај а не за гаравну масу.

С поштовањем

Светозар Јанковић

кондуктер С. Д. Ж. члан жељезн. задр. бив. члан и оснивач жељ. удружења

Од сутра „Правда" почиње доносити

Мајстори што праве банке

истинити догађај из чаршије

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

ЗА ВРЕМЕ ЛУДВИКА IV

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробница

(наставак)

II. октобра 1680. пише Ла Реини Лувоху, који је хтео да спасе госпођу Монтеспанову а опет да не обустави суђење другим отпуженима, те му због тога предложио да за време тортуре Фјастрове и опата Котона добијена признања, која су њима теретила љубимицу, извади из аката: „Толико је поуздано да чак и кад би се могао наћи какав законски дозвољени излаз, да се судијама бар сада прећуте ствари које би боље било да остану тајне, да ће те исте тачке на светлост дана изнети Шапленова, Гибур, Гале, Пелетијерова, Делапортова и можда још и други, којим суд мора судити.

О признању Гибурову бележи Ла Реини: „Морално је немогуће да је Гибур лажно рекао и измислио оно што је причао о пакту, нарочито о формули преклињања, коју је читао на дотичним литургијама. Његов дух није жив и није довољно логичан да тако што измисли, јер чак и кад би био способан за такав мислени рад, ипак сувише мало познаје друштво и шта се у њему дешава, да није могао наћи толике ствари о госпођи Монтеспановој, што се на тај начин поклапа с правим стањем ствари." — А на другом месту. „Гибур и кћи Воазенова слажу се у појединостима на тако чудноват и ужасан начин, да се једва и замислити може да су их измислиле две личности, не знајући једна за другу. Али изгледа да су се те ствари десиле, те су их зато могле испричати."

Велики судија додаје ове примедбе:

„1. Бреме општења с „мајстором" (Латуром) и Воазеновом, путовања у Сен Жермен, прашак, који га је нагонила да направи, јесте година 1676.

2. Време у које падају страхоте које описују Гибур и Маргарита Монвоазенова, мора бити исто.

3. Већ је две године од како је Лезаж говорио о мајстору, прашковима, Дезејетовој и о путовањима Воазеновe 1676.

4. На суђењу је утврђено да је Лезаж на две или три године пре но што је ухапшен, учинио изјаву, како се боји да ће му ствар још донети несрећу. У оно се доба говорило, да краљ пати од напада несвестице. Рекао је како је мислио да због тога напусти Воазенову и због њена дружења с Дезејетовом.

(наставиће се)

Од стране уредништва

Уредништво изјављује да г. Љуба Молеровић економ из Врачевића нема никакве везе са „Ваљевским Хроникама" нити са ма каквим дописима који у „Правди" излазе из ваљевског округа. Г. Молеровић више од године дана није ништа писао у „Правди".

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

Систем историјске антропологије балканских народа

Изашла је из штампе књига д р Нике Жупанића, Систем историске антропологије балканских народа. Ово дело, плод вишегодишњих студија и прибирања антропометријских и комплексионих података прати генетички физички и културни развој и узајамно крвно утицање балканских народа (Илира, Грко, Арбанаса, Срба и Бугара) од доба из којега датирају први трагови о њима до последње познате фазе у њиховом развићу. О овој књизи биће опширно говора у нашем листу; за сада само бележимо њену појаву, која је од интереса не само за стручне кругове, већ и за све оне који цене важност разних питања.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранично позориште

У вечерашњем програму одличне комедије:

Прошевина у по ноћи и
Како је у харему?

Обе ове комедије заслужују велику пажњу публике. —

Повраћај ковца

Према моме огласу част ми је известити г. г. потрошаче који су

дана 9. фебруара 1909.

у мојој радњи ма какву робу купили и платили да могу тај износ у новцу повраћен у мојој радњи примити уз повраћај благајничког купона од тога дана.

Колонијално-деликатесна радња

Петра П. Мирковића

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(189)

XXXIX

Опсада

Ту спусти на под један печен зечји бут, притиште га шапом, погледа око себе и чекаше да види да ли ће га ко напасти.

— Кладио бих се да је то Пипо! узвикну стари витез.

— Он је, господине, рече тужно Лаидри. Ах! тај је бут био спремљен за господина виконта од Аспремонта и...

— И за одличне грађане које је он позвао на гозбу, јел'те? прекиде га Пардајан. Али мени није по вољи да ико узнемирава пса витезова; ја ћу платити бут...

Гомила слугу, помоћника, кувара и куварица који су дојурили за Пипом окрете се и одоше у кухињу.

— То је најлепши пас кога сам икад видео, рече гостионичар, само је штета што је крадљивац...

— Није то никаква штета! рече Пардајан. Збиља, знате ли како је господин мој сни?

— Не може боље бити, господине. Зар га ви још нисте видели?

— Тек што сам стигао у Париз... Хајде поставите ми у тој лепој собици. И нека ми се све од једном донесе... Ја волим да буде сам и да ме нико не узнемирава кад једем.

— Одмах ће вам бити учињено све по вољи, господине Пардајане! узвикну весело гостионичар. После неколико минута био је однесен у малу собу изврстан ручак, и Пардајан пошто затвори стаклена врата забрани да га узнемиравају.

Једино је Пипоу указана част да уђе у собу Пардајанову и да на миру поједе свој масни залогај.

Ушавши у собу Пардајан запази три ствари. Прво: да се кроз лаку завесу која је покривала стакла на вратима могло видети све што се догађа у кафани, која је већ била почела да се празни. Друго: да се кроз ошкринута врата могло лепо чути све што се говори за столом који је био задржан за виконта од Аспермонта и три грађанина. Треће: да је пас, који је мирно, без и најмање гриже савести, глодао свој комад, имао страшне зубе.

Његова прва помисао била је дакле: — Треба да видим лица тих одличних грађана који се гости са официрима г. маршала од Данвила Друга: — Баш сам радознао да чујем шта ће ти људи говорити! — И трећа: — Не бих волео да будем у непријатељству са пријатељем мога сина!

Према томе Пардајан удеси завесу тако да се кроз њу могло лепо видети, се могло лепо видети, ошкрину врата да се могло лепо чути и помилова пса да би се с њим спријатељио.

Пипо који је у тај мах већ довршавао свој ручак махну репом и зарежа гласно. У исти мах он поче њушити старога витеза пажљиво и полако.

Кад је свршио тај посао он живо замаха репом и мало зарлука.

— Аха! изгледа да ме познајеш, рече Пардајан, То је добро! Разумем шта хоћеш да кажеш. Велиш да у мени познајеш пријатеља свога пријатеља. Море, ја сам његов отац!

Пипо звскича и пошто тиме за врши разговор оде и леже у један угао прекрстивши предње шапе по своме обичају.

У том тренутку кафана је била скоро празна и Пардајан виде кроз завесу како уђоше три човека. Он одмах познаде онога који је ишао на челу: то је био Ортес, виконт од Аспремонта.

Виконт баци по кафани узнемирен поглед и учини један нестрпљив покрет као човек који тражи некога који није ту. Сва три човека седоше за сто и један од њих рече:

— Мора бити да се Крусе нешто догодило, јер он увек долази на заказано место.

— Добро је! помисли Пардајан. Изгледа да ово није први пут како се састају.

— Ево га! рече од једном виконт, који је седео према уласку окренут леђима соби у којој је био Пардајан.

Занста у том тренутку уђе Крусе. Он се упути овој тројици и седајући за сто рече:

— Долазим из Луврa... за то сам задоцнио.

— Ах! да, рече Пезу смејући се гласно, ви сте част гост малога краљевића, мршавога Карла.

За Пезуа је био злочин бити мали и мршав.

— Па ја сам његов оружар... Однео сам му једну најсавршенију пушку... од оних што ћемо их наскоро окушати.

— А шта вели краљ? упита Ортес мало нестрпљиво.

— Краљ је увек за мир. Краљ хоће да се сви грле и љубе. Католици и протестанти, верни и неверници, сви треба да се измире, да се збратиме и да се воле! Послао је једног гласника Колињију! Писао је краљу од Наваре! Краљ хоће да уда своју сестру за Хенрија од Беарна! Ето шта вели краљ, господо!

— Добро! добро! прогуња виконт, наскоро ћемо га натерати да запева другу песму.

Крусе тада настави:

— Али све ме то не би спречило да дођем на време. Задоцнио сам што сам хтео да видим крај једне необичне, чудноватe, скоро невероватне сцене, која се догодила у сред Луврa.

(наставиће се)

Продаја меса

Од данас почели смо продавање меса на Војеном Касапницама за г. официре, за административне чиновнике, и подофицире. Говеђе и телеће месо сваки дан свеже.

Продаја се врши сваки дан по подне у 5 сати на Великој Пијаци в Цветном Тргу. Једно кило 0.80 п. д.

С поштовањем

Либеранти меса
за гарнизон београдски

Месарска Банка

Исплаћивање почев од данас 25. фебруара ове год. по својим акционим књижицама на име дивиденде за 1908. год. од сваке акције по:

Динара 6. у сребру

Једновремено издавање сваком акционару у замену за акционе књижице сталне акције.

25. фебруара 1909. г.
у Београду.

Управа
25 2—3 **Месарске Банке**

КОЖАРСКА ТРГОВИНА

Сабо и Костића

Београд

Коларчева бр. 9. — Телефон 279.

Препоручује своје велико стовариште готових **папуча** трговцима и осталом грађанству, које продаје на туце и на један пар по врло умереној цени. 142 1—10

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.

Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.

Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.

Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.

Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.

Француско 1 Боца „Biayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урађене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера," Конзервираног поврћа: сушене Боранције, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Салаше *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Комемберта, Брна и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Највеће и најразноврсније стовариште* Бомбона и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи црвених, „Марона" Кестена ит.д.

Француских Сардина у зејтину најбољи избор. Томфиша, Мариниранх Харинги, Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица. Зечева. Фазана и т. д. Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Либеранта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 15 15—

СРПСКО ДРУШТВО ЦРВЕНОГ КРСТА

на свом лутријском зајму добило је

Дин. 2,000.000 у злату
„ 1,000.000 „ „

Депоновано је код Народне Банке као гарантни фонд за исплату згодитака и амортизације *„Лозова Црвеног Крста"*.

У случају рата и за случај мораторије, Лозови Црвеног Крста извлачиће се и исплаћиваће се и у случају ако Србија загази у рат и прогласи мораторијум, јер је за тај случај предвиђен нарочити фонд од **1.000 000 динара у злату**, поред осталих великих фондова.

Зато Родољубља купујте наше *Лозове Црвеног Крста*, уложен новац не губите већ помажете нашу хуману ствар и можете само добити.

ЧЕТИРИ ИЗВЛАЧЕЊА ГОДИШЊЕ

Јануара, Априла, Јула и Октобра

Иduће жучење Априла, главни згодитак		150.000
	други „	15.000
10 згодитака	по 1000	10.000
20 „	„ 200	4.000
100 „	„ 50	5.000
900 „	Аморт. 22	19.800

Ко упутњацом новац пошаље дин. 22·50. Доплатом 23 динара. Даје се и на 12-то месечну отплату по 2 дин. месечно и 1 динар од лоза једаред за свагда на име уписнине и поштарине с правом на игру. Новац се шаље искључиво 265 4-10

Повереницима припада за њихово заузимање 1 динар од лоза, а то је од уписнине — поштарине.

Главном заступнику у
Живку Петровићу
Београд — Кнез Михајлова 33.

Ц Е М Е Н Т

ГРАЂАНСКА БАНКА

Има **искључиву продају портланд и роман ЦЕМЕНТА** из Раљске и Поповачке Фабрике Цемента и то на *вагоне и на ситно* по *фабричкој цени.*

Купци за све поруџбине нека се обраћају *искључиво* Грађанској Банци. 140 3—10

Ц Е М Е Н Т

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **стрини сиродин** и одлично утиче код **инфлуенце**, обољења органа за дисање, катара плућа и свију оних бодести, где се **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца рад узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2 динара.**

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са солу по Мозу, за трајање код назеба или услед промаје, креши и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2 динара.** 46 25—50

ОТМЕНИ МОДЕ-САЛОН

СОФИЈЕ ШВАРЦ

Љубичина ул. бр. 11 преко пута Геогр. Трговачке Банке

добио је за пролетну моду нов модерни ауфпуц из Француске и Швајцарске.

Израђује све врсте тоалета од скромне до најфинније врсте.

Сем мојих идеја, стоје мустеријама на расположењу већина светских базара.

Преглед мога великог стоварипта ауфпуца, шпона и свега осталог материјала сваког је дана слободан.

Тоалете могу се и укупно са материјом поручивати.

Поверење мустерија салон задобија тачним извршењем поруџбина, лепотом и елеганцијом кроја, тачном израдом, модерним и финим ауфпуцом и апартним урођеним укусом.

Особита се пажња поклања поруџбинама из унутрашњости. Мера се узима по моме нарочитом упутству.

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осип** *т. зв. фирчигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod 0.5% **effervesc**)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Дугогодишњом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречиста, а кад је крв у организму чиста, онда се и бо лести реде јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством коштa 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

У потребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 1657 11—

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља, катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ваиредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПАТОМ

Адреса: *Апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд* 1658 2—2

ПРОМЕТНА БАНКА

Позива **акционаре II. кола да** положе банчиној благајници 1. априла ове год. уплату **IV рате** од 20 динара у сребру по свакој акцији.

Београд
21. фебруара 1909 116 3—3 **Управа**

НАЈВЕЋИ ИЗБОР ШТОФОВА

За женске костиме хаљине и блузе у најмодернијим бојама и разним квалитетима.

НАЈНОВИЈЕГ УКРАСА (ауфпуца) и цео прибор (шугер) за женске хаљине.

Препоручује се поштованој публици

Помодно Мануфактурна Трговина

Михаила Р. Живковића

133 2—10 *Београд — Кнез Михаилова улица 33.*

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1·50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16 Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | СРЕДА 4 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 63. | Телефон 821.

ЗАШТО ЈЕ ВЛАДА ПОПУСТИЛА?

Прави разлог који је руководно српску владу да на руски савет, да се одрекне својих захтева о територијалним компезацијама, одговори изјавом да ствар српског народа поверава *без резерве* великим силама које су преко Русије изјавиле да нас у тим захтевима неће подржавати, *лежи у унапред утврђеном веровању наших меродавних фактора: да ти захтеви неће моћи бити испуњени и да за њих не вреди излагати земљу опасности једног рата са Аустро-Угарском.*

Ко је пажљиво пратио рад наших меродавних фактора у овом по нас судбоносном питању, могао је констатовати, да су ови фактори од првог дана овог заплета па све до данас били гурани место да су они водили.

Забуна и нерешимост у којој се налазио кабинет г. Пере Велимировића кад је анексија проглашена; она прва владина нота о компезацијама која је изазвала прву буру незадовољства у народу: оне противречне изјаве др. Миловановића разним страним новинарима; ова скупштинска резолуција и најзад, овај одговор на руски савет, све је то доказ владине колебљивости, нерешљивости и њеног повлађивања не потребама које је она увиђала, него народном огорчењу које она није смела ограничавати. Наши меродавни фактори налазили су се за све време овог догађаја у положају човека који ради један посао преко своје воље и овако како он мисли да не треба радити, а вреба сваку могућну прилику да се тога посла или ослободи или да врдне у страну т. ј. да га ради онако како он хоће и како мисли да треба.

Са свим је појмљиво и на своме месту када једна влада у овако важним питањима и тренутцима покушава да се ослободи утицаја најнеодговорнијега фактора — јавнога мнења и ако се труди да задржи себи слободу кретања. Али, баш за то што је то појмљиво и на своме месту, баш зато је за осуду рад свакe оне владе која се подаје утицају јавнога мнења, ради по његовим интенцијама против своје воље, а при томе вреба прилику да испод руке учини нешто што парализира или чак и уништава све оно што је раније рађено. Радити овако важне и судбоносне послове онако како јавно мишљење и цео народ мисли да их треба радити; излагати државу и народ свима оним опасним и претешким последицама које се из таквога рада порађају, а при томе у одсудном моменту напустити тај правац рада и ударити у страну, не само да је недржавнички него је и несавесно, Влада у оваквим питањима мора се држати увек или свога мишљења или се подчинити општем мишљењу али кад се једном реши, било на једно било на друго, мора остати конзекventна'у свему и до краја. Јавно радити у једном правцу а тајно подривати тај рад и сузбијати или изигравати његове последице, у правом је смислу те речи издајнички рад.

А српске су владе тако радиле. Оне су писале ноте и меморандуме у којима су тврдиле да је питање о компезацијама животно питање Србије; оне су преко својих чланова стављале у изглед оружану акцију Србије ако се њени оправдани захтеви не испуне; оне су тражиле ванредне кредите за оружање; оне су чиниле све и сва да уверe цео свет а понајвише српски народ, да је Србија готова на све, а од првог почетка овог заплета, те су владе у лицу њихова министра спољних послова биле уверене да је све то лук и вода; да Србија неће добити ништа и да не вреди због тога улазити у оружану акцију.

И не само то! Када је кабинет г. П. Велимировића пао и када су вођени преговори за склапање коалиционе владе, данашњи министри уверавали су своје политичке пријатеље *да је наша ствар пропала и да нећемо моћи ништа добити*, али су ипак зато као министри продужили радити као да морамо добити оно што тражимо или ступити у акцију, да после месец дана пристану *без резерве* да им Европа каже имају ли права на компезације или не.

Зашто све то?

Зато што су српске владе од самог почетка овог спора биле зато да се Србија не заложи и последњим средством за ово што је тражила; за то што то нису хтеле ни смеле признати, него су обмањивали српски народ који је тражио да се једном за свагда реши питање о његовој будућности, држећи га у уверењу да је његово гледиште правилно и зато што су хтеле да се извуку из ћорсокака у који су својим дволичним држањем запале а да одговорност за све то баце на Европу, за коју ће нам рећи да нас је из себичних разлога изневерила.

Дакле није српска влада дала онакав одговор на руску представку зато што се уплашила од рата и ратних опасности; није ни зато што је стекла уверења да ће нас Европа потпомоћи да дођемо до онога што тражимо, но просто зато што није никад ни мислила да су ти наши захтеви толико важни да због њих треба ратовати; што није имала храбрости да српском народу то призна и разјасни и што јој је било догорело до ноката те није смела и даље да иде у овој својој дволичној игри.

Ето зато је српска влада одговорила онако на руску представку.

ПОЛИЦИЈА И ШПИЈУНАЖА

Наш познати криминалиста Таса Миленковић издао је свој „Дневник" 1906. године под насловом „Тајна полиција". У тој свесци, на страни 100 налази се овај интересантан одељак о страној шпијунажи у Београду. Ми га овде прештампавамо, да би свет видео како је наша полиција за последњих десет година била лабава у вршењу своје праве задаће, док се вечито одликовала у вршењу политичких каприса појединих влада. Да је и један управник узео у обзир ово писање Тасино и обратно мало већу пажњу на типове о којима се у овом одељку говоря, сигурно је, да се страна шпијунажа не би могла у Србији развити у овој мери у којој се развила. Ево како гласи тај одељак:

„У Београду ћете, као оно тамо на западу, чешће наићи на „добре људе" приватијере, или бајаги трговачке агенте, који ништа не раде, немају капитала ни иначе до ходака, али лепо живе.

„За чудо што се овакви људи много интересују за све наше прилике, па и много симпатишу официрима, чиновницима из министарства и т. д. И како су одани земљи, у којој су, нешће се распитују о приликама у двору, о раду у министарству, о војним набавкама, о војној спреми, о распореду, о војним симпатијама, о стању државне касе, о њеној готовини и т. д.

„У полицискim круговима познат је случај, да је један страни војни аташе потпуковник П.. на извесну кућу у Београду трошио месечно хиљаду динару.

„У тој кући приређивано је сваке недеље соаре, на које су долазили наши начелници министарства, секретари, књижевници, официри и т. д.

„У томе друштву водила се је реч о свима нашим дневним догађајима, претресана су сва друштвена питања онога времена, чула се је многа и многа повераљива ствар И дотично страно посланство није имало ни најмање разлога звекалити за новац, који је на ове „српске вечери" издавало.

„Тако исто није надлежним круговима остао непознат и случај: да је једнога дана на писаћем столу једног страног министра виђен оргиналан рапорт једног нашег војног команданта. Као што је тако исто познато, да је за време српско бугарског рата једна страна гвожђарска фирма К. и ком., која је била под заштитом једног страног посланства, *грофа Б.*, држала у својој радњи једног поћника под лажним именом; а после се искључило, да тај келфа није био нико други, до главом генералштабни бугарски капетан — П..., који је бајаги ради експедиције еспапа свога принципала, сваког дана излазио на београдску станицу, али у ствари ту редовно бележио: колико се возова, са колико „војника и материјала на границу испраћа."

Бар сада, у овако мутним временима требала би београдска полиција да обрати сву своју пажњу на шпијуне, којих је несумњиво још пун Београд.

Велеиздајнички процес у Загребу

(Оригинални извештај „Правди")

Кидишу и на жене!

— 28. фебруар —

Ма колико се ја упињао, да вама драги моји читаоци, представим што верније, одвратну слику „велеиздајничког" процеса у Загребу, ја осећам: да нисам довољно речит, да све оно опишем што се овде да видети, и да ни близу не могу да искажем оно узбуђење и онај револт, који кипте у мени док присуствујем овом чуду од процеса, овој накази од правосуђа! Срећом! срећом великом, и вашом и мојом, што се сам суд стално стара, да створи тако гадне појаве, чије просто констатовање речитије и живописније оцртава несрећу лепе Хрватске и срамоту данашњега века, него што би то могло учинити и само перо каквога ВиктораИга.

Оптужени Валеријан Прибићевић изнео је пред судом разговор са истражним судијом Кошутићем и бранилац Хинковић тражи да суд тога Кошутића позове као сведока. Акурти се томе опире, а Хинковић тражи о томе решење суда. Суд доноси решење: да се Хинковић одбије. Наравно!

На галеријама процесу присуствује много света, већином дама. Међу њима је и госпођа адвоката Хинковића у друштву са чувеном хрватском глумицом Михилићевом. Г-ђа Хинковић чувши тако пристрасну одлуку суда, рече својој другарици: да је то већ претерано шта суд ради.

То није било јавно, то није пореметило реда, то није нико чуо, сем једног преобученог шпијуна. Тај одмах достави председнику. Председник тога јутра беше дошао пијан као клен. Неразговетно гледајући заведеним очима, Тарабоки окупи читаву оптужбу против те госпође и као закључак нареди јој да напусти салу и објави да ће бити стављена под кривичну истрагу.

Дакле у часу три казне: прво, што је изнео њено име јавно у седници, *која није дила намењена њеној кривици*, и изложио је јавном скандалу; друго што је истерао из сале; и треће што је ставио под суд.

И то све зато што је интимно рекла другарици своје мишљење.

Публика се беше на то просто згрозила!

Ја сам се морао на врат на нос уклонити из дворане, да не бих плануо. Опште пљување поздравило је ту одлуку пијаног суда.

Сви су, међутим, мишљења да је ово био хитац намењен Хинковићу, али га је он вешто парирао. У целом процесу Хинковић највише смета као Хрват, он уживa и опште симпатије и опште поверење. Њему Хрвати верују кад каже да је овај процес скандал на штету Хрватске. Сем тога, таленат самог Хинковића довољан је да бар пет-шест пута у седници открије магареглук председника и невољаство Акуртија Као што је познато из басана, магарци су врло сујетни, па зато и Тарабоки не може да опрости Хинковићу то његово шематско документирање председникове глупости. Тарабоки се, дакле, решио, да пошто пото удали Хинковића из процеса, и изазива га на разне начине. Како је Хинковић то до сада вешто избегавао, председник је кидисао и увредио му жену, не би ли Хинковић изашао из стрпљења. Но овај се победио и победио је председника. Госпођа Хинковић је постала жртва, Хинковић је остао и даље на бранилачкој клупи, а Тарабоки је остао са својом срамотом!

Да се тако што десило у Мађедонији, културна Аустро Угарска би писала предугачке чланке, али се то дешава под обезвољалим носем Његовога Апостолског Величанства, и зато све аустро-мађарске новине ћуте.

Испит Јоце Орешчанина

Још у почетку, како је Тарабоки искезио зубе, видело се какав ће испит бити!

Председник завршује испит над Валеријаном:

— Је ли вам познато да у Америци излази „Амерички Србобран?

— Јесте.

— Аха, ето видите!

— ....Али из оптужнице. (Смех).

— Знамо ми, знамо.

Председник нуди судије: има ли ко шта Валеријана питати? и њих двојица питају га нешто о односима у Америци, што је било тако глупо, да се није могло ни стенографским белешкама ухватити.

Адвокати покушавају бранити оптуженог од те навале глупости, али им председник забрањује, враћа Валеријана и прелази на трећег оптуженог Јоцу Орешчанина.

Овај одговара још нешће но и Валеријан!

Опет настаје серија глупих питања: Је сте ли ви Јоцо Орешчанин? Је сте ли „живаљ" или Србин? Је сте ли самосталац? Је сте ли читали „Србобран"? Знате ли за „Сл. Југ"? За „Американски Србобран"? итд.

Јоца вели да је Србин православни, да су му то и стари били; да је ћирилица довела културу у ове крајеве, и да је дошла с народом овамо; да је вазда приповедао слогу и љубав међу Србима и Хрватима, јер је то један народ с два имена; да српски барјак није он сам ширио, јер његa народ боље познаје, пошто је под њим ишао у бој за цесаре и крв лио.

— Али сте „грб" истицали?

— А шта ја пучки учитељ могу истицати? Истичу га она

господа која под њим седе и од њега живе! Не зна ни да постоји химна краља Петра. Децу је хрватску учио да буду добри Хрвати, а српску да буду добри Срби. Тако прописује научна основа. Чита из читанке „Краљевина Хрватска и Славонија": „У краљевини Хрватској и Славонији живе два и по милијуна житеља већином Срба и Хрвата, вере католичке и српско-православне". Та је књига штампана под владом Бана Рауха.

— Али сведок *Срећа* вели, да сте његово дете учили да је Србин, а он је Хрват.

— То ја не бих могао рећи. То би било, као кад бих му рекао: „Твој је отац Срећа, а ти си Несрећа"! (Смех).

— Јесте ли стојали у већој преписци са Светозаром Прибићевићем?

— Колико сте писама нашли, то је све.

Председник се дере и тражи да му се учитивије одговара.

— Ја сам са Светозаром стајао у преписци као председник извршног одбора и тиме се поносим.

— Председник чита једно писмо у коме га Светозар пита о измени програма странке.

Председник: То сте Ви били врло угледан члан странке?

— То ми до сада није нико рекао, Ви сте први! (Смех).

Чита се писмо Јаковљевићеве учитељице из Србије, у којем се она радује победи коалиције у Хрватској. Шаље Јоци фотографију и поздрав из „Слободне Србије".

Акурти: Према томе, овде је „неслободна Србија"? (Сензација у публици).

Јоца: Из тога се писма види само то: да је та госпођица одушевљена слогом Срба и Хрвата.

Акурти: А што се Србија радује победи коалиције? Јер зна да се само под владом коалиције може извести ова ствар за којом тежите.

Јоца: рекао сам, да су Срби и Хрвати сруд један народ с два имена.

— Акурти: дакле се с мном слажете, да сте *ви* у Хрватској и они у Србији једно исто?

Јоца: Није то први пут да се ми слажемо. Кад сам гладовао онда сте са мном разговарали, па сте ме похвалили и рекли: да вам се моје идеје допадају, а ја вам рекох: Или сте и ви велеиздајник или ја нисам; (Урнебес у публици).

Акурти: Сећате ли се ви кад вас је испитивао одлелни председник Павић? Онда је у ваш испит, који сте потписали, стављено: да сте ви изјавили како се бавите политиком на првом а школом на другом месту.

Јоца: Ја о томе с Павићем нисам ни разговарао. Покажите ми тај испит, тога у њему нема.

(Забуна код судија). Јако жалим, што сам вас тако уловио! (Смех у публици. Председник прети публици, да ће је истерати из сале).

После таквог тријумфа, председник је закључио седницу, да би се сакрио од срамоте.

5

Дневне вести

Велике силе и Аустрија. Не можемо се још слободно радовати, али су сви знаци за сада на радост Аустрија није умела да нашу владу ухвати за реч и да ону ноту којом Србија „без резерве" изјављује „да не тражи ништа", узме као последњу реч Србијину и да према томе даље ради, као што су све силе то схватале, него се навраћа и показује да јој је мало и тражи још: тражи потпуно унижење Србије и неке допуне извине. Све западне силе, које су до сада држале Аустрији страну, изјасниле су се против тога њеног држања, и после овог одговора на ноту грофа Форгача, већ говориле у Бечу, преко својих заступника, да се Аустрија задовољи тим одговором и да не гура даље, јер свако веће тражење неће наићи на одобрење код европских сила.

Наравно, да барон Еренталь, који је починио толике глупости, неће на по пута стати, него ће учинити и последњу, те ће продужити са таквим захтевима, који ће натерати остале силе да изађу из резерве и да стану на супрот лудим амбицијама и разбојничким прохтевима Аустро-Угарске.

Војне конференције. „Н. Сл. Преса" јавља да су по телеграфском позиву министра војног у Београд стигли 2. о. м. дивизиски шефови ђенералштаба. Јуче, 3. о. м. отпочеле су под председништвом министра војног ђенерала Живковића војне конференције, којима присуствују шеф главног ђенералштаба ђенерал Путник и шефови дивизиских ђенералних штабова.

Страна штампа о нашем сукобу. Све док је Србија стојала при својим захтевима о територијалним компензацијама, дотле су велики органи на западу, који изражавају мишљење дотичних влада (као „Тајмс", „Трибуна", „Temps",) били на страни Аустро-Угарске и тражили од Србије да се тих захтева одрече, али од кад је Србија предала ону ноту као одговор на ноту Русије, и која се у Европи узела као потпуно одрицање Србије од својих захтева, од тада су ти листови окренули против Аустро-Угарске, и јако јој замерају што она тера у крајност и тражи од Србије не само одрицање, дакле, смрт, него и понижење, дакле сраму смрт, а кроз понижење Србије иде и на понижење Русије.

Не може се још проценити, колико је та новинарска кавга захватила и саме кабинете!

Министарска седница. Синоћ је у министарству спољних послова одржана министарска седница, под председништвом министра председника г. Ст. Новаковића.

Дипломате у министарству. Јуче пре подне г. Деко француски посланик, а после подне г. Сергијев царско руски посланик, посетили су г. др. Миловановића министра спољних послова у његовом кабинету.

Дејство ноте. Нота, којом је српска влада одговорила на познату ноту грофа Форгача, није ни мало задовољила Аустро-Угарску. И у добри час! Ако није задовољна нек се љути! Аустрија се надала са свим другом одговору, који би ишао још даље но што је ишла и она фамозна нота упућена велесилама, али се наша влада тргла и у неколико овом другом нотом ублажила ефекат оне прве. И зато се сад Аустро-Угарска рогуши и прети. Поговара се о ултиматуму и о рату!! Они у Бечу не знају да се ми само тога овде не бојимо! Нас би плашило, кад би Аустро-Угарска била весела и нама нешто обећавала, јер смо сигурни да од тога ништа не би било. А на претњу о рату, ми им само кажемо: чик!

Зна се шта би ко имао у томе да изгуби.

Шпијунска афера. Јуче је варошки суд одобрио притвор за *Наталију Миловановићку* бив. поштарку по шпијунској афери и послао, акта њене кривице полицији, на даљи рад.

Реактивисан. г. Добривоје Ђ. Цветковић резервни коњички поручник, враћен је у државну службу у чин активног коњичког поручника.

Тражио спискове. Министар правде тражио је од свију полициски власти у земљи списак свију оних кривица, које су последњим указом помиловања предане заборави. У самој управи града Београда, има штампарских кривица преко 350.

Ови спискови послаће се за два дана најдаље.

Ухваћен на делу. Јуче после подне, Живко Павловић надничар овдаш. обио је фијоку Марку Ракићу дрварју у Милетиној ул. у времену, кад је Марко био на ручку, али је при излазу ухваћен на делу и предан полицији.

Пуковски команданти. Краљ је потписао указ којим се постављају:

г. Милутин Михајловић пешадиски потпуковник, за команданта XV. пуковске окружеке команде (Ћуприја), и

г. Петар Нешић, пешадиски мајор, за команданта XI. пуковске окружне команде (Крагујевац).

Трговинска Агенција. Министар народне привреде одобрио је нашем трговинском агенту у Москви Чеди Јок симовићу, да може отворити филијалу агенције и у *Одеси*.

Опет самоубиство. Јуче у подне, кад су сви ђаци VIII разреда I београдске гимназије у дому Друштва „Св. Саве" изашли са часа остао је сам у разредној соби Радосав, син г. Драгутина Гођевца адвоката овд. и револвером покушао да одузме себи живот. Гађајући себе у прса куршум је повредио трбух и нанео опасне повреде. Другови његови однели су га на рукама до болнице. Радосав је хтео да одузме себи живот зато, што му је дао рђаву оцену професор латинског језика г. Спира Калик.

Одобрен кредит. Јуче пре подне у Народној Скупштини и на другом читању, одобрен је ванредни кредит министру спољних послова од 500,000 динара.

Из дирекције. г. Милоје Јовановић инжињер општине београдске постављен је за инжињера железничке дирекције у Управи, за грађење нових пруга.

На смрт. Касациони суд оснажио је пресуду првостепеног крушевачког суда, којом су осуђени *на смрт* Неранџа пок. Владимира Новаковића и њен милосник Мијаило Бојић, обоје из села Омашнице у срезу трстеничком, за убиство Неранџиног мужа Владимира.

Кретање воде. Ниш нава је прошле ноћи надошла са пола метра. Власти су упозориле грађанство крај Ниш аве, да буде обазриво од водоплава.

Нов корак Форгачев. У бечким дипломатским круговима поговара се да ће гроф Форгач предузети нов корак код српске владе, те да покуша да се разјасне супротности. Ни овај нови корак Форгачев неће имати облик ултиматума, али ће бити енергичнији од првога и покушаће да од српске владе озбиљно потражи да објасни своју политику.

Аустриски одговор. Како „Н. Сл. Преса" дознаје, аустро-угарска ће влада још у току ове недеље одговорити на српску ноту. У том одговору аустро угарска влада указаће на то да српска нота није одговорила на најважнију тачку саопштења грофа Форгача, но је избегла јасан одговор. Од српске владе ће се поново тражити да се о тој тачци изјасни недвосмислено.

Убиство у селу. Синоћ је у селу Калуђерици, које је одмах иза В. М. Луга убијен кроз прозор из пушке у механи калуђеричкој Милош Миливојевић, тежак из Кнежевца. Убица није ухваћен.

Предат властима. Јуче је земунска полиција предала београдској полицији Драгутина Рајковића трг. помоћника, који је својим принципалима у Београду Радисаву Јовановићу и компанији проневерио 501·40. дин. па побегао у Пешту, гди је и ухваћен.

Стрељани. Јуче изјутра у 6 сати пре подне, начелник округа крушевачког извршио је смртну пресуду у Крушевцу над Милорадом Стојковићем ковачом и Сотиром Ивковићем столарским радником, који су пресудама земаљских судова кажњени смрћу, за убиство извршено са предомишљајем. Извршењу смртне казне присуствовало је мноштво грађана крушевачких.

Први брод. Сутра увече у 7. сати полази први брод Српског Бродарског Друштва за Радујевац. И тако, је пловидба отпочела у редовном саобраћају у оба правца Саве и Дунава.

Грађанска Касина. Прирећује у четвртак 5 ов. м. у 4 сате по подне веома занимљиву представу за децу и одрасле. Између 10 тачака нарочито се скреће пажња на шекликанску игру са живим голубовима, тајну пошту и жонглерску вештину.

Улазна цена 0,50 дин. од особе.

Ваљевска хроника

Видрачка страна. — Инжињер Поповић. — Једна лепа прослава. — Незгодан положај. — Шарлах. — Страници. — Присебност Ваљеваца

(РЕДОВАН ИЗВЕШТАЈ „ПРАВДИ")

Ваљево, 28. фебр.

Један од најлепших и најпримамљивијих објеката, којим се Ваљево поноси, а којим себи преко лета привлачи масу страног света јесте брдски парк *Видрачка Страна* у вези са парковима на Обници и Митровића Брду. За подизање оних паркова Ваљево дугује захвалност „Друштву за улепшавање Ваљева и околине", које се не жалост, одласком из Ваљева г. г. Невадовића, индустријалца и проф. Романовића, и одступањем г. Савића адвоката потпуно растурило. Нигде сада нема, да поклони своју пажњу овим парковима, а нарочито овом на Видрачкој Страни. Услед великог снега и поводња стазе су се одронile, подзиди скоро пали и неће дуго трајати, па ће бити све сама рушевина. Надамо се, да то неће допустити пријатељи природних лепота и пријатељи Ваљева, него ће за сих сила наћи, да поново оживе своје заслужно друштво и да све учине, да Видрачку Страну и павиљоне на њој доведу у што бољи ред. Како ће ваљевска железница проћи редовно радити, то ће у Ваљево долазити већи број Београђана, да уживају у природним лепотама. Ти учестани доласци надокнадиће општини ваљевској, што буде потрошила на оправку стаза на Видрачкој Страни.

* * *

Ваљевска железница доведена је у ред и од сутра отпочеће редован и свакодневни саобраћај. Заслуга за овај тежак посао — јер јамче је новом нешто направити но рђаво направљено поправити — припада вредном и способном инжињеру г. Милораду Поповићу. Само среће, да су се надлежни раније сетили г. Поповића, па на нашој пруги не би било оних чуда, којих је било.

Кад већ споменух железницу да напоменем и ово. У договору са управама српског и дунавског паробродског друштва требало би удесити ред вожње тако, да возови имају везе и са шабачком и са београдском лађом, јер ће иначе за путнике корист од железнице бити илузорна.

* * *

Прогласе Српске Краљевине прослављо је веома свечано XVI. пешад. пук, коме је тај дан пуковска слава. Овога су дана предузимљиви млађи г. г. официри тога пука давали пред многобројним гостима потпротеку комад „Бој на Мишару", кога је са пуне појезије написао талентарани учитељ ваљевски г. Мика Максимовић.

* * *

Полицијски жандарми у веома су незгодном положају, кад се разболу, јер им положај није јасно регулисан. Војне им болнице не примају говорећи им: „Ви сте у грађанској служби и идите у грађанску болницу!" Из грађанске их болнице терају у војну: „Шта ћете овде кад сте војница?„ И док се расправи ово питање о надлежности, сироти жандарм има довољно времена или да оздрави или да — одапне!

* * *

Шарлах никако да набије из наше у томе погледу несретне вароши. Одличног ваљевског грађанина г. Војислава Р. Тадића, индустријалца и његову поштовану госпођу снашла је тешка жалост, јер им је мезимче *Радомир*, једно мило и слатко дете, за два дана подлегло оној страшној болести. Тако исто трговцу Шибалићу умрло је двоје красне дечице од исте болести. Невиној дечици нека би дао Бог рајско насеље, а њиховим тешко ожалошћеним родитељима тако потребну утеху.

* * *

Општино и општинска очи постарајте се и учините све, да Ваљево једном престане да буде легло заразе! Доста сте већ шарлаху платили данка у својој милој дечици.

* * *

Страница на нашој железници има доста, што не би требало да буде. Они су сразмерно боље плаћени но наши људи. Тако Морић Бајо има месечне 820 дин., Лудвик Карба 508, а Лудвик Пуцетић, који је аустријски поручик у резерви, 240 дин. И ако противу оних људи лично немам ништа, ипак мислим да у овим мутним и опасним данима њима није баш бити обазрив.

* * *

Ваљевци су били међу првима, који су поздравили нашу акцију, на жалост за сада само дипломатску, противу ненасите граби-

тешке српских земаља Аустрије. Решени да сви из реда гину, кад томе дође време, они сада показују праву спартанску приседност и одају се не само својим обичним пословима, већ им остаје времена и за забаву. Г. Душан Поповић, фотограф овдашњи и учитељ играња, отворио је у хотелу г. Секулића модерну школу играња, коју је добро посећена и коју ми препоручујемо нашој омладини. У борби треба бити јунак, а у миру треба знати све, па богме и лепо поиграти.

Successor.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Један тип

Овомад је у кафани „Руски Цар" један велики јунак демонстрирао против — краља Милана. „Генерал" Јован Драгашевић плаћајући трошак у кафани, није хтео да прими у кусуру динаре са ликом краља Милана, дерући се како неће да га гледа ни на новцу јер га је он упропастио (?!)

Замислите, краљ Милан у упропастио генерала Јована Драгашевића!

Ја чудних типова на овоме свету, људи Божији! Све што тај старац има добио је од Обреновића: добио је чак и оно што му ни по чему није припадало. Док су Обреновићи живели, њутао је као куче, а сад се цапа пред келнерима и неће да гледа Обреновићеве динаре.

И Бог то оставља да се батрга на свету и да у старости пљује на оно што је у младости хвалио.

БЕОГРАДСКА ХРОНИКА

Покушај самоубиства

Никако потраје моја рубрика ће изгубити свој прави значај и постаће — крвава рубрика. Таман се решим, да пишем о нечему што би вас можда разгалило а оно у лети репортер и још са врата узвикне:

— Опет самоубиство! Покушај убиства! Извршено самоубиство!

И ја сиромах склоним већ започети рукопис на страну и дам се на стари посао.

— Сигурно сте већ читали о оној сиротој младој девојци, која је у очајању извршила самоубиство.

— Да, читам баш сад и гледам њену слику, па ми сузе навреше на очи, па није да сам плакала но, Боже ме прости, као да ми је род.

— И ја, сестро, не знам шта ми је но као нека луда, кад тако нешто прочитам, ударим у плач, па после по целу ноћ не могу да спавам. Све сањам неке мртваце.

А све што се репортер зове чим чује за какво убиство, полети у полицију и пошто добије неколико штурих података о самоубици развуче по пет стубаца и измишља неке ствари о покојнику, буди Бог с нама. Кад би покојник све прочитао што се о њему у тим извештајима, који носе бомбасте наслове, прича, могао би са сигурношћу подићи парницу за увреду и клевету.

* * *

Тако и јуче, таман сам написао испод наслова „Београдска хроника" „Мамуран Пресбиро" а улете репортер,

— Опет самоубиство.

Ја видим своје добројутро.

— Пресбиро има већ два дана среће. Баш ми се не да да о њему пишем. Морам га и опет оставити за сутра ако неколе из вароши и сутра не падне на памет та глупа идеја да се убија.

Пошто сам прегледао податке, које ми је репортер ставио на расположење одмах сам увидео у чему је ствар.

Радосаву, сину Драг. Гоњевца, адв., ђак VIII разреда I. београдске гимназије није сигурно „ишао у главу" латински језик, који је предавао Спира Калик. Ја знам да су са латинским језиком код Спире Калика муку мучили и ђаци, којима је латински „ишао од руке". А они, којима језици „нису ишли од руке" падали су као снопље. „Латински језик" и „Спира Калик" изговарају већ толико година ђаци са неким страхом, од прилике као што се изговара име *Деспић, Бркић, Солдатовић*, или како сад у Берлину изговарају жене име *Џек Трбосек*.

За Радосава кажу да је био иначе добар ђак, с тога је био веома осетљив на неуспех у латинском језику. Он је сиромах записао и радио, али се од двојке није могао одвојити Као да се за њега венчала. Уверен, да се према њему врши неправда, он је из дна своје младе душе мрзио свога професора.

— Па баш да ни појма немам из *латинског* зар је право да упропастим целу своју будућност због тога. Зар зато што незнам да мењам и меницу тега да останем вечити практикант. Та цео свет данас живи и прави сјајну каријеру немајући ни појма о латинском језику а ја треба да целу своју будућност, све своје снове да упропастим што незнам стотину латинских речи — јадао се још од почетка године сиромах Радосав својим друговима.

Али, ако Радосав није могао да огугла на двојке, Спири није досадило давати му их, јер је опет он на то, практицирајући се годинама већ био огуглао.

Радосав је са тим био начисто. С тога се у његовој младој души поражаху најцрње мисли.

Беше га срамота од родитеља и другова, али му ништа није помагало.

С тога поче помишљати на одмор.

Ко од нас није био у положају Радосављевом.

Испрва је мислио да убије свога непријатеља, који се на њега „испизмио". Али се није могао одважити на тај корак. С тога се решио на самоубиство. Са собом већ поодавна носи револвер и јуче се био решио. Кад су у 12 часова изашли из школе сви ђаци он се задржао сам у разреду и опалио један метак у трбух.

Ево га у болници где се сиромах бори са душом а око њега се искупила породица претрнула од страха за његов живот.

Ово је још једна жртва професорских заблуда, од којих не могу још да се отресу.

Floridor.

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

Један учитељ — смотауз

Половином новембра пр. год. учитељ III-ког раз. овд. осн. школе покупио је од својих ученика (око 100 ђака) новац за календар „Вардар" уверавајући децу, да ће им књиге 2-гог јануара раздати, па чак им је показао и писмо од г. Дачића књижара, којим овај тврди пријем новца.

Знајући књижару г. Дачића као по све солидну, а познавајући учитеља Лазу као лаку батерију, који зна где је најбоље вино и комовица то се и не чудим где је новац а потпуно сам убеђен да г. Дачић о томе ни појма нема.

Замислите господине директоре какав је карактер код тога жалосног учитеља, кад је могао од најсиромашнијих ђака покупити по 0.50 на име књига а па и када су ђаци захтевали књиге или новац он је ударио грдњу на г. Дачића књижара, причајући деци како је новац послао, али нема календара готових, него се чека са штампањем нових.

Ја мислим да ће г. министар просвете учинити шта треба да се овај учитељ примерно казни јер ако је под бив. министром био „наш човек," рачунам да данас тога више нема.

Учитељ о коме је овде реч зове се: *Лазар Николић* чувени агитатор по округу за избор посланика, који се за добар ручак и ладно вино а највише за лепу комовицу и 5 дин. парт дијурне, одрадичући по зборовима како су радикали усрећили земљу.

С одличним поштовањем.

Станоје Милановић

Мајстори што праве банке

истинити догађај из чаршије

Ко је прошао пре десетак петнаест дана око 4 часа по подне поред старог београдског хотела „Наполеондор" могао је, ако би само загледао кроз велики прозор, спазити у једном ћошку празне кафане двојицу људи како се нешто живо разговарају. У кафани није било никога сем њих двојице. Само је за крајем седео један келнер, који је, сањива изгледа, нешто записивао у неку велику књигу. С времена на време он би се подигао са столице, лењо протегао, зенуо разјапивши вилице ко рибањски тунел, и поново седао, да настави записивање у ову књигу,

— И сад, после таквих послова, који нису изискивали никаквих напрезања а доносили богату ренту, ја морам радити овај посао, који ме већ почиње правити нервозним. Сваки ти, брате ту закера. Док једном није пиво добро разхлађено дотле се други издире што је пиво расхлађено. Једноме нема бољег келнера од Пере а други ти ставља ултиматум: он или Пера. И то тако по цео дан. Од ране зоре до дубоко у ноћ.

То се вајкао кафеџија Вража Вражалић своме пријатељу Сави.

— Право да ти кажем, ја бих је, макар да ми доноси довољно ренте радо напустио и предао другоме — завршио је Вража своју дугачку причу.

Сава га је гледао испод ока, њутао и одобравао. Ма да је већ по стоти пут чуо ову причу из Вражиних уста ипак се правио као да га Бог зна како интересује. То му је требало, да би могао лакше остварити свој план због којега је у ово доба и дошао у Вражину кафану.

— Е мој Вражо. Признајем, да си ти себи натоварио велику бригу на врат и да би је се радо курталисао. Али, ти је се можеш курталисати Мораћеш нешто и да изгубиш али бар ћеш је се курталисати. Кад би ти знао у каквој сам ја неприлици ти би тек тада видео шта је то зорт — отпоче Сава да „дејствује".

Вража се беше разнежио својом приповетком, па и не знајући какве то бриге море Саву, направи тужно лице.

Сави не измаче из ока саучествовање Вражино и пожури се да искористи ово његово расположење, те, као човек који си на нешто решио, брзо настави:

— Слушај, Вражо. Ми смо стари пријатељи. Ти си према мени био безгранично и скрен и поверио ми, брате, тајну своје радње. За ту искреност заслужио си моју искреност. И ја имам своју тајну. Она ме тишти, пече. Ја је морам некоме открити, само се решавам коме. Сад сам се решио. Теби ћу је открити. Једно само од тебе тражим: она мора са тобом у гроб бити закопана. Размисли се прво добро: можеш ли одржати обећање које ћеш ми дати. Ствар, о којој је реч, и сувише је озбиљна и ја ти на то унапред скрећем пажњу. Немој се њоме шалити. У питању је моја част, будућност моја па можда и — слобода.

Вража се беше претворио сав у ухо.

— Што се тиче пријатељства у њега не треба да сумњаш а за чување тајна не треба ни да бринеш: Је ли ко што год чуо од мене, а ја као хотелијер знам многе тајне.

Вража је био радознао. Сава је то знао, с тога настави

— Ја сам од тебе и очекивао такав одговор. Ствар је у овом: ја морам да бегам из Београда.

Вража разрогачи очи.

— Да, ја морам да бегам из Београда и то што пре — настави Сава бајаги тужно. Ти знаш, да сам ја подуже времена живео у Бечу. Тамо сам се упознао са једном лепом младом девојком, код чије сам матере био у стану. Ја сам се њима представио као момак. Девојка је била лепа а ја млад. Најзад кад сам јој обећао да ћу је узети за жену она се одазвала мојој љубави. Једнога дана ја сам се нечујно изгубио из Беча, јер сам приметио да је наша љубав уродила плодом. У писмима, која сам добијао од моје љубави, која се потписивала као вереница, мени се наговештавало како се приближује срећни тренутак када ћу постати тата или како су они писали. *Рара*. Можеш појмити како је било мени. Што је најгоре, ја сам био толика будала те сам одговарао на та њихова писма и тако пао у клопку.

(наставиће се)

Floridor

Из суда

Како се код нас ради

Пирот, 1. марта 1909. г.

Читам неки дан у „Правди" под насловом „*Из суда*" о оном догађају са архиваром пиротског првостеп. суда, који је од једног там. адвоката примио новац да купи таксене марке па после, не само што их није купио и прилепио где треба, већ почео и да инћари како му није познато да је од кога примао новац. При свршетку тога написа напомиње се, са свим умесно, да би истрагу, која се већ по тој ствари води код суда, требало врло озбиљно водити.

Поводом тога догађаја, а нарочито поводом ове последње напомене, ја сам се одважио да Вам, поштов. господине директоре, саопштим две ствари, које су између највише од горње, па су ипак кривци „на недостатка доказа" оглашени *као невини!*

* * *

Над Јорданом Станковићем бив. архиваром пирот. првост. суда пре неколико дана прекинута је кривична „истрага" која је вођена код истог суда због одлепљивања таксених марака са судских акта. Један овд. дуванџија који је управо и открио целу ствар, на својим саслушањима казао је како му је Роса — Јорданова жена — те марке понудила да прода са шконтом и како он марке није хтео узети док не пита кога да ли су оне добре. Распитујући о њиховој исправности, наивни дуванџија натрпа на контролора дувана који одмах примети да су марке одлепљиване, одузме их и достави ствар монополском надзорништву. Сумња је, наравно пала на Јордана, јер је само он могао својој жени дати марке да продаје а нико други. Али на саслушањима и он и жена му одрицали су све. Суд је дуванџиину свеодобу сматрао као недовољну за доказ постојања дела, те је на основу тога прекинуо истрагу, Јордана огласио *као невина*, а марке вратио дуванџији „на употребу." Интересовало ме шта је дуванџија радио с маркама те га јуче запитах:

„Шта уради ти са оним маркама Бога ти?"

Он се насмеја.

„Вратио ги на Росу!"

* * *

Од кад је проглашена анексија Босне и Херцеговине, код нас су се на све стране прикупљали прилози за „Црвени Крст." Један чиновник из првост. суда скупљао је као члан одбора те прилоге за округ пиротски, а ковчежић са новцем стајао је на његовом столу у канцеларији. Једног јутра ноћног ковчежић обијен и празан. Посумњало се одмах на неког Александра Огњановића, кога је председник примио да ради у суду као преписач и „истрага" се поведе. Испитиваше практиканте и служитеље и сумња се према Александру повећа, јер је он тог вечера, кад је нестао новац, луповао целу ноћ са певачицама. Али да се не би терало мак на конац, Александров отац „као патриота" исплати оштећену суму, истрага се прекиде, а Александра огласише као невина.

* * *

И ако је суд обојицу огласио као невине из недостатка доказа, они још не важе као невини пред светом. Ради тога требало би им забранити да долазе у судску зграду. Међутим и један и други су по цео дан у судским канцеларијама.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас програм за отмену публику са комадима:

Прија

Убио женуи и

Револуција у Београду!

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ ГАЛАНТЕРИСКЕ И ПОМОДНЕ РОБЕ

КОСТЕ НИКОЛИЋА и ДРУГА

ДОБИЛО ЈЕ ОГРОМАН ИЗБОР

МУШКИХ ШЕШИРА

ЦРНИХ И У РАЗНИМ БОЈАМА И КВАЛИТЕТИМА

НАРОЧИТО ПРЕПОРУЧУЈЕ ШЕШИРЕ ИЗ ФАБРИКЕ

БОРСАЛИНО

Борсалинови су шешири под горњим знаком.
А могу се добити само у нашој радњи.

Поручбине на Србије извршујемо брзо и тачно.

324 1—

КОЖАРСКА ТРГОВИНА

Сабо и Костића

Београд

Коларчева бр. 9. — Телефон 279.

Препоручује своје велико стовариште готових **папуча** трговцима и осталом грађанству, које продаје на туце и на један пар по врло умереној цени. 142 2—10

ЦЕМЕНТ

ГРАЂАНСКА БАНКА

Има **искључиву** продају портланд и роман **ЦЕМЕНТА** из Раљске и Поповачке Фабрике Цемента и то на *вагоне и на ситно* по *фабричкој цени.*

Купци за све поруџбине нека се обраћају *искључиво* Грађанској Банци. 140 4—10

ЦЕМЕНТ

РАСПРОДАЈЕМ

ВЕЛИКУ ПАРТИЈУ

ШТОФА за женске хаљине и блузе.
ШТОФА за мушка одела.

По знатно сништеној цени

Михаило Р. Живковић

133 3—10 **БЕОГРАД — Кнез Михаилова улица 33**

„НЬУ-ЈОРК“

ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

Председник: Darwin P. Kinpsley

— **64. Билансија Највеће Осигуравајуће Друштво на свету.**

Призната актива . . . . . франака у злату	2,888.000.000
Целокупни приход у 1908 години преко . . .	530,000.000
Математична резерва	2.379,000.000
Резерва за дивиденду	416,000.000
Нова осигурања у 1908 години . . .	722,000.000
Мешовита осигурања у снази преко . . .	3.116,000.000
Сва осигурања у снази	10.331,000.000

Дивиденда која је платљива 1909. год. износи фран. у зл. 39,402.056 противу фран. у зл. 2,136 362 која је исплаћена 1908. године.

Ово је највећа дивиденда коју је друштво до сад исплатило.

Годишња дивиденда, платљива 1909. г. на полице издате у 1907. на фран. у злату 10.000.

Осигурање на случај смрти				О раничено осигурање на 20 г				Мешовито осигурање на 20 г			
старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909. г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије
25	247.00	3540	14.8	25	378.00	4720	125	25	52700	6880	13 0
40	373.00	540	14.7	40	488.00	6610	135	40	57100	7930	13 9
55	650.00	10070	15.5	55	715.00	10740	15.00	55	73600	11200	15·2

64 та детаљна билансија шаље се на захтев и она садржава све трансације у току 1908 г.

Дирекција друштва „Њу-Јорка“ за Краљ. Србију.

103 7 12 **БЕОГРАД, Кнежев Споменик бр**

Српске музикалије

за гласовир и певање

1. *Српска Народна Химна* за мушки збор, мешовити збор и гласовир од Д. Јенка дин. 2—
2. *Увертира Ђидо* од Д. Јенка дин. 2 50
3. *Увертира* од Д. Јенка дин. 2 50
4. *Увертира Косово* од Д. Јенка дин. 2 50
5. *Српска Дворска стража* марш дин. 2—
6. *Осу се небо звездама* варијације од Кретића дин. 2—
7. *Са српског села* скица од Кретића дин. 2—
8. *По полу је киша — Слава мома — Зајнаби* три композиције Ст. Бинички комад по дин. 1·50
9. *На те мислим*, фантазија од Свобода дин. 2—
10. *Албум 100 српских најкол. игара* дин. 5—
11. *Албум песама* II Бојића дин. 6—
12. *Албум 138 српских народних песама* дин. 5—
13. *Збирка композиција* Ј. Ур бана дин. 3—
14. *Албум песама* из концерта Жарка Савића 30 радних о певах и концертних мелодија дин. 6—

Осим српских имам на стовариштву и велики избор страних музикалија.

Ко пошиље новац у напред шаљем „franko“.

Издавачка књижара
МИТЕ СТАЈИЋА
34 6 10 у Београду

Продаја меса

Од данас почели смо продавање меса на Војвим Касапницама за г. официре, за намештенике чиновнике, и подофицире. Говеђе и телеће месо сваки дан свеже.

Продаја се врши сваки дан по подне у 5 сати на Великој Пијаци и Цветном Тргу. Једно кило 0.80 п. д.

С поштовањем
Лиферанти меса
за гарнизон београдски

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета
Сваки дан
свежег „Теј Бутера“ и за мешење
Милихрама и Српска Сира
такође за мешење
Препоручује радња
Душана Тодоровића
Крал.-Српског Дворског Лиферанта
Београд — Теразије

Изгубљена меница

Изгубио сам меницу од 160 динара, акцептант је Јован Бранковић. Моли се онај који је нашао да је донесе у уредништву „Правде“ где ће добити награду.

У противном огласићу је за неважећу. Меница је написана за есконт код Грађанске Штедионице у Београду.

Јован Бранковић
147 1—2 економ из Коранаце

Месарска Банка

Почињаваће почев од данас 25 фебруара ово год. по својим акционим књижицама на име дивиденде за 1908 год. од сваке акције по:

Динара 6. у сребру

Једновремено издаваће сваком акционару у замену за акционе књижице сталне акције.

25. фебруара 1909. г.
у Београду.

Управа
25 3—3 **Месарске Банке**

18000

Осамнаест хиљада **комада** зрелих калемова разне винске и а сталске лозе на свима америчким подлогама продаје у свом лозном расаднику.

Фебруара 1909 год.
Сићево

Жемезничка станица Сићево.

Тодор Ђ Раденковић
35 9 10 економ

I СРПСКА ФАБРИКА ЗАПУШАЧА

Арсе Ж. Илића — Београд

Кочина ул. 34. *Баба Вишњина 32*

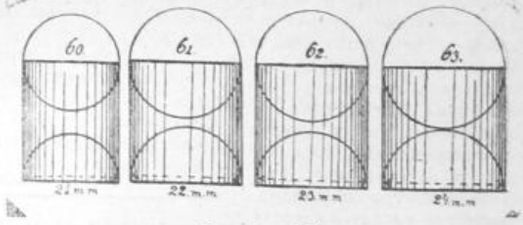

— Телефон 559 —

ИЗРАЂУЈЕ и ПРОДАЈЕ:

ЗАПУШАЧЕ, у највећем избору и најјефтинијим ценама за сваке врсне потребе, па и са утиснутом фирмом; исто тако и све остале израде од плуте (дагњеде). 145 1—10

„Правда“ излази сваки дан — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Сви уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Вранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ЧЕТВРТАК 5 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 64. | Телефон 821.

Прса у прса

Благодарећи барону Еренталу, Србија је изашла из једне тешке кризе.

Европа се опет налази у истом положају, у коме је била и пре ове абдикацијоне ноте Србијине, само овога пута, без и најмање кривице српске.

Ми ћемо у кратко изложити положај у коме се данас, по нашем мишљењу налази Србија, и на крају ћемо рећи: какво треба држење Србије да буде у том положају.

Аустро-Угарска је једностраним актом, који је цела Европа назвала *отимачким*, повредила Берлински Уговор и оштетила више држава: Србију, Црну Гору и Турску.

Србија и Црна Гора, учиниле су фаталну погрешку, што су пропустиле дати „дим у дим". Кад су чији животни интереси нападнути, тај се брани на живот и смрт. Но Србија и Црна Гора биле су обмануте европском дипломацијом: да ни Европа тај насилнички чин не признаје, и да зато ваља пустити Европу да она „позове" Аустрију пред суд — на конференцију — па ће тамо бити свеком по правди пресуђено.

„Ми смо за мању ствар отерани у Алгесирас"! подвриксивала је француска влада кроз „Temps".

И Србија се дала завести и чекала је. То је било довољно, да силе, које само о својим интересима воде рачуна, добију времена и нађу начина да ствар заташкају и Србију удаве.

Најпре су допустиле Аустрији да *засебно* преговара с Турском. То је већ Србија требала спречити. Питање о Босни и Херцеговини је један *блок*, и морало се укупно решивати. Овако је Аустрија користећи се пасивношћу Србије ухватила банкротирану Турску, — у којој сад Млади Турци гледају само своје партиске интересе, па су и спољну политику жртвовали унутарњој политици, — те се с њима наравнала за неколико мецедија, па се онда окренула Европи и рекла:

„Босна и Херцеговина су биле турске провинције; ја сам их од ње примила, и она је над њима имала само неко формално право. Ја сам и ту голу формалност платила богато. Према томе, то је питање закључено, и ја тражим, да се о њему више не дискутује, него да се просто призна свршени чин, који је добио праву основу турско аустриском погодбом".

— Јест, али је и Србија ту, одговорили су на то. Она тврди, да су анексијом и њена права окрњена и њени интереси оштећени.

Аустрија да би доказала да то не стоји, и да би утврдила да нема више никог заинтересованог у босанско херцеговачком питању, па да и сама Србија сматра то питање као свршено, — забранила је Србији да предаје силама свој, тако брижљиво елаборисани меморандум. Србија се тој забрани повиновала: меморандум је остао у фиоци српског министра спољних послова.

Затим је Аустрија само дала на знање: да ако Србија *званично* не опорече оно што је само *приватно* тражила, т. ј. територијалне накнаде: да ће Аустрија то упорство узети као повод рату и да ће оружјем натерати Србију на њутање. Све је то Аустрија само приватно изјавила, а велесиле су то узеле за готово и тражиле од Србије: да се одрече својих захтева. Русија, која је најпре продала Босну и Херцеговину, па је затим на нашу запевку обећала да ће подржати наше захтеве, да добијемо територијалне накнаде, примила се сад да нас баш она саветује, да се „баш тих захтева одречемо!

И нашла се „Велика Влада" која је и такав савет послушала! Она није слушала вољу целог народа, она није слушала императивну резолуцију Народне Скупштине, него је послушала савете, што јој је руски посланик шапутао.

Ово опомиње на 13-ту годину.

И српска влада је према том савету упутила ноту, којом *без резерве* полаже судбу Босне и Херцеговине у руке великих сила, изјављујући: да Србија од Аустро-Угарске ништа не тражи.

Такав је одговор дословно диктовала Русија.

Русија је, дакле, њиме морала бити и задовољна, а одмах су исказале своје задовољство и Енглеска, Француска и Италија.

Све су те државе схватиле тај одговор онако исто као и ми: да Србија одустаје од својих захтева, да се повлачи, али да тражи заклона иза Европе, те да би пред светом изашла с мање срамоте, а да би српско јавно мњење трењутно заварала.

Но Аустрији и Немачкој није било то довољно. Оне су се ухватиле за она приватна тумачења што их је српска влада о ноти давала, па су нашле: да је нота нејасна и двосмислена. Јер ако се Србија одриче својих захтева без резерве, онда она то треба и Аустро-Угарској да изјави и то у форми, која не подлежи никаквој сумњи. И зато је граф Форгач тражио *такву* изјаву од српске владе. Аустро-Угарској је ова прилика добро дошла, те да истера на чистину и саму Русију, и да је пред светом обрука и понизи, а пред Славенима на Балкану сасвим изигра и компромитује. Кад Аустрија овако притисне Србију, Русија ће се морати изјаснити: или је за мир и онда ће натерати Србију да задовољи потпуно Аустрију, или и она има задње намере, и онда ће се Србија одупрети, а тада ће Аустрија и Немачка знати на чему су.

Чекао се одговор српске владе, и она је одговорила у смислу оних коментара, које је давала о својој првој ноти.

Кад је цело српско јавно мњење скочило на владу због онаквог одговора, онда је влада објашњавала: да се оном нотом Србија ничега не одриче, него остаје при своме првашњем захтеву да конференција реши спор између Србије и Аустро-Угарске. Последња нота Аустрији ту ми сао српске владе показује. Према томе, Аустро Угарска није добила оно што је тражила и не би избегла дискусију о анексији на конференцији. Зато ће она сад поново тражити изрично и под претњом: да Србија јасно изјави, да питање о анексији услед турско аустриске погодбе, сматра као свршено и да више никакве дискусије покретати о томе неће. А да би то доказала и делом, Србија има одмах извршити демобилизацију.

Такав захтев Аустрије очекује се ових дана.

Врло је вероватно да ће се Европа опет поплашити од рата, и да ће тражити од Србије да своју прву ноту у горњем смислу „допуни", ма да је до сада била потпуно задовољна том нотом. А тако се исто можемо надати да ће се наша једнокрвна и једноверна заштитница Русија понудити да нам издиктира и другу ноту, паштећи се да овога пута задовољи Аустрију. Русији је ласно и обрукати се и понизити се. Али је главно да српска влада: *не сме више ни стопе узмакнути!*

Ма какве претње дошле од стране Аустро-Угарске, ма каква пресија стигла — од Европе и ма какви савети били шапутани од Русије, — Србија више не сме натраг! Ни најстраховитије последице не могу више натерати Србију на одступање, јер би свако попуштање било просто самоубиство, а кад се морамо сами убијати, боље је да убијамо друге. Србија је слушала савете, чекала, доказивала и попуштала. Сад је дотерала до крајње тачке. Један корак у назад и то је амбис и пропаст не само државе него и народа. Србија, дакле, мора дочекати Аустрију: прса у прса!

Ако Аустрија хоће да притисне Србију мора то учинити оружјем, па шта коме Бог да! Али српски народ не допушта више никоме, апсолутно никоме, да у његово име капитулира. То ова влада треба да има на уму, јер иначе рескира много више него са најкрвавијим ратом!

ЗАРАЗНО ЗАПАЛЕЊЕ
Мозга и кичме
(Meningitis cerebrospinalis epidemica)

Ову опасну и заразну болку имамо у Варварину.

Пре две године била је у Бечу, где се готово само на деци ограничила, и где је доста жртава покосила.

Пошто је већ имамо у српу Србије, то и поред свих предузетих мера, не би била никаква немогућност, да се и по периферији наше земље прошета, па и к нама у Београд, у походе дође.

Кад се узме у обзир да се епидемија шири брзином куге или колере, и кад се к томе дода, да је проценат умирања 80 од сто а оно ресто опет постаје глуво, кљасто или идиота, онда мислим да није излишно, ако се преко јавности мало опширније о тој болести проговори.

Ако игде изрека: „*брза помоћ двострука је помоћ*" има места, то на правом месту могла би се овде употребити, јер овде није само двострука, већ педесетострука па и више.

Писац ових редака имао је срећу да пропрати горе поменуту епидемију, и да види све њене страхоте.

Али је и овде серум (Prof. Pallauff.) показао своје благотворно дејство. Сва она деца, која су одмах првога дана, или другог дана била шприцана оздрављала су сигурно, без икаквих компликација; деца, која су доцније шприцана, пролазила су рђавије. Писац није у стању дати тачан проценат оздрављења те епидемије лечењем серумом, али је сигуран у његово одлично дејство, кад се најдаље трећег дана по побољењу употреби.

Међутим од колике је важности свде брза дијагноза и брза помоћ нека послужи статистика Simon-a Flexner-a и James-a W. Zobling-a у Њујорку. Они у своме медицинском архиву од 1908 год. вели, да су лечењем серумом Flexner-овим имали следеће резултате:

Од 393. случаја оздравило је 295 дакле 75 од сто.

Од 123. случаја, која су за прва три дана побољења шприцана оздравило је 107.

Од 126. случајева која су шприцана између 4—6. дана болести оздравило је 96. а од 112. случајеаа, који су после 7. дана болести серумом лечени оздравило је 73.

Дакле реченица: *брза помоћ тедесетострука је помоћ оправдана је.*

На санитету је да набави и једног и другог серума да би га било у приправности.

Но главна циљ овоме чланку није била само ова. Још главније је упознати се са првим знацима болести, како би се лекарска помоћ могла одмах тражити.

Болест почиње са јаком главобољом и повраћањем. Температура се пење до 40°. Глава је јако забачена а врат укрућен. Пацијент јако осетљив, узнемирен и баца се по кревету. Глувоћа понегде наступи у самом почетку, а после 2—3 дана престају зенице радити и долази разрокост. Врло су чести изливи крви испод коже, а „грозница" (Herpes) избија на устима, челу, трбуху и по свима деловима тела.

Јаки су болови сем главе, у ногама и кичми. Болесник не може да подноси светлост већ се окреће дуварју. На послетку долази укрућивање и згрчавање руку и ногу. После неколико дана, реће недеља, наступа смрт.

4. марта 1909. г.

Д-р Поморишац

БЕОГРАДСКА ХРОНИКА

Реформисани Пресбиро

Осам и по часова изјутра.

У Пресбироу, у соби за новинаре, седе за једним дугачким столом шесторица репортера, пуше и пију кафе. Води се жив разговор о одговору српске владе на Форгачеву представку. Очекује се долазак чиновника од којега треба да добију тај одговор.

Девет часова.

У канцеларију је дошао први чиновник. Улази озбиљан, скида шешир и капут предаје их момку и седа за свој сто, Скида цвикер, трља очи, брише цвикер марамом, намешта цвикер на нос, протеже се, зене два пут и зачуђено гледа репортере, који су се начичкали око његовог стола.

— Молим Вас, да ми дате одговор српске владе — ослови овог тачног чиновника један мали, кесерасте брадице, репортер.

— Управо да *нам* дате одговор српске владе — поправи га један крупан репортер достојанствена изгледа и — похабаног одела.

— Какав одговор? Немам ни појма о каквом одговору. То је нешто ново за мене — одговори лењо чиновник палећи цигарету.

— Пиха! Па овај не зна ништа. Баталимо га нека се човек прво расани — зашишта онај мали репортер зајеђљивим тоном.

Девет и по часова.

У канцеларију улази крупан, леп елегантан господин, погледа у часовник и види да има задоцњење од пола сахата.

Репортери се начетише око њега.

— Можете ли нам Ви, љубазни господине, дати одговор српске владе или нас бар обавестити о његовој садржини — поче онај мали репортер ироничним нагласком.

— Чуо сам за одговор, али Вам не бих ништа одређење могао рећи о њему. Знате ја радим на француским новинама.

Репортери покуњише носеве. На ове чиновнике нису могли да се љуте. Али су се почели џапати. Близу десет. Листови тек што нису закључени а они у штампаријама чекају. Највише се џапао један развијен репортер са лулом у зубима, која је величином одговарала формату његовог листа.

Десет часова.

— Ево, одговора, али вам га не могу још раздати докле га шеф не прегледа — поче још са врата један постарији господин — чиновник, који је приспео у канцеларију са једним сахатом задоцњења.

— Па кад ће вам доћи тај ваш шеф. Ако за десет минута не будем имао одговор у рукама онда сам задоцнио за данашњи број и то ме једи — протестовао је један висок, сувоњави репортер, који је се већ био прочуо са своје

репортерске хитриве на шта је биo, у осталом, с правом, горд.

— Господин шеф спава. Видео сам га ноћас око 12 часова у „Москви“ у друштву са господином министром. Пио је вино из флаша. А он кад год пије вино из флаша спава дуго изјутра. Могли би послати служитеља да га пробуди јер га газдарица, бар како сам ја чуо, не сме ни за живу главу будити. Тешкосан је па има обичај да удари ногом онога, који га буди. Један пут је разбио газдарици нос. После се, кажу, кајао, али од тога доба газдарица не прилази више његовом кревету. — Поче први „оговарање“ онај мали репортер, који се сав накострешио као гргеч од пакости.

Послаше служитеља шефовој кући.

Десет и по часова.

Зачу се шкрипа на вратима шефове собе. Репортери се сручише у његову собу али се одмах трговше, јер угледаше пред собом једног младог, лепог господина, чија спољашност на први мах одаваше песничку душу. Млади песник тромо прође првој фотељи и завали се у њу онако обучен.

— Овај има редовно задовољење као мађарски воз — шану својем колегама мали репортер са толико ироније и пакости у гласу, да би му песник, само да га је чуо, развукао тако прозаичну шамарчину да би му три дана зујале његове публицистичке уши.

Ма да им није било до смеха, сви репортери прснуше у гласни смех.

Десет и три четврти.

У канцеларију улете служитељ сав задихан.

— Иде ли? — запеваше у хору репортери.

— Тек што није дошао. Остао је да расправи браду, која му се ноћас замрсила и да исече нокте — једва изговори задихани служитељ.

— Могао је баш нокте исећи и у канцеларији, јер иначе нема никаква посла — просто је сиктао мали репортер, који је већ направио концепт нотице, којом ће да „ошиње“ Пресбиро.

Једанаест часова

— Сада је већ и за мој лист доцкан а камо ли за ваше. Можемо комотно поћи — предложи онај сувоњави репортер.

Репортери пођоше, али се у предсобљу сусретоше са једним високим, танким, лепо очешљане браде господином, који, чим их спази, достојанствено климну главом и поздрави репортере — и уђе у своју канцеларију.

— Овај још не може да дође к себи и помири се са новим положајем. Он заборавља да није у Лондону већ у Београду.

— Како би било, да се узмемо за њега да се поново врати у Лондон.

— Ја ћу сутра да га распалим у листу па ће да се пуше и он и министар. Одлетеће из Пресбиро а као да никада није ни био.

— Немојте, господо, ако знате шта је Бог. Па ко ће нам реформисати Пресбиро.

Куда ћемо без њега — плачевним гласом мољаше мали репортер.

Репортери се насмејаше, слегнуше раменима и вратише се својим редакцијама. При изласку чуше зврку телефона.

— Ало!

— Ви сте, господине, министре!

— — — — — — — — —

— Па то сте данас требали да примите уреднике листова!

— — — — — — — — —

— А ја са свим заборавио. Оно... знате.... вино... па

— — — — — — — — —

— Ха! Ха! Ха!

— — — — — — — — —

— Због Бога! Због Бога!

— — — — — — — — —

— До виђења довече!

Floridor.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

„Велеиздаја“ и у Босни

Сарајевска „Српска Ријеч“ пише, како је од прилике пре месец дана франковачка штампа зујнула нешто о „велеиздајничким аферама“ у Босни и Херцеговини, но на ту се вест нико није осврнуо, тим пре што је пренета из Рајхове „Установности“. Али је сад „Српска Ријеч“ добила из Санског Моста овај навештај: Пре месец дана стигао је овамо бихаћки др жавни одветник. Свет се у чуду питао шта ће то бити, и не слутећи шта се иза брда вала. Мало је потрајало, а ето из Сарајева и истражног судије. Није прошло много воде низа Саву, а тројица најодличнијих грађана из Санског Моста и то Лазо Мариновић, Јово Милановић и Тодор Поповић стављени су у притвор и то због сумње „велеиздаје“! Ту су сумњу подметнули два мала Настићина и због њихове денунцијације седе ова поменута три грађанина већ читав месец дана у затвору, а ни једном нису узети на саслушање! У том затвору који је пун гада и нечистоће, одузето им је све, што иначе и сам закон у истражном затвору дозвољава. Но то још ни је све. По читавој Сани извршена је преметачина, а маса сељака из читава котара непрестано се саслушавају. Сва је Сана и читав сански котар у највећој узбуђености“.

Дневне вести

Министарска седница. Синоћ је одржана у министарству спољних послова министарска седница, под председништвом Краљевим. Седница је трајала пуна два часа.

Код министра. Г. Уајтхед енглески посланик посетио је јуче пре подне министра спољних послова г. Миловановића, и код њега се подуже задржао.

Владин повереник. Јуче је у Народној Скупштини одпочет претрес војног буџета, коме је почео присуствовати и скупштини поједине партије објашњавати владин повереник г. Ст. Хаџић ђ-штабни потпуковнк и начелник војног министарства.

Са једне седнице. Синоћ је санитетски савет имао по дужу седницу у министарству унутрашњих дела, на којој је решавао о најглавнијој болести — Menignitis — *кочење врата* која се појавила у срезу темнићском и Варварину.

На тој седници прочитани су реферати изасланика министрових г. г. Д р. Суботића, Симоновића и Михла, који су неколико дана били на лицу места и испитивали ову нову болест.

Нови кораци. „Н. Сл. Преса“ јавља, да ће заступници Енглеске, Француске, Италије и Русије учинити у Београду нове кораке у корист мира. Покрај тога ће и гроф Форгач учинити код српске владе нове кораке. Поменути се лист нада успеху од ових корака у толико пре, што је Србија још сада и дипломатски и војнички усамљена.“

Пала под стечај. Једна од најстаријих фирми у Београду *Исак М. Фарки* јуче је предала кључеве Трговачком Суду.

Карактеристично. Како смо из поузданих извора известили једна од највећих банкарских радња из Београда, којој за леђима стоји једна велика банка из Пеште, почела је да пресељава све своје вредности у Нови Сад.

Аустрија и конференција. Аустро Угарска је преко Немачке саопштила великим силама да је готова учествовати у конференцији о источним пословима под овим погодбама; признање независности Бугарске; признање споразума између Аустро-Угарске и Турске; измена чл. 29. Берлинског Уговора који се односи на Црну Гору. А одбија сваку дискусију о привредним питањима међународног карактера, т. ј. о дунавско јадранској железници, о отклуу железнице Ниш—Солун и о постављању српског делегата у међународној дунавској комисији.

„Ратна паника“. Берлински листови извештени су, наравно из Беча, да је у Београду завладала „ратна паника“. О противноме се могу уверити од овдашњих посланстава.

Бежична телеграфија. Страни листови јављају, да је српско министарство војно наредило да се у Нишу установи једно одељење бежичне телеграфије.

Јапанци о нама. Јуче је у Београд допутовало преко десет страних новинара. Међу њима је и Амфитеатров и једна Рускиња, која путује директно из Јапана. Она прича да је сва јапанска јавност и јапански народ на нашој страни. Листови пишу симпатично о нама и нашем отпору према Аустрији, чију насиљничку политику оштро осуђују. У већим варошима Јапана држе се јавни зборови и предавања која се пропраћају оригиналним сликама на пројекционим апаратима. Предавања и конференције посећују се одлично, јер је цео Јапан уверен у правичност наших тежња.

Туча. Јуче у подне побили су се посланици Ж. Рафајловић и Триша Кацлеровић. Рафајловић, незадовољан говором Трише Кацлеровића у буџетској дебати, назвао је Тришу непатриотом а Триша је Рафајловића потсетио на један догађај из Рафајловиће ва живота, који даје права свакоме човеку, само ако хоће, да оспори патриотизам Рафајловићу. Рафајловића је или само поминање тога догађаја, или тон којим је то учињено револтирало, пришао је Кацлеровићу и ударио га двапут по глави а кад је Кацлеровић скочио да му врати заjам притрчали су остали посланици те их развадили.

Чудна је биљка патриотизам у Србији!

Аустрија мобилише. Јуче је из Митровице допутовао, преко Аустрије, један наш трговац и прича да је сазнао да је Аустрија наредила мобилизацију телеграфски. По свима пограничним местима влада велика узрујаност.

Држање Француске. По једној парискоj депеши, *Француска за сада неће предузимати никакве кораке у Београду, но ће сачекати да види шта ће Аустрд - Угарска учинити поводом српске ноте.*

Убиство. Добили смо синоћ ову депешу из Сопота: *„Јутрос у 4 сата непознати зликовац сикиром по глави уби на путу Милутина Марковића из Поповића“.*

Бура Мајсторовић

Нема унапређења. Финансијски одбор избрисао је за ову годину из државног буџета све предложене повишице на унапређење чиновника, изузев случајева, где су повишице специјалним законима предвиђене, као што је случај са: судијама, професорима, учитељима, телеграфистима и т. д.

Аустро-Угарски одговор. Гроф Форгач ће, како јављa „Н. Сл. Преса,“ *у суботу* предати у Београду одговор аустро - угарске владе на српску ноту.

Требало би проверити. Поводом самоубиства Радосава Гоњевца, ђака VIII разреда гимназије, добили смо од неколико ђачких родитеља увераваља, како г. Спира Калик врши врло несавесно оцењивање ученика. Има случајева где су поједини ученици у свима предметима одлични и врло добри само из латинског језика имају слабе оцене. Даље се жале, да г. Калик долази на часове у таквом стању, да је немогуће претпоставити могућност правилног оцењивања. Наводе нам се конкретни случајеви, како су поједини ђаци имали све дотле слабу оцену из латинског језика док нису прешли на стан и храну код г. Калика, када су одмах поправљали оцене. Кажу, да готово сва деца имућнијих родитеља, са незнатним изузетком, падају из латинског језика, и тај факт коментаришу на врло неповољан начин по г. Калика.

Ми скрећемо пажњу г. министру на ове гласове и молимо га да провери тачност ових наших информација, јер није право да се овакви гласови шире ако су нетачни, нити се сме држати такав један наставник ако су ти гласови тачни.

Траже новац. Многи сељани из округа пожаревачког нису још примили новац за заузето им земљиште за грађење железнице Дубравица—Пожаревац.

Како округ има своја нова у Управи Фондова, то би требало што пре извршити ову исплату, јер би на тај начин и државна каса дошла до своје дужне порезе.

Железнички закон. Приликом претреса буџета железничке дирекције, многи посланици у Народној Скупштини, тражили су, да се донесе нов закон у духу прилика и вршења службе, по коме се закону *нарочито возно и* млађе особље има боље наградити и платити од особља, које је махом изложено великим напорима.

Министар грађевина обећао је, да ће то учинити, чим се отклоне ове спољне политичке прилике.

И треће самоубиство. И јучерашњи дан у Београду није прошао без самоубиства. Убио се пре подне у својој радионици Тодор Пертловић седлар у дунавском артиљеријском пуку код Топовских Шупа, до Стефановића имања. Он је у очи убиства узео од војника магационара револвер система Нагановог, бајаги да узме меру за кубуру (футрола) а у ствари се убио. Тодор није оставио за собом никаква писмена, из кога би се могао видети прави узрок смрти, а његова жена изјавила је, да је узрок самоубиству тај, што га је варошки суд казнио 15 дана затвора, за нанету лаку повреду једној жени, и како никад није био кажњен то га је савест гризла па је на послетку живот себи одузео.

Био је већ стар човек 55 година а у друштву врло весео и пријатан човек.

Убијен зликовац. Највећа зла чинио је у округу топличком *Марко Озлинац* из Мађа. Ноћас је убијен кроз прозор од пушке. Народ онога краја куртализао се једног опасног зликовца.

Умро. Синоћ је у хируршком одељењу београдске болнице умро Радосав синчић г. Драгутина Гоњевца адвоката, који је прекјуче пуцао на себе. Погреб ће бити данас по подне.

Кретање воде. *Морава* је јуче изјутра код Чачка надошла са 1·72 м. а синоћ још са 5 с. м. Исто тако и *Ибар* са још 10 с. м. Нарочена је обазривост дуж њихових обала.

Друга партија. Скрећемо пажњу свима љубитељима доброг пива *Ст. Салвадор* у пивници хотел *„Балкана.“* И заиста је Ст. Салвадор најпризнатије пиво и сваке препоруке вредно. Због тога је горња пивница отпочела точити и *другу партију* овог одличног и признатог пива.

Грађанска Касина. Приређује у четвртак 5 ов. м. у 4 сата по подне веома занимљиву представу за децу и одрасле. Између 10 тачака нарочито се скреће пажња на шекликанску игру са живим голубовима, тајну пошту и жонглерску вештину.

Улазна цена 0,50 дин. од особе.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

| Један цариградски лист јавља да се султанова болест погоршала, па тражи да службени лист сваки дан саопштава билетене о султанову здрављу.

Л Порта је у Софији учинила преставке због бугарских чета у Маћедонији, а учиниће их и код великих сила.

(о) Као што смо јавили руски министар председник Столипин тешко је оболео. Лекари су констатовали запаљење плућа. Столипину је сад 47 година, те се надају да ће савладати ову тешку болест.

„* Шпанским кортесима поднеће се на одобрење опширна финансиска реформа.

⩸ Аустриски министар грађевина поставио је Марију Лаковић, досадашњег чиновника тога министарства, за шефа канцеларије тога министарства.

§§ И на ужим изборима талијанска је влада добила већину.

[][] Ванредни сазив североамеричког конгреса отворен је 2. о. м. Нова тарифа и посланица председника Тафта о тарифи поднете су конгресу 3. о. м.

Мајстори што праве банке

истинити догађај из чаршије

(наставак)

Пре три месеца добио сам писмо у коме ми јављају да сам постао *Papa* и das Jöhnchen den Vater ähnlich sei. Премро сам. Тражили су пара и ја на ђавола пошљем. Обећао сам да ћу се вратити у Беч или њих позвати у Београд. Лагао сам глупо. То ми се осветило. И ево, већ петнаест дана како редовно добијам писма у којима ми прете својим доласком и скандалом ако не одржим реч. Ја сам да би их одвратио те да не извршe своју намеру, обећао да ћу за месец дана уредити своје ствари у Београду и доћи у Беч. Десет је дана прошло од тога доба и ја морам ићи у Беч па се или наравнати или кидати у свет.

Сава је тако живо причао да је изгледало као да и сам верује у њену истинитост.

Вража беше просто облеснавио и претворио се сав у знак чуђења. Само му није било јасно шта ту он може помоћи. с тога пренукавши руком преко чела, запита расејано:

— Ама шта говориш човече? Ала си ти набелисао! Да ти, брате, помогнем, али како.

— Зато ми није потребна твоја помоћ. Сам сам ствар запетљао морам је сам и распетљати — рече Сава истински одахнувши. Друго се тебе тиче. Чућеш, само ми мораш понова обећати да ћеш ћутати као гроб. Ја те молим понова, добро се размисли пре но што даш обећање.

Вража је просто горео од радозналости. Беше готов, да Сави плати да чује развитак романа а камо ли да не да обећање, с тога одсечно одвали:

— Дајем ти часну реч поштеног човека. Је ли ти доста.

— Доста. Само хајдемо у ћоше трпезарије, може нас она животиња Пера чути. Свеми изгледа, да нас прислушкује — предложи тихим гласом Сава.

Да га је позвао и на Калимегдан, ма да је на пољу била псећа хладноћа, Вража би за њим пошао, с тога се дигоше, наручише две кафе и седоше у ћоше.

Трпезарија је била мрачна да их гости из кафане, који би наишли, нису могли ни видети.

Обоје су ћутали запаливши цигару.

Келнер донесе кафе, метну их пред њих и оде да настави дремање за креденцом.

Ма да је горео од нестрпљења, Вража је чекао да Сава настави.

Сава је нарочито направио дужу паузу како би Вражу што више заголицао и припремио га на поверљивост према себи.

Најзад отпоче:

— Ти знаш, Вражо, да сам ја богат човек. То зна и цео Београд. Али има нешто што не знаш ни ти ни Београд. Нико не зна од куда сам ја богат човек. Мени радња добро иде и сви држе да моје богатство проистиче из прихода радње. Али се сви варају. Поред прихода из рад њ, који нису незнатни, ја имам још један приход за који не зна нико па ни моји ортаци. Само ја и Бог то знамо. Ја... имам... савршену машину за прављење банака.

Вража чисто одскочи. Очи му се засијаше у мраку као у мачора Он је просто био „похотљив на паре". То су знали сви његови пријатељи.

— Машину за прављење банака — зашишта он као змија.

— Лакше! — шану Сава ухвативши га чврсто за руку и настави тихим гласом:

— Јесте, машину за прављење лажних банака, али, које су толико сличне са правим, да ни они у Народној Банци нису у стању ништа приметити. Годинама баш они примају моје банке и не сумњајући у њихову исправност. Како сам ја дошао до те машине није за тебе важно. Главно је, да је машина тако савршена, да се банкнотама на њој отштампаним може комотно конкурисати Народној Банци, и да је штета уништити је. А ја је морам уништити. Да је овде оставим не смем ни за жива главу. Да је са собом носим у Беч не смем јер је не могу пренети. Једини излаз био је да је некоме продам или поклоним. Купаца би се нашло и сувише. Али коме бих се смео поверити. У чије бих се пријатељство смео поуздати. Да се данас нисам са тобом видео и да ми случајно ниси поверио своје приватне ствари, као своме најбољем пријатељу, ко зна, да ли не би довече машина, тај златни мајдан, била уништена. Али, ја сам увидео две ствари: прво да си ми ти пријатељ у тој мери, да заслужујеш сву моју пажњу и друго: да си ти поуздан човек на кога се могу поуздати. Решио сам се, дакле, да се тебе поверим и, ево, то чиним. Даћу ти машину за 3000 дин. Ја ћу отпутовати, да се, можда, никада не вратим, али ћу ваздa мислити на тебе, који ћеш бити срећан човек и који ћеш ме увек са поштовањем помињати.

Floridor

(наставиће се)

На смрт!....

због уморства трудне жене

У јулу месецу прошле године Михаило Стојковац ковач, у друштву са Сотиром Николићем тапацир, калфом из Крушевца, на веверки начини убко је своју у четвртом месецу бременити жену Драгињу, коју је претходно јастуком угушио, па затим обесио, имитирајући самоубиство, које је користи она над собом извршила.

Вешто вођеном истрагом, окривљени су дело потпуно признали а крушевачки првостепени суд у име награде за ово животињ. дело наменио им је — колац, *и они су данас стрељани*, чиме је људска правда задовољена.

Несретна Драгиња, жена од своја 18 година кћи уваженог трговца почив. Николе Јовановића, из Ражња била је још у меденим месецима свога брачног живота, када њен муж Михаило ступи у недозвољене односе са једном проналом девојком, Љубицом Станојл Ракића столара овд. под чијим утицајем у његовој глави сазре мисао, да своју закониту, добру и часну жену насилним путем умори, те да се после њене смрти о жени с Љубицом.

Ради извођења своје паклене намере, Михаило повери ствар једном мрачном типу, неком Сотиру Николићу, коме обећа 30 динар да му у послу помогне, на шта овај без икаквог протеста и да лег објашњења пристане.

Једне уморне, загушљиве јулске ноћи упаде Михаило са својим помагачем у собу своје жене и као дивља звер, јурну на њу хватајући је и стежући за гушу, у намери да је удави. Сањива и изненађена несретна жртва, борећи се с нападачима, једва је успела да кроз стиснуте вилице и зубе процеди: „сети се, ако не мене а оно твога детета кога под бременом носиш"...

И оно што би вера умилостивило и укротило, оно што би и најзверелије живце могло потрести не могаше дарувати ову хијену у људском облику. Напротив, жеља за крвљу, жеља да је што пре нестане с лица земље, учиниће да употреба још јачу снагу и дављење доврши. Само по мирном и хладном телу, стиснутим вилицама и уснама натопљених крвавом пеном и исколачених очију, — „примерни" муж закључи да му је жена мртва..

Први је део свршен. А сад, — настаје други. Донеше корито, извуше је и опраше од нечистоће прљављене услед дављења, затим јој обукоше чисту кошуљу, чараше, сукњу, главу повезаше марамом и одневе у шупу. Ту у једном крају о direку, стајала је омча, коју јој натакоше на главу, те оста у висећем положају.

Тако, рећи ће јој муж,, мислиће да си се сама обесила... уредисмо те као прасе о Божићу... и смех онај језовити страшни смех, који је само уроћен прељављеним злочинцима, залепрша се на њиховим уснама...

Каже се, Бог је спор али достижан. И јесте, Мајчина утроба, онај живи створ, ваљда у последњем страдијуму свога живота заигра, цело се тело затресе и као да оживе... Зликовци се згледаше, учини им се да виде своју жртву како им прети, полако скида омчу с врата и хита к њима...

Не смејући ни да даље остану у близини њеној, затворише за собом врата и Сотир се упути својој њи, пожелевши Михаилу „лаку ноћ".

У истом кревету, у коме је дављење своје жене извршио, овај јединствени зликовац леже и заспа као да је најугодније дело на земаном шару извршио, па га нека особита награда чека.

Трећи део настаје у суду. Судила им је порота, која имајући пред собом овако зверско и у нашој криминалистици до сада не запажено дело, донесе једногласну одлуку, — на смрт.

Непрегледне масе света мушког и женског пола, и ако је час извршења пресуде био брижљиво кривен, и ако је било тек 5 час. изјутра, — прекриле су поље на коме се је имала извршити пресуда. И они, који су онако хладно, онако свесно давили и касапили једну слабу жену, пред фактом да иду у смрт, плакали су као мала деца, јаукујући из свег гласа. Два лава, два снажна и наочита човека ван два јединствена злочинца, под праском жандармских пушака бедно, уз колац, завршише свој живот искупљен без сумње, грижом савести за учињено дело.

Искупљена маса, узвицима: „Живела правда" и „Слава суду" завршила је четврти део над њиховим р.ком.

3. фебруара 1909.

***

РАЗЛИЧНОСТИ

Десетогуби убица сам се одао

Пред судом у Бороду, у Француској, одговарао је ових дана неки Гро, човек, који је више пута био кажњен, те је због јавног насиља осуђен на годину дана робије. С почетка је Гро све поричао, али кад му је изречена пресуда, узвикнуо је: „Јес, ја сам то учинио и сад ми је доста живота, ја тражим гилотину, јер сам је заиста заслужио пошто сам за последње три године извршио десет убиства. Дајте се само на посао, господине државни тужиоче, па ћете видети да је истина што сам рекао". — Истрага је у означеном правцу одмах почета.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерашњи програм изазвао је велико интересовање публике. У програму:

Марта (београдски догађај) и *Глас народа* (паланачка слика). Посета сваког вечера огромна. —

Руцовићево позориште

На општи захтев вечерас се по други пут даје „*Содом*" Улогу сликара Вили а игра и овога пута г. Руцовић а то је једна од најачих његових улога.

Изгубљена меница

Изгубио сам меницу од 160 динара, акцептант је Јован Бранковић. Моли се онај који је нашао да је донесе у уредништво „Правде" где ће добити награду.

У противном оглашујем је за неважећу. Меница је написана за есконт код Грађанске Штедионице у Београду.

Јован Бранковић
147 2—2 економ из Коранице

Кашаљ и сипња

најбоље се лечи српском *Селтерском водом.*

Добија се по свима: апотекама, дрогеријама и бакалским радњама у Београду и унутрашњости Србије.

Цена је 1 флаша 55 п. д. у Београду. 150 1—30

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(190)

XXXIX

Опсада

— Шта је то? упита Кервије. Ако је што лепо дању да се напише у књиге па ћу продавати.

— Похитајте, Крусе, јер имам да вам дам упутства од маршала.

— Ви знате да ја нисам брбљивац, рече Крусе, ја волим више да радим. Али хоћу да вам испричам своју причу не за то да вас забављам, нити да је Кервије пише у књиге, већ за то што је у њу умешан наш велики маршал, као што ћете сад видети.

— Заиста данас је краљ звао монсењера од Данвила.

— А знате ли за што? продужи Крусе. Мали је хтео да измири Данвила и Монморансија и да натера завађену браћу да се закрле. Кажем вам да је краљ и душом и телом за мир! Али се, како изгледа, наш велики маршал добро држао. Кад су браћа дошла пред краља, овај нареди свима да изађу из дворане. Ја сам ослушкивао на вратима и чуо сам само неке узвике, али нисам могао да разумем у чему је ствар. Кад се од једном појави краљица Катарина и прође кроз предсобље. Војвода Анжујски јој рече да краљ жели да остане сам. Она смаче раменима и осмехну се. Дасте видели тај осмех!... Она уђе и остави отворена врата за собом. Ми се сви приближимо. Анжујски, Гиз, Келус, Морвер, Сен Мегрен и Нансеј са својим гардистима које је краљица довела. Краљ скочи. Краљица показа прстом једнога младића који је пратио Монморансија и оптужи га за увреду величанства и мучки напад на војводу Анжујског. Краљ пребледе, управо пожуте. Он изда наредбу да се тај Пардајан одмах затвори...

— Како! Пардајан! узвикну Аспремонт подскочивши на столици.

Стари витез задрхта у својој собици и напреже сву своју пажњу.

— Дабогме! продужи Крусе, тако се звао тај младић.

— Ама, Пардајан је стар, ма да се још добро држи. Ја га познајем: имам с њим двобој.

— Млад је, господине, сасвим млад. Ах! Монморанси је нашао жестоког пратиоца.

— Није за Бога, он није био са Монморансијем већ с Данвилом. Ви сте рђаво видели, рђаво разумели!

— На против, врло добро сам видео. Али то што ви кажете доказује да има два Пардајана. Ви познајете свога. Ја познајем свога и нисам га данас први пут видео. Он је тај што нам је покварио цео посао код дрвеног моста... али није реч о томе. Кад краљ нареди да се Пардајан ухвати ми јурнусмо сви с Келусом на челу. Али неваљалац слому Келусов мач, скиде му капу, изгрди га и најзад скочи кроз прозор и побеже. Морвер опали из пушке, али га промаши. Нансеј са својим гардистима и дворани војводе Анжујског пођоше одмах у потеру за њим и ја вас уверавам...

Крусе беше дошао дотле кад се врата на малој соби малко отворише и запрепашћени гости видеше пред собом старог Пардајана, који блед, накострешених брковa, али са осмехом на лицу рече љубазно:

— Господо, допустите ми, молим вас, да прођем. Журим се...

Њихов сто му је заиста био на путу..

— Господин Пардајан! узвикну Ортес од Аспремонта.

Три грађанина погледаше витеза узнесверено.

— Кажем вам да се журим; места ми начините!

У исти мах он бесно одгурну сто. Боце се испретураше, јела се просуше и у истом тренутку Аспремонт, блед од беса, скочи, исука мач, фијукну по ваздуху и дрекну:

— Ма како да журите морате ми дити задовољења за увреду!

Пазите, господине, рече Пардајан, мач ми је опасан кад се журим! Боље ће бити да одложимо ствар.

— Нећу да чекам ни тренутка! дрекну виконт. Вадите мач или ћу вас пробуразити!

— То није од вас лепо, господине Ортесе, грофе од Аспремонта! Али кад хоћете нека буде! Само ћете се љуто кајати, додаде Пардајан стегнутих зуба.

У исти мах противници заузеше борачки став у сред сале. Слуге и служавке нападоше дреку. Либен поче читати молитве, госпођа Грегоар паде у несвест, а Ландри викаше из свег гласа да се позове стража у помоћ. Гости из целе гостионице скупише се у круг око бораца.

Још не бејаху честито ни укрстили мачеве кад Аспремонт зададе један неправилан ударац.

Пардајан опсова нешто. Био је рањен у руку и крв му потече. На то служавке и слуге ударише још у већу дреку.

У истом тренутку стари витез осети како му се прсти коче и рука отежава. Мач му за мало не испаде.. Он га дохвати левом руком и јурну на свога противника тако силно и обасу га ударцима да Аспремонт за неколико тренутка дође до зида, пошто обори многе столове.

Овакве битке нису биле никаква реткост у то доба.

(наставиће се)

ПРОЛЕТЊИ ШЕШИРИ

Најмодернији пролетњи шешири за господу, дечаке и децу, приспели су у огромном избору

МАРКУ ВУЛЕТИЋУ И ГАВРИЛОВИЋУ

У БЕОГРАДУ

Цене су врло умерене

302 2—6

У вези банчиног огласа у Српским Новинама од 25. јануара тек. год. Српска Банка продаваће у своме локалу 7. ов. м. почев од 9 часова пре подне, већу количину мануфактурне робе.

Роба је курентна и за наступајући сезону.

Позивају се купци на продају

Управа

149 1—3 **Српске Банке.**

РАДЊИ БРАЋЕ А. КОЕН потребан је млађи за кореспонденцију српску и остале канцеларијске послове. Првенство имају они, који знају говорити немачки. Оферте упутити непосредно фирми. 148 1—2

КОЖАРСКА ТРГОВИНА

Сабо и Костића

Београд

Козарчева бр. 9. — Телефон 279.

Препоручује своје велико стовариште готових **папуча** трговцима и осталом грађанству, које продаје на туце и на један пар по врло умереној цени. 142 3—10

ЦЕМЕНТ

ГРАЂАНСКА БАНКА

Има **искључиву продају портланд и роман ЦЕМЕНТА** из Раљске и Поповачке Фабрике Цемента и то на *вагоне и на ситно* по *фабричкој цени*.

Купци за све поруџбине нека се обраћају *искључиво* Грађанској Банци. 140 5—10

ЦЕМЕНТ

Котел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућна без конкуренције

Наручити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

Добили смо

У ВАНРЕДНО ЛЕПОМ И ВРЛО ВЕЛИКОМ ИЗБОРУ

ЗА ВРБИЦУ: Обућа, Шешира, Капа, Качкета

ЗА ВРБИЦУ

ЗА ВРБИЦУ: Рукавица, Чарапа, Хаљиница, Сунцобрана

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ ГАЛАНТЕРИСКЕ И ПОМОДНЕ ТРГОВИНЕ

Косте Николића и Друга

БЕОГРАД 223 1—

Поруџбине из унутрашњости извршујемо брзо и тачно.

НАЈВЕЋИ ИЗБОР ШТОФОВА

За женске костиме хаљине и блузе у најмодернијим бојама и разним квалитетима.

НАЈНОВИЈЕГ УКРАСА (ауфпуца) и цео прибор (цугер) за женске хаљине.

Препоручује се поштованој публици

Помодно Мануфактурна Трговина

Михаила Р. Живковића

133 3—10 *Београд — Кнез Михаилова улица 33.*

СРПСКО ДРУШТВО ЦРВЕНОГ КРСТА

на свом лутријском зајму добило је

Дин. 2.000.000 у злату

„ 1,000.000 „ „

Депоновано је код Народне Банке као гарантни фонд за исплату згодитака и амортизације *„Лозова Црвеног Крста"*.

У случају рата и за случај мораторије, Лозови Црвеног Крста извлачиће се и исплаћиваће се и у случају ако Србија загази у рат и прогласи мораторијум, јер је за тај случај предвиђен нарочити фонд од **1,000 000 динара у злату**, поред осталих великих фондова.

Зато Родољубиви купујте наше *Лозове Црвеног Крста*, уложен новац не губите већ помажете нашу хуману ствар и можете само добити.

ЧЕТИРИ ИЗВЛАЧЕЊА ГОДИШЊЕ

Јануара, Априла, Јула и Октобра

Идуће изучење Априла, главни згодитак 150.000

		други „	15.000
10	згодитака по	1000	10.000
20	„ „	200	4.000
100	„ „	50	5.000
900	„ Аморт.	22	19.800

Ко упутницом новац пошаље дин. 22 50. Доплатом 23 динара. Даје се и на 12-то месечну отплату по 2 дин. месечно и 1 динар од лоза једанаред за свагда на име уписнине и поштарине с правом на игру. Новац се шаље искључиво 265 4-10

Повереницима припада за њихово заузимање 1 динар од лоза, а то је од уписнине — поштарине.

Главном заступнику

Живку Петровићу

Београд — Кнез Михајлова 33.

ОТМЕНИ МОДЕ-САЛОН

СОФИЈЕ ШВАРЦ

Љубичина ул. бр. 11 преко пута Геогр. Трговачке Банке

Добно је за пролетњу моду нов модерни ауфпуц из Француске и Швајцарске.

Израђује све врсте тоалета од скромне до најфиније врсте.

Сем мојих идеја, стоје муштеријама на расположењу већина светских базара.

Прегледом мога великог стоваришта ауфпуца, шипона и свега осталог материјала свакој је дами слободан.

Тоалете могу се и укупно са материјом **поручивати.**

Поверење муштерија салон задобија тачним извршењем поруџбина, укусом и елеганцијом кроја, тачном израдом, модерним и финим ауфпуцом и лагартним урођеним укусом.

Особита се пажња искаже **поруџбинама из унутрашњости.** Мере се узима по моме нарочитом упутству.

---

†

Моме добром мужу односно оцу

Андри В. Станојевићу

бив. управитељу основ. школе у Л шници

дављу сада у суботу 7. ов. м. у 10 час. пре подне четрдесето дневна" п. мен у цркви лешничкој, о чему овим извештавам другове, пријатеље и познанике покојникове.

Ожалошћена удова: **Даница А. Станојевића** са децом. 151 1—2

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50. За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Ваљевске и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Визинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ПЕТАК 6 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 65. | Телефон 821.

Први корак

Синоћ се пронео глас са доста поуздане стране: да су представници Русије, Енглеске, Француске и Италије чиниле у Бечу корак, и изјавиле су Еренталу: да је одговор што га је Србија Аустрији дала, такве природе, да се она с њим у интересу опште европског мира мора задовољити!

Тај се глас и сада упорно одржава и како нас са надлежне стране уверавају поштено је тачан.

Међутим се накнадно дознаје као сигурно и ово:

У Бечу је руска амбасада изјавила: да је Србија у својој циркуларној ноти у Фебруару, изјавила све што је од ње Европа у интересу мира тражила да изјави, и да према томе више нема дужности ма шта даље изјављивати. Све оно што Аустрија тражи да расправи и уреди са Србијом, све што сада у надлежности само европских сила потписница Берлинског Уговора.

Ако би се ма која од ових вести обистинила, онда од ултиматума од стране Аустрије нема ништа, и она мора ударити напред. „Бдеф" јој није упао?

КИКАНДОЊАНИ

Давно је то било када сам последњи пут гледао на нашој позорници Жил Верновог „Доктора Окса". Тако давно да се више и не сећам свих детаља из тога комада. Али ако се и не сећам свих детаља, једног се сећам, и сад, кад гледам шта ради ово наша „велика" влада, он ми се просто намеће као упоређење.

Сећам се оне општинске седнице у Кикандони, у којој вредни и промућурни одборници решавају како да стану на пут једном пожару који се у Кикандони био појавио.

— Шта да радимо? питају се кикандонски одборници зевајући, док се на пољу пожар све више и више разбуктава.

— Како би било да навратимо реку на шупу која гори, па ће она угасити пожар? предлагаше један од одборника.

— То би много коштало а не би ни помогло, јер би шупа изгорела док би реку навратили.

— Тако је! Шта велиш ти Николсе?

— Ја предлажем да употребимо општински шмрк.

— Е, то би могли, али ја то не бих саветовао.

— Зашто?

— Зато што би се шмрк могао покварити, па после, кад би нам устребао не би га могли употребити.

Овај разлог кикандонског одборника изазивао је у публици громогласан смех. Београђани, којима је изгледало лудо и смешно гласати против употребе општинског шмрка, зато што би се могао покварити те се у другој прилици не би могао употребити, нису ни у сну сањали, да ће доћи време када ће њиховом и целог српског народа судбином управљати људи са памећу кикандонских одборника, који ће исто тако резоновати као и ови.

А то је време, ево, дошло. Будућност Србије је у питању. Ако сад не напрегнемо све своје силе, све силе Краљевине Србије, да спасавамо Српство, оно ће пропасти за вечита времена. Све живо у Србији тражи да се ратује па или да изгинемо, или да се спасемо опасности која нам прети угушити нас, а наша влада, наша „велика" влада, решава се сад на попуштање, на повлачење, јер Краљевина Србија треба да остане „да би остало Српство имало у шта гледати и надати се".

Васколики српски народ толико година гледа у стожер Српства, у Краљевину Србију, да му она помогне ослободити се и ујединити. Све се наде полажу у њу, јер она је за то ту, јер је то њена једина мисија, као слободне и независне државе. И једнога дана непријатељска рука диже се да уништи за вечита времена могућност српског ослобођења, настаје тренутак кад слободна Краљевина Србија треба сва да се заложи, да од Српства отклони ту руку, а српска влада одговара да то неће учинити, јер може Србија пропасти „па неће остали Срби после имати где упирати своје погледе."

Зар вас то не подсећа на оне кикандонске одборнике? Зар пустити да Босна и Херцеговина пропадну за вечита времена као што су пропале и све остале српске земље, само зато да би Србија остала, те да Срби имају куда „упирати своје погледе", није то исто што и неупотребити општински шмрк за време пожара „да се не би покварио па после да га немамо кад устреба"?

Што ће општински шмрк општини кад га неће употребљавати за време пожара?

Што ће Србину Србија кад Српство пропадне?

О Београђани, Београђани, што се смејете Кикандоњанима кад сте ви горе срећне од њих. Њихови одборници пустили су да им изгори шупа „да се шмрк не би покварио" а ваша „велика влада" пустиће да пропадне Српство да би имали пропали Срби „у шта гледати".

О Кикандоно, Кикандоно, твоје је право име Србија!

Нашао длаку

Самосталци су вазда били против помиловања политичких кривца. Кад су 1905. године дошли на власт, тада је управа Нов. Удружења молила владу за помиловање штампарских осуђеника, и влада се није тој молби одазвала. Самосталци се вазда међутим разм[illegible]ом и сво[illegible]ом толеранцијом.

Кад су прошлог л[illegible] успели да угурају свога г. Ко[illegible] Тимотијевића у кабинет, тај [illegible]диковао је дино својим партиј[illegible]ским указима и својим опирањ[illegible] сваком помиловању политичк[illegible] осуђеника. Ма[illegible] да су прваци [illegible]сталих странака тражили помиловање, од самосталаца је тражио само чича Гаја, али се г. Тимотијевић стално томе опирао, па још неким осуђеницима изјавио: да би они били помиловани, кад се за њих не би заузимали опозиционари!!

Чим је дошао за министра правде г. Ст. Рибарац он је као главно *политичко* питање своја ресора узео, питање о помиловању и успео је да га у најкраћем року изведе, у пркос силним интригама. И он је спровео помиловање у најширем обиму, како се до сад ни један пут под мајским режимом није применило.

Наравно, да се то није само сталцима допало.

Они нису смели устати против помиловања отворено као завереници, али су почели тражити длаку у јајету и измишљавати: како је г. Ст. Рибарац погазио тим помиловањем устав, а како се грех за грехом ваља, то је и министар војни пошао његовим трагом и погазио поново устав помиловао [illegible] од [illegible].

Међутим, тим указима није устав ни мало погажен. Та су дела, која су тим указом обухваћена, политичке природе, и сваки паметан и непристрасан човек зна: да су она постала, као последица оваквог режима од 29 маја. Што се случајно тим помиловањем користио и Максим Сретеновић, тим горе, али и он спада у ону категорију кривца из § 104 крив. зак. Помиловање је било начелно а не индивидуално, и није се могао сам Максим издвајати. Г. Рибарац није хтео нити смео поступити као самосталски г. Пећић, који је правио помиловање једино за Жику Балугџића.

Самосталци су најпре ударили против помиловања у „Дн. Листу", а затим су пренели то и у Скупштину, само је ту било потешко наћи посланика, који би се и таквог посла примио. Зато је и спало то питање на г. М. Мирјановића из Пожаревца.

Надамо се да ће нас овај господин посланик са оваквим питањима опоменути на дане незаборављеног Косте Петљавине.

Одбрана Србије

Ако би Аустро-Угарска напала Србију, онда, како јавља лондонски „Стандард", постоји овакав српски одбранбени план:

Пошто је румунска неутралност обезбеђена, главна маса тимочке дивизије повући ће се од Неготина и Зајечара за појачање дунавске дивизије. *Отпор би се дао код Смедерева а код Београда би био маркиран, али би се ипак напустила оба та места, па чак и Крагујевац, главни стан шумадиске дивизије, те да се концентрација изврши код Ниша.*

По природи и фортификацијама утврђено место, Ниш је главни стан моравске дивизије, која је до сада служила за одбрану границе према Бугарској. Али благодарећи Русији не може се очекивати да ће Бугарска устати против Србије. Док би се дивизије моравска, тимочка и дунавска концентрисале код Ниша, напад и одбрана на Дрини припали би дивизијама шумадиској и дринској.

Благодарећи неутралности Турске, *не треба се бојати за Ваљево као операциону базу на југу*, а из новопазарског санџака похитаће комите под српском заставом. Како се у Београду верује, босанско становништво указаће помоћ на десној обали Дрине између Лознице и Мокре Горе. У Босни још има људи Хаџи Лојина кова.

Коњичка станица Краљево између Ниша и Ваљева даће извиднице, које су познате с тереном на обема странама Дрине.

На шта ће изаћи

За решење формалних питања у садашњој кризи, француски бољи предлог, који одговара идејама аустро-угарске владе: 1. У шоку својих преговора са силама Русија би изјавила, да српски одговор од 25. фебруара представља напуштање свих територијалних и политичких захтева Србије. 2. Силе би се придружиле овом саопштењу и у сагласности с Русијом констатовале да Србија не чини никакав прошест против турско аустриске погодбе, која је саопштена силама. 3. Све би силе заједнички ово констатовање саопштиле аустро-угарској и српској влади, које би то примиле на знање. После таквог корака Аустро-Угарска се не би шта више имала бојати држања конференције према турско-аустриској погодби о анексији. А Србија би, према свом обећању, усвојила тај шумачење Европе.

РЕАКЦИЈА СЕ БУДИ

од нашег сталног дописника

Солун, 2. марта.

Док су Младотурци све силе улагали на одржању новоствореног стања и док цариградски парламенат већ неколико месеци узалуд разбија главу око изналаска најбољег модуса, који би решио грдну количину нерешених ствари и заједно што је могуће правилније политички и друштвени живот, — дотле је у земљи, у затишју привиднога мира, у дубини тамне масе муслиманског света нагло бујао опасан изданак старе реакције, којој је јулски преврат успео да обори само стабло, али никако не да уништи корен чије су жиле дубоко проникле у земљиште турског фанатизма.

И како којим даном, опасност бива све већа тако, да ћете овога часа узалуд тражити онај општи слободоумни полет и одушевљење братском слогом, чиме је маса била обузета под утицајем летошњих ватрених говора. Место свега тога данас се зацарило велико разочарење и верска мржња и нетрпљивост опет заузимају своје старо легло у душама фанатичних правоверних. Данас аге и бегови отворено и без икаква зазора уверавају да је „куријету" — слободи — одзвонило, јер Турчин више не може мирно гледати како се дојучерашњи робови, неверни ћаури, равњају са њима; и дојучерашње присталице парламентарности враћају се поново у стари табор тако, да Младотурцима прети ужасан крах у њиховој политици, и већ их почињу називати издајицама и ћаурским изродима.

И организација „правих Муслимана" шири се са невероватном брзином, оружје и муниција деле се у великим количинама и већ су овде онде почеле падати главе појединих хришћанских првака.

Старотурци су ставили себи у задатак да побију све војводе и четнике као и све оне хришћане, који су осумњичени као присталице комитета. На многобројним тајним састанцима по џамијама и текијама, место топле речи пуне љубави према човеку ма које вере, одјекују говори пуни паклене мржње против свега оног што се је туђе и очајничко позива се на крв[illegible]

Страна штампа је дознала само за један такав неуспели збор, који су Старотурци пре неколико дана сазвали у највећој џамији у Скопљу, али којисе није држао, јер су Младотурци уложили све силе да га осујете, пошто сазиваче једва склонили да на њега не оду. Дознало се о томе збору, али не и о циљу његовога сазивања, које ће се свакако у најкраћем времену поновити, да се верни посаветују како ће најлакше дохакати српским и бугарским комитама.

По уверавањима које је ваш дописник добио, покољ ће наступити једног истог дана у целој царевини и неће се поштедити ни чланови парламента у Цариграду. И са тим се доводи у везу мобилизовање солунског корпуса.

Шта ће бити, видећемо у скорој будућности, а до сада, неуздржљиви Старотурци у Охриду, и не чекајући уречени дан, убили су прво једног бугарског четника, а данас чујем да су побили још девет бугарских првака. Убили су их усред вароши, у сред бела дана. Нашим војводама и четницима ваља саветовати што већу опрезност.

Један добар савет

Онима којих се тиче

Од неког времена у „Вечерњим Новостима" излазе неке „Писма из Крушевца" у којима некакав „Свет. Светлић" понова разгребава питање о баруту рађеном у Обилићеву и о раду др. Душана Станојевића као управника „Обилићева", хвалећи тај барут, а узносећи г. Станојевића као вредна и способна управника, који треба и мора остати на томе положају.

Није нам познато ко је „Свет. Светлић" и шта [illegible] нагони да сада понова п[illegible]

ово шкакљиво питање. Ако он то чини зато што живи у уверењу да је у истини све онако како он у својим написима износи, а износи то зато што хоће да брани истину, онда му морамо рећи *да се вара и да комисијски извештај о баруту не гласи онако повољно како он тврди, а још мање је у праву кад велича и хвали д-р Станојевића као управника.* Станојевићев рад као управника Обилићева по *званичном реферату*, такав је, да ће г. Станојевић морати кад тад отићи под суд, а да му општа осуда не гине кад се буде изнело на јавност, шта је он и како радио, то је више но сигурно.

Ако је пак тај „Светлић" све ово знао, па је својим написима хтео да пледира за Станојевића из користољубивих разлога, онда му пријатељски поручујемо: „не кори да не буде горе" у своме напису напада „Штампу" што је у оваком времену извела на тапет питање баруту, а сам пак извртање факата изазива на дискусију. У интересу је опште ствари а поглавито Станојевића да се *сад* не говори о њему и његовом баруту, али ако његови пријатељи или назови пријатељи буду овако као „Светлић" и даље изазивали, може се наћи неко, који ће ускрснут свему рећи *праву истину*, која ће згранути све, па и Станојевића, који судећи по свему и не сања како му акције стоје.

Сматрали смо за дужност да ову напомену учинимо, а на Станојевићевим је пријатељима да батале ово терање лисице, јер и не сањају колики је курјак кога ће на крају крајева истерати.

Велеиздајнички процес у Загребу

(Оригинални извештај „Правди")

Боје се јавности

Сироти Срби и Хрвати у Мађарској могу дознати за све оно што се на том скандалозном процесу догађа само из страних новина. Па и то врло тешко, јер све немачке новине пишу тенденцијозно, француске не долазе у Хрватску а руске и нарочито српске су забрањене. Природно би било: да „Србобран" доноси најопширније извештаје, и он то чини, али му сваки час узабрањују бројеве, баш због извештаја са претреса. Тако су му забранили број од суботе, само зато што је донео извештај о оној скандалозној сцени када је бранилац Хинковића, г. Ловро Вукелић, назвао „Шандаром" г. Ивана Пернара, председника суда.

Кажњене даме

А борба против жена не престаје у Хрватској. Пијан човек не поштује ни слаби пол, па тако и Раух. Сад су казнили госпође адвоката Лукинића и Винковића народних посланика, јер су сведоци посведочили да су на пијаци у гомили света узвикнуле с осталима: „доле с Чифутима"! Па је чак и то кажњиво у краљевини Хрватској!!!

Продужење испита

Све се једнако продужавају испити над оптуженима.

До сада су на једанаестој, дванаестој и тринаестој седници испитани: Јоца Орешчанин, Васа Лукач, Парох Милић, Гаја Живковић и Никола Петровић.

Питања су увек иста: јесте ли Србин или „грчко-источни живаљ"? Јесте ли самосталац? Јесте ли радили на организацији странке? Јесте ли члан Земљорадничке Задруге? Јесте ли члан „Срп. Сокола"? Јесте били на ком конгресу? Читате ли „Србобран"? Читате ли „Коло"? „Амерички Србобран"? „Сл. Југ"? Одобравате ли њихово писање? и све такве страшне ствари.

И сви оптужени одговарају куражно, отворено и спрдајући се и с тим „државним одвјетником" и с тим председником и с тим судом!

Адвокати на сваког седници ухвате држ. тужиоца да је направио какав фалсификат или какву другу подвалу. На последњем састанку је ухваћено: да су оптуж. Лукача претресали и затворили у *септембру*, а да су му међу „заплијењеним" стварима нашли један број „Привредника" од новембра!!!

Држ. тужилац се бранио сметено, како је то „случајно", али је адв. Хинковић, који је ту ствар умотрио кажњен са 60 круна!!

Председник је још објавио: да ће казнити и удалити из суђења све адвокате, који се буду смејали глупостима.

δ.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

† Павле Стокановић

Из Доње Тузле у Босни јављају да је тамо умро овдашњи веома угледни трговац Павле Стокановић. Покојни Стокановић извештао је легате разним српским установама.

Муслиманска црквена автономија

Како „П. Лојд" јавља из Сарајева, извршни одбор муслиманске организације усвојио је нацрт статута о муслиманској црквеној автономији, који је израдила босанска земаљска влада.

Дневне вести

Министарска седница. Синоћ је одржана у министарству спољних послова министарска седница, под председништвом Краљевим. Седница је трајала пуна два часа.

Очекивање. Јуче се цео дан у Београду очекивао одговор или т. зв. ултиматум Аустрије, на ноту наше владе. Карактеристично је: да наш свет очекује тај ултиматум готово с нестрпљењем, и нада му се много пре, но што ће се он у истини појавити, али ваља запазити: да се тога „ултиматума" ама баш нико не плаши, и док у Аустрији, нарочито у пограничним местима влада највећа грозничавост и читава се себоа становништва врши, дотле је у Београду потпуно спокојство и нико се апсолутно ничега не боји. До сада се није могло приметити да се ма која породица из Београда иселила, сем неколико аустријских поданика.

На све аустријско рогушење са мобилизацијом, Београђани одговарају са: „прц парада!"

Провоз кроз Бугарску. Како „Франкфуртским Новинама" јављају из Софије, Бугарска је дозволила провоз српског ратног материјала, за држаног у Солуну, преко Варне.

Руска нота. На саопштење аустро-угарске владе о турско аустријској погодби у погледу Босне Русија је упутила бечком кабинету ноту, у којој се, с позивом на руску циркуларну депешу од 13 децембра 1908. вели, да *непосредни споразум између Аустро-Угарске и Турске не искључује потребу, да се босанско-херцеговачко питање изнесе ред конференцију сила потписница.* Зато је руска влада *готова да се споразуме с Аустро-Угарском и другим сама о сазиву конференције, која би имала већати о босанско - херцеговачком питању, као и о другим тачкама програма конференције, које у велике силе усвојиле.* У истом смислу говорио је и лондонски кабинет а тако исто одговориће и кабинети париски и римски. Једна нова невоља Аустро Угарску!

Мобилизација Црне Горе. Софиским меродавним круговима јављено је, да се црногорска дивизија мобилише и концентрише на аустријској граници.

Забрањен провоз. Из Цариграда и Солуна јављају, да Турска није дозволила даљи провоз српског материјала, но је наредила да се он депонује у Солуну.

Пријем дипломата. Јуче после подне био је уобичајени пријем дипломата код министра спољних послова г. др. Миловановића. Били су представници балканских држава, а од европских руски и енглески амбасадори.

Сукоб у изгледу. Између два народна посланика г. г. Рафаиловића и Кацлеровића проширити и пренети на њихове присталице. Док се неки радници — социјалисте спремају да нападну Рафаиловића, дотле су се комите одлучиле да га бране, па како ни једни ни други немају много обзира врло лако може доћи до озбиљног сударе. За то је желети: да сви они, који имају утицаја на једну и на другу страну подејствују, те да се та ствар стиша и скине с дневног реда.

Граф Форгач. Јуче пре подне аустријски посланик граф Форгач, посетио је министра спољних послова г. Миловановића у његовом кабинету и саопштио му: *да ће му данас предати ноту своје владе у којој ће потражити прецизан одговор односно свих питања упућених до сада српској влади.*

Из Скупштине. Јуче је у Народној Скупштини социјалистички посланик г. Триша Кацлеровић тражио од председништва скупштинског задовољења за сукоб, који је имао са г. Рафајловићем националем. Том приликом изјавио је, да ако не добије задовољења да ће његова партија којој он припада и коју представља у Скупштини, узети ствар у своје руке, и тражити на други начин сатисфакције.

Вода расте. *Нишава* стално долази. Исто тако и *Тимок* се разлио по равницама, а *Морава* све више расте. Наређено је шта треба да се спасава стока и све друго, што би водоплкаом могло бити уништено.

Срески судови. Министер правде послао је државном савету на расматрање предлог закона о среским судовима, који ће се сигурно у идућој сесији скупштинској изнети на решење.

Погреб. Јуче је сахрањен Радосав син Драгутина Гоњевца адв. овд. ђак VIII раз. гимназије. На погребу је учествовао огроман број београдских угледних породица и свиших разреди гимназије у којој се пок. Радосав школовао. Неколико венаца од другова и пријатеља породице Гоњевац красили су овај тужни спровод.

Нестало девојчице. Марији Ђорђевић удови у Мекензијевој улици, нестало је јуче њене кћери Даринке, девојчице од 14 година. Она је изјавила сумњу да ју је нека Анђа Н удова на превару одвела. Полиција је наредила потеру да се дете пронађе.

Опасна крађа. Ноћас су непознати лопови обили катанац на подруму Фрање Вандрушка, настојника фабрике шпиритуса, и однели разне ствари у вредности до 150. динара, за лоповима полиција трага.

Кажњено друштво. Кварт дорћолски казнио је трамвајско друштво са 50 динара у корист државне касе. Због неуредног саобраћаја.

Стављени под истрагу. Решењем кварта врачарског, стављени су под кривичну истрагу и у притвор Милан Бошњаковић и Ђока Црњаковић, због покушаја убиства над Мицком Трајковићем кафеџијом код „Млинарског радника."

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

* Бечки општински одбор решио је, да се од 1. маја 1910 године за сав службени и пословни саобраћај [illegible] европског времена.

IVI Чувени глумац берлинског краљевског позоришта Адалберт Матковски умро је 3. о. м. у вече у Берлину.

| Француски министар правде Бријан известио је истражни одбор сенатски о свом решењу да се поведе кривична истрага против ликвидатора конгрегационих имања, у чијим су рачунима утврђене неисправности.

V За данас, 6. марта, сазвани су у Хал чланови скупштине и сената, да им се на одобрење поднесе предлог закона о намесништву за време малолетства евентуалног престолонаследника.

§ Шведски министри спољних послова Трозе, привреде Петреон и министар без портфеља Рос поднели су оставке.

„**". Стање здравља руског министра председника Столипина окренуло је на боље.

Лесковачка Хроника

— *Извештај са читаоничке забаве у — Лесковцу*

Лесковац, 24. фебруара.

У гимназијској дворани давала је лесковачка грађанска касина са читаоницом 22. т. м. своју прву забаву са играном. Интересантност самог програма, за сада новог у Лесковцу, натерује ме да читаоцима „Правде" донесем изцрпан извештај са ове забаве:

Када су први посетиоци забаве почели долазити, пространа и удобна гимназијска дворана пливала је у мору електричне светлости. Први нам се поглед заустављао на декорацијама по зидовима; оне су биле укусно изведене: поред слика и огледала; поред пиротских ћилимова и женских радова; зидови су били украшени, још и са новинама и часописима нашим и страним. Ту се могла видети једна занимљива слика: тамо у једном полукругу мирно су почивели једно до другог, пресавијени да им се наслов могао читати: „Правда," „Политика," „Штампа," „Правда," „Политика," „Штампа," „Мали Журнал" и „Вечер. Новости;" мало даље лежао је Француски „Illustration;" до њега „Српски Књижевни Гласник," тамо опет „Њива;" до бобран," тамо опет „Њива;" до ње „Дело," па „Гласник" и т. д. А, на штаповима више њих висила је: „Самоуправа," „Српска Застава" и „Одјек." Све је то пружало једну лепу хармоничну сценарију која је била пријатна за око. Од те лепе слике поглед се даље кретао и задржавао на лепој и малој позорници, која је била укусно намештена, у дну дворане.

Дело, ове лепе и хармоничне декорације јесте: г. г. Аце Пржића, професора и Драгише Јовановића суд. писара; њима се има захвалити на пријатној слици коју су нам пружили ове вечери.

Када је одабрана публика испунила салу, и сва места била заузета, онда је програм концертног дела отворио председник читаонице г. Топаловић директор гимназије, једним лепим и језгровитим говором, о значају и потреби установе једне овакве читаонице. Говор је био леп, а још то, господин је речит човек, те је његов говор оставио пријатан утисак на све присутне.

Друга тачка: певање г. Д. Јовановића „Под пенџерите" од Маринковића, није испала добро. Г. Јовановић, нема мек, гибак глас, нема колоратуре, па ни потребне висине и дубине. Господин је одличан хорски певач, али за соло партију, није. Управа је требала потражити извежбанијег певача.

Трећа и најинтересантнија тачка, био је позоришни комад, позната Трифковићева шала „Љубавно писмо," извођен од самих чланова читаонице.

[illegible] је са колико је топлине и дикције; са колико воље и предности изведен овај комад од људи који су по својој професији, и животним околностима, били удаљени од позоришта и уметности. Г. Миленковић професор и као редитељ и као глумац био је одличан; не мање, добри су били и г. г. Влада Петровић и Душан Максимовић суд. писари. Г-ђица Јулка Јанковићева учитељица схватила је своју улогу врло добро, и одиграла је на опште задовољство свију. Г-ђа Лепа Др. Јовановића суд. писара, са рутином извежбане глумице, изненадила нас је својом лепом игром; а тек г-ђица Дажудићева, она је била просто златна у својој епизодној улози. Представљачи су изазивани на крају комада и награђени бурним аплаузом од стране гостију.

Други део забаве, био је играна, и она је изведена врло добро, све чиновништво са госпођама било је заступљено, изузимајући мален број, који није могао доћи због фамилијарних околности.

Лепе лесковачке даме биле су одлично заступљене на забави. Ту се могло видети: и лепих свилених балских хаљина, и белих са финим апликацијама, дивних блуза, и ваздушастих валова као од морске пене,

Г ђица Анђица Алексићева, имала је дивну хаљину од белог велура, са свиленом машном која се спуштала до земље. Очешљана по најновијој моди, њена црна коса, хармонирала је веома складно, са њеним као гар црним очима, одбијајући се од белог тена лица. Госпођица те вечери, била је веома лепа и елегантна, права краљица забаве.

Г ђица Мица Туцаковићева, са блузом од венедик-свиле, са великом, китом ружа у црној као угљен коси, била је и веома лепа

и интересантна. Г-ђици Љубици Дожудићевој, вазда веселој и расположеној, ванредно је долико вала деколте бела хаљина, превучена танким чипкастим валом.

И остале госпођице биле су лепе, и дивно су им доликовале тоалете. Од госпођа запазио сам: г-ђу д-р Т. Миленковића у лепој балској хаљини од тешке свиле, са скупоценим накитом, који је лепо доликовао њеној елегантној појави. Г-ђа Белица Видоја Мишовића адвоката, у лепој балској хаљини, са лепим пукетима ружа, на грудима и у коси, са елегантношћу својственој само њој, била је тога вечера дивна. Такође није иза њих изостајала ни г-ђа А. Стојановића адвоката, ни г-ђа Д. Јовановића суд. писара. И остале госпође биле су елегантне и лепо обучене. Простор листа не дозвољава ми да будем опширан, тј. да све лепе госпе и г-ђице читаоцима опишем, ја жалим за тим, и молим да ми нико не замери због тога.

На завршетку овога написа, да изјавим радост што је читаоница за тако кратко време постигла тако великог успеха. Најзад не могу пропустити да не одам захвалност, главном иницијатору и приређивачу забаве, неуморном подпредседнику, судији г. Др. Тимињу.

Tullius

Из Поште и Телеграфа

Један пљачкаш

У митровачкој пошти, поштар је М. Војновић. Овај човек, који је имао вазда аферa дозлограђио је у Митровици својим скандалозним поступцима до те мере, да се даље трпети не може и не сме. Ослањајући се на своје рођачке везе са г. Јашом Продановићем, Војновић краде — ударамо гласом на овај израз *краде* — како то до сад ни један човек у поштанској струци није радио. Шабачки адвокат Дража Петровић има око 40 тужби угледних домаћина које је Војновић просто опљачкао при исплаћивању упутница. У министарству грађевина постоје акта у којима је утврђено комисијски да је Војновић извршио фалсификат и њиме смакао 100 динара, што је пред комисијом сам и признао. Код Царинске Управе постоји реферат надлежних органа који су Војновића као државног чиновника ухватили у шверцовању сахарина, а да не говоримо о маси оптужаба, које су против овог човека поднгуте за отварање препоручених писама и депеша, издавања тајни приватним лицима које је сазнавао из писама и депеша, које је отварао и читао, и других незаконитости.

Износећи ова факта ми тражимо од министра грађевина да овог човека одмах уклони из државне службе, а г. Продановића, чије рођаштво овај човек овако скандалозно злоупотребљује, молимо да се овом нашем захтеву придружи јер ни он, као ни ми, нема рачуна да се овакав тип даље држи у служби. Г. Продановић који зна да „Правда" има разлога штитити овога човека, веровање да га она без проверених доказа не би овако оптуживала, и зато се баш и нада да ће и г. Продановић учинити своју дужност ус пркрођачких веза као што је врговим и „Правда" ус пр пријатељских веза.

Кроз који дан „Правда" почиње доносити:

ПОЦЕРСКИ И ПОДГОРСКИ ТАЈАНСТВЕНИ ЗЛОЧИ

Тајанствена убиства. — Непознате убице. — Немоћ власти. — Убиства у Пецкој, Метлићу, Гуњацима, Тудину, Јаребицама, Дрлогевици, Рајку, Накучанима и Грушићу. — Један исти манир убистава. — Ко има ово једно женско. — Божићне печенице издајници. — Ирага. — Два сељачка типа. Вероватан тријумф прав

Мајстори што праве бнке

истинити догађај из чарши

(наставак)

Вража се беше окаменио па просто блејаше у Саву. Нека га дрхтавица беше обузела као кад човека грозница трese. Није имао кад ни да посумња у цео говор Савин. У њему гораше само једна жеља, жеља, да види ту машину и увери се својим рођеним очима о њеној савршености.

Сава је био начисто, да му је упалило, с тога са расположењем настави:

— Ја не тражим да ми верујеш на голу реч. Мораш се уверити и сам. Ја ћу довече донети машину и пред тобом израдити на њој десетину банака. Кад се будеш уверио својим очима онда ћемо се лако погодити.

— До вече... као у бунилу промуца Вража.

— До вече — потврди Сава.

Увече тачно у 9 часова дошао је Сава у хотел. Да је ко обратио на њега пажњу могао би приметити како му је десна страна капута била нагурена.

Вража је био постао узнемирен што га нема, с тога скочи са столице чим га спази.

Друштво, које је седело за столом, само се згледну. Сви су се на мах сетили у чему је ствар. Једва се уздржаше да се не насмеју.

Сава нагвири у трпезарију где је друштво седело кресну оком на Вражу па на другове и изгуби се у авлији.

Вража готово потрча за њим.

Један из друштва доба ци му:

— Ехеј, Вражо, куда ћемо тако журо. А?

Вража само климну главом као да ће одмах доћи и одјури у авлију.

— Где си до сада? — запита га задихан.

— Морао сам сачекати док моји полежу — одговори Сава. — Него где ћемо.

— Број 8 — лаконски рече Вража и пође уз степенице.

Сава се упути за њим.

После неколико тренутака нађоше се њих двојица у једној повећој, елегантно намештеној соби. Седели су за једним великим столом један према другом а на сред стола лежала је једна справа величине оних кутија у којима се пакује пет килограма шећера.

То беше машина, која је већ направила Саву богатим човеком а на коју Вража полагаше толике наде.

Машина је била облика каде. На њиној страни била су намештена два ваљка један више другог, која су се покретала једном шипком. У половини каде била је намештена једна даска.

— Видиш ли сад у чему је ствар — поче објашњавати Сава. — Кад метнеш на први ваљак ову чисту белу хартију и окренеш га помоћу ове шипке, онда она прође испод овог ваљка и уметне се изме. ђу другог ваљка. Окренеш ли још једанпут ова излети из другог ваљка, али не као чи ста хартија већ као најбоље израђена банкнота. Само што је беле хартије не изађе од банка већ од сваке другог ваљка ти је увек потребна имаш дупло онолико њих хартија колико мислиш направиш банака.

И Сава му показа један штос од двадесет хартија величине банкнота. Он је раније удесио да прве две хартије буду чисте беле а трећа, пета, седма и т. д. биле су нове праве банкноте. Он скиде са штоса прву хартију и показа је Вражи. Друга, која је на врх штоса остала била је такође бела.

Floridor

(наставиће се)

ЗИМСКОЈ РУЖИ

О зар и ти!

Док у мору разврата и страсти,
Цео свијет унакажен тоне.
Док ти вели карактере чврсте,
Постепено ко стијену роне.

Ти по њима ко чаробна слика,
Блудиш сама без циља и пута.
Без бојазни ах наивна момо,
Да и тебе море не прогута.

Жуваш чудно, ко безбрижна нимфа
С' чистом душом, ко анђео мира.
Без болова у радости вјечној,
И ко лахор мирисног зефира.

Ти се смијеш, ах а моја лира,
Тужно јеца, са њом ето и ја.
И срце ми очајом притеже,
Црна слутња као хладна змија.

Јер у тами кроз копрену црну,
Ја назирем будућност ти јасно.
И у мору гледам са ужасом,
Ко сирену — тебе чедо красно.

Рајко — „Галич"

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

ЗА ВРЕМЕ ЛУДВИКА XIV

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

О овим се стварима говорило одмах у почетку истраге. Босова, прва осуђеница, прво је о томе саопштила за време мучења. Али пошто краљ још није био дозволио да се из обзира на високе личности поклони пажња искази ма оваке врсте, а осим тога није било ничег због чега би било потребно трагање, у протокол није ништа уношено о ономе што је Босова рекла о госпођи Монтеспановој".

Те године, дакле 1676., госпођа Монтеспанова је не само прву литургију узела у помоћ, но је, помоћу врачарица, слала Босијерову и Филастрову у Нормандију неком Лују Галету, који је имао „лепих тајана" за отрове и љубавне прашкове.

Гале је дао прашак. Чим су оптужени усијане коморе изговорили његово име, већ је одмах издата наредба да се он ухапси. Он је 23. фебруара 1680. спроведен у затвор у Кајен, и ту саслушан пре још но што би могао ступити у везу с оптуженима из Бастиље и Венсена. Искази чињени с једне или друге стране тачно су се слагали. И Ла Реини завршује речима:

„Пошто су Гибур и Гале после мучења Филастрове извештени о томе, они су из властитих побуда дали опширно признање о догађајима".

* * *

Мора се додати да је госпођа Монтеспанова имала чудновато неверни дух, кад није најзад слепо поверовала у моћ демона, кога су преклињали врачари и чаробници. Госпођа од Лајдра добила је отпуст, и Луј XIV је опет лежао пред њеним ногама. — 11. јуна 1677. јавља госпођа Севиње госпођи од Гриња: „Ох, дете моје, какав тријумф у овом Версају! Каква радост у овом поновљеном поседу!

Читав сам сахат била у њеној соби. Она је, већ фризирана и накићена, лежала у постељи да се одмори до „Medianoche" (ручак у поноћи).

(Наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас јединствен програм са новим пијесама и оперетом:

Батлер момче (маскот) поред нарочито захтеване сцене:

Шта ће бити с Аустријом?

Вечерас ће Бранини посетиоци имати једно од најпријатнијих вечери.

Руцовићево позориште

Вечерас се даје у овом позоришту одличан комад: *„Она је луда"*. Улогу Харлеја игра г. Милорад Гавриловић а Викенеа г. Руцовић.

Кашаљ и сипња

најбоље се лечи српском *Селтерском водом*.

Добија се по свима: апотекама, дрогеријама и бакалским радњама у Београду и унутрашњости Србије.

Цена је 1 флаша 55 п. д. у Београду. 150 2—30

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(191)

XXXIX

Опсада

Али ипак дрека Ландријева који се бојао за своје посуђе и хтео да почупа косе које није имао и писка служавки привукоше гомилу света пред „Чаробницу."

Пардајан, као што смо рекли, дотера Аспремонта до зида.

То је било извршено тако брзо да многобројни сведоци тога призора видеше само одсеве мачева. Виде се још последњи одсев, по следњи удар и виконт од Аспремонта паде на под, а из уста му појури млаз крви. Мач му је био пробио скроз десно раме.

Пардајан, не говорећи ни речи, тури још крвав мач у корице, потрча вратима, проби се кроз гомилу и поче трчати.

У хитњи беше заборавио Пипоа ради кога је и дошао. Али можда је псето осећало неку инстиктивну наклоност према њему, јер кад се Пардајан, после две стотине корака трчања, окрете, опази га за собом.

За четврт часа стари витез дође до крчме код „Чекића"

— Като! Като! викну он улазећи у кућу.

Ката је била газдарица у крчми.

На вику Пардајанову она стрча низ степенице довикујући:

— Добро! добро! Ево ме! Хоћете ли вина? Ракије? Шта хоћете?... Ах! то сте ви!

— Шта је с мојим сином?... С оним младићем што сам ти га поверио?

— Па?... упита Ката.

— Па шта је с њим?... Где је?

— Спавао је као праведник, за тим је изишао и још се није вратио...

Стари витез горео је од нестрпљења. Али је било очевидно да му Ката не може дати више никаквог обавештења. Он одлучи да чека и седе на столицу гунђајући:

— Дај ми што треба да привијем ову рану.

После неколико минута Ката стави пред Пардајана вина, растопљеног шећера, канфора, цимета, мошуса и бадема. Затим донесе кувано вина помешаног са уљем и различитим биљем.

Пардајан опра рану, начини балсам и увеза. Рана је била сасвим лаке природе

За све то време он је грозничава погледао на врата и гунђао:

— Догодиће му се несрећа! За што се, врага, меша у ствари ко је га се не тичу! Ког је врага тражио у Лувру?.. Ах! радо бих дао своју десну руку да могу витеза да спасем те страсти да чини до бра људима!.. Ах! младости...

Тек Пардајан изговори те речи а Пипо весело залаја и јурну напоље. После једног тренутка витез упаде задихан у крчму и опазивши свог оца повикa:

— Брже! брже! Гоне ме!...

— — — — — — — — — — — —

Изишавши из Луврa на начин који смо видели витез Пардајан пође ка дворцу Монморансију и тамо набрзо приспе.

Овога пута Швајцарац се није ни мало устезао да га уведе.

Маршал дође по часа после витеза и чим га опази приђе му и стеже му пријатељски руке говорећи:

— Ох! драго моје дете, ваше присуство духа спасло ми је живот, и спасло је можда живот још многим другима...

— Монсењеру, рече младић, ја не знам о чему ви то говорите... Ја сам већ заборавио, рече он са осмехом, да у Паризу постоји нека улица Бетизи и да се у тој улици налази неки двор где се држе ноћни састанци...

— Племенити сте као што сте храбри! рече маршал. Али како сте се спасли ове напасти? Зашто вас је краљица Катарина оптужи вала?

— Њено величанство је љуто на мене што нисам хтео да убијем једнога племића који је мој пријатељ. Ви га познајете, то је гроф од Мариљака... Што се тиче војводе Анжујског њега сам заиста увредно једне вечери кад се ше тао сувише близу прозора две личности које су тада становале у улици Св. Дениса.

Маршал пребледе.

— Ви, дакле, мислите, узвикну он, да је брат краљев...

— Рекао сам вам, монсењеру, то је први траг који вам указујем да пронађете племените госпође које тражимо.

Витез кришом баци поглед на маршала да би видео како ће овај примити ту реч „тражимо."

Франсоа од Монморансија притиснувши чело руком као да размишљаше о овим речима витезовим.

— Не, рече он одмахнувши главом. То не може бити Анжујски... Мој брат је једини кадар да смисли и изврши такав нитковлук. Од њега треба тражити рачуна...

И пружајући руку витезу:

— Дакле, рече он, ви сте се изложили гневу тако силних људи да бисте узели њих у заштиту?

— Монсењеру, промуца витез, ја сам вам рекао да је моја дужност да поправим зло, које је мој отац некад учинио.

— Ви ћете сад, без сумње, отићи из Париза?

— Ја! узвикну витез зачуђено и боно.

(наставиће се)

СЕЛТЕРС српски код Младеновца најлековитија је минерална вода против кашља, сипље и против свих катарних оболења. Нарочито се препоручује после запаљења који имају шлајм. Продаје се по свима апотекама, дрогеријама и бакалским радњама у Београду и унутрашњости Србије. Главно стовариште у Београду код

Глише Т. Андрејевића и Брата

— *Телефон 282.* —

КОЖАРСКА ТРГОВИНА

Сабо и Костића

Београд

Коларчева бр. 9. — Телефон 279.

Препоручује своје велико стовариште готових **папуча** трговцима и осталом грађанству, које продаје на туце и на један пар по врло умереној цени. 142 4—10

ВИНО

Српско и **француске** под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српске 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.

Француске 1 Боца „Graves" црног дин 1.

Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.

Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.

Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.

Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан свеже урањене и заклане ЖИВИНЕ.

„Тај-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка млазог, Жилијена, Спанађа, сушених Печурака т. д. Киселих Краставаца у буради ма 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Саламе *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Комемберта, Брија и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Највеће и најразноврсније стовариште* **Бомбона** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанџи црвених, „Марона" Кестена итд.

Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тонфиша, Мариниранх Харинги, Маринат од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица, Зечева Фазана и т. д. Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 15 15—

У вези банчиног ... са у Срп... јануара ... продавање ... рчев од ... оличи ... купа ... ју.

Роба је курентна и за ... јину сезону.

Позивају се купци на ... ју.

Управа

149 2—3 **Српске Бан...**

РАДЊИ БРАЋЕ А. КОЕН ... треба је млађи за кореспонденцију српску и остале канцеларијске послове. Првенство имају они, који знају говорити немачки. Оферте упутити непосредно фирми. 148 1—2

Тражим

Дућанџиницу на најживљем месту у Београду.

Тодор В. Васиљевић
до Хотел Булевара

Српске музикалије

за гласовир и певање

1. *Српска Народна Химна* за мушки збор, мешовити збор и гласовир од Д. Јенка дан 2·—
2. *Увертира Бидо* од Д. Јенка дин. 2·50
3. *Увертира* од Д. Јенка дин. 2·50
4. *Увертира Косово* од Д. Јенка дин. 2·50
5. *Српска Дворска стража* марш дин. 2·—
6. *Осу се небо звездама* најлепша песма од Кретића дин. 2·—
7. *Са српског села* скица од Кретића дин. 2·—
8. *По пољу је киша — Слава мома — Зејнаби* три композиције Ст. Биничког комад по дин. 1·50
9. *На те мислим*, фантазија од Свободе дин. 2·—
10. *Албум 100 српских најнов. игара* дин. 5·—
11. *Албум песама* И. Бајића дин. 6·—
12. *Албум 138 српских народ. песама* дин. 5·—
13. *Ђачка композиција* Ј. Урбана дин. 3·—
14. *Алб. песама* из концерта Жарка Савића 30 разних о перних концертних мелодија дин. 6·—

Осим српских имам на стоваришту и велики избор страних музикалија.

Ко пошиље новац у напред шаљем „franko".

Издачка књижара
МИТА СТАЈИЋА
У Београду
94 7 10

ЦЕМЕНТ

ГРАЂАНСКА БАНКА

Има **искључиву продају портланд и роман ЦЕМЕНТА** из Рајске и Поповачке Фабрике Цемента и то на *вагоне и на ситно* по *фабричкој цени.*

Купци за све поруџбине нека се обраћају *искључиво* Грађанској Банци. 140 6—10

ЦЕМЕНТ

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Јеван на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК" продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

„НЬУ-ЈОРК"

ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

Председник: Darwin P. Kinpsley

— 64. Билансија Највеће Осигуравајуће Друштво на свету.

Призната актива	франака у злату	2,888.000.000
Целокупни приход у 1908 години преко . . .		530,000.000
Математична резерва		2.379,000.000
Резерва за дивиденду		416,000.000
Нова осигурања у 1908 години . . .		722,000.000
Мешовита осигурања у снази преко . . .		3.116.000.000
Сва осигурања у снази		10.331,000.000

Дивиденда која је платљива 1909. год. износи фран. у зл. 89,402.056 противу фран. у зл. 2.136 362 која је исплаћена 1908. године.

Ово је највећа дивиденда коју је друштво до сад исплатило.

Годишња дивиденда, платљива 1909. г. на полице издате у 1907. на фран. у злату 10.000.

Осигурање на случај смрти				Ограничено осигурање на 20 г.				Мешовито осигурање на 20 г.			
старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909. г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије
25	247.00	3540	14.8	25	378.00	4720	125	25	52700	6880	13 0
40	373.00	540	14.7	40	488.00	6610	135	40	57100	7930	13 9
55	650.00	10070	15.5	55	715.00	10740	15.00	55	73600	11200	15·2

64 та детаљна билансија шаље се на захтев и она садржава све трансакције у току 1908 г.

Дирекција друштва „Њу-Јорка" за Краљ. Србију.

103 8-12

БЕОГРАД, Кнежев Споменик бр

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА

најбољи алкални киселац

Награђен највећом наградом „Grand Prix" у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим извором, при чему се не губи ни најмање угљене киселине нити вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стовариште код

г.г. Глише Андрејевића и Брата

Варош-Капија — Телефон бр. 282.

Поруџбине из Србије и иностранства примa и одмах извршује

Аранђеловачка Конзорција

Краљ. Срп. Двор. лиферанти

Аранђеловац. 10 60

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиролин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиролин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2 динара.**

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Молу, за тралье код назеба или услед промаје, пречи и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 26—50

Моме добром мужу односно оцу

Андри В. Станојевићу

бив. управитељу основ. школе у Лешници

даваћу сада у суботу 7. ов. м. у 10 час. пре подне четрдесето дневни помен у цркви лешничкој, о чему овим извештавам другове, пријатеље и познанике покојникове.

Ожалошћена удова: **Даница А. Станојевића** са децом. 151 2—2

Нашој милој сестри

† СТАНКИ Л. БОГДАНОВИЋА

Даваћемо 10. о. м. у 10 часова пре подне, шестомесечни парастос у цркви Св. Николе на новом гробљу, ово јављамо сродницима и пријатељима.

Брат: *Јован Вукомановић са сестрама.*

154 1—2

Кафану звану

Јанчину

у Врањској Бањи

са собама и осталим принадлежностима од 1. Априла ове године издајем под закуп, ко жели исту узети под закуп нека се јави подписатом.

Врања. **ТАНАСИЈЕ Т. СТАЈИЋ**
3—5 тгг.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Мој покојни муж Петар Сотировић кафеџија из Београда био је осигуран код друштва „Росија" на суму од

ДИНАРА 8.000 У СРЕБРУ.

Пошто ми је друштво „Росија" горњу суму са највећом предусретљивошћу исплатило, то сматрам за своју дужност да му и овим путем заблагодарим на брзој и тачној исплати и да га као солидно Осигуравајуће Друштво свакоме најтоплије препоручим.

Београд, 4. марта 1909. год.

347 1—2

С поштовањем,
Цана П. Сотировић удова.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | СУБОТА 7 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 66. | Телефон 821.

Преварене наде

Ти си већ задремао, древни Београде!

Замореног вековним, крвавим борбама још из давнина; натопљеног крвљу непријатеља; напуштеног од својих некадашњих господара, који су те украшавали огромним бедемима и лејама шанчева засађених тешким топовима, кроз које су шетали до зуба наоружани шетачи мрка погледа, ми смо те, наш добри старче, ево већ читаво столеће предали операторима — инжињерима, да те тако стара, оронула, мрцваре, преврћу, копају и руше, не би ли те подмладили, те да те тако подмлађена, можемо увести у друштво твојих нових европских колега, који су ти се већ почели подсмевати.

Кроз уске, кривудаве улице, кроз које су некада јунаци јуришали *калимегданском пољу*, да ту, под гломазним бедемима поделе јуначки мегдан пред тешким гвозденим капијама „не би ли се града дочепали," јуре електрични трамваји и весели шетачи *калимегданском парку*, да се надишу чиста ваздуха.

А на, некада славном калимегданском пољу, по коме су се хориле ратне трубе и таламбаси помешани јуначким узвицима и самртничким јауцима, разлежу се сада нежни, хармонични звуци — валцера.

Баш тамо, где су некада, на коље набијени хероји издисали за твоју слободу упирући своје мутне али претеће погледе к небу — тамо се сада твоји блазирани синови наслађавају куплетима оперетским, заборављајући на своју дужност према теби, добри старче.

Баш на стазама, на којима су се некада твоја деца, твоји браниоци, сусретали са отимачима твојим стрељајући се закрвављеним очима, данас се сусрећу твоја млада деца нагиздана и накинђурена стрељајући се — похотљивим погледима.

А ти си, добри старче, све то гледао тужна погледа и одмахивао главом. Гледао си и тако, готово у себи јецао, и тужио за својом сјајном прошлошћу и својим некадашњим синовима, који су ти славу разнели широм целог света.

— Све је пропало!.... Никада се неће више повратити.. шумило је кроз ноћ около тебе.

— — — — — — — — —

Али шта то одједном би? Да ли је то варљиви сан или истинска јава? Видим ли ја добро или су то визије разочараног старца!?

...Да ли су то они мирни шетачи похотљивих погледа што сада бесомучно јуре широким улицама, уздигнуте главе, претећа погледа и замахнутих песница узвикујући громогласним гласом: смрт!?..

...Јесу ли то оне кокетне и нагиздане даме што су се скупиле око једне жене и слушају њен танак гласић, који сребрнастим тоном одјекиваше као школско звонце и позиваше у свету борбу!!...

.....Није ли то онај весели, несташни фељтониста, који се већ неколико година по новинама носи са таштама, — што јаше на коњу пред огромном гомилом народа, који сваку његову реч пропраћа једнодушним узвицима: освета!?

Да ли ја то сањам или сам овако стар полудео?!...

Не!.. Не сањаш, доброћудни старче... Не сањаш!... Нисам полудео! Све је то истинска јава!..

Утари сузе жалоснице са твојих избразданих образа, нека низ њих потеку из твојих узбледелих очију нове сузе — сузе радоснице!... Јер.. куцнуо је час освете!

Твојој деци било је жао гледати те тако стара, изнурена, изнемогла, како тужиш и јецаш.

Непријатељ се устремио на тебе да те тако сломљена, скрхана дотуче.

Деца твоја хоће да ти се одуже за неправду, коју ти већ толико година незаслужену чине.

Радуј се и погледај око себе.

Погледај више себе и угледаћеш нове, тек ископане ле је засађене тешким топовима, из којих ће за који час загрмети песма твоје некадање славе.

Стрпи се још само мало, јер су већ на калимегданском пољу умукли звуци валцера, да по њему одјекне ратна труба, која ће позвати у свети бој за одбрану твоју.

Тз погледај! Кроз твоје улице, по трамвајским шинама, сада марширају твоја деца о ружана, весела лица, спремна, да сваког тренутка попрскају коцкасту калдрму својом топлом крвљу за слободу твоју.

На месту где су некада твоја деца издисала на кољу захориће се песма, која ће опевати славу и величину твоју.

Дивљачка дрека непријатељева већ се близу чује.

Непријатељ је близу тебе. Свакога часа може се појавити под бедемима твојим.

А ти знај! Бранићемо те док нас једног буде.

Ако овако слаби, нејаки не будемо могли одолети сили — непријатељ ће те затећи — сама.

Споплињући се о наше лешеве он ће по теби шетати.

Умрећемо са уверењем, да смо покајали свој грех према теби!

— — — — — — — — —

А ти? Ти, јадни старче, немој тада тужити. Подигни гордо своју старачку главу! Обриши сузе са свога лица и поносно погледај у лице непријатељево.

Па када те тако стара, изнемогла, обливена крвљу буду спутавали у ропске ланце, довикни им сигурним, јуначним гласом:

– Опет сам ја њихов! Из крви деце моје, која је натопила тело моје, изнићи ће опет слобода моја. Познајем ја децу моју.

— — — — — — — — —

И опет си клонуо стари Београде! Разочарење које си после тако једног лепог момента доживео, страшан је удар за твоје старачко срце. Твоји синови, који су колико јуче са толико одушевљења јурили кроз твоје улице тражећи смрт или слободу, охладили су се и место смрти или слободе изабрали су — живот у ропству.

Све оно што те је раздрагало; сва она убојна клицања, оно ватрено одушевљење, она ратоборност која је струјала кроз твоје улице и потсећала те на твоје некадање миле ти дане, све је то била лаж и обмана, јер да је било искрено, зар би се могло, зар би се смело дешавати ово што се дешава у твоме наручју.

Ти си то схватио и разумео једна старино. Твоје ти старачко, пуно искуства срце казује да је све оно била обмана и да су твоја деца пропустила и последњи моменат погодан за разрачунавање са непријатељем, који је толико пута јуришао на тебе и разбијао главу о твоје тврде бедеме.

И зато си опет клонуо стари и мили Београде.

Разумемо те.

Floridor

ПРОЛЕЋЕ И ЧЕТЕ

Допис од нашег сталног дописника

Солун, 4. марта.

Из унутрашњости стижу доста узнемиравајући гласови. Пролеће је отпочело и са пролећем се појавио живљи покрет разних чета које су готове да своју акцију у велико отпочну. Тајна слагалишта оружја и муниције бугарског и грчког комитета препуна су, јер се целе зиме неуморно радило и довлачило и сувим и морем из Бугарске и из Грчке, тако да се данас може наоружати велики број чета, које ће једнога, изгледа, блиског, дана запалити целу јужњу источну Македонију.

Нарочито чим се чуло шта Турци спремају, чим су ноћни гости почели обилазити куће појединих четовођа и четника, одметање у планину постало је обична и веома честа појава. Неки од војвода, који су се били награбили сиротињског новца, почели су вадити пасоше за Бугарску, како би из бегли опасност да буду побијени и како би тамо мирно могли уживати плодове свог разбојничког рада из прошлих година, јер им се сад, код толиког блага што су накупили, не иде у шуму да се џабе излажу куршуму. Други опет, сиротији, за то и поштенији, напуштају домове и без пасоша одлазе у планину да потраже своја стара комитска склоништа, — нарочито од како су власти престале да издају пасоше.

Путници из унутрашњости причају да се много што шта спрема. Народу су опет наметнули данак у корист комитета и тај се данак састоји не само у новцу већ и у разним животним намирницама, рубљу, обући и одећу. Намет при купљају саме војводе са кметовима и начелницима сеоских чета.

У околини Битоља, Охрида, Ресна, Преспе, Лерина, Мурихова, Костура, Јенице, Вардара, Солуна, Кукуша и осталим крајевима, налази се бар по једна чета било бугарска, било грчка, а по негде и једна и друга. Ономад је у гребенској кази био чак и сукоб, први сукоб између једне бугарске и грчке чете, која је изгубила два човека.

У ресанском селу Боуну у битољском вилајету војска је открила једну бугарску чету од 12 душа која је успела да умакне, повукавши се у планину Петрину.

У кукушком крају ушло се у траг једној новој чети, која је пре неколико дана дошла из Бугарске.

Из Грчке су ових дана прешле две чете од по 15 душа и упутиле се у костурску околину, одакле ће каналом у лерински и мурихоски крај да појачају тамошње чете.

Дознајем да је полиција ушла у траг једној бугарској чети у самом Солуну, у горњем делу вароши, који је настањен досељеницима из околине Дебра.

Пролеће је ту.

О СИТУАЦИЈИ

Генерал Клобучар у Бечу

Главни командант хонведских трупа, генерал кавалерије Клобучар, позван је прекјуче телеграфским путем у Беч и чим је стигао одмах је примљен од цара у аудијенцију.

Клобучар је за случај ратне акције одређен за једног од главних команданата, те се због тога његовом позиву придаје велика важност.

Истога дана је престолонаследник Франц Фердинанд посетио Ерентала у министарству спољних послова и дуго са њиме конферисао.

Русија се повлачи

„Тан", а по њему и други листови, саопштава депешу из Петрограда да се је Русија решила на повлачење и да ће са осталим великим силама саветовати Србију да пристане на све захтеве Аустро-Угарске.

„Франкфуртске Новине" имају телеграм из Петрограда у коме се вели да је руска влада категорички изјавила да се неће мешати ни у какав рат и да неће узимати на себе никакве посредничке улоге.

„Фосове Новине" јављају да је руска влада на питање француске владе овој изјавила: да ће се Русија у случају аустро-српског рата држати неутрално.

Колико се овим телеграмима може веровати, види се из тога што „Франкфуртске Новине" саопштавају телеграм из Милана (у Италији) да се је престолонаследник Ђорђе бавио ових дана тамо и посетио чланове там. балканског комитета.

Талијански предлог

Талијански предлог програма за конференцију великих сила састоји се у овоме:

Србијино питање искључује се из сваке дискусије.

Питање о анексији Босне и Херцеговине као и питање о независности Бугарске има се само регистровати.

Претресне питања о 29. чл. Берлинског Уговора.

Пошто се овај члан тиче Аустро-Угарске и Црне Горе, а ни једна сила не жели изазвати на конференцију без претходно утврђеног споразума то ће се о овом члану пре конференције Аустро Угарска и Црна Гора споразумети.

Тврди се да је овај талијански предлог потекао у споразуму са Француском и да је Аустро Угарска вољна нањ пристати.

Аустро-угарска штампа

Ус пркос гласовима о предлозима појединих сила за уклањање постојеће кризе, бечко-пештански листови остају при томе да Србија мора на аустро-угарску ноту одговорити чисто и јасно да сматра питање о анексији као свршено, да не тражи ништа и да приступа разоружању. Ако Србија то не учини онда — рат.

Бечки курир

Курир који је пошао за Београд задржат је депешом у Земуну и наређено му је да да се врати натраг.

Пад Хилми Паше

По вароши се од јутрос пронела вест да је Хилми Паша пао.

СРБИЈА ПОПУШТА И ДАЉЕ

По једној парискоj депеши, француски посланик у Београду известио је своју владу, како српски влада пзјављује: ако владе руска, француска и енглеска известе Србију да је питање о анексији свршено и нема европски карактер, да Србија усваја то гледиште. Она је готова том гледишту дати и формална израза и, ако Европа саветује, резервисте распустити и разоружати, те да обезнажи оптужбе о претераном оружању.

Србија је готова одазвати се саветима Европе, с претпоставком да ће је она обезбедити од напада.

Ово је саопштење Миловановић послао и у Лондон и у Петроград. Одмах су после овога три споразумна кабинета ступила у преговоре о заједничкој формули, која ће се предложити у Београду. Ако победи гледиште француске владе, Србији ће се саветовати да се разоружа и да изјави да у питању о анексији имаду само силе да решавају.

Пошто је врло вероватно да ће ово гледиште продрети и Србија усвојити савет, у Паризу су опет постали оптимисти и надају се да ће се сукоб решити мирним путем, јер се држи да ће Аустрија учествовати у конференцији, чим од Србије добије тако еклатантно задовољење.

ВЕЛЕИЗДАЈНИЧКИ ПРОЦЕС У ЗАГРЕБУ

Зуб!

У четвртак није било суђења „велеиздајницима“ у Загребу јер?.. јер је председника Тарабокија изненадно заболео зуб, те није могао председавати. То је бар званична верзија. У истини је било то: да је Тарабоки те ноћи био препао, те се тако онеспособио, да га укућани нису смели пустити међу свет. И док Тарабоки придошлица из бела света пије и левентује, дотле Срби домородци труну у затвору! Па још кажу: да Аустрија није и сад у Средњем Веку, у коме су завојевачи туђинци угњетавали домородце!

Уништење штампе

Овај монструозан процес има да послужи пијаној Рауховој владавини, као полазна тачка за потпуно уништење свију слобода за Србе и Хрвате у Хрватској. Но пре свега ваља што пре угушити штампу, јер док она постоји, тиранија неће имати дуга века.

Зато се Раухова полиција залеће посведневно на листове. Прекључе су од један пут узабрањени „Покрет“ „Срп. Коло“ и „Слободна Ријеч“

Сем тога је Тарабоки позвао известиоце свих независних листова и пребацио им је пристрасно извештавање, па им је запретио: да ће од сад првом приликом истерати све поменуте извештаче са суђења.

Б.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Нов напад на ћирилицу

Хрватски бан Раух и његова влада неуморно настављају гонити ћирилицу. Тако је пре неки дан хрватска земаљска влада преко жупаније послала жигове (печате) свима политичким општинама само с латинским писменима, докле се до сада у чисто српским општинама употребљавао жиг с ћирилским писменима. Такав је жиг послат и у Чортановце, с напоменом да се искључиво овај „нови“ жиг има „рабити“.

Седнице

Митрополитско црквени савет карловачке митрополије сазван је у Карловце за 10, народни школски савет за 13, а саборски одбор за 16. март о. г.

Дневне вести

Министарска седница. Синоћ је у министарству спољних послова одржана министарска седница, на којој је председавао Краљ. Седница је трајала пуна два часа.

Нема Форгача. Приликом дипломатског пријема у министарству спољних послова сад у четвртак, пало је у очи одсуство грофа Форгача аустриског посланика. Он није дошао на уобичајени пријем, јер он нема више никаквих редовних послова, и сва је његова мисија у овом крупном питању о анексији. Он пак о томе говорити не може, јер још није добио инструкције, које би се односиле на то питање.

Али у колико се Форгач мање виђа у варошу у толико је он огорченији на Србе и посредним путем упућује он на Србију страшне претње, од којих се неће ни један извршити.

Потписан указ. Краљ је подписао указ којим се укидају закони: о „накнади за угинулу стоку“ и о „градобитини“. Тај указ биће данас обнародован.

Грејо конференцији. Одговарајући на једно питање, енглески министар спољних послова сер Едвард Грејрекао је: да се британска влада увек тога држала да *о спорним питањима треба постићи претходни споразум између свих Сила, пре но што се сазове конференција*. Преговори су још у току, те он није у стању казати кад ће моћи учинити даља саопштења.

Једна посета. Јуче пре подне г. Азријан Ефендија, турски посланик, посетио је г. д р Миловановића министра спољних послова, и код њега се подуже задржао.

Буџет. Јуче је Народна Скупштина примила на првом читању државни буџет прихода и расхода за ову 1909. годину. Друго читање биће 11. овог месеца.

Самоубиство правника. Ноћас око 10. сати *Атанасије Ђорђевић*, правник II. године а син Михајла М. Ђорђевића трг. овд. са станом у краља Александра улици бр. 16. а у стану свога оца — у кујни — извршио је над собом самоубиство, испаливши на себе један револверски метак у десну слепо очну кост, услед чега је одмах наступила смрт. Метак револверски задржао се у глави. Узрок самоубиству је непознат. На столу — у кујни — гди је Атанасије самоубиство извршио оставио је цедуљицу овакве садржине:

„Драги оче: Ја завезах себи чвор. Ја не смем више да живим. Опростите своме сину, који је био ваш само по крви и имену. Збогом, —

Таса.“

Збогом Боро. (то је опроштај са млађим братом).

Покојни Атанасије био је и писар код г. Добривоја Петковића адвоката. Иначе, као млад човек живео је веома бурним и веселим животом.

Ово је четврто самоубиство у Београду у овој недељи.

Нов консул. За консуларног агента и инспектора сједињених америчких држава у Београду, постављен је г. Хитан В. Харис, и о томе му је издата егзекватура од стране српске владе, за вршење његових послова.

Одговориће. Данас ће г. Ст. Д. Рибарац, министар правде, одговорити у Народној Скупштини на интерпелацију Јосифа Бојиновића, о последњем помиловању политичких криваца.

Нар. Позориште. Вечерас се у Народном Позоришту приказује први пут *Морал господе Дулске*, филистарска трагикомедија у три чина, написала Габријела Запољска превод с пољског.

Читуља. Пишу нам из Шапца, да је тамо 6. ов. м. преминула *Јелена Јовановићева*, одлична и примерна учесница IV раз. Више Женске Школе. Ово добро дете преминуло је од сиротињске болести туберкулозе. Пок. Јелени нека благи Бог даде рајско насеље, а њеној ожалошћеној породици тако потребне утехе.

Убиство у селу. Јуче после подне око 3 часа, Миливоје Милошевић тежак из Плочника у округу топличком, обранио је тешко из пушке Алексу Миленковића, тежака из Блаца, од које је ране Алекса после једног сата умро.

Кривац се налази у рукама власти.

Стрељан. Начелник среза зајечарског извршио је јуче изјутра у 6 сати смртну пресуду над Крстом П. Китићем, земљод, из Великог Извора, који је пресудама земаљских судова кажњен смрћу, за више учињених разбојништава и убистава. Пресуда је извршена у атару општине вел. изворске на месту званом „Пањак“ — на коме је месту Крста извршио последње убиство. Извршењу смртне пресуде присуствовао је народ из околних села.

Долазак воде. И *Сава* и *Дунав* нагло долазе. Исто тако и кривовирски *Тимок* шири се све јаче а *Нишава* непрестано расте. Наређено је шта треба за спасавање од водоплава.

Кажњен. Стојан Недељковић трговачки помоћник, пресудом кварта савамалског, кажњен је са пет дана затвора, због просте нанете увреде Драгомиру Стефановићу трг. помоћнику.

Грађанска Касина. Приређује у суботу 7 ов. м. Касинско вече за чланове и чланице и њихове породице. Улазна цена за самца 1,50 дин. за особе у породици 1 динар. Свираће војна музика, почетак тачно у 9 часова у вече.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

)o(Турски буџет, који је за ову финансиску годину поднет парламенту, прорачунат је: издаци 29,100 322 лире, а приходи лира 25.294.151. Према томе је дефицит 3.806.171 лира.

[][] Турски министар спољних послова стигао је 4. о. м. из Петрограда у Берлин.

| У Каселу је умрла певачица тамошње дворске опере Отилија Порет.

(=) Немачки престолонаследник са женом посетиће у јуну Лондон. Овом се путовању не придаје никакав политички значај.

§§ Телеграфски штрајк у Паризу узео је велике размере. У централном телеграфу свесвим је прекинут рад. Узети су војни телеграфисти да врше службу.

≡ Стање здравља руског министра председника Столипина иде све на боље. Обустављено је издавање билетена.

ШАБАЧКА ХРОНИКА

Нов доктор. — Добровољачка легија — Шумар тешке руке. — Интересантан случај. — Шпијуни. — Зграда за болницу. — Јавне библиотеке. — Одложен избор.

(РЕДОВАН ИЗВЕШТАЈ „ПРАВДЕ“)

Шабац, 1. марта

Госпођица д р *Наталија Р. Давидовићева* кћи председника овд. дух. суда г. Р. Давидовића проте свршила је за доктора целокупног лекарства и пола године радила је на клиничним болницама у Берлину, и сад је отпочела свој рад у овд. окр. болници. Честитајући госпођици доктору на положеним испитима, ми се радујемо што ће госпођица отпочети своју праксу у нашем граду, те ће тако Шабац имати једног спремног лекара више.

* * *

Манастир Петковица, којим управља један калуђер од старе наше гарде, симпатични и учени архимандрит г. Лукијан Дошудић, има велике комплексе шума на Церу, које чува један манастирски шумар. Шума је лепа, има доста сувади, те према томе и допова, нарочито Цигана из оближњег Липолиста. Али је манастирски шумар веома строг човек, а при том и одличан стрелац, где погледа ту погађа. Има обичај да пуца на допове и право му је задовољство, кад их погоди у лист једне или друге ноге! неће да их убије, већ само да их онеспособи за даље кеће. Лањске године рањио је таке једног сељака, а пре четири дана двојицу Цигана: Ивана и Милана Сремчевића, младиће од двадесет година. Оба су у овд. болници и кукају и проклињу час кад им је пало на памет да иду у крађу дрва.

* * *

Пре неколико дана побију се неки сељаци код механе у Мровској. Међ њима био је највећи нападач неки Велимир Ракић. Битка је напредовала и већ достигла врхунац, кад код механе дође Чедомир Петровић из Мровске. Чим дође одмах уђе међу борце да их разваја. Ова интервенција није била пријатна Ракићу, те оном, који је држао у десној руци, клепне Чедомира по глави и сву му главу расцепа. Чедомир падне онесвешћен, а борци се разбегоше са узвиком: „погибе човек“. Тешко обрањеног Чедомира однели су у болницу, где су лекари констатовали јако гнојење у мозгу од самих можданих централних делова. Д р М. Дујић извршио је одмах операцију и она му је срећно испала на руком. Овакви случајеви загнојавања веома су интересантни и ретки у пракси, те се г. Дујићу, ако му пацијент остане жив, а то се г. доктор нада, може честитати на срећно изведеној својој ретској операцији.

* * *

Нема сумње, да и у Шапцу има аустријских шпијуна, али се не зна поименце који су, пошто још нису откривени. Свет сумња на многе, те се због тога често деси́лькама, грађани и продавци, он се мало по мало предаде својим сновима!

Сањати у ходу веома је пријатна ствар. Наш витез сањао је будан, у ходу. Несрећа је само што човек кад тако сања не види ништа око себе.

Пардајан тако не спази Морвера о кога се скоро очеша.

То је било на углу једне уличице близу Луврa.

Пардајан не виде ништа и продужи свој пут који га је водио ка његовој крчми и сан који га је водио пред ноге Луизине. Али Морвер, који није имао разлога у томе тренутку да се предаје сновима, виде и познаде витеза. Он подскочи од радости и угрча у један дућан. Кад Пардајан прође изиђе из дућана и викну једног гардиста који наиђе улицом. Рече му две речи и гардист одјури. У том тренутку наиђоше Келус и Можирон, које је Морвер очекивао. Он им саопшти шта је видео и појури за витезом док они остадоше на месту.

(наставиће се)

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Александра Дима

превод с француског

(192)

XXXIX

Опсада

— За вама ће поћи потера на све стране. Ако вас ухвате више вам нема спаса!... После онога што се у Лувру догодило немате се чему надати од краља.

— Ја се уздам у самога себе! рече Пардајан. Ја нећу оставити ову варош и немам потребе да ме нико брани.

Пламен поноса и дрскости обасја за тренутак лице Пардајаново и он продужи:

— Ово што ја чиним не тражи захвалности. Некада су витезови лутали по свету тражећи силнике и угњетаче да их казне, тражећи слабе и гоњене да им помогну. Таква је бар била дужност њихова на коју су се заклињали онога дана када су им давали копље у руку. Мени се свиди да подражам тим људима. Тај ми се посао допада више но ма који други...

Ја лакле имам пред собом прави пут и знам да на њему могу наћи, ако не срчанијега, а оно јачега и да могу подлећи.. У осталом, монсењеру, ако и изгубим живот, нећу ништа много изгубити.

Маршалу сад први пут паде на ум да нека велика и тешка тајна мучи срце витезово.

Он је нежно и задивљено гледао тога младића који је са таквом простодушношћу говорио о тако племенитим стварима. Јер у понашању и говору Пардајанову није било ни најмање самохвалисања.

Пардајан је све више и више увиђао огромну даљину која га је делила од Луизе Монморансијеве.

— Монсењеру, рече он од једном, да ли вас смем запитати, какав је био исход вашега састанка са маршалом од Данвила?

— Мој брат све пориче! одговори Франсоа.

— Пориче! А ја сам све видео и све чуо!...

— После вашег одласка лако му је било одрицати.

Витез се пљесну по челу.

— Ала сам будала! ја на то нисам ни помислио!

— А да сте помислили, остали бисте!

— Остао бих, монсењеру!.. Али сад није више о томе питање. Треба наћи начина да се савлада непријатељ... Јесте ли се на што одлучили?

— Јесам, млади пријатељу. Отићи ћу у дворац Мем. Оставио сам своме брату три дана на размишљање. После тога убићу или ја њега или он мене...

Глас којим је маршал изговорио ове речи убеди витеза да он и не помишља да мења своју одлуку. И ма да није полагао много наде у одлуку маршалову он заћута.

Франсоа од Монморансија тада продужи:

— Да пређемо сад на вас. Ви сте мој гост, витеже, до онога дана кад будете могли да изиђете одавде без опасности.

— Извините ме, монсењеру... ја сам већ примио једно друго гостопримство..

— Ах! то ми се не свиди!...

— Од једне личности која ми је драга, дођши Пардајан мислећи на свога оца.

Маршал је мислио да је реч о некој љубазници код које је младић намеравао да се склони и не рече више ни речи о том. Само запита:

— Како бих могао да вас известим ако ми будете затребали? Јер ја вам не кријем да сте ми ви једини пријатељ коме могу да поверим ове ствари.

— Монсењеру, ја ћу долазити овамо сваки дан, или ћу послати некога ко ужива моје потпуно поверење. Али ако би се десило што хитно јавите ми у крчму код „Чекића.“

На то се младић растаде с маршалом, који му пријатељски стеже руке.

Кад изиђе на улицу витез пође мирним и поносним кораком као и обично. Он је знао да је најсигурнији начин да човек привуче на себе пажњу да трчи и да изгледа као да се крије.

При свем том он је пажљиво гледао на све стране. Али не видећи ничега подозривог по мирним улицама којима су пролазили племићи на коњима, даме у но-

шавају и комичне сцене, као што је ономад била једна у Каменом Шору. Свет се окупио око једног омаленог господина, који је извесно време радио у дирекцији подринских окружних железница, и хтеде га одвести у полицију. Срећа по тога господина, који се беше јако поплашио, што на лице места дођоше неколико виђенијих грађана, те га истргоше из руку светине, спремне да даје и батине аустријским шпијунима.

* * *

Наша добровољачка легија броји велики број чланова, међу којима има доста ђака из виших разреда овд. гимназије. Сви се ти добровољци вежбају два пут недељно под командом познатог пребеглог арт. капетана I кл. г. Ивана Николића. Права је милина видети ове питезове, кад уз пратњу труба и добоша промарширају кроз шабачке улице.

* * *

Изгледа, да ће се ускоро почети са зиданјем зграде за окружну болницу. Збиља и крајње је време за то, јер оно што се сада зове болницом и није болница, већ права штала, која срамоти најбогатији и најинтелигентнији округ у Србији. Непретерујем кад кажем, да су штале у овд. окр. коњарнику боље но ова окр. болница. Болница располаже веома великим и погодним земљиштем, на коме се може сградити леп и модеран дом милосрђа.

* * *

Данас је у начелству седница позватих фактора на коме ће се решавати, како да се у округу оснује бар једна, ако не више, јавних књижница. Са истинским одушевљењем поздрављам овај корак, надлежних, тврдо уверен, да ће јавне књижнице у истини користити народу.

* * *

Избор управника бање Ковиљаче одложен је, а одложен је због свих мутних прилика, у којима се налази наша Отаџбина. Чим се прилике мало побољшају избор ће се извршити. Кандидата за овај положај има 28, али ће по свој прилици бити изабран онај кандидат, чију сам кандидацију изнео у прошлој својој хроници, јер је он најспремнији човек за ово место, те према томе има за себе и највише гласова. Vitalis

Кроз који дан „Правда" почиње доносити:

ПОЦЕРСКИ и ПОДГОРСКИ ТАЈАНСТВЕНИ ЗЛОЧИНИ

Тајанствена убиства. — Непознате убице. — Немоћ власти. — Убиства у Пецкој, Метлићу, Гуњацима, Тубузну, Јаревцима, Драгојевици, Бојићу, Накучанима и Грушићу. — Један исти манир убиства. — Суд има ако једно женско. — Божићне печенице издајнице. — Истрага. — Два сељачка типа. Вероватан тријумф правде.

Мајстори што праве банке

истинити догађај из чаршије

(наставак)

Вража је са највећом пажњом слушао Савино објашњење а прождрљивим погледом гледао у онај штос чисте хартије. Он загледа са сваке стране чисту хартију, коју му Сава додаде и не гледајући како је Сава утурио део штос између горњег ваљка.

— Сад пази! — узвикну Сава и окрете штанглу двапут узастопце и из горњег ваљка извуче се бела хартија, подметну се под доњи ваљак и испод њега испаде на даску у кади. На њено место стиже са горњег ваљка у доњи ваљак трећа по реду хартија — банкнота.

Вража зграби са даске хартију. Она је била чиста бела.

Сава окрете још једном штанглу и из ваљка слете на даску нова новцата банкнота.

Вража је алапљиво зграби и поче је загледати са сваке стране.

— Банка;

— Банка!

— Ама права банка — узвикну Вража извадивши из нотеса једну праву банку и стаде је упоређивати. Сличност је била потпуна. Ама ни једне тачкице више ни мање. Вража је био усхићен.

— Деде, још једну — просто нареди Сави.

Сава окрете и на даску испаде чиста хартија. Сад беше ред на банку. Вража исколачио очи па не трепће. Дах му стао. Сава окрете и на даску слети још једна банкнота.

Вража је опет зграби.

— Банка!

— Банка!

Било је очигледно, да то није шала већ пуна пунцата збиља.

— Деде, још једну — простену Вража, који дрхташе као прут.

Сава окрете. Опет изађе чиста хартија па банкнота.

— Ја немам при себи новаца. А и што да ми је продајеш кад си се ти иначе снабдео са банкама колико год ти је требало. Ево имам при себи четрдесет банака. То ти дајем колико да се не рекне, да си ми џабе уступио машину — говорио је брзо, узрујаним гласом Вража.

— Мало је, али имаш право. Ја их имам код куће и сувише, да би ми требало сада да се с тобом џенкам. Нека ти је аирли. Само ти напомињем две ствари: никоме ништа да не говориш ни за живу главу, и буди опрезан при растурању. Немој да си грамзљив и претераш у растурању. Постепено — рече Саво примајући из Вражиних руку четрдесет банкнота.

Вража прође машини. Дршћућом руком ухвати штанглу и несигурно је окрете... један пут... два пут... и испаде прво чиста хартија па банкнота

Сава се чињаше као запљашен и рече:

— Е, сад ја одох. Ево теби хартија. Имаш ту до 5000 комада а ево ти и адреса фирме код које је можеш поручити колико год ти треба. Ја одох доле да не би оним нашим доле пало у очи овај наш изостанак. Ти се задржи још мало па после сам дођи.

Вража се рукова са својим пријатељем не проговорив ни речи. Сава изађе и надувен од смеха просто сјури низ степенице. Није имао кад ни да чује како се два пут окрете кључ од собе из које је изашао.

Друштво га дочека са грдном радозналошћу.

— Шта је?

— Шта учинисте?

— Је ли налетео?

— Где је он?

Сава се само кезио и кроз смех једва проговори:

— Ено га у бр. 8 где прави банке.

Сви прснуше у смех.

— Животиња је то. Знао сам ја да ће да налети ко мува на шећер.

— Још кад га се само дочепамо.

— Никако! Треба само ћутати. Знате шта му још следује. Не смете ни речи рећи, док не прогута пилулу са свим — чисто их је молио Сава. — Ја одох а ви му реците, ако ме устражи, а тражиће ме сигурно чим му нестане банкнота и пређе на други штос у коме је само чиста хартија — да сам отишао код „Уједињења".

Друштво настави шегу а Сава сав блажен што му је виц упалио, отиде код „Уједињења".

(наставиће се)

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

Једна изјава

У „Правди" од 4. т. м. бр. 63. у рубрици: „Из школе и цркве" изашла је нотица под потписом г. *Станоја Миљковића*, у којој се поред осталога, што се односи на г. *Лазара Николића*, учитеља из Смедерева наводи, да је г. Николић, правдајући се пред децом за то што им календар „Вардар", за кога је, као се у помепутом напису вели, скупио претплату, не може издати, јер му је календаре писам послао, и ако ми је, као се у напису вели, новац послао; имам да изјавим: *никад и никакву преписку нисам имао са г. Лазаром Николићем, учитељем, нити сам од њега добио икакав новац, било за календаре било за ма какве друге поруџбине, па према томе да он није ни могао деци — ђацима — показивати никакво моје писмо.*

Према клеветнику, поступићу по закону, поднесећи тужбу.

Молим уредништво да ову моју изјаву изволи штампати, остајући му захвалан на гостопримству.

Београд, 5. марта 1909.

С поштовањем

Божа О. Дачић
књижар

ПРВОБИТНА АТМОСФЕРА

Постоји ли разлика између првобитне атмосфере и данашње? — Утицај вулкана. — Теорија Ланбергова. — Стивенсон и Чемберлен. — Закључна реч Кларкова.

Београд 24. фебруара.

Геолог *Кларк*, у своме последњем делу, додирује се питања о постанку наше атмосфере и износи ове неколике занимљиве напомене. Њега пре свега интересује питање: колика је количина угљене киселине била у првобитном ваздуху? Обично се верује, да је првобитна атмосфера била богатија угљеном киселином, но што је сада, али се на основу испитивања ископаних животиња и растиња дошло до закључка: да та разлика није могла бити велика, јер у атмосфери, засићеној угљеном киселином, не би те животиње могле дисати.

Да би се објасниле: откуда толика количина угљене киселине у ваздуху прибегло се вулканима, те се тврдило, да су сву угљену киселину у атмосфери избацили вулкани, приликом својих ерупција Неоспорно је, да вулкани избацују и угљену киселину у огромним количинама, али та теорија, на први поглед тако проста и тако јасна, мора пасти, пошто се животи биља и животиња доводе у зависност од ерупција вулканских. Кад тих ерупција не би било, у угљена киселина не би притицала у ваздух, а она количина, која је у њему брзо би се истрошила, па би с њом морао престати и биљни и животињски свет. Да ова судбина чека земљу види се по месецу, на коме нема ни флоре ни фауне, зато што нема вулкана.

Постоји још једна хипотеза, која се осniва на замисли, да је количина ствари, које још не беху оксидисале али способне су за оксидацију, била у првобитно време толика, да је могла утрошити сав кисеоник из ваздуха. Због овога морамо пасти на мисао, да се наша планета находила негда у растопљеном стању, и да су се кисеонична једињења образовала пре свију осталих. Ово мишљење у осталом деле многи геолози. По *Ланбергу* првобитна атмосфера састојала се из водоника, азота и других гасова, а ваздушни кисеоник налазио се тада сједињен са гвожђем и угљеником. Ослобођење кисеоника почело је са првом појавом рас иња. У наше доба оно приметно слаби.

Стивенсон напротив мисли, да се све више и више повећава количина кисеоника, који се ослобођава, а да све више опада количина угљене киселине. За доказ наводи спектре сунца и осталих планета, где анализа не налази ни мало кисеоника.

Све ове теорије и хипотезе имају пуно слабих страна, јер њихови постављачи имају обичај да пре небрегавају често пута врло важне факте. Постанак атмосфере јесте врло широко и врло велико питање и решење његово зависи од решења питања о постанку целе сунчеве системе. Ако се прими теорија првобитних маглина, то се онда мора примити и мишљење, да атмосфера није ништа друго до остатак гасова, које је земља тако рећи одбацила, кад се стврднула.

Чемберлен (Американац) мисли, да је земља, као и свака друга планета, постала од слепљивања једно за друго бесконачно малих и тврдих теза, тако званих метеоритета, који су се таложили из атмосфере и притиском горњих маса изазивали трење оних, што су унутра; услед тога постало је у унутрашњости растопљено стање које је изазвало диференцирање гасова, па у том броју и кисеоника.

Ова теорија била би добра, кад би се у метеоритима, који и сад падају, могло наћи и најмање кисеоника.

Кларк напослетку вели, да све ове побројане теорије нису доказане и да се постављено питање не може решити при садашњем стању геологије. **М. У.**

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

ЗА ВРЕМЕ ЛУДВИКА XIV

израђено по тајним архивама Бастиље

II

Чаробнице

(наставак)

Јадној Жо (госпођи од Лидра) задаван је ударац за ударцем, а она се смејала што ова има слободу да се тужи на њу. Замисли сад све, за шта може бити способна не веома великодушна самосвест, па ћеш доћи близу истине. Она је данас сасвим сама с Морејом шетала у врту маршала ди Плесија". 18. јуна пише Биси Рабитеновој: „Госпођа Монтеспанова би је (госпођу од Лидра) најрадије удавила и од свег срца би јој загорчала живот". — 7. јула госпођи од Грињана: „Једна Изис (госпођа од Лидра) није била у Версају. Она је готово увек била сама. Кад извесни неко (госпођа Мов) говори о њој, она обично вели „ова дроља". — Велики „догађај све дозвољава".

„Кванто и њен пријатељ (Луј XIV) — пуштамо непрестано госпођу Севиње да говори — дуже су и интимни је заједно но што су икада до сада били. Повратила се потпуна наклоност првих година, и нестало је свих страховања. Свак сме смело тврдити, да се није видела поузданија моћ". — А не дуго за тим: „Госпођа Монтеспан поново је била покривена сва дијамантима, тешко се може издржати светлост овог сјајног божанства.

Љубав изгледа већа но икада; још се није доживело да једна страст може поново да заузме чврсто земљиште".

Али и покрај победничке радости и свих удварања љубимица као да није била без брига, она је била нестална, прождирао ју је страшан немир. 13. јануара 1678. писао је гроф од Ребенака маркизу од Фегијера: „Страст коцкања госпође Монтеспанове толико се развила, да су на дневном реду губици од 10.000 талира (милијун и по данашњег новца). О божићним празницима изгубила је 700.000 талира (10 милијуна), ставила је на три карте 150.000 пистола (седам милијуна) и добила".

Она се занела у свом сјајном али несталном тријумфу, коме ће брзо следовати дани најгорег срчаног бола.

У марту 1769. молила је госпођа Монтеспанова опата Гоблена „да се моли за краља, који стоји на ивици дубоке провалије".

(наставиће се)

КОМУНАЛНА ПОЛИТИКА

Женски општински одборници

У Копенхагу су 28 фебруара о. г. извршени избори општинских одборника, у којима су први пут учествовале и жене. Изабрано је 20 социјалдемократа, од којих 2 жене; 12 радикала, од којих 2 жене; 16 кандидата деснице, а међу њима и две жене и једна жена као независни кандидат.

РАЗЛИЧНОСТИ

Рукопис Катарине II

У царској палати у Москви нашао је царски архивар један драгоцени рукопис царице Катарине II, који обухвата 385 страна. Рукопис је писан пола француским а пола руским језиком и у њему Катарина II износи своје погледе на законодавство и правосуђе. Рукопис је предат царској Академији Наука, који ће га објавити.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас програм за отмену публику, са одличним пијесама и сензационим комадима:

1. Мадам Сан Жен и

2. Српско аустриски рат.

Посета ће вечерас бити веома обилна. —

Тражио пензију

Сава Тодоровић, редитељ Народног Позоришта поднео је акт Управи Народног Позоришта, којим је тражио пензију. Нама су непознати разлози, којима се руководио при овој својој одлуци, али, знамо, да би Позориште много изгубило одласком Тодоровићевим из позоришта.

Кашаљ и сипња

најбоље се лечи српском *Селтерском водом.*

Добија се по свима: апотекама, дрогеријама и бакалским радњама у Београду и унутрашњости Србије.

Цена је 1 флаша 55 п. д. у Београду. 150 2—30

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ ГАЛАНТЕРИСКЕ И ПОМОДНЕ РОБЕ

КОСТЕ НИКОЛИЋА и ДРУГА

ДОБИЛО ЈЕ ОГРОМАН ИЗБОР

МУШКИХ ШЕШИРА

ЦРНИХ И У РАЗНИМ БОЈАМА И КВАЛИТЕТИМА

НАРОЧИТО ПРЕПОРУЧУЈЕ ШЕШИРЕ ИЗ ФАБРИКЕ

БОРСАЛИНО

Борсалинови су шешири под горњим знаком.
А могу се добити само у нашој радњи.

Поручбине из Србије извршујемо брзо и тачно.

324 2—

СЕЛТЕРС српски код Младеновца најлековитија је минерална вода против кашља, сипље и против свих катарних оболења. Нарочито се препоручује после запаљења који имају шлајм. Продаје се по свима а потекама, дрогеријама и бакалским радњама у Београду и унутрашњости Србије. Главно стовариште у Београду код

Глише Т. Андрејевића и Брата

150 — *Телефон 282.* — 3-30

Распродаја конзерве

Сву налазећу се овде конзерву зелени и готових јела распродаваћу са 50 од сто јевтиније.

Обраћа се пажња г. г. официрима и војним обвезницима да не пропусте ову прилику за набавку добре и здраве резервне хране.

Домаћицама и хотелијерима обраћа се такође пажња на изврсну зелен (боранију, цео и цепљен парадајз).

Препродавцима знатан рабат.

Распродаја ће се вршити закључно до 14. ов. мес. у подруму ресторације железничке станице сваког дана од 8—12 пре и 2—6 по подне. 157 1—6

На јучерашњем вучењу треће класе 37 кола пао је главни згодитак на број 17.336

35.000 Динара

као и више згодитака од 3500, 1000 и т. д. а продат из главне колектуре Јакова Д. Руса мењача.

Јаков Д. Русо
158 1—1 мењач

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета
Сваки дан
свежег „Тај Бутера“ и за мешење
Милихрама и Српска Сира
такође за мешење
Препоручује радња
Душана Тодоровића
Краљ.-Српског Дворског Лиферанта
Београд — Теразије.

РАДЊИ БРАЋЕ А. КОЕН потребан је млађи за кореспонденцију српску и остале канцеларијске послове. Првенство имају они, који знају говорити немачки. Оферте упутити непосредно фирми. 148 2—2

У вези банчиног огласа у Српским Новинама од 25. јануара тек. год. Српска Банка продаваће у своме локалу 7. ов. м. почев од 9 часова пре подне, већу количину мануфактурне робе.

Роба је курентна и за наступајући сезону.

Позивају се купци на продају.

Управа
149 3—3 **Српске Банке.**

КОЖАРСКА ТРГОВИНА

Сабо и Костића

Београд
Коларчева бр. 9. — Телефон 279.

Препоручује своје велико стовариште готових **папуча** трговцима и осталом грађанству, које продаје на туце и на један пар по врло умереној цени. 142 5—10

Тражим

Дуванџинџу на најживљем месту у Београду.

Тодор В. Васиљевић
до Хотел Булевара

Кафану звану

Јанчину

у Врањској Бањи

са собама и осталим принадлежностима од 1. Априла ове године издајем под закуп, ко жели исту узети под закуп нека се јави подписатом.

Врања. **ТАНАСИЈЕ Т. СТАЈИЋ**
4—5 трг.

Дунавском Кредитном Заводу

потребан је један чиновник способан и вичан књиговодству и банкарским пословима. Првенство имају они, који су свршили Трговачку Академију и били у коме новчаном заводу. Пријаве се примају до 20 ов. м. 155 1—3

За младенце

ВЕЛИКИ И ЛЕП ИЗБОР

СТВАРИ ЗА ПОКЛОНЕ

ДОБИЛА ЈЕ И ПРОДАЈЕ ЈЕФТИНО

Гвожђарска радња

Милана Р. Премовића и Комп.

— БЕОГРАД —

156 Кнез Михајлова улица број 1. 1—3

РАСПРОДАЈЕМ

ВЕЛИКУ ПАРТИЈУ

ШТОФА за женске хаљине и блузе.
ШТОФА за мушка одела.

По знатно спуштеној цени

Михаило Р. Живковић
133 4—10 **БЕОГРАД — Кнез Михаилова улица 33**

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Мој покојни муж Петар Сотировић кафеџија из Београда био је осигуран код друштва „Росија“ на суму од

ДИНАРА 8 000 У СРЕБРУ.

Пошто ми је друштво „Росија“ горњу суму са највећом предусретљивошћу исплатило, то сматрам за своју дужност да му и свим путем заблагодарим на брзој и тачној исплати и да га као солидно Осигуравајуће Друштво свакоме најтоплије препоручим.

Београд, 4 марта 1909. год.

С поштовањем,
347 2—2 **Цана П. Сотировић** удова.

Ц Е М Е Н Т

ГРАЂАНСКА БАНКА

Има **искључиву продају портланд и роман ЦЕМЕНТА** из Рајске и Поповачке Фабрике Цемента и то на *вагоне и на ситно* по *фабричкој цени.*

Купци за све поруџбине нека се обраћају *искључиво* Грађанској Банци. 140 7—10

Ц Е М Е Н Т

Хотел „АЛБАНЕЗ“

Српска кућа без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Препоручујемо домаћи одлични бермет. Љубитељима црна вина обраћамо нарочиту пажњу као и остало домаће вино по знатно спуштеној цени.

Овогодишњи „КОМИЊАК“ продаваћемо ван радње по 30 п. дин.

I СРПСКА ФАБРИКА ЗАПУШАЧА

Арсе Ж. Илића — Београд

Кочина ул. 31. *Баба Вишњина 32*

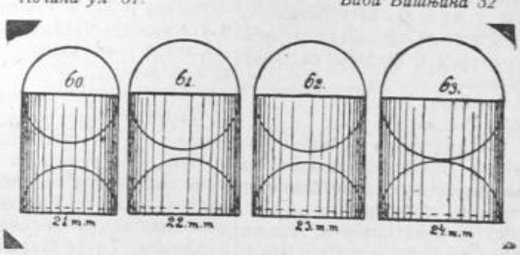

— Телефон 559. —

ИЗРАЂУЈЕ и ПРОДАЈЕ:

ЗАПУШАЧЕ, у највећем избору и најјефтинијим ценама за сваковрсне потребе, па и са утиснутом фирмом; исто тако и све остале израде од плуте (џагњеде). 145 3—10

Нашој милој сестри

† СТАНКИ Л. БОГДАНОВИЋА

Даваћемо 10. о. м. у 10 часова пре подне, шестомесечни парастос у цркви Св. Николе на новом гробљу, ово јављамо сродницима и пријатељима.

Брат: *Јован Вукомановић са сестрама.*

154 2—2

„ПРАВДА“ прима огласе по умереној цени.

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8, за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16 Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | НЕДЕЉА 8 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 67. | Телефон 821.

Од 12 ог овог месеца „Правда" почиње доносити напис:

Из Тајанствених Области живота и смрти

: : : : : : : : : **Нарочити дописи „Правди"** : : : : : : : : : **од ЧЕДЕ МИЈАТОВИЋА** : : : : : : : : : *Садржина ових интересантних написа биће ова:* I. Писма с онога света лицима овога света и најновији поздрави руске царице Катарине II. словенским народима. — II. Има ли доиста кућа у којима се духови или утвари јављају? — III Може ли се будућност прорећи и т. д. и т. д.

О овим својим написима г. Чеда Мијатовић вели ово:

„У низу чланака које мислим објавити у ступцима „Правде", ја ћу се нужним начином ограничити на причање о несумњивим појавама, могу слободно рећи на причање о несумњивим фактима из тајанствене области живота и смрти, а ни за тренутак не присвајам себи некакву способност да их научно објасним. Причаћу вам занимљивих — надам се — ствари о појавама духова, утвара, о феноменима сапритизма, о седницама (сеансама) за материјално — то јест: у видљивом и опипљивом телесном телу — јављање наших покојних, о видовитости (клервојанству), о пророчанствима будућих догађаја у животу појединих лица па и народа. Може бити да ћу к томе додати нешто причања из области Беле и Црне Магије.

Ја сам не само члан Српске Краљевске Академије, него и члан повише других учених друштава ван наше Србије. Мене сматрају за учена човека; ја сам себе сматрам само за ученика. Нема зашто да се устручавам да јавно признам да ја жудим, да кроз беспредрасудна посматрања тајанствених појава нађем истину у питањима о животу, о смрти, о животу после смрти, о човеку и о Богу.

У ова питања треба улазити са чистим срцем. Ја улазим у њих са чистим срцем али не без трепета. Ја ћу о њима причати читаоцима овога листа као да су ми они моја рођена браћа и рођене сестре или — (кад не бројим куцање мога срца, него само године по крштеници!) — као да су ми они рођени синови и миле моје кћери!"

5799

Читаоци ће се запитати: шта значи ова цифра?

Ово је број радикалскога режима за ових последњих пет година. Сам овај број је довољан да окарактерише тај режим, његову толеранцију и његово слободоумље. Али после те голе цифре, долази још и пакост, коју је изазвала једна генерозна акција.

Тај број 5799 означава: колико је на дан 16. фебруара било српских, пунолетних грађана под судом, ислеђењем и у затвору *за дела политичке природе!!*

Близу шест хиљада грађана било је сапето у овом „слободњачком" режиму у циљу једино да се одржи радикализам на власти! И међу тим хиљадама било је врсних синова ове земље, јер се зна да се за политичка дела не оптужују шуше и губавци, нити кљасти и слијепи. Ту категорију, као и све дефрауданте, је већ помиловао г. Тимотијевић као по све безопасне радикалском режиму слободе и уставности.

И кад је г. Рибарац отворио тамничка врата, пустио једне емигранте у домовину, повратио радост и спокојство у пет-шест хиљада домова, устају самосталци да му набаце: како је он помиловао своје „клијенте", и како је том приликом погазио Устав, па је чак загрозио овој држави безвлашћем!

У ствари, све те бомбасте фразе прикривају просту пакост код људи, који се љуте што су им на слободу пропуштани политички противници!

Г. Коста Тимотијевић је као тамничар саревњиво чувао те несрећне сужње, и сад му је до Бога криво: што су му те жртве измакле. Па зато је кидисао на г. Рибарца, пуштајући испред себе оног оболопорног пешака г. Марјановића.

Њихова је тактика хтела бити вешта, али је сувише провидна. Они су желели у виду питања само бацити сумњу како је г. Рибарац „погазио Устав", па би после кроз дуги низ година кључали у то, правећи се луди што је у том тренутку гажења Устава био украј г. Рибарца и г. Продановић, који је вазда важио као велики толмач Устава у самосталској странци. Што г. Продановић не спречи ту страшну ствар? Јер ваљада тек није мала ствар: погазити Устав!

Али су народњаци прозрели ту смицалицу самосталаца и одмах поднели, врх тог питања интерпелацију на коју је г. Рибарац пристао да одговара одмах и да питање изведе на чисто.

И оно је још у његовом говору изведено на чисто: амнестирани су сви политички окривљеници на броју њих 5799!! Ко год није оптужен за политичку кривицу тога судови неће пустити. Онај случај што су га самосталци имали као бајаги на уму кад су поднели интерпелацију, ако стоји онако, као што они представљају, није обухваћен указом од 16. фебруара.

Ми смо сигурни: да ће Нар. Скупштина одобрити поступак г. Рибарца, као што су му већ и његови другови одобрили. А сва јавност и сви помиловани остаће благодарни онима, који су ослободили њих:

5799 грађана.

МИЛОВАНОВИЋ
о политичкој ситуацији

„П. Лојд" јавља, *да је у министарској седници, која је 5. ов. мес. држана под председништвом Краљевим, министар спољних послова д-р Миловановић поднео опширан извештај о политичкој ситуацији а нарочито о пријатељским корацима, које су у последње доба предузели француски и енглески посланик у Београду, а којима је смер да Србија пошто пошто изгледа ће да се у својој првој одговорној ноти одазове захтевима аустро-угарске владе. Иначе се Србија излаже опасностима да на њу нападне одговорност ако насталу рашчу заплети а евентуално неће добити ни компензације на штетном полу. Посланици руски и талијански нису се придружили овом кораку. Руски посланик Сершјев изјавио је да он од своје владе није добио никакав налог за интервенцију, што се објашњује тиме, што је у својим двема последњим нотама Србија довољно јасно изразила своје миролубиве намере.*

У вези с овим саопштењем д-р Миловановић изразио је мишљење, да у руске владе треба тражити савета, како да се Србија држи према скоком кораку грофа Форлача. Ако би се савети Русије слагали с гледиштем владе француске и енглеске, Србија би се морала поштарати да сукоб с Аустро-Угарском доведе до мирног решења.

Поводом овог извештаја настала је веома жива дебата, у којој је нарочито дошло до оштрих диференција између д-р Миловановића и радикалног вође Пашића, који је, као и министар војни генерал Живковић, противан миролубивим намерама Миловановићевим. Значајно је да се министар просвете Стојановић, вођ самосталаца, сасвим изразио за Миловановићево мишљење, с којим се потпуно солидарисао.

Министарски савет није донео дефинитивну одлуку.

АВАНЗОВАЊЕ ОФИЦИРА
Писмо једног нижег официра из унутрашњости

Штовани госп. Директоре,

„Београдске Новине" од 3. ов. мес. донеле су једну нотицу о неком решењу садање владе, да се у овој години не унапређује ни један чиновник, све док се затегнути односи са Аустро-Угарском не доведу у нормалне...

Претпостављајући, да је ова вест истинита и да се то унапређење о коме је реч, односи и на наш официрски кор (пошто и он чини једну грану српског чиновништва), ја сам слободан, да Вам о том питању напишем неколико редака и да Вас умолим да их одштампате у Вашој „Правди", листу који је увек и за нашу војску *правду* тражио.

Унапређење официрског кора, о чему хоћу да пишем, нећу да упоређујем са аванзовањем наших чиновника по осталим струкама, и ако би ми баш то упоређење дало драгоцене податке, за потврду непобитне истине, *да се о аванзовању официра најмање води рачуна.* Није ми циљ потврђивање ове истине, јер је она, на жалост, већ свима — сем оних, који су у стању да је поправе — позната, те се с тога нећу, дакле, ни да лаћам тог упоређења; али хоћу да изложим, па ма и у најблеђим сликама, нелогичност, хаос као и пометњу у раду надлежних фактора при аванзовању официра, од фаталне 1903. год. па до данас.

Као што је познато, покојни краљ, *„који није ваљао"*, као и отац му, правилно је појмао значај аванзовања официрског кора и не само да је о томе водио рачуна, већ је и на тадање министре утицао, да истом питању озбиљну пажњу поклањају. Због тога, све до његове трагичне смрти, чекања није било и официри су на време добијали своје чинове. За осам година службе добијао се је чин капетана I кл., а за 11 година и чин мајора, разуме се, по испуњењу и осталих законом предвиђених услова.

Али од 1903. год. па на овамо то је питање остављено искључиво на надлежност министра војног и постало је, готово, његова лична ствар. Дакле, *од воље и погледа неједног лица, већ више људи,* који обично по месец или нешто више дана седе на фотељи министра војеног, *зависи све,* зависи дакле и судба неколико стотина официра.

Док, на пример, један министар налази, да је, за стицање симпатија радикалаца и за дуже седења на министарској столици, најбоље средство скресати на трећину или четвртину — позицију буџета потребну за аванзовање, коју би му без сваке сумње и скупштина одобрила, дотле други проналеће, да је паметније произвести неколико ђенерала на рачун нижих официра. Трећи пак мисли, да је најбоље ниже официре никако и не аванзовати, а свима српским потпуковницима дати за пуковнике и т. д.

Ето на тај начин, благодарећи претерано великој иницијативи даној нашим министрима, затим благодарећи њиховој честој промени и неозбиљности у раду на овоме питању, срушен је систем по коме се је толико година правилно радило и створена је пометња, од које могу само поједине личности имати користи, а целина (сви остали) само штете.

Данас је са свим обична ствар, да потпоручник, који је 3 или 4 године пробавио у Академији, служи 4, 4 и по па и 5 година у том првом официрском чину, ма да је законом предвиђено само 3 године, и ма да су сви његови старији другови (па чак и они који су Академију свршили за 2 године) чин поручника добијали тачно после три године службе.

Данас је такође најобичнија ствар, да официр, који је свршио ове наше војне школе, који никад није кажњаван *и који је у 9 ој години официрске службе — буде још поручник,* и ако је све услове испунио, и ако су све до скора од њега само нешто старији другови, под истим законским одредбама (а често и са мање квалификација) *тачно по навршетку 8 година официрске службе постајали — не капетани II већ I класе.*

Најзад, данас није тешко наћи мајора, који нема више од 32—34 године, и поручника од 28 година, ма да је и овај последњи као и први ваздa био исправан и ваљан официр.

То су досадање последице описаног и опасног преседана, који се огледа у самовољи наших министара и који се је код нас већ и одомаћио, — а да су те последице од штете не само по дотичне запостављене официре, већ и по целу војску у опште, најбоље се потврђује фактом, што Војна Академија, која је некада по 200 питомаца годишње примала, мора сада да расписује и накнадне конкурсе, да би напабирчила само 25 до 30 питомаца! Све што је боље, сем ако није пука сиротиња, не иде више у војску...

Да овоме треба лека, — појмљиво је, али да ли ће се томе лечењу скоро и приступити — питање је.

Садањи министар војни, г. ђенерал Живковић, који је за кратко време стекао симпатије целог српског народа, свакако ће покушати, да и у раду на овоме деликатном питању заведе ред и систему, а ми војници с правом то од њега и очекујемо. Сада, пак, — дакле у времену кад у аустро-угарској војсци добијају веће чинове не само сви коју су стекли право, већ и они који све услове нису испунили, и у времену, кад се протурају злонамерни гласови, да се наши чиновници не могу да аванзују, — *наши запостављени официри ништа више од свога министра не би тражили, до да одмах унапреди бар оне од њих, који су на аванзман стекли права пре годину дана или и више.*

Пристанак, пак, министра војног на одлагање аванзовања до свршетка спора са суседном монархијом, *и то пристанак баш у времену кад је и то аванзовање морало већ једном доћи на ред* (јер га само у војсци од 27. авг. прошле године није било), био би веома неразмишљен поступак, а о последицама његовим боље је и не говорити.

4. марта 1909.
Н. **Но В. И.**

ШТА КОШТА ЈЕДАН РАТ

„Н. Сл. Преса" донела је из војничког пера овај прорачун о вероватним трошковима једног рата:

Политичко се стање данас мало побољшало. Па ипак, кад се има на уму свеопштност једног рата, важно је добити слику о његовој финансијском замашају и његовим трошковима. О томе дају важне податке прошли ратови последњих деценија.

У опште говорећи, трошкови једног рата зависе од величине трупа које се изведу, од броја фронтова на којима се рат води и од самог трајања рата. Најважнији пример из прошлог времена је немачко-француски рат од 1870—1871. Мобилизација је извршена 4. јула 1870., а Франкфуртски мир ратификован је 28. априла 1871. Рат је дакле трајао 305 дана и за то време трупе су стајале на бојном броју. На немачкој страни трошкови су износили округло две милијарде динара или 6,70 динара дневно за сваког војника. Ту су урачуната ова давања вршена у натури немачкој војсци која нису плаћена; урачунате су накнаде које су плаћене породицама оних који нису били војни обвезници а узети су у рат, али нису урачунати тако звани „ретаблирационни издаци" т. ј. издаци око разоружања после рата плаћања инвалидских удовичких пенсија и плаћања накнада за уништена имања.

У свом скорашњем делу „Finanzielle Kriegsbereitschaft und Kriegsführung" бивши директор Дармштатске банке и изврсни привредни писац др. Јаков Рисер рачуна вишак услед тога на 1356 милијуна динара. То би на немачкој страни дало укупни издатак од 3186 милијуна динара или од чо века и дана 10,4 динара. Без поменутих трошкова ретаблирања, укупни трошак на француској страни износио је округло 1805 милијуна.

Последњи велики рат био је руско јапански рат 1904—1905. Чисти трошкови рата износили су на руској страни око 3890 милијуна на јапанској страни око 2860 милијуна динара. На руској страни био је на једну главу борца дневни трошак 6,1 динара, на јапанској 2,5 динара.

На основу ових примера и с обзиром на цене најважнијим артиклима које су отада порасле, за евентуални рат између Аустро Угарске и Србије *могу се издаци на аустријској страни узети 12 динара од човека и дана.* У то је већ урачуната помоћ невољним породицама резервиста. Ако се сад сасвим приближно узме да ће потребна снага трупа бити 400.000 људи (земаљска одбрана и морнарица), онда *дневни новчани потрошак износи 4,8 милијуна динара. Ако би тај рат трајао три месеца,* онда излази сума *од 437 милијуна.*

Али тиме није све исцрпено. Ако би се рат морао водити можда на два фронта, онда би операционе линије дивергирале. *Могу се дакле стварни трошкови рачунати на округло 500 милијуна.* А осим тога ће можда настати потреба да се после свршетка правих операција остави извесни контингент војске за потпуно умирење земље. Ако се узме да би после закључења мира остали у непријатељској земљи још за два месеца око 150.000 људи, онда би то повећало ратни трошак за 112 милијуна и *цео трошак би прешао 600 милијуна динара.* Уз то долазе пензије за инвалиде, удовице и сирочад и трошкови ретаблирања; који се морају прорачунати најмање са 150 милијуна динара. Ако се узме да је за досадашњу ратну припрамност утрошено 200 милијуна динара, онда би *трошкови* војничко-политичке акције, започете у септембру, ако би се ратовало, *изнели 950 милијуна динара или скоро једну милијарду.*

Наравно, ова цифра представља само приближну вредност, јер се данас не може предвидети колико ће рат трајати, колика ће се снага употребити и колико ће скочити цене артиклима, који су потребни за одржање потпуне бојеве готовости војске. А треба имати на уму и то, да би један део ових трошкова морала покрити сама Аустрија; као и у свима ратовима вероватно би издржање трупа у непријатељској земљи бар од чести било покривено *контрибуцијом.* Висина ових уштеда се не може оценити.

Према искуству, у сваком рату највећи трошкови су прва дана. Често је указивано на то да би само прав дан мобилизације захтевао суму од преко милијун динара. Може са мирно узети да би прва шест недеља прогутала најмање 250 милијуна динара.

(свршиће се)

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Обустављено шиљање робе

Управа аустро-угарских железница објавила је, да је услед „нагомилане робе" обустављено до даље наредбе примање грађанских пошиљака у колским товарима, које треба експедовати у затвореним колима на босанско-херцеговачке државне железнице. Премаљена роба која још није отправљена, ставља се странкама на расположење. Али се роба, која је на путу, неће заустављати. Да је узрок овој наредби „нагомилање робе" само лош изговор а да су у стварн узроци велики и чести војни транспорти, то је јасно за сваког.

Дневне вести

Мишљење у Русији. „Берлинер Тагсблат" јављају из Петрограда да је потпуно неоснована вест као да је Русија повукла свој савет Србији да одустане од захтева о територијалном проширењу. На против, Русија је Србију озбиљно саветовала да избегава сваки повод рату и да пристане на привредне преговоре с Аустро-Угарском, које ће Русија свом снагом помоћи. У руским владиним круговима мисли се поуздано *да ће се сукоб изравнати* и сматрају сву ратоборну ларму као претеривање, јер ни у Бечу ни у Београду не желе рат. У петроградском министарству спољних послова држе да ће се сукоб изравнати мирно и *озбиљно и саветују Србији попуштање,* а гледиште руске штампе означују као шовинистично.

Лекарски указ. Краљ је подписао указ, којим се постављају:

За лекара среза пољаничког др Милутин Јанковић, лекара ср. трстеничког, по потреби службе;

За лекара среза заглавског Илија Тодоровић, дипломисаног лекара Императорске војно-Медецинске Академије у Петрограду; и

За лекара среза добричког др Владислав Маринковић бив. питомац среза моравског, дипломисаног лекара бечког универзитета.

Застој. Ма колико да су се рогушиле и цилитале аустро мађарске новине после последње ноте српске владе; ма колико да су претили њихови власници у приватним разговорима; ма да је Форгач грозио: како ће Аустрија бацити у прашину Србију; ма да су непрестано причали о ултиматуму — ствар је јасна: нити ће нам Аустрија послати ултиматум, нити нас сме на чак и не жели напасти!

Ствар је у овоме: Аустрија сматра, *као и ми сви,* да се Србија одрекла свих својих претензија и захтева у оној циркуларној ноти, али сад хоће да изнуди од Европе: да и она пре састанка конференције изјави, да ће се на конференцији анексија само регистровати.

И то ће добити. На то ће т. зв. Велике Силе (велике по кукавичлуку) пристати, и онда ће се њи на конференцију — без Србије, која ће остати седећи на својему поштењу и дивећи се мудрости „Велике Владе".

Сад, дакле, нема никаква изгледа, да ће Аустрија нешто нарочито против Србије предузимати. Она држи Србију само као таоца а иде на то да натера Европу, да анексију призна још пре конференције!

Одговор Русима. На познату адресу што је Србима упутио председник руске Думе Хомјаков с друговима, јуче су народна посланици наше Скупштине из свију партија са председником г. Јовановићем на челу одговорили срдачним телеграмом.

Те узајамне љубазности неће ништа помоћи, него ће и поред тога Србија остати на милост и не милост Аустрији.

Забрана. Ако је веровати берлинском „Националцајтунгу" руско министарство војно забранило је руским официрима да ступају у српску службу, иначе ће изгубити чин и бити искључени из војске. Службени руски кругови *уверени су да ће се српско аустриски сукоб мирно изравнати.*

Руски предлог. Како „Берлинер Локал Анцајгеру" јављају из Петрограда, *Русија је Србији енергично предложила да се споразуме с Аустро-Угарском и да у једном експозеу изнесе аустро-угарској влади своје економске жеље.*

Г. Деко. Јуче пре подне г. Деко, француски посланик, посетио је г. Д р Миловановића министра спољних послова у његовом кабинету, и код њега се подуже задржао.

Комисија. Због честог побољевања нижег особља на прузи железничкој, а нарочито: чувара, десетара и скретничара, жељезничка дирекција образовала је једну комисију, којој је стављено у задатак, да прегледа све станове стражара и констатује њихово хигијенско стање, које је и узрок овоме побољевању.

Комисија је данас отпутовала.

Полициски указ. На предлог министра унутрашњих дела, подписан је указ којим се постављају:

за полициског писара I кл. управе града Београда Светислав Марковић, писар исте класе среза посаво-тамнавског;

за полициског писара II кл. среза посаво-тамнавског Лука Б. Петровић, полиц. писар II кл. начелства подринског;

за полициског писара II кл. начелства подринског Милан Поповић, писар среза деспотовичког по молби, и

за полициског писара среза деспотовачког Коста Трифуновић, практикант среза рамског.

Аустриски одговор. „Будимпештанска Коресподенција" јавља, да ће гроф Форгач одговор аустро-угарске владе на српску ноту предати српској влади у уторак или у у среду.

Кочење врата. Ова опасна епидемична болест, која је у Варварину и околини многу мајку у црно завила, и многу децу отргла из наручја родитељска, доселила се у близини Београда.

Чукарица је већ постала легло те опаке епидемије. Један ђак трећег разреда тамошње школе оболео је. Лекарски је утврђено да болује од кочења врата.

Поводом тога случаја тамошња школа распуштена је а то је још више унело страха у тамошње грађанство, јер сваки увиђа, да је онако не уређена Чукарица врло подесна као легло свију заразних болести. И како је Чукарица у непосредној близини Београда, врло је вероватно да ће та епидемична болест врло брзо посетити Београд.

Јуче су опажени симптоми исте болести на још једном женском детету, које посећује Вишу Женску Школу у Београду.

Како о Чукарици нико жив под небом у опште не води рачуна, то је врло вероватно, да ће ови случајеви, ако се на какав начин не локализују, брзо постати редовни у Београду.

Скрећемо пажњу санитету општине града Београда да учини шта треба, да се ширење те епидемије ослаби, а државној власти препоручујемо, да мимо воље општинске у Чукарици, која ни увом неће да мрдне, обрати пажњу на чистоћу и воду у том насељу те да ослаби иначе походно легло за епидемичне болести.

Одпуштен. Г. Миливоје Бела-Марковић, писар III класе управе града Београда, одпуштен је из државне службе на основу § 76. зак- о чиновницима грађ. реда.

Превоз војске. Јуче после подне на прузи Ињија—Босавски Брод, прошла су три воза војничка. У тим возовима налазио се арадски пук мађарске војске, која је послата у Босну, према црногорској граници.

Одложен претрес. Јуче је у варошком суду требао бити претрес Радивоју Ускоковићу б. железничком чиновнику за крађу 4000 динара једноме трговцу из Крагујевца, али је претрес одложен зато, што на исти није дошао приватни тужилац.

Писмо Франца Фердинанда. Париски „Фигаро" саопштава један пасус из једног писма, које је један угледни члан бечке царске породице писао некој својој рођаци у Паризу. Тај пасус гласи дословце: „И покрај свих ратних гласова, и покрај војних припрема и мобилизације, *ја не верујем у рат. Ми немамо апсолутно никаква посла у Србији,* а Срби имају још мање тражити што код нас". У Паризу се вели да је то писмо писао *надвојвода Франц Фердинанд.*

Одкуд болест. Тек сад сазнало се одкуд она опасна болест Meningitis — кочење врата — у срезу темнићском. Та болест влада већ три месеца у поланачкој кази у Старој Србији, па је пре месец дана дошао у Варварин један ћерамиџија, донео ту болест и заразио околину.

Зато би нужно било, да се у Ристовцу поред комесара полиције постави и један лекар, који ће вршити санитетски преглед путника, и онда се зараза не може пренети.

Кажњени. Марко Јовановић б. слуга, Перса Томић служавка и Сима Костић беспосличар кажњени су са по 5 дана затвора и прогонством у своја родна места по издржаној кази.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

| Немачки државни сабор отпочеће свој ускршњи одмор 19. о. м. Прва седница после Ускрса биће 7. априла.

§ Делимична министарска криза у Шведској свршена је постављењем тројице нових министара.

Λ Ново - изабрана италијанска скупштина састаће се 11 о. м.

Зς Бивши француски министар Рајмон Поенкаре и драматичар Бриje изабрани су за чланове француске академије наука.

(⌒) У Вардену (Француска) и околини полиција је претресла станове, што је у вези с откривеном великом шпијунажом. Многи су похапшени, а биће и даљих хапшења.

⌒ Енглеска се влада носи мишљу да купи бразилијанске ратне бродове, који се граде у енглеским бродарским радионицама.

НАРОДНА СКУПШТИНА

Јучерашња седница

Сви сажаљевају.

Први је устао Ж. Рафаиловић и пошто је објаснио свој ономадашњи поступак и правдао га изјавио је: да сажаљева што је био принуђен изазивањем Тришиним да на онај начин брани част дома свога.

За њим је устао Триша Кацлеровић, који је исправио нека нетачна тврђења Жикина и објаснио своје држање и на крају изјавио: да и он сажаљева што је дошло до оне сцене у скупштини.

Председник је изјавио: да је председништво повело истрагу и после саслушања обојице посланика донело одлуку: да сажаљева: што је дошло до оне ономадашње сцене и моли скупштину, да ту одлуку председништва одобри.

И скупштина је одобрила своју одлуку, сажаљевајући онај немио догађај.

Ми на галеријама изјавили смо Србији своје сажаљење на свему што смо јуче чули.

Самосталска осветa

Да би се осветили либералима а нарочито Рибарцу за малер са Таром, самосталци су покушали, да и њима приреде Тару. Предмет напада врло је несрећно изабран: указ о помиловању, избор нападача у лицу Мирјановића био је још несрећнији те у избору личности као да су били најсрећнији.

Рибарац је био одличан бранилац и успео је, да свој указ о помиловању потпуно одбрани. У скупштини се осетило још у почетку говора Рибарчевог да познавалац закона брани један законити акт. То је осетио одмах и прват самосталски Драшковић, који је на питање управљено самосталцима: да ли жели да цитира све крвнице оних које је обухватио његов указ о помиловању те да се види колико је мало био партизан у своме раду — одговорио љутито: „Није нама стало до тога" — што је цела скупштина разу-

мела као сигнал самосталцима за повлачење.

Али је духовити интерпелант Марјановић ипак устао и одузео: као мува одзујдзаре један говорљод читавог сахата, тако, да је све оно, што није било изашло из сале, задремало, сем самосталаца, који су га морали, тешка срца, али по дужности слушати. Да би пробудио посланике морао је његов колега Пенић да гурне пљувачницу, која је својом лармом тргла из сна посланике.

Једна карактеристична статистика

Рибарцу је пала у део та срећа да дође, он либерал, и пусти из тамнице пет хиљада седам стотина деведесет и девет робова, који су за кратко време радикалске владавине дошли тамо. Кад је Рибарац са афектом изговорио ову огромну цифру сви су се посланици згранули:

— Па то је као после буне — добацио је П. Маринковић.

— Читава бригада — узвикнуо је Агатоновић.

Једна важна изјава

Рибарац је свој говор завршио овим карактеристичним речима: *По одбрани свога акта ја сам у свакој другој прилици сишао са овога места. Али ја у овим судбоносним данима то нећу. Нећу, јер ако судбина буде доделила да из свега овога конфликта не добијемо ништа и не привредимо земљи ништа, да је бар припремимо за будућност и поделимо одговорност за цео рад.*

После овакве изјаве Рибарчеве ми смо начисто шта нас ових дана чека. Наша је ствар потпуно пропала. Ми се немамо чему надати. Србији, дакле, ништа не остаје но *да се припреми за будућност.*

Једна нам наша будућност код овакве владе и овакве скупштине!

Максимов пређав веш

Јуче је, изазват ономадашњим нашим одговором „Дневном Листу" у коме се онако узгред поменуо и Максим, те је Максим нашао за потребно да испира пред целом Скупштином свој прљав политички веш из округа, који има част представљати.

Сирдела је цела скупштина те су многи посланица морали изићи из сале.

Прва повреда устава

— Ово је после 29. маја највећа повреда устава — узвикнуо је Марјановић.

— Прва повреда, је л' те иронично му добаци Рибарац и погледа у Пашића.

Пашић се тресао од смеха.

Floridor

Кроз који дан „Правда" почиње доносити:

ПОЦЕРСКИ и ПОДГОРСКИ ТАЈАНСТВЕНИ ЗЛОЧИНИ

Тајанствена убиства. — Непознате убице. — Ноћи власти. — Убиства у Пецкој, Метлићу, Гуњацима, Туђину, Јаребицама, Драгојевици, Бојићу, Накучанима и Грушићу. — Један исти манир убиства. — Суд има по једно женско. — Божићне печенице издајници. — Испрага. — Два сељачка типа. Вероватан тријумф правде.

Мајстори што праве банке

истинити догађај из чаршије

(наставак)

Међутим се горе у соби бр. 8 Вража знојио. Док је трајало банака у оном штосу, који му је Сава подметнуо он је био луд од радости. Како је која банка испадала испод ваљка он би је зграбио и трпао у нотес. Али, чим метну други штос хартије он се поплаши. Друга хартија која је требала да испадне као банкнота, испаде чиста бела, онаква каква је била. То се исто понови и са четвртом и са шестом и са осмом.

Вражу је пробио зној. Није знао шта да мисли. Кроз главу му сену, да не буде он жртва какве Савине буржије. Али зар није Сава ту, пред његовим очима правио банке.

— Не... не... Мора да се нешто у машини покварило — говорио је готово гласно Вража.

Хтеде да потражи где се то могло покварити, али се побоја да је још више не поквари.

— Не смем је ни такнути. Морам звати Саву да он прегледа шта јој фали.

Он узе машину, метну је под кревет и пошто угаси светлост у соби, он изађе и закључа врата обрнувши кључ два пут.

Како је сишао у трпезарију он се упути столу где је рачунао да ће затећи Саву. Друштво се направило „Енглез". Сваки ти живо разговара о политици а на Вражу и не обраћаше пажњу.

Вража је тражио погледом Саву али га не спази. Решавао се да их запита где је Сава али се бојао, да им се то не учини сумњиво, јер чиме би могао правдати то своје интересовање за Саву у ово доба.

Један из друштва, који је био смешљив гледајући Вражу прсну у смех. Цело га друштво погледа љутито, само један прискочи не би ли заба шурио ствар и љутито се готово обрецну на онога што се насмејао:

— Смеј се ти колико хоћеш. Али не треба да заборавиш да смо се ми, брате, тукли са силним османлијама па нам нису ништа могли те ћемо зазирати од једне труле Аустрије,

Наста урнебесан смех. Сви једва дочепаше ову буржију, како би на њен рачун дали одушке смеху од кога су се били напрегли. Онај смешљивко се просто тресао од смеха.

И Вража се поче смејати, те сад наставе што се вели „једно лудачко смејање".

— Што се ти смејеш? А? — запита један Вражу.

Па сви се смејете... и.... Вража, тек сад увиде да ни он сам не зна зашто се смеје, с тога се намршти и љутито оде и обуче капут.

— Охо! Где ћемо тако доцкан, газда Вражо!

— Је сн ли се јавио госпођи. Ако ниси ти можемо јој ми рећи.

Вража није ништа чуо, или боље није хтео ништа да чује, већ излете на врата.

Друштво је било веома расположено. Буржијама не беше краја. Пило се као на ваљаку дубоко у ноћ.

Тек кад се нашао на улици Вража се сети да не зна где треба тражити Саву.

Floridor

(наставиће се)

Јагодински маскенбал

Жао ми је што, спречен својим преким пословима, не могох раније писати о нашем чувеном маскенбалу. Али, ја мислим, ни данас није тако доцкан рећи коју реч о једином маскенбалу у унутрашњости.

Потребно је напоменути, да је иницијативу за ову забаву дала елита јагодинска и да се строго пазило на то, ко ће бити позван. Не треба, дакле замишљати ову забаву као обичан маскенбал са западе, већ, напротив, као забавио веће једног већег и веселог друштва. Ово сам морао напоменути јер се нашао један „моралиста" да преко „Штампе" саопшти како је то будалаштина и легло деморала!

Забава је, преко сваког очекивања, била одлично посећена. Било је гостију из Пожаревца, Крушевца, Параћина, Ћуприје и других места. Приређена је била у корист Црвеног Крста, а на каси је било близу 400 динара.

А сада, нека ми је дозвољено, да опишем поједине лепше маске. Али, још унапред, молим госпође и госпођице да ми не замере, ако се мој суд, који ће бити непристрасан, не слаже са њиховим, јер de gustibus non est disputandum.

Не могу рећи која је маска била најлепша, јер се међу многобројним лепим и интересантним маскама, није ниједна много издвајала.

Врло лепо изгледала је г ђа Зорка г. д р Жив. Миленковића, среског лекара. У јапанском костиму, веома скупоценом, са необично добро потрвљеном јапанском фризуром, увек расположена и пријатна, г-ђа је, по моме мишљењу, била, као и обично, предмет опште пажње.

Г ђица Милева Шохајева, представљајући музичара, била је врло интересантна. На црној сукњи лепо и тачно израђене ноте са исписаним текстом: „Оj, Словени још'те живи"; са високом музичком крагном и великом машном; са уметничком фризуром и малом виолином у руками, г-ђица је изгледала, као што рекох, врло интересантна.

Г ђица Ристићева из Ћуприје представљала је, својим костимом ноћ. Њена црна хаљина са звездама ишарана, на глави дијадема у облику полумесеца, црна дуга коса и симпатична појава г-ђице Ристићеве, све је то било у складу, што је изазвало интересовање код Јагодинаца.

Г ђа Месићка је са раскошним и скупоценим црногорским оделом, које је одговарало њеној појави, пружила слику праве Црногорке.

Велико љубопитство изазвале су две болничарке у лепим белим хаљинама, са црвеним крстом на грудима и рукавима и повезане свиленим белим марамама, јер се за све време нису демасковале.

Било је још много лепих костима, али, штедећи простор листа који је увек претрпан рукописима, немогућно ми је опширније бити. Могу укратко рећи, да су врло укусно били обучени: г ђица Трајковићева, као Џокеј, г-ђа марвеног лекара, г. Јанковића, као дама треф, г ђица Николићева, чиновник поште, као Циганка, г ђица сестра г. Воје Стефановића, учитеља цртања, као лептир и г-ђа г. Лукића, професора, као кинескиња.

Од господе било је врло много костимираних. Од свију истиче се са интересантношћу свога костима, г. Чеда Ристић, апотекар из Пожаревца. Он је, као Mephistopheles, у црном костиму био интересантан и страшан.

Светозар Трајковић, као гигерл са великим носом и електричном сијалицом у њему, правио је многе шале до зоре.

Њему су многи честитали на идеји. Јединствена, уметничка маска био је г. Гајић, правник, као Сократов ученик.

Још ваља споменути г. Шеуса извозника из Плане, као гигерла, обучен у бело; г. Клефића, извозника из Јагодине, као клофна; г. М. Шохоја, као морнара са „Југославије"; г. Данила Јанковића, марвени лекар, као картарош, необично ми се допао, тим пре што је све сам радио; г. Лукић, професор, био је, као Француз, врло импозантан. Било је још интересантних маски, али морам штедити ступце госторимљиве „Правде". Идуће године биће опширнији и тачнији.

Ђ.

ЗИМСКОЈ РУЖИ

Последња нада

Ах, ја ћу ево последњом пјесмом,
Да сањам срећу да сањам рај.
И тебе мала Анђеле дивни.
И твојих драги чаробан сјај.

Доста сам ћуто, — и у свом срцу
Чувао тајну, окиво страх.
Не могу више е па чуј сада.
Љубави моје очајни глас:

Љубим те силно — Ах ријеч ова,
Ко вулкан грми из срца мог.
И гони да ти пред ноге паднем,
С' вапајом тешким очаја свог.

Ја ето клечим скопљених руку.
С' колико чежње то душа зна.
И страсно шапћем: „љубим те
љубим."
Па милост, реци: „И тебе ја."

Рајко

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранково позориште

Вечерас програм од 20 тачака, са комедијама:

1. *Неверница,*
2. *Марта,* и
3. *У харему!* — Недељом посета од 500 душа. Места још око осам часова сва заузета.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(193)

XXXIX

Опсада

Ништа од свега тога Пардајан није видео.

У тренутку кад хтеде да уђе у уличицу у којој је била крчма код „Чекања" он чу одједном за собом бат многих и ужурбаних корака. Кад се окрете он виде дванаестину гардиста са Келусом и Можиронсом. А на неколико корака пред њима Морвера.

Пардајан убрза кораке.

— Стој! стој! викну Морвер.

— У име краља! заурлаше гардисти.

На тај узвик гађани који су посматрали овај призор подигоше капе с главе. Одмах неки беспосличари, којих је увек пуно на улици, потрчаше да спрече пут.

Он не рече ништа само извуче свој дуги мач. Добровољци полицајци одскочише у страну и при љубише се уза зид.

— Стој! у име краља! викаху из свег гласа гоницн јурећи све брже и брже.

И Пардајан тада пође брже. Његова је намера била да прође поред крчме и да се у њој не заустављ, већ да се изгуби у сплету улице које су градиле неразмрсиву мрежу између цркве Св. Евстатија, која се тада градила и трга Гревског.

Али у тренутку кад потрча он спази на другом крају улице чету стражара, коју је без сумње нека милостива душа позвала у помоћ.

Витез је био пао у клопку. Лак зној пробија га по глави. Баш када је смишљао да јурне на непријатеља који је био пред њим једно пето истрча пред њега.

— Пипо! узвикну Пардајан. Знајући да је мој отац у крчми!

И онда утрча у крчму вичући:

— Гоне ме!..

Стари Пардајан скочи к вратима. Један поглед на лево и на десно показа му сву озбиљност положаја: на лево гардисти, на десно стражари, на вратима сваке куће жене и беспосличари, цела се улица узбунила.

Затворити врата и навући резу био је за Пардајана посао од једног тренутка.

У исти мах зачуше се жестоки ударци у врата.

— Отварајте! чули су се гласови.

— Да се барикадирамо! рече стари Пардајан.

— У име краља! драо се изредник гардиски.

Столови, столице згомилаше се у тренутку на врата. С поља су ударци постајали све бешњи.

— Не може нам измаћи! драо се један глас с поља у коме витез одмах познаде Морвера.

— Још тај орман! рекоше опсађеници гурајући један гломазан орман, који попуни барикаду.

— За један сат смо обезбеђени, рече стари витез.

— За један сат може се запалити Париз, одговори младић.

— Като! Като! викну Пардајан.

Дебела Ката присуствовала је без икаквог узбуђења целој тој галами. И ако је било код ње каквог узбуђења, то је било с тога што се бојала да ће тог лепог и храброг младића одвести краљевн људи.

— Ево ме, господине, рече она.

— Једну реч. Само једну. Јеси ли ти уз нас или против нас?

— Уз вас сам, господине, одговори Ката мирно.

— Ти си добра девојка, Като. Наградићу те за то.

И стара Пардајан шапну на ухо своме сину:

— Да је казала да је против нас, убио бих је на месту.

Витез климну главом.

— Шта је то било с тобом? упита стари Пардајан сина.

— Причаћу вам, господине. То је дугачка прича.

Стари витез рече:

— Като, донеси вина!... Причај ми, сине имамо времена.

И док су споља бесни ударци падали на врата, док је Пипо дивљачки лајао изнутра а споља се чуло урлање војника и узвици неких жена, које су падале у несвест, или се претварале да падају у несвест, витез мирно исприча призор који се одиграо у Лувру.

— Ово је буна против краља! драо се с поља наредник.

— Кога си врага тражио у тој пећини! рече стари Пардајан љутито. Ја сам ти препоручио...

У том тренутку врата под силним ударцима препукоше од врха до дна.

— Като! викну Пардајан.

— Ево ме, господине.

— Имаш ли уља, кћери?

— Имам дивног ораховог уља. Добила сам пре неколико дана три тулума.

— Добро! Имаш ли горе сигниште?

— Имам, господине.

— А где ти је уље?

— У подруму, господине.

— А кључеви од подрума?

— Ево их!

— Като, ти си добра девојка. Попни се горе и запали ватру на огњишту, али само добру ватру, чујеш ли на којој би се могла испећи свиња или испржити калуђер... Тако!..

Дебела Ката дочепа дрва за потпаљивање и отрча на горњи спрат.

— Сад је на нас ред! рече стари Пардајан.

(наставиће се)

ПРОЛЕТЊИ ШЕШИРИ

Најмодернији пролетњи шешири за господу, дечаке и децу, приспели су у огромном избору

МАРКУ ВУЛЕТИЋУ И ГАВРИЛОВИЋУ

У БЕОГРАДУ

Цене су врло умерене

302 3—6

ВИНО

Српско и француске под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.
Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас **сваки дан свеже урањене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера," Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печуракa т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Саламе *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајламера, Комемберта, Бриа и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Највеће и најразноврсније стоваришше* **Бомбона** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи првених, „Марона" Кестена итд.

Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тоефиша, Мариниранih Харинги, Маринатa од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица, Зечева Фазана и т. д. Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Љеферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашности шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 18 15—

СЕЛТЕРС

српски код Младеновца изљековитија је минерална вода против кашља, сипње и против свих катарних оболења. Нарочито се препоручује после запаљења који имају шлајм. Продаје се по свима апотекама, дрогеријама и бакалским радњама у Београду и унутрашности Србије. Главно стоваришше у Београду код

Глише Т. Андрејевића и Брата

150 — *Телефон 282.* — 4·30

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16. Такође јавља г г. кафеџијама и хотелијерима да има на продају готових **јеловника.**

НАЈВЕЋИ ИЗБОР ШТОФОВА

За женске костиме хаљине и блузе у најмодернијим бојама и разним квалитетима.

НАЈНОВИЈЕГ УКРАСА (ауфпуца) и цео прибор (цугер) за женске хаљине.

Препоручује се поштованој публици

Помодно Мануфактурна Трговина

Михаила Р. Живковића

133 4—10 *Београд — Кнез Михаилова улица 33.*

Дунавском Кредитном Заводу

потребан је један чиновник способан и вичан књиговодству и банкарским пословима. Првенство имају они, који су свршили Трговачку Академију и били у коме новчаном заводу. Пријаве се примају до 20. ов. м. 155 1—3

За младенце

ВЕЛИКИ И ЛЕП ИЗБОР

СТВАРИ ЗА ПОКЛОНЕ

ДОБИЛА ЈЕ И ПРОДАЈЕ ЈЕФТИНО

Гвожђарска радња

Милана Р. Премовића и Комп.

— БЕОГРАД —

156 Кнез Михајлова улица број 1. 2—3

Распродаја конзерве

Сву налазећу се овде конзерву зелени и готових јела распродаваћу са 50 од сто јевтиније.

Обраћа се пажња г. г. официрима и војним обвезницима да не пропусте сву прилику за набавку добре и здраве резервне хране.

Домаћицама и хотелијерима обраћа се такође пажња на изврсну зелен (боранију, цео и цепљен парадајз).

Препродавцима знатан рабат.

Распродаја ће се вршити закључно до 14. ов. мес. у подруму ресторације железничке станице сваког дана од 8—12 пре и 2—6 по подне. 157 1—6

Котел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.
Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.
Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Жеван на ражњу.*

За време поста увек рибе

СРПСКО ДРУШТВО ЦРВЕНОГ КРСТА

на свом лутријском зајму добило је

Дин. 2,000.000 у злату
„ 1,000.000 „ „

Депоновано је код Народне Банке као гарантни фонд за исплату згодитака и амортизације *„Лозова Црвеног Крсша".*

У случају рата и за случај мораторије, Лозови Црвеног Крста извлачиће се и исплаћиваће се и у случају ако Србија загази у рат и прогласи мораторијум, јер је за тај случај предвиђен нарочити фонд од **1.000 000 динара у злату**, поред осталих великих фондова.

Зато Родољубиа купујте наше *Лозове Црвеног Крста*, уложен новац не губите већ помажете нашу хуману ствар и можете само добити.

ЧЕТИРИ ИЗВЛАЧЕЊА ГОДИШЊЕ

Јануара, Априла, Јула и Октобра

Идуће ученье Априла, главни згодитак		150.000
други „		15.000
10 згодитака по	1000	10.000
20 „ „	200	4.000
100 „ „	50	5.000
900 „ Аморт.	22	19.800

Ко упутнијом новац пошиље дин. 22·50. Доплатом 23 динара Даје се и на 12-то месечну отплату по 2 дин. месечно и 1 динар од лоза једаред за свагда на име уписнине и поштарине с правом на игру. Новац се шаље искључиво 265 4-10

Повереницима припада за њихово заузимање 1 динар од лоза, а то је од уписнине — поштарине.

Главном заступнику
Живку Петровићу
Београд — Кнез Михајлова 33.

Добили смо

У ВАНРЕДНО ЛЕПОМ И ВРЛО ВЕЛИКОМ ИЗБОРУ

ЗА ВРБИЦУ: Обућа, Шешира, Капа, Качкета

ЗА ВРБИЦУ

ЗА ВРБИЦУ: Рукавица, Чарапа, Хаљиница, Сунцобрана

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ ГАЛАНТЕРИСКЕ И ПОМОДНЕ ТРГОВИНЕ

Косте Николића и Друга

БЕОГРАД 223 2—

Поруџбине из унутрашњости извршујемо брзо и тачно.

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује страни **сиролин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара пућа и свију оних болести, где се **сиролин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЉТИЊ СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2 динара.**

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са солу по Молу, за трајање код назеба или услед промаје, креша и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца 1·20 динара, већа 2 динара. 46 27—50

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ПОНЕДЕЉАК 9 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРИКТОР ЈОВА ЈАЈАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 68. | Телефон 821.

Од 12-ог овог месеца „Правда" почиње доносити напис:

Из Тајанствених Области живота и смрти

: : : : : : : : : Нарочити дописи „Правди" : : : : : : : : : од ЧЕДЕ МИЈАТОВИЋА : : : : : : : : : *Садржина ових интересантних*

написа биће ова: I. Писма с онога света лицима овога света и најновији поздрави руске царице Катарине II. словенским народима. — II. Има ли доиста куће у којима се духови или утвари јављају? — III Може ли се будућност прорећи и т. д. и т. д.

О овим својим написима г. Чеда Мијатовић вели ово:

„У низу чланака које мислим објавити у ступцима „Правде", ја ћу се нужним начином ограничити на причање о несумњивим појавама, могу слободно рећи на причање о несумњивим **фактима** *из тајанствене области живота и смрти, а ни за трептај не присвајам себи некакву способност да их научно објасним. Причаћу вам занимљивих — надам се — ствари о појавама духова, утвара, о феноменима спиритизма, о седницама (сеансама) за материјално — то јест: у видљивом и опипљивом телесном телу — јављање наших покојних, о видовитости (клервојантеу), о пророчанствима будућих догађаја у животу појединих лица па и народа. Може бити да ћу к томе додати нешто причања из области Беле и Црне Магије.*

Ја сам не само члан Српске Краљевске Академије, него и члан више других ученог друштва ван наше Србије. Мене сматрају за ученог човека; ја сам себе сматрам само за ученика. Нема зашто да се устручавам да јавно признам да ја жудим, да чрез беспредусудна испитивања тајанствених појава нађем истину у питањима о животу, о смрти, о животу после смрти, о човеку и о Богу.

У ова питања треба улазити са чистим срцем. Ја улазим у њих са чистим срцем али не без трепета. Ја ћу о њима причати читаоцима овога листа као да су ми они моја рођена браћа и рођене сестре или — (кад не бројим куцање моја срца, него само године по крштеници!) — као да су ми они рођени синови и миле моје кћери!"

КАПИТУЛАЦИЈА

Сад се већ само говори о нашој срамној смрти! По последњим вестима, које су из владе пробиле, јер иначе влада непрестано крије све што ради, изгледа: да је Србија дефинитивно напустила све своје претенсије и да сад силе раде само на томе: како да закључе дефинитивно писање.

„Велика Влада" састављена на темељу оне скупштинске резолуције, одмела је ову хартију на месташ где цар пешке иде, а Европи најавила: да ако Европа признаје анексију признаће је и Србија! Као да су Босна и Херцеговина састављени делови Енглеске или Француске! Као да су анексијом повређени жељени интереси других сила а не само српских!

„Велика Влада" је својом малодушношћу и необјашњивим кукавичлуком шаман учинила оно, што иначе не би постигла Аустрија без великих мука. На име, Србија је својим држањем, својим кукавичким одрицањем свега помогла Аустрији да изради признање анексије од Европе још пре конференције! Можда је то и био крајњи циљ великога дипломате Војводе Балачка!

Но има једна ствар на коју ми скрећемо пажњу јавног мњења:

Као год што је г. Миловановић крио од Срба да ће Аустрија проглашити анексију — баш као да је он аустриски а не српски министар! — тако исто и сад крије у кучине све оне радње, које иду на потпуно уништење и упропашћење Србије.

Н. Скупштина би међутим требала мало да се заинтересује за ту стварчицу и да пита: држи ли се влада оне фамозне резолуције? И из каквих је побуда, ако није само из страха, капитулирала и напустила највеће и најбитније српске интересе?!

ПРЕДЗНАЦИ БУРЕ

Јуче по подне седе два старца на једној од калимегданских клупа, сунчају се и пуше. Наједаред ће један од њих прекинути ћутање, које је било међ њима овладало, и почети овај разговор:

— Ама видиш ли ти шта се ово ради?

— Видим.

— Па ми ће пропадосмо сасвим.

— Пропадосмо.

— Хо мајку му. Толика дрека, толика јурњава и млатњава па ништа. Ем изгубисмо све, ем се осрамотисмо као нико наш.

— Е то ти је сад. Из ове коже никуд. Хоћете коалициону владу, јаку владу. Ето вам сад јаке владе — јаке за зло.

— Ама човече ко би се томе надао. Па и коњи не ће брате, кад их нападну курјаци, заједнички боље бране: сабију главе у гомилу, направе круг па онда ударе чифтетима. Па како људима да не верујеш. Рачунали смо: да једна странка несме да прими сама ту велику одговорност на себе, па ко рекосмо, нек се удруже, нек заједнички гурну напред, па ком обоји ком опанци. А они, видиш, запели па гурају натраг.

— Богме гурају.

— А онај ћути и трепће ко сврака на југовини.

— Ко?

— Море ко, знаш ко!

— Ама јес мајка му стара! На њега смо са свим заборавили.

— Вала и незаборавили га ми, кад га је и Бог заборавио.

— Готово.

— Знаш, неки пут се тако замислим, па сам себе питам: ама има ли тај божји створ ма и трун памети кад овако ради? Па мајковићу, да је незнам какав, једног дана мора да увиди да овако не може д ље да иде.

— А шта га се тиче. Он ко вели: нек траје док ја трајем, а њима после како буде.

— Море ће да се превари он. Ако се ова ствар сврши овако како изгледа да ће се свршити, он је онда обрао бостан. Неће да стигне ни за њега. Није се овај народ за џабе овако ускомешао и узбунио. Неко ће да плати цех за све ово, не брини ти.

— Хоће.

— Хоће да Богме. Зар бре брате опстанак земље у питању, а он дигао ноге уз дувар, грицка онолику плату па пустио друге да му бригу бригу, као да за њега не постоје никакве дужности у овој земљи.

— Е то ти је уставно.

— Море каква уставност. Јадна му његова кожа, и њему и томе уставу. Кад би било по уставу, ве би он знао сад где му је глава од бриге, а не да оставља ове да се гуркају око овог судбоносног питања као оних седам Швааба око оног зеца, а он да се као баба запљескује са оним Добром Ружићем и Жиком Аџфелом и да се бочи са свим кафеџи башама.

— Е тако он пегла, што каз'о мој син.

— Вала нека га, нека пегла како зна, али кад се једног дана досади овој фукари да га џабе рани, изаћи ће му све то на нос. Не зна он још чији лебац једе. Само кад се сврши ова брука, па некоме падне на памет да запита: шта ће нам тај непотребан мебл који толико гута сваке године за оправку а никакве ваиде не видимо од њега, осим што се око њега скупља сав онај гад што једе ову земљу и овај народ? Он ће да се згране: само ће онда бити доцкан.

— Тхе! Ко ти га зна шта он у себи мисли. У осталом, кад све изгуби, биће на својим парама као и овај његов Сарга. Једнога дана, кад му будемо подвикнула, он ће да кидне, узеће опет негде неку „мебловану комнату" па ће да живи по стар м. Ни сто имао ни двеста изгубио.

— Е тако је то. Да је памети до суда као од суда, куд би нам крај био. Толике године у овој земљи није било мира због њега. Толики свет уздисао за њим, мислиш Бог зна каква памет и какво срце, а он, гледај га какав је. Гле дам ове лудаке, заверенике, како натежу с њим ко пијан с гаћама, па мислим у себи: па бре лудаци једни, јел' за то убисте оног човека и навукосте на себе и све нас то лику буку и несрећу!

— Море виде и они сад шта су урадили.

— Виде, да богме да виде, само је то сад „протрч' зече", Шта би, би.

— Оно јес' сад доцкан, али шта му га знаш. И сам велиш да ће једног дана прснути тиква, а ко зна да му је неће о главу лупити баш они који су је с њим пунили. Знаш како се каже: ко с ђаволом тикве сади о главу ће му се лупати....

— Вала како је тако је, тек не ваља. Колико је сати?

— Пола пет.

— Хоћемо ли полагано.

— Хајде.

ШТА КОШТА ЈЕДАН РАТ

(свршетак)

Трошкови војне приправности састоје се с једне стране у повећаним издацима, који су изазвани повећањем трупа и осталих одељења у сарајевском корпусу и војној команди здарској, а с друге стране у издацима за накнадну набавку материјала. Стање трупа у Босни, Херцеговини и јужној Далмацији износи данас *63 батальонк, 5 ескадрона, 14 брдских батерија, 3 енжењерске чете и 4 и по батаљона градске артилерије*, дакле је према ранијем стању *повећано с 15 батаљона, 3 ескадрона и 2 батерије*. Даље, сва поменута спорадна одељења која су од септембра дислоцирана у поменуту област, повећала су своје мирнодопско стање. Према томе по рачуну излази повећање трошкова за 46 батаљона повећаног мирнодопског стања, 3 ескадрона и 2 батерије.

Издаци за поједине трупе јединице износе за један месец:

	Повац	Натуралије	Укупно
За један батаљон повећаног мирнодопског стања	7.500	82.000	90 000
За један ескадрон	2.500	40.000	42 500
За једну батерију	2.500	30 000	32 500

Према томе вишак издатака, који је условљен повећањем појединих тактичких јединица и повећањем њиховог стања износи:

За повећане батаљона	4,20 милијуна крун
„ „ ескадрона	0 12 „ „
За једну батерију	0,06 „ „

из чега излази као повећање месечних трошкова за трупе округло 6 милијуна динара, приближно рачунајући ове издатке за техничке формације и друга повећана стања код војних завода и установа.

Под новчаним повећањем урачунати су додаци за издржања официра и војника, а под трошковима за натуралије стално издржавање. Разлика у трошковима између повећаног и нормалног мирнодопског стања износи код пешадије само за батаљон и месец дана округло 15 000 динара, тако да поменуто повећање батаљона с повећаним стањем, које обухвата 31 батаљон, изазива месечни вишак издатака од 465.000 динара. Осим тога, поред већ урачунатих додатака добијају трупне јединице у пограничној зони и нарочите „кордонске додатке," чија је висина за капетана 60, за субалтерна официра 30, заставника и кадета 15, за подофицире и војнике 3, 6 динара месечно. Даље за издржаве у пограничној зони добија један војник на име побољшања од 4 до 6 пара дневно, најзад постоје нарочити додаци за „штрафуне" и то побољшање хране. У нормално доба то побољшање износило је 30.000 динара месечно.

Најзад ако се на основу мирнодопског стања и повећања броја трупа и ако се узме у обзир на појачану службу безбедности утврди вишак издатака на 500.000 динара, онда као приближни укупни вишак трошка за повећани број трупа излази *6 и по милијуна динара*. Осим наведених позиција ваља урачунати још и ове: повећани издаци за смештај, транспортни издаци, издаци који потичу из организације штрафуна, [illegible] повећањем виших команди, власти и завода и опширним личним повећањем, које је извршено код њих, најзад издаци за читав низ специјалних формација, што све износи месечни *вишак трошак од преко 3 милијуна динара*. За то се неће погрешити ако се узме да је вишак трошка изазват организаторским и личним променама *10 милијуна динара месечно*. Већ позицију чине и новчане накнаде породицама позватих резервиста и допунских резервиста

Знатни вишкови издатака потичу најзад и из повећане приправности нашег пловног материјала. Дунавска флотила, која је ту скоро појачана с два нова патролска чамца, од септембра је с целим својим материјалом у служби, била је скоро читав месец дана под паром и ван програма вршила вежбање у гађању; зимска ескадра је додатком неколиких јединица доведена у повећано стање, које је готово тако исто јако као и за време периода летњег вежбања. Дотични трошкови састоје се у повећаним личним издацима и у издацима за угаљ и други потрошни материјал. Даљи вишкови трошкова потекли су и из ратног гађања нових брзометних топова, које је извршено у јануару и фебруару, и то трошкови за активно и на ова вежбања позвате неактивне личности, за тим, издаци за утрошену муницију и за адаптирања потребна за гађања.

Много већи део вишка трошкова због ратне приправности потиче из убрзане накнадне набавке оружја и другог ратног материјала и попуњавања ратног материјала, што се наравно мора проширити не само на трупе којима је намењена акција на југу, но на сву војску и њене организаторске јединице. У том погледу ваља нарочито приметити да је војна управа приступила брзој набавци оних ратних предмета, који су се

досадашње исплате у ратама, и мали либеровати тек доцније. Ту долазе ове позиције: набавка репетирних пиштоља, поносно на оружање неколиких утврђених места, комплетоване ратне резервне готовине у пушчаној и топовској муницији за ново формирана одељења машинских пушака, снабдевање пешадије и артиљерије с телефонским и сигналним материјалом, куповина пет превозних односно преносних станица за бежичну телеграфију, полуно старог материјала пионирских трупа и њихових резервних установа, повећање пољских и тврђавских одељења и попуна материјала код њих, болнички заводи и њихово ново отварање у области намере не борбе, куповина превозних пољских кухиња и кухиниских сандука, аутомобили за превоз терета и личности, комплетоване ратне готовине у брдским теретним седлима, модернизирање и појачање садашњих фортификација, грађење нових објеката и обезбеђење комуникације (трошкови за награду радника и тако даље), грађење склоништа, друмова, проширење садашњих железничких колосеке за војне циљеве и друге поправке на железница итд. Ови материјални трошкови износиће укупно око *100 милијуна динара*, а ти већи издатака рефундираће се тек из дугогодишњег буџета. Као ненаплаћена издаца војне приправности остају према томе само у почетку поменуте позиције за повећање личног стања сувоземних трупа, дунавске флотиле и ескадре, које се укупно могу прорачунати најмање с *15 до 20 милијуна динара месечно*, а то за истеклих пет и по месеци чини већи издатака округло 100 милијуна.

Тежње и жеље српске владе

Изјава д-ра Милошевића

„Нова Сл. Преса" саопштава ову изјаву министра спољних послова д ра Миловановића.

„Могу вам рећи само толико, да до овог тренутка *силе нису предузеле никакав нов корак*. Ја мислим да би силе тројног споразума добро учиниле *да тај корак предузму благовремено пре но што би Србија об непосредно заинтересоване Аустро - Угарске добила евентуалне нове предлоге*,

„О ситуацији вам могу само поновити да сам увек био веран убеђен пријатељ и поборник мира, да сам то и данас и да непрестано чиним све могуће да се мир одржи.

„Не само да сам прожет искреном жељом да се не поремети мир између Србије и суседне монархије, но још и *желим да се добије потпуна могућност да се у будућности узајамни односи развију што пријатељскије и што срдачније*.

„Овом жељом и ја и цела краљевска влада биће руковођени и у будуће.

„Наравно не само од нас самих но у првом реду од Аустро-Угарске зависиће да ли ће се то моћи постићи и остварити.

„Како то схвата Аустро-Угарска видеће се из намере ног новог корака суседне монархије.

„Кад нам се поднесе тај нови предлог ми ћемо га проучити с највећом пажњом и највећом вољом, те да можемо *повољно одговорити*, наравно *претпостављајући, да та претпоставка ни по садржини ни по форми неће бити таква да је Србија не може примити, или да је за њу увредљива*.

„По нашем мишљењу, *овом се приликом не сме просто ограничити само на то, да се нађе излаз из данашњег тешког стања, но се у исти мах мора избећи све што би отежавало наше будуће односе, или што би сметало васпостављању узајамног поверења између двеју суседних држава*".

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Суђење „велеиздајницима"

По једној депеши из Загреба данас се има наставити прекинуто суђење Србима, оптуженим за „велеиздају."

Нова глоба

Сарајевска „Српска Ријеч" опет је оглобљена с 280 круна и позвана да за десет дана да толику суму попуни новинарску кауцију.

ВЕЛЕИЗДАЈНИЧКИ ПРОЦЕС У ЗАГРЕБУ

Опет „зуб"

Ни у петак није било суђења „велеиздајницима" у Загребу све због „зубобоље" председника Тарабокија, кога може тако болети зуб све до страшног суда, а оптужени нека труну у апсу.

Но та зубобоља није спречила Таробокија да присуствује конференцији код пијаног Бана Рауха, на којој су учествовали: Раух, Тарабоки, Гај, Акурти и Франк. Све сам абстинент! Ту се вењало: како да се окрене овај процес.

Преметачина

До сад су ударали само на Србе, а сад је Аустрија кидисала и на Хрвате. У четвртак пред вече полиција је упала у кућу Др. Хинковића браниоца и Др. Лорковића уредника „Покрета" и посланика, и извршила преметачину.

После овога ће свакако и њих похапсити.

Дневне вести

Сукоб. Страни листови јављају 7. о. м. да је под председништвом Краља Петра држана министарска седница која је трајала 3 сахата. На тој седници веле, дошло је до оштрих речи између министра спољних послова д-ра Миловановића и Пашића. Дебата се водила о држању Русије која се сад спрема да учествује у кораку великих сила и *да нагна Србију да се одрекне својих захтева о Босни*. Овако држање Русије врло је незгодно српској влади, јер се у Русију полагала сва нада а *Пашић је био онај, који је по своме повратку из Петрограда безусловну помоћ Русије означио као успех своје мисије*, тако да је Србија на основу Пашићеве изјаве водила досадашњу политику. Миловановић је пребацио Пашићу да није свој задатак испунио тако добро, као што мисли. Овом су се мишљењу придружили неколики министри.

Енглески предлог. Како „Фосове Новине" дознају с добро обавештене енглеске стране, *Енглеска ће известити силе потписнице Берлинског Уговора да у програм конференције треба унети само таква питања која су свршена или сазрела за решење. Анексију Босне и Херцеговине сматра Енглеска као свршени факат*. Проглас бугарске независности сматра енглеска влада као питање које је сазрело за решење, а тако исто и питање о измени чл. 25. Берлинског Уговора. *По енглеском мишљењу српско питање не треба уносити у програм, јер оно још није сазрело за решавање*.

Одложен одговор. У једном *полуслужбеном* чланку пише париски „Тан": Ако хоће аустро-угарску владу да известе о свом садашњем заузимању, Енглеска, Француска и Русија морају *умолити* аустро-угарску владу не за личну услугу но у интересу мира, *да одложи одговор Србији*. Те силе морају у Београду сагласно радити и *од Србије издејствовати да без одлагања преда изјаву која се од ње тражи*. Овај двогуби корак, вели „Тан", може бити плодоносан.

Конференција. Агенција Хавасова јавља из Рима, да је Енглеска примила на знање аустриско саопштење о турско-бугарској погодби с резервом да се на конференцији донесу евентуалне одлуке о питањима, о којима је сада потребан споразум. Русија је нагласила потребу састанка конференције и изјавила жељу да се с Аустро-Угарском и осталим силама споразуме о томе. Италија је мишљења да је питање о конференцији сада сазрело и израдила је напрт програма конференције.

Конференција. Министарски савет имао је јуче пре подне конференцију у министарству спољних послова саветујући се о данашњој спољној ситуацији.

Узајамне посете. Г. Уајхтед енглески посланик, посетио је јуче царско-руског посланика г. Сергијева и са њим подуже конферисао. После тога је г. Сергијев заједно са г. Уајхтедом одвезао се у енглеско посланство и тамо се задржли до подне.

Руски крунски савет. У Царском Селу држан је, како јавља „Н. Сл. Преса", под председништвом руског цара Николе крунски савет. Расположење није било баш тако мирољубиво. Али је ипак решено да се Србији учине озбиљне опомене у корист мира, јер се Русија не може тако олако уплести у евентуални српско-аустриски рат, а министар Коковцев и државни контролор Харитонов изјавили су да би за Русију била финансиска немогућност да сад ратује.

Завезао чвор. Сад се тек сазнало, зашто се убио Атанасије Ђорђевић правник II. год, и зашто је написао „Ја завезах чвор." Он је стајао у недозвољеним односима са једном девојком која је остала и у другом стању. Бојећи се последица, а сваки дан од стране девојчине подстрекавања да се венчају, није смео отворено да изађе и саопшти родитељима то или није да се одрекне, па је изабрао средину и одузео себи живот.

Шпијунска афера. У суботу у вече полиција је ухапсила по шпијунској афери ове индивидуе:

Драгутина Франкла трговачког агента, једну пропалу егзистенцију;

Александра Тодоровића чиновника Железничке Дирекције, такође једног пропалог човека, а сина пок. Стојана Тодоровића див. кафеџије; и

Шпелера шпијуна земунске полиције, који је требао да иде у Крагујевац и тамо запали војне магацине, но благодарећи енергичној полицији београдској план му је осујећен.

Читуља. Милан Сосић благајник Управе Фондова потрчао је у суботу по подне, да казни своја сиочића за непослушност, и у трчању падне незгодно у авлији и повреди мозак услед чега је после неколико сати умро. Милан је био добар човек а исправан чиновник. Бог да га прости.

Преговори. Међ силама се воде преговори да се нађе форма, која ће уништити бојазан Аустро-Угарске од састанка конференције.

Пенсионисана. Министар просвете уважио је молбу г-ђе Јулке Јовановићке, чланице Народног Позоришта и пензионисао је. Г ђа Јовановићка ће се још у току овога месеца опростити са публиком једном од својих најбољих улога

Промашен циљ. Јуче после подне одржан је социјалистички збор на „Булевару", који је имао да донесе резолуцију о сатисфакцији, која се имала дати њиховом посланику г. Триши Кацлеровићу у сукобу са г, Жив. Рафаиловићем народним послаником, — али како је Народна Скупштина дала сатисфакције обојци посланика, то није донета никаква резолуција.

На збору је говорио Туцовић, и осудио политику Миловановића, министра спољних

ФЕЉТОН

Књижевно-уметничке ситнице

Вилденбрух и Киплинг. — Јубилеј Џорџа Мередита. — Укус немачке публике. Политичке драме. — Нове опере. — О песнику Кардучију. — Америчко новинарство. — Потомак краља Собјеског. — Из јапанске литературе. — Кујунџи и његов дар.

(десетодневни извештај „правди")

Београд, 20. фебруара

*** Пре кратког времена изашла је у Лајпцигу у 31. издању књига „Песничко благо немачког народа" у којој је на видно место стављена једна песма придворног песника Вилема II познатог *Вилденбруха*. Та песма има своју историју. Чувени енглески белетрист *Киплинг*, у једној својој шовинистичној песми, назвао је све Немце „бестидним Хунима" и скотовима. Вилденбрух, као званични царев песник, нашао се повођом тога једну песму, у којој са свим могућим пркосет тавима нападнe на Киплинга. „Нека се тво је име никада не спомене у земљи немачкој!" кличе је Вилденбрух, пун оправдане срџбе и гнева. Ово проклетство Вилденбрухово није се испунило. Кад је ту скоро Киплинг добио Нобелову награду, први је био цар Вилем II, који му је то одликовање честитао. На тај начин изневерио је Вилем II свога природног песника.

*

** Пре месец дана свечано је прослављен један књижевни јубилеј у Америци: осамдесетогодишњица познатог америчког писца *Џорџа Мередита*, писца дивних романа „Егоист", „Дијана" и „Чудновати брак", као и врло многих звучних стихова. Стивенсон назива Мередита: „наш велики учитељ". И Енглези веома цене Мередита, који је дубокомислен писац, али има стил тајанствен, те стога није особито популаран. И ако је један од најсјајнијих умова нашег доба, ипак је Мередит приступачан само изабраним, високо интелигентним круговима, који у читању његових списа налазе право душевно задовољство.

*

[] Немачки критичар *Готшајл* пише у најновијој свесци „Deutche Rundschau" о укусу савремене немачке публике. Стари романисти, као што су Шпилхагем и други, нису у моди, и ако имају такође тенденцију моралности и правилна; у библиотекама их не читају, а у књижарама их ретко ко купује. Најпише се данас у Немачкој читају *Френсен, Омптеда* и *Ницше*. Веома јако читају и Шопенхауере; особито то чине жене, и ако је Шопенхауер био противник жена. Даље још јако траже квасачан рад *Отона Ајнчигера* „Пол и карактер", који се много купује, ма да је књижарска цена несразмерно велика. О овој занимљивој књизи као и њеном писцу, чија је судбина била трагична, донеће „Правда" засебан и исцрпан реферат. — Не мачка омладина просто гута *Хофманстала*. Критичара пада, да је ово рђав знак, јер је Хофманстал учитељ песимизма и пропаднике очаја. Сам себе Хофманстал назива „умним хамелеоном". Почео је писати у својој четрнаестој години и потпуне влада са пет језика.

*

§§ У Русији се, у току последњег месеца, појавиле неколике политичке драме, од којих ћемо ми проговорити о двема. „Велики муж" од *Колишка* имао је огромни успех на позорници, и ако није велике уметничке предности. То је обичан политички комедија, у коме је главна личност, судећи по свему, граф Вите. Укомедији има пуно непристојности и немогућности, као што је н. пр. она, кад једна девојчица од 13 год. части прве руске делегаткодстојнике изразима: неваљалац, несрећа, прованица итд. Истина, аутор је на једном месту рекао: „Истина се може чути само кроз дечија уста", али и ово не чини напомењуту сцену природнијом и могућнијом.

— Другу је политичку комедију написао и нама познати *кнез Сумбатов*, која од извесног времена на пливају руским Сардуом. Та се комедија зове „Вођи" и у њој је политика далеко мање, но у „Великом мужу". Критичари веле, да она спада међу најбоља дела Сумбатовљева.

*

— Композитор чувене музичке драме „Луиза" *Густав Шарпантије*, који је на себе обратио пажњу и музиком и реалним сижеом Либерта, довршује нову оперу „Орфеј", која ће се изводити на париској Великој Опери. — *Џ. Пучини* пише нову оперу, којој је дао име „Деца Запада" и у којој описује интересантне доживљаје са калифорнијских рудишта злата. — *Клод Дебиси*, који је модерниста поп plus ultra, написао је „три песме Карла Орлеанског". У том музичком делу критика хвали веома оригиналне мотиве и оркестрацију.

*

!!! О италијанском песнику *Кардучију* постоји веровање, да је пред крај свога живота интелектуално ослабио и вратио се у крило католичке цркве. Ваља приметати, да је Кардучи веома мрзео, да се публика меша у његов интимни живот, и да га зна, те је о тога, баш као и руски писац Гончаров, предузимао све мере да публика о томе животу ништа не сазна. Али ипак су многа Кардучијева писма сачувана и сада су дана штампана. У једном од последњих по хронолошком реду он изјављује велико своје жаљење, што се у врло оштром тону изражавао противу црквених обреда. „Али то не значи — вели Кардучи да се ја одричем онога, што сам написао; ја и сада не признајем католичког Христа, него се клањам пред великим мучеником човечанства."

*

g? Чертон Колинс написао је на енглеском језику „XIX Century and after" један чланак о новинарству у Сједињеним Државама у Америци. По његовом мишљењу нема ничега трулијег од новинарске литературе америчке. Две трећине лица, која се занимају том литературом, служе на срамоту и стид те земље. „Они су без и најмањег моралног осећаја и елементарне честитости." Најжалоснije је то, што публика и не тражи, да новине буду чисте и поштене. Сем тога већина америчких новинара крајње су необразовани људи. Ово истина изгледа да је чудновато у земљи, где је образовање приступачно свакоме, али је тако. Да би се од овога зла избавили Колинс предлаже, да се на универзитетима установе факултети за новинарство. Ова мера изгледа, да би и код нас била потребна.

послова и осудио владину политику.

Посланика Рафаиловића осуђивали су и том приликом изнели на тапет цео његов живот.

Збору је присуствовало око 800 социјалиста београдских.

Рода-Рода. Познати публициста немачки, који станује у Минхену, г. Рода Рода, познат Србима са својих превода Нушићевих комада на немачки — налази се од јуче у нашој средини, и дошао је у Београд као кореспондент више немачких листова. Г. Рода врло добро познаје српски језик, и сам је писао драму из српског живота. Он је јуче правио посете нашим политичким људима.

Самоубиство реалца. Јуче пре подне угасио се још један млад живот. Милан Петровић, ђак VII разреда београдске реалке, а син г. Чеде Петровића професора реалке, убио се из револвера система „Hamerles" у кући свога оца у Ломиној улици бр. 38. Самоубиство је извршио у моменту, кад му је мајка донела чист веш да обуче.

Милан је пре 2—3 недеље лежао од запаљења, и таман се предигао и почео излазити, он је уобразио, да му је у плућима остао катар који се не може излечити, па је зато и одузео себи живот.

Милан је био леп и наочит младић, добар ђак и веома одушевљен патриота, па се чак уписао у добровољце и ишао сваке недеље редовно на вежбања.

За собом није оставио никаква писмена саопштења, из којих би се могло сазнати прави узрок самоубиства.

Нова зграда. Грађанска Банка из Београда, подиже нову зграду одмах до фабрике шећера на Чукарици, за израду водоводних цеви и свих керамичких израђевина. Зграда ће бити готова за 2 до 3 месеца, и фабрика ће онда одпочети свој рад.

Веридба. Г. Божа Д. Ђорђевић проф. пожаревачке гимназије, син нашег пријатеља г. Димитрија Ђорђевића помоћника начелства у пензији верио се са г-ђицом Љубицом ћерком г. Стеве Кара Лазића, рачуноиспитача Главне Контроле.

Немају семена. Моравски расадник који има одмах испод железничке ћупријске станице двоспратну зграду и 80 ектара најбоље земље, а поред тога и сталну помоћ од округа моравског у 20.000 динара годишње, *нема* семена за баштенско повртње већ купује на пијацама.

Ако сви расадници у земљи овако „рационално" обрађују земљиште, онда су они подпуно непотребни, и као такве штетне установе ваља их укинути, и не трошити новац узбе.

Долазак река. Северна и јужна *Морава* нагло су дошле ноћас и излиле се из својих корита. Исто тако није сишао у корито ни *Тимок*, *Пек* и *Ибар*. *Сава* је јуче дошла са 5 а *Дунав* са 17 сантиметра.

Напад у Чачку. Пре два дана десио се на сред пијаце чачанске овај случај: Милисав Радовановић, трговац и Рајко Поледица пекар, посвађају се и Милисав једним великим ножем покуша да убије Рајка, али га том приликом само тешко повреди. Рајко је одмах пренет у болницу на лечење, а Милисав узет на кривични испит.

Узрок је давнашња међусобна лична мржња.

Напрасно умро. Прекјучер је умро напрасно Стојан Ђорђевић жандармериски наредник, на путу између Карабурме и Вишњичког ђерма, где је пошао био да прими месо за жандармериски одред. Стојан је јуче и сахрањен са припадајућим му војничким почастима. За собом је оставио жену и троје деце, а како веле, био је добар војник а тако и старешина.

Рањен војник. Јуче после подне око 5 сати рањен је из пушке у ногу Лазар Јевтић, редов 6. батерије дунавског артиљериског пука, који је на служби у ветеринарској болници. Куршум је долетео са стрелишта где се врше недељна гађања.

Становници ове околине веле, да се недељом и празником налазе на ратном пољу, а не код својих кућа, јер куршуми са стрелишта зује онуда као пчеле. Управа стрелишта има дужност да напажљивије у будуће врши гађања, како се неби десио још какав несрећан случај.

Одобрен парастос. На молбу другова поч. Тодора Премовића, бив. типографа Државне Штампарије, Господин Митрополит Димитрије одобрио је, да му се данас 9. о. м. може одржати помен на гробу његову.

Помен је био у 9 часова.

Кажњени. Милош Илић и жена му Драгиња, кажњени су са по три дана затвора због прављења нереда.

ВЕСТИ ИЗ БЕДОГА СВЕТА

Румунски министар финансија поднео је скупштини буџет за 1909—1910. Прорачун балансира у приходима и издацима сумом од 435 милијуна динара,

дакле је према последњем буџету већи за динара 23.961.000.

() Из Лондона јављају да је откривена завера против авганистанског емира и његова престолонаследника. Вели се, да је завера потекла од удовица бив. емира. За сваки случај предузете су потребне војничке мере.

§ Одлуке лондонске конференције о међународном поморском праву саопштиће се немачком државном сабору у белој књизи.

V Финансиски одбор немачког државног сабора одбио је предлог о порезивању огласа и плаката.

Од прекјутра „Правда" почиње доносити:

ПОЦЕРСКИ И ПОДГОРСКИ ТАЈАНСТВЕНИ ЗЛОЧИНИ

Тајанствена убиства. — Непознате убице. — Немоћ власти. — Убиства у Пецкој, Метлићу, Гуњацима, Туњину, Јаребицама, Драгојевици, Бојићу, Накучанима и Грушићу. — Један исти маџор убиствa. — Суд има до једно женско. — Божићне печенице издајници. — Истрага. — Два сељачка типа. Вероватан тријумф правде.

Мајстори што праве банке

истинити догађај из чаршије

(наставак)

— Можда је отишао право кући и тада би га тек сутра могао наћи. Али ако он ујутру отпутује? Шта ћу тада радити? Коме се смем поверити? А после, нико и не познаје конструкцију машине да би је могао поправити — размишљао је Вража нервиран овим мислима.

— Морам га потражити! Можда је код „Краља" или „Круне" а одлази и код „Уједињења" и „Краљице" — гласно изговори Вража и чисто се трже од свога гласа. Окрете се на све стране, погледа да нема кога, који би га могао чути и упути се крупним корацима ка „Уједињењу".

Чим је ушао у кафану поче разгледати по столовима не би ли спазио Саву.

Сава је седео у дну кафане са неколико својих пријатеља и изгледао Вражу. Чим га спази на вратима он се учини да га није спазио и поче жив разговор са једним својим пријатељем

Вража беше изгубио наду и баш се хтеде вратити, да продужи тражење, кад за последњим столом позна с леђа Саву. У мало није дрекнуо од радости. Али се брзо савлада и правећи се хладан приђе столу за којим је седео Сава. Умеравајући свој глас, који је дрхтао, он назва свима за столом добро вече и тек тада ослови Саву:

— Молим те, Саво, устани да ти нешто кажем. Због тебе сам баш и дошао.

Сава направи озбиљно лице, диже се иза стола и приђе Вражи.

— *Оно* се покварило.

— Како?

— Излазе чисте хартије!

— Не може бити.

— Бога ми!

— Па?

— Па, хајде да видиш шта фали.

— Можемо и сутра!

— Не, не. Не могу да издржим до сутра. Молим те хајдемо одмах.

— Да не падне у очи?

— Неће. Проћи ћемо на споредна врата. Неће нас нико спазити.

— Добро. Хајде ти полако а мене, ето, за тобом.

— Немој. Хајдемо заједно.

— Па добро,

После овог дијалога њих се двојица улутише Вражином хотелу.

Сава се целог пута исчуђавао како то да се машина покварила а код њега се за толико година није ни једном покварила. Правио се да је узнемирен и да га је, од како се поверио Вражи, обузео неки страх и да се чисто каје што се поверио.

Вража га убеђивао да је његов страх неоправдан и да може слободно сматрати као да је тајна у гроб сарањена.

— Ја немам сада куда. Само ти велим, ово је први и последњи пут што се тајно састајемо. Оправку ћемо брзо свршити, па онда морамо рећи једно другом због — тврдио је Сава — улазећи у собу бр. 8.

Докле се Вража подалачио под кревет да извуче машину, Сава се беше напрегао од смеха гледајући Вражину позитуру. Морао је гристи усне да не прсне у грохотан смех.

После силног напрезања, сав умрљан од прашине, диже се Вража црвен као рак и метну машину на сто.

(наставиће се)

Floridor

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас одличан програм, са новитетом:

Официрска часш, и пригодним комадом:

Младенци. — Младе и официри биће вечерас у Браниноме позоришту; биће и официрске и неофициреке младе, и млади и стари официри. —

ТЕЛЕГРАМИ

Петроград Поводом догађаја на Балкану била је прекјучерашња министарска седница под председништвом царевим. Данашњи „Рјеч" доноси о тој седници овај извештај: министарски савет исказао је једнодушно мишљење, да је преко потребно предузети све мере да се рат избегне. Извољски је рекао, да је, у случају рата на Балкану, тешко заједничити да ће се очувати европска равнотежа; и ма да све државе желе да се мир одржи, опет би европске државе могле бити увучене у рат. Министар финансија казао је, да се земља, после страшних финансиских издатака, почиње тек сад да опоравља и да би рат уништио рад последњих година.

Министар војни изјавио је да се војска реорганише и да не би било добро да се реорганизација сада прекине. Министарски савет мисли да треба Србији дати на знање, да не заоштрава питање и да и у својој политици покаже мирољубивост.

Тражим

Дуванџиницу на најживљем месту у Београду.

Тодор В. Васиљевић
до Хотел Булевара

7/ Још у год. 1883. умро је у Паризу у једној болници потомак краља Собјеског *Норвинд*, пољски песник, а тек сад његови стихови почели су се преводити на европск језике. Појавља је његова мрачна и пуна фаталама. На човека он гледа као на роба наслеђа и расе. Из Варшаве, где је стално живео, Норвинд је ишао у Рим, Фиренцију, Венецију и Берлин ради изучавања живописа. У Паризу спријатељио се са Шопеном. Затим је емигрирао у Америку. Кад се вратио у Париз живео је од продаје својих стихова и својих акварела. У својим песничким радовима он се удаљио од националне полске традиције Словецког и Мицкијевића, те је својим етичким идејама био веома близак Верлену. У самој ствари Норвинд је био претеча симболиста.

*

(—) Јапански критичар *Ебила Данџо* са великим задовољством помиње радове једног од најмлађих јапанских савремених писаца *Цулајиа Расења*, великог моралисте, естетичара, филозофа и критичара. Рисењ је много и дуго писао и смрт његову оплакују све јапанске патриоте и сматрају, да је он несрећа за сву интелигенцију јапанску. Умрли писац целог свог века борио се са мрачним силама стојећи на челу напредњачког покрета у Јапану. — У јапанском журналу „Сенко" штампан је један чланак, у коме се говори о паду морала у Јапану и о нестанку старих времена. Све се окренуло наопако и све је поврнуло. Младим Јапанцима наглеђа, да Јапан није ништа, рачуне се у мисли народној, измакао од најособравнијег становништва е вропског.

*

Један од највећих руских сликара пејзажиста *Кујунџи* био је предмет бурних позрава у Петроградској Академији Вештоа. Портре његов, израђен од Рјепина, беше опшен цењем и постављен на свечано место у дворани. Затим је Кујунђију биле прелана адреса на коју је он одговорио са топлом речју. Кад је говорио био је опколен најбољи својим ученицима Рерихом, Зарубиним, Хомовом и Радовим. Кујунџи је поклоно на уметничке сврхе два и по милијуна дин. у готовом и имање на јужној обали Крима, које вреди пет милијуна дин.

г.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

XXXIX (194)

Опсада

И заједно са витезом стрча у подрум. После десет минута три тулума уља била су изнесена на први спрат; сем тога сав хлеб који се налазио у гостионици, преко педесет боца вина, једна гвоздена полуга и један будак који су се налазили у подруму.

— Ево муниције рече отац показујући уље.

— Ево хране, рече син показујући боце и шумке.

На степенице! викну стари витез.

Степенице су биле од дрвета, исцрвоточене и држале се само на неколико клинаца.

— Катo! викну стари Пардајан имаш ли што против ако ти разрушимо кућу?

— Рушите, господине! одговори Ката и стави на ватру огроман котао и сасу у њега тулум уља.

Пардајани помоћу пијука и чекића почеше рушити степенице. Кад извукоше куке које су их везивале за зид они запеше из све снаге и одгурнуше их.

Страховита вика зачу се оздо: врата су била разваљена. Стражари и гардисти појурише у механу одгрујући у страну препреке нагомилане на вратима.

У том тренутку, тој страховитој вици одговори ужасан тресак: то су се степенице биле срушиле. Између опсађених и опсађеника био је пресечен пут!,. И нада ову ту галаму чу се гласан смех оца и сина.

Господо стражари; није нам ово прва опсада!

— Господо гардисти, познате су нам све ваше вештине!

— Катo, је ли врућо?

— Кључа, господине!...

— Добро. Сад ћемо мало да расхладимо одушевљење ове господе! Пази!...

Котао са кључалим уљем би довучен до рупе кроз коју су пролазиле степенице.

Крма је била пуна људи који су рушили барикаду и викали:

— Степенице! степенице!

Стари Пардајан се наже и викну

— Господо, уклоните се или ћемо вас загрејати!

— Напред! дрекнуше гардисти одушевљени лаком победом коју су предвиђали.

— Добро! прогуња стари витез. Ви сте сами хтели! Пазите сад!...

И једном великом кашиком захвати кључало уље и просу га на нападаче. Тада се зачу страховит урлик и запомагање. И по други пут осу се озго кључала киша. Па онда опет; и тако редом све брже и брже. Доле се био дигао урнебес. Једном је било опаљено лице, другом руке.. за по минута крма је била празна.

— Катo, подгревај кћери! подгревај непрестано!

— Подгревам, господине!

Са улице се чула страховита дрека. У тај мах подиже се урнебес; један дрводеља беше донео с епенице...

(наставиће се)

Српске музикалије

за гласовир и певање

1. *Српска Народна Химна* за мушки збор, мешовити збор и гласовир од Д. Јенка дин. 2·—
2. *Увертира Бидо* од Д. Јенка дин. 2·50
3. *Увертира* од Д. Јенка дин. 2·50
4. *Увертира Косово* од Д. Јенка дин. 2·50
5. *Српска Дворска стража* марш дин. 2·—
6. *Осу се небо звездама* варјације од Крстића дин. 2·—
7. *Са српског села* скица од Крстића дин. 2·—
8. *По пољу је каша — Слава мома — Зејнаби* три композиције Ст. Бинићког комад по дин. 1·50
9. *На те мислим*. фантазија од Свобоце дин. 2·—
10. *Албум 100 српских најнов. игара* дин. 5·—
11. *Албум песама* И. Бајића дин. 6·—
12. *Албум 138 српских народ. них песама* дин. 5·—
13. *Збирка композиција* Ј. Урбана дин. 3·—
14. *Албум песама* из концерта Жарка Савића 30 разних оперних и концертних мелодија дин. 6·—

Осим српских имам за стоваришту и велики избор страних музикалија.

Ко пошиље новац у напред шаљем „franko".

Издавачка књижара
МИТЕ СТАЈИЋА
у Београду

94 8 10

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

Сваки дан свежег „Тај Бутера" и за мешење

Милихрама и Српска Сира такође за мешење

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Крал.-Српског Дворског Лиферанта

Београд — Теразије

СЕЛТЕРС српски код Младеновца најлековитија је минерална вода против кашља, сипље и против свих катарних оболења. Нарочито се препоручује после запаљења који имају шлајм. Продаје се по свима и потекама, дрогеријама и бакалским радњама у Београду и унутрашњости Србије. Главно стовариште у Београду код

Глише Т. Андрејевића и Брата

150 — *Телефон 282.* — 5 30

Распродаја конзерве

Сву налазећу се овде конзерву зелени и готових јела распродаваћу са 50 од сто јевтиније.

Обраћа се пажња г. г. официрима и војним обвезницима да не пропусте ову прилику за набавку добре и здраве резервне хране.

Домаћицама и хотелијерима обраћа се такође пажња на изврсну зелен (бораницу, цео и сечен парадајз).

Препродавцима знатан рабат.

Распродаја ће се вршити закључно до 14 ов. мес. у подруму ресторације железничке станице сваког дана од 8—12 пре и 2—6 по подне. 157 2—6

КОЖАРСКА ТРГОВИНА

Сабо и Костића

Београд

Коларчева бр. 9 — Телефон 279.

Препоручује своје велико стоваришта готових **папуча** трговцима и осталом грађанству, које продаје на туце и на један пар по врло умереној цени. 142 6—10

Дунавском Кредитном Заводу

потребан је један чиновник способан и вичан књиговодству и банкарским пословима. Првенство имају они, који су свршили Трговачку Академију и били у коме новчаном заводу. Пријаве се примају до 20 ов. м. 155 2—3

За младенце

ВЕЛИКИ И ЛЕП ИЗБОР

СТВАРИ ЗА ПОКЛОНЕ

ДОБИЛА ЈЕ И ПРОДАЈЕ ЈЕФТИНО

Гвожђарска радња

Милана Р. Премовића и Комп.

— БЕОГРАД —

156 Кнез Михаилова улица број 1. 3—3

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.
Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.
Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

За време поста увек рибе

Кафану звану

Јанчину

у Врањској Бањи

са собама и осталим привадлежностима од 1. Априла ове године издајем под закуп, ко жели исту узети под закуп нека се јави подписатом.

Врања. **ТАНАСИЈЕ Т. СТАЈИЋ**
5—5 т. г.

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осипа т. зв. фирцйгера код мале деце,** и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЉТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се изгло поправе, добију свежу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести рађе јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством поштa 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЉТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покосинце.

Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноје очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслера."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 1657 11—

РАСПРОДАЈЕМ

ВЕЛИКУ ПАРТИЈУ

ШТОФА за женске хаљине и блузе.
ШТОФА за мушка одела.

По знатно спуштеној цени

Михаило Р. Живковић

133 5—10 **БЕОГРАД — Кнез Михаилова улица 38**

„НЬУ-ЈОРК"

ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

Председник: Darwin P. Kinpsley

— **64. Билансија Највеће Осигуравајуће Друштво на свету.**

Призната актива . . . . . франака у злату	2,888.000.000
Целокупни приход у 1908 години преко . . .	530,000.000
Математична резерва	2.379,000.000
Резерва за дивиденду	416,000.000
Нова осигурања у 1908 години	722,000.000
Мешовита осигурања у снази преко . . .	3.116,000.000
Сва осигурања у снази	10.331,000.000

Дивиденда која је платљива 1909. год. износи фран. у зл. 89,402.056 противу фран. у зл. 2,136 352 која је исплаћена 1908. године.

Ово је највећа дивиденда коју је друштво до сад исплатило.

Годишња дивиденда, платљива 1909. г. на полице издате у 1907. на фран. у злату 10.000.

Осигурање на случај смрти				Ограничено осигурање на 20 г.				Мешовито осигурање на 20 г.			
старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909. г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909. г. фр. у зл.	проценат од премије
25	247.00	3540	14.8	25	378.00	4720	125	25	52700	6880	13 0
40	373.00	540	14.7	40	488.00	6610	135	40	57100	7930	13 9
55	650.00	10070	15.5	55	715.00	10740	15.00	55	73600	11200	15·2

64 та детаљна билансија шаље се на захтев и она садржава све трансакције у току 1908 г.

Дирекција друштва „Њу-Јорка" за Крал. Србију.

103 9-12 **БЕОГРАД, Кнежев Споменик бр**

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује страни **сиродин** и одлично утиче код шпагулозне, обољених органа за дисање, катара пућа и свију оних болести, где се **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЉТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Моху, за трљање код назеба или услед промаје, врени и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 28—50

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | УТОРАК 10 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 69. | Телефон 821.

Резоновања

једног краљевско-српског овчег коња

Хвала Богу кад се и то једном сврши, да данемо мало душом.

А лепо пропадосмо од зорта. Заопуцали, бре брате, шест месеца: рат! рат! па не знаш куд да се окренеш.

Ама људи, шта вам је, јесте ли при себи? Какав рат какви бакрачи; није ратовати то што и попити чашу пива, дођите к себи!

Ајак. Они заопуцали па једно те једно: рат па рат, као да смо ми Аустрија а Аустрија Србија, а не обратно.

А да су бар неки људи, него све од зла оца а од горе мајке. Нема зашта пас да га уфати а овамо ће рат. Бајаги отаџбина у опасности па они, голанфери, ће да је спасавају. Њима до отаџбине, а нама, који имамо наше куће, наше уложене капитале, нама није до ње. Отаџбина у опасности што ће Шваба и даље остати тамо у Босни, а није отаџбина у опасности што је овде код нас сваки посао стао и што се сваки стегао, па не пушта пару из руке. Као да Швабе није и досад било у Босни и као да имамо нека права на њу, па нам сад Шваба подвалио и не да.

Па да су бар знали шта хоће, па да човек каже: носи их ђаво. Али нико ништа не зна: једни ударају у клин, други у плочу па им се крсна имена не зна. Добро те је онај Милован паметан човек, иначе оде све без трага, а не знаш ни због чега ни због кога. Него он им лепо извуче асуру: Сваком одобрава, уз сваког пристаје а овамо ради како он хоће. А да није тога било крвавили би ми сад турове тамо негде око Крагујевца, па би се чудили и крстили шта нас је снашло.

Него фала Богу кад прођосмо и на томе. Како је било пошло, могло је свашта бити. Ја, истина, да сам био на Миловановом месту, не би ни да на трпео оно што је он трпео. Подвикнуо бих ја њима још првог дана да кушују, али Милован кажу од увек кукавица. Али ко зна зашта је и ово добро. Да је ствар првог дана прекинута, можда би ови дрекавци успели после да увере народ како се Босна могла добити, а да влада и Краљ нису хтели да се свађају са Аустријом. Овако су се дерали и млатили глогиње шест месеца, па сад уморни и малаксали легли на руду. Сад смо сви поштени а Босна ипак пропала.

Само једно је незгодно. Потрошили смо грдне паре, а никакве ваиде не видесмо. То јест, има нас који смо и зарадили неку крајцару, али ко зна дал ту неће бити скупља дара него масло. Овај прирез од 25 на сто може да нам ђаволски запржи чорбу. Па и ово затварање границе, ко зна шта може собом донети. Оно истина, сељак нема шта да извози, а ми смо се снабдели и за идућу сезону крпама, али ипак ђаво не спава. Нарочито сад, пошто су ови магарци Аустрију тако надражили, можемо се од ње свему само не добром надати, а то је баш оно на шта је Милован требао да мисли.

Него, можда има и ту рука работу. Можда је Милован јавно пуштао ове наше дрекавце да се деру против Аустрије само зато да би могао рећи Аустрији: видиш ли шта ти ови желе и шта ти спремају? Ја несмем отворено да их потискујем, али ћу се трудити да им подвалим. Само ти треба да имаш на уму ову моју услугу и да ми је после вратиш. Нека ваш цар прими посету нашег Краља а ви нам дајте трговински уговор, а за остало ће мо лако. Ја ћу после доћи за посланика у Беч, па ћемо натенане удешавати наше пријатељске односе.

Ако је то, онда није рђаво удешено. Добићемо уговор. Краљ ће бити примљен у бечком двору, наши ће се односити са Аустријом уредити, а што је главно: извукли смо се из једне грдне платке и несреће у коју у мало не западосмо због ових гуланфера што хоће да спасавају отаџбину. Истина, Босна је пропала, али мајчина јој, кад не уме сама да се спасава. Није ни она нас ослобођавала. Ако јој се не допада под Аустријом: пушку па за крушку, као што смо и ми у своје време радили.

У осталом: она наша није никад ни била, а што није наше не треба нам. „Моје недам, туђе нећу!“ То је од увек била моја девиза и ја могу само да честитам Милована и овој влади, што се нису дали завести од ових гуланфера.

ѣ+ѣ

НАРОДНА СКУПШТИНА

Јучерашња седница

Два важна кратка питања

Прво важно питање упутио је Петар Мишић на председника министра. Оно је гласило:

Кроз целу светску и српску штампу продро је глас о мобилизацији аустриске војске. Те се вести истина званично демантују од стране аустриске владе, али, кад се узме у обзир, да се свака мобилизација не врши јавно већ тајно, онда постоји велика вероватноћа, да горње вести о мобилизацији нису нетачне.

Наша влада не предузима према Аустрији никакве контра мере. То може бити фатално по земљу. Јер ако се једнога дана, када Аустрија предузме ма какве војничке кораке према Србији, буде нашао само наш стални кадар према целокупној мобилизованој војсци Аустрије, онда је више него вероватно да ће нас задесити судбина француске 1875. године.

Србија не сме чекати ни на какве ултиматуме јер нас статистика објава ратова за последњих 120 година учи: да је од 120 ратова било само 10 случајева где је рат почео после званичне објаве. Објава ратова обично се носи на врху војничког бајонета.

Због нашег стратегиског положаја према Аустрији она нас може и пре објаве рата онеспособити за рат ако не будемо сваког тренутка спремни да је дочекамо.

Кад Аустрија мобилише своју војску Србија ће се наћи у положају човека поред кога лежи оружје, које он не може да узме јер су на њега наперене пушке, које ће планути чим се он само са места помери.

С обзиром на ову огромну опасност он моли председника министарства, да му одговори на ова два питања:

да ли влада има каквих информација о тачности пронетих вести о мобилизацији, и

Да ли влада има *јаких* и *оправданих* разлога за овакво своје индиферентно држање. Ако их има он не тражи да му се ти разлози овде у скупштини кажу, али му је потребна аутентична изјава владина о томе.

Председник министарства није био у седници, с тога ће му председништво доставити сво питање. Одговор са нестрпљењем поред Мишића очекује и цела земља.

Друго важно питање упутио је Ђока Марковић. Он пита председника министарства:

Је ли влада добила на какав одговор Аустрије на свој онамашњи одговор, и

Је ли влада вољна да свој одговор на тај аустријски одговор, саопшти прво скупштини, пре но што га пошље Аустрији.

Ова два питања, за која се не зна да ли су потекла са знањем партијских клубова изазвала су велико интересовање.

Ко лаже?

Кад се прешло на дневни ред: Бојиновићеву интерпелацију о последњем помиловању, интерпелант Бојиновић је тврдио: Да му је са мостаљски посланик Марјановић, на питање, зашто није упутио на владу интерпелацију о указу по помиловању већ кратко питање, одговорио:

„Па за сада хоћемо само мало да продрмусамо Рибарца за нашу Тару а доцније ћемо се већ по ширније разговарати!

Услед овакве изјаве Марјановићеве Бојиновић се решио да сам поднесе интерпелацију.

Марјановић је устао и изјавио: да је тврђење Бојиновићево неистинито. Он је упутио кратко питање само зато: да изврши једну констатацију да је Рибарац и под уставом од 1903 год. остао исти онај стари Рибарац од 1893. год.

Ко дакле лаже?

Одлична одбрана

Др. В. Мариновић је дао одличну одбрану Рибарчевог акта. Његов је говор пропраћен честим аплаузима од свих посланика и громогласним одобравањем. Самостаци су ћутали као рибе сем Јоксимовића, који је с времена на време искакао из клупе као кесега из воде, да би се понова у њу увукао.

Срдња од посланика

Да би доказао како се улажењем у побуде зашто је једно дело учињено може утврдити: да ли се једна кривица може сматрати за политичку или не, др. Мариновић је навео овај пример.

Кад би рецимо г. Ст. Протића, који је осуђен за дело политичке природе, пустио да побегне неки његов партиски пријатељ — чиновник — онда то више није кривица у званичној дужности већ политичка кривица по побудама због којих је учињена.

— А ако би био на место Протића какав хајдук? — добацио је Марјановић, мислећи да је рекао бог зна шта паметно.

Цела скупштина прсну у гро могласни смех.

— Ао, људи, овај ће нас човек отерати у пандуре — узвикну В. Вукићевић

Неуспели говори

Говори К. Тимотијевића и Драг. Јоксимовића нису имали успеха, али су успели да продуже дебату и у идућој седници.

Floridor

И МИ

РАДИ ОБАВЕШТЕЊА

Јуче нас је „Одјек“ љутито покарао.

Као антитеза „Правди“, која, по његовом, пише „простачки“, он је на академски начин прокламовао: како „Правда“ и „њезини инспиратори“ подмећу самосталцима, како они нису хтели помиловање. А то „Правда“ све чини из осветe: јер јој је „поремећен план“, као што би то рекао пок. Шапчанин! (sic!)

Најпре: „Правда“ нема никаквих тутора, као „Одјек“ нити инспиратора. Она се не уређује „у име овог или оног“, већ је то *потпуно*, апсолутно независни лист, који се уређује по схватању и вољи њеног директора. И то „Одјек“ зна, али он „не изврће факта“.

Затим: „Правди“ ни њеним редакторима није никакав „план поремећен“. Они се не свете самосталцима, но замерају што они не само нису хтели извршити помиловање, него још нападају онога, који је тек сад успео извршити помиловање. „Поремећени план“ је, дакле, чист изум „Одјеков“ и то он зна. Али он „не подмеће“!

Сад да видимо чиме се „Одјек“ брани и шта нама замера.

Он вели пре свега: да самостална странка није била противна помиловању, на против она га је желела, али није успела издејствовати га, али *није хтела од тога правити питање* и отварати кризу у овако судбоносним тренуцима!

Па то је баш оно што ми кажемо. Пуста жеља не вреди ништа; то је врло често гола парада. Министар правде је био самосталац и он је могао, па му је то чак и дужност била, то помиловање издејствовати. Али он није запињао, а странка му је то одобравала. Значи: нису хтели, нису полагали на то.

Одбрана: да сад ова дискусија од стране самосталаца није потекла ни из какве анимозности према г. Рибарцу, него само из различитог схватања извесних уставних одредаба — детињасто је. Ми у неко „различито схватање уставних одредаба“ код г. Марјановића не верујемо. Он увек схвата онако како му се каже.

Најзад „Одјек“ нам замера на начину критиковања, нападања. Но, ту му нећемо много спорити. Да, начин је мало оштар, али је он постао усљед, у истини, дугог трпљења. Нашу редакцију и наше пријатеље је због пређашњег режима после 29. маја, и ми, после толиког трпљења морали смо бити мало ватренији и у тражењу помиловања и у одбрани његовој, кад је оно већ једном дошло. „Одјек“ је и сам од свога постања толико виљолентно писао, да није било противника, који се на његов *тон* није пожалио, те према томе не би баш требао нама нарочито на тону замерати.

Сад смо и ми објаснили и наше гледиште и наше побуде.

ЗАРОБЉЕНА ГРЧКА ЧЕТА

Допис од нашег сталног дописника

Солун, 5. марта.

У прошлом допису јавио сам да су из Грчке прешле две грчке чете и упутиле се у костурску околину одакле би прешле у леринску и муриховски крај да појачају оне чете које се одавно тамо крећу.

Данас је стигла поуздана вест да је једна од тих чета заробљена. Пре пет дана у близини вароши-це *Катерине* на југозападној обали солунског залива искрцао се са својом четом грчки војвода *Павле* из леринског села *Ракова*. Искрцао се из једне баркe у којој се довезао из Грчке, па се упутио у горњи део вароши, где је чету распоредио у две крајње куће ради преноћишта. У једној је куће сместио осам момака, а у другој је остао на конаку сам са осталих седам четника.

Чим је за то дознала војска која коначи на другом крају вароши-це опколи ону кућу где је био Павле и позове га на предају. Испрва се војвода одупирао, али чим је аскер оборио плотун, Павле се одмах преда заједно са оном седморицом, не испаливши ни једног метка, док су осталих осам четника из друге куће успели да неопажени умакну.

Пре два дана заробљеници су спроведени у овдашњи затвор у Једи-Кулу, а за осталима пошла је потера.

Један дан по Павлову заробљењу једна бугарска чета сачекала је изван исте варошице — Катерине — сељаке који су ишли у варош на пазар и отворе паљбу на њих. Погинуо је један сељак, неки *Атанас* из села *Каливе* а двојица су рањена, док су остали једва успели да главе извесу.

ВЕЛЕИЗДАЈНИЧКИ ПРОЦЕС У ЗАГРЕБУ

Зуб продужава!

После Рауха, у Хрватској најважније је лице: Тарабокијев зуб! Он је властан сма-

њити или продужити затвор шездесеторици несрећних Срба, који сад већ тридана чекају да „зуб“ прође. А зуб једнако: боли ли боли! Како би било да му пошљемо одавде кога да га извади?

Франко — харамбаша

За то време знамените зубобоље, Франко је прослављао свој рођен дан! Истину, нико не зна ни где се родио, ни кад се родио, али његови легијонаши нису љубопитљиви. Они су само халапљиви. Њима је главно да кркају, и како Тарабокаја боли зуб те не може да гризе — њима више остаје.

На тој светковини су „легијонаши“ прогласили Франка за свога харамбашу. Планина зањихове операције биће: Зрињевац.

Сутра путује одавде Мита Шогор, да ускочи у ту чету, и носи Франку две чисте.

На банкету су вели „Србобран“ певали:

Шуми нам Дрина окрвављена
Плаче 'довица љуто рањена (чија?)
Марш, марш
Београд је наш!
Један, два, три — напред Хрвати.

Вала какви су прдавци сад у њему настали, може још и Франка дочекати.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Слобода штампе у Босни

За карактеристику прилика у Босни и Херцеговини а нарочито за „слободу штампе“ најбољи је пример овај: сарајевска „Српска Ријеч“ кажњена је новчано од нове године па до сада 3,967,47 круна. Наравно, та се казна наплаћује из кауције, коју и у Босни и Херцеговини, као и у целој Аустро Угарској, морају полагати по литички листови. Колико се од кауције окрњи за новчане казне, мора се кауција с толико попунити иначе лист не сме излазити. Ово је најбољи доказ какву муку муче српски листови у Босни и Херцеговини али онамошњи српски народ, свесан своје дужности прилозима непрестано попуњује кауцију за колико се окрњи.

Дневне вести

Министарска седница. Јуче после подне од 5 сати па до 7 у вече, држана је у министарству спољних послова министарска седница под председништвом Краља.

На овој седници расправљана су питања о последњим корацима великих сила у питању аустро српског конфликта.

Г. Деко. Француски посланик г. Деко посетио је јуче пре подне г. др. Миловановића министра спољних послова и код њега се подуже задржао.

Самосталци и коалиција. На јучерашњој скупштинској седници самосталци су својим говорима замерали Бојановићу зашто је у овом тренутку поднео интерпелацију о указу о помиловању. На то је одговорио д-р Маринковић:

Интерпелација је била веома потребна баш у овоме тренутку не зато, што је у питању тако крупна ствар као што је гажење устава, већ зато: да испољи партизанске мотиве, којим се Марјановић руководио при упућивању кратког питања. Требало је утврдити ко први зачикује. Ја знам да се ово стање слоге не може одржати, али је било потребно да се утврди: *ко ради противу ње.* Факат, да самосталци, у место да говоре о влади, која је овде у питању, издвајају само г. Рибарца, није ништа друго, *до спремање терена за разбијање коалиције.*

Наравно, да су се самосталци бравили и ногама и рукама како то није истина, али су сви остали посланици били сложни са Маринковићем, одобравајући његов говор.

„Озбиљна реч“. Лондонски „Дејли Телеграф“ доноси чланак, у ком вели да Србија може бити уверена, *да ће силе у питању Босне и Херцеговине*, па ма се шта десило, *проговорити с Аустро Угарском још коју озбиљну реч.* Неће то ићи све тако лако како можда мисли или жели барон Ерентал.

Ухапшен прота. Ових дана ухапсила је војно-судска власт г. Васу Милића војеног проту у пенсији, у доњем граду, гди се налазе и остали судски кажњени официри.

Заинтересовани хапшењем проте Васе, који је иначе угледан београдски грађанин, ми смо послали нашег сарадника у град, да му се објасни узрок хапшења, али му командант града није смео рећи узрок, већ га упутио у дивизијску судско одељење па му и тамо ништа нису хтели рећи под изговором да је то „државна тајна“.

Међутим из доста поузданих извора сазнали смо, да је прота Васа стављен под истрагу и у притвор зато, што је као тутор цркве Ружице у горњем граду примио један легат од 600—700 динара да са њим купи нову одежду златоткану па у место ње набавио стару, а рачун за исту поднео са таксеном марком старе емисије у место вредеће оних дана, кад је рачун издат.

Покушај самоубиства. Јутрос је на новом гробљу покушао да се убије из револвера Јован Ђуковић бив. месарски трговац. Он је на себе испалио два револверска метка али ни један није упалио. У том моменту притрчали су гробљански момци и отели му револвер. Надзорник гробља одузео му је револвер са метцима да га преда полицијској власти, која је одмах изашла на лице места да извиди у чему је ствар.

Ђуковић није хтео да каже узрок зашто је пуцао на себе.

Права епидемија у Београду.

Шпијунска афера. Првостепени варошки суд, одобрио је решење о притвору полиције београдске, над Драгутином Франклом б. трг. агентом, Александром Тодоровићем б. чинов. железничке дирекције и Шпелером аустријским шпијуном — по шпијунској афери.

Акта су враћена полицији да по њима продужи даљи рад.

Топчидерски комесаријат. Још кад је покојни књаз Милош зидао себи дворац у Топчидеру, сазидана је и једна омања зграда у непосредној близини, која је доцније употребљена за полицијски комесаријат, а која је тако тескобна и мала да у канцеларији ради и комесар и практикант и по 2—3 жандарма. У истој згради има две собице које су по нужди стан комесаров.

Како у Топчидеру има довољно и камена и грађе, крајње је време да се надлежни побрину и сазидају нову зграду, јер се посао у томе комесаријату развио као у појединим квартовима, те нема гди да се смести потребно особље.

Ерентал за мир. Из Беча јављају да је барон Ерентал изјавио једном дипломати, како мисли да ће се мир одржати. И он сам жели да не дође до рата, тим пре, што је то жеља свих народа у Аустро-Угарској. Направио човек пачарис, украо две најлепше српске покрајине, па сад и он „жели мир!“

IV. Партија. Јуче су пуштени кућама сви војници, који су по појединим пешадијским и коњичким пуковима, као и у артиљерији били на петнаесто - дневној вежби.

Завршетак претреса. Интерпелације због помиловања политичких криваца, који су изазвали неки самосталци завршен је данас и то на потпуну штету и срамоту оних који су од те „повреде Устава“ правити политички капитал. Скупштина је одобрила рад ове владе у питању о помиловању.

Контра. До пре неки дан су се ђаци убијали због професора што им дају слабе оцене, а сад почињу претити професорима.

Такав случај десио се јуче у Зделаровој гимназији професору г. Влади Радовановићу. Он није хтео пустити на час Боривоја Јовановића, ђака VI раз. гимназије, а Боривоје потегне револвер на професора, тако да се овај једва спасао од разјарена ђака и кидиуо у професорску канцеларију.

Против ђака поведена је истрага и он ће свакојако бити одпуштен из школе.

А г. професор?!

Нар. Позориште. Вечерас се представља у Народном Позоришту *„Стара врлина“* драмска кажа у једном чину, написао А. Анфитеатров, превео Р. Ј. Одавић и *„Убина ру“* комична опера у једном чину, написао К С. превео Милан Димовић. Музика од Виљема Блодека.

За Црвени Крст. Пододбор Црвеног Крста за Врачар и Савинац изабрао је и овластио своје поверенике за прикупљање прилога. Прилоге треба давати по пријему признанице на којој је утиснут жиг Црвеног Крста.

Повереници могу прикупљени новац предавати благајнику г. Таси Мајсторовићу, рачуноиспитачу пре подне у Главној Контроли а после подне у његовом стану Мекензијева ул. бр. 17.

Имена приложника предаће се јавности.

Погинуо од грма. Боја син Илије Башовића, председника општине Иван-Кулске у срезу косаничком, секао је јуче једно дрво у шуми, које је на њега пало и на месту га убило.

Млади апотекар. Г. Светолик Трајковић, дипломирани апотекар и досадањи провизор апотеке пок. А. Шохаја у Јагодини, прима 15. ов. м. апотеку пок. Дим. Стојићевића, апотекара у Трстенику, са филијалом у Врњачкој Бањи.

Ми на првом месту честитамо нашем младом пријатељу и желимо му успеха у раду; а, у исто време, радујемо се, што ће једна од најбољих наших бања добити исправног и вредног апотекара.

Читуља. *Таса Стевановић Голочевац* виђени трговац, прак напредњачки премину је 8. а сахрањен 9 марта, уз учешће многобројног грађанства, града Врања.

Бог да га прости.“

Душевно оболела. Милица Ранковић, млађа собарица хотел „Булевара“ на којој су пре неки дан приметили знаци душевног растројства, упућена је синоћ у болницу за душевне болести на посматрање.

Забрањена радња. Решењем кв-рта дорћолског забрањено је даље упражњавање пекарске радње Радојки Васиљевић удови.

Кажњени. Драгутин Станковић и Селимир Јанковић, обадски радници, кажњени су са по 5. дана затвора, због праљења нереда.

ПОМЕН

Милан П. Радојловић са децом, сутра у 11 сати пре подне у цркви св. Николе на новом гробљу, даваће четрдесето-дневни помен својој племенитој и незаборављеној жени Перси.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

— Цесар Франц Јосиф отићи ће у априлу на дуже борављење у Будимпешту.

— Новоназименовани руски посланик кнез Долгоруки стигао је у Рим на своју дужност.

— Талијанска краљица Јелена лако је оболела од инфлуенце.

— У Паризу још траје поштанско телеграфски штрајк коме су се придружили и железнички поштари

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(195)

XXXIX

Опсада

— Кроз прозор! заурла Морвер.

— Добро! рече стари Пардајан. То је сад нова тактика! Причекај те, децо, сад ће бити смеха!..

Степенице наслонише на прозор и поломише сва стаклета. Стари витез отвори прозор и наже се; седам осам људи пели су се један за другим. Он даде знак... Витез дотрча.

Отац и син дохватише горњи крај степеница и удружише сво је снаге.

Степенице се за тренутак зањихше, па онда се срушише. Два човека остадоше мртва на калъавој калдрми. У истом тренутку котао са кључалим уљем подиже се на ивицу прозора. Опсађени га једним махом испразнише... Улица загрме од урлика и за тренутак сав простор пред кућом остаде празан!...

Нападачи пренеражени пред таквим отпором почеше се прибирати... Петнаест рањених и опалењених људи били су однесени. На Пардајанима није било ни једне огреботине.

Катa са свим мирно постави опет котао на ватру и изли у њега други тулум уља.

Само уздахну и прошапта:

— Штета! Какво дивно уље!

Напољу су се нападачи договорили за нов напад.

— Тражите помоћ! викао је Келусе.

— Чини ми се да су ме ти демони полили уљем по врату, рече Можирон. Погледај, Келусе.

Заиста Можирону је био опаљен сав врат и велики пликови беху му покрили потиљак.

— Кад ти демони хоће да пале, нека изгору, заурла Морвер; запалите им кућу.

— Да! да! запалимо скотове!

— Запалимо кућу!..

Стари Пардајан је све то слушао.

— До ђавола, рече он; синко, дај ми да пијем.

Витез напуни три пехара и опсађени их испразнише.

— Чини ми се, рече витез, да ће се опсада брзо свршити.

— Господине, рече Ката, мислите ли ви озбиљно да ће нас спалити?

— Мислим, рече стари витез. Све једно, замишљеш да си у чистилишту, и то ће те одвести право у рај, који заиста и заслужујеш.

— Као, рече од једном витез, шта има иза зида?

— Суседова кућа... неког трговца са живином.

— Разумем те, сине! узвикну отац. Да покушамо да прећемо код трговца са живином.

Витез докопа пијук и поче ударати у зид. Стари Пардајан га задржа једним покретом.

— Тај човек ће чути ударце и известиће војнике: у место да побегнемо начинићемо им пролаз.

— То је истина опасно, рече хладно витез. Али ја више волим да умрем с мачем у руци но да будем испечен.

— Добро, синко, ради што си почео!

Ударци пијука почеше да одјекују потмуло.

Зид је био дебео и јак. На послу се срећом, вика продужавала Али су се буктиње нагомилавале на кућним вратима.

Тренутак је био критичан.

— Само да сусед не чује! гунђаше стари Пардајан, док је његов син снажним ударцима разбијао зид.

Ката позва руком старог Пардајана прозору и показа му пр стом једнога човека који је на у лици кукао, крхао руке и чупао косе:

— То је мој сусед, трговац са живином! рече она.

Тада се са улице зачу дивљачка дрека.

После неколико тренутака радост прође у делиријум: густи клобуци дима почеше се дизати к небу и наскоро пламен поче лизати зидове крчме.

Шта је било са опседнутима?

Морвер је задовољним погле дима посматрао пожар.

Кућа је већ сва била у пламену. Правда је по тадашњим наказним појмовима била задовољена.

Затим настаде гашење околних кућа које је пламен био захватио. Многи суседи претрпеше због ту штету. Али о томе се мало води ло рачуна, главно је било да су Морвер, Келус и Можирон могли да оду у Лувр весели и задовољни. То је било први пут да су ова три човека овако сложно извршила неки посао.

Краљица Катарина Медичијева прими Морвера.

Келус и Можирон одоше војводи Анжујском.

— Господо, рече Морвер краљици у присуству Нансеја, који је био бесан од зависти, ваше величанство је освећено. Мисмо ухватили ниткова као зверку у замку и запалили смо кућу у којој је био, те је и он с њом изгорео. Да није било Келуса и Можирона који су ме задржали својом неодлучношћу, све би било свршено још пре два часа.

— Морвере, рече Катарина, говорићу краљу о вама.

— Ваше је величанство премилостиво. Али није у питању само спаљивање тога балавца, кога бих ја и иначе убио првом приликом. Дивно је било што је сав народ пливао у радости и весељу кад сам саопштио да је тај неваљалац хугенот...

(наставиће се)

§ Грчки посланик у Петрограду Аргиропулос умро је.

*) Чим у Цариград стигне министар спољних послова Рифат паша, отићи ће тамо један делегат бугарске владе да настави преговоре с Турском.

((Цариградски трговци и штампа траже од владе енергичне мере против штрајка пристанишних носача.

(*) Холандиском парламенту поднет је предлог, да за време малолетства престолонаследникова намесништво буде у рукама краљице мајке

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Наздравље!

Телеграфска је жица обрадовала Београд: да је српски посланик у Бечу офукао један ручак великом кашиком. Удостојио се те части и био је позван код цара на ручак! Каква срећа за до сад напаћено Српство!

Нама је мило што је најзад цар успео откравити нашег смрзнутог посланика, који се од дана прогласа анексије затворио у квартир и није смео ни нос кроз врата помолити. А сад, кад је Босна закопана, он је одмах позват на дању. При том се цар најљубазније изволео интересовати све о посланиковим личним питањима.

Јамачно га је питао: како му је пријао „газават à la Кочић"? препелица сос à la Хаџи Лоја? И има ли редовну столицу?

Е па сад кад је г. посланик тако срећно изео Босни пиваниу ред је да му народ српски доникне:

„Наздравље, екселенцијо"!

О ВАЉЕВСКОЈ ЖЕЛЕЗНИЦИ

Један предлог

Господ. Директоре

Између осталих писуса „Ваљевске Хронике" у броју од 4. ов. м. прочитао сам и писус у коме је се ваш дописник дотакао и ваљевске железнице, и изнео један веома умесан и оправдан предлог, који би се састојао у томе, да се наша железничка дирекција по браће за везу између ваљевске железнице и бродова оба бродарска друштва, у коме би случају имали железнички саобраћај дневно у оба правца.

Од колике би то важности било не само за путнички већ и трговачки свет, не треба овде доказивати, особито сада у овим приликама, када је код трговачког света сваки час скуп, а при том и списан.

Најповољнији распоред по мишљењу многих био би овај:

Полазак из Ваљева у 6 и по часа јутром тако да на Забрежју воз на време стигне у ком би случају затекао и лађу из Београда и Шапца и тада би путнице из Ваљева одлазиле правцу за који путују и обратно; полазак из Забрежја у 5 ч. по подне када обе лађе из Шапца и Београда стижу у Забрежје и воз прима путнике за Ваљево.

Полазак лађа био би као и до сад у 7 час. јутром и 2 по подне.

Оваким распоредом трговачки свет имао би времена у 6 часова које би пробавио у Обреновцу ради посвршавања својих послова, док би путнички свет одмах директну везу имао са даљом.

У последње време долазак путника у Ваљеву веома је шаљив, те је и број путничких вагона веома недовољан а нарочито ће се, чега ради би се дирекција требала побринути још за један вагон.

Ово што рекох било би корисно и потребно што раније учинити а особито сад пред Ускрс када се саобраћај у много јачој мери појављује.

Надлежни размислите о овоме умесном и корисном предлогу.

А. М. М

Мајстори што праве банке

истинити догађај из чаршије

(наставак)

Сава, правећи се узбуђен, приђе машини и поче је загледати. Окрете штанглу један пут и испаде чиста бела хартија. Окрете други пут и опет испаде чиста хартија. Сад Сава поче нешто баратати око машине. Вража је нетремице пратио сваки покрет Савин. Кад би се Сава намрштио и он би се намрштио.

— А! Па ево, у чему је ствар — и Сава показа на један мали шраф. То је врло лако оправити, само ми мораш донети шрафцигер. Имаш ли какав — говорио је Сава и не погледајући Вражу.

— Има доле код портира. Да одем да донесем? — упита Вража,

— Иди. Само се немој дуго задржавати. Јер, право да ти кажем, ја сам се толико тремирао, да једва чекам да изађем из ове собе. Бадво би га знао шта ми је.

Вража и не сачека да Сава доврши реченицу излете из собе а убрзо се изгубише његови крупни тешки кораци.

Сава се одмах даде на посао. Извади брзо из нотеса 10 нових новцатих банака и тури их у један штос беле хартије. За све време смејао се од срца и унапред уживаше како ће Вража зажмурити очима, кад буде видео како из машине испадају банкноте као испод наковња.

Једва је стигао, да уметне банкноте а Вража сав задихан, јер је устрчао уз степенице, утрча у собу.

— Ево, шрафцигера.

Сава ћутећи узе шрафцигер и поче вадити један шраф. Пошто га је извадио, он поремети ону дашчицу, на коју су банкноте падале и поче нешто чепркати. Затим намести шраф на своје место и погледа у Вражу.

Вражи беше стао дах па изгледаше да не дише.

— Сад је све у своме реду. Пробај сад па онда сутра настави сам — рече Сава.

Вража приђе машини и окрете штанглу. Из вољка испаде бела хартија, он направи плачевно лице и погледа у Саву као да би му хтео рећи:

— Видиш. Опет чиста хартија.

Сава је разумео овај поглед Вражин и не сачека да му он ма шта рекне, већ му као љутито нареди:

— Окрећи још.

Вража као најпослушније дете изврши наредбу. Окрете и на дашчицу излете нова банкнота. Он је шчепа и поче загледати.

— Банка — једва промуца.

— Банка, дабогме. Него шта си ти мислио — дураше се Сава.

Вража стаде окретати вољке као да свира у вергл. Банке су испадале као плева.

Кад Сава виде да ће се банке исцрпети из штоса он ухвати Вражу за руку и задржа га.

— Сад доста. Запео си као да немаш сутра кад. Стрпљења. Јер ако будеш тако нагло окретао можеш опет покварити машину.

— Иди ти сад, а мене остави — продера се Вража.

— Е, нећемо тако, Вражо. Ти ћеш да оставиш машину, па ћемо обојица сећи доле — ти на улицу а ја у кафану. Пошто се мало прошеташ ти ћеш доћи у кафану, тако да изгледа као да се враћаш из вароши. Боље је да нас још вечерас друштво види, заједно. Може нам то после бити од користи.

— Зашто нам све то. Иди ти лепо доле, а ја ћу остати овде и нећу се ни враћати у кафану. Сви ће мислити да сам се задржао у вароши — поче да увија Вража, коме се усладило прављење банака, јер је већ до сада истерао куповну цену.

— Не, не. Имаш ти и сутра довољно времена. Мене је, право да ти кажем ухватио неки страх, те сам узнемирен, с тога ми мораш учинити по вољи — пусти тон Сава, јер је увидео како је Вража чисто залуђен.

Вража не имаде куда, већ пристаде. Покупи банкноте и чисту хартију и стрпа у џепове а машину мету под кревет.

Сава је једва чекао да изађу из ове собе. Вражу је требало по сваку цену одржати до сутра дан на подне у уверењу да је сопственик праве машине за прављење лажних банака.

Обојица изиђоше у ходник. Вража обрте кључ у брави два пут, погледа на обе стране ходника и упути се низ степенице.

Кад су били у доњем ходнику Вража изађе на улицу, да се мало прошета а Сава уђе одмах у кафану кроз авлију.

Вража је био послушан јер није хтео да се у овоме тренутку замера Сави, ма да би он најрадије сада лепо седео горе и окретао машину.

Чим Вража изађе на улицу Сава утрча у кафану. Друштво га дочека урнебесним смехом. Сава мету прст на уста, давајући им знак да не праве толику ларму.

— Шта је? Где је банкар? Је ли остао горе?

— Није. Ено га где се шетка пред кафаном како би ушао после мене, те да заметне траг. — рече Сава смејући се и намигнувши левим оком шеретски.

(наставиће се)

Floridor

ИЗ НАРОДА

Малер капетан Која

Море, знао сам ја унапред да ће доћи до некога „жућ белаја", чим он упаде међу нас. Јер од куда је он онако паметан и „бистар" пристао за наше ољољано друштво на „часни пост".

Са таким је уводом отпочео своју „јеремијаду" Милосав касапин, у намери да присутним комшијама објасни синоћни трогателни догађај; који се је одиграо у Наумовој кафани.

Оргија је вели, отпочела у велико, када је капетан Која изненада бануо у Наумову кафану. Као што свакога гурмана заголица мирис од печеног јагњета, тако је и нашега капетана Коју заголицао мирис, од докторове старе „малаге", и на један само позив, он се намести у прочеље астала, а да не би узалуд трајно време, отпоче нагло празнити флаше напуњене „малагом", у намери „да их стигне"! Узалуд му је доктор давао пријатељске савете, да се тако не жури, јер ће их „престићи"". Капетан Која је и даље конабио докторову „малагу" као Крона своју децу. Милосав касапин гледајући, како капетан Која пије као смук, дође на ту идеју, да другтау предложи, те да за ову годину изаберу капетан Коју за свога председника „Бекри-клуба, па то у лепој форми и учини' а остало друштво једногласно усвоји.

Уполовљеном капетан Који учини се да је ово увреда, која се наноси његовом „ничим неукаљаном имену", а пошто му је алкохол у глави отпочео да врши хемијски процес врења, то капетан Која потеже флашу „малаге", и баци је у правцу главе Милосављеве, која по обиму личи на „Бумбарово брдо (што но кажу наши Наталинчана); и да Милосав нескрену главом мало у лево, окиник би га лупио посред „цике". На уложени протест бекријског друштва за овај атентат, капетан Која одговори достојанствено: „Тако ја пеглам... јест ја, ође он мене да малтретира, и да ме у очи лаже, јест ја, кад ти кажем, да ти кажем, а просипа вино под астал".

Милосав виде могао отрпети овако понижење, и кидну из друштва, благодареји Богу, што је изнео читаву главу из овог окршаја.

После противникова бегства, капетан Која отпоче још брже таманити „малагу", те услед „заседлога" му стомака отпоче штуцати. Доктор из бојазни, да му не буде што „лошо", прискочи у имдат са медикаментима, — али у томе тренутку проради „Етиа" из капетан Којиног грла, и први је „орден" пао на прса докторова, а затим, када овај одскочи од њега, просу се по патосу читава лава. Доктор и остало друштво расбеже се, а капетан Којина глава клону на кафански астал.

Пошто је већ зора рудила, то су Наумове шотке осетивши мрс у кафани, јурнуле кроз отворена врата, и алапљиво са патоса почеле прикупљати просуту лаву, али — после једнога минута, ки громом погођене извруше се са ногама у вис, јер су се јадинце отровале. Од тога доба, код Наталинчана постоји израз: „Не пиј малагу Наумову, јер ћеш му потровати шотке"!

Сутра дан по подне, када је капетан Која киселим купусом растерао мамурлук, он је отишао, да контролише свога писара, који је вршио попис еспапа једнога овдашњега трговца и зли језици говоре, да су у капегановим колима видели два нова вунена ћебета, две капуљаче од камиле дчаке, поред неких још ситница. Међутим то је само злоба диктовала као и оно што се о вину о нога Јунковчанина, прича, јер одкуд би човек имао времена да се и овим ситницама бави, када је њему прва брига увек била, да пригњави неког напредњака, или, да подметне некоме напредњачком киету, по какву кривицу, и „да ги колаби" ки што он вели, подмећући им увек по неку стварчицу, колко само да даду оставке. Стара школа, али знате, и он је непрекидно полицајац већ двадесет година.

Да ударимо за сада тачку овде, а капетан Која ако се неокане своје гадне навике, подметања, оговарања и клеветања, добиће поздрав други много „суптилнији" јер ми напредњаци неостајемо дужни, а радо дајемо: Богу Божје, а цару царево.

Лагардер.

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

Чаробнице

(наставак)

Та „провалија" била је срце Марије Анжелике од Бораја, госпођице од Фонтанжа. Анжелика од Фонтанжа имала је осамнаест година, била је плава; њене велике питалачке детиње очи биле су бледосиве, дубоке и јасне, кожа јој је имала белину млека, образи боју ружа а цело њено биће — веле савременици — било је као какве праве јунакиње из романа Она је као и госпођа од Лидра и раније госпођица од ла Валијера живела на двору као краљичина почасна дама. „Госпођица од Фонтанжа — вели мадам Палатин — од главе до пета је лепа као анђео. — Ако смемо веровати Бифи Рабитену, њени сродници кад су је видели тако лепу и тако развијену а њихово је частољубље стајало више од њихове части, скупили су новац да је пошљу на двор, те да може покрити издатке који одговарају њеном положају.

За Луја XIV био је удар грома, а тако исто и за госпођу Монтеспанову. У „Précis historigne de Saint Germain en Laye" од Лароа и Сивриа читамо из оног доба: „Госпођа Монтеспанова ненадно путује из суревњивости према госпођици од Фонтанжа". Али краљевски љубавник није дозволио да га његова љубазница по својој вољи напушта. Он је Лујзи де ла Валијер наложио горко мучеништво, да као покајничко јагње прати триумфална кола госпође Монтеспанове, он је тражио да сад госпођа Монтеспанова прими такву исту улогу код госпођице Фонтанжове. Поносита маркиза покорила се бар спољашње. 30. марта 1679. год. пише она војводи од Ноаја: „Овде је у опште веома мирно, краљ улази у моју собу само после службе и после вечере. Боље је њиати се мало и у миру, но често а у немиру". Али јој је у брзо одузето и то привидно задовољство. Дошло је до јавног и коначног раздвајања:

По овоме што о томе пише госпођа Севиње, давао је код „Господина" у Вијер Котерт бал. Неколики гости били су у маскама. Госпођица од Фонтанжа појавила се у сјајној тоалети и накићена рукама госпође Монтеспанове". О њеној немилости Биси даје онако израза својој радости: „Госпођа Монтеспанова је пала, краљ јој не поклања више ни једног погледа, ма можете лако замислити, да се дворско друштво угледа на тај пример".

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас се у част страних новинара приређује нарочита представа, са оригиналним програмом, у коме су поред осталих тачака и „*Артиљерија Рустикана*" и „*Шта ће бити од Аустрије?*"

Руповићево позориште

Вечерас се даје врло лепа француска игла: „*Посланик из Бомбињака.*" Улогу грофа Рајмонда, игра г. Милорад Гавриловић; а секретара Пинта г. Руповић.

Јаја за касад

Од црне *Минорке* и жуте *Орпингтона* чиста раса комад 50 п. д.

Од *Холандки* — црна кокош са белом њубом и *Сребрнасти Малишана* комад 1·20 дин.

Увек са свим свежих има на продају колонијално бакалска радња

Живана Тодоровића

Београд Теразије — Телефон 417.

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ ГАЛАНТЕРИСКЕ И ПОМОДНЕ РОБЕ

КОСТЕ НИКОЛИЋА и ДРУГА

ДОБИЛО ЈЕ ОГРОМАН ИЗБОР

МУШКИХ ШЕШИРА

ЦРНИХ И У РАЗНИМ БОЈАМА И КВАЛИТЕТИМА

НАРОЧИТО ПРЕПОРУЧУЈЕ ШЕШИРЕ ИЗ ФАБРИКЕ

БОРСАЛИНО

Борсалинови су шешири под горњим знаком.
А могу се добити само у нашој радњи.

Поручбине из Србије извршујемо брзо и тачно.

324 3—

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.
Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан свеже урађене и заклане ЖИВИНЕ.

„Тај-Бутера," Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Салате *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајзамера, Комемберта, Брие и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвиебаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Најбоље и најразноврсније стовариште* **Бомбона** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи црвених, „Марона" Кестена итд.

Француских Сардина у зејтину најбољи избор. Тонфиша, Маринираних Харинги, Маринята од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица, Зечева Фазана и т. д. Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конзијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 15 15—

СЕЛТЕРС српски код Младеновца најлековитија је минерална вода против кашља, сипње и против свих катарних оболења. Нарочито се препоручује после запаљења који имају шлајм. Продаје се по свима а потекама, дрогеријама и бакалским радњама у Београду и унутрашњости Србије. Главно стовариште у Београду код

Глише Т. Андрејевића и Брата
150 — *Телефон 282.* — 6 30

Имам велику количину Роза и Бели Кромпир прима квалитет као и Бела Лука на продају з расад. Купци нек се обрате г. **Душану Ж. Ђурдумовићу** трг. посреднику Велики Пијац. Пошта **Царигрдска** ул. бр. 4. — **Београд.** 162 1 6

Ученика из добре куће који је писмен искључиво из унутрашности потребује

Помодна радња
161 1·6 **Димитрија Николића**

За ВРБИЦУ

НОВО ОТВОРЕНА ГАЛАНТЕРИСКА И ПОМОДНА ТРГОВИНА

Душана В. Пешића и Друга

Београд. Теразије.

Добили смо: у великом и напрелно лепом избору, шешира, капа качкета, сунцобрана, рукавица, чарапа и т. д.

За ВРБИЦУ

Цене солидне и утврђене
Поруџбине за унутр. изв. брзо и тачно

Дунавском Кредитном Заводу

потребан је један чиновник способан и вичан књиговодству и банкарским пословима. Првенство имају они, који су свршили Трговачку Академију и били у коме новчаном заводу. Пријаве се примају до 20. ов. м. 155 3—3

ДИНАРА 16.000 ДИНАРА

Издају се под интерес на непокретна имања.

На продају: две куће за ренту, у непосредној близини пијаце и трамвајске пруге

Више кућа за уживање — засебних.

Једно имање од 30 хектара земље са зградама, живом водом и осталим удобностима, у непосредној близини Београда са умереном ценом

За све наведено упитати **Павла К. Убавкића** у кафани код „Три Сељака" преко од „Славије". 1—10

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА

најбољи алкални киселјак

Награђен највећом наградом „Grand Prix" у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим извором, при чему се не губи ни најмање угљене киселине, нити вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стовариште код

г.г. Глише Андрејевића и Брата
Варош-Капија — Телефон бр. 282

Поруџбине из Србије и иностранства примају се одмах извршује

Аранђеловачка Конзорција
Краљ. Срп. Двор. лиферанти
Аранђеловац. 11 60

НАЈВЕЋИ ИЗБОР ШТОФОВА

За женске костиме хаљине и блузе у најмодернијим бојама и разним квалитетима.

НАЈНОВИЈЕГ УКРАСА (ауфпуца) и цео прибор (шугер) за женске хаљине.

Препоручује се поштованој публици

Помодно Мануфактурна Трговина
Михаила Р. Живковића
133 5—10 *Београд — Кнез Михаилова улица 33.*

---

† Анастасу Павловићу

ТРГОВЦУ

Даје четрдесето-дневни помен у петак 13. Марта тек. године у 11 часова пре подне у Саборној цркви.

Ожалошћена породица.

160 1—3

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.
Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.
Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

За време поста увек рибе

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (astima), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од венредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни теј" противу нервозних болести. Цена једног пакета 4 дин. — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд* 355 22—

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | СРЕДА 11 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈДАЈОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 70. | Телефон 821.

Покоћки разговори

Тек што се у ноћној тишини изгубише последњи одјеци часовника са Управе Фондова који означаваху поноћ, а један од оне двојице бронзаних Меркура, који стоје лево и десно од великих степеница у вестибилу Управе Фондова и држе сваки по један лустер у руци, поче се лагано мицати. Прво спусти ногу коју је држао за собом подигнуту као да ће да полети, затим се скиде са свога постоља, спусти лустер, који је држао у руци крај себе, па се онда стаде протезати, као човек који је дуго стајао у једном истом положају. Пошто се протегао и два три пута гимнастички избацио и привукао руке, он се окрете своме другу, који је у истом положају стајао с друге стране широких степеница:

— Хоћемо ли имењаче?

Онај други се трже као из сна.

— Можемо вала, па онда спусти и он дигнуту ногу, остави лустер крај себе, па сиђе са постоља. Пошто се и он протегло и два три пута зенуо, сиђоше заједно низ степенице, кораком људи којима су ноге укочене. Огромне, гвоздене врата... Управи Фондова саме се отворише пред боговима трговаца и лупежа и они изађоше на поље и стадоше на најгорњи степен, да се надишу свежа ваздуха.

На позоришном тргу не беше нигде никога. Поноћну тишину прекидали су само промукли крици неких тица селица, који, с времена на време допираху из мрачне висине на опустошени трг.

— Да седнемо имењаче! предложи један од Меркура и спусти се лагано на први степен, опруживши ноге преда се. Онај други ћутећи прими предлог па седе тако исто, трљајући руком ногу на којој је цео дан стајао.

— А наш кнез никако да се скине и одмори као човек, отпоче један од њих разговор, гледајући пред собом споменик кнеза Михаила.

— Нека га, кад је луд.

— Баш је луд. Гледам само шта раде с њим од како је настала она гунгула због анексије! Док није дошло до те анексије, нико ни главе на њега да окрене. У општини у мај' није дошло до туче, док су натерали суд, да му сваке године бар венац од десетак динара полаже пред ноге као знак поштовања. Неки су чак помишљали и на његово уклањање одавде, бајаги квари лепи изглед ове наше кућерине. А после, кад се прогласи анексија, навалише на њ, мислиш појешће га од љубави. Петнаест дана ни су одмицали од њега ни дању ни ноћу, тако да нисмо смели изаћи на чист ваздух од њих. Утрапиће му овај барјак у шаку, па чим што, а они њему као пилићи квочци, да их он „запаја" да их „води" својом „мишљу" која „погинути неће" и шта ти ја знам.

Тако су се млатили петнаест дана око њега, па га после и опет почеше напуштати, док једног дана не остаде овако сам као што га видиш, са барјаком у руци, заборављен и он и његова мисао и све оно на што сваког дана руком указује.

— Такав је овај гурави народ. Њему се ја и не чудим ал' се чудим њему, кнезу. Он бар треба да их зна све у главу. Док је био жив, није им ваљао: те тиранин, те турски пандур, те курвар, док га једног дана не убише. А кад га убише они ударише у кукњаву. После га и грдише и хвалише, како им је кад треба било. Најзад га са свим заборавише, док им не дођоше ови нови, који их почеше подсећати на оно што је некад било. Сви су знали за чији је рачун он убијен; сви су стекли уверење, да су у њему много изгубили и да се нови са њиме не да ни у чему упоредити, али су ипак сви пролазили поред њега као поред турског гробља. Тек кад их је Аустрија стегла анексијом за врат, они се сетише њега па полетеше њему, као да им моћи.

— Вала какав је онај покојни, он је бољи овако мртав, но онај онако жив,

— Јесте то, али која ваљда кад не ваљају они сами.

— Који?

— Па сви ћутуре. Зар су то неки људи, зар је то неки народ! Док је онима горе треба ларма и гунгула, они су се дерали и млатили као луди. Те добровољци, те комите, те црна легија, те женска легија и шта ти ја знам. Мислиш: удариће на цео свет, а после, кад они горе почеше врдати, они се разбегоше као мачке. Да се онда неко усуђно да каже коју против таквог рада, они би га обесили као последњег издајника, а сад ни главе не окрећу на оне, који су целу ствар упропастили. И ти сад седи дан и ноћ ту на коњу, држи испружен барјак и показуј на пут, који води у Босну. Коме да га показујеш? Маса је протерала свој ћеф и сад сваки гледа од чега живи, а они горе траже пут који води у Каносу, у Беч на поклоњење, а ве у Босну.

— Тако је, ал' де ти то докажи кнезу. Зар смо га је дан пут звали да сиђе да се мало одмори. Али неће. Такав је био жив, такав је и мртав.

— Па нека га кад му се тако допада. У осталом, ко зна шта он тим мисли да постигне. Можда хоће да се каже: да у овој земљи има свега један човек који схваћа и врши своју дужност као Србин, па и он је — мртав.

Из подрума једне од оближњих кућа закукурека петао.

— Да се иде имењаче!

— Да се иде.

Оба бронзана Меркура дигоше се лагано, уђоше у Управу Фондова, узеше сваки свој лустер и стадоше на своја места, онако како и посетиоци Управе Фондова посведневно виђају.

к+а

ВОДЕ НАМ ЈУКУ!

Србија је дошла, благодарећи мудрој политици велике владе, у један врло отмен положај. Она нити се сад брине о својој судби, нити шта ради. Она је чак изашла неписмена, те не уме ни једне ноте саставити. А тим се бар до сад г. Миловановић одликовао. Писао је, вели, красне ноте! Али ипак није умео да угоне. Зато су му сад и тај посао одузели, а њега оставили празних руку, да само вуче плату и да крка, јер он то још више воли. А Енглеска је узела на се да нам састави неку ноту, па ће само Србији „водити руку," као детету, кад почне учити да пише. Стране се новине јако хвале; како ће та нота бити страшно мудро састављена! Она ће, вели, задовољити и „осетљивост" српску, и „частољубље" руско и што је најглавније а најмање: захтеве аустријске. А то је било баш тешко!

Замислите: осетљивост српску! Она је ужасно велика: откините луди се Срби деру, ка... вадете! Па тек „частољубље руско!" То је једна огромна ствар! Нема ништа на свету тако „халгих" што рекао Сремац. Просто, чим пипнете остане траг као на магареној кожи! „Чорт" би је знао: што ће јој толико частољубље!

Али никад у веку нису били толико частољубиви као овог пута и толико полагали на своју реч. Ни један чистач ципела се не би толико сагибао као г. Извољски!

Најлакше је ишло са захтевима аустриским. Она сирота само тражи да је оставимо на миру. Та нека иде к врагу један пут, шта би јој као ми и могли!

Чим нам Енглеска састави ноту — ствар ће леби, као да није ни била!

НЕОПХОДНА ПОТРЕБА

Пре неколико дана пукао је по Београду глас: да је је дан послужитељ Престолонаследника Ђорђа донет премлаћен у болницу на лечење. Том догађају су придавани најразноврснији и најстрашнији коментари. Наравно, да је та вест одлетела одмах у све стране листове, тамо да запржи овај ефекат што ће Србија производи својим срамним држањем. Гора се вест није могла из Србије послати. То ће направити најгори утисак.

Ма да суе неки српски листови о томе проговорили, ми смо се држали резервисано, јер смо жељно трагали и чекали податке. Знајући, како се у Србији лако клевета, а нарочито знајући како су се гадне ствари износиле против краља Милана и краља Александра, одкојих ни стота није била истинита, ми смо хтели бити добро обавештени пре но што проговоримо. Нама су долазили озбиљни људи и на часну реч уверавали: да се тај слуга повредио сам и случајно. Али кад смо дознали да је тај несрећник умро, и од какве болести; кад смо дознали да га је сам Краљ у болници посетио, онда морамо рећи ово:

Ма шта било истина, страшно је. Ако је истина оно што се говори о погибији тог слуге, ужасно је! ако пак то не би била истина, онда би толика клевета била грозна !

Но најстрашније је ово ћутање владино!

Чим су такви страшни гласови почели кружити, влада је требала да даде обавештења јавности.

Зато ми сад најенергичније тражимо, и нећемо престати тражити: да Влада одмах једним комуникеом објави шта је у ствари. Ако ли пак има места каквој било сумњи, да се одмах отвори најсавеснија истрага. Не треба заборавити: да најстрашнија истина није тако страшна, као заташкавање, забашуривање, које даје места најфантастичнијим причама и коментарима.

Ратна хајке

из забрањене књиге Карла Хрона

„Војска је зачмала..." Озим је речима ђенерал барон Шенајх*) створио значајну изреку, која све има изгледа да у повесници наше монархије заузме трајну и злокобну успомену. Шта да се чини те да се војска сачува од „зачмалости," о том најзад може мислити свак како му је воља.

Свакојако да неће остати у последњем реду и присталице теорије д-ра Патаја,**) који је пре 14 и по година на католичкој скупштини у једном сензационом говору славио рат као „челично купатило народа," који ће из тога извући за себе подесне користи. Ваља само читати хришћанско-социјалне листове непосредне садашњости, па се о томе уверити. Та теорија д-ра Патаја о „челичном купатилу" добија особито карактеристичну позадину услед факта, да ју је он објавио баш у времену великог преокрета своје политичке каријере, кад је из националног логора пресалдумио у клерикални. Он је тада имао много на рабошу код својих нових партијских пријатеља, од којих је морао добити опроштај и заборав, пре но што је после потпуног отресања „црвено златних" заостатака, из почетка свог разноликог политичког мењања, могао у њих наћи равноправни пријем као потпуно „црни." Што је он као најбоље средство за то сматрао славопојку рату, може бити симптоматично за тадашње клерикалне тежње, које се ни од тог доба нису ни мало промениле. Један тако амбициозан, препреден и лу-

*) Аустро-угарски министар војни.

**) Председник садашњег аустриског посланичког дома.

као даровити политичар, који је умео погодити најфиније промене у правцима ветра, који дува у вишим регионима, какав је др. Патај био кроз цео живот, при свом закључењу мира с језуитима свакојако не би изабрао баш ово средство, да није поуздано знао да ће тиме пробити себи прав пут њиховим срцима.

Данас се доиста налазимо пред ратном опасношћу, која је настала једино и само клерикалним ујдурмама, и то намерно изазване у границама сасвим одређена политичког циља. Они су при томе од самог почетка рачунали, на жалост с успехом, на кратку памет и ограничени видокруг оних „ређих политичара" међу савременицима, који све своје право на ову славу изводе отуда што никад не виде даље од носа и сваки дан увек заборављају оно што је јуче било. Ови једнодневни политичари немају никакав преглед везе појава, па им према томе у збрци дневних догађаја не достаје и сваки правац за држање, које одиста одговара приликама.

На супрот томе узмимо као пример много правилнијег држања противничког тока резултата политике босанског надбискупа Штадлера за кратко време од осам година.

Од 21. до 23. августа 1900. држан је у Загребу „први хрватски католички конгрес", на коме су ... „свете круне Звонимирове", међу њима и пет црквених великодостојника, чији је службени делокруг ван политичких граница Хрватске: сарајевски надбискуп, љубљански бискуп, бискупи с Крке, из Спљета и Дубровника. Истина по саопштењу службених „Народних Новина", земаљска је влада тражила, пре но што дозволи држање конгреса, уверење да се неће расправљати питања „хрватског државног права", али се најзад задовољила обећањем, да се о овим питањима, „чија се расправа не може избећи", бар неће говорити на начин који ће наљутити Мађаре. Али колико су „Великохрвати" мислили, да одрже ово обећање, показао је већ и поздравни чланак, који је на дан отварања донео „Обзор", који заступа правац покојног Штросмајера: „Код нас су данас заступљени Католици свих хрватских земаља, јер су свесни да припадају *хрватској држави*, у чијем васпостављању гледају обезбеђење своје националне будућности и јер због тога теже уједињењу с Хрватском. Први хрватски католички скуп победа је и трајни успех у нашим националним и државноправним борбама"...

Па ипак влада није учинила ни најмањи покушај да због таквих претераности опомене на умереност. Она их је мирно трпела, готово тајно чак и подбадала. И тако је дошло до тога, да је великохрватски пароксизам растао из дана у дан, док се најзад на опроштајном банкету 23. августа није дошло до здравице сарајевског надбискупа Штадлера, како вели Јеврејина по пореклу, који је отворено тражио „скоро уједи-

њење Босне и Херцеговине с мајком Хрватском".

Тај исти црквени великодостојник говорио је после три дана о четрдесетогодишњици бискупска јубилеја д ра Штросмајера у Ђаково политички још јачу здравицу, чији је аутентични текст истина затајен, али који је по једном саопштењу „Драве", на искупљене Великохрвате учинио такав утисак, да их је „обузела света језа". Телеграфску честитку послао је јубилару и надвојвода Леополд Салватор, који је као командант 36. пешадиске дивизије тада још становао у Загребу, али који је брзо отуда опозван и добио другу команду. Српски и мађарски листови довели су тада ово опозивање у непосредну везу с тим телеграмом бискупу д ру Штросмајеру, који је телеграм веома обрадовао Хрвате. Они су се распиливали од задовољства. Још 30 августа у јутру јавно је „Обзор", да је решено сједињење „тројне краљевине Хрватске Славоније-Далмације с Босном и Херцеговином у једну војничку територијалну област, али под другим надвојводом, који ће такође становати у Загребу".

(наставиће се)

ПОЦЕРСКИ и ПОДГОРСКИ ТАЈАНСТВЕНИ ЗЛОЧИНИ

Тајанствена убиства. — Непознате убице. — Немоћ власти. — Убиства у Пецкој, Метлићу, Гуњацима, Туњину, Јаребицама, Драгојевици, Бојићу, Накучанима и Грушићу. — Један исти манир убиства. — Суд има по једно женско. — Божићне печенице изобијица. — Истрага. — Два сељачка типа. Вероватан тријумф правде.

Тајанствена убиства

Прошао сам скоро целу Србију, али ни у једном крају њеном нисам приметио толики број тајанствених злочина, као у овим крајевима, што се налазе с ове и с оне стране Цера. И у осталим крајевима има такође убистава и других злочина, али извршиоци њихови врло брзо падну шака власти, те тиме правда буде задовољена. Међутим овде ретко се који злочинац пронађе, те ти сви злочини остану застрти велом тајанствености, док заборав на њих не удари свој неумитни печат.

Цер сам као планина није шумовита и непролазна, да би се у њу могли крити хајдуци, који би били најмањи, да изврше ове злочине. И ако су дакле сва села, где су се одиграли ови тајанствени злочини, у непосредној близини Цера и његових узвишења, ипак сва ова убиства нису извршили хајдуци и оглашени разбојници, него су их вршила власти

У Пецкој је пре десетак година убијен највиђенији човек из тог краја *Крста Ђермановић*, трг. тамошњи;

У Метлићу је убијен секом у своме дућану *Живојин Сарајлић* и удављена сељанка *Смиљана Максимовић;*

У Гуњацима је убијен виђен и отресит домаћин *Милан Пантић*;

На самоме *Церу* убијен је из заседе један од најлепших и најмуњнијих људи из ваљевске подгорине, *Јован Вујичић* из Туњина;

У Јаребицама искасапише напредњачког првака *Цвију Ћирића*;

У Драгијевици свршн трагичном смрћу један од најсимпатичнијих српских сељака, човек отмен и имућан, дугогодишњи посланик *Срећко Марковић*;

У Бојићу искасапише и измрцвариште старог механцију *Андрију Арњоша* и жену му *Терезију*;

У Накучанима убише сеченицама тамошњег дућанцију *Буру Дивјака*;

Најпосле у *Грушићу* проиниза куршумом кроз срце младог сељака *Ивана Живковића*, из Грушића.

Села Грушић, Накучани, Бојић и Метлић налазе се с ове стране Цера, а села Јаребице, Драгојевица, Гуњаци и Пецка с оне стране Цера.

Због свих ових једанаест убистава хапшени су многи, али их је све суд „пустио, јер извршили оглашени разбојници, ипак власт беше немоћна, да пронађе, ко их поби.

То је и прећашње и садашње иследнике доводило на мисао, да постоји ту негде око Цера једна разбојничка *мафија*, која склања са света једног по једног човека. Ући у траг тој мафији и открити је сву беше теже но пронаћи нову Америку.

Па ипак изгледаше, да ће један случај, који се пред Божић десно овде у Шапцу, открити онај црвени конац, који се кр готово све ове злочине повлачи. Идући полагано и трезно за тим концем изгледа да ће се доћи до циља: кидања вела са ових тајанствених злочина.

Као иструсан и веран своме позиву хроничар морзм још овако унапред рећи ово: већина учињених припада националној напредној страни, те бисе овим убиствима могао на први поглед приписивати политичко партизски мотив. Неодричем, да и тога има, али зм ипак мишљења, да ти мотви немају предсудног значај.

(наставиће се)

СРПСКЊ ЗЕМЉЕ

Насиље

Пре некидан кренуо је из Мостара с прописаним пасошем, подвозном карзм и са знањем власти уредни „Мусавата" Смајо Ћемаловић Загреб, да присуствује „велеиздаичкој" парници. Кад је увече стао на сарајевској станици и сео у станичној ресторацији да вечра, приђе му један сарајевски „чувар мира и реда" и на врло неучтио га начин запита како му је име. Кад му је Ћемаловић показав свој пасош и подвозну карту позвао га је полицајац у фијакер, те настаде јурњава од једне полицаске карауле до друге и то све „у име закона". Најзад су га у беледи доцкан у ноћ пустили као „несумњив". Наравно, Ћемаловић је због тога закасно од пута, те га је наставио тек сутрадан.

Дневне вести

Србија и Аустрија. Лондонски Рајтеров Биро дознао је с једне високе дипломатске стране, *да се између Беча и Београда неће водити преговори*, но ће се томе приступити тек онда пошто се у Бечу и Београду предузму колективни кораци сила. Као резултат преговора између Енглеске и других сила формулисани су извесни предлози, а сад се предузимају кораци да се у будућем саобраћају између Београда и Беча васпостави задовољавајући однос. Силе желе да се између Београда и Беча избегне писмено општење, које може дати повод неспоразумима и трвењима. Италија је потпуно сагласна с осталим силама.

Правимо се луди. Што је ова велика влада вешта — то више нема!

Представите себи: ми смо сви знали а знала је и Европа, јер се Србија тиме јавно и пуних 6 месеци разметала, да се оружа у циљу напада. Ако се Србијини захтеви не задовоље — Србија ће у рат!

Они су нас слушали како лажемо, па кад су све остале послове посвршавали, они се окрену нама и викну:

— Везујте се бре! Доле раће! Какво оружје, какав рат! Разоружајте се одмах!

Е сад је то већ било у ресору војводе Балачка да одговори. И његова позната храброст није му могла викаква друга одговора ни инспирисати, него овај, којим се за сва времена прославао.

— Молим, молим лепо! Не иде то тако. Србија је готова и да разоружа, али под страшним условима: *да нам Европа јамчи*, да Аустрија неће напасти Србију!!

Можете мислити с каквим се одушевљењем прихватио тај „услов". Као да је Аустрија и мислила да нас нападне *овог пута!* Аустрија се само упињала, да јој све пође на миру, а ми смо се кочоперили: како хоћемо њу да нападнемо, што смо у осталом и требали учинити. Сад кад је Аустрија припретила, велика влада се прави луда у име наше па пристаје на разоружање, као бајаги под неким условом, који у ствари и није никакав услов, јер Аустрија не би хтела напасти Србију, да Србија није грозила њој.

Али тако, доће време да се лажемо без стида.!

Како агитују?? Једна угледна београдска госпођ , која се породичним послом бави к Минхена свога мужа: „је ли истина, да је аустријско посланство у Београду запаљено а граф Форгач „убијен" — јер вели, „Минхенске Новине" имају о томе телеграм из Беча.

Наравно, да јој је муж одговорио, да је то ординарна лаж.

Дефинитиван пријем. Данас је отпутовала нарочита комисија жељезничке дирекције, да дефинитивно прими пругу ваљевске жељезнице. У комисији су: г. г. Велимировић, шеф активне контроле виши инжињер г. Милан Милосављевић шеф секције за грађење, и г. Милорад Поповић, виши инжињер.

Овације Амфитеатрову. Синоћ се из пажње према г. Амфитеатрову руском публицисти, који као дописник борави у Београду, давао његов комад у Позоришту „Стара Врлина". На крају преставе публика је правила велике овације писцу, који са из ложе клањао и захваљивао на поздравима.

Али је пљескање било тако силно и одушевљено, да је трајало читавих 15 минута, те је писац морао изаћи на позорницу. Тек се тада публика стишала. Г. Амфитеатров је и као писац талентован и као публициста, српски пријатељ, те је то и заслужио.

Одступање управника вароши. Како смо из приватних кругова информисани г. Душан Алимпић, управник вароши Београда мисли да се повуче са тога положаја због слабости.

Пребегао аустриски активни официр. Прекјуче је пребегао у Београд један аустриски активан поручник Србин. Он се налазио на осуству у Панчеву и кад је ономад добио позив да се, услед мобилизације његовог корпуса, јави на дужност у Темишвар, он се решио да пребегне у Србију. Своју намеру извршио је на овај начин: Извадио је карту из Панчева за Земун и сео у лађу која додирује Београд. Кад је стигао у Београд, он је изашао на нашу обалу и изјавио, да је аустриски официр, те су га пропустили без пасоша. Он се јуче пријавио нашим властима. Са службом је раније био дуже времена у Босни, на граници, те су му многа тајна утврђења позната.

Примљен закон. На другом читању у јучерашњој седници Народне Скупштине примљен је закон о ванредном кредиту министра спољних послова у суми од 500.000 динара.

Шта тражи барон Ерентал. По једном париском саопштењу, у свом одговору на енглески предлог , барон Ерентал је рекао, да пасус о признању анексије није довољно прецизан, па је предложио да Србија безусловно у својој ноти без резерве, јасно призна анексију и одрекне се својих захтева на Бо

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(196

XXXIX

Опсада

— Тућите! рече краљица са сатанским осмехом, зар не знате да смо се ми заиста измирили?

— Ех! госпођо, то ништа не смета измирењу... на против! одговори Морвер, који је себи допуштао по некад слободе у разговору, јер је знао колико је краљици потребан

Келус и Можирон рекоше војводи Анжујском

— Монсењеру, ви сте осведочени... Да није било Морвера, који се некако чудновато устезао, ми бисмо вам могли донети сву вест још пре једног часа. Али је ипак све добро свршено. Тај безобразник вам више неће погледати у лице. Он је мртав, жив спаљен, са још неколико ниткова као што је и сам који су хтели да га бране.

— Ви сте заиста добри пријатељи, рече војвода Анжујски мажући трепавице црном бојом. Желео бих да сам краљ само да бих вас могао наградити како заслужујете.

XI

Како је Пардајан син био још једном непослушан према Пардајану оцу.

Док су Келус и Можирон с једне, а Морвер с друге стране славили смрт свога непријатеља, Пардајанима се догодило нешто што треба да се исприча на овом месту.

Ни Пардајан син, ни Пардајан отац нису погинули. Они су успели да се извуку, а ево како:

Кад пламен поче да обузима кућу с поља, бео и мирисав дим испуни собу у којој су били опсађеници. Но ма како да је био мирисав тај дим он је претио да их за кратко време угуши.

Витез који се за све то време трудио да пробије зид, заустави се за тренутак сав у зноју. Стари Пардајан дохвати таја пијук и продужи посао, насумце, јер се у соби ништа више није видело.

У томе прође неколико тешких тренутака. Дисање им је постајало све теже. Они су већ назирали страховиту смрт која их је очекивала кад пијук у последњем очајном ударцу прође с друге стране зида...

Тада оба човека и Ката, која је по снази вредела колико две жене, почеше грозничаво чупати цигле и камење. За два минута била је начињена довољно велика рупа да се кроз њу могло проћи.

И они прођоше

Било је већ крајње време, јер су греде почеле пуцати и ломити се.

Опсађеници се нађоше на неквом тавану где је сусед држао џакове са житом и другом храном којом је хранио живину. Таван је био затворен старим вратима чија брава очас испаде под ударцем пијука. Они тада појурише низ степенице које су водиле у кухињу.

Из те кухиње излазило се с једне стране у дућан који је био на улици. С друге стране излазило се у пространо двориште, које је било пуно кокошарника.

— Бежимо! рече Ката.

— Чекај мало! одговори стари Пардајан.

— Да одахнемо! додаде витез.

Скоро смо заборавали како се дише.

Они пажљиво разгледаше земљиште на коме су се налазили. Двориште је било ограђено високим зидом. Али је било лако прећи га на једном месту где је био неки висок кокошарник.

Витез се испе први на кокошарник, па онда пружи руку Кати која се за тренутак нађе поред њега. Онда дође ред на старог Пардајана. Са кокошарника испеше се на зид, и онда скочише на другу страну.

Нађоше се у једној пространој башти која је била неограђена.

На тај начин били су спасени.

— Куда ћеш ти? упита стари витез крчмарицу.

— Ката уздахну.

— Ја сам пропала, рече она. Сад ни сама не знам куда ћу.

— С нама не можеш; морамо се растати.

Витез, који је налазио да се његов отац понаша мало не захвално хтеде да се умеша.

— Ако пође с нама, рече стари Пардајан, ухва ће и нас и њу, и онда нам уже не гине. Овако ће бити боље: овде је у околини једна крчма где Ката може лепо да се склони. А ми ћемо видети шта ћемо. Је ли, Ката, кћери, на лазиш ли да је тако добро?

— Добро је, рече она. Да је само то у питању било би лако. Али шта ћу ја да радим кад немам ни паре код себе.

— Држи кесељу!

Ката подиже крајеве кесеље. Стари Пардајан откопча свој кожни појас и уздишући изручи све што је у њему било у кесељу. Катине очи засветлише се.

— Па ту има више од пет стотина талира! узвикну она.

— Више од шест стотина, кћери!

— То је више но што је вредела моја крчма!...

— Узми, узми. Наградићеш другуго стоницу и помоћићеш нам можда једног дана да је опет спалимо. Само је немој више звати крчмом код „Чекића!"

— Како треба да је назовем?

(наставиће се)

сну. Сад силе преговарају о овом Еренталовом предлогу. Држи се да ће се за решење тог питања наћи средњи пут.

Провоз ратног материјала. Турска је влада дозволила поново провоз српског ратног материјала, који је пре неки дан стигао у Солун.

Син убио оца. Милић, дечко од својих 14 година, син Добросава Симеуновића, из Невада у округу чачанском, убио *је сикиром на спавању свога оца и сву му главу размрскао.* Ово звер ско дело, Милић је учинио вели зато, што му се отац одавно пропио и све имање продао а њему нема ништа да остави. Милић је дело признао.

Мали убица налази се у рукама власти.

Мали судар. Прошле ноћи десио се један мали судар на жељезничкој прузи а у кусадачкој станици, између брзог воза из Ниша и теретног из Београда.

Жељезничка Дирекција одмах је послала комисију на лице места, да изиди у чему је ствар.

Одликован. На предлог министра правде краљ је потписао указ, којим се одликује Јован Богдановић, служитељ апелационог суда, сребрном медаљом за грађанске заслуге.

Јован је пре три дана навршио 40 година службе у апелационом суду.

Образована комисија. Коресподенту железничке дирекције Мијаилу Вукашиновићу, образована је комисија и до сад нашла, да је Мијанло упропастио државног новца 800 динара.

Мијаила је комисија ставила у притвор.

Премештен. Г. Илија Милутиновић писар I класе зајечарског првостепеног суда, премештен је по потреби службе, за писара исте класе књажевачког првостепеног суда.

Санкционисан закон. Данас ће бити обнародован закон о ванредном кредиту министру војном у суми од динара 5,344,279.

Долазак река. У Југо источном делу Србије, већ три дана пада киша, која је појачала долазак Нишаве и Мораве. Нишава је надошла са 20 а Морава са 70. сантиметара.

Сава и Дунав по водомеру стоје на јучерашњој висини.

Нов одборник. На место одборничког заменика општи не београдске г. д р Косте Костандиновића, лекара, који је поднео оставку, позват је трећи по реду заменик са напредњачке листе г. Милан П. Савчић, гл. сарадник нашег листа. Г. Савчић ће на вечерашњој седници општинског одбора положити одборничку заклетву.

Удавио се. Јуче после подне око 2 сата, више Чукарице, скочио је у Саву и удавио се: Тодор Илић, родом из Ниша, по занимању кувар. Војници, који су чам цем ишли од краљевог купатила, извукли су леш на обалу, који је пренет у болницу ради секције и сахране.

Узрок је овоме самоубиству дуготрајна болест.

Кажњени. Учињеном потером полицијске власти, јуче је у Београду похватано 15 сумњивих ли ца који беспосличе по Београду, и сви су кажњени за нерад, а поједини и са прогонством у родна места.

Изгубљен новац. Прексиноћ је на путу од бакалнице више „Цареве ћуприје" до фурунџинице на Михајловцу изгубљен један нотес са важним забелешкама и 240 динара у новчаницама.

Онај који је нашао нотес моли се да га преда или топчидерској полицији или донесе у уредништво „Правде," где ће добити награду од 100 динара.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

|| Турски министар спољних послова Рафат паша отишао је у Рим, где ће се састати с талијан ским министром спољних послова Титонијем.

∴ Авганистански емир наредио је, те је похапшена маса људи због откривене завере против њега и престолонаследника. За своју заштиту емир је предузео и врло велике војничке мере.

VA У Минхену се поговара, да ће се иницијативом цара Вилхелма измирити куће Хохенцолерн-Хешингенова и Кумберландова. Спор међу тим двема кућама био је настао услед укинућа ханове ранског краљевства.

| Приликом свог бављења у Берлину, турски министар спољних послова Рафат паша предао је цару Вилхелму својеручно писмо султана Абдул Хамида, којим уверава цара Вилхелма о свом непоколебљивом традиционалном пријатељству.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Благо нама!

Срце сваког Србина испуњава се миљем на глас: да су два цара руски и аустријански измењали депеше!

Ej, благо нама! ето нама среће на претек! узвикнусмо сви колико нас је било у скупу.

Није то, брате, ни шала, кад се цареви ускомешају и покрену један другом депеше шиљати. Чисто човека страх да ухвати!

Сви веле да је то све поводом наше тужне Босне. Руски цар је срца милостивог. Он је такав, Бог нека му плати, још од пре 100 година! И пре сто година је тако измолио опроштај код Султана за све Србе, те су Турци онако благо с нама поступали 1813. године, — иначе би све исекли — и тако се сад опет јавља великодушни, а нарочито свемоћни цар свих Руса да измоли милост у Ћесара за јадне Босанце. Ћесар је опет обећао да ће Босанцима бити прави отац, т. ј. одрање им кожу, чим се ово све сврши.

Цареви сад опет могу мирне савести куњати, они су своју дужност учинили, а српском народу остају све економске користи од шаке до лакта!

КРУШЕВАЧКА ХРОНИКА

Звер отац — изгорели

Страшно али истинито!! Миленија жена Дамњана Богићевића тежака из Ломнице ср. расинског, привела је начелнику ср. расинског своју 20 то годишњу глувонему кћер Стојну, која је преко тумача на испиту изјавила: да ју је њен рођени отац Дамњан, сељак од 60 година силовао и у неколико махова над њом обљубу извршио и да их је последњи пут на делу затекла њена мати Миденија и брат Петроније.

Том приликом, несретна девојка показиваше своја прса, која јој је њен звер отац у наступу звер ске страсти сва вребао направи јој грдне ране

Требало је видет онај болни лудачки осмех сиве девојке и оне мимичке покрете уз ухоиарајуће усклике, који невољство свога оца према ој описиваше, па да се човеку крв ледама сирне, да се просто сам себе застиди, што се и он под овакових зверова људи мора *чеком* назвати.

Исказ оболеле девојке проверен је, докар је утврдо дефлорисање и благодарећи резности начелника среза г. Чедомировића: — „све на своме месту" — звер-отац стављен је под кривичну истрагу и у притвор, али део не признаје.

* * *

Милунка, жена Јарка Живића из Дедине среза расинског, да би просушила једно реме истуцане конопље унесе га собу и стави поред пећи — пламен фуруне — и послом изађе у двориште.

Искра ватре из пећи пресу и дохвати конопљу, која букне у пламен, распростирући загушљив дим.

Милунка видећи да конопља го ри, зовну свог мужа и без икакве претходне спреме јурнуше у собу да голим рукама гасе. Пламен им ухвати одело, те они брзо оставише конопљу а почеше себе гасити. У место да легну и ваљају се, те да тако пламен угуше, кад већ воде у близини нису имали, они се дадоше у трке по шљивару и око куће „да им ветар ватру *раздува*". Разуме се, да им ветар није ватру раздувао, напротив, појачао ју је, те су кроз неколико минута били формално печени.

Милунка је у тешким мукама издахнула, а њен муж Марко изгледа да ће остати у животу, али и ако остане неће ваљати ни Богу ни људима, јер опекотине прави су расадници разноврсних болести.

Право је казао наш народ: „Ватра и вода добре су слуге али зли господари" — али, која је ваљда од тога што он то зна, кад се слабо труди да се у даном случају користи.

Мајстори што праве банке

истинити догађај из чаршије

(наставак)

— Па баш верује? — запита један.

— Како да не верује. Једва сам га одвојио од машине. Залепио се за њу као крља па је не пушта као стрина босиљак — причаше Сава. „Па, знаш Саво, ти би могао да сада идеш сам кући а ја њу остати још мало овде у соби иначе ми се не спава" — довршиваше Сава Вражине речи, имитирајући га.

Друштво се тресло од смеха.

— Сад само треба да се добро држи члан Лаза. Од њега све зависи. Код њега тек има да поједе ватру — као забринуто говораше Сава.

— Море људи, да баталимо човека. Доста је шале... попусти један.

— Шта да га баталимо. Никако. Мора животиња да поједе ватру. Хоће банке. Е, ето му банке — церекао се Сава горд на свој виц, који му је упалио.

На једном се отворише врата и уђе Вража. Направио бле састо лице па изгледа као да ни наша не мисли.

— Нема га нигде. Тражио сам га и код „Уједињења" и... А, па ти си ту, као изненади се Вража. А ја те тражим на све стране.

— Зашто?

— Имао сам с тобом један разговор. Али, сад свеједно. Можемо се и сутра разговарати. Није тако хитно. Ја те не бих ни тражио, да ме ови не наљутише те сам иначе изашао из радње — расприча се Вража скидајући капут и шешир.

Вража седе за сто и поче шала. Пило се и веселило. Вражи је почело падати у очи загледање са свих страна. То му се учини сумњиво те обрати пажњу. Неколико му се пута учини као да се кришом смеју на његов рачун, али у верен да нијоме његова и Савина тајна није позната сем њима двојици, није то озбиљно узимао.

Неки из друштва затражише карте да се коцкају. Келнер донесе још шпил карата.

— Ко ће да окреће?

— Ја! одговори један, извади новчанк па пошто виде да нема синине обрати се Вражи:

— Вражо дај сто динара ситно — изади стотинарку и баци пред Вражу, који је седео баш према њему.

Вража извади нотес и из њега поиспадаше на сто двадесет до тридесет нових новчатих банака. Он их покупи, одброја десет комада и пружи их ономе што му је дао стотинарку.

Овај узе банкноте, преброја их и правећи наивно лице рече:

— Пиха! Па ово све нове банке. Као испод чекића. Да немаш ти бре Вражо машину за прављење банака? А?

Сви се напрегоше на смех а Вража почрвене и једва одговори:

— Па можда имам. Шта ти знаш?

Сад се цело друштво слободно насмеја тобож Вражином вицу, а и Вража се ослободи.

У зору се тек друштво растури.

Сава се са још двојицом упути Кнез Михаиловом улицом. Код „Русије" се растадоше.

— Дакле, сутра у 11 пре подне.

(Наставиће се)

Floridor

НАРОДНА СКУПШТИНА

Јучерашња седница

Говор Павла Маринковића

Маринковић је, пре но што је прешао на само питање, учинио неке замерке ранијим говорницима, који су се у својим говорима дотакли и његове личности. Он је успео да докаже како његови политички противници падају често у противуречност у оцени његовог рада.

— Ако је на дневном реду какво правничко питање, у које ја улазим, иако не са више ауторитета а оно бар на равну ногу са осталим говорницима — онда ми се спори правничка а признаје дипломатска спрема. Ако је обратан случај, онда се ништа не жене ју ти исти људи да ми признају правничку а оспоре дипломатску спрему. Како им када устреба. А ја сматрам, да сваки онај, који се бави политиком у ширем смислу те речи, треба да је верзиран у свима државним питањима и он мора поклањати довољно пажње исто тако финансиским као и дипломатским; исто тако правничким као и економским питањима. Мени не пада ни на памет, да тим мерилом оцењујем привредничку способност једног свог колеге, који припада групи, која ми све те замерке чини.

— Ја сам противан рђавом обичају, који влада у нашој скупштини, да се игнорисањем нестручњака посланика, они искључују из сваке дебате, те се Скупштина претвори у адвокатску чекаоницу где се препиру докони људи.

— Противан сам и доношењу ових књижурина у Скупштину, јер нема те, па и најлуђе ствари која нема свога браниоца међу људима од науке.

— Питање, које је пред нама, у науци није пречишћено. То веле славни аутори и немачки и француски. То је питање још проблем у једној Француској, која је еминентно правна земља а ми смо се упели да га решимо у земљи где се хајдучија крсти политичком кривицом.

— Текст устава и закона овим министровим указом није повређен и према томе овде не може ни бити речи о каквом гажењу устава. Међутим указом је циљ — успокојавање земље — постигнут.

— Сва ова ларма није подигнута да се сачува устав, већ да се једно место нафарба, обележи, како би се доцније на њега могло указивати прстом. Јер, када су људи, противно свима уставним одредбама, хапшени и ја противу тога протествовао, онда се нико није придружио моме протесту, а сада, када се ти исти људи, по уставним одредбама, пуштају, налазе се људи, који протествују противу тога.

— Гласаћу за предлог Бојиновићев.

Скупштина је са пажњом саслушала говор Маринковићев.

Дуел

Одмах после Маринковића говорио је Јоксимовић, жучно, ватрено, готово врећајући министра.

Министар је на сваки напад реагирао. Отворио се читав дуел, који се мирно свршио благодарећи такту министровом.

Изјава самосталаца

Пре него што се приступило гласању за прелаз на дневни ред, устао је Драшковић и у име своје групе учинио изјаву: да његова странка сматра да овој интерпелацији, у овоме тренутку није било места, али да ће он и његови другови, у духу истакнутог програма заједничке владе, гласати за Бојиновићев прелаз на дневни ред. И тако су и самосталци, који су на сва уста дрекали противу „повреде устава", гласали за њу!

Резултат гласања

Гласало се устајањем и седењем. *За* су гласали седењем сви посланици све четири партиске групе, само је тамо, на ћошку последње клупе, на крајњој левици; устао вечити опозиционар, представник велике социјал-демократске странке Триша.—

Floridor

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Вечерас је јединствен програм са новитетом:

„*Самоубица*" и нарочито захтеваном шалом:

„*Бомбе*".

Бранино позориште сваког вечера је пуно најодличнијом публиком.

ТЕЛЕГРАМИ

Париз. Са службене стране јавља се, поводом српско-аустриског неспоразума, да Енглеска, Русија и Француска мисле предложити један нов текст за изјаву коју би дала српска влада. У овдашњим круговима надају се да ће тај текст задовољити А.-Угарску.

Најбоље српске

САЛАМЕ

изпрсног квалитета

Сваки дан свежег „Тај Бутера“ и за мешење

Милихрама и Српска Сира

такође за мешење

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Крал.-Српског Дворског Лиферанта

Београд — Теразије.

Ученика из добре куће који је писмен искључиво из унутрашности потребује

Помодна радња

161 2-6 **Димитрија Николића.**

Распродаја конзерве

Сву налазећу се овде конзерву зелени и готових јела распродаваћу са 50 од сто јевтиније.

Обраћа се пажња г. г. официрима и војним обвезницима да не пропусте ову прилику за набавку добре и здраве резерве хране.

Домаћицама и хотелијерима обраћа се такође пажња на изврсну зелен (боранију, цео и цеђен парадајз).

Препродавцима знатан рабат.

Распродаја ће се вршити закључно до 14. ов. мес. у подруму ресторације железничке станице сваког дана од 8—12 пре и 2—6 по подне. 157 3—6

За мало пара кућа

у Шумадинској ул. бр. 11.

165 1 6

КОЖАРСКА ТРГОВИНА

Сабо иКостића.

Београд

Коларчева бр. — Телефон 270.

Препоручује своје велико стовариште готових напућа трговцима осталом грађанству, које подаје на тупе и на један напо врло умерењој цени. 142 7—10

Јаја за касад

Од црне *Мирке* и жутих *Орпингтона* чистраса комад 50 п. д.

Од *Холанда* — прна кокош са белом њубом *Сребрнасти Маљишана* комад 20 дин.

Увек са свимсвежих има на продају колонијално бакалска радња

Живана Годоровића

Београд-Теразије — Телефон 417

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА

најбољи алкални киселак

Награђен највећом наградом „Grand Prix“ у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим изворот, при чему се не губи ни најмање угљене киселине нити вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стовариште код

г.г. Глише Андрејевића и Брата

Варош-Капија — Телефон бр. 282.

Поруџбине из Србије и иностранства примa и одмах извршује

Аранђеловачка Конзорција

Крал. Срп. Двор. лиферанти

Аранђеловац. 12 60

РАСПРОДАЈЕМ

ВЕЛИКУ ПАРТИЈУ

ШТОФА за женске хаљине и блузе.
ШТОФА за мушка одела.

По знатно спуштеној цени

Михаило Р. Живковић

133 6—10 **БЕОГРАД — Кнез Михаилова улица 33.**

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује страни **сиродин** и одлично утиче код инфлуенце, обољелих органа за дисање, катара пућа и свију оних болести, где се **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЈЕЉТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2 динара.**

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Моху, за тражење код навеба или уљед проналаже, кречи и снажи мишиће, јача коренје косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20 динара**, већа **2 динара.** 46 29—50

„НЬУ-ЈОРК“

ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

Председник: Darwin P. Kinpsley

— **64.** Биланса Највеће Осигуравајуће Друштво на свету.

Призната актива . . . . . франака у злату	2,888.000.000
Целокупан приход у 1908 години преко . . .	530,000.000
Математична резерва	2.379,000.000
Резерва за дивиденду	416,000.000
Нова осигурања у 1908 години . . .	722,000.000
Мешовита осигурања у снази преко . . .	3.116,000.000
Сва осигурања у снази	10.331,000.000

Дивиденда која је платљива 1909. год. износи фран. у зл. 39,402.056 противу фран. у зл. 2.136 352 која је исплаћена 1908. године.

Ово је највећа дивиденда коју је друштво до сад исплатило.

Годишња дивиденда, платљива 1909. г. на полице издате у 1907. на фран. у злату 10.000.

Осигурање на случај смрти				Ограничено осигурање на 20 г.				Мешовито осигурање на 20 г.			
старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909. г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије
25	247.00	3540	14.8	25	378.00	4720	125	25	52700	6880	13 0
40	373.00	540	14.7	40	488.00	6610	135	40	57100	7930	13 9
55	650.00	10070	15.5	55	715.00	10740	15 00	55	73600	1120	15·2

64 та детаљна биланса шаље се на захтев и она садржава све трансације у току 1908 г.

Дирекција друштва „Њу-Јорка“ за Крал. Србију.

10310 12 **БЕОГРАД, Кнежев Споменик бр**

Хотел „АЛБАНЕЗ“

Српска кућна без конкуренције

Наручити јеловник спрема се за празник.
Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.
Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

За време поста увек рибе

ДИНАРА 16.000 ДИНАРА

Издају се под интерес на непокретна имања.

На продај: две куће за ренту, у непосредној близини пијаце и трамвајске пруге.

Више кућа за уживање — засебних.

Једно имање од 30 хектара земље са зградама, живом водом и осталим удобностима, у непосредној близини Београда са умереном ценом.

За све наведено упитати **Павла К. Убавкића** у хафани код **„Три Сељака“** преко од „Славије“. 2—10

Са болом у души јављамо сродницима, пријатељима и свима познаницима нашим да нам је наш мили и никад непрежаљени

† ПЕТАР САЛЕВИЋ

земљорадник

после кратког а тешког боловања преминуо 26. пр. месеца у 64 години свога живота.

Његово тело предали смо матери земљи 27. истог месеца уз многобројно саучешће сродника, пријатеља и комшија, који нам својим одзивом и саучешћем умањише бол и нашу велику жалост.

Јављајући свима даљним пријатељима и познаницима ову тужну вест, сматрамо за пријатну дужност да топло захваљимо свештенику цркве придв ричке г. Стаменку Протићу, који непожаливши труда чинодејствова при пратњи и погребу милог нам покојника. Нека је срдачна хвала свима сродницима, пријатељима, комшијама и осталом многобројном грађанству, који нашег милог и непрежаљеног Петра испратише до вечне му куће. Много захваљујемо и оним пријатељима који нам утешним речима писмено изјавише своје саучешће.

Добри До — Ивањица 10—III—1909 г.

ОЖАЛОШЋЕНИ

супруга *Станка*; синови *Стеван* земљорадник, *Велимир*, *Љубомир* и *Радомир*; кћери: *Јулка, Вукосава, Миленија* и *Анка*; унуци: *Чедомир, Маринко Тихомир* и *Миленко*; Брат: *Станиша*; сестре; *Станка, Стана* и *Спра*; Снахе; *Јека, Стаменка Слова, Перса* и *Милька*; Синовци: *Јанов, Живко, Тихомир, Цветко* и *Милутин*; зетови: *Дамњан, Илија, Радојко, Божо, Радован Бошко* и *Александар* и остала родбина.

---

† Анастасу Павловићу

ТРГОВЦУ

Даје четрдесето-дневни помен у петак 13. Марта тек. године у 11 часова пре подне у Саборној цркви.

160 2—3 Ожалошћена породица.

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пол године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налаз се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр. Давидовић и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ЧЕТВРТАК 12 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 71. | Телефон 821.

СИТУАЦИЈА

Ситуација је, како изгледа, постала од једном врло критична.

Силе су једна другу ловиле и гониле из бусија на чистину и сад ће се у року од неколико дана видети јасно у чему је ствар и ко хоће рат.

Велике државе су претерале са својим мирољубивим изјавама и све су сем Немачке и Аустрије најсвечаније изјављивале: да неће рата ни по коју цену. Аустрија је то примила к знању и према томе направила рачун. Ко неће рата, мора да попушта, јер она без рата не да ништа. Зато је најпре тражила да Србија одмах повуче своје захтеве о компензацији и силе су натерале Србију да их повуче. То је био знак за Аустрију да може терати и даље. Кад је Европа приметила да се Аустрија не задовољава ни овом изјавом Србије, која је целу Европу задовољила, тада је Енглеска приметила на се да у име Србије састави другу, још покорнију и мирољубивију. Али је тај покушај Енглеске пропао пред отпором Аустро-Немачким.

Тада је јасно искочило ово:

Аустрија сад не тражи више ништа од Србије и ма какве изјаве покорности Србија давала и ма се колико понизила — Аустрија се неће задовољити, јер изјаве Србијине не везују ни у колико Русију, која хоће да има одрешене руке на конференцији.

С тога Аустрија држи Србију само као таоца. Аустрија тражи сад од Русије да се поклони и да призна анексију пре конференције. Не учини ли то Русија у најкраћем року, Аустрија ће напасти Србију. Као хајдук кад управи дете каквом богаташу и однесе у гору па поручи: или да тај дана донесе паре или ми закласмо дете.

Аустрија се руинира држањем оволике војске на рашној ноги и није јој до чекања. Или ће Русија признати анексију сад одмах и тада ће ништа бити закључено и Аустрија ће се разоружати једновремено са Србијом, или Русија има-јавити: да напад на Србију сматра као casus belli и тада ће, јамачно, Немачка посредовати и Аустрија попустити. У оба случаја, мир је осигуран.

Али Русија, као и увек, неће одговорити ништа прецизно и тада је кроз неколико дана напад Аустрије на Србију **неизбежан!**

У том случају ће Форјач предати ултиматум само форме ради, али на одговор неће ни чекати, а аустриске ће трупе кренути на Србију.

Више оклевања и врдања бити не може!

БЕЧКО СХВАТАЊЕ СИТУАЦИЈЕ

Преговори међ силама још трају али су *из дана у дан све мањи изгледи за успех акције.* Није ствар у томе да се Енглеска, Француска и Русија споразуму о каквом кораку у Београду, већ у основи корака, који силе хоће да предузму у Београду мора лежати погодба, која ће по својој тенденцији, својој садржини и свиме факту *задовољити оправдане захтеве Аустро Угарске.* Није ствар у томе да се у Београду формално учини колективан корак, но у томе да тај корак *може уклонити сукоб,* који је Србија изазвала. У том погледу *до сада нису у преговорима међ силама савладане тешкоће,* нити има много наде да ће у скоро бити савладане. Чим се Аустро-Угарска увери да преговори не дају никаква изгледа на успех и с обзиром на циљ коме су ови морали тежити, да су осујећени, *Аустро Угарска ће се непосредно обратити Србији, те да се дође до расчишћавања ситуације и решења кризе, јер се то даље не може одлагати.* На који ће се начин то решење извршити, да ли мирним или ратним путем, *зависиће онда једино од држања Србије.*

Сад се сви гласови из Србије слажу у томе да српска влада тражи средства и путеве те да учини да сад становништво, чије је страсти месецима ранила фантастичним сликама, верује да се *она на случај попуштања само покорава вољи сила, а с Аустро-Угарском да ни даље неће општити.* Ову намеру српске дипломатије, која намера наравно није у интересу мира, *треба сасвим одбити,* јер од септембра прошле године нису изазиване силе но Аустро Угарска, која је узнемиравана свима средствима. Пређено јој наоружањем, сазивањем резерве и образовањем чета на граници и била приморана да предузме потребне противне мере. *Српско питање постоји искључиво између Србије и Аустро-Угарске и мора се међу њима двема и решити.* У Бечу нису ремстили намеравану акцију сила да у Београду учине корак, но су јој чак симпатисали, али *у Бечу никад нису напуштали гледиште да се Србија има непосредно с нама споразумевати.* Ми би смо при томе остали, и кад би преговори сила имали успеха; у толико више остајемо при томе *што они прете да се све сврши неуспехом. Већ први дани морају донети одлуку.*

АПОЊИ О СИТУАЦИЈИ

Нарочити дописник римског „Ђорнале д' Италија" разговарао је с угарским министром просвете грофом Албертом Апоњијем, који је рекао:

Положај је озбиљан, врло озбиљан. Сваког тренутка може планути пожар, који ми желимо да отклонимо. Ваља знати да ми желимо мир и чинимо све да га одржимо, али не можемо дозволити да се у нашу унутрашњу политику меша ма која сила па била велика или мала. Ми смо дали доказа највеће трпељивости. Држање Србије последњих месеца било је тако изазивачко да бисмо ми, само да смо хтели, нашли неколико узрока рату.

На једну дописникову примедбу рекао је Апоњи:

Нејасна је изјава Србије да ће се покорити одлуци великих сила. Она за нас није довољна, јер је то двосмислена формула, која можда у себи крије какву клопку. Ми имамо права тражити јасније декларације и захтевати да за речима дође и дела. Ми не можемо држати целу војску мобилисану, јер се једној малој држави пророчило да претеће диже свој глас и што је у томе ма која сила подбада. Ми хоћемо да Србија јасно изјави, *да се одриче сваког сплетења у питања Босне и Херцеговине, да изјави: како нема никакво право да изјављује жељу или реч о политичкој конституцији тих двеју земаља, ми хоћемо да се Србија разоружа.* Радећи тако, ми бранимо интересе европског мира

Афера са једном меницом

изјава „Београдске Банке"

На напис „Историја једне изнуђене менице" од Mill-a, који је оштампан у „Правди" у бр. 30—37 Управни Одбор „Београдске Банке", пређе „Народне Акционарске Задруге" даје ову изјаву и моли Уреднишство „Правде" да је изволи оштампати у једном од наредних бројева.

Крађа хартија од вредности извршена је у недељу 19. јуна, 1905 год. а сутрадан су код „Заложне Банке" 20. јуна заложене, као што је то утврђено књигама „Заложне Банке".

Управни Одбор констатовао је крађу хартија тек у месецу септембру 1905. год. приликом предаје дужности тадашњег Управника покојног Глише Хаџи Поповића г. Драгутину Тодоровићу, тада члану Управног Одбора. О овој крађи Управни Одбор известио је одмах полицијску власт и све новчане заводе.

Исте године 1 октобра у моліо је Управни Одбор свога члана г. Павла Денића, да прими дужност Управника. При пријему дужности г. Денић је констатовао, да су, сем раније нестали хартија, нестале и још неке хартије од вредности.

Децембра 9. г. Денић је пронашао нестале хартије код „Заложне Банке" и одмах наредио банчином адвокату, да о томе извести Управу Града Београда, која је по изјави Директора „Заложне Банке" да је нестале хартије заложио Јован Марковић, овд. агент и тадашњи Директор „Посредничке Банке", позвала Марковића и овај је изјавио, да је заиста те хартије заложио за рачун Николе Премовића, тадашњег вршиоца дужности Управника „Народ. Акцион. Задруге". Управа града Београда наредила је да јој се одмах стражарно упути из Крагујевца Премовић и он је 10. децембра на првоме саслушању изјавио:

да му је Давид Барух, који је тада био у радњи код свога брата Марка Баруха, овд. мењача, и овога тих дана заступао, позајмио из Маркове касе 4 000 дин., да регулише неку забрану за рачун Браће Фелсан; да му је одмах сутрадан потражио ову суму, да Маркову касу попуни (јер се Марко изненада враћа из Карлсбада, где је на лечењу био) и кад му није могао вратити, Давид му је предложио, да из касе „Народ. Акцион. Задруге" узму неке хартије од вредности, да их привремено заложе, па добивеним новцем Маркову касу попуне, а он ће — Давид — гледати тије другим, па да их на некакав начин *подметне* Задрузи. По овоме Давидовом предлогу су и учинили, јер се код Премовића, као Управника налазио један кључ од главне касе, а код Давида — други, кључ дежурног члана Косте Панђеле, кога је Давид често заступао, кад је Панђела ишао послом на кланицу. Све се ово види из акта кривичног ислеђења ф. 23. р. 17. од 1907. г. Првост. Суда Града Београда.

Према овоме саслушању Управа Града Београда 12. децембра добавила је Баруха, који је порицао тврђење Премовићево, док је овај остао при својој изјави и на суочењу упорно тврдио, да је са Барухом хартије узео и да се шта више заложница од нестали хартија налази код Баруха.

Иследник је истог дана према исказу Премовићевом донео решење, којим се ставља Барух под кривично ислеђење и у притвор. Ну, на жалост, са његове непажње и неувиђавности писара кривичног одељења Управе Града Београда и Премовић и Барух затворени су били у исти компартиман ћелија а они су се у брзо споразумели и погодили, као што је то доцније сведоцима — притвореницима утврђено, да Премовић обезнажи свој први исказ у корист Барухову, који му је поред новчане награде од 3000 дин. обећао, да ће га и затвора за 10—12 дана ослободити, чим се буде он ослобо дио. И заиста, услед овога споразума и пазара Премовић је 14. децембра свој први исказ изменио и изјавио на другом саслушању, да није са Барухом хартије узео, већ да их је узео приликом, кад је из главне Задругине касе одвајао неке хартије од вредности са председником, да их за неки Банчин кредит заложи код „Срп. Кред. Банке."

На основу овог другог Премовићевог исказа над Барухом је прекинуто кривично ислеђење и он је 16. децембра пуштен из затвора. Ну, како је Барух по изласку из затвора у место да рада на Премовићевом ослобођењу напротив у једном свом писму тврдио, да је Премовић *смотао* хартије, те је Премовић чим је ово чуо, 30. децембра 1905. год. поново изјавио код иследника, да је хартије узео са Барухом, као што је то на првоме своме саслушању казао, а не приликом, кад је са председником, 21. јуна, хартије одвајао и носио у „Српску Кредит. Банку", као што је то према уговореном споразуму и погодбим са Барухом казао на своме другом саслушању. И, заиста, иследник је ово утврдио испитом сведока — притвореника — на које се Премовић позвао и Баруха је поново ставио под кривично ислеђење. На жалост, ислеђење ово није вођено са оном збиљом, којом је требало водити, а нарочито Банчини органи и Барух је поново ослобођен. Ну, како Барух сада безобзирно напада, то ће му Управа Банчина ускоро дати прилике, да поново докаже своју „честитост", а и његову брату, „пријатељ" Марку, могућност, да истера на чистину ону непоштену кумпанију, која је тако безочно кидисала на част његову и његове фамилије".

Према свему овоме Управни Одбор у хатар истине изјављује:

Лаж је, да је крађа хартија извршена под садашњим Директором.

Лаж је, да је крађа хартија извршена 21. јуна, када су хартије залагане за кредит Банчин код „Српс. Кред. Банке", пошто су оне већ биле украдене и заложене дан раније, 20. јуна, код „Заложне Банке".

Лаж је, да је Банчин Директор био у затвору код Премовића и наговарао га, да Баруха тереги.

Лаж је, да је Директор био у затвору код „имућног" Баруха и менициу му изнуђавао.

Лаж је, да је Директор био у суду и обезнаживао есконтну листу.

Све се ово може видети из акта по кривичном ислеђењу бр. 23. р. 17. од 1907. год. Првост. Суда за Град Београд и из акта по грађанскоме спору код Првос. Трговачког Суда.

Београ. Банка
Денић

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Телефонска веза

„П. Лоја" пише: „Последњи догађаји у Србији и непосредне пре-

тње Босне и Херцеговини од наших немирних суседа, указали су на једну околност, која је до сада била непозната у ширим круговима, али у трговачком свету осећала се већ одавно као недостатак, штетна празнина. Ради се о телефонској вези између Беча, односно Будимпеште са Сарајевом. Последњи догађаји ће без сумње ускорити увођење те непосредне телефонске везе, а пропустили се то, може у озбиљном часу да буде од највеће штете.* Бре, бре...е!

ВЕЛЕИЗДАЈНИЧКИ ПРОЦЕС У ЗАГРЕБУ

Зуб је уминуо

Тарабокија је прошао зуб и преки суд је почео опет радити. Ради се опет по истом шаблону и истим темпом. Завршио је до сада *петнаест* седница и на тих петнаест седница није постављено ни једно једино паметно питање, које би имало каквог таквог смисла.

Испитани су до сада још Ж. Петровић, Раде Малобабић, Ђуро Јовановић, Анта Срнић, Милован Момчиловић Димитар Миљевић, Милош Бојевић и Душан Трбуховић. Сви су они подједнако срчано и сви у истом тону одговарали, да сачињавају целу фалангу, која је, у пркос најгаднијим нападима председника и Акуртија, остала неокрњена. Само је још Малобабић био тако слободан и тако горке истине рекао председнику а Акуртија изнео као једног простог агента, који тражи лажне сведоке, да је председник осудио Малобабића на 24 часа затвора у мрачној избі без постеље на јела.

Ни Тома Торквемада за сво је време није био гнуснији!

S

Ратне хајке

или

језуите и аустро-угарска политика

из забрањене књиге Карла Хрона

(наставак)

Али истог дана сасвим изненада, као гром из ведра неба, погодила је „Великохрвате" вест, да је по наредби царевој надбискупу Штадлеру већ 26. августа издат „оштар укор" због његове здравице на банкету. 31. августа објављена је њена садржина у вези с једним истина веома кратким али врло карактеристичним објашњењем службене „Политичке Кореспонденције". Ту је пре свега било наглашено, да је казна надбискупа потекла из „спонтане одлуке крунине", а за тим се циљ великохрватске агитације означава као утопија, која „ремети унутрашњи мир, а споља може изазвати неспоразуме". Овај коментар чини ту манифестацију у тако немирно доба владавине Франца Јосифа јединственим и беспримерним догађајем, чији значај далеко надмаша усмени укор издат пре двана-ест година у Беловару надбискупу д ру Штросмајеру. Као у септембру 1900. надбискупа Штадлера, још никад није царева срџба пала на једног црквеног великодостојника...

На супрот томе само један поглед на промену сцене у септембру 1908. Каква разлика! Опет је надбискуп Штадлер средиште трпезе, коју он поново здравицама тако одушевљава, да су оне у оних за трпезом изазвале „свету језу". Али је место промењено: не више у Загребу и не у Ђакову, но у *Бечу*. У великој дворани општинског дома међ хришћанскосоцијалним партиским величинама и високим државним великодостојницима радује се он, триумфатор, извршеној анексији Босне и Херцеговине и скором, управо неминовном сједињењу тих земаља с Хрватском Славонијом. „Утопија" из 1900 године постала је истинском стварношћу. Она је истина „споља изазвала неспоразуме", због којих је монархија гурнута у озбиљну ратну опасност и који већ и „унутрашњи мир ремете". Али ипак то не умањује радост д-ра Штадлера и одушевљење његових обожавалаца: постигли су што су хтели постићи Каквим срествима? О томе не пита нико, јер су баш догађаји из 1900. опет сасвим заборављени Али су за тачно сазнање хришћанско социјалних планова, по моме мишљењу, баш та средства врло важна и за то ћу их у идућој глави опширно објаснити. А овде хоћу прво да докажем везу ових догађаја с „европским" ратним хајкама *ватиканско - клерикалне* политике.

Почнимо с годином 1877. Док се тада цар Александар III. бавио код своје тазбине у Копенхагу, предата су му фалсификована писма бугарског кнеза Фердинанда, његове матере Клементине, грофице Марије Луизе Фландриске и бечког немачког посланика принца Рајса, којима се хтело доказати да кнез Бизмарк игра у Бугарској неискрену двогубу игру према Русији те да ову изазове на рат против Немачке и Аустро Угарске. Британски посланик у Петрограду сер Марије радио је заједно с тадашњим принцом Албертом Уелским, садашњим краљем Едвардом VII. и потпомогнут париским ватиканским утицајима, на закључењу руско енглеско француског савеза за тај циљ. При повратку у после дуга устезања изабрао пут преко Берлина, успео је кнез Бизмарк 6. новембра да му у једном разговору, који је без сведока трајао више од сахата, докаже да су та писма од почетка до краја фалсификована.

(наставиће се)

Дневне вести

Министарска седница. Јуче после подне држана је министарска седница у министарству спољних послова под председништвом г. Ст. Новаковића министра председника.

Сукоб власти. По једном наређењу министра унутрашњих дела из прошле године, келнери у Београду, не морају се подписивати код оних кафеција, код којих раде по 5—6 дана па промене локал, а пореске власти траже од газда порезу за келнере, јер су газде по закону о порезу одговорне за њин порез.

Нарочити чиновник из београдског пореског одељења зашао је по локалима и врши наплату порезе од келнера.

Министар финансија у споразуму са министром унутрашњих дела, треба да изда једно објашњење, како би се сопственици радње куртали сали једног неправедног намета.

Допутовао. У Београду је допутовао г. Е. Фогуре, главни уредник букурешког листа „Адверул", који је први подигао свој глас у Румунији за нашу праведну ствар, коју и сад још једнако прати са непромењеним симпатијама. Из Београда ће г. Фогуре отпутовати на Цетиње.

Јавност. Хвала Богу. Скупштина је јуче свршила један добар посао.

Војни судови су за последњих пет година починили толико много злоупотреба и осудили толико невиних војника, да се сви Србија узбунила. Све јавно мнење, без разлике партије, тражило је да се учини крај тој инквизицији не само фактички него и путем закона. Као најбољи лек против злоупотреба, увек је *јавност*. И министар војни, одговарајући жељи целе Скупштине поднео је предлог закона о увођењу јавности у војном суђењу.

Скупштина је тај предлог јуче усвојила. Приликом претреса, министар војни је обећао: да ће још на јесен поднети предлог о коренитијој реформи војних судова, о смањивању њихове надлежности и увођењу јавних правозаступника у одбрану.

Све што је ђенерал Живковић до сад обећао — одржао је, па не сумњамо да ће и ово испунити,

Једна неправедна одлука. Управни одбор Управе Фондова допустио је полагање чиновничког испита г. Стеви Николићу, рачуноиспитачу Гл. Контроле, да га сигурно награди за досадање учињене услуге постављањем за њеног чиновника. Овим поступком чини се неправда старим чиновницима управним, који већ толике године служе у Управи. Способност г. Ст. Николића није Управи ни мало потребна, те се надамо да бар Јаша Продановић неће одобрити овај акт Управин, који ће и оно мало способних чиновника истерати из Управе. Скандала је било и сувише до сада па још овај ни-

је ни мало потребан.

Три судијска места. Министар правде поднеће предлог Народној Скупштини и тражиће кредит за још три нова судијска места у судовима, у којима је посао толико нагомилан, да је немогуће без довољне радне снаге отправљати га.

Политички клубови дали су пристанак да ће подпомоћи у Народној Скупштини овај предлог.

Осам комисија. У Београду раде осам мешовитих комисија чиновницима за разне злоупотребе и то; у срезу врачарском, Начелству београдском, Варошком, суду, Железничкој Дирекцији, Министарству Финансија, Управи Државне Штампарије, и комесар министров у кварту дорћолском и сава-малском.

О овоме злу треба озбиљно промислити и благовремено стати на пут.

Тешко повређен. Ноћас око 10 сати Милорад Јоксимовић, качарски радник у Бајлоновој пивари, враћајући се кући Сремском улицом посвађао се са непознатим мимопролазницима, од којих га је један ударио ножем испод левог пазуха и тешко га повредио. Милорад је одмах пренет у болницу ради лечења, а нападач је побегао, али је за њим наређена потера.

Војни бегунци. Јуче су код Лознице пребегли у Србију, и предали се нашим властима четири аустријска војника и то: два штрафуна и два пешака. Сва четворица су Славени. Они су упућени најближој војној команди.

Изгорела судница. Прошле ноћи изгорела је зграда у којој је судница општине костајничке у срезу рађевском округу подринском. Ватра је уништила целу зграду и све што је у њој било па чак и сто динара државне порезе. Паљевина је извршена *злонамерно* што је и увиђајем власти утврђено.

Штета износи преко 2000 динара. Поведена је истрага да се злочинци похватају.

Нађен леш. Испод варошице Пожеге, избацила је река „Ђетина" један непознат леш. Идентичност се није могла утврдити, а секцијом и увиђајем, нашло се: да је се утопљеник сам удавио.

381. За месец фебруар, полиција београдска казнила је по иступним кривицама 381 лице, и о томе поднела извештај свој министру унутрашних дела.

Веридба. Г. Љубиша Швабић трговац и подпредседник Паланачке Националне Омладине верио се са г-ђицом Софијом, ћерком г. Мите Рајића из Београда. — Честитамо.

Завршила рад. Комисија која је била одређена да извиди злоупотребе бив. среског писару Спири Милићевићу завршила је свој рад и нашавши да Милићевића ништа не терети, ослободила га сваке одговорности.

Помен. Јулка и Јеша Божовић члан Народ. Позоришта, дављење годишњи парастос своме умрлом сину Милораду, електро-техничару, у петак 13. овог месеца у 10 сахата пре подне, у цркви на Новоме Гробљу.

Грађанска Касина. У суботу 14 ов. м. даваће се за чланове и њихове породице касинско вече. Гости из Београду, не могу се доводити а са стране само по нарочитој дозволи управе. Улазница за самца 1,50 динар у породици 1. динар Свираће војна музика; почетак у 9 часова.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

* Сви посланици страних сила, који су онамад били из Порти, сматрају да је усвајање турско-аустриске погодбе у скупштини обезбеђено!

У Младотурски комитет издаће ових дана прокламацију, у којој ће објавити да се распушта као тајни комитет а остаје само као политичка странка.

— Из Берлина демантују вест да је цар Вилхелм телеграфисао руском цару, молећи да се обуставе писање руске штампе против Немачке.

Јуче је свечано отворена новоизабрана талијанска скупштина.

) Поштанско телеграфски штрајк у Паризу још непрестано траје.

() У Галицији се појавио пегави тифус.

| Персиско посланство у Петрограду телеграфски је саветовало владу да одмах уведе устав, јер је то једино средство да се избегне катастрофа.

ПОЦЕРСКИ и ПОДГОРСКИ ТАЈАНСТВЕНИ ЗЛОЧИНИ

(наставак)

Убиство Крсте Ђермановића

Ово убиство у своје време произвело је велико узбуђење, једно с тога, што је убијени Крста био један од највиђенијих трговаца у старом подринском округу, а друго с тога што се пок. Крста дуго борио с разбојницима.

Једне вечери ноћи ушли су разбојници у једно одељење Крстине куће и ту га дочекали, кад је пошао у нужник који је под једним кровом са кућом. Између разбојника и Крсте отпочела је очајна борба, јер разбојници нису смели пуцати, пошто је Крстина кућа у средини варошице.

Видећи, да се не може отети из разбојничких руку, Крста је тада стао запомагати. Један од разбојника, да би спречио ову Крстину вику, заклопи му уста шаком, али се Крста у очајној борби отме и *угризе разбојника за прст*. Нањућен разбојник опали тада из пушке, а то учине и његови другови.

Крста је пао, а разбојници се изгубише у мрачној ноћи.

По овом убиству ухапшени су многи сељаци из околине Пецке и власт је нарочито пазила, ко од њих има рану на прсту, али није могла пронаћи. Све је те сељаке као невине пустио лознички суд, јер се ни противу једног не могаше изнети никакав стварав доказ.

Крста је убијен курјачицама.

Убиство Милана Пантића

Једне летње вечери кад се Милан Пантић враћаше с њиве кући у друштву многих радина изненада припуцаше из једне шумице пушке и Милан се претури мртав на земљу.

Лекарском секцијом констатовало се да је Милан убијен сеченицама оловним, које су биле завијене у једну ланену крпицу.

Ништа се више позитивнаог није могло утврдити, те су и овом приликом пуштени на суду сви, који беху похапшени.

Метлићска убиства

Село Метлић налази се под североисточним огранцима Церовим и оно се највише прочуло због ова два тајанствена убиства, која су се одиграла у току једне године дана

Прво је у своме дућану убијен трговац *Живојин Сарајлић*. Разбојници су се морали негде раније сакрити и уђи у дућан баш онда када га је Живојин хтео затворити. Да не би дизали лармy и бунили комшије разбојници су Живојина убили сикиром и покупили све што се код њега у готовини нашло.

И овде је полиција узаман трагала. Похапсила је неке људе, али их је шабачки суд пустио, јер није било доказа, да су они овај злочин извршили.

Велику сензацију произвео је после неколико месеци глас, да је код свог сена нађена удављена лепа и доста дражња удовица *Смиљана Максимовић*. И овде се убица није могао наћи.

На сву прилику Смиљану је неко изазвао код сена, на нежан састанак, а убио је стога да она не би одала убице Живојинове, пошто је, како се у селу шаптало, и она била помешана у то убиство.

Погибија Јована Вујучића

Пре осам година, одмах по илинском панађуру у Ваљеву, кренуо се пок. Јова у Шабац, где је имао своје имање и своје магазе, јер је трговао са шљивама. Са њим је, само у другим колима пошао и пок. Срећко Марковић.

Кад су били на самоме Церу а на месту, где се пут спушта у једно подуже удоље, где се кола не могу лако окренути, припуцали су непознати разбојници на кола Јованова. Јован се био збунио, а Срећко видевши опасност ошине своје коње, који у дивљем трку потрче уз брдо и спасу живот свога газде. Јованови коњи беху се поплашили и ударише у пропаст.

То даде времена разбојницима, те притрче колима и Јована ухвате живог.

После су га свели у једну шуму, читав километар од пута и убили. Убили су га из ловачке пушке, која је била напуњена *курјачицама*.

Ни за ово убиство нико није био осуђен.

(наставиће се)

НАРОДНА СКУПШТИНА

Јучерашња седница

Одговор председника министарства

На питање посланика Петра Мишића одговорио је председник министарства:

Влада је ногом својом од 25. фебруара, упућеном великим силама, објавила своје мирољубиво расположење. Нота је била примљена свуда добро осим у Бечу и Берлину, где су чињени извесни приговори само неколиким њеним речима. На ту нашу ноту одговорила је Аустрија и ми смо на тај одговор послали нашу ноту од 1. марта. Све велике силе желе мир и Србија се на њих потпуно искрено ослонила. Данас је, хвала Богу, вера великих сила у одржање мира толика, да су оне изјавиле жељу да Србија своју мирољубивост посведочи и тиме, што не би приступила мобилизацији, и ако се говори и сматра за поуздано да Аустро Угарска мобилише и ако изгледа да би Србија имала права да на те кораке и сама одговори сличним корацима. Влада српска верујући великим силама није могла да не води рачуна и о овој жељи односно одлагања мобилизације и нашла је за умесно да јој се одазове.

То су разлози, који су одлучили краљевску владу да у питању мобилисања тако поступа. Краљевска влада има основане наде мислити, да ће расположење њено за мир и старање њено да одговори жељама великих сила наћи праведну оцену код истих и уродити добрим плодом.

Толико може у овом тренутку одговорити на питање г. Петра Мишића.

Петар Мишић није задовољан одговором министра председника. Све што је господин председник рекао и он је сам знао. Тежина је његовог питања била у томе: *да ли је влада сигурна да Србија неће бити изненађена објавом рата од стране Аустро Угарске*:

— Нећемо ратовати — добацују му неколико бедних самосталских посланика у гуњцима.

Мишић и не одговарајући на ове блесасте испаде наставља да објашњава тачније смисао свога питања.

Председник министарства је тада изјавио: да би он г. Мишићу дао за право да смо у питању одржавања мира ангажовани само ми и Аустрија. Али овде постоји и неко трећи. Тај трећи тражи мир и он *гарантује* за њега а то су велике силе. Из новинарских вести, које се можда доносе са знањем аустриске владе, не смеју се изводити произвољни закључци, јер се из аутентичних извора то не види. Напротив зна се да и Беч жели мир. На влади је, која носи одговорност за цео рад, да процењује вести, којима располаже и да се према њима опредељује, те моли Скупштину да се задовољи овим одговором.

Петар Мишић задовољан је овим одговором и он нема разлога неверовати владиној изјави.

Други одговор

На питање Боке Марковића да ли влада мисли да свој одговор на нову ноту аустриску која се очекује, прво саопшти скупштини, изјавио је председник министарства: да тај одговор аустриске владе није још стигао а да је познато, да велике силе раде на томе, да се он и не шаље док се несугласице између Србије и Аустрије не исправају. Међутим се знају досадашњи обичаји и влада ни до сада није ништа радила без знања скупштине.

Бока Марковић са свим умесно констатује да није добио тачан одговор и на други део свога питања.

Председник министарства изјављује, да у скупштини треба говорити само о оном што је на дневном реду. Ноте нема с тога би најбоље било прећи на дневни ред а када нота буде дошла онда ће се о њој говорити.

Бока Марковић, који није био рад кавзи, пристао је да незадовољан одговором буде — задовољан.

Затим се прешло на дневни ред. Прочитан је предлог за измену закона војног, којим се установљава јавно суђење у војсци!

Никола Узуновић је задовољан предлогом.

Павле Маринковић истиче заслугу министра војног што је пожурио, да овај предлог озакони. Начелно је за укидање војних судова за кривице које нису административне природе, али сматра, да ће се доношењем овога закона створити спокојство до времена, када се буду вршиле коренште реформе у војном судству.

Слаже се са одвојењима мишљењем, Мих. Радивојевића, којим се тражи да и јавни правозаступници имају права одбране. Чим је јавно суђење треба да буде слободна, јавна одбрана.

Моли министра да у будућем раду обрати пажњу на ранији рад појединих личности и пореди га са радом после ових измена.

Закон је једногласно усвојен па се прешло на трећу тачку дневног реда.

Floridor

Мајстори што праве банке

истинити догађај из чаршије

(наставак)

— Да! Члан Лаза ће те већ известити телефоном. А и тебе — окрете се Сава трећем.

— Ао људи што залудисте човека. Жао ми га је. Дошло ми да му кажем — вајкао се онај трећи.

— Нипошто. Пусти ти само нас, да гурамо даље, а ти ако те је жао немој сутра ни долазити у кафану, ни код члана Лазе те да нам упропастиш целу ствар.

— Па сад добро. Нећу али...

— Нема ту: али, него језик за зубе.

— Сервус.

— Лаку ноћ.

— Или најбоље: због ом, јер је већ четири сахата.

За то време Вража је, пре но што је отишао да легне, отишао у собу бр. 8 прегледао да ли је све на своме месту и када се уверио да је све исправно тек је тада умирен отишао да легне.

Целе ноћи сањао је неке паре. Па све неке велике банкноте као чаршав а он их савија и трпа у неку велику двокрилну касу.

* * *

Када се ујутру пробудио Вража виде да је већ 10 часова. На врат на нос се обуче и место да оде право у кафану као што је редовно чинио, он, тако рећи, отрча у бр. 8.

Чим уђе у собу а он се као грамзива звер ка баци под кревет.

Машина је лежала на своме месту.

Вражи се чинило као да је све оно што је јуче преживео, био само леп сан, с тога онако лежећи под креветом окрете штанглу и изађе једна банка. Он је згради и на срећу Савину не окрете још једном, јер у штосу није било више банака. Главно је било да се увери да све оно није сан већ да је то истинска јава. С тога се умирен извуче испод кревета и пошто је добро ишчеткао од прашине колена и лактове изађе из собе и сиђе у кафану где га је већ готова очекивала бела кафа.

Вражи није ни пао у очи један жандарм, који је седео у ћошку кафане, који се чим је он ушао, подигао са столице и поздравио га. Он је био сав заузет мислима о машини.

— За месец дана биће толико богат да неће морати ништа радити већ лепо, спокојно живети од ренте. Тада ће тек да видим оног Богдана шта ће да ради. Отићи ће у Беч, да проживим годину дана њему за инат. Никоме то неће пасти у очи. И Богдан је у овој радњи зарадио, па кад је стрпао паре на гомилу он се лепо повукао, прошпацирао се до Беча и ено га сада где се позавлачио у управе банака и крка дијурне за дежурства. Сваког првог пише признанице за кирије а 2. јануара изађе двоје макаве сечући купоне. Знам да ће црћи од муке. Само морам бити обазрив. Пре свега морам ћутати као риба и бити обазрив при растурању.

Ах, једва чекам да и то посвршавам па сам онда на коњу. Уништићу машину, утрћу сваки траг, па кад и последњу банку истурим из руку, тек ћу се тада смирити. Тада ми неће нико ништа моћи — премишљао је Вража срчући белу кафу.

— Дошао је један жандар и донео неки позив из кварта. Он чека већ по сахата јер каже да је хитно.

Вража се трже из мисли и бесвесно погледа у ћошак од кафане па кад спази жандарма њега нешто хладно прође кроз цело тело а ноге му олакшаше. Крв му се сјури у главу и он као да осети неку несвестицу.

— Хеј, наопако. Па то се све дознало. Пропао сам — сену му кроз главу и чисто му дође да појури горе у собу где је машина.

(Наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Неколико дана многи су захтевали да се у Браниноме позоришту прикаже:

„*Моша комита*," томе захтеву одазвао се Брана вечерас и приказује ту одличну шалу и то са новим интересантним свршетком. У програму је „нови рапорт" и комедија:

„*Експер у браи!*"

ТЕЛЕГРАМИ

Беч. Сутрашњи „Фремденблат" пише у чланку ово: Што до сада посредничка акција великих сила није успела узрок је у томе, што је за ту акцију изабран кратко опредељени циљ, с којим се аустро-угарска политика не може сложити. Велике силе хоће да се опасни сукоб тренутно отклони, ми пак хоћемо да се он за свагда отклони. Жеља за тренутно и потреба за коначно решење кризе не могу се, по себи се разуме, сложити у избору средстава, која су за постизавање тако савршено противних циљева способна.

Да се опростимо брига од озбиљних догађаја и да се само површно мир васпоставе, довољне би биле и палијативне мере. Ми се не можемо задовољити да се она болест, од које наш сусед већ пет месеци болује, привидно излечи, она се мора коначно излечити. Српско питање не сме се само тренутно утишати, оно се мора једанпут за свагда збрисати. Само у том случају моћи ће за нас и за целу Европу наступити трајан мир.

НАШИМ ЧИТАОЦИМА У ПИРОТУ

Пошто се досадањи продавац новина у Пироту Тодор Аранђеловић показао као скроз несавесан, то му одузимамо продају листа а наше редовне читаоце молимо, да се или претплате на лист код поште или у својој средини нађу исправна продавца.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(197)

XI

Како је Пардајан син био још једном непослушан према Пардајану оцу.

— Пошто нас сматрају за мртве називи је крчмом „код два жива мртваца." То је мало дугачко, али је поетично и изразито! Због ом, Като!..

— Због ом, рече млади витез, жао ми је што и ја не могу што да дођем талирима мога оца...

— Можете: можете и ви да дате свој прилог, господине витеже, узвикну живо Ката.

— Како то? упита витез зачуђено.

Ката поднесе образ. Та жена поцрвене...

Витез се осмехну и пољуби је из свег срца у оба образа.

Пардајани се тада брзо удаљише и уђоше у уличицу која је водила у уличицу краља од Сицилије.

Ката се окрете на другу страну и уђе у сплет тесних улица.

Стари Пардајан са својим сином пође брзо кроз уличицу и дође у улицу краља од Сицилије. Отуда скрете на десно и уђоше у улицу Св. Антонија, која је у то доба била једна од главних артерија париских.

— Сад да се поразговарамо мало о својим стварима, рече стари витез. Изгледа да ту није баш најјасније.

— Мени не изгледа тако, рече витез. Ми смо обојица бунтовници.

— А кога си врага тражио у оној пећини?

— У којој пећини господине? Код чекића?...

— Не; у Лувру!... Али што је било било. Не говоримо више о томе. Мени се свиди та твоја јасност у изражавању: вешала нам не гину. Шта да радимо?... Како ти се свиди да мало изађемо из Париза? Давно је већ како нисмо заједно шетали по друговима Француске. Имај на уму, синко да је ту пролеће и да је путовање у ово доба право задовољство. Мислим да ћемо се у овој ствари сложити.

Они су ишли полако разговарајући се и не трудећи се да се сакрију

У осталом улица Св. Антонија била је пуна грађана, пролазника и трговаца

— Оче, одговори Пардајан, мени је немогућно да сад одем из Париза.

Стари витез се намршти.

— Немогућно! Ти хоћеш дакле да будемо обешени, или метнути на точак?...

— Не, оче. Ја вас молим да ви идете из Париза... Ја морам да останем.. Али, шта је оно тамо?... Чује се јаук неке жене... брже, оче, брже!...

Рекавши те речи витез појури. Стари Пардајан ухвати га за руку и рече зачуђено:

— Куда сте опет потрчали? Кога се врага у свашта мешате? Дакле истина је? Ви моје искуство ни у што не рачунате? Не обраћате ни мало пажње на добре савете које сам вам дао? Нећете да се чувате ни људи, ни жена, ни свога срца?

— Ах! господине, узвикну витез, оно што сам видео гони ме да презирем скоро све људе; ја се бојим жена и проклињем своје срце! Видите да сам истога мишљења којег и ви, и поштовање које према вама осећам принуђава ме на то...

Говорећи то витез се оте из очевих руку и јурну на ону страну одакле су се чули узвици. Стари Пардајан застаде за један тренутак пренеражен.

— Дакле, тако се слушају моји савети! узвикну он. Уверен сам да ће тај дечко свршити на губилишту, и мени неће остати ништа друго, већ да пођем за њим!...

И он потрча ка гомили која се била искупила из улице Св. Антонија и у којој се млади витез изгуби. Ево шта се догађало:

На томе месту, изнад дућана једног трговца са лековитим травама, чија је фирма била „код Хипократа," исти трговац био је одавна издубио кружну рупу у зиду. У тој рупи била је дрвена статуа, која је представљала достојанственог старца, обученог у старогрчко одело. То је требао да буде Хипократ. Али мало по мало ово се изменило.

У очима прија и кума из тога кварта то више није био грчки лекар, већ хришћански светитељ. Трговац се није трудио да разуверава своје муштерије, јер му то није ишло у рачун. Велики Хипократ постао је, дакле, мало по мало и полако велики Свети Антоније.

Као што је у то доба по целом Паризу био обичај, испод статуе овог Светог Антонија калуђери метнуше кутију за прилоге у коју су пролазници спуштали по коју пару, према својој кеси.

Кад то знамо онда је лако појмити колико је било народно огорчење кад један грађанин прође и на захтев калуђера, који је чувао кутију, не хтеде да да ни паре.

— Поклоните се бар пред Светим Антонијем! повикаше пролазници.

— На колена! Дај прилог!

— Али, примети грађанин, то није Св. Антоније, то је Хипократ!

(наставиће се)

ПРОЛЕТЊИ ШЕШИРИ

Најмодернији пролетњи шешири за господу, дечаке и децу, приспели су у огромном избору

МАРКУ ВУЛЕТИЋУ И ГАВРИЛОВИЋУ

У БЕОГРАДУ

302 4—6

Цене су врло умерене

СИР

Емекталер

Првог квалитета

Добила је и препоручује

Деликатесна радња

Драгутина М. Денића

Телефон број 49.

ВИНО

Српско и **француско** под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.

Француске 1 Боца „Graves" црног дин 1.
Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урађене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Теј-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Салаше *нова роба најбољег квалитета.* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Комемберта, Брна и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карабадског Цвибака у пакетима 0·85 пр. дин. *Највеће и најразноврсније стоваришше* Бомбона и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи црвених, „Марона" Кестена ит.д.

Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тонфиша, Мариниранх Харинги, Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица, Зечева, Фазана и т.д Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом.

Телефон бр. 43. 15 15—

ИМАМ велику количину РОЗА и БЕЛИ КРОМПИР прима квалитет као и БЕЛА ЛУКА на продају за расад.

Купци нек се обрате г. **Душану Ж. Ђурдумовићу** трг. посреднику Велики Пијац. Пошта **Цариградска** ул. бр. 4. — **Београд.** 162 2 6

За мало пара кућа

у Шумадинској ул. бр. 11.

165 2—6

Чисто вино домаће врло доброг квалитета има на продају.

Упитати преко пута Јасенице кафане, више Смедеревског ђерма у вили Гвоздић. 169 2—3

Ученика из добре куће који је писмен искључиво из унутрашности потребује

Помодна радња
161 3-6 **Димитрија Николића.**

СЕЛТЕРС српски код Младеновца најлековитија је минерална вода против кашља, сипље и против свих катарних оболења. Нарочито се препоручује после запаљења који имају шлајм. Продаје се по свима а потекама, дрогеријама и бакалским радњама у Београду и унутрашности Србије. Главно стоваришше у Београду код

Глише Т. Андрејевића и Брата

150 — *Телефон 282.* — 7 30

КОЖАРСКА ТРГОВИНА

Сабо и Костића

Београд

Коларчева бр. 9. — Телефон 279.

Препоручује своје велико стоваришше готових **папуча** трговцима и осталом грађанству, које продаје на туце и на један пар по врло умереној цени. 142 8—10

Добили смо

У ВАНРЕДНО ЛЕПОМ И ВРЛО ВЕЛИКОМ ИЗБОРУ

ЗА ВРБИЦУ — Обућа, Шешира, Капа, Качкета — ЗА ВРБИЦУ — Рукавица, Чарапа, Хаљиница, Сунцобрана — ЗА ВРБИЦУ

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ ГАЛАНТЕРИСКЕ И ПОМОДНЕ ТРГОВИНЕ

Косте Николића и Друга

БЕОГРАД 323 4—

Поруџбине из унутрашњости извршујемо брзо и тачно.

НАЈВЕЋИ ИЗБОР ШТОФОВА

За женске костиме хаљине и блузе у најмодернијим бојама и разним квалитетима.

НАЈНОВИЈЕГ УКРАСА (ауфпуца) и цео прибор (цугер) за женске хаљине.

Препоручује се поштованој публици

Помодно Мануфактурна Трговина

Михаила Р. Живковића

133 6—10 *Београд — Кнез Михаилова улица 33.*

Јаја за касад

Од црне *Минорке* и жутих *Орпингтона* чиста раса комад 50 п. д.

Од *Холандки* — црна кокош са белом њубом и *Сребрнасти Малишана* комад 1·20 дин.

Увек са свим свежих има на продају колонијално бакалска радња

Живана Тодоровића

Београд-Теразије — Телефон 417.

Јован П. Дробњак коњич. капетан даваће у суботу 14 ог о. м. у 10½ часова на новом гробљу у цркви Св. Николе, четрдесетодневни помен своме добром оцу

† ПАНТИ ЈАН. ДРОБЊАКУ

бив. окр. началнику

О чему извештава пријатеље своје и покојникове, молећи их да присуствују овом помену. 170 1—2

---

† Анастасу Павловићу

ТРГОВЦУ

Даје четрдесето-дневни помен у петак 13. Марта тек. године у 11 часова пре подне у Саборној цркви.

160 3—3 Ожалошћена породица.

За ВРБИЦУ

НОВО ОТВОРЕНА ГАЛАНТЕРИСКА И ПОМОДНА ТРГОВИНА

Душана В. Лешића и Друга

Београд. Теразије.

Добили смо: у великом и ванредно лепом избору, шешира, капа качкета, сунобрана, рукавица, чарапа и т. д.

За ВРБИЦУ

Цене солидне и утврђене

Поруџбине са унутр. изв. брзо и тачно

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | ПЕТАК 13 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ИЛАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 72. | Телефон 821.

Писмо Престолонаследника Ђорђа

У среду у 9 часова у вече примио је Председник Владе г. Ст. Новаковић једно писмо од Престолонаследника Ђорђа, у коме овај изјављује:

да се против њега од неколико дана у јавности износе најгадније клевете, и *да га нико неће да узме у заштиту*, и да јавно мнење обавести о правом стању ствари.

Због једног несретног случаја, бачена је на њега једна најстрашнија клевета, и он налази да његовој части не доликује, да и даље под таквом сумњом остане као Престолонаследник, него се одриче свога права на Престо и свију прерогатива, које му Устав даје.

Престолонаследник је то писмо послао, пре но што је ма кога о том известио. Краљу је био тај корак потпуно непознат.

Јуче пре подне већ су многи о томе писму сазнали, а министри су дознали за њ тек у 10 часова пре подне, приватним путем.

Сензација је у вароши била огромна! Све је живо потрчало за информације, и свако се одмах могао уверити, да је тај глас тачан. Разноврсно се тумачно тај акт, али се одмах могло приметити: да су коментари испадали неповољни за Престолонаследника. Он је имао врло много непријатеља, нарочито међу творцима „новога стања" и међу „мајским јунацима". Запажено је: да се при коментарисању поглавито истицало, као да ово његово абдицирање значи *признање*, ма да се из писма очигледно види, да Престолонаследник говори о својој невиности, а да га је на овај корак навело баш то, што га тако клеветају, а нико га у заштиту не узима, нити од клевета брани.

Министарски Савет се састао јуче у 5 часова по подне и донео одлуку, која је објављена у овом комуникеу:

Поводом гласова о узроку смрти Стевана Колаковића, бив. служитеља Његовог Височанства Престолонаследника, који су се појавили у једном делу наше штампе, Министарство Унутрашњих Дела сматра за потребно, на основу службених података, објавити ово:

1. Ноћу између 27. и 28 фебруара донесен је из дома Престолонаследника као повређен у хируршко одељење опште државне болнице Стеван Колаковић, служитељ Престолонаследников. Прихваћен у болницу од дежурног лекара, Стеван је изјавио да се повредио и на основу те његове изјаве забележена је ова аманеза:

„Ноћу између 27. и 28. фебруара по његовом казивању пао је на степеницама и ударио је се по трбуху. Обе његове старе ингвиналне киле биле су у томе моменту напољу. Одмах је осетио јак бол у трбуху и донесен у болницу."

Ово се види из надлежно овереног протокола о историји боловања Стевановог, који се по правилима болничким, водио сваком без разлике болеснику, који се у болници лечи.

2. Другог марта на јутарњем рапорту управник града Београда саопштио је Министру Унутр. Дела вести о насилној повреди Стевановој, које су до њега допрле. Упућен од Министра Управник је отишао у болницу и узео реч од Колаковића. Тиме је и у смислу § 4 и 9. крив. суд. пост., учињен први, формалан и пун корак за истрагу, која би се, пре евентуалности кривице имала и морала предузети.

На том протоколу саслушања од 2. марта Бр. 11020. Стеван је изјавио:

„Прекиноћ око 11 часова у вече, журећи се низ степенице у стану Престолонаследниковом, несрећно сам се оклизнуо и стропоштао до дна степена, ударивши се при томе по доњем трбуху.

„Несрећа ова потекла је тим поводом, што сам се журио да однесем једно писмо Његовог Височанства, а степенице у овом времену већ нису биле осветљене."

„Како сам из ранијег времена већ био просут с обе стране, то сам се побојао да ми болови, које сам одмах осетио, не буду већи, то сам молио другове да ме одмах испрате у болницу, што је и учињено. Овако је у истини било".

Протокол овај, који је Стеван својеручно потписао, овериле су: Управник вароши Београда господин Алимпић, и још четири лекара: г. г. д-р Никола Крстић и д-р Соломон Ј. Алкалај, као присутни, и г. г. д-р В. Ј. Суботић и д-р Тома М. Лекс, који су потврдили, да је Стеван ову изјаву дао при чистој свести.

3. Колаковић је умро у болници 4. марта у пола ноћи. Секциран је 5. марта у 11 сахата пре подне. Д-р Е. Михел, који је извршио обдукцију леша Колаковића, утврдио је:

„а. Стеван Колаковић умро је од акутног гнојавог и дифузног запаљења трбушне марамице, које је наступило као непосредна последица перфорације танкога црева (у горњем делу илеума).

„б. Пошто ни у цревима ни на месту прснућа нису нађене промене, које би ма по чему одавале, да се цревни зид провалио из каквих у унутарњих патолошких узрока, намеће се закључак да је цревни зид на опасном месту пукао услед дејства какве тупе силе, која је споља утицала на потрбушину. Могућност дејства тупе силе на потрбушину не стоји ни мало у опреци са фактом, да на потрбушини нису нађени спољни трагови насиља".

4. Према досадашњим службено објављеним фактима излази, да је Стеван Колаковић био жртва несрећног случаја. По томе и акцији власти, која би била упућена на истраживање кривице и проналазак учиниоца за сад недостаје законски основ.

Појава нових и досад непознатих чињеница, ако би их било, имала би се узети у надлежну оцену.

После овога ми можемо још само ово рећи:

Зар опет? Јел' рекоше да неће бити више извештаја? Јел' убише краља Александра, да би се она земља тобож „смирила"? А сад видимо: да опет пали ети начин, опет се растурају најстрашније вести, опет клевета бије и погађа горе но икад!

Ова је Србија заиста несрећна, кад ни у најсудбоноснијим часовима њој не дају да мисли о витким интересима, да ради на спасу Отаџбине и целог племена, него мора да се мучи и једе с оваквим питањима!

Пред поразом!

Београд је јуче био премлаћен најкрупнијим новостима!

Кад се у највећој грозничавости очекивао одговор Русије и као његова последица: корак Аустрије, којим се решавало најсудбоносније питање за земљу, — иште глас о „абдикацији" Престолонаследника Ђорђа, о којој говоримо на другом месту.

Ова новост, која је избила пре но што се и чуло о одлуци Русије, била је већ врло рђаво предсказање, и свак је с огорчењем чуо: да има људи, који и овако најкритичнију и најзагаћенију ситуацију, заплићу још више личним питањима.

То је створило толико нерасположење, да кад се дознало за решење Русије и Француске, — депресија у Београду је била огромна!

Париско посланство је јавило прво: **да су Француска и Русија пристале на захтев Аустрије, да призна-ду анексију пре сваке конференције.**

Као што смо ми јуче објаснили, ситуација се састојала у овоме: или ће Русија признати анексију одмах, или ће Аустрија напасти Србију. Био је још један чудеки излаз: да Русија изјави место сваког одговора, да сматра напад на Србију као casus belli, *али на толику заштиту Србије, Русија није ни помишљала. Извољски се показао бедњи од свију претпоставака што су о њему чињене. Он је имао ту жалосну куражу: да, не само демантује и понизи и Русију и себе, него још и да преда без процеста две сриске земље Аустрији, која је толико јада задала и Русији и свем Словенству.*

После овога издајства Русије насирам Словенске Идеје, остало би још једно једино средство: очајан отпор Србије! Србија треба да покаже: да јој нема живота без Босне и Херцеговине; треба да покаже, како се брани национално право; треба да покаже како се пије за слободу! Ван сваке је сумње: да би тај наш отпор изменио држање великих сила, које су најзад попустиле једино, што се свака од њих понаособ боји да понесе одговорност за рат. Ту одговорност треба и мора Србија примити на своја леђа, јер је она и главна чињеница у целој ствари, јер су њени интереси у првом реду повређени.

Ма како ми мислили о данашњој Влади, с погледом на њено досадање држање, ми се још данас последњи пут обраћамо њој с надом:

Да неће пристајати на кукавичку смрт Србије!

Не може се царство задобити на душеку све дуван пушећи. Не може се извршити ујединење без борбе; не може се спасити Отаџбина а да нико не погине; не могу се ослободити браћа а да ни пушка не јекне!

Ова влада ће данас-сутра решити судбу Срискза. Ми је молимо да не клоне, да не капитулира, ше да призна: да Србија није способна за борбу и живот!

Ратне хајке

или

језуите и аустро-угарска политика

из забрањене књиге Карла Хрона

(наставак)

О намери тог фалсификата писале су 10. новембра „Келнске Новине:" „Како нам јављају с безусловно поуздане стране, у току је разговора утврђено да је цару изнет читав низ писама и депеша, којима су, ка су истицали, доказивали, да је Француска уз помоћ цркве, „која сад љубазно пружа руку својој праворођеној кћери", била изведена из њене усамљености. У лето године 1891., приликом посете француске флоте у Кронштату, цајзад је запечаћено ново грписање сила у Европи. Посета флоте, која је за тим у вези с тим учињена у Енглеској, при повратку из Кронштата, није остављала никакву сумњу о томе, против кога су управо била управљена напрезања твораца овог новог грписања.

(наставиће се)

Владина изјава

Ст. Новаковић на питање Ђоке Марковића изјавио је на данашњој седници: Да је заиста добио писмо Престолонаследниково и да је по споразуму са владом то писмо упутио Краљу као надлежном за решење по овом акту, јер влада за то није надлежна.

САМОУБИСТВА

У Србији се тера шега са свачим и од сваке се ствари ствара карикатура, па је те судбе и самоубиство. То крајње средство, коме прибегавају само очајници, које је живот у истини порушио и развалио, сад је у нас постало као некаква играчка, којом се деца продуцирају. Чим се какав пуша наљути на каквог професора или му мама не да пара за какво провело — он просвира себи куршум у чело, хотећи тиме да „секира" неког. Деца су млада па нису још дознала за оног говедара који се некад беше наљутио на село.

Изгледа као да је неки луд ветар дунуо поврх глава омладинских. Ови учестани случајеви нису доказ само лошег домаћег васпитања, што је већ одавно позната ствар, него и страшне малодушно-

сти, која ће остати као главна карактеристика нове генерације. Зар ти младићи који позирају као неке идеалисте изабраше овај трагичан тренутак ужасне националне кризе, да умакну с овог света, да напусте своје свете дужности према Роду и Земљи! То је најгора, најподлија врста дезертерства, јер самоубица избегава сваку осуду за своје бегство испред опасности

На коме ће остати једна земља, кад овако бедна генерација стиже да је чува и брани!

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Суспендован катихета

У Госпићу је суспендован гимназијски катихета Никола Мајсторовић, „јер се није хтео покоравати владиној наредби да у свом службеном положају, као катихета на једном земаљском заводу, не сме рабити ћирилицу".

Траже доказа

У Руми су се бавили истражне судије Кошутић и Урбанић. Призивали су и саслушавали поједине људе из Руме и са стране, саслушали су све комшије д-ра Жарка Миладиновића и једног солицитатора његова. Питали су да ли је ко из Србије долазио код Жарка и ко, да ли је Жарко скупљао добровољце и новац за Србију итд. Дакле најпре ухапсили д-ра Миладиновића, па тек сад траже „доказе" за његову „велеиздају". Од интереса је да је саслушаван и неки Дебић, који се по кафанама јавно хвалио да ће за новац посведочити све. Остали су сви сведочили у корист Жаркову.

Дневне вести

Министарска седница. Синоћ од 6 до 8 сати у вече, држана је министарска седница у министарству спољних послова, под председништвом Краља.

На овој седници прочитано је писмо Престолонаследника Ђорђа, којим се одриче права на српски престо, и о њему дискутовано.

Посланички клубови. Синоћ су имали своје седнице оба посланичка радикална клуба. У 7 сати, дошли су њихови изасланици г.г. Љуба Јовановић, председник Скупштине и Јован Жујовић, председник клуба самосталских радикала, у министарство спољних послова и информисали су се о писму Престолонаследниковом, па се после вратили у клубове и о томе обавестили посланике.

Није ни знао. Краљ није ни знао, да је Престолонаследник Ђорђе упутио јуче писмо председнику владе г. Ст. Новаковићу. Тек кад је г. Новаковић отишао у двор и показао Краљу писмо, тек је тада Краљ сазнао намеру Престолонаследникову.

Земун се сели. Јуче су сва државна надлештва из Земуна исељена по нарочитој наредби из Беча. Исто тако и сви имућнији трговци селе се са својим радњама и породицама у унутрашњост Аустро-Угарске.

Вечера у част повинара. Директор „Правде" давао је синоћ вечеру у част познатог немачког књижевника и публицисте г. Роде Роде и глав. уредника румунског листа „Адеверула", г. Е. Фогуре, на којој су били и господа: Павле Маринковић нар. посланик, Бранислав Ђ. Нушић књижевник, Милорад Гавриловић пенс. родитељ Нар. Позоришта, Чича Илија Станојевић члан Нар. Позоришта, Пера Талетов чиновник Пресбироа, Мих. Сретеновић учитељ, Милан Савчић сарадник „Правде", Наум Димитријевић дописник румунског „Универзула", Воја. Турински члан Нар. Позоришта, и г. г. Рада Ковачевић, Костант. Палигорић и Влад. Здравковић банкарски чиновници.

Тице злослутице. Јуче у подне дошли су возом у Земун: чувени Акурти и још чувенији „судац истражитељ" Кошутић.

Где се ове две авети појаве, ту зло и несрећа ничу. Земун се од јуче у црно облачи, и очекује сваког часа: кога ће из његове средине зграбити и однети да га више не виде!

Тужне дане прежињују несрећни Срби у Аустрији, где сан влада само денунцијација и пакост.

Скупштинска седница. Данас ће се одржати скупштинска седница, на којој ће влада саопштити писмо престолонаследниково.

Мобилизација. Јуче, пре но што је у Београд стигла вест о признању анексије од стране Русије, тражио је министар војни од владе да му се допусти мобилизација бар две дивизије, верујући свој министарски положај за то своје тражење. Сва је, наравно, мобилизација излишна, те ће сигурно и министар повући своје тражење.

Пријем дипломата. Јуче после подне био је пријем страних посланика министарству спољних послова код г. д-р Миловановића министра, на коме су пријем били скоро сви страни поланици, од којих је и овом приликом изостао гроф Форач аустро-угарски посланик.

Протерани. Свима Србима ђацима, који су у Прагу на универзитету, саопштено је пре три дана, да сместа иду из Аустро Угарске, иначе ће бити протерани, услед чега су се скоро сви вратили у отаџбину,

Зашто то?

Ко је надлежан? Поводом овога одрицања Престолонаследниковог избило је питање: ко је надлежан да ово питање реши? И на какав ће се начин решити!

Овим се актом мења утврђен по уставу ред наслеђа, а зато је надлежна само Велика Народна Скупштина, зато многи и нагињу овиковом решавању овог питања.

Престолонаследник би одпутовао из земље, а за то време би се спремило све што треба за Велику Скупштину, која би променила ред наследства.

Разрешени. Коста Јовановић резервни пешадијски капетан I кл. због телесне неспособности и Димитрије Димић, пешадијски поручник, разрешени су краљевим указом од службе резервних официра.

Шпијунска афера. Првостепени суд за варош Београд, пустио је јуче у слободу Александра Тодоровића 6 чиновника, по шпијунској афери, из недостатка доказа, а одобрио притвор исљедне власти за Драгутина Франкла и Шпелера.

Примљен у поданство. Г. Рудолф Бурза капелник I класе војне музике, примљен је у српско поданство, пошто је поднео уредан одпуст из досадањег поданства.

Напад на барутану, Синоћ смо добили из Чачка телеграм ове садржине:

„Синоћ напали барутни магацин код Ивањице. Први напад стражар одбио. При другом пушкарали се и 200 мегдана избачено. Шпијуни изманкли. Писмо следује."

Произведени. Резервни наредници, из свију родова оружја, који су положили испите за чинове потпоручника, њих на броју десет, произведени су јучерашњим указом за подпоручнике.

Фабрика шећера. Сви чиновници у фабрици шећера, који су аустро-угарски поданици, добили су јуче наређење, да одмах напусте послове и да иду у своје команде у Аустро-Угарску на вежбања.

Покушај силовања. Сава Симић раденик фабрике дувана, покушао је јуче да изврши силовање над Видосавом ћерком Милојка Бранковића, радника железничког, домамивши је у свој стан. Видосави је 12 година.

Сава је одмах ухапшен и са њим ће се поступити по закону,

Удавила дете. Љубица жена Драгутина Петковића из Мајдева у окр. крушевачком који се налази на издржању казне, родила је прекуче ванбрачно дете, удавила га конопцем, па бацила у реку Расину, где је леш и нађен.

Љубица се налази за ово зверско дело у рукама власти.

Кажњени. Стеван Ђорђевић, Милан Матијашевић фијакериста и Јелена Лакић удова кажњени су са по 20 дана затвора, зато *што су преварили јуче полицију да су се на Врачару десила два убиства, док у ствари то није било.*

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

| У Француској су последњих дана извршени дванаест накнадних избора за скупштину. Изабрана су пет социјалистичких радикала и један члан уједињених социјалистичких радикала. У пет изборних округа биће ужи избори. Резултат једног избора још је непознат.

(о) Руски министар председник Столипин отићи ће на осуство на Крим да се опорави од болести.

§§ Лав Толстој је поново оболео од бронхитиса и запаљења слепог црева.

[] Поштанско-телеграфски штрајк у Паризу престао је.

НАРОДНА СКУПШТИНА

Јучерашња седница

Друго читање буџета

Пошто је Триша Кацлеровић упутио три кратка питања прешло се на друго читање буџета. Изгласава се позиција за позицијом. Код позиције за помоћ књижевницима, Драшковић је предложио да се породицама пок. Лазе Комарчића и Радоја Домановића, књижевника одреди државна помоћ од по 2000 динара годишње. Министар финансија усвојио је предлог Драшковићев и ова би помоћ била изгласана онако како би то доликовало једној скупштини у којој седе културни посланици. Али на жалост, благодарећи простаклуку и крајњој неинтелигенцији неколицине посланика овај хумани акт народног представништва оскрнављен је. Прво су се побунила пасуљска чувства Станка Кућетине и он је почео да баљезга тражећи да породице покојника помогну прво њихови партијски пријатељи, па тек онда да скупштина учини своју помоћ. Посланици су негодовали против говора овог вајног двадесетогодишњег народног трибуна, који, за време посланиковања и дружења са паметнијим људима од себе није успео допунити своје рабаџиско образовање, са којим је ушао у скупштину.

Али ово лупетање Станково није остало без никаквог утиска. Одмах је за њим скочио Раша Нинић. То је онај Раша што је за двадесет шољица, два ножира и два гроша најквирца, који су му „упропашћени" за време буне 1883. год тражио после 29. маја, да му држава накнади три хиљаде динара.

— Буџет је и сувише преоптерећен. Ако овако продужимо наћи ће се једног дана неки посланик који ће предложити, да се и Радовићу одреди државна помоћ. Кад сељаку угине стока или му се деси каква несрећа држава му не притиче у помоћ а чиновницима се одређује одмах помоћ. Ово је чиновничка скупштина. Ко зна какви су то људи.

Ова уранћена сељачка суклата, која ни српски не уме говорити сматра да је држава дужна да њему даје накнаду за његове шољице и ножире мисећи вађда да су књижевни радови књижевника по вредности нижи од њих.

Интелигентни посланици црвенили су од стида слушајући ову двојицу Максима и тамо смо мислили, да смо их се курталисали кад устаде трећи Максим — Максим Сретеновић

— Да су ова двојица људи чинили већа зла држава би им сигурно одредила и већу помоћ. Кад смо ми ватани као зверови и терани на краљевицу Лиза Комар

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(198)

XI

Како је Пардајан син био још једном непослушан према Пардајану оцу.

— Тада сви навалише на богохуливца. Вредни и побожни чувари кутије јурнуше као бесни на грађанина, обасуше га ударцима и оборише дерући се:

— Смрт хугеноту!

— Смрт неверницу! прихвати бесна гомила.

У том тренутку наиђоше једна кола, која је вукао био коњ. У колима је била млада жена пријатна и блага ока и изгледа. Кола се зауставише кад наиђоше на гомилу и млада жена разгрну завесе да види шта се догађа. Тек што је спазила грађанина кога су злостављали она узвикну:

— Шта! Па то је славни Рамус! Зар се тако с њим поступа! Ох! то је гадно!..

Грађанин чу тај пријатељски глас и упе се из све снаге да се приближи колима.

— Оставите га! викаше млада жена. Кажем вам да је то славни и учени Рамус!

Гомила је само једно знала: та је жена узела у заштиту „хугенота" и пошто је видела да на колима нема племићског грба, диже се урнебес:

— Смрт неверници! На спали ште обоје! Освета за Св. Антонија! —

Светина од једном опколи кола и постаде бесна. За неколико тренутака положај младе жене постаде спасен и поче позивати у помоћ. Рамус се крвава лица и подерани хаљина очајно хватао за врата од кола.

— Назад! назад! захори се од једном неки звучни глас.

Тада се један младић саже, гурну главом напред кроз светину, поче обарати песницама и дође до кола. И онда извуче свој дугачки мач, па поче витлати око себе.

Велики круг очас се створи око витеза Пардајана — јер то је он био.

Млада жена видећи ову неочекивану помоћ која јој дође, охрабри се и пружи руку староме Рамусу, који се попе у кола шапућући:

— За сад сам спасен... али је жалосно кад један народ до оволиког ступља дивљаштва..

„За сад!" рекао је један научник! Он није знао да ће наскоро заиста погинути у сличној прилици!

Кола се кренуше. Кад гомила виде да јој се плен измиче поче страховито урлати, али је мач витезов грађно тако страховите кругове да се гомила увек испред њега измицала: тако ватрени круг сауставља гомилу вукова.

Међутим најразараженији хтедоше да јурну очајно на витеза, кад се зачуше болни јауци из последњих редова гомиле, која се растури као пред вихором. То је био стари Пардајан, који је долазио у помоћ и тако махао својим мачем да је за тренутак био код кола поред свога сина.

С таквом пратњом кола су могла да се крећу доста брзо.

И како нико готово није знао ради чега је цела ова галама, гомила се заустави претећи песницама Пардајанима, који пошто су прешли једно сто метара вратише мачеве у корице.

Кола продужише пут и окрето ше на десно.

— Кога си се врага опет умешао?... рече Пардајан старији пришавши ближе своме сину.

Витез не одговори. Он је био веома узбуђен видећи да кола иду истим путем којим је он ишао о ноћа дана кад је пратио госпођу у црнини с намером да од ње затражи руку њене кћери Луизе!

Кад кола уђоше у улицу Барес витез се пренерази. На углу те улице он је стрпљиво очекивао госпођу у црнини, али није смео да јој каже своју намеру.

Срце витезово поче још силније куцати кад се кола зауставише пред кућом у коју је била ушла Јовзика од Пијена

Стари Рамус сиђе с кола, а за њим лако искочи и млада жена.

— Уђите, рече она љупким гласом, уђите оче. Потребно је да се мало одморите...

— Ви сте красно дете, рече Рамус, који као да је већ потпуно заборавио на оно што се догодило. Биће ми веома пријатно да се одморим у вашем друштву.

Врата се створише и стари научник уђе у кућу.

Тада се млада жена окрете витезу и његовом оцу.

— Уђите, господо, рече она нежно.

Витезови послушаше и уђоше за њом.

Млади Пардајан је радо хтео да продужи свој пут, али га задржа радозналост да види ту кућу у коју је долазила Луизина мајка.

Унутрашњост куће имала је сасвим грађански изглед. Они уђоше у трпезарију и госпођа нареди служавци да им донесе што да се поткрепе. Она сама напуни некаре неким скупоценим вином, што одмах задоби старога Пардајана.

— Господо, рече она тада, ја се зовем Марија Туше. Хоћете ли ми учинити милост да ми кажете коме дугујем за свој живот?

Витез већ отвори уста да каже, кад му стари Пардајан притиште ногу и похита да одговори:

(наставиће се)

чић је био уредник „Видела“. Никоме не паде на памет да буктовницима одређује помоћ, а овима се одређује.

— Признајем да је Доманови добро *пио*, много *балавио*, много се *ачио* и много *опијао* и скупштина неће погрешити ако свима *пијаницама* и *бекријама* буде одредила помоћ.

— Немојте бар мртве вређати — сасвим умесно је добацио Ђока Марковић.

Али овај мародер није разумео примедбу Ђокину већ је и даље кидисавао на двојицу мртвих књижевника.

— Толики трговци пропадају и банкротирају па им држава непритиче у помоћ па не дам ни овима помоћ.

Посланици оборили главе и црвене од стида што се у Народној Скупштини налазе и овакви типови са овако дивљачким појмовима а из исте клупе чује се:

Па нека, нека им породице пропадну.

Те је речи изговорила она влашка попина Кавкрмировић, који би после ове највеће боље учинила да по Хомољу са својим бирачима игра са својом читом шоркаче но да седи у парламенту.

Кад је председник ставио предлог на гласање овој четворици Максима придружило се још десет посланика међу којима је био и „уважена старина“ чика Гаја, који поред ових стотину људи из деспотовачког среза, које носи на души, није могао узети на душу и ове две сиротне породице

Прави Максим, коме се она у лупљена носина правени као пре зрела патлиџан од ракиштине, ли ковно је, кад је видео како у скупштини има још Максима сем њега

Гром из ведра неба

У сред монотоног читања за конског предлога о буџету, које је успављивало посланике, улете на галерију један наш колега! Једновремено се ускомешаше министри, по неки посланици изађоше из сале.

Председник даде 10 минута одмора.

— Престолонаследник је абдицирао у корист принца Александра.

Та вест као гром из ведра неба пролете кроз скупштину. Опште запрепашћење.

Отрчах доле и уверих се у тачност вести.

У сали се скупила десеторица посланика око Пашића, који нервозно глади браду и нешто говори. Ствар мора да је врло озбиљна кад се и Пашић решио да говори.

Потрудих се да дознам шта је Пашић говорио и дознао сам.

— Па, овај, не може се још то сматрати за свршено. Треба ми да решимо... То, знате, штампа... па .. да претерује... Видећемо.

На улици

Улице су биле препуне света. Свако ти то зграбио новине па кад прочита оно неколико речи он се упућује у жив разговор.

— Ово нам није требало. Бар сада — говорили су неки мимопролазници.

— Ко зна зашто је то добро — одвраћали су неки.

Floridor

ПОЦЕРСКИ и ПОДГОРСКИ ТАЈАНСТВЕНИ ЗЛОЧИНИ

(наставак)

Убиство Цвије Ћирића

Ово зверско убиство само ћу нотирати, јер је о њему било доста писања у нашим листовима, пошто је пок. Цвија био не само виђен и отресит човек, већ и јако истакнута политичка личност.

Непознати полицији разбојници ушли су ноћу у дом Цвијин и свега га пушкама изрешетали. Карактеристичан је при овоме убиству факат, ког смо видели скоро при свима раније убиствима, и кога ћемо стално видети при осталим убиствима, да су смрт не ране Цвији задате из пушака, које су биле напуњене курјачицама и оловним сеченицама, завијеним у ланене крпице.

Ни због овог убиства нико није отишао на робију, нити је замастио колац.

Убиство Срећка Марковића

Једнога дана Срећко је дошао неким послом у ваљевску Каменицу. Седећи у механи после ручка, он је око себе имао више пријатеља, господе из среза и трговаца из варошице, који би се увек окупили око овог симпатичног и отменог домаћина, кад год би он дошао у Каменицу.

Од оног дана, кад је избегао погибији на Церу, Срећко је се чувао. Никад није допустио, да пре мрака не буде код куће, која му је била као град јака, и у којој се није бојао разбојничког напада.

Тако је и овом приликом радио. Одмах после ручка наредио је, да се кола упрегну, и да иде кући, која од Каменице није даље од 1 и по сата.

Пред полазак наручи литар вина и механџија га донесе. Срећко узе литар, да би наточио у чаше, а литар изнета прште у његовим рукама, и вино се просу по столу.

— У његову главу! викну један од присутних.

Сви су веровали, да овај догађај предсказује несрећу, а и самом Срећку не би право. Он се истина осмехну, али тај осмех беше сличан осмеју сардинских сараца, које на губилиште воде.

Ипак је Срећко отишао из Каменице. Забавивши се мало код своје велике штале под Плавзем, он се са кочијашем и једним својим рођаком крете кући. На једном месту, где је пут најужи, а онако исто удоље као оно, где су на Церу ухватили Јована Вујичића, искрснуше разбојници и пред колима и за колима, те са напереним пушкама командоваше свима да сиђу с кола.

Да не улазим у даљи опис трагедије овог доброг човека, казаћу само њен финале: разбојници су одвели Срећка подаље од пута и — убили.

Момак Срећков на саслушању рекао је, да би једног од убица могао познати: омален и темељит човек, великих очију с јаким обрвама и дужих и пунијих жутих бркова.

Због Срећковог убиства, хапшено је пуно и људи и жена, али се нигде није могао пронаћи онај *темељити човек са жутим брковима*, а да је полиција умела прећи само преко Цера можда би га и нашла. Она се ограничила само на свој срез и утврдила — жалосно јој то тврђење — да су Срећка убили хајдуци Тома и Милан, које опет није могла ухватити, а који се у осталом, на неколико година пре погибије Срећкове нису чули ни живи ни мртви.

Ни по овом убиству нико није кажњен, а полиција је бацила акта у архиву, да их тамо покрије пашина заборава.

Убиство Ивана Живковића

Ноћ 11 марта пошле године била је веома мрачна, а у соби у којој су спавали чланови куће Косте Живовића, земљ. из Грушића, био је све будно. Напољу су лајали пси да земљу изгризу, а стари Коста устаде да види: бог чега то пси лају.

— Немој бабаца зебеш ти; ја ћу устати и идети! рече му најстарији син Иван, младић тек претурив двадесету.

Иван збиља усаде и изађе напоље. Одмах је чу један пуцањ пушке, коме следова други.

Цела задруга Живковића излете напоље и у једном крају авлије нађоше Ивана мртвог. Сечените мубеху све срце разнеле.

Код суда нико није за ово убиство био осуђен.

*

Нотирајући летимично ових осам тајанствених злочина, ја имам намеру да се нешто дуже задржим на бојићском и накучанском злочину. Те ћу злочине нешто детаљније описати, да се из њих види маинир непознатих зликоваца, за које верујем, да су извршили и све раније побројане злочине.

(наставиће се)

ИЗ ПУБЛИКЕ

Фата моргана

Једва се куртализах и одговоре дадох на тражење болничко-лудничких власти, ко је мо једно време опуштаре тражећи ми учињене трошкове, као да сам их ја мојом вољом учинио. На сва та потраживања дао сам одговоре да немам чим плаћати а ако над год будем од кога добио накнаде за затварање и злостављање, тада ћу платати ја или проузроковачи.

Сад витају с' позивима на моју адресу тражећи ми војницу; шта сам могао друго но да одем у овд. Окр. Команду и да им 20. о. м-ца дам одговор овакав:

Ја сам слушио стални кадар 1890 год. у Дрин. Дивиз. Области V. пеш. пуну „Краља Милана“ I. а пуштен сам 1893. године као стално неспособан — „душевно болестан“. — Да ли сам ја „душевно болестан“ нека утврде комисије, којима се стављам на расположење.

Ја порезу нисам платио ни прошле године, а камо ли војницу, а и да имам новаца — ја војницу не бих платио, не бих платио и с' тога: Што баш у овом времену — члан чувене фирме богати индустријалац Бајлон, чији нос, није ни завирио у касарну дугује овој команди на 5.000 динара. Ако је то због радикалског програма на који се наслања г. Игњат Бајлон то је — треба ствар.

Ја у грађанству, овој у свему јачој војсци, имам сва права, као и паметни људи, а да ли сам ја имао посла са људим комисијама, то време показује.

Неколико година — плаћао сам ту гураву војницу, сад у моменту када Србији требају ваше војници но новци, ја јој се и ако ме није задужила пуцим. Остане ли пак држава једнако при свом тражењу у неколико гроша или динара, ја ћу јој ако не умрем, и то дати, док у Игњату Бајлону нема ни одбране пити новац даје.

Увређе ли ме власти у редове борбаца, жеља ми је бити у истом роду оружја у коме сам био а са београђанима.

У II чети V батаљона „Краља Милана“ I, пожешки гарнизон, за време моје службе у сталном кад ру — зна се да сам био први међу првима, како на практици тако и теорији, зато су ми сведоци исписници живи.

Време тражи, да овај акт сматрамо као ствар хитне природе.

Сва решења овију власти чека:

Драгољуб А. Аврамовић — Бертолд,
стан „Крал. Натал. ул. бр. 38.

НЗ. Интересантно је: док сам по овој ствари давао одговор г, капетану у овд. Окр. Команди у канцеларију уђе један други пеш. капетан I класе, држећи декрет на свој чин који је уназом добио у 1902 год. у руци и жалећи се свом колеги, коме сам одговарао да је прошле 1908 год. произведен у исти чин, који већ има од 1902 год., и да му је стигао и други декрет за исти чин!!

У томе сам видео да је Србија највећа на свету, јер се не познајемо па с тога тешко и разумемо.

Европо ми—рно!

Мајстори што праве банке

истинити догађај из чаршије

(наставак)

Жандар мирно прође, салутира и пружајући позив ослови Вражу:

— Госпо'н члан Лаза наредио ми да вам доставим ова' позив и молио вас да о'ма дођете у кварт.

Вража механички пружи руку, узеде позив и сам не зна како изговори:

— Добро. Можеш ићи.

Жандар салутира и оде а Вража држаше у руци хартију, коју му је жандар предао. Рука му је лако дрхтала. Несвесно извади из џепа наочаре и поче читати:

ПОЗИВ

Г. Вража Вражић, хотелијер.... позива се да ...**одмах** .....1 ..... год... .подне у .... сахати предста не кварту Н.Н. ... ради хитног саопштења — — — — — —

№ 587
15—II—1909 год.
Београд , члан

Лазар Васић

Примедба. § 327 крив: закона. Затвором од 1 до 15 дана да се казни онај; кога полицијски чиновник, или кмет или ма ко други у име власти позива па не би том позиву без довољно узрока следовао.

Сиромах Вража, беше обамро. Шта да ради? Ако се све дознало онда је потпуно пропао. Да ли да иде или да не иде.

— Морам ићи. Ако није за *оно* онда би пало у очи што не одлазим... Али ако је за *оно?* Не... не... није могуће, да се дознало. Шта сам ја опет луд! Та ја тако често добијам позиве. Можда је каква нова полициска наредба... Да, али, ако је наредба онда зашто тражи од мене да *одмах* дођем у кварт. Ево ов де стоји *одмах* и то подвучено са три црвене штрикле. Нешто је важно... Па може и нека друга ствар бити... После, Лаза је мој пријатељ... и он би ми пријатељски прво рекао. Не би он мене упропастио... Па да богме!... Него, ја сам кукавица па сам се препао... Од куда се могло дознати? За тајну нико живи не зна сем мене и Саве... А Сава је није смео издати себе ради...

Вражу беше облио зној. Хиљадама мисли пројурише му кроз главу; хиљадама предпостављања беше направио, али не дође ни до каквог резултата. Страх га беше толико обузео, да је почео дрхтати као у грозници.

— Морам бити начисто — рече у себи одважно и обуче капут и, тако рећи, истрча на улицу.

Ни сам не зна кад се нашао у ходнику кварта. Жандар га упита код кога жели и он више за себе одговори

— Код члана Лазе.

— Члан Лаза је седео на једном канабету и чим га спази он устаде.

Вража је просто упио очи у члана не би ли ма шта прочитао из његових очију.

Члан се одлично држао. Само се Вражи учини као да је опазио неку забринутост на члановом лицу. То га још више обесхрабри, те не умеде ни речи проговорити.

— Знао сам те Вражо, по једној врло важној... деликатној ствари...

Вражи се ноге одсекоше а на очи му се навуче нека сивкаста сумаглица, која му је треперила пред очима.

Floridor

(свршиће се)

ЗИМСКОЈ РУЖИ

Та си свјетлост

Ко кандило у самотном храму.
Ти си ваздa сијала ми души.
И ко балсам што мртваца диже
Била си јој кад је туга гуши.

Ја те љубим више него себе —
Него живот што ме тако мучи.
Јер у мраку и најцрњих дана,
Ти ми бјеше што и сунца лучи.

Рајко

КЊИЖЕВНЕ БЕЛЕШКЕ

Мала библиотека

Издање књижаре Пахера и Кисића у Мостару.

Сад су баш изашле три књиге које садрже свеске 157, 158, 159, 160, 161 и 162. Дела су ова: „Паулина Сасовица“ у преводу Ст. Новаковића, „Посмртне почасти“ од С. Пандуровића и „Француски романтичари и српска нар. поезија“ од Ј. Скерлића.

Издавач се с пуно разлога жали на сувишну небрежљивост српске публике, која се ни мало не одзива претплатом. Овамо су нам увек пуна уста Босне и Херцеговине, а овамо пуштамо да пропадне једно од најлепших и најкорисних предузећа.

Сад издавач објављује: да све досадање свеске продаје у пола цене ономе, ко узме најмање 50 свезака.

Ми препоручујемо нашим пријатељима да помогну ово издање.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас ће огромна посета поздравити интересан ан новитет:

Ултиматум! који се вечерас први пут приказује поред оперете:

Човек у сандуку!

ТЕЛЕГРАМИ

Париз. „Хавас“ уверава да се Извољски решио да без икакве резерве призна анексију Босне и Херцеговине у нади да ће и Ерентал примити пројект српске ноте, коју је упутила силама. Односно гаранција, које Аустрија тражи од Србије, те гаранције место Србије могу и велике силе дати А.Угарској.

СИР

Емекталер

Првог квалитета

Добила је и препоручује

Деликатесна радња

Драгутина М. Денића

Телефон број 49

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

Сваки дан свежег **„Тај Бутера“** и за мешење

Мидихрама и Српска Сира

такође за мешење

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљ.-Српског Дворског Лиферанта

Београд — Теразије

ИМАМ велику количину РОЗА и БЕЛИ КРОМПИР прима квалитет као и БЕЛА ЛУКА на продају за расад.

Купци нек се обрате г. **Душану М. Ђурдумовићу** трг. посреднику Велики Пијац. Пошта **Цариградска ул. бр. 4. — Београд.** 162 3 6

За мало пара кућа

у Шумадинској ул. бр. 11.

165 3 6

КОЖАРСКА ТРГОВИНА

Сабо и Костића

Београд

Коларчева бр. 9. — Телефон 279.

Препоручује своје велико стовариште готових **папуча** трговцима и осталом грађанству, које продаје на туце и на један пар по врло умереној цени. 142 9—10

Чисто вино домаће

врло доброг квалитета има на продају.

Упитати преко пута Јасенице кафане, више Смедеревског ћерма **у вили Гвоздић.** 169 3—3

Ученика из добре куће који је писмен искључиво из унутрашњости потребује

Помодна радња

161 4 6 **Димитрија Николића**

Српске музикалије

за гласовир и певање

1. *Српска Народна Химна* за мушки збор, мешовити збор и гласовир од Д. Јенка дин. 2·—
2. *Увертира Бидо* од Д. Јенка дин. 2·50
3. *Увертира* од Д. Јенка дин. 2·50
4. *Увертира Косово* од Д. Јенка дин. 2·50
5. *Српска Дворска стража* марш дин. 2·—
6. *Осу се небо звездама* варијације од Крстића дин. 2·—
7. *Са српског села* скица од Крстића дин. 2·—
8. *По пољу је киша — Спава мома — Зејнаби* три композиције Ст. Биничког комад по дин. 1·50
9. *На те мислим*, фантазија од Свободе дин. 2·—
10. *Албум 100 српских најнов. игара* дин. 5·—
11. *Албум песама* И. Бајића дин. 6·—
12. *Албум 138 српских народних песама* дин. 5·—
13. *Збирка композиција* Ј. Урбана дин. 3·—
14. *Албум песама* из концерта Жарка Савића 30 разних оперних и концертних мелодија дин. 6·—

Осим српских имам на стоваришту и велики избор страних музикалија.

Ко пошиље новац у напред шаљем „franko“.

Издавачка књижара

МИТЕ СТАЈИЋА

у Београду

49 9 10

СЕЛТЕЈС српски код Младеновца најлековитија је минерална вода против кашља, сипњи против свих катарних оболења. Нарочито се препоручује после запаљења који имају шлајм. Тражје се по свима апотекама, дрогеријама и бакалским радњама у Београду и унутрашњости Србије Главно стовариште у Београду на

Глише Т. Андрејевића и Брата

150 — *Телефон 282.* — 8 30

Распродаја конзерве

Сву наливу се овде конзерву зелени и готових јела распродаваћу са 50 о. сто јевтиније.

Обраћа сепажља г. г. официрима и војним обвезницима да не пропусте сву прилику за набавку добре и здраве резервне хране.

Домаћицам и хотелијерима обраћа се такође пажња на изврсну зелен (боранију, цео и цепљен пасуљ).

Препродавцима знатан рабат.

Распродаја ће се вршити закључно до 14 ов. мес. у подруму ресторације железничке станице сваког дана од 8—12 пре и 2—6 по подне. 157 4—6

Јаја за насад

Од црне *Минорке* и жутих *Орпингтона* чиста раса комад 50 п. д.

Од *Холандки* — црна кокош са белом њубом и *Сребрнасти Малишана* комад 1·20 дин.

Увек са сваким свежих има на продају колонијално бакалска радња

Живана Тодоровића

Београд Теразије — Телефон 417.

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиродин** и одлично утиче код инфлуенце, обољелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЈЕЗИТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца рад узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Мозу, за трајање код назеба или уљед промаје, крепи и снажи мишиће, јача корене косних шавана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 30—50

СРПСКО ДРУШТВО

ЦРВЕНОГ КРСТА

на свом лутријском зајму добило је

Дин. 2,000.000 у злату

„ 1,000.000 „ „

Депоновано је код Народне Банке као гарантни фонд за исплату згодитака и амортизације *„Лозова Црвеног Крста“*.

У случају рата и за случај мораторије, Лозови Црвеног Крста извлачиће се и исплаћиваће се и у случају ако Србија загази у рат и прогласи мораторијум, јер је за тај случај предвиђен нарочити фонд од **1.000 000 динара у злату**, поред осталих великих фондова.

Зато Родољубиви купујте наше *Лозове Црвеног Крста*, уложен новац не губите већ помажете нашу хуману ствар и можете само добити.

ЧЕТИРИ ИЗВЛАЧЕЊА ГОДИШЊЕ

Јануара, Априла, Јула и Октобра

Идуће изучење Априла, главни згодитак			**150.000**
		други „	**15.000**
10	згодитака по	1000	10.000
20	„ „	200	4.000
100	„ „	50	5.000
900	„ Аморт.	22	19.800

Ко упутајцом новац пошиље дин. 22·50. Доплатом 23 динара. Дође се и на 12-то месечну отплату по 2 дин. месечно и 1 динар од лоза једанред за свагда на име уписнине и поштарине с правом на игру. Новац се шаље искључиво 265 5-10

Повереницима припада за њихово заузимање 1 динар од лоза, а то је од уписнине — поштарине.

Главном заступнику

Живку Петровићу

Београд — Кнез Михајлова 33.

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА

најбољи алкални киселак

Награђен највећом наградом „Grand Prix“ у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим извором, при чему се не губи ни најмање угљене киселине нити вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стоваришто код

г.г. Глише Андрејевића и Брата

Варош-Капија — Телефон бр. 282.

Поруџбине из Србије и иностранства примају и одмах извршује

Аранђеловачка Краљ. Срп. Конзорција Двор. лиферанти

Аранђеловац. 13 60

„НЬУ-ЈОРК“

ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

Председник: Darwin P. Kinpsley

— 64. Билансија Највеће Осигуравајуће Друштво на свету.

Призната актива	франака у злату	2,888.000.000
Целокупни приход у 1908 години преко		530,000.000
Математична резерва		2.379,000.000
Резерва за дивиденду		416,000.000
Нова осигурања у 1908 години		722,000.000
Мешовита осигурања у снази преко		3.116,000.000
Сва осигурања у снази		10.331,000.000

Дивиденда која је платљива 1909. год. износи фран. у зл. 39,402.086 противу фран. у зл. 2,186 362 која је исплаћена 1908. године.

Ово је највећа дивиденда коју је друштво до сад исплатило.

Годишња дивиденда, платљива 1909. г. на полице издате у 1907. на фран. у злату 10.000.

Осигурање на случај смрти				Ограничено осигурање на 20 г				Мешовито осигурање на 20 г			
старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909. г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије
25	247.00	3540	14.8	25	378.00	4720	125	25	52700	6880	13 0
40	373.00	540	14.7	40	488.00	6610	135	40	57100	7930	13 9
55	650.00	10070	15.5	55	715.00	10740	15.00	55	73600	11200	15·2

64 та детаљна билансија шаље се на захтев и она садржава све трансакције у току 1908 г.

Дирекција друштва „Њу-Јорка“ за Краљ. Србију.

103 11 12

БЕОГРАД, Кнежев Споменик бр

Јован П. Дробњак коњич. капетан даваће у суботу 14 ог о. м. у 10½ часова на новом гробљу у цркви Св. Николе, четрдесетодневни помен своме добром оцу

† ПАНТИ ЈАН. ДРОБЊАКУ

бив. окр. начальнику

О чему извештава пријатеље своје и покојникове, молећи их да присуствују овом помену. 170 2—2

Са болом у души јављамо сродницима, пријатељима и свима познаницима нашим да нам је наш мили и никад непрежаљени

† ПЕТАР САЛЕВИЋ

земљорадник

после кратког а тешког боловања преминуо 26. пр. месеца у 64 години свога живота.

Његово тело предали смо матери земљи 27. истог месеца уз многобројно саучешће сродника, пријатеља и комшија, који нам својим одзивом и саучешћем умањише бол и нашу велику жалост.

Јављајући свима даљним пријатељима и познаницима ову тужну вест, сматрамо за пријатну дужност да топло захваљимо свештенику цркве придв ричке г. Стаменку Протићу, који непожаливши труда чинодејствова при опратњи и погребу милог нам покојника. Нека је сердачна хвала свима сроднцима, пријатељима, комшијама и осталом многобројном грађанству, који нашег милог и непрежаљеног Петра испратише до вечне му куће. Много захваљујемо и оним пријатељима који нам утешним речима писмено изјавише своје саучешће.

Добри До — Иваница 10—III—1909. г.

ОЖАЛОШЋЕНИ

супруга *Станка*; синови *Стеван* земљорадник, *Велимир*, *Љубомир* и *Радомир*; кћери: *Јулка*, *Вукосава*, *Миленија* и *Анка*; унуци: *Чедомир*, *Маринко Тихомир* и *Миленко*; Брат: *Станиша*; сестре: *Станка*, *Стана* и *Сара*; Снахе: *Јека*, *Стаменка Слова*, *Перса* и *Милка*; Синовци: *Јаков*, *Живко*, *Тихомир*, *Цветко* и *Милутин*; зетови: *Дамњан*, *Илија*, *Радојко*, *Божо*, *Радован Бошко* и *Александар* и остала родбина.

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва излази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Вилинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | СУБОТА 14 МАРТ — БЕОГРАД | ДИЈТОР ЈОВА ЈАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 73. | Телефон 821.

Tu, felix Austria*)

Ко је пратио у своје време полемику, коју су водили наши сада већ упокојени државници Јован Ристић и Милан Недељковић Пироћанац, могао је утврдити факт: да је блаженопочивши Кнез Михајло 1868. год. био спреман да угази у рат против Турске.

Аустро Угарска, која је 1866 г. — дакле само на две године раније — претрпела ужасан пораз у рату са Пруском, била је у то време немоћна за макакву акцију и, бојећи се да Кнез Михајло не реши питање балканских народа онако, како то не би ишло у корист Аустро Угарске, она је покушавала на разне начине, да Кнеза Мученика одврати од његове идеје.

Свесан своје дужности и ситуације у којој се тада налазио, Кнез Михајло се није дао збунити нити одвратити од својих намера. Али, оно што није успела аустро-угарска дипломација, успела је њена стара срећа — она срећа која је изазвала Матију Корвина да узвикне: Bella gerant alii tu, felix Austria, nube — :

Те исте 1868. год. Кнез Михајло је — **убијен.**

*

После разговора у Нишу са руским министром спољних послова, грофом Ламсдорфом, Краљ Александар Обреновић увидео је, да је Русија на прагу великих заплета у далекој Азији, и да се решење балканског питања — од којег је по дубоком уверењу великога дипломате и родољуба Александра Обреновића зависио даљи опстанак Србије — има одложити за недогледна времена у назад. Да би ту по Србију и Српство огромну опасност отклонио, краљ Александар се решио, да једним одсудним и изненадним актом истакне балканско питање на дневни ред, пре но што се Русија ангажује у Азији, како би се македонски проблем могао решити са учешћем Русије, онако како би и Србија од тога имала користи.

Данас већ није никаква тајна, да је краљ Александар припремао ратну акцију и многи наши виши официри и тада активни политичари и родољуби познати су са детаљима тога плана. За Аустро-Угарску, која није имала рачуна да се балканско, тј. македонско питање стави на решавање, пре но што она не реши питање о Босни и Херцеговини, и док не добије одрешене руке према Русији, ова намера Александрова није остала непозната и она је чинила са своје стране све што је могла, да је осујети.

Али и овог пута аустро-угарска дипломација није имала успеха. Место ње је морала ступити у акцију њена срећа и — с успехом:

На месец дана пре но што ће краљ Александар Обреновић упасти с војском у Стару Србију, он је — **убијен.**

*

У јесен 1908 год. Аустро-Угарска је, пошто је сондирала земљиште код европских сила, прогласила анексију Босне и Херцеговине. Осигуравши себи залеђа од стране Европе она је са запрепашћењем констатовала да јој се опасност за њен план појављује оданде, одакле се ни надала није — од стране Србије

Српска влада, српски двор чинио је све могуће да узбуђење српског народа одрже у границама обична протеста, али без успеха. На чело народног покрета; на чело тако зване ратне струје, која је захватила сав народ у Србији, ставио се Престолонаследник Ђорђе Карађорђевић и сви кораци бечке дипломације, сва добра воља српске владе, није била у стању да сузбије бујицу, која је претила да захвати целу Европу и да уништи тристагодишњи рад Аустро-Угарске на Балкану

Аустро-угарска дипломација почела је после петомесечне борбе са узбуђеним српским народом — велим и ударам гласом на то: *са народом* а не са владом — малаксавати. Ни претње, ни грђење ни изгледи на пропаст све то није било у стању да устукне један народ, који је решен пре да пропадне, но да се да за већита времена спутати, те се морало апеловати на старо средство — на срећу, увек срећне Аустрије.

И опет не без успеха. У моменту кад је питање о анексији Босне и Херцеговине висило о концу: у моменту када је *српски народ* имао или да погне главу и да за већита времена прими на себе јарам аустријске превласти, или да једним ударом разбије оне стаклене ноге, на којима стоји европски мир: у томе моменту на Ђорђа Карађорђевића; на човека у коме Аустро Угарска гледа главног непријатеља својих тежњи и планова, врши се атентат. И он пада; пада у очима оне непрегледне масе света, која му је пре пет месеци френетички клицала, морално исто тако јако и смртоносно погођен, као што су физички били погођени велики Кнез Михаило 1868. и добри Краљ Александар 1903. године.

*

Доведите све ово у везу; упоредите све ове догађаје један с другим, па ако верујете у срећу а ви узвикните самном заједно:

Tu felix Austria!

Све ближе поразу

Као што смо јуче јавили, данас се поновљује: признање анексије од стране Европе је свршен чин. Још само Србија има да да своју реч, да поштеде себи смртну пресуду.

Европа је покушавала од сваке руке, али јој ништа није исшло за руд. Најаре се Француска упавала својим предлозима, којој је диктовао „европски патриотизам", што га је онемогућила. Све њене предлоге штрија је покушала с бацилисањем, као стварн, које лазе од једне quantité negligble. Италија је била исте сте, и зато је у два маха поцала Енглеска. Оба пуша је би. одбијена, само је бар у чоло добила „реванш" што је навала контра предлог од Аустрије, па је Енглеска опет шајпредлог одбила. Тако су ква. Али кад је Аустрија хтела приступити: „стварању новотшања на Балкану" као шта се она фино изразила, узела е реч Немачка и предложила ко што је Аустрија желела и очекивала ш. ј. признање анексије, али у новој форми. Немачка је предложила: укидањечл. XXV Берлинског Уговора а шај уговор говори о окупацији Босне и Херцеговине. На шај су предлог радошку приспале све осшале силе.

Према томе, сад ће се у Бечу, споразумно са силама израдити нота, коју ће дати Србији да преспе и да преда Аустрији, па и шада: ко зна да ли ће се она задовољити?

У тој ноши Србија ће морати изјавити: да ће одмах ...но с Бечом. Ако се Аустрија само њим задовољи, онда ће се сасшати конференција да прослави шријумф Аустрије. Ереншал ће свакако желеши шу конференцију у престоници које пријашељске силе, како би могао довући оног бедног Извољског да би га изложио подсмеху и руглу света.

А врло је лако могуће, да се Аустрија неће задовољиши самим нашим изјавама у ноши. Она ће шо шражиши само, док ми не почнемо с њом преговараши, а после ће бити још каквих услова. Баво ће га знаши, шша она све подразумева под „стварним гаранцијама", које од Србије шражи!

Србија, која је учинила фашалну и неопросшиву погрешку, пропушшајући све згодне шренушке, биће осшављена на не милости Аустрије, иошшто разоружа, без наде на свака оппор.

Страдаће горе но у рашу, а уз шишину ипак ће још већа срамоша.

Једна Србијо! Једна Србијо!

Денунцијација

„Дн. Лист" орган заверени ка, оних који су имали и материјалне везе од 29. маја, опет је данас донео једну лаж наравно са пакосном тенденцијом.

Г. „Грол" и онај што су га у криминалној хроници прозвали „Скерлић" слагали су: како су у околини Престолонаследникове г. г. Павле и Воја Маринковићи, и како су га они „довде довели."

Овлашћени смо изјавити: да ни један од г. г. Маринковића није био *никад* код Престолонаследника. Да г. Воја није био никад ни представљен Престолонаследнику, а да је г. Павле Маринковић свега један пут о Краљевој слави разговарао с Престолонаследником у Двору, после повратка Престолонаследниковог из Русије.

Сарадници „Дн. Листа" који опште са слугама Престолонаследниковим знају то, али хотимично лажу.

Ратне хајке

или

језуите и аустро-угарска политика

из забрањене књиге Карла Хрона

(наставак)

У најтешњој вези са свима овим међународним догађајима стајао је један врло јасно маркирани преокрет у целокупној политици Аустро-Угарске. Пре свега, у врло уочљивим и неадним приликама извршено је одступање грофа Кзлноки ја с управе спољних послова због једног са своје разграности, још необјашњеног мешања у спор Банфијеф с нунцијем, Аљиардијем Више је но вероватно, скоро већ несумњиво да је гроф Кзлноки употребио један сасвим споредни повод да маскира прави узрок свог одступања, јер је осе ћао да не „пасује" више за струју бечке спољне политике, која је сада доспела до превласти. За његова наследника постављен је у решки посланик гроф Голуховски. Ово постављење има предисторију, коју ваља у кратко поменути.

Позно у лето 1889. донео је букурешки „Adeverul" сензациону вест да је једној галицискоj племићској депутацији у Бечу из најмеродавнијих уста толико отворено обећано испуњење њихових „опште познатих националних аспирација", колико то у опште дозвољава употреба дипломатског говора. Преко „Correspondance de l' Est" пренета у разне аустриске и немачке листове, ова је вест тада изазвала појмљиво узбуђење, али је ипак остала непобијена и на послетку је услед појединих других тадашњих догађаја готово сасвим заборављена. Само њих неколико, који су пажљиво пратили непрестани и све већи утицај Пољака на опште државне послове у вези с уочљиво љубазним напредовањем галичке автономије ради угушења Русина, али који су узалуд тражили ближи практични разлог томе, непрестано су се сећали оне вести, док им најзад о томе нису дали потпуно разјашњење догађаји у септембру 1894. на великом „свепољском" свечаном ручку у Лавову, коме су присуствовали многи Пољаци из Русије и Пруске. Говори обојице кнезова Сапјеха, јерменскокатоличког архијепископа Исаковића, а нарочито г. Кошћелског, члана пруског господског дома, отшкринули су довољно завесу тајне историје тога доба, и сваком, ко је хтео видети, показали да време од 1889. до 1894. чини необично важан историски одсек у развоју *агресивне „великопољске"* националне мисли. „Делови нашег националног укупног организма", рекао је Кошћелски, „који су свесни своје заједнице, помажу се узајамно и један учи од другог. Ми Пољаци, који живимо под пруском владавином, научили смо од вас Галичана прибирање снага и ону политичку мудрост, која посвећеноме налаже ћутање и забрањује му да гласно изговори оно што, једном изговорено, може само шкодити".... Само ове речи садрже једну свеску тајне политичке историје, свеску која обухвата пет година.

Наредних година долазе „пољска" изненађења узастопце. Прво, као што је поменуто, позивање грофа Голуховског на чело министарства спољних послова. Ту се одмах може поменути и то да је он своје гимназијске студије довршио у једном језуитском конвикту, отац га је, као што је овај сам 23. септембра 1868. јавно рекао, васпитао за „патриотског" Пољака, а због своје жене стајао је у најтешњим везама с монархистичко-националистичким круговима Француске. Све што се непријатељског, према Немцима у једној личности може скупити, у њему је доиста било скупљено. Брзо после његова постављења постављен је гроф Бадени за министра председника за ужу Аустрију и тиме је почео један одсек повеснице чисто „пољског" газдовања, које се наравно брзо исцрпло у разним покушајима против Немаца Аустрије. То је и поред заборавности међ нашим националним политичарима јамачно још за тако живој успомени, да трошити и једне речи.

(Наставиће се)

ПРЕБЕГЛИ ШТРАФУНИ

Оригиналан извештај из Бадовинаца

Јутрос — 11. марта ов. г. — били смо обрадовани једним догађајем, који је направио у селу велико расположење.

Један поднаредник са три штрафуна, пребегли су ноћас из Брода преко Дрине у наше село. З ову се: Јован Томић, Јанко Ћибић, Стеван Селић и Илија Ђукановић, сви чисти, овејани Срби. Добегли су у униформама и под оружјем а сваки носи по 84 метка за пушку.

Чим су се јавили председнику општ. бадовиначе Михалу Аничићу, ја сам се одмах упустио с њима у разговор:

— По највећој киши, пречеше они причати, искрали смо се ноћас из касарне и пошли по мраку ка Дрини на срећу. Пошто нисмо знали брода, а није било чуна, ма да је Дрина аловита, реши смо се да газимо, па шта Бог да! Ухватисмо се за руке и раскрилисмо шињеле, па угазисмо у воду, а они пешеви не дају да тонемо. Добро је, што смо се томе досетили, иначе би зло прошли, јер нигде дна не дохватисмо, а од нас само један зна да плива. Али Бог и срећа изнеше нас на српску, слободну обалу. Код Паунића колебе на „Бујуклића ади". нас лепо прихватише и дочекаше, те пошто смо се огрејали, осушили и поткрепили, ето нас међу вама!

— А зашто сте пребегли? питам ја.

*) Ти, срећна Аустрије!

— Зато што смо Срби, и што нећемо да идемо на нашу браћу већ хоћемо с њима против Швабе. Кад је мрети, да гинемо њих тукући а не нашу браћу.

— Како су с вама поступали?

— Душмански! горе но са псима!

— Презају ли Швабе од рата?

— Него! Свак може видети да им мило није. Нарочито се боје од бомбе. У свакој наредби стражарима се препоручује да строго пазе на Србијанце, који су готови сваког часа прећи и дићи у ваздух барутане, магацине мостове и т. д.

— Колико вас је штрафуна у Броду?

— Било нас је 105, сад је остало још 101.

— А одакле сте родом?

— Сви из Босне. Ја сам из котара Бање Луке, овај из Кључа, овај из Петровца а овај из Дубице.

Момци су врло наочити и здрави, отрешени и разбуђени Срби. Причали су нам још много више занимљивих и важних ствари, али ми то не износимо јер то може шкодити оном народу преко Дрине.

Ми смо их добро, почастили, па смо их тада упутили срескоj власти у Богатић.

Кад би нешто Србија кренула напред, онда не би прелазили појединци него читави батаљони.

— Ц. —

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Измирење

Између српског клуба у Куманову и српске народне организације посвађана странке, постигнут је потпун споразум и измирење.

Опет „велеиздајници"

Због „велеиздаје" ухапшени су у Иригу д-р Грчић и велепоседник Павле Стојчић, а у Барову свештеник Лукић. У Митровици су, опет због „велеиздаје," саслушавани марвени лекар Павле Радовановић и др. Спојић.

Дневне вести

Шефови у двору. Јуче после подне око 4. сата шефови наших политичких странака и министри: г. г. Стојан Новаковић, Никола Пашић, Љуба Стојановић и Стојан Д. Рибарац, били су у нарочитој аудијенцији код Краља и задржали се један час, а за тим се вратили у министарство спољних послова, где су са осталим колегама држали министарску конференцију.

Питање Престолонаследника. Ма да је Престолонаследник написао онако писмо, ма да је се он показао непоколебљив у својој одлуци, и ма да су се томе завереници јако обрадовали, ипак то његово питање још није свршено, јер је оно и државно питање, те влада не зна: какав ток да му даде. Још никакво решење није донето, нити је одређен начин, којим би се остварила та измена у реду наслеђа, који је Устав утврдио.

Скупштина још није о томе званично извештена, нити је председништво њено о томе од стране Краља консултовано.

Међутим, то би питање требало што пре закључити. Зар не увиђа влада од колике је огромне штете: држати то питање отворено толико дуго? Развлачећи за читавих 15 дана са објављивањем јучерашњег комуникеа, влада је изазвала оставку Престолонаследника, зар сад остављајући то питање предуго отворено, хоће да изазове какву другу несрећу и скандал?

Мишљење Краљево. Краљ ће, пре но што донесе одлуку о писму Престолонаследниковом, конферисати са председником владе, скупштине и шефовима странака. Пошто саслуша и њихово мишљење он ће тек тада донети дефинитивну одлуку.

Престолонаследникова штански листови препуни су извештајима о абдикацији Престолонаследника Ђорђа. Ти су извештаји махом нетачни, неистинити и злонамерно измишљени.

Ситуација. У бечким дипломатским круговима сад сматрају ситуацију као побољшану, али се, веле, још не може говорити о коначном обезбеђењу мира. Тешкоћа је у томе, што Аустро Угарска после „стечена искуства" *мора од Србије тражити јасну изјаву*, а као што изгледа постоји и извесна сумња *да ли ће Скупштина одобрити погодбе, које се закључују са српском владом*. Осим тога мора се узети обзир и то да је српско јавништво толике месеце бадано и да у његову дрву мора сад наступити поти обрт; морају му се „отити очи" да *сад морају потпо отпасти аспирације*, коју изазвали кабинети посљих година.

У дипломати круговима држе да можда *конференције неће ни ци, но ће велике силе прити анексију нотама, које предати бечком министарству спољних послова*. Ситуија је сад таква да *одлукпредстоји у скоро и прва а дана моране показатда ли ће се садашња кри решити оружјем или мним путем*.

Граф Фоач? Аустро угарски послаик граф Форгач, јуче *у пде* посетио је др. Милованчића министра спољних посла у његовом кабинету, — пре тога граф је са француским послаником г. Декоп провео дуго времена у шерљивом разговору у свом посланству.

Мисли се, да је граф Форгач предао г. Миловановићу, ноту своје владе.

Сложили е. Француско министарство пољних послова извештено је, да је између Лондона и Беча постигнут споразум о нановијој енглеској формули, пошто је Енглеска изјавил готовост да призна анексију а друге силе пристају уз Енглеску.

Европски мир у рукама Енглеске. Синоћ је министарство иностраних дела добило телеграм „Рајтеровог бироа", *да је Русија изјавила: да предаје у руке Енглеске цео спор Аустрије и Србије. Ово је Русија учинила ље пребацивала заинтересованост, која јој се набацује.*

Допутовали. Г. г. Нерегарда Веглер из Данске и Могнус Мајер из Шведске, оба новинари, допутовали су јуче по подне у Београд из својих земаља, да се информишу о политичким приликама у нашој земљи.

Буна у Румунији. Из Румуније је стигла вест, да су се, у истим оним крајевима, у којима је пре неколико година буктала сељачка револуција, — поново појавили немири. Прошла буна у Румунији стала је живота 15000 људи. Услед ове вести јутрос је отпутовао из Београда главни уредник румунског листа „Адверул" г. Фагура.

Нова хапшења. Јуче су у Земуну ухапшени Ђока Славковић трговац и Бранко Вуковић трговачки агент.

То је последица Акуртијевог доласка у Земун.

Нема марака. Већ три дана у београдским продавницама дувана и монополских хартија *нема поштанских марака* код продаваца, и зато се мора ићи у главну пошту јер их само тамо има.

Зашто то?

Почасни консули. За почасног консула Србије у Ници постављен је д р Лука Иванишевић, и за почасног консула у истом месту г. Мика Пелкер тамошњи банкар.

Положили испите. Ово дана завршени су испити за чин резервног коњичког подпоручника. Од 19 кандидата — њака редова положили су испите ова г. г. Сима М. Вићентијевић, Милош Н. Соларовић, Д-р Михаило Јовановић, Живојин Таушановић, Драгослав Милишић, Драгослав Лазаревић, Моша Амар, Светолик Васић и Драгољуб Васић. Честитамо овим младим људима на постигнутом успеху и желимо им да корисно послуже Отаџбини.

Пенсионисан. Спира Калик, професор I београдске гимназије, стављен је у стање покоја с пенсијом, која му припада по годинама службе.

Гомилање војске. Аустро-Угарска нагомилава све више своју војску према нашој граници. Од Љупкове (према нашем Добра—Кључу) па све до Панчева већ се у великој маси војска: Њихови официри појављују се на коничке бродове а ноћу врше посматрања рефлекторима?

Код Острава — према Дубравици — јуче је један шлеп довукао батаљон војника и истоварио у обе аде према Дубравици и Кличевцу.

Буџет. Јуче је у Народној Скупштини и на другом читању примљен буџет државних прихода и расхода за ову 1909. годину.

Кажњени порезници. Министар финансија казнио је дванаесторицу порезника са десето-дневном и петнаестодневном платом за њихове административне кривице.

Ова казна саопштена је распи свима пореским одељењима.

Душевно оболео. Аца Милинковић, инжињер овд. на коме су примећени знаци душевног растројства, упућен је јуче на посматрање у општу државну болницу.

Нар. Позориште. Вечерас се представља у Народном Позоришту први пут *Свети пламен*, драма у четири чина, написао Пол Хервије, с француског превео Д. Протић. Сутра у недељу представљаће се по подне *Дорћолска посла* а у вече по други пут *Свети пламен*.

Нађен мртав. Петар Букић, тежак из Видова у округу чачанском, нађен је јуче мртав у месту званом „Сладића Гајеви" у своме селу.

Вођеном истрагом и протоколом секције утврђено је, да је Петар умро од прекомерног пића и старости.

Спроведена суду. Г-ђа Милева жена Војислава Велимировића војног капетана, а по тужби г-ђице Софије Лончарске, спроведена је јуче суду на осуду, за дело клевете.

Седница клуба. „Клуб Студената Напредњака" одржаће вечерас у 8. сати своју VIII редовну седницу у засебном локалу „Позориште Кафане". Због важности дневног реда, као и због договора о заједничкој акцији свију полит. клубова у „фонду," потребно је да сви чланови присуствују овој седници

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

— Талијански краљ је 11. о. м свечано отворио скупштинске седнице престоном беседом.

† Руски министар саобраћаја Хилков напрасно је умро.

§ Чешки песник Јарослав Врхли [illegible] је оболео. Лекари су му забранили да прима посете.

V Сад је утврђено да ће немачки цар и царица и ове године путовати по Средоземном Мору.

(-) Син Лава Толстоја изјављује да су претерани гласови о погоршању здравља његова оца.

Х Аустро угарски посланик у Паризу гроф К венхилер, отишао је у Беч „ради свршавања приватних послова."

((-)) Руски министар војни Редигер одступио је а на његово место постављен је ђенерал Сухомилов.

Л Из Лондона јављају још невероватну вест да је јужно-полар на експедиција поручника Чекелтона дошла на јужни пол.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(199)

XI

Како је Пардајан син био још једном непослушан према Пардајану оцу.

— Госпођо, ја се зовем Бризар, стари наредник у краљевој војсци, а овај мој млади друг који је племић зове се Г. од ла Рошете.

— Добро, рече Марија Туше, господине Бризаре, и ви господине од ла Рошете, нећу заборавити ваша имена до год сам жива...

Речи нису биле ништа; глас којим су оне биле изговорене занесе витеза и он узвикну:

— По вашим очима и по вашем гласу, госпођо, ја погађам да сте исто толико добри колико сте лепи. Ја сам срећан што сам заслужио наклоност коју ваш поглед изражава мени и моме оцу...

— Вашем оцу? упита Марија Туше зачуђено.

— Он ме тако назива, рече стари Пардајан, јер му ја дајем савете по свеме искуству...

Разговор се продужи тако неколико минута. Марија Туше захвали својим спасиоцима нежним речима и замоли их да је још који пут посете, што они не обећаше. Стари Рамус са своје стране стеже руке витезовима, који на то изиђоше из куће.

— Какве је везе могла имати са овом женом? питао се витез.

— Ја се питам за што смо излагали свој живот за ове непознате људе! рече стари Пардајан. Неки старац кога никад више нећемо видети, нека жена која је истина дивна, то морам признати, али која нам није нико и ништа. Диван посао, витеже! И још је мало требало па да кажете своје име, а овамо се трудимо на све начине да се сакријемо од целог Париза!

— Ох! оче, зар ви мислите да је та жена коју смо спастли кадра да нас изда? Она то не би учинила баш и кад нам не би била о бавезана...

— Ја у овом тренутку не верујем ни свом најбољем пријатељу, рече стари Пардајан машући главом. Хајдемо; сад треба наћи поуздано уточиште кад већ хоћеш да останемо у Паризу.

— — — — — — — — — — —

Сутра дан Карло IX дође у посету Марији Туше као и обично сам и кришом.

Она му исприча шта се јуче догодило и додаде:

— Драги мој господару, ако према мени осећате мало љубави наградите старога наредника Бризара и тог храброг, младог племића, господина од ла Рошете.

— Учинићу, учинићу, драга моја Марија. Будите уверени да ће та два човека познати захвалност краља Карла.

Ова посета имала је неколико последица.

Прва је била што је краљ наредио да се на све стране тражи Бризар, стари наредник и један племић по имену Ла Рошет, и да му их доведу чим их буду нашли.

Друга је била што је још те вечери саопштено краљевско наређење којим се забрањује тражење милостиње по улицама.

Трећа је била што је трговац са лековитим биљем у улици Св. Антонија добио наређење да промени одмах своју фирму, иначе ће му дућан одмах бити затворен.

Дејство прве наредбе није било никакво. И поред најживљег тражења нико није могао да нађе наредника Бризара нити ла Рошета. Краљу је то било веома неправо и управник полиције паде у немилост.

Трећа наредба била је одмах извршена без икакве сметње: официр који је донесе трговцу сачека да се изврши пред њим. Трговац дозва једног цртача који избриса речи „код великог Хипократа."

— Шта треба да напише? упита цртач.

Трговац се лукаво насмеши па одговори:

— Кад већ морам да мењам фирму напишите „код великог светог Антонија."

Официр одобри овај побожни избор и рече да ће његово величанство тиме бити задовољно.

Тако је краљева наредба била извршена, ма да у самој ствари није ништа измењено. Фирма је у будуће била у потпуној сагласности са статуом. Ова промена фирме прође недпажена у кварту, као што је тражење Бризера и ла Рошета остало неопажено у Паризу.

Али друга наредба краљева о укидању скупљању милостиње по улицама произведе силно узбуђење. По свим црквама проповедници почеше говорити против те наредбе. Један од телала, који су на улицама читали наредбу, бикамењован. Другога бацише у Сену. Настаде читава буна у Паризу.

Тако млади Пардајан још једном не послуша свога оца и уђе, и не знајући у историју.

XLI

Уточиште

Изишавши из куће у улици Барес отац и син пођоше обалом Сене и почеше се договарати шта да раде и куда да се склоне. Разговарајући тако, они се спустише низ реку и дођоше до једне ашчинице, где су се хранили лађари.

— Баш сам гладан! рече витез погледајући на ашчиницу.

(наставиће се)

НАРОДНА СКУПШТИНА

Јучерашња седница

Још синоћ сам сазнао, да ће на данашњој седници бити реч о Престолонаследниковој абдикацији. Ма да ме је искуство научило, да од тих званичних изјава не треба очекивати никаква детаљна обавештења, ипак сам поранио и на читав сат пре почетка седнице већ био на галерији.

У дворани је било неколико посланика. Међ њима је био и Ђока Марковић, коме прије Љуба Давидовић и одведе га у један крај и поче са њиме неки живи разговор. Мене је, наравно, морало интересовати: шта ли разговарају. Обојица су прваци самосталци. Већ сам се био решио, да сиђем до Ђоке и дознам разговор, када приметих да Ђока нешто бележи. Одмах ми сену кроз главу, да ће сигурно улогу *Интриганта* у овој новој комедији играти Ђока, и одмах ме прође моја радозналост.

И нисам се преварио.

Чим је у дворану ступио председник министарства, устао је Ђока и ставио ова два питања председнику владе:

У јавност је продрла вест о некаквом убиству у дому Престолонаследниковом. То се убиство везује за личност Престолонаследникову. Пошто не зна како стоји та ствар, моли председника владе да му објасни:

Колико има истине у тим гласовима и да ли је влада ма шта предузела да ту ћагу са дома Престолонаследникова спере. Јер то би страшно и жалосно било, ако су пронети гласови истинити.

Председник владе је изјавио:

Штампа у Србији често прелази границе својих права и дужности. У место да служи истини она служи скандалима. Противу таквог рада штампе, не могу се предузети никакве законске мере и не може је суд осудити, али њу треба да осуди народ: Што се тиче самог догађаја, он нема ништа да дода комунике-у, који је отштампан у званичним новинама.

Ђока Марковић је, наравно, био задовољан овим и оваквим одговором и упутио је друго питање.

Штампа је објавила: да је председник владе добио писмо од Престолонаследника, којим се он одриче свих својих права на престо у корист свога брата. Ни председник владе ни влада нису обавестили ни јавност ни Скупштину, колико има истине у томе гласу, с тога он пита председнику владе; колико има истине у тим пређетим гласовима и ако су истинити да ли је влада предузимала какве кораке.

Председник владе је изјавио:

Заиста сам добио писмо Престолонаследниково, у коме се он одриче свих права на престо. Важна је то ствар. Одмах сам сазвао министарску седницу и своје другове обавестио. Влада је решила, да то писмо не може бити предмет владиног решавања, пошто не спада у њену надлежност, већ да га треба доставити Краљу, који је једини надлежан за решавање ових ствари. Одмах по свршетку седнице, отишао сам у двор и предао Краљу Престолонаследниково писмо.

Ђока Марковић је изјавио, да је задовољан одговором председниковим, *ма да му није јасно зашто председник владе није нашао за нужно, да га обавести и о побудама, које су руководиле Престолонаследника да абдицира.*

Председник је владе ћутао и по други пут дао Ђоки Марковићу прилике, да се задовољи одговором, који га не задовољава.

Већина чланова владе одмах се удаљила из дворане, само је остао министар финансије, јер је друга тачка дневног реда била друго читање буџета.

Буџет је прочи и усвојен и на другом читању.

Floridor

ПОЦЕРСКИ и ПОДГОРСКИ ТАЈАНСТВЕНИ ЗЛОЧИНИ

(НАСТАВАК)

Убиство супруга Арњаш у Бојићу

Покушај убиства

Другог фебруара 1896. године *Андрија* Арњаш, механција у поцерском селу Бојићу, бејаше тек затворио механу и отишао у собу, да мало презалогаји и легне. Андрија је стар, пун човек, по народности Мађар, али од више година живи у Србији, те је доста добро научио српски. Познавајући темпераменат поједних Поцераца, он своју механу није држао отворену никад преко 8 сати у вече, јер се бојао напада. Тако је и ово вече учинио. У 7 и по сати сва је врата закључао, угасио лампу у кафани и повукао се у собу, која је одмах уз кафану.

Андрина жена Терезија, сува и омалена старица већ беше легла. Док је Андрија седео за столом, који се налазио до прозора, Терезија је нешто са њим разговарала и говорила му, да много не једе, јер му је то лекар био забранио.

У томе моменту отвори се једна стране спољнег прозора, на коме она закачка беше покварена. Кроз провидну завесу од цица Андрија погледа напоље, али не видећи никога дође до закључка, да је ветар отворио то крило прозорско.

Терезија га тада нешто упита и он, како Јој је седео окренут леђима, окрете се к њој, а у том тренутку проломи се пуцањ пред прозором, прозор прште и маса олова просу се по соби.

Да се Андрија није био окренуо Терезији остао би на месту мртав, јер би му се све олово скручило у лице; овако је само био опаљен по образу, а куршачице, које беху ударише у супротни зид од собе одбише се од цигли и просуше се по соби.

Андрија брже угаси свећу и докопа свој револвер, који му је висио више ормана.

У страховитом очекивању провели су супрузи Арњаши до зоре. Кад је свануло брже јаве ствар општини. По целом селу одмах се разнесе глас, да је неко покушао да убије Арњаша.

Газда од механе имућни домаћин бојићски Лука Пантић са неколико грађана и кметом општинским одјури одмах кући *Милинка Марковића*, јер је сумњао, да је његов син Драгутин, младић од својих 19 година извршио овај покушај.

Код Милинкове куће нашли су Драгутина потпуно обученог, и ако је сувише рано било, са опанцима и чарапама блатњавим, јер је напољу било мочарно време. На тавану нађу једну ловачку пушку из које је ту скоро можда још ноћас пуцано, а у једном ћошку пронађу барут, оловне сечанице и курјачке куршуме са више спремљених ланених крпица за завијање тих курјачица и сечаница. Сем тога ти исти људи, којима се придружио и председник општине, утврдили су на лицу места у Андријиној соби, да су оне сечанице и курјачице, које су пробиле прозор, исте као и оне што су код Драгутина нађене; ашли су као сукњу запаљеваљену крпицу, сличну оној, какве су видили код Драгутина, а у бари и блату, је је одмах пред прозоромкроз који је пуцато, видели су човечије трагове, који с тачно толики као Драгутиово стопало. Све је ово доније у току дана утврдила полиција.

Андрија Арњш није могао сигурно потврдити, ко је пуцао, али је заједно са женом изјавио, да је морао непознати учинити по наговору Христе, жене Срада Павловића биф. мех. з Бојића.

Христи је у то доба могло бити 32 године У тим годинама жена — ако је при том још и лепа — уме да се потпуно развије. Ибибиљ Христа је била у то време веома примамљива и за врошанина, а камо ли једног сељака, који је у њој морао гледати нешто више од обичне женске.

(наставиће се)

За цигло 38 пуих 3000 дин.!

— Разбојништво једног оп. суда —

Јован Марковић, Павле Илић и Јанко Павловић із Крвавче службеци суда оп сиеготинске, у ер. голубачком, дугују државн порез. Суд сиеготински дугује овим службеницима плате *за пр. год.* Јовану 60, а Павлу и Јанку по 30 дин. Од села *Крвавче*, сиеготински суд наплатио је скоро сав оп. *прирез за прошлу годину* (преко 1.270 дин.) а ни крвавчкој школи, ни кметовима, ни службеницима крвавчан није до сада ни у каси својој *нема од тог новца ни залрђалог двопарца* — место новца заузели су у каси место разни „рачуни," ти пусти „општ. рачуни," који страховито муте воду по „извору и утоци власти."

Председник Цветко Михаиловић место да наплати порез Јованов, Павлов и Јанков *из њихове зарађене плате*, која се налази (*треба* да се налази) у његовој каси (Цветко је као председник уједно и благајник општ.!) — он је ....о! цењени господине директоре, чујте само шта је он учинио, чујте и дивите се:

Цветко, *председник и благајник суда снеготинског*, **кришом у највећој тајности** исписао је „попис" имања Јованова, Павлова и Јанкова, **кришом, у највећој тајности** извршио је, т.ј. удесио је све формалности које претходе продаји непокр. имања и на основу тога је пор. одељење одредило дан продаје — не у селу Крвавче, *где је имање*, но у Снеготину где је судница (!) Продају ову Цветко не само *да није у Крвавчи обзнанио*, но је, на против, *држао у тајности*, а једнике Јована, Павла и Јанка **лажно** *је потписао да им је продаја саопштена.* На основу овога, пореско одељење, пре 10 дана извршило је **у Снеготину** продају и тесламиио *јатаку Цветкову*, неком Јеремији, имања и то: Јованово *за седам*, Павлово за *петнаест* и Јанково за *шеснаест* дин. а свако од ових *имања вреде најмање по 1000* — *укупно преко* **три хиљаде динара!** Јован, Павле и Јанко, *случајно су дознали да им је имање продато и то тек сутра дан*, дознали — и згранули се !!

Сад Цветко се задовољно осмехује и са јатаком Јеремијом тражи купца за ово коцкарско-хајдучки опљачкано имање, а Јован, Павле и Јанко, бусвју се у груди, кукају из свег гласа јуре од општ. до ср. власти, одатле до порес. одељења, моле, плачу, боговраде јадници — узаман.

Ја Вам, веома уважени господине директоре, саопштавам ово разбојништво, које није *ни једино ни најстрашније* у историји председниковања снегот. пред. Цветка. Саопштавам Вам ово ругло и срамоту наше државе, ову шегу, спрдање и бацање закона у — „тјело мамино," ово пљување на правду и поштење, — саопштавам Вам, да би Ви, вашим моћним протестом противу овог званичног хајдуклука, заинтересовали г. мин. полиције *за писку трију сиротних породица*, те да госп. министар скрене пажњу ово ср. власти на дужност: да са извршењем овог дела (по данас поднетој вр. тужби опљачканих) буде *ревноснија но иначе*, и, да Цветко не сме ни дан останити *ни у слободи* а тим — *на предс. столици*,

2. марта 1909. г.
Крвавча

Болан Дојчин.

Мајстори што праве банке

истинити догађај из чаршије

(свршетак)

— Ствар — настави члан за коју за сада нико не зна сем тебе и мене. Ти... имаш...

— Ја немам ништа — избаци Вража ни сам не знајући како и зашто.

— Дакле ти имаш машину за прављење лажних банака.

Вража побледе, заниха се и у мало се не стропошта.

Члан се уплаши да не претера у шали, с тога прије Вражи:

— Али се не бој. До одговорности неће доћи. То ти гарантујем чашћу својом. Умири се и седи.

Вража није ништа више осећао. Седе као неки аутомат на фотељу и блесасто погледа у члана.

— Дознао сам. Не питај како.. и решио сам се на нешто. Овако се иначе не може живети, Ако би ти се понудио за ортака да ли би ме примио? Нико у нас двојицу неће сумњати, јер ко би још сумњао у члана полиције? Зар не?

Сиромах Вража почео се одкрављивати. Предлог га окуражи и он брзо одговори

— Пристајем,

— Је ли беса?

— Беса!

— Да не одрекнеш?

— Нећу!

— Е, опет је боље ако то будемо утврдили пред сведоцима и члан и не давши Вражи да дође к себи лупи дланом о длан и у собу упаде Сава са још двојицом.

Сава се скљока од смеха. Она се двојица церекали у лице Вражи. Члан се окрете Вражи и сасвим озбиљно поче:

— Господа ће дакле, бити сведоци, и ја те молим Вражо, да пред њима поновиш обавезу.

Вража тек сада увиде у чему је ствар. Натушти се па му чисто дође да плаче. Погледа по свима редом па отпљуну.

— Животиње. И то је шала. — Зграби шешир и као бесан изјури напоље, праћен безобразним церекањем Савиним.

Пошто је било време пиву, то су се већ, данас изузетно, скупили сви за оним столом и очекивали резултат из кварта.

Чим се Вража појавио на вратима они поскакаше са столица а један му прије и чисто забринутим гласом запита:

— Ама, тебе су чујем нешто звали у кварт?

— Марш! И ви сте животиње — обрецну се Вража и кад на столу спази машину залете се, зграби је и тресну о земљу.

Шеги није било краја. Вража се испочетка ћапао и што је даље било и сам је попуштао. Једно му је само било нејасно: од куда машина на столу кад је кључ од собе био код њега; Једва се реши да их запита.

— Па тих дечијих шпилераја има у Бечу доста. Сава је купио неколико комада. Ево, нека ти сам каже.

И заиста Сава је улазио баш тога тренутка са оном двојицом „присутника" и чланом.

Шега се настави.

— Ја плаћам цех — изјави Сава расположен што му је виц до краја испао за руком.

— Управо Вража је платио цех — добаци један наших свиј, па и сам Вража, прснуше у смех.

Floridor

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас ће посета бити веома отмена, јер је у програму одлична француска шала:

Позајми ми жену! која ваниску публику необично забављ, и оригинал:

Официр у сукњи! (један наш догађај.

Опроштај са публиком

Јулка Т. Јовановићка, стални члан Народног Позоришта опраштa се са публиком, после четрдесетседмогодишњег рада на пољу драмске уметности, улогом *Фрошаревице* у комаду „Две сиротице."

18. о. м. наши ће се окупљени око свога најстаријег колеге сви чланови Народног Позоришта, те да на тај начин одају пошту своме другу, који заморен и изнурен напушта свој посао, у који је уносио толико добре воље и савесности тако дуго времена.

Од најмањих до највећих, улоге су у руцима наших најбољих глумаца, с тога ће ова представа и по томе бити интересантна.

Једна искрена напомена

Од неког времена излазе у појединим листовима неке анонимне позоришне критике, које сигурно не би нашле гостопримства у тим листовима, када би им уредници поклонили већу пажњу њиховој садржини и тенденцији. Од претеране и потпуно излишне реклме двојице наших уметника, којима је она била сасвим непотребна; од врло грубих напада на рад данашње управе, која својим погрешним и неумешним радом није заслужила ни наше симпатије — прешло се на грубо вређање појединих представљача и целе глумачке трупе. Варају се писци тих и таквих критика ако уображавају, да њима чине какво добро Позоришту и позоришној уметности. Ако им је истинска жеља, а ми немамо разлога у то сумњати бар за сада, да својим критикама учине користи Позоришту, онда је потребно да унесу много више озбиљности, објективности и одмерености у своје радове. Само ће таквом критиком успети у својим добрим намерама.

Fl.

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ ГАЛАНТЕРИСКЕ И ПОМОДНЕ РОБЕ

КОСТЕ НИКОЛИЋА и ДРУГА

ДОБИЛО ЈЕ ОГРОМАН ИЗБОР

МУШКИХ ШЕШИРА

ЦРНИХ И У РАЗНИМ БОЈАМА И КВАЛИТЕТИМА

НАРОЧИТО ПРЕПОРУЧУЈ ШЕШИРЕ ИЗ ФАБРИКЕ

БОРСАЛИНО

Борсалинови су шешири под горњим знаком.
А могу се добити смо у нашој радњи.

Поручбине из Србије извршујемо брзо и тачно.

324 4—

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам великку количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.

Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.

Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.

Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.

Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дкн. 1.

Француско 1 Боца „Blaye" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урађене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера," Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Саламе *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Комемберта, Бриа и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Највеће и најразноврсније стоваришше* **Бомбона** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанчи црвених, „Марона" Кестена ит.д.

Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тонфиша, Мариниранх Харинги, Маринат од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица, Зечева. Фазана и т. д. Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конзервално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом.

Телефон бр. 43. 15 15—

СИР

Ементалер

Првог квалитета

Добила је и препоручује

Деликатесна радња

Драгутина М. Денића

Телефон број 49

За мало пара кућа

у Шумадинској ул. бр. 11.

165 4 6

ИМАМ велику количину РОЗА и БЕЛИ КРОМПИР прима квалитет као и БЕЛА ЛУКА на продају за расад.

Купци нек се обрате г. **Душану Ж. Ђурдумовићу** трг. посреднику Велики Пијац. Пошта **Цариградска ул. бр. 4. — Београд.** 162 4 6

СЕЛТЕРС српски код Младеновца најлековитија је минерална вода против кашља, сипље и против свих катарних оболења. Нарочито се препоручује после запаљења који имају шлајм. Продаје се по свима апотекама, дрогеријама и бакалским радњама у Београду и унутрашњости Србије. Главно стоваришше у Београду код

Глише Т. Андрејевића и Брата

150 — *Телефон 282.* — 9 30

КОЖАРСКА ТРГОВИНА

Сабо и Костића

Београд

Коларчева бр. 9. — Телефон 279.

Препоручује своје велико стоваришше готових **папуча** трговцима и осталом грађанству, које продаје на тупе и на један пар по врло умереној цени. 142 10 10

Распродаја конзерве

Сву налазећ се овде конзерву зелени и готових јела распродаваћу са 50 одсто јевтиније.

Обраћа се дажња г. г. официрима и војним обвезницима да не пропусте ову прилику за набавку добре и здраве резервне хране.

Домаћицама и хотелијерима обраћа се такође пажња на изврсну зелен (боранију, цео и цеђен парадајз).

Препродавцима знатан рабат.

Распродаја ће се вршити закључно до 14. св. мес. у подруму ресторације железничке станице сваког дана од 8—12 пре и 2—6 по подне. 157 5—6

Јаја за касад

Од црне *Минорке* и жутих *Орпингтона* чистораса комад 50 п. д.

Од *Холандки* — црна кокош са белом њубом и *Сребрнасти Малишана* комад 1·20 дин.

Увек са свим свежих има на продају колонијално бакалска радња

Живана Тодоровића

Београд Теразије — Телефон 417

Ученика из добре куће који је писмен искључиво из унутрашњости потребује

Помодна радња

161 5-6 **Димитрија Николића.**

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патњи, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и плувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од вандредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд* 355 22—

I СРПСКА ФАБРИКА ЗАПУШАЧА

Арсе Ж. Илића — Београд

Кочина ул. 31. *Баба Вишњина 32.*

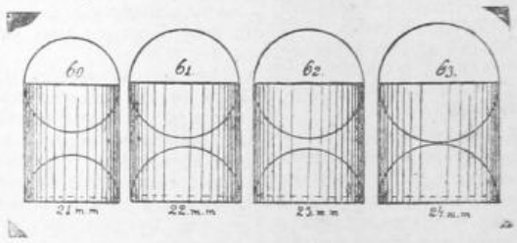

— **Телефон 559.** —

ИЗРАЂУЈЕ и ПРОДАЈЕ:

ЗАПУШАЧЕ, у највећем избору и најјефтинијим ценама за сваковрсне потребе, па и са утиснутом фирмом; исто тако и све остале израде од плуте (јагњеде) 145 4—10

ДИНАРА 16.000

Издају се под интерес на непокретна имања.

На продају: две куће за ренту, у непосредној близини пијаце и трамвајске пруге

Више кућа за уживање — засебних.

Једно имање од 30 хектара земље са зградама, живом водом и осталим удобностима, у непосредној близини Београда са умереном ценом.

За све наведено упитати **Павла К. Убавкића** у хафани код **„Три Сељака"** преко од „Славије". 3—10

НАЈВЕЋИ ИЗБОР

ОБУЋА

КОД

ЈОСИФА ФРИДА

Кнез Мих. ул. 33.

— у кући г. Ник. Спасића —

173 1—16

Са болом у души јављамо сродницима, пријатељима и свима познаницима нашим да нам је наш мили и никад непрежаљени

† ПЕТАР САЛЕВИЋ

земљорадник

после краткот а тешког боловања преминуо 26. пр. месеца у 64 години свога живота.

Његово тело предали смо матери земљи 27. истог месеца уз многобројно саучешће сродника, пријатеља и комшија, који нам својим одзивом и саучешћем умањише бол и нашу велику жалост.

Јављајући свима даљним пријатељима и познаницима ову тужну вест, сматрамо за пријатну дужност да топло захваљимо свештенику цркве придв ричке г. Стаменку Протићу, који непожаливши труда чинодејствова при опрашћу и погребу милог нам покојника. Нека је срдачна хвала свима сродницима, пријатељима, комшијама и осталом многобројном грађанству, који нашег милог и непрежаљеног Петра испратише до вечне му куће. Много захваљујемо и оним пријатељима који нам утешним речима писмено изјавише своје саучешће.

Добри До — Ивањица 10—III—1909. г.

ОЖАЛОШЋЕНИ

супруга *Станка*; синови *Стеван* земљорадник, *Велимир*, *Љубомир* и *Радомир*; кћери: *Јулка*, *Вукосава*, *Миленија* и *Анка*; унуци; *Чедомир*, *Маринко*, *Тихомир* и *Миленко*; Брат: *Станиша*; сестре; *Станка*, *Стана* и *Сара*; Снахе: *Јека*, *Стаменка Слова*, *Перса* и *Милка*; Синовци: *Јаков*, *Живко*, *Тихомир*, *Цветко* и *Милутин*; зетови: *Дамњан*, *Илија*, *Радојко*, *Божо*, *Радован Бошко* и *Александар* и остала родбина.

РАСПРОДАЈЕМ

ВЕЛИКУ ПАРТИЈУ

ШТОФА за женске хаљине и блузе.
ШТОФА за мушка одела.

По знатно спуштеној цени

Михаило Р. Живковић

БЕОГРАД — Кнез Михаилова улица 33

133 7—10

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | НЕДЕЉА 15 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 74. | Телефон 821.

Један интермецо

Госпођа Агнија, супруга једнога од наших министара, који је ово постао усљед своје активности у политици и виђености у странци којој припада, сазналаје прекјуче по подне из новина, за несрећу која је снашла оног Престолонаследниковог послужитеља, од које је несрећник после и умро.

— И ју, Боже! Зар и то може да буде?! узвикнула је госпођа Агнија изненађена и унезверена.

Цело то после подне, госпођа министарка је била нешто замишљена. Несрећа која је снашла сада већ покојног послужитеља, није јој избијала из главе и створила јој са свим нову перспективу живота пред очима. Шта је она при томе све мислила и шта је смислила нисам могао да дознам, али сам сазнао за разговор, који се тога вечера водио између ње и њеног мужа, а нашега министра.

Чим је господин министар тога вечера дошао кући, видео је још с врата да госпођи Агнији нису све козе код куће. Пошто је имао разлога веровати да је љута на њега, јер је дан пре остао дуже у вароши под изговором да је био у министарској седници, а све у ствари није ни било, то није имао куражи да је пита шта јој је, уверен да ће му она на свој начин и у своје време (кад деца заспе) рећи шта има и без да је он запита.

Сели су дакле обоје с децом за вечеру без да су једно другоме досађивали питањима. Госпођа Агнија је у памети превртала оно што јој је цело после подне занимало, а господин министар се опет питао: дал је то за оно синоћње или можда чак и за оно од пре пет дана, кад му је у канцеларију долазила она учитељица, којој се десно малер због којег је изгубила службу а добила дете, па тражила од њега протекцију, а он јој ставио у изглед своју пријатељску помоћ.

Размишљајући о томе господин министар није ни приметио како га жена с времена на време погледа, као да се решава дал да га ослови или не, па се зато и трже кад га она изненада запита:

— Одлазиш ли ти, Бога ти, често у двор.

Наш се министар за тренут замисли: а шта ли ће јој ово?

— Па одлазим сваки други, трећи дан.

— Виђаш ли се са Престолонаследником?

— Ретко. Он не станује у двору. А што питаш?

— Тако, паде ми нешто на памет.

Дакле није ни оно ни оно, помисли министар у себи. Добро је!

— А како је Краљ са здрављем?

— Па, како да ти кажем: изгледа да је здрав, али није. Мора добро да се чува. Не сме да се љути и не сме да се замара, јер може да наиђе катастрофа сваког часа.

— Па то значи да није здрав.

— Па није, да Богме да није.

Госпођа Агнија ућута. После неколико трентутака устаде да испрати децу на спаваље, а господин министар оста за столом седећи и посматрајући служавку, која је скупљала посуђе и чистила сто.

После пола сата седели су господин и госпођа сами за столом. Деца су спавала а служавка је прала у кухињи судове. Господин министар, који је из раније вођеног разговора извео закључак да госпођа Агнија не зна ништа ни о ономе што се десило пре пет дана, ни о синоћњој министарској седници, која није ни одржана, запита је:

— Шта си се ти замислила?

— Не мислим ништа, него сам нешто мрзовољна.

— Што?

— Не знам ни сама. Готово сам постала нервозна од како си постао министар.

Господин министар, који је знао колико је његовој Агнији било стало до тога да он постане министар и који се примио тога положаја више не себе ради, зачуди се овој наглој промени код своје жене.

— Да ти се није што десило?

— Није, него право да ти кажем, досадиле ми ове трзавице и ова неизвесност. Џаба га било и с оваквим животом.

— Каква неизвесност, какве трзавице? Ја не примећујем ништа.

— Не примећујеш! Да Богме да ти ништа не примећујеш. Ви људи никад ништа не видите; тек кад ударите главом...

— Не разумем! Не знам шта хоћеш.

— Не знам ни ја, ал' ми се ово досадило. Осећам да ћу се разболети због те пусте политике. Мучи се и пеглај док не изгураш, а после кад изгураш видиш да је боље да ниси ни улазио у те ствари.

— Е па сад шта ћеш му. Шта му је, ту му је!

Настаде мала пауза.

— Можеш ли ти да будеш саветник? започе понова госпођа Агнија.

— Могу, ако ме изберу?

— То ти гледај ако се може, па да баталиш ову политику. Треба да се смириш и ти а и ја. Ако је за вајду доста је било.

— Море, ко то не би; само не иде то тако лако. Министар и можеш бити али саветник тешко. Треба чекати да неко умре или да прође шесет година, па тек онда долазе други на ред.

— Бога ми гледај ти то и што пре то боље. Овако се не може дуго. И сам кажеш да је Краљ болешљив, може не дај Боже да се деси не срећа, па куд ћеш онда?

— Па шта то има везе с Краљем? Ако умре он, ту је Престолонаследник. Неће Србија пропасти.

— Ама јесте то али видиш какав је то човек..

— Ко?

— Па он, Престолонаследник.

— Какав је?

— Па такав. Није као његов отац. Видиш шта ради!

— Шта ради?

— Остави Бога ти! Шта ради да ради, само му ти нећеш бити министар ако ја будем жива.

Госпођа Агнија готово љутито баци штрикерај на сто и устаде.

Сутра дан је госпођа Агнија устала пре свога мужа, што иначе није имала обичај. Стојећи пред огледалом и чешљајући се она га и не осврнући се изненадно запита:

— Хоћете ли данас имати седницу?

— Какву седницу?

— Па седницу, министарску?

— Имаћемо.

Госпођа Агнија ћућута за неко време, па онда и опет ослови мужа:

— Како се зваше оно што си ти пре носио.

— Које?

— Па оно што си носио око појаса кад смо се узели.

— Које брате?

— Па оно за подвезивање.

— А, суспензориум.

— Јес. Требао би опет да носиш.

— Што ће ми?

— Па тако, за сваки случај.

На какав је то случај госпођа Агнија мислила, нисам могао сазнати, а не знам ни да ли је рекла нашем господину министру, али знам да је господин министар тога дана, а то је било јуче изашао у варош са оним.

Кад је се тога вечера вратио кући госпођа Агнија га дочека још с врата:

— Јел' истина?

— Шта?

— Да је Престолонаследник абдицирао?

— Јесте!

— Хвала Богу!

— Што хвала Богу? Шта је он теби сметао?

— Како што? Зар да удара људе по онаквом месту? Ју, Боже сачувај.

— Море Агнија немој да си дете и одмах све верујеш. Није га брате ни ударио.

— Е није?

— Па није, да Богме да није.

— А од куд ти знаш?

— Па утврдили су брате лекари. Пет га је лекара прегледало и утврдило право стање ствари. Није ни био ударен него је пао. То је у осталом и сам писмено изјавио.

Госпођа Агнија ућута па се и опет нешто замисли.

Сутра дан се господин министар и опет раније пробудио од госпође и устао. Кад се почео облачити она се пробуди седе у постељи па уређујући рукама косу, добаци мужу:

— Скини то Бога ти са себе.

— Које?

— Па тај андрак, како се зове? Шта ће ти?

— Па јел' ме ти јуче натера да га метнем.

— Е ја. Теби ма шта падне на памет па после бацаш на мене. Госпођа Агнија се завали поново у јастуке и љути то окрете мужу леђа.

Господин министар заврте главом и стаде скидати са себе „ово," не знајући ни што га је јуче метао ни што га данас скида.

ѕ+ѕ

СИТУАЦИЈА

У петак пред вече посетио је аустро-угарски посланик граф Форјач министра спољних послова г. Милошевића. Та је посета направила велику узрујаност у вароши, јер су многи тврдили: да је том приликом Форјач предао министру ону оштру ноту, о којој се толико говори и пише и на коју се толико чека.

Међутим од свега тога није ништа било. Форјач је посетио министра спољних послова да би се обавестио о писму Престолонаследниковом, и том се приликом повела реч и о односима Аустро-Угарске и Србије.

Из говора аустријског посланика могло се закључити: да Аустрија приступити на ревизију нота, што је у споразуму с Енглеском састављена, и да у њој неке биле садржано ништа што би сад, после свега овога, могло још више вређати и понижавати Србију.

Та ће нота бити предана у име великих сила Србији, и ова ће њима и одговорити. То је сва концесија, коју Аустрија приступа да учини.

У ноти ће се препоручити Србији, да одмах распусти позване резервисте и да престане с наоружањем.

После предаје ће ноте доћи последњи одговор Србије и зашим — крај и конац целој овој босанско-херцеговачкој ишчашења.

Босна и Херцеговина постају аустријске провинције као каква Галиција или Тирол.

За сад се не зна: хоће ли Аустрија тражити „стварне гаранције" о којима бечки листови непрестано говоре, и у чему би се оне састојале.

„Фремденблат" чије је писање о томе нарочито пало у очи, као да не зна значај појединих речи! „Стварне гаранције" за дефинитивно умирење Србије, биле би само ове:

Или да Аустрија Србију окупира, а зна се чему све то води;

Или да Аустрија Србију задовољи.

Трећег нема. Ма колико сад Аустрија после овога Србију давила, Србија може и мора кукшати, до прве прилике, али заборавити неће. Њен ће бол свакој дана већи бити и тежња све силнија да се изгубљено поврати.

РУСКИ КОМУНИКЕ

Синоћ, 13. овог месеца објављен је овај званичан комуникеу Петрограду:

У вези са преговорима који се воде у Бечу о формули изјаве Србијине, сугерирано је да би бечки кабинет могао упутити силама ноту у којој би, позивајући се на своју нотификацију аустро-турског споразума, тражио формални пристанак сила за укидање 25. члана Берлинског Уговора, и да би онда силе могле дати тај пристанак у форми респонзивних нота, те да би се тако учинило све што се може за ублажавање ситуације, која изгледа сувише тешка и прети да се заврши оружаним сукобом А-Угарске са Србијом и Црном Гором. Тако би се олакшао споразум између сила и бечког кабинета односно изјаве Србијине. Кабинет петроградски изјавио је, да би он од своје стране пристао на такав поступак.

Порука Црне Горе

„Глас Црногораца", званични орган црногорске владе у своме броју од 9. о. м. доноси овај комуникеу:

„По вијести и анестезија из-
гледа у последње доба, као
да се уздуж границе. Црне
Горе не нагомилавају ратне
силе, као да ратно бродовље
аустро угарско не демонстри-
ра противу Приморја црно-
горског, као да парброди не-
престано не искрцавају у Бо-
ку сваковрсни ратни мате-
ријал и провијанду, као да
је Црна Гора мирна и задо-
вољна анексијом Босне и Хер-
цеговине!

То спокојство бечких ли-
стова с наше стране доста
је провидно и није требало
да им га мутимо; али када
у овом одлучном часу бечка
„Н. С. Преса" категорички
тврди „да Србија нема јед-
ног циглога савезника и да
нема с никоје стране да по-
моћ очекује" — било да тим
хотимично хоће да обмањује
европско јавно мњење, било
да хоће да омаловажи
ратну снагу Црне Горе, ми
јој одговарамо, не ради ње,
него ради европског јавног
мнења, да Црна Гора стоји
непоколебимо раме уз раме
са Србијом на бранику оп-
штих српских интереса, који
су концентрисани у судбини
Босне и Херцеговине; а нека
крене „казнена експедиција"
којом „Н. Сл. Преса" одавна
Србији прети, па ће се
видјети, је ли Србија оса-
мљена....

Свршен чин

Претходна седница

Јуче у 4 сахата по подне била је у министарству иностраних дела конференција, на

којој су присуствовали: влада, председништво Скупштине, председници: државног савета, касације, апелације и главне контроле на којој је вечано о Престолонаследниковој абдикацији.

Седница у двору

Сви учесници на конференцији отишли су у двор на седницу, којој је председавао Краљ. Одмах је позват Престолонаследник, који се одмах одазвао позиву.

Престолонаследнику је најпре ставио питање председник владе, да ли остаје при својој одлуци. Престолонаследник је изјавио: **да остаје сталан и непоколебљив при својој одлуци.** Затим му је ставио исто питање сам Краљ и Престолонаследник је остао одлучан.

Предложено му је тада да се ово питање привремено одложи и наглашени су му породични разлози и интереси земље али је он тражио да се ствар сврши одмах и узвикнуо је: **земља пре свега па онда династија.**

После овако одлучне изјаве Престолонаследнику је поднет акт, у коме се одриче свих права на наслеђе престола за сва времена. Он је тај акт потписао.

Код новог Престолонаследника

Чим је потписао акт, Престолонаследник је напустио седницу и отишао код свога брата Александра и први му честитао. Нови Престолонаследник је био веома узбуђен.

Скупштинска седница

За данас је заказана скупштинска седница, на којој ће се овај акт саопштити и према томе донети одлука.

Напад на барутни магацин
код Ивањице

Јуче, готово целог дана, ромињала је кишица, а вече је било тако мрачно да је човек једва могао прст пред оком видети. То је нашим непријатељима добро дошло и њих 7—8, који су се за овај напад сигурно још поодавно спремали, нападну на наш барутни магацин који је од Ивањице удаљен 2 часа, свакако у намери да га запале. Срећом стражар — војник — који је стражарио на оној страни одакле су ови нападачи долазили, приметив да се неко приближује магацину позове га да стане. Овај место да стане потегне пушком на стражара, опали један метак па се врати натраг. После кратког времена врате се сви, преобучени у сељачко одело и почну пуцати на стражара и овај на њих, док ову пуцњаву није чула остала стража, која притрчи у помоћ и оспе ватром. Пушкарање је трајало читав сат. Због јаке помрчине нападачи су успели да умакну, без да се зна да ли је ко од њих рањен. Од наших није нико. Држи се поуздано да су то били штрафуни, који су преко границе прешли у намери да овај магацин баце у ваздух.

Каро.

Ратне хајке
или

језуите и аустро-угарска политика
из забрањене књиге Карла Хрона

(наставак)

Али вала освежити једну успомену на две од таја већ заборављене расправе посланика на царевинском већу д-ра Поповског, које су најпре изашле у полуслужбеној „Естерајхиш-унгарише Ревиу" а после су растурене засебно отштампане. Оне развијају програм новог министра спољних послова и веле да је *васпостављање Пољске* „европска" и у исти мах династичка потреба за аустро угарски владалачки дом. И о томе се за сад нема шта даље рећи, до то да је тај програм у свом тадашњем облику био наперен поглавито против Русије.

Позивањем грофа Голуховског ступила је наша спољна политика брзо оним путевима многих послова, пред чијим резултатима стојимо сад. Још у јесен 1895. он је тражио наслона код лондонске владе, да руку под руку с њом [illegible] садржи енглеска плава књига од 5 фебруара 1896. једну депешу бечког британског посланика од 28 септембра, у којој се јавља: „гроф Голуховски држи да на Истоку предстоји катастрофа и жели радити с Енглеском заједнички". Дошли су кредити за наоружање, тражени од делегација и други знаци, да му је озбиљно стало до стварања спољних савеза. Поимер за то даје један, у савезу с Енглеском поднети предлог европским кабинетима, који су предлог ови озбили, да се заједничким „продирањем кроз Дарданеле" приступи решењу источног питања. Ошинр но расправљати све његове даље кораке у том циљу није потребно за моје садашње тврђење. Али за то заслужује мало објашњења велики обрт у целокупном правцу његове политике; *петроградски споразум с Русијом.*

Прве прелудије о овоме донео је у децембру 1906 бечки „Рајхсвер", лист који је основан и издржаван из владиног диспозиционог фонда, у једном врло пакосном напису против Немачке, чије је језгро гласило: „Пошто је немачки савез за аустро-угарске источне интересе потпуно безвредносан, мора се бечка влада ма како поравнати с Русијом и тежити савезу с Француском". То је по свој прилици прво био само један миг за немачку државну канцеларију да буде гипкија према Голуховским захтевима о немачкој савезничкој помоћи. Али су ипак даљи развој критског питања и с њим у вези предисторија грчко турског рата у брзо доказали да на то не треба рачунати но да се сасвим супротно томе берлинско министарство спољних послова живо трудило, да обазриво избегава озбиљне спорове с Русијом. За тим је приликом петроградског путовања цара Франца Јосифа у априлу 1897. дошло до споразума с Русијом. Већ два месеца после повратка из Петрограда путовао је гроф Голуховски у Француску, где је у брзо жи ви полет добила националистичко монархистичка агитација, којом је у крајној линији управљао Кардинал Рампол и коју су пратили разни покушаји чешко-француског, као и мање бучног али можда за то у толико опаснијег мађарско-француског братимљења. У последњем погледу нарочито ваља истаћи уједрме, које је у угарском државном сабору разјаснио радикално-клерикални посланик Гаврило Угрон. Женидба орлеанистичког претендента Луја Филипа с надвојвоткињом Маријом Доротејом у новембру 1896 већ је везала династички интерес орлеанског дома за бечку политику. Тиме је дакле у највећој тишини припремано „усамљивање Немачке", што је доцније краљ Едвард с великом лармом покренуо. Врхунац ове међународне ситуације чинио је управо изазивачки пруско непријатељски говор министра председника Франца Туна у царевинском већу од 16 септембра 1898.

(наставиће се)

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Претрес стана

Из Ниша јављају да су у прошли четвртак пре подне стигли у Голубинце истражни судија Кошутић и Акуртијев заменик Урбани и извршили код попа Дамјана Прерадовића претрес стана. Претрес је трајао пуна два сахата. Претресом нису нашли ни узаптили ништа. Саслушали су најпре многе људе, па тек напослетку попа Дамјана Кошутић и Урбани отишли су сутра дан из Голубинаца на нишку железничку станицу, одакле ће јамачно даље у лов на „велеиздајнике."

Дневне вести

Министарска седница. Јуче у 5 часова по подне, по свршеној конференцији, министри су се састали у седницу којој је председавао Краљ и на коју је био позват и Престолонаследник.

На тој седници је Престолонаследник изложио све своје мотиве, који су га на овај ванредни корак навели и изнео све разлоге, због којих жали на владу, што га је за пуних 15 дана, имајући сва потребна дата у рукама, оставила изложена најгорем клеветању, без заштите и одбране.

Министарска конференција. Јуче у 3 часа по подне састали су се министри у конференцију, да реше: какво држање да заузму у питању Престолонаследниковом. Том су приликом претресали све евентуалности и решили су да претходно саслушају Престолонаследника те да чују из његових уста: да се одриче права на Престо, и да ли остаје сталан у својој одлуци?

Узнемирујући гласови. Поводом Престолонаследниковог писма, у вези са неуспехом у спољној политици, у грађанству циркулишу узбуњујући гласови о неким преговорима, који се воде између владе и Краља у питању одступања целе династије. Вероватноћ у те гласове утврђује и та околност, што је народним посланицима наређено да не напуштају Београд.

Влада, која је својим држањем изазвала и оно писмо Престолонаследниково и овај неуспех у спољној политици, требала би да води озбиљна рачуна о овим гласовима и да њиховом ширењу стане на пут, што бржим рашчишћавањем ситуације, која узбуњује грађанство и даје маха разним комбинацијама.

Завршила рад. Мешовита комисија, која већ пет месеци извиђа злоупотребе Љубе Радосављевића, б. рачуновође варошког суда, завршила је јуче свој рад, и нашла: да је Радосављевић по 55 дела утаје упропастио државног повца и хартија од вредности 71.125 динара, осим послуга са државним новцем.

Комисија је послала акта министру правде. За суђење ове његове кривице одређен је првостепени окружни суд београдски.

Буџет. Краљ је јуче подписао указ о закону финансијском за 1909. г. по коме су распоређени државни приходи и расходи за ову годину.

Транспортовање војске. Мађарски реморкер „Polucs" јуче је одвезао Дунавом пет шлепова аустријских војника, који се имају распоредити дуж границе на доњем Дунаву према Србији.

А наши то виде па опет ћуте?!

Ретко врдање. Познато је: колико су радикали кроз пуних 30 година парадирали са принципом самоуправе. Најзад су је и провели кроз законе и остварили на — хартији. Сад кад год дође случај да се самоуправни принцип примени, они беже од њега као ђаво од крста,

Јуче је био на претресу предлог закона о сувоземним путевима. Предлог министра и одбора био је: да сваки округ преко своје окружне скупштине купи прирез и града из покупљене суме друмове себи. То је самоуправно. Наравно, под надзором министра.

Неколико фузионаша су изнели: да то осујете. Они су предложили: да цела Србија улаже у један фонд, а да министар распоређује где ће се и кад друмови градити. И како је сад Пашић министар, друмови би се само правили по Максимовом и ужичком округу, а смедеревски, подрински и још неки би остали без путева.

Против те смицалице су се побунили многи посланици. Г. П. Маринковић је тражио од министра г. Пашића да се изјасни: прави ли питање од тог свог предлога, кад већ признаје да је то ствар читавог принципа.

Зна се, да г. Пашић не прави питање ни од каквог принципа. Тако је и овде поступио. Он је изјавио: да он прима и једно и друго, па је, кад је дошло до гласања — утекао!!

Кад су при гласању прозвали Н. Пашића један посланик из клупе гласао је за њега: „за—против"! Скупштина је то гласање поздравила општим смехом!

Но како није било довољно посланика, није се ништа могло решити о том члану и седница је била закључена!

Мисија г. Главинића у Солуну. На питање нашег дописника у Солуну упућено г. Кости Главинићу, док је овај боравио тамо: шта је у право циљ његове мисије и какав је њен резултат, — г. Главинић је одговорио да се главна страна његовога путовања тиче нашега извоза, и изјавио да је код Турака у томе смислу, наишао на особиту предусретљивост. Као споредна страна његове мисије било би онда питање о хилендарском имању *Каламарији*, које је, као што је познато, због неумешности, алчкавости или несавесности оних који њиме рукују, доведено до жалосног стања. Г. Главинић је био на лицу места и, изгледа, уверио се. Он каже: „Треба радити".

Писмо посланицима. Сви народни посланици добили су писмо председника Народне Скупштине у којима се моле: да се никако не удаљују из Београда и да му доставе где ће се преко дана бавити како би се на његов позив могли одазвати за пет минута.

Примио дужност. Г. д-р Мика Поповић, министар на расположењу, примио је јуче дужност директора српских државних жељезница, на који је положај постављен.

Душевна немоћ Решењем варошког суда стављен је под старатељство због душевне немоћи г. Мика Михајловић, члан пореске управе у пенсији.

Нова тарифа. Досадања тарифа о возидби робе на нашим жељезницама у локалном саобраћају, која важи већ 18 година, толико је њеним изменама и допунама претрпана, да се њоме нису могли ни најспремнији чиновници послужити, због чега је нарочито трговачки свет пати, и усљед тога ће се ова тарифа у најкраћем времену заменити новом и ово актуелно питање, које засеца дубоко у трговачке интересе — скинуће се са дневног реда.

Исељена агенција. Агенција мађарског бродарског друштва на Сави, иселила је сву канцеларију, касе и намештај у Земун. Јуче је и последња вага агенцијска однета. Исто то урадила је и агенција аустријског бродар. друштва.

Самоубиство. Милутин П. Белић тежак из Доброг Дола у срезу подунавском јуче у подне извршио је из пушке над собом самоубиство. Узрок је непознат.

Уклоњени од дужности. Решењем комисије железничке Дирекције удаљени су од дужности привремено: Стеван Наумовић у Параћину и Димитрије Бајаловић у Кусатку — саобраћајни чиновници Дирекције, због судара возова, који су се ту скоро десили у Параћину и Кусатку, о чему смо ми раније писали.

Моторски чамци. На ушћу Тамиша код Панчева, налазе се 22 моторска чамца аустријске војске. У сваки од тих чамаца може да стане 50 до 60 војника. Сваки чамац има по један а неки и по два топа, и могу за два сата да превезу 1200 војника.

Само не знамо где?

Испао из воза. Марко Арсић, обућар из Куршумлије, путујући јуче ниским возом за Београд, код Алексинца је испао из воза и тешко се повредио.

Марко је однет у алексиначку окр. болницу да му се укаже лекарска помоћ.

Тровање девојке. Умлава кћи Трајка Марковића, из сувог Дола у окр. врањском, девојка од 18 година, отровала се јуче попивши неку течност и синоћ у мукама умрла. Не зна се узрок, зашто

је ова девојка одузела себи живот.

Спроведени суду. Никола Павловић и Христина Радић радници, спроведени су јуче варошком суду на осуду за извршену опасну крађу Јеврему Живадиновићу кафеџији на Дорћолу.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

Досадашњи руски министар војни наименован је за члана државног савета и одликован орденом Александра Невског.

У Берну се састала међународна конференција за откуп Готхардске железнице за Швајцарску.

Буџетски одбор француске скупштине решио је да тек тада препоручи накнадне кредите и морнарички буџет, кад се потпуно разјасни да ће се кредити употребити на поправку народне одбране.

Талијанска скупштина изабрала је за председника владиног пријатеља Маркору.

Руски контрадмирал Успенски постављен је за команданта руске поморске силе у Тихом Океану.

— Бивши председник венецуелске републике Кастро кренуо се на пут натраг за Венецуелу и стигао је у Бордо.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Умно оболео

На г. Максиму Сретеновићу нар. посланику и трговцу из Гор. Милановца опажени су знаци лудила. На јучерашњој скупштинској седници узео је био реч и почео говорити, без икакве везе и смисла о стварима и људима, који немају никакве везе са оним што је било на дневном реду. Како је Максим у току говора почео падати све више у ватру, то је председник прекинуо седницу, бојећи се да Максим не почне беснити.

После седнице Максим се мало смирио. По лекарском мишљењу Миксима би требало одвести у неки санаторијум.

НАРОДНА СКУПШТИНА

Јучерашња седница

Протест највише личности

Пре но што се прешло на дневни ред устао је Максим Сретеновић и учинио ову изјаву:

— Чули сте господо посланици јуче из уста председника такозване владе истину, да наша јавност не пише онако како треба и како то интереси Србства захтевају.

— Пише онако како сте ви желели и како ви радите — добацио је му Бојиновић.

Максим, који није разумео значај ове Бојиновићеве примедбе; наставља:

— Новине пишу протаву људи који су осуђивани на смрт и на чување устава.

— Ево шта пише један лист, чији је уредник променуо име и који се не крије, већ колима растура у народ.

Посланици прснуше у грохотан смех а сиромах Максим поцрвене али нпак поче читати наводни састав који га је толико разљутио.

Посланици се заинтересоваше оним читањем и Максим, готово са њиним апетитом читаше на суђењим чувствима Ставка Кујунџине и његовом рабадиском образовању. Затим пређе на Рашу Нинића „који је за двадесет година, два ноћишта и грош најквиднја, што му је упропашћено за време буре тражио од државе 3000 динара накнаде."

Посланици су се од срца смејали.

„...таман смо мислили, да смо се курталисали ове двојице Максима кад устаде трећи Максим..."

Посланици се све јаче смеју.

— Сад, знате... овде говоре о мени, и ја, ако Скупштина жели, не морам све читати, збуни се Максим.

— А, да се чита, да се чита — добацују кроз смех посланици.

— То је ваша ствар — изјављује председник.

Максим немајући куд те поче сриати прескочивши читав пасус о себи:

„...Кад смо ми патили као звери и терана на Краљевцу Ја за Комарчић био је уредник „Видела". Признајем да је Доманопић... и сад се, знате, каже шта сам ја говорио, објашњава Максим.

А, ево, шта је овај човек чије се врлине састоје у крађи акта, рекао за једног мртвог човека и књижевника а што ни сам од срца није смео пред Скупштином поновити а да не поцрвени.

„Признајем да је Доманопић био, много балавио, много се ачио и много опијао и Скупштина неће погрешити ако свима пијаницама и бекријама буде одредила помоћ".

Кад је Максим наставно, често са уживањем, цитирати опис пона Казимировића, посланици су се заценивали од смеха. А Максим, у чуду што део извештај није реводирао посланике, већ се свему томе од срца смеју збуни се и немајући времена да прескочи и опет оно, што се у извештају и за њега, продужи несвесно даље:

„...Права Максим, коме се она улудљена носина привели као пре врела натајран од ракшитине, ли ковао је кад је видео како у Скупштини има још Максима сем њега."

Посланици се похватали за трбух од смеха. Председништво се заценило а Максим блеји блесаство и као да би рекао:

— Па шта је то смешно?

Увидевши најзад и сам, да ће још горе проћи са својим протестом, прекрати даљи говор с мозбом за заштату.

— Чули сте, господо како но вине пишу о нама *највишим личностима* и ја молим председника, да нас узме у заштату.

Председник је морао дуге да утишава посланике, који су се громогласно смејали.

Реч председника скупштине

Председник, у место да је објасни како је Максим тешко увредио породице сиротих књижевника и оскрнавио успомену на њих он је почео да говори о непромишљеном писању штампе.

Његово мишљење о штампи, које је са дивно чудо подударало са мишљењем Максимовим, било је не само беспредметно већ и излишно.

Floridor

Изјава г. Стевана Петковића

државног саветника

Господине директоре,

У бр. 62-ом „Правде", а у напису „Државни Савет и позитивни закони", неки без потписа напао је Државни Савет због његове одлуке, којом је једном помоћнику професора Војне Академије признато право на плату и периодску повишицу професора средње школе, и то назива „гажење закона". Највише се окомио на мене, као правника, кривећи ме, да сам ја навео Државни Савет на такву незакониту одлуку, и ако сем мене има још правника у Савету, и ако сваки саветник гласа по своме убеђењу. Најпре ме је исмејао и нагрдио, па ме онда оклеветао да сам несавесан, и да решавам по пријатељству.

Могао је неко, који је прочитао тај напис, и замислити да је Државни Савет доиста учинио какву велику незаконитост, која је узбунила правне осећаје безименог писца, да је морао томе дати излива и у јавности. Ну то не стоји. Писац, и ако се крије, редовни је професор Војне Академије грађанског реда, и земљак г. Саве Витаса, помоћника професора Академије, по чијем је тражењу и потекла она Саветска одлука, на коју се г. професор баца дрвљем и камењем.

Редовни професори Војне Академије имају право на плату и периодске повишице професора Велике Школе. Али кад је постао закон о Универзитету, безимени писац је тражио да му се призна плата професора Универзитета, па га је од тога Савет одбио.

И у одсеку, и у пленуму, ја сам гласао против тога његова тражења, што је он сазнао, па је одмах, док његова ствар још није била дефинитивно свршена, чинио испаде, у колико се сећам преко „Вечерњих Новости" и претио због раније г. Витасове периодске повишице, о којој је донета одлука Државног Савета још 8/X 1904. године Бр. 7890.

То је радио и после кад се г. Витас жалио због шесте периодске повишице, а кад је ствар свршена онда је испао са овим нападом.

Није г. професора на ово изазвала каква незаконитост Држ. Савета, јер је и нема, него му је криво што није успео да добије плату професора Универзитета. Обузет пакошћу он се расцилитао у јавности, па позива у помоћ министра војног да спречи саветску одлуку, и ако је иста завршна и обавезна по члану 144. тач. 6. Устава.

Да би се видело са колико је истине и објективности безимени писац изашао пред јавност, изнећу најпре како је по закону, па ћу онда прећи на ствар г. Витасову.

По закону о регулисању професорских плата од 28/II 1875. г. чланом 2 им одређене су плате професора Вел. Школе и професора Вој. Академије, а чланом 3 ним одређене су плате професора средњих школа.

У томе закону нема ни речи о платама помоћника професора Војне Академије. Њихове су плате регулисане чл. 10. закона о устројству Војне Академије од 8/VI 1884. г. тако, да они имају плате и периодске повишице као и професори гимназија, а то су по закону од 28/II 1875. године средње школе.

Ту су плату и једни и други имали до закона о средњим школама од 14/VII 1898. год. По чл. 72. тога закона повећане су плате, а чл. 145. тач, 5 укинут је законом од 28/II 1875. год. у колико се односи на плате професора средњих школа.

Такву редакцију тач. 5 чл. 145. законодавац је употребио зато, што тач. 3. зак. од 28/II 1875. год. говори само о платама професора средњих школа, и што је чл .2 ги остао и даље у важности за професоре Вел. Школе, и професоре В. Академије грађ. реда.

За професоре Вел. Школе тај закон важио је до закона о Универзитету од 27-II 1905. год., када је по чл. 41. тач. 2. укинут, а за професоре В. Академије и сада је у снази по законодавном тумачењу од 21. новембра 1906. год. члан 10. закона о устројству Војне Академије.

Закон о регулисању професорских плата од 28-II 1875. као што је напред казано, не спомиње помоћнике професора Војне Академије, те за то за њих није ни могао остати у важности, кад је укинут чл. 145. тач. 5. закона од 14 VII 1898. год. о средњим школама за професоре средњих школа. За помоћнике професора Вој. Академије по чл. 10. зак. о устројству Академије важе оне исте плате и периодске повишице које важе за професоре средњих школа, а те су биле најпре оне, које су одређене у чл. 72. закона о средњим школама од 14. јула 1898. год., а сада су оне, које су одређене изменом и допуном истог члана од 10 V 1902. године.

Такав је смисао закона, а не онакав какав му даје безимени писац, који се онако галантно својим знањем разбацује.

Није му добро испало ни тумачење закона о Богословији. Он налази да за професоре Богословије односно плата и периодских повишица и сада важи закон од 28. фебруара 1875. год. На против по чл, 8 зак. о Богословији од 10.-I. 1896. г., који је ступио на снагу по указу тек 30.-XI.-1900. г., дакле доцније од закона о средњ. школама од 14. VII.-1898. г. професори Богословије имају плату и периодске повишице као и професори средњих школа. (Одлука Државног Савета од 21. III. 1903. год. Бр. 1433. оштампана у збирци г. Милана Вукићевића, секретара Држ. Савета стр. 37 II. део).

Сад да прећем на ствар г. Витасову.

Као што се види из акта, г. Витасу је решењем господина министра војног од 21. II. 1902. г. ФБр. 1253 одређена четврта периодска повишица, на основу чл. 10 зак. о устр. Војне Академије, и чл. 72 зак. о средњ. школама од 14. јула 1898. г., а не по укинутом закону од 28.-II.-1875. г. како резонује безимени писац.

Доцније, кад су по чл. 72 или и допуна од 10.-V.-1902. закона о средњ. школама смањене године за периодске повишице, и кад је са шестом повишицом од 600 дин. повећана плата професора средњих школа на 6000 дин. годишње, — г. Витас је тражио пету периодску повишицу, али га је министар одбио решењем од 4.-V. 1904 г. Бр. 3767. Одбио га је не зато, што није било места примени закона о средњ. школама, него што је нашао, да од дана добивене периодске повишице није протекло четири године, када би стекао право на пету периодску повишицу.

То је решење поништио Држ. Савет, са разлога у одлуци његовој од 8.-X.-1904. г. Бр. 7890, која је оштампана у пом. збирци г. Вукићевића на стр. 216, II. дела, и г. Витасу је призната та периодска повишица.

После тога, од г. Витас навршио шесту периодску повишицу, и исту тражио. — министар, и ако су г. Витасу раније признате четврта и пета периодска повишица, решењем од 3. V.-1908. г. Бр. 2571, одбио га је од тражења, налазећи да у основу нема права на плату по закону о средњ. школама, него по зак. од 28.-II.-1875. г. који је и даље остао у важности за помоћнике професора Војне Академије, јер је по чл. 145. тач. 5. зак. о средњим школама од 14.-VII.-1898. укинут само за средње школе.

То решење по жалби г. Витасовој поништио је Држав. Савет одлуком својом од 20. I.-1909. год. Бр. 402, а са разлога, што закон од 28.-II. 1875. г. кад је укинут односно плата професора средњих школа, није могао остати у снази за помоћнике професора Војне Академије, јер се у њему о њима и не говори. За њих по чл. 10 зак. о устр. Војне Академије вреде оне исте плате, које су одређене чл. 72 изм. и доп. зак. о средњ. школама од 10.-V.-1902 год. професорима средњих школа.

Ето тако је расправљена ствар г. Витасова.

Жао ми је што се безимени писац није потписао, те би имали прилике да га видимо да ли би и пред судом био онако куражан, као што је у јавности изза леђа одговорног уредника.

Молим Вас, господине директоре, да на основу закона о штампи изволите оштампати ову моју исправку у наредном броју листа „Правде" и примите уверење мога поштовања.

12. марта 1909. год.
у Београду.

Стеван Ј. Петковић
државни саветник

РАЗЛИЧНОСТИ

Школа љубави

Оних је дана једна образована Францускиња госпођа Перо отворила један сасвим нови васпитни курс, у коме ће се госпођице и госпође учити како да задобију мушкарце да их воле. У њен завод госпође Перо већ се уписале неколике лондонске госпођице и госпођа Перо се нада да ће у Лондону пожети велики успех.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас ће, ко и сваке недеље, бити око 500 особа у Браниноме позоришту код „Колзрца." Вечерас је програм од 20 тачака, са новитетима:

Официрска част

Ултиматум и нарочито захтеван

Моша комита.

Карте се узимају на каси. Столови су нумерисани.

МОЈА жена Марија, отишла је од куће 25. фебруара тек. год. незнано где и без мога знања. Стога је овим путем позивам да се повоља код мене врати на продужење брачног живота најдаље до 28. Марта тек. год. иначе ако се до горњег рока не буде вратила, сматраћу да је брак између мене и ње прекинут и повешћу парницу, иначе ће доћи и до велике одговорности.

Јавити се Великог Милоша улица бр. 80.

13. Марта 1909. год.
Београд. Њен муж
Стеван Алексић
прод. повица.

174 1—1

ВАЖНО ДА СЕ ЗНА

ДА МИ МИ МИ

ТАЛВИ И МАНДИЛОВИЋ

Пред ову ратну сезону донели смо одела по новом бон-тону.

Ко наше одело обуче, тог не може ни топ да утуче,
А јефтина цена, тако рећи цабе — нек обуче сваки кад пође на Швабе
Ком је живот мио, нек се нама вине, па слободно нека иде преко Дрине.

За Србију пошаљемо свима уз доплату.

171 1—3

Ми Талви и Мандиловић

Српске музикалије

за гласовир и певање

1. *Српска Народна Химна* за мушки збор, мешовити збор и гласовир од Д. Јенка дин. 2·—
2. *Увертира Бидо* од Д. Јенка дин. 2·50
3. *Увертира* од Д. Јенка дин. 2·50
4. *Увертира Косово* од Д. Јенка дин. 2·50
5. *Српска Дворска стража* марш дин. 2·—
6. *Осу се небо звездама* варијације од Крстића дин. 2·—
7. *Са српског села* свита од Крстића дин. 2·—
8. *По полу је киша — Спава мома — Зајчаби* три композиције Ст. Бинички комад по дин. 1·50
9. *На те мислим*, фантазија од Свободе дин. 2·—
10. *Албум 100 српских најнов. игара* дин. 5·—
11. *Албум песама* И. Бајића дин. 6·—
12. *Албум 138 српских народних песама* дин. 5·—
13. *Збирка композиција* Ј. Урбана дин. 3·—
14. *Албум песама* из концерта Жарка Савића 30 разних оперних и концертних мелодија дин. 6·—

Осим српских имам на стовари што и велики избор страних музикалија.

Ко пошаље новац у напред шаљем „franko".

Издавачка књижара
МИТЕ СТАЈИЋА
49 10—10 у Београду

Најбоље српске
САЛАМЕ
изврсног квалитета
Сваки дан
свежег „Тај Бутера" и за мешење
Милихрама и Српска Сира
такође за мешење
Препоручује радња
Душана Тодоровића
Крал.-Српског Дворског Лиферанта
Београд — Теразије

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за киражије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић," Бранкова ул. бр. 16. Такође јавља г г. кафеџијама и хотелијерима да има на продају готових **јеловника**.

За мало пара кућа
у Шумадинској ул. бр. 11.
165 5—6

18000

Осамнајест хиљада комада зрелих калемова разне винске и аталске лозе на свима америчким подлогама продаје у свом лозном расаднику.

марта 1909 год.
Сићево

Жељезничка станица Сићево.
Тодор Ђ. Раденковић
86 1—5 економ

Распродаја конзерве

Сву залежу се овде конзерву зелени и готових јела распродаваћу са 50 од сто јевтиније.

Обраћа се пажња г. г. официрима и војним обвезницима да не пропусте ову прилику за набавку добре и здраве резервне хране.

Домаћицама и хотелијерима обраћа се такође пажња на извршну зелен (боранију, цео и цепљен парадајз).

Препродавцима знатан рабат.

Распродаја ће се вршити закључно до 14 ов. мес. у подруму ресторације железничке станице сваког дана од 8—12 пре и 2—6 по подне. 157 6—6

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА
Д-ра Јована Ђурића
у Београду
ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:
СИРОФЕН

који потпуно замењује страни **сиролин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиролин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЈЕЗТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на скрофулозину, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Моду, за тражење код назеба или усљед промаје, креши и снажи мишиће, јачи корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 31—50

Добили смо
У ВАНРЕДНО ЛЕПОМ И ВРЛО ВЕЛИКОМ ИЗБОРУ

ЗА ВРБИЦУ
Обућа
Шешира
Капа
Качкета

ЗА ВРБИЦУ

ЗА ВРБИЦУ
Рукавица
Чарапа
Хаљиница
Сунцобрана

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ ГАЛАНТЕРИСКЕ И ПОМОДНЕ ТРГОВИНЕ
Косте Николића и Друга
БЕОГРАД 323 5—
Поруџбине из унутрашњости извршујемо брзо и тачно.

За ВРБИЦУ
НОВО ОТВОРЕНА
ГАЛАНТЕРИСКА И ПОМОДНА ТРГОВИНА
Душана В. Пешића и Друга
Београд. Теразије.
Добили смо: у великом и вањредно лепом избору, шешира, капа качкета, сунцобрана, рукавица, чарапа и т. д.
За ВРБИЦУ

Цене солидне и утврђене
Поруџбине са унутр. изв. брзо и тачно

НАЈВЕЋИ ИЗБОР ШТОФОВА

За женске костиме хаљине и блузе у најмодернијим бојама и разним квалитетима.

НАЈНОВИЈЕГ УКРАСА (ауфпуца) и цео прибор (шугер) за женске хаљине.

Препоручује се поштованој публици

Помодно Мануфактурна Трговина
Михаила Р. Живковића
133 7—10 *Београд — Кнез Михаилова улица 33.*

Ново!

Станојевић, Ст.

ИСТОРИЈА БОСНЕ и ХЕРЦЕГОВИНЕ

Цена 1.—

Главна продаја у књижари
С. Б. ЦВИЈАНОВИЋА у БЕОГРАДУ

Хотел „АЛБАНЕЗ"
Српска кућна без конкуренције
Нарочити јеловник спрема се за празник.
Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.
Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја. Ћевап на ражњу.*
За време поста увек рибе

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ПОНЕДЕЉАК 16 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАЊАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 75. | Телефон 821.

ПРОКЛАМАЦИЈА
НАРОДУ СРПСКОМ

Мој син, Краљевић Ђорђе, досадашњи Престолонаследник нашао се побуђен да на права и прерогативе Престолонаследника, која је по уставу земаљском као Мој најстарији син имао, поднесе абдикацију, коју је као своју непоколебљиву вољу објавио.

Тога ради, Ја сам, саслушавши Мој Министарски Савет у присуству Председника Народне Скупштине и Председника Државног Савета и Касационог Суда, одлучио да абдикацију Престолонаследника Ђорђа примим и да сва права и прерогативе Престолонаследника заједно са правима првородства, сагласно Уставу земаљском пренесем на Мог млађег сина Краљевића Александра, проглашујући Њега за свога престолонаследника.

Објављујући ово Народу Српском усрдно призивам благослов Божји на Мој Краљевски Дом и на све Моје драге поданике.

15. марта 1909. године у Београду.

ПЕТАР с. р.

Председник Министарског Савета
Стојан Новаковић

Министар иностраних дела
Др. М. Ђ. Миловановић

Министар Грађевина
Никола П. Пашић

Министар финансија
Стој. М. Протић

Министар Просвете и Црквених послова
Љуб. Стојановић

Министар војни генерал
Мих. Живковић

Министар Унутрашњих дела
Свет. Милосављевић

Министар Народне привреде
Јаша М. Продановић

Министар правде
Ст. Д. Рибарац

СРПСКИ ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИК

Јуче је решено у Народној Скупштини: да првороћени Краљев син Ђорђе, по његовој изричној и неизменљивој вољи, престаје бити наследник српског престола, и да то право прелази на млађег сина Краљевог, Александра!

То је један не само врло крупан, него и сасвим редак и необичан чин. Ако се дешавало да владаоци абдицирају, пошто су опробали своју снагу и способности на трудном послу, много је ређе бивало, да се наследници одричу, пре но што су и покушали: хоће ли моћи одговорити великим дужностима на престолу.

Промене на престолу увек су од великих заплета и последица, вазда стварају тешкоће и неприлике држави, у којој се дешавају. Хвала Богу, те се ова код нас мирно и достојанствено свршила, и то благодарећи баш нарави и карактеру онога, кога су због његова карактера толико оптуживали, и који се због те нарави, за коју су му толико пребацивали, и решио да одступи.

Ма да је процедура измене у наслеђу дефектуозна, мора се сматрати, баш рачунајући на отворен карактер Краљевића Ђорђе, да је ова промена дефинитивна, и да се према томе морају одмах много мере предузети.

Ђорђе је показао редак пример самоодрицања. Он се осетио недовољним да заузме место на престолу и зато се повукао. Кад би његов пример могао послужити и другима за углед, који седе недостојни и неспособни за места на којима су!

Али Србија не сме очекивати још једнога Ђорђа! Такви се примери не јављају ни два пут, а камо ли често.

Зато Србија мора стварати оно што јој треба, а не чекати готово, или пустити да се само ствара. Србија мора предузети све да би оспособила свога Престолонаследника за Престо.

Ма колико да за овај трагичан свршетак првороћеног Краљевог сина лежи узрок у његовој импулзивној, бујној, необузданој нарави, ипак се не сме све само њој на рачун метати. И најбујније нарави се дају васпитати и дисциплиновати. Главна је кривица код оних који су то пропусти ли, те су на тај начин шкодили и себи и њему а можда и земљи.

Краљевић Ђорђе је одмах у почетку свога доласка овде био поверен ђавим рукама, па је врло брзо био запао у зло друштво. Од тога друштва се није успео ослободити све до последњег часа. Сам факт: што је овај најважнији акт у своме животу, о својој абдикацији, поверио пре једном г. Кости Симићу, него своме оцу и председнику владе, најбоље карактерише у каквој се средини Краљевић кретао, како се васпитавао и тиме се објашњава: како је могао до овакве судбе дотерати!

Али није баш ни сама та средина свему крива. Ни друга не би много боља била. За једнога Престолонаследника у Београду још нема повољне средине, која би му била у стању дати и потребно васпитање и улити му правилне појмове о високим дужностима и великој мисији, које стоје пред њим. Боравећи у Београду, Краљевић не може потпуно ограничити свога друштва, него неминовно долази у положај да општи са таквим типовима, који беспрекидно и неуморно чепају око двора, и којима је на врху какав г. Добра Ружић и Јаша Ненадовић, а у подножју какав г. Сарага или чак и Генчић.

Зато садањи Престолонаследник Александар треба одмах да иде на страну, те да се посвети озбиљном образовању а његово васпитање да буде поверено најпоузданијим рукама.

Није то лака ствар: спремити једног доброг владаоца, нарочито једној оваквој земљи, као што је мајка Србија!

Престолонаследник има још врло мало времена за озбиљну студију, јер он сваког часа може бити позван на престо. Али и без тога, кад се он једном врати у Србију, њега ће захватити ова страшна лична питања, интриге, ситнице церемонијала и бриге око унутрашње политике, да неће имати кад ни тренутка посветити великим предметима и задацима, који изискују великих и дугих умних напрезања.

Престолонаследник треба, док још има времена, много да учи, много да ради, много да путује, много да види, те да стекне широке погледе и широке груди ако хоће после добро да влада.

Боље је да иде на страну *сад* кад му је време и кад му пријачи, него да иде после, као његов брат, с другим срцем а можда с другом испратницом.

То је наш искрени савет, не би ли се мало Србија смирила.

Ово је много вашара за једну овако малу земљу!

НАРОДНА СКУПШТИНА

Јучерашња седница

У бифе-у

Још пре 9 часова почео се скупљати свет око скупштинске зграде. У бифе у, у који у последње време нико више и не долази сем оних сиромашака са молбом под мишком и публике, која редовно посећује галерију — данас је било пуно отмена света и врло много новинара наших и страних.

Ма да су сви знали шта ће се на данашњој седници одлучити ипак је разговор био жив. Синоћна одлука Краљева направила је силно изненађење. Ма да је писмо Престолонаследниково било категоричке садржине, ипак су многи веровали, да ће се наћи модус, по коме би Престолонаследник тргао своју оставку. У то се веровало не толико што је људима било стало до Престолонаследника већ због тога, што је цео свет сматрао, да то налажу интереси земље у овоме тренутку. С тога је за онај сат, који смо чекали, пало хиљадама коментара о поступку Краља и владе.

У сред најживљег разговора зазвони оно фатално председниково звонце, које нас, ево већ месец дана, непрестано позива да присуствујемо непријатним саопштењима.

Ја сам од тога звука већ ухватио страх. Предосећам, да ће ме оно ускоро позвати, да чујем надгробно слово, које ће ова велика влада, одржати над посмртним остатцима Босне и Херцеговине и великих српских аспирација.

У дворани

У дворани беше такође живо. Ђока Марковић седи у посланичкој клупи и нешто живо дискутује са десеторицом посланика, који су се окупили око њега. Разговор је био буран, а по личностима које су га водиле, мора да је био важан, јер су се око Ђоке искупили: Јован Жујовић, Љуба Давидовић, Стојан Рибарац и Павле Маринковић.

Важна одлука

На знак председниковог звона у дворану уђе велика влада. Сви они министри, којима је ономад пљескала цела скупштина и публика, поседаше озбиљни, тужна лица и оборена погледа.

У дворани завлада дубока тишина, она тишина од које човека хвата језа.

Председник тупим, монотоним гласом објави скупштини: да, поводом познатог поступка Престолонаследниковог, који није предвиђен уставом; а који је Краљ о добрио, — Краљ, влада и председништво скупштине желе чути и мишљење скупштине.

Председник владе прочитао је сва акта и записнике, који су донешени поводом овог питања — а која ми доносимо на другом месту — и затражио је од председника скупштине, да затражи од скупштине, да се и она изјасни.

Председник скупштине прочитао је један акт у коме се скупштина изјашњава: да прима к знању све прочитане одлуке.

Једно изненађење

Председник: Молим господу посланике да се изјасне примају ли прочитану одлуку.

Тридесет до четрдесет посланика изговорише суво: Прима се; Остали посланици су ћутањем гласали *за* одлуку.

Ђ. Марковић. (Узбуђено) Молим вас, господине председниче за реч.

Председник. (Нервозно). Не можете, господине посланиче, према закону добити реч.

Ђока Марковић. Овде се доноси једна *скупштинска одлука* и према закону ја имам права на реч.

Председник. Ја вам, забрањујем на основу закона да говорите, јер на то немате права.

Ђока Марковић (повишава тон.) Зар ви радите један противуставан акт а ја немам права да то утврдим.

Председник. (нервозно лупа у звонце). Не можете, господине посланиче, добити реч, јер нато немате права.

Ђока Марковић. Онда ми не можете укратити право да констатујем овде пред скупштином: *да је цео овај акт скупштински неуставан и да нема никакве вредности.*

На галеријама је овај поступак председника изазвао велико изненађење и многа коментарисања. Многи су се у чуду питали: какав је то рачун владе, да о једном овако важном акту, као што је признање абдикације једног Престолонаследника, за који један посланик тврди да је противуставан, — не допушта дискусију и допусти, да се не изгласа једнодушно.

Fioridor

Постигнут споразум

Из поузданог извора сазнали смо ово:

Синоћ је овдашњем енглеском посланику г. Уајтхеду стигао из Беча извештај да су се тамо споразумели о даљим корацима у питању Србије и Аустро-Угарске и да ће г. Уајтхед данас о суштини тога споразума известити званично нашу владу.

(Види о томе телеграм на трећој страни).

Разговор
са г. Ђоком Марковићем
народним послаником

Као што ће читаоци видети из скупштинског извештаја, који доносимо у рубрици „Народна Скупштина", председник Народне Скупштине закратио је реч г. Ђоки Марковићу, народном посланику. Г. Марковић је тада изјавио: *да је цела скупштинска радња у доношењу одлуке, којом се прима к знању оставка Престолонаследникова*, **један противуставан акт** *а поступак председников* **незаконит.**

Ова изјава г. Марковића учинила је дубок утисак на све присутне. Присутнима су се наметнула два питања:

да ли је могуће да ће влада ризиковати да једним противуставним актом оконча овако једно крупно државно питање, и на тај начин остави га вечито отвореном, и

зашто је влада зазирала од слободне дискусије.

И сам заинтересован, отишао сам одмах г. Марковићу и замолио га да ми образложи своју изјаву. Г. Марковић је био веома узбуђен и замолио ме да се састанемо у подне.

Тачно у 12 часова отпочели смо наш разговор.

— Ви сте господине Марковићу на данашњој скупшт. седници учинили две важне изјаве. Кад Вам је председник забранио реч, коју сте тражили, Ви сте изјавили: *да је тај акт председников незаконит.* На категоричну изјаву председникову, да вам баш на основу закона забрањује реч, Ви сте тада пред целом Скупштином, констатовали: *да је и цела скупштинска радња у донета одлука један противуставан акт.*

— Да Вам образложим пр-

во своје тврђење. Закрашивање речи од стране господина председника Скупштине противно је закону о пословном реду. Сам је председник тражио од Народне Скупштине, да она донесе једну *одлуку*. Чим се од скупштине тражи доношење једне *одлуке*, онда према пословнику, посланици имају права да даду своје мишљење о предмету о коме се одлука доноси.

— Циљ мога говора, који ми је председник забранио, био је: *да се утврди, да је акт владе и председништва и форма на који се он извршио — противуставан.* А он је то из ових разлога:

И Престолонаследник у своме писму упућеном председнику владе, заснива своје прерогативе, којих се одриче, *на одредбама Устава.*

И Краљ, у своме писму, тражи да се права и прерогативе *сообразно Уставу*, пренесу на принца Александра.

Владини поступци све до изласка пред Народну Скупштину, били су сообразни Уставу и законима. Али се не може узети да је доношење *одлуке* у Народној Скупштини по томе питању, онакве какву је председник предложио, сообразно Уставу и закону о пословном реду.

Јер, ако је то *одлука* Народне Скупштине, онда председник није имао права да ми закрати реч, те на тај начин спречи дискусију о томе предмету.

А ако је то само *примање к знању постојећих саопштења*, која је Краљ и Влада учинила преко председништва скупштине — онда ја сматрам *да по томе предмету није скупштина ништа радила.*

По моме мишљењу требало је допустити Народној Скупштини, да се она прво о својој надлежности за решење овог питања одлучи. Тада би се утврдило: *да лимоџда није за преношење права на престо надлежна Велика Народна Скупштина, која се предвиђа Уставом — или је довољно то што ће ова, редовна скупштина само* **акцептирати један свршен чин.**

Пре но што сам се растао са г. Марковићем замолио сам га да ми одговори још на два питања, чему се он радо одазвао.

— Прво је питање: да ли је он усамљен у скупштини са својим мишљењем а друго је: да ли је раније имао каквих веза са Престолонаследником.

— Знам поуздано, да ово моје мишљење деле преко четрдесет посланика из моје и других група и они су ми то раније изјављивали, али се, као што сте видели, нису за њега ангажовали, из мени непознатих разлога.

— Престолонаследнику сам свега једном само представљен у Шапцу за време Мишарске прославе, и то заједно са осталим народним посланицима. Никада се више нисам састајао нити икада разговарао са њиме.

Заблагодарио сам господину Марковићу, који сутра путује, и пожеливши му срећан пут, опростио се са њим.

Floridor

НОВОСТИ ИЗ СОЛУНА

Од нашег сталног дописника

Солун, 10. марта.

У кукушком крају односи из међу Турака и Бугараша веома су затегнути. Од како су у околини почеле да крстаре нове бугарске чете, стање је постало тако озбиљно, да још мало фали да избије у крваву драму.

Озлојеђени турски војници из кукушког гарнизона напали су због тога ономад на бугараше и кундацима испребијали на двадесет највиђенијих присталица комитета. У томе су не мању улогу играли и сами грађани — Турци. Војска из оближњег гарнизона, која је по телеграфској наредби овдашњих Младотурака, одмах стигла на лице места, једва је успела да нападнуте заштити, и да своје другове склони да се окану даљих напада.

Чује се да су неки од нападнутих и умрли од силнога боја, али та се вест још није потврдила. А пошто су војници претили да ће првом приликом, ако буду изазвани, извршити покољ над целим Кукушом, то је кукушка војска позвата у Солун и пре три дана замењена новом.

Одавде је упућена нарочита комисија да ствар изиди.

Број жртава у унутрашњости сваким даном расте. У околини *Струмнице* једна је бугарска чета поклала пет сељака, који су се са пазара враћали својим кућама.

Из Велеса је стигла вест да је ономад тамо била ужасна узбуна. Изненада, око пола ноћи, почеле су да пуцају пушке око њуматa и пошто је избачено преко хиљаду метака, све се стишало. Сутра дан су Велешани видели да је њуматска зграда сва изрешетана. Ко је то пуцао још се не зна јер власти крију, али се шушка да је дошло до сукоба између патрола и да је борба стала доста жртава, које је помрчина прогутала. Патроле тамо стално крстаре због бугарских чета, које се организују у самој вароши.

Два дана доцније, у неко доба ноћи опет у Велесу, разлегао се пуцањ бомбе и направио чатаву узбуну Кад је патрола стигла на лице места, затекла је једну разрушену стару кућицу на крају вароши, а од људи нигде никога.

Све су то симптоми, који наговештавају страховиту и крваву будућност овамошњег становништва. Ако се не нађе начина да се злу што пре стане на пут, ускоро ћемо имати пожар каквог није никад до сад било.

*

Поводом гласова који су избили у јавности, да се је мајор Нијази ефендија из Ресна одцепио од Младотурака, Нијазија је оштампао у свима виђенијим турским листовима изјаву, којом те гласове категорички побија. Од интереса је факат да та његова изјава долази одмах после указа којим се он поставља за команданта битољског корпуса, а после његовог доласка у Солун, о чему је било говора у „Правди."

Има, има нешто.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Лов на „велеиздајнике."

Комисија за лов друге партије „велеиздајника" путује равним и питомим Сремом и — тражи. Била је у Руми, Митровици, Иригу, Голубинцима, Инђији и у Земуну, где су ухапшени Ђока Славковић и Бранко Витковић. У Земуну је саслушаван зидар Фердинанд Деже, али се не зна шта је рекао на саслушању. Зна се само толико да је после саслушања у пратњи жандарма спроведен у Голубинце.

Нису затворени

Новосадској „Застави" јављају из Ирига с поуздане стране, да је неистинита вест да су ухапшени и због „велеиздаје" оптужени д р Грчић и Павле Стојшић из Ирига.

Дневне вести

Енглески предлог. Добро обавештени бечки дипломатски кругови уверавају, да се најновији енглески предлог састоји у овоме: Пошто су силе већ решиле да признају анексију Босне и Херцеговине, Србија изјављује да се покорава тој одлуци сила. Србија даље изјављује да ће обуставити своје оружање и распустити сазвату резерву. Од Србије се неће тражити никакво одрицање ма каквих захтева у будућности, јер би, вели Енглеска, такво одрицање значило јако понижење Србије а то се мора избећи.

Дипломате. Министар спољних послова г. Миловановић, саопштио је јуче дипломатском телу у Београду, прокламацију Краљеву, којом је уважена оставка Престолонаследнику Ђорђу а проглашен Краљевић Александар.

Једновремено извештени су телеграфским путем и сви српски посланици на страни, да то саопште владама код којих су акредитовани.

Држање Енглеске. По једном париском саопштењу, Енглеска одуговлачи да се придружи кораку Русије. Енглеска хоће прво да се обезбеди да Аустро-Угарска неће напасти Србију, кад силе и Србија признају анексију. Енглеска тражи умирљива уверавања од Аустро-Угарске и као да је готова тражити међународне гаранције за Србију. Те би се гаранције састојале у неутрализирању Србије.

Нов споразум. Бечки листови јављају како има изгледа да ће се између Русије и Аустро-Угарске постићи нов споразум о балканским стварима, као што је до јулске револуције у Турској био мирштетски програм.

Аустро-руски споразум. О аустро-руском споразуму јављају ко о аутентично: Споразум између Беча и Петрограда свршена је ствар. Руска, влада признаје анексију и турско аустриску погодбу. Аустро-Угарска ће одустати од војних мера против Србије, пошто се заврши акција коју ће у Београду предузети Русија самостално и не штетећи паралелну акцију других сила, да побуди српску владу на изјаву, да ће се разоружати и избегавати све што би могло вређати аустриска права и интересе у Босни и Херцеговини. Сад се у Београду воде преговори о форми ове изјаве.

Поднели оставке. Цео политички и школски одбор општине влашанске у срезу космајском, поднео је оставку, јер вели да *немају с киме да раде.*

Тамо је председник општине злогласни Обрад Јабукић о коме смо толико пута писали, па ипак овај човек, који је упропастио општинску шуму од 500.000 динара, школу занемарио те се деца мрзну у ладним учионицама а наставничко особље нема потребног материјала — још по несрећи кметује.

Митрополитова наредба. Митрополит српски г. Димитрије наредио је свештенству у целој земљи, да од сада при изношењу свете тајне помињу поред Краља и Престолонаследника Александра у место Ђорђа.

Интервју. Специјални дописник „Нове Сл. Пресе" Рода Рода, публиковао је један интервју, који је имао једновремено и са г. Стојаном Новаковићем и са г. д р Миловановићем. Из тога разговора могли смо извести два закључка на основи два тврђења: *да ће Србија пристати на све оно што европске силе реше*, и да је Србија „*спремна на очајну борбу*" јер „ако се не може очувати образ не вреди ни глава".

Како се ово двоје може довести у склад нисмо из овог разговора могли видети, а да ће Европа којој је у опасности тур, чувати наш образ не верујемо уз пркос свима увераваљима оних који се ослањају на Европу.

Лондон и Беч. Из службених париских кругова дознао је дописник „Н. Сл. Пресе", да ће се за који дан постићи споразум између Лондона и Беча, пошто је Енглеска с незнатним изменама усвојила нацрт барона Ерентала. Али Енглеска тражи да прено што призна анексију. Аустро-Угарска изјави да од Србије неће ништа више тражити од онога што је изнето у формули, даље да Аустро-Угарска још сад пристане на укидање 29. члана Берлинског Уговора. Француска пристаје уз ово мишљење.

Обострано разоружање. С добро обавештене берлинске дипломатске стране тврди се да ће формула за решење спора с Аустријом са државати један пасус, у ком се изјављује жеља да се и Аустрија и Србија разоружају.

Протерани. Једна музичка капела, састављена из самих Талијана, која је дошла у Вуковар да концертира, протерана је прекјуче од стране аустријских власти а капелник кажњен са 10 дана затвора.

Дакле Аустрији сметају и Италијани?!

Прегазио га воз. Ноћас је нишки брзи воз, при уласку у Ћупријску станицу, прегазио Борисава Илића тежака из Трубаревца, и свега га измрцварио. Увиђајем је утврђено да је Борисав сасвим случајно погинуо.

Искочио из шина. Прекјуче је на прузи Младеновац—Аранђеловац, искочио из шина један вагон у коме су били путници. Срећом нико није повређен. Интересантно је да су сви путници помагали, да се вагон на шине намести, у чему су успели тек после једног сата.

Дунавско Паробрвдско Друштво. Агенција Цесар. Краљ. Дунав. Паробродског Друштва извештава нас да нијд истинита вест да је њена београдска агенција премештена у Земун него да и сада постоји на истом месту на коме је и до сада била и да врши и даље све своје послове.

Животиња. Владимир Николић, кочијаш у акционарском млину, са станом у Сарајевској ул. бр. 68 покушао је јуче по подне да изврши силовање над својом пасторком Десанком *дететом од седам година* и по извршеном делу побегао, па ноћас од стране кварта савамалског ухваћен.

Разбојништво. Јуче при изласку сунца на друму Лапово—Свилајнац, код моста марковачког, два непозната зликовца наоружани пушкама остругашама и револверима, нашли су на Јована Шишмановића и сина му Живојина из Породина, пуцали на њих и тешко повредили Јована, који је после једног сата умро. Том приликом разбојници су им отели 200 д. у новцу.

Зликовци су непознати и за њима је наређена најживља потера.

Пажња. Скрећемо пажњу наших читалаца на оглас, који доносимо у данашњем броју о отварању нове радње собног намештаја г. г. Рудолфа и Жиге Фелдмана тапетара овдашњих.

Помен. Милану Стојановићу п.-пуков. у пенз. чиниће породица четрдесето-дневни помен у среду 18. ов. мца. у 9 часова пре подне у цркви на новоме гробљу, о чему се извештавају пријатељи и познаници покојникови.

У притвор. Решењем кварта палилулског, стављена је под кривичну истрагу и у притвор Марија Биндер служавка због насилног побачаја детета.

Ђерка Хемичара. Само три дана, биоскоп позориште код „Такова" приказује једнаствену серију слика невиђене у Београду. У програму су 8. тачки, међу којима се одликује последња тачка: **Ђерка хемичара** позоришни комад, који је играо на француској позорници у Паризу од признатих глумачких снага.

Од данас свира чувени српски „Маринков оркестар."

Почетак тачно у 9. сати.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

У дебати поводом социјалистичке интерпелације због поштанско-телеграфског штрајка француска је скупштина изјавила влади поверење.

Мајински одбор француске скупштине изабрао је за свог председника бившег министра спољних послова Делкасеа.

„Римски „Месаџеро" држи као вероватно да ће талијански краљ Виктор Емануило посетити немачког цара Вилхелма у Млецима пре но што се врне за Крф.

Како из Лисабона јављају, војвода Мигуел од Браганце одрекао се права на португалски престо само за своју личност.

(·) Како из Техерана у Персији јављају Сирас, Хандан и Бушк прешли су националистима. У Бушку су узапћене царине.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Лудачко дело

Јуче по подне био се скупио силан свет пред кафаном „Париз" да посматра једну ретку сцену. Г. Максим Сретеновић нар. посланик, за кога смо јуче јавили да је шенуо памећу, истрчао је од негде у гаћама и кошуљи јурећи неке пацове, које нико сем њега није могао видети.

Неки његови начелни пријатељи, који су стојали у то време пред „Паризом", једва су успели да метну Максима у један фијакер, и да га одвезу у његов стан, али му се и успут у колима предвиђали неки пацови.

Афера Манојловић — Петровић

Господине Директоре,

Поводом написа Панте Манојловића нач. мин. финансија у пенсији, публикованог у броју 55. „Правде" од о. г., част ми је замолити вас, да у вашем цењеном листу дате места и овим редовима:

Истрагом вођеном по оптужењу Панте Манојловића за познату кра-

њу 10.000 дин. из министарстава Финансија утврђено је: **да постоји дело краће.**

У благајни смо били само ја и Панта, мени је нестало 10.000 динара; ту сам суму положио и са толико сам оштећен. Панта није крив по кривичном закону — нема доказа, да је он дело учинио. Услед тога истрага је према њему прекинута. Он је само пензионисан одмах после тога догађаја, а што то пензионисање значи **нека читаоци цене.**

Одмах пошто сам поднео тужбу за крађу новаца, и Панта је мене оптужио за клевету — што сам га оптужио за крађу — за то дело стављен сам под суд. На претресу код суда, 19. априла 1908. г. Панта је *врло рђаво прошао*. Изнета његова биографија на томе претресу била је врло занимљива и карактеристична. Он је тога дана по формн био тужитељ, а у ствари био оптужен. Изнети докази теретили су очевидно њега а не мене. Суд ме је ослободио сваке казне и плаћања, као невина, нашав да нема дела, за које сам оптужен!

Панта се жалио. У жалби се — после скоро 1 и по године дана од подигнуте тужбе — позвао на масу нових сведока, који су вели говорили самном о овој афери, у канцеларији, на улици, у кафани, у редакцији и т. д. и т. д. — да му посведоче, како сам пред њима говорио, да је Панта извршио крађу новца. Те сведоке суд је дужан по закону да испита, па је у томе смислу донео одлуку и Касациони Суд.

На тај начин, Панта је питање о томе: да ли сам га поднетом тужбом за крађу новца оклеветао или нисам, потиснуо у страну и **цело питање свео на разговоре; на „рекла казала."** А питање сведено на тај терен, изгубило је свој значај *и постало је неозбиљно*.

Увидео је то и правостепени суд, кад нас је на претресу од 14. пр. месеца понудио да се измиримо — изјавом на коју смо оба пристали. Ја сам изјавом дао Панти „задовољење" *у околико* у колико му га је дала воћена истрага противу њега. Он се тада задовољно и са тим, свакојако са разлога: „боље ишта него ништа" Сад Панта као Панта *покушава путем нотица и причања да прибави себи другу сатисфакцију и да тој изјави да важност и карактер какву она нема.*

Све то Панта чини и на неуљудан и увредљив начин.

Идући тим путем он и ако непозван, говори о мојој „декларираној неспособности" за положај на коме сам, а заборавља: да је као „дејствителни" давао *са свим* друкчије оцене о мојој спреми; да ми је признавао пуну способност за положај на коме сам и најзад да ја као благајник имам и више школске спреме и законске квалификације но што их он има, ма да је он био и начелник.

Напослетку Панта заборавља и на остале своје афере *обелодањење* по наведеном оптужењу његовом за дело краће. Нека се уљуди и нека ме не извзива даље. За њега ће бити најбоље — да ћути.

Ово је моја последња реч по овој ствари *преко новина*.

Јнд. Петровић
благајник Мин. Финансије.

ПОЦЕРСКИ и ПОДГОРСКИ ТАЈАНСТВЕНИ ЗЛОЧИНИ

(НАСТАВАК)

Њезин муж Обрад био је у то време у затвору, те је она из Шапца поручила *Драгићу* и *Драгутину* браћи Марковића, да они пораде, да је њихов отац прими у кућу на стан и храну, па ће му она платити шта је право. Стари Марковић, који је без сумње знао, да Христа живи са његовим 19-годишњим сином Драгутином, одбије ту понуду са речима:

— Нећу да примам којекакве рђе, јер су и пре због њих на нас викали!

И ако је Христа узета на испит изјавила, да са браћом Марковића не говори, јер су они, док је она с Обрадом држала механу у Бојићу, „доводили Обраду којекакве девојчуре", ипак се видело, да има неке везе између Христе и Драгутина, за кога све околности говораху, да је он извршио овај покушај убиства.

Полициским извештајем утврдило се, да су сечените и курјачице, које су нађене у дуваровима и по патосу собе Арњашеве, оне исте, које су при претресу Марковића стана нађене код Драгутина. Чак је било исто оно ланено платно, у које је олово завијато.

Па ипак и Драгутин и Христа и Драгић бејаху на суду ослобођени.

Убиство

После десет година овог покушаја убиства, нађени су у бојићској механи побијени и Андрија Арњаш и његова жена Терезија.

Под 7. фебр. 1906. год. јавља кмет села Бојића Пајко Павловић начелнику среза поцерског ово што иде: „Ноћу између 6. и 7. ов. м. убијени су у механи бојићској механција Андрија и његова жена Тереза".

Добивши овај глас начелник срески одмах је похитао у Бојић пред механу: Бојићска је механа од тврдог материјала и налази се на путу Шабац—Пецка, на 16 км. од Шапца. Механа има напред трем на стубовима, механски простор, од кога један затворен ходник дели две собе: путничку собу, и собу, у којој је становала породица Арњаш. Са друге стране механске дворнице налази се кујна и соба за оставу пића и кујнских потреба. У близини механе нема кућа, само на 300 м. удаљена на једном брежуљку налази се кућа сопственика механе Луке Пантића.

Леш Андрин лежао је у механи 1·5 метар од механских врата. Био је постављен на леђа и ногу раскречених, окренутих вратима; лева му рука беше спуштена низ тело и држаше чврсто дрвену муштиклу, у којој беше недогорела цигара. На грудима доесне сисе имађаше велику рану од пушке, а испод гуше опет велику рану од ножа имао је више повреда од ладног оружја, по челу по образима, више обрва и по врату и бради. Поред леша беше незнатна количина крви. На убијеном било је обично одело, како је увек носио: пантаоне, капут, шубара, опанци.

(наставиће се)

ИЗ ПУБЛИКЕ

Изјава

Г. Директоре

Бавећи се као приватијер са својом породицом код родбине, послат ми је свамо један исечак из новина пун неистина против мене. У тој белешци вели се како се ја спремам бегати (!) из Београда и наводи се, да је сумњиво што ја баш сада хоћу да бегам из Београда кад се открива шпијунска афера па се позивају надлежни да обрате пажњу на мене.

Као одговор на ово поднећу док стигнем у Београд тужбу због клевете а за сада изјављујем:

Да ћу се из Београда селити врло је вероватно а што то нисам још јесенас учинио има неколико разлога: Прво што се зимус нисам могао селити, друго што сам око ликвидације моје радње имао дуго посла, а треће што сам рачунао да ће се прилике побољшати па да ћу можда опет у Београду наћи себи одговарајуће занимање.

На крају хоћу да изјавим: да и ако због лоших трговачких прилика за мене идем из Београда отићићу као поштен човек какав сам увек био.

Благодарећи на гостопримству остајем

У Хомолицу код Панчева)
14—III—1909. С поштовањем
Јов. Умлауф

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

Чаробнице

6 априла додаје госпођа Севиње: „Госпођа Монтеспанова је ван себе, јуче је плакала много. Можете замислити какве муке пати њен понос".

15. јуна одговара на једно писмо своје кћери: „Гадна је то ситуација за ону, која, како ти велиш, иде четири корака унапред".

Као што се она некад подсмевала Луизи де ла Валијер, тако су сад на њу падале злобне примедбе о њеној срећној супарници. „Госпођа Монтеспанова — пише Биси Рабитенова — наљутила се сад кад је видела како се Велики Александар (Луј XIV) сваким даном све више од ње окреће, те је почела јавно клеветати госпођицу од Фонтанжа. Свакоме је говорила да Велики Александар не мора бити баш пробирач те да може љубити једну девојку, која је у својој провинцији имала љубазнике; она нема ни духа ни образовања и није управо ништа друго до лепа слика. И још стотину таквих љубазних ствари говорила је о њој. На њој се још непрестано опажа онај исти понос, који се никада није дао сломити".

На ову мржњу госпођица од Фонтанжа одговорила је тиме, што је претпавала поклонима своју претходницу и њену деца. Она је наименована за војвоткињу с годишњом рентом од 20.000 талира. Госпођа Монтеспанова није се могла више уздржавати. Она је Лују XIV начинила жестоку сцену и кад јој је краљ предочио њен понос, њено властољубље и друге мане, она је великодушно и подругљиво одговорила, ако она пати од несавршенства, која јој он пребацује, ипак она није бар тако рђава као он.

„Моја мати — прича кћи Воазенове — рекла ми је, да је госпођа Монтеспанова тада хтела ствар терати до крајности. Моја мати провидела је да се циља на живот краљев, и поште сам чула шта се десило код Тријанове (чаробнице и другарице Воазенове), нисам могла више о томе сумњати".

Напуштена љубазница намеравала је да једновремено дође главе Лују XIV и госпођици Фонтанжовој. Она се обратила чаробници у Vi lleneuve sur-Gravois; па је без велике муке скупила још четири такве у улици Боргар: Воазенову и Тријанову, које су на себе хтеле узети Луја XIV., Романијеву и Бертразову, врло искусне у „вештини тровања", које су обећале отпратити госпођицу Фонтанжеву на онај свет. Госпођа Монтеспанова издашно је давала новаца.

(Наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерас у интересантноме програму од 18 тачака, необично ће забавити публику две одличне комедије:

Летња кућа и
Престолонаследник.

ТЕЛЕГРАМИ

Беч. *15. марта у вече. Односно корака који ће велике силе у Београду предузети постигнут је на основу изјаве, коју је енглески посланик дао министру спољних послова Ереншалу, потпун споразум. Велике Силе, преко својих заступника у Београду, саветоваће сутра, у понедеоник српској влади да у Беч пошље онакву изјаву како је између Аустро-Угарске и осталих сила споразумно утврђена, и то, у продужењу њене ноте упућене првога марта аустро угарској влади. У вези с тиме а односно укидања члана 25 берлинског уговора постићи ће се са силама споразум, односно чега ће бечки кабинет идућих дана предузети корак код великих сила.*

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(200)

XLI

Уточиште

— А ја сам страховито жедан! рече стари Пардајан. Хајде да уђемо.

Али кад дођоше до прага, они од једном застадоше.

— Ваљда ћеш имати новаца да платиш једну кајгану и боцу вина? рече отац.

Витез поче претурати по џеповима и одмахну главом.

— Ја сам све дао Кати, продужи стари витез. Ето како сам био паметан!

— Господине, ја држим да за тим не треба жалити. Ката нам је спасла живот...

— Не кажем да није тако; али ако сад умремо од глади и жеђи онда нам није спасла ништа..

Обојица се са уздахом удаљише од шљивице. Тужни и забринути они пођоше даље низ реку и мисли им почеше постајати све мрачније, када од једном чуше за собом неко шиштање и осетише како им се нешто заплете у ноге.

То је био Пипо. У зубима је носио шунку. Он стрча брзо на песковиту обалу, спусти шунку на земљу и поче се спремати да је раскида.

Стари Пардајан виде то, притрча псу и оте му шунку.

Кад га Пипо погледа зачуђеним и претећим погледом он му рече:

— Јутрос сам ја тебе почастио, сад ти можеш мени дати трећину своје шунке. То ће нам бити ручак, синко!

— Зар ти ја нисам забранио да крадеш? рече озбиљно витез Пардајан Пипу.

Овај махну репом што је значило да више неће то чинити.

Сва тројица седоше на песак. Стари Пардајан извади нож и исече шунку на три дела.

Тако су Пардајан отац и син дошли до ручка тога дана.

Када су довршили ручак, они се напише воде из Сене.

Мисли им се одједном разведрише.

— Сад треба да нађемо уточиште, рече стари Пардајан.

— Уточиште! рече равнодушно Пардајан.

Он тужно спусти главу на груди и уздахну дубоко.

— Сад треба наћи уточиште, понови стари Пардајан са свим природним гласом, без икакве горчине, као човек који је провео шездесет година на друмовима и који се сваке вечери, кад би пала ноћ, питао: где ли ћу вечерас спавати?

Он спусти руку на раме своме сину и рече:

— Дакле, ти никако не пристајеш да пођеш са мном из Париза.

— Оче ја сам већ рекао, пре ћу умрети но што ћу се маћи из Париза.

— Добро, добро; онда ја се постарамо да нађемо уточиште.

— Ја мислим, господине, да сам га већ нашао.

— Где! Да није какво лепо лиснато дрво? Или каква крчма, чија ти газдарица ништа не би одрекла?

— Ништа од свега тога, господине: то је палата, двор Монморансијев. Племенити војвода потпуно ми је гостопримство. Да потражимо гостопримство за обојицу. Ја имам разлога да верујем да ће нас он радосно примити.

— А, ти си, витеже, заборавио да сам му ја некада украо кћер и да твој племенити војвода неће то тако лако заборавити?

Врате се, оче, ако је и било мржње та је мржња код њега потпуно ишчезла.

— Ја не верујем да је баш тако. Али кад већ имаш уточишта код Монморансија, што ми то раније ниси рекао? Заштедео би то лику бригу. Дакле. ти сад знаш куда ћеш.

— И ви ћете самном оче. Јер ја ни за шта на свету не бих пристао да спавам на мекој постељи, а да знам да је ви никако и немате.

— Не брини се за мене. Кад ти имаш уточиште имам га одмах и ја.

— Где?

— Па у дворцу Мему! Хајде, витеже, да те отпратим донекле, па онда ћу на своју страну, На тај начин нећемо губити из вида ни једну ни другу страну. Ако дознам што ново о двема заробљеницама одмах ћу те известити:

Витезу се свиде тај план и одмах га усвоји.

Оба Пардајана обазриво прођоше поред Лувра и витез показа своме оцу прозор кроз који је искочио.

Кад дођоше у Тиљерије отац и син се загрлише. Чамац којим се превозило био је на другој обали. Витез очекну неколико минута и за то време рече своме оцу:

— Господине, ви сте ми већ учинили услугу што сте отишли у „Чаробницу" дк ми доведете Пипа. Али ја сам тамо оставио још једног пријатеља. који ми је исто тако драг.

— Да није опет какво псето?

— Није, већ коњ.

— До врага: Па ми смо богати! Коњ вреди новаца ако је добар..

— Скупоцен је, господине Али чувајте се добро да га не продате.

— За што?

— За то што се зове Гласер! рече витез осмехујући се.

(наставиће се)

ПРОЛЕТЊИ ШЕШИРИ

Најмодернији пролетњи шешири за господу, дечаке и децу, приспели су у огромном избору

МАРКУ ВУЛЕТИЋУ И ГАВРИЛОВИЋУ

У БЕОГРАДУ

Цене су врло умерене

302 5—6

ИМАМ велику количину РОЗА и БЕЛИ КРОМПИР прима квалитет као и БЕЛА ЛУКА на продају за расад.

Купци нек се обрате г. **Душана Ж. Ђурдумовићу** трг. посреднику Велики Пијац. Пошта **Цариградску ул. бр. 4. — Београд.** 162 5 6

ВИНО

Српско и француско под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.
Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.
Француско 1 Боца „Semternes" бело Дин. 1.
Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.
Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.
Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урањене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Тај-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Бораније, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Саламе *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Аідамера, Комемберта, Бриа и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карсбадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Највеће и најравноврсније стоваришше* **Бомбона** и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанџи црвених, „Марона" Кестена итд.

Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тонфиша, Мариниранх Харинги, Марината од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица, Зечева Фазана и т. д. Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Либеранта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашњости шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом.

Телефон бр. 43. 15 15—

За мало пара кућа

у Шумадинској ул. бр. 11.

165 6 6

18000

Осамнаест хиљада комада зрелих калемова разне винске и аталске лозе на свима америчким подлогама продаје у свом лозном расаднику.

марта 1909 год.
Сићево

Железничка станица Сићево.

Тодор Ђ. Раденковић

86 2 5 економ

СРПСКО ДРУШТВО ЦРВЕНОГ КРСТА

на свом лутријском звиу добило је

Дин. 2,000.000 у злату
„ 1,000.000 „ „

Депоновано је код Народне Банке као гарантни фонд за исплату згодитака и амортизације *„Лозова Црвеног Крсша"*.

У случају рата и за случај мораторије, Лозови Црвеног Крста извлачиће се и исплаћиваће се и у случају ако Србија загази у рат и прогласи мораторијум, јер је за тај случај предвиђен нарочити фонд од **1.000 000 динара у злату,** поред осталих великих фондова.

Зато Родољубља купујте наше *Лозове Црвеног Крста*, уложен новац не губите већ помажете нашу хуману ствар и можете само добити.

ЧЕТИРИ ИЗВЛАЧЕЊА ГОДИШЊЕ

Јануара, Априла, Јула и Октобра

Идуће вучење Априла, главни згодитак 150.000

		други „	15.000
10	згодитака по	1000	10.000
20	„ „	200	4.000
100	„ „	50	5.000
900	„ Аморт.	22	19 800

Ко упутницом новац пошаље дин. 22·50. Доплатом 23 динара. Даје се и на 12-то месечну отплату по 2 дин. месечно и 1 динар од лоза једаред за свагда на име уписнине и поштарине с правом на игру. Новац се шаље искључиво 265 6-10

Повереницима припада за њихово заузимање 1 динар од лоза, а то је од уписнине — поштарине.

Главном заступнику
Живку Петровићу
Београд — Кнез Михајлова 33.

ДИНАРА 16.000 ДИНАРА

Издају се под интерес на непокретна имања.

На продају: две куће за ренту, у непосредној близини пијаце и трамвајске пруге

Више кућа за уживање — засебних.

Једно имање од 30 хектара земље са зградама, живом водом и осталим удобностима, у непосредној близини Београда са умереном ценом.

За све наведено упитати **Павла Ђ. Убавкића** у хафани код **„Три Сељака"** преко од „Славије". 4—10

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.
Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.
Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

За време поста увек рибе

НАЈВЕЋИ ИЗБОР

ОБУЋА

КОД

ЈОСИФА ФРИДА

Кнез Мих. ул. 33.

— у кући г. Ник. Спасића —

173 2 10—

Корисна прилика собног намештаја

Услед повољног равнања у стању смо у нашој новоотвореној радњи давати сву нашу робу са 40 од сто јефтиније но до сада. Као: спаваћих соба од најфинијих до најобичнијих, сала позлаћених, зелених и у мат-дрвету, од свиле, плиша и штофа, трпезарије, столице, огледала, канабета и канцеларијског намештаја.

Рудолф и Жига Фелдман и Комп.

176 2—10 Краља Петра улица, преко пута Народне Банке

Ново!

Станојевић, Ст.

ИСТОРИЈА БОСНЕ и ХЕРЦЕГОВИНЕ

Цена 1.—

Главна продаја у књижари

С. Б. ЦВИЈАНОВИЋА у БЕОГРАДУ

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од занредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд* 355 22—

РАСПРОДАЈЕМ

ВЕЛИКУ ПАРТИЈУ

ШТОФА за женске хаљине и блузе.
ШТОФА за мушка одела.

По знатно спуштеној цени

Михаило Р. Живковић
БЕОГРАД — Кнез Михаилова улица 33.

133 8—10

Нашем добром и никад непрежаљеном супругу односно оцу

† Јанаћку М. Јанковићу

бив. винар. трговцу

даваћемо шестомесечни помен у четвртак 19. тек. мес. у 10 и по час. пре подне у цркви Св. Николе на Новом Гробљу.

Молимо сроднике и пријатеље, да изволе присуствовати овом тужном помену.

Марта 1909. год.
Београд. Ожалошћени:

1 3 Супруга: *Даница*, син *Мих. Ј. Јанковић* вин трг.

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821. | УТОРАК 17 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 76. | Телефон 821.

УЗРОК И ПОСЛЕДИЦА

Епилог Престолонаследниковој абдикацији

Питање о абдикацији Престолонаследника Ђорђа Карађорђевића свршено је, и они који су га изазвали, скинули су га с дневног реда. Ред је, а то нам и дужност налаже, да га и ми сматрамо као свршено, па ће мо то и учинити, али тек онда када реknемо наше мишљење о узроцима, који су га изазвали и о последицама, које ће решењу његовом следовати.

Ма шта да је претходило овоме кораку Ђорђа Карађорђевића, за сваког човека нормалне памети прави узрок Престолонаследникове абдикације мора лежати у владином држању, према питању о смрти послужитеља Колаковића. Да је влада урадила *пре* познатог Престолонаследниковог писма г. Новаковићу оно, што је урадила *после* тога писма, више је но сигурно да то писмо не би било ни писано. И не само то: Ми с пуно сигурности можемо тврдити: *да би Престолонаследник тргао своје писмо натраг, да је влада показала иоле воље да Престолонаследнику да и најмању сатисфакцију за непажњу, коју је учинила према његовој личности, неузимајући је у заштиту од клевета, пре но што се он против тога побунио и на један тако необичан начин реагирао.*

Влада г. Стојана Новаковића међутим то није урадила. Она је не само нутећи прешла преко оптужбе да је Престолонаследник убио човека, него ни после, када је она сама констатовала неумесност те оптужбе, није сматрала за потребно да Престолонаследника разувери у његовом мишљењу: да га је она намерно хтела оставити под оптужбом да је убица.

Влада г. Стојана Новаковића натерала је дакле својим држањем Престолонаследника Ђорђа Карађорђевића на абдикацију и није му хтела пружити могућност да од абдикације одустане, када је констатовала да дело за које се Престолонаследник оптужује не постоји. Она је прихватила и оснажила његову одлуку о абдикацији и тако је данас наследник престола Краљевине Србије Александар Карађорђевић, место Ђорђа Карађорђевића.

Они који се ма из каквих разлога радују овој промени, мотивишу ту своју радост тврђењем: да Ђорђе не би био добар владалац, и да је за Србију боље, што ће престо Србије данас сутра заузети место њега, његов млађи брат Александар.

Остављајући на страну питање, ко је од њих бољи данас, а ко ће бити бољи сутра, ми констатујемо, да је овим чином омогућен један конфликт, који ће Србију врло скупо стати у сваком погледу, а којег не би било да је влада г. Стојана Новаковића имала пред очима *стварне* интересе земље, т. ј. да није мир будућности жртвовала моменталним рачунима својим, или можда и неког другог нама непознатог.

Ђорђе Карађорђевић је у једном моменту раздражења, изазватог учињеном му неправдом, абдицирао, т. ј. одрекао се свих права, која му као прворођеном сину Краљевом припадају. Он је то учинио верујући у томе моменту да хоће и да може да живи без тих права и свега што је с тим правима скопчано. Питање је: хоће ли Ђорђе Карађорђевић бити тога мишљења и после пет, десет или двадесет година? Питање је: хоће ли тако мислити његов син, ако га кад год буде имао? И најзад, питање је: да ли ће тако мислити сви они, који ће после пет, десет или двадесет година бити незадовољни владавином Краља Александра Карађорђевића, или поступцима Престолонаследника Александра и његове околине?

Вероватно је да влада г. Стојана Новаковића верује да ће Ђорђе Карађорђевић остати веран својој одлуци и после пет, десет и двадесет година, али то што та влада верује не мора бити, а што је много вероватније, *неће и не може бити тачно.* Редак је случај да се човек не покаје за оно што је учинио у раздражењу и напраситости, а још је ређе да није то хтео поправити, кад му се за то указала могућност. То важи у редовним приликама и код људи средњег карактера и мање импулсивне нарави, а како ли је тек код људи са карактером и нарави једног Ђорђа Карађорђевића и кад је у питању круна и владалачка самосталност? Само људи којима је то за нешто потребно, вероваће да ће Ђорђе Карађорђевић, који баца круну због тога што га влада није узела у заштиту од једне клевете, мирно подносити сва она понижења, којима су изложени сви они који живе од туђе милости — очеве или братовљеве — а која револтирају и много мање самовољне карактере но што је Ђорђе Карађорђевић. Само људи који хоће да се извуку из моменталне неприлике у стању су тврдити, да ће се Ђорђе Карађорђевић моћи потуцати по свету као какав пропали шпански хидалго, са титулом Краљевског Височанства а са празним стомаком и исцепаним огртачем и да ишчекује милостињу од свога оца или брата, а да не зажали што је своје право прворођења продао, не за чанак сочива, него за џабе, у једном моменту луде раздражености.

Ми смо тврдо уверени, да неће проћи ни пет година а да ће Ђорђе Карађорђевић доћи до уверења: да је грдно погрешио што је се тако лакоумно одрекао круне и да ће од оног дана, када он то буде увидео настати у Србији оно зло и она несрећа, за коју нам рекоше да је 29. маја 1903 год. уништена.

(следује други чланак)

Продужење Трговинског Уговора

Јуче је долазио аустриски посланик гроф Форгач код министра спољних послова да му, по налогу своје владе из Беча, предложи продужење провизоријума трговинског, и од 1. Априла (по новом) т. ј. од сутра, јер овом провизоријуму истиче рок 31. марта по новом, а бечка је влада добила овлашћење, да га и даље продужи, док се нов уговор не закључи.

Министар Миловановић је тај предлог прихватио и тако ће се досадање стање продужити.

Бар то!

Гарантије

Србија је, уз сарадњу свију партија, и баш уз сарадњу данашњих свих министара, претила последњих шест месеци Аустрији и Европи ратом и борбом. Сад излази да је то био само један „блеф", којим нисмо никог уплашили. Сад смо се опет смрзли и непрестано само тражимо гаранције: да нас неће Аустрија напасти!!

О јадно ли смо се срозали!

Па и те нам гаранције неко није хтео дати, нарочито братска Русија. Само је Енглеска примила к срцу наше патње и зато је ставила као услов за своју интервенцију у Београду: Ако Аустрија обећа да неће дирати Србију, после њене изјаве, ја ћу интервенисати у Београду; иначе — не!

Аустрија је пристала на тај захтев Енглеске и тако сад можемо бити мирни.

Предаја ноте

Ми смо јуче јавили: да је нота, што су је Енглеска и Аустрија израдиле у Бечу по одобрењу осталих сила, имала бити предата Србији у току јучерашњег дана, тј. то би био одговор, који би Србија имала само преписати и предати Аустрији, која би нам према томе одговору ставила питања у једној „благој" ноти.

Међутим та нота није била јуче предана, јер је наша влада молила да се са предајом причека још јуче, да би имала времена да што боље проучи и [illegible] положај, пре но што прими на се ту страшну одговорност: да капитулира после свега овога што је радила за ових последњих 6 месеци.

Према томе, нота ће бити предата тек данас и у њој ће Србија само изјавити, да се према ранијој својој обавези коју је дала циркуларном нотом од фебруара, повиновала одлуци Европе, која је признала анексију и распустиће резерву, да би доказала своју мирољубивост.

Ратне хајке

или

језуите и аустро-угарска политика

из забрањене књиге Карла Хрона

Можда ће ми се ставити питање, да ли је овим другим путем, руско француском помоћу постао остварљив циљ Голуховске политике, васпостављање Пољске? Чујмо шта у својим „Мислима и Успоменама" у том погледу вели кнез Бисмарк у глави „Алвенслебенова конвенција," која је закључена 27. јануара 1868. против пољског устанка (I. 338):

„Пољски правац руске политике имао је послужити да оживи руско француско зближење, коме се тежило од париског мира и раније, а руско-француски савез, пријатељски Пољацима, довео би тадашњу Пруску у тежак положај: Наш је интерес био да у руском кабинету партију пољских симпатија, па и оних у смислу Александра I. Да ни сама Русија није јемчила за безбедност против руског братимљења, могао сам видети из поверљивих разговора, које сам водио од чести с Горчаковом од чести са самим царем. Цар Александар II. тада није био противан *да Пољску делимично напусти.* Он ми је то рекао сухим речима, бар у погледу на леву обалу Висле, пошто је не ударајући гласом на то, изузео Варшаву, која је као гарнизон у војсци увек имала своју драж и стратегиски припадала троуглу тврђава па Висли. Пољска је узрок немирима и европским опасностима за Русију, русификирање се на може извести због вероисповедне разлике и због оскудице у административној подобности руских органа. Рус не осећа потребу надмоћност да завлада Пољацима. Због тога се мора ограничити на минимум пољског становништва, што дозвољава географски положај дакле на граници Висле и Варшаве као мостобран... Не могу судити у колико је ово царево излагање било зрело промишљено. С државницима је она претресана, јер од цара никад нисам чуо сасвим самосталну, ли чну политичку иницијативу."

За ближе објашњење Бисмаркових речи у погледу односа после Париског мира могу се поменути и ове историске успомене: Пошто је Наполеон III. као некадашњи члан „Карбонарије" Орсинијевим атентатом бомбом (2. јануара 1858.) опомену на своју заклету обвезу, да Италију ослободи од Аустрије, он је приступио дипломатској припреми рата, који је предузет наредне године. Будући с Русијом и иначе у добром споразуму, он је најпре исправио пут своме властитом измирењу с Енглеском, која се на њега мрштила што је Париски уговор учинио још повољнијим за Русију. Измирење је потврђено посетом краљице Викторије у Шербуру (24. до 26. јула 1858.) и путовањем лорда Палмерстона у Париз. Даље је посредовао измирење Русије и Енглеске и Пијемонтом. Закључен је руско енглески уговор о трговини и бродарству од 19. децембра 1858., као и пре неколике недеље пијемонтско-руски уговор од 1. септембра, којим је Пијемонт издао Русији под закуп на двадесет година пристаниште Вилафранка код Ницце, које је Русија доиста заузела двама ратним бродовима 7. новембра. Пруска, одавно везана с Русијом династичком везом а од кримског рата поново и политички, женидбом престолонаследника с принцезом Викторијом 13. јануара 1858. ступила је у тесне династичке односе и с Енглеском, чијим се дипломатским корацима у талијанској кризи увек придруживала. Тако је у току 1858. године постао *енглеско руско-пруски споразум* под француском заштитом као поваздина француско-пијемонтском савезу, закљученом против Аустрије. Да на карактер овога споразума не би пала никаква сумња, Наполеон је у својој престоној беседи при отварању скупштине 26. јануара 1859. у беседи прављеној против Аустрије, наглашсио покрај своје везе с „увек верним" Пијемонтом и „срдачност" својих односа с Енглеском, Русијом и Пруском. Из овога се види да грофу Голуховском није потребан никакав особити „проналазачки дар" над је 1897. за постизавање свога циља, „васпостављање Пољске," ударио новим путем: он је у комбинацију од 1858. ставио „Аустрија" место „Пруска."

(Наставиће се)

Старешинство у војсци

У свима европским војскама, па и у нашој војсци, прописано је правилом, да не могу бити два равна по чину и старешинству, већ један старији а други млађи. Старији је по чину онај који има већи чин, а између два равна чина онај, који је пре записат у производству.

На основу овога ранга, надлежни у министарству војном, или у ђенералштабу, при распореду официра активних, резервних и пензионисаних, по јединицама редовне и народне војске, како за мирно, тако исто и за ратно доба, морају строго пазити, да се за претпостављене увек постављају на чело команде, надлештва или које друге установе старији, а за подчињене млађи официри по чину или рангу. Само на овај начин, неће бити повреде старешинства, постићи ће се жељени циљ, и служба ће се с вољом вршити. На против пак, ако се млађи поставе за претпостављене старијима, онда се у таквом случају неће постићи оно за чим се тежи, служба ће се вршити без воље, само колико се мора, и на послетку, долази се врло лако до су-

коба, услед огорчења и частољубља старијега, који је подчињен млађему, па чак и неспремнијем од себе.

Али, ако се нађе, да је по неки млађи официр по чину и рангу много спремнији за управу и командовање војском, а који је то доказао својом научном теорном и практичном спремом, онда се такав може поставити на већи, а старији на мањи положај. Но, у том случају, треба водити рачуна, да ни један старији официр не дође под његову команду, из напред наведених узрока.

У колико смо могли сазнати, многи су пензионисани нижи официри и ратници, одређени за команданте пукова одређени много млађи активни официри, па чак и они, који су код њих били водници! Нека надлежни замисле, како би било њима, да им млађи заповедају, а они да стоје мирно? Вероватно да им не би било мило, па зато и о другима треба да воде рачуна.

Ако ово у истини постоји, што је на брзу руку распоред вршев, онда надлежни треба да нареде, да се ови стари официри преместе у више штабове или неборачке јединице и установе. На њихова пак места, одредити млађе активне или резервне официре, који се налазе по штабовима и неборачким јединицама, а таквих има вероватно доста. То треба учинити још и зато, што ови стари официри могу корисније и дуже времена послужити по штабовима и другим установама, него у борачким јединицама, где би брзо физички малаксали, пошто су то људи близу 60—70 година.

Ми ово износимо у доброј намери пред г. министра војног и начелника главног ђенералштаба, што желимо, да сваки дође на своје место по спреми, способности и физичкој снази, за чиме се мора тежити, ако се озбиљно води рачуна о државним интересима.

Стари војник

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Опет глоба

Сарајевска „Српска Ријеч" зле је среће и под овим новим „уставним" стањем. Мало-мало па је тек суд цепне новчаном глобом. Од почетка ове године до сада оглобљена је с 4367.47 круна, а сад је поново оглобљена с 420 круна. Циљ оволиких силних новчаних глоба веома је провидан, јер се све те глобе наплаћују из кауције положене за излажење листа, те се свака наплаћена глоба мора попунити у кауцији, иначе лист мора престати. На тај се начин анексионаши надају да ће доћи једном дан кад ће толико мрска им „Српска Ријеч" морати да угаси свећу. Али се грдно варају, јер свесан народ сваку новчану глобу попуни прилозима, па ће тако и овај пут учинити.

Босанске железнице

Наредба да босанско херцеговачке железнице не преносе приватне пошиљке и товаре, продужена је до 16. о. м. а јамачно ће се и даље продужити.

Дневне вести

Продужење коалиције. Извесни посланици су узели иницијативу: да код посланика дође до каквог споразума како би се садања влада одржала и после закључења спољне кризе и да јој се стави у дужност да одмах узме у проучавање најважније законе, па да их у оваквом саставу, поднесе Нар. Скупштини. Тек кад се сви они извотирају — да се иде на изборе.

Ти су закони, који се од ове владе траже ови:

закон о чиновницима;

закон о измени пореске системе;

закон о административној подели земље;

закон о преустројству војске;

закон о општинама, и т. д.

Тај споразум је добио форму у једном акту који су до сада потписали већ 102 посланика. Према томе та је идеја већ задобила огромну већину, јер са министарским гласовима рачуна се да ће бити на 120 посланика од 160.

Народна Скупштина. На јучерашњој седници Народне Скупштине отпочео је претрес законског предлога о сувоземним путовима. Предлог је врло површно израђен. те су услед тога многи чланови враћени у одбор.

Произведен. Престолонаследник Александар, указом Краљевим произведен је у чин пешадијског подпоручника.

Немачки трик. Говорећи о општој политичкој ситуацији последњих дана, лондонски „Тајмс" вели, да је трик немачке дипломатије сада очигледан и јасан. Немачка је морала учинити на Русију силан притисак, кад је у погледу признања Босне и Херцеговине дала онакву изјаву, не споразумевши се пре тога са својим савезницима. Поступак Немачке пореметио је данас политичку равнотежу у Европи. Немачка је показала да се данас могу газити уговори и да се мањим државама може довести у опасност њихова егзистенција. Немачка је најзад показала, да је сва миролубивост остале европске дипломатије празна игра и излишно напрезање.

Раскинут уговор. Решењем министра народне привреде, раскинут је уговор између државе српске и Англо Српског Друштва, које је експлоатисало рудинке у „Ребељу" и „Вису" округа ваљевског, зато, што је друштво остало дужно 21,457·35 дин. радницима и своме чиновном особљу, и што по концесији није уложило у своје радове суму од 50,000 динара.

Друштвена кауција од 30.000 дин. одузета је у корист државне касе.

Опет војска. И синоћ је реморкер „Јипо" одвукао 7 шлепона аустријске војске уз Саву, да се распореде дуж њихове границе према Србији. Шлепови су до половине били у води, што значи да су пуни војника.

Ето шта Аустрија ради а од Европе тражи да се ми одмах разоружамо.

Поћушнута. У пркос свему ћушкању од интересоване стране, предлог о „Хипотекарној Банци" неће у овој сесији бити стављен на дневни ред за решавање. Тако уверавају владини кругови.

Протеран Плут. Дописник словеначких листова г. Плут, који се од почетка „железничке" парнице налазио у Загребу, ухапшен је у суботу због својих дописа, и нагло протеран из Загреба, с тим да му се забрањује долазак у Хрватску за време од три године.

Аустрија и од Плута преза!

Нов управни одбор Класне Лутрије. На место досадашњег управног одбора Класне Лутрије, у коме су били: г. г. Љуба Јовановић, пред. Скупштине, Обрад Благојевић, држ. правобранилац, Андра Петровић, члан Пореске Управе, Светозар Максимовић, професор и Богдан Гавриловић, проф. универзитета, — министар народне привреде поставио је нов управни одбор, у који су ушли: г. г. Павле Маринковић, адв., Коста Стојановић, министар на расположењу, Ива Павићевић, адв., Миша Цукић, пенз. гл. секретар Држ. Савета, др. Драг. Аранђеловић, професор и др. Мита Лукић, проф.

Као што се види у нови управни одбор ушла су три бивша министра народне привреде.

Називи пукова. Досадашњи XVIII пешад. пук „Престолонаследника Ђорђа" добио је назив пук „Краљевића Ђорђа" а VI пешад. пук „Краљевића Александра" добио је назив пук „Престолонаследника Александра".

Указ о томе биће данас обнародован.

Пут Краљевића Ђорђа. Како смо из поузданих извора извештени, Краљевић Ђорђе одлучио се да отпутује на Кавказ и ступи у руске козачке одреде.

Са једног збора. Јуче је одржан IV редовни годишњи збор осигуравајућег друштва „Србија", на коме је једногласно примљен извештај управног и надзорног одбора. Из извештаја се види, да су друштвени послови у прошлој години, и ако су у земљи биле неповољне привредно-финансијске прилике — показали сјајне резултате. У току прошле године издато је 651 полиса осигурања живота на суму од 2,537.200 дин., а 1907. год. мање са 2,486 динара и 826 полиса од пожара, које представљају вредност од динара 17,363.731. Нова осигурања, на мале суме, са успехом напредују.

Изабрана је нова управа, у којој су скоро сви стари чланови.

Ослобођен. Г. Васа Милић, војени прота у пензији, кога су војне власти ставиле у притвор за извесне кривице, пуштен је у слободу, пошто је утврђено да до њега нема кривичне одговорности.

Долазак река. Из Прокупља нам телеграфишу, да услед јаких киша које су ових дана падале, нагло долазе реке: Банска, Косаница и Топлица и да су почеле из својих корита да се изливају.

Наређено је шта треба за спасавање.

Прекинута истрага. Решењем кв. дорћолског, прекинута је истрага по делу самоубиства Софије Чобановић модискиње, пошто је утврђено да доиста постоји дело самоубиства.

Нове пруге. Краљ је подписао закон о изменама и допунама о грађењу и експлоатацији нових железничких пруга у ваљевском, крагујевачком, крушевачком и пожаревачком округу.

Самоубиство у Градишту. Јуче пред вече око 6 сати, обесио се у своме стану Нила-Коца Лукић, бивши трговац из В. Градишта.

Узрок овоме самоубиству је крајња оскудица и дубока старост.

Нар. Позориште. Вечерас се представља у Народном Позоришту по трећи пут Морал г-ђе Дуске, филистарска трагикомедија у три чина, написала Габријела Заполска, превод с пољског.

Нађено дете. Јутрос је на новом гробљу нађено једно мушко мртворођенче увијено у крпе, код гроба бр. 18 а VI парцеле. Лекарским прегледом утврђено је, да дете није живо ни рођено. Наређено је да се одмах укопа.

Димитрије Маринковић. Министар у пензији, због болести у кући, не може примати никакве посете, о свом крсном имену Свет. Лазару

Спроведени суду. Манојло Милановић, чиновник фабрике дувана, Живојин Стаменковић хлебар и жена му Милева, а по тужби Милована Ђорђевића, због лаке повреде тела, спроведени су јуче варошком суду, на осуду.

Лозови Црвеног Крста. Услед великог и патриотског одзива при уписивању наших лозова Црвеног Крста, умољавају се претплатници који су са уплатама задоцнили да до 1. априла отплате пошљу како би у вучењу могли учествовати. Остали родољуби који се још нису претплатили нека похитају са уписом код повереника у Београду закључно до 31. марта те да би при извлачењу 1. априла имали право учешћа. Главни згодитци овог пута су од дин. 150,000, 15,000 и тако даље сви у злату без икаквих одбитака. Београдска Трг. Банка оверила је главноме заступнику повећу количину реверса оригиналних лозова са означеном серијом и бројем, тако да се и на сам дан извлачења 1. априла до 9 сахата пре подне може уписивати.

Главни заступник
Живко Петровић
Београд Кнез. Мих. 33.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

|| Парламенти западних држава отпочели су успешни (католички) одмор.

≋ У Будимпешти је умро Јуније Кауп, познати угарски приредни писац и бивши гувернер аустро угарске банке. Умро је у 80. год. живота.

8/I Код вођа чешке национално-социјалистичке странке у Прагу попово је извршен претрес станова.

„ Румунски крвљ. Карол прославиће 7. априла седамдесетогодишњицу живота.

— Папа је 14. о. м. примао честитања о свом имендану.

(!) У стању здравља грофа Лава Толстоја настао је осетни бољитак

))) Из Техерана јављају да је Сали од Даулех, један од вођа персијских националиста и бивши министар финансија, побегао у енглеско посланство, јер држи да му је од реакције живот у опасности.

Један привилегисани коцкар

У Шапцу живи извесан тип, који се и по спољашњем изгледу и по начину живота разликује од осталих људи у Шапцу. Његова је прошлост мрачна. Био је го и бос до пре неколико година. Али од једном је променуо начин живота. Из забачених кафаница Камичка преселио се у прве кафане; одрпано одело и изношене опанке заменуо је елегантним оделом и финим ципелама; на рапаве и пргаве прсте метнуо је златно прстење са дијамантима.

Од једног обичног адраповца претворио се у „рентијера."

Од тога доба па све до данас главно му је занимање — коцка. Дуго година свет је веровао у његову „срећу" на коцки, док се није почело сумњати у исправност његове игре. Почели су обраћати пажњу на њега и ухватили су га у неисправној игри.

Многе су породице закукале због њега. Један поштар се убио због дефицита а други отишао на робију. Обојица су били жртве његове „среће" на картама.

Што се коцка тако раширила у Шапцу има се благодарити доста њему.

Власт је предузимала многе кораке, да коцку спречи. Тако је и пре месец дана издала строгу наредбу којом забрањује коцку. Али он не верма те полициске наредбе већ и даље ради свој „занат". Нико, па ни сама власт, која те наредбе пише, ништа не предузима противу тога.

Ми скрећемо пажњу власти на овог професионалног коцкара, и тражимо, да противу њега предузме законске кораке, у интересу јавног морала и оних несрећних жртава његових.

— аѣ —

КУРС ЉУБАВИ

Вештина освојити женску. — Полетарци. — Књига као рукомоћ. — Нешто историје. — Булварски Телемах. — Кришћини моменти. — Предмет љубави. — Почетак осећаја. — Сентименталност. — Стари и нови методи. — Суровост и цинизам. — Први утисци. — Лажова. — Даље особине. — Најважнији савет. — Или власт над светом, или над женом? — Равнотежа — Шта руши љубав? — Чудне особине душе. —

(Оригинално извешће „Правде" о једној интересној књизи).

Женева, 4. марта.

— Како да се освоји женско срце?

Искусни људи имају у овом погледу школу живота, у којој су нешто научили, али млади људи, који су тек ступили у живот, у том су погледу прави полетарци. За то им треба помоћи.

То је и учинио Морас Магр у својој књизи, која је ових дана штампана у Паризу. Та се књига зове „Освајање женскиња". (Maurice Magre: La conquête des femmes Друга глава у овој књизи и гласи: „Савети младом човеку."

Очевидно је да су сви савети једна врста науке о животу. У веку самообразовања, где се све уче из курсева, зашто не образовати курс љубави. То је и учињено француски писац.

Почев још од Овидија о љубави су писали врло многи. У XIX веку о њој су нарочито писали у Немачкој: Шопенхауер, у Француској Стендал, први као песимист, а други као оптимист. Али су све то биле само мисли и опажања, а њих ћете узалуд тражити код Мопасана, који сликa љубав „јаку као смрт" (fort comme la mort) нити код Магра, који себе сматра за ментора буленварских Телемаха.

Тешка задаћа: „Како да се женско освоји", постаје лаком — тако Магр учи своје ученике — кад се уклопи у обзор особине жена, којима је највећа радост, кад могу да се жртвују и све предају. Задатак је човеков, управо сва је вештина у томе да „надлежног момента" буде на лицу места. А надлежни или критични моменти за женске наступају онда, кад она осети да око ње нема оне нежности, која јој је потребна као ваздух. Да би женска могла сјати, развијати се и показати своју лепоту потребне су јој нежне руке, које се са њом умеју опходити као са нежним цветком. Потреба ове нежности јавља се код свих женскиња као најјачи мотив скоро свих њених погрешака.

Велика је заблуда мислити, да у љубави „предмет" (тј. ово или оно лице) игра главну улогу. То

је једна велика неистина. Прави сентименти и праве сентименталне љубави не љубе лице, тај „предмет љубави", већ сам осећај. Због тога се и збива, да се предмет љубави мења, а сам осећај, не само што се не умањује већ се преноси на другу личност, још више увеличава. И Ромео у првоме чину воли Јулију. Он преноси љубав, коју је осећао спрам једне женске, на другу. Ко ће се први бацати каменом на њега?! То још није учинио ни један критичар, ниједан гледалац и.... ни једна жена.

Женско!... Како се типично започиње код њега осећај. Кад је женско сазрело за љубав, то тај плод, падајући са дрвета, доводне оном, кога је судба учинила срећним, да у томе моменту буде на томе месту. Из овога — учи даље Ментор Магр — не треба очекивати тај „срећан случај". Наука „о освајању женскиња" за то је и корисна, што она показује путеве к успеху, путеве који су независни од напрса судбине.

Стара пештена задобијати женскиње сентиментализмом сада је сасвим изашла из моде и практикује се још само у каквој задњој пазанци. Некада је, по речима Алфонза Додеа, било довољно три ствари: душа, цвеће и звезде, па да се освоји женско срце. Сад та дасканја не примамљују ни деповке у годинама, које су с малим задовољне. У наше време красноречије уздаха успешно је замењено маском хладноће и красноречјем ћутања. Циљ је ових маневара тај, да женској покажеш, да је у толико више полеш, у колико више ћутиш. Тајанственост, као што је познато, има особиту драж, и ако човек уме да маневрише њима како треба, то ће женска морати мислити, да је ту читаво стовариште љубави, и ако су у ствари празни магацини.

(Свршиће се)

ПОЦЕРСКИ и ПОДГОРСКИ ТАЈАНСТВЕНИ ЗЛОЧИНИ

(наставак)

На 20 см. од главе Андрине налазаше се леш њене жене Терезије. Била је окренута потрбушке, више на десну страну, ноге су јој биле до главе Андрине, десна рука испод тела, а лева поред тела и у лакту повијена. Глава сва разбарушена са више рана и у крви. С леве стране под уветом велика рана од ножа, а тако исто и под гушом. Код главе велика количина крви. Терезија је била обучена као обично, крај ње је нађена вунена марама, која јој је сигурно била на глави.

Лекарском секцијом беше утврђено ово:

Андрија је имао 10 које рана, које повреда и непосредан повод смрти беше јака повреда срца и губитак крви.

Терезија је имала 23 ране и умрла је од ране, нанете оштрим оруђем по грлу, јер је том приликом пресечена у самоме дну Art. max. externa dextra. Повреде по глави и рукама од сикирице. Све су ове повреде по глави и рукама нанете пре клања, што сведочи да се сирота жена бранила. Повреда на грлу безусловно је смртна, и да ње није било смрт би наступила због других повреда после 3 до 4 дана. На Терезију је пуцано и из револвера. Зрно је пробило хаљине, којих је било доста, па се, изгубив сна гу одбило о грудну гост.

Трагова крви по механи и околним просторијама није било.

Јасно је да су ова убиства била извршена пре но што су убијени легли, а то је између 7 и 8 час., јер је у то доба Андрија увек механу затварао.

По свему изгледа, да је код Андрије смрт наступила тренутно, а да се Терезија бранила лежећи. Сам злочин морао се овако десити:

Убице, морало их је бити више, ушли су у трем механски у времену између 7 и 8 часова у вече и један од њих пуцао је на Андрију и погодио га по сред срца. У то време Тереза беше у спаваћој соби, где је отишла да узме једну кобасицу за вечеру за себе и свога мужа, и чувши пуцањ полетела је у механу и у ходнику испустила своје наочаре и кобасицу. Тада су разбојници пуцали и на њу, па је онда довукли у механу, оборили више мртвог Андреје, па је онда мрцварили све дотле док је сирота мицала.

Убивши на овај начин и Андрију и Терезију разбојници су отишли у њихову собу и сву је претресли. Што је било готовине (4½—500 д.) покупили су, а сем тога узели су и неке ствари: један ви клени сат без поклопца, револвер белих корица, бријач и кајиш с каменом; две сукње Терезине и друге ситнице.

На столу у спаваћој соби убијених полиција је нашла и две отворене тегле са слатким, које су разбојници скинули са ормана. Из једне тегле нису ништа јели, јер се по слатком била нахватала буђа, али су другу скоро целу појели и покапали слатком не само сто већ и патос собни. Пошто нису имали кашике разбојници су јели слатко крвавим рукама.

За ово двојно убиство, које је својом грозотом узбунило не само околину места, где се десило, већ и цео округ, а нарочито Шабац, полиција је ухапсила *Живојина Л. Пантића*, сина Л. Пантића, газде од механе и *Милутина Михаиловића*, из Синошевића.

По исказима једних сведока у механи су тог кобног вечера остали последњи *Ђока Марковић* и *Крсман Грујичић*, који је као момак радио код убијеног Андрије, па је у вече ишао на спавање својој кући.

(наставиће се)

ИЗ ПУБЛИКЕ

Одговор на напад

Господине директоре,

У Вашем цењеном листу од 3. ов. мца штампано је „Припослано" под подписом неког Светозара Јанковића кондуктера железничког, члана Железничк. Задруге и бив. члана Жел. Удружења.

Све што је тај Светозар изнео у томе напису противу мене груба је неистина. Ја нисам члан Железничке Задруге, те према томе не могу ни имати каквих претензија да будем бирам за члана управе. Приватно сам се за обичног члана, али ме до сада нису известили да ли сам примљен.

Нисам никад био члан друштва „Константин" јер никада нисам ни живео у Нишу. Не знам зашто је било потребно да се моје име ту улази и да се мени приписује неуспех или успех тога друштва? Неко је тога Светозара грдно преварио за ово.

Какав сам у управи Жел. Удружења, то ће најбоље показати годишњи збор, а Светозар је са својом изјавом мало похитао и то још као човек који није ни члан удружења.

Сад би требао и ја тог жалосника мало да намолујем, да се види какав је он, али ја то нећу само зато, што је он био, на жалост, врло ревносни посетилац свију самосталских конференција за време министровања г. Савчића, па је врло добро чуо како сам ја заступао гарави мају.

На сва остала причања тога Светозара нема смисла ни да одговарам, јер ми је испод достојанства, да се објашњавам са човеком таквога васпитања и такве моралне тежине као што је тај Светозар Јанковић.

Ову изјаву дајем једино ради својих познаника и пријатеља који нису на железници, а који је су, они ме врло добро познају па му неће ни поверовати.

„Примите г. директоре уверење о мом искреном поштовању.

5. марта 1909. г.
Београд

Милош Нешић
пословођа Сри. Држ. Жел.

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

Чаробнице

(наставак)

Прво је имао доћи на ред Луј XIV. Возенова и њене савезнице су у почетку мислиле да прашак, зготовљен по рецептима својих чаробничких књига, мету на одело краљево или на какво место, на које он мора нићи, „што је госпођица Дезеје, поверница госпође Монтеспанове, мислила да може учинити без тешкоћа". Краљ би најзад морао умрети од изнурености. Али после размишљања Возенова је изабрала друго средство, које јој се чинило поузданије. По једном старом обичају француских краљева, имао је Луј XIV навику у одређени дан лично примати молбе, „Placets", које му упућују његови поданици. Сваки, без разлике положаја или стања, имао је приступа. За то је решено да се спреми једна молба, која ће најпре бити препарисана освећеним прашком, а од додира те хартије краљ би се морао мртав срушити. Тријанова се имала бринути о препарисању хартије, Возенова о предаји молбе.

Молба је написана. Владалац се молио да се заузме за познатог Блесија, по занимању алхемичара, кога маркиз од Терна држи заробљена у своме замку. Возенова је отишла своме другу Лежеру, камердинеру код Господина и молила га за препоручно писмо коме од његових пријатеља у Сен Жермену, који би јој помогао да прва буде пуштена у аудијенцију, те да краљу сама може предати молбу. Лежер јој је одговорио да јој није потребно ићи чак у Сен Жермен, он ће се сигурно побринути за њено писмо, али је врачара наваљивала да молбу сама преда.

Дрскост Возенове уплашила је чак и њеног иначе неустрашива помагача. Већина од њих није се бојала смрти али су се бојали страшних мучења, која је закон прописивао за убиство краља.

Да је одврати од њене намере, Тријановова јој је направила хороскоп. Тај документат нашао се међ хартијама, које је комора узаптила при хапшењу врачаре. — Тријанова је прорекла својој колегиници да ће се уплести у процес због државног злочина. „Ах шта ту — одговорила је она — овде има да се заслужи 100.000 талира" (један и по милијун динара.) То је била цена коју су од госпође Монтеспанове тражили за тровање Луја XIV.

(наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерашњем програму поклониће своју пажњу најотменија публика, јер се вечерас приказује:

Одзвонило му... и

Дописник Пестер Лојда.

Вечерас ће као и прошлог уторника бити пуна Коларчетова сала —

ТЕЛЕГРАМИ

Беч. „Фремденблат" пише: Признањем акексије велике силе су у исто време претпоставиле као неоспорно потребно да учине у Београду корак, који ми, разуме се, нисмо захтевали, а који би и остао без икаква успеха све дотле, докле се Србија не би нашла пред сложном Европом. Сад су велике силе, које од Србије захтевају оно, што смо ми од ње и хтели и морали захтевати.

У томе лежи признање истине, да наш поступак према Србији није био невеликодушан, насилан или грамжљив. Анексија је била тако проста акција, да је по себи разумљиво било да ће је велике силе признати. Ми имамо доста разлога да будемо задовољни, али немамо ни воље ни повода да тријумфујемо.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(201)

XLI

Уточиште

— Галаор! промрмља стари витез. Галаор... где ли сам чуо то име?... Галаор... а знам! Чуо сам га у Пон де Сеу... Г од Данвила причао ми је један свој доживљај, у коме га је неки спасао! Дакле ти си то спасао Данвила!...

Витез се осмехну.

— И нисте ми то до сада казао!...

— Оче, то је с тога што и у тој прилици нисам слушао ваше савета...

— Буди уверен да га нећу продати. Та Галаор је читаво имање!..

У том тренутку чамац пристаде уз обалу и витез се укрца. Стари Пардајан весео, са осмехом на лицу пође ка „Чаробници" ..

Дошавши у дворац Монморанси, витез затражи да га изведу пред маршала.

— Монсењеру, рече му он, личност код које сам мислио да одседнем није више у Паризу.

Не говорећи ништа маршал узе витеза за руку и поведе га у једну величанствену собу.

— Витеже, рече он му тада, једне вечера краљ Хенри II, отац нашега данашњег господара, дошао је у посету војводи од Монморансија. Пошто се дуго задржао с војводом у разговору и није хтео да се враћа у Лувр, остао је у овој соби, и од тада нико још у њој није спавао. То ће бити ваша соба, јер ја вас ценим као краља и захваљујем вам на превеликој части коју ми указујете.

На то маршал изиђе и нареди да се са витезом поступа као са најотменијим гостом.

Младић је био пренеражен таквим пријемом, који је био надмашио сва његова очекивања и то дивљење још је трајало кад у собу уђе Швајцарац, који му се понизно стави на службу у свему што се тиче велике капије.

— Само, додаде он, биће слободан да се обратим једним питањем на господина витеза.

— Говорите, пријатељу...

— Хоће ли и пас остати овде?... Да му спремим пристојну вечеру...

Витез се не могаше уздржати од смеха.

— Пипо, рече он, извини се овом честитом човеку и старај се да га у будуће поштујеш...

Пипо лану весело

— Мир је углављен! рече витез. Можете бити без бриге...

Швајцарац изиђе усхићен.

За то време Пардајан отац дође до „Чаробнице" и утрчавши у кухињу запита:

— Где је Галаор?

— Галаор? рече Ландри пренераженн. Он је у штали. Али онај човек кога сте ранили...

— У којој штали? дрекну Пардајан

— Десно у дворишту, рече гостионичар преплашен. У најлепшој нашој штали, монсењеру! Али онај човек...

Стари витез не чу. Он појури у шталу и гостионичар за њим.

— Ево Галаора! рече он чим уђоше у шталу, али човек...

— Ви сте досадни, газда Ландри, са вашим човеком, узвикну Пардајан и поче да седла коња. Јесам ли му ја крив што се убо на вах мога мача? Шта је; је ли умро?

— Ја не кажем да сте ви за то криви...

— Па шта онда? Немам кад да се заносим. Дајте ми овамо те узде... хвала! Задни виконт! Жао ми је што сам га убио...

— Он није мртав, господине!

— До врага!.. Ах! бедниче! Шта сте учинили с њим?

— То сам хтео да вам кажем. После вашег одласка, када је дошао к себи, рекао је да ће вас то скупо стати...

— Збиља? рече стари витез водећи Галаора за узду.

— ...И да ће вам источити толико литри крви колико сте ви њему капи...

— То ће њи тешко, јер ја то толико крви и немам.

— Наредио је да га пренесу у дворац Мем!

— Ето сад врага!.. рече Пардајан, застаде и замисли се.

— Све једно, рече он од једном, Галаор ће све довести у ред!

— Зар Галаор да залечи рану господина виконта? упита зачуђено гостионичар.

— Да... Због ога, газда Ландри, немојте ми се љутити.

— Како да се не љутим, промуца гостионичар трудећи се да се насмеши. Али господине, ви сте ми казали „дали сте ми наде... знате... овај ваш стари рачун?... Чак сте се куцнули по ћемеру који је веома пријатно звекнуо...

— То је на жалост истина!... Ах, баш немате среће драги Грегоаре! Све сам дао Кати!.. Немојте се тако бечити... Ката није моја љубазница!... Даћу вам други пут...

— Оставите бар коња! зацвилили Ландри. Ја сам рачунво да ми је то поуздана залога.

— Е, пријатељу, овај ми је коњ потребан да излечим рану г. виконта од Аспремонта.

На те речи стари Пардајан скочи у седло и одјури у трку оставивши пренераженог и утученог гостионичара.

Набрзо он стиже у дворец Мем, нареди Жилоту да уведе Галаора у шталу. Коњушар одмах познаде коња маршалова и упита се каквим је чудом тог коња одједном нестало, а сад га доводи човек који је хтео да му одсече уши. У тај мах Пардајан му рече:

(наставиће се)

Ученика из добре куће који је писмен искључиво из унутрашности потребује

Помодна радња

161 6-6 **Димитрија Николића.**

Српске музикалије

за гласовир и певање

1. *Српска Народна Химна* за мушки збор, мешовити збор и гласовир од Д. Јенка дин. 2·—
2. *Увертира Бидо* од Д. Јенка дин. 2·50
3. *Увертира* од Д. Јенка дин. 2·50
4. *Увертира Косово* од Д. Јенка дин. 2·50
5. *Српска Дворска стража* марш дин. 2·—
6. *Осу се небо звездама* варијације од Крстића дин. 2·—
7. *Са српског села* скица од Крстића дин. 2·—
8. *По пољу је киша — Спава мома — Зајмаби* три композиције Ст. Бинички комад по дин. 1·50
9. *На те мислим*, фантазија од Свободе дин. 2·—
10. *Албум 100 српских најнов. игара* дин. 5·—
11. *Албум песама* И. Бајића дин. 6·—
12. *Албум 138 српских народ. них песама* дин. 5·—
13. *Збирка композиција* Ј. Урбана дин. 3·—
14. *Албум песама* из концерта Жарка Савића 30 разних оперних и концертних мелодија дин. 6·—

Осим српских имам на стоваришту и велики избор страних музикалија.

Ко пошаље новац у напред шаљем „franko".

Издавачка књижара

МИТЕ СТАЈИЋА

49 10—10 у Београду

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

Сваки дан

свежег „Тај Бутера" и за мешење

Милихрама и Српска Сира

такође за мешење

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљ.-Српског Дворског Ливеранта

Београд — Теразије

У МОЈИМ КУЋАМА у Цар Урошевој, Банатској и Сибињанин Јанка улици, има за издавање под киријом од 1. маја ов. год. врло удобних станова за веће и мање породице.

Цена је врло јевтина

За услове обратити се настојнику у истој кући.

Београд

Михајило Павловић

179 фирма: Месаровић и Павловић.

ИМАМ велику количину РОЗА и БЕЛИ КРОЈПИР прима квалитет као и БЕЛА ЛУКА на продају за расад.

Купци нек се обрате г. **Душана Ж. Ђурдумовића** трг. посреднику Велики Пијац. Поштa **Цариградски ул. бр. 4. — Београд.** 162 6 6

Привилегована Народна Банка

КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

исплаћивање од 20. марта ове године дивиденду за прошлу 1908. годину, по свакој акцији дин. 12. — у злату.

За ислату ове дивиденде треба поднети *двадесет пети дивидендни купон.*

Купоне ваља подносити на исплату банчином одељењу за зајмове на залоге и оставе са списком, у коме ће они бити по реду изложени, и који подносилац треба да потпише.

Спискове издаје речено одељење бесплатно.

Имаоци купона из унутрашњости могу их наплатити преко својих новчаних завода.

10-ог марта 1909. год. застарео је дивидендни купон бр. 20 са акција банчиних. Од тога дана овај купон више не важи и Банка га неће исплаћивати.

14 марта 1909 год. Београд

УПРАВА НАРОДНЕ БАНКЕ

186 1—3

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА

најбољи алкални киселјак

Награђен највећом наградом „Grand Prix" у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим изворот, при чему се не губи ни најмање угљене киселине нити вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стовариште код

г.г. Глише Андрејевића и Брата

Варош-Капија — Телефон бр. 282

Поруџбине из Србије и иностранства прима и одмах извршује

Аранђеловачка Конзорција

Краљ. Срп. Двор. ливеранте

Аранђеловац. 14 60

Котел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

За време поста увек рибе

Наша мила и добра мајка и непрежаљена баба

† ЉУБИЦА

удова почив. Павла Поповића, лимара

преминула је после кратког боловања 9. овог месеца у наручју своје деце и унучића у 65 год. свога живота.

Јављајући ову тужну вест сродницима и пријатељима нашим, сматрамо за дужност изјавити благодарност г. г. докторима Спиру Димитријевићу, Љиљићу и Недову, који су је лечили и трудили се да је од смрти спасу.

Нарочиту благодарност изјављујемо госпођама Перси Драгићевићки и Стевани Дивићки, које су нам и за време боловања покојнице и око сахране велике услуге чиниле.

Захваљујемо сродницима нашим са стране, који нам телеграфски изјавише своје саучешће за изгубљеном мајком.

Благодаримо грађанству вароша Крагујевца, које је у свако великом броју на опроштај дошло и тиме указало поштовање покојници.

Крагујевац, марта 1909 год.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Синови: Милутин и Драгутин; кћери: Ленка и Милица; зетови: Јеша и Наум Костић; брат: Димитрије Рајић; сваке: Марија, Борика, Даринка и Кастадинка; унуци: Стевко, Јован, Секула. Љубомир, Милутин, Драгољуб, Драгослав, Миодраг, Божидар и Павле; унуке: Мила, Зора, Драга, Љубица, Даринка, Љуба, Перса и Олгица; братанице и братанци. 185 1-3

Јављамо свима нашим сродницима, пријатељима и познаницима да је наша добра мајка, сестра и баба

МАРИЈА — МАЦА

удова поч. Павла Павловића бив. судије

после кратког боловања преминула 13. ов. мес. у 63 г. свога живота а сахрањена 14. тек. мес.

Сматрамо за напречу дужност изјавити благодарност свима госпођама, које нашу милу мајку у болести обилазише. Нека је особита благодарност г. г. ђаци: Марији Михајловић, Љубици Анић, Анки Борковић и Сонки Бурић, које се на самртном ча у најбоље код наше мајке.

Нарочиту благодарност дугујемо чиновништву, који нашу добру мајку до вечне куће испратише а тако исто благодаримо г. трговцима, који за време спровода сва је радње затворише и тиме спровод увеличаше, а тако исто и грађанству, које нашу милу мајку до гроба испратише.

Лозница 14. марта 1909 год.

ОЖАЛОШЋЕНИ

синови: Боривоје, Војислав, Владимир и Растко; кћи: Дејница; сестра Лепосава Веригић; снаје: Љубица и Љубица; сестрић Стева; унука Зора; унуци: Павле, Богдан, Перо и Јова.

Даринка и Алекса Димитријевић пензионисани у пензији, дављу своме оцу, односно тасту

ТАНАСИЈУ СИМИЋУ — ПЛЕЋИ

среском начелнику у пензији

трогодишњи парастос, у четвртак 19. овог месеца у 10 часова пре подне у цркви на Новом Гробљу.

181 1—2

Са болом наше потрешене душе јављамо нашим сродницима, пријатељима, и познаницима да је наша мила и никад незаборављена супруга, односно мати, кћи, сестра, снаја, јетрва стрина и т. д.

† Ангелина Л. Стефановић

после дугог и тешког боловање преминула 28 фебруара у 1 сат изјутра у 43 год. свог живота и оставила нас да вечито за њом тугујемо и жалимо.

Благодаримо свима нашим сродницима који не жаљаху труда за живота њену и дању око болеснице налазећи се да јој у помоћ притекну.

Благодаримо краљевској женској ђачкој подружини и покојничиној браћи Петру, Драгољубу и Вуславу који поклонише венце на одар мили нам покојници. Као и њеном деверу Стевану М. Стефановићу, који из почасти уписа је за утемељача са улогом од 60 динари, код краљевске женске подружине.

Благодаримо г. г. Аврааму Анђушићу, Богдану Милановићу, Стојану Милојевићу и Светолику Нешићу учитељима овд. осн. школе и г. г. Јеврему Марковићу и Сими Анимовићу учитељима у пензији, који из почасти својом умиљатом песмом при сроводу и опелу учествоваше.

Благодаримо Драгиши и супрузи Јулки Спасојевић из Трстеника као и Милораду Чурлићу, Зорији Црничанину и његовој супрузи Драги, и Драгомиру Костовићу из села Ратине, као и Загорки, Радисаву и Живку Миленковићу из Заклопаче, који не пожалише труда те лично присуствоваше сроводу и погребу.

Благодаримо чиновништву и грађанству вароши Краљева обојег пола, који у непрегледној маси испратише нашу милу Ангелину до њене вечне куће и тиме нам у неколико тугу за милом нам покојницом ублажише.

Особито благодаримо свима сродницима, пријатељима и познаницима нашим и покојничиним, који нам лично, путем телеграма и писама изјавише своје саучешће у нашој превеликој жалости за изгубљеном Ангелином.

10. Марта 1909. год. у Краљеву.

ЗА НАВЕК ОЖАЛОШЋЕНИ:

Супруг: Лазар М. Стефановић; Синови: Душан и Радомир; ћерке: Лепосава и Јелисавета; мати: Николета; браћа: Петар Спасојевић и Драгољуб Спасојевић трг. из Краљева и Војислав Спасојевић управник пореског одељења из Зајечара; сестра: Ката; зетови: Јеротије Радовић, Василије Туцаковић и Војислав Веселиновић; унук: Миодраг; девер: Стеван М. Стефановић; свекрва: Драга; јетрва: Иваика; зава: Перса; синовци: Ђорђе и Мијодраг; синовице: Даринка и Даница; снаје: Драгославка и Вукосава са осталом породицом. 1—3

Нашем добром и никад непрежаљеном супругу односно оцу

† Јанаћку М. Јанковићу

бив. винар. трговцу

дављемо шестомесечни помен у четвртак 19. тек. мес. у 10 и по час. пре подне у цркви Св. Николе на Новом Гробљу.

Молимо сроднике и пријатеље, да изволе присуствовати овом тужном помену.

Марта 1909. год.

Београд. Ожалошћени:

23 Супруга: *Даница*, син *Мих. Ј. Јанковић* вин трг.

НАЈВЕЋИ ИЗБОР ШТОФОВА

За женске костиме хаљине и блузе у најмодернијим бојама и разним квалитетима.

НАЈНОВИЈЕГ УКРАСА (ауфпуца) и цео прибор (цугер) за женске хаљине.

Препоручује се поштованој публици

Помодно Мануфактурна Трговина

Михаила Р. Живковића

133 8—10 *Београд — Кнез Михаилова улица 33.*

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва излази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Вранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | СРЕДА 18 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 77. | Телефон 821.

УЗРОК И ПОСЛЕДИЦА

Епилог Престолонаследниковој абдикацији

II.

Предпоставимо да Ђорђе Карађорђевић буде толико разуман и карактеран, да ће своје кајање, које га кад тад мора спопасти, моћи сакрити у себи и да га неће никоме открити. Али, хоће ли то бити довољно, па да се од Србије отклоне све оне трзавице, којима су изложене земље, у којима постоји трвење и ривалство око престола?

Не!

Може Ђорђе Карађорђевић и не испољавати своје кајање; може се он показивати миран, па чак и задовољан, људи који ће бити из разних узрока незадовољни са његовим братом и следбеником, радиће и ровеће против овога и истицаће Ђорђа и против његове воље, као спремнијег бољег, карактернијег и тако даље.

Онај који се узда у то: да таквих људи неће бити, или, ако их и буде било, да неће успети оваквим радом, грдно се вара. Таквих је људи од увек имало и има око престола, а ми то у Србији најбоље знамо. Ти ће се људи рекрутовати из свих политичких табора и вршиће свој посао онако, како се послови ове врсте од увек врше: не систематски и не у неком договору, али спонтано, и увек под маском незаинтересованости и љубави према отаџбини.

Сетимо се само оног што се дешавало после абдикације краља Милана! Чим се приметило, да се краљ Милан покајао што је пустио власт из шака, одмах су се почели скупљати и груписавати људи, који су ма из каквих разлога били незадовољни са владавином краља Александра и критикујући овога, хвалити и истицати краља Милана. Данас, када имамо могућности да прегледамо политичку историју овог доба, видимо сви: да би између Краља сина и Краља оца дошло неминовно до сударе, само да се није десила женидба краља Александра, која је уклонила краља Милана из Србије а краља Александра натерала да узме пуну власт у своје руке.

Али да се не враћамо тако далеко у натраг. Погледајмо шта се дешавало до јуче у крилу данашње династије. Зар се нису и око Краљевића Ђорђа и око Краљевића Александра скупљали људи који су једног против другог подбадали, и зар није у ширу публику усађено веровање да се оба брата мрзе и да ровеће један против другог?

Дакле апсурдно је и помислити, а камо ли тврдити, да таквих људи у будућности неће бити. Што се тиче њиховог рада, несумњиво је да ће доносити обилна плода. Маса је увек наклоњена да верује како је боље оно чега нема, и од увек је у опозицији према ономе што постоји за љубав онога што не постоји, а што би постојало, да није промењено из овог или оног узрока.

А баш тај узрок биће главни мотив за акцију против постојећег Александра, а у корист изиграног Ђорђа.

Ђорђе Карађорђевић пао је у једном моменту када је изгледало као да ужива симпатије целога народа и када је сматран као носилац народне политике. И баш због тога, што је он за таквог проглашен од стране нашег непријатеља, а пао у моменту када се је српска влада решавала да приклони главу пред тим непријатељем; баш због тога ће се народне симпатије у току времена окренути Ђорђу и сматраће га као жртву која је пала у борби против непријатеља Српства и Србије. Све његове мане, сви његови испади, све његове буршикозности биће заборављене, а остаће само веровање да је био противник завереника, да је био храбар, да је био за рат са Аустријом и да је само зато, што је такав био, морао пасти.

И тада, када будете с једне стране имали једну масу незадовољника, шпекуланата и штребера сваке врсте, поред оправдане и лојалне опозиције, а с друге стране имате масу која све лако прима и верује а симпатише потиснуте ње и по њеном мишљењу превареном Ђорђу, имаћете у земљи отворено династичко питање најопасније врсте: питање између два рођена брата, од којих је један на власти а други се сматра да има право на власт, ус пркос одлукама Краља оца и једног ad hoc састављеног тела, које у овом питању није било никаква ни законодавна ни извршна власт.

(следује трећи чланак)

Провизоријум

Као што смо јуче јавили аустриски посланик граф Форгач је заиста чинио корак код министра спољних послова г. Миловановића, да се продужи трговински однос са Аустро-Угарском. Само је овога пута г. Форгач предложио то на сва свим другој основи: на основи највишега повлашћења, јер њихова влада нема овлашћење од парламента да продужи и тарифе.

Међутим то наша влада није могла примити. Она је тражила: Или продужење досадањега провизоријума, па отпочети преговоре за нов уговор; или неуговорно стање па опет почети преговоре за нов уговор.

И зато се није могло доћи до споразума, те према томе, ако аустриска влада не пристане још до данас на продужење садањега провизоријума, *од сутра почиње неуговорно стање између Србије и Аустрије.*

Куд је отишло туне нека иде и јуже!

Пресија Европе

Као што смо раније јавили јуче пред подне су представници „великих сила" учинили корак код српске владе у корист Аустрије, да се Србија смири, да одустане од својих захтева и протеста и да распусти нагомилану војску.

То је било на овај начин:

Јуче у једанаест часова пре подне су почели долазити посланици „великих сила". Да би се показало ко господари, најпре је дошао немачки посланик кнез Ратибор, те да се то пред његовим очима и под његовом контролом обави. Затим су дошли енглески, талијански, француски и руски. А да би свечаност изгубила бар у неколико од своје трагичности, пришљамчио се и онај јерменин Зевзек-Ефендија, који у Србији представља препорођену Турску. Тиме је цела ова ствар добила бар комичан карактер! И Турска се уњушкава у велике силе! И она, која продаје своја права као баклаву, саветује неком нешто! И као да има неког на кугли земљиној који би се имао на њене савете обзирао!

Кад су се сви скупили у ушли су код министра спољних послова. Г. Миловановић их је примио сам.

Тада му је енглески посланик г. Уајтхед предао у име пет сила *„вербалну ноту"* овог садржаја:

Србија признаје да анексијом нису додирнута њена права.

За то ће се покорити аболиционој одлуци сила а с друге стране, слушајући савете великих сила, одустаје од свог протеста и отпора који је показала од прогласа анексије.

Она ће даље своју политику модификовати у правцу, којим ће се обезбедити мирољубиви суседски односи с Аустро Угарском.

Према овим изјавама и својим мирољубивим наклоностима она ће се разоружати и своју војску у погледу дислокације и ефективног стања њеног свести на онај број, који је постојао у пролеће 1908.

Најзад ће Србија изјавити да ће разоружати добровољце и спречити образовање нерегуларних трупа на своме земљишту.

Затим су се сви разишли, а остао је само код министра још руски посланик г. Сергијев. Он је остао као брат „славјанин" да г. Миловановића утеши, због оваквог исхода ствари.

Кад је г. Сергијев отишао, ушао је код г. Миловановића председник владе г. Новаковић, коме је г. Миловановић референсао о резултату походе.

Чим су посланици почели долазити у министарство, светина је нагрнула пред министарство спољних послова! И за све време док су се они унутра бавили, свет се све више искупљао. Покупили се као да присуствују извршењу смртне пресуде. Само се овог пута секла глава читавом једном народу!

Намештени су били и неколики апарати, да сниме поносите заступнике „великих сила," који су имали ту жалосну част: да угуше један народ, који већ вековима трпи и пати због бездушне и кукавичке Европе.

Кад су страни посланици оставили министарство и светина се разишла.

Ратне хајке

или

језуите и аустро-угарска политика

из забрањене књиге Карла Хрона

(наставак)

Задржати се дуже код обрта Голуховске политике, започетог 1897., потребно је за то, јер он даје једини кључ за разумевање оних догађаја, из којих је постала садашња *ратна опасност*. Општа оцена о тим догађајима остаће све дотле нетачна докле год се источни циљеви бечког министарства спољних послова *погрешно* стављају у *средиште* његових комбинација. Одатле тај ствар тако, као с објашњењем небеских појава по „геоцентричном" и „хелиоцентричном" планетном систему. Већина тих појава били су неразумљиви и необјашњиви, док се мислило, да је земља средиште светског система. Да није теорија Николе Коперника ухватила општи корен и коначно победила доцнији геоцентрички повратак теорија Тихаде Браха, још не би били написани Кеплерова „Хармонија света" и маркиза Лапласа „Небеска механика," ми бисмо и данас још стајали пред хиљадама необјашњивих природних појава. Исто тако стоји и с односима „пољског питања" и „источног питања" према бечкој политици и према догађајима садашњости. Решење источног питања *никад* није било за бечко министарство спољних послова *циљ*, но увек само или средство за циљ или још чешће једна незгода, која се на ма који начин *мора* савладати те да се може приступити решењу *пољског питања*.

Докле год је Аустро-Угарској с југа претила могућност новог уређења, чији би се утицај морао осетити на свима југословенским областима, дакле према националном насељењу наше монархије дубоко у Угарској и доњој Штајерској не може бечка централна влада право приступити својим *правим* циљевима, *„пољским"*. Она дакле мора прво са света уклонити „источно питање": или новим учвршћењем турске моћи на Балканском Полуострву, или стварањем новог реда, који у себи носи јемство трајности, али не пуштајући снаге, које би могле непосредно утицати на Аустро Угарску.

Поуздан путоказ за познање разлога који су с овим у вези налазим у књизи „Аустрија, Немачка и источно питање, од Ј. Албертуса", у предговору ка другом издању. Писац ту вели:

„У Русији постоји кабинетска политика чије точкове састављају људи а дипломати терају. Она је правцем, којим се консеквентно иде од Петра великог, доведена у потребу да силом добије Дарданелски пут; то је с политичког гледишта језгро ситуације. У погледу њене спољне политике руску владу ваља упоредити с акционарским друштвом, које се упустило у предузеће, чији рентабилитет не подлежи сумњи, јако је снага друштвена довољна за потпуну организацију и експлоатацију тих предузећа. Ако то није случај, онда је друштво, као што гласи тривијални трговачки израз, *капут* (свршило, пропало, угасило свећу)

„Русија спекулише на светску владавину, за експлоатацију Кине и Јапана, па чак и Источне Индије. Шансе су биле повољне. Али предузеће кошта много, нарочито перманентно, насилно пружање на Исток и Запад, непрестано присвајање великих, хетерогених земаља, чиме се увек задржава унутрашње консолидовање и управљање матице земаља, тако да ту настаје веома опасан провизоријум несвршених стања. Значај страшних догађаја, због којих су од годину дана све очи управљене из Петрограда, у томе је што они дају доказ *за престојеће банкрото руске кабинетске политике*, оне политике, која се обично назива „тестаментом Петра великог." Снага Русијина изгледа да није довољна за довршење великих политичких предузећа на којима је дом Романова заснивао своју будућност; а последица мора у неку руку бити слична последици код једне трговачке куће и једног мерканталног предузећа у истом случају.

(наставиће се)

Нова српска митрополија

Сплетско „Наше Јединство" добило је из Беча овај извештај:

„Босанско-херцеговачке православне епархије сад ће бити издвојене из принадлежности васељенском цариградском патријарху, али оне неће бити придружене далматинским епархијама, него ће саставити један део нове митрополијске покрајине, која се намерава установити с обзиром на пројектовано политичко присаједињење Босне и Херцеговине тако званој троједници, дакле и с Далмацијом. Према томе, ову нову митрополиску област саставиће карловачка архијепископија, епископије горњокарловачка, две далматинске и четири босанско херцеговачке, дакле свега девет епархија. *На челу те простране митрополиске области стајаће карловачки српски митрополит патријарх* с архијерејским синодом, који ће према томе бити састављен од девет епископа, између којих ће карловачки митрополит-патријарх бити председник синода.

„Административа ће бити уређена посебним статутом,

који ће бити искомбинован из тако званог краљевског рескрипта од августа 1868., који данас важи у карловачкој митрополији, и из уредбе о босанско херцеговачкој црквеној управи, одобрене краљевском одлуком од 31. јула 1908. г. Трошкови за издржавање свештенства и за све верске потребе подмириваће се из оних истих извора, из којих су ти трошкови и до сада подмиривани.

„Српске епархије у Угарској чиниће засебну црквену област под старешинством будимског епископа, који ће добити титулу митрополита, а потребна средства добијаће из карловачког црквеног фонда.

„Буковинска митрополија постаће титуларном митрополијом, док се не установи руснинска епархија у Буковини.

„Све ће ово бити извршено, чим се уреде прилике у монархији".

Силеџилук

И ако је у Београду министар полиције г. Светозар Милосављевић, ипак се по срезовима врши тараф тараф! Нема веће силе од кметова у Србији! А калетани им у силеџилку помажу.

Ево какву смо депешу добили јуче из Књажевца:

„У општини чудо и покор од кметова. Празан простор око моје воденице и других имања и кућа, који је од памтивека служио за прогон стоке, кметови преораше те не могу да дођем до своје воденице. Још њима шесторици руше ограде и заузимају кућне плацеве, као бајаги да је то општинско, и ако су им и дедови ту живели. Све се то ради без икакве пресуде. Власт не сме овој анархији да стане на пут. Протестујте.

Живојин Манојловић

То ми и чинимо.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Велики дар

Познати добровачки добротвор Иње вит. Амерлинг подарио је гимназиском фонду Гундулић у Дубровнику 8000 круна за сиромашне ученике.

Хрватски натписи у Срему

Митровачки „Хрватски Бранник" јавља: Пре бана Куена Хедерварија били су свуда по Срему путокази обојени хрватском тробојком и натписи били хрватски, али за време бана Куена Хедерварија замењени су ти натписи ћирилицом. Ових дана пак по наредби земаљске владе руше се натписи ћирилицом и замењују хрватским, тј. латиницом. С подизањем таквих путоказа почело се у шидском котару и наставља се и у другим котарима.

Дневне вести

Министарски савет. Јуче у пет часова по подне одржана је министарска седница под председништвом Краљевим. На њој се најпре претресало о кораку који су јуче пре подне учинили представници великих сила, па је решено: да се по наредби (која је дата у виду „савета") поступи, и да Србија упути Аустрији „објашњење своје ноте од 1 марта".

Затим је одмах решено: да се распусти сва сазвана резерва и да се обустави свако војно припремање а војска да се врати у нормално стање, какво је било и прошле године у овом месецу.

Најзад је Министарски Савет решавао о програму рада ове Владе, и о томе кад ће се завршити у скупштини рад.

Фузионаши су били: да се још протури закон о фабрици алкохола и хипотекарној банци, али нису успели.

Изјава српске владе. По једном саопштењу, изјава коју ће српска влада дати по савету великих сила, садржи ове четири тачке.

1. Саопштење о признању анексије Босне и Херцеговине Србија прима на знање.

2. Због тога она изјављује да ће се одмах разоружати.

3. Она изјављује жељу да у будуће одржава најбоље односе с Аустро-Угарском.

4. Она верује у пријатељске мирољубиве намере суседне монархије.

Да ли је могуће. Како смо извештени министар финансија тражио је од Народне Банке, да му до извесног, кратког, рока врати ванредни кредит, који јој је дат у времену финансиске кризе, која је завладала после анексије. Народна Банка мораће сад тај новац тражити од завода, на које је тај кредит расподелила. Заводи ће притегнути за врат комитенте и последице овог тражења могу бити фаталне.

Ми не знамо колико је по требан новац држави у овом тренутку, али знамо, да овакву пресију не сме држава чинити.

Извољскова оставка. И из Петрограда и с других страна јављају, а потврђује се и из кругова руске думе, да је руски министар спољних послова Извољски поднео оставку, због претрпљена пораза у својој спољној политици.

Турко-аустриска погодба. По саопштењима из Цариграда турско аустриску погодбу о Босни узеће турски парламенат у претрес данас и то у тајној седници.

Кочење врата у Београду. Ова опасна и заразна болька, која се прво приметила у Варварину појавила се у Београду. Прекјуче се разболело једно дете од седам година и чим су лекари чули за тај случај, одмах су њих преко дванаест, отишли из радозналости да виде болесника. Дете се лечи серумом, који је наш санитет набавио и велико је интересовање за успех лечења.

Санитетска власт у Београду мора предузети све мере; те да спречи заразу, која кад отме маха постаје опаснија од шарлаха.

Судбина конференције. Пошто Србија да тражену изјаву, барон Ерентал ће, по једном париском саопштењу, у једној ноти силама изјавити да је задовољан српским одговором, и изразиће мирољубиве намере аустриске политике. За тим ће Енглеска и Француска признати анексију и тиме ће криза бити свршена. Да ли ће се још састати конференција или ће се несвршена питања решити непосредним преговорима са Србијом или преговорима сила од кабинета до кабинета, — то ће се питање решити доцније, али му се не придаје никаква важност.

Забрањен пост-деби. Решењем министарског савета, забрањен је улаз у Србију а устриским листовима и то „Politiches Volksblatt" и „Illustri Viner Extrablatt" — зато, што пишу у непријатељском духу и карикирају владалачки дом.

Војни указ. За команданта II коњичког пука „Цара Душана", постављен је коњички подпуковник г. Милан Дунић, командант кладовске тврђаве, а досадањи командант тога пука мајор Оканович, стављен је на расположење министру војном.

Награђен. Наш пријатељ Раниса Кулезић, економ из Прњавора у округу подринском, награђен је од савеза земљорадничких задруга, једним модерним челичним плугом, зато, што је сазидао модерну шталу за стоку, и што је ископао рупу за смештај сточног ђубрета, за гајење њива.

Пала под стечај. Гроссиска фирма Урошевић и Коен, која је скоро и основана, пала је прекјуче под стечај.

Полициски указ. Краљ је потписао указ, којим се постављају:

За полициског писара III класе, среза моравског округа пожаревачког, Петар Н. Јовановић, пређашњи полициски писар;

За полициског писара III кл. управе вароши Београда, Велимир М. Павловић, полициски писар исте класе, среза моравског, округа пожаревачког; и

За полициског писара III класе начелства окр. моравског, Петар Д. Михајловић, практикант ср. темнићског.

Примљен закон. Јуче је на другом читању у Народној Скупштини примљен закон о јавном суђењу у војсци са 130 гласова.

§ 76. Г. Стева Пејић, писар II кл. првостепеног великоградиштанског суда, отпуштен је из државне службе, с тим, да му се изда из државне касе једном за свагда 700 динара.

Паљевине. Ђорђу Вељковићу, економу из Доње у окр. пиротском, упаљена су јуче на ноћ сва сена и сламе и оштећена је са 600 динара. Паљевина је злонамерна, а зликовци се нису могли пронаћи.

Повређена трамвајом. Јуче пре подне око 10. сати трамвај бр. 10. код фабрике Гоњевчеве, закачио је живану жену Петра Милутиновића из Вел. Моштанице и лако је повредио.

Живана је пренета у болницу, где јој се указала лекарска помоћ.

Народно Позориште. Вечерас се у улози *Фрошавевице* у комаду „Две сиротице" опраштa са публиком г-ђа Јулка Јовановићка. Свој им четрдесетседмогодишњим савесним радом на пољу глумачке уметности г-ђа Јовановићка је заслужила да јој се београдска публика одужи многобројном посетом.

Погинуо од грома. Драгољуб син Михајла Рубаковића из Средојеваца у округу рудничком, чувао је прекјуче своје две краве одмах до куће недалеко 20 метара. Како је тога дана падала јака киша са грмљавином, то пукне гром и *њега на месту и обе краве убије.*

Чудна игра природе.

Нова станица. На прузи Ниш—Ристовац, отвориће се ових дана нова железничка станица под именом „Предејане." Овом станицом околни свет добиће олакшице у саобраћају.

Стрељани. Јуче пре подне, начелник среза расиског, извршио је смртну казну над Нераном, удовом пок. Владислава Новаковића из Пањиследа и њеним милосником Мијаилом Бајићем из Омашнице, који је са Нераном убио њеног мужа пок. Владислава.

Казна је извршена на месту где је Владислав погинуо. Мноштво народа из околине присуствовало је извршењу ове казне.

Димитрије Маринковић. Министар у пензији, због болести у кући, не може примати никакве посете, о свом крсном имену Свет. Лазару.

Пао у канал. Јуче по подне, Анта Шведингер, радник из канализације, случајно се омакао и пао у ров, те се том приликом повредио. Пренет је у болницу, где му је лекарска помоћ указана.

Стављени у притвор. Решењем кварта врачарског, стављени су под кривичну истрагу и у притвор, Милутин Динић, Спасоје Стаић и Пера Марјановић, за извршену крађу новца 475 динара Милану Срејићу бив. бакалину.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

)?(Врховни суд у Лавову одбио је захтев да се за друго суђење Сизинског, убице намесника грофа Потоцког, одреди који суд ван Галиције, те ће то суђење отпочети у априлу у Лавову.

[][] Универзитетски студенти у Палерму у Италији објавили су штрајк, што им је забрањен трећа испитни рок.

Λ Опозиција у португалској скупштини отпочела је обструкцију

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Александар Дима

превод с француског

(202

XLI

Уточиште

— Имај на уму, пријатељу, да ме још увек мори жеља да ти одсечем уши. Ако си рад да их сачуваш, што не би баш морало бити, јер су веома гадне, постарај се да Галвор не остане без чешагије и без хране!

Од тог тренутка Жило је проводио живот у туги, јер је био уверен да ће наскоро изгубити уши...

Стари Пардајан оде право у кабинет маршалов.

— Очекивао сам вас, рече он њој. Имамо неколико ствари да доведемо у ред.

— Најпре питање о Аспермонту? рече Пардајан.

— Да; ја сам вам препоручио да живите у пријатељству, а ви сте начинили чудо од њега. Лчшили сте ме најбољег служитеља...

— Довео сам вам другог, моп сењеру.

— Где је он? рече живо маршал.

— У штали, монсењеру. Ја ћу се усудити да вас замолим, да сиђете са мном у шталу, јер служитељ о коме вам говорим не може да се попне овамо.

Маршал учини један нестрпљив покрет и пође за Пардајаном.

Овај сиђе у двориште, отвори врата на штали и показа прстом, не говорећи ништа, Галвора, који је био привезан за јасле.

— Мој стари бојни друг! узвикну маршал пренеражен. Ко га је довео?... Ви?...

— Ја, монсењеру. Добио сам га као што га је један човек од вас добио. И онај који ми га је дао на дар исти је који вам је помогао оне вечери, кад су вас напали разбојници. Изгледа да је он дошао у згодном тренутку и да њега није било ја можда не бих имао срећу да сад с вама говорим...

— То је истина; тај непознати човек спасао ми је живот, рече маршал.

— Зар нисте ради да чујете његово име?

— Још како сам рад!

— Е, то је витез Пардајан, једини син и наследник вашег понизног слуге!

— Ходите, рече маршал изишавши из штале и потрчавши у свој кабинет сав узбуђен. Стари витез га је посматрао испод обрва и у себи се осмехивао. Најзад војвода од Данвила седе у наслоњачу, погледа право у очи витеза и рече:

— Објасните ми најпре свој двобој са Ортесом.

Пардајан који није очекивао то питање уздрхта Ма колико да је био препреден он није увидео да је маршал на тај начин хтео да да себи времена за размишљање, те одговори:

— Боже мој, монсењеру, то је са свим проста ствар: кад сам дошао у ову кућу г. од Аспермонта гледао ме је и говорио је са мном на један начин, који се мени ни мало не свиди. Ја сам му то и рекао. Као отмен човек он је разумео шта то значи. Данас смо нашли прилике да изјавимо један другоме своје поштовање. И да би наши изрази били сналији ми смо оставили наше мачеве да говоре. Пошто изгледа да је г. од Аспрдмонта говорио и сувише он се ожнојио... само се крваво ожнојио... То је све монсењеру.

— Дакле, међу вама нема мржње? То је била обична препирка, као што ми рече Ортес.

— Ни најмање мржње, рече искрено Пардајан.

— Добро; да пређемо сад на Галавора, то јест на вашега сина. Ви велите да је то био он што ми је спасао живот.

— Доказ је, монсењеру, Галавор, кога сте му поклонили у знак захвалности.

— Ваш син је, драги мој, прави јунак. Ја сам се и данас о томе уверио. Ви сте ми обећали да ћете ми га довести.

Стари витез замисли се мало, па онда рече:

— Монсењеру, ја сам предложио своме сину да приђе вама: он није на то пристао, јер је већ отворено стао уз маршала од Моморансија. Треба да се о томе објаснимо. Мој син је, монсењеру, дознао једну страховиту тајну. Вама то није познато и за то ћу вам казати: он је присуствовао вашем састанку у гостионици „Чаробни-

ци." Он дакле има потпуно разлога да се боји вашега гнева или гнева кога од ваших пријатеља, на пример господина од Гиталенса. Он је уверен да кад би дошао у ваше руке ви бисте га послали у Бастиљу, одакле је неким чудом једном измакао. То су јаки разлози које ми је дао што не сме да дође овамо. Сем тога, као што сам вам рекао, он је сад уз Моморансија. А ја сам уз вас! Из тога излази да сам ја у тешком положају: или да издам вас, што би било одвратно, или да постанем непријатељ своме сину, што ми изгледа немогућно. Пошто је ситуација сасвим јасна ја сам извукао са сам одређена закључке... Ви сте ме позвали и узели у службу или за борбу против краља или ради другог нечег.

Ако тражите од мене да останем у границама нашег уговора, ја ћу вам бити веран и одан слуга. Ако ли на против под маском неке политичке борбе хоћете да ме употребите за ваша породична трвења, ја идем од вас, монсењеру. Јер ни по коју цену нећу да будем непријатељ свога сина.

(наставиће се)

што је одбијен предлог о избору одбора, који би имао извидети како је министар финансија оперисао при једној незнатној позајмици.

§§ Француска скупштина усвојила је први део дневног реда Шеверовог, којим се влада позива да изради статут за поштанско телеграфске чиновнике, а исто је тако усвојен и други део којим се формално искључује право штрајковања.

(о) Аустро угарски посланик у Паризу гроф Кевенхилер оперисао се у Бечу. Његово је стање веома опасно.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Човек кога јуре пацови

Јуче је Максим Сретеновић и опет имао наступ и направио један испад у Нар. Скупштини. Узео је реч и причао како су га на Цветном Тргу напали неки пацови, који после нису били пацови него неки људи који су му тражили паре; како је он звао једног жандарма који после није био жандарм него резервиста кога је нестало; како је он, Максим, потегао револвер, па после револвера није било и како су најзад сви побегли: и пацови, и уцењивачи, и жандарми и резервисте, па Максим остао сам самцит на Цветном Тргу.

Кад је ту тужну историју испричао жалосним гласом, Максим је тражио заштите од министра полиције, захтевајући од њега да забрани пацовима јурити „највише личности" (једни Максим назива себе „највишом личношћу") и да нађе оног пацова, који се претвара у човека и уцењује Максима.

Председник Скупштине, да не би дражио болесног Максима, обећао је да ће Максимов захтев упутити надлежном министру, али је одмах предузео кораке да лекарска комисија поново прегледа Максима, па ако је могуће, да се уклони из Скупштине.

У том случају на Максимово место дошао би други са његове листе.

НАРОДНА СКУПШТИНА

Јучерашња седница

Пошто су и на другом читању усвојена оба законска предлога о јавном суђењу у војсци прешло се на трећу тачку дневног реда: предлог закона о подизању фабрике алкохола.

Први је узео реч министар финансије.

Министар је учинио једну важну изјаву.

— *Са досадањим финансиским изворима дотерали смо до краја.* Повећавања пореза и прireза не може више бити. Морало се приступити проналажењу нових извора, а то се постизава овим законом — отпочео је свој говор министар,

Све некадашње теорије о смањењу државног буџета, о укидању сувишних пореза, о укидању монопола, које су некада проповедали радикали нестале су, и они исти људи, који су све те теорије сугерирали народу и добили од њега већину данас говоре и раде оно противу чега су се борили. Сиромах народ. Требао је да живи двадесет година у заблуди па да га сада зауларено воде куд хоће људи, који су га као мало дете варали шареном лажом.

— Монопол од алкохола доносио је годишње неколико хиљада прихода, јер је држава наплаћивала монополску таксу на увезени алкохол. Намера је, да се овим законом постигне већи приход и подигне производња алкохола и за извоз.

— Било је два начина да се подигне пројектована фабрика. Један је, да сама држава подигне фабрику и да сама потражи потребан капитал за режију. Други је да се то право уступи приватном лицу.

Пошто држава не располаже у овом тренутку потребним капиталом а и трошкови режије изнели би врло много, то сам се одлучио на ову другу солуцију.

Драгомир Радуловић је одсудно противан овом законском предлогу с тога, што се производња алкохола, која је била угушена увођењем монопола, предаје у руке приватнима. Рента од овог посла врло је велика. На уложених два милиона капитала држава би имала прихода преко пола милиона. Држава може доћи до потребног капитала зајмом преко Управе Монопола, којој би требало и поверити извршење овог закона.

Давид Симић је у начелу противу подизања фабрике алкохола, која као и монопол спутава производњу алкохола. Тражи слободну производњу, каква постоји и у другим културним земљама. У другим земљама свако село има своју малу фабрику алкохола, које користе отпатцима и пољопривреди и сточарству и млекарству. Држава треба да се задовољи монополском таксом, која износи на 50 дин. произведене вредности 118 динара. Слободна производња би појачала производњу алкохола и за извоз, и кад се зна да се само преко Србије превезе 500 вагона алкохола за Турску, онда се тек може увидети корист од слободне производње.

Државна фабрика алкохола, то је претеча порези на ракију. Моли, да га рђаво не разуме скупштина, кад каже: *да сваки онај ко буде гласао за овај предлог гласаће за порезу на ракију.*

Стојан Протић, одговара Д Симићу и вели: да Србија, као млада држава у којој је тако развучена администрација, не може за сада подизати своју фабрику алкохола.

О тражењу слободне производње алкохола не може бити речи кад већ постоји закон о монополу, који апсолутно искључује слободну производњу. Истина је да у неким државама има свако село своју фабрику шпиритуса, али је истина, да баш због тако великог броја тих ситних фабрика, које би држава морала откупљивати — што би изнело огромну цифру — те државе нису у стању да уведу монопол. Међутим има држава као на пр. Швајцарска и Русија, које имају монопол алкохола и којима не пада ни на памет да га укидају. Поред своје добре фискалне стране монопол има и ту добру страну што служи интересу изродног здравља. Добар чист алкохол, који се једино може добити модерном фабрикацијом, много је мање штетан од примитивно добивеног алкохола.

Али поред свега овде су ангажована два интереса: привредни и финансиски и ми се данас налазимо у положају да морамо више водити рачуна о овом другом.

Сима Радовановић, је почео лепо, али се, после заплео па је испало да је он за *слободну монополску продају.*

Дебата се наставља.

ПОЦЕРСКИ и ПОДГОРСКИ ТАЈАНСТВЕНИ ЗЛОЧИНИ

(наставак)

Две младе Бојићанке, девојке Милица Живановићева и Даница Андрићева враћајући се из Шапца, приметиле су око 7 часова у вече неке људе у ливади Милутиновог оца Марка, па су поплашене побегле. После непуних 20 минута чули су два пуцња из механе бојићске.

По свему изгледа да су ово убиство извршили ти људи, и да је Крсман Грујичић знао ко су они, само их он из појмљивих разлога није хтео, а можда и није смео именовати.

Те праве убице успели су да лажним сведоцима стрпају у хапс Живојина Л. Пантића и да са себе скину сваку сумњу. Анонимним писмом превареи је иследник да је Живојин убица, а праве убице фунгирали су као сведоци.

Због тога није чудо, што су оптужени и Живојин и Милутин на суду пуштени као невини.

Акта о овом тајанственом убиству бачена су у архиву, а убице добиле су још већу куражу за вршење злочина.

Накучанска трагедија

После године дана десило се још једно убиство у Накучанима, недалеко од Бојића. Исте убице, које су убиле супружнике Арњошеве, убише 21. априла 1907 год. и наку чанског дућанџију Ђуру Дивојка.

По исказу његове жене Јелице убиство се десило на овај начин:

— Кад је запаљена лампа позовем ја свога мужа да вечерамо. Он ми одговори, да не може, јер сав дрхти ваљда с тога, што је тог дана постио. Ја са мајком седнем у кујну да вечерамо. С нама је био и Стојан Шмит и Даница Милетићева из Десића, која је код мене учила рад. Ђура је у то време био у дућану, који једним вратима стоји у вези са кујном. Ту је са њим био још један сељак из Накучана.

— Пре но што смо легли долазило је још више сељака те купило дувана, и чим би који купио одмах би и одлазио. Кад смо легли Ђура и ја разговарали смо о некој Миленији, што је побегла од мужа, кад се чу глас с поља.

— Ђуро, Ђуро!

— Чујем. Ко је то? одговорим ја и хтедох устати, али ми Ђуро не даде.

— Нек дође Ђура да ми даде дувана! чу се поново с поља.

— Дођи ујутру, нема сад дувана! викну моја мати из кујне, где је на једном кревету спавала.

После овог мајкиног одговора не чу се више никакав глас с поља, те ми убрзо запаснемо. Око 10 и по сати неко викну с поља јачим гласом.

— Ђуро! Хеј Ђуро!

— Шта је? јави се мати из кујне.

— Ватра! Изгоре вам шупа! викаше глас с поља.

Ја скочим и онако у кошуљи истрчим напоље, а за мном Ђура само у гаћама и кошуљи. Кад сам излетела на поље ја спазим два човека у сељачком оделу крај наше ограде, на 3—4 метра од врата, и упитам их:

— Где горе!

Они ми показаше руком на кућу, где ја и потрчим, али тек дођох до малих вратанца, а чух где пуче најпре једна па друга пушка, и где Ђура јаукну:

— Јој Јелка, убише ме!

Одмах се вратим и потрчим Ђури, који се беше нагао да падне. Предржим га и поведем у кујну, где га положим на мајкин кревет, на коме Ђура после пола сата и умре.

Овај исказ Јеличин био је истинит и полиција га је за таквог и признала.

Лекарском секцијом утврђено је, да је Ђура имао на грудима 23 ране од сечеиица и да је, услед повреде плућа и јетре умро моментално.

Код плота, одакле су убице пуцале, нађена је *ланена сукња* и један распрснут пиштољ сем јабуке. Пиштољ је био јако напуњен и прскао је, кад га је убица опалио. Врло лако, да је убица том приликом био такође по руци повређен.

Убијен Ђура био је добро развијен човек, стар 38 год. Његовој жени није било више од 20 год. Она је родом пречанка и није са Ђуром лепо живела.

И овде су анонимна писма учинила своје. За Ђурино убиство ухапшен је виђени трговац накучански Илија Петровић, али је и он код суда пуштен као невин. Акта су за тим бачена у архиву, да на њи прашина попада.

(наставиће се)

КУРС ЉУБАВИ

(Оригинално извешће „Правде" о једној интересној књизи).

Женева, 4. марта.

(свршетак)

Има још један манир, који има још вредности, и ако је прилично застарео. То је утицај на женску грубошћу и цинизмом. Али је овде потребна велика пажљивост. Кодекс грубо, тај ваља да је сигуран у се. Ако онај, који представља цанина, не умедне у критичном моменту остати чврстог карактера, него се разнежи, то одмах пада у смешан положај и његова је ствар пропала. Женско које је надржало читав ред дивљих сцена, никада човеку неће опростити, ако увиди, да је све то на крају крајева — комедија. Ако човек успе да женску увери, да је то „особито", и да у њему „кипи бурна страст", то ће женској бити веома пријатно.

Али ма какви манири човекови били, ипак је за женску главно: први утисак. Ретко која женска иде даље од тога. Ако сте код женске учинили пријатан први утисак то није тешко изазвати код ње и осећај. Наравно, ни овде не треба испуштати из вида основна правила.

Свака женска воле, да би јој њен патеп указивао пажњу. Ова је пажња различна. У наше ревно време она је у великој већини исчезла. Али у овоме питању треба се чувати погрешака. Ако се цела ствар догађа у великим градовима, то се чувајте да своју даму у почетку водате у скупе и раскошне ресторане, а после у јевтиније. Испочетка јевтин ресторан и скромна забава, а после долази оно, што је скупље и расипније. Овако радите, ако не мислите, да ваљ женско одједном не почне презирати.

При згодном случају није згорег пред женском показати и своју великодушност. На пример шетајући се са њом подај просјаку пола динара, па и читав динар. То женске много цене. Великодушност, милосрђе племенитост, витештво — сва се та својства, по појмању женином сливају уједно. А свака женска жели да у човеку види — витеза. С једним само изузетком, да се тај витез не стара, да много види. Женске су саме врло љубопитљиве, али ту особину не воле код мушкиња. Не треба сувише ни питати. Жене више воле слепе, но оне који много виде.

Не треба сувише хватати женску за реч, јер оне нису научиле тачност и по неки пут у својим објашњењима воле да фантазирају, па често и да лажу. Ваља се претварати, да се то не опажа. Ко почне женску хватати у лажима (па и у најмањим и са свим невиним) тај ће од ње створити злог непријатеља, и тада због ње нема љубави на свагда.

Давши ове практичне савете младим људима аутор прелази на најважнији. Овај савет ретко ће се коме допасти. Магре саветује да треба бацити на страну сваку наду, да се помоћу жена може у животу постаћи успех. Жене свезују човека и сметају му њи напред. Зато треба бирати: или власт над светом или власт над женом, једно и друго не може се ујединити!

Човек може служити или интересима рада, трговине, вештина, политике — или богу љубави. Женско не признаје двобе. Ако има мужа то хоће да потпуно влада њиме.

Али, кад ово стоји, како онда свет није пропао? То би се сигурно давно десило, и у том случају човек би се стао старати не о свету, већ о женском. Но, срећа је, што је природа створила у души човековој равнотежу, противу терет, који ништи силу женску. Тај регулатор, који је у души сваког човека, јесте његово лично „ја", тај највећи непријатељ жена, најупорнији разрушитељ њених чара, њене лепоте и моћи над човеком.

Неки савремени писац рекао је: „сваки убија оно што воле." У нама живи вечито стремљење да рушимо нашу сопствену љубав. Кад прва ватра прође ми онда налазимо, да је љубљена женска више наметнута но лепа, налик на лутку, обична, досадна и т. д. Ми се трудимо толико дуго, док њој не нађемо какву негу, па ту негу доцније све више и више гранамо. Тиме рушимо ону величанствену зграду, коју је пре кратког времена била направила и украсила наша фантазија.

Али и у женском живи та иста сила што руши. Која се женска одала човеку сва, без икакве резерве?! Код које нема недодирнутог углића, из кога не би грозница надајаћ! Такве женске нема!

А поверење, поверење, признање? Код женске бивају такви тренутци у којима она, у непојмљивом душевном расположењу, повери пријатељици, па и собарици својој, такве тајне, које никад не би поверила љубљеноме човеку.

Ето, таквим се жалосним истинама завршује примамљиви „курс љубави". Човек и жена заљубљују се једно у друго за то, да би једно друго омрзнули. Људи се оружају против спољних непријатеља, против бактерија и микроба, који руше организам, а међутим најопаснијег непријатеља и најзећег разрушача носе у себи самима.

А земља се ипак и даље креће, љубави је покорно све што је живо, и противу заповести природе не може се борити.

С. О.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

У вечерашњем програму приказаће се на општи захтев давно не приказивана лакрдија:

Клабријас, и интересантна оригинална сцена.

Шта је — ту је!

И вечерас ће посета бити од лична. —

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ ГАЛАНТЕРИСКЕ И ПОМОДНЕ РОБЕ

КОСТЕ НИКОЛИЋА и ДРУГА

ДОБИЛО ЈЕ ОГРОМАН ИЗБОР

МУШКИХ ШЕШИРА

ЦРНИХ И У РАЗНИМ БОЈАМА И КВАЛИТЕТИМА

НАРОЧИТО ПРЕПОРУЧУЈЕ ШЕШИРЕ ИЗ ФАБРИКЕ

= БОРСАЛИНО =

Борсалинови су шешири под горњим знаком.
А могу се добити само у нашој радњи.

Поручбине из Србије извршујемо брзо и тачно.

324 6—

ВИНО

Српско и француске под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српске 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.

Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.

Француско 1 Боца „Seuternes" бело Дин. 1.

Француско 1 Боца „Medok, белог Дин. 1.

Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.

Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урањене и заклане ЖИВИНЕ.**

„Tej-Butera." Конзервираног поврћа: сушене Боранје, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печурака т. д. Киселих Краставаца у буради ма 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Саламе *нова роба најбољег квалитета.* **Сирева:** Ементалера, Рокфора, Ајдамера, Камембертa, Бриа и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карбидског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Највеће и најразноврсније стоваришше* Бомбона и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморанџи црвених, „Марона" Кестена ит.д.

Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тонфиша, Мариниранх Харинги, Маринната од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Заребица, Зечева. Фазана и т. д. Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића
Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и унутрашности шаље тачно и на време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 18 15—

За СРБИЦУ

НОВО ОТВОРЕНА ГАЛАНТЕРИСКА И ПОМОДНА ТРГОВИНА

Душана В. Пешића и Друга

Београд. Теразије.

Добили смо: у великом и врлодобро лепом избору, шешира, капа кајкета, сунцобрана, рукавица, чарапа и т. д.

За СРБИЦУ

Цене солидне и утврђене
Поруџбине са унутр. изв. брзо и тачно

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиродин** и одлично утиче код инфлуенце, обољења органа за дисање, катара пућа и свију оних болести, где се **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЉТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са солу по Молу, за трајање код завеба или услед промаје, крепи и снажи мишиће, јача корене коснх влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 33—50

ДИНАРА 16.000 ДИНАРА

Издају се под интерес на непокретна имања.

На продају: две куће за ренту, у непосредној близини пијаце и трамвајске пруге

Више кућа за уживање — засебних.

Једно имање од 30 хектара земље са зградама, живом водом и осталим удобностима, у непосредној близини Београда са умереном ценом.

За све наведено упитати **Павла Ђ. Убавкића** у хафани код „**Три Сељака**" преко од „Славије". 5—10

ЦЕМЕНТ

ГРАЂАНСКА БАНКА

Има **искључиву продају портланд и роман ЦЕМЕНТА** из Раљске и Поповачке Фабрике Цемента и то на *вагоне и на ситно* по *фабричкој цени.*

Купци за све поруџбине нека се обраћају *искључиво* Грађанској Банци. 140 8—10

ЦЕМЕНТ

18000

Осамнајест **хиљада** комада зрелих калемова разне винске и асталске лозе на свиња америчким подлогама продаје у свом лозном расаднику.

марта 1909 год.
Сићево

Жељезничка станица Сићево.

Тодор Ђ. Раденковић
економ

86 3 5

За мало пара кућа
у Шумадинској ул. бр. 11.

165 6 6

НАЈВЕЋИ ИЗБОР

ОБУЋА

КОД

ЈОСИФА ФРИДА

Кнез Мих. ул. 33.

— у кући г. Нић. Спасића —

173 3 10—

Наша непрежаљена супруга, мати, кћи, баба, ташта и т. д

† Јелена Давидовић

после дугог и тешког боловања преминула је у суботу 14. о. м. у 8¼ час. у вече у 58 година живота.

Сахрањена је у Новом Гробљу у понедељак 16. о. м. у 8 и по часова пре подне о чему извештавамо сроднике и пријатеље.

Овом приликом молимо све пријатеље и познанике који на погребу присуствоваху, као и оне који нам саучешће писмима или брзојавом изјавише да приме нашу усрдну благодарност.

Такође смо благодарни Типографском певачком друштву „Јакшић" и „Београдском Певачком Друштву", која из почасти суделоваху на погребу.

16. Марта 1909. год. у Београду.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Мајка: *Анка Гргић*; супруг: *Јован*; синови: *Гаврило, Коста* и *Петар*; кћери: *Софија* и *Даница* и остала родбина. 1·3

Даринка и Алекса Димитријевић потпуковник у пензији, дављеће своме оцу, односно тасту

ТАНАСИЈУ СИМИЋУ — ПЛЕЋИ

среском начелнику у пензији

трогодишњи парастос, у четвртак 19. овог месеца у 10 часова пре подне у цркви на Новом Гробљу.

181 2—2

Нашем добром и никад непрежаљеном супругу односно оцу

† Јанаћку М. Јанковићу

бив. винар. трговцу

дављемо шестомесечни помен у четвртак 19. тек. мес. у 10 и по час. пре подне у цркви Св. Николе на Новом Гробљу.

Молимо сроднике и пријатеље, да изволе присуствовати овом тужном помену.

Марта 1909. год.
Београд. Ожалошћени:

3 3 Супруга: *Дамица*, син *Мих. Ј. Јанковић* вин трг.

РАСПРОДАЈЕМ

ВЕЛИКУ ПАРТИЈУ

ШТОФА за женске хаљине и блузе.
ШТОФА за мушка одела.

По знатно спуштеној цени

Михаило Р. Живковић

133 9—10 **БЕОГРАД** — Кнез Михаилова улица 33

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16 Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ЧЕТВРТАК 19 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈОВАНОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 78. | Телефон 821.

СРПСКА НОТА

Посланици Немачке, Енглеске, Француске, Италије и Русије позивају, са највећим настојавањем, српску владу, да упути а.-угарској влади ноту следеће садржине, коју им је част поднети јој. Битно је, да та нота буде преписана од речи до речи и отправљена у најкраћем року.

Посланици Немачке, Енглеске, Француске, Италије и Русије сугерирају, сем тога, српској влади, да на чело те ноте стави увод приближно овако састављен:

„Позивајући се на ранију ноту српске владе аустро угарској влади, а ради отклањања сваког неспоразума који би могао отуд проистећи, посланик Србије је добио наредбу да да ова објашњења ц. и кр. министру спољних послова:

„**Србија признаје да није била повређена у својим правима свршеним чином, који је створен у Босни и Херцеговини,** и да ће се, према томе, саобразити онаквој одлуци, какву силе буду донеле у погледу члана XXV Берлинског Уговора. Одазивајући се саветима Великих Сила, *Србија се ангажује, још од сад, да ће напустити држање протестовања и опозиције, које је заузимала према анексији, од прошле јесени, и ангажује се, сем тога, да ће променити правац своје садашње политике према Аустро-Угарској, те у будуће одржавати са њом односе доброга суседа*".

„Према тим изјавама, а верујући у мирољубиве намере Аустро Угарске, Србија ће повратити своју војску у стање у коме се налазила у пролеће 1908. године, у погледу њене организације, дислокације и бројног стања. Она ће разоружати и распустити добровољце и чете и спречиће образовање нових нерегуларних јединица на својем земљишту."

Посланици Енглеске, Француске, Италије и Русије саопштавајући ово што претходи по наредби и у име својих влада овлашћени су да известе српску владу, да је и кр. министар спољних послова, у току разговора са представницима Енглеске, Француске, Италије и Русије у Бечу, изјавио, да Аустро-Угарска не жели ни на који начин вршити притисак на Србију, нити спречавати нормално развијање њене одбрамбене снаге и да је дао најизречнија уверавања, да аустро-угарска влада не намерава никакав напад на Србију, ако се она разоружа, и да нема никакве намере да наноси повреду њеној независности, њеном слободном развијању, безбедности и интегритету њене територије".

30. марта 1909 год

Србија придављена Европа понижена

29. септембра 1908. године, Народна Скупштина у сагласности са Краљевском Владом донела је једногласно овакву резолуцију;

„Болно потресена великом неправдом која је учињена Србији и Српском Народу самовољним кршењем једнога међународнога акта, без саслушања народа, којега се тиче, и од стране која му је била потписник и чувар..."

21. децембра 1908. године, Народна Скупштина у сагласности са Краљевском Владом донела је једногласно овакву резолуцију:

„Народна Скупштина саслушавши с пажњом и примивши к знању говор господина министра спољних послова, очекује: да ће Краљевска Влада предузети све потребне мере и настати свима силама, да се при ревизији Берлинског Уговора о безбеди политичка и економска самосталност Србије и Црне Горе. По уверењу Народне Скупштине то ће се моћи постићи тек кад Босна и Херцеговина добију међународни положај васалне кнежевине под суверенством Њ. В. Султана и гарантијом великих сила, с обезбеђењем територијалне везе Србије са Црном Гором преко Босне и Херцеговине, и с уједначењем Србији транзита у свима правцима, за све државе,"

17. марта ове године, исти министар спољних послова г. Миловановић, у име Краљевске Владе, а по наредби великих сила, упутио је аустро-угарској влади овакву ноту:

„Србија признаје да није била повређена у својим правима свршеним чином, који је створен у Босни и Херцеговини!!...

„Одазиваући се саветима сила, Србија се ангажује још од сад, да ће напустити држање протестовања и опозиције (!) које је заузела према анексији, и ангажује се сем тога да ће променитп правац своје садање политике, према Аустро-Угарској, те у будуће одржавати са њом односе доброга суседа.

„...Србија ће повратити своју војску у стање у коме се налазила у пролеће 1908. године... Она ће разоружати и распустити добровољце и чете и спремиће образовање нових нерегуларних јединица на својем земљишту."

Аустро Угарска је натерала велике силе, ове су натерале српску владу, а ова је натерала Скупштину: да се све раније одлуке Народне Скупштине пониште!

Србија је, дакле, без икакве борбе признала пред целим српским народом и пред целим светом: да није била повређена у својим правима анексијом Босне! Веће победе без битке никад нико добио није но ово сад Аустро Угарска.

Гледајући вршење министра спољних послова, ми смо могли очекивати овако несрећне резултате у питању анексије.

Да је Србија још 27. августа пр. год. кад се дознало да ће анексија бити, предузела све војничке мере и одмах по прогласу анексије оружјем почела бранити своје право и животне интересе, интервенција Европе би овако исто дошла, али само код Аустрије и то у корист Србије.

Својим устезањем Србија је дала времена и прилике банкротској Турској да своја права прода за неколико гроша, а Европа да се споразуме на штету слабијега!

Но ма колико да је Србија придављена оваквим поступком Европи, мора се констатовати: да је Србија попустила само пред кораком удружених сила, које су под бичем Немачке маширале. Србија није била сама остављена сама себи, него је врх двадесет пута веће Аустро-Угарске дошла још и морална пресија целе Европе, да натерају малу Србију на капитулацију.

Свакоме се у овој трагедији српској намеће поређење држања мале Србије са држањем оне јадне Русије и космополитске Француске. Француска је подвриштавала: „ми смо за мању ствар ишли у Алгесирас"! али је прогутала своју пљувачку на претњу Немачке и Аустро - Угарске. Русија је својом нотом објавила свем свету: да је анексијом повређен међународни уговор и да се то питање не може једностраним актом расправити, него да је то ствар међународне конференције — па је прва без повода признала независност Бугарској и после тога без услова признала анексију остављајући Србију на милост и немилост Аустро Угарској. Да није било Енглеске, Србију би и по крај свега признања анексије од стране Русије, Аустро Угарска могла напасти.

За сад се још не може знати: пошто нас је овога пута продала Русија.

И ако је Аустро-Угарска погазила грубом силом уз при помоћ целе Европе једно јасно право Србијино, ипак ће српски народ преживети и ту несрећу и ту катастрофу! Али је његова штета релативно много мања, од срамоте, коју је Аустро-Угарска с Немачком нанела целој Европи. После овога чина, цео цивилизовани свет ће осетити хегемонију, превласт германских држава. Србија је учинила једну услугу јавном европском мњењу, да се изведе на чисто: ко у Европи господари.

Овај јарам биће тако исто тежак цивилизованој Европи, као и Србији. А Србија, која се већ могла ослободити је једнога страшнијега, добиће прилике да и овај са Српског Народа скине.

Родиће мајка српскога јунака, који ће показати овај пораз!

РУСКОЈ ДИПЛОМАЦИЈИ

И свршено је — мађијском мером,
И потписано злаћеним пером,
И прослављено господским пиром,
И српска пропаст зове се миром,
И прах нема коме би с' вајо
Хвала ти хвала српска немајко!
Блажен ко у те наде полаже,
Аз' даље нек ти Аксаков каже.

Из српске крви зарађа ниче,
А Србин треба томе да личи!!
(Како ће ницат' те усне бледе —
На њима само клетве се леде!)
Српска су дланца сад мало шира —
Да кроз њих лакше отров пропари;
Мало су шири аз' много тврђи, —
Нови су нови на старој рђи,
А ми смо с тебе многима мрски
— Хвала немајко уздања српски!
Блажен ко у те наде полаже —
Аз' даље нек ти Аксаков каже.

Данак је само толико сван'о
Да с' види Срчетво раскомадано;
Да с' виде ране, где су — где нису,
Па тамо да се нове нанесу.
А ноћ сте разагнат' тол'ко помогли
Да не би Срби ни сневат' могли,
Рад' чега паде ох жртва многа,
Сваки јединства — живота свога.
Аз' ко би с' више и коме надо
— Хвала ти, хвала, српска немајко!
Блажен ко у те наде полаже, —
Аз' даље нек ти Аксаков каже.

Ја да ти речем, што би ти рек'о,
Не би ме чуда, ти си далеко;
А ко је ближи само би кинч'о,
Кинч'о, — јер то је нама пророч'о:
„Да ти не радиш за браћу, сина,"
„Да ј' твоја помоћ врбово клина,"
„Да су ти груди себичко стење,"
„Да нама није тамо спасење."
Аз' ту му радост нећу да правим,
У себи горке прекоре давим;
Горки ми удес ћутат' налаже,
Аз' зато нек ти Аксаков каже.

Оскрњен олтар словенског храма,
(Ал ту бар нема нашега срама)
— Тврда се вера више не блиста,
(Аз' наша савест барем је чиста)
Но куд то иде, куда то води?
Какод ће тако семе да роди?
Комед се свеће издајством паде?
Копад се јама само за маде?
Из' ће се кајат и они већи!
Свако би Србче могао то рећи,
И рекло би ти, — аз' не помаже...
Па нек ти и то Аксаков каже.

Змај Јова Јовановић

Три човека

У овом демократском пијанству, у ком се воли са највећим претеривањем и разбацивањем да прича о некој свемоћи народа, о некој победи демократије, о народном самоопредељењу, о решавању самих народа о својој судбини и т. д. дође по једна лекција, која опомене народе: да се не заносе и не зевзече! Да су то све голе новинарске фразе и уображавања парламентарних лапарала, а у самој ствари: судбином Европе и народа у њој рукују и располажу неколико, више мање, глупих личности.

Најбољи је доказ у овом решењу питања о анексији.

Кад су новине највише писале, демонстрације по целој Европи дрекале, министри и посланици брбљали и изгледало већ: да је ствар упућена у једном правцу — наједарел....

Наједаред се иза кулиса деси нешто, што сву ту ларму стиша и одува и ствар реши онако, како нико није очекивао.

Наследник аустриски Франц Фердинанд пише једно писмо цару Виљему II и моли га за озбиљну помоћ, коју му овај одмах и обећа и — Немачка окрене дебљи крај.

Но Русија ипак затеже, али Виљем II пише писмо Николи II и Русија одмах попушта. Дума може отићи на отаву, Европа има да погне главу, а Босна и Херцеговина падају у торбу Цесарову.

Баш онако исто као што је пијани Александар I поклонио Цесару Боку, тако богомољни православни государ Никола II поклања православну Босну католичанству.

А народи?!!!

Туго!

НАРОДНА СКУПШТИНА

Две јучерашње седнице

Освануо је леп, топао, светао пролетњи дан. Чисто нам се није ишло на скупштинску галерију.

Важна је ствар била на дневном реду, с тога нас нужност пре времена отера на галерију.

У дворани је било прилично, посланика, који су живо дискутовали.

Али пре почетка седнице саопшти нам се, да се морамо удаљити из дворане, јер ће се одржати прво тајна па тек онда јавна седница.

Мрзовољни, гунђајући напустили смо дворану и размилели се по скупштинској авлији удишући свежи пролетњи зрак.

Шетајући размишљао сам, да ли влада добро чини што овако судбоносну одлуку доноси на тајној седници. Зар српски народ, чије се, најзад, коже све ово тиче, нема право да сазна праву истину па ма како она била горка. А истина је морала бити прегорка.

Пуна два сата водила се бурна дебата.

— Ово је *велико опело*, што га влада и скупштина, приређује отаџбини. Требало је довести и митрополита — примети један колега.

И заиста то је било *велико опело*.

Утисак, који је оно оставило на посланике био је страшан. То смо сви одмах приметили чим су нас у 11 и по часова пустили у дворану.

Посланици су били узбуђени, зајапурена лица.

Председник скупштине био је блед као да је од мрамора. По хистеричном ударању у звонце могло се приметити да у њему ври и да се силом савлађује.

У дворану ступи цела Велика Влада.

Ја молим читаоце, да ми верују и да не сматрају да у моме извештају има ма чега претераног. Ах, како бих ја волео да је другојаче било. Почев од шефа па до последњег министра сви су били као утучени. Улазили су у дворану као људи, које воде на стрељање. Бледи, стидни, оборена

погледа прилазили су својим столицама као аутомати и седали.

Само Милован не седе. Кроз његова уста имала је Европа да избљује сву срамоту Србије, која јој је нанета (а коју је он одобрио).

Држао се ипак добро. Ма да се и у погледу и у боји гласа осећало, да се савлађује, ипак је успео, да се толико савлада и прочита *надгробно слово Босни и Херцеговини и молбу Аустрији за опраштање за сав наш досадашњи рад после анексије.*

Ја не знам да ли у светској историји има сличних примера још из најдавнијих времена, да се један народ, народ, који има овако сјајну прошлост као што га српски народ има — толико понизио пред непријатељем.

Оно што је српски народ изјавио јуче Аустрији не изјављује се ни после изгубљеног рата.

За време читања црвенили су и бледели и посланици и влада а нама овамо на галерији завртеше се сузе у очима.

Посланици су немо саслушали саопштење Милованово, које доносимо на другом месту, и одмах се разишли, јер је председник одмах по прочитаним саопштењима закључио седницу.

Floridor.

БЕОГРАДСКА ХРОНИКА

Замишљени интервјуи

Само гледам шта се све ради по овом нашем Београду од како је проглашена анексија. Разлетели се и наши и страни новинари па зарељали из куће у кућу те интервјушу кога год стигну, као кад поп заређа да свети воду. Сирота публика, у жељи да дође до вести са надлежних места, уби се читајући их. Међутим све је то лук и вода. Нити говоре истину они, које интервјуишу, нити пишу истину они, који интервјуишу.

Гледам све то па размишљам како би то било занимљиво када би сви ти „надлежни" говорили истину. Паде ми на памет, како би то фина ствар била, кад би се некако могао дочепати куће капице доктора Фауста, па зарећати код „надлежних" да их интервјуишем. Кад сам замислио неколико таквих интервјуа и почео их упоређивати са овим садашњим, тада ми се тек учиниште интересантним и добих идеју, да их и вама саопштим. Уверен сам да ће и вас интересовати.

Наравно да сам прво морао помислити на „Најнадлежнијег" с тога ћу вам прво саопштити интервју са њиме.

Ево, како сам га ја замислио:

Ја. Мислите ли Ви, *Најнадлежнији*, да ће се ова криза брзо свршити и да ли се Ви надате каквом успеху Ваше дипломације?

Најнадлежнији. Криза ће се убрзо свршити благодарећи енергичној акцији великих сила. У успех своје дипломатије нисам ни за тренутак посумњао и ви ћете ускоро имати прилике да се о томе уверите. Наше су користи обезбеђене.

Ја. Али, ако ипак српски захтеви не би били испуњени, да ли би се Ви решили на оружану акцију.

Најнадлежнији. Србији нема живота ако њени захтеви не би били испуњени и ми у томе случају не би ништа рескирали лањајући се оружане акције. За част, достојанство и животне интересе земље не само ја, већ цео српски народ, готов је да заложи и свој живот и своје имање. Са тим фактом мора рачунати сваки онај, који мисли Србији ускратити њено право на живот.

Ја. Дакле рат?

Најнадлежнији. Рат.

Такав би сте ви, драги читаоци, интервју прочитали и легли у кревет умирени и пуни уверења у лепу будућност своје отаџбине.

Али кад бих имао Фаустову капицу онда би тај интервју гласио овако:

Ја. Слушај ти, *Најнадлежнији*. Цео се, брате, свет љути на тебе због твоје неактивности у овим судбоносним данима и ја сам дошао да ти то отворено кажем.

Најнадлежнији. Знам ја то, мој драги. Знам и грдно се ждерем на те лармације, које би хтеле, да ја сада за љубав неке њихове „отаџбине", стављам све на коцку. Криво ми је и на те велике силе што, већ једном не кидају са тим проклетим питањем те да ми се једном смири душа. Таман сам почео лепо и мирно живети и срећивати своје приватне ствари, које су, међу нама буди речено, доста замршене, а оно шта се почини. Лепо сам био пустио ове партијске прваке да се између себе кољу, а ја, заклоњен за уставност, бринуо своју домаћу бригу — кад наједанпут искрсну ова проклета анексија. Па и они, у место да су одмах послушали мој савет и одмах попустили, а они запели те не знам „повреда Берлинског Уговора", те не знам неке „компензације" па сад „економске користи"..... Све којешта. А оним будалама на улици ни то није доста, већ се разлетели па се деру као бесни: рат! рат! Циц! Ево вам га рат! Шипак!

Па Бога ми јес! Зар је мени сада до рата. Деца не изведена на пут, финансије не уређене, нисам се тако рећи ни честито наместио а они запели, да ме узнемиравају. Е, па не иде то тако.

Срећа само што и ови моји саветници са својим људима исто мисле као и ја. Да ми није још њих, по онима на улици, прецрко би од једа. Него они, хвала им, паметни људи, па и сами увиђају, да сам у праву. Мудри људи па мудро и раде. Сад ће они за љубав неких уображених аспирација да стављају на коцку своје лепе плате, пензије, куће и концесије. Ваљда су луди. Ето, оном ми онај *спољни* каже:

— Молим те, Најнадлежнији, ако изгубимо рат и Србија ће изгубити самосталност. А кад Србија изгуби самосталност онда она неће имати права да држи посланике на страни. Е, па куда ћу онда ја? Ваљда за љубав тих дрекаваца, да седим у овом смрдљивом Београду? То другом нека они. Мени вала, неће.

И сасвим, има човек потпуно право.

И он ми тада рече, да ће се ствар убрзо окончати

Ах! Само то да једном доживим па да стругнем у неку бању да се сит наодмарам. А и овај ми реуматизам почео на ђавола, сметати. Како да ми и не смета кад не прође ни три дана а они држ седницу. Просто спадох с ногу.

Али ми смо већ удесили карабиџе. За десет дана све ће бити готово, те ће почети изнова онај стари, лепи, тихи живот.

— — — — — — — — —

Како вам се чини?... Хајд... хајд... нећу да вас извлачим за језик.

Floridor

Ратне хајке

или

језуите и аустро-угарска политика

из забрањене књиге Карла Хрона

(наставак)

„То је једна страна ситуације, која више додирује *династију* но народ. Али има и једна друга страна, која се тиче *народа* и која је због тога много значајнија. Не могућност слободног духовног напредовања народа под аутократским режимом довела је њихово унутрашње распадање и труљење. Никилизам је довршено банкроство „шизматичног" империјализма.

„Каква ће бити будућност Русије? Спољна политика дома Романова као да је утрошила свој капитал, пре но што је довршила своја предузећа; а за унутрашњу реорганизацију недостаје *морал на подлога. Према људском предвиђању Русија је безусловно изложена социјалној револуцији, којом ће и династија и „шизматичка" црква из основа бити уздрмана.* Пре свега овој пространој области престоји преврат, као онај на западу од 1789. Шта ће после настати, не може предвидети ничији човечији ум. Револуције, које доносе такав слом целокупног социјалног склопа, личе на дилувијум, којим се површина сасвим преобрази и настаје *нови вегетациони закон.*

„У погледу на ову евентуалност може се предвидети само једно: да ће се она на име осетити у *целој* области „шизматичког" Словенства; и за то Балканско Полуострво не може од тога остати недирнуто. У овим приликама изгледа да је задатак Аустрије да добије *сигурну стратегијску линију социјалполитичке поплавне области* а за тим да спречи да се с ову страну таквог не образују *подземни проточни канали* из поплавне области, којима би и покрај бедема властити терен био поплављен из земље. Факат је који ми овде дају нећемо претресати да *однос Угарске ка Хрватској даје обилне хране српском елементу како у овој крунској земљи, тако и нарочито у окупираним покрајинама.* Може се замислити какве ће последице бити ако никилизам ненадно потече!"

Овим разлагањима решена је загонетка: бечка политика хоће *Пољску* или да „наследи" од Русије или да „освоји". Прво ако никилистичка револуција, и као њена последица распад наступи можда у скоро; а последње ако се с „наслеством" мора чекати сувише дуго. У оба случаја мора се на јужној граници монархије подићи „*чврст бедем*", који — а то је *језгро* свих бечких расуђивања спречити прелаз утицаја „*шизмастичке*" цркве на аустро-угарске *Југословене. У том погледу* морам истаћи још један пасус, којим писац на другом једном месту своје књиге (страна 167) ову мисао ближе објашњава: „Последњу одлуку на Балканима неће донети мачеви, но против православног крста може успешно водити борбу само латински крст".

Из овога излази закључак сам по себи. Да би се „*латински*" крст могао уздићи као заштита против „православног", *морају Срби бити државно и национално „сатрвени" између Хрвата и Бугара и прелити се у оба та народа.* Уз то је прећутно претпоставка да ће Бугарска раније или доцније бити приморана да ступи у „*унију*" с *Римом.* Ова претпоставка изгледа да је тачна. Бугарска је црква од 7. септембра 1872. искључена из православне црквене заједнице и с целим својим духовним штабом од цариградског васељенског патријарха једногласно проглашена за „јеретичку". Према томе су Бугари у црквеном погледу без икаква наслона те је поуздано само питање времена, кад ће они, на основу изузетних долгми и посебних, заједничких „унијатима" на Флорентинском сабору (1439.) закључити мир с Римом. Уз то долази сигурна супротност интереса која ће у будућности настати између будуће „велике Бугарске" и Русије, јер Русија, докле год постоји у свом садашњем облику, увек ће бити приморана својим дарданелским интересима да утиче на балканске државе, које су суседне с тим мореузином, а те ће се државе у толико више томе одупирати, што буду снажније. У томе су јемства да будућа „велика Бугарска" никад ће може и неће бити носилац руских утицаја, тако да и бугарске тежње о проширењу на рачун Турске и Србије, као и унутрашње јачање, могу бити безопасно *помагани* од бечке источне политике.

(Наставиће се)

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Ћирилица у војсци

Задарски „Народни Лист" јавља, да су у Далмацији Срби војници, који су ових дана били позвани под заставу ради попуњења кадра и премештаја чета, примили дотичне позиве испуњене с једне стране немачким писменима а с друге ћирилицом; На дну позива назначен је текст овако: „deutsch-serbisch".

Нападнут новинар

После смешња у Сарајеву, уредник м старског „Мусавата" Смаил ага Ћеловић стигао је у Загреб да присуствује суђењу „велеиздајницима". Франковачка банда већ га је напала једном јавно на улици погрдама и псовкама.

Дневне вести

Неуговорно стање. Пошто се није могао продужити трговински провизоријум, а аустро угарски парламенти нису усвојили трговински уговор, то од данас у трговинским односима између Србије и Аустро-Угарске настаје неуговорно стање, и за робу из Аустро Угарске важиће наша општа царинска тарифа. И сама „Н. Сл. Преса" признаје, да би провизоријум на основу највећег повлашћења био од користи за Аустро Угарску, али од штете за Србију, пошто би на основу таквог провизоријума морао отпасти извоз најважнијег нашег артикла — стоке и свежег меса.

Једна Миловановићева изјава. „П. Лојд" јавља да је министар спољних послова д-р Миловановић изјавио у радикалном клубу, да је Србија морала пристати да да овакву изјаву великим силама, јер се не може борити са свима њима, а и што јој је Русија обећала да ће српску ствар узети у своје руке и згодном приликом помоћи је у маћедонском и старосрпском питању.

Врло красно. Д-р Миловановић свршио спор с Аустро-Угарском потпуним нашим поразом, па сад хоће да се хвалимо за кике још и с Турском и Бугарском! То се зове водити политику — доведи до пораза на једној страни, па га онда тражи и на другој, те да „бал буде потпуни бал".

Трајање Скупштине. Скупштина ће завршити рад сутра или прекосутра и седнице ће се одложити до после празника ускршњих.

Шикана. Све државне благајнице не задржавају од ускршње плате чиновницима обуставе за рачун приватних поверилаца. Приватни повериоци се противу ове праксе, која има и законског ослонца, не буне. Само Управа Фондова, која се већ прославила својим незаконитим поступцима одступила је од те праксе. Ако има неког, који је надлежан да корегира ћефове оних у управи, ми му скрећемо пажњу на ову ствар и молимо га, да се стави на страну чиновника и не допусти терање ћефова.

Испраћен кући. Умноболели посланик Максим Сретеновић испраћен је по савету лекарском његовој кући у Горњи Милановац. То је био једини начин, да се из Скупштине уклони човек, који је уобразио да је „највиша личност", коју јуре пацови а при томе не увиђа да није више здрав.

Извољскова оставка. Из Петрограда се потврђује вест о оставци руског министра спољним послова Извољског, али се додаје да он неће одмах одступити, но тек пошто се и формално заврши источна криза, која је стварно већ свршена. А то ће, веле, бити или с крајем ове или с почетком наредне недеље, чим силе и формално признају анексију Босне и Херцеговине.

Турско-аустриска погодба. Турски парламенат није ни у понедељак узео у претрес турско-аустриску погодбу о Босни, но ће је узети по свој прилици у суботу. Као узрок овом новом одлагању наводи се то, што је нови турски министар спољних послова Рифат паша тек стигао у Цариград, па је тражио неколико дана да се упозна са ствари,

Жалосна појава. У половини јучерашње тајне седнице изашли су из дворане и сигурно отишли у какво министарство ради свршавања својих приватних послова, двојица народних посланика. Њима је било пре добавити неко уверење из министарства но присуствовати тако важној и судбоносној дебати, каква је јуче вођена у Скупштини. Жалосна је то појава, која најбоље карактерише доба у коме живимо. Тешко овом бедном народу са таквим представницима. Нека благодари Богу што је и овако прошао пред оваквих његових представника.

Аудијенција. Живан Живановић, члан Државног Савета, јуче у 5 сати по подне био је примљен у аудијенцију код Краља. Свакако је г. Живан хтео бити први који ће честитати на срећно отклоњеном питању Босне и Херцеговине.

Посетно посланике. Г. др. Миловановић министар спољних послова, јуче после подне посетио је посланике великих сила.

Распуштање војске. Јуче је издата наредба командантима дивизија, да се резерва која је на вежбању одмах распусти својим кућама. Административно особље — чи-

новиштво — које је било на вежби, већ је распуштено, и сви су отпутовали на своје дужности.

Одређена комисија. Д р Милану Г. Петровићу секретару и благајнику тимочког духовног суда образована је комисија ради извиђаја злоупотреба у дужности.

У комисији су одређени за председника г. Петар Типа директор гимназије, а за чланове: Мојсиловић порезник и један писар судски из Књажевца.

Комисија је већ рад отпочела.

Бугарско-турски преговори. Цариградска бугарска дипломатска агенција очекује, да ће се бугарско-турски преговори завршити тек после два месеца. Пошто се закључи трговински уговор Порта ће признати независност Бугарск и свој комесаријат у Софији подићи на ступањ посланства.

§ 76. Г. Лазар Чедић полициски писар III. кл. начелства ваљевског одпуштен је из државне службе, на основу § 76. закона о чиновницима грађ. реда.

Оснажена пресуда. Касациони суд оснажио је поротну пресуду смедеревског првостепеног суда, по којој је г. Јања Флорић, окружни благајник у пензији ослобођен кривичне одговорности за суму од 37,000. дин. колика је, диференција била по његовим рачунима, а остала у снази у толико, да држава против г. Флорића поведе грађанску парницу, за накнаду штете.

Самоубиство контролора. Михаило Бајић из Златарића у округу ваљевском јуче по подне у своме селу, убио се из пушке магацинке, зато, што је отпуштен из монополске службе, па није имао од чега живети.

Напад. Синоћ око 8 и по сати, напао је Драгомир Ружић, војник VII пука на Ђорђа Благића, ђака Трговачке Академије, извадио нож из кање и замахнувши неколико пута на Ђорђа, лако га повредио.

Ђорђу је указана одмах лекарска помоћ, а Драгомир је спроведен у гарнизон. Узрок је свађи и нападу ранија мржња.

Напрасно умро. Михаило Н. продавац календара и књига, дошао је синоћ из Лазаревца пешке и свратио у механу жељезничку близу Београда, поручио полић ракије и сео да се одмори. После неколико минута пао је са столице на под и на месту остао мртав.

Секцијом и увиђајем утврђено је, да је умро од парализе срца, услед прекомерног пића.

Убиство ђака. Ранко, ђак III разреда основне школе у Превитици округа врањског, за време док је мајка његова изашла из собе послом у двориште, скинуо је са зида очеву пушку и из непажње руком којућ пушком убио се на место.

Родитељи, склањајте оружје од деце.

Димитрије Маринковић. Министар у пензији, због болести у кући, не може примати никакве посете, о свом крсном имену Свет. Лазару.

Грађанска Касина. У суботу 21 ов. м. приређује за чланове и њихове породице касинско вече. Гости из Београда не могу се добити а са стране само по нарочитој дозволи управе. Улазница за самца 1,50, у породици 1 динар. Свираће војна музика, почетак у 9 часова.

Помен. Љубица и Милан Стојчевић, чл. Народ. Позоришта, даваће у петак 20 ов. мца. четрдесето дневни помен, своме сину Марку, на новом гробљу, (парцелар 41) у 10 и по сахата пре подне.

Стављени у притвор: Решењем кварта врачарског, стављен је под кривичну истрагу и у притвор Влавислав Стевановић родом из Лалинца у окр. тимочком за извршену опасну крађу г. Петру Видаковићуреитирејуу београдском.

ВЕСТИ ИЗ БЕДОГА СВЕТА

— У Чешкој још непрестано траје хапшење чешких националних социјалаца.

96 Пошто су и у Мешед Сиру (Персија) букнули немири и револуционари под Пановом заузели чак и варош Асхерабад, сад је цела провинција Мазендеран у рукама револуционара.

У Тулону (Француска) чиниће се пробе с новим 240 милиметра топом, који је конструисао артилериски мајор Фурније. Тим се топом за минут испале шест метака.

Иницијативом неколико професора универзитета у Бороду решено је да се у Мадриду отвори француска велика школа за упоредну историју и уметничко историске студије. Овај ће завод помагати и француска држава и многи француски заводи.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Неће мачор сланине

Ови грчеви што су спопали Србију, допустили су и најнижем политичком талогу да се промешкољи, да се појави и да зачне неке наде. Тако се сад и Кум Владан нешто распричао, и док је то причање било о трошку „Диспозиционог Фонда", дотле је било и Боже помози! али он сем романа пише и неке интервјуве у којима се облизује око власти.

Њему се уселила у главу и тако фантастична нада: као да ће се сад у овим мучним часовима њему обратити Србија за савет!!

За какав ли то савет, Богу мој? Ваљда, да о томе: како се игра по конопцу?

Па се још Кум Владан нечка и тврди пазар, јер не би био рад „да сад он извлачи кола из блата"!!

А зашто су друго раге, него за тај посао.

Умопобърканъ депутатъ

Под овим насловом а у рубрици „*Новини из Србија*", донела је Софијска „Вечерња Пошта" белешку која гласи од речи до речи овако:

„Въ Скупщината на 15. мартъ, депутата Максимъ Сретеновичъ взелъ думата и почналъ да говори безъ никаква връска и смисъль за работи, които сж нѣмали нищо общо съ прѣдмета. Въ говоренето си той проявилъ всички знаци на умопобърканость и прѣдсѣдателя прѣкъсналь засѣданието. Нещастния депутатъ щѣлъ да бѫде изпратенъ въ нѣкой санаториумъ".

Један крајњи безобразлук

Јуче је „Самоуправа" имала образа објавити ово тврђење:

„Тврдити на пример, као јучерашња „Правда", да је Србија уз сарадњу данашњих својих министара, претила Аустрији и Јевропи ратом и борбом, и да сад излази да је то био само један блеф, — зове се у првоме реду клеветати и ружити најсветије осећаје нашега народа"

„Правда" може на то одговорити само ово:

После изјаве српске владе: да Србија признаје да није била повређена у својим правима анексијом Босне и Херцеговине, овако што написати зове се у првом реду крајњи безобразлук, а у другом реду цинизам, коме равна нема.

ИЗ НАРОДА

Сила — председник

Председник општине крушевичке Илија Симић грдно се испизмио на Љубу Ранковића учитеља из Рудовца. Председник Илија хтео је да задржи школски прирез за себе, а школи да изда „облигацију", а кад је учитељ Љуба томе стао на пут, јер што школи треба не даје се ни цркви а камо ли председнику под интерес, тада се председник Илија заклео да ће показати учитељу с ким се је изнео.

И од тога доба Илија чини све могуће да Љуби, који је млад и веома вредан учитељ, дохака. За време школског рада призива га себи у своју бараку а кад учитељ изјави да не сме да оставља школу, он га кажњава са 10 дана затвора „што се противно власти".

Заустављамо се само на овом једном примеру силеџилука овога председника, налозећи да је ово довољно па да покрене и министра полиције и министра просвете да овог учитеља узму у заштиту од такве власти. Далеко ће српска школа дотерати ако се допусти несавесним људима, који су се дочепали председничких и кметовских места, да овако поступају са учитељима.

ПОЦЕРСКИ и ПОДГОРСКИ ТАЈАНСТВЕНИ ЗЛОЧИНИ

(наставак)

А нико се није сетио да ухапси саму удовицу Јелицу, којој се можда није живело са већ постарјим и омрзнутим мужем, те је гледала да га се отараси!

Један манир убистава

Свих ових десет убистава бејаху, као што су читаоци видели тајанствени, и власт никако није умела наћи онај Аријаднин конац, који би је довео до скидања вела тајанствености.

Међутим и површни посматрач ових догађаја могао је код њих приметити две карактеристичне појединости:

Више од половине ових убистава извршено је из пушке која је била напуњена курјачицама или *сеченицама*, завијеним у ланену крпицу.

Сва ова убиства извршили су сељаци а никако оглашени разбојници.

Свуд има женско

У свих ових десет убистава било је помешано и неко женско. То бар јавно тврде сељаци из тих места, где су се убиства десила, а ми смо и сами из овог излагања већ познали две интересантне личности кафеџику Христу и дућанџику Јелицу.

Са Христом је живео по знати *Драгутин Марковић* из Бојића, који је као деветнаестогодишњи дечко извршио покушај убиства над Андријом Арњашем, а врло је вероватно, да се сеоски кицош и левента познавао и са младом Јелицом, јер она од његове куће није била више удаљена од 3—4 Км.

Што је чудновзто ни један од иследника није обратио пажњу на ову околност, нити се мало више позабавио са обе ове даме и са вероватним њиховим љубавницима. То је била велика погрешка која се очигледно осветла целој истрази.

Печенице издају

Сад пред Божић у Шапцу се појави врло велики број веома јевтиних печеница, а у исто доба закукаше у Поцерини многи домаћини, да им је неко сву прасад покрао.

На многе изјављене жалбе полиција поцерска поведе по овој ствари истрагу и врло јој брзо испадне за руком да ове лопове печеница пронађе у лицу *Драгутина Марковића* и *Крсмана Грујичића* из Бојића.

Кад су Драгутину, кога су уједно ухватили код његове куће, саопштили због чега га хапсе, он је узвикнуо:

— Ух Бога му, сад сам загланво.

Међутим Крсман је за добијене паре од печеница купио славску свећу, па кад су га ухапсили он је са пуно резигнације рекао:

— Слава ме је казнила, нисам требао куповати свеће за паре, што сам од краће добио.

Драгутин је ухапшен у очи Божића и знајући, да има пуно кривица на својој души он на сам дан Божића провали апсану и побегне из ње заједно са тешким оковима, које је имао на ногама. У затвору се био поплашио, да га не склептају за свих ових десет злочина, па је побегао, да би могао спремати масу лажних сведока, који ће му помоћи да се и овом приликом извуче. Кад је то спремио, он се после десет дана дао ухватити.

(Свршиће се)

РАЗЛИЧНОСТИ

Женски шешир спречио промет

У Прагу је једна госпођа имала огромно велики шешир, па је хтела да уђе у један мали дућан, али је шешир био тако велики, да нимало није могла ући на улазна врата. То су опазили пролазници и застали да гледају тај комични призор. Наравно, да је за неколико тренутака било на окупу стотинама људи, тако да је том улицом био спречен промет. Госпођа је морала узети шешир у руке па тако тек ући у дућан. Публика се није хтела разићи но је чекала да госпођа изађе. Али је она изашла на позадна врата. И ту су је људи опазили, те појурили за њом тако, да је морала скочити у прва кола и побећи.

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

Чаробнице

(наставак)

У пратњи Романија и Бертрана Воазенова је отпутовала једне суботе, 5 марта 1679, у Сен Жермен. У четвртак 9. марта, вратила се врло љута, није могла доста близу прићи краљу да му може предати молбу. На једном столу, који је ради тога стојао покрај владаоца, она је истина могла оставити молбу, али то није било довољно, молба је моја морала доћи у руке краљеве. Воазенова предузме да још једном покуша срећу, и кад је њен муж питао каква је то важна ствар, одговорила му је: „Кад бих због тога пропала, мој циљ мора бити постигнут!"

„Шта? Ма и пропала? — упитао је Монвоазен. — То много значи за једно парче хартије".

У петак 10 марта „мисионари", свештеници друштва које је основао свети Венсен од Пола, о којима је већ било говора, посетили су врачару. Воазенова је била немирна и дала је молбу својој кћери Маргарити, да је спали, што је она сабаље и учинила. По себи се разуме да је писмо непрестано било у своме завоју, јер по исказу врачарину додир писма одмах би за последицу имао смрт. У недељу 12. марта Воазенова је ухапшена, а 13. марта је хтела учинити други покушај у Сен Жермену.

Вест о њеној хапшењу брзо се разнела а у среду 15 марта побегла је госпођа Монтеспанова с краљевска двора.

У једном низу врло овлаш набацаних и непотпуних бележака износи Ла Реини доказ за цео атентат спреман против краља: „Placet": Исказима кћери Воазенове, Романија и Бертрана доказано је да је Воазенова путовала у Сен Жермен да преда молбу, Бертран се извештавао и дознао да се она тамо бавила од недеље и не могући да преда молбу, али ће је опет донети. Из тога излази о чему се радило и да је разлог путовању у Сен Жермен било предавање Placet.

Тријанонова и Вотије признају то путовање. У хороскопу који је израдила Тријанонова помиње државну аферу, злочин против величанства краља. Саслушана о томе, она непристојно одговара. Међу признатим тачкама она порече молбу, то је њој равнодушна ствар, мора дакле имати разлога за то, а то не може бити никакав други до онај који је поменула кћи Воазенове.

Пут у Сен Жермен је у толико сумњивији, у колико га Воазенова, питана о томе тамо, није поменула, иначе би одмах признала да се ту не крије ништа особито.

Па нашто је онда примедба Воазенове према својим чуварима у затвору о страху да је не питају о узроку њена путовања у Сен Жермен. Рекла је „Боже заштити краља".

(наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерашњим својим програмом Бранино Позориште има изгледа на најјача посету. Интересантна комедија:

Два плашљивца, необично је заинтересовала публику, а нарочито оригинална лакрдија:

Сад смо квит!..

„Резервни официр у пензији". Г. Чеда Поповић, израдио је нов комад у два чина из београдског живота „Резервни официр у пензији" и поднео управи Нар. Позоришта, која комад није смела да прими због малера са превенчетом г. Чединим „Канцеларијско време". Тај ће се новитет свакако приказати кроз неки дан у Браниноме Позоришту. —

ВАЖНО ДА СЕ ЗНА

ДА МИ МИ МИ

ТАЛВИ И МАНДИЛОВИЋ

Пред ову ратну сезону донели смо одела по новом бон-тону.

Ко наше одело обуче, тог не може ни топ да утуче,
А јефтина цена, тако рећи цабе — нек обуче сваки кад пође на Швабе
Ком је живот мио, нек се нама вине, па слободно нека иде преко Дрине

За Србију шаљемо сиима уз доплату.

171 2—3

Ми Талви и Мандиловић

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

Сваки дан

свежег „Тај Бутера“ и за мешење

Милихрама и Српска Сира

такође за мешење

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљ.-Српског Дворског Лиферанта

Београд — Теразије

У МОЈИМ КУЋАМА у Цар Урошевој, Банатској и Сибињанин Јанка улици, има за издавање под кирију од 1. маја ов. год. врло удобних станова за веће и мање породице.

Цена је врло јевтина

За услове обратити се настојнику у истој кући.

Београд

Михајило Павловић

179 фирма: Месаровић и Павловић.

18000

Осамнаест хиљада комада зрелих калемова разне винске и аласталске лозе на свима америчким подлогама продаје у свом лозном расадницима.

марта 1909 год.

Сићево

Железничка станица Сићево.

Тодор Ђ. Раденковић

86 4 5 економ

СЕЛТЕРС српски код Младеновца најлековитија је минерална вода против кашља, сиње и против свих катарних оболења. Нарочито се препоручује после запаљења који имају шлајм. Продаје се по свима апотекама, дрогеријама и бакалским радњама у Београду и унутрашњости Србије. Главно стовариште у Београду код

Глише Т. Андрејевића и Брата

150 — *Телефон 282.* — 10 30

Наша мила и добра мајка и непрежаљена бака

† ЉУБИЦА

удова почив. Павла Поповића, лимара

преминула је после кратког боловања 9. овог месеца у наручју своје деце и унучића у 55 год. свога живота.

Јављајући ову тужну вест сродницима и пријатељима нашим, сматрамо за дужност изјавити благодарност г. г. докторима Спири Димитријевићу, Лелићу и Недоку, који су је лечили и трудили се да је од смрти спасу.

Нарочиту благодарност изјављујемо госпођама Перси Драгићевићки и Стевани Денићки, које су нам и за време боловања покојнице и око сахране велике услуге чиниле.

Захваљујемо средњацима нашим са стране, који нам телеграфски изјавише своје саучешће за изгубљеном мајком.

Благодаримо грађанству вароши Крагујевца, које је у овако великом броју на пратњу дошло и тиме указало поштовање покојници.

Крагујевац, марта 1909 год.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Синови: Милутин и Драгутин; кћери: Ленка и Милица; зетови: Јеџта и Наум Костић; брат: Димитрије Рајић; снахе: Марија, Борика, Даринка и Костадинка; унуци: Станко, Јован, Сеџуа, Љубомир, Милутин, Драгољуб, Драгослав, Мидрат, Божидар и Павле; унуке: Мила, Зора, Драга, Љубица, Даринка, Љуба, Перса и Олгица; братанице и братанци. 185 2 3

Јављамо свима нашим сроднацима, пријатељима и познаницима да је наша добра мајка, сестра и баба

МАРИЈА — МАЦА

удова поч. Павла Павловића бив. судије

после кратког боловања преминула 13. ов. мес. у 63 г. свога живота а сахрањена 14. тек. мес.

Сматрамо за најпречу дужност изјавити благодарност свима госпођама, које нашу милу мајку у болести обилазиле. Нека је особита благодарност г.ђама: Марији Михајловић, Љубици Анић, Анки Борковић и Сојки Ђурић, које се на смртном часу најбоље код наше мајке.

Нарочиту благодарност дугујемо чиновништву, који нашу добру мајку до вечне куће испратише а тако исто благодаримо г. трговцима, који за време спровода сву је радње затворише и тиме спровод увеличаше, а тако исто и грађанству, који нашу милу мајку до гроба испратише.

Лозница 14. марта 1909 год.

ОЖАЛОШЋЕНИ

синови: Боривоје, Војислав, Владимир и Раста; кћи: Даница; сестра Лепосава Веригић; снаје: Љубица и Љубица; сестрић Стева; унука Зора; унуци: Павле, Богдан, Пера и Јова.

Добили смо

У ВАНРЕДНО ЛЕПОМ И ВРЛО ВЕЛИКОМ ИЗБОРУ

ЗА ВРБИЦУ: Обућа, Шешира, Капа, Качкета

ЗА ВРБИЦУ

ЗА ВРБИЦУ: Рукавица, Чарапа, Хаљиница, Сунцобрана

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ ГАЛАНТЕРИСКЕ И ПОМОДНЕ ТРГОВИНЕ

Косте Николића и Друга

БЕОГРАД 323 5—

Поруџбине из унутрашњости извршујемо брзо и тачно.

Хотел „АЛБАНЕЗ“

Српска кућна без конкуренције

Наручити јеловник спрема се за празник.

Преноручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

За време поста увек рибе

Наша непрежаљена супруга, мати, кћи, баба, ташта и т. д.

† Јелена Давидовић

после дугог и тешког боловања преминула је у суботу 14. о. м. у 8½ час. у вече у 58 години живота.

Сахрањена је у Новом Гробљу у понедељак 16. о. м. у 8 и по часова пре подне о чему извештавамо сроднике и пријатеље.

Овом приликом молиме све пријатеље и познанике који на погребу присуствоваху, као и оне који нам саучешће писмима или брзојавом изјавише да приме нашу усрдну благодарност.

Такође смо благодарни Типографском певачком друштву „Јакшић“ и „Београдском Певачком Друштву“, која из почасти суделоваху на погребу.

16. Марта 1909. год. у Београду.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Мајка: *Анка Гршић*; супруг: *Јован*; синови: *Гаврило, Коста* и *Петар*; кћери: *Софија* и *Даница* и остала родбина. 2-3

Са болом наше потрешене душе јављамо нашим сроднацима, пријатељима, и познаницима да је наша мила и никад незаборављена супруга, односно мати, кћи, сестра, снаја, јетрва стрина и т. д.

† Ангелина Л. Стефановић

после дугог и тешког боловање преминула 28 фебруара у 1 сат изјутра у 43 год. свог живота и оставила нас да вечито за њом тугујемо и жалимо.

Благодаримо свима нашим сроднацима који не жаљаху труда за живота њу и дању око болеснице настојећи се да јој у помоћ притекну.

Благодаримо краљевској женској радничкој подружини и покојничиној браћи Петру, Драгољубу и Вославу који и положише венце на одар миле нам покојнице. Као и њеном деверу Стевану М. Стефановићу, који из почасти уписа је за утемељача са улогом од 60 динари, код краљевске женске подружине.

Благодаримо г. г. Аврааму Анђушићу, Богдану Милановићу, Стојану Миливојевићу и Светолику Нешићу учитељима овд. осн. школе и г. г. Јеврему Марковићу и Сими Анимовићу учитељима у пенсији, који из почасти својом умиљатом песмом при спроводу и опелу учествоваше.

Благодаримо Драгиши и супрузи Јулки Спасојевић из Трстеника као и Милораду Чурлићу, Зорији Црнчанину и његовој супрузи Драги, и Драгомиру Костовићу из села Ратине као и Загорки, Радисаву и Живку Миленковићу из Заклопаче, који не пожалише труда те лично присуствоваше спроводу и погребу.

Благодаримо чиновништву и грађанству вароши Краљева обојег пола, који у непрегледној маси испратише нашу милу Ангелину до њене вечне куће и тиме нам у неколико тугу за милом нам покојницом ублажише.

Особито благодаримо свима сродницима, пријатељима и познаницима нашим и покојничиним, који нам лично, путем телеграма и писама изјавише своје саучешће у нашој превеликој жалости за изгубљеном Ангелином.

10. Марта 1909. год. у Краљеву.

ЗА НАВЕК ОЖАЛОШЋЕНИ:

Супруг: Лазар М. Стефановић; Синови: Душан и Радомир; кћерке: Лепосава и Јелисавета; мати: Николета; браћа: Петар Спасојевић и Драгољуб Спасојевић трг. из Краљева и Војислав Спасојевић управник пореског одељења из Зајечара; сестра: Катa; зетови: Јеротије Радовић, Василије Туцаковић и Војислав Веселиновић; унук: Мидрат; девер: Стеван М. Стефановић; свекрва: Драга; јетрва: Илинка; заова: Перса; синовци: Борђе и Мидрат; синовице: Даринка и Даница; снаје: Драгославка и Вукосава са осталом породицом. 2—3

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50. За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ПЕТАК 20 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 79. | Телефон 821.

Једно ражалованје

Народни трубачи, свирајте збор!

Нека се скупи васколики Српски Народ. Нека дође све што се Србином зове и што српским духом дише, јер имамо да судимо човеку, који је издао и осрамотио Босну.

Оптужени напред!

Народе Српски, ти велика судијо, чуј оптужбу:

Кад је пукла невесињска пушка, овај је човек отишао у Крајину, да се стави на чело покрета за ослобођење Босне и Херцеговине. Потиштени народ примио га је оберучке, јер је веровао да он долази њега ради; његова спасења ради. Ни у сну тада није падало на ум сиротињи раји, да је овај човек долазио њима, себе ради; да је долазио само зато, да би задобио Босанце и Херцеговце за себе, па да после преко њих и помоћу њих нападне на свога супарника, кога је из дна душе своје мрзео и завидео му.

И зато је оптужени, када је устанак пропао, оставио Босну окићен лавровим венцем и обдарен витешким мачем и називом војводе.

Од тога доба прошло је тридесет година. За све то време оптужени живео је далеко од Босне и Херцеговине, али је увек истицао своје пожртвовање за њих, хвалио се лаворовим венцем и звецкао добивеним мачем.

И једнога дана, тај је човек после једног страховитог убиства, извршеног на престолу Краљевине Србије, постао силан и моћан. Српски Народ, необавештен о његовој личности и његовим способностима, а обманут од оних, који су у оптуженоме гледали згодно оружје њиховим циљевима, подигао га је на оно место са којег је и требао и могао урадити за Босну и Херцеговину оно, што су покушавали да ураде усташи онда када је он отишао у њихову средину и представљао им се као пријатељ и спаситељ.

Али он то није хтео да уради. И ако је имао на расположењу две српске војске; и ако га је на то позивала не само Босна и Херцеговина — она Босна за чијег се витеза он издавао — него и цела Србија и Црна Гора, он ипак није ни прстом мрднуо за те две лепе земље, него их је оставио да пропадну, одрекавши се у име Српског Народа чак и права на њих.

Народ Српски био је вољан да крвљу својом брани Босну и Херцеговину — Он је ћутао.

Народ српски је тражио; захтевао је, да се за Босну у рат загази — Он је ћутао.

Народ Српски био је готов да стави све на коцку за Босну и Херцеговину, али он је упорно ћутао — и чувао своје место.

И Босна је пропала.

Пропала је, јер ју је изневерио онај, кога је она витезом својим направила.

Пропала је, јер ју је издао онај, који је био овенчан њеним венцем и опасан њеним мачем.

Пропала је, јер ју је у најопаснијем по њу тренутку напустио онај, коме је она веровала као што је царе Лазо на Косову, веровао Вуку Бранковићу.

— Па може ли, Народе Српски; може ли ти, велика судијо, тај човек и даље да носи назив витеза од Босне?

Може ли тај човек и даље да се кити лавор-венцем те јадне земље?

Може ли он и даље да носи витешки мач;, који му је сада продата раја некад даривала?

Ја велим да не може; ја велим да не сме, а ти народе, ти велика судијо суди.

Дакле не сме.

Трубачи! Свирајте: мирно!

Босанци и ви кршни Херцеговци: напред!

Отпасујте осуђенику мач, скрхајте га и бац'те му га пред ноге, јер ви сте му мач дали, ви му га и узмите. Вас је издао, ви му га скрхајте.

Скидајте му лавор венац, искидајте га и изгазте ногама, јер ви сте га њиме овенчали а вас је он издао.

Здерите му војводске токе [illegible] јер се токама издајника неће и не сме нико китити.

А сад га предајте Србијанцима. Нека га они воде и нека га чувају. Ускоро ће доћи време кад ће он и њима морати полагати рачуна, за ону мученичку крв, проливену 29. маја 1868. и 29. маја 1903. г.

А код Србијанаца ће му добро бити. Јешће и пиће до миле воље, јер Србијанци знају како ваља поступати са људима који су — на белом лебу.

РАЗБУЂАВАЊЕ СРБА

Аустрија је приметила у овој кризи: како стоји на трошним ногама и како може српски елемент у њеној монархији постати опасан за њу. Нарочито се она плаши од сваке концентрације српске автономне власти. Ма колико да је она опрезна и да тражи гаранције од сваког патријарха, пре но што га потврди, ипак сматра да патријарх има сувише власти у рукама и да јој у тренутку опасности, која за њу може увек наступити, може бити кобан.

Зато је без икаква разлога, из чиста мира, из просте сумње решила да патријаршију уништи, а православну цркву поцепа. Како из Пеште јављају: угарска влада т. ј. Бечспрема један план, по коме би се патријаршија у Карловцима поделила на три автокефалне митрополије, од којих би једна била у Пешти, друга у Карловцима (најмања) и трећа у Загребу.

Сад су почели у Аустрији и верска прогањања као средњем веку!

Концесије Србије

Како јављају „Н. Сл. Преса" до сада се није преговарало о привредним концесијама ко је би се имале учинити Србији, јер се прво мора сачекати да се потпуно разбистре политичке прилике, а осим тога у том правцу нису до сада учињени још никакви предлози. Али, вели, међу разним вестима о томе као да највише изгледа има *пројекат о добијању железничке везе Србије с којим далматинским пристаништем*.

Што се тиче измене члана 29 Берлинског Уговора у корист Црне Горе, *неће се укинути она одредба* која наређује да барско пристаниште и све црногорске воде морају остати затворени за ратне бродове свих сила. Тиме се неће вређати ни суверенитет Црне Горе, који ће од сада бити потпун. Измена ће се дакле тицати пре свега тачке 5 члана 29., у којој се вели да Црна Гора не може имати ни ратне бродове ни ратну заставу, и тачке 10. по којој је најпре био потребан претходни споразум с Аустро Угарском за грађење путева и железница у области која је Црној Гори уступљена Берлинским Уговором,

ПРОЛЕЋЕ У 1909.

Била је бурна јесен.
На две несретне земље крвава дажда пала
И пустош остави свуда. И леден, бели вео
Увио плодне равни и кршне стене суре,
А под њим срце мрзне. Страшна стихија стала.
И народ ћути, чека, да као вулкан зрео
Раздрма небо плаво; а силни уздах буре
И самог Бога крене да страшна види дела —
Огњеног пакла ужас, кад крв прокипи врела!

И пролеће се буди. —
Европа веће чини, и њени људи први
С пером у руци дошли; и с миром тешких брига
Засели око совре. — Мудрост им читаш с лица. —
И паде речи много о потоцима крви
И штетности рата... И у триста књига
Записаше вездан којекаквих трица!..

Ту [illegible] лежан и — пријатељ миру;
Ту та је и каваљер Марока и Алжира,
Ватерлоа и Елсаса и — поборник мира!
Ту је северни колос, тешки га јади стисли, —
Набрана, брижна чела — као да нешто мисли?!
Ту је говорник силни (иначе педераста),
По сабљи гордо куца, силом се својом хваста, —
А онај бледи, с фесом, гледа га па му пљеска,
Левим га лактом гурка, десним му оком креска...
Ту је и неславни негдашњег славног Рима,
У повлаз сваком пева, умиљава се свима!
Најзад канибал ту је што жива срца вади
И вели: то је само општега мира ради!
Двојицу нису звали. Једног — јер нема „права",
А другог опет зато — што сад баш слатко спава!

И ту се пише, ради, оштра се пера креће,
А народ? — чека, да му мастилом ране лече!..
— — — — — — — — — — — — — — — — — —
Добар је народ; ћути. Али кад вихор крене
Ово море мржње с проклетством што се гони
И кад страхом бесни затресе суре стене,
И у смрт смело пођу толики милиони;
Као прсне врела крвца, кад ханџар писат' стане
И када адски огањ са свију страна плане;
Страхотом кад загрми притајен одјек врења —
Тада ће сунце јарко пролећа што се јавља
Гледати триумф правде слободног православља...
— — — — — — — — — — — — — — — — — —
— Ил' можда сведок биће големог понижења?...

Београд — Душан Караџић

Ратне хајке

или

Језуите и аустро-угарска политика

из забрањене књиге Карла Хрона

(наставак)

Ако сад посматрамо с овог гледишта ток бечке источне политике од постављања грофа Голуховског на чело нашег министарства спољних послова, онда падају у очи три одсека времена, по садржини сасвим различних међу собом: прво тежња до пролећа 1897. дођи у супротност с Русијом и добити савезнике за рат противу ове силе; то је било време покушаја да се васпостављање Пољске постигне освајањем руско пољске области. Други је одсек идење за једно с Русијом да се њеном помоћу покуша на другој страни, на рачун Пруске, задобијањем њених пољских области покуша васпостављање Пољске у нади да ће се можда опет моћи изазвати она расположења на петроградском двору, о којима говори кнез Бизмарк на горе поменутом месту својих „Мисли и Успомена." Најзад су трећи одсек тежње барона Ерентала, под чијим утицајем сад стоји међународна политика Европе. Између другог и трећег одсека лежи једно време колебања, изазвано променама у области светске политике. С једне стране порази Русије у Источној Азији давали су „великопољацима" нове изгледе, али у којима су се они у прави мах тешко умели наћи, док за њихову оцену револуционарног покрета у унутрашњости Русије нису добили колико толико поуздана ослонца; а с друге стране оскудица у умешности и предвиђању код грофа Голуховског створила је на Балканском Полуострву стање, које није више давало разлога нади, да ће се брзо успети да се на један или други начин источно питање избаци из међународне надлежности. То је и био прави узрок његову оступању.

Позивањем бзрона Ерентала на чело министарства спољних послова напред се истакла тежња да дрешење чвора покуша заједно с Турском и у будуће на *овај* начин покуша да на нашој јужној граници створи ону *„поуздану* стратегиску линију" коју Ј. Албертус препоручује против преласка *„низматичких"* утицаја у нашу самовољно ограничену југословенску интересну сферу.

Већ први делегациони говор барона Ерентала показао је много благовољења према Турској. Тек кад је у њој настао услед војничке револуције мајора Нијази бега потпун преокрет, скренуло је наше министарство спољних послова с овог правца, извршујући присаједињење Босне и Херцеговине на начин, који је младотурке мора увредити до срца. Наравно, такво поступање с њима стране [illegible] четка часно и с пуно обазривости намеравали да спрече ширење тог покрета и у ове две покрајине. А кад је и покрај тога анексија извршена на начин, чије су злобне стреле против младотурака очигледне, ондаа узрок томе не сме се тражити *у природном току развоја „нетачног питања"*, но се мора закључити да постоје друге побуде. Оне су искључиво у оним *клерикалним смицалицама*, о којима сам говорио у првој глави ове расправе: они хоће Аустро-Угарску да доведу у положај, у коме ће бити *принуђена* да својим војницима води *потпне рашове*. У том циљу одавно је измишљена *„великосрпска"* пропаганда, тобож наперена против Аустро-Угарске и, колико је то било могуће, покушано је искористити је у служби Рима. Само је помоћу ње створен онај притисак на међународне монархије, којим су и покрај своје одвратности били приморани да анексију прогласе баш сад, у најнеповољније и најопасније време.

(наставиће се)

Опште разоружање Срба

Пошто је Аустрија успела да Србију „слободну" Краљевину, натера на капитулацију и разоружање, настала је одмах да све Србе разоружа и у својој сопственој земљи. Зато је издата наредба од угарске владе: да сваки који има ма каквог оружја, револвера, пушака, пиштоља мора у року од 14 дана донети и предати месној власти иначе ће бити најстрожије кажњен.

Овако су поступали Турци 1803 и 1814 године. Дај Бо-

же, да и Аустрија, која је њена формулу, на коју је Србија пристала, и која је вест све нас у Београду тако задовољила, по несрећи — не потврђује се!

Црна Гора је имала сад прилике да покаже своје родољубље и памет својих управљача, а и да докаже: да храброст наших синова није мања, но она њихових очева! Али авај!

Нови преговори. Из Беча јављају, да је овдашњи аустро угарски посланик гроф Форгач изјавио српској влади задовољство свог кабинета што су наспостављени пријатељски односи и у исти мах саопштио, да *преговори о новом трговинском уговору могу одмах почети*.

Силе и Црна Гора. Како „Н. Сл. Преса" јавља, велике ће силе сад и у Црној Гори предузети корак за наспостављање нормалних односа с Аустро-Угарском.

Отпутовао. Г. Ст. Рибарац министар правде отпутовао је јутрос лађом у Дубравицу за Пожаревац, одакле ће се сутра вратити натраг.

Телеграм добровољаца. Бећи добровољци упутили су др. Миловановићу овакав телеграм:

Доктору дипломације *Миловановићу*, министру спољних послова без резерве — *Београд*.

Бећи добровољци, честитају „великом мужу" на блиском држању у одбрани интереса — аустријских.

Живео на дику и понос Ерентала.

Отпутовали. Синоћ у 7 сати дирекција железничка пустила је специјалан воз, којим су одпутовали својим домовима резервисти пешадијских пукова, који су пуштени кућама. Па ипак војника је било толико много, да су и још три вагона, и тек тада су сви могли путовати.

Из Дирекције. Г. Владимир Настасијевић, чиновник железничке Дирекције, одређен је да прима новчане групове од свију железничких станица и предаје главној дирекцијској благајни.

Друга нота Аустро-Угарске. Синоћ је гроф Форгач предао Миловану Миловановићу ноту, којом Аустро-Угарска изражава жељу да се одмах отпочну нови преговори за проширење трговачког уговора, који је српска Народна Скупштина већ изгласала, а који су Аустро Угарски парламенти одбацили. У тој се ноти предочава, да ће се Србији у новом трговачком уговору учинити нове концесије. Тим концесијама, које буде Аустро Угарска учинила Србији, сигурно ће Аустро-Угауска дати назив „економске користи" и тада ће се питање о анексији дефинитивно решити.

Пловидба. Дунавско Паробродско Друштво објављује да ће овогодишњу пловидбу поштанских и путничких пароброда почети *између Беча и Будимпеште* 24. марта и то паробродом из Будимпеште за Беч, а између *Будимпеште и Оршаве* 21. марта.

Г. Березовски. Дописник петроградског „Новог Времена" за цео Балкан, који стално борави у Цариграду, дошао је преко Црне Горе опет у Београд, где је већ био још у почетку ове трагедије, и кад је писао онако симпатично о Србима и српском покрету.

Читаоци се сећају: да су у то доба г. Миловановић и њиме плаћени извесни листови, јако нападали г. Березовског и најгоре га сумњичили, па је сад ред да он дође, те да присуствује тријумфу г. Миловановићеве патриотске политике.

Г. Березовски ће провести овде неколико дана, али ће наћи Београд у сасвим другим расположењима но први пут.

Само лепим. Министар финансија, издао је наредбу свима пореским властима, да наплату порезе врше што је могуће лепим начином, и да избегавају егзекуцију, изузев крајњих случајева, где то мора бити.

Станкова посла. Луче је, рачунајући на ову забуну у којој се налази влада и скупштина, покушао Станко Петровић да прошверцује скупштини свој предлог о уступању неког државног земљишта своме изборном срезу. То је, кажу, Станко сматрао као компензацију за своје аминовање у скупштини. Посланици су то јуче спречили изласком из скупштине. Ако Станко не повуче свој предлог, данас ће у скупштини бити интересантних сцена.

Изгорела кућа. Непажњом укућана Вићентија Милића из Беле Стене у окр. чачанском, изгорела је Вићентију кућа и све што је у њој било, тако да се ништа није могло спасти, јер се пожар појавио ноћу.

Жртава није било, а штета износи до 2000. динара.

Новац од никла. И ако је наредбом министра финансија забрањен оптицај страног новца од никла: бугарског, румунског и т. д. ипак га има много, тако да су се јуче неки пијари тукли због тога. Требало би поново наредити да се народу објасни, да тај новац нема вредности у саобраћају.

Нова странка у Турској. Ових је дана образована у Турској нова политичка странка, чији је програм либералнији од други политичких странака, под вођством др. Ибрахим Темо Беја Та ће се странка звати *демократска партија*. Велики број чланова парламента и партије *напредак јединство* изјавио је да ступа у нову странку.

Пребегли војници. Јуче после подне четири аустријска војника пребегли су чамцем испод Умке на нашу страну и предали се властима. Они су синоћ доведени у Београд и предати управи вароши Београда, где су и преноћили.

Нови хајдуци. Начелство округа крагујевачког, огласило је за хајдуке Јеремију Петровића из Кале, а живећег у Бадњевцу и Игњата Маринковића из Бадњевца, који су починили неколико убистава са разбојништвом, па се са оружјем одметнули од власти. Они чине највише казнима дела у округу крагујевачком, прелазећи с времена на време преко Мораве у округ моравски.

Димитрије Маринковић. Министар у пензији, због болести у кући, не може примати никакве посете, о свом крсном имену Свет. Лазару.

Правили нered. Миливој Шљивић молерски радник и жена му Христа са станом у Македонској улици, направили су синоћ нered и потукли се, тако, да су их комшије једва развадиле. Овај брачни пар добио је бесплатно преноћиште ноћас у главњачи полицији.

Опасна крађа. Прошле ноћи, извршена је опасна крађа једном угледном домаћину из Врдила у округу рудничком. Непознати лопови, разбили су му стају и из исте украли све ствари, које представљају вредност од 840 динара.

За лоповима је наређена потера:

Спроведени суду. Милош Ђурђевић, свирач по тужби Светислава Николића, због јавне увреде и г ђа Милица ж. Стојана Бујовића чиновника министарста војног, по тужби Јована Богдановића, због клевете.

Скупштина. Српско јеврејско Певачко Друштво држаће у недељу 22. ов. мес. у 3 часа по подне у своме стану своју XXIX редовну скупштину, на коју се чланови друштвени овим позивају.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Школа у Бињачу

Бујановачки кајмакам известио је српског учитеља у Бињачу, Николу Аврамовића да ће га од државе плаћати с 200 гроша месечно. На тај акт кајмакамов Никола је врло умесно одговорио да је он учитељ митрополијски и да не може примати плату од државе, док га за то не овласти митрополит. Сама митрополија тражила је да се у погледу тога издржавања српских школа о државном трошку власти имају само њој обраћати, а никако појединим учитељима, које је она поставила и који ни мало нису независни.

Српске земљорадничке задруге

У Балатињу, Међашима, Вилином Селу, Доњем Бродцу, Даздареву и Свињаревцу у Босни основане су српске земљорадничке задруге на основу неограниченог јемства и израђених правила.

Дневне вести

Неуговорно стање. Прва благодет, којом је одговорила Аустрија на потпуну, ропску покорност Србије — био је проглас „неуговорног стања" између Аустро-Угарске и Србије.

Ето то су оне „економске користи", што нам је Аустрија обећавала, Европа гарантовала, а наш Миловановић чак није хтео ни да их прими!

После свих ових јада, трошкова и напора, избачених у лудо, да би се само више срамотиан, Србија се још нашла

Ова „Велика Влада" просто ниже успех за успехом, и после сваког оваког успеха, објављује: како је Србија „морално добила"!

Пријем дипломата. Јуче после подне, требао је бити пријем страних посланика у министарству спољних послова, али нико није дошао. Ко веле, ког ћемо врага сад, кад смо свршили, шта смо хтели.

Црна Гора у рату. Вест да је Црна Гора изјавила да не пристаје на пуну понижење

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Александра Дюма

превод с француског

(203)

XLI

Уточиште

Маршал је слушао ове речи са неисказаним задовољством.

— Али, за што је ваш син против мене? упита он

— Он није против вас, он је само уз Монморансија. Он је тако мало ваш противник и толико мало жели да вам науди, да ће још вечерас отићи из Париза?...

А зашто врага иде из Париза?...

Пардајане будите искрени као што сам и ја искрен. Истина је да сам ја хтео у једном тренутку да га предам Гиталенсу чији је разговор са мном, не знам на који начин, он чуо (Стари витез осмехну се у себи и начини зачуђено лице). Али онакав каквог сам га ја видео, онакав каквог сам га чуо витез је неспособан да изда какву тајну... Његова смелост да дође чак у ову кућу, његово држање пред краљем, начин на који је изашао из Лувра, што вам је морао испричатати (Пардајан климну главом) најзад све, не рачунајући да ме је спасао, не рачунајући то што сте ми ви испричали, све то чини да ја ватрено желим да он буде мећу нама.. Пардајане ваш син је оличена храброст... Али он је сиромашан, сам и без потпоре. Доведите га к мени: ја ћу га учинити богатим, ја ћу га оженити, учинићу од њега угледну личност на будућем двору француском...

— Али ви сте заборавили, монсењеру, да је он због таквог свог држања и принуђен да напусти Париз да не би био обешен...

Данвил се осмехну:

— У моме дворцу, рече он, витез ће бити много безбедније но у замку у који га мој брат без сумње шаље. Кажите му Пардајане, да је потребно да остане.

— Ако се не варам он је до сад већ отишао. Ствар је била хитна, монсењеру. Ево шта нам се догодило.

Ту Пардајан исприча описаду крчме „код Чекића," што маршал саслуша са највећим дивљењем.

— Видите да је било крајње време да витез остави Париз.

— Па онда сте и ви навукли на се кривицу! За што сте остали?

— Јер сам вам обећао да вас нећу остављати, монсењеру, рече мирно Пардајан.

Маршал пружи руку старом пустолову који се поклони више за то да би сакрио свој осмех но из поштовања

Тако се Пардајан отац врати у дворац Мем и захваљујући својој препредености дође у већу милост но што је икад био.

XLII

Краљица мати

Три дана после догађаја у Лувру, као што је јавио своме брату, Франсоа од Монморансија дође у дворац Мем одлучен да сад искали мржњу, која га је мучила седамнаест година. Ишао је сам. Било је од прилике седам часова у вече кад маршал дође пред дворац Мем.

У то доба је сунце залазило. Маршал је дакле оставио три дана на размишљање своме брату и није хтео да му се може казати:

— Три дана још нису прошла; треба још неколико минута.

Франсоа очекну да сунце зађе, па онда даде знак своме слузи.

Не силазећи с коња слуга дуну у рог.

Велика капија на дворцу била је затворена. Сви су прозори били затворени. Мрачни дворац изгледао је пуст.

Слуга још једном дуну у рог, па онда и трећи пут.

Свуд је владала дубока тишина.

У суседству појавише се на прозорима неколике главе, али се брзо изгубише

Тада на нови знак маршалов слуга скочи на земљу и силно удари звекиром у врата.

Мали прозор на вратима отвори се.

— Шта тражите? рече неки глас.

— Тражимо, рече слуге, Хенрија од Монморансија, кога називају војводом од Данвила.

— Шта хоћете с њим? упита исти глас.

— Дошли смо да тражимо правду за увреду коју нам је нанео Ако не хтедне онда ћемо пред божји суд.

Врата се одшкринуше. Један официр са Данвиловим грбом изиђе, скиде капу, поклони се пред Монморансијем и рече:

— Монсењеру, жао ми је што имам да вам саопштим непријатну вест; дворац је од јуче празан. Мој господар, монсењер од Данвила, по нарочитом наређењу његовог величанства краља, морао је да оде из Париза.

Франсоа преледе и баци мрачан поглед на дворац.

— Монсењеру, продужи официр, ако је по вољи да се мало одморите у дворцу?

Франсоа погледа свога слугу који одговори:

— Не примамо ваше гостопримство.

Официр тада метну капу, уђе у дворац, и затвори врата за собом.

Тада служитељ Монморансијев дуну у рог и три пута гласно позва Хенрија од Монморансија, господара од Данвила.

За тим сиђе с коња, приђе великим вратима и рече:

(наставиће се)

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

Бр Како из Њујорка јављају, на пароброду „Хамбург" напао је неки Талијан доскорашњег америчког председника Русвала, наводећи да му је хтео отети дете. Морнари су на време везли Талијана.

У пристаништу у Хавани букнуо је велики пожар, који је оштетио многе бродове. Немачки пароброд „Хелголанд" тешко је оштећен, а три су се човека угушила.

)o(Турски шеих ул-ислам спрема посланицу, у којој ће на основу корана доказати да су двобоји противни ислану и да су према томе дуелланти по светим шеријатским законима просте убице.

*:, Политичке прилике у Угарској толико су се заоштриле због питања о самосталној банци, да је у угарским меродавним круговима опште очекивање да ће Векерлов кабинет после ускршњих парламентарних одбора поднети оставку.

БЕОГРАДСКА ХРОНИКА

ЊИХ ДВОЈИЦА

— један телефонски разговор —

— Хало!

— Ко је тамо?

— Петроград.

— А тамо?

— Београд.

— Јесте л' ви то Миловановић?

— Да.

— Овде Извољски.

— Сервус колега.

— Сервус. Како ви тамо?

— Одлично. А ви?

— Па... како да вам кажем. И добро и није.

— Овде се говори о вашем паду?

— Па., како да вам кажем...

Рано је још... Управо, пре би могло бити речи о моме одступању... А ви.

— Гурам к'о Морава. Сви легли на руду. Слушају к'о деца.

— А демонстрације?

— Какве демонстрације?

— Па.... овде се говори....

— Ничега од тога. Пандурише овај народ боље од сваког вашег понемченог грофа.

— Е, то ме радује.

— А мене опет брине наш положај, јер ће нам се покварити сви планови.

— Хеће. Ја се још надам. Цар а нарочито царица, не дају ме.

— Па шта би Ви онда хтели?

— Дума мало...

— Каква дума. Пустите је мало да се издува на каквој тајној седници, као што сам ја урадио, па је онда све у реду.

— Дивна идеја. Предложићу одмах цару.

— Па да. А стоји за Бач.

— Као у воску. А код вас?

— Ја сам се осигурао. Само морам удесити да се курталишем „Велике Владе."

— Ха! ха! ха!

— Па онда. An die schöne blaue Donau."

— Да.

— Жена ми већ проби главу..

— Збиља како је мадам?

— Одлично.

— Моја жена гори од нестрпљења да се са њом упознам. Поздравите је много од наше стране

— Мој рукољуб г-ђи Изволски.

— Хвала у њено име.

— Па јавите се.

— Чим удесим ствар како треба.

— Пожурите.

— А сад, до виђења господине колега.

— До скорог виђења.

— — — — — — — —

Ха! ха! ха! ха!

— Хало!

— Хало!

— Неко се церека на телефону. Ко је то.

— Guten Tag, meine Herrn! Hier ist Forgatch.

— Марш животиње!

— Сукин син.

— — — — — — — —

Floridor.

НАРОДНА СКУПШТИНА

Јучерашња седница

Тек око 10 часова отпочела је јучерашња седница. У дворани није било ни педесет посланика. После оног јучерашњег пораза ни посланицима се више не седи у Скупштини.

Прва тачка дневног реда била је начелна дебата о законском предлогу за подизање фабрике алкохола.

Дебату је отпочео К. Станковић говорећи, који нико није ни слушао па ни сам министар финансија, који се разговарао са Љ. Стојановићем и Митом Исаковићем.

Министар није ни реаговао на говор, Станковићев већ је требало приступити гласању. Али, пошто је председник оценио оком, да нема присутан довољан број посланика, то је дао четврт часа одмора.

Жандарми се разлетеше по државном савету, министарствима те једва накрмише деведесет и једног посланика, од којих је 79 гласало за предлог а 12 против предлога.

Одмах после гласања прешло се на претрес истог закона у појединостима.

У дебати су учествовали министар финансија, Драшковић, и Сава Радовановић.

Готово сав предложене корекције појединих чланова, које је предложио г. Драшковић, министар је усвајао и претрес се убрзо свршио. Приступило се гласању и овај је законски предлог изгласан и у појединостима.

Нов предлог посланика

За све време дебате г. Агатоновић, националац, носио је један табак хартије од посланика до посланика и нудио им да га потпишу. Већина посланика потписивала је тај акт. Сазнао сам после, да се то потписује предлог влади, да се престоница премести из Београда.

Тешко да ће овај предлог посланика наићи на добар пријем код владе, пошто би тај акт стао државу силних материјалних жртава, које су сада потребне за много прече ствари.

Floridor

ПОСЛЕДЊИ ЧАСОВИ ЈЕДНОГ ИЗДАЈНИКА

Трагедија на Озерском лељиковцу. — „Агент провокатор. — „Једна важна седница. — Осуда на смрт. — Извршење — Издајник плаћеник. — Решеност руских револуционара. — Једно упорећење.

(оригинални извештај „правде")

Петроград, 16. марта.

Још ћаком у Петрограду ја сам симпатисао радничком покрету. Симпатисао сам му из два разлога: прво што се радници бораху за своја права, а друго, што не беше жртве, коју они не би поднели за своју партију и своје другове. Тој странци, као и другим савезима револуционарним, има се једино и захвалити, што Русија напушта средњевековни мрак царизма и постепено се претвара у модерну државу. Да тиме словенска ствар добија, није нужно нарочито истицати. Иначе у Русији има још доста тих мрачних средњевековних остатака и они коче Русију, да у најновијој кризи европској каже своју реч онако моћно и гласно, као што то доликује једној држави првога реда.

Нарочито велика акција радничка била је за време проласка октобарског царског манифеста.

Да би се та акција ма колико умањила, и да би се цео револуционарни покрет компромитовао, полиција је пустила на посао читаве чете агената изазивача, који су под маском радничких пријатеља изводили ове на касапницу. Један од најбољих тих радничких издајника био је познати *поп Гапон*.

Познато је читаоцима „Правде", да је тај поп нађен једног мартовског јутра удављен у једној пустој и усамљеној вили на Озарки. Полиција је узаман трагала да пронађе убице и не би их никако ни нашла, да се они сами нису јавили.

Најпре је познати револуционар Рутенберг кроз париски „Matin" изнео да је Гапор убијен од стране револуционара, због издаје учињене општем делу. Ово откровење Рутембергово, нарочито после афере Лопухин—Азевљеве, учинило је у Петрограду велику сензацију, и ако су меродавни фактори већ раније претпостављали, да је тако нешто морало и бити.

Али једно писмо, које је ових дана добила једна петроградска редакција, учинило је још већу сензацију, јер то писмо беше послао један од убица попових, и у њему детаљно описује сам начин извршења. Писмо је потписано са „друг Владислав" и ми га доносимо пред читаоце „Правде", да би се видело, како и на који начин руски револуционари кажњавају издајице.

* * *

На три недеље пред убиство — тако пише „друг Владислав", који је тада био организатор једног радничког рејона — дошао је к мени друг Рутенберг и показавши пуномоћство од централног комитета, замолио ме, да му ставим на расположење неколико „убеђених" радника. Ово је тражио због тога, што је решено да се убију издајници поп Гапон и Рачковски.

Упитам га:

— Па зашто су баш радници потребни?!

Рутенберг ми одговори:

— Гапон је издао раднике, зато треба да погине од радничких руку!

Споразумевши се са Рутембергом ја сам му довео осам радника, од којих он изабра петорицу. Тих пет радника одвео сам у очи убиства у Озерку. Ноћу смо неприметно дошли и сакрили се у најмањеном раније летњиковцу. Ту смо остали цео дан, очекујући осуђенике, које је Рутемберг имао довести.

(Свршиће се)

ИЗ ШКОЛЕ И ЦРКВЕ

Тужили митрополита

Као што неке новине јављају: „сеоам београдских свештеника оптужили су министру просвете и црк. послова Његово Високопреосвештенство г. митрополита Димитрија за неко учињене кривице"!... —

А, знате ли, какве су то кривице? —

Ево, ове су: „што је г. митрополит наредио, да се преброје све београдске парохије и виле, по колико делова сваки има."

Е, и јесте, голема кривица!!

У зак. о уред. свешт. стаља пише: да „свештеничка парохија не сме бити мања од 300, ни већа од 400 домова."

„Само где никако ово не може да се изврши, допушта се оставити свештеника са мање или више домова парохије, али тих изузетака треба да нестаје, како наступи прва могућност за то." (члан 1.)

Њ. В. г. митрополит имао уверења, да све београдске парохије имају много већи број домова по колико би требали по закону имати; с тога је наредио, да се космајски домови по сиња парохијама, преброје, па ако се његово мишљење утврди, — онда да учини предлог Архијерејском Сабору да се још која парохија створи.

Поступак овај г. митрополита не само да је оправдан и законит већ и сваке хвале достојан, што би се одузело по мало онди где се предаја, а додало где недостаје... — Али.., али, боље да је цео свет, па и сама црква пропала него ли, што је дирнуто у кесу неких попова!! — Истина је, не зна се још шта ће комисије наћи, и да ли ће смети г. митрополит шта о томе урадити; — ал, зашто, да се чепрка по нашим парохијама, пада смо ми још живи, а по Уставу стекли права на ове парохије, уживају седам попова, већ хајд да га тужимо г. министру просвете.

Истина је тако наша браћо, али знајте, да ваших 3—400 домова нико на на сам г. митрополит неће нам одузете, већ само онај кусур од вашка, ако га буде било.

Ми сажаљевамо вашу несрећу, која ће вас по закону можда и снаћи; али се са свим срцем и душом придружујемо поступку г. митрополита, јер је оправдан и на закону основан.

Јест, када се наше парохије цепкаху и испод законог броја; када нас неправедно нападаше и за једно исто дело и по два пута осуђиваху; кад цени наши архијереји неправедно хонораре дељаху и само својим љубимцима даваху и тако даље због чега се многи свештеници на унутрашњости тужаше господину министру просвете и правених послова, — а ви ви, за све време ћутасте као заливени и говораете нам: „свака је власт од Бога дана, зато је треба и поштовати." За наше оптужбе г. министру просвете нијаки

васте, да су неосноване, јер се по законима правна власт не сме тужити свештенпо. — А сада? Сада ти канони не постоје!! —

Оно дакле што ми писмо смели учинити, — ви сте урадили и свога Архијереја неправедно оптужили свештеној власти: г. министру просвете! — Св. канони сада имају реч.

Напослетку, ми бисмо молили г. митрополита да у започетоме послу истраје, де се домови по свима београд. парохијама преброје па ако се нађе да нема више од законом одређеног броја, — онда ником ништа, нека остане по старом. А ако се нашак нађе, онда да се по закону поступи.

Држимо, да ће ово бити једини начин, да отачаственно свештенство што пре дође до свога преуређења и стално плате, с тога и написасмо и јавности ово неколико речи предадосмо.

Неколико свештеника из унутрашњости.

ПОЦЕРСКИ и ПОДГОРСКИ ТАЈАНСТВЕНИ ЗЛОЧИНИ

(свршетак)

Два сељачка типа

Да не би понова покушали да побегну и Драгутин и Крсман затворени су у хапсани окр. начелства и ту долази истражни судија г. Томић, те их испитује. Оба су окована у тешко гвожђе.

Драгутин Марковић прави је тип разбојника, омален, али темељит и јак човек. Има велике жуте бркове и обрве, које као каква надстрешница повијају се над очима. На палцу десне руке има ожиљак од уједа и сва је прилика, да је то остатак од зуба пок. Крсте Бермановића. Можда би пок. Срећко Марковић у њему познао оног *темељитог човека са жутим бркови*ма, кога је у своје време полиција подгорска узалуд тражила по целој Подгорини.

Крсман Грујичић је висок и сувоњав човек, по свему судећи јак алкохоличар. И ако он можда није убиства вршио, сигурно је да их зна, али их крије, бојећи се, да убице не убију њега или му не побију породицу код куће. Једнако кука и пренемаже се, а по целу ноћ бунца у апсани.

Вероватан тријумф власти

Сматрајући, да не треба да улазимо у детаље ове истраге, јер би је тиме могао само омести, ја хоћу да овом приликом кажем, да је врло вероватан и врло близак тријумф власти над овим зликовцима. Противу оптуженог Драгутина, сад већ не за крађу прасади, већ за поцерска и подгорска убиства прикупљено је толико доказа, да се он већ сад не може извући, па ма имао и већи број сведока разуме се лажних. Ипак он не признаје ништа, а тако исто не признаје ни Крсман, и ако изгледа, да ће, мучен грижом савести отворити уста и испричати све што зна.

„Правда" је пре једно месец дана донела једно писмо из Париза, у коме се између извештај о покушајима, да се помоћу хипнотисања злочинаца или њихових саучесника дозна за појединости извесних злочина.

И ако има прибављених доста околности противу оба оптуженика, ипак ја мислим, да не би било ређаво, да се оба ова типа, пред једном лекарско-судском комисијом хипнотишу. На тај начин била би власт упозната до сит-

ница са једанаест и више убистава, те би тако био сасвим скинут вео са ових поцерских и подгорских злочина!

—

Све што се даље буде односило на ове злочине и што буде судски утврђено, ја ћу благовремено известити читаоце „Правде."

V.

РАЗЛИЧНОСТИ

Женски шешири и железнице

Управа швајцарских савезних железница издала је наредбу, да се у путничке вагоне не пуштају даме са шеширима, чији пречник износи више од 80 см. Ове у путничке вагоне морају да улазе гологлаве а шешире предавати као пртљаг. Ако ли даме пак неће да скину шешире с пречником од преко 80 сантиметара онда се могу возити само у теретним колима као пртљаг.

ЗИМСКОЈ РУЖИ

Из давнине

Негово сам давно ружу
Крај потока у самоћи.
И под жбуном мирисавим
Плакао сам сваке ноћи.

И ко лака измаглица
Из груди се уздах вио
А у усне су шапутале:
„Ја те љубим цвеће мио."

Ти тај шапат чула ниси.
Јер далеко тад си била.
Ал' да њојзи љубав шапћем
Та је ружа помислила.

И стресла је с' лишћа росу
Вреле груди да расхлади.
Ал' та роса отров бјеше.
За мој живот тако млади.

Јер од младог срца мога.
Другој не бих искре дао.
А да неш ме ти љубити.
Тад то још нисам знао.

Рајко.

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерашњи програм пружа јединствену забаву. Одлични комади:

Ко зна зашто је то добро? и *Министарска криза*, пуни су комичних сцена, да ће публика у смеју протећи цело вече. —

СЕЛТЕРС српски код Младеновца најлековитија је минерална вода против кашља, сипље и против свих катарних оболења. Нарочито се препоручује после запаљења који имају шлајм. Продаје се по свима апотекама, дрогеријама и бакалским радњама у Београду и унутрашњости Србије. Главно стовариште у Београду код

Глише Т. Андрејевића и Брата

150 — *Телефон 282.* — 11 30

ПРОЛЕТЊИ ШЕШИРИ

Најмодернији пролетњи шешири за господу, дечаке и децу, приспели су у огромном избору

МАРКУ ВУЛЕТИЋУ И ГАВРИЛОВИЋУ

У БЕОГРАДУ

Цене су врло умерене

302 6—6

ВИНО

Српско и **француско** под гаранцијом чисто и природно *ово дана добио сам велику количину.*

Српско 1 литар белог Дин. 0·75.
„ 1 „ црног „ 0·75.

Француско 1 Боца „Graves" црног дин 1.

Француско 1 Боца „Sauternes" бело Дин. 1.

Француско 1 Боца „Medok„ белог Дин. 1.

Француско 1 Боца „St. Emiljon" црног Дин. 1.

Француско 1 Боца „Blayc" белог Дин. 1.

Од данас сваки дан **свеже урањење и заклање ЖИВИЊЕ.**

„Тај-Бутера." Конзервираног поврћа: сушене Боранije, Грашка младог, Жилијена, Спанаћа, сушених Печуракa т. д. Киселих Краставаца у бурадима 100—120 ком. буре Дин. 4·50.

Саламе *нова роба најбољег квалитета* **Сирева:** Емениталера, Рокфора, Ајдамера, Комемберта, Брија и т. д. и свих српских сирева. **Свежих Јаја** под гаранцијом у корпицама по 50 комада. Карабадског Цвибаха у пакетима 0·85 пр. дин. *Најеће и најразноврсније стоваришше* Бенбона и колача за послуживање. Мандарина, свежих Поморачи црвених „Марона" Кестена итд.

Француских Сардина у зејтину највећи избор. Тон-рибиа, Маринираних Харинги, Маринната од Јегуље, Русе и т. д. Дивљачи разне, Јаребица. Зечева, Фазана и т. д. Зејтина француског за јело од дин 2·40 до 3·60 п. д. 1 литар.

Поред остале конолијално-деликатесне робе препоручује радња

Душана Тодоровића

Краљевско-Срп. Дворског Лиферанта
Београд—Теразије.

Г. г. потрошачима у Београду и у унутрашњости шаље тачно и из време са врло солидном ценом и услугом

Телефон бр. 43. 15 15—

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић." Бранкова ул. бр. 16. Такође јавља г.г. кафеџијама и хотелијерима да има на продају готових **јеловника.**

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Претплата на

„ОЛГОТУ"

Балкански роман г. др. Владиз Ђорђевића примају и све поште у Србији.

Обраћам пажњу свима муште ријама да је најлакше и најбоље претплатити се код поште.

16. Марта 1909. г.
Београд.

1—3 **И. Даничић.**

ОГЛАС

Мој дућан у улици Краља Петра број 15 а спрам Народне Банке, на ћошку у коме је данас Д. Вучковић и компанија,

Издајем од 1. Маја под кирију. Подесан је и за какав новчани завод или банку.

За погодбу се обратити подписатом

Милутину Ђ. Ристићу
трговцу улица Кнеза Михаила

НАЈВЕЋИ ИЗБОР

ОБУЋА

КОД

ЈОСИФА ФРИДА

Кнез Мих. ул. 33.

— у кући г. Ник. Спасића —

173 4·10—

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА

најбољи алкални киселаћ

Награђен највећом наградом „Grand Prix" у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим извором, при чему се не губи ни најмање угљене киселине нити вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стоваришше код

г.г. Глише Андрејевића и Брата

Варош-Капија — Телефон бр. 282

Поруџбине из Србије и иностранства примају и одмах извршују

Аранђеловачка Конзорција

Краљ. Срп. Двор. лиферанти

Аранђеловац. 15 60

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.
Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.
Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

За време поста увек рибе

Изашла је из штампе

доктора САВИЧЕВИЋА

ЈАВНЕ ЖЕНСКЕ

(ПРОСТИТУТКЕ)

Страна 320. *Цена 2·50 дин.*

Препродавцима и књижарима 35%.
Поруџбине слати писцу.

Кнез Михаилова 14.

За ВРБИЦУ

НОВО ОТВОРЕНА ГАЛАНТЕРИСКА И ПОМОДНА ТРГОВИНА

Душана В. Пешића и Друга

Београд. Теразије.

Добили смо у великом и врлодело лепом избору, шешира, капа качкета, сунцобрана, рукавица, чарапа и т. д.

За ВРБИЦУ

Цене солидне и утврђене

Поруџбине за унутр. изв. брзо и тачно

„НЬУ-ЈОРК"

ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

Председник: Darwin P. Kinpsley

— **64. Билансија Највеће Осигуравајуће Друштво на свету.**

Призната актива . . . . . франака у злату	2,888.000.000
Целокупни приход у 1908 години преко . . .	530,000.000
Математична резерва	2.379,000.000
Резерва за дивиденду	416,000.000
Нова осигурања у 1908 години . .	722,000.000
Мешовита осигурања у снази преко . . .	3.116,000.000
Сва осигурања у снази	10.331,000.000

Дивиденда која је платљива 1909. год. износи фран. у зл. 39,402.056 противу фран. у зл. 2.136 362 која је исплаћена 1908. године.

Ово је највећа дивиденда коју је друштво до сад исплатило.

Годишња дивиденда, платљива 1909. г. на полице издате у 1907. на фран. у злату 10.000.

Осигурање на случај смрти				Ограничено осигурање на 20 г.				Мешовито осигурање на 20 г.			
старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909. г фр у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр у зл.	проценат од премије
25	247.00	3540	14.8	25	378.00	4720	125	25	52700	6880	13 0
40	373.00	540	14.7	40	488.00	6610	135	40	57100	7930	13 9
55	650.00	10070	15.5	55	715.00	10740	15 00	55	73600	11200	15 2

64 та детаљна билансија шаље се на захтев и она садржава све трансакције у току 1908 г.

Дирекција друштва „Њу-Јорка" за Краљ. Србију.

103 12-12

БЕОГРАД. Кнежев Споменик бр

На гробу свога милог

† Др. ПАВЛА СТЕЈИЋА

бив. физикуса управе града Београда у пенз.

Приређење помен 23. марта у понедељак у 10 и по часова пре подне.

Београд **Ожалошћена породица**

Наша непрежаљена супруга, мати, кћи, баба, ташта и т. д

† Јелена Давидовић

после дугог и тешког боловања преминула је у суботу 14. о. м. у 8½ час. у вече у 58 години живота.

Сахрањена је у Новом Гробљу у понедељак 16. о. м. у 8 и по часова пре подне о чему извештавамо сроднике и пријатеље.

Овом приликом молиме све пријатеље и познанике који на погребу присуствоваху, као и оне који нам саучешће писмима или брзојавом изјавише да приме нашу усрдну благодарност.

Такође смо благодарни Типографском певачком друштву „Јакшић" и „Београдском Певачком Друштву", која из почасти суделоваху на погребу.

16. Марта 1909. год. у Београду.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Мајка: *Анка Грчић*; супруг: *Јован*; синови: *Гаврило, Коста и Петар*; кћери: *Софија* и *Даница* и остала родбина. 3-3

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | СУБОТА 21 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 80. | Телефон 821.

Турчин, снаја и девери

У једној од омањих београдских кафана седе неки пенсионери и разговарају о последњим догађајима.

— Е људи, рећи ће један од њих, ништа ми није тако криво као то, што ова брука прође без да је ико прстом мрднуо.

— А шта си ти очекивао? запита га други. Ваљда ниси мислио да ће овај гурави народ, да се буни?

— Не да се буни, али бар једним митингом да покаже да му није све једно што се ово овако свршило. Срамота је, мајковићу, после оних силних зборова и протеста да ово прође без ичега.

— А ко да ти сазива митинг? Пре су гурали с једне стране фузионаши, с друге либерали а с треће напредњаци. Сви су хтели да се покажу патриоте, један већи од другога па су пуштали своје људе да сазивају зборове, митинге и да праве овације, јер нису ни зашта одговарали. Либерали и напредњаци нису имали ни једног свог човека у влади, а фузионаши нису били задовољни са Миловановићем, па их се онда није тицало шта ће владa урадити и како ће свршити на крај. Ал' сад је другчије: сад су сви у влади па ћуте као по..... јер су сад сви подједнако криви.

— Јес' мајку му, умеша се у разговор трећи. Ми смо мислили да ће ова коалициона влада Бог зна шта урадити; да ће се Европа од ње уплашити па залећи за нас, а оно видиш шта испаде.

— Па јес, ми смо ти с овом коалиционом владом прошли као онај муж, што је послао жену у род, па да би била сигурна ус пут, пратио с њом и своју браћу.

— Па шта је било с њим?

— Шта је било! Ето то, што и с нама сада.

— Де, да чујемо! Де, при чај! заграјаше сви око стола те им онај, који је поменуо мужа, исприча ову причу:

— Био један сељак, па се оженио девојком из другог села. Кад је прошло годину дана од венчања он спреми жену у род, а да јој се у путу који је водио кроз једну шуму, не би шта десило, он пошље с њоме и своју браћу.

Браћа ти се добро наоружаше; сваки узео пушку, нож и по два пиштоља, узјашише коње, па хајд са снајом у род.

Кад су били у шуми, сусрете их неки Турчин, ага, који кад спази снашу, младу и лепу, заповеди да стану и да сиђу сви с коња. Браћа одстра заборавили на оружје, а ага узе снашу за руку па је одведе у шуму крај пута.

Кад је свршио са њоме „разговор" рећиће му снаша:

— Чуј ага! Ја ти оваква не смем ни у род ни мужу. Ови моји девери причаће све ово што се десило, па ми нема живота. Него, позови ти и њих, једног по једног, овамо па ће онда ћутати.

Турчин, који није био с раскида за овакву врсту услуга, учини по савету снашином и после пола сата би све свршено. Снаша с деверима оде на једну, а Турчин на другу страну.

Кад су изашли из шуме снаша не могаде а да не пецне своје девере:

— А што ви, болан, понесте то оружје?

Браћа се згледаше и оборише очи, а један од њих, ваљда најнаивнији, одговори:

— Па да нам се нађе у невољи!

— Вала бато, ако ово није за вас била невоља, онда нигде невоље и нема, рече снаша па ободе коња а девери за њом.

И заиста, браћа ћутаху као заливени те се за њихову и њихове снаје бруку никад није сазнало.

— Ето, завршио приповедач своју причу, овако као овај сељак са женом и браћом, прошли смо и ми са Миловановом и овом владом. Ми опуномоћили Милована да брани нашу ствар, па ако устреба и оружјем у руци, а он кад је видео да овај горе неће рата, приклонио главу пред њим, као она снаша пред Турчином, али да не би пуцала брука, тражио је да се у шуму, то јест у кабинет позову и шефови свих странака. Онај разумео ситуацију па их позвао. А ми их наоружали „ванредним кредитима" и рачунамо: Бог зна шта ће учинити. Кад сад, а оно ништа. Покупили сви носеве као она браћа, а Милован само што их не пита: што ће им то оружје, ти кредити и они зборови и митинзи, које су приређивали док нису и они отишли у шуму.

— Сасвим тако. Видите ли сад како нико није крив и како партијски листови ћуте као заливени?

— Ћуте јакако! Ћуте као и она браћа.

НАРОДНА СКУПШТИНА

Једнодневна седница

Станкова компензација

Још на прекјучерашњој седници била је на дневном реду Станкова компензација, која се састоји у уступању земљишта до железничке станице у Житковцу, срезу моравичком за подизање зграда за смештај својих канцеларија.

Станко је ову компензацију тражио колико у своме, толико и у интересу своје партије, да би овај народ залагао ма чиме, јер је осетио велико незадовољство за овакав исход босанско херцеговачког питања.

Влада увиђајући оправданост овога тражења, ставила је на дневни ред ову Станкову компензацију, да је и Скупштина одобри.

Посланици нису хтели да отворено гласају против овога предлога, али су у великом броју изостали са ових седница и тиме онемогућили изгласавање овог предлога.

Кад сам у 9 часова ушао у дворану она је била готово празна, само су за стенографским столом седели: Прота Ђурић, Станко и Јова Стојковић а за секретарским столом Триша Кашперовић.

Станко се нешто вајкао проти и Стојковићу.

Стојковић погледа у часовник. Било је 10 часова.

— Па, ово неће ни бити седнице. Нигде никога нема — рече Стојковић.

— Ово је самосталска опструкција — одговори јетко Станко.

— Е, неће бити, насмеја се Стојковић.

— Знам ја, море. Наредили су својим људима да намерно изостану — сиктао је Станко.

Чекало се до 10 и по часова и тек тада г. председник отвори седницу.

Приступило се гласању. Гласало је 77 посланика, дакле, недовољан број и тако ће Станков предлог чекати до после празника.

Интересантно је да је противу овог Станковог предлога гласао и г. Коста Стојановић, који је био изгласан на Станковој листи.

П.председник је тада саопштио да се скупштинске седнице одлажу и заказује другу седницу за 2. април са истим дневним редом.

За другу престоницу

Преко 80 посланика упутили су један акт председништву скупштине за премештај престонице из Београда.

„Одавно је покренуто питање о премештају престонице из Београда. Политичке прилике последњих дана најбоље су показале императиван државну потребу за особу престонице. Влада је дужна да покрене ову важну и озбиљну

баш папска црквена држава, која је постојала до 1870. Треба у већ поменутој књизи д-ра Долингера „Црква и цркве, папство и цркве на државама“ читати (стр. 525. до 596.) историски поглед на унутрашње стање те државе. Деценијама пре своје пропасти од унутрашње трулежи могла се папска владавина ту одржати само аустриским и француским гарнизонима. Па ипак је два пута долазило до револуција, које су морале бити угушене туђом оружаном силом. Сазивани су европски реформни конгреси да по могућности одложе слом папске владавине.

(Свршиће се)

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Покрштење једне муслиманке

Како сарајевска „Српска Рајеч“ јавља, пре неки дан су хтели у једној католичкој цркви у Сарајеву покрстити једну малолетну муслиманку девојчицу. Али ју је један муслимански момак отео баш онда, кад су је хтели покрстити. Против овог покрштења држан је велики збор.

Управни и просветни савет

У Сарајеву је ономад држана прва седница великог управног и просветног савета за ову изборну периоду. Извршена је верификација чланова. Два су члана искључена јер су у сроству с митрополитом Зимоњићем, а рођаци у управи не могу седети.

Дневне вести

Министарска седница. Синоћ је у министарству спољних послова држана министарска седница, на којој је председавао Краљ.

На седници је претресано и питање о томе: да ли да се пошљу делегати у Беч за нове преговоре о трговинском уговору са Аустро-Угарском.

Трговински провизоријум. По једном београдском телеграму „Н. Сл. Пресе,“ разговор који је ономад имао аустро-угарски посланик с министром спољних послова д-ром Миловановићем, донео је ипак неко зближење у гледиштима српским и аустро-угарским, те се очекује да ће се већ за који дан доћи до трговинског провизоријума.

Извољскова оставка. И добро обавештени кругови петроградски потврђују вест о оставци Извољског, али још није потврђено време кад ће се оставка поднети. Можда ће се то учинити за који дан можда о Ускрсу а можда и доцније. За његова наследника највише изгледа има Чариков, јер Енглаичов има врло мало дипломатског искуства, Остен-Сакен и Касини сувише су стари а Хартвига не волу националистички кругови.

Лажни гласови. „Винер Алгемајне Кореспонденц“ пронела је по европској штампи лажне гласове о некаквој официрској завери против династије. Тобож су због тога у Нишу ухапшени једанаест а у Крагујевцу осам официра.

Аустриска контрола. Пошто се Србија обвезала да разоружа и то одмах учинила, и пошто се обвезала да ће вратити стање у војсци, које је било у пролеће прошле године, т. ј. по 60—80 људи у батаљону, то Аустрија сматра да има право надзора и зато ће она сад вршити контролу по касарнама, да ли нема више војника у њима, но што је Србији допуштено држати. Тако исто, Аустрија ће забранити Србији да изврши преуређење и реформацију своје војске.

На све то је она нота Србију обвезала.

Ништа горе ни срамније не би постигло Србију ни да је била у рату тучена!

Одлагање Скупштине. Јуче су скупштинске седнице одложене до 2. априла, али ако буде остала прва тачка јучерашњег дневног реда, т. ј. решавање о „Стзиковој њиви“, неће бити седнице, јер посланици неће доћи да помажу фузионашке смицалице.

Како је влада изјавила многим посланицима, Скупштина ће се вратити још само да доврши и на другом читању два-три предлога, а нарочито онај о фабрици алкохола, иначе се ни један нов пројекат неће износити на дневни ред, него ће се све оставити за јесен.

Једини пројекат о коме Влада није још решена да ли да га одмах сад изнесе, то је предлог закона о изменама у закону о општинама.

Телеграфска наредба. Министар финансија, издао је јуче телеграфску наредбу свима царинарницама у земљи, којом их је известио, да је од јуче настало неуговорно стање између Србије и Аустро-Угарске, и издао је упутство, како да се поступа са робом; која се у будуће доноси из Аустро Угарске.

Арнаутски упад. Прошле ноћи, два непозната Арнаутина, прешли су нашу границу код села Бајове Лази у срезу косаничком, па су обили кошару у којој су биле козе Јанка Кешеља ошд. и потерали их преко границе. Кад је Јанко потрчао да козе отме, они опале из пушака и Јанка на месту убију, а козе отерају.

Наређено је, да изађе обострана комисија и извиди овај догађај.

Кочење врата. Ова се страшна болест уселила већ и у Београд! До сад се појавило пет случајева од којих су два већ смртна, а три су на лечењу. Најстарије лице, које се разболело има 35 година.

На срећу, против те болести има серум. Др. Љуба Стојановић секундарни лекар Опште Држ. Болнице најактивније се посветио, да ту болест учини што безопаснијом. Ноћас је отпутовао у Крушевац, позван да убризга серум једном детету, које се од те болести разболело, али се сутра већ враћа.

Отпутовали. Синоћ је велики број народних посланика отпутовао жељезницом кућама, а јутрос тако исто бродовима за Шабац и Дубравицу.

Дата дозвола. Оних 300 радника, које је пре два дана земунска полиција протерала у Београд, не дозвољавајући им да траже посла у Аустрији, добили су јуче од аустро-угарског посланства дозволу и синоћ су возом отпутовали поновљу печаловању — аргатлук.

Велики пожар. Јутрос око 5 часова, појавио се пожар на тавану куће г-ђе Софије Трило — рођене Магазиновић, у Бирчаниновој улици бр: 37. и док су ватрогасци стигли, изгорео је сав таван и кров до половине срушио се. Штета износи до 5000 дин. Не зна се узрок, од куда се ватра појавила. Поведена је строга истрага.

Школа за домаћинство. У овој школи, у којој се сирота женска деца спремају за домаћице не иде све како треба. Нарочито пак женска деца из Старе Србије и Македоније не хвале се. Једна од ових ученица лежи у варошкој болници и ова девојчица у сузама прича како се са њом рђаво поступало. Желели би, да управа ове школе не дозвољава, да се са сиротом децом немилостиво поступа.

Толико за сад.

Верени. Господин Михаило Е. Милер, чиновник фирме „Шенкер и Комп.“ верио се са г-ђицом Кларом Кову, из Београда.

— Г. Димитрије П. Шрепловић, инжињер општине београдске верио се са г-ђицом Драгицом Ђерком г. Спасе К. Шуменковића.

Упалио се оџак. Ноћас се упалио оџак на Бајлоновој пивари, али је ватра примећена одмах, и ватрогасци су брзо стигли и ватру угушили.

Долазак Саве. Јуче је Сава надошла са 10 см. а исто тако и Дунав. Ове реке већ су почеле да се разливају и да плаве усеве крај истих.

Разбојништво у Рипњу. Прексиноћ су непознати зликовци, испод села Рипња пресрели угледног домаћина Радована Вујановића из Рипња, злостављали га и том приликом отели му 433 динара колико је овај имао при себи новаца. Зликовце Радован није могао да позна.

Наређена је потера.

Пев. друштво „Милош Велики“. Управа певачке дружине „Милош Велики“ извештава своје чланове добротворе, утемељаче, помажуће и своје пријатеље, да је дружина по решењу управног одбора од 8. тек. м.ца обуставила свој рад за неизвесно време.

Обесила се. Анка жена Драгиња Живковића из Саида у окр. ваљевском, јуче пре подне извршила је самоубиство вешањем о шљиву пред својом кућом, што је утврђено и полициским увиђајем. Узрок овоме самоубиству је дуга и неизлечима болест.

Грађанска Касина. Другог дана Ускрса давање „Грађанска Касина“ маскен бал за чланове и њихове породице. Чланови који би желели да сазнају програм и у слове под којима могу узети учешћа на овој врло занимљивој забави, нека се изволе обратити благајнику касине ако нису исти добили.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

— У Берлин је стигла нарочита кинеска мисија, коју предводи Тано Шаоји.

× Енглески краљ Едвард и шпански краљ Алфонсо састали су се у Сан Себастијану. Састанак је био веома срдачан. Оба су владаоца отишли у Бијариц, где су заједно ручали, па се краљ Алфонсо вратио у Мадрид.

| Грчка влада је поднела оставку.

(0) У Петрограду је откривена веома распрострањена револуционарна организација. Ухапшено је 70, особа, међу њима и многи официри. Узапћено је 10.000 метака и велики број пешадиски пушака.

* За председника бечке општине поново је изабран вођ хришћанских социјалаца д-р Луегер.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Сад им смета!

Београђани, који се брзо пале а још брже хладе, нису ни приметили нешто, што је збиља видан а стидан знак српске капитулације.

Чим је она нота, којом Србија признаје да није повређена у својим правима, анексијом — послата, одмах је наређено: да се она застава на споменику, која је била стављена у руке Кнезу Михаилу, скине.

То је, дакле, била прва брига новом курсу!

Пошто је пуних шест месеци будио наде и служио као тачка зближења свима родољубима, сад њега ражалују!

Али ма шта пудљивци радили, народ ће вазда веровати да:

Његова мисао погинути неће!

Патентиране патриоте

„Дневни Лист“ чији су сарадници легли на диспозициони фонд као гусенице на зелен лист, вели да је погодио (а он увек погађа) да ће спекуланти покушати експлоатисати унутарња незадовољства из оваквог несрећног решења спољне политике и да су то почели радити „Правда“ и „Мали Журнал.“

Ми смо благодарни „Дневном Листу“ што је покренуо питање о „експлоатисању унутарњег незадовољства,“ јер нам то даје прилике да прикажемо господу иза „Дневног Листа“ у улози експлоататора. Свет ће да се згране, кад му будемо изнели факта о томе како су се ови патентирани родољуби паплаћивали и како се и сада још напла ћују за своје „патриотске радове и подвиге,“ које су они завили у обланду разних мисија и дописништава.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превео с француског

(204)

XLII

Краљица мати

— Хенриче од Монморансија, ми смо дошли да тражимо задовољење за тешку неправду. Ми смо те известили да ћемо бити вечерас пред твојим вратима. Изјављујемо да си кукавички побегао, изјављујемо да си подлац и остављамо ти нашу рукавицу у знак изазивања, јер је наша ствар праведна.

На те речи Франсоа скиде десну рукавицу.

Слуга узе рукавицу, извади из бисага чекић и клинац и пришав ши великим вратима дворским закуца је за њих.

За тим опет узјаха на коња.

Франсоа очекну још неколико минута да види да ли ће ова последња увреда изазвати његовог брата, јер је био уверен да је овај у дворцу.

Но видећи да се врата не отварају и не чујући никаквог гласа, он оде.

У том тренутку два човека појавише се на углу исте оне улице, где је Пардајан покушао свој напад на маршала Данвила: то су били витез и гроф од Мариљака.

Заиста, чим је Франсоа од Монморансија изишао из свога дворца витез изиђе за њим и отрча у улицу Бетизи где нађе гро фа. У две речи он му исприча по кушај који је отишао да учини маршал. Мариљак није имао разлога да се залаже за Монморансија, ма да је према њему осећао велику наклоност. Али пошто се једном за свагда ставио на расположење витезу, према коме је његово пријатељство и дивљење непрестано расло, он се не устезаше да пође за својим пријатељем који га по веде ка дворцу Мему.

— Ако је маршал ушао у дво рац, рече Пардајан и ако видимо да отуда не излази и, ми ћемо у њи и тада ће нам морати казати шта је било с њим.

— Ја мислим да није ни ушао, рече гроф. Знам ја доста добро Данвила. Он ће учинити све да избегне тај састанак.

Оба младића скривени иза једне куће посматрали су цео призор који смо испричали.

— Видите да сам добро погодио, рече гроф Мариљак кад мар шал пође.

Они се тада вратише у дворац Колињијев, гроф замишљен, а ви тез јако узбуђен и љут. Дошавши пред дворац Пардајан пружи гро фу руку и рече му да хоће од мах да се врати Монморансију. Али га гроф задржа.

— Хоћете ли, рече он, да ми учините једно велико задовољство?

— Из свег срца, ако је ствар могућна; па чак и ако је немогућна радо ћу покушати.

— Са свим је могућна, пријатељу; треба само да вечерате са мном. Сад је скоро осам часова. Отићи ћемо у једну гостионицу, где нас нико неће видети. А за тим ћу вас одвести једној личности којој хоћу да вас представим..

— Ко је тој рече витез осмехујући се. Пре неко вече представили сте ме једном краљу једном књазу и једном адмиралу. Ја нећу сад да идем у назад, мени треба каква важна личност.

— Судите сами, рече озбиљно гроф: то је моја верница.

— Дакле краљица, рече Пардајан такође озбиљно. Ах! драги мој ово вечерашње познанство вредеће колико сва три прошле ве чери.

— Дакле, примате? Јесте ли ве черас слободни?

— Слободан сам, пријатељу. Али и да сам затворен у Бастиљи ја бих је срушио да бих изишао пред вашу заручницу.

— Ја бих вам помогао, пријатељу.

Говорећи тако пријатељи се узеше под руку и упутише се гостионици коју је гроф назначио.

По вечери око девет часова, гроф од Мариљака, у пратњи витеза Пардајана, пође ка улици де ла Аш.

Алиса од Ликса очекивала га је те вечери нестрпљиво и са огромним страхом. Овде треба да спомењемо једну ситницу, коју је читалац можда запазио.

Између Пардајана и графа Мариљака често пута се повео разговор о догађају на дрвеном мосту. Али Пардајан никад није ни помислио да каже да је тога дана у пратњи краљице од Наваре била једна девојка која је изгледала као њена повереница. Са своје стране Алиса од Ликса никад није поменула своме веренику да се у том тренутку налазила поред Јованке од Албрета. Заиста, требало је објаснити како је краљица нападнута, и пошто је она живо учествовала у спремању за тај напад, Алиса се бојала да једном необазривом речју не открије своју улогу....

Из тога је произишло, с једне стране: да Мариљак није знао да је Пардајан спасао његову вереницу; с друге стране, Пардајан није знао да је пратиља краљице од Наваре та девојка о којој му је Мариљак тако страсно говорио.

Сад да се вратимо Алиси од Ликса.

Рекли смо да је те вечери она била узбуђена и уплашена. Узбуђење је долазило отуда што су у њеној кући биле Јованка и Луиза.

(наставиће се)

ШАБАЧКА ХРОНИКА

Несрећа на Сави. — Несавесан поштар. — Шабачка железница. — Менингитис у Оџином Селу. — Једни леви сватови. — Замера међу поповима. — Нове палате.

(редован извештај „правде")

Шабац, 20. марта

Сава већ почела да излива и сваким даном сву је већа и стално рони обалу. Како је због веома рђавог и никад неоправљеног митровичког пута немогуће њиме ићи, то сељаци обично иду пољем ван пута, а поред саме обале савске. Често пута тај споредна пут иде уза саму обалу и онда није чудо, што се несреће четиће дешавају. Нарочито постоји велика опасност од несреће кад се сељаци петком враћају својим кућама мало напресани. Тако једна несрећа десила се пре два дана у близини г. Параносове стругаре. У једним колима возио се председник општине јасеничке Чокић са још тројицом сељака и на једном неугодном месту нагне се и коза и коњи у Саву. Сва четири сељака несигурно би се удавила, да у близини не беху г. г. Сава Димовић и М. Јовановић — Бечлија, овд. трговци. Они су са обале пружили утопљеницима своје горње капуте, јер нису имали шта друго, те их тако извукли на обалу. Коњи су се удавили, а кола су сада негде на дну савскоме.

* * *

У „Правди" је већ било говора о једном несавесном поштару, коме је била и комисија одређена, али је на крају крајева било: по јела мачка миша. Поштар је добио само друго опредељење изгледа, да ће на томе ствар и свршити. Јуче ми се жалио један одличан домаћин мачвански на тог господина. Послао је једноме своме пријатељу, вођеном политичком раднику у Београду, једно писмо у коме га је молио, да му извести ствар свршена. Овај несавесни отвори коверат, извади домаћиново писмо, а оцепи га, а у коверат метне ново писмо, које је сам написао, и у коме је савсим противна садржина ономе, што је тај домаћин писао. Разуме се, да је тиме томе човеку учињена велика штета. Крајње би време било, да надлежни узмоне тога поштара из ове средине, у којој се већ јако компромитовао. Ако се то не учини, онда ће свакоме бити слободно да мисли, да се некажњено могу вршити сто чуда, само ако је човек самосталац. А то баш у овом времену не би требало да буде.

* * *

Чим су наступили ови лепши пролетњи дани одмах се почело интензивније радити на железничким радовима. Земљани радови биће у брзо готови, те ће се почети са постављањем шина и монтирањем мостова. И шине и мостови већ су донета, само нешто, по српском обичају недостаје, а то је једна ситница, без које се напак не може радити. Немају јер сера за весивање шина и добиће их тек 1. априла. Са постављањем шина мораће се похитати, јер ће вагони до 15. априла већ бити донети на овд. станицу. Има још једна невгода, која чини рад, а та је, што Управа Фондова нема пара, да округу исплати закључени зајам. Надати се, да ће се та невгода брзо отклонити, те да ће се све учинити, да железница буде готова бар концем ове године.

* * *

У Оџином Селу, у непосредној близини Шапца, била су два случаја запаљења мозга, од чега су умрле две деце и младе девојке од 18 година. Једна се прво разболела и умрла, а друга јој као другарица била на пратњи и обукла је у њено невестинско одело. Чим се са пратње вратила и сама је пала у кревет и после четири дана умрла од исте болести. Бојати се, да ово не буде Meningitis cerebrospienalis epidemia, а то се у толико више треба бојати и бити обазрив, што је у Оџином Селу и дечији летњиковац, у коме шабачка деца проводе по цело лето.

* * *

Јуче су били једни оригинални и леви сватови у овд. циганској махали. После свршене верске церемоније сви су сватови на чело од двадесет фијакера и других кола прошли кроз варош. Једино невеста била је са фередом, а сва остало женскиње било је без фереда и обучено у одела јаких боја, што веома хармонира пригурастом звуку махалских денотица. Оволики велики махалски сватови ретки су у Шапцу, те је природно, што је њихов свечан пролазак кроз најживље шабачке улице изазвао велико интересовање. После подне многа шапчани, који воле да пиле лено играње, пили су у махалу, и тамо дочекани од пазда услужног хоџе Мехмеда Хамашића, уживали у посматрању лаких и грациозних покрета махалске омладине.

* * *

Ретко где у селу или варошици лепо живе попови, па ма их не било више од двојице. Где има више попова ту је природно и већа русвај. На жалост и овде у Шапцу, у резиденцији једног епископа, где цео свештенички стадеж треба да живи као један човек, и да тиме дају примера нама световњацима, не иду ствари како треба, јер се неслога и свађа увукла и међу овд. свештенике. Дошло је већ до жалосних догађаја, да један свештеник тужи другог свештеника, да је у петак мрсно, а опет неко трећи тужи опет једног другог свештеника, да је ноћу лумповао кроз варош. Ови појави, који се можда назвивају од људи, којима је спљетка главни посао, свакако морају ожалостити сваког пријатеља православне цркве, те је о тога дужност и владике и духовног суда, да их у основи пресече.

* * *

У скоро ће Шабац бити украшен једном новом палатом. Вредна управа „Фонда сиромашних ученика шабачких осн. школа" на мерава, да на оном месту, где је сада кафана „Венац", подигне једну величанствену грађевину, у којој ће, поред модерне пивнице, бити станова и дућана за издавање. Та ће се палата налазити на самоме ћошку, где се секу две најлепше и највеће шабачке улице, те ће лепо хармонирати са великим и угледним грађевинама Општинском кућом, Топузовића, Самуровића и Јосимовића домовима, великом зградом начелства и новом судском палатом, која ће се такође овог пролећа почети да зида. Тада ће овај део Шапца бити тако леп, да ће му се узалуд тражити парњак у ма коме граду у Србији.

Vitalis

ПОСЛЕДЊИ ЧАСОВИ ЈЕДНОГ ИЗДАЈНИКА

Трагедија на Озерском лењиковцу. — Агент провокатор. — „Једна важна седница. — Осуда на смрт. — Извршење — Издајник плаши. — Решеност руских р.волуционара. — Једно упоређење.

(оригинални извештај „правде")

Петроград, 16. марта.

(свршетак)

Ово очекивање било ми је веома досадно. Моји другови одмах по ручку легоше да спавају, а ја изађем на станицу, где сам хтео дочекати воз, па се онда неприметно вратим у летњиковац. Ово сам учинио из овог разлога: хтео сам помоћи другу Рутенбергу, ако би Рачковски и Гапон на путу од станице до летњиковца што посумњали и покушали да се врате. Тада бисмо их побили из револвера, па ма и ми били похватани од полиције. Ако пак ни Рачковски ни Гапон не би ништа приметили било је решено, чим уђу у летњиковац, да се удаве.

— Нас полиција вешa — мишљах ја — па зашто ми да не вешамо њене агенте?!

Дође и воз. После 20 минута ја видех Рутенберга, где узбуђен иде сам пут летњиковца. Сусревши ме он ми рече, да је сам Гапон дошао и упита ме, шта да радимо?! После кратког саветовања решисмо, да не треба одступати. Рутенберг се врати на станицу по Гапона, кога је оставио под изговором, да треба најпре да осмотри пут до летњиковца; ја пак брзим корацима одем у летњиковац, саопштим друговима, да је поп дошао, и тројицу другова скријем као непотребне у једну оближњу шумицу.

Ускоро дођоше Рутенберг и Гапон. Видевши мене на капији Гапон упита Рутенберга:

— Ко је ово?

— Чувар летњиковца! одговори Рутенберг, и нареди ми, да запалим лампу, јер је већ мрак био дубоко пао.

Учиним по заповести и обојицу уведем у одаје, где су нас очекивала она два друга радника, и у којој је доцније нађен леш попов. Угледав још два човека Гапон се видно узнемири: за час је пребледио и глас му је дрхтао кад је упитао: Ко су они? Тада му је Рутенберг објавио шта га очекује.

Као што се и могло очекивати Гапон се показао кукавицом: он је клекао на под грлио нам ноге, љубио руке, па чак је и плакао молећи за милост. Све му је то било узалуд. Положили смо га на патос, Рутенберг му запти уста, ја сам га држао за ноге, а друг „Синичка" за руке. Друг „Гриша" направио је замку и метнуо је око врата Гапону. После пола часа Гапон је био леш. Ми га онда наместимо у онај положај, у коме га је доцније нашла полиција. Изађемо затим из куће, зовнемо она три друга из шумице, па се у мањим групама вратимо у Петроград.

* * *

Ето такав је био последњи час једног издајице.

Руски револуционари као и увек, тако су и овом приликом показали, да нема дела, које не би извршили, да нема опасности, којој се не би изложили, за идеју којој служе.

Кад упоредим ову руску револуционарску решеност са дужностима нас Срба у овим тешким данима, не могу од јада да се не заплачем, јер видим: да међу нама нема јунака од дела, да ми само причамо а ништа не радимо. Јер да за наше националне интересе имамо бар мало оне решености и оног самопожртвовања, чиме се тако одликују руски револуционари, било би много пустих капа по Европи!

П.

Шта је атом?

Старо појмање. — Новија испитивања. — Атом васељена. — Обртање атомских тела. — Огромна брзина.

Пре неколико година, управо кроз цео XIX век, атом је сматран за нешто што се већ више не може делити. Атом је био дакле она тачкица материје, која се даље не може ситнити. Атоми су се сједињавали и састављали попарно или по групама и образовали молекиле. Атом је тако мали, да се не би покрила дужина од једног сантиметра, кад би се један поред другог метули 140 милијуна атома. Ако бисмо претпоставили, да је свака петодинарка атом то би се 17 см. могли метнути сви бућети свих светских држава.

Али ова атомска идила покварена је испитивањем *Карија, Сладаскове, Рамзда* и *Лебона* и почела је да декандира. Показало се да је атом читав скуп индивидуалности, општа система веома слична на нашу сунчану, и да се састоји из једног централног светлила око кога се окрећу многобројне атомске планете; код атома се та централна маса састоји из врло малог тела, које је позитивно електрично; око њега се обрћу многобројни негативни електрони, једни ближи центру а други даљи; ови што су даљи имају већу брзину но они што су ближи, исто онако, као што ближе планете сунцу спорије јуре кроз васељену око сунца од оних, које су даље. Једном речју атом је читава васељена за се.

Ако узмемо за јединицу мере дужину земљиног пречника, то ћемо видети, да растојање између земље и сунца износи 23.400 тих пречника. Пренесимо се за часак у атомову васељену. Узмимо пречник једног електрона за јединицу дужине и тада ћемо наћи да је пречник атома великог колико 5000 пречника електронских. На тај начин електрон, који је највише удаљен од свог атомског центра и који описује кружну путању на атомској површини, најмање је два пута више удаљен од свога центра, но што је земља удаљена од сунца.

Не гледећи на њихов број електрони су тако ретки и тако расејани по атомској васељени, као што су ретке и расејане планете по сунчевој васељени.

Број светлосних треперења, које се посматрају при сваком телу што светли, потсећа нас на брзину обртања електрона око атомског центра. Свако треперање или вибрација при жутој светлости на тријума одговара кретању једног електрона по својој кружној путањи. Израчунато је, да се таквих обрта у једној секунди изврши 500.000 милијарди. Колосална цифра! То је бесконачно већа брзина од оне, којом земља лети око сунца у току целе једне године.

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

Чаробнице

(наставак)

„На свом суочењу с њеркм Воазенове 19. августа Тријанонова признаје да је кћери рекла да је то путовање у Сен Жермен узрок хапшењу њене матере, да ће јој то путовање донети несрећу, да она није дорасла тој ствари и да ће се заплести у какву државну аферу. Воазенова у оно доба као да није особито добро стајала с Блесијем (за то није имала никаква разлога да се заузима за његовог ослобођење). Што још више пада у очи, јесте то да обе, Тријанонова и кћи Воазенове признају да се под државним злочином, о коме је говор у хороскопу, мислило на путовање у Сен Жермен."

— „Као што је речено — вели Ла Реини — у судским седницама се већ одавно говорило о овој молби, чак још пре но што је ухапшена кћи Воазенове". — Још 27. септембра 1679. писао је Луво Лују XIV: „Ваше ће величанство у овој пошиљци наћи шта је Лезаж још рекао о путовању Воазенове у Сен Жермен. Он наводи толике сведоке да је тешко веровати да је он то измислио.

А Ла Реини потврђује:

„Пре но што је дала своју изјаву о томе, Маргарита Монвоазенова већ је о томе била причала својим другарицама по затвору. И баш непосредно пре тих својих изјава она је још покушала да се обеси.

Убиством војвоткиње од Фонтанжа госпођа Монтеспанова хтела се осветити кругни: Што се тиче овог плана, кад је једном ручала код Тријанонове узвикнула је: Баш је величанствена таква љубавна брига! — Романију и Бертрану је наложено да у оно исто доба, кад су Воазенова и Тријанонова мислиле извршити атентат на Луја XIV., дају младој жени отров. Али он не би на њу тако брзо дејствовао, „да би, као што је ово друштво говорило, полако венула и изазвала веровање да је умрла од жалости због смрти краљеве".

Романи је намеравао да се преобуче као продавац чохе, а Бертран је имао узети на се улогу слуге. Они су хтели војвоткињи показати своју робу, па с претпоставком да не купи ништа, „тешко да не би купила рукавице = говорио је Романо, јер рукавице, које ће он поручити из Гренобла, биле би тако изврсно израђене, да их даме увек купују кад им добро „пасују". Рукавице би вршиле исту услугу, као и парче чохе"".

И заиста у Риму и Гренаблу су наручене рукавице најбоље каквоће и Романи их је препарисао по чаробничким рецептима.

(Наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Увек оно што је савремено и одговара дотичноме дану приказује се код Бране. Тако вечерас у програму је одлична шала:

Деца! — Врбица! — Звонце! поред сцене:

Сва клечи! — У програму је и „једно лице с данашње Врбице!" и велики број нових пиједа. Вечерас ће бити препуна Коларчева сала.

ТЕЛЕГРАМИ

Цариград. Црногорски дипломатски агент Греговић, који ужива пуно повереље кнеза Николе, изјавио је, да је уступак Србије једно понижење, које се готово није могло избећи услед промењеног држања Русије и да ће и Црна Гора морати покорити се пред стањем ствари.

Петроград. Дума је повећала буџет министарства војног са 160 милиона рубаља. Гроф Бобрински рекао је у јучерашњој седници: Није више време да Русија изјављује жалост због последњих догађаја, треба стиснути зубе и радити. Нека наша браћа Срби знају да ћемо се ми радо с њима борити и једног дана за све ово разрачунати.

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ ГАЛАНТЕРИСКЕ И ПОМОДНЕ РОБЕ

КОСТЕ НИКОЛИЋА и ДРУГА

ДОБИЛО ЈЕ ОГРОМАН ИЗБОР

МУШКИХ ШЕШИРА

ЦРНИХ И У РАЗНИМ БОЈАМА И КВАЛИТЕТИМА

НАРОЧИТО ПРЕПОРУЧУЈЕ ШЕШИРЕ ИЗ ФАБРИКЕ

БОРСАЛИНО

Борсалинови су шешири под горњим знаком.
А могу се добити само у нашој радњи.

Поручбине из Србије извршујемо брзо и тачно.

324 6—

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Претплата на

„ГОЛГОТУ“

Балкански роман г. др. Владана Ђорђевића примају и све поште у Србији.

Обраћам пажњу свима муштеријама да је најлакше и најбоље претплатити се код поште.

16. Марта 1903. г.
Београд.

2—3 **И. Даничић.**

Под кирију

Стан са четири видне, молерисане и здраве собе, у скоро озиданој кући, фарбаним патосом, предсобљем, кујном, подрумом, вешерницом, летњом кујном и баштом на углу Х ца Ђорине и Стишке ул. бр. 42, а у непосредној близини трамвајске станице, на пруги Теразије Ново гробље, издаје се под кирију *одмах* или од 1. маја.

За цену и услове питати преко пута у авлији — Стишка бр. 31.

Од 1-ог маја т. г. издајем под кирију:

ДУЋАН у коме је сада Делинијева апотека на Зеленом Венцу, са три магазе и две собе — ЕЛЕГАНТАН СТАН на горњем спрату, над апотеком, са четири собе, предсобљем, кујном и осталим принадлежностима.

За цену и услове упитати *М. Миловановића* адвоката, у новој згради Б. Задруге или у Добрачиној ул. бр. 15. 193,1.5

КУПУЈЕМ

Бисера, теџедука, алеђара у брилијантима, као и **заложнице** истих.

Овлашћен од једне стране куће да за рачун исте горње ствари купујем у могућности сам да највеће цене дајем, а такође и **заложнице** свију завода у Краљ. Србији најбоље плаћам.

На менице и таксене марке дајем рабат $2\frac{1}{2}$ % до $2\frac{3}{4}$ %.

Мењачки посао вршим кулантно по дневном берзанском курсу.

С поштовањем
Исак Ј. Ешкенази
мењач главни ова. продаван монополисаних хартија за град Београд

194 1—10

СЕЛТЕРС

српски код Младеновца најлековитија је минерална вода против кашља, сипље и против свих катарних оболења. Наручито се препоручује после запаљења који имају шлајм. Продаје се по свима апотекама, дрогеријама и бакалским радњама у Београду и унутрашњости Србије. Главно стовариште у Београду код

Глише Т. Андрејевића и Брата

150 — *Телефон 282.* — 12 30

ОГЛАС

Мој дућан у улици Краља Петра број 15 а спрам Народне Банке, на ћошку у коме је данас Д. Вучковић и компанија.

Издајем од 1. Маја под закуп. Подесан је и за какав новчани завод или банку.

За погодбу се обратити подписатом

Милутину Ђ Ристићу
2-6 трговцу улица Кнеза Михаила

Најбоље српске

САЛАМЕ

изврсног квалитета

Сваки дан

свежег **„Тај Бутера“** и за мешење

Милихрама и Српска Сира

такође за мешење

Препоручује радња

Душана Тодоровића

Крал.-Српског Дворског Лиферанта

Београд — Теразије

Под кирију МОЈЕ 2 КУЋЕ: једна с лица, друга на авлије у Дечанској ул. бр. 35 заједно са великом баштом издајем од 1. маја под закуп.

За цену упитати сопственика **др. Николу Х. Николића** Добрачина ул. бр. 22. 1 3

За мало пара кућа

у Шумадинској ул. бр. 11.

ПРВА СРПСКА ПАРНА ПИВАРА

Ђорђа Вајферта

Извештава кафеције и остале потрошаче да ће на Цвети 22. о. м. пустити

СПЕЦИЈАЛИТЕТ СВОЈЕ ПИВАРЕ

УСКРШЊЕ ПИВО — МЕРЦАНСКЕ БОЈЕ

које није подражавање страног Салватора или црног Баварског пива а по квалитету неуступа ни једном страном пиву.

Исто пиво може се добити и у флашама од 25 и 50 у сандуку.

Поручбине прима Коста Јовановић — Побратим

Дечанска бр. 18. 1—3 *Телефон 120.*

ЦЕМЕНТ

ГРАЂАНСКА БАЊКА

Има **искључиву** продају портланд и роман **ЦЕМЕНТА** из Рајске и Поповачке Фабрике Цемента и то на *вагоне и на ситно* по *фабричкој цени.*

Купци за све поруџбине нека се обраћају *искључиво* Грађанској Банци. 140 9—10

ЦЕМЕНТ

НАЈВЕЋИ ИЗБОР

ОБУЋА

КОД

ЈОСИФА ФРИДА

Кнез Мих. ул. 33.

— у кући г. Ник. Спасића —

173 5 10—

Хотел „АЛБАНЕЗ“

Српска кућна без конкуренције

Наручити јеловник спрема се за празник.
Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.
Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

За време поста увек рибе

Са болом наше потрешене душе јављамо нашим сродницима, пријатељима, и познаницима да је наша мила и никад незаборављена супруга, односно мати, кћи, сестра, снаја, јетрва стрина и т. д.

† Ангелина Л. Стефановић

после дугог и тешког боловање преминула 28 фебруара у 1 сат изјутра у 43 год. свог живота и оставила нас да вечито за њом тугујемо и жалимо.

Благодаримо свима нашим сродницима који не жалаху труда за живота ноћу и дању око болеснице налазећи се да јој у помоћ притекну.

Благодаримо краљевској женској радничкој подружини и покојничиној браћи Петру, Драгољубу и Војиславу који приложише венце на одар миле нам покојнице. Као и њеном деверу Стевану М. Стефановићу, који из почасти уписа је за утемељача са улогом од 60 динари, код краљевске женске подружине.

Благодаримо г. г Авраму Аћушићу, Богдану Миловановићу, Стојану Миливојевићу и Светолику Нешићу учитељима овд. осн. школе и г. г. Јеврему Марковићу и Сими Аћимовићу учитељима у пенсији, који из почасти својом умиљатом песмом при спроводу и опелу учествоваше.

Благодаримо Драгиши и супрузи Јулки Спасојевић из Трстеника као и Милораду Чурлићу, Зорији Црнчанину и његовој супрузи Драги, и Драгомиру Костовићу из села Ратине, као и Загорки, Радисаву и Живку Миленковићу из Заклопаче, који не пожалише труда те лично присуствоваше спроводу и погребу.

Благодаримо чиновништву и грађанству вароши Краљева обојег пола, који у непрегледној маси испратише нашу милу Ангелину до њене вечне куће и тиме нам у неколико тугу за милом нам покојницом ублажише.

Особито благодаримо свима сродницима, пријатељима и познаницима нашим и покојничиним, који нам лично, путем телеграма и писама изјавише своје саучешће у нашој превеликој жалости за изгубљеном Ангелином.

10. Марта 1900. год. у Краљеву.

ЗА НАВЕК ОЖАЛОШЋЕНИ:

Супруг: Лазар М. Стефановић; Синови: Душан и Радомир; ћерке: Лепосава и Јелисавета; мати: Николета; браћа: Петар Спасојевић и Драгољуб Спасојевић трг. из Краљева и Војислав Спасојевић управник пореског одељења из Зајечара; сестра: Катa; зетови: Јеротије Радовић, Василије Тунаковић и Војислав Веселиновић; унук: Мио драг; девер: Стеван М. Стефановић; свекрва: Драга; јетрва: Илинка; зова: Перса; синовци: Ђорђе и Мијодраг; синовице: Даринка и Лачица; снаје: Драгославка и Вукосава са осталом породицом. 3—3

РАСПРОДАЈЕМ

ВЕЛИКУ ПАРТИЈУ

ШТОФА за женске хаљине и блузе.
ШТОФА за мушка одела.

По знатно спуштеној цени

Михаило Р. Живковић
13310—10 БЕОГРАД — Кнез Михаилова улица 33

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | НЕДЕЉА 22 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 81. | Телефон 821.

Краљ је уморан

Истина о гласовима о абдикацији Краља Петра

У политичким круговима српске престонице готово се више и не пориче криза, у којој се налази династија Карађорђевића. И сам Краљ зна ванредне тешкоће, с којима се има борити; ни мало се не обмањује о опасности која прети његовом дому и зна да се његов положај одржава с веома великом муком. Притешњен од завереника, у чијој се власти налазе и двор и држава, без меродавна утицаја на странке и парламенат, без популарности у земљи и тешко погођен ударом једног политичког неуспеха, Краљ је изгубио готово сваку веру у будућност.

Он осећа да је његова политика, било наметнута било добровољна, оптерећена многим погрешкама и да је срећа напустила његов дом. Пријатељи, који су му блиски, знају и то да се он заситио престола, који је за њ био извор бола и брига. Не би требало много наговарања па га покренути да опет иде у иностранство и да за собом затвори врата конака, где није имао ни један срећан час. Вели се чак како он жели, да се мирно и пријатељски опрости и да неће да га с престола отерају грубим средствима. Краљ се осећа врло неугодно у Београду, где се сад на њега товари одговорност и где постоји жеља да баш он плати рачун. Нема ничег поузданог и стварног, што би правдало вест о промени која непосредно предстоји. Али се сме нагађати, да Краљ ни мало не преза од абдикације и да би је најрадије драговољно изрекао. Он до сада није учинио ништа да ближе приђе мисли о свом одступању или да то упути службеним путем. Али по мишљењу људи, који то могу знати, у његову се срцу угнездила мисао да се повуче у приватан живот и она га непрестано занима.

Садашња је влада на гласове о абдикацији одговорила једним демантијем, коме не достаје несумњиви тон уверења. Наравно, ти су деманти формална истина, против које се са стране не може ништа приговорити. Ту има и нечег стварног. Садашња влада неће да се једно такво велико питање, као што је промена Краља па чак и династије, расправља и земља доводи у нове тешкоће сада, кад се још стоји под дејством велике кризе. Влада с пуним правом жели да се политички фактори не истржу опет из личне сталности пре но што се реше најважнија питања, а нарочи о док се однос према аустро-угарској монархији не развије правилно и мирно. Министар сво као да је мишљења да се такве промене сад не могу дозвлити из два разлога. Оне би пр свега опет узрујале земљу, који је потребан мир. Даље, таква једна мера, која тако дубоко захвата, донела би још другу једну тешку штету. Ако би прилике доиста изнудиле промену владара и династије, зацело би боље било да се пре тога реше сви критични проблеми. Ако би се положај Краља и династије доиста тако јако заоштрио и ако би та промена постала неизбежна, онда би ваљало добити озбиљне кандидате за престо, те да земља, коју су деценијама растрзале династичке кризе, може изићи на правилан пут.

Али како би се који принц из које европске владалачке породице у садашњим приликама решио да ступи на зажарено земљиште краљевског двора у Београду или да на своју главу мете српску трновиту круну? Како би он хтео бити владалац једне земље кад народ у тренутку, у ком он прелази преко моста из Земуна у Београд, очекује од њега да ће он бити вођ у једном рату против Аустро-Угарске и оруђе панславистичких сплетака? Један принц који полаже на себе, своје дужности и који своје властито достојанство озбиљно узима а не тражи само пустоловину, неће хтети да буде краљ једне земље, где у ствари влада војна касина, док у конаку владар с привидном влашћу проводи мучне немирне дане и ноћи. Он би за кратко време био тамо, где ће се Краљ Петар можда ускоро наћи: код мисли да буде краљ с изгледом на државну пензију.

За то влада жели да сада избегне краљевски и династички проблем и да прво српску политику преобрази. Томе ће служити и преговори о трговинском уговору, при којима ће се већ показати да ли се доиста може постићи зближење између Аустро Угарске и Србије. То је жеља владина. Али хоће ли то и Пашић, овај стари мајстор српских преврата, човек чије ватрено частољубље никад није хтело српску политику, која би Краља начинила истинским владаоцем? Ко хоће да говори о будућности српске политике мора код имена Пашићева увек ставити знак удивке. Ко зна његово данас, ипак не може знати шта ће бити његово сутра. Само се с овим ограничењем може говорити о жељама садашње српске владе.

Она би желела да пресудна животна питања и односи према свима великим силама добију сталнији облик. Тек после, ако би то било неизбежно, имало би се решити о будућој династији. Тек тада би се у Београду могла учинити смотра над принчевима, тек тада би се озбиљни кандидати из редова европских владалачких породица могли драговољно ставити на расположење, и то кандидати, који, да употребимо реч кнеза Бизмарка, не траже само „пријатну успомену".

Пред уласком у један летњиковац у Помпејима стоји написано: Cave canem! (Чувај се пса). Баз икакве намере да овим упоређењем вређамо једног даровита државника, ми бисмо овај чудноватн поздрав госту, могли у толико применити, што ћемо подсетити да при оцени о будућности Србије увек треба имати на уму мисао: Cave Pasić. (Чувај се Пашића).

„Н. Сл. Преса"

Ратне хајке

или

Језуите и аустро-угарска политика

из забрањене књиге Карла Хрона

(свршетак)

Приликом састанка једне такве конференције у мају 1831. писао је британски посланик, лорд Сејмур, у једном извештају својој влади: „Црквена је држава истински срамна мрља на карти Европе, јер је њена управа недостојна европске образованости, а њена је поправка немогућа. За то је светска владавина папина неминовно изложена скором распаду". И доиста дошло је 1832. до нове револуције, која се једва угушити само ужасом аустријских трупа под ђенералом Храбовским. За време постојања црквене државе укупни број већих револуција износи 80, не рачунајући ту мање, дакле местне пучеве, те према томе на сваких 12 и по година долази по једна револуција!.. И то треба да је *„истинска заштита"*, коју језуитска доктрина, која господари у католичкој цркви, даје против *„моралне трулежи"* и *„унутрашњег распадања друштва,"* обезбеђење *„трајности"* и *„чврстоће"* државе, као и њеног „унутрашњег мира"?!.

С историским истинама јамачно још нико није бестидније поступао од Ј. Албертуса. И он се чак не устеже да своју дрозуклу науку објављује баш у нас у Аустрији, где ипак има довољно људи, који су *сами доживели двогуби* слом клерикализма и његово злокобно дејство на државу! Клерикализам је 1859. на бојним пољима у Италији у својој „бирократско централистичкој" форми и седам година доцније од Кенигреца у „феудално-федералистичком" облику показао сву своју немоћ да држави набави материјална средства или савезнике за одбрану егзистенције. Али нашим меродавним круговима још нису довољна ова искуства и сад треба клерикалним ујдурмама и по *трећи пут*, овај пут у новом, хришћанско демократском облику," дати прилику да нас поново баце у несрећа и хаос, о ком нико не зна шта је с ону страну, али пред којим ипак као речи опомене „Менетекел" стоје речи, које је ђенерал-фелдмаршал гроф Молтке изговорио 2. маја 1890. у немачком државном сабору и које ја — ауторитет за ауторитет — истичем овде на суд прот славопопкама д-ра Патља „челичном купатилу народа"!

„Ако букне рат, који сад већ десет година лебди над нашим главама као Дамоклов мач, онда се не може догледати његово трајање и његов резултат. У борбу би ступиле највеће силе Европе, које једна према другој стоје наоружане као никад дотле. Ни једна од њих не може у једној или две битке бити потпуно побеђена, да ће признати да су савладане те да би под тешким условима морале закључити мир; да се не може опет подићи, ма и после извесног низа година, да понови борбу. Може то бити *седмогодишњи*, може то бити и *тридесетогодишњи* рат — и тешко оном који запали Европу, који први баци жар у буре барута!.. У том ће се рату радити о великим стварима, о опстанку државе, можда о продужењу друштвеног реда и цивилизације, али свакојако о стотинама хиљада људских живота".

Ова страховања од могућих последица рата свакојако не вреде за светску политику моћи римске курије. Она највише могу опомену на мирољубивост владаоце и народе. Овде се сећам разговора, који сам пре неколико година водио у Цариграду с једним француским националистичко-клерикалним политичарем: „Католичка *црква никад* не треба да се бори међусобна рата светских сила; јер она добија не само ратним успесима њених присталица но и њиховим поразима; и што је тежа општа невоља над државама, у толико ће бити већи црквени утицај на масе"... Наравно: Рим се никад не боји беде рата, он се једино боји од културних напредака народа под благословом дуга мира.

Пред Кнежевим Спомеником

Цветн 1815. г.

С' равнице се дижу магле.
Зора свиће дан се буди.
И ко крвљу са огрнућа, —
Исток боји,
Румеником своје груди.

Ко крволок сунце плови,
И смејући се са висина.
Његов осмех ко да шапће:
„За причешће —
„Биће крви место вина."

Оно прне богомоље,
Скупила се гола рајя,
Из душе јој ко пушнаи,
Понос грми.
Место ропених уздисаја,

Натмурени, за бој спремни.
Ко орлова дивљих јата.
Једна им се рука диже.
Крст узима.
А друга се ножа хвата.

У том часу међу њима
Ко гром грмну страшан глас:
„Ево мене ето вас
„Рат Турцима."
А ко одзив проломи се:
„Ми смо с' тобом ти уз нас".

Цветн 1909. год.

Што си тако снуждеи кнеже? —

Данас сунце не смеје се.
Ето небо сузе лије.
Је ли за то мрштиш чело? —
Ја те питам! —
Ах ти шапћеш: „Није није."

Теби душа гњевом пламти.
То мимином лице зборя.
Ко проклетством да прнјетиш.
— Ах замукни —
Преварењем те не говори!

Ја назирем клетву твоју
И гњев што ти срце пали.
Аз' вјерују ми, твоју мисо
Није срамом
Оиђељо народ мали:

Још у нама срце бије
Наших стараих праотаца,
За слободу смрт свирепа
Не плаши нас
Ни точкова, ни колаца.

Ти се смијеш с' пронијом
А тај идет имо виси.
Покрај тебе барјак сломљен
А о руци —
Барјаково уже виси.

И хтео би нешто рећи.
Ох на реци, — ене ће бити.
Што конопцем тако машеш? —
Ах сад знадем. —
Треба неког обесити.

А тај неко!? — Ти шапућеш:
„А тај неко народ није."
Онда добро, народ знаће
Зашто протои —
Поништујом Теразије.

Рајко.

БЕОГРАДСКА ХРОНИНА

„Изјаве" из народа

После сваког владиног успеха било у спољној било у унутарњој политици, — према већ утврђеној пракси — у Београд почну стизати из народа „Изјаве".

Наравно, да и после овог „успеха" Велике Владе у спољној политици, неће изостати те изјаве.

Ја сам успео да се дочепам неколико таквих изјава и ево, вам их саопштавам без икаквог коментара.

I

Великој Влади Њ. Б.....

Пошто сам се уверио, да од досадашње русофилске политике, нису имали, а и неће ни имати, никакве користи, ни ова напаћена земља ни овај оголели народ, то је са гнушањем напуштам и приступам јединоспасавајућој аустрофилској политици, којој ћу остати веран до последњег издисаја.

Живела Велика Влада!
Живио Форгач!

Крушевац
20. марта 1909.

† *Алекса Перић*
„русофил"
подписао га: *Миле Илић*
сведоче: *Арса Муцић*
Перо Чавић

II

Великој Влади Краљевине Србије

До сада сам припадао вери православној. За њу сам био готов заложити и живот и имање. Али после свега овога што нам је учинила „Православна" Русија, напуштам православну и приступам католичкој вери.

Доле са издајицама!
Живио римски папа!
Живела Велика Влада!

Анта Кузмић
из Рипња, срп. врачарски
округ београдски

III

Изјава

Моји политички непријатељи проносе лажне гласове како сам ја био за компензације. То је ординарна лаж, којом се иде на то да се ја компромитујем код мојих бирача.

Да бих расчистио то питање, ја довикујем тим лажовима:

Никада нисам био за компензације, већ сам још од 24. септембра био најодушевље-

нији присталица једине праве политике — ретерације.

Да, ретерације, господо клеветници!

Живела Влада!

Арса Мицић
народни посланик

IV

Утук на клевете

Клевета је најсигурније средство у борби. Од клевете увек по нешто остаје.

То знају они ниткови, који ме већ пет месеци гадно клеветају подмећући ми да сам ја био присталица оних бедника, који још од првог дана после анексије трују овај народ гадном политиком некаквих *аспирација*.

Ко год мене познаје знаће колико је то гадна и подла клевета.

Ја и аспирације!

Пфуј!

То им је мој одвјет.

Милијан Клајић
учитељ

V

Господину
Министру Унутрашњих Дела
(Телеграм)

Глас, који је и до вас допро, као да сам ја у овоме крају проповедао политику територијалних накнада, производ је једне покосне душице.

Моја прошлост најбоље демантује ту гадну потвору.

Живела Велика Влада.

Паја Силић
бив. практикант ср. рамског

VI

Народној Скупштини

Ћутање је злато.

Послушност је дивна врлина.

Кога те две врлине красе, тај заслужује свачије признање.

Одајући Скупштини то признање ми јој довикујемо:

Хиљадиле се такве скупштиде!

Анта Прокић
Прока Антић

VII

Миловану Миловановићу

Аспирација!

Компензација!

Ретерација!

Грмела је моћна твоја реч.

И за све то

Шта ти нуде?

Поп...ни — Беч.

Ерентал, Форгач,
Билов, Титони

Floridor.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Уникум од суда

Суђење „велеиздајницима" у Загребу утврдило је у целом свету мишљење, да је кривица измишљена и да је суд, који им суди, целатски суд. А такво мишљење је са свим и оправдано. Председник пита оптуженога о извесним околностима, за које вели да сведочи тај и тај сведок, а кад оптужени узме да побија те околности, председник му закрањује реч или кад оптужени каже да сведок говори неистину, онда га казни с два дана затвора у усамљеној ћелији на тврдој постељи и с постом. Исто тако председник казни оптужене и кад кажу, да је државни тужилац Акурти долазио у то и то место пробучен као трговац „на бављењу" доказе, па им још не да ни да докажу своје тврђење. То је уником од суда и за то је с правом и добио име — „целатски суд".

Дневне вести

Министарска седница. Јуче после подне од 5 часова до 7 држана је министарска седница у министарству спољних послова, под председништвом Краља.

На овој седници продужена је дискусија јучерашње седнице о трговинском уговору са Аустро-Угарском.

Турско-аустриска погодба. Сутра, у понедељак најзад ће се у турском парламенту ставити на дневни ред турско-аустриска погодба о куповини и продаји Босне и Херцеговине, — ако опет не наступе какви „непредвиђени узроци", због којих се дебата о њој поново мора одложити.

Немачки савет. „Фосове Новине" јављају да је немачки посланик кнез Ратибор у приватној аудијенцији, коју је имао у прошли понедељак, саветовао Краљу Петру, да *потражи часан, добар споразум с Аустро-Угарском, јер ће се тиме боље очувати интереси династије и краљевине!*

Турско-бугарски преговори. У Цариграду су већ отпочели турско бугарски преговори између турског министра спољних послова Рифат паше и бугарског министра Љапчева. Прва седница, која се сматра као увод, била је 20. ов. мес. и трајала је четири сахата.

Завера. Полиција у Букурешту открила је заверу против грчког краља Ђорђа. Многи су похапшени. Већина ухапшених припада странци бившег министра председника Ралиса.

Шеф станице. За шефа ново-отворене железничке станице у Предејанима, постављен је г. Алекса Стојковић, сообраћајни чиновник железничке станице у Београду.

Један излет. Г. Милорад Павловић, трговац и народни посланик, г. Павле Маринковић адвокат и народни посланик и г. Јова Адамовић директор „Правде", отпутовали су данас до Смедерева у посету својим там. пријатељима.

Излив река. Поред тога што Сава нагло долази, и Морава и Нишава изливе су се из свога корита и прете да поплаве имања крај њиховог тока. Наређено је властима шта треба.

Одпуштања. У железничкој дирекцији прекорачен је кредит са 20.000 динара на неуказно особље: привремених чиновника и преписача. Поводом тим биће ових дана отпуштено преко 30 чиновника.

Упуство. Главни санитетски савет издао је упуство, какви се симптоми опажају код нове болести *кочење врата*, и какве мере треба предузети да се болест сузбије. То упуство одштампано је данас у „Званичним Новинама". Ово упуство треба да прочита сваки грађанин ко има деце.

Читуља. Влада М. Љубовића, бив. писар среза таковског, умро је 18. о. м. у Г. Милановцу после дужег боловања а сахрањен 19. о. м.

Мешовита комисија. Министар унутрашњих дела образовао је мешовиту комисију г. Милораду Радовићу бив. писару управе вароши Београда. Председник комисије је г. Димитрије Грудић, секретари начелства округа београдског.

Одпочели радови. Радови на железничкој пруги Пожаревац—Дубравица, који су јесенас престали, сад су поново одпочели и како нам из Пожаревца јављају, ако буде лепог времена, пруга ће бити подпуно готова до краја јуна месеца, и биће предана сообраћају.

Нов закон. У министарству финансија довршен је нов пројекат законски о државним благајницама и главном рачуноводству. За дан два биће пленарна седница виших чиновника министарства финансија, где ће се тај пројекат претрести до ситница, па онда предати министру на даљи рад.

Размештај начелника. У министарству унутрашњих дела ради се на једном указу окружних начелника. Овај распоред поднеће се на првој министарској седници на претрес, па ће се затим и указ подписати.

141. У полициском затвору управе града Београда налази се 141 притворених, по разним судским и полициским пресудама.

Скочила у Дунав. Дамњанка жена Стојића Живановића из Речице у срезу рамском, скочила је јуче у Дунав и удавила се. Узрок овоме је њена дугогодишња неизлечима болест.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

| Руски цар примио је у Царском Селу бугарске министре Паприкова и Салабашева.

)*(Холандски парламенат је без дебате усвојио законске предлоге о евентуалном намесништву и старатељству за време малолетства престолонаследникова.

(о) Ирски парламентарац О Брајан подниће оставку на свој по словенички мандат и повући ће се с политичке позорнице због сукоба с Редмондом, вођом ирске народне странке, који је ту скоро на једном приватном скупу у Дублину изазвао буру.

≋ И последње америчанске трупе напустиле су острво Кубу.

§§ За чланове француске Академије Наука изабрани су критичар Рене Думи и песник Жан Екар.

⇆ 26. о. м. отвориће се у Александрији археолошки конгрес.

Λ Руска је влада решила да у кине балтичку губернију.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Und der König..

„Одјек" је јуче доказивао да Краљ у овој страшној криз кроз коју је Србија за последњих шест месеци пролазила, није могао ништа урадити мимо владе, да није могао редовним путем задржати владине одлуке, па чак да није имао ни могућности, да спречи овакво решење ствари.

Шта ти „Одјече" нама причаш те твоје теорије, кад их ми знамо на изуст? Кад су твоји на влади и кад је теби и твојима добро, онда Краљ нема никаква права ни дужности и према томе он није низашта ни одговоран и може сербез спавати и теглити се. А кад твоји нису на влади и кад вама није све потаман — а вама није никад потаман кад нисте на влади — онда он има масу права и дужности и одговара за све.

У првом случају ви кидисавате грдњама и клеветама на сваког ког, који рекне ма коју неповољну о Краљу, а у другом случају ви допуштате, да га убијају и после убиства пљескате убицама.

Та ваша теорија толико нам је позната, да нам је не треба више објашњавати. Она је давно и давно нашла израза у немачком стиху:

Und der König apsolut
Wenn Er uns den Willen tut".

Само што код вас није апсолутан кад ради оно што ви хоћете, него је — неодговоран,

Не даду браћа Турчина.

Јуче смо испричали читаоцима шта је онај Турчин урадио са оном браћом после шумског tete-a-tete са њиховом снајом, да би помогао овој да сачува свој добар глас.

Брат фузионашу и брат самосталцу то није право па ударили у дреку: како онај Турчин није „тај" човек; како није истина, да је са њима урадио оно што смо испричали и да смо ми то све просто измислили, онако из пакости.

Де, де јуначка и честита браћо, не жестите се! Да Бог ме да је све то лаж. Ни вама ни вашој снајки Милованки није се ништа десило у шуми. Није добри ага тај човек. Бо же сачувај.

Само не знамо што вам се снајка Милованка тако пако сво смеје. Него нека вас то не брине. Чувајте ви образ аги као што га је он чувао вама, па вам нико ништа не може. Он ће ћутати јер сте му задовољили ћеф, а ви одричите, па онда накривите капу. Знала је снајка Милованка своје девере, кад је молила агу, да и њих одведе мало у страну.

Ваљевска хроника

Рајичево позориште — Бојево гађање. — Једно самоубиство — Болести у Ваљеву. — Певачко друштво „Чика Љуба". — Ваљевска Трг. Омладина

(Редован извештај „Правди")

Ваљево, 19. марта

Има неколико дана, како је у наш град приспела позоришна дружина г. Љубе Рајчића и почела давати представу у хотелу г. Драге Секулића. Г. Рајчић је увек у Ваљеву остављао лепу успомену те није чудо што је његов долазак радосно поздрављен од пријатеља позоришне уметности. Прва представа била је „Коштана" и насловну улогу играла је ђа Бајићка. И ако госпођа има леп глас, ипак за ову улогу није јер нема оне окретности, коју нађа да има Циганка играчица. Прилично су били добри г.г. Кремановић и Дивић у улогама Хаџи Томе и Митке. Друга представа пошла је већ боље. Давала се Сарајевљева „Вештица" и Зарају Маварку и играла је ђа Кремановићка са пуно успеха. Нарочито је јака сцена била у 4. чину пред судом инвизиције. Ђа Кремановићка има једну нарочиту похвалну особину она зна своје улоге и није јој потребан шапатач. — Од осталих чланова ове дружине истичу се, поред управника г. Рајчића, још само ђа Бермановићка и г. Кремановић, остали су све млади почетници.

* * *

Пређуче је III. дивизион држ. артиљ. пука извршио бојево гађање из брзометних топова. Гађање је вршено са виса „Мајдан" код Бачевца, а мете су биле на једном крају Чибриће. Пре почетка пуцања оба овд. пука имали су праћи маневар на томе месту; маневар је сршен пред почетак гађања и војници су доведени у близину да и они посматрају дејство нових топова. Сви официри ваљевског гарнизона са г. дивизијаром на челу, као и врло велики број ваљевских грађана, били су присутни при овом гађању.

Пуна метци показали су, какво дејство могу да произведу ови топови, а нарочито при изналажењу мета. Да је у овом моменту место мете била каква трупа непријатељска како мени лајику изгледа, била би за 10 мин. сплетена са земље. Нарочито задовољство било је слушати и гледати брзу паљбу, јер док један метак падне на земљу друга два лете к мети, а четврти излази из топовске цеви.

Пуцањем је вештачки руководио капетан г. Богољуб Илић уз прилику помоћ поручника г. Воји. Поповића, а пуцање су вршили резервисти, који, док нису били сада позвати на вежбу, нису никада видели брзометног топа. На овој брзој и лепој обуци резервиста ваља бити захвалан г. г. официрима III. дивизиона.

* * *

Неки дан се у Јовања на домак Ваљеву, убио из маузерке *Михаило Бајић*, бивши монополски надзорник. Пре убиства написао је једно писмо, у коме каже да се убија зато, што су га напустили и пријатељи и рођаци. На запрштету писма вели:

— Хтео сам убати још два три моја непријатеља, али би онда било више сирочади, а овако је боље да остану само моја!

Пок. Миленко је био добар и вредна службеника и после себе оставио је жену и пуну кућу невине деце. Кад се убио није му било више од 30. година. Бог да га прости.

* * *

Изгледа да се шарлах решио да напусти већ једном наше лепо Ваљево. Узевши велики број жртава, невине и младе дечице, он се или ћутао или је отишао из наше средине. Далеко му лепа кућа и да Бог да нам се никад више не вратио.

Али никад једно зло не отиде, а друго да не дође. Место шарлаха дошле су мале богиње од којих обољевају и деца и одрасли. Било је два три случаја и варичног запаљења ничмене мождине, али се они крију, те се тврди да су то биле обучна запаљења. Дај Боже да је тако.

* * *

Ваљевско нев. друштво „Чика Љуба" држало је ономад годишњу скупштину, на којој је изабрало нову управу. Управи је на чело вредни и интелигентни учитељ ваљевски г. *Мика Максимовић*, за кога сам уверен, да ће се трудити да друштво понне на што већу висину. На истој скупштини учињен је један акт признања спрам бившег двогодишњег друштвеног председника г. *Романовића*, кога је партизанска пакост једног ништавца преместила из његовог родног места, коме је он са толико предности служио.

Скупштина је г. Романовића једногласно изабрала за свог почасног председника и известила га о том избору депешом у Шабац, где се г. Романовић сада са службом налази.

* * *

Ваљевска Трговачка Омладина једва једном дође до председника, какав је у збиљи потребан једном таквом удружењу. На својој ономадашњој скупштини друштво је једногласно изабрало за тај положај једног интелигентног, школованог и врло угледног ваљевског трговца г. *Свет. Ф. Васића*. Познавајући све добре особине г. Васићеве, ја се надам, да ће он својим радом оправдати наде, које се на њега полажу, и да ће по својим заслугама за друштво стати у исти ред са бившим одличним председницима омладинским г. г. Јевремом Б. Томићем, трг., и Живорадом Вл. Даниловићем, благајником задруге.

Successor.

Сутра „Правда“ доноси уводни чланак:

СТРАШНИ БРОЈЕВИ

од

ТАСЕ Ј. МИЛЕНКОВИЋА

Драма у Српском Подворју

Милунарева кћи. — Лепо сеоче. — Љубав. — Заклетва на гробљу. — Нови просиоци. — Неверна драгана. — Последњи чин. — На суду.

(оригинални извештај „правди“)

Москва, 9. марта.

Пре три четири дана био је у московском окружном суду један интересантан процес, који се тиче и Српског Подворја. То је био последњи чин једне љубавне трагедије, чија је главна јунакиња пала под смрћу. Зато, што се тај крвави расплет одиграо у једној одаји Српског Подворја, сматрам за нужно, да вас о њему известим. Истина ја бих имао да вам пишем и о покрету, који се опажа у руском народу, али као велим: зашто о томе писати, кад никаквог циља нема, јер београдске кукавице, не народ већ меродавни фактори, мисле о рату, као о лањском снегу?!..

* * *

У непосредној близини Москве, у једном селанцету, налази се нелика фабрика порцелана. Сопственик те фабрике Л. Храпунов-Нови спадао је у ред московских архимилијунара, а сем тога био је прави старобредске чете. У његовоме дому живело се више патријахално, па је тим животом живела и његова једина Клаудија.

Клаудија је била нежно и лепо плаво-косо девојче од својих 18 година, која је свршивши институт дошла да живи у дом свога оца. Институт, у коме се она васпитала, био је веома затворен и неприступачан профанима. Због тога Клаудија није имала прилике ни да се заљуби, а камо ли да ступи у какво револуционарно удружење, у која интелигентне девојке лете као муве у суруткy.

Потпуно слободног срца ступила је Клаудија у очев дом и првог пролећа преселили се са целом породицом у село, где је била очева фабрика. То је било у другој половини маја 1907.

У то исто доба био је у гостима код свога оца неки Василије Буров, леп младић од својих 21 годину или чак и нешто мање. Василијев отац био је гостионичар у селу. Сам Василије учаше у то доба једну практичну школу за гостионичарe.

Два млада и лепа створа срели су се при некој шетњи у пољу, срели се и — заљубили се једно у друго. Милијунарска кћи веома радо примила је облетање гостионичарског сина, који као сваки прирођени Москвић беше вештак у „курисању“.

У Августу месецу заказаше састанак на сеоском гробљу. Обасјани месецом стајаху они између крстова и крстача, и високо ижњикале автуше, и закињаху се свим клетвама на вечиту љубав. Василије предложи тада Клаудији, да пође за њега, што она врло радо прими. Да би га сасвим уверила, да ће своју реч одржати, Клаудија скине са свог белог вратића златан крстић и на њему положи страшну клетву:

— Уби ме, ако те будем слагала!

Срећни и пресрећни љубавници изађоше загрљени из гробља и одоше весели својим кућама.

*

Док су се Клаудија и Василије клели у вечиту љубав, дотле је, не знајући о томе ништа, стари Храпунов водио преговоре са својим пријатељем Родијоновим, да Клаудију уда за његовог сина. Преговори су се отезали читаву наредну зиму, пролеће и лето, за које су се време Клаудија и Василије једнако дописивали. Пошто су ту ствар осудили са сваке стране, па и са трговачке, два се старца споразумеју и одреде дан, кад ће се младенци видети.

Тога дана Клаудија је била веома узнемирена, али ипак отиде на виђење у кућу једне од својих тетака. При првом сусрету са младим Родијомовим Клаудији некако чудновато срце заигра и њојзи се Родијонов допадне. Још, кад овај финимладић, који се школовао у Паризу и према томе разумевао у освајању женских срдаца, поче бацати прави ватромет духовитости и комплимената, у њуркастој глави овог девојчета изврши се читав преокрет: слика Василијева сасвим ишчезе и на њено место дође елегантан портре Родијонов.

Родијонову није остало неопажено, какав је утисак учинио на девојче, па намисли да га сасвим искористи. Почео јој приповедати о животу у Паризу и важњи на талијанским језерима, о корзу на Ривијери и чудесима у Швајцарској.

Млада Клаудија беше више но занета и даде свој пристанак на брак с Родујоновим.

*

Међутим изненада стигне у Москву Буров, и одседне у наше подворје. Да ли је Буров дошао из сопствене иницијативе, или га је звала Клаудија, да од њега узме своју реч натраг, не зна се посигурно, а то не умеде рећи ни је ромонах Ириней који је главни „квартилмајстор“ у српском подворју.

(Свршиће се)

Из београдске општине

(Писмо директору „Правде“)

Поштовани г. Директоре,

Веома ћу вам бити захвалан, ако укажете гостопримства овој нотици:

„Многи вичу на председника општине београдске, г. Вуловића, да ништа не ради. Међутим то није истина! За ово кратко време г. Вуловић је између осталог, набавио и један фијакер са гумиралерима и то „pneumatique“. Зар то није напредак? Зар ту нема газдовања? Све је још за „похвалу“, само му једно не ваља. На том се фијакеру стално вози цела његова фамилија, од које, наравно, ни „кинцмадла“ не сме да изостане. Ако тај фијакер заиста нема да врши друге важније функције, до ове, онда га за цело треба продати. Ако је г. Вуловићу стало, да се његова фамилија, и даље вози, нека га купи, па онда нека се вози до миле воље.

Желели би да ова нотица буде од утицаја, да се не би више сретали са оваквим немилим појавама“.

Надам се, господине Директоре да ће те дати места овој нотици, у толико пре, што је и умесна и правична и оправдана.

Примите, господине Директоре уверење мог свагдашњег поштовања.

Јеан

P. S. Уверен сам да овај симболички потпис не ће ни најмање утицати на вашу предусретљивост и готовост да нотицу отштампате.

Ово чиним из разлога тог, што и ја припадам самосталној странци, али ми се ипак осећања буне, када видим очигледне неправилности и недопустивости.

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

Чаробнице

(наставак)

У хартијама Ла Реинијевим налазимо и о овом, против госпођице од Фонтанжа управљеног комплота, неколике овлашне и непотпуне белешке, које су му имале служити као доказ или подсетник.

„Чоха, рукавице: Мора бити цела истина што је рекла кћи Воазенове о плану да се отрује госпођица Фонтанжева и да је та ствар претресана, јер Романи признаје да је тражио приступа у војводкињину кућу под изговором да је иностран продавац свиле.

Саветовали се и претресали, како да набаве чоху. У разговору с де ла Бретешевом, против које је процес изнео веома отежавне околности и што сам Блеси вели-

У разговору с Димоналовом, која има слободан приступ у кућу госпођице од Фонтанжа.

Ово што Бертран сведочи потврда је горњега јер он признаје ствар; кћи Воазенова није те ствари могла измислити.

Нота: ово у првом реду заслужује пажњу и мора се испитати: Романи у исто време с госпођицом Дезеје дворском госпођицом госпође Монтеспанове“.

Последња и не мање ненадна црта ово је:

Већ смо видели да је госпођа Монтеспанева побегла, кад је дознала о хапшењу Воазенове и њених саучесника. Њен страх али и њено беснило били су безгранични. У тренутку кад је видела да јој је срећа за навек уништена и изгубљена хтела је имати бар ту свирепу радост, да војвоткињу својом руком смакне. Врачара, која је била најбоље оруђе њених страсти, стајала је пред судијама и без сумње се спремала да пред зачуђеним погледима открије ужасне ствари, у којима је учествовала краљева метреса. У том тренутку је госпођа Монтеспанова, у својој ватреној жељи да оствари своје планове, ступила у везу с Франсоазом Филастровом, колегиницом Воазенове и најстрашнијом врачаром парискom. Филастрова је била једна од оних, која је своје дете жртвовала сатани, јер одмах чим се родило дала га је заклати. Филастрова је такође била она, која је у Нормандији потражила оног Галеа, о ком је напред било говора. за тим отпутовала у Анверњ да потражи тајна средства која „трују а то се не опажа“.

(наставиће се)

ИЗ ПУБЛИКЕ

У 261. броју „Дневног Листа“ од 20. септембра пр. год. изашла је једна изјава у којој се износи клевета г. Михаилу Молеровићу, шефу трамвајског саобраћаја. Испод те изјаве потписано је моје име.

Како ја ту изјаву нисам ни написао ни потписао, то изјављујем:

1, да још од августа месеца прошле године не живим у Београду већ у Шапцу, одакле сам ономад долутово у Београд и сазнао за ту изјаву;

2) да је уредништву „Дн. Листа“ неко потурио ту изјаву, на којој је фалсификован мој потпис; и

3.) да нисам имао никаква разлога да пишем такве изјаве противу г. Молеровића.

Васо Томић

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Бранино позориште

Вечерашња представа последња је пред Ускрсом. За то ће и посета бити већа, јер до Ускрса неће бити представе. Али вечерашњи програм у толико је јачи и пружа сензационе комаде:

„Живио живот после смрти!“

„Прави Максим“ и

„Официр у сукњи“.

Под кирју МОЈЕ 2 КУЋЕ: једна с лица, друга из авлије у Дечанској ул. бр. 35 заједно са великом баштом издајем од 1. маја под закуп.

За цену упитати сопственика **др. Николу Х. Николића** Добрачина ул. бр. 22. 2-3

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Александра Дизакоа

превод с француског

(205

XLII

Краљица мати

Истина она је била предузела све мере предострожности. Јованка и њена кћи становале су на првом спрату, у двема собама које су гледале низа кућe. Биле су с предњег кључем. Али се ипак могао десити какав случај који би показао њихово присуство Марији Мању.

И како би му онда објасниле њихово присуство? Ако би господин од Пијена проговорила? Ако би затражила помоћ од грофа Маријљака? Ако би Деодат дознао да Алиса од Ликса овде игра улогу таминичарке?... Ако би се цео њен живот открио?...

Али ни то није било све.

Помишљајући на то Алиса од Ликса осећала се довољно вешта, довољно поуздана, да се извуче из тог опасног положаја.

Оно што ју је страшило, што ју је ужасавало било је једно кратко писамце, које је тога дана добила.

Читаоци нису заборавили да је Алиса, по уговору са Катарином, била приморана да сваке вечери убаци писмени извештај кроз прозорче куће која се зидала за астролога Руњерија. Она се обично задовољавала са неколико речи, које би исписала искренутим рукописом:

— „Нема ништа ново...“ или „Видела сам се с човеком; све иде добро...“

Те вечери, када је Алиса спустила свој листић кроз прозорче, она осети како је неко ухвати за руку и тутну јој савијено писамце. Шпијунка се журно врати својој кући, отвори писмо, прочита га и тада јој срце поче силно куцати. Прочита га још једном, да би му добро запамтила садржину, па га онда спали и развеја пепео као да се бојала да ће се и на пепелу познати речи, које су биле исписане.

То писмо је долазило од Катарине Медичијеве, али није имало никаквог потписа, никаквог знака по коме би се могло познати ко га је писао или диктовао. Било је писано мушком руком и изокренутим рукописом.

Ево шта је садржавало:

„Задржите човека вечерас до десет часова. У то време тачно пустите га да иде. Ако хтедне да проведе ноћ код вас нађите какав изговор; али на сваки начин у десет часова мора бити на улици. Никакво му се зло неће догодити.“

Претпоставка да ће гроф можда хтети да проведе ноћ у њеној кући натера јој румен стида у образе и две вреле сузе кануше јој из очију. Последње речи у писму нису је ни мало храбриле.

Кад је Катарина од Медичија заштевала да гроф буде на улици у десет часова то је значило да има намеру да га нападне, или да га ухвати... ко зна?... Све могуће црне слутње обузеше је.

Кад чу да звекир удари у врата још не беше ни на што одлучена.

— Ево га! прошапта она пребледивши, као да није очекивала његов долазак.

Она се у тренутку одлучи.

Пошто по то, било шта било, она се одлучи да задржи Маријљака код себе целу ноћ... Она је била толико уморна од оваког живота у вечитом страху, где јој је сваки шум плашио, где је не престано требало лагати, да се била скоро помирила с мишљу да му све каже.. Кад се зачу куцање на вратима она нема храбрости да истрчи пред њега као што је обично чинила и стара Лаура изиђе да му отвори.

После неколико тренутака гроф уђе у собу у којој је она била и она му пође у сусрет тако весела и ведра, да је тешко било и помислити каква се драма одигравала у њеном намученом срцу.

— Драга Алиса, рече гроф, хоћу да вам представим витеза Пардајана, кога сматрам као брата; љубите га молим вас из љубави према мени.

Говорећи то гроф приђе и узе за руку витеза, који је стајао за њим.

Алиса узвркта. На први поглед она је познала јунака са дрвеног места.

Пардајан је такође познаде у истом тренутку.

Алиси се стеже срце, али у истимах смисли шта ће одговорити, ако је витез позна.

Пардајан не показа ничим своје изненађење и изгледаше као да је Алису видео први пут у животу.

Алиса пружи усрдно руку витезу и својим пријатним гласом рече:

— Господине, витеже, кад сте пријатељ грофов, допустите ми да изразим своју срећу што вас видим у својој кући.. Пријатељ је драгоцена ствар, господине... и у положају у коме се гроф налази у Паризу, рече она промењеним гласом, за њега је срећа што може да рачуна на човека као што сте ви...

— Витеже, рече гроф смејући се, она је на први поглед погодила колико ви вредите...

— Госпођо, рече Пардајан мало узбуђен, ја волим господина грофа од онога тренутка кад сам га први пут видео. Он је редак човек и ако искрена оданост може што допринети његовој срећи, ја му стављам на услугу сву своју оданост.

(наставиће се)

ВАЖНО ДА СЕ ЗНА

ДА МИ МИ МИ

ТАЛВИ И МАНДИЛОВИЋ

За Србију шаљемо снима уз доплату.

Пред ову ратну сезону донели смо одела по новом бон-тону.

Ко наше одело обуче, тог не може ни топ да утуче,
А јефтина цена, тако рећи џабе — нек обуче сваки кад пође на Швабе
Ком је живот мио, нек се нама вине, па слободно нека иде преко Дрине

171 3—3

Ми Талви и Мандиловић

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Претплата на

„ГОЛГОТУ“

Балкански романе г. др. Владана Ђорђевића примају и све поште у Србији.

Обраћам пажњу свима мушторијама да је најлакше и најбоље претплатити се код поште.

16. Марта 1909. г.
Београд.

3—3 **И. Даничић.**

Распродаја конзерви

Сву конзерву из крагујевачке фабрике, као:

Боранију, пасуљицаве целе, паприкаше пећен, купус куван с месом, паштете (пржено) печење и т. д. примио сам на распродају. Исту ћу са врло спуштеном ценом распродавати.

Сима М. Лазаревић трг.
1-5 Краља Милана 120 у (дворишту)

Кожачка распродаја

Сав фарбарски еспап; све за кове — за пећи и остале; бруснин за меће; бронзу, (позлату) чет ке за све потребе и парчете, и сву осталу фарбарску робу рас продајем врло јефтино.

Сима М. Лазаревић трг.
1-5 Краља Милана 120. (у дворишту).

Од 1-ог маја т. г. издајем под кирију:

ДУЋАН у коме је сада Делини јева пиварница на Зеленом Венцу, са три магазе и две собе — ЕЛЕГАНТАН СТАН на горњем спрату, над пиварницом, са четири собе, предсобљем, кујном и осталим принадлежностима.

За цену и услове упитати *М. Милованновића* адвоката, у новој згради Б. Задруге или у Добрачиној ул. бр. 15. 193,2.5

СЕЛТЕРС српски код Младеновца најлекобитија је минерална вода против кашља, сипље и против свих катарних оболења. Наручите се препоручује после запаљења који имају шлајм. Продаје се по свима а потекама, дрогеријама и бакалским радњама у Београду и унутрашњости Србије. Главно стовариште у Београду код

Глише Т. Андрејевића и Брата
150 — *Телефон 282.* — 13 30

ОГЛАС

Мој дућан у улице Краља Петра број 15 а спроћу Народне Банке, на ћошку у коме је данас Д Вучковић и компанија.

Излазем од 1. Маја под закуп. Подесан је и за какав новчани завод или банку.

За погодбу се обратати подписаном

Милутину Ђ Ристићу
3-6 трговцу улица Кнеза Михаила

КУПУЈЕМ

Бисера, теплука, адиђара у бри лијантима, као и залошнице истих.

Оплаћен од једне стране куће да за рачун исте горње ствари купујем у могућности сам да највеће цене дајем, а такође и закупе свију завода у Краљ. Србији најбоље плаћам.

На менице и таксене марке дајем рабат 2½ % до 2¾ %.

Мењачки посао врши дневно по дневном берзанском курсу.

С поштовањем
Исак Ј. Ешкенази
мењач главни овл. продаван монополисаних хартија за град Београд.

194 2—10

Телефон бр. 464. Телефон бр. 464.

КОЛОНИЈАЛНО-ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА

= Петра П. Мирковића =

ЦВЕТНИ ТРГ **БЕОГРАД** ЊЕГУШЕВА 29.

Препоручује г. г. Потрошачима за наступајуће празнике поред остале робе

БРАШНО

устојано за развијање српско и сегединско

Тај-бутера
Обланди за торте
Чоколаде швајцарске
Бадема и Лешника
Грожђа жута и црна
Јаја свежих под гаранцијом
Живине свеже заклане и уређене

РИБА:

Сардина у зејтину и парадајсу
Тонфиша, Пастрмка Сардела
Маринат од Јегуље, Мрвуне, Харинги сољени, Руса и т. д.
Маслинака, Ајвара
Зејтина из Ницце, француски, најбоље врсте без мириса 1 Лтр. Д. 2·40
Саламе
Сира: Годомина, Дунавца, Империјала, Швајцарског, Рокфора, Холандског и т. д.

НАЈУМЕРЕНИЈЕ ЦЕНЕ

Строго солидна, тачна и брза услуга

ВИНО

под гаранцијом чисто

Српско:		Француско:	
1 Лтр. белог	Д 0·60	1 Боца Медок црно	Д. 0·90
1 „ „	„ 0·70	1 „ Sadirac бело	„ 0·90
1 „ „	„ 0·80	**Српско:**	
1 „ црног	„ 0·70	1 Лтр. Малаге	Д. 1·50
		1 „ Рајлинг	„ 0·80

Пива у флашама, Шљивовице и Клековаче старе.

Све поручбине из места достављам одмах г. г. потрошачима у куће.

Поручбине из унутрашњости испоручујем брзо и тачно.

Телефон бр. 464.

Особито лепих женских сунцобрана

Кравата Манжетна

Мушких Шешира

ВАНРЕДНО ЛЕП ИЗБОР

Велики избор кошуља

За пролетњу и летњу сезону у свима најмодернијим бојама и врло трајним фасонима, механих и тврдих свих квалитета, препоручује и продаје их по врло умереној цени,

ПОМОДНО ГАЛАНТЕРИСКА ТРГОВИНА

Петра Петровића и Беловића

Кн. Михаилова ул. — БЕОГРАД — Кн. Михаилова ул.

Поруџбине из унутрашњости извршујемо брзо и тачно. 201 1—3

— Јединих кравата с жигицом —

ПРВА СРПСКА ПАРНА ПИВАРА

Борђа Вајферта

Извештава кафеције и остале потрошаче да ће ни Цвети 22. о. м. пустити

СПЕЦИЈАЛИТЕТ СВОЈЕ ПИВАРЕ

УСКРШЊЕ ПИВО — МЕРЦАНСКЕ БОЈЕ

које није подражавање страног Салватора или црног Баварског пива а по квалитету неуступа ни једном страном пиву.

Исто пиво може се добити и у флашама од 25 и 50 у сандуку.

Поручбине прима Коста Јовановић — Побратим
Дечанска бр. 18. 426 2—3 *Телефон 120.*

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује страни **сиролин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиролин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Привратног укуса те га и одрасли као и деца рад узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са солу по Молу, за тражење код назеба или услед промаје, креши и сналги инпаће, јача корење косних надлана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 34—50

Хотел „АЛБАНЕЗ“

Српска кујна без конкуренције

Наручити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Жеван на ражњу.*

За време поста увек рибе

Привилегована Народна Банка

КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

исплаћиваће од 20. марта ове године дивиденду за прошлу 1908. годину, по свакој акцији дин. 12. — у злату.

За исплату ове дивиденде треба поднети *двадесет пети дивидендни купон.*

Купоне ваља подносити на исплату банчином одељењу за зајмове на залоге и оставе са списком, у коме ће они бити по реду изложени, и који подносилац треба да потпише.

Спискове издаје речено одељење бесплатно.

Имаоци купона из унутрашњости могу их напоместити преко својих новчаних завода.

10-ог марта 1909. год. застарео је дивидендни купон бр. 20 са акција банчиних. Од тога дана овај купон више не важи и Банка га неће исплаћивати.

14 марта 1909 год. Београд

УПРАВА НАРОДНЕ БАНКЕ
393 3—3

Наша мила и добра мајка и непрежалена баба

† ЉУБИЦА

удова почив. Павла Стојановића, лимара

преминула је после кратког боловања 9. овог месеца у наручју своје деце и унучића у 55 год. свога живота.

Јављајући ову тужну вест сродницима и пријатељима нашим, сматрамо за дужност изјавити благодарност г. г. докторима Сими Димитријевићу, Лелићу и Недоку, који су је лечили и трудили се да је од смрти спасу.

Нарочиту благодарност изјављујемо госпођама Перси Драгићевићки и Стевани Дивићки, које су нам и за време боловања покојнице и ско сахране великe услуге чиниле.

Захваљујемо сродницима нашим са стране, који нам телеграфски изјавише своје саучешће за изгубљеном мајком.

Благодаримо грађанству вароши Крагујевца, које је у овако великом броју на опроштају дошло и тиме указало поштовање покојници.

Крагујевац, марта 1909 год

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Синови: Милутин и Драгутин; кћери: Ленка и Милица; зетови: Јевта и Паун Костић; брат: Димитрије Рајић; сестре: Марија, Бораја, Даринка и Костадинка; унуци: Стеванко, Јован, Секула, Љубомир, Милутин, Драгољуб, Драгослав, Миодраг, Божидар и Павле; унуке: Мила, Зора, Драга, Љубица, Даринка, Љуба, Перса и Олгица; братанци и братанице. 185 3 3

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1·50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва излази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Ридосављевић* Вилинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ПОНЕДЕЉАК 23 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА АДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 82. | Телефон 821.

СТРАШНИ БРОЈЕВИ

Једна озбиљна појава, која већ почиње бивати и страховита, треба да заинтересује све оне, који мисле добро о овој земљи.

Она треба што пре да изазове брижне боре, како на челу онога кмета, чак тамо на крају Златибора, тако исто да нагна и брижне мисли у главу самом владаоцу и поглавару државноме.

Не треба прелазити муком истину: да *растење кривичних дела у једној земљи може бити од важнога утицаја на опстанак државни.* Не може се крити, јер то сви видимо, да се у нас број криминала сваке године све више умножава.

Наш државни буџет, вели се, скаче из године у годину. То сви на кеси нашој осећамо. За последњих тридесет година попели су се државни издаци од *осамнаест* на преко *сто милијуна.* Многи вичу, да је то зло за земљу. Други се опет упињу, те доказују да је то баш напредак за — Србију. Али, има још један буџет, који такође нагло расте. Зато потписаћемо сви од реда, да је несрећа за — *народ.* То је буџет *злочина.* То је буџет *робијаша* и *апсеника.* Ах, благо нама, како би се радо примили дефицити у овоме буџету. Камо лепа срећа да овде подбацује цифра оних, који иду у град, робијашнице, у апсане и на губилиште..

Загледајте само у наше апсане — оне су препуне. Робијашнице су такође препуне. Затворени осуђеници гуше се, и даве један другог. И чули сте ту скоро: наши министри правде морају, како сами признају, чешће подносити Краљу помиловања, једино са разлога тога, *што се осуђена лица немају више где затварати.*

А да видите један мали рачун. У Србији један ђак кошта државу **24** а један робијаш **300** динара. Место у школу — наша се деца шаљу на — робију. И осврнимо се око нас. Погледајте друштво у коме смо. У њему се ниже злочин за злочином. И горе и доле. Свет је подивљао. Курбан са људима свакога дана или ноћи односи по двојицу и тројицу из наше средине. Само злочини *убистава*, тај *најстрашнији* и *најопаснији* криминал међу криминалима, па се је последњих година — дуплирао. *Гледајте бројеве за прошлу годину.* Само убистава и покушаја убистава било је на **950**. Додајте томе на близу **2000** *опасних крађа* и **190** *разбојништава.* Рачуна се, да на једну опасну крађу долазе *пет простих.* Саберите и ове бројеве, упоредите их са бројем становника, па ћете се са ужасом уверити, да наша земља са својим криминалитетом односи рекорд у Јевропи.

И зар онда није дужност, да овде апелујемо поново на оне, који су на врху управе државне?

Зар оне стотине и хиљаде невиних, на правди Бога, побијених или опљачкаших и покрадених лица, нису грађани ове Србије?

Зар они нису порез плаћајуће главе, које имају потпуно право на живот, својину и слободу?

Зар та побијена и опљачкана лица нису војници, браниоци ове грудве земље?

Зар њихове главе и њихову крв не треба чувати да падну и да се пролију у борби пред непријатељем?

Народна Скупштина бавећи се махом личним питањем и давањем разних концесија својим људима, трошн близу *милијун динара* годишње. Толико сразмерно не коштају ни енглески парламенти, где долазе прве научне снаге и капацитети државника. И када наша Народна Скупштина налази да јој је за толике паре, и када пропадају две најлепше српске земље, баш данас пресшна потреба, да решава и о селу *Гузељу*, да припадне општини предејанској, тамо негде у врањској околини (види скупштинско решење од 13. јануара) — онда зар јој није дужност: да се мало позабави и побрине и о безбедности оних, који плаћају све дације, а уз то још и гласају и шаљу народне посланике у Народну Скупштину са добрим днјурнама... Или се зар после толиких концесија пријатељима и партизанима нема у Скупштини времена *и за прве услове опстанка једне модерне државе?....*

Година, у коју смо већ за један месец зашли, показаће се, по свој прилици, још неповољнија. Изгледа по свему да ће се стање у земљи погоршати. Услед спољних прилика грдне суме иду и отићи ће још на војску и њене потребе..

Од тих големих издатака народна привреда неће видети никакве хасне. Буџет је порастао на преко сто милијуна. За његово равнање мораће се увести нове дације. Старе порезе морају се повећати. И велики државни и општински терети пашће свом тежином на оголели народ. Масе беспослених радника прекриле су већ данас престоницу и пале на храну општини београдској. Од те невоље неће бити поштеђена ни остала места по Србији...

Ако се још по несрећи, јаве поплаве, неродица, ако изда година, ослаби посао, рад, саобраћај и трговина, — живот сиротиња биће још отежан и несношан. А горак живот, који у нас не теше, не храбре ни вера, нити одржава строги морал — *изазива људе готове на све.* Додајте томе наше и сувише распаљене партијске страсти, нашу нервозну борбу и међусобну омразу — и биланс на крају ове, на сваки начин, за Србство судбоносне године, *може испасти са великим моралним и материјалним дефицитом.*

Таса Ј. Миленковић.

ПОЉСКА ПРИВРЕДА
и народно представништво

Пре но што би прешли на третирање ствари, која нас је и руководила да напишемо ово неколико реди, сматрамо за нужно, да учинимо неколике опште примедбе о нашој пољској привреди. Данас нам је већ јасно у ком се правцу наша пољска привреда развијала и у ком правцу она ваља и у будуће да се развија. Из чисто сточарске земље — са главним производима у стоци и сточним производима, где је ратарство и остале гране земљорадничке производње, играло споредницу улогу, почело је баш оно да заузима видније место и да постаје претежније. Овај и овакав развитак последица је разних узрока, утицаја, који су мање више свакоме познати и на које се ми нећемо задржавати.

Вели се обично, да код нас земљорадња напредује а сточарство опада. Боље би било рећи, да земљорадња, на супрот сточарства, заузима видније место у привредном делању, нашега народа. А у исто време, овај прелаз нам показује, да смо ступили у нешто интензивнији ступањ привредног рада и делања: ступањ где је већ потребно више знања и умења више труда и жртава.

Па ипак, као што нам је и сточарство давало слику примитивног-нерационалног рада, исто тако и наша чисто земљорадничка производња, даје нам исту слику. На прво ме месту, цео исход рада у земљорадничкој производњи, остављен је на случај, на природу: производач је или ни мало или врло мало унео свога, да би и он са своје стране утицао на исход са ме производње. То је слика екстензивне производње. А друго, наша земљорадничка производња је врло једнолика и једностране, она је готово и искључиво оличена у производњи зрневља.

Ето са таквим привредним стањем, ми смо ступили у тесну везу са западном Европом — са културним и економски свестрано развијеним земљама. То су захтевали односи који морају да владају у међународној заједници народа са разноликим привредним делањем, као што су захтевали и наши властити економски и државни интереси. И те су јаче везе и покренуле наше привредно делање и у неколико га ојачале. Али су ти односи данас створили и једно врло мучно стање, из кога ваља наше привредно делање што пре да изађе — да изађе преображено. Ударци европске аграрне струје као да су специјално у нашем привредном раду нанели и највеће пометње. И то зато, што је наше привредно, у овоме случају, земљорадничко делање, врло непотпуно, како у погледу *разноликости* привредних грана, тако и у погледу *интензивности*, оно је још примитивно, без плана, без знања и што је најглавније, *без оних средстава, која су неопходно потребна за успешан рад у пољској привреди.* Сасвим је онда појмљиво, да је баш њој врло тешшко изаржати ударце аграрне струје. Јер, онај који ступи у борбу са противником, који располаже бољим средствима за борбу, несумњиво мора подлећи у тој борби. Тако је и са нашом привредом, која је, у пуном смислу речи, ступила у утакмицу и која мора, ако неће да подлеже у тој утакмици, тежити, да се снабде са свима оним условима, којима располаже њен противник.

Па не само ово: Принос од земљорадничке производња код нас је врло мали; он је сведен на минимум. Овај је принос искључиво тако мали, ни због чега другог, но услед нерационалног — несавременог привредног делања! (анди о томе расправу: *Др. Јулијус Стокласа*: Како се може повећати принос од земљишта у Србији:) У нашој земљорадничкој производњи нису заступљена она средства производње, *која морају бити заступљена.*

Чак и држава је увидела потребу сасвим другог правца рада у земљорадничкој производњи. И она је тежила да се једном креше у напред. С тога је гледала, на разне начине, да помогне овај развитак у пољској привреди. Али је држава несумњиво изабрала рђав пут — рђав начин.

(Наставиће се)

СЛУЖБЕНО САОПШТЕЊЕ

Граф Форгач посетио је г. министра Миловановића у циљу да га обавести да је аустро-угарска влада вољна да преговара да трговински уговор што пре отпочне, и да га извести да је овдашње аустро-угарско посланство добило већ за то пуномоћије од своје владе.

Као што је јавност већ извештена, провизоријум на основу уговора који је био закључен летос, нема изгледа да ће се за сада поновити јер за његово продужење постоје исте оне тешкоће које су и пре постојале од стране суседне монархије и ако би српска влада била вољна да тај провизоријум продужи.

Преговори за нови уговор водиће се по свој прилици у Београду.

БЕОГРАДСКА ХРОНИКА

Нова поморска сила

Дакле, сада смо начисто шта ћемо добити од Аустрије и ми и Црногорци.

Зато што смо лепо били послушни, Аустрија ће нама дати једног члана у Дунавској Комисији, који ће имати неограничено право пецања рибе од извора до ушће Дунава. Од упецане рибе Аустрији ће припасти 20 од сто а остатак припашће Србији.

Сви су изгледи, да ће за члана Дунавске Комисије бити постављен Милован Миловановић, пошто је за овај посао потребно велико стрпљење. Озбиљан му је конкурент био Пашић, који је познат као ловац у мутној води, али су се сви, најзад, одлучили за Милована.

Да се не би излагали огромним трошковима, око подизања јадранске жељезнице, у нови трговински уговор унеће се слободан транзит живе стоке кроз Аустро-Угарску. Силажење стоке на станицама биће строго забрањено, али ће се на вагонима направити велики прозори са гвозденим решеткама, кроз који ће моћи наша стока уживати у природним лепотама Аустро-Угарске.

Али ма како да имамо разлога радовати се овим „компензацијама" за тричаву Босну и Херцеговину, морамо се силно обрадовати компензацијама, које ће добити наша сестра Црна Гора.

Сад је утврђено, да ће Аустрија задржати право контроле над црногорским приморјем, али ће се зато укинути она одредба Берлинског Уговора, која је до сада забрањивала Црној Гори држање своје ратне флоте.

Та је вест просто занела све Црногорце. Књаз се заплакао кад му је та одлука саопштена и одмах је сазвао Народну Скупштину.

Књаз је у Скупштини држао диван говор и Скупштина је одмах вотирала суму од две милијарде динара за грађење двеју оклопњача, четири крстарице I реда, две крстарице II реда, осам торпиљера и једну подводну лађуза разрушавање.

Одмах су дата имена овим ратним бродовима.

Тако ће оклопњаче добити имена: „*Препредени Милован*" и „Куражни *Извољски*", у славу и част ова два велика мужа.

Крстарице I реда ће се звати: „*Окупација*", „*Анексија*", „*Економске користи*", „*Компензација*", за успомену на ово славно доба.

Крстарице II. реда носиће имена моћних заштитница: „*Тетка Русија*" и „*Стрина Енглеска.*"

Осам торпиљера носиће имена осморице славних мужева у чије је руке предао судбину своју српски и црногорски народ.

Подводна лађа носиће страшно име „*Зао дух.*"

Израда ових ратних бродова поверена је новообразованом министарству црногорске марине, на чије ће се чело ставити чувени руски поморац Алексијев.

Цела флота биће готова за две године.

Влада је решила да не прави зајам на страни, већ ће до потребне суме доћи подизањем царине, на цилиндере, и свилене чарапе и сарагу.

У вече је била на Цетињу илиминација. Народ је правио овације српском посланику Јовановићу који је држао говор.

* * *

На немирном Јадранском Мору залепршаће се ускоро

српска тробојка на страх арнтам. Удружена руска и црногорска флота задаће страх удруженој флоти свих поморских сила.

Нека је усрдна хвала суседној нам монархији и њеним савезницима Великој Русији и Гордој Енглеској.

Floridor.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Читуља

У Десци је 11 марта умро Платон Ј. Подградски учитељ. Био је изванредно савестан и врло способан учитељ. Радио је на дечијим листовима: „Голубу" и „Невену," и књижевним листовима „Јавору" и „Стражилову." Радио је и наставним листовима све до пре неколико година док се није разболео. Отац му пензионован професор Ј. Подградски, живи у Београду.

Пензионован

Досадашњи главни школски референат карловачке митрополије, Ђорђе Поповић, стављен је у пензију по својој молби.

Дневне вести

Забрањена „Правда". Јучерашњи број „Правде" забранила је полиција због уводног чланка, који је прештампан из „Нове Слободне Пресе". Ми смо за наше читаоце из унутрашњости приредили друго издање.

Саветовања. И јуче пре подне била је конференција министарска у министарству спољних послова на којој се дискутовало о трговинском уговору са Аустро-Угарском. Одлучено је да се о томе упита за мишљење и наше Трговачко Удружење.

Миловановићева изјава. У разговору с нарочитим дописником „Франкфуртских Новина" о трговинским односима Србије с Аустро-Угарском, рекао је министар спољних послова д р Миловановић, да се ваља бојати да се најзад не добије *трговински уговор на ужој основици но што је до сада био*, и ако је противно природном осећају да пошто је политички попустила и показала своју миролубивост, Србија сад буде и привредно оштећена. Можда би, рекао је, Немачка могла блажећи и помирљиво утицати на Аустро-Угарску, те да изостану непотребне пресије Аустро-Угарске против Србије. Али ће Србија сада у свима случајевима и на свима пољима живо и истрајно наставити културни рад.

Једна посета. Јуче по подне посетио је министра спољних послова г. др. Миловановића у његовом кабинету гроф Форгач, аустро угарски посланик, и том приликом саопштио му, да ће аустријска влада учинити све олакшице, да се дође што пре до уговора са Србијом.

Трг. преговори. По извештајима бечких листова српска се влада одазвала позиву Аустро-Угарске да се отпочну нови преговори о трг. уговору. Преговорише се почетиодмах после Ускрса. Први делегат за преговоре биће опет д-р Мика Поповић, директор српских државних железница. Влада ће српска тражити да се повећа сточни контингенат за извоз а и стараће се да изради извоз живе стоке.

Једно приде. Србија је претрпела грдан пораз анексијом. Тим чином, а кривицом радикалске владе, Србија је оштећена у њеним најбитнији и најживотнијим интересима. Али уз ту штету радикали су прошверцовали и још друге ситнице. Они су се хтели користити општом забуном и расположењем у овој тешкој кризи и одрљамчити нешто од народа, што иначе не би смели ни помислити да траже.

Под изговором спреме за рат, радикали су отели по 25 од сто прireза. Пошто нема рата, а они га нису ни мислили водити, сад ће они тих 25 од сто употребити да награђују своје момке као што су Станко, Максим и т. д.

Затим су успели протурити порез на ракију, под именом „фабрике алкохола".

Овом фабриком се иде на потпуно уништење производње ракије у Србији. То ће народ осетити после али ће бити касно.

Ето, те две ствари су „приде" уз губитак Босне и Херцеговине!

Признање анексије. Аустро-угарски преставници код великих сила добили су налог, да траже и формални пристанак за укидање чл. 25 Берлинског Уговора.

„Једна Србија." Под овим насловом изашао је у бечком листу „Arbeiter-Zeitung", главном органу аустриске социјалне демократије, чланак, у ком се говори о нероломности Аустро-Угарске. Тај ћемо чланак донети у преводу у сутрашњем броју, на шта сврашамо пажњу штованих читалаца.

Кочење врата у Љубљани. Из Љубљане јављају „Обзору", да се тамо појавила опака болест кочења врата. При смени straже код једне барутане, нађен је стражар где лежи на земљи. Лекарским прегледом је утврђено, да се стражар разболео од болести кочења врата.

Чл. 29. Берлинског Уговора. Петроградска телеграфска агенција јавља да је руским заступницима у иностранству наређено, да се владама сила потписница обрате службеном изјавом да *руска влада, пошто је пристала на укидање члана 25. Берлинског Уговора изменом нота, сматра да је време и правично да се истим путем приступи и укидању одредаба члана 29. Берлинског Уговора, које ограничавају суверенитет Црне Горе, те за то предлаже силама да даду формални пристанак на укидање поменутих одредаба.*

„Страшни бројеви". Обраћамо пажњу наших читалаца на данашњи уводни чланак под овим насловом који је г. Таса Ј. Миленковић уступио „Правди". Чланак је одломак из најновијег дела г. Тасиног, које је требало да угледа света крајем прошлог месеца, али је услед наших спољних прилика то одложено за који дан.

Самоубиство магационара. Прексиноћ у суботу у вече око 10 сати, убио се у своме стану у Душановој улици Јозеф Пропаска, магационар у трамвајском друштву, испаливши себи у главу један револверски метак, система „Buldoc", усљед чега је одмах умро. Јозеф је седео у кујни својој, на столу је имао флашу са ракијом, а у руци држао и читао једну немачку књигу „Das kleine interesente Buch". Кад је његова жена отишла у собу да легне са децом, он је ограбио моменат и убио се. Извршеном претресом стана његовог није нађено никаквих писмених трагова, из чега би се могло закључити зашто се убио. Јозеф је имао обичај да се напије, и у таквом стању обично је говорио да ће се убити, што је напослетку и учинио. Леш његов пренет је одмах у болницу ради секције и сахране.

Српски конзулати у Босни. По једном саопштењу прашке „Бохемије", Србија тражи од Аустро-Угарске одобрење да се у Босни оснују два српска ћенерална конзулата и шест конзулата ради привредних односа.

Први случај. Претпрошле ноћи, око 12 часова, разболео се Митар Томић, бив. бакалин, младић од својих 26 година, од нове болести „Meningitis" — кочења врата — и јуче око 9 часова ујутру умро. Леш његов пренет је у секциону салу ради прегледа и сахране. Ово је први случај да човек умре у Београду од ове болести.

Војни бегунци. Синоћ су доведени у управи вароши два војна бегунца, који су пребегли прексиноћ, више Обреновца на нашу страну. Име им је Али Осман и Али Асан, оба босански Турци. Побегли су из Босанског Брода, где станује 74. пешачки пук. Они причају да су побегли због силних штрапаца, злостављања и глади која влада у аустријској војсци. Данас ће бити спроведени у Пожаревац, где им је одређено стално место становања.

Убод ножем. Ноћас је Љубомир Недељковић, овд. фијакериста, око 2 часа по поноћи, а у кафани код „Мецоналије", без икаквог датог му повода, повредио по глави перорезом Животу Обретковића, келнера код „Хајдук Вељка" и знатно га повредио. Живота је одмах пренет у болницу, где му је указана лекарска помоћ, а Љубомир је стављен у притвор.

Напад на кмета. Драгутин Миливојевић, кмет села Дражиловца у окр. моравском, враћао се прексиноћ из села својој кући, и на једној раскрсници путева, опале из пушака на њега, у намери да га убију: Ђорђе Радовановић и Милисав Симић, његови сељаци, и тешко га повредили. Драгутин је пренет у окружну болницу на лечење. Кривци су у рукама власти: али дело не признају.

Стављени у притвор. Решењем кварта савамалског, стављени су под кривичну истрагу и у притвор Јосиф Демајо слуга. Милан Петровић и Арса Тутуловић надничари, за извршену крађу еспапа Симону Ландау трг. овд.

Прекинуо жицу. Синоћ је у јеврејској махали Петар Јосифовић обућар овд. шенлучио из пушке у напитом стању, и једним метком прекинуо електричну жицу, али срећом жица никог није повредила Петар је одмах ухапшен.

Утопио се. Јуче око подне, Живојин Селић тежак из заклопаче, у округу чачанском, возио се на једном сплаву по Морави, и случајно се омакао са сплава, пао у воду и удавио се.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

| Из Бијарица лобијају пренесене гласове да је енглески краљ Едвард оболео.

V Јуче је бивши амерички председник Русвелт стигао у Напуљ, где ће у његову част вечерас бити код војводе од Лосте дворски ручак.

(-) Римска „Трибуна" демантује вест да ће се талијански краљ Виктор у Напуљу састати с бившим америчким председником Русвелом.

⁂ Посмртни остаци Гамбетини пренети су свечано 20. о. м. у новосазидани мозолеј у Ници.

§ Немачки државни канцелар кнез Билов отпутовао је јуче у северну Италију, где ће провести ускршње празнике.

)§(Руска државна дума одложила је седнице до 7. априла.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Која „четворка?"

Оба полузванична органа и „Одјек" и „Самоуправа" осуле су на нас грдњу, јер смо се ми усудили бити незадовољни решењем босанског питања, па дакле, и радом ове „Велике Владе." Само док „Одјек" уз мало пакости теориски брани пораз Србије, (које су теорије у осталом доста тачне, само их се „Одјек" не сећа кад је у опозицији), дотле „Самоуправа" те ра стари занат. Она се одмах лаћа денунцијације и објашњавања својим ретким и штрупираним претплатницима: „како се „Правда" запрегла са „Пресом" и „П. Лојдом" да оштети Србију и њене битне интересе."

Треба збиља бити присталица Пашићев, па дотерати до тог степена у цинизму.

ФЕЉТОН

ЈЕДНО ПРИЈАТНО СЕЋАЊЕ

поводом књижице „Нада" — 1868—1908 године.

Једно од најпријатнијих сећања човекових јесте без сумње сећање на његово гимназијско школовање. А кад то школовање пада у размаку од 1885—1888 год., дакле у најбурније дане наше новије прошлости, то сећање онда мора бити и интензивно и добро записано у памети.

И збиља ја сам пун успомена из тога доба успомена које су биле пажљиво сложене у мојој свести, пажљивије, но што сам ја икада средио не само моју, већ и велику гимназијску књижницу, којом сам руковао. Најновија прослава њене дружине „Наде", у којој сам и сам пуне три године био члан, а још више споменица те прославе, књижица „Нада", учиниће да се те моје успомене освеже, и да пред мене, као у некој удаљеној слици, изађе део наш тадашњи живот у I београдској гимназији.

Као се наша дневна штампа, нарочито у оно доба због важнијих спољних прилика, врло мало задржала на оној прослави, а још мање на споменици „Нади", то сам се решио, да, овако у подписку „Правде" изнесем неколике догађаје из живота „Надина", који нису довољно оспетљени у извештају штампиноме за ову прославу, и да про говорим неколико речи о самој споменици, јер она заслужује да се много и пуно о њој говори.

* * *

За време мога чланованља у „Нади" — а то је почев од 1885 па до 1887 год. учествовао сам веома активно у дружинском раду, али никад нисам успео, због свог опозиционарства, да ућем у управу дружинску. Већ у то доба „политика се беше дубоко увукла у „Наду" и док социјалисте бејаху чврсто груписане, то одношаху победу, дотле ми присталице других малих политичких група не бесмо никад сложни, да би смо социјалистима могли одолети. Сем тога социјалисти имађаху тада у својим редовима веома начитане и одличне говорнике г.г. Јаму Продановића, Настаса Петровића, Димитрија Војновића и Тасу Продановића, који се одликоваше својим сарказмом.

Кроз све три године моја члан ства главна се борба водила, причином читања и спекулисања под тих радова, па су се ту искључивала и бранила два диј аметрално противна правца: *социјалистички*, који су Продановић и Петровић тако нешто бранили и *национа листички*, уз кога су били г г. д р Војислав Рашић, Тјешимир Старчевић, Влада Рибникар, и д р Гргур М. Јакшић и моја маленкост. Признајем сада, да су социјалисти водили борбу са већим успехом, и што ми тада нисмо напатулирали има се захвалити једино глупоставу г. Продановићевих и г. Петровићевих трабаната, за које смо се глупости ми хватали и загорчавали победу социјалистима.

Ова се борба продужила на Великој Школи у „Побратимству" само још у јачем размеру. И никад „Побратимство", ни пре ни после, није стајало на већој висини, нити је изазивало толико интересовање код грађанства, као у доба тих нијалектичких борабе.

* * *

У „Нади" је та наша борба била све јача. Ни једна се седница није могла на миру свршити. Преципитирању борбу успели су неки малоумници, да прометну у у личну и мало је требало, па да се мишљења, не аргументима већ песницама бране.

То је дало повода директору пов. Бури Козарцу, који је био одличан и директор и наставник и васпитач, али је нерадо гледао на нашу свађу, да једног дана предузму један озбиљан корак. Кад смо ми при свршетку 1887. школ. године једно јутро улазили у школско двориште видели смо, да се ученици виших разреда скупљају око истакнуте на табли директорове наредбе и да се нешто живо препиру. На табли је стајала директорова наредба, у којој је колико се сећам, поред осталога и ово стајало:

„Нада" место да се од нас добру нади, доченала је, да је не сами упропаштујете. Да је не бисте својим упропастили професорски савет је на мој предлог решио, да „Нада" сваки даљи рад обустави.

Ова Козарчева наредба учинила је на нас већи и тежи утисак но Краљ-Миланова проглашенција о објави рата с Бугарима.

* * *

Добивши „Нади" споменицу четрдесето годишњице „Надине" и прочитавши извештај о раду дружинском сматрао сам за потребно, до изнесем оне детаље, који су пропуштени унета, сигурно из не знања, у тај извештај, ли би се видели узроци, због којих је „Нада" пуне две године паузирала.

Разгледајући ову књижицу ја сам се истински обрадовао, јер сам видео да је ова „Нада" далеко имакла од „Наде" мојих година. То је у осталом сасвим природно. Али што ме нарочито не сели то је, да међу члановима данашње „Наде" има таквих књижевних (ону реч нарочито подвлачим) радника, који видно одскачу од већине наших модерних „прослављених" писаца. Такве младе радинке научио сам да срећем у страним литературама, које су бр мени доступне, те ме је њихов појав у овој скромној књижици природно изненадио. Одмах да поновим: пријатно изненадио.

Драгослав Илић у својим стихо вима има доста лепих идеја и пријатних звукова, али се види, да се још није отргао, а то му се као младом човеку не може замерити, од штетног утицаја Дучићева појезије.

Милан Поробић јача је индивидуалност од Илића. У својим песмама има и мисли, али је погрешно што их облачи у рухо сонета, јер је сонет и преживео и незгодан за наш језик.

Божидар Пурић далеко је јачи и оригиналнији од обојице. Стихови су му прилично тачни и има садржине у песмама. Са те стране нарочито ми се допада његова „Балада" и „Серенада", која је песма у прози. У стиховима има често израза и сцена, које су врло блиске порнографији; тако исто и фраза, које су неверне и немогуће (нпр: Ја водем рукене обрве ко боје два црвена крина. Таквих образа нема, а кад би их и било, били би одвратни). Пурић је још млад и ја ове погрешке приписујем његовој младости.

Највише ме је и најпријатније изненадио четврти „Надин" песник

Фузионаши су у „Самоуправи“ пре 4 године писали: „како је још тада г. Ст. Новаковић био зрео за политичку пензију па су кад су упустили све земаљске интересе, дошли и клекли пред њега, молећи га да им буде шеф владе!!

Кад су они упропашћивали земљу, онда је он био зрео за пензију, а кад сад ваља извлачити кола из блата и понети одговорност, онда је он шеф свима.

Кад дељаху неброjено благо:
„Од куда си незнана делијо?
А кад ваља мегдан дијелити:
„Богом брате, Краљевићу Марко!“

Даље, кад су „Самоуправа“ и њена дика „Балачко“ понизили Србију пред Бечом као никад до сад; кад су просто, *преписали* оно као своју ноту што нам је Беч издиктирао — ти бедници, нижи од издајица, пребацују нама: како ми радимо оно што Беч хоће!

Кад су најбитније српске интересе, бесповратно упропастили, они се аче: како ми хоћемо да оштетимо битне интересе Србије?!!

Зар још има шта да се оштети и после вас, бездушници? И шта може један лист „иза кога нико не стоји,“ као што ви увек тврдите, кад сте ви, већина народа ту, да те интересе браните!!

Нема у овој земљи већих упропастителја „српских интереса“ од вас, само вам је сад криво, као и оној штенади из „Дн. Листа“ што смо вас ухватили за јаку и што вас позивамо на одговор. А ви би сад желели „да се не оптужујемо!“

Јаком иду страшне оптужбе за све несреће што их починиште, и које крунисасте овом предајом Босне и Херцеговине.

Збор Срп. Бродар. Друштва

Јуче је у сали Класне Лутрије одржат седамнаести редован збор Срп. Бродарског Друштва.

Збору је присуствовало свега двадесет лица, у који треба рачунати и Управу.

Председавао је Дим. Ћирковић а комесар Мин. Наход. Привреде био је секретар г. Христић.

Извештај управног одбора прочитао је г. Мата Јовановић, директор друштвени.

У целом се извештају управа правда пред збором за неуспех у прошлој години. Узрок неуспеху, према мишљењу управином, леже: у елементарним, финансиским, политичким и другим правилима; нормалним трговинским односима; скупоћи угља; инфлацији, која је уговорила националним опстанак; новчаној кризи код новчаних завода и најзад у дуготрајној суши, која је нанела огромне штете привреди и умањила стање воде.

Пера Видаковић вели: да је глава на кривица за сваки неуспех, до неспособности оних који управљају. Сваки посао тражи стручне људе. Срп. Бродар. Друштво узима за управљаче људе које је држава пензионисала.

Критиковали су управни рад и биланс: г г. Пера Видаковић, Павић, Вукадиновић и Лучић. Слабо су бранили свој рад г.г. Ћирковић и М. Јовановић. Без сумње је било тешко бранити биланс који показује овакву „чисту добит:“

Укупна приходи дин.		1,313 511 86
„ расходи „		1,064 567 57
Зарада		248.944 29
Отпис по чл. 49. пр.		248 781·29
Чист добитак	*Дин.*	163 41

Дакле, Српско *Повлашћено* Бродарско Друштво. са главницом од 2 596 700·— дирада зарадило је у једној прошлој години, после седамнаестогодишњег рада, свега **163·41** динара.

Пера Видаковић је изнесао неправилности рада управиног наведене примере: како је услед небрижљивости њене друштво оштетио знатном сумом пештански агент и привилегије. које се чине члановима управе а на штету друштва.

Г. Павић је стручњачки и са великим разумевањем, критиковао тарифску политику и успео убедити и саму управу и њеног директора у тачност својих примедаба. Наведени примери са поступањем аустриских друштава и бугарске државне железнице успели су. Тражи да министарство привреде образује једну стручну тарифску комисију, пошто међу садашњим управљачима нема способних људи.

Г. Вукадиновић бив. директор, дао је неколико практичких савета које управа треба да прихвати.

Г. Лучић је указао на немарност и несавесност персонала који трговце морају отерати страним друштвима.

Од двадесет присутних акционара само је један гласао против овакног биланса.

У нову управу изабрани су по ново исте личности, које су према правилима испале из чланства.

О овој установи, која толико остаје српску државу, а која показује тако рђаве резултате, треба да се заинтересују и јавност и министарство привреде. Fl.

Драма у Српском Подворју

Могућарева кћи. — Лепо сељаче. — Љубав. — Заклетва на гробљу. — Нови просилац. — Неверна драгана. — Последњи чин. — На суду.

(оригинални извештај „правди“)

(свршетак)

Чим је Василије одсео у подворју дошла му је у посету Клаудијина сестра од тетке Јелисијева и донела му онај крстић од злата, на коме му се Клаудија заклињала на верност. Дајући му тај талисман за успомену Јелисијева је тражила натраг сва Клаудијина писма.

— Нек дође сама да их узме! одговорио је Василије, учинивши надчовечанско усиљавање, да би свом лицу дао што пријатељскији, а при том и што индиферентнији израз.

*

После два дана, рано изјутра Василије се јавио управитељу подворја, архимандриту Михаилу молећи га за благослов. Пошто га то није ништа коштало, архимандрит му га свесрдно и даде,

Око десет часова дошла је код њега и Клаудија у пратњи Јелисијеве „и донела му 150 рубаља, да би тим новцем Василије отишао за Крим, и ступио у један од тамошњих манастира као калуђер.

Идеја о калуђерењу била је чисто Буровљева.

— Кад не могу бити жених Клаудијин — рекао је он — хоћу да се венчам за зидине манастирске!

Видевши само 150 рубаља Буров упита Клаудију:

— Зашто нисн донела више? Мени треба најмање 2000 рубаља.

— Нисам имала, и не знам како да дођем до толике суме! одговорило је девојче.

— Узми их од вереника.

— Сад је то незгодно, но кад се венчамо покушаћу.

Овај одговор свакога би обрадовао, јер се из њега види, да Клаудија није била с раскида прекидати везе са Василијем и кад се буде удала Оно, што би сваком било јасно, није било јасно заљубленом и напуштеном Бурову.

Јелесијева је тог момента изашла напоље, желећи оставити млади пар да се насамо опросте. После неколико минута чуше се из собе револверски пуцњи, после којих истрча из собе Клаудија сва крвава. У ходнику је пала и — издахнула!

На ову пуцњаву долетео је брзо јеромонах Иринеј и отео револвер од Бурова.

Полиција је затим дошла и извршила све формалности.

* *

Сад неколико речи као епилог овој драми.

Клаудија је веома свечано сахрањена у оном истом гробљу, на коме се заклела Бурову на вечиту верност. Сад ће му у истини бити вечито верна.

Бурову је судила порота и ослободила га. Државни тужилац изјавио је жалбу и та је пресуда пала. Сад је поново било суђење и на њему је Буров осуђен, да се пошље у арестанско одељење за поправку. Као последица ове пресуде јесте губитак свих личних права.

— — — — — — — — —

Јављам вам о овом догађају, који је окрвавио једну од соба Српског Подворја, окрвавио крвљу једне врло лепе и нежне девојчице. Њену сам фотографију видео у једном трговачком излогу.

Васила Бурова видео сам лично, то је омален темељит дечко, са великим црним очима, одговара слободно, чак и сувише слободно.

Да ли је архимандрит Михаило поднео митрополиту у Београду извештај о овом крвавом догађају!?

Ф.

ИЗ НАРОДА

Г. Министру Унут. Дела

Услед прошло годишње суше, на молбу општине бубушиначке, г. министар финансија наредио је пожаревачком пореском одељењу, да помоћу једне комисије оцени штету нанету усевима, па да учини предлог, да се сопственицима имања олакша пореза са дотичним прирезима.

Комисија је извршила свој посао савесно и правилно.

Но у колико је закон олакшао сопственицима, у толико с друге стране од општинске управе исти су сељани оглобљени:

Деловођа Лука Матејић са кметом Јованом Јанковићем наплаћивали су од свих пореских обвезника по 0.50 дин. од сваког хектара, рекавши им: „ко ову таксу не положи, неће се осдободити“. Они су покупили око 300—400 динара од народа.

По ком је закону овај прирез?

Ми смо се г. министре више пута жалили противу ове општин. управе и ви сте наређивали, али среска власт их још држи. То је г. министре она иста општина, из које вам је учињена представка од преко половине грађана, да се оп. управа смени. Њен председник Милорад, који је изгубио квалификације да буде сеоски кмет, бави се и сада на одсуству још од јесенас и забавља се у Монтекарлу, а у селу Јова Јанков кмет са писаром Луком ради шта хоће.

У име грађана целог села, ја вас молим г. Министре, да наредите: да се сељанима врати новац што су му узели кмет Јова и бата Лука, а за ово глобоње да се казне и са управе одјуре.

15. марта 1909. г.

понизан
Милош. Ј. Митић
из Бабушинца среза пожаревачког

ЗИМСКОЈ РУЖИ

Одисеја

I

У овом часу ја слушам звуке,
Што твоја чежња с клавира вије,
Олијен слашћу души сам дао,
Да нежни акорд ко нектар пије.

И мојим грудма таласи миља
Пријатно шуме ко морски вали.
Ко тиха пјесма небеског хора,
Што Богу вију анђели мали.

И питам небо... А небо ћути.
Олијен свирком дозивам Бога.
И питам њега да ниje посло,
У твоме бићу анђела свога.

И сјетна душа у овом часу.
Пресуду смртну изриче себи.
И с вјером да си анђео прави.
Махом се вине на небо теби...

II

Још тихо брује у мојој души,
Чаробни акорд што живот слади.
А срце жаром ко тамјан пали.
Љубавну пјесму да тебе кади.

И машта моја у бујном лету.
Статуу твоју — анђела ваја
Да вјечно краси у мојој души.
Најтајни кутак љубавног раја

Рајко „Галич“

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Сонентонава смрт. Из Прага је стигла, вест да је преминуо чувени трагичар Сонентанл.

Станислав Винавер. Тај млади човек мора да је врло много читао. Станислав Винавер је високо талентиран песник, а при том неома јаког образовања, те ме и једном и другом својом особином подсећа и на Бальмонта и на Жеромског. Само је овом другом по моме мишљењу далеко ближи. Сви његови радови, штампани у „Нади“ или су у пуни чежње, тако својствене свим модернистима, или су израз једне јаке моћи за нечим високим, необузданим и неограниченим. Винаверова „Орловска песма“ то је поклич још неокованог Прометеја, који види своју судбину, али јој се не да и отима се свом моћју једне младе душе. Његова „Будала“ скроз је симболична ствар и оставља на читаоца, онога који је разуме, јак и поражавајући утисак. Од песама у прози нарочито ми се допала „Прича о прекрасном Јосифу“ и „Пенелопе“. Ја у српској литератури нисам прочитао у овоме жанру ништа лепше.

Како садржином својих песама тако исто и стилом Винавер је скроз индивидуван и оригинадан. Он има своју нарочиту за српску али не и за модерне светске литературе, интерпункцију, и граде ције у парама, какви се донекле могу наћи само код Јакшића и Мажуранића *(Жеђ ми жедна горе жедни; Напор, труд, плам гнев, јед, наглост плахе воље — и бес је узалуд, што му груди коље; Док се жаре жари грозом грозни оку* и тд. и тд.)

И ако нисам критичар по професији, ипак као човек, који је доста читао и видео, ја Виноверу проричем најдаљу будућност и у њему видим истинског песника.

Остали радови у овој књижици или су слабији, али ипак не без предности (Александер Ацо вић: „Под тремом љубави) или су сувише стручни (чланци Милорада Вапљева) те према томе и неприступачни широј читалачкој публици.

* * *

„Нада“ је учинила огроман напредак од осамдесетих година до данас; управо она је врло мало нашли на „Наду“ тих година.

Заслуга зато припада садашњој покољењу, и ја, иако некадашња члан „Наде„, не могу, а да им на томе пречнуљу овако јавно не захвалим.

6. марта 1909. г.
Шабац

Проф. Ж. М. Р.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(206

XLII

Краљица мати

Усхићени Мариљак и не опази да је сав одговор Пардајанов био само њему посвећен.

— Зашто овај младић и не по мање мене? Да ме није позвао?

Тако је мислила Алиса, и да би сакрила своју узнемиреност поче спремати послужење...

— Од куда да ја овде нађем пратиљу краљице Наварске? мислно је у себи Пардајан. Зашто је тако узбуђена, тако усплахирена? Сећам се да ју је краљица на чудноват начин прекорела, што ју је довела на Дрвени Мост.

И витез поче пажљиво посматрати младу жену.

После неколико минута сви су се били откравили и разговор поче живље. Но Алиса је ипак са страхом погледала на сказаљку на часовнику, која се приближавала десетом часу.

— Шта сад да радим. Како да му кажем?

Десет часова искуца. Она задрхта и поче живо говорити. Њен би говор изгледао диван свакоме другом сем Пардајану чија се сумња повећала при сваној речи коју је она изговорила. Чинило му се да је граздила неке чудноватe покретe; опажао је изненадне промене на лицу; запазио је час румењело час бледило; опажао је да у целом њеном понашању има нечега извештаченог и ни „мало га не изненади њен узвик страха кад граф устаде и рече да је време да се одлази.

— За Бога, рече она дрхтавим гласом, останите још мало...

— Драга душо, рече Мариљак, ви се опет плашите!

— Господо, рече Пардајан таквим гласом да она разумеде шта се догађа у његовом мозгу, закључем вас да се вечерас неће догодити никакво зло моме пријатељу.

Она га погледа погледом безграничне захвалности и тихо прошапта грофу:

— Идите, драги мој, али се сећајте да сте ми се заклели да ћете на себе пазити.

Кад изиђоше у врт она се брзо саже Пардајану и рече му на уво:

— Имајте милости, не остављајте га вечерас.., Чини ми се да хоће да га убију ..

Витез се не могаше уздржати да не задрхти. Ове речи утврдише све оно што у што је он сумњао.

Она је мислила:

— Овим речима предала сам му се на милост и немилост. Цела је ствар у томе да ли је он частан човек, као што изгледа, или нема душу као што је моја!...

Граф и витез изиђоше на улицу и изгубише се у мраку. Алиса је дуго стајала на кућњем прагу и слушала њихове кораке. Најзад, кад се не чу ништа више, она уђе у кућу мало умирена.

— Шта мислите? упита граф Пардајан кад су били далеко изакли.

— Шта мислим, драги пријатељу!... О чему?..

— Па... о њој рече граф зачуђено.

(наставиће се)

ВАЖНО ДА СЕ ЗНА

ДА МИ МИ МИ

ТАЛВИ И МАНДИЛОВИЋ

За Србију пашемо свима уз доплату.

Пред ову ратну сезону донели смо одела по новом бон-тону.

Ко наше одело обуче, тог не може ни топ да утуче,
А јефтина цена, тако рећи цабе — нек обуче сваки кад пође на Швабе
Ком је живот мио, нек се нама вине, па слободно нека иде преко Дрине.

171 3—3

Ми Талви и Мандиловић

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Претплата на

„ГОЛГОТУ“

Балкански роман г. др. Владана Ђорђевића примају и све поште у Србији.

Обраћам пажњу свима мушterијама да је најлакше и најбоље претплатити се код поште.

16. Марта 1909. г.
Београд.

3—3 **И. Даничић.**

Распродаја конзерви

Сву конзерву из крагујевачке фабрике, као:

Боранију, пасуљане целе, најрадије цењен, купус кувани с месом, паштете (пржено) печење и т. д. примио сам на распродају. Исту ћу са врло спуштеном ценом распродавати.

Сима М. Лазаревић трг.
1-5 Краља Милана 120 у (дворишту)

Кожачка распродаја

Сав фарбарски еспап; све јакне — за пећи и остале; брунали за меће; бронзу, (позлату) четке за сне потребе и пархете, и сву осталу фарбареку робу распродајем врло јефтино.

Сима М. Лазаревић трг.
1-5 Краља Милана 120. (у дворишту).

Од 1-ог маја т. г. издајем под кирију:

ДУЋАН у коме је сада Делинијева апотека на Зеленом Венцу, са три магазе и две собе — ЕЛЕГАНТАН СТАН на горњем спрату, над апотеком, са четири собе, предсобљем, кујном и осталим принадлежностима.

За цену и услове упатити *М. Миловановића* адвоката, у новој згради Б. Завруге или у Добрачиној ул. бр. 15. 193,2-5

СЕЛТЕРС српски код Младеновца најлековитија је минерална вода против кашља, сипље и против свих катарних оболења. Нарочито се препоручује после запаљења који имају шлајм. Продаје се по свима апотекама, дрогеријама и бакалским радњама у Београду и унутрашњости Србије. Главно стовариште у Београду код

Глише Т. Андрејевића и Брата
150 — *Телефон 282.* — 13 30

ОГЛАС

Мој дућан у улици Краља Петра број 15 а спрам Народне Банке, на ћошку у коме је данас Д. Вучковић и компанија.

Издајем од 1. Маја под закуп. Подесан је и за какав новчани завод или банку.

За погодбу се обратити подписаном

Милутину Ђ. Ристићу
3-6 трговцу улица Кнеза Михаила

КУПУЈЕМ

Басера, тепелука, ађаџарь у брилјантима, као и заложнице истих.

Овлашћен од једне стране куће да за рачун исте горње ствари купујем у могућности сам да највеће цене дајем, а такође и авансе свију завода у Краљ. Србији најбоље плаћам.

На менице и таксене марке дајем рабат 2½ % до 2¾ %.

Мењачки посао вршим солидно по дневном берзанском курсу.

С поштовањем
Исак Ј. Ешкенази
мењач главни овл. продавац монополисаних хартија за град Београд.

194 2—10

Телефон бр. 464. Телефон бр. 464

КОЛОНИЈАЛНО-ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА

Петра Л. Мирковића

ЦВЕТНИ ТРГ **БЕОГРАД** НЂЕГУШЕВА 29.

Препоручује г. г. Потрошачима за наступајуће празнике поред остале робе

БРАШНО

устојано за развијање српско и сегединско

Теј-бутера
Обланди за торте
Чоколаде швајцарске
Ораја очишћени
Бадема и **Лешника**
Грожђа жута и црна
Јаја свежих под гаранцијом
Живине свеже заклане и уређене

РИБА:

Сардина у зејтину и парадајсу
Тонфиша, Пастрмка Сардела
Маринат од Јегуље, Моруне, Харинги сољени, Руса и т. д.
Маслинака, Ајвара
Зејтина из Нице, француски, најбоље врсте без мириса 1 Лтр. Д. 2·40
Саламе
Сира: Годомина, Дунавца, Империјала, Швајцарског, Рокфора, Холандског и т. д.

НАЈУМЕРЕНИЈЕ ЦЕНЕ

Строго солидна, тачна и брза услуга

ВИНО

под гаранцијом чисто

Српско:			Француско:		
1 Лтр. белог		Д. 0·60	1 Боца Медок црно		Д. 0·90
1 „ „		„ 0·70	1 „ Sadirac бело		„ 0·90
1 „ „		„ 0·80	**Српско:**		
1 „ црног		„ 0·70	1 Лтр. Малаге		Д. 1·50
			1 „ Ризлинг		„ 0·80

Пива у флашама, Шљивовице и Клековаче старе.

Све и ручбине из места и странствам одмах г. г. потрошачима у куће.

Поручбине из унутрашњости испоручујем брзо и тачно.

Телефон бр. 464.

Особито лепих женских сунцобрана

Мушких Шешира

ВАНРЕДНО ЛЕП ИЗБОР

За пролетњу и летњу сезону у свима најмодернијим бојама и врло трајним фасонима, меканих и тврдих свих квалитета, препоручује и продаје их по врло умереној цени,

Крагнова — Манжетна — Велики избор кошуља

ПОМОДНО ГАЛАНТЕРИСКА ТРГОВИНА

Петра Петровића и Беловића

Кн. Михаилова ул. — БЕОГРАД — Кн. Михаилова ул.

Поруџбине из унутрашњости извршујемо брзо и тачно. 201 1—3

— Данких хрватске с жаштама —

ПРВА СРПСКА ПАРНА ПИВАРА

Борђа Вајферта

Извештана кафеџије и остале потрошаче да ће на Цветн 22. о. м. пустити

СПЕЦИЈАЛИТЕТ СВОЈЕ ПИВАРЕ

УСКРШЊЕ ПИВО — МЕРЦАНСКЕ БОЈЕ

које није подражавање страног Салватора или црног Баварског пива а по квалитету неуступа ни једном страном пиву.

Исто пиво може се добити и у флашама од 25 и 50 у сандуку.

Поручбине прима Коста Јовановић — Побратим
Дечанска бр. 18. 426 2—3 *Телефон 120.*

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује стрии **сиролин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиролин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЉТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Привикнуће уживање те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Моху, за тражење код назеба или услед промаје, кречи и спаја мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа 2 динара. 46 34—50

Котел „АЛБАНЕЗ“

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

За време поста увек рибе

Привилегована Народна Банка

КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

исплаћивање од 20. марта ове године дивиденду за прошлу 1908. годину, по свакој акцији дин. 12. — у злату.

За ислату ове дивиденде треба поднети *двадесет пети дивидендни купон.*

Купоне ваља подносити на исплату банчином одељењу за зајмове на залоге и оставе са списком, у коме ће они бити по реду изложени, и који подносилац треба да потпише.

Спискове издаје речено одељење бесплатно.

Имаоци купона из унутрашњости могу их наплатити преко својих новчаних завода.

10-ог марта 1909. год. застарео је дивидендни купон бр. 20 са акција банчиних. Од тога дана овај купон више не важи и Банка га неће исплаћивати.

14. марта 1909 год. Београд **УПРАВА НАРОДНЕ БАНКЕ**
393 3—3

Наша мила и добра мајка и непрежаљена баба

† ЉУБИЦА

удова почив. Павла Поповића, лимара

преминула је после кратког боловања 9. овог месеца у наручју своје деце и унучића у 55 год. свога живота.

Јављајући ову тужну вест сродницима и пријатељима нашим, сматрамо за дужност јављати благодарност г. г. лекарима Спира Дамитријевићу, Лилићу и Недоу, који су је лечили и трудили се да је од смрти спасу.

Нарочиту благодарност изјављујемо госпођама Перси Драгићевићки и Степани Дивићки, које су нам и за време боловања покојнице и ско сахране велике услуге чиниле.

Захваљујемо сродницима нашим са стране, који нам телеграфски изјавише своје саучешће за изгубљеном мајком.

Благодаримо грађанству варошн Крагујевца, које је у знаку недиком броју на пратњу дошло и тиме указало поштовање покојници.

Крагујевац, марта 1909 год.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Синови: Милутин и Драгутин; кћери: Ленка и Милиц; зетови: Јеита и Наум Костић; брат: Дамитрије Рајић; сваке: Марија, Борика, Дарника и Костадинка; унуци: Станко, Јован, Секула, Љубомир, Милутин, Драгољуб, Драгослав, Миодраг, Божидар и Павле; унуке: Мила, Зора, Драга, Љубица, Дарника, Љуба, Перса и Олгица; братанице и братанци. 185 3 3

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва излази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Вилинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Штампарија Гавр. Давковића и Комп. Краинова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | УТОРАК 24 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 83. | Телефон 821.

Сутра ће „Правда" донети уводни чланак

Тајна Конвенција и Промеморија

(Шта је о Босни потписао Краљ Милан а шта Стојан Протић)

У овом се чланку чини врло згодно и умесно поређење између Тајне Конвенције Краљ Миланове и Промеморије коју је српска влада пре неки дан упутила силама.

Једна Србија!

(Чланак из главног органа аустриске социјалне демократије „Arbeiter-Zeitung")

Беч, 18. марта.

Једна Србија! И ако се с радошћу мора поздравити изјава, коју је по налогу своје владе данас предао у Бечу српски посланик — јер та изјава није ништа друго до одустанак од рата и поткрепљење мира, — ипак се не може без сажаљења посматрати њоме запечаћени пораз читавог једног народа. Једна Србија, коју су честите велике силе тако инфамно жртвовале! „Баците кривицу на сиромашка, па нека он мучи муку": тако поступају силе с малом земљом, коју су оне у њеном лудом отпору месецима подбадале, док је сад нису хладнокрвно оставиле на цедилу и нагнале на покајање. Ако у памети изазовемо оних шест месеца, који су прошли од анексије и уз то се сетимо, како је страсни излив Србије из Лондона и Петрограда непрестано потхрањиван, како су Енглеска и Русија непрестано поткрепљавале у њеном пустоловном предузећу земљу, која је била изгубила присебитост, и кад се сад само погледа на ово равнодушно жртвовање, у коме није ни трага остало од обећане стварне помоћи: онда се мора рећи да још није било фриволнијег, некоришћенијег титрања с једним народом, но што су то са српским народом учинили енглески и руски власници. Да није било несавесности тих двеју влада, која се са њиховом шовинистичком штампом била изродила у срамно дражење, брзо би се сломила екстаза у Београду, коју је распалио промашај нада и од тога не би било никакве штете. Али како се могла уразумити мала пренадражена земља, кад су се најјаче велике силе престављале као њене протекторке, обећале јој своју помоћ и непрестано је подбадале у њеном слепом бесилу? Како не би пала на луду мисао о рату с једном петнаест пута надмоћнијом војном силом, кад је силни руски цар позвао себи српског престолонаследника, што ништа друго и ни шта мање није могло значити, но да Русија хоће ствар мале словенске државе да узме као своју? И зар енглеска шовинистичка штампа, зар енглески државници нису дали разумети г. Миловановићу, да Србија неће бити сама ако се одважи на борбу с великим суседом? И чиме се сад завршује ова драма несавесности и неверности? Тиме, што су велике силе Србију побудиле или приморале, да се пред Аустријом морално и војнички разоружа! Србији доиста за то није била потребна европска интервенција; она је то могла већ одавно и сама учинити! *Оваквој* интервенцији великих сила српска се влада јамачно није надала!

Једна Србија, мора се и то рећи, која *је улудена на племенитост аграраца у Аустро Угарској*. Брзо и сувише брзо хита Аустро Угарска да покаже свету: како њена уверавања, да ће с мирољубивом Србијом поступати благонаклоно и великодушно, нису била ништа друго, до двосмислено лицемерство. *Оно што сад Аустрија чини са Србијом просто је*, не може се друкчије рећи, *груба превара*. Шта је обећано српској влади? 21. фебруара изјавио је гроф Форгач у Београду да Аустро-Угарска „због држања Србије последњих месеца" није у положају да „трговински уговор са Србијом изнесе на парламентарну расправу". Али је посланик томе додао да би аустро-угарска влада, ако буде извештена о мирољубивом расположењу Србије, била готова „ступити у преговоре о трговинским и саобраћајним питањима између монархије и Србије". Ако то није швиндл, онда шта се хтело рећи тим уверавањем? Па наравно то, да ће Аустро-Угарска, ако Србија опет постане добар сусед, Србији дати бар привредне концесије, које су јој до сада биле одобрене. *Бар* ово: дакле бар и продужење трговинског уговора, који истиче 18. марта, који није продужен због тврдоглавства и ремећења мира од стране Србије. Е па сад је Србија скоро сасвим испунила захтеве Аустро-Угарске, јер је изјаву, коју је српски посланик предао барону Ерентелу, текстирао сам барон Ерентал. Аустро-Угарска је дакле требала да одржи своју реч и да испуни своје обећање, које је условила разоружањем Србије, дакле Србији дати бар оне трговинско-политичке односе, које је имала до сада. А шта сад чини победоносна, велика Аустро-Угарска? *Она гадно одриче своју реч*. Гроф Форгач добио је налог да Србији понуди највеће повлашћење. Да би се разумело неваљалство ове понуде, ваља знати да би Аустро Угарска тиме добила све користи трговинског уговора (јер је Србија умерене ставове овог уговора одредила као минималне царине, на које је стечено право највећим повлашћењем), док би Србија сасвим изгубила користи, које јој даје трговински уговор, а међу њима нарочито могућност извоза свежег меса. Наравно да се Србија не може упустити у такав лавовски уговор Али ни мало није разумљиво то, што се велика сила Аустро-Угарска не устеже и не стиди да малом суседу учини такву понуду, која је то исто што и пљачкање. Уз то је поуздано да ово гажење речи, због којег на нас пада срам, није никаква импровизација но свесно припремано. Могао би се позвати на то како аустриски закон о овлашћењу не дозвољава продужење трговинског уговора но предвиђа само највеће повлашћење. Али је ствар сасвим обрнута: да се трговински уговор не може продужити, морала је аустриска влада одбити даље овлашћење, које не би било тешко добити; да се продужењу трговинског уговора ставе препреке, морао се поднети предлог, који је изнео г. Мајир, а г. Вајскирхнер командовао!

Пошто Србија, да говоримо Бинертовом поезијом, хоће да прими „пружену руку", одмах је познала каква је то рука: тешка рука аустриских и угарских аграраца, чији су интереси вечити и непроменљиви закон велике силе. Наравно, према аграрској претераности ништа не вреди што се насилно пребијају животни интереси аустриског становништва, коме је потребно јефтино месо, и што се напуштају потребе аустриске индустрије, која тешко осећа губитак српског трга. Пре но што је Вајскирхнер као министар трговине отворио уста, он је већ издао поверене му интересе.

Једна Србија, која је у аустроугарском загрљају! Колико се лицемерне разборитости за ових шест месеци показивало према жалосном положају српске земљице, коју је Аустро Угарска стегла, која сувишак својих аграрних производа може продати у Аустро-Угарској, па да за то нађе на затворена врата! И увек се клело како ће се Србија, само ако хоће да буде добар сусед. уверити да и Аустро Угарска може бити добар, племенит сусед. И сад се земља, у којој данас привредни положај није друкчији но као после једнога рата, не даје чак ни најмање бенефиције, не даје јој чак ни трговински уговор, који је до сада имала! Јер неуговорним стањем, које сада наступа, Србија је као у рату. *То* је дакле нов курс према Србији, који је Европи обећан, *то* је политичка великодушност, којом смо хтели задобити раздражену земљу! И то је само почетак, јер се Србији хоће трајно да одузме оно, што је већ имала: контингенат увоза меса, који ће од сада делити с Румунијом! Аустро-Угарска може изнудити мирољубиву изјаву, јер је, наравно, за то и сувише јака према Србији. Али учврстити мир и задобити непријатељски народ никад неће велика сила, којом су завладали аграрни инстинкти животиња грабљивица.

ПРИМЉЕНА ПОГОДБА

На тајној седници турског парламента, која је трајала од 3 часа по подне до поноћи, примљена је погодба Аустро-Турска о анексији Босне и Херцеговине. За време дебате, у којој је учествовало 45 говорника, било је дарданских призора. Муфтија Емин плачући је говорио против погодбе. Северни Арнаути су напустили дворану пре гласања. Грци, Јермени, Бугари и младотурци гласали су за погодбу. Против погодбе гласало су Арнаути, Араби, Срби, Румуни и цела аграрна странка. За погодбу гласало је 139 а против погодбе 50 посланика.

НА БРЗУ РУКУ

„Самоуправа", орган радикалне странке, посветила је готово целу прву страну нама и свима оним листовима, који ону издајничку ноту српске владе, каква се не пише ни после изгубљеног рата, не сматрају за „моралан успех".

За сада, на брзу руку, ми ћемо подсетити ту исту камелеонску „Самоуправу" на њено мишљење од 25. септембра прошле године, које се за чудо поклапа са нашим *ондашњим* и *садашњим* мишљењем.

Када је влада Пере Великировића 24. Септембра пр. год. упутила протестну ноту, која је почињала овим речима:

„Влада Њ. В. Краља Србије позивајући се на **неоспорна српска народна права која су основа бићу Србијином**.... а завршује:

„Србија не може у овом случају наћи пуна задовољења, сем ако се у погледу Босне и Херцеговине успостави у свему стање које је створио Берлински Уговор. *Не буде ли то могуће никако, Краљевска Влада, апелујући на осећаје правичности сила потписници Берлинског Уговора,* **тражи** *да се Србији досуди одговарајућа накнада, те да би одржала јемства за њен независан државни живот* и т. д. — ми смо донели о тој ноти овај коментар:

„После ове ноте може се сматрати, да је Влада Краљевине Србије пристала на анексију Босне и Херцеговине и да је тражење неке накнаде, која се у ноти нити именује, нити каже шта ће бити ако се та накнада не добије, — једна обична формалност, која треба да маскира немоћ или страх српске влане да учини што јој је дужност према Србији и националној идеји диктовала — да оружјем у руци протествује против анексије.

„Овом нотом за нас Србе из Краљевине скинуто је с дневног реда питање о Босни и Херцеговини и сад нам не остаје ништа друго до да се помиримо са судбом и да потражимо рачуна **од оних који су нас у овај положајдовели.**"

Сутрадан донела је „Самоуправа", патриотски орган Николе Пашића, овај комунике поводом исте владине ноте:

„Доносећи ову изјаву Краљевско-српске Владе морамо, на жалост, изјавити да нас она не задовољава. Она не даје израза ономе што Србија у овоме тренутку *мора* тражити. *Србија не сме истицањем одговарајућих накнада навлачити на себе сумњу ни за један тренутак да и она пристаје на заробљавање српског народа у Босни и Херцеговини. Она мора тражити слободу и самоопредељење тога народа и обезбеђење своје државне самосталности, коју данашњи положај Босне и Херцеговине не допушта.*

„У тренутку кад и једна велика сила, потписница „Берлинског Уговора, руши Берлински Уговор, који је до сада толико пута био повређен на штету Србије и српског народа, Србија не сме тражити васпостављање окупације, толико очигледне штете за Србију и српски народ. *Она у томе часу мора тражити ревизију, која треба да обезбеди Србији и српском народу слободу и самосталну народни и државни живот.*

Тада је за „Самоуправу", чији је главни уредник тада био један члан садашњег кабинета, било мало и тражење компензација, само зато што у тадашњој влади није био Никола Пашић.

Противу те владе истог дана демонстрирала је радикалска омладина предвођена председником њиховог омладинског клуба, који је продро у министарство, и потезао револвер противу „издајника".

Сада, када ми остајемо доследни своме исказаном уверењу, још од првог дана и када се утврдило на делу сакато вођења државна политика, и када тражимо казну за издајнике, ми смо издајници, а „Самоуправа", која, за љубав четири министарске столице, мења своје мишљење, и страшан народни пораз назива „моралним успехом", — сматра себе патриотским листом.

Имаћемо прилике већ разговарати се о том блесастом патриотизму, који се завршава у цеповима набијеним новцем диспозиционог фонда.

Одлука Краљевића Ђорђа

После обилног размишљања, Краљевић Ђорђа је донео одлуку: да чим среди своје приватне ствари, отпутује у Енглеску, где ће се уписати на један од универзитета, у којима се образују чланови владалачких и племићских породица.

Он се чврсто решио, да се сав посвети озбиљним студијама свих грана наука и да на тај начин прибави себи што шире образовање.

После свршених студија, он

ће се вратити у Србију, тако, обиатеран и обавезан знањем и искуством, искрено послужи, и као прави син ове земље и као њен војник, својој отаџбини.

Ову је одлуку Краљевић Бора донео сам на састанцима одбора.

БЕОГРАДСКА ХРОНИКА

Последица епидемије

Ја се не могу просто да начудим оволиким самоубиствима у пролеће.

Разумем кад се људи убијају у јесен, када наступи суморно време, када сипи она ситна, ледена киша која продире у кости; када је природа на издисају а са дрвећа се почне одкидати увело, пожутело лишће; када песничке душе попадне нека чамотиња и под утисцима њеним почну певати:

„И сунце је охладило
Једва сипа зрак —
Хладна светлост на мом столу
Ко мртав јунак."

или за листак, који се одкине са дрвета и ветар им га убаци кроз отворен прозор у собу кажу:

„Ово писмо отворено
Ти, ој смрти, шаљеш мени
Бледо писмо смрти бледе
Да те моје очи гледе".

Али, у пролеће, када се природа буди а груди надимају жељне чистог зрака; када и онај прозаични шогор запева:

„Млади људи с пролећа,
Кад је радост највећа,
Треба да се спариду,
Да се не поквариду"...

просто ми не иде никако у главу.

Распитивао сам за узрок томе, па ми неки дадоше објашњење, које можда неће наћи присталица међу психолозима, али које изгледа да није без икаквог смисла.

— То је, видите, сасвим проста ствар. Треба да се нађе неко батлија па да повуче ногу, па после никад краја. Зна се да у свако доба има људи, који се „носе мишљу о самоубиству". Е, сад треба само један да се реши и изврши самоубиство, па ето белаја. Сви они други, који се носе том „несретном мишљу" кад очигледно виде како то није баш тако страшна ствар, почну се у себи решавати.

„Шта, зар да једна девојка има толико срчаности а ја да несмем — тек узвикне и потегне револвер, отров или већ оно оруђе, које је још раније избрао.

Па то тако редом.

И сви смо ми били очевидци ове читаве серије самоубиства.

То бива готово редовно сваке године.

Али ове године десило се нешто што ће тешко умети ико под небом објаснити. То ће остати вечити проблем за све људе, који се баве, и који ће се бавити, проучавањем овога проблема.

Дакле, лепо, убио се један па се после окуражио други а за њиме трећи, и тако редом све до Милована Миловановића, који има пуно разлога да се „носи том мишљу", после анексије. Али, шта бива. Милован у место да потегне револвер и себе убије, он ти лепо утрпи Србији ноту а Србија, како ју је Бог дао плаховиту, дочепа ноту и њом се на месту убије.

И сад кад запитате Милована зашто је то урадио а он нам се изкези и цинички одговори:

— Па ваљда и ја припадам Србији. Њеном смрћу и ја сам избрисан из списка живих.

Сад ко ће га знати. Можда је и тако, али, колико ми видимо Србија је сирота и мртва и погребена а Милован још шетка по Теразијама.

Floridor.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Шта је са уставом!?

Сарајевска „Српска Ријеч" пише: „Сном мртвим, спава наше уставно питање. Чисто нас је страх у хватио, да можда владе ипак није послушала Куловића и Комадину те устав са свим скинула с дневнога реда. Како је оружје било на Балкану зазвечало, те хтеде дим и олово да пречишћава народне препоре и жеље, умукну и последњи глас, који је о нашем уставу говорио. Ни влада, ни министар, а ни народ не спомену тог устава. Облаци се развијоше опасности ратне нема више, па с тога одлучно захтевамо да се то питање и опет изнесе на дневни ред. Ми хоћемо да и народ узмогне своју рећи, а не да нам се за владиним зеленим столом или у министарском кабинету без народа скроји уставни ћулав, који за нас није."

Дневне вести

Пажња читаоцима. *Обраћамо пажњу читаоцима на данашњи уводни чланак, који је преведен из главног органа аустриске социјалне демократије „Arbieter Zaitung".*

Поништена забрана „Правде". Полиција нам је забранила 81. број „Правде" налазећи у чланку „Краљ је уморан", који смо превели из „N. Sl. Presse", увреду Краљу.

Првостепени суд је поништио решење полиције и скинуо забрану и ми ћемо тај забрањени чланак донети.

Код Миловановића. Гроф Форгач, аустроугарски посланик, посетио је јуче пре подне у министарству спољних послова г. Миловановића министра, и са њим конферисао поново о трговинском уговору између Србије и Аустро Угарске. Одмах после њега дошао је и г. Деко, француски посланик.

Једна наредба. Министар унутрашњих дела а по одлуци опште седнице касационог суда, која је протумачила § 4-а полициске уредбе, наредио је свима полицијским властима, да од сада жалбе на одлуке општинских власти о стављању под надзор сумњивих лица — подлеже расматрању полициских — среских власти — а не првостепених судова, као што се до сада практиковало.

Отпутовао. Г. Березовски руски дописник, који се бавио у Београду дуже времена, отпутовао је синоћ експрес оријентом за Русију.

Набављен серум. Министарство унутрашњих дела набавило је потребну количину серума против нове болести — кочења врата — и послало варошкој болници, а тако исто јуче и срезу ражањском где је ова болест код деце узела веће размере.

Верени. Наш млади сарадник и одлични пријатељ г. Радомир М. Ковачевић, чиновник Извозне Банке верио се са г-цом Милом Шајновићевом, ћерком поч. Милоша Шајновића, бив. трговца из Пожаревца. Уз најсрдачније честитање нашем пријатељу и његовој вереници, ми изјављујемо и наду, да ће наш пријатељ и у будуће бити на заједничком послу у клубу „Напредак" са истом вољом и енергијом као и до сада.

Шпијунска афера. Она пропалица Александар Тодоровић, који је пре неки дан пуштен из томрука полицијских по шпијунској афери, јуче после подне поново је ухапшен. Чим је изишао из апса, он је одмах отишао у аустро-угарско посланство и стално дошаптавао разне лажи, а јуче се на сред Теразија шетао са Танцошем, аустро-угарским аташеом. Сад је прибављено довољно доказа по његовој кривици и неће се лако извући испод судске казне.

Самоубиство једног капетана. У окружној команди у Шапцу на раду је коњички капетан II. класе г. *Светозар Јојић*, који управља једним делом пуковских магацина.

Последњих дана г. Јојић се бавио у Владимирцима, где су му и магацини били премештени, и тамо је и извршио самоубиство.

Јојић је отац двоје красне деце и муж једне честите жене.

Домаћи узроци не могу бити узрок овом самоубиству.

Постоје две верзије о узроцима овог тешког корака, што га је учинио капетан.

По једној г. Јојић је приметио, да му недостају велике количине барута, којим је руковао, па је претпоставио смрт срамоти.

По другој верзији, која има више вероватности, капетан Јојић убио се због дуготрајне болести.

Поднео оставку. Обрад Јабукић, председник општине влашинске у срезу космајском, који је починио сто чуда у тој општини, поднео је оставку ономад, коју му је одбор општински одмах и уважио. Сад ће са Обрадом имати посла кривично одељење канцеларије среза космајског.

За вршиоца дужности председника, одбор је одредио најстаријег кмета Редована Лукића, једнога дрипца, кога су у истом селу истерали пре неки дан из земљорадничке задруге због кокце. Нови избор је одређен за 1. април.

Потера за хајдуцима. Потера, коју је јуче изузтра предводио на Црном Врху писар среза беличког г. Јеремија Станковић за хајдуцима, сукобила се са Јеремијом Миљковићем и Игњатом Маринковићем, оглашеним хајдуцима, који су убили кмета села Бадњевца Богомира Богића. Потера се с њима пушкарала али ни једног од ових зликоваца нису могли убити или ухватити, зато, што је пала јака магла у планини, те се нису могли видети. Зликовци су побегли у правцу села Коморана у округ крагујевачки. Потера је продужена и појачана.

Напао госте. Ноћас око 2. сата по поноћи, у напитом стању, дошао је код „Руског цара" Стеван Вранешевић овд. агент, и нападао госте, који су се у кафани затекли, па и самог кафеџију, тако да је овај морао позвати полицију у помоћ. За овај иступ, Стеван ће бити данас кажњен.

Погинуо од грма. Вукашин Бајовић, земљод. из Чичкове у округу ужичком, секао је прекјуче дрва у своме забрану у месту званом „Рогатљици" и једна буква, коју је пресекао падне, и на месту га убије.

Детектив. Аћим Ранковић берберски радник, ухваћен је ноћас у једној кући, где се издавао за тајног полицајца. Но како је изгледао сумњив то га је прави детектив отерао у затвор, где ће данас бити кажњен.

„Сада булевар." Целе вел. недеље приказиваће се по одобрењу Њ. В. архиепископа београдског рођење, дела, мучење, смрт и васкресење *Исуса Христа*.

Препоручујемо ове врло поучне и интересантне слике, које су најтачније по библији израђене.

Крађа кожа. Александар Марковић и Мијодраг Недељковић, шегрти код „Росулека" кобасичара на теразијама, увукли су се синоћ у дућан пок. Шрајбера кожарског трговца, чији је дућан одмах до радње кобасичара „Росулека" и покрали коже и ђонове, али су на делу одмах ухваћени и отерани у затвор; и данас ће се са њима поступити по закону.

Спроведена суду. Лепосава Кузмановић овд. спроведена је јуче на осуду варошком суду, за дело клевете и просте увреде, нанете Љубици кћери Марије Тодоровић овд. удове.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

— За случај ако не буде могућ споразум у питању о бугарском делу источних железница Порта је намерна предложити изборни суд.

У По једном берлинском саопштењу, стање здравља руске царице Александре задаје озбиљне бриге.

§ После неуспеха да се образује нов грчки кабинет нашло се са опортуно да остане досадашња влада и да се скупштина не распушта док се не рашчисте спољни заплети.

)) За гувернера аустро угарске банке биће за који дан постављен државни секретар д-р Александар Поповић.

По Чешкој још не престају претреси станова код националних социјалиста.

* Полиција у Трсту забранила је предавање, које је ономад хтео држати Антон Фраделето о „души једног јунака," где би се говорило о Гарибалди.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Поманитали

Они око „Самоуправе" од како су им госе потписале ону срамну ноту у којој се Србија понизила испод скота, просто су поманитали од једа што нико неће да схвати ту бедасту ноту као неки „моралан успех" — па им се у запаљењу мозга привиђају неки „изроди" и „издајници".

Сад они написали и потписали од речи до речи ову издајничку обавезу:

„Према тим изјавама, а верујући у миролубиве намере Аустрије, Србија ће повратити своју војску у стање, у коме се налазила 1908. године, у погледу њене организације, дислокације и бројног стања — па себе не сматрају за „изроде" и „издајнике" а нас, који то њихово издајство откривамо и за њега их оптужујемо — назива „изродима" и „издајницима".

Боље ће „Самоуправа" учинити ако се покрије ушима и и ућути и настави доносити говоре Станка Куће и Максима Луде, но што се зачикава овако ровашена.

Максим у „Самоуправи"

У „Самоуправи" се појавио још један Максим. Само што се овоме не привиђају пацови већ неки Штајнхарти и Мандлови. „Самоуправине" госе треба одмах да подвргну прегледу тога Максима. Зашто им џабе седи у редакцији онај врач Момчило. А то се лако лечи. Ладни тушеви су сигурно средство.

Добре Ружића „рест"

Кад су протеривали краљицу Наталију, били су се узбунили чак и неки радикали. Но тад је духовити Добра Ружић рекао: „Треба влади не само то одобрити, но јој рећи: гледај те што пре очисти и онај рест, што је требало да значи: како остаје да се још и краљ Александар протера.

Не знамо само, како г. Добра мисли сад, кад је и он чини нам се спао на један „рест."

† Адолф, ритер фон Сонентал

Прекјуче је преминуо Адолф од Сонентала, један од најмаркантнијих, најинтелигентнијих и највећих немачких глумаца, који је пронео славу немачке драмске уметности широм целог света.

Рођен 21. децембра 1834. год у Пешти од сиромашних родитеља, Сонентал је још у школи, деклампајући стихове, обратио пажњу на себе. 1848. године, када му родитељи материјално пропадоше морао је отићи на шнајдерски занат, који је изучио за две године. Из Пеште је отишао у Беч да тражи рада. Још првог вечера био је у позоришту и гледао тадашњег чувеног глумца Давизона у комаду „Шумар од старина." Под силним утисцима представе он је већ сутра дан био код Давизона и пред њиме деклемовао неке стихове. То му је донело бесплатну улазницу и положај статисте у Бургу. Одмах се уписао у глумачку школу г-ђе Бендер, где се истакао и упознао са Лаубеом. Из Бурга је отишао у Темишвар, где је дебитирао у улози Феба. 1854 год. био је већ чувен глумац у Грацу. 1855 у Кенигсбергу играо је прве партије а 1856, позван од Лаубеа, отишао је у Беч и гостовао у Бургу у улози *Мортимера* (Марија Стјуарт). Критика га није баш најбоље оценила само су му Лаубе и Сафар прорицали сјајну будућност, верујући у његов таленат.

Од тада настаје славно доба за Сонентала. Млад, леп, наочат са опијајућим гласом, он је очарао бечку, немачку, талијанску и америчку публику.

Био је одликован силним орденима а краљ Милан га је одликовао орденом Св. Саве III. реда. Цар му је подарио гвоздену круну III. реда, која му је донела племство.

У Сонентану губи немачка драмска уметност најбољег представника и класичне и модерне драме.

Floridor

Из војске

Једна неправда

Министар војни генерал М. Живковић, који је једно време чинио утисак, као да ће моћи учинити извесне трајне користи нашој војсци и у њој за-

вести сређене прилике, на најбољем је путу, да учини један непромишљен и врло неоправдан корак, који ће га бацити у гомилу свих оних наших досадањих министара војних, што су се у својим одлукама и поступцима управљали по жељама разних тетака и страна и других неодговорних чинилаца. Наиме г. Живковић ће о Благовестима или о Ускрсу учинити извесна производства у војсци, која ће не само изазвати код једног дела официра велико незадовољство и огорчење, него ће на силу Бога створити разлику и расцеп међу њима.

Г. Живковић је намеран да произведе за капетане оне поручнике, који су ту скоро навршили три године поручничке службе, а за поручнике ће произвести *само један део* оних потпоручника, који су пре три године и шест месеца по свршеном школовању постали потпоручницима, те тако још пре шест месеци стекли право на производство.

Тако ће дакле министар војни, међу друговима, младим официрима из једне исте класе, једним генијалним потезом створити разлику и расцеп, који најмање смеју постојати у војничкој хијерархији. То би и он требао да зна.

Увреда за оне младе официре, који на овај начин буду запостављени и увређени, утолико је већа и безразложнија, што је то прва класа официра, који су слушали нижи курс војне академије четири године; што су ти официри били ступили у академију под условом, да после три године буду произведени за официре, па им је после годину дана једном простом наредбом повишен тај рок на четири године,

Поручници, који ће сад бити произведени за капетане учили су војну школу само две године и у правилу за њихово производство стоји, да морају служити као поручници „*камање* три године", док су ови потпоручници, учили војну школу четири године а у правилу за њихово производство стоји да служе као потпоручници „три године". Дакле у сваком случају они пре имају права да буду произведени, него они поручници, што ће их министар сада произвести.

Како дознајемо, сви потпоручници, који на овај начин буду увређени — ако министар још за времена не увиди, да не ваља што ради — поднеће оставке.

Ми благовремено скрећемо пажњу г. министру на ове околности, о којима треба да води рачуна при доношењу дефинитивне одлуке.

ЗИМСКОЈ РУЖИ

Не светим се

Кад љубавни пламен пече
Ох да знадеш како боли.
Па зар срце да се пати,
Зато, што те страсно воли.

Око ти је нож отровни.
Ти њим моје груди наче.
И на гробу мога мира
Ето душа за њим плаче.

Зар ко камен, ко стијену,
Тебе суза та не дира
Зар ти срце каменито,
Не разбуди моја лира.

Ах, па добро! — Сузе ове
Знај пеленов да су клице.
Отров овај отровање
Можда тебе нестретнице.

Кад препукне срце твоје
И излије море јада
Бездан његов прогутаће
Тебе горду, ал' без нада.

Не светим се, — ал знај тада
Мом ће срцу бити мило.
Зато, што нас обадвоје
Исто море утопило.

Рајко.

Шести део света

Јужни континент — Експедиције Кергелсова и Кукова. — Нови покушаји. — Руски подвиг. — Кларкови проналасци. — Чаробан предео. — Вулкани. — Норденскелд. — Триумф Шеклтонов.

Чим је Шеклтон достигао до јужног пола одмах је решено и питање о антарктичном континенту, шестом делу света. Може бити да ће изучавање нових области разрешити загонетку о развићу света. Геолози очекују потврду својих претпоставака о поларном басену, метеорологи и физичара о тачном положају јужног магнетског пола, о распореду електрицитета и о ваздушним и морским струјама у тој области.

Један од првих научних покушаја, да се продре на антарктични континент, учинила је експедиција *Јосифа де Кергелеса*, који је год. 1871. пронашао на 50 ст. јужне ширине земљу, острво названо по његовом имену. Острво је било савршено ненасељено. Друга је експедиција била под вођством чувеног *Кука*. Ову је експедицију у год. 1872. била спремила енглеска влада. Кук је био први морепловац, који је прешао јужни поларни круг и потврдио факат о постојању јужног поларног континента. Кук овако описује област у коју беше дошао:

— Већи део јужног континента (ако је то он) лежи с оне стране поларног круга, где лед, који је испунио море, чини земљу неприступачном. Густе магле, заливи пуни леда, ледена брда, лавине, силне снежне буре праћене страховитим мразевима — чине погибовним сваки корак човеков, који он учини у ову земљу, сахрањену под слојем вечитог снега и леда.

У току читавог низа година после Кука ни једна експедиција није више била отправљена на јужни пол. Тек XIX век прочуо се читавим редом таквих експедиција.

Интересантно је забележити, да је прва научна експедиција овог правца у XIX веку била руска, и она је спремљена по заповести цара Александра I. У инструкцијама, даним капетану Белингсхаузену и поручнику Лазареву, било је речено и то.

— Задатак је експедицији да прође што више на југ, те да, проналаском Јужног Пола, допринесе што бољем познању земљине кугле.

Лазарев и Белингсхаузен продрли су на многим местима далеко јужније од Кука и открили су једно велико полуострво, које је саставни део јужног континента. На тај начин Руси су 1821. год. први допрли до јужног поларног континента.

У међувремену од 1831. до 1841. године вођене су многе експедиције у те крајеве, и пронађене су области Грегамова, Ендербијева, Баленова, Аделина, Вилксева, Кемпова и Викторијина.

Најуспешнија експедиција у XIX веку беше Енглеза *Кларка Роса*. Њему је пошло за руком, да под 71. степеном пронађе једну особиту земљу, коју он овако описује:

— Показа нам се земља. Једновремено са снежним врхунцима, који нам се показаше на хоризонту, оштро се на белоћи од снега исприсаваху моћне гранитне стене црне боје, а све то беше осветљено пурпурним зрацима сунца. Залазећи за планине чија висина не беше мања од висине Алпа, сунце их је дуго миловало својим меким зрацима.

Ту су откривени тада врхови чија висина претура 4500 метара. Још јужније видела су се два вулкана, која су се димила. У фебруару 1842. г. Клерк је пошао даље на југ и дошавши до 78 степена до кога дотле још нико живи не беше дошао, вратио је се натраг.

Борхгревник је 1895. г. са Викторијине земље донео читаву колекцију ратиња, својственог шестом континенту. У садашње доба постоји међународна асоцијација, која је узела за своју задаћу, да испита и пронађе оба пола и северни и јужни.

Год. 1906. шведски професор *О. Норденскјелд* прими са суделовања на једној експедицији, која је допрла до крајних јужних граница шестог континента. По речима његових стручњака флора јужног копна веома је слична јужно-америчкој и отуда научници изводе закључак, да су оба континента истог постања. На јужном континенту били су нађени остаци огромних пингвина и амонита, који припадају диливијуму и јурској формацији Траг тих пингвина веома је сличан трагу човековом и по мишљењу Норденскјелда пингвини су чинили прелаз између риба и тица.

Данас је, што се тиче антарктичне области, енглеска експедиција, којој је вођа Шеклтон, достигла свој триумф: проналаском јужног пола. Та се експедиција кренула из Енглеске ковцем јула 1907. г. Персонал експедиције, приспевши на јужни континент, поделио се на три дела: један је отишао право к јужном полу, други југоистоку к земљи Едуардовој а трећи на североисток у област земље Александра I. У свакој овој подекспедицији учествовало је по три човека Сам Шеклтон пошао је на аутомобилским санкама у правцу јужнога пола.

И тако по последњим извештајима, Шеклтон је допро до јужног пола. Величанствено и невиђено до сада царство леда, где се снежне буре смењују са кратким сунчаним часовима. Кад се узме у обзир, да се по тврђењу Гаусовом количина леда на јужноме полу стално умањује и да клима новог света постаје све топлија, то се онда може слободно рећи, да проналазак Шеклтонов има светско значење. **Г.**

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Ускршњи репертоар

Недеља: дневна представа „Дорћолска посла;" вечерња представа: „Путокоземље." Понедељак: дневна представа; „Мадам Сан-Жен; вечерња представа: „Коштана." Уторак: дневна представа: „Дорћолска посла;" вечерња представа: „Женски рај."

Велике недеље нема представа.

Станоје Главаш и г. Сакс.

Ма да је на позоришној листи јасно писало да ће музика између чинова прекључарашње дневне представе свирати српске комаде, ипак је под диригентсвом г. Сакса јуче одсвирана увертира опере „Кармен." Кажу, да је г. Сакс врло вредан а ми му препоручујемо, да у будуће буде и савестан у послу.

ТЕЛЕГРАМИ

Париз. „Матен" дознаје да је решено да се не састаје међународна конференција ради примања к знању измена Берлинског Уговора, јер би конференција била излишна, пошто су три заинтересоване силе, Енглеска, Француска и Русија измењале своје погледе по томе питању.

СЕЛТЕРС сраски код Младеновца најлековитија је минерална вода против кашља, сипље и против свих катарних оболења. Нарочито се препоручује после запаљења који имају шлајм. Продаје се по свима апотекама, дрогеријама и бакалским радњама у Београду и унутрашњости Србије. Главно стовариште у Београду код

Глише Т. Андрејевића и Брата

150 — *Телефон 282.* — 14 30

Под кирију

Стан са четири видне, молерисане и здраве собе, у скоро озиданој кући, фарбаним патосом, предсобљем, кујном, подрумом, вешерницом, летњом кујном и баштом на углу Хаџи Ђерине и Стишке ул. бр. 42, а у непосредној близини трамвајске станице, на пруги Теразије-Ново гробље, издаје се под кирију *одмах* или од 1. маја.

За цену и услове питати преко пута у авлији — Стишка бр. 31.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Едмонда Ростана

превод с француског

(207)

XLII

Краљица мати

— Ох! опростите... пријатељу... мислим... да, заиста, дивна жена... Али шта је оно на углу улице?

Обојица се упутише углу. Није било ништа. Пардајан је хтео само да окрене разговор на другу страну.

— Треба ли да му кажем, мислио је он, да ми његова верења улива најбоље неповерење?..

— Јесте ли видели, продужи гроф, како ми је препоручивала да пазим на себе? Нашу јој тако по некад чудноват слутње.

— Е, рече живо витез, ко зна да те слутње нису и оправдане?

— Шта хоћете тим да кажете?

— Па... ко зна?.. Ја верујем да жене имају неких предосећања која ми људи немамо. Најзад, ко зна да ли су вашој вереници познате ствари о којима ви ништа не знате... Можда је она имала прилике да види и да чује људе... извесне личности...

Витез од једном стаде. Једна мисао појави се у његовој племенитој души.

— Каква права имам ја да у ништим љубав свога пријатеља?.. И на чему оснивам ја своје сумње?... Очевидно је да је та жена сумњива. Али она искрено љуби и тиме је све поправљено!

Гроф се беше замислио.

Ове речи Пардајанове произведоше на њега мучан утисак. У силној љубави, која га је заслепљавала он је Алису од Ликса гледао као неко божанство. Тајанствене стране тога бића, њено склањање у усамљену, скривену кућу, њен страх, њено дрхтање, неки необични погледи, који нису били погледи наивне девојке, хиљаду ситница, које би свакоме другоме пале у очи, за њега су остале неопажене.

Он је њу само обожавао.

Зар човек може да прати сваки покрет биће које обожава?

Својом бистром памећу Пардајан одмах увиде зло, које је учинио. Али и не помисли да га прави да на исти начин. Он ухвати свога пријатеља под руку и рече му:

— Кад бих ја био срећан да будем љубљен као што сте ви, ја бих се покорио свим њеним ћудима

Гроф дубоко одахну и насмеја се блажено.

— Да, да, рече он. Нема сумње да Алиса ништа не зна. А шта би и могла знати? Ако се плаши за мене то је с тога што ме одвећ силно воли... Драга Алиса...

У том тренутку, баш кад уђоше у улицу Бетизи, једна сенка која их је у корак пратила приђе им од једном. Оба младића нагло се окрете.

— Господо, рече човек који им приђе, не бојте се ништа, молим вас. Имам да кажем само две речи ономе од вас који се зове Мариљак.

Пардајан уздрхта: он беше познао глас Морверов. Он не рече ништа и задиже огртач да би заклонио лице.

Мариљак одговори:

— Ја сам тај, господине Шта имате да ми кажете?

Морвер се трудно да сагледа лице Пардајану, али је ноћ била мрачна.

— Господине грофе, продужи он, хтео бих да вам говорим насамо.

Пардајан стеже руку Мариљакову који разумеде и рече:

— Можете слободно говорити пред господином, јер је он мој пријатељ и ја од њега ништа не кријем.

Морвер се устезао за тренутак, трудећи се непрестано да сагледа лице Пардајаново. Најзад одмахну руком и одлучи се:

— Господине грофе, рече он, мени је наређено од једне високе особе да вас замолим да са мном пођете к њој.

— Ко је та особа? упита Мариљак.

— Једна госпођа из највишег света, то је све што вам могу казати, пошто нисмо сами. Само ћу додати да је та госпођа прешла године кад се приређују љубавне авантуре.

— Дакле треба да идем с вама, ако се одлучим?

— До прве куће на дрвеном мосту, господине грофе... Видите да ништа не тајим... али је потребно да будете сами.

— А ко сте ви? упита Мариљак.

— Опростите ми, господине грофе, рече Морвер; ја сам само прост слуга оне личности, која ме је послала.

Пардајан нагло одвуче Мариљака на неколико корака од Морвера.

— Хоћете ли да идете? рече он тихо. Сетите се да сте се заклели да ћете бити обазриви.

— Нећу ићи! одговори Мариљак.

— Имате право, пријатељу. Знате ли ко је тај човек што је пред вама? То је Морвер, један од жбирова Катарининих. Знате ли ко вас чека у кући на дрвеном мосту? Катарина Медичијева!

— Јесте ли у то уверени? упита Мариљак тако чудноватим гласом да Пардајан задрхта.

— Дао бих главу да је тако, одговори овај. Пошљимо ми Морвера са свима почастима које му сљедују, то јест...

Пардајан није имао времена да довриши реченицу.

Мариљак се окрете Морверу и са неким грозничавим очајањем рече:

(наставиће се)

ВИНО

под гаранцијом чисто и природно

српско и француско

		и стаје:
1 литар српског белог вина		0·75 д.
1 „ „ црног „		0·75 „
1 „ „ суварка „Ausbruch"		1·20 „
1 боца франц. бел. вина	„Graves"	1·— „
1 „ „ „	„Semenes"	1·— „
1 „ „ црног „	„Medok"	1·— „
1 „ „ „	„Saint-emilion"	1·— „

Препоручује Колонијално-Деликатесна Радња

ДУШАНА ТОДОРОВИЋА

кр. срп. двор. лифер 1—6

ПАЛИЛУЛСКА ЗАДРУГА има више плацева на продају у и ван реона подесни за куће виле и виногрде, а нарочито обраћа пажњу купцима на плаћање на другу смедеревску кол. рату.

Плацеви се продају за готово и почек. 205 1—3

Један парни казан

са мотором и трансмисијом и целим прибором за продају. Упитати: Студеничка улица бр. 50. 206 1—3

Под кирију МОЈЕ 2 КУЋЕ: једна с лица, друга из авлије у Дечанској ул. бр. 35 заједно са великом баштом издајем од 1. маја под закуп.

За цену упитати сопственика **др. Николу Х. Николића** Добрачина ул. бр. 22. 3 3

„ТЕЈ-БУТЕР"

Сваки дан свежег Сваки дан свежег

Врло економно и препоручљиво: СУШЕНО СТРАНО ПОВРЋЕ: зеленя, млади грашак, младе бораније, спанића извареног, жилијења за супу, сушених печурака и т. д. и т. д.

КИСЕЛИХ КРАСТАВАЦА 1 буре 100—100 комада дин. 4·50.

РУСЕ РИБЕ у оригинал. бурадима од 5 к. сваки дан пристиже.

НАЈВЕЋИ ИЗБОР француских сардина у сејтину као и осталих конзерви.

Најбоље српске саламе

Очишћених ораја, карлобад, слатки за торте као и карлобадског шећера.

Г. потрошачима из унутрашности као и у Београду шаљем на захтев тачно и на време.

КОЛОНИЈАЛНО ДЕЛИК. РАДЊА

Душана Тодоровића

203 кр. срп. двор. лифер. 1—7

Нарочито спремљено

= за наступајуће празнике =

БЕЛО БРАШНО одлично за развијање и кисело тесто 1 врећица 5 к. 1·95 д. *ЈАЈА* у корпицама 50 комада под гаранцијом свежа.

Јаја за насад раса „Орпингтон" награђена првом наградом од стране министарства народне привреде 1 комад 0·30 д. д. — Препоручује.

КОЛОНИЈАЛНО ДЕЛИК. РАДЊА

Душана Тодоровића

736 кр. срп. двор. лифер 1—6

Распродаја конзерви

Сву конзерву из крагујевачке фабрике, као:

Боранију, пиштанске пеле, пасуљ куван с месом, паштете (пржено) печење и т. д. примио сам на распродају. Исту ћу са врло спуштеном ценом распродавати.

Сима М. Лазаревић трг. 2-5 Краља Милана 20 у (дворишту)

Кожачка распродаја

Сав фарбарски „еспап; све лакове — за пећи и остало; бруњаву за мебл; брошу, (позлату) четке за све потребе и паркете, и сву осталу фарбарску робу ће продајем врло јефтино.

Сима М. Лазаревић трг. 2-5 Краља Милана 120. (у дворишту).

Телефон бр. 464 Телефон бр. 464

КОЛОНИЈАЛНО-ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА

= Петра П. Мирковића =

ЦВЕТНИ ТРГ БЕОГРАД НЕГУШЕВА 29

Препоручује г. г. Потрошачима за наступајуће празнике пред остале робе

БРАШНО

устојано за развијање српско и сегединско

Теј-бутера
Обланди за торте
Чоколаде швајцарске
Ораја очишћени
Бадема и Лешника
Грожђа жута и црна
Јаја свежих под гаранцијом
Живине свеже заклане и уређене

РИБА:

Сардина у зејтину и парадајсу
Тонфиша, Пастрмка Сардела
Маринат од Јегуље, Мрене, Харинги сољени, Руса и т. д.
Маслинака, Ајвара
Зејтина из Нице, француски, изборе врсте без мириса 1 Лтр. Д. 2·40
Саламе
Сира: Годомина, Дунавце, Империјала, Швајцарског, Рокфора, Холандског и т. д.

НАЈУМЕРЕНИЈЕ ЦЕНЕ

Строго солидна, тачна и брза услуга

В И Н О

под гаранцијом чисто

Српско:		Француске:	
1 Лтр. белог	Д. 0·60	1 Боца Мелок црно	Д. 0·90
1 „ „	„ 0·70	1 „ Sadirac бело	„ 0·90
1 „ „	„ 0·80	**Српско:**	
1 „ црног	„ 0·70	1 Лтр. Мелаге	Д. 1·50
		1 „ Рислинг	„ 0·80

Пива у флашама, Шљивовице и Клековаче старе.

Све поручбине из места достављам одмах г. г. потрошачима у куће.

Поручбине из унутрашњости испоручујем брзо и тачно.

Телефон бр. 464.

НАЈВЕЋИ ИЗБОР

ОБУЋА

КОД

ЈОСИФА ФРИДА

Кнез Мих. ул. 33.

— у кући г. Ив. Спасића —

173 6·10—

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА

најбољи алкални киселњак

Награђен највећом наградом „Grand Prix" у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим изворот, при чему се не губи ни најмање угљене киселине нити вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стовариште код

г.г. Глише Андрејевића и Брата

Варош-Капија — Телефон бр 282

Поручбине из Србије и иностранства примa и одмах извршује

Аранђеловачка Краљ. Срп. **Конзорција** Двор. лиферанти

Аранђеловац. 16 60

I СРПСКА ФАБРИКА ЗАПУШАЧА

Арсе Ж. Илића — Београд

Кочина ул. 34. *Баба Вишњина 31*

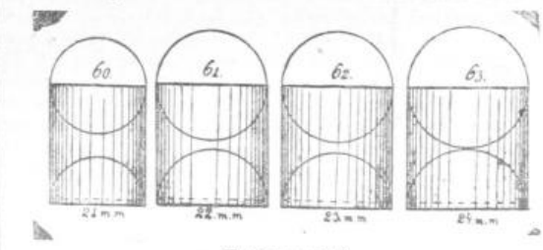

— Телефон 559. —

ИЗРАЂУЈЕ и ПРОДАЈЕ:

ЗАПУШАЧЕ, у највећем избору и најјефтиније цене за сваке врсте потребе, па и са утиснутом фирмом; исто тако и све остале израде од плуте (дегљеве). 145 5—10

Котел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћеван на ражњу.*

За време поста увек рибе

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Против: шкрофула, отока жлезда, малокрвности, осипи *т. зв. фирцигера код мале деце*, и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД ГВОЖЂЕМ (Oi Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести саме од себе губе.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Oi Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

У потребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 354 10—

СРПСКО ДРУШТВО

ЦРВЕНОГ КРСТА

на свом лутријском зајму добило је

Дин. 2,000.000 у злату

„ 1,000.000 „ „

Депоновано је код Народне Банке као гарантни фонд за исплату загодитака и амортизације *„Лозова Црвеног Крста"*.

У случају рата и за случај мораторије, Лозови Црвеног Крста извлачиће се и исплаћиваће се и у случају ако Србија загази у рат и прогласи мораторијум, јер је за тај случај предвиђен нарочити фонд од **1,000 000 динара у злату**, поред осталих великих фондова.

Зато Родољубиви купујте наше *Лозове Црвеног Крста*, уложен новац не губите већ помажете нашу хуману ствар и можете само добити.

ЧЕТИРИ ИЗВЛАЧЕЊА ГОДИШЊЕ

Јануара, Априла, Јула и Октобра

Идуће жучење Априла, главни згодитак 150.000

		други „	15.000
10	згодитака по	1000	10.000
20	„ „	200	4.000
100	„ „	50	5.000
900	„ Аморт.	22	19 800

Ко упутницом новац пошаље дин. 22·50. Доплатом 23 динара. Даје се и на 12-то месечну отплату по 2 дин. месечно и 1 динар од лоза једнаред за свагда на име уписнине и поштарине с правом на игру. Новац се шаље искључиво 265 8-10

Повереницима припада за њихово заузимање 1 динар од лоза, а то је од уписнине — поштарине.

Главном заступнику

Живку Петровићу

Београд — Кнез Михајлова 33

ПРВА СРПСКА ПАРНА ПИВАРА

Борђа Вајферта

Извештава кафеције и остале потрошаче да ће на Цветн 22. о. м. пустити

СПЕЦИЈАЛИТЕТ СВОЈЕ ПИВАРЕ

УСКРШЊЕ ПИВО — МЕРЦАНСКЕ БОЈЕ

које није подражавање страног Салватора или црног Баварског пива а по квалитету неуступа ни једном страном пиву.

Исто пиво може се добити и у флашама од 25 и 50 у сандуку.

Поруџбине прима Коста Јовановић — Побратим

Дечанска бр. 18. 426 3—3 *Телефон 120.*

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Византска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16 Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | СРЕДА 25 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАЊАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 84. | Телефон 821.

Тајна Конвенција и Промеморија

(Шта је о Босни потписао Краљ Милан а шта Стојан Протић)

Ту скоро г. Стојан Протић, садашњи члан коалиционе владе, штампао је своју расправу о „тајној конвенцији између Србије и Аустро-Угарске".

Неће бити без интереса, да се се учини једно кратко поређење између онога ва шта се пок. Краљ Милан обвезао у конвенцији према Аустрији и „промеморије", коју је ту скоро потписао г. Протић са својим друговима у влади, и ва шта се он обвезао према истој Аустрији.

Приметићемо само, да је Краљ Милан, преко свог ондашњег министра иностраних дела, потписао ону конвенцију, после два тешка и напорна рата, кад је Србија, у сваком погледу исцрпена била, те тако онеспособљена за сваки даљи отпор, а при том од Русије с којом је војевала, упућена на Андрашија и Аустрију, па шта од њих добије, то ће и имати; и кад је Аустрија по мандату целе Европе на Берлинском Конгресу ушла у Босну, као „пацификаторка" кад се дакле њене праве намере још нису испољиле биле; а „промеморија" г. Протића и другова, којом се Србија одриче сваког права на Босну на свагда, предана је Аустрији, после 30 година мира, и то, кад је Аустрија рушењем једног међународног уговора отворено обе српске области анектовала својој монархији. При том, још и то треба узети на ум, да је Краљ Милан поменуту конвенцију закључио, без споразума са својом владом; и онда, кад Србија ни једну од великих сила није имала уза се, док је ову „промеморију" потписао г. Протић у споразуму „са све скупштину и сас сва средства" као што би рекао Станко Петровић, и то у доба кад је већина европских сила морално потпомагала Србију.

Да приђемо дакле, самом поређењу „конвенције" и „промеморије".

Ево како гласи члан II конвенције односно Босне и Херцеговине: „Србија неће трпети никакве смутње политичке религиозне или друге, које би полазећи одатле биле управљене против монархије Аустро Угарске, у compris la Bosnie, l' Herzegovine, et le Sandjak Novibasar.*) Аустро Угарска прима исту таку обавезу на се према Србији и династији, коју ће помагати да се одржи, учврсти свим својим утицајем".

А чланом седмим исте конвенције, Аустро-Угарска се обавезује, да се неће сама противити, и да ће и код других сила помагати Србију, ако она евентуално дође у положај, да добије каква територијална увеличања у правцу своје јужне границе, изван новопазарског санџака. Ово увеличавање у правцу јужне границе Србије, при продужењу ове конвенције протумачено је још изближе тако, да ће оно бити у правцу долине Вардара, докле год околности буду допустиле да се она, Србија, у том правцу шири.

У овој конвенцији истина, била је првобитно једна тачка која је сужавала самоопредељење Србије у погледу закључења политичких уговора са другим државама, без претходног споразума са Аустро-Угарском, али је та тачка по навалювању ондашњег министра председника, измењена у толико, да су Србији одрешене у том погледу руке, са једним ограничењем да ти уговори не буду противни духу и садржини овог тајног уговора, што је са свим и у реду и логично, јер ни једна солидна држава која прави један тајни уговор са једном државом неће правити са другом уговор, који би управљен био против првог уговора.

Из целе дакле ове конвенције, нигде се не види, да се краљ Милан одрекао сасвим и на свагда Босне и Херцеговине. Сва је његова обавеза у томе: да неће никакве смутње и рад допуштати у својој земљи, који би управљен био против Аустрије, док траје њен мандат за окупацију Босне. А за то опет обећана му је истом конвенцијом компензација проширењем Србије у јужном правцу њене границе.

Сад да изложимо, шта г. Протић и његови другови у влади изјављују Аустрији односно Босне и Херцеговине, кад је ова ову окупацију претворила у анексију, и обе ове српске области направила својим простим провинцијама.

Промеморија или нота српске владе гласи:

„*Србија признаје, да није била повређена у својим правима* свршеним чином, који је створен у Босни и Херцеговини, и да ће се према томе сообразити оваквој одлуци какву силе буду донеле у погледу чл. XXV Берлинског Уговора. (А силе су се већ све изјасниле за анексију.) Одазивајући се саветима великих сила, Србија се *ангажује још сад* да ће *напустити* држање *протестовања и опозиције*, које је заузимала према *анексији* од прошле јесени, и *ангажује* се сем тога, да ће *променити правац своје садашње* политике према Аустро Угарској, те у будуће одржавати са њом односе *доброга суседа*." Још су узакључењу ове ноте Србија *обвезује* „спречити образовање нових нерегуларних јединица на својем земљишту." Другим речима Србија неће допустити у својој земљи од прилике оно исто, на што се и Краљ Милан конвенцијом обвезао.

О каквом територијалном проширењу Србије, ма у ком правцу, као што се види, у овој промеморији нема ни помена, но на против, Србија се изречно у претходној ноти одрекла сваких територијалних компензација. И још као приде, жртвовала је аустријској политици и свога престолонаследника, само да би дала и стварне гаранције доброг суседства.

Ми од своје стране нисмо никад одобравали конвенцију Краља Милана, као што нисмо одобрили ни ову ноту коју је г. Протић потписао, а ово смо поређење учинили само с тога, да се изнесе на јавност још „један лист из новије историје Србије", као што г. Протић рече за своју расправу „тајна конвенција".

Шта ли би пок. Краљ Александар, а шта пок. Пирочанац рекли за ову промеморију, кад су се онако изражавали о тајној конвенцији, као што г. Протић прича? Али они су ваљда о тој конвенцији онако говорили, што је о њој тако мислио и г. Протић, а сад би сигурно за промеморију нашли као и г. Протић, да је она за Србију „морална" добит.

*) Није згорега да се зна и ова околност. Русија и ако је још у Рајхштату одобрила Аустрији да поседне Босну, и ако је то и на Берлинском Конгресу потврдила, ипак, преко њених министара, који су још онда у Бугарској владали, допуштала је да се у Бугарској ирбују чете, које би преко Србије упадале у Босну. Тако је једна чета из бугарске под некаквим Липовцем, продрла била чак у чачански округ у намери да пређе у Босну, да је није српска влада ухватила и разоружа ла.

ПОЉСКА ПРИВРЕДА

и Народно Представништво

од

д-р Богдана Марковића

(НАСТАВАК)

Она је до данас у главноме и искључиво помагала овај жељени развитак буџетским позицијама, које су утрошене на административно деланје разних установа, којима је стављено у задатак, да се брину о развитку пољске привреде. Далеко би нас одвело, да на овоме месту износимо цео делокруг рада, који би држава требала са своје стране да предузме у циљу да *олакша* и *помогне* развитку пољске привреде, да бар колико толико олакша земљорадничком производњачу прелаз у интензивније привредно деланје. С тога ће мо се ограничити само на овај конкретан случај.

У преображају у пољској привреди, свуда је играла највиднију улогу, употреба пољопривредних справа. — Савременији плугови су данас учинили, да се дубље оре, те да се на тај начин створе усеви, који ће моћи лакше и успешније да одоле утицајима разних непогода. Може се слободно рећи, да је рационална пољопривреда само онда могућа, ако постоји претпоставка, да земљорадник располаже са свима *потребним пољопривредним справама* и то са оним савршеним, које су за данас, у већини случајева, нашем земљораднику сасвим непознате, или ако су познате, то у изузетним случајевима.

Према томе, у колико расте, могућност и потреба, да се развије интензивније обрађивање земљишта, у толико је и нужније створити могућност, да пољска привреда може располагати са што бољим и савременијим пољопривредним справама. Али има и једна друга врло важна околност. (она се код нас нарочито истиче). Пољопривредник кад узима справу мора имати на уму прво: какве ће му користи донети та справа тј. да ли је она подесна за употребу у његовом газдинству, а поред тога, друго: да ли му трошкови око производње (сразмерно њима) дозвољавају издатак на ту справу.

Наравно да кад се указала ова потреба у пољопривредним справама, да се у исто време указала и потреба за што јачим капиталом, који ће се уложити у земљорадничку производњу — у газдинство. Другим речима, земљорадник мора за толико повећати капитал, уложен у своје газдинство. А ово је врло важан моменат при решавању овога питања. Наш земљорадник и иначе врло тешко прима новине, а и иначе, врло мало улаже капитала у своје газдинство — он још обрађује екстензивно своје земљиште. Он се, као што рекосмо, више ослања на природу, не тежећи, да јачим и савременијим радом (у вези с тим и већим улагањем капитала) што боље производи (усеве бољег квалитета), као и да са истог земљишта, што више производи. Ова су два момента од врло великог значаја за прелаз у интензивнији ступањ привредног деланја. Они ће играти, поред осталих услова, врло видну улогу у овоме развитку земљорадничке производње код нас.

Према свему овоме, поставља се очевидан задатак онима, који су позвани да воде рачуна, о напретку у пољској привреди. Задатак гласи: да се створи погодно земљиште, код самих произвођача — земљорадника, за што јаче *сазнање* (убеђење) у корисност интензивнијег привредног деланја, као и *да му се пруже све могуће олакшице за овај прелаз у интензивније деланје*. Ових олакшица — услова за успешније развиће земљорадничке производње није мало на броју, а оне су у толико развијеније и заступљеније, у колико је културнија средина, у којој се развија земљорадничка производња.

Поменусмо, да је набавка пољопривредних справа условљена повећањем капитала, уложеног у земљорадничну производњу — у газдинство. Ово је врло важан моменат. Код нашег земљорадника капитал уложен у газдинство је врло незнатан. Према томе, ненавикнут на повећање тог капитала — а и у немогућности да га повећа, утиче врло неповољно, да земљорадник у што јачој мери приступи набавци савршенијих справа. У толико пре, што је он до данас, за мале новце набављао те справе: ралицу, полугвоздени плуг и т. д. а чак их је и сам производио. Тиме се још јаче отежава овај развитак ка интензивнијем обрађивању земљишта. Према овоме, овде је први задатак кога ваља испунити, да се се пружи могућност, да земљорадник што лакше (без јаче промене у газдинству) може набавити потребне пољопривредне справе. Последица овога је, да се створи могућност, да земљорадник набави *што је могуће јефтиније те справе*. Ово последње подвлачимо, јер сматрамо као врло важно, а нарочито за наше прилике.

(наставиће се)

БЕОГРАДСКА ХРОНИКА

Чудна ми чуда

Сигурно сте и ви имали у животу прилике да видите овакву сцену:

Муж и жена се свађају и прете једно другом песницама. Синчић се припио уз мајку па виришти. Мајка га, с времена на време тек одгурне ногом, али се он опет врати и држећи се за њену сукњу, вришти колико га грло доноси. Оцу прекипи, згради мајку за руке тресне је о кревет, згради шешир и као бесомучан изјури на улицу.

Мајка мало полежи на кревету дубоко јецајући а синчић плаче из свег гласа и дере се:

— Мама. Јао ..о..ј.. ма...ма...

— Ћути ти!

— Нећу да ћутим... где је... тата...

— Иди бестрага и ти и твој татетина... Нека вас обоје ђаво носи.

— Јао... мамице... ја..о..ој.

— Та хоћеш ли умукнути кад ти кажем?

— Не...h...y...

— Море, шта се ја ту са тобом свађам. Бар с тобом ми је лако, ако са оним дивљаком не могу да изиђем на крај.

И мајка скаче, дочепа синчића, стрпа му главу међу своја колена, раздрља од остраг панталонице па тупе... тупе... тупе... по стражњици.

* * *

Е видите на ту мајку личи ми наша влада.

Она се завадила са Аустријом па пуца Европа од свађе.

Ми сироти новинари ухватили се за њену сукњу, па је не дамо и бранимо је на сва уста.

Кад се Аустрији досадило па је распалила, она се срушила колико је дуга на земљу па ухће.

Нама јадницима жао Босне и Херцеговине и у тешкој жалости вичемо и јаучемо зашто да то допусти, а она, која није имала до јуче куражи ни драма, на једаред скаче на нас и вели:

— Е, бар са вама ми је лако. Ако нисам могла изаћи на крај са оном проклет-м Аустријом, са вама ћу моћи и згради нов закон о штампи па тупе... тупе... тупе... по нама.

Floridor.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Сиротински фонд у Подгорици

Неколики угледни грађани подгорички прегли су да оснују сиротињски фонд, те је ради тога изабран нарочити привремени одбор, који ће се старати за израду

правала и остало што је потребно, те да се остварн та лепа замисао, која је још раније заче та. Одбор је о томе упутио нарочити апел добрим људима

Затворена граница

У понедељак 16. о. м. затворена је граница према Црној Гори. Трг је у Котору опустео и сад је сасвим остало и оно мало што су Црногорци доносили. Промет личности дозвољен је само с пасошима, које је визирало аустро-угарско посланство на Цетињу. Прелаз из Црне Горе у Далмацију дозвољен је само државним друмом Цетиње-Котор.

Дневне вести

Министарска седница. Синоћ је држана министарска седница у министарству спољних послова, на којој је председавао Краљ. На овој седници, поред осталих питања, дискутовано је о посланичком предлогу: да се престоница пресели из Београда у унутрашњост.

Седница је трајала до 2 часа.

Енглеско признање анексије. На ноту аустро-угарске владе одговорила је Енглеска да пристаје на укидање члана 25 Берлинског Уговора, под условом да се и питање о чл. 29 реши повољно.

Преговори. Још се између Италије и Црне Горе воде преговори о члану 29 Берлинског Уговора, али се очекује да ће се они скоро завршити. Сиде ће усвојити свако решење о Црној Гори како се буду споразумеле Италија и Аустро-Угарска.

Потврђени закони. Њ. В. Краљ је подписао указ, којим се потврђују закони о „јавном суђењу у војсци" и закон о „допуни војних закона у кривичном поступку."

Трг. преговори. „Н. Сл. Преса", јавља, да ће се преговори о трговинском уговору с Аустро-Угарском водити у Београду између др. Миловановића и грофа Форгача, којима ће се придодати делегати и експерти. Србија ће покушати да бар за извесан квантум добије увоз живе стоке у Аустро Угарску. Аустријима да даје и само олакшице за провоз но и обавезу о железничкој тарифи за трајање уговора. Србија жели провоз живе стоке и живине. Даље Србија жели *грађење железнице кроз Херцеговину на море.*

Закон о штампи. Из доста поузданог извора сазнајемо, да се у министарству унутрашњих дела, озбиљно ради на изменама и допунама закона о штампи. Тим изменама, како смо дознали, предвиђају се огромне казне, тешки услови за одговорне уреднике, укидање продаје листова и друге реакционарне мере, којима се иде на уништавање свих листова, који се не хране из касе фонда за достојније заступање.

Ма како да не мислимо добро о радикалима и о њиховој начелности у политици, ипак сматрамо да је још рано за радикалну странку, да се оваким средствима служи.

Траже пензију. Сава Тодоровић, Љуба Станојевић и чича Илија Станојевић, редитељи Народног Позоришта, тражили су од управе да им повиси плату са по 50 динара. У случају да се управа не одазове овој њиховој молби, они су изјавили жељу да буду сва тројица пензионисани, а ако им управа не буде хтела ни ту молбу испунити онда нека ту молбу сматра као њихову оставку.

Ми за сада нећемо улазити у оцену овог корака наших уметника, чији излазак из позоришта у овоме тренутку, значи што и затварање његово, већ ћемо само констатовати, — у каквом се хаотичном стању налази позориште, кад се и оваким поступцима могу дешавати, чињени за све ово одговорном данашњу управу.

Завршила рад. Мешовита комисија, која је извиђала неправилности г. д р Јована Ј. Јовановића, шефа бабичког одсека у гинеколошком одсеку болничком, завршила је јуче свој рад и поднела акта са својим извештајем министру унутрашњих дела.

Изабран напредњак. Из Уба нам пишу: ономад је био избор једног кмета за општину туларску у срезу тамнавском окр. ваљевском. Наш одлични пријатељ *Маринко Брисић* победио је са 50 гласова већине, самосталца Јована Сарића, те је према томе изабран за кмета. Честитамо пријатељу Брисићу, на овом народном одликовању а тако исто и туларцима, што су за кмета добили једног у сваком погледу одличног човека и домаћина.

Извоз на Солун. Како „Н. Сл. Преса" саопштава Коста Главинић преговара у Солуну ради олакшица српском извозу преко Солуна.

Наследник Извољског. Из Петрограда јављају, да ће место Извољског за министра спољних послова бити постављен бив. министар председник Горемикин.

Интересантност. Пре неки дан био је у војноме суду претрес једноме капетану војном, који је оптужен зато, што касу није предао онога дана кад му је наређено, него после 10 дана, и ако је дотични капетан имао права по закону о државном буџету, да касу преда у року од месец дана. Претрес је одложен и како су данас јавни претреси у војним судовима, постараћемо се да донесемо извештај са овог претреса.

Дописник „Дели Телеграфа" на Дрини. У Лозници се један и по дан бавио г. Бар, дописник енглеског листа „Дели Телеграфа".

Дошао је да види, да ли су српске и аустријске трупе повучене са границе.

Бар је констатовао, да је повучемо из Лознице у Ваљево оно нешто мало војске, што је било дошло, али је тако исто утврдио, да је свуд поред Дрине видео аустријску војску, где копа шанчеве.

Г. дописник је снимио на два места Аустријанце, заузете копањем шанчева, и те своје снимке, заједно са извештајем послао је своме листу.

Из дирекције. Железничка дирекција одлучила је, да свима железничким приправницима, који су положили испите повиси плату од 1. априла. То је још један корак напред, да се побољшају прилике железничког подмлатка.

Распуст. За наступајуће празнике, јуче су престали са радом сви земаљски судови, основне школе и гимназије.

Допутовали. Синоћ су бравичком лађом допутовали су: г. Милорад Павловић трговац и народни посланик и г. Јова Адамовић, директор „Правде".

Читуља. Љубица кћи Косте Белкића бив. апотекара а сестра Ђоке Белкића члана Народ. Позоришта јутрос је преминула. Погреб сутра пре подне. Стан Видинска ул. 12.

Прегажен велосипедом. Један непознат младић, синоћ око 7 сати, враћао се на моторном велосипеду из Топчидера, па кад је био код Војне Академије, прегазио је г Васу Стефановића, пензионера овд. који је пошао својој кући, и том приликом нанео му лаке повреде по глави и десној руци. Г. Стефановић је одмах однет колима кући и указана му лекарска помоћ. За непознатим велосипедистом трага се.

VI пук. III-ћи батаљон VI пука, који је извесно време био на вежбању у округу подрињском вратио се јуче сувим у Београд у своје касарне.

Убиство у Ужицу. Прекјуче у вече, између 8 и 9 сати, у механи Петра Стојића из Ужица, а у напитом стању и међусобној свађи, ударио је ножем у груди Јаков Жујић, терзија Тадију Змајевића, економа од кога је ударца Тадија остао на месту мртав. Јаков је дело признао и налази се у рукама власти.

Санџачка железница. Програм турског министарства грађевина, који хоће Цариград да начини средиштем железничких пруга Европе, Азије и Африке, предвидео је и везу *са суседним земљама, па и санџачку железницу.*

Поништена пресуда. Апелациони суд поништио је пресуду варошког суда по кривици Марка Радосављевића б. писара полицијског и Јована Глишића бакалина, којом су кажњени са по 3 године робије, за фалсификат менице од 30.000 динара, са разлога што вештаци нису дали прецизан одговор да ли је меница фалсификована или не, и што суд није ценио саслушање таште Маркове код квзрта врачарског, где је она признала да је меницу подписала.

Финансијски стражар. Стеван Вукмировић, финансијски стражар, на линији Вел. Селској, јуче по подне у 2 сата, напустио је стражарско место, и изоружан до зуба, дошао је у сеоску механу пио ракије и почео се свађати са сељацима и изазвао тучу. Сељаци га вежу и дотерају капетану, а оружје и муницију одузму и пошљу царинарници којој Стеван припада.

По други пут „Седам речи Христови с крста". На општи захтев публике, певачка дружина „Станковић" изводиће на Благовести по други пут велики ораторијум „Седам речи Христови с крста" уз пратњу оркестра музике Краљеве Гарде. Цене ће бити снижене: Особено место дин. 3 — I ред 2 дин. II ред 1 дин. Улазнице се могу добити код Тодора Мраовића и Геце Кона. Концерат ће бити код „Коларца". Почетак у 8 и по часова увече.

Потера. Јуче после подне од 2 до 8 часова увече, београдска полиција учинила је потеру на скитнице и беспосличаре у Београду, и том приликом ухапсила преко 30 лица. Са њима ће се данас поступити по закону.

150.000 дин. у злату без икаквих одбитака то је главни згодитак 1. априла.

Многобројним родољубима и претплатницима наших хуманих *лозова Црв. Крста* честитам наступајуће празнике Христово Васкрсење са искреном жељом да их 1. априла са повећним згодитком обрадујем.

Ко се још није претплатио нека похита закључно до 31. марта са уписом и не пропусти прилику учествовати на игру.

Најглавније уложен новац не губи се никад, само се може добити.

Скрећемо пажњу на данашњи оглас г. Живка Петровића глав. заступника.

Читуља. Милица 7-мо годишња ћерчица Станкмира Мирковића трг. члана фирме Мирковића и Лучића преминула је данас.

Погреб је 26 т. м у 2. часа по подне; стан Војводе Миленка ул. 36; Опело у Васнесењској цркви.

Бог душу да јој прости.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

)o(Руска терористичка странка опет се креће и спрема атентат. На финској граници ухапшен је један изасланик женског одбора, који је имао извршити атентат на министра председника Столипина и министра Шчегловитова.

§§ заједнички министар финансија Бурјан спрема депутацију у Беч. да код Њесара траже оснивање мађарске аграрне банке у Босни, пошто је томе аустриска влада одлучно противна, и тражи заједничку банку.

≋ Будимпештанска полиција ухапсила је поштанског контролора Ермина Домата, који је на поштанској благајни проневерио 20 000

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(208.

XLII

Краљица мати

— Готов сам да пођем за вама, господине!... (Време је једном да видим своју мајку из близа!) помисли он.

— Шта то чините? узвикну Пардајан.

— Хајдемо, господине грофе, рече Морвер.

Витез покуша да задржи Мариљака. Али овај силно узбуђен згрли свога пријатеља као да хоће да се растане с њим за на век, пренесе му уста уз уво и тужним очајним гласом изговори:

— Драги мој пријатељу, због ме. Хвала вам из среће коју ми је причинило ваше драгоцено пријатељство.

— Јесте ли ви при себи? прошапта Пардајан. Шта то чините, пријатељу?

— Ја се заиста надам да ће ме Катарина Медичијева убити и то ће још бити најбоље.

— Ја вас не пуштам!

— Пустићеш ме, Пардајане! Јер тамо куда ја идем ти не можеш ући! Ја идем тамо где ме зове моја судбина! Идем тамо куда ме води моја кобі Кад помислим, о свему видим да се све дивно удесило да ме до овога доведе...

Пардајану паде на ум Алиса.

— Грофе ја вас нећу оставити, рече Пардајан. Ви нећете бити убијени, а ни ја.

— Пардајане, не иде граф Мариљак краљици мајци... да добро сам рекао: краљици мајци... то иде Деодат: дете које је нађено на црквеним степеницама! Хоћеш ли да ти једном речи објасним сву тугу, која ме је увек морила и која је теби изгледала тако чудновата? Хоћеш ли да знаш зашто сам, знајући унапред да ћу бити убијен, одлучно да идем краљици?

— Да, да, хоћу!... рече Пардајан усплахирено.

— Добро... то је за то што хоћу да познам своју мајку! И што је Катарина Медичијева... моја мајка!

Отевши се из загрљаја свога пријатеља граф даде знак Морверу и пође брзо у правцу ка Дрвеном Мосту. Морвер пође за њим покушавши и последњи пут да сагледа лице Пардајану чији глас никако није могао да чује у разговору.

Витез је стајао неколико минута као окамењен.

— Деодат, син Катарине Медичијеве! прошапта он.

За тим прибравши се и дошавши к себи и он пође кући, која му је била добро позната, с намером да пази на њу до год граф буде у њој и да уђе унутра ако буде потребе.

Трчећи тако и смишљајући у себи шта да учини, једнако му се намицало једно питање:

— Да ли је Алиса од Ликса знала да Морвер очекује Мариљака на улици?

За неколико минута био је на Дрвеном Мосту.

У околини није било нигде ни кога. Све је било мирно.

Мариљак и Морвер већ су били ушли у кућу.

Витез разгледа кућу где се видео са Катарином Медичијевом. Кућа је изгледала пуста и са свим оковани вратима и прозорима пре је личила на неку тврђаву.

— Лувр, помисли Пардајан, мали Лувр; али много страшнији од великог. Јер тамо у пространим, позлаћеним дворанама један слаби краљ проводи у страху своје дане као у пустињи, која је насељена звериама, а овде краљица, велика краљица као што је називају, смишља у страшној тишини ужасне планове.. И та краљица, мајка Франсоа који је умро од неке чудноватс болести после неколико месеци владања, мајка Карлова који вене од неке непознате болести, мајка Хенријева Анжујског који је више жена но човек, мајка Маргеритина, која је више човек но жена, та краљица је и мајка Деодатова у коме као да су се искупиле све лепоте телесне и душевне, са бистрином ума и племенитошћу срца које су достојне једнога хероја... Та жена која је дала живот тако различитим бићима, чудноватима од лепоте, чудовиштима од наказности, која је створила снагу и слабост, та је жена заиста прави тип савршеног чудовишта!

И он је замисли онакву какву је видео у оној простој соби те куће, како седи у наслоњачи са високим наслоном од црног дрвета, укочена, бледа, са неким пакленим осмехом на уснама.

— Била краљица, или демон, или мађиска жена, била ма што друго, само нека се не усуди да се такне Деодата! Јер тада ћу отићи да је нађем у сред њеног Лувра, и од краља француске учинићу часом сироче без мајке!

Мислећи тако витез потражи какво згодно склониште и не нашавши бољега склони се у развалине куће, коју је оборио кад је спасавао краљицу Наварску.

Пардајан се склони у развалине са исуканим ножем у руци и остаде стојећи и гледајући укоченим погледом тајанствену кућу на Дрвеном Мосту.

У тој кући одигравала се у том тренутку страшна сцена између Катарине, Руђерија и Мариљака — између мајке, оца и сина.

(наставиће се)

круна, а у благајни једног свог друга чиновника 10,000 круна.

У Стамболу је био официрски митинг, на коме је учествовало преко 2000 официра. Митинг је протестовао против намере о отпуштању масе официра због уштеде.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Први интервју

Дакле први интервју, имао је наш нови Престолонаследник са *нарочитим* дописником „Pester Loyda." И то знате где? Не у своме стану, но у канцеларији Краљевог секретара, који је узгред буди речено унук злогласног Стевана Марковића познатог целом Србству као највећег Аустрофила. И нико се не пита: шта ће нарочити дописник „Лојдов" у канцеларији Краљевог секретара? Какву привилегију има тај дописник, да улази у канцеларију секретарову, кад је у то време код њега Престолонаследник? Од куд Престолонаследнику у том моменту књига г. Слободана Јовановића у рукама. Је ли Престолонаследник имао какав час (лекцију) код секретара из јавног права, те је „Лојдов" дописник чак и то видео, како су у тој књизи, многи редови подвучени. А већ оно што је „Лојдов" дописник питао Престолонаследника, о његовом учењу у Русији, зна се у којој је цељи. Треба припикати, да ли није и он као и старији му брат запојен Русизмом, јер то је за Аустријанце данас најважније. А вала да овамо одређује чак и неке комисије, које ће направити програм Престолонаследниковог даљег образовања. Излишан посао. За политику једног Карађорђевића по данашњем курсу довољан би васпитач био и један Марковићев унук. Само се ми неможемо да начудимо цинизму „Самоуправе" и њеног инспиратора, Стојана Протића, што он, „Правду" трпа у ону „четворку" с „Пестер Лојдом" и „Пресом," кад је по делима њеним у тој четворци најпре место само „Самоуправи."

Шабачка хроника

Самоубиство Јојића, коњичког капетана и један привилегисани коцкар

Још једна жртва привилегисаног коцкара Окана, који на очи полицијске и општинске власти у пропаштује у Шапцу већ толике године наквне играче — пала је прекјуче.

Светозар Јојић, коњички капетан убио се због учињеног дефицита. Пок. Јојић је био на служби при шабачкој окружној команди а последња три до четири месеца био је у Владимирцима где је руковао оружним и барутним магацинима. Он је грешник био мирам и наиван човек. Ове његове две добре особине умео је вешто искористити познати „рентијер" Окан, о коме је „Правда" пре неколико дана писала указујући полицији на њега.

За последње две године Окан је успео увући у своје друштво наивног Јојића и стално му дизао новац играјући лажним картама. Јојић је све више упадао задужен у државне паре. Што је дубље западао у дефицит, он се сиромах све више коцкао не би ли повратио изгубљен новац.

Окан је био немилосрдан. Знао је на какав начин долази Јојић до новаца, али га то није ништа узадржало већ је бивао све немилосрднији.

Сиромах Јојић осећао је да се приближава катастрофа.

Као и оне две раније жртве Оканове, он је чим се комисија састала и утврдила дефицит, узео револвер и пројурио два метка кроз главу оставивши за собом жену и двоје мале незбринуте дечице, која ће испаштати због не промишљености свога оца и покварењог и једног типа, који је, на жалост, налазио и налази, заштите код државних власти. Жалост је било гледати и слушати плач и нарицање једне удове и дечице, кад су чули за смрт очеву.

Чим је образована комисија Јојићу, Окан је побегао у Београд, где је, како чујемо, разапео коцкарску шатру у хотелу „Москва".

Трагичну Јојићеву судбину жале сви Шапчани.

— ав —

Крвопролиће у Лозници

Пазарни дан. — Нема рата. — Весеље у механи. — Свађа око трошка. — Напад на газдарицу. — Келнер рањен, а арнције убијен — Још један рањеник. — Дивљаштво кроз улице. — Потера. — Колац бољи од револвера. — Финале.

(Извештај „Правди")

Лозница, 23. марта.

Прекјуче се овде одиграо један крвави догађај, какав не памти Лозница. Због тога је грађанство толико узбуђено, да се то већ и на први поглед може приметити, и не престаје коментарисати ово крвопролиће, кога вероватно не би било у оволиком обиму, да су органи општинске власти били на своме месту.

*

У Лозници је петак пазарни дан и тада се Лозница испуни сељацима, који дођу да нешто продају или купе. Да баш петак буде тај пазарни дан допринели су много Турци, чији је то празник био, а и сами Срби мешају петак са Св. Петком, коју много поштују и не раде је.

Цветни петак нарочито је жив у нашему граду, јер тога дана дође велика маса света да се снабде потребама за Ускрс.

Овога петка између осталог народа, беху сишла у Лозницу и четири жалосна Србина, који ће и целу комедију начинити. Сва четворица беху из села Горње Недељице и сву четворицу ћу вам по имену казати: једно је био Милорад, а друго Драгић Кокановић, два типа позната као убице, трећи беше Рајко Ракић-Кајатовић, а четврти Степан Станојевић. Степан је познат као имућан човек и од куда он са овом првом тројицом и чудно ми је и непознато ми је.

Ова четири витеза шетали су по лозничкој пијаци и свршили послове, ако су их т. ј. имали. На пијаци су чули да неће бити рата, па им се ова вест, и ако нису били плашљивице, допаде, јер се неће морати одвајати од казавица, којих има још у њиховом селу. Тако весело расположени сврате у механу г ће Илинке Јовановић и поруче пола литра ракије да се мало почасте.

*

Кад су у механу дошли нису били пијани, а ни ово пола литра ракије није их могло опити. Због тога је и чудан онај покор, што га направише, и због тога неки грађани говоре, да су Кокановићи били потплаћени, да ово учине. Ја не могу да верујем у ово друго, него целом крвопролићу налазим узрока у дивљачким инстинктима ова два красна брата.

Почетак туче био је овај: Кад су попили оно пола литра ракије устадоше сва четворица и пођоше напоље. Видећи, да су заборавили да плате, изађе пред њих механски келнер Љубисав Томић, једно веома лепо и симпатично момче од двадесет година и рече им:

— Молим да се плати!

— Платили смо ти! одговори му Степан.

— Да сте платили не бих вам тражио! опет ће Љубисав у веома учтивоме тону.

— Шта велиш, сунце ти твоје?! продера се на момка Милорад и дочепа пола литра и тресну га о механске цигле.

На ову лупу изађе из кујне механичка Илинка и викне им:

— Немојте ми лупати по кући!

Тада сва четворица кидишу на газдарицу а браћа Кокановићи изваде и ножеве. За часак се Илинка нађе на поду и један од Кокановића и заклао би је, да је не заклони верни момак Љубисав. Ударац, који је Милорад Кокановић био намењио Илинци, сручи се на Љубисава, и он тешко рањен паде поред газдарице. Док га је Милорад даље убадо ножем, дотле су Драгић, Степан и Рајко докопали столице и јурнули на остале механске госте, који су нападнутима хтели прискочити у помоћ.

Видећи опасност за себе сва четири разбојника јурну у механску авлију, где се сукобе са арнајом Драгутином Тривуновићем, младићем од 18 година, који је на вику из механе потрчао да види шта је. Милорад га нападне ножем и једним ударом отправи на онај свет, само му је срце пронизао.

На своју несрећу ту се у авлији налазио и Панта Тријфуновић, рођени брат Драгутинов. Био му је донео чисто рубље, па видећи да му брат посрте, он притрча да га придржи.

Разбојницима је и то било доста, са исуканим ножевима полете на Панту и за часак га сравне са земљом.

(Наставиће се)

Катул Мандес и Жан Ришпен

Два друга. — Спољна сличност. — Катул песник и у животу. — Последња љубав. — Узек бохемијен. — Дела Мендесонова. — Ришпен изгледа бохемијен али је у ствари буржоа. — Његови радови.

(Оригинална кореспонденција „Правди")

Париз 20 фебруара

Немогући, да вам нчега лепог и корисног за нас јавим из овог модерног Вавилона, ја ћу се у оном писму забавити са два човека од духа. То чиним тим радије, што су сви људи од духа, с нама и на нашој страни док су филистри — а они на жалост ваузимају све истакнутије положаје — одсудно уз Мароко тј. уз своју несу и мир.

Два догађаја у литерарном свету десиле се брзо један за другим: *Жак Ришпен* беше свечано примљен у друштво „бесмртних," а неколико дана пре тога *Катул Мендес* био је нађен мртав на железничкој пруги у близини Париза, у фраку и белој машни са разбијеном ногом и разбијеном лобањом.

Ова два песника, од којих је други (Мендес) присуствовао при дебиу првога и за њега домило своја копља — био је за десет година старији од њега — били су у животу другови и имали су у карактеру доста заједничких црта, веома симпатичних и ретких. Оба су припадали колу ентузијаста, активних и одучних. И је дан и други бејаху готови одре ћи се царства небеског за какав звучан стих или за какав леп период у прози. Појава талента у неког младог писца испуњавао их је радошћу, па ма какној „школи" припадао тај почетник. Ришпен се за време целог свог живота дружио са тим младим људима, шшао на њихове скупове, бесплатно им слао своје стихове за њихове листове, помагао их и иначе својим пером, протежирао их код уредника листова и директора позоришта.

*

Што се тиче Мендеса то је његов стан (ј. кад га је имао, а то није било често) свакодневно био пун будућих величина. Није Мендес још честито ни пружио руку младом почетнику, а већ га је звао себи на доручак. Време доручку беше једино слободно време у току 24 сата, кад Мендес није био у послу. Остало све време ишао је радио, или ишао у позоришта или трчао да нађе пара. И ако је Мендес зарађивао на годину преко 100.000 франака, ипак је увек, као пре Богу наш Љубинко, био без пара

За његов сто увек је седело по 5, 6 и 10 позватих а редак је био дан, кад их није било и по 15. Он није никад знао, колико је гостију позвао, те се увек морало купата као у највећој гостионици, што је веома љутило његову сестру, која му је управљала кућом и наспитвала њери (од Жилите Готије, чувене списатељке и њери Теофиљ Готије.)

Катул Мендес, или како су га звали „le beau Catulle" водио је врло неуредан живот, пун љубавних авантура, чија је хроника стално занимала париске, али је био одличан и врло пажљан отац, због чега су га њери тако рећи обожавале.

Колико је управо пута био Катул женьен (у законом браку) ја не знам, нити ко то може баш тачно знати, али ја лично знам три његове жене и све су три живе. Последњи пут он се оженио на врло чудноват начин. Једна удата дама, која је живела у провинцији и писала стихове, пошље му једног дана своје радове с молбом, да их прегледа. Вероватно, да је машење песниково било ласкаво за ту даму, те се између њих отвори врло жива преписка. У то време њери му беху раздате и он живљаше сам. Али како му пре десетак дана повераци беху све ствари за лугове покупили то он стаповаше у једној собици на четвртом спрату. Шта је он писао својој поклоници не зна се, тек једног лепог дана пратарка од куће, у којој је Катул становао, поче се у његову собу веомо збуњена

— Доле... поче она... једна госпођа пита за вас.

— Која госпођа?

— Не знам није ми казала своје име.

(Свршиће се)

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

Чаробнице

(наставак)

Кад се вратила у Париз трудила се да добије приступа код госпођице Фонтанжове, али су је ухапсили те јој је то спречило де изврши своју намеру.

Природа је госпођи Монтеспановој дала свирепо задовољство, које је тражила и надала се од мађија и отрова. 28. јуна 1681 умрла је вођоткиња од Фонтанжа у 22, години, у опатији Пор Ројал де картије Сен Жак. Запаљење маремице грудне и плућа на туберкулозној бази, чији је процес убрзан губитком крви услед порођаја, одвело јој је у смрт. Млада жена умрла је у уверењу да је отрована и сумњала је на своју супарницу. Луј XIV, који је то исто мислио, бојао се да секција злочин не одкрије, па је хтео да је спречи, али су сродници неодступно тражили секцију. Лекари су утврдили природну смрт. Али се ипак одржало мишљење, да је госпођица од Фонтанжа подлегла отрову, који јој је дала госпођа од Монтеспана.

* *

Лезажу се пред судом била измакла примедба да би се „дознало за чудноватe ствари, кад би ухапсили Филастрову". — Она је ухапшена, Врачара је с почетка порицала све, али је на мучењу, 1. октобра 1680., и она потврдила исказе хапсеника у Венсену и Бастији,

Ужаснут овим открићима, Луј XIV је још истог дана укинуо седнице усијане коморе.

17 октобра 1680 писао је Лувоа Ла Реинију: „Добио сам писма којима сте ме почаствовали и крај је с болом примио њихова саопштења".

(наставиће се)

ТЕЛЕГРАМИ

Цетиње. Јуче је италијански посланик поднео црногорској влади писмени предлог за изравнање тешкоћа, које су на дневном реду. У респонсивној ноти Црна Гора изјављује да ће Бар задржати трговачки карактер и да ће Црна Гора одржавати добре односе са А.-Угарском; као и да ће се Црна Гора покорити решењу великих сила односно члана 25. Берлинског Уговора. Препис ове ноте биће данас достављен представницима великих сила, потписница Берлинског Уговора.

Лондон. У доњем дому Ленш, либерал, ставио је питање влади хоће ли се и када састати конференција за расправу балканског питања. Грејг је одговорио да још не може да каже да ли ће конференције бити или не, а споразум је постигнут између сила потписница о изменама Берлинског Уговора. Грејг се нада да ће се пристанак за сазив конференције ускоро добити.

ЈЕДИНСТВЕНА ПРИЛИКА

за ускршње празнике

АМЕРИКАНСКИ КРАЉ ДИЈАМАНАТА

Кнез Михајлова ул. бр 9.

продаје своје огромно стовариште

Прстења, минђуша, гривна, колије, ланчева мушких и женских, игле за машне и шешире, женских кашева, брошева, муштикле, табакера.

У свима врстама од простих до најфинијих и све по знатно спуштеним ценама, почев од **0.80** пара дин.

Највеће стовариште правих а мераканских *Роскоп сатова са ланцем 5. динара.*

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ ГАЛАНТЕРИСКЕ И ПОМОДНЕ РОБЕ

КОСТЕ НИКОЛИЋА и ДРУГА

ДОБИЛО ЈЕ ОГРОМАН ИЗБОР

МУШКИХ ШЕШИРА

ЦРНИХ И У РАЗНИМ БОЈАМА И КВАЛИТЕТИМА

НАРОЧИТО ПРЕПОРУЧУЈЕ ШЕШИРЕ ИЗ ФАБРИКЕ

БОРСАЛИНО

Борсалинови су шешири под горњим знаком.
А могу се добити само у нашој радњи.

Поручбине из Србије извршујемо брзо и тачно.

324 7—

ВИНО

под гаранцијом чисто и природно

српско и француско

		и стаје:
1 литар	српског белог вина	0·75 д.
1 „	црног „	0·75 „
1 „	суварка „Ausbruch"	1·20 „
1 боца	фран. бел. вина „Graves"	1·— „
1 „	„Seuternes"	1·— „
1 „	црног „Medok"	1 „
1 „	„Saint-Emiljon"	1·— „

Препоручује Колонијално-Деликатесна Радња

ДУШАНА ТОДОРОВИЋА

кр. срп. двор. лифер. 2 6

ПАЛИЛУЛСКА ЗАДРУГА има више плацева на продају у и ван реона подесни за куће виле и винограде, а нарочито обраћа пажњу купцима на плацеве на друму смедеревском код ћерма.

Плацеви се продају за готово и почек. 205 2—3

„ТЕЈ-БУТЕР"

Сваки дан свежег Сваки дан свежег

Врло економично и препоручљиво: СУШЕНО СТРАНО ПОВРЋЕ: зелени, млади грашак, младе бораније, спанаћа изврсног, жилијена за супу, сушених печуракa и т. д. и т. д.

КИСЕЛИХ КРАСТАВАЦА 1 буре 100—100 комада дин. 4·50.

РУСЕ РИБЕ у оригинал. бурадима од 5 к. ово дана пристиже.

НАЈВЕЋИ ИЗБОР француских сардина у сејтину као и осталих конзерви.

Најбоље српске саламе

Очишћених ораја, карлсбад, сланина за торте као и карлсбадског цвибаха.

Г. потрошачима из унутрашњости као и у Београду шаље на захтев тачно и на време.

КОЛОНИЈАЛНО ДЕЛИК. РАДЊА

Душана Тодоровића

203 КР. СРП. ДВ. Р. ЛИФЕР. 2—7

Нарочито спремљено

= за наступајуће празнике =

БЕЛО БРАШНО одлично за развијање и кисело тесто 1 врећица 5 к 1·95 д. *ЈАЈА* у корпицама 50 комада под гаранцијом свежа.

Јаја за насад раса „Орпингтон" награђена првом наградом од стране министарства народне привреде 1 комад 0·30 п. д. — Препоручује.

КОЛОНИЈАЛНО ДЕЛИК. РАДЊА

Душана Тодоровића

736 кр. срп. двор. лифер 2—6

Распродаја конзерви

Сву конзерву из врагујевачке фабрике, као:

Боранију, шпанџалне пезе, пародајис цењен купус куван с месом, пиштете (пржено) печење и т. д. правио сам на распродају. Исту ћу сад врло спуштеном ценом распродавати.

Сима М. Лазаревић трг. 3-5 Краља Милана 120 у (дворишту)

Кожачка распродаја

Сав фарбарски еспап: све за ципе — за ногу и остало; бруњали за ципеле; бронзу, (новзату) четке за све потребе и парчете, и сву осталу фарбарску робу распродајем врло јефтино.

Сима М. Лазаревић трг.
3-5 Краља Милана 120. (у дворишту).

КУПУЈЕМ

Бисера, теледуха, адиђара у бриљијантима, као и заложнице истих.

Овлашћен од једне стране куће да за рачун исте горње ствари купујем у могућности сам да највеће цене дајем, а такође и најпре свију завода у Краљ. Србији најбоље плаћам.

На менице и таксене марке дајем рабат $2^1/_2$ % до $2^3/_4$ %.

Мењачки посао вршим солидно по дневном берзанском курсу.

С поштовањем

Исак Ј. Ешкенази

мењач главни овл. продавац монополисаних хартија за град Београд

194 3—10

ОГЛАС

Мој дућан у улици Краља Петра број 15 в спроћу Народне Банке, на ћошку у коме је данас Д. Вучковић и компанија.

Издајем од 1. Маја под закуп. Подесан је и за какав новчани завод или банку.

За погодбу се обратити поднесатом

Милутину Ђ. Ристићу

трговцу улица Кнеза Михаила

СЕЛТЕРС српски код Младеновца најлековитија је минерална вода против кашља, сиње и против свих катарних оболења. Нарочито се препоручује после запаљења који имају шлајм. Продаје се по свима аптекама, дрогеријама и бакалским радњама у Београду и унутрашњости Србије. Главно стовариште у Београду код

Глише Т. Андрејевића и Брата

150 — *Телефон 282.* — 14 30

Под кирију

Стан са четири видне, молерисане и здраве собе, у скоро озиданој кући, фарбаним патосом, предсобљем, кујном, подрумом, вешерицом, летњом кујном и баштом на углу Хаџи Ђерине и Стишке ул. бр. 42, а у непосредној близини трамвајске станице, на пруги Теразије Ново гробље, издаје се под кирију *одмах* или од 1. маја.

За цену и услове питати преко пута у авлији — Стишка бр. 31.

Од 1-ог маја т. г. издајем под кирију:

ДУЋАН у коме је сада Делинијева аптека на Зеленом Венцу, са три магазе и две собе — ЕЛЕГАНТАН СТАН на горњем спрату, над аптеком, са четири собе, предсобљем, кујном и осталим принадлежностима.

За цену и услове упитати *М. Миловановића* адвоката, у новој згради Б. Задруге или у Добрачној ул. бр. 15. 193,2 5

Телефон бр. 464. **Телефон бр. 464**

КОЛОНИЈАЛНО-ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА

= Петра П. Мирковића =

ЦВЕТНИ ТРГ **БЕОГРАД** НЂЕГУШЕВА 29

Препоручује г. г. Потрошачима за наступајуће празнике поред остале робе

БРАШНО

устојано за развијање српско и сегединско

Теј-бутера
Обланди за торте
Чоколаде швајцарске
Ораја очишћени
Бадема и Лешника
Грожђа жута и црна
Јаја свежих под гаранцијом
Живине свеже заклане и уређене

РИБА:

Сардина у зејтину и парадајсу

Тонфиша, Пастрмка Сардела
Маринат од Јегуље, Моруне, Харинги сољени, Руса и т. д.
Маслинака, Ајвара
Зејтина из Нице, француски, најбоље врсте без мириса 1 Лтр. Д. 2·40
Саламе
Сира: Годомина, Дунавца, Империјала, Швајцарског, Рокфора, Холандског и т. д.

НАЈУМЕРЕНИЈЕ ЦЕНЕ

Строго солидна, тачна и брза услуга

ВИНО

под гаранцијом чисто

Српско:		Француско:	
1 Лтр. белог	Д. 0·60	1 Боца Мелок црно	Д. 0·90
1 „ „	„ 0·70	1 „ Sadirac бело	„ 0·90
1 „ „	„ 0·80	Српско:	
1 „ црног	„ 0·70	1 Лтр. Малаге	Д. 1·50
		1 „ Рислинг	„ 0·80

Пива у флашама, Шљивовице и Клековаче старе.

Све поручбине из места достављам одмах г. г. потрошачима у куће.

Поручбине из унутрашњости испоручујем брзо и тачно.

Телефон бр. 464.

За празник Ускршњи

ПРЕПОРУЧУЈЕ ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА

Драгутина М. Денића

Краставаца киселих 600 комада у кили 1 кгр. стаје 3 дин. Огроман избор **разне рибе**, као: Сардине без коске и љуспе, Форе, Сарделе тона, Ракова и разне мариниране у сосу, фришка **Ајвара**, ракије: Комовице и Шљивовице Белимарковићеве која не уступа коњаку а стаје 1 флаша 2·30 па навише. **Вина** *бела и црна* од 80 п литар па навише. Нарочито препоручујем вино црно из *манастира Дечана са лозе цара Лазара* и продајем 1 литар 1·20 до 1·50. *Карловачки Бермет* 1 литар 2 дин. *Пиво Пилзенско и Баварско у флашама.* 207 1—

Занатлиска Кредитна Банка

у сопственој кући — преко пута Поште

Македонска ул. бр. 10 — Београд.

Прима новац на штедњу, плаћа 7%

мање суме враћа *одмах* — без отказа.

Даје новац на залоге, — на све ствари.

Занатлије помаже кредитом

у већим подушећима.

Даје зајмове: на плате, пензије и признанице

Цензура меница: Понедељником. 208 1—6

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиродин** и одлично утиче код инфлуенце, обољелих органа за дисање, катара пућа и свију оних болести, где се **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Манастра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на широфулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца рако узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са соју по Моду, за трајање код наслеба или усљед промаје, крепи и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 35—50

Наше мило и нигда непрежаљено дете

† **МИЛИЦА**

испусти данас своју мајчану душу у 7. години живота после кратког а тешког боловања.

Погреб ће бити сутра 26 о. м. у 2 часа по подне.

Опело у Вазнесенској цркви.

Стан Војводе Миленка улица бр. 36.

Ово јављамо сродницама и пријатељима молећи их за саучешће у овој нашој великој жалости.

25. марта 1909. г.

Београд

ожалошћени:

мати: *Лепосава*; отац: *Станимир Мирковић*; брат: *Димитрије*; сестре: *Косара, Загорка и Анђа*; дека: *Мило рад Богдановић*; тетка: *Тина*; тече: *Јован Лучић*; стрина: *Лепосава*; стрц: *Димитрије* и остала родбина.

212 1—2

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1·50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16 Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ЧЕТВРТАК 26 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАДАМОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 85. | Телефон 821.

Краљ је уморан*)

Истина о гласовима о абдикацији Краља Петра

У политичким круговима српске престонице готово се више и не пориче криза, у којој се налази династија Карађорђевића. И сам Краљ зна важредне тешкоће, с којима се има борит ; ни мало се не обмањује о опасности која прети његовом дому и зна да се његов положај одржава с веома великом муком. Притешњен од завереника, у чијој се власти налазе и двор и држава без меродавна утицаја на странке и парламенат, без популарности у земљи и тешко погођен ударом једног политичког неуспеха, Краљ је изгубио готово сваку веру у будућност.

Он осећа да је његова политика, било наметнута било добровољна, оптерећена многим погрешкама и да је срећа напустила његов дом. Пријатељи, који су му блиски, знају и то да се он заситио престола, који је за њ био извор бола и брига. Не би требало много наговарања па га покренути да опет иде у иностранство и да за собом затвори врата конака, где није имао ни један срећан час. Вели се чак како он жели, да се мирно и пријатељски опрости и да неће да га с престола стерају грубим средствима. Краљ се осећа врло неугодно у Београду, где се сад на њега товари одговорност и где постоји жеља да баш он плати рачун. Нема ничег поуздано и стварног, што би правдало вест о промени која непосредно предстоји. Али се сме нагађати, да Краљ ни мало не преза од абдикације и да би је најрадије драговољно изрекао. Он до сада није учинио ништа да ближе приђе мисли о свом одступању или да то упути службеним путем. Али по мишљењу људи, који то могу знати, у његову се срцу угнездила мисао да се повуче у приватан живот и она га непрестано занима.

Садашња је влада на гласове о абдикацији одговорила једним демантијем, коме не достаје несумњиви тон уверења. Наравно, ти су демантији формална истина, против које се са стране не може ништа приговорити. Ту има и нечег стварног. Садашња влада неће да се једно такво велико питање, као што је промена Краља па чак и династије, расправља и земља доводи у нове тешкоће сада, када се још стоји под дејством велике кризе. Влада с пуним правом жели да се политички фактори не истржу опет из личне сталности, пре но што се реше најважнија питања, а нарочито док се однос према аустроугарској монархији не развије правилно и мирно. Министарство као да је мишљења да се такве промене сад не могу дозволити из два разлога. Оне би пре свега опет узрујале земљу, којој је потребан мир. Даље, таква једна мера, која тако дубоко захвата, донела би још другу једну тешку штету. Ако би приликe доиста изнудиле промену владара и династије, зацело би боље било да се пре тога реше сви критични проблеми. Ако би се положај Краља и династије доиста тако јако заоштри и ако би та промена постала неизбежна, онда би ваљало добити озбиљне кандидате за престо, те да земља, коју су деценијама растрзале династичке кризе, може изићи на правилан пут.

Али како би се који принц из које европске владалачке породице у садашњим приликама решио да ступи на зажарено земљиште краљевског двора у Београду или да на своју главу мете српску трновиту круну? Како би он хтео бити владалац једне земље кад народ у тренутку, у ком он прелази преко моста из Земуна у Београд, очекује од њега да ће он бити вођ у једном рату против Аустро-Угарске и оруђе панславистичких сплетака? Један принц који полаже на себе, своје дужности и који своје властито достојанство озбиљно узима а не тражи само пустоловину, неће хтети да буде краљ једне земље, где у стварн влада војна касина, док у конаку владар с привидном влашћу проводи мучне немирне дане и ноћи. Он би за кратко време био тамо, где ће се Краљ Петар можда ускоро наћи: код мисли да буде краљ с изгледом на државну пензију.

За то влада жели да сада избегне краљевски и династички проблем и да прво српску политику препороди. Томе ће служити и преговори о трговинском уговору, при којима ће се већ показати да ли се доиста може постићи зближење између Аустро Угарске и Србије. То је жеља владина. Али хоће ли то и Пашић, ова стари мајстор српских превратa, човек чије ватрено частољубље никад није хтело српску политику, која би Краља начинила истинским владаоцем? Ко хоће да говори о будућности српске политике мора код имена Пашићева увек ставити знак удивке. Ко зна његово данас, ипак не може знати шта ће бити његово сутра. Само се с овим ограничењем може говорити о жељама садашње српске владе.

Она би желела да пресудна животна питања и односи према свима великим силама добију сталнији облик. Тек после, ако би то било неизбежно, имало би се решити о будућој династији. Тек тада би се у Београду могла учинити смотра над принчевима, тек тада би се озбиљни кандидати из редова европских владалачких породица могли драговољно ставити на расположење, и то кандидати, који да употребимо реч кнеза Бизмарка, не траже само „пријатну успомену".

Пред уласком у један летњиковац у Помпејима стоји написано: Cave canem! (Чувај се пса). Бек икакве намере да овим упоређењем вређамо једног даровитог државника, ми бисмо овај чудноват поздрав госту, могли у толико применити, што ћемо подсетити да при оцени о будућности Србије увек треба имати на уму мисао: Cave Paši, (Чувај се Пашића).

„Н. Сл. Преса"

*) Овај је чланак полиција конфисковала али је суд, са свим оправдано, нашао да у њему нема ни увреда ни клевета за Краља.

ПОЉСКА ПРИВРЕДА

и Народно Представништво

од

д-р Богдана Марковића

(наставак)

Пољска привреда, односно земљорадничка производња, у многоме је скопчана са ризиком. Поред најбоље воље и највеће умешности и одличног рада, газдинство на крају године може показати неуспеха, а њих условљавају природне појаве, независно од самог произвођача. За данас је наш земљорадник потпуно остављен на вољу природе, незаштићен и необезбеђен. Ту и тамо да земљорадник, и ако би му се препоручивало, не сме повећавати уложени капитал у своје газдинство, а нарочито ако га сам нема, но га мора набављати са стране, позајмљивајући га, да га врати са извесним интересом." И с тога је овде врло важан моменат, да онај који пружа могућности земљорадинку, да повећа уложени капитал у своје газдинство (ако га он сам нема), води рачуна и о исходу његовог газдинства. На тај начин биће земљорадник у могућности, да лакше претрпи евентуалне штете и неуспеха у своме газдинству.

И сама држава, схваћајући значај добрих и савршених пољопривредних справа за земљорадничку производњу, гледала је да омогући њихово што веће ширење и њихову што већу употребу у земљорадничкој производњи. За неке од њих, дозволила је слободан увоз без царинских оптерећивања. А неке од њих нарочито је повластила. Нарочито двема установама је одобрила, да увозе пољопривредне справе без плаћања царине и споредних царинских такса. Те установе су *Савез Земљорадничких Задруга и Пољопривредно Друштво*. Ову повластицу уживале су ове две установе, док она није уништена једним празним наређењем опште царинске тарифе, од 31. марта 1904. године. По овој тарифи престају важити сва наређења специјалних закона о слободном увозу од царине, *изузимајући ослобођења по повластицама датих на основу закона о потпомагању домаће радиности и индустрије*. Овакав рад законодавца је врло тешко разумети; али ће мо ми ипак покушати да га ма и мало расветлимо, те да укажемо и на штетан и конфузан рад нашега Народног Представништва, које је на првоме месту позвано да о стварима овакве природе води строга рачуна.

Законодавац је последњим својим радом показао потпуну индиферентност према интересима земљорадничке производње, док је о интересима домаће радиности, водио строга рачуна. У интересу те радиности занемарио је интересе пољопривреде, као што ће мо то одмах расветлити.

Данас је *најважнија и неизоставна* потреба нашој земљорадничкој производњи оличена у потреби *гвозденог и челичног плуга*. Добар плуг је први услов за интензивније обрађивање земљишта. А он се још за дуги низ година (онакав какав треба да буде, да задовољи потребе земљорадничке производње), неће моћи у земљи израђивати. И овај, а и они напред наведени разлози, требали су диктовати онима који су градили општу царинску тарифу, да о овоме више воде рачуна. Ми не заборавимо толико Царинској Управи, која је градила општу царинску тарифу. Она је одиста позвана да води рачуна о економским потребама у земљи (потребама пољске привреде, радиности, заната, трговине и т. д.), као и о потребама фискалним, па према тим потребама, кад их доведе у сагласност, да одређује величину тарифских ставова. Али је него други још позванији да води рачуна о тим економским потребама и да према њима чини преставке, на основу којих ће се регулисавати тарифски ставови — на основу којих ће се градити општа царанска тарифа. А ти позвани, то је оно „чиновништво" у Министарству Народне Привреде. Оно је понајпре позвано, да о овоме води рачуна, као што је позвано, да о свима економским потребама у земљи води рачуна. Јер иначе, оно нема свој raison постојања.

У последње време, дата је могућност да се овакав погрешни рад поправи. У минималну тарифу, која је сада пред Народном Скупштином, ушла је одредба, да се Савез Земљорадничких Задруга (односно Земљорадничке Задруге) и Пољопривредно Друштво ослобађају плаћања царине и царинских дажбина на увоз *плугова који се у земљи не могу набавити*. На тај би се начин омогућио што јевтинији увоз савремених плугова, који су нашој пољској привреди тако потребни. Сад долази оно што је несбојшњиво: *одбор избацује ову одредбу из минималне тарифе, а скупштина то усваја*. Зашто? На сво питање је врло тешко одговорити. Али ће мо ипак покушати, да изнађемо бар разлоге, који су могли руководити, да се донесе овакво решење.

(наставиће се)

* Један од најважнијих питања за интензивнији рад у земљорадничкој производњи: обезбеђење усева од штета причињених градом и обезбеђењем стоке. скупштина је укинула, без икаквог обзира да их замени другим: ко за ове установе саме по себи не ваљају.

„Одјеку"

Одговор на брзу руку

Кад је *Одјек* баш толико навр'о, да нам позивањем на књигу г. др. Радовића, докаже оправданост убијства Краља Александра, онда ево да му ми кажемо, шта у тој књизи говори г. Радовић.

Г. Радовић је казао да владаоцу не суде државни судови, али му суди народ, како он зна и уме. Кад је г. Радовић ову књигу написао, онда Краљ Александар не само није био погинуо, но није био још ни рођен. Али је пре те књиге, био убијен пок. Кнез Михаило, и то од онаквих истих људи, од каквих је погинуо доцније и Краљ Александар, т. ј. од привржeника и рођака, ондашњег „претендента" на српски престо. Ј. Радовић своју теорију није извео ни из каквог правног принципа, јер таквог принципа у праву нема, него је он оно што је о народном суду говорио, извео из појединих историјских преврата. Ако Одјек мисли другачије онда нека упита г. Радовића, да ли је и убиство Кнеза Михаила био неки „народни суд". Колико ми знамо, г. Радовић кад је о народном суду говорио, није ни Рогића, ни Ђ. Генчића, од којих је један убио Михаила, а други учествовао у убијству Александра, могао сматрати за народ, а још мање њихове злочине, за какви народни суд. Пре ће бити, да је г. Радовић, кад је говорио о народном суду, имао пред очима закључак светоандрејске скупштине, која је збацила с престола пок. Кнеза Александра, јер скупштина је тада представљала народ, па се и њен закључак мора узети као народни суд.

Манте се дакле господо Самосталци ћорава посла. Не можете ви никаквим теоријама доказати оправданост убијања владара кад нису одговорни по уставу и закону. Они су или одговорни или нису. Ако су одговорни, онда је боље критиковати их па и излагати подсмеху него убијати, а ако нису одговорни онда се несмеју ни критиковати али и не убијати.

То је бар чисто и јасно.

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Црне богиње у Вировитици

У Вировитици су се појавила два случаја црних богиња. Хрватске су власти предузеле све потребне санитетско полициске мере да се стане на пут даљем ширењу заразе.

Мађарска аграрна банка у Босни

Сарајевска „Српска Ријеч" сазнаје из поуздана извора, да министар Буријан аранжира једну повећу депутацију, која би га „у име народа" замолила да убрзо остварење и отварање мађарске привилеговане аграрне банке. Буријан ће у истом циљу ту депутацију извести и пред Њесара.

БЕОГРАДСКА ХРОНИКА

I

Муке одговорних уредника

Ви сте већ сигурно чули, да се спрема нов закон о штампи. Тај је глас одјекнуо

у свима редакцијама а највећма међу одговорним уредницима, јер се новим законом, као квалификација за одговорног уредника, тражи, да је ожењен и да има троје деце. Нема сумње, тешки услови. Јер, најзад, жену није тако тешко наћи. Али где ће децу наћи? Баш када би се, рецимо, неки неожењени одговорни уредник решио и оженио се па онда бацио сав на посао, ипак би му требало најмање три године те да стекне ту квалификацију. И то, наравно, под претпоставком да су обоје без „фелера" и искључујући смртност.

Просто један белај.

И сад се по кућама одговорних уредника одигравају интересантне сцене. Узајамним пребацивањима нема краја.

Тако јуче долази један одговорни уредник кући забринут, седа за сто, руча и ништа не говори. Жена га гледа тако забринутог и да би га разговорила отпочиње прва разговор:

— Ти си данас нешто забринут. Да ти није опет забрањен број?

Он ћути и нервозно гута јело и не сажвакано. Намрштио се а на челу му се саставиле боре као у склопље не хармунике.

— Ти као да не чујеш шта те ја питам — повишава жена тон.

— Море, жено, остави ме на миру.

— Зашто? Сигурно сам ја крива што си ти нерасположен. Написо си се у вароши па сад треба ја да испаштам.

Он ћути и одмахује главом.

— Врти, врти, том твојом главурдом....

Он скаче и продере се на жену:

— Па дабоме, да си ти крива

— Волела бих баш да знам зашто сам ја опет крива.

— Зато што си ти крива што сад немамо деце.

— Шта је теби, Бога ти, каква те сад опет деца напопастила?

— Таква лепа деца.

— Ти си полудео.

— Нисам ја сад полудио, већ сам ја био будала када сам допуштао да ми се по кући вуцарају оне жентураче са травуљинама. Сад бих лепо имао шесторо а не троје деце.

— Буди Бог с нама! Ти си збиља полудио! Шта говориш ти, Бога ти?

— Море, остави се ти тог твог исчуђавања. Мени иначе данас мало треба... „Чиме да храниш децу". „Деца нису за сиротињу"... „Шта ће ти да рађаш слепце"... И ја будала слушам њу — викао је сиромах одговорни уредник.

Жена се поче крстити.

— Немој ту да ми се крстиш, јер ако те закрстим овом рипидом, видићеш твога Бога — дрекну одговорни уредник, бесан од љутине.

— Е, јеси ли чуо, то је и сувише. Шта ту лупеташ као да си у врућици. Сад, после осам година, сетио си се деце. Нисн у стању ни себе да исхраниш само ти још деца требају.

— Јесте, само што би сада нас деца а не ми њих хранили.

— Та иди, молим те, кога су још осмогодишња деца хранила. Остави се тога, па ми кажи какве су ти то бубе ушле у главу те наричеш за децом.

— Нису мени ушле никакве бубе у главу, већ министрима. Четвртог априла се доноси закон по коме нико не може бити одговорни уредник, који нема најмање троје деце и према томе и ја, ако мислим остати одговорни уредник, морам имати до тога рока троје деце па ма на козји орао.

Само где да их нађем. Да су бар оставили потребан рок запели би обоје, него овако на пречац, као да се деца могу куповати на пијаци, као јагањци.

Жена тек сада виде пред каквом се опасношћу налазе те се и сама забрину.

Тако су дуго обоје ћутали.

— Сад сам се сетила узвикну жена лупивши се шаком по челу.

— Шта?

— Четвртог априла имаћеш потребне квалификације.

— Како?

— Лепо. Имаћемо... т. ј. имаћеш троје деце.

— Слушај, не терај шегу јер ми сада није до ње.

— Не терам ја шегу, већ ти кажем, да ћеш четвртог априла имати троје деце.

— Како?

— Ево, како. Наш комшија, као што знаш, има шесторо деце. Ви сте добри пријатељи. Нека ти он позајми од своје шесторе деце троје.

— Ти си полудела. Од кад су се деца давала на зајам?

— Ако се нису до сада давала, даваће се од сада. Никада и нигде у свету не тражи се од одговорних уредника да морају имати троје деце, па видиш да се то код нас сада тражи. Лепо нете ти и комшија отићи у општину и он ће од шесторо своје деце пренети на тебе троје. Ти ћеш их усинити.

— А деца?

— Деца ће остати код својих родитеља а ти ћеш комшији плаћати, као кирију за децу банку, две, већ колико се будете погодили. А кад будеш престао бити одговорни уредник ти ћеш лепо пренети децу натраг на комшију.

Уреднику се разведри лице.

— Море, то ти није рђаво. Само да ли ће комшија пристати.

— Ако не пристане он има доста сиротиње у Београду, која ће пристати. Можеш дати оглас у новинама, па ћеш ви дети колико ће се њих јавити.

— Имаш право. Спашени смо — и он седе за сто и написа овакав оглас:

Тражи се троје деце

Одговорном уреднику једног овдашњег листа потребно је троје деце, које ће му служити искључиво за квалификације по чл. 25. зак. о штампи. Ко му их уступи добиће 20 од сто од његове плате на име кирије. Деца неће носити никакву одговорност за оно што буде у листу изашло. Деца ће и даље становати код својих родитеља.

Упитати у уредништву овог листа.

Чим је написао оглас, одјури у редакцију и даде га администратору. Овај погледа у оглас и смејући се рече:

— Није потребно, да штампате овај оглас.

— Зашто?

— Па добио сам већ три огласа, којима се нуде деца — рече администратор и пружи му један оглас, који је гласио:

Нуди се троје деце!

Једна сиромашна породица нуди троје деце, која су врло згодна за одговорне уреднике, за врло скромну кирију. Деца су здрава. Али, ако би ипак које, не дај Боже, умрло, породица располаже са још двоје деце за замену.

Јавити се у Чубурску ул. бр. 145.

Одговорни уредник поцепа свој оглас, накриви шешир на лево уво, подиже десно раме и лаганим кораком изађе из редакције и одшета, пензионерским кораком, у Чубурску улицу бр. 145, здравећи се уз пут са жандармима, које је сретао.

Floridor.

Дневне вести

Пут Краља Петра. Страни листови, доносе вест о путовању Краља Петра у Петроград. У колико смо се ми могли код надлежних известити, ова вест *за сада* није тачна.

Пажња публици. За време ускршњих празника, почев од Великог Петка, па до 1. априла све године, примљени пакети за београдско грађанство, издаваће се код *централне поште*.

Спроводнице пакетске, достављаће се преко дотичних разносача, по којима ће се пакетм издавати.

Мањи контингенат. „Н. Сл. Преса" јавља, да се гроф Форгач труди задобити Србију да пристане на *извоз мањег контингента свежег меса*, но што је био предвиђен последњим трговинским уговором, за шта би Аустрија дала Србији као компензацију *слободан провоз живе стоке*.

Производство. У министарству војном довршен је указ о производству официра у чин поручника и капетана, који су у прошлој години због немања кредита остали не унапређени. Тај указ биће потписан на вечерашњој министарској седници, а за Ускрс обнародован.

Руско-турски савез. По једној цариградској депеши, у тајној седници турске скупштине Аргутин Исмаил Кемал, вођ либералне уније, држао је дужи говор против турско аустриске погодбе и рекао да то питање треба оставити конференцији. Том је приликом прочитао *документе, из којих се види да је Русија, у очи закључења турско аустриске погодбе, учинила врло корисне понуде за закључење савеза*, тражећи само слободан пролаз кроз Дарданеле. Министар грађевина који је водио преговоре, рекао је да *Турска те понуде није могла усвојити и морала је пристати на споразум с Аустро-Угарском*.

„Самоуправи". Одговор на ваше нападе на „Правду" добићете одмах после празника. Кад сте чекали два дана, причекните још да ови празници прођу па ће мо се нате нане разговарати. Дотле пристајемо да будемо ми издајници а ви патриоте: ви они који сте осветлали образ Србији и ми они који га осрамотише; ви они који сте извојевали ову моралну добит, коју је Србија стекла вашим промеморијумом, а ми они који јој на тој добити завиде. Пристајемо на сваку разлику између вас и нас, па ма она била и оникава какву је ви представљате, јер је сад боље бити и најгори човек, него један номишљеник и пријатељ „Самоуправе".

Из дирекције. Железничка дирекција наредила је, да се прагови на главној прузи, који су зимус од снега попустили замене новим.

Војна Академија. Питомци све три године Војне Академије, распуштени су јуче да могу провести ускршње празнике. Ово одсуство трајаће до првог априла, кога ће се дана предавања наставити.

Убиство каплара. Новко Павловић, стражар IV чете граничне трупе у окр. врањском, на караули „Црни камен", убио је прекјуче по подне из пушке свога старешину и каплара Тому Дисића. По казивању осталих војника, Новко је ово убиство извршио зато, што је чуо да ће га каплар Тома предложити командиру чете за отпуст из службе.

Новка је ухапсила војна власт и предузела истрагу, јер је она по закону надлежна за извиђај овога убиства.

Депо марака. Јуче по подне пренет је из Алексинца у Београд депо поштанских марака у министарство грађевина — поштанско телеграфског одељења.

Верени. Г. Лаза Јосимовић, адвокат из Лесковца и бив. председник првостепеног суда, верио се са г ћицом Јелицом, ћерком г. Панте Јовановића управника царинарнице у пензији а сестром г ћице Босе Јовановићеве, учитељице из Лесковца.

Шпијунска афера. Александар Тодоровић, бив. чиновник железничке дирекције, који је по други пут ухапшен по шпијунској афери, јуче је пресудом полицискe власти кажњен са 20. дана затвора, с тим, да се по издржаној казни протера у Чачак на стално живљење.

Ову пресуду одобрио је и суд за варош Београд.

Удавио се у каналу. Јуче изјутра купао се у каналу електричне централе у Овчарској Бањи у округу чачанском, Манојло Чубрак, радник, родом из Љубеша у округу ужичком, па се у води онесвестио и удавио се, што је и уважајем полициске власти утврђено.

Самоубиство. Коста Николић, из Крајковца, *старац 115 година*, у округу топличком, коме је већ досадно живот услед дуготрајне болести, убио се јуче из пушке.

Ујео га пас. Наколу Ресавца, дечка од 7. година, јуче по подне ујео је за леви образ пас Стевана Јовановића рабџије. Пас је одведен марвеном лекару да овај види да ли није бесан, а дете је упућено лекару да му се укаже помоћ.

Убиство у селу. Прошле ноћи у међусобној свађи Радомир Симеуновић из Радобуђе у округу ужичком, убио је ножем у груди Ивка Симеуновића, свога комшију. Узрок је давнашња мржња. Кривац је у рукама власти.

Кажњени. Милутин Богићевић, Милош Првуловић, Љубомир Јовић и Катица Петровић, беспосличари и скитиње, кажњени су са по 3 дана затвора због скитње и празњења пред.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

))) У Цариграду је за народног посланика изабран министар спољних послова Рифат паша против кандидата либералне уније Али Кемала, главног уредника „Тани-на". За Рифат пашу гласали су Младотурци и добио је 281 глас а Али Кемал 121 глас.

| Талијански краљ је уважио оставку министра војног Казина. Он је дао оставку, како сам вели, за то што је влада смањила кредит за војску и ванредне војне издатке.

§§ У француском дипломатском телу извршиће се велике и важне промене.

⇆ По извештајима из Букурешта, трговински преговор између Румуније и Аустро Угарске теку тако повољно, да се надају да ће уговор за који дан бити сасвим готов.

Λ Финска је прославила стогодишњицу постанка народног заступништва финског.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Чедан човек

„Самоуправа" назива „Правдине" чланке порнографским списима, зато што је за тему једног чланка узета била једна народна прича. Чесном и чедном Стојану Протићу су ова врста прича „порнографија" и он их се као таквих стиди и гнуша, те нема довољно речи да цитирање тих „порнографских" прича осуди.

Али то још не значи да г. Стојан Протић мрзи приче у опште. Боже сачувај! Има прича које се г. Протићу веома допадају и које он као главни уредник „Самоуправе" чак и протежира и штампа.

Ето, баш јуче је штампао једну причицу свога вредногa и верногa сарадника „*М. Ср.*" у којој се прича: како су монополски стражари наишли на једну бабу која је крijумчарила дуван; како су претресавши јој кућу наишли на скривени дуван и како је баба поред свег тога успела да надмудри „винанце" те су морали отићи „покуњени", неуспевши бабу ухватити у крijумчарењу.

Као човек од књиге и науке г. Протић сматра да му морал налаже да народне приче, као што је она о „Турчину, снаји и деверима" уврштење у „порнографију" и ако наша и свака Академија Наука ове приче збира и чува као народне умотворине, а као министар финансија налази за потребно да глорификује бабе које подвађују подручним му органима, монополским стражарима, и која успева да тим подвадама штети државну касу и ресор коме је г. Протић врховни шеф.

Чедан и поштен човек т. ј г. Стојан!

Катул Мандес и Жан Ришпен

Два друга. — Спољна сличност. — Катул песник и у животу. — Последња љубав. — Увек бохемијен. — Дела Мендесонова. — Ришпен изгледа бохемијен али је у ствари буржоа. — Његови радови.

(Оригинална кореспонденција „Правди")

Париз 20 фебруара
(сврштак)

— Реците јој, нека се изволи попети до мене!

— Али у ње има четрнаест пуних сандука. Дошла је на железничком омнибусу.

Непојмљиви, шта ће све то да значи, Мендес оде у вратареву собицу. Ту виде прво лепу и богато обучену госпођу. То беше она дама из провинције, са којом се он дописивао, и која се развела од мужа, желећи да као слободна остатак свога живота преведе уз Катула и да се за њега уда.

Песник стајаше зачуђен.

— Али, пријатељице — рече он

наследству, пошто је мало лошио к себи — мени су за лутове сне исписивала и ја сад живим у једној собици без ниједног сантима у џепу!

Госпођа прену у смех и одговори му:

— У мене је мој мирал: 150 хиљада франака!

— Е, то је друга ствар. У таквом случају можемо се лепо наместити.

После неколико дана у Катула Мендеса била је нова жена. Истину морам рећи, да је та дама остављала врло симпатично име у литератури двема свескама својих стихова (Les Charmes и Les Contemplations magnifique) и неома интересантним јапанским својим предавањима о савременој поезији.

Катул Мендес писао је врло много. Осим великог броја стихова, романа, драма, трагедија и других публицистичких радова. Можда не би сувишно написао, да није био сиромах, и да га нужда није терала на рад. Због тога има пуно радова на којима се види лењост и празност. Од свега, што је написао, најбољи су му стихови, необично лепи и по форми и по тананости и богатству језика, којим је владао као првокласни мајстор. Мендес је обожавао руског песника Пушкина и издао је једну свеску његових стихова у давном француском преводу.

Драмска дела његова немају трајне вредности, а романи, одлични што се тиче стила и обликовања, сва су порнографска.

И Катул Мендес био је одличан и без сумње introducteur многих талената у литератури. Још као младић од 20 год. он је скупио и уједнио ону *плејаду* тако званих *Парнасоваца*, у броју којих бејаху сви чувени песници француски: Леконтделиљ, Теодор де Бенвиљ, Сили Прудом, Франсоа Коне, Ж. М. де Хередија и други. Нешто доцније у свом журналу „République de lettres", на коме су радили Гонкур, Флобер, Золя, Доде, Тургењев, Мопасан и Хисман, он се са пуно енергије борио за младу и симпатичну школу реалиста и натуралиста. Он је дуго био у Француској једини и најстраснији приврженик Вагнерове музике. Целог свог живота Мендес је се за ма кога или за ма шта борио, оставши младићем и бохемијеном и у својој 68. години.

*

У том погледу његов друг Рашпен био је много сталоженији и практичнији човек. Међутим у публици су га до најновијег времена сматрали за типичног литерарног бохема. Чак и при пријему његовом у Академију Морис Барес иронички се зачудио, што у броју „бесмртника" види и њега enfant terrible литерарног света и безобзирног чергаша. Ја мислим, да је Барес избацио ту фразу једино из жеље, да своме новом собрату учини задовољство тиме, што ће поништити легенду, која се састављала о Рашпену и коју је и он сам на све могуће начине ширио по публици.

У врло раној младости Рашпенової било је неколико авантура, као матрос био је једно време на рибарским лађама. Његова прва свеска стихова „Les Blasphèmes" била је забрањена, а он осуђен и услед те осуде изгубио за извесно време „грађанску част". Он је ту „част" могао себи повратити одмах по издржању казне, али није хтео. Рашпен то *нарочито* није хтео учинити: увек, кад је давао на позорницу какву своју нову књигу, или кад би издао какву свеску прозе или стихова, та „уложена човекова без грађанске части" чињаше је Рашпена у очима публике интересантним и била је најбоља реклама за његове радове.

У то само време, кад су наивни читаоци уображавали, да један писац проводи живот о кави и сенама под мостовима, Рашпен, оженивши и отац више деце, живи задовољан у својој *сопственој* кући, купљеној за *своје* новце, које је зарадио пишући, и тај његов живот не разликује се ништа од живота једног буржоа.

Да би још јаче подстакао за себе рекламу Рашпен у своме кабинету за рад носи црвену мантију са капишоном и у њој прима репортере, који га своје стране позове, да је врло интересантно описивати куторе у одећу Мефистофела.

Рашпен је за себе направио још једну америчанску рекламу. Пре неколико година беше пустио глас, да се повукао у манастир. И док су журналисти лупали главу у ком је манастиру, дотле су његове књиге грабљене на јагму. Сам Рашпен живео је на обали морској у једном рибарском селанцету и одмарао се.

Све су то ипак доста невини начини „pour épater les bourgeois" да се обрати пажња на своје радове. Све то није сметало Рашпену, да га воле сви њихвеначи, и млађи и старији. Свуд је он имао другова и пријатеља. Кад се говорило о његовом избору за академика, Рашпен је добио глас чак и од кардинала Матре.

И. Ј.

Крвопролиће у Лозници

Пазарни дан. — Нема рата. — Весеље у механи. — Свађа око трошка. — Напад на газдарицу. — Келнер рањен, а арџија убијен. — Још један рањеник. — Дивљаштво крош улице. — Потера. — Колац бољи од револвера. — Финале.

(Извештај „Правди")

Лозница, 23. марта.

(сршетак)

Извршивши ова три убиства убиће брже боље упрегну волове у кола, јер их бејаху у механској авлији оставили. Истерају кола на улицу, седну у кола и ошину волове, да час пре побегну.

И сад се могао видети један призор, достојан најмрачнијег дела Африке, призор који је ледио срж у костима.

Распламтелог лица, крвавих очију са пеном око уста, ова четири разбојника бола су крвавим ножевима волове, да би ови само што брже ишли. Успаниреви и ван себе од бодежа доведени волови јурили су они крвави бесно кроз лозничке улице, а са кола се као дивљаци дераху зликовци, псујући све од Бога до пандура.

Свет се у ужасу склањао и затварао у своје домове, бојећи се да ови побеснели људи не скоче с кола и не створе ново разбојиште.

*

За часак па цела ова крвава сцена замаче за последњи угао од улице и дохвати се оне благе узбрдице код Панићевог винограда.

Тада полети за њима прва потера у лицу позорника жандарма *Веселина Косанића* и општинског пандура *Спремића*. Ниједан ни други не беху оружани, жандарм је имао само револвер а пандур ликтерски штап у виду омање дренове буџе. Ипак њих двојица верни својој дужности, полете за убицама, а иза њих, на пристојном одстојању ишла је повећа маса револтираних грађана.

Код Панића винограда сустигоше их и повикаше им, да слазе с кола.

Разбојници их збиља и послушаше, али не да се предаду, већ да побију и ова два чувара јавне сигурности. Са исуканим ножевима и дивље халачући полетеже њих четворо на двојицу. Светина побеже још на пристојније одстојање, жандар извади револвер и опоменувши их да стану опали у њих.

Први метак слага; слага и други и трећи.

Положај жандармов и пандуров бејаху крајње критични, јер ко зна: шта би са њима било, да се у одсудном моменту жандарм не реши и баци револвер, па дочепа једну врљику. Његовом примеру брзо следова и пандур, и њих двојица, наоружани тим примитивним али зато опасним оружјем очекиваху на путу разбојнике, који на њих трчаху.

Судар се одмах и деси. Жандарм и пандур тако су вешто руковали врљикама, да се за часак наћоше прострти по земљи два најопаснија разбојника Милорад и Драгић.

Кад ту погибију својих другова видеше Степан и Рајко:

Плећи даше па бегати сташе,
Утекоше весела им мајка!

*

Косанић и Спремић везаше Милорада и Драгића и бацише их онако крвзве на кола, која сад натраг повукоше рањени ноћићи.

Милорад и Драгић били су такође у крви, једно услед туче са овом двојицом, а друго што у оном окршају у механи нису гледали, где ножевима бију, те су сами себе рањавили.

(сршиће се)

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

Чаробнице

(наставак)

Тако је Луј XIV наредио да се затвори усијана комора и кад су на журну молбу Ла Реинијеву седнице 19. маја 1681. опет отворене, добиле су судије наредбу, „да ни пошто ништа не раде по мучењу или саслушању Филастрове". Луј није више сумњао у кривицу своје љубавнице. Дат му је и последњи доказ.

Име дворске госпођице маркизине, госпођице Дезеје налазило се на свима странама актова. Она је ишла врачарама и предавала налоге. Скоро сви оптуженици познавали су је, они су о њој говорили тако, да није могло бити никакве обмане. Кћи Воазенове знала јој је стан, где је неколико пута била. Госпођица Дезеје имала је једну пријатељицу, госпођу од Виљдије, која је такође посећивала врачаре, али за своје властите намере. Кад је ухапшена Воазенова, обе су се пријатељице разговарале о том великом догађају.

„Како можете тако мирни бити, кад сте тако често били код врачаре"? — питала је госпођа Виљдије. „Краљ никад неће дозволити да ме ухапсе."

Овај разговор одмах је саопштила госпођа Виљдије полицискок капетану Дегреу. И доиста, кад је 22. октобра 1680. Ла Реини известио Лувоа: „Оно што је у почетку и на крају речено о госпођици Дезеје тако је јако, да неће бити могуће одустати од суочења између ње и личности које су против ње сведочиле" — наишао је у Версају на глухе уши. Тако је госпођа Виљдије доиста имала разлога рећи кад су је одвели у Венсен: „Чудновато је да хапсе мене, док у слободи остаје госпођица Дезеје, која је тамо била више од педесет пута.

Лувоа се најзад решио, да Дезејеву не изведе пред судије, но да је позове себи у своју собу. 18. новембра 1680. год. пише он Ла Реинију:

(наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Репертоар

Недеља: дневна представа „Дорћолска посла;" вечерња представа: „Путокоземље." Понедељак: дневна представа; „Мадам Сан-Жен; вечерња представа: „Коштана." Уторак: дневна представа: „Дорћолска посла;" вечерња представа: „Женски рај."

ЈЕДИНСТВЕНА ПРИЛИКА

за ускршње празнике

АМЕРИКАНСКИ КРАЉ ДИЈАМАНАТА

Кнез Михајлова ул. бр. 9.

продаје своје огромно стовариште

Прстења, минђуша, гривна, колије, ланчева мушких и женских, игле за машне и шешире, женских кашшева, брошева, муншикле, табакера.

У свима врстама од простих до најфинијих и све по знатно сништеним ценама, почев од **0.80** пара дин.

Највеће стоваришше правих америчанских *Роскоп сатова са ланцем 5 динара.* 2—

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Мишела Зевако

превод с француског

(209)

XLII

Краљица мати

Али да бисмо боље целу ствар представили ми ћемо ући у кућу пре Мариљака, као што смо једном већ ушли пре Пардајана. Овога пута Катарина Медичијева није писала. Она се сва била предала једној мисли:

— Да ли ће доћи?

Руџери ју је посматрао ћутећи са ужасним страхом у срцу. Из неколико речи дознаћемо шта су мислили тај отац и та мајка.

— Казала сам ти да се не брини. Ја ћу да он вечерас умре. Хоћу да га испитам, да дознам ко је он, да видим његову душу. Ако је онакав како се ја надам, ако у њему видим своју крв и своју душу, онда је спасен. Ти си отац и ја појмим твој страх. Ја сам мајка, Рене, али ја сам и краљица. Ја ћу угушити материнска осећања и помишљаћу само на државне интересе и ако ми се тај младић успротиви, онда ће умрети.

Тај младић био је Деодат, њен син.

— Катарина, рече Руџери који је у тренутцима узбуђења заборављао на етикету, шта се тиче државе да ли ће он бити жив или мртав? Ко би икада дознао...

— У томе и јесте цело питање! прекиде га Катарина. Кад би тајна могла увек остати тајна, ја бих себе принудила да заборавим на све што је било. Да, ја мислим да бих успела да заборавим. Али је немогућно да живим у овом вечитом страху. Зар ти мислиш да се моје срце није узбудило кад сам чула од тебе да је он жив! Зар ти мислиш да се моје срце није цепало од туге кад сам морала себи да речем: једино мртваци чувају тајну!

— Ах! госпођо, узвикну горко астролог, зашто ми не кажете да сте одлучили његову смрт и да га ништа не може спасти кад му је отац немоћан, а мајка га осуђује!

— Понављам ти да није осуђен!.. још није!... На против, ако буде хтео, многе ће се ствари лепо довести у ред. Слушај ме: ја сам полако и избљно размислила о целој ситуацији. Ја заиста држим да би се ствар могла уредити по мојој жељи..

Катарина заћута за тренутак као да се устеже да развије целу своју мисао. Али је она била навикнута да говори пред астрологом као да је гласно мислила. Руџери је био за њу само верни одјек, верни роб њених ћуди, доведен до слепе послушности.

Она продужи:

— Шта хоћу ја на крају крајева? Хоћу да мој син, мој прави син по срцу, мој Хенри, буде по сваку цену краљ. Нека само Бог позове к себи несрећнога Карла па ево Хенрија на престолу. То ће се извршити врло просто. Да, али пред нама се појављује страховити непријатељ. Између тога непријатеља и моје куће нема примирја. Морамо ишчезнути са лица земље или ми или они. Бугбони су, Рене, наши непријатељи! Јованка од Албрета, уображена амбициозна, жели да добије круну Француске за свога сина Хенрија од Беарна. Просто наварски је за њу само један ступањ да се више попне. Ако ме још памет служи ја држим да је најбољи начин да се одбранимо да уништимо тај ступањ. Нека Јованка од Албрета умре... нека њен син остане без краљевине и онда су Бурбони за навек уништени!.. Кога онда да метемо на престо наварски?.. Кога ако не некога ко ће бао мој рођак, који би био из моје породице, који не би био у непријатељству ни са папством ни са Шпанијом: разумеш ли то Рене? Мој син Хенри, краљ Француске... а он...тај непризнати син, краљ Навара!

Можда је Катарина била искрена. Можда је одиста смишљала да да грофу од Мариљака краљевство наварско. Или је хтела да нађе себи изговора да буде сурова и неумољива.

Руџери тужно одмахну главом и кад зачу кућање на вратима, кад виде да уђе Морвер са Мариљаком, он се не могаше уздржати да не задрхти бацивши кришом поглед на своја сина.

Морвер одмах изађе из куће. Он је без сумње раније добио потребна наређења. У дворани у приземљу Руџери и Мариљак остадоше за тренутак сами. Астролог је држао бућтињу, која се тресла у његовој руци.

— Добронам дошли у овај дом, господине грофе, промуца он промењеним гласом.

Мариљак и сам силно узбуђен и не опази узбуђење астрологово. Он се само поклони и кад му Руџери даде знак он пође за њим позданим кораком.

Дошавши на први спрат Руџери гурну једна врата и начини Мариљаку места да прође.

Мариљак баци око себе брз поглед; тај се поглед заустави на рукама Руџеровим.

— Небојте се ништа, господине, рече астролог пребледевши због сумње која се породила код његовог сина.

Овај очајнички смаче раменима; он прође и нађе се пред краљицом Катарином, која је седела у својој наслоњачи.

(наставиће се)

ИЗНЕНАЂЕЊЕ

За Београдску публику

НЕ КОШТА НИШТА?

СВАКОМЕ ЈЕ СЛОБОДНО ДОЋИ И УВЕРИТИ СЕ О ИСТИНИТОСТИ НА ДАЛЕКО ЧУВЕНОЈ РАДЊИ:

ПРВОГ СРПСКОГ МАГАЦИНА

СВАКОВРСНОГ ГОТОВОГ МУШКОГ ЖЕНСКОГ И ДЕЧИЈЕГ ОДЕЛА

Да има навек у огромном избору:

Најелегантнијег Најновијег Најукуснијег Најмодернијег а при том Најјевтинијег Мушког Женског и Дечијег Одела

РАДИ УВЕРЕЊА ИЗВОЛИТЕ ПОСЕТИТИ РАДЊУ

Први Српски Магацин сваковрсног готовог Мушког Женског и Дечијег Одела

БЕОГРАД — ТЕРАЗИЈЕ

ВИНО

под гаранцијом чисто и природно

српско и француско

	и стаје:		и стаје:
1 литар српског белог вина	0·75 д		
1 „ „ црног „	0·75 „		
1 „ „ суварка „Ausbruch"	1·20 „		
1 боца франц. бел. вина „Graves"	1·— „		
1 „ „ „ „Seaternes"	1·— „		
1 „ „ црног „ „Medok,	1·— „		
1 „ „ „ „Saint-Emilion"	1·— „		

Препоручује Колонијално-Деликатесна Радња

ДУШАНА ТОДОРОВИЋА

кр. срп. двор. лифер. 3–6

КУПУЈЕМ

Бисере, тепелуке, ађађарје у брилијантима, као и заложнице истих.

Одазивам се у једне стране куће да за рачун и те горње ствари купујем у могућности сам да највеће цене дајем, а такође и ако ће свију завода у Краљ. Србији најбоље плаћам.

На менице и таксене марке дајем рабат 2½% до 25¼%.

Мењачки посао вршим кулантно по дневном берзанском курсу.

С поштовањем

Исак Ј. Ешкенази

менаџ главни ова. продавац монополисаних хартија за град Београд.

194 4–10

Три добро очуване штрикаће машине са целим прибором продају се врло јефтино.

Таковска ул. бр. 42 216 2–6

„ТЕЈ-БУТЕР"

Сваки дан свежег Сваки дан свежег

Врло економно и препоручљиво: СУШЕНО СТРАНО ПОВРЋЕ: зелени, млади грашак, младе боранаје, спанаћа изврсног, жилијена за супу, сушених печурака и т. д. и т. д.

КИСЕЛИХ КРАСТАВАЦА 1 буре 100—100 комада дин. 4·50.

РУСЕ РИБЕ у оригинал. бурадима од 5 к. ово дана приспеле.

НАЈВЕЋИ ИЗБОР француских сардина у сејтину као и осталих конзерви.

Најбоље српске саламе

Очишћених орајз, карлсбад, обатни за торте као и карлсбадског цвекла.

Г. потрошачима из унутрашњости као и у Београду шаље се захтев тачно и на време.

КОЛОНИЈАЛНО ДЕЛИК. РАДЊА

Душана Тодоровића

203 кр. срп. двор. лифер. 3—7

Нарочито спремљено

за наступајуће празнике

БЕЛО БРАШНО одлично за развијање и кисело тесто 1 врећа 5 к 1·95 д. *ЈАЈА* у корпицама 50 комада под гаранцијом свежа.

Јаја за насад раса „Орпингтон" награђена првом наградом од стране министарства народне привреде 1 комад 0.30 п. д. — Препоручује.

КОЛОНИЈАЛНО ДЕЛИК. РАДЊА

Душана Тодоровића

736 кр. срп. двор. лифер. 3—6

ЗА ПРОДАЈУ

МАШИНЕРИЈА

код подписатог

Млин у Петровцу до Брагушевца 12 коњски снага „Рекорд" системе штел са 2 пера камена и вальевиц са 2 стуце спегала, продајем са бином и постаовом а може и диџи

2 вршаће машине од 6 коњски снага комплект са свима прибориме 2 године су вршиле.

1 шпел са 3 пара камена.

Све ово поменуто продајем пошто се извозничким послом бавим и немогуће ми је са горе реченим машинама радити. Купци нека се јаве подписаном.

Владимир Арсенијевић

1–60 извозник из Паланке

У Цара Уроша улици бр. 17. од 1. маја издају се два већа и два мања елегантна стана са инсталираним електричним осветљењем, спроведеном водом у кухиње и купатилом.

За цену и остало обратити се у истој кући код г. **Аце Р. Христића.** 213 1–5

Под кирију

Стан са четири видне, молери сам и здраве собе, у скоро озиданој кући, фарбаним патосом, предсобљем, кујном, подрумом, великим, летњом кујном и баштом на углу Хајдук Вељине и Стишке ул. бр. 42. а у непосредној близини трамвајске станице, на другом Топчидерске Нове гробље, издаје се под кирију *одмах* или од 1. маја.

За цену и услове питати преко пута у авлији — Стишка бр. 31.

Од 1 ог маја т. г. издајем под кирију:

ДУЋАН у коме је сада Јелинијева апотека на Зеленом Венцу, са три магазе и две собе. —

ЕЛЕГАНТАН СТАН на горњем спрату, над апотеком, са четири собе, предсобљем, кујном и осталим припадежностима.

За цену и услове упитати *М. Миловановића* адвоката, у новој згради Б. Завтруго или у Добрачној ул. бр. 15. 193.3.5

Један парни казан

са мотором и трансмисијом и целим прибором за продају. Упитати: Студеничка улица бр. 50. 206 2—3

Телефон бр. 464 Телефон бр. 464

КОЛОНИЈАЛНО ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА

Петра Л. Мирковића

ЦВЕТНИ ТРГ БЕОГРАД ЊЕГУШЕВА 29

Препоручује г. г. Потрошачима за наступајуће празнике поред остале робе

БРАШНО

устројено за развијање српско и сегединско

Тај-бутера
Обланди за торте
Чоколаде швајцарске
Ораја очишћени
Бадема и Лешника
Грожђа жута и црна
Јаја свежих под гаранцијом
Живине свеже заклане и уређене

РИБА:

Сардина у зејтину и парадајсу

Тонфиша, Пастрмка Сардела
Мариnат од Јегуље, Моруне, Харинги сољени, Руса и т. д.
Маслинака, Ајвара
Зејтина из Ницце, француски, најбоље врсте без мириса 1 Лтр Д. 2·40
Саламе
Сира: Годомина, Дунавца, Империјала, Швајцарског, Рокфора, Холандског и т. д.

НАЈУМЕРЕНИЈЕ ЦЕНЕ

Строго солидна, тачна и брза услуга

ВИНО

под гаранцијом чисто

Српско:		Француско:	
1 Лтр. белог	Д 0·60	1 Боца Мелок црно	Д. 0·90
1 „ „	„ 0·70	1 „ Sadirac бело	„ 0·90
1 „ „	„ 0·80	**Српско:**	
1 „ црног	„ 0·70	1 Лтр. Мзлаге	Д. 1·50
		1 „ Разлинг	„ 0·80

Пива у флашама, Шљивовице и Клековаче старе.

Све поручбине из места достављам одмах г. г. потрошачима у кућу.

Поручбине из унутрашњости испоручујем брзо и тачно

Телефон бр. 464.

За празник Ускршњи

ПРЕПОРУЧУЈЕ ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА

Драгутина М. Денића

Краставаца киселих 600 комада у кили 1 кгр. стаје 3 дин. Огроман избор **разне рибе**, као: Сардине без коске и љуспе, Фореле, Сарделе тона, Ракова и разне маринирање у сосу, фришка **Ајвара**, ракије: Комовице и Шљивовице Белимарковићеве која не уступа коњаку а стаје 1 флаша 2·30 па навише. **Вина** *бела и црна* од 80 п литар па навише. Нарочито препоручујем вино црно из *манастира Дечана са лозе цара Лазара* и продајем 1 литар 1·20 до 1·50. *Карловачки Бермет* 1 литар 2 дин. *Пиво Пилзенско и Баварско у флашама.* 207 1—

ПРОДАЈА ВИНА

На углу Добрињске и Босанске ул. бр. 7.

Обратити се сваког дана од 6—12 пре подне и од 2—6 по подне.

Вело бордовско у флашама	1·20	флаша
Малага	0·90	литар
Књажевачко црно	0·80	„
Врањско „	0·60	„
Смедеревско бело	0·70	„
Смедеревско „	0·60	„
Неготинско „	0·50	„

Специјални услови за кафеџије.

На продају **материјал за чеђење вина, преса, бурад** итд.

Спрема кумовске и деверске

Свеће вежемо бесплатно

ВЕЛИКА РАСПРОДАЈА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај, код „Круне"

Кнез Михајлова улица бр. 31.

Распродајемо купљене партије разноврсне робе, као:

Свиле, *Тафта, Попелина, Месалина, Луизина, Покжи, Атлаза* и т. д. у свима бојама.

Штофова за женске хаљине, костиме и блузе у најмодернијим бојама.

Платна и шифона на комаде за домаће употребе од цене 15, 17, 18, 20, 22, 25 д. па на више

Платна за јорганске и душечне чаршаве у свима ширинама 1·20, 1·40, 1·50, 1·70, 1·80, 2 д. па на више.

Чаршава *Салфета, Пешкира, Англе,* гарнитура за 6 и 12 особа.

Порхета бела шнир и пик. *Везови, Чипака, Апликација, Бортни* и т. д

Цивилизи за душеке и ролетне.

Веша мушког и женског.

Мидера, *Гиртлова, Рукавица, Лепеза, Чарапа, Марама* и т. д.

Велики избор *Аетуца за женске тоалете.*

Тепиха на метар и готових, као жанилских, вунених и јутаних.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно — Поручбине вршимо уз доплату

С поштовањем

515 1—20 **Браћа Х. Габај.**

Ново!

Станојевић, Ст.

ИСТОРИЈА БОСНЕ и ХЕРЦЕГОВИНЕ

Цена 1.—

Главна продаја у књижари

С. Б. ЦВИЈАНОВИЋА у БЕОГРАДУ

Наше мило и никада непрежаљено дете

† **МИЛИЦА**

испусти данас своју млађану душу у 7. години живота после кратког а тешког боловања.

Погреб ће бити сутра 26. о. м. у 2 часа по подне.

Опело у Вазнесенској цркви.

Стан Војводе Миленка улица бр. 36.

Ово јављамо сродницима и пријатељима молећи их за саучешће у овој нашој великој жалости.

25. марта 1909. г. Београд

ожалошћени:

мати: *Лепосава;* отац: *Станимир Мирковић;* брат: *Димитрије;* сестре: *Косара, Загорка* и *Анђа;* деда: *Милорад Богдановић;* тетка: *Тина;* тече: *Јован Лучић;* стрина: *Лепосава;* стрић: *Димитрије* и остала родбина.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1·50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Девидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ПЕТАК 27 МАРТ — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР ЈОВА ЈАНКОВИЋ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 86. | Телефон 821.

ПЕТАР ИЗДАЈНИК

Петар му рече: Господе! зашто не могу сад ићи за тобом? душу ћу своју положити за те.

Одговори му Исус: душу ли ћеш своју положити за ме? Заиста, заиста ти кажем: не ће пијетао запјевати док ме се три пут не одречеш.

(Јеванђеље по Јовану, гл. 13)

Видевши пред празник пасхе да му ваља мрети, Исус Назарећанин стаде припремати своје ученике на свој одлазак.

И говораше им: Дечице, још сам мало с вама; тражићете ме, али као што рекох Јудејцима: куда ја идем ви не можете доћи.

Али, полазећи, дајем вам заповест: љубите један другога, као што ја вас љубих.

А Петар, кога зваху Симон, и који се радо истицаше као највернији Исусу а у души беше кукавица, рече му:

Господе! зашто не могу и ја ићи с тобом? душу ћу своју положити за те.

А Исус који знађаше душу Петрову, погледа га и смеше ћи се рече му:

Душу ли ћеш своју дати за мене? Заиста, заиста ти кажем: неће петао запевати док ме се три пут не одречеш.

И рекавши ово Исус се диже са ученицима и оде у врт крај потока Кедрона.

И ту га Јуда из Кариота издаде књижевницима и фарисејима, чија чета беше дошла са оружјем и фењерима да приме Назарећанина.

И када везаше Исуса и поведоше Ани, тасту Кајафином, пођоше са њима и Симон Петар са још једним учеником који познаваше поглаваре свештеничке.

А стигавши до поглавара, војници уведоше Исуса. С њим ме уђе и ученик који се знађаше с поглаваром а Симон Петар остаде пред вратницама да чека.

У томе прође поред њега слушкиња — вратарица и о слови га речима:

Да ниси и ти ученик Назарећанинов?

А Петар одговори: Нисам.

А када Ана саслуша Исуса, нареди момцима да га вежу и везана одведу Кајафи.

И момци везаше Исуса и отераше Кајафи, а Петар о стаде у двору Анином да се грије.

А један од момака запита га.

Да ниси и ти један од ученика Исусових?

И Петар и по други пут слага, јер рече: Нисам.

Тада један од оних слугу који беху у врту кедронском где је Исус ухваћен, прађе Петру и запита га:

Не видех ли ја тебе у врту с њим?

А Петар и по трећи пут слага јер рече: Нисам.

У том кукурекну петао те обзнани да се збило оно што је Исус рекао.

И тако Петар, звани Симон, издаде свога учитеља и добротвора у часу када се овај налазаше у највећој опасности.

И Исуса Назарећанина осудише књижевници и фарисеји на смрт и разапеше га на крст, а Симона Петра прозваше ученици Исусови:

Петар Издајник.

ПОЉСКА ПРИВРЕДА и Народно Представништво

од

д-р Богдана Марковића

(наставак)

На прво место, за овакво решење можемо тражити побуде у тежњи, да се заштити домаћа индустрија — радиност. За данас колико је мени познато, израђује неке пољопривредне справе само једна фабрика у Београду (израђује: прашаче плугове, сечке, крушаче, ручне, вршалице, прскалице и у последње време склапа и тријере). Ова фабрика је повлашћена. Без зазора смемо рећи, да су све ове справе, које та фабрика израђује технички несавремене је, и од просечно добрих справа које се са стране доносе, а да би оне биле технички савремене, по требује се за то специјалнотехничко знање за израду пољопривредних справа. Даље ова фабрика оскудева и у *материјалу*; она га на бавља са стране — гвожђе овде прелива а за то нема инсталације и спремних људи за састављање структуре за преливање гвожђа. Кад је највећи посао, фабрика нема више просечно од 100 радника, међу којима има готово 50 од сто простих шегрта. Е, видите у таквој фабрици је оличена производња горе наведених пољопривредних справа: она представља индустрију пољопривредних справа у Србији. Питање је, какве користи има земља од тога, што ће та фабрика искључиво израђивати плугове. Или још боље, да се запитамо: хоће ли земља, (бар за данас) имати веће користи од тога што ће плугове и пољопривредне справе израђивати пом. фабрика, или од тога, ако се да могућност земљорадничкој производњи, да набави *боље савршење и јефтиније* плугове. Па зар напослетку кочити напредак земљорадничке производње за љубав сумњиве индустрије; не водити рачуна о интересима близу 300.000 земљорадничких произвођача, за љубав индустријског предузећа, са неколико радника. Поред оних већ наведених услова, које домаћа индустрија плугова није у стању да задовољи, она није у стању да задовољи потребе земљорадничке производње ни у погледу на цене, с обзиром на квалитет и савременост производа.

Не мисли се ваљада, да се на овај начин, створи погодније земљиште за развитак домаће израђевине плугова и осталих пољопривредних справа. Да би се развила индустрија — пољопривредних справа, ваља да се испуне следећи услови:

1. *Сировина* коју ваља набављати, у самој земљи, где се тежи, да се подигне извесна грана индустријска, јер би таква сировина била *јефтиније*. С друге стране таква би индустрија имала своја оправдања: прерада земаљских сировина. Индустрија има тек онда свога оправдања, и онда ваља тежити да се она подигне, кад на прво место прерађује домаћу сировину, кад потпуно задовољава потребу земаљску у тим индустријским производима (како у цени — јефтиноћи, тако и у каквоћи) и на трећем месту задовољава и захтеве социјалне природе. Иначе она нема свога оправдања, но служи само и искључиво капиталу, а нарочито још, ако је држава фаворизира.

2 *Инсталације* за прераду гвожђа и израду справа. Ове су врло скупе и да би се рентирале, потребан је минимум годишње производње пољопривредних справа. У вези са овим потребна је техничка спрема људи који у тој фабрици раде. Баш због овога, још за дуго неће моћи да се развије индустрија пољопривредних справа.

Па и опет напоменућемо, да је једини паметан рад онај, који ће бити управљен на стварање домаће индустрије пољопривредних справа, само тако, да је она у стању, да да производе истог квалитета, као и они који се са стране могу набавити, као и исте цене па и јефтиније, но што се са стране могу набавити. А то за то, што на првом месту ваља имати у виду интересе пољске привреде. Па кад се они задовоље, радити и потпомагати интересе капиталиста и радника.

(Свршиће се)

СРПСКО-БУГАРСКИ ОДНОСИ

У бугарској се штампи у последње време поклања већа пажња односима који постоје између Србије и Бугарске и на дугачко и на широко се расправља какви би требало да су ти односи. Наравно, гледишта су разнолика. О њима је у неколико маха говорила и социјалистичка „Камбана", па је и сад донела о томе један чланак, у коме је резимовала и сва мишљења о том питању. Она вели:

„У нас има данас три мишљења о тим односима.

„Прво полази од претпоставке, да ће Србија ући у луду пропаганду речима и терористичким радом у Маћедонији и да ће на тај начин нанети велике штете бугарштини. И за то је потребно, не споразум с њом, но што брже и што одлучније разрачунавање. Закључак је: измишљањем завера против безбедности бугарске династије, бугарских војних магацина или у опште против бугарских аспирација у Маћедонији, да се раслабљена Србија изазове на рат с Бугарском, да се победи, да јој се узме нешто земљишта и, ако прилике дозволе, чак да се присаједини Бугарској под скиптром Фердинандовим.

„Друго је мишљење русофилско: Да се постарамо те да се без икаквих резерва и услова споразумемо са Србијом под егид Русије. Русија је помагала па и данас помаже југословенство. Дакле оно што препоручује Бугарима и Србима може бити само добро за њих.

„Треће мишљење о питању српско-бугарских односа сједињује у себи прва два, која се по спољашности искључују. То је мишљење за споразум и слогу Бугарске са Србијом, али под условима које могу издиктовати само демократије обеју земаља. Ти су услови: да чува свак своје а Маћедонији да се остави право самопредељења.

„Прво мишљење које се може карактерисати као монархистично-милитаристичко полази од претпоставке, да је немогућ српско-бугарски споразум, јер се провалија међу њима ничим не може испунита. То мишљење подржавају Немци. Они га подмећу и оно у бугарској монархистично-милитаристичкој камарили налази ревносне проповеднике. Оно спрема унутрашње слабљење Бугарске и Србије и што бржу поделу њихову међ великим силама.

„Друго, чисто русофилско мишљење, и ако по изгледу различно, води истом резултату. Јер српско-бугарски споразум, какав траже Руси, не оставља Маћедонију Маћедонцима но — српској пропаганди(?!). Спољна политика г. Данева (бив. цанковистичког министра председника) била је већ за српско-бугарски споразум и само је појачала српско-бугарско непријатељство због Маћедоније.

„Искрени српско бугарски споразум могућ је само уз искрен и здрав однос према маћедонском питању. Најлакше решење тога проблема нашло би се, да је маћедонско питање нестало с позорнице. Турски уставни преврат није извршен до краја. Снага старог режима осећа се још и то даје хране новом маћедонском покрету. Али је ипак маће донско питање данас мање заплетено. Оно ће се још више упростити и нестаће га кад се Турска коначно ослободи европског мешања и маћедонско становништво буде остављено само себи да тражи лека својим незгодама.

„Те треба предвидети и то олакшава задаћу српско-бугарског споразума.

„Ми, се задржавамо само на бугарским мишљењима о том питању, јер смо уверени да последње искушење Србије свакојако је учинило те ће разумети да, изолована на Балканском полуострву она није ништа. Сад јој Аустро Угарска објављује царински рат а руско подбадање да се држи Маћедоније само је злокобно за српску будућност. Више но Бугарској Србији је потребан савез балканских држава.

Господину министру полиције

Београд

Благодарећи несавесности једног убице Циганина, допао је затвора један од највиђенијих домаћина у Тамнави *Милош Беговић*, економ из Брезовица.

Хапшење Беговићево изазвало је велику сензацију међу многобројним пријатељима његовим, а тим више што је Беговић познат као тип старог Србина и поштеног човека.

Због тога врло многи пријатељи његови, кад послом сиђу на Уб, користе се том приликом и хоће да посете Беговића у затвору, да му изјаве своје саучешће у беди, која га је снашла.

Међутим начелник срески г. Никола Ванић пушта Беговићу омога који се њему свиди, и одбија највећеније домаћине или онако клот, или одлагајући посету од данас до сутра.

Ми, г. министре, не живимо стално на Убу, да бисмо могли отаћи код нашег пријатеља онда, кад се г. Ванићу свиди, већ онда кад случајно на Уб сиђемо.

Због тога вас молимо, да наредите г. Ванићу, да нас пусти нашем пријатељу, кад то тражимо, да не бисмо мислили, да се Беговићу пакује кривица.

Уб, 23. марта 1909. г.

Неколико тамнавских напредњака

ЕПИГРАМИ

Искуства лепа, ал' скупа школа.
Верујемо ли још'те у Русе?
Чуја нас неке повести кола.
Па зато од сад
Уздање у се
И у своје клусе.

—р.

БЕОГРАДСКА ХРОНИКА

Муке одговорних уредника

II

Док је стигао у Чубурску улицу, одговорни уредник је био обогаћен са два решења, по којима је осуђен са још две године затвора за увреду краља.

— Дакле, 75 година, 3 месеца и 18 дана — израчуна он.

— Ако ово овако потраје, ускоро ћу намирити 100 година. И сад, према статистици Тасе Миленковића, а под претпоставком да се за тих 100 година неће десити ни један 29. мај, ни једно крунисање и ни једна анексија — што је, у осталом, невероватно кад је реч о Србији — ја ћу коштати државу 30.000 динара. И одговорни уредник, коме пљусну вода на уста при помену ове цифре, погледа у број куће, пред којом је стајао и виде да се налази пред бројем 145.

— Ту смо, дакле — и уђе у једну пространу авлију.

Пред једном дашчаром, која се накривила на једну страну, те личаше на пијаног човека кад се поведе да падне, лежало је неколико улубљених пространих канат и један пањ у који је била забодена лепа нова новцата секира.

Угао између дашчаре и плота био је у висини плота испуњен силним коскама и крпицама. Уз саму гомилу била су притерана једна расточена кола, на којима се играху десеторо гараве, крмељиве дечи-

це, босоноге, гологлаве, у прљавим кошуљицама, за које се човек не би смео кладити да су икада биле беле.

У супротном углу налазила се једна мала празна не окречена кућица. Кроз отворена врата видело се огњиште са кога је куљао густ дим напоље. На прагу је седео један стварац одрпан, раздрљене кошуље на грудима, разбарушене косе, са грдном лулом у зубима. Ма да се одмах могло опазити да овај „пушач" није могао да истера ни један дим, ипак је он и даље енергично вукао нешто из луле и сваког часа пљуцкао.

Поред „пушача" стајао је један младић, који је својом тоалетом правио дисхармонију утиску, који је чинила околина. На лепо очешљаној глави, која се сијала као изглацирана шапела, био је намештен један бели „халб цилиндер" са жутом пантљиком. Одмах се могло приметити, да је младић морао при куповини, забравити нумеру шешира, јер му се иначе шешира додиривао са врховима ушију. Рукави „пасент" жакета једва му достизаху до кошчатих зглавкова сувих руку, тако да изгледаше на човека, који је засукао рукаве за умивање. На алваном белом прслуку падаху у очи флеке од црног вина. Преко прслука беше затегнут бели никлени ланац, о који није био закачен сат, већ се губљаше у левом празном џепчићу. Широке карирane панталоне беху готово са свим поклопиле лепо очишћене жуте „на шпиц" ципеле. У руци је држао виолину са чијих је жица прстом одкидао тонове.

То беше једна од оних многих циганских авлија на Чубури.

Чим одговорни уредник ступи у авлију, деца поскакаше са кола. Онај стари Циганин само подиже очи, погледа у одговорног уредника, па наставши да вуче из празне луле и пљуцка. Свирач престаде да чапка по жицама, упути се непознатом посетиоцу, скиде свој халб-цилиндер елегантним покретом направивши љубазно лице.

— Добар дан — поздрави га одговорни уредник ударивши кажипрстом ивицу свога шешира.

— Слуга сам покоран, молим лепо — одпоздрави свирач.

— Не знам да ли сам погрешио... јер сам ја прочи.....тао оглас...

— А за децу. Нисте, молим, погрешили... ено ги деца.

— Дакле, ви сте дали оглас — зачуди се уредник.

— Да боме Стева га је дао... Лумповали неки сарадници па је чуо да требају деца за одговорни уредници, па Стева ги има два пара — и свирач се окрете оној дечурлији и викну колико га грло доноси:

— Одговорни уредници, бре! Напред! Еве ви га шеф.

Одговорни уредник прсну у смех.

Циганчићи шмугнуше под кола и почеше се гуркати.

Настадоше преговори. За то време их опколише неке Циганке и Цигани, који поизлазише из куће.

Диже се вика као на вашару.

— Цатар, бре, мајку ви циганску. Не дам ја децу џабе. Три банке па у општину.

— Шта се цапаш? Ако ти псирa добро, ако не пасира опет добро. Шта се псујеш пред странци. Безобразно остаје безобразно — окрете се свирач уреднику, као да се извини.

Одговорни уредник се нашао у чуду па нити је пристао, да се и даље цеика, нити да иде.

Деца се окупила око мајке а она их теши:

— Шта се плашите, бре. Неће ве човек појести.

Ларма је расла. Цигани се скупили у гомилу па у један мах сви вичу. После дуге пирке одвоји се један крупан Циганин,и лупивши се десном шаком по левом лакту, продера се:

— Еве ви га, на! Ја сам ги правио ја ћу и да ги уступам. Куш, бре, сви! и притрча дрљанику и зграби секиру.

Цигани ућуташе, само један што промрмља: — Бре, што је пргавко мајку му..

— Дајеш ли банку и пет динара — викну он одговорном уреднику и замахну руком за теслим.

Одговорни уредник погледа у ону групу Цигана, па у секиру, која је лежала поред оног Циганина, а подиже га нешто млако. Чисто му дође да стругне.

— Пристајем — сасвим механички изговори.

Циганин избриса прљавим рукавом уста, а уредник поче извлачити своју руку из његове. Али га Циганин држаше чврсто за руку и не пушташе је, већ га снажно привуче и — пољубац пуче. Управо уредник је добио пољубац од кога му забридеше усне а под носом му замирисе нешто слично мирису неизчишћене вишњеве муштикле.

— Дајеш капару?

— Па сутра — промрмља одговорни уредник.

— Онда нешто за алвалук.

Уредник немаде куд, извади последња два динара, која је спремио за домине опрости се са Циганима заказавши састанак за сутра у 9 часова пре подне пред општином.

Цигани се окупише око капе.

— Ракију, ракију ћемо!

— 'Оће! Абер морћен!

— Шта бре, морћен? Зар ти деца послали уредници па нећеш за тај поносе да частиш? Срам те било, бре!

И сретан Цига, тронут чашћу, немаде куд. Прође деци, пољуби их сваког и кроз сузе протепа:

— Татини уредници!

Floridor

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ

Помиловање

Црногорски краљ Никола помиловао је Мирка Мијушковића, кога је окружни четињски суд осудио на годину дана затвора због клевете нанете црногорској влади.

Обустављен поштански саобраћај

Четиње је било пуна три дана без поште. Нити је са стране долазила, нити је на страну ишла ма каква поштанска пошиљка. То је потекло отуда, што је поштански аутомобил, који је 18. марта кренуо са Цетиња за Котор, заустављен на аустријској граници и враћен. На протест с Цетиња, ствар је изравната и наспостављен поштански саобраћај с Котором. Аустријске су власти овај корак објасниле тиме, што изјављују да се дело „неспоразум, правдајући се да у томе нису имале никаква учешћа.

Да ли је то право?!

У албум г. министру финансија

Митровица, 24. марта.

Овомад је у општину засавичку дошао ради наплате пореза порезник *Загорац*, но начелу самостални. И ако има распис, којим г. министар препоручује што пажљивије опхођење са пореским обвезницима, ипак је порезник Загорац хоћео да прода волове Саве Белимарковића и његовог рођака Стојка, јер је први дуговао 30, а други 12 динара.

Ваља знати да су оба Белимарковића врло људи у својој општини, како по имућности тако и по честитости. Оба су вађена члановима напредне странке.

Док овако Загорац поступа срамећи наших пријатеља и сромоти их за тешко богатство, које они моментално нису имали при себи, дотле трговац, да г. Бока Марковић самостални нар. посланик *дугује у општини засавичкој 400 дин., а у општини митровачкој преко 700 дин. порезе.*

Износећи ово на јавност ми питамо г. министра финансија: да ли је ово право, и да ли су сви Срби пред законима једнаки?

Један грађанин.

Дневне вести

Министарска седница. — Синоћ је од 5 до 7 сати била министарска седница у министарству спољних послова подпредседништвом Краљева.

За уговор. Аустријски индустријалци и извозници доносе резолуције, у којима истичу као државну потребу да се што пре закључи трговински уговор са Србијом.

Из дирекције. Железничка дирекција наредила је, да се возном особљу изда у напред километража за овај месец, како би могли провести наступајуће празнике. Ова наредба проширена је и на нишку и београдску станицу, за радничко стално особље.

Царинска унија. Софиска „Камбана" јавља, да ће се српски дипломатски представник г. Света Симић, после дуга осуства, вратити за који дан у Софију и одмах с бугарском владом наставити преговоре о царинској унији између Србије и Бугарске, које је у Београду са српском владом био повео бугарски дипломатски агенат г. Тошев.

Плаштаница. Данас у 3 сахата после подне извршиће се у свима београдским црквама свечано изношење плаштанице, а сутра у 2 и по сахата у јутру извршиће се сахрањивање Христа.

Нису одговорили. Силе још нису одговориле на аустро-угарску ноту о укидању чл. 25, Берлинског Уговора, т. ј. о признању анексије Босне и Херцеговине. Чим ти одговори стигну, а у Бечу се томе надзју у скоро, бечко министарство спољних послова објавиће их.

Дарданелско питање. Петроградска телеграфска агенција изјављује, да су неосноване све вести као да се последњих дана међ кабинетима мењају мисли о дарданелском питању.

Са једног збора. Пчеларско Воћарска Задруга одржала је прекјуче свој редован годишњи збор у локалу Занатлијско Радничке Банке. После прочитаног извештаја о стању касе, решено је, да се и прошлогодишњи цео приход унесе у резервни фонд. Како би се идуће године сазвао конгрес, и предузели други радови на унапређењу пчеларства, предвиђеним задругиним правилима.

Управа је на збору изјавила захвалност г. Крсти Мршуљи, који је у току прошле године добровољно обилазио пчелињке у околини Београда и давао упуство.

Још је одлучено, да се задруга за ову годину претплати на лист „Српска Пчела" и шаље исти за 50 основних школа у Србији.

Судијски указ. Краљ је потписао указ којим се постављају за судије при, првостепеним судовима и то:

У Неготин г. М. Марковић секретар истог суда:

У Књажевац г. Бора Пеливановић секретар петровачког суда и г. Никола Марковић секретар неготинског суда.

У Лозницу г. Светозар Р. Московљевић секретар истог суда;

У Ниш г. Мијаило Д. Ристић, судија ужичког суда по молби;

У Петровац г. Чеда Ж. Ивановић бив. судија и Риста Јанковић секретар лесковачког суда;

У Параћин г. Милан Д. Петровић, секретар смедеревског суда;

У Пожаревац г. Чеда К. Јанковић секретар истог суда;

У Ужице: за судију г. Павле Петровић судија петровачког суда по молби и г. Јордан Дачић, секретар врањског суда;

У Шабац за судију г. Петар С. Николић секретар истог суда.

Јубилеј „Обилића". Академско певачко друштво „Обилић" прославиће на врло свечан начин 15. априла ове године двадесетпетогодишњицу свога рада. Истога дана биће велики концерат у Народном Позоришту на коме ће узети учешћа сва београдска певачка друштва из пажње према „Обилићу".

Према припремама које се већ у велико чине, изгледа, да ће ова свечаност бити једна од највећих у овој години.

Посета. Енглески краљ Едвард посетио је у Бијарицу болесну краљицу Наталију.

Министров поклон. Министар војни ђенерал г. Мих. Живковић, послао је данас министарству спољних послова једно ново војничко одело, 4 фишеклије са метцима и нову пушку брзометку, која је израђена машинама српске трговине, да се пошље као његов дар г. Умберту Феварију, студенту технике у Риму, који је први дошао у Србију да се упише у добровољце, па се јуче вратио у своју Отаџбину.

На кундаку је написано „Умберту Феварију — ђенерал Живковић".

Секретари судова. Сви они писари I класе по судовима, чији су секретари унапређени за судије, унапређени су за секретаре судова у којима се налазе као писари.

Бињани петак. Данас ће се прославити као и сваке године Бињани петак на српско-бугарској граници. Народ из Бугарске и Србије долази тога дана на састанак и цео дан траје весеље. Железничка Дирекција, пустила је два шетна воза од Пирота до границе (Суков мост) и натраг.

Ново питање. Васељенска патријаршија предала је Порти меморандум и списак патријаршиских цркава и завода, које је присвојила Бугарска, па тражи да се приликом решења бугарског питања да за то патријаршији накнада.

Умрла од ракије. Обренија жена Продана Зарића, из Солотуше у окр. ужичком, нађена је прекјуче мртва у близини своје куће. Извршеним увиђајем и секцијом утврђено је да је смрт наступила усљед прекомерног пића.

Опет лаж. „П. Лојд" слагао је своје читаоце, како су у Београду једног јутра осванули „велеиздајнички плакати", које је полиција наравно поскидала и поцепала, и како су због тога извршена многобројна хапшења.

Читуља. Јуче после подне умро је напрасно у своме стану Коста Вујић, дугогодишњи професор у пензији познат са свога нарочитог апетита у јелу. Полиција је одмах известила општину те је приступљено попису, пошто умрли нигде никога нема.

Помиловани. На предлог министра правде, Краљ је у путу милости ослободио даљег издржавања казне омањи број осуђеника, који су осуђени за лакше кривице. Милост владаочева саопштена је одмах и извршена.

Аустријска војска. Како „Најес Винер Таглат" јавља, аустријски резервисти биће распуштени после Ускрса. Видећемо.

Побегао. Драгиша Стојадиновић, библиотекар Народне Скупштине, који је овомад са велосипедом прегазио г. Васу Стефановића пензионера, побегао је у Неготин, да би избегао законску одговорност.

Нађен леш. Пре два дана удавао се код Чукарице Милан Петковић ложач српског бродарског друштва. Јуче је његов леш нађен код градске куле у доњем граду, и послат у болницу ради секције и сахране.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

| Дворска посада у Јилдизу смењена је. Аразутске су трупе послате у солунски корпус а арапске у дамаску. Дворска се посада сада састоји само из поузданих трупа оданих уставу.

Л Руски посланик у Цариграду Зиновјев моћи ће ући на осуство тек у мају, јер је сад његово бављење у Цариграду потребно због турско бугарских преговора.

)o(Под заштитом француског министарства просвете у Паризу ће се од 1. до 4. о. м. држати међународни конгрес наставника живих језика.

§§ Бивши амерички председник Русвел састао се у Месини с талијанским краљевским супружницима.

≋ Из Рига јављају ду је једна огромна санта леда однела у Источно Море 1500 финских рибара. Тридесет седморица су се спасли, а судбина осталих непозната је.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Па него шта?

„Самоуправа" се прекјуче жали на Аустро Угарску, зашто она не поступа са нашом робом, као и ми са њиховом. Док ми њихову робу при увозу царинимо по максималној тарифи, дотле она нашу клот враћа са мотивацијом, да је увоз из Србије забрањен.

Па него шта? Ваљда тек „Самоуправа" не уображава,

да ће Аустро-Угарска вермати владину изјаву у којој се она „ангажује, да ће у будуће одржавати са њоме односе доброг суседа".

Нема ту ни доброг ни рђавог суседа. Требало је пазити па не убити себи сваку вредност и одржати се на достојној висини једног народа, па тек нешто уображавати. Али, признати своју крајњу немоћ, понизити се онако као што се Србија понизила оним меморијумом, па после се ишчуђавати малтретирању више је не идиотски.

Ишчуђаваћете се ви дуго и дуго, али од тога овај јадни народ неће имати никакве ваљде.

ЈЕДНА НЕЗАКОНИТОСТ

По јасним одредбама „Уредбе о механама и кафанама," строго се забрањује крчмење пића, свакоме без разлике, јер тај посао могу обављати само правни механџије и кафеџије. Међутим ми видимо да пиће крчме свуда и на све стране, па чак и по млекарицама и „пиварницама.

Механџије и кафеџије протествују противу те незаконите радње — жале се, моле све надлежне власти за заштиту, па апсолутно никакве помоћи.

Шта више, радикални министри издају против законе расписе, којима потиру законске одредбе, дозвољавајући крчмење пића по свима бакалницама па и бурдељима.

Механџије — кафеџије су остали без икакве заштите, једино за време управе напредњачке добијала су и заштиту и сатисфакцију. Напредњаци су на њихове праведне захтеве увек одговарали са законом у руци, и штитили су њихова права. Они су укинули и акцис, који је тако тешко давио наше механџије.

Од тога доба па све и данас кафеџије су обезправљени, а оптерећени толиким тешким дацијама. Од њих се тражи да имају право од полиције, за обављање радње; тражи им се протоколисање фирме; подложени су надзору свију власти; њихове радње су увек на услузи и тим властима, и војним за време вежбе и мобилизације, а шта за све то они људи имају? Апсолутно ништа него пропадају под тим самим претима, док други који све те терете не сносе и на њихову штету по бурдељима упражњавају механско кафанске радње, крчмећи, пића свију врста на чаше и чашице.

И сада 12. фебруара одржали су кафеџије један свој протестни збор, на коме су се изјадали на своје жалосно стање, а затим донели и резолуцију, коју су упутили министру унутрашњих дела, и Народној Скупштини, те да им се помогне да дођу до заштите и својих законских права.

Ми нисмо да ли ће и овај њихов протест успети код министра, али би бар напредњачке посланике у Скупштини молили, да овим својим протестима противу овакве радње, пратекну овим нашим грађанима у помоћ.

Право је и ми смо тврдо уверени да ће напредњачки посланици, који су према својим начелима увек за ред и законитост и ово учинити, а тиме доказати, да су доиста партија, реда, који се тражи у свима правцима здравог друштвеног живота.

Зар се сме дозволити расуло у једној правној и уставној земљи, код толиких специјалних закона, који морају важити све дотле, докле постоје и док се не измене путем којим су и дошли.

Знамо да је израђен и створен законски пројект о овим радњама и држимо да ће убрзо доћи време да се он као потребан и узаконити.

Крвопролиће у Лозници

Пазарни дан. — Нема рата. — Весеље у механи. — Свађа око трошка. — Напад на гвардицу. — Келнер рањен, а артилија убијен. — Још један рањеник. — Дивљаштво кроз улице. — Потера. — Колац бољи од револвера. — Финале.

(Извештај „Правде")

Лозница, 23. марта.

(свршетак)

Праћени грдном масом света, који је покушао да их линчује, али то недадоше Косанић и Спремић, и други жандарми и пандури, који беху дотрчали у ишдат, разбојници бише дотерани у овд. болницу, где су мало час биле донете и њихове жртве.

У болници се могла видети ова потресна слика: жут као восак, а леп као девојче лежао је мртав Драгутин Тривуновић, а крај њега тешко обрањени, борећи се са душом два до мало час здрава као тресак момчета Љубисав и Петар.

Поред њих стојали су мрачни као поноћ, крвави и поцепани разбојници Драгић и Милорад, а око њих грдна маса света која је претила и проклињала.

*

Капетан сресни г. Живко Будимировић, на први глас о овом крвопролићу, дотрчао је на на лице места и сам лично предузео истрагу. Одмах је у Недељице послао писара г. Николајевића, коме се Степан сам предао, а Рајко је сутрадан од потере ухваћен.

Сва четири разбојника затворена су и окована, те ће врло брзо имати прилике да приме награду за ове злочине.

*

Убијени Драгутин и његов брат Петар Тривуновић родом су из села Телисавца, а Љубисав Томић је из Ореовице.

Лекари сумњају да ће Петар и Љубисав моћи остати живи, јер су толико тешке ране што су их добили. Ипак постоји зрачак наде и та се нада састоји у томе, што су обојица млади и здрави, те ће можда њихов организам победити у борби између живота и смрти.

Дај Боже да то буде, јер би било, чини ми се, и од самог Бога грехота, да овако два лепа момчета отиду пре времена под земљу.

*

Тврдо сам уверен, да до оволике погибије не би дошло да је општина вршила свој посао, а она га није вршила из простог узрока, што није знала: како ће га вршити. Да је општински суд, знајући да се сељаци петком опијају и туку, поставила у близини сеоских механа кога више позорника, ови би били у стању да неред у самом почетку угуше. Тада не би било свега овога што је сада било.

Ја да сам општински часник, истину да вам кажем, гризла би ме савест због оволике проливене крви, која се не би пролила да сам ја вршио своју дужност како треба!

Можда и лозничке часнике гризе тако исто савест, а можда и не! Савест!... Чудна и растегљива ствар!

Д.

Европски Тријумвир

Каква је то вика тамо?
Ко се буни, ко то прети и идилски квари мир?
Ко ремети благостање? —
Зар европско обећање
Није јемство драгоцено за праведну вашу ствар?
Себи руке несрећници; не знате ли грешни зар
Да будућност вашу чува „сад европски Тријумвир??
А то није мала ствар!
— Рачунајте дакле с правом:
Даће вам се једно место — у Дунаву плавом!

Мач метните у корице па нек лело о клин виси, —
Нашто би се лила крв?
Нашто војна? нашто рата? нашто сав тај крвав пир?
Зар будила једна стара
Што вам оте са недара
Два злема само зар, —
Па да гину толки људи
За губитак тако худи?
— Таман посла! лепа ствар!
Него, да се правда реши, удесиће Тријумвир
Да не умре баш ни црв: —
Даће вам се; не, да неће...
— Рачунајте дакле с правом:
Даће вам се једно место — у Дунаву плавом!

Леп је Дунав; не да није.
— Доброчинство Тријумвира даје вам га и без мере! —
А то није мала ствар! Тај добитак није лош!
Бар ће после искушења
Пред млађа вам поколења
Вал гонити мутни вал, да срамоту вашу сперe,
А уз то добит је још:
Кад будете у Дунаву, без икаквих преговора
Ласно ћете моћи доћи — чак тамо до Црног Мора!...
А то није мала ствар!
— Рачунајте дакле с правом:
Даће вам се једно место — у Дунаву плавом!

Е, па дотле шта ћеш више!
Зар Европа економске користи вам толке нуди
Што никоме није дала,
А вама је и то мало!
Територије би зар?
— Али та је ваша шала
Верујте нам, глупа ствар! —
Шта је вами до њих стало,
Кад и с' овим што имате
Кубурите како знате
И лутате од Севера до Запада — као луди; —
Није за вас брига та!...
Већ скрстите руке само
И чекајте да вам дамо
Економска добра сва!
А то није мала ствар!
— Рачунајте дакле с правом:
Даће вам се једно место — у Дунаву плавом!

Београд. Душан Каракић.

ЗНАМЕНИТЕ ТРОВАЧИЦЕ И ЦРНА ЛИТУРГИЈА

Чаробнице

(наставак)

„Госпођица Дезеје уверава с чудноватом сигурношћу да је не може познавати ни један једини од свих оних, који су је именовали и да би ме уверила о својој невиности молила ме је да умолим краља да пареди те да је одведу тамо где су они који против ње сведоче. Она ми јемчи својим животом да ни један неће рећи ко је она. — На основу овога његово је величанство благоволело наредити да је у идући петак одведем у Венсен и да се тамо скупе Лезаж, кћи Воазенове, Гибур и остали, који су против ње говорили. Дотична ће по том ући и показати им се, а ја ћу их питати да ли познају ту личност, не поминући њено име".

Ствар није текла онако како се надао Лувоа. Ла Реини је могао тада доказати да „се" мимо његова знања и мимо надзор над венсенским хапсеницима стајало у вези с њима. Ово „се" односи на госпођу Монтеспанову. Полициски је преседник без сумње овај пут поступио с највећом обазривошћу. Хапсевици нису могли бити извештени, тако да су одмах сви дворску госпођицу назвали њеним именом.

У осталом госпођица Дезеје одавала се илузијама у погледу своје безбедности. Истина Луј XIV није дозволио да је саслушају или суоче с хапсеницима, али је тајном наредбом заповедио да остатак живота проведе у строго усамљеном затвору. Несрећница је умрла 8. септембра 1685. у болници у Тургу. И једну госпођу Виљдије, која ништа даље није скривила но што је неко време била поверенница Дезејеве, постигла је иста судбина, те да се добро очува тајна, за коју је знала.

Кад је Луј XIV добио страшну вест о злочинима, којима се умрљала жена, коју је највише љубио, жена коју је он пред целом Европом начинио господарицом француског двора, која је била мати његове миле деце, какви су му могли бити осећаји? — Шта се у овом часу могло дешавати у његовој души, која се и за потомство и за савременике умела сакрити иза оног „страшног величанства"? о коме говори Сен Симон?

(Наставиће се)

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

Александра Дизнеа

превод с француског

(210

XLII

Краљица мати

— Моја мајка! помисли младић прождирући погледом Катарину.

— То је дакле мој син! помисли краљица и начини ледено лице.

Гроф је тешко дисао.

Он је очекивао нешто, али ни сам није знао шта, можда једну реч, један покрет, па да излије сва осећања која су му надимала срце.

Један је покрет можда био довољан па да он падне на колена и пољуби руке краљичине.

— Господине, рече хладно Катарина, ја не знам да ли ме ви познајете...

— Ви сте... рече Мариљак занесен неодољивом потребом синовље страсти која га је мучила.

Он хтеде да узвикне:

— Ви сте моја мајка...

— Дакле? упита Катарина којој срце у том тренутку силно закуца

— Ја познајем ваше величанство, пролужи гроф, ви сте мајка... краља Карла IX од француске.

— Ви сте ме дакле виђали?

— Да, госпођо. Имао сам част да видим ваше величанство у Блоа.

— Добро, господине. Ја хоћу да говорим с вама потпуно искрено. Ја сам знала да сте ви у Паризу; знала сам ради чега сте дошли овамо; знала сам личности које сте овамо допратили; али то нећу да знам... Ја знам само да је гроф Мариљак верни пријатељ наше рођаке од Албрета; знам да краљица Јованка има у вама неограничено поверење и како сам рада да говорим с том великом краљицом отворена срца мислила сам да ћете јој ви бити најмилији весник.

Док је краљица говорила Мариљак ју је посматрао са највећом радозналошћу.

Зачуђена тим погледом који ју је продирао, том чудном бледоћом која се била распростра по лицу грофову, она застаде од једном. За тих неколико тренутака ћутања Катарина је у мукама од страха и мржње осећала да су на ушима тога младића речи:

— Госпођо мајко, рецте ми за што сте ме напустиле?..

Али се све то растури кад гроф савладавши себе рече мирним гласом:

— Ја очекујем вести које ваше вељчанство милостиво пристаје да ми повери и усуђујем се уверити вас да ће верно бити сопштене коме треба.

— Не зна ништа, помисли Катарина и уздахну дубоко. А од куда би и знао?.. Баш сам луда што тако што предпостављам...

Извесност и потпуна поузданост озари њено лице. Ова се по своме обичају наслони на наслон од столице и њен поглед који ни за секунду не остави грофа као да поче будети.

— То што имам да вам кажем поче она љупким гласом, веома је важно. Потребно је да се најпре мало објаснимо. Најпре, грофе, немојте се чудити што вас овде примам ноћу, у присуству само једног верног пријатеља, а не у Луврy, по дању, у присуству целога двора. Има томе два разлога. Први је, и важнији, што нико сем мене не зна о присуству вашем и још неких личности у Паризу. Ја нећу да их предам, ја нећу да вас предам слепој мржњи своје странке... Други је разлог што све ово што с вама будем говорила треба да остане тајна.

Гроф се поклони. Он ипак задрхта кад му краљица рече да неће да га изда. Ох! кад она не би била онако покварена жена, за какву ју је дотле сматрао!... Кад би могао да је воли из далека... кад већ не може да је воли отворено!

(наставиће се)

ПОЗОРИШНЕ ВЕСТИ

Репертоар

Недеља: дневна представа „Дорћолска посла;" вечерња представа: „Путокоземље." Понедељак: дневна представа; „Мадам Сан-Жен; вечерња представа: „Коштана." Уторак: дневна представа: „Дорћолска посла;" вечерња представа: „Женски рај."

ИЗНЕНАЂЕЊЕ

За Београдску публику

НЕ КОШТА НИШТА?

СВАКОМЕ ЈЕ СЛОБОДНО ДОЋИ И УВЕРИТИ СЕ О ИСТИНИТОСТИ НА ДАЛЕКО ЧУВЕНОЈ РАДЊИ:

ПРВОГ СРПСКОГ МАГАЦИНА

СВАКОВРСНОГ ГОТОВОГ МУШКОГ ЖЕНСКОГ И ДЕЧИЈЕГ ОДЕЛА

Да има навек у огромном избору:

Најелегантнијег Најновијег Најукуснијег Најмодернијег а при том Најјевтинијег Мушког Женског и Дечијег Одела

РАДИ УВЕРЕЊА ИЗВОЛИТЕ ПОСЕТИТИ РАДЊУ

Први Српски Магацин сваковреног готовог Мушког Женског и Дечијег Одела

БЕОГРАД — ТЕРАЗИЈЕ

ВИНО

под гаранцијом чисто и природно

српско и француско

и стаје:		и стаје:
1 литар српског белог вина		0·75 д.
1 „ „ црног „		0·75 „
1 „ „ суварка „Ausbruch"		1·20 „
1 боца франц. бел. вина „Graves"		1·— „
1 „ „ „ „Seuternes"		1·— „
1 „ „ црног „ „Medok„		1·— „
1 „ „ „ „Saint-Emiljon"		1·— „

Препоручује Колонијално-Деликатесна Радња

ДУШАНА ТОДОРОВИЋА

кр. срп. двор. лифер. 4–6

ЗА ПРОДАЈУ

МАШИНЕРИЈА

код подписатог

Млин у Петровцу до Крагујевца 12 коњски снага „Рекове" системе штел са 2 пара камена и ваљевице са 2 ступе спеглама, продајем са бином и постаном а може и дићи.

2 вршаће машине од 6 коњски снага комплект са свима приборима 2 године су вршиле.

1 штел са 3 пара камена.

Све сво поменуто продајем пошто се извозничким послом бавим и немогуће ми је са горе реченим машинама радити. Купци нека се јаве подписаном.

Владимир Арсенијевић

2–60 извозник из Паланке

„ТЕЈ-БУТЕР"

Сваки дан свежег Сваки дан свежег

Врло економно и препоручљиво: СУШЕНО СТРАНО ПОВРЋЕ: зелени, млади грашак, младе бораније, спанаћа изврсногa, жилијена за супу, сушених печурака и т. д. и т. д.

КИСЕЛИХ КРАСТАВАЦА 1 бу, ре 100—100 комада дин. 4·50.

РУСЕ РИБЕ у оригинал. бурадима од 5 к. ово дана пристеле.

НАЈВЕЋИ ИЗБОР француских сардина у сеју тину као и осталих конзерви.

Најбоље српске саламе

Очишћених ораја, карлсбад, сластни за торте као и карлсбадског цвибаха.

Г. потрошачима из унутрашњости као и у Београду шаље на захтев тачно и на време.

КОЛОНИЈАЛНО ДЕЛИК. РАДЊА

Душана Тодоровића

203 кр. срп. двор. лифер. 4—7

Нарочито спремљено

за наступајуће празнике

БЕЛО БРАШНО одлично за развијање и кисело тесто 1 вреница 5 к. 1·95 д. *ЈАЈА* у корицама 50 комада под гаранцијом свежа.

Јаја за насад раса „Орпингтон" награђена првом наградом од стране министарства народне привреде 1 комад 0·30 п. д. — Препоручује.

КОЛОНИЈАЛНО ДЕЛИК. РАДЊА

Душана Тодоровића

736 кр. срп. двор. лифер. 4—6

Прва Срп. Повл. Фабрика Стакла

ЗА ПРОЗОРЕ

У КОСТОЛЦУ

Израђује све врсте прозорског стакла у свима дебљинама и величинама.

Рали цена и погодбе треба се обратити на г. г. Стојиљковића и Милисављевића у Београду. 218 1—3

Дунавски Кредитни Завод

Кандидати за чиновника Дунавског Кредитног Завода могу се пријављивати до 1. Априла т. године. 217 1—2

ВЕЛИКА РАСПРОДАЈА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај, код „Круне"

Кнез Михајлова улица бр. 31.

Спрема кућевске и деверске — Свеће лежемо бесплатно

Распродајемо купљене партије разноврсне робе, као: Свиле, *Тафта, Попелина, Месалина, Луизина, Поплини, Атласа* и т. д. у свима бојама.

Штофова за женске хаљине, костиме и блузе у најмодернијим бојама.

Платна и шифона на комаде за домаће употребе од цене 15, 17, 18, 20, 22, 25 д. па на више.

Платна за јорганске и душечне чаршаве у свима ширинама 1·20, 1·40, 1·50, 1·70, 1·80, 2 д. па на више.

Чаршава *Салфета, Пешкира, Англе,* гарнитура за 6 и 12 особа

Порхета бела шири'и пик, *Везови, Чипка, Апликација, Бортни* и т. д

Цивилуки за душеке и ролетне.

Веша мушког и женског.

Мидера, *Гиртлова, Рукавица, Лепеза, Чарапа, Марама* и т. д.

Велики избор *Авлуца за женске тоалете.*

Тепиха на метар и готових, као жанилских, вунених и јутаних

Мустре на захтев шаљемо бесплатно — Поруџбине вршимо уз доплату

С поштовањем

Браћа Х. Габај.

515 2—20

Особито лепих женских сунцобрана

Мушких Шешира

ВАНРЕДНО ЛЕП ИЗБОР

Манжетна — Крагнова — Велики избор кошуља

За пролетњу и летњу сезону у свима најмодернијим бојама и врло трајним фасонима, меканих и тврдих свих квалитета, препоручује и продаје их по врло умереној цени,

ПОМОДНО ГАЛАНТЕРИСКА ТРГОВИНА

Петра Петровића и Беловића

Кн. Михаилова ул. — БЕОГРАД — Кн. Михаилова ул.

Поруџбине из унутрашњости извршујемо брзо и тачно. 201 2—3

— Дивних кравата с жигицом —

ПРОДАЈА ВИНА

На углу Добрињске и Босанске ул. бр. 7.

Обратити се сваког дана од 6—12 пре подне и од 2—6 по подне.

Вело бордовско у флашама	1·20	флаша
Малага	0·90	литар
Књажевачко црно	0·80	„
Врањско	0·60	„
Смедеревско бело	0·70	„
Смедеревско „	0·60	„
Неготинско „	0·50	„

Специјални услови за кафеџије.

На продају **материјал за цеђење вина, преса, бурад** итд.

Телефон бр. 464 Телефон бр. 464

КОЛОНИЈАЛНО ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА

Петра П. Мирковића

ЦВЕТНИ ТРГ **БЕОГРАД** ЊЕГУШЕВА 29.

Препоручује г. г. Потрошачима за наступајуће празнике поред остале робе

БРАШНО

устојано за развијање српско и сегединско

Тој-бутера
Обланди за торте
Чоколаде швајцарске
Ораја очишћени
Бадема и Лешника
Грожђа жута и црна
Јаја свежих под гаранцијом
Живине свеже заклане и уређене

РИБА:

Сардина у зејтину и парадајсу

Тонфиша, Пастрмка Сардела
Маринат од Јегуље, Моруне, Харинги сољени, Руса и т. д.
Маслинака, Ајвара
Зејтина из Нице, француски, најбоље врсте без мириса 1 Лтр. Д. 2·40
Саламе
Сира: Годомина, Дунавца, Империјала, Швајцарског, Рокфора, Холандског и т. д.

НАЈУМЕРЕНИЈЕ ЦЕНЕ

Строго солидна, тачна и брза услуга

ВИНО

под гаранцијом чисто

Српско:		Француско:	
1 Лтр. белог	Д. 0·60	1 Боца Медок црно	Д. 0·90
1 „ „	„ 0·70	1 „ Sadirac бело	„ 0·90
1 „ „	„ 0·80	Српско:	
1 „ црног „	„ 0·70	1 Лтр. Малаге	Д. 1·50
		1 „ Ризлинг	„ 0·80

Пива у флашама, Шљивовице и Клековаче старе.

Све и ручбине из места достављам одмах г. г. потрошачима у куће.

Поручбине из унутрашњости испоручујем брзо и тачно.

Телефон бр. 464.

За празник Ускршњи

ПРЕПОРУЧУЈЕ ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА

Драгутина М. Денића

Краставаца киселих 600 комада у кили 1 кгр. стаје 3 дин. Огроман избор **разне рибе,** као: Сардине без коске и љуспе, Форе, Сарделе тона, Ракова и разне маринираше у сосу, фришка *Ајвара,* ракије: Комовице и Шљивовице Белимарковићеве која не уступа коњаку а стаје 1 флаша 2·30 па навише. **Вина** *бело и црна* од 80 п. литар па навише. Нарочито препоручујем вино црно из *манастира Дечана са лозе цара Лазара* и продајем 1 литар 1·20 до 1·50 *Карловачки Бермет* 1 литар 2 дин. *Пиво Пилзенско и Баварско у флашама.* 207 2—

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиродин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара пауља и свију оних болести, где се **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на скрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Приватног увиса те га и одреди као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са солу по Моху, за трајање код назеба или усљед промаје, кретња и снажи мишиће, јача корене косних длачица и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа 2 динара. 46 36—50

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1·50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | НЕДЕЉА 29. МАРТА — БЕОГРАД. | ДИРЕКТОР Јова Адамовић | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 87. | Телефон 821

Васкрс?

Свршено је. —
Оков паде. Раскидани леже
ланци...
Не чује се звекет мача;
Нигде суза, нигде плача.
Боска пева... Брује поља, брује
кланци.
А природа ко да кличе:
Крв је пала!.. Ал' та крв је
братска била,
Па сад из ње цвеће ниче....
Њена браћа јесу мала
Ал' за њу су живот дала!
Што имаше све јој даше, —
Српски образ осветлаше!..

Па у славу њог спасења
И народног васкрсења
Ускликните —
А да не поцрвените —
„Христос Васкрес!"
Братске жртве дијане беху!
Удивљен је и застрашен сав
свет стао,
Јер од кад се сунце роди,
Од кад човек земљом ходи —
Тог се чуда још'те није нагледао...
Српство крете
У одбрану мисли свете
Као оркан. — Грми, тутњи,
пали, руши,
Румена се крвца пуши!
Из крви слобода ниче,
Српство Босни гордо кличе:
„Што имасмо све ми дасмо, —
„Српски образ осветласмо!.."

Па у славу тог спасења
И народног васкрсења
Ускликните —
А да не поцрвените —
„Христос Васкрес!"

Београд. Душан Каравић.

Србија пред новим задаћама

Сада је сваком јасно, да је ово такозвано рјешење велике европске кризе један велики успјех Њемачког Царства. И у самој Аустрији увиђавни људи неће мислити, да је Европа попустила од страха пред њом. Њемачка је јасно и разговјетно запријетила, да ће у случају, ако би се ткогод силом умјешао у аустро-српски спор у корист Србије, цијелом својом војном снагом притећи Аустрији у помоћ. Је ли то успјех њемачке политике? На ову политику нападали су у послиједњим годинама многи људи, тврдећи да је она неспретна и да је довела државу до потпуне изолације. Ови људи имају и право; јер данас осим Аустрије у Европи Њемачка нема пријатеља. Али она имаде једну јаку, спремну, добро уређену војску. Свјесна своје снаге, Њемачка је смјела поступати на најенергичнији начин, да спријечи ослабљење своје једине савезнице, Аустрије. Одвише је наивна критика једног посланика у њемачком рајхстагу, који је рекао, да се Њемачка овај пут владала као вазал Аустрије. Напротив: Њемачка је *свога вазала* заштитила.

Никада се још није јасније показала истина оне француске реченице, да је у политици „menacer ans frapper, c'est se découvrir", него у политици министра Извољског. Надајући се, да ће сав свијет задрхтати, кад Русија једну проговори, он је канда хтео да помогне Србији. А кад је Њемачка показала зубе, ето ти јада: сав свијет дознаде, да се руска војска не може надати побједи у рату с Њемачком. Нема смисла крити, да је ово један нови, и младићу као нека забава, као спорт. Вјежбање тијела изванредно је важно за здравље, а и за душевну енергију. Човјек који имаде најбоље очи, никада неће бити стријелац, ако му је пушка тешка, ако му руке од „нервозе" дрхћу.

Јесу ли ове ствари у Србији могуће? Јесу, али само под једном енергичном владом, која не пузи пред којекаквим демократским фразама. Енергија владе мора бити основана на свијести своје врлине. Онда не треба да се она боји вике на „реакцију" са стране људи, који ваздан вичу о демократији и слободи, а уз то — као овај радикални режим — трпају управо нечувени број грађана ради политичких кривица у апс. Пустите ову ларму. Помислите, да ли је ова радикална скупштина само *један једини чин* извршила, за који би се могло рећи: добро је било. Сви независни листови ругају јој се, коре ју, стиде се ради ње, а она, чини се важна и наређује „тајне седнице", као да ће и један паметан министар пред једну праву тајну изнијети пред 150—160 људи — од којих још томе већина нема ни појма о основним подлогама политике!

Србија је мала земља. Ово је од штете у спољној политици и у стратегији: тим више мора се влада овом околношћу користити у унутрашњости. Код нас министар може да позна већину својих виших чиновника те мора да их и упозна, и да по вриједности с њима и поступа. Тим би се стало на пут оној злоупотреби, да свак гледа да кривудавим путем, протекцијом каквог посланика и т. д. дође до какве „власти"; а тим би чиновници постали независнији од политичких партија. То би било корисно за службу а тим би се спријечио и онај скандал, да људи у тридесетим годинама на стотине живе од своје „пензије".

Остане ли, како је до сад било, то нема сумње да ће Србију прва прилика, ће се ради о опстанку народа, затећи *опет* скроз неспремну и споља и у унутрашњости.

ПОЉСКА ПРИВРЕДА И НАРОДНО ПРЕДСТАВНИШТВО

од

д-р Богдана Марковића

свршетак

Или је народно представништво мислило да заштити наше занатлије, који граде плугове и неке ситније пољопривредне справе. Ево како са њима стоји ствар. Њима не би ништа шкодио увоз савршенијих плугова и осталих пољопривредних справа. Јер до сада су увожене само оне пољопривредне справе (па и плугови), које се у земљи не могу набавити. Па и за њих има посла, а најмање ће им одузети посао, слободан увоз савршенијих плугова, оних које они никада неће ни моћи израђивати, јер немају ни тих инсталација, па ни тог техничког знања, који се тражи за овакав рад. Занатлија може да израђује: полугвоздене плугове, дрљачу, грабљу итд. али не и савршеније плугове или у опште пољопривредне справе. Полу-гвоздени плугови су у вези са дрветом. Занатлија набавља са стране гвоздене (већ израђене) делове, па их спаја са дрвеним деловима. Те дрвене делове сам гради (гредељ, ручице и колечке). Али сад у великом броју случајева, сељак сам купи гвоздене делове плуга па сам израђује дрвене делове и онда их спаја. На тај начин у многим случајевима овај рад занатлија одузет им је:

Или ваљада народно представништво гледа да заштити фискалне интересе државе. Било једно или друго неразмишљено је, јер не целина имати несразмерно више штете, но што ће се постићи користи горњим радом.

Последице оваквог рада су очигледне: Оним земљорадницима, који су уверени у корисност набавке савршенијих плугова, на овај начин, отежава се њихова набавка.

Оваквим неразмишљеним радом повећавају се трошкови у земљорадничкој производњи. Ово повећање пашће тешко земљорадницу, нарочито кад се има на уму, да ов још мало капитала улаже у своје газдинство. Услед наплате царине, цена савршенијим плуговима (оним који се у земљи не могу набавити) повећала се за 30 од сто. Онај који зна, шта је земљорадничко газдинство, разумеће шта ово значи и без објашњења. Услед овога, даће се маха ширењу рђавих и несавремених плугова, а на огромну штету земљорадничке производње и њеног развитка, а с друге стране, спречиће се ширење савршенијих плугова. Кад имамо у виду конзервативан дух нашег земљорадника и оскудицу и скученост у уложеном капиталу у земљорадничку производњу, ја мислим, да се нећу у стварности превратити у овим закључцима.

У опште овакав рад зачуђава нас из двојаких разлога: што у Народној Скупштини има интелигентних и школованих људи, којима *треба* да су познате прилике, које владају у нашој земљорадничкој производњи, па следствено и потребе које ваља задовољити, ако се жели њен успешан развитак. Они би о томе одиста требали да воде више рачуна. Што нашу скупштину чине баш у већини земљорадници, или људи, који су најближи земљорадничкој производњи — људи који су на првоме месту позвани, да о њој воде рачуна. Па зашто их је земљорадник послао у Народну Скупштину, зашто дао свој глас да они буду изабрани. Јер за то, да на њихов рачун штите личне и ситне интересе појединих друштвених редова, или за то, да се показују овако равнодушни према битним интересима земљорадничког производњача и земљорадничке производње. Ово је необитна истина, а за то нам је дало скупштина више пута доказа. Данас јој је пред концесија коју ваља дати Хипотекарној и Земљорадничкој Банци и за њу има премена, а нови пројекти закона о осигурању усева од штета причињених градом и осигурању стоке, стоје скоро 3 године пред њом и за њих нема времена. Својом равнодушношћу према интересима пољске привреде учинила је, да су овако корисне установе за земљорадничку производњу, доживеле судбину и репутацију укопних и женидбених друштава. Ова равнодушност прати Народну Скупштину и у решавању овога питања о ослобођењу од царине плугова, који се у земљи не могу набавити.

Ми мислимо, да је време, да народно представништво покаже више интересовања за земљорадничку производњу, као и да више води рачуна о земљорадничким потребама, да их подмирује, а не још да спречава њихово подмиривање, као што је то у овом последњем случају урадила.

Епиграм

Дочекасмо Васкрсење,
Пролећа почетак.
Ал' мом роду није прошло
Још Велики Петак.

Још се земља не затресе,
Још од Бога нема гласа,
Још се Јуда не обеси
Одрече се Петар Спаса.

—р.

Логика г. Стојана Протића

Краљ. Срп. „дубокомисленог државника"

(у место ускршњег јајета)

Г. Стојан Протић написао је у јануару ове год. расправу: *„Тајна конвенција између Србије и Аустро-Угарске"* „коју је пре месец дана оштампао и у засебну књижицу. Он сам вели у тој расправи: да је тај уговор једна тајна „која стоји у тесној вези с данашњом балканском кризом" и баш зато што је у тесној вези, он приступа објављивању те, до тада у тајности чуване конвенције.

То је било као што рекох пре месец дана.

Пре два — три дана један угледан наш државник написао је у „Правди" чланак „Тајна Конвенција и Промеморија", у коме је повукао паралелу (г. Протић вели *тражио* паралелу, као да се паралела *тражи* а не *повлачи*) између тајне конвенције Краља Милана и промеморије данашње владе.

Г. Стојан Протић не упуштајући се у испитивање да ли је та паралела тачно повучена или не, напао је јуче директора „Правде" и „његова суфлера" (г. Стојан Протић који је самостално почео упражњавати политички рад тек од женидбе Краља Александра, неће никако да верује да може неко без „суфлера" радити новинарски посао) тврдећи: да је само „онако дубокомисленим" државницима као што је г. Јова Адамовић и његов суфлер могла пасти на ум „генијална" мисао да траже (траже!?) паралелу између једне (једне!?) тајне кон-

венције Краља Милана и једног јавног акта Владе од шефова свих странака.

Дакле:

Г. Стојан Протић вели и тврди једног дана да тајна конвенција стоји у тесној вези са данашњом балканском кризом и баш због тога што стоји у вези треба је обелоданити, а сутра дан говори с омаловажавањем о онима који повлаче паралелу између те исте тајне конвенције и резултата те исте кризе која са том конвенцијом стоји у тесној вези.

Како вам се допада ова логика овог „дубомисленог државника"?

Али није г. С. Протић логичан само у томе. Има још ствари у којој он ову своју логичност испољава.

На пример, он налази да је неморално од власника „Правде" што према тајној конвенцији Краља Милана поставља г. Стојана Протића, „који је у последњој ноти Србије имао онолико исто учешћа, колико и сваки други члан садашње владе", а овамо зна да је „Правдин" чланак „Тајна Конвенција и Промеморија", написан поводом и због г. Протићеве расправе о тајној конвенцији.

Г. Протић, пише у Јануару месецу критику на тајну конвенцију Краља Милана, у Марту месецу потписује као члан владе једну промеморију и кад ми између те критике и те промеморије повучемо паралелу, онда је то неморално, јер су промеморију потписали и други министри.

Па какве везе имају ти министри са вашом расправом г. Протићу? Шта се они у овом питању тичу нас? Ваљда нисте мислили да смо упоређујући вашу критику тајне конвенције, са садањом промеморијом, требали апострофирати г. Рибарца или г. Љубу Стојановића?

Како сте „дубокомислени", можда тако и мислите.

Али је најлепше ово што иде:

И ако је у нашем чланку изрично речено: да *„ми од своје стране нисмо никад одобравали конвенцију Краља Милана"* г. Протић нам ипак подмеће да је ми бранимо и да би нам показао како са том одбраном стојимо у напредној страни усамљени, позива се на г. Стојана Новаковића, који је у једном свом делу осудио конвенцију.

Да претпоставимо часком да је баш тачно то да ми бранимо конвенцију, па да запитамо г. Протића: по чему је мишљење г. Стојана Новаковића доказ да нико други међ напредњацима осем нас не брани конвенцију? Је ли г. Новаковић једини човек у напредној страни који уме мислити иян нико од напредњака несме другчије мислити но он? Шта би рекао г. Протић кад би неко тврдио: да онако како мисли г. Пашић, морају мислити и сви радикали?

Као што видите, овај „дубокомислени државник" не устеже се да тврди неистине, да их третира као наше мишљење, па да их онда као такова побија логиком као што је ова о важности г. Новаковићевог мишљења.

На крају свог „дубокомисленог" написа г. Стојан Протић прети директору „Правде" и његовим суфлерима, да ће се поново вратити на ову ствар и да ће се онда „потрудити да „господа државници" из „Правде" изгубе вољу на расправљање питања за чију расправу треба озбиљније спреме но што је има у њих".

На ову поруку, овог јаке логике „државника", директор „Правде" има ову отпоруку:

Директор „Правде" свесан је свога знања и своје спреме и никад му ни у сну није падало на памет да себе сматра неким државником или вишим политичарем. Он је у својим очима само новинар и ништа више. Али и ако није ништа више од новинара, он ипак држи да се може као такав понети са „државницима" г. Протићеве школе и зато мирне душе очекује г. Протићево враћање на ово питање.

Само нека г. Протић не заборави на своје обећање и на — Лотара Бухера.

МАЛЕ ПРИЧЕ

за велику и матору децу

Учитељ јеврејске деце изведе једног дана своје ђаке у поље да им објасни природу. Пролазећи поред једне усамљене кућице излете из ове један пас и лајући на сав глас, устреми се на учитеља, који остави децу и паже бегати. Пошто је поприлично одмакао од својих ђака, а пас се вратио јер није ни имао намере да учини неко зло, учитељ стаде да прича ученике. Кад су га ови стигли упиташе га један од њих:

— А што си тако бегао учитељу од оног пса? Зар нас нисн баш ти учио да пас који лаје не уједа?

— Ама јесте, знам ја то, али не знам да ли зна и пас.

До пре месец дана г. Стојан Протић грмео је кроз „Самоуправу" против Аустро-Угарске и претио ратом. Објављивао је целој Европи како Србија неће и не сме да попусти а ако европске силе и пристану на анексију ми нећемо па ма пропали.

То је г. Протић говорио онда када је седео за катедром у својству Миловановићевог критичара, одприлике као и онај јеврејски учитељ у школи кад је ђацима објашњавао, како пси који лају не уједају. Али, кад је г. Протић ушао у велики кабинет и кад је он требао да изврши оно што је тражио од других и тврдио да мора бити, он је онда савио шипке као и онај јеврејски учитељ пред псом, па потписао све оно што је Аустро-Угарска хтела.

— Ама што ви стругнусте г. Протићу од пса? Ви нам причасте да пси који лају не уједају? пита га сад свет он одговара духовито:

— Ама јесте, знам ја то, али не знам да ли знају и пси који су ме јурили.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Христос Воскресе.

Свима нашим читаоцима и пријатељима, честитамо празнике Христовог Васкресења, са најлепшим жељама.

Министарска седница.

Јуче пре подне била је министарска седница у министарству спољ. послова под председништвом Краља.

На овој седници министар спољних послова изнео је ток вођених преговора са графом Форгачем о трговинском уговору Аустро-Угарске са Србијом.

Војни указ.

Данашње службене новине доносе указ о унапређењу подпоручника и поручника у веће чинове.

Састанак владалаца.

У Млетцима ће се прекосутра у уторак састати немачки цар Вилхелм с талијанским краљем Виктором Емануилом. Састанку ће присуствовати и немачки државни канцелар Кнез Билов и талијански министар спољних послова Титони, те се за то овим састанку придаје политички значај.

Чл. 29. Берлинског Уговора.

Аустро-угарска влада упутила је великим силама циркуларну ноту, којом их извештава о измењаним нотама између Цетиња и Беча, и изјављује готовост да се укину оне одредбе чл. 29. Берлинског уговора, које представљају ограничење потпуног суверенитета Црне Горе.

Необична небеска појава.

На Велики Петак изјутра могла се на заоблаченом небу видети једна необична и ретка небесна појава. Од сунца, чији су зраци једва продирали кроз облак, одвојила се дуга и с једне и с друге стране у облику полукруга. На обема крајњим тачкама полукруга, продирали су кроз облак зраци, који су били веома слични оним сунчаним зрацима, тако да је изгледало као да на небеском своду има у томе тренутку три сунца. Астрономи објашњавају ту ређу небесну појаву рефлексом сунчаних зракова, који се ствара леденим кристалима у облацима. Полукруг је у науци познат под именом Велики Хало а облаци: хилустратиски облаци. Народ ова два сунца назива засунчињима.

Свет је са интересовањем посматрао ову појаву и наравно, коментарисао је на свој начин, доводећи је у везу са последњим политичким „догађајима.

Прекорачени кредити.

Директор железница г. д-р М. М. Поповић, одлучио је да ону партију на неуказно особље, која је прекорачена са 14.000 динара, измири из партије од 20,000 динара, која је предвиђена на унапређење нижег особља железничке дирекције. Само ако му то призна и Главна Контрола.

Пензионисан.

Г. Градимир Ђуровић, судија лесковачког првостепеног суда, краљевим указом стављен је у стање покоја, на основу чл. 157. устава и тач. 2. чл. 11. закона о судијама.

Један захтев.

Кад је мешовита комисија завршила свој рад по кривици Љубе Радисављевића бившег рачуновође варошког суда и послала акта министру правде, *рачунско лице*, које је придато комисији, поднело је акт засебан, тражећи, да министар правде треба да повуче на одговор и *касехранноће судије* који су одговорни заједно са Радисављевићем јер су *заједнички касом* руковали.

Шта ће министар правде по овоме урадити видећемо.

У лудницу.

Да би се заташкале кривице једног активног официра, који је био завереник, нашло се за умесно, да се упути у болницу за душевне болести и на тај начин спасе казне.

Постараћемо се да сазнамо и име овог завереника а и његову кривицу која се тако вешто крије.

Надолазак река.

Како се на планинама још није отопио снег, то су реке у сталном растењу. Тако *Морава, Нишава, Ибар* и *Пек* једнако долазе и разливају се. Исто тако Сава и Дунав.

Вратио се.

Г. Бранимир Ј. Рајић, инспектор министарства унутрашњих дела, вратио се из инспекције, коју је вршио прошле недеље у ваљевском округу.

Црна Гора и Аустрија.

Изменом нота свршен је и сукоб између Црне Горе и Аустро-Угарске. Црногорска је влада упутила талијанском посланику на Цетињу ноту, да Црна Гора усваја намеру великих сила о укидању одредаба чл. 29. Берлинског Уговора, којима се ограничава потпуни суверенитет Црне Горе и обвезује се да ће Бар задржати карактер трговачког пристаништа. Црна Гора покорава се одлуци великих сила које донесу о чл. 25. истог уговора. Препис ове ноте црногорска је влада послала и аустро-угарском посланику на Цетињу, који је одговорио да је ц. и кр. влада срећна што после црногорске изјаве може сматрати да су васпостављени добри суседски односи и изјавио да је Аустро-Угарска још јесенас начелно пристала на измене поменутих одредаба чл. 29. Берлинског Уговора.

Предовољство.

У војсци је наређено да се за ускршње празнике изда војницима дупли оброк у храни и пићу из уштеда појединих партија, које су дотични команданти учинили за време поста.

Нађен мртав.

На вису „Вилино Коло" у атару општине трговске у округу чачанском, нађен је мртав Александер Милићевић из Ивања: Увиђајем полициске власти утврђено је, да је Александер умро од прекомерног пића.

Изгорела кућа.

Мијаилу Дугагићу економу из Годовика у округу ужичком, изгорела је пре три дана кућа у вредности до 500. динара. Како се пожар десио ноћу, то није утврђено на који се начин пожар десио. Власт је повела истрагу.

Забрањено живљење.

Решењем кварта палилулског, забрањено је ванбрачно живљење Љубомиру Вујичићу и Катарини Киш.

Кажњен.

Живан Урошевић, арџија механски, кажњен је са 30 дана затвора, 4 месеца полициског надзора и прогоиством у своје родно место, за извршену просту крађу у новцу од 24 дин. Мићи Бјелчићу, овд тестерашу.

151.

У апсанама београдске полиције налази се оволики број лица, који су по разним судским и полициским пресудама кажњени.

Вести из белога света

— Русофилски софиски „Ден" препоручује тесно зближење Бугарске с Румунијом, пошто је румунска влада дала Добруџанима сва грађанска права.

() У Беч је стигла специјална турска мисија, коју састављају Ферид Дамед паша, Мурџедин и Сави бег.

(((Из Тавриса у Персији јављају да га је у прошлу недељу тешка артилерија Ајн де Даунела три сахата бомбардовала али није начинила никакве озбиљне штете. У Урмији су се националисти допечапали арсенала и упљачкали седам топова.

7/I У Португалији је образовано ново министарство под председништвом Себастијана Темеса, који је у исти мах и министар војни.

§ Енглеско посланство протестовало је код кинеске владе против коначног закључења железничког уговора с немачком азиском банком пре но што се поднесу најнижи оферти енглеске легације.

БЕОГРАДСКА ХРОНИКА

Муке одговорних уредника

III

Сутра дан још у осам и по часова, већ је одговорни уредник пио кафу код „Уједињења" и очекивао кад ће да му стигну „квалификације". Одвикнут од сваког рада био је нервозан. Има неђ неколико година како му је једини посао примање плате, наравно, када није у хапси. Седео је код прозора и гледао на улицу. Што је време више пролазило, све је био нестрпељивији. Погледа у сахат; било је тачно девет.

Нервозно лупи дваеспарцем по послужавнику, и пошто се келнер и не одазва, баци га у шољицу и изађе на улицу.

Чим је прекорачио праг он застаде пред једном интересантном сликом.

На двадесет корака од себе угледа једну групу Цигана.

Пред гомилом ишао је Стеван, држећи за руку једног малишана, који се држао за руку са једном лепушкастом Циганчицом од 9 година. За њима су марширала још 4 пара деце а за овима око десетак Цигана, који су цакали.

Као врбица.

Одговорном уреднику дође да стругне у оно сокаче према „Уједињењу", али га задржа помисао, да без тих „квалификација" неможе опстати. С тога готово утрча у општински ходник.

„Врбица" стаде пред уласком у општину и Цигани се почеше окретати и тражити уредника.

Уредник се извуче из дубине ходника, где се био сакрио, и довикну им:

— Овамо!

— Ха! Ту ли си! Уредници бре! Напред марш.

Свет се већ био почео скупљати око ове необичне групе.

„Уредници" у правилним редовима умаршираше у авлију.

— Еве, ги! Повео сам ги десеторо, па можеш да ги бираш. Овај малецки понајбољи ми је. Црко је за музику. Нема му ни пет година а већ свира Виљем Тел од Поганини и Продану Невесту од Кубаника. Јес', здравља ми. Знаш, мајку му циганску.....

— Добро, добро.... Хајемо горе код кмета.

И цела се гунгула упути уз степенице.

Уредник да пропадне у земљу од стида а Цигани подигли главе па се поносе ко младе невесте. Па и мали „уредници" погледају једно у друго и весело се смешкају.

Можете појмити како је текла процедура око пренашања.

Када је кмет прочитао оно место у акту, у коме се каже:

„Ми Стеван Марић и Јулка Марић уступамо своју децу Асана, Илију и Маринка, одговорном уреднику, да му послуже као квалификација по чл. 25. зак. о штампи, без икаквих даљих права на њих", — мајка удари у кукњаву да

се разлегала канцеларија. Остале Циганке ударише у плач а Циганима се завртеше сузе. Кад деца видеше мајку да плаче ударише и она у врисак, те се створи паклена ларма, коју надвиси Стевин громки глас.

— Дур, бре, оца ви циганског. Што кукате! Ако су одговорни уредници, нису мртваци.

Цигани се стишаше и после неколико тренутака био је потписан обострани уговор.

Уредник утури Стеви петнаест динара у руке на име првомесечне кирије па стуче низ степенице.

Стева још у соби построји децу у просте редове и командова:

— Одговорни уредници, бре. Напред марш — и поворка измаршира на улицу и упути се ка Славији.

Свет је са чуђењем посматрао ову интересантну поворку.

— Ко су ови и шта хоће?

— Па то су одговорни уредници по новом Стојановом закону — одговори уредник једном пријатељу, који га је запитао.

— Па зар Цигани?

— Циганско је ово царство наступило. А знаш како се каже: кад Циганину царство падне онако, он прво убије свог оца. Тако и Стојану; чим је пало царство у шаке он убија штампу, која га је и подигла и која му је у животу била што и отац.

Циганско царство — промрмља одговорни уредник опљуну и опрости се са својим пријатељем.

Floridor

Позоришна хроника

Пред затварање Позоришта

Сад већ није више никаква тајна, да се министар просвете носи мишљу, да привремено затвори позориште. Колико је оправдан овај корак министров, ми за сада, не можемо утврдити, јер су нам непознати разлози, којима би он оправдао овако један судбоносан корак по позориште.

Али што можемо и смемо констатовати, јесте факат, да се позориште мора налазити у очајном положају, када један министар просвете мора падати и на ту идеју, предпостављајући наравно, да он то чини у намери да користи позоришту.

Позориште већ пуне две године не преживљује тешке дане. Узрока томе, нема сумње, да има више. Али главни узрок лежи у неспособности садашње управе и у оскудици у представљачком особљу.

Већ две године на месту управника седи један инертан старац, којега, и поред свега расположења према њему и партиских обавеза, ни један министар није могао искористити као директора гимназије.

За драматурга позоришта постављен је један млад вредан партизан, који исто толико има квалификације за то место, колико и његови данашњи највећи противници — критичари. Са неколико штампаних критика сумњиве вредности, неколико преведених комадића и неколико препорука својих партиских људи у џепу, он се појавио у министарству просвете, одакле је изашао као драматург Краљ. Срп. Народног Позоришта.

Та два човека, која никада у животу нису ни сањала да ће се наћи на оваквом једном послу, отпочели су посао без икаква плана и система.

— Радите, господо, како год за најбоље нађете. У мени нете вазда наћи искреног помагача, јер, знате, ја се много не разумем у овом вашем послу.

Тим је речима поздравио управник глумце првог дана.

И збиља почео је рад, „како ко за најбоље зна." Улоге су дељене како ко најбоље зна, и нашло се људи, који су пронашли у Сотировићу „Јага," у Зори Поповићевој „Офелију," у Љуби Станојевићу „Кина," у Сави Тодоровићу „Шајлока," у Милутиновићки „Тоску," у Харитоновићки „Маргиту," у Радовићу „Дон Цезара," а у Богићу „Хамлета." И није никакво чудо што је на недељним представама падало по 100 а у обичне дане по 30 динара.

Без икаквог ауторитета над глумцима, који су се осећали тежим од овакве управе, глумци су толико пренебрегли дисциплину, да су се између драматурга и глумаца и глумица водили такви „разговори," које кад би цитирали не би нам нико веровао, јер би их свако сматрао за немогућу ствар.

Увидевши и сама управа свој неуспех, она је почела лутати. Репертоар показује такву пометеност у раду, каква се не може претпоставити. Довођени су гости са стране без икаквог избора. Трчало се за талентима и у тој трци ангажоване су такве личности, које би, према својим годинама и способностима, биле пре за пензију. Док се буџет силно пењао, приходи су стално падали, тако, да се управа сада спрема да отпуштањем тих „талената" поврати равнотежу у буџету.

Непромишљеним пензионисањем првог редитеља, управа је не само лишила себе једног врло корисног помоћника, већ је изазвала против себе велики број младих и одних пријатеља његових, који су организирали противу управе читаву заверу и у кампањи, коју већ неколико месеци воде преко јавности противу управе, толико успели, да су једно мало боље путујуће друштво направили озбиљним конкурентом Народном Позоришту.

Управа, у место да се после овог неуспеха, за који је она несумњиво главни кривац, уклони, она је остала тврдоглава и чекала, да је неко силом уклони.

Али се не нађе ни један министар, који је више волео позориште од његових управљача.

Управа је остала и даље на своме месту.

И сада се нашао један министар, који у место да дубље уђе у ово позоришно питање, и пронађе узроке створеној кризи, пронађе лек, он тако лако пада на идеју о затварању позоришта, несвесан важности тога корака.

Пошто још има времена за размишљање, то би ми препоручили министру да ово позоришно питање узме у озбиљну оцену, пре но што донесе своју дефинитивну одлуку.

Покушај са новом управом, у коју би ушли способни људи, не би био рђав. Само би у томе случају, требало пожурити са постављањем управе, како би она још сада пред крај сезоне и за време позоришног распуста, могла учинити све припреме за почетак нове сезоне.

Floridor.

Апостол љубави и беде

Француз о од Асиса — Његова невеста Јотињева фреске — Све на милостињу — Милосрђе и сўрам живоўиња — Прва Францискапци — Међу свињама — Клара и клариске — Година сўрадања — Болест — Смрт Францискова — Проглашење за свеца.

(Извештај „Правде" о једној њеној књизи)

Београд, 16. Јануара.

Мој књижар из Париза послао ми је пре неколико дана једну занимљиву књигу. То је дело проф. *В. Ј. Хергеа*: „Апостол љубави и беде". У тој се књизи на веома лак и леп начин износи живот Св. Франциска Асиског, тога савршеног типа љубави спрам ближњих, а нарочито спрам сиротиње.

Да је Св. Франциско живео данас, у овом скроз материјалистичком и себичном веку, он би био послат у лудницу. Овако је проглашен за свеца, јер је делао у XIII веку, веку пуном идеалисања и љубавних прижељкивања.

Сигуран сам, да ћу заинтересовати читаоце „Правде", ако учиним кратак извод из занимљиве књиге професора Хервеа.

* * *

Франциско се родио 1182. год. у маломе граду шумовите Умбрије — у Асису. Његов је отац трговао сукном и био је врло богат човек. Живећи још из малена у сваком изобиљу Франциско је учествовао у свима бурним весељима својих другова и није једанпут предводио веселу дружину кроз градске улице.

Франциску је било 20 год. кад плану рат између Асиса и Перуђије. У том рату он буде заробљен. Бавећи се неко време међу заробљеним витезовима он поче сањати о витештву. Али му ратно доба није дало да оствари своје снове, те он поче тежити сасвим другом правцу, тихом манастирском животу. Како предање тврди на ову мисао дошао је после једног сна.

Кад се последњи пут веселио и пио с друговима, он их је све поразио својом замишљеношћу.

— Шта ти је? Да нећеш да се жениш? питаху га другови.

— Да! — одговори Франциско — намислио сам да узмем себи невесту тако благородну, тако богату, и тако лепу, какву ви никада нисте видели!

Та невеста беше... беда... сиротиња!

* * *

У величанственом готском храму у Асису знаменити сликар Џиото насликао је, у почаст Францискову, велике фреско слике, у којима је изобразио сцене из његова живота. На једној је представљено, како се Франциско вери са једном лепом женском, сухога лица и исцепаног одела. На њу лаје једно псето. Неки дечко замахњује на њу батином, а други се баца каменом. Пут, којим иду, сав је посут трњем. А она спокојна и величанствена пружила је руку Франциску. Христос благосиља њихов брак, а с висине посматра ову прозу Господ, окружен анђелима.

(Свршиће се)

Из војске

Исправка

У овдашњем листу „Правда" а у броју 59. од 28. фебруара тек. год. на стр. 3. а у ступцу петом изашао је напис под насловом „Из војске. Пажња Г. Министру војном," у коме се критикује: зашто је г. Василије Матић рачуноиспитач одређен за дивизијског рачуноиспитача као млад човек и обвезник I позива народне војске, где се, по пишчевом мишљењу, треба да одређују *старији* рачуноиспитачи. Због овога даје се ова исправка:

Г. Матић је одређен за рачуноиспитача на основу правила за ослобођавање чиновника и отправника јавних служби од позива на војну службу у миру и рату од 17. фебр. 1897. г. ФА№ 1353 одељак II, зато што је по својој струци рачуноиспитач, и што се баш по томе правилу за ову службу узимају најмлађи рачуноиспитачи.

№ 69 8
5. марта 1909. г.
Београд

Командант
VII (београдске) пуков. окр. команде
мајор Мил. М. Лешјанин

Позоришне вести

Нису повукли оставке

Г. г. Сава Тодоровић, Илија Станојевић и Љуба Станојевић, редитељи Народног Позоришта нису повукли своје оставке, како је то један лист јуче донео. Тако је исто нетачно, да ће им министар уважити оставке, јер предмет још није ни дошао пред министра. Сви су изгледи, да ће доћи до споразума између управе и редитеља. Тако би и требало да буде, пошто тако решење једино иде у корист позоришта, које треба да лежи на срцу исто толико редитељима, колико и управи.

Ускршњи репертоар код Бране

I. *дана*: програм од 20 тачака, са комадима: „Летња киша" — „Скуп рандеву" и „Артиљерија Рустикана." II. *дана*: програм од 20 тачака, са комадима: „Официрска част" — „Мадам Сан-Жен" и „Српско-аустријски рат." III. *дана*: програм од 20 тачака, са комадима: „Измишљени пријатељ" — „Неверница" и „Кикиндјани у хаврему." По жељи публике уведен је за празнике и први ред по 1.50 дин. од особе.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН
МИШЕЛА ЗЕВАКО
— превод с француског —

Краљица мати

— За тим, продужи краљица, треба да вам објасним зашто сам баш изабрала вас, а не кога другог... Ја сам тај посао могла поверити коме од мојих племића, или коме од краљевих људи. Хвала Богу двор француски има доста људи који би могли преговарати са Јовзнком од Албрета... Могла сам чак замолити Анделота, старога капетана Хенрија од Беарна, да дође к мени. Ја идем још и даље и држим да би и адмирал Колињи сматрао за част да прими на себе такву дужност ријазд, ако хоћете да вам кажем ше што мислим, ја држим да се бих у залуд обратила ни кнеод Конде. А ако не бих ни једнога од њих изабрала, понудила бих краља од Наваре да ми буде тумач!

Мариљак који се није бојао за себе задрхта када чу да се ређају једно за другим имена људи који су били сакупљени у улици Бетизи. Краљица није казала да зна да су они у Паризу. Али је она изговарала њихова имена са таквом вештачком поступношћу, као да је хтела да доведе Мариљаков страх до врхунца.

Она увиде да је постигла свој циљ. Њено задовољство изрази се у једном пакосном осмеху, који Деодат опази и стресе се. Сва његова синовља осећања од једном се изгубише. Он осети само да је верни пријатељ Јованке од Албрета и стари друг и пријатељ Хенрија од Беарна.

— Да, грофе, продужи Катарина Медичијева, ја сам баш вама хтела да поверим интересе једне моћне државе; у ваше руке хтела сам да ставим спас обе краљевине; најзад вама хоћу да оставим решење те кобне сплје, која нас је све, на жалост стала толике крви и толике сузе... јер ја нисам само краљица него и мајка!

Ова тако необазрива реч у томе тренутку, произведе код Деодата — код њеног сина! — страховити излив унутрашњег бола. То осећање било је тако силно да гроф пребледе као смрт, ноге му заклецаше и он се мораде ослонити на столицу да не би пао. Катарина предата потпуно својим мислима не опази ништа. Али Руђери виде све то...

— Вама је рђаво, господине! узвикну он.

— Са свим природно, одговори хладно гроф, који силним напором савлада своје узбуђење.

Краљица баци на њега оштар поглед и не виде ничега необичног. Она само смакну неприметно раменима гледајући у Руђера...

Рекли смо је да је астролог опазно бол на лицу младићеву.

Тај се бол појавио кад је Катарина казала: Ја сам и мајка!

Да додало одмах: Руђери је разумео.

— Зна!... рекну он у себи.

И страсније но икад поче пратити на лицу Деодатову изразе осећања који су били у души и који су један другоме следовали брзо као што слике облака брзо пролазе по воденом огледалу.

— Рекла сам вам малочас, продужи краљица, да сам вас изабрала јер знам колико вас Јованка од Албрета воли. То није довољно. Казаћу вам још и нешто више: то је изговор само за краљицу од Наваре... Вама морам да кажем да сам вас тражила, да сам вас изабрала за то што имам великих намера са вама.

— Намера са мном! узвикну гроф са највећом горчином, чији смисао Руђери разумеде. Зар ја имам част да ме ваше величанство већ познаје?

Чудноват осмех појави се на уснама краљичиним кад одговори.

— Да, господине, познајем вас... и то много раније но што ви можете и мислити.

— Ја очекујем да ми ваше величанство изложи своје намере, рече Мариљак промењеним гласом.

— Одмах, грофе. За сад треба да вам саопштим одлучне искрене предлоге које треба да однесете од моје стране мојој рођаци Јованци од Албрета. Саслушајте ме пажљиво и постарајте се да све добро запамтите. Ја хоћу да учиним све да се одржи мир, и ако се краљевини догоди каква несрећа ја нећу бити одговорна ни пред Богом, ни пред краљевима земаљским.

Катарина заћута за неколико тренутака, па онда продужи:

— Имало то смисла или не, мене сматрају као представницу католичке странке; имало смисла или не, Јованку од Албрета сматрају као представницу нове вере. Ево шта јој ја предлажем: трајан и коначни мир; право за хугеноте да држе свештеника и да подигну свој храм у свима важнијим градовима; три храма у Паризу и потпуну слободу вероисповести; десет тврђава које буде изабрала краљица Наварска као јемство и места за одбрану; двадесет места на двору њеним једноверцима; право да на теологији имају своју катедру; право на сва звања у држави... Шта мислите ви о тим условима, господине грофе? Тражим ваше лично мишљење.

— Госпођо, рече Мариљак, ја мислим да ће вера ратови за навек престати ако се сви ти услови испуне и одрже.

— Добро. Ево сад гаранције које иудим, јер можда неком неће бити довољан потпис краљев и моја реч...

Мариљак не одговори ништа и краљица продужи:

(наставиће се)

ИЗНЕНАЂЕЊЕ

За Београдску публику

НЕ КОШТА НИШТА?

СВАКОМЕ ЈЕ СЛОБОДНО ДОЋИ И УВЕРИТИ СЕ О ИСТИНИТОСТИ НА ДАЛЕКО ЧУВЕНОЈ РАДЊИ:

ПРВОГ СРПСКОГ МАГАЦИНА

СВАКОВРСНОГ ГОТОВОГ МУШКОГ ЖЕНСКОГ И ДЕЧИЈЕГ ОДЕЛА

Да има навек у огромном избору:

Најелегантнијег Најновијег Најукуснијег Најмодернијег а при том Најјевтинијег Мушког Женског и Дечијег Одела

РАДИ УВЕРЕЊА ИЗВОЛИТЕ ПОСЕТИТИ РАДЊУ

Први Српски Магацин сваковрсног готовог Мушког Женског и Дечијег Одела

БЕОГРАД — ТЕРАЗИЈЕ

ВИНО

под гаранцијом чисто и природно

српско и француско

и стаје:		и стаје:
1 литар српског белог вина		0·75 д
1 „ „ црног „		0·75 „
1 „ „ суварка „Ausbruch“		1·20 „
1 боца франц. бел. вина „Graves“		1·— „
1 „ „ „ „Seuternes“		1·— „
1 „ „ црног „ „Medok“		1·— „
1 „ „ „ „Saint-Emiljon“		1·— „

Препоручује Колонијално-Деликатесна Радња

ДУШАНА ТОДОРОВИЋА

кр. срп. двор. лифер. 5-6

ЗА ПРОДАЈУ

МАШИНЕРИЈА

код подписатог

Млин у Петровцу до Крагујевца 12 коњске снаге „Рекове“ системе штел са 2 пара камена и ваљавице са 2 ступе спеглама, продајем са бином и постаном а може и дићи.

2 вршаће машине од 6 коњске снаге комплект са свима прибором 2 године су вршиле.

1 штел са 3 пара камена.

Све ово поменуто продајем пошто се извозничким послом бавим и немогуће ми је са горе реченим машинама радити. Купци нека се јаве подписаном.

Владимир Арсенијевић

3—60 извозник из Паланке

„ТЕЈ-БУТЕР“

Сваки дан свежег Сваки дан свежег

Врло економно и препоручљиво: СУШЕНО СТРАНО ПОВРЋЕ: зелени, млади грашак, младе боранџе, спанаћа изврсног, жилијена за супу, сушених печурака и т. д. и т. д.

КИСЕЛИХ КРАСТАВАЦА 1 буре 100—100 комада дин. 4·50.

РУСЕ РИБЕ у оригинал. бурадима од 5 к. ово дана приспеле.

НАЈВЕЋИ ИЗБОР француских сардина у сејтину као и осталих конзерви.

Најбоље српске саламе

Очишћених ораја, карлсбад, сланих за торте као и карлсбадског цвибаха.

Г. потрошачима из унутрашњости као и у Београду шаље на захтев тачно и на време.

КОЛОНИЈАЛНО ДЕЛИК. РАДЊА

Душана Тодоровића

203 кр. срп. двор. лифер. 5—7

Нарочито спремљено

за наступајуће празнике

БЕЛО БРАШНО одлично за развијање и кисело тесто 1 врећица 5 к 1·95 д. *ЈАЈА* у корицама 50 комада под гаранцијом свежа.

Јаја за насад раса „Орпингтон“ награђена првом наградом од стране министарства народне привреде 1 комад 0·30 п. д. — Препоручује.

КОЛОНИЈАЛНО ДЕЛИК. РАДЊА

Душана Тодоровића

736 кр. срп. двор. лифер. 5—6

Особито лепих женских сунцобрана

Мушких Шешира

ВАНРЕДНО ЛЕП ИЗБОР

Кравтова — Манжетна — Велики избор кошуља

За пролетњу и летњу сезону у свима најмодернијим бојама и врло трајним фасонима, механих и тврдих свих квалитета, препоручује и продаје их по врло умереној цени,

ПОМОЋНО ГАЛАНТЕРИСКА ТРГОВИНА

Петра Петровића и Беловића

Кн. Михаилова ул. — БЕОГРАД — Кн. Михаилова ул.

Поруџбине из унутрашњости извршујемо брзо и тачно. 201 3—3

— Јединих кравата с јединим —

ПРОДАЈА ВИНА

На углу Добриње и Босанске ул. бр. 7.

Обратити се сваког дана од 6—12 пре подне и од 2—6 по подне.

Вело бордовско у флашама	1·20	флаша
Малага	0·90	литар
Књажевачко црно	0·80	„
Врањско „	0·60	„
Смедеревско бело	0·70	„
Смедеревско „	0·60	„
Неготинско „	0·50	„

Специјални услови за кафеције.

На продају **материјал за цеђење вина, преса, бурад итд.**

СРПСКО ДРУШТВО ЦРВЕНОГ КРСТА

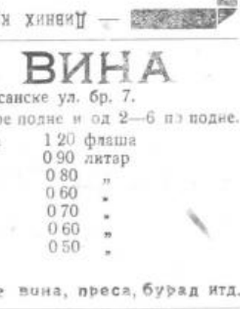

на свом лутријском зајму добило је

Дин. 2,000.000 у злату

„ 1,000.000 „ „

Депоновано је код Народне Банке као гарантни фонд за исплату згодитака и амортизације *„Лозова Црвеног Крста“*.

У случају рата и за случај мораторије, Лозови Црвеног Крста извлачиће се и исплаћиваће се и у случају ако Србија загази у рат и прогласи мораторијум, јер је за тај случај предвиђен нарочити фонд од **1,000 000 динара у злату**, поред осталих великих фондова.

Зато Родољубиви купујте наше *Лозове Црвеног Крста*, уложен новац не губите већ помажете нашу хуману ствар и можете само добити.

ЧЕТИРИ ИЗВЛАЧЕЊА ГОДИШЊЕ

Јануара, Априла, Јула и Октобра

Идуће вучење Априла, главни згодитак		150 000
	други „	15 000
10 згодитака по	1000	10.000
20 „ „	200	4.000
100 „ „	50	5.000
900 „ Аморт.	22	19 800

Ко упутницом новац пошаље дин. 22·50. Доплатом 23 динара. Даје се и на 12-то месечну отплату по 2 дин. месечно и 1 динар од лоза једаред за свагда на име уписнине и поштарине с правом на игру. Новац се шаље искључиво 265 9-10

Повереницима припада за њихово заузимање 1 динар од лоза, а то је од уписнине — поштарине.

Главном заступнику

Живку Петровићу

Београд — Кнез Михајлова 33

Дунавски Кредитни Завод

Кандидати за чиновника Дунавског Кредитног Завода могу се пријављивати до 1. Априла т. године.

217 2—2

Телефон бр. 464 **Телефон бр. 464.**

КОЛОНИЈАЛНО ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА

Петра П. Мирковића

ЦВЕТНИ ТРГ **БЕОГРАД.** ЊЕГУШЕВА 29.

Препоручује г. г. Потрошачима за наступајуће празнике поред остале робе

БРАШНО

устојано за развијање српско и сегединско

Тај-бутера
Обланди за торте
Чоколаде швајцарске
Ораја очишћени
Бадема и Лешника
Грожђа жута и црна
Јаја свежих под гаранцијом
Живине свеже заклане и уређене

РИБА:

Сардина у зејтину и парадајсу

Тонфиша, Пастрмка Сарделa
Маринат од Јегуље, Моруне, Харинги сољени, Руса и т. д.
Маслинака, Ајвара
Зејтина из Нице, француски, најбоље врсте без мириса 1 Лтр. Д. **2·40**
Саламе
Сира: Годомина, Дунавца, Империјала, Швајцарског, Рокфора, Холандског и т. д.

НАЈУМЕРЕНИЈЕ ЦЕНЕ

Строго солидна, тачна и брза услуга

ВИНО

под гаранцијом чисто

Српско:			Француско:	
1 Лтр. белог	Д. 0·60		1 Боца Медок црно	Д. 0·90
1 „ „	„ 0·70		1 „ Sadirac бело	„ 0·90
1 „ „	„ 0·80		**Српско:**	
1 „ црног	„ 0·70		1 Лтр. Малаге	Д. 1·50
			1 „ Ризлинг	„ 0·80

Пива у флашама, Шљивовице и Клековаче старе.

Све и ручбине из места достављам одмах г. г. потрошачима у куће.

Поруџбине из унутрашњости испоручујем брзо и тачно.

Телефон бр. 464.

За празник Ускршњи

ПРЕПОРУЧУЈЕ ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА

Драгутина М. Денића

Краставаца киселих 600 комада у кили 1 кгр. стаје 3 дин. Огроман избор **разне рибе**, као: Сардине без коске и љуспе, Форе, Сарделе тона, Ракова и разне мариниране у сосу, фришка **Ајвара**, ракије: Комовице и Шљивовице Белимарковићеве која не уступа коњаку а стаје 1 флаша 2·30 па навише. **Вина** *бела и црна* од 80 п литар па навише. Нарочито препоручујем вино црно из *манастира Дечана са лозе цара Лазара* и продајем 1 литар 1·20 до 1·50. *Карловачки Бермет* 1 литар 2 дин. *Пиво Пилзенско и Баварско у флашама.* 207 3—

Хотел „АЛБАНЕЗ“

Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћеван на ражњу.*

За време поста увек рибе

НАЈВЕЋИ ИЗБОР

ОБУЋА

КОД

ЈОСИФА ФРИДА

Кнез Мих. ул. 33.

— у кући г. Ник. Спасића —

173 7—10

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1·50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Новореновирана Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16 Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | УТОРАК 31. МАРТА — БЕОГРАД. | ДИРЕКТОР Јова Адамовић | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 88. | Телефон 821

Последњи ваљај

несрећних Босанаца и Херцеговаца

Сарајево, 26. марта 1909.

Европа признала анексију Босне и Херцеговине!

Тако гласе црни гласови ово неколико задњих дана. Европа признала у XX. вијеку отимачину двију најљепших српских земаља. Европа признала и одобрила тиранској Аустро-Угарској монархији, да на срамоту XX. „културног“ вијека зароби и за увијек унесрећи један читав народ. Где је правда, где хуманост, где начело о народностима, на основу кога се уједините Италија и Немачка!? Јесте, свега тога нема, када је у питању опстанак једног малог и слабог народа!

Ми, несретни Босанци и Херцеговци, познавали смо ту „хуману“ Европу па се од ње нијесмо ничему добру ни надали. Познавали смо њезин егоизам, али смо се тврдо и с правом уздали у Пијемонт Српски, у слободну Краљевину Србију и слободну књажевину Црну Гору. С правом смо се уздали и вјеровали, да неће пућтати, да нас грамзива Аустрија збрише са кугле земаљске. Кад и слободним српским земљама пријети иста опасност, над су у вјерени, да иста судбина чека и те двје српске покрајине, јер је њемачкој најезди једини прави пут преко Србије, кад све то знају српски државници, па кад још знају, да ће се Србин одушевљено борио са мрским непријатељем, онда нијесмо никако сумњали, да ће српска влада овако срамно напустити идеале Србинове и дозволити, да звјерска Аустрија од најљепших Србинових земаља ствара немачке покрајине, које ће за врло кратко вријеме престати бити српске земље, јер „Срба неће бити“!

Пред ким је српска влада попустила? Зар пред силом аустријском, зар пред онаком војском, од које сам стотину пута чуо, гдје Словени војници веле: „Ми не пуцамо на браћу своју“. — Зар пред таквом војском сагињати главу? Зар као мала дјеца викати и пријетити, па се опет ушутити? Овај задњи факат нас је поразио. Код нас је гробна тмина, нико се није надао оваком излазу; народ ми изгледа као без главе, сваки се завуко у се и несвјесно чека даље догађаје. Народ је убјеђенији него на дан анексије, јер све куле које је зидао за ово 6 мјесеци, одједанпут се порушиле, па нити ко шта ради, нити шта мисли.

Био сам ово дана на селу. Сељаци ме питају: „Шта има ново“? Ја сам им морао и против свога увјерења друкчије говорити, управо морао сам им лагати, морао сам још подржавати у њима наду и оставити их у увјерењу да чекају онај свети моменат, када ће се прикључити српској војсци; иначе народ мора шутјети, кад за појасом ни ножа нема.

Варају се српски државници, ако мисле, да је Босна и Херцеговина национално осигурана. Босна и Херцеговина по простору своме може три пута више имати становника, него што данас има. То прирастање неће се вршити на корист нашу, него на корист странаца, у већини случајева, нама непријатељских народа. Влада ће и одселе, као и досада, насељавати плодне и ненасељене предјеле са Њемцима и Мађарима, у најбољу руку са унијатским Румунима. Већ по одржаној анкети за устав, видјело се какав ће изгледати тај босански сабор у коме ћемо ми Срби — опозиција — бити у апсолутној мањини. Католици ће се освјешћавати и постајати Хрватима, Муслимани су увјек били практични, па ће се готово сви, признати Хрватима и тако ће Босна и Херцеговина за кратко вријеме престати бити српске земље.

Нека упамте српски државници: *пропусти ли се ова згодна прилика, нека знају да Босна и Херцеговина неће никад бити припојене Србији*, па ако би, рецимо послије 30 година, Европа била хуманија и хотјела плебисцитом да одлучи судбину Босне и Херцеговине, нека државници српски буду увјерени, да се тада већина народа неће изјаснити у корист Србије.

Српска влада има ријеч, јер још није касно!

ОПШТИНА БЕОГРАДСКА

Какав је ред и рад у грађевинском, гробљанском, благајничком и другим одељењима београд. општине — о томе нећу говорити, јер то види сваки коме усуд додели ту злу срећу да неко време проживи у Београду. Оно што хоћу да изнесем на јавност а што није познато сваком из публике — то је рад т. назв. судског одељка општине београдске. Е рад тога одељка је за причу. Најглавнија брига суда општ. београ. је — да наплати од публике *таксу* (у готовом разуме се) А ако вам треба даље што радити по предмету — изволите сами потрчати и радити, општинскога се суда то после слабо тиче:

Ако тражите какво обезбеђење, рецимо забрану, суд, како тако, донесе решење о томе и онда, треба ли вам да заиста обезбедите своју тражбину, — трчите сами у архиву; из архиве шефу извршног одељка; од шефа извршитељу, који добије ваш предмет — и свуда ћете тамо молити, кумити, преклињати, митити и т. д. и т. д. док једва приведете ствар крају и удјествујете извршење забране. Све вас то стаје *времена новца* и *спокојства* а за све то суд вам је у решењу досудио од 2—6 дин. „трошка и дангубе.“

„Правдате ли забрану (и то изузимо да је потраживање по меници за које закон налаже кратку процедуру), онда ће вам правдајућа тужба остати неки дан код пријавника, затим доћи шефу извршитеља за здружење или „соју̂з“ и ту зачамити неку недељу па, ако случајно, пролазећи кроз судску архиву, не западне у какву фасцикулу или се не изгуби, онда ће отићи понова пријавнику, који ће, после неколико месеци, по свој прилици израдити осудно решење и послати га кметовима на потпис; ови ће исто кроз који дан потписати и послати архиви да се „заведе“ и да на препис. Тамо се заиста „заведе“ и то *са свим*, те га ниште у стању ни наћи — за дуже времена. На „препису“ ће лежати од 30—365½ дана, а каткад, у изузетним приликама, и више и онда — ако вам треба доћите сами и испишите!

Пошто се већ једном сретно преброди и то исписивање онда се даје решењару да преда дужницима и ту се тек наоружајте хришћанским стрпљењем и чекајте: ако доживите да се врати реверс о предаји а акта се дотле не изгубе онда знајте да ћете, у своје време, стићи да решење огласите за извршно и на извршење га дате.

На препису кратких и осудних решења, пресуда и т. д. раде само два званичника: један философ који исписује и један апсолвирани правник, који преврће полако своје табаке — и то тако иде: полако, без срџбе, без једа и жестине — дан за даном; таква радна снага на таквом послу у суду београд. општине, чији деловодни протокол доћера годишње до лудих 30.000 и словом: *тридесет хиљада* нумера!! То најбоље осећају адвокати, који морају држати по 1—2 писара само за то да им исписују пресуде и решења општинског и трговачког суда — и за све то им по осудном решењу досуди: општ. суд по 8—10 дин. а трговачки 15 — (maximum) 30 дин. на име свију парничних трошкова и дангубе, међутим оба, а нарочито први, имају читаву војску чиновника, званичника и сваковрсног особља. Оно ми разумемо помагати своје пријатеље, омладинце и др. али помагати их на овај начин: да они по цео дан читају новине, срчу каву, воде празне разговоре или раде свој приватан посао, а на велику штету публике која, поред свију осталих намета и дажбина плаћа још и таксе специјално за ову врсту помоћи — правду, коју тражи од суда — та то је већ којешта!

Шеф извршитеља, ако му одете и замолите за обавештење о неким затуреним актима, само накостреши, дува, шишти и свађа се; одете ли му да примите новац, који извршитељи морају одмах по наплати предати њему у депозит до појаве повериоца, — онда је услужан и гладак и само тргља руке — надајући се напојници.

Одете ли другом кмету правнику да се пожалите на неправилност чијега рада, особито реченога шефа, — он је учтив, Боже, учтив па већ не умем да вам кажем — као да је поданик Алексе са Космаја.

Пожалите ли се коме што вам се предмети не свршавају но стоје тако дуго — одговарају вам: „нема довољно особља да савлада оволике послове!“ (а лажу: читава их је војска на платном списку но слабо ко ради); додате ли: „Ама ми плаћамо суду таксу и с тога с правом тражимо да суд бар из тих прихода од такса набави довољно способног особља за рад а не да из истих прихода подмирује расходе других одељака општинских“ — одговориће чисто са чуђењем (нарочито они што по најмање раде): „А зар ви хоћете да за вашу тричаву таксу ми цркавамо радећи?!“ (Међутим не само да не „цркавају радећи“ већ не раде ни пети део колико би требало).

А што ћу ви дуљит и казиват? Једном речи: вашар, неред, нерад, дефицити — ваљда као последица практично примењеног „принципа“ наше демократије без принципа а и са аристократским вољама и бирократским појмовима.

Али врхунац своје славе достиже, чини ми се, овај наш „демократски“ суд у следећем: један сиромах радник тужи опет једног несавесног адвоката за извесну суму новаца. Адвокат не може другчије, јер су докази противу њега и сувише јасни, већ удешава у истом нашем славном „демократском“ општинском суду те да се акта не здруже, већ забрана стоји код II-ог кмета правника а оправдајућа тужба на столу у судској архиви, те тако пријавник не може да одреди рочиште за пресуђење. Ово, у осталом исти „правозаступник“ и не крије већ се отворено хвали да ће ствар тај и тај кмет и тај и тај шеф његов добар пријатељ и т. д. (може, може!)

Имали смо намеру навести по неколико примера за сваки од поменутих случајева — али смо од исте одустали, пошто би то далеко отишло; нама је, пак, стало — за сада — да будемо што краћи.

Првом приликом вратићемо се понова на ову ствар и онда ћемо изнети тачно нумеру сваког предмета: забране која је одобрена решењем па, место да се да на извршење, — она здружена са правдајућом тужбом и све остављено у фасцикулу; решења кратких и одсудних, као и пресуда које леже по 9 месеци на препису; забрана које „шеф пријатељ“ и „кмет пријатељ“ држе код себе — а правдајуће тужбе леже на столу у судској архиви па се услед кохезије своје и адхезије „дотичних“ пријатеља не могу да здруже; свршених предмета и извршних одлука којих нигде нема — акта отумарала незнано куда — те не могу да се огласе за извршене и на извршење дају; осудних решења која чекају по 365 дана да се израде и т. д. и т. д.

Paulus Aquilleus.

Бегство двојице зликоваца

Цела Србија се у своје време интересовала грозним убиством извршеним над Анафом мењачем из Пожаревца. У сред бела дана Анаф је у својој радњи био искасапљен ножевима и похаран. Убице су биле убрзо похватане и осуђена — њих двојица на смрт.

То је било баш некако после доласка Краља Петра у Србију. У то се време очекивало помиловање политичких криваца, али се нешто одуговлачило и оклевало са тим помиловањем.

Међутим пред новога Краља изнели су пресуду, којом се ова два разбојника осуђују на смрт. Краљ није ту пресуду потписао, већ их је помиловао и свео казну на двадесет година робије.

Пожаревљани нису одобравали ово помиловање и тада је и у јавности било много речи о њему.

Зликовци су почели казну издржавати у београдском казненом заводу.

Мора да су били веома љубазни, када су стекли симпатије у заводу и успели, да на Велики Петак, одговарају из певница, у топчидерској цркви.

И док се у цркви разлегала побожна песма ове двојице разбојника нико није ни слутио каквим се мислима они носе.

У дванаест часова смењивала се стража војничка, која је чувала Христов гроб. Уморни војници од стајања уступили су место сањивим војницима, који беху тек устали.

Двојица зликоваца беху се притајали за певницом и изгледаше да су задремали.

После једнога сахата зликовци се погледаше и тихо, на прстима, упреподобљена лица, изиђоше у порту.

Нико није ни слутио шта

Чим су изишли у порту они се полако упутише једној собици, где су се одмарали војници после стражарења.

У собици је владала гробна тишина. Уморени војници су посмали као јагањци чим су се сручили на кревет.

Они беху отпасали фишеклије а пушке сложили у крст.

Зликовци ослушнуше и кад се уверише да војници спавају дубоким сном Милан — Мића — Перић, звани „Дубанче“ полако се увуче у собу, прође укршћеним пушкама па полако извуче две брзометке и кроз врата их додаде своме другу Живојину Ђерићу. Чим је то свршио он покупи чечири фишеклије напуњене са 300 метака бојевих и узе два шињела и две шајкаче и изађе у порту. Војници се и не помакоше. Они су спавали блаженим сном праведника.

Чим су се дочепали оружја, зликовци се изгубише у оној шуми више топчидерске цркве.

И Милан и Живојин су познати као опасни зликовци у чијим ће рукама две брзометке бити страшна опасност за околину у којој се буду задржали.

Наређене су потере у срезовима: космајском, посавском, врачарском, грочанском и пожаревачком а из Београда су одаслата у потеру два одреда од 100 људи коњичке жандармерије.

Милан се још на претресу зарекао, да ће се кад тад осветити тадашњем начелнику среском Влади Максимовићу, који је сада управник топчидерског казненог завода.

Максимовић се сада налази

у Пожаревцу код своје фамилије, где је отишао да проведе ускршње празнике, с тога власт држи, да су и зликовци побегли у правцу Пожаревца те се и потера упутила путовима, који воде у Пожаревац.

До сада потера није успела да похата злиховце нити им је ушла у траг, али се не зна, да ли до сада нико није већ платио животом ову алкавост оних у заводу.

Ф.

Ускршње јаје правницима

Савет правничког факултета спремио је већ ускршње јаје студентима права... Фамозни г. Бајкић почашћован је опет катедром на универзитету!

Ми збиља не можемо да појмимо разлоге, који су руководили господу у факултетском савету да овај избор учине. Наше је чуђење у толико веће, што је тај избор извршен баш на оном месту, где је сав рад тога господина, као сталног доцента, несумњиво био познат. Жалбе које су се подизале против г. Бајкића нису биле само анонимни чланци уредништва (који су уосталом били потпуно истинити), већ су то биле и усмене представке универзитетских властима. Но ако су господа, којима су на универзитету те жалбе подношене, и могли у оно време само да слежу раменима, то је сада збиља у толико чудноватије, каква је голема невоља нагнала ту господу, да бирају опет истог господина? Г. Бајкић је својим радом на универзитету изазвао против себе толико незадовољство, да је прошле године био приморан да поднесе оставку на положај сталног доцента. Међутим сад г. Бајкић одједном долази за ванредног професора!

Г. Бајкић, као доценат, довољно је познат не само студентима, већ и ширим круговима. Ми о његовом раду немамо више потребе да пишемо. Али морамо рећи да ће „дати" „ванредног професора! Г. Бајкић може бити добар вицедиректор какве банке, али је био и остаће рђав професор! Он с науком одавно нема ничега заједничког, и тај човек није више за катедру! Зар се није могао да расипне конкурс за привременог доцента? Кандидата би несумњиво било. То би било и у интересу науке, а најзад и у интересу државне касе.

Јаје је дакле спремљено, али оно неће обрадовати студенте права, као и оне, којима добро ... верзитет лежи на срцу. Не можемо се радовати, јер у јајету, које је истина лепо обојено, познајемо — ... мућак!...

Ар. Ир.

Епиграм

Дакле мир је обезбеђен,
Јер Србија на све пристаде.
А да ли је народ миран?
Да л' је свима спасен чиста?

Није ако има части
Српска народ, јавно мњење.
А живота нема нама
Док трпимо понижење.

— р

Српске земље

Варешанинов одговор

На честитку сплетског градског представништва и трговачке коморе, босанско-херцеговачки земаљски поглавица ђенерал Варешанин одговорио је овакавим телеграмом:

„Сећајући се прекрасних и несаборављених година, које сам провео у вашој средини, трудићу се да у свом службеном положају на меродавним местима заступам све оне неспутане, које су знатне не само за Босну и Херцеговину но и за Далмацију, која ми је постала другом домовином."

Накнадни избори

На дан 12. априла извршиће се накнадни избор на једног посланика у капетанији опутио-рудинској у Црној Гори, пошто се досадашњи посланик те капетаније Нико Татар примио државне службе; а тако исто и у капетанији затријебачкој, јер је њен посланик Живко Драговић постављен за члана државног савета.

Претрес у цркви

У Обрезини код Пакраца извршиле су хрватске власти претрес у српској православној цркви. Разгледали су и прошњали по свој цркви али нису нашли ништа „сумњиво."

Домаће вести

Министарска седница.

На други дан Ускрса, држана је министарска седница у министарству спољних послова, под председништвом г. Ст. Новаковића г. министра председника.

На овој седници расправљана су питања спољне политике.

Трговински уговор.

Размене мисли које се већ неколико дана воде између ... пуског: Ја нудим своју кћер Маргериту за жену краљу Хенрију од Наваре... Шта на то велите грофе?

Овога пута Мариљак се дубоко поклони пред краљицом и одговори са уздахом:

— Госпођо, чуо сам да сте ш политички геније и видим да ме нису преварили. Али додајем да има доста људи, које ја познајем, који би сматрали за срећу да воле Ваше Величанство.

— Ви мислите, дакле, да ће Јованка од Албрета примити моје предлоге и да ће распустити своју војску....

— Хоће, Ваше Величанство, кад чује за вашу великодушност!...

— Носите дакле моје понуде Јованци од Албрета. Ја вас именујем својим тајним послаником за ову прилику и ево вам писма о томе.

На те речи Катарина пружи грофу развијени пергамент на коме је већ био краљевски печат. На њему је било исписано Катаринина руком:

„Госпођо и драга рођако,

— Молим Бога да Вас ове речи затеку у здрављу и напретку као што ја желим. Узбуђена и потресена дуготрајном борбом која раздире краљевину мога сина, ја сам ставила у дужност господину грофу од Мариљака да Вам саопшти понуде, које држим да ћете прихватити. Он ће Вам тачно казати моје мисли. Ја држим да Вам избор овога посланика неће бити неповољан".

„Драга рођако и госпођо, молим Бога да Ваше Величанство подржи у доброме здрављу".

Гроф од Мариљака клече једним коленом на земљу, прими писмо, прочита га, пресави и метну у прсник. Тада устаде очекујући да му Катарина каже још што има.

Краљица је размишљала. Она је претурала по својој глави шта ... коју је хтела да изрази и крајем је бацила врачке погледе на младића, који је био њен слуга.

И она је дакле била узбуђена! Да није материнско осећање ... и њено пусто срце?

Не. Катарина се трудила да прозре да ли је оданост Мариљакова Јовани од Албрета искрена. Она се сама са собом препирала да ли та треба убити или учинити краљем.

Најзад поче обазриво:

— Сад смо, грофе, свршили с државним и црквеним пословима. Време је да говоримо о вама. Најпре хоћу да вам поставим једно искрено питање, на које ћете ми, надам се, и ви искрено одговорити.....

Ево тога питања: До које мере сте ви одани краљици од Наваре? Докле може да иде ваша оданост према њој?

Мариљак задрхта. Питање је било по изгледу са свим просто, али није био природан глас Катаринин.

Она је можда нагађала какав ће утисак произвести њене речи, јер одмах продужи не чекајући одговора:

— Разумите ме добро, грофе. Краљица од Наваре, ако буде примила моје понуде, доћи ће у Париз на светковину која ће се приредити. Ја хоћу занста да свадба моје кћери са младим Хенријем буде народно весеље, које ће се вековима памтити. Ја хоћу да румено пиће тече потоцима по улицама париским и да пламенови осветле варош целе ноћи. Ви ме разумете, јел' те, грофе? Јованка од Албрета присуствоваће

---

* ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

МИШЕЛА ЗЕВАКО

— превод с француског —

Краљица мати

— Војвода од Албе уништава протестантску веру у Холандији. Ја нудим војску која ће у име краља од Француске ноћи у помоћ вашој једноверној браћи у Холандији, ма да сам ја у највећој љубави и пријатељству са краљицом од Шпаније и са Филтом. Најзад, да не би било никакве сумње адмирал Колињи добиће врховно заповедништво и право да сам себи изабере потчињене војсковође. Шта мислите о томе, грофе.

— Ах! госпођо, на тај начин би се остварила најдража жеља адмиралова.

— Добро. Ово сад последње гаранције. Ја имам кћер и коју се отимају највећи владари хришћански. Моја кћи је највећа залога за непромељиво пријатељство. Кућа у коју она уђе биће за навек пријатељица владалачкој кући фран-

— Сад смо, грофе, свршили с државним и црквеним пословима. Време је да говоримо о вама. Најпре хоћу да вам поставим једно искрено питање, на које ћете ми, надам се, и ви искрено одговорити.....

Ево тога питања: До које мере сте ви одани краљици од Наваре? Докле може да иде ваша оданост према њој?

Мариљак задрхта. Пятање је било по изгледу са свим просто, али није био природан глас Катаринин.

Она је можда нагађала какав ће утисак произвести њене речи, јер одмах продужи не чекајући одговора:

— Разумите ме добро, грофе. Краљица од Наваре, ако буде примила моје понуде, доћи ће у Париз на светковину која ће се приредити. Ја хоћу занста да свадба моје кћери са младим Хенријем буде народно весеље, које ће се вековима памтити. Ја хоћу да румено пиће тече потоцима по улицама париским и да пламенови осветле варош целе ноћи. Ви ме разумете, јел' те, грофе? Јованка од Албрета присуствоваће

управни одбор могао да намаже брковe и т. д.

Управа би требала да доведе у ред све ово, како путници не би имали разних непријатности.

Хтела да погине.

На други дан Ускрса трамвам бр. 2 оборио је Стану Јовановић удову и при паду доста је повређио. Срећом је кочничар одмах зауставио трамвај те Стана није прегажена.

Дубравичко пристаниште.

Комисија, која је прегледала обалу на ушћу Мораве у Дунав, одлучила је да станица треба да остане за железницу и пароброде на ушћу Мораве.

Царинарница, зграде агенцијске па и кафана, морају се преселити и поново зидати на ушћу Мораве.

Прегажен колима.

На први дан Ускрса око 4 сата по подне, а на крагујевачком друму код трошарине, Мијаило Ђурић кочијаш, прегазио је колима Радојцу Јовановића шегрта и тешко га повредио, који је одмах пренет у болницу де му је указана лекарска помоћ, а са Мијаилом поступиће се по закону.

Руска плава књига.

Члановима руске думе раздаће се плава књига с дипломатским документима о балканском питању.

Веридба.

Наш пријатељ г. Свет. Живчевић судија у Смедереву, верио се са г-ђицом Ружом, ћерком Петра Андрејевића трговца из Јагодине. — Честитамо.

Ухваћен на делу.

Зарија Јовановић теж. из Лугавчине, у окр. смедеревском, ухваћен је прошле ноћи у Београду, где је хтео калаузом — кључем у Босанској улици бр. 9 да отвори трговачку магазу и да покраде шта у њој буде нашао, али је у томе спречен, и отеран у затвор.

Читуља.

Јефта Тирић писар полицијски зет г. Тасе Радовановића адв. овд. преминуо је јуче после дужег боловања. Скуп и опело биће данас у 3 сата по подне на Новом Гробљу.

Нашег пријатеља Јеротија Миливојевића каф. овд. задесила је тешка жалост: његова племенита

светковини, као и Хенри од Беарна, и Колињи и ви и сви ваши једноверци. Ја хоћу да свет види шта сам кадра да учиним кад се одлучим да потпуно умирим краљевину.

Али није то све, грофе! Хоћу да вам говорим отворена срца. Знајте да Хенрију од Беарна спремам славну будућност. Кад је члан моје породице ја хоћу да му дам истинску краљевину, која ће бити достојна њега. Шта је Навара? Мали леп крајичак земље, који би био згодна држава за каквог племића који нигде ништа нема. Али за Хенрија од Беарна, ја хоћу нешто као другу Француску... На пример Пољску!

— Пољску! узвикну гроф зачуђено.

— Да, драги грофе? Ја имам озбиљних вести из те велике државе. Можда ћу за кратко време моћи да дам тај престо коме ја хоћу. Ја сам га чувала за једнога од мојих синова. Али Хенри од Беарна постаће мој син онога дана кад се буде женио Маргеритом од Француске. Тада Навара неће више имати краља.

(наставиће се)

супруга Босиљка—Боса, умрла је 29. ов. мес. после кратког боловања у 45. год. живота.

Бог да је прости.

Лозови Срп. Црвеног Крста.

Сутра пре подне у 9 часова почиње извлачење лозова Црв. Крста у друштвеној згради у присуству одређене комисије. Приступ је свакоме дозвољен.

Главни згодитак 150.000 динара поред осталих згодитака све у злату без икаквих одбитака.

Лозови се могу добити како за готово тако и на 12-то месечну отплату с правом на сутрашњу игру до 9 сахати пред почетак извлачења код главног заступника

Живка Петровића
Кнез Михајлова 33.

Вести из белога света

Нови португалски кабинет претрпеће делимичне измену. Нарочито се при томе има на уму портфељ министарства спољних послова.

(:) Меродавни петроградски кругови демантују вест да ће се руски цар Никола у мају састати с председником француске републике Фалијером. Док државна дума ради, цар неће никуд путовати.

V Руска државна дума закључиће своје седнице око Видова дана.

% Петроградско „Слово" јавља, како се у добро обавештеним круговима проноси глас да ће Извољског заменити бив. министар председник Горемикин.

§ На путу за Африку, бив. председник амерички Русвел стигао је у Порт-Сајд, где су га власти службено поздравиле.

Опадање и растење народа

Владе и народа. — Брошире грофице Штрајтберг. — Глас једне жене. — Премије за децу. — Данак на неженьене. — „Плодност" од Золе. — Споменик за 30 деце — Рузвелт и женски журнал. — Неомалтузијанство.

(извештај „правди")

Берлин, 17. фебруара

Ничега новог из области политике немам вам јавити; све сте ви то већ прочитали у овд. листовима, који су увек веома добро обавештени. Због тога ћу ја пред поштоване читаоце „Правде" изаћи са једним извештајем, који није мање интересантан од политичких извештаја, јер се тиче једне веома важне теме, о којој се код нас до сада није мислило, а о којој ће се морати мислити, пошто се и наше жене из свих сила труде, да што мање деце имају. Тема, о којој ћу вам данас писати, јесте тема о опадању и расту народа, а да дођем на месо, да вам о томе пишем подстакле су ме неколике брошире *грофице Штрајтберг*, које је она издала под насловом „Питање о расту и опадању народа са гледишта једне жене".

Веома су у тој књизи интересантни подаци, које је гроф[ица] Штрајтберг покупила и који износе: Шта су све поједине државе предузимале у циљу, да им се становништво повећа.

Ускоро после вестфалског мира, кад је становништво Немачке било прорећено 30-годишњом војном, и кад су многе покрајине готово обезљуделе, норенбершки рајхстаг изда[о] је фебруара 1650. године чувени едикт, по коме је сваме човеку било допуштено имати по две жене. Али врло мало њих користило[ся] овим допуштењем, јер је живот био тако скуп, да се тешко издржавала и једна, а камо ли две жене.

У VII веку у *Немачкој* се приступило истим таквим мерама, каквима се поступа данас у Француској, да би се увеличао број новорођенчади. Биле су назначене награде за оне, који имају извесан број деце, а велики намети на оне, који остану нежењени; њима су сва места у државној служби била затворена. У *Енглеској* је, за време владе краљице Јелисавете, давата помоћ сиромашним радницима; величина помоћи одређивала се по броју деце. На тај начин положај ожењених радника био је далеко бољи но неожењених.

Год. 1899. Емил Зола штампао је свој чувени роман *„плодност"*, који је био затрени усклик нашиј, усклик који ј[ој] је хтео предсказати скору пропаст. У своме роману Зола сву кривицу за опадање француског становништва приписује мушкарцима, јер сматра, да је женскиња неслободно, рђаво васпитано и пало оруђе непоштеног људског егоизма. Золу буни не само опадање броја новорођенчади већ и факт што се људи буне противу деце, рођене у незаконитом браку, или ван брака. Са осећајима дубоког негодовања спрам убистава масе здраве и јаке деце, што се чини или непосредно, или противу „пансиона за децу" које Парижани подижу у провинцијама, и у којима се врши ужасна „фабрикација невиних анђелчића".

Зола је био први, који је устао у заштиту девојака, које су постале мајкама, а то је учинио у интересу растења човечанства. Аутор „Плодности" не тражи само, да држава или општина помогну те мајке, но се толико одушевљавао материма, да је предложио да се путем закона нареди, да сваки мора поздравити жену у благословеном стању, кад се са њом буде срео. У Бретањи у осталом овај обичај и постоји. Зола даље тражи, да све мајке биле удате или не, примају од државе помоћ за издржавање и васпитање деце; да се оне ослободе тежих послова месец дана пре и месец дана после порођаја; да се установе „породиљски домови", у које би се примиле све без реда породиље, и у којима би оне остајале, док се оне и деца сасвим не окрепе.

свршиће се

Из народа

Гадни партизани

Радикали су вечито играли улогу партизана, па и у овим судбоносним данима само гледају да ли могу својим противницима што год да напакују и напакосте.

У Прокупљу готово све је чиновништво радикално, и ма шта они учинили начелник окр. прави се да о томе ништа не зна, нити извештава министра о њиховим скандалима.

Примера ради навешћемо ово:

1. Благајник окр. туче једнога учитеља у канцеларији — начелник се прави невешт.

2. Војислав Николић писар ср. туче се са грађанима, пуца из револвера у пола ноћи — начелник ћути.

3. Димитрије Протић секретар начелства и Д-р Алекса Савић у напитом стању хрву се у кафани пред светом — начелник ћути.

4. Мирко Гавриловић писар ср. бије људе, псује, апси и опија се — начелник ћути.

5. Шуме се продају и сатиру немилице, општета износи пола милијона динара, начелник окр. не само што се прави невешт, него сваку ноћ код окр. шумара на крчмулук, па се тера до зоре.

6. Димитрије Протић секр. начелства коцка се јавно по кафанама на новац —, начелник окр. прави се да не види.

Јест, начелник окр. ћути, а ћути зато што су ово све радикали. А пре неки дан један грађанин са сином нападе на једног чиновника из поште, који није радикалац а који се је само бранио и одмах се створи лажни реферат и кажњени су не само нападачи но и чиновник, кога су напали па је чак и министар о томе извештен.

О гадних партизана, о грдне покварености!.

Скрећемо пажњу поштанско-телеграфском одељу на ову пакост полициску.

Апостол љубави и беде

Франциско од Асиса — Његова невеста Џотијеве фреске — Све на милостињу — Милосрђе и сйрам живошиња — Први Францискинци — Међу свињама — Клара и кларисе — Година сйрадања — Болест — Смрт Францискова — Проглашење за свеца.

(Извештај „Правди" о једној новој књизи)

Београд, 16. јануара.

(свршетак)

Та је невеста Францискова олицетворење беде. И нема историја љубави, која би била дирљивија од ове љубави богатог младића спрам сиротиње.

Испочетка је Француско дао сиротињи све своје новце, за тим одело, па напослетку и себе самог. Учинивши хаџилук у Рим он је на гробу св. Петра бацио свој новчаник и једном просјаку дао своје одело, а он се сам обукао у његове траље. Од то доба он је стално тражио друштво бедних, болних и прокажених.

* * *

— Христос је био сиромах, бивао гост и живео од милостиње, као Св. Дева и његови ученици! говорио је Француско, проповедајући не само љубав и сиромаштво, него и живот по тим принципима. Сам је живео од онога, што су му добре душе уделиле.

Једанпут се враћао из Сијаме и сретне неког просјака.

— Треба да му дамо овај капут, што је на мени, — рекао је тада Француско једном свом сапутнику. — Ја сам овај капут добио, да га привремено задржим, док не сретнем неког сиромашнијег од себе.

Француско је давао сиротињи чак и оно, што су други сматрали за свето. Једном је дошла нека старица и затражила милостињу од Француска и његових другова. Немајући ништа да јој да, Француско јој поклони Свето Писмо, да би га она могла продати.

— Тврдо сам уверен — рекао је тада — да ће ово дело бити Господу и Св. Деви далеко милије од нашег читања!

Француско је био пун љубави и спрам разбојника, и увек им давао хране, кад би се год к њему навратили. Ово је учинило, да неколико њих оставе свој опасни занат и да постану његови ученици.

Број његових ученика бејаше нарастао до бр. 11 по тадашњем обичају ваљало је од папе тражити, да им пропише „устав". На папској столици седео је тада осиони Иноћентије III.

* * *

Када је, окружен царским блеском, намесник Христов угледао просјачки одевеног Француска, који је сав зарастао у давно нечешљану косу, рекао му је презриво:

— Иди, сине мој, и потражи какав обор свиња; изгледа да са њима имаш више заједничког но са људима; лези и проваљај се у њиховој кажњи, саопшти им твој устав, и одржи им неколико проповеди!

Француско је с једнаком љубављу волео сва створења Божија; за то отиде те нађе један чопор свиња и поче се са њима ваљати по блату. Сав умрљан и искаљан врати се он к папи.

— Владико, испунио сам твоју наредбу, уважи и ти сад моју молбу! рекао му је тада Француско.

Папа није могао друго, но потврдити „Устав Минорита", како је Француско назвао себе и другове.

* * *

Проповеди Францискове нису имале само на мушкиње утицаја, већ и на женске.

Нека Кларица, шеснаестогодишње девојче из Асиса, чувши једном проповед Францискову, изјави жељу да ступи у ред Минорита, па са собом поведе и своју четрнаестогодишњу сестрицу. Отац је покушавао, да их помоћу власти одврати од њихове намере, али није успео. Овим двема сестрама приступиле и друге девојке, које Француско, из захвалности спрам Кларице, назва *кларисама*, и све их смести у једној капели. И ове „сестре" беху се одрекле од сопствености, но бејаху ослобођене од скупљања милостиње.

* * *

Наступише дани страдања. Француско паде у болест и с радошћу очекиваше, да му дође „сестрица смрт". Осећајући да му се приближава последњи час, он нареди да га голог метну на земљу, и да певају погребне песме. Као и наш Немања умро је, слушајући те дивне и дирљиве песме.

Француско је умро 3. окт. 1226. г. С његовом смрћу и његов рад добио је сасвим други карактер. Јер Француско није хтео извући своју „браћу" из света и затворити их у манастир, него је хтео да помоћу њих преобрази свет, да га учини истинитим последником Бога љубави и сиротиње.

На две године после његове смрти папа Гргур IX прогласио је Француска за свеца.

Ж.

Ваљевска железница

Неуредност на жељезници

Путовали смо из Београда за Уб. Приспели смо у Забрежје у 9 и по пре подне, а нешто доцније приспелаће и шабачка лађа. Свијемо се журили да узмемо билете, узели смо их, али дирекција није још објавила кад воз полази, и тако смо више од сата чекали у возу. Не смедосмо отићи ни у кафану него отрпесмо глад и жеђ, па чак и нужду јер воз нема нужника ни ће нужда врши кад воз стоји, а воз не смедосмо оставити, да нам не умакне.

Кад ће ваљевска железница почи уредно и сваки дан. Кад ће путници знати колико воз стоји, да ове нужде не трпе путници.

Надлежни би требали само један часак да се ставе у положај путника, па би уредили ред вожње и објавили колико воз чека.

Узгред буди речено, станица забрешка нема ни звона за давање сигнала за полазак, и тако су путници стражари без осуде.

МОЈОЈ ЛИРИ

Све пролази све умире,
Вјечност само вјечита је:
Она нутке сваком смртном,
— Ах заборав, — покров даје.

Ко варнице, ко одблесци,
Ништавни су идеали
Вјечну тајну, — моћ феникса,
Богови нам нису дали.

Зар из праха што смрт спржи,
Нека сила живот буди,
Ох зар може цвјет да цвета,
Из мртвачких празни груди.

Не, никада! — Аз из маште,
Покретача мојих снова
Издвајa се сила једна,
Надмоћнија од богова

Успомена, то је феникс,
Она није ронче људи,
И кад вјечност све прегази,
Опет она живот буди

Кад не буде ни трун праха,
Од трошнога тела мога,
Пјесма ова настављене,
Опет живот творца свога.

Ето лиро пјесма ова,
Тужно чедо наше моје
Некад, оног које чита,
Подсјетиће на нас двоје.

Рајко

Позоришне вести

Бранино позориште

О Ускрсу је за ова два дана Бранино позориште однело победу јер је било најбоље посећено од свих осталих. Вечерас се очекује такође огромна посета, јер је програм најјачи вечерас, са одличним комадима:

„Измишљени пријатељ!" (ново)
„Невернића" и
„Кикинђани у харему!"

Комисија за израду позоришног закона.

Министар просвете образовао је једну комисију, која ће израдити нов позоришни закон. У комисију су ушли дванаесторица књижевника, бивших управника и драматурга позоришта и позоришних критичара. Ова ће комисија имати задатак, да проучи позоришно питање, и дати своје мишљење: шта све треба учинити, да се позориште извуче из ове моментане кризе у коју је запало.

ТЕЛЕГРАМИ

Солун. Из многих каза сандака сересног и битољског стигле су молбе турској влади, да за време ускршњих празника у православним црквама буде дозвољено, да изменце држе службе свештеници бугарски и грчки. Влада је одбила те молбе због могућих нереда.

Цариград. Сенат је примио без икакве измене протокол споразума са 148 против једног гласа.

Венеција. Титони је стигао у 9·30 пре подне а у подне је правио посету Билову, код кога је остао читав сахат. Затим су доручковали у хотелу „Британији" а у 3 сахата правили екскурзију у лагуне. Титони је синоћ у 8 сати давао ручак у част Билова а по ручку отпутоваће у Рим.

Венеција. Титони је синоћ отпутовао у Рим.

18000

Осамнаест хиљада комада зрелих калемова разне винске и аталске лозе на свима америчким подлогама продаје у свом лозном расаднику.

марта 1909 год.
Сићево

Жељезничка станица Сићево.

Тодор Ђ. Раденковић
економ

85 5-5

Тражи се на зајам 30.000 динара. Плаћа се 10 од сто интереса. Гаранције: интабулација на имање у Београду, које вреди 600 000 динара.
Упитати уредништво овог листа.
219 2—3

КУПУЈЕМ

Бисера, тепедука, адиђара у бриљантима, као и ђердања истих.
Овлашћен од једне стране куће да за рачун исте горње ствари купујем у могућности сам да највеће цене дајем, а такође и акције свију завода у Краљ. Србији најбоље плаћам.
На менице и таксене марке дајем рабат 2½ % до 2¾ %.
Мењачки посао вршим солидно по дневном берзанском курсу.
С поштовањем
Исак Ј. Ешкенази
мењач главни овл. продавац монополисаних хартија за град Београд
194 5—10

У Цара Уроша улици бр. 17. од 1. маја издају се два већа и два мања елегантна стана са инсталираним електричним осветљењем, спроведеном водом у кухиње и купатила.
За цену и остало обратити се у истој кући код г. **Аце Р. Христића.** 213 2—5

Три добро очуване штрикаће машине са целим прибором продају се врло јефтино.
Таковска ул. бр. 42. 216 3—6

ЗА ПРОДАЈУ
МАШИНЕРИЈА
код подписатог

Млин у Петровцу до Крагујевца 12 коњски снага „Рекове" системе штел са 2 пара камена и ваљавице са 2 стуне спегалма, продајем са зубином и постављом а може и дању.
2 вршаће машине од 6 коњски снага комплект са свима приборима 2 године су вршиле.
1 штел са 3 пара камена.
Све ово поменуто продајем пошто се извозничким послом бавим и немогуће ми је са горе реченим машинама радити. Купци нека се јаве подписаном.
Владимир Арсенијевић
4—60 извозник из Паланке

Један парни казан
са мотором и трансмисијом и целим прибором за продају. Упитати: Студеничка улица бр. 50. 206 3—3

ПАЛИЛУЛСКА ЗАДРУГА има више плацева на продају у и ван реона подесни за куће виле и винограде, а нарочито обраћа пажњу купцима на плацеве на друму смедеревском код ђерма.
Плацеви се продају за готово и почек. 205 3—3

Под киријУ МОЈЕ 2 КУЋЕ: једна с лица, друга из авлије у Дечанској ул. бр. 35 заједно са великом баштом издајем од 1. маја под закуп.
За цену упитати сопственика **др. Николу Х. Николића** Добрачина ул. бр. 22. 3-3

У МОЈИМ КУЋАМА у Цар Урошевој, Банатској и Сибињанин Јанка улици, има за издавање под киријУ од 1. маја ов. год. врло удобних станова за веће и мање породице.
Цена је врло јевтина
За услове обратити се настојнику у истој кући.
Београд
Михајило Павловић
179 фирма: Месаровић и Павловић.

Од 1-ог маја т. г. издајем под киријУ:
ДУЋАН у коме је сада Дединијева апотека на Зеленом Венцу, са три магазе и две собе — ЕЛЕГАНТАН СТАН на горњем спрату, над апотеком, са четири собе, предсобљем, кујном и осталим припадежностима
За цену и услове упитати *М. Миловановића* адвоката, у новој згради Б. Задруге или у Добрачној ул. бр. 15. 193,4,5

СРПСКО ДРУШТВО ЦРВЕНОГ КРСТА

на свом лутријском зајму добило је
Дин. 2,000.000 у злату
„ **1,000.000** „ „

Депоновано је код Народне Банке као гарантни фонд за исплату згодитака и амортизације *„Лозова Црвеног Крста"*.

У случају рата и за случај мораторије, Лозови Црвеног Крста извлачиће се и исплаћиваће се и у случају ако Србија загази у рат и прогласи мораторијум, јер је за тај случај предвиђен нарочити фонд од **1.000 000 динара у злату**, поред осталих великих фондова.

Зато Родољубиви купујте наше *Лозове Црвеног Крста*, уложен новац не губите већ помажете нашу хуману ствар и можете само добити.

ЧЕТИРИ ИЗВЛАЧЕЊА ГОДИШЊЕ
Јануара, Априла, Јула и Октобра

Идуће вучење Априла, главни згодитак 150 000
други „ 15.000
10 згодитака по 1000 „ 10.000
20 „ „ 200 „ 4.000
100 „ „ 50 „ 5.000
900 „ Аморт. 22 „ 19 800

Ко упутницом новац пошаље дин. 22·50. Доплатом 23 динара Даје се и на 12-то месечну отплату по 2 дин. месечно и 1 динар од лоза једаред за свагда на име уписнине и поштарине с правом на игру. Новац се шаље искључиво 265 9-10

Повереницима припада за њихово заузимање 1 динар од лоза, а то је од уписнине — поштарине.

Главном заступнику
Живку Петровићу
Београд — Кнез Михајлова 33.

ВЕЛИКА РАСПРОДАЈА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња
Браће Х. Габај, код „Круне"
Кнез Михајлова улица бр. 31.

Спрема кумовске и деверске — Свеће вежемо бесплатно

Распродајемо купљене партије разноврсне робе, као: Свиле, *Тафта, Попелина, Месалина, Луизина, Поњжи, Атласа* и т. д. у свима бојама.
Штофова за женске хаљине, костиме и блузе у најмодернијим бојама.
Платна и шифона на комаде за домаће употребе од цене 15. 17, 18, 20, 22, 25 д. па на више
Платна за јорганске и душечне чаршаве у свима ширинама 1·20, 1·40, 1·50, 1·70, 1·80, 2 д. па на више.
Чаршава *Салфета, Пешкира, Англе,* гарнитура за 6 и 12 особа.
Порхета бела шнир и пик, *Везови, Чипака, Апликација, Бортна* и т. д
Цивилихи за душеке и ролетне.
Веша мушког и женског.
Мидера, *Гиртлова, Рукавица, Лепеза, Чарапа, Марама* и т. д.
Велики избор *Авлуца за женске тоалете.*
Тепиха на метар и готових, као жанилских, вунених и јутаних.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно — Поруџбине вршимо уз доплату
С поштовањем
Браћа Х. Габа.
515 3—20

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА
Д-ра Јована Ђурића
у Београду
ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиролин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиролин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.
Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ
који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2 динара.**

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН
са сољу по Молу, за трљање код навеба или услед промаје, греши и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20 динара,** већа **2 динара.**
46 37—50

Прва Срп. Повл. Фабрика Стакла
ЗА ПРОЗОРЕ
У КОСТОЛЦУ

Израђује све врсте прозорског стакла у свима дебљинама и величинама.
Ради цена и погодбе треба се обратити на г. г. Стојиљковића и Милисављевића у Београду. 218 2—3

Хотел „АЛБАНЕЗ"
Српска кујна без конкуренције
Нарочити јеловник спрема се за празник.
Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.
Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*
За време поста увек рибе

ПРОДАЈА ВИНА
На углу Добрињске и Босанске ул. бр. 7.
Обратити се сваког дана од 6—12 пре подне и од 2—6 по подне.

Вело бордовско у флашама	1 20	флаша
Малага	0 90	литар
Књажевачко црно	0 80	„
Врањско „	0 60	„
Смедеревско бело	0 70	„
Смедеревско „	0 60	„
Неготинско „	0 50	„

Специјални услови за кафеџије.
На продају **материјал за чеђење вина, преса, бурад** итд.

Занатлиска Кредитна Банка
у сопственој кући — преко пута Поште
Македонска ул. бр 10 — Београд.

Прима новац на штедњу, плаћа 7%
мање суме враћа *одмах* — без отказа.
Даје новац на залоге, — на све ствари.
Занатлије помаже кредитом
у већим полугођима.
Даје зајмове: на плате, пензије и признанице
Цензура меница: Понедељником. 208 2—6

ЦЕМЕНТ
ГРАЂАНСКА БАНКА
Има **искључиву продају портланд и роман ЦЕМЕНТА** из Раљске и Поповачке Фабрике Цемента и то на *вагоне и на ситно* по *фабричкој цени.*
Купци за све поруџбине нека се обраћају *искључиво* Грађанској Банци. 140 10—10
ЦЕМЕНТ

НАЈВЕЋИ ИЗБОР
ОБУЋА
КОД
ЈОСИФА ФРИДА
Кнез Мих. ул. 33.
— у кући г. Ник. Спасића —
173 8—10

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности,** осип *т. зв. фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН
СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пију. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и ромену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести рађе јављају.
Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.
Цена једне флаше са упутством коштa 2 дин.
У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.
Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.
Цена једне флаше 3 дин.
Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.
Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**
Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гусларе."
У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Крањеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 354 10—

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Новореновирана Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | СРЕДА 1. АПРИЛА — БЕОГРАД. | ДИРЕКТОР Јова Адамовић | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 89. | Телефон 821

Једно модерно васкрсење

У сред бела дана ушли су човеку у дућан, заклали га, опљачкали, па онда побегли.

Али не далеко. Власт их је ухватила, предала суду и овај их је осудио на смрт.

Али пресуда није извршена. Владар их је помиловао и место на Карабурму отишли су у казнени завод.

То је помиловање тада изазвало грдно незадовољство у јавном мнењу. Нико није могао да појми: зашто да се помилују разбојници, који су у по бела дана убили једног српског грађанина; и то помиловани онда када се упорно одбијало свако помиловање политичких криваца.

А ствар је међутим била врло проста. У оно време доминирала је у Србији једна гомила убица и како врана врани очи никад не вади, то су Анафовљеве убице морале бити помиловане.

Једнима је требало власти, и како до ње нису знали другчије доћи до убиством — они су убили Краља и министре.

Другима је требало пара, и како до њих нису знали другчије доћи до убиством — убили су сарафа Анафа.

Убице једни, убице други. Па би ли било право: да сад неки један други суд суди смртну пресуду? Би ли било право да они, који су се убиством дочепали власти, пошљу на Карабурму оне, који су покушали да се убиством дочепају пара?

Свакако да не би, јер и међ најгорим разбојницима мора да влада нека солидарност и на основу те убилачке солидарности, Анафовљеве убице помиловане су и место на Карабурму послате у — Топчидер.

У топчидерском казненом заводу резоновали су овако: У земљи у којој се убиство квалификује као патриотско дело, треба убицама указивати сваку пажњу. Истина, ова двојица нису убили краља, него једног старог Јеврејина, али убица је убица. У осталом, не могу сви убијати краљеве. Једни убијају краљеве, који су тирани, други убијају Јевреје, који су зеленаши, али на крају крајева ипак изађе на једно: спасава се земља од штетних индивидуа.

Према убицама треба дакле бити пажљив и сваки је дужан да им у границама своје могућности ту пажњу указује. Они који су били у могућности да им спасу живот, спасли су им га и послали су их нама да се ми даље о њима бринемо. Сад треба и ми нешто за њих да урадимо.

И урадићемо колико можемо. Ето, прогласићемо их за слободњаке. То није много. али: пас био ко да више но што има.

И Анафовљеве убице, осуђене судовима на смрт, нађоше се једног дана у својству слободњака у Топчидеру.

Овим људима се много чини, помислио је једног дана у себи свештеник казненог завода. Значи да то заслужују, а кад заслужују треба и ја нешто да им учиним. Ево, узећу их у цркву па нек певају и величају Господа Бога.

И једнога дана убице сарафа Анафа најоше се у својству црквених певчика и пролећа господњег 1909. год. обре се Исус Христос и опет између два разбојника, као и онда када су га Марија и Магдалена на Голготи скинуле са крста, с том само разликом, што су онда и та два разбојника с њим заједно умрли на крсту, а ова два беху сад жива и здрава, један у левој а други у десној певници, а он, јадник, на сред цркве међ њима.

Кажу: када се је плоча са гроба Христова помакла и Христос се воздигао на небо, стража која је чувала његов гроб, побацала је оружје и разбегла се на све стране, да прича чудо које се десило.

И у топчидерској цркви, у којој је Христос био метут између два жива разбојника, чувала је на Велики Петак стража Христов гроб. И овде је се стража разбегла, али не да јави свету да је Христос васкресао, него да јави до сада нечувено чудо: да су разбојници, међ којима је Христос налазио, побегли и да су са собом понели оружје и муницију стражара, који су поспали.

И заиста, кад су топчидерски књижници и фарисеји дошли на Христов гроб, могли су видети да је нестало Анафовљевих убица иза певница, као што су и во времја оно видели да је плоча с гроба Христова била одваљена и да је Христа нестало.

Васкрснуће Христово слави цео хришћански свет као велику срећу по човечанство. Шта ли ће грађанима Краљевине Србије донети васкрснуће Анафовљевих убица, који су са собом понели две брзометке и 300 убојних метака?

Ђ.

ШКОЛА И НАСТАВНИЦИ

или

Шта нам прича овогодишњи „шематизам"?

Максимум рада. — Злоупотреба или погрешно појимање. — Последице. — Минист ов предлог. — Један излаз.

Наставнички рад у гимназији веома је тежак, јер је сувише компликован. Ту су вам сама предавања, па пропитивање за оцену, васпитна старања, преглед задатака, екскурзије, па као круна свега разредно старешинство и дежурство. Појмајући оволике и овакве разноврсне дужности једног наставника законодавац је *одредио минимум недељних часова на 15, а максимум на 18.* Значи, да је законодавац налазио, да један наставник може имати највише 18 час. недељно, јер би иначе сваки већи рад у томе правцу шкодио и наставнику и школи, пошто од уморног наставника слабо ко, а најмање школа, има хасне.

Међутим, као и свуд, тако су и овде учињене многе злоупотребе. За доказ ове своје тврдње, да наведем неколико примера:

Г. Јован Марјански има у III београ. гимназији својих редовних часова 16, и 6 хонорарних код г. Зделара, што чини 22 часа недељно.

Г. Никола Лазић има 19 час., у реалци *13* и код г. Зделара 6.

Г. Ж. Јуришић има у реалци 16 и код г. Зделара 4, што чини свега 20.

Г. Милојоје Башић код г. Зделара 8 и у III београ. гимназији 18, свега *26.*

Г. Илија Лалевић: код г. Зделара 8, у III гимн. 17 свега 25.

Г. Драгутин Марјановић у III београ. 18, код г. Зделара 8 свега *26.*

Г. Радојко Деметровић у II гимназ. 16, код г. Зделара 8 свега 24.

Г. др. Влад. Радовановић и г. *М. Зечевић* с хонорарима имају по 24 часа недељно.

Г. М. Ивковић с хонорарима 27 час.

Врхунац свега достиже пенз. професор г. *Ранко Лукић*, који има 32 час. недељно.

Антиподни положај, што се тиче београдских гимназијских професора, заузимају:

Г. Бора Л. Поповић, који нема ни једног часа у гимназији за коју је плаћен (у „Шематизму" пише, да је на раду у Нар. Позоришту) али за то има *10 хонорарних часова* код г. Зделара,

Г. Павле Аршинов, који у жен. [illegible] Истина у загради пише, да ради у III. београ. гимназији, али у списку наставника те гимназије, штампаном у „Шематизму" нема његовог имена. Али зато г. Аршинов има 6 хон. часова у гимназији г-ђе К. Бајићке.

Исти однос постоји и међу г. г. наставницима у унутрашњости, разуме се у градовима, где има приватних завода, у којима се може добити хонорар.

Ево неколико примера:

а.) у *Зајечару*

Г. Борђе Ничић има у гимназији 15 час. и хонорарних у приватној женској гимназији 10, свега 25 час.

Г. Рад. Лазаревић 17 + 7 = 24.
Г. Мих. Марковић 15 + 8 = 23
Г. Милан Недељковић 18 + 9 = 27
Г. К. Милутиновић 16 + 7 = 23
Г. Милан Грујић 16 + 8 = 24

И овде и свуд даље други сабирак означава хонорарне часове, а први часове у државној гимназији, за које је дотични господин и плаћен.

б.) у *Лесковцу*

Г. Јеротије Топаловић као директор лесковачке гимназије има 8 час., а као директор женске гимназије 10, разуме се хонорарних.

Г. Јован Ђорђевић 18 + 6 = 24

(Свршиће се)

РЕВОЛУЦИЈА У ЦАРИГРАДУ

Цариград. Јутрос је избила велика војничка побуна у Стамболу. Војска без официра, која је заузела парламент и порту, тражи да се збаци велики везир, министар војни и председник парламента и да се васпостави шеријат. Овај покрет наперен је против младотурског комитета; стање је врло критично.

Цариград. *(31. марта вече).* Ситуација је врло озбиљна. Побуњене трупе помаже наоружана маса света. Порта није заузета, али је заузет парламент, но побуњеници ипак пуштају посланике да улазе. Изгледа да се готово цео гарнизон побунио, а међу побуњеницима налазе се и солунски стрелци. Министар војни има на расположењу само неколико батаљона и неколико батерија. Шеик-ул-ислам преговара са побуњеницима, који траже, сем онога што је већ наведено, т. ј. збацивање великог везира, министра војног и председника парламента и повраћај шеријата, још и делимичну промену кабинета. До сада још није проливена крв, сем неколико жртава, међу којима су и два официра, који су хтели силом да интервенишу. Сумња се, да су побуну организовали сами побуњени војници, већ се држи да је то извршено упливом либералне и мухамеданске уније.

Цариград 31. марта ноћу. Председник парламента је дао оставку, а исто тако дао је оставку и велики везир и цео кабинет. Један младотурски посланик убијен је од побуњених војника. Велике масе трупа иду тако само из Стамбула и у Стамоул. Неке су трупе без официра, а неке предводе официри. Изгледа да су побуњеници приморали официре да с њима заједно иду.

Цариград. Синоћ се састао министарски савет, а и младотурски комитет је држао јуче своју седницу. Уверавају да су бунтовници објавили своја тражења, у којима се захтева поштовање ислама, распуштање младотурског комитета и забрана њиховог мешања у државне послове; збацивање великог везира и министара: војног и марине, као и збацивање председника парламента. Преговори са побуњеницима до сада су без резултата. Према побуњеницима не смеју се употребити топови, сем у крајњој нужди. Бунтовници се држе мирно. Командант бунтовника је један подофицир. Бунтовницима непрестано долази помоћ и од оружаних грађана, међу којима има и стараца и деце. Јуче по подне било је пушкарања између побуњеника и коњице. Број жртава до сада није велики. Разни знаци показују, да је побуна изведена од стране уније мухамеданске, а унија либерална хоће тиме да се користи. Посланици су се скупили у парламенту и позвали остале своје колеге да дођу у парламент и испитају захтеве побуњеника.

Цариград. Маршал Етем паша, генералисим у рату са Грчком именован је за министра војног. Етем је на колима провезао се из Јилдиза у Стамбул у пратњи великог броја трупа. Тај поход његов са музиком на челу био је триумфалан. Трупе изгледа да су потпуно задовољне именовањем Етемовим.

Уверавају да је синоћ у 9 сати министар правде убијен, министар марине рањен, а министар војни заробљен. По разним вестима до сада је погинуло 17 лица, а 30 рањено. Бунтовници су препречили и посели улице, које воде парламенту и спремају се да ту проведу ноћ.

Епиграм

Један је абдицирo.
— То се не збива често. —
Ал' другог мирно за њим
Краљевски чека престо.

Ал не би било среће,
Живота, нити мира,
На своје заветне мисли
Да народ абдицира.

—о

Самоуправином спиритус ректору

од писца чланка

„Тајна конвенција и промеморија"

Колико смо ми опазити могли, од свију наших тако званих политичара, *једини* је г. Стојан Протић, који није кадар, апсолутно ни о каквој ствари да пише објективно, без инсинуација и непристојног увлачења личности. Његова ружна навика, која са мо одаје недостатак основане аргументације, створила је у јавности о њему мишљење да је он „двотеорни" т. ј. да за сваку ствар он има по две, па и више теорија. У самој ствари, он је без икаквих теорија, као и без сваке логике. Да то и докажемо не треба да идемо даље, од саме ове данашње наше препирке о тајној конвенцији краља Милана, и „промеморији" српске владе. Он хоће у силу Бога да докаже, како ми бранимо конвенцију, а како су остали напредњаци па и сам Пироћанац, и г. Новаковић осудили ту конвенцију. Међутим та је конвенција баш постала под владом пок. Пироћанца и г. Новаковића, и под њеним су режимом годинама министровали оба та шефа напредне странке. За г. Новаковића још се може казати да за њу није знао, јер није под краљем Миланом био председник министарства, али Пироћанац је за конвенцију не само знао, но је и радио те је она у неколико предругојачена и поправљена. И сад, по логици г. Протића, и Пироћанац и Новаковић су против конвенције, а ми млађи напредњаци, који смо онда тек из основне школе изишли били, ми смо тобож неки бранноци. То је ето видите та разрока логика г. Протића. Он и не опажа у каквој је контрадикцији, кад вели да је Пироћанац о конвенцији рекао, да је она Србију ставила у положај Туниса, а овамо је после тога, пошто је за њу сазнао, исти Пироћанац још пуне две године министровао. Ако је он

заиста тако мислио и говорио, онда зашто је и даље министровао, кад га барем на то, силом нико није могао натерати. А сам г. Протић је у више прилика говорио, да је г. Пироћанац у целој напредној странци, био најумнији човек, а при том и по карактеру најсамосталнији, нарочито према двору.

Г. Протић вели, како се конвенцијом промеморија не може поређивати, зато што су оне сасвим различне ствари. Али мислимо, да се баш између разноликих ствари прави упоређење, кад се хоће да се *тражи* која је од које, боља или гора. Што г. Протић полаже много на разлику, како је постала конвенција а како промеморија, то показује само како је он плитак у политици. Ако је промеморију одобрила и скупштина, је ли што отуда народу лакше, ако је промеморија хрђава? Г. Протић брани себе и другове и тиме што су они по нужди и по *савету* великих сила пристали на промеморију. Но је ли г. Протић сигуран, да је и краљ Милан ону конвенцију без нужде потписао. Зар је он волео да буде вазал, као што г. Протић тврди, но независан владалац? А велике силе чим су Аустрију пустиле у Босну, оне су тим самим упутиле Србију, да и она тај посед аустријски призна и поштује. Сва је разлика у томе, што се конвенција показује, као једна политичка комбинација краља Милана, која може бити и погрешна, као што је и погрешна али је тек нека политика, а политика садашњег режима није никаква комбинација, но просто једна измотација.

Ништа не мења ствар, што је г. Протић са друговима радио, да им такву радњу и скупштина одобри. То је стара она свако неваљалство своје покрије одобрењем скупштине. Кад су протеривали краљицу Наталију по жељи краља Милана, да би сакрили свој кукавичлук, они су израдили те им је њихова народна скупштина донела о томе резолуцију. После подлог убијства краља Александра они су настојали те је скупштина и то одобрила као патриотизно дело. И ако је због таквог рада, Србија од целе Европе бојкотована, који бојкот и сад постоји, који је Србији баш у овом питању највише шкодио.

Г. Протић увлачећи у ову препирку нашу г. Павла Маринковића хтео би да људе око „Правде“ нагна да скрену са свог правца, само да би избегли нападе Протићеве Самоуправе на г. Маринковића, али му је тај посао узалудан. Још мање ће успети потурање неког издајства, које тобож ми чинимо из неке користи коју очекујемо с неке стране, јер бар г. Протић и његови пријатељи најмање имају права да коме подмећу такве ствари, кад се зна да су они позивали непријатеља да Србију нападне 1885. год. што сад већ и њихова млађа браћа не поричу. Исто тако г. Протић пре заслужује да стане поред Настића, но ми, јер њихов је шеф Пашић плаћао, те су Настићеве брошуре овде у Београду штампане, и они су Настића слали у оружну фабрику у Крагујевцу а нико од нас.

Најпосле на ту подлу инсинуацију да смо ми нечији плаћеници, поред презрења треба само да опоменемо г. Протића на писма г. Ђоке Симића бечкога посланика писана Авакумовићу, која смо ми раније штампали, и која доказују да су баш радикали они, који су од туђих конзула примали паре, за агитацију у Србији.

Српске земље

Глад у Далмацији

Из Беча службено демантују гласове о глади у Далмацији, због које су се разболела многа деца.

„Велеиздаја“ и Кошутовци

Како новосадска „Застава“ јавља с најпоузданије стране, и приликом истраге у Пакрацу доводио је истражни судија ствар „велеиздаје“ с мађарском странком независности у везу. Нарочито је нагласио да је војвођанска српска радикална странка радила споразумно и заједнички с мађарском независном странком, да се краљевине Хрватска и Славонија отцепе од монархије и сједине са Србијом. За све ово има сведока и чим се укаже потреба, они ће посведочити да су те речи чули од истражног судије Кошутића. Акурти се, дакле, све више заплиће.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Покољ у Цариграду.

Јуче по подне пронео се муњевитом брзином кроз Београд глас, да су старо-турци оборили режим младо-турака у Турској, да је се цео гарнизон војске побунио, да је настао покољ и да су сва министарства узели у своје руке старо-турци. Узрок овоме је, како се чује, продаја Босне и Херцеговине Аустрији, због које су одлуке, уламе и софте дражили народ на буну по свима турским џамијама у Цариграду.

Прекинути преговори.

„Н. Сл. Пресе“ јавља, да су између Србије и Аустро-Угарске прекинути преговори не само о трговинском провизоријуму, но и о дефинитивном уговору, јер је било немогуће доћи до споразума. Аустро-Угарска је изјавила српској влади да је боље причекати с почетком преговора, док се не разбистре политичке прилике у обема државама монархије.

Значајан предлог.

У једној од првих седница Нар. Скупштине, у којој ће се изнети на решавање предлог *о ма каквом повредном* кредиту за државне потребе, један од народних посланика изнеће један предлог, који ће заинтересовати цео српски народ. Предлог се односи на наопако вођење спољне политике у Србији, у кратком низу година.

Одговор Стојану Протићу.

Први пандур краљевства, Стојан Протић изгрдио је на њему својствени начин све оне који су у и око листа „Правде“ а по највише г. г. Ј. Адамовића, Павла Маринковића и писца чланка „Тајна конвенција и промеморија“. Сутра ће изаћи одговор директора „Правде“, а Павле Маринковић, који се налази већ десетак дана на путу и који се вечерас враћа, свакако ће првом пандуру високог нам краљевства дати одвјета прекутра.

Синдикални конгрес.

Главни раднички савез, држао је сва три дана Ускрса синдикални конгрес у сали код „Коларца“, на коме су учествовали изасланици свих синдикалних организација у Србији. Дискусија је на конгресу била врло жива и изазвала интересовање код свију радника. Одлучено је, да се поведе пропаганда за *осмочасовни рад*. Како учесници овога конгреса тврде, дискусија у опште завршена је на опште задовољство делегата радничког покрета и пролетаријата у Србији.

Вратио се.

Г. Ст. Д. Рибарац, министар правде, који је ускршње празнике провео код своје породице у Пожаревцу, вратио се синоћ дубравичком лађом у Београд.

Нов ред вожње.

Дирекција трамвајског друштва наредила је да од данас трамваји почињу рад на свима пругама од 5 сати изјутра до 10 у вече.

Распуштање резервиста.

Аустро-угарско министарство војно наредило је да се распусте резервисти трупа, распоређених у Босни и Херцеговини и Далмацији.

Народна Скупштина.

Сутра почињу седнице Народне Скупштине, које су биле због ускршњих празника одложене.

Закључене књиге.

Јуче је свршена пореска година и закључене пореске књиге код свију пореских одељења у земљи. Од данас настаје нова пореско-рачунска 1909 година.

Полагање испита.

Од сутра почињу полагање испита мађарски инжињерски официри, за чин капетански, који су се за ове испите јавили и на то стекли права по закону.

Председник комисије је инжињерски пуковник г. Милош Божановић, командант XVIII. пука.

Предали се.

Милан Перић „Дубанче“ и Живојин Ђерић, побегли робијаши, предали су се јуче чуварима београдског казненог завода близу села Врчина у срезу грочанском. Они су предали и сву муницију и брзометне пушке, које су отели од војника. За време бегства нису никакво казнимо дело учинили.

И сад могу опет за певницу у цркву, пошто су се „лепо владали“.

Убиство у шумн.

Прекјуче је нађен убијен Панта Крстић из Глоговца у округу пиротском у забрану Панајота и Видена браће Вељковића из Тамњанице. Увиђајем је утврђено, да је Панта убијен из пушке, приликом крађе — сече дрва. Сумња се да су ово убиство извршили сопственици забрана. Власт је предузела истрагу.

Прегажен трамвајом.

Јуче после подне око 6 и по часова, кад је трамвај бр. 27 ишао из Топчидера за Београд, и дошао до пред „Господарску Механу“ истрчао је из кафане Ненад Николић, радник, и хтео се попети у летња кола, но како је усљед кише пред кафаном било клизаво а Ненад пијан, то га закаче случајно летња кола, прегазе десну ногу и одсеку му је. Ненад је одмах пренет у болницу где му је указана лекарска помоћ.

Вредан председник.

Председник општине венчанске у срезу врачарском предао је јуче пореском одељењу и остатак порезе за прошлу годину у 1760·15 динара, и том сумом измирио сав дужан порез из своје општине.

Председник се зове Љубомир А. Живковић.

Верени.

Миливоје О. Поповић трг. путник фирме Настас Павловић верио се са госпођицом Олгом Ристићевом ћерком почив. г. Јована Ристића кафеџије из Београда.

Милан Поповић цал-келнер из Смедерева верио се са госпођицом Косаром ћерком г. Александра Томића див. сапунџије из Параћина.

Честитамо вереницима.

Изгорело дете.

Унуче Лазара Лазића, тежака из Миријева близу Београда, у очи Ускрса играло се са још двоје деце у кошари Лазаревој и наложили ватру, хоја је ухватила брзо и целу кошару, те му је унуче изгорело. Друго двоје деце побегло је, јер су била старија и јача.

Стављен у притвор.

Решењем кварта палилулског, стављен је под кривичну истрагу и у притвор Спасоје Ранковић надничар за извршену крађу, Васи Костићу кафеџији код „Соколовића.“

Вести из белога света

Арсеналски радници у Шербуру (Француска) држали су скуп, на коме су протестовали против разних мера министарства марине, а нарочито против скраћења времена за одмор. Ако се те мере неповуку, радници прете штрајком.

У Параду у Мађарској изгореле су 74 куће и 80 споредних зграда. Становници живе под ведрим небом.

— Вођ, мађарске странке независности и министар трговине Франц Кошут написао је у „Мађарорсагу“ чланак у коме предсказује пад коалиционог кабинета, јер коалиционе странке не иду сложно но се разилазе.

§ Француска скупштина поново ће се састати почетком маја.

§ Руски министар председник Столипин одликован је о ускршњим празницима орденом Белог орла.

Али-Бунарски бунтовник

Истинити догађај

Срећна породица. — Бриге једног доброг оца породице — Срећна идеја. Испраћај.

Пера Симић је један врло савестан и неправан човек у сваком погледу.

У служби тачан, вредан и марљив, он је такав био и на дому. Своју жену Савету, коју је узео пре шест година из љубави, и своја петогодишњег синчића Аџу, он је необично волео и о њима се старао. Ма да није имао Бог зна какву плату, ипак се у његовој кући није знало за оскудицу. Није се, бар за сада још, могло ништа одвајати за црне дане, али није ни недостајало, благодарећи његовој штедљивости и Саветином кућаништву. Хватао се крај са крајем, како се већ то каже.

Аџа му је био напредан и то му је чинило велику радост. Пуначак, румен као ружа, лепих као угаљ црних, буљавих очију, са великом коврџастом косом, која му је падала по плећима, Аџа би обраћао пажњу мимопролазника. Срећни Пера кад би то видео њему би се озарило лице а очи засјактиле од милине. Он се чисто поносио својим „лепушкастим дететом“, како је он тепао Аџи увече, када би га метнуо на крило и са њиме се играо.

Сирота мајка чим би се Аџа само пожалио, да га боле „тиба“, а то је обично бивало празником, када се у кући меси, она би му гасила угљевље и том водом квасила га испод леве мишке и десног колена.

Живот Перин текао је тихо, без икаквих потреса све до септембра прошле године — управо до анексије Босне и Херцеговине.

Овај, по цело Српство судбоносни догађај, оставио је дубоког трага и на родољубивој Периној души. Као и сви добри Срби и Пера се беше забринуо за судбину своје несрећне браће у Босни и Херцеговини и са највећом је пажњом пратио развој догађаја. Сваки изглед на боље обрадовао би га а сваки неповољан глас ожалостио би га. Он је био један од оних, који су говорили, да би требало да скочи све на оружје и да се животима узму у одбрану потлачена браћа. Кад би му неко почео говорити како нисмо спремни за рат, он би му запламтелих образа довикнуо:

— А када ћемо, молићу ја вас да ми кажете, ми бити толико спремни да можемо тући Аустрију? Да су тако рачунали Карађорђе и Милош, још би се по Србији шеткале турске паше и везири. Него, кажите боље, ми више нисмо никакав народ. Све је ово што видите од највишег до најнижег сама кукавица и плашљивац.

И, Бога ми, ситуација се промени тако, да су били сви изгледи, да ће се Пери дати ускоро прилика да и на делу покаже своје јунаштво. По вароши и по новинама се поче прво зуцкати, па после и отворено говорити о рату. Сви обвезници, па наравно и Пера, позваше се на вежбу. Трећем позиву се раздаде оружје. Из Београда се почеше исељавати државна надлештва у унутрашњост Србије. У војсци се журно радило, као да ће се сваког тренутка поћи у рат.

Пера се није уплашио, чак шта више он се радовао. Само се беше забринуо шта ће и како ће збринути жену и дете ако дође до рата. Где ће њих склонити ако буде, како што се то већ јавно говорило, нападнут Београд.

Кад би се увече уморан вратио кући са вежбе он би дубоко у ноћ седео са женом и разговарао, шта да предузму за њену и детињу безбедност.

После дугог размишљања паде му на памет једна срећна идеја.

— Слушај, Савета — рече он жени једног вечера. Ти имаш сестру преко у Али-Бунару. Ја сам нешто размишљао, како би било, да ја лепо испратим тебе и Аџу код ње у Али-Бунар још за времена. Видиш какво је ово доба. Свакога часа могу Аустријанци прећи Саву, па шта ћу онда са тобом и малим дететом. Ја ћу у бој а питање је велико да ли ћеш се ти са де-

тетом моћи благовремено склонити у унутрашњост. А баш и кад би успела да се склониш, настаје питање од чега ћеш живети кад немамо новаца. Међутим, више је но сигурно, да ми са нашом војском не можемо продрти преко и ти ћеш бити склоњена од свих ратних несрећа. После, шта му знаш, могу ја у рату и погинути, па је свакако боље, да се ти у томе случају нађеш код своје фамилије. А кад се рат сврши, и ако Бог да ја останем у животу, лако ћеш се ти преселити у Београд.

Савета, као паметна жена, одмах је уидела колико Пера има права и смета пристаде.

Још исто вечера написаше Саветиној сестри и њеном мужу подуже писмо, у којем им објаснише своју намеру.

После три дана стигао је одговор из Али-Бунара, у коме им Саветина сестра јавља, да ће се и она и њен човек јако обрадовати Саветином и Ацином доласку у госте и препоручује им: „да се пожуриду са доласком, јер овамо сви говориду да рата мора бити".

Пери се свали с душе силан терет. Кад је прочитао писмо он загрли жену и пољуби је, па приђе кревету и полако пољуби у чело Аћу, који је слатко спавао.

Цео сутрашњи дан провела је Савета у паковању ствари, јер је хтела да што више понесе са собом. Пера је увече затекао све упаковано.

— Да нисн заборавио на пасош — запита га жена још на вратима. Ми смо потпуно готови. Могли би се овога часа кренути.

— Нисам! Ево га! — одговори весело Пера и приђе и пољуби жену.

Цело вече су провели у веселом расположењу.

— Само кад сам збриную тебе и дете. Сад, вала, могу и да погинем — говорио је Пера.

— Ваљда неће дати Бог. Ми ћемо се тамо сваког дана молити Богу за тебе — тешила га је Савета.

Ујутру у 6 часова кренула се са београдског штека панчевачка лађа. Пера је са обале поздрављао марамом своје најмилије а Савета и Аца отпоздрављали марамом.

Аца се дерао из свега гласа:

— Збогом татице.

— Збогом сиње мој драги — прошапта Пера, обриса марамом заводњене очи и упути се у град на дужност.

— Само кад сам њих сачувао опасности — мислио је сиромах Пера и не слутећи шта га ускоро очекује.

наставиће се

Floridor

Опадање и растење народа

Владе и народи. — Брошире грофице Штрајтберг. — Глас једне жене. — Премаје за децу. — Данак на неженье. — „Плодност" од Золе. — Споменик зид деце — Руски лист и женски журнал — Неваљалтузијанство.

(извештај „правде")

Берлин, 17. фебруара

сршетак

Ови апели Золини нису остали без последица: Француска влада одмах је решила, да предузме извесне кораке. да би стала на пут опадању становништва. Између осталога издан је закон, по коме сваки породица, која има седам или више деце, има право да једно дете васпита и школује на корист државне касе. Али се тада деси једна неочекивана куријозност. На основу статистике видело се, да таквих породица у Француској има 250.000, те је државни изгледало много, да васпитава и школује 250.000. деце; због тога је тај закон бачен у архиву, као што се то при Богу код нас врло често ради. Ово још не значи, да су Французи дигли руке од рада у овом правцу. Год. 1900. *Пио* је предложио у сенату, да се узакони, да нежењена лица и једног и другог пола плаћају прирез од $^1/_{15}$ дела своје целокупне порезе. Сем тога супрузи, који после пет година брачног живота, немају деце. плаћаће прирез $^1/_{20}$ део целокупне своје порезе.

На Мадагаскару, где становништво такође опада, влада је поступила још одлучније. Тамо од 1899. г. постоји закон, по коме се сваки мушкарац од 25 год. па на више, који немогадне доказати да је отац бар једног детета, кажњава тиме, што сваке године плаћа 25 дин. прирез; свака пак женска, која је навршила 20 год., па од тог доба не даде живота ни једном детету, плаћаће 15 дин. годишње.

Али још више од државе старају се неке хумане установе, да се увећа број деце. Тако нпр. дирекција средиземне железничке пруге (Париз—Лион) даје својим службеницима додатак, који се срачунава по броју деце. Што више деце то ће дотични службеник имати и већи додатак. За троје деце тај је додатак 30 дин. на годину, а за деветоро — 630 дин.

Но има и других сем новчаних награда. У год. 1902. пронађен је у Француској један грађанин, који је имао 30 деце. Французи су пали у право одушевљење и решише да овом сретном оцу, још за живота подигну споменик. Прогресивни феминистички лист „Фронда" покварио је све, јер је изнео предлог, да тај споменик треба подићи мајци, а не оцу. Око тога отпочела се жучна препирка, која се свршила тим, да споменик у опште није ни подизат.

И у Енглеској био је сличан случај. Године 1900. умрла је у Есексу у дубокој старости нека *Мери Џонс*, која је била мати 33 деце. Нешто пред њену смрт редакција једног лондонског листа почела је скупљати прилоге у њену корист, и скупила је веома знатну суму. Не треба прећутати, да у Енглеској постоји нарочито друштво, које осигурава мајке на случај рођаја двоје или троје деце. За близнове друштво плаћа 50 фуната (1250 дин.), а за троје 75 фуната (1875 дин.)

У Америци се последњих година појавио покрет, да подстиче што већи број порођаја. Пре неколико година Розвелт је лично дао леп дар неким супружницима, који су имали 20 деце. До то доба Розвелт је чешће пута с болом у души примећавао, да и у Сједињеним Државама сваке године све је мањи број порођаја. Тај жалосни факат он је назвао: *народним самоубиством.*

Једном речју брошире грофице Штрајберг веома су интересантне и желети је, да их прочита што већи број наших дама, којима су — има их на жалост пуно таквих — деца напаст и сметња.

г. д.

Знамените трговачице

и црна литургија

наставак

Већ у половини августа 1680. могао је Лувоа, који је у овој несрећној афери уложио сву своју моћ и сав свој утицај да заштити госпођу Монтеспанову, створити јој разговор с краљем у четири ока. Госпођа Ментнон посматрала је је веома забринута из даљине. „Госпођа Монтеспанова — вели она — најпре је плакала, за тиме је чинила прекоре и најзад је говорила врло високо". У почетку је госпођа Монтеспанова била као због збуњена од тежине краљевих оптужаба и, у забуни и од стида, бризнула је у плач али се затим тргла и сад се та чудна жена још једном с пуном снагом своје страсти и своје мржње издигла на потпуну висину свога поноса. „Ако је истина да се упустила у овај злочин, онда је то учинила зато што је њена љубав према краљу била велика а велика и грубост, свирепост и неверност онога, коме је она све жртвовала. И краљ је може казнити, али се мора бојати да се не заборави те да пред очима Француске и Европе не погоди и своју децу, закониту децу краља Француске".

Из овога разговора изишла је госпођа Монтеспанова коначно изгубљена, али и коначно спасена.

Ваља само помислити до ког је ранга Луј XIV испео своју метресу. Њему је пре свега стало до тога да се избегне скандал. Буру би могло изазвати чак и прогонство бивше фаворитке или потпуна немилост Ла Реина, који је благодарећи своме дару посматрања довољно провидео госпођу Монтеспанову, опомену је Лувоа: „Треба се бојати испада, чије се последице не могу предвидети. — Лувоа, Колбер, па чак и госпођа Ментнон трудили су се да ублаже пад. Колбер је баш пре тога своју најмлађу кћер заручио с нећаком госпође Монтеспанове. Осим тога је познато колико је том државнику на срцу лежала национална величина, на чему је он неуморно радио и која се по његовом мишљењу није могла одвојити од владаочеве величине. Госпођа Ментнон је одгајила децу госпође Монтеспанове и кроз цео живот била им је искрено наклоњена. Додајмо томе још и то, да је и покрај свих својих погрешака, и покрај своје егојизма, своје оштрине и грубости, своје душевне осредности, Луј XIV имао о краљевском достојанству свест у ступњу, какав од тада никад није постигнут и да он у целој овој кризи ни тренутка није губио онај мир и величанство, којима се нису довољно могли надивити сви они, који су дошли у његову близину. Госпођа Монтеспанова није отерана с двора. Она је само свој велики стан на првом спрату заменила другим, који је мало даље од центрума краљевског двора. Као и пре тако ју је Луј и после примао у присуству других и чинио јој посете, које су површна посматрача могле преварити, али пажљивијим очима није измакла велика промена, која се одиграла иза кулиса. Госпођа Севиње пише својој кћери, да Луј XIV поступа веома грубо према госпођи Монтеспановој, а Биси Рабитен то поступање назива „презривим."

(наставиће се)

Позоришне вести

Штедња на практикантима

Позориште је пало у финансиску кризу. Према извештају, који је поднео благајник позоришта управи, управа неће бити у стању исплатити глумцима мајску плату. Нашавши се пред новим и најтугаљивијем питању, управа се сад присетила да штеди. И у место да приступи радикалним мерама она се спрема да отпусти једног певача и једну младу глумицу, рачунајући ваљда да ће на тај начин повратити равнотежу у буџету. У државној служби, чим се учине прекорачења у буџету, плаћају цех практикарти и пандури, Тој „мери," која је већ одавна осуђена од свих паметних људи, приступа и управа позоришта. Да је бар избор тих позоришних „практиканата" учињен како треба, ми не би имали ништа против тог корака управиног. Али, учињеним избором, управа је учинила нову погрешку о којој ћемо ми већ имати прилике говорити.

Јубилеј

Вечерас прославља у сали „Коларац" свој тридесетогодишњи јубилеј Мила Стојковић. бив. члан Краљ. Срп. Народног Позоришта Стојковић ће играти Владимира у Нушићевој „Пучини." Јовзику ће играти Зденка Тешићева, бивша чланица Народ. Позоришта. Из другарске пажње суделоваће у овој представи Љуба Станојевић и Чича Илија.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

МИШЕЛА ЗЕВАКО

— превод с француског —

Краљица мати

— Све је могућно, грофе, па чак и то да Јованка и њен син одбију моје сјајне понуде. Али ако се ви преварите, ако из буди ког разлога Навара остане слободна.... шта ћете онда рећи, господине?

— Ништа, госпођо... Очекујем да ми ваше величанство каже шта мисли.

— Ево, то је са свим просто. Навари ће тада бити потребно наћи краља. Јер та лепа земља не може остати без владара. Ја сам већ нашла тога краља...

Мариљак, зачуђен што краљица улази с њим у такве разговоре; поче премишљати на што ће све то изићи. Он у осталом није придавао велику важност овоме делу разговора. Оно што је он хтео, што је он тражио била је једна реч истинског узбуђења и осећања, која би му допустила да опрости својој мајци.

Из тог племенитог срца беше ишчезла сва горчина која се годинама збирала.

У целом томе разговору он је осећао једну дубоку и искрену радост због измирења и слоге.

Све му је остало било споредно.

И док је Катарина са срачуњеним отезањем развијала своју политику, њен син се старао да запази код ње ма један покрет, ма један зрачак који би је учинио достојном његовом тајног и нејасног поштовања и наклоности... и сањао је да ће се у гомили људи који су проклињали Катарину наћи ма један који ће је благосиљати и волети, и да ће то бити он!

А Катарина од Медичија рече му сасвим равнодушно:

— Ја сам нашла тога краља...

Скоро у исти мах израз лица краљичиног постаде суров; она се смрачи, прибра се као да хоће да зада последњи ударац и рече отсечно:

— Тај краљ сте ви!...

Та реч учини на Мариљака утисак муње. Он осети да Катарина зна да је он њен син. Грчевито дрхтање обузе му цело тело.

То осећање он хтеде да претвори у извесност.

Ох! да је могао да дозна пошто пото праву мисао те краљице, која је била њена мајка!

— Ја! промуца он, ја! краљ од Наваре!

— Ви, грофе, рече мирно Катарина која је очевидну забуну мариљакову приписивала изненадној срећи.

— Ја! понови Мариљак. Али, госпођо, ви заборављате да ја нисам ништа.

— То је разлог више што хоћу од вас да начиним све.

— Госпођо, Госпођо! узвикну гроф ван себе, да се од ничега начини све, да се од сиромаха без игде икога начини краљ треба имати јаких разлога.

— Ја ћу их наћи. За то се не брините, грофе.

— Ви ме не разумете госпођо! Ја не тражим разлога за моје краљевство! Ја тражим разлоге који вас гоне да баш мене хоћете да начините краљем! Ах! госпођо, то је једино што ја хоћу да дознам, све је остало безначајно. Ја бих радо умро, потпуно срећан, кад бих то могао да дознам...

Жустрина Мариљакова зачуди Катарину; али је она опет приписа изненађењу.

— Шта вам је до тога стало, грофе! рече она. Зар вам нисам казала да имам с вама велике намере? Прихватите срећу која вам се указује и немојте разбирати ништа више. Да, ја појмим вашо изненађење у овом тренутку. Али знајте ово: Ја вам говорим потпуно искрено. Ма колико да изгледа чудновато то што вам нудим то је већ свршена ствар... Све што је мени сад потребно да знам, то је, до које сте мере ви одани Јованци од Албрета... То треба да знам... Ја помоћу вас мислим да изведем једно подузеће... којим треба да се ослободи престо наварски....

Гроф се тржи.

— То јест, додаде Катарина, подузеће које треба да обезбеди Хенрију од Беарна другу краљевину....

Мариљак обори главу.

— Госпођо, рече он гласом који је у почетку био тужан и пригушен, а постепено постајао све силнији, ја нећу да тражим разлоге о намерама вашега величанства и ограничићу се само на питање које ми је постављено. Ви ме питате, госпођо, да ли волим краљицу од Наваре, да ли сам јој одан и докле иде моја оданост?.. Жели ли то ваше величанство да дозна?

— Заиста господине... то је све за сад.

— Добро госпођо. Ви сте малочас изговорили једну реч која ме је силно узбудила. Ви сте рекли: И ја сам мајка!.. Ја вас потсећам на ту реч, јер претпостављам да ви као мајка носите свету љубав мајчину и да би сте пре умрли но што би сте допустили да ваше ма које дете живи на мукама. Ви морате такође разумети ја бар тако мислим, колико је љубав синовља према матери.

Неко бледило просу се по лицу Катаринину.

(наставиће се)

Тражи се на зајам 30.000 динара. Плаћа се 10 од ст интереса. Гаранције: интабулација на имање у Београду, које вреди 600 000 динара.

Упитати уредништво овог листа.

219 3—3

КУПУЈЕМ

Бисере, тепедуке, одвођара у бриљантима, као и заложнице истих.

Овлашћен од једне стране куће да за рачун исте горње ствари купујем у могућности сам да највеће цене дајем, а такође и ако више свију завода у Краљ. Србији најбоље плаћам.

На менице и таксене марке дајем рабат 2½ % до 2¾ %.

Мењачки посао вршим кулантно по дневном берзанском курсу.

С поштовањем

Исак Ј. Ешкенази

мењач главни овл. продавац монополисаних хартија за град Београд

194 6—10

У Цара Уроша улици бр. 17. од 1. маја издају се два већа и два мања елегантна стана са инсталираним електричним осветљењем, спроведеном водом у кухиње и купатилом.

За цену и остало обратити се у истој кући код г. **Аце Р. Христића** 213 3—5

Три добро очуване штрикаће машине са целим прибором продају се врло јефтино.

Таковска ул. бр. 42. 216 4—6

ЗА ПРОДАЈУ

МАШИНЕРИЈА

код подписаног

Млин у Петровцу до Крагујевца 12 коњски снага „Рекове" системе штел са 2 пара камена и ваљевице са 2 ступе спеглама, продајем са бином и постављом а може и дићи.

2 вршаће машине од 6 коњски снага комплект са свима прибора 2 године су вршиле.

1 штел са 3 пара камена.

Све сво поменуто продајем пошто се извозничким послом бавим и немогуће ми је са горе реченим машинама радити. Купци нека се јаве подписаном.

Владимир Арсенијевић

5 60 извозник из Паланке

Један парни казан

са мотором и трансмисијом и целим прибором за продају. Упитати: Студеничка улица бр. 50. 206 3—3

ПАЛИЛУЛСКА ЗАДРУГА има више плацева на продају у и ван реона подесни за куће виле и винограде, а нарочито обраћа пажњу купцима на плацеве на другу смедеревском кеј ћермa.

Плацеви се продају за готово и почек. 205 3—3

Под киријУ МОЈЕ 2 КУЋЕ: једна с лица, друга из авлије у Дечанској ул бр. 35 заједно са великом баштом издајем од 1. маја под закуп.

За цену упитати сопственика **др. Николу Х. Николића** Добрачина ул. бр. 22. 3-3

У МОЈИМ КУЋАМА у Цар Урошевој, Банатској и Сибињанин Јанка улици, има за издавање под киријУ од 1. маја ов. год. врло удобних становa за веће и мање породице.

Цена је врло јевтина

За услове обратити се настојнику у истој кући.

Београд

Михајило Павловић

179 фирма: Месаровић и Павловић.

Од 1 ог маја т. г. издајем под киријУ:

ДУЋАН у коме је сада Делипијева апотека на Зеленом Венцу, са три магазе и две собе — ЕЛЕГАНТАН СТАН на горњем спрату, над апотеком, са четири собе, предсобљем, кујном и осталим приведлежностима

За цену и услове упитати *М. Миловановића* адвоката, у новој згради Б. Задруге или у Добрачиној ул. бр. 15. 193 5,5

СРПСКО ДРУШТВО ЦРВЕНОГ КРСТА

на свом лутријском зајму добило је

Дин. 2,000,000 у злату

„ 1,000.000 „ „

Депоновано је код Народне Банке као гарантни фонд за исплату згодитака и амортизације *„Лозова Црвеног Крста"*.

У случају рата и за случај мораторије, Лозови Црвеног Крста извлачиће се и исплаћиваће се и у случају ако Србија загази у рат и прогласи мораторијум, јер је за тај случај предвиђен нарочити фонд од **1.000 000 динара у злату**, поред осталих великих фондова.

Зато Родољубе купујте наше *Лозове Црвеног Крста*, уложен новац не губите већ помажете нашу хуману ствар и можете само добити.

ЧЕТИРИ ИЗВЛАЧЕЊА ГОДИШЊЕ

Јануара, Априла, Јула и Октобра

Идуће вучење Априла, главни згодитак		**150 000**
	други „	**15.000**
10 згодитака по	**1000**	**10.000**
20 „ „	**200**	**4.000**
100 „ „	**50**	**5.000**
900 „ **Аморт.**	**22**	**19.800**

Ко упутницом новац пошаље дин. 22·50. Доплатом 23 динара. Даје се и на 12-то месечну отплату по 2 дин. месечно и 1 динар од лоза једаред за свагда на име уписнине и поштарине с правом на игру. Новац се шаље искључиво 265 9-10

Повереницима припада за њихово заузимање 1 динар од лоза, а то је од уписнине — поштарине.

Главном заступнику

Живку Петровићу

Београд — Кнез Михајлова 33.

ВЕЛИКА РАСПРОДАЈА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај, код „Круне"

Кнез Михајлова улица бр. 31.

Сређе кумовске и деверске

Распродајемо купљене партије разноврсне робе, као: Свиле, *Тафта, Попелина, Месалина, Луизина, Понжи, Алпаза* и т. д. у свима бојама.

Штофова за женске хаљине, костиме и блузе у најмодернијим бојама.

Платна и шифона на комаде за домаће употребе од цене 15, 17, 18, 20, 22, 25 д. па на више

Платна за јорганске и душечне чаршаве у свима ширинама 1·20, 1·40, 1·50, 1·70, 1·80, 2 д. па на више.

Чаршава *Салфета, Пешкира, Англе,* гарнитура за 6 и 12 особа

Поћхета бела шнир и пик, *Везови, Чипака, Апликација, Бортни* и т. д

Цивидухи за душеке и ролетне.

Вела мушког и женског

Мидера, *Гиртлова, Рукавица, Лепеза, Чарапа, Марама* и т. д.

Велики избор *Аврука за женске тоалете.*

Тепиха на метар и готових, као жанилских, вунених и јутаних

Свеће вежемо бесплатно

Мустре на захтев шаљемо бесплатно — Поруџбине вршимо уз доплату

С поштовањем

515 4—20 **Браћа Х. Габај.**

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиродин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЈЕЗИТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Молу, за тражење код назеба или усљед промаје, пречи и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара. 46 38—50

Прва Срп. Повл. Фабрика Стакла

ЗА ПРОЗОРЕ

У КОСТОЛЦУ

Израђује све врсте прозорског стакла у свима дебљинама и величинама.

Ради цена и погодбе треба се обратити на г. г. Стојиљковића и Милисављевића у Београду. 218 3—3

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће КИСЕЛО МЛЕКО.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

За време поста увек рибе

ПРОДАЈА ВИНА

На углу Добрињске и Босанске ул. бр. 7.

Обратити се сваког дана од 6—12 пре подне и од 2—6 по подне.

Вело бордовско у флашама	1 20	флаша
Малага	0 90	литар
Књажевачко црно	0 80	„
Врањско „	0 60	„
Смедеревско бело	0 70	„
Смедеревско „	0 60	„
Неготинско „	0 50	„

Специјални услови за кафеџије.

На продају **материјал за цеђење вина, преса, бурад** итд.

Занатлиска Кредитна Банка

у сопственој кући — преко пута Поште

Македонска ул. бр. 10 — Београд.

Прима новац на штедњу, плаћа 7%

мање суме враћа *одмах* — без отказа.

Даје новац на залоге, — на све ствари.

Занатлије помаже кредитом

у већим подузећима.

Даје зајмове: на плате, пензије и признанице

Цензура менице: Понедељником. 208 3—6

ЦЕМЕНТ

ГРАЂАНСКА БАНКА

Има **искључиву продају портланд и роман ЦЕМЕНТА** из Раљске и Поповачке Фабрике Цемента и то на *вагоне и на ситно* по *фабричкој цени.*

Купци за све поруџбине нека се обраћају *искључиво* Грађанској Банци. 140 10—10

ЦЕМЕНТ

НАЈВЕЋИ ИЗБОР

ОБУЋА

КОД

ЈОСИФА ФРИДА

Кнез Мих. ул. 33.

— у кући г. Ник. Спасића —

173 9—10

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" *признато као изврсно средство противу кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од заперених тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд* 355 24—

Васа Христић каф. код „Румунског Краља" са породицом, извештава своју родбину и пријатеље, да ће давати 4. Априла т. г. у 10 часова пре подне на Новом Гробљу годишњи помен своме оцу

† **Стевану Христићу**

бив. каф.

моли сроднике и пријатеље да овом помену присуствују.

1. Априла 1903. год. Београд 1—1

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Новореновирана Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16 Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ЧЕТВРТАК 2. АПРИЛА — БЕОГРАД. | ДИРЕКТОР Јова Адамовић | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 90. | Телефон 821

Један интересантан интервју

Како су гласови о измени закона о штампи понајвише узбунили новинарске сарадника, који предосећају да ће се све рђаве последице те измене на крају крајева на њих скрхати, пошто везивање штампе само собом изазива штедњу код појединих редакција, то је један наш сарадник сматрао за потребно да се извести, јесу ли ти гласови тачни или не.

Ради тога отишао је чича Гаји Милорадовићу, као најчистијем демократи, да га пита шта он о тој ствари мисли. Код чича Гаје сарадник је затекао и Станка Петровића, Пасуљка, што га ни најмање није изненадило, јер је знао, да су се после овог моралног успеха у босанском питању, и фузионаша и самосталаца, једни другима приближили, и поново спријатељили.

И онда је настао овај разговор:

Сарадник. Баш добро господо, те сам вас обојицу нашао. Знате ли ми казати, постоји ли заиста намера код владе, да садашњи закон о штампи мења, тако, да би и алузије могле бити кажњиве?

Чича Гаја, погледа у Станка, и рече: Ти си Станко постарej парламентирац од мене, а после и Светозар је од твоју партију, знаш ли ти, шта пита овај господин? Да није нешто за ајдуци?

Станко. Јок море, какви ајдуци. То је нешто од увреду, али куј га знаје шта му је? Ја му нешто нисам баш мукајет, шта му је то илузија.

Сарадник. Не илузија, него алузија. То су две различне ствари. Илузија је н. пр: кад је г. Пашић, по повратку из Русије уверавао владу и Скупштину, да Русија неће признати анексију, ако се српски захтеви не уваже. А оно после Извољски први признаде анексију, и то без резерве. То што је г. Пашић говорио, а Скупштина веровала, то је била само једна илузија. Или, други пример: кад г. Пашић, изнесе у Скупштини, резолуцију: да се од владе тражи, да она изради, за Босну и Херцеговину автономију под суверенством султановим, а сутра дан, султан се тога суверенства за паре, одрече у корист Фрање Јосифа. И то је опет била једна илузија од наше стране.

А алузија, о којој вас питам, значи кратко речено увреду Краља. Тако н. пр: неко у новинама напише, реч: сарага. То се већ може протумачити, као увреда Краља. Јер сарага је нека риба из Скадарског Језера, с којом је за владе Обреновића, трговао у Србији Стеван Лукачевић пријатељ и назови рођак Краљев, и тога ради ишао чак у Пухово, пок. Ранку, те од њега заjмио неке наполеоне. С тога је Лукачевић добио надимак, Сарага, а то је већ увреда владаоца, кад се његовом пријатељу издевају имена.

Исто тако, ако ко год, у новинама помене реч „двanaестогодишњи пријатељ" јер под тим се именом разуме г. Балугџић, који је на суду доказивао, како је Пашић хтео да подмити Краља са три милиона, ако се одобри Пачуов зајам, а Пашић је опет у „Самоуправи" доказивао, да је Балугџић као дописник „Н. С. Пресе", прост агенат аустријски, и због тих својстава га после и поставио за срп. конзула у Скопљу. Дакле и овде би било увреде за Краља, јер како може један аустриски агенат бити пријатељ Краљев? Даље, ако у новинама напишеш реч: „амазонка" може се она довести у везу са оном депешом Кузена Јаше, којом је одговорио из Беча, после убиства краља Александра, на честитку Аце Новаковића и назвао га оцем српске амазонке. Па онда реч: „глиста," значила би да се исмева Аца Борисављевић, један од твораца 29. маја, а речи: ајфел и ајвар, да се односе на Жику Протића, а све би то било доказ, да си против садашњег стања и династије.

Станко. Е за тој ли питуваш? Еве ћу ти кажем једну: ако влада поднесе такав закон сви ће као један човек да гласамо за њега јер данашње свето стање треба да бранимо сас сва средства, жив ми Бог. Је ли чича Гајо?

Чича Гаја. Ја без клуб ништа не могу да рекнем. Како си рекну, г. Жујовић и Продановић, онако ће им и бидне.

Наш сарадник је из овог извео закључак: да ће фузионаши бити за измену закона о штампи а да ће се самосталци определити према приликама и — компензацијама, које им се буду понудиле од стране фузионаша, односно првог пандура краљевства.

ШКОЛА И НАСТАВНИЦИ

или

Шта нам прича овогодишњи „шематизам"?

Максимум рада. — Злоупотреба или погрешно појимање. — Последице. — Министров предлог — Један излаз.

(свршетак)

в.) *у Неготину*

Г. Вл. Сантнер као професор у држ. гимн. 16, и као директор у женској 6, свега 22.

Г. Бура Врбавац 16 + 8 = 24
Г. Јован Стаиојевић 16 + 10 = 26
Г. Алекса Јовановић 17 + 4 = 21

г.) *у Нишу*

Г. *Тодор Коблишка* 17 + 10 = 27
Г. др. *Ђ. Петковић* 17 + 11 = 28
Г. *Александар Крстић* 15 + 8 = 23
Г. *Р. Агатоновић* 12 + 8 = 20
Г. *М. Ђорђевић* 16 + 7 = 23

д.) у *Пироту*

Г. *Владимир Радић* 17 + 7 = 24
Г. *Јован Попадић* 18 + 3 = 21

е.) у *Пожаревцу*

Г. *Влад. Радивојевић* 16 + 9 = 25
Г. *Ј. Х. Видојковић* 16 + 8 = 24
Г. *Рудолф Бикловић* 18 + 6 = 24

и т. д.

ж.) у *Смедереву*

Г. *Војислав Вуловић* 12 + 6 = 18
Г. *Ахило Калман* 12 + 6 = 18
Г. *Милан Мајзнер* 18 + 6 = 24

и т. д.

з.) у *Ужицу*

Г. *Мих. Живковић* 15 + 4 = 19
Г. *Павле Вујић* 17 + 5 = 22
Г. *Мирко Поповић* 17 + 6 = 23

и т. д.

и.) у *Ваљеву*

Г. *Милан Зарић* 17 + 7 = 24
Г. *Панта М. Сарић* 17 + 6 = 23
Г. *С. Вукашиновић* 17 + 6 = 23

и т. д.

ј.) у Крушевцу

Г. *Милан Мужа* 16 + 6 = 22
Г. *Р. П. Јовановић* 16 + 6 = 22

и т. д.

к.) у *Шапцу*

Г. *Сава Рабреновић* 16 + 10 = 26

Врхунац хонорара у унутрашњости имају.

Г. *Јован Митровић* у Прокупљу 27 часова све хонорарних, и

Г. *Радивоје Караџић*, учитељ гимназије у Прокупљу са 26 часова. опет све хонорарних.

* * *

Оволика преоптерећеност са часовима последица је трке за хонорарима и стоји у опреци са законом. Закон је јасно казао: признајем 18 часова недељно као максимум једног савесног рада у гимназији. Да је законодавац био уверен, да се може радити и са више часова недељно он би то сигурно и одредио. Овако, кад се ради више од 18 час., *онда се у ствари не ради ни једном од два циља, било то у гимназији било у заводу, одакле се прима хонорар.* Онда овакав поступак тих наставника није ни мало похвалан. А ако наставници раде и са толиким великим бројем часова, и ако савесно одговарају својим дужностима, као да немају више од 18 час., онда они чине грех према народу и народној каси, *јер кад могу да раде више од 18 сати недељно, треба да раде у гимназији за који су рад и плаћени.*

Овакав напоран рад утиче двојако штетно на дотичног наставника. Ако је иоле частољубивији он постаје нервозан као г. др. Радовановић (он има 24 часа) и долази у положај, да му се у разреду ствара скандал. Иначе за љубав хонорара узима часове, који и нису његова струка (г. Ђ. Димић латински (!), г. Гаја Јовановић и г. Миле Павловић земљопис), а то је такође штетно.

Ја мислим, да је свој овој трци за хонорарима узрок незгодно материјално стање гимназијских наставника, што је последица *мале* плате а при том за све градове *једнаке* плате. Јер није право да исту плату има професор у Београду, где је веома скупо живети. и професор у Ужицу, где је опет далеко јевтиније живети.

Преко је дакле потребно, да би се увео ред и рад у гимназијама, *забранити наставницима апсолутно сваки хонорарни рад у сличним заводима.* Наставнику је доста 18 час., ресто слободног времена нек проведе у самоусавршавању напосле и у другим радовима, који га својом стереотипношћу и једноликошћу неће убијати, већ му служити као одмор од напорног школског рада.

Наставничко стање треба побољшати повишењем плате у виду додатака, који би се поделили по категоријама: већи додатак за варош у којој је скупље живети.

Тада ће престати ова трка за хонорарима, која само понижава гимназијске наставнике, и тада ће се у гимназијама увести прави ред и истински рад.

М.

РЕВОЛУЦИЈА У ТУРСКОЈ

Цариград (30. марта од дописника Прес-Бироа). О данашњим крвавим догађајима не дају нама новинарима ништа телеграфисати. Сви новинарски телеграми забрањени су. У томе тражите разлога што до сад не добисте од мене ништа. Чак су и приватни телеграми без политичке садржине забрањени за Европу. То је разлог што се служим поштом.

Контра-револуција припремана је већ неколико дана, али у највећој тајности. Њу су покренули револуционари и мусломански фанатици, али су им се придружили и опозиционари из парламента: либерали или т. зв. аграрци. И опет се војска примила задаће да изврши тај посао, али сад без официра. На против све је управљено против официра.

Војници из разних касарна по ранијем договору, искупили су се ноћас у малим групицама, без својих официра, на тргу пред џамијом св. Саве и парламентом. Војници — солунски стрелци, који чувају парламенат, били су са свим малобројни да спрече заузимање парламента од стране побуњеника, који су истовремено заузели и трг пред Сераскератом (министарством војним) и споредне улице. Побуњена војска је исписала своје захтеве и предала их Скупштини, тражећи, да се они одмах задовоље, с тим да се дотле неће разићи испред парламента. И ако данас није било седнице, посланици су рекао скупштинскнх служитеља сазивани на ову зор седницу. Вероватно, да ће под притиском војске, опкољен са свих страна, парламенат задовољити побуњенике.

У 5 сати по подне чуло се, да је влада поднела оставку и да ће бив. велики везир Ћамил паша образовати нову владу, да је и Ахмед Риза бej (о коме се сад уторак по подне проносе гласови да је убијен) поднео оставку и т. д. То је мало умирило духове, али улица. препречена групама војника без официра и пуцњава плотуна у Стамболу једнако узнемиравају грађанство, које иначе није узело никаква учешћа у догађајима. Све врши сама војска. Од њених дела зна се за сада ово: У касарнама су повезани официри ухапшени и стављени под јаку стражу. Ко је од младотурака официра покушао да умири војску и да је одврати од покушаја против младотурског комитета, био је кратким путем убијен. Број убијених и рањених официра рачуна се на 40 до вечерас и ако се проносе гласови да број погинулих износи на више стотина. Мост је поседнут војском са три митрељеза, али је прелаз у Стамбул данас био допуштен. Могло се ићи до високе порте, али даље до Сераскерата не. Све улице су поседнуте војском, која не дира грађане, на против говори им: будите мирни. не мешајте се, ми ћемо наш рачун сами расправити. Хоће храбре војнике, да истрају у борби за Ислам против оних, који хоће с европским новотаријама да искваре веру. Војнике храбре уleме и буле.

На мосту је убијено неколико официра под сумњом да су младотурци. Чује се да је убијен и посланик Хусејин Џахид, вођ младотурака и уредник „Татина". Уз младо-турке је марина али се вели, да је и она у последњем часу пришла побуњеним трупама, које раде за реакционаре, Као кандидати за великог везира помињу се у овом тренутку Ћамил паша и Кучук Саид паша. У 6 сати вече, кад овај извештај завршујем, стање је критично. Вели се да су се неколико пукова одвојили од побуњеника и опет пришли младо-турцима. Те су трупе ослободиле своје официре у перским и галатским касарнама, и вођени њима хитају у Стамбул брзим корацима. Уплашено становништво испражњује улице и затвара се у куће.

— *телеграфски извештаји* —

Цариград. Сензационе вести о томе, да су Европљани у Цариграду у опасности, неистините су. Кореспондент „Кореспо.-бироа" са драгоманом аустриске амбасаде прошао је јутрос без опасности кроз редове побуњених војника, који су се враћали у касарне у одељењима и без официра, пуцајући при том у ветар од радости када им је прочитана султанова прада, која саопштава оставку кабинета. Непрестана пуцњава, која је трајала више од један и по сат произвела је велико узбуђење, а местимице и панику, јер се држало да се бију бунтовници са другим трупама.

Цариград. Тефик паша, бивши министар спољних послова наименован је за великог везира, а командант корпуса уклоњен је и на његово место постављен Жавер паша. Бунтовници не пристају да Тефик буде велики везир. Бунтовничке патроле циркулишу улицама, Варош се око поноћи умирила.

Цариград. Турски листови потврђују убиство министра правде, за кога се вели да су побуњеници држали да је он Ахмет Риза, председник парламента, а исто тако листови потврђују да је министар марине рањен а посланик Махмут Арслан убијен. За Арслана, вели, да су побуњеници држали да је он уредник „Танина". Хусеин Џахид.

Цариград. Тефик је остао на положају великог везира. За председника парламента изабран је Исмаил Кемал, вођа

Арнаута, а Шеик-ул-ислам остаје на свом положају. Многи чланови младотурског комитета ишчезли су. Елемент старих турака, конзерваваца и клерикала изгледа да је одржао потпуну победу и уништио режим младотурског комитета. Данас у Цариграду влада потпун мир.

ЈЕДАН ПРИЛОГ
„Одјековом" тврђењу о Стојану Протићу

У „Правди," у броју од 21. прошлог месеца изашла је међ домаћим вестима и једна белешка под насловом „Аустријска контрола," која гласи од речи до речи овако:

„Пошто се Србија обвезала да разоружа и то одмах учинила, и пошто се обвезала да ће вратити стање у војсци, које је било у пролеће прошле године, т. ј. по 60—80 људи у батаљону, то Аустрија сматра да има право надзора и зато ће она сад вршити контролу по касарнама, да ли нема више војника у њима, но што је Србији допуштено држати. Тако исто, Аустрија ће забранити Србији да изврши преуређење и реформацију своје војске.

На све то је она нота Србију обвезала.

Ништа горе ни сраминје не би постигло Србију ни да је била у рату тучена!"

Сутра дан је „Самоуправа" напала „Правду" као издајника Србије, тврдећи да је ово све лаж и да овако не тумаче Србијину ноту ни „Нова Сл. Преса" и „Пестер Лојд." Тврдећи то, „Самоуправа" узвикује у своме чланку „Изроди и Издајници" овако: „За чији рачун тај јавни и отворени издајник Србије овако нитковски и подло извршење смисао јасног текста у промеморији великих сила упућеној Србији и још јаснијег аутентичног објашњења самих великих сила?" а завршује чланак са тврђењем, да је та белешка написана у издајничкој намери и да је *„ту срамна издаја јасна као дан."*

Ја нисам био у Београду ни када је она нотица изашла у „Правди," нити онда када је „Самоуправа" на њу овако одговорила и да у оној белешци има ма и трун нетачности, ја бих мирне савести могао изјавити: да је белешка пуштена у лист без мога знања и да жалим што моји сарадници нису били свесни значаја једног таквог написа. Али, у тој белешци, као што рекох, нема ни трун неистине и ја нисам имао потребе да се од ње ограђујем, ус пркос оне тешке оптужбе, коју је „Самоуправа" против „Правде" подигла.

На саму ту пак оптужбу нисам после мог доласка с пута хтео да реагирам, јер сам сматрао испод свог достојанства, да се браним од такве једне апсурдне оптужбе, коју против мене подиже један лист, у коме седе људи од којих ни један нема те моралне куражи, да под својим потписом потврди то што је анонимно написао и штампао, и који су то исто потврдили и о другим људима, које су после сами постављали за генералне консуле.

Два дана доцније „Правда" је донела уводни чланак: „Тајна конвенција и промеморија" у коме се повлачила паралела између промеморије српске владе и оног што је г. Стојан Протић писао о тајној конвенцији Краља Милана. „Самоуправа" је на тај чланак реагирала напавши лично мене а посредно и г. Павла Маринковића, представљајући нас као људе глупе и неморалне, који пишу о стварима које не знају и не разумеју а доказујући све то неким резонима, којима је недостајала свака логика.

По изнетим мислима и по позивању на пок. Пироћанца, ја сам закључио да је овај одговор на „Правдин" чланак писао г. Стојан Протић и у нашем „Логика г. Стојана Протића" указао сам на све његове нелогичности у томе одговору, послуживши се при томе стилом и речником самог г. Протића.

Г. Протић, који и иначе мрзи до подне на себе а од подне на цео свет, због тога се на то и у јучерашњој „Самоуправи" напао ме је онако како он то већ уме, као пред собом види човека, који се усуди рећи њему, Стојану Протићу, да нешто не зна или да нешто намерно изврће.

Мени је жао што немам места у „Правди", да прештампам све оно што је г. Протић написао о мени, али ће „Правдини" читаоци, који познају г. Протићеву пакост и несавесност у полемици, и сами моћи себи створити о томе слику кад им кажем да је још и понајбласе то, што тврди да сам заузео место поред Ђорђа Настића, да водим подмуклу борбу против отаџбине мојих читалаца (овим г. Протић спори да је Србија и моја отаџбина) и да ме „неко" зато нарочито плаћа.

Разуме се да г. Протић као разлог овој јединственој грдњи против мене, човека који је нико и ништа, чију „прошлост и мрачне и тајне везе Србија не зна," не мотивише тиме, што сам се усудио противречити њему, на перу и у политици „најјачем" и „најбезгрешнијем" створу, него и опет оном белешком о аустријској контроли.

И г. Протић тврди, као и онај анонимац у ранијем нападу на „Правду," да је све оно што је у „Правдиној," напред цитираној белешци речено, лаж, да сам ја — ја који сам у времену кад је та белешка писана, седио са друштвом на „Шумадији" и договарао, и не сањајући да се тамо у Београду пише једна белешка, због које ће ме г. Протић почаствовати пажњом, каквом је у своје време удостојавао само људе, као што беху Гарашанин, Ристић, Пироћанац, Пера Тодоровић и слични политички „издајници" и новинарски „пеливани" — дакле: да сам ја то све измислио, да би издао отаџбину „својих читаоца" и да бих, грамзив за новац каквог ме је Бог створио, дошао до пара, јер ми је мало шест хиљада марјаша дневно.

Кад би г. Стојан Протић могао знати, какав је утисак морало овакво писање о мени изазвати код његових једномишљеника и поштовалаца, који мене лично познају — а њих има врло много — он би морао поцрвенити, ако то јест људи његових особина могу црвенити, али је сигурно би се угризао за своје пакосне усне. Тврдити за мене да сам издајник Српства, и то издајник за паре, најглупље је што је могао написати, и његови најближи пријатељи, који мене познају и за које ја нисам човек чија се прошлост не зна, мораће му рећи: Е господи Стојане, ту си пређерао, као шокац молитвом.

Ја бих дакле млатио празну сламу, кад бих почео доказивати како нисам издајник и како ме нико не плаћа. Јер, коме да то доказујем: својим пријатељима? — Они ме знају. Својим читаоцима? — Они ме разумеју онако како пишем, а ја пишем само онако како поштен и ни од кога зависан новинар треба да пише. Остало би ми дакле само да се правдам пред г. Протићем, а то нећу јер ми је после оваквих његових испада сасим све једно, шта ће о мени мислити човек који је карактера г. Протићевог и који ме назива издајником не зато што верује да сам ја у истини издајник, него зато што би хтео да ме представи као човека чијег се писања утисак неда другчије отклонити него само тако, ако се каже да пише за рачун непријатеља отаџбине.

Али, ако се нећу правдати, хоћу нешто друго: хоћу да покажем читаоцима „Правде" какав је г. Протић као новинар и као политичар. Нећу казати какав је, али ће га приказати, па нека читаоци сами изведу закључак и нека констатују какав је.

„Одјек" је једном рекао да је г. Протић садељан од најчистијег неваљаства. Ја нећу да тврдим то исто, али ћу изнети један податак, по коме ће непристрасни људи моћи оценити да ли је та „Одјекова" квалификација тачна или не.

О томе сутра.

Епиграм

Црну Гору залагују
Да ће добит' Спич.
А Србији не дадоше
Ама баш ни ич.
Пружили нам једну руку,
У другој им бич.

—р.

Српске земље

Против ћирилице

Франково „Право" саопштава преставку клуба старчевићевских учитеља од 12 децембра 1908. да се у школама укине ћирилица, јер „ћирилицу сматрају хрватски православни жители својим посебним народним обележјем, што не стоји, јер је ћирилица у старије време била и *хрватско писмо*". Дакле за то, што је ћирилица и хрватска мора се избацити из Хрватске!

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Министарска седница.

Синоћ је држана министарска седница у министарству спољних послова, под председништвом Краља. Седница је трајала два часа.

Из дирекције.

Железничка дирекција отпустила је јуче накнадно још 49 службеника, због прекорачених кредита. Отпуштени су махом дијурнисте, преписачи и дневничари, који су само од те плате живели, а сви пенсионари са масном пенсијом и платом у дирекцији од 150 па до 400 динара остали су на својим положајима.

Један излет.

Граф Форгач аустро-угарски посланик, са целим особљем свога посланства, учинио је јуче обданични излет до Панчева, па су се синоћ сви панчевачком лађом вратили у Београд.

Нов правозаступник.

Министар правде поставио је г. Градимира Ђуровића судију у пенсији, за јавног правозаступника, при лесковачком првостепеном суду.

Збор железничара.

Јуче је држан збор железничког особља у хотел „Парижу" на Теразијама. На збору је прочитан извештај управног одбора о раду за прошлу годину и извешће о стању благајне. Оба извештаја примљена су без примедбе, па се за тим приступило избору нове управе, која је махом остала стара.

После подне, железничари су одржали на жељезничкој станици конференцију, којом су приликом изабрали један ужи одбор са задатком, да се сви жељезничари удруже у ласком у садање удружење, и тиме допринесу да се нов и подпун закон о жељезничким службеницима донесе.

Ако ико, то ови људи заслужују да им влада што пре изађе на сусрет њиховим жељама.

Бугарска и цариградска буна.

Из Софије јављају „Н. Сл. Преси", да су се бугарски министри састали одмах у министарску седницу, чим је у Софију стигла вест о буни у Цариграду. Бугарска влада хоће да искористи цариградске догађаје и да убрза решење нерешених питања, нарочито питања о признању независности, па ма и по цену оружана сукоба.

Компензације у трг. уговору.

О праведним компензацијама у будућем трговинском уговору с Аустријом разговарао је београдски дописник „Берлинер Тагсблата" с Пашићем. На питање дописниково шта мисли о тим компензацијама, Пашић је одговорио с ироничним осмехом: „О томе не мислим ја ништа, јер колико знам, данас се не ради о привредним накнадама којима смо се ми надали, но, обрнуто, *о накнадама које Аустро-Угарска од нас тражи.* Аустро-Угарска не даје нам данас ни приближно оно лико колико у прошлом уговору. Понуђени транзит кроз Босну нити је концесија нити компензација, јер је за нас извоз, на пример за Мисир, много кориснији".

Допутовао.

Г. Павле Маринковић народни посланик, допутовао је синоћ дубравичком лађом у Београд.

Изложба.

Данас је последњи дан трајања изложбе радова ђака геодетско-грађевинарске академије професора Андоновића. У просторијама академије Поп Лукина ул. бр. 4, изложени су радови геометара, грађевинара и радови стручне занатске школе: зидара, столара, бравара и декоратера.

Изложба је веома обилата и може се препоручити свакоме пријатељу професионалне наставе да је посети.

Примљен у поданство.

Подписан је указ којим се прима у српско поданство г. др. Паја Љујевић, доцент на Универзитету српском.

Убиство у Јасеници.

Светомир Јовановић економ из Брезовца, убио је из пушке јуче Светозара Јовановића, свога комшију, само зато, што му је овај прешао преко имања. Светозар је одмах ухапшен и дело признао.

Царинска унија.

Бугарско полуслужбено „Време" било је донело вест да се између Србије и Бугарске воде преговори о царинској унији. Међу тим сад орган бугарског двора, „Вечерња Пошта", најодлучније демантује ту вест.

Дислокација трупа.

И ако је Аустрија наредила распуст своје резерве ипак изгледа да се та наредба неће у свој њеној подпуности извршити, јер су јуче из Галиције северном железничком пругом преко Винковаца послата три пука од 17,000 људи у Босну.

Какве потребе има да сад тамо шаље још оволики број војника?

Одвојене касе.

На предлог главне поштанске управе, министар грађевина решио је да се упутничка каса одвоји од опште. Сваком ће касом руковати засебан рачуноиспитач.

„Слога."

У Трсту је почео излазити нов лист „Слога," као заједнички орган Срба и Хрвата.

Царински приход.

За трећих десет дана месеца марта т. г. био је приход београдске царинарнице на Сави 45,949·85 динара.

Грађанска касина.

У суботу 14. ов. м. даваће се за чланове и њихове породице касинско вече. Гости из Београда не могу се доводити, а са стране само по нарочитој дозволи управе. Улазница за самце 1·50 дин., у породици 1 дин. Свира војна музика. Почетак у 9 часова.

Дигнута забрана.

Решењем министарског савета од 28. пр. м. дигнута је забрана са извоза људске и сточне хране у иностранство. Исто то важи и за извоз коња.

Спроведен суду.

Милан Бошњаковић слуга овд. родом из Рипња, спроведен је варошком суду на осуду по тужби Мицка Трајковића кафеџ. овд. због покушаја убиства.

Прекинута истрага.

Решењем кварта дорћолског, прекинута је кривична истрага, према Сави Мирковићу и Драгутину Поповићу бившим поштанским момцима, за дело фалсификата једне поштанске упутнице.

Испребијан батинама.

Остоја Красојевић, Милош Станишић и Милосав Кондић, из Лознице у округу чачанском, сачекали су синоћ на сеоском путу Светозара Милићевића свога сељака, и тако га немилосрдно истукли својим батинама — штаповима, да се овај за 24 сата није могао освестити, да би полициски чиновник, могао примити од њега тужбу. Сумња се да ће остати у животу.

Кривци су у рукама власти.

Згодитак лозова Црвеног Крста.

Главни згодитак од *150.000* дин. у злату на јучерашњем извлачењу наших лозова Цр. Крста добила је серија 952 бр. 11 а други главни згодитак од *15.000* динара пао је на серију *1098 бр. 54* продат од главног заступника г. Живка Петровића, код кога су добивени више згодитака по 1000 200 и 50 дин. све у злату без икаквих одбитака.

Есперантско вече.

Београдски Есперантисти са својим руским гостом приређују сутра, 3. ов. м. у 6 часова увече у сали „Коларац" есперантско вече с јавним предавањем. Приступ сваком слободан и бесплатан.

Вести из белога света

У бечким дипломатским круговима поговара се да талијански министар спољних послова Тито ни остаје при својој намери д одступи.

(🖂) Пошто су немирима у Пе сији оштећени и енглески под ници, то се један део енглес војске искрцао у Абушеру за з штиту енглеских поданика. У Е желију се искрцало и једно од њење руске војске.

)o(Ових дана се очекује решење угарске кризе.

Јапански посланик у Лондону демантује гласове о намери Јапана да откаже савез с Енглеском и вели да у томе нема ни једне речи истините.

§§ Како из Будимпеште јављају, на Дунаву су се сударили један пропелер и један шлепер браће Симона, који је возио машинске делове у вредности 50.000 круна. Шлепер је потонуо, а послуга је једва спасена.

Важне Вести

Нуто, нуто!

Јучерашњи „Одјек“ одговарајући нешто „Недељном Прегледу,“ вели ово:

„Ми се не би смо бавили њиме“ (т. ј. „Недељним Прегледом“) „да нам се у један мах није учинило да кроз њега, ма и посредно, говори садашња напредна странка. Преварили смо се, признајемо...“

„Н. Преглед“ није био овлашћени тумач народњачке и напредне странке, него нетражени адвокат чије се одбране одричу клијенти, јер је нису ни тражили ни желели.“

Ова је изјава веома карактеристична по напредну странку и њену улогу у овој коалиционој влади. Докле се до сад тврдило, да иза „Правде“ стоје напредњачки посланици Павле и Војислав Маринковић и Милорад Павловић, али да за то „Правда“ ипак није израз напредњачког мишљења, сад се иде даље, па се тврди: да ни „Недељни Преглед,“ коме је власник рођени син г. Стојана Новаковића, није тумач напредњачког мишљења у погледу данашње политике и да се г. Новаковић отреса одбране свога сина.

Кад је догурало већ дотле да се и синова одричемо, онда ће напредњаци доживети ту срећу да их „Одјек“ и „Самоуправа“ све чумле а једном изјавом коалиционе владе искључе из напредне странке и за правог и јединог напредњака прогласе оног који ради онако како се њима допада.

Може и тај андрак бити.

Пиротска хроника

Зимушња монотоност — Паника од „бесног пса. — „Хаџи Лоја“. — Бранина „Аустрија“. Стрељачка дружина „Нишар“

Пирот 30. марта

Као и у свима мањим варошима наше Отаџбине, тако и у Пироту владаше преко целе ове зиме нека монотоност. Али са буђењем пролећа нестало је те досадне монотоности и она се, настанком лепших дана убавог пролећа, претвара поступо у живост, која влада на домовима, пространим баштама и по улицама.

* * *

Око четири сата јуче, када је по улицама врвео свет, десило се нешто што је изазвало панику међу мирним грађанима ове вароши. Главном улицом (улица краља Александра) јурио је један жут и необично велики пас са подвијеним репом. На један пут пред гимназијом чу се врисак једне жене и свет се скупи око ње. Муњевитом брзином пас истрча из те гомиле и јураше даље улицом. Очи му беху разрогачене, длака накострешена а језик беше исплазио као да је највећа летња жега. Пред хотел „Националом“ стајаху неколико људи и пас пројури између њих. У том пролазу докопа зубима за ногу г. Драг. Јовановића секретара судског, и кроз панталоне жестоко га уједе. Сад је свак знао у чему је ствар. Услед вике и бацања каменом за псом, он се још више раздражи и јураше у истом правцу. На сто метара од „Националa“ удари на г. Момчила Здравковића, судију, и кад би пред њим на неколико корака, пас, на велико изненађење свих, стаде прво као укопан, гледаше судију у очи неко време па се онда поче умиљавати око њега, али очи му беху крваве, страшне и још увек накострешене. „Чувајте се, чувајте се“ викаху са свих страна „бесан је.“ У том притрча г. д-р Мицић, извади револвер и опаливши два метка уби пса. „Бесан пас, бесан пас“ викаше свет улицама и за десет минута било је ваљда триста душа на пијаци.

Прегледом марвеног лекара утврђено је, да пас није био бесан, али је патио од извесне болести. За време трајања те болести, пас уједа, урличе, ваља се а после тога она брзо ишчезне и пас долази у нормално стање.

Г. д-р Мицић прича да је прошле године видео скоро исти случај у овдашњем селу Крупцу.

* * *

Синоћ је Ђурчићево позориште давало Нушићевог „Хаџи Лоју.“ Света је било доста у позоришту и глумци су учинили све што је једно путујуће позориште у стању да учини око припреме оваквог комада за који треба доста декорација, гардеробе и добрих глумаца. Уз тај комад давана је и она Бранина шала „Аустрија“ и за све време приказивања није престајао бурни аплауз.

* * *

Данас је овдашња стрељачка дружина „Нишар“ свечано отворила свој први дан гађања на стрелишту. За војном музиком на челу и дружинском заставом кренули су се око девет часова од „Националa“ сви чланови и пријатељи ове лепе установе на стрелиште. Око 11 часова завршено је гађање, а вечерас ће бити забава са игранком у корист дружине.

Vilie

Али-Бунарски бунтовник

Истинити догађај

Срећна породица — Бриге једног доброг оца породице — Срећна идеја. — Испраћај.

ИЗАСТАВАК

Пера је био сав задовољан. Милио му се и онај тешки војнички посао.

Он би се мртав уморан вратио кући и пошто би се умио и пресвукао, легао би у своју чисту постељу и размишљао. Мислио је шта ли сада раде његови у Али-Бунару. Да ли и они тако много мисле на њега као он на њих. После би размишљао о рату. Хиљадама страшних слика и ратних грозота излазиле би му пред очи. А он храбар. На најопаснијим местима он би замишљао себе међу првим борцима. Када би се битка свршила он би се обично вратио, наравно увек не повређен, у логор, где би га старешине хвалиле и одликовале. И ваздан таквих ствари све док га сан превари и не захрче.

Већ је шесто вече како тако леже у своју постељу.

Био је мало забринут јер није од својих добио писмо, које је данас очекивао.

Дуго се превртао у постељи и тек око поноћи заспа. Тек што је заспао кад га из сна трже зврка фијакера. Учини му се као да се фијакер зауставио пред његовом кућом. Он се исправи у кревету и ослушну. Из авлије се чу неко живо кретање и неки мушки гласови. Узнемирен овом позном дармом он скочи из кревета и брзо обуче панталоне и капут и гологлав пође у авлију.

Нагло отвори врата и на њима застаде као укопан.

Да му се тога тренутка привидео његов покојни отац, који већ двадесет пет година почива на старом гробљу, не би се толико поплашио, колико се поплашио кад у авлију угледа Савету, Аџу и неког непознатог човека, који се живо препирао са фијакеристом.

Хтео је нешто да узвикне, али му у грлу застаде као нека лопта, коју не могаше ни прогутати ни избацити.

Савета се нешто замахала око дењкове, Аца се шћућурио иза једног повећег сандука па му само врх од капе вири. Непознати је завршавао препирку са фијакеристом и пружајући му новац подвикну му:

— 'Ајд', сад па сеј! Глеђај ти само молим те безобразника,

Пера гледа-блесасто у ову слику и не може да дође к себи од чуда.

Непознати прије Савети и повуче је за рукав.

— Мани се сад, шогорице, распакивати. Само кад смо, знате, већ једном тунака, Треба будити шогора.

Савета напусти распакивање и пође вратима и чисто се трже кад опази Перу,

— Јеси ли ти Перо?

— Ја — једва изговори Пера.

— Добар вечер желим — умеша се непознати.

— Мораш ме таки представити, Савета. Шта си се ту уздрвенчила ко света Марија Магдалена. Хо, мај! Шта је било, било.

Савета представи непознатог. То је био њен зет а Перин шогор.

— Да, Мита Лоповић, грунбезицер из Али-Бунара, ваш шогор. Имате велико поздрављеље од моје жене. Она, знате, јако жали што са нами није могла допутовати — расприча се говорљиви шогор.

— Изволте само унутра — једва се поврати и проговори Пера.

— Молим лепо — учтиво се захвали шогор и први уђе у собу.

— А где се деде Ацика. Хо, мај', да велика штрангова — поче шогор.

Савета и Пера се тек сада сетише Аце. Савета истрча у авлију и нађе Аџу иза оног сандука.

— Оди, оди, лепи мој сине, да татица види свог доброг и послушног сина.

Аца оборио очи, ухватио мајчину руку и за читав корак иза ње иде и заклања се за њену сукњу. Тако уђоше у собу.

Аца извуче своју руку из мајчине и оборених очију стаде поред ње.

— Тако ти Бога одкуда ти у ово доба овде — отпоче Пера први разговор.

Савета не одговори ништа већ само погледа у шогора па у Аџу.

— Питај твог красног сина, Он ће ти то боље умети објаснити — и Савета показа на Аџу.

Аца ни да трене. Изгледа као да је престао дисати.

Пера погледа у жену па у Аџу.

— Каквог сина?

— Па лепог. Кажи тати, сине, кажи.

Аца се намрштио и изгледаше као да ће сваког тренутка да се заплаче.

— Та немој ме више држати у неизвесности. Говори. Зашто си се вратила?

— Та није, касти ништа страшно. Само, знате, кад се на миру свршило. А како је започело било могла је и курија имати посла — објашњавао је шогор.

— Кажи тати. Шта си се сад умудрио и упреподобио као да не знаш ни две у накрст. А тамо си умео да замесиш — љутила се Савета на Аџу.

— Па шта си ти сад напопастила то дете. Учинило па учинило. Немош' ти сад њега убити. Пасирали су мени у животу и већи малери, па ништа — поче шогор бранити Аџу.

(наставиће се)

СКРОМНА ЖЕЉА

Вијекови, то су ситни вали.
Што по мору вјечности се гоне.
А наш живот пијеска је зрнце
Што у бездан тога мора тоне

Као холуј преко вијекова,
Уји вихор вјечног заборава.
Под прах трошни општег ништавила
Једну прошлост другом затрпава.

Помен сваки ко сјенка се губи,
Вал вјечности преко њега броди.
А заборав сарањује у гроб
Једну прошаост да се друга роди.

Докад тако? — Нас нико не пита,
Вјечност ћутке све мимо нас плови
Она ћути. — а то ће је исто,
Питат' опет нараштаји нови —

О, ви људи, шта би још хтели,
Кад сте трунка најситнијег праха.
Сва до једног секунд сте вјечности,
Један тренут вјечитог узаха.

Заносу вас варке свакојаке,
И за њима ваша душа блуди.
Ништа нисте! а вратите себе.
О познајте да сте само ћу и

Заман круне, слава и богаство,
Уздиже вам празне главе хоро,
Ништа нисте! — па тјешите се варком,
Ах, а ја бих да сам теле воло

Рајко

Знамените тровачице

и црна литургија

ИЗАСТАВАК

Тиме је отпочело доба испаштања, које је трајало двадесет и седам година.

15. марта 1691. повукла се госпођа Монтеспанова у манастир светог Јосифа, који је она основала. — Луј XIV одредио јој је истински краљевску пенсију: 10.000 пистола месечно или у данашњем новцу 50.000 динара. — Али кад је 1692. светковала двогуба свадба принцесе од Блоа и војводе од Мена — деце госпође Монтеспанове. — с војводом од Шартра и принцесом од Шароле, краљ није дозволио да мајка присуствује венчању, нити да потпише брачни уговор.

У прво време стало је госпођу Монтеспанову грдне муке да се навикне на тишину и једноликост свога прибежишта. Она је своје бриге и своју досаду пустила да шетају у Бурбону, у Фонреволу, по њеним имањима у Антену и требале су многе године док се није с преданошћу покорила својој судбини“. — Какве су биле те бриге? Сен Симон их не именује; ми их сад знамо.

Било јој је веома тешко одрећи се свега сјаја и величанствености велика света, али кад је то одрицање једном учињено она се с истом страшћу, коју је показала у частољубивим тежњама и у љубави, бацила у наручја покајању. „Од тренутка, кад се повукла у манастир св. Јосиф до своје смрти, није она никад порекла промену свога ума и из дана у дан се кајала и испаштала“ — пише Сен Симон. — Видели су је тада како жели да добије приступ у манастир Кармелићанака, предгрђе Сен Жак, да своју бившу супарницу, којој је некада учинила много зла, благу и побожну де ла Валијерову, сестру Лују XIV, која је родила Лују XIV, она је сад из осећаја нежности обратила своју бригу војводи од Антена, сину, рођену из брака с Монтеспаном, и „трудила се да му обезбеди богаство“ — вели Сен Симон. — „Краљ — пише велики кроничар даље — не одржава више никакву везу са њом, па ни преко своје деце, чије су посете код ње ограничене. Они су је могли виђати само ретко и то после претходне дозволе“.

Отац де ла Тур наредио јој је тешко покајање да свога мужа моли за опроштај и да добије његову милост. Она је властитом руком писала писмо и најпонижавајућим речима молила да се врати њему, ако је он вољан да је прими или да оде на оно место које он нађе за добро да јој одреди. — Ко је познавао госпођу Монтеспанову, мора признати да је ова жртва највећа коју је она поднела. Она је зато познала награду а није морала до дна испити пехар. Маркиз од Монтеспана поручио јој је да он „док је жив нити ће је примити, нити што наређивати, нити хоће о њој да чује и зна“.

(наставиће се)

Позоришне вести

Бранино позориште

Вечерашњи програм привући ће најотменију публику. Сем одличних ситних пијеса, вечерас се приказује јединствена комедија:

Прегазио их аутомобил! и новитет

Шах — шех! (у два чина). Нарочито ће допадање изазвати:

Ускрс после Ускрса!

Образована комисија

Министар просвете образовао је мешовиту комисију за израду позоришног закона. У комисију су ушли: Павле Маринковић и Андра Николић, бивши министри просвете, Бранислав Ђ. Нушић и Драгомир Јанковић, бив. управници позоришта, Милан Грол, Боривоје Поповић и Павле Поповић професори, Риста Одавић драматург, Милорад Гавриловић, бив. редитељ Народног Позоришта и Петар Крстић, композитор.

Добро је урадио министар што је образовао ову комисију, ма да у њој има и излишних имена.

Ако има времена, министар не би погрешио, у интересу самог питања, ако би поред једног бившег редитеља Народног Позоришта — чије је присуство у овој комисији без сумње потребно, поставио и једног активног члана Народног Позоришта, који би био прави представник реда људи, чија се судбина овим законом решава.

Исто тако и улазак у комисију г. Бране Цветковића, човека, који је несумњиво један од најинтелигентнијих и у свима позоришним питањима један од највезираних глумаца — по нашем мишљењу — био би такође веома користан.

Министар просвете треба да размисли о овоме.

Fl.

Кафана „МАЛИ ЧАЧАК“ Ратарска ул. бр. 46. са целокупним једиком 2 собе, кујном, подрумом, кугланом и баштом издаје се одмах под закуп.

За услове упитати у радњи г. Душана Тодоровића краљ. срп. двор. лиферанта Београд—Теразије. 1

Ученик из боље куће са добром препоруком, који је свршио најмање два разреда гимназије, потребан је колонијално деликатесној радњи

Душана Тодоровића
краљ. срп. двор. лиферанта
1 Београд Теразије

Тражи се на зајам 30.000 динара. Плаћа се 10 од сто интереса. Гаранције: интабулација на имање у Београду, које вреди 600 000 динара.

Упитати уредништво овог листа.
219 3—3

КУПУЈЕМ

Бисера, тепелука, адаљара у бриљантима, као и заложнице истих.

Овлашћен од једне стране куће да за рачун исте горње ствари купујем у могућности сам да највеће цене дајем, а такође и акције свију завода у Краљ. Србији најбоље плаћам.

На менице и таксене марке дајем рабат 2½% до 2¾%.

Мењачки посао вршим кулантно по дневном берзанском курсу.

С поштовањем
Исак Ј. Ешкенази
мењач главни овл. продавац монополисаних хартија за град Београд
194 7—10

У Цара Уроша улици бр. 17. од 1. маја издају се два већа и два мања елегантна стана са инсталираним електричним осветљењем, спроведеном водом у кухиње и купатилом.

За цену и остало обратити се у истој кући код г. **Аце Р. Христића**. 213 4—5

Три добро очуване штрикаће машине са целим прибором продају се врло јефтино.

Таковска ул. бр. 42 216 5—6

ВИШЕ ХИЉАДА пријавних листа за кирајџије могу се добити у штампарији „Бранко Радичевић,“ Бранкова ул. бр. 16. Такође јављам г.г. кафеџијама и хотелијерима да има на продају готових **јеловника**.

Прва Срп. Повл. Фабрика Стакла
ЗА ПРОЗОРЕ
У КОСТОЛЦУ

Израђује све врсте прозорског стакла у свима дебљинама и величинама.

Ради цена и погодбе треба се обратити на г. г. Стојиљковића и Милисављевића у Београду. 218 3—3

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ“ и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок“** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду*. **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin“ признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви*. **Цена 4 динара.**

„Saparin“ одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај“ противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА“ у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА“** *Београд* 355 24—

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жлезда, малокрвности, осип** *т. зв. фирцигера код мале деце*, и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН
СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста“ у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одратности врло радо пију. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести реће јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством пошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ“

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10% effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА“ Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара.“

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 354 10—

Хотел „АЛБАНЕЗ“
Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће **Кисело млеко.**

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Одлично бело и црно вино, Смедеревско и Крајинско.

ПРОДАЈА ВИНА

На углу Добрињске и Босанске ул. бр. 7.

Обратити се сваког дана од 6—12 пре подне и од 2—6 по подне.

Вело бордовско у флашама	1·20	флаша
Мадара	0·90	литар
Књажевачко црно	0·80	„
Врањско „	0·60	„
Смедеревско бело	0·70	„
Смедеревско „	0·60	„
Неготинско „	0·50	„

Специјални услови за кафеџије.

На продају **материјал за цеђење вина, преса, буради итд.**

I СРПСКА ФАБРИКА ЗАПУШАЧА

Арсе Ж. Илића — Београд

Кочина ул. 34 *Баба Вишњина 31.*

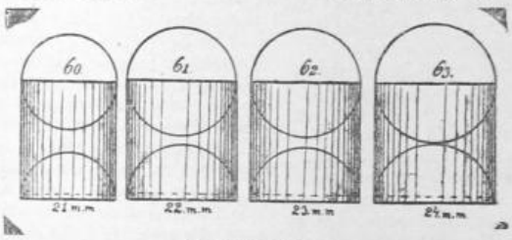

— **Телефон 559.** —

ИЗРАЂУЈЕ и ПРОДАЈЕ:

ЗАПУШАЧЕ, у највећем избору и најјефтинијим ценама за сваковрсне потребе, па и са утиснутом фирмом; исто тако и све остале израде од плуте (јагњеће). 145 6—10

ВЕЛИКА РАСПРОДАЈА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај, код „Круне“

Кнез Михајлова улица бр. 31.

Распродајемо купљене партије разноврсне робе, као:

Сврше кућанске и деверске — **Свеће вежемо бесплатно**

Свиле, *Гафта, Попелина, Месалина, Луизина, Понжи, Атласа* и т. д. у свима бојама.

Штофова за женске хаљине, костиме и блузе у најмодернијим бојама.

Платна и шифона на комаде за домаће употребе од цене 15, 17, 18, 20 22, 25 д. па на више

Платна за јорганске и душечне чаршаве у свима ширинама 1·20, 1 40, 1 50, 1 70, 1·80, 2 д. па на више.

Чаршава *Салфета, Пешкира, Англе*, гарнитура за 6 и 12 особа.

Порхета бела шнир и пик, *Везови, Чипака, Аплика-ција, Бортни* и т. д

Цивилухи за душеке и ролетне.

Веша мушког и женског.

Мидера, *Гиртлова, Рукавица, Лепеза, Чарапа, Марама* и т. д.

Велики избор *Авпуца за женске тоалете.*

Тепиха на метар и готових, као жанилских, вунених и јутаних.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно — Поруџбине вршимо уз доплату

С поштовањем

515 5—20 **Браћа Х. Габај.**

Занатлиска Кредитна Банка

у сопственој кући — преко пута Поште

Македонска ул. бр 10. — Београд.

Прима новац на штедњу, плаћа 7%
мање суме враћа *одмах* — без отказа.

Даје новац на залоге, — на све ствари.

Занатлије помаже кредитом
у већим подузећима.

Даје зајмове: на плате, пензије и признанице

Цензура меница: Понедељником. 208 4—6

Васа Христић каф. код „Румунског Краља“ са породицом, извештава своју родбину и пријатеље, да ће давати 4. Априла т. г. у 10 часова пре подне на Новом Гробљу годишњи помен своме оцу

† Стевану Христићу
бив. каф

моли сроднике и пријатеље да овом помену присуствују.

1. Априла 1909. год. Београд 2—3

„НЬУ-ЈОРК“
ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

Председник: Darwin P. Kinpsley

— 64. Билансија Највеће Осигуравајуће Друштво на свету.

Призната актива	франака у злату	2,888.000.000
Целокупни приход у 1908 години преко	. . .	530,000.000
Математична резерва	. . .	2.379,000.000
Резерва за дивиденду	. . .	416,000.000
Нова осигурања у 1908 години	. . .	722,000.000
Мешовита осигурања у снази преко	. . .	3.116,000.000
Сва осигурања у снази	. . .	10.331,000.000

Дивиденда која је платљива 1909. год. износи фран. у зл. 39,402.056 противу фран. у зл. 2,136.362 која је исплаћена 1908. године.

Ово је највећа дивиденда коју је друштво до сад исплатило.

Годишња дивиденда, платљива 1909. г. на полице издате у 1907. на фран. у злату 10.000.

Осигурање на случај смрти				Ограничено осигурање на 20 г.				Мешовито осигурање на 20 г.			
старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909. г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије
25	247.00	3540	14.8	25	378.00	4720	125	25	52700	6880	13 0
40	373.00	540	14.7	40	488.00	6610	135	40	57100	7930	13 9
55	650.00	10070	15.5	55	715.00	10740	15.00	55	73600	11200	15 2

64 та детаљна билансија шаље се на захтев и она садржава све трансације у току 1908 г.

Дирекција друштва „Њу-Јорка“ за Краљ. Србију.

10312 12 **БЕОГРАД, Кнежев Споменик бр**

„ПРАВДА“ прима огласе по умереној цени.

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић“ Новоосновирана Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16 Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ПЕТАК 3. АПРИЛА — БЕОГРАД. | ДИРЕКТОР Јова Адамовић | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 91. | Телефон 821

Бомбардовање у Цариграду

Из најпоузданијег извора сазнали смо, да је прекиноћ у Цариграду четири сата из топова побуњена војска бомбардовала Перу и Галату. Да има преко две хиљаде људи мртвих по улицама. Младо-турски официри сви су похапшени. Трупе предводе подофициpи. Тамо је таква несрећа, да вести, које се телеграмима у Европу шиљу цензурисане, нису ни приближне истини. Буна се све више шири, и велика је бојазан, да се може ма на какав начин угушити.

Редакције свију турских листова разорене су и уништене.

Слом завереничког режима

Последње вести из Цариграда потврђују потпун пад, гадан и сраман, завереничког, младотурског режима у Турској!

Младотурски режим није могао нити смео бити симпатичан Србима. Стари режим је био рђав, покварен, зликовачки, али је бар био *турски*, био је отворено неваљао и варварски. То је онај исти режим, који је натерао Србе на устанак и ослобођење, и Срби су имали највећег рачуна да се тај одвратни, традиционално - зликовачки режим продужи, јер би се тиме само убрзао процес пропадања Турске и дефинитивног истеривања Турака из Европе.

Младотурски режим се уплео да у неколико тај процес продужи и отежа. Он је исто толико злочест за Србе, само је хипократан и притворан.

Он је пре свега био одвратан по своме пореклу. Насилне промене режима не могу се по готову никад одобрити, али су најгнуснији оне, које изводи солдатија! Од свију режима што их је до данас запамтило човечанство, најгори је и најнесрећнији је *преторијански режим*. И Балкан је имао срећу да се у њему баш тај режим зацари. Најпре у Бугарској, где је врло брзо и врло бедно свршио, затим у Србији, где и данас траје, и најзад у Турској, где су га баш сад срушили.

Преторијански, завереничи режим имао је исте одлике и исте кобне резултате и у Србији и у Турској. И у Турској као и у Србији су се жртвовали највиши и највећи државни интереси само интересу режима и све су се земаљске и државне силе упрезале једино у службу новом режиму. Није се жалило ништа, није се презало ни од чега, само да би се нов режим учврстио.

Такав рад је довео неминовно и у једној и у другој држави до истих великих резултата: до губитка Босне и Херцеговине. Младотурци су имали пред очима само један циљ: одржати се на власти, па нису марили што ће им туђин очерупати две провинције. Емигранти и протуве, који су поплавили били Турску после јунске револуције, онако исто као што су били нагрнули у Србију после 29. маја, лакомо су прихватили понуду, да продаду Босну и Херцеговину, не би ли што пре дошли до пара, јер им, онако изгладнелим није било до чекања. Једва су дочекали да и они мало осете ону благодет „бакшиша," за којом су им толико година трули зуби, [illegible] се по туђини смуцали.

Али им је одмах и на ное изашао прогутани бакшиш. Продаја Босне и Херцеговине повукла је одмах и пад младотурског режима. Како је дошао, тако је и прошао, али је у Турској Босна колико толико освећена. Турци, и ако немају патриотизма као просвећени народи, имају бар верског фанатизма, који им с времена на време прибавља извесну сатисфакцију. Срби немају ни једног ни другог. Србији је завереничи режим сахранио Босну и Херцеговину, али овога пута гробарима није дато ни да се омрсе. „Промеморија," која ће остати један од најстрашнијих актова у историји Српског Народа, која ће бити вазда срамни жиг за овај режим а мртвачки натпис на гробу Босне и Херцеговине, — „Промеморија" је крунисала цео завереничи режим за ових шест година, али није дочекао исту награду као у Турској: Стојан Протић се још држи, док је Али Риза морао да се врати своме старом занату: да интригира и конспирира.

Овај пад завереничког режима у Турској дошао је да покаже: како су Срби у неким стварима и иза Турака заостали!

ЈЕДАН ПРИЛОГ

„Одјековом" тврђењу о Стојану Протићу

II

Г. Стојан Протић тврди, дакле, да сам ја издајник Србије зато што сам у „Правди" штампао белешку „Аустријска Контрола", у којој се вели: да се Србија обавезала на разоружање и да ће вратити стање у војсци које је било у пролеће прошле год., т. ј. по 60—80 људи у батаљону, и да на основу те обавезе Аустро-Угарска сад сматра да има право вршити контролу по нашим касарнама, ако јој се учини да имамо више војске но што према датој обавези смемо држати.

То је, вели г. Стојан Протић једна дрска лаж и само издајници отаџбине могу тумачити значај дате обавезе тако, како је не тумаче ни „Н. Сл. Преса" ни „Пестер Лојд".

Ко је прочитао оно, што је г. Протић написао поводом поменуте белешке против мене и „Правде", па није улазио дубље у суштину целе ствари, тај је могао доћи до закључка, да је та белешка просто на просто исисана из прстију, т. ј. да ју је „Правда" без икаква разлога и датог јој повода скрочила, само зато, да би представницима Аустро-Угарске монархије показала шта им ваља радити, па да Србију у погледу њене војске са свим спутају. Другим речима: да је „Правда" сама и на своју руку онако протумачила значај обавезе дате од стране Србије у погледу њене војске; да ту обавезу тако као „Правда" нико други није протумачио — па чак ни „Нова Сл. Преса" и „Пестер Лојд" — и да је то очито служење аустро-угарским интересима на уштрб интереса.

Тако је то представио г. Протића и људи који имају обичај да слушају и читају само г. Протић могли су то и поверовати. Али, људи који не дају себи солити памет ни од кога, па ни од г. Протића, не задовољавају се само оним, што једна страна пише и тврди, него траже и мишљење друге стране, па упоређујући једно с другим, изводе сами закључке и суде сами о ствари, која се претреса.

У овом случају тај је суд толико неповољан по морал и карактер г. Протића, да ја сматрам да ће ме г. Протићу за његову ординарну денунцијацију против мене и мога листа, најбоље осветити тиме, што ћу свима читаоцима „Правде" пружити могућност да и они донесу свој суд о држању г. Протића.

Она тачка промеморије српске владе, која говори о разоружању Србије, гласи од речи до речи овако:

„Према тим изјавама, а верујући у мирољубиве намере Аустро-Угарске, Србија ће повратити своју војску у стање у коме се налазила у пролеће 1908. године, у погледу њене организације, дислокације и бројног стања. Она ће разоружавши и распустити добровољце и чете и спречиће образовање нових нерегуларних јединица на својем земљишту."

Као што се види, Србија се обавезала да ће своју војску „повратити у стање у коме се налазила у пролеће 1908. год. **у погледу њене организације, дислокације и бројног стања.**" Г. Стојан Протић може причати шта хоће и може разјапљивати вилице колико хоће, српски речено ово ће увек значити једно те једно: да је Србија дала обавезу да њена војска не сме бити *ни бројно већа, ни другчије размештена ни другчије организована, но што је све то била у пролеће 1908. године.*

Из почетка се веровало да ова обавеза важи само дотле док се духови у Србији и Аустро-Угарској не смире и док Европа дефинитивно не реши питање о анексији Босне и Херцеговине. Али, 19. прошлог месеца донела је „Нова Сл. Преса" у своме вечерњем броју један чланак на уводноме месту, у коме се тврдило: да се ова обавеза у бечким дипломатским круговима разуме тако, да она нема само пролазна но стална значаја и да Србија не може да мења стање своје војске у скорој будућности.

На питање да ли је војнички део српских обавеза довољна гаранција за Аустро-Угарску те да може распустити своју резерву, у поменутом чланку „Н. Сл. Пресе" вели се ово:

„У овдашњим дипломатским круговима добија се на ово питање одговор, који је веома важан. Војне обавезе Србије немају *само пролазни, него стални значај* за међусобни однос. *Према томе, Србија не може већ после краткога времена мењати бројно стање своје војске или њену дислокацију. Обавеза остаје у снази све дотле, док однос Србије према Аустро-Угарској монархији не постане толико мирољубив и поуздан, који ће ни руководио да и даље инсистирамо на бројном стању српске војске из пролећа 1908. год."*

Дакле: Србија се обвезала да своју војску доведе у погледу њене организације, дислокације и бројног стања у положај у коме се налазила пролећа 1908. год., а у Бечу сматрају — по тврђењу „Нове Сл. Пресе" — да та обавеза Србије мора важити све дотле, докле то Аустро-Угарска буде налазила за потребно.

Ова два факта: Србијина изјава и изјава „Нове Сл. Пресе," основа су оне „Правдине" белешке коју г. Стојан Протић, назива издајничком и коју он представља као да ју је „Правда" из прстију исисала, а која је у ствари написана и штампана поводом оваквог писања и тврђења „Нове. Сл. Пресе," што се види најбоље отуда, што је речени чланак „Н. Сл. Пресе" штампан у Бечу 19 марта, стигао у Београд 20. марта, а „Правдина" белешка о „аустриској контроли" изашла 21. марта.

Овим смо дакле утврдили три факта која г. Стојан Протић пориче:

а.) Да је се Србија у истини обвезала да своју војску, у погледу организације, дислокације и бројне величине, поврати у оно стање у коме се она налазила у пролеће 1908. год.

б.) Да Аустро-Угарска много полаже на то, да се ова обавеза тачно испуњава и да тражи да се Србија ње мора држати све дотле, док њој, Аустро-Угарској то буде конвенирало.

в.) Да није истина да је „Правда" своју нотицу написала онако, како г. Протић жели да представи: без разлога и без датог повода.

Хајдмо сад даље.

[illegible]

РЕВОЛУЦИЈА У ТУРСКОЈ

3. априла

Цариград. Становништво, вођено побуњеним војницима, опљачкало је и поништило уредништва младотурских листова „Танина" и „Шурај Умета", као и зграде клуба младотурског и клуба жена младотурака. Више посланика младотурака, као и угледних младотурака побегли су или су се сакрили. Гомиле војника и грађана демонстрирају улицама против младотурског комитета. Ново министарство још је држало седницу. Велики везир упутио је валијама циркуларну депешу у којој им изјављује да је прва дужност чиновника да при расправи сваке ствари има пред очима закон и ради према закону о шеријату.

Страни представници посетили су још великог везира и изјавили своја честитања. Тефик паша умирио их је у погледу унутрашње ситуације и изјавио им да никаква опасност не прети од корпуса једренског и солунског. Назим паша, бивши министар војни, именован је за команданта корпуса у Цариграду, а Мах[illegible] зу. Још у 2 с. по подне скупили су се посланици у парламенту ради претходног споразума о ситуацији. Затим је настала тајна седница на којој су прочитане депеше из унутрашњости у којима се изјављује зебња да не настане реакција и да не дође у питање опстанак устава, у ком случају, у депешама се вели, да ће војска из унутрашњости поћи на Цариград.

Парламент је решио да објави прокламацијом, да устав није у опасности. Одмах после тајне седнице почела је јавна седница, којој је председавао посланик најстарији по годинама. Примљена је једногласно предложена прокламација која ће се упутити народу. Министар просвете јавно је парламенту да ће кабинет у идући понедељак изложити свој програм и тражити поверење од парламента. Министар је демантовао гласове, да је овај државни удар извршен против устава.

Солун. 2. априла 5'40 по под. 20 батаљона трећега корпуса позвати су под заставу. Железничка дирекција пруге Солун—Цариград добила је налог да држи у приправности све вагоне за евентуални пренос трупа у Цариград. Дуњани су затворени. У овом тренутку у Солуну се држи величанствен митинг.

Епиграм

И Ђурђев дан приспеће,
Ах' он нам се руга.
Хајдуци се не купе
Из зелена луга.
Само дипломате
Празну сламу млате
Из својега круга.

— р

Аман! Велика Владо!

У Београду се власници споразумели и како је који засео на столицу, њему је топло, а по народу се продужава старо безаконье и дахилук.

Да вам само кажемо шта се ради у Азбуковици, у далекој општини царинској.

Пре 15 дана је био избор за председника општине. Напредњаци нису своје листе ни истицали, нити су се за тај избор интересовали. За њ се интересовала само власт, и другом није дала прићи. Само су фузионаши изашли на гласање, како, брате, кад је слобода! Па кад су видели широко око јаке, они се од беса поцепали, те искочише две вузионашке листе. Те се грдно искрвише вузионаши!

У тој борби неки вузионаш из противног табора Михаилу Илићу правительственоме вузианту, опали из прикрајка. мучки, како се доликује кућићу и јунаковићу, те ову вузионашку перјаницу рани. Али се сад власт досети, те не гони и не јури оног правог убицу, који већ више њих носи на души, него се окоми да том приликом подави напредњаке, једино опасне овом „Светом Стању." Тако власт одмах ухапси и окује виђене напредњаке Јосифа и Анђелка Марковића из Царине, и стане проналазити лажне сведоке и паковати, не би ли како ухапсила и попа Тому Поповића, човека од преко 60 година и сваког поштовања достојна.

Ми се вамо као у чуду питамо: за које јаде седе остале партије у тој „Великој Влади" кад вузионаши и даље зулум по овој земљи терају? Да ли стају носити грех с ових претешких вузинара? Или је њима ласно натоварити грехе ка' на самарицу!!

— р —

Српске земље

Из „уставне" Турске

У Вучитрну се све више одржавају преуставне прилике. Познати зликовац Смаил Доч, који је за Вучитрн и околину то исто што и Иса Бољетинац, и сад слободно шета са својом наоружаном разбојничком дружином по околини, па наоружани долазе и у варош. Не зна се за што их власт у ово уставно доба не сузбија, а Доч и дружина без икаква лазора врше стари занат крађе и зулума. Од Смаила и дружине не пате само хришћани, но и Арнаути, јер је пре неког времена његова дружина украла једном Арнаутину из Лаба волове. Покрадени Арнаутин оде право Смаилу Дочу и погоде се те Смаилу да 2 лире да му овај врати волове. Доч је узо 2 лире али волове није вратио, због чега је међу њима дошло до велике свађе и за мало што није и крв пала. На све то власт је тако равнодушна као да и није власт. А овамо толика војска на другој страни тобож гони Ису Бољетинца!

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Министарска седница.

Јуче пре подне од 9 и по до 11 и по часова, била је министарска седница у министарству спољних послова, на којој је председавао Краљ.

Поред осталих државних питања, дискутовано је и о најновијим догађајима у Турској.

Просветни указ.

Краљ је подписао указ којим се постављају: у министарству просвете за писара друге класе Драгомира Батавелића, свршеног правника и практиканта истог министарства; у првој београдској гимназији за суплента Драгишу Дерока, суплента у оставци; у другој београдској гимназији за професора Милоша Зечевића, суплента треће београдске гимназије; и у трећој београдској гимназији за професора Чеду Ђорђевића, суплента исте гимназије.

Одликовани новинари.

На предлог министра спољних послова, краљ је подписао указ, којим су одликовано страних новинара, који су се за време српско-аустриског конфликта бавили у Београду и писали у корист Србије.

Ти ордени „Св. Саве" послаће им се преко дотичних посланства ради предаје.

Што се кисели?

Питање о неумесно наплаћеној такси на уверења службеника министарства војног, о коме смо ми у своје време писали — још није решено, и акта се још киселе у благајничком одељењу министарства војног.

Молимо министра војног да се заинтересује за овај предмет, и ослободи људе од ове напасти.

Што се о томе ћути?

Са приватних страна, од путника и кроз приватна писма сазнајемо да се у Новопазарском Санџаку, у Призрену и Колашину увелико убијају виђенији Срби и помињу се баш и имена. Српска влада о овим гласовима ћути и крије их као да је и то нека државна тајна.

Што ли то?

Пенсионисања.

Чујемо да се у министарству војном спрема велики војни указ, којим ће се извршити пензионисања многих официра. Између осталих биће пензионисан и ђенерал Никодије Стефановић.

Реактивирање.

Од неколико дана на овамо упорно се одржавају гласови о реактивирању неких виших официра, који су после 29. маја стављени у пенсију.

Како смо ми обавештени, ови гласови потичу отуда, што се у министарским седницама ових дана претресао предлог министра војног, да се у активу врате пуковници: Милош Васић, Свет. Исаковић и Јован Вељковић и потпуковник Миливоје Николајевић.

Из ове је комбинације испао са свим г. Николајевић, јер нема могућности да му се омогући добијање ранга, који би он требао да има а о осталима још се решава.

Помиловања.

Подписан је указ, по коме су извесна лица, које су полицијске власти иступно казниле, ослобођена издржавања казне. Министар унутрашњих дела, наредио је полицијским властима извршење овог указа.

Пријем дипломата.

На јучерашњем пријему дипломата у министарству спољних послова, код министра г. Миловановића, били су сви страни посланици, осим грофа Форгача, који је и овом приликом изостао.

Унапређење.

Г. Јован Н. Томић, библиотекар треће класе Народне Библиотеке, унапређен је за библиотекара друге класе.

Савестан кондуктер.

Јуче по подне на трамвају, који саобраћа на пруги Славија—Душанова улица, кондуктер бр. 5 Стеван Спајић, нашао је два новчаника, које је изгубила једна стара жена и један трговац. У оба новчаника било је прилично новца. Кондуктер је вратио новчанике.

Износимо овај пример честитога кондуктера Стевана.

Шетни воз.

Сутра дирекција пушта у саобраћај шетне возове на прузи Ниш — Пирот — Обреновац (Бугарска граница). Ово нарочито због сајма, који је сваког петка на бугарској граници велики.

Ваљевска пруга.

На прузи ваљевској на којој је васпостављен редован саобраћај има свега *четири путничка* вагона, тако да се путници у њима гуше. Дирекција би требала да се благовремено постара и набави потребан број кола — вагона, за ову пругу.

Фабрика саламе у Младеновцу

Финансирања познате фабрике саламе у Младеновцу, прихватио се г. Милан А. Павловић, овд. трговац. Поред подмиривања домаће потрошње у овом артиклу, фабрика извози неколико врста саламе, шунку, сланину маст и друге производе од свињског меса у све европске државе. Пројектован је посао много ширих размера. Жеља је да се годишња прерада попне на 50.000 свиња, у чему ће се лако успети, јер је фабрика удешена за тако велику прераду, а г. Павловић ће ставити потребан новац за највеће послове.

Г. Милана Павловића заступаће у фабрици г. Миливоје Костић, чије ће искуство по извозним комисионарским пословима свакако користити извозним пословима фабрике.

Празно неред.

Ноћас је у кафани код „Тополе" у напитом стању правио неред Милутин Радовановић, бив. званичник, те га је патрола морала отерати у кварт, да се са њим по закону поступи.

Злонамерне паљевине.

У селу Каменици код Ниша, на имању г. Ђорђа Поповића свештеника онд. изгорела је зграда у којој је била смештена храна, и на тај начин сопственик је оштећен преко 2000. динара. Паљевину су извршили непознати зликовци.

Исто тако, упаљена је и штала Јови Максимовићу из Дубоче у окр. врањском, из које су једва стоку спасли, и овај домаћин оштећен са преко 800. динара. — Зликоваца нигде нема.

Умно оболео.

Синоћ је спроведен болници за душевне болести Јоца Томић, кувар родом из Чачка, на коме су примећени знаци умног растројства.

Вести из белога света

— Немачки цар и царица, с принцем Оскаром и свитом, отпутовали су 31. марта за Млетке. На Крфу ће царске супружнике поздравити краљ Ђорђе. Они ће се на Крфу бавити до 27. априла.

| 2. о. м. имао је руски министар спољних послова Извољски отпутовати за Минхен да се оперише. У дужности ће га заступати његов помоћник Чариков.

(-) Из Техерана јављају, да је стање у Буширу све озбиљније. Сејед Мортеза, вођ уставне странке, докопао се царинских прихода који су заложени Енглеској за дуг.

§ Немачки престолонаследник с великом пратњом стиће ће 6. о. м. у Букурешт, да краљу Каролу честита седамдесето-годишњи рођен дан.

Важне Вести

Одговори на питања

„Самоуправа" нам је јуче упутила три питања тражећи од нас одговора.

Та питања гласе овако:

1. За чији је рачун „Правда" онако непристојно вређала Краља од Србије?

(*Наш одговор:* За рачун оног истог, за кога су господа радикали 30 година вређали Краља Милана и Александра).

2. За чији је рачун „Правда" *тврдила да је владар**) Краљевине Србије ратним припремама, које су изазивале ратне припреме у много већем размеру на другој страни, вршио само један *блеф* и није ни мислио на рат?

(*Наш одговор:* За рачун оног истог за кога је „Самоуправа" пре два месеца тврдила: *да Србија мора ратовати ус пркос целе Европе, само ако се не испуне њени захтеви).*

3. За чији је рачун — и за коју цену — „Правда" лагала:

*) Погани једни! Што лажете да је „Правда" тврдила то за владара Србије кад је то тврдила за владу Краљевине Србије

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

МИШЕЛА ЗЕВАКО

— превод с француског —

Краљица мати

Господине, рече она, ви се некако чудновато изражавате... ви мислите да ја имам материнских осећања, претпостављате да разумем синовљу љубав... Да случајно не сумњате у то?

— Опростите ми, госпођо, рече Мариљак страховито хладно; мени је допуштено да у све сумњам, да све претпостављам, од кад ме је моја мајка напустила.

— Господине!... Племић може сумњати у све на свету само не у реч своје краљице!

— Ах! госпођо, ви сте ме питали каква је моја оданост краљици од Наваре. То је синовља оданост! Ја нисам племић! Не знам ко ми је био отац. Не знам да ли сам син каквог разбојника, или слуге кога срамна страст какве високе даме није могла учинити плезирем....

— Пазите, младићу, прошапта Руџери, чувајте се!...

Али Деодат није ништа више чуо. Он се био приближио Катарини и ужагревих очију, промукла гласа, беше пустио на вољу својим осећањима.

— Ви видите госпођо, да ја не могу имати осећања која имају племићи и да је мени допуштено да сумњам у све, па и у реч краљичину! И ко ми каже да и моја мајка није каква краљица! Поље претпостаавка ми је отворено и ја у њега улазим као у мрачну шуму! Да, госпођо, ко би ми икад могао доказати да моја мајка, подла и бедна жена која ме је у место у колевку метнула на степенице цркве, која ме је осудила на смрт чим сам рођен, ко ми може доказати да то није била каква велика краљица која је хтела да у моме гробу сакрије свој срам? Јер ко сам ја? Ја, кога ви хоћете да поштеде на престо! Находче, госпођо! Бедник кога су се и отац и мајка још на његовом рођењу одрекли, сумњиво биће коме и најгори нерадо пружају руку, коме најплеменитији указују по мало поштовања, као неку милостињу... јер нико не зна какве сам грешне везе ја плод! Једна жена, само једна, сажалила се на мене. Та ме је жена узела са улице, однела ме је, одгајила ме је као своја сина и уз свога сина; она ми је указала све милоште које је требало да ми је моја мајка указала; док сам био дете она ме је очаравала својом неисцрпном добротом; кад сам као младић дознао за своју несрећу она ме је тешила; то је права мајка... то је моја краљица... то је Јованка од Албрета... И ви ме питате да ли је волим госпођо! Волим је као што човек може волети своју мајку; моја оданост према њој иде дотле да бих јој ја радо дао све што имам на свету, а то је мој живот. Ја бих умро срећан онога дана кад би ми моја краљица казала да јој је моја смрт од користи. А дотле ћу, госпођо, живети у заштитничкој сенци коју је она разастрла нада мном и којом ме покрива; живећу поред ње да видим сваког ко јој се приближи и ударићу руком која неће задрхтати, кунем вам се, на кога ма најмање посумњам... Још једну, последњу реч, госпођо и краљице... што се тиче моје праве мајке, оне која ме је напустила, све што за њу желим то је да је никад не познам!...

Рекавши те речи гроф од Мариљака измаче се, скрсти руке на груди и заћута. Можда се надао да ће се Катарини отети какав узвик... Али он је слабо познавао краљицу.

Без узбуђења она само махну главом, а на лицу се не измени ни једна црта.

— Разумем, господине, рече она, разумем све ваше муке, а појмим такође и вашу љубав према мојој рођаци Јованци од Албрета. Видим да ме нису обманули. Ви сте заиста човек са племенитим срцем као што су вас мени описали. Ја дакле могу потпуно рачунати на вас у својим преговорима са Краљицом од Наваре. То је све што ми је потребно. Идите, грофе скорочемо опет продужити разговор о великим плановима о којим сам вам мало час говорила. Више но икад ја сад увиђам да сте ви достојни да заузмете престо наварски, ако Хенри од Беарна прими другу краљевину. За сада је довољно да саопштите краљици, мојој рођаци, предлоге које сам вам изложила...

По обичају Катарина при растанку пружи грофу руку да је пољуби. Али младић без сумње не виде тај покрет. Он се само дубоко поклони. Рука краљичина паде полако на наслон од столице.

Мариљак изиђе.

Руџеру учини један покрет, као да хтеде да пође за њим. Али га Катарина задржа једним заповедничким погледом. Кад је мислила да је Мариљак сишао на доњи спрат она дохвати астролога за руку.

— Зна! рече она.

— Не верујем! промуца Руџери.

— Ја ти кажем да зна!... Брзо... дај знак!

— Госпођо, госпођо! то је наше дете!...

Она га сурово довуче до прозора, који сама отвори.

— Дај знак! дрекну она.

У том тренутку Мариљак се појави на мосту. Катарина виде његов прави и снажни стас.

(наставиће се)

да се промеморијом српске владе, Србија обвезала, да у касарнама не држи више од 60 до 80 људи у батаљону, да Аустрија том промеморијом добива право контроле по касарнама у Србији, кад то није тврдила ни сама „Нова Сл. Преса?“

(*Наш одговор* на ово питање наћиће „Самоуправа“ у данашњем и сутрашњем одговору Стојану Протићу, а у напису „Један прилог „Одјековом“ тврђењу о Стојану Протићу.“)

Желите ли господо робијаши још штогод од нас „непоштених?“

Изволте.

Париске оригиналности...

Оригиналности — Утопије Џерома Џерома — Стан убијеног адвоката. — Несретна, па ипак срећна девојка — Мати и кћи пред судом

(из једног писма „Правди“)

Париз 1. априла

По неки људи имају чудноватe појмове о оригиналности. Још код Џерома Џерома његов пријатељ Харис, жељећи да створи нешто оригинално, написао је приповетку, у којој главни јунаци пуше цигаре са обратне стране, иду на рукама с ногама подигнутим у ваис, на ногама носе рукавице, а на рукама ципеле и у опште се понашају оригинално.

Харис је био веома огорчен, кад је видео да му ниједан часопис неће да прими ову приповетку.

— У сваком случају не може ми се пребацити, да сам био баналан, жаљаше се он својим пријатељима.

Ту скоро убили су у Паризу познатог адвоката Флерија. Он је седео у једном омањем стану у улици Mont Tabord и тај се стан није одликовао особитим угодностима. У XX веку ретко ко верује у привиђења, па ипак не би нико осећао особито задовољство да живи у стану, у коме је пре кратког времена убијен човек. Али се у Паризу нашао велики број људи, који хоће да су оригинални, те су сви похитали гасди од куће, да за себе најме тај стан. Навала је била толика, да се један смарао за сретног, што је стан могао узети само за трипут већу цену од оне, што ју је плаћао убијени адвокат.

Веома је дакле оригинално живети у стану, у коме је тек убијен неки човек.

Ових дана једна радница из фабрике дувана буде нападнута од пет апаша, одвучена у неки њихов и ту силована. И ако сирота девојка није имала крива за несрећу, која јој се десила, ипак се нашло око педесет људи, који су јој предложили своју руку и своје срце, да би је опрали од срамоте. Овом се приликом та радница уверила, да нема зла без добра, јер се удала за власника фабрике у којој је дотле радила.

Вероватно, да јој на овој судбини многе завиде. Међутим за фабриканта сви кажу, да је направио једну оригиналност. Овакви случајеви нису ретки, могли би се навести стотинама; тешко је само учинити избор. Ми сада живимо у веку оригиналности и мало, па ће пријатељ Џерома Џерома Харис постати нашим омиљеним писцем.

Будућност имају писци, који нису обични. Љубав, која води у брак, већ је банална ствар; рођаци осећаји опет баналност; учтивост, захвалност, патриотизам, дужност итд. — све је то банално и старо. И шта није, питаћете, ви сматрали?

Ево неколико ствари, које нису баналне: петогодишњи дечак, који „куриште“ служавши; љубавна веза брата и сестре; конкуренција оца и сина на љубавном пољу; борба мајке и кћери око љубавника и т. д. и т. д.

Пре десетак дана био је у Паризу један такав оригиналан процес.

Удата кћи тужила је своју мајку због прељубе. Јунак ове љубавне драме био је зет. На жалост суђење је било тајно, те нисам могао сазнати појединости, али сам чуо пресуду; мајка и зет осуђени су. Значи: истинита је тужба кћерина!

М.

Народна Скупштина

Јучерашња неодржана седница

За јуче у 9 часова пре подне заказана је прва седница после ускршњег распуста.

Ма да сам пouздано информисан да се седница неће моћи одржати због недовољног броја посланика, ипак сам тачно у 9 часова био на галерији.

Прва тачка дневног реда била је: поименично изгласавање у начелу Станкове компензације.

Бићу искрен. Све сам зазирао, да се фузионаши не скупе у довољном броју и не прокријумчаре ову компензацију, противу које су не само гласали, већ и опструирали самосталци и независнији посланици других група.

У дворани није било живе душе. Ја сам седим на своме новинарском месту и размишљам о нашој Скупштини и појединим посланицима.

Мислим, на пример, колико ли је паметних, способних, поштених и држави потребних посланичких кандидата пропадало на изборима, да би направили места — једном Максиму Сретеновићу.

Мислим, колико је животне снаге и енергије утрошио покојни краљ Милан у борби са радикалима, да им не би дао већину у Скупштини и спречио остварење њиховог „слободоумног програма“, који се оличавао у туру Станка из Житковца и Раше „Најквирца“, и не знајући јадник да би их све у Скупштини могао покуповати тако ситним компензацијама, као што је ова Станкова.

Из тога размишљања трже ме улазак Станков у дворану. Ја се притајах да ме не би осетио.

Станко беше замишљен. Шетао је крупним корацима с једног на други крај дворане. У левој шаци држао је прегршт крупног жутог пасуља и једно по једно зрно спуштао у десну шаку. Уснама је мрдао и изгледаше као да нешто шапуће. Био је далеко од мене, чак на другој страни, па нисам могао чути шта шапуће. А био сам радознао. Нестрпљиво сам очекивао, да пређе на моју страну, рачунајући да ћу моћи ухватити бар једну реч из које би дознао шта то Станко баје.

Кад је Станко дошетао баш испод мога седишта ја се просто пресамитих преко балкона и напрегох слух, који је иначе био врло добар.

„Хоће“ — „Неће“ — „Хоће“ — Не.. и изгуби се.

Станко је, дакле, врачао.

Са великим нестрпљењем очекивао сам резултат. Напаст лева шака беше препуна и морао сам подуже чекати.

„Неће“ — викну Станко и пасуљ прште по патосу на све стране, а Станко љутито одјури у посланичку собу.

Да сам био боље расположен насмејао бих се.

Остадох опет сам ма да је било већ девет и по часова.

Гледам оне празне посланичке клупе па се нешто мислим како смо ми Срби неки баксуз народ. Несумњиво је да нетачнијих посланика на вршењу свога „светог задатка“ нема ни у једној држави на свету, као што их нема тачнијих на благајничком шалтеру. Па бар да су у тој својој нетачности доследни опет би овој земљи били кориснији. Ето, на пример, куд би нам био крај, да су посланици били нетачни и нису долазили на седнице на којима су изгласаване оне понижавајуће ноте и она издајничка промеморија, којом се одричемо свих права на Босну и Херцеговину. Али они, као за пакост, када треба изгласати нешто неповољно за ову земљу, сви су ту као на дању, а кад треба решавати какве корисне ствари сви се разбегну.

На једвите јаде у десет часова уђе председник окружен десетином посланика.

Притиште у оно, некада фатално, а сада безопасно, звонце, и у дворану уђоше око педесет посланика.

— Као што и сами видите, господо, нема нас довољан број присутних, да би могли отпочети рад, с тога сам принуђен, да закажем другу седницу за сутра са истим дневним редом. На жалост, морам, констатовати да је изостао велики број београдских посланика, који не би могли тај свој изостанак оправдати — тупо изговори председник.

— Молим за реч — викну љутито Јоксимовић.

Председник, навикнут у последње време, да закраћује посланицима реч, са свим механички викну:

— Не можете господине посланиче добити реч.

— Зашто? Ја мислим да би ипак требало да се чујемо — рече Јоксимовић.

Председник увидевши да се пребацио ћуфта и Јоксимовић поче:

— Ово је, господо, скандал шта посланици раде. Томе скандалу треба учинити крај. Ја то не велим за посланике појединих већ свих група. Има господо око 40 посланика који пуна четири месеца нису ни пригвирили у Скупштину а примају дијурне преко пуномоћника, док они раде своје приватне послове. Ја тражим да се према тим посланицима најстрожије примени пословник.

Посланици су одобравали говор Јоксимовићев а председник је обећао да ће учинити све на шта по закону има права.

Мене ова обећања председничка већ почињу подсећати на ону стереотипску полицијску фразу „власт трага“ на којој се обично све сврши.

Floridor.

Смедеревска хроника

Коцкање по селима — Агентско понашање агента. — „Мата од Кречану“

Смедерево, 27. марта

Ред је да се скрене пажња г. министру унутрашњих дела на једну опасност по сеоску имућнију младеж, која хвата сваким даном све дубље корена и коју треба најенергичније сузбити. На име по селима је коцка толико раширена и тако дубоко укорењена, да су по целу ноћ кафане препуне сељака, који се забављају коцком. Што је још, најжалосније, томе коцкању присутне су и општинске власти, па ништа не предузимају што им дужност и закон налаже. А, све, из простог разлога, што по целу ноћ муфте пију чашћени од играча.

Мислимо да ће г. министар наћи озбиљног пута и начина да ове хазарне игре по селима спречи или сасвим утре.

Знано је, колика се пажња обраћа од стране грађана на наше Бродарско Друштво. И када они такву пажњу обраћају друштву желећи да што више користе овој српској установи, требало би и друштво да обрати мало већу пажњу на своје чиновнике.

Поједини наши пријатељи трговци, жале се на арогантно понашање овдашњег агента. Требала би управа да скрене пажњу томе господину да има људи разних људи а да непријатности нису потребне друштву због њега.

Ономад је сахрањен овде један оргиналан тип, Мата Стојковић момак од преко 50 год. трошком г. Вајферта код кога је био овде у пивари преко 30 година.

Ова пролазна дневна хроника треба и оригиналности овакве врсте да забележи, па ево то и чиним.

Пок. Мата, звани, „Мата од Кречану“ имао је обичај да се жалybљује и да тражи руку девојака из првих кућа. Оне су знале његову болест па се не само нису на њега љутиле већ и оне показивале своје симпатије њему, наравно, тражећи свака од њих од њега по неку жртву, да би их уверио о својој истинској љубави. И он је ревносно приносио жртву по жртву на олтар своје љубави. Тако: једна му је казала да скочи у кречану, која је случајно била близу места где се водио кур, и он је то одмах извршио.

Госпођица, видећи да ће да се удави, јер је до гуше упао, надала је вику те дотрчали момци и Мату готово полу-мртвог извадили.

Друга му је казала да се попне на једну кућу, без мердевина, и он је нашао начин и то извршио и т. д.

Још су остала у животу три његова друга, три пупољка од Катмер руже из цвећа смедеревске градине: Мата „Сушибурац“, Алекса „Кригер“ и Тоза „Шећер“, будући министар војни када „Сељачка Слога“ парламентарним путем дође на власт. Сада се они хватају на штап који ће да повуче ногу.

Leo.

Али-Бунарски бунтовник

Истинити догађај

Срећна породица. — Бриге једног доброг оца породице — Срећна идеја. — Испраћај.

(наставак)

Пера их слуша па ништа не разуме, само гледа у Аџу и никако не може да објасни себи како је то Аца могао бити узрок наглом повратку.

— Та говорите једанпут. Шта сте сад окупили то дете — љутну се Пера,

Аца бризну у плач и побеже иза врата.

— Шта да ти говорим. Треба да благодаримо Богу и ја и сестра и зет што нисмо заједно са твојим крсником сада у хапси.

— Ама зашто? — готово се развика Пера.

— Та, знате, како то да вам објаснимо? Могло се одиста отићи у ариште, али срећом што нам је нотарош рођак и што се са њим лепо живимо. А да није тога, боме је могло свашта бити. Него...

— Немојте ми молим вас причати шта би све могло бити, него шта је било — прекиде Пера шогора нервозно.

— Ех, па ви опета. Шта је било... шта је. Било па и прошло. Није дете баш толико много ни криво. Зна ти дете шта се сме овдекара а шта тамокара. Па дабоме...

— Зна он сто ђавола — прекиде га Савета.

— Слушајте, ако нећете причати а ви онда то лепо кажите па да онда лежемо, а немојте толико околишити — плану Пера.

— Молим вас, зете, испричајте ви, јер ја још сва дрхтим од љутине и не могу да се повратим — обрати се Савета зету.

Шогор отпљуну, намести се боље на столици, подиже обрве и поче:

— Па, знате, како да вам кажем. Савета и Аџика дошли су и ми смо их радо дочекали. Моја Мара била је просто опчарана. Два дана смо се гостили. Кад прекјучер седимо ми у соби и разговарамо. Наједаред чујемо ми са шора неку ларму. Отворисмо врата и имамо шта видети. Шором јури читава војска дечурлије и из свега гласа виче: „Доле Аустрија“! „Доле ћелави Фрања“. „Живела Босна“. Пред гомилом је јурио Аџика са неким барјаком у руци. Он се окрене па подвикне: „Доле са ћелавим Фрањом“ а сва деца из гласа то исто виче. Нотарошев син нашо негде добош и што игда може лупа у њега. Свет истрчао на шор па се све крсти од чуда и затвара се у куће.

— Ај, наопако. Шта је сад ово? — поплаших се ја и истрчах на шор. Потрчим за њима. А они стигли на раскрсницу код крста. Аџика се попео на крст и виче: „Рат Аустрији“. Доле са ћелавим Фрањом“... „Живио Нушић“. А деца, све знате, пофторавају.

Притрчим једном дечку и упитам га:

— Шта то радите, децо, ако Бога знате.

— Играмо се демонстрације.

— Па ко вас је то научио?

— Аца Сервијанац.

— Па сад већ и сами можете разумети шта се десило. Оман су се скупили перјари и коштаблери, те ти нападну на децу. Деца почну да беже, али нашег Аџику и нотарошевог сина ухвате и одведу код инспицијента. Џандари су похватали још неке и све их изведу пред натароша.

— Ту код натарошa отвори се формалан испит. Али се и овај ваш мали поганац часно држо, пос' му његов.

свршиће се

Позоришне вести

Бранино позориште

Вечерас сјајан програм са одличним шалама и комедијом.

Потера. Уз то вечерас је прво ступање најјачег човека:

Херкулеса. — Публика је јако заинтересована; посета ће бити огромна. —

Оглас. Имам на продају **педесет хектара добре земље**, где има и **десет хектара** под **шумом**. Ко је вољан да купи нек се обрати

Станиславу Миловановићу
метанџији Стубљане код Обреновца
231 1 3

Кућа на продају, врло удобна са 6 соба и осталим потребним просторијама — са шталом и шупом за кола — продаје се под врло повољним условима. За исте упитати телефоном бр. 655. — Посредници нису искључени. 229 1—6

На продају ЈЕДАН ПЛАЦ 4.800 кв. метара, са 8 зграда на углу двеју врло живих улица у Београду, у непосредној близини Светогорске и Ратарске улице, продаје се врло јефтино.

Плац је на равници; има са једне улице 80, а са друге 65 метара лица. На плацу постоји нова од тврдог материјала, модерна и врло лепа, елегантна кућа, са засебним двориштем и лепом баштом; постоји кафана од тврдог материјала, са дућанима и становима од тврдог и мешовитог материјала, а има и врло много, са оба лица, празног простора за зидање.

Кирије има око 7000— дин. годишње.

Имање ово, по својој величини и иначе, јединствено је за шпекулацију, као и за какво веће предузеће или фабрику. — *Посредници нису искључени.*

За услове упитати преко телефона бр. 43. 1—10

Ученик из боље куће са добром препоруком, који је свршио најмање два разреда гимназије, потребан је колонијално деликатесној радњи

Душана Тодоровића
краљ. срп. двор. либеранта
2 Теразије

КУПУЈЕМ

Бисера, тепелуха, адиђара у бриљантима, као и заложнице истих. Овлашћен од једне стране куће да за рачун исте горње ствари купујем у могућности сам да највеће цене дајем, а такође и акције свију завода у Краљ. Србији највише плаћам.

На менице и таксене марке дајем рабат 2½ % до 2¾ %.

Мењачки посао вршим кулантно по дневном берзанском курсу.

С поштовањем
Исак Ј. Ешкенази
мењач главни овл. продавац монополисаних хартија за град Београд
194 8—10

У Цара Уроша улици бр. 17. од 1. маја издају се два већа и два мања елегантна стана са инсталираним електричним осветљењем, спроведеном водом у кухиње и купатилом.

За цену и остало обратити се у истој кући код г. **Аце Р. Христића**. 213 5—5

Три добро очуване штрикаће машине са целим прибором продају се врло јефтино.

Таковска ул. бр. 42. 216 5—6

УМОЛИМ КУЋАМА у Цар Урошевој, Банатској и Сибињанин Јанка улици, има за издавање под кирију од 1. маја ов. год. врло удобних станова за веће и мање породице.

Цена је врло јевтина

За услове обратити се настојнику у истој кући.

Београд
Михајило Павловић
179 фирма: Месаровић и Павловић.

ЗА ПРОДАЈУ
МАШИНЕРИЈА
код подписаног

Млин у Петровцу до Крагујевца 12 коњски снага „Рекове" системе штел са 2 пара камена и ваљавице са 2 ступе спегламa, продајем са бином и постаовом за воде и дрва.

2 вршаће машине од 6 коњски снага комплект са свима прибором 2 године су вршиле.

1 штел са 3 пара камена.

Све ово поменуто продајем пошто се извозничким послом бавим и немогуће ми је са горе реченим машинама радити. Купци нека се јаве подписаном.

Владимир Арсенијевић
6—60 извозник из Паланке

КРОЈАЧКА РАДЊА
СТОЈАНА СИМИЋА и БРАТА
СПРОЋУ КОЛАРЦА — БЕОГРАД

Има част известити штоване муштерије, да су јој приспели у великом избору сваковрсни модни штофови

481 **За наступајућу пролетњу и летњу сезону** 1-10

ДИНАРА 16.000 ДИНАРА

Издају се под интерес на непокретна имања.

На продају: две куће за ренту, у непосредној близини пијаце и трамвајске пруге.

Више кућа за уживање — засебних.

Једно имање од 30 хектара земље са зградама, живом водом и осталим удобностима, у непосредној близини Београда са умереном ценом.

За све наведено упитати **Павла Ђ. Убавкића** у хафани код „**Три Сељака**" преко од „Славије". 6—10

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА
најбољи алкални киселјак

Награђен највећом наградом „Grand Prix" у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најраци онаљнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим извором, при чему се не губи ни најмање угљене киселине нити вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стовариште код

г.г. Глише Андрејевића и Брата
Варош-Капија — Телефон бр. 282

Поруџбине из Србије и иностранства примa и одмах извршује

Аранђеловачка Конзорција
Краљ. Срп. Двор. либеранти
Аранђеловац. 17 60

Занатлиска Кредитна Банка
у сопственој кући — преко пута Поште
Македонска ул. бр. 10. — Београд.

Прима новац на штедњу, плаћа 7%
мање суме враћа *одмах* — без отказа.
Даје новац на залоге, — на све ствари.
Занатлије помаже кредитом
у већим подузећима.
Даје зајмове: на плате, пензије и признанице
Цензура меница: Понедељником. 208 5—6

КОРИСНА ПРИЛИКА СОБНОГ НАМЕШТАЈА

Услед повољног равнања у стању смо у нашој новоотвореној радњи давати сву нашу робу са 40 од сто јефтиније но до сада. Као: спаваћих соба од најфинијих до најобичнијих, сала позлаћених зелених и у мат-дрвету, од свиле, плиша и штофа, трпезарије, столице, огледала, канапета и канцеларијског намештаја.

Рудолф и Жига Фелдман и Комп.
176 Краља Петра улица, преко пута Народне Б[illegible]

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока њезда, малокрвности, осип** *т. зв. фирцигера код мале деце*, и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН
СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пију. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести реће јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством поштa 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Ol Jeceris aromaticue cum Creosotalo 10%, effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костњу т. зв. покоснице.

Употребом овог зејтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 354 10—

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА
Д-ра Јована Ђурића
у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиролин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиролин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2 динара.**

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Молу, за тражење код назеба или услед промаје, кречи и снажи мишиће, јача корене косних плаканa и спречава опадање косе. Мања боца **1·20 динара**, већа **2 динара.** 46 39—50

Хотел „АЛБАНЕЗ"
Српска кујна без конкуренције

Наручити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће **Кисело млеко.**

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Тиква на рижу.*

Одлично бело и црно вино, Смедеревско и Крајинско.

ВЕЛИКА РАСПРОДАЈА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај, код „Круне"
Кнез Михајлова улица бр. 31.

Спреме кумовске и деверске — Свиће вежемо бесплатно

Распродајемо купљене партије разноврсне робе, као:
Свиле, *Тафта, Попелина, Месалина, Луизина, Понжи, Атлаза* и т. д. у свима бојама.
Штофова за женске хаљине, костиме и блузе у најмодернијим бојама.
Платна и шифона на комаде за домаће употребе од цене 15, 17, 18, 20, 22, 25 д. па на више
Платна за јорганске и душечне чаршаве у свима ширинама 1·20, 1·40, 1·50, 1·70, 1·80, 2 д. па на више.
Чаршава *Салфета, Пешкира, Англе,* гаринтура за 6 и 12 особа.
Порхета бела шнир и пик, *Везова, Чипака, Апликација, Бортни* и т. д.
Цивидијхи за душеке и ролетне.
Веша мушког и женског.
Мидера, *Гиртлова, Рукавица, Лепеза, Чарапа, Марама* и т. д.
Велики избор *Аљуца за женске тоалете.*
Тепиха на метар и готових, као жанилских, вунених и јутаних.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно — Поруџбине вршимо уз доплату

С поштовањем
515 6—20 **Браћа Х. Габај.**

НАЈВЕЋИ ИЗБОР
ОБУЋА
КОД
ЈОСИФА ФРИДА
Кнез Мих. ул. 33.
— у кући г. Ник. Спасића —
173 10—10

Васа Христић каф. код „Румунског Краља" са породицом, извештава своју родбину и пријатеље, да ће давати 4. Априла т. г. у 10 часова пре подне на Новом Гробљу годишњи помен своме оцу

† **Стевану Христићу**
бив. каф.

моли сроднике и пријатеље да овом помену присуствују.

1. Априла 1904 год. Београд 3—3

„ПРАВДА" прима огласе по умереној цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Новорековирана Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16 Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | СУБОТА 4. АПРИЛА — БЕОГРАД. | ДИРЕКТОР Јова Адамовић | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 92. | Телефон 821

Крвави дани у Цариграду

(Писмо дописника Пресбироа)

Цариград, 1. априла пре подне.

У допуну телеграма ево још неких појединости о прошлој језивој, крвавој ноћи и јучерашњем крвавом дану, кад по стамболским улицама сабирају лешеве и кад се Цариграђани, а нарочито Хришћани, после једне страховите, непроспаване ноћи, усуђују изаћи на улице Стамбула, попрскане толиком крви.

Једнодушна оцена свих нас новинара, који смо јуче по подне прошли кроз гомиле побуњених војника, у Стамбулу, пред парламентом, на тргу џамије Свете Софије и пред сераскератом (мин. војним), докле смо од густих војничких кордона могли доспети, била је, да ће ноћ, која се спуштала, бити страшна и крвава. Нисмо се преварили. Пошто смо на телеграфској станици у Пери и по шести пут одбијени са нашим телеграмима (ни приватне, неполитичке телеграме најневиније садржине нису јуче цео дан отправљали), кренули смо се сви у групи, већ по трећи пут, у Стамбул, на разбојиште. Великом улицом Пере пролазиле су у трку пут Стамбула веће и мање трупе солунских ловаца; копљаника Курда, али пешке; тобџија, али без официра (ови као да су сви нестали, јер их јуче не видех више од пет) воћени капларима и наредницима. Уплашени пероти почеше журно затварати дућане, које су се тек пре једног сата усудили отворити. Трговачка Галата беше сасвим изумрла. У њој су дућани, башче и магацини још од јутрос затворени, по изричној наредби полиције. Оно мало пролазника гледа млазеве крви по зиду са горњег спрата велике аустриске радње Штајна, чији се књиговођа, из страха, мало час убио.

Велики саракејски мост, који спаја Галату и Стамбул поседнут је војском и двема митраљезама. Саобраћај није прекинут, али је пролазника мало. Све пуштају сем официре; њих везују и хапсе. Ко се противи, тога војници убијају. Још леже на мосту, као застрашујући примери, неколико погинулих официра, покривених ћебетима војничким. Пред џамијом Валиде—Султане поседало безброј хоџа и софта и живо дискутују међу собом. Наша кола јуре поред њих, кроз празне и напуштене улице Стамбула, у коме су не само дућани већ и кафане и џеџердинице затворене. Лево, од Свете Софије чују се громогласни узвици хиљада побуњених војника.

— Јашаси шеријат! Јашаси падишах! Живео шеријат! Живео султан!

Трг св. Софије био је центар побуне, преплављен војском без официра. Кад су се ови појавили да мире или преговарају, били су повезани или враћени назад. Очигледно је, да су овим покретом руководили солунски ловци, који су се сад дигли против младотурака, са којима су извршили јулску револуцију. Са кола хоџе и софте дражe војнике против младотурског режима. У томе пада мртав с коња један потпуковник, убијен што је осуђивао побуну. Војници растераше полицајце, пошто су их избили. За тим отеше машинске пушке од једног одељења артиљерије, које је туда пролазило.

Посланике, који су стизали у парламент на зор-седницу нису дирали, неке — су и поздрављали, али и у Београду познатог бив. секретара турског Арслан-беја убише, јер је неко викнуо да је то Џахид, првак младотурски, уредник „Танина." Убише и двојицу хоџа, који не хтеше више остати с војницима. То изазва страшан метеж. Војници опаљише плотуном на гледаоце у споредним улицама. Ови се надаше у дивље бегство. Тад је много људи погинуло и рањено. Пред војним министарством био је крвав сукоб после подне. И ту су нападачи били солунски ловци. Они су тражили ћебане и да им се предаду батаљони, који су се затворили у касарни Ак. Сараја и били познати пријатељи младотурака. У томе нису успели, али су убили једног мајора, два официра (један Грк Спапарис) и ађутанта министра војног. Министри војни и морине ухваћени су кад су хтели побећи на колима, а за тим ухапшени. Говори се да су и погинули, но ово није потврђено. За тим су се нападачи повукли, а један батаљон отишао у двор Јилдиз, да чека док султан не изврши захтеве побуњене војске: збацивање владе и председника парламента Ахмед Ризе и увођење шеријата, што је султан и извршио.

Једна друга чета војника пуцала је на затворена кола министра правде Насим паше, мислећи да је то министар војни Риза паша.

Шеик-ул-ислама војска је силом извукла из куће и одвела у министарски савет.

За тим је он отишао међу војнике да их умирује. Они су га лепо примили.

Народ је јелом и кафом частио војнике, а буле су их речима храбриле да истрају у борби за шеријат.

Војска у двору Јилдизу држала се мирно за цело време.

За повратак у Перу било је већ кратко време, већ у 8 сах. у вече ваљало је да напустимо Стамбул, у коме се непрестано пуцало и крвавило. Рачуна се да је тамо *преко дана* које погинуло које рањено 60.

Уз пут видесмо, како војницима читају објавку владе и председника скупштине Ахмед-Ризе, што је војска радосно поздравила нерасположење је настало кад се чуло, да су Ахмед-Риза и Џахид-беј прваци младотурска утекли.

Радосно је поздрављена и изјава султанова секретара, да је султан одлучио побуњенике сваке казне, па ипак побуњена војска, којом заповедају каплари, није пристала на већ објављени султанов указ о постављању великог везира Тефик-паше, скраћењу министра иностраних дела, већ је тражила и успела да велики везир бриге Џамил-паша, а министар војни Етхем-паша, победилац Грка на Ларису год. 1897.

Преко моста сретамо ловачке групе, који носише лешеве својих официра, и једва успесмо, без опасности прећи кроз редове тих јулских а сада априлских револуционара.

Стигосмо срећно у Перу на телеграф, али нам опет не примише телеграме, изјављујући да је пруга прекинута.....

Настала је већ и ноћ, мрачна и ако је небо било посуто звездама. Настало је једно затишје. Сваки је са страхом очекивао кад ће почети неминовна борба између војске верне младотурцима у сераскерату и побуњеног гарнизона, чији су официри ухапшени или погинули. — Ови су последњи и ако надмоћни надајући се нападу, барикарирали своје положаје на тргу султан-Ахмеда, тамо су из Пере и Галате једнако стизале нове групе побуњеника разних родова оружја, и бегунаца из разних касарни.

Дошао је и критичан час. У 11 и 15 сах. почела је у Стамбулу страховита паљба: плотунима из брзометних пушака и митраљеза. То су се тукли побуњени војници са она три младотурска гарнизона затворена у сераскерату, којима је командовао Махмуд-Муктар-паша заповедник првог корпуса. Та је борба била очајна. Паљба и плотуни са обе стране трајали су скоро три сата, до два сата по поноћи, када је ватра за пола сата умукла, да се после још већом силином понови, али сад већ не у Стамбулу, већ у Галати и Пери, којом су победнички батаљони пролазили шенлучени из пушака. Ови квартови насељени махом хришћанима и странцима, изгледали су као право разбојиште. Сав ваздух мирисаше на барут, паљба из више пушака трештала је кроз језовиту ноћ, да се пред токсимском касарном још појача. Ту је изгледа дошло до малог сукоба. Војници из касарне пуцали су кроз прозоре на победнике. Ваш дописник је у зору са прозора свог гледао више теретних кола са лешевима палих коњаника, које ношаху на гробље. Дубоко у зору хорила се још вика победом опијене војске, која је с музиком на чело и непрестано пуцајући пошла у Двор да манифестује.

Завршујем овај извештај у 6 сах. и излазим да сазнам колико је људи ноћас пролило своју крв. Сви смо у бризи како ће проћи овај дан и идућа ноћ. Свет се не боји војске, већ побеснеле масе познате из цариградско јерменског покоља.

ПАД ИЗВОЉСКОГ

У Лондон је стигла вест, да је цар уважио оставку Извољског. Његов је наследник германофил Горемкин. Руски су папири пали на берзи. Скоро неће Русија постати словенском државом!

ЈЕДАН ПРИЛОГ

„Одјековом" тврђењу о Стојану Протићу

III.

Када је дакле српска влада дала обавезу да ће своју војску повратити у стање у коме се бројно налазила у пролеће 1908. год. а аустро-угарска влада сматра баш ту обавезу као најважнију и најглавнију тачку српске промеморије, која мора остати у снази све док Аустро-Угарска не стекне уверење да повећавање бројног стања српске војске неће бити управљено против аустро-угарских интереса, онда је са свим природно: да ће аустро-угарска влада водити строга рачуна о томе, да Србија ту своју обавезу не погази или ма на који начин не изигра.

Када се у јуче поменутом уводном чланку „Нове Сл. Пресе" — који је несумњиво инспирисан од стране званичне Аустро-Угарске — отворено каже: да је војнички део српске обавеза *„једина накада коју аустро-угарска монархија добија за своје велике издатке,"* и да та обавеза, „коју је Србија примила на себе, везује исту у толико више, што су велике силе после веома тешких преговора *воћених баш око те тачке* исту препоручили Србији, и што Србијина нота има ако не формално, а оно стварно европски карактер": када се то, велим, нарочито истиче, онда за сваког па и за г. Стојана Протића мора бити јасно, да Аустро-Угарска прло много полаже на ту војничку обавезу Србије и да ће се она трудити свима силама да је одржи у важности што је могуће тачније и што је могуће дуже.

Па када ствар тако стоји, може ли паметан човек и помислити, а камо ли тврдити: да „Аустро-Угарска неће употребити сва дозвољена па и недозвољена средства да Србији онемогући изигравање дате обавезе, т. ј. повећавање бројног стања српске војске, ако би Србија то ма из каква разлога покушала учинити?

Ја држим да то неће нико па чак ни г. Стојан Протић, порицати.

Па што ме онда г. Стојан Протић назива издајником, кад ја поводом реченог чланка у „Новој Сл. Преси", кажем: да ће Аустрија вршити контролу над нашим касарнама, како у њима не би било више војника, но онолико колико их је било у пролећу 1908 године?

Ако Аустро-Угарска буде инсистирала на томе: да у Србији неће бити више војске по касарнама но што их је било у пролеће 1908 год., а она ће као што видимо из „Н. Сл. Пресе" на томе инсистирати, онда питам политичара и министра Протића, да ли сме јавно рећи: да Аустро-Угарска неће контролисати бројно стање наше војске?

Ако Аустро-Угарска, буде инсистирала на томе, да Србија не сме извршити другчији размештај својих трупа но што је био размештај у пролећу 1908 год. онда питам политичара и министра Протића сме ли он тврдити: да Аустро-Угарска неће контролисати будуће кретање наших трупа?

Г. Стојан Протић је у своме животу много што шта из ината тврдно, али сумњам да ће имати образа за оваква тврђења. Он је у стању да остане и даље при својој денунцијацији: да сам ја плаћен издајник зато што тврдим да ће Аустро-Угарска вршити контролу над бројним стањем српске војске и њеним кретањем али неће имати куража рећи то јавно: да Аустро-Угарска то неће, радити и да на то нема права.

У „Правдиној" белешци због које ме је г. Протић назвао издајником, стоји тврђење: да је у пролеће 1908 год. у Србији било по батаљонима свега по 60—80 људи и да ће Аустро-Угарска, на основу промеморије, т. ј. на основу Србијине обавезе: да ће „бројно стање своје војске вратити на оно које је постојало у пролеће 1908 год. тражити да толико војске (60—80 људи у батаљону) буде и од сада.

Г. Стојан Протић сматрао је за часније и паметније да дрекне на мене како ја „издајнички лажем", кад тврдим да у пролеће 1908 год. по нашим батаљонима није било више од 60—80 људи — и ако је то један факат, познат хиљадама официра и војника отпуштених кућама — но да писца дотичне белешке исправи напоменом: да се Србијина обавеза у погледу бројног стања њене „војске не може и не сме тумачити тако, као да је у питању број војника који су се онда налазили de facto на тајну, него број војника, који су се налазили на списку, као обвезници сталног кадра. Место да је г. Протић на тај део „Правдине" белешке одговорно овако: Слушај ти ђаволе, враже, (или како већ хоће да га титулише) шта ли си у „Правди" не знаш ти шта говориш: Оном војничком одредбом у промеморији, српска се влада обвезала да српску војску сведе на онај број војника који је имала у пролеће 1908. год. *без обзира на то је су ли ти војници били на одсуству или на служби.* Српска је војска тада бројала толико и толико пукова, толико и толико ескадрона и толико и толико батерија. Колико војника има један пук, колико један ескадрон а колико једна батерија прописано је законом и

уредбом и толико их мора бити и сада. Да ли се од тога броја један део налазио на осуству или не, то се никога не тиче. Србија је у пролеће 1908. год. имала по списковима толико и толико војника сталног кадра, па ће толико држати и сада. Што их је тада на хиљаде било на осуству, то се тиче само нас — и никог другог.

свршиће се

Једна скандалозна кућа у Београду

Шта о нама вели брат Рус

В. М. Дорошевић, познати руски публицист у једном од прошлих бројева „Руског Слова" овако прича о једном београдском дому „који има најгору репутацију." Да тај братски одзив не би био не запажен и од наше публике, која не чита руске новине, ми га дословно доносимо пред читаоце „Правде."

Београд — губернијски град!

И то не из већих.

Скупштина — ма која земска управа дворац је кад се са њом упореди.

Министре можете свакодневно видети по кавanama, где јавно читају новине које их грде.

И на то се не љуте, мање но што то чине чланови земске управе.

Краљ је изазвао опште одушевљење тиме, што је лично дошао на пијацу.

— Ето, то је краљ, који нам је потребан!

Једна од најтежих ствари, којима су оптуживали браћу краљице Драге, беше:

— Пију шампањ!!!

Губернијски град Београд већ у 10 сати леже да спава.

Новине излазе пред вече.

Да би јутром излазиле треба ноћу радити.

Добри људи ноћу спавају!

И у том тихом патријахалном граду једини скандалозни дом јесте... краљевски дворац.

Не механа, не кафешаитан — њих због силне добродетељи нема — већ двор!

— Ту је правио скандале Милан!

— Ту је правила скандале Наталија!

— Ту је правила скандале Драга!

— Ту је правио скандале Александар!

— Ту је правио скандале Ђорђе!

И ако ви упитате: који дом у Београду има најгору репутацију, добићете одговор:

— Краљевски дворац!

Нема човека под небом, који не би знао:

— Каквог је темперамента краљица Наталија!

— Каквог је темперамента био краљ Милан!

— Зашто краљица Драга није могла имати дете!

Целом се свету на велико звоно прича:

— Разведени су зато, што хладан темпераменат краљице Наталије није одговарао живом темпераменту Милановом!

— У краљице Драге била је та и та болест, те за то није могла имати дете!

Становници те куће варају своје супруге носећи се са туђим женама; пребијају лекаре; скачу кроз прозоре туђих кућа, да их мужеви не би затекли, чине жртве богу љубави и признају све јавно лекарима.

Ништа не мислећи о јадној земљи...

Која је давно сустала:

— Што краљевски дом даје материјала за приче свим језицима Европе...

Једна Србија!...

Епиграм

У Турској је планула
Ових дана буна.
Да ли ћемо имати
Штете ил' рачуна?

Ах, ми ћемо и овде
Бити они исти.
Проћићемо без штете,
Ал' и без — користи.

— Р —

Српске земље

Избор посланика

У Великом Бечкереку изабран је за народног посланика на српском народно-црквеном сабору Светозар Мађарев, кандидат српске радикалне странке.

Суђење „велеиздајницима"

У среду 1. априла у Загребу је настављено тако звано суђење педесет и тројици Срба оптужених за „велеиздају". Суђење је било прекинуто због ускршњих празника. Саслушаван је „велеиздајник" Стеван Каламбер.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Одлутовао.

Директор нашег листа г. Јова Адамовић, отпутовао је јутрос лађом у Шабац.

Министарска седница.

Синоћ је у министарству спољних послова била министарска седница, под председништвом Краља. На овој седници дискутовано је о најновијим догађајима у Турској.

Мешовита комисија.

Министар унутрашњих дела образовао је мешовиту комисију Петру Драгомировићу, начелнику среза прокупачког и његовом писару Мирку Гавриловићу, за почињене злоупотребе у званичној дужности.

За председника комисије постављен је г. Михајло Протић, секретар начелства крушевачког, а за чланове г. г. Душан Максимовић, писар лесковачког суда и Урош Марковић, порезник из Прокупља.

Опет ће бити добро.

Од како су избили ови немири по Турској и настале промене режима у Цариграду, наша се влада носи мишљу да опет пошаље неког у Цариград као делегата, за преговоре са новим станьем. То ће бити згодна прилика да неки оду на дијурне и г. Милован Миловановић не би требао да пропусти прилику, те да и сам оде мало до Султана, чији је он суверенитет тражио над автономном Босном. И онако г. Миловановић није никад био у тој престоници.

По бриљантним резултатима које је постигао наш војвода на Западу, можемо с поузданошћу очекивати сличне и од његове мисије на Истоку.

Полициски указ.

Краљ је подписао указ о размештају среских начелника и писара. Тај указ доносе даназ званичне новине.

Мезулана а не пошта.

Није ово први пут што се публика доводи у неприлику због недостатка у појединим врстама марака. Тако сада опет у оној кућетини која носи назив „Пошта београдска" не можете добити марака од пет и десет пара, дакле најпотребнијих. Сигурно онај шкартирани профор, који се не зна-мо одкуда обрео на начелничком положају, сматра да је српска публика толико глупа да ће употребљавати скупље марке.

И ми јадници још сањамо о некој рефрми у пошти а нисмо у сну овакве ситне ствари да уједимо.

§ 76.

Г. г. Ђорђе Костић, начелник среза ужичког и Миладин Радојић, писар истог среза, отпуштени су из државне службе, на основу § 76. зак. о чиновницима грађ. реда.

Унапређен.

Г. Александар Савић, писар Управе гр. Београда, који је показао сполико умешности и енергије у хватању двеју леповских компанија — о којима смо ми у своје време доста писали — унапређен је класом.

Г. Савић је заслужио ово унапређење и ми му на њему честитамо, као што је и министар заслужио признање, што је правилно схватио своју душност.

Експерти у Лесковцу

Осигуравајуће друштво „Србија" послало је своје експерте у Лесковац, да процене вредност штете, причињене пожаром првом српском акционарском друштву у Лесковцу за прераду кудеље. Осигурана сума од 90.000 динара исплатиће се одмах.

Нека овај пример буде наук свима нашим пољопривредницима да што *више пажње поклањају овом првом српском осигуравајућем друштву.*

Избор судија.

Јуче је у министарству правде извршен избор судија првостепених судова на упражњена места у Пожаревцу и Лесковцу. Данас ће министар правде потврдити тај избор краљевим указом, па ћемо онда и њихова имена саопштити.

Шта иде брже?

Јуче је дошао на скупштинску галерију један виђен грађанин, да би се лично уверио о нераду ове скупштине, па видећи ово играње жмура по скупштини, он уздахну и рече онима око себе:

— Боже! кад човек помисли: да је ова скупштина дискутовала и није дала пуних пет дана рековачку општину, а уступила је Босну и Херцеговину за цигло пет минута!!

Успеси кафеција.

Резолуција београдских кафеција, којом су тражили да власт забрани крчмење пића у појединим радњама, нашла је одзива код београдске полиције, која је сад почела да кажњава све оне, који држе бесправне радње.

Тако су јуче кажњени са по тридесет динара у корист државне касе: Добросав Јовановић бакалин, Бранисав Кнежевић пршутар и Андра Николић бакалин — сви у кварту врачарском.

Биће пензионисани.

Виши официри: генерал Никодије Стефановић, пуковници: Чекеревац артиљеријски, Коста Станишић инжињерски, Булић пешадијски и генерал Путник биће пензионисани. Указ о томе биће данас подписан.

Ђозбојџилук.

Нигде се никад није видело ништа слично овоме што се сад одиграва у српскоме парламенту.

Да би се подвалило некима у влади, те да она прими извесне прљаве концесије, неки су посланици покренули предлог да ова влада остане „и даље", и у том циљу су потписали онај акт, којим се моли влада да изволи и даље овако мудро владати. На том се акту испружио први Прота Ђурић. Али су речи једно а дела друго. Многи су посланици потписали акт влади, да би она остала, а не долазе на седнице да би она разумела и — отишла!

Само се она прави да не разуме и у томе су најјачи г. г. Ст. Протић и Миловановић.

Поклон Црвеном Крсту.

Јуче су се у београдској полицији измирили г. др. Воја Суботић — млађи, лекар болнице за душевне болести, и Мијаило Александрић, продавац лозова — због неисплаћеног згодитка у 1500 дин. Александрић је исплатио ову суму г. Воји, а г. Воја је целу суму поклонио друштву Црвеног Крста.

Старим „Обилићевцима."

Приликом прославе 25 годишњице „Обилићевог" рада 15. априла ове год. управа приређује банкет после концерта свима члановима. Ко од г. г. бивших чланова „Обилића" жели да учествује на банкету треба да се обрати управи „Обилића" до 11. априла закључно. Банкет је у хотел „Москви" и стаје 6 дин. од особе.

Краћа.

Јуче је кварт врачарски ставио под кривичну истрагу и у притвор Јаглику Срећковић, служавку г. Цветка Јаковљевића, царинског ревизора у пенсији, зато што га је за време службе код њега стално подкрадала у разним стварима од вредности.

Нађене ствари предате су сопственику..

Умро.

Онај радник Ненад Николић, кога је пре два дана прегазио трамвај код Господарске Механе и одсекао му ногу, умро је синоћ у државној болници.

Преминуо.

Ненасита смрт угради нам 19. пр. месеца једнога од најистакнутијих напредњака у селу Мокрању: *Ђорђа Д. Р. Поповића.* Колико је цењен и уважаван у селу најбоље сведочи испраћај до вечне му куће. Силан свет оба пола с уплаканим лицем ишао је лагано да се на последњем часу растане с милим покојником, а чланови напредњ. омладине носили га на рукама све до гроба.

Покојник је оставио након себе четворо ситне деце, супругу и старе родитеље да за њим вечно туже.

Бог да му душу прости.

Вести из белога света

† Немачки престолонаследник Вилхелм, при повратку из Румуније посетиће аустриског ћесара Франца Јосифа. Та ће посета по свој прилици бити 12. априла.

Угарска криза још никако да се сврши. Министри непрестано путују у Беч, воде се преговори, али све без успеха. Опште је уверење да ће се криза свршити падом данашње мађарске коалиционе владе и образовањем чисто Кошутовачког кабинета.

Познати швиндлер с произвођењем вештачког дијаманта, инжењер Лемоан, најзад је ухапшен у Паризу. Он је, у осуству, осуђен на неколико година робије и одмах је спроведен у казнени завод.

§§ Под председништвом руског министра финансија Коковцева већало се о персиском питању, а нарочито о појачању руске посланичке страже у Техерану и свих руских консуларних стража. У већању је учествовао и Извољски.

Важне Вести

„Правда муча" ама „Самоуправи" кожа пуца

И није јој заиста лако. Кад њене госе, тридесет година воде борбу за „владу већине" па на крају крајева код све своје већине морају да ставе на чело владе шефа странке која има свега седам посланика у скупштини, а у саму владу да приме половину чланова из мањине, па и та половина, од самих шефова странака, онда таква влада није израз већине, но израз личног ауторитета. То је у унутрашњој политици; а у спољној, доживели су прави крах, јер су најпосле код свег разметања, морали кључеве од радње да предаду Ерenталу. Према овоме, је ли вредно даље препирати се о начину, на који је постала конвенција, а на који промеморија, једном речи, што да се мајемо око форме, кад је садржина ту.

Парламентарно

Стојан Протић заверенички измењар и стилигатор оне срамне „промеморије", којом је предата Босна и Херцеговина Аустрији — покушава у својих 270 примерака „Самоуправе" извући се од одговорности због тог срамног чина издаје највећих српских интереса. Он бенета: како је то боље предати Босну и Херцеговину Аустрији у споразуму са Н. Скупштином, него је сачувати каквом „тајном конвенцијом". За њега, кретену жутог, сви су тајни уговори — издајнички! н. п. р. „Тројни Савез" је за божијега скота Стојана — издајнички акт!

Ми, који смо тврдили: да је предаја, или продаја Босне један ужасан пораз, ми смо „коначари"! Стојан Протић дворска слугерања већ 6 година, је парламентарац!

А прави се луд, што Нар. Скупштина није имала *ни појма* о кукавичком одговору Велике Владе!

Велика Влада са Стојаном Протићем, „коме ми нисмо кадри ни очистити обуће" (која му је узгред буди речено вазда пљавa) најпре је ту „промеморију" предала Аустрији, па кад је за то срамно понижење дознала цела Европа, онда је тек саопштен тај пораз и Скупштини, која је морала ошутати али не и одобрити.

Ето зато је та „промеморија" постала *јавна*, иначе да Аустрија није натерала Стојана Протића и Пашића, да је објаве свему свету, Велика Влада би је крила до смрти.

Ето у томе лежи сав парламентаризам пакоснога и глупога Стојана Протића светскога сваштара!

Из наше општине

Један умесан предлог

Поштовани г. Адамовићу.

Пошто је овако за сад „срећно" свршено Босанско-Херцеговачко питање, коме је питању била сва штампа повећана, мислим да ће бити сад места, да се окренемо и погледамо мало и на наше унутрашње ствари.

Ја нисам политичар, зато неће и не могу са мојим писањем ни

даље из Београда и његове општине.

Више пута били сте добри, као човек коме на срцу лежи добро Београда, да дате места у вашем цењеном листу „Правди," мојим протестима противу неуредности и мурдарлука наше општине, па ако налазите за вредно да и даље то чините, онда вас лепо молим дајте оштампати и ово неколико редиња.

Сви се ми београђани и мало и велико и мушко и женско слажемо у томе, да неуредније престонице нема ни у једној држави, но што је наш Београд, па опет зато коњски трпимо све те неуредности и мурдарлуке на штету нашег здравља и нашег културног угледа, јер несумњиво сваки странац, који дође у Београд, судећи по њему наше културно стање, како у престоници тако и унутрашњости. Кад пак види овако мурдаран Београд, понеће собом врло рђаво мишљење о нашем културном стању, па ће нам онда културан свет врло мало и симпатисати.

Што је такав Београд неоспорно је да је највише крива наша штампа која има места у својим листовима за многе које какве спрдње, *док се општинским пословима бави врло мало или скоро ни мало.*

По моме скромном мишљењу, сви престонички листови треба да имају једну сталну рубрику у својим листовима нарочито за општинске ствари и не треба да пропусте ни једну неуредност и неисправност, која се врши од стране општине а да је не изнесу на јавност и не жигошу. Не треба штедити у општини никог а најмање њеног председника, јер од њега лично зависи, да ли ће у општини бити реда или нереда, рада или нерада. Није председник изабран да само вуче плату, и задовољава партијске и своје интересе и да се вози на „гумиредеру," но да ради на унапређењу и угледу Београда, а ако то неће подвикни те му сложно да узме капу у руке па да иде одакле је и дошао.

Кад би престоничка штампа тако радила, уверени будите да се не би давили у нечистоћи прашини, сираду и блату. Нашло би се доста метала да се улице чисте и доста воде да се поливају. Овако штампа ћути не протествује а председник општине спава и вози се на гумиредеру..... Чека ваљда да му општина и један фини аутомобил купи.

Молим вас да верујете у моје одлично поштовање.

19-III-1 09 Београд

Један београђанин

Народна Скупштина

Јучерашња седница

Већ смо и ми новинари и посланици и влада почели сумњати, да ће се икад и моћи одржати још која седница остањајући се на савесност већег броја народних посланика, који сматрају, да имају само једну посланичку дужност — примаље плате.

У 9 и по часова могло се лим оком констатовати, да дворани нема довољан број посланика за решавање.

Председник је ипак отворо седницу.

Прва тачка дневног реда ба је Станкова компензаија.

Станко седи на своме месту отбољно бркове и ломи пре.

Почне поименично гласаЊим би се прозвани послак одазвао Станко би савио један прст и тако бројао присутне посланике. Кад је секретар дошао до слова *Ћ* Станко љутито исправи прсте, пребаци ногу преко ноге и отпљуну на патос.

Констатовано је да у двorани није било више од 77 посланика.

И заиста председник објави резултат гласања. Гласало је свега 77 посланика, и то: 51 *за* а 26 *против*.

...Према томе господо, овај предлог није ни овога пута решен.

И тако се Станко провео са својим компензацијама као и Србија са својим, јер се овај предлог неће више ни стављати на дневни ред.

Како ће га дочекати његови бирачи то ће он најбоље знати.

После одмора од 10 минута продужена је седница са довољним бројем посланика, јер су многи посланици из свих група били напустили дворану за време изгласавања Станкове компензације, да би је омели.

Друга тачка дневног реда била је, бирање скупштинског одбора од пет лица, који ће са министром финансија одређивати минималне ставове у колико они нису законом предвиђени.

Изабрани су: Лаза Пачу, К. Стојановић, Милорад Павловић, Коста Ризнић и Милорад Драшковић.

Трећа тачка дневног реда била је: друго читање законског предлога о подизању фабрике алкохола.

Правили су примедбе Војислав Мариковић, Милорад Павловић и Бока Марковић, који је страшно нервирао Стојана Протића када је за једну тачку закона рекао да је противуставна.

Ст. Протић је на неке примедбе одговорио, али на Бокину није ништа одговорио, јер је сигурно код куће заборавио своје обе теорије.

Али је у одбрану Стојановог мишљења устао и говорио Мика Поповић директор. Посланици су били изненађени јер одавна нису слушали Мику.

— Шта ће то да му значи што се решио Мика да говори — чудио се један до мене.

— Па, брате, окупили сви једнако алкохол, алкохол, па човеку већ пљусnула вода на уста. Нема при себи чокања па као вели: дај да исушим грло једним говором.

Приступило се гласању и последњег члана и овај је закон изгласан и на другом читању.

Председник је закључио седницу учинивши предходно неке измене у сутрашњем дневном реду, који се састоји из самих министарских одговора на посланичке интерпелације.

Floridor.

Из народа

Убијство у Крвавици

Крушевац, 28. м рта

Синоћ, ожо 7 и по часова, погинуо је у својој механи Милан Б. Ерић, мех. из Крвавице, поштен и имућан домаћин.

Те вечери убијени Милан седео је за столом и вечерао са својом породицом, кад кроз осветљен прозор плану пушка, куршум га погоди у потиљак разби лобању и сав се мозак просу по столу, те се измеша са јелом, које је несретна породица себи за вечеру спремила. Да се куршум није због оскулице у баруту здржао у лобањи Милановој, безумње убио би и његову жену, која је преко од њега седела, те би несрећа била још и већа.

Користећи се помирном зликовац је успео да неопажен умакне, ну благодарећи брзој и енергичној истрази начелника ср. расинског г. Чеде Урошевића и писара г. Владимира Косића и Александра Луговића, заковац је одмах сутра дан, у лицу Светозара Антића теж. там. ухваћен и дело је признао, означујући при том за саучеснике: Божидар Петровића, Живојина и Костантина Миленковића теж. из истог села који су га на ово убиство наговорили.

Мотив убиства — користољубље.

Изгледа, и ако кривац не признаје, да је ово убиство потенцирано од стране Смиљка и Миљка браће Антића, оца и стрица убице Светозара, који су убијеноме Милану дуговали приличну суму новаца по исправама, које влашћу нису биле потврђене, па су мислили да убиством свога повериоца, наплату дуга оџујете.

На жртву земаљској правди, приложили су мали дарак: сина и синовца.

Драг.

Али-Бунарски бунтовник

Истинити догађај

Српска породица. — Браће јелиног доброг ода породице Српска идеј. — Испраћај сирошчади.

— Ви сте из Србије — вели натарош Аџики.

— Јесам.

— Из кога места?

— Из Београда.

— Познаје те ли ви Нушића?

— Познајем.

— Како је њему име?

— Чика Нушић.

— Добро, добро. А од куда га познајете?

— Па код споменика.

— Којег споменика?

— Кнез Михаиловог.

— Зашто баш код споменика кнез Михаиловог?

— Па ту смо се са њиме играли демонстрације.

— А шта је био он?

— Вођа добровољаца. Он је јашио коња. И ја сам овде тражио коња па ми нико није дао.

— Ви ћете одговарати за велеиздају и увреду Њ. В. Франца Јосифа I. Водите га у хапс — викну натарош.

Таман џандари, да изведу Аџу а улете један перјар и још с врата повика:

— Јављам покорно, госпон натарош, да ваш син тако јако плаче и тражи да га доведемо пред вас. Заповедате ли?

— Какав мој син. Зашто ће он овде?

— Он је ухваћен на демонштрацијама са осталим велеиздајницима, које је предводијо овај сервијанац.

— Сад да сте видели само госпон натароша. Чисто му се окрете она соба. Одкуд сад наопако његов син. Оман нареди те му доведоше сина.

— За моменат и њега доведоше. Нису му добош ни скинули.

— А одкуда ти овде? А? — пита нотарош.

— Довели ме перјари.

— Перјањеш ли никакав у хапсану — вели му натарош.

И натарош даде извести и нашег Аџу и његовог сина а он остане са нама грађанима да се споразуме. Те ми ондак удри па објашњавај: како деца ништа и не знају; како је то Аџа видео у Београду, па је мислио да се и код нас тако смеду држати демонштрације; како госпон натарошев син тек није велеиздајник — те држи, држи, и једва смилостивимо натароша, да их пусти. Натарош пристане, али под једном погодбом, да се Аџа са мајком таки исели из Али-Бунара и врати преко. Шта смо знали радити. Пристанемо и тако, ево нас сад у Београду.

Пера је испочетка слушао причу намрштен. Доцније му се лице разведри и он се најзад поче смејати као луд.

— Па дабоме! Теби још до смеја — љутила се Савета.

— Та иди. Бога ти. Па то Аџа направио гужву тамо.

— А да шта? Па још какву гужву — умеша се шогор.

— Е па, драги мој мали велеиздајниче, ходи да те тата пољуби. Ја нисам ни знао, да имам таквог јунака.

Аџо се прилепио уз врата па не сме ни да се помери с места.

— Не бој се, сине, ништа. Бар си оним Швабама задао зорт.

— Тако, ти му још повлађујеш. Само си ти требао да будеш на моме месту и да тебе прате жандари — љутила се Савета.

— Шта? Зар су вас пратили жандари.

— И то они са перјем на капи и пушком о рамену.

— Перјари — добаци шогор.

— Један је непрекидно седео у возу поред Аџе.

— А Аџа?

— Ја сам га питао хоће ли и он на Дрину да бије Швабе — ослободи се Аџа, кад виде, да се тата не љути.

Сад и Савета прсну у смех.

— Па да, њему је чисто било криво што нисмо отерати у хапс, па је то хтео да постигне на путу.

— Та, дете је, знате... касти... као мајмун. Што год види, да људи раде то и они мисле да треба да раде. Јес, дабоме — рече шогор.

Него хајд' сад, тату у руку па моли за опрошћење. Јес, чуо? — нареди шогор Аџи.

Аџа прије руци Периној, пољуби је а Пера њега у чело.

— Па шта ће мо сада — запита, забринута Савета.

— Ништа. Иначе изгледа да неће бити рата. Сутра нас пуштају са вежбе. Спремићеш сутра леп ручак да угостимо нашег доброг шогора, који нам се тако лепо одазвао и притекао у нужди у помоћ — нека и он остане код нас пет шест дана у гостима.

— С драге воље. Немате ца чему. То је знате била наша дужност. А и за мене је, знате бољe, да се овде задржим док не прође она хука и бука у Али-Бунару.

Шестог дана отпутовао је шогор у Али-Бунар.

Шестога дана за њега није било никакве опасности, јер је наша драга отаџбина била ван сваке опасности, благодарећи енергичном кукавичлуку владе.

Floridor

Позоришне вести

Премијера

Вечерас се у Народном Позоришту игра нов комад Миливоја Ст. Предића — „Снови," драма у 4 чина. Први комад Предићев „Голгота" изграђен је на конкурсу другом наградом и постигао леп успех, с тога се са интересом очекује овај други рад Предићев.

Бранино позориште

Вечерас приказује јединствен програм, са комадима:

Мис Дијана и

Мртвачко коло,

У Браниноме позоришту скуп је најотменије публике.

† М. Марковић „Мифа"

Бив. члан путујућих позоришта, а последњих година стални члан Браниног позоришта М. Мирковић — „Мифа", син пок. Блаже Мирковића, преминуо је у Нишу 1. априла. Бог да му душу прости.

Новитети

У Позоришту се већ држе пробе два новитета, који ће се давати у току овог месеца. То су „Утопљено звоно" и „Госпођица Жозефа моја жена."

ПОСЛЕДЊИ ТЕЛЕГРАМИ

Цариград. Многи официри и чиновници младотурци напуштају службу. Нови председник државног савета, Зихни, дао је оставку. Исто тако дао је оставку нови заступник министра марине због јучерање демонстрације морнара. Султан је дао 10.000 лира за богословиј.

Солун. Депеше из вароши у унутрашњости Турске јављају да се нигде неће признати нови кабинет и да су свуда готови да се придруже најенергичнијим противмерама, па и одласку с војском на Цариград. Низази бој стигао је са једним батаљоном из Битоља у Солун. Младотурски комитет повратио је своје централно седиште у Солун, где је и раније било. Живо се прикупљају и оружају добровољци.

Цариград. Селамлик је прошао јуче на миру. На селамлику био је само пук копљаника, без икаквих осталих трупа. Султан је одушевљено поздрављен. — Реуф паша, врховни комесар у Египту, именован је за министра унутрашњих дела. Дивизиски генерал Али паша за председника државног савета и министра полиције. — Јуче по подне продужени су турскобугарски преговори и трајали су више од три и по сата. Министар спољних послова изјавио је новинарима да ће преговори бити у брзо готови.

Рим. „Стефани" има из Мерсине (Мала Азија) овај телеграм: У Дамаску од јуче траје сеча Јермена. Трупе су немоћне да зауставе сечу, а и војска је почела да пљачка. Велики везир наредио је да се Јермени заштите.

Цариград. Нереди у Дамаску противу Јермена још трају. Наређено је преко суђење. Овдашњи јерменски комитет јако је збринут због догађаја у Дамаску. Нове трупе су тамо послате. — „Стамбул" јавља да су се партије у парламенту споразумеле.

Цариград. Говори се да се јутрос из Солуна креноу за Цариград један батаљон, а да ће сутра у јутру стићи у Чалацу; истог дана по подне ће други батаљон. Овде су распространеће вести да је у Чалацу стигло већ неколико хиљада војника. Услед те вести овладала је у Стамбулу велика узрујаност. Радње су све затворене.

УБИСТВО АХМЕТ-РИЗЕ. *Један мајор добио је јутрос од једног свог пријатеља из Ристовца телеграм у коме му јавља, да је убијен Ахмет-Риза-Бej.*

Ова вест треба да се потврди.

Кућа на продају, врло удобна са 6 соба и осталим потребним просторијама — са шталом и шупом за кола — продаје се под врло повољним условима. За исте упитати телефоном бр. 655. — Посредници нису искључени. 229 2—6

Ученик из боље куће са добром препоруком, који је свршио најмање два разреда гимназије, потребан је колонијално деликатесној радњи

Душана Тодоровића

краљ. срп. двор. инфериал
3 Београд Теразије

Кућа засебна с лица у Кнез-Лазаревој улици бр. 10 а по задн у Грачаничкој бр. 13. са 5 соба, 2 предсобља две кујне и остале удобности издаје се под кирију.

Упитати у истој кући пре подне и до 3 сах. по подне г. Б. Мутавџића адвоката. 2—3

Повраћај новца

Према моме огласу част ми је известити г. г. потрошаче који су

дана 2. Марта 1909.

у мојој радњи ма какву робу куповали и платили да могу тај износ у новцу повраћен у мојој радњи примити уз повраћај благајничког купона од тога дана.

Колонијално-деликатесна радња

Петра Л. Мирковића

На продају ЈЕДАН ПЛАЦ 4.800 кв. метара, са 8 зграда на углу двеју врло живих улица у Београду, у непосредној близини Светогорске и Ратарске улице, продаје се врло јефтино.

Плац је на равници, има са једне улице 80, а са друге 65 метара лица. На плацу постоји нова од тврдог материјала, модерна и врло лепа, елегантна кућа, са засебним двориштем и лепом баштом; постоји кафана од тврдог материјала, са дућанима и становима од тврдог и мешовитог материјала, а има и врло много, са оба лица, празног простора за зидање.

Кирије има око 7000— дин. годишње.

Имање ово, по својој величини и иначе, једнствено је за шпекулацију, као и за какво веће предузеће или фабрику. — *Посредници нису искључени.*

За услове упитати преко телефона бр. 43. 2—10

Позивају се г. г. акционари Опште Привредне Банке да своје заостале уплате одмах положе, у противном поступиће се по чл. 10. банчиних правила.

3. Априла 1909. год.
Београд.

Управни Одбор Опште Привредне Банке.

Н. З. чл. 10. банчиних правила гласи:

Акционари, који закасне с недељним уплатама, плаће поред дужне уплате још и по (·0) десет пара динарских од сваке акције за сваку пропуштену недељу, или ће поред дужних уплата унапред положити још и законолико недељних уплата за колико су закаснили.

Они пак акционари, који закасне с уплатама за дест недеља, па их не положе ни у року од месец дана, пошто зато изађе трећи позив Управног Одбора у „Српским Новинама", бришу се из чланства, а од њиховог уплаћеног улога правају им се две трећине и књижице им се поништавају а једна трећина уноси се у резервни фонт. 233 1—2

КРОЈАЧКА РАДЊА

СТОЈАНА СИМИЋА и БРАТА

СПРОТУ КОЛАРЦА — БЕОГРАД

Има част известити штоване муштерије, да су јој приспели у великом избору сваковрсни модни штофови

481 **За наступајућу пролетњу и летњу сезону** 2-10

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака изискуријн је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд* 355 25 —

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућа без конкуренције

Наручити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће **Кисело млеко.**

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пасрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Одлично бело и црно вино, Смедеревско и Крајинско.

„НЬУ-ЈОРК"

ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

Председник: Darwin P. Kinpsley

— 64. Билансија Највеће Осигуравајуће Друштво на свету.

Призната актива	франака у злату	2,888.000.000
Целокупни приход у 1908 години преко		530,000.000
Математична резерва		2.379,000.000
Резерва за дивиденду		416,000.000
Нова осигурања у 1908 години		722,000.000
Мешовита осигурања у снази преко		3.116,000.000
Сва осигурања у снази		10.331,000.000

Дивиденда која је платљива 1909. год. износи фран. у зл. 39,402.056 противу фран. у зл. 2,136.362 која је исплаћена 1908. године.

Ово је највећа дивиденда коју је друштво до сад исплатило.

Годишња дивиденда, платљива 1909. г. на полице издате у 1907. на фран. у злату 10.000.

Осигурање на случај смрти				Ограничено осигурање на 20 г.				Мешовито осигурање на 20 г.			
старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909. г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр у зл.	проценат од премије
25	247.00	3540	14.8	25	378.00	4720	125	25	52700	6880	13 0
40	373.00	540	14.7	40	488.00	6610	135	40	57100	7930	13 9
55	650.00	10070	15.5	55	715.00	10740	15 00	55	73600	11200	15 2

64 та детаљна билансија шаље се на захтев и она садржава све трансације у току 1908 г.

Дирекција друштва „Ньу-Јорка" за Крал. Србију.

103 13 12 **БЕОГРАД, Кнежев Споменик бр**

Занатлиска Кредитна Банка

у сопственој кући — преко пута Поште
Македонска ул. бр. 10. — Београд.

Прима новац на штедњу, плаћа 7%
мање суме враћа *одмах* — без отказа.
Даје новац на залоге, — на све ствари.
Занатлије помаже кредитом
у већим подузећима.
Даје зајмове: на плате, пензије и признанице
Цензура меница: Понедељником. 208 6—6

КОРИСНА ПРИЛИКА СОБНОГ НАМЕШТАЈА

Услед повољног расиања у стању смо у нашој новоотвореној радњи давати сву нашу робу са 40 од сто јефтиније но до сада. Као: спаваћих соба од најфинијих до најобичнијих, сали позлаћених зелених и у мат-дрвету, од свиле, плиша и штофа, трпезарије, столице, огледала, канабета и канцеларског намештаја.

Рудолф и Жига Фелдман и Комп.

Београд, Кнеза Петра улица, преко пута Народне Банке

ВЕЛИКА РАСПРОДАЈА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај, код „Круне"

Кнез Михајлова улица бр. 31.

Спреме кумовске и деверске

Распродајемо купљене партије разноврсне робе, као: Свиле, *Тафта, Попелина, Месалина, Луизина, Понжи, Атлаза* и т. д. у свима бојама.

Штофова за женске хаљине, костиме и блузе у најмодернијим бојама.

Платна и шифона на комаде за домаће употребе од цене 15, 17, 18, 20, 22, 25 д. па на више

Платна за јорганске и душечне чаршаве у свима ширинама 1·20, 1·40, 1·50, 1·70, 1·80, 2 д. па на више.

Чаршава *Салфета, Пешкира, Англе,* гарнитура за 6 и 12 особа

Порхета бела шнир и пик, *Везови, Чипака, Апликација, Бортни* и т. д.

Цивилухи за душеке и ролетне.

Веша мушког и женског.

Мидера, *Гиртлова, Рукавица, Лепеза, Чарапа, Мараме* и т. д.

Велики избор *Аустро за женске тоалете.*

Тепиха на метар и готових, као жанилских, вунених и јутаних.

Свеће вежемо бесплатно

Мустре на захтев шаљемо бесплатно — Поруџбине вршимо уз доплату

С поштовањем

515 7—20 **Браћа Х. Габај.**

ОТМЕНИ МОДЕ-САЛОН

СОФИЈЕ ШВАРЦ

Љубичина ул. бр. 11 преко пута Београ. Трговачке Банке

добио је за пролетњу моду нов модерни ауфпуц из Француске и Швајцарске

Израђује све врсте тоалета од скромне до најфиније врсте.

Сем мојих идеја, стоје муштеријама на расположењу велика светских базара.

Прелед моја великог стоваришта ауфпуца, шапона и свега осталог материјала сваког је дами слободан.

Тоалете могу се и укупно са материјом поручивати.

Поверене муштерија салон задобија тачним извршењем по рубрикама, лепотом и елеганцијом кроја, тачном израдом, модерним и финим ауфпуцом и апартним уроћеним укусом.

Особита се пажња поклања поруџбинама из унутрашности. Мера се узима по моме нарочитом упутству.

Лена С. Павловића са кћерима и синовима, извештава своје сроднике и пријатеље, да ће свом добром и непрежаљеном пок. мужу, односно оцу:

† Стојку Павловићу

пошасном у вечи полудневну у четвртак

давати *трогодишњи* парастос 7. ов. м. у 10 и по часова пре подне у цркви Св. Николе на Новом Гробљу. 1-3

Нашој милој и никад непрежаљеној

† АНКИ

даваћемо годишњи помен у четвртак 9-ог ов. мца у 10 часова пре подне на Умљанском гробљу.

Извештавамо сроднике и пријатеље да изволе присуствовати овом тужном помену.

Ужица, априла 1909. год.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

мати: *Сивка;* браћа: *Јока, Лиа, Мика и Војин;* сестре: *Јелена, Катарина, Љубица, Милева и Зора;* зетови: *Т. Шумењковић, Н. Лукић, Пет. Радаковић* и остала родбина 235 1 3

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Новореновирана Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16 Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | НЕДЕЉА 5. АПРИЛА — БЕОГРАД. | ДИРЕКТОР Јова Адамовић | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 93. | Телефон 821

ЈЕДНА КОЛОСАЛНА ИДЕЈА

I.

У једном београдском листу изашла је ту скоро једна кратка белешка, у којој се јавља, да се у министарству народне привреде налази понуда једне америкаиске групе за грађење канала, који би везивао Дунав, од ушћа Мораве са Егејским Морем код Солуна.

Чим смо прочитали ту белешку, били смо свесни важности тога предузећа и његове огромне користи по Србију и настали смо да се што ближе упознамо о њему.

Ма да за сада, у овоме тренутку, не можемо констатовати, колико је озбиљна ова понуда, ипак смо успели дознати многе интересантне појединости о техничкој и финансиској страни овога пројекта.

Извори, из којих смо црпли ове податке, поуздани су и потичу од компетентних људи, те нас то уљуљкује лепим надама, да ће се ово предузеће моћи остварити, само ако у Србији буде људи, који ће умети потпуно схватити његов прави и велики значај.

Влада, која би успела потписати једну овакву концесију, и скупштина која би изгласала овакву концесију, опрали би грехе свих ранијих влада и скупштина, које су потписивале и изгласавале ону масу ситних, партизанских концесија.

Какве би огромне користи по земљорадњу, сточарство, индустрију, трговину и саобраћај биле, од прављења овога канала, тешко би било поређати у неколико новинарских чланака. За то би требало и више времена, више простора и радо признајемо, и много више стручне спреме.

С тога ми ово питање стављамо на душу свима од нас позваним, да се њиме озбиљније позабаве а ми ће мо о њему говорити колико тек да заинтересујемо српску публику и да укажемо на огромне користи од повољног његовог решења.

Испитивањем терена кроз који би био просечен овај канал и мерењем јачине воде река, чија би се вода употребила у каналу, дошло се до закључка, да би се веза Дунава са Егејским Морем могла постићи на два начина: *каналисањем корита реке Мораве и грађењем канала на целој дужини некоришћени се моравиним коритом.*

По првој замисли, канал би почињао од ушће реке Мораве — код Дубравице. Од Дубравице па све до ушће Западне Мораве — код Сталаћа — у дужини 154 километара, регулисало би се корито Мораве. Ширина овога дела канала биће 40 м, а дубина 2 м. и 10 с. м. На овој дужини могла би се разминовати два брода од 600 тона. Велики пад Моравин ублажио би се уставама, које би се изградиле на сваких 5 и по километара, тако да би се на дужини од 154 километара саградило 28 устава.

Поред обале канала, у висини једног и по метра над површином канала, саградиле би се стазе, широке три метра, за људе који би вукли лађе.

Каналисањем корита Мораве скратила би се дужина Мораве од Дунава до Сталаћа за 46,„ километара.

Корито Јужне Мораве не би се могло каналисати због великог пада и мале количине воде, већ би се долином њеном, до границе, морао градити специјалан канал. Дужина тога канала, од Сталаћа до турске границе била би 190 километара. Дубина овог дела канала била би 3 метара, тако, да би по њему могле пловити лађе од 1800 тона. Ширина дна канала била би 22 и по метара.

Овај канал продужавао би се до вододелнице Мораве и Вардара до места Прешева. Дужина тога канала изнела би 8,30 километра. Дакле, дужина канала од Сталаћа до Прешева била би 198,30 километара. На томе делу канала морало би се саградити 36 устава.

На вододелници од Прешева до Куманова [illegible] подићи канал 12 километара дугачак, који би везивао долину Мораве са долином Вардара. Овај део је технички најтеже израдити, јер је терен 438,70 метара над морском површином.

Ма да би се Вардар могао каналисати од свог ушћа у море до уторе реке Козадере, ипак од тога не би било велике користи, пошто је ушће Вардара читавих 20 километара далеко од мора. С тога би се и од Куманова морао градити специјалан канал. Нагиб терена од Куманова до Солуна веома је стрм услед чега би се на овом делу канала морале градити три вишеспратне уставе за ублажавање пада. Од Прешева до Солуна било би свега 40 устава.

Целокупан је пад од Дунава до Егејског Мора 812 метара и савладао би се са 104 уставе.

Просечан пад по километру на целој дужини канала од 612 километара износи 1,32 метара.

Према томе канал сграђен по овоме првоме начину изгледао би овако:

Од Дубравице каналисовало би се корито Јужне Мораве до Сталаћа у дужини 154 километара. Ширина канала 40 метара а дубина 2,10 метара. Пад се ублажава са 28 устава.

Од Сталаћа до Прешева гради се специјалан канал у дужини 198,30 километара. Пад се савлађује са 36 устава.

Од Прешева до Солуна продужава се канал у дужини од 259,70 километара. Пад се савлађује са 40 устава.

Ширина овог дела канала, од Прешева до Солуна била би 40 метара а дубина 3 метра.

Целокупна дужина канала је дакле 612 километара.

Пад на целој дужини износи 812 метара, и он би се ублажавао са 104 уставе, 30 покретних брана, 9 аквадуката за прелаз преко већих река, 9 аквадуката за прелаз преко жељезничке пруге и један испод жељезничке пруге.

Међутим пројектом је предвиђено, да се напусти идеја о употреби моравског корита до Сталаћа, због каприциозне природе Мораве. Грађењем специјалног канала и на овој дужини постигло би се да цео канал буде једне ширине и на тај начин удеснији за саобраћај. Број устава би се смањио. Употреба водене снаге била би ширих размера а згоднije би се наводњавала околна поља.

О могућности грађења овог канала његовом значају и рентабилности у следећим члановима.

Floridor.

ЈЕДАН ПРИЛОГ

„Одјеком" тврђењу о Стојану Протићу

IV.

Место да је тако одговорио „Правди," г. Протић је без стида и срама [illegible] тврдио да је бројарница лаж да у пролеће 1908. год. није било више од 60—80 војника у батаљону, ма да је то један факат, који ће г. Протићу потврдити сваки српски официр и сваки војник, који је тада служио у војсци.

Г. Протић је овај општe познати факат могао спорити само из два разлога: или зато што сматра да Аустро-Угарска може заиста затражити, да се Србијина обавеза има тумачити тако да Србија сме данас држати само оволико војника колико је у пролеће 1908 год. било на тајну, па, бојећи се тога, хоће да сакрије право стање ствари т. ј. прави број војника, који су тада били на тајну — или у истини не зна колико се тада војника држало на служби.

Ако је оно прво, онда ја питам г. Стојана Протића: Зар Србију од тог ужасног понижења: да јој Аустро-Угарска даје дозволу колики ће број војника држати на тајну, не може ништа друго спасти до наше усмено и приватно тврђење: да је у пролеће 1908 год. било 300 а не 80 војника у батаљону? И ако то тако стоји, мислите ли ви г. Протићу, да ће Аустро-Угарска веровати оно што буде тврдила „Правда" или оно што буде тврдила „Самоуправа", а неће се служити извештајима и рапортима свога војног аташеја у Београду, г. Танцоша? И најзад, мислите ли ви г. Протићу, да је тај г. Танцош у својим извештајима шиљао податке о кретању оних чавки око вама тако милог двора, или је своју владу извештавао о кретању и раду српске војске?

Мућните мало главом г. Протићу, па ће те видети да ни вама ни нама не вреди лагати и да Аустро-Угарска, ако јој устреба уверење о томе, колико је војника било у почетку 1908. год. на тајну, то уверење неће тражити ни од „Правде" ни од ваше „Самоуправе" него од г. Танцоша, који стање српске војске зна боље и од вас и од нас — благодарећи корупцији, коју сте ви и ваши пријатељи створили у целој држави.

Ако пак г. Протић у истини не зна да је у почетку 1908. год. по нашим батаљонима било свега по 60—80 *па и мање* људи, онда мени не остаје ништа друго но да жалим ову земљу у којој могу министровати људи, који не знају ни ствари које зна не само сваки официр, него и сваки сељак у селу.

Да завршим:

У „Правдиној" белешци „Аустријска контрола" речено је: да је се Србија обавезала да своју војску сведе на оно бројно стање у којем се налазила у пролеће 1908. г.

То је један факат који данас нико живи не пориче.

Речено је: да је тиме Аустро-Угарска добила права да контролише Србију у погледу бројног стања, дислокације и организације њене војске.

То је факат који произилази из горње обавезе као природна последица, и нико то право сада нити хоће нити сме негирати.

Речено је: да је Србија у пролеће 1908 год. имала у сваком батаљону по 60—80 „људи."

То је факат који знају сви официри, сви војници, који су служили тада стални кадар и најзад сви војни лиферанти и они, који ма каквог додира са војском имају.

И најзад речено је: да ће Аустро-Угарска моћи тражити од нас, да нашу војску сведемо и опет на оно стање, које је постојало онда кад је у батаљону било само по 60—80 људи.

Ово је тврђење једино нетачно, али не зато што је у пролеће 1908. год. по нашим батаљонима било више од 60—80 војника, како то тврди г. Протић, него зато што обавеза, дата промеморијом не даје Аустро-Угарској права да то тражи — као што тврдим ја.

Дакле ни ту једну једину нетачност у целој тој белешци г. Протић није умео да исправи како треба, него је и њу придружио осталим тврђењима, па све то прогласио лажима „које је измишљено човек који се продао за паре."

Шта је требало г. Протићу, да на такву једну нотицу реагира онако гадним клеветама и денунцијацијама?

Ко ће га знати. „Одјек" је дуго и дуго доказивао да је г. Стојан Протић, најповређенији човек на свету, јер је сад [illegible] терује много.

Крвави дани у Цариграду

(Извештај дописника Пресбироа)

Солун. Данас у 3 часа по подне одржан је на пијаци пред касарном велики збор, на коме су говорили: Фазла Нејиб, уредник младотурског листа „Јени Аср", Хоџа Рецеп-ефендија, Арнаутин Абдул-ефендија, Србин Илија Поповић, Томов, Бугарин, Папагога Румун, Карасо, солунски посланик и Холјузи-бој бивши солунски кмет. Сви ови говорници оштро су осуђивали крвави преврат у Цариграду. Донета је резолуција, којом се наговешћује општа борба против реакције до последње капи крви. Збору нису присуствовали Грци. Младотурски комитет издаће званичан проглас, којим ће позвати све националне политичке групе да га потпомогну. Телеграфским путем позвани су у Солун све бивше војводе заједно са четницима. Већина војвода стигло је вечерас, а други стижу сутра. Железничкој управи је наређено да држи возове у приправности и да не прима никакву робу за пренос. Вечерас је стигао из Битоља познати јунак Низази ефендија са 2000 војника.

Ноћас ће железницом стићи за Цариград 5—6000 војника, у Једрениима придружиће им се велики део тамошње војске. Војнички поход према Цариграду у велико се спрема. Младотурски комитет је одлучно решен да оружјем поврати у Цариграду стари уставни режим. Крвопролиће и међусобна борба изгледа да је неизбежна. Овде влада општа велика узрујаност. Чаршија је затворена, трговина је стала. Овдашњи реакционари непојављују се живи. У унутрашности влада потпун мир, али свуда влада потпуна готовост за борбу против реакције. Стање је веома критично.

Цариград. 4. по подне. „Јени Газета" објављује добивену депешу из Солуна у којој се вели да су се синоћ све трупе саме вратиле и разишле, када су дознале да је осигурано одржање устава и да сада влада мир у Солуну. И друга депеша из Солуна вели да су се духови умирили и да нема разлога немиру. — „Икдам" доноси сличну вест, а у опште турска штампа доноси објаве и изјаве улема и других лица у којима се старају да умире народ.

Епиграм

Сад је прошла олуја
И прошла парада.
Остала је једино
Још — велика влада.

—

Има л' кога данас
Да сме да је хвали.
Зар велика влада,
А сви ситни, мали?

— р —

БЕОГРАДСКА ХРОНИКА

Детектив и аустриски шпијун

Сима је син једног од најбогатијих трговаца из Паланке, и није никакво чудо што је он, на рачун дубоке кесе свога оца, врло често проводио време у Београду.

Као млад, а при том богат младић, он није налазио довољно забаве у Паланци, већ је посећивао све веће забаве у Београду. Ма да је у ствари био грађанин варошице Паланке, ипак је он био редован члан београдске „Грађанске Касине“ и није пропуштао ни једну забаву. Седне после подне на воз и увече се појави на забави. Онако мамуран после забаве седне ујутру на воз, испава се добро у купеу и одмах одлази на посао. Да је само имао разлога да крије те своје изласке од кога, он их је могао чак и крити.

Сад, другог дана Ускрса, приређивала је „Грађанска Касина“ костим бал.

Сима је био решио да Ускрс проведе код куће, али му већ другог дана беше досадило играње домина у кафани. Размишљајући како да прекрати време он се сети да је добио позивницу за костим бал у „Грађанској Касини“, и није му требало да се дуго решава да отпутује у Београд. Само му нешто задаваше бригу. Где да сада набави костим. Најзад се реши, да обуче лепо сељачко одело и да се у њему појави на балу. Чак му се учини, да ће тај његов костим бити интересантан.

На један сахат пред полазак воза он је већ сортирао лепо шумадиско летње сељачко одело.

Гаће, кошуља, појас, опанци, шарене чарапе, фес, фермен и већ све остало било је спремљено и упаковано.

Убрзани воз, којим је требао путовати стиже у Београд у 10 сахати ноћу. Да не би губио време одласком у хотел и око пресвлачења он се реши, да се пресвуче у купеу, с тога извади карту прве класе како би сам био у купеу.

Чим је ушао у вагон он уђе у купе прве класе, остави у њему куфер у коме је било спаковано сељачко одело и изађе да се прошета по ходнику вагона.

Прошавши два-три пута цео ходник он се наслони на прозор и запали специјалитет, који је увек пушио кад год би одлазио на забаву.

Воз је одмицао.

Сима се беше загледао па није ни приметио како га из једног ћошка ходника посматрају два сјајна ока.

Кад му се уморише ноге од стојања, Сима уђе у свој купе, навуче завесе, закључа врата и испружи се колики је дуг преко целог седишта.

Да је обратио пажњу на врата од купеа могао је спазити како га на једном малом простору окна, које завеса није била заклонила, посматрају она два сјајна ока.

Сима се беше занео у мисли о утиску, који ће учинити кад се на забави буде појавио у сељачком оделу па и не чу тих разговор, који се водио пред његовим вратима.

— Зашто ви звирите кроз прозор ослони кондуктер прислушкивала.

— Ја сам детектив.

— Детектив?

— Да! Само тише. Ко је овај господин.

— Незнам. Чини ми се да је из Паланке.

— Сумњам.

— Него.

— То је шпијун. Приметио сам по нечему.

— Не може бити.

— Биће. Немојте му бушити карту. Него га оставите да видимо шта ће радити. Ја ћу га пратити као сенка.

Кондуктер послуша детектива и продужи пут.

Сима је све до Раље лежкарио и детектив већ беше изгубио стрпљење чекајући и звирећи кроз прозор.

Кад воз стаде у Раљи, Сима се диже и прије куферу. Решио се да почне са облачењем сељачког одела.

Детектив беше зауставио дисање само да га путник не осети.

Сима отвори куфер извади одело и поређа га по целом десном седишту и поче се свлачити.

Детективу је лупало срце.

Облачење је трајало доста дуго, јер Сима није био баш тако вичан у облачењу сељачког одела. Нарочито је видео муке док је обукао опанке и увио каише.

Кад је био потпуно готов он у куфер спакова варошко одело, закључа га и пође вратима купеа.

Детектив се сакри у онај тесни улаз у вагон и узбуђен очекиваше тренутак свога тријумфа.

Баш кад је Сима изишао из купеа у ходник пређе из другог вагона и кондуктер.

Сима не беше крочно ни корак а неко га изненада лупи снажно руком по рамену.

— Ха! Ту ли смо тичице — извикну детектив.

— Зашто сте ме ударили? — запита зачуђено Сима.

— Зашто? И то ћете дознати. Одавно ја тебе вребам — викао је усхићени детектив.

Сима се нађе у чуду. Није знао шта да мисли.

— Молим вас, господине, да ме или оставите на миру или ми одмах објасните за кога ви мене држите — љутио се Сима.

— А за кога ви нас сматрате, господине *шпијуне*. Мислите, да нас и даље можете вући за нос...

Сими сад тек поче бивати јасна ситуација.

— Па овај ме сматра због овог мог преоблачења, за аустриског шпијуна. Врло добро. Пустићу га да остане у заблуди. Интересује ме баш како ће се ова ствар развијати — помисли у себи Сима и направи уплашено лице.

— А господин путује првом класом? Дабоме. Аустрија добро плаћа — запиткивао је иронично детектив.

— Па ја не знам. Ја сам извадио карту. Не знам да ли је прва или друга класа.

— Дајте ми карту — умеша се кондуктер.

Сима извади карту и предаде је кондуктеру. Детектив прибе и загледаше карту.

Карта је била заиста прве класе.

— Да не би правили велики скандал молим вас, да уђете у купе. Ја ћу вас закључати и пустићу вас тек у Београду — поче званичним „тоном детектив.

— А, ви то нећете учинити, драги господине.

— Зшто молићу.

— Из простог разлога што ја нисам шпијун већ...

— Већ...

— Већ Сима Н., трговац из Паланке.

— То ћете већ ви лепо објаснити управнику вароши. А сад у купе — чисто се продера детектив.

Сима се чисто покаја што је отпочео шалу.

— Молим Вас, ја вас уверавам...

— Немојте жене ништа уверавати, већ оставите то за управника вароши — подвикну детектив.

Сима плану.

И настаде силно објашњење, које се за час претвори у ларму.

Путници се скупише на ларму и умешаше.

Сима је почео вадити нека писма, неке карте и менице да би само уверио детектива. Али детектив је био неумољив, и неубедљив.

И ко зна да се не би ова забуна одгонетала тек у управи вароши, да се не нађоше у возу двојица трговаца из Паланке, који гарантоваше за Симу, да није шпијун.

Детектив је био посрамљен и свет му се смејаше. Али он ипак не беше потпуно убеђен.

Од станице па све до Грађанске Касине Сима је био праћен детективом, који се тек ту увери у каквој је заблуди био.

Љутит је отишао кући оставивши Симу у Касини, да уз кикот својих другова, већ пети пут препречава своју авантуру.

Floridor

Српске земље

Босански устав

Одељак престојник за правосуђе босанско-херцеговачке владе Алберт Шек бавио се у Бечу, где је учествовао на конференцији која је држана у заједничком министарству финансија и на којој се имао утврдити коначни облик предлога за босанско-херцеговачки устав. Како из Беча јављају, нацрт устава је у главном готов. Има да се расправе само нека питања, н.пр. питање о подели изборних срезова. Кад се довршс већања у заједничком министарству финансија и сва се питања коначно реше, онда ће се нацр босанско - херцеговачког устава поднети на одобрење парламентима аустриском и угарском. Мисле да ће устав већ у мају моћи ступити у живот. Избори за босанско херцеговачки сабор извршили би се на лето.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Министарска седница.

Јуче после подне одржана је министарска седница у министарству спољних послова под председништвом министра г. Ст. Новаковића.

Једна посета.

Азриан ефендија, турски посланик, посетио је јуче министра спољних послова г. д-р Миловановића и код њега се подуже задржао.

Закључење Скупштине.

Ова је скупштина сасвим изгубила физиономију једног парламента ма како сељачки био. Посланицима се више не ради, а влада не уме да посланике поведе за собом. То сад већ и сама влада увиђа и за то се решила да рад са скупштином прекине и седнице закључи 15 ов. м.

Још ће само министри одговарати на интерпелације.

Признање анексије.

Силе тројног савеза, нарочито Русија, чине, како се жале бечки и пештански листови, формалне тешкоће признању анексије Босне и Херцеговине. Русији је, веле, криво што је Италија изравнала диференције између Црне Горе и Аустро-Угарске. У Петрограду би волели да је Русија изишла као протекторка Црне Горе и да је она израдила пристанак Аустрије на измену чл. 29 Берлинског Уговора. И због тога, веле, она поглавито и чини сметње, а уз њу пристају Енглеска и и Француска!

Исељавање муслимана из Босне.

Међу муслиманима у Босни започео је јак покрет за исељавање у Турску. До сада се пријавило преко педесет породица. Поводом тога „Српска Ријеч“ доноси уводни чланак под насловом „Останите овдје,“ у коме преклиње браћу муслимане, да не напуштају своју отаџбину и позива их на енергичан рад и борбу противу насељених странаца.

Турско-аустриска погодба.

У Бечу су се много забринули што султан још није санкционисао турско-аустриску погодбу о продаји Босне али се теше да ће бити санкционисана у року предвиђеном у погодби, тј. на два месеца после њеног закључења, дакле до 13 о. м.

Деманти.

„Звоно“ је донело јуче мишљење Краља Петра о ситуацији у Турској. Пресбиро нас је овластио да ту вест демантујемо. Ми немамо разлога неверовати пресбиру с обзиром на садржину објављеног говора.

Једва остаде.

Јуче је г. Свет. Милосављевић министар полиције био у големој опасности. Наврзла се на њега једна млада и нова хала: Малутин Драговић човек око својих 26—40 година. У качеству једнога народнога изабраника и тако рећи представника, он је стио притегнути г. министра за његове смицалице.

Г. министар се јадан бранио како је знао и умео, али му се још на врат попе Илија Илић! То се већ није могло издржати. Још кад се при том дода: да је за све време дебате ћапрдао господин Алекса Жујовић, онда ће се разумети муке министрове.

Само што се и посланицима досадило слушати та бенетања, те су поћушнули све те „говорнике“ а оставили г. министра на миру.

Полициски указ.

Краљ је подписао указ којим се постављају:

За начелника III класе среза деспотовачког Милан Јанковић, начелник исте класе среза рачанског округа ужичког, и

За секретара II класе начелства округа крагујевачког, Љубомира Јоцић, начелник среза деспотовачког.

Судски указ.

Краљ је подписао указ којим се постављају:

За интабулационог протоколисту I класе, смедеревског суда Коста Н. Поповић, архивар прве класе петровачког суда; и

За архивара треће класе петровачког суда, Михаило Д. Балугџић, интабулациони протоколиста смедеревског суда.

Обојица по потреби службе.

Српски лекари.

Указом од јучерашње постављени су и то:

За лекара среза трстеничког г. Неда Нешковић, лекар среза љубићског по молби.

За лекара среза љубићског Д-р Коста Ст. Ристић, срески лекар у оставци; и

За лекара среза гружанског Д-р Герасим П. Ивезић, дипломисани лекар бечког универзитета, и бивши државни питомац.

Пензионисани официри.

Краљевим указом пензионисани су: пешадијски подпуковник Владимир Гонсиоровски, пешадијски мајори: Милутин Милошевић и Владимир Брунцлик, и пешадијски капетани I кл. Михајило Стојковић и Драгутин Стојановић. Сви на основу чл. 22. закона о устројству војске.

Скандал у Нишу.

У Нишу се ових дана десио опет један скандал у тамошњој телефонској централи. Извесна г-ђица телефонискиња, затекнута је у канцеларији да са једним официром проводи љубав. Старешина поште одмах је известио министарство, које је тамо послало своја комесара да извиди ствар. Комесар г. Јаков Петровић вратио се јуче с пута и поднео извештај министру.

И сад, у место да г-ђица у интересу јавног морала буде, уклоњена из државне службе она ће сигурно добити Београд, као год и она зимус из Крушевца, па се тек сад проводи по Београду.

Пензионисан.

Г. Воја Лукић секретар начелства окр. крагујевачког, јуче је краљевим указом стављен у пензију, на основу § 70. зак. о чинов. грађ. реда.

Истрага у Лесковцу.

Начелник срески у Лесковцу повео је истрагу, за паљевину у фабрици кудеље, те да се кривци пронађу. Два кривца су већ ухваћена и налазе се у рукама власти, а изгледа да су ту умешана и лица заинтересована за фабрику.

Јавно мнење у Лесковцу мишљења је, да је паљевина фабрике злонамерно извршена, и сви осуђују један део чланова управног одбора, што нису били брижљиви и предострожни, те нису чували имање акционара. На имању су биле две огромне камаре кудеље, па је једна са три а друга са једног места упаљена.

Пратићемо ток ове истраге, па ћемо у своје време известити наше читаоце.

Одложон претрес.

Јуче је у варошком суду требао бити претрес по кривици Милана Радосављевића, б. полиц. писара и Јована Глишића бакалина овд. због фалсификата менице од 30.000 динара, али пошто дело није потпуно ислеђено по примедбама апелационог суда, то је претрес одложен, да се ускоро други одреди, и кривица пресуди.

Један збор.

Данас пре подне у 9 сати у основној школи код Саборне цркве одржаће збор друштво за школску хигијену и народно просвећивање.

Неверан извештај.

Начелник среза грочанског известио је министра унутрашњих дела, да је он лично похватао побегле осуђенике београдског казненог завода, а

у ствари капетан није ни био тога дана у срезу, већ је бегунце похватао један сељак — ловац и десетар београдског казненог завода.

Поводом тим, министар је тражио изјашњење од среског начелника што та је обмануо?

Самоубиство жандарма.

Јуче по подне убио се у Крагујевцу Војин Јовановић, жандарм из Сврачковца среза таковског окр. рудничког, који је био на служби у Крагујевцу због потере на хајдуке. Узрок самоубиства је непознат.

Паљевине у чачанском округу.

За једну ноћ, упаљена је и кућа и штала Јевти Карапићу економу из Жутице и све у кући изгорело. Он је оштећен са преко 4000 дин. Исто тако изгорела је кућа и Јенти Грбинићу из Шутељице те је и он знатно оштећен.

Обе паљевине су злонамерне, те ће општина морати платити сву штету, ако се кривци не пронађу.

Вести из белога света

У Пијатру Неамцу (Румунија) умрла је удова кнегиња Јелена Куза, жена покојног кнеза Кузе, који је уједињо Молдавију с Влашком.

Бугарски се листови жале на велику нечистоћу по бугарским железничким вагонима и станицама.

Због догађаја у Цариграду, руски министар спољних послова одложио је своје путовање у иностранство.

Како јављају листови, последње бављење угарског министра председника д-ра Векерла у Бечу тицало се, између осталог, и испадне куповне цене Турској за Босну и Херцеговину.

У Петрограду ће се сутра 6. априла састати конгрес руских словенских друштава с овим програмом: задаће које се првенствено имају решити услед актуелних ситуација; културни рад руско-словенских друштава међ словенским народима; филантропска помоћ словенским народима; мере за унапређење свесловенске солидарности и сазив свесловенског конгреса у Русији са словенском изложбом.

Важне Вести

Треба га исплатити

Ако министра иностраних дела веже какав уговор, по коме би морао плаћати какву накнаду шефу Пресбироа у случају отказа службе пре уговореног рока, онда смо ми мишљења, да би га требало исплатити на одмах најурити.

Поред толиких досадашњих глупости, јуче је Пресбиро разаслао редакцијама некакав извештај из Цариграда, са толико правописних, стилистичких, граматичких и грешака у интерпункцији, да се то не би могло прогледати кроз прсте ни једном сеоском општинском суду.

У том се извештају, на пример, каже, да су пуцали плотуни „*из брзометним пушкама*". Време се означава и словима и цифрама, баш као на меничном бланкету или признаницама.

„*Свет се не боји војске, већ побеснеле познате из цариградскэ германског покољa*". Овакових бесмислених реченица има неколико и човек им није у стању наћи смисао ни да има машту Дучићеву.

Милован пре но што и сам оде у манастир да испашта грехе, учинио би бар једно корисно дело, кад би нас курталисао овог шефа-реформатора и теслимно га оним у Енглеској. Ваљада енглески језик боље познаје но српски.

Лудило као зараза.

До сада се није знало, да је и лудило заразна болест. Али, према извесним конкретним случајевима, изгледа да ће се медецина обогатити једним новим проналаском.

Позната је болест Максима Сретеновића, народног посланика. Максиму су се у наступу лудила почели привијати некакви пацови, од којих је он бегао.

Према јучерашњој „Самоправи" изгледа, да се и Стојан Протић разболео од исте болести. Само што се њему не привијају пацови већ некакви издајници, на које он као звер кидисава.

Лекари, који су прегледали Стојана, мисле, да се Стојан морао заразита од Максима у Скупштини.

Беспослен поп

Косјерићи, 28. марта

Дува хладан северац, а киша, она безобразна и хладна киша, пробија сржу кстима. Магнушутине се надвиле над грабом на Дрмоновини а поток Вучинац хуји јурећи у Тмушу.

Поп Сваћољуб Новаковић устао нешто нерасположен. Иначе слабуњав здрављем ова га киша страшно нашутила. Седи за столом и сркуће кафу с ракијом пренеченом и мисли на коме ће гнев свој искалити!

На укућане своје неће, јер их воле и поштује, не капетана нећемо јер је сад коалициона влада, па „сви смо наши". Са владиком га мрзи, да се носи, јер му је он дао данашњу добропривосину парохију!

Шта ће јадан попа Сваћољубе.
На кога ће на крају да стражу?

Мисли и премишља поп Сваћољуб, и поток Вучинац хуји, те га и генотице успављује. У том као полусну поп Сваћољуб једе сам себе:

— Шта? Зар ја, који сам у своје време умео запалити пола рудничке нахије из својих брђана, да сад не умем наћи предмет, на коме ће свој гнев искалити?!

Поп шкрипну са оно неколико крњадока, што их још има, и заиста би пресвискао, да му момче не донесе „Правду", у коме је био штампан мој извештај „Жена убила мужа". Поп Сваћољуб не чита никад „Правду", јер је не воле, а после тога то и нећемо као ортодоксни самосталац. Ову му је „Правду" послао његов начелни Цика Радојевић, пошто ју је силом своје власти био „узаптио" у једној косјеришкој механи.

Прочита попа „Правду", прочита је и још више буку. Гнев га толико стлада, да само могаде узвикнути: „Воде" и паде главом на сто, за којим је седео. Ударац је био јак, сто се преполоаи, али глави не би ништа.

Дотрчаше укућани полише попу водом и запојише га водицом, у којој беше страва саливена, па га брижни запиташе шта му је:

— Шта ми је?! шичи поп кроз зубе и шкрипи — шта ми је? Лажно населикао једну од најиђенијих породица, у којој има пет трговинских пиониара, доктора, попова тј. не попова, већ професора!.. И то је научник, не... то је Настић, који издаје наше Годечево, у коме су сви људи *поводљи, морални и обдарена свима врлинама.*

Поплашише се укућани попови и стадоше га викати по имену не би ли га повратили, али попа даље јекће:

— Њихова побожност, која је у вези са моралом... дом парохијски... Радован Шабан добровољац!.

Још већи страх обухвати све присутне. Један викну:

— Зовите проту Новака, да му чита молитву!

— Несмемо, спадно се с њим због политике!

— Зовите ујку Ђурића, пратио се са скупштине!

— Не говорили ни са њим, што је прота фузионаш!

— Брже по попа Богдана или попа Лазу!

— Не требају ми ти курјони у кући! шкрипи попа Сваћољуб!

— Оно бар попа Николу субјелског!

— Јој! присну Сваћољуб, непомињите ми тога напредњака!

Од пет попова у срезу црногорском поп Сваћољуб не говори ни једним честито, јер ни један није самосталац, а код Сваћољуба ко није самосталац није човек. Та њему је и самосталско дугме слатко.

Видеше, да не помаже молитва, јер је нема ко очитати. Да трче по попове у који други срез далеко је, а ко зна, да ли би се и тамо нашао неко, ко би био по вољи Сваћољубу. Зато одржаше породични савет, у коме један члан, који је најбоље Сваћољуба познавао, рече:

— Најбоље, да му дамо перо и мастило, па нек пише. Ту може грдити до миле воље, а неће бити опасан за непосредну околину.

Овај предлог би усвојен.
Донеше му даст књиге бијеле,
Дадоше му мурећен мастила
Зарезаше перо од гусана
А принеше по литра ракије
Да се попа са рачијом крепи
Каза буде „Правду" нападао!

И седе поп Сваћољуб, искапи пола стаклета ракије, узе перо у десницу руку и стаде писати. Писао је цео дан, нит' је јео, нит' је пио док цео састав није накитио. Кад је био готов написа на врху наслов:

Какво је Годочево
(једна исправка)

Али, место у „Правду" да пошље ту „исправку", јер је њоме хтео, да исправи да „жена није убила мужа" тј. она га је убила, али да су Букановићи годечевски „врхунац од морала и побожности" нарочито Шабанов Драго, који и механише и самосталише и председнкиује, и да је „Правда" издајник и други Настић — он шаље „исправку" у „Одјек" и овај је доноси у свом 67. броју од 21. марта ове год.

Како овде ретко ко чита и прима „Одјек" то сам ја ово попино „сочињење" тек сада прочитао и занитересовавши се њиме, дознадох све ово, што сам напред испричао.

Молим „Правду", да изнесе ово пред свет, да и остали виде: какког ми дивног попу имамо:

Заточника љутог на крајини
Кога дави ненасита хала

Ненасита хала за свађањем
За свађањем и за пискарањем!

Кад сам једном приликом упитао симпатичног и вредног овд. среског лекара др. Драгољуба Н. Милошевића, да ли у збиљи постоје те хале, што терају човека да пискара сваки час.

— Постоје, пријатељу, рече ми љубазни г. доктор, и зову се furor scribendi!

* Косјерац

Из војске

На Врачару постоји већ толико година војни дућан за продају меса. Пре десетак дана је тај дућан по нечијој наредби затворен и породице официра, подофицира и административних чиновника, којих на Врачару има највише насељених, морају се снабдевати месом са пијаце, наравно, по много скупљу цену.

Неколико жењених административних чиновника и подофицира, који су у првом реду погођени овом бесмисленом наредбом о затварању дућана, покушали су да се пожале гарнизонару и да га умоле да нареди, да се дућан поново отвори. Гарнизонар је ове људе дочекао врло грубо и изгрдио таквим речима, да су се они грдно кајали што еу му и отишли.

Министар војни треба да провери ову ствар и узме у заштиту ове сироте људе, који су изложени каприсима несавесника и грубостима претпостављених.

Да је срећне један министар не би требао да се занима и оваквим питањима, али у Србији то није могуће избећи код оваквих старешина и оваквог њиховог напаког рада.

— а. —

Позоришне вести

Бранино позориште

Вечерас огроман програм са комадима:

Револуција (страшне револуционе сцене.)

Полубац (поука како се лове полупци)

Шах — Шех (два чина за смех) уз то нови рапорти о свему и свачему што се догодило. Вечерас има први и други ред места! —

Дорћолска трилогија

Окуражен успехом „Дорћолских послова," Чича Илија се решио да напише још два комада из дорћолског живота, који би са првим комадом сачињавали, дорћолску трилогију. Добро ће бити ако Чича одржи задату реч.

ПОДЛИ ТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН
МИШЕЛА ЗЕВАКО
— превод с француског —

Краљица мати

— Милост, Катарина! јаукну преплашени отац. Милост детету моје љубави! додаде он надајући се да ће добити неколико тренутака који су Мариљаку могли бити драгоцени.

Не говорећи ништа Катарина му отрже пиштаљку коју је носи на златном ланчићу и принесе је уснама. Хтеде да да знак... Руњери је живо шчепа за руку.

— Погледајте! прошапта он.

У том тренутку појави се једна сенка на развалинама, према, прозору. Човек кога тамо видеше Катрина и Руњери стиже брзо до њу, узе га испод руке и уведе се с њим.

Тај човек био је витез Пардајан.

— Чекао га је! прошапта Катарина са толико беснила да и Руњери задрхта.

— Да, одговори он. Без сумње да у околини има још људи. Наша четири човека не би могли учинити ништа... У осталом, видите... сад је већ и доцкан.

Астролог одахну.

Катарина баци бесно звиждалку у други крај собе и цикну:

— Измакао ми је вечерас... али други пут неће. Сад знам где ћу га наћи... Он зна све, Рене! Како? Ко му је казао?? Ах, без сумње, паклена Јованка од Албрета!... Она му је казала истину... Али од куда је она дознала?... Ах! тај човек мора што пре умрети... Јованке мора нестати...

Она се од једном умири и паде у мисли.

Мало по мало лице јој се озари оним страховитим осмехом који је астролог тако добро познавао.

— Господо, упита он покушавајући да скрене разговор она спремљена хапшења...

— Не, не! рече она живо. Нека оставе на миру Колињија и краља од Наваре... Зар ти не видиш да ће човек који је одавде изишао отићи да им каже да је мени познато њихово присуство у Паризу и да ће се они дивити мојој племенитости?... Ствари се саме удешавају како ваља. Кроз месец дана ће сви хугеноти што их има у Француској бити у Паризу у потпуној безбедности и тада...

Катаринина рука испружи се на прозору. Усне јој се помакоше и као да бацише на заспалу варош неку страшну анатему...

Руњери задрхта...

XLIII

Чим се забављао мали Жак Клеман

Витез Пардајан допрати Мариљака до врата дворца Колињијева. Тада је било од прилике пола ноћи. За време пута Мариљак, силно узбуђен оним што се десило, не рече готово ништа. Али он замоли свога пријатеља да уђе с њим у дворац, на што Пардајан пристаде.

Гроф нареди одмах да се пробуде краљ Наварски, Колињи и њихови другови.

Будући Хенри IV спавао је дубоким, мирним сном кад су дошли да га пробуде.

Он скочи са пофеље, докопа свој мач и викну:

— Да нисмо нападнути?

— Нисмо, сире. Гроф од Мариљака жели да вам саопшти неке неодложне вести.

Млади краљ од Наваре спусти мач одахнувши од задовољства. Био је веома блед.

Чим се краљ, Колињи, Конде и Анделот сакупише, Мариљак им рече да је Катарини познато њихово склониште.

— Треба одмах бежати, рече Колињи.

— Треба остати, одговори краљ од Наваре одлучно. Кад Катарина није до сад опколила ову кућу значи да има неке намере које по сваку цену треба дознати.

— Ваше величанство има право, рече Мариљак.

Он тада исприча до ситнице свој разговор са краљицом. После тога настаде дуг разговор и најзад би одлучено да се најпре извести о свему краљица Јованка, као врховни поглавар хугенота. Предлоге Катаринине најрадоснијe је примио Колињи, који је истински жудео за миром и одушевљавао се мишљу да притече у помоћ протестантима у Холандији.

Одлучише да се Мариљак крене на пут у први расвитак дана.

Он оде Пардајану који беше скоро заспао у једној наслоњачи и објасни му све што се догодило.

— Ено, додаде он завршујући, шта од вас очекујем, пријатељу. Моје одсуство може трајати месец дана. Среће је што сам вас данас представио Алиси. Ви ћете отићи да је видите; рећићете јој да сам отишао краљици од Наваре и да бисте јој тугу због растанка ублажили, реците јој да ћу се ја користити овим путем и испричаћу нашу љубав краљици. Вероватно је да ће Јованка од Албрета доћи у Париз, и тада, надам се, неће бити никакве сметње нашем браку. Ето то су вести, драги пријатељу, које вас молим да саопштите мојој драгани. Оне ће јој бити још много пријатније кад их од вас чује.

(наставиће с.)

Годишња Скупштина

Друштво за Школску Хигијену и Народно Просвећивање држаће *у недељу 5. априла т. г. тачно у 9. часова пре подне* своју четврту годишњу скупштину у великој сали *нове основне школе код Саборне Цркве*. Дневни ред:

1. Поздравна реч; Рад према чл. 23. правила (тач. 1. 2. 3. 5. 6. 9) 3. Извештај управнога одбора и његово претресање; 4. Разрешница о раду; 5. Попуњавање упражњених места у управном одбору; 6. Избор прегледача рачуна за 1909; 7. Измена чл. 7. и 11. правила; 8. Предлози појединих чланова.

Лепо се умољавају сви чланови и пријатељи овога друштва, *бољега здравља* школске омладине и *народнога просвећивања* да на ову скупштину изволе доћи у што већем броју. Родитељи, чија су деца чланови овога друштва моле се да им допусте долазак на скуп. По свршеном раду, раздаваће се свима присутнима друштвени извештај. *Приступ свакоме слободан.*

На продају ЈЕДАН ПЛАЦ 4.800 кв. метара, са 8 зграда на углу двеју врло живих улица у Београду, у непосредној близини Светогорске и Ратарске улице, продаје се врло јефтино.

Плац је на равници; има са једне улице 80, а са друге 65 метара лица. На плацу постоји нова од тврдог материјала, модерна и врло лепа, елегантна кућа, са засебним двориштем и лепом баштом; постоји кафана од тврдог материјала, са дућанима и становима од тврдог и мешовитог материјала, а има и врло много, са оба лица, празног простора за зидање.

Кирије има око 7000·— дин. годишње.

Имање ово, по својој величини и иначе, јединствено је за шпекулацију, као и за какво веће предузеће или фабрику. — *Посредници нису искључена.*

За услове упитати преко телефона бр. 43. 3—10

Кућа засебна с лица у Кнез-Лазаревој улици бр. 10 а по задњи у Грачаничкој бр. 13. са 5 соба, 2 предсобља две куће и остале удобности издаје се под кирију.

Упитати у истој кући пре подне, и до 3 сах. по подне г. Б. Мутавџића адвоката. 3—3

Кућа на продају, врло удобна са 6 соба и осталим потребним просторијама — са шталом и шупом за кола — продаје се под врло повољним условима. За исте упитати телефоном бр. 655. — Посредници нису искључени. 229 3—6

Ученик из боље куће са добром препоруком, који је свршио најмање два разреда гимназије, потребан је колонијално деликатесној радњи

Душана Тодоровића
краљ. срп. двор. лиферанта
4 Београд Теразије

Оглас. Имам на продају **педесет хектара добре земље,** где има и **десет хектара** под **шумом**. Ко је вољан да купи нек се обрати

Станиславу Миловановићу
механџији Струбање код Обреновца
231 2—3

ЗА ПРОДАЈУ

МАШИНЕРИЈА

код подписатог

Млин у Петровцу до Крагујевца 12 коњски снага „Рекове" системе штел са 2 пара камена и ваљавице са 2 ступе спеглама, продајем са бином и постављом а може и дићи.

2 вршаће машине од 6 коњски снага коплект са свима прибором 2 године су вршиле.

1 штел са 3 пара камена.

Све ово поменуто продајем пошто се извозничким послом бавим и немогуће ми је са горе реченим машинама радити. Куп ци нека се јаве подписаном.

Владимир Арсенијевић
7—60 извозник из Паланке

Позивају се г. г. акционари Опште Привредне Банке да своје заостале уплате одмах положе. у противном поступиће се по чл. 10. банчиних правила.

3. Априла 1909. год.
Београд.

Управни Одбор Опште Привредне Банке.

Н. З. чл. 10. банчиних правила гласи:

Акционари, који закасне с неделним уплатама, платиће поред дужне уплате још и по (6) шест пара динарских од сваке стотине за сваку пропуштену недељу, који ће поред дужних уплата унапред пола земље још и за онолико недељних уплата за колико су закаснили.

Они пак акционари, који закасне с уплатама до десет недеља па их по том позове по у року од шесет дана, поништиће им се уплаћене суме, а једна трећина ће им се задржати у корист Управног Одбора у „Српским Новинама", бришу се из чланства, а од њихових уплаћених улога а збиру им се две трећине и остатак им се повраћава у, а једна трећина ће им се у резерви фонд. 2-3 2-2

КРОЈАЧКА РАДЊА

СТОЈАНА СИМИЋА и БРАТА

СПРОТИВ КОЛАРЦА — БЕОГРАД

Има част известити штоване муштерије, да су јој приспели у великом избору сваковрсни модни штофови

481 **За наступајућу пролетњу и летњу сезону** 3-10

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА

најбољи алкални киселак

Награђен највећом наградом „Grand Prize" у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим извором, при чему се не губи ни најмање угљене киселине нити вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стовариште код

г.г. Глише Андрејевића и Брата

Варош-Капија — Телефон бр. 282.

Поруџбине из Србије и иностранства прима и одмах извршује

Аранђеловачка Конзорција

Краљ. Срп. Двор. лиферанти

Аранђеловац. 18 60

ДИНАРА 16.000 ДИНАРА

Издаје се под интерес на непокретна имања.

На продају: две куће за ренту, у непосредној близини пијаце и трамвајске пруге

Више кућа за уживање — засебних.

Једно имање од 30 хектара земље са зградама, живом водом и осталим удобностима, у непосредној близини Београда са умереном ценом.

За све наведено упитати **Павла К Убавкића** у хефани код **„Три Сељака"** преко од „Славије". 7—10

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиролин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиролин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЈТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подноше. Цена је једној боци **2 динара.**

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са сољу по Моху, за трајање код назеба или узед промаје, крепи и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара.

46 40—50

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће **Кисело млеко.**

Од данас на сваке суботе *Српски кукус са пастрмом, Прја, Ћеван на ражњу.*

Одлично бело и црно вино, Смедеревко и Крајинско.

КОРИСНА ПРИЛИКА СОБНОГ НАМЕШТАЈА

Услед новољног равнања у стању смо у нашој новоотвореној радњи давати сву нашу робу са 40 од сто јефтиније но до сада. Као: спаваћих соба од најфинијих до најобичнијих, сала пословних зелених и у мат-дрвету, од свиле, плиша и штофа, трпезарије, столице, огледала, канабета и канцеларијског намештаја.

Рудолф и Жига Фелдман и Комп.

176 4—10 Краља Петра улица, преко пута Народне Банке

ВЕЛИКА РАСПРОДАЈА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај, код „Круне"

Кнез Михајлова улица бр. 31.

Спреме кумовске и деверске

Распродајемо купљене партије разноврсне робе, као:
Свиле, *Тафта, Попелина, Месалина, Луизина, Понжи, Атласа* и т. д. у свима бојама.
Штофова за женске хаљине, костиме и блузе у најмодернијим бојама.
Платна и шифона на комаде за домаће употребе од цене 15, 17, 18, 20, 22, 25 д. па на више
Платна за јорганске и душечне чаршаве у свима ширинама 1·20, 1·40, 1·50, 1·70, 1·80, 2 д. па на више.
Чаршава *Салфета, Пешкира, Англе,* гарнитура за 6 и 12 особа.
Порхета бела шнир и пик, *Везови, Чипака, Апликација, Бортки* и т. д.
Цивидухи за душеке и ролетне.
Веша мушког и женског.
Мидера, *Гартлова, Рукавица, Лепеза, Чарапа, Марама* и т. д.
Велики избор *Авлуца за женске тоалете.*
Тепиха на метар и готових, као жанилских, вунених и јутаних.

Свеће вежемо бесплатно

Муштре на захтев шаљемо бесплатно — Поруџбине вршимо уз доплату

С поштовањем

515 8—20 **Браћа Х. Габај.**

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Против: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осип** *т. зв. фирцигера код мале деце,* и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Oi Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста" у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пити. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести реће јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством кошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЈТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ"

Oi Jeceris aromaticue cum Creosotalo **10%** effervescens, против шкрофула које гноје, шкрофулозни отоци **коже,** кожног запаљења костију т. зв. покоснице.

Употребом овог зејтина са Креозоталом **рана** се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара."

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића, Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 354 10—

Лека С. Павловића са мајком и синовима, извештава своје сроднике и пријатеље, да је свом добром и непрежаљеном пок. мужу, односно оцу:

† Стојку Павловићу

почасном к. бив. п. вуковинцу у пензији

давати *трогодишњи* парастос 7. ов. м. у 10 и по часова пре подне у цркви Св. Николе на Новом Гробљу. 2-3

Нашој милој и никад непрежаљеној

† АНКИ

дајемо годишњи помен у четвртак 9-ог ов. мца у 10 часова пре подне на Умљанском гробљу.

Извештавамо сроднике и пријатеље да изволе присуствовати овом тужном помену.

Ума, априла 1909. год.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

мати: *Савка;* браћа: *Ђоко, Аца, Ашка и Војин;* сестре: *Јелена, Катарина, Љубица, Милева и Зора;* зетови: *Т. Шуменковић, Н. Лукић, Пет. Радаковић* и остала родбина 235 2—3

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пол године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1·50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год. 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Новоребовирана Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16 Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ПОНЕДЕЉАК 6. АПРИЛА — БЕОГРАД. | ДИРЕКТОР Јова Адамовић | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 94. | Телефон 821

ЈЕДНА КОЛОСАЛНА ИДЕЈА

II.

Да би се очигледно утврдила техничка могућност грађења овога канала у пројекту се пореди овај канал са пројектованим каналима у Аустрији.

Законом од 1901. год. пројектовани су ови канали у Аустрији:

Дунав — Молдава — Беч — Будвај.

Одра—Елба.

Линц—Будвај.

Дужина пројектованог канала Дунав—Молдава—Беч—Будвај износи 205 км. Пад је на целој линији 535 мет. за ублажавање пада предвиђено је 129 устава, дакле просечан је пад по километру 2,61 мет.

Дужина пројектованог канала Одра—Елба биће 196 км. Пад на целој линији 411 метара. Предвиђено је 100 устава. Просечан пад по километру 2,10 метара.

Дужина трећег пројектованог канала Линц—Будвај биће 95 км. Пад на целој линији 748 метара. Предвиђено устава 170. Просечан пад по километру 7,87 метара.

Кад се узму у рачун укупно сва три канала онда изађе да би дужина била 1664 км. Са 579 устава има да се савлада пад од 2448 метара или по километру **1,47.**

Међутим на целој дужини канала Дунав—Егејско Море од 612 км. има да се са 104 устава савлада пад од 812 метара или по километру **1,32** метра.

Из овога поређења јасно се види, да је лакше технички конструисати канал Дунав—Егејско Море, но што ће се моћи конструисати пројектовани канали у Аустрији.

Питање је сада, да ли би са финансиска гледишта ова идеја била остварљива.

Стручни људи који су ово питање проучавали, веле, да је могућа.

По пројекту целокупни трошкови за конструисање канала и грађење пристаништа изнели би у округлој шифри 332 милиона динара.

Канализовање Мораве до Сталаћа у дужини 155,5 к. м. и грађење три пристаништа, стало би 36,608.000 динара или по километру 235.724 динара.

Конструисање канала од Сталаћа до Прешева са силазом у вардарску долину до Солуна у дужини у 56 к. м. стало би 254,434000 динара или по километру 557,114 динара.

Кад се ове цене по километру упореде са ценама већ сграђених канала у Немачкој, који се рентирају, онда се види, да се оне поклапају и да је према томе и са ове тачке гледишта ова идеја остварљива,

За предходне радове, израду детаљног пројекта, трошкове режије, камату на уложени капитал, предвиђа са 40,958000 динара.

Овом се сумом повећавају трошкови око каналисања Мораве са 4,392.000 дин. а трошкови конструисања канала са 36,566.000 дин. и према томе, каналисовање Мораве коштало би по километру 264,000 дин. а конструисање канала 291 милион или по километру 639.370 д.

Цео дакле, канал, као што рекосмо, коштао би 332 милиона или просечно по километру 542,483 д.

И ова цена, по тврђењу стручњака, поклапа се са ценама немачких канала,

Технички и финансиски могућан овај канал био би нема сумње и један од најрентабилнијих канала, кад се узме у обзир његов огроман значај по међународну трговину и саобраћај.

Какве би све користи биле од овога канала по међународну трговину и саобраћај а специјално по Србију и цело Балканско Полуострво, покушаћемо да покажемо у сутрашњем чланку.

Floridor

ТУРСКО-БУГАРСКИ ПОРАЗУМ

По поузданим вестима, које су из Цариграда стигле, јуче је потписан споразум између Турске и Бугарске, којим је Турска званично признала независност и краљевину Бугарску.

Срби воле по мало да се подсмевају бугарској политици и њеном носицу и да стављају назив **цар** *иод наводницама, али последњи успеси Бугарске би требали да их мало растрезне. Камо среће, да и Србија има неког таквог, коме би се с толико основа могло подсмехнути.*

Крвави дани у Цариграду

(Извештај дописника Пресбироа)

Цариград. Управа источне железнице задржала је данашњи оријент-експрес у Черкескеју, првој станици пред Цариградом, јер се на хиљаду војника у Хадемкеју седмој станици испред Цариграда, побунили и после подне нарочитим возом одвезли се у Цариград.

Цариград. Баш за време једне бурне седнице у Скупштини домарширали су пред парламент четири влашна батаљона, тек стиглих из Хадемкеја код Чаталџе, који су побегли од младотурских трупа. Седница је прекинута. Батаљони, пред парламентом направили су кару и чекали на заповест команданта мајора питали привремена председника хоћу Махира како да се држе. Председник је саопштио скупштинску одлуку, да ће једно изасланство посланика довеће ванредним возом, који чека војнике, отићи у Чаталџу да умири младотурске трупе. Батаљони су се задовољно повукли Јилдизу да поздраве султана.

Цариград. Командант артилерије Чурчид паша, који је послат у Чаталџу, јавља скупштини: Младотурске трупе пристале су да прекину маршовање, али ће се одмах кренути на Цариград ако се пређе ма њима спрема отпор. Комитет ће за све догађаје после тога бацити одговорност на кабинет.

Беч. Са стране блиске младотурском комитету телеграфишу из Солуна: Управни кругови младотурског комитета решили су да са 16 батаљона почну поход на Цариград. Батаљони имају по 800 људи. Главну снагу дају солунске трупе; даље су за експедицију одређена четири батаљона из Скопља. Младотурски комитет је одустао од учешћа једренских трупа због обезбеђења границе према Бугарској.

Цариград. По најновијим вестима младотурски официри у корпусима једренском и солунском господари су ситуације и врше надзор над телеграфском службом и одржањем реда, који није нигде нарушен. У Трапесунту стоје спремних 4000 а у Ерзинџану 15000 људи, готових за полазак на Цариград. У посланичким круговима очекује се данас пад владе, која је у таком положају да не може издржати. Према извештајима изасланика, који су се вратили из Чаталџе, официри младотурски траже потпуну слободу посланика и да се казне проузроковачи побуне. Изасланство је решило да тражи од официра да трупе не долазе у Цариград но да остану у Чаталџи. Официри су изјавили да ће о захтеву известити своје команданте, који су у позадини, а привремено остаће у Чаталџи на расположењу парламента. Парламент је усвојио интерпелацију посланика јерменских и арапских, зашто нису предузете мере против нереда у Адани. Објављена је султанова ирада, којом је постављен Мустафа, посланик из Алепа за председника парламента.

Цариград. Ноћас су убијени 16 официра војне школе.

Цариград. Ноћас су засебним возом два ђенерала, три посланика и три мухамеданска свештеника отпутовали одавде у Чаталџу да одврате младотурске трупе од похода на Цариград. У Чаталџу су до сад стигли два батаљона из Солуна и један из Једрена. Један батаљон из Солуна на путу је. Осим тога ће се кренути још четири батаљона из Једрена и један из Солуна. Према томе, до сада у Чаталџи има 2000 војника, чији ће број до сутра порасти на пет хиљада. По уверавању младотурака ово је само предстража.

Шабачка окружна болница

И ако је шабачки округ, најбогатији и ако његови грађани, плаћају највећу порезу, на тако и све прирезе; он има место болнице пешто што заслужује име „зачионица."

Сама зграда пропала је и земљива; неге и удобности за болеснике у њој никакве нема тако да болесници, своју болку тамо пре погоршају, но лека да јој нађу. Многи болесници, бегају из ње само с душом, јер не могу у истој да леже и да се лече.

Надлежни, ако имате Бога и душе, крајње је време, да округ шабачки добије болницу како тре-

Ф Е Љ Т О Н

ПОЗОРИШНА ХРОНИКА

Снови комедија у четири чина од *М. Предића.*

Од свих народа, Срби највише воле да се заносе неосноваиом надама. То је као нека национална мана наша, која се најјаче испољила у београдском друштву. Сваки час нете чути некога, који почиње или свршава свој говор са: „Ej, да ми је....!" или „ех! кад би..!" и т. д. И то више нису наде, нису жеље, то је постало право запљескивање! Јер пошто никаква ограничења таквој „жељи" нема, апетити и пожуде расту до невероватних размера. Французи су приметили ту склоност код себе, али су је одмах и исмејали једном пословицом: „avec *si* on peut mettre Paris dades une bouteille."*

Код нас се међутим тој мани нико не подсмева. Она допушта људима без снаге, без темперамента и без дисциплине да зачевају којекакве будалаште наде, да из њих узлети — падом! Место да се над њом уздиже врлином, она не осећа како клиза још ниже грехом! Милан, тип празног београчића, (размаженог а лакомог, који никог у себи нема а граби све што докопа, ништаван а претенцијозан, без енергије а пун сујете, једном речи: потпун, као што се то код нас каже, „млад и интелигентан човек.") замишан на уживање, без дисциплине, без савести, без вере, без морала, без уверења, без појма о дужности, лоче задовољства халапљиво, не водећи о себи рачуна више но о другим, потпуно потчињен гадном инстинкту и подаћљив свакој наслади, жели, сања нешто о некој срећи, коју није заслужио, коју није кадар ни очвати а камоли стећи! Он отима другом жељу, па нештедимице упропашћује и свог оца и себе и њу ал' чим му се пружа прилика, он мење руку и на њену пасторку тако рећи нерку, као што би узеосутра ове сестру, или ма коју коју би му до руку дошла. А све то „идеално" и у најбољој намери јер он *само* жели срећни, весео живот! Доктор, преклапало, који с непрестано вајка што му узимају жене испред носа, јер он жели жену, девојку али није у стању ни да им то каже ни да им то покаже.

Отац Миланов, прост чичиша, који жели да „види" сина ожењеног, као јавног радника, да дочека унучиће итд., а ништа није био у стању учинити да сина васпитањем оспособи за тај свој идеалан, сан, него је мислио да је све учинио кад му је стекао три куће, које је због њега морао продавати.

Сви, сви, чак до оног „чике," који сања о неком новцу „краља Милутина," који није никад ни постојао, сви имају неке жеље, тежње, снове са којима рачунају, а који се не дају остварити, те им се живот разбија и пролази на празно!

Милан се као ђак у Бечу „спањао" са Аном, која је дошла тамо с болесним мужем и који у брзо умире. Ана се била удала за „неприлику", и нашавши да јој је Милан однекуд прилика, сва му се пода без резерве и без повратка. Али пасторка Зорка је већ доросла до момка и загледала се у Милана. Зато Ана хоће да је испрати у Беч да учи музику. Но Зорка се у једном разговору одаје Милану, који се одмах полаком и на њу, а Ана, у једном тренутку бесне љубоморе, баци Зорку у наручја Милану, те се они венчају, а она отпутује у свет.

После неколико месеци, Ана се врати и нашавши Милана сама у канцеларији навали на њ с љубавним изјавама толико, да се ова маза, по својој слабости подаје милошти и пољупцу — при чему их затиче Зорка носећи послужавник с чајем, па угледавши их како се љубе, цикне и испусти све посуђе, које прсне у сто чепара баш као и сви снови њихови о некој срећи!

Има нечег заједничког у „Сновима" и у Нушићевој „Јесењој Киши". Исти темперамент жене која није невољала, али је страсна и лети се страшно за љубавника, те је се овај не може никаквим начином да отресе. Не мислим да је ту мисао један од другога позајмио, него то само показује: да је обојицу фрапирао исти тип. Али где су, врага, Нушић и Предић нашли такве жене? Колико сам ја из слушања и из

* Са „кад би" и „ак' би" може човек стрпа цео Париз у једну боцу.

ба и у којој ће болесници наћи стварне помоћи. А ову данас „мумомницу," затварајте што пре, јер ће бити мање штете и по. болеснике и по народну касу.

Епиграм

Шта је наша слава
И прошлост нам била?
О том мислим нешто
Месеца априла.

Надама су нашим
Осечена крила.
Ми смо чеда једног
Поколења гнила.

Цео век нас лажу
К'о првог априла.

— р —

Српске земље

Босанско-херцеговачки устав

У Бечу се надају да ће оба парламента брзо усвојити законски предлог о босанско-херцеговачком уставу и да ће га влада брзо потврдити. Дође да ће се и у Босни и Херцеговини брзо извршити све што је потребно за избор посланика и да ће се босанско-херцеговачки сабор састати већ на јесен. Какав је сам нацрт устава, у јавности се не зна ништа, јер меродавни то крију као змија ноге.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

70-годишња прослава.

Сутра, 7 априла у Букурешту прославља свој 70-годишњи рођен дан краљ румунски Карол I. Њему је у госте отишао први пут престолонаследник немачки Фридрих. И овде у румунском посланству биће сутра свечан пријем дипломатског кора, у којој ће свечаности [illegible] као влада.

Министарска седница.

Синоћ је одржана министарска седница под председништвом Краљевом у министарству спољних послова.

На овој седници је вођена дебата о буни у Турској, која се све више шири.

Свечан пријем.

Данас у 11 часова пре подне, Краљ ће примати у свечаној аудијенцији, ново постављеног немачког посланика фон Рајхенауа, ради предаје акредитованог писма. Довече у двору биће свечан ручак у част посланика, коме ће бити присутни и сви министри као и државни великодостојници.

Признање анексије.

У суботу 4. о. м. енглески посланик у Бечу сер Картврајт отишао је у министарство спољних послова и барону Еренталу предао ноту, којом Енглеска и формално пристаје на укидање чл. 25. Берлинског Уговора. Влада немачка и италијанска пре-ко својих заступника предале су сличне ноте још раније. У бечком министарству спољних послова у истом циљу очекују и посету руског посланика а затим и француског, јер Француска полаже на то да у овом питању испред себе пусти Русију.

Дипломатски указ.

У министарству спољних послова ради се на великом дипломатском указу, који ће обухватити сва наша посланства на страни.

Значајан дан.

На данашњи дан, неумрли Кнез Михајило примио је кључеве београдског града од турског паше у Горњем граду, и од тада је Београд постао српски град.

Сетимо се великог покојника, кад то надлежни заборављају.

Слава — Кнезу Михајилу.

Старији радикали.

Синоћ су старији радикали имали клубску седницу у сали Народне Скупштине, која је трајала скоро два сата. У клубу је пало речи: „хоћемо ли један пут кући"? — Вала, и крајње је време.

Преустројство жандармерије.

Министар унутрашњих дела у споразуму са министром војним, одредиће једну комисију, са задатком: да се жандарме[illegible] на темељнијој основи са стручним курсевима, који ће по свима одредима држати командири жандармеријски. Нарочита пажња обратиће се на васпитање жандарма у престоници.

Цена петролеју.

Још зимус, кад се гас није могао довући у буradима него у кантама, управа монопола прописала је таксу гасу од 0·75 дин. по литру, па та иста цена и данас је у Београду, док у Смедереву се продаје по 0·65 дин.

Зашто управа монопола не спусти цене гасу, кад је сад довучен у резервоаре монополске нев дозвољава да се по старој, имућној цени продаје?!

Војничка слава.

Данас у Нишу прославља своје крсно име II пешадијски пук „Књаз Михајила" као успомену на предају градова неумрлом „Кнезу Михајилу."

Ранио брата

Јуче поподне Спира Главичић из Јачине у срезу темничком, ранио је из пушке свога рођеног брата Петра Главичића који је пренет у болницу, да му се укаже лекарска помоћ. Узрок је лична мржња. Кривац је у рукама власти.

Мешовита комисија.

Министар унутр. дела, образовао је опет мешовиту комисију: Вељи Влајковићу, Добросаву Белошићу и Милораду Томићу бившим полициским писарима у срезу рачанском, за почињене злоупотребе у званичној дужности.

За председника ове комисије постављен је г. Милан Јанковић начелник среског у Бајиној Башти, а за чланове: г. Младен Полић порезник азбуковачког пореског одељења и Милоје Васиљевић писар ужичког првостепеног суда.

Новинарске вести.

Од јуче је, после годину дана престанка, поново почео излазити лист „Република". Излазиће једанпут недељно.

Испити.

Данас почињу испити жандармеријских поручника за чинове капетанске. Испити почињу практични, који ће се вршити у околини Београда.

Комесар у Ритопеку.

Главна Контрола, послала је [illegible] прегледа тамошње стање касе и рачуна општинских, за прошлу и ову годину.

Ужасна прашина.

Наша општина свакако подиже највећу прашину од свију општина на свету — и у буквалном и у преносном смислу.

Сад је изумела један нов начин, који ће свакако бити награђен на конкурсу. У ово доба, кад ни капи кише нема, општина напушта своје чистаче ноћу кроз најглавније улице нпр. Кнез Михаилову, те они затумбасе толико, да се у тим улицама не може опстати. За дивно чудо: да и станови у тој улици не појефтинају због те напасти.

А наш се председник само смешка!

Излет у Топчидер.

Јуче после подне, било је у Топчидеру тако много света из Београда, да се од пушине није могло дисати, сви трамвајци са главне пруге Славија—Калимегдан, употребљени су на прузи Топчидер—Теразије.

Управа топчидерске економије требала би бар недељом и празником да полије главне улице топчидерске, како би што мање прашине било.

Љубав на Љубићу.

Пре пет дана, био је сабор код цркве у селу Миоковцима у срезу љубићском, на коме су били Илија Боришић из Трбушана са сестром Загорком. Тамо је дошао и неки Лазар Џунић, грнчар из Чачка, и цео дан био у друштву са Илијом и Загорком, па су сви увече отишли кући Илијиној на конак. Сутра дан кад су устали, Лазар се опростио и казао да иде у Чачак, али то није урадио, већ сачекао на другу — испод пекарнице Недовића — Загорку, која се враћала са пуним судовима воде, и опали на њу један метак из револвера од кога је метка Загорка пала, па онда и на себе. Обоје су пренети у чачанску болницу на лечење.

Узрок је овоме љубав Лазарева, којој се Загорка није хтела одазвати.

Удавио се.

Јуче после подне око 5 сати возили су се у чамцу по Сави, а на месту више зимовника лађарског Владислав Бокић молер, Драгутин Милићевић келнер и Драгомир Стевић радник, па како Владислав није био вешт да рукује веслом то га весло преврне из чамца у воду и он се удави. Леш његов још није нађен.

Исечен сикирама.

Никола Арсић из Рибара, срезу хомољском, са још два непозната лица исекли су сикиром ономад на спавању Раденка Милановића свога сељака у његовој колиби и на месту убили. Никала је у рукама власти а она двојица побегли су, за којима је наређена потера.

Ово убиство извршено је из користољубља, јер је убијени Раденко био човек доброга стања.

Вести из белога света

Морско путовање руског цара одложено је за јули.

Немачки цар отпутовао је из Млетака за Крф.

Чиновници париске телеграфске централе држали су збор на коме су се изразили за претварање поштанско-телеграфско-телефонског друштва у синдикат.

У једној огромној згради за издавање станова у Сан Франциску букнуо је пожар, који је сву зграду претворио у пепео и, вероватно, уништио стотину људских живота. Кад је букнуо пожар, у згради је било на 300 душа и, како причају они који су се спасли, при спасавању одигравали су се страшни призори.

Важне Вести

Покојни Тата и Стојан Протић

Покојни Тата био је добар шаптач али је са значајем појединих страних речи које се у обичном нашем животу употребљавају, стајао на ратној нози. То је запазио глумац Динуловић и једног дана приреди Тати овај „хец".

Динуловић изазове неку препирку са Татом и онда му бајаги јетко добаци:

— Е Тато ви сте један психолог.

Тата није знао значај ове речи али кад му је добачена у препирци, мора да значи нешто понижавајуће и вређајуће. И зато цикну на Динуловића:

— Зар ја психолог, свињо једна! Тридесет година радим ја у овој кући па ми то ники никад није рекао па сад ти, маму ти твоју, да ми то кажеш!

А безобразни Динуловић унесе се разјареном старцу у очи, па кезећи се пакосно и ударајући гласом на сваку реч, стаде му говорити:

— И опет вам кажем Тато, ви сте један валики психолог!

Тата сав бесан одјури кући да обуче црно одело па да иде управнику Шапчанину, да тужи „клеветника" Динуловића за нанету му клевету.

На овај хец подсећа нас г. Стојан Протић који се као Тата на Динуловића, нашутио на „Правду" што је рекла: да се сад види како „велика влада" није ни мислила ратовати него да је њено зимушње ратоборно држање био један обичан *блеф!*

књига могао о женама дознати, она не трчи баш толиком за човеком. Међутим је врло лако могуће да су баш такве *поштене* жене. Наравно, не у оном смислу поштене, како то схвата О. Феље у његовом „Дневнику једне поштене жене", него поштене у реалном, свакодневном животу; краће речено; жене која хоће човека, али само једнога. Интересантно је да су оба писца била са свим близу једног предмета за комедију, који би био интересантији од свих њихових досадњих, а нису се на њему зауставили.

Из ове моје кратке анализе, може се, с мало добре воље, видети: да је ова комедија г. Предића од највећега интереса и значаја. Г. Предић је далеко бацио својом „Голготом", па се пожурио „да белегу своју посведочи", и ја налазим да је овога пута још даље отурио. По мојему су „Снови" и јачи и значајнији од „Голготе".

Е, наравно, да има пуно замерака. Најпре, стил. И ако је дело дубоке концепције, која одаје правог таленат, стил је врло заостао. Расплинут и несигуран, претрпан нетачан и неизразит, могло би се чак рећи: брбљив, — као и писац, не буд' замерке. „Стил је човек"... То све замара гледаоца и ствара досаду.

Али то ме много не буни. Стилу оскудева обрада. Реченице ваља дуго дељати и дотеривати, док не постану експресивне, те да тачно и кратко кажу оно што се мисли и осећа. Али ме више брине то, што ни један српски писац не уме да нађе, да створи за позорницу стил којим се говори у животу. Сви разговори на позорници су литерарно обојени, то није жив, чувен говор, то су написане и прочитане реченице. Све то личи на нешто као преведено. Тешкоћа је велика у свима језицима, али је у српском још повећана услед великих неправилности, које су се увукле у обичан говор, те чим писац само то исправи, одмах одузме стилу онај дах живота и направи га сувише књишким. Али ипак ваља писци да се помуче.

У осталом, право да кажем: ја се не смем много чудити што писци нису успели до сад створити београдскога стила из позорници, кад позориште није било у стању створити још ни једне београдске собе на позорници!

Још: комад нема никакве експозиције, и ма да је врло вешто (што сасвим показује једног рођеног позоришног писца) првом појавом ушао у срце драме, ипак, гледалац није довољно обавештен о учесницима драме, ни о њиховим карактерима, ни о ситуацијама које су ти карактери створили. Затим, у целом су комаду многе ствари испретуране, те оно што треба да дође у почетку, налази се тек на крају. Нпр. карактеристика Ане из уста њеног девера требала је пасти још у првом а не чак у четвртом чину.

Најзад, има једна неприлична сцена кад Зорка, тек доведена невеста, пита свога мужа о односима што их је имао са својом мајком!! Мисло о томе може њу мучити, али она о том не сме у оном облику говорити. Итд. итд.

Али мимо свега и у пркос свему, ко год поле има појма о драми; ко се ма и овлаш интересује за нове појаве у нашој драмској књижевности, тај треба да види ово интересантно дело.

Spectator

ПОДЛИ ТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН
МИШЕЛА ЗЕВАКО
— превод с француског —

XLIII

Чим се забављао мали Жак Клеман

Пријатељи проведоше још један час говорећи о ономе што им је било најпријатније, Пардајан о Луизи, а Марильак о Алиси од Ликса. За тим се загрлише и витез оде у дворац Монморанси да се мало одмори.

Као што је било одлучено Марильак пође на пут у расвитак дана.

После неколико дана поче се по Паризу проносити глас да су односи између француског и наварског двора веома побољшани и да су сви изгледи да ће се закључити трајан мир. Краљица је дала пример рекавши гласно пред целим двором да је злочинство проливати крв у име вере. Краљ се сав био предао лову, срећан што је једном свршена ратна хука. У црквама проповедници нису више дражили светину; и најбешњи католици ћутали су, као да су се покоравали некој тајној заповести.

Наскоро се дознаде да ће краљ Хенри од Наваре узети за жену Маргариту од Француске и да ће се приликом венчања приредити величанствене свечковине; да ће том приликом и Јованка од Албрета доћи у Париз заједно са свима угледним хугенотима.

Народ се чудно од куда да двор сад ступи у тако тесно пријатељство са хугенотима, које је до сад тако огорчено гонио. И како су верске страсти биле силно разбуктане, народ се није баш најпријатније осећао у овом новом стању ствари.

Како било да било, тек крајем јуна велики број хугенота шетао се слободно по Паризу а наскоро се дознаде да је и адмирал дошао и, нечувено чудо, да се војвода од Гиза с њим при састанку загрлио.

(наставиће се)

Блеф! дере се Стојан Протић кроз „Самоуправу." Зар ми блеф, маму вам вашу издајничку! и цепти од пакости, мислећи да смо му Бог зна шта рекли.

А шта је блеф?

Цела Србија била за рат. Тај исти Стојан Протић претио је кроз „Самоуправу" целој Европи и декламовао о томе како ће српски народ показати да уме и умирати за своју праведну и свету ствар; влада је оружала на врат на нос војску — а кад је дошао одсудни час, она је „послушала пријатељски савет сила" и не само се одрекла својих потраживања, него дала и писмено признање да нисмо имали права што тражити.

То је блеф wie er im Buche steht што рекли Немци, а Стојан Протић се дере на сва уста да смо издајници отаџбине кад тврдимо да је влада својим држањем извршила један блеф као да критиковање *владиног рада у прошлости* може бити издајство отаџбине.

Е али Стојан Протић зна шта је блеф исто толико колико је и покојни Тата знао шта значи реч психолог и зато и вречи као овај.

ШАБАЧКА ХРОНИКА

Погибија једног ученика. — Туча у Штитару. Сеоска веселба — Прослава у Метковићу. — Дочек једног пријатеља.

(Редован извештај „Правди".)

Шабац 2. априла.

Луче се у пољу на Думачи десио један несретан случај, који се свакако не би догодио, да родитељи обраћају мало већу пажњу на своју децу.

Богољуб М. Солдатовић, ученик II. раз. шабачке гимназије, у друштву два своја друга беше у лов једног чамац и пошао у дов на патке, којих има приличан број по барама на Думачи. Како од својих кућа нису смели искати пушке, то узму од једног опанчара у доњој шору неку стару шишану, који је ороз био неисправан. Дошав пред саму Думачу Богољуб је, седећи у чамцу, држао пушку на крилу. Несретним случајем пушка се окине и погоди Богољуба у леву препону, Богољуб је онесвешћен пао у чамац и другови су га једва повратили. Брзо су затим завеслали натраг у варош и јавили породици Богољубовој несрећу, која их је снашла. Одмах је рањени њак пренет кући и одмах му је указана лекарска помоћ. Али сва лекарска заузимања нису помогла. Богољуб је јутрос преминуо на операторском столу, кад су му лекари ушивали покидана од сачми црева.

Пок. Богољуб син је познатог шабачког трговца, г. М. Солдатовића. Био је симпатичан и добро дете и сви га жале због трагичне судбине, која га је снашла. Бог да га прости.

*

Концем прошлог месеца била је у Штитару велика туча. Код *Николе Гачића* земљоделца служио је већ од дужег времена неки *Пантелија Икић*, младић Босанац. Тај је Пантелија увек био под колебе Гачићеве, која је у истом селу Слепчевића. Тог, дана кад ће се десити та туча, Пантелија се нешто дуже задржао у подесима сеоским, врло лако на кадшом љубавном састанку, па кад је дошао колеби затекне тамо свог газду Николу, који је био веома љут због дугог чекања. Чим се Пантелија појавио Никола јурну њега да га бије.

— Остави се, газда, јеси ли полудио? стаде да виче Пантелија, и виде да се газда не шали.

— Шта велиш, сунце ти твоје! трешти даље газда и докопа пушку, па јурну на свога момка.

Видећи очиту погибију Пантелија не буде лењ, него ишчупа једну врањку и клепне њоме по глави газду. Газда се претури и не уста више, да настави тучу. Пантелија после овога побегне.

Газда Никола Гачић донет је разлупане главе у шабачку болницу. Повреде су на лобањи веома озбиљне и ко зна, да ли ће их преболети.

Пантелије нигде нема и ако је потера за њим наређена. Зли језици говоре, да је Пантелија убијен, али ја то разуме се не смем тврдити. Сам Гачић прича, да је и он Пантелију ударио добро неколико пута.

*

Чим је пролеће ослабило и сунашце почело топлије сијати, отпочеле су и забаве по селима. Од првог кукурека, кад га девојке беру и китe тарабе својих момака, певајући ону лепу песму „Бела река — пуна кукурека, три жалости пуна кукурека", па до нежног зеленила поља и меке горице, неки весео дах живота почео је напајати груди сеоске омладине.

Крај шорова су се почеле појављивати черге цигањске у којима црни синови дотерују своја ћеманете. Недељом и другим свечаницима већ се скупља омладина на игру. Момци подврискују и „броје", цуре и снашице час враголасто а час стидљиво гледе својим лепим очицама разних боја и разних нијанси, а старији људи седе пред механама, пуше, пијуцкају ракију, политизирају и пљуцкају у шорску прашину.

Настаје доба рада и љубавних идила. Цела ми Мачва мирише на неки љубавни тамјан и ја се са тугом сећам нашег Јанка, кад ме је он проводио по потесима гловачким и црнобарским, и кад је у мени било срце младе, да се и до њега могао дотаћи тај лепи мирис, што дражи и опија.

*

Прва преслава мачванска била је у Метковићу. Ви већ знате, да су прославе сеоска весеља par excellence и кад би који од странаца хтео да види: шта је српско гостољубље а шта српско веселе, тај би требао да дође на једну сеоску прославу, која је далеко шаренија и лепша и од самих слава.

Мило ми је, што је прва прослава у Мачви била баш у Метковићу, тој чистој напредњачкој општини, јер у томе видим извесно предсказање за победу напредних идеја у овоме лепом српском крају.

И ако дакле стоји то, ипак вам ја о тој прослави не бих ништа писао, да писам био присутан једном лепом призору, који не могу да оставим, а да га не опишем. Међу осталим гостима тога дана био је у дому старог Павла Богићевића, дугогодишњег посланика и председника општинског, један од првака наших у ваљевском округу *Радоје Тодорић*, врло виђени домаћин из Клинаца, отац нашег одличног пријатеља и јавног радника г. Љ. Павловића проф. овд. Било је дирљиво видети, како сви Метковићани, почев од чика Павла, председника општинског Андрије Богићевића и учитеља г. Глише Живановића, па до најмањег сиромашка, љубазно поздрављају и дочекују старог Тодорића.

— Хоћемо, да не будемо постидни пред нашим пријатељем Ваљевцом.

Метковићани су познати и иначе као гостољубиви људи али су нарочито гостољубиви и пажљиви спрам својих начелних пријатеља. Ја ову њихову одлику нарочито и с поштовањем истичем.

Криза рада у Америци

Две значајне нотице. — Криза рада у Њу-Јорку. — Извештај статистичког бироа. — И јава Народне Банк — Опомена исељеницима.

(Оригинална кореспонденција „Правди")

Њу-Јорк 3. марта

Пре недељу дана у њујоршким листовима појавиле су се две мале, али врло значајне нотице.

У првој је стајало ово:

— Емиграција поново расте. У овој години очекује се такав велики број досељеника у Сједињене Државе какав никад раније није био. Идуће недеље само доћиће у Њу-Јорк 20.000 исељеника.

Ово саопштење било је добијено од Роберта Џоборна, исељеничког комесара у Ерис Ајхенду, куда се и искрцавају међупалубни путници.

Друга нотица гласи:

— Франк Џори, секретар емиграционог одбора државе Њу-Јорк, саопштава да само у граду Њу-Јорку има 110.000 људи и жена без икаквог посла; тај посао не могу да нађу па ма колико се и а том трудили.

Ето тако жалосно стоје ствари сиротих радника у овој „земљи милијардера"!

Али ово ужасно немање рада не влада само у једном Њу-Јорку. У свима већим градовима простране златлантијске републике одавно није било тако тежак и бедан положај људи, који живе од рада својих руку, као што је сад. Већина занатлија и простих радника, немогући наћи себи посла, спустили су надницу на минималну цену тако, да с том наградом не може да живи ни онај, који би један тако злехуди посао и добио. У великом делу фабрика, нарочито у дуванским и текстилним положај радника је без икаквог излаза. Наруџбине се дају са таквом опрезношћу и с тако малом наградом, да је највећи број радника морао бити избачен на улицу.

А тамо у Европи, са друге стране океана, по нашој бедној Македонији и Старој Србији, одакле се сада ли ферује главни контигенат исељенички, мисле да у Америци тече мед и млеко, да су последње прошле новчане панике сасвим ишчезле и да се индустрија Сједињених Држава препорођава с новом и удвојеном енергијом!

Каква велика и за многе хиљаде сиромаха злокобна заблуда!

Тврђење Џорново, да у самом Њу-Јорку има 110.000 људи без рада, није само рачунска претпоставка, већ је истинити факат, основан на статистичким подацима.

Ти подаци говоре, да је број беспослених у Њу-Јорку огроман:

— 200.000 људи!

Од 240.000 радника, који припадају разним професионалним организацијама у Њу-Јорку, готово трећи део од тог броја, дакле пуних 80.000 људи немају никаквог посла нити икакве зараде.

Више од 40,000 радника морали су престати да буду чланови тих организација, јер нису били у стању „ни улог, ма како он био мали, да плате.

По извештајим суперинтенданта народне банке Кларка Уиљамса извађен је ход. 1908. из 138 касе за штедњу, у које своје мале улоге улажу искључиво радници, огромна сума од 150 милијуна динара.

— Факт који се никад није десио у Њу-Јорку! Кличе Кларк Уиљамс. — И све те своје уштеде морао је раднички свет извадити из завода и — појести, јер друкчије до хлеба није могао доћи.

— Да ли су шта год учинили држава и град Њу-Јорк, да би ма колико ублажили размере ове беде?! упитаће ме можда ко.

— Ништа!

Истина држава Њу-Јорк одредила је 100.000 дин. „ради тражења узрока оволиком немању посла". Али ће проћи више од године дана, док ова комисија буде готова са својим извештајем. Дотле ће пак грађанима и грађанкама, који су без посла, бити слободно умирати од глади!

Ни град Њу-Јорк не може бог зна шта учинити за своје раднике. У његовим финансијама влада такво растројство, да они радници, који се налазе у градској служби, морају да чекају читаве недеље, док дођу до своје зараде. Касе дакле толико празне, да не могу да исплате ни обичне општинске раднике.

И они сиромаси чекају! Па шта би друго знали да раде?

Баш кад вам довршујем ово писмо иде једна група радника без посла, испијеног лица, као да су недељама боловали. Не они нису боловали, већ су гладовали!

Срце ме боле, кад се сетим, да ће тој бедној судбини бити изложени стотине и хиљаде моје браће Срба!

Има ли кога тамо међу вама, који би успео, да обавести заблуделу браћу, да не долазе овамо у овај пакао гладни и мука?!

А.

МОЈОЈ СУДБИ.

Судбо горка судбо моја,
Што обрела сва не знаш!
Трновита стаза твоја
Ах боде ме — ти не патиш.

Ето плачем мене боли
Ти се на то не обазреш.
Моја патња тебе поли.
— Куд се макнем с' њом продреш.

Смилуј ми се, судбо смилуј! —
Мој ти понос не пркоси
Ах, блаженством бар помилуј.
Душу, која милост проси

Знамените трговачице

и црна литургија

наставак

Прекинула је све односе с двором, министрима, интендантима и судијама, није тражила ништа више ни за себе ни за своје, а огромни приходи, за које је имала благодарити Лују XIV, употребљавала је на добра дела, побожне закладе; није се довољно могла надавати милостиње, коју је делила пуном руком. — Лепа као дан — вели Сен Симон — до последњег тренутка свог живота — без икаква телесна бола — ипак је у век веровала да је болесна и да мора умрети. Тај страх одржавао је њену вољу да путује и на тим путовањима је увек са собом водила седам до осам личности. И покрај све унутрашње побожности, све истинске љубави према ближњему, ускрсавала је никад несмирљива грижа савести а с њом и потреба да се загуши. Само би Луј XIV, Лувоа и Ла Реини могли дати објашњење овим речима, које опет узимамо од Сен Симона;

„Поступно је дошла дотле да је давала сиромасима све што је имала. Неколико часа дневно радила је на грубим, ниским предметима, кошуљама и другим корисним стварима, па је терала и своју околину да то ради. Њена трпеза, чије је радости некада тако претерано уживала, била је невероватно шицијашка, своје постове увек је продужавала дуже. У сред забаве, из најмање најневиније игре могла је устати да се моли Богу, да сваког часа напусти све па да оде у своју собу да се моли. Никад није изостављала своја испаштања, њене кошуље и њено постељно рубље били су од најгрубља небељеног платна, али скривени под другим рубљем.

Непрестано је носила гривне, појасеве и подвезице с гвозденим шиљцима, који су је често рањавили, па је испаштао чак и њен језик, кога су се некад толико бојали. Али је покрај свега тога мучио страх од смрти, да је у својој служби држала неколико жена које нису имале никакву другу дужност но да је ноћу чувају. Спавала је код сасвим размакнутих завеса, у соби су гореле многе свеће, а око ње су биле њене чуварке које је, кад год се пробуди, хтела да види како весело ћеретају те да се обезбеди да не заспе."

Али је најзад куцнуо час кога се толико бојала. Она је то наслутила годину дана пре тога — чудноватa слутња. Код првог напада болести знала је да јој се приближио крај. То је било у Бурбону 27. маја 1707. год.

свршиће се

Позоришне вести

Бранино позориште

Вечерас програм за отмену публику, са одличним пијесама и три комада:

Модерно
Чудноватa прошевина и
Хоће жена — да се угоји!

Немар глумачког клуба

На старом гробљу, на ташмајданској страни налази се неограђена и у коров обрастала једна гробница, у којој су сахрањени некадањи чланови Народног Позоришта: Алекса Савић, Марија Поповићка, Алекса Бачвански и Лаза Лугумерски и академски сликар — позоришни декоратер — Анта Ковачевић.

И време је учинило своје. На положеној каменој плочи, већ се сада тешком муком могу прочитати имена покојника. За неколико година неће се ни знати ко у тој гробници почива.

Глумачки би клуб могао по врло малу жртву, да сачува још овај једини спомен на ове уметнике. То би му чак била и једна од дужности.

Пут око света

Нушић живо ради на довршавању свог новог комада „Пут око света," који ће се моћи изнети на позорницу у почетку нове сезоне. После неколико успелих драма Нушић се сада поново враћа комедији у којој је пожњео велики успех.

Повраћај новца

Према моме огласу част ми је известити г. г. потрошаче који су

дана 2. Марта 1909.

у мојој радњи ма какву робу купили и платили да могу тај износ у новцу повраћен у мојој радњи примити уз повраћај благајничког купона од тога дана.

Колонијално-деликатесна радња

Петра П. Мирковића

На продају ЈЕДАН ПЛАЦ 4.800 кв. метара, са 8 зграда на углу двеју врло живих улица у Београду, у непосредној близини Светогорске и Ратарске улице, продаје се врло јефтино.

Плац је на равници; има са једне улице 80, а са друге 65 метара лица. На плацу постоји нова од тврдог материјала, модерна и врло лепа, елегантна кућа, са засебним двориштем и лепом баштом; постоји кафана од тврдог материјала, са дућанима и становима од тврдог и мешовитог материјала, а има и врло много, са оба лица, празног простора за зидање.

Кирије има око 7000 — дин. годишње.

Имање ово, по својој величини и иначе, јединствено је за шпекулацију, као и за какво веће предузеће или фабрику. — *Посредници нису искључени.*

За услове упитати преко телефона бр. 43. 4—10

Коњ затворен дорат висок 163 с. мет. стар 8 година потпуно здрав и дресиран за вучу продаје се за 400 дин.

Упитати кафеџија краља Александра ул. бр. 4. 1—3

Кућа на продају, врло удобна са 6 соба и осталим потребним просторијама — са шталом и шупом за кола — продаје се под врло повољним условима. За исте упитати телефоном бр. 655. — Посредници нису искључени. 229 4—6

Оглас. Имам на продају **л-десет хектара добре земље**, где има и **десет хекта а** под ш м м. Ко је вољан да купи нек се обрати

Ста ославу Миловановићу
механицији Стубline код Обреновца
231 3 3

Ученик из боље куће са добром препоруком, који је свршио најмање два разреда гимназије, потребан је колонијално деликатесној радњи

Душана Тодоровића
краљ. срп. двор. инферанта
5 Београд Теразије

Кућа засебна с лица у Кнез-Лазаревој улици бр. 10 а позади у Грачаничкој бр. 13. са 5 соба, 2 предсобља две куће и остале удобности издаје се под кирију.

Упитати у истој кући пре подне, и до 3 сах. по подне г. Б. Мутапчића адвоката. 3—3

ДИНАРА 16.000 ДИНАРА

Издају се под интерес на непокретна мања.

На продају: две куће за ренту, у непосредној близини пијаце и трамвајске пруге.

Више кућа за уживање — засебних.

Једно имање од 30 хектара земље са зградама, живом водом и осталим удобностима, у непосредној близини Београда са умереном ценом.

За све наведено упитати **Павла К Убавкића** у хафани код **„Три Сељака"** преко од „Славије". 8—10

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће **Кисело млеко.**

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Одлично бело и црно вино, Смедеревско и Крајинско.

КОРИСНА ПРИЛИКА СОБНОГ НАМЕШТАЈА

Услед повољног равнања у стању смо у нашој новоотвореној радњи давати сву нашу робу са 40 од сто јефтиније но до сада. Као: спаваћих соба од најфинијих до најобичнијих, сала позлаћених зелених и у мат-дрвету, од свиле, плиша и штофа, трпезарије, столице, огледала, канапета и канцеларског намештаја.

Рудолф и Жига Фелдман и Комп.

176 5—10 Краља Петра улица, преко пута Народне Банке

Највеће стовариште

ГАЛАНТЕРИСКЕ и ПОМОДНЕ РОБЕ

Косте Николића и Друга

Добило је једну велику количину женске плитке обуће шиво, и шуте, на шнирање од шевроа и продаје их

Црне по 10 дин.

Жуте по 12 дин.

237 1—5

Пажња путницима и грађанству

Опште Носачко Удружење скреће пажњу путницима, трговцима и осталом грађанству које путује железницом и лађом или има посла са носачима да обрате пажњу: да ли носачи којима се ствари ради ношења предају, имају на видном месту носачку нумеру и коју; јер дешава се да путници при предаји ствари забораве скренути пажњу на нумеру, те, по некад, предају ствари и лицима која и нису носачи и ствари им више пута таква лица упропасте.

Носачи који имају на видном месту нумеру, чланови су носачког удружења, и удружење за њих гарантује грађанству и накнађава му штету ако би му је ти правни носачи случајно однели.

Из канцеларије Београдског Опште Носачког Удружења. 239 1—3

КРОЈАЧКА РАДЊА

СТОЈАНА СИМИЋА и БРАТА

СПРОТЋУ КОЛАРЦА — БЕОГРАД

Има част известити штоване муштерије, да су јој приспели у великом избору сваковрсни модни штофови

481 **За наступајућу пролетњу и летњу сезону** 4-10

Штампарија „Бранко Радичевић"

Гавр. Давидовића и Комп.

Београд

Бранкова ул. 16. Телефон 69.

Прима на израду сваковрсне штампарске послове, као: књиге, часописе, протоколе, рачуне, циркуларе, писма, коверте, позивнице свадбене и за забаве, посетнице, посмртне листе и т. д.

Такође прима на израду годишње извештаје свију новчаних завода, као и све остале штампарске послове.

Нарочито обраћамо пажњу нашим поштованим муштеријама да смо нашу штампарију реновирали новим материјалом из првих светских словоливарница.

За унутрашњост свршене послове шаљемо уз доплату.

Израда чиста, брза и тачна.

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство против *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* **„ЦРВЕНОГ КРСТА"** *Београд* 355 26—

„НЬУ-ЈОРК"

ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

Председник: Darwin P. Kingsley

— 64. Билансија Највеће Осигуравајуће Друштво на свету.

Призната актива	франака у злату	2,888.000.000
Целокупни приход у 1908 години преко	. . .	530,000.000
Математична резерва	. . .	2.379,000.000
Резерва за дивиденду	. . .	416,000.000
Нова осигурања у 1908 години	. . .	722,000.000
Мешовита осигурања у снази преко	. . .	3.116,000.000
Сва осигурања у снази	. . .	10.331,000.000

Дивиденда која је платљива 1909. год. износи фран. у зл. 39,402.056 противу фран. у зл. 32,126 362 која је исплаћена 1908. године.

Ово је највећа дивиденда коју је друштво до сад исплатило.

Годишња дивиденда, платљива 1909. г. на полице издате у 1907. на фран. у злату 10.000.

Осигурање на случај смрти				Ограничено осигурање на 20 г				Мешовито осигурање на 20 г			
старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909. г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 199 г. фр. узл.	проценат од премије
25	247.00	3540	14.03	25	378.00	4720	125	25	52700	6880	13 0
40	373.00	540	14.7	40	488.00	6610	135	40	57100	7920	13 9
55	650.00	10070	15.5	55	715.00	10740	15.00	55	73600	11200	15·2

64 та детаљна билансија шаље се на захтев и она садржава све трансације у току 1908 г.

Дирекција друштва „Њу-Јорка" за Краљ. Србију.

240 2 10 **БЕОГРАД, Кнежев Споменик бр**

Нашој милој и никад непрежаљеној

† АНКИ

даваћемо годишњи помен у четвртак 9-ог ов. мца у 10 часова пре подне на Умљанском гробљу.

Извештавамо сроднике и пријатеље да изволе присуствовати овом тужном помену.

Умка, априла 1909. год.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

мати: *Савка;* браћа: *Бока, Ача, Мика и Војин;* сестре: *Јелена, Катарина, Љубица, Милева и Зора;* зетови: *Т. Шуменковић, И. Лукић, Пеш. Радаковић* и остала родбина

235 3—3

Јелена С. Павловића са кћерима и синовима, извештава своје сроднике и пријатеље, да ће свом добром и непрежаљеном пок. мужу, односно оцу:

† Стојку Павловићу

начелнику кнеж. п. пуковнику у пензији

давати *трогодишњи* парастос 7. ов. м. у 10 и по часова пре подне у цркви Св. Николе на Новом Гробљу. 3-3

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8., за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Новореновирана Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16 Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | УТОРАК 7. АПРИЛА — БЕОГРАД. | ДИРЕКТОР Јва Адамовић | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 95. | Телефон 821

Крвави дани у Цариграду

(Извештај дописника Прćсбироа)

Протест председника солунске општине

Икдам и La Turquie јављају да је председник солунске општине у име целокупног тамошњег становништва телеграфским путем упутио протест вел. везиру. У депеши он је изјавио да је крвави догађај у Цариграду државни удар, којим реакционарна странка мисли уништити уставни режим.

Протест овај изазвао је јако узбуђење у Цариграду.

Догађај са француским посланником

У пратњи саветника амбасаде, француски посланик Констанс изашао је на колима сутра дан по крвавом догађају у Стамбол. На тргу где је била побуњена војска опколи га маса света и војници, који су шенлучили пуцањем из пушака у ветар. Два залутала куршума погоде у кола. И ако је мало требало да Констанс ту шетњу плати животом, он је остао хладнокрван и поздрављао свет, који је одушевљено клицао и одговарао га.

Оставка Ахмед Риза беја

Оставка коју је на тражење чланова владе поднео на свој положај председника парламента, Ахмед Риза беја гласи:

„Целог свог живота радио сам за добро отаџбине. Но пошто је јавно мнење сада противу мене сматрам за дужност поднети оставку.

Ахмед Риза"

Опозициони турски листови указују на комичност те оставке, доводећи је у везу са целокупним његовим радом, као шефа младотурске странке и фактом његовог бегства од народног суда.

Како је састављен нов кабинет

Чим је Хилми паша поднео султану оставку свога кабинета одмах је позват у двор бив. вел. везир Ћамил паша. На питање да ли би се хтео примити састава кабинета, Ћамил паша је одговорио, да ће се примити само под условом ако се парламент распусти. То је његово тражење изненадило и онерасположило султана који га је одмах отпустио. Тада је позват Решид Актри паша, који је одбио састав кабинета због старости. Тек је онда понуђен везирски положај Тефик паши, који се, пошто је консултирао неке своје давнашње пријатеље примио мисије да састави нову владу.

Захтеви младотурака

Солун 4. априла. Главни средишни одбор, „Итихад у Гереки, који се опет овамо вратио и поново овде конституисао, послао је јуче на подне султановом секретару Али Џевад-беју телеграфски ултиматум, у коме се каже: да је оставка Хилми-пашиног кабинета изнуђена; да је нова влада састављена противно уставу; да је министра војног поставио сам султан, не чекајући да му се представи данашњи велики везир, што је такође противно уставу; да је оставка председнику парламента Ахмед Ризи, такође изнуђена; да је султан, само да би угодио једној гомили неваљалаца, издао општу амнестију за убице и злочинце, пљујући на образ и право народа од 30,000.000. Све је то противно уставу, на који је султан положио заклетву и зарекао се, да ће га поштовати. Према томе, ако се у року од 12 часова не успостави нарушено законито стање, војске ће заједно са народом кренути на Цариград.

Ултиматум се завршава речима: ми гледамо смрти у очи али не уступамо.

Ултиматуму је истекао рок прошле ноћи у 12 часова. Нешто касније стигао је одговор из Цариграда, али пошто је исти био врло неодређен — војска је стављена у „ратно стање".

Нови министар војни диктатор обратио се команданту III корпуса у Солуну Шефкет-паши, са неким питањима и заповестима. Шефкет-паша му је одговорио, да је прошло време: „када смо се смели лагати," те му зато отворено изјављује, да не прима његове заповести нити признаје новостворено стање у Цариграду. Са том изјавом је Цариград у садашњој европској Турској, фактички остао усамљен, а Шефкет-паша постао је диктатор целе Маћедоније, Старе Србије и једренског вилајета.

Шефкет-паша је дао 2000 лира за трошкове експедиције против Цариграда. Он је позвао све официре III. корпуса и рекао им да оставаља свакоме на вољу заклети се да ће ићи против Цариграда, а ко то не жели учинити нека се не плаши, да ће због тога бити узнемираван. Саслушао свога команданта сви су официри сложно положили заклетву, да ће пролити своју крв за одржање устава.

Ситуација се окреће

Цариград, 6. априла пред вече. Напредовање трупа у погледу приближавања солунских и једренских трупа продужава се. Приметно се опажа промена мишљења у Стамбулу у корист младотурака. Изгледа да се спрема промена режима, која ће се, можда, још и сутра извршити, а сви су изгледи да до крви неће доћи. Сви надлежни истог су мишљења. У вароши влада мир. Младотурске трупе потпуни су господари тврђаве Чаталџе. Лист „Неологос" доноси да су Низами и Енвербеј стигли у Кучук-Чекмеџе. Авангарда је почела да улази у залив Ћатане. „Јени Газета" јавља да је централни комитет младотурски телеграфисао Султану из Софуна, да не присаје ни на какву повреду устава и да ће о последње капи крви бранити устав од оних који га хоће да уништи.

Критична ситуација

Цариград, 6 априла по подне. У вароши Адана поколь преко 200 мртвих. Варош Тарзонс изгорела је. У Цариграду влада велико узбуђење. Солунско једренска војска, 25.000, војника снабдевена потпуно храном и топовима, налази се два сата пред Цариградом, свако пола сата стижу нови возови пуни војске. На повратак војска и не мисли. При преговорима солунске трупе траже гаранцију поштовања устава, кажњавање повредилаца устава смрћу, потпуну предају цариградског гарнизона, у противном сва војска улази у Цариград. Предстраже су се приближиле Сан Стефану. Данас је решавајућа седница у комори.

Шта је коштала Ереналова политика Аустро-Угарску

Аустро-Угарска је још у фебруару држала под оружјем од прилике сто педесет хиљада људи изнад нормалног мировинског стања — од чега долази округло осамдесет хиљада на допунске резервисте сазване од 18. септембра прошле године, а остатак на изложене војнике, који су прошле јесени задржани и даље под заставом. Трошкови ове „тајне" мобилизације рачунају се у стручњачким круговима до краја фебруара округло на *сто педесет милијуна круна*. Уз то долазе неравњено јачи издаци за наоружавања за машинске пушке код војске и ландвера, преоружање четрдесет и два пољска артиљериска пука модерним топовима, набавка пољских кухиња и кухињских сандука, аутомобилизирање тренских трупа итд. и није претерано ако се узме да ти издаци износе на *три стотине милијуна круна*. Наравно, тиме још ни издалека нису исцрпени трошкови због Ереналова ћенијална подвига. Пре свега из рачуна не смеју изостати *педесет и пет милијуна круна*, који се морају платити Турској за бивша османска државна добра у анектованим покрајинама, ако се хоће да добије тачан биланс скупоцена рада нашег великог дипломате. У свему овоме имамо тек издатке, који се цифрама могу контролисати. Али уз ових пет стотина милијуна круна и губици, који се сада могу мучно ма и приближно израчунати, губици аустриске индустрије од турског бојкота, који чак ни у марту ни издалека није престао. Готово изгледа као да ће лукави Турци продужити овај покрет док не дође сукоб са Србијом, те да под притиском тога од монархије искамче још неколико милијуна. А и преговори с Црном Гором — ако се у опште завршс повољно по Аустро-Угарску — захтеваће још велику количину новца.

На жалост, за Аустро-Угарску још није дошло време завршном билансу. Ако у опште прође без рата, мобилизација ће трајати најмање до јесени и тако трошкове око анексије довести до суме, која неће бити далеко од једне милијарде круна. Али ако дође до рата, онда се у опште не могу ни предвидети последице Ереналова ћенијална подвига. Није овде место упуштати се у расправу о оскудици војске спреме аустро-угарске војске, али се мора указати на једну далеко већу опасност, која на случај рата може употребу читавих пукова озбиљно довести у питање, т. ј. могуће одбијање појединих трупа, да се боре против својих саплеменика. Да та опасност истински постоји, већ и сад о томе говоре важни знаци. Народносна мржња трује наш државни живот већ толико, да читаве народносне групе у спољним непријатељима монархије, као што су Русија, Србија и — морамо једном рећи — Италија, не гледају своје непријатеље, но ослободиоце од хабзбуршког јарма. Врло је сумњиво да ли се може рачунати на пукове попуњене из тих народности, кад би стајали пред тобожњим „ослободиоцима." Вала се само сетити неколиких догађаја из најскоријега доба, као што су напади чешких драгонера на немачке грађане у Бриксу и Иглави, где су изгредници чак узвикивали: „живела Србија," па скандал, који су приредили чешки радикали приликом утоварања у вагоне попунских резервиста у Јунобунулани — ради чега је пензионован тамошњи командант места; — па побуна чешких војника у Босанском Броду, па — ћаво демантовано — антимилитаристичка завера чешких подофицира у Шлану итд.

Војска је данас и у Аустро-Угарској народна војска. Али зар и покрај све строгости могу војници сасвим заборавити своја народна осећања, кад је народносна мржња инфицирала духове још у најранијој младости?

Осим тога је државна мудрост у обема половинама монархије на срећу дотерала дотле, да чак и народности, чија је верност цару била пресла у пословицу, као што су Русини и Хрвати, све више плаћају у свесловенске воде. Пре десет година Русини би побили руске плаћене агитаторе, као што су господа Хлибовицки, Марков, Куриловић, а данас их та браћа, бирају у царевинско веће.

Исто је тако и с Хрватима.

„Сережани" су били најбоља војска Радецкова у свима ратовима, с хрватским мрнарима побелио је Тегетхоф код Лисе, данас већину (угарских) Хрвата заступају типови као што су Супило, Шурмин, итд., чија се морална каквоћа најбоље карактерише тиме, што им је српска скупштина послала телеграфске поздраве. Али доста — могло би се оваким примерима испунити читаве књиге.

На што се ушло у сав овај јад? Да би се показало да једна држава, у којој влада такво стање, не сме водити политику силе, но да мора тежити да консолидује своје унутрашње прилике, које постају све неутешније. Један министар спољних послова, који је свему томе за инат, без обзира на све јачу мржњу суседних великих сила Русије и Италије — малу балканску гомилицу никако и да не помињемо — изазвао сву ову аненсиону грају, треба да иде на ортуженичку клупу.

Или је господину Ереналу у његовим дипломатским шаховским потезима руководио мотив биле речи Данила Шпицера, „Аустро-Угарској опет је потребан рат, да залечи тешке ране које јој је задао мир?"

„März" Alastor.

Султанова абдикација

Беч, 6. априла ноћу.

Нарочито издање „N. Fr. Presse" доноси вест из Цариграда, да ће Султан неминовно абдицирати и да ће Решид-ефендија бити проклamован за Султана. Аутентичних вести о томе још нема.

Српске земље

Глад у Задру

„N. Fr. Presse" телеграфишу, да у задарском округу беснн ужасна глад. У вароши је хлеб и веома скуп и веома рђав, али су приликс по селима истински неутешне. Од глади нарочито пате деца. 2. овог месеца нађено је на улици једно девојче у страшном стању од глади. Оно је одмах у болницу и покушали су да га поткрепе, али је свака помоћ већ била доцна, те је девојче умрло од глади. У Сплету су остали два дана без леба због пекарског штрајка.

Опет глоба

Уредништво сарајевске „Српске Ријечи" опет је оглобљено с 420 круна, те је тако од нове године до сада, дакле за непуна четири месеца, оглобљено са круна 7.349·17.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Министарска седница.

Синоћ је у министарству спољних послова, држана министарска седница, под председништвом Краља. Седница је трајала од 5 до 6 и по часова.

На овој седници решавано је и о држању Србије, према најновијим догађајима у Турској, који се све више заоштравају.

Отпутовао.

Г. Уајтхед, амбасадор енглеске владе у Београду, јуче после подне у 1·57 брзим возом, отпутовао је за Лондон.

Разрешени ађутанти.

Досадањи краљеви ађутанти артиљеријски мајори: Светислав Тасовац и Милош Михајловић, пешадијски мајор Миливоје Стојановић, артиљериски мајор Обрад Јовановић,

као и досадањи ордонанс официри пешадијски капетан I кл. Стојан Поповић и пешадијски капетан II кл. Стојан Милорадовић — разрешени су од дужности ађутанта краљева и постављени у одговарајуће њиховим положајима војне јединице — за команданте.

Повишене плате.

Свима железничким приправницима, који су у јануару и фебруару ове год. полагали и положили испите, повишене су плате од 1. ов. м. са сваким положеним предметом по 15 динара, тако ко је положио два предмета добио је 30 дин. месечне повишице, а ко је положио сва три добио је 45 дин.

Полициски указ.

У министарству унутрашњих дела, ради се на још једном полициском указу, којим ће бити унапређена и премештена једна партија среских писара. Указ овај биће потписан за дан два а за тим обнародован.

Исправка.

Јуче у „Позоришној Хроници" откраде су се многе штампарске погрешке. Надамо се да су читаоци оне мање могли и сами по смислу исправити, а ми исправљамо само најгрубљу при крају где стоји: „Најзад, има једна неприлична сцена, кад Зорка тек доведена невеста, пита свога мужа о односима што их је имао *са својом мајком*", а треба да буде: „што их је имао са њеном маћехом".

Обијена судница.

Непознати зликовци, пре три дана, обили су судницу општине боговске у срезу деспотовачком округу моравском и однели: дневнике касе за прошлу и ову годину и расподеле пореске. Мисли се, да су ово извршили рачуноиспитачи због „чистих рачуна" јер ни ком другом ове новчане књиге нису требале.

Власт је повела истрагу.

Разрешен.

Г. Јеврем Бранковић пешад. пуковник, разрешен је од дужности команданта VI пука и стављен на расположење министру војном, а на његово место постављен пешадијски подпуковник г. Миливоје Анђелковић.

Краљеви ађутанти.

На предлог војног министра, Краљ је подписао указ којим се постављају за његове ађутанте:

Генерал-штабни мајор Миливоје Зечевић, досадањи начелник штаба дунавске дивизије;

Артиљеријски мајор Петар К. Поповић, досадањи командант артиљеријске подофицирске школе;

Пешадијски мајор Александар М. Глишић, досадањи командант 3 батаљона VII пеш. пука; и

Пешадијски мајор Стеван Милетић, досадањи командант 3 батаљона X пеш. пука.

Ордонанс-официри.

За ордонанс-официре Краљеве постављени су:

Артиљериски капетан I класе Чеда Т. Јовановић и генерал-штабни капетан I класе Милан Ђ. Недић.

Шетни возови.

Од 15 ов. месеца Дирекција Железничка пустиће у саобраћај шетне возове од Београда до Ресника и обратно.

Тога истог дана почињу да раде *два путничка воза* у оба правца на пруги Младеновац—Аранђеловац.

Велики војни указ.

Краљ је подписао велики војни указ, којим се постављају и размештају виши официри за команданте пешадијских и артиљеријских пукова и команданте пуковских окружних команада.

Указ је обухватио све родове оружја у војсци.

Одузет пост деби.

Анексионе власти одузеле су пост-деби за Босну и Херцеговину чак и дечјем листу „Бачки Напредак," који излази код нас у Лесковцу!

Није потписан.

Софиска „Вечерња „Пошта" јављља, да турско-бугарски споразум мимо очекивања није потписан прекјуче. Изгледа, вели, да га бугарска влада сматра за таква да се не може усвојити, јер је министар председник Малинов тражио да се протокол споразума пре но што се потпише, пошаље у Софију да га проучи.

Ватра у Нишу.

Васи Јовановићу прегледачу свиња из Ниша, изгорела је прексиноћ до темеља кућа и све што је у њој било. Паљевина је извршена злонамерно. Власт трага за кривцима.

Штета износи 3000 дин.

Реорганизација у мі. финансија.

У министарству финансија ради се на једном указу, којим ће се цело пиоонништво тога министарста, које није спремом заузело положаје заменити новим, спремним и стручним снагама. Нарочито пак Пореска Управа добиће спремне и вредне радинке.

Указ о томе ће бити подписан по одласку Народне Скупштине.

Јунак жена.

Танасије Танаковић, механски момак у Блазнави округа крагујевачког, давно је бацио око на Јулу, жну Борђа Ивановића сељак из Блазнаве, па је пре три дана — у времену кад је Ђуђе послом дошао у Београд — отишао код Ђурђеве кће и купао на врата око 9 сати у вече, позивајући Јулу да му иста отвори, али га Јула није хтела пустити, говорећи му да је остави са децом на миру и да одмах иде од куд је и дошао. Кад Танасије то није хтео урадити већ се више лупао на врата и хтео да их извали, Јула скине са зида пушку свога мужа, која је била напуњена куџачком сачмом отвори врата и скреше у прса Танасија, који је на месту остао мртав. Власт је повела истрагу и по свој прилици Јула ће бити ослобођена.

5000 излетника.

На ономадашњем биљаном петку, на српско-бугарској граници, само са српске стране било је 5000 излетника, који су железницом путовали. Тога дана 20 возова ишло је у оба правца. Командант моравске дивизије дозволио је бесплатно војну музику, која је народ веселила. Приход жељезнице до сад тога дана.

Удавио се поп.

Аранђел Живковић, свештеник из Прасковаче у срезу ражанском, враћао се јуче кући из Буниса, а добро пијан, па кад је дошао на Бунински мост на Морави, стрмоглави се са истог и у Мораву удави.

Леш још није нађен.

Несрећан случај.

Синоћ око 6 и по часова Милка жена Николе Атанацковића тишлера, купала је своја синчића Љубивоја, дете од 11 месеци, па га оставила поред кревета уз који је био пун

Нађен мртав.

Мита Кукић, старац од 90 година, нађен је јуче пре подне у Тињевцу, а на имању Тодора Кузмановића онд. мртав. Утврђено је, да је умро природном смрћу.

Отпуштена.

Она телефонискиња у Нишу, која је ухваћена на делу неморала у канцеларији, Параскева Вукашиновић, отпуштена је јуче из државне службе.

Самоубијство.

Благајник Срп. Бродарског Друштва Сима Симеуновић, убио се јутрос око 8 и по часова из револвера. Јуче му је контрола запечатила касу те се држи да је његово самоубијство у вези са каквим дефицитом.

Вести из белога света

У француском посланству у Петрограду извршиће се промена. Садашњег посланика вицеадмирала Тушара замениће садашњи посланик у Кајиру Жофроа.

(-) Између Кине и Јапана избио је нов сукоб, јер Кина поново тражи, да Јапан повуче своју војску и своју полицију са железничке пруге Антунг-Хеијен-Мугден. Јапански ђенерални конеул у Мугдену одбио је овај захтев, позивајући се на §§6. кинеско-јапанске конвенције о Манџурији.

У Атини се као поуздано држи, да ће енглески краљевски супружници посетити грчки двор.

(§) У Љубљани је јуче, 6. априла, отпочело суђење 22. Словенаца због јесенашњих демонстрација. Позвато је преко 100 сведока.

Суђење бившем директору петроградске полиције биће 28 априла у Петрограду.

Важне Вести

Два дедана обадва једнана

Говорећи на јучерашњој скупштинској седници о „моралном карактеру" Михаила Радивојевића, Кода Милетић, поводом чије се интерпелације и развила дебата, употребио је једно писмо Радивојевићево Вељи Тодоровићу. То је писмо писао Радивојевић Вељи, тадашњем министру унутрашњих дела, да би се пред њим оправдао што није послушао његову наредбу и честитао, као активни судија, укидање устава.

Кад то зачу Јанковић Богдане
Он поскочи на ноге лагане

и са патосом поче говорити.

— Тај је, господо, Радивојевић називао мене овде у Скупштини свакојаким, што сам тада, као млад предавач, презадужен, у 23 години, са незбринутом породицом подлегао и честитао укидање устава. Док сам се ја стидео и док се и данас стидим тога свога поступка, дотле се Радивојевић не само није стидео свога поступка, већ ме је онако страшно оптуживао и не слутећи, да ће се једног дана ово његово писмо прочитати овде у Скупштини. Ја молим, господу посланике, да повуку паралелу између поступака нас обојице и донесу свој суд — завршио је Јанковић Богдане.

Не знамо, да ли су посланици, али смо ми, повукли паралелу и дошли до закључка да су: два дедака обадва једнака.

Нов. Шокац

— Дакле знате шта је директор „Правде"?

— Шта?

— Шокац, и то „не Шокац по вери него по перфидији и пасти (?) своје душе према Српству". Јес, овога ми крста што рекао пок Лака Рајковић.

— Па како може неко бити Шокац другчије но по вери?

— Па тако, по перфидији душе.

— То значи да су сви Шокци перфидне душе?

— Па, овај, ја не знам. Само знам да је Шокац Шокац.

— А шта је управо Шокац?

— Шокцем називају Срби у Угарској оне своје сугрђане, који исповедају католичку веру а иначе су по свему другом као и остали Срби.

— Дакле само што их вера раздваја?

— Јес!

— Па како може неко бити Шокац али не по вери него по перфидији душе?

— Па овај, може.

— Како може?

— Па тако, може.

— Ко то каже?

— Па каже Стојан Протић

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

роман

МИШЕЛА ЗЕВАКО

— превод с француског —

XLIII

Чим се забављао мали Жак Клеман

Али о свему томе биће говора у своје време.

Витез Пардајан за све време лутао је по Паризу као душа на муци.

Његово трагање за Љујзом није изашло никаква успеха.

Маршал од Монморансија био је све туробнији и све више је губио наду. Јадни витез почео се најзад убеђивати да су Љујза и њена мати одведене у унутрашњост земље.

Стари Пардајан не само што му није по обећању доносио вести, већ га је потпуно било нестало.

Витез је често пута покушавао да уђе у дворац Мем на онај начин како је једном већ био ушао. Али је узалуд обилазио око дворца и прескакао преко зида никада више није опазио ни љупку Жанету, ни смешног Жилота, ни дебелога двороуправника. И врата и прозори били су увек затворени.

Марињак је био далеко, крај Јованке од Албрета.

Истога дана кад му је пријатељ отишао витез је одржао своје обећање и посетио Алису од Ликса. Она га је примила са неком грозничавом радошћу која је била ретка код те девојке, навикнуте на крајњу обазривост. Прво што је упиталабило је да ли јој је вереник нападнут при изласку из њене куће.

— Не брини те се, госпођо, одговори Пардајан; све је прошло како је најбоље могло бити. Господин гроф није имао потребе ни да извади мач из корице, јер нас нико није напао.

— Али, господине, ви долазите сами.... рече Алиса.

Пардајан тада исприча како им је неки непознати човек пришао и позвао грофа да пође краљици.

— Краљици! узвикну Алиса. У Лувр?... Ах! отуда неће жив изићи!...

— Не у Лувр, госпођо! већ у једну кућу на дрвеном мосту. Он је отуда изашао жив и здрав и ја који сам га пред вратима чекао отпратио сам га у дворац у улици Бетизи.

— А, јели вам што казао о томе чудноватом састанку? упита Алиса.

— Дабогме. Господину грофу је поверен неки тајни посао код краљице од Наваре. Он је јутрос отпутовао из Париза и оставио мени да вас о томе известим.

Алиса пребледе и уједе се за усне. Хиљаду питања која није смела да постави појави јој се у памети. Витез је пажљиво пратио те знаке узбуђења. Нејасна сумња коју је осећао према Алиси сад се све јаче и јаче учвршћивала. И он се тада одлучи да пази на ту жену и да дозна тачно ко је она.

Само га је једна ствар довођила у забуну: било је очевидно да је она искрено волела Марињака.

Али шта је онда значило то узбуђење?

Пред полазак Пардајан рече Алиси:

— То није све, госпођо. Мој пријатељ рекао ми је да вам кажем да ће се он користити својим бављењем код краљице од Наваре, да јој саопшти своју љубав према вама...

Тек што Пардајан изговори те речи Алиса поче трчећито дрхтати. Смртно бледило просу јој се по лицу и она пригушеним гласом прошапта:

— Пропала сам!

— Без сумње сте ме рђаво разумели, госпођо! узвикну Пардајан. Господин гроф је одлучио да тражи од краљице допуштење да се ожени вама чим се буде вратио у Париз... Ја сам мислио да ће вас та вест јако обрадовати.

— Да... заиста... промуца Алиса... то је велика радост.., ах!...

— Пилата ми! онесвестила се! У помоћ! у помоћ! повика Пардајан.

Алиса од Ликса беше се заиста онесвестила. Лежала је непомична као мртва. Витез са неком нејасном мешавином сумње и сажаљења виде две сузе које склизнуше низ бледо лице несрећне девојке.

На његову вику стара Лаура дотрча усплахирена. Она је у осталом све слушала кроз врата.

— Не брините се, рече она са неким осмехом који се учини чудноват Пардајану, мојој нећаци често долазе такви наступи. Најмање узбуђење од страха... или од радости доводи је у то стање. Али нема никакве опасности.

Говорећи то старица трљаше слепе очи Алисине сирћетом и трљаше се да јој угура у уста неколико капи некаквог лека који имађаше уза се.

— Ах! рече витез, госпођица је ваша нећака?...

— Да, господине, једина рођака коју још имам... Ах! ево долази к себи... Дете моје, зашто се тако узбуђујете.... опет сте се потресли. Некаква несрећа, бе сумње?...

Алиса опази витеза чим отвори очи.

— Не, одговори она учинивши надчовечански напор.

— Дакле радост?

— Да!... рече Алиса тужним гласом.

(наставиће се)

— Охо! А има ли он доказа о томе?

— Има. Има сведока.

— Каквог сведока?

— Јована Несторовића. Знаш Несторовића.

— Јел' онај што је био на робији због краће државног новца.

— Јес.

— Е онда је ствар сигурна. Онда директору „Правде" не остаје ништа друго но да пристане да буде Шокац. Кад то тврде Стојан Протић и Јова Несторовић онда се нема куд.

Народна Скупштина

Једна буди Бог с нама интерпелација

Још за време заједничке владе старије и млађе браће, узбунила су се морална чуства Никодија-Коде Милетића противу незаконитог и противуставног указа К. Тимотијевића, којим је премештио Михаила Радивојевића, судију из Пожаревца у Београд. Радивојевић којега је Марко Трифковић премештио, због разних кривица, по казни у Пожаревац није ни отишао у Пожаревац већ узео осуство и дунуо у агитацију.

Довде је као што видите све било лепо. Јер зашто, најзад, да и Кода Милетић не може имати моралних чувстава, зашто се она не смеју у њему узбунити и зашто Коди спорити ово свето посланичко право интерпелисања, које се не би могло спорити ни у мозгу дефектном Максиму Сретеновићу.

Али од дана подношења интерпелације протекло је доста времена. К. Тимотијевић није више министар, већ се на његовом месту налази човек, који не припада ни партији Радивојевића и Тимотијевића ни партији чувствителног Коде.

Пошто интерпелација није била повучена услед ове промењене ситуације, што је требало учинити председништво је ставило на дневни ред одговор министров на њу.

И сад се Рибарац наједиом нашао у небраном грожђу. Као министар правде требао би да брани рад министров, али као поштен човек није хтео из празног каваљерства да брани један незаконит рад. Оно, да је он у посланичкој клупи, он би већ распалио и по Кости и по Коди и по Радивојевићу, као његов Јова Стојковић. Али му то неличи као министру. С тога је он себе лепо прогласио за референта по овом спору, пошто се код њега налазе акта; о тој кривици.

Отворила се битка између Илије Илића, правника из Ниша и Пењића.

Илијица ватрен па све подскакује.

Пењић шири руке, па вам изгледа као да би загрлио Илију и — удавио га, јер га Илица не може никако да схвати, већ му извргне смисао речи, и после праи произвољне закључке.

Правничка дебата у Скупштини значе није бог зна како занимљива ни корисна, баш када је воде правници тежег калибра, али када је води Илија Илић, онда можете већ појмити како је било чак на галерији.

После пуна два сата бурне дебате устаде Кода, да предложи прелаз на дневни ред.

— Па не може бити прелаза на дневни ред.

— Зашто?

— Па не може ваљада одговарати Рибарац за рад К. Тимотијевића.

— Па и то јесте.

— Зашто смо онда утрошили оволике речи узалуд?

— Па и ја се чудим.

— Ово је буди Бог с нама.

— Да ово је збиља интерпелација буди Бог с нама — добаци ми један колега.

Седница је закључена после дванаест часова и друга заказана за сутра дан, да ако и на њој не искрсне још која оваква интерпелација.

Floridor.

Са Кавказа

Свасени милијони — Један страховит убица

(Одломак из писма власнику „Правде")

Баку, на Каспијском Мору 25 марта

Поље дугог и тешког путовања најпосле пре пет дана приспедох у овај најреволуционарнији град руске царевине. Ваљда зато, што у овд. петролејским рафинеријама раде хиљаде раднике, револуционарске организације овде су најчвршће и највише их има. Сви радници, који припадају синдикатима и тим организацијама носе црне блузе и црне капе, да би се и тим спољним знаком разликовали од чланова разних националистичких удружења, у која ступа већином бакинска буржоазија.

Захваљујући писму, којим ме је из Москве препоручио наш пријатељ Иван Семјоновић Шитиков, ја сам овде врло лепо примљен од стране неколико пословних другова Шитиковљевих, а нарочито од директора једне рафинерије (Шмид и комп.) младог и симпатичног инжињера Штајна, који је био љубазан, да ми једно време послужи као бакиски чичерон. Са њим сам прекуче хтео направити један излет по Каспијском Мору, које је са својих јаких бура исто тако чувено као и Црно Море. Намеравасмо отићи до Красноводска, а то смо тим пре могли учинити, што је тога дана за то место из Баку полазино велики паробрад „Цезаревић".

Јутро је било топло и лепо, право наше београдско мајско јутро. Лаки поветарац подухваше са висова кавкаских, али је он био тако нежан, да се није ни примећивао на мирном површју воденом. Јутарњи зраци, што су полазили од сунца, које тек из пучине морске излазаше, позлаћивали су врхове моћних планина и једну високу, помешану са облацима, снежну купу, расипајући се на леду Елбрусовом у све боје дугине. Јутро, као што рекох, величанствено! „Цезаревић" спреман за полазак и пун путника. Очекиваше се само треће звоно, па да се навезе на ово тајанствено језеро.

У моменту, када се Штајн и ја налажасмо крај отворених врата капетанове кајуте, у којој је овај срећивао бродске хартије, уђе у кајуту капетан пристаништа и ми лепо чусмо, како капетан лађе рече да не креће брод још за десет минута.

— Има нешто! рече ми тада Штајн и у лицу се видно промени.

Док смо ми тетали на предњем крају брода и размишљасмо шта то може бити, приметисмо како к пристаништу јури један полубатаљон војника и један ескадрон козака. За неколико минута па цело пристаниште беше блокирано, а у лађу уђе једна чета војника са полицијским шефом бакинским и многим чиновницима у униформи.

— Покорно молимо господу — викну јаким гласом шеф — да се нико не креће с места на коме је, док се не изврши потребан претрес. Мени је жао, што морам изјавити, да ће сваки онај, ко се не повинује овој наредби, бити с места убијен!

— Ах, несретни вуче, који те ђаво носи на Кавказ, рекох ја у себи и стадох тако мирно, како нисам стајао никад у кадру, кад је батаљоном командовао строги Михаило Живковић.

Претрес је трајао више од пола сата и резултат његов био је у овоме: са „Цезаревића" је одведено у затвор са лисицама на рукама 21 млад човек. Сав њихов багаж такође је однет у полицију.

— Извините господо за ову малу непријатност! рече шеф кад је све било свршено.

(свршиће се)

„Самоуправина" одкровења

Хи, да грдна проналаска, ако ко Бога зна!

Под написом „Богу и вама," „Самоуправа" нам саопштава један телеграм старог цара немачког Виљема, цару руском, којим му благодари што је ствар срећно свршена по Немачку, у њеном рату с Француском године 1870. И отуда изводи да се Немачка, тек сад у овом босанском питању показала неблагодарном према Русији. Међутим ту је неблагодарност показала Немачка још за владе истог Виљема, на берлинском конгресу, кад је Бисмарк, као председник конгреса, био на страни Енглеске и Аустроугарске, те су закључени санстефански уговор онако измасакрирали на штету Русије. Важно би било, да нам је „Самоуправа" казала узроке за што је Немачка изашла против Русије, и на берлинском конгресу и сад у босанском питању.

Наш народ има пословицу: учини човеку сто пута по вољи, а не учини му само један пут, он ће због тог јединог, заборавити на сва ранија добра, која си му учинио.

Тако је било и с Немачком. Године 1875. Немачка је хтела на ново да напада Француску ову исту Француску, која се сад овако двојично држала према Русији у босанском питању. Кад је Француска то осетила, онда је Херцог Де Каз, молио цара Александра II да се се заузме за Француску и да је заштити. Цар Александар, ма да није онда постојао никакви сајуз са Француском, отишао је *лично* у Берлин и код цара немачког спречио нов рат између Француске и Немачке.

Ко је сад неблагодарнији према Русији, да ли Немачка или Француска, која је у овом питању држала више са Аустријом сајузницом Немачке, него с Русијом као својом савезницом? Свакојако, ко зна за „политички морал" нађи ће да је Француска исто тако неблагодарна према Русији као и Немачка, ако не и више, јер ма како да је поступак Немачке политички неморалан, опет се он даје лако не одобрити а оно бар разумети. Русија је пре свега данас у сајузу са Француском а тај је сајуз наперен против Немачке, сем тога Русија је осујетила у год. 1875. поновни рат Немачке са Француском, онда кад Француска још опорављена није била, када би може бити горе прошла но године 1870. А најпосле и састанак и споразум у Ревалу између Русије и Енглеске, другог противника Немачке, учинио је да ова сад Русији новом неблагодарношћу враћа за учињено добро у 1870. години.

Тако то иде у политици и за то се нико и не ваја због какве неблагодарности јер политика се не води из сентименталности, но из интереса. Данас си ми пријатељ, и ја сам твој, сутра кад окренеш против мене и ја ћу против тебе.

Али „Самоуправини" политичари види се да тако не мисле и за то дочекују на сваком кораку „разочарање" и то баш од братске руске дипломације, и њене сајузнице *демократске* Француске.

Знамените тровачице

и црна литургија

„Користила се кратким одмором да се исповеди и да се причести. Пре тога је позвала сву своју послугу без разлике, јавно признала своје грехе, молила за опроштај због једа, који им је тако дуго причињавала, чак за своја расположења и ћуди, и то с таким неизвештаченим покајањем, да ништа није могло бити спасоносније. Затим је с истинском побожношћу примила причешће. Ужаси смрти који су је плашили непрестано за живота, на једном су нестали и нису је више узнемиравали.

У присуству свију благодарила је своме Творцу што јој је дозволио да умре на месту где је далеко од деце својих грехова, и то је био једини пут да их је поменула. Она се бавила још само о вечности, и ако су покушавали да јој улију наду на оздрављење.

Дворско се друштво зачудило равнодушности Луја XIV на извештај о смрти своје некадашње метресе. Војвоткињи од Бургунда, која му је то приметила, одговорио је, „да од како ју је отпустио, он је рачунао на то да је више не види и да је она због тога још тада за њ била мртва". Он је отворено осуђивао бол, који су показала његова деца с госпођом Монтеспановом и забранио им, на запрепашћење двора, да носе знаке жалости за матером, што је у толико чудноватије било што је у исто доба принцеса Конти, кћи Луја XIV и Луизе де ла Валијер, носила знаке жалости за својом тетком госпођом де ла Валијер.

Било би неправо ценити госпођу Монтеспанову само према овоме горе. Ми смо говорили само о њеним злочинима, на које је била нагната својом прекомерном страшћу. Многа добра која је чинила с толико исто великодушности с колико и мудрости, сјај који је њен дух дао двору, увиђавно помагање највећих уметника и књижевника, нежна доброта којом је улепшала старост великог Корнеја, најзад толика заслужна дела, од којих нека још и данас постоје и која је она помогла с толико исто ума колико и срца, нисмо ни поменули. Потребно је Расиново перо, његово оштроумље, његов дар, да у склад доведе супротности једног карактера, елеганција његовa говора да опише госпођу Монтеспанову. Краљевска држања, неописано лепа, примамљива својим духовитим разговором, весела, безбрижна бића она — несрећна, ужасна клијенткиња једног опата Гибура, једне Филастрове и једне Воазенове — завладала је француским двором.

К Р А Ј

ЖИВОТ

Живот ништа друго није,
До сан дивних слика
Пред њим стег се патње вије,
А јад иза њ' ћика.

Па и ја сам у том санку,
Много снивао тхио,
И у ноћи и ураниу,
Пјесме сам му вио

Сви весели, тужни дани,
Мени бјеху цвијет.
Ко цвјетићи расцветани,
Био ми је свијет.

Док ми душа не зацмиље,
Одјекнуше груди,
Злобом тај сан, — цвјетно миље,
Разорише људи

Сад не плачем због свог јада
Већ што морах знати.
Невољаштво да свуд влада,
А неправда цвати.

Рајко

Из науке и уметности

Конкурс и концерт Удружења Срп. Музичара

Конкурс који је прошле године расписало Удружење Срп. Музичара, није дао никаквога резултата — награда није додељена ниједној компезацији. Но удружење је решило да да у мају месецу један *„Композициони Концерт"* на коме би се изводиле и композиције са конкурса и друге композиције чланова Удружења Срп. Музичара. Зато се умољавају г. г. Композитори чела са конкурса да одобре извођење њихових дела најдаље до 20 ов. м. Она дела која се до *овога рока* или не повуку или по одобрењу писца не уђу у програм концерта *уништиће се*. И композитори других дела, ван конкурса позивају се да учествују на овоме значајном концерту и умољавају се да своја дела пошљу најдаље до истога рока (20 ов. м.) са напоменом да ли ће сами своју композицију дириговати, свирати или пратити.

Управа Удружења
Срп. Музичара
(Чика Љубина ул. бр. 16.)

Позоришне вести

Бранино позориште

Вечерашњи програм пружа необичну забаву. Веома је интересантна пикантна шала:

Чаробно канабе, а нарочито оригинална лакрдија:

Позив са три штрикле!

Одложене премијере

Премијере „Утопљеног Звона" и „Госпођице Жозепе моје жене" морале су бити одложене због болести г. Саве Тодоровића. Г. Тодоровић је добио поштеду месец дана и према томе и премијере ће се дотле одложити, ако управа не замени г. Тодоровића другим којим глумцем.

ТЕЛЕГРАМИ

Солун. Удружење мухамеданске уније објавило је манифест Мухамеданцима, у ком се вели да ислам ни у колико није противан уставу.

Цариград. У парламенту је држана тајна седница, а затим јавна. На јавној седници прочитано је 35 депеша из унутрашњости у којима се изјављује, да не признају нови кабинет, а у већини депеша изјављује се готовост, да се пође на Цариград. Парламенат је решио да им се одговори, да не треба да се боје да ће устав бити повређен. У 4 сата по подне у јавној седници прочитан је програм новог кабинета, у коме се вели да је циљ новога кабинета промена шеријата у свима државним нословима и чување устава. Изјављује се жаљење због догађаја у Адани. Парламенат је одложио дебату о програму владе за идућу суботу, затим је седница закључена. — Влада је нови програм саопштила и сенату.

Станова од 1. маја ове год. има за издавање три стана са улице Царице Милице бр. 4. За цену обратити се у истој авлији код пастирника.

241 1—6 *Сима К. Наумовић*

На продају ЈЕДАН ПЛАЦ 4.800 кв. метара, са 8 зграда на углу двеју врло живих улица у Београду, у непосредној близини Светогорске и Ратарске улице, продаје се врло јефтино.

Плац је на равници; има са једне улице 80, а са друге 65 метара лица. На плацу постоји нова од тврдог материјала, модерна и врло лепа, елегантна кућа, са засебним двориштем и лепом баштом; постоји кафана од тврдог материјала, са дућанима и становима од тврдог и мешовитог материјала, а има и врло много, са оба лица, празног простора за зидање.

Кирије има око 7000— дин. годишње.

Имање ово, по својој величини и иначе, јединствено је за шпекулацију, као и за какво веће предузеће или фабрику. — *Посредници нису искључени.*

За услове упитати преко телефона бр. 43. 5—10

Коњ затворен дорат висок 163 с. мет. стар 8 година потпуно здрав и дресиран за вучу продаје се за 400 дин.

Упитати кафеџија краља Александра ул. бр. 4. 2—3

Кућа на продају, врло удобна са 6 соба и осталим потребним просторијама — са шталом и шупом за кола — продаје се под врло повољним условима. За исте упитати телефоном бр. 655. — Посредници нису искључени. 229 5—6

Ученик из боље куће са добром препоруком, који је свршио најмање два разреда гимназије, потребан је колонијално деликатесној радњи

Душана Тодоровића
краљ. срп. двор. лиферанта
6 Београд — Теразије

Кућа засебна с лица у Кнез-Лазареој улици бр. 10 а по задњ у Грачаничкој бр. 13. са 5 соба, 2 предсобља две куће и остале удобности издаје се под кирију.

Упитати у истој кући пре подне, и до 3 сах. по подне г. Б. Мутавџића адвоката. 3—3

Хотел „АЛБАНЕЗ“

Српска кућна без конкуренције

Наручити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће **Кисело млеко.**

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом. Проја. Ћеван на ражњу.*

Одлично бело и црно вино. Смедеревско и Крајиште.

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиродин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара пузња и свију оних болести, где се **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЗЕЉТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца рад узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2 динара.**

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са соду по Молу, за тражење код наслеба или услед промаје, кроп и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20 динара**, већа **2 динара.** 46 41—50

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА

најбољи алкални киселјак

Награђен највећом наградом „Grand Prix“ у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим извором, при чему се не губи ни најмање угљене киселине нити вода долази у додир са ваздухом

У Београду је главно стовариште код

г.г. Глише Андрејевића и Брата

Варош-Капија — Телефон бр. 282

Поруџбине из Србије и иностранства прима и одмах извршује

Аранђеловачка Конзорција

Краљ. Срп. Двор. лиферанти

Аранђеловац. 19 60

„НЬУ-ЈОРК“

ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

Председник: Darwin P. Kingsley

— **64. Билансија Највеће Осигуравајуће Друштво на свету.**

Призната актива	франака у злату	2,888.000 000
Целокупни приход у 1908 години преко		530,000.000
Математична резерва		2.379.000 000
Резерва за дивиденду		416,000 000
Нова осигурања у 1908 години		722,000.000
Мешовита осигурања у снази преко		3.116.000 000
Сва осигурања у снази		10 331,000 000

Дивиденда која је платљива 1909. год. износи фран. у зл. 39,402.056 противу фран. у зл. 32,136 362 која је исплаћена 1908. године.

Ово је највећа дивиденда коју је друштво до сад исплатило.

Годишња дивиденда, платљива 1909. г. на полице издате у 1907. на фран. у злату 10.000.

Осигурање на случај смрти				О раничено осигурање на 20 г.				Мешовито осигурање на 20 г.			
старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909. г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије
25	247.00	3540	14.03	25	378.00	4720	125	25	52700	6880	13 0
40	373.00	540	14.7	40	488.00	6610	135	40	57100	7930	13 9
55	650.00	10070	15.5	55	715.00	10740	15.00	55	73600	11200	15 2

64 та детаљна билансија шаље се на захтев и она садржава све трансакције у току 1908 г.

Дирекција друштва „Њу-Јорка“ за Краљ. Србију.

240 2-12 **БЕОГРАД, Кнежев Споменик бр**

Пажња путницима и грађанству

Опште Носачко Удружење скреће пажњу путницима, трговцима и осталом грађанству које путује железницом и лађом или има посла са носачима да обрате пажњу: да ли носачи којима се ствари ради ношења предају, имају на видном месту носачку нумеру и коју; јер дешава се да путници при предаји ствари забораве скренути пажњу на нумеру, те, по некад, предају ствари и лицима која и нису носачи и ствари им више пута тражећи лица упропасте.

Носачи који имају на видном месту нумеру, чланови су носачког удружења, и удружење за њих гарантује грађанству и накнађава му штету ако би му је ти правни носачи случајно нанели.

Из канцеларије Београдског Опште Носачког Удружења. 239 2—3

ДИНАРА 16.000 ДИНАРА

Издају се под интерес на непокретна имања.

На продају: две куће за ренту, у непосредној близини пијаце и трамвајске пруге

Више кућа за уживање — засебних.

Једно имање од 30 хектара земље са зградама, живом водом и осталим удобностима, у непосредној близини Београда са умереном ценом.

За све наведено упитати **Павла К Убавкића** у хафани код „Три Сељака“ преко од „Славије“. 9—10

КОРИСНА ПРИЛИКА СОБНОГ НАМЕШТАЈА

Услед повољног равнања у стању смо у нашој новоотвореној радњи давати сву нашу робу са 40 од сто јефтиније но до сада. Као: спаваћих соба од најфинијих до најобичнијих, сала позлаћених зелених и у мат-дрвету, од свиле, плиша и штофа, трпезарије, столице, огледала, канабета и канцеларског намештаја.

Рудолф и Жига Фелдман и Комп.

176 6—10 Краља Петра улица, преко пута Народне Банке

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Противу: **шкрофула, отока жљезда, малокрвности, осипа т. зв. фирцигера код мале деце,** и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:

РИБЉИ ЗЕЉТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Ol Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% efferves)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста“ у Београду. Исти је зељтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пију. Дуговремечом употребом овога зељтина, деца се изгледа поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести ређе јављају.

Овај зељтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашњости Србије.

Цена једне флаше са упутством пошта 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЉТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ“

Ol Jceris aromaticue cum Creosotalo 10%, effervescens, противу шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. покосинце.

У потребом овог зељтина са Креозоталом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашњости врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА“ Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама: Субашића, Окановића и код „Гуслара.“

У унутрашњости у апотекама и то: у Нишу код Рувидића Паланци Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 354 10—

Нашој доброј и никад непрежаљеној

† Софији Чобановић

у среду 8. Априла тек. год. у 10. часова пре подне у цркви Св. Николе на Новом Гробљу даваћемо 40-тодневни парастос.

Молимо наше сроднике и пријатеље за овом тужном помену изволе присуствовати.

Београд 7. Априла 1909. **Ожалошћена породица**

Наш мили и никад непрежаљени син, брат и ујак

† Милан Петровић

Сиш. чиновник министр. р. финансија

преминуо је после дугог и тешког боловања 1. Априла а сахрањен 3. Априла тек. год.

Извештавамо наше сроднике и пријатеље о овом нашем превеликом губитку.

6. Априла 1909 год. Београд

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Мати: *Софија Петровић*; сестра: *Марија Лаудановићка*, сестрић: *Милан Лаудановић* бив. коњич. капетан.

243 1-2

„Правда“ излази сваки дан — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8. за четврт год. дин. 4 дин., месечно 1.50 За иностранство за годину 32 дин., за пола год 16 дин., за четврт год 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радовановић* Београдска ул. бр. 22.

„Вукко Радичевић“ Новореновирана штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16 Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | СРЕДА 8. АПРИЛА — БЕОГРАД. | ДИРЕКТОР Јови Адамовић | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 96. | Телефон 821

ЈЕДНА КОЛОСАЛНА ИДЕЈА

III

Да видимо сада од каквог би значаја био овај канал по велико-светски саобраћај.

Сви пројектовани канали у Аустрији, па и канал Дунав—Одра, неће имати међународни значај у саобраћају. Па ни сам Дунав, од Регенсбурга до ушћа Мораве, нема тај значај у велико-светском саобраћају. Поред све своје дужине Дунав још важи као другостепена река и има подређен положај према много мањим и краћим рекама, као што су: Елба, Рајна, Рона и др.

Конструисањем канала Дунав—Егејско Море добила би се директна веза Источног и Северног Мора и Атланског Океана са Егејским Морем и тек тада ће сви пројектовани канали у Аустрији и Немачкој добити међународни значај. Исто то важиће и за Дунав од Регенсбурга до ушћа Мораве.

Пут од Штетина до Солуна знатно би се скратио. Тај пут сада износи 6900 километара. Конструисањем канала Дунав - Егејско Море и Дунав-Одра тај би се пут скратио за 4647 километара и био би дугачак само 2253 километара — **био би дакле три пута краћи.**

То би била најкраћа веза са Турском, Египтом, Индијом, Кином и Јапаном. И због тога не претерује се када се овоме каналу придаје она важност у велико-светском саобраћају, коју данас ужива Суецки канал.

Целокупна трговина Енглеске, Француске и Немачке са ближим и даљним Истоком кретаће се тим путем, који је као што рекосмо најкраћа веза северне и западне Европе са Истоком. Па и трговина Шведске и Русије окренула би се преко Штетина и Данцига овим путем. То би био нов и најкраћи пут за пренос индиске поште.

Међутим сматрамо за излишно нарочито наглашавати од какве је важности у трговини — време.

Из свега овога јасно се види да баш потреба велико-светског саобраћаја изискује конструисање овога канала и према томе је несумњиво, да би се он услед те околности морао и рентирати. Јер када се зна, да се данас у Немачкој рентирају канали, који нема у ни приближно важности у велико-светском саобраћају, а при том нису коштали ништа мање од онога што би коштао овај канал, онда је рентабилност овог канала ван сваког спора.

Потреба овога канала најбоље се огледа у томе, што већ одавна постоји идеја о везивању Дунава и Јадранског Мора преко Алпа, ма да се корисност и важност тога канала не да ни поредити са овим каналом.

А сада, да видимо од какве би користи био овај канал специјално по Србију.

Кад човек стане замишљати све те користи он онда чисто изгуби веру у остварење ове колосалне идеје. Навикнути, да већ тридесет година трпимо ударе за ударима и на политичком и на економском пољу, нама изгледа невероватно, да ће Србију задесити изненада оваква велика срећа. Јер би тај канал био заиста срећа за Србију у потпуном смислу те речи.

Ми ћемо покушати да у најкраћим потезима дамо приближну слику тих користи, унапред уверени, да нећемо бити у стању предвидети ни приближан број свих оних користи, које ће Србија поцрпети конструисањем овог канала.

Каналисањем и исправљањем корита Моравиног, добиће се, пре свега, нове површине плодног земљишта. Огромни комплекси најплоднијег земљишта, које данас Морава плави биће сачувано од поплаве.

Целокупна долина Мораве моћи ће се тада лако вештачки наводњавати водом из канала и учинити плоднијим. То би сигурно кренуло многе људе из предузимање пољопривредних радова и закупљивање великих комплекса земљишта, које би се рационално обрађивало и доносило неколико пута већи принос но до сада.

Добивену јефтину електричну снагу искористиле би многе фабрике и индустриска предузећа, која би се тада лакше остварила.

Проласком светске трговине и обезбеђењем правца индиске поште, која се кретала, сада железницом, Србија би добила поред великих материјалних користи и у својој политичкој важности.

Најзад на конструисању тога канала, који би се градио неколико година, радиће огроман број инжињера, геометара, чиновника и радника, који би у Србији оставили огромне суме, јер само предходни радови, према пројекту, трајали би око две године и трошкови за њих изнеће око два милиона динара.

Конструисањем канала Дунав-Егејско Море, по нашем дубоком уверењу, било би решено, по Србију судбоносно питање о економској еманципацији Србије од Аустрије.

Све користи пројектовани железница којима би се добила веза са Јадранским Морем, губе се пред огромним користима овога канала.

Подигнута земљорадња, сточарство, индустрија нашле би јефтиног пута својим пијацама.

Ово је, као што рекосмо, бледа слика свих оних огромних користи, које би Србија добила од овога канала.

Али ипак кад и на њих само помислимо нама се стегне срце и почнемо сумњати у остварење ове колосалне идеје.

Овај би канал економски подигао а политички спасао Србију. И доста је то само помислити, па одмах бити на чисто, да нам то наши непријатељи, који нас већ тридесет година економски даве а политички дотуцавају не дају нам главе подићи — неће допустити.

Размишљајући о томе и губећи веру у добру срећу Србије, паде нам на памет онај разговор Милована Миловановића, са Едвардом Грејом, приликом његове посете у Лондону.

Милован је објашњавао Греју од какве би важности по Србију био онај уски појас земљишта, који је Србија захтевала као компензацију, јер Грej никако није то могао јасно видети.

— Прво, две братске земље у којима живи један исти народ, биле би везане. Изласком на море Србија би се економски еманциповала од Аустрије, која је просто гуши. Тај уски појас био би бедем, који би спречио Аустрију у даљем продирању на Балкан и много других разних користи, које би Србија имала, објашњавао је Милован.

Грej је пажљиво слушао Милована и кад је Милован завршио, он му озбиљним гласом рече:

— Е, господине Миловановићу, ви сте ми тако лепо и јасно оцртали важност тога појаса по Србију, да је ја сад тек појмам. Али, баш зато, што је сада тачно појмам, ја сад тек видим, да ви до тога земљишта нећете никако доћи и да вам га Аустрија ни под каквим околностима неће уступити.

На какве ли ће се тек све тешкоће наћи и шта се све мора савладати пре, но што би се почело са грађењем овога канала?

Floridor.

Турско-бугарски споразум

Цариград, 7 пред. поне

Протокол бугарско-турски потписан је тек услед интервенције амбасадора Зиновјева, Лаутера и Костана, јер је Љапчев имао пуномоћије да потпише само под условом ако се призна независност Бугарске. Рифат-паша је изјавио да је немогуће то признање извршити одмах, јер је Турска уставна земља, а обећао је да ће протокол споразума што скорије бити поднет парламенту.

Крвави дани у Цариграду

Догађаји у Цариграду

Разне сензационе вести, које се односе на султана противурече једна другој у погледу држања султановог. Узбуђење се повећава услед ванредних издања и вести нетурских листова, док се штампа турска држи резервисано. — Вест о тајној седници парламента у којој се дебатовало о преносу седишта парламента међу трупе солунске и једренске демантује се од стране посланика. Исто тако неосноване су вести о уласку трупа у Цариград.

Беч 7. априла по подне. „Н. Сл. Преси" јављају из Смирне да је Капасис, кнез Самоса, убијен.

Изгледи за мир

Цариград 7. по подне. Разни знаци показују да је мирно решење питања, односно помирења, у току. Подробности још се не могу дати. Као један од тих знакова сматра се наредба, издата од стране министра војног управи источних железница за пренос хлеба и хране, потребне трупама из Солуна и Једрена, које су концентрисане пред Цариградом. Варош је мирна.

О султановој абдикацији

Париз 7. по подне. „Хавасу" јављају из Цариграда да је младотурски комитет дао рока султану да абдицира до сиоћ у 10 сати у вече. Зиновјев води преговоре. Руска крстарица „Терек", која долази из Атине, проћи ће ноћас кроз Босфор и одвешће, собом султана.

Солун 7. апр. по подне. Овде су сада духови помирљивији, но ипак, младотурски комитет тражи смртну казну за проузроковаче побуне и премештај целог цариградског гарнизона. По уласку младотурских трупа у Цариград биће, у Цариграду проглашено опсадно стање.

Преговори

Цариград 7. по подне. У 11 сати пре подне продужили су се преговори са солунским централним младотурским комитетом. Сем премештаја гарнизона тражиће се вероватно повратак на положај великог везира Хилми-паше и осталих министара, као и Ахмед-Ризе. Султан ће се задржати на престолу, али ће му многа права бити одузета. У вароши влада мир и ред је потпун. Сензационе вести о држању Јилдиза нетачне су. Авангарде младотурских трупа још нису ушле у Цариград.

Промена на престолу

Цариград. Султан Абдул Хамид готов је одређи се престола. Решад ефендија, млађи брат султанов, биће његов наследник.

Париз. „Аганцији Хавасовој" јављају из Цариграда, да је шеик-ул-ислам спремио фетву, којом се проглашује збацивање султаново. Гласови који се не могу контролисати, веле да је султан побегао.

Цариград. Проноси се глас да ће султан покушати да побегне, пре но што младотурске трупе затворе варош.

Рим. Један младотурски официр телеграфише „Месаџеру" из Хадемкеја, да у логору још од прошле суботе сматрају Решид ефендију као законита султана.

Епиграм

Примили смо к знању,
Нову вест за Фрању.
Он ће поред многих
Титула, земаља.
Добити од папе
За босанског краља.

Нек се код нас и даље
Свађа, грди, цапа.
Па ће да нам подвалк
И обичан папа.
Па ће да нам буде
Око срца зиме
Пре због Петрограда
А сад и због Рима.

— р —

Правилно унапређивање у војсци

Сви готово наши листови јавише пре 20 дана о великом производству у војсци, али нас је 20. март у томе — разуверио. Ми нећемо много осуђивати рад учињен тим указом, надајући се, да ће се све то ускоро поправити; јер је истина, да се могло и требало другчије урадити. Онда не би била потребна ни она наредба г. министра војног о „утишавању болних", и одбрана заслуга и права ћенералштабних официра. Праведно је и добро је, тачно — на време — унапређивати ћенералштабне официре; али исто тако врло је потребно и *имати* ћенералштабне официре. Изгледа, да се и у овом правцу почело сад, да ради, онако како доиста и треба, што може служити на част надлежнима. Али ми хоћемо, да овде кажемо о нечем, чему надлежни још неће, да учине крај, а што тако јако ремети правилан рад у војсци, правду и морал, и све остало, што је у тесној вези с војском.

Познато је, да се за мајора и капетана II кл. као и подпоручника из трупа полажу испити, и да сваки има права полагати исте највише три пута. Природно, неки полаже од први пут, неки од други или трећи, и напослетку неки по „милости Божјој" и од четврти пут. Циљ ових испита без сумње је, да се колико толико створи утакмица међу официрима у раду, и да се да могућности, да вреднији и способнији иду напред. Ми ћемо прећи ћутке преко суштине тих испита — па ћемо да се задржимо само на питању: да ли се установљавањем горњих испита, добило оно, што се желело? Није. И не само што није, него се потврдило још нешто горе и жалосније, а то је, *да радио човек у војсци или не, једно је исто.* Боже здравља и коњског стрпљења, па ће доћи све! Ево доказа:

Претпоставимо, да имамо извесан број официра из једне класе, који полажу мајорски или капетански испит; природно, они имају свој ранији ранг, на основу раније показане спреме.

Полажући испит, неки од њих положе, и међу њима надази се неколико млађих по рангу од оних других, који нису положили.

Дође дан за унапређење, али као по обичају не производе се онда кад стекну право, нема се буџетске могућности, као што се обично вели. Идуће године они што су лане пали на испиту, полажу опет, и рецимо положе. Ко је сад способнији, и ко има више права, да буде унапређен, да ли онај млађи по рангу (ранији), што је лане положио испит, или овај старији, што је јуче положио? Мислим, да није потребна нарочита памет, па да се одмах увиди, ко је у праву, да буде пре унапређен. Најзад, најпростији и најочигледнији је доказ овај: Да је било „буџетске могућности", онда би онај млађи по рангу добио чин пре од овога старијег, и то пре годину дана; јер старији није успео тада, да положи испит.

На жалост, тако се не дешава, и с тога неки млад и вредан наредник чека по 2 године, док се његови старији другови извуку из архивске прашине, и не полажу сви испите, и тек кад се сви унапреде, дође најзад ред и на њега. А они пак, који су свршили академију заједно, морају, *да иђају на уму*, да се ранг из академије вуче кроз сва унапређења, и да ће онај старији бити увек старији, и *поред тога*, што је његов *некада* млађи други при последњем огледу способности, показао се и вреднији и способнији. Па, да ли је то право, и да ли онда треба радити у војсци?! И докле ће све то тако ићи, и зар никога нема толико бар моћног и паметног, да стане томе на пут?

Није потребно нарочито мучити се, и наћи потврду горњих, жалосних поступака. Узмите само последњи, војни, службени лист, и видећете, да се *неки* поручници производе за капетане II кл., а на крају истог листа тек излази, да су положили капетански испит. Та се господа унапређују, зато, што су успела, да по „други" или по „трећи" пут положе капетански испит; а њихови млађи класни другови, и ако су положили испит, од први пут, и пре годину и по дана, *чекају*; нема се за њих кредита, као што вели г. министар војни, и теши их неком наредбом. Г. министар војни у њој вели, да се при унапређењу имало у виду и време чекања, *по стеченом праву за унапређење*. Па кад је то баш тако, онда, да ли је више чекао онај, што је положио испит од први пут, пре годину и по дана; или онај, што је положио по други и трећи пут, у очи самог васкршњег указа? Одговор се зна — онај први чекао је и чекао, па се пречекао. Па зашто онда и писмено се платкати, и још више, вређати оне вреднije официре, које министар војни, сам на жалост, затрпава са „рестловима" разних класа, и оних, који су тек полажући по други и трећи пут испит једва кадри, да га положе, и то пред сам указ, „на брзу руку", као што се обично каже?! На тај начин ствара се дакле, врло лепа утакмица у раду и спреми.

Налазим, да ће ову штетну ствар, и сам г. министар војни увидети, и *учинити једном крај* овој „плеси" у војсци, као што је учинио у другим неким стварима. Тада ће сваки поштен човек бити задовољан, јер је *по заслузи награђен*. Иначе, укините испите, а ми ћемо молити Бога, и здравље, и коњско стрпљење, да сви „рестлови" положе испите, и свима под судом застари казна, па немо се онда, и ми, *праведно* унапредити.

W.

Српске земље

Притвореници у Санском Мосту

Као што је познато, пре подужег времена босанске су власти ухапсиле тројицу Срба у Санском Мосту, тражећи и код њих „велеиздају." Они се још налазе у затвору, где се с њима не поступа онако како закон налаже. И ако већ толико чаме у затвору, против њих још није подигнута тужба, нити се у опште зна, шта се намерава с тим притварањем и чему све то.

Тарабони пред дисциплинарним судом

Загребски „Покрет" јавља да је председник џелатског загребског суда, који суди Србима „велеиздајницима" стављен под дисциплинарну истрагу, што је једне ноћи у јавном локалу пијан пред многим људима викао, да ће сви оптужени Срби „велеиздајници" бити обешени и да о томе не може бити никакве сумње.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Конференција.

У министарству спољних послова држана је јуче после подне министарска конференција под председништвом г. Ст. Новаковића, на којој је већано о развоју догађаја у Турској.

Владин програм.

Влада је под председништвом Краљевим одржала у понедељак у веће важну седницу на којој је узела у обзир онај акт што су потписала 102 посланика, који су тражили да ова влада остане и да приступи извођењу свих великих, фундаменталних реформа у законодавству. Влада се тој жели већине посланика одазвала и ставила је у свој програм: закон о чиновницима, закон о преустројству војске, закон о реформи порезе, закон о преуређењу округа и срезова, закон о штампи, закон о општинама. Али да би се омогућило да се идући избори општински и окружни могу обавити под новим законима, Влада је решила да се надлежним путем одложе окружни избори, који требају бити у августу и општински који требају бити у новембру, за месец фебруар 1910.

Предлог министра полиције.

У духу и смислу одлуке владине, коју смо поменули, да би се могли одложити избори општински и окружни, ваља да се измене дотични закони и зато је министар унутрашњих дела већ о томе поднео законски предлог и као *хитан* га упутно јуче на оцену Државном Савету.

Васпитање Престолонаследника.

Комисија одређена да изради програм образовања и васпитања Престолонаследника Александра, нашла је, као што смо и ми били мишљења још оног дана кад је краљевић Александар био проглашен за Престолонаследника да треба да иде на страну ради студирања. Влада је тај програм усвојила и Краљ га је одобрио. Престолонаследник ће после распуста поћи на страну у пратњи ђенералштабног потпуковника Живка Павловића. Док се у Београду буде бавио, Престолонаследник ће становати — што је врло добро — нераздвојно поред свог оца и у том су циљу већ предузете нужне оправке у двору.

Војна академија.

Краљевић указом наређено је да се ове године могу примити у нижу школу војне академије до 30 питомаца, а на вишу школу — виши курс — до 20 официра.

Нове судије.

Краљ је подписао указ, којим се постављају за судије:

у *лесковачком суду*: Риста Јанковић судија петровачког првостепеног суда по молби;

у *крушевачком суду*: Васа М. Дамњановић, секретар друге класе истог суда; и

у *петровачком суду*: за судију Владимир Антонијевић, секретар II класе, књажевачког првостепеног суда.

§ 76.

Драгутин М. Станојевић, архивар V. класе, ћупријског првостепеног суда, одпуштен је из државне службе, на основу § 76. зак. о чинов. грађ. реда.

Пожар у посланству.

Синоћ око 9 сати појавио се пожар у димњаку аустроугарског посланства и кад су ватрогасци стигли да угуше пожар *забрањен им је улаз у посланство* услед чега су се вратили, и о томе известили дежурног члана полиције.

Трајање скупштине.

Ова ће сесија изаћи надужа што је икад Србија имала! Скупштинске седнице трају већ седам месеци, и сад тек падају хитни предлози од стране владе, тако да нема никаква изгледа да ће се седнице моћи закључити пре 1. маја. Вас народ ће кликнути у један глас: Вала кад је тако корисна и беритетна, нека траје у царево здравље све до страшног суда, па ће им ваљада Бог моћи судити, кад им на земљи суда нема!

Војни маневри.

Влада је решила, наравно по предлогу г. министра војног да ове године у јесен одржи велике војничке маневре из три дивизије. За тај циљ је министар војни тражио кредит од 500.000 дин. и тај ће предлог изаћи данас — сутра пред скупштину. Скупштина све даде и даће на војску, али — на лијо!

Наша беда!

Данас кад је Солун постао главна позорница догађаја, на коју су упрти погледи из целе Европе, наш војни и бедни министар спољних послова назива некакве штуре дискусије о ђенералном конзулу у Солуну, и тиме тога агента у овом најважнијем тренутку расејава од дужности, а с друге стране му потпуно убија ауторитет и поверење у јавном мњењу — али га ипак на том месту оставља! Само је др. Милован Миловановић, идеални штребер, у стању да тако загати ствар!

И најситнија памет зна: да су данашњи агенти у Турској постављени тамо у нормалним приликама и да су могли отправљати „текуће послове," али да за овако ванредне прилике ваља наћи и ванредне помагаче. Г. Миловановић, препечени дипломата то не зна! Он по цео дан дисертира о кулинарској вештини, али није у стању наћи излаза ни решења ни у једној ствари. Он још убија и оно што је већ на месту, и тиме апсолутно сва питања, што се овако једно за другим отварају, решава на нашу, српску штету! Иначе је он врло способан, само је неосетљив попут једне бабе!

Он има мање образа и од једног Извољског. *Руски* министар спољних послова пада због упропашћене *српске* Босне и Херцеговине, а *српски* министар чучи и даље на свом укеканом месту.

Нов пројект законски.

У министарству унутрашњих дела, ради се на изменама и допунама у закону о уређењу округа и срезова, који ће се законски пројект изнети на решење на јесен Народној Скупштини.

Тим пројектом законским, учињене су извесне олакшице у квалификацијама среских писара.

Ноћни стражари.

Поред општинских ноћних стражара, који врше стражарску дужност ноћу по београдским улицама, од неког времена виђају се и повеће жандармеријске патроле.

Зашто ли то?

Читуља.

Угледан београдски трговац Ђорђе Н. Вучо — на Сави, умро је ноћас после дугог и тешког боловања. Погреб ће бити сутра.

Бог да му душу прости.

Једва једанпут.

Наше министарство војно, било је закључило погодбу са фирмом Вожо-а и Бано-а из Париза, за израду 15 коњичких и 36 пешадијских нових застава, па како фирма није о року израдила заставе, то је уговор на штету њихову раскинут, и расписана нова офертална лицитација за 25. априла ове год. у министарству војном.

Зашто се овај посао не би дао каквој угледној београдској трговачкој фирми, у коме би послу — везињском —

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

МИШЕЛА ЗЕВАКО

— превод с француског —

XLIII

Чим се забављао мали Жак Клеман

После једног тренутка изгледало је да се потпуно прибрала. Витез је хтео да се уклони, али га она задржа и затражи од њега да јој потанко исприча све што зна; неколико пута је тражила од њега да јој понови речи грофове, и Пардајан је морао наново да исприча све што се десило прошле ноћи и што је он знао. Алиса је слушала све са највећом пажњом која је после њене несвестице изгледала витезу веома чудновата.

Најзад Пардајан оде из куће радозналији но икад, заричући се да ће прокљувити тајну коју је предосећао. Али када после неколико дана хтеде да посети Алису, он нађе кућу затворену као и дворац Мем. Поче питати суседе, али му нико не умеде ништа казати.

Тако се Пардајан нађе потпуно осамљен у Паризу. Једино му је био још остао маршал од Монморансија. Они су проводили заједно читаве часове смишљајући нове планове за трагање; али ни један од тих планова не имађаше успеха.

Витез, је очајан, беспослен лутао по Паризу, вечито у мислима, бурна ока и уха; али све у залуд.

Срећом никад га не опази нико од оних који су имали интереса да га виде... и који су мислили да је мртав.

Није нашао ни на Морвера ни на једнога од дворана.

Једнога дана кад је прешао преко моста и лутао по кварту универзитетском случај га одведе на брег Свете Геновеве у једну тесну уличицу, која је била уза сам кармелитски манастир.

Неколико кућица било је наслоњено на сам зид манастирски.

Многе од тих кућа имале су позади врата кроз која се могло улазити у порту. То су махом били дућани у којима су се продавале иконице, молитвеници и друге сличне ствари.

У једноме од таквих дућана радило се вештачко цвеће.

Пошто је било веома топло, људи су тога дана радили на вратима, на улици, у сенци високих манастирских зидова.

Био је ту један човек, који као да је управљао послом, две жене и једна девојка. Сви су радили веома приљежно.

На неколико корака од ове гомиле радило је једно дете само...

Пардајан застаде и поче га посматрати.

Дете је заиста било необично због своје живе интелигенције која му је светлила из великих, дубоких очију. Био је блед и мршав. На лицу му се огледала туга. Али у том тренутку изгледао је срећан или бар потпуно удубљен у посао те је био заборавио на сваку бригу.

Укочена погледа, окретних прстију, однојена чела он је протурао по мало језик кроз уске као што чине деце кад се удубе у какав посао. Кад када би одмицао руком вештачку грозду коју је радио и жмиркао да би је боље разгледао, па би онда поправљао све појединости које су му изгледале погрешне.

То је дете очевидно имало уметничку душу. То се није видело само по његовим дубоким и мудрим очима, по његовом уметничком држању, већ и по чудноватом савршенству посла који му је излазио из руку.

— Мали Клемане, рече му девојка, пазите да се не убодете као јуче...

Гомила раденика који су радили пред дућаном погледали су га са неким презривим сажаљењем и мицали раменима.

Пардајан се приближи детету, саже се и разгледа из близа грančице са цвећем које је мали вешак метао на страну чим би их довршио. Већ је била читава гомила.

Дете, занесено послом, не виде у први мах лице које је било над њим наднесено. Најзад подиже очи, загледа се у добродушно лице странчево и пошто је без сумње осетило наклоност према њему, осмехну се.

— Шта то радиш, мали? упита тада витез. Градиш нешто?

— Ох! не, господине, играм се. Ја још не умем да радим.

— Како? Па то што си начинио дивно је.

Очи дечије засјаше од задовољства. Он одмаче од очију грану коју је држао у руци и рече са усхићењем:

— Зимска ружа...

Лед је био сломљен. Витез беше чучнуо поред детета. И он се забављао! Подизао је грančице, додиривао цветове који су дрхтали на својим стабљикама од жице.

— Зимска ружа, понови он. А што ће ти?

— Е... ја имам свој врт, мој мали вртић.

— А где то?

— Тамо, у великом врту манастирском, од капеле. Отац вртар дао ми га је и допустио да у њему садим што хоћу.

— А ти хоћеш да садиш зимску ружу? рече са осмехом Пардајан.

— Ох! не... то ће бити само ограда... да оци не могу да уђу у врт.

(наставиће се)

узело учешћа и наше женско друштво ?

Полицијски указ.

Краљ је подписао указ којим се постављају :

за начелника II класе среза посавског Коста Туцаковић, секретар исте класе начелства округа подринског — по потреби службе ;

за секретара III класе начелства подринског, Војислав Кимпановић, полициски писар I класе начелства тимочког; и

за начелника III класе среза рачанског Мијаило Илијћ, писар I кл. среза трнавског.

Бечка радост.

У прошлу недељу бечлије су приредиле у Шенбруну велико славље поводом срећно решеног сукоба са Србијом. Присуствовало је око 70.000 душа. На поздрав бечког градоначелника д-ра Луегера Њесар се захвалио говором, у ком је између осталог рекао: „Мимо нас су прошла озбиљна времена. Поносим се што ми је патриотско мишљење свеколиког становништва монархије као и спрема моје храбре војске дала могућности да очувам мир, јер и праведан мир захтева велике жртве а часно очувани мир доноси народима обилан благослов."

Нађен орден.

Од неколико дана налази се у уредништву „Правде" један орден „Карађорђеве звезде", који је нађен на улици. Сопственик га може добити у уредништву.

Честа побољевања.

Дана нема, а да мањи од шефова жељезничких станица на пруги није бољестан, те се наручити чиновници из дирекције морају слати, да их у дужности замењују, пошто нема довољног броја саобраћајних чиновника у свакој станици.

Ова побољевања долазе отуда што станови — станице нису здраве у појединим местима, те ће зато ових дана наручито комисија санитетска отићи да их прегледа нареди оправку, и тиме ова побољевања сузбије.

Убиство у Расини.

Пре три дана су непознати лопови, крали сено Михајилу Стојановићу, сељаку из села Беласаце у срезу расинском, кад их је Мијаило приметио и за њима појурио они су га сачекали и ножевима изболи, тако да је овај после једног сата у мукама издануо. За ово убиство осумњичени су Чедомир Јовановић, Милић и Раниса браћа Арсенијевићи из истога села, које је власт притворила. Кривци дело не признају, али има довољно основа законских, који их терете.

Долазак немачке робе.

Од неколико дана приметило се, да се у велико довлачи роба из Немачке на обе царинарнице — Сави и жељезници — јер су до сада магацини царински били скоро празни. Према томе, почели су и приходи царински да расту.

145,750 динара.

Месна контрола при управи државних монопола, тражила је да варошки суд стави забрану на плату, покретност и интабулацију г. Раши Милошевићу, управнику државних монопола, са којом је сумом г. Раша као наредбодавац оштетио државну касу. О овој забрани варошки суд данас ће решавати.

Акт захтева државе српске заведен је под №10922.

Читуља.

У селу Бубушинцу среза пожарепачког, други дан сеоске заветине 3. априла, преминуо а 4 сахрањен је *Сава Стодић* тежак у 60. години старости, уз многобројно учешће сељана, фамилије и пријатеља. Покојник је био познат као гостољубив и весељак. Гости његови на заветини имали су удес, да га трећег дана завет ине испрате до, вечне куће. Покојни Сава од своје младости припадао је напредној страници, а био је рањен на збору 14. маја. Бог да га прости.

Исправка.

У нашој јучерашњој дневној вести „Обијена судница" подкрала се случајно штампарска погрешка у речи „рачуноиспитачи" у место *„рачунополагачи."* Молимо наше читаоце да ову исправку приме к' знању.

Вести из белога света

— У Будимпешти је фабриковано 50 до 60 хектолитара дневно фалсификованог вина, и сад је тамошња полиција о томе сазнала, па је предузела најстрожу истрагу.

§§ Немачки престолонаследник бавиће се у Букурешту као гост румунског краља до суботе. У недељу после подне стићи ће у Беч где ће га на станици дочекати Њесар Франц Јосиф. У Бечу ће се задржати један дан.

|| Угарска криза још није свршена. Министри непрестано путују у Беч, тамо конферишу па се враћају празних шака.

** Немачки цар с царицом Августом стигао је на Крф. Грчки краљ Ђорђе изишао им је у сусрет и поздравио их на царској јахти „Хохенцолерну."

„ Делегати Аустро-Угарске отпутовали су у Букурешт да похитају са закључењем трг. уговора с Румунијом.

ЗРНЦА ИЗ СКУПШТИНЕ

— Колико тек да се забележи —

„Питање Владе Љотића протеже се већ осам месеци. За Љотића је штампа рекла, да је лопов, неваљалац, и неисправан чиновник. Пре три месеца је поднета интерпелација на министра спољних послова. Министар не сме овоме човеку ништа, јер тај човек ужива високу протекцију. Већ ми се цео свет смеје, јер ми вели, да не могу успети ништа са интерпелацијом, пошто тога човека штити двор."

Ако је, господо, истина, да двор штити неваљалце, онда је то жалосно".

Милосав Чолић
самосталац
7. априла 1909. год
шесте године после 29. Маја

* * *

„Кад год је у питању какав велики господин, онда се његова кривица увија у фину миришљаву хартију, да би је могао узети у руке свако, а да не засмрди".

Ђока Марковић
самосталац
7 априла 1909. год
шесте године после 29 Маја

* * *

„Кад већ министар *не сме* ништа Љотићу, онда, господо, ја предлажем, да изгласамо пензију Љотићу, кад му се она *мора* дати, те да на тај начин спасемо државу милионе, које овај човек упропашћује".

Сима Радовановић
самосталац
7. априла 1909 год.
шесте године после 29. Маја

* * *

„Ово је, господо, врло деликатно питање и с обзиром на **„више државне интересе"** треба у дискусији бити врло обазрив".

Милован Миловановић
радикалски министар
7. априла 1909 године
шесте године после 29. Маја

* * *

„Да министру није стало до тога да штити неисправне чиновнике, он би тражио тајну седницу, у којој би се могло слободно дискутовати.

„Виши државни интереси," које министар помиње, састоје се у томе, што он са овом ствари намерно отеже, да би Љотић могао навршити десет година указне службе."

Драг. Јоксимовић
самосталац
7. априла 1909. год.
шесте године после 29 Маја

* * *

„Ја се, господо, сећам када смо ми некада, у доба наше најжешће борбе, протестовали и нападали оне, који су вршили оваква отпуштања, каква ви сад од мене тражите."

Милован Миловановић
радикалски министар
7 априла 1909. год.
шесте године после 29 Маја

* * *

„Нисте ви радикали тако болећива срца када смо ми у питању. Један наш пријатељ, који није био лопов, прецркао је од муке, јер је отпуштен на четири дана пре но што је навршио десет година указне службе."

Рад. Агатоновић
либерал
7 априла 1909. год
шесте године после 29 Маја

Floridor

Народна Скупштина

Ко је луд?

Побожни пастир господњи поп Минић, поднео је интерпелацију на министра просвете, којом тражи, да се удаљи од владичанске дужности епископ нишки Никанор, због тога што је умно оболео.

До сада се ни са које стране није чуло о душевном растројству епископа Никанора, али, после ове интерпелације појавило се одиста питање: ко је луд: Неко због мора бити луд. Или је заиста епископ луд или је луд поп Минић, ако епископ није луд или, најзад, ако то обојица нису, онда мора бити луд министар ако одговори на ову интерпелацију.

Интересантно је ко ће на крају крајева испасти луд.

Још једна буди Бог с нама интерпелација

Никола Узуновић је поднео интерпелацију о сукобу Чеде Марјановића, професора са архијерејским сабором.

Министар просвете је одговорио, да та ствар још није окончана и да према томе о несвршеној ствари не може бити речи. И Узуновић се задовољио овим одговором. Буди Бог с нама! У место, да је Узуновић просто запитао лично министра, он потеже интерпелацију и скупштина мора, да се истезава и оваквим сметењаштвима.

Скупштина без икакве моћи

Од како је образована коалициона влада, скупштина нема никакве моћи над појединим министрима и владом.

Ма да је већина посланика противу Станкове компензације и ма да су они то своје расположење већ три пут показали изласком из дворане и тиме спречавали њено изгласавање, ипак је Ст. Протић, који се увек експонира за пљаве партизанске ствари, успео да и по четврти пут стави на дневни ред Станкову компензацију. И она је јутрос изгласана са 77 против 18 гласова.

Шта ће људи, кад влада тако хоће, а не смеју је обарати.

Сличан се случај десио и са интерпелацијом Симе Радовановића, о злоупотребама Владе Љотића, генералног конзула у Солуну.

Противу Владе Љотића подигнуте су силне оптужбе за његове неисправности у служби и упропашћавања државног новца и имовине. Многи су се трговци жалили, да су због таквог рада силно оштећени. Министарство Привреде већ толико месеци тражи преко министра спољних послова, да Љотић положи рачун о употреби 5000 динара, који су му дати за проналажење нових трговачких путова.

Међутим министар је остао хладан на све те оптужбе, и ево, већ пет месеци није у стању ништа да предузме противу Љотића.

Посланици Сима Радовановић Милосав Чолић, Воја Маринковић, Драгољуб Јоксимовић и Ђока Марковић успели су да убеде Скупштину, да министар *не сме* ни да отпусти, а камо ли повуче на одговорност Љотића.

Милован се бедно бранио. Није смео ни да прочита пред Скупштином интерпелацију, како је то већ утврђени обичај. Непрестано се закланьао за „деликатност Љотићевог положаја" и „прилике у којима се земља налази", не смевши дати позитивна обећања, да ће од сада енергичније повести истрагу.

И интерпеланти и већина посланика нису били задовољни министровим одговором ни радом, али ипак нису смели предложити никакав прелаз на дневни ред, да не би оборили министра и ускрдмали коалицију.

Ово су збиља јединствени парламентарни појмови. Сад већина посланика незадовољна радом министра; министар не попушта тој већини, која је незадовољна његовим радом и, ипак скупштина сме да обори министра, да би се сачувала коалиција, ипак министар одступа због неповерења већине у скупштини, што налажу и част и дужност, већ и даље остаје на министарском положају, да би сачувао коалицију.

Сва права, која данас посланици имају према влади састоје се у томе, што могу до миле воље *говорити* против владе и министара, а када дође до решавања *ћутати* и трпети. А то се у народу каже; могу да јој пљуну под прозор па да се тоцињају.

И сад то је парламентат?!

Floridor.

Самоубиство

Благајника Српског Бродарског Друштва

Јуче изјутра у 6 и по сати убио се из револвера у своме стану Сима Симеуновић, благајник бродарског друштва, у моменту, кад му је госпоја изашла у кујну, да му донесе чашицу коњака за чај, који је свако јутро пио. Пре но што ће се убити, миловао је своју њерчицу Загорку девојчицу од 12 година, и по једна суза скотрљала би му се низ образе, што је дете приметило и тек по убиству казало матери.

Ево зашто је овај добар човек одузео себи живот:

Сима је већ десет година благајник у Срп. Бродарском Друштву. При ступању на дужност положио је кауцију од *6000 динара*, која и данас стоји. Пре 5 година, покојни Сима, извршио је погрешно исплату неке кауције од 1500 дин. и на тај начин себе оштетио за ту суму. Кад му се тај случај десио, он је о томе известио управни и надзорни одбор и оставио *свој белег* у портфељ касени, да је он за ту суму одговоран, да ће је платити, док се рачуни прегледају, па макар то било и из његове кауције.

Од тога доба па до данас, надзорни одбор, прегледао му је до прексиноћ *деведесет пута* касу, налазио увек исправно стање и признавао белег од 1500 дин. као његову погрешку. Шта више, обећано му је, да ће се та погрешка од 1500 дин. признати њему као да се заборајао и одписати по књигама, пошто је и иначе оптерећен великом касом, те је могао и погрешити. Ваља имати на уму да је пок. Сима за 10 година преко својих руку протурио преко *100 милијуна* друштвеног новца да ни један дан није одсуствовао од дужности, и да је дакле могао и погрешити.

Прексиноћ му је надзорни одбор вршио преглед касе (Тоша Ђурић, Васа У. Јовановић, Антула и Мих. Јовановић — који су 10 година у надзорном одбору) и при прегледу нашли су у каси опет овај белег и још неке рачуне исплаћене, који се односе на свадбене трошкове покојникове кћери у износу 1500 дин. — дакле, свега 1500 дин. недостатка, пошто су оних први 1500 дин. и раније обећани, да ће му се признати.

Надзорни одбор хтео је, да је напоследку и извршио — да стави у записник овај мањак али је пок. Сима молио да то не чине, јер покојник вели:

„Ви ће те ме за навек убити ако то урадите, јер ће у записнику остати да сам био пљав, и то ће ме убити. Напослетку *ево моје кауције* па из ње попуните тај мањак".

Његове молбе нису помогле, и у записник је унета нађена погрешка, одузет му један кључ, и сутра дан по свој прилици, одпустили би га из службе, јер се одавно „тражио" погодан моменат, да се доведе други човек.

Симу је ово до дна душе заболело, изашао је из канцеларије и јуче се убио.

ПОСЛЕДЊЕ ВЕСТИ

Цариград. Хусни, командат трупа које иду на Цариград издао је јуче прокламацију на становништво цариградско, у којој осуђује подлаце, који су разним интригама, управљеним против устава, изазвали трагедију од прошлог уторника. Исто тако Хусни је управио депешу шефу главног генерал-штаба у којој осуђује побуну. На вели да су у другом и трећем корпусу предузете нужне мере да се устав сачува и ред у престоници одржи. У том циљу, вели, да ће се казнити подлаци и шпијуни, а тражиће се од свију комаванданата, официра, подофицира и редова да положе заклетву на корану у присуству шеик-ул-ислама да ће безусловно слушати заповести својих претпостављених и да се неће мешати у политику.

Цариград. Уверавају да су министар војни Етхем-паша и командант корпуса Назим дали оставке. Многе породице, нарочито хришћанске, селе се из Цариграда. Возови не стижу на време због нагомилаиости војске.

Слово-слагача

који нису у синдикату треба штампарија „Србија". Ступити могу одмах у сталну кондицију.

Дечанска ул. бр. 20.

Коњ затворен дорат висок 163 с. мет. стар 8 година потпуно здрав и дресиран за вучу продаје се за 400 дин.
Упитати кафеџија краља Александра ул. бр. 4. 3—3

Два дућана издајем под кирију од 1-ог маја ове год. у мојој кући на „Цветном Тргу".
Мил. Ј. Николајевић
15 дуванџија у пенз.

Под кирију од 1-ог маја ове год. *издајем два стана* у мојој кући Краља Милутина улица бр. 20.
1—3 Голуб С. Јанић.

За госпођу или госпођицу СТАН од једне или две собе са великом баштом издаје се. Упитати у радњи г. Живана Тодоровића краљ. срп. двор. ливеранта — Теразије.

Тражи се женска за сав кућевни посао, и једна поуздана девојка за децу.
Обратити се радњи Душана Тодоровића — Теразије. 1—1

Станова од 1. маја ове год. има за издавање три стана са улице Царице Милице бр. 4. За цену обратити се у истој авлији код настојника.
241 2—6 *Сима К. Науновић*

Кућа на продају, врло удобна са 6 соба и осталим потребним просторијама — са шталом и шупом за кола — продаје се под врло повољним условима. За исте упитати телефоном бр. 655. — Посредници нису искључени. 229 6—6

На продају ЈЕДАН ПЛАЦ 4.800 кв. метара, са 8 зграда на углу двеју врло живих улица у Београду, у непосредној близини Светогорске и Ратарске улице, продаје се врло јефтино.
Плац је на равници; има са једне улице 80, а са друге 65 метара лица. На плацу постоји нова од тврдог материјала, модерна и врло лепа, елегантна кућа, са засебним двориштем и лепом баштом; постоји кафана од тврдог материјала, са дућанима и становима од тврдог и мешовитог материјала, а има и врло много, са оба лица, празног простора за зидање.
Кирије има око 7000— дин. годишње.
Имање ово, по својој величини и иначе, јединствено је за шпекулацију, као и за какво веће предузеће или фабрику. — *Посредници нису искључени.*
За услове упитати преко телефона бр. 43. 6—10

Српска Аграрна Банка
ПОЗИВ НА УПИС АКЦИЈА

Г. Министар Нар. Привреде решењем својим од 7-ог ов. месеца ТБр. 2085. потврдио је правила **Српске Аграрне Банке.**

Српска Аграрна Банка врши ове послове:

1. — Помаже пољопривреднике кредитом у храни како људској тако и сточној, у времену неродних година и док не стигне летина.

2. — Набавља пољопривредницима стоку за извођење привредних радова.

3. — Набавља пољопривредницима, занатлијама и индустријалцима справе и алате за рационално извођење и усавршавање својих радова.

4. — Прима у комисијон и на продају све привредне, занатлијске и индустријске продукте, како прерађене тако и непрерађене.

5. — Извози све врсте продуката на светска тржишта.

6. — Купује и продаје све пољопривредне, занатске и индустријске продукте за свој рачун.

7. — Кредитира пољопривреднике, занатлије, индустријалце и извознике.

Да се иностране тржишта што јаче заинтересују за наше привредне, занатлијске и индустријске продукте, Српска Аграрна Банка осьива Музеј, а поред овога и Базар за смештиште за чување и продају робе.

Српска Аграрна Банка даје могућности да свако лице може постати акционар Банке, јер је уплата врло незната, а као акционар може се користити пословним везама са Банком.

Капитал банчин је 1,000 000 (милијон) динара подељен у 40.000 акција од по 25 динара акција.

При упису полаже се по свакој акцији *на име уписнине по 0·50 дин. а на име уплате главнице по 0·25 дин. по свакој акцији недељно.*

Упис акција врши се у канцеларији Српске Аграрне Банке (улица Краља Милана, горњи спрат кафане „Авале") и код повереника банчиних у Београду:

Г. Г. Драгољуба Јовановића машин., Љубе Јовановића, адв.; Милана Антића, начел. мин. у пенз.; Данила Живанчевића столара; Милорада Рајковића, пенз.; Миљка Митровића, столара; Живојина Петровића, каменор.; Милорада Стефановића, штампара; Саве Спасића, кафеџија; Илије Ђ. Милкића, трговца; Мат. Шнајдера, архитекта; Јозефа Гар., предузимача; Јосифа Икића, сарача; Боже Ђорђевића, индустр.; Тире Холачека, кројача; Боре Миленковића, трг.; Јове Стефановића, обућара и Раде Спасеновића, економа из Жаркова

Оснивачки Одбор
2481—10 **СРПСКЕ АГРАРНЕ БАНКЕ**

КРОЈАЧКА РАДЊА
СТОЈАНА СИМИЋА и БРАТА
СПРОТУ КОЛАРЦА — БЕОГРАД
Има част известити штоване муштерије, да су јој пристигли у великом избору свакојаки модни штофови
481 **За наступајућу пролетњу и летњу сезону** 5-10

ВЕЛИКА РАСПРОДАЈА
Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња
Браће Х. Габај, код „Круне"
Кнез Михајлова улица бр. 31.
Спреме кумовске и деверске
Свеће воском бесплатно
Распродајемо купљене партије разноврсне робе, као:
Свиле, *Тафта, Попелина, Месалина, Луизина, Понжи, Атласа* и т. д. у свима бојама.
Штофова за женске хаљине, костиме и блузе у најмодернијим бојама.
Платна и шифона на комаде за домаће употребе од цене 15, 17, 18, 20 22, 25 д. па на више
Платна за јорганске и душечне чаршаве у свима ширинама 1·20, 1·40, 1·50, 1·70, 1·80, 2 д. па на више.
Чаршава *Салфета, Пешкира, Англе,* гарнитура за 6 и 12 особа
Порхета беле ширине и пик, *Везови, Чипака, Апликација, Бортни* и т. д
Цивилуки за душеке и ролетне.
Веша мушког и женског
Мидера, *Гиртлова, Рукавица, Лепеза, Чарапа, Марама* и т. д.
Велики избор *Авлуца за женске тоалете.*
Тепиха на метар и готових, као жанилских, вунених и јутаних.
Мустре на захтев шаљемо бесплатно — Поруџбине вршимо уз доплату
С поштовањем
155 9—20 **Браћа Х. Габај.**

Највеће стовариште
ГАЛАНТЕРИСКЕ и ПОМОДНЕ РОБЕ
Косте Николића и Друга
Добило је једну велику количину женске плитке обуће црне и жуте, на шнирање од шеврoа и продаје их
Црне по 10 дин.
Жуте по 12 дин.

Хотел „АЛБАНЕЗ"
Српска кућна без конкуренције
Наручити јеловник, спрема се за празник.
Препоручујемо домаће **Кисело млеко.**
Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Јеван на ражњу.*
Одлично бело и црно вино, Смедеревско и Крајиншко.

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је лек
БИЉНИ СОК
који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 д.**
„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**
„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести. **Цена 2 динара.**
„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.
ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ
Адреса: *Апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд* 355 26 —

„НЬУ-ЈОРК"
ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО
Председник: Darwin P. Kingsley
— 64. Билансија Највеће Осигуравајуће Друштво на свету.

Призната актива	франака у злату	2,888.000 000
Целокупни приход у 1908 години преко	. . .	530,000.000
Математична резерва	. . .	2.379.000 000
Резерва за дивиденду	. . .	416,000.000
Нова осигурања у 1908 години	. . .	722,000.000
Мешовита осигурања у снази преко	. . .	3.116,000 000
Сва осигурања у снази	. . .	10 331,000 000

Дивиденда која је платљива 1909. год. износи фран. у зл. 39,402.056 противу фран. у зл. 32,136 362 која је исплаћена 1908. године.

Ово је највећа дивиденда коју је друштво до сад исплатило.
Годишња дивиденда, платљива 1909. г. на полице издате у 1907. на фран. у злату 10.000.

Осигурање на случај смрти				Ограничено осигурање на 20 г.				Мешовито осигурање на 20 г.			
старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909. г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр. у зл.	проценат од премије
25	247.00	3540	14.03	25	378.00	4720	125	25	52700	6880	13 0
40	373.00	540	14.7	40	488.00	6610	135	40	57100	7930	13 9
55	650.00	10070	15.5	55	715.00	10740	15.00	55	73600	11200	15 2

64 та детаљна билансија шаље се на захтев и она садржава све трансације у току 1908 г.

Дирекција друштва „Њу-Јорка" за Краљ. Србију.
240 3 12 **БЕОГРАД, Кнежев Споменик бр**

Премилој нашој, довека непрежаљеној сестри
† Јованки Ј. Михаиловићевој
б. зак ич. Округ. Т-лег. Одељења
Чинићемо полугодишњи спомен 9. о. м. (у четвртак), у цркви Св. Николе (Н. Гробље), у 10 и по часова. — Извештавамо пријатеље и познате наше.
Април, 1-е 9. год. Београд
ТУЖНЕ СЕСТРЕ:
Милева и Христина h. Михаиловићеве

Наш мили и никад непрежаљени син, брат и ујак
† Милан Петровић
Гим. ученик и чиновник у финансији
преминуо је после дугог и тешког боловања 1. Априла а сахрањен 3. Априла тек. год.
Извештавамо наше сроднике и пријатеље о овом нашем превеликом губитку.
6 Априла 1909 год. Београд
ОЖАЛОШЋЕНИ:
Мати: *Софија Петровић;* сестра: *Марија Лаудановићка,* сестрић: *Милан Лаудановић* бив. коњич. капетан.
3412 2

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8, за четврт год. дин. 4. месечно дин. 1·50. За иностранство за годину 32 дин. за пола године 16 дин., за четврт год. 8 Ђ. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић,* Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Новореконструисана штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ЧЕТВРТАК 9. АПРИЛА — БЕОГРАД. | ДИРЕКТОР Јова Адамовић | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 97. | Телефон 821

ИПАК БЕОГРАД ПРЕСТОНИЦА

— Од једног официра —

Познато је, да је већина народних посланика поднела предлог Народној Скупштини, да се престоница из Београда премести у унутрашњост. Овај је корак, са гледишта патриотизма, несумњиво похвалан. Питање је само, да ли је заиста прека потреба да се престоница преноси у унутрашњост? Јер треба имати на уму, да би то државу стало врло скупо. Али, у случају преке потребе, и то би се морало жртвовати, јер — нужда закон мења. Зато при решавању овог тако важног питања треба да нас руководи само питање, да ли је Београд заиста изложен толикој опасности, да одмах мора пасти у непријатељске руке, или није.

Да видимо како би се Београд бранио у случају рата.

Београд — град сачињава, с једне стране, са Вишњичким а с друге са Топчидерским брдом, један дефанзиван троугао, који Дунав и Саву потпуно фланкира. Терен је преко Дунава и Саве од ових трију стратегиских тачака много нижи. С тога би српске позиције код непријатељским јако доминирале. Српска је војска данас снабдевена истим артиљериским материјалом, којим и аустро-угарска, — ако не и бољим. Кад је материјал једнак, а позиције куд и камо боље, треба ли ту очајавати? Колико би се непријатељска артиљерија на бежанијским и француским брежуљима могла одржати? Она не би ни имала времена, да врши бомбардовање Београда, јер би се, у првом реду, морала бранити против ватре српске артиљерије, а да не би то дуго издржала, то је јасна ствар. Циљ напада непријатељевог на Београд, био би само тај, да тиме задржава српску војску код Београда и да, на тај начин, олакша могућност прелаза његове војске код Гроцке и ниже Шапца. Што се тиче монитора, они не би ни узимали учешћа у борби, већ би се употребљавали само за олакшавање прелаза војске преко Дунава и Саве; они су за офанзиву сасвим неспособни, а не би ни могли нахудити Београду с Дунава и Саве, пошто су те две реке, као што смо већ казали, од српских позиција потпуно фланкиране.

Ми не би смо ни смели напустити Београд; то би значило дати не само непријатељској војсци слободан прелаз, већ и поклонити јој најглавнију линију етапе. А то би исто учинили и кад би се Београд прогласио за слободну варош, јер Аустрија као што се зна не ферма много међународне уговоре. Поред свег овога још долази и морални успех непријатеља и пад морала у српској војсци. Ко је већ учествовао у једном рату, тај може најбоље да оцени, колики би овај губитак био.

Београд се, у случају рата, апсолутно не сме напуштати. Ми га морамо бранити до последње капи крви, а природан положај његов даје нам могућност не само да га бранимо, већ и да спречавамо врло важне акције непријатеља. Београду прети мања опасност, него што је он за непријатеља опасан.

М.

РЕКОНСТРУКЦИЈА КАБИНЕТА У ЦРНОЈ ГОРИ

(ИЗВЕШТАЈ „ПРАВДИ")

Цетиње 3 IV-1909. г.

Јуче је извршена реконструкција црногорског министарства, којом су приликом учињене следеће измене: досадашњи председник министарства *д-р Лаза Томановић* задржао је поред председништва портфељ министра спољних послова, а министарство правде предао *д-р Секули Дрљевићу* досадашњем начелнику истог министарства. Ранији министар просвете и црквених послова *Јован Пламенац* узео је портфељ министра унутрашњих дела на место војводе *Лакића Војводића*, који је молио да му се уважи оставка, како би служио у оној струци, у којој је раније био пре доласка на министарски положај.

Њему ће се по свој прилици дати одговарајући положај у војсци у његовоме родноме крају Васојевићима. Министар војни ђенерал *Митар Мартиновић* и министар финансија и грађевина *Душан Вукотић* задржали су и даље своје досадашње портфеље. Министар правде *д-р Дрљевић* постављен је у исто време и за заступника министра просвете и црквених послова.

Књаз је бившем министру унутрашњих дела војводи *Лакићу Војводићу* при његовоме одступању као знак признања дао Данилов орден првога степена.

Реконструисани кабинет састављен је од људи школованих и интелигентних, који на својим данашњим положајима могу много учинити за добро Црне Горе и њено унапређење. Сем генерала Мартиновића, који важи као један од најспособнијих официра у Црној Гори, остала четири члана кабинета су факултетлије а од ових двојица доктори права.

Тројица чланова кабинета су између 30 и 32 године дакле у оним годинама кад се од њих може очекивати највећа воља и енергија у повереноме раду.

Најмлађи члан кабинета д-р Секула Дрљевић је на прагу тридесете године. Свршивши прошле године са најодличнијим успехом правни факултет, по промовирању за доктора права, он је се вратио у своју отаџбину да јој послужи својом спремом и својим радом. Ово му може служити на част, што као Црногорац није заборавио на своје кршне крање и што је претпоставио живот у својој сиротној отаџбини удобнијем и госпоственијем животу на страни, што на жалост није случај код многих школованих синова Црне Горе.

Новоме кабинету желимо успех и срећу у раду на добру и напретку братске Црне Горе.

Крвави дани у Цариграду

Прекинут саобраћај

Јуче су стигле вести из Цариграда: да је железнички саобраћај на главној линији Цариград-Софија прекинут; возови железнички су обустављени, јер је сав материјал употребљен за војску, а пруга поседнута трупама. Према томе, сви европејци који се налазе у Цариграду осећају се као интернирани, јер више немају могућности да умакну.

Стање у Цариграду

Путници, или боље рећи бегунци, који су из Цариграда стигли у Београд причају врло интересантне ствари о стању у коме се сад Цариград налази. Маса странаца и младотурских породица нагрнули су у стране амбасаде, и ту бораве већ неколико дана. Амбасаде већ не изгледају господске палате, него нека врста збегова, где се спава по земљи и измешани половњ, те се ко зна ко је коме свој. Све што је могло украбити какву лађу, стрмуглавило је у Русију, Константицу, Бургас, Варну, а највише у Атину, куд је утекао и бив. посланик у Београду Фети-паша. Сваки био млади или стари Турчин, који се осећа мало нагорео на репу, ухватио је маглу, бојећи се да у овој општој галами, он не плати поцепан устав. Нарочито има много турских дама (младотурскиња!) које су потражиле уточишта на ратним страним бродовима.

Бар тим екипажима сад није дуго време!

С пуно такта!

Очевидци су нам причали о једној врло ружној сцени, коју су гледали у српском посланству у Цариграду.

Кад се разлаичена солдатија разлетела по Цариграду убијајући где кога стигне, прошла је главна гомила тих разјарених дивљака и кроз „Перу" у коме се крају налази и српско посланство. Кад су били пред краљевским посланством на отвореном прозору је стајала Његова Екселенција Кузен Јаша и гласно подвикивала:

„Хуријат! хуријат"!

смејући се и исмевајући турске слободе. Хоћеш Туро слободе и устав! подругивао се Кузен Јаша, сматрајући да је то са свим у тону приличном једном дипломати!

На толику духовитост сваки се Србин мора само обеселити!

Цариград. 8. априла по подне. Велики везир, министар војни и командант корпуса, на захтев султанов повукли су оставке. — Вести о пресуди преког суда неосноване су. Прокламација Хусни-ева објављена је трупама и морнарима преко министра војног и министра марине, а и цивилним властима у унутрашњости Турске преко Порте. Утисак који је учинила прокламација, у опште је добар.

— Еми, командант дивизије у Дијор-Бекиру, именован је за министра марине.

Париз. „Хавасу" јављају из Цариграда да је Џевад-беј, први секретар султанов, изјавио да султан још није примио никакво писмо, којим би се од њега тражило да абдицира, а додао је да би Султан одмах абдицирао, кад би то од њега војска тражила. Даље је рекао да је султан миран и да је добио не само из унутрашњости но и из Солуна и од војске телеграме пуне изјаве верности.

Промена на престолу

Цариград, 7. априла. У двору се непрестано држе конференције с великим везиром и министром војним. Ни један члан владе није вољан саветовати отпор младотурским трупама које се приближују, на против, тражи се што је могуће повољнија форма за султанову абдикацију. Одлука ће бити донета до четвртка, јер по најновијим вестима из Сан Стефана трупе ће тек тада ући у Цариград.

Цариград, 7. априла. По једном саопштењу с дипломатске стране, дипломатско заступништво Немачке у Цариграду добило је налог, да код младотурског комитета посредује у корист Абдул Хамида.

Франкфурт, 7. априла. „Франкфуртским Новинама" јављају из Цариграда: На телеграфски позив „комитета за јединство и напредак" да абдицира, упутио је султан великом везиру телеграм с хладном примедбом да учини што треба. Султан не мисли да напусти борбу. Његова хладнокрвност доказује да му је ситуација јасна, па према томе предузима своје мере. Његова се садашња тактика састоји у томе, да ступи у преговоре, да да доказа да ће се чврсто држати устава и радити тако као да игнорише интервенцију младотурске војске. У томе се иде толико далеко, да је данас по наредби из Јилдиза одавде отишао нарочити воз са животним намирницама за операциону војску у Читалџи. И ова несумњива чињеница спада у загонетке ових загонетних дана. Тек кад се покидају сви конци, султан ће ући у борбу у Јилдизу, у нади, да се можда напад неће успети да трупе буду несложне при нападу на калифову престоницу.

Цариград. Уверавају да је извршен споразум са војском солунском и једренском. Парламентат је држао кратку, али тајну седницу. У Стамболу је настало узбуђење због вести да ће солунска војска, која је синоћ ушла у Цариград, одмах прокламовати опсадно стање. Многи становници а међу њима и власник листа „Икдама" беже. Посланик Немачки Кемал побегао је због његовог држања у догађају од 31. марта.

И друга лица која су уведена у списак обележених криваца, спремају се за бегство или се крију. Уверавају да је јуче била тајна седница парламента у Сан-Стефану, на којој је било 100 посланика. Ахмед-Риза дошао је такође у Сан-Стефано из Цариграда, где је у некој кући био скривен. Тој тајној седници, којој је председавао Талат, потпредседник, присуствовао је и Енвер-беј, војни аташе у Берлину. После седнице Ахмед-Риза пошао је у Халкали главни стан трупа солунских и једренских. Веле, да се вођа младотурака скептички понаша и изражава о аранжману извршеним са Султаном. Командант флоте Рустем, стигао је у Сан-Стефано и поднео извештај да се сва флота покорила младотурцима.

Софија, 8. априла. Специјални дописник „Вечерње Поште" јавља:

Младотурци су прокламовали збацивање султана Абдул Хамида а за његова наследника прогласили Решад ефендију, који ће владати под именом Мехмед V.

Г. министру унутрашњих дела

Ми, господине Милосављевићу почињемо губити стрпљење гледајући шта све раде ваши органи, обузети партизанским бесилом. А губећи стрпљење, ми почињемо губити и лепо мишљење о вама. Јер најзад, што седите ви на том месту, ако нисте у стању спречити зло рађење ваших потчињених? Ви сте увек сваког уверавали: да не полажете на тај полажај, и то вам се веровало, али сад се почиње примећавати, да се и вама то место осладило, па ма слушали и заповест једног Ст. Протића.

Ваш је начелник у срезу пожаревачком врло неспреман, а при том по уверењу оних који имају жалосну судбу, да у његовом срезу живе, и врло неекспериран и несавесан. Он гони цинички председнике нефузионаше, пакује им кривице а трпи и помаже највећа неваљалства фузионашких председника.

Сад смо добили извештај да ни у другим срезовима није боље. Окружна власт је кидисала на председника у Влашком Долу Милана Лукића, само зато што је напредњак.

Шта мислите ви? Шта хоћете ви? И каква је то норава „коалиционa влада," под којом се гоне напредњаци, као да царују Стојан Протић и Церовић?

Епиграм

Позоришно питање
На дневном је реду
Ал' будућност театра
Инак вадим бледу.

Јер законом нећемо
— Имајмо на уму —
Ни створити таленте
Ни подићи глуму.

— Р —

Српске земље

Далматински адвокати браниоцима „велеиздајника"

Далматински адвокати (њих 59 на броју и 19 адвокатских кандидата) упутили су браниоцима оптужених Срба „велеиздајника" у Загребу писмо ове садржине: „Ми потписани адвокати и адвокатски кандидати из Далмације, без разлике странака, имамо част поводом загребачког суђења због велеиздаје изразити своје потпуно признање и сталешку солидарност с вама. Господо браниоци, који сте својим мушким и пожртвованим поступком и радом учинили не само патриотску дужност, већ хумано и узвишено дело, које је подобно, да нашем адвокатском реду, овом природном заштитнику свих слобода, прибави ново поштовање и нови углед пред културним светом." Жалећи што због постојећих закона није се ни један од њих могао придружити одбрани и критикујући сам ток суђења, далматински адвокати завршују поруком браниоцима, да их храбри мисао, да им одобравају другови из свих крајева и да се свак диви њиховом раду и пожртвовању.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Поднет предлог.

Влада је јуче поднела предлог Народној Скупштини, да се избори окружних посланика, који се имају у месецу августу ове године извршити — *не врше*, него да се одложе до месеца фебруара идуће године, до кога ће времена ступити у живот нове измене и допуне у закону о уређењу округа и срезова.

Предлог је оглашен за хитан.

На знање комисији.

Решењем пожаревачког суда од прошле године, стављени су под суд, но да се из слободе бране, Петар Милићевић срески начелник, Петар Драгомировић срески писар и њихов пандур Ђорђе, за намерно гажење закона, приликом избора општинских чланова у Великом Црнућу округу пожаревачком.

Како је мешовита комисија одређена Петру Драгомировићу начелнику сада среза прокупачког, то јој се скреће пажња и на ово дело, за које је Драгомировић већ стављен под суд, зато, што је Драгомировић, док је у пожаревачком срезу био немилосрдно гонио и хапсио све, што се звао напредњак и либерал.

Велики духовни суд.

1. маја ове године састаће се и отпочети овде у Београду своје седнице велики духовни суд.

Злостављања у војсци.

Из Ваљева нам јављају да тамо један пешадијски поручник — чије име за сада штедимо — душмански и немилосрдно туче војнике, а наročito посилне.

Осуђујући овакве појаве у војсци, ми и не сумњамо, да ће дивизијар ваљевски г. пуковник Гојковић употребити сва законска средства да сузбије ову самовољу поменутог поручника.

Са погреба.

Јуче је сахрањен Сима Симеоновић благајник бродарског друштва. На погребу су матрози у униформама носили 9 венаца своме добром благајнику, а око мртвачких кола било је путујуће особље такође у парадним униформама, поред одличног броја пријатеља и поштоналаца покојниковх.

Старатељске судије.

На предлог министра правде, Краљ је подписао указ, по коме се досадање судије за неспорна дела у свима првостепеним судовима постављају у истим судовима за судеће судије, а на њихова места друге судије из истих судова.

Обишао пругу.

Г. д-р Мика Поповић директор државних железница, обишао је целу ваљевску пругу, и уверио се са стручним референтом да је пруга подпуно исправна. Г. Поповић, вратио се са овога пута синоћ.

Учитељски стечај.

Министар просвете на основу чл. 35. закона о народним школама расписао је стечај на непопуњена учитељска места у појединим школама.

Рок за подношај пријава остављен је до 20. априла о. г.

Биће враћен.

Г. Данило А. Живаљевић ревизор пореске управе у пенсији, биће поново враћен у пореску управу.

Тражио пенсију.

Ђенерал Никодије Стефановић, командант моравске дивизије, тражио је пенсију зато, што је на положај команданта дивизије у Нишу постављен, без да је питан да ли хоће да иде у Ниш или не.

Збор кафеџија.

Данас после подне у 3 сата, одржаће редован годишњи збор београдске кафеџије, у кафани код „Коларца" на коме ће се збору изабрати и нова управа, а тако исто прочитати извештај управног и надзорног одбора, о његовом раду за прошлу годину.

Лоповска компанија.

Она компанија од 15 пређених коцкара, који су лом почињали по Београду, а које је похватао вредни писар кварта теразијског г. Савић спроведена је јуче суду на осуду.

Суд је све кривце ставио под суд и послао поново у главњачу да се одмарају до претреса судског.

Производство жандарма.

Командант жандармерије, произвео је у чинове каплара повећи број отреситијих редова, а тако исто и неке капларе у чин поднаредника, како у главној трупи у Београду, тако и у појединим одредима у округима.

Изгубљене заложнице.

Управи града Београда предате су синоћ 4 заложнице Класне Лутрије, по коме су заложене разне акције у суми од 10.000 динара. Заложнице гласе на име: Антонија Лазаревића и Младена Богићевића, чије занимање и место становања није познато.

Крађа.

Г. Владимир Цонић начелник министарства народне привреде известио је управу града Београда, да су му Милутин Јанковић и његова жена Анка, који су код г. Цонића били у служби, украли са стола 130 динара у готову новцу. Извршеним претресом, нађене су многе ствари г. Цонићеве међу стварима Милутиновим и његове жене. Поведена је кривична истрага.

Убиство.

Светислав син Аранђела Цветковића, младић од 18 година, родом из Новог Аџибеговца у срезу орашком, сачекао је прекоиноћ на путу пред његовом кућом свога комшију Стевана Цветковића, и ножем га ударио у прса од кога је ударца Стеван одмах умро.

Светислав је одмах стављен под кривичну истрагу и у притвор.

Веридба.

Г-ца. Каја кћи пок. Филипа Јовановића трговца из Раче (крај.) верила се са г. Којом Сретеновићем професором крагујевачке гимназије. —

Пљачкина у Бађевцу.

Преко ноћи између 5 и 6. ов. м. изгорела је појата и у овој три краве Николи Бркићу, из Бађевца, све у вредности до 500 динара. На лицу места води се истрага, јер су за сада извршиоци ове злонамерне пљачкине непознати.

Потера на скитнице.

Јуче после подне, управа вароши Београда извршила је потеру на скитнице по свима кварговима, и том приликом, дотерано је синоћ у полициске хапсане 37. беспосличара. Са њима ће се данас поступити по закону.

Кажњени.

Петар Јовановић радник и жена му Јелисавета, потукли су се синоћ на улици и направили неред, те их је полиција казнила тродневним затвором.

Крагујевачки болеснички фонд.

На овогодишњој скупштини крагујевачког болесничког фонда, поред осталих послова, изабрана је нова управа. У нову управу су ушли: *за председника*: Илија Стошић, терзија; *за чланове управе*: Радосав Димитријевић, месар; Антоније Вуковић, ножар; Гаја Николић, кафеџија; Димитрије Наумовић, пекар; Ђока Марковић пилулац; Божидар Бановић, димничар; *за заменике*: Живојин Радоњић—Батић; Тоша Ђировић, кафеџија; Андреја Станковић, рад. фабрике. У надзорни одбор ушли су: *за председника*: Димитрије Младеновић, ужар; за чланове: Радисав Васић, ножар; Петар Лукић; Тома Стојановић, обућар и Јоца Јовановић, рад. фабрике.

Добротвор крагујев. болесн. фонда.

Г. Јован Јовановић, штаб-заставар XVII. пешад. пука из Ваљева, уписао је своју супругу Христину за члана добротвора крагујевачког болесничког фонда, положивши 40 динара. Управа о овом путем благодари г. Јовановићу.

Вести из белога света

— Копасис ефенди, самоски кнез, убијен је. Њега је султан поставио за кнеза острва Самоса у јануару прошле године, кад је дотадашњи кнез Каратедори паша морао одступити због народна незадовољства.

§§ У последњим јерменским покољима у Алеви погинуло је три до четири хиљаде људи.

(((Аустриски посланички дом поново ће се састати 14. о. м.

У Бивши аустро-угарски посланик у Београду Мориц Цикан од Валборна напрасно је умро у Угарској на имању свога шурака Геце Зичија.

]] Неистините су све пронесене вести о болести или неком несрећном случају, који се на Крфу десио немачком цару Вилхелму.

(-) У Реџио ди Калабрија осетила су се 6. о. м. после подне неколико земљотреса, од који су неки били доста јаки, а пре њих се чула подземна тутњава. Штете није било.

Важне Вести

Јех Чорбика!

Јаков Чорбић овчар са Рашке, допао је до Београда са једном тојагом и хоће њоме да исправи српско законодавство. Он, коме је народ за његово витешко старање о благостању овоземаљском отворио седам стругара у државној шуми, не престаје старати се и даље о народном добру и не да, да једног сељака гуле и глобе а да се све богатство сручује само у Београд. Ваља мало одавде одвадити. Зато је он поднео предлог закона: да се укине она законска одредба којом се нове, велике грађевине по Београду ослобађају порезе за 5 година. Зна Чорбић да на Рашкој ни једна нова механа није ослобођена од те дацијe. Па зашто та аристократска привилегија Београду?!

Фузионашки је клуб решио да се тај предлог изнесе одмах пред Скупштину. И тако ћемо добити после Станковог и један Чорбићев закон!

Фузионаши имају чудан појам о коалиционој влади! Они налазе да ваља упрегнути Ст. Новаковића и Ст. Рибарца, да четкају тур Станка Куће и да се запљескују са Чорбићевим бљезгањем! А и г. г. Новаковић и Рибарац имају чудне појмове о својим дужностима, и о мисији овог кабинета, кад пристају да се под њиховом владом и овакви закони граде, као што је закон о Станковој њиви и Чорбићевој пакости.

Архилажов

„Одјек" је имао право: Стојан Протић је садељан од најчистијег неваљалства. Нема тога средства којим се тај створ не би послужио у полемици, са ма којим од својих противника. Лаж му је још и понајблаже средство, ма да лаже страшно и одвратно.

О томе само један пример: У „Самоуправи" од 4. ов. мес. написао је тај архилажов ове врсте:

„Када су, пак, велике силе саветовале Влади Краљевине Србије да даде познату ноту, и када је влада ту ноту изнела пред народно представништво, па ово ту ноту и усвојило, *онда збиља, само подлост, или туђинска слугерања, или пакосни непријатељ Српства, могу овој потурати тежњу за блефом*... Кад то раде непријатељи Србије, то је неправда, али разумљива; кад то ради један српски лист, *онда је то издаја, јер се њоме иде на убијање угледа своје отаџбине*".

Дакле чисто и јасно речено: тврђење како је влада вршила један блеф својом ратном спремом, издаја је отаџбине. То је и за букваре јасно, па ипак лажов Стојан има куражи, да у јучерашњој „Самоуправи" то јавно опорекне. Чујте га:

„„Правда" се потрудила да покаже како г. Стојан Протић не зна шта је блеф, и како је „Самоуправа", не знајући значење те речи, тврдила: да је Јохан Адами, пређе цимерман (то је, знате, директор „Правде") за то издајник, што је тврдио: да је српска влада просто правила блеф, кад је вршила наоружање српске војске и да није ни помишљала на рат. *Међутим читаоци знају, да ту Јохан Адами просто на просто лаже!*

Дакле 4. је априла тврдио да је то издаја, кад један српски лист тврди, да је влада својим ратним спремањем вршила блеф, а 8. априла вели да није то никад тврдио *и да онај, који противно тврди, „просто на просто лаже"*.

И то је министар у овој земљи! То хоће да буде светао карактер! — Светао по појмовима робијаша Јове Несторовића.

Народна Скупштина

Најсрећнији министар.

За ђенерала Живковића, могло би се рећи да је најсрећнији министар у Србији. Ма који посланик и ма по коме питању говорио о њему, он говори учтивим и одмереним тоном. Сваку изјаву његову и свако његово обећање сви посланици примају са пуно вере. Па чак и Триша Кацлеровић, противник целокупног данашњег друштвеног уређења и иначе прави неверни Тома, после одговора Живковићевог на његове две интерпелације, не само да се задовољио већ му је учинио неколико комплимената у погледу часности и исправности његове.

Ово је збиља најсрећнији министар у Србији.

Зла судба

Збиља се за Стојана Протића може рећи да је зле судбине. Нема сумње, да је томе узрок и он сам, али га сада већ треба више жалити но осуђивати.

Нема те пређавштине у радикалској странци а да њему не падне у део да је брани.

Те је среће и јуче био.

Рад. Агатоновић је поднео интерпелацију о злоупотребама у самосталној монополској управи, још у доба кад Ст. Протић није био министар.

Зла судба Стојанова довела га је на положај министра финансија и доделила му, да он одговара на ову интерпелацију.

То још не би било ништа тако страшно, кад би Стојан био вољан, да спор реши по закону.

Али, Стојан се подухватио, да као и све досадање, одбрани и ову неславност.

Одбрана му је била веома слаба. У њој је он сам признао масу неправилности и грешака у раду самосталне монополске управе тврдећи, да то нису још злоупотребе.

— Из свега овога нисам могао добити уверење, да ту има злоупотреба — хтео је завршити свој говор Стојан.

— Постоји ли мишљење Гл. Контроле по овој афери — пита Ђ. Марковић.

— Не постоји — одговара Стојан.

А ја знам да постоји — почињe Ђ. Марковић.

— И данас је суд ставио забрану Раши Милошевићу за 140 хиљада динара — довршава Агатоновић.

— Не, знам... промуца Стојан.

— Али, ми знамо — запеваше у хору Марковић и Агатоновић.

Стојан је збуњено, сплетсао завршио свој говор а председник закључио седницу пошто је већ било дванаест сати. Сутра ће се наставити ова интересантна дебата.

Floridor.

„Правда“ почиње сутра доносити напис:

„Султан Абдул Хамид и његов престолонаследник“

или

Четири и по године затвора у серају принца Абдул Меџида

Овај напис из пера бив. секретара турског посланства у Бечу, изазвао је читаву сензацију у нешачком читалачком свету, када је због тога што је забрањен у „Märzu“ и с тога обраћамо пажњу наших читалаца на њ.

Са Кавказа

Сведени малајони — Један страховит убица

(Одломак из писма власнику „Правде“)

Баку, из Каспијског Мору 26 марта (свршетак)

Пошто се полиција и војска удалила са својим пленом из лађе, „Цезаревић“ је смело заповно од обале, која се постепено од нас губљаше. У току путовања, које је трајало неколико сати, сазнао сам за узрок овог претреса и за велику опасност, у којој смо се сви путници на „Цезаревићу“ налазили. Да није било врло веште бакиске полиције, ко зна шта би са нама било и врло је вероватно, да не бих био у стању да вам пишем ово писмо, пошто би насигурно постао alimentum pi cium.

Ево дакле шта је било:

На „Цезаревићу“ ишла је овог пута аманетна пошта из Баку у Красноводскоу. Самог новца било је 1,200.000 рубаља, што у нашем новцу износи три милиона динара.

Руски револуционари врло често нападају аманетне поште на паробродима и железницама, на јавне банке и државне благајнице. На тај начин долазе до потребног им новца за набавку оружја и експлозива. Ти нападачи познати су под именом „експропријатори.“ Једна таква чета спремала се да опљачка и аманетну пошту са „Цезаревића.“ Сви чланови обукли су се као обични путници, а у свој пртљаг беху сакрили оружје. За овај напад полиција је била извештена још пре две недеље, али је пустила да би се експропријатори најпре укрцали у пароброд, па да их на лицу места похвата. Као што се види, то је и испало за руком. Сем двадесет и једног експропријатора полиција је у њиховим пртљазима нашла двадесет маузерових пушака, десет револвера и велики број муниције.

План напада био је овај:

— Чим пароброд изађе на море на растојање, да се са обале не може видети, експропријатори би један по један сишли у своје кајуте и узели из пртљага оружје. Сви би се тада разредили око поштанског одељења и бродске администрације. На дати знак побили би војничку стражу, која је износила пет људи, капетана парода и његову најближу околину. Путницима би запретили, да се нико не миче с места. На тај начин они би покупили сав новац, спустили чамце и удалили се на обалу, пошто би најпре покварили машину и крму на броду и уништили све сигналне знаке.

Без машине и крме, без икаквих сигналних знакова били смо осуђени, да останемо на отвореном мору, изложени непогодама и бурама. Ужасна ситуација и хвала бакимској полицији, што нас је од ње избавила.

Кад сам се вратио из Красноводска у Баку дознао сам још неке појединости о овом догађају. Међу ухапшенима, који су познати као најопаснији експропријатори, налазе се и две опасне личности: бив. резервни официр *Мочаварија-ни*, који је на пароброд дошао у оделу амалина, и неки татарин *Тумбулис*. Овај други је један ужас од човека. Пре неколико година убио је своју љубазницу Колобову. За ово убиство осуђен је на робију и послат на Сахалин, одакле је после неколико месеци побегао. Од то доба до данас извршио је преко четрдесет убиства и безброј других ситнијих преступа.

И таквом једном човеку ја умало нисам пао у шаке! И то где? На отвореном и пустоме мору!

Бр! Кожа ми се језки при овој помисли! Због тога и нисам у стању више да вам пишем. Док се мало прибберем послаћу вам још једно писмо одавде, па ћу онда у Тифлис, мету мог овогодишњег путовања.

Братски поздрав и до скорог виђења.

В. П-ић

Једна оригинална наредба

I

Ради заштите засејаних усева у својој башти, управник царинарнице у Митровици издао је од речи до речи овакву наредбу:

Краљ. Срп. Царинарница
2-г марта 1894 године
Бр. 570
Митровица

Наредба:

Пошто је потписани посејао башту, а и *уредио — очистио* авлију царинарнице, то се овим најстрожије *Наређује* финан. стражарима, при цар. да воде рачуна о башти једној и другој и чистоћи авлије *ако* пак живина прелази из туђих авлија или овдашњег те прави штету одобрзвам на моју личну одговорност — убити, у противном биће сваки финансиски стражар при цар. за учињену штету по башти?!

управник царинарнице
М. С. Неготинац С. Р.

II

Из чл. 236. царин. закона

Позна је финансијске страже.

1. да спречава кријумчарења и да хвата кријумчаре;

2. да помаже царинске и финансијске органе у вршењу њихове службе; и

3. да по нарочитим упуствима врши санитетско-полицијску службу.

III.

Ако се горња наредба упореди с овим што *законом* наређује, онда излази, да је управник митровичке царинарнице М. Неготинац, издао једну незакониту наредбу, јер финан. стражарима по закону не спада у дужност, да чувају управникову башту и авлију од упада комшијских пилића. *ради заштите засејаних усева?!...*

Сем овога, ова наредба показује и то, да је дотични *управник мање писмен него ли и његов думенција*, те и у једном и у другом случају, он не би могао бити ни дана и даље чиновник да није *сестрић* — госп. *Стојана Протића*, мин. финансија.

Интересује нас, да ли ће царинска управа ма шта предузимати, да оне јадне финансијске стражаре спасе од-оне *јадне* и чувања његових усева од комшијских пилића.

БЕОГРАДСКА ХРОНИКА

Једна крупна државна потреба

„Последњи догађаји најбоље су показали, како крупна државна потреба изискује премештање престонице из Београда у унутрашњост Србије.“

Тако су мотивисали осамдесет и два посланика свој предлог о премештању престонице.

Дај, рекох себи, да баш чујем ту „крупну државну потребу,“ која изискује премештање престонице, из уста самих предлагача. И пошто ми је, из појмљивих разлога, било немогуће да интервјујишем свих осамдесет и два посланика, то сам изабрао тројицу из оних округа у којима се налазе вароши, које се помињу као нова престоница. Отишао сам прво код:

Посланика из крагујевачког округа

— Дошао сам, господине посланиче, до нас, да сазнам ону крупну државну потребу, која изискује премештај престонице и да чујем ваше мишљење о томе, која би варош била најподеснија за нову престоницу.

— Биће веома кратак — одговорили господин посланик. Били сте и сами очевидац оне огромне забуне и панике на глас о аустриском нападу на Београд. Та забуна и та паника треба да нам послужи за наук: да престоница не сме и даље остати на граници, већ се мора преселити у центрум Србије. А чим сам вам поменуо центрум, онда сам вам у једно одговорио и на друго питање. Јер за коју би се варош, сем Крагујевца, могло рећи да лежи у центруму Србије. Књаз Милош је био паметан човек и баш за то је изабрао за престоницу Крагујевац. После, чим се сагради све пројектоване железничке пруге, Крагујевац ће бити њихова главна раскрсница.

— Још једно дискретно питање: Имате ли ви имања у Крагујевцу.

— Немам, али га има мој зет....

— Благодарим — и одох код:

Посланика из крушевачког округа

И њему сам поставио исто питање. И он ми одмах одговори:

— Разлога за премештање престонице има и сувише. Последњи догађаји то су најбоље показали. Само настаје питање, која би варош била најзгоднија за нову престоницу? Ја ћу вам одмах рећи свој избор. То је Крушевац. Прво с тога, што се он налази у центруму Србије. Цар Лазар је био паметан човек и баш за то је и изабрао за престоницу Крушевац. После, чим се сагради све пројектоване железничке пруге, Крушевац ће бити њихова главна раскрсница.

— Још једно дискретно питање: имате ли ви имања у Крушевцу.

Имам, хвала Богу, и то доста велико. Хе! Да је оно у Београду, вредело би најмање сто хиљада динара. И посланик уздахну.

— Благодарим — и одох код:

Посланика из нишког округа

И њему сам поставио исто питање.

Да, крупна државна потреба. Молим вас, зар би цело ово питање било овако окончано, да се није зазирало од уништења Београда. Што се тиче места у које би требало преселити престоницу, могу вам одмах изјавити, да би Ниш био најзгоднији. Прво с тога, што он лежи у центруму Србије. Краљ Милан је био паметан човек, и баш зато је припремао Ниш за престоницу. Ниш се и данас помиње као „друга престоница“. После, чим се сагради Дунавско-Јадранска жељезница, Ниш, који је то већ и сада, биће њихова главна раскрсница.

— Још једно дискретно питање: Имате ли ви имање у Нишу?

— У Нишу не, али у непосредној околини Ниша имам до сто хектара.

Благодарим — и изађох на улицу.

Из ових одговора већ сам могао замислити како ће тећи дебата у скупштини о премештају престонице, с тога се реших, да одем код Пашића, као вође скупштинске већине, те да сазнам, да ли ће његова група гласати за премештај.

Уз пут ми паде на памет, да се мало који користио интервјуима са Пашићем, с тога се реших да посетим његовог најинтимнијег пријатеља Станка Кућу.

Било је тачно двонајест часова те сам затекао Станка на ручку у једној млекадиници.

Пошто сам се извинио што га узнемиравам, ја му поставих питање.

— Како да ви кажем. И Никола каже да се треба исели престоница. Аја, и ја сам за ту, идеју. Ама се сви отимљу за место, па ће тешко да бидне. И Никола навалива да се исели краљ. Он каже, да се не свађају посланици, треба да буде Житковац иначе му нису дали среску кућу.

— Ја, вели, имам толики ћошкови у Београд, те ће им цена много падне али сам опет за Житковац. За државну потребу ћу рескирам једно ћошенце“. Ама овија ћуртуци кидисавају па ће испадне боц посла.

— А је ли вољан г. Пашић на попуштање.

— Јок. Неће ни да чује. Јучер ми баш каже: Житковац или Београд. Никако друкчије.

— А посланици неће пристати на Житковац?

— Па, неће. Ама неће се сели ни из Београд, поручује гим Пашић.

Благодарим — и одох.

* * *

Сугериран овим разноликим схватањима једне „крупне државне потребе“ и сам сам почео тражити згодно место. Пошто ни у једној варошн немам имања, то ми је тешко ишло са избором.

Уморан стигох кући, раскомотих се, испружих се на канабе да се мало одморим и дохватих новине.

Разгледајући четврту страну једног листа паде ми у очи овај оглас:

ПЛАЦ У НИШУ

(будућој престоници)

Погледах у потпис и одмах сам био начисто шта то хоће г. Исидор Јанковић, главни сарадник „Звона“. Он већ унапред капарише престоницу.

Сигурно је и он на исти начин схватио крупну државну потребу, као и народни посланици.

Floridor

НИШКА ХРОНИКА

Шта кошта једна душа? — А један зев? — Ниш живахнуо. — Нова зграда уз окружну болницу. Кочење врата. Утопио се свештеник.

Људи који долазе из Ст. Србије причају да је слом младотурака ускорила аустро-турска погодба о продаји Херцег-Босне. Са овим су их противници утукли ко' гују. — „Бошњаке продадоше по педесет пара сваку душу; нас ће, прије године, продати по трије пара“ — причали су они простом свету на све стране. И то се примало и ширило.

Али ето где су младотурци, на цариградској пијаци, још јевтинији....

Док они по Турској есапе о томе, ми се, после промеморије, не машамо за вишу политику. Нас други есап занима; на име: шта ли кошта један зев једног народног оца на шестомесечном боравку у скупштинској згради и мимо зграде? — Али ко ће уватити тај рачун; то јест ко му зна колико се ту зевало и колико ће се још зевати! Да смо их рекрутовали на скраћени рок давно би га одслужили.

После петомесечног застоја Ниш се мало крену из мртвила. Заводи су почели есконтовати. Пазари су живахнули. С пролећа у целоме Нишу само је једна нова зграда подизата, а сад ниче по једна, две у свакој махали. Пре неки дан образована је овде задруга за подизање зграда, на форму оне у Београду и објављен је упис за акције. Држи се да ће имати успеха.

Лепа и модерна троспратна зграда окр. болницу, до Беле-куле, која се подиже од пре три године, готова је. У садашој болници много се кубурило; било је случајева да су по два, па и три болесника лежали у једном кревету. У овој згради моћи ће се сместити преко сто кревета. Па и она ће се кроз неку годину морати догађивати и попуштати.

Заразно запаљење мозга које беше прилично заплашило свет, обишло нас је. Свега су била три случаја побољевања, од којих је један умро (један гимназиста, ужичанин). Међутим зараза се шири у околини Ражња и Алексинца.

3. т. м., по подне, утопио се у Морави, код моста на путу Ћуприс —Алексинац, Аранђел Живановић свештеник из Делиграда. Нису нам познати детаљи овог немилог случаја, али знамоово: чесниотац имао је обичај „у загрејаном стању“ да се јуначи и иде по самој ивици гвоздене ограде која је висока над мостом. Досад ју је сретно прелазно а сад... ко зна шта је све било, тек ту је смрт нашао.

Позоришне вести

Бранино позориште

Вечерашњи програм спада у ретке програме и за то ће привући огромну посету. Приказује се:

Лепа Јелена (опера у два чина) и *Јадац* (од Јанка Веселиновића). Све остале пијесе веома су одабране и стварају интересантно вече.

Руцовићево позориште

Вечерас се даје одлична Судермanова драма у пет чинова „Част“. Улогу грофа Траста игра г. Милорад Гавриловић.

У ЦАРА УРОША улици бр. 17 издаје се од 1. маја ове године елегантан стан са 4 велике собе нистелираним електричним осветљењем, предсобљем, купатилом, шпајсом, кухињом и собом за момче, енглеским нужником засебним уласком и уласком за момче.

За цену и остало упитати г. Аџу Р. Христића у истој кући.

253 1—3

За госпођу или госпођицу СТАН од једне собе са осталим потребним одељењима, са целом или делом намештаја, тражи се. Улаштити у радњи Г. Живојина Тодоровића краљ. срп. двор. добављача — Теразије.

ОБУЋАРСКА РАДЊА

Г. Матића

располаже сву израђену обућу од свих сорта кожа и фасона, како мушку тако и женску по високој цени обећа своје. 1—3

Елегантан стан са 4 одељења и осталим потребним одељењима издаје под кирију.

Стан је на Западном Врачару, на најздравијем месту а према куће осталим свима.

Паропливци на Топчидерском брду земљиште за изградњу летњиковаца. *Имаће је* у плану топчидерске школе. *Изаће* радозналости.

Јован Ж. Јовановић
лакат. Господар Јевремова ул. бр. 137 — у кући „Жолнер“.

Купони Дуванских лозова

Ком. 8 — дин.

Главни погодитак **100.000, 75.000, 20.000** у злату. За исплату добитака јамчи српска држава. Вучење 1. Маја, 1. Септембра и 2. Јануара, играју 45 година.

Купони се могу добити у мењачкој радњи

1-10 — **Исак Ј. Ешкенази.**

На продају ЈЕДАН ПЛАЦ 4.800 кв. метара, са 8 зграда на углу двеју врло живих улица у Београду, у непосредној близини Светогорске и Ратарске улице, продаје се врло јефтино.

План је на равници; има са једне улице 80, а са друге 65 метара лица. На плацу постоји нова од тврдог материјала, модерна и врло лепа, елегантна кућа, са забелом двориштем и лепом баштом, летња кафана од тврдог материјала, са дубећима и столицама од тврдог и мешовитог материјала, а иза и врло много, са оба лица, простране просторе за шедњак.

Кирије сада око 7000 — дин. годишње.

Имање ово, по своју величини и изгледу, јединствено је за шпекулацију, као и за какво било предузеће или фабрику. — *Посредници нису искључени.*

За услове упитати преко телефона бр. 43. 7—10

Српска Аграрна Банка

ПОЗИВ НА УПИС АКЦИЈА

Г. Министар Нар. Привреде решењем својим од 7-ог ов. месеца ТБр. 2085. потврдио је правила **Српске Аграрне Банке**.

Српска Аграрна Банка има ове послове:

1. — Помаже пољопривреднике кредитом у храни како људској тако и сточној, у времену неродних година и док не стигне летина.

2. — Набавља пољопривредницима стоку за извођење пољопривредних радова.

3. — Набавља пољопривредницима, занатлијама и индустријалцима сирове и алате за рационално извођење и усавршавање својих радова.

4. — Прима у комисију и на продају сирове пољопривредне, занатлијске и индустријске продукте, како прерађене тако и неприрађене.

5. — Извози све врсте продуката на светска тржишта.

6. — Купује и продаје сирове пољопривредне, занатске и индустријске продукте за свој рачун.

7. — Кредитира пољопривреднике, занатлије, индустријалце и извознике.

Да се иностраним тржиштима што јаче заинтересују за наше пољопривредне, занатлијске и индустријске продукте, Српска Аграрна Банка оснива Музеј, а поред овога и Базар за смештање за чување и продају робе.

Српска Аграрна Банка даје могућности да свако лице може постати акционар Банке, јер је уплата врло незната, а као акционар може се користити пословним везама са Банком.

Капитал банчин је 1,000 000 (милијон) динара подељен у 40.000 акција од по 25 динара акција.

При упису полаже се по свакој акцији на име упаснине по 0·50 дин. а на име уплате главнице по 0·25 дин. по свакој акцији недељно.

Упис акција врши се у канцеларији Српске Аграрне Банке (улица Краља Милана, горњи спрат кафане „Авала“) и код повереника банчиних у Београду:

Г. Г. Драгољуба Јовановића машин. Љубе Ј. Ивановића, адв.; Милана Антића, начел. мин. у пенз.; Давида Живинчевића столара; Милорада Рајковића, пгиз.; Милка Митровића, столара; Живојина Петровића, каменор.; Милорада Стефановића, штампара; Саве Спасића, кафеџије; Илије Ђ. Милићића, трговца; Мат. Шнајдера, архитекта; Јозефа Гаре, предузимача; Јосифа Икића, сарача; Боже Ђорђевића, инжустр.; Тире Холачека, кројача; Боре Миленковића, трг.; Јове Стефановића, обућара и Раде Спасојевића, економа из Жарковца.

Оснивачки Одбор
2482—10 **СРПСКЕ АГРАРНЕ БАНКЕ**

I СРПСКА ФАБРИКА ЗАПУШАЧА

Арсе Ж. Илића — Београд

Кочина ул. 34 *Бања Врашчина 31*

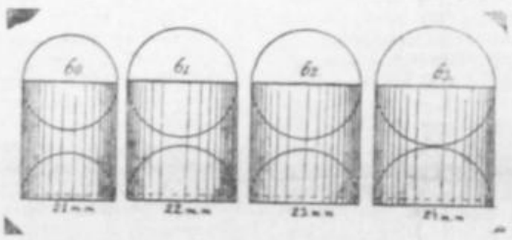

— Телефон 559

ИЗРАЂУЈЕ и ПРОДАЈЕ:

ЗАПУШАЧЕ, у највећем избору и најфинијој и најбољој изради за сваке врсте потребе, па и са утиснутом фирмом; исто тако и гвоздене израде од дуге (отпреде) 145 7—10

ДИНАРА 16.000 ДИНАРА

Издају се под најтрис на врло култних местима.

На продају: две куће за ренту, у непосредној близини пијаце и трамвајске пруге.

Више кућа за ужинање — засебних.

Једно имање од 30 хектара земље са зградама, живом водом и осталим удобностима, у непосредној близини Београда са умереном ценом.

За све наведено упитати **Павла К. Убавшића** у кафани код „Три Сељака“ преко од „Славије“. 10—10

ЗДРАВАЧКА РАДЊА

СТОЈАНА СИМИЋА и БРАТА

СПРОТУВ КОЛАРЦА — БЕОГРАД

Има част известити високопоштовану муштерије, да су јој пристигле у великом избору свакојаке врсте штофови

За наступајућу пролетњу и летњу сезону 6-10

ВЕЛИКА РАСПРОДАЈА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај, код „Круне“

Кнез Михаилова улица бр. 31.

Распродајемо купљене партије газиморске робе, као: *Свиле, Тафта, Поплина, Месалина, Душкина, Понжи, Атласа* и т. д. у свима бојама.

Штофова за женске хаљине, костиме и блузе у најмодернијим бојама.

Платна и шифона на комаде за домаће употребе од цене 15. 17. 18. 20. 22. 25 д. па на више.

Платна за јорганске и душечне чаршаве у свима ширинама 1·20, 1·40, 1·50, 1·70, 1·80, 2 д. па на више.

Чаршава *Салфета, Пешкира, Англе*, гарнитура за 6 и 12 особа.

Порхета бела шнир и пик. *Везови, Чипака, Апликација. Вортки* и т. д.

Цивидихи за душеке и ролетне.

Веша мушког и женског

Мидера, *Гарнитова, Рукавица, Лепеза, Чарапа, Марама* и т. д.

Велики избор *Аљуца за женске тоалете.*

Тепиха из метар и готових, као жанилских, вуненог и јутаних.

Сређе кумовске и девојачке

Свеће немачко бесплатно

Мустре на захтев шаљемо бесплатно — Поруџбине пажљиво уз доплату

С поштовањем

154 10—20 **Браћа Х. Габај.**

КОРИСНА ПРИЛИКА ЗА СВАКОГ НАМЕШТАЈА

Услед повољних реклама у стању смо у нашој новоотвореној радњи давати сву нашу робу са 40 од сто јефтиније но до сада. Као славина соба од најфинијег до најобичнијег, сала од најбољег земеља и у мат-арнеству, од свиле, плиша и штофа, трпезарије, столице, огледала, кадифета и канцеларијског намештаја.

Рудолф и Жига Фелдман и Комп.

Краља Петра улица, преко пута Народне Банке

„НЬУ-ЈОРК“

ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

Председник: Darwin P. Kingsley

— **64. Билансија Највеће Осигуравајуће Друштво на свету.**

Признате активе	франака у злату	2.888.000.000
Целокупни приход у 1908 години преко	. . .	530.000.000
Математична резерва	. . .	2.379.000.000
Резерва за дивиденду	. . .	416.000.000
Нова осигурања у 1908 години	. . .	722.000.000
Мешовита осигурања у снази преко	. . .	3.116.000.000
Сва осигурања у снази	. . .	10.331.000.000

Дивиденда која је плаћљива 1909. год. износи франк. у зл. 29,402.056 против франк. у зл. 22,126.852 која је исплаћена 1908. године.

Ово је највећа дивиденда коју је друштво до сад исплатило.

Годишња дивиденда, плаћљива 1909. г. на полице издате у 1907. на франк. у зла у 10.000.

Осигурање на случај смрти				О рочно осигурање на 20 г				Мешовито осигурање на 20 г			
Старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда за 1909. г. фр. у зл.	процентат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда за 1909 г. фр. у зл.	процентат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда за 1909 г. фр. у зл.	процентат од премије
25	247.00	3540	14.03	25	378.00	4720	125	25	52700	6880	13·0
40	373.00	540	14.7	40	488.00	6610	135	40	57100	7930	13·9
55	650.00	10070	15.5	55	715.00	10740	15.00	55	73600	11200	15·2

Све та детаљна билансија шаље се на захтев и она садржава све трансакције у току 1908 г.

Дирекција друштва „Ньу-Јорка“ за Крал. Србију.

240 4 12 **БЕОГРАД. Кнежев Споменик бр**

ПАЖЊА РОДИТЕЉИМА

Против: **шкрофула, отока жлезда, малокрвности, осипа** и др. *фирдангера код мале деце, и осталих кожних болести, које од нечисте крви проистичу најбоље је и најсигурније средство за децу и одрасле:*

РИБЉИ ЗЕЈТИН

СА ЈОД. ГВОЖЂЕМ (Oi Jecoris C. Ferro-Jod. 0.5% effervesc)

који се од дуже година справља у апотеци код „Црвеног Крста“ у Београду. Исти је зејтин врло пријатног укуса и мириса, јер је справљен тако, да га и најмања деца могу без икакве одвратности врло радо пију. Дуговременом употребом овога зејтина, деца се нагло поправе, добију светлу и румену боју лица, једном речи крв се пречисти, а кад је крв у организму чиста, онда се и болести саме јављају.

Овај зејтин препоручен је од г. г. Лекара како у Београду, тако и у унутрашности Србије.

Цена једне флаше са упутством поштарина 2 дин.

У истој апотеци справља се и

„АРОМАТИЧНИ РИБЉИ ЗЕЛТИН СА КРЕОЗОТАЛОМ“

Oi Jecoris aromaticae cum Creosotalo 10% effervescens, против шкрофула које гноје, шкрофулозни отока коже, кожног запаљења костију т. зв. помоснице.

У потребом овог зејтина са Креозотзаом рана се убрзо гноја очисти и зарасте, а запаљење брзо пролази.

Цена једне флаше 3 дин.

Поруџбине из унутрашности врше се брзо и тачно уз доплату.

Адреса: **Апотеци „ЦРВЕНОГ КРСТА“ Београд.**

Ови препарати могу се добити и то: у Београду у дрогеријама Субешића, Окановића и код „Гусларе.“

У унутрашности у апотекама и то: у Нишу код Рувидића Палавши Јовановића, Смедереву Тајсића, Зајечару Тунера, Краљеву Николића, Лозници Тодоровића, Крагујевац Илића. 354 11—

„ПРАВДА“ прима огласе по најумереније цени.

„Правда“ излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8, за четврт год. 4, месечно дин. 1·50. За иностранство за годину 32 дин. за пола године 16 дин., за четврт год. 8 д. — Сви уредништва послови се на улицу Васиње и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник

Радојица М. Радосављевић, Видинска ул. бр. 22.

„Браћа Рајковић“ Новоуређена штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Браничка ул. бр. 16. Телефон бр. 60.

ПРАВДА

Телефон 821 | ПЕТАК 10. АПРИЛА — БЕОГРАД. | ДИРЕКТОР Јова Адамовић | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 98. | Телефон 821

БУГАРСКА КРАЉЕВИНА

Г. Милован Миловановић хоће просто да се прослави!

Нема до сада ни једне ствари, коју он није рђаво свршио, ако је у опште свршио. Најкрупније и најсудбоносније догађаје, наш министар спољних послова је остављао да се развијају по импулсу и директиви наших противника или ривала, без и најмањег утицаја на њихов ток од наше стране.

И у свом рђавом раду г. Миловановић има просто гвоздену логику! Он који није ни у чему сталан, који је мрзлав и неодређен, поводљив и равнодушан у свему, истрајан је и неуморан само кад је реч о његовим личним интересима и непоколебиво логичан кад ваља једну општу ствар рђаво водити и завршити.

Како је отворио, водио и затворио судбоносно питање о анексији Босне и Херцеговине, познато је не само целој Србији но сваком Србину, ма које вере био. Име Миловановића је тако исто везано за Босну, као и име Андрашија и Ерентала. Андраши је извршио окупацију, а г. г. Ерентал и Миловановић анексију.

Али ваља видети како је г. Миловановић водио политику Србије у односима с Бугарском.

Његов претходник г. Н. Пашић је тако глупу политику водио и са Бугарском и са Црном Гором, да је г. Миловановић имао необично лаку улогу и са најмање памети и умешности могао је доћи до јефтиног успеха, јер су обе те државе желеле са Србијом добре односе. И зато је у почетку и изгледало, као да г. Миловановић има успеха у политици са Бугарском, јер је свака политика после оне г. Пашића *морала* бити боља. Но чим се мало заборавило на пирамидалне глупости потпуно идиотске политике г. Пашића, и обратила се пажња на делање г. Миловановића, одмах се приметило: да ни овај није много измакао од г. Пашића.

Г. Миловановић је затекао Србију потпуно усамљену и није је умео увести у какво пристојно друштво. Пропуштен је тренутак зближавања с Бугарском, и Бугарска се испред носа г. Миловановића користила својим везама и добила своју независност.

Наравно, да су начин којим је Бугарска дошла до независности, а нарочито друштво помоћу кога је тај циљ постигла, донекле ожалостили Србе, који су се у души радовали успеху Бугарске. Али је одмах после тога ваљало предузети мере, да се заједнички општа ситуација искористи и да се Србија и Бугарска нађу у заједници тесно везани пред општим непријатељем. Та би заједница омогућила и успешно вођење политике у овом завлаку, који је изненада избио у Турској.

За све то није требало ни велике памети ни великих жртава. Могло се само учинити у своје време оно што се учинило сад. Да је дошло признање и честитање кад је требало, било би добро дошло, а кад му прође сезона, онда је без велике вредности.

Ми нисмо хтели критиковати ни једне радње владине, док је год била у току, да се не би рекло да јој сметамо, него смо се ограничавали само да ценимо њен рад по свршеном чину и показаном успеху. Чин је свршен и овога пута и успех је никакав.

Цар Фердинанд је за кратко време учинио много за Бугарску и њен народ. Он не само што јој је осигурао трајан мир, што је повео путем великога културнога и економскога напретка, него јој је још и постигао знатне резултате у националној политици. Последња честитка рускога цара је једна од ретких диплома Фердинандових заслуга. Бугарска и њен владалац су имали и разлога и права очекивати најпре добре жеље и честитке од сестре Србије, с којом ће она ипак, у пркос свему и против свију, ићи руку под руку у великим историским моментима, кад се не буду решавала ситна питања личних и династичких амбиција, него огромна питања југословенске расе.

Нека би последњи догађаји, и Србији и Бугарској, послужили као наук и нека би их окренули политици широких груди и већих задатака, а да напусте болесну политику ривалитета и себичности.

ЈЕДАН ПРЕСЕДАН

Неоспорна је истина да данашњи министар војни, ђенерал г. Живковић спада у ред оних ретких министара војних, који су за нашу војску доста учинили, али се с правом очекује од једнога ђенерала Живковића да ће урадити не само доста него још и више од тога — да ће урадити „много“; само ако га не захвате оне вечите струје којима је тако подложан био (са малим изузетком) готово сваки наш министар војни од 10 година, па на овамо; а које су свакога од њих носиле у онај вртлог, из кога су излазили — без свога старог аукторитета.

Па ипак, као сви смртни људи „може и садањи министар војни пасти у грешку, а указивање на те грешке нека не сматра као тенденциозна изношења, већ као указивања изнешена у најбољој намери, те да међусобно се исправљајући, ударимо здрав темељ нашој војсци.

А ђенерал г. Живковић, пао је у једну огромну погрешку последњим својим указима о унапређењу официра; учинио је погрешку исту онаку, какове су чинили и многи ранији, слаби и мекушни министри војни, каквима је дуго била попуњавана она сирота фотеља у кабинету министра војног.

Указ од 29-ог марта текуће године не одговара очекивањима официрског кора, не одговара падама полаганим од стране официра, у њиховог министра.

Основни принцип правилног и праведног унапређивања официра: „заслужне унапређивати и награђивати, а незаслужене запостављати, није имао никада раније у српској војсци, никаквог значаја, па га нема ни сада. Није поштован кад су на фотељу министра војног постављани слаби и мекушни министри, па га нема ни сад, кад на њој видимо једног ђенерала, кога чак и страни листови карактеришу ту скоро „гвоздени ђенерал“.

Па кад ће се једном зацарити у нашој војсци она толико прижељкивана правда; када ће једном наш официр бити начисто с тиме да кад ради неће бити запостављен?!

Када ће наш официр имати разлога да се стара да буде што бољи, кад се оваким неправилним потезима пера (можда у овој прилици и случајним, што ништа не оправдава) ствара флегматичност и индиферентизам код официра?!

Да прокоментаришемо последњи указ.

У ђенералштабној струци су унапређени: у чин потпуковника 4 мајора, и у чин мајора 2 капетана I класе.

У пешадији су унапређени у чин потпуковника 1, у чин мајора 2, у чин капетана I класе 2, у чин капетана II класе 37, у чин поручника 32 официра.

У коњици за мајора 1, за капетана I класе 1, у чин капетана II класе 5, у чин поручника 8.

У артиљерији у чин мајора 1, у чин капетана I класе 4, у чин капетана II класе 12 и за поручнике 23 официра.

У инжињерији за мајора 1, за капетана I класе 2, за капетана II кл. 2, за поручника 5 официра.

У санитетској струци у чин мајора унапређени су 2 капетана I класе, у чин капетана II класе 3 поручника.

Дакле од 7 мајора унапређених указом од 29. марта 1909. год. њих четворица су из ђенералштабне струке, двојица из судске струке, а (ово је врло интересантно) из четири главна рода оружја цигло 1.!!!

А нама се чинило, да струке баш и постоје због та 4 главна рода оружја, кад оно шта је испало код нас?!

Наша војска постоји ради струка!!!

На првом делу указа, члан 17. закона о устројству војске, измасакриран је као и увек, што то код нас бива. Е, али шта ћете, параграфи су то, обрни овако, обрни онако, оно опет §.

свршиће се

„Султан Абдул Хамид и његов престолонаследник“

или

Четири и по године затвора у серају принца Абдул Мецида *)

Једног мајског јутра врљао сам весео и расположен кроз Јелисејска Поља у Паризу. Мој шеф, заступник једног од највећих европских листова у Паризу, послао ме је у царско отоманско посланство у Паризу с некаквом политичком поруком. Ствар није била хитна. Примио ме је пријатељ Х. бег. Он је тада био други секретар посланства у Паризу и отправник послова у Берну. То је био љубазан човек, фино образован, либералан у свом социјалном и политичком мишљењу и — како се шапутало — поуздани ослонац младотурске странке. Отац мог пријатеља био је бригадни ђенерал и командант артиљерије у Цариграду. Интерес који сам одавно осећао за источне ствари зближио нас је. Зближио нас је толико, да се у скоро ни о чем другом нисам бавио но о Турској и нисам се више могао ослободити мисли, да и сам одем тамо. Поменутог мајског дана ствари су узеле такав обрт, који је надмашио и наше најсмелије наде. Тек сам дао портиру своју посетницу за његову екселенцију Мунир пашу, посланика — тада још Мунир бега — а мој пријатељ ме већ уведе у своју приватну канцеларију, па ме задржа, уверавајући ме да имам најмање десет минута времена да свршим свој посао код његове екселенције Мунир бега. Он ми радосно саопшти, да ми оријент-експресом возом могу путовати у Цариград. Његово царско височанство принц Абдул Мецид ефендија, кандидат младотурске странке за престо, нада турског народа и заробљеник султана Абдул Хамида, човек чије сам име у младотурским круговима увек слушао да се помиње с изразима највеће љубави и поштовања, — дакле Абдул Мецид, рођен 1868. као син султана Абдул Азиса, који је убијен 1876., поручио ми је тајно да ма на који начин дођем до његове тамнице и ма под каквим именом, можда као васпитач његова јединца, принца Кушера Фарук ефендије, да му посветим неколике године свога живота.

* * *

После три дана опростим се с Паризом и за време дуга путовања имао сам довољно времена да израдим свој ратни план како ћу најбоље доспети у тамницу Абдул Мецида. Мој париски пријатељ упутио ме је на једну једину адресу — на Зеки бега. Није ми речено где ћу наћи тог Зеки бега. Писати не смете никоме, а пре свега не у Париз и не принцу. Тако су гласиле моје инструкције. Једне суботе пре подне стигао сам у Цариград одсео сам у једном хотелу у Пери и питао сам гостионичара да ли би ме могао употребити као писара у својој радњи. Нисам тражио плату, али сам тражио бесплатну храну и стан. Јефтиноћа моје службе допала се Левантинцу и у понедељак већ сам седео у хотелској писарници и покушао се наћи у свима бројевима и цифрама, хотелским гостима и нумерама соба, рачунима и писмима.

Прошло је тако око три недеље. Имао сам довољно прилике проучити ситуацију и позорницу свога будућег делања, али се свом циљу ни за корак ближе нисам примакао. Тек једног дана ненадно зажеле са мном да говори један Турчин херкулесске снаге и представи ми се као Зеки бег. Рече ми да он зна све, да не треба дангубити, да на њега мотре шпијуни, те за то не може остати ни пет минута, да је и сам у служби принца Абдул Мецида и да га је овај послао мени с поруџбином да ме обавести да се не плашим, да ће се он постарати да с дозволом султановом одем у његову тамницу. И већ после неколико дана поново дође Зеки бег и саопшти ми, да је султан Абдул Хамид, после дужих молаба, дозволио принцу да ме као васпитача свога сина узме у своју службу, под погодбом да сам принц нема никаквих веза са мном и да се постара да ја не повредим светињу харема. Ни једном од учесника никад није било јасно како је султан Абдул Хамид замишљао извршење првог дела ових погодаба.

Четвртог јуна 1900. прекорачио сам кроз капију царске тамнице. Четири године и четири месеца живео сам ту заједно с тим несрећним човеком. Шта сам за то време видео и доживео као први Европљанин, који је икада живео у једном серају, хоћу да испричам овде.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

*) Писац ових интересних баш данас веома актуелних бележака био је после своје делатности у Цариграду секретар турског посланства у Бечу. Принц Абдул Мецид још живи и пошто му је тек четрдесет година, долази у ред престолонаследника не на првом месту. У Турској није престолонаследник најстарији син султанов, но најстарији принц целе царске породице.

Епиграм

Србија и Црна Гора

Да л' ће опет копати
Међу нама јаз?
Народ игра како му
Свира краљ и [illegible]*.*

Пријатељством терамо.
Чини ми се, спорт
Ми живимо у слози
Докле траје — зорт!

— р —

Крвави дани у Цариграду

Хришћани као таоци

Већ три дана како су младотурци масирали знатне трупе које достижу број до 50 хиљада војника на капији Цариграда код Чаталџе, и сваког се часа очекивао извештај: да су се младотурци или потукли са султановом војском или да су ушли у Цариград. Међутим, тај глас не долази, а војске се непрестано налазе једна према другој. Тај се застој у операцијама чини свакоме неразумљив јер многи држе да би младотурци били моћни потпуно победити султанову војску, заузети Цариград и васпоставити ред какав хоће, па кад то не изврше сами боје се да они тиме не чине погрешку, која им може постати фатална и судбоносна за успех целе ствари.

Међутим је стигло једно обавештење, које може у неколико тај застој да објасни.

Влада у Цариграду, осећајући се слабијом од побуњеника, поручила је овима поверљиво: ако младотурци не пристану на понуде о миру, које им влада нуди и ако гурну на Цариград — војска ће у Цариграду кидисати на све Хришћане, по Цариграду направити покољ и изазвати европску интервенцију па и окупацију Цариграда. А то младотурци као добре патриоте не смеју допустити. То је заиста забринуло младотурке и зато су сад они застали и можда ће се упустити у преговоре.

Преговори

Цариград, 8. априла. Између младотурске војске и султана још се воде преговори. Није немогуће да се постигне споразум, по коме би Хилми паша реконструисао кабинет, проузроковачи војне револуције би се казнили а султан остао на престолу, и ако би као прави заробљеник био још оштрије под надзором но до сада. Лозинка је не: султан или комитет, но цивилизација или азиска назадност.

Посредовање сила

Цариград, 8. априла. Из поуздане извора сазнаје се, да Енглеска, Француска и Русија чине све могуће да се одустане од промене на престолу. Младотурска војска је попустила притиску ових сила.

Султан остаје

Цариград, 8. априла. Упитан, велики везир је изјавио да ће султан остати. Између владаоца и парламентске војске споразум ће се извршити без посредовања сила. Војска за сад остаје пред капијама и после неколико дана вратиће се. Флота ће одавде отићи само ради вежбања.

Коначно решење

Цариград, 8. априла. По једногласном мишљењу свих меродавних кругова, због селамлика криза ће се решити прекосутра.

Држање сила

Рим, 8. априла. С поуздане стране јављају се, да су се силе сложиле, да на случај потребе све једновремено интервенишу у Турској.

Фетва о збацивању

Цариград, 9. априла. Спрема се фетва о збацивању султана. После капитулације двора, можда још о сутрашњем селамлику, биће извикан нови султан. Тек тада ће парламентска војска свечано ући у Цариград, парламент се васпоставити и образовати нови кабинет.

Енвер бег о султану

Цариград, 9. априла. Цариградски дописник „Матенов" разговарао је у Сан Стефану с Енвер бегом, који је рекао да султан не сме дуже владати. Његов даљи опстанак на престолу значио би што и смрт отаџбине. У погледу свог живота Абдул Хамид може рачунати на нашу благонаклоност, али не може тражити и што друго.

Тајна седница

Цариград, 10. априла. Јављају из Сан-Стефана да је јуче била тамо велика народна скупштина, састављена из 19 сенатора и 120 посланика парламента. Седница је била тајна. Дебата је била поводом два предлога. Први је предлог о збацивању Султана, а други о оглашењу похода македонске војске на Цариград за законитост. За време дебате пет турских ратних лађа појавиле су се у Сан-Стефано, што је учинило јак утисак и велико расположење посланика за први предлог. Шеик Ул Ислам изгледа да је већ пристао на збацивање Султана. И други предлог усвојен је и одобрене су обе прокламације Хусеин Хусни-а. После тајне седнице била је јавна седница, којој су присуствовали командант солунског корпуса Махмуд Шефкет и шеф ђенералштаба Петреф. Уверавају да су у Сан-Стефано сада дошли 220 посланика, којима је забрањено да се из Сан-Стефана удаљују. Решење по предлогу о збацивању султана још није донето. Седнице се још држе.

Српске земље

Кнез Никола у иностранству

Црногорски кнез Никола с кнегињицом Ксенијом и Кнезом Петром отпутовао је на Ривијеру, где се налази његов зет, руски велики кнез Петар Николајевић и велика кнегиња Милица Николајевна. У одсуству кнежевске власти заступаће га министарски савет, јер је истог дана и престолонаследник с кнегињом Милицом отпутовао у Мекленбург-Стрелиц

Деманти

Црногорска влада демантовала је вест страних листова, као да је кнез Никола молио Русију да поради, те да се Црна Гора призна за краљевину, а он за краља.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Пријем дипломата.

Јуче после подне био је уобичајени пријем дипломата у министарству спољних послова, код министра г. Миловановића.

Пријему нису присуствовали г. Уајтхед енглески посланик који је на путу и граф Форгач.

Министарска седница.

Синоћ је у министарству спољних послова, држана министарска седница, под председништвом г. Ст. Новзковића министра председника.

Ни „промеморија" не помаже!

Кад је д-р Миловановић у друштву са г. Ст. Протићем изразио ону „промеморију", којом се Аустрији предаје Босна и Херцеговина и изјављује да анексијом није повређено никакво право Србијино — мислио је тај наш облапорни државник да ће после тога остати на миру и да ће се моћи предати тихом уживању.

Међутим, преварио се и он и преварио је — опет! — целу Србију. За Србију мира нема!

Јуче су стигли извештаји са западне границе; да Аустрија нагомилава хитно велику, редовну војску на нашу дрински границу, а тако исто да шаље журно многе трупе ка санџаку.

Аустрији се баш отворио апетит, кад је видела како је олако прошла. Како је наш министар Миловановић већ изјавио да анексијом нису повређена никаква права Србије, то ће му још лакше пасти да изјави: како ни окупацијом санџака од стране Аустрије неће бити повређена права Србије,

Србијина права имају дебелу кожу као г. Милованов образ, те их није ласно повредити.

Краљица Наталија.

Бивша краљица Наталија, која сада стално станује у Бијарицу, оправила се од болести толико, да намерава на дуже време отпутовати у јужну Русију, у Ливадију, својој тетци кнегињи Муруси. Краљица Наталија има огромна добра у Ливадији, која овом приликом хоће да прода, те да и своју тетку одведе у Бијариц. Краљица Наталија има великих добара и у Румунији, и сад с румунском владом води преговоре ради продаје и тих добара.

Руска флота.

Са резервом бележимо глас, који се синоћ кроз Београд пронео, да је јуче стигла пред Цариград руска флота од 10 крстарица, да одведе султана Абдул-Хамида.

Потврђен закон.

Краљ је подписао указ, којим се потврђује закон о подизању фабрике алкохола у земљи.

Просветна конференција.

Јуче по подне се састала на позив г. министра просвете у III београд. гимназији повећа конференција од професора универзитета, гимназија и учитеља. На тој је конференцији г. министар просвете изнео своју намеру да заведе како стални надзор у основној настави, тако и над средњим школама: „да професори универзитета надзиравају и прате даљи рад својих ученика по средњим школама, а професори средњих школа да прате рад својих ученика по основним школама". Г. министар је желео чути примедбе од присутних на тај свој план. Дискусија је прилично дуго трајала, али је већина конференције била показала своје расположење за надзор што је и врло правилно и неопходно потребно.

Шпијунска афера.

Јуче после подне, управа вароши Београда спровела је првостепеном варошком суду на осуду, све окривљене по шпијунској афери.

Суд их је све ставио под суд и претрес ће се у најкраћем времену одредити.

Смене у војном санитету.

Оно што је требало већ одавно извршити успео је да најзад после многих тешкоћа уради ђенерал Живковић. Он је сменио начелника војног санитета пуковника Сондермајера, који, да је било реда у овој држави, није никад ни требао на то место доћи, и на његово место биће доведен човек у коме ће јавно мнење моћи имати више вере у овако критичним данима. Г. Министар је нудио потпуковника д-р Симу Карановића, али је он одбио да се прими, па је онда начелничко место понудио потпуковнику д-р Лази Генчићу. Али нека не зазиру наши читаоци: тај лекар, на срећу, није никакав род оном Генчићу.

Сувишна ревност.

У сувише великој ревности, да би надокнадио изгубљено време, које комесар ристовачке полиције употребљава у Београду и околини Ристовца, практикант ристовачког комесаријата Крста Трајковић, раздавајући пасоше у возу прекјуче, у 10 сати ноћу, при преласку из вагона у вагон код станице предејанске, на мосту несретно се омакао и пао у Мораву. Одмах је извађен из воде и пренет у болницу нишку на лечење.

Шта ли ће држава урадити за овог вредног службеника?

Зна ли влада за ово?

На граници босанској, према Србији, поред редовне финансијске страже и штрафуна, који су остављени да чувају стражу, повећана је погранична стража на сваког стражарској станици *и још са по једном четом војника.*

Какве потребе има Аустрија да појачава ову граничну службу са регуларном војском?

Смрт једног мајора.

Јуче изјутра око 7 сати г. Васа Новаковић, пешадијски мајор у Пожаревцу, помоћник команданта IX пешадијског пука „Књаза Николе." пошао је на коњу у касарну, и кад је дошао до кантара на пијаци општинској, коњ га збаци на калдрму и г. Васа усљед случајног и несрећног пада одмах је на месту умро, а иначе је и раније био доста болешљив.

У круговима официра и грађина био је веома цењен и поштован.

Ухваћен Турчин.

Јуче је начелник среза јадранског у Лозници ухватио у крађи — горосечи — дрва Омера Сарајића Турчина, на имању Исаковића у Лозници, и притворио га.

Овакви случајеви дешавају се посведневно и поред врло јаке финансијске и штрафунске аустријске страже.

Депутација из Паланке.

Јуче су допутовали неколико најугледнијих грађана из смедеревске Паланке, у цељи, да умоле министра војног, да им у Паланци подигне коњичке касарне и тамо стално остане један коњички пук. Ову депутацију примиће данас министар војни.

Нема учила.

Већ петнаест дана, не може се у Београду добити ни у једној књижари „Ботаника" за IV. разред гимназије од професора г. Живојина Јуришића.

Зна ли за ово управа државне штампарије, јер су испити на прагу.

Забрањено торбарење.

Поред већ до сада издатих небројено наређења полицијским властима, о забрани торбарења по Београду и осталим варошима, министар унутрашњих дела пооштрио је овај распис јучерашњим својим саопштењем свима властима и позвао их, да га тачно примењују.

Пожар на Сави.

Јуче пред вече појавио се пожар на тавану београдске царинарнице на Сави. Ватрогасци су одмах стигли на лице места и пожар угушили. Штета је незнатна. Данас ће се повести истрага од куд је ватра произашла.

Обесио се.

Никодије Стојмировић, тежак из Крепољина у Хомољу, одузео је себи јуче живот вешањем. Узрок је дуготрајна неизлечима болест.

Концерат Материнског Удружења.

У четвртак 16-ог ов. мца по подне даваће Београд. Матер. Удружење концерат у Краљ. Срп. Народ. Позоришту уз суделовање г. *Милорада Гавриловића* пенз. члана и редитеља Народ. Позоришта.

Стављен под истрагу.

Решењем кварта палилулског, стављени су под кривичну истрагу и у притвор Милутин Јанковић и жена му Анка, за крађу ствари г. Владимиру Ценићу, начелнику министарства народне привреде.

Суд је одобрио притвор.

Веридба.

Г. Стеван Бабовић писар првостепеног алексиначког суда верио се са г-ђицом Зором ћерком г-ђе Алексије удове пок. Ђорђа Христодула б. трговца из Алексинца.

Убила га ранија.

Милинко Тутун, сељак из Кукића у округу чачанском, познат као древна бекрија, седећи пред кућом свога брата, умро је напрасно од силног пића, што је и секцијом и увиђајем на лицу места утврђено.

Умро од глади.

Један дан ходао у околу планинском а на граници среза хомољског и деспотовачког, у атару општине стрмостенске, нађен је прекјуче један леш непознатог човека, коме је лева шака на руци била сасушена и без прстију. Идентичност леша није се могла утврдити. Секцијом и увиђајем утврђено је, да је овај човек умро у планини од глади.

Вести из белога света

— У будимпештанским политичким круговима сваки час се очекује да избије министарска криза, јер су без успеха остали сви преговори о банци.

V Државни секретар у угарском министарству трговине Стерењи отпутоваће у Букурешт ради потписивања румунско-аустро-угарског трговинског уговора.

— По једној петроградској вести, ако у Турској не наступе никакви заплети, који би могли утицати на међународни положај, министар спољних послова Извољски намерава још ових дана кренути се на већ раније објављени пут у иностранство.

„". Немачки престолонаследник предао је румунском краљу Каролу кабинетску наредбу цара Вилхелма, којом се краљ Карол именује за ђенералмаршала пруске војске. Осим аустријског цара Франца Јосифа ту титулу нема ни један други владалац.

Народна Скупштина

Настављена је дебата, изазвана интерпелацијом Агатоновићевом о злоупотребама у Самосталној Монополској Управи.

Први је добио реч Агатоновић, интерпелант.

Агатоновић је говорио пуна два сата.

У првом делу свога говора он је говорио о напакој економији, која се већ неколико година води у Управи Монопола.

— У управи монопола има две струје. Прва је која тежи, да подигне производњу српског дувана и друга, која је противна првој, само да би се могла вршити набавка страног дувана — објашњавао је Агатоновић.

Наравно, да је свима било јасно зашто је ова друга струја за набавку страног дувана.

У своме говору он је утврдио неправилности при куповинама и сортирању дувана, неправилности при расписивању лицитација и прављењу уговора и још много других неисправности, којима се огромним сумама штети државна каса и упропашћава производња дувана.

Последња тачка интерпелације учинила је велики утисак у Скупштини.

Агатоновић је утврдио, да је Управа Монопола, поред Извозне и Земаљске Банке, кредитирала Савску Банку 148000 динара. Савска Банка има целокупан капитал у 200000 динара, а управа је кредитира са сумом, која износи три четвртине њеног целокупног капитала. Министар је одобрио ово кредитирање и ако Савска Банка није дала сигурну и правилником прописану подлогу. Ово је потражење управино доведено у питање после оног краха, који је Савска Банка претрпела у трговини са кожама. С тога су месни рачуноиспитачи тражили обезбеду оне суме од Раше Милошевића, управника и благајника. Главна Контрола је одобрила одлуку месних рачуноиспитача а суд одобрио забрану на плату, непокретност и покретност Рашину.

Интересантно је, да је председник управног одбора Савске Банке главом и брадом г. Раша Милошевић.

Стојан Протић је прао слабо реаговао на говор Агатоновићев. Очигледно је, да брани једну прљаву ствар.

Седница је прекинута и дебата ће се продужити, пошто има пријављених око десет говорника.

Floridor

Из војске

Војне касапнице

Ми смо ономад донели вест, како су војне касапнице затворене и како су сви чиновници и подофицири сада принуђени да купују месо на грађанским касапницама по скупљу цену.

Од војних лифераната добили смо обавештење, да су они били принуђени да затворе војне касапнице, на своју рођену штету, с тога што им је општина, противно правилнику за продају меса попела таксу од десет на двадесет пара по килограму. Они су се жалили општини и тражили да им изда решење о томе како би се могли жалити министру противу те незаконитости, али им општина већ два месеца не издаје решење.

Ако је ово обавештење лифераната тачно, онда ми тражимо од општине, да обустави наплату ове незаконите таксе у интересу војних чиновника и подофицира, који су такође грађани ове земље.

БЕОГРАДСКА ХРОНИКА

Ватрогасац — пљувина

До сада се често пута чуло за разне врсте крађа у позоришту. Тек једнога дана чујете како је тај и тај благајник покрао позоришну касу; или тек пукне по Београду глас, како је извесан господин украо управи извесну младу, талентирану глумицу, у тренутку када је она била управи најпотребнија; или се деси обратно, да вас изненади вест како је нека глумица украла срце неком богаташу, па је богаташева породица јури као дивљу звер; или одете у позориште и видите неког младог глумца, како је немилосрдно покрао и гестове и мимику неког уметника; и много других сличних крађа.

Али су се од неког времена почеле у позоришту дешавати многе ситне крађе. Готово после сваке представе тек нестане или нека завеса, или неки мали тепих или ма шта.

Момци и декоратери да побесне од љутине. Испрва су крили, али, када крађе не престадоше они све пријаве редитељу. Редитељ им нареди, да крадљивца морају пронаћи или ће њих учинити одговорним за све крађе.

И декоратери се забринуше. Одржали су неколико декораторских већа и на њима претресали како да пронађу крадљивца.

После дуге и опширне дискусије буде усвојен предлог једног старог декоратера, да се у једном углу позорнице намести један повећи зид. Иза тога зида сакриће се сваке представе један од њих и кроз нарочито просечену рупицу у величини ока, мотриће на лопова.

Још исто после подне, за све време дневне представе чучао је иза зида и мотрио „дежурни."

После првог чина када су промењене декорације, дежурни примети једног ватрогасца како подиже завесе и поче се окретати на све стране.

— Дакле, ватрогасац — помисли у себи дежурни и претвори се сав у око.

Ватрогасац притрча једном камину, који је у близини лежао и брзо убаци у унутрашњост камина завесе. Чим је то извршио он направи равнодушно лице и одшета.

Декоратер је био сав срећан. Обори зид и отрча својим друговима.

— Ухваћен је!
— Ко?
— Лопов.
— Не може бити?
— Бога ми.
— Ко је?
— Чик погодите!
— Не знамо. Говори!
— Погађајте!
— Море, говори. Не знамо.
— Ватрогасац.
— Шта говориш?
— Ватрогасац И...

— А ми нападамо оне сироте штатисте — рече један.

— Па баш си добро видео ватрогасац.

— Ватрогасац. Довече ћемо га хватати.

— Како?

— Он је смотао оне две завесе из првог чина и сакрио их у камин. И сад ће сигурно доћи довече да их узме.

— Е, људи, ко би рекао за И.... Изгледа, брате, поштен човек — пајкао се један декоратер.

— Море, какав поштен човек! „Пљувина" је то — правио се други важан.

— Каква „пљувина" кад је ватрогасац — нашали се један, и декоратери прснуше у грохотан смех.

Тога вечера камин је просто био опседнут декоратерима.

За време вечерње представе био је дежурни на првој смени ватрогасац И.... На четврт часа пре смене он се прикраде камину и извуче завесе. Покушао је прво да их сакрије у свој ватрогаски шлем, али пошто нису могле стати он роскопча блузу и сакри их око себе. Тек што је закопчао и последње дугме а опколише га декоратери.

— Ти гасиш камин? А?

— Јок ја, овај.. онако...

— Па да онако — и декоратер показа левом руком како се краде.

— Ко зар ја? Нисам Бога ми...

— Откопчај с' — командова декоратер.

Настаде кикот. Глумци и глумице се скупише а ватрогасац је црвењо и бледио неизмевце.

— Па ви нисте ватрогасац — ви сте нека „пљувина" — добаци један глумац.

— То он ваљда мота за рачун своје драге — бранила га је једна глумица.

Ватрогасац немаде куд. Признаде све и после неколико тренутака био је спроведен у команду.

— Е, брате кад само ухватисмо лопова. То ме је непрестано тиштало. Сад може критика писати шта хоће. Ово је најбољи доказ наше активности — говорио је управник драматургу, кад је отишао у ложу, у којој сваке представе дрема.

Floridor.

МОЛБА СУНЦУ

Сунце јарко пуно сјаја,
Путуј тамо, пошао ће си! —
Собом мојих уздисаја
На зрацима њој понеси.

И кад стигнеш ој чак тамо,
Више оних брда горе
Питаће те она: — камо
Поздрав од мог драгог море?

Ти све зраке на њу проли,
Њином сјају нек се дивл,
И реци јој: он те воли,
Поздравља те, за те живи.

А када се опет вратиш,
На зрацима њу понеси
Узгред жени да се сратиш,
У вртић је мој донеси.

Па сад збогом, пођи тамо,
У даљине пошло ће си!
Ах' те молим и њу амо,
Донеси је, — ох донеси!

Рајко

Исправка

Господине Уреднице,

У 86. броју „Правде" од 27. тек. месеца на првој страни оштампан је напис „неколико тамнавских напредњака" под насловом: „Господину Министру Полиције — Београд".

У томе напису ствар је неверно представљена.

Никоме нисам бранио састанак са притвореником Милошем Беговићем. Ко је хтео да га посети, тај се с њим и састајао. Њиховом састанку увек је присуствовао по један полиц. чиновник. Ако је неко и дошао а био одбијен, то је само могло бити у времену, када су чиновници имали пречнија посла, него да присуствују састанку, али апсолутно никоме састанак није био закраћен „ни онако клот, или одлагајући посету од данас до сутра".

У осталом, да нотица неверно ствар представља и да је написата у клеветничкој намери, нека послужи овај факт:

„Неколико тамнавских напредњака" моле господина министра у тој нотици, која је датирана *под 23. тек. месецом*, да им нареди: „да им дозволим састанак са Беговићем, кад то траже, како не би мислили да се Беговићу пакује кривица". — Међутим Беговић је још 17. тек. месеца спроведен суду тужбом под бр. 4121, у чијем се притвору од тод дана и налази.

Изволите, Господине Уреднице, оштампати ову исправку на основу чл. 14. закона о штампи.

Бр 4721
31 марта 1909 г.
Уб

Начелник ср. тамнавског
Ник. Ђ Ваић

Позоришне вести

Бранино позориште

Вечерас приказује две најомиљеније шале:

Баво жена и
Рат мужевима! — Публика ће обема шалама бити ванредно расположена.

Руџовићево позориште

Због великих припрема, које се чине за сутрашњу представу „Хамлета" данас у овом позоришту нема представе.

ТЕЛЕГРАМИ

Беч. Аустриска влада известила је угарску владу да у главном због техничких незгода не пристаје на заједничку банку. Услед тога министри Кошут и Апоњи поднеће, вероватно, у идућу суботу предлог цару да се створи независна мађарска народна банка.

Лондон. 9. априла вече. На интерпелацију нацоналистичког посланика Хазлетона, у доњем дому. Државни подсекретар Мак Кинон одговорио је, да је Енглеска 4. априла преко бечког амбасадора пристала на измену 25. члана Берлинског Уговора, али да тиме Енглеска није одобрила повреду Берлинског Уговора, већ се само одазвала израженој жељи двеју најзаинтересованијих сила. На питање интерпеланта: зашто се одустало од сазива међународне конференције, Мак Кинон није одговорио. Сви енглески политичари јако желе српско-бугарско зближење.

ПОДЛИ ТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

роман
МИШЕЛА ЗЕВАКО
— превод с француског —

XLIII

Чак се забављао мали Жак Клеман

— Па зашто не садиш праву зимску ружу?... Али, заиста, зимска ружа и не цвета у ово доба.

— Е, моја ће ружа увек бити сцветана... видећете. Ја сам прам цвеће...

— Видим, видим. Цвеће ти је иста дивно.

— Је л' те? рече мали уметник, хваљен овом заслуженом похвалом. Па ви и не знате....

— Не, мали, не знам....

— Е добро, слушајте: ја немам јаке... А знате ли зашто?

— Не знам, дете моје, рече витез узбуђен.

— Мој добри пријатељ ми је као. Ја немам мајке за то што мртва.... Знате ли ви како је кад је човек мртав?... Не знаш?... Метну вас у земљу.... моја мајка је у земљи у гробљу „невиних"... то ми је мој добри пријатељ рекао.

— Јадно дете, промрмља Пардајан.

— Клемане, зикну девојка уђите у манастирско двориште....

Дете одмахну главом, заћута за тренутак и продужи свој посао. Један му шиљак убоде прст. Капљица крви појави се, паде и обоји бели цветић.

Убо си се! узвикну витез.

— Није то ништа, рече дете озбиљно. Ја се често тако убодем. Видите један, три, пет, десет цветова од руже са крвавим капљицама. Све је то моја крв... то је за маму...

Витез застаде не могући проборити ни речи.

Мали уметник продужи:

— Ви и не знате? Кад будем имао много зимских ружа, кад будем са свим огралио свој вртић ја ћу их онда узети све и однећу их тамо где је моја мајка у земљи...

— На гробље „невиних?"

— Да. Мој добри пријатељ ми је рекао да је она тамо... То ће бити по вољи мојој мајци, је л' те?

— Дабогме, дете моје, биће јој по вољи.

Разговор се ту заустави, јер се дете опет даде на посао с таквом пажњом да витез није имао храбрости да га узнемирава питањима.

Кад пође Пардајан чу звоно манастирско. Окренувши се он виде поред детета једног бледог калуђера, који узе дете за руку и рече му.

— Хајде, мали Жаче, време је да уђеш у двориште....

— Добро, помисли витез; изгледа да се мој мали пријатељ зове Клеман и Жак...

XLIV

Подруми дворца Мема

Оставићемо за тренутак Пардајана сина да продужи своје трагање, а ми ћемо се позабавити Пардајаном оцем. Шта је с њим било? Зашто он није потражио сина? Да није отишао са Марильком од Данвила где год у унутрашњост Француске? Таква су била питања која су узалуд излазила пред витеза.

Да се пренесемо у дворац Мем сутра дан по ономе дану кад је Франсоа од Монморансија са својим гласником долазио да изазове свога брата.

Хенри је све гледао скривен иза једне завесе на прозору и није се мицао. Само је пребледео када је гласник закуцао рукавицу у врата. Уврела је била тешка. Али је можда Данвил мислио да још није време да ту рукавицу прихвати, јер је наредио да је оставе где је.

У осталом требало је да сваки мисли да у дворцу нема никога. Већина слугу било је послато у другу једну кућу коју је маршал имао у улици Фосе-Монмартр. Мали дворски гарнизон био је такође тамо одаслан.

Тако да су око Данвила била три војника, један официр, стари Пардајан и два служитеља. Жанета, произведена у ранг куварице, спремала је храну за све њих. Она је једина, и то врло ретко, излазила. Хотел је у осталом био врло добро снабдевен храном.

Рањени Аспремонт био је пренесен у кућу у улици Фосе-Монмартр.

Сутра дан по изазивању, дакле, маршал од Данвила, који је према Ортесу осећао толико исто љубави, колико и према свима осталим људима, оде к њему и упусти се у дуг разговор, у коме је било питање нарочито о Пардајану. — Маршал се врати замишљен у дворац и дозва старога витеза.

— Господине Пардајане, упита га он, знате ли ко је био у колима, која су нападнута ноћас кад смо изишли одавде?

— Немам ни појма, монсењеру! рече Пардајан уздрхтавши.

— А знате ли ко је то могао напасти кола?

— На то вам могу одговорити, јер сте ми ви сами казали: ваш брат, маршал.

— Да. Не рекосте ли ми да ваш син не може ступити у моју службу за то што је у служби мога брата?

— Заиста, монсењеру, тако је. Али та питања....

— Чекајте, господине. Казали сте ми да сте гонили човека који нас је напао...

— До капије бордетске, монсењеру.

(наставиће се)

Под киријом од 1-ог маја ове год. *издајем два стана* у мојој кући Краља Милутина улица бр. 20.

2—3 Голуб С. Јанић.

Тражи се женска за сав кућевни посао, и једна поуздана девојка за децу.

Обратити се радњи Душана Тодоровића — Теразије. 2—2

Нуди се ЗА КОЧИЈАША познати Милисав звани БАТА. *Упитати у уредништву.* 254 1—1

Ученик из боље куће са добром препоруком, који је свршио најмање два разреда гимназије, потребан је колонијалној деликатесној радњи

Душана Тодоровића
краљ. срп. двор. лиферанта
7 Београд - Теразије

Станова од 1. маја ове год. има за издавање три стана са улице Царице Милице бр. 4. За цену обратити се у истој авлији код настојника.

241 3—6 *Сима К. Науновић*

У ЦАРА УРОША улици бр. 17 издаје се од 1. маја ове године елегантан стан са 4 велике собе инстелираним електричним осветљењем, предсобљем, купатилом, шпајсом, кухињом и собом за млађе, енглеским нужником засебним уласком и улазком за млађе.

За цену и остало упитати г. Ацу Р. Христића у истој кући.

253 2—3

Два дућана издајем под кирију од 1-ог маја ове год. у мојој кући на „Цветном Тргу".

Мнл. Ј. Николајевић
пуковник у пенз.

На продају ЈЕДАН ПЛАЦ 4.800 кв. метара, са 8 зграда на углу двеју врло живих улица у Београду, у непосредној близини Светогорске и Ратарске улице, продаје се врло јефтино.

Плац је на равници; има са једне улице 80, а са друге 65 метара лица. На плацу постоји нова од тврдог материјала, модерна и врло лепа, елегантна кућа, са засебним двориштем и лепом баштом; постоји кафана од тврдог материјала, са дућанима и становима од тврдог и мешовитог материјала, а има и врло много, са оба лица, празног простора за зидање.

Кирије има око 7000 — дин. годишње.

Имање ово, по својој величини и иначе, јединствено је за шпекулацију, као и за какво веће предузеће или фабрику. — *Посредници нису искључени.*

За услове упитати преко телефона бр. 43. 8—10

Купони Дуванских лозова

Ком. 8 — дин.

Главни згодитци **100.000, 75.000, 20.000** у злату. За исплату добитака јамчи српска држава. Вучење 1. Маја, 1. Септембра и 2. Јануара, играју 45 година.

Купони се могу добити у мењачкој радњи

2-10 **Исак Ј. Ешкенази.**

За госпођу или госпођицу СТАН од једне или две собе са великом баштом издаје се. Упитати у радњи г. Живана Тодоровића краљ. срп. двор. лиферанта — Теразије.

ОБУЋАРСКА РАДЊА

Г. Матића

распродаје сву израђену обућу од свих сорта коза и фазона, како мушку тако и женску по ниској цени због селе. 2—3

Елегантан стан са 4 одељења и осталим потребним одељењима издајем под кирију.

Стан је на Западном Врачару, на најздравијем месту а преко пута основне школе.

Парцелишем на Топчидерском Брду земљиште за винограде и летњиковце. *Имање је близу топчидерске школе. Изглед јединствен.*

Јован Ж. Јовановић
адвокат, Војводе Миленка ул. бр.
251 2 3 *2 врата „Мизија"*

Српска Аграрна Банка

Позив на упис акција

Г. Министар Нар. Привреде решењем својим од 7-ог ов. месеца ТБр. 2085. потврдио је правила **Српске Аграрне Банке.**

Српска Аграрна Банка

ВРШИ ОВЕ ПОСЛОВЕ:

1. — Помаже пољопривреднике кредитом у храни како људској тако и сточној, у времену неродних година и док не стигне летина.

2. — Набавља пољопривредницима стоку за извођење привредних радова.

3. — Набавља пољопривредницима, занатлијама и индустријалцима справе и алате за рационално извођење и усавршавање својих радова.

4. — Прима у комисијон и на продају све привредне, занатлијске и индустријске продукте, како прерађене тако и непрерађене.

5. — Извози све врсте продуката на светска тржишта.

6. — Купује и продаје све пољопривредне, занатске и индустријске продукте за туђ рачун.

7. — Кредитира пољопривреднике, занатлије, индустријалце и извознике.

Да се иностране тржишта што јаче заинтересују за наше привреде, занатлијске и индустријске продукте, Српска Аграрна Банка оснива Музеј, а поред овога и Базар за смештиште за чување и продају робе.

Српска Аграрна Банка даје могућности да свако лице може постати акционар Банке, јер је уплата врло нелната, а као акционар може се користити пословним везама са Банком.

Капитал банчин је 1,000.000 (милиона) динара подељен у 40.000 акција од по 25 динара акција.

При упису полаже се по свакој акцији *на име уписне по 0·50 дин, а на име уплате главнице по 0·25 дин. по свакој акцији недељно.*

Упис акција врши се у канцеларији Српске Аграрне Банке (улица Краља Милана, горњи спрат кафане „Авала") и код повереника банчиних у Београду:

Г. Г. Драгољуба Јовановића машин., Љубе Јовановића, адв., Милана Антића, начел. мин. у пенз.; Данила Живанчевића, столара; Милорада Рајковића, пенз.; Миљка Митровића, столара; Живојина Петровића, каменор.; Милорада Стефановића, штампара; Саве Спасића, каф.; Илије Ђ. Милкића, трговца; Мат. Шнајдера, архитекта; Јозефа Гаре, предузимача; Јосифа Икића, сарача; Боже Борђевића, индустр. Тире Холачека, кројача; Боре Миленковића, трг. Јове Стефановића обућара и Раде Спасеновића, економ из Жаркова.

248 3—10 Оснивачки одбор

Српске Аграрне Банке

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућа без конкуренције

Наручити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће **Кисело млеко.**

Од данас на сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на рашљу.*

Одлично бело и црно вино, Смедеревско и Крајинско.

КРОЈАЧКА РАДЊА

СТОЈАНА СИМИЋА и БРАТА

СПРОТЋУ КОЛАРЦА — БЕОГРАД

Има част известити штоване муштерије, да су јој приспели у великом избору сваковрсни модни штофови

481 **За наступајућу пролетњу и летњу сезону** 7-10

ВЕЛИКА РАСПРОДАЈА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај, код „Круне"

Кнез Михајлова улица бр. 31.

Спреме кумовске и деверске

Распродајемо купљене партије разноврсне робе, као:
Свиле, *Тафта, Попелина, Месалина, Луизина, Понжи, Атлаза* и т. д. у свима бојама.
Штофова за женске хаљине, костиме и блузе у најмодернијим бојама.
Платна и шифона на комаде за домаће употребе од цене 15, 17, 18, 20, 22, 25 д. па на више
Платна за јоргованске и душечие чаршаве у свима ширинама 1·20, 1·40, 1·50, 1·70, 1·80, 2 д. па на више.
Чаршава *Салфета, Пешкира, Англе,* гарнитура за 6 и 12 особа.
Порхета бела шнир и пик, *Везови, Чипака, Апликација, Бортни* и т. д.
Цивидухи за душеке и ролетне.
Веша мушког и женског.
Мидера, *Гиртлова, Рукавица, Лепеза, Чарапа, Марама* и т. д.
Велики избор *Авлуца за женске тоалете.*
Тепиха на метар и готових, као жанилских, вунених и јутаних.

Свеће нежемо бесплатно

Мустре на захтев шаљемо бесплатно — Поруџбине вршимо уз доплату

С поштовањем

155 11—20 **Браћа Х. Габај.**

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА

Д-ра Јована Ђурића

у Београду

ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:

СИРОФЕН

који потпуно замењује **стрични сиродин** и одлично утиче код инфлуенце, обољелих органа за дисање, катара пузна и свију оних болести, где се **сиродин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутрашњих дела.

Цена је једној боци 3·50 дин.

РИБЉИ ЈЕЛТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозну, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2 динара.**

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТВАЈН

са солу по Молу, за трајање код пића или услед промене, креши и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца 1·20 динара, већа **2 динара.**

46 42—50

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА

најбољи алкални киселак

Награђен највећом наградом „Grand Prix" у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим извором, при чему се не губи ни најмање угљене киселине нити вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стоваришше код

г.г. Глише Андрејевића и Брата

Варош-Капија — Телефон бр. 282.

Поруџбине из Србије и иностранства прима и одмах извршује

Аранђеловачка Конзорција

Краљ. Срп. Двор. лиферанти

Аранђеловац. 20 60

КОРИСНА ПРИЛИКА СОБНОГ НАМЕШТАЈА

Услед повољног рашања у стању смо у нашој новоотвореној радњи давати сву нашу робу са 40 од сто јефтиније но до сада. Као: спаваћих соба од најфинијих до најобичнијих, сала позлаћених зелених и у мат-дрвету, од свиле, плиша и штофа, трпезарије, столице, огледала, канабета и канцеларијског намештаја.

Рудолф и Жига Фелдман и Комп.

176 4—10 Зграда Петра улица, преко пута Народне Банке

Штампарија „Бранко Радичевић"

Гавр. Давидовића и Комп.

Београд

Бранкова ул. 16. Телефон 69.

Прима на израду сваковрсне штампарске послове, као: књиге, часописе, протоколе, рачуне, циркуларе, писма, коверте, позивнице свадбене и за забаве, посетнице, посмртне листе и т. д.

Такође прима на израду годишње извештаје свију новчаних завода, као и све остале штампарске послове.

Нарочито обраћамо пажњу нашим поштованим муштеријама да смо нашу штампарију реновирали новим материјалом из првих светских словоливница.

За унутрашњост свршене послове шаљемо уз доплату.

Израда чиста, брза и тачна.

☛ „ПРАВДА" прима огласе по најумереније цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8, за четврт год. дин. 4. месечно дин. 1·50. За иностранство за годину 32 дин. за пола године 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић*, Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Новореновирана штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | СУБОТА 11. АПРИЛА — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР Јова Адамовић | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 99. | Телефон 821

ЈЕДНА КОЛОСАЛНА ИДЕЈА

IV

Све ове досада изнете податке о овоме колосалном предузећу црпели смо из приватних извора, с тога смо се решили, да се информишемо и са званичне стране.

Тога ради отишли смо у министарство народне привреде код господина начелника.

Господин начелник нам је одмах дао потребна обавештења и према тим званичним обавештењима ствар стоји овако:

Министарству народне привреде поднета је молба једне стране — америчке — групе, којом ова тражи искључиво право за испитивање терена, којим би пролазно пројектовани канал кроз Србију, за пет година.

Представници су те групе један Србин, Лазаревић-Хребљановић, милионар и тројица директора великих америчких компанија.

Хребљановић - Лазаревић је Србин, који већ много година живи у Лондону и Америци. О њему је у своје време било речи у страној штампи као потомку пара Лазара, који има нека права на српски престо. У Хребљановића се загледала једна стострука милионарка из Филаделфије, која се после за њега и удала. Поставши милионар, Хребљановић се бацио, заједно са својом женом, која је иначе врло предузимљива, на разна велика предузећа.

У Минхену се са Хребљановићем и његовом госпођом упознао пре извесног времена г. Н. И. Стаменковић, проф. хидротехнике на нашем Универзитету. У разговору о предузећима, која би се у Србији могла покушати, дознао је г. Хребљановић од г. Стаменковића за идеју о конструисању канала Дунав-Егејско Море, о којој се већ подлања занима наш научник г. Цвијић, проф. Универзитета.

Г-ђи и г-ну Хребљановићу се ова идеја веома допала и они су ставили на расположење г. Стаменковићу довољну суму новаца са жељом да изради скице и претходно истражење терена. Г. Стаменковић је израдио читав пројект, који смо ми већ донели, служећи се резултатима испитања терена Вардарске долине, до којих је дошао г. Цвијић.

За то време г. Хребљановићу друштву са г. В. Савићем, тадашњим новинаром у Лондону а садашњим нашим шефом Пресбироа, успео је да ову идеју придобије три америчке компаније, које с обезбедиле потребан капитал за остварење ове идеје.

Једновремено са подношењем моле српској влади, група је однела молбу и турској влади за искључиво право испитивања терена на турској територији. Турска је у колико је група обавештена, веома предусретљиво прихватила ову молбу.

Министарство народне привреде веома је расположено, а министар народне привреде вољан је да јој учини све могуће концесије не би ли се ова колосална идеја остварила. Он ће израдити законски пројекат, који ће изнети још ове јесени пред Скупштину.

У својој молби група тврди а из приватних извора се то потврђује, да група располаже потребним капиталом.

Што се тиче сметња са стране остварењу овога канала, оне по свој прилици неће бити велике.

Да би се те сметње отклониле друштво је ангажовало амерички капитал.

Међутим и немачки и аустриски, и садашњи и пројектовани канали добиће много више у важности по међународни саобраћај конструисањем овога канала, па према томе постаће и рентабилнији.

*

На завршетку ових чланака можемо само искрено пожелети, да влада ову понуду најозбиљније схвати и учини све, да се ова колосална идеја што пре почне остваривати.

Floridor.

Школа и наставници

Додатак и одговор на чланке:
„Школа и наставници" у „Правди" бр. 90 и 91 ове године

Очевидно је, да је законодавац био уверен, да један наставник може ваљано радити са 18 часова недељно. Уверен сам и сам, да је са свим довољно 18 часова, нарочито из предмета из којих се израђују писмени задаци. Више сам пута стварно сабирао време проведено на поправци задатака, и нашао да је за разред од 35 ученика, а са по једним школским задатком у месецу, најмање још потребно 3 часа недељно. Према томе, ради се максимум са 21 часом. Поред тога прави наставник треба, ма колико био посвећен, у своме предмету, да нађе начин, да не понављајући стиар, наслони намеравану потоњу лекцију на претходно ученичко знање, пошто је пре тог на истом часу, непосредно пред предавањем, из ученичких одговора дознао у ком је стању оно; за тим да је разради, па онда унапред да одреди која ће и с којим речима стављати питања, да би дознао како су ученици ту нову лекцију схватили; да се ловија, да према свом наставничком искуству или проницљивости прониче и какве ће одговоре у први мах добијати, како ће водити даље те ученике, а не утицати на њино самостално мишљење, како ће себе спречавати, да се не упадне сваки час у ученичке одговоре, да их не би сметао у развијању сопствених мисли и т. д., и т. д. За све ово наставник се мора припремати и усавршавати ц, на то употребити бар још толико времена. Значи, да се дневно мора радити са 7 часова па и више.

Према томе признајем, да је наставнику потребно усавршавање, али бављење у другим радовима (бр. 91) дотичутам само онда ако му они служе као одмор, ако га освежавају. Никако не, ако га они одводе далеко од школе и посла, коме се посветио. Ту мислим нарочито на сарађивање по политичким и друштвеним листовима. Такви се занеси за те ваншколске ствари, које тамо износе, те нису способни да се лако врате ни наставничке послове. Неодани школи не ураде у њој онолико колико би могли и ако прећу програмом прописани материјал, јер сваки од њих зна, да је својим политичким радом обвезао групу људи, чију идеју разрађује, да га узме у заштиту. Надаљући се на ово он почиње узимати слободе, да све мање и мање ради у школи, јер почне увиђати да се на његов школски рад гледа кроз овај нешколски.

Не признајем, да ће наставника стереотипни и једнолики наставни рад убити, убити му вољу (бр. 91) јер се мора претпоставити да сваки наставник воли свој посао, иначе би био несавестан. Истина, опажам, да ће га он замарати, дапче га телесно убити, и саломиће му пре времена снагу, јер ваше радно што је прописано и плаћено као таман. Али нико нема права, да му у том суди, да га у том спречава. Кад он хоће тако нека га, нека га у толико пре, што се хроми и млаки наставници по природи своју не могу променути и натерати да више и жустрије раде; што се не могу а неће да спрече, да они други сарађују на нешколским пословима и отуд добијају посебне награде од 100 до 150 динара месечно. Нека га још пре, што он жури за својим школским послом, коме свој живот даје, и отуд прима месечне награднице 50 до 60 динара (ако ради 10 часова недељно у заводима); нека га најпосле и с тога, што сама држава у другим културним земљама даје хонорар наставницима и у истој државној гимназији, ако узме већи број часова, но што је законом прописано!

Не може нико спречити неког да више ради, а најмање то може просто законском забраном рећи: забранити: наставницима апсолутно сваки хонорар у сличним заводима (бр. 91,) јер ће он, ако је ту сметен избити на другом месту и у другом облику. Не може се наставник приковати за државну школу ни повећањем наставничке награде било оваким додацима, какви су тамо указати, било већом систематском платом. Додацима с тога, што је већ и до сад познато, да се надлежни не могу ни у овом садањем стању да нађу лако у наставничкој трци, да би се дочепали Београда. Једни теже тамо, што је похвално, да дођу у средину где ће се моћи боље усавршити, други опет; да би се они или њихови могли лепше пројести и наживети не питајући шта то кошта. Повећањем систематске плате с тога нека је узгред речено да је садања плата добра и довољна) што је ретко ко задовољан са оном што има, природно је да се мора, тежити вишем и угоднијем, те се и с тога искаче из колосека садашњице. Међу овима има пасионираних те за ово те за оно, према томе не да се све укалупити. Чак и они наставници, који су обузети жељом за научан рад и, који тога ради сарађују за науци, по мало се све јаче и јаче удаљују од наставничког посла, јер методичка страна почиње да кржља.

Признајем за тачно, да кад се ствар темељно познаје, да се она може лепо и лако другом казати. Само треба мало времена да се промисли, на који ће се начин саопштити то нижим у том погледу. Дакле ипак треба за неколико трепутака застати у идењу напред.

(свршиће се)

ЈЕДАН ПРЕСЕДАН

свршетак

А лепо и тачно гласи тај члан 17 закона о устројству војске:

„За унапређење у чинове општи су услови: довољна јачина и чврстина војничког карактера, ваљаност у вршењу службе, општа и стручна способност и добро владање и понашање".

Дакле кад један српски мајор (па ма тај био и из кога од главних родова оружја, а не баш из струка) испуни горње опште, а поред тога још и посебне услове, законом о устројству војске предвиђене, онда тај мајор треба да се унапреди у чин потпуковника, чим на њега дође ред. Заостављати се не сме, прескакати га нико од млађих не сме.

Чим буде буџетских могућности, а ред је дошао до њега, треба њега и унапредити.

Ево у целој српској војсци требало је у чин потпуковника из свих родова оружја и струка, унапредити оних 7 мајора, који су по општој гласисти најстарији, а испуњавају законске опште и посебне услове.

Овде би нам се могло одговорити „па тако је и урађено! све у духу закона, а што се тиче оне четворице ђенералштабних официра, они се имају унапређивати по члану 7. уредбе о ђенералштабној струци, а с обзиром на члан 3. исте уредбе.

То би заиста могао бити јак аргуменат, али нека нам се не замери на изразу јак само „за опсенити простоту", јер ма да члан 7. уредбе о ђенералштабној струци гласи: „ђенералштабни официри унапређују се чим испуне законом прописане услове, а у границама члан 3.," ипак мислимо да је закон старији од сваке уредбе, као што нам изгледа апсурдно уредбом уносити неке допуне а јасно прецизиране ставове законске.

Нека је част и поштовање господи, која су унапређена; они спадају заиста у ред спремних и ваљаних официра, али заслужују ли остали такође спремни и ваљани официри да буду запостављани, и зар неће неки пут наступити случај да баш и бољи официр од онога ђенералштабног, само зато што није ђенералштабни буде такође запостављен, јер за његов род оружја није написана никаква „уредба"?

А да би се остало сагласно уредби, требало је унапредити све остале, (старије) који су још много раније испунили све законске услове, па тек после њих унапредити и ђенералштабне а без обзира на оне, који су истог дана са њима стекли право на унапређење, јер нема буџетске могућности и за њих. На тај би начин ипак ђенералштабни официри, били произвођени чим испуне законске услове, а то би била довољна награда за њих (поред осталих лукративних положаја, које увек заузимају, самим тим, што су ђенералштабни) а при сваком унапређењу, остављали би за собом масу ових официра, који нису ђенералштабни, а унапређени су у прошли чин истовремено са њима.

Да само напоменемо овде још и то, да данас по ранглисти има 14 ђенералштабних официра са чином потпуковничким, а уредба о ђенералштабној струци у члану 3. предвиђа да струка има да броји 12 потпуковника??

Код унапређења у чин мајора, учињена је такође огромна погрешка на име: унапређена су 2 капетана I класе у мајорски чин, а за њих се може рећи исто, оно што и за унапређене потпуковнике.

Од осталих су 2 из пешадије, из коњице и инжињерије само по 1. а из санитетске струке 2.

Резиме од 9 унапређених капетана I класе у чин мајора двојица су из санитетске струке и то један од њих ступио је у војску 9. фебруара 1900. године.

О земљо струка са 9 година се у тебе може правити тако сјајна, тако величанствена каријера!

Лепо је то награђивати официре из појединих струка за њихову стручну спрему, али то не сме никако бити на рачун официра, који су у труни, јер тек ваљада се не сме претпостављати да од тих официра, који су се посветили труни нема добрих, па и одличних.

Данас официр из труне може слободно да узме капу па да иде кући. Нека бар за времена осигура своју егзистенцију, за неким столом каквог другог надлештва, где ће ваљада и он, (аналогно струкама у војсци) правити бољу каријеру, но овде где је сад.

А какав је тек мршав указ (према броју са стеченим правом) у ономе делу, којим се унапређују у чин капетана I и II класе.

Док су у чин поручника, унапређени потпоручници који су тек пре непуних 7 месеци стекли право, дотле се у чин капетана I и II класе не унапређују они официри, који су стекли право још пре годину и више дана. Има ли ту каквог законског основа не знамо, а ако је то урађено из неких нежних осећаја, да се потпоручницима повиси плата и боље материјално ситуирају, онда зашто нису унапређени

сви, или зашто им се не повиси плата.

Не сме се дозволити да неко са стеченим правом чека годину и дуже, а неко ни мало, или много мање.

Ово изнесмо у најбољој намери, јер се све да још поправити, а непоправили се ствара се један преседан, чије ће посљедице осетити највише наша војска, наша узданица, а данас ваљда најмање имамо премена и воље за таким махинацијама.

Р.

Народна Скупштина

Многе вике ни за шта

Настављена је дебата о злоупотребама у Управи Др. Монопола. Агатоновић је поново побијао наводе министра финансија и до очигледности доказивао да злоупотребе постоје.

Васа Гавриловић је, такође, мишљења, да не ваља шта се ради у Управи Држ. Монопола.

Узуновић је бранио министра а Мијаило Срећковић, посланик нишког округа је нападао — Агатоновића.

Не трпи човек конкуренцију у своме округу па то ти је.

Агатоновић је предложио неки вајни прелаз на дневни ред, у коме се изражава жеља, да ће министар ову аферу расправити законским путем.

Стојан Протић је, наравно, обећао, да ће то учинити.

И сад да их човек пита, зашто су три дана млатили празну сламу ни сами не би знали дати одговора.

Закони — на врат на нос

За тим је Скупштина на врат на нос примила три законска предлога израђена на врат на нос.

За предлог министра војног о законодавном тумачењу скупштинског решења о продаји земљишта са зградама овд. војничке касарне, успео је Тюсић, да утврди да је израђен и Скупштини спроведен неустанним путем. И министар и известилац су усвојили Тюсићев предлог.

Неприкосновени рачуни

При претресу законских предлога о накнадним и ванредним кредитима из 1903. и 1907. године узео је реч Јоксимовић.

— Још одавно изабран је одбор за преглед скупштинских рачуна. У тај одбор сам ушао и ја Али одбор није ни једном позвао од председништва скупштине. Ти рачуни, као и већина ранијих скупштинских рачуна, нису прегледани, а од нас се сада тражи накнадни кредит. Срамота је што Народна Скупштина нема начина да дозна на шта се троше те паре. Ови су рачуни жива рана на телу скупштине. Ја тражим комисију за преглед тих рачуна. Када би се завирило у списковe службеника и преписача, онда, би се наишло на страшне ствари, У тим списковима има и ђака петог и шестог разреда, који се овим навикавају на нерад а још у раној младости корумпирају.

Љ. Јовановић у место просто, да стави скупштини на расположење скупштинске рачуне, он је почео да говори о неком достојанству скупштине и незгодном тону Јоксимовићевом. Да би оправдао своје неисправности у утрошку скупштинских пара на цељи које ни законом ни правилником нису допуштене, он се позива на рад прошлих скупштина!

— Исто се овако радило још од ваикада! — узвикнуо је Љ. Јовановић, као да је рекао Бог зна шта паметно.

Да би колико толико одобровољио Јоксимовића, он је предложио, да се о томе донесе правилник, што је скупштина и усвојила.

Редак малер

Оно што се десило на овој седници Мелентију Божовићу ваљада се није десило ни једном парламентарцу на кугли земљиној.

Устао Мелентије па говори читавих десет минута. Његов звонак баритон одјекује кроз дворану као пето звоно на Саборној Цркви. Нико га не слуша. И ко зна докле би Мелентије звонио, да известилац није случајно обратио моменталну пажњу на његов говор.

— Па о чему ти говориш? — запита га известилац и притрча му и нешто му шапну.

Мелентије ућуте и сав црвен као рак седе и озбиљи се као мало дете кад се . . . .

Кад, шта је било. Мелентије говори о четвртој тачци дневног реда, ма да се дебата водила о трећој тачци.

Заиста јединствен малер.

Floridor

„Султан Абдул Хамид и његов престолонаследник"

или

Четири и по године затвора у серају принца Абдул Меџида

2

На врху Чаталџе свима туристима добро познатог брда на азиској обали Босфора, уздижу се две палате. То су тамнице за двојицу принчева, синове бившег султана Абдул Азиса, којима су имена Јусиф Изедин ефендија и Абдул Меџид ефендија. Са својим парковима и баштама, са стражарама око зидова, у којима је смештено доста војске и полиције, чине оне праве вароши, које су по где којем путнику безуспешно изазвале радозналост.

Од новембра до априла у тим палатама се не станује, јер зиму принчеви морају провести у две куће — тамнице, које леже на европској обали Босфора, непосредно испод Јилдиз Ћошке, резиденције Абдул Хамидове. Ни један странац никад није ушао у који од ових сераја. Одвојени од целог света, без икаква саобраћаја с људима, опкољени шпијунима, војском, полиц., евнусима, лакејима с истинским лалејским душама, живе у њима, одвојени један од другог, два принца, чија се једина кривица састоји у томе што им је отац био крунисана глава и што имају право на престо, који султану Абдул Хамиду без икаква разлога проузрокују бесане ноћи и улевају му непрестано страх, да га Абдул Меџид можда хоће да збаци с престола и својом популарношћу, коју ужива да место њега постане султаном. Кад је Абдул Хамид, добар старешина породице, наредио да се затвори принц Абдул Меџид, овоме је било девет година. Данас је од тог доба прошло тридесет година. Абдул Хамид је постао човек седе косе и браде — Абдул Меџид после ових страховитих тридесет година, за време којих се свом физичком и моралном снагом успешно борио против опуљивања, заглупљивања и лудила постао је један од најпопуларнијих људи у Турској, једини принц османске породице, од кога се турски народ нада спасу од сигурне пропасти.

Турски народ! Како цео свет погрешно цени овај народ! Уобичајено је мишљење и у Европи и у Америци, да је Турчин пропали варварин, фанатички нетолерантан фарисеј увек реакционар и разуздан. Зашто га тако цене? За то што сваки туриста који је неколике недеље проживео у Цариграду не може даље мирно живети ако не склепа какву књигу или бар новинарски чланак о Златном Рогу.

Али би се та господа при том бар требала сетити да Абдул Хамид, онај исти Абдул Хамид, који уме тако љубазно светски да поступа с владаоцима кад их прима, за тридесет година ништа друго није учинио, но турско становништво у Цариграду свео на минимум, који ни мало није довољан да се загледа у турски народни карактер. Абдул Хамид уклањао је и дан данји уклања Мухамеданца, који је био тако несрећан те се родио у Цариграду, па је уз то још и интелигентан и карактеран. Ако неће да постане шпијун и да служи најпростачкијим циљевима овог „цара", ако не може да денунцира свога оца, свога брата, свога сина или своје другове, ако с времена на време неће да се одвезе у Јилдиз и свемоћном Тахсину или Изет паши пријави какву измишљену заверу против Абдул Хамидова живота наводећи имена потпуно невиних људи, ако као државни чиновник неће да се одрекне своје плате, а за то у толико брже да тачно добија као шпијун свој Јудин новац, једном речи ако му његов карактер не дозвољава да буде један међу стотинама хиљада, које је Абдул Хамид систематски корумпирао, онда је он прогнат. Сваке недеље одлази по један брод из цариградског пристаништа, а ти су бродови за тридесет година укупно превезли бар три стотине хиљада људи с прогнаничком пресудом у џепу. Те несрећнике искрцавали су па и данас искрцавају на најнегостољубивије обале Анадолије, на жарке обале Арабије. Звучном титулом називају „премештајем чиновника из Цариграда у Дамаск, Бејрут, ако дотични има „срећу", а ако му је зао дух певао песму успаванку, онда одлази у какво безимено сеоце Арабије.

(наставиће се)

Епиграм

Народни оци

Пред косовску је битку
Цар Лазар клетву слао,
И небрижљиве претке
На бој косовски звао.

На дужност отаџбини
И сад се молба шаље.
Председник јада јаде,
А посланици ћуте.
Бадава, не пада даље
Ивер од своје кладе.

Српске земље

Језично питање у Далмацији

У Бечу су држане конференције за коначно решење питања о унутрашњем језику у Далмацији. Између хрватских и талијанских делегата постигнут је споразум повољан по обе стране. Споразум се састоји у томе, што ће се талијански поднесци (акти) расправљати и решавати, из талијанских а двојезична надлештва биће само у пет далматинских градова који су нарочито именовани и у којима има више од пет процената талијанског становништва. У свима осталим далматинским надлештвима расправљаће се и решавати српско-хрватским језиком, ако поднесци нису на талијанском језику.

Крвави дани у Цариграду

Шеик-ул-Ислам

Берлин, 9. априла. „Локал-Анцајгеру" јављају из Солуна: Шеик-ул-Ислам позвао је да изда фетву, по којој владалац који положи заклетву на устав, а наређује да се убијају верни синови његове отаџбине, има да сноси крајње последице. Шеик-ул-ислам пристао је на промену престола, али је одбио ову мотивацију. За то ће га заменити митровички муфтија.

Извољски и турски посланик

Петроград, 9. априла. Цар је 7. о. м. примио Извољског у Царском Селу. Извољски се вратио у Петроград тек ноћу и одмах је ноћу у 1 и по сахат примио турског посланика Турхан пашу. Мисли се да се ствар тиче акције за спасење султаново.

Војна диктатура

Цариград, 9. априла. По свима знацима овде се очекује формална војна диктатура, а за тим дужа владавина војске.

Опсадно стање

Солун, 9. априла. Међу условима које је ставио комитет, нарочито се истиче: да опсадно стање траје дотле, док се не промулгирају закони о политичким удруженима, закон о штампи, закон о праву зборова и закон о скупштинама.

Цариград. Јављају из Сан-Стефана да је јуче била тајна велика народна скупштина састављена из 19 сенатора и 120 посланика парламента. Седница је била тајна. Дебата је била поводом два предлога. Први је предлог о збацивању султана, а други о оглашењу похода македонске војске на Цариград за законит. За време дебате пет турских ратних лађа појавиле су се у Сан-Стефано, што је учинило јак утисак и велико расположење посланика за први предлог. Шеик-Ул-Ислам изгледа да је већ пристао на збацивање султана. И други предлог усвојен је и одобрене су обе прокламације Хусеин Хусни-а. После тајне седнице била је јавна седница, којој су присуствовали командант солунског корпуса Махмуд Шефкет и шеф ђенералштаба Петреф. Уверавају да су у Сан-Стефано сада дошли 220 посланика, којима је забрањено да се из Сан-Стефана удаљују. Решење по предлогу о збацивању султана још није донето. Седнице се још држе.

Прриз. Кореспондент „Матена" у Сан-Стефану интервјуисао је Енвер беја, који му је изјавио, да Абдул Хамид не треба да остане на престолу, јер би његов останак значио што и смрт отаџбине. Абдул Хамид може да тражи да му се само живот сачува.

Цариград. Надлежни дипломатски кругови држе да питање о збацивању султана ни у колико није још решено. Селамлик ће бити сутра. Није искључена могућност да султан остане на престолу. — Мустафа, председник парламента, дао је оставку, а Ахмед Риза је предузео поново председништво парламента.

Courir orient јавља да је султан поднео листу оних личности, које су спремиле превратод уторника. Међу тим личностима налазе се султанов ађутант Шакир-паша, контра-адмирал Саид-паша, син Тамил-паше, посланик Исмаил Кемал и многи власници листова. Варош је мирна. У Стамбулу влада мртва тишина, па су и уредништва турских листова затворена.

Престолонаследник ухапшен у Јилдизу

Софија, 10. априла. Специјални цариградски дописник „Вечерње поште" јавља: По турском реду наслеђа за султана ће бити проглашен Решид ефендија. Али и њега и његова млађа брата принца Сулејман ефендију султан је затворио у Јилдизу. Ако их султан не ослободи, Јилдиз ће бити нападнут и крвопролиће биће неизбежно.

Сан-Стефано. У тајној седници велике Народне Скупштине, председник парламента известио је посланике да је протокол споразума турско-бугарског поднет парламенту. Парламенат, и ако је заузет другим пословима, решио је да се протокол стави на дневни ред. — Измену ситуације у корист Султана произвео је Низим, командант корпуса, јуче изјутра у Сан-Стефану, пошто је објаснио посланицима да се дух војничке дисциплине томе противи, а да је и расположење народа за Султана.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Код министра.

Граф Форгач аустро-угарски посланик, посетио је јуче пре подне у 11 сати министра спољних послова г. Миловановића, и код њега се подуже задржао.

Потврђен закон.

Краљ је подписао указ, којим ступа у живот закон о изменама и допунама у закону о општој царинској тарифи са уговорним државама.

Одликовање маршалском палицом.

Цар немачки Вилхем, одликовао је највишим немачким орденом — маршалска палица — румунског краља Карола I., приликом његове седамдесето-годишњице.

Овај немачки орден имају само: цар немачки, цар аустријски и сад краљ румунски.

Показују зубе.

По свима знацима види се да су фузионаши овој коалицијоној влади почели показивати зубе. Пошто је завршила питање спољне политике и изгласала порез на ахохол; пошто је дала све потребне кредите и буџет, те неће моћи живети, фузионаши ад изилазе са жељама у клубу: да се образује једна чиста (у прекоснном смислу речи фузионашка влада. За „идеју" се највећма бори извесни измислитељ апанаже: г. Сретен Којић из Закуте, а уз њега су још нека лица личне важности. Поводом ога било је свакојаких речи фузионаш-

ком клубу, и готово изгледа да је Којић са „онима из народа“ претекао и сад само кебају прилику на којој ће ову владу срушити. Неки тврде да је та прилика већ пронађена. То би имало бити приликом претреса законског пројекта о одлагању окружних и општинских избора. Смицалица је већ удешена и сад се само чека: како ће се појавити.

Премештај батерије.

Прва коњичка батерија у Нишу, краљевим указом премештена је на стално становање у Ћуприју.

Премештајем ове батерије Ћупричанима је дата сатисфакција за одсељену окружну команду из Ћуприје у Параћин.

Инспекција.

Председник Главне Контроле г. Ђока С. Новаковић одпутовао је ноћас брзим возом у Ниш, па ће за тим у Врању и Пирот, да изврши преглед радова, у тамошњим месним контролама.

Довршује рад.

Мешовита комисија, која ради већ од дужег времена у министарству финансија, Јевти Шотрићу бившем званичнику истог министарства, на завршетку је свога рада. До сада је комисија нашла, да је Шотрић упропастио повеће суме пореза од пенсионера који су најбољега стања. Осим тога наишло се и на неколико фалсификата. Комисија ће за дан два свршити рад и предати акта министру финансија на даљи поступак.

Д-р Јован Јовановић крив.

Мешовита комисија за изнађај злоупотреба г. д-р Јована Јовановића, шефа гинеколошког одељења свршила је свој рад и утврдила, да постоји дело утаје и послуге државним новцем. Ове се кривице по закону казне губитком службе и затвором. Акта су већ предата суду.

Како се код нас ради.

Кад је Љуби Радосављевићу бив. рачуновођи првост. суда за град Београд образована комисија због учињених проневера, он је један план, који је раније купио на своје име, пренео на друго лице и суд. ма да је знао да Љуби ради комисија и он овим преносом иде на то да општи државу, ипак је тај пренос потврдио. Комисија је отпочела радити 9. авг. а овај је пренос извршен 23. истог мес.

Ето како се код нас ради.

Из суда.

Јуче је био претрес у варошком суду Милану Божиновићу, бившем столарском раднику, за покушај убиства над Мицком Јовановићем, кафеџијом у Новом Селишту. Суд је нашао да је Милан за ово дело крив и осудио га на две године затвора, да плати приватном тужиоцу 1000 дин. за претрпљени страх и све судске трошкове.

Шпијунска афера.

По накнадном расматрању акта по шпијунској афери, првостепени суд за варош Београд, пустио је јуче у слободу Наталију Миловановићку бив. поштарку и Драгутина Франкла, трговачког агента у Земуну.

За остале донето је решење, по коме се стављају под суд и у притвор.

Из дирекције.

На пруги Зајечар—Параћин довршени су земљани радови до Доње Мутнице. Полагању шина не може се приступити зато, што конструкције за три моста нису још приспеле.

Требало би пожурити са намештањем ових мостова како би се до јесени и ова пруга могла пустити у саобраћај.

Обновљено удружење.

Сутра после подне у кафани код „Три Листа“ на Врачару, држаће практиканти министарства унутрашњих дела конференцију са сазивачима из осталих министарстава ради обновљења практиканског удружења, које је до сада неколико пута покретано, па после једног кратко-временог рада растурило се.

Узмузали се.

Пишу нам из Ваљева: Од како су у „Правди“ почели излазити извештаји о „Тајанственим подгорским и поцерским злочинима“ од то доба осећа се велики покрет и узнемиреност међу члановима злочиначке мафије у Подгорини. Нема дана, а да у Ваљево не дође по који озлоглашеним члан и да околишним путем не упита кога од ваљеваца, да ли је истина, да су убице, које су затворене у Шапцу, признали извесне злочине?! Њихова нечиста савест не да им мира, те им не помажу ни молитве једног њиховог пријатеља у мантији. Крваве молитве нису Богу угодне, те отуда толика узнемиреност. Нечиста савест почела је да их мучи, те се с тога с правом можемо надати, да ће неумитна правда ускоро дати награду убицама толиких честитих људи из ваљевске погорине.

Читуља.

Нашег пријатеља г. Драгутина Костића часовничара, а деловођу месног одбора напредне странке у Аранђеловцу задесила је велика жалост смрћу миле му ћерчице Миле. Изјављујемо и с наше стране наше саучешће уцвељеном родитељу и целој породици.

Разрашен.

Миодраг Васић артиљеријско-технички подпуковник, досадањи управник крагујевачке гополивнице, разрешен је од те дужности, и стављен на расположење министра војног.

Повређен трамвајом.

Цветан Вељковић, шегрт код Серафима Јосимовића бурегџије, у Краља Александра улици бр. 56, синоћ враћајући се око 9 сати у радњу, ускочио је у летња трамвајска кола према дворској капији, па кад је видео кондуктера да прелази из вагона за карте он искочи из трамваја и повреди се доста тешко.

Указана му је одмах лекарска помоћ и пренет у болницу на лечење.

Отровао се.

Кузман Радојчић, бивши обућар, са станом у Ратарској улици, отровао се јуче попивши извесну количину цеђа услед чега је умро. Његов леш пренет је синоћ у болницу, како би се данас извршила секција и сахрана.

Погинуо младић.

Јуче око три сата по подне, Драгутин син Симеуна Павловића, из Малог Бошњака у округу подрињском, убио је из пушке Живојина сина Трифуна Илијића из истог села, само зато, што је стока Живојинова прешла у ливаду Драгутинову да пасе траву. Обојица су младићи од по 19 година.

Кривац је у рукама власти.

На ћеренћишту.

Дежурни полицијски писари у кварговима, послали су ноћас 17 лица разних беспосличара на „ћеренћиште“ у управу вароши Београда.

Кажњен.

Пресудом кварта савамалског кажњен је Тоша Адамовић кафеџија са 30 динара у корист државне касе, због неуписа слугу.

Вести из белога света

| Пошто је бечка влада коначно одбила картелну банку, у Угарској је настала акутна политичка криза. Пад Векерлова кабинета очекује се сваки час. У свима угарским политичким круговима велика је узрујаност.

)o(Енглески краљевски супружници и руска царица удова стигли су 8. о. м. на Малту.

≡ Лекари су утврдили, да се пороћај холандске краљице Вилхелмине може очекивати тек с крајем овог месеца.

§§ По извештајима из Петрограда, Нева и канал Ладога проглашени су да им прети опасност од колере.

„ Код Цемсаха на афричкој обали Црвеног Мора откривен је извор уља.

[][] Чешки земаљски сабор за сада се неће сазивати.

Λ У Прагу је над 40 националних социјалиста поведена кривична истрага због антимилитаристичке пропаганде.

Важне Вести

Мелентијева концесија

Г. Мелентије Божовић бивши клисар и познати индустријалац, јер је пуно година производио звуке звона, сад се решио да производи електрицитет. Г. Мелентије је један човек од прогреса!

У друштву са једним племенитим рођаком г. Н. Пашића, који има исту неодољиву склоност ка индустрији, г. Мелентије је „издејствовао“ једну концесију за експлоатацију Ибра. Та је концесија толико штетна по опште интересе, да се Управа Вода, која постоји као једна автономна грана министарства нар. привреде, решила, да изјави жалбу министру унутрашњих дела, против тог зарозаног решења окружног начелства.

И сад г. Тоза Милосављевић стоји између две ватре: с једне стране закон а с друге фузионаши. Ако одобри решење начелства погазиће закон, а ако поништи решење начелства увредиће фузионаше! Грозна дилема!

Овога пута је г. Тозино законољубље дошло у искушење! Видећемо ко ће победити: бивши клисар или закон.

БЕОГРАДСКА ХРОНИКА

† Чича Неша

Редак је београђанин, који није познавао Чича Нешу.

То је онај мали, сувоњав, хроми старчић обучен у похабано војничко одело, са вазда накривљеном шајкачом на глави, широким цокулама на ногама и великом батином у руци, око кога се скупљају деца и сваки његов узвик „дам.м.“, „дам, дам.“ „дам...“, пропраћају кикотом и узвицима: „Чича Неша! Дрм.м.м.“

Сви београђани сматрали су овог доброг старчића за мало луцнутог, али су му симпатисали и вазда се заустављали и слушали га како прво командује артиљериску паљбу па је после имитује.

Ма да су његови поступци одавали душевно поремећеног човека, ипак свет није према њему био груб, као што то обично бива. Ни одрасли па ни деца нису га звали „лудим Нешом“ већ „Чича Нешом.“

А Чича Неша је заслужио тај пијетет.

Није он увек такав био.

Било је некада доба, када је млади и као дрен здрави Неша храбро издржавао све напоре рата за независност и јуначки се борио у првим редовима. У сва три рата Неша се као добровољац одликовао храброшћу.

Успомене на то лепо и срећно доба, доцније, у доба мука и невоља, направиле су од некада храброг Неше „Чича Нешу.“

Кад год би, после напорног рада, повукао коју више, њему би изашле пред очи призивање слике ратних бораба и тада би се Неша пренео у то доба и у томе заносу застао на сред улице, истурио хрому ногу унапред, заклонио шаком очи и загледао у даљину као да тражи тамо далеко негде непријатеља.

Деца и мимопролазници застајали би и радознало — и ако су већ сто пута ту сцену посматрали, очекивали Нешину команду.

Неша би после дугог посматрања подигао свој дебели штап, замахнуо њиме и одсечним гласом узвикнуо :

„Дам! Дам.м.м.! Дам, Дам.м!

Деца би се тада слатко церекала, а људи развукли усне на смех одмахнули главом и промрмљали више за себе: „Чича Неша!“

Од оне мале дечице, која су се скупљала око њега и церекала постајали су озбиљни људи, а Чича Неша није малаксавао у својој непрекидној борби са непријатељима.

Али јуче дође и њој крај. Оно што је пропустио учинити непријатељев куршум, постепено је извршила невоља и беда.

Јуче пре подне у варошкој болници испустио је Чича Неша своју душу. Отишао је из онај свет намучен глађу, да се после толикогодишње борбе одмори.

Београђани ће сигурно зажалити за овим симпатичним типом, којим се толико година занимао.

Бог да га прости!

Floridor.

ИЗ ШАПЦА

Нов грађанин шабачки

Г. Љубомир Е. Обрадовић, виђени трговац из Миличинице и кандидат Напредне Странке за нар. посланика у срезу подгорском округа ваљевског, распродао је имање, које је имао у Миличиници, и ових дана се сели на стално становање у Шабац, где ће продужити извозничку радњу, коју је и до сада радио. У колико жалимо, што г. Обрадовић напушта своје политичко деловање у срезу подгорском, у толико се радујемо, што ће он тај свој рад наставити са пуно воље у Шапцу у друштву својих нових пријатеља. Град Шабац добија у г. Обрадовићу једног одличног грађанина и трговца, а наша странка једног преданог члана више.

КОНЦЕРТИ И ЗАБАВЕ

Концерат „Јавора“

„Јавор“ друштво ученика трећи београдске гимназије приређује 12. ов. мес. у гимназиској сали (Његушева ул.) концерат са играном у корис своје књижнице.

Почетак је концерта у 2 и по часа по подне. Свираће војна музика.

Позоришне вести

Бранино позориште

Најинтересантније пијесе попуњују вечераши програм. Велику пажњу скрећу одличне комедије: *Попуњен дефицит* и *Дама каро*. — Посета стално обилна.

Измена у репертоару

У место „Маријане“ од Ечегарија, која је за вечерас заказана, даваће се „Шерлок Холмс.“ Та је изненадна измена у репертоару морала доћи због тога што је г-ђа Милутиновићка „промукла.“ Ко је год њу слушао, могао је запазити да је она промукла од како игра, те јој ни ово не би много сметало.

Руџовићево позориште

Вечерас се даје Шекспирова трагедија „Хамлет.“ са потпуно новим и богатим костимом и декорацијама.

Постављена комисија

Министар просвете потписао је акт о постављању комисије за израду позоришног закона. Министар, који се вазда представља као објективан и разложан човек, не само да није усвојио наш предлог о допуни те комисије, већ је, ваљада да истера свој ћеф, поставио и неког младића Чекића за последњег члана комисије. Ама ни један посао у Србији не може да се сврши а да то неко не истера свој ћеф. Зато нам тако и иде. Сад поред памети једног Павла Маринковића, Нушића, Јанковића, Грола и Гавриловића, Љ. Стојановићу је потребна и памет Чекићева!

ПОСЛЕДЊЕ ВЕСТИ

Цариград. 10. по подне. Говори се, да је јуче у Народној Скупштини у Сан-Стефану гласало 150 посланика за збацивање султана.

Измирење са султаном.

Последње вести из Цариграда јављају да су младотурци одустали од тражења да султан абдицира.

Разлог са кога су они пристали на привидно одступање од своје раније одлуке треба тражити у факту да су се све трупе у Јилдизу изјасниле за султана. И ако је њихов контигенат према опсадној војсци релативно врло мали, ипак би оне биле у стању дати приличан отпор младотурској војсци. Осим тога султан је ових дана позвао у свој двор од вајкада себи одане људе. Сви они, међ којима се нарочито истичу Хаџи Али-паша, Махмудпаша, Муктар-беј и други, изјавили су да ће и последњу кап крви пролити у одбрану султана. То је наговало команданта опсадне војске да предложи члановима парламента, да не иду до крајњих граница у својим тражењима према султану.

Пивница „ТРАНСВАЛ“ добила је нове спремне пећарице и разне уметнице. 258 1—1

Лимунова Зејтина Помаранџи и кути. из Ницце најбоље врсте, француски, без мириса 1 литар дин. 2·40.

Добија је и продаје из ниже и више

КОЛОНИЈАЛНА ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА

ПЕТРА П. МИРКОВИЋА

Београд — Цветни Трг

257 1—4 *Телефон 454*

Под кирију од 1-ог маја ове год. *пиадајем два стана* у мојој кући Краља Милутина улица бр. 20.
3—3 Голуб С. Јанић.

Ученик из боље куће са добром препоруком, који је свршио најмање два разреда гимназије, потребан је колонијално деликатесној радњи

Душана Тодоровића
краљ. срп. двор. лиферанта
Београд — Теразије
8

Станова од 1. маја ове год. има за издавање три стана са улице Царице Милице бр. 4. За цену обратити се у истој авлији код настојника.
241 3—6 *Сима К. Науновић*

У ЦАРА УРОША улици бр. 17 издаје се од 1. маја ове године елегантан стан са 4 велике собе инстелираним електричним осветљењем, предсобљем, купатилом, шпајсом, кухињом и собом за млађе, енглеским нужником засебним уласком и уласком за млађе.
За цену и остало упитати г. Ацу Р. Христића у истој кући.
253 3—3

Два дућана издајем под кирију од 1-ог маја ове год. у мојој кући на „Цветном Тргу".
Мил. Ј. Николајевић
17 пуковник у пенз.

На продају ЈЕДАН ПЛАЦ 4.800 кв. метара, са 8 зграда на углу двеју врло живих улица у Београду, у непосредној близини Светогорске и Ратарске улице, продаје се врло јефтино.
Плац је на равници; има са једне улице 80, а са друге 65 метара лица. На плацу постоји нова од тврдог материјала, модерна и врло лепа, елегантна кућа, са засебним двориштем и лепом баштом; постоји кафана од тврдог материјала, са дућанима и становима од тврдог и мешовитог материјала, а има и врло много, са оба лица, празног простора за зидање.
Кирије има око 7000— дин. годишње.
Имање ово, по својој величини и иначе, јединствено је за шпекулацију, као и за какво веће предузеће или фабрику. — *Посредници нису искључени.*
За услове упитати преко телефона бр. 43. 9—10

За госпођу или госпођицу СТАН од једне или две собе са великом баштом издаје се. Упитати у радњи г. Живана Тодоровића краљ. срп. двор. лиферанта — Теразије.

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће **Кисело млеко.**

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Одлично бело и црно вино. Смедеревско и Крајинско.

ВЕЛИКА РАСПРОДАЈА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај, код „Круне"

Кнез Михајлова улица бр. 31.

Сваке недеље бесплатно

Спреме кумовске и деверске

Распродајемо купљене партије разноврсне робе, као:
Свиле, *Тафта, Попелина, Месалина, Луизина, Понжи, Атласа* и т. д. у свима бојама.
Штофова за женске хаљине, костиме и блузе у најмодернијим бојама.
Платна и шифона на комаде за домаће употребе од цене 15, 17, 18, 20, 22, 25 д. па на више
Платна за јорганске и душечне чаршаве у свима ширинама 1·20, 1·40, 1·50, 1·70, 1·80, 2 д. па на више.
Чаршава *Салфета, Пешкира, Англе,* гарнитура за 6 и 12 особа.
Порхета бела шнир и пик. *Везови, Чипака, Апликација, Вортни* и т. д.
Цивидихи за душеке и ролетне
Вуна мушког и женског
Мидера, *Гартлова, Рукавица, Лепеза, Чарапа, Марама* и т. д.
Велики избор *Авлуна за женске тоалете.*
Тепиха на метар и готових, као женалских, вунених и јутаних

Мустре на захтев шаљемо бесплатно — Поруџбине вршимо уз доплату

Потребујемо два помоћника пријавити се лично у радњи.

155 12—20 С поштовањем **Браћа Х. Габај.**

Пажња путницима и грађанству

Опште Носачко Удружење скреће пажњу путницима, трговцима и осталом грађанству које путује железницом и лађом или има посла са носачима да обрате пажњу: да ли носачи којима се стварн ради ношења предају, имају на видном месту носачку нумеру и коју; јер дешава се да путници при преласку станице забораве скренути пажњу на нумеру, те, по некад, прелазу станице и лицима која и шаљу носаче и стварн од више пута тако дају упропасте.

Носачи који имају на видном месту нумеру, јамчени су носачког удружења, и удружење за њих гарантује грађанству и накнађује му штету ако би му је тај правни носачи случајно нанели.

Из канцеларије Београдског Опште Носачког Удружења. 229 3—3

Српска Аграрна Банка

Позив на упис акција

Г. Министар. Нар. Привреде решењем својим од 7-ог ов. месеца ТБр. 2085. потврдио је правила Српске Аграрне Банке

Српска Аграрна Банка

ВРШИ ОВЕ ПОСЛОВЕ:

1. — Помаже пољопривреднике кредитом у храни како људској тако и сточној, у времену неродних година и док не стигне летина.

2. — Набавља пољопривредницима стоку за извођење привредних радова.

3. — Набавља пољопривредницима, занатлијама и индустријалцима справе и алате за рационално извођење и усавршавање својих радова.

4. — Прима у комисију и на продају све привредне, занатлијске и индустријске продукте, како прерађене тако и непрерађене.

5. — Извози све врсте продуката на светска тржишта.

6. — Купује и продаје све пољопривредне, занатске и индустријске продукте за туђ рачун.

7. — Кредитира пољопривреднике, занатлије, индустријалце и трговинке.

Да се инострана тражитта што јаче заинтересују за наше привредне, занатлијске и индустријске продукте, Српска Аграрна Банка оснива Музеј, а поред овога и Базар за смештиште за чување и продају робе.

Српска Аграрна Банка даје могућности да свако лице може постати акционар Банке, јер је уплата врло незната, а као акционар може се користити пословним везама са Банком.

Капитал банкин је 1,000.000 (милијона) динара подељен у 40.000 акција од по 25 динара акција.

При упису продаже се по свакој акцији *на име уписане по 0·50 дин. док ће уплате главнице по 0·25 дин. по свакој акцији недељно.*

Упис акција врши се у канцеларији Српске Аграрне Банке (улица Краља Милана, горњи спрат кафане „Авала") и код поверника банкиних у Београду:

Г. Г. Драгољуба Јовановића машин., Љубе Јовановића, адв., Милана Анђића, начел. мин. у пенз.; Данила Живанчевића, столара; Милорада Рајковића, пенз.; Миљка Митровића, столара; Живојина Петровића, каменор.; Милорада Стефановића, штампара; Саве Спасића, каф.; Илије Ђ. Милкића, трговца; Мат. Шпајдера, архитекта; Јосифа Гаре, предузимача; Јосифа Икића, сарача; Боже Борђевића, индустр. Тире Холачека, кројача; Боре Мисаиловића, трг. Јове Стефановића обућара и Раде Спасеновића, економ из Жаркова.

248 4—10 Оснивачки одбор
Српске Аграрне Банке

БАНКАРСКА РАДЊА

НИКОЛЕ БОШКОВИЋА — Београд

налажење јавној продаји почев од 15. априла па на даље у 9 сати пре подне пред кафаном „Тетово" сву заложену робу која се у магазинима налази и то: свилу, платнарију, бакар, гвоздарско-стакларску и осталу робу, којој је рок залоге протекао.
254 1—2

КРОЈАЧКА РАДЊА

СТОЈАНА СИМИЋА и БРАТА

СПРОТИВ КОЛАРЦА — БЕОГРАД

Има част известити штовање муштерије, да су јој приспели у великом избору сваковрсни модни штофови

За наступајућу пролетњу и летњу сезону

481 8-10

„НЬУ-ЈОРК"

ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

Председник: Darwin P. Kingsley

— 64. Билансија Највеће Осигуравајуће Друштво на свету.

Призната актива	фравака у злату	2,888.000.000
Целокупни приход у 1908 години преко	. . .	530,000.000
Математична резерва	. . .	2.379,000.000
Резерва за дивиденду	. . .	416,000.000
Нова осигурања у 1908 години	. . .	722,000.000
Мешовита осигурања у снази преко	. . .	3.116,000.000
Сва осигурања у снази	. . .	10 331,000.000

Дивиденда која је платљива 1909. год. износи фран. у зл. 39,402.056 противу фран. у зл. 32,136 362 која је исплаћена 1908. године.

Ово је највећа дивиденда коју је друштво до сад исплатило.

Годишња дивиденда, платљива 1909. г. на полице издате у 1907. на фран. у злату 10.000.

Осигурање на случај смрти				Ограничено осигурање на 20 г				Мешовито осигурање на 20 г			
старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда за 1909. г. фр у зл	процентат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда за 1909 г. фр у зл	процентат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда за 1909 г. фр у зл	процентат од премије
25	247.00	3540	14.03	25	378.00	4720	125	25	52700	6880	13 0
40	373.00	540	14.7	40	488.00	6610	135	40	57100	7930	13 9
55	650.00	10070	15 5	55	715.00	10740	15 00	55	73600	1120	15 2

64-та детаљна билансија шаље се на захтев и она садржава све трансакције у току 1908 г.

Дирекција друштва „Ньу-Јорка" за Краљ. Србију.

240 5 12 **БЕОГРАД, Кнежев Споменик бр**

Са највећим болом у души извештавамо све наше пријатеље и познанике, да је наша мила, добра и никад непрежаљена кћи, односно сестра, унука и братаница

† **МИЛА**

после кратког, али тешког боловања преминула на дан Васкресења о. г. у цвету своје младости, у 7. год. свог виђелског живота.

Благодаримо свима, који нам путем телеграма, писама и лично саучешће изјавише и тиме у неколико тугу ублажише, као и грађанству обајег пола, који нашу Милу до њене вечне куће испратише. Свима нека је вечита хвала.

Крагујевац и Чачак 1910 г.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Отац: Драгутин Костић часовничар; мати: Анка; браћа: Милорад и Радомир; сестра: Радојка; дела: Риста; баба: Јованка; стричеви: Мидан, Милутин и Милорад; тетке: Љубинка, Даница и Драгиња; тече: Миливој и Вељa са осталом родбином.
255 1—1

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8, за четврт год. дин. 4. несечно дин. 1·50. За иностранство за годину 32 дин. за пола године 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васкине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник
Радосав М. Радосављевић, Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Новореновирана штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | НЕДЕЉА 12. АПРИЛА — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР Јован Адамовић | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 100. | Телефон 821

† СРПСКИ ПИЈЕМОНТ

Да би Стојан Протић видео, како о „великој влади" мисли и други свет, а нарочито одушевљени Срби амерички, доносимо овај чланак, који је донео у своме ускршњем броју, који нам је данас дошао, најраспрострањенији српски лист у Америци „Американски Србобран". Разуме се, да ми у свему не одобравамо оне трагичне закључке, до којих је тај лист дошао, али сматрамо, да их треба изнети, као ехо српског јаука преко Океана.

Шестог месеца после анексије Босне и Херцеговине нестало је и Српског Пијемонта. Место њега остала је сенка од државе, који ће се само за неко време у европским алманасима заводити као Краљевина Србија.

У једном трагичном часу српски Пијемонт нам се појави дивљији од најдивљих наших снова, што их је стварала наша машта за српске свештеном миљу. Глас је ... не глас Јерихонске трубе, ... српских убојних двојника, падаху зидине између ослобођених и неослобођених Срба као зидови града Јерихона; претворен у ратни логор подизаше се он на источном обзорју као облак пун муња и громова, што ће мућама обасјати све гудуре и клисуре, где се мрак ропства угнездио, а громовима пробудити српске брегове, што спавају полумртвим сном, и крвавом кишом оквасити све поље и горе српске и опрати их од туђинских стопа. Српска срдба осветничка и српско очајничко прегаоштво — све то беше оличено у ратоборној појави српског Пијемонта. Тај призор занесе целокупно Српство, дух револуције оли све Србинство и само се чекаше час „да започне војна кој векови памте", па би голе руке за бајонет хватале. *Час револуције не настаје онда кад се свакој руци дотури оружје, него онда, кад се свака рука ва шкрипањем зуба заскупује да за голу сабљу ухвати.*

Наслућивање звука трубе с бојне Дрине и почињање звекета оружја у шумадијском логору чаробну снагу улеваше у све оковане српске мишице, да окови пуцаху од надимања и у том часу све тридесетогодишње заблуде и погрешке Пијемонта заборављале су се и биле су Богом просте од свих оних, који су обожавали српског Белог Орла, како га никад не могу обожавати они, под чијим су крилима безбрижно спавали као синови Шумадије.

Али на жалост, *у том часу у Пијемонту не деси се нико дорастао добу и времену*, и час, који је био каменеи најзначајнијим догађају, чији би помен опијао поколења, и који би развио толико моралне снаге, која би и бојне поразе претварала у победе, да би се несавладљива премоћ једне брутално и покварене силе укротила под ударима Пирових победа — *и у том часу велики кабинет Краљевине Србије, влада народне одбране*, **потписује смртну пресуду Пијемонту и врши најсрамотнију капитулацију.**

Тако је завршио своју улогу Српски Пијемонт, после стогодишњег бурног грозничавог живота, вечито лебдећи између чаробних нада и смртоносних разочарења, капитулирао је, абдицирао је на српску заветну мисао, испио је чашу отрова у виду дипломатских формула и сад се у муклом ропцу и бледилу *спушта у свој мртвачки сандук која се једна шиша зове Тимок а друга Дрина, а над њим гракће црни орао, чију халапљивост не засипаше ни лешеви већ мртве Босне и Херцеговине.*

У свом другом чланку „Косово без капи крви" овај српски лист овако даље гуди о ... ропској владаоци и о бедној ... Србији, ... ју је ... ...

уложили најенергичнији протест да се мир и ред поврати.

Народна Скупштина

Надмоћ чобана

Јучерашња седница је најбоље показала ко у скупштини господари.

Да би се додворили својим бирачима и да би их имали чиме заваркати после оног кукавичког држања у тренутцима, када је требало показати мушке куражи и истинског патриотизма, неколико чобана, који су се дочепали посланичког мандата, поднели су законски предлог за укидање оног члана грађевинског закона, којим се новоподигнуте грађевине у Београду ослобођавају за извесан број година од плаћања порезе.

— Зар сељак плаћа на све порезу а београдски милионари се ослобођавају порезе. Хоћемо да смо сви пред земљом једнаки — дерали су се Тюсић, М. Лазаревић, Мелентије црквењак и некакав Јаковљевић.

Да би допунио памет ових, устао је и сулуди Максим Сретеновић, који и тек мало опрезнио благодарећи туширању ладне изворске воде и трљању болничара из луднице, да их допуни почео говорити о значају престонице и узроцима њеног опадања.

Што је дубље говорио махнитост га је све више обузимала, док није прешла у делиријум и почео објашњавати како Београду не требају оволике гимназије и болнице.

А да му се није нашла ту скоро болница при руци он би можда још лежао у некој лудачкој кошуљи у ћелији, привезан за кревет.

Посланици су се уплашили и ућутали. За погледах у сахат. Беше тачно 11 сахата а у дворани велика врућина.

— Да не побесни? Биће зло.

— Неће. Он спада у ред оних лудака, који вичу, псују, грде али не кидисавају — одговори ми један колега.

Да ли случајем или је баш удешавао одмах после Максима узео је реч Ст. Протић. Он је критиковао разлоге и посланика који су говорили за и посланика, који су говорили противу предлога, али није исказао своје мишљење.

Посланици д-р Војислав Маринковић, Драгиш Самуровић, Јоца Јовановић, Драгољуб Јоксимовић Марко Трифковић и Мих. Ђорђевић одлично су напали овај предлог.

Не знамо, да ли ће „Одјек" и „Самоуправа", из страха од свих чобана смети штампати говоре својих посланика, али ја сам већ постарао, да у „Правди" буде брилјантни говор д-р Маринковића.

После дуге и бурне дебате председник је ставио предлог на гласање. Неколико угледних, самосвојних и либералних посланика напустили су из дворане те да омету изгласавање овог чобанског предлога. И успели су. Гласало је свега 80 посланика, те је тако овај предмет остао нерешен.

Да оправдам горњи наслов овога извештаја требаће ми само да наведем да су и њихови интелигентни људи, као што су прота Ђурић, Пера Велимировић, др. Вукићевић и Стојан Протић Љуба Јовановић и Ђ. Стојковић морали гласати за предлог да се не би замерили једном Чорбићу, Тюсићу и Максиму.

Одупрли су се овој чобанској најезди већина интелигентних посланика из свих па и Чорбићеве партије.

Ј. Јовановић, Мика Поповић, директор, М. Трифковић, др. Драгољуб Аранђеловић, Лаза Пачу, Јован Жујовић, Милорад Драшковић; Драг. Пећић, Мих. Ђорђевић, Јосиф Бојиновић, др. Маринковић, Павле Маринковић, Драгиш Самуровић и Жив. Перић — гласали против овог предлога.

Побегао

Никола Пашић је за све време дебате пажљиво пратио дебату, али кад је дошло до гласања он је употребио своју стару политичку тактику и — побегао.

То се у Скупштини констатовало.

Једно признање

Кад је Јоксимовић замерио Ст. Протићу зашто се не изјасни да ли је за или против предлога већ балансира између два мишљења, Стојан му рече да је његово мишљење да би предлог требало озбиљније проучити и да би он био противан предлогу.

— Па како ће те ви гласати? — пита Јоксимовић.

— Ја ћу гласати *за* предлог.

— Па зашто *за* кад сте противни предлогу.

— Па зато што морам да гласам за, кад већ хоћете баш да знате — одговори Стојан.

Сви — па и сам Стојан — прснуше у смех.

Истина овакав је одговор пре за плакање но за смејање, али смо се ипак сви смејали.

Овај ће предлог бити стављен на дневни ред у понедељак али ће тешко проћи јер се сви интелигентни посланици без разлике на партије спремају, да напусте дворану пре гласања.

— Ми ћемо сви изаћи из Скупштине те да спречимо овај предлог.

— Па не морамо ништа више ни да радимо — раздера се из свега грла сулуди Максим.

Неки посланици побегоше уплашени из дворане.

У дванаест и четврт закључена је седница а друга заказана у понедељак.

Floridor.

Епиграм

Лов

Око Цариграда
Мир на мору влада.
Само се европске
Раширише лађе,
Да помогну Турској
Ако је зло снађе!
А у мутној води
Лов највише годи.

— Þ —

„Султан Абдул Хамид и његов престолонаследник"

или

Четири и по године затвора у серају принца Абдул Меџида

3

А она неколицина, који имају довољна новчана средства, колико толико карактера, две ствари које се ретко налазе заједно, беже из Цариграда, пре но што им каква простачка денунцијација кога од многих потребитих неваљалаца донесе „премештај". Они су онда у Паризу или Женеви главни стубови младотурске странке.

Али зашто је Абдул Хамид такав убилац свога народа? Требало је живети покрај њега па разумети тог најмудријег од свих убилаца, који су икада седели на престолу. Даље треба знати историју Османа и водити рачуна о дегенерацији, у којој се та породица налази столећима. Као црн конац провлачи се кроз ту историју лудило и неспособност, лудилу величине и болест, блесавост и све друго, што рађа болесну децу. Овде онде заблистају ћенијалне варнице и као изузетак који потврђује правило, рађају човека, који има све владалачке врлине, које су одликовале Сулејмана великог. Абдул Хамид је чудноватa мешавина ћенијалности и лудила. Ћенијално је његово вођење спољне политике, луда су његова тиранија и жеља да убија, ћенијална је његова вештина да се људима покаже услужан и да се вешто извуче из политичких замака, лудо је његово страховање од гоњења, страховање, које не престаје ни пред његовим дететом, ни пред његовом женом.

Његова деца истина живе с њим у Јилдиз Ћошки, али далеко одвојена од њега. Петком могу видети свога оца, али само под јаком стражом. Своју браћу похапсио је, у њихове златне тамнице послао им је најлепше жене, најбоља вина и најпростије ёвцухе, те да их на тај начин убије а да у историји не добије надимак братоубице. А све то чини за то што мисли да који од царских принчева, који имају право на престо, не учини оно исто, што је он 1876. учинио с тадашњим султаном Муратом. До данас још није објављен аутентичан опис оних трагичних дана од маја до августа. Принц Абдул Меџид веома ми је често причао ту историју, и ја ћу је овде уплести по забелешкама мога дневника. Абдул Меџид описао ми је мајске дане 1876. године овако:

„Видите ову собу! Овде је убијен мој отац султан Абдул Азис! Убијен? Не — но заклан као каква животиња. Тадашњи престолонаследник Мурат, коме је додељена још гора судбина но моме оцу, био је његов убилац. Тада ми је било тек осам година, али оне страховите сцене још су ми јасне пред очима, као да су се јуче десиле. Ви знате, а често сам вам и причао да је мој отац покрај великих погрешака имао и по коју врлину.

Он своју породицу није хапсио као Абдул Хамид. Принчеви су могли слободно служити земљи, престолонаследник Мурат заузимао је висок положај, а тако исто и Абдул Хамид и мој најстарији брат Јусуф Изедин. Али је Мурат био тесногруд човек, који је лако био приступачан спољним утицајима. Митад паша, несрећна звезда мога оца, његова десна рука, сплео је о турској републици. Није му било ниско никакво средство да постигне тај циљ. Митад наговори Мурата да изврши један ћаволски план, у коме су се морали послужити дворским командантом. А тај командант није био нико други но мој најстарији брат Јусуф Изедин, који је брзо задобијен ласкавим обећањима, која, наравно, никад нису испуњена.

„Пошто је мој брат Јусуф довољно обучио дворску стражу, мој је отац приморан на абдикацију и морао је свој потпис ставити на један од најпростачијих актова, какав је рука неваљалца икада написала; он му је за навек одузео престо. За тим је принц Мурат ефендија именован за заступника на престолу с потребним одобрењем шеик-ул-ислама. Митад паша био је добро смислио. Од принца Мурата узео је обећање да ће за обезбеђење свога престола наредити да се убије не само свргнути Абдул Азис, но да се побију и сви живи принчеви. Наравно, Митад паша је пређутао да би он за тим сам наредио да се убије нови султан Мурат, што би због оскудице у принчевима Османског дома само по себи довело до оснивања турске републике с Митад пашом као председником.

(наставиће се)

СУЛТАНОВ КРАЈ

ПРЕДАЈА ЈИЛДИЗА

Султан се предао македонским трупама. Покољ, који је обузео широке размере, обустављен је интервенцијом страних сила.

ГАЈТАН-СУЛТАНУ

Ноћас се, према извештајима, очекује да ће Султан бити удављен.

Српске земље

„Што ћутиш Србине тужни".

„Љубљанском Звону" забранила је земаљска влада певање песме „Што ћутиш Србине тужни". Поменуто је друштво ових дана певало ту песму на забави у Кобариди. Више присутних официра демонстративно су отишли са забаве.

„Велеиздајници" у Санском Мосту

Уредништво сарајевске „Српске Ријечи" добија из Санског Моста и читаве крајине сваки дан писма, у којима се тражи ургенција о тамошњој „велеиздајничкој" афери. Народ се у чуду пита шта је у ствари и докле ће притворена тројица Србина грађана чамити у затвору? Зар три месеца нису довољна да правда каже своју? Или се зар чека да се народ крене и затражи да се и његов глас чује пред најширим форумима јавности?

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Влада без програма.

Већ од дужег времена јавно мњење слуша о томе: како ће ова коалициона влада израдити свој програм и како ће Скупштина по њему радити. У последње време је и објављено: да је влада на једној министарској седници израдила један опсежан програм и свак је рекао: хвала Богу! Осећало се да и влада и скупштина живе и раде без програма, да дани пролазе у сампас, да сваки докон сељачки посланик износи онакве пројекте законске, како његова шупља памет замисли да ће бити корисно његовом срезу или његовој општини. А све је то било од велике штете и држало се да ће се с таквом ћоравом системом престати, кад једном влада буде израдила програм. Међутим, влада је израдила као неки програм, али он стоји на хартији, а Скупштина опет млати празну сламу по ваздан и жилаве је какве Чорбићеве, Максимове или Станкове измишљотине.

Никад Скупштина није била бледнија!

Представка народних посланика

Драгиш Самуровић, Живојин Перић, прота Ђурић, Радосав Агатоновић и Милован Лазаревић поднели су представку влади, у којој моле владу, да за јесен спреми закон по коме ће се увести гимнастика као обавезан предмет у основним школама, гимназијама и универзитету а помоћи гимнасгичка друштва и друштво за чување народног здравља. Влада је вољна да овај умесни предлог посланика из свих група потпомогне.

Закључење седница.

Свет је почео већ да очајава: кад ће се разићи ова јалова скупштина! Ни једна до сад није показала то: што више седи, мање ради!

Дознајемо да се председништво изјаснило: као да ће седнице бити закључене у идућу недељу 19. ов. м, ако у опште и оно може ту што знати као сигурно.

Уведени у дужност.

Јуче после подне у 5 сати први ађутант Краљев пуковник Штурм представио је Краљу новопостављене ађутанте и ордонанс официре.

После те аудијенције, Краљ се срдачно опростио са досадањим ађутантима и ордонанс официрима.

Министарска седница.

Синоћ је у министарству спољних послова држана министарска седница, под председништвом Краља.

Седница се бавила текућим државним пословима а поред њих и питањем о неправилностима у управи државних монопола, о којима се водила дебата у Народној Скупштини.

Пензионисан.

Г. д-р. Милутин Д. Нешић порезник 1 кл. београдског пореског одељења, стављен је у пензију на основу §. 70 зак. о чинов. грађ. реда.

Брилјантан говор.

Др. Војислав Маринковић, напредњачки посланик, приликом дебате о предлогу Јакова Чорбића и другова, да се нове зграде у Београду не ослобођавају за извесно време порезе, држао је један брилјантан говор, који је оставио дубок утисак на посланике и публику. Тај ћемо говор др. В. Маринковића донети у броју од уторника.

Скрећемо унапред пажњу својих читалаца на овај говор др. Маринковића.

Начелна одлука.

На захтев министра правде, општа седница касационог суда донела је начелну одлуку: да се на необране плодове (винограде, сву храну, воће итд.) може у шиљу обезбеђена ставити само забрана — а не и прибелешка, као што је то до сада практиковано.

Ограничавање шума.

У министарству народне привреде, ради се нов правилник за ограничавање шума, који ће за дан два бити готов. По томе правилнику свега петорица виших чиновника из министарства, ући ће у састав тих комисија, а више не, зато, што је веома мали кредит за ову годину одобрен.

Пролетњи распоред.

У министарству војном ради се на пролетњем распореду нижих официра, који се по потреби службе имају распоредити по појединим пешадиј-

еким и артиљеријским пуковима, и коњичким ескадронима.

Овим распоредом, који ће за дан два бити подписан, задовољени су оправдани захтеви дотичних официра, који су тражили премештаје из породичних разлога.

Биће пензионисан.

Г. Никола Вељковић, окружни шумар у Лесковцу, коме већ неколико недеља ради мешовита комисија, за извињај злоупотреба у званичној дужности биће пензионисан.

Убиство четника.

Синоћ је у Ћуприји, око 10 сати у вече, Коста Рацковић каф. тамошњи убио из револвера Ђуру Милановића бив. четника због насртаја на Костину жену Лепосаву.

И Коста и његова жена стављени су под крив. истрагу и у притвор.

Убиство општинског писара.

Синоћ око 9 сати убијен је из пушке од непознатог лица Аврам Ђорђевић, писар општине црковинске у срезу лесковачком. Узрок је овоме убиству непознат, а за убицом је наређена потера.

Свиларство.

Министар народне привреде наградио је 86 пољо-привредника у неколико округа који су за прошлу годину показали одличне резултате у одгајивању свилених буба. Награде су I 50. II 30 и трећа 20 динара.

Извор воде.

У сред Београда пред кафаном „Лондон" радници копајући канал, наишли су на извор воде, који је једва са великом количином цемента и камена затрпан.

Вести из белога света

ју Криза у Угарској још непрестано траје. Опет се воде преговори, али без успеха. Министар председник Векерле поднео ји оставку, и ако не и форман. Саборски председник Јуст развио је живу агитацију у корист самосталне банке. У круговима независне странке влада велико незадовољство.

Између Холандије и Венецуеле изравната су сва спорна питања.

(?) На свом путу за Африку бивши амерички председник Русвел стигао је у Момбасу.

Важне Вести

Погоди но прстом у .....

Луче је „Дневни Лист" са нарочитим задовољством саопштио својим читаоцима вест: да је један од оптужених по велеиздајничкој афери на суду у Загребу оптужен да је велеиздајник и зато, што је код њега нађен један број „Правде", а да је на ту оптужбу Др. Гај, оптужеников бранилац одговорио овим аргументом: *Да је „Правда" аустрофилски лист, јер пише против Карађорђевића* и да према томе аустријски поданик који тај лист чита, не може бити велеиздајник.

Види се да Др. Гај зна у прсте нову политичку историју Србије. Карађорђевићи су од увек били жестоки непријатељи Аустрије и онај, који грди, њих због чини услугу Аустрији. За време првог Карађорђевића, Аустрија није смела да зуцне и њен Тајa Радосављевић био је мањи од макова зрна, а под другим Карађорђевићем умал' не отесмо Аустрији Босну и Херцеговину. Срећа њена те су је велике силе узеле у заштиту иначе би она запамтила ко су Карађорђевићи.

И кад те Карађорђевиће „напада" „Правда", онда је заиста она аустрофилски лист.

Из општинског одбора

Пренсиона седница

Пре преласка на дневни ред тражио је социјалистички одборник Никола Величковић од председника општине, да каже г. Крсту Цицварића, коректора „Општинских Новина" што га је под пуним подписом напао преко „Дн. Листа" и оклеветао га како он за љубав доручка арши несавесно процене имања.

— Општински одбор укинуо је позориште субвенцију зато што се рекло на једној представи како се у београдској општини краде као на баточинском вашару. У овоме случају Цицварић, у својству општинског чиновника, напада мене и клевета ме као општинског одборника и ја тражим да и суд и одбор поступе према Цицварићу као што су поступили према управи позоришта — завршио је говор Величковић.

Д-р В. Марковић и Драг. Аранђеловић су у начелу противни томе, да сме ма и под пуним потписом, један службеник општински нападати преко јавности ма кога општинског часника, па тражe да се Цицварић само опомене.

К. Јовановић и М. Савчић су мишљења, да је Цицварић, кога су „Радничке Новине" назвале општинским зазавцем, био у праву да се брани под подписом. А Величковић ако у тој Цицваријевој одбрани налази увреде за себе онда нека прибави сам себи лична или законска задовољења.

Величковић је тада изјавио, да је за њега јасно, да Цицварића не плаћа општина да ради, већ да пише у „Дн. Листу" противу социјалиста.

Самосталци су се бранили а председник општине замерио је Величковићу на том брзом и неумесном испаду противу суда.

Пошто су прочитане молбе, прешло се на дневни ред.

Према предлогу комисије за експропријацију општина је у начелу пристала на откуп имања Врвића, које пресеца новопројектована Милетина улица. Само је суд изјавио, да није у стању положити одмах целу суму према стављеном услову продавца.

И тако од просецања Милетине ул. нема ништа у овој години.

Иста комисија је предложила, да се уступи плац испод луднице, на ћошку Милошеве улице Милану Вапи по цењу од 6. дин. под условом, да на томе плацу може подићи само фабрику картонаже.

Предмет је после опширне дебате предат правничкој секцији, да она прво да мишљење, да ли се то имање може продавати пошто је оно дато задрузи за подизање домаће индустрије на уживање за 20 година.

Изменом планова грађења која, општина је дошла у спор са предузимачем Севдићем, који пристаје да напусти посао ако му општина откупи све алате и, материјал и уз то да новчану накнаду у 36 хиљада динара.

После опширне дебате пала су два предлога: грађевинске комисије по којој се предузимачу признаје 30000 динара накнаде и суда по коме му се признаје 36000 динара.

Гласало је 17 одборника, и то за предлог суда 8, за предлог комисије 2, уздржало се 7 одборника.

Овим резултатом предмет није решен и сви су изгледи да ће се изродити велика парница.

Седница је закључена у 10 и по часова у вече.

Floridor

Једна ординарна пљачка

Уредништву „Правде"

Београд.

Поштовани г. Директоре,

Молим вас да ово моје писмо објавите у вашем много цењеном листу, на шта вам у напред много благодарим, јер ћете тиме дати могућности да наша јавност види, шта и како поједини новчани заводи раде, и на какав начин до велике зараде долазе.

Ја сам у почетку септембра месеца прошле године, тражио зајам од филијала Срп. Кред. Банке у Шапцу, у суми од динара 3900, а зато сам дао као гаранцију, меницу са потписом једног жиранта, и поред тога извршио сам пренос пасоша од 30 комада дебелих свиња на њихово име. Још тога дана тај је завод задужио мене у крунама аустр. вредности под изговором, да они немају динара (и ако сам динаре примио) и да је њихов капитал у злату, и крунама, на шта сам ја пристао и дао свој подпис, јер ми је новац (зајам) био потребан.

Ја сам исте свиње продао на сланици у Београду 2. марта ове год. и за исте свиње примио сам преко банке рачун у износу динара 3595·25 п. д. по одбитку свију трошкова.

Ову је суму централа у Београду положила шабачком филијалу у динарима, 3. марта ове год. за мој рачун, и подручни чиновници чим су примили новац, одмах су сами без мога знања и одобрења претворили динаре у круне како су они хтели, рачунајући ми сваку форинту по динара 2·23 $^{6}/_{01}$ и ако је тога дана био курс 219·20. Кад сам дошао 6. марта да са њима свршим обрачун, потражио сам динаре од њих а да им дам круне пошто сам круне и дужан. На то ми одговори чиновник филијала Срп. Кред. Банке, господ. Мориц Алкалај, доста дрским тоном, 'какве динара ја тражиш, кад су то банчини динари јер су и свиње њене биле, и они су их већ обрачунали у круне. Ја се изненадих овакним одговором господ. Морица. Мислећи да није истина, сачекам старијег чиновника госп. Велимира Момировића (узгред буди речено аустриског поданика и резервног официра) рачунајући на његову правичност и поштен рад, рекох му зашто сам дошао и да ону мој дуг да исплатим у кронама. Но и он ми као први рече да су они већ све то обрачунали и да ја немам права тражити никакве динаре, пошто су они већ то претворили у круне у суми од 3223. круне и 74 филера. и у исто да им још као ресто дуга положим 833 круне, те тиме измирим цео њихов рачун, што сам и учинио.

Од поменуте г. г. тражио сам да ми даду уредан рачун што и свака друга банка даје својим комитентима по свршеном обрачуну, али то поменути чиновници филијале Срп. Кредитне Банке у Шапцу нису хтели. И не само што ми рачун нису хтели дати ни саслушати ме кад сам им рачун тражио, него су ме скоро напоље изјурили из њихове канцеларије. Дакле за 3900 динара зајма вратио сам им у продатим свињама динара 3595·25 п. д. и у кронама 833 што износи 916·30 п. д.; свега динара 4511·55 п. д.

Као што ће читаоци видети, интерес није баш зеленашки, јер шта је то за непуни шест месеци платити на динара 3900 интереса 611·55 п. д. Ово нека и меродавни као и други трговци коме буде зајам потребан, виде и нека знају да има питоми људи не само у гори Романији, но и у нашим већим варошима као што их има варош Шабац те и није никако чудо што иста банка продаје данас непокретна имања наших бивших највећих извозника, које је њеним солидним радом до просјачког штапа дотерала.

Хвала вам господине Директоре на гостопримству.

поштује вас много

Иван Солаковић

трг. у Малој Митровици.

Позоришне вести

Бранино позориште

Вечерашњи је програм јединствен. Најомиљенијих 20 тачака у програму су поред комада:

Лепа Јелена (у два чина)

Моћ Љубави (нов комад) и

Да га слишам историју! — Вечерас има први и други ред. —

Руџовићево позориште

Вечерас се поново даје *„Хамлет"* Шекспирова трагедија у пет чинова.

ПОДЛИ ТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

МИШЕЛА ЗЕВАКО

— превод с француског —

XLIV

Подруми дворца Мема

— Где сте га проболи мачем, је л' те?

— Тако је, монсењеру, рече стари Пардајан, који поче падати у затру и грозничаво увртати бркове.

— Е онда знајте, рече од једном маршал, да је човек кога сте убили жив и здрав!

— Ах! ах! то је нешто са свим ново, рече хладнокрвно Пардајан и једним брзим покретом увери се да су му мач и нож на своме месту.

— Видите да сам добро обавештен. Али ја знам још нешто. Хоћете ли да вам и то кажем?

— Монсењер је данас веома био љубазан и ја ћу му за то бити нечито захвалан.

— Добро. Знате ли како се зове човек кога нисте гонили до бордетских врата, с којим сте руку под руку отишли у крчму код „Чекића," кога нисте приковали мачем за капију и који непрестано лута око мога дворца, да ћу најзад бити принуђен да га ухватим и вежем?

— Био бих усхићен да то дознам, монсењеру.

— Зове се витез Пардајан, ваш син!

— Онај што вас је спасао из разбојничких руку? упита витез дрско.

Маршал заћута за тренутак. Он је очекивао да види Пардајана бледа и збуњена, а Пардајан му се у очи смејао.

Данвил учини један бесни покрет. Пардајан извуче до половине свој нож.

— Сад се нећемо свађати, рече потмуло Данвил, а доцније ћемо видети. Дакле, је ли истина то што сам вам казао?

— Кад ви то кажете, монсењеру, од мене би било дрско да тврдим противно. Кажете да вас је мој син напао: мора бити да је тако. Кажете да сам ја с њим отишао. То је могућно. Остаје ми само да вам честитам што сте тако добро обавештени. Ја сам мислио да сте окружени племићима и борцима, а сад видим да сте окружени полицајцима. У први мах изгледали сте ми као неки војвода или вођа странке; а сад видим да сте поглавица ухода...

— Пардајане!...

— Монсењеру!

Обојица се одмерише погледима. И овога пута силни војвода обори очи пред витезом. Пардајан продужи:

— Мој начин говора вам се не свиди, господине маршале. Ја томе нисам крив... Ја сам у страховитом положају! Да бих вам остао веран треба да ступим у борбу са својим сином, то јест са оним кога волим и коме се највећма дивим на овоме свету: Ја се трудим да доведем у сагласност ваше намере са његовим. Да вас не бих бацао у бригу измислио сам једну невину причу! И ви ме прекоравате што нисам мачем приковао за капију своје рођено дете! Мој је мач готов, монсењеру, да учини ту услугу онима који су вам донели обавештења. Само ће се променити личност која има да умре, и то је све.

Маршал је мрачним погледом посматрао дрскога сиромаха, који га је гледао право у очи.

— Пардајане, рече он одједном, није питање о томе...

— Да о чему је, монсењеру?

— Ваш син мора знати ко се налазио у колима.

— То ми није познато, монсењеру!

— Којешта! Немојте опет којешта измишљати. Не само да то зна он, већ је и вама казао.

— Варате се, монсењеру!

Маршал учини два брза корака ка Пардајану и погледа га право у очи својим ватреним погледом, као да је хтео да покуша да му ишчупа истину, па онда поче гласом који је трепериo од беса:

— А ко зна да ви нисте с њим у договору! Ко зна да ме вас двојица нисте пратили, шпијунисали, да шпијунисали. Господине Пардајане, ви сте издајник. Ви и ваш син знате где су били кола! Ви знате ко је био у колима! У вашој крчми, у вашој разбојничкој јазбини ви сте без сумње смислили какав план. Син код Монморансија, отац код Данвила... ствар је дивно удешена... Господине Пардајане, вас и вашег сина ја сматрам за бединке!...

Стари витез исправи се мало пребледео.

— Монсењеру, рече он страховито мирним гласом, ту увреду од вас нећу примити и сматраћу и да не постоји до год не скинете рукавицу која вам виси на пратима.

Данвил скочи луд од бесила и јурну с голим ножем на Пардајана...

Хенрију од Монморансија било је у томе тренутку теже но кад му је гласник Франсоов закивао рукавицу у врата.

Сем тога сумња, да Пардајани знају где је склоњена Јованка од Пијена, беше га довела до бесила. Још од почетка тог разговора он је био одлучио да скине с врата оца и да чека згоду приљку да се дочепа и сина.

Прекор Пардајанов био му је згодан повод за напад.

Пардајан још не беше довршио започету реч кад Данвил јурну с ножем на њега.

(наставиће се)

Под кирију од 1-ог маја ове год. *издајем два стана* у мојој кући Краља Милутина улица бр. 20.

3—3 Голуб С. Јанић.

Два дућана издајем под кирију од 1-ог маја ове год. у мојој кући на „Цветном Тргу".

Мил. Ј. Николајевић

1— пуковник у пенз.

На продају ЈЕДАН ПЛАЦ 4.800 кв. метара, са 8 зграда на углу двеју врло живих улица у Београду, у непосредној близини Светогорске и Ратарске улице, продаје се врло јефтино.

Плац је на равници; има са једне улице 80, а са друге 65 метара лица. На плацу постоји нова од тврдог материјала, модерна и врло лепа, елегантна кућа, са засебним двориштем и лепом баштом; постоји кафана од тврдог материјала, са дућанима и становима од тврдог и мешовитог материјала, а има и врло много, са оба лица, празног простора за зидање.

Кирије има око 7000·— дин. годишње.

Имање ово, по својој величини и иначе, јединствено је за шпекулацију, као и за какво веће предузеће или фабрику. — *Посредница касу искључени.*

За услове упитати преко телефона бр. 43. 10—10

Имамо ЗА ИЗДАВАЊЕ под кирију од 1. маја ове год. преко пута жељезн. станице, Карађорђева улица бр. 89 **три** елегантна стана на I и II спрату са по 3 и 4 собе и осталим принадлежностима и три дућана са собом и кујном, у Краља Петра ул. бр. 9. 1 стан са 5 соба и осталим принадлежностима у Космајској улици бр. 45, 1 стан са 4 собе и осталим принадлежностима. За погодбу обратити се

Браћи Л. Ђорђевић

256 1 6 Београд Сава

Купони Дуванских лозова

Ком. 8·— дин.

Главни згодитци **100.000, 75.000, 20.000** у злату. За исплату добитака јамчи српска држава. Вучење 1. Маја, 1. Септембра и 2. Јануара, играју 45 година.

Купони се могу добити у мењачкој радњи

3-10 **Исак Ј. Ешкенази.**

Тражи се госпођица за Ниш, која је вична књиговодству и српској кореспонденцији.

Понуде треба упутити Ник. А. Ристићу и Комп. Београд.

258 1—3

ВЕЛИКА РАСПРОДАЈА

Помодно-Мануфактурна и Платнарска радња

Браће Х. Габај, код „Круне"

Кнез Михајлова улица бр. 31.

Спреме кумовске и деверске — Свиле, Тафта, Попелина, Месалина, Луизина, Понжи, Атласа и т. д. у свима бојама. — Свуда вежемо бесплатно

Распродајемо купљене партије разноврсне робе, као:

Штофова за женске хаљине, костиме и блузе у најмодернијим бојама.

Платна и шифона на комаде за домаће употребе од цене 15, 17, 18, 20, 22, 25 д. па на више

Платна за јорганске и душечне чаршаве у свима ширинама 1·20, 1·40, 1·50, 1·70, 1·80, 2 д. па на више.

Чаршава *Салфета, Пешкира, Англе,* гарнитура за 6 и 12 особа.

Порхета бела шнир и пик, *Везови, Чипака, Аплицација. Бортни* и т. д

Цивидухи за душеке и ролетне.

Веша мушког и женског.

Мидера, *Гиртлова, Рукавица, Лепеза, Чарапа, Марама* и т. д.

Велики избор *Авлуца за женске тоалете.*

Тепиха на метар и готових, као жанилских, вунених и јутаних.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно — Поруџбине вршимо уз доплату

Потребујемо два помоћника пријавити се личној радњи.

С поштовањем **Браћа Х. Габај.**

153 13—20

БАНКАРСКА РАДЊА

НИКОЛЕ БОШКОВИЋА — Београд

изложиће јавној продаји почев од 13. априла па на даље у 9 сати пре подне пред кафаном „Тетово" сву заложену робу која се у магацинима налази и то: свилу, платнарију, бакар, гвожђарско-стакларску и осталу робу, којој је рок залоге протекао. 254 2—2

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство против *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство против нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од заразних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" против нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.**— Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код* „ЦРВЕНОГ КРСТА" *Београд* 355 27—

„НЬУ-ЈОРК"

ЖИВОТ ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО

Председник: Darwin P. Kingsley

— 64. Билансија Највеће Осигуравајуће Друштво на свету.

Призната актива	франака у злату	2,888.000.000
Целокупни приход у 1908 години преко	. . .	530,000.000
Математична резерва	. . .	2.379,000.000
Резерва за дивиденду	. . .	416,000.000
Нова осигурања у 1908 години	. . .	722,000.000
Мешовита осигурања у снази преко	. . .	3.116,000.000
Сва осигурања у снази	. . .	10.331,000.000

Дивиденда која је платљива 1909. год. износи фран. у зл. 39,402.056 противу фран. у зл. 32,136.262 која је исплаћена 1908. године.

Ово је највећа дивиденда коју је друштво до сад исплатило.

Годишња дивиденда, платљива 1909. г. на полице издате у 1907. на фран. у злату 10.000.

Осигурање на случај смрти				Ограничено осигурање на 20 г.				Мешовито осигурање на 20 г.			
старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909. г. фр. у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр у зл.	проценат од премије	старост	годишња премија фр. у зл.	дивиденда 1909 г. фр у зл.	проценат од премије
25	247 00	3540	14.03	25	378.00	4720	125	25	52700	6880	13 0
40	373.00	540	14.7	40	488.00	6610	135	40	57100	7930	13 9
55	650.00	10070	15.5	55	715.00	10740	15.00	55	73600	11200	15 2

64 та детаљна билансија шаље се на захтев и она садржава све трансације у току 1908 г.

Дирекција друштва „Њу-Јорка" за Краљ. Србију.

240 6 12 **БЕОГРАД, Кнежев Споменик бр**

Српска Аграрна Банка

Позив на упис акција

Г. Министар. Нар. Привреде решењем својим од 7-ог ов. месеца ТБр. 2085. потврдио је правила **Српске Аграрне Банке.**

Српска Аграрна Банка

ВРШИ ОВЕ ПОСЛОВЕ:

1, — Помаже пољопривреднике кредитом у храни како људској тако и сточној, у времену неродних година и док не стигне летина.

2. — Набавља пољопривредницима стоку за узвођење привредних радова.

3. — Набавља пољопривредницима, занатлијама и индустријалцима справе и алате за рационално извођење и усавршавање својих радова.

4. — Прима у комисију и на продају све привредне, занатлијске и индустријске продукте, како прерађене тако и непрерађене.

5. — Извози све врсте продуката на светска тржишта.

6. — Купује и продаје све пољопривредне, занатске и индустријске продукте за туђ рачун.

7. — Кредитира пољопривреднике, занатлије, индустријалце и извознике.

Да се иностранa тржишта што јаче заинтересују за наше привредне, занатлијске и индустријске продукте, Српска Аграрна Банка оснива Музеј, а поред овога и Базар за смештиште за чување и продају робе.

Српска Аграрна Банка даје могућности да свако лице може постати акционар Банке, јер је уплата врло незната, а као акционар може се користити пословима са Банком.

Капитал банчин је 1,000.000 (милијона) динара подељен у 40.000 акција од по 25 динара акција.

При упису полаже се по свакој акцији *на име уписине по 0·50 дин. а на име уплате главнице по 0·25 дин. по свакој акцији недељно.*

Упис акција врши се у канцеларији Српске Аграрне Банке (улица Краља Милана, горњи спрат кафане „Авала) и код повереника банчиних у Београду:

Г. Г. Драгољуба Јовановића машин., Љубе Јовановића, адв., Милана Антића, начел. мин. у пенз.; Данила Живанчевића, столара; Милорада Рајковића, пенз.; Миљка Митровића, столара; Живојина Петровића, каменор.; Милорада Стефановића, штампара; Саве Спасића, каф.; Илије Ђ. Милкића, трговца; Мат. Шпајдера, архитекта; Јосифа Гаре, предузимача; Јосифа Икића, сарача; Боже Ђорђевића, индустр. Тише Холачека, кројача; Боре Миленковића, трг. Јове Стефановића обућара и Раде Спасеновића, економ из Жаркова.

248-5—10 Оснивачки одбор

Српске Аграрне Банке

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће **Кисело млеко.**

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Ћевап на ражњу.*

Одлично бело и црно вино, Смедеревско и Крајинско.

Штампарија „Бранко Радичевић"

Гавр. Давидовића и Комп.

Београд

Бранкова ул. 16. Телефон 69.

Прима на израду сваковрсне штампарске послове, као: књиге, часописе, протоколе, рачуне, циркуларе, писма, куверте, позивнице свадбене и за забаве, посетнице, посмртне листе и т. д.

Такође прима на израду годишње извештаје свију новчаних завода, као и све остале штампарске послове.

Нарочито обраћамо пажњу нашим поштованим муштеријама да смо нашу штампарију реновирали новим материјалом из првих светских словоливарница.

За унутрашњост свршене послове шаљемо уз доплату.

Израда чиста, брза и тачна.

„ПРАВДА" прима огласе по најумереније цени.

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8, за четврт год. дин. 4. месечно дин. 1·50. За иностранство за годину 32 дин. за пола године 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Радисав М. Радосављевић*, Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Новореновирана штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | УТОРАК 14. АПРИЛА — БЕОГРАД | Директор Јова Адамовић | ГОДИНА VI. — 1903. — БРОЈ 102. | Телефон 821

У одбрану Београда

говор д-р Војислава Маринковића

НАРОД. ПОСЛАНИКА

држан у скупштинској седници од 11. ов. мес.

Господо,

Ја сматрам, да би овај закон, који би се сад донео био реакционаран, не политички, — то не би био, али би био реакционаран културно. Закон данас који постоји није добар. Ја сам о њему говорио неколико пута. Он је данас већ престарео, јер су се и Србија и Београд развијали врло брзо и тај би закон требало мењати, али не мењати у овом смислу у коме се сад предлаже — у смислу већег несавршенства, него у смислу већег савршенства.

Овде се, господо, о ослобођењу порезе говори само као о некој повластици, која се даје Београду. Ја молим, да се не прави забуна. Да, ова се повластица даје Београду, али се не даје Београђанима. Од тога хоће ли зграде које се подижу у Београду бити ослобођене порезе [illegible] неће користити, ни веће штете, но сви осталн грађани у Србији. У питању је само варош Београд, а не београдско становништво, јер у Београду је пре свега огромна већина нас, који немамо никаквих кућа и којима је апсолутно свеједно оволико исто, колико и осталим грађанима у Србији, да ли ће оне газде, које имају куће бити ослобођене порезе или не. Затим од оних који имају куће, највећа већина је таква, који су давно претерали тих пет и десет година, и који на те куће плаћају порез. Веома је — на жалост — мали број нових кућа, које не плаћају порез. — Нису, дакле, овде у питању Београђани, за које изгледа, да се из народа мисли, да никад довољно не сносе терете и да су они вечито нека повлашћена маса у овој земљи, него је у питању Београд, који је сада, и док скупштина противно не реши, престоница Краљевине Србије. А ако се мисли да Београд не треба да буде престоница Краљевине Србије, онда се не доносе овакви закончићи, него се донесе једно решење, да Београд неће бити више престоница и да ће престоница Краљевине Србије бити на другом месту. А ја знам многе Београђане који ће да кажу: далеко вам лепа кућа са вашом престоницом! одмакните ту вашу престоницу у којој се сваке године деси по нешто, што бар за петнаест дана спречи сваки посао у њој; молим вас померите је на друго место, нека се та благодет излије и на други крај. То има смисла, али док је Београд престоница Краљевине Србије, о њему морамо да говоримо, као о престоници Краљевине Србије.

Ово је једна привилегија, која је дата била престоници а не њеним грађанима и од које је имала користи само престоница а њени грађани онолико исто користи и штете, колико и сви остали грађани Краљевине Србије.

Е па, господо, због чега је дата та привилегија Београду, због чега је она била потребна? Било је два разлога. Један је економски а други политички. Ја ћу говорити прво о оном првом, остављајући о политичком да говорим најзад.

Економски је разлог у овоме: За све мало веће варошн — а Београд данас у њих спада — економски је, да се зидају што сконцентрисаније. Београдска општина данас кад је Београд овако растурен, треба да троши колосалне паре и на одржање калдрме, и на спровођење водовода, и на [illegible] и све то највише напаћује од грађана и у колико већи терет имају да сносе за то одржавање калдрме и за те општинске сервисе, у толико су мање способни за какве друге терете, да их било драговољно, било насилно понесу.

Економски је дакле да су варошн сконцентрисане. Међутим, нема погодаба — нема их увек ни у другом свету а у Београду их специјално нема — да се варош сама од себе сконцентрише.

Београд остављен сам себи иде ка периферији и отишао је већ толико, да је данас већ немогуће и са великим напорима и трошковима створити од њега велику и уређену варош.

То је отуда што се противно ономе, како изгледа да мисле многи посланици, грађење зграда у Београду не рентира. И г. Ђосић је дао један од најбољих доказа за вас, јер ће извесно веровати да је тачно цитирао да се грађење зграда у Београду не рентира.

Зграде су правили махом они који су морали узајмљивати од Управе Фондова, и да се зграде рентирају ја Вас уверавам да се од Управе Фондова не би тражио новац, него би капиталисте правили зграде из сопственог новца. Али ако узмете другу једну статистику, коју г. Ђосић није навео а то је како се рентирају зграде од тврдог а како зграде од слабог материјала у Београду, онда ће те видети да се зграде од слабог материјала рентирају са 15 и 20% а зграде од тврдог материјала од 6—7 до 8%. И онда не би нико ни иначе — сем у изузетним случајевима, ако се налази у самој Кнез Михаиловој улици — подизао велике зграде, и у Београду би се десило оно, што се и дава: да се иде ка периферији.

Овај закон био недовољан да ту нову Београда ка периферији реч. Ви у Београду имате преко године на 10 новопостигнутих зграда које се ослобађају порезе по овом закону 30 зграда, које се подижу плаћају порез, јер грађани ну више рачуна да подигну граду и буду кажњени, што је подигли, противно прописима грађевинског закона, па на њу плаћају порез. У Београду поред ове фамозноповластице Београђани подижу већи број оних зграда, које ће плаћати порез; подижу више зграда противно прописима грађевинског закона, него што подижу зграде према одредбама тога закона, па које не би плаћали порезу 10 год.

Господо, тај економски разлог био је већ по себи довољан, да предели државу, да ту привилегију, наравно онако исто, као што из економских разлога потпомаже виноградне, не зато да учини ономе који је подигнуо виноград на америчкој лози — јер ни држава [illegible] — него да се [illegible] то што се држава нада, да ће од тога имати веће користи. Тај исти случај је господо и овде.

И овде је држава сматрала да је више економски да се Београд сконцентрише — јер Београд је скоро за сада једина велика варош у нашој земљи — него да се он растури.

И због тога је држава дала ту провизију. То је био економски разлог. Али ја мислим да ће скупштина и оне, који буду гласали сада, још много више руководити политички разлози. Може говорити ко шта хоће, Београд је несумњиво средиште српске културе. Ако какве културе у опште има, она је у граду Београду и данас ни де више на другом месту; она је првенствена у Београду. Ја молим г. Ђосића, који је говорио да овде није култура, да се на Калимегдану чују страни језици, да потражи статистику ма од кога књижара да види, колико се књига прода у Београду а колико у целом осталом Србству а не само у Србији, па ће видети да је Београд тај, који издржава српску књигу и одржава српску науку. А ако се упути на српску уметност, видеће да је ван Београда у опште и нема; да нема скоро ни једног човека, који живи ван Београда, који је пет пара потрошио на српску уметност и на њено развиће ма у ком смислу. Ја одбијам од Београђана ту клевету, да они нису представници српске културе. Они су донекле представници и западне културе према Србији, али зато што сматрају да то морају бити. Данас култура није ни западна, ни немачка, ни аустриска, ни латинска, она је светска и [illegible] ванска култура и сваки [illegible] има дужност да иде [illegible] да се стара [illegible] оне који су пред њим. То би било реакционарство кад би смо ми сматрали да је српско и оно, што је изазвано, зато што смо то наследили од наших очева и дедова. Не, господо. Ми морамо остварити и оно што смо наследили, кад видимо да су други народи пронашли нешто боље и веће што паметније. Београд је представник западне културе за Србију и Србство, али је он у исто време и представник српске културе за цео остали свет. И како се овде буде показала српска култура, тако ће о нама свет и мислити. Нисмо ми Београђани замрели нити цилиндер на простом сељаку, него смо ми Милован Лазаревић, који овде представља оне из Жупаньа и Милош Ђосић, који овде представља оне из Паковраће. И ми по Милованy Лазаревићу и Милошу Ђосићу судимо о томе, какви су они у Жупању и Паковраћи, а тако ће судити тим пре они други, који нису ишли ни у Жупањи ни у Паковраћу.

То је политички разлог због кога [illegible] Београд још више да се учини, но што је до сад учињено. Ми, господо, који сада говоримо овако о овим украсима београдским са ни-подаштавањем, ми за те украсе много што шта жртвујемо. Ја знам многе људе који су убеђене присталице монархије само за то, што мисле да политички интереси Србије захтевају да има монарха, и то монарха добро плаћена; монарха који ће репрезентовати ову земљу пред неослобођеним Србством. Ми смо из политичких разлога често многе ствари радили, које иначе са економског гледишта нису биле Бог зна како оправдане.

Нека су господа споменула аграрни дуг. Ми смо гласали да се тај аграрни дуг опрости не из економских разлога, јер су они били врло сумњиви него много више из политичких разлога да се види, како Србија поступа са својим грађанима и како она решава аграрно питање у упоређењу са својим комшијама који су ушли у једну српску земљу са задатком, да реше аграрно питање, па га нису решили. На то се мора радити и овде кад је у питању престоница. Ми не смемо допустити да престоница Србије буде последња варош на Балкану. Не можемо ми допустити, нити смемо то учинити да неко, који прође и Софију, и Загреб и Сарајево и Београд каже: Београд је најгори.

На против, ми смо дужни на ма нас нешто и коштало, да учинимо, да Београд буде прва на Балкану, ако нам је то могуће.

Ја ћу због тога гласати против оваког реакционарног предлога и учињу све што могу, да његово доношење спречим.

Мародери из Рибара

Крадљивци коња. — Дом Милоша Великог. — Украли марва. — Поноћан покушај мародера. — Ноћна плач. — Јесетљиво домаћин. — Запета говеда. — С оне стране планина. — Претрес и осуда. — Сцене на улици.

(Оригинални извештај „Правди")

Шабац, 8. априла

У лепом шабачанском селу Рибарима има доста Цигана, који се од свих заната најрадије баве крађом. То им је толико прешло у крв, да један од другог краду, кад нигде друге краће нема. Нарочито су чувени као коњокрадице sui generis. Пошто је сада тешко продати украденог коња, јер се морају да извршне многе формалности око преноса билета, то Рибарци врше нарочиту крађу коња. Пре кратког времена украли су једном домаћину из Темеришта три коња, одвели их у добровске клисуре, побили коње и огулили их. Месо су оставили Циганима небесним, а коже однели и продали. Заувар је бар то, кад се коњи нису могли продати.

Овај начин краће, и ако је доста оригиналан, ипак се сматрао прилично застарео. Сматрање се дакле за праву вештину [illegible] за, да су они проваљени ту[illegible] штину.

У селу Липолисту, под самим манастиром Петковицом, налази се дворан дом Милоша Великог, у чијим се кошарама товљаше богата стока, која западне за ове рибарске мајсторима. Они би могли, кад би хтели, украсти чоја вола или коју јуницу, али их је на овој зими — све се оно исцарало пред Божић — врлело зими у хладне хансаје. За то се реше, да примену у дело нову своју вештину.

На неколико дана пред Божић подиже се из Рибара подоцкан у ноћ једна чета мала.

Чета мала, ал' је одабрана,
У њојзи је седморица друга
Све Зарићи и све Марковићи;
Пред њоме су до две поглавице:
Зарић Станко и Марковић Милош
Оба старца од шездесет лета.

Две харамбаше циганске збиља бејаху стари шесетогодишњаци. Станко Зарић беше раније осуђен за крађу коња, док је Милош Марковић био далеко сретнији. И ако је хапшен толико пута, то за ову то за ону крађу, увек се умео извући као чиков из руку власти.

Едем, та циганска чета дође непримећена у Липолист и опрезно се увуче у кошару Милоша Белића. Изаберу најдебљег вола и једну масну јуницу, па им вежу и предње и задње ноге. Затим их претуре на под од кошаре. Пошто су то учинили онда су приступили једној операцији. Двојица су отворили и рашчирили волове чељусти, а трећи је гурао у душник једну дугачку гвоздену куку и над ју је угурао у плућа он је њоме почео окретати и ишчитити плућне коверне. Ова операција вршена је на такав варварски начин, да је сиромах во после кратког времена морао угинути.

Исто то учинили су и са оном јуницом.

Утврдивши, да су и во и јуница мртви, они су се полако извукли из кошаре, затворили је

да се грехом путовања прогнали у своје земунице и у кошеве у Рибарима.

(свршиће се)

Фузионашки патриотизам

Јуче су опет хтели фузионаши да силују Скупштину и да је натерају да прими онај сулуди и пакосни Чорбићев закон. Многи посланици видећи ту уџурму, излили су из седнице, те су остали сами чобани и неколико кукавица и буба, разних квалификација. Кад председник виде да нема довољног броја посланика за решавање и да је Чорбићев угурсузлук опет пропао, он прекиде седницу. Тај неуспех је силно раздражио фузионаше, те Станко Петровић, фузионашки „ветеринар", што рекао Бока Лазић, прије једној групици посланика на левој страни и рече:

„Море овај Београд треба предати Аустрији. У њему и нема Срба. Све зло из њега долази.

То су чули многи посланици.

Милош Тюсић је казао: да треба одузети све Београду, јер београђани говоре по Калемегдану немачки!!!

И робијашка „Самоуправа" у чије коло спадају ове мутре, сме да замера туђем патриотизму и да назива другог издајником!

О фукаре, фукаре!

Народна Скупштина

Две јучерашње седнице

је покренично гласање о предлогу чобанина Чорбића, да се нове грађевине у Београду оптерете порезом.

Чобани, који су били озлојеђени што на првом гласању није било довољно посланика, збили су се у крдо и дотерали целу „Велику Владу", да изблеји **„за"**.

Револтирани овим пркосним држањем чобана, већина националистичких, самосталских и напредњачких посланика удалили су се из дворане и тиме поново спречили изгласавање овог реакционарног закона.

Председник је констатовао да ни овога пута није изгласан закон и објавио, да ће бити поново стављен на дневни ред за сутрашњу седницу.

Али чобани поскакаше и изађоше из дворане, дерући се:

— Идемо кућама.

Председник даде десет минута одмора.

„Повреда пословника"

Кад су чобани увидели, да неће моћи прогртати, они почеше бљезгати о некој повреди пословника.

Чобани: Тюсић, сулуди Максим и Станко пасуљ почели су Љуби Јовановићу, председнику скупштине објашњавати пословник.

У индат су им пришли Марко Трифковић и Никола Узуновић. Бадава је председник читао закон о пословном реду и позивао се на већ усвојену праксу. Чобани су грајали као да су у друмској механи а не у Скупштини.

— Ја сам доживео у овој скупштини и *опортунизам* и *опозицију* и *опструкцију* али овакав жалосни рад никада нисам доживео. Ово је изречена смртна пресуда парламентаризму. Треба да гласамо. Зашто се овде *састајемо*(!)

— Бубњара Станко пасуљ.

— Ако нећемо тако да радимо, онда ћемо и ми да опструишемо.

— грми Тюсић.

— Да се разиђемо. Немамо шта више да радимо — више колико га грло доноси сулуди Максим.

— Аха! Нећете да плаћате порезу — запева хајдук Алекса мртав пијан.

Назарен

У сред ове галаме устаје Стојан Протић.

— Ово је неома ружна појава. Ми смо напили из странпутицу. Председнику не смемо спорити познавање пословника, с тога треба поступити како он каже. Тако треба да буде.

— Не може тако да буде — гуња из клупе Драгиша Васић.

— Шта не може да буде. Ти знаш шта може да буде. Тражи реч — издера се Стојан на Драгишу баш као што се издире мајстор на шегрта.

Драгиша подиже реп и поче да се облизује.

— Ви сте један назарен — довикује чак из последње клупе Алекса хајдук као кад се преко брда дозива са горским друговима.

Конференција

И ко зна докле би се ови чобани овако препирали, да Стојан не предложи, да се седница претвори у тајну конференцију, на којој ће се „договорити" шта да се ради.

И нас удаљене нисмо, да не присуствујемо скупу, који су приредили ови чо

У другом смеру дрсе тајне седнице да се сачувана *тајна* од непријатеља широке масе, а код нас се држе седнице, да се сакрију сала.

Тајна конференцијарала је до један и по сахат нико смо могли дознати овај пут биће поново стављен на дан ред на данашњој седници.

Надмоћ чобана пала је на стид и срам пуне „Ве Владе" и целокупне интелигеције.

Вратио се

По категоричком ставу чобана Тюсића, Чорбића, Јанка пасуља и сулудог Максе, вратио се из бегства Никола Пашић и по њиховој наредбиписао за предлог.

Floridor

Епиграм

Неко Босну, неко њиву,
Сви по нешто — друге није.
А ми шта смо забили?
Отпране симпатије.

Ми смо Срби увек спремни:
Остајемо — неутрални.
Европа нам „симпатије", —
Ал' не да нам ништа више.

— Р —

Крвави дани у Цариграду

Прокламација турског парламента

Сенатори и народни посланици сакупљени на општој седници одржаној 9. априла 1325. [illegible]

Народно представништво одобрава садржину прокламације команданта опсадне војске, која се односи на потпуно радикално одбијање удара нанетог уставу Отоманске царевине последњим реакционарним догађајима, отпочетим у Стамбулу 31. марта 1325. год., и уништење апсолутизма који се тиме манифестовао. Он одобрава све мере предузете за утврђивање уставности, повраћај и одржање реда у држави као и за кажњавање кривца по сили земаљских закона и шериата. Народно представништво изјављује да је акција опсадне војске сагласна вољи и аспирацијама народа, с тога јој се сваки мора безусловно покоравати да га у противном не би постигла заслужена казна.

Значајна мистерија

Цариградски лист „*Сервети Финуш*" публиковао је један антрфиле, који је под горњим насловом прештампао и „*Икдам*". То сензационо саопштење „*Сервети Финуша*" произвело је силно дејство у Цариграду, те га зато доносимо у верном преводу.

„Патриотизам!!! нашега владара дозволио му је да и нашу земљу понуди Аустрији!

Из веродостојног извора сазнајемо да наш султан обратио аустријском посланику Палавичини-у и понудио му окупацију Маћедоније. То је посланик саопштио својој влади. Сазнавши за то, велики везир се обратио Његовом Царском Величанству, ради проверавања истинитости тога, на шта му је Његово Величанство одговорило да ништа важно није разговарао са послаником. После те изјаве велики везир је телеграфским путем преко нашег посланика у Бечу, Решид-паше тражио извештај од бечког министарства и добио је одговор, да је заиста учињен тај предлог тегорички одбила.

Сад има реч министар спољних послова, чији одговор народ с правом очекује.

Деманти гласова о збацивању султана

Један стран повинар интервјуисао је Шеик-ул-Ислама поводом последњих догађаја. На питање у колико су основане вести о збацивању Абдул-Хамида са престола, Шеик-ул-Ислам је одговорио да су све те вести тенденциозне и да од њега до сада није тражена фетва о смењивању султана, које се у осталом може тражити само у случају умног оболења његовог.

Султанов поклон држави

Један цариградски лист јавља да је султан понудио влади 2 милиона турских лира (а по неким листовима десет), за увођење реформа скопчаних са утврђивањем уставности и државним преуређењем. Сем тога султан је изјавио да ће он пристити да се одрекне и многих других владарских прерогатива и дати све што народ од њега буде тражио. Но истом приликом он је додао да се нада да парламент и влада неће у својим тражењима према њему ићи до граница немогућнога, што би довело и њега и њих у незгодан положај а и уставност довело у питање.

Бегство цариградских хоџа. — Хапшење софта

Неки турски листови јављају да је огромни број хоџа из Цариграда побегао на све четири стране царевине. Многи су од њих, да би се спасли, остављали за собом готово све и полугаги готови бежали. Највише њих је отишло у Малој Азији анадолском железницом.

Усљед судске истраге затворено је и оковано 56 софта због последњег преврата. Тврди се да су тројица пресвисли од страха и узбуђења. Приликом њиховог спровођења демонстрирала је огромна маса света која их је пљувала и викала: Уа!

Српске земље

Велика глоба

Покрај досадашњих силних новчаних глоба, уредништво сарајевске „Српске Ријечи" осуђено је ономад на 1900 круна глобе!

Читуља

У Служу у Црној Гори умро је батаљони барјактар Васо Л. Пајовић, народни посланик спушки.

Суђење „велеиздајницима"

У суботу је у загребском суду отпочело саслушавање сведока у фамозној „велеиздајничкој" афери. За тај дан позвато је тринаест сведока из котара вргинморског.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Министарска седница.

Синоћ је у министарству спољних послова држана министарска седница под председништвом министра председника.

Обилићевци код Краља.

Изасланици академског певачког друштва „Обилић" били су примљени јуче пре подне код Краља у аудијенцију, којом су га приликом позвали на концерат.

Краљ је обећао да ће посетити концерат.

Подписан је велики [illegible] знички указ, о постављају, размештају и унапређењу пореза ника у свима пореским одељењима.

Министар у инспекцији.

Јуче пре подне дошао је у дирекцију железничку г. Н. Пашић министра драђевина и у пратњи директора г. Поповића обишао сва одељења у дирекцији, ослобађајући сваког чиновника. Инспекција је трајала више од 2 и по часа, јер је г. Пашић прошао преко 60 соба у којима чиновници раде.

Како изгледа ни министар ни директор нису задовољни особљем у дирекцији.

150.000.000.

Влада је узела у претрес предлог г. министра финансија г. Ст. Протића о закључењу једнога зајма од 150 милијуна динара. „Велика влада" велики зајам за велике циљеве!

Тај зајам ће бити закључен опет у Француској са оним Бардаком на челу. Ко један пут само из тог Бардака пије, ослади му се па би после непрестано сисао.

За тај се зајам нарочито заузимао г. Н. Пашић, свом топлином коју има у себи.

Мало власти.

Овим пореским указом дато је „спремним порезницима" капетану Тешману прокупачко а Сави Лепчиновићу пиротско одељење за шефове, а досадашњи шефови премештени су као „неспособни".

Ако, ако, сад ил' никад?

Запечаћена каса.

Председник надзорног одбора Грађанске Задруге на Врачару, запечатио је јуче касу, којом рукује благајник Коман Јевтић. Каса је запечаћена јер се сумња да се налази у исправном стању.

Синоћ је одпочет преглед у присуству управног и надзорног одбора, и како ствар буде свршена известићемо наше читаоце.

Унапређен.

Г. Александер Р. Павловић, чиновник управе фондова, постављен је указом за под-благајника управе фондова.

Допутовао.

Г. Деко, француски посланик, допутовао је синоћ оршавачком лађом у Београд.

Погребен.

Јуче по подне сахрањен је један угледан грађанин београдски мојсијеве вере — Израил Нахман —. Челебоновић, са свима почастима и церемонијалу њихове вере. Пок. Нахман радио је извозничку радњу дуго година, па је у последње време оронуо са здрављем и напустио послове. Као човек и грађанин био је у опште одличан. Бог да га прости.

За мечку — орден.

Војвода Олденбуршки поклонио је бугарском краљу Фердинанду једну припитомљену мечку. За тај поклон краљ Фердинанд одликовао је војводу орденом за грађанске заслуге пете реда! Ето зашто постоје ордени нарочито ордени за „грађанске заслуге."

Кажњени чиновници.

Решењем министра унутрашњих дела кажњени су административним путем ови полицијски чиновници:

г. Перко Зековић, начелник среза ресавског *десетодневном* платом и његов писар г. Милорад Стојић *укором;*

г. Живота Спасојевић писар начелства пожаревачког *десетодневном* платом; и

г. Јевта Бекрић писар среза гружанског *укором.*

Премештен.

Г. Милорад Зебић, порезник из Врање, премештен је за писара III кл. Пореске Управе.

Враћени у резерву.

Краљевим указом враћени су у резерву бивши официри, пешадијски поручник г. Ђорђе Д. Стевановић и пешадијски потпоручник г. Димитрије Адамовић — са чиновима које су раније имали.

Рекрути.

Данас долазе у све окружне команде рекрути, који ће се упутити одмах својим пешадијским пуковима на одслужење рока у војсци.

Отео ташну.

Синоћ око 7 и по часова у Јакшићевој улици, једно непознато лице, отело је из руку ташну — ручну торбицу г-ђи Моше Медине трг. овд. која је ишла својој кући у правцу Гранд-Хотела, и са овом ташном покушао да бега, али је уз припомоћ грађана неких и ноћних стражара ухваћен.

У кварту је изјавио да се зове Светислав Јовановић, земљоделац из Гроцке. Ухапшен је одмах.

Кажњен.

Риста Димитријевић, овд. рентијер, кажњен је пресудом кварта дорћолског са 25. динара у корист државне касе, зато што је дао под закуп своју кафану — бесправном лицу.

Самоубиство једне бабе.

Гина удова Стојана Павловића из Вел. Извора у округу тимочком, старица од 75 година, оду-

ела је себи живот вешањем о кирек пред својом кућом.

Секцијом и истрагом утврђено је, да је самоубиство извршила баба Гена због дуготрајне болести.

Спроведен суду.

Риста Милишић овд. димничар, спроведен је данас првостепеном варошком суду на осуду, за нанету клевету г. К. М. Шонди овд. индустријалцу.

158.

Оволики број лица налази се у хапсанама београдске полиције, који издржавају затвор по разним судским и полицијским пресудама.

Вести из белога света

У јучерашњој седници угарског државног сабора имао је министар председник д-р Векерле пријавити оставку свога кабинета.

Аустриски надвојвода Карл Франц Јозеф оболео је од запаљења врата.

О земљотресу у Италији јављају накнадно, да се нарочито осетио у мадридским предграђима. Од страха су становници изјурили на улице. У центруму вароши појавила су се два пожара. Земљотрес се осетио и у Кордови, Савили и Бадајозу.

(о) Дунавски радници у Скаљарима код Котора отпочели су штрајк, јер им није повишена надница и ако им је то обећано још пре три месеца.

У великој фабрици шећера Васмал у Брислу експлодовао је казан. Погинуло је петнаест душа, а многи су други тешко повређени.

На позив политичких личности извесан број октобристичких посланика руске думе посетиће овог лета Енглеску.

„Султан Абдул Хамид и његов престолонаследник"
или
Четири и по године затвора у серају принца Абдул Меџида

„Абдул Хамид је пристајао на све што је препоручивао Митад, и с крајем августа 1876. проглашена је једна наредба шејх-ул-ислама да је султан Мурат ненадно полудео а престолонаследник Абдул Хамид авансовао је за заступника на престолу. Нови „заступник престола" брзо је увео строг режим. Митад паша је био један од првих, који је сургунисан. Мурат је затворен у Чирагану, где је свој жалосни живот завршио тек сад у години 1904., после двадесетосмогодишњег ропства. Он је свој злочин морао тешко платити. Тек од његове је смрти Абдул Хамид законит султан."

Можда су они жалосни, трагични дани године 1876. главни узрок, Абдул Хамидову страху од гоњења. Он не пита: је ли крив или невин? — Најмања сумња, најнеоснованија денунцијација довољна му је да ког човека учини нешкодљивим. За потврду ове чињенице могу толико да испричам примера код мојих личних познаника. Навешћу неколико који ми падну на памет: Решад ефендија, најстарији међу живим царским принчевима османског дома и презумптивни престолонаследник, добио је од султана дозволу да за себе и своју децу одело израђује код једног веома угледног кројача у Пери. Тај кројач смео је одређеног дана сваког месеца отићи у Решадов затвор — једно крило чувена сераја Долма Бакче на европској обали Босфора између Тапхане и Бешикташа — да види има ли каква посла. Кројач је често проклињао дан кад су почеле његове пословне везе с несрећним Решадом, јер су му донеле беспримеран надзор и отерале његове најбоље муштерије, које су хтеле избећи и сенку сумње, да преко кројача стоје у вези с принцом Решадом. Једног дана кад је наш кројач баш изашао из принчева двора, срео га је један турски официр на улици за Перу. Обојица су одавно жудели за добрим оделом. Бојали су се отићи у кројачеву радњу. Али су ризиковали уговорити с њим састанак на улици, те за то измењају неколико речи с њим. То је обојицу коштало карајере, а можда и живота. Још истог дана, доцкан у вече, обојица су ухапшени и првим транспортним паробродом прогнати у Јемен. Нема ту ни суђења, ни саслушања, ни одбране, не пита се зашто, просто се узима да су они помоћу једног кројача ипак могли што с Решадом предузети на штету Абдул Хамидову, а да би се избегла свака могућност, такве људеклањају...

Други пример. Цариграду је забрањено да турски официри састају друштва ван касарна. Једном познаник, који је био поручник у артиљерији, одсео у Пери недалеко од хоте Пера Палас, добро познат сваком путнику, и на свој рођен дан позвао је на малу гозбу петорицу својих друва. Ни један од њих шећерице није дочекао крај гозе; тек што су један час били заједно, а већ су похапшени. Под смешном оптужбом да су направили заверу против живота Абдул Хамидова сви су „премештени" у Јемен. Нико више никад није чуо ништа о њима.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ЛЕСКОВАЧКИ ХРОНИКА

Пожар у фабрици дела. — Злоупотребе у шумској управи. — Корзо. — Женска Подружина. Јачка забава. — Читаоница

Лесковац 7. Априла

Кад нас ни Усрс није прошао на миру. Прогодана око 8 и по часова у вече, ено је запалио акционарску фабрику за прераду куделе. Кроз позор су убачени запаљени фитиљи у зграду, но нису се запалили; али је на полуван зграде, изгрела грдна велика камара конопља на 1,000.000 кграма, која је била осигурана на 90.000 дин. кодруштва „Србије."

Говори се да је један акционар, незадовољан радом данашње управе, проузроковао паљевину, пошто је предвиђе у последње време посрнуо. Изгледа да је највећа бојазан била за конопље довожено из Паланке, које је било и мало и рђаво, те се бојати било да од њега не би било никакве користи. То конопље куповано је по 6 дин, а осигурано на 7.20 дин. Зато изгледа да је све удешавано с планом. Али како изгледа неће им се проћи олако.

Истрага се води и притворена су нека осумњичена лица.

Већ од неколико дана у овдаш. окруж. шумској управи ради комисија за изнађај злоупотреба које су починили окружни шумар и његова два шумара. Злоупотребе износе преко 100.000 дин. с'тога их је комисија притворила, али их је суд пустио, док се још њихове кривице не дознате. Сви су изгледи да ће опет бити притворени и стављени под суд.

Како су дани отоплили, и пролеће почело да се буди то је и свет живахнуо и наш корзо оживео. Кад падне први сумрак и електричне сијалице се запале, онда настаје шетња у велико. У овоме погледу Лесковац је далеко отишао.

* * *

Овде постоји једна ђачка дружина „Гундулић," основана пре три године од ђака овдаш. и нишке гимназије. Да би појачала своју књижницу још којом лепом и корисном књигом, она је приредила забаву са позоришним комадом, декламацијама и певањем у суботу 4. тек. месеца.

Мислите да је ко дошао на ту забаву? Боже сачувај. Од професора и учитеља дошао је само један професор!

Има ли чега идеалнијег кад ђаци спреме један комад и одушевљени уметношћу жеље да пруже публици своје знање и лепе забаве. Награда им је за сав тај рад празна сала, какво разочарење онда код њих наступа.

За осуду је та наша интелигенција, која овакве ствари не посећује, а да је дошао какав циркус или „биоскоп она би трчала као на какво чудо!

Госпођица Зорка Поповићева својим елегантним понашањем и духовитом веселошћу много је допринела да забава буде лепа и пријатна.

Читаоницу која је својим радом постигла лепог успеха, ометају у раду неки људи из чисто својих личних прохтева. Општина не да јој више свој локал и тако често да је помогне новчано, она јој одузима и оно што припада школи а не њој.

Председник општине-Баба-Милкић, треба да размисли добро, пре но што учини последњи корак. Тиме се не стиче популарност код грађана, а иду општински избори, па ће му ови требати.

Tullius.

Позоришне вести

Бранино позориште

Вечерас сензационни новитет први пут:

Серенисимус. Публика је заинтересована овим новитетом и посета ће бити велика." У програму је и:

Артиљерија. Рустикана!

Нов оригиналан комад у Нишу

Вечерас се у нишком позоришу „Синђелић" представља нов комад „Пад," који је написао г. Пера Јовановић, учитељ на Чукарици. Овај ће се комад ускоро предстaвљати и у Београду у Руцовићевом позоришту на „Бувару." Писац је отпутовао у Ниш да присуствује премијери.

Прва седница

Данас ће комисија за израду позоришног закона одржати своју прву седницу у згради Државног Савета.

Нова Долора

У место г-ђе Милутиновићке, која је још промукла, вечерас ће у „Отаџбини" играти Долору г-ђица Јурковићева.

ПОСЛЕДЊЕ ВЕСТИ

Цариград, 13. априла пре подне. Ноћас је запаљена највећа касарна Таксим, место најочајније борбе. Изгорео је већи део. Солунски војници једва су се спасли. Ноћ је била мирна.

Цариград, 13. априла вече. Данас пре подне ратификиран је протокол о аустро-турском споразуму. Према саопштењу министра спољних послова маћедонски батаљон, по жељи султановој, јуче је посео Јилдиз.

Цариград, Варош има изглед готово сасвим миран. Радње су отворене и свакако ће поново васпостављен. Свуда се осећа јако кретање. На домаку Порте свет се тако рећи гуши. Јуче је дошао један војни воз из Дедегача, а данас стижу два. Издат је само мали број турских листова. Јуче изјутра појавио се пожар у Таксим-касарни, која је ономад дала јак отпор трупама. Приступ у Јилдиз строго је забрањен. Велика народна скупштина, која броји сада око 160 посланика, преместила се јуче из Сан-Стефана у Стамбул.

Председници сената и парламента са више сенатора и посланика стигли су јуче из Сан-Стефана возом, који је пратила војска. Сви су ушли у парламенат праћени војском и одушевљеним грађанством. Седница је била тајна. Тајној седници велике народне скупштине у парламенту присуствовао је само министар унутрашњих дела. Седница је трајала један сат. Уверавају да је скупштина дискутовала о саопштењу великог везира да је министарство поднело оставку. Изгледа да је скупштина решила да позове министарство да остане још за неко време на управи земаљској. Није истинита вест да ће султан напустити Јилдиз.

ПОДЛИСТАК

ВИТЕЗ ПАРДАЈАН

РОМАН

МИШЕЛА ЗЕВАКО

— превод с француског —

XLIV

Подруми дворца Мема

Он се свом тежином ослони на зид.

И тада му се учини да се зид измиче, он виде пред собом неку провалу и исцрпен, скоро без свести сруши се низ степенице од подрума.

— Затворите врата! цикну Хенри, и оставите га нека цркне у подруму.

Војници послушаше; врата су била добро затворена и закључана. У дворцу Мему тада настаде дробна тишина.

Стари Пардајан беше заиста пао у подрум у коме је једном већ био његов син. Ослонивши се руком на врата која су била само притворена он их је отворио и пао у подрум.

Пардајан се био скотрљао низ степенице и лежао је ван себе на дну подрума. Да је маршал за њим сишао могао га је дотући једним ударцем ножа. Али Данвил није мислио да је витез тако опасно рањен. Он се бојао борбе у мраку са овако смањеном пратњом и уживао је што му је на ум дошла срећна мисао да Пардајана сахрани жива.

— Кроз неколико дана, помисли он, у подруму ће бити лешина, коју ћу пререзати да баце у Сену и све ће бити свршено.

Стари Пардајан међутим лежао је непомичан. Из рана му је истекла многа крв и био је у опасности да умре од превеликог губитка крви. Али је код тих старих пустолова душа тешко излазила из тела. После једног часа несвести, тело које је лежало на дну степеница поче мицати рукама, затим ногама. Глава се полако диже. За тим осмехен хладовином витез отвори очи и диже се полако; седе, превуче руком преко чела и остаде дуго у том положају, не могући да прибере мисли, чудећи се непрестано од куда је дошао у ову црну јазбину...

Најзад му се мисли почеше јављати. И прва му мисао беше:

— Где, зар ја нисам мртав?

Друга мисао која се могла образовати у његову изнурењу мозгу тек после неколико минута беше:

— Само да нисам жив закопан!

При овој ужасној мисли он се сав стресе.

— До ђавола! прогуња он, био закопан или не за сад видим да сам жив!...

И он успе да се вуче једно десетину корака и увиде са задовољством да се не налази у гробу.

— Али где сам онда до врага! За што сам овде? Шта ћу ја овде?... Господе, како сам жедан! Никада жеђ није овако мучила хришћанско грло!... Воде! воде! побеснећу!...

Изговарајући ове очајне речи, рањеник је пузао по влажном поду четвороношке. На један пут му рука додирну нешто хладно и округло.

— Шта је ово? ускликну он.

Хтео је да подигне то, али га испусти и тада му се учини да се разби стакло и после једног тренутка осети како га је нешто покваси.

— Боца! повика он. Јели могућно!... Да, заиста, ово је боца! Та шта ја говорим! Ово је читаво слагалиште боца! Све су пуне!... Да, пуне!... Али пуне чега? Да видимо!

Од оштрог ударца по влажном поду запушач из једне боце искочи.

Пардајан поче пити: то што је пио било је свеже, дивно вино, које је сладило уста, а подгревало срце.

— Ово би и мртваца разбудило! рече он пошто једним махом испразни половину боце.

И да би пробудио себе који је био само у пола мртав он испразни боцу до последње капи.

— Ух! ово изгледа да сам у некаквом подруму. Шта ли се то са мном догодило?

Већ се осећало дејство племенитог вина. Пардајан је осећао како му се снага враћа, а са снагом и сећање.

Тада се јасно сети свега: свађе са Данвилом, његовог беса, упада оружаних војника, страшне борбе у ходнику и пада у подрум.

— Добро је! рече он машући главом. Кад нисам убијен, кад нису сишли овамо да ме дотуку, да покушам некако да повратим снагу. Најпре да видимо како стојимо са здрављем. Мислим да нећу прећи границе истине ако речем да нисам ништа сломио... Да нисам угануо ногу или руку?... Да видимо...

И Пардајан који се у тим пословима разумевао боље но какав хирург, поче се питати и прегледати.

Резултат тога прегледа био је овај:

Прво, имао је рану од убоја на задњем делу лобање; та је рана без сумње задобивена при паду низ степенице; из истог разлога био му је сломљен један зуб и одеран нос и осећао је болове у лакту десне руке.

Друго, на десној руци имао је рану коју је задобио у двобоју са Аспремонтом и та се рана отворила при борби у ходнику.

Треће, имао је рану на левој шаци.

(наставиће се)

ХОТЕЛ КАСИНА

Најлепшта башта, која је јединствено уређена, —

Отворена је од данас

Чувени Вајфертов „Еспорт", који је искључи сваку страну конкуренцију, као и нашу признату и богато сортирачу и уређену кујну, као и подрум — најтоније препоручујемо поштов. публици.

12. Априла 1909. г.
Београд.

С поштовањем
Браћа Т. Цветковић
закупци Хотел „Касине".

ХОТЕЛ КАСИНА

Засебна кућа са 5 соба, купатилом, шталом до 3 коња шупом за кола и другим удобностима.
Издајем од 1. маја 1909. Даничићева ул. 34.
За услове упитати Сану Кнежевића (Сана) Карађорђева ул. 63.
264 1—3

Елегантна вила У ВИНОГРАДУ на најлепшем месту Топчидерског Брда више чесме са романтичним изгледом на кошутњачке планине, дивним парковима и свима осталим удобностима и у непосредној близини топчидерске трамвајске станице издаје се под закуп од 1. маја до 1. новембра о. год. а за даље се целокупно ово имање и продаје под повољним условима.
Видети се може посведневно у винограду. Телефон број 924.
263 1—2

Вила Тиволи
на Чубури за издавање 5 лепих соба са свима удобностима, кујном и т. д. шталом и *ваљаном пијаћом водом*. Усели ти се може *одмах*.
Упитати пук. у пенз. П. Хорстића, Студеничка ул. 50.

ЗА ПРОДАЈУ
МАШИНЕРИЈА
код подписатог

Млин у Петровцу до Крагујевца 12 коњски снага „Рекове" системе штел са 2 пара камена и ваљзвице са 2 ступе спегламб, продајем са бином и постаВом а може и дићи

2 вршаће машине од 6 коњски снага коплект са свима приборима 2 године су вршиле.

1 штел са 3 пара камена.

Све ово поменуто продајем пошто се извозничким послом бавим и немогуће ми је са горе реченим машинама радити. Куп ци нека се јаве подписаном.

Владимир Арсенијевић
8—60 извозник из Паланке

Елегантан стан са 4 одељења и осталим потребним одељењима издајем под кирију.
Стан је на Западном Врачару, на најздравијем месту а преко пута основне школе.

Парцелишем на Топчидерском Брду земљиште за винограде и летњиковце. *Имање је близу топчидерске школе. Излаз једанпут.*

Јован Ж. Јовановић
адвокат, Војводе Миленка ул. бр
251 3—3 32 вила „Милка"

Дућан за *винарске, ужичке производе, кројаче, шиљаре и друге* занате подесан и на добром месту издаје се од 1 маја а и одмах.
Дућан је преко пута основне школе западни врачар на углу двеју улица — Ресавске и Војводе Миленка.

Јован Ж. Јовановић
266 1—3 адвокат

Два дућана издајем под кирију од 1-ог маја ове год. у мојој кући на „Цветном Тргу".

Мил. Ј. Николајевић
20 пуковник у пенз.

Штампарија „Бранко Радичевић"

Гавр. Давидовића и Комп.

Београд
Бранкова ул. 16. Телефон 69.

Прима на израду сваковрсне штампарске послове, као: књиге, часописе, протоколе, рачуне, циркуларе, писма, коверте, позивнице задушне и за забаве, посетнице, посмртне листе итд.

Такође прима на израду годишњихизвештаје свију новчаних завода, као и све остале штампарске послове.

Нарочито обраћамо пажњу нашимпоштованим муштеријама да смо нашу штампарију реновирали новим материјалом из првих светских словоливаница.

За унутрашњост свршене послове шаљемо уз доплату.

Израда чиста, брза и тачна.

БАНКАРСКА РАДЊА
НИКОЛЕ БОШКОВИЋА — Београд

излаже јавној продаји почев од 13. априла па даље у 9 сати пре подне пред кафаном „Тетово" сву заложену робу која се у магацинима налази што је клату, платнарију, бакар, гвожђарско-стакларску и остаду робу, којој је рок залоге протекао.
254 2—2

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кујна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празнике.

Препоручујемо домаће Кисело млеко.

Од данас па сваке суботе *Српски купус са пастрмом, Проја, Тиквеш на ражњу.*

Одлично бело и црно вино, Смедеревско и Крајинско.

САЛАМА

ПРВЕ КРАЉ.-СРП. ФАБРИКЕ САЛАМЕ
Паје Јовановића
У МЛАДЕНОВЦУ

по оцени мађарских стручњака боља је од најбоље сегединске и пештанске саламе.
Поруџбине слати непосредно фабрици. 259,1-8

Наша мила кћи

† **ДРАГА**

преминула је 11. ов. м. после дужега боловања, у цвету младости 18-тој години.

Извештавамо о овоме несретном удару и превеликоме губитку нашем све сроднике и пријатеље своје.

3. априла 1909. год. Селевац.

Ожалошћени родитељи: *Лина и Митар Јакшић* трг. из Селевца са породицом.
262 1—3

КРОЈАЧКА РАДЊА
СТОЈАНА СИМИЋА и БРАТА
СПРОТИВ КОЛАРЦА — БЕОГРАД

Има част известити штоване муштерије, да су јој приспела у великом избору сваковрсни модни штофови

481 **За наступајућу пролетњу и летњу сезону** 5-10

КОРИСНА ПРИЛИКА СОБНОГ НАМЕШТАЈА

Услед повољног равнања у стању смо у нашој поотвореној радњи дагнати сву нашу робу са 40 од сто јефтиније но до сада. Као спаваћих соба од најфинијех до најобичнијех, сала позлаћених зелених и у мат-дрвету, од свиле, плиша и штофа, трпезарије, столице, огледала, канабета и канцеларског намештаја.

Рудолф и Жига Фелдман и Комп.
Краља Петра улица, преко пута Народне Банке

БУКОВИЧКА КИСЕЛА ВОДА

најбољи алкални киселак

Награђен највећом наградом „Grand Prix" у Лондону и Бриселу.

Пуњење флаша врши се најмодернијим и најрационалнијим начином у новом павиљону, подигнутом над самим изворком, при чему се не губи ни најмање угљене киселине нити вода долази у додир са ваздухом.

У Београду је главно стовариште код
г.г. Глише Андрејевића и Брата
Варош-Капија — Телефон бр. 282

Поруџбине из Србије и иностранства прима и одмах извршује

Аранђеловачка Конзорција
Краљ. Срп. Двор. ливеранти
Аранђеловац. 21 60

ОБЗНАНА
ЗА ПАЛАНАЧКИ КИСЕЉАК

Српско Друштво Црвеног Крста вољно је да за свој **Киселак** са извора у Паланци, отвори конзигнациона стоваришта у свима градовима на Сави и Дунаву, и у градовима, који леже на железничкој прузи, и позива сопственике трговачко-бакалских радња, из тих места, који би се интересовали овим послом, да се писмено јаве потписаном одбору.

№ 970.
6. априла 1909. г. у Београду.

Главни Одбор Црвеног Крста
Силина улица 21. — Телефон 366. 560 1—3

Против дуготрајне „ГРОЗНИЦЕ" и слабог стомака најсигурнији је лек

БИЉНИ СОК

који на пола сата пред грозницу узет, исту одмах уклања. Хиљадама њих који су од исте патили, нашли су себи спаса у овом леку. Како је ова болест — грозница — код нашег народа врло честа, то би требало овај лек свака кућа да има у случају потребе да га употреби. — Прави **„Биљни Сок"** може се добити у *апотеци код Црвеног Крста у Београду.* **Цена 2·50 п. д.**

„Nerolin" признато као изврсно средство противу *кашља катара плућа, тешког дисања* (asthma), *зачетка туберкулозе и пљувања крви.* **Цена 4 динара.**

„Saparin" одлично средство противу нечисте крви, нарочито за она лица, која су патила или пате од ванредних тајних болести. **Цена 2 динара.**

„Биљни тај" противу нервозних болести. Цена једног пакета **4 дин.** — Сви ови лекови могу се добити у апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" у Београду.

ШАЉЕ СЕ СВУДА ДОПЛАТОМ

Адреса: *Апотеци код „ЦРВЕНОГ КРСТА" Београд* 355 28—

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8, за четврт год. дин. 4, за месечно дин. 1·50. За иностранство за годину 32 дин. за пола године 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се на углу Васине и Добрачине улице. — Власник и одговорни уредник *Ристина М. Радосављевић*, Ваздушка ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Новоуређена штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | СРЕДА 29 ЈУЛА — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР Јовановић | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 207. | Телефон 821

Писмо др. К. Кумануди

Господине Директоре,

Писац чланка Quousque tandem... није велики пријатељ истине. Апсолутно ни у једноме од његових тврђења, која је о мени изнео у 204 броју „Правде", нема ни једне једине тачне ствари. Ја, прво, нисам био резервни пешадијски поручник, већ потпоручник. Друго, нисам зват на вежбање зимус (као ни остали моји другови, резервни официри у Дунавској Дивизији), већ за 1. септембар прошле године, дакле пре него што је била проглашена анексија Босне и Херцеговине. Треће, није ме министар војни казнио затвором, већ двадесет дана притвора и двадесет дана вежбања. Четврто, ту казну, и притвор и вежбање, ја сам издржао у Пожаревцу, у I чети, I батаљону IX пешад. пука, овога лета, чим је почео школски распуст, у оно време када је то било одређено наредбом министра војног. Најзад. пето, лажно је и оно тврђење да нисам „хтео доћи на вежбу", и да је због тога била цела ова афера.

Казна је нада мном изречена не због тога, што нисам одслужио вежбање, него из тога разлога, што нисам отишао у своју команду, да тамо сачекам акт, којим ме је министар војни тога пута *ослободио* вежбања. Та је ствар, међу тим, овако текла. Ја сам телеграмом позват 31. августа у 7 часова у вече, да сутра дан 1. септембра будем у Пожаревцу на војној служби. Пре свега за тако кратко време од неколико часова није ми било могућно да попуним своју официрску спрему, да уредим своје послове, и да се одмах кренем на пут, — и то сам констатовао на телеграму којим сам позват. Сем тога, 1. септембра отпочела је школска година у Универзитету и испити су били одређени већ за прве дане месеца септембра. Због тога је ректор Универзитета, г. С. Урошевић, одмах 2. септембра, отишао министру војном и тражио да будем ослобођен вежбања ради службених послова. И како те исте службене послове, због којих је министар војни одмах и пристао да ме ослободи, не бих могао вршити да сам отишао у Пожаревац да чекам, — најмање десет дана, — да ми се министрово решење саопшти редовним путем, ја сам знајући да сам ослобођен остао у Београду, да испуњавам своје наставничке дужности. То је противно војним правилима, и, *само због тога*, због једне чисто формалне погрешке, ја сам и био кажњен.

Превод у аудиторе тражио сам још пре годину и по дана, из здравствених разлога. У нашим војним прописима налази се та аномалија, да се резервни официр, ако је државни чиновник, не преводи из позива у позив, на шта би имао права према својим годинама, него остаје увек у првом позиву, без обзира на то колико је стар и да ли може поднети целог свог живота све напоре службе, тога позива, која је потпуно изједначена са службом активног официра.

О самоме питању: да ли у опште треба да постоје резервни аудитори, ја нисам рад да се упуштам ма у какву полемику с писцем чланка Quousque tandem... Држим да ћете се са мном сложити, господине директоре, да човек који се за своју аргументацију послужио да те мере непроверењим тврђењима, каква је он о мени изнео, губи сваку квалификацију да се с њим води начелна дискусија.

Молим Вас да ово писмо објавите и да примите уверење о моме најодличнијем поштовању.

27. јула 1909.
Београд **Д-р Коста Кумануди**

Аустрија и Словени

— (наш нарочити извештај) —

Беч, 23. јула

II.

Пре него пређемо на [illegible] још ћемо се задржати на Немцима, да читаоци више добију јасну и концизну слику парламентарних прилика у Аустрији, како би лакше могли разумети наше касније извештаје из Беча, за које се побринуло уредништво „Правде". Онда ће се тек моћи уверити свак, да Аустрија није ни „шваска" ни словенска. Или тачније, да је она — и једно и друго... Изгледа ово парадоксално. Зар не? Али је ипак тако. Ако се народности атрибут једне земље одређује према бројној снази становништва дотичне земље, онда је Аустрија *словенска* земља. Она је једнако словенска, као што је Русија руска, и т. д. Дакле према бројној снази њеног становништва Аустрија је словенска земља, са јаком мањином Немаца.

Али ако је она то по ноторној снази броја становника, она није то ни из далека према политичком и административном уређењу и њеној уставној структури.

Зашто? Из простог разлога што двор и камарила сматра Словене, у смислу Момзенове теорије — „инфериорном" расом и више мање неким деструктивним елементом, који није способан за позитивну акцију и државну управу. Апсурдност ове ексцентричне теорије сувишно је и побијати. Нема те силе у свету, која би могла старога Фрању Јосифа I. наговорити, да и његова Аустрија постане једном парламентарна држава. Један покушај у томе смислу био је изведен за Баденијеве владе г. 1896. Го је толико озлоједило Немце, да би дошло до отворене револуције у Бечу год. 1897., да није Фрања Јосиф под терором пангерманске масе, чија је демонстрација прелазила у отворену револуцију био присиљен, да изда Аустрију на милост и немилост пангерманаца. Тај се пример без сумње неће више никада повратити. Погото[illegible] сада, одкада конце државнолитике држи у својој руци њен владар, престолонаследник Фердинанд. Он је познат као вели непријатељ Словена и Мађара као човек „гвозденe" руке уислу политике Јосифа II. и Јерниха. Он јавно исповеда да против федерализма (који у талом постоји само на папир и дуализма од г. 1867. За то ће он још јаче да стегне Словене Аустрији и Мађаре у Угарској намери да заведе стари централистички систем, који је влао у Аустрији до г. 1848. па непосредно до пораза Аустрије код Солферина и Кенигсгреца. Њега Мађари особито боје и непрстано га нападају у својим листовима. За ову своју политику он тлази подлоге и у разлозима сулне политике а нарочито балканске. Не треба заборавити реченицу румунског Карола I., коју је овај изговорио пред Фердинандом, који је био његов гост у Сиаји, пре двадесетак дана: „Дог год Мађари буду угњетавали 3,000.000 угарских Румуна, дотле је немогућ искрен савез између Румуније и Аустро-Угарске!" Престолонаследник је ове речи дао опширно прокоментарисати у својим Leib-Journal-има, што је наишло на јаку резонанцу у Угарској.

[illegible] бројем Немаца у Аустрији, бројем њихових посланика у парламенту и њихову улогу. Не треба још сметнути с ума да Немци рапидно опадају на корист Словена у Аустрији. Дакле с временом овај данашњи сразмер броје снаге између Словена и Немаца у Аустрији, развијање се на штету Немаца. Према њиховој статистици они су г. 1880. сачињавали у Аустрији 36·73% од укупног становништва или њих је те године било 8,005.452. Г. 1900. они су већ пали на 35·08% или 9,170.939.

Ако се узме ова прогресија као мерило за будућност, онда ће г. 1930. бити у Аустрији само 34·85% Немаца или 11,675.115. Из овог броја треба увек одбити добру трећину Немаца, који припадају социјал-демократској странци. Прави сразмер ових бројева тек ће се онда разумети, ако споменемо прогресиван напредак Словена.

Године 1880. било је у Аустрији 12,919.440 Словена или 59·27% од укупног становништва; г. 1900. овај је проценат скочио на 60·50% или 15,494.285. Број Словена дакле непрестано расте на штету Немаца. Ако се овим перцентуалним сразмером буду и даље развијали Словени (а слободно се може претпоставити да ће се и још боље) *онда ће г. 1930. бити у Аустрији 61·68% Словена према 34·85% Немаца.* Ако се ово пренесе у број становништва, онда излази *да ће г. 1930. бити* **у Аустрији 11,675.115 Немаца према 20,605.367 Словена...** Овоме броју треба додати још око 900.000 Талијана, Ладина и Румуна, који се такође много боље множе од Немаца, који су већ давно увели француски систем (Zweikinder System).

Али још нисмо завршили.

Шта ће бити са Босном и Херцеговином? Коме ће она припасти? Она тек не може вечито да виси „ни на небу ни на земљи." Ако се дакле Босна и Херцеговина присаједине Аустрији, онда би Немцима још горе ишло него сада. Шта би онда Немци, ако би се ономе огромном броју Словена у Аустрији присајединило још 1,800.000 чистих и овејаних Срба из Босне и Херцеговине? Каква би тек онда била перспектива немачке будућности и њихове Südmark?...

Сада ћемо да проговоримо коју о аустриским Словенима, њиховој бројној снази, посланицима у парламенту и њиховом уделу у административној управи земље.

(следује III чланак)

Критско питање

Грчка је влада послала великим силама једну ноту, у којој она изражава наду у наклоност Европе према Грчкој а друго наглашује, да је њезино држање према Турској било у сваком погледу коректно.

Међутим у Турској ратно расположење све већма расте. Младотурци се користе овим расположењем, јер знаду, да би губитак Крита нашкодио њиховом угледу у целој Турској. Мобилизација војске наставља се. Аустро-Угарска намерава да за сваки случај пошаље [illegible] своје флоте у Леванстинско Море.

По последњима вестима управиле су силе заштитнице на Порту једну заједничку ноту. У тој се ноти предлаже: да Турска да нов устав за Крит силама на испитивање. Овом је нотом признато турско суверенство и одклоњена је бар за сад непосредна ратна опасност.

Турска флота

Адмиралитет добио је заповест, да оружа и опреми две контраторпедњаче и четири мање ратне лађе. У парламенту је влада затражила кредит за флоту и за одбрану поморских лука.

Одговор грчке владе

Одговор грчке владе на турску ноту предат је јуче по подне турском посланику. У одговору се протестује против турских навода и изјављује се да се Грчка увек руководила жељом одржавања срдачних односа са Турском. У том одговору потсећа се на одушевљење грчког елемента у Турској на нову еру, што је доказ да Грчка не гаји намере, које јој се приписују. Грчка се до сад показивала као искрена и лојална, а у осталом Крит је у рукама сила, којима Грчка оставља право решавања. Грчка није умешана у покрет за анексију Крита и држаће се увек коректно и лојално. На крају се изражава нада да ће се објашњењима растурити неспоразум и иногурисати лојална и срдачна ера између обеја земаља, што ће им само на корист служити.

„Велеиздајнички процес"

Сто шеснајасти дан

Целу ову седницу заузели су бранитељи својим предлозима.

Док су се д-р Мазура и д-р Хинковић позивали на историска дела, закључке појединих сабора и писање званичних аустриских листова, у којима лежи доказ не само о постојању већ и о признању српског народа, дотле су остали бранитељи тражили, да се саслуша маса саедока, који ће оборити сведоџбе набављених сведока.

Наравно да је свуда у питању, да ли је који оптужени тада и тада то и то рекао и да ли је носио овакву или онакву значку.

Ако би суд усвојио предлоге бранилаца и почео саслушавати сведоке, што би по закону морао учинити, онда ће се процес отегнути у недоглед.

Интересантно је да на овој седници није било ни једног сукоба између председника и Акуртија и бранилаца, да ни један оптужени није удаљен а ни један бранилац кажњен.

Седница је закључена и друга заказана за сутра. На њој ће наставити бранитељи чинити предлоге суду.

г.

Епиграм

Балкански ће студенти
У румунском граду,
Скоро да се састану
И да се познаду.

То је красан догађај
У словенском свету,
Ал' нека се не сврши
Савез на — банкету.

—р.

Догађаји у Шпанији

Из унутрашњости

По једном извештају „Берлинер Тагеблата" у Шпанији влада тако велико незадовољство, да ће у случају, ако би војска у Африци била потучена, букнути општи штрајк. Није истина, да само анархистички кругови проузрокују немире, него је нерасположење према влади и клиру, код већине становништва врло велико.

Влада то пориче и председник министарства Маура рекао је једном дописнику „Њујорк-Харалда", да је од 9000 општина у Шпанији само у 40 њих дошло до демонстрација против краља. За кратко време биће у Африци сакупљена војска од 60.000 људи и онда ће започети офансифа.

Принчеви у војсци

Четири принца краљевског дома отишли су као добровољци у Мелилу.

С бојног поља

Поглавице Кабила одлучили су, да за сада више не нападају Мелилу, него да сачекају помоћ из унутрашњости.

Српске земље

Година дана истражног затвора

У понедељак 27 о. м. навршила се равно година дана од како су због „велеиздаје" ухапшени: *Валеријан Прибићевић*, патријаршиски протосинђел и посланик на српском црквеном сабору; *Мојо Хрваћанин*, посједник из Дубице; *Дмитор Ерваћанин*, општински начелник из Дубице; *Душан Ерваћанин*, син Дмитров; *Глишо Ва-*

... крчмар из Дубице и Ђуро ... рак, општ. писар из Дубице.

Настић у Загребу

Ма да је у својој тужби против Настића уредник „Српске Ријечи" нагласио, да ће Настић побећи из Сарајева и да га пала одмах притворити, ипак је власт у Сарајеву допустила да Настић умакне из Сарајева у Загреб, где се сада налази.

У затвор Штадлера!

„Мусават" доказује да по закону треба одмах ухапсити за крив вицу покрштења Дуде Зукић, надбискупа Штадлера, који је интелектуални кривац, и то тражи у интересу државе и њеног ауторитета.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Конференција.

Министарски савет имао је јуче пре подне конференцију у министарству спољних послова, под председништвом г. Новаковића, министра председника.

Комесар у Министарству Привреде.

Још 8. ов. м. г. Милан Симић рачуноиспитач Главне Контроле, као њен комесар запечатио је касу г. Авраму Петровићу благајнику министарства народне привреде. У место да тога дана приступи прегледу, он није вршио ни 9. ни 10., него тек 11. ов. м. када је извршеним прегледом касе и документата *нађено стање подпуно исправно* и када се имао подписати и извод о нађеном касеном стању.

Данас је 20-ти дан, како каса стоји запечаћена, а комесар неће да отвори касу нити да подпише протокол, услед чега је г. Аврам поднео акт Главној Контроли и тражио да се овај сукоб његов са комесаром одмах расправи и каса отвори, ио с тим, да још два рачуноиспитача буду присутна, како г. Симић не би и даље шиканирао г. Петровића.

Како се ствар буде расправила, известићемо наше читаоце.

Дипломатске вести.

Барон Штули, отправник немачког посланства, Ото Гелник аташе аустро-угарског и Ганчев аташе бугарског посланства — допутовали су ноћас брзим возом из иностранства у Београд.

Тужба против судије.

Дежурни судија београдског трговачког суда г. Трајановић, биће оптужен касационом суду, што је његовом неправилном радњом отворен стечај над имовином Ђорђа Попаре хотелијера, Гинића бакалина и осталих, којима је г. Трајановић нанео моралне и материјалне штете.

Нова маркашка афера.

Јуче после подне око 6 часова, члан управе града Београда ухватио је лично на делу продаје лажних марака Светолика Белотрепића, чиновника општине београдске. Одавно времена приметило се у саобраћају, да се протурају већ употребљене таксене марке, које су имале и своју гумену лепљивост али нису имале јасно лице. Па и поред тога, он је од фебруара ове године до сада, протурио огромну количину марака, чија се вредност цени преко 40,000 динара. Продају марака вршио је махом преко служитеља Милисава у варошком суду, преко жандарма у квартовима и у осталим надлештвима. Јуче је Милисав служитељ варошког суда известио шефа тајне полиције, да му је Белотрепић давао 380 дин. марака за 150 дин. готовог новца, али му да је овај дао 70 и још толико има да му да, но како је приметио, да су марке лажне, то је дошао да јави полицији. Члан г. Лазић дао му је потребан новац и за њим у циљу пошао те Белотрепића у општини на делу ухвате и у затвор дотерају. Одмах је истрага поведена и за сада се може са сигурношћу тврдити да Белотрепић има саучесника.

За 8 месеци Белотрепић је купио у Београду кућу за 25,000 дин. Чињио летос оправке у истој, које коштају 6000. дин. и веома галантно живео, а свега је плате имао *120 дин. месечно.*

Трезор државне благајне.

Министар финансија наредио је, да се за трезор државне благајне, набави једна модерна и сигурна каса, у којој се може сместити сва државна готовина, како се иста не би држала у 2-3 касе као до сада, што је сметало брзој манипулацији новца, и свакодневном прављењу биланса — прегледу касе.

Железничка прослава.

На дан 4. септембра ове год. навршује се равно 25 година, од како је прва железничка локомотива пуштена у саобраћај на главној прузи Ниш-Београд. Тај значајан дан прославиће железничка дирекција на нарочитини. Директор ће предложи влади, да у овој прослазуму учешћа сви они чиници, који су тада одпочеслужбовање у железничкоуци. Нарочити одбор би састављен за извођење свости тога дана.

Том прилм дирекција ће пустити нарти свечан воз Београд—Ни

Задоцњење Екс-Оријента.

Јучерашњекспрес-Оријент који је треб стићи у Београду 4.45 подне, имао је задоцњење 6 часова, због излива река Бугарској.

Новинарске вес

Герит Јохдимонс, холандски новинарпопутовао је јутрос брзим зом у Београд, и бавиће се неколико дана.

Управа Фондов

Министар ародне привреде образоваје једну комисију, која ћеизрадити измене и допуне узакону Управе Фондова.

Овај закоки пројекат треба да буде пов до краја августа тек. гс. како би се у октобру изнс Народној Скупштини на разеве.

Биће награђени

Сви учесници у потери за убијеним хајуком Анђелком Миловановићем у Средњеву, биће награђени.

О томе је поднет реферат министру унтрашњих дела са предлогом, која лица и чиме треба наградити.

Одпутовао за јеч.

Г. Љубомир Лешјанин, војни аташе српског посланства у Бечу, одпутовао је синоћ експрес-оријентом на своју дужност.

Тича у банци.

Јуче ... подне у 3 часова, потукли су се у Савинчаској Задрузи Живорад Балугић, адв. писар и Глиша Томић, служитељ исте банке, и произвели такав неред, да је банка морала прекинути сваки даљи рад.

Одмах је извештена полиција, која је обојицу узела на одговор, и са њима ће се данас поступити по закону.

Ноћна вежбања.

Пешадијски пукови београдског гарнизона, одпочели су ноћна вежбања по батаљонима у околини Београда, Гроцке и Авале.

Ноћас је VI пук имао ноћну борбу на висовима Торлака у правцу ка Авали и обратно.

У овој ноћној борби учествују и дивизиони артиљерије.

Гаврани.

У сутрашњем броју доносимо под насловом *Гаврани* један истинити догађај из београдске чаршије. који се одиграва сад после смрти члана једне велике фирме у Београду. Обраћамо пажњу читалаца на овај напис.

Пао с крова.

Оправљајући стаклад на дворском крову, Марко Јаргић радник код Мате Матића ов. стаклоресца, пао је с крова и расекао руку. Марко је одведен у амбуланту где му је указана лекарска помоћ.

За осуду.

„М. Журнал" у бр. 204. доноси једну сензационну вест о тобожњем силовању једне четрнаестогодишње девојчице извршено од стране неког учитеља Драже, којом се у главном циљало на г. Драгутина Поповића учитеља из Крушевца.

Не знамо ко је и из каквих разлога могао обманути дотични лист, али, ма ко то био, писање „Малог Журнала" без ближих информација, којим се припрема морално убиство *једном потпуно часном и примерном човеку, учитељу и оцу породице,* — свакако је за најстрожију осуду у толико пре, *што у поменутој вести нема ни једне речи истините.*

Помрчина на Теразијама.

И поред наших бележака, да друштво трамваја и осветљења треба да намести велику бого-лампу на сред Теразија, ... друштво то није учинило већ допушта да се сударају и кола и грађани у помрчини.

Тражимо у интересу грађана, да београдска полиција натера друштво да богн лампу одмах намести, како се не би какав горн случај десно.

Велики пожар у Рековцу.

Прексиноћ је запаљен дућан Петру Перићу, трговцу из Рековца у коме је била мануфактурна и бакалска робз. Пожар се појавно у самом еспању дућанском, а десно се у пола ноћи.

Штета износи преко 40.000 динара, а власт је повела истрагу.

Долазак Мораве.

Усљед провале облака у Ивањици, Морава је надошла код Чачка са 1·80 метара по водомеру. Усљед тога, наређено је шта треба, да се предупреди од поплаве, дуж обале моравске.

Удавило се дете.

Адам, синчић Адама Каутрија, кочијаша код г. Димитрија Шиљанског грађевинара, стар 7 година, возао се синоћ у кориту по резервоару циглане Шиљанскове, те се корито преврне и дете се удави, што је и полициским увиђајем утврђено.

Покушај тровања.

Ноћас око 12. часова, ноћни стражар код „Славије" ухватио је Ању Дедић, радницу у картонажи хартије, у моменту, кад је испила шољу раствореног цеђа, у намери да се отрује.

Она је одмах пренета у болницу, где јој је указана лекарска помоћ, а на саслушању је изјавила, да то чини услед крајне сиротиње.

Румунски оркестар.

Сутра стиже у Београд румунски оркестар Васе Радула, који ће само кратко време концертирати у пријатној башти „Позоришне Кафане."

Концерат.

Целокупна музика VI пешад. пука „Престолонаследника Краљевића Александра" под управом свога капелника г. В. Рендле приређује други летњи концерат у четвртак овог месеца, у гостионици код парка у „Топчидеру."

Почетак концерта у 7 часова у вече.

Улазак бесплатан.

Трамваји раде до 2. сата после пола ноћи.

Помен.

... Милану Стојановићу поч. ... пуковнику у пенсији, чиниће породица полу годишњи помен у четвртак 30. ов. мес. у 10. часова пре подне у цркви на Новом Гробљу.

Вести из белога света

§§ Нова персијска влада намерава да организује војску по немачком примеру и да сав потребан материјал набави у Немачкој.

(о) У Шведској се штрајк све више шири. И пољопривредни радници штрајкују. Краљ је позвао вође свих партија на договор у двор. Није дошло до резултата.

ПОДЛИСТАК

ЕПОПЕЈА ЉУБАВИ

РОМАН

Мишела Зевако

— ПРЕВОД С ФРАНЦУСКОГ —

(50)

IX

Панигарола

— Нека ваш сутрашњи говор буде јасан. Сутра нећете имати своје обичне слушаоце. Црква ће бити пуна калуђера и свештеника. Ви знате колико много имамо свештеника, који су слабе интелигенције. Треба им дакле сасвим јасно показати њихову дужност и распалити у њима ону храброст којом су некад Макабејци задивили свет. Једном речи, сине, имајте на уму да ви треба да дате лозинку.

— Ваше преосвештенство може бити без бриге. Ја ћу чинити што најбоље умем.

— Ако је тако, рече игуман устајући, велике ће се ствари извршити. Јер је жеља наше племените борбе да вашим духом буду задахнути сви свештеници. Биће довољан један знак трубе, па да сваки потрчи оружју... ви ћете тај знак дати. Сине мој, примите мој благослов...

Панигарола се саже.

Кад се исправи, игуман већ беше отишао.

Он тада устаде и пође једном делу манастира, где су становали момци и лајици, који је био одвојен од осталог манастира једним зидом на коме су била врата. Калуђер прође кроз врата, пређе двориште, уђе у усамљену зграду и дође до једне собице у којој је спавало једно дете.

Панигарола не запали буктињу.

Он се наднесе над малу постељу и дуго посматраше дете у мраку.

Црне мисли су га без сумње мучиле, јер су му тешки уздаси потресали груди. Назад паде на колена, сакри лице рукама и пређе сузе поче му капати кроз прсте.

Да је ко у тај мах ушао у собу чуо би га како јеца:

— О, сине мој!... Да је бар теби волела!... Да си бар ти могао да ми придобијеш своју мајку!...

Мали Жак Клеман спавао је нежним сном. Правилни дах пре-

— — — — — — — — —

Сутра дан у вече пречасни Панигарола беседио је у цркви Св. Жермена д' Оксероа.

Архиепископ париски присуствовао је тој беседи. Епископи Вигор и Сорбин де Сент Фоа, краљеви беседници, кононик Вилмир на челу свештенстаа своје цркве, свештеници, игумани и викари свих парохија, скоро три хиљаде попова било је напунило пространу цркау. Врата су била затворена. Једва да је двадесети световних лица био допуштен приступ. Међу овима били су војвода од Гиза, маршал Таван, канцелар Бирог, војвода од Немера, маршал од Данвила, судија Шарон, златар Крусе, књижар Кервије, месар Пезу, песник Дора.

Сем тога ово је ту известан број капетана грађанске војске, који су били окупљени око врата да чују беседу.

Говор пречасногa Панигароле био је саслушан у најдубљој тишини.

Само када је беседа била свршена страшна дрхта иза прође ка у правцу ка Авали и обратно.

кроз цео скуп, нарочито кроз свештенике.

Затим сви изиђоше из цркве.

Тада изиђе из цркве једна жена, која је скривена све гледала и све чула. На вратима је дочекаше неколики племићи који је допратише до дворца краљичиног.

То је заиста била Катарина.

У тренутку кад се говор свршавао Катарина се беше нагла, њен поглед пун силне мржње беше пао на војводу од Гиза и она прошапта:

— Господо Лоренска, уништите ми хугеноте!... Биће чудновато ако у томе лому какво хугенотско зрно не залута и не ослободи ме и нас у исти мах! Нека краљевину очисте Гизи од хугенота и хугенота од Гиза... то ће бити најлепше дело мога живота. Краља не треба дирати: он ће сам умрети! О, мој Хенриче, ти ћеш владати под заштитом своје добре мајке!...

Сутра дан после тога знаменитог вечера почеше ратоборне беседе у свим црквама париским.

После сваке од тих беседа народ се растурао по улицама претећи хугенотима.

Хугеноти се изненадише овим претњама, али како их је краљ сваког дана позивао на гозбе, како је изгледало да не може да живи без Колињија, како је непрестано с њима ишао у лов, њихов се страх брзо изгуби.

У осталом сви су били заузети спремом за венчање Хенрија од Беарна са Маргеритом...

Ипак је било неколико људи који су видели неку тајанствену везу између изненадне смрти Јованке од Албрета и овог непријатељства париског становништва.

X

Сви срећни

Дошао је тренутак када, као путници који се пењу уз стрму литицу, треба да замолимо читаоце да мало с нама одахну и да одозго, са висине, разгледамо цео положај.

Наша је приповетка тесно везана са једном историском катастрофом. Ми смо се користили нашим приповедачким правом не да измишљамо личности, већ да их допуњујемо, да их стварамо по оно мало података што нам историја о њима даје.

НАСТАВИЋЕ СЕ

| Француски генералисимус ђенерал де Лакроа биће ових дана пензионисан. На његово место доћиће по свој прилици ђенерал Гремо.

(г?) У Лисабону дошло је до велике туче између републиканаца и монархиста. Коњица је успоставила ред.

(·) Шеф Клинике за женске болести на бечком универзитету, професор Ростхорн, умро је напрасно Ростхорн је био један од најчувенијих ученика Билротових.

(((У Прагу прославиће се ових дана 500 годишњице Хусовог ректората.

Са наше жељезнице

Један безобразлук звани „српски"

Јучерањи „Одјек" донео је на челу својих дневних вести ову белешку и то курсивом:

„Обраћамо пажњу путницима који путују првом класом ноћног мешовитог воза, да не полазе на пут без прашка против стеница. Те напасти има толико, да их ни прашак не може потпуно ослободити, али ће тек лакше моћи ноћ проживети. Нарочито се обиљем стеница одликује вагон под знаком H F 42 (A I). Коме је живот мио нека не улази у њега."

Ова је „Одјекова" белешка у свему тачна и ми само жалимо што „Одјек" није против овог јединственог безобразлука и протестовао, него га само саопштава с неком ориенталском резигнацијом, као да је то од Бога, а не од људи.

Него мора бити да „Одјек" нема речи, којима би овај безобразлук осудио; то судимо по себи, јер доиста и ми не знамо с ког краја да почнемо. Човек плати карту за I класу, да би био комотан и да има потребну чистоћу, а кад тамо, боље му је да се возно у мачкаквом сточном вагону. И то зна све жељезничко особље и нико да престом мрдне.

И ми онемо да смо нека држава. Неумемо ни стеница да се отребимо.

Из војске

Команданту Ноћничке Дивизије

Ђорђе Иаковић бивши музикант-наредник, а по све позната лопужа наравно који је неколико пута осуђиван за нечасна дела, и данас се налази на поруту целе српске војске, у вашем подручју.

Питам Вас овим путем, да ли сме овај Ђорђе и даље као такав остати у српској војсци, а ја ћу ускоро расветлити такође овим путем, зашто се поменута лопужа трпи у српској војсци и показању његовог протектора, који га је знајући као по све пређавог у ову примио.

Молим уредништво да изволи ово неколико мојих редака одштампати у првом свом наредном броју, наша ћу му остати благодаран.

28 VII-1909. год.
Београд.

Милан Богдановић
бив. наредник-музикант.

СА ВЛАДАЛАЧИХ ПРЕСТОЛА

Демократизација свега ја и владалаца. — Владаоци као књижевници. — Јелисавета румунска. — Немачки цар Вилем II. — Принцеза Јелена Цецилија. — Јелисавета од Белгије. — Принц Виктор Наполеон. — Краљица Амалија. — Краљица Јелена. — Краљ Виктор Емануило. — Краљици Христина. — Принцеза Батемберг. — Краљица Ема. — Ерцхерцог Лудвик. — Кнез од Монака. — Краљ Едуард. — Цар Мутсухито.

Принц Виктор Наполеон има још једну заслугу. Он је први обратио пажњу на то да *португалска краљица Амалија*, која је до тог времена била чувена као искусан лекар, пише и врло лепе ствари. Под псевдонимом „Чилоза" краљица је написала читав низ романа и приповедака из живота. Све ове ствари дају веома живу и верну слику живота вишег португалског живота. Њени романи и приповетке много су куповани и тражени још далеко пре, но што је принц Виктор Емануило открио, да се под псевдонимом "Чилоза" крије краљица Амалија.

*

Једна друга краљица, италијанска, такође је добар песник. Још пре две године издала је *краљица Јелена* збирчицу својих најбољих песама, од којих је једна написана под утицајем руско јапанског рата. То је историја једне владарке, која пита свог мужа: „Зар нема начина да се избегне војна?!" Место одговора муж је води к прозору, кроз који се може видети, како се деца играју. Одједном се деца позаваде и побију. Само је једно дете остало мирно и посматрало бој.

— Зашто су само њега оставили на миру? — упита краљица.

— Зато — одговори јој супруг — што сви знају, да је он јачи од свију!

Свекрва краљице Јелене, краљица *Маргарита* такође је врло образована жена. Она пише латинске стихове, али их не штампа.

*

Краљ Виктор Емануило не претендује да је књижевник, али је при свем том писац, о коме се мора водити рачуна. Пре кратког времена написао је он и издао своје познато дело из нумизматике. За њега се вели, да има најпотпунију нумизматичку збирку на свету. Краљ је члан „лондонског нумизматичког друштва" од кога је за свој рад одликован златном медаљом.

*

„Parga", то је наслов најновијег дела аустријског *ерцхерцога Лудвика*. Он је испитивао грчка острва у погледу географском и етнографском. *Парга* је град на јонској обали и ерцхерцог га је описао у најживљим бојама, назвавши га рајем сликара и песника. Цела два велика тома посвећена су опису тога античког града и његове околине. Своју књигу снабдео је писац великим бројем илустрација, које је сам радио.

*

Кнез од Монака написао је много књига из океанографије и оне се сматрају као најбоље у тој области науке. Он је о океанографији држао и предавања у скоро свима већим научним друштвима у Европи. Сва испитивања океана вршио је он лично на нарочито конструисаној јахти „Принцеса Алиса II."

*

Јапански *цар Мутсухито* такође је заражен „списатељским микробом". Оваше поеме у стилу китајских класика. За време руско-јапанског рата писао је баладе којима је славио јунаштво сих храбрих војника. То му била једина забава за вре тог ужасног доба. Сви ови радови провејани суправим хришћанским духом љубости и љубави к ближњем. Ево једног приближно веог превода једне песмице, писане за време самог рата

— Непријатеља, ни те је напао послан од свс домовине, нападај и ти а свом силом, али и нападући га не заборави љубити њему брата-човека!

*

У енглеској краљској породици бави се књижевношћу само *принцеза Беатриса Батемберг*, која је сем тога и одлична компиторка. Принцеза је недавно оврши ла историју острва Ута, чији је она „губернатор командант." Дело ће битиштампано на продају, а приходе бити употребљен на корит сиромашних острвљана. Она је доста и преводила, ал за своје главно дело сматр расправу *О тајнама живота и смрти*, коју је под отписом „Б. од Б." издала Немачкој и дала јој назив Утеха у туги." Ту је књигу принцеза написала у првој години свога удовштва, када је оплакивала рану смрт свог љубљеног супруга.

*

Литерарне способности принцезе Беатрисе наследила је и њена кћи *шпанска краљица Ема*, која је веома успешно израдила на француском језику једну драмицу. Та је пијеса пуна ефекта, јер млада краљица познаје добро свет, пошто је као девојче стално била на даскама интимног позоришта енглеског двора у Карлсбруку.

*

Краљ Едвард, као и *краљица Александра* није никад писао књиге, нити је дневник водио. Када је краљица Александра први пут дошла у Енглеску, покојна краљица Викторија узалуд се старала, да приволе своју снаху, да води и свој дневник, као што га она води. Тај дневник краљице Викторије писан је веома искрено и просто. То се може лепо видети из једног његовог дела, који је штампан под именом „Листићи из дневника о нашем животу и брдима шотландским." Дневник краљице Викторије може служити као пример, како дневнике ваља писати.

Краљица Александра ипак није послушала своју свекрву, те је с тога следовала примеру свога мужа и није ништа писала.

Из Поште и Телеграфа

Једна исправка

Још пре неколико месеца донели смо у нашем листу (број 65) добивену са стране белешку под насловом „Један пљачкаш" у којој се тврдило, како је тадашњи митровачки поштар М. Војиновић дозлогрдио у Митровици својим скандалозним поступцима до те мере, да се даље трпети не може и не сме, и како је шабачки адвокат Дража Петровић примио против њега некаквих четрдесет тужби угледних грађана, који су оплаткани. За тим је у белешци речено, да је Војиновић извршио фалсификат и украо 100 динара. Најпосле изгледа је и то, да је шверцовао сахарин и да је у шверцу ухваћен.

С пријатељске стране скренута нам је пажња, да су ти наводи у поменутој белешци нетачни и неистинити.

По уверавању нашег пријатеља против њега није подигнута *ни једна* тужба за пљачкање или какве било кривице; да фалсификат није извршио, нити држави украо 100 динара, него само омашком пера учинио грешку, која се често дешава, где су велике исплате и уплате, за коју је кажњен губитком тродневне плате и да никад ниукаквом „шверцу" није ухваћен, нити зато на одговор узиман.

Из публике

Савско купатило

У једном овд. савском купатилу, до самог женског басена, у коме се женске а нарочито девојке уче пливању, подигнуто је једно узвишење више крова, са кога мушка лица скачу у отворену Саву. На овом узвишењу може се видети, како по неколико домаће неваспитаних неучтивих и неваљалих младића, дуже времена стоје голи, и завиру ју одозгокроз врло редак кров у женски басен, без икаквог стида и срама. Ово узвишење изгледа нам, ако се не варамо, да је нарочито подигнуто до женског басена и отвора кроз који излазе у Саву зато, да се што више привуче неваљалаца у купатило ради што већег пазара од купања.

Ну, пошто се у овом басену не купају и не уче пливању неваљале женске, већ се уче из добрих кућа, то у интересу морала, који се још налази код честитих српских породица, надлежна пол. власт треба одмах да нареди сопственику купатила, на основу прописа о купатилима, који се помиње у полицијском потсетнику на страни 54, да изврши једно од ово двоје: или да добро покрије басен даскама, или, да ово узвишење премести на друго место, одакле се не виде женске у басену.

Надамо се, да полицијска власт неће прећи ћутке преко овог предлога, једно зато, што јој дужност налаже на основу поменутог прописа, а друго, што би ћутањем потврдила, да разврату и неморалу иде на руку, да се што више шири.

Неколико родитеља.

О судару „Београда" с „Липолдом"

(писмо „правди")

Господин Директоре,

У Вашем цењеном листу од 11 о. м. изашла је нотица, којом је представљено како се брод Срп. Брод. Друштва „Београд" судари со са бродом „Липолд," грдно га повредио, а доцније при судару са некаквим сплавовима и себе јако оштетио.

Знајући интересоване наше публике за наше бродовље, мени је дужност да овим изнесем праву истину.

„Београд" се, са два шлепа, окретао низводно, а у сусрет му је долазио (узводно) брод „Липолд." Ја сам сигналом тражио пролаз с десне стране и на ту страну управио брод. Међутим је заповедник „Липолда," и после датог сигнала, држао и даље десну страну. Да бих избегао судар ја сам дао контра-пару, те сам тако судар избегао. Свега је мој један шлеп мало јаче додирнуо брод „Липолд," који је услед тога веома незнатно оштећен.

На сплав сам због наишао и одкинуо 2-3 балвана. За ово су криви сами сплавари, што нису осветлили сплав. Путовање је било по ноћи. Штете није било никакве.

Циљ инспиратора ове нотице је провидан. Он је хтео да грдним појачавањем онога што је у ствари било, укаже на моју неспособност и непажњу. Мени је незгодно да о мојој способности сам говорим, али могу да наведем да сам заповедник брода 9 година, а као први кормар и лоц провео сам 20 год.

Благодарећи Вам унапред на доброти.

19—VII—909. год.
Београд.

Поштује Вас
Петар Кумпатић
заповед. брода „Београд."

Извучени а неподигнути згодитци

Српских Државних Лозова

(2% луторијски зајам од 1881. год.)

(НАСТАВАК)

серија лоза	број лоза	ЗГОДИТАК
1758	31	100 „
1758	32	100 „
1758	48	100 „
1759	27	100 „
1759	28	100 „
1759	30	100 „
1764	23	100 „
1764	41	100 „
1764	42	100 „
1764	47	100 „
1766	29	100 „
1766	33	100 „
1766	37	100 „
1766	44	100 „
1766	48	100 „
1784	1	100 „
1784	6	100 „
1784	8	100 „
1784	9	100 „
1784	10	100 „
1784	11	100 „
1784	13	100 „
1784	18	100 „
1784	19	100 „
1784	21	100 „
1784	22	100 „
1784	23	100 „
1784	24	100 „
1784	27	100 „
1784	28	100 „
1784	29	100 „
1784	32	100 „
1784	36	100 „
1784	40	100 „
1784	41	100 „
1784	42	100 „

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Књижевне белешке

Нова књига

Иван Вујић — Светозарев, дао је у штампу своју нову књигу: „Два оца." Књига ће изнети пет штампаних табака велике осмине на финој хартији и у елегантним корицама. Цена ће књизи бити 050 дин.

Позоришне вести

Бранино Позориште

Вечерас одличан, велики програм, са комадима:

Како се попуњава дефицит?
Жено, опрости ми! и
Прошевина Мике практиканта.

Изјава

Извештавамо наше пријатеље и познанике да нећемо реагирати на *неосноване* и *неистините* нападе од стране извесног *Марка Алкалаја* на нашу фирму, јер налазимо да је та *сриба* само реакција због његове изгубљене парнице и да би испод нашег достојанства било упуштати се с таквим људима у полемику, али да ћемо том Господину прилике пружити да на суду размисли о његовој брзоплетости.

26. јула 1909. г.
Београд

Демајо и Комп.

ПОМАЖИМО СРПСКУ ИНДУСТРИЈУ

Негујте зубе Кулаковића Калодонтом

558 ДОБИЈА СЕ У СВИМА ДРОГЕРИЈАМА, ТЕКАМА и БОЉИМ УРЕЂЕНИМ ТРГОВИНАМА. 7—25

СВОЈ СВОМЕ

Кр. Срп. Дворски Лиферант
КОЛОНИЈАЛНО-ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА
Душана Тодоровића
Београд — Теразије
БР. ТЕЛЕФОНА 43.
препоручује
СВАКИ ДАН
СВЕЖЕГ, „ТЕЈ-БУТЕРА"
Најбоље српске САЛАМЕ.
увек свежег АЈВАРА
Изврсног СИРА ЕМЕНТАЛЕРА
Разних француских и српских сирева.
Највећи избор, разних француских риба *САРДИНА* у зејтину.
— Правих Италијанских МАКАРОНА. —
Сира **ПАРМЕЗАНА**
Препоручљиво за сваку кућу БЕЛО БРАШНО за развијање и кисело тесто, 1 вреница 5 кгр. дин. 1·95.
КАФЕ БЕЗ КОФЕИНА препоручује се како за одрасле тако и за децу као сасвим нешкодљива.
ВИНА српског, француског четворогодишњег под гаранцијом чисто и природно и стаје:
1 литар срп. белог и црног д. 0·75
1 Боца француског белог „Graves" . . . . . 1·—
1 Боца француског белог „Souternes" . . . . . 1·—
1 Боца француског црног вина „Medok" . . . . 1·—
1 Боца француског црног вина „St Emiljon" . . . 1·—
Г. г. потрошачима из унутрашњости као и у Београду шаље тачно и на време са врло солидном ценом тачном и брзом услугом. 474 46—

Важно за трговачке агенте!

Да би се сваки од мојих колега г. г. трговачких агената знао и умео *чувати од интрига* овдашње агентурске фирме

Демајо и Комп.

који се ни мало колегијално не понашају него се *служе клеветама и интригама*, како би на тај ординаран начин *отели* од својих колега заступништво страних индустриских кућа, а себе препоручили као најбоље познате трговачке агенте, ја предајем јавности верну копију њиховог писма, чији се оригинал налази у мојим рукама, — који су они упутили фирми *Сигмунда Најмана*, у Базелу, кога ја овде заступам.

То њихово писмо гласи:

Београд, 14. јула, 1909.

„Сигмунду Најману"
Базел.

Ми смо од неколико наших првокласних en gros купаца дознали, да они место од Вас, купују од Ваших конкурената *и то једино и само из разлога, што Ви овде имате заступника са којим муштерије не желе да дођу у додир.* Због тога бисмо Вам *ми препоручили да покушате са нама*, јер смо ми специјално муштеријама већ дуго година одлично познати и могли бисмо за Вас постићи врло лепе цифре обрта.

„Под таквим околностима ми се надамо да ћете се Ви сигурно користити овом нашом понудом и очекујемо на ово са интересовањем Ваш одговор.

С одличним поштовањем
Демајо и Комп."

Сматрао сам за дужност, да ову клеветничку денунцијацију фирме Демајо и Комп. предам јавности да би овај њихов недостојан поступак био јавно осуђен и жигосан, како се више не би усудили, да ово што су према мени учинили, учине и према мојим колегама, овдашњим трговачким агентима.

21. јула, 1909. Београд.

Марко Ј. Алкалај
трговачки агент

1071 2—3

Госп. МАКСИМУ ДЕМАЈУ, агенту

члану фирме Демајо и Комп.
у Београду

Кад сам твоје изјаве у свима београдским новинама прочитао, сетио сам се оног миша, који ухваћен, не зна шта да ради, како би избегао из свога затвора. Тако си и ти прво гурао твога безазленога адвоката, г. *Јована Мандила*, да ме он у своје име али *за твој рачун* у својим „Београдским Новинама" *на свој јединствен начин*, нападне и изгрди.

Сада се и ти мало окуражио, па да и ти нешто јавно, изјавиш, као бајаги ради одбране твоје части код твојих пријатеља — а међутим се фалиш, како си ти ону нашу несретну парницу **добио** — а ја изгубио — па зато сам ја на тебе љут. Заиста нема примера твојег образа и смелости, кад ти можеш таке јавне факте преокренути и лажно представити. Не само *Београдски Варошки Суд*, и мој адвокат г. Душан Бокић, него чак и твој безазлени адвокат г. Мандил могу потврдити, да то није истина шта си навео, већ да сам ја — на наваљивање многих пријатеља — тужбу добровољно повлачио и то једино због тога што ми није било право, да дође због мене на суд стари г. Нисим Теста, заступник Рабинера, па да тамо положи заклетву на његов и на твој подпис у несретном брачном уговору, између тебе и моје несретне кћери пок. Рашеле. — Мој адвокат г. Душан Бокић може осведочити како сам се ја при привлачењу те тужбе каваљерски показао и понашао — према теби.

А ти? За благодарност што сам те пустио од те парнице, хтео си још да ми отмеш моје 2 куће

Siegmunb Heumann из Basel
Manufattura Pettini из Genova

са клеветама и интригама — као што си радио и спрам агента г. Аврама Мевораха, који је тебе пре неколико година за клевету код суда тужио, а акта су ту још — живе — па кад ти поред свих тих доказа и оних документа, још имаш образа да *судом* претиш — оида не треба даљег коментара, јер то довољно твој карактер илуструје. Даклем на суд!

Марко Ј. Алкалај
трг. агент

Имања на продају

у улици Панчићевој, продаје се плац са зградама, исто вуче добру ренту, услови повољни. За погодбу обратити се у кафани код „Јасенице" на Дунаву. 564 5-5

16.000 квгтра *земљишта* под воћем на *Топчидерском Ц а код Топчидерске школе палишем на ведре и мање колине.*

Од трагја — сењак — удаљено 12. нута. *Има телефон, електричносветлење и водовод.* Изглед очан на све стране.

Дајем на отплату за половину цене.

---

35 хекта земљишта одличног квалитета младом разноврсном шумом у хектара у кључу среза колубског окр. ваљевском продајем. земљиште је у три парцеле а удено од вароши Мионице 1 чврт сахата, *а од железничке станице Дивци 1 сахат.*

Ово име продавању и посебице на мање делове.

За ценуи услове овог имања обратити с потписатом или г. Миливоју Јауновићу, учитељу у Мионици.

Јсан Ж. Јовановић
адвокат из Београда
540 2-10 у Војводе Миленка бр. 32.

ФИЈАКЕР

Ко има на продају очуван затворен фиакер а који се да и отварати, ека се пријави редакцијим овог листа. 574 1—3

САВСКА БАНКА

прима овоземаљске производе у комисион

Врши прдају и куповину за рачун својих комитената, како овде тако и натрани, по најповољнијим условима.

Даје под закуп 20 гарнитура пекмезарских казана.

Има на продају велику количину нових шљиварских џакова.

Прима улог на штедњу, у сребру и злат, са и без отказа.

553 3—10 УПРАВА

---

3 УЧЕНИКА за лимарски занат потребни су ми и то са станом и ранам, морају бити писмени, стари 14 год. на рок од 3 год. Првенствено имају из унутрашњост. Јован Сремац и Син

Милева М. Стојановића са децом, извештава сроднике, пријатеље и познанике, да ће своме добром и никад непрежаљеном супругу односно оцу

† Милану Стојановићу

бив. п-пуковнику у пензији

давати полугодишњи помен у четвртак 30. о. м. у 10 ч. пре подне, у цркви на Новом Гробљу. 571 1—1

Ружица *кћи пок. Михаила Симића, бив. рачуноиспитача и* **Милан С. Симић** *судија пупрског првостепеног суда* **венчаће се** 30. ов. мес. у Београду, у Вазнесенској цркви, у 6 и по часова пре подне.

Нарочитих позивница неће бити с тога моле сроднике, пријатеље и познанике да ово сматрају за позив.

Честитања примају у цркви.

јула 1909. год. Београд. 572 2—2

Драгутин В. Тодић

капетан брода

Страхинића Бана 52 — Београд

Прима на возидбу на Сави и Дунаву, дрва, угаљ, песак, камен, даске, грађу и т. д.

ПРОДАЈЕ УГАЉ

лигнит из угљеног Рудокопа у Костолцу, који је врло добар и јевтин материјал, а може се употребити *за млинове, циглане, фабрике* и т. д.

Угаљ испоручујем franco обала на Сави и Дунаву где купац жели.

Обратити се писмом на горњу адресу 536 5—10

Приватна Трговачка Академија

проф. **Љуб. П. Ћирића**

Отворена по одобрењу г. Министра Народне Привреде, ужива сталну државну помоћ, отвара упис:

а) у *I., II.* и *III. разред Академије.* У I. разр. примаће се првенствено ученици и ученице, који имају најмање течајни испит; затим ученици и ученице без течајног испита и најзад ученици и ученице, који имају мање од 4 разреда средњих школа.

Школарина је, према измењеним правилима, која је одобрио г. Министар Народне Привреде, за ученике, који имају течајни испит: у I разр. 250, у II. и III. 275. Ученици који немају течајни испит, или имају мање од 4 разреда плаћају школарину у свима разредима 300 динара годишње. Школарина се плаћа од једном или у 9 уплата.

б) *У једногодишњи Трговачки Курс.* — У овај ће се курс примати ученици и ученице, који имају течајни испит; затим ученици и ученице, који немају течајне испите и најзад ученици и ученице који имају мање од 4 разреда средњих школа. Школарина је за ученике и ученице, који имају течајни испит 250 динара, за све остале 300 динара и плаћа се од једном или у 10 уплата.

Сви пак ученици плаћају још по 10 динара на име уписнине. *При упису полаже се уписнина и прва уплата на име школарине.* Без тога нико неће моћи бити уписан.

Наставни план и програм Приватне Трговачке Академије у свему је једнак с наставним планом и програмом Државне Трговачке Академије. Ученици Академије служе војску скраћеним роком.

Упис почиње 3. августа, а трајаће до краја истог месеца, а врши се у канцеларији директора, који даје сва усмена и писмена обавештења.

ДИРЕКТОР
ЉУБ. П. ЋИРИЋ
(Власна ул. бр. 11. горњи спрат)

Почетак курса за писиње машинама и за вечерњи Трговачки Курс — објавиће се доцније. 1—5

Хотел „АЛБАНЕЗ"

Српска кућна без конкуренције

Нарочити јеловник спрема се за празник.

Препоручујемо домаће **Кисело млеко.**

Одлично бело и црно вино, Смедеревско и Крајинско. Суботом српски купус, проја и ћеван на ражњу.

ДОБИО САМ ИСКЉУЧИВУ ПРОДАЈУ

Калцијум Карбида

за округ пожаревачки; цене су фабричне са додатком подвозног трошка.

Станко Белосавић
547 7—10 Пожаревац

ОД Ц. КР. ЗЕМАЉСКОГ ШКОЛСКОГ ОДБОРА ОДОБРЕН

ПАНСИОНАТ

заједно са школом за ученице, за више свестрано образовање

Христине Јовановић у Бечу

WIEN VIII. PFEILGASSE 5.

Проспекти и најлепше препоруке стоје на расположењу. Леп положај. Собе са свима удобностима. Савесно васпитање и настава уз гимнастику. Конверзација: немачка, енглеска и француска. *Предају најбоље наставничке снаге.*

ПРИЈАВУ и УПИС

ваља извршити што раније код управе овог пансионата, иначе се доцније пријаве после заузетих места неће уважити. 1025 6—10

Породица почив. **Анастаса Павловића,** даваће своме драгом покојнику полугодишњи помен у четвртак 30. ов. мес. у 10 и по часова у цркви Св. Николе на Новом Гробљу.

Нарочити трамвај кренуће се у 10 часова с Теразија. 1090 3—3

ЛЕД вештачки ЛЕД **од водоводске воде**

може добити СВАКА КУЋА врло јефтино, ако се обрати картом са назначењем улице и броја куће

544 18—30 ФАБРИЦИ ЧОКАЛАДЕ **ШОНДА** — БЕОГРАД — ТЕЛЕФОН БР. **514.**

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8, за четврт год. дин. 4. месечно дин. 1·50. За иностранство за годину 32 дин. за пола године 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се у Краља Милана ул. бр. 64 — Власник и одговорни уредник
Радисав М. Радосављевић, Видинска ул. бр. 22.

„Бранко Радичевић" Новореновирана штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. бр. 16. Телефон бр. 69.

ПРАВДА

Телефон 821 | ПОНЕДЕЉАК 7 ДЕЦЕМБРА — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР Јова Адамоћ | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 336. | Телефон 821

...авршни рачун

ЗА 1908. ГОДИНУ

— Министар финансија под-...дгрдо је (истина нешто касније ...ше као што Устав наређује — ...едно са буџетом за идућу ...ину) „Завршни рачун др-...вних прихода и расхо...а ...упе...аљевне Србије за 1908. ...е, ...ку". Како смо ми већ ...казали пројектовани буџет ...е 910. годину, вредно је да ... Аледамо стварно наплаћене ...оде и стварно извршене ... Тоде у 1908. години, и да ...отих ...поредимо са буџетом за ...и л... годину.

...мар...етом за 1908. годину ...ед. ...ени су редовни и ванредни приходи у износу од 95,239.037·58 динара, а ре-довни и ванредни издатци у суми од 95,091.251·84 дина-ра, те је према томе био пред-виђен вишак од 147.785·74 динара. Стварно је пак напла-ћено редовних и ванредних прихода 95,293.792·83 динара, те је према предвиђеним рас-ходима постигнут вишак од 54.755·25 динара, односно 3.030·49 динара мање, него ...о је буџетом било предви-...

...ароч... ...ходи, дали су ... динара вишка, а ... приходи подбацили ... 564.282·72 динара, јер ...бие железнице од којих се ...редвиђало 735.340 динара, ...ису дале ништа, јер нису би-...е готове.

— Када се пак узме у обзир ...да је по појединим парти-...ама расхода било уштеде 1,213.916·68 динара, онда је 1908. год. завршена са укуп-ним вишком од *1,416.457·67 ...инара.*

Да видимо сада како су се ...кретали поједини приходи у ...908. години. — Најглавнији ...риход — порез са прирези-...а подбацио је са 4,373.490·53 ...инара. Буџетом било је пред-...ђено 25,962.750 дин., а на-...лаћено је само 21,589·319·47 ...инара. Па ипак министар фи-...нсија у буџету за 1910. го-...ину предвиђа 32.235.000 ди-...ара од пореза и прireза. ...и смо, говорећи о буџету, ...зали да је толика сума и ...више велика, а сада нам то ...тврђује и завршни рачун. Приход од трошарине дао ... 601.067·22 динара вишка, ...вишак су дали и царински ...их... ...аксе су такође по-...зале ви...ак, а сви монопо-...и укупно дали су 1,363.394·44 ...дин. вишка, док је опет моно-...л сам подбацио са 152.704·55 ...инара.

Од саобраћајних установа ...елезнице, поште и телегра-...пи...) било је предвиђено бу-...ом за 1908. г. 11,757.896 ...а наплаћено је 12,903.331·74 ...инара. Постигнут је вишак ... 1,145.435·74 динара. За ...910. г. од саобраћајних уста-...ова предвиђа се: 15,127.000 ...инара, дакле 2,223.564·26 ди-...ара више, него што је ствар-...наплаћено у 1908. години, ...то је и сувише много оче-...ивати. Интересно је забеле-жити, да се у пројекту бу-џета за 1910. год. предвиђа од писмоносне транзитне рад-ње: 210.000 динара, док је та позиција у 1908. год. дала стварнога прихода 181.228·41 динара, и ако је било пред-виђено у буџету 154.896 ди-нара!

Привредне установе пока-зале су и у 908. години да не заслужују то име, јер док су дале вишак Управа Фон-дова, Народна Банка, Класна Лутрија и Државна Штампа-рија, праве привредне уста-нове (сточарски завод, топчи-дерска економија и друго) дале су укупан мањак од 65.387·37 динара.

Разни ситни приходи, за које смо казали, да су у бу-џету за 1910. годину пред-виђени у износу од 1,951.283 динара, дали су у 1908. го-вишак од 249.844·42 ди-нара, а за то их је ипак ми-нистар финансија у буџету за 1910. годину знатно увећао, и ако су то најнесигурнији приходи.

Изложене цифре стварно наплаћених прихода у 1908. години, најбоље нам доказују, да у приходима државном, па ма какве се строге мере при-...ом...ало за њихово правилно ...апла...ивање, не може бити ...великих и неприродних ско-кова. Истина је, да је 1908. година била и сувише ненор-мална, али је истина и то, да је између суме од 95,239·037·58 динара (буџет за 1908. год.) и суме од 113,977.744·93 ди-нара (пројекат буџета за 1910. годину) врло велика разлика за само две године дана!

Ver.

Партије у Думи

и избор председника

НАРОЧИТИ ДОПИС „ПРАВДИ"

Париз, 25. XII. 1909.

Известан број чланова Думе основао је ту скоро „националну" партију. Пре кратког времена ми смо изнели читаоцима „Правде" оскицу приближне статистике ра-зноврсних група, које су престав-љене у Тавриској Палати. Но, о руским скупштинама може се рећи оно што је један средњевековни владар рекао о женама: оне се мењају. Националиа партија, која је почетком сесије једва бројала тридесетину чланова, има их да-нас на стотину, и њено напредо-вање канда се неће на томе за-уставити. С друге се пак стране упињу октобристи, — којима пре-ти опасност да изгубе већину, — да се фузионишу с прогресистима, а сем тога дођу и до споразума с пољским посланицима и малом муслиманском групом. Према томе се, и опет, још и јаче оштрава еволуција ка левици, пошто су посланици са деснице били толи-ко вешти да с прибли...е наци-оналцима.

Ваља нам рећи да код посла-ника из пољске „Кола" ни мало не влада дух искључивости, и да су они увек готови на слогу са својом словенском браћом.

Недавно је д... надлежном од-бору на проучавање пројект за-конски, по коме извесне нађе губерније мешовита становишта, имају да добију сасвим изборе за Земства. Тих је губер-нија девет на броју; оне с Ки-јев, Подоље, Волхиње, Гродно, Вилна, Ковно, Витевск, Мохиљев и Минск. — Међутим, изнолицна непомирљивих Пољака без от-почели кампању, којој је би... да одстране своје сународнике од гласања при изборима за Земства. Али се пољски *Dziennik Kijowski* енергично оградио и устао против тих непромишљеника, доказавши јаким и јасним аргу-ентима да би тим бојкотовање пољ-ско становништво једино могло штетовати, а ни у којем случају извући ма какве користи. У мно-гим местима, умерени Пољаци, (већином образовани људи и ве-лики-копоседници), имају велика шанса да буду изабрани. Уздржавање од гласања не би, на против, ничему служило, пошто су Пољаци у тим пределима у сасвим неу-рачунљивој мањини, без које би се могло. То долази отуда што су те губерније навек и биле руске по народности и православне вере; Пољска их је била освојила у шеснаестом веку, па наново из-губила у осамнаестоме. Пољаци, који још у њима обитавају, јесу потомци племића, који су некада ма томе их је ...овинс... ...ко и Енглеза у југо-западној Ирској.

Веома презрена првих двеју то-дина свога живота, Дума почиње уживати општу пажњу и поста-јати сваким даном популарнија. То се интересовање толико по-јачало, да је бирање њеног пред-седника ових дана изазвало веома јаку пажњу и подгрејало по-литичке страсти.

Познато је да је садашњи пред-седник Думе уважени и симпа-тични Смоленски представник Ко-мјаков. Сви су изгледи били да ће тај изврсни патриота, искрени либерал, човек пун доброћудно-сти, који с необичном непристра-сношћу руководи често веома бурним дебатама, — бити наново изабран без икаквих тешкоћа. Но, парламентарна десница у Ду-ми, — ма да је састављена од о-бразованих људи, — не пропу-шта ниједну прилику, а да не у-чини какву глупост. Тако и овог пута. Она реши да Комјакова за-мени председником, који ће јој бити потпуно одан. Пошто је не-успех те комбинације био уна-пред известан, то су сви оштро-умнији чланови партије одбили да се кандидују. Немајући кул, избор пада на доста опскурно и непознато име посланика Родзјанка.

Десница је рачунала на уздр-жавање од гласања од стране крајње левице, која је система-тски противна сваком ауктори-тету. И доиста, посланици Петров и Ми-љуков изјавише, — први у име демократа, други у име Кадета, — да њихови пријатељи неће гласати. Десница дочека бурним пљескањем ту двоструку изјаву. — Прече се на предходно гла-сање, (за изборе те врсте потре-бна су два узастопна гласања.) Комјаков доби 219 гласова, а не-срећни Родзјанко бедно пропаде са 61 гласом. Сем тога су неко-дико цедуља носиле имена раз-них социјалистичких кандидата. Тај резултат би поздрављен нај-одушевљенијим узвицима. На дру-гом и последњем гласању, опо-зиционари из деснице и левице добише свега 93 гласа.

То је несумњиво сјајна победа октобриста, што ће рећи уставних либерала

Када је већ реч о еволуцији партија у Думи, можемо још до-дати и то, да су скорашњи до-пунски избори за Царско Село, (то је руски Горњи Дом), изме-нили физиономију тог аристократ-ског скупа, и то у либералном смислу. До сада је у њему била сасвим јака и владала без икакве препреке конзервативна десница: у будуће ће, међутим, центар са оно неколико гласова левице бити довољно јак, да јој се стави на супрот с успехом.

И то је несумњиво нова добит за октобристе и за идеју закони-те слободе.

К.

Из кулиса руске тајне полиције и револуције

ГЛАВА ЧЕТВРТА: **Револуционарни суд.**

(НАСТАВАК)

— Ако би се мој муж устезао, да каже ко сте ви, онда бих то ја учинила.

У свом страху отишао је Азјов шефу петроградске по-лиције генералу Герасимову и молио га је, да оде лично до Лопухина и да му објасни, од каквих би последица ње-гов исказ по њега самог мо-гао бити. То је била скоро трагична сцена. Лопухин је према Герасимову задржао о-но поносито држање, које је и према Азјову показао. У лутини добаци Герасимов Ло-— Изгледа да заборавате, да полиција још постоји!

Разговор се свршио тако, да је Лопухин Герасимову по-казао врата. Још истог дана послао је председнику држав-ног савета Столипину следеће писмо:

„Високопоштовани господине Петре Аркадијевичу.

11. новембра око 9 часова у вече дошао је к мени у мој стан Таврическаја број 7, из-весни Евно Азјов, кога сам ја као шеф полиције и специја-лан изасланик полиције у Па-ризу упознао.

Он је ушао у мој кабинет, где сам се бавио радом, без пријаве. Рекао ми је да је пот-казан револуционарно-соција-листичкој партији којој он при-пада и поред улоге коју има у политичкој полицији. Услед тога образован је револуцио-нарни суд да му суди. Он је сазнао да тај суд намерава да од мене тражи извешћа о њему, другим речима, његов је живот у мојим рукама.

Данас у 3 часа дошао је к мени шеф полиције генерал Герасимов по истој ствари, исто тако без пријаве. Рекао је, да је дошао на молбу Аз-јова да ме пита, какав ће од-говор дати у случају да чла-нови суда траже од мене из-вешће. Генерал Герасимов до-дао је, да он сасвим тачно зна, шта је био у суду и да су му позната имена свију сведока и њини ис...ази.

Пошто сам уверен да ко-рак Азјова, као и изјава Ге-расимова, садрже директну претњу против мене, сматрам за дужност да Вашој Екселен-цији ово саопштим, и да Вас учтиво замолим, да ме заштите од недопуштеног поступ-ка политичке полиције, који прети мојој личној безбед-ности.

Ако би Ваша Екселенција сматрала за потребно, да због садржине овога писма и лич-но самном говори, сматрам за дужност да Вам саопштим, да намеравам 23. новембра на-пустити Петроград ради сво-јих личних послова у иностран-ству.

Молим Вашу Екселенцију, да прими уверење мога дубо-ког поштовања.

12. новембра 1909. г.
Петроград

„А. Лопухин"

...ба видио је један члан ... је Азјова на Невском Проспекту и саопштио је то Централ-ном Комитету.

Кад се Азјов вратио са свога пута у Париз, тражили су да положи рачуна где се за то време бавио. Он је тврдио да није остављао Немачку; да је за све време био у Мин-хену и Берлину. Тражили су да тачно означи где је провео поједине дане. Нађена је праз-нина од пет дана. Азјов је тврдио да их је провео у Берлину, под псеудонимом Да-ниелсон, у једном хоте - гар-ниру код неког Чернамордика.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Поводом Форгачевог демантија

Изјава београдског дописника „Обзора"

Пошто је гроф Форгач на-шао за сходно да демантује кратак разговор који је са мном водио о трговинским од-носима између Аустро-Угар-ске и Србије и о др. Фридјунговим „документима", сматрам за дужност да изјавим ово:

Са грофом Форгачем гово-рио сам 27. новембра ове го-дине по новом, на београд-ској жељезничкој станици. Ка-ко сам му се представио само као журналиста а не и као дописник „Обзора", те сад гроф Форгач тврди „како ни-када није разговарао са бео-градским дописником „Обзо-ра", мислим да ћу следећим појединостима потсетити гро-фа Форгача на наш разговор.

27. новембра 1909. п. н. у 10 и по часова у вече мој пријатељ и ја седели смо у чекаоници прве класе, када је ушао у чекаоницу гроф Фор-гач. Пришао сам му одмах и

...ио је он да не зна одакле Фридјунгу документа. После је гроф Форгач прешао у чекаоницу II класе, одакле се вратио са својом госпођом и још једним мени непознатим господином. У брзо за тим ја сам отпутовао брзим возом према Нишу, а гроф Форгач вероватно мађарским возом за Земун.

Ако би и после овога гроф Форгач хтео да демантује наш разговор, навешћу име пријатеља који је био присутан.

У Београду
6-XII-909. **Иван Корничер**
дописник „Обзора"

Српске земље

Задружна Банка за Босну и Херцеговину.

„Хрватска Заједница", орган Хрватске Странке у Босни, доноси вест, да је, после дугога размишљања: како да се босанском сељаку помогне кредитом, решено: основати „Задружну Банку", која ће сељачким задругама давати јефтин кредит. У Доњој Тузли већ је одржан збор за оснивање „Задружне Банке".

Српски Соко

Нема броја у коме „Српска Ријеч" не доносе вест о оснивању „Српског Сокола" у Босни и Херцеговини. Тако је сада у Босанској Крупи основан „Српски Соко". У оснивању „Срп. Сокола" ми гледамо не само здраво схваћање о челичењу тела, већ и здраво схватање националне свести.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Министарска конференција.

Јуче пре подне од 9 до 10 часова, била је министарска конференција, у министарству спољних послова.

После конференције отишли су у Двор г.г. Пашић и Стојан Протић.

Изгласан зајам.

У суботу у 5 часова по подне отпочела је седница Народне Скупштине, која је непрекидно трајала до 10 часова ноћу. У то доба приступило се гласању. Гласало је свега 133 посланика. **За** зајам су гласали фузионаши и самостални њих 104 на броју, а против зајма националци, напредњаци и социјалисте, њих 29 на броју. И тако је овај највећи зајам, изгласан са 104 против 29 гласова.

Ђура Мишић народни посланик (завереник) био је јуче примљен у аудијенцији код Краља, која је трајала пуних *два сата*.

Чланови већине против зајма.

Пред целокупне опозиције, против зајма гласали су и неки чланови већине, ма да је на њих вршен притисак у клубу. Тако, од стране радикала, и поред претње да ће бити искључени из клуба, гласали су против зајма: Алекса Жујовић и Анта Радосављевић. Од самосталаца пак гласали су против зајма: Гаја Милорадовић, Живојин Хаџић, Михаило Ранковић и Сима Катић. Воће су веома нерасположене према овим дисидентима, те се очекује, да ће сви бити искључени из странке.

Побегли са гласања.

Поред посланика, који су гласали за и против зајма, било је и посланика, који су били противни зајму, а нису смели доћи на гласање. Тако побегли су са гласања: Андра Цветковић (фуз.), Бока Марковић (сам.), Коста Станковић (сам.), Милија Батинић (сам.), Никодије Милетић (фузионаш), Никола Узуновић (фузионаш), Никола Цакић (сам.), и Станко Петровић (фуз.).

Да ли ће партиски клубови што предузимзти према њима за сада се још ништа не зна.

Честитања у руском посланству.

Јуче је на имен-дан руског Цара Николе, примао честитања у посланству руски посланик Хартвиг.

Краљ је послао свог првог ађутанта пуковника Штурма и секретара Јанковића, који су у име његово честитали, а од стране владе био је д-р Милованчић, министар спољних послова.

Дипломатски хор такође био је на честитању.

Остаје на положају.

Са надлежног места добили смо овлашћење да изјавимо: да управник града Београда остаје и даље на положају управника вароши.

Приправност у војсци.

У суботу на ноћ, била је приправност у војсци у целом гарнизону. И полиција није седела скрштених руку.

Крштење дипломата.

Ото Франц, први секретар аустро-угарског посланства и Ото Ганик војни аташе, аратили се јуче по подне, мађарски возом из иностранства.

Вратили се из Беча.

Г.г. Љуба Давидовић, подпредседник Народне Скупштине и Спалајковић, начелник министарства спољних послова вратили су се ноћас брзим возом из Беча, где су били на претресу Фридјунговом.

Одлутао.

Рашо призренски митрополит, Господин Нићифор, који је дуж времена пробавио у Београду ради лечења, одпутовао је ноћас брзим возом на дужност.

Важан демант.

За све време дебате о зајму планици из већине набацили су напредњацима и нацоалцима да је зајам дело четворне коалиције. И сам Ст. Протић је то на посредан начин врдио. Револтиран овом лажи, Ст. Рибарац у своме говору на седници од суботе по подне замолио је шефа владе четворне коалиције г. Ст. Новаковића, да се пред Народном Скупштином изјасни: да ли овај зајам од 150 милиона дело коалиције. Г. Новаковић је устао и изјавио категорички: да овај зајам од 150 милиона, није дело владе четворне коалиције и да према теме, напредна и национална странка не могу носити апсолутно никакву одговорност.

Опозиција је бурним аплаузом поздравила ову изјаву г. Новаковићеву, а већина је муком ћутала.

Пао с трамваја.

Владимир Прокић продавац новина, пао је јуче с трамваја, кад је овај био у кретању. Повреда није тешке природе.

Задоцнио воз.

Јучерашњи дневни путнички воз, имао је задоцњење са 45 минута. Исто тако и јутрошњи брзи воз из Ниша за Београд, задоцнио је са 32 минута.

Сукоб штрајкача са полицијом.

Штрајк радника на кланици, који већ повише дана траје, добио је ноћас агресивнији облик. Целе ноћи штрајкачи су били у већој мери око кланице, и намеравали да спрече унос свиња са рампе у кланицу. Кад им то није испало за руком, онда су се по гу-

памаз распоредили око кланице, пресретали раднике, који су долазили на посао, па неке и злостављали.

Полиција је у неколико махова зрала интервенисати, којом с приликом штрајкачи пушали а жандарме.

Десетрица штрајкача стављени суу притвор.

„Историја једног банкротства".

Због огромниног материјала мораа је из данашњег броја „Правде" изостати ова рубрика.

Са збора социјалиста.

Јуче пре подне социјалисте су одржале збор код „Коларца" на коме су протестовали против зајма општинског од 60 милиуна динара.

На збору с говорили Никола Величковић, Туцовић и други.

Збор је био добро посећен и трајао од 9 до 11 часова пре подне.

После свршеног рада, социјалисти су се мирно разишли.

Пожар у Палилули.

Прекјуче у суботу око 11 сати ноћу, појавио се пожар у кући Јована Бојића, напуџије овд. у Хилендарској улици бр: 26 коју држи под закуп Иван Лукић, контролор монополске управе, али је пожар угушен, пошто су предходно изгореле постељне ствари.

Пожар је проузроковало кандило, које је више кревета загоревало и прскањем варница, запалило сламни тастук.

Штета износи до 100 динара.

Народна Скупштина

У суботу је Народна Скупштина одржала две седнице, које су биле веома значајне.

Прва, која је одржата пре подне, (значајна је по говору о предлогу г. Љ. Борђевића, а друга по томе, што је на њој изгласан најећи зајам од како Србија постоји. Од не мањег је значаја и сукоб, који се изродио између Стојана Протића и Рибарца, у коме су учествовали Љуба Јовановић и Јаша Продановић са Протићеве, а Стојан Новаковић са Рибарчеве стране. Сударе је био силан и Ст. Протић је претрпео голему штету. Прву помоћ указао му је Јаша Продановић, али се још не зна да ли ће рањеник остати у животу.

Скоро се ништо слично није одиграло у Народној Скупштини. Сукоб је важан како по самоме предмету, тако и по личностима, које су учествовале. Два шефа и два подшефа партија, који су до јуче седели у коалиционој „обајшњавали" су се о једној крупној ствари као што је з

Ту занимљиву и важну сед описаћу вам сутра. Занимаће

Најзад у 10 часова ноћу, п ступило се гласању. Гласало 133 посланика. **За** је гласало 1 а **против** 29 посланика.

Од старијих радикала гласа су против зајма: Алекса Жуј вић и Анта Радосављевић, а ми ги и побегли са гласања. Од с мосталаца гласали су против зајм Гаја Милорадовић, Живојин Х чић, Михаило Ранковић и Сим Д. Катић, којега јутрошњи „Д Лист" већ не сматра за самосталц

Ма да јутрошњи „Дн. Лис тврди, да јуче није било седни ипак је јуче, на „Св. Нико пре подне одржата седница, диностима. Кол члана, који гово ри о грађењу железница јавило се 29 говорника.

Данас је настављена дебата

Florić

Важне Вест

Једно тешко вежбање

Ко је петак вече прош поред скупштинске зг гао је чути једну дарму и ненормал гласове, што су из лазили. Много се искупило питајући шта се то унутра један, који сваку гласу познаје, стаде вати:

— То, вели, Сто Протић сабио фузионаше у круг, н их дресира за сутрашње глат тање и натераће камџијом да скачу кроз обруч. Први је полетео да покаже другима како се то ради, Максим Кучка. То је један дивно дресиран звер! Само га Стојан погледа, а он се прикупи, скочи, провали ону хартију и изби на другу страну поносито гл дајући по оклемпављеном штву. Љашти му се она

Стојан само ипм ну даље, а они с тискати и један из завлачити. По неки се пропне, па неће никако, до овај не ошине. Отуда ов писка.

— Ама ко оно утањцо, п га стоји писка, уши да пр глаши!?

— То цичи Илијица. А она што завија, као пред каки голем несрећу, то је поп Ми чић, који се жали да има о сетљиву кожу.

— А шта то сад опет ур личе?

— То се Милентије тетура

ПОДЛИСТАК

ЕПОПЕЈА ЉУБАВИ

РОМАН

Мишел Зевако

— ПРЕВОД С ФРАНЦУСКОГ —

(154)

XXXIX

Недеља 24 августа 1572, празник св. Вартоломеја

Видела се само ватра, дим, и у клобучима дима, одвратна лица, дивљи смех, страшне очи, сенке које су трчале с крвавим ножевима у рукама.

Крв! Крв! Било је ње, на све стране, поред зидова, по средини улице, у густим потоцима који су се лагано ваљали.... И, чудним случајем, било је ипак крајева који су остали мирни, улица у којима се задуго није знало да је Париз сав у ватри и крви.

На једном малом тржишту изза св. Мерија, пиљарице и грађанке разговарале су весело, чудећи се само што звоњење никако не престаје....

На сто корака од Сене, недалеко од Бастиље, старци су се лопртали, или се грејали на сунцу.

Било је мирних места око којих се витлао покољ и ужас, као што на океану има места која у највећој бури остају потпуно мирна. Код капије Биси, кроз коју се улазило у предграђе Сен Жермена, гомила деце играла се на сунцу. Два гоњена хугенота упадоше међу њих и падоше под ударцима ножева... Једно дете умре на улици од страха...

Сем тих ретких места цео је Париз давао слику вароши коју је опустошио циклон. Стотине кућа биле су у пламену; хиљадама лешина лежало је по улицама; по раскршћима била су спалишта на којима су спаљивана тела јеретика; гомиле попова ишле су по улицама певајући „Тебе бога хвалим", газиле по лешевима и узвикивале: Живела служба! Смрт јеретицима!

Ето то су видели Пардајани тога јутра у недељу, на св. Вартоломеја...

Каткада се на обалама које бура шиба својим титанским дахом указује необичан призор. Густе гомиле облака јуре бесно по небу; у трагичном сумраку, који покрива земљу, дрва на обали савијају се и ломе се с праском; таласи се ковитлају у тешким масама, сударају се и из тих судара чује се нека потмула грмљавина; океан побели од пене, тутњи, кркља, урла; човек посматра са неким ужасом овај бес природе и срце му се тада стеже.

Одједном се у даљини укаже смели пар морских птица; и тада се сна пажња прибере на та два бића и човек их прати очима. Смели ваздушни путници јуре кроз буру. Бура их својим силним дахом одбаци далеко, чак на ивицу зидина. Где су? Ишчезли? Ето их! Отворена кућна, накострешена перја, они опет јурну напред. Бура их опет дохвати, баци их на исток, на запад, они се опет врате, бура их опет одбаци, али они упорно, презриво пролазу, право кроз бесни ветар.

Као те силне, неустрашиве морске птице, Пардајани су јогунасто покушавали да продру до дворца Монморансија. Били су одбацивани чак на крај Париза, па онда су се опет враћали, пробијали се напред, бацани назад пошени циклоном који је пустошио Париз...

XL

Чудовишта

Колико је часова било? Они нису знали. Где су били? Ни то нису знали. Стајали су под неком стрехом на једном великом камену, куда их је одбацила сила бујица народа.

На десет корака од њих, десно, пљачкали су неки дворац.

Пред дворцем је била ломача, на коју је био набацан намештај из дворца.

Тада неко потпали ломачу.

На вратима се указа један човек носећи у рукама лешину.

— Живео Пезу! зарла гомила око ломаче.

Леш је био војвоје Ла Рошфкоа. Човек који га је носио био је Пезу. Витез Пардајан га познаде у облацима дима. Пезу је имао голе руке. Лице му је било ужасно; очи су му биле избуљене; усне отомбољене, дао је дубоко. Није викао, али мује кроз грчевито отворена устазлазило неко режање. Ишао је ао тигар. Гомила око њега изгледала је као и он... Све су тобили сами тигрови...

— Ово му је четрдесети! заурл неко из гомиле. Живео Пезу!

Пезу се осмехну и поће ка ло мачи носећи лешину у рукама.

Лешина несрећнога Ла Рош коа имала је широку рану грлу кроз коју је крв непреста текла.

Пезу и његова руља опколи ломачу, која се већ била разгоре

Пезу се попе тада на један ст Он тада подиже лешину и к да хтеде да је баци на лома

Али је одједном нагло прие себи. Лице му доби неки сат ски изглед. Уста му доше крвану рану покојниkову.... И т тада он баци лешину на ломач Он скочи са стола и из крвав му уста зачуше се речи:

— Био сам жедан!...

Руља заурла и пође даље Пезуом који је гунђао:

— Сад четрдесет првога! ловече морам заклатиђа сам јо стотину...

— Бежимо! Бежимо! рече ста Пардајан помодрео од ужаса.

Он је држао свом спагом сво сина да би га задржао да не ју не на Пезуа.

(наставиће се)

не може да ускочи, високо
Бадава му они спуштају
руч, а бич пуца око ушију,
се увек скомбрља с дру
стране. Стојан вели: одавно
њега знам као бобичава,
прескаче чисто.

— А што сад наста тајац?

— То квалификовани пресчу. Што су ти, брате, школовани! И све знају и знају како ља. С њима је Стојан најање муке имао.

— А сад се чује по неки мио арлук?

— То је по неки од оних е. Знаш, брате, оте- су, ноге им се уштапиле нису ни навикли на егзерцир. Жалост их је, брате пострадати, али Стојан немилостиво шиба, а они опет тврда срца, па само кад коме баш дограби, он пусти глас, те души одмане.

— Пиха! од куд ова праштина? Шта је ово.

— То се Којић сакрио под лупе, и неће нипошто да изе, па га они траже и тепортфишом, а он сквичи, не излази.

— Ама, чујете ли људи, каквеко гребе овде код врата?

— То ваљада неко од њих отих покушава да се доки лединe...

аман ја то рече, а врата попустише и кроз отвор пошли ко миш из запаљене сламе Алекса од Косм ја, па се и не осврте, него нокат у ледину и штуче у мрак према касарни.

Онај се свет после мало разиђе.

Али је зато у суботу гласање ишло као под команду!

Фридјунгов процес

IV.

(Наш нарочити извештај)

Беч, 4. децембра

(Нови предлози. — Исказ посланика Загорца конфронтиране. — Дебата комисије о Босни — Што је исцрпио? — Супило код Лугера. — „Ми би тревали „Сл. Југ.“? — Бацање њушпија у ваздух. — Зденко. — Јеловац Тончић.)

Супилов бранитељ д-р Роде предлаже да се прочитају благајничке књиге „Novog Lista“ и књига поштанских упутница, где ће се најбоље видети рачуни Супилова листа. Предлаже да се пре слуша администратор Љ. Богда- ји ће исказати да је био дужан 137 круна а према томе није истиновна тврдња да никада није био дужан.

Сведок *Загорац*, на кога о д-р Фридјунг у нади ај као политички противиције и Супила теретити у. Загорац признаје да је Супилом три године у ко- и да га врло добро познаитање председниково је ли о везама коалиције са сром владом, одговара да је — Бечу од Фундера и неких кругова, које не може ене. Уверио се да су у Бечу нерасположени према Хр- и то због три четири по- а, којим се прописују античне тенденције. Он је одтом упитао Супила. Овај му нао, да је био у Србији утa али да су бечки гласо- лажни. О тим гласовима приио му је и д-р Лагиња, коме је ндашњи министар председник ек јавно казао, да је коалиција *тимонархична*. Загорац је трао аудијенцију од престолонаследника, али је одбијен. На пи- ње д-ра Кинбека зашто је ис- пио из коалиције, одговара 1) ог Супила, који је постао тероста у њој, 2) због тога што алиција није изјавила да се Бо- и Херцеговина анектује Хр- ској, јер су томе *„за сада“* ли противни Срби у њој, 3) јер коалиција хтела и даље да ра- с Мађарима. Он је Супилов отивник, *али никада није по- сумњао у његово поштење*. Он је потпуно уверен, да су сви документи лажни. „Ако хоће ражити праве велеиздајнике о вам *конзуловаца и српски радикала*“... Загорац је осуђивао чес Супилова путовања не за то је у њ сумњао, него због то што су противници наши то зна увек да искористе против нас. једном разговору са д-р Мажем при чаши вина казао је д би и он бацио једну њуприју у ваздух.

Говор Загорчев на ви је одличан утисак и мо се сматрати као најбоља одбрана Супилова, јер долази од његова противника. Франковац поп *Зденко* покушао је да приче Загорчеве наводе, али у овај јавно скреше да *лаже*.

Сведок *Јеловац*, знај у чијем је стану у Земуну ј латио благајник Божовић Прибићевићу 12.000 кр. изјављује даје то лаж. Никада није добио ни марјаша из Србије. Спалајковића и не познаје као ни Божовића. Фридјунг се ужасно узвр пио и нервозно гриска доњу уну.

Сведок *д-р Плит-Десанчић* доказује у подужем говору апсурдност Фридјунгових докумената у вези са његовом особом. Доказујући на широко да не постоји никаква велика српска пропаганда изјављује *да је лојалан* грађанин. Његов је говор био мало предугачак, али једна Бечлије добро дејствовао.

Далматински поднамесник *Тончић* изјављује да није никада дао новаца Супилу. Истина овај му се тужио на сиротињу. За Супилов лист вели да је ужасно нападао Србе и да је био аустро-угарски. Није му познато да је Хлумецки давао новаца Супилу. Он бар није ништа чуо.

(После подне.)

4. децембра.

Љуба Давидовић истиче, да ће казати праву истину, да ништа неће прећутати. Прочитао је „документе“ и пошто је све прочитао чуди се како свуда улази његово име. Он не само да није у одбору „Сл. Југа“, него није био ни на једној седници, која се у књизи спомиње. Није му чак ни позната нека Управа „Сл. Југа“ никада није ни у згради друштва „Сл. Југа“ био. О „документима“ мисли да су сви лажни. О „Сл. Југу“ каже да је једно културно друштво омладине, којем је циљ културно усавршавање и упознавање јужних словенских народа. У првом је реду то једно грађанско друштво. По његовом уверењу друштво се није *никада* бавило политиком.

Д-р Бенедикт хоће да констатује неку контрадикцију између његова и Марковићева исказа: Давидовић не зна да је „Сл. Југ“ постао још 1908. орган друштва. Када је још једном казао да су сви документи лажни, пљескају и одобравају из новинарске ложе и галерије.

Милан Павловић био је сарадник „Слов. Југа“ неко време. Не експедира ни један акт који је он потписао. Волео би да зна како „његов потпис изгледа. Истиче културну циљ „Сл. Југа“: На питање којој партији припада одговара: „Ја сам за себе сам једна партија“ (Смејање).

Д-р Фридјунг га пита да ли путује по Аустро-Угарској. Одговара: кад има пара. Путовао је у Дубровник као изасланик српске владе и Глишићев погреб. Путовао је увек с уредним пасошем, па ипак, када се задржао дан у Сарајево био је протеран.

Риста Одавић члан је и сада „Сл. Југа“. У одбору није; никада није био ни у каквој вези са „Ср. Ријечи“, не познаје управника. Читају му из Фридјунгове књиге места, где стоји његово име. Изјављује да није никада дао новаца „Ср. Ријечи“ — као што се тврди у књизи. Његов је потпис фалсификован, јер се он још никада није потписао *Риста Одавић*, него *Риста Ј. Одавић*. Никада није био у гради „Сл. Југа“. Читао је лист, било је у њему и политичких стари, он није никада писао. Не баи се политиком, члан је радикалне странке. Читао је последње брјеве „Сл. Ј.“, они су патриотске садржине, писало се онако као што осећа сваки Србин. Као Србин и Србије потпуно разуме све оно што је писао „Словенски Југ“.

Прибићевић га пита да ли постоји „Божо Ђрђевић, професор Универзитета у Београду“ као што стоји у књизи? — Не познаје, јер не постоји. Председник се врло фино опрашта од сведока док је врло груб био с Милом Павловићем, коме је на завршетку казао војничким тоном „Lie sing entlassen!... У опште председник се данас показао врло пристрасан и без васпитања.

Скупштинска зрица

Седница од 5. децембра 1909.

Милован Лазаревић, самосталац (са патосом).

— Ја, када говорим у прилог овога зајма, имам пред очима државне интересе, а не интересе своје партије. Нека моја држава добије, па ма моја партија пропала. (Буран аплауз у центруму и десници. Сви министри па и Пашић аплаудирају.)

Павле Маринковић, напредњак:

— Браво, Миловане нови напредњаче. Тако радећи ми смо, Бога молећи, догурали до седам посланика. Дај, Боже, да и ти и твоја партија тако радећи брзо нас достигнете (Буран, општи смех.)

* * *

Сотир Балтезовић, самосталац, звани „Речити“.

— Г. Триша, пита ме зашто сам 1906. год. гласао противу а сада гласам за зајам. Имам да изјавим, да сам 1906. год. гласао противу зајма, јер сам тада био у опозицији. Сада сам члан владине већине и зато гласам за зајам (Омирски смех пропратио је ово наивно — приглупу Сотирову изјаву.)

* * *

Рад. Агатоновић, националац (упада у реч Стојану Протићу:

— И сада ћемо опет дати, као и Хоскијеру, три милиона.

Ст. Протић министар финансија (иронично и са багателисањем):

— Оставите се, господине Агатоновићу, нису то ствари за вас. Пустите ви својега пријатеља (показује на В. Вељковића) да о тим стварима говори.

Рад. Агатоновић, националац (сасвим интимно):

— Зашто, господине Протићу? Ми смо колеге по струци. Па када су то ствари за вас, зашто онда не би биле и за мене. Још сам ја у фори, јер ја имам положен професорски испит а ви га немате. (Протић позелени, а на левици весело дочекују ову духовиту досетку Агатоновићеву.)

* * *

Ст. Протић, мин. финансија:

— Докле смо ми преживели анексиону кризу, и ако је прошла година по жетви била рђава, без дефицита, дотле је Аустрија имала дефицит од три стотине милиона.

Бора Поповић, националац:

— Али је дошла Босну.

Floridor

Наредници и официрски испит

(НАСТАВАК)

Кад се само базремо на оно што смо приметили раније, а то је, каквим условима мора да одговори један наредник, па да може да ради у којном надлештву и кад још додмо, да и саме старешине, које мисле да се за испит ма какав спремају, траже место у каквом надлештву, где имају и више комодитета за исту онда је јасно сасвим, да наредници из надлештва виу ни најмање заостали од оних — стројних — и да се заиста један наредник из надлештва мора с собити тип војнички, и да поред гаранцијом у спреми и војничком образовању у сваком погледу. Треба метнути руку на срце, па казати није ли тако.

У осталом продужићемо оптужбе, које се противу једних и других подижу без великих разлога, али само не треба да признамо никако, да су наше старешине способне, да могу и за једне и друге поудано изјављивати своја мишљења, која нису ни најмање тачна. И зар би могли да пустимо да циркулише онако мишљење једног оваквог старешинског акта, које би шкодило угледу сваког наредника, кад знамо позитивно, да би имали само две речи да кажемо, па да њихово мишљење одмах исправимо.

Остављајући на страну сва добра и рђава предубеђења, која, би се могла имати на рачун својих старешина као средства, која би се могла употребити, те да се дође до одређености односно њихових моралних и војничких особина, имали би да напоменемо још неколико погрешака, које нарочито треба да буду примећене.

Знамо да се за официрске испите капетанске и потпоручничке, одређују комисије по свима дивизијским местима, како код пешадије, тако артиљерије и коњице. Знамо и то, да се чланови комисије образују од официра, који су из дотичних пукова одакле је обично кандидат који испит полаже. Да би могли ову ствар да мотивишемо онако како мислимо о њој иначе, потсетићемо се на овај раније изказ о томе: како пролазе на испиту они наредници, којима се одређују у комисију официри њихових пукова, а који су међутим и били противни, да у хор официрски они уђу. Кад то будемо видели, онда ћемо лако знати, да заиста наши искази у овом случају морају верно наћи овде примене.

Ну да би се овом приликом удалили од тога поновног ситничарења о једној истој ствари, напоменућемо, да би сви кандидати, који се за испите, било капетански били потпоручнички јављају, требало исте да полажу код једне комисије, која би се образовала у Београду како за једне, тако и за друге, и то од озбиљних, спремних и старијих официра (на форму испитне комисије за чин мајорски); потпуно способних, да одговоре захтевима, који се од једне овакве комисије траже и којима се с правом сме поверити једна оваква задаћа, од које зависи судбина и будућност њих многих у војсци.

Што се тиче односа који треба да постоји између кандидата и чланови комисије приликом испита ограничићемо се да то кажемо како би само избегли понављање неколико општих правила, који нам на памет долазе, и која би нам у неку руку била резиме свега тога, што смо до сада на више места по мало казали.

(Наставиће се)

ЛИСТАК

Злочинац из пасије

Е. В. Хернинг

(НАСТАВАК)

ЧЕТВРТА ГЛАВА

ПРВИ КОРАК

Налазио сам се у великој новчаној оскудици. До ђавола, шта ћу сад да радим? Ја не знам да ли сам умео довољно јасно да ти представим, да је за мене било неопходно да се у Мелборн вратим снабдевен са довољно новаца.

Морао сам набавити новаца — али како? Да ли ће овај странац могао ли ... претражимо околину. А ако ... ставим њему да открије истину... Шта бих тиме добио? Дајем ти реч, Бене, да сам сишао на вечеру без да сам се решио на превару. Могао сам истина одмах све да објасним, али сам одлагао — било је још времена за то. Писмо још нисам био отворио и тако сам се ако би настала потреба, могао изговорити да сам превидео почетна слова на адреси, а међутим ко зна шта се могло догодити. Свакако сам хтео да сачекам даљи развој ствари.

— Надам се да нисте добили рђавих вести? запита ме човек, кад седосмо за сто.

— Само једна непријатност, рекох ја и верујући ми да сам то учинио сасвим махинално немислећи на то да је тиме превара већ учињена и да од тада нисам могао да одступим. Без да ми је било јасно што сам учинио, рекао сам нешто што је тог човека морало довести до уверења да сам ја В. Ф. Рефлес. Е па добро, онда ћу за ову ноћ, у банци остати В. Ф. Рефлес и нека ме ђаво научи, да ову лаж употребим у своју корист.

Тзво ме није оставио да дуго чекам на њега, настави Рефлес смејући се. Још пре но што смо почели вечерати, био сам начисто са собом. Био сам се решио да покрадем банку, у место да легнем у постељу, и да још пре доручка будем у Мелборну, ако ме само докторов коњ послужи. Доктору сам мислио да кажем, да сам залутао у шуми, а и да сам се вратио без да сам варош и нашао У Јеи би наравно веровали да је један од разбојника који су В. Ф. Рефлеса на путу убили, под именом његовим дошао у банку и ову покрао. Питам те, Бене, да ли је могло бити згоднije прилике?

Моји изгледи на успех били су увећани тиме, што је благајник банке, који је такође сталовао у згради, био на божићњем одсуству; отишао је био у Мелборн да види играче крикета.

Слуга који је прихватио мога коња, послуживао је и за столом, јер он и његова жена били су сва послуга банчина, и имали су стан у једној споредној згради. Све сам то сазнао за време вечере. Питао сам и сувише много; најтеже ми је било да сазнам име чиновника који ме је дочекао, а који се звао Обенк, тако да ми је најзад рекао:

— Да то нисте ви, ја бих мислио да се бојите лопова. Зар сте изгубили вашу храброст?

— То не, одговорим ја, но, знате, то није баш шала пројурити човеку куршум кроз ребра.

— Тако? За мене би то било задовољство. У осталом, ваш куршум није прошао сасвим скроз.

— Више бих волео да јесте! одговорих ја лукаво.

— Амин! рече он.

НАСТАВИЋЕ СЕ

Позоришне вести

Биоскоп позориште код „Хајдук Вељка“

У Биоскоп позоришту код Хајдук Вељка 7. 8. и 9. т. м. приказују се ове врло интересантне и сензационе слике и то: „Сива Дама и детектив Шерлок Холмс“ драма, „Једна собарица према приликама“ позоришни комад, комично; „Савојска каваљерија“ на маневрима у Италији“; Поштени мали скупљач Крпа“ реалистично; „Јохан учи се да плаћа царину“ комично и „Гвалидор, варош у Индији“ колоризано.

ПОМАЖИМО СРПСКУ ИНДУСТРИЈУ

Негујте зубе Кушаковића Галодонтом

817 ДОБИЈА СЕ У СВИМА ДРОГЕРИЈАМА, АПОТЕКАМА и БОЉИМ УРЕЂЕНИМ ТРГОВИНАМА 38—100

СВОЈ СВОМЕ

Прва Српска Посластичарница
ДУШАНА ТОДОРОВИЋА

КРАЉ. СРП. ДВОР. ЛИФЕР. — БЕОГРАД
(ПРЕЋЕ: Јосиф Пантелић).

Из основа модерно реновирана и снабдевена са одличним радницима, препоручује за наступајуће празника и славе своје најразноврсније стоваришше: десерт бомбоне, колача за послуживање, као и остале европске специјалитете, а нарочито изврсне Торте, „Кремове", „Пасфес", желе и бомбоне посних од воћа, изврсне славске колаче итд. итд. Осим тога прима поруџбине за „бифеа" и остале закуске. За солидност и изврсну као и укус јамчи двадесетпетогодишњи рад деловође исте радње који је све време провео у двору Њихових Величанстава Краља Петра I, Краља Милана I и Краља Александра I, као посластичар и њихов кувар.

Поруџбине из унутрашњости као и Београда извршују се тачно и на време са врло солидном ценом и услугом.

643 *Бр. Телефона 74,* 7—

УРАЊЕНЕ и заклане СВЕЖЕ ЖИВИНЕ,

ћурака, пилића, пловака, гусака и разне ДИВЉАЧИ

Свежег Теј-Бутера
(за мешење)

Највеће и најразноврсније стоваришше
бомбона и колача у Србији.

Врло економно сушено поврће: младог грашка, младе бораније, жилијења, сушених печурака, спанаћа и т. д.

Паприка и краставаца киселих у бурадима 100—120 ком

Тиквица конзервисана у води, виноног лишћа и т. д.

Најбоље српске САЛАМЕ — (нова роба)

ИЗВРСНОГ СИРА ементалера и осталих српских и страних сирева највећи избор. — Очишћених ораја, Карабабских облатни. —

СРПСКИХ КОНСЕРВИ свежи х у кутијама. Младог грашка, боранције, патлиџана чиробог и парадајса, српског ајвара од паприке, мирођије, разног компота у кутијама врло јефтино. Слатко домаће, БЕЛО БРАШНО 1 врећица од 5 кгр. дин. 1.95 одлично за развијање и кисело тесто.

свежег АЈВАРА

ВИНА француског четворогодишњег бело и црног 1 флаша дин. 1

ЧАЈА РУСКОГ, бисквита, воћа у шећеру, малага грожђа, урме, мароко фифе кестена крупних итд. итд.

ПРЕПОРУЧУЈЕ
КОЛОНИЈАЛНО-ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА
ДУШАНА ТОДОРОВИЋА
КРАЉ. СРП. ДВОР. ЛИФЕРАН
БЕОГРАД-ТЕРАЗИЈЕ
Телефон бр. 43. Телефон бр. 43

1. г. Потрошачима из унутрашњости као и у Београду шаље тачно и на време са врло умереном ценом, тачним и брзом послугом. 942 7

КАФАНА на добром месту услед слабости предаје се а прима се и ортак који би радњом управљао.

Упитати Рајка Поповића продавца погребне спреме, преко пута кафане „Мајдана". 964 4—6

Д-р Милутин Љ. Перишић

Специјалиста за сифилис и болести: венеричне, коже и мокраћних органа.

Ординира од 2—4 и 7—8 по подне
19. његушева улица (цветни трг)

Лечи сифилис и трипер по најновијим методама.

Одређује сифилистичну природу сумњивих раница *ултра-микроскопијом.*

Испитује крв код сифилистичара по *Васерманової методи.*

968 3—10

НОВО ОТВОРЕНА
Цвећарска радња

Београд, Кнез Михајла ул. до КАФАНЕ „Хајдук Вељка"

Потписана фирма има увек велику количину природног и вештачког цвећа, палми и венаца. Препоручује се при веридбама и свадбама за укусно прављење букета и т. д. по умереној цени. Гаранција дугоголишње искуство. За јефтину цену израда изврсна. Велика количина зумбула у саксијама и теглама.

Пукете за младе и цвеће за деверска кола дајем по најумеренијој цени.

Паулина Лоске

941 4—5

МОДЕРНИХ КАРТОНА
ЗА ПОСЕТНИЦЕ
ВЕЛИКИ ИЗБОР
ДОБИЛА ЈЕ ТРГОВИНА
М. ИВ. ЖИВКОВИЋА и КОМП.
967 БЕОГРАД 3—5

ЦИГЛА, црep, јапију, врата, прозоре, старе даске по умереној цени продајем на Зеленоме Венцу.

Сав овај материјал је са старе окружне апсане.

6-10 **Крстић и Милановић**

ЈОРГАНА рађених на ћерћеву механих и топлих са „Колач" памуком израђује једино јорганџиска радња

ДИМ. Х. ФИЧО
Краља Милана ул. бр. 7.
944 ТЕРАЗИЈЕ 4—6

За наступајуће 39. коло

Тражим продавце срећака Класне Лутрије, како овде тако и за унутрашњост Србије и дајем добре награде. За услове обратити се мени с поштовањем

ЈАКОВ Д. РУСО мењач
и овлашћ. продав. среће.
971 4—5 Класне Лутрије

ПЛАЦ за летњиковац у Рипњу, 2000 кв. метара, лепо место близу станице, продао би се одмах. Упитати Жику Милошевића општинска кафана код рипањске станице.
985 2 3

Хотел „АЛБАНЕЗ"
Српска кујна без конкуренције

Наручити јеловник спрема се за празник. Препоручује с мо домаће **кисело млеко**. Суботом српски купус, про ћевап на жижу.

Усле велике конкуренције бакала и других бесправ лица, решили смо се да продајемо *ван кафане* и то:

Скопанско старо црно вино по 0·70 дин., а смедеревско старо бело вино по 0·60 дин. литар. — За природност и чистоћу гарантујемо. — Пробајте па ће те е уверити.

Рибе слане

као: *Моруне, ом, пан, сомове с главом, шарана, таранке* и *харинге* у бурадима

РИБЕ РУСЕ

у бурадима, теглама и кофама, добио сам велику партију и продајем на вине и на мање, са врло јевтином ценом.

Телефон 475. КОНСТ. Д. КРИТИЋ
1725 7—10

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА
Д-ра Јована Ђурића
у Београду
ИЗРАЂУЈЕ и ПРЕПОРУЧУЈЕ:
СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиролин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиролин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутр. дела.

Цена је једној боци 3.50 дин.

РИБЉИ ЈЕЗИТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозу, малокрвну и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТ-ВАЈН

са сољу по Молу, за трљање код назеба или услед промаје, крепи и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара.

46 48—50

УЖИЧКИ ПРОИЗВОДИ

и разна пића на више и мање, могу се добити У НОВО ОТВОРЕНОЈ РАДЊИ

Димитрија Ђорђевића и Марка Голца

на Цветном Тргу у кући г. ппуковника М. Николајевића број 29

Имамо изврсно старо и ново вино разне сорте, његушко, тиквешко, врањско, смедеревско црно и бело, по умереној цени, које смо сами цедили.

За чистоћу вина јамчимо и молимо поштоване потрошаче да се у нашој радњи уверс. 960 3-10

Приспеле су:

Балске тоалете елегантне израде, са млечним шљокама рађене на тилу боје: црне, розе, беле и плаве.

Хаљине од фине чојице фини рад од самог шујташа, боје: црне, З олив, браун и блаограо.

Огроман избор украса (аупуца) са златом рад велике новости.

У исто време скрећем пажњу еним муштеријама које су поручиле балске тоалете да исте подигну из радње до 10, децембра иначе не јамчимо да после тог рока могу исте добити.

ПОМОДНА РАДЊА
Димитрија М. Николића
Кнез Мих. ул. бр. 19 5—15

УЖИЧКИХ ПРОИЗВОДА

Радња ужичких производа, Тобџијска пијаца број 15, добила је данас изврсне робе и то:

ПРОДАЈА УЖИЧКИХ ПРОИЗВОДА ТОБЏИЈСКА ПИЈАЦА број 15.

Ужичке пршуте 1 квалитета
" кобасице " "
" сланине " "
" кајмака " "
" ораја " "
" јабуке " "
" црног лука " "
" клековаче " "

ПРОДАЈА УЖИЧКИХ ПРОИЗВОДА ТОБЏИЈСКА ПИЈАЦА број 15.

Роба је нарочито одабрана за наступајуће празнике.

Поред горње робе иста радња има на стоваришту

Жупског вина црног
" " *белог*
Жупске комовице.

Цене су за све артикле тако умерене, д свака кућа има могућности своју потребу подмирити.

Ко дође и увери се неће се кајати.

МИЛАН М. ВУКАДИНОВИЋ
980 2—4 Топџијска пијаца бр. 15.

Љубичица крем ★ Нарцис крем
: : : : : : помада, сапун и пудер : : : : : :
НАЈБОЉЕ СРЕДСТВО ЗА НЕГУ ЛИЦА
: : ФАБРИЧНА МАРКА „Parfumerie Delion" — Paris : :
ПАТЕНТ ОТВАРАЊЕ ПОВЛАЧЕЊЕМ ЗЕЛЕНОГ КОНЦА
Цена 1·20 дин.

Продаја по свима апотекама, трговинама и фризерницама. 816 23—25

ЛОЗОВИ СРПСКОГ ДРУШТВА
Црвеног Крста
ПОД ПОКРОВИТЕЉСТВОМ
Њ. В. Краља
ЧЕТИРИ ИЗВЛАЧЕЊА ГОДИШЊЕ
Јануара, Априла, Јулаи Октобра

С највећим згодишма, сличним страним лозовима.

Идуће вучење 2. Јануара 1910 г.

главни згодитак		100.000
други	"	10.000
10 згодит. по	1.00	10.000
20 " по	00	4.000
100 " "	50	5.000
900 " амор. "	22	19.800

Родољуби! Купуте наше Лозове Црвеног Крста, јер их можете добити и на отплату одвајајући само по 2 дин. месечно. Ово

ЗГОДНА ПРИЛИКА А ШТЕДЊУ ЈЕР КО ШТЕДИ ТАЈМА

прилика да и најсиромашнији могу доћи до лоза и на тај начин осигурати свој породици уложени новац, јер се никад не губи. У срећном случају сам може купца обогатити.

Лозове продај за готово. Ко упутницом новац пошаље дин 22·50. Доплатом сплаћеном поштарином 23 дин. а на 12-то м сечну отплату по 2дин. и 1 дин. од лоза на име уписнине и п штарине и то самопри првој уплати с правом на игру.

Лозови су деоновани код Београдске Трг. Банке.

Све отплате ваља слати Главном заступнику

Живку Петровићу — Београд
Кнез Мих. ул. 33.
1702 6—

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8, за четврт год. дин. 4. месечно дин. 1·50. За иностранство за годину 32 дин., за пола године 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан редништва налази се у Краља Милана ул. бр. 64— Власник и одговорни уредник

Љубомир Н. Спефановић.

„Бранко Радичевић Новореновирана штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. б. 16. Телефон бр.

... јавио је ов да не зна одакле Фридјунгу документа. После је гроф Форгач прешао у чекаоницу II класе, одакле се вратио са својом госпођом и још једним мени непознатим господином. У брзо за тим ја сам отпутовао брзим возом према Нишу, а гроф Форгач вероватно мађарским возом за Земун.

Ако би и после овога гроф Форгач хтео да демантује наш разговор, навешћу име пријатеља који је био присутан.

У Београду
6-XII-909. **Иван Корниџер**
дописник „Обзора"

Српске земље

Задружна Банка за Босну и Херцеговину.

„Хрватска Заједница", орган Хрватске Странке у Босни, доноси вест, да је, после дугога размишљања: како да се босанском сељаку помогне кредитом, решено: основати „Задружну Банку", која ће сељачким задругама давати јефтин кредит. У Дењој Тузли већ је одржан збор за оснивање „Задружне Банке".

Српски Соко

Нема броја у коме „Српска Ријеч" не доноси вест о оснивању „Српског Сокола" у Босни и Херцеговини. Тако је сада у Босанској Крупи основан „Српски Соко". У оснивању „Срп. Сокола" ми гледамо не само здраво схваћање о челичењу тела, већ и здраво схватање националне свести.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Министарска конференција.

Јуче пре подне од 9 до 10 часова, била је министарска конференција, у министарству спољних послова.

После конференције отишли су у Двор г.г. Пашић и С... изгласан зајам.

У суботу у 5 часова по подне отпочела је седница Народне Скупштине, која је непрекидно трајала до 10 часова ноћу. У то доба приступило се гласању. Гласало је свега 133 посланика. **За** зајам су гласали фузионаши и самосталци њих 104 на броју, а противу зајма националци, напредњаци и социјалисте, њих 29 на броју. И тако је овај највећи зајам, изгласан са 104 противу 29 гласова.

[illegible] Мишић народни посланик, савереник) био је јуче примљен у аудијенцију код Краља, која је трајала пуних *два сата*.

Чланови већине противу зајма.

Поред целокупне опозиције, противу зајма гласали су и неки чланови већине, ма да је на њих вршен притисак у клубу. Тако, од стране радикала, и поред претње да ће бити искључени из клуба, гласали су противу зајма: Алекса Жујовић и Анта Радосављевић. Од самосталаца пак гласали су противу зајма: Гаја Милорадовић, Живојин Хаџић, Михаило Ранковић и Сима Катић. Воће су веома нерасположене према овим дисидентима, те се очекује, да ће сви бити искључени из странке.

Побегли са гласања.

Поред посланика, који су гласали за и противу зајма, било је и посланика, који су били противни зајму, а нису смели доћи на гласање. Тако побегли су са гласања: Андра Цветковић (фуз.), Бока Марковић (сам.), Коста Станковић (сам.), Милија Батинић (сам.), Никодије Милетић (фузионаш), Никола Узуновић (фузионаш), Никола Џакић (сам.), и Станко Петровић (фуз.).

Да ли ће партиски клубови што предузимати према њима за сада се још ништа не зна.

Честитања у руском посланству.

Јуче је на имен-дан руског Цара Николе, примао честитања у посланству руски посланик Хартвиг.

Краљ је послао свог првог ађутанта пуковника Штурма и секретара Јанковића, који су у име његово честитали, а од стране владе био је д-р Миловановић, министар спољних послова, који је на честитању.

Остаје на положају.

Са надлежног места добили смо овлашћење да изјавимо: да управник града Београда остаје и даље на положају управника вароши.

Приправност у војсци.

У суботу на ноћ, била је приправност у војсци у целом гарнизону. И полиција није седела скрштених руку.

Кретање дипломата.

Ото Франц, први секретар аустро-угарског посланства и Ото Гиник војни аташе, вратили се јуче по подне, мађарски возом из иностранства.

Вратили се из Беча.

Г.г. Љуба Давидовић, подпредседник Народне Скупштине и Ђ. Спалајковић, начелник министарства спољних послова, вратили су се ноћас брзимвозом из Беча, где су били на претресу Фридјуновом

Одпутовао.

Рацо-призренски митрополит, Господин Нићифор, који је дуг времена пробавио у Београду ради лечења, одпутовао је ноћас брзим возом на дуност.

Важан деманти.

За ве време дебате о зајму поланини из већине набацили су напредњацима и нацосалцима да је зајам дело четворне коалиције. И сам Ст. Протић је то на посредан начин врдио. Револтиран овом лажи, Ст. Рибарац у своме говору на седници од суботе о подне замолио је шефа владе четворне коалиције г. Ст. Новаковића, да се пред Народном Скупштином изјасни: је ли овај зајам од 150 милиса дело коалиције. Г. Новаковић је устао и изјавио категрички: да овај зајам од 150 милиона, није дело владе четворне коалиције и да према томе, напредна и национална странка не могу носити апсолутно никакву одговорност.

Опозиција је бурним аплаузом поздравила ову изјаву г. Новаковићеву, а већина је муком ћутала.

Пао с трамваја.

Владимир Прокић продавац новина, пао је јуче с трамваја, кад је овај био у кретању. Повреда није тешке природе.

Јучерашњи дневни путнички воз, имао је задоцнење са 45 минута. Исто тако и јутрошњи брзи воз из Ниша за Београд, задоцнио је са 32 минута.

Сукоб штрајкача са полицијом.

Штрајк радника на кланици, који већ повише дана траје, добио је ноћас агресивнији облик. Целе ноћи штрајкачи су били у већој мери око кланице, и намеравали да спрече унос свиња са рампе у кланицу. Кад им то није испало за руком, онда су се по грумама распоредили око кланице, испресретали раднике, који су долазили на посао, па неке и злостављали.

Полиција је у неколико махова морала интервенисати, којом с приликом штрајкачи пуцали на жандарме.

Десетрица штрајкача стављени суу притвор.

„Историја једног банкротства".

Због огромног материјала морао је из данашњег броја „Прве" изостати ова рубрика.

Са збора социјалиста.

Јуче пре подне социјалисте су одржале збор код „Коларца" на коме су протестовали против зајма општинског од 60 милиуна динара.

На збору су говорили Никола Величковић, Туцовић и други.

Збор је био добро посећен и трајао од 9 до 11 часова пре подне.

После свршеног рада, социјалисти су се мирно разишли.

Пожар у Палилули.

Прекјуче у суботу око 11 сати ноћу, појавио се пожар у кући Јована Бојића, папуџије овд. у Хилендарској улици бр: 26 коју држи под закуп Иван Лукић, контролор монополске управе, али је пожар угушен, пошто су предходно изгореле постељне ствари.

Пожар је проузроковало кандило, које је више кревета сагоревало и прскањем варница, запалило сламни застук.

Штета износи до 100 динара.

Народна Скупштина

У суботу је Народна Скупштина одржала две седнице, које су биле веома значајне.

Прва, која је одржата пре под... предлогу г. Љ. Борђевића, а друга по томе, што је из њој изгласан највећи зајам од како Србија постоји. Од не мањег је значаја и сукоб, који се изродио између Стојана Протића и Рибарца, у коме су учествовали Љуба Јовановић и Јаша Продановић са Протићеве, а Стојан Новаковић са Рибарчеве стране. Судар је био силан и Ст. Протић је претрпео голему штету. Прву помоћ указао му је Јаша Продановић, али се још не зна да ли ће раљеник остати у животу.

Скоро се ништо слично није одиграло у Народној Скупштини. Сукоб је важан како по самоме предмету, тако и по личностима, које су учествовале. Два шефа и два подшефа партија, који су до јуче седели у коалиционој ... „објашњавали" су се о једној крупној ствари као што је з... Ту занимљиву и важну сед... описаћу вам сутра. Занимаће

Најзад у 10 часова ноћу, п... ступило се гласању. Гласало 133 посланика. **За** је гласало 1... а **противу** 29 посланика.

Од старијих радикала гласа... су противу зајма: Алекса Жуј... вић и Анта Радосављевић, а мн... ги и побегли са гласања. Од с... мосталаца гласали су против зајм... Гаја Милорадовић, Живојин Х... ић, Михаило Ранковић и Сим... Д. Катић, којега јутрошњи „Д... Лист" већ не сматра за самосталца.

Ма да јутрошњи „Дн. Лист" тврди, да јуче није било седнице, ипак је јуче, на „Св. Ни... пре подне одржата седница, ... којој је отпочета дебата у поје... диностима. Код члана, који гово... ри о грађењу железница јавило се 29 говорника.

Данас је настављена дебата.

Florido

Важне Вести

Једно тешко вежбање

Ко је петак вече прош... поред скупштинске з... гао је чути једну ... ларму и ненормал... гласове, што су из ... лазили. Много се ... искупило питајући ... шта се то унутра ... један, који сваку ... гласу познаје, стаде ... вати:

— То, вели, Стојан Проти... сабор фузионашке у круг, па их дресира за сутрашње глатање и натерује камџијом да скачу кроз обруч. Први је полетео да покаже другима како се то ради, Максим Кучка. То је један дивно дресиран звер! Само га Стојан погледа, а он се прикупи, скочи... провали ону хартију и ... на другу страну поносит... дајући по оклемпављеном ... штву. Лаћати му се она ... Стојан само шм... ну даље, а они с... тискати и један иза ... завлачити. По неки се ... пропне, па неће никако, ... овај не ошине. Отуда ... писка.

— Ама ко оно утањио, ... га стоји писка, уши да пр... глуши?

— То цичи Илијница. А онај што завија, као пред какву голему несрећу, то је поп Мијић, који се жали да има ... сетљиву кожу.

— А шта то сад опет ур... личе?

— То се Милентије тетура

ПОДЛИСТАК

ЕПОПЕЈА ЉУБАВИ

РОМАН
Мишела Зевако
— ПРЕВОД С ФРАНЦУСКОГ —
(154)

XXXIX

Недеља 24 августа 1572, празник св. Вартоломеја

Видела се само ватра, дим, и у клобуцима дима, одвратна лица, дивљи смех, страшне очи, сенке које су трчале с крвавим ножевима у рукама.

Крв! Крв! Било је ње, на све стране, поред зидова, по средини улице, у густим потоцима који су се лагано ваљали.... И, чудним случајем, било је ипак крајева који су остали мирни, улица у којима се задуго није знало да је Париз сав у ватри и крви.

На једном малом тржишту иза св. Мерија, пиљарице и грађанке разговарале су весело, чудећи се само што звоњење никако не престаје....

На сто корака од Сене, недалеко од Бастиље, старци су се лоптали, или се грејали на сунцу. Било је мирних места око којих се витлао покољ и ужас, као што на океану има места која у највећој бури остају потпуно мирна. Код капије Биси, кроз коју се улазило у предграђе Сен Жермена, гомила деце играла се на сунцу. Два гоњена хугенота упадоше међу њих и падоше под ударцима ножева... Једно дете умре на улици од страха...

Сем тих ретких места цео је Париз давао слику вароши коју је опустошио циклон. Стотине кућа биле су у пламену; хиљадама лешина лежало је по улицама; по раскршћима била су спаљишта на којима су спаљивана тела јеретика; гомиле попова ишле су по улицама певајући „Тебе бога хвалим", газиле по лешевима и узвикивале: Живела служба! Смрт јеретицима!

Ето то су видели Пардајани тога јутра у недељу, на св. Вартоломеја...

Каткада се на обалама које бура шиба својим титанским дахом указује необичан призор. Густе гомиле облака јуре бесно по небу; у трагичном сумраку, који покрива земљу, дрва на обали савијају се и ломе се с праском; таласи се ковитлају у тешким масама, сударају се и из тих судара чује се нека потмула грмљавина; океан побели од пене, тутњи, кркља, урла; човек посматра са неким ужасом овај бес природе и срце му се тада стеже.

Одједном се у даљини укаже смели пар морских птица; и тада се сва пажња прибере на та два бића и човек их прати очима. Смели ваздушни путници јуре кроз буру. Бура их својим силним дахом одбаци далеко, чак на ивицу зидина. Где су? Ишчезли? Ето их! Отворена кљуна, накострешена пера, они опет јурну напред. Бура их опет дохвати, баци их на исток, на запад, они се опет врате, бура их опет одбаци, али они упорно, презриво пролиру, право кроз бесни ветар.

Као те силне, неустрашиве морске птице, Пардајани су јогунасто покушавали да продру до дворца Монморансија. Били су одбацивани чак на крај Париза, па онда су се опет враћали, пробијали се напред, бацани назад пошени циклопом који је пустошио Париз...

XL

Чудовишта

Колико је часова било? Они нису знали. Где су били? Ни то нису знали. Стајали су под неком стрехом на једном великом камену, куда их је одбацила сила бујица народа.

На десет корака од њих, десно, пљачкали су неки дворац.

Пред дворцем је била ломача, на коју је био набацан намештај из дворца.

Тада неко потпали ломачу.

На вратима се указа један човек носећи у рукама лешину.

— Живео Пезу! зарла гомила око ломаче.

Леш је био војводе Ла Рошфкоа. Човек који га је носио био је Пезу. Витез Пардајан га познаде у облацима дима. Пезу је имао голе руке. Лице му је било ужасно; очи су му биле избуљене; усне отомбољене, дјао је дубоко. Није викао, али мује кроз грчевито отворена устајазлазило неко режање. Ишао је ао тигар. Гомила око њега изгледала је као и он... Све су тобили сами тигрови...

— Озо му је четрдесети! заурл... неко из гомиле. Живео Пезу!

Пезу се осмехну и пође ка ло... мачи носећи лешину у рукама.

Лешина несрећнога Ла Рош... коа имала је широку рану ... грлу кроз коју је крв непреста... текла.

Пезу и његова руља опколише ломачу, која се већ била разгорела

Пезу се попе тада на један сто.

Он тада подиже лешину и кло да хтеде да је баци на ломачу.

Али је одједном нагло принесе себи. Лице му доби неки сата... ски изглед. Уста му ... лоше крваву рану покојников.... И т... тада он баци лешину на ломач... Он скочи са стола и из крвав... му уста зачуше се речи:

— Био сам жедан!..

Руља заурла и пође даље Пезуом који је гунђао:

— Сад четрдесет првога! ... довече морам заклати ја сам јо... стотину...

— Бежимо! Бежимо! рече ста... Пардајан помодрео од ужаса.

Он је држао свом снагом сво... сина да би га задржао да не ју... не на Пезуа.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

не може да ускочи, високо
. Бадава му они спуштају
руч, а бич пуца око ушију,
се увек скомбрља с дру
стране. Стојан вели: одавно
њега знам као бобичава,
прескаче чисто.
— А што сад наста тајац?
— То квалификовани пре
чу. Што су ти, брате, школо
ни! И све знају и знају како
ља. С њима је Стојан нај
ње муке имао.
— А сад се чује по неки
тмуо арлук?
— То је по неки од оних
3. ће. Знаш, брате, оте
ли су, ноге им се уштапиле
нису ни навикли на егзер
цир. Жалост их је, брате по
гледати, али Стојан немилос
тиво шиба, а они опет тврда
срца, па само кад коме баш
догрди, он пусти глас, те ду
ши одмане.
— Пиха! од куд ова праш
шина? Шта је ово.
— То се Којић сакрио под
клупе, и неће нипошто да и
ђе, па га они траже и те
ван Р портфишом, а он сквичи,
годи не излази.
да ће — Ама, чујете ли људи, ка
много неко гребе овде код врата?
ме на — То ваљада неко од њих
Он је отих покушава да се до
Руси лидине...
хаило аман ја то рече, а врата
да Ср попустише и кроз от
кинути ч ући из запа
Михаило м 3д Коск
потлачен и не осврте, него но
Ристић дину и штуче у мрак
љењем ч сарни.
тренутак се свет после мало
сто отпа
јања, по зато у суботу гла
ству ства по као под команду!
му обезб
Ратова
је тај з
тренутак,
рачун
ствару

јунгов процес

IX

(НАРОЧИТИ ИЗВЕШТАЈ)

Бечу, 4. децембра

Сплози. — Исказ посланика Загорца — конфронтирање. — Дебата комисије о Босни — Зашто је исшкупио? — Супило код Дуегера. — „Ми би требали „Сл. Југ.“ — Бацање шуприја у ваздух. — Зденко. — Јеловац Томчић.)

Супилов бранитељ д-р Роде предлаже да се прочитају благајничке књиге „Novog Lista“ и књига поштанских упутница, где ће се најбоље видети рачуни Супилова листа. Предлаже да се пре слуша администратор Љ. Богда... који ће исказати да је ска војс био дужан 137 круна

4. Ру према томе није исти... српску нова тврдња да никада ије био дужан.

круга

сведок *Загорац*, на кога да се ... д-р Фридјунг у нади

5. ...ај као политички против... српска странке и Супила теретити на Кон... Загорац признаје да је

6. ... Супилом три године у ко... ји да га врло добро познаје... питање председниково је ли срећ... о везама коалиције са ср... владом, одговара да је ... — Бечу од Фунлера и не... тих кругова, које не може ... ене. Уверио се да су у Бечу Ко... нерасположени према Хр... и то због три четири по... а, којим се приписују анти... ичне тенденције. Он је од... том упитао Супила. Овај му ...нао, да је био у Србији ...ута али да су бечки гласо...

О тим гласовима при... и д-р Лагиња, коме је ...министар председник ...казао, да је коалиција ...хина. Загорац је тра... тицију од престолона... ји је одбијен. На пи... Кинбека зашто је ис... алиције, одговара 1) ..., који је постао тер... ој, 2) због тога што ...је изјавила да се Бо... говина анектује Хр... су томе „за сада“ ...ни Срби у њој, 3) јер ...хтела и даље да ра... ма. Он је Супилов ...али никада није по...

...сувао у његово поштење. Он је потпуно уверен, да су сви документи лажни. „Ако хоће ражити праве велеиздајнике о вам комуновача и српски радикала“... Загорац је осуђивао чес Супилова путовања не за то што је њ сумњао, него због тога што су противници наши то знали увек да искористе против нас. У једном разговору са д-р Мајнером при чаши вина казао је д-ру и он бацио једну пуприју у ваздух.

Говор Загорчев навио је одличан упечатак и може се сматрати као најбоља одбрана Супилова, јер долази од његова противника. Франковић поп *Зденко* покушао је да ориче Загорчеве наводе, али у овај јавно скреше да *лаже*.

Сведок *Јеловац*, знај у чијем је стану у Земуну платио благајник Божовић Прибићевићу 12.000 кр. изјављује даје то лаж. Никада није добио ни марјаша из Србије. Спалајковића и не познаје као ни Божовића. Фридјунг се ужасно узврпољио и нервозно гриска доњу усну.

Сведок *д-р Плит-Десанчић* доказује у подужем говору апсурдност Фридјунгових докумената у вези са његовом особом. Доказујући на широко да не постоји никаква велика српска пропаганда изјављује *да је лојалан* грађанин. Његов је говор био мало предугачак, али једна Бечлије добро дејствовао.

Далматински поднамесник *Томчић* изјављује да није никада дао новаца Супилу. Истина овај му се тужио на сиротињу. За Супилов лист вели да је ужасно нападао Србе и да је био аустро-угарски. Није му познато да је Хлумецки давао новаца Супилу. Он бар није о томе ништа чуо.

(После подне.)

4. децембра.

Љуба Давидовић истиче, да не казати праву истину, да ништа неће пречутати. Прочитао је „документе“ и пошто је све прочитао чуди се како свуда улази његово име. Он не само да није у одбору „Сл. Југа“, него није био ни на једној седници, која се у књизи спомиње. Није му чак ни позната нека Управа „Сл. Југа“ никада није ни у згради друштва „Сл. Југа“ био. О „документима“ мисли да су сви лажни. О „Сл. Југу“ каже да је једно културно друштво омладине, којем је циљ културно усавршавање и упознавање јужних словенских народа. У првом је реду то једно њачко друштво. По његовом уверењу друштво се није *никада* бавило политиком.

Д-р Бенедикт хоће да констатује неку контрадикцију између његова и Марковићева исказа: Давидовић не зна да је „Сл. Југ“ постао још 1908. орган друштва. Када је још једном казао да су сви документи лажни, пљескају и одобравају из новинарске ложе и галерије.

Миле Павловић био је сарадник „Слов. Југа“ неко време. Не ексестира ни један акт који је он потписо. Волео би да зна како „његов потпис изгледа. Истиче културну циљ „Сл. Југа“: На питање којој партији припада одговара: „Ја сам за себе сам једна партија“ (Смејање).

Д-р Фридјунг га пита да ли путује по Аустро-Угарској. Одговара: кад има пара. Путовао је у Дубровник као изасланик српске владе и Глишићев погреб. Путовао је увек с уредним пасошем, па ипак, када се задржао дан у Сарајеву био је протеран.

Риста Одавић члан је и сада „Сл. Југа“. У одбору није; никада није био ни у каквој вези са „Ср. Ријечи“, не познаје управника. Читају му из Фридјунгове књиге места, где стоји његово име. Изјављује да није никада дао новаца „Ср. Ријечи“ — као што се тврди у књизи. Његов је потпис фалсификоан, јер се он још никада није потписао *Риста Одавић*, него *Риста Ј. Одавић*. Никада није био у згради „Сл. Југа“. Читао је лист, било је у њему и политичких стари, он није никада писао. Не баи се политиком, члан је радикалне странке. Читао је последње бројеве „Сл. Ј.“, они су патриотске садржине, писало се онако као што осећа сваки Србин. Као Србин и Србије потпуно разуме све оно што је писао „Словенски Југ“.

Прибићевић га пита да ли постоји „Божо Јрњевић, професор Универзитета у Београду“ као што стоји у књизи? — Не познаје, јер не постоји. Председник се врло фино опрашта од сведока док је врло груб био с Милом Павловићем, коме је на завршку казао војничким тоном „Lie sing entlassen!“... У опште председник се данас показао врло пристрасан и без васпитања.

Скупштинска зрнца

Седница од 5. децембра 1909.

Милован Лазаревић, самосталац (са патосом).

— Ја, када говорим у прилог овога закона, имам пред очима државне интересе, а не интересе своје партије. Нека моја држава добије, па ма моја партија пропала. (Буран аплауз у центруму и десници. Сви министри па и Пашић аплаудирају.)

Павле Маринковић, напредњак:

— Браво, Миловане нови напредњаче. Тако радећи ми смо, Бога молећи, догурали до седам посланика. Дај, Боже, да и ти и твоја партија тако радећи брзо нас достигнете (Буран, општи смех.)

* * *

Сотир Балтезовић, самосталац, звани „Речити“.

— Г. Триша, пита ме зашто сам 1906. год. гласао противу а сада гласам за зајам. Имам да изјавим, да сам 1906. год. гласао противу зајма, јер сам тада био у опозицији. Сада сам члан владине већине и зато гласам за зајам (Омирски смех пропратио је ово наивно — приглупу Сотирову изјаву.)

* * *

Рад. Агатоновић, националац (упада у реч Стојану Протићу:

— И сада ћемо опет дати, као и Хоскијеру, три милиона.

Ст. Протић министар финансија (иронично и са багателисањем):

— Оставите се, господине Агатоновићу, нису то ствари за вас. Пустите ви своја пријатеља (показује на В. Вељковића) да о тим стварима говори.

Рад. Агатоновић, националац (сасвим интимно):

— Зашто, господине Протићу? Ми смо колеге по струци. Па када су то ствари за вас, зашто онда не би биле и за мене. Још сам ја у фори, јер ја имам положен професорски испит а ви га немате. (Протић позелени, а на левици весело дочекују ову духовиту досетку Агатоновићеву.)

* * *

Ст. Протић, мин. финансија:

— Докле смо ми преживели анексиону кризу, и ако је прошла година по жетви била рђава, без дефицита, дотле је Аустрија имала дефицит од три стотине милиона.

Бора Поповић, националац:

— Али је дошла Босну.

Floridor

Наредници и официрски испит

(НАСТАВАК)

Кад се само базремо на оно што смо приметили раније, а то је, каквим условима мора да одговори један наредник, па да може да ради у војном надлештву и кад још додмо, да и саме старешине, које мисле да се за испит ма какав спремају, траже место у каквом надлештву, где имају и више комодитета за исту онда је јасно сасвим, да наредници из надлештва виу ни најмање заостали од оних — стројних — и да се заиста један наредник из надлештва мора се... собити тип војнички, а ... ном гаранцијом у спреми и војничком образовању у сваком погледу. Треба метнути руку на срце, па казати није ли тако.

У осталом продужићемо опту... жбе, које се противу једних и других подижу без великих разлога, али само не треба да признамо никако, да су наше старешине способне, да могу и за једне и друге поудано изјављивати своја мишљења, која нису ни најмање тачна. И зар би могли да пустимо да циркулише онако мишљење једног оваквог старешинског акта, које би шкодило угледу сваког наредника, кад знамо позитивно, да би имали само две речи да кажемо, па да њихово мишљење одмах исправимо.

Остављајући на страну сва добра и рђава предубеђења, која би се могла имати на рачун својих старешина као средства, која би се могла употребити, те да се дође до одређености односа њихових моралних и војничких особина, имали би да напоменемо још неколико погрешака, које нарочито треба да буду примећене.

Знамо да се за официрске испите капетанске и потпоручничке, одређују комисије по свима дивизијским местима, како код пешадије, тако артиљерије и коњице. Знамо и то, да се чланови комисије образују од официра, који су из дотичних пукова одакле је обично кандидат који испит полаже. Да би могли ову ствар да мотивишемо онако како мислимо о њој иначе, потсетићемо се на оно раније изказ о томе: како пролазе на испиту они наредници, којима се одређују у комисију официри њихових пукова, а који су међутим и били противни, да у хор официрски они уђу. Кад то будемо видели, онда ћемо лако знати, да заиста наши искази у овом случају морају верно наћи овде примене.

Ну да би се овом приликом удалили од тога поновног ситничарења о једној истој ствари, напоменућемо, да би сви кандидати, који се за испите, било капетански били потпоручнички завољају, требало исте да полажу код једне комисије, која би се образовала у Београду како за једне, тако и за друге, и то од озбиљних, спремних и старијих официра (на форму испитне комисије за чин мајорски); потпуно способних, да одговоре захтевима, који се од једне овакве комисије траже и којима се с правом сме поверити једна оваква залаћа, од које зависи судбина и будућност њих многих у војсци.

Што се тиче односа који треба да постоји између кандидата и чланови комисије приликом испита ограничићемо се да то кажемо како би само избегли понављање неколико општих правила, који нам на памет долазе, и која би нам у неку руку била резиме свега тога, што смо до сада на више места по мало казали.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ЛИСТАК

Злочинац из пасије

Е. В. Хернинг

(НАСТАВАК)

Четврта глава

ПРВИ КОРАК

Налазио сам се у великој новчаној оскудици. До ђавола, шта ћу сад да радим? Ја не знам да ли сам умео довољно јасно да ти представим, да је за мене било неопходно да се у Мелборн вратим снабдевен са довољно новаца.

Морао сам набавити новаца — али како? Да ли ће овај странац могло ... о ... претражимо околину. А ако оставим њему да открије истину... Шта бих тиме добио? Дајем ти реч, Бене, да сам сишао на вечеру без да сам се решио на превару. Могао сам истина одмах све да објасним, али сам одлагао — било је још времена за то. Писмо још нисам био отворио и тако сам се ако би настала потреба, могао изговорити да сам превидео почетна слова на адреси, а међутим ко зна шта се могло догодити. Свакако сам хтео да сачекам даљи развој ствари.

— Надам се да нисте добили рђавих вести? запита ме човек, кад седосмо за сто.

— Само једна непријатност, рекох ја и верујући да сам то учинио сасвим махинално немислећи на то да је тиме превара већ учињена и да од тада нисам могао да одступим. Без да ми је било јасно што сам учинио, рекао сам нешто што је тог човека морало довести до уверења да сам ја В. Ф. Рефлес. Е па добро, онда ћу за ову ноћ, у банци остати В. Ф. Рефлес и нека ме њаво научи, да ову лаж употребим у своју корист.

Тако ме није оставио да дуго чекам на њега, настави Рефлес смејући се. Још пре но што смо почели вечерати, био сам начисто са собом. Био сам се решио да покрадем банку, у место да легнем у постељу, и да још пре доручка будем у Мелборну, ако ме само докторов коњ послужи. Доктору сам мислио да кажем, да сам залутао у шуми, а и да сам се вратио без да сам варош и нашао. У Јеи би наравно веровали да је један од разбојника који су В. Ф. Рефлеса на путу убили, под именом његовим дошао у банку и ову покрао. Питам те, Бене, да ли је могло бити згоднije прилике?

Моји изгледи на успех били су увећани тиме, што је благајник банке, који је такође становао у згради, био на божићњем одсуству; отишао је био у Мелбори да види играче крикета.

Слуга који је прихватио мога коња, послуживао је и за столом, јер он и његова жена били су сва послуга банчина, и имали су стан у једној споредној згради. Све сам то сазнао за време вечере. Питао сам и сувише много; најтеже ми је било да сазнам име чиновника који ме је дочекао, а који се звао Обеик, тако да ми је назад рекао:

— Да то нисте ви, ја бих мислио да се бојите лопова. Зар сте изгубили вашу храброст?

— То не, одговорим ја, но, знате, то није баш шала пројурити човеку куршум кроз ребра.

— Тако? За мене би то било задовољство. У осталом, ваш куршум није прошао сасвим кроз.

— Више бих волео да јесте! одговорих ја лукаво.

— Амин! рече он.

НАСТАВИЋЕ СЕ

Позоришне вести

Биоскоп позориште код „Хајдук Вељка“

У Биоскоп позоришту код Хајдук Вељка 7. 8. и 9. т. м. приказују се ове врло интересантне и сензационе слике и то: „Сива Дама и детектив Шерлок Холмс“ драма, „Једна собарица према приликама“ позоришни комад, комично; „Савојска каваљерија“ на маневрима у Италији“; Поштени мали скупљач Крпа“ реалистично; „Јохан учи се да плаћа царину“ комично и „Гвалидор, варош у Индији“ колорисано.

ПОМАЖИМО СРПСКУ ИНДУСТРИЈУ

Негујте зубе Кушаковића Залодонтом

817 ДОБИЈА СЕ У СВИМА ДРОГЕРИЈАМА, АПОТЕКАМА и БОЉИМ УРЕЂЕНИМ ТРГОВИНАМА 38—100

СВОЈ СВОМЕ

Прва Српска Посластичарница
ДУШАНА ТОДОРОВИЋА

КРАЉ. СРП. ДВОР. ЛИФЕР. — БЕОГРАД
(ПРЕЂЕ: Јосиф Пантелић).

Из основа модерно реновирана и снабдевена са одличним раденицима, препоручује за наступајуће празнике и славе своје најразноврсније стоваришше: десерт бонбона, колача за послуживање, као и остале европске специјалитете, а нарочито српске Торте, „Кремове", „Пасфесе", желе и бонбона посних од воћа, српске славске колаче итд. итд. Осим тога прима поручбине за „бифее" и остале закуске. За солидност и изразу као и укус јамчи двадесетпетогодишњи рад деловође исте радње који је све време провео у двору Њихових Величанстава Краља Петра I, Краља Милана I и Краља Александра I, као посластичар и њихов кувар.

Поручбине из унутрашњости као и Београда извршују се тачно и на време са врло солидном ценом и услугом.

643 *Бр. Телефона 74,* 7—

УРАЊЕНЕ и заклане **СВЕЖЕ ЖИВИНЕ,**
ћурака, пилића, пловака, гусака и разне
ДИВЉАЧИ

Свежег Тей-Бутера
(за мешење)

Највеће и најразноврсније стоваришше **бонбона и колача у Србији.**

Врло економно сушено поврће: млади грашак, младе бораније, жилијена, сушених печурака, спанаћа и т. д.

Паприка и краставаца киселих у бурадима 100—120 ком

Тиквица конзервисана у води, виновог лишћа и т. д.

Најбоље српске САЛАМЕ — (нова роба)

ИЗВРСНОГ СИРА емендаљера и осталих српских и страних сирева највећи избор. — Очишћених орација. Карабурданских облатни. —

СРПСКИХ КОНСЕРВИ свежих у кутијама. Младог грашка, бораније, патлиџана читавог и парадајса, српског ајвара од паприке, миропоље, разног компота у кутијама врло јефтино. Слатко домаће.

БЕЛО БРАШНО 1 врећица од 5 кгр. дин 1.95 одлично за развијање и кисело тесто.

свежег АЈВАРА

ВИНА француског четворогодишњег белог и црног 1 флаша дин. 1

ЧАЈА РУСКОГ, бисквита, пића у шећеру, малага грожђа, урме, мароко фиге кестена крупних итд. итд.

ПРЕПОРУЧУЈЕ
КОЛОНИЈАЛНО-ДЕЛИКАТЕСНА РАДЊА
ДУШАНА ТОДОРОВИЋА
КРАЉ. СРП. ДВОР. ЛИФЕРАН
БЕОГРАД-ТЕРАЗИЈЕ
Телефон бр. 43. Телефон бр. 43

1. г. Потрошачима из унутрашњости као и у Београду шаље тачно и на време са врло умереном ценом, тачном о брзом послугом. 942 7

КАФАНА на добром месту услед слабости предаје се а прима се и ортак који би радњом управљао.

Упитати Рајка Поповића продавца погребне спреме, преко пута кафане „Мајдана". 964 4—6

Д-р Милутин Љ. Перишић

Специјалиста за сифилис и болести: венеричне, коже и мокраћних органа.

Ординира од 2—4 и 7—8 по подне
19. његушева улица (цветни трг)

Лечи сифилис и трипер по најновијим методама.

Одређује сифилистичну природу сумњивих раница *ултра-микроскопијом.*

Испитује крв код сифилистичара по *Васермановој методи.*

968 3—10

НОВО ОТВОРЕНА
Цвећарска радња
Београд, Кнез Михаила ул. до кафане „Хајдук Вељка"

Потписана фирма има увек велику количину природног и вештачког цвећа, палми и венаца. Препоручује се при веридбама и свадбама за укусно прављење букета и т. д. по умереној цени. Гаранција дугогодишње искуство. За јефтину цену израда изврсна.

Велика количина зумбула у саксијама и теглама.

Пукете за младе и цвеће за деверске кола дајем по најумереније цени.

Лаулина Лоске
941 4—5

МОДЕРНИХ КАРТОНА
ЗА ПОСЕТНИЦЕ
ВЕЛИКИ ИЗБОР
ДОБИЛА ЈЕ ТРГОВИНА
М. ИВ. ЖИВКОВИЋА и КОМП.
967 БЕОГРАД 3—5

ЦИГЛА, црep, јапију, врата, прозоре, старе даске по умереној цени продајем на Зеленоме Венцу.

Сав овај материјал је са старе окружне апсане.

6-10 **Крстић и Милановић**

ЈОРГАНА рађених на ћерћеву механих и топлих са „Колач" памуком израђује једино јорганџиска радња

ДИМ. Х. ФИЧО
Краља Милана ул. бр. 7.
944 ТЕРАЗИЈЕ 4—6

ПЛАЦ за летњиковац у Рипњу, 2000 кв. метара, лепо место близу станице, продао би се одмах. Упитати Жику Милошевића општинска кафана код рипањске станице.
985 2 3

За наступајуће 39. коло

Тражим продавце срећака Класне Лутрије, како овде тако и за унутрашњост Србије и дајем добре награде. За услове обратити се мени с поштовањем

ЈАКОВ Д. РУСО мењач
и овлашћ. продав. среће.
971 4—5 Класне Лутрије

УЖИЧКИ ПРОИЗВОДИ

и разна пића на више и мање, могу се добити
У НОВО ОТВОРЕНОЈ РАДЊИ
Димитрија Ђорђевића и Марка Голца
на Цветном Тргу у кући г. пљуковника М. Николајевића број 29

Имамо изврсно старо и ново вино разне сорте, његушко, тиквешко, врањско, смедеревско црно и бело, по умереној цени, које смо сами цедили.

За чистоћу вина јамчимо и молимо поштоване потрошаче да се у нашој радњи уверe. 960 3-10

Приспеле су:

Балске тоалете елегантне израде, са млечним шљокама рађене на тилу боје: црне, розе, беле и плаве.

Хаљине од фине чојице фини рад од самог шујташа, боје: црне, 3 олив, браун и благограо.

Огроман избор украса (аупуца) са златом рад велике новости.

У исто време скрећем пажњу својим муштеријама које су поручиле балске тоалете да исте подигну из радње до 10, децембра иначе не јамчимо да после тог рока могу исте добити.

ПОМОДНА РАДЊА
Димитрија М. Николића
Кнез Мих. ул. бр. 19 5—15

УЖИЧКИХ ПРОИЗВОДА

Радња ужичких производа, Тобџијска пијаца број 15, добила је данас изврсне робе и то:

ПРОДАЈА УЖИЧКИХ ПРОИЗВОДА ТОБЏИЈСКА ПИЈАЦА број 15.

Ужичке пршуте 1 квалитета
„ кобасице „ „
„ сланине „ „
„ кајмака „ „
„ ораја „ „
„ јабуке „ „
„ црног лука „ „
„ клековаче „ „

ПРОДАЈА УЖИЧКИХ ПРОИЗВОДА ТОБЏИЈСКА ПИЈАЦА број 15.

Роба је нарочито одабрана за наступајуће празнике.

Поред горње робе иста радња има на стоваришту

Жупског вина црног
„ „ *белог*
Жупске комовиче.

Цене су за све артикле тако умерене, да свака кућа има могућности своју потребу подмирити.

Ко дође и увери се неће се кајати.

МИЛАН М. ВУКАДИНОВИЋ
Тобџијска пијаца бр. 15.
980 2—4

Хотел „АЛБАНЕЗ"
Српска кућа без конкуренције

Научити јеловник спрема се за празник. Препоручује се домаће **кисело млеко.** Суботом српски купус, прохеван по жељу.

Усле велике конкуренције бакала и других бесправних лица, решили смо се да продајемо *ван кафане* и то:

Скопанско старо црно вино по 0·70 дин., а смедеревско старо бело вино по 0·60 дин. литар. — За природност и чистоћу гарантујемо. — Пробајте па ће те се уверити.

Рибе слане

као: *Моруне, сом, пан, сомове с главом, шарана, та ранке* и *харинге* у бурадима

РИБЕ РУСЕ

у бурадима, теглама и кофама, добио сам велику и продајем на вице и на мање, са врло јевтино

Телефон 475. КОНСТ. Д. К
1725

АПОТЕКА КОД ЦАРА ДУШАНА
Д-ра Јована Ђурића
у Београду
ИЗРАЂУЈЕ И ПРЕПОРУЧУЈЕ:
СИРОФЕН

који потпуно замењује **страни сиролин** и одлично утиче код инфлуенце, оболелих органа за дисање, катара плућа и свију оних болести, где се **сиролин** до сада успешно употребљавао. Одобрен од Санитетског Савета и Министра унутр. дела.

Цена је једној боци 3.50 дин.

РИБЉИ ЈЕЛТИН СА ЈОДНИМ ГВОЖЂЕМ

који одлично утиче на шкрофулозу, малокрвиу и рахитичну децу. Пријатног укуса те га и одрасли као и деца радо узимају и добро подносе. Цена је једној боци **2** динара.

ЧУВЕНИ ФРАНЦ-БРАНТ-ВАЈН

са солју по Молу, за трајање код назеба или услед прехладе, крепи и снажи мишиће, јача корене косних влакана и спречава опадање косе. Мања боца **1·20** динара, већа **2** динара.
46 48—

Љубичица крем ★ Нарцис крем
: : : : : : помада, сапун и пудер : : : : : :
НАЈБОЉЕ СРЕДСТВО ЗА НЕГУ ЛИЦА
: : ФАБРИЧНА МАРКА „Parfumerie Delion" — Paris : :
Патент отварање повлачењем зеленог конца
Цена 1·20 дин.

Продаја по свима апотекама, трговинама и фризерницама. 816 23—25

ЛОЗОВИ СРПСКОГ ДРУШТВА
Црвеног Крста
ПОД ПОКРОВИТЕЉСТВОМ
Њ. В. Краља
ЧЕТИРИ ИЗВЛАЧЕЊА ГОДИШЊЕ
Јануара, Априла, Јулаи Октобра

С највећим згодишња, сличним страним лозовима.

Идуће вучење 2. Јануара 1910 г.

главни згодитак			100.000
други	„		10.000
10 згодит. по	1.00		10.000
20 „	по	00	4.000
100 „	„	50	5.000
900 „ амор. „		22	19.800

Родољуби! Купите наше Лозове Црвеног Крста, јер их може добити и на отплату одвајајући само по 2 дин. месечно. Ово прилика да и најсиромашнији могу доћи и до лоза и на тај начин осигурати свој породици уложени новац, јер се с никад не губи. У срећном случају сам може купца обогатити.

ЗГОДНА ПРИЛИКА А
ШТЕДЊУ
ЈЕР КО ШТЕДИ ТАЈИМА

Лозове продај за готово. Ко упутницом новац пошаље дин 22·50. Доплатом слањеном поштарином 23 дин. а на 12-то месечну отплату по 2дин. и 1 дин. од лоза на име уписнине и штарине и то самопри првој уплати с правом на игру.

Лозови су депоновани код Београдске Трг. Банке.

Све отплате ваља слати Главном заступнику
Живку Петровићу — Београд
Кнез Мих. ул. 33.
1702 6—

„Правда" излази сваки дан. — Претплата је за Србију: за годину 16 дин., за пола године 8, за четврт год. дин. 4, месечно дин. 1·50. За иностранство за годину 32 дин., за пола године 16 дин., за четврт год. 8 д. — Стан уредништва налази се у Краља Милана ул. бр. 64— Власник и одговорни уредник
Љубомир Н. Стефановић.

„Бранко Радичевић Новореновирана штампарија Гавр. Давидовића и Комп. Бранкова ул. б. 16. Телефон бр.

ПРАВДА

Телефон 821 | СУБОТА 12 ДЕЦЕМБРА — БЕОГРАД | ДИРЕКТОР Јова Адамовић | ГОДИНА VI. — 1909. — БРОЈ 341. | Телефон 821

СРБИЈА и РУСИЈА

Хоћемо да изнесемо на јавност нешто из својих забележака, које се тичу односа између Србије и Русије од смрти кнеза Михаила на овамо, дакле за последњих четрдесет година.

Бивши српски државник Јован Ристић био је десетинама година одан Русији, верујући да ће она своја племоверсна и многобројна обећања српскоме народу, кад-тад остварити. Он је у то веровао и тако је Русија одмах, чим је кнез Михаило издахнуо, наредила Србији да се морају прекинути све везе, које је кнез Михаило засновао и имао са потлаченим Србством.

Ристић је с великим нестрпљењем чекао на тај срећни тренутак у који ће Русија место отрцаних црквених одежања, почети да пружа Србству стварну помоћ, која ће обезбедити будућност.

Ратовање с Турском, био тај значајни судбоносни тренутак, на који је Ристић пуно у давно очекивану стварну помоћ руску.

Шта се онда догодило:

1. Руси 1876. године, пре него што ће Србија ступити у рат, преправише Србију својом етнографском картом Балканског Полуострва, по којој је све до Мораве бугарско.

2. Руси 1876. године, наредише да српска војска изађе из Босне.

3. Руси истераше 1877. године српску војску из Софије, у којој леже мошти српског краља и светитеља Милутина Немањића и коју је тада српска војска заузела била.

4. Руси истераше тако исто српску војску из трнског округа и забранише Трнчанима да се називају Србима.

5. Руси наредише да се српска војска, која је допрла на Косово, врати чак до Врања.

6. Руси закључише с Турцима у Сан Стефану мир не срећан по Србе.

7. Руси захтеваше категорично од Србије, да се њезина војска пред Берлински Конгрес, сасвим повуче у старе границе из пиротског, нишког, врањског и топличког округа, па да и то поседне руска војска.

8. Руси на Берлинском Конгресу потпуно изневерише Србију и упутише је да се за све обраћа Аустрији.

Када све то доживе и виде Ристић, он се повуче са партиског вођства и из државне службе. Једноме своме пријатељу рекао је Ристић тада: *„Није ми тогуће с којом другом велесилом водити политику, јер ми ни једна не би веровала, пошто сам до сада све време био непоколебно уз Русију. И одиста, ја сам увек сву спољну политику сецовао на руску карту, међутим доживесмо, до нас Русија у врло одсудном тренутку изневери. Нећу више у државну службу, нећу више да Русији сиварам могућност да преко мене Србију обмањује“.*

Дошније је Ристић рекао једноме своме комшији и личном пријатељу: *„Русија само обмањује. Нас српске политичаре обмањује празним надама, а наш весели народ којекаквим икономама и руским књижурinama. Међутим од првог мог намесништва до сада, стварно се Русија бринула да васкрсне некакве Бугаре, који не постоје. Створила је бугарски Егзархат да њиме од Срба фабрикује Бугаре, па је после створила и такозвану бугарску државу, у којој у ствари нема никаквих Бугара до само Срба, јер Бугара словенске расе никада нигде постојало није, а Бугара Монгола нестало је давно сасвим. Истободно сузбија Русија српски живаљ и иначе свима средствима, те зато није невероватно да је прерана смрт кнеза Михаила била сасвим у вољи, пошто је кнез имао везе са свима потлаченим Србима. Сад видела да се воћа наше најмлађе али и највеће политичке партије додворава Русији и то безобзирно. Пашић се у томе толико упиње, да је вољан Русе у свему послушати. Али ће се, ако српски осећа, и разочарати и покајати па се повући исто овако као ја, само с том разликом, што ће тада наступити за Србију и Србство већ сасвим црни дани“.*

Навршиле се већ пуне три десетине лета, од како Пашић свим и свачим безусловно служи Русији увлачећи у ту службу и целу партију, којој је првак. Тако на пример сви знамо, да је Пашић морао да гони Обреновиће по налогу Русије; да је Пашић морао да врати руског политичког агента митрополита Михаила на његово место на захтев Русије; да је Пашић морао да темена по Софији по команди из Русије и т. д. и т. д.

(Свршиће се)

Народна Скупштина

Јучерашња седница.

Ако вам је икада неко у породици умро, вама је морала остати у памети ова сцена, када се после сахране враћате кући. У кући тишина, сви идете полако, говорите тихо, као да ће да не ремећите мир. У души вам празно, тупо, није вам ни до чега. Да вам је да легнете потрбушке на кревет, да заријете главу у јастуке, па да тако лежите, ћутите.

Е, на ту сцену личила ми је данашња скупштинска седница.

Посланици оборили главе, ћуте, чак се и не запитују. Председник неким тупим безбојним гласом отвара седницу и лењо се завалује у дубоку столицу. Секретар монотоним тоном чита записник. На дневном реду неки извештаји одбора, које известилац чита, а на питање председниково: „прима ли Скупштина прочитан члан“, тек по који посланик промрља тихо, једва да се чује: „Прима“.

И то тако траје непрестано. Да вас обузме досада, туга.

Реакција, она реакција, која наступи после бујног плача за нашим покојником, е, та реакција наступила је после бурне дебате о зајму.

То посланици тугују за изгубљеном популарношћу због изгласаног зајма.

— Шта се све то мене тиче?! Зашто да и мени покваре расположење?! — помислих у себи и обукох капут, и метнух шешир на главу.

— Уздрављу! — добацих колегама.

— Милане, где ћеш? Седи. Сад ће бити нешто занимљиво. Бога ми, Јоцо, молим те лепо, посведочи ми. Зар није молим те. О, мајку му — расцерета се Мика.

Сви прснуше у смех, а ја кидох низ степенице.

Floridor.

Иза кулиса

руске тајне полиције и револуције

(НАСТАВАК)

ГЛАВА ПЕТА: **Демаскиран издајица.**

Бурзев је постао јунак оних дана. Не само да су новинарски сарадници тражили од њега обавештења и да је његов стан био пун емиграната — чак и из Русије долазили су забринути револуционари, да од њега траже савета и да се известе о тој великој издаји и о улози владе коју је при свим тим злочинима имала.

Између вођа револуционарно-социјалистичке партије развила се оштра препирка. Централни Комитет тврд о је у једном манифесту, да је читав низ атентата које је Азјов организовао, међу њима и атентат на великог кнеза Сергија, успео, а да полиција о томе није била извештена. Азјов је полицији достављао кад су у Русију уношене револуционарне књиге, тако да их је она могла конфисковати, али је скрио од ње велика дела терориста.

Бурзев је одговорио да је такво тврђење апсурдно. Он је навео следеће разлоге:

— Од 1902. до 1905., рекао је Бурзев, био је Азјов такво оруђе у рукама високих чиновника полиције, да би му било сасвим немогуће, да од њих скрије своје учешће у атентатима Богдановића, Плеве и великог кнеза Сергија. Ван сумње је да је полиција знала за те атентате. — А да је Азјов хтео да обмане полицију, онда би они други шпијуни открили ову улогу Азјова.

Извесно би шпијун Татаров, који је дошније по одлуци партије убијен, а који је тада још уживао велико поверење, открио полицији превару Азјовљеву.

Бурзев је навео још читав низ разлога, да би доказао да је централни комитет у заблуди.

У овој полемици потпомагала је Бурзева једна од револуционарно-социјалистичких група у Паризу. Та је група тражила да се партија изнова организује.

Међутим су сада са свију страна стизала нова откривења о Азјову. Сад су многи тврдили да су у њему већ давно гледали издајицу. Чак се ишло и до смешних претеривања. Тако су неки руски листови износили, да су још у школи у Ростову другови предвиђали у Азјову полицискот шпијуна.

Но поред ових безсмислених прича, које су се износиле о ранијем животу Азјова, било је и много ствари, у чију се истинитост није могло посумњати и које његов карактер осветљавају тако јасно, да је непојмљиво, како се још раније није у њега посумњало.

Неколико најважнијих чињеница сакупљени су од „Комисије заверника“. Ова комисија састављена је, годину дана раније, из париске групе социјалистичке партије, пошто је Северна лига комитета“, пала у руке полиције. Паралелно са Бурзевом, он је комисија водила истрагу од 1908. но са много мање успеха; њен је рад објављен тек у последње време.

Истрагом је констатовано, да је само издајом могло да се изврши хапшење чланова летеће компаније, ујутру онога дана, кад су намеравали да изврше свој план. И строга осуда двојице чланова воће Леа Силберберга и Сулатицког, могла се објаснити само тиме, што је влада била тачно обавештена о њиној улози.

Ова су двојица осуђени једнако по сведочењу једног хотелског слуге. Овај је тврдио да их је видио у друштву са једним непознатим, који је погубљен под псеудонимом „Адмирал“, зато што је убио префекта Лауница и чије се право име није никада сазнало.

Ма како да су руски судови немилосрдни, ипак је невероватно, да су ова два револуционара могла бити осуђена на смрт, само на тако ништавну оптужбу. — „Комисија завереника“ била је уверена да је у ову аферу био умешан полициски шпијун.

Чланови комисије констатовали су још два важна догађаја.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Историја једног банкротства

— поводом афере Стеве Лукачевића —

Последња Лукачевићева напрезања — Под четворном коалицијом Усахнуше извори — Компанија за бујад купус — „Јањски Божић — Кнез Арсен не хоће — Пренос у марту — Отворен стечај — „Банкрот“

(НАСТАВАК)

Лукачевић је гледао пред собом црну перспективу. Није се плашио обезбеђења — али се плашио *стечаја*. Кад су му сва напрезања остала улудшо, кад му се еве наде разбише — мора се признати да је он као поштен човек хтео све да учини те да би отклонио катастрофу, која му се ближила, — и кад је видео, да га је цео свет напустио и од њега окреће главу — он се у последњем моменту сети да није ипак сам на свету, да има своју породицу ради које треба за времена да се побрине и пре но што би и један од адвоката похитао да згради оно још што је њему и његовима остало, — пође с једним пријатељем у трговачки суд и на њега пренесе сав кућни намештај и ствари, те да би на тај начин обезбедио својој породици да јој се и јастук под главом не продаје.

Али га је и у том послу неки баксуз био.

И ако је он успео да пред трговачким судом закључи поравнање, по коме је све што је још имао, оно мало одела и намештаја своје породице пренео на једног пријатеља — трговачки суд видећи намеру његову као да иде на то да једног повериоца обезбеди на штету свих осталих, похита чим је прва забрана дошла (то је било у другој половини марта) да Стеви Лукачевићу, двадесетогодишњем пријатељу и сајчај отвори.

Тај је глас Стеву Лукачевића био толико поразио да он није неколико дана могао к себи доћи. Шта све није дочекао од 29. маја па на овамо — али је он све лако узимао; па ипак није се надао да ће у „светом стању“ дочекати да буде и *банкрот!*

Кад није могао у Србији добити паре, он се сада надао да ће их на страни наћи. На цоселетку ни његови дугови нису били велики. Он је у Подгорици имао непокретно имање, које је и тада још десетогубо више износило но што су сви његови дугови у Србији износили. С друге стране опет било му је жао продавати ту дедовину и рачунао је да ће на подлогу тога имања добити где на страни повећи зајам, како би могао измирити меничне обезе и своје и туђе, назови пријатеље, којима је добродушно потписивао.

Али су све то били само планови, комбинације и ништа више, далеко од реалног остварења.

Бити под стечајем, бити банкрот ужасна је ствар за сваког обичног човека, али како ли је морало бити човеку, који је са најлепшим надама дошао у Србију после 29. маја да у „светом стању“ ужива плодове свога рада?!

Стева Лукачевић одиста се тих дана налазио у некаквом нервозном расположењу, које је могло имати последица за цео његов живот. Али навикнут већ на стрпљење и на чекање, он је пустио ствари да теку својим током и не хотећи мислити о томе и зашто се то десило, — он се помирио са свршеним фактом врло брзо

ала да би се мало разонодио, отишао је мало на страну, очекујући сад, да ће у последњем часу његов 20-годишњи пријатељ узети иницијативу и свршити ово, што дотле није хтео, мислећи можда да га Лукачевић о својој ситуацији обмањује.

Али дани протицаху без икакве промене. Рочиште које је код трговачког суда било по стечајној маси Лукачевића, отказано је пре[ко] који је он, као дављеник, који за сламку хвата, удесио, да би обезбедио домаће ствари. Ка[ко] тај пренос извршен тако ре[ћи] на сам дан отварања стечаја, те по томе не само да није имао никакве вредности те није могао ни опстати, — један део поверилаца тражио је, да се одмах пише полицијској власти, да она узме у попис сву Лукачевићеву имовину, коју дотле није ни пописала нити је суду дотог дана (а ни после) списак послала; даље да се Стева Лукачевић у смислу § 144. закона о стечају административно казни, што није *обуставу плаћања*, своју инсолвенцију за времена пријавио суду и на послетку, да се он, Лукачевић, оптужи за *лажно банкротство*, јер је једног повериоца обезбедио оним лажним преносом, на штету свих осталих повериоца.

Лукачевић није ни дошао на рочиште. Шта би он? Пара није имао; јемства још мање — дакле о неком равнању тада није могло бити ни речи. Кнез Арсен и Јаша Ненадовић опет мало су марили што се њихова имена повлаче на суду и што се њиховим меницама више не поклања никакав кредит.

При таквом стању ствари са свим је природно, што је и Лукачевић дигао на послетку од свега руке. Апсе се није плашио, јер је знао, да његов 20-годишњи пријатељ ако није хтео да му да новаца да се извуче из садашње платке, да му ипак неће ускратити бесплатну услугу, која њима не кошта: да га помилује, ако буде осуђен, као што је у своје време Балугџића помиловао!

(Наставиће се)

Епиграм

Нови Мојсеј

Радикалске обе групе
У једно се коло купе —
Коло око злата скаче.
А народ се згранут леди,
Носи табле заповеди,
Да разлупа о играче!...

—тир.

Српске земље

Српски новчани заводи у Аустрији

Ван спора је да новчани заводи играју велику улогу на привредном и економном пољу једнога народа. Срби у Аустрији су то скупо платили, јер су зеленаши већ били почели у масама куповати земљиште српских сељака. Срби су то увидели и почели су изгледа организовати новчане заводе и стављати народу јефтин кредит. Резултат тога рада је овакав 1. Јануара 1908. године: новчаних је завода било 134 са капиталом од 18.756.675 круна. Резервни фондови износили су 4.716.324 Улога на штедњу било је: 69.472.76.. круна а зајмови износе 81.094.286. У току 1909. год. основано је још 7 нових новчаних завода. Од скоро време на појавила се идеја о оснивању савеза, као централне организације свих српских новчаних завода у Аустро-Угарској.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Министарска седница.

Синоћ је била министарска седница у министарству спољних послова, под председништвом г. Н. Пашића.

Седница је трајала један час.

Народна Скупштина.

На јучерашњој седници Народне Скупштине прочитан је законски предлог о отварању мушке учитељске школе у Неготину; секције су изабрале по једног члана за одбор за законски пројекат о државном рачуноводству; примљен је извештај одбора о молбама за разгрушавање и образовање општина и, најзад, примљен је и на другом читању закон о експропријацији земљишта.

Нема седнице.

Данас неће бити редовне седнице Народне Скупштине, али ће се одржати конференција, на којој ће бити речи о војним набавкама, тако да влада може у понедељак очекивати од Скупштине дефинитивно изгласавање зајма.

Афера Лукачевић.

Осечки лист „Драва", који се сматра као полуслужбени лист хрватске владе, доноси у прекјучерашњем броју једну белешку под насловом „трошкови убијства српског краља", која гласи овако:

„Бивши агент краља Петра, Стеван Лукачевић, који има у рукама менице принца Арсена Карађорђевића у вредности од четврт милиона динара и који је по захтеву К..... протеран из Београда и у Земуну ухапшен, прети сада својим откривима. Он је између осталога причао и ово: Ја имам у рукама оригинална писма К.... П.... из којих се види да је овај на осам дана пре убиства краља Александра и краљице Драге, послао шефу завере, бив. министру Генчићу, суму од 150.000 динара. Исто тако имам и Генчићеву признаницу на ову суму. Оба ова писмена депоновао сам у једној банци у Цириху и ускоро ћу их предати јавности. Нека овај свет буде једном начисто с тим, какве је сорте индивидуа К... П..."

Форгач код Миловановића.

Јуче пре подне, посетио је гроф Форгач, аустро-угарски посланик у Београду, министра спољних послова г. Миловановића, у његовом кабинету.

Посетио Ерентала.

Из Беча телеграфишу да је бугарски краљ Фердинанд на путу из Мерана био пре три дана у посети код Ерентала и остао код њега читав сат.

Кретање дипломата.

Морис Ванцел, француски вице консул и капетан Боларски, аташе истог посланства у Софији, допутовали су и ћас брзим возом из иностранства у Београд.

Атентат на шефа полиције.

У Петрограду је убијен бомбом шеф петроградске политичке полиције (Охране) Карпов. Атентат је извршио члан социјал.-револуционар. странке Воскресенски, који је био једновремено и полиције. шпијун. Атентат је извршио зато што је на то био осуђен од својих другова из странке, а за казну што их је шпијунисао.

О овоме догађају, који стоји у тесној вези са написом „Иза кулиса руске тајне полиције и револуције" проговорићемо опширније.

Биће реактивисан.

Г. Арса Алавантић, рачуноиспитач главне контроле, биће поново враћен у службу, на исти положај.

Можда и претварани гласови.

По новинарској дужности бележимо гласове, који круже по вароши. Тако говори се о извесној равнодушности Љуб. Стојановића према политици и његовом скором повлачењу из политике. Ни гласање Драшковићево противу владиног предлога од којега је Јаша Продановић правио питање поверења, као да неће остати без последица. У оба радикалска клуба води се дискусија: како да се поступи према оним посланицима, који су гласали противу зајма. Због закона о порези, већ се рогуше многи посланици.

И ваздан таквих нејасних, неодређених гласова.

Исправка америчког конзула.

Г. R. Besuh, конзул Уједињених Америчких Држава, умолио нас је да исправимо нашу вест о постављању г. Самуила Вајса за америчког козула у Београду. Г. Вајс је постављен за више-конзула америчко-конзулата у Београду а г. R. Besuh остаје и даље конзул у Београду, те према томе г. Вајс ће вршити дужност конзула само тада, када г. конзул буде одсуствовао.

Из великог војног суда.

Велики војни суд, одобрио је пресуду, првостепеног војног Дунавског Суда, по којој је кажњен, са три месеца затвора, г. Живота Бранковић, пешадијски капетан, за дело из § 109. Војног Казненог Закона.

Наређено је извршење пресуде.

Царински указ.

У министарству финансија довршен је један омањи царински указ, о размештају царинских чиновника.

Самостални главни одбор.

Главни одбор самосталне радикалне странке, имао је јуче своју седницу.

На седници је поред осталих послова говорено највише о наступајућим изборима општинским.

Балканска Банка.

Управни и надзорни одбор, бивше Балканске Банке, оптужен је од стране трговачког суда, варошком суду, за лажно банкротство.

Како су се неки важнији чланови ове бивше банке извукли испод материјалне одговорности, то ће се према њима повести кривична истрага.

Предмет је дат у рад истраћедном судији варошког суда на даљи поступак.

Мариашка афера.

Данас је у варошком суду претрес, по кривици Свет. Бетротрепића и Драгутина Теохаровића, осуђених по маркашкој афери.

Дело ово дослеђује се по примедбама Апелационог Суда, и шта суд буде решио, известићемо наше читаоце.

Збор у Корману.

Удружени народњаци и напредњаци среза моравског окр. нишког одржаће заједнички збор народњака и напредњака у Кормину 13. децембра ов. год.

На збор су позвати, и позиву ће се одазвати, од стране народњака Рад. Агатоновић, а од стране напредњака д-р Воj. Маринковић, народни посланици.

Незадовољство београд. свештенка.

Јуче је београдски духовни суд сазвао свима свештеницима у Београду, нову поделу парохија, која важи од нове године и по којој ни један свештеник не добија више од 600 породица, а не као по садањој подели по домовима.

Услед овога, овладало је велико незадовољство међу свештеницима.

Трговачко-Занатлијска Школа.

Сутра се у Ваљеву отвара ново основана Трговачко-Занатлијска Школа. Овоме чину присуствоваће г. Влајко Џонић, начелник министарства привреде, као изасланик министров.

Санитетски савет.

Синоћ је била седница санитетског савета у министарству унутрашњих дела. На седници је решавано о предохрани епидемије кочења врата у Србији.

Еснафска слава.

Данас славе обућарски еснаф св. отац Пиридона у Београду.

Исто тако данас славе и сви обућарски еснафи у Србији.

Са марвеног трга.

Многи трговци из околине Београда, који догоне дебелу стоку за продају, на марвени трг — Тркалиште, жале нам се, да им се при куповини и продаји стоке чине сметње од сензала, у прорачуну и одбитку даре Осим тога да се и мера не врши тачно и на време.

Пао са стуба.

Бура Тауер, надзор. трамваја и осветљења, јуче по подне око 3 часа, пао је са електричног стуба, у реону Кварта. Ту је гомила радозналих људи, са ужасним смехом, присуствовала једном гадном призору. Свака од оних жена, које смо малочас поменули истресала је у Сену своју путњу са мртвом децом! Каква је могла бити душа тих жена?... Затим почеше редом истресати кола с лешевима. Лешеви су пливали матицом речном у разним положајима: једни са ногама у ваздуху; други на леђима; некима је лице пловило над водом и њихове беле очи као да су гледале своје целате. Њихали су се полако, тонули и опет се појављивали на површини. Сена је полако носила лешеве и у њој су се стварали поточићи крви, крвава језера и ружичасте баре. Рула је викала цикала, смејала се, постајала скоро луда када би се међу лешевима нашао неки рањеник, који би молио за милост и упињао се из све снаге да се дохвати обале. Са обале су га сурово гурали у реку, уларали урлали, беснели.

Пардајани су хтели да избегну тај страховит призор.

Утучени, поражени, они су покушавали да пређу мост.

Али се гомила заиатла као бесни вирор, подели се у мање делове и крете се на разне стране, без сумње да и даље траже хугеноте. Пардајане поноса дохвати бујица и одвуче их собом. Читав сат они су ишли тамо амо, пролазили кроз улице, као лишће које носи бура, увезверених очиј од ужаса, осећајући болове у глави од силног урлања, од пуцања и трештања звона.

Најзад успеше да ускоче у једну уличицу и да се спасу руље... Појурише напред и набрзо се нађоше код једног дворишта ограђеног ниским живима. То је била једна од оних оаза око којих се бура коватлала, али их није додиривала.

XLII

Даља

Где су били?... То нису знали. Колико је часова било? Нису знали Они одахнуше, обрисаше зној који им је био облио бледа лица и за неколико тренутака осетише као неко блаженство што више не виде крв око себе. Ту није било ни крви, ни лешина по земљи, ни демона који су јурили кроз дим с бућкуном и с ножем у руци. Ту је био мир, тишина, спокојство. Из даљине се само чула потмула тутњава. Преко висиле су гране лепог зеленог дрвећа. Они су са усхићењем слушали цврчање по паца, који су скакали по трави и цврчали на сунцу.

На десет корака у лево била су велика врата. Поред врата била је подигнута кућица.

Они погледаше око себе и видеше на вратима крст. Кад се погоше преко зида видеше да је двориште пуно крстова. И тада разумеше.

Двориште је било гробље. Кућица је била стан гробарев.

Пардајани су били код гробља Светих Муч ника.

Тада је могло бити подне.

Да ли су се варали?... Чинило им се да се хука стишава и да су нека звона заћутала.

Можда су се људи уморили кољући.

Они се тада почеше договарати шта да чине и којим путем да прећу Сену да би доспели до двора Монморансијева.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОДЛИСТАК

ЕПОПЕЈА ЉУБАВИ

РОМАН

Мишела Зевако

— ПРЕВОД С ФРАНЦУСКОГ —

(157)

XLI

Страшне слике

Крв је текла кроз даске, низ точкове и за колима је остајала широка крвава пруга. Кола се изгубише у правцу Сене, у вихору побеснелог народа.

Овај вихор дохвати и Пардајане и одвуче их собом. Куда?... Они нису знали. Били су скоро ван себе. Срца су им силно куцала.

И када се зачудише што их зверови који су били око њих не нападају, они опазише да обојица имају беле значке на десној руци.

Хигета им је, док су били у „Чаробници", брзо и лако, да они нису ни опазили, прикачила ове спасоносне значке.

Витез гневно скиде значку са своје руке. Он није био хугенот. Је ли био католик? Он није знао ни за једну ни за другу веру. Хтео је да баци значку, али га стари Пардајан задржа, узе је и спусти је у свој џеп рекавши:

— Сачуваћ је бар као успомену на Хигету!

У самој ствари он је рачунао да ће привољети свога сина да је опет метне. Како сам није одобравао такву напраситост, он остави своју значку на руци.

Витез смаче рамењима.

Спуштајући значку у џеп, стари витез осети неку хартију под прстима.

— Шта је ово? рече он.

— Шта?...

— Ништа... знам.. хајдемо даље.

Стари витез је заиста мислио да то није бог зна шта. Кад су изласили из Колињијева дворца стари Пардајан је спазио ту хартију пред ногама убијеног Бека. Он ју је не мислећи ништа подигао и гурнуо у џеп. То је била стара његова навика да све запази једним погледом, да ради брзо и да ништа не остаља.

Они пођоше том људском реком која их је носила ка Сени, коју су они и иначе имали да прећу на путу за дворац Монморансијев Али при улазу на мост морали су се зауставити. Ту је гомила од десет хиљада побеснелих људи, са ужасним смехом, присуствовала једном гадном призору. Свака од оних жена, које смо малочас поменули истресала је у Сену своју путњу са мртвом децом! Каква је могла бити душа тих жена?... Затим почеше редом истресати кола с лешевима. Лешеви су пливали матицом речном у разним положајима: једни са ногама у ваздуху; други на леђима; некима је лице пловило над водом и њихове беле очи као да су гледале своје целате. Њихали су се полако, тонули и опет се појављивали на површини. Сена је полако носила лешеве и у њој су се стварали поточићи крви, крвава језера и ружичасте баре. Рула је викала цикала, смејала се, постајала скоро луда када би се међу лешевима нашао неки рањеник, који би молио за милост и упињао се из све снаге да се дохвати обале. Са обале су га сурово гурали у реку, уларали урлали, беснели.

Пардајани су хтели да избегну тај страховит призор.

Утучени, поражени, они су покушавали да прећу мост.